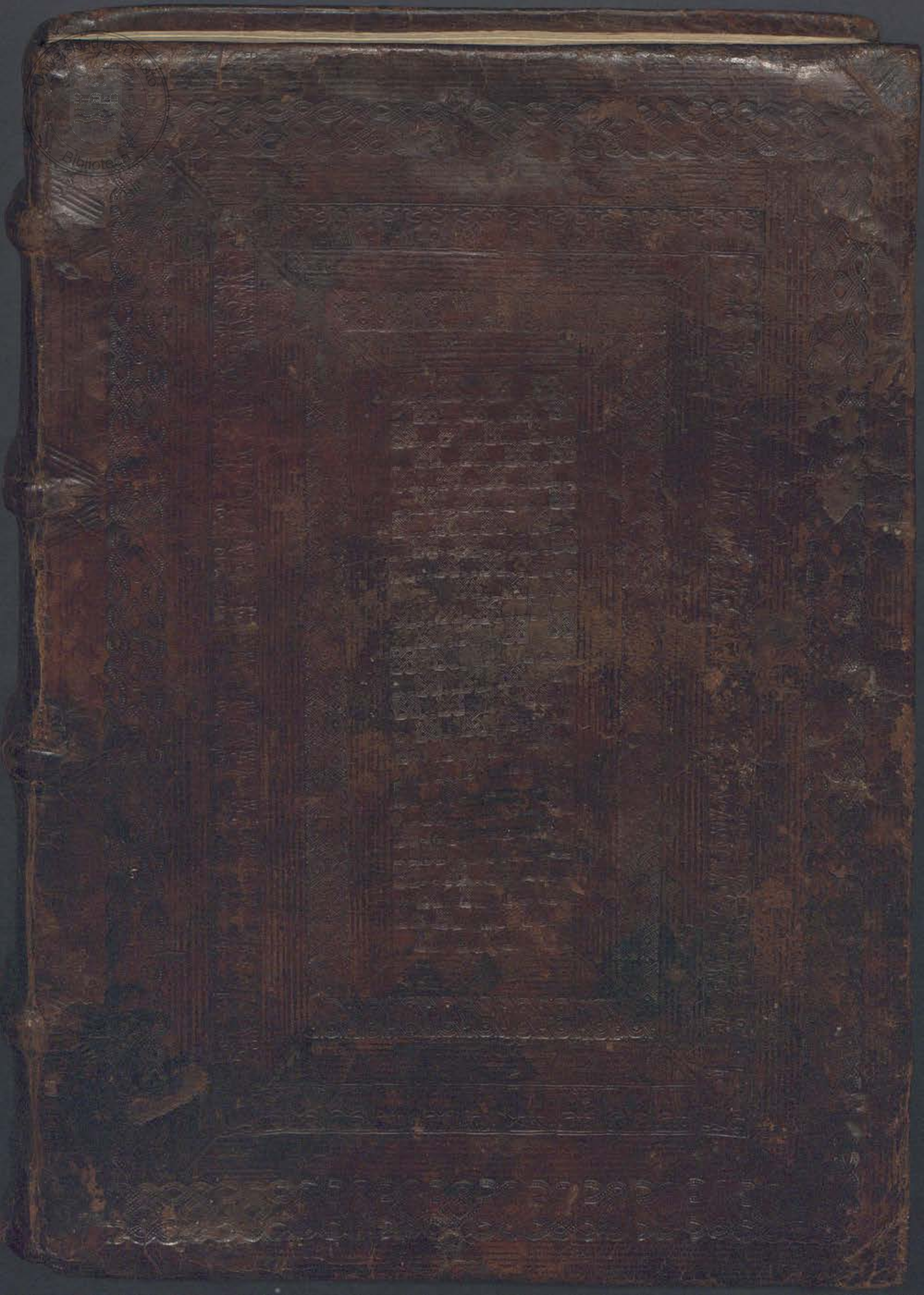

Swedish Library
Bibliotek

I. H. S.

Secunda pars historialis
veneralis
Dñi Antonini.

Año 1999.

(Archivo de Loyola).

eius: et corpore pallantis inuento cum lucerna accensa
quasi inextinguibili. fol. cxcv.
De edificatione hierosolyme post secundā destructionem.
De turcis et vnde habuerunt originem. Et quomodo sibi
fecerunt regem. fol. cxcv. in fine et sequenti.
Quintum ca. de henrico quarto imperatore insti-
tuto post henricum tertium patrem eius. Qui ce-
pit impare Anno dñi. M. quinquagesimo septi-
mo Incipit Henrico. Et in pmo de prosperitate eius in
bellis in quibus bis et sexagesies dimicat. Et malis o-
stibus seductus multas ecclesie persecuciones intulit. Et
scisma induxit. folio. cxcvj.
De willielmo duce normanno filio roberti qui efficitur
rex anglie et virtutibus eius. fol. cxcvj.
Quod henricus imperator excoicatur a gregorio. vij. Et deponi-
tur ab impio iustitio a papa alio imperatore. fol. cxcvj.
Quod robertus qrit cū classe capere constantinopolim cuius
cheoforus imperator constantinopolitani p alexiu ducē re-
sistit. Sed postea sibi usurpat imperiu. fol. cxcvj. ppe finē.
Quod alexi? imperator cū grecis supat a roberto. fol. cxcvj.
De henrico imperatore qui iter excoimunicatur ab yrbano
papa ppter inuestituras ecclesiarum. Et q bis obfedit
florentia q fauebat turib? ecclie. Et de mirabilib? ac-
cidentib? vt terre motu fame et pestilentia. fol. cxcvj.
Sextum ca. de sanctis episcopis: et quibusdam re-
gibus anglie. Et incipit De sancto dunstano.
Et in primo de mira eius in francia et moribus
ei? et expulsiōe ei? de curia anglie. folio. cxcvj.
Quod factus religiosus tentatus dyabolum superat. et
postea abbas efficitur. folio. cxcvj.
Quod ad episcopatum vocatus renuit postea a deo moni-
tus acquiescit. folio. cxcvj.
De edui rege anglie ppter scelera sua regno priuato fra-
ter eius edgarus rex factus est. Et dunstanus animaz
edui defuncti de inferno liberauit. folio. cxcvj.
Quod dunstanus ad instantia regis anglie hoc a papa p-
curantē trāstatur est a vultano epatu ad archiepisco-
patu cantuariensem q regē ipm anglie q puellā sancti
mōali habitu induta inuita carnaliter cognouit ac-
ter redarguit. Et veniā petenti cū penitentia p septem
mī coronā regni nō gestaret: bis in ebdomada ieiuna-
ret: thesauros pauperib? dispergeret. mōasteriū vir-
ginū edificaret cum alijs plurib? que omnia humiliter
fecit qui alio optime rexit. folio. cxcvj.
De virtutib? pñcti regis edgar. q qlibet ano sui regni
monasteriū edificauit nouū: q qnq reges ad curia co-
actos ppetuo sacro sibi obligauit. Et visionē de cōtin-
gēdis in angla habuit. fol. cxcvj. in fine. et seq.
De constantia dunstani archiep. Nā quēdam comitem du-
centē cognatā suā nolentē se corrigere excoicauit: nec
ad pces regis nec pape absoluerē voluit. Tres falsarij
monete nisi pus eis man? absiderent in festo penthe-
costes celebrare noluit. In qua missa colūba visa ē sup
eti: et quosdā clericos quos ppter scelera puauerat cū
plures magnates sententiā ei? retractare vellēt: sola-
riū sub pedib? eor cadēs eos oppressit. fol. cxcvj.
De prophetia dunstani contra domū regiam. Et de elfrī-
da que occidere fecit eduardū regem filium edgar. vt
regnaret filius eius. Et de ebelredo rege anglie ma-
lo a pediculis consumpto. fol. cxcvj.
De transitu dunstani admonitione eius ad populum et
miraculis. fol. cxcvj. ad finem.
Septimū ca. de elpbeo cantuariensi archiep. et
s incipit floruit. Et in pmo de pgenie ei? nobili et
de abstinentia ei? et solitudine. Qui sit epa vñeta
nus reuelatione beati andree apostoli. fol. cc.
De virtutib? ei? et elemosinis qui romā perges in iurias
patit in ysa cū summa patientia. fol. cc.

De constantia ipsius et persecutione danor et obsidione dul-
tatis eius et strage hominū in quibus pplm confortabat. de
martyrio eius et miraculis. fol. cc.
De ebelredo rege anglie et magna intemperie aeris in
siccitate et humiditate. fol. ccj.
De alio rege anglie nomine cinito. Et de eduardo etiam
rege anglie. Et mirabilivisione cuiusdam mulieris ma-
lesice. folio. ccj.
De quibusdam martyribus: et de paruulo martyrizato.
Et de edimundo rege martyre: et quibusdam sanctis
mulieribus. fol. ccj. ad finem.
De quibusdā mirabilib? illi? rpijs. vt de incendio cuiusdā
ciuitatis reuelato. De quodā volante per aerē cū penijs.
De monstruoso partu et comete apparente. fol. ccj.
Et aut caplm de petro damiano vita et scia insti-
o gni ytalico. Et incipit Anno dñi. Et in pmo q
sermōnes elegantes oposuit: et quedā opuscula.
Quod epatū renūciavit. et qre. De pnia asperrima cuiusdā
dñici qui. xij. psalteria infra diem et noctem dicebat se
verberas. Et de sanctis renūciatib? epatū. Et de epo
florentino punito ppter ludum scabozum. fol. ccj.
De quibusdam casibus mirabilibus per petrum narra-
tis. folio. ccj.
De quibusdam alijs exemplis cōtra vitia scz pñcti
contra vora et pmissiones obmittentes. fol. ccj. in fine.
De quibusdam alijs exemplis ipsius petri. fol. ccj.
Exempla terribilia ptra monachos comedētes carnes
et quibusdam alijs. fol. ccj.
Dñi caplm de hildeberto cenomane. epo. Et in
n cipit florebat. Et in pmo de tribulationib? et in
carceratione quas passus est. fol. ccj.
De sententijs eius in versibus. fol. ccj. ad finē.
De septē actibus aie. idem in versibus. fol. ccj. in fine.
De orōne eius ad sanctā trinitatē deuota. fol. ccj.
De oratione eius ad xpm: idem. Et de conditionibus su-
perne ciuitatis. fol. ccj.
Et aut caplm de lāfrāco pñore monasterij bec-
o cēsis. Et incipit Anno dñice. Et in primo q de
papia orfēdus et omni sciētia seculari pfecte im-
butus: q ex tribulationib? effect? est monach? fol. ccj.
Nō ex abbate factus est cantuariensis archiep: vt de
beret suspectus se purgavit. fol. ccj.
De quibusdam gestis eius et quomodo in causa iniuste
mora contra eum deus iuuit. fol. ccj. et sequenti.
Addecimū ca. de setō anselmo archiepō cantua-
v rici. Et incipit De sancto. Et in pmo q lter p-
ponēs seculum deserere tentabat a diabolo ne-
fieret monachus: et quadam eius visione. fol. ccv.
De quibusdam notabilibus gestis per eum. Quomodo
se habuit erga emulū suū. Et quomodo pueri sunt mo-
derate castigandi. fol. ccv.
De libris editis ab eo et similitudine peccatoris detenti
a dyabolo: vt passer a puero. fol. ccv.
De miseria lapsus humani. et exhortatio eius ad cōfide-
randum. fol. ccv. ppe finem.
De inquisitione diuine potentie misericordie et iusticie
dei. folio. ccvj.
De inqstione bonitatis vñtatis eternitatis dei. fol. ccvj.
De inquisitione summi boni et pleno gaudij fm ipsum. folio. ccvj.
De ploratione miserie pñtis vite et futuro iudicio. fol. ccvj.
De inuocatione filij dei et memoria passionis. fol. ccvj. in fine.
De planctu pprii lapsus et pene future. fol. ccvj.
Addecimū ca. de petro alfonso ex iudaismo cō-
uerso. q reprobat prationes errores iudeozum
Et incipit circa annū dñi. Et in primo de causa
conuersionis eius: et de libello ab eo composito cōtra
errores iudeozum. fol. ccvj.
De errorib? iudeoz circa deitatis simplicitatē quos per
b ij

rationes reprobant. fo. ccvij.
De errore eorum quo asserunt deum irasci et flere pro iudeis et reprobatio eius. fo. ccvij.
De corpore dicitur de deo topice seu figurative. fo. ccvij.
De deum esse et creatorem mundi ex tempore. pbat rationibus pbificis. fo. cc. vij.
De errore philosophorum dicentium materiam primam habere animam: et de modo creatiois planetar. elemētorum animalium et vegetabilium. fo. ccvij.
De fabulis vel potius fatuitatibus iudeorum: ex libro thalmut. fol. ccvij. in fine et sequenti.
De causa ultime captivitatis iudeorum fuit passio xpi: et obstinatio perfidie eorum: quā qz imitantur moderni iudei et ipsi puniuntur: qz ex toto delecti nō sunt vt testimonium pbibeant veritati fidei. fol. ccij.
De ultima resurrectione mortuorum ex prophetia ezechielis: circa quam errant iudei. fo. ccij.
Reprobatio erroris eorum quo asserunt resuscitados de bere conueniri in terra promissionis ad temporales vius. folio. ccij. in fine et sequenti.
De iudei multipliciter transgrediunt legē: et multi erroribus eoz. Et de lege machometi qz est pessima. fo. ccij.
Et cum de iudeis ca. qz hierusalem capta est a xpi colis et eruta de manibz turcor. Et incipit Anno. Et in pmo qz gottifredus dux lotharigie cū suis xpianoz copijs capies eā factus est rex hierusalem. Et p tres annos pūa facta fuit pparatio fidelium ad capiendū. Ad qd agendū pfecti sunt dñi tpales nobiles et ignobiles: epi. monachi. clerici. senes. iuvenes. et pueri aduenientes ab hispania. a puincia. puincia. ab aquitania. a britania a scotia. ab anglia. a normannia. a francia. a burgundia. a germania. a lombardia. ab apulia. et ab alijs regnis signo crucis signati. Et estimabatur numerus sexagesies centum milia. fol. ccij.
Quidam petrus heremita et ipse accessit cum exercitu ex varijs nationibz. collecto xl. milia armator. Et in primo bello semel. et iterū pfigati et occisi sunt a turcis vna pars eorum propter ceruicositatem et inordinatorem eorum. fo. ccij. prope finem.
De discordia accidit inter imperatorem grecorum cum suis et gottifredum cum copijs peregrinorum. sed de eum pacificati sunt. fo. ccij.
De exercitus peregrinor inuentus est habere peditum sexcentamila: equitum loricatorum centum milia: qui obidentes niceam vrbem populosissimam eā ceperunt: victo et fugato domino eius turcho. Deinde tharsum ciuitate prouincie metropolim ceperunt. expulsi turcis totamqz adiacentem regionem sibi subiecerunt. et edifficauit ciuitatem. fol. ccij.
Post has ciuitates ceperunt antiochia turcis expulsi. et quasdam alias ciuitates. fo. ccij.
Quomodo capta est antiochia post obsidionē nouē mensiu et reperta vacua hoibus et alimētis in qua auri et argenti et lapidū preciosor tantū inueniunt vt qz pūa mēdicarent locupletes fierent. fo. ccij. ppe finem et sequenti.
De imperatore grecorum cum suis maliciose significauit exercitibz fidelium vententibus in adiutorium copias xpianor fuisse deuictas et dispersas. vt illos retraheret ad iter sequendum. fol. ccij.
De fideles post multos labores et angustias et penurias victualū confortati a deo bellū inbiantes cum turcis multis occisis eos fugauerunt ab eis accipietes magnas diuitias auri et argenti et lapides preciosos. fo. ccij.
De supuente peste in populo xpiano pene infra paucos dies quinquaginta milia defecerunt ex morbo. Et pfecti exercitus xpianor anteqz appropinquauerunt ad ciuitatem sanctam hierusalem a qua turci inbiantes fideles inibi existentes expoliatos ab vrbepulerunt. folio. ccij.

De ciuitatem hierusalem ceperunt maximo pfero prello cū turcis confortati signo de celo. Itā de morte oliuerti quidā miles armis accinctus refulgentibus: qui post modū non cōparuit exercitū fidelū tam festo. et quasi cedenti aduersarijs signū dedit: et exhortat' est vt redirent. et insultum denuo iterarent: ad quod roborati infra spaciū vnius hore victoriam receperunt: primus ingreditens fuit gottifredus. fo. ccij.
De ciuitate hierim capta populus fidelium cū maxima locunditate et pijs lachrymis loca sancta visitauerunt: in qua factus est rex gottifredus. Et de moribus ei' sanctis et elemosinis. fo. ccij.
De gottifredo ibi regnante princeps egyptus dictus calipha misit magnū exercitū ptra ipsum ad expugnandum: quem ille superauit multis interfectis. Ipsoqz defuncto gottifredo: successit ei in regno Balduin' frater eius: et de virtutibus ipsius. fo. ccij.
De occidentales principes miserunt multas copias i adiutorium fidelū bellantibus in terra sancta. Et alexius impator constantinopolitani inuidens successibus latinor qsiuit eos retrahere ab itinere falso deferens de bellationē eoz. Et de multis victorijs quas obtinuit balduinus rex ptra infideles. fo. ccij.
Et cum de iudeis ca. de quibusdam mirabilibz acciditibus. Et incipit circa annos. Et in primo de quodam mortuo apparente socio ostendens immensitatem penarum infernalium. quas patiebatur in alia vita propter negligentiam predicationis et cure animarum: quam ipse habuerat. folio. ccij.
De quadā muliere interficiente generū ppter suspensionē de eā exorta de illo: cui' penitent' pfectio audies et reuelans causa fuit capture ei' et pdenatōis ad ignē. sed miraculose liberata. folio. ccij.
De quodam morbo ignis carnes hominum consumens: tis quo quidam mortui sunt. folio. ccij.
De quodam puero. xj. annor custode pecor et predicto morbo ignis afflicto: visione mirabili quā habuit et noticiā ois hystorie ab initio mudi et textū euāgelij referebat richimice ac si i libro legeret. fo. ccij. ppe finem.

De ciuitate septim' titulus cō-

tinet gesta summor pōficū et imperatorum p annos centum vel circa. scilz ab Urbano secundo exclusiue qui fuit anno dñi. M. cc. vel circa. vira fūctus vsqz ad innocentium tertium. qui fuit circa Anni M. cc. infra quod tempus fuerunt xj. summi pontifices. et scismatici plures. et quinqz imperatores. continetur etiam historie quorūdam sanctorum illius temporis. et de bellis gestis in terra sancta. Et in pmo ca. de summis pōficibus. et incipit Urbano secundo. Et in primo agit de pascali secundo. et de scismate quo tres antipape successiue fuerūt creati: qui pascalis florentie celebravit concilium generale. Et de persecutione lidenrici contra ecclesiam propter inuestituras prelatorum. fo. ccij.
De papa coactus fuit inuestituras prelatoz concedere impatori: et de liberat' annullat: et de coronatione indebita impatoris. fo. ccij.
De gelasio secundo papa qz inuenerat cū multis et fugiens galetie coronat' facto quodā antipapa rome. fo. ccij.
De Calisto. ij. papa et burdino antipapa. fo. ccij. in fi.
De decretis Calisti. fo. ccij.
De miraculis beati Jacobi apostoli: de quibus Calist' libellum composuit. fo. ccij.
De bonozio secundo papa: et de illuminatione cuiusdā cecet et illusionē diaboli apparētis in forma cuiusdā tria capite habentis sub specie trinitatis. fo. ccij.
De initio ordinis templaris: milicie: et miraculis factis ex certis reliquijs. fo. ccij. in fine.

De Innocentio secundo papa: et scisma ptingente per petrū leonis antipapā dictū Anacleum. fo. ccij.
De beato Bernardo iusticia innocētij p miracula ostēdēdo. et decretis ipsius innocētij. fo. ccij.
De Celestino secundo papa. et de petro abaelardo heretico cōuicto a beato bernardo. fo. ccij. ppe finem.
De Lutho papa. ij. et de scra hildegarde. et visione a qdam inferni et paradisi. fo. ccij. in fine et seq.
De eugenio tertio papa abbate sancti anastasi extra romā in papā electo qz molestat' a romanis in gallia pergit: vbi remis conciliū celebrat. Et de gilberto poetano qz a beo bernardo hereticus pūctus. fo. ccij.
De Anastasio papa. Et de sancto petro episcopo tarentasiensi et virtutibus eius: et precipue manifestatione cuiusdam malicie. fo. ccij.
De adriano papa et dictis ei' declaratibz miseria papatus. Qui ex cōuictis regē scilicet: qz tpe apparuerūt tres soles in parte occidentali. fo. ccij. in fi. et seq. ccij.
De alexandro tertio papa et quatuor alijs antipapis successiue factis in scismate: et canonizatiōe beati bernardi. Et sancto thoma cantuariensi allegante rationes plurē ecclesie coram papa. fo. ccij.
De romibz qz assignat ptra cōsuetudines in anglia existentes ptra libertatē ecclesie: ppter qd rex eū psequit. Et de venetis in defensione alexandri superatibz fredericū imperatorem bello nauali. fo. ccij.
De Lutho tertio et miraculis de sacramento corporis xpi. et sancta Alplade. fo. ccij. ad finem.
De Urbano. ij. et de abbate Joachim. et de doctrina ei': qz pbat de ordinibus medicantium. fo. ccij.
De Gregorio. vij. sollicitante principes ad subsidia terre sancte. Et de beato petro clareuallensi abbate et virtutibus eius. fo. ccij.
De Clemente tertio. et Hugone abbate cisterciens. et episcopis circa confessionem. fo. ccij. et seq.
De Celestino tertio papa. fo. ccij.
Et cum ca. de sancto malachia archiepiscopo: cuius vitā describit beatus bernardus. Et incipit Tempore. Et in pmo quodā pbenit' bernardi ac legenda ipsius. fo. ccij.
De origine ei' qz de bibernia fuit: et ordinatiōe ei' in sacerdotē et liberatiōe ei' germani mortui a penis. ccij.
De sollicitudine ei' in patione et pateria. fo. ccij.
De assumptione eius ad archiepiscopatum: et intrusione maurici in ipso episcopatu contra ipsum per quinquennium. fo. ccij. in fine.
De malachias metropolitano bibernie discurrere p regiones ppos docēs. Et intrusus miserabil' mort'. Et malachias dignitatē archiepiscopale possides romam pergit petens cessionem. fo. ccij.
De sancta cōuersione eius et patione. fo. ccij.
De miracul' ei' et precipue resuscitatiōe mortui. fo. ccij.
De cognouit pcris occultū diaconi. fo. ccij.
De pñunciatiōe mortem suam et reuertens a curia in monasterio clareuallensi infirmatus migravit ad domum. fo. ccij. ppe finem.
Et cum caplin de sancto thoma archiepiscopo cātuariensi. Et incipit Scitis. Et in pmo quod fact' est archiepiscopus cātuariensi. et sanctitate eius: et quē rēte rege anglie ab eo vt seruaret p̄suetudines illi' ecclesie que male erāt. i. cōtra libertatē ecclesie acq̄uit ad vitandū scandalū cōsilio alioz ductus: qui penitens reuocauit. fo. ccij. in fi. et seq.
De rex anglie ppter hoc psequit per annos. vij. exiliū patit cū suis: et tandē martyrio coronat. fo. ccij.
De miraculis eius post mortem. fo. ccij.
Et cum caplin de visione iudali de inferno et paradiso. Et incipit Narrat. Et in pmo de p̄genie ei' et p̄ditionibus: cui apparuerūt angeli et

boni et mali. folio. ccij.
De pōte artissimo p quē oportebat ipm trāsire et diuersi vitijs punit' in inferno qz vidit. fo. ccij. ppe finem.
De locis glorie que vidit. folio. ccij.
Declaratio q̄rda dubioz circa dictā visionē. fo. ccij.
Et cum ca. de sancto bernardo. Et incipit Beatus. Et in primo de origine eius et parentibus qui adhuc laicus in nocte natiuitat' vidit visionem pueri ihesu: quasi tunc nascentis ex virgine. et de tentationibus eius in seculo. folio. ccij.
De ingressu ei' in religionē cisterciensium. fo. ccij.
De abbas efficitur. et de perfectione eius et mortificatione sensuum. folio. ccij. prope finem.
De monitis eius et patientia in dānis cōtumelijs et verberibus et germana p̄cū pueria. folio. ccij. in fine.
De tentatione eius desperationis et inanis glorie et abstractione mentis eius. folio. ccij.
De pluribus gestis per eum notabilibus. fo. ccij.
De infirmitate ipsius: et seruitore rustico et prouidente. fo. ccij.
De grauamine eius et infirmitate stomachi. fo. ccij.
De miraculis eius multis propter que germanus eius religiosus eū arguebat. fo. ccij. in fine et sequenti.
De beato bernardo multum laborauit discurrendo pro scismate amouendo tempore Innocentij secundij et qz determinatio et declaratio quis esset verus papa commissa est bernardo ab episcopis et regi apulie. et regi anglie. reuocat a scismate imperatorem arguit peccentem iura ecclesie. folio. ccij.
Disputat bernardus coram rege apulie ostendens Innocentium verum papam. Cuius dictis petrus pisanus qui p antipapa disputabat acquiescit. fo. ccij.
De quibusdam notabilibus gestis per eum et precipue cōstrui facientem centum sexaginta monasteria ordinis sui. folio. ccij.
Et cum ca. de imperatoribus. Et incipit. Hunc de imperatoribz. Et in primo de henrico. v. imperatore. qui patrem cepit et imperio spoliavit: et papam incarceratione. folio. ccij.
De alemannia reuertitur in ytaliam ad psequendū papam. Oratio eius ad romanos. et responsio ecclesie ad henricum. folio. ccij.
Bellū d grecos fit a latinis i terra scra: caput a xpianis tripolis et ciuitas sydonis. Et turci debellat xpianos qz deinde superant ab eis. Et balduinus scs rex hierusalem morit'. folio. ccij. prope finem et sequenti.
De mirabilibus illius temporis. scilicet terremotibus: pluuia sanguinis. apertura terre. fulguribus. turbulibus. incendijs et aciebus igneis in celo apparentibus. folio. ccij.
Sub balduino secundo Alexius grecor impator et latinorum persecutor moritur. Et infideles debellantes xpianos multos occidunt. folio. ccij.
Rex balduinus capitur et incarceratione. folio. ccij.
De princeps egyptus veniens cōtra xpianos ab eis superatur multis occisis. folio. ccij.
De durveniarum classe in syriam pergens innumerā multitudinem infidelium peremit. Et decem naues orientales diuitijs onustas cepit. Et ciuitatem tyri nobilissimam cepit. Balduinus rex liberatur a carcere et turci superantur. folio. ccij.
Quidam pseudo heremita simulauit se esse henricū imperatorem: sed detectus est. folio. ccij.
Et cum ca. de lothario impatore. Et incipit Deficito. Et in pmo qz elect' impator pcedens bohemos rebellantes pditione magnā suoz stragē passus est. Qui reducto Anno. papa. i. vrbē uero ne morit'. Et balduin' rex hierusalem morit'. fo. ccij.
Sulco fit rex isrlm. iij. Qui de antiochia carēte dño dispo

sunt. et magnam stragem de turcis fecit. fo. cccxix.
Quod sagninus princeps infidelium superat christianos. Et
 constantinopolitanus impator obsidet antiochiam: sed
 obtinere non potuit: et mortuo rege anglie magna in
 eo regno sequitur dissensio. folio. cccxix.
 Et tunc ca. de conrado impatore. Et incipit Lo-
 thario. Et in primo dur banarie henricus se ei
 rebellavit: sed ad nihil redactus est. Et roge-
 rius siculus sepe repulsus. demum fit rex sicilie. Contra
 quem pcedens. Anno. ij. cum copijs ab eo capisset et sibi reco-
 ciliatur. et unde dicti sunt guelfi. folio. cccxx.
Quod impator constantinopolitanus in syria cum copijs pges
 sagitta sua mortuus est. Et balduinus tertius fit rex
 hierusalem. Et edissa a turcis capta. folio. cccxx.
Quod Eugenius tertius facit predicare crucem contra infide-
 les. p. Bernardum et alios. Et impator conradus et
 rex francie ludovicus crucem sumes in syria pergunt et
 greci dolose p malam viam eos duxerunt: unde prostra-
 tus est exercitus fidelium. folio. cccxx.
 De victoria francoz contra infideles: q postea ppter incaute-
 la victi sunt: ita ut rex francie vix evaderet. fo. cccxxj.
Quod impator rex francie. et rex hierusalem bellum ceperunt
 contra damasculum. in quo aliqui ex fidelibus dolose p-
 suluerunt. Et in nullo pfectes reversi sunt ad sua. fo. cccxxj.
Quod Moradinus princeps infidelium cum infinita multitu-
 dine pcessit contra christicolos: et eos debellavit multis
 interfecit. Et rex hierusalem turcos contra se venien-
 tes devicit. Et ludovicus rex francie capta a grecis. Et
 liberat. Et Lodovicus impator mortuus. folio. cccxxj.
 Unum capitulum de frederico primo impatore. Et
 incipit. Post mortem. Et in primo de q cum magna
 multitudine in italia descendit et ab Adriano pa-
 pa coronatus. Et inde inter Adrianum et Wilhelmum regem
 sicilie graves inimicitie exorte sunt. et Adrianus eum
 excommunicat. Fredericus post obsidionem. vij. annorum
 mediolanum destruxit ad solam redigens: inde corpora ma-
 gorum in coloniam transferens. Et bellum contra Alexan-
 drum papam movit. folio. cccxxj. ppe finem.
Quod Balduinus fit rex hierusalem. v. Et moradinus prin-
 cept infidelium damasculum capit. Et ascalon a christia-
 nis recipitur. folio. cccxxij.
 De temeritate fratrum sancti Johannis hierosolymi-
 tani rixantium cum patriarcha hierusalem. Et unde
 habuit initium dictus locus sancti Johannis. fo. cccxxij.
 Reginaldus antiochenus princeps cepit christum insu-
 lam. Et Balduinus rex hierusalem quintus superat
 infideles. Et postea veneno perijt. et Reginaldus cap-
 tur. folio. cccxxij. prope finem et sequenti.
 Sextus rex hierusalem fit Almaricus. et Soldanus in
 fidelium victus et occisus est. folio. cccxxij.
 Moradinus cum turcis debellatus est qui postea chri-
 stianos superat et occidit. folio. cccxxij.
 Alexandria obsidetur et impator grecorum egyptum
 querit obtinere. folio. cccxxij.
Quod rex hierusalem Chaitum civitatem infidelium liber-
 et ab obsidione. accepta pecunia. Strachonus occidit
 soldanum. et Balduinus calipham interfecit. et fecit se
 dominum egypti. folio. cccxxij.
Quod impator grecorum in syria transit. Et terremotus in
 orientibus partibus extitit. qualis nunquam legitur accidisse:
 et inter alias civitates antiochiani penitus stravit. fo-
 lio. cccxxij. in fine et sequenti.
Quod rex hierusalem constantinopolim pergit pro sub-
 sidio. Et de quadam gente in syria que dicitur assisinoz:
 que cum quererent ad fidem venire: fratres milicie tem-
 pli impedierunt. occiso nuncio eorum. folio. cccxxij.
Quod philippus coronatus rex francie: q tyrannos ecclesias
 prementes expugnat. q cum iudeis in francia enormia
 ppetraret contra fideles. cogunt aut baptismum recipere;

aut dimissis bonis suis regno recedere. fo. cccxxij.
Quod mortuo Emanuele grecorum imperatore amico
 christianorum Andronicus sibi usurpat imperium: qui
 latinos occidit quos potuit: aliquibus per galeas eva-
 dentibus. fo. cccxxij. in fine.
Quod balduinus. iij. rex hierusalem septimus fit leprosus: q
 contra infideles perges eos superat. fo. cccxxvj.
Quod rex hierusalem superat copias Saladin: qui post
 ea superatur. Et de Maronitis hereticis conversis
 ad fidem. fo. cccxxvj.
 Saladinus princeps infidelium subiecta sibi mesopota-
 mia capit alapiam civitatem: contra quem proficiscun-
 tur principes christianorum: sed quia dissensio facta est inter
 eos: parum vel nihil profecerunt. De morte balduini re-
 gis septimi hierusalem. fo. cccxxvj.
 De bellis inter regem francie et regem anglie. Et fre-
 dericus impator: Henricum filium suum italie pre-
 ficit. fo. cccxxvj. ppe finem.
 Saladinus congregata turcorum et saracenorum infinita
 multitudine pcedit contra christianos: qui superant
 ab eis. In quo discrimine achonensis eps qui crucem do-
 minicam ferebat in bello graviter vulneratur. Et cum
 alter illam accepisset captus est cum eorum interfecit plu-
 rimis et captis. fo. cccxxvj. in fine. et seq.
 Saladinus achonensem civitatem capit: et deinde hierosoly-
 mam. Anno dñi. M. cccxxvj. Ingressi autem saraceni
 multa turpia egerunt in ecclesiis: sed templo dñi miras
 veneratione exhibuerunt turcis. fo. cccxxvj.
Quod fideles recesserunt ab hierosolymis remanentibus ibi
 Surianis. maronitis. hermentis. georgianis sub tri-
 buto. Exinde capsiunt infideles Ascalonam. Et viban? pa-
 pa. iij. ex dolore huius amissionis mortuus. fo. cccxxvj.
 Reges francie et anglie facta pace preparant se in re-
 cuperatione terre sancte assumptis crucem cum multis. Et
 fredericus impator etiam crucem assumit. Et Tacedus
 fit rex sicilie. Prefati igitur impator et reges iter assu-
 munt ad liberandam sanctam civitatem cum multis ex diversis
 nationibus: maxime ex italia cum navibus et galeis: iter
 qsi pisanis cum instructa classe qsi pmi cum eorum archiepiscopis
 facti sunt. Sed generata magna discordia inter reges
 francie et anglie dilatum est opus itineris. fo. cccxxvj.
 Guido rex hierosolymitanus pcedit ad bellum contra Saladinum
 et suos: q in principio viriliter restiterunt: tandem a sarace-
 nis superant et occiduntur. fo. cccxxvj. in fine. et seq.
 Fredericus romanorum impator contra saracenos pgressus
 in bello: inaudita strage ex eis exereuit q impator post
 victoriam. Cum quadam die vi caloris estivas lavandi gratia
 ad quedam descendisset flumini in eo demersus est: in to-
 tius christianitatis irreparabile detrimentum. Et alemani
 in illis partibus in cibis valde inordinati reperientes
 victualium et omnium rerum abundantiam: dum in ephelis
 se diffundunt: ex intemperantia pestilentiam incurrunt:
 ut pauci remanerent. fo. cccxxvj.
Quod guido contendeat de regno hierosolymitano cum qui-
 buisdam: asserens se iuste et solentervictum hierosolymis:
 et coronatum in regem: nec se a regni solio debere deponi:
 tandem rex remansit. fo. cccxxvj.
 Philippus rex francorum ad subsidium terre sancte cu-
 piens festinare dimissa custodia regni matris sue et ar-
 chiepiscopo remensi suo auctulo: multa pie ordinavit
 in absentia fienda. Et iter assumpsit: mare ingressus
 quem secutus est rex anglie. Et existens ipse regis
 in obsidione achon. fuit eclipsis solis. Et post longam
 obsidionem civitatem ceperunt. fo. cccxxvj.
 Cum autem inter se quererent principes christianorum quid
 utilius foret contra egyptum pcedere: aut ad civitatem
 hierusalem recuperandam: cuius sententie maior pars
 assentiebat: hostis humani generis negotium impedi-
 uit. Nam inter reges francoz et angloz pristinas reno-

uavit discordias: ppter quod semine suspectos habere
 tes reuersi sunt ad patria. fo. cccxxvj. in fine. et seq.
Quando capta est civitas achon a christianis captus est in-
 ter saracenos vnus ex admiratis soldani vir magne pru-
 dentie consilij et astutie: qui consultus quod et quo ingenio
 cum minorum difficultate posset haberi regnum hierosoly-
 tanum: et converteri pacifice. Respondit expedire egyptum
 capere: et ad hoc efficiendum impedire nauigia q ad qua-
 drum et babyloniam res conferunt. fo. cccxxvj.
 Fredericus primus antequam proficisceret in syria transi-
 ens per florentiam: quia florentini cum ecclesie tenentes
 ei non fauerunt: abstulit eis comitatum vsq ad muros.
 Et eo tempore ignis accessus est in florentia: qui veto ad-
 lutus plura edificia combussit: et pons vetus ppter in-
 undantiam aquarum ruit. Et de bellis intestinis: et cum
 vicinis eorum habitis. fo. cccxxvj.
 Defuncto frederico creatus est impator filius eius be-
 ricus. vj. Qui coronatus licentiam dedit et facultatem ro-
 manis tusculanellam funditus diruere. Bericus ipse
 apuliam intras se sibi subiugaret: superueniente peste
 coactus est recedere. Et diabolo instigante gradis guer-
 ra inter regem francie et anglie inchoata est. Et bericus
 impator regnum sicilie vi cepit. fo. cccxxvj.
Quod philippus rex francoz expulsi de suo regno iudeos
 ppter opprobria q faciebant in dedecus christiane religionis
 vni multi combustis sunt. fo. cccxxvj. ppe finem.
 De cotarellis occisis septem milibus. Et dissensione orta
 inter regem aragonum comitem sancti egidij. Et de dissen-
 sione facta inter regem francoz et comitem flandrensi. Et
 de quodam mortuo suscitato. fo. cccxxvj. in fine. et seq.

De diuortio facto inter regem francie et uxorem eius: et de
 bellis inter regem francie et anglie. fo. cccxxij.
 De predicatione aliquorum efficacibus: vni magna bona secuta
 sunt. et de quibusdam mirabilibus. fo. cccxxij.
 Rex philippus iudeos parisiis reduxit: et ecclesias dei
 grauer psecutus est: ppter quod magna detrimenta
 pcessus est in bello. Quod quidam cardinalis legatus in
 quadam causa: non obstante appellatione regis cui non
 detulit: post aliquos dies sententiam laram excommunica-
 tionis publicandam precepit. Et interdictum in toto re-
 gno posuit: ppter quod rex iratus episcopos et cler-
 cos de terra sua eiciens bona eorum confiscavit: pacem
 aut fecit cum rege anglorum. fo. cccxxij.
 Duo cardinales legati missi in francia ad regem: vt in-
 dicarent de diuortio facto: cum rex uxore prima dimissa
 aliam superinduxisset. Super quo cum multe ac varie di-
 sputationes fierent: rex vigeburgensem primam uxorem secum
 ducens: in salutari placis recessit. Et rex philippus dum
 bellum gereret cum rege anglie. legatus missus a papa
 mandauit vt faceret pacem: salua iusticia vtriusq. Et
 abbas et ecclesias destructas in statum pristinum refo-
 marunt: a cuius sententia rex francie appellauit. Et rex
 aragonie regnum suum obtulit pape. fo. cccxl.
 Imperator henricus postquam filium suum fredericum in regem
 alemannie eligi fecerat: in regnum sicilie redijt cum eo:
 ubi messane diem clausit extremum: remansitq impera-
 trix constantia uxor eius. fo. cccxl.

Finis laus deo.

[Faint, illegible text in the left column of the manuscript page.]

[Faint, illegible text in the right column of the manuscript page.]

**Secunda pars historialis
venerabilis dñi Antonini.**

Tabula titulorum et capitulorum
secunde partis hystorialis.

Titulus nonus de constantino

magno impatore et alijs etc.
Capitulum primum. de constantini impatoris conversione etc.
Capitulum secundum. de summis pontificibus illis temporibus videlicet Silvestro marco iulio damaso etc. summate.
Capitulum tertium. de Niceno concilio: in quo arrius hereticus condemnatur.
Capitulum quartum. de filiis constantini magni. Constantio. constante. et constantino.
Capitulum quintum. de iuliano apostata qui se uisus et crudelis fuit in christianos.
Capitulum sextum. de valentiniano catholico imperatore: et malicia valentis heretici.
Capitulum septimum. de theodosio christianissimo imperatore gratiano imperatore occiso.
Capitulum octavum. quando theodosius impare cepit: et idola in toto imperio delenda decreuit.
Capitulum nonum. de imperio Archadii et honorij.

Titulus decimus de doctoribus

et claris viris illis temporibus.
Capitulum primum. de eusebio papa: et eusebio cesariensi. hystorographo: eusebio vercellensi episcopo: et eusebio niceno.
Capitulum secundum. de athanasio episcopo alexandrino.
Capitulum tertium. de hylario pictauiensi episcopo.
Capitulum quartum. de magno basilio.
Capitulum quintum. de Gregorio nanzanzeno: et didimo doctissimo licet ceco.
Capitulum sextum. de beato hieronymo: et libris eius.
Capitulum septimum. de beato Ambrosio: et dictis eius.
Capitulum octavum. de beato Augustino: et scriptis suis.
Capitulum nonum. de beato Johanne chrysostomo.
Capitulum decimum. de Oratio hispano hystorographo Severo sulphio etc.
Capitulum undecimum. de beato Martino.
Capitulum duodecimum. de Zenobio episcopo florentino.
Capitulum tredecimum. de Maurilio andegauensi episcopo.
Capitulum decimumquartum. de beato Alexio romano.

Titulus xi. de undecim pontificibus

bonifacio. celestino etc. et de regibus persarum gothorum. hunorum. longobardorum. francorum etc.
Capitulum primum. de bonifacio primo: et scismate tunc exorto et decem successoribus suis.
Capitulum secundum. de theodosio iunioris imperante cum bonorio.
Capitulum tertium. enumerat reges persarum: et quot annis singuli eorum repperunt.
Capitulum quartum. enumerat viginti quinque reges francorum a primo usque ad karolum magnum.
Capitulum quintum. enumerat regnum brittanorum cum regibus suis.
Capitulum sextum. enumerat catalogum regni vandolorum.
Capitulum septimum. enumerat catalogum regni gorborum.
Capitulum octavum. enumerat catalogum regni hunorum.
Capitulum nonum. enumerat catalogum regni longobardorum.
Capitulum decimum. de persecutione facta in affrica contra christianos.
Capitulum undecimum. de sancto prospero: et scriptis eius.
Capitulum duodecimum. de sancto paulino episcopo et commiseratione eius.
Capitulum tredecimum. de Sydonio episcopo auerensi.
Capitulum decimumquartum. de Cassiodoro monacho.
Capitulum quindecimum. de boetio qui beatus seuerinus etc.

Capitulum sedecimum. de beato Eucherio lugdunensi episcopo. Hylario et honorato arelatensi episcopo.
Capitulum decimumseptimum. de sancto Germano episcopo antiodoreni. et amatore suo predecessore.
Capitulum decimumoctauum. de beato Remigio remensi episcopo.
Capitulum decimumnonum. de pluribus sanctis. Leonardo vedasto etc.

Titulus xij. de Johanne papa

primo. et alijs etc.
Capitulum primum. de Johanne papa primo et secundo et tertio. Felice. Bonifacio. Siluerio etc.
Capitulum secundum. de Pelagio secundo.
Capitulum tertium. de Gregorio magno romano apostolico primo huius nominis.
Capitulum quartum. de Justino maiore imperatore: et Justiniano post eius imperatore.
Capitulum quintum. de gestis Totile contra italicam. romam et imperatorem.
Capitulum sextum. de Justino secundo imperatore: et quibusdam gestis marteris ad ultionem iniuriarum suarum.
Capitulum septimum. de Boare confessoris. et Brigida regine sue.
Capitulum octauum. de sanctis Carlepho. Gregorio lingoensi. et gregorio turonensi. et alijs.
Capitulum nonum. de miraculis plurimorum sanctorum. ex dialogo gregorii collectis.

Titulus xij. de viginti duobus

summis pontificibus et pluribus imperatoribus et sanctis.
Capitulum primum. de Saviniano bonifacio: deus dedit seuerino Johanne theodoro papa.
Capitulum secundum. de sancto Isidoro episcopo et scriptis eius.
Capitulum tertium. de venerabili Beda.
Capitulum quartum. de Theodoro. Heraclio. Cosidre. constantino et iustiano imperatoribus.
Capitulum quintum. de Machomet et malicijs eius.
Capitulum sextum. de multis sanctis qui claruerunt temporibus illis.

Titulus xiiij. de summis pontificibus et imperatoribus.

Capitulum primum. de Gregorio secundo papa: qui legatis theotonicos ad fidem christianam conuertit.
Capitulum secundum. de imperatoribus Philippico. theodosio etc.
Capitulum tertium. de Amelio et amico mirabilia recitat.
Capitulum quartum. de Karolo magno.
Capitulum quintum. de Albino qui et alcuinus dictus est magistro scilicet Karoli magni.

Titulus xv. de religiosis et anachoritis.

Capitulum primum. de statu Anachoritarum et cenobitarum et eorum scriptis.
Capitulum secundum. de viginti quattuor collationibus sanctorum patrum scilicet Moyse pasinucij etc.
Capitulum tertium. de beato Antonio et doctrina ac temptationibus eius.
Capitulum quartum. de paulo simplici. et eius obediencia.
Capitulum quintum. de sancto Hylarione.
Capitulum sextum. de duobus macharijs.
Capitulum septimum. de pastore abbate. et malcho monacho fugitivo.
Capitulum octauum. de Johanne beremita. Arsenio: et pluribus alijs.
Capitulum nonum. de Moyse et hyope: et pluribus partibus deuotis.
Capitulum decimum. de Appolonio copreto etc. et pluribus sanctis virginibus in beremo degentibus.
Capitulum undecimum. de sanctis Pacomio et euagrio etc.

Capitulum duodecesimū. de sententijs moralib⁹: et documentis sanctorum patrum.
Capitulum tredecimū. de sancto Benedicto. et sorore eius scholastica.
Capitulum decimūquartum. de discipulis beati benedicti: videlicet Mauro placido et.
Capitulum quindecimū. de institutione ordinis camaldulensium. a sancto Romualdo et eius vita.
Capitulum sedecimū. de ordine cluniacensium: et eius institutione poddonem. odilem et.
Capitulum decimūseptimū. de institutione ordinis vallis umbrosae a Iohanne gualberto.
Capitulum decimūoctavū. de fundatione ordinis cisterciensium p stephanum et.
Capitulum decimūnonū. de ordine premonstratensium et fundatore eius Norberto.
Capitulum vigesimū. de ordine templaris militie vocitati sancti Iohannis hierosolimitani.
Capitulum vigesimūprimum. de ordine grandimontensi: et institutore eius Stephano.
Capitulum vigesimūsecundū. de institutione ordinis carthusiensium a brunone et hugone et.
Capitulum vigesimūtertium. de ordine humiliatorum. et relatione p̄dictarum religionum.
Titulus. xvj. De quadraginta
summis pontificibus: et de regibus et imperatoribus.
Capitulum primum. de summis pontificibus: a Leone tertio vsq; ad Urbanū scdm: cum eorum decretis.
Capitulum secundū. de imperatoribus Ludouico Lotario Karolo et.
Capitulum tertium. de tribus Ottonibus imperatoribus.
Capitulum quartū. de imperatoribus p electione pmo factis videlicet de Henrico secundo et tertio. et de turcis.
Capitulum quintū. de Henrico quarto et gestis illius tps.
Capitulum sextum. de sancto Dunstano. et quibusdam regibus anglie.

Capitulum septimū. de Elphego ep̄o cantuariensi martyre et quibusdam gestis in anglia.
Capitulum octauū. de Petro damiano et dictis eius.
Capitulum nonū. de Hyldeberto ep̄o: et scriptis eius in versibus et orationibus.
Capitulum decimū. de Lanfranco ep̄o cantuariensi.
Capitulum vndecimū. de sc̄o Anselmo et scriptis eius.
Capitulum duodecimū. de Petro alfonso ex iudaismo conuerso: et de erroribus iudeorum.
Capitulum tredecimū. de recuperatione regionum orientaliū et hierosolime per Botifredum et alios principes et de eiusdem regibus.
Capitulum decimūquartū. de raris euentib⁹ illius tps.
Titulus. xvij. de summis pontificibus
et imperatoribus p annos centum: et de quibusdam sanctis et bellis plerisq;
Capitulum primum. de sedecim summis pontificibus. post vrbaniū scdm vsq; ad innocentium tertium: et de gestis illius temporis.
Capitulum secundū. de sancto Malachia ep̄o: et miraculis eius.
Capitulum tertium. de sancto Thoma archiep̄o cantuariensi et eius martyrio.
Capitulum quartū. de visione tuncali penarum inferni et glorie celestium.
Capitulum quintū. de sancto Bernardo abbate: et de sancta conuersatione: doctrina ac miraculis eius.
Capitulum sextū. de Henrico quinto: et bellis orientalibus contra grecos thurcos et alios.
Capitulum septimū. de Lotario imperatore et regibus hierosolymorū: et eorum bellis.
Capitulum octauū. de Conradō imperatore: et passagio eius cum rege francie ad terram saceram.
Capitulum nonū. de Friderico pmo imperatore. de varijs gestis p reges hierusalem: et eius amissio. de bellis inter regē francie et anglie. et Henrico imperatore sexto et.

Capitulum

I

Titulus. ix. de Constantino magno imperatore.

Capitulum primum.

Constantinus igitur defunctus

et eius patre constantio imperatore: cepit Anno dñi. cccij. Ab initio vero mundi quater millesimo ducesimo. lxxij. fm minorē computationē. fm maiorem vero quinquies millesimo. ccccviij. Et imperauit a morte

patris annis. lxxij. Nā septē annis anteq̄ matentiū ab imperio deturbaret: imperauit in gallia. Fuit autē constantinus vt refert Iaco. de col. primo imperij tēpo re optimis principibus cōparādus. Nam innumere in illo animi corporisq; dotes atq; virtutes fuisse Erat militaris glorie appetitissimus: cui in bellis semp p̄spera fortuna fuit. vix ita vt nō superaret industria. Similis autē artibus et studijs liberalibus deditus. Erat p̄terea affectator iusti amoris: quē sibi et liberalitater affabilitate q̄sivit. Et sicut in nonnullis amicis dubius: ita in relijs egregi⁹. nihil occasionis p̄mittēs: quo eos opulentiores clarioresq; p̄staret. Cū igit constantinus amabilis cūctis formidabilisq; imparet in gallijs: senat⁹ populusq; roman⁹ maxēti impietate sceleratq; vltra tolerare nō possent: constantin⁹ p nuncios euocat: vt patris sui memor romane reipublice subueniat: atq; ciues suos de potestate tā immanissime belue eruat. Qui aio magis: et oia efficere nitēs q̄ aio p̄parasset: et simul principatū totius orbis affectas: hoc ciuile bellū cōtra maxētū suscipere decreuit cū licinio collega: qui tūc apud byspanias imperabat. In quo p̄gressu signo crucis sibi ostēso quouinceret: maxētū cū exercitu ei⁹ deuicit submersum in fluuiū apud pontē milui: vt dictū est supra. Qui vrbē igr̄sus susceptus est a cūctis cū magna gloria: ei⁹ est arcus erectus. Et lz adhuc ydolatra necdū in christo regenerat⁹ per baptismū: reb⁹ in vrbē cū licinio cōpositis: vna sentētia statuerūt legē in qua deū xp̄i anoz plenissimis laudib⁹ p̄secuti sunt: et toti virtutis ei⁹ auctore atq; operis et ipm de tyrāno maxētiō prestasse victoriā. et ideo ab vniuersis huius generationē cultumq; deferendū esse censabant. Deinde vt dictū est supra maximinus qui imperabat in oriente veniēs contra Licinū: deuictus et debellat⁹ est a licinio. Post conuersionē autē constantini et baptismū: motus licinij se lo inuidie cōtra constantinū: perrexit cōtra eū in p̄liū et deuictus licinij pluries: demū cap⁹ decapitat⁹ est. Deiecto autē licinio atq; omni memoria tyrannice dñationis ablata: soliditate romani regni solus constantinus obtinuit. Et tres filij fuerūt Constantinus Cōstās et Cōstātinus. Fuit et ei filia constantia noie. Tūc no stat⁹ reipublice equali moderatiōe et celsura dignissima romani nois habebat. Ecclesiāq; nō glia incredibili memoratu est quāto imperatoris religiosi studio adoleuerit: quātaq; eius cura etiā erga sumptū indigētum fuerit. In tantū nō p̄sentū rerū bonitas et tranquillitas obtinebat vt obliuionē p̄teritoz pareret maloz. Edictis nāq; frequentib⁹ p oēm locū positis: nō solū tyrānicas aduersus xp̄ianos depulerat leges: verū etiā p̄uilegia plurima ecclesijs ac summos honores sacerdotib⁹ dēnūit. deo et hominib⁹ valde carnis Quātoq; se deo humilī subiecit: tāto illi de⁹ ampli⁹ ad vora cūcta subdebat. vñ et diuino auxilio fret⁹: farmatas et gortos pp̄los barbaros

Nota contra superbos. q̄ dicitur impatores Romanos nūq̄ impati se i gallijs

Quot filios habuit constantin⁹.

fo.

I

aggressus: mirabili virtute multis filijs victos pdomuit. Calatē deinde tyrānū nouis reb⁹ studētē apud cyprū vno p̄lio ad internitiōē opp̄essit. Insup et sc̄itas viro fortissimo gallicano sui exercit⁹ duce diuina virtute cōpescuit. Nec enī immanissima natio se in romanū solū effundens cede rapinis. incēdio nō solū romanorū prouincias inuasit: s; et romanū exercitū cum gallicano tunc gētili pulsum obsederat. S; suā sc̄orum iohānis et pauli q̄ secum erat. facto voto q̄ se xp̄ianum faceret si incolumi exercitu ad augustum victor rediret tanta subito mutatio facta est: vt barbari q̄ virtute et numero p̄stabant et p̄lio supiores erāt: angelo eum as sociatē q̄ apparuerat: cōtra opinionē oim se suāq; gallicano subderet. Qui cum victoria reuersus baptismum deuotissime suscepit.

S. i. Siluester papa de siluestri

pape gestis sic ait dñs. Sancta romana. Actus beati siluestri aplice sedis p̄sulis. Licet ei⁹ q̄ scripserit nō me ignorem: a multis tñ vrbē romana legi cognouim⁹ et p antiquo vsu multe in hoc imitatur ecclesie. Siluester a matre rex noie iusta genit⁹. a cirino p̄sbytero eruditus hospitalitate summo peregrinos exercebat. Tūc morbus autem quidam xp̄ianus ab eo in hospitium suscipi qui ob persecutionem ab alijs vitabatur. Nō post annum coronam est assecutus martyrii: dum predicaret constantissime fidem christi. Putas nō tarquinus prefectus timorem multis abudasse diuitijs. eas a siluestro expegit: inferens minas mortis. Sed cum vere timorem humani diuitias nō habuisse comperit: Siluestrum idolis immolare precepit: alioquin in crastinū diuersa reciperet genera tormentorū. Qui silvester Stulte hac nocte moriet⁹: sempiterna tormēta recipies: velis nō his verū esse deum quem colimus recognosces. Siluester igitur carceri traditur et targin⁹ ad prandiu iuitur. Dum ergo comederet: os piscis in eius gutture sic ver satur: vt nulla ratione rejicere potuerit vel glutire. Sicq; media nocte defunctus: ad tumultū cū lucē duci tur et silvester cum gaudio a carcere liberatur. qui nō solum a xp̄ianis s; etia a paganis miro diligebatur affectu. Erat enī aspectu angelicus. sermone nitidus. inreger corpore. sanctus opere. cōsilio magnus. fide catholici. spe patientissimus. charitate diffusius. Mortuo igitur ep̄o romane vrbis melchiae: silvester ab oī plebe plurimū renitens in summū pontificem est electus. Nō oim orphanoz. viduarū et pauperū nomina in matricula scripta habebat et oībus necessaria p̄uidebat. Nō quartum et sextum diem et sabbatū ieiunij instituit obseruandum: quintum vero quasi dominicū celebrandū grecis nō xp̄ianis dicētib⁹ sabbatū q̄nto die poti⁹ celebrādū. Nō dū hoc fieri non debere: et quia hoc est traditionis apostolice: et quia dñice debetur sepulture. Nec ei⁹ nō dicebant vnum est sabbatum sepulture in quo semel in anno est ieiunium excolendum. Quibus silvester. sicut omnis dies dñicus resurrectionis gloria: sic omne sabbatum decoratur dominica sepultura. Igitur de sabbato acquiescunt: sed de quinta feria vebemeter cōtendunt: asserētes non debere xp̄ianorū solēnitatib⁹ sociari. Silvester autē eius dignitate p̄cipue in trib⁹ ostēdit. Quoniam hac die dñs in celos ascēdit. et corpus et s̄guis sui sacramētū instituit. et sacri crisma ecclesia p̄ficat. Omnes igitur eius rationib⁹ acquiescunt.

S. ii. Persequente autem con-

stantino xp̄ianos vel potius officiales eius. silvester de vrbē exijt: ac in quodā mōte cū cleric⁹ suis inijt. Ipse autē constantin⁹ incurabilē incidit plagā lepre. Tandē de p̄lio idolorū pontificum. adducta sūt tria milia pueroz vt eos occidi faceret: tse i eoz s̄guis recēdit calido bal

Scitanti natio est fortissima q̄ vsq; ad alexandri magna te poza inuicta fuit s; ab ipso alexandro do. mirti fuer. testēto Lurio. et Adulthar co in vita alexandri.

Siluester sic cessit melchiae in pontificatu roma num.

De dignitate ferie quinte

Titulus

IX

nearet. Egredienti autē eo ad locū ubi balneum parari
debbat: matres pueroz obuiat: q̄ resolutis crinib⁹ mi
serabiliter vlulabāt. Et lachrymans cōstantinus iussit
fiare currū. et erigēs se dixit. Audite me comites et cō
militōnes et oēs populi q̄ affatis. Dignitas romani im
perij de fonte nascit pietatis. qui hāc etiā legē dedit vt
capituli sentētie subderet quicūq; aliquem in bello occi
disset infante. quāta ergo erit crudelitas vt hec nostris
faciam⁹ filijs qd fieri p̄hibem⁹ alienis. Quid inuat bar
baros superasse: si a crudelitate vincamur. Nam vicisse
extraneas natiōes virū est bellantiū populoz: vincere
autē vitia et p̄ta vit⁹ est morum. In illis ergo p̄clis
fortiores nos exitimus illis: in his nō nobilitas for
tiores sumus. Qui esset fuerit in isto certamine superat⁹
victoriā obtinet virtus. Victor enī post trisphū vincit
si pietas ab impietate superatur. Vincat ergo pietas in
isto cōgressu: bene enī oim aduersariōz poterimus esse
victores: si sola pietate vincamur. Dim creni se esse dñz
cōprobat: qui seruū se mōstrauerit pietatis. Melius est
ergo mori salua vita innocētū: q̄ per eoz interitū vitā
recupare crudelē: quā tñ recuperare incertū est: cū certum
sit q̄ sit recupera crudelis est. Iussit igit vt matrib⁹ suis
pueri redderent⁹: et dona plurima et infinita rebus p̄be
rent: vt que flētes ad patriā alienā venerant ad loca
sua cum gaudio remearet. Imperator autē ipse ad pala
tium suū reuersus est. Sequēti nō nocte petrus et paulus
apparuerūt ei dicētes. Qm̄ exhoruisti effusione sangui
nis innocētis: misit nos dñs iesus xps daret ibi recupe
rande cōsiliū sanitatis. Siluestro igit ep̄m q̄ apud mōtē
syriaci latrat accersit. hic tibi piscinā ostēdet in q̄ imer
sus tertio ab oī curaberis lepre morbo. Tu nō xpo hāc
vicissitudinē reddas: vt idoloꝝ tēpla diruas: xpi restau
res ecclesias: et eius deinceps cultor fias. Enigilans
igit cōstantinus statim misit milites ad siluestrū. Elidēs
siluester milites: ad palmam martyrij credidit se vocari.
Deo autē se recomēdās et socios secū adhortās: cōsta
tino intrepidus presentat. Cui cōstantinus assurgēs ait:
bene te venisse gratulamur. Qui a siluestro resalutatus
narravit ei per ordinē sui somnij visionē. Perueniente
nō cōstantino qui essent dii q̄ sibi apparuerūt. Siluester
rūdit illos xpi esse aplos et nō deos. Tūc ad preces im
peratoris siluester aploꝝ imagines sibi iussit afferri: q̄s
vt imperator asperit: tales esse q̄ sibi apparuerāt accla
mauit. Siluester igit cū cathecumini fecit vni⁹ hebdo
made sibi ieiunium indicit: et carceres aperiri monuit.
Cūq; in aquam descendisset et baptisimatis: mirabilis sibi
emittit splendor lucis. Sicq; inde mūdus exiit et xpm
se vidisse asseruit. Prima autē die sui baptisimatis hanc
legē dedit: vt xps tanq̄ verus deus ab vbe romana co
leret. Secūda vt si q̄s xpm blasphemaret puniret. Tercia
vt quicūq; xpiano fecisset iniuriā: bonoz suoz parte
dimidia p̄mareret. Quarta vt sicut impator romae sic ro
manus pōtēfex caput ab vniuersis ep̄is babeat. Quita
vt quicūq; in ecclesias cōfugerit: ab oib⁹ seruet immu
nis. Sexta vt nullus nisi de licentia sui ep̄i ecclesiā edi
ficet intra muros alicuius ciuitatis. Septima vt ad edi
ficationē ecclesiarū decime possessionū regalū tribuan
tur. Deinde impator ad ecclesiā seti petri venit: et de suis
culpīs se lamētabiliter accusauit. Postmodū arrepto bidē
te ad fundamētū basilice cōstruēde. terrā p̄m⁹ aperuit
et. x. copiosos in suis seapulis foras eiecit.

§. iij. Hec vbi helena mater cō
stantini augusti in Bethania cōstitens audiuit per li
teras laudat filiū q̄ abrenūciasset simulacris idoloꝝ: s; dī
re increpat q̄ relicto deo iudeoz: crucifixum hominē
deum colat. Rescribit matri augustus: vt iudeoz magi
stros secū adducat et ipse xpianoz doctores. p̄ferret: vt
sic ex disputatione mutua appareat fides vera. Duxit

igitur sancta helena. cels. doctissimos iudeoz magos.
inter quos erat. xij. qui sapiētia et eloquentia p̄e ceteris
rutilabāt. Cū igitur siluester cū clericis suis et p̄dicti iu
dei ad disputandū corā impatore insimul cōuenissent. de
cōmuni cōsensu duos iudices gētiles sapiētissimos et p̄
baros. nomine eratō et cenophiliū statuerunt: ad quos
pertineret sentētia dicendoz: talisq; inter eos sentētia
est firmatū: vt vno stāte et querēte alius nō loquat. In
cipiēs igit primus de illis duodecim nomine abiatbar
ait. Cum isti tres deos dicant patrē et filiū et spiritū san
ctū: manifestū est eos cōtra legē agere que dicit. Cū
quia ego sum solus: et nō sit ali⁹ deus p̄ter me. Deniq;
si dicunt xpm deū esse: quia multa signa fecit. In nostra
etiā lege multi fuere qui miracula plurima fecerūt: et tñ
mūq; ex hoc diuinitatis nomen sibi vsurpare ausi sunt:
sicut iste iesus que isti adorāt. Ad hoc siluester. Mos vñ
deū colimus: sed nō in tāta solitudine cum dicimus vt
gāudium filij nō haberet. Ex vestris autē libris eoz. Et
tē per sonarū vobis denūciare valemus. Mā patrē dici
mus. de quo p̄pheta ait. Ipse inuocabit me pater meus
es tu. Filiū de quo idem. filius meus es tu. Spiritū
sanctū. de quo idē. Spiritu ois eius ois virtus eoz. Et
hoc etiā quod dixit. faciamus boiem ad imaginē et simi
litudinē nostrā. euidenter et p̄sonarū pluralitatē et diui
nitatis vnitatē demonstrat. Licet autē sint tres persone:
vnus tñ est deus: qd exemplo visibili aliquaten⁹ demon
strare valemus. Et accepit purpurā imperatoris et tres
ibi plicas fecit dicēs. Ecce videtis tres plicas. et expli
cans ait. Ecce quia tres plice sunt vñ p̄amus ita tres
perone sunt vnus deus. De eo autē quod dicit. q̄ ex mi
raculis deus credi nō debet: cum plures sancti miracu
la fecerint nec tñ deos se dixerint: sicut noster xps deū
p̄ hoc se asserere voluit. Ecce deus superbiētes p̄ra se
nunq; passus est sine pena acerrima p̄terire: sicut p̄z
in dathan et abiron alijsq; p̄pluribus. Quō ergo mēiri
potuit et se deū dicere quod nō erat: cum eum se deū dice
tē esse nulla pena secuta fuerit: sed virtutū efficacia co
mitabatur. Tunc iudices dixerunt. Constat abiatbar a
siluestro esse superatū. Mā ratio hmoi docet: q̄ si deus
non esset et se deū dixisset: conferre vitā mortuis non va
leret. Tunc illo amoto: secūsus q̄ et Jonas vocabat ad
conflictū accedēs ait. Abiaā circūcisionē a deo recipiēs
iustificatus fuit: et oēs filij abrae per circūcisionē iustifi
cabant. Igitur qui nō fuerit circūcisus nō erit iustificat⁹.
Ad quod siluester. Constat abraā ante circūcisionē deo
placuisse: et amicum dei appellatum esse. Igitur nō circū
cisio ipsum sanctificauit: sed fides et iusticia ipsum deo
placere fecit. Non igitur accepit circūcisionem in san
ctificationem sed in distinctionem. Iusto superato ter
tius qui et godolias vocabatur: accedens ait. Quomō
do christus vester potest esse deus: cum asseratis ipsum
esse natum: tētarum: traditum: nudatum: felle potatum:
ligatum: sepultum. cum hec omnia in deo esse non pos
sint: ergo et. Ad hoc siluester de vestris libris hec om
nia probamus de christo p̄dicta fuisse. Nam de eius
natiuitate dixit esaias. Ecce virgo concipiet. De eius
tētarione dixit zacharias. Vidi christum sacerdotē ma
gnū stantem coram angelo: et sathan stabat a dextris
eius et. De traditione eius ps. Qui edebat panes meos
magnificauit aduersum me supplantationē. De eius
nudatione idem. Diriserunt sibi vestimenta mea. De
eius fellea potatione idem. Dederunt in escam meam
fel et. De eius ligatione esdras. Vincistis me: non sicut
patrem qui liberam vos de terra egypti clamantes āte
tribunal iudicis. De eius crucifixione idem. Humilia
stis me suspēdēs me in ligno tradidistis me. De eius
sepultura hieremias. In sepultura eius reuincunt mor
tui. Cum ergo godolias quid respondere non habe
ret: data sentētia remouit est. Quartus dictus amas

Argumentum
ta iudeo
rū d̄ b̄m
siluestrū.

Argumentum
tū scdm
beatū sil
uestrum.

Tertium
argumen
tum.

Quartus
argumen
tum.

Capitulum

I

Quintus
argumen
tum.

Sextum
argumen
tum.

Septi
mū argu
mentum.

Octauus
argumen
tum.

Ps.
lxxxvij.
Eccli.
xxvij.
Prover.
cap. vii.
Nonum
argumen
tum.

accedens ait. Ea que de alijs dicta sunt: siluester iste de
suo christo p̄dicta fuisse affirmat. vnde superest vt p̄bet
hec de suo xpo dicta fuisse. Ad qd siluester. Dabis ergo
alium que virgo concepit: qui felle cibatus: spiritus co
natus: crucifixus: mortuus: et sepultus sit q̄ surrexit: et
ad celos asceat. Tūc cōstantinus ait. Si alium nō de
derit seiat se supatū: qd cū hoc agere nō posset hic amo
netur. Et quintus quidā occbi p̄ducit. qui ait. Si ex se
mine dauid xps natus est et nascēdo dei fili⁹ factus est:
quia sanctificat⁹ natus est: baptizari nō debuit vt iterū
sanctificaret. Ad qd siluester. sicut circūcisio in xpi circū
cisione finē accepit: sic nō baptisimus in xpi baptisimate
initij sanctificationis habuit. Non ergo baptizari ē vt
sanctificaret: sed vt sanctificaret. Qd cū ita raderet ait
p̄stantinus. Non raderet occbi si haberet dñā q̄ p̄ferret.
Tūc sextus q̄ et cū ait. Vellemus vt siluester iste cau
sas n̄ginalis huius partis nobis exponeret. Ad quod
siluester. terra de qua Adā format⁹ est incorrupta erat:
virgo: q̄ nec se ab bibendū humanū sanguinem aperue
rat: nec maledictionē spinarū acceperat: nec bois mor
tui sepultura habebat: nec serpētū data fuerat ad eden
dū. Oportuit igit ex maria x̄gine nouū Adā fieri: vt
sicut serpens nati ex virgine vicerat: eōuerso a nato ex
virgine vinceret: et q̄ ade victor erit in paradiso: ipse
tētar factus est dei in deserto: vt qui Adā vicerat mā
ducet: vinceret a deo ieiunare. Hec superato septim⁹
qui deāmin ait. Quō filius dei xps vester esse potest: q̄
a diabolo tētar potuit vt modo in fame panē ex lapidi
bus facere vgeret: modo in tēpli cellitudine leuaretur
modo ad adorandū ipm diaboli adduceret. Ad qd Sil
uester. Si diabolus ideo vicit: q̄ ab adā māducante est
auditus. cōstat cū ideo superatū: q̄ est a xpo ieiunare cō
tēptus. Hōs nō inquit deus: sed inquit hō tēptatus
enī ē fatemur. Ideo autē tripl⁹ ē tēptat⁹: vt a nobis oēs
tētarōnes excluderet: et formā vicēdi daret. Sepe nāq; i
boie victoriā abstinentie sequit tētarō hūane gl̄ie: et tē
tarōne humane glorie appetitus dñij et excellētia comi
tat: ideo a xpo de bis vinct⁹. vt vincēdi nobis forma do
netur. Iusto superato et octauus qui et accl ait. Constat q̄
deus summe p̄fectus est et null⁹ indiget. qd ergo op⁹ ei
fuit vt nasceret in xpo. Quō iterū xpm verbū appellās.
sed et hoc cōstat: qd ante q̄ haberet filiū pater dici nō
potuit: ergo si p̄ xpi postea dicit⁹ est: mutabilis fact⁹ est.
Ad hoc siluester. Filius ante tpa ex p̄e est genitus vt
faceret que nō erat. et tpe ē nat⁹ vt reficeret q̄ perierāt.
Que et si solo verbo reficere poterat: sed p̄ passionē nisi
homo fieret redimere nō valebat: quia in sua deitate ad
patiendū aptus nō erat. nec homo erat impfectionis: s; p̄
fectionis: sed in sua nō erat deitate passibilis. Porro
fili⁹ verbū dei ē. hoc ex eo patet: quia p̄pheta ait. Eru
ctauit cor meū verbū bonū. Semp sapiētia. iuxta illud. Eru
ctauit cor meū verbū bonū. De⁹ quōq; semp pater fuit:
quia ei filius extitit. filius enī est verbū ei⁹: sapiētia ei⁹
virtus eius. In patre semp fuit verbū. iuxta illud. Eru
ctauit cor meū verbū bonū. Semp sapiētia. iuxta illud. Eru
ctauit cor meū verbū bonū. Ante oēs colles ego parturie
bar. necdū fontes aquarū eruperāt et. Cū ergo p̄ nūq;
fuerit sine verbo: sapiētia et virtute. quō putas hoc nomē
sibi ex tpe aduenisse. Hec igit amaro: nomus qui iūbal
dixit. Constat q̄ deus cōiugia nō dānat nec eis maledi
xit: quare ergo de cōiugio nati esse negatis hunc quem
colitis: nisi vt obfuscare cōiugia studeatis. Rursus: quō
tēptatur qui potēs est: panis qui ē? est: moxī qui vitā
est. Deniq; ad hoc cogitis vt duos filios esse dicās. vñ
que pater genuit: alius quem virgo generauit. Rursus:
quō fieri potest vt patiat homo: qui assump⁹ est sine le
sione eius a quo assumptus est. Ad hoc siluester. Hōs
xpm nō ideo natū ex virgine dicim⁹ vt cōiugia condēne
mus: sed causas virginei partus rōnabiliter acceptam⁹

Jo. II

nec hac assertionē obfuscat cōiugia sed ornantur: qm̄
hec virgo que christū peperit de cōiugio nata est. Tētar
tur autē christus vt omnes tētarōnes diaboli vinceret.
patitur vt vniuersas passiones subiceret: moxī vt mor
tis imperium subiugaret. Dei quoq; filius vnus est: qui
sicut est vere dei fili⁹: inuisibilis: ita visibilis est christ⁹.
Est ergo inuisibilis hoc qd deus est: et visibilis hoc qd
homo est. Idē nō posse hominē assumptū sine passione
eius qui assumpsit: exemplo doceri potest. Nam vt p̄e
sentis purpure regis vtamur exemplo lana fuit: et hūc
lanc sanguis accedens colorē purpureus p̄beuit. Cum
ergo teneretur digitis et torqueret in filo: quid torque
bat. Hec quod regie dignitatis color est: an hoc quod
lana extitit anteq̄ purpura fieret. Lane ergo assimilāt
homo: colorū purpure deus: qui simul in passione fuit:
dum pateretur in cruce: sed passio in nullo subiacuit.
Decimus qui thara dixit. Hō mibi placet exemplum
istud: quia simul color torquetur cū lana. Cū enī omnes
contradicerēt Siluester dixit. Accipe ergo aliud exem
plum. Arbor habēs in se solis splendore cum inciditur
per ictum quem suscipit: splēdor ab incisione immittitur
existit. Sic domie patiēte diuinitas nulli passioni sub
iacuit. Undecimus qui et Silē ait. Si de christo tuo
propbere ista varianā sunt. tūc irrisionis et passionis
et mortis causas scire vellemus. Et Siluester. Currit
christus vt nos reficeret: stuit ariditati nostre vt talia
pocula ministraret. tētarus est: vt nos a tētarōnibus li
beraret. tētarus est: vt nos a demonū captura dimitteret.
irrisus est: vt nos ab irrisione demonū liberaret. Ligat⁹
est: vt nos nodo exolveret. expoliatus est: vt nuditatez
p̄ime p̄uaricationis indulgentia tegeret. spineā coro
nam accepit: vt flores paradisi p̄ditos redonaret. in li
gno suspenditur: vt cōcupiscentiā in ligno genitā dam
naret. felle et aceto potatur: vt hominē ad terrā fluētē
lac et mel introduceret: et fontes nobis mellisifluis ape
raret. mortalitātē suscepit: vt suam immortalitatem no
bis donaret. sepultus est: vt sanctorū sepulturam bene
diceret. surrexit: vt mortuis vitam redderet. ascendit in
celum: vt celli ianuam aperiret. sedet ad dexteraz dei: vt
preces credentium exaudiret. Hec siluestro p̄sequēte
vniuersi tam imperatoꝝ q̄ iudices et iudei in laudem sil
uestri vniūmīter prosuperūt. Tūc indignatus duo
decimus qui et zambri indignatione magna dixit. Di
ro: vos sapiētissimos iudices verborū ambagibus cre
dere et dei omnipotētia estimare humana ratione con
cludi. Sed iā cessent verba et veniamus ad facta. Stul
tissimi nāq; sunt qui crucifixū colunt. Cūq; ego nomen
dei omnipotētis sciam: cuius virtutem non sufferūt sa
ra: nec audire valet quelibet creatura: et vt me verum
dicere comprobetis: thaurus ad me ferocissimus addu
catur: et dum in eius aure nomē illud infunderit: thau
rus ilico morietur. Ad quez Siluester. Et tu quomodo
hoc nomen audiēs didicisti. Zambri dixit. Non est tūz
hoc nōsse mysteriū: qui iudeoz inimicus es. Adducitur
igitur thaurus ferocissimus: vir a centū hominibus for
tissimis tractus. At vt Zambri in aure eius verbum p̄
tulit: cōtinuo thaurus mugiens oculosq; efficiens expi
rauit. Omnes igitur iudei vebementer acclamant. et sil
uestro viro dei in sultāt. Quibus Siluester ait. Non no
men dei protulit: sed nomē pessimi demonis nominant.
Deus enī meus iesus christus. non solum viuetes non
mortificat: sed etiam mortuos viuificat. Nam occidere
posse: sed viuificare nō posse est leonum: serpentū: et fe
rarum. Si ergo vult vt credam q̄ nomē demonis non
fuerit: dicat iterū et viuificet quod occidit. Hāc de eo scri
ptum est. Ego occidam et ego viuere faciam. quod si nō
poterit: nomen demonis absq; dubio nominant q̄ occi
dere viuente potest: mortuū viuificare nō potest. Cūq;
Zambri ad suscitandū taurum a iudicibus vgeretur dē

Decimus
argumen
tum.

Undeci
mū argu
mentum.

Duodeci
mū argu
mentum.

Beatus
silvester
draconem
superavit
sicut dani
el prophe
ta: vt ba
betur da
nielis ca
pitulo vl
timo,

vit. Suscepit eius silvester et nos oēs in eum credimus. Nam et si penitus posset volare illud tñ nō valde proficeret. Omnes igitur iudei si susceperunt se credituros p. mittunt. Tunc silvester oratione facta ad aures thauri se applicans dicit. O nomen maledictionis et mortis egredere iussu dei nostri iesu xpi. in cuius nomine tibi dicit. Tunc surge: et ad armentum tuum mansuetus recede. Statim igitur thaurus surrexit: et cum omni mansuetudine abiit. Sic regina iudei iudices: et ceteri oēs. pueri sunt ad fidem. Post aliquot dies idolorum pontifices ad imperatorem venerunt dicentes. Sacratissime imperator dracone ille qui est in fouea: postquam xpi fides recepit plus quam trecentos homines quotidie interfecit statu suo. Consilium super hoc silvester. Respondit. Ego per xpi virtutem cum ab omni cessare facta lesione. Promittitur pontifices se si hoc facerent credituros. Orante autem silvestro: sanctus Petrus ei apparuit dicens. Securus ad draconem descende tu et duo presbyteri qui sunt tecum. Cum ad eum venisset: cum taliter alloqueris. Dominus noster iesus christus de virgine natus crucifixus et sepultus: qui surrexit et sedet ad dexteram patris. hic venturus est iudicare vivos et mortuos. Tu quoque satban cum in hoc loco donec veniat expecta. Os autem ligabis filo: et annulo signum crucis habente desuper sigillabis. Postea ad me sani et incolumes venies: et panem quem vobis preparauero comedetis. Descendit itaque silvester cum duobus presbyteris in foueam per gradus centum quinquaginta duas fecit ferēs laternas. Tunc draconem predicta verba dicit: et os eius stridentis et sibilantis ut iussu fuerat alligauit. et ascendit et inuenit duos magos qui cum secuti fuerant ut viderent si usque ad draconem descenderet: et draconis fetore pene mortuos eos secum adduxit incolumes atque sanos. Qui statim cum multitudine infirmis a cōuersi sunt. Sicque populus romanus a morte duplici liberatus est: scilicet a cultura demonis et veneno draconis. Tandem beatus silvester morti appropinquans eorum de tribus admonuit: scilicet ut inter se charitatem haberent: ecclesias suas diligentius gubernarent: et gregem a luporum moribus custodirent. Post hoc in deo feliciter obdormiuit, circa annum domini cccc.

S. iiii. De inuentione sancte crucis sic refert Rufinus in bystoria ecclesiastica. Per idem tempus Helena constantini mater: femina incomparabili fide religione animi: ac magnificentia singulari. Cuius non constamus cum esset filius: diuinis admonita visionibus hierosolymam petiit: atque ibi locum in quo sacrosanctum corpus christi patibulo affixum penderat ab incolis perquirere: qui idcirco ad inueniendum difficilis erat: quia ab antiquis persecutoribus simulacrum in eo illo adorare voluisset venerē videretur adorare. Et ob hoc infrequēs et pene obliuioni datus fuerat locus. Sed cum vi. s. diximus religiosa femina properasset ad locum celesti sibi indicio designatum: cuncta ex eo prophana et polluta deturbata in altum purgatis rudibus: tres confusi ordinis repperit cruces. Sed obturbabat reperti numeris leticiam vniuersumque crucis indifferetia p. pietas. Aderat quidem et titulus ille qui grecis et latinis atque hebraicis litteris a pilato fuerat conscriptus: sed nec ipse satis euidenter dominici prodebat signa portibus. Hic iam humane ambiguitatis incertum diuinum flagitat testimonium. Accidit in eadem urbe primaria quadam illius loci femina graui egritudine confectam seminecem iacere. Macharius per idem tempus ecclesie illius episcopus erat. Is ubi cūctantem reginam atque omnes pariter qui aderant videret. afferte huc inquit totas que reperte sunt cruces: et que sit que portauerit dominum nobis nunc adaperiet deus. et ingressus cum re-

gina pariter et populis ad eam que decubebat: defixis genibus huiusmodi ad dominum precē fudit. Tu domine qui per vniuersum filium tuum salutem generi humano passionem crucis cōferre dignatus es. et nunc in nouissimis temporibus asperasti in corde ancille tue perquirere lignum beatum in quo salus nostra pepedit: ostende euidenter ex his tribus que crux fuerit ad dominicā gloriam: vel que extiterit ad seruile supplicium: ut hec mulier que semina decumbit: statim ut eam lignum salutare contigerit: a mortis ianua reuocetur ad vitam. Et cum hec dixisset addidit primo vna ex tribus: et nil profuit. addidit et secundā. nec siquidem aliquid actum est. ut non accepit tertiam repente apertis oculis mulier conspexit et stabilitate viri recepta alacrior multo quam dum sana fuerat tota domo discurre et magnificare dominum potentia cepit. Sic euidenter iudicio regina voti compos effecta: templum mirificum in eo loco in quo cruce in reppererat: regia ambitione construxit. Clauos quibus corpus dominicum fuerat affixum portat ad filium: ex quibus ille frenos cōposuit: quibus pontifex ad bellum: et ex alijs galea nihilominus belli visibus aptam fertur armasse. Ligni vero ipsius salutaris parte detulit filio partem: et thebis argenteis condita dereliquit in loco: que etiam nunc ad memoriam religiosi animi regina venerabilis virginis quas ibi repperit deo sacratas inuicasse ad prandium: et tanta eas deuotione curasse dicit: ut indignus crederet: si famulorum vteretur officiis: sed ipsa manibus suis famule habitum succincta cibum apponeret: pocula porrigeret: aqua manibus infunderet et regina orbis ac mater imperij famularum xpi se famulam deputaret. Hec quidem hierosolymis gesta.

Amni pontifices qui pre-

suerunt romane ecclesie a tempore constantini magni usque ad tempora archadii et honorij: sexcentum annos vel circa. ab anno dñi. cccc. usque ad annum eius. cccc. lxx. fuerunt inscripti. Silvester papa de quo dictum est qui successerat mebiadi. Qui silvester tenuit petri cathedram annis. lxxii. mensibus decem diebus. xj. Qui silvester instituit cōsecrationes ecclesiarum et altarium solennes. Et ecclesias apostolorum petri et pauli dicit cōsecrasse. Et multo magis videtur de ecclesia sancti iohannis lateranensis. que est ecclesia patriarchalis et principalis totius orbis. Ipse enim statuit ut in synodo munda panno lineo celebraretur. i. palla seu corporale. Idem in synodo hoc decreuit. ut haberetur distinctus. xxiij. A subdiacono usque ad lectorē omnes subditi sint diacono cardinali viro reuerendissimo in ecclesia repñtantes ei honorem. Porro pontifici presbyter. presbytero diaconus. diacono subdiaconus. subdiacono accollit. accollito exorcista. exorciste lector. lectori ostiarius. ostiario abbas. abbas monachus in omni loco representet obsequium. siue in publico siue in gremio ecclesie. Silvestri successit marcus papa natione romanus. Qui statuit ut romanus pontifex ab episcopo hostiensis consecraretur. Et ipse hostiensis episcopus pallio vteretur. Sed et annis duobus mensibus octo. sanctus homo. Post quem ascendit cathedram petri iulius natione romanus. Qui sedet annis. xj. finem damasum. sed finem hiero. annis. xvj. mensibus. iij. cuius tempore dicitur celebrata synodus nicena. lxx. alij dicant sub silvestro. Hic post multos agones et exilium toleratos pro fide catholicam ab arrianis migravit ad xpi. anno impij constantij. xii. In suis autem decretis sic ait. A deo hinc sancte fedi prefata privilegia sunt concessa. tam de cōgregandis cōcilij. et iudicijs ac restitutionibus episcoporum: quam de summis ecclesiasticis negocijs. ut ab ea oēs oppressi auxilium etiam iuste dānari restitutionem suamant. ij. q. vj. Ad deo. Idem. q. ea. Qui se scit alijs esse p. possit

Ecclesia
lateranensis
est p. n.
apalis to
ti orbis.

Marcus
papa.

Iulius
papa.

Concilium
generale
non p. gre
gatur nisi
auctoritate
summi
pontificis

Liberius
papa suc
cessit Ju
lio.

Damasus
papa suc
cessit Li
berio

Dius or
dinavit i
fine psal
morum dicit
gloria pa
tri etc.
Inscrip
tio tamē
bodice nō
habetur i
vfu ut di
cit docto
res et ma
xime bar.
in. l. fi. C.
de accusa.

tū ecclesijs vires suas credidit largiendas: ut in partes sint vocare sollicitudinis: nō in plenitudine patris. Idem di. xviij. Scribens orientalibus episcopis ait. Regula vestra nullo modo vires nec habere poterit. quia nec ab orthodoxis episcopis hoc concilium celebratum est. nec romane ecclesie legatus inter cōcilium canonicis precipietibus sine eius auctoritate cōcilia fieri nō debere. Idem iulius. ij. q. viij. In sancta nicena synodo statutum est ut nemo anathematizaretur in nostra accusatione suscipiat nec qui nos in sua accusatione recipere volunt cum nos sciamus super illos a domino constitutos. nō illos super nos. Et sicut maior non potest a minori iudicari. ita nec colligari. quia rari est oēs quod magnus est. Porro tamus onera omni qui gravatur: quoniam hinc portat in nobis beatus petrus cuius vice fungimur. Iulio vero viam vniuersae carnis ingresso creatus est sacerdos summus liberius natione romanus. qui ecclesie presuit annis. x. mensibus. vj. diebus. iij. Fuit autem hic missus in exilium a constantio imperatore. eo quod noluit assentire arrianis et fauere illi heresi. Qui cōgregato clero de eorum cōsilio reuerentem virum felicem presbyterum: vel renuncians pontificem cum eis alij elegit: vel ipsi felici sui generalis vicarii iussu. Cum autem esset in exilio postea. felix zelo fidei succensus cōgregato cōcilio. xl. episcoporum variis et valentibus presbyteros qui cōstitio in heresi arriana fauebant. cōdenauit: et ipsum constantium imperatorem ut hereticum et rebaptizatum excommunicauit. Quia ob causam constantij indignatus cōgregato cōcilio ab exilio et felicitate a pontificali cathedra: que eiectus paulo post iussu eius martyrio coronatus est. Reuersus ergo liberius et tedio affectus ex illo in quo per triennium fuerat. ad requisitionem constantij subscripsit se in hereticam prauidat arrianorum cōsecrando. Qui postea septem annis tenuit cathedram petri. Et sub tempore eius fuit magna persecutio arrianorum. contra veros catholicos in urbe roma. Hic liberius statuit. xxiij. q. i. Qui contra pacem ecclesie sunt si dignitas aut cingulum militie habent nudentur eis. Si priuati si quidem nobiles sunt: suorum substantiarum p. scriptionem partiant. Si ignobiles. nō solum in corpe verberentur: sed perpetuo exilio castigentur. Defuncto liberio ecclesiam dei suscepit regenda. damasus natione hispanus sanctus homo et multum eruditus in scripturis. Qui cathedram petri tenuit annis. xviij. mensibus. xj. diebus. x. Fuit tunc ipse a quibusdam indebite electus in papam quidam romanus dicitur. vltimus. sed ut intrusus a fautoribus damasii canonicis assumpti de urbe fuit eiectus: et de voluntate damasii factus fuit episcopus neapolitanus. Hic multa corpora martyrum diligenter inquirens honorifice sepeliuit. Ipse etiam zelo inuidie a quibusdam de adulterio accusatus fuit. ut refert hiero. sed coram aduersariis eius. xliij. episcopis sepurgatus et innocentem se ostendit ut habet. ij. q. viij. Si quis super his. i. s. precedenti. Et ob hanc causam cōcordiam et caliginem ei accusatores patres de ecclesia eiecerunt et dānauerunt. Hic damasus ut refert sigisbertus rogatu hiero. cōstituit dici in fine psalmi in ecclesia gloria patri sicut erat etc. Instituit et psalmos in ecclesia nocte dieque cantari. Ipse in suis decretis inter cetera cōstituit sic iij. q. iij. Nullius accusatores et iudices nō idem sint. sed per se accusatores. per se iudices. per se testes. per se accusati. vniuersique in ordine suo. Inscriptio semper fiat ut ratione calūniator recipiat. quia ante inscriptiones nemo debet iudicari vel damnari: cum et hoc seculi leges retineant. Idem. v. q. ij. Relatum sit statuit. Lege seculi accusatores presentes exigant et nō per scripta absentes. unde canonica parum instituta non semel sed sepius clamant nec accusationes nec testimonia vllum per scripta posse pferre. Nec de alijs negocijs quicunque testimonium dicat nisi de his que sub eorum p. scriptione acta esse noscuntur. Similiter qui alij accusare elegerit. p. s. se et nō per alium accuset in p. scriptione premissa. Nec vllus vniuersum iudicet quam p. s. accusatores habeat locum defendendi accipiat ad abluen-

da crimina. hec ille. Idem. xxiij. q. i. Violatores autem blasphemare spiritum sanctum nō incogruunt videntur. qui contra sacros canones nō necessitate cōpuli. sed libenter. i. ex p. scriptione aliqd aut p. scriptione agunt. aut loqui presumunt. aut facere volentibus. sponte p. scriptionem. Talis enim p. scriptionis vniuersi est blasphemantium spiritum sanctum: contra enim agit cuius nifi et gra editi sunt. Tunc huius damasii fuit celebrata synodus vniuersalis: et tunc theodosij imperatoris. ccc. episcoporum in qua dānata fuit heresis macedonij negans spiritum sanctum esse deum. Postquam autem damasius migravit ad dominum assumptus est ad apicem summi pontificatus syriaci natione romanus: qui cum tenuit annis. xv. mensibus. xj. et diebus. xvj. Hic damasius hereticos exilio relegauit. et precepit ne fideles cum eis participarent. Ipse etiam in iudicijs p. scriptionem dānauit: et supra p. scriptionis. scilicet quo ad vsum matrimonij cōtracti ante ordines: et hoc occidentalibus. nā ecclesia orientalis illa cōstitutiones nō recepit. ut di. lxxviij. plurimos. Ipse etiam statuit de intersticijs seruandis in susceptione ordinis. di. lxxviij. Quicunque. qui tamen hodie nō seruantur. Item in missa cōstituit dici. Cōdicantes et memoriam venerantes etc. ut repperit. de p. s. di. i. Syriaco de cōcedere creatus est episcopus urbis et orbis Anastasius natione romanus tribus annis et diebus. xvj. residens. Hic cōstituit dices de p. s. di. i. Apostolica auctoritate mandamus. dñi sancta euangelia in ecclesia leguntur. ut sacerdotes et ceteri oēs nō sedentes sed venerabiliter et curui in aspectu euangelij stantes: omnia verba intente audiant et fideliter aduertant. Post anastasium papam tenuit innocenti primus. natione albanensis. annis. xv. mensibus. ij. diebus. xx. Hic dānauit pelagium hereticum afferentem homines sine gra p. scriptionis merita et opa sua posse saluari: et cōplices eius sequentes celestium et iulianum. Hic etiam innocens excommunicauit archadium imperatorem: quia cōsensit et ordinauit ut Jo. lxxv. a sede sua constantinopolitana pelleretur p. scriptionis episcoporum. Et de hoc ple ne habes. i. in titu. sequen. Ipse innocenti statuit ieiunium sabbato celebrari: quia illa die dominus ihesus iacuit in sepulcro et apostoli credunt ieiunasse de p. s. di. iij. Sabbato. Hic tñ nunc est in exilio nō precepto. Decreuit et osculorum pacis dari in missa. Confirmant etiam cōstitutiones syriaci pape de p. scriptione clericorum. di. lxxviij. ca. p. s. p. s. De alie na ecclesia ordinare clericum nullus presumat nisi ei episcopus precibus exorat. cōcedere voluerit. di. lxxv. Eozimus primus innocentio successit et duobus annis sedis mensibus. viij. diebus. xvj. Hic cōstituit ut cere sabbato sancto in ecclesia benedicatur. Et ut seruus nō ordinetur. Nec clericus in taberna ministret. Reprehendit hic ordinationes ineptorum ad clerum et ineptorum dices. Facit hoc nimia remissio p. scriptionis dñi nro: qui p. scriptionem multitudinis arripit et putat ex hac turba aliqd sibi dignitatis acquiri. hic passim numerosa pluralitas etiam in his locis ubi solitudo est repperit. dñi prochi as exredi cupiunt. aut quod aliud prestare non possunt diuinos largiunt honores. quod optet districti sp. esse iudicij. Rari est enim oēs quod magnus est. di. lxx. ca. ij. Capitulum iij.

Niceno concilio sub cō-

stantino cōgregato contra heresim ab arrio introductam. Cum apud alexandriam post achillam qui petro martyri ut dictum est. s. successerat. Alexander sacerdotum suscepisset: quia par nostris et quies a persecutionibus erat. et ecclesia p. scriptionis meritis gaudebat: prosperitas eius domestica contentione turbata. Et cum ut inquit rufinus in bystoria ecclesiastica. li. x. presbyter quidam apud alexandriam nomine Arrius. specie quidem religiosus: sed glorie et laudis et nouitatis improbe cupidus. praua quedam de fide xpi. p. scriptionem cepit. et a suba p. scriptionis filium separe. Predicabat enim ut ait hugo floz. filium dei creaturam esse: et spiritum sanctum ab eo creatum. Addebat etiam. Erat qui non erat. Et cum bas faceret arrius inter patrem et filium et spiritum sanctum differentias. Alexander eiusdem

Concilium
vniuersale.
cccl.
eporum.

Syriaci
successit
damaso.

Anastasio
successit
syriaco

Innocen
tius primus
successit
anastasio.

Eozimus
successit
innocentio

Arrius be
reflarcha
a quo di
cti sunt ar
rianisme
tici de ori
gine huius
heresis
scribit et
az mare
anthoni
soccus in
vii. enea
de libro
septimo

Homou
tion quid
significet

Adrefis
Arriana
fuit peri-
culofior:
vniuerfa
lior: diu-
turnior.

vbis epla eide resistebat: sed cū illū ab exiābili errore reuocare nō posset. expulit eū ab ecclia scā. Ille nō contra eū seditionē excitauit. Qd̄ audiēs p̄p̄ princeps sc̄statis eius. coadunari fecit sanctā sydoni apud niceā bitūnie cinitatē. Anno incarnatiōis dñi. cccxvj. Conuenerūtq; ibi. cccxviij. epi. Et hec est p̄ma synodus vniuersalis. Jā nō siliester defunctus fuerat: et illi marcus successerat. Marco nō successerat sili? q̄ tunc in aplica sede residebat. Verūtū ipse huic nō interfuit scilio. ppter senectutis imbecillitatē: s; affuerūt p eo vir? et vincetū? romane ecclie p̄sbyteri. Affuerūt etiam ex ap̄licis sedibus. Th̄charius hierosolimitanus et eustach? antiochenus. et alijander alexandrinus. honorabiles patriarche. hec ille. Sed addit Vinctū. spe. bisto. li. xiiij. q̄ iuenitur alibi siliestri interfuisse dicto scilio. Jā in libro pontificali sic legit. Tribus siliestri factū est sciliū cū ei? pcepto in cena bitūnie. Et p̄gregati sunt. cccxviij. epi q̄ fidē integram catholicā exposuerūt: et arriū ac fotinū et sabellinū dānauerunt. Sed in vbe roma p̄gregauit ipse cū scilio augusti. cclxxvij. ep̄os. et itez calixtū p̄fatos hereticos dānauerunt. Qd̄ siliester papa ex scilio sc̄statiū congrauerit in vbe. cclxxvij. ep̄os in q̄ scilio eadem heresis dānata sit: asserit idē eusebi? in croñ. sua. Sed q̄ damasus asserit in cronica sua. idest pontificiū synodū nicee congregatū sub beato siliestro papa: mirant aliqui. Et dis. vv. ca. ij. ex v̄bis Iysidori et Grego. et gelasij dicūt. q̄ di cūm conciliū niceenū fuit celebratū sub cōstantino. S; sub q̄ papa nihil d̄. nisi q̄ Beda. in li. de t̄pib? dicite. ecclebratam niceenam synodū t̄pe Iulij pape. dis. xvj. Ferrā. Sed in s. sequenti quod incipit. Damā. d̄ t̄pe siliestri. Jāit v? ait rufinus vbi. s. Congregatis patribus in cō scilio discussis assertionib? arrij. diutino m̄ltoz tractatu placuit oñib?us: et velut vno cunctoz ore et corde decre tum est. homousion scribi debere. i. eiusdem cum patre substantie filiū confiteri. Decē et septem tūc soli fuisse dicunt quibus fides arrij magis placeret: quoz sex so li se patiunt cū arrio expelli. reliqui nō vndecim scilio inter se babito acquisierūt ad scribendū manu sua non mēte. Cuius simulationis auctor p̄cipue fuit eusebius nichomedie ep̄s. Exemplū aut̄ expositionis fidei illoz qui ibi fuerūt catholici hoc est. Credimus in vñ. deūz patrē omnipotentē omnū v̄sibilū et inuisibilū factō rem. Et in vñ dñm nostrū iesuz xpm filiū dei de patre natū v̄nigenitū: hoc est de substantia patris. Deū et deo lumen et lumine. Deū verū et vero deo: natū nō factū. Homousion patri. i. eiusdē cum patre substantie: p̄ quez oīa facta sunt. Qui. ppter nos et ppter nostrā salutē descendit de celis. Et incarnat? est homo fact? et c. eos autē qui dicūt. Erat aliqui qñ non erat. Et anteq̄ nasce retur non erat: et quia ex nullis substantiis factus est: aut ex alia substantia vel substantia dicūt esse: aut cōuer tibilem aut mutabile filium dei esse: anathematizat ca tholica et aplica ecclesia. Vbi notādū q̄ hec heresis arriana fuit periculosior: vniuersaltor: et pene diutur mior ceteris. Periculosior fuit: quia circa mysteriū trinitatis de q̄ dicit Aug. in li. de trin? q̄ nihil difficultius querit: nullibi periculosius erratur: nihil fructuosius inuenit. Vniuersaltor: quia voluit multos ep̄iscopos et sacerdores: et ipsuz liberū papā. vt. j. patebit. Impe ratores: vt constantini valente. Reges: vt I. theodorici et regem gothoz: et per totū quasi orbē diffusa est. Eni d̄iero. ait. Arrius vna scintilla in alexandria fuit: sed erroris. et quia nō cito extincta est: totū orbē populata est flamma eius. rexiij. q. iij. Resecande. Fuit cū diutur mior: quia per multa tēpora v̄squit. Sed cōfutata est di cta heresis per doctores et destructa. nō solū per aucto ritates scripture plurimas: et per sentētiās et rationes plurimoz doctorū: sed etiā per miracula multa que in nullo arrianoz patrata inueniunt. Et quod dictum est

istā synodū mēnā fuisse primā generālē synodū: verū
est nō simplr: quia ⁊ alia concilia prius celebrata sunt:
vt pater. s. s. fm quid. i. quia magis vniuersales q̄ alie
synodi. ⁊ vbi multo plures cōcurrerūt: cōsistente im-
peratore ⁊ suadēte: ⁊ papa auctorizāte. Et ibi ad sym-
bolum minorē quod dicit editum ab apostolis addita
sunt aliqua nō cōtraria illis: sed magis explicate decla-
rantia ipsa: cōtra hereses cōcurrētes circa illos articu-
los: vt illud. Creatore celi ⁊ terre visibilib⁹ ⁊ inuisibi-
līum. contra erroē manichei qui dogmatizauit deum
creatorem inuisibilē: ⁊ diaboli creatore visibilis. Et
illud. Ex patre natū s. s. filiū ante oīa secula. Deum de
deo ⁊c. genitū non factū: cōsubstantialē patri per quez
oīa facta sunt. cōtra erroē istius maledicti arrii q̄ asse-
ruit dei filiū creaturā factū a patre: ⁊ nō eternū nec cō-
substantialē patri: sed diuersē substantiā a patre ⁊ minorē
patre. ⁊ idē dixit de sp̄sctō. Pestis autē ipsa arriana
quatū detrimētū intulerit ecclīe. nō solū petro cpo ale-
xandrino martyri. de q̄. s. ostēsum est in visione ⁊ p̄be-
tica reuelatiōe: sed etiā ⁊ beato antonio: q̄ vt lucerna
ardēs ⁊ lucēs in cādelabro ecclīe posīt⁹ fuit tpe huius
cōstāntin. A quo ipse s. s. antoni⁹ istas recepit se ⁊ filios
recōmēdādo ofonib⁹ suis. Et ipe responsales dedit an-
tonius impatori suauissimas ⁊ venerādas: admonēdo
ad humilitatē seruandā iusticiā exequēdā in omnib⁹.
Cū em̄ quadā vice cū fratrib⁹ opare: suspiciō in celū
vidit tristē visionē. vñ puolutus ante deū rogauit vt fu-
turū scelus auerteret. Et efficit tracentibus qui alta-
bant rogātes vt visionē exp̄meret: singulib⁹ ⁊ lachry-
mis p̄cepit: dixit eis: q̄ magnū nephas ⁊ inauditiū
seculis imminueret. Ait inq̄ altare dei multoz circum-
datū multitudinē: q̄ calicē oīa dissipabāt: ac p̄ hoc ma-
gno turbine fides catholica subuerteret: ⁊ homines in
mētis siles xpi sacra diriperet. Hec ē cā gemitū meoz.
His auditis facta est vox de celo dicens. Abominabit̄
altare meū: qd ⁊ factū est. Nā post duos annos erūpen-
tibus arrianis: ecclēsia tāte disruptioni subiācūt vt vir-
gines ⁊ matrone ⁊ ipm baptisum polluerēt: ⁊ veri
xpiani velut oues ante altare mactarentur.

S. j. Fuerunt in dicto concilio
 niceno vltra regulā fidei tradita quedā decreta seu cō-
 stitutiones morales: clerū precipue cōcernētes edite.
 Hāc vt ait Rufinus vbi. s. statuerūt obseruandū esse in
 ecclesijs. Hæc quis et ipsis q̄ semetip̄os impatiētia lib-
 dinis abscederit veniret ad clerū. di. lv. si quis. Itē ne
 quis nup̄ assumptus ex vita vel cōuersatione gētili ac-
 cepto baptismo anteq̄ cautius examinet cleric⁹ fiat.
 di. xlvij. c. Qm̄. Itē ne quis ep̄oz ceterozq̄ue clericorū
 cū extraneis mulierib⁹ habiet p̄ter cū matre: sorore
 vel aua. vel si que sunt b̄mōi necessitudinū p̄pone. dist.
 xxij. Interdicit. Itē vt ep̄s si fieri p̄t a tot⁹ p̄uincie
 ep̄is ordinet. Et si hoc difficile est nō minus a tribus.
 Ita tñ vt metropolitani ep̄i maxime presentia vel au-
 thoritas habeat. di. lxxj. Porro. ⁊ di. lxxij. Illud. Item
 ne quis alius ep̄s ab ecclesia expulerit siue cleric⁹ siue
 laic⁹ accipiat alter. Si aut̄ hoc iracūdia aliqua aut cō-
 rēione vt fieri solet iniuste factū remediū nō haberet:
 decernunt p̄ singulos annos in singulis p̄uincijs. scdo
 ab oib⁹ ep̄is p̄uincialib⁹ cōcilia agi debere. ⁊ de bu-
 suscemodi negocijs iudicari: vt si forte ab vno imiq̄ ali
 quid gētili est ita ceteris emendat. Si recte ab oib⁹ cō
 firmet. di. lxxij. b̄cā. Itē ne q̄s cleric⁹ ⁊ derelicta eccle-
 sia sua nulla errāte cō p̄babili vagat ⁊ oberrat: p̄ alias
 ecclesias suscipiat ī cōione. Itē vt nemo q̄ ad aliū p̄inet
 subripes in sua ecclesia ordinet cleric⁹ absq̄ cōsensu illi⁹
 ad quē pertinet. di. lxxj. Si quis. Item ne diaconi ep̄is
 p̄ferant: ⁊ ne sedant in cōsilijs p̄sbyteroz: aut illis
 presentibus eucharistiā diuidāt: sed illis ageribus solū

Castitas
est in con-
cubitu p-
prie vxor-
is.

Qui con-
tinentiaz
indixerunt
constitutis
in sacris
ordinib?

Capitulum

III

ministrat. Si nō nullus p̄byter sit in p̄senti: tunc licere
eis etiā diuidere. di. xxiij. puenit. Itē vt habet dis. xviij.
Quoniā ex concilio niceno statuit. q̄ clericus qui rege
fuerit vsuſus accipies deiciat a clero. Item de cōse. di.
iij. q̄ concilio niceno dicit. Placuit vt oēs ecclesie exce
ptis officiis diebus ieiunēt. Itē q̄ ecclesie cōsecrare nō
sunt iterū cōsecrande: sicut nec baptizatus est iterū ba
ptizandus. si tñ fide sancte trinitatis tenuerit qui cōse
crarūt vel baptizarūt. di. lxxviij. Ecclesijs i. si debita for
mā seruauerūt. Unde Arriani qui dicebat. Ego te bapti
zo in noīe patris maioris ⁊ filij minoris ⁊c. nō baptiza
bant. Sciendū etiā q̄ in nicena syno. fuerunt edita. lxx.
capla constitutionū: vt dicit Athanasius ep̄s alexandri
nus. di. xvi. septuaginta. Sed tñ. x. in romana ecclesia
remanerūt. vt dicit in. S. ⁊c. seq. Alia capla. vel ex negle
ctu abierūt in indistinctudinē: vt inferta sunt seu renoua
ta in concilio antiocheno vel alio. Item valde notandū
quod habet in hystoria tripartita ⁊ ponit di. xxxij. Alie
na synodus volēs corrigere boīm vitā in ecclesijs com
morantiū posuit leges quas canones vocam⁹. In quaz
tractatu videbat aliquib⁹ introducere legē: vt episcopi
p̄byteri diaconi ⁊ subdiaconi cū coniugibus quas ate
consecrationem duxerūt nō dormirēt. Surgēs aut̄ pa
nitius cōfessor: pradixit. honorabiles nuptias p̄fessus
⁊ castitatē dicens esse cū ppria cōiuge concubitu. Sua
siquē concilio nō talem poneret legē: grauē esse asserens
causam que aut ipsis aut eoz iugalibus occasio fornic
ationis existeret. Et hec quidē p̄nitius lxx nuptiarū cēt
inexpertus exposuit: synodusq̄ laudauit sententiā eius.
Et nihil ex hac parte sancit: sed hoc i. vniuersalissimoy
lunrate p̄misit. hec ibi. Sed pro pleniori declaratione
huius materie: scz de cōtinentia clericoy quoad p̄iung
dicit. q̄ in ecclesia oriētalī ⁊ occidentālī licite cōtrahitur
matrimoniu a cōstitutis in minoribus ordinibus. vt di.
xxxi. Si quis eoz. A cōstitutis nō in superioribus: scz
subdiaconatu et supra nūq̄ licuit cōtrahere matrimo
nium: etiā a tēpore apostolor. Et si cōtrahit non est ma
trimonium. Hoc patet ex septima synodo que in oriēte
fuit celebrata: ⁊ tradidit eis regulā: vt dis. xxxij. Si q̄s
eoz. Est ergo differētia inter orientales cōstitutos in
sacris ⁊ occidentales: quia oriētales si cōtraxerunt ante
suscēptionē ordinis sacri: possunt vti matrimonio iā cō
tracto licite: sed vltimus nō possunt contrahere si vxor
illa moreretur. Occidentales aut̄ si cōtraxissent ante su
scēptionē ordinis sacri: nō possunt vti tali matrimonio.
⁊ hoc a tēpore Innocētij ⁊ Sirij pape: qui cōtinentiam
quantū ab hoc indixerūt diaconibus. et supra. di. lxxxiij.
Proposui. ⁊c. a plurimos. Antea poterat occidentales
sicut ⁊ oriētales vti iam cōtracto ante ordinationem in
sacris. Subdiaconib⁹ nō simili modo: scz q̄tū ad vsū
matrimonij prius cōtracti: indixit cōtinentiā scz vt ab
stinerēt ab vxoribus. Gregorius papa. vt patet dis. xxxj.
Ante trienniu. Unde quod dicit Stephan⁹ papa dis. ca.
Aliter se habet orientaliū traditio ecclesiariū: aliter bu
tus sancte romane ecclesie. Nam eoz sacerdotēs diacon
i ⁊ subdiaconi matrimonio copulant: istius nō ecclesie
et occidentaliū null⁹ sacerdotū a subdiacono vsq̄ ad ep̄m
licentiā habet coniugij sortiēdi. hec ibi. T̄xtus est ob
scurus: sed hoc declarat ⁊ bene. Idā quod dicit de oriē
taliū matrimonio copulant. i. copulato vtuntur: ⁊ occi
dentales non habēt licentiā coniugium sortiēdi. i. nec
contracto vtendi. Nam in cōtrahendo nō est differētia
inter oriētales ⁊ occidentales in sacris cōstitutos: quia
nullus eozum potest contrahere vt dictum est.

S.ij. Derenerentia Constantini
ad congregatos in concilio: ut ait Zozomenus in hysto-
ria tripartita, Ingressis episcopis in locum concilii i nicena pre-

Fo.

III

parati: introiuit princeps cōstantinus vltimus in puertū
cū paucis minorū sede q̄ ep̄is sibi posita in medio. Nec
recedit donec episcopos iussione hoc petijt sibi concedi.
Et cū ep̄is oibz fere locis ep̄i cōgregati: vt inq̄t Rufin⁹
vbi. s. diuersis ep̄i causis inter se quidē iurgia detulissent
frequēter interpellabant ⁊ a singulis libelli offereban-
tur. At ille vidēs q̄ per bñm iurgia causa summi nego-
cij frustraretur: diez certamē statuit: qua vnusquisq̄ ep̄o-
si quid querimonia habere videret deferret. Et cum re-
sedisset suscepit a singulis libellos q̄s in sinu suo simul
omnes cōtinēs ne quid in eis cōtineretur aperiens ait
ad ep̄os. Deus vos sacerdotes cōstituit: ⁊ potestate de-
dit vobis. de nobis quoq̄ iudicādi: et ideo nos a vobis
recte iudicamur: vos autē q̄ nobis a deo dati estis di-
nō potestis ab hoibz iudicari: q̄ nō est cōuentēs vt bō
deos diiudicet: sed dei solius inter vos expectare iudi-
ciū: de quo scriptū est. Deus stetit in synagoga deorū ⁊ c.
Ihis ergo emissis iurgiis: ea que ad fidem dei pertinet
sine vlla aiarū cōtēdione distinguite. Cūq̄ hec dixisset
eēs simul querimoniā libellos iussit exuri: ne inmore
sceret vlli hominū simulas sacerdotū. Hāc etiā refert
Grego. 1. q. 1. Sacerdotibus. nobilis textus. Sed ⁊ Hi-
colaus papa ait scribēs ad Ludoniciū distin. xviij. In scri-
pturis narrat cōstantinū imperatōrē dixisse. Vere si p̄-
prijs oculis vidissem sacerdotē dei. vel aliquē eorū qui
monastico habitu circūmicti sunt peccantē: clamidem
meam explicare ⁊ cooperire cum ne ab aliquo videret:
cuius exemplo posset mens eius turbari.

S. iij. De philosopho conuicto
et conuerso per simplicem virum. Quia sicut apostolus,
sulta huius mundi elegit deus: ut confundat sapientes:
scilicet sicut mundum: ut refert Vincentius post Rufinum. et Hugo
nem Florentinensem. Cum per multos dies in episcoporum
conuicio. residentium in concilio questio verteretur. opinione
comoti philosophi quosdam dialectici opinatissimi conue-
nerunt in quibus quidam insignis cum episcopis nostris in
dialectica eruditus coactum quotidie moueret summi cer-
taminis: nec pcludi a quoque poterat seu costringi. Tunc
esset dicendi arte obiectis questionibus occurrebat: ut ubi
maxime putaretur astricere velut anguis lubricis labo-
retur. Sed vt ostenderet deus: quia non in sermone esset re-
gnum dei: sed in virtute. Quidam ex confessoribus simplex
vir et nihil sciens aliud quam iesum crucifixum et hunc crucifi-
xum: videns philosophum nostris insultantem: posuit ab ho-
minibus locum philosopho sermocinandi. Hosti non qui
simplicitate viri et imperitia sermonis nouerat parere
et quasi pudore pati ceperunt: ne forte apud callidos ho-
mines risui efficeret sancta simplicitas. Perseuerat tamen
senior: et huius sermonis mouit exordium. In nomine inquit
iesu christi audi philosophus que vera sunt. Deus vnus
est: qui omnia que videtur virtute verbi sui compleuit: et
creauit: et spiritus sancti sanctificatione firmavit: hoc ver-
bum quod nos filium dicimus. humanas miseratus erro-
res et virgine nascitur: et morte sua nos a morte perpe-
tua liberauit: que iam resuscitatum expectamus iudicem
omnium que gessimus esse venturum. Credis hec ita esse
philosophus. At ille ac si nullum videret sermonem contradi-
cendi didicisset: ita stupefactus virtute dictorum mutus:
ad omnia hoc solum potuit respondere: ita sibi videri nec
aliud verum esse quam dixerat. Tunc senior. Si hoc ita esse
inquit credidisti. Surge et sequere me: et huius fidei si-
gnaculum suscipe. Ille autem conuersus ad discipulos
suos vel eos qui gratia audiendi conuenerant. Audite in-
quit o eruditi viri donec verbis mecum gesta res est: ver-
ba verbis opposui: et que dicebantur dicendi arte subuer-
ti: ubi non pro verbis virtus processit et ore dicentis: non
potuerunt resistere verba virtutis: nec homo deo potuit
aduersari. Et ideo si quis vestrum potuit in his que di-

eta sunt sentire que sensi credat christo: et sequatur hunc senem in quo locutus est deus. Itaque philosophus christi filius effectus tandem se fuisse victum gratulatus est. Attestante etiam Cassiodoro in hystoria tripartita. Eodem tempore quibusdam philosophis cum Alexandro con-stantinopolitano episcopo disputare iussit imperator ut certamen susciperet. Qui quis simplex esset suscipiens: iussit omnes preter unum tenere silentium. Cui etiam ait. In nomine domini nostri iesu christi impero tibi in primis ne loquaris. Qui statim mutus factus est.

S. iiii. In eodem quoque con-

clio affuerunt multi sancti viri de diuersis partibus mundi. Sed inter ceteros ut scribit Rufinus ubi supra. Athanasius alexandrie diaconus alexandri episcopi senem alexandri consilium plurimum iunxit. de quo cum de doctoribus illi repositis ager pleni explicabatur. Fuit preterea et ibi panthius bō dei episcopus et egypti partibus confessor et illis quos maxime deus deus oculis effulsit et sinistro poplite succisio per metalla dānamit. Sed in hoc tanta virtutū inerat gratia ut signa per eum non minus per apostolos fierent. Nam et demones tunc ibi fugabantur et egros sola oratione curabat. Et cecidit sum deus reddiditque paraliticos ad stabilitatem corporis reuocasse. Quod constantini tanta veneratio et affectu habuit ut septem eum intra palatium euocatum complecteretur: et illi oculum qui in professione fidei fuerat emissus auditore osculis demulceret. Et eorum numero fuisse dicitur etiam spiritum dion cyprianus episcopus qui pastor omnium etiam in episcopatu postitus permansit. Quadam nocte cum ad caules latrones venissent et manus improbas quo aditu educendis omnibus facerent extēdissent inuisibilibus quibusdā vinculis restricti et visus ad lucem veluti traditi tororibus permanerunt. Quos oves ducturus ad pasua matutinus se ageret. senior vidit iuuenes absque humanis vinculis: caulis pedere districtos. Cuius ergo causam nocte cōperisset: absoluit sermone quos meritis vincerat. Et ne eis inanis cederet occupatio nocturna: tollite inquit o iuuenes vobis vnum arietem. ne sine causavisse videamini: quē melius prece quam furto quesivisse cōvenerat. Habuit sanctus iste filiam nomine byzenem que cum ei bene ministrasset defuncta est. Deinde venit quā dices se ei depositū quoddā commendasse. Rem vero gestam ignorabat pater. Sed illius lachrymis mortuus: cum in tota domo quod poscebat questū esset nec inuentum: ad sepulcrum filie properat. eamque nocte clamitat. Tūc illa de sepulcro respondit. Quid vis pater: cōmendatum illius inquit ubi posuisti. At illa locum designans. Illic ait defunctum iuuenes. Regressus igitur ad domum rem repertā sicut illa respondit tradidit repositū. Interfuit concilio niceno etiam iacobus nissenus episcopus. hanc civitatem nissibum cum obsideret sapor rex persarum. per septuaginta dies. impetum migdoni fluminis retinuit utrasque ripas faciens celiores: quas cum impleri vidisset: subito non ferens occidit. Illa vero die quēnt ut fluvius purgaretur et posset ambulare per eum. Iacobus vero episcopus oratione milites coarctavit et populum: qui subito murum cum propugnaculis restituerunt quod sapor valde terruit. Qui etiam cum vidisset sub scemate imperatoris stantē supra murum putavit constantinū. Sed cum audisset eum antiochie cōmorari. dixit dei pugnare per romanos: et iratus sagittas iecit in aerem quasi deum percussurus. Effrem vero diaconus supplicabat episcopo ut veniret ad murum et malediceret persis. Qui ascendens super murum oravit deum venire scintillas et curies que statim impleverunt elephatorum causas promiscuas et aures et nares equorum et iumentorum: que fessores excusserunt et disruptas acies cōfuderunt: exercitusque relinquētes summo impetu fugerunt: quo viso sapor cōfusus recessit. hec ex hystoria tripartita. Insuper refert Cincius lib. xiiij. spe. hystor. ca. lxxij.

Spiritus cypri episcopi pastor omnium.

Silis hystoria habet de sacro donato in vita eiusdem.

Mora mirabile modo dū expugnandū bene

quod sicut in vera reperitur grecorum hystoria Sanctus quoque nicolaus mirre civitatis episcopus in nicena synodo fuisse legitur iam senex. postea paucis diebus supervivens. de quo canit ecclesia in collecta: quod deus beati nicolaus pontificis innumeris decoravit miraculis. et de hoc in sequenti. **S. v. Hic Nicolaus ut habetur** ex gestis eius ex illustri scriptura ortus. cuius fuit pater re vrbis: que in provincia licie quondam nobilissima. sed postea peccatis exigentibus adinstar parvissimi oppidi est redacta. Parentes igitur beati nicolaus locupletis nimis et honorati: magis celesti quam terrene dignitatis gloriam appetebant. et miro modo cum in primario flore iuventutis hunc solū filiū genuissent: cunctis voluptatibus se abdicarunt: et inter preces eorum frequentes. Hic solū superstitem et non tantū divitiarū quantū et morum flagitabant heredē. quorum vota deus ex alto prospectans: qualis futurus esset: puer in ipso natiuitatis exordio monstravit. nam cum lacte matris aleretur cepit bis in hebdomada scilicet quarta feria et sexta semel fugere mamas: et hac vice cōtentus sic per totā diē manebat. Puerilibus autem annis domi innocenter transactis cum bone indolis adolescens esse cepisset: non lasciviam ut soler illa eras complexus esse mundi: sed nunc cum parentibus nūc solus ecclesie tenebat limina: et quod de scripturis advertebat: menti cōmēdabat. Ubi autem orbatū est parentibus illud advertebat quod christus ait in euangelio. Nisi quis renūciaverit omnibus que possidet non potest meus esse discipulus. cogitabat ita illud implere ut fauoris humani cum non percelleret aura. Accidit autē ut quidā cōvicinens eius locuplex prius nimis: ad tantam devenit inopiam: ut tres filias virgines nobiles: non solum non posset nuptui tradere: sed constituens eas prostituere intendebat ex earum turpi cōmerto vitam sustentare infelicem. Quod ubi vir sanctus compertit: miserrimo hominī condoluit. Notata igitur noctis hora qua a nullo videretur: sumens aurū nō modicū. ligansque in panno perrexit ad domū viri: et per fenestram clam intro proiecit. clamque discessit. Dāne cum surrexisset homo auro repto: deo gratias agit: primamque filiam nuptui tradidit. Non multo post nicolaus idē fecit. Unde et secundam nuptui tradidit. Exinde decrevit nobilis ille vigilare attentius: ut nosse posset quis tam large provideret sue inopie. Tercio autem nicolaus hoc egit in duplo aurū projiciens in domū illius: ut ex parte dotes pro tertia filia haberet: et de residuo sibi victū pararet. Sed vir ille sentiens sonitum ex casu aurī in solariū. subito domū egressus fugientem insequitur. agnoscentque nicolaus osculari satagebat pedes eius. quod ille renuit ab eo erigens ut secretū teneret. Antistite autē civitatis mirreorum de hac luce subtracto: cōvenerunt episcopi provincie cum clericis ad promissionē ecclesie viduare de idoneo presule. Inter quorum unus erat magne auctoritatis pontifex ad cuius intuitū pendebat sententia omnium qui omnes monuit pro ea re ieiunij et orationibus insistere: quod cum fieret: revelatū est pontifici illi cum in presulem preficiendum: qui hora matutinali ad ecclesiam primus veniret: addens quod nicolaus vocaretur. Observans igitur pontifex ille cum ceteris horarum cum nicolaus primus omnium ad sanuam propinquasset: et questus de nocte nicolaus vestre sanctitatis serenus respondisset. de cōmuni omnium cōsensu: plurimum remittens pontificali cathedra sublimatus est: qui in omnibus humilitate servans alacer erat in exhortando: severus in corripiendo: erga pauperes affabilis: ad divites et potētes auctoritate ostendens: mulierū familiaritate et puarum colloquia abhorrens. Et cum omnium carismatū virtute fulgeret: mirabilis sibi sed totū dei gratie tribueret: cepit ita cōversare miraculis: ut non sui tantū sed et alieni quibuscumque angustis prelli: invocato eius nomine statim sentirent levamen. quod autem ex laico

Sanctus nicolaus iterum i concilio niceno

Beatus nicolaus diuina reuelatione sublimatus in episcopum.

fuerit subito electus in episcopum cum hoc iure prohibeat. fuit ex speciali instinctu et reuelatione spiritus sancti: ut dicitur. lxx. S. i. i. oib. in glo. Hic etiam ut refert. Jaco. de colina zelo fidei accessus. arrio blasphemiam dicens i sanctissimi trinitate: scilicet quod pater maior esset filio et spiritus sanctus vtroque: alapā dedit coram patribus in concilio congregatis. Unde et greci dicunt mitra episcopi ad tempus priuatus fuit. Et hic dicunt factū: quod apud grecos pingitur Nicolaus sine mitra episcopali. Quia vero miracula eius sunt satis vulgata: solū hoc vni ex integro referat. Lū in frigida gens quedam a constantini imperio discedisset: missi tres principes militum ab augustorum rebelles subiceret tūc licie pontū sulcarēt orta tēpestare iactis anchoris stabiliuerunt classes: optatque poti littora ceperunt aliqui buccinā illucq. deambulare iuuenes ac mercationis causa ad locum nondum ad accessus rapinas insilgere: quibus cum accolarū vulgus omne ruēs obfisteret. illis cōsistētib. tumultus preceps parere vbi pro nūcio fuit. Que cum ad arcendam vim seditionis tota conuerteret: bacur dei cōmorte permotus ad prefatū portū festinus perrexit: inuentisq. principibus illis post salutationis officiū monuit eos ut milites suos ab hac seditione cōpingerent: et ad vrbē proficiscētes dignaretur eius bēdictione pfui. Hic itaq. sedatis: relatu est ei ciues valde doluisse ei absentiam. eo quod cōsul munere excecatus trīu militū iniuste neci cōfiscasset. Quibus vrbē fuissent ingressi: interrogauit si adhuc viueret qui capitale acceperat sententiā. Et audies quod asportati essent ad locū quod dānati punitabant: lxtato fatigatus itinere: currēs ad locū reperit eos flego poplice velata facie: ac sup. extensam cernices tam vibratū spiculatoris ensem. Nec mucrone territum totū se audacter in littorē ingressi: ac de manu eius gladiū propellēs: nō prius abscēssit quod eos solutos a vinculis secū reduceret repetēs me inquit pro his innocēter cōdenatis paratū sum dedere leto. Fauore ergo populū psecutū ad pteritū cōsul accessit. Cui ille festin occurrens salutauit. Sed quā pbata vius corripit insipientes aspernas ei sanctus ait. Inimice dei: legis purgator cuius os innocētū cruore dulcius ebibit melle qua te meritate psumpsisti tāti reatus cōscius vultū cōspicere nostrū. Quēntissime quare nō attēdisti preceptū domini quotidie intonans. Innocentē et iustum nō occides. Auri argētis cupido te illeceit ut ad patrādū tantū facinus cōsentires. Et rede paruitati mee: quia regnū tuū quod disponis: imo predaris hanc patriā: pijs augusti insinuat bitur aurib. qui factis tuis digni recōpenser equitate. Tandē accedētes prefati militū pncipes deprecari sunt: ut cōsiliū vebemēti rubore suffuso ventū daret. Quorum postulationē vir dei clemēter accipiens: ducē quē coram oibus diffamarat: corā oib. humiliter mulcere studuit. Dicit vero principes post celebratū cōmuni pōntificis benedictione percepta: iter ceptū aggressi nauigio frigida peruenērūt. Quā cū ablatris seditionis fautoribus sub imperij iure redegressi: cōstantinopolim redierūt. Quibus gratulabundus occurrit populus et procerū multitudo: sed et impator: triumphaliter eos in suo recepti palatio. Accedētes autē postea quidā dolosi ad eparchū prefecum in multis eos accusabāt: et presertim cōtra augustū conspiratores ostēdere nitebant. Leperitque muneribus animū viri illicere: ut eū in perniciē armarent innocētū. Qui ex tēplo corrupt. intravit ad augustū: ut hoc ei verū et quasi certū suggereret. Et redens augustus fallacijs eius vtpote prefati sui. frat. iussit eos cōprehendi et in carcerē tradi. tandem etiam absque inquisitionis respectu occidi. Quos cultos carceris compatiens eis: egressam tam ab augusti sententiam nunciaret: ut sequenti nocte interirent: vobis eos ut de rebus

suis disponerent. alijs diu multumque territi gemerent unus ex eis recordatus est. qualiter beatus nicolaus tres iuuenes innocētes liberaffet mirabiliter. et suspiras iterum atque iterum: tandem hanc precem fudit. Deus rex excelsē succurre miseris morituris: serui tui nicolai meritis. Sic et comites eius supplicabant. simulque vno ore clamabant. Sancte nicolae adiuua nos licet absens interueni pro nobis: ut erepti a presenti iugulo facies tuā deuoti videre mereamur. Nocte igitur sequenti quā pretendendi erant: cum se augustus sopori dedisset: apparuit ei quedā effigies sancti nicolai dicens. Constantine cur principes illos sine crimine morti addidisti. Surge colas quātius dimitti iube. Quod si nolueris celestem deprecor regem ut tibi indurato bellum finat cōpungere. teas ibi pempto caro tua bestijs auibusque cibis fiat. Cui augustus. Quis aut cuius auctoritas es: ut hac hora palatū meū ingressus audeas talia loqui. Et ille. Ego sum inquit nicolaus pter: mirre metropolis episcopus hec dicens dispersit. Et eparchum simili visione et territatione cōmuniavit. Dāne imperator accessit magnatibus suis et eparcho prefecto: cum iam visiones suas sibi nūcicem cōtulissent: fecit sibi principes illos presentari. Quibus astātibus toto aspectu ita eos affatus est. Quas magicas artes nostis ut tantis nos fantasijis illudatis et eragitis in somnis. Illis attonitis nullumque responsum dantibus. denū ait augustus. Dicite nobis qui sunt maleficia vestra. Ad quem vnus pauitanti voce sic respondit. Absit dñe ut documentis artis nepharie sumus instructi. Cui augustus nolitis aliqū hōiem cui nomen nicolaus est. Nox illi audito tanto noie tollēres ad sydera palmas clamabant: benedictus es dñe deus sancti nicolai: qui nō derelinquis sperantes in te. Augusto vero querente ardentem. quis iste quantus ve sit: vnus eorum ait. Iste per omnia sanctus. cuius meritis tui credimus ab interito exilio. Et psequens de eius humilitate et bonitate. liberationē illorum trīu iuuenū suprapositam pordinez enarrauit. Quibus cesar auditis. Ite inquit et famulo dei gfas agite. immo et deo qui vos pē liberauit. Et micis aut donarijs hunc euangelij codice mirifice tectus auro et vas hoc aureum gemis decoratus. et hec alia munuscula ei deferentes dicite: ut ista dignāter suscipiat. mibijs preceptis eius libentissime obediēti. nō minari sed ore re studeat: atque pro pace regni nostri. et magi pro totius orbis dei deponat. Multa autē miracula in vita et post mortē fecit. ut de liberatione a tēpestare et naufragio ad inuocationem nois eius. De multiplicatione frumenti assumpti ex manibus imperatoris: et tū ad mensuram bizanti cōsignati. De fallacia dyane in specie mulieris apparentis nauigantibus ad eum visitandum detecta. De imagine beati nicolai quam posuerat quidā barbarus ad custodiam rerum suarum: que tū cum fuissent ablata: et ipse hoc cernēs verberaret imaginem apparuit nicolaus illis qui furatiua fuerant et mandauit reportari illi. ppter quod conuersus est ad christum. De puero et cippa aurea in mari mer so sed postea sibi restituta cum cippo. De fallacia mercatoris qui iurauerat seu fideiussozē dederat iudeo sibi pecuniam mutuantī scilicet nicolaus: quod restitueret in termino prefato: sed postea in iudicio mercator: vnus est fraude. videlicet in ligno concano ponens illas pecunias dans iudeo in manu seruandā iurauit. xpianus iudeo se restituisse totum. post quod baculum iudeo commendatum. ubi erat pecunia ignorante iudeo: mercator resumpsit. Sed in via pficiscens a bobus obuiatibus cū obdormisset oppressus est et rescissus: baculoque cōfracto etiaz a bob. exiuit pecunia. et fraude intellecta restituta est iudeo. Qui etiam conuersus est ad fidem illo mortuo resuscitato. De quadā p. reliquias recipiens limbecamē lecti beati nicolai. a quo etia facta oratione ad eū filiū suscepit ex vxore sterili: adeodatum noians. Qui post annos

Constantinus imperator mittit dona sancto nicolao.

confitēs
ator
dicut

adeo ut nec clementia quidem primarii litterarum nisi grandis et impator accepit. His ita peractis ad tuendum illud missi. Eo tpe romae p. militare tumultu et nobili factione. Nepotianus sororis constantii filius imperator eligi: q. octava die a magnenſi ducib' oppellus est. Post cuius interitum tamen magnenſis ne romanum aliquid contra se molirent: cu' copertu haberet senatu po pulum romanu plurimu fauere constantii hereditibus cu' magno exercitu venit ad urbem. Ubi cu' venisset: multos nobiliu occidit. multos praeterea qui nepotiano fauerant exilio relegauit: v. b. magis ac ipsam italiam graui tyrannide premere cepit.

§. i. Constantius autem morte

fratris comperta ad bellu contra magnenſium festinas pacem cum partibus fecit: magis certe vitem q. bonam. Nam illas mesopotamiae parte que ultra eufratem sita est: voluntarie partis possidendam reliquit: que vsq. ad ea tempora sub romanor. ditione fuerat. Itaq. constantius magnis vniuersis contractis copiis: ad bellum ciuile contra magnenſiu: ad vitione fraterne necis proficiscitur. Primum cu' eo apud mursam urbem grauissimo bello con-

Magneſius occu-
pator im-
perij scip-
turi occi-
dit.

Imperiu
romani
ad solum
Constanti-
um.

Atthanasius.

Conciliu
constanti-
nopolita-
num.

stitit in quo ipse magnenſius victus pene capt' est. Ca-
dimicatione ingentes romani imperij vires corrue-
re: ad quolibet bella externa idonee: que multi triump-
posse securitatis conferre. Post id bellu magnenſi
reparatis iterum copiis: pugnat et vincit: vnde diuersis
preliis victus apud lugdunum gallie fugies se ppria ma-
nu interfecit: imperij sui anno tertio. mense. vii. Sed et
frater eius decessit quem ad tuendas gallias miserat
cesareus appellauerat: morte fratris sui audita senon-
viam laqueo sibi extorsit. Qua quidem tepestare gallus
constantii patruelis filius: quem ad fratris vindictam
proficiscens constantius cesare fecerat: ac sibi orientale
imperiu comendauerat: res nouas molitus: iussu constan-
tij occisus est. Uir natura ferus: et ad tyrannidem prius
si suo iure impare licuisset. Hic gallus iudeos q. interfe-
cis per nocte militibus arma ad rebellandu inuaserat
oppressit: cu' multis milibus hominu vsq. ad innoxia eta-
tem. Sed et ciuitates eor. dyocesaes. dyopolim. tybe-
riadem. plurimq. oppida igni tradidit. Siluanus pre-
terea res nouas in gallia molitus ante dies. xxx. extin-
ctus est. Solus ergo in romano imperio constantius per-
cepit extitit et angustus fuit. Romanoru ergo. xxxv. re-
gnauit constantius ut impator. et cu' fratribus: ipse cu'
principali. Et post morte fratru constantii et constan-
tis: remansit solus monarcha. Qui impauit partim cum
fratrib' postea solus et in totu annis. xxiiij. Lepit autem
imperiu istor. anno dñi. ccccl. Quidi no quater milles-
mo. cccij. A principio no sui imperij ipse constantius per-
annos suos arrianus fauente a fide catholica depra-
uatus est. Porro athanasius vir spectabilis ac magni-
fice fidei: imperij bulis anno secundo disputauit cum
arrio. turbis hinc atq. inde astantibus apud laodiciam sy-
rie urbem. Probos aut quida vir impatoris iussu arbiter
inter ipm arriu et strenuissimu sancte fidei defensorem
athanasiu sedit: ubi nitor: fidei ad puru decussa est et a di-
uini libris ostensum patre et filiu et spissimam propiis
extare personis: et tamen vna esse triu natura. Arriu tñ
indurata me in sua malignitate permansit. Rufin' li-
bro. i. bystorie ecclesiastice. Deniq. Eusebius sez nico-
medensis. de cuius simulatione in subscribendo supra di-
ximus opportunitate repositus natus: et principi per pre-
fatum presbyteru familiaris effectus. omnia resolue-
re et in irritu conciliu niceni gesta reuocare molit'. Arriu
venire fecit: et imperialibus edictis conciliu denuo co-
stantinopolim conuocari. Quo illi maxime conuenerunt: q.
arriu et eusebiu sectabatur. Qui sepe cum alexandro
alexandrie episcopo congressi: ut arriu susceperet: ad vl-

timu certum diem statuentes denunciauerunt ut aut
ipse arriu susceperet aut si reniteretur se ecclesia pul-
so atq. in exilium truso ab alio cum suscipiendus sciret.
Tunc alexander nocte qui ad constitutam intererat die
sub altari iacens atq. in oratione et lacrymis eam to-
tam peruisilem dicens: ecclesie causam domino com-
mendabat. Longe lux orta fuisset nec tamen alexander
ab oratione cessaret. Eusebius cum suis omnibus velu-
ti heretici belli signifer: domum arrii maritimus desce-
dit cumq. sequi ad ecclesiam iubet. proreatus q. nisi ale-
xander presens acquiesceret: expulsi loco cederet. Ig-
cum cunctorum animi essent in expectatione suspensi.
quo vel alexandri perseverantia. vel eusebij atq. arrii
instantia declinaret. Arriu ad ecclesiam perges eor.
et populorum frequentia constipatus. humane necessita-
tis causa ad publicum declinat locum. Ubi cum sederet
intestina eius atq. oia viscera in fecibus cumuli desin-
pere. Ita tali in loco digna morte blasphemie ac fetide
mentis exoluit. Qd cu' in ecclesia nuntiatu fuisset. Euse-
bio et his q. vna secu sanctum et innocentem viru alexandru
de recipiendo arriu fatigabat: ad opti pfusione discedit.

Quos
miserabi-
lis Arri-
beretici.

§. ii. Alexandro autem episcopo

apud alexandriam defuncto athanasius sedem suscepit
Luius tantum ecclesia pro fidei integritate agones fue-
runt. ut etiam de hoc videatur scriptum esse. Ego ostens-
dam illi quanta oporteat pro nomine meo pati. Ig-
secundo anno imperij constantij. impietas arriana eius-
dem imperatoris fulta presidio: exiliis carcerib': et va-
rijs afflictionu modis. primu athanasiu: deinde oes no
sue partis episcopos persecuta est. Nam vt ait Rufinus
libro. x. Constantius imperator per eunuchos deceptus
ab episcopis arrianis. Intento satis studio prauis eor.
contentionibus obsecrante. Illi aut verentes nequado
adendi regis copia fieret athanasio: et per cu' de verita-
te fidei qua peruertebant fm scripturas edoceret: om-
nibus modis infimulare cu' apud principem: et velut oim
scelerum et flagitior. auctorem aggrediantur exponere.
prout. j. latius dicit. cu' de doctoribus agitur. Et eus p.
diuersa loca orbis querere ad mortem: et vix ei angulus
ad se occultandu remaneret: ne graues alicui latebre sue
ficerent: et occasio calumnie innocenti. Querere. nihil sibi
tam tutu in constantij regno presumens ad constantis par-
tes pfug' abscedit. A quo satis honorifice religiosq.
susceptus est. qd fuit anteq. occideretur a magnenſio ut
dictu est. Quia causa eius qua fama copererat diligen-
tius cognita: scribit ad fratrem suu. p. certo se coperisse
q. sacerdos dei summi athanasius iniuste fugas et exi-
lia pateret. Hunc itaq. recte faceret si absq. vlla mole-
stia sua loco suo restitueret. Si id noller. cure sibi futu-
rum: ut ipse adimpleret: regni eius intima penetras et
penas dignissimas de auctoribus sceleris sumes. Qui-
bus scriptis pterire constantius q. posse facere ea q. mi-
nabatur coſe. erat frater: simulata benignitate vltrove-
nire ad se athanasiu iubet: et leui increpatione pstrictum
ad ecclesia sua reponit: ut ire securu. Sed cu' magnenſi
seclere impator constantis regno sit et vita fuisset exep-
tus. rursus in athanasiu veteres illi intetores pncipis odia
suscitare ceperunt. fugatoq. de ecclesia in locu ei' geor-
giu queda pfidie: et inamitatis sue sociu mittunt.

§. iii. Illo in tempore ut scribit

Dionysius in cron. Maximinus Treuerens. episco-
pus clarus habetur: a quo Athanasius alexandrie epi-
scopus cu' a constantio quereretur ad penam: honorifice
susceptus est. Hic vt habetur ex gestis eius referente
Vincent. spe. bisto. lib. xv. pictano: um indigena clarissi-
mus est ortus naxalibus. cuius frater maxentius picta-
noy pontifex fuit. Ipse aut maximinus vt reuelatu est

Maximi-
nus.

Sapor
rex persa-
rum

Impera-
tor con-
cat pelli

agritio treuerens. ep. p. angelicu mysteriu ordinatus est
successor eius. Hic cu' aliqui pgeret roma inuenit sanctu
martinu nondu epm factu in via illuc pergentem. Quib'
simul pgrediens afellu qui sarcinulas eor. portabat
vultus offendit et comedit. Cu' vltro dicit maximin' impe-
rasse vt obsequiu afini adimpleret: qd et fecit donec re-
uersi sunt ad locu qui vlsarij villa dicit. ubi ide scis de-
dit vltro pultina vagadi ptem crepta licetia ledendi.
Coegitq. maximin' martinu secu ire tenuerim. Et eus
pfectus esset pictanu ad suos reuendendum: ibi ad dñm
migravit: sed translatu est corpus ei' ad treuerim mira-
culis claris. Et iter cetera mira. quida p. b. exactus in
rare veritate sup qda ca sup corp' ei': cu' falsus iurasset:
subito in via mortu' est. Ali' archidiacon' de adulterio
impetit' cu' ad requisitione epi sui ad purgatione de eo
iuramentu exigere. et ad hoc se pararet febrib' corrept'
vehementib'. pfessus est crimē suu et liberatus. Interea
sapor rex persaru nostros persequit. Sub hoc coronati
sunt in suo regno: vt scribit Eozomen'. xvj. multa marty-
ri: inter quos symeo archieps seleucie et thessalonis. ci-
uitatu regaliu in pfida: accusat' a magis apud sapores.
Qui pñm quide xpianos tribus immensis affecit. et
crucelib' vris has exactiones iniitit. Symeonē autē
vincit iussit ad se adduci: q. adduct' ad regē nō adorauit
eu. Interrogat' a rege cur eu nō adorasset. Pñm inq.
vincit nō adducebat vt veru deū negarem: et nihil du-
bitans solēna regis implebā: nūc aut fas mibi non est
hoc agere. Iussus est demū adorare solē. Noluit: et du-
ctus est in carcerē. Quo est obuius fact' est ei eustaza-
dis senio: eunuchus: nutritor regis et maior regie do-
mus. Qui dudū factus xpianus: vim passus adorauerat
solē. Sedēs ergo ante ianuas regis confurgēs adora-
uit symeonē. Qui cu' increpās iniuriōse et cu' furore cla-
mas aduersatus despectu. Hic eunuchus flens et ge-
mens: clarā veste depōnēs: lugubē induit. Qd audies
rex cu' eu flectere neq. ret: iussit decollari. Qui ipetravit
a rege vt pconē clamare faceret se nō p alia causa mo-
ri q. xpo. Qd ideo clamari fecit vt qui p eius exemplis
delecti fuerāt: resumerēt animos. Qd agnoscēs symeo
in carcere letus p eo hymnos obtulit. Pñm autē
qui sup oēs artifices regis erat: vidēs anania quēdam
senē sub gladio tremētē confortauit eu dicens. Paululu o-
senē claude oculos et secur' esto. Hic eu vidēbis xpi
aspectu. Hic eu alijs decollat' est. Passus est autē
beat' symeo. x. kal. maij. sub rege sapore. Et in crastino
multi focu eius. Ali' et in martyrologio dicitur q. x. kal.
mai' sub rege sapore in perfida plures martyrium passi
sunt. In quo fidei certamine passi sunt epi millesius et
acceptimas mareas et bygor. et p. b. iacob' cu' clericis fe-
re. cc. x. monachis et sacratiss. vginib' pluribus.

§. iii. Porro Constantius cum ob

vindicta necis fraterne ad occidētis partes venisset: et
extincto magnenſio tyrano regni solus arce potiret: fa-
tigare occidētales epos et per deceptione ad consensio-
nem arriane heresis cogere aggredit'. athanasij pus co-
denatione premissa: et velut obicis validissimi obiectoe
sublata ob hoc apud mediolanu eor. consiliu conuocaf:
pluresq. decepti sunt. At no eusebius vercelleſis epos:
qui puincias occidētis sicut athanasius orietis ab ar-
riana peste. sua predicatione purgabat et defensabat: in-
tantu persequit' est arrianos: vt auxentiu hereticu me-
diolanensem epm ab oibus xpianis expulsum danaret: et
pro eo dionysiu epm ibi ordinaret. ppter quod irat' con-
stantius ordinauit fieri conciliu in occidēte: vocans ad
illud eusebiu qui notatissim' erat inter epos per lias.
Sed scies ipse malicia plurimor: excusatorias lias mi-
sit allegas sua senectute. Sed contra sua excusationem
imperator statuit fieri consiliu mediolani qd nō multu

distat a scellis. Cum autē impator aduenisset et deesse
cerneret eusebiu: misit iteru p eo. Cum aut tardaret
venire: iussit interea pstantius arrianos epos describe-
re: fide sua: ac etiā catholicos: danato athanasio. Quoz
prim' dionysiu mediolanensis epos fuit. Cum autē Euse-
bius de scellis exiret: venietu occurrit dionysiu medio-
lanensis. p. dicens ad pedes ei' et dicens. Peccau p libe-
ra me nunc p si potes. Vocat' autē eusebi' ab iperato-
re: cum nec blāditijs nec minis flecti posset ad subscri-
bendum se heretice sententiae: extra decreta niceni concilij
denique dixit corā oib'. Eos dicitis psem maiores filio.
Cur ergo filium. s. dionysium mibi p. tulisti in subscri-
ptione. Hic est fili' sup psem. Aliud ergo cyrographu
nouu fiat in q. valea pñm oim me subscribere. Qd pla-
cuit oib'. Et illud in q. ia se subscripserat dionysiu et aliq.
catholici cōbustum est. Qd eus dionysiu et scds epi carbo-
lici q. ex simplicitate se subscripserat vidissent cōbustaz
subscriptione: cognito errore suo gaudi sunt. Eusebius
autē noluit se in alia carta subscribere: sed nec catholi-
ci epi. ppter qd iratus impator: dimisit eusebiu in ma-
nib' arrianor. qui multipl' eum afflixerunt: vt dice. j.
Et dissoluto concilio statuit iperato: aliud fieri arrianu.
In q. determinatus fuit q. decreta niceni concilij de ma-
teria a fide. Unde postea illa synodus arminienſis da-
nata fuit cum oibus suis decretis. vt pater dist. xv. Sa-
cta. Dionysius no epos mediolanensis. Eusebius epos ver-
celleſis. Paulin' Tedaia? et lucifer in exiliu trusi sunt.
His etiā Hilari? pictanensis epos iungitur ceteris vel
ignorantibus vel nō credētib' fraude: sed tali consilio ge-
stum fuisse negocium rei exit' docuit. Illis autē subla-
tis otinuo synodus apud arminiu aggregat. Ibi fm
ea q. oriētales apud seleucia cōposuerunt callidi boies
et versuti: simplices et ipertos occidētales sacerdotes
facile circūueniunt: hoc modo pponēdo eis. Quēz ma-
gis colere et adorare vellēt. homouſion. an xpm. Illisq.
virtutē ubi qd homouſion significaret ignoratib' velut
in fastidium quoddā: et execrationez sermo deduct' est.
se credere: nō homouſion cōfirmatib'. sic multor. pter
paucos q. sceleret plasi sunt: animi decepti extra ea que
patres apud nicēa scripserat venietes. homouſion qñ
ignotum et a scripturis alienum: sermonē auferri de fi-
dei expositione decernunt: cōionēq. suam hereticorum
cōione cōmaculāt. Ea tempeſtare facies ecclesie feda et
admodum turpis erat. Non em sicut pus ab externis:
sed a pprijs vastabat. Sugabat ali' et ali' fugabatur: et
vterq. erat de ecclesia. Liberi? quoz papam exiliu tru-
dit: et in ei' locu felix diacon' ei' ab hereticis subrogat'
qui nō tā secrete diuersitate q. cōionis et ordinatiōis co-
beretia maculat. Hierosolymis no cirillus post maxi-
minu sacerdotiu cōfusus ia ordinatione suscepta. aliqñ
in fide aliqñ in cōione variabat. Apud alexandriā no ge-
orgi? satis. p. aciter vi raptu epatu gerebat: ita vt ma-
gis sibi iurisdicēdi creditos falsus q. sacerdotiu mini-
strandu religiosiſſis officijs estimaret. Apud antiochiam
sane diuersis repositib' multa admodu pfusa gesta sunt.
Hic defuncto eudofio cu' multaru diuersarum vrbu epi
ad illā sedē summa ambitioe niterent: ad vltimū mille-
tiu de sebbastia armenie ciuitate q. decreta concilij illuc
transferunt. Qui tñ ab ipsis in exiliu tradit' q. extra ipoz.
opinionē. nō arrii: sed nostra fide cepit in ecclesia predi-
care. Quē magna plebs ecclesia depulsum secuta ab be-
reticorum societate diuellitur.

Arriani
heretici
affligit
Eusebiu
epm.

Disera-
bilis sta-
tus eccle-
sie illo tē-
pore

§. v. Interea prosequitur rufi-

nus ubi. s. Aliquādo etiam in semetipsam vt predi-
cans malicia descenderet. sacerdotes et ppli q. arrio duce pñ-
tus fuerāt ab ecclesia diuulsi: in tres denuo sectas presq.
scindunt. Eunomi' em vir corpe et aio leprosus. morbo
regio corruptus. arte tñ dialectica prepotens extra fides

Nota si-
gna malis
hois.

Seuítia
inliam in
xpianos .

Nota pu
nitioñe p
fulmẽ fa
ctas

Mota bo
nā rīfio
nē sancti
epī.

litatus impator infidelis: nōne extitit apostata et iniquus
idolatra: et milites xpiani seruierunt impatori infideli.
Ubi ueniebat ad causam xpi nō agnoscebāt nisi eū qui
in celis est. Qñ uolebat qd idola adoraret uel thurificā-
rent. uel in xpianos arma mouerēt preponebāt ei deus.
quādo dicebat. pducite aciem pōr defensione reipubli-
ce contra tāle genrē: statim obtemporabant. distinguebāt
deum eternū a dño tēporali. hec ibi.

Eusebi?
pgit ale
vandria

Harrat Rufinus in hysto. ecclie. lib. x. dicens Lucifer cum
exoraret ab eusebio. s. vercellensi epō: q̄vterq; in partib;
vicinis egypto fuerat relegatus: vt ad videndū at̄hana
sum alexandriā irent: cōiḡs tractatū cū bis q̄ sup̄uerāt
sacerdotib; de statu ecclie decernerēt: presentiam sui
abnegans: legatū p se diaconū suū mittit: atq; ip̄e int̄
to animo antiochiā pergit: r paulinū ep̄m constituit p
p̄ijs adhuc dissidentib; partib;: sed in vñi reuocari pos
se sperātib; si sibi talis eligeret: erga quem non vna
plebs: sed vtrāq; gauderet. Pergit interea eusebi; ale
xandriā ibiq; confessor cōcilio cōgregato paucaq; inu
mero: sed fide integri r meritis multi decernūt orietis
pcuratiōē at̄banasio: occidētis eusebio. Addidit ibiq;
de sp̄s sancto plenus: dispersatio. vt eiusdē sc̄s substantie
r deitatis: cui; pater r filius: crederet: nec q̄q; p̄or̄sus
in trinitate. aut creatū. aut inferi; posteriusve dicētur:
sed de oria subārū ac subfistētariū sermo eis p scriptu
rā moris est: qd̄ greci vñas r yp̄ostasias vocāt. Substā
tia nāq; ip̄am rei alicui; natura rōnēq; q̄ cōstet signifi
cat. subfistētia v̄aymuscuiusq; p̄fone b̄ipm q̄ extat atq;
subfistit offit. Et iō p̄pt heretim fabellij tres eē substā
tias. i. subfistētia seu yp̄ostasias cōfiteēdas. De incarna
tione quoq; dñi in illo cōcilio cōp̄ehēsum est: qz corp;
qd̄ suscepit dñs neq; sine sensu: neq; sine aīa susceptus
sit. Eusebius aut cū redisset antiochiā r inuenisset ibi
ordinariū ep̄m cōtra pollicitatiōē suā: pudore simul et
indignatione cōpulsus abscēssit: neutri parti cōsentiē
suā relaxans: quia digrediēs inde p̄miserat se acturus
in concilio: vt is eis ordinaret ep̄us: a quo pars neutra
desisteret. Interim lucifer iniurias dolens q̄ ep̄m a se
ordinatū eusebio non receperit: nec ip̄e recipere cogi
tat alexandriū decreta cōciliij: sed cōstringebatur lega
ti sui vinculo q̄ in cōcilio ip̄sū autē subscripserat. Ele
gitq; vt legato suo recepto erga ceteros sententiā suāq;
dispare: sed sibi placitā custodiret. Ita regressus ad sar
dinie p̄tes: siue qz cita morte p̄uenērus t̄ps sentētie mi
rādē nō habuit. Et t̄m temere cōcepta corrigi spacio so
lēt: siue hoc animo immobilē tenēs obiit. Verus ex ip̄o
interim luciferi amorū sc̄sina sumpsit exordium. Error
istō: n̄ fuit vt habet. xxiij. q. liij. c. penul. in hoc q̄ eos qui
adheserant arrianis volebat recipi vel p̄manere in or
dinib; suis r dignitatib;: q̄m̄s reuerterent ad fidē
catholicā: quos t̄m conciliū seu patres in ip̄o ex mīa de
creuerant r statuerāt recipiēdos. Et ob hoc separauē
rū se ab vnitatē ecclie dīcti luciferi. mī r heretici de
clarati. Eusebius vō vt p̄sequit̄ hystoria tripartita:
c̄tēns orientē atq; italiā mediā pariter et sacerdo
tis fungebatur officio. singulas quasq; ecclias abiu
rata infidelitatē ad sanitatē recte fidei renocabat. ma
ximeq; bilariū iā de exilio regressū r in italiā positū:
hec eadem: erga instaurādas ecclias fidemq; patrum
reparandam repperit molliētē: nisi q̄ bilarius vir na
tura lenis r placidus: simulq; eruditus r ad persuade
dū cōmodūssimus: rem diligētius r aptius p̄curabat.
Qui etiam libros de fide nobiliter scriptos edit: i. qui
bus et hereticorum versutias et nostrorum deceptio
nes: et male incredulam simplicitatem diligēter ex
posuit. Ita duo isti viri velut magnificā quedam mun
di lumina. vlliricū. Italiā. Gallias. suo splendore

Eusebi?
pgit ale
vandria

Luciferia
noſſi ſciſ
III.

Duo viri
clarissimi
eusebius et
bilarius.

illustrarunt: vt oēs etiā de absconditis angulis ⁊ abs-
critis hereticorum tenebre fugarent.

Leges cō
tra xpia
nos p m
lianum
scripte.

Et psecutione ptra fideles. Postq̄ ergo iulianus ad ozi
entē perfas bello pulsatorum aduenit: ⁊ publica quā pri
us occultauerat erga idoloz culturam ferri cepit insa
nia, callidior ceteris psecutor nō vī neq; tormentis sed
premijs bonozib; blanditijs. p̄suasibn; maiorē pene
populi partē q̄ p̄ atrociter pulsasset elisit. ⁊ sic etiā vt
dicit in bisto. tripartita ptra pietatem leges posuit. Et
pmo quidē galileozū filijs (sic em̄ cultores xp̄i nomina
bat) poetarū. rhetozū. ac p̄bilosop̄oz legere discipli
nas interdixit. P̄p̄ozijs enī inquit peninis f̄m p̄ouer
biū vulneramus. Nam ⁊ nostris armati cōscriptiōib;
ptra nos bella suscipiūt. Aliam q̄z legē posuit: galileos
p̄cipiēs militijs expelli. Et dicit biero. in croñ. q̄ p̄be
sius sophista atheniēsis: lege data ne xp̄iani liberalium
artiū essent doctores. cū sibi iulianus specialiter p̄cede
ret vt xp̄iani doceret sponte scholā dimisit. Itaq; vt ait
rufinus. Iulianus ludos litteraz illis solis q̄ deos de
asq; venerant patere decreuit. Militie cingulum nō
dari nisi imolantib; iubet. P̄secutionē p̄uinciarū. iu
risq; dicendi xp̄ianis statuit nō debere cōmitti vtpote
quibus etiā lex p̄p̄ia a vti gladio vetuisset. Et p̄ficiē
bat quotidie in hmoi legibus exquirendis quib; si quid
versutū vel callidū. tñ qd̄ minus videret crudele discer
neret. Et cū velut terri serpentes de caernis terre ebu
lientes ad cū p̄cessissent. magoz. p̄boz. aruspici angurū
q; man; p̄phane. oēs pariter allegat nihil suis artibus
successurū: nisi prius athanasij velut hoz oim̄ obstaculū
sultulisset. vñ ⁊ questus est ad mortē s; latitauit. Dedit
⁊ aliud iulian; v̄cordie sue ⁊ leuitatis indicij. Nā cum
dānis in suburbano antiochie libaret appollini. tñ nū
la ex eis que querebat responsa susceperet. causasq; silē
tij percunctaretur a sacerdotibus: demones aiūt. babi
le martiris sepulcrum prope assistere: ⁊ ideo respōsa nō
ceddi. ⁊ tunc ille venire galileos ⁊ auferre sepulcrū mar
tyris iubet. Iḡitur ecclesia vniuersa conueniens. mulie
res ac viri. iuuenesq; ⁊ virgines immensa exultatione
succincti. trahēbant longo agmine arcē martyris. p̄sal
lentes summi clamoribus ⁊ cum exultatione dicentes
Confundantur omnes qui adorant sculptilia ⁊ qui glo
riantur in simulacris suis. Hec in aurib; p̄phani p̄nci
pis per sex milia passū plebs fidelis tanta exultatione
p̄sallebat vt celū clamorib; resulatet. vñ ille in tāta ira
cūdie rabie deductus est: vt altera die cōprehendi xp̄ia
nos passim ⁊ trudi iubet in carcerē: ac penis ⁊ crucia
tibus affici. Qd̄ salustius p̄fectus eius nō. p̄bas lz esse
gētilis: tñ iussus exequit. Et deph̄sum vñ adolescentē
qui occurrit p̄us theodoz noie a p̄ma luce vñq; ad borā
decimā tāta crudelitate: ⁊ tot mortatis carnificib; torzit
vt nulla eras simile factū meminiret: cum tñ ille in ec
leo sublimis ⁊ hincinde laterib; instāte tortore adustus
nihil aliud faceret: nisi vultu sereno ⁊ lero psalmū quez
p̄zide oīs ecclesia cecinerat intoneret. Eniq; se exp̄sa oi
crudelitate: salustius nihil egisse p̄spiceret: recepto in
carcerem iuue ne abiisse fert ad impatorē. ⁊ quid egerit
nūciasse ac mo nūisse ne aliquid tētare vellet decetero:
alioquin ⁊ illis gloriā ⁊ sibi ignominiam q̄reret. Nunc
theodoz ip̄i pō stimodij apud antiochiā vidimus. Et cū
requirerem; ab eo si sensum doloris habuisset. ex inte
gro dicebat dolorē siquidē parū sensisse: astitisse autēz
sibi quēdā iuuenem qui sudāti sibi linteob; candidissimō
sudores abstergeret ⁊ aquam frigidā frequēter infun
deret: ⁊ ita sese delectaturū: vt tūc melior factus sit: q̄n
deponi de eculeo iussus est. Et vt dicit in bistoria trip
tica. Ablato corpore babilie martyris: fulmen celitus
missum omne illud templum apollinis. simulacrum aq;

Nota vir
tutē mar
tiris ba
bille.

Theodor
rus egre
gius mar
tir.

reum ⁊ deauratū redegit in puluerē. Subentur ōz vafa
ecclesiārū fisci erarij deputari. Iulianus aut̃ auūcū? bu
ius iuliani cū pallia deo dicata antiochie in vnum colle
gisset. pijciens ea in terram cōtumeliose ⁊ sup̃ ea sedit:
mox verenda eius ⁊ loca fcmoribus circūposita. rāta pu
tredine percussa sunt: vt vermes screarēt. qua passione
vsq; ad mortē nō caruit. Virgines sacras insolitas po
pulo vidēri: nudas stare in theatro cōgebāt: quas p̃mū
illudentes postea rotiderūt: nouissime p̃ mediū sectas
poccos vt eas comederēt puocabant. In ascalona ⁊ ga
za pagani virgines diuidētes ⁊ ordeo cumulatīs porci
apponebant. In sebastian iohānis baptiste sepulcrum
aperuerunt: ossa igni tradiderūt ⁊ puluerē disperferūt.
Hec dñ de temporib; dicit aliquos monachos tūc ibi
existētes collegisse aliquas particulas de ossibus illis.
In eliopoli ciuitate phenicis (vt refert theodoriz) pa
gani secantes ventrē syzilli diaconi etiā ex eius iccore
comederūt. Quo scelere quicūq; participati sunt. carue
runt dentibus ⁊ clinguis facti sunt: quia lingue eorum
putrescentes defluerūt visum etiam perdidērūt. Nar
rat idem q; apud antiochiā sublate sunt tanue maio
ris ecclesie. Ingressientibus ergo iuliano p̃fecto orie
tis ⁊ quondam xp̃ianis felice p̃posito thesaurorū rega
liū ⁊ belpidio comite rerū palatiarū: iulianus p̃fect? cō
tra sacrum altare minxit. Felix videns vasa preciosissi
ma que pstantinus ⁊ constantinus frequenter obtulerūt.
Ecce inquit in quibus vasis marie filio ministrat. Nec
multopost iulianus p̃fatus putrefactis visceribus inte
rjit: stercoza emittens nō inferius sed superius. Quem
vehemēter increpat vxor sua xp̃ianissima. Rogabat ergo
impatorem vt ecclesie redderet ea: quibus fuerat spo
liata. Sed nō flectens impatorē mortuus est. Felix aut̃
fundens sanguinē ex ore die ac nocte: venisq; corporis
vndiq; euacuatis celeriter est extinctus. Valentinianus
autē tūc millenarius: postea nō imperator: percussit vnus
de ministris templi fortune pugno: qui aspergēdo pur
gabatur ingredientem in templū: cum vidisset aque guttā
in pallio suo: dicēs se illa purgatiōe inquinatū. Ob quā
rem statim missus est in exiliū.

Ossa bea-
ti iohānis
baptiste
diripiunt

ta: passi sunt Jobānes et paulus fratres. Ballicanus et
sancus donat⁹ arethinus eps: et alij q̄plures vt narrat
Aincen. vbi. s. ex gestis eoz. Audiens em̄ iulian⁹ q̄ io
hānes et paulus de rebus suis paupes sustētarēt māda
uit eis q̄ sicut cōstāntino: ita et ei adhererēt. At illi dice
runt. Dñi gloriozi impatores cōstānti⁹ et filij ei⁹ constans
cōstāntis se esse seruos xpi gloriabant. nos xpiāni famu
labamur eis. Tibi nō q̄ religione plenā vtutibus reli
quitis: obedire cōtemnim⁹: a te nos oīno subtraximus.
Quibus ille remādauit. Ego quidē clericali⁹ in ecclesia
tenui: si voluissēs ad p̄mū ecclē gradū puenissēm. Ds
cōsiderās vanū esse inertia⁹ sectari et ocia⁹ militie animū
dedi: et dijs sacrificās ita egi vt ad impiū puenirem. vñ
vos in aula regia nutriti. nō debet⁹ deesse a latere meo
vt p̄mōs vos babeā in palatio meo. q̄ si me p̄tēntis:
agā vt nō p̄tēnar. At illi rēderūt. Deum tibi preponē
tes: non timemus pdere amicitias hoīs mortalis: ne
inimicitias incurramus dei eterni. At iulianus decem
dies statuit eis veniendi ad se vltro post quos ad veniē
dū cogeret. Qui dixerunt: hodie p̄rice qđ post decē dies
facturus es. Cū ergo pillos decem dies oīa sua paup̄
bus erogassent. die. xj. hora cenā venit ad eos tberentia
nus: afferēs statūcula iouis. Quā cū adorare recusat⁹
fecit fieri foueā in domo illoz: et ibi eos decollatos ab
scōdit: diuulgās q̄ iussu impatozis in exiliū missi cēnt.
Paulopost iulianus in bello cōtra persas occisus ē: vt
diceb infra. Demones autē de obsessis corpib⁹ itra do
mū scōz eiciebant: cōfītentēs passiōē eoz: ita vt fili⁹

Diracu
la scōruz
iohānis z
pauli.

Titulus

Therentianus clamaret illa q̄ a sanctis martyrib' vixeret
Quod videns therentianus ad fidem conuersus est: et
filius a demonio liberatus.

§.v. Passus est quoq; sub eo san

ctus gallicanus. qui olim magister militie constantini ab
eodem valde dilectus. Cum mitteretur ab ipso contra
sebitas qui se rebellauerant imperio: poposcit si reuer
teretur victor et prelo fillam eius constantiam sibi dari
in vxorem. Super quo cū valde contristaretur constan
tinus: consideras gallicanum paganū esse: et filiā propo
situm habere virginitatis. Constantia ipa consolata est
patrem: cōsolans ne de deo diffideret: sed promitteret
gallicano quod postulatuerat si victor p̄tra sebitas redi
ret. Sicq; firmatū est: vt iohannes et paulus p̄micerij
constantie et xpianissimi pergeret cū gallicano in plius.
et tunc filie gallicanæ arthemia interin cū con
stantia remaneret. Gallicanus itaq; victor redijt: et ab
omnibus gratatē acceptus: ad ecclesiā apostolorū gra
tias deo redditurus p̄perauit. Qd̄ cernens constantinus
obstupuit cū esset paganus. Et querēti cur hoc fecisset.
Respondit. Dū essem in prelo et deficientib' nostris qd̄
agerem ignorare paulus et iohannes dixerunt mihi: q̄ vi
ctoiam obtinere si facerem votum deo celi. Qd̄ statim
v̄fecit. apparuit mihi quidā iuuenis et ferens crucem in
humero dixit mihi. sume gladiū tuū et sequere me. Tūc
asseruit mihi duo armati milites qui me vtroq; latere
confirmantes: duxerūt me per medios hostes ad reges
ipsoz: quem cum duobus filiis eius vinctos ab eis ac
cepit: et nullum prozū occidi nec feci nec iussit. De hō
xpianum deuoti: et etia; a coniugio abstinere proposui.
Gaudentibus ergo cunctis due filie eius iā per constan
tiā conuerse: cum ea in x̄ginitate p̄miserunt. Ipse hō
inde recedens: apud hostiensem vrbē monasteriū edifica
uit: et ibi pauperib' et peregrinis manu propria ministra
uit. Rogatus hō vt ibi esset ep̄s. noluit: sed ipse q̄ ordina
retur elegit. Tāq; ibi miracula faciebat. q̄ ex solo ius
su demones a corporibus obsessis effugaret. Habebat
autē quattuor domos in quibus subsecuta pauperū
reponebat: quas de' ita custodiebat q̄ quicūq; malicio
se vel causa tollē dī aliquid intraret: statim aut demonia
eius: aut leprosus fiebat. Tūc interrogata demonia.
Responderunt q̄ nisi gallicanus sacrificaret: morbus
qui contigerat omnes reddituum exatores inuaderet
Sed quā tantum virum nullus de hoc conuenire aude
bat. mādauit ei iulian' imperator: vt aut inde discede
ret aut idolis immolaret. Qui statim relictis oib'us: ale
xandriam petijt ibi sanctis per annum continuū cō
iunctus fuit. Inde vero secessit in heremum: vbi cum
adhibuit sacrificare contemneret: decollatus
migratit ad dominum.

§.vi. Subeodē iuliano passus

est et sanctus donatus episcopus arethinus. Idie rome
quondā clericus nutritus est: a pigmentio p̄bytero eru
ditus est omni mīdama sapiētia cū iuliano impatore. di
uina doctrina māsuet' et humilis lector. Postq̄ aut iu
lianus sumpsit imperiū: patrē et matrē donati iussit occi
di. Donatus hō fugit in oppidū arethinū: et recepit eum
in domo sua hylarinus monachus cum gaudio. Stimul
q; habitantib' orationibus et abstinentijs insisteret: mul
ti egrotantes meritis eoz sanabatur. Fuit autē donatus
ordinatus in sacerdotē a saryo ep̄o ciuitatis arethine.
In diebus illis erat qdā noīe eustachius exactor: fisei:
q̄ dū ageret municipalia: supuenerit bellus qd̄ exagitabat
p̄uincā: vxor hō ei' noīe eustachia dū vidisset hostem
aduenire: timēs pecuniam quā vir eius habebat fisei si
bi auferri: absente viro tulit pecuniam publicā et abcon
dit eā in hac tribulatione morte p̄uenta est. Hæc red

IX

dita reuersus eustachius in ciuitatē: inueniēs vxorē de
functam querebat dictam pecuniam p̄ domū: et cum nō
inueniret et ab officialibus repeteretur pecunia sibi cō
mendata captus cū filiis vt traderetur ad supplicia cū
bona custodia: accessit ad sanctū donatū p̄sbyterū. exp̄
mens afflictionē suam et periculum. Qui dixit ei. Oſten
de mihi sepulcrum vxoris tue. Ad qd̄ cū eo accedēs: fa
cta oratione sup sepulcrum: dixit sanctus donatus. Cu
frosina adiuro te per sp̄ritū sanctum vt dicas quid feci
sti: aut vbi posuisti pecuniam pro qua nunc vir tuus tor
quetur. Et subito facta est vox de sepulcro dicens: in in
gressu domus mee ibi eam fodiendo abscondi. Et ques
tam ibi inuenit p̄ hoc liberatus est vir ab angustia il
la. Defuncto autē ep̄o ciuitatis arethine: eligit voce oim
donatus: et l3 plurimū renitēs consecratur. Cū autē qua
dam die missas celebraret: et diaconus eius sanguinem
xpi populo fidelij ministraret. impulsus a paganis ceci
dit et calix sanctus cōfractus est: sed collectis fragmen
tis eius q̄ vitreus erat: sanctus donat' sua oratione in
formam p̄stinam reintegravit: ex quo miraculo q̄ plu
res cōuersi ad fidē baptizati sunt. Post hec quadrati
nus angustalis hylarinū et donatū captos ad sacrificia
cogebat: et cū recusatē iussit os donati lapidib' tundi.
Qui cū cederet dicebat. Ego semp hoc optant. Demum
hylarinū fecit tamdiū iussit cedi donec sp̄ritū exala
ret. et donatum in carcerem trudi. liberatus postea a vin
culis. accessit ad fontem aque prope ciuitatez vbi draco
erat inficiens aquam et venenosam reddens. Et applicā
ti ad locum in asello. cum draco obuiam ei exisset: de
uoraturus sanctus donatus cū sigello percutiens euz
occidit et aquam ipsam a veneno purgavit: porabile red
dens. Et alium fontem oratione populo procurauit. In
super et fillam cuiusdā magni viri. sed pagani. qui lebe
dosus dicebatur a demonio liberauit. sed et quod mira
bilis est: quendam mortuū ad horam resuscitauit. Hā
cū haberet quendam creditorem suū cui debebat du
centos solidos aureos. super quo habebat cyrogra
phum manu illius. et restituta ei pecunia non receperat
cyrographum: impediēbat iste sepulcrum donec sibi
satisficeret de debito ostendens cyrographum. Vxor
autem defuncti sciens pecuniam illi redditam. ad san
ctum donatum accessit se ei recommendās in huiusmo
di casu. Qui cum ea venit ad feretrum. et dixit defuncto
Surge vide quid agas cum homine isto: qui te non per
mittit sepeliri. Qui surgens et in loculo residens confu
tauit euz de debito soluto. et accipiens ipse cyrographū
scidit euz. Et aspiciens sanctū dei ait. Sube ergo me dor
mire iterū. Qui rēdit. Hæc fili in pace. Alia q̄ vice cū
ficcitas magna esset vnde et fames sequeretur. facta ora
tione impetrat pluuia abundantē. Et cū extra ciuitatē
tunc esset: reuersus est domū sicis vestibus: vt nec gut
ta aque ipsas vestes cōtigisset. Demū quadratianus au
dicens mirabilia que faciebat p̄pter que populus xpia
nus augebat. iussit eū capite tricare. Gordian' quoq;
vicarius iuliani: cum sanctū ianuariū p̄sbyterū com
pelleret ad sacrificia: eius predicatione conuersus est
gordianus ad fidem et baptizatus cum vxore sua mari
na et quinquaginta tribus de domo sua: conſtato p̄us si
mulacro iouis quod habebat in domo per sanctum ia
nuarium in cloacā proiecto. Qd̄ cū post aliquot dies au
disset iulianus: mādauit clemētiano vt ianuariū in exi
lium mitteret: et gordianū si nollet sacrificare decolla
ret. Qd̄ et factū est. et p̄cētū corp' ei' ad canes: sed nocte
a familia eius acceptū sepultus est cū beato epimacho
quē illis diebus iulianus fecerat occidi. Sed et sanctū
pigmentū qui iulianū ip̄s impatore a puero nutruerat
et sacris litteris erudierat: ipse iulianus apostata in ty
berim pro fide xpi lactari fecit: et q̄ plures alios marty
res christi fecit: vt patet ex martyrologio.

Donatus
eligitur i
ep̄m

Draco
la sancti
donati.

Hoc non
habet lo
cus hodie
scdm le
ges vt in
auctērica
vt cum de
appellat.
cogno. §.
memini.

De sacro
ianuario.

De sacro
pigme
nio.

Capitulum

V

§.vij. Cum autē contra persas

De sacro
cyriaco.

pergeretur iulianus ad bellū: veniens hierosolymā fe
cit exquiri cyriacū ep̄m. Idie cū ad requisitionē sancte
belene inuenerat crucē dominicā. Et a parētib' voca
tus est iudas: sed cōuersus ad fidē appellatus est cyria
cus. Hūc ergo presentato corā iuliano: per suadebat vt
idolis immolaret: diuitias et honores magnos repromit
rens. Qui cū hoc recusaret: iussit eū extendi: et ore apro
plumbū liquefactū immitti. Sed cum nō receperet le
sionem: exinde fecit eum super lectū ferreū extēdi. car
bones ignitos subſternēdo: et super eos spargi sal et adi
pem: et corpus desup virgis cedi. qui hebraice loquens
deum exorabat. Et admiratus tyrānus patientiā eius:
iussit eum in carcerē recipi. Ad quē accedēs mater eius
nomine anna: hortabat eū viriliter agonizare pro xpo.
Qd̄ cum nūciatū esset iuliano iussu eius p̄sentata corā
ipso: cum nollet sacrificare: mādauit suspensū capillis
exungulari. Et cum per tres horas tora nibil loque
retur: dixit imperator. Quid est anna bene acceperit te
vingule. Que respōdit. Insensate canis et ois iniquita
tis oparie: si habes maiora tormēta infer. Parata sum
essē contra patrem tuū sathanā certare: quem spero per
nomen christi vincere. Tūc iussit apostata lapades in
centas lateribus eius applicari: que emisit sp̄ritū. Vo
catum postmodū cyriacū. cum interrogaret quib' male
ficijs hoc esset vt penas nō sentiret. Respōdit. O ana
thematizate indignē canis: qui virtutē dei cōuertis in
maleficia. nō post multos dies plaga celesti percutie
ris. Tūc iussit tyrānus fossam p̄fundam fieri: et p̄ in
cātatores multitudinē serpentū immitti: et ad eos illū
proijci: que omnia in nullo eum leserunt. Ex quo mira
culo quidam miles nomine Amon cum argueret tyrā
num de tanta dementia: confitēs magnū esse deum
christianoz decollatus est. Post hec p̄cepit cyriacū
in cacubum oleo feruenti plenū immitti. Demum cum
nil ex hoc lesionis susceperet fecit eum validissimo in
strumento ferreo in pectus percuti. Ex quo assumptus
est in gloria. iij. nonas maij. Idie cum esset ep̄s hieroso
lymis multa miracula per eū domjn' faciebat expelle
do demones et sanando infirmos.

Magna
femie cō
stantia.

Amon
martyr
decollat.

§.viij. Prosequēs autē iulianus

apostata cōtra persas misit demonē in occidentē. vt ha
betur in vitāspatū: vt adduceret ei inde aliquod respo
sum. Qui demū transire volens per locum vbi quidam
monachus publicus nomine habitabat transire non po
terat: sed per decem dies ibi morā trajit. quo spacio rē
poris monachus ille ab oratione non cessauerat die no
ctuz. Qui demū reuersus ad iulianū sine effectu: nūcia
uit ei quōd publicus monachus non permisit eū transi
re. Iratus ille ait. Cū reuersus fuero faciam in cūvin
dictam: sed nō multo post vt diceb' exictus est. Et autē
restatur socrates in histoia triptira. Cum in antiochia
esset inter alios quidā optimus adolescentiū pedago
gus: et iulianus cōminatus fuisset in reuersione a p̄sida
omnes xpianos euertere. Libanius nomie sophista ait
ad illum pedagogū quasi deridens eum et christianos.
Fabri filius quid putas nūc agit. Cui ille. p̄phetice res
pondit. Creator omniū quē tu fabri filiū vocasti: fa
bricat locellum sepulture iuliani. Et sic accidit vt post
paucos dies corpus eius mortuū adductum sit in locel
lo. Respōsum tamen illius demonis fuerat de victoria
habenda vt mendax et pater eius. Transiens autem
apostata iulianus per partes cesariensium: obuiā ei p̄ce
cessit Basilius episcopus capadociē cū pluribus as
sistentibus. Quem videns imperator dixit. Superbilo
sopharus sum te o Basili. Qui respōdit. Utinam p̄bi
losophareris. Et obtulit ei pro b̄dictione tres panes

Sact' ba
sili' ep̄s p
cedit ob
uā iulia
no.

So.

X

ordeaceos. Imperator autē iussit suos stipatores illos
suscipere: et reddere ei fenuz dicens. Ordeum pabulum
est iumentoz quod dedit nobis: recipat et ipse fenuz. Qui
recipiens dixit. Nos quidem o imperator ex quibus co
medimus. nō obtulimus: tu autē quibus nutritis irratio
nabilitatem nature tue dedisti nobis. voluntaria quidē
irridens: non voluntaria nobis in pastum fecisti hoc fe
no. Audiēs hoc iulianus et insaniens dixit ad eū. pastio
istius feni sine ablacione dabitur tibi. Quādo autē reuer
sus fuero a persis subiiciam ciuitatem tuā et desolabor.
vt fiat magis fenifera q̄ homifera. Non enim ignoro au
daciā a te populo suāam vt a me adorāam deā postq̄
eam statueram non ferens festiuationem constringere
v̄sq; in finem. Quibus dictis pergebat ad persarū regio
nem. Regrediens autē basilius in ciuitatē et vocās oem
multitudinē. narratit ei impatoris verba: et dedit ei cō
filiū optimū dicens. Pecuniā fratres ad nibilū reputa
te et saluti vestre p̄uidete. vt si datū fuerit t̄pus tyranno
munerib' cū placem'. Qui abeūtes in domos suas q̄ ha
bebant in manibus suis vnusquisq; attulit ei cū alacri
tate. scz auri argenti. et lapidū preciosoz infinitā multi
tudinē. Qui posuit in thesaurario superſcribens vnū
vniūsq; nomen: dicens ei. Potens est deus et illū at
trebare et vestra vobis restituere. Statimq; p̄cepit oī
populo et clero ciuitatis. cū mulierib' et infantib' ascen
dere in montē in quo venerat templum p̄structū ad ho
norē dei genitricis marie. et tribus diebus ieiuniū susci
pientes: postulauerunt dñm disſipari iniqui impatoris
sensum. Et perseverantibus in orōne. vidit basili' mul
titudinē militie celestis bincinde in montē. et in medio
sup thronū gloriosum: sedetē in muliebrī habitu dice
tem ad p̄mē sibi stātes magnificos viros. Vocate mi
hi mercuriū. Cui assātū ait. Interfice iulianū in deū et in
filiū meū blasphemantem. Sanctus autē mercurius qui
miles fuerat in vita. visus est cū armatura sua ab ea ve
lociter abire. Et aduocans oīa illa basiliū dedit ei libel
lum habentem in histoia oem mīdā facturam: dectroz
sum hō hominē adeo plasmatū. In fine aut vbi plasma
tur homo. p̄erge. Et primo basili' expergefact' a som
no. cū timore simul et gaudio constitutus erat. Similem
visionem mortis iuliani vidit eadē nocte libani' sophi
sta cū esset in perside. et questoris ageret dignitates. Et
p̄gefactus ergo magnus basilius cū cubolo solo venit
in ciuitatē. et adiit locū sepulcri sancti martyris mer
curij: vbi et conseruabant arma eius. Querēs aut ea arma
et non inueniēs. sciscitabat a custode vbi illa essent. Qui
cum sacro affirmabat vespere ibi ea fuisse. Intellexit ba
silius visionem et letificatus ex ea redijt ad montem no
cte adhuc dormientib' cunctis. Quib' excitatis reuela
uit visionē dicēs. Iulianū impatore ea nocte interfectū
Et deo grās agentes reuersi in ciuitatē accedentes ad
sepulcrū sancti mercurij vbi lācea ei' tenebat affixa: vi
derūt eā sanguine madidatā. Qib' aut in ecclesia grega
tis et deū laudatib'. ecce libani' q̄stor iuliani fuga vsus
venit in ciuitatē. Et inueniēs populū congregatū in ecclesia.
narrat mortē impij iuliani dicens. q̄ cū secus fluminum
eufraten esset iulianus cum exercitu. et erubie militum
custodirent illū. venit quidā ignotus miles cum armis
suis et lancea. q̄ valido et terribili impetu p̄fodit eū: et su
bito discedens nūq̄ comparuit. Ipse aut miserrim' iu
lianus horribilē vociferationē emittens: cū blasphemio
clamore expirauit. Narrās etiā visionem similem quāz
baberat super hoc: vnde et baptisina petijt et accepit.
Die hō sequenti p̄cepit basilius vnusq; resumere
res depositas apud eum. Qui omnes vna voce dixerūt
Si hec omnia volumus dare terreno impatori vt non
demoliretur ciuitatem nostram: multo magis eterno
impatori ea offerre debem'. q̄ nos liberauit a tāto exci
dio. Ecce in manib' tuis sūt oīa: fac de eis vt tibi iusserit
o iij

Sanctus
mercuri'

Libanus
sophista.

Mors
miserabi
lis iulia
ni apost
te.

S. X. Circa ea tempora claruit

apollinaris laodiceus, de quo sic ait Hiero, de viris illustribus. Apollinaris laodiceus? syrie eps. patre probato presbitero magis grammaticis in adolescentia operas dedit, et postea in sanctis scripturis innumerabilia scribens: sub theodosio imperatore obiit. Et tunc ei? aduersus porphirium, xxx. libri, q. inter cetera eius opa vel maxime p. bant. Sed Rufinus, x. li. histo. eccle. cu. de heresi arguit sic dicens. Apollinaris laodiceus? vir sane in ceteris illustrus: sed dñi pretionis vitio nimis agit: et aduersus oē quod quisq. sentit ire obui? delectat: iactatione igenij male fortis. heresim ex cōtentione generauit. asserens corpus sine aia a dei filio fuisse assumptū. Et cū euiden- tibus euāgelij testimonijs vgeret. Nō ite post. et ne ex to- to vinci videret. ait eū habuisse aiam quide: sed nō ex ea parte qua rōnalis est: sed ea solū q. vniūficat corpus. Ad supplementū rōnalis p. tis dicit fuisse ipm verbū dei. Unde istud hereticū esse determinatū est et declaratum xliij. q. iij. c. penul. Historia tripartita ponit duos ap- pollinarios in laodicia fuisse illo tpe. Patrē presbyterū et filiū lectore p. rez grammaticū: filiū rhetore. Aliterq. potius fm. Euse. spe. histo. pater q. fili? fuisse eps: q. pa- trē habuit pbū presbyterū: vt. s. dicit Hiero. Et hūc d. cit. Beda heresim dictam introduxisse: qui scilz fuit ep. scopus laodice. Cap. vi.

Valentinianus tricesimus

Octauus exiit imperator. Quis ipse fm. Euse. spe. histo. vt verus catholic? Pro fide ortodora ab ipssimo iuliano milita pua- tus fuerat. Iouiniano g. defuncto apud vrbē niceā. ro- manoz consensu militū adeptus est imperiū. qd tenuit xj. annis. Hic nō modo fortitudine: sed et prudētia tēpe- rantia atq. iusticia et corporis magnitudine pfulgebant. Ipe autē fratrē suū valentē sibi in cōsortiū regni assum- puit. Et sibi quidem occiduas partes retinuit. fratri rō suo oriētales ptes regēdas cōcessit. Hic vt ait Hiero. in cro. impator egregius valentinianus: et aureliano morib? filius: nisi q. eius seueritatē nimia et paritatem: quida auaricia et crudelitātē interpretant. Lepit autē regnare cū frē suo valēte anno dñi. ccc. lxxv. Quidā rō quater. mil. ccc. x. Anno sequēti terremotu per ozbem facti: mare lit? exiit. et sic illic multarūq. vrbū innume- rabiles populos oppressit. Anno autē tertio imperij bu- ius. valēs frater valētiniani ab eudoxio arrianoz epō baptizāt: et nros psequit. Et autē habet ex histo. tripar- ta. et notat di. lxxij. Valētinian? ipator ab oriēte veniēs ad hesperias partes. mortuo Aurelio arriane perfidie magistro q. mediolanēsem ecclesiā vt lup? dilaniauerat cū veller catholicū deo ordināte epm ibi cōsecrari. euo- cans eps hoc eis locut? est. Nostis aperte eruditū diui- nis eloquijs qualē oporteat eē pōtifficē. Et q. nō decet cū verbo solo: sed etiā puerlatiōe gubernare. subiectos et totius semetipsum imitatorē Ntutis oñdere. testeq. doctrine puerlatiōe bonā habere. Talē itaq. in pōtifi- cali cōstituitē sede: cui et nos q. gubernam? imperiū. sin- cere nostra capita submittam? et eius monita dñi delin- quimus necessario veluti curātis medicamina suscipia- mus. Hic cū dīxisset impator petijt synodus vt magis ipse decerneret sapiēs et pius exstēs. At ille inq. Sup- vos est talis electio. Hos em gratia diuina potit et illo splēdore fulgētes mel? poteritis eligere. Tunc sacer- dotes egressi de episcopali sede tractabāt. Cum autem ordinatione diuina Ambrosius nōdum baptizatus ele- ctus fuisset. exultās impator ait. Gratias tibi ago do- mine omnipotēs: quoniam ego virum cui commiserā cor- pora: tu autem animas. meam sententiā ostendisti ius- ticie conuenire. Cumq. sanctus Ambrosius. contristat-

Terrento
r. magn?
de fili ter
remoti
scribit. b.
Hiero. in
vita. s. bi
larionis.

Sacra
ambrosi?
ordiat
eps

retur. de hoc quod acciderat. o. fortuit cum imperator et ait. Noli timere. q. deus. qui te elegit semper te adiuua- bit et ego adiutor et defensor tuus ero semper. hec ibi.

S. i. Hic valentinianus vt scribit

Jaco. de col. de pannomia mediocri ex stirpe oriundus fuit. Vir quidem egregius vultu decens. solers ingenio. grauis moribus. sermone cultissim? q. p. esset ad loquē- dum parcus. p.ingere nouerat venustissime. nona arma meditari. fingere limo seu cera simulacra. Et vt dicunt quidam. Hic omnibus esset preferendus: qui ante ipm fuerat. si sedis hominibus quib? sese quasi fidissimis dederat caruisset. Cum autem quasi inuitus salutaris esset imperator. et diebus illis exercitus alium sibi con- fortem imperio dare vellent. ille congregata multitudine dicit. Elestrum o milites fuit mibi dare imperium et regimen. Verum vbi ego illud inuitus suscepī: iā nō est vestrum sed meum de rebus cogitare cōib? unde et mox fratrem suum valentem imperij cōsortem vocauit vt di- ctum est. Cum autem valentinianus iam tertium annū ageret cum valente fratre suo. gratianum filium suum nēdum plene puberem exhortatione vxoris et forus au- gustum creauit. Eo tempore valentinianus saxonū gen- tes ferocissimā litroibus et paludibus inijs sitā Ntute atq. agilitate terribilem in romanis finibus eruptionē meditantem. magno et difficili bello in finibus francoz oppressit. Burgundionū quoq. nouoz hostiū nouū no- men plus q. lxx. milia vt ferunt armatoz. qui relictis sedibus in ripa fluminis infederant. gentes magne vir- tutis et audacie victi et translati sunt. Primo ea tempe- state alanoz gens ferocissima eoq. finibus egressa. mul- ta dāna romanoz. puincijs intulit. cū quib? valentinia- nus. p.gresso difficillimo bello vici atq. eos intra meo- rides paludes fugere compulit. Quos cum romanis le- giombus insecutus impator dñi sita et loco. difficulta- te impediret. graue dānum erumpētibz sepe barbaris parēbat. Quare famosi vñs consilio edictum oibus. p. posuit. vt si qua ges aut natio has paludes intrare aut alanos contere periret: per decennū ab oī tributo libe- rarent. Erat autē eo tpe sycambroz natio alanis vicina. Ibi troya capta duclantēnoze ingressi. in fines pan- moz deuenerūt. ibiq. ciuitate edificantes sycambrianū vocauerūt. Et multo tpe inibi habitantes magn? ppls effect? est. Ibi ergo multis p.eliis alanos viceit. eosq. romano imperio parere coegerūt. S. cū a tributo p. de- cennū a romano imperio qd soluebāt liberi assitissent elapso decennio romani p. sueta tributa exigere ceperūt a sycambrijs: quos valentinian? francos ppter Ntutes eo. a ferocitate vocatē. Quib? franci responderūt ro- manis p. p.ij sanguinis impensa romano impio exoluūt se: alanos sub iugo romani dñij reducēdo. Quare de ce- tero tributa ab eis nō quererēt. Cūq. illis erigētib? sy- cambri seu franci recularēt exoluere: legati impatoris sup hoc tumultu exorto i p. plo occisi sunt. Quare eis in- diguat? valentinian? Agregato exercitu illis bellū indi- xit. Qui vno bello adeo attriti sunt: vt relictis p. p.ijs se- dib? in fines germanoz deuenerūt vbi edificata ciuita- te colonia. multis annis ibi habitauerūt. et multiplicati valde finitimis terribiles facti sūt. Sub ipō valētinia- no peopi? qdā apō. ostantinopolim tyrannides assumpsit multosq. ex valētiniani ducibus in societate secū tyran- nidis ascit. s. a valētiniani exercitu apō. frigidā vici? et extinct? ē plurimiq. p. ei? cessi sūt atq. exilio relegati.

Saxonū
gens ava-
lentia
no oppri-
mitur.

Gens ala-
nozum.

Sicabi.

Sicam-
bri dicti
sunt frāci

Ciuitas
colonia
edificat.

S. ij. Demū valentinianus anno

imperij sui. xj. cū gens sarmatarū se per pannomias dis- fudisset. atq. incendio. rapinis. et cede prosterneret plu- rimos. bellū p.tra eos parans apud brigitionē oppidū dñi legationib? responderet: anno etatis sue. ly. subito p-

nares sanguinis effusione. quā greci apoplexim vocant voce amissa: sensu et memoria integra expirauit. Reliq. aut filios duos. scz gratianū quē ex prima vxore suscep- rat: et valentinianū iuniorē quē iustina scda vxor ei? illi genuerat. Valentiniano mortuo vt habetur ex bisto. tripartita. italie milites sexto die post mortē eius filiū eius valentinianū puerum imperatorem cōstituerunt. Cuius imperij frater scz gratianus et patrui scz va- lens licet ingrate. q. eis ignoratib? factum sit: tamen postea susceperunt. Hic natus est de iustina. quā cum se uera valētinian? pater simul habuerat vxorē hoc modo. Iustus pater iustine cōstātij tpib?. cū esset piceni iudex. vidit in somnis q. de dextro femore impialem purpurā genuisset. Que visio cū p. famā puenisset ad ostantiū fecit occidi iustū. Cui? filia scz iustina instantū puenit ad fene- re noticiā. vt cū ea habitaret. Cui? pulchritudinē seuera obligata dixit impatori: q. iustina adeo spectiosa esset vt eius amore etiā ipsa caperet. Quā impator volens ac- cipere nō tñ seuerā abicere ex qua gratianus iaz natus erat: legē p. ciuitatē publice pposuit vt liceret volētib? simul duas habere vxores. Et hac ergo iustina cōiūcta vt scda vxore valentiniani vocant: qui postmodū roma- no p. fuit impio. Et ex eadē iustina tres filias. gratianū placidam et gallā. Illa tamen lex de duab? vxoribus ba- bendis postea ablata est iure canonico et ciuili.

S. iij. De valente fratre valētinia

ni qui imperant cum eo. narrat bisto. tripartita q. cum catholicus esset: vxor sua fecit eum arrianum. Cuius se- ductionis eudoxius eps ostantinopolitan? auctor fuit. Qui cum baptizaret eū: iureiurādo alligauit eum. vt in illa secta permaneret. Hic igitur valēs exliant euse- bium samofarenū: qui nunciū qui ei lras exlii sui at- tulerat celauit ne pmeret a populo. Mocte rō. cūz vno solo famulo egressus est plunatiū tantūmodo et codicē feci ferens. Cui? in loco ordinato arriano quodā euno- mio. nullus de populo ad ecclesiā veniebat. Quod ille videns a ciuitate discessit. p. ost. quē luti? ordinatus est. Quo transeunte aliquando contigit adolefcētes pila lu- dentes ibi esse. Cūq. eo. pila forte per pedes. asini? epī transiret: pueri ciuitantes accendunt ignem et pilas per medium iactantes quasi expiauerunt. Eo tempore erat agellius nonatianoz epus qui semp vna tunica vrebāt et exalcatus ambulabat. Refert autē amphiloebi? in ge- stis beati basilij. q. arriani obtinuerunt a valente impa- tore. vt eijceret xpianos ab ecclesia nicee ciuitatis. et da- ret eis. Ad quem sanctus basilij veniens locutus est pro xpianis. Demosthenes autē epularū imperatoris p. fectus cum patrocinaretur beretici loquens blasphemiam fecit barbarissimū. Cui basilij. tuū est inquit de pulmentarijs cogitare: et non diuina dogmata decoque- re. Qui mox confusus obtinuit. Valens autē ait basilio. vade et iudica inter eos. sed non fm. immoderatus amo- rem populi tui. q. nō decet. Cui basilij. si iudiciū meuz reprehenderis. me exula et catholicos eijce. Tūc abiit et ait ad arrianos. venite vos et catholici. et clausam eccle- siam vtriq. signate. Et post tres dies si oīomb? vestris aperitur: vestra sit fin autem et nos idē faciēdo vna nō- etc nobis non aperitur: accipite eam. quod et factum est. et aperta est xpianis non arrianis. Nam facta oīone contriti sunt vctes et ceciderunt clauēs cum pessulo. et sub vento vehemēti porte appulerūt parietibus. p.eci- niente ergo basilio. attollit portas p.ici. et eis apertis xpiani intrancrūt. ob qd miraculū multi arrianoz quier- si sunt ad fidē catholicā. Hieronym? Anno tertio impij valentiniani. tanta cōstantinopolim tempestas orta est. vt mire magnitudinis decidens grando: nonnullos ho- minum interfecit. Apud attrebatum. lana e celo pluuit mixta deflugit. Anno sequēti nicea q. ante sepe corruerat

Valenti-
nianus fi-
lius valē-
tiniani cō-
stituitur
impator.

Sic salo-
mon rex
israel de-
pauatus
est p vxorē
suas
vt habet
in li. regū
ij. ca. xj.

Nota hu-
militates
boni. epi.
contra pō-
pas epōz
nostri eul

Lepidum
respōsum
beati ba-
silij.

De cler-
babe. C.
de episco.
et cleri. l. i.
quis non
dicam ra-
pere

Iouinia-
nus impa-
tor fuit
ortus de
pānomia.
q. nūc vñ-
garia ap-
pellatur.

terremotu funditus est eversa. Anno sequenti Athanasius rex gothorum in christianos persecutione commota, plurimos interfecit. Et de propriis sedibus in romanum solum expulsi. Eusebius vercelensis episcopus moritur. Et per biennium ante hylarius pictaviensis, et didimus, et basilus gregori, niceni, et gregorius nazarenus florebant. Sed de his doctoribus et alijs plenius, in titulo sequenti de doctoribus ecclesie.

S. iiii. Post valentiniani igitur decessum ut testatur Jaco. de col. Valens eius frater cum duobus nepotibus eius, scilicet gratiano et valentiniano in mori filijs. scilicet ipsius valentiniani senioris imperavit quattuor annis. Et ipse valens ut dicitur est decessit in heresim arrianam insecratione qua intendebat contra catholicos diu celavit, fraterna potestate, et timore compressus. Contemplabatur enim quanta vim in vicesse do fide fidelis impator egerat. Et impietate qua vicerat fratre valentiniano meditatus fuerat: eo mortuo statim ostendit. Nam liber effrenata audacia leges dedit, ut monachi et clerici qui ad divini operis fidei deputati erant dimissa seculari rebus multimoda actione ad militiam coegerent. Quo tempore vastas illas solitudines egypti bactenulq; diffusas, quas propter sitim et sterilitate periculosissimam serpentium abundantiam, pueratio humana non uenerat: magna inhabitantium multitudo monachorum conpleuerat. Ad hunc igitur locum impatoris valentis iussu tribuni cum eorum militibus missi sunt, qui sanctos ac vere christi milites alio ac nouo more persecutionis a fide vel ab heresim abstraherent, qui et ibidem interfecerunt multa sanctorum agmina. Que autem per diuersas regiones, prouincias similibus iussionibus aduersus catholicas ecclesias: ac recte fidei populos gesta sunt longum esset stilo retexere. Cum autem atque nastus moriens succedente sibi delegisset petrum in ciuitate alexandrie qui petrus tam facilis fuit in suscipiendis hereticis ut scribit hiero. in croci. in pectus ipsius, ut nonnullis suspicionem acceptis pecunie intulerit. Sed lucius arriane partis episcopus ut ait rufinus, tanquam lupus ad oues aduolat. Petrus autem prefatus prius nauem conscendens ad urbem romanam profugit. Lucius autem tanquam materia crudelitatis ablata ita ibat in sanguine ut nec species religionis aliqua seruare uideret. Ingressi autem hoc lucio alexandria ut ait theodorus dicebat gentiles. Benenemisti episcopo filium non defendis. Et e serapis amat et huc introducit. Ipse autem primo ingressus in alexandria tanta et tanta turpia in uirgines et puellas ecclesie gesta sunt que in persecutionibus gentilibus non memorantur. Vestes enim sanctarum uirginum fimo theodoricum distipabant, nudas per totam urbem circuleret: quibus cum turpitudine put poterat illud ablatum. Puerum quedam induit veste feminea in oculis et vultu, fuso colore depicto super ipsum altare huc atque illuc agere et manibus ad istum celebrare faciebat. Postea quedam ex suis turpitudinis notissimum. Vestes genitalibus nudatum in se ponentes ecclesie turpe pccationem et ipsum fecerunt: per sacris verbis scelera preteritis. Laudate luxuriam, impietatem, fornicationem, masculorum pccatum, furtum cibos et potum. Post fusgas ciuium inquit rufinus et exilia, post cedas et tormenta sua masq; quibus innumeros pccat lucius ad monasteria furoris sui arma peruenit, vastat beremum, et bella desecit in dicit. Tria milia simul aut eo amplius viros per totam heremum secreta et solitaria habitatione dispois oppugnare pariter aggreditur. Mittit armatas equos et pedum manu. At illi contra gladijs obiectabant ceruices. Et nihil aliud dicebant nisi amice ad quid venisti. Et ut habet ex bisto, tripartita cum iussisset omnes catholicos ab edifica urbe expelli quedam mulier paupercula filium suum ferens in brachio ostio non clauso currebat ad ecclesiam ubi omnes catholici conuenerant. cum prefectus eis mandasset ut non in ecclesia remaneret, volens eis pccare. Indignatus autem propter illam

Occidunt sancti in deserto.

mulierem ait. O infelix quo sic indeceter curris. At illa quo alij tunc ille. Non audisti inquit quod prefectus occisurus est uniuersos qui ibi repirent, audisti inquit et ideo festino ut inueniar inter illos, quo audito statim ille recurrens ad principem dixit omnes esse paratos ad mortem. Imperator vero esse tantos in breui occidere. Et sic ab ira reuocauit principem, postea prefectus ut ait theodorus eius ex precepto principis cogens eos, aut arrianis concitare aut in exilium ire: cunctis tacentibus ait duci eorum enologio, cur taces. Non oportet inquit nihil ininterrogatum respondere. At ille. Nonne vobis oibus locutus sum. Et quid concitat impator: concitare vos monui. Et ille, pastorem inquit habeo et illius nutibus obedio. Porro prefectus, hinc ex eis destinavit in trachiam. Cum autem maximus quid impatoris prefectus, vere fidei columnam basilium nite retur subuertere, et nunc blandis, nunc minis et terroribus ad impatoris voluntatem inclinare conaretur. Ille in trepidus prefecto respondit. Adolecentulis decem uerba agere. Illi quidem et boni similes talia promissa respiciunt. Cur autem prefectus diceret quod per vno vobis quod est hominifon non est tanta persecutio suscitanda, respondit basilus. Qui diuinitus faginant eloquijs, conspice de diuinis dogmatibus nec vna syllaba patiuntur: sed per his omnes mortis spes amplectunt. Amicitias autem impatoris magnas cum pietate iudico, sine qua potius pnciem appello. Quis prefectus vocaret cum stultum. Hanc autem ille stulticijs semper habere expropro. Et cum sibi minaret mortem: ait basilus. Atinam mihi aliquid esset obigni muneris quod offerre buic: quod maturus basilus de nodo solis huius aboluere, et cur ei daretur non media ad deliberandum spacia a prefecto, ait basilus. Crastino ipse ero qui nunc tu te vna non mutares. Eadem nocte impatoris prius velut tororibus tradita cruciatur qui erat vnicijs filius: paternis impietatis excoluit supplicia. Quare tot terroribus affectus impator, missus municijs rogat ut pro se et eius imperio diuini exoret, sed et impatorum eius constantia amplexatus ad versus pauperum et leprosorum ab eo gubernabat optima predia illi dedit. Post pauci vero tempus prius oblit legem de illius exilio per priam subscriptione robore volens non potuit. Calamus enim perit: est: quod quasi passus sunt sedes et terti. Tunc ille tremens ambabat manibus cartam rupit. Interea valente fu rente apud antiochia catholicos, erat ibi affrater mo nachus: quem per plateam transeuntem de palatio respiciens impator vilissimo indutu pallio et logeua senectute pperaret, dixit ei. Dic mihi quo vadis. Porro tuo inquit ozaturus impio. Qui impator. Oportebat te domi ozare finem non nascitur mori. Optime inquit dicit: si pmitteres sic faceret, et hoc egi donec oues christi pace frueretur. Quia ergo tu multum maximo comouent, ut captiue teneant, me oportet discurre, ubiq; et eas a necessitate saluare. Hoc audito impator interminatus tacuit. Vnde autem cubicularius ei qui cura balnei habebat asperre locum: est viro sancto. Sed statim post ista descendens ut impatori pararet balneum, mente capto in feruente aqua desecit ibiq; extinguitur. Tunc valente antiochie furem reuocauit liber tenuisti philosophi in quo perorauit quod propter discordiam ecclesiasticam non deberet esse ita infestus christianis, cum apud paganos sectarii differetia uideret: ut vnusquisq; in sua sententia permaneret. Et forte hoc deo magis grati esset: dum non facile cognoscit et diuersi in glorificationem quatenus vnusquisq; amplius timeat dum integritatem scientie eius vel quo, modo, vel qualiter, vel quantum sit magis ignoratur.

S. v. Ex tempestate ut refertia- cobus de columna in africa prius firmus quidam excitatus mauroz poplis se regem constituit, et assumo sibi impatoris nomine affrica sibi ac mauritaniam vendicauit. Contra hunc valens impator theodosius et hispania partem magni theodosij qui postea romanum regem impium cum exercitu mi

Diraculum contra impatorem.

Nota astutiam diabolice multos perdat.

Argentum in galilijs.

Gothbi conuertuntur ad fidem.

Romanus exercitus fundit a gothibz.

fit. Qui in affricam transiens, mauroz gentem magnis prelijs fudit, ipmque firmum afflictu prelijs et oppressum: aduoluntaria morte coegit. Qui postquam expientissima prouidentia res in affrica composuisset, famulante inuidia iulius est a valente interfici apud carthaginem. Quo comperito, theodosius in remissione peccatorum baptizari se fecit. Et postquam christi factum quod deuote quierat assecutus est, post gloriosam seculi vitam etiam de vite eternitate securus: vltro iugulum percussori prebuit. Socrates tamen in bi storio, tripartita sic de hoc dicit. Eo tempore valens nigromantia fecit perscrutari quis post eum imperaret demon aut quattuor lris demonstrauit. t. e. o. d. Imperator igitur zelo ductus multos huius nominis occidit, putans eos tyrandevelle assumere. Occidebantur et theodori theodosij, et quicunq; has lras in capite sui nominis portabant. Quo timore plurimi sua noia mutauerunt, negantes cum iuramento que prius habuerant. Et hac occasione dicit. Hinc videtur occisus theodosius, pater theodosij impatoris quibus hiero. hoc tacuerit.

S. vi. Interea gratianus valen- tiniani filius valentis nepos qui occidentale gubernabat imperium, cum inestimabilem hostium multitudinem romanis insulam finibus cerneret, christi potentia fretus longe, minor numero militum apud argentinam galliarum oppidum aggressus: formidolosissimum bellum incredibili felicitate confecit. Nam plus quam xxx. milia alamanorum minimo suoz detrimento eo prelio interfecit. Temporibus etiam illis gothi scitibz fines fugientes a facie huius bello cum eis imito magna cede suoz victi atq; fugati sunt. Quapropter gothi relictis proprijs sedibus transito danubio cum omni eorum multitudine et armentis in solum romanum imperij deuenerunt, qui a valente imperatore sine vlla federis pactioe suscepti sunt. Preerant autem tunc gothi duo duces, s. frigidarius et athalaricus qui cum inter se de potentia contendere: graue satis inter illos bellum gestum est. Commissoq; ad inuicem ciuili prelio: athalaricus vno et altero prelio victus est. Ipse athalaricus cum suis copijs quod bello supfluerat profugit ad impatore, quod non solum accepit: sed et frigidarius iunxit. Qui romanorum frater: auxilijs iterum reparatis viribus frigidarius aggreditur: atq; ipse victi prelio vita et exercitu simul priuauit. Cumque bificia gra maioris per gothos quod athalaricus cura fuerat et quod post mortem frigidarii se ei dederat, missis ad valente nuncijs suppliciter poposcit ut illis episcopus mitteret a quo regula catholice ritus instruerent. Erant enim tunc gothi idolatre. Tunc valens maligna versus prauitate ad illos doctores arriani dogmatum misit arrianum et ipse existens. Sicque vnuerfa gens illa arriana effecta est.

S. vii. Anno autem decimotertio valentis impij, postquam is per totum terrarum orbem laterationes sanctos cedens egerat, radix illa miseriarum nostrarum gothorum gens quod ab impatore valente in fedus recepta fuerat, propter intollerabile auariciam maxime duci, famem iniurijs compulsi in arma surgentes, primo victo valente exercitu sese perachias diffuderunt: oia incendij, rapinis, cedegs vastantes. Quibus cognitis valens antiochia egressus, cum aduersus gothos bellum instrueret, sera peccati pnia stimulus latens clericos episcos, ceterosq; sanctos, quos ipse prauo ducit proelio a sedibus suis expulserat: reuocari ab exilio imperauit. Itaque, xv. impij ei anno lachrymabile illud bellum in trachia cum gothis ita tunc virum exercitatione rerum abundantia instructissimis gessit. Vbi ad primam staris gothorum impetum perturbate romanorum equitum turme: nuda pedum de seruire presidia. Que mox hostium equitatu circundata ac sagittarum nubibus obrupta, cum amictus huc illucq; fugaret: funditus cesa sunt. Ipse autem impator valens in fugam confusus, sagitta saucius cum nimio dolore sepe equo di

laberet, egre in cuiusdam villule casam a suis deportatus est. Quis ibidem lateret, ab insequentibus hostibus deprehensus subito igne consumptus est. Iusto dei iudicio ab illis igne crematus: quos igne perfidie arriane cremauerat ipse. Et ipse illi viui incenderunt: qui propter eum etiam mortui vitio erroris arsi erant. Gothi vero occiso impatore ac plena potiti victoria, iam securi ad urbem constantinopolitanam perierat. Quis illa potestissima urbem obsidio ne prima coartarent: omnia valentis viros augusta, multa pecunia largita ab urbis vastatione hostes submouit imperiumque cognatis qui occidentale gubernabant imperijs fideliter seruauit. Et in hoc hiero. finit croci. suam quam securus est ubi dimiserat eusebius. Et psequit exinde eadem post hiero. psequit: beda: et sigibertus monachus. Cap. vii.

Valente imperatore hereti- co occiso a gothis gratianus eius nepos, et valentiniani senioris filius: qui cum valentiniano imperium romanum fastigij obrinet principatu. Cepit autem impare anno dñi. ccc. lxxij. Et imperavit sex annis post mortem patris ei. Fuit autem gratianus hic ut testatur Jacobus de col. lris non mediocriter eruditus, carnis facere ornate loqui more rhetor, et ruerias explicare. Erat preterea armis exercitissimus. Nam quotidie se more maiorum spiculis ac missilibus exercebat. Fuit et sup vini pccus, cibi somniq; ac libidinis victor, et ut dicit hystorie, cunctis bonis actibus plenus. Si circa curam reipublice serio suis anim occupasset: a qua aliquis non voluitate sed exercitio fuit. Cum igit post mortem valentis in oriente collapsum statim reipublice videret, eadem puisione qua quondam nerua electus est impator per quem reipublica repata est per traianum ipse gratianus accitit ab hispania theodosium, fauentibus cunctis apud sinum purpuram induit, et in sforti impij ascitit. Ipse quoque orientalibus puincijs prefecit. Ita theodosius factus impator, afflictam reipublicam ira dei: reparanda credidit misericordia dei. Nam oem sui fiduciam ad ipem christi referens, maximas illas sciticas gentes maiores antea formidatas, ab alexandria quod magno euocatas ac tunc maxime fortissimas, utpote quod occiso romanorum quicque valere, et strito romano exercitu: romanis eques armisq; structissimas, hoc est alanos, hunos, raphalos, gothos, inuicem aggreffus: magnis multisq; pñijs vicit ad domum. Trachias ac orientem per magna pre ab his nationibus occupati liberavit, atq; ab omni bello strepitu eripuit. Quibus gloriose gestis, volente gratiano triumphas constantinopolim est ingressus. Illis itaq; gestis et copioso orientis statu, gratianus ad pres occiduales se contulit, relicto constantinopoli theodosio: quod sua suoz manum considerans ne ea assidue bellado deterreret fedus cum athalarico rege gothorum, pcessit, quod non multo post tempore constantinopolim ad theodosium venit, quem ille mira cum benignitate suscepit. Cum autem athalaricus ipse urbem intrasset et ciuitatis edificia, et exornatos qui ad die festum conuenerant aspexisset, ac per singula mente attonitus inbereret: tandem impatoris aula regiam intravit. Quis ibidem obsequia officia quod diuersa aspiceret: conuersus ad theodosium dixit. Sine dubio de terrenis esio impator, quod que quicunq; manu seluare ausus fuerit, ipse sui sanguinis reus existeret. Cumq; rex gothorum constantinopolim moram transisset: excoisum ipm tradidit sepulture. Post cuius mortem omnes gothos gentes benignitate ac munificentiam ceterasq; theodosij virtutes conspicientes, se voluntarie romano imperio dederunt. Quo postea tempore gens partiborum qui adhuc victo iuliano, ac multatis romanis imperijs finibus feroces erant: vltro constantinopolim ad theodosium miserunt legatos pacis fedus postulantes, quod mira cum alacritate suscepit: cum eis fedus pcessit, et pcessit est. Igitur pacato oriente: non quic

Dors imperatoris valentis.

Theodosius creatur imperator.

Sciticas gentes fuisset ab alexandro scribit quintus cusi. Arrianus et pluterchus.

Athalaricus rex gothorum constantinopolim ingreditur.

Partibz pcuriut fedus cum theodosio imperatore.

optimus imperator iustissimus ac misericordissimus legibus laborati ecclesie aduersus impios subuenire quā valens hereticis arrianis fauens vehementer afflicte-
rat. Cuius ecclesie membrum pius imperator esse magis
q̄ in terris regnare gaudebat. Insuper et simulacra ge-
tium vbiq̄ euertenda precepit: satis intelligens ter-
na munera non in demonū sed in dei veri esse posita po-
testate. Nec multo post subactis barbarorum nationib⁹
archadium filium suum consortem fecit imperij.

S. i. Eodē tempore quo theodo-
sius orientale moderabatur imperium. et gratianus cur
fratre suo valentiniano iunior occidentale optimis le-
gibus tuebatur. ac lapsam rempublicam reparabant.
Maximus quidam ex romanis ducibus. vir quidem p-
bus et strenuus. ex quidā voluntate per oia octauiano au-
gusto similis: nisi q̄ sacramētū fidē fregisset: in gallijs
tyrannidem arripuit. Et cū maximus missus a gratia-
no in batāniā pictos et scotos insulā incurantes bello
pluries superauit. Quā victoria elatus. et vt quidam vo-
lunt militibus cogentibus in galliam transire: ibiq̄ ois
bus fauentibus purpurā sumpsit. Abi cū gratian⁹ impa-
tor esset. et exercitum ac romanas legiones negligeret:
atq̄ paucos ex alanis quos ingenti auro ad se transu-
lerat. veteri ac romano militi preferret: ac illoz comita-
tu semper vteretur: adeo vt nonnunq̄ eodē habitu iter
faceret. quā ob causam in se veteranorū militū aios con-
citauit. qd postq̄ maxim⁹ comperit p̄siderans iā adesse
tēpus q̄ sibi romanū vendicaret imperiū: multis barba-
roz ac romanorū fretus auxilijs. aduersus gratianū ca-
stra mouit. Qd postq̄ gratianus cōperit: subito ei⁹ adue-
tu p̄teritus precipue cū ois ei⁹ exercit⁹ ad maximū ty-
ranū accessisset: cū in italiā vbi frater ei⁹ impabat trāsi-
re disponeret. dolis maxim⁹ circūuent⁹ apud lugdunū
gallie vt qdā voluit occisus est. Igit maxim⁹ occiso gra-
tiano facile totā galliā occupauit. eāq̄ p̄ez q̄ armozica
nūcupat. q̄ mari oceano v̄sus occidentē adiacet. brito-
nib⁹: qz opa bis bellis q̄ d̄ duces gratian⁹ vici fuerat
possidēdā tradidit. q̄ postea ab incolis britonib⁹ minor
britania nūc v̄qz nūcupat. Q̄ arim⁹ igit occupatis gal-
lijs. ad tot⁹ orbis impius aspirās: cū incredibili bellico
apparatu d̄ valentinianū ad italiā trāfere disponit. Cui⁹
aduentu cognito. valentinian⁹ cum se impare et numero
militū et virib⁹ cerneret: voluntarie reiecta italia in ori-
entem constantinopolim ad theodosium pfugit. Et sic oc-
ciso gratiano et fratre ei⁹ valentiniano fugato: occiden-
tale imperium maximus tyrannus obtinuit. et tota ita-
lia fere excepta v̄be roma partē maxim⁹ est secuta.

S. ii. Eo autē imperante in gallia
beatū martinū ep̄m sep̄ euocari receptūq̄ intra pala-
tū multū honorabat. totūq̄ cū eo sermo de futuris de
fidelij glia. de eternitate scōz erat. Et cū ad hūc ceteri
puerissēt ep̄i. et feda oim circa principem adulatio nota
retur. sola in martino aplica auctoritas residebat. Nā et
si p̄ aliq̄b⁹ supplicandū fuit: impauit potius q̄ rogauit.
Et ad p̄uiniū ei⁹ rogat⁹ frequēter abstinuit. asserēs se
ei⁹ mēse nō posse esse p̄cipē: q̄ d̄ sacm legitimos impa-
tores. vni v̄ta aliez regno p̄uinaflet. Et cū maxim⁹ nō
sp̄ore se imp̄m sumpsisse diceret s̄ imposita sibi a militi-
bus imp̄i necessitatē armis defēdisse. et nō alienā ab eo
a dei voluntate videri. penes quē iā incredibili euentu vi-
ctoria fuisset. nec vllus ex aduersarijs nisi in acie occu-
bisset. Tādē v̄t martin⁹ rōne vel p̄cib⁹ ad p̄uiniū
impatoris venit. mirūimodū gaudēte impatore q̄ hoc
imperaasset. aderāt illustrissimī viri euod⁹ p̄fect⁹ idēz
et p̄sūl q̄ nihil iust⁹ v̄nq̄ fuit: comites duo magni: frater
impatoris et patrū. Qdē autē martin⁹ p̄sbyter accu-
buerat. Ip̄e autē b̄tis p̄sful sellula iuxta regē posita se

debat. Ad medium autem conuini vt moris est pateram
auream regi minister obtulit. At ille sancto admodum
ep̄o dare potius annuit: expectans atq̄ ambiens vt ab
illius dextera ipse poculum sumeret. S̄ martinus vbi
ebibit pateram p̄sbytero suo tradidit. nullū extrinsecus
dignozem qui posset bibere prius. Qd factū imperator
et omnes qui aderant mirati sunt. vt hoc ipsum q̄ quasi
contempti erant eis complaceret. Et cum ad occupādā
v̄bem et residuum italie cū maximo exercitū p̄peraret.
b̄tis martin⁹ ei⁹ p̄dixit si hoc attēptaret: puo post tpe
ei⁹ periturū. cū extirparet maximus primo eius aduētū
esse victūz qd euenit vt infra patebit. Valentinian⁹ autē
cū constantinopolim ad theodosium pfugisset memor p̄s-
is et fratris in se collata b̄ficia: cū paterna beniuolētia su-
sceperat. Et nō solū v̄no suauit fidē quā debebat: verū etiā
post mortem pulsum seruata eius impatoria dignitate
ipsa humanitate et grā consolatus bone sp̄ei esse iussit.

S. iii. Theodosius igitur iustis
necessarijsq̄ causis ad bellum civile permotus: cū duo-
bus augustis fratribus vnius interfecti vltionem: alte-
rius restitutionem procuraret: sese aduersus maximū
tyrannum. sola fide maior: sed longe minor vniuersi ap-
paratus bellici comparatione p̄pupit. Quem cum ter-
ribilem faceret ille successus theodosius tamē in angu-
stijs curarū suarū non est lapsus ad curiositates sacrile-
gas: sed ad iohannem in egypti beremo p̄stitutum: quē
dei seruū p̄phetandi sp̄m p̄ditum fama crebescen-
te didicerat misit. atq̄ ab eo victorie nūciū certissimū
accepit ad constantinopolim. igit v̄be digressus et lozē
talibus partibus. cum totius orientis viribus theodo-
sius romā venit. Aquilegie tunc maximus victorie sue
spectator infederat. Andragasius autē dux summa belli
administrabat: qui cum largissimis militū copijs astuto
p̄silio oēs alp̄i ac fluminū aditus cūmūmisset. dum na-
uali expeditione incautū hostē p̄uenire et obruere ce-
rar sp̄ore eadē q̄ obstruerat claustra deseruit atq̄ mari
no itinere ire obuiam theodosio parat. Sed theodosius
terrestri itinere festinās nemine sentiente vacuas alpes
intrauit atq̄ aquilegiā vbi maxim⁹ cum paruis copijs
erat hostē illū magnū maximū trucez et ab immanissimis
qz germanorū gentibus tributū atq̄ stipendia solo ter-
roze exigente: sine dolo et p̄rouersa clausit. cepit et occi-
dit. Andragasius autē comes qui nauali expeditione in-
cautū hostē p̄uenire parauerat. cognita maxim⁹ nece ac
de cetero se theodosio posse resistere despans p̄capitio
se e nauī in v̄ndas dedit. sicqz submersus vitam finuit.
Ecce inq̄t oros⁹ xp̄ianis t̄pib⁹ qualiter civilia bella cū
vitari nequeunt: transigunt. Nā capta est ciuitas. tyrān⁹
belli p̄cator occisus. Ecce a p̄te alia vict⁹ hostilis exer-
cit⁹ atq̄ ip̄o tyrāno truculēti⁹: tyrāni comes andraga-
sius ad mortē coact⁹: rāte dissolute ac eluse infidie tāti ap-
parat⁹ bellici sunt: et tñ nullos dolos struit theodosius
nullum gladiū de vagina extulit: et tñ formidolosissimū
bellū sine sanguine: v̄qz ad victoriā duoz morte p̄fectū ē.

S. iiii. Itaqz occiso maximo va-
lentinianus iunior per theodosiū regno restitutus ac ita-
lia recepta instaurat⁹ copijs d̄ maximū tyranū filiū ad-
huc in gallijs impantē p̄perauit. quē primo p̄elio victū
occidit. Quo occiso et ois illa tyrannorum multitudo
eliminata regna occidentalia sub sui ditione recepit: at-
qz rempublicā in gallijs restituit. Erat autē hūc valen-
tiniano iustina mater senioris vt dictū est valentiniani
v̄roz. Nec vt ait rufinus bysso. ecclesiastica. H̄erefeos ar-
riane alumna. impletatis sue venena q̄ viuēte viro sup-
p̄resserat filio facile decepto fidēter apperuit. Igit ap̄s
mediolanum posita p̄urbare ecclesiā statim cominari
sacerdotib⁹ depulsiones. exilia. Nā arrimēntis p̄cilijs

Beatus
ambrosi⁹.

Nota
egregius
respōsum
optimi vi-
ri.

Et sic no-
ta q̄ bo-
na clerico-
rum sunt
bona pa-
perum.

Des̄ ger-
manorū
immanis
fama.

decreta quibus fides patrū temerata fuerat p̄firmaret:
quo bello ecclesie murū et turrin validissimam pulsabat
ambrosium. eiq̄z minis terroribus atqz omni oppugna-
tionis genere fatigās: primū sibi aditū debellāde rima-
bat ecclesie. Sed quis illa iezabel sp̄i armata eēt mali-
guor: resistebat tñ Ambro. sp̄i bellic repletus. Ip̄a tñ in-
cedere. garrere. strepere. aiare. inflāmare. ad discordiam
populos non desisteat: et q̄ minus ex finia res cederet
iniuriā putare et p̄ hac apud filiū cūqueri. Nā adolescen-
tulus. p̄ cōmūche inuidia quā falso cōflauerat n̄f accē-
sus: armatorū globū ad ecclesiā mittit: cōfringi ianuā:
oppugnare sancta sacerdotē dei p̄rabi: atqz in exilium
agere. Sed tāta fuit p̄seuerantia fidelij populorū: vt
animas potius amittere q̄ ep̄m ambrosiū mallēt. Brez
ad dictanda aduersus fidē patrū imperialia decreta: ma-
dantur veniolo cuidā tunc archiep̄s imperialibus p̄sidi-
ti. sed ille vt p̄pianissimus abnegat se imperialia verba
posse p̄ferre: et p̄ra deū loqui. Cumqz ei p̄mitteret celsi
et bonoz si impleat iniūcta: ille ait. Quid mihi p̄ impie-
tatis mercede altiorē p̄mittis gradū: b̄ncipm quem ha-
beo tollit: tñ mihi fidei cōscia dūret ille. Et bec di-
cens an̄ pedes impia p̄pientij cingulū iecit. Amb. No
aduersus regnē furorē: nō se manu defendebat aut gla-
dio. sed ieiunij cōtinuatqz vigilijs sub altari posit⁹ p̄
obsecrationem: defensorē sibi atqz ecclesie deum para-
bat. Et notandum diligenter q̄ cum imperator valenti-
nianus iunior ad instantiā m̄is sue iustine arriane po-
stularē ab ambro. vnam ecclesiam p̄o arrianis. ambro.
nō acquieuit dicens que habent. xxiij. q. viij. Conuenior
ego ip̄e a comitib⁹ vt p̄ me fieret basilice matura tradi-
tio. dicētib⁹ impatorez iure suo iussisse tradi debere. vt
pote in cui⁹ p̄tate essent oia. r̄ndi. Si a me peteret quod
meū est. i. fundū meum. argentū meū. h̄mōi meum refra-
gariū. q̄ p̄ oia q̄ mea sunt pauperū sint. Q̄erū ē q̄ diuī
na sūt: impatorie p̄tati nō esse subiecta. Si patrimonij
p̄tati inuadit. Si corp⁹: occurrat. Quid me in vincula
rape. vult⁹ in mortē. voluntati est mihi. Nō ego me val-
labo circumfusione p̄p̄oz. nec altaria tenebo vitā obse-
rans: sed p̄ altarib⁹ grati⁹ immolabor. Nō orebam aīo
cū armatos ad basilicam ecclesie occupandam missos: eo
gnoscerē. ne dū p̄p̄s basilicā v̄dicat: aliqua strages fie-
ret q̄ in p̄ncipiē toti⁹ v̄geret ciuitatis. Quā ne tāte v̄-
biuel p̄nt⁹ toti⁹ italie busta supuinerē. Et infra. Aduer-
sus arma milites et gothos. lachryme mee arma mea
sunt. Tāta v̄mūmēta sacerdotis. aliter nec debeo
nec possū resistere. Atinā esset secur⁹. q̄ ecclia hereticis
minime traderet. Ad palatū impatoris trē libeter. si
p̄grueret sacerdot⁹ officio: vt in palatio magis certare
q̄ in ecclesia. Causaz fidei in ecclesia agēda q̄s abnuat.
Noli grauare te impator: vt putes te in ea q̄ diuina sunt
ip̄iale aliq̄s ius b̄re. Noli te extollere: s̄ si vis diutius
imp̄are: esto deo subiectus. Scriptū est. Que dei deo. q̄
cesaris cesari. Ad impatorez palatia p̄tinet ad sacerdotē
ecclesie. Publicorū tibi ius cōmissum est nō sacroz. Sā-
ctus naboth vires suas p̄p̄io cruore defendit. Sic ille
vineā suā nō tradidit. s̄ achab regi. nos tradem⁹ ecclesiā
xp̄i. Et j. Quid honorificet⁹ q̄ impator filij ecclesie
esse dicat. Qd dicat sine p̄cto cū gratia d̄. Impator em̄
intra ecclesiā est. Bonus em̄ impator: querit auxiliū ec-
clesie nō refutat. Si id qd mei iuris est peteretur vt do-
mus. fundus. aurū. libeter offerre. Tēplo dei nihil pos-
sum nec decerpere nec detrabere. Illud custodiendum
non tradendum accepi. bec ibi. Inter bec autem impia
illa iezabel ne inceptam contra ecclesiam persecutionē
perficeret vitam finuit.

Ciso gratiano maximo
valentiniano in imperio occidentali restituto.
Theodosius imperiū orientale solus obtinuit.

Cepit autē imp̄are anno dñi. ccc. lxxvij. Ab origine autē
mundi quater millo. ccc. lxx. fm bebezoz et biero. fm lxx. et
cusebiū quingēs millo. cccc. lxxvij. Ab v̄be p̄dita millo
cxxxvij. Et impauit post mortē gratiani annis. x. Ite
fuit ex hispania vt dictum est ex patre theodosio occiso
in iuste a valente impatore. Ite fuit fidei catholice. vt
ait Iaco. de colū. deuotissimus. atqz reipublice propaga-
tor: et defensor moribus et corpore traiano similis: a quo
vt aliqui scribunt origine duxit. In his tamē dissimilis
quia. traianus gētilis: theodosius deuor⁹ catholic⁹: fuit
animo clemēs. misericors. cōmunis. solo habitu differ-
ri a ceteris putās. liberalis in oēs. in bonos effusor. sim-
plicia igēna diligere. erudita mirari. amare ciues. illos
qz honoribus ac pecunia numerari: p̄sertim quozū erga
se vel reipublicam asp̄ctio casu officia cōprobasset. Illaz
tamē qua traianus asp̄ctus est cupiditatē triumphādī:
v̄qz adeo detestatus est: vt bella nō mouerit sed inuenie-
rit. Sūt et litteris medicis et doctus. studiosus tamē
multos diligens ad noscendū gesta maiorū. Cūqz illa
legeret excrebat p̄ncipes sup̄bos atqz crudeles. Nā
buit tñ qd negari nō potest. senera p̄cepta a iure nature
et irascebatur subito rebus indignis sed instāter flecte-
batur. Cū ip̄m beat⁹ Ambro. monuit ne statueret aliq̄d
asperum: sed cum iraci cepisset. xxiij. lras grecorū me-
moriam reuolueret: vt illa cogitatione mente alio tradu-
cta: parui tēporis interiectu languesceret. Elegās lēri-
qz cōuiniū inter amicos facere cōsueuerat: nec tñ sum-
ptuosum. Regebat valitudine vescedi cōtinētia. Quic
cōiugio sociata est flacilla noīe: ex qua archadiū et bono-
riū filios suscepit. Quā defuncta gallā valentiniani senio-
ris et iustine filiam duxit v̄roz: q̄ ei placidā genuit. Cui
postea de matris noīe galle nomen accessit.

S. i. Igitur cum theodosius in
orientē et valentinian⁹ iunior in occidentē romanū gū-
beraret imp̄iū: vt ferunt quidā dolo arbogastis comit⁹
valentinianus occisus est. Sed vt alij volūt causis late-
tibus laqueo vitā finiuit. Et bec dolo sup̄adicti ducis
qui sibi parabat imp̄iū. Occisus est autē apud viennā gal-
lie ciuitatē. Duo extincto diebus arbogastes eugenium
quēdam creauit impatore. Sūt autē hic eugen⁹ quondā
gramatic⁹ et latinarū lraz doctoz: sed relicto scholis in
palatio militabat: et erat valentiniani impatoris antigna-
phus: q̄ p̄pter singulārē eloquentiā ab oib⁹ honoraba-
tur. Nō ergo duo in mortē dñi sui magnis p̄uiss. oib⁹
induperit eunuchos: q̄ domiēs ab eis stragulatus est:
ita vt voluntariā vitā fuisse putaret. Tālem sane arboga-
stes elegit ad imp̄iū cui soli titulum impatoris imp̄one-
ret ip̄e p̄ arbitrio gubernatur⁹ imp̄iū. Nā ip̄e arboga-
stes genere franc⁹: aīo nō et p̄silio barbar⁹ seu⁹ et crude-
lis ac cultor sordidissimus idolorū. Cui valentinian⁹ p̄-
pter singulārē rei militaris sciam oim exercitū curam
cōmiserat. Eugen⁹ igit tyrān⁹ studio arbogastis roma-
nū sibi imp̄iū parās. v̄ndiqz innumeras inuiceras copias
vel roma. p̄sidijs vel auxilijs barbarorū quoz alios p̄tā-
te alios affinitate cōtraxerat p̄gregauit. ad italiā cū bis
copijs p̄ra theodosiū p̄ncipem iter arripuit. Theodosi-
us autē impator college sui valentiniani morte comper-
ta nihil segnius ad v̄tionē inflāmaris: p̄ra eugenium
arma arripuit: dei tñ voluntatē p̄ iohānē anachoritā san-
ctissimū virū et sp̄i p̄phetico p̄ditū: pacē retinere an bel-
lū gerere: qd meli⁹ esset impator p̄ s̄ciscitabat. Qui sic
de maro ita et de hoc nō abis plurima sanguis inun-
datiōe v̄triusqz p̄is victoriā p̄mittit. Theodosius igit
p̄ra eugenij p̄parat ad bellū: nō tā armoz relorūqz: q̄
ieiuniorū et oronū subsidij: nec tā excubiū vigilijs q̄
obsecrationū p̄noctatiōe munit. Circūbat em̄ cū sa-
cerdotibus et p̄p̄o loca oia ofonū et an̄ ap̄loz et marty-
tebas iacebat cinere et cilicio prostratus: et auxilia sibi

Theodo-
sius impa-
tor hispa-
nus.

Arboga-
stes ciuis

Nota de
notā ipa-
torē theo-
dosium.

fida serōiū hūmili cū intercessione posebat. At pagani ceperunt inuolare sacrificia: et romani ubi tunc theodosius erat functis victimis cruenta inspicere extra pecudum: et securā eugenio victoriam nunciare. Sed theodosius ubi alpiū fances quas hostes obfederat cepit: vixit: prius illi q̄ sacrificauerat dñs in fugam versi sunt. Et precipue fabianus vrbis pfectus et paganus: q̄ eugenio fauēs: oim sacrificiorū causa fuerat: q̄ maxime xpianis insultans: certā eugenio victoriam pmisserat: cum posset euadere mortem incurrit. Eugenius nō et arbo galles instructas acies campis expedierat alta alpium latera atq; inenitabiles transitus pmissis callide insidijs occupauerat. ita vt sola belli dispositiōes deberet esse victores: nisi domin' p theodosij iusticia pugnasset. Theodosius igit in summis alpijs constituit: corpore humi pstratus: mēte celo fixus postq̄ in orone noctem duxit infirmū: fiducialiter arma corripuit. solus scīs nō se esse solū: signo crucis se munēs: ac se in bello etiā si nemo sequeretur victor futurus inuēit. Et ubi ad pmos ventū est: se sine certamine legitimo pncipi tradiderūt. Cū ceteris nō q̄ in vallib' densatis aciebus cū eugenio et arbogaste erat: cōstitutus accerrim' gerit. Stetit aliq̄ diu anceps victoria: fundebant iā auxilia barbaroz q̄ ad bellū impator cōduxerat: atq; iā terga hostib' dabat. Sed ficebat hoc nō vt theodosius vinceret: sed ne p barbaros vincere videret. Tūc theodosius vt cōuersas suoz acies vidit: pietatis armis ad solita se puerit auxilia: et pstratus in cōspectu dei ait. Omnipotens deus: tu nō si q̄ in noie xpi filij tui vltionis iuste: p̄tia iusta suscepisti: sed et in me vindica. Si nō cū causa pbabili re cōstitutus huc veni: porrigere dextera tuā: ne forte dicant gentes ubi est deus eoz. Strabat em in edita rupe vñ cōspici et conspiciere posset a suis cū beediceret. Qua supplicatione pncipis certi a deo q̄ feci aderāt animatur ad cedem. Accidit p̄terea vt arbogastes hostiliū p̄tū cōmes: cum circūpositis insidijs ignariū impatorē excepisset: deo volente cōuersus ad angustū reuerentiā: nō solū ipsum periculo liberauit: verū etiā auxilio instruxit. Cōpertū est etiā q̄ post illā impatoris precē quā deo fuderat: magnus ille et ineffabilis turbo v̄torz in ora hostiū ruit. Ferebant p aerem spicula missa fidelit: atq; vltra mensurā humani tactus hostes cōficiebant. Cōtra hostiū tela que in fideles iacebant in hostes retorquebantur. Quibus visis p̄spexit sibi humane p̄cie pauor. Max p̄tū sese victori theodosio hostilis pstravit exercit'. Eugenius nō cōspicere suoz alioz cede alioz deditio: ne: cum se clari bello subtrahere miteretur: a theodosij militibus captus atq; occisus est. Arbogastes nō cum salutem fuga querere miteret: et vndiq; se hostib' circūseptum cōspiceret: cū nulla salutis via sibi pararet: p̄tū se manu interemit. Et ita horum duorum sanguine bellum ciuile restrictū est. Sane theodosius ante bellū cōtra arbogastē et multa gothoz quos mercede cōduxerat misit: q̄ dolo barbarico ab arbogaste circūuenti: funditus sunt deleti. quos p̄dūse lucrum et vinci fuit vincere. Dicat nūc xpiane religionis obsecratores: si vnus aliquod ab initio vrbis bellum ciuile fuerit tam pia necessitate susceptum: tam diuina felicitate pfectum: tam clementi benignitate sopitum. Datū itaq; n̄tute diuina nō humanā viriū potentia victorē semp theodosiū fuisse belloz. Tantaq; fuit post hāc victoriam theodosij clementia atq; benignitas: vt hostiū suoz filios nō dū xpianos ad ecclesiā cōfugiētes: xpianos fieri voluit et illos postea xpiana charitate dilexit: nec priuauit rebus sed honoribus auxit.

S. ij. Post tyrannorum itaq;

victoriā pius p̄nceps theodosius: summa cura a summoq; studio pulsus vbiq; hereticis atq; paganis: cultū xpia-

ne religionis vbiq; dilatare curauit. Ecclesias quas heretici p violentiā abstulerāt catholicis restituit: et cōtra paganorū rit' totis virib' insurrexit: legeq; data omnia vbiq; idolorū tēpla in toto romano orbe mādauit euerti. nā vsq; ad tpa huius felicissimi pncipis a gentib' idola colebant: sed iste pio zelo succensus ea mandauit destrui. Cū autē apud alexandriā egypti quoddā templū idolorū ex mandato pncipis euertere inchoaret: restiterūt gentiles etiā armis: aliquos etiā ex xpianis occidētes in tumultu illo. Cūq; seditio et occisio secuta ad pncipem deferret. Vindictā q̄dem in interfectores noluit exerceri: emendationi referuās potius q̄ pditioni exponēs. Sed decetero q̄ illa impediret: scz tēpla euerti idolorū debere occidi. Qd cū ex rescripto pncipis hoc cōstaret: pauor et stupor gentiles apphēdit: nec vltra hūc opti restiterunt. Erat tūc tps apud alexandriā illud mirabile cūctis seculis serapis tēplū. In quo eiusdem serapis vastū colebat simulacrū: adeo vt dextera vñ parietem sinistra alterū pstringeret: qd monstrū ex oibus generibus metalloz atq; lignozū cōpositū ferebat. Erat p̄ter ea quedā in dicto tēplo q̄ dolis et arte cōposita stuporē induceret. Data autē licentia ab impatore rescriptum de idolis euertēdis: qdam iam erat dispersa in populo q̄ si humana manus illud p̄tūserat serapis tēplū terra debiscens illico solueret in chaos: celūq; subito rueret in p̄ceps. S. vii. ecce ex militibus fidelis fide magis q̄ armis munitus correptū ferrū insurgens. oī mīli maxille ventatoris illisit. Clamor attollit p̄p̄loz. neq; tunc aut celū ruit: nec terra debiscit. Inde iterū atq; iterum repetens putridū lignū fumosum simulacrum cecidit. Post hoc reuulsum a cernicibus caput combustum igne adhibito. tā facile q̄ signū aridū p̄flauit. Post quod et alia idola p̄ totā alexandriā deiecta sunt similiter. In templo saturni erat sacerdos quidā tyrannus noie. Is quasi ex respōso numinis adorātib' in tēplo nobilit' et p̄marib' virū quoz sibi matrone ad libidinē placuissent dicebat saturnū p̄cepisse: vt vroz sua p̄notaret in templo. Tūc is q̄ audierat gaudens q̄ vroz sua numinis digna vocaret. exornatā cōptius mittebat ad templū. In p̄spectu oim pelusa matrona sacerdos tyrannū clausis ianuis clauibus traditis discedebat. Deinde facto silentio p occultos et subterraneos aditus intra ipm saturni simulacrū patulis repetebat cauernis. Erat simulacrum illud a tergo excisum: et parieti diligenter annexū ardentib' infra codē luminib' intēte. supplicatq; mulieri voce subito p simulacrū oris p̄cuni p̄ferebat: ita vt pauore et gaudio infelix mulier trepidaret. q̄ digna tanti numinis putaret alloquio: postea arte quadā lumina oīa extinguebant. Tūc ille descēdens confertate mulier adulterij succū inferebat. Nec cum quasi p oēs matronas multo iā tpe gererent. Accidit quādā pudice mentis feminā horruisse facin': et reuerfam viro de fraude sceleris indicasse. Ille de iniuria cōiugis: imo sua pot' inflamat: sacerdotē illū tyrannū ad tornētra deducit. qui fateri fraudes: et pudorē oēs inuāsit de turpitudine rāta et dolo. Pro q̄bus ille et qd meruit nō ipmit' euasit. Itā nō canopis idoli q̄s enumeret supstitiosa flagitia: vbi magice artis erat publica scbola. vbi a paganis tanq̄ ad fontē demonū maior celebritas q̄ apud alexandriam haberet: qd simulacrū ita fuerat arte dolosa cōfectū: vt sudare videret aquā que in idria erat recondita in vētre eius: q̄ aqua descēdens ignē subitus simulacrū positū extinguebat: q̄si de' maior eēt canopis: deo chaldeo q̄ est ignis: cū eū extinguedo quasi superaret. Sed nullus p̄stuit sudor: quin et illud ad solū duceretur fraude detecta. Erat in sup mox in egypto: vt mēsurā mīli suminis ad templū serapis deferret velut ad templū aquarū et inūdatiōis auctore. Subuerso autē eius simulacro ignis p̄sumpto: oēs pagani negabāt serapim

Templū serapis.

Templū saturni.

Idolū canopis.

iniurie memorē aquas vltra et affluentiā nō largitū. S. vii. ostēderet de' nō serapim q̄ nullo multo erat potior: et aquas flumini suis t̄pib' iuberet: excreuit ex eo et deinceps tāta inundatio quāta fuisse p̄us nulla etas cōmemorat. In q̄bus oib' p̄ssim' impator grās deo agebat: q̄ errores vetustissimi idolatrie tollerent.

S. iij. Per idē tempus subreptio

ne quadā demomus: turpis macula religioso pncipi illata est. Et tūc apud thesalonicam seditione exorta. vir quidā ex militib' impetu populi fuisse extinctus. repetitū nūc impator atrocitate succūsus. ad ludos circēses populi inuitauit. ei q̄ improuiso circūfundi milites atq; obrūcare passim quisq; occurrisset gladio iuber: et vindicta dari: non crimini sed furori: vbi plus q̄ quinq; milia hominū trucidata sunt. Cū autē nō multo post tēpore impator mediolanū venisset: et sacrū dei templū voluisset intrare. dei p̄sul Ambro. qui adhuc illi eccl'ie p̄erat ad limen ecclesie occurrit et aduenientē impatorem talibus aggressus est v̄bis. Hecis impator p̄petrāta re. Cur post causam tāti furoris tue molem nequitie nō agnoscas. Sed forte recognitionē peccati prohibet potestas imperij decet tñ vt vincat rō potestatem. Sciēda q̄ppe natura est ei' mortalitas. ac resolutio et puluis ac viliū p̄genitorū p̄ditio. et q̄ v̄ile s̄ suscepim' cadauer: et nō veste purpurea p̄fidentes. infirmitatē et fragilitatē cooperit corpis ignorem'. Quibus oculis aspicias deū et dei templū. Quomodo manus extendes ad eū. ex q̄ adhuc sanguis innocentū manat. Qua p̄sumptione sacri dei corp' accipies et sanguinē: cū tuo p̄cepto tant' sanguis inocētū fusus est. Recede q̄ recede: ne scdo pctō p̄ior neq̄tiā augere p̄tēdas. Pulsaue vinculu q̄ te dñs oim ligat. Adis s̄monib' impator obediēs eccl'iaz dei ingredit nō p̄sumpt: s̄ s̄les et genēs ad palatiū remeant. Erat em diuinus eloquiū erudit'. et sciebat xpi p̄sulē vera dixisse. Nec ignorabat q̄ sunt p̄p̄ia sacerdotū: et q̄ regū. Cū autē octo mensū spaciū transisset. appropinquauit xpi dñi n̄i sacra natiuitas. Impator aut assiduū lamentationib' in palacio residens: incessanter lachrymas effundebat. Qd rufin' m̄gr militū attēdēs: angustū p̄solari nitebat. Ad quē plen' singultib' impator dixit. Tu rufine nō sentis mala q̄ patior: nā suis et medicatib' dei agna sunt tēpla. cōem oim dñm licenter exorat: mibi nō ei' denegat ingressus. et qd peius est: mibi celi sunt clausi. Et s̄ dicens int̄rripēbat v̄ba singultib'. Tūc rufin' Lurro inquit si placet et ego ambro. p̄sudebo vt vinculo quo te ligauit absoluat. Cui impator. Non p̄sudebis ambrosio. Scio em decretū illi' fore iustitiam: neq; in hoc casu impiale potētiā reuerbē. Sed cum assereret rufinus ambro. esse flectēdū. impator ipm p̄gre cū festinatione p̄cepit. ipse nō cū humili comitatu secur' est vestigia p̄cedētis. Porro mirādū ambro. cū rufinū ad ecclesiā venisse. p̄spexit ipm v̄bis p̄ueniēs ait. Cui impudētiā secur' es o rufine. tātoz inocētū necis auctore existēs: et nūc pudorē ex fronte detergēs. non erubescis: nec metuis s̄ maiestātē latrare diuinā. Cū autē rufinus supplicaret vt impatoris solueret vinculum: et addidisset illi et vestigiū securū. Cui Ambro. Ego inquit rufine tibi p̄dico: q̄ sacra limina eū ingredi pbibebo. Si nō ipse imperiū in tyrānidē mutauerit: libenter mortē p̄ vitatē suscipio. Nec et alia rufin' audies: minciat impatoris voraz antistitis. At impator in mediā platea hoc cognoscēs. Pergit inq̄ et iustas in facie suscipiā p̄tūmelias. Genies q̄ nō est ausus intrare basilicā: sed inueniēs ep̄m in salutorio residētē vt ei' vinculu solueret supplicabat. At ille tyrannicā ei' aiebat essē sententiā: et p̄tra deū insāire theodosiū ac ei' sacras calcare leges. Ad quē impator. Nō p̄ scripsisse surgo p̄tra eccl'asticas sanctiones: neq; ingredi sacra limina p̄tēdo

Sacrus ambrosii obiurgat impatorē theodosiū.

sed te soluere mea vincula deponco. et cōis dñi p me ora re clementia: nec mibi ianuā claudi: quam cunctis penitentia agentibus dñs n̄ aperuit. Tunc antistes. Quaz inquit penitentia ostēdisti post tātas impietates. quib' medicaminib' incurabilia vulnera plagasq; curasti. cui impator. Tū opus est docere et medicamina t̄pare: meū nō oblata suscipere. Et cū impator induceret exēplū dauid q̄ adulterio adiunxit homicidiū et tñ ei indultum est r̄didit. Imitar' es errantē: imitare se corrigentem. Qm ergo inq̄t ambro. furorū tui cōmissi iudiciū. et nō ratio p̄tulit sententiā. sed pot' iracūdia. scribe legē q̄ decreta furoris euacuet: et a p̄p̄. diebus s̄tia necis atq; p̄ficionis in lris t̄mmodo maneat: et iudiciū rōnis expectet. Quib' trasactis dieb' ira videlz cessante: rō causaz iudicās apud semetipsam q̄ cognouerit disponat sub v̄ritate. Hāc admonitionē libētē impator suscepit: optimā legē esse cōstitens: repēte cōscribi fecit et p̄p̄e man' lris firmari. Sic ergo sacratissim' impator de licentia antistitis limina ingredi p̄sumēs. nō s̄as dño supplicat: neq; genua flectit: sed p̄us in paumēto iacēs dñicā p̄clamauit vocē. Adhēsit paumēto aia mea et. Quibus capillos euellens frontēq; p̄cutiēs et paumētū lachrymarū guttis aspgens: veniaz impetrare posebat. Cūq; tēp' accederet quo mun' ad altare solebat deferre: surgēs cū lachrymis est ingressus. Cū nō obtulisset: sicut solitus erat intra cācellos stetit. Rursum ambrosio nō acquit qd ibi expectaret. Impator nō dicente sustinere se p̄ceptionē sacroz mysteriozū p archidiaconē remādauit. Impator interiora loca tñ sacerdotib' sunt collata: que ceteri nec ingredi nec p̄tingere p̄mittuntur. Egredere igit hāc expectationē cū ceteris babe cōem purpura nāq; impatores nō sacerdotēs facit. tūc crude lissim' impator et hāc traditionē aio gratati suscipiēs remādauit nō audacie cā intra cācellos mās: sed in cōstātinopolitana vrbe hanc cōsuetudinē esse cognoui: vnde q̄as ago p hui' medicina. Tūc ergo tātaq; n̄tute et p̄sul et impator clarebat. Ille zeli feruore atq; fiducia: iste fidei puritate atq; obediētiā. Cū autē reuerfus cōstantinopolim in festiuitatib' ad ecclesiā p̄cessisset: oblati in altari munerib' mox egressus est. Cūq; nectari' ibi p̄sul mādasset cur intus stare nolisset: mādauit impator. Ely inquit discere potui q̄ sit differētia impatoris et sacerdotis. Ely n̄tatis iuueni magnitū. Ambro. solū nō ui digne vocari pōtifficē. Quid' autē viri vroz peccata nō multū erga dei deuotionē a viri sui p̄posito discrepabat. Dicit non posset quātū dei sacerdotēs et maxime xpi pauperes venerabat. Nā pauperib' infirmis p̄p̄is manibus ministrabat. nō seruis nō alijs vrēs ministris: sed p semetipsam discurrebat p habitacula pauperū et hōspitacula infirmis seruies ollas eoz cōtergens: pedes lauās. Dicebat autē optima femina. Auri distribucio op' imperij est: ego p imperij salute hoc op' altissimo offero. Et theodosio viro suo sepe dicebat. Oportet marite cogitare qd dudum fueris: et qd mō sis. q̄ si assidue feceris: nunq̄ de tātis beneficijs ingrāt' eris. In decretis dist. xvi. duo sunt: s̄ q̄ ambrosio' excoicauit theodosiū. Et x. q. iij. Cum apud thesalonicā habetur ex bisto. eccl'astici. transumptum. q̄ pro illa occasione ordinata ex impositione ambrosij fecit publicā penitentia et cōdidit illā legem de qua dictū est.

Capit. ix.

Theodosio itaq; imperan

t te et cū magno dei timore et eccl'ie exaltatione dedit dñs de' pacē in dieb' suis. Nā sopitis belloz fragorib' mūd' tranquillata republica pace optima fruebat. S. nō possit longū t̄pus fidelissim' impator apud mediolanū egritudine incurrit: q̄ reipublice dispo nēde cura p̄tictus: p filiis mīlit. Et adueniēs archidia maior ex filiis imperiū dedit p̄cipue in p̄b' orien-

Lex de q̄ bic fit mērio ē s̄tia i ta. C. d. pe nis. li. ix. et incipit. Si vindi cari. cū q̄ cōcor. c. si qñ. c. d. re scrip.

Diagna p̄stillas impator theodosij

Supra ē annotata dicta lex i boc margine.

Titulus

IX.

Capitulum

IX

So.

XV

his: et honorio filio minori pari dignitate edito occidit. Et imperium tradidit gubernandum. Et deinde de terreno impio migravit: ut creditur ad celestem. Eius autem tempore in emans puer natus gemellus ab umbilico et sursum diuisus. Et corpora pperbari abachuc et michae reuelata iue muntur Augustini: puerus ad fide ab ambrosio baptizatus. Et hieronymus florere: sed de his infra.

S. i. Mortuo igitur theodosio

duo eius filii imperio successerunt. Qui impare ceperunt anno dñi. cccc. xlvij. Et impauerunt simul annis. xij. Mo rum pater: ut refert Jaco. de col. adhuc viues curā filio rum duobus viris comiserat: quorum vnus rufinus quez orienti curie pfererat: alteri No scz stilliconi comise rat aulam occidentalem. Sed et gildo quidam ex theodosij comitibus partes affricę gubernabat. Hic gildo vt pri mū cognouit theodosij rebus humanis exemptis. vbi tratus modica spem fore in filiis ei? paruis fracta fide affricam occupauit. Cuius frater masheber fratris dete ctar? pfidia: relicta affrica in italia ad honozij venit: et rebellionem fratris ei nūciavit. Hoc cū cognouisset gil do. s. fratre ad honozij comisse: duos filios masheber i affrica relictos: dolo circūuentos occidit. Contra gildo nem igitur mittit masheber euz exercitū: vt idoneus ex occasione filiorū succensus cōtra fratre. Sciens autem masheber ex exemplis theodosij quātū valet in reb? de speratis oratio et humiliatio. ad insula caprarā cum san ctis viris prius accessit plurib? dieb? et noctibus oratio nibus ac letunijs dei clementiā implozās. Inde sum pta de deo fiducia: cōfortat? etiā de victoria visione no cturna ambro. sibi apparēti et hoc inuēnti: cōtra hostem pcedit ipe cū qñqz milib? cōtra. lxxx. milia armatorum. Qui primis occurrentibus cū pia pacis vba iactarent et signifer insolēter resisteret: educto gladio cum vulnera uis masheber in brachio. ppter qd debilitat? inclinātū repulsi: exstimates ex hoc deditionē pox sequētes: gil donē relinquentes se masheber tradiderūt. Et cū gildo p nauim fugā qreret: vētis cōtrarijs reductus ad locū ca pris stranguis est. Masheber aut victoria clar? san ctiorū pfortia ptenens: cum quosdā violenter de ecclesia extraxisset: iussu honozij occisus est. Dū hec in affrica ge runt. rufinus cui a theodosio cura oriēntalis aule comis sa fuerat: malo pfidiē depaunatus: cū barbaroz auxilij imperiū tēptaret inuadere iussu archadij pncipis: mox te iustissima tanti facinoris penas luit. Archadius iste ad instigationē vrozis fecit cōgregari pcciliū ad depone dum Jobes chryf. qz repbenderat publice ipas vrozem impatoris affmilās berodie. Et ppter hoc Anno. papa excoicauit ipm archadiū impatore: qz hoc procurauerat scz depōni et mitti in exiliū. vt habet dist. xvi. duo sunt. Stillico aut cui comiserat curam aule occidentalis theo dosius: qz honoz? fili? ei? cui dederat impū occidētale satis iuuenis erat. Post mortem archadij parulpēdens imperiū honozij eucherij filiū suū in imperio quasi sibi substituere nitebat. Vbi et occulte tractabat cū sepe vi cisset sepe cōclusisset: semp dimisisset. Cum tātorū malo rū scena honozio patefacta fuisset: iustissime d cū cōmo to exercitu occisus est. Et fili? eius eucherij q ad concili andū sibi fauozē paganorū: tēploz idolorū reedificatio nē et ecclesiarū destructionē promiserat: ac psecutionem xpianorū: cū satellitibus suis punit? est.

S. ii. Per priora aut tēpora im

perantib? simul archadio et honozio. Radagafus qdā ex gothorū regib? potentissim? q nōdū fidē xpī suscepā

repētino impetu totā inuasit italiā. in cui? exercitu plus q ducēta milia fuisset gothorū scribunt. Et sup hac inui cā multitudinē inuictāqz nūcē paganus et scita erat: q oēm romani generis sanguinē dijs suis deuouerat. Hac igit inamissima belua romanis menibus appropinquā: te: pauor ingēs romanos iuasit. Fiebatqz intra vrbē in gens paganorū discursus clamātū se hec ideo ppeti: qz a romanis neglecta eēt sacra magnorū deoz. Quare de repetēdis colendisqz sacris vbiqz magnis agebatur qrelis. Feruebantqz in tota vrbē blasphemie. nomenqz xpī a paganis publice blasphemā. Et inter eos pcpue iymach? quidā magn? orator ac insignis furebat. q etiā epilis et scriptis agebat cū populo p idolatriā repetēda. Hac igit occasione pducunt a romanis duo pagani du ces gothorū et humozū. s. phar? et vuldin. Et nō sunt de? re sue potētie hūana nūcē cōpelli. Nā radagafus subi to diuina nūcē cōterrit? in aspero fessulani mōis iugo se cū suis recepit copijs. Et qd? a pncipio angusta vide bat italiā. in vni ac parū mōis nūcē diuina nūcē tru dunt. Qui cū fame et siti laboraret. Radagafus sol? spēs fuge sumēs clam suos deferuit. Et in nostros incidēs capif? moxqz interficif. Leteri No a romanis aut capri aut occisi sunt. Tanta em multitudo captiuorū gothorū fuisse fert. vt vilissimarū pecudis modo: singulis aureis passim greges hoim venderent. Et ppter regē bararo occi so. alius rex gothorū potētissim? Alaric? noie. romanas debachabat. puincias. hic tamen xpian? erat. Hic iam recepta sinuitalie romani e. primo trementem terrore quassabat. Hic mādauit honozio impatori vt aut secum bello pgrederet: aut gothib? locū ad inhabitandū in suo impio tribuat. Quare honoz? cōicato cum suis consilio gallias furoz vualdorum expositas (nondum em ad byspanias transferat) illis ad habitandum assignauit. Et itaqz alaric? hac cōcessionē accepserat et cū vniuerso exercitu suoz gallias peteret. et recreationem iumētoz aliquātulū apud vrbē placetiā faceret. at stillico comes in reipublice pncē gothos perceptoras. dū illos insidijs aggredi cupet belli summā vni comiti pagano comisit q die sacratissimo pace gothib? mibil tale suspicantibus sup ipos crudeliter irruit. et eoz nō modicā pte strauit. Hic primo et subito illoz impetu perturbati gothi. ppter scē diei religionē bellū vitabāt. Demū corripientes arma et fementipos cohortātes. tā victorem exercitū p priorū vir tute psterunt: atqz illos in fugā vertūt. Quid? oim ppi gar? magna illoz pte cesa. gothi se in rabie foris exalta res acceptū iter deferētes. Nisus romā vrbē iter arripit cūtra p que irēt: cede rapinis et igne vastātes. Nec mo ra ad ipam tā vrbē veniētes obsident: quā diu obsessam iusto dei iudicio capiūt. Dato tū pus pcepto vt si qui in sancta loca pcpue petri et pauli basilicas confugissent: hos inuolatos ac liberos esse sineret: deinde qntū pos sent pde inibiātes a sanguine tēperaret. Capif? igitur ro ma mūdā dñā. diripif. incēdit. deuastat. Quid? p mul tas gētes q inter se bella gesserūt. et nūq victis i deozū suoz sedib? ppererūt: et tū in hac vrbis vastatiōe voluit vt ad setoz ecclesias cōfugiētes liberi eēt. Multa cir ca hmoi scribit Aug. luculentissime in pnci. de ciui. dei. ad pfutandū eoz fallitatē romanorū q iniustissime qre bant romā semp mala et aduersa ppeffam post fidez xpī receptā: tētantes idolorū cultū reduci. quozū errorē effi cacissimis rōmb? reprobāt. Quāqz ergo vastatiōis. tru cidationis. depdationis. cōcremationis. afflictionis in ista decētissima ro. clade cōmissum est fecit hoc consue tudo bellozū. Qd aut nouo more factum est q iniustata rerū facie inhumanitas barbara tā mitis apparuit: vt amplissime basilice implēde pplo cui parceret vbi nemo feriret. vñ nemo raperet. quo liberādi multi a miserātib? hostib? ducerent: vñ captiuādi nulli. nec a crudelib? ho sibus abducerentur: hoc opus nūcē xpīano tempore

Magno emicuit diuina nūcē.

Alaricus rex gothorū.

Gothbi ab vrbē Ro. sponte di scedunt.

Alaricus rex gothorū morit.

Sine le gib? res publica stare non potest.

Asculph? rex Ro. thozū oc dit.

Quādali gallias i festant.

tribue dñi: quisqz nō videt cec? qñqz videt et nō laudat in grat? qñqz laudat insulat insan? Absit vt prudens qñqz hoc feritati iputer barbarorū. T ruculentissimas ac feussimas mētes ille terruit. ille frenauit. ille mirabil tēperauit. qui tāto tpe aī p pphetā pderat. Absitabo i nēga iniquitatis eozū et. Olericordā aut meā nō disp gā ab eo. Populata vrbē barbari tertia die qua igressi fuerat: sponte discedūt facto aliquātulū edifi incendio. Et ne qd forte dubitaret ad correctionē supbie. lascinie ac blasphemie ciuitatis hostib? hoc fuisse pmissum: eo de tpe clarissima vrbis loca fulminib? dirupta sunt que ab hostib? inflāmari nequerūt. In ea irruptione placida theodosij pncipis filia: ac archadij et honozij foroz impa tozū ab asculpho allarici ppinquo capta: atqz in vrozē asumpta fuit: hoc postmodū multo reipublice cōmodo. Capta igit fuit roma a gothib? āno dñi. cccc. vel circa. A cōditioē No sua anno millo. clxxij. Recedētes ergo ab vrbē barbari p cāpaniā. lucaniā bruciāqz sili cede: bachā tes ad calabrie ciuitates puenere. Lūqz ascēsis nauib? sciliā transire cuperēt: ppesti naufragiū multos suoz amiserūt. Inter hec allaric? dñi quid agere debeat deli berat: subita morte extinctus est. Quo mortuo cōsentie gothi vaserūt amnem de alueo suo captiuorū labore de riuantes. corpus allarici regis sui cū infinitis thesauris sepelierūt: quo sepulto sinuū pstinuo cursu restituerūt. He qd aut decetore sepulture locuz scire posset. omnes captiuos qd ad opus pficiendū occupauerūt crudeliter occiderūt. quo facto asculphū oim vno aio regē treauē rūt. Deinde romā redeuntes si quid residui erat: locusta rum more eradiūt. mulier sagax et prudēs subtilib? blan dimētis ad hoc mariti aim iniecit. vt vltro a romanis impatorib? pacē peteret. Quā postq ad pter? est satis stu diose dūz vixit coluit. ac honozio impatori p defensione reipublice militare et vires gothorū impendere pcepta uit. Hic asculphus cū esset vir prudens et acer. et multis suffultus gothorū virib? in primis regni sui dieb? vebementer inbiāse dē vt obliuato et abolito romano noie. omne romanū solū gothorū impium faceret et vocaret: et ipa roma gothia diceret. Hic asculph? in reipublica vt octauian? monarchiā teneret. At vbi multa expientia p basset. neqz gothos villo modo parere legib? ppter esse ratā barbarie eoz posse: neqz reipublice leges intercede re optere. sine qbus reipublica nō est res saltem vt gliz sibi de restituendo in integrū augendoqz romano noie gothorū virib? qreret habent apud posteros romane re stitutionis auctoz postq nō poterat esse immutator: ob hoc abstinerē bello inbiare paci: pcpue vrozis sue plac de femine ingenio acerrime ac religiois satis pbate ad oia bonarū ordinationū opa pfuaso cōsilio. Lūqz paci petende pcurādeqz apud barchinā byspanie ceterio ris vrbē mameret: dolo suozū vt refert occisus ē. Post hūc sigericus a gothib? rex creat? est. Hic cū ad pacem cēt a suis interfect? est. Deinde vallia successit in regnū ad hoc elect? vt pacē cū roma. infringeret: sed a deo ad b ordinat? vt pacē pfirmaret: qre datis optimis lectissi mis obsidib? pacē optimā cū honozio cōposuit. In sup et placidā gallā eius foroz. et olim vrozē asculphū resti tuit: sefecqz obtulit cū suis gothib? aduersus ceteras gē tes que byspanias occu pauerant.

S. iij. Archadius vero qui apud cōstantinopolim sedē tenuerat iperij oriēntalis graui in firmitate occupat? cū mortū se ppinquū cerneret. theo dosij filiū suū augustū vocauit. eiqz curatoz suū regem persarū dedit: q pueri tutelā benigne suscepit: et pacem firmissimā cū romanis fecit. Incepit aut ipare b theo dos? iunior post mortē pñs sui cum honozio patruo suo anno dñi. cccc. xlvj. Et aut vualdali p gallias debacharet ppter recētē vrbis irruptionē. honoz? alijs et arduis ne

gocijs i italia detineret: legiōes plures ad tuēdas gal lias destinauit. Sed he legiōes pstantinū quēdam sola spe nois et nūcē impatorē creauerūt. Qui continuo vt inuasit iperij: d barbaros cōgregauit exercitū: q vana spe ad totius occidentis iperij anelans etiā byspanias occupare misus est. Vñ cū quosdā ex suis armata manu misisset et multi eis adbeffissent. duo tñ nobiles et locuple tes didimus et viridiānus honozio fauētes: cōgregato nō paruo exercitu pstantino tyzāno resistebāt. Aduersus quos pstantinus ille tyzānus cōstantē filiū suū ex mona cho cesare factū misit. q auxilio barbarorū fultus: ipos bello victos fugauit et occidit. Quādali autē qui gallias turbabāt videntes se cōstantino nō posse resistere. relict gallijs cū vrozibus et filijs et suba eozū byspanias intra nerūt. oia cedibus rapinis incēdij vastātes. ad tantam miserā incolas deduxerūt: vt famis indigētia hūanas carnes ederēt. Honoz? igitur dñi vires reipublice cer neret quotidianis labefactari incomodis: virū strenuū et bellicosum cōstantiū comitē oī exercitū pfecit: mult copijs instructū d pstantiū in gallias misit. Qui gallias ingressus cōstrictū habito euz cōapud arelate. ciuitatē ipm cōstantiū pstantinus extinxit: et ei? filius cōstantius apud vienā cap? et occisus est. Plures autē puincias byspanie vualdali. fucit. et alani deuastauerūt et occupa uerūt. Sola celtiberia a romanis iudicib? tenebat quā alani cōtinuis incursionib? infestabat. Sed pstantis p fatus regis gothorū vallie fult? auxilio: alanos difficil limo bello victos maxima cede affecit rege eoz occiso. Et q supfuerūt relictis lustranie sedib? et noua cartbagi ne: ad gondoricū regē vualdolorū in gallia regnātem cō fugerūt: se ei? subdētes imperio: vniqz pplis cū eis est effect? Interca dñi hec in byspania agerent fauētib? ali quib? ex italia pplis. Tertullus qdā ex patricijs vir di ues et pot? sibi vsurpat iperij: q statim deser? a suis a fautorib? honozij occisus ē. Post hūc arthals qdā ro me inuasit imperiū: q tertia die a pstantio cap? et ad bo nozū missus trūcata manu vitā ei donauit. Preterea i affrica heracan? cū sabino suo genero duces Ro. exerci tus multa maurozū et aliarū nationū auxilia strabens: cū trib? milib? nauib? ad occupādā romā et italie iperij iter arripuit. Et comitis maritimi occurfu territ? pri mus relictis suis arrepta nau cartbaginē quā occupa uerat refugit: et ibi a suis nō multopost occisus ē. Itaqz tot tātisqz incomodis deo fauēre in toto orbe sopit. ho nozū impator gallā placidā foroz suā pstantio comiti ingēti viro et fide integerrimo: et tā sibi pmissas: magno cūctoz gaudio pūgio sociant. Et qua valētinian? hui? nois tertius: postea impator nat? est. Reges autē illarū nationū q byspanias occupauerāt: vidētes honozij psta tiā in oibus pperari atqz gothos amicicia romanis so ciatos. honozio impator legatos cū lectissimis obsidib? miserūt se ei subijcētes. Et ex honoz? cernēs nūcē et industria pstantij apud rauenā cūctis laudātib? purpu ra cū induit: eiqz imperij pfortē fecit: q inde ad menses vij. vita funet? est: cū maximo reipublice detrimēto. De mag honozius iperatoz religiosus et optim? religione et magnificētia pñi nō dissilis. transactis annis. x. qbus euz theodosio patre: et sex quib? cū archadio fratre: et tribus cū theodosio iuniori nepote suo impauerat vbiqz repu blicam pacatā relinques: apud vrbē romā vita funet? ē: cui? corp? iuxta petri martyris sepultū est. Hic honozius fecit pstitutionē in casu scismatis qd agendū. vt pñ dist. lxxij. si duo. Sed q laici cuiuscūqz stat? nil possunt dispoñere de ecclesiasticis nec pstitutionē facere sup cle ro: tō intātū valet illa pstitutio inqūatū approbata et ca nonizata fuit ab ecclia: imo ad requisitiōē bonifacij pa pe hoc egit. vt habet dist. xviij. ecclesie mee.

Titulus sequēs. x. continet ge

c. iij

Cōstanti nus inuasit imperiū.

Cōstanti nus tyzā n? occidit

Tertull? vsurpat imperiū.

Morama rimā claf fem.

Honoz? impator xpianissi m? morit

ita principaliter scōz doctorum et notabiliores sententias eorū qui fuerūt a pōstano pmo imperatore: vsqz ad tpa archadij et bonozij impatorū. s. ab āno dñi. ccc. vel circa. vsqz ad ānū dñi. ccccl. vel circa. De his videlz eusebio arbana. abro. aug. iohāne ebryf. paulo orosio. rufino. maximo. iohēdama. claudiano poeta. lactatio. sulphitio. scue ro. De q̄būda scōis pōsticibz et alijs. s. martino. bicio. zenobio epō. florentino. maurilio. alexio. paula. Cap. j.

Eusebius fuit viri illustres: q̄ nō solū sanctitate sed etia doctrina splenduerūt et erudierūt sapiētes: et inspicētes illustrātes tenebras effugātes erroz et vitioz quasi stelle quas nō obscurat nox: pmaxime tñ hī claruerūt a tpe cōstantini magni vsqz ad tpa archadij et bonozij impatorū. viri sanctissimi et doctissimi in scia diuina atqz humana: qui nō solū xpo ppos docuerūt et hereses eradicauerūt sed etia scriptis q̄ dimiserūt quotidie hoies erudiūt. vñ eoz opuscula ab ecclia sunt approbata: vt p̄t̄z dist̄n. xv. Sācta romana. Opuscula videlz beati cipiani martyris epī caribaginensis. opuscula bti grego. nanzaneni epī. opuscula bti athanasij alexandri epī. opuscula bti bylarij pictauiensis. epī. opuscula bti iohānis cōstantinopolitani epī. opuscula bti ambrosij mediolanensis. epī. opuscula bti augustini iponensis. epī. opuscula bti hiero. p̄bryeri. opuscula bti p̄p̄rii viri religiosissimi. opuscula beati basilij cesariensis. epī. sed et dist. xvj. in. c. Qm̄ sancte. in synodo celebrata generali sub iustitiano pfirmavit opuscula quorūda alioz doctorū grecoz. s. theop̄bisti alexandri epī. dionysij alexandri epī. gregozij niseni. et gregoz. theologi. Hic v̄p̄t̄o est nazāren. timothei alexandri epī. cirilli alexandri epī. et qz boz grecoz vltimo doctorum: pauca habemus in latino opuscula: ideo his om̄issis de alijs p̄rioribus: et v̄t̄a et aliquos flores ex libris eorū inferius ponemus: et pmaxime q̄ transumpta habent in decretis in diuersis locis.

S. i. Inter ceteros autē refulgēs
vt splendor firmamēti fuit eusebius xcellens. ep̄s cōtemporaneus athanasio. Et q̄b̄ sicut arbana. defenauit fidē p̄p̄dos arrianos in oriente: ita eusebius in occidente. Et l̄z scripta nō dimiserūt: xbo tñ plurimū ecclēsia illustrāuit sc̄itatis exēplo. S̄z ad tollendā equocationē q̄ ē m̄ erroris. Aduertēdū multos illustres viros sub hoc noie militasse cōtemporaneos vel q̄n vicinos. Et om̄isso eusebio illo nicomedēsi epō q̄ fuit maximus fautor et defensor arrianoz. fuit primo q̄da eusebius papa et martyr: p̄cedens immediate melebiadē papā: cui successit siluester tpe cōstantini. Floruit circa idem tps eusebius cesariensis. ep̄s. qui scripsit b̄isto. ecclēst. et cronicam a tpe nini vsqz ad tpa sua: et passus ēz martyriū de quo. s. dicitur est. Sāctitate quoqz vite et p̄stantia refulsit eusebius p̄bryer romē: q̄ arguens in facie cōstantiū impatorē et liberū pa p̄ arrianos de errore suo in trepide in cubiculū artissimū clausus ibi coronat⁹ est. fuit in illis tpsb⁹ alt⁹ q̄daz eusebius nicens: q̄ aliqua opuscula edidit multū luculēta: ex cui⁹ dicitur dec habent de p̄se. dist. ij. Quia corpus asumptū ablat⁹ erat. s. tps ab oculis et illaturus syderibus. necessarii erat vt die cene sacm nobis coq̄p̄t sa guinis cōsecraret. vt coleret iugiter p̄ mysterium: q̄ se mel offerebat in p̄cū. vt qz quotidiana et indefessa currebat. p̄ boim salute redēptio: p̄petua esset redēptiois oblatio: et p̄bēns victimā viueret in memoria: et sp̄s presens eēt i ḡa vere vnica et p̄fecta: hostia fide estimāda nō sp̄e nec exteriori cōfenda visu s̄z interiori affectu. vñ celestis cōfirmat auctas: qz caro mea vere ē cib⁹ et c. Recedat ergo

oē infidelitatis ambigū qm̄dē q̄ auctor est numeris: ip̄e est etiā testis v̄t̄atis. Hāc inuisibilis sacerdos visibiles creaturas i substantiā sui corpis et sanguis xbo suo secreta p̄tate puerit ita dices. Accipite et comedite hoc est corp⁹ meū. Sicut q̄ ad nutū p̄cipiētis dñi repente ex nihilo subliterūt ex celis celoz: p̄funda fluctuum: vasta terraz: pari p̄tate in sp̄ialib⁹ sacris vbi p̄cipit x̄tus: feruit effect⁹. Et quō nouū tibi et impossibile eē nō d̄z: q̄ in xpi substantiā terrena et mortalia p̄uertuntur: teipm̄ q̄ in xpo es regenerat⁹ interrogat. dū dū alien⁹ a v̄tate. peregrin⁹ a misericordia. a salutē via intrinsec⁹ exulabas mortuus subito imitatur xpi legib⁹ mysterijs innouatus: in corp⁹ ecclēie nō vidēdo sed credēdo trāsisti: et de filio p̄d̄tionis adoptiu⁹ dei fili⁹ fieri occulta diuinitate meruisti. In mensura visibili pmanēs maior fact⁹ es teipm̄ in inuisibiliter sine quātitatē augmētō. In exteriori nihil additū est: totū in interiori mutātū ē. Sicut q̄ sine corpore li sensu vilitate p̄terita depōsita subito nouā indutus es dignitatē. Et sicut hoc q̄d de⁹ lesa mēte curauit infecta diluit. imaculata deterisit nō oculis sed sensib⁹ tuis sunt credita: ita cū ad reuerēdū altare cibis sp̄ialib⁹ satiaud⁹ ascedis: sacm̄ dei tui corp⁹ et sanguinē fide respice bono ra. mirare. mente cōtinge. cordis manu suscipe. et magie totū haultū interioris hois assume. bec illi. Hic rebozicus vt refert vincē. spe. bysto. innumerabiles q̄ ad planum p̄p̄i p̄tineat. p̄fectat libros. magisqz bysto. secut⁹ ab his qui declamare voluit studiosissime legi. Scripsit aduersus iudeos et gētes. et nouarianos p̄cipue libros. Et om̄elias breues sup euangelia plurimas. Floruit aut sub p̄stantio impatore. antiochie sepultus.

S. ij. Eusebius vercellen. tem
poribus diocletiani et maximiani adhuc cathecuminus paruulus cū parētib⁹ suis romani venit: et ab eusebio papa baptisma et nomē accepit. Papa nō eusebius ab angelo anq̄ eū baptizaret: qualis et quāt⁹ vir existeret instruct⁹ est et q̄ eū noie vocitaret. In ip̄o eī baptismo manus angelice v̄se sunt: q̄ eū de sacro fōte leuauerūt. xgo sempm̄ast. Nullaqz feminā post baptismū nec etiā matre osculādo retigit nō despiciēdo m̄ez̄s culpā fugiēdo. Cū aut q̄da matrona nobilis ei⁹ pulchritudine capta vel let ei⁹ adire cubiculū. tota nocte plateas v̄bis circūmī et ad ei⁹ cubiculū. custodiētib⁹ angelis puenire nō potuit. vñ in crastinū p̄p̄icta ad pedes ei⁹ puoluit. et veniā petēs q̄d cogitauerat crimen fatef. Dicit⁹. Nō papa q̄ successit siluestro eū p̄bz ordinauit eo q̄ p̄stantia fidei in eo p̄polleret. et iā. l. annoz eēt. Tā aut sc̄ititate claruit: vt in missarū solēnis iter man⁹ ei⁹ sacm̄ mysteriū appareret. Post bec Juli⁹ papa vidēs arrianos sub cōstantio impatore q̄n p̄ualere: p̄ferant eū v̄bis vercellen. ep̄m q̄ tūc obtinebat inter alias ciuitates italie p̄ncipatū. Cū aut xcellas fuisset ingressus faciētib⁹ hereticis cūcta ecclēsiarū ostia clausa sunt vt null⁹ intraret. S̄z b. eusebi⁹ cōpra eoz malicia an ostiū maioris ecclēie. S̄lexis genib⁹ ozati: ostia clausa sunt diuinit⁹ referata. Cū aut b. eusebi⁹ oēs puincias occidētis: sicut athanasij orientis ab arriana peste purgaret sua doctrina: p̄stanti impator in exiliū eū p̄pellere laborabat. Intrā aut b. eusebius arrianos in sequebat⁹: vt anq̄tū arrianū ep̄m mediolanen. ab oib⁹ xpianis expulsū dānaret: et p̄ eo sanctum dionysij ibi ep̄m ordinaret. vñ irat⁹ p̄stanti cū cōcilia p̄gregauit. Cū aut adueniēs ad cōciliū mediolanen. ad q̄d ab impatore fuerat euocat⁹: ibi lacerasset scripturam in fauore arrianoz factā v̄t̄atē fidei: cū subscriptione plurimoz epoz catholicoz: q̄ ex ignozia fuerat decept⁹ in xbo omouison. irat⁹ p̄stanti ip̄ator tradidit clivoz lūrat⁹ arrianoz. Qui exherēs eū de medio alioz epoz fortiter flagellātes traxerūt p̄ gradus palatii a summo vsqz ad imum: et rursum ab imo vsqz ad summū. Cūqz

lapidib⁹ graduū q̄stato capite multū sanguinē iā fudiss⁹ et adhuc eis p̄sentire nō velle. iūctis retro manib⁹ eū p̄ collū trahēbat⁹ eis assentiret: s̄z ip̄e nū passus dicebat p̄stater se in sua p̄fessione manere et p̄ ea libetē occideret. Alijs aut catholicis ep̄is aiaris exēplo ei⁹ missis in exiliū in canea p̄stria et reclusus ē ap̄d feropolis. Deinde ab arrianis inde abstractū negato cibo et potu septē dieb⁹ in loco artissimo clausurūt: et post aliqz dies ad artissimū locū m̄ ferūt: vt ex nulla p̄te se posset x̄tere: vel aliq̄e suoz videre: vbi āgelica visitatōe i tāta afflictione fuit p̄solat⁹. Demū p̄stanti defuncto cū iulian⁹ apostata sumpsisset imp̄iū: vt redderet se cūctis amabile: p̄misit in suo p̄ncipio ip̄erij quēqz viuere sub lege q̄veller p̄t q̄d ep̄i ab exilio sunt reuocati: et ip̄e eusebi⁹ liber dimissus. Post iulianū impante iouiniano sopitis arrianis eusebi⁹ v̄cellas rediit: et cū p̄p̄s cū magna exultatione suscepit. S̄z valēte postea impate arriano. repululāt arrian⁹ et vires resumūt s̄ catholicos. et s̄ eusebiū dioceses visitatē seditionē excitat⁹: et vallata domo eius capiētes et supinū trahētes extra domū lapidib⁹ obruit sicqz ad dñm migravit martyrio coronat⁹: sepult⁹ a discipulis in ecclia: quā ip̄e cōstruxerat. Cū aut annis lxxvij. ad minus.

Eusebius flos rosarū in diebus
veris. sic effulsit in tēplo dei Athanasius. Rosa em̄ pulcherrim⁹ odore. flore fragrās confortat: colore albo et rubeo visus delectat suba seu succo reficit et refrigerat. sic athana. xpi bon⁹ odor fuit fama p̄bitatis videntes delectant puritatis nitore et feruore charitatis: doctrina reficit infirmos v̄t̄atis. Et q̄d mirabili⁹: qz inter sp̄mas p̄secutionū plus ceteris doctorib⁹. Hicigit tpe quo ap̄d alexandriā p̄p̄i martyris diē alexandri ep̄s agebat: cū post expleta solēnia cōuētuos ad cōuiniū clericos expectaret in loco mari vicino. vidit em̄m p̄uorū sup ozā maris ludū imitantū vt fieri solet ep̄m et ea q̄ geri mos est in ecclēsijs. q̄s cū intenter diutius expectaret. vidit etiā ab his geri q̄da mysteria secretiora p̄turbat⁹: illico cōprehēsos pueros impat ad se adduci. q̄ cū adessent q̄s eis lud⁹ et q̄d egissent. vñ quō p̄ficerat illi vt tal⁹ bzetas pauidi negauere p̄mo: deinde rē gestā. p̄ ordinē p̄adit: et baptizatos a se quosdā cathecuminos p̄sentē p̄ athanasij q̄ ludi illi p̄uorū fuerat simulat⁹. Tūc ille diligētē inq̄rens ab his q̄ baptizati dicebant: q̄d interrogari fuerint: q̄d v̄riderūt. vbi vidit fm̄ religiōis n̄re ritū cūcta ostare: colloct⁹ cū cōcilio clericoz statuisse b̄z. illis q̄b⁹ integris interrogatiōnib⁹ et r̄sionib⁹ aq̄ fuerat infusa: nō debere iterari baptismū: s̄z adimpleri ea q̄ sacerdotib⁹ mos ē. Athanasij nō eos q̄s ludus ille vel p̄bros b̄re visus fuerat vel mini stros: cōuocatis parētib⁹ sub obtestatiōe dei tradit ecclēsie nutriendos. P̄duo aut tpe trāfacto cū a grāmari. co fuisset athanasius instructus. Doy tanq̄ fidele dñi cōmēdatū a parētib⁹ restituit sacerdoti. ac velut samuel quidā in tēplo dñi nutrit⁹. et etiā tpe nicens cōciliū ipsius alexandri epī aderat cōcilijs: s̄ne q̄ plurimū iunans et ab eo p̄gere ad p̄fes in senectute bona ad portādū posse ephod sacerdotale elect⁹ est. l. ep̄s alexandri. Sub anno aut ip̄erij p̄stanti. cū ip̄e impator multū faueret arrianis: arrian⁹ et ip̄e vt ait Rufin⁹ l. x. cumuchi et qui circa ei⁹ erat edocti ad hoc ab arrianis ep̄is diligētē artēdebāt: ne copia adesset impatorē dare athana. ne per euz de veritate fidei edoceret: sed frequētē inculcābat athanasij apud impatorē vt auctore oim scelerū et flagitioz adeo vt humani corpis brachiū delatū loculo impator ip̄i ostēderet q̄d ab athanasio excisus magice artis gratia de arsenij cuiusdā corpore cōfirmabāt. Quapropter iratus impator cōuocatus apud tyrum cōcilio: iubet Athanasium condemnari. missio vno e latere suo et co:

Athana
sius tradi
tur instru
endus.

mitibus. et ab eo adducitur athanasius in concilio igit sedentibus surgit emuli eius arriani dicentes. ecce bra cbiū arsenij q̄d ip̄e ei⁹ absceidit. qua de causa ip̄e qui p̄p̄s est dicat. Hic arsenij iunenis cleric⁹ erat et p̄petrato q̄dam delicto cum tūmeret punitiōe athanasij: fugit ad loca ignota. Interea arriani extrinātes illū illo tpe non reuerfuri. ad locū illū seu accessurū brachiū p̄scindētes a quodam cadauere secrete illud ostenderunt impator. et post in concilio afferentes athanasij absceidisse arsenio. nō punitiōis p̄textu: sed ad faciēdū maleficia. Sed cū aliq̄ ex catholicis antea p̄cepissent calūniā paratā s̄ athanasij. pcurarūt vt ille arsenij questus et inuentus occulte veniret ad ciuitatē vbi erat cōciliū p̄gregatū et latenter moneret quousqz p̄ eo mitteret. Cū ergo surrexissent in concilio illi emuli ei⁹ et brachiū excisū oib⁹ ostendissent: p̄pter q̄d multi ep̄i ex catholicis nesciētes fraudem illoz ceperunt ip̄s horroz b̄re. Surrexit in medio athanasius dicens. Nostis hunc arsenij. Rūderunt plurimi. Optime nouimus. Et ille dicitur ergo p̄ eo et veniat et veritas facti elucescat. Subito qui eū nouerāt et locū eius: pergunt p̄ eo. Et cū aduenisset: dixit athanasius. Ostende arsenij brachiū dextrū. Qd cū ostēdisset in tēgrū dixit. Ostende et sinistrū. Et cū integrū etiā appareret: detecta est calūnia. Introducūt q̄ accusatio mulieris cuiusdam q̄ se diceret subintroducta ad hoc ab arrianis: aliquando hospitio athanasij recepisse: et ab eo noctu nihil suspicantē. vim corruptionis esse perpessam. Introduci ad hoc athanasius iubet. Ingredit⁹ cū timorib⁹ p̄brytero suo. aliqz moner vt postea q̄ mulier dicebat finē fecisset: se tacēte ip̄e ad ea q̄ dixerat r̄sideret. Cū q̄ mulier ea que edocta fuerat p̄torasset. Tū mot⁹ cōuersus ad eam. Ecce inquit mulier. Ego mansi apud te aliq̄ band vim tibi vt asseris feci. tunc illa vt mulieruz se taliū p̄citas bz obn̄ta thimothem. Tū inquit mihi vim fecisti. Tū in illo loco cōmaculasti castitatē meā. Simul et p̄uersa ad iudices obtestari fidē dei cepit se vera dicere. Tūc oēs ridiculosus pudor b̄re cepit. q̄ tam facile tacente reo. factio cōpositi criminis patuisset. Tūc rum qz non iudicandi sed opprimendi hois p̄ciliū gerebatur. fragor oim repente attollit magnū esse athanasij. et decipe obtinenti oculos p̄clamat factozqz impetū suis cum discerpere manib⁹ parabant. Sed archelanus qui cum ceteris ex p̄cepto impatoris p̄cilio p̄sidebat. ereptū cū de manib⁹ discerpentium p̄ occultos erit⁹ eduxit. Concilium tamen rursus pueniēs tanq̄ si oimō nihil dep̄ehensum fuisset: vt p̄fessum de inrentatis criminibus athanasium condemnat. Et gesta in hunc modū per orbem terre m̄tentes ad sceleris sui p̄sensum impatore contegente ceteros ep̄os p̄pulerunt. Hinc iam toto orbe. p̄fugus agitur athanasius nec vllus ei ad latendum locus supererat tutus. Tribuni. p̄positi. comites. exercitusqz ad inuestigandum eum mouēt⁹ edictis im̄pialib⁹. premia. delatorib⁹. p̄ponuntur. si quis vniū maxime. sin minus caput athanasij deculisset. Ita totis regni viribus frustra aduersus eum cum deus aderat certabatur. Interea sex continue annis ita latuisse fert in la cu asserne nō habētis aquā. vt nūq̄ solēm videret. Sed cum p̄ ancillam q̄ sola cōscia dominorum officijs. qui ei latebras p̄buerant: videbat indicatus fuisset. tam de sp̄u admonitus ipsa nocte quā ad eum cōprehendendū cum iudicibus veniebat. emigravit ad aliū locū. Ita illi qui venerunt frustrati. dominis quoqz in fugam cōuersis. de ancilla vel falso iudice penas sumunt. Extrinse accessit athanasius ad partes vbi regnabat cōstant⁹ vrater cōstantij: a quo honorifice susceptus audita ei⁹ vera doctrina et iniusta p̄secutione: litteras scripsit cōstanti fratri etiam cum minis vt eum restitueret in loco suo. sicqz reuocatus ex exilio alexandriā reuertitur. Et aut refert zosomen⁹ in b̄isto. triptita. p̄cedēte aliq̄

Optima
detectio
pessime
calūnie.

Arriani
tentauit
discer
pere atha
nasium.

Athana
ancilla si
milit illi
q̄ perz ne
gare xpm̄
impulit.

Athanasij
us reuo
catur ab
exilio.

athanasio palæstrâ pignit auolantē corniculā clamita
re. statim pagani circustates quasi mago derogantes
petebant ut eis apiret qd cornicula illa significaret. qd
ille subidit. Eras inq̄ latina lingua dies futura est in
primo. hoc ergo clamitans trise vobis futurū crastinū
die signat. Altera die veniit lfe impatoris ad iudices in
bentes vt pagani nō pmitterent ingredi ad tēpla sua
neq̄ sollemnitates suas celebrare. tūc ergo destructa est
venerabilior eoz gñalissq̄ festiuitas. Sz interfecto con
state iterū athanasio de voluntate pstantij eijcit de sede
alexadrina. t ali' georgi' noie p eo ab hereticis eps de
putat. Sz vt scribit biero in cron. Post tps georgio p
seditionē ppli incenso q̄ in locū athanasij fuerat ordina
tus: alexadrâ reuertit athanasio. Sed postea impante
iuliano apostatata cū oēs magi t aursipices qbus ille
intēdebat assereret. nihil pspertū successurū nisi athana
occiderent. iterū vt ait rufinus mittit exercitū. iterū du
ces. iterū oppugnat ecclia. Lūq̄ mēst t sētes populi
circustarent: pphico apud eos sermone vsus fuisse pbi
bet. nolite inq̄ o filioi pcurbari qz nubecula est t cito p
trāstet. Lūq̄ discessisset t nani p flumī iter agente. co
mes q̄ ab hic missus fuerat cognito ei' itinere instāter
eū inseq̄ cepit. Et cū forte applicuisset athana. nauicula
ad quēdā locū cōpit a pretereuntib' post tergū esse pcut
sore suū. t iā vbi pspiceret imminere peritit oēs qui ade
rant socij. beremū suadebat ad fuge presidij petendam
tūc ille. Nolite o filioi deterreri. Eam' magi in occurſu
paulo nro vt sciat qz lōge maior est q̄ nos defendit: q̄
q̄ nos pseq̄. Et puerfa nauicula iter agere obui' ei qui
se insectabat aggressus est. Ille qui nullo gñe suspicari
posset in occurſum sibi venire quē q̄reret: tanq̄ preter
eites aliq̄s interrogari iubet vbi audissent esse athana
siuz. Lūq̄ rādissent se vidisse eū nō longe euntē: tota ce
leritate p̄rāsēs. ppat inuanti festinās cape quē aī ocu
los positi videre nō potuit. Ille nō dei virtute etiā mu
nit' alexadrâ redijt. ibiq̄ tuto latebras vsq̄ psecutio
cessaret exegit. Et nota q̄. ix. q. iij. §. Contra. dicit gratia
nus q̄ paul' p̄m' heremita in testamēto collobiū suum
reliq̄t athana. ep̄ alexadrino: tunica nō. b. antonio. Qd
ait sup̄a dictū est q̄ athana. sex annis in cisterna latuit
sub p̄statio imperatore alibi aliter legit vt refert vincē.
spe. hist. li. xviij. videt q̄ arrianis sub cōstātio p̄fecto. b.
athana. calūnas excitatib' ille corrupti iudicium decli
nās. nō amico vel parēti vel clerico se credidit. Sz cum
apparitores subito domū ei' intrassent. tunica birroq̄
vestit' media nocte fugiēs ad quādā nginē deuēit. que
ngo cū fuerit iuuenis pulchra valde. p̄spect' oiz vitare
p̄uenerat in alexadrâ. Lūq̄ ad hāc nginē deuēit. p̄su
gisset. tā inopinātē rei p̄terite nouitate sc̄tus eps ait
Ab arrianis inq̄tor t calūniosi criminibus inq̄tor. Ne
igif. t ego irrationabil' nota deformer. t q̄ ad penā meam
iniq̄ pati sunt p̄pter me ruat in pctm: magis credidi fu
giēdū. De' aut reuelauit mibi hac nocte q̄ ap̄ nullū si
cut apud te possum saluari. Tūc illa p̄gaudēs in dñio. pie
ctis cogitatioib' vanis. sc̄m illū p̄ sex annos intra celle
sue secretis celauit. q̄diu p̄fat' p̄stati' impator vixit. p̄
sa pedes ei abluens t oia necessaria p̄ se ei ministrās. li
bros q̄s q̄s ille q̄rebat. mutuo sumēs t legēdos p̄bēs.
Null' tñ in vrbe q̄ degeret inuenire potuit: donec p̄stan
tio mortuo rursus nocte. p̄p̄tis vestib' indut'. in ecclia
subito cūct' stupētib' apparuit. Oēs em̄ se videre crede
bāt eū tāq̄ ex mortuis suscitātū. Amic' aut intimis suis
satisfaciebat dicēs. Idcirco me ad latebras vras nō p̄ti
li vt tute ur are possetis qz vbi degerē nesciretis. Et qz
necesse erat vbiq̄ me queri. in cella illi' virginis latui
vbi me celari null' suspicaret. eo q̄ iuuenis t pulchra vi
deretur. Sic ergo t ip̄i t fame vel glorie mee profui.

S. i. Delibris athanasij ab eo

Deus cu
stos opti
mus ser
uoz suoz

Quod hic
de pau
lo primo
beremita
non legit
in ei' vita
cum ipse
paul' nul
las habe
ret vestes
preter ve
stem con
tegram co
hys pal
maruz le
ge in eius
dem vita
t in fine
legēde be
ati antho
nij. qui b
q̄s hic de
de paulo
fecit ip̄e
anthoni'
t nō pau
lus.

De pul
chris di
cti beati
athanasij

Bilari'
mittit in
exilium.

Bilari'
mortuus
suscitauit

finis effect' est. Alii cū vidissent pictauēses q̄ totavir
tute oēs hereticos expugnabat eū in eps oēs elegerūt
pariter. Qui statim ex ardore fidei nō solū terrā suā: sed
etiā torā frāciā ab hereticis defendēs: suggestiōe duo
rū hereticoz ab impatore cōstatio q̄ tpe beretic' erat
exular' est: qz sapias ei' sustinere nō pōt. Lūlar' aut ac
cessit ad insulā gallinariā: q̄ cū cēt plena serpētib': ip̄o
illuc habitare oēs serpētes de illa insula disperierūt. In
laicali nō habitu cū habuisset vxorē. ex ea suscepit vnaz
filiā quā aprā vocauit. q̄ postq̄ bilari' p̄ ei' cēt eps fa
ctus: ip̄o sum terrēnū q̄reret bilari' sua p̄uasiōe ad p̄
positū nginitatis induxit. In q̄ cū firma videret: times
ne in futurū a p̄posito sancto declinaret. instātus dñm
rogauit vt eā ad se vocaret nec vltra viuere sineret. Qd
t factū est. nā post paucos dies i dñio obdormiuit. Quā
p̄ p̄p̄is manib' sepeliuit. Hoc vxor attēdēs rogauit
t ip̄a vt deuotissima mulier bilarium ep̄m: vt q̄s p̄ filia
obtinuerat hoc t p̄ se impetraret: q̄s t securū est ip̄a ad
dñm migrāte. Quarto aut anno exiliū sui iussit impator
cōstās vt oēs epi exiliari reuerterent' etiā bilari': et de
vitate fidei disputaret. Reuerfusq̄ sc̄tus bilari' pe t̄it
ab impatore sibi dari licētiā loquēdi. Sed illi duo epi
nō sustinētēs facundia eius: obtinuerūt ab impatore q̄
redire pictaniū cōpelleret. Rediit q̄ pictaniū obuia
uit qdā mulier stens filiū suū sine baptismo defunctum.
Lūius sc̄bus t lachrymis mor' sc̄tus bilari' eū suscita
uit. Legit etiā de eo vt refert Cincē. vbi. s. Et Jacobus
de voragine. q̄ arriana heresi p̄ orbē furēt. etiā Leo pa
pa hac peste deprauat' fecit oim ep̄oz cōciliū cōuocari.
Elenit t sanct' bilari' quīs tardius: armis tamē fidei
munitus. Lūq̄z nūciatū esset eū adese p̄e forib'. papa
nō velut ferro veniēt: s̄ magis vt catholico indignatus
mādamit synodo vt nullus ei assurgeret coepoz: aut lo
cū cōfessionis ei amueret. p̄desentat' ergo vir dei con
cilio: residēs cum reuerētia salutauit. Lūi papa quasi
quē ignozaret insulās sic rādissē fert. Lūe s̄ bilariuz
gallus. Et ille. Ip̄o sum inq̄t bilari' gallus: sed de gallia
ac si diceret. Ip̄o sum natione gallus: sed de gallia p̄sul.
erat em̄ gēte agtanic': p̄tōficāli aut dignitate p̄mine
bat gallus. Ip̄a aut animi stomachatōe p̄moris ait.
Et si tu bilari' de gallia: ego leo ap̄lice sedis romane tu
der. Tūc bilari' ei' p̄tinacē p̄rouersā intelligēs. rādīt
ei. Si leo es: nō tñ de tribu iuda. Et si iudicās resides:
sed nō in sede maiestatis. Qd ille sp̄erā sede: immo
sedis dignitate surrexit: multūq̄z p̄esagij antistitē mī
nans exiuit dicēs. Vide qz ad te reuerēs ab his tūm
dis fermocinationib' humilitatū destitū. Et si inq̄t bi
lari' nō redieris. Tūc vir sc̄tus terre se insidere parās
dixisse sup̄plex fert. Dñi est terra t plenitudo eius. Ad
quā vocē itati ip̄a tellus vt fert eripēs sursum excreuit
eizq̄ in medio residētū ep̄oz sessum nec hūiliorē p̄buit.
Qd vniuersis t maxime catholicis stupētib': deūq̄z pro
feti merito collaudatib': clamor attollit: aplicū repenti
no defecisse interitu. Sicq̄z synodus dūngit t epi oēs
cū reuerētia in laudib' beati bilarij ad p̄p̄a: erroris ca
p̄te cōtrito reuertunt'. Qd ille sp̄erā clare eo tpe
aliq̄e fuisse in papatu noie leonē: ideo ad p̄sonatiā mi
raculi bui' cū bisto. dicit Cincē. vbi. s. t Jaco. q̄ posset
dici q̄ liberi' papa q̄ cōstatio fauebat t alijs arrianis
esset binomi': t diceret t leo t liberi'. Mōdum em̄ erat
introduc' mos in ecclia. q̄ in creatione pape ei' nomē
mutaret. Lūarū est em̄ istū liberū fuisse papā tpe bilarij
Qel forsan circa illud tps fuit aliq̄s antipapa dicit' Leo
in bisto. eccle. sed nec in triptita. vel cron. Idcirco. mil de
hoc dē. vnde p dubia re habetur.

S. i. Infirmatus autem sanctus
bilari' pictauis reuerfus: cū obitū suū imminere cognos
ceret. vt refert vincē. Fecit ad se venire leoninū ciuitatē

ip̄ius presbyterū. quē maxime diligebat. Lūq̄z imminē
te nocte exire cū. t si qd foris audiret renunciare iussit.
Ipsē voces tumultuantis populi ciuitatis ad hoc se
audisse reuertens exposuit. Et cū circa eū vigilaret finē
eius expectās: media nocte iterū iubet exire. t quid au
dire posset iacenti referret. qdū se nūbil audire renūciat
moz nimia claritas quā nec ip̄e presbyter sufferre pote
rat intrauit ad eū. Et sic paulatim recedente lumine mī
grauit ad dñm. Duo aut negociatores. aliq̄n dñi ad sam
cti eiusdē basilicā deuenissent. habentes formā seu mas
sam cere quasi socialiter in cōe. vñ' allocut' est alterum
vt eā tanto p̄fessori offerret. Sz incassum sua vba in aīo
sui socij hoc nolentis expendit. Ip̄e tñ cū collega suo in
ozone p̄sternit. cerāq̄ illā ante sepulcrū cancellos expo
nit. Qd ad oēm equalitatem spēs ip̄ius cere se diuisit.
Et pte illi' fidelis oblatoris accepta ps altera videntib'
bus plurimis voluendo se vsq̄ ad alios cancellos. nutu
diuino cū oī p̄tumelia est repulsa. quasi sanct' nollet ac
cipere qd alter illi deuotus nō obtulit. Tūc ille confu
sus ingemuit. maiorq̄z postea obtulit. Itē cū qdā puer
quādā vice ad sepē obdormisset iacēs ore ap̄o serpes in
gressus est os ei'. Quē cū parēs ei' duxissent ad basi
licā sc̄i bylarij: p̄strauerūt se in oīone p̄sanitate pueri.
Qd ex ore pueri egressus est serps. q̄ statim veneno
corā oib' effuso morit'. puerq̄z fōspēs reddidit. Idcirco. in
li. de viris illi. Bilari' aduersus arrianos. xij. lib. cōpo
suit. t intitulant'. credo de trinitate. Alii libū de syno
dis quē ad galliāz ep̄os sc̄psit. Itē psalmoz. p̄metarios
p̄mū t sc̄bz. in q̄ ope imitat' origenē. nōnulla t de suo ad
didit. Est t ali' libell' ad p̄statiū quē p̄statiopolim ad
eum direxit. Itē liber aduersus vrsariū t valētē hereti
cos. Historia arrimēnsis t seleucensis synodi p̄tines
Itē liber hymnoz t mysterioz alius. Item p̄metarij in
mattheū. t tractat' in iob. quos de greco origē. trāstu
lit ad sensum. Et ali' elegās libell' d̄ aurentiū. Et non
nulle ad diuersos ep̄e. Mortuus est aut pictaniis valē
timiano t valētē regnatib'. Qdū' ex libro trinitatis ali
qua dicta ponunt vt appareat p̄fūditas doctrine eius.

S. ij. Circa materiam passionis

ipi. bylarius. x. de trinit. sic ait. Unigenitus deus boiem
verū similitudinē nri hoīs nō deficiēs a semetipso sum
psit. In quo quīs aut ictus incideret. aut vulnus descē
deret aut nodi concurrerent. aut suspensio eleuaret: af
ferunt quidē bec impetū passionis. non tñ dolorē passio
nis inferūt: vt telū aliq̄ aquā p̄forās. vel ignē cōpūgēs
vel aera vulnerās. Qēs qdē has passioēs nature sine in
fert vt foret vt vulneret: vt cōpūgat. s̄ natura suaz in b
passio illata nō retinet: dñi in natura nō est: vel aquā fo
rari. vel cōpūgi igne vel aera vulnerari. quīs t materia
teli sit vulnerare t cōpūgere t forare. p̄passus qdē xps
dñi cedidit. dñi suspendit dñi morit' sed in corp' irruens pas
sio. nō tñ natura passionis excreuit dñi t penali. mīniste
rio pena deseruit t virt' corpis sine sensu pene vim pe
ne in se deflementis exceptit. habuit sane illud dñi corp'
doloris nri naturā. si corp' nri id nature habet vt calcet
yndas t desup eat: nec clausē dom' obstaculis arceatur
Et nō si dñi corp' solū ista natura sit vt feratur in buni
dis t sistat in liquidis t stricte transcurrat: qd p natura
humani corpis carnē ex spū concepram iudicamus. Ca
ro illa de celis est t bō ille de celest bñs ad patiendūz
corp' t passus est: s̄ natura nō hñs ad dolēdū. t infra
quare igit infirmitatē dñatā bui' corpis credis. cui' ha
buit tāā natura sturē. s̄ ostēnare qd ad capiēdum vene
rāt s̄ forte dolor vulnerū timuit. Quē rogo o tu dñice in
firmitat' assertor: penetrātis carnē clauī būit terrorē. q̄
excisaz aurē solo restituit attactu. p̄duces bec aurem
man' clauū dolet: t sentit vuln' q̄ alteri dolorē vulnerē
nō reliq̄t. p̄dūgēde carnis metu tristis est. cui' attactū

Diracu
la sancti
bylarij.

Aliud mī
raculum.

Opera
beati by
larij.

Dirabi
le myste
riu sacra
menti

De laude
rite soli-
tarie et co-
munis.

De ritu
immode-
rato

De cibo.

De vesti-
mentis.

virtutem vivere. Si vero nature beneficia corrumpamur: hec est in malicia vergere. Est ergo mali diffinitio ista. Non recte uti moribus animi a deo nobis insitis. Virtutis aut diffinitio eisdem moribus recte uti. In malicia tum dei et scientiam. Igitur affectu quodam naturali stringimur. ad omne quod bonum putamus. Si erga carnis vite pringuos nullo docente stringimur in amorem et his quoque quod beneficia accipimus omni affectu et efficiis copulamur. Et quod tam bene quod deus. Ineffabilem prorsus ego sentio amoris dei: et quod sentiri magis quam dici possit. Quia ergo in nobis dominus semina virtutum seminauit: sine dubio bonorum et fructum requirit. De laude vero vite solitarie et cois sic ait. Plurimum predest ad observandam dei memoriam. secretus et remotus habitare: nec cum his qui negligentius agunt vivere. Accidit enim hoc ut aspiciamus animam ad multitudinem nequiter viventium primo quidem impediatur. ne malorum suorum capiat intellectum et possit que deliquit per penam purgare vel causas culpe vicioque emendatione recidere: quod in compatione pessimorum iam se aliquid magni extimant precipisse. Deinde impedit perturbatio nibus et occupationibus quas cois vita homini bene solet. Verum in multis etiam video utile esse eodem vitam ducere cum his qui eiusdem voluntatis sunt atque propostiti: plusque solitariam. Primo quidem quod ad usus etiam corporales victusque ministerium unusquisque solus non sufficit: sed invicem opera nostra indigemus. Sed nec ro charitatem promittit quod suum est querere. Deinde nec culpas suas facile quis cognoscit: cum qui arguat nemo sit. In conventu autem fratrum delinquenti delictum suum facile apparet: cum a pluribus arguitur vel notatur. Sed et aduersus insidias diaboli cautior est et utilior societas plurimorum quam vita solitaria. Incontinentie signum est inordinatis et incompotitis moribus agere. Indecorum est crepitantem cum sonitu eleuare risum quod per incontinentiam mentis accidere solet etiam inuitis: quod res gravitate et sollicitudine animi emolire ac resolueret solet. Naturale est cibi desiderium. si quod aut illud est quod potest vel breui vel facili hanc explere corporis necessitatem: id potest in cibis eligendum est. Sed et quocumque manifesta inferuntur corporis deuitia sunt. Estimemus tale nobis eligendum est: quod possit nuditas operari et vis frigoris atque quod extrinsecus ledit arceri. Ut luti pedagogus quidam est infirmis habitus ipse religionis vt etiam inuitos eos ab ope in bonos atque indeceti custodiat. Gaudium in domino est cum finis mandatum dei gerimus nos: vel in gloriam dei agimus. vel pro noie eius gaudenter patimur: vel alijs recte ageribus congratulamur. Manducatum quod et bibitur in gloriam dei. si in memoria semper habeat deum a quo patitur. Si quis animam ita intendat in singula verba psalmorum. sicut gustus inter est ad discretionem saporis ciborum: ille est qui copleat quod deus in psalms sapiet. Illi qui preest optet diligenter discutere ad quam pre aptus sit unusquisque et ita coniungere quod quicquid est operis vel officij vt nec illi qui inuigilant ex hoc ipso adueniunt vt mali dispensatores. quod non apti alicui officium inuigilant: nec ipsi quod in iungitur occasione peccati bene videant. Donachus qui auctoritate sua aliquid facit. manifestissime morbo superbie detinet. si optet illud suscipere: quod ab his qui presunt inuigilant. Qui fideliter et pure diligit deum. et certus est de retributione domini. non putat sibi sufficere quod sibi inuigilant: sed semper vltiori augmenta operis quod etiam si supra vires suas esse videatur quod facit. In decretis ex verbis basilij hec habetur. ex. q. iiii. Donacho non licet votum vouere sine consensu abbatis. Si autem vouerit frangendum erit. Et. xxi. q. iiii. Disce domine quod non propter necessitatem sed propter venustatem accipit: relationis huius calumnia quemadmodum magnus ait basilij. Ite de re. ex octava synodo. quod tunc fuerunt ex verbis basilij sumpta de. Si quis monachus preteritiones vel ritas amauerit vel manifestum quicquid fratri intulerit: iuxta arbitrium rectoris modum peccati diutina expiet penitentia. Et quod preteritiones aut murmuris extiterit: finis arbitrium prioris tam diu peniteat: quod diu glitit culpe extat. Ite basilij de cois. di. ij. sic ait. Timore docet nos apostolus dicens. Qui manducat et bibit indigne iudicium sibi manducat et bibit. Idem vero edocet nos sermo domini dicens. Hoc est corpus meum. Et apostolus de vniuerso dei filio. Humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem: mortem autem crucis. Tu ergo fidem habet anima bis et considerat gloriam magnificentie ipsius: et admiratur nimietatem humilitatis sue. quod tantus ac talis obediens fuit patri usque ad mortem pro vita nostra: puto quod possit prouocari ad affectum et dilectionem ipsius et dei patris: qui proprio amico non pepercit: sed pro nobis tradidit illum. Talem fidem et affectum parare debet in animo suo is qui panem et calicem domini percipit.

S. iiii. Fuerunt autem basilij duo

fratres Gregorius et Petrus. vt ait Rufinus lib. xi. historie ecclesiastice. quorum alter in verbo doctrine. alter in opere fratre ita equabat: vt vterque basilij vel gregori redderet. Extant autem huius Gregorius. minoris alia opuscula luculenta. de quo etiam Hieronymus. sic ait. Gregorius enim zene ciuitatis episcopus frater basilij cesariensis ante paucos annos mihi et gregorio nazarenzo contra eunomium legem librorum: quo et multa alia scripsisse et scribere dicitur. Huius Gregorius liber est de imagine. i. huius editione. quem edidit in supplementum exameron basilij. Qui tamen liber vt ait Vincent. spe. histo. li. xv. caute legendus est propter quasdam notulas falsitatis intermixtas. Ex quo libro hec pauca excerpta sunt. Modus quidem naturalis regum inermis etiam in opibus omnibusque necessariarum rerum egenissimus homo: in hac vita pauper. Qui iuxta id quod cernitur miseratione potius quam felicitate dignus esse videatur. Non enim armatus. pductione cornu: non vngui vel dentium munitione munit: nec aliquo eculo letiferum infundit virus. quibus rebus plerumque ferarum atque serpentum in vltione sua naturaliter instruitur. Nec plus corpus obtegat: cum oporteret cum qui ad aliorum proponebat impetum. proprijs armis naturali punctione vallari: ne ad custodiam sui aliorum adminiculis indigeret. Illa leo quidem et aper sufficere pro sua salute. vnde naturaliter possidet. Et thauro cornua sunt et pueritas leporum. cernuusque saltem et certus intuitus. Et alius alalibus magnitudo: et certis promissis oris officium. Gloriosis etiam penam officium et apibus eculum: cunctisque prorsus vni quid naturale presidiu constat esse collatum: solus homo pro oibus credit destitutus. Et quod dicit alijs vniuersorum talis sortitus est pucipatu. Sed ad hoc nihil arbitror difficile esse demonstrare: quod illud quod nature ipse deesse credit: certa datur occasio: quare subditorum omnium dominum cōse quaf. Illa si huius adminicula corpori suo naturaliter attributa haberet. Primum quidem bestijs similes existeret: et occasione ipsa difficilis appareret. Deinde in alios exercere dñatū sperneret quorum nullis prorsus adiutorijs indigeret. Hinc autem in singulis quod nobis macipant usus vite ipse dirigit: ne necessaria in eis habere principatu videamur. Illa corpus ipsi tarditas. ad motum celerem difficultas. equorum nobis prudentia fecit adhibere quod et animis laborum redditibus ea quod nature deerat supplementa precepit. Et alius quoque causas que ad vitam necessaria sunt iumenta nobis subiecta sunt. Quia enim et motu indigebamus et dñatū ad cohibendas vltiōe bestias. id quod nobis defuit: canum natura suppleuit. Pro cornibus vel vnguib⁹ forti atque penetrabilibus ferru ad boibus inuentu est.

S. v. Huius magni basilij audi-

ens opera sanctus Effrem serus cum esset in beremo: sine intermissione postulabat sibi glis eēt reuelari: vt referat amphilocheus supradictus. In extra ergo sanctus vidit

Sactus
effrem in
beremo.

Effres sy-
rus mira-
culose lo-
quit gre-
ce.

Nota hic
mirabile
quod de per-
tes pec-
cata dñi
sit.

columnam ignis: cuius caput celum tangebatur: et vocem desuper dicentem. Talis est magnus basilij. Et primo accipiens interpretem venit cesaream. In festo autem theophanie intrans clam in ecclesiam: vidit. pcedente magni basilij in stola cadida cum clero cādisero: et ait sequenti se. Inmanū laborauim⁹: vt suspicor frater. Iste enim in tali ordine cum sit non est quemadmodum vidi. Et pcedente eo stans in loco oculis ecclesie dicebat secū: nos qui portauim⁹ pōdus diei et estus: nihil cōsecuti sum⁹. Et hic cum sit in tali fipatione et honore hūano: colūna ignis est. Vnde. Nec eo proloquente: misit sanctus archidiaconum suum dicens. Vade circa portam occidentalem et in angulo ecclesie iuenies abbatem habentem cucullam: cum altero quodam pūillo: et voca cum ad me. Cumque beatus effrem didicisset per interpretem quod dicebant. respondit. Errasti frater: nos peregrini sumus. Et abiens archidiaconus hec archiepiscopo retulit. Quo scilicet basilij sacros libros legere: vidit sanctus Effrem igneam linguam loquentem per os eius archidiacono: vade et dic ei. Domine effrem intra in presbyterium. Obstupescens sanctus in his et genu flectens ait. Vere vere magnus basilij: vere colūna ignis: vere spiritus sanctus loquit per os eius. Postulat autem archidiaconum excurrere se: et vt magis post ministerium in secretario saluaret eum. Intrans itaque post completionem ministerij basilij in secretarium: salutauit eum dicens. Beneuolenti o pater filiorum berem qui multiplicasti discipulos ipsi in ea et demones eliminasti. Venisti videre hominem peccatorem. deus det tibi mercedem finis laudem tuam. Et de manibus eius cōcauit. Et faciente eo charitatem rogauit eum a deo postulare vt loqueretur grece. Qui ait. Sup virtutem meam postulasti. Sed quod si deliter petisti: veni postulemus deum qui voluntatem timentium se facit. Cumque facta oratione surrexisset: dixit ei basilij. Cur non accipis ordinationem presbyterij. Qui respondit. Quia peccator sum. Et iacentibus eis in humo: posuit sanctus manus in effrem. et greca lingua dixit. Suscipe salua miserere et custodi nos deus tua gratia letari sunt autem spiritualiter per tres dies. Et ordinatus sanctus basilij interpretem diaconum ipsum vero presbyterum dimisit eos in pace. Ante autem quod basilij vir sanctus migraret a corpore in infirmitate qua et mortuus est: quendam iudeum nomine Ioseph medicum arti valde peritum quem vir dei plurimum diligebat: eo quod eum ad fidem conuertendum pūdebat: ad se quasi opam ei indigeret vocauit. Ille vero ei pulsum tangens. et extractum mortem in iunius esse cognoscens dixit familie. Que ad sepulturam necessaria sunt preparate: quod continuo moriet. Illud autem basilij audies dixit. Necis quod dicas. Qui ioseph. Crede dñe: quod sol cum sole hodie occidet. Qui basilij. Quid dices si non moriar. Et ioseph ad eum. hoc impossibile est dñe. Basilij autem ad eum. Et si vixero in crastinum usque ad horam sextam. Qui ioseph. Si usque ad illam horam vixeris: ego moriar. Et basilij. moriaris pectore: vinas autem chasto. At ille. scio quid dicis. si usque ad illam horam vixeris: facias quod hortaris. Tunc beatus basilij huius finis naturam tunc esset mortuus: a deo tamen mortis inducias impetravit: et vixit in crastinum usque in horam nonam. Quod cernens ioseph et stupens credidit in christum. Et basilij virtute animi imbecillitate corporis superas: de cubiculo surrexit et ecclesiam ingrediens cum proprijs manibus baptizauit. et postea ad lectulum rediens feliciter emigravit. De libera ciuitate et intrepida allocutione ad valentem impatorem hereticum et iulianum apostatam: et punctione mortis ipsius iulianum per mercurium dictum est. Peccata etiam que sibi quedam mulier in scriptura clausa dederat vt a deo impetraret remissionem eorum: orans obtinuit. vnde mulier recipiens scriptam: inuenit ea delera vno excepto. Et cum mortuus portaretur ad ecclesiam: proiecit chartam illius scripture super feretrum: orans vt et illud sibi procuraret.

ret a deo deleri. post modicum recipiens chartam inuenit ob litteratam: vt refert sigisbertus. Delato autem corpe eius in ecclesiam. Gregorius nazarenus audiens eius transitum festinus accessit: et pcedens super honorificum corpus eius teneras lachrymas copiose effudit. Et cum. vij. episcopis et multitudine ciuitatis venerabiliter sepulture tradiderunt. Primum autem die ianuarii obiit.

S. vi. Sanctus Effrem de quo

dictum est inquit Hieronymus in lib. de viris illustribus edisene ecclesie diaconus: multa syro sermone composuit et ad tantam venit claritudinem: vt post lectionem scripturarum publice in quibusdam ecclesijs eius scripta recitentur. Legi de spiritus sancto grecum volumen quod quidam de syriaca lingua verterat: et acumen sublimis ingenij eius etiam in translatione cognoui qui decessit sub valente principe. Huius septem opuscula extant apud nos vt ait Vincentius spe. histo. lib. xv. l. 3. de penitentia. de luctaminibus seculi. de compunctione cordis. de beatitudine anime. de resurrectione. de die iudicii. Et inter cetera in libro de compunctione contra tepidos religiosos sic inueitur. Huius seculo renuntiasti charissime et rursus requiem secularium queris. In tribulationem vocatus es: et tu in refrigerio perchartis. In nuditate: et studium vestium adhibere contedis. In siti. et aquam renuens vinum bibere delectaris. Ad vigilias quoque vocatus es: et in inertia somni resolueris. Ad stendum et lametandum: et tu cum cachinnis risus effundis. In subiectione: et contradicis. In mansuetudine et humilitate: et tu superbus et elatus incedis. In charitate: et fratrem odis. Quid aduersus proximum tuum tristis ambulas: cuius onus portare debueras. Quid iugum christi bonum et suauis propter tuam ignorantiam quasi durum et graue atque importabile detrahis et inculcas. Et infra. Venite charissimi negociemur: quousque mundum celebrent. Secularis homo interdum excusationes petendit: vt pote qui in seculo colligatus est. Nos autem quid dicemus. Qualem si neglexerim: excusationem habebim⁹. Tunc dum est ac tremendum: ne forte qui nos hic constitutos laudibus effert: illic nos deridere incipiant et nobis insultent. hec ille. De sancto effrem legitur quod existens ecclesie edisene diaconus: per gratiam dei rerum naturalium habere noticiam pmeruit: quieram semper vitam egit: et oēs qui ad eum videndum veniebant per amos plurimos docēs: tandem de cella sua quadam necessitate pcessit. Cum enim fames grauis in eadem videretur: per multitudinem rusticā: miseratus accessit ad diuites: dicens. Quare vos nulla misericordia mouet humane nature sic ante oculos vestros deficientis: sed putrefacta intrinsecus ad condemnationem vestram seruatis. Tunc illi inquit. Non habemus quibus pecuniam egenis diuidenda credere debeamus. Dēs enim negociari pro suis comodis volunt. At ille. Qualis vobis ego video. Scimus enim inquit seruum dei te esse. Date ergo mihi inquit pecuniam vestram: et ego ministerium peregrinorum et miserorum suscipiam. Accepta itaque pecunia certis parietibus porriciuitatis interclusit. Et trecentos in eis lectos posuit: in quibus fame perentes reficiebat: egrotantes quod curas: et mortuos sepeliens. Impleto autem anno illo post quem frugum copie grandes fuerunt ad cellam suam rediit: in qua post spacium vnius mensis obiit. Vincent. hec refert in spe. histo. lib. xviij. Arum iste Effrem sit ille de quo pus dictum est: non est certum. Caplm. v.

Uasi lilia que sunt in trāsi-

tu aque: sic Gregorius nazarenus et didimus iuxta aquas litterarum secularium positi flore tes in grecia in albedine puritatis et fulgore eterne sapientie: fragrantiam odorifice doctrine in ecclesia diffusa.

derit. Et primo de grego. Sic grego. vt refert vincen. specu. bisto. lib. xv. Signaculum castitatis integrum custodit. cum pbe studiis aduoc iunior apud atbenas floreret: vidit per soporem sedeti sibi et legenti duas satis decoras de terra leuag feminas cosedisse. Quas ille castitatis instinctu oculo toruor respiciens: que na esset et qd sibi vellent pcutat. At ille familiaris eu com plectetes amitt. Ne moleste accipias iuuenis. Note ti. bi et satis familiares sum. Altera em ex nobis sapietia. Altera castitas dicitur. misse sum? techi habitare: qd iocundum satis et mudi in corde tuo habitaculum pparasti. Dein de ci ob nimiam litterarum pfectu atbenis vt oratoria doceret astringeret: furtim nauim ascendens abscessit: marisq tepestate vexatus deo seruiturum se vout. Qd et fecit: cum aut a patre epi in sacerdotiu eet subrogat: hoc egrefferis recessit ad tepus. De eo sic fat rufin? lib. xi. bisto. ecclesiastice. Gregorij capadocia cum basilio germi nant. ambo nobiles. ambo atbenis eruditi. ambo colle ge. ambo adiutorio dei digressi ad pfitendam rhetoricam rogabant. Qd opus magnifice quide impleuit basilis. Gregorius vo magnificentius contenebat. Quia cum se totus dei seruitio macipasset tantu de college amore presumpfit: vt sedente basilio de doctoris cathedra deponeret: ac finem ad monasteriu manu iniecit perduce ret. Fbiq p amicos vt aiunt. xij. omnibus grecorum seculari libris remotis. solum diuine scripture volumi nibus opera dabant: eodius intelligentia no ex propria psumptione sed ex maioru scriptis et aucte sequebantur quos et ipsos ex aplica successione intelligedi regulam suscepisse constabat: quoz precipue in pphetas comen tarios discutiens. thesauros sapientie et scientie recodi tos in vasis fictilibus regerebat. Quid cu iam ipsi suffi cientes instructi diuina dispefatione ad imbuedos popu los vocarent: et al? alio itinere ad idem tñ opus vterqz traheret: basilis ponti vrbes et rura circueis desideris genis illius aios et paru de spe futura sollicitos stimula re verbis et pdicatione succedere cepit. Gregorij vero bona terram cordis sui iugiter excolebat. Et multo am plius hic in semetipso qd ille in ceteris pficiebat. Susci pere ille q renuñciantes seculo deferebat ad pedes suos iste nihil habendi et omnia possidendi contentus facto. et ga solas sapientie diuitias auarus et multu cupidus inbe rebat: et exemplo sui libertate a sollicitudinib? seculi cohibebat. Igit basilis no multopost cesaree capadocie eps fuit: gregorius vo apud nazanzo oppidu in locum patris epus subrogatus hereticoru turbinem fideliter tulit. Reddita vo pace constantinopolim ad docenda eccle siam venire exoratus no abnuir: vbi pstitur? est eps. vbi breui tpe tantu ad emendandu populu vetustis hereti coru infectum venenis pfect: vt tunc primu xpiani sibi fieri viderent: et nouella luce veritatis aspicere: cu reli gionis doctor multa quide verbis plura tamen doceret exemplis. Sed vbi gloriam psecuta inuidia est. Obniti qdam ceperunt vt ipo ad ppria remeante alius ordina retur eps. Qd ille susurrari tñ et sub dente sentiens ru minari: ipe pfert qd nullus ei dicere audebat. Absit in quit vt mei causa aliq simulas in dei sacerdotib? oriaf. Si ppter me est ista tempestas: tollite me et mittite in mare: et destinet a vobis quassatio. Tñ regressus i eccle siam suam qd supfuit vite tps exegit. Et q festa ia etate et corpore inualidus erat: successor sibi delegit: q eccle siam gubernante debilitatis et senectutis ocio frueretur. Adhuc in libro de viris illust. sic de eo scribit Greg. na. sanzenus eps vir eloquentissim? pceptor me? et q scri pturas sacras explanante didisci. ad. xxx. milia versuum omnia opa sua composuit. E quib? sunt ista. De morte fratris Cesarij. Laudes machabeoru. Laudes cipriani. Laudes arbanasij. Laudes maximi pbi post exilium re uersi. Liber exameron virginis et nuptiaru cotra se

differentium. Aduersus eunomia libri duo. De spiritu sancto liber vnus. Contra iulianu impatore liber vnus. Ruri vita monachi exercuit: decessitq ante hoc fere tri ennium sub theodosio impatore. Fuit aut tate auctis in ter antiquos fm Thomam in prima pte. vt nullus ausus fuerit reprobare finis vel dicta eius. Is illud qd ipe opi natus est de angelis qd scz creati sunt an mundi creatio nem multo p pus: communiter no teneat bodie: sz qd crea ti in pncipio seculi fuerint qd et alia.

S. i. Ex libro apologetico eius
vbi causas assignat fuge cure pastoralis sic ait. Ill? per turbationis mee causa qua tanq pertinaciter cotradixi et soluta verecundia que semper mihi comes indissolu bilis extitit tam imprudenter restiti: fuit repetina sup uentio. sicut cum somis repetitus increpuit: turbant subito terrore pculsi. deinde recordatio quietis et silenij mei: cu hoc viderem mihi impediri qd ab initio vite dilexi et in maximis periculis deo vout. Nihil em reuera videtur mihi homini pfectius ad beatam vitam: qd clau sis carnalibus sensibus extra carne mundus effectum. quepiam in semetipsum couerti: alienas a mortalibus curis effectum sibi soli et deo loqui: vt cunctis visibilib? altior factus. mentem suam diuinis sensibus repleat: et celestibus formis absq admixtione terrena. vere specu lum immaculatum effectum imaginis dei et ex ipius lu mine semper lumen accipiens auspicia quedam vel in ita futuri seculi in eo ferens. atq in terris adhuc posit? consortio angeloz quodammodo perfrens. despecta atqz derelicta fragilitate terrena: ad superna spsiancti sup uentione transferri. Si quis forte vestrum biniuicemo di amoris ardorem aliq sensit. scit que dico: que loquor agnoscat. sed quibusdam inuidie languor recte iudican di: impedit sensum. et operi optimo nomen infligunt vi ciosam pbiam xenodotiam vocantes et preclaram sapi tiam ac studia. lactante appellationibus infamates: pa rator est turba impitoy ad derogandu qd ad imitanduz bona studia. Erubui qd de quibusdam quos vidi nihil pe nitus ad emendatione vite sue ptnes pfer: et immundis pedib? in sancta certatim irrucere et prius q primo aditu ac sanis digni haberet: ad tribunal otimo tedere et ad sacerdotiu festinare. ac repulsi ceteris ipis sacris alia rib? incubare: ita vt fm antiquis puerbiu merito dicaf qd fuit inter pphas. Quamvis aut difficile sit scire regi. i. regeti se obrepere: multo difficili? est scire alios regere. Lulus sz reguminis quanto spes et gloria maior. tanto periculu graui? qppe habent? intellecti. Ita et si qd e in rectorib? vicior morib?: facile i eos q ad obteperadum presto sunt ei trasfundit. et multo facili? qd malu e ab eo trasit qd si qd in eo virtutis et industrie fuerit. Nihil eni ta facile est q fieri malu: etia si nemo doceat vel copel lat: pdifficile aut est fieri bonu. Parati sum? ad recipien du malu q plurimu. Merendu aut ait ide in eode li. ne in ueniamur et virtutis decore pictores quidaz pessimi pre alijs pictorib? i. plebei q ea debet in semetipa depinge re imaginis ei? pessima prebentes exelaria. Vel certe ne accidat nobis res ystrati puerbiu vt qd ad alios cura dos plim? inueniam? ipi sectates vicerib?. Ceteru no satis est malu no esse eu cui docedat summa comittit: qd vtiq culpabiliter decorosum est: etia bis q docentur: sed oportet eu oibus bonis esse peditu. Nunq etia putare debemus aliq nobis sine factu bonoz aut pficiendi terminu positu. nec ita ad lucē deducda sunt que recte a nobis gesta sunt: q detrimento computada que nondū implere volum? et ascetus quida nobis putadus. est vita bec est. ex quo nihil refert explicuisse qd ascederis: nisi quod restat euaseris. Nec nosmetipsos ex cetero rum collatione metiamur vel magnum aliquid esse pu temus: si forte aliquibus prestantiores inueniamur:

Dec qd
quint
pulch
ma dice

sed damnu poti? illud arbitremur: si nos no digne loco et gradu nro geram? Et si qua a nobis gerantur: no ex negligeti copatione: sed ex pcepti aucte pendam. No oportet aut illos q psumt vi vel necessitate subiectos co stringere: sed rone et exelplis vita suadere: qd omne qd ex to: quef inuitis: cu eo qd tyannicu videt: nec pseuera re quide potest. Solet em redire qd violēter attrahit sicut nouelle arboris si qd cacumē inclinauerit: relapa ta rursus in qd fuerat redit. Qd aut ex pposito et volun tate fit: tam legitimu est qd certu: validissimu. s. vincu lis pprie voluntatis astrictu. Reuera mihi videt ars ar tist esse et disciplina disciplinaru homine regere vel im buere qui certe est et inter oes animates maxime et mo ribus varius et volutate diuersus. Nobis aut qui presu mus summu studiu est vincere eos q carnaliter amant: nec vilo mo volut nobis credere aduersus semetipsos dimicantes: ita vt sint nobis velum quoddaz aduersus eos p quib? militamus: du vnusquisq tantu studiu ge rit in cotegendis et occultadis morib? pccoz: quantu oportebat habere studij ad egritudinē. medico osteden da. Alios couenit cora oibus argui: qd monita secreto ra cotemnu. Alios secreti? comoneri: qd publice core cti impudentiores fiunt. Alioz couenit oia diligentius obseruari et vsq ad minimu discuti eoz precipue qui du mala quada arte sua celari se putant. aduersus ceteros eriguntur. et instantur. Aliozum oportet nonnulla prete rire et videntes tanq non vidisse. et audientes tanq no audisse ne ad contemptum vltimu veniant per incre pationem: qui fortasse erubescit culpas excedere et mul tiplicare. Quod grego. iste breuissime tagit de vario mo do admonendi et corrigendi subditos delinquentes fm varietatem conditionis eorum. Grego. magnus. i. papa diffuse pertractat descendendo ad particularia in libro pastoralis allegans istum grego. nanzanenum. Deniq ait nanzanenus ipse philosphari fm deū et scire aiaru gubernacula ptnere et regere alios: cu ipe recte regen tibus obedire nodu didicerim: supra me esse negocium duxi: precipue hoc tpe quo videm? hoies buc illucq co uerti: ac prubare oia. vt nihil ee meli? videat q fugere e medio et latere. Externa qd bella no metuo. nec istam bestia q nūc insurrexit ecclis. i. iulianu apostata prime sco: i quo est diaboli plenitudo: sz ignes minef. gladios rbestias. sz oes q ante se psecutores fuerint crudelitate excedat. sz noua supplicioz genera exquirat vnum mihi est ad oia stare mediū vna victoria libenter. ppro morte suscepisse. Ad intestinu vo bellu vicior qd aga nescio q mihi auxilia. copare. qd donu spsiancti inuocē: qbus ar mis spsialibus aduersus infidas diaboli me circudem. Ego quide inualidissimu me esse ad bui? prelia fateor: et ei me terga dedisse cofiteor. Et velis cofusione faciem meā singularis sedi: qd amaritudine replet? sum: tacere quefui intelliges q tps malum sit.

Julianus
apostata
fuit crude
lissim? ois

Nihil tas
facile re.

S. ii. De modo decenti vite mo
nastice: et predicatoru modestia. Idem Greg. Posui ego ori meo custodiā et labijs meis silentiu dedi: qm quides videba cosequens esse prius opere pbe purgari mentem debere. et ita demu aperire os et attrahere spiritū et eru ctare verbu bonu: et loq dei sapientia inter pfectos. De sideraba videre. sz illū psallente chorū gloriam deo in ecclesia offerentiū. q in lege dñi meditant? die ac nocte. qui ad exemplū et comonitionem melioris vite ceteris oibus viuūt. Legis quoq dei et euagelij xpi raciti predi catores in quibus ipse quoqz habitus pferit virtutis insignia. Mirum caput incompris et horretibus co mis. et quantum sufficit attonsis. pedes nudi et apostoli cis similes. indumentis vilitas. arrogantiam seculi su perbiāqz condemnans: zona ipo sui neglectu pnegari fioz: et parum quid colibens vestimēti quātum euagari

non sinat. Incessus ordinatus oculus no oberrās nūqz ridentes: sed placide subidentes. Sermo cum ratione prolatus aut silentiu verbo psciosus: laudando non mi ni: sed quantu ad exhortationē sufficiat non ad adula tionem. Inrepatio cum laudatione psciosior. ac tristitie et leticie mensura iustissima: et comodissimu ex: vtroqz te peramentu. Lenitas cum austeritate: libertas cum ve recundia: ita vt alteru no impediat ex altero. Disce ri turbis et secedere ad secretu: vtrūqz agere cu mensura: vt in altero cum hominibus: in altero deo ptingantur. Comūe vitam sine communibus vitijs agentes: secreta vo non absq comuni duceres fraternitatis affectu. Et que maiora omnibus et clariora sunt in paupertate diui tes nihil habentes et omnia possidentes. Nihil in mudo habentes et supra mudi vinentes. Quibus labor deli cie qui in carne positi extra carne viuunt: quoz ps dñs ppter regni pauperes: et ppter paupertē reges. In bu militare gloriosi: in infirmitate fortes. Illos autē qui insanabiles sunt: refugiamus et vitemus. ne forte cōta gis eoz maculemur: et no tam sanitatem nostram illis tradamus: qd illorū nos egritudines capiamus. bec ille vbi. s. Idem imperatoib? constantinopol. ait. distin. x. Suscipitis ne libertatem verbu libeter accipitis q lex xpi sacerdotali vos subiecit potestati atqz istis tribuna libus subdit. Dedit em nobis potestatem. dedit pncipatu multo perfectiore pncipatib? vestris. Aut nunqd vo bis iustum videt vt cedat spūs carni: si a terrenis cele stia superent: et si diuinis pferant humana. Idem. j. q. j. Qui studet donum dei pco mercari in sacro ordine. de cetero nulla ratione pmanere aut reuocari posse dubiū non est. Talis a comunione modis omnibus absceat. Nam spsiancti donu precio copari quid aliud est q capitale crimen et symoniaca beresis. Qd qd detestabi liter in vtroqz testamento vindicatum sit multis exem plis facile apparet. Diezi em gratia sanitatis naaman syro vendidit: eandē gratia sanitatis hely seo vindicare leprosus factus amittit. Judas omniū redēptorem ven didit: mox laqueo suspensus eandē redēptionis gratia no obtinuit. Et merito: qd nemo potest retinere qd ven didit. Symon etiā magus cu eandem spsiancti gratia emere veller: damnationis sue sententiam a petro au diuit. Pecunia tua re. Dominus etiam vt euentes et vendentes huius gratie expectes ostenderet cunctos alios peccatores in templo dimisit: singulariter emen tes et vendentes in templo increpans et flagellans de templo eiecit. Quos enim christ? eiecit de tēplo nunqd spsiancti faciet sibi templū. bec ibi. De symonia habes diffuse in secūda pte summe.

Nota de
gla et lau
de ecclie.

S. iii. Didimus vt ait rufinus li
bro. xi. bisto. ecclesiastice. in parua etate cu prima aduoc elementa litteraru ignoraret. luminibus oibatus maio ri desiderio veri luminis inflammat? est: audiens scriptū in euangelio. Qd apud hoies impossibile est: possibile ē apud deū. vnde cofusus in dño pccabatur obnoxius: vt il luminationem cordis acciperet. Discebatqz pbe? stu dia et laborem et iuges ptnuasqz vigilias: vt qd alijs vi sus: illi coferreret auditus. Quqz post lugubriatōis labo rem vt fieri solet somnus lugetib? aduenisset. didimus tanq mudi aial ruminans cibum quem ceperat ex in tegro reuocabat: et ea q dudum alijs pcurretib? ex libro rri lectione cognouerat: memoria et aio retegebat. Ita in breui deo docere in tanta diuinariū bñanarūqz rerum eruditionem ac scientia venit: vt schole ecclesiastice do ctor existeret. arhanasio epo ceterisqz viris sapietib? in ecclia dei admodū probatus. Sz et in ceteris siue diale tice siue geometrice seu astronomie quoqz et arismetrie ce disciplinis ita erat perit? vt nullus vtiqz philospho rum aliqua ex bis artibus proponens: obtinere eum vl

concluserunt querit: sed statim ut responsiones ei? acceperat magistri cum illi? de qua pposuerat credidit disciplinam. Eius scripta in magna omniū admiratiōe habentur. Hos tñ qui vñe voca ei? ex parte aliqua fuimus audītores: loqge maiore gratia ac diuini nescio quid ac sup humanā vocē sonans illis magi sermonib? q de ei? ore pferbatur audiuim? . Nunc etiā beatus anthomius cū fidei athanasij testimoniū latur? aduersus arrianos de thebaide alexandriā descendisset: magnificis solatibus est vñs. Nihil inquit te offendit didime. q carnalibus oculis videris orbat? Desunt em̄ tibi illi oculi quos mures vel musce et lacerte habet. Sed letare q babes oculos quos angeli habet: et quib? deus videtur: per quos magnū tibi scientie lumen accenditur. Hieron. in libro de viris illu. sic ait de eo. Didimus alexandrin? captus a parua etate oculis: et ob hoc elementorum ignarus. tantū miraculū sui omib? pbit ut dialecticā quoqz et arismetricā et geometriā: q vel maxime visu indigent vsqz ad pfectum didicerit. Nūc plurima nobiliqz cōscripsit. Commentaria in ps cōs. commētarīa in euangeliā mathei et iohannis. De dogmatib? cōtra arrianos libros duos. Et de spiritu sancto libū vñm quem ego in latinū verti. In Eysam thomos. xviij. In Osee cōmentariorū libros. iij. In zachariam meo rogatu libros. v. Et cōmentarios in Job et multa alia. Dicit autē vineen. spec. histo. libro. xv. Omniū bonū librorū didimi vsqz repperit: pter librum de spū sancto. quem testatur hieron. se transulisse. Et in plogo eius ipse hiero. sic ait. Volens aliquid garrire de spiritu sancto malui alieni operis in terpes epistole: q vt quidā faciunt informis cornicula alienis me coloribus adornare. Legi dudum libellos de spiritu sancto et intra comici sententiā ex grecis bonis: latina vidi non bona. Nihil ibi virile. nihil districtū. sed totum flaccidum molle et mitidum. Didim? No me? oculum habes sponse. et illa lumina q incādescētes segetes ielus pcepit subleuari. pcul altius intuens. antiquis nobis more reddīt vt propheta vocē videns. Certe qui hunc legerit: latinozū furta cognoscat et cōtemnet riuulos: cum ceperit haurire de fontibus. Ex illo libro didimi cōtra errores grecoz sic habet in decretis. de pse. dist. v. c. vlti. Saluator q et veritas ait de spū sancto. Nō em̄ loquet a semetipso: hoc est sine me et sine ptre et parris arbitrio: quia inseparabilis est a mea et parris voluntate. Et amplius: qz ex se nō est: sed ex pte et a me ē. Ego veritatē loquor. i. in spū q loquit: siquidē spūs vñtatis est. Dicere em̄ et loq in trinitate nō fm psonarū nō fm strā qua nos sermocinamur et loquimur accipiendū est: sed iuxta formam incorpōraliū naturarū et maxime trinitatis: que voluntatem suā iugiter in corda credentiū eorū cordibus inserit: qui eā digni sunt audire. Siquidem dicere patrē et audire filiū: vel eōtra filiū loquēte et audire patrē: est eiusdē nature esse patrē et filiū: et in pte et in filio cōnegus est et cōmūio spūs sanctus: q est spūs veritatis. et spūs sapiētie nō pōt audire filiū loquentē q nescit: cum vocipm sit qd pferat a filio. i. pcedens de? de deo: spūs veritatis pcedēs a veritate. cōsolator manās de cōsolatore. bec ibi.

Caplm. vi.

Quasi arcus refulgens inter nebulas glorie. Sic beatus Hieron. arais glorie. i. gloriofus inter nebulas obscuras delinquentium et errantiū positus. irradiat ecclesiam. scripturam sacā obnubilatā falsitatis hebreorum et grecorū et latinoz male interpretantiū: verissima et tenacissima interpretatiōe. Ex hebreo quo ad ver? testamētū. et ex greco q ad nouū: excepti paucis trāsferēs in latinū fide libus tradidit: plures ei? libros cōmētando: multos bereticos sua doctrina cōfurādo. Qui ecclia tantū auctori patis ppter claz lumē sapie ei? tribuit: vt qz sinas. vñ lē

broz scribentiū ipse reprobatū reprobare habeant: et q ipse scripsit firma teneant. vt pty dist. xv. Sancta romana. Et cum dense nebulę emulantiū cū conati fuerint diuersis calūnijs ipsi? gloriā obfuscare: inter eas magis resplenduit veritas et sanctitas eius. Iste itaqz hiero. Eusebij filius oppido stridonis qd dalmacie et panno mie confines tenet fuit oriundus. Rome puer baptizatus grece. hebraice. et latine lingue plenissime eruditus. Doctum in grammatica. Victorinū in rhetorica. Grego. nanzanzenū in sacra scriptura pceptorē habuit. Et autē ipse de se scribit ad eusebiū: cum in adolefcentia sua nimis delectaret in studio auctoz gentiliū. de die ci cerone. de nocte platonē auidē legens: cū qñ librorū pphetarū videret. sermo bozebat incule? vñcos omitebat: quadā vice circa mediā quadragesimā tam subita et ardenti febre corripit. vt toto frigescente tā corpe vitālis calor in solo pectore palpitaret. Dñ ergo exequie funeris parent ad tribunal iudicis rapit vbi imensum lumen inerat. Interrogat? cui? cōditiōis est? Rādit xpianus sum. Ad quē iudet. Vñtatis inqz. Licet onianus es nō xpian? Vbi em̄ est thesaur? tu? ibi et cor tuum. At hiero. obmutuit. Et cōtinuo iudei durissime eū cedi ab astantibus iussit. Hiero. No clamās et ciulans ait. Vñserere mibi dñe miserere mei. et qui astabat iudicem precabant vt veniam tribueret adolefcenti. Ipse No p deū iurare cepit et dicere. Nē si vñqz habuero gentiliū codices. si vñqz legero te negaui. In hoc verbo iuramenti dimissus ad se reuersus. inuenit se lachrymis infusum. et ne putaretur somnium hūcūtes scapulas ex verberib? ante iudicem suscepit. Hoc in puncto tangit rabanus de pressuris eccliasiticas dicens. Legimus beatum hieronymum ab angelo flagellatum. eo q vt xpianus gentiliū figmentis intenderet. dist. xxxvi. Tanto ergo studio postmodū libros sacros legit quanto vñqz gentilib? vacauerat. Et si qñ postmodū in libris suis testimonio inducat gentiliū: causam huius assignat. dist. xxxviij. Qui de mēsa dices. Si qñ cōtinuū līarū seculariū recordari? aliqua ex his dicere. q olim obmissim? nō nre volūtate est sed vt ita dicā grauissime necessitatis. vt pben? ea q a scis pphis. ante secula multa predicta sunt. tā grecoz rū q latinoz. et aliarū gentiū līs orinēri. Annos itaqz. xxxij. cū esset. romane ecclie cardinalis p̄s: ordinat. Et dum rome p triennij sacris līs insudasset et puritate vite et abstinentijs epimia scitatis exēpla pberet. tantū apud ppos suos famoz obtinuit. vt ex oim iudicio summo sacerdotio dign? censeret. Et dñ quorundā clericor et monachozum lasciniā increparet: et illi nō ferētes in dias ei tēderet. vesanie eoz locum p̄bēs ab vñbe recedēs ad gregoriū nāzāzenū cōstantinopolitanū ep̄m pfect? est: eruditionis plenissime eā in diuinis oraculis. Qualitas insidiarū insinuat a qbusdā q ei parare sunt. videlz p immisiōne oculatā muliebris vestis i thalamū suū remota p̄p̄ia. et cū de nocte ad matutinas surgens illā muliebre indueret: p̄p̄iam existimās. ingressus est eozū derisus ab emulis qñ mulierē teneret i camera. sed hoc nō est multū autēticū. Postqz No excellēssime noticiā sacre pagine adept? est a Gregorio ad beremū trāsūt: vbi quāta sustinuerit ipse narrat sic scribēs ad eusto. Quoties in heremo cōstituit? et in illa vasta solitudine que crusta solis ardorib? horridū monachis p̄stat habitaculū: putauit me romanis interesse delicijs. Beate solus: qz amaritudine replet? erā. Hōzebat facies mea deformia et squalida cutis siti exhyopisē carnis obduerat. quotidie lachryme: quotidie gemitus. Et si quādo repugnantē somnus grauis imminens oppressisset: nudo humo vir coherentia collidebam ossa. De cibis No et potu taceo: cum etiam languētes monachi aqua frigida vtantur: et coctum aliquid accepisse luxurie sit. Ille igitur ego qui ob gelennę metum tali

De hōze
rōe hōze
nini p̄
libros
tūm.

Leo igēs
venit ad
beatū
hieron.

Leo por
tat ligna
ad mona
steriū bea
ti Hiero
nymi.

Hieron.
cedit ab
vñbe ro
mana.

Dec hōze
vel simia
sunt in sa
lu. de bel
lo iugur
tino. vñ
describit
sit? affri
ce.

me carcere cōdenauerā scorpionū tñ socius et ferarum sepe choris intererā puellarū. Hālebant ora ieiunij et mens desiderijs estuabat. In frigido corpore et ante hominē suum iam carne premortua sola libidini incendia bulliebant. Itaqz omni auxilio destitutus ad iesu iacebam pedes. rigabā lachrymis. crine tergebā. et repugnātem carnem hebdomadarū inedia subiugabam. Hō eru besco cōfiteri infelicitatis mee miserā: qñpotius plango me nō esse qd fuerim. Demini me clamantē diē crebro iunxisse eus nocte: nec p̄s a pectoris cessasse verberib? q dñō rediret impante tranquillitas. Ipsam qz cellulam meam quasi cogitationū mearū conscia p̄mescere bam: et mihi met iratus et rigidus solus deserta penetra bā. Scubi cōcana vallū vel aspera motū p̄rupta cernebā. ibi mee ofonīs locus illud miserrimū carnis erga stulū: et vt mibi testis est deus post multas lachrymas post oculos celo inherētes: nōnunqz videbar mibi inter esse agminib? angeloz. et ler? gaudensqz cātabā post te in odore vnguetoz tuoz curremus. bec ille.

S. i. Quadriennio autē huius penitentie sic exacto ad oppidū berthelem remeant. ibiqz in breui multos discipulos coadunās in sancto pposito vite religiose et translatione scripturarū quinquaginta annis et sex mensibus desudauit. Quadañ autē die aduersperascente dum de scripturis cum discipulis suis disputaret. subito leo claudicans ingressus est cuius timore dum fratres diffugerent. Hiero. ei quasi hospitio obuiat. Et dum leo sibi pedem ostenderet. iubens illum a fratribus abluū inuenit q a sentibus lesus esset. Nec mora leo conualuit: et omni feritate deposita inter eos quasi domesticum aial habitauit. Tunc hiero. videns q tā p sanitate pedis q p eorum vilitate venisset: ex consilio fratrum id ei iniunxit officij vt asinū qui ligna de nemore deferrebat in pascuis custodiret. Inter ea leo sicut obediens quadam die pascente asino somno pressus dormiuit. et ecce negociatores asinum sine custo de videntes fecū duxerūt. Expergescens leo sociū nō inuenit. et cū diu vbiqz perquirens nō inuenisset ad portaz cenobij tristis aduenit. Et videntes frēs q tardī solito sine asello venisset. et veniens ingredi non auderet puta uerunt q fame compulsus asinum comedisset et nihil ei dantes is ad residuum cadaueris remittentes cū tñ hoc ambigerent: exierunt ad pascua si forte aliqd signū mortis eius inuenirēt. Qui reuersi q nihil inuenissent hieronymo retulerunt. Et dānū patienter ferētes et leonez humane tractantes impouerūt ei aselli officij: vt sez ligna de silua deferret. Cum autē hoc diligēter ageret: quadā die dum portatis lignis ad agrum exisset: quasi adhuc socium suum sollicitē querēs: vidit a lōge negociatores onustis camelis asino illo pcedere eos venientes. Hos est em̄ regionibus illis vt cum lōgius cū camelis gradiūt: pcedere et collo funiculū euz nolula habētem secum ducat. Cum ergo inimicē p̄p̄inquaret: leo recognito asino cum magno rugitu irrūit sup eos: Et fugietibus hominibus leo cauda terribiliter terraz feriens: oneratos camelos ante se ad monasteriū ire coegit. Audiēs bec Hieronymus iubens summū silentiū: benigne aperire precepit. vt exoneratis camelis diuinam voluntatem super hoc expectaret. Tūc leo per monasteriū vt solebat deambulās et ad singulos fratres se prosternēs: quasi de culpa quam nō fecerat cauda veniam postulat. Cum autē sanctus Hieronymus moneretur hospitibus necessaria preparasset: ecce hospites stare p̄e foribus nūciantur: qui abbates videre volebāt. Ingrederētes ergo verecūde ante hieronymū prosternūt: vt pro culpa commissa furti veniāz mererentur. Et ille eos clementer eleuans et monens deinceps ne aliena vsurparent: precepit vt reficerētur

receptisqz camelis cum mercibus abirent. Illi nō nihil comedere voluerūt donec hieronymo plurimū reluctādi darent medietatem olei quod ferebant. Et deinceps a se et suis beredibus eadem olei mensura annuatim vt mitteretur ei sponponderunt. Et sic leti ad propria redierunt. Legitur in quibusdam opusculis que intulatur augustino: et alia cirillo vel alijs de multis miraculis factis post mortem hieron. ad inuocationē eius. Et p̄cipue de tribus mortuis suscitatis postea tunica sua sup eos: qui retulerunt penas et gloriā eis ostensa in alia vita. Sed quia non est autēticū tales doctores illa scripsisse. vñde nec Vincentius in speculo historiali. nec tabozus de voragine. nec alij historiographi de illis faciunt mentionem: ideo illa referre omittimus. De scriptis suis sic dicit Vincentius libro. xvij. spec. histo. Expositiones fidei sue ad Damasum papam. Tractatum vñm de simbolo nyceno. Commentaria super eccliasitica librum vñm. Super Eysam libros decē et octo. Super Hieremiam libros viginti. Super Ezechielem libros quattuordecim. Super Daniele librum vñm. Super Osee libros tres. Et similiter sup singulos minores p̄phetas. Sup Martiū libros quattuor. Sup Marcum librum vñm. Sup epistolam ad ephefos. Et sup epistolam ad Galathas. Et sup epistolam ad Titum. Et super epistolam ad Philemō. Plures libros de hoc qd scriptum est vñs vñs vñm. Ad oceanum de duodecim questionibus ad helvidiam. De questionibus sy meon. ad Algafiam. De questionibus hebraicis librum vñm in genesi. De tribus questionib? ad damasum papam librum vñm. De questionibus hebraicis in libris regum libros duos. De questionibus paralipomenon libros duos. Breviarij super psalteriū librum vñm. De optimo genere interpretandi ad pamiachū librum vñm. De interpretationibus hebraicorum nominū librum vñm. De studio scripturarū ad paulinū librum vñm. De veste sacerdotali librum vñm. De prodigo ad damasum librum vñm. De corruptione. lxx. in psalterio librum vñm. De xlij. mansionibus filioz israel librum vñm. Contra bereticos in genere tractatū vñm. Contra pelagianos libros. iij. Contra iouinā. libros. ij. Contra luciferiā. librum vñm. Contra eluidiū de perpetua virginitate marie librum vñm. Contra vigilantiū librum vñm. Contra origē. de resurrectione librum vñm. Ad antiū presbyterū de erroribus origē. librum vñm. Contra rufinū presbyterum aqlee librum vñm. Apologeticū ad August. librum vñm. Exhortatoriū ad iulianū librum vñm. De penitētia ad rusticū librum vñm. De hōie pfecto librum vñm. De bñto. Iocibim et aine librum vñm. De signis quādecim iudiciū pcedentibus tractatū vñm. De illustribus viris librum vñm. De diſtancia locoz librum vñm. De vita clericor ad nepocianū librum vñm. Epitaphiū nepotianū ad helydorū librum vñm. De institutione clerici vel monachi ad paulinū librum vñm. De vita monachi ad rusticū librum vñm. De vita clerici ad oceanū librum vñm. De vñginitate seruanda ad eustochiū librum vñm. Ad demetriadem vñgine librum vñm. Ad allechā de institutione filie sue librum vñm. Ad matrē et filiā in gallia cōmorātes librum vñm. Obiurgatiōes susanne vñginis cōsecrate. De lap su suo librum. j. Ad geruchā de monogamia librum. j. Ad furā de seruāda viduitate. librum vñm. Ad salumiā de morte nebridi. li. j. Ad paulā cōsolatoriū sup dormiōe bleſille li. j. Ad pamiachū de dormitione pauline. li. j. Ad oceanū de morte fabiole. lib. j. Ad tirasium cōsolatoriū sup dormitione filie sue. Epitaphiū de morte paulē librum vñm. Ad mumeniū et Ale xandrum de resurrectione carnis librum vñm. Apologeticū cum ad pamiachū librum vñm. Ad helyodorū de cōremptu seculi librum vñm. Ad respbōrē. librum. j. Ad dominicū. nē. li. j. De trib? vñtibus. tractatū vñm. De morte osie et feraphin et calculo. librum vñm. Expositiones ps. xliij.

De libris
bri hiero.

Ad principia regine lib. i. Epistolas breues ad diuersos. lxx. Sermones. x. Et paupter de assumptione bte marie virg. i. mis multu. pti. et notabilis. Et ex his breuiter aliq. excerpta hic subdunt: qz plura habent etia in decretis.

§. ii. Nihil christiano felicius

cui pmittunt regna celoz. Nihil laboriosius eo q. de vi ra quotidie periclitat. Nihil fortius eo qui vincit diabolum. Nihil imbecillius eo qui a carne supatur. Judas de aplatis fastigio in pditionis tartaru labit: et nec famititate comit. nec in tinctione bucelle nec osculi gratia frangit: ne quasi boiem tradat que filiu dei nouerat quid Salomone sapietius: atramie infatuat amoribus mulieru. Nec dicimus vt prima te fili rustice fronte doceamus magna cepisse et celia sectari: et adolefcentie immo et pubertatis incertina calcant: pfecte quidez etatis gradu scandere: sed lubicu iter esse p qd gradieris. nec tantu glorie sequi post victoria quantu ignominie post ruina. Et cio me offensus plurimos q. generalem de vtijs disputatione in sua referunt cotumeliu: et du mibi ira sunt: suam indicat pscientia: multoq. peius de se q. de me indicat. Ego emi nemine nominabo ne veteris comedie licentia certas aligam atq. pstringam. Pudentis viri est dissimulare imo emendare qd in se intel ligat et indignari sibi: nec in admonitore maledicta co gerere. Et infra. Et habetur. xvi. q. i. Si clericus te ti llat desideru. Discas quod possis docere: et rationabili lem hostiam offeras ppo: ne miles anteq. tiro: ne magister sis prius q. discipulus. Nunc monachi cunabula morisq. discimus. P. inuicem tractandum est vtrum solus an cum alijs in monasterio viuere debeas. Vbi placet vt habeas sanctorum contuberniu nec ipse te doceas: et absq. doctore ingrediaris q. nunq. ingressus est statim q. in partem alteram declinadu sit et error pateas. Plusq. aut minus ambules q. necesse est: ne currens lateris moramq. facies obdormias in solitudine cito subreptis superbia. Et si parumper seimauerit hominemq. non viderit: putat se alicuius esse memeri. Oblitusq. sui feruos indicat alienos: quod gula poposcit porrigit manus. Dormit quantu vult. Facit qd voluerit: nullum ve retur omnesq. estimat inferiores. Quid ergo solitaria vitam rependimus minime quippe. q. sepe illam laudamus. Et infra. Et habet de conse. dist. v. Nunq. de manu et oculis tuis liber psalterij recedat. Corpus pariter et animu tendat ad dnm. Iram vince patientia. Ama sciam scripturarum et carnis vitia non amabis: nec vacet mens tua varijs purbationibus: q. si peccati tuo infederint: dominabunt tui et deducunt te ad delictu maximu. Fac et aliquid operis vt diabolus semp te inueniat occupatum. Vel fscela tere iunco vel canistru lentis flecte viminibus. Seratur humi. Areole equo limite diuidantur. In quibus cu olerum sacata sint semina vel plante p ordinem posite aque ducant irrigue. Inserantur fructuose arbores vel geminis vel surculis. vt paruo tpe la boris tui dulcia poma decerpas. Apum fabricare aluearia ad quas te mittunt Salomonis puerbia: et monasterio ordinem et regularem disciplinam in paruis disce corporibus. Terantur et lina capiendis piscibus. Serbantur et libri vt man. opet cibos et aia lectione satiet. In desiderijs emi est omnis ociosus. Egyptioz monasteria hunc tenere more: vt nullu absq. ope et labore suscipiat: no tam ppter victus necessitate: q. ppter aie salute: ne vagetur pnciosis cogitationibus. Addit exempla de fe quidem: quia in iumenture sua cu etia ieiunius mens et ebrietas couerso ad fide ad discendu idioma bebraicu: in quo multu laborauit. subdit et aliud exemplu de quodaz adolefcenti greco in monasterio egypti qd oculis vidit q. repret. grauitur vitio carnis: cu nulla corporis abstinentia

De moribus et vita monacho rum

Ma accidia est nutritio vitio rui. de qua Quid? li bzo. j. de poto. elegia. vi. Lerni vt ignauum. corruptor otia cor. p. Et vitu capiatur ne moueant aque.

flamma carnis extinguere posset: hac arte cum curant. Precepit vni ex monachis vt iurgis et conuicijs cum insectaretur: et post hec veniret ad accusandu cum ad abbatem: tanq. ei conuiciatus iniuria irrogasset. Sup. quare adolefcentis adeo afflictus est ex illatis hmoi cotume lijs et falsis accusationib. vt infra anni a temptationibus illis fieret liber. Ab abbati interroganti quid se in hmoi temptatione haberet: ridit. Pater mibi viuere no licet et fornicari libet. Et infra. Nulla ars absq. mgro discit. Et muta animalia et feraru greges ductores sequuntur suos. In apibus pnceps vnus. Duces vna sequuntur ordi ne litterato. Impator vnus. Iudey pnuicie vnus. Eps vnus. Roma vt pdita est duos fratres simul bte no potuit reges: et paricidio dedicatur. In nauu vnus gubernator. In domo vnus dñs. In quouis gradi exercitu vni signu expectat. Per hec omnia ad illud tendit oratio vt docerem te non tuo arbitrio dimittendu: sed viuere debere in monasterio sub vni disciplina patris consortioq. multoz: vt ab vno discas humilitate: ab alio patientia hic te silentium: ille doceat mansuetudinem. Mo facias qd vis. Lomedas quod iuberis. Habeas qd acceperis: et quantu acceperis vestiarijs. Operis tibi iniuncti pensa psoluas. Subdantis cui non vis. Lassus ad stratum venias ambulansq. dormites nec dum expleto somno surgere compellaris. Dicis psalmum in ordine tuo: in quo non dulcedo vocis: sed mentis affectus queritur. Seruias fratribus. Hospitum pedes laues. Passus iniuria raceas. Prepositum monasterij timeas vt dñm. Diligas vt parentem. Credas tibi salutare quicquid tibi ille preceperit: nec de maioris sententia iudices cui officiu est obedire et implere que iussa sunt. Et infra. Nequaquam consideres quid alij mali faciant: sed quid boni tu facere debeas. Ita igitur age et viu. vt ad altare xpi quasi virgo de thalamo procedas: et habeas defozis bonum testimonium. Idem ad paulinu. Si officiu vis exercere presbyteri. si epatus te honor vel opus forte delectat. viu in vrbibus et castellis: et ad alioz salute. fac lucru tuu. Si aut cupis esse qd diceris. i. monach. i. solus: quid facis in vrbibus. q. vtijs no sunt soloz habitacula sed multoz. Habet vnumq. propositum principes suos. Romani duces imitentur camillos patricios regulos sapiones. Philosophi proponant sibi pittagora. socrate. platonem. aristotilem. Poete emulentur homeru. virgiliu menadrum. terentiu. Historici. Salustiu. herodotu. pliniu. Oratores lisiam. demostenem. tullium. Et vt ad nostra veniam. epi et presbyteri apostolos et apostolicos viros quoz honore pfidentes habere videant et meritu. Nos aut habeam. ppositi nostri pncipes paulu. antoni. machariu. bilarionez. Hostes principes helyas et helyseus. Hostri duces filij pphetaru et rachabite.

§. iii. Quod sapietia magis ex

petenda sit q. eloquentia et magis studiū sacraru lfaruz q. seculariu. Hicero. in epla ad nepotianu. David frigidus senex obuoluit vestimentis: et nisi copleru adolefcentule no tepescit. Que est igit ista summitis vxoz et ngo tam ferues: vt frigidu calefaceret. tam sanera: vt calente ad libidine non puocaret. Exponat sapietissimus salomō patris sui delicias: et pacificu bellatoris viri narret amplexus. Posside ait sapietiam: posside intelligentiam. Ama illam et seruabit te. Omnes pene corporis virtutes mutatur in sensibus: et crescite sola sapietia: cetera decrefunt. Ieiunia vigilie elemosyne. buc illucq. discursus peregrinoz susceptio. defensio pauperu. instantia orationu et perseverantia. visitatio languentium. et operatio manuum: et cuncta que per corpus exercetur fracto corpore minora sunt. Nec hoc dico q. in iuuentibus frigeat sapietia que in plerisq. senib. etate marcescit: sed q. adolefcentia multa corporis bella sustineat

Nota pudente abbatem.

Dictu te mistoclis pbi.

Beati cypriani dictum.

et inter incertina vitioz et carnis titillationes q. ignis lignis viridib. suffocet: vt suu no possit explicare fulgore. Senectus no eoz qui adolefcentia suaz honestis artibus instruperant: et in lege dñi meditati sunt die ac nocte: etate fit doctior: vti certior: pcellu tpls sapientior: et veteru studioz dulcissimos fruct. metit. Unde et sapiens ille vir grece themistocles cu expletis. xvij. annis se mori cerneret dixisse fert se dolere q. tuc egredere ref de vita q. sape cepisset. Porro summitis lingua nra oceana b: vt significet calere sapietia et diuina lectio ne feruere. Quoz sum bec ta logo repetita pncipio. Nec a me querat declamatioes pueriles sententiaru stoculos verboy lenocinia: et p fines caploz singuloz acuta quedā breuiterq. cōclusa: q. planius et clamoze exeret audientiu. Amplectetur me modo sapietia: et abisag nra que nunq. senescit in meo requiescat sinu. Audi ergo vt beatus cyprianus ait. Non diserta sed fortia. Audi fratrem collegio: patrem senio. hec ille.

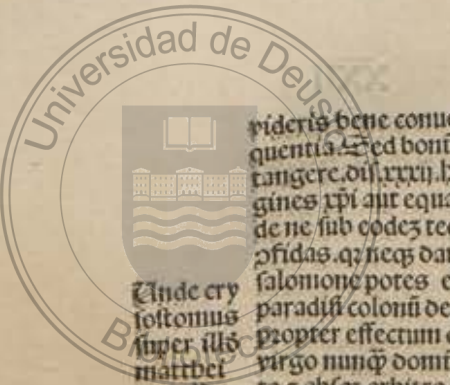
§. iiii. Reprehendit autem idem

Hicero. studiū gentiliu seu seculariu litteraru no simplr ex toto: sed nimiu vel finē indebitu. sob delectationem eloquentie vel ostentatione glorie: no ad eruditionem vel p ommissionem. et hoc magis viliu et agneciu suo statui. vñ et ipse Hicero. ait ad Damascum sup euangeliu de pdigo. Sacerdotes dei ommissi euangelis et prophetis vide mus comedias legere. bucolicoz versu nba cantare. teneretq. gliliu in manib. et qd in pueris est causa necessitatis: crimen in se facere voluptatis. dist. xxvij. Idem ca. seq. Hone vobis videt in vanitate sensus et obscuritate mentis ingredi. q. debet ac noctib. dialectica arte tor quent q. phisicus pscrutator oculos tras celu leuat. et vltra pfundū terraru et abyssi in quoda inane demergit: qui iambū feruet q. tanta metroz siluā in suo studiofius corde distinguit et cogerit. Et vt ad altera parte traseamus: q. diuitias p fas et nefas querit: q. adulat regib. hereditates captat alienas: opes pgregat: q. in momēto cui sit relicturus ignorat. Idē sup Esa. c. seq. Dicera inebriant qui abutunt seculari sapietia et dialecticozum tetriculis: que no tā vincla sunt appellada q. fantasma: ta. i. vmbre quedā et imagines: que cito pereit et resoluuntur. Et figurate sunt fm ipm Hicero. p siliquas quas porci maducabat. quib. pdigus ille euagelic. cupiebat implere ventre suu nec poterat. Cibus emi demonuz est talis doctrina que mentē inflat no satiat: sed ad debitu finē et debito modo talibus studere non arguit. Hicero. sed sup eplam ad Titu inqt. Si quis gramaticā artem nouerit vel dialerica: vt recte loquedi rōnem habeat: et inter vera et falsa diiudicet: no improbam. Geometria et arismetica et musica habet in sua scientia veritatem. sed no est scientia illa pietatis. Scientia pietatis est nosse legere scripturas et intelligere pphetas. euagelio credere: apostolos no ignorare. di. xxvij. si quis. et ca. seq. dicit de dantele et socijs eius. Discant ea mēte doctrinā chaldaica: qua moyses omne sapietia egyptioz didicerat. Discant aut non vt sequatur: sed vt iudicent atq. conuincant. Qno si quisq. aduersus mathematicos vel scribere imperitus mathefios rī sui pateat. et aduersus pbs disputans si ignoret dogmata pboz. hec ille. Nec duo sunt potissis opera ait Hicero. sup leniticum vt a deo discat legēdo scripturas diuinas. et sepius meditando: aut populum doceat. sed illa doceat que a deo didicerit non de proprio corde vel humano sensu: sed que spiritus sanctus docet. Et et aliud opus quod facit Moyses. Ad bella nisi vadit no pugnat contra inimicos. Sed quid facit. Orat: et donec orat vincit populus eius. Si dimiserit et relaxauerit manus: vincit tur populus eius. Orat ergo sacerdos indefinenter: vt vincat populus eius qui sub eo est: vt vincat hostes in

uisibiles amalechitas i. demones. di. xxxvj. Si quis. §. v. De vita et moribus clerico rum Hicero. ad nepotianum. Clericus qui chalti seruit ecclesie. Primo interpretetur vocabulum suum. et nomis interpretatione prolata: nitatur esse qd dicitur. Cleros emi grece latine iors dicitur. Clerici ergo vocantur vel quia de sorte dñi sunt: vel quia dñs ipse iors eoz est. id est pars clericoz. Tales igitur erubere se debent vt possideant dñm: et ipsi a dño possideantur. Qui possidet dñm cum ppha dicit: pars mea dñs: nihil extra dñm habere pot. Qd si quippiam aliud habuerit pter dñm: ei pars non erit dñs. Verbi gratia. Si auruz. si argentum si possessiones. si variam suppellectilem: cum istis pars eius dñs fieri dedignatur. bec. xij. q. i. Cleric. Et iteru. Negociatorem clericum. et ex inope diuitu et ex ignobili gloriosum factus: quasi quandā peste deuota. di. lxxvij. Et infra. Gloria epi est pauperum opibus providere. Ignominia sacerdotu proprijs studere diuitijs. Manus in paupere domo et tugurio rusticano. qui vix milio et cibario pane rugientem ventrem saturare poteram. mune simlam et mella fastidio. Et infra. Multi edificat parietes et colinas ecclesie subtrahunt. marmora nitent. auro splendent laquearia: gemmis altare distinguunt. et ministroz xpi nulla est electio. Neq. no mibi aliquis opponat diues. in iudea templum. mensam. lucernas. et thuribula. patellas. scipbos. mortariola. et cetera ex auro fabricata. tunc hec probatur a dño: quando sacerdotes hostias immolabant. et sanguis pecudum erat remissio peccatoz. q. q. hec omnia precesserint: in figuraz. Scripta sunt aut ppter nos in quos fines seculoz deuenerunt. Hunc no cum paupertatem domus sue pauper dñs de dicanerit: potemus crucem. et delicias lutum putemus. Et infra. Amico quippiam rapere furtum est: ecclesiam fraudare sacrilegium. Accepisse pauperibus eroganduz et esurientibus plurimis illud referuare vel timidum est vel cautum. Aut quod apertissimū sceleris est. exinde aliquid subtrahere oim predonum crudelitate superat. Et infra. Socrates ille thebanus homo quondaz ditissim. cum ad philosophandum atbenas pergeret. magnu aur pondus abiecit. nec putauit se posse et virtutes simul et diuitias possidere. Hos subfrenati auro xpm pauperem sequimur. et sub pterextu clemosyne pristinis opib. incubantes. quo possumus aliena fideliter distribuere: qui nostra timide referuamus. plenus ventris facile de ieiunijs disputat. Non hiero solimis fuisse: sed hiero solimis bene vixisse laudandū est. bec oia hiero. xij. q. i. Gloria. Idem ad eundem. Esto subiectus potiffici tuo: et quia si aie parentem ama. Sed epi sacerdotes se esse sciat no dños. Hicero. dñs clericos quasi clericos. vt ipis epis a clericis quasi epis bonoz de feratur. Scitu est illud ora toris domich. Cur ego te habeam inquit vt principem: cum tu me non habeas vt senatorem. Unus dñs vnum templum: vnum ministerium. Quod aaron et filios hoc epi et presbyteros esse nouerimus. Recordemur semp qd petrus apls precepit sacerdotibus. Nascite euz qui in vobis est gregem domini. non coacte: sed spontanea fm deum. Nec turpis luci gratia neq. vt dominantes in clero: sed forma facti gregis ex aio. Gloria pñs fili. sapiens. Gaudeat eps iudicio suo cum tales elegit sacerdotes. bec. xcv. di. lsto. Idem ad lucinum distin. xij. Illud breuiter te admonedu puro vt traditiones ecclesie sticas prefertim que fidei no officiunt ita putes obseruandas: vt a maioribus tradite sunt. Nec alioz. Stuetudine alioz cotrario more subuerti. Idem hospitioz tui aut nūq. aut raro mulieru pedes terant. q. no pot toto corde habitare cu deo: q. feminaru accessib. delectat. Femina pñs. secū pariter inhabitat. exurit. nūq. de mulier formis disputat. Femine nomē tuū nesciat. femina quā

Clericus negotiator.

Elegans dictu ora toris domich.

Unde cry
sostomus
super illis
mattbel
ix. Non
expedit
nubere.
Quid est
mulier mi
hi amici
cie inimi
ca. ineffu
gabilis
pena. Ne
cessarium
malu. Na
turalis re
tatio. De
siderabi
lis cala
mitas.
domesti
cum peri
culum. de
lectabile
detrimen
tum.

Et ambro
sius in ser
mone qua
dragesi
me famef
amici vir
ginitatis
est inimi
ca. laci
ne. Satu
ritas no
pedit ca
stitate nu
trit illece
biam.

videtur bene conuersantē. mente dilige. nō corporali fre
quentia. Sed bonū est mulierē nō tāgere. malū est ergo
tangere. dicitur. hospitoliū. Idem. Des puellas et vir
gines xpi aut equaliter ignora. aut equaliter dilige. Al
de ne sub opede recto maneat. nec in preterita castitate
pofidas. qz neqz dauid sanctior. neqz samson fortior. nec
salomone potes esse sapientior. Demento semper q
paradisū colūm de propria possessione mulier efecit. Si
propter effectum clericatus aut vidua a te visitatur aut
virgo nunq domū solus introas. solus cum sola secre
to et absq arbitrio vel testem non sedas. tales qz habeto
socios quoz pcurbentio nō infameris. Nō veste sz mo
ribus ornamentur. nec calamistro crispent comas. sz pud
icia habitu polliceant. Lamento oēs suspensiones et qēqd
ptra te pbabiliter fingi pōt. ne fingat ante deūta. Le
bra munitula et sudariola et fasciolas. et vestes ori dup
catas et oblatas ac degustatas cibos. bladasq et dulces
luterulas sanctus amor non bz. Del meū lumen meū
mediq desiderū xpus est. Oēs delicias et leporos. et risu
dignas ydantates et ceteras ineptias amatorū in co
medys erubescimus in seculi boib detestamur. quanto
magis in clericis et in monachis. Idē ad oceanū. Idē
ma temptamenta clericoz sunt mulierū frequentes ac
cellus. Inocium genus femina. ianua diaboli. via iniq
tatis. scorpionis perculsio. Flamigero igne percutit. cum
propinat. Stipula ignē incendit. exuritq fundamenta
montū. Ego iudico si cum viris femine habent. nō de
erit viscium diaboli. Remotio igit virtutis castitatis col
locat arma. Tecla post temptationem passionis antio
chie cum paulo phibetur pergere. Et idem ad nepotia
num. Diuinas scripturas sepius lege. immo de manib
tuis nūq lectio deponat. Disce qd doceas. permane in
bis q docuisti. Non confundant opera tua sermonē tuū
ne cum in ecclesia loqueris tacitus quilibet respondeat.
Lurigeri bec q didis nō facis. Dedicatus magister est q
pleno ventre de ieiunijs disputat. Accusare auariciam et
latro pōt. Docente te in ecclesia nō clamor ppli sz ge
mius suscitetur. Lachryme auditoz laudes tibi sint. Per
mo pfectu scripturā lectione conditus sit. Nolo
te declamatorē esse. et rabulū garrulū sine rōne. sz my
sterij peritū. Attrita frons interpretat sepe qd nescit. et
cū alijs suasit. sibi qz vsurpat scientiā. Nihil tam facile
q vilem plebiculam et indoctam contionem lingue volu
bilis te decipere. q quicquid nō intelligit plus miratur.
Quatus et sordes pari mō fugiēde sunt. qz alterum deli
cias. alterū glām redolet. Delū est e duob impfectis
rusticitatē scām hē. q eloquentiā peccatricē. Coniūta
tibi vitanda sunt seculariū. maxime eoz q honoribus tu
mēt. Turpe est ante fores sacerdotē dñi crucifixi. et pau
peris et q abo qz vescebat alieno inter lictos. sulu et
milites excubare. Iudicēqz puencie meli est apd te pā
derē. q te in palatio. Sint tibi pura. casta. simplicita. mo
derata et nō supposita ieiunia. continua. i. quotidie pāde
re quodidie esurire. Ieiunium curat vulnera delinquent
is. curatqz sanctificat. Idē. Sint tibi quotidiana ieiū
nia. Refectio fatietatē fugiens. Nihil em prodest bīduo
vel trīduo vaciū portare ventrē si pariter obstruatur. de
se. di. v. Idem in eadem. Lave ne linguā aut aures ha
beas priurientes. i. ne alijs aut ipse detrabas. aut alios
audias detrabentes. Et scito qz cuncta qde alijs loque
ris. tua snia iudicaris. Neqz nō est iusta excusatio illa re
ferentib alijs ego iniuriā facere nō possum. Nemo inmi
to auditori libenter refert. Sagitta in lapide nunq fi
git interdū resiliēs pcutit dirigitē. Nūq de formis mu
lierū disputas. Nec alia dom qd agat in alia pre noue
rit. Ipoctas adiurat discipulos suos anteq doceat et s
ba sua iurare compellit. Et torquet. sacro silentiūz fmo
nē. incessum māuetudis habitū moreqz describit. quā
tomagis nos qd aiarū medicīna cōmissa est. Dim xpiā

noz domos debemus amare quasi pprias. Confolato
res nos potius in merorib suis q conuicias in pspers
nouerint. Facile cōtēnt clerici. q sepe vocat ad pā
diū nō recusat. bec omnia. Hiero. in dicta epistola.
S. vi. De cōtemptu seculi ad be
lyoborum. Hiero. Lict pūulus ex collo pēdeat nepos
et sparso crine et scissis vestibus vbera quibus te lacta
uit mater ostēdebat. sz in limine pater iaceat. p calcati
perge patrē. sicis oculis ad verillū crucis enola. sum
mū pietatis genus est in hoc esse crudelē. Faciliter rū
pēbec vincula amor xpi. et timor gehēne. At cōtra. feri
ptura pcepit parētibz obsequendū. sed quicūqz eos
super xpm amat perdit animā suā. Gladium tenet ho
stis vt me perimat. et ego de matris lachrymis cogita
bo. Et. idem. Paupertatē times. sed beatos paupes
xps appellat. Labore terreris nemo athleta sine sudo
ribz coronatur. De cibo cogitas. sed fides famē nō ti
met. Supra nudā metuis humū eyela ieiunijs membra
collidere. sed dñs tecum iacet. Squalidi capitis horret
inculta cesaries. sed caput tuūz xps est. Infinita terret
heremi vastitas. sed tu paradysū mēte deambula. quo
tenscūqz illuc cōtēderis cogitatione. totiens in bere
mo nō eris. Et vt breuiter ad cūcta apostoli audias re
spondentē. Non sunt cōdigne passionēs huius tps sz.
Delicatus es charissime si et hic vis gaudere cū seculo.
et postea regnare cum xpo. Cū illa dies qua tubevo
cem pauebit terra cū populis. Lucubrior mūdus inu
giet. Potētissimi quodā reges nudo latere palpitabūt.
Exhibebit cū prole sua venus tūc ignitus iupiter addu
cet. et cū suis stultus plato discipulis. Aristotelis ar
gumēta nō proderūt. tunc tu rusticanus et pauper exul
tabis. ridebis et dices. Ecce crucifixus deus me. Ecce
index qui obuolutus pannis in pscipio vagit. Idē est
ille operari et questuarius fili. Idē qui fugit in egyptū.
bievestitus coccino. hic sensibus coronatur. hic magus
et demonium habēs et samarites. Lerne manus iudee
quas fixeras. cerne latus romane quod foderas. Idem
Hiero. de conse. dist. v. Non mediocriter erat qui min
bonū pferat meliori. Nonne rationabilis hominis di
gnitatem amittit. qui vel ieiunij charitatē vel vigilias
pferat sensum integritatē. vt ppter immoderatā ab
stinētiā et indiscretam pscipiorū vel officiorum de
cantationem. aut amentie. aut tristitie notaz incurrat.
Nūquid verborū flecti multitudine deus vt homo po
test. Non em verbis sed corde orandus est deus. Qua
propter melior est quinqz psalmorū decatio cum cor
dis puritate ac serenitate. ac spūali bilaritate. q psal
terij modulatio cum anxietate atqz tristitia. Ego domū
inquit odio habēs rapinam in holocaustum. De rapina
holocaustum offert qui vel ciborum nimia egestate vel
immoderate se affligit. Idem de conse. dist. v. Ne ta
les accipiam cibos quos aut difficulter digerere. aut
comestos magnos paratos et perditos labore doleam.
olerum ac pomorum ac leguminiū et facilius apparatus
est. et arte impendijqz cocorum nō indiget. et sine cura
sustentat humanū genus moderate sumptus. quia nec
auide deuoratur quod nutrimenta gule non habet. et
leuiori digestionē decoquitur. Vorbi fatietate nimia
generantur. Multiqz impatientia gule vomitu re
mediantur. et quod turpiter ingererunt. turpius ege
runt. Ipoctas docet in Amphibolismis. Trassa et ob
fessa corpora que crescendū mensuram impleuerunt.
nisi cito ablatione sanguinis minuantur. in para
lysim. et pessima morborum genera erumpere. Et
idcirco necessaria ea demptio est. vt rursus habeant
in qua possint crescere. Non enim in vno statu ma
nere natura corporum potest. sed aut crescere semper
aut decrecere. nec viuere animam nisi crescendi capax

Pulcher
rima di
cta sō bñ
notada.

Nota.

Ipoctas
medici di
cta.

des crudelis rigidus et cruciatus. q in diluio gen de
uit humanū. sup sodomā et gomorā ignem et sulphures
pluit. egyptios submersit in fluctib. israelitarū pstra
uit in heremo cadauera. scitote ideo ad pscens reddidit
se supplicia. ne in eternūz puniret. Si vera sunt que de
seueritate dñi pphete dicere vident. ipsi dixerūt. Non
iudicabit de bis in idipm in tribulatione. Si aut falsa
sunt. nō iudicabit de bis in idipm. ergo q pu
nit sunt postea nō puniet. Receperūt ergo et q in dilu
uio perierāt. et sodomite et egyptij. et israelite mala sua
in vita sua. Sed hoc intellige fm. doc. qm ad illos qui
inter ipa flagella cōpūcti sunt. Et si qz obijciat q si qz
in pscnti punit fm hoc nō puniet in altavita. qz nō iudi
cat deus bis in idipm. et sic optandū est adulteris et alijs
sceleratis. vt in pscntiāz breui et cito pena cruciat fm
stren et eternos. rūdē Hiero. Deū vt oim rerum ita et
supplicioz scire mēsuras. et nō pueniri sentētia iudicis.
nec illi in pscntē exerce de pnc pnc auferre pntem
et magnū pnti magnisqz diuturnisqz lū cruciatib. Si
quis aut punit fm vt ille q in sabbato ligna collegerat.
tales postea non puniet. qz culpa leuis pscnti supplicio
cōpūctū est. Hiero. sup malachiā. dist. l. Expurgabit
filios leui. Ep. em est vt iudiciū incipiat a domo dei.
Et alibi scribit. A sanctis meis incipite. In filiis leui
intelligēs oim sacerdotale dignitatē. Si autē sacerdo
tes purgati sunt et colandi. sp tribulationes. vt purū an
rum et argentū inueniant. Quid de ceteris dicēdū. Qui
cum emendati fuerint et colati. tunc offerēt deo iusta sa
crificia. Et placebit deo sacrificiū eoz qd offerent pro
iuda et hierlm. hoc est p bis qui dñm confitent et pacē
eius mēte cōspiciūt. De hereticis Hiero. sup epistolā
ad Galat. i. q. j. Marcion et basilides et ceteri hereti
cor pestes nō habēt dei euangeliū. quia nō habēt spū
tū sanctū sine quo humanū euangeliū non docetur. Nec
putemus in verbis scripturā esse euangeliū. f. tñ sed
in sensu. nō in supficie. sed in medulla. Non in verborū
folijs. sed in radicē rōnis. Idē in aggeo. Sic populus
iste hereticorū est in cōspectu meo dicit dñs. Omne qd
fecerūt. qd mīsi obtulerūt. v. vota v. p salute. v. paci
fica vel pro peccato vel holocausta. siue p elemosinas.
siue per ieiunia siue corporis castitatē. cōtaminata erunt
in cōspectu meo. qm sancta videant specie sui. tamen
qua offerunt ab eo q pollutus est in aia. polluitur oia
i. q. j. qm. i. ad salute. Duo sunt genera xpiānoz inq
Hiero. ad quēdā leuitam. Est vñ genus qd mācipatū
diuino officio et dedit cōtēplationē et orationē. ab omni
strepitu tēporaliū cessare cōuenit. vt sunt clerici et deo
deuoti. videlz quēsi. Ceteros em grece latine foris. quia
tales dñs in sortē. i. partē suā elegit. et. j. Aliud genus
est xpiānoz vt sunt laici. Laos em grece latine populus.
Idē licz tēporalia possidere. sed nō nisi ad vsum. i. non
ad fruendū. Nihil em miseriū q ppter minimū deum
contēnere. bis cōcessum est vxorem ducere. terram co
lere. inter virum et virum iudicare. causas agere. obla
tiones sup altare imponere. decimas reddere. et ita sal
uari poterūt. si vitia bene faciendo euitauerunt. vii. q. j.
duo. Qd clerici debēt pcellere laicos in bonitate. Idē
ronym. vii. q. j. Qualis est edificatio discipuli si intelli
gat se magistro esse maiore. Unde nō solum epi pscby
teri et diacones debēt magnopere prouidere vt cūctum
populum cui presidēt. cōuersatione et sermone pcellāt
verberant inferioris gradus. vt lectores. edicij. exorci
ste. acholici. et omnes omniū qui domui dei deseruiunt.
quia vehemēter ecclesiāz cūcti destruit meliores lai
cos esse q clericos.

S. r. Quod debent ad prelaturam
tam meliores assumi. Hiero. sup leuit. vii. q. j. L

cer dñs de constituendo principe pcepisset et elegisset
tamen conuocatur etiam synagoga. Requirit effi in or
dinando sacerdote etiam ppli pscntia. vt sciāt oēs et cer
ti sint. qz qui pstantior est ex omni populo. qui doctior
qui sanctior. qui in oi virtute eminentior. ille eligatur ad
sacerdotiū. Et infra. Amplius etiā q moyses prouocauit
oim synagoga signat. qz oēs animi virtutes debēt in
eligēdo sacerdote esse in vñ collecte. vt inuigilet in eos
oēs ai vtutes. et intēte sint. Nihil in eis sapientie nihil
scie. nihil desit industrie. sz adit ois multudo sensuū ad
sit ois pgregatio scām cogitationū. Idē hiero. in libro.
Numeri. vii. q. j. Si ergo rātus sic ait. dicit dñs ad moy
sen. Assume a temetipm ibm filiūz naue. et impone ma
num sup eū. Audis euidenter ordinationēz principis
populi tam manifeste descriptā. Nulla dei ppli acclama
tio. nulla panguinitatē ratio. nulla habita est pteplatio
ppinquitatis. Propinquus agro et pscntior relinquit
bereditas gubernatio. Nō populi illi tradat quē de ele
git. domini scz tali q habeat in se spm dei. et pcepta dei
in pscntu ei. sint. q sit moysi valde familiaris. i. in q sit
claritas eius legis et scientia. vt possint cum audire filij
israel. Contra appetentes vel superbiētes. de prelaturā.
Idem Hiero. vii. q. j. sic ait. Illud inferendum est ad
uersus eos qui de epatu intumescunt. putāt se nō dispē
sationem xpi sed imperium consecutos. quia non statim
bis omnibus meliores sunt quicūqz non fuerint epi or
dinati. et ex eo q ipsi electi sunt se extiment magis com
probatos. Si peccata filiorum ab episcopatu iustum p
bibent. quantomagis vniūsqz se considerans et scies
quia potentes potenter tormenta patienter. retrahit. se
ab hoc non tam bonore q onere et alioz locū q magis di
gni sunt nō ambigit occupare. Contra malos pscntes
dicit Hiero. vii. q. j. Audacter fortasse aliquid dicimus
tñ quod scriptum est dicimus. Non semp piceps ppli
et index ecclesie per dei arbitrium datur. sed prout meri
ta nostra deposcunt. Si mali sunt actus nri. et opamur
maligna dant nobis pncipes fm cor nostrū. Audi nāq
quid dñs dicat. Fecerunt sibi regem et non per me prin
cipem et non per consiliū meum. Et hoc dictum videt
de saule quē dñs elegerat. et eū regem fieri iusserat. Sed
qm nō fm dei voluntatē scz beneplacitū. sed fm peccato
ris ppli meritum fuerat elect. negat eū cū sua volunta
te vel pscntu pscntum. Et infra. Tale aliquid intelliga
mus etiam in ecclesijs fieri. si malignum faciat ppli in
psecutu deitatis ecclesie index datur sub quo famem et si
tim populus pariat. scilz audiendi verbum dei.

S. rj. Quod filij non sunt vel ma
li ex qualitate parentum vel ex coniugio aut fornicatio
ne geniti. Hiero. in epla contra rufinū. di. lvi. sic ait. Ma
sci de adulterio nō est eius culpa qui nascit sed illi q ge
nerat. Quomodo in seminibus nō peccat terra que con
fouet. nec semē quod in sulcis iacitur. nō humo et calor
quibus pparata frumenta in germen pullulant. sed verbi
grā. fur et latro qui fraude et vi eripit semina. sic gen. hu
manariū recipit in terra. id est vulua quod bonum est. rece
ptum cōfouet confortū corporat corporatū in membra di
stinguit. et inter illas seceret ventris angustias dei ma
nus semp opat. idē corpus creator et anime. Noli despice
re bonitatem figuli q te plasmanit. et fecit vt voluit. Ipe
est dei virtus et dei sapientia. qui in vtero virginis edifi
cauit sibi domū. Septe inter viros sanctos apostoli vo
ce numeratis meretricis est filius. Esau de rebecca et
ysaac. hyssidus tam mente q corpore quasi bonum tri
ticum in lolium auenafqz degenerat. qz non in seminib
sed in voluntate nascentis causa viciozū est atqz virtu
tum. Idem super Matt. dist. e. Domū noster ibus
xps voluit nō solū de alienigenis sz etiā de adulterinis
commixtionibus nasci. nobis magnā fiduciā prestas vt

Ad sacer
dotiū Ma
yt inquit
Augu. et
habetur
distinc.
lxix. c.
nemo.

Nemo
qpe no
cet in ec
clesia del
ampli. q
qui puer
sa agens.
nomē. vel
ordinem
sanctitatē
et sacerdo
tis habet
et. vide
ibi plenū
scilz in. d.
c. nemo.

Contra
malos psc
dentes.

Propter
que pta
venit fa
mes et fe
rus peni
na.

Memori
re hec no
intelligit
de his la
cis qd ba
buerunt
decimas
ante con
cilium late
ranen. qz
tales in
ste cas
possident

quidamq; domo nascamur tñ vt eius vestigia imite
mur: ab eius corpore non separemur cuius per fidē mē
bra sumus effecti. De elemosinis dandis. Hiero. super
malachiam. xvi. q. i. Reuertimini tractas illud malachie.
In decimis et primitiis obligatis me: et in penuria vos ma
ledicti estis ait dñs. Si qñ fames et penuria et rerū oim
egestas opprimat mundū. ait biero. Sciam? hoc ex ira
dei descendere: qui se in pauperibus si non accipiant ele
mosynam fraudari loquitur. et suam possessionem deci
mas et primitias interpretari possumus. Si quis etiam
doctus et eruditus lege dñi potest alios erudire. Nō de
bet sue assignare prudentie ingenioq; quod possidet: sed
gratias agat primum dño qui cuncta largitur deinde fa
cerdotibus eius atq; ministris a quibus doctus est: hoc
ille. et hoc est spūaliter decimas dare. De elemosinis dā
dis a clericis et quibus Hiero. ad damasum papam ait.
xvi. q. i. Qm̄ quicquid bñt clerici pauperes est: et domus
illorū oibus debent esse communes: susceptioni peregrino
rum et hospitum inuigilare debent. Maxime curandum
est illis vt de decimis et oblationibus cenobij et zenodo
chijs qualē voluerunt et poterunt sustentationē impēdāt
nec tā in pauperibus paupertatem q̄ religionē attende
re. vñm aut decimarū et oblationū laicis nullo modo pos
se puenire. qd̄ intelligit fm̄ glo. quo ad ius percipiendi
qz illud spūale est: sed quo ad fructū pōt ei cēdi ad rpus
De amore inordinato dñgū Hiero. ad Iovinianū. xxi.
q. iij. ait. Origo quidē erat honesta. amoris magnitudo
deformis. Nihil interest ex qua honesta cā quis infant
at. In aliena dñpē vroz ois amor turpis est: in sua mī
mus. Capiens iudicio dñs amare vrozem non affectu. i.
passione. Non regnat in eo imper? voluptatis: nec pre
ceps fert ad cōitū. Nihil fedit? q̄ vrozē amare quasi ad
ulterā. De vñris quides Hiero. sup̄ ezech. xii. q. iij. ait.
Putat qdā vñras tñ esse in pecunia. qd̄ quidē diuina
scriptura ois rei aufert sup̄abundantiā: vt plus nō recipi
as q̄ dedisti. i. mutando. Idē. Alij p pecunia fenerata
solent munuscula diuersi generis accipere. et non intelli
gunt scripturā vñrā appellare et sup̄abundantiā quic
quid illud est quod plus acceperit q̄ dedit. Caplm̄. vij.

Clasi stellam matutina i me
dio nebulę que pre ceteris stellis magis irra
diat. et precipue cū nebula in aere existit et so
lem ostendit. Sic facit antistes am
brosius in italia per marime vbi erant dense tenebre be
rethi arriane. tpe suo pre ceteris in ecclia fulsit doctrina
et sanctitate. precedens etate et in fide parū ante solē au
gustinū. vnde et sup̄ ipm̄ defunctū in feretro in ecclia po
siti: viderunt quidam stellam radiosā. Et biero. de xij.
doc. ait. Ambrosius sup̄ pfundorum pñiam raptus et ae
ris voluerit qdā in pfundū egredit. fructū de alto cape
videt. cū oēs sine fidei et ecclie sūt colūne. Et Aug? di
cit q̄ eius fidem et purissimum in scripturis sensum nec
inimicus ausus est reprehendere. Eius vitam paulinus
nolanus ep̄s scripsit. Idē igit ambrosius filij ambrosij
prefecti rome cū in cunabulis in atrio esset. postus et dor
miret examē apū subito adueniens facie eius et os ita
cōpleuit. vt quasi in alneolū suū intraret pariter et extrēt
que postea euolantes in tantā aeris altitudine subleua
te sunt vt humanis oculis minime viderēt. Quo pacto
territus pater ait. Si vixerit infantulus iste: aliqd̄ ma
gni erit. Rome igit lris erudit? cū causis p̄torij splen
dide posaret: a valentiniano impatore. ad regēdū emiliā
liguriāq; pūcias directus est. Cumq; mediolanū ve
nisset et ibide ep̄s tunc deesset. mortuo ip̄o ep̄o conuenit
ppl̄s vt sibi de ep̄o pūderet. Et cū inter arrianos et ca
tolicos de eligēdo ep̄o seditio non modica oziret illuc
Ambrosius causa sedande seditionis perrexit. Et statim
voz infantis intonuit dicens Ambrosium ep̄iscopū cū?

voce oēs vnanimiter cōsenserunt: ambrosiū ep̄m accla
mantes. Quo ille cognito vt eos ab hoc terrorib? remo
ueret: ecclia exiens tribunal p̄cedit. et p̄stetudine
suā tormēta p̄onis abhiberi iussit. Qd̄ cū faceret popu
lus: nihilomin? acclamabat. p̄m̄ tuū sup̄ nos. Tūc ille
turbat? domū rediit et p̄biam p̄fiteri voluit. Qui vt ne
hoc faceret reuocaret? est. Publicas q̄meretices ad se
ingredi fecit publice. vt his vñs ab eius ecclie popu
lum reuocaret: nō vt cū eis inq̄naret. Sed cū nec sic p̄fi
ceret: sed semp̄ popul? acclamaret. p̄m̄ tuū sup̄ nos.
Fugā media nocte petiit. Cumq; ticiū p̄gere se puta
ret: mane ad portā ciuitatis mediolanensē q̄ de romana
inuenit. Qui inuēt? cū custodiret a ppl̄o: relatiōe missa
ad clemētissimū impatorē valentinianū pro summo gau
dio accepit q̄ iudices a se directi ad facerdotiū peterē
tur. Letabat etia p̄bus p̄fect? q̄ verbū suū cēt impletū.
dixerat enī ei p̄fici cū daret mādātā. Age non vt in
dey: sed vt ep̄s. Et cum iterū abscedit? fuitet inuētus:
cum esset cathecumēn? p̄spiciēs in hoc dei voluntatem
baptizat? octaua die in ep̄ali sede sublimat. Vñc ipse
Ambro. in epla ad Hierocleses ait. Neopbitas p̄bibe
ordinari ne extollat superbia. Sed si nō deest hūilitas
competēs sacerdotiū vbi causa nō adheret: vitium non
imputatur. Ordinationē itaq; meam occidentales iudi
cio. orientales exemplo probauerūt. diffin. lvi. s. bis om
nibus. vbi glo. in hoc dicit cessare constitutionem: scilz
vt secum dispenseretur in hoc.

S. j. Cum autē in quadā ciuitate
pro ordinando ep̄scopo iussit. et eius electioni Justina
imperatrix et alij arriani cōtradiceret: volentes vt vn?
de secta sua ordinaret? vna ex arrianis Ngimibus impu
dentior ceteris tribunal cōscendit: et beatū ambrosium
per vestimentū apprehendit: volēs cum ad partem mu
lierum trahere: vt ab eis celsus de ecclia cum iniuria
pelleret. Cui Ambrosius ait. Et si ego tāto sacerdotio
indignus sum: te tamē non cōuenit in qualēcūq; sacer
dotem manū mittere: vnde timere debuisti iudiciū des
ne tibi aliquid cōtingat. qd̄ dictum exitus cōfirmat.
Nam die alia mortuā ad sepulcrū deduxit: gratias pro
cōtumelia repēdēs. Qd̄ factum oēs valde perterruit.
Mediolanū reuersus innumerās infidias et p̄secutio
nes passus est a iustina impatrice matre valentiniani iu
nioris arriani: numeribus et honoribus p̄tra cū popu
los cōcātante. Cū aut multi ex arrianis p̄cipue cū in exi
lium mittere niterent. vnus ceteris infelicioz intātum
furore excitat? est: vt domū sibi iuxta eccliam ambrosij
locaret. hac de cā vt in eadē quadrigā paratā haberet: q̄
pcurate iustina facilius raptū in exiliū deportaret: sed
dei iudicio ipsa die qua cū rapere arbitrabat? in eadem
quadriga de eadē domo in exiliū ipse pulsus est. Cui tñ
Ambrosius reddēs bona pro malis: sumptus et necessa
ria ministrat. Erāt aut tunc tēporis mediolani multi
a demonibus obsessi: q̄ se ab ambrosio torqueri magnis
vocibus clamarent. Justina autē et multi alij arriani ca
lūmantes hunc sermonē: dicebāt ambrosiū boies com
parare vt diceret se obsessos ab ambrosio torq̄ri. Tunc
subito vn? et illis arrianis a diabolo arreptus clama
re cepit. vñnā sic torqueatur vt ego qui ambrosio nō cre
dunt. At illi confusi demersum in piscinam hominē ne
cauerunt. Quidam hereticus acerrimus disputator du
rus et inconvertibilis ad fidem: cum audiret beatum am
brosum predicantē vidit ad aures eius angelū loquen
tem verba que populo predicabat. Quo viso ad fidem
quam persequebatur cepit defendere. Quidam auru
spex demones aduocabat et eos ad Ambrosium vt ei no
cerent transmittēbat. Sed reuersi demones nūciabāt
q̄ non solum ad ipsum: sed nec ad fores domus appo
pinquare poterāt: quoniam ignis insupabilis omne illud

Silr loca
tur in li
bris hie
ster de a
mā q̄ p̄pa
rauit pa
go. Qd̄
doctores
quo ipse
amā cru
cifixus ē:
nō Qd̄
doctores
hēdēter
ca. vij.

Aliud mi
raculum.

Aliud mi
raculum.

Aliud mi
raculum.

Aliud mi
raculum.

edificiū cōmuniret: vt etiā a longe positi ab eo vzerent.
Cū aut dictus aursper? ppter qdam sua maleficia tor
queret a iudice: clamabat se ab ambrosio torq̄ri. Quēdā
demoniacū ingredientē mediolanum demon dimisit et
egredientē de ciuitate iterū inuasit. Interrogat? autem
quare dimiserat ingredientē ciuitatē. Rndit: qz timuerat
ambrosio. Altera vice cū diabolus p̄ obsessū ab eo clama
ret se ab ambrosio torq̄ri ait sanctus. Obmutesce miser: qz
nō te torquet ambrosio. s. inuidia tua: qz vides boies illuc
ascēdere vñ tu infelix corruisti nā ambrosio. nescit inflari.
Et statim obmutuit. Cū autē quadā nocte quidā oculū
te adisset cubiculū suū: a iustina fce inductus et p̄cio vt
eum occideret: qñ dextra gladiū eleuauit vt eum p̄ceat
ret: statim aruit manus eius. Quadā die ambrosio ad pala
tium macedonij magistri officiorū vt p̄ quodam interce
deret venit. Sed cū fores clausas inuenisset nec intran
di copiam habere potuisset ait. Et tu qz ad eccliam ve
nies: et nō ianuis clausis: sed ap̄tis ingredi nō valebis.
Post aliquot tps timēs macedonius inimicos q̄ cū in
sequebatur fugit ad ecclia: s. ap̄tis ianuis intrare nō
potuit. Quidam clarissimi viri filius p̄sopbilus: vt re
fert Vincer. spe. bisto. li. xviij. admodū paruulus cū im
ferto spiritu laboraret. frequētī ofone et manu impo
sitione sacerdotis sanat? est. Deinde subita infirmitate
cōsacerdotis ambrosij absente ambrosio. cōposuit. Quem
cto sacerdotis ambrosij absente ambrosio. cōposuit. Quem
cto reuerēs in lectulo pueri mortuū inuenisset miserat?
matrē et p̄replat? ei? fidē. belyseo silis supra corp? infan
tis se cōposuit et orando viuū matri reddidit.

S. ij. Ut refert iacobus de vora
gine. Cū beatas ambrosio. romā p̄geret. et in quadam villa
tuscie apud quēdā boies nūmū locupletē hospitar? fuis
set. Illū super statu suo sollicitate requisuit. Cui ille. Gra
tus meus domine semper felix et gloriozus fuit. Ego di
uitijs infinitis abundo. seruos et famulos q̄plures ba
beo. copiosam familiam filiorum et nepotum possideo. et
omnia semper ad votū habui: nec mihi vnq̄ aliquid ad
uersum contigit quod me cōtristaret. Quod audies am
bro. ait bis qui secum erant. Surgite et hinc p̄cūs fu
giamus: qz dñs nō est in loco isto. Festinate nec in fugi
endo moram facite ne nos diuina vltio apprehendat: et
in p̄cis istoz pariter inuoluat. Et cū fugissent et aliquā
tūlū p̄cessissent. subito terra se aperuit et illi cū oib? per
tinentib? ad eū absorbit: vt nullū vestigium remaneret
nisi quedam fouea p̄fidissima. Qd̄ cernens ambrosio. dixit
suis. Ecce fratres q̄ misericorditer de? punit cū hic ad
uersa tribuit: et q̄ seueri irasit cū sp̄ p̄sp̄ra elargitur.
In parib? oriētis in quodā castello referēte Vñc. post
paulinū vbi s. Synagoga iudeoz a xp̄ianis cōcremari
est: eo q̄ iudei monachis xp̄ianis insultaret. sup̄ quo fa
cto cū comes oriētis ad theodosiū impatorē retulisset.
p̄ceptū impator vt synagoga ab ep̄o recedificaretur. Qd̄
p̄ceptū cū audisset Amb. ad impatorē eplam misit. in q̄
p̄uenit vt statutū illud reuocaret. Qui si dign? nō eēt vt
audiret? dign? etiā nō eēt q̄ p̄ eo audiret? vel cui preces
et vota sua cōmitteret: parat? etiā p̄ tali negotio mortē
subire: ne dissimulatione sui impatorē p̄uicatore face
ret qui tā iniusta cōtra ecclia p̄cepisset. Postea nō de
aquilea vbi tunc erat mediolanū reuersus impatorē in
ecclia posito: de eadē causa tractauit in ppl̄o. In q̄ tra
ctu introduxit p̄sonā dñi loquentis impatorē. Ego te
ex vltimo impatorē feci. Ego tibi exercitū tradidi. Ego
de semine tuo sup̄ solū regū constitui. et tu me. i. iūm
dis meis donas triumphos. Cui descēdēdi ab eyedra
imperator ait. Contra nos hodie ep̄scope proposuisti.
At ille respōdit. Non se cōtra ipsum: sed pro ipso fuisse
locutus. Itaq; obtinuit vt statutum illud reuocaretur.
Nec pus ad altare accedere voluit: nisi pus fide sua il

lud impator agere se debere testaret. Qua sponsione fi
de sua iterata: p̄git ambrosio. diuina mysteria. Cum qua
dam die quidā noie crescomi? ppter scelera sua capi ius
sus ad ecclia cōfugisset: a militibus stilliconis comit
orientis de ecclia rapas est et eductus: nō obstante p
bibitione et defensione ambrosij cū clericis suis. P̄der se
uerate autem ambrosio. in ofone cum clero: ar subito stu
te diuina dimissi leopardi saltu celeri ad locū in quo se
debant de ecclia triumphauerant ascēdētes: grauitē
laniatos dimiserunt. Quo viso stillico penitētia ductus
est ita vt p̄ multos dies satisficeret ambrosio. et illesus illū
reū qui ablatas de ecclia fuerat dimisit.

S. iij. Ex predictis igitur et etiā
ex his que dicta sunt. s. in precedenti titulo circa corre
ctionem factā erga theodosium et valentinianum et iusti
nam p̄z ambrosiū fuisse maxime autoritatis et p̄stantie
nullum timendo. Fuit et valde deuor? in officio. vñ et of
ficiū in ecclia mediolanēsi speciale instituit et cantum:
qd̄ solum illa ecclia retinet. P̄secutiones pene ad festa
omniū sanctorū magis noiatorū edidit: valde cōpassus
est lapsum humanis. Cum enī vt refert paulinus ali
quis suū lapsum cōfiteret? amarissime flebat: vt et illum
ad legendū cōpelleret: nec tamē ita compatiens et mise
ricors q̄ peccata precipue manifesta impunita dimittere
ret: vñ cum quēdā flagitiosum ei qdam p̄sentasset: ait.
Oportet hunc tradi sathane in interitū carnis: ne dece
tero talia audeat p̄petrare. Quē mox arripuit diabolus
discerpens eum. P̄atet etiā in penitētia innumera theo
dosio impator. Ante fuit ablinēte q̄ quotidie ieiū
nabat nisi sabbato et dñica. et festis p̄cipuis: quia sic ibi
erat. Non ieiunare die sabbati et dñica. Maxime casti
tatis. Nam refert biero. cū dixisse q̄ nitatē nō solum
effertimus sed seruam? Ante fuit pietatis et dulcedi
nis: vt cum alicuius sancti sacerdotis vel ep̄i obitus ei
nūciaret? ita amarissime flebat: vt vix consolari posset.
Et cū interrogaret cur sanctos viros q̄ ad gloriā pro
cessissent sic desieret? respōdit. Nec puretis me flere qd̄
decesserit: sed qz p̄cesserit. Et qz difficile inuenit qui tūz
dignus eius officio habeat. Vñc liberalitatis et mi
sericordie ad pauperes: vñ ipse ait li. de offi. dist. lxxvi.
ca. Non sanis. Copiamur alienis peccatis vel calam
tatibus. Nec cessantes aliorū quantū possumus adiuue
mus: et plus interdū q̄ possumus. Delius est enī p̄sta
re causas p̄ misericordia et inuidiā p̄pet: q̄ pretendere
inclementiā. Nos aliquādo in inuidiam incidim? et fre
gimus vasa mystica vt captiuos redimeremus. Tria
documenta beatus Augustinus q̄ ab eo baptizatus est re
fert a beato ambrosio recepisse. Prīmū ne cuiq̄ diuigiū
pcuraret: et hoc ne postea coniuges adinuicē irati: ei vt
mediatorū coniugij eorum maledicerent. Scdm̄ q̄ mili
tare volentem ad hoc nō commendaret. ratio huius est.
Ne militantes calumniā exerceat: et alij in eum culpam
refundant: hodie autem dissuadendū si fieri posset p̄bi
bendum: quia nō vacant nisi rapinis amicorū et inimico
rum et omnibus flagicijs. Tertiū q̄ ad cōtinuā inuita
tus nō accederet: et eo videlz ne forte tēperantie modū
excederet. Demū cum ambrosius radicē oim malozum
auariciā magis ac magis crescere cerneret: et maxime in
potētatib? seculi et in ministris ecclie. valde ingemuit.
Et de huius seculi periculis ait? erui postulauit. Qd̄ se
obtinuisse gaudens fratrib? reuelauit se vsq; ad resurre
ctionē officium cū eis māsūm. Vñc decumbens in infir
mitate notario scribente psal. xliij. dictaret. subito vidē
te notario in modum scuti breuis caput eius ignis ope
ruit: et p̄ os eius tanq̄ inhabitator intrauit. Tūc facies
ei? tanq̄ nix imutata ē: s. postea ad specē ei? reuersa ē.
Laboras igit in infirmitate cū hoc audisset comes ita
lie qui mediolanū erat. nobiles puocauit dicens: q̄ tanto

Magna
ac digna
est inimi
tas ecclia
stica: et iō
nō sine pe
riculo vito
lat.

Abstinen
tia ambrosij
Castitas
ambrosij.
Dietas
ambrosij.

Liberali
tas abro.

Tria do
cumenta
bti amb.

Ambro
sio reuela
tur transi
tus eius.

Sactus
ambrosius
decessit
ab h. selo.

viro decedente periculum esset ne italie interitus immi-
neret: rogavitq; cosyr ad virum dei accederent deprecari
res eum vt adhuc a deo spacium viuendi a dño impetra-
ret. Quod vt ille ab eis audiret: respondit. Non ita inter-
ros vñ vt me adhuc viuere pudeat: nec mori timeo cū
bonū dominū habeamus. Eo tpe infirmitatis sue cum
quattuor diaconi conuenissent ad tractandū q̄s post ei-
obitum ad regendū bonū esset: longe essent colloquen-
tes a lectulo ambrosij: noiauerunt simpliciā ita sub-
misserit vt se invicem audirent. Lōge ille positus ab eis
clamauit dicens: tertio. Senex est sed bonus. Quod audi-
entes territi fugerunt. Mō tñ alium q̄ ipm simpliciā
post mortem eius elegerūt. Honoratus ep̄s vercellesi.
cum se sopori dedisset tertio vocatus clamante audiuit.
Surge q̄ mō est recessurus. Qui cōfestim surgēs ei sa-
cramentū eucharistie dedit. Mortuus ille manus in mo-
dū crucis expādit et vñm spm inter sba ofonis effla-
uit: circa ānos dñi. cccx. floruit. Cū aut post mortē qdā
presbyter in ciuitate cū alijs sc̄to detraheret. cū cōtinuo
plaga percussit et vitā finit. In urbe cartaginensi cum
tres ep̄i cōuenissent: et vnus eorū brō ambrosio detraheret
relatum est qd illi p̄sbytero qui ei detraherat accidisset.
Quoc cū ille suspenderet: tale vulnus accepit et extre-
mū q̄ continuo die ipsa vitam clausit.

§. iij. De libris editis ab am-

brosio. De paradiso li. j. De vñca penitētia. li. ij. De fuga
seculi. li. j. De trinitate ad gratianū. lib. v. De ip̄sancto.
li. ij. De incarnatione xpi. lib. j. De sacramentis. lib. vj.
De cura pastorali. li. j. De officijs. li. ij. De excessu satiri
fratris sui. li. ij. De consolatione valentiniani. li. j. De
eligendo pontifice ad vercellesē. li. j. In exameron. li. vj.
De archa noe. lib. j. De ysac et anima. li. j. De bono mor-
tis. li. j. De iacob et vita beata. li. ij. De sancto abraam. li.
ij. De sancto ioseph. lib. vñ. De benedictionibus pa-
triarcharū. li. j. De sancto dauid apologia. li. j. De helya
ieiunio. li. j. De sancto thobias. lib. j. De sancto nathor
vine. li. j. De sancta virginitate. li. ij. Super. xi. ps. tra-
ctatus. xj. Sup beati immaculati. lib. j. Sup lucam. lib. x.
Super epistolas pauli. lib. xij. De traditione basilice
tractatus. ij. De obitu theodosij. tractatū vñm. De vi-
dmis lib. vñ. De symbolo ad neoph. lib. vñ. De in-
firmitate et interpellatiōe bois. li. ij. Ep̄las breues ad
diuersos. lxxvij. Sermones declamatorios. lxxv. Scri-
psit et legēda seu passiōe br̄e agnetis: et inuentionem cor-
porū geruasij et p̄basij. Scripsit etiā passiōe ac trās-
lationē br̄oz vitalis et agricolē: q̄ trāslationē ip̄e p̄s fuit
in ciuitate bononie. vt legit i diuino offiō ad vñz sacro-
fere romane ecclie. Ex his libris aliq̄ exēpta sunt et p̄ci-
pue q̄ in decretis diuersis locis trāsumpta sunt. Qd aut
br̄o dixisse sup eplam ad Cor. q̄ mulier recedens a
viro cā fornicatiōis: aut recedat: aut remaneat inui-
pra. i. alteri nō nubat: sed vñ ip̄e p̄t ducere aliā cum di-
mittit vxorē cā fornicatiōis. dicit gratianus. xxxij. q. i. §.
Et illud abro. b̄ fuisse appositū a falsarijs. li. ambrosio. vñ
dicit aliter intelligēdū q̄ lra sonat. vt ibi ostendit.

§. v. De sacramento eucharistie

q̄ ibi sit veraciter xps. Ambrosio. li. de sacramētis. et de cō-
se. dist. ij. ait. Omnia quecūq; voluit. dñs fecit in celo
et in terra. et quā sic voluit ita factū est. Ita licet figu-
ra panis et vini videat: nihil tamē aliud q̄ caro xpi et san-
guis post consecrationē credenda est. Unde ip̄a veritas
ad discipulos. hec caro mea est p̄ mundi vita. Et vt mi-
rabilius loquar. Non alia plane q̄ q̄ nata est de maria:
et passa in cruce: et resurrexit de sepulcro. Nec inquam
ipsa est: et ideo xps est caro q̄ pro mundi vita adhuc ho-
die offert: et cū digne percipit vita in nobis eterna re-
periat. De excellentia ei⁹ idē ambrosio in codē. d. e. Reue-
ra mirabile est q̄ māna pluit deus patrib⁹ in deserto: q̄

quidiano celi pascabant alimēto vñ dictū est. Panē an-
gelozū manducauit hō. Considera nunc vtrū ne prestan-
tior sit panis angeloz: an panis xpi q̄ vñq; corp⁹ est vi-
te. Vñma illud e celo: hoc super celum. Illud celi: hoc
dñi celoz. Illud corruptioni obnoxio si in diē alterū ser-
naretur: hoc alienū ab omni corruptione. Quicūq; religio
se gustauerit: corruptionē sentire nō poterit. Illis aqua
de petra fluxit: tibi sanguis ex xpo. Illos ad borā satia-
uit aqua: te sanguis xpi diluit in eternū. Iudeus bibit et
sitit: tu cū biberis sitire nō poteris. Et illud in vmbra
hoc in veritate. Potior aut est lux q̄ vmbra: et citas q̄ si-
gura. corp⁹ auctoris q̄ manna de celo. Forte dicit. Ali-
ud video. quō tu asseris mihi q̄ corpus xpi accipiam. Et
hoc fuisse vt probemus. Quāntis igitur vñmur exem-
plis vt probemus hoc non esse qd natura formauit: sed
qd benedictio cōsecrauit. Maioremq; vim esse benedi-
ctionis q̄ nature: q̄ benedictione et ipsa natura mutat.
Cirgam tenebat moyses in manu. p̄icat eam et facta ē
serpens. Rursum apprehēdit caudā serpentis: et in xge
naturam reuertit. Elides ergo p̄phetica gr̄a his naturā
esse mutatam serpentis et virge. Pōnit et alia plura exem-
pla sez aquarū egypti q̄ cōuerse sunt in sanguine verbo
moysi: et postea ad naturā suā priore. De aquis maris ru-
ba et fluuij iordanis: que steterunt vel cōuerse sunt re-
tro: sūz. De aquis amarissimis que immisso ligno dulco-
rate sunt. De petra q̄ percussa virga a moysi dedit aquas.
De ferro excusso de manubrio et in p̄fundū aque demer-
so: quod enatauit: et in manubrium intrauit ad nutus be-
lysei. De igne de celo veniente ad preces helye. Et sub-
dit. De totū mundi operibus legit: q̄ dicit et facta sunt
ex nihilo. Sermo igit qui potuit facere ex nihilo qd nō
erat: non potest ea que sunt immutare id quod non erat.
Non est minus est dare nouas naturas rebus q̄ muta-
re. Sed quid argumentis vñmur: suis vñmur exēplis:
incarnationis eius mysterij astruamur veritatem. Vñ
quid nature vsus perfecit cū dñs ibs nasceretur ex ma-
ria. Si querimus nature ordinem virgo generauit. Et
hoc quod conficiamus corpus ex virgine est. Quid hic q̄-
ris nature ordinē in xpi corpore: cum p̄ter nature ordi-
nem sit ip̄e xps partus ex virgine. Vera vñq; caro xpi:
que crucifixa: que sepulta. Ip̄e dñs clamat. Hoc est cor-
pus meū. hec ibi. Idem in eodem de conse. di. ij. Panis
est altari vñtutus ante verba sacramentoz. Vbi accessit
consecratio: de pane fit caro xpi. Fit aut cōsecratio ver-
bis t̄bu. Non em suis sermonib⁹ vñtur sacerdos sed ser-
monib⁹ xpi. Quis est sermo xpi. Hic quo facta sunt oīa.
Fussit enim dominus et facta sunt celum terra mare et c.

De baptismo ait idem Ambrosio. in codē libro de sacra-
mentis. de conse. dist. iij. P̄der aquā baptisimū transitas
est de terrenis ad celestia. ideo pascha trāsitus dicitur.
Et hic transitas de peccato ad vitā. de culpa ad grām.
de inquinamēto ad sanctificationē. Qui sup hanc aquā
transit: nō morit sed resurgit. Non omnis aqua sanat:
sed illa que habet grām xpi. nō sanat aqua nisi pus de-
scendat sp̄s sanctus. Idē ambrosio. j. q. i. Non sanat bap-
tismus perfidorū. nō mūdāt sed polluit q̄ in diluuiū aq̄-
rum ad deū nō appropinabūt. quia vt p̄ aplm dī. qd qd
ex fide nō est: p̄cā est: et ip̄is qui faciūt et quib⁹ faciunt
non solū non p̄dest: sed ad iudiciū est. Et dicit Grānus
in. §. seq. Qd loquit ambrosio. de baptismo illozū heretico-
rū qui in baptizādo non seruāt formā ecclie: vt arriā-
ni et sabelliani. Idem ambrosio. sup eplam ad Rom. de cō-
se. dist. iij. Vñne. ait. Grātia dei in baptismo non requi-
rit gemitū: non planctū vel aliquod opus: sed solā fidē
et omnia gratis cōdonat. et intelligit fm glo. de penitē-
tia exteriori i. satisfatione.

§. vi. De penitentia. Ambrosio. de

pe. di. i. Nemo potest vñ agere p̄niz nisi q̄ sperauit in-
dulgentiā. Deus aut nullius crimē excipit: qui oīm p̄cā

donauit. et ca. sequē. Dñs par ius esse voluit pariter et li-
gandi: qui vtrūq; pari conditione permisit. Ergo qui sol-
uendi ius non habet: nec ligandi. Certū est ecclia vtrū
q̄ habet. Hec res vtrūq; non habet. i. neutrum habet.
Idem. d. e. Sunt qui arbitrant ait. Facilius inuenis q̄
conseruauerit innocentia: q̄ que cōgrue egerit peniten-
tia. Idem. Nonnulli ideo poscunt penitētiā vt statim sibi
reddi cōmunionē velint: et nō tam soluere se cupiunt: q̄
sacerdorem ligare. sua est p̄cia se nō tam exiūt q̄ sacer-
dotē indui cupiunt: p̄pter quos p̄ceptū est. Nolite sc̄m
dare canibus et c. hoc est in iudis sp̄s iudicij. i. p̄manenti⁹
in p̄cis: sacre cōmionē nō sunt facile tribuenda p̄sortia.
de pe. dist. j. De cōtritiōe Ambrosio. in sermōe quadragesi-
me. P̄nia est p̄terita mala plāgere et plāgēda iterum nō
cōmittere. de pe. di. ij. idē p̄ponere nō cōmittere. Idē
de pe. di. j. Sūt q̄ arbitrantur. ait. Nihil ē q̄ tā summi do-
loris sit: q̄ si vnusq; possit sub captiuitate peccati re-
corde vñ lapsus sit: atq; vñ deciderit: et q̄ ad corpora
atq; terrena ab illa speciosa et pulchra diuine p̄ditionis
intentione defluerit. Idē Ambrosio. in apologia dauid de
pe. dist. ij. sic ait. Ille rer tantus et potēs. i. dauid. nec eri-
guo quidē momento manere penes se delicti passus est
p̄sciam. s. post q̄ a Natban fuit rephensus. sed p̄matura
confessione atq; immenso dolore reddidit p̄ctm suū dño
sez dicens. Peccauit. Et infra. Deniq; dñm dolor intīmi
mouet affectus. vt natban diceret. Qm̄ penituit te: dñs
transiit p̄ctm tuū. Naturas itaq; venire profum-
dam in rege fuisse p̄niam. i. dolorem declarauit: que tan-
ti erroris offensionem tradidit. hec ille. s. quo ad culpam et
penam eternam. De confessione idem in li. de paradiso.
de pe. di. j. ait. Non p̄t quis a peccato iustificari nisi pec-
catum fuerit ante confessiōem. i. saltem mentis proposito.
Idem in sermone quadragesime. Ecce nunc acceptabile
adest. in quo confessio aīam a morte liberat. cōfessio ape-
rit paradisu: confessio spem saluandi tribuit. vñ scriptu-
ra dicit dictū iniquitates tuas vt iustificeris. Idē in li.
de paradiso. Serpens decepit me et comedi. sez dixit eua
dño inquitenti. Venialis culpa. i. digna venia quā sequi-
tur p̄fessio delictor. Ideo non est desperata mulier q̄ nō
relinquit deo. sed magis p̄fessa est p̄ctm suū: quā medi-
cabilis sententia secuta est. de pe. di. j. Serpens. De sa-
tisfactione. Ambrosio. in sermone in dñica de abraā. De
dicina misericordie tollit peccata magna. habem⁹ plura
subsidia quibus p̄cā nra redimam⁹. Pecuniā habes re-
dime p̄cā tua. Non venalis est dñs. sed tu venalis es.
Peccatis tuis vendidat⁹ es: redime te opibus tuis. Ali-
us est pecunia tua: sed p̄iosa est mia. Elemosyna inq̄t
scriptura a p̄cō liberat. de pe. di. j. Idē in li. de penitētia.
et di. e. Ad inq̄t post culpā statim de paradiso de⁹ eiecit
nō distulit: s. statim sepauit a delictis vt ageret p̄niam
statim tunica vestiuit pellicea nō serica. Idem in eodes.
de diffinitione nō fecit q̄ mīaz suā oībus p̄misit: et rela-
pandi licentiā sacerdotib⁹ suis sine vlla exceptione con-
cessit: sed q̄ culpā exaggerat: exaggerat et p̄niz. i. maio-
rē faciāt. Maiora em crimina maiorib⁹ ablunq; fletib⁹.
de pe. di. j. Deus. Qd aut ip̄e Ambrosio. dicit in li. de vñ-
ca penitētia. Qd si est vñ baptisma: ita et vñca penitē-
tia. intelligit fm Grānū. de pe. di. ij. de solēni penitētia
que tñ semel fiebat. de qua habet di. i. In capite.

§. vii. De virtutibus. Ambrosio.

in exameron ait. Illa anima a deo p̄ngit que habet in se
virtutē grām remittentē: splendorēq; pietatis. Illa ani-
ma bene picta est: in qua elucet diuine opatōis effigies.
Illa aīa bene picta est: in qua est splendor glorie et pater-
ne imago substantie fm hanc imaginē que refulget pi-
ctura p̄ciosa est fm hanc imaginē ante p̄ctm depictus
est adam: sed vbi lapsus est deposuit. de penitē. dist. ij.
Illa. Idem in libro de fuga seculi. ait. Similem esse

dei: est habere iusticiā. sapiētiam in virtute esse p̄fectū.
de pe. dist. ij. Item ambrosio. xxxij. q. j. Lum reniciatur im-
probitati statim asciscitur xrus. Egressus em malicie:
et tūis operat ingressum. Eodēq; studio quo crimen ex-
cluditur innocētia copulatur. Idem ambrosio. de vita bea-
ta ait. Sapiens nunq̄ est inanis: semp in se bz amictus
prudētie: qui potest dicere. Iusticiā inducam: vestie
bā iudiciū. Dñtis namq; hec sunt interna vel aīa quāz
nemo alius p̄t auferre: nisi cū aliq̄ sua culpa disposi-
at: deniq; sic spoliatus Adā nudus inuētus est. de pe. di.
ij. Idem in li. de paradiso. Pastor ille euāgelicus lapsas
ouem legit. verisē non abiecit. Et Salomon ait. Noli
esse nimis iustus: debet em iusticiā temperare mode-
ratio: nam quāmodum tibi curandus prebeatur quez
fastidio habeas qui contemptus se non compassioni me-
dico suo puter futurū. de pe. dist. j. Serpens. Idem amb.
in libro de officio. Est iniusta misericordia de qua in le-
ge scriptū est de quodam. Mō mīserberis illius. Et in
libris regum legitur q̄ Saul contraxit offensionē: q̄ mī-
sertus est agag hostiū regis quē p̄hibuerat diuina sen-
tentia seruari. Et infra. Tenet q̄ maxime debet forma
iusticie: ne quis a cōsortio criminatiōis abstrahat⁹: breui
lachrymula atq; ad tempus parata vel etiam vberiori-
bus fletibus cōmunionem quā plurimū debet postula-
re tēporibus: a facilitate sacerdotis extorqueat. Nonne
cum vñ indigno indulget: ad prolapsionis contagiū p̄-
uocat vniuersos. Facilitas em venie incentiuū tribuit
delinquendi. xxiij. q. iij. Est iniusta. Idem ambrosio. in ser-
mone q̄ incipit. Amarior. sic ait. Mō osculatur semp pa-
ter filium sed aliquādo castigat. Ergo quādo castigat q̄
diligitur: tūc circa eum pietas exerceat. Habet em amor
plagas suas: q̄ dulciores sunt cum amariis inferuntur.
Dulcor em est religiosa castigatio: q̄ blanda remissio.
v. q. v. Non osculat. Idem ambrosio. sup beati immaculati
ait. Iudicet de alterius errore: q̄ non habet qd in seipso
cōdemnet. Iudicet ille q̄ ad pronuntiandum nullo odio
nulla offensione: nulla lenitate ducatur. Et post pauca.
Bonus iudex nihil ex arbitrio suo facit vel domesticē
proposito voluntatis: sed iuxta leges et iura pronunciat
Nihil paratum vel meditatum de domo refert: sed sicut
audit ita iudicat: sicut se habet natura decernit: obsequi-
tur legibus non aduersatur: examinat cause merita. nō
mutat. iij. q. vij. Iudicet. Idem in libro de offi. Fortitudo
q̄ bello tuetur a barbaris patriam: vel domi defen-
dit infirmos: vel a latronibus socios: plena est iusticia.
xxij. q. ij. Idem. Non infereda sed depellenda iniuria
lex xrtutis est. Qui em nō repellit a socio iniuriam si po-
test: tam in vñto est: q̄ ille q̄ facit: ibidem. Idem ambrosio
in sermone q̄ incipit. Diuini ad patrem. et di. xxxv.
Sexto die bestie sunt create et cum bestijs orta est eden
di potestas et vsus escarū: vbi cibis cepit: vbi finis fact⁹
est mundi. Vbi cepit sua incrementa nescire vbi ceperūt
diuina circa eum opa ferri: quo iudicio declarati ē: q̄
p̄ cibos mūd⁹ b̄ et iminui p̄ quos de s̄st augeri. Et infra
Et sciam⁹ nouellū nō ē cētumū p̄mā illic legē cōstituit
de ieiunio. et infra. Eousq; nemo p̄riarchari mouerat ad
huc orta nō ē: q̄ p̄ma ē p̄uaricatio. Iudicet est ieiunij
abstinētie. Lex a domino deo p̄uaricatio legi a diabo-
lo. Culpa per cibum: latebra post cibum. Cognitio infir-
mitatis in cibo. Firmitatis virtus in ieiunio. Serpens
gule suadet dominus ieiunare decernit. Itaq; gula pa-
radiso errantem expulit: abstinentia ad paradisu reuo-
cauit errantem. hec ibi. Et pulchra subdit de sobrietate
et ebrietate. De liberalitate et misericordia. idem in lib.
de offi. ait. Perfecta liberalitas fide. causa. loco. tēpore
commendatur: vt p̄mū operis circa domesticos fidei.
Grandis em culpa si sciēte re fidelis egeat: si scias euz
sine sumptu esse famē tolerare crimam perpeti: q̄ prefer-
tim egere erubescit. Si in causam cecidit aut captiuitas

Facilitas
venie et c.
Tñ dñs
ros et imi-
ficordes
loquit ysi-
dor⁹ li. iij.
s summo
bo. Dul-
ti alioz vi-
tia cernūt
sua nō a-
spiciūt cū
ip̄i maxi-
mā miscri-
mibus ob-
noxij te-
neat p̄cā
miora fri-
bus nō di-
mittūt.
Mora sin-
gulariter

ris aut calante et non adiuvet. Si sit in carcere et penes
et supplicij: et ppter debitū aliqđ iustus excruciet. Nam
etiam omib' debetur misericordia: iusto amplius. Si te-
pore afflictionis sue nihil a te impetret. Si tpe periculi
quo rapitur ad mortem plus apud te valet pecunia tua
q̄ vita morituri. Et infra. Est etia pbanda illa liberali-
tas vt proximis seminis tui nō desicias si illos egere
cognoicas. Consideranda est etiam et debilitas: nōnūq̄
et verecūdia q̄ ingenuos prodit natales. Pulchra etiam
liberalitas in ipso q̄ datam mensuram tenere vt abun-
des pluribus: nō consiliandi fauoris gratia vltra modū
effluere. Non supfluas aggredi edificādo: nec pmitte-
tere necessarias: ornare dei templū bono cōgruo: quā-
tum oportet peregrinis largiri nō supflua. Et infra. Idē
supflua. Misericordie cōis est vltus: ideo cōmune pre-
ceptū. omnibus officiis. omnibus etatibus necessaria: et
ab omnib' deferenda. Nō publicanus nō miles excipit
nō agricola vel vrbānus: diues et paup omnes in cōmū-
ni monetur. vt pferat nō habēt. Misericordia em̄ pleni-
tudo n̄tutis est: et ideo omnib' p̄scripta est p̄fecte for-
ma n̄tutis. dist. lxxxv. Nō satis. Idem in li. de offi. Au-
rū habet ecclesia. Nō vt seruet sed vt eroget et subueni-
at necessitatibus. Quid enim ē opus custodire qđ nihil
adiuvet. An ignoramus quantū aurū et argenti de tēplo
dñi affiri abtulerūt. Nōne melius cōstat sacerdos pro
pter alimoniam pauperū si aliqua subsidia desunt: q̄ si fa-
crilegus cōtaminat et asportat hostis. Nōne dicitur? est
dñs. Cur passus es tot inopes fame mori: cur tot capti-
dñs. In cōmertiū ducti nec redempti ab hoste occisi sunt.
Quis fuerat vt vasa viucentium seruaret q̄ metallo-
rum his non potes responsum referre. Quid enim dī-
ces. Tūmū ne templo et ornatus deesset. Respondet.
Aurū sacramēta nō querūt. nec auro placent q̄ auro nō
emūtur. Ornatus sacroz redemptio captiuozum est. Et
vere illa sunt vasa p̄ciosa: q̄ redimunt animas a morte.
Ille verus thesaurus dñi q̄ opat qđ sanguis eius opa-
tus est. i. q. i. Aurū. Idē de fuga seculi. Qui portio de?
nihil debet amare nisi deum: ne alterius impediāt ne-
cessitatis munere. Qđ enim ad alia officia conferat: hoc
religionis cultui atq; huius nō officio decerpit. Nec est
em̄ vera sacerdotis fuga. abdicatio domesticoz et qđam
alienatio charissimozum vt suis se abneget: q̄ deo serui-
re gestit. i. q. i. Aurū. Idem in li. de offi. Deniq; si non
pōt alteri subueniri nisi alter ledatur: cōmodius est neu-
trum inuari q̄ grauari alterū. Et infra. Sacerdotis est
nulli nocere: prodesse velle omnibus: posse aut solus ē
dei. i. q. i. Aurū. Deniq; Idē ambro. li. de offi. i. q. i. iij.
Innocens credit omni verbo. Non vituperanda fiali-
tas: sed laudanda bonitas. Hoc est innocētē esse igno-
rare qđ noceat. Et si circumscribitur ab aliquo. de omni-
bus iudicat bene: q̄ fide esse in oibus arbitrat. Nam is q̄
mentis sue dore inclinatur: iesus vt crederet gabaonitis
restamētum dei posuit: pacē dedit: p̄firmavit societate.
Fraude aut dep̄ensa p̄p̄s indignari cepit. i. i. q. i. Aurū.
cē quā dederat reuocāda nō censuit: q̄ firmaverat eam
sacre religioni. Idem in eodem. Nihil p̄mittat qđ inho-
nestum. Aut si p̄miserit tolerabilius est nō facere p̄mis-
sum: q̄ facere qđ turpe est. Nō semp̄ promissa soluenda
sunt omnia. Deniq; ipse dñs deus frequēter mutat suā
sententiā. i. q. i. Aurū. Ambrosius.

§. viij. De diuersis vitijs Et pri-
mo de auaricia. Ambrosius sup lucam in expositione ex-
empli illius bois cuiusdam diuitis vberes fructus ager
attulit. Sic ait dñs. i. q. i. Aurū. Sicut hi q̄ p̄ insaniam mente
trāstati sunt: nō tā res ipas s̄ passionis sue fantasias vi-
dent: ita et mens auari semel vinculis cupiditatis astrit-
ta: semp̄ aurū semp̄ argētū videt sp̄ redditis cōputat.
Gratius aurū q̄ solē inuēt. Ip̄sa ei' oratio ad deū pe-

tit aurū. Interdum etiā ex vlture arte nequissimo ex ipso
auro aurū nascitur. Sed nec facietas vnq̄ nec finis ad-
erit cupiditati. Et infra. Sed ait se auarus. Quid inui-
sum est: si cum aliena non inuado: propria diligentius
seruo. Impudens dicitur p̄pria dicit. Que ex q̄bus re-
conditis in hūc mūdum detulisti quādo hanc ingressus
es lucem. Quādo de vltre matris existi. Quibus que-
sio facultatibus: q̄busq; subsidij cōstipatus ingressus es:
et paulopost. Propriū nemo dicat qđ cōmune est. Plur-
q̄ sufficeret sumptui: violenter obtentū est. Nunqđ in-
quies est de? vt nobis nō eque distribuatur vite subsidia vt
tu qđem esles affluens et abundans alijs autē deesset et
eegerent. An idcirco magis: q̄ voluit tibi benignitatis
sue experimenta p̄ferre: et aliū p̄ n̄tutem patietie cor-
nare. Tu nō susceptus dei numeribus et in sinu tuū red-
ctis: nihil te putas agere iniquū: si tantū bona sol? ob-
tineas. Quis em̄ tā iniustus. tā auarus: q̄ qui multozum
alimenta suū nō vsum sed abundantiam et delicias facit.
Necq; em̄ min' est criminis habenti tollere: q̄ cū possis
et abundas indigentib' denegare. Esurientum est panis
quem tu detines: nudozū indumentū qđ recludis: misere-
rozū redemptio pecunia quā in terrā confodis. Tāto-
ergo te facias inuadere bona: quātis possis p̄stare qđ va-
les. hec tibi. Et vide glo. que exponit verba aliqua obse-
ra vt illud. Quod commune est. i. cōmunicandum tpe ne-
cessitat. De symonia ambro. in li. de mysterijs. Lū ordi-
naretur ep̄us qđ dedit aurū fuit: qđ p̄didit aia fuit. Cur
fuit sc̄z sp̄ualis lepra peccati et suspensionis. Idem. Gra-
tiam cum ordinaretis non suscepisti q̄ gratuito eam nō
meruisti. Idem. Biezi cito turpem sequatur lepra merce-
dem. et pecunia male queſita corpus aiamq; commaculat.
Gides quia facto auctoris sc̄z Biezi successio dānat
heredis. Cur ergo semen Biezi damnatur in eternū: nisi
vt vltrozū magis q̄ semen generis intelligas. i. symo-
niacos. i. q. i. Aurū ordinaretur. De vlturis li. de nabumbe
ait. i. q. i. Aurū. Pleriq; refugientes precepta legis cum
dederint pecuniam negociatoribus non in pecunia vltu-
ras exigunt: sed de mercibus eozum tanq̄ emolumenta
vlturum percipiunt. Ideo audiāt quid lex dicat. Me-
q; inquit vlturam escaruz accipies: necq; oim rerum. Idē
Esa vltura est vltis vltura est. et quodcumq; forti accedit
vltura est. et quod velis ei nomē imponas vltura est. quod
intelligit in mutuo precedente intentione principali a d
hoc. Idē de bono mortis. i. q. i. Aurū. Si qđ vltura accipit.
rapinam facit. vita non viuit. Contra luxuriam ambro.
li. de patriarchis. i. q. i. Aurū. Nemo sibi blandiat de le-
gibus hominū. Nec viro licet quod mulieri non licet.
Eadē a viro que ab vxore debet castimonia. Quicqđ in
ea que non sit legitima vxor cōmissum fuerit: adulterij
dānatur crimine. Idē in eodē. Nulli licet scire mulierē
preter vxorē. Ideoq; cōiugij tibi datum est ius: ne in la-
queum incidas: et cū aliena muliere derelinquas. Tole-
rabilis est si lateat culpa: q̄ si culpe vlturpetur auctori-
tas. Contra superbiam. Ambro. li. de offi. i. q. i. Aurū. Si qđ
nō obediāt ep̄o sese extollere atq; exaltare desiderans:
querens etiā obumbrare merita ep̄i simulata affectio-
doctrina: aut humilitatis aut misericordie: is a vō de-
uit superbit: qm̄ veritas ea regula est: vt nihil facias
cōmendādi tui causa quo minor alius fiat. Necq; si quid
boni habeas id ad deformationē alterius et vitupatio-
nem exerceas: nō defendas impobū et sancta indigno
cōmittēda non arbitreris. Necq; arguas et increpes cu-
ius crimen ne deprehenderis.

§. ix. Ambrosius in exameron
i. q. i. Aurū. Illa cauēda sunt que ex nostra voluntate p̄deunt
delicta inuenturis et irrōnabiles corporis p̄sides. Quo-
rū igit nos sumus dñi: horū principia extrinsecus non

requamus: nec deriuem? in alios: sed agnoscamus ea q̄
p̄p̄ie nostra sunt q̄ possum? nō facere si volumus. Hoc
de eo qđ p̄p̄ie malū videt dictū est. Mala em̄ non sunt
que nec crimine mentē implicat nec p̄sciam ligāt. vnde
paup̄tatem. ignobilitatē. egritudinē. mortē. nemo sapi-
ens mala dixerit: nec in malozū sorte numerauerit. Idē
li. de beata vita. Nō est q̄ cuiq̄ nostrā ascribamus erū-
nam nisi nostre voluntati. Nemo nostrū tenet ad culpā
nisi p̄p̄ia voluntate deflexerit. Nō habet crimē q̄ inſe-
runt reluctatibus. Et infra. Voluntariū militē sibi eli-
git x̄ps: voluntariū seruū sibi diabolus actionat. Nemo
nem iugo seruitutis astrictū possidet: nisi quis se prius
peccatozū ere viderit. i. q. i. Aurū. Idem ambrosius.
Nuptie replent terrā: virginitas paradisum. Idē. Inte-
gritas corporis a nobis expectanda est: quā p̄ cōsilio sua-
deo: nō pro imperio precipio. Sola est em̄ v̄ginitas qui
suaderi pōt impari nō potest. i. q. i. Aurū. Idē in li. de pa-
radiso. i. q. i. Aurū. Illud qđ spectat: q̄ cum occiditur
impus: x̄ps infundit: et vbi abominatio aboletur: san-
ctificatio cōsecratur: quia dominus dicit. In ea die qua
interfecit omne p̄mogenitū egypti: sanctificauit mihi
omne p̄mogenitū israel: quod ad omne tēpus refertur.
Idem ambro. Circa principij sui pastoralis. Honor et
sublimitas ep̄alis. nullis poterit cōparationib' adēqua-
ri. Si regum fulgori compares. si dyademati principij:
longe erit inferius q̄ si plumbi metallum ad aurū fulgo-
rem compares. Quippe cum videas regum colla et prin-
cipum subnitri genibus sacerdotum. et osculata eozum
dextera se credant eozū orationibus cōmuni. dist. xcvj.
Duo sunt. Idem ambro. in pastoralis ait. Domines p̄i?
dicunt quod doceant. Ego autem a tribunalib' raptus
ad sacerdotium: docere cepi quod ipse non didici. Itaq;
docendum insinui et discendum est. qm̄ discere ante non
vacauit. Quid autem p̄e ceteris debemus: dicere q̄ ta-
cere vt possum? loqui. Lingua menti subdita sit. et frenos
habeat quibus possit reuocari ad mensuram. sermones
proferat libra examinatos insticie: vt sit in sensu graui-
tas. in sermone pondus. atq; in verbis modus. Tūc em̄
maxime insidiatur diabolus quando in nobis videt pas-
siones iracundie generari. Ego qđem non minus vos
diligō quos genui in euangelio: q̄ si vos suscepissem ex
conugio. Non em̄ vehementior est natura ad diligēdū
q̄ gratia. Sicut aut in senibus grauitas. in iuuenibus
alacritas ita in adolescentibus verecūdia velut quādā
dote p̄mēdat nature. Est aut in ipso motu. gestu et incessu
tenenda verecūdia. Nabit? em̄ mentis in corpis statu
cernit. Et vor qđam est animi corpis motus. Sunt qui
sensum ambulādo hystriónicos habet? imitent? vt quo-
tientiūq; gradu trāstent: modulos quosdā seruare vi-
deant. Nec cur sum ambulare honestū arbitroz: nisi cū
causa exigit alicui? necessitatis vel piculi. Si quid sane
in natura vitij est ars emēdet. Nō solū nihil indecoruz
loqui: sed nec aurē qđ p̄bere debem? dictis hmoi. Qm̄
quē audire delectat: aliū ad loquēdū puocat. Aerecū-
dia quoz in ipso corpis decore plus eminet: ita tamen
vt ipm̄ decus nō sit effectū: sed naturale. simplex intel-
lectū magis q̄ expeditū. Non p̄ciosis et albetib' vesti-
mentis adiutū sed cōibus: vt honestati vel necessitati ni-
hil desit: nihil accedat nitori. Voz ip̄sa nō remissa: non
fracta. nihil femininū sonās: sed formā quādā ac regu-
lam ac succum virilem referuās. Sicut aut molliculus
et infractū aut vocis sonū: aut corporis gestū non p̄bo:
ita nec agrestem nec rusticānam naturā imitari volo.
Loumenire quidē arbitroz: ecclesiasticis maxime min-
istro: um officijs: extraneozū vitare cōiunia. Vel vt ip̄si
hospitales sint peregrinatibus: vel vt nullus sit oppro-
brioz locus. Viduarum et virginum adire domos iunio-
res: non est opus nisi vltimā gratia: et hoc cum sentio-
ribus. id est cum ep̄scopo. Vel si grauior est causa cum

De m̄i-
monio et
virginita-
te.

De digni-
tate ep̄i-
scopali.

Desym-
nia. amb-
rosius

De vltu-
ra

Contra
iracundia

Contra
inuerēcū-
dos.

De lugu-
ria.

De super-
bia.

Contra
p̄p̄osios

presbitero. Cur nō o clerice tempora illa quib' ab eccle-
sia vacas lectioni impēdis. Cur x̄pm̄ nō reuīs. cōstitū
alloqueris: cōstitū audis. Illū alloquimur cum ora-
mus: illū audimus cum diuina oracula legimus. Licet
autem honesta loca suauia sint: tamē ab ecclesiastica ab-
horrentur regula. Nec solum p̄fusus: sed oēs etiam io-
cos arbitroz esse declinandos. Idem ambro. Tāntus ē
honestatis splendor: vt vitam beatā efficiat tranquillitas
cōscientie: et securitas innocētie. Beata plane que
non iudicij alienis nō estimat: sed domesticis sensib'
p̄cipitur tanq̄ sui iudex. Necq; populares opiniones p̄-
mercede aliqua requirit: nec p̄ supplicio pauet. Popula-
ris est grata oibus bonitas. Nihilq; est qđ tā facile hu-
manis sensib' illabitur. Quis aut eius consilio se cōmit-
tat: quem non putat plus sapere q̄ ipse sapiat. Vel quō
potes iudicare consilio superiorē: quem moribus vides
inferiorem. An nō putabo eū idoneus qui consiliū mihi
det quod sibi nō dedit: et mihi cū vacare credam qui sibi
non vacet. Quis animum voluptates occupent: libidō
deumcat. auaricia subinger. cupiditas perturbet: mor?
quatiat. Quomodo hic locus consilij: vbi nullus querit
bec ille.

Capitulum. viij.

Quasi sol refulgens quido-
minus dicit planetarum et pater luminis sup
omnia luminaria splendens delectabile oculis
et per omnia respiciens. Sic angustinus ecclesiam illu-
strauit. gemma doctorum. pater theologorum. suauis
eloquio. omnes materias penetrando dilucidās. Unde
de eo hiero. in li. de. xij. doct. ait. August. ep̄s volans p̄
montium cacumina quasi aquila et ea que sunt in radiis
bus montium non considerans: multa celozum spacia.
terrariq; situs: et aquarum circulum claro sermone p̄-
nunciat. Prosper vō de eo inquit. li. de vita contempla-
tiua. Sanctus August. acer ingenio. suauis eloquio. se-
cularis litterature perit? in ecclesiasticis laborib' ope-
rosus. In quotidianis disputationibus clarus. In omi-
sua actione compositus. In questionibus solūdis acu-
tus. In conuincendis hereticis circūspectus. In ep̄o-
sitione fidei nostre catholicis. In exponendis scriptu-
ris canonicis caur? em̄scius quoq; postq̄ hieronymū
et quosdam alios doctores commemorando laudauit:
conclūit. hos omnes augu. ingenio et scientia sua vin-
cit. Nam licet hiero. vj. milia volumina digessit. se legis
se fateatur. iste tamen tanta scripsit: vt non solum sed nec
et noctibus scribere liberos eius quis non? ossit fed nec
legere occurrat. Solusianus etiam dicit de eo. q̄ legi
dei deest: quicquid angustinum contigerit ignorare.
Sed et deuotus Bernardus appellat eū validissimum
malleū hereticum. Derito igitur sicut sol refulgēs: sic
iste in tēplo dei refulsit splēdore doctrine clarissime: fer-
uore dilectionis feruentissime. decore vite sanctissime.
Quā vitā descripsit possidius calanēsis ep̄us. vt refert
cassiodorus. Aug. igit in puincia affricana ciuitate car-
thaginēsi ex honesti patrib' patre patrio gētili: ma-
tre xp̄ianissima monica dicta oriūdis fuit. Idē i. adole-
scētia sua in liberalib' artibus ita plene fuit erudit? vt
summus philoſophus et rhetor luculētissimus haberec.
et ex maximoz acutissimo ingenio p̄ se q̄si liberos artium
liberalū intellexit. Unde in li. cōfessionū de se ait. Oēs
libros artū q̄s liberales vocant: quosq; legere potui
p̄ meipm̄ legi et intellexi. tūc nequissimus malarū cupi-
ditatū seruus. Et quicquid est de arte differēdi loquēdi
quicqđ est de dimētionib' figurarum et de musicis et nu-
meris sine magna difficultate. nullo hominum traden-
te intellexi. Scis tu dñe deus meus. q̄ celeritas intelli-
gendī et discēdi domum tuā est. sed nō inde sacrificabā
tibi. Quam q̄ scia sine charitate inflat non edificat. ex-
gētilitatis errore incidit i bereſim manicheoz. qui po-

An tulli?
q̄to lib.
ad here-
mū. Qui
suis reb?
inimicus
fuerit sp̄:
cū alicui
reb? ami-
cū fore q̄
speres.

Hieroni.
de augu-
stino ait.

Prosper
de augu-
stino.

Em̄scius
de augu.

Solutia-
nus de au-
gustino.

Augusti-
nus eccle-
siā i erro-
re mani-
cheozum.

De rāmo
nica mat
augustin

nūc duo principia rerum: deū scz autorem inuisibilem: diaboli visibilem: qui etiā asserunt corpus xpi non fuisse verum sed fantastici. i. aerem. In quo errore pma sit augustin p. ix. annos. Cum autē esset iam annorum xix. et deuenissent ad manus ei? quidā liber ciceronis epheoratorius ad pbilosophia seu sapientiam acquirendam. multa affectus est ad doctrinā eius: eo q? contemptum mundi iunibat et vacandum sapiētie. Hoc tamē refrāgebat eum et non totū rapiebat: q? ibi nō erat nomē iesu xpi in illo libro: quod nomē a lacte matris imbiberat et aliter retinebat. Et quicqd legebat vbi hoc nomē nō cēt: q?nis expolitum et verū nō satisfaciebat. Lepitq? ei vile scere vanitas mundi: et studio totus intendere. Hābuit nihilominus ex quadam muliere soluta fornicarie filiū nomine adeodatum: qui postea cum eo baptizatus est. Et tam acuti ingenij erat: vt ipsi patri augustin eēt admiratiō. sed in sua adolescentia ex hac luce subtrahit? est. Huius autē augustin. mater deuotissima monica nomine iam defuncto viro vidua. in magna sanctitate pmanēs vite: quotidie flebat pro errore filij: assidue orans pacelatione cōuersionis eius. Quadam autē die vt ipse angustin. refert in li. cōfessi. cum oraret merens: videt se stare in quadam linea lignea. Cui apparetis quidā pulcherrimus iuuenis scilz angelus quesuit ab ea causam tante tristitie. Que respondit perditionē filij mei Aug. ego deploro. Cui iuuenis. Esto securus: quia vbi tu ibi ille. Respiciensq? videt angustin iuxta se in illa linea. Cum ergo illa exhiberetur retulisset angustin. Respondit ille. Salutaris mater: non sic tibi dictū est: sed vbi ille ibi tu. Ecce tra illa non sic mihi dictum est vbi ille ibi tu: sed vbi tu ibi ille: quia videlz angustin. educendus erat ad rectā regulā fidei catholice in qua tūc mater ei? erat sed non ipse. Cum autem pia mater eius sedula esset in querendo cōuersionem filij. accessit ad quēdam sanctum epm rogās vt intercederet p eo: et cum eo loqueretur ad educandū eum de errore suo. Respondit. Adhuc inflatus est nouitate illius erroris: sed legens inueniet quanta sit impietas eius. Et cum illa eius lachrymis adhuc instaret. Respondit importunitate deuictus. Hade securus. impossibile est vt filius tantarū lachrymarū pereat. Postq? autē multis annis cartbagini rethoricam legisset: audiens q? rome quitiū stu dium ageretur et perfectius: nesciēte matre ne scz eum sequeretur: ascendens namq? ad vrbem profectus est. Ad quem multi discipuli congregati sunt audientes doctrinā eius vbi et infirmatus est matre ignorante: sed assidue pro salute eius orante: q? cito sanitati restituit? est. Tpe illo mediolanenses a si macho prefecto romanorū petierūt sibi destinari aliquē doctorem in rhetorica. propter quod angustin. ab eo illic directus est: vbi tūc prefabatur sanctus ambrosius. Dater nō eius q? scere non valens lz cum multa difficultate cum secuta esset vsp? mediolanū.

S. i. Frequentabat autem aug.

audire ambro. predicantem cū multa deuotioe. Et vna die predicando diutius disseruit de tali materia ita effl caditer errorem illum euacuando rationibus. vt aug. et toto heresim illam a mente sua abdicauerit. Qd cū mater ab eo percepisset: gaudens plurimū dixit ei. Eredo deo meo: q? nō pus ex hoc mūdo trāsitura suz: q? videā te pfectum xpianum: vnde et ipsa ambrosiū venerabat et diligebat. pcepto q? p doctrinā eius erroz illū dimiserat. Si ergo via xpiā sibi placeret: sed p eā ire pigebat: dubitans se suffere non posse mores xpiane religiōis seipm arguens vt piz in li. cōfessionum sibi ppi dicebat. Quot pueri et puellae sunt in ecclia q? in oī castitate et obedientia seruunt deo suo. Quid in te stas: et non stas. Proice te in eēt: et excipiet te sanabit te. Quid q? do minus in mētē ei? vt iret ad quēdā seruū dei simplici

De facto
simplicia
no.

anū nomine magne fame virum. eo q? a iuēntute sua de uotissime deo seruaret et multa expertus fuerat. Jā tūc senex erat: et lucebat in eo gratia diuina: vt cōferret cū eo elus suarum cogitationum. vt cōsuleret quis esset ei aptus modus ambulandi in via dei: sic affecto vt ipse erat. in qua alius sic alius sic ibat. Simplicitas autē hortatus est eum ad susceptionem baptisimi inducēs ei exemplum Victorini amici sui maximi in arte oratoria qui ex gentilitate conuersus ad xpm intrauit ecclesiam plenam populo: nec erubuit publice confiteri credere et recitare articulos fidei. Confortatus autē angustinus reuersus est domum et cum vna diei colloqueretur cū alipio amicissimo suo et cōpatriota in atrio domus sue: supuenit quidam notus eoz de africa nepotianus nomine: cepitq? eis enarrare de mirabilibus que diuulgata erant in partib? suis de beato Antonio heremita et sanctitate eius: qui fuerat idiota et paulo ante defunct? Augustin. autē facie immutata ait ad alipium. Quid audiui? mus alipio. Quid patimur. Surgunt indocti et rapit ce lum: et nos cū nostris sciētis demergimur in pfundum. An q? pesserit pudet seq? Doras cōpunctus exarsit in deum ad exempla antony audita vita eius. Et dimisso alipio solus intrauit ortū ipsi dom? ponēs se sub arborē ficī: et dimissis habenis oculis. resolutus in fletus cōpunctionis ymbrem lachrymarum emisit ingentem se ipsum reprehendens et dicens. Quamdiū qdū. Eras et cras. Sine modo sine paululū. Quid non habebat modum. et sine paululum prodigat in longum. Et tu domine vsp? quoz qdū ponam consilia in anima mea. De ista sui retardatione plurimū postea pqueretur in ipso libro cōfessi. dicens. Sero te amauī pulchritudo tam antiquatam noua. Sero te amauī. Tu intus eras: et ego foras: et ibi te querebam et in ista formosa que fuisti deforis in iruebam. Decum eras et tecum non eram. Vocasti et clamaui: et rupisti iuridicatem meam. Choruscasti et splendisti et fugasti cecitatem meam. Flagrasti et addupisti spiritū et anelo tibi. Gustasti et esurio et sitio te. Tegisti me et exarsi in pacem tuam. Cum autem amarissimē fleret subitus illam sicam posuit: audiuit vocem dicentem sibi. Tolle lege. tolle lege. Repressis ex hoc lachrymis. cogitare cepit: vt nē illa vox audita esset puerorū circa murū orti cantantiū ex solatio. Sed cum nullam reminisceret talē vocē audisse cantari a pueris vel alijs existimauit qd erat scz vocem illā a deo formatam vnde reuersus ad locū atrij dom? vnde discesserat ab alipio: et ibi reperiens librum eplariū pauli: quē ibi dimiserat super tabulā: qñ in ortū lachrymas retinere non valens secesserat: aperuit librum. Adiectisq? oculis ad pmiū versum qui occurrit legit. Induimini dominum iesum xpm. Et statim quasi infusa luce securitat? ab eo dubietatis oīs tenebre diffugere. intelligēs ex vbi illis sibi a dño dici vt indueret dñm iesum christū baptisima recipiendo: qd omnino se facturū pposuit. Interea vebemētissimus dolor dentū eum apprehēdit ita vt loquelam amitteret. Quapropter in tabulis cereis scripsit ex quo loqui nō poterat vt oraret quatenus dñs dolorē mīti garet. Quibus oratibus cū eo statim sanatum se sensit. Demū adueniēte solēnitare paschali baptizatus est a beato ambrosio cū iam esset xxx. annorū. cū Adeodato filio suo et amico alipio. Tūc vt fertur Ambrosius inq?r. Te deum laudamus. Et Augustinus respondit. Te dominū cōfitemur. Qui alternatim ipsum hymnū vsq? in finem ediderūt. In fide autem catholica mirabiliter confirmatus: et maximo feruore diuini amoris repletus: dimisit omnem spem et sollicitudinem seculi: ac etiam scholis quas regebat renunciavit. Nec sariabatur diebus illis dulcedine mirabilis: vt ipse ait. considerare altitudinem diuini consilij super salute generis humani. quantum sicut ait in hymnis et canticis suae sonantis

De victo
rino.

De mēsa
culis dei
antony.

Fortuna
tus pres
byter.

Hodie so
lus papa
bz ptez
dare lice
tiā ceden
di epa
tul. vt ei
de remun
cia. cum
pudem.

De hym
no. Te
deum lau
damus.

ecclesie vocibus cōmotus. Tūc in ecclesia mediolanē si cātari hoc instituta erat. Sagittaueras (inquit in dicto libro ptes. ad dñm loquens) tu dñe charitate tua cor meum: et verba tua trāsfixa gestabam in viscerib? meis et exempla seruozi desquos de mortuis viuos feceras congesta in sinum cogitatiois mee vrebant et assumebat granē torporē tanq? carbonēs vastatores. O iesu adiutor meus: q? suauē mihi fuit subito carere suauitatibus iugari mearū: et quas amittere metus fuerat: iā dimittere gaudiū erat. Ejiciebas eas a me vera tu et summa suauitas. Ejiciebas et intrabas omni voluptate dulciore sed nō carnī et sanguini: oī luce clarioz. oī secreto interiōz. et oī honore sublimioz. sed sublimib? in se.

S. ij. Post hec assumptis secum

nebridio et enodio ac matre et filio suo adeodato: remebat ad africanā. Et cum esset apud hostia tiberina et de nam descendissent ad se recreandum: loq?bant admittē de celestibus valde dulciter. Tūc ait illa filio. Nulla re tam delectoz in hac vita: cum te cōtēpta terrena felicitate videas seruū xpi. Infirmitas autē ibi pia mater ei? defuncta est et sepulta. De cui? transitu pias lachrymas fudit: et deuotas pro eam orationes ad deū fudit. Post mortem autem matris reuersus est augustin. ad agros pro pios. vbi cum amicis ieiunjs et orationibus vacans scribebat libros et docebat indoctos. Comperta autem ei? fama beatus Valerius yponēsis epus eum ad se accer? siri fecit: et licet inuitum presbyterum ordinauit: lachrymantem de tanto ordine. Cum autem quibusdam consolantibus et dicentibus quia maior dignus esset honore Respōdit se ideo lugere: quia presbyterium episcopatuū appropinquaret quod valde refugiebat. vnde et vitabat accedere ad aliquam ciuitatez carentem epō: ne ptingeret in illo occupari. Factus ergo presbyter monasteriū clericorū mor instituit. et cepit viuere fm regulā sub sanctis apostolis pstititaz. Verum quia predictus valeri? epus ordinatoz eius erat grecus: et minus latina lingua et litteris eruditus augustin. potestatem tribuit. Et contra morem orientalis ecclesie corā se populo predicaret pti? tissim? in greca et latina aug. Et lz huius rei multis epīs derogaret. sanctus tñ epus nō curabat. dñm modo populo satisfaceret qd non ita apte p se valebat. Eodem tpe fortunatus presbyter manicheorū versucia plurimos seducebat: quem scūs augustin. publice disputas supauit. Sed et faustum magnū laqueum diaboli et alios manicheos et donatistas hereticos reuinebat. ppter qd ei insidiabāt et morte intētabāt vt inimico eoz: ptebant? inter se. he reticis non esse petm ei occidere: sed habendā ex eo remissione petōz. Tūc autē valeri? ne angustin? sue ecclesie auferret: et in epm alteri ciuitati daret. Mā aliqñ sibi ad hoc oblati fuisse: nisi ad locum secretum tre fecisset vt minime inueniūt potuerit. Impetravit ab archiepo cartbaginēsi: vt ipse cederet epatui. et augustin. hypo nensi ecclesie epus pmoueret. Qui lz plurimū remissit. demū cōpulsus est episcopari: et ecclesiā yponēsem potesticaliter gubernare. Qd postmodū fieri nō debuisset suo viuere epō ipse ordinaret. et dixit et scripsit propter vniuersalis cōcilij phibitionē quā postea ordinat? didicit. vnde et postea fatigat in cōcilij epōz vt oīa statuta patrum ordinādis deberet ab ordinatozibus intimari. Ipse autem de se dixisse postmodū legitur. In nulla re sentio mihi dominū sic iratum sicut in hoc: quia dignus essem vir poni ad rem mun postus sum ad amplustrem in apice regiminis ecclesie.

S. iij. De conuersatione eius. Ne

stimenta eius calciamēta et alia ornamenta nec abiecta nimis nec nitida plurimū: sed moderato et cōpētē habitu. Quē de se dixisse legit. Fateor de pōio sa veste eru

befco: et ideo cum datur mihi vēdo eam: vt q? vestis cōmunis esse nō pōt: precii sit cōmune. Clerici em ecclesie sue viuēbant in cōi vt canonici regulares vt piz. xij. q. i. Holo. et ca. Lerte. Et ab eo dñs ordo cononicozū regulariū habuisse initij: quibus et regulā scripsit quam hodie plurimi religiosi pfitent? vt pdicatores. heremite. seruit canonici regulares oēs: licet diuersarū religionum et ali. De qua regula transumptū est illud. C. Mō dicatis aliqd ppiū et c. xij. q. i. Et illud. C. xij. q. v. Nec solo ta etu sed affectu qz et aspectu appetit et appetit occupiscen tia feminari et c. Et illud. v. q. v. Non vos iudicetis esse maliuolos: qñ crimē alterius indicatis scz ex charitate et c. Et illud ad platos. dist. lxxvj. Qñ necessitas discipline in moribus cohercedis dicere vos dura vba compellit: nō a vobis exigit vt a vobis subditis veniā postuletis et c. Ibi vide. Dñs frugali et parca sp vsp? est: inter olera et legumina ppter infirmos hospites plerūq? carnes habebat. In ipsa autē mensa magis lectionē vel disputationē q? epulationē diligebat. Et ppeste detractionis scriptū ibi in pariete habebat. Quisq? amat dñs absentū rodere vitā. Hāc mensam indignā nouerit esse sibi. Et cum aliqñ quidā sibi familiarissimi epī ad detractiones linguā laxassent: adeo dure eos redarguit vt diceret vsp? illos delendos: vel se de mēsa recessurū nisi a detractione cessarent. Hāpep semp memor erat ex his q? habere poterat liberaliter exhibebat. Nam et de vasis dñcis vt calicibus et huius ppls nō subueniebat: iubebat cōsari et dari ppter paupes et captiuos: qd a beato ambrosio didicisse factū referebat. Con sanguineis ita prouidit nō vt diuitias haberet: sed aut nō aut minus egerent. Vasa nō argentea. exceptis coclearib? sed lignea vitrea vel marmorea seu terrea habebat: nō ppter paupertatem: qz nō posset: sed ppter honestatē. Fabricarum nouarum nunq? studiū habuit deuitans in eis implicationem animi quē liberū esse volebat vt scripturis plenius vacare posset. Non tamen illa edificare volentes impediebat: nisi immoderate fieri conspexisset. Domū agrū vel villam emere noluit. Vultas hereditates respuit dimissas: eo q? mortuozū filijs porius deberi dicebat. vñ et ipse dicit. xviij. q. iij. Quicūq? vult ex heredato filio heredem facere ecclesiam: querat alterū qui suscipiat q? angustinum. Inno deo propitio nemine inueniet. Et addit exemplum aurelij cartbaginēsis epī scopi quod egit: in re tamē poli non fori. Seminarū nullam vnq? nec etiam germanā sororem: aut fratris sui filiam que deo pariter seruiebat secum habitare pmisit. dicebat enim q? si de sorore vel nuptibus nulla posset oīri mali suspicio: tamē quia tales sine alijs sibi necessarijs esse non possunt: et ad eas alie aduentarent: ex illis pos sent infirmiores aut humanis temptationib? commo uerit: aut malis hominū suspicionibus infirmari. Nam q? cum muliere solus loqui volebat: nisi secretum aliq? interueniret. Docti ergo viri ait Grego. de hoc magna nobis cautela sumenda est. dist. lxxj. Legitur. Raro pro aliquo litteris vel verbis intercedere volebat: reco lens quendam pbilosophum cōtemplatione fame amicis multa non prestittisse: et sepe dicebat potestas que petitur premit. Cum autem id faciebat: sic stilum temperabat: vt onerosus non esset: sed mereretur vbanitate dictaminis exaudiri. Volebat autem magis inter ignotos q? notos causas audire. Dices q? posset in hos libere cognoscere iniquum. et vnum ex eis amicū facere: p quo se iusticia mediante sniam ferret. Ex amicis vero vnum perditurū cōtra quē scilz snia veniret. Laudabat quoq? plurimū quibus desiderium moriendi inerat: et sup hoc trium epōz exempla sepius recitabat. Et omis sis duobus aiebat ciprianum referre de quodam episco po: q? cū infirmitate grauē laboraret: adhuc sibi sanitatem restitui exorabat. Cui iuuenis speciosus apparens

De mēsa
bri augu.

Nota

Mā sed?
naturale
nihil sent
crimis e
stimari p
mittit. vt
bī in l. cū
q. C. s. epī
scopis et
cleri. et in
c. cū in iu
uēture. lu
glo. super
verbo. na
turale se
dus. et de
psump.

Nota sin
gulare di
ctū p iudi
cib?.

qua eis et supplicium verteretur in reatum. Atque ita nec de iudicio dei querimus quo deserit meritos deserit: et misericordie eius gratias agimus qua liberat non meritos liberari. Predestinatio quoque dei semper in bono est que peccatum sola hominis voluntate committit: aut peccatum cum laude iusticie. In malis autem opibus nisi sola dei prescia intelligenda est: quia sicut presciuit et predestinavit quod ipse fecit et ut faceremus dedit: ita presciuit tamen et non predestinavit que nec ipse fecit: nec ut faceremus de dicit. Hec ibi. Idem augustinus. Nulla necessitas cogit voluntatem hominis voluntarie incedentis ad ambulandum: quoniam quis necessarium sit cum ambulare dum video ipsum ambulare. Eodem modo si quid providentia dei presciens videt id necesse est esse: et si nullam nature habeat necessitatem. Ad ea futura que ex libertate arbitrii proveniunt prescientia pertinet. Nec igitur ad intuitum relata divinam necessaria sunt per dispositionem divine notionis cuius sunt omnia presentia: per se non considerata absoluta: nature sue libertate non deserunt. Sicut ergo proculdubio cuncta que futura deus esse presciuit: sed eorum quedam ex libero proficiunt arbitrio: ut scilicet actus humani. Idem augustinus. Corripiantur in fide. Prescientis quis pertineat ad predestinatorum numerum quis non pertineat. Sic ad omnes charitatis affectu debemus affici: ut velimus omnes salvari. Idem. Corripit non est ab omni cessandum pro his quos corrigi volumus: etiam si nullo hominum orante pro petro dominus respicit eum et suum fecit flere peccatum: ita non est ne gligenda correctio: quoniam deus quos voluerit non correctos faciat esse correctos. Tunc autem ex correctione proficiunt boni cum misereatur deus atque adiuvet illos: qui facit quos voluerit etiam sine correctione proficere. Augustinus in libro de correctione et gratia. Loguntur homines fateri donum dei esse ut fiamus boni: vita ista autem ex bono mutetur in malum: quod dicitur. Raptus est scilicet a deo bonus: ne malicia immutaret mentem eius. Cur autem id donum alijs detur alijs non detur? Ignoramus. Sed tamen donum dei esse in bono perseverantia secundum scripturas de quibus multa iam posui testimonia fateantur nobiscum: et cur istud donum detur alijs: alijs non detur sine murmure aduersus deum dignetur ignorare nobiscum et illud apostolus exclamare. O altitudo sapientie et scientie dei quam incomprehensibilia sunt iudicia eius. Hec de pe. di. iij. Si ex bono Augustinus super Job. super illud. Nemo venit ad me nisi pater trahat eum. Magna gratie commendatio ait augustinus. Nemo venit ad christum nisi tractus. Quem trahat. scilicet gratia sua que non trahat. Cur istum trahat illi non trahat noli inuestigare. si non vis errare. Semel accipe et intellige. Modum traheris. ora ut traharis. Non autem trahit animus iniustus sed amor. Trahit etiam deus aliquando homines ad se habere tribulationibus. unde augustinus in libro de vincendum donatista. Quis non potest amplius amare quam deus? tamen nos non solum docere suauiter. verum etiam terrere salubriter non cessat. Fomentis lenibus scilicet beneficiorum quibus nos consolatur. sepe etiam mordacissimum medicamentum tribulationis adiungit. Exerceat fame patriarchas etiam pios et religiosos. populum contumacem penitus grauioribus agit. Non aufert ab apostolo stimulum carnis terro rogatus. ut virtutem in infirmitate perficiat. Et infra. Moueris aliqui furem auertendis pecoribus? pabulum spargere. et pastorem aliqui flagello peccata errantia reuocare. Et qui freneticum libagat et qui litargium excitat. ambobus molestus ambobus amatur. Hec. v. q. v. Non omnis. Idem augustinus in libro de libero arbitrio de pe. di. iij. Gratia que per christum datur. non solum remissionem peccatorum facit. sed etiam ut lex impleatur. ut natura liberetur ne peccatum dominetur. Spiritus etiam gratie dat fidem que etiam non perita a deo procedit. Nam fides est liberi arbitrii tamen sed donum dei. Idem contra iulianum de conse. di. iij. Nemo tollit peccata nisi christus solus qui est agnus tollens peccata mundi. Tollit autem. et dimittendo

que facta sunt ubi et originale. Prinet: et adiuvando ne fiat: et produciendo ad vitam ubi oino fieri non possunt. Hec ibi. Tollit autem christus inquit deus auctoritate cum patre et spiritu sancto inquit homo merito. Idem augustinus de pe. di. iij. Si cum destruit mala peiora scilicet per finem de eis etiam remunerat bona. Et cum destruit quod suum non inuenit diligit et remunerat quod in peccato peccauit.

§. viij. De beatitudine ad quam

perducit. Augustinus de ciui. dei. li. x. ait. Qui hominem qui ratione quoquomodo uti possit certa sententia est: oculus esse beatos. Qui autem sunt: vel vnde fiant omni mortalium querit infirmitas: multe magnasque prouenerit pericula sunt. In quibus philosophi sua studia et omnia contriuerunt. de qua re legimus platonicos inter philosophos omnium nobilissimos: propterea quia sapere potuerunt immortalitatem ac rationalem intellectuale hominis animam nisi participaret lumine ipsius dei: a quo et ipsa et mundus factus est beatam esse non posse. Ita illud quod omnes appetunt. i. vitam beatam queque isti affectu negant: qui non vniuersi optimo qui est incommutabilis deus puritate casti amoris adhererit. Sed in hoc errauerunt: quia plures deos colendos putauerunt: vel collectibus populis assentierunt. Idem Augustinus in libro conse. Omnes beate vivere volumus. Beatus autem negi ille est: qui non habet quod amat qualecunque illud sit. Neque qui habet quod amat si illud noxius sit. Neque qui non amat quod amandum est cum sit optimus. Nam et qui appetit quod adipisci non potest: cruciatur. Et qui adeptus est quod adipiscendum non esset fallit. Et qui non appetit quod adipiscendum esset egrotat. Restat ergo quartum. ubi vita beata inueniri possit. cum id quod est bonis optimis: et amat et habet. Hoc autem deus est: quem si sequimur: bene. si autem assequimur: beate vivimus. Sed quomodo sequimur quod non videmus. Aut quomodo videmus qui insipientes sumus: scilicet ex nobis ipsis circa diuina tenebrosi. Sed per fidem sacrarum scripturarum per dilectionem operante iuuamur. Unde subdit Augustinus. Fugere ergo in tenebrosa cupientibus diuina dispensatio: ne nobis illa auctoritatis opacitas occurrat: et mirabilibus rerum vocabulis librorum velut signis teporationibus veritatis vmbrosis blandiatur. Itaque vere religionis fide preceptis seruatis: non deseramus viam quam nobis deus patriarcharum segregatione et legis vinculo et prophetarum presagio et suscepti hominis sacramento: et apostolorum testimonio: et sanguine martyrum et gentium occupatione munuit: nostrasque ratioculas diuinis submittam assanibus. Audiamus ergo que sunt bonorum nobis christus prescribas. Nec dubium quin is sit finis: quo nos summo amore tendere iubet. Diliges inquit dominum deum tuum ex toto corde tuo: et ex tota anima tua: et ex tota mente tua. Dilectio igitur in deum redit: qua se illi homo non componere sed supponere affectat. Quod quanto fecerit instantius: tanto erit beator et sublimior. et illo dominare libererimus. Sicutque per charitatem ut conformemur deo. et circumsit ab hoc mundo non confundamur cum his que nobis debet esse subiecta. Denique si christus ad beatam vitam nos ducit nihil virtutis esse affirmauerim nisi summum amoris dei. Nam et illud quod christus quadripartita dicitur. ex ipsius amoris vario quodam effectu est. Est enim temperantia amor integrum se prebent ei quod amatur. Fortitudo est amor: facile toleras omnia propter id quod amas. Iusticia amor amato seruans soli. et ideo recte dominas. Prudentia amor ea quibus adiuvatur ab eis quibus impedit sagaciter eliges. Sed hunc amor non cuiuslibet sed dei esse diximus. i. summum boni. summe sapientie. summe peccadie. Est enim charitas simplex et pura que spiritu sancto inspirata perducat ad filium per quem pater cognoscitur. Nunc igitur officium temperantie est exuere veterem hominem et in deo renouari. id est cōtemnere illecebras corporales omnes

Platonici
autem philosophi
nobilissimi
mi.

Beata vita
ubi inueniri potest.

Virtus est
quadruplex

De temperantia.

De fortitudine.

De iusticia.

De prudentia.

laudatque populari: totumque amorē ad diuina conferre: ne subiciat se bono per peccata bonis reb? quod sibi per recte facta diuina lege subiecta sunt. Quid enim est aliud falsis bonis illud atque decipi: quod tepido inferioza miranda et apperenda arbitrarari. De fortitudine non multa dicenda sunt. Amor namque ille de quo loquimur que tota sanctitate operis inflammatum esse in deum in non appetendis istis temperas in amittendis fortis vocat. Sed inter hoc omnia que in hac vita possidet corpus grauissimum vinculum est iustissimis dei legibus. propter antiquum peccatum quo nihil est ad predicandum notum: nihil ad intelligendum secretum. Hoc ergo vinculum ne percutiat atque decipiat laboris et doloris. ne autem auferat atque piam mortis terrore animam quatit. Amat enim illud vi consuetudinis non intelligens si boni eo atque scilicet vtriusque resurrectione: refo: rationemque eius ope et lege diuina sine ulla molestia viro suo subditur: sed cum hoc amore se totum in deum conuerterit. Iustis cognitis non solum morē cōtinet: sed etiam desiderabit. Ad exemplum nobis considerandum est amatores auri vel laudis vel feminarum proferes sunt in perferendo pro eo quod diligunt. Iusticie vero cognuit ut deo que diligit libenter feruat ceterasque omnia partem sibi subiecta regat: partem subiecta presumat. Et ut dicit Augustinus in conse. Et dist. viij. Que contra. Si deus aliquid contra morē: aut pactum quouslibet iubet: et si nunquam ibi factum est tamen faciendum est. et si omittum: instaurandum est. et si statum non erat: statuendum est. Si enim regi licet in ciuitate cui regnat iubere aliquid: quod nec alijs ante ipsum nec ipse vnquam iusserat. et non est contra societatem ciuitatis eius si ei obtemperat: imo contra societatem esset si ei non obtemperaretur: sed in licitis. Benerale quippe pactum est societatis humane. obtemperare regibus suis: quanto magis deo rebnatoz vnuerse creature sue ad ea que iusserit sine dubitatione seruandum est. sicut enim in potestatis societatis humane maior potestas ad obediendum minori pponit: ita deus oibus. Hec ibi. Et hoc prinet ad iusticiam: scilicet obediendi superioribus. De prudentia diutius differendum est. ad quam diuisceria prinet apperendo: et vitandorum. quod si desit nihil bonum quod dicta sunt effici potest. Idem excubiarum vigilia est: ut subrepente paulatim mala suatione fallamur. Qui enim spernit modica paulatim decedit. Dicit autem Augustinus dist. xxxvij. Quauis errare quantum possumus cauendum sit non solum in maioribus: sed etiam in minoribus rebus: nec nisi ignorantia rerum possit errari: non tamen est confessio ut primo quod error qui aliqd ne scit: sed qui existimat se scire quod nescit. pro vero quippe approbat falsum quod erroris est proprium. Verum in quo re quod error interest plurimum. Hec ibi. Nam ut idem ait in enchiridion. et xxij. q. In quibus reb? nihil interest ad capescendum regnum dei. vtrū credatur vel non. et vtrū vera putentur vel non: in his errare arbitrandum est nullum esse peccatum vel minimum. Sed in his sine quoz fide vel noticia deus coli non potest: errare vel falli periculum sum. Ubi etiam notandum: quod in omni crimine est error: electionis: quia romi obscurate passione videtur illud quod sibi pponit faciendum. et si in se illicitum: tamen ut maius bonum mandato dei pponendum. unde in puerbis dicit. Errant qui operantur malum. Et augustinus dicit quod peccatum non est appetitus malorum rerum sed in se de desertio meliorum: unde et contra prudentiam agit que est recta ratio agibilium et ut meliora preponantur minus bonis.

§. ix. De dilectione. Augustinus in li.

conse. Quid amplius de moribus disputare. Si deus est summum bonum hominis nihil aliud est homini bene vivere quam ex toto corde. ex tota mente. ex tota anima deum diligere a quo existit ut incorruptus in eo amor custodiat quod est temperantia: nullis frangat in modis quod est fortitudo: nullis alijs seruat: quod est iusticia. Vigilet in discernendis rebus: de fallacia subrepat. quod est prudentia. Hec est bonis una perfectio qua sola impetratur. ut

veritate perfruatur. hoc nobis utroque testamento cōiungitur. Non potest autem homo seipsum non diligere qui deum diligit immo ille solus se diligit qui deum diligit: quia sedule agit ut summo bono perfruatur. Quod autem agis recte agendum est cum primo. scilicet ut ad id bonum cui adducas ad quod ipse tendis. Illud enim est vnum bonum quod oibus tecum tendentibus non sit angustum. Ex qua scilicet dilectione proximi nascuntur officia societatis humane in quibus non errare difficile est. Duobus enim modis peccat in homine. vno si ledat. alio si cum potes non adiuues. Cumque homo sternalis anima vtens mortali corpore. partim corpori. partim anime bene facit. qui proximum diligit. Ad corpus continet medicina. Ad animam disciplina. Medicina voco quicquid corporis instaurat vel tuetur salutem. ut est cibum et potus. tegumentum. lectum et huiusmodi. Disciplina vero illa que anime medicina est in duo distribuitur scilicet cohibitionem et instructionem. Cohibitionis timore. instructio amore perficitur. et dico cui per disciplinam subuenit. Nam qui subuenit. nihil bonum habet nisi amare. In his duobus deus testamentis disciplina ne nobis regula dedit. In veteri enim timor. in nouo amor preualet. quod ibi seruimus. hic liberamus ab apostoli predicat. Merito igitur ecclesia catholica non solum ipsum cuius adeptio vita beata est pure colendum predicat. cui soli anima rationis coherendo non miserta est. seduludens omne quod factum est quod subditum tamen neque confundens quod eternitas quod veritas. quod pax distinguit: neque separans quod maiestas una coniungit. sed etiam primi charitatis ita complectens ut variorum morborum quibus peccatis suis anime egrotat omnes: apud te medicina per polleat scilicet sacramentorum. Idem augustinus de doctrina christiana ait. Res quibus fruendum est nos beatos faciunt. scilicet pater filius et spiritus sanctus: vnus deus. Illis quibus vtendum est tendentes ad beatitudinem adiuvamur et quasi adminiculum. ut ad illas que faciunt nos beatos peruenire et eis inherere possimus. Nos vero qui fruimur et vtimus inter vtriusque constituti. si eis quibus vtendum est ut sunt omnia creata frui voluerimus: im peditur cursus noster ut ab his rebus quibus fruendus est obtinendis vel retardemur: vel etiam reuocemur inferiorum amore prepediri. Frui enim est inherere aliam rei propter seipsum quod solum in deo fiendum est. At vero quod in vtriusque venerit ad id quod amas obtinendum referre: si tamen amandum est. Nam vnus illicitus potest abusus dicendus est. Et dicit alibi Augustinus quod nil peius quam vtriusque fruentis ut scilicet seruare deo propter temporalia. et frui vtendis scilicet in reb? creatis constituitur finem sui amoris. Non autem omnia quibus vtendum est diligenda sunt scilicet ex charitate. sed illa sola que aut nobiscum. quadam societate referunt in deum. sicut est homo vel angelus: aut ad nos relata beneficio dei pro nos indiget sicut corpus humanum. Quattuor sunt diligenda. Vnum quod est supra nos. scilicet deus. Alterum quod nos sumus scilicet anima. Alterum quod est infra nos. scilicet primum quo ad animam. Quartum quod est infra nos. scilicet primum quo ad primum. Precepto autem quo iubemur diligere. primum etiam scilicet angelos prineti certum est. a quibus nobis magna nunc beneficia impenduntur. Et ut ait idem augustinus ad maiorem ipsum. ut que potuerit hominem beneficiis solatione. vel informatione doctrine et discipline coherceat inducat ad colendum deum. quo scilicet ad viuentes in seculo. Idem super eplaz primam Job. de pe. di. iij. Si quis tantam habuerit charitatem ut paratus sit pro fratribus mori: perfecta est in eo charitas. Sed nunquid mori ut nascitur propterea perfecta est. Et proficiat nasci: cum fuerit nara nutrit: cum fuerit nutrita roborat: cum fuerit roborata proficiat cum ad perfectum venerit tunc dicit. Vbi vivere christus est: et mori lucrum.

§. x. De gradibus cōtemplatio

nis per creaturas visibiles et anime vires ad cognoscendum et amandum deum. Augustinus libro confesio. ait

Medicina
namque est.

In veteri
testamen
to timor.
in nouo
amor pre
ualet.

Quod non
omnia quibus
vtimus
sunt dili
genda.

Percursum dñe cor meū t amari te. Sed et celum et terra et oia que in eis sunt: ecce vndiqz mibi dicunt vt amē te: nec dicere cessant oibus vt in excusabiles sint. Quid autē amo cum te amo. Non corporis speciem non dulces caritatem non aromati suauitatem: vel aliquid huiusmodi tñ amo quandam lucem vocem odore cibū amplexus interioris hominis mei: vbi fulget aie qđ nō capit locū. Vbi sonat qđ non rapit tps: vbi olet qđ nō spargit status vbi sapit quod non minuit edacitas: vbi beret qđ nō diuellit facies. Hoc est quod amo: cū deū meū amo. Et quid est hoc. Interrogamū terrā et dicit: nō sciz: et oia q̄ in eis sunt idē confessa sunt. Interrogamū celum et luminaria eius. et dixi oibus que circumstant fores carnis mee. Dicite mibi de deo quod vos nō estis: dicite mibi de eo aliquid. Exclamauerūt voce magna. Ipse fecit nos. Interrogatio mea responsio eoz species eoz. Et direxi me ad me: et dixi mibi. Tu quis es. Et respondi mibi homo. Et ecce in me presto sunt corpus et aia vniū interi: aliud exterius sed melius quod interius. Renunciant quippe nūciū corpales rationi presidenti: et indicanti de responsione celī et terre dicentium. Non sumus deus: sed ipse fecit nos ego itaqz interior homo cognoui hoc per exterioris ministerium. i. per sensus corporis mei. Nunquid q̄ omnibus quibus integer est sensus apparet hoc species. Cur autē non eadem omnibus loquitur. aialia autē pusilla vident ea. nec tamen interrogare valent. Non em̄ preposita est in eis sensibus nūciantibus index ratio. Homo mines autē possunt interrogare vt inuisibilia dei per ea que facta sunt intellecta spiciant. Sed amore subditur eis et subdita de eis iudicare non possunt. Nec illa respondent interrogantibus: nisi iudicantibus. Et vox q̄ dem eoz. i. species eoz oibus loquitur: sed illi soli intelligunt: qui eam foris acceptam intus cum veritate conferunt. Dicit em̄ veritas non est deus celus et terra: nec omne corpus: qz moles minor est in qualibet parte q̄ in toto. Jam tu melior es oia: qz tu vegetas molem eoz poris tui: prebens ei vitā: qđ nullū corpus prestat corpi. Deus autē tuus etiam oibus vita est. Per ipsam igitur aiam meā ad illum ascendam. Transibo autē vim meam qua corpori herco et vitaliter cōpago eius repleo: qz cōmunis est eiqz et multis. Transibo et illā q̄ carne meā sensu fiat: qz ipa cōmunis est bestiis. Et ecce venio in cāpos et lata pratoria vbi sunt thesauri innumerabiles imagi nū de cuiuscūmodi reb? scilicet inuictarū: quas et ipas a facie recordationis mee abigo: donec enubiles qđ volo atqz in aspectu prodeat ex abditis. Vbi mibi celū et terra presto sunt cū oib? q̄ sentire in eis potui: preter illa que oblit? sum. Vbi mibi et ipse occurro meqz recole quid qđ et vbi egerim: et quō cū agere affect? fueriz. Vbi sunt oia q̄ siue experta a me siue credita memini. Ex eadem copia etiā similitudines rerū: vel expertarū vel ex eis quas nō expertus sum creditarū alias atqz alias et ipse ofero pteritis et ex his etiā futuras actiōes et enūtera et spēs et bec oia quasi presentia meditor. Nec sunt et illa oia q̄ de doctrinis liber alib? pcepta nōdū exciderunt quasi remota interiori loco. nec eoz imagines sz res ipsas gero. Mā cū audio tria genera questionum. an sit: qđ sit: quale sit: sonoz qđem qđ? bec vba pfecta sunt imagines teneo. et eos paures cū strepitu ptransisse ac iam nō esse scio. Res nō ipas q̄ illis significant sonis. neqz vllō sensu corporis attigi: neqz vspiz vidi pter animū meū. Et in memoria mea recondidi. non imagines earū: sed ipas. q̄ vnde et q̄ ad memoriā meā intrauerint nescio. Item continet memoria numerorū dimensioz rōnes et leges innumerales: quarum nullam corporis sensus impressit: quia nec ipse colorate sunt. nec olent. nec sonant nec gustare nec pteractare sunt. Affectiōes q̄ animi mei ptingit nō in hō quo eas bz anim? cū patit: sed longe alio sicut se habet vis memoriē. Per bec omnia discurreo et volito

hac illac penetro et nūc q̄ finis. Transibo igitur et hanc vim meā per animū meum ascendēs ad te: qui desuper mibi manes. Habent em̄ memoriā pecora et aues: alioquin nō cubilia nidofqz repeterēt: non alia multa quib? assuescūt. Neqz em̄ assuescere valēt vllis rebus nisi per memoriā. Sed vbi te inueniā? Ne bona et secura suauitas si pter memoriā te inuenio. Quomodo ergo te quero dñe. Cum em̄ te quero dñe: beatā vitam quero. Sed quomodo eā quero vtrū per recordationē tanq̄ eā oblitus sim: oblitusqz me adhuc teneā. An per appetitum discendi incognita: siue quā nūc scierim: siue quam sic oblitus fuerim vt me nec oblitum esse meminerim. Mōne ipsa est beata vita quā oēs volūt. Vbi ergo nouerunt eā vt amarēt. Nimirū habemus eā: sed nescio quā noticia. de qua sarago vtrū in memoria sit: quia si ibi est iam beati fuim? aliquādo. Nūquid memini? et sicut memini carthaginē qui vidit. Non ita: quia non videt beata vita oculis: qz corpus nō est. Nūquid sicut memini numeros: non. Qui em̄ habet hos in noticia: nō adhuc querit adipi sci. Nūquid sicut memini? gaudiū: fortasse ita. Sed absit dñer si quocūqz gaudio gaudeā: putem me beatū. Est em̄ gaudiū quod nō datur impiis sed eis qui gratis deum colūt: quorum gaudium tu es: et ipsa est beata vita gaudere ad te. de te. et propter te. Qui autē aliud sectatur gaudium: nō ipsum vtrū ab ali qua tamē imagine gaudiū voluntas eorum non recedit. Est igitur beata vita gaudiū de veritate. Hoc gaudium omnes volūt. Beatus autē perfecte erit si nulla interpellante molestia de ipsa per quā vera sunt omnia sola veritate gaudebit. Vbi ergo veritas te inueni vt discerem te. Neqz em̄ iā eras in memoria mea priusq̄ te discerem. vbi ergo te inueni vt disceres: te: nisi in te supra me et nūc q̄ locus. Accedimus et recedimus: et nūc q̄ locus. veritas vbiqz presides omnibus consuletibz te: si mulqz rñdes omnibus etiā diuersa cōsuletibz. Lique de te respōdes: sed nō omnes liquide audiat. Infelix idē aut qui omnia ista creata scit: te autem nescit. Beatus autē qui te scit: et si ista omnia nesciat. Qui nō te et ista nouit: non ppter ista beator: sed ppter te beatus est. si cognoscēs te sicut deum glorificat et diligit. Sic ergo fidelis homo cui totus mūdus diuinarū est et qđ nūc nūc habet omnia possidet inherēdo tibi cui seruīūt omnia: quīs saltem nec septētrionis gyros nouerit: vtiqz melior est q̄ mentor celī et numerator syderū et pensor elementorum: et negligens tui qui omnia in mensura et numero et pondere disposuisti.

S. vi. De magnitudine dei. Aug. in li. confessionū. Quid est deus meus. quid rogo nisi domin? meus. Summe. optime. oipotētissime. sacratissime. me. presentissime. pulcherrime. stabilis. et incomprehensibilis. immutabilis mutas omnia. Nunq̄ nouus nūcq̄ vetus. Innouans omnia et inuolutatē producēs super eos et nesciunt. Semper agens. semper quietus. colligens et non egens. portans et implens et protegens. creans et nutriend. Quērēs cum nihil tibi desit. Amas ne estuas zelas et securus es. peniter te et non doles. Irasceris et tranquillus es. Opera mutans. nec mutans consilium. Recipis quod inuenis et nūcq̄ amisti. Nunq̄ inops et gaudes lucris. Nunq̄ avarus et vltas exigit. Semper crogatur tibi vt debeas. Et quis habet quicq̄ non tuum. Reddis debita nulli debens donans debita nihil perdēs. Et quid diximus deus meus: vita mea: dulcedo mea sancta. aut quid dicit aliquis cum de te dicit. et ve tacentibus de te. Quis mibi dabit vt venias in cor meum et inebres illud: et vnum bonum meum amplectar te. Quid tibi sum ipse vt amari tubeas a me: et nisi factam irascaris mibi et muneris ingentes miseras. Dic anime mee deus. Salus

tua ego sum. Aug. xxi. de ciui. dei. c. xliij. Postq̄ enume rauit plurima q̄ deus contulit nobis in vita ista subdit. Nec oia sunt miserosi dātorūqz solatia non premia beatorū. Que igit illa sunt si tot et tāta sunt ista et talia. Quid dabit eis qđ pdestinavit ad vitā: si bec dedit eis quos etiā pdestinavit ad mortē. Que bona in illa vita beata facit eos sumere. p qbus in hac miseria filiū vni genitū voluit vsqz ad mortē tāta male pferre. Que bona in illo regno accepturi sum? qđ xpo moriente p nobis tale iā pign? accepim? Qualis tūc erit spūs hoīs. nullū tūc habēs vitā: nec sub q̄ iaceat: nec cui cedat. nec ptra qđ certet salum laudabilr pacatissima virtute pfectus. Rerū ibi oim quāta q̄ speciosa q̄ certa sciētia sine errore aliquo vel labore: vbi ipa dei sapiētia i suo fonte porabit cū summa felicitate sine vlla difficultate. Quale erit corpus: qđ oino spīritui erit subditū et viuificatū nullis alimonijs indigebit. Idē ca. vlti. de ciui. dei. ait. Oēs illi qui nūc latēt corporalis et armonie numeri nō latebūt intrinsecus et extrinsecus p corpa cūcta dispositi et cū ceteris reb? q̄ ibi magne et mirabiles videbūt rōnes: biles mētes in tāti artificis laudē rōnabilis pulchritudinis delectatione succedent. Quis motus talium corporū ibi sint futuri diffinire nō audeo: tñ et mor? et status sicut ipa spēs decēs erit quicūqz erit: vbi qđ nō decebit nō erit. Vera gloria ibi erit: vbi nec laudaris errore nec adulatione laudabit. Verus honor q̄ nulli dabitur indigno: nec ad eū ambiet vllus indignus. Vera pax vbi nihil aduersi: nec a seipso nec a quoqz qđ patiet. Premiuū virtutis erit ipse qui virtutē dedit: eis seipm quo maius aut melius nihil esse possit. pmissit. Vbi vacabim? et vide bimus: amabimus: et laudabimus.

S. xij. De mediatore christo iesu Aug. in li. confes. Tu es veritas sup oia pfides. At ego p auariciā meā nō amittere te volui: sed volui tecū possidere mendaciū. Sicut nemo vult ita falsum dicere vt nesciat ipse qđ verū sit: itaqz amisi te: quia non dignaris cū mēdacio possideri. Que ergo inueniēte q̄ reconciliaret tibi. Mediator inter te et hoīs oportuit eē: vt aliquid haberet sile tibi: aliqd sile hoībuz: nevtroqz filis hoib? lōge esset a deo: aut in vtroqz filis deo lōge eēt ab hoībuz: atqz ita mediator nō esset. Hic est que secreta misericordia tua demonstrasti humilib? et misisti vt ei? exēplo ipsam discerēt humilitatē. Hic inter mortales pccōres et mortales iustus apparuit mortalis cū hoib? et iustus cū deo. Et quia stupēdū iusticie vita est et pax: iusticiā cōiunctā deo euacuaret morte iustificator impiorū. quā cū illis voluit habere cōem. Hic demonstrat? est antiq̄s sanctis vt ipsi ita per fidē future passionis: sicut nos p fidē pterite salui fierēt. Quō igit nos amasti p bone qui filio tuo vniogenito nō pepasisti: sed p nobis impiis tradidisti eū. Pro nobis tibi fact? est victor et victima. ideo victor qz victima. p nobis tibi. sacerdos et sacrificiū: et ideo sacerdos qz sacrificiū: facēs tibi nos de seruis filios de te nascēdo nobis seruēdo. Merito mibi spes valida in isto est: qz sanabis oēs meos lāguores p eū qui seder ad dexterā tuā et p nobis interpellat: alioquin desperare. Multa em̄ et magni sunt eidē lāguores sed amplior est tua medicina. Potuim? putare q̄ verbum tuū remotū eēt a cōiunctione hoīs: et desperare de nobis nisi caro fieret et habitaret in nobis. Hic tu? vnicus in quo sunt oēs thesauri sapiētie et sciētie dei absconditi: redemit me sanguine suo. Non calūntent me supbi: qm cogito precū meū et mādūco et bibo: et paup cupio satū? rari et eo inter eos qui edūt saturant: et laudāt deū qui requirūt eū. Nec ille. Aug. de ciui. dei. Et hō pfidētius ambularet ad veritatē: ipa veritas dei filius homine assumpto nō deo cōsumpto: veniens stabilis et fundamētū fidem: scz docens que sunt fidei. Aug. omnia terre

na contempnit homo xpus vt cōtemnenda esse monstraret. Ambiunt homines dignitates honorem et potentia Rex fieri noluit. sed questus ad hoc fugit. Diuitias appetunt. et ipse pauperrimus vixit. non habens vbi caput suum reclinarēt. Delicias querūt et ipse vigilijs ieiunijs et abstinentia laborauit. Aduersa et obprobria refugit et horrent: ipse autem contumelias. spūta. flagella male dicta. clauos. et lanceam non vitauit. Idē aug. sup ps. de ps. di. ij. Accesserunt iudei ad ihm? vt crucifigerent. Nos accedamus vt corpus et sanguinem accipiamus. Vere magnus dñs et magna misericordia eius: qui nobis dedit manducare corpus suum. et sanguinem bibere. Idē de ps. di. ij. Quotidie eucaristiam sumere nec laudo nec vitupero. singulis tñ dñcis diebus cōicandū hor tor: si tñ mens in affectu peccandi nō sit. Mā habenti ad huc voluntatē peccandi. grauari: magis dico eucaristie perceptione q̄ purificari. Hoc de illo dico quem mortalia non grauant. Idē. Dixerit quispiam non quotidie percipiedā eucharistiā alius affirmat quotidie. Faciat vnusquisqz sūm q̄ pie crediderit esse faciendum.

S. xij. De fide Aug. xxiij. q. j. Vbi fides nō est. nō pōt esse iusticia: qz iustus ex fide viu. Neqz scismatici aliquid sibi ex ista mercede promittant: qz similiter vbi caritas nō est. nō pōt esse iusticia. Idē xxiij. q. j. Ex his itaqz dicit. Dis vitā infidelitū pccm est. Nec valet esse bonum. scz meritum quod fit absqz deo. scz per grām inhabitantē. Vbi em̄ deest agnitio eterne et incommutabilis veritatis. scz per fidē: falsa virtus est. etiam in optimis moribus. Quāvis autem nullus sit cogendus ad fidem recipiendam ad receptaz tñ seruadā cogi pōt et debet. Unde aug. ad vincentiū do. natistā. xxiij. q. vij. Alides ait vt opinor nō esse pssiderādū q̄ quisqz cogit: sed quale sit illud ad qđ cogit. vtrū bonū vel malū. Hō q̄ quisqz possit esse inuitus. sed timēdo qđ nō vult pati: vel relinquit impedimentum animositatē vel ignorantia cōpellit cognoscere veritatē: et volēs iam te neat qđ nolebat. Idea prius finis erat neminē ad vnitatem xpi esse cogendū: sz vbo esse agēdū. dispensatione pugnādū. rōne viuēdū. nec fictos catholicos habere quos aptos hereticos nouerā. Sz bec opinio mea nō pccat. tñ vbi tñ: sz demonstratiū supabat exēplis. Mā primo opponebat mibi ciuitas mea q̄ cū tota eēt in pres donati: ad vnitatē catholicā legū impialū timore conuersa est. Et ita alie multe q̄ mibi notatim cōmemorabant.

S. xij. De correctione ait Aug. super ps. xxiij. q. iij. Duo ista nomina cū dicimus. homo peccator. non vtiqz frustra dicuntur. Quia peccator est: corripe. quia homo est: miserere. Nec omnino liberabis boiem: nisi cū persecutus fueris peccatorem. Hūc officio noīs inuigilat disciplina sicut cuiqz regenti apra et accommodata est. Non solum epō regenti plebē suā. sed etiā pauperi regenti domū suā. diuiti regenti familiam suā: marito regenti coniugem suā. patri regenti plē suā. iudici regenti puincia suā. regi regenti gentē suā. Ita nulli hominū claudē di est misericordia. nulli pccō imunitas relaxanda. bec ibi. Idē sup ps. c. pcedenti. Me amisso iudicio sis paupi in mala cā misericors. Cuius si parcis sacculo pcutis cor et tāto nequior reddis quanto sibi iustus sanare vider. Idē in eubiridion. di. xlv. ait. Et q̄ emēdat sbere in quē prās dat. vel cohercet aliqua disciplina. et tñ pccm illi? aq̄ offensus est dimittit ex cor de: elemosinā dat qz miam prestat. Multa em̄ bona pstant inuitis. qñ eoz pssit vtilitati nō voluntati: qz ipsi sibi inueniunt inimici. Idē in sermone de vbi euāgelij xxiij. q. iij. A malis semp corde distūgimini. ad tps cau te corpore copulamini. Duob? modis te nō maculat malus. si nō pssentis et si redarguas. Et hoc est nō pssentire

spendendis atq; ligandis vel etiā saltandis. Neq; ab b genere superstitionis pnicose segregandū sunt: qui oliz genetiāci ppter natalū cōsiderationem dierum. nūc aut mathematici vocantur. Nam q; inde cōnātur actiones nostras vel actionum euentum predicere. nimis errant Et primo multa exempla particularia pcludit. Dēs ar- tes binōi vel noxie vel nugatorie superstitionis. ex quadā pestifera societate boiā demonū quasi pacta infidelis et dolose amicitie constituta. penitus repudiande sunt et fugiende a xpiano. xxyj. q. ij. Illud quod est. Idem in ser- mone quoda ait. Qui obseruat dies egypticos vel isale- das ianuarij. vel alias dies. aut quasquēq; diuinationes aut fata. aut auguria obseruat. aut attendit. aut assenti obseruantibus: magis ad sui damnationē q̄ ad salutem tendit. siue per pitthagoricam nigromanciam egorantū vitā vel mortē. vel prospera vel aduersa futura inquirūt vel fominalia scripta attendit vel sortes q̄ dicunt aploz vel petaciolas. p quas infirmittate scriptas sup hoies vel aialia ponunt. preter symbolū et orationem dñicam: sciant se bi fidē xpianam puenicasse. et vt inimicos dei irā ei⁹ grauius incurere. xxyj. q. vij. Nō obseruetis. Cōtra symoniacos. augu. f. q. sic ait. Sicut cumuchus fuit q; Joseph comparauit: ita qui gām meretur vniūq; semē non habet sicis genitalibus. Sic quoq; ignis sacrificij q; p. lxx. annos captiuitatis babilonice sub aqua vixerat exinctus est antiocho isaroni vendente sacerdotiū: qd si significauit ignē spūsancti nō lucere i symoniacis sacra- mentis. Cōtra vsurarios augu. sup ps. Si feneraueris hominem. i. si tu mutuū dederis pecuniam tuaz. a quo plus q; dedisti. siue illud sit triticū siue vinum siue oleum si- ue quodlibet aliud. si plus q; dedisti expectes accipere: feneratores. et in hoc improbādus. non laudādus. xiiij. q. iij. Si feneraris. idē ad macedonium xiiij. q. iij. Quid dicam de vsuris: quas etiam ipse leges et iudices reddit iubent An crudelior est qui subtrahit aliquid vel eripit diuiti. q; q; trucidat pauperē fenore: bec vtrq; atq; hmoi. male possidentur et vellem vt restituerentur: sed non est quo iudice repetantur vide ibi glo. Idem de verbis dñi. Nolite facere elemosinas de fenore et vsuris. xiiij. q. v. Ex eo videlicet quia restitui debent his a quibus error: te sunt si sciunt: non pauperibus dari Cōtra iudices et testes augu. ad macedonū. xiiij. q. x. Non sane quicquid ab initio sumitur iniuriōse aufertur. Nā pleriq; nec me dico volunt reddere honorem suum. nec operario mer- cedem. nec tamen hec que ab initio accipiunt p iniuriā accipiunt que potius per iniuriam non darentur. Sed non ideo debet iudex vendere iustum iudiciū. aut testē verum testimoniū: q; vendit aduocat. iustū patrociniū et iuri speritus verū consiliū. Illi em̄ inter vtrāq; par- tem ad examen adhibentur: isti ei⁹ vna parte consistunt. Idē. xj. q. iij. Quicūq; aut cōsanguinitate aut amicitia vel hostili odio vel inimicijs in iudicando ducit: peruerit iudiciū xpi qui est iusticia. Idē. Quisquis cuiuslibet pti- tis veritate occultat: irā dei sup se puocat. vtrorq; re⁹ est et qui veritate occultat et q; mendaciū dicit: q; ille pdesse non vult: et ille nocere. Augu. in omel. de pe. ij. q. i. in ca. Multi ait. Nlos quēq; a cōiōne prohibere non possumus quīs hec phibitio nō sit moralis sed medicinalis. nisi aut sponte cōfessus: aut in aliquo fine seculari siue ecclia- stico iudicio notatum atq; cunctū. Quis em̄ sibi vtrūq; valet assumere: vt cuiusq; ipse sit accusator et iudex. Ne q; enim ait augu. xiiij. q. v. si agnis inique ac perperam in iustis ita quisq; vtrūq; vt ex eoz fructib⁹ largas elemo- synas faciat: ideo rapinā iustificat. illeq; si ali⁹ ruri pa- terno vel iuste q̄sito auar⁹ incubat: ideo culpāda est ciui- lis iur⁹ rē q; possessio: legitim⁹ fact⁹ est. Nec tyrānice fa- ctiōis puerfiras laudabilis erit si regia elemētia tyrān⁹ subditos tractet. Nec vituperat ordo regie ptiāis si rex crudelitate tyrannica seculat. Aliud est em̄ iniusta ptiāe

iuste velle vti: et aliud est iusta prate iniuste vti.

S. xix. De bellis et officiis augu.

Si manebat eos. xxiij. q. j. Quid culpae in bello. an q. mo-
riuntur quandoq. morituri ut dominent in pace victuri
hoc reprehendisse timidoz est non religioz. Nocen-
di cupiditas. vici scendi crudelitas. Implacatus atq. im-
placabilis animus. Feritas rebellandi. libido dñandi. et
si qua similia hec sunt que in bellis iure culpant que ple-
riq. ut etiam iure puniantur. aduersus violentias resi-
stentium. siue deo. siue aliquo legitimo imperio iubente
gerenda ipsa bella suscipiuntur a bonis. Idem in. c. seq.
ait. Militare non est delictum. sed ppter predam mili-
tare peccatum est. Nec rempublicam gerere criminosis
est: sed ideo agere rempublicam ut diuitias augeas pec-
catum est. propterea quadam prouidentia militari-
bus stipendia sunt constituta. ne dum sumptus queritur p-
cedo crassetur. Unde et Job. baptista ait militibus. Estote co-
renti stipendijs vestris. Nec sententia Job. dici potest
militibus. protectozibus. cunctisq. rectoribus. Quicq.
sibi stipendia publice sibi decreta conueniunt. si ampli-
querit. tamq. calumniator et concussor. iohannis sententia
condemnat. Idem augu. in li. questionum. re. te. ait. Cu-
iustum bellum suscepit quis. vtrum aperte pugnet an
ex insidijs: nihil ad iustitiam interest. Iusta autem bella dif-
finiri solent que viciantur iniurias. Sic gens et ciui-
tas plectenda est. que vel vindicare neglexit quod a suis
improbe factu est: vel reddere qd p iniuria ablatum est.
xxij. q. ij. Dñs. Idem augu. ad macedonum. xxiij. q. v. ait.
Cu bo ab hoie occidit. multu distat vtrū fiat nocendi cu-
piditate vel iniuste aliquid auferendi. sicut fit ab inimi-
co sicut a latrone. Aut vici scendi. i. puniendi vel obediendi
ordine. sicut a iudice sicut a carnifice. v. euadendi vel sub-
ueniendi necessitate. sicut interimis latro a viatore. hostis
a milite. Et aliquid q. a mortis fuit magis in culpa est q. q.
occidit. Nec tñ ois q. a aliene mortis est re? est. velut si
stupru q. petat. et si nō impetraverit se perimat. Vel si
fili? timēs pā sbera pīs pāpitiū pereat et bñmōi. Nec
cū accidunt. debem? eis humanū dolorē et nō ppter illa
ne accidat recte factor? repūam? volūtātē. Idē augu.
ad publicolā ait. Absit vt ea q. ppter bonum ac licitū faci-
mus et habem? si qd p b pter nraz volūtātē alicui mali-
mūs aliqd acciderit nobis imputet. alioqñ nec ferramēta do-
mestica vel agrestia sunt habenda. ne quis ex eis se inte-
rimat. Quid est em in vsu boiz bono aut licito. vñ nō pos-
sit periculis irrogari. xxiij. q. v. De occidendis.

S. xx. Contra peccata carnalia

augu. di. lxxviii. Fornicari nunq. licet negociari aliqñ
licet. aliqñ nō licet. Anteq. sis clericus licet postq. fact?
es cleric? non licet. Idē augu. in qñtionib? de iuro. xxiij.
q. iij. ait. De rectoribus esse et ad meretrices accedere p-
hibet dñs. quarū publice venalis est turpitudine. Sic em
sub furti noie intelligit oia vsurpacio rei aliene: sic noie
mechie ois illicit? pūbit? atq. illoz mēbz nō legiti-
mus vsus pūbitus dñs intelligi. Idem scdo de ciui. dei.
xxij. q. v. Ita ne ait. Proposito animi manēte p qd etiā
corpus sanctificari meruit. ipi corp? nō aufert sanctita-
tē violentia libidinis aliene: quā seruat pseuerantia sue
cōnētie. Post? aut dñs oia mala tolerare q. malo. i.
pctō pferre. Aug. de igne purgatorij ponit fornicatio-
nē. i. soluti cū soluta inter mortifera. dist. xxv. S. Alias ea
Aug. de vñs dñi. xxiij. q. vj. Si ducturi estis vxores ser-
uate vos vxozib? vñs quales vultis eas inuenire: tales
et ipe vos inueniat. Quis vñs est q. nō castā velit dūce-
re vxorē. Et si acceptus est vñs: qd nō intactā deside-
ret. Intactā qñs intact? esto. Pura qñs: pur? esto. Nō
em illa pōt. et tu nō potes. Idē de adulterinis pūgnis. q.
e. Indignant mariti si audiūt adulteros viros pendere

similes adulteris femis penas: cum tāto grauius eos
puniri oportuerit: quāto magis ad eos p tunc et nūte
vincere. et exēplo regere femias. Idē de adulterinis cō-
iugis. xxiij. q. vj. ait. Adulteriū malū vñct fornicatioz.
Tūc aut ab incestu. i. adulteriū. peius est em cū mē-
q. cū aliena vxore cōcūbere. Sed horū oim pessimū est
qd contra naturā fit: vt si vir mēbz mulieris nō ad hoc
cōcesso vti voluerit. Et iste qui est contra naturā execrabi-
liter fit in meretrice: execrabil? in vxore. Idē Augu. li.
cōfess. iij. Et. xxiij. q. vj. ait. Flagitia q. sunt contra naturā
vbiq. et semp repudiāda sunt ac puniēda: qñs sodomoz
fuerūt. quasi oēs gētes faceret: eodē criminis reatu te-
nerent diuina lege: q. nō sic fecit hoies vt se illo vterēt
modo. Violat qñpe ipa societas q. cū deo nobis esse dñs
cū eadē naturā. cū ipe est auctor libidinis perueritate
pollut. Contra ambitiosos. Qd nō debz qd desiderabi-
legit alioz nec querere: sed ad hec iussus dñs obedire.
Aug. viij. q. j. ait in. c. Qui epatus. A studio cognoscende
veritatis nemo phibet qd ad laudabile pūnet oñi. Lo-
cus nō supior sine quo pplis regi non potest: et si ita te-
neat et administrat vt decet: tñ indeceter appetit. Quā-
obz oñi sanctū querit charitas veritatis: negociū in-
stū suscipit necessitas charitatis. Quā sarcinā si nullus
imponit: pāpide atq. intūde vacandū est veritati. Si
aut imponit: suscipienda est ppter charitatis necessita-
tē. Sed nec sic oimodo veritatis delectatio deicienda
est: ne subtrahat illa suauitas: et opprimat iusta necessi-
tas. Idem Aug. ad valeriu dist. xl. Ante oia peto vt co-
gitet religiosa prudētia tua. nihil esse in hac vita et ma-
xime hoc tpe facili? leuius ex boibus acceptabili? epī
aut pbyteri aut diaconi officio: si pfunctozie atq. adu-
latozie res agat: s. nihil apud deū miserabili? tristiū.
et dñabili? Itē nihil esse in hac vita et maxime hoc tpe
difficiliū. laboriosius. et piculosius. epī. pbyteri. aut
diaconi officio: sed apud deū nihil beatius si eo mō mi-
lites quo imperator: nō suber. Quis aut sit modus nec a
pueritia: nec in adolecētia didici. Et eo tpe quo discere
ceperā vñs mibi facta est merito pctōz mēoz. Nā quid
aliud exiimē nescio: vt scōs locus gubernaculoz mibi
traderet qui remū tenere nō nouerā. Idē ad eudorij.
xxj. q. j. ait. Eos autē fratres exhortamur in domino vt
ppositū vestrū custodiat: et vñs in finē pseueretis. At
si qua opa vestra mater ecclīa deside: auerit: nec elatio-
ne inani su pāpatis. nec blandiente desidia respūatis:
sed mtri corde obreperetis deo. cum māfuetudine po-
tates eū qui regit vos. qui dirigit mites in iudicio. qui
docet māfuetos vias suas. Nec vestrū oñm necessita-
tibus ecclīe preponatis. cui parturēt si nulli boni mi-
nistrare veller. quō nasceremini nō inueniretis. Con-
tra mēdaces. Augu. in li. de mēdacio. xxiij. q. ij. Admum
ponit octo genera mēdacioz sic cōcludens. Quisquis
esse aliquod genus mēdaci qd peccatū nō sit putauerit
decipiet seipm turpiter cū honestū se deceptorē arbitre-
tur alioz. Et in dicto. c. dicit. Ad salutē sempiternā nul-
lus dūcedus est opitūlate mēdacio. Et in dicta qñtione
ait. Faciat homo etia: pro ipali salute boim qd potest.
Cum autē ad id veniā fuerit: vt tali saluti nisi peccando
cōsulere nō possit: iam se exstimer nō habere qd faciat.
Idem Augu. xxiij. q. iij. Magne sapientie est dominem
renocare quod male locutus est.

S. xxi. De penitentia. Augu. ad

Aincen. de pe. di. j. Memine putes ab errore ad verita-
tē a quocūq. seu magno seu puo pctō ad correctōz sine
penitētia posse trāsire. Idē li. de penitētia. de pe. dist. iij.
Penitētia est qdā dolētis vindicta pūnis in se qd do-
let commississe. Cōtinue dolēdum est de pctō scz actu cum
mēti occurrat: vñ saltem habitu qd declarat ipa dictōis
virt? Penitere em est penā tenere vt semp puniat in se

De peccato
contra naturam

Contra
ambitiosos.

De episcopis
presbyteris

Contra
mēdaces

vlascendo qd commissit peccado. Idē in libro eodē. Et de
pe. dist. v. Consideret penitēs qualitatē criminis. In lo-
co scz sacro vel nō. In tpe scz festiuo: vñ alto. In pseuerā-
tia scz quāto tpe pmanet in cor iterant. In varietate p-
sone. Et qñ hoc fecerit tēptatione: et in ipsius vñi mul-
tiplici exccatione. Sunt enim qui non expectant tem-
pationem sed pueniūt volupratem. Omnis ista va-
rietas pfitēda est et deslenda. Idē in eodē. de pe. di. j. ait.
Quē penitet oino peniteat et dolorē lachrymis ostēdat:
repēntet deo vitā suā p sacerdotē: pueniat iudiciū
dei p cōfessionem. Precepit dñs mūdandis leprosis vt
ostenderent se coram sacerdotibus. docēs corporali p-
sentia cōfiteāda peccata: nō p nunciū: nō manifestanda
p scriptum. Idē in eodē. de pe. dist. vj. ait. Qui vult cōfi-
teri vt inueniat gratiā. sacerdotē querat scientē soluere
et ligare: ne cum negligēs circa se extiterit: negligatur
ab illo q. cū misericorditer monet et petit: ne ambo in fo-
neam cadant scz si cecus ducat a ceco. Et infra. Luceat
spūalis iudex. i. confessor vt sicut non commissit crimē ne-
quicie: ita non careat munere scientie. Oportet vt sciat
cognoscere qñquid habet iudicare. Iudiciaria pās hoc
expositulor: vt qd debet iudicare discernat. Diligēs igit
inquisitor: scz confessor subtilis inuestigator. sapienter
et quasi astute interroget a peccatore: quod forte igno-
ret vel pte verēcundia velit occultare. Cōgnitio crimi-
ne varietates eius non dubitet inuestigare. et locum et
tēpū et. Quibus cognitis adit beniuolus paratus ex-
gere: et secum onus portare. habeat dulcedinem in affe-
ctione. pietatem in alterius crimine. discretionē in vari-
etate. Adiuuet cōfitemtem ozando: elemosinas et alia
opera bona pro eo faciendo. Semper inuet eū leniendo
psolando. spem pmitendo. et cū opus fuerit increpado.
hec ibi. Idem in enchiridion de pe. di. iij. Sane cauendū
est ne quis existimat illa crimina qualia qui agūt regnū
dei nō psecut: quotidie perpetranda et quotidie elemo-
synis redimenda. In melius quippe est vita mutanda et
p elemosinas de peccatis piciandus est deus nō ad b-
emendus quodammodo: vt ea semp liceat impune comit-
tere. Memini dedit layamentū peccandi: quis miseran-
do delectat cōmissa si nō pgrua satisfactio negligat. Idē
di. c. Satisfactio pnie est pctōz causā excidere et earū
suggestionib? aditum non indulgere. i. tollere radices et
occasionē pctōz propinquas et remotas. Idem in eodē
de pe. di. iij. Adhuc instat pñciū qñ sapient plus q. opor-
ter et dicunt. Esti semel peccantibus: post baptismū vale-
at pnia: nō tñ sepe peccantib? pderigiterata: alioquin re-
missio esset ad pctm incitatio. Quis em non peccaret si
semp redire posset. Errat aut imo constare ei multum
displicere pctā: q. semp presto est ea destruere. Si em ea
amaret: nō ita semp destrueret sed pseruaret. Dedicū
seus vocat. Dedicū est cētes infirmū sanare: q. ce-
teris minor est si alijs possibilia ignoraret. Demor est
sui qui pmissit. Nolo mortē pctōis: sed vt cōuertatur et
vīuat. Quē em peccatore exclusit. Qd oibus pmissit in-
dulgentiā: alijs pmissionibus declarat. Qui me ait con-
fessus fuerit corā hoibus et. Omnis ait quantūcumq. et
quotiescūq. peccator: cuiuscūq. ordinis: etiā si fuerit sa-
cerdos: cōfitebor et ego eū corā pte meo. i. manifestabo
ei dimissum pctm et virtuosum factū. Nā quicūq. inuo-
cauerit nomen dñi. i. fm qd noiatur dñs. i. qui vocauerit
eū ad se fūēdo et nō tradicēdo vt fecit exstēs ille pec-
cator: saluus erit. Idem Augu. in eodē de pe. dist. vj. c. j.
Labor et penitēs in ecclīa esse et ad vnitatē ecclīe te-
dere. Nisi em vñtas ecclīe succurrat: de manibus ini-
mici nō liberaretur aia mortui. Sed credēdum ē q. oēs
elemosyne toti? ecclīe et oīones et opera iusticie et mise-
ricordie succurrat recognoscere mortē suā ad conuer-
sionem. vnde digne nemo penitere potest quem non su-
lineat vñtas ecclīe. Augu. de verbis apostoli. vj.

q. iij. ait. Omnis xpianus q. a sacerdotib? exccōicatur sa-
thane tradi dicit. Quō scz q. extra ecclīam est diabol?
sicut in ecclīa christ? Idē sup Joban. Nihil sic dñs for-
midare xpianus q. separe a corpore xpi. Qui em sepat a
corpore xpi. non est membrum eius: non vegetatur ipi-
ritu eius: sed est membrū diaboli. Idem de pe. dist. vj. c. j.
Non perat cōfitemes sacerdotes ad vnitatē ecclīe di-
uinos scz p berefim vel exccōicationem.

S. xxi. De restitutione ait idem

Aug. ad macedonū. xxiij. q. vj. Si res aliena ppter quā
pctm est: restitui pōt et nō reddit: pnia nō agit sed simu-
lat. Si aut veraciter agit nō remittit pctm nisi restitua-
tur ablatū: si restitui pōt. S. de restitutione quō sit fīda
habes in. ij. pte. ti. ij. Idē aug. de decimis. xvi. q. j. sic ait.
Decime sunt tributa egentū aīaz. q. si decimā dederis
nō solum abundantia fructū cōfēris: sed et sanitatem
corporis. Nō igit dñs de? pmiū postulabat sed honore.
S. si tardius dare pctm est: quāto peius nō dare. Et in
fra. Nec est dñi iustissima cōsuetudo vt si tu illi decimā
nō dederis: tu ad decimā detraberis. Dabis impio mili-
ti: qd nō vis dare xpo. Bñfacere sp. de? parus est nobis
sed malicia hoim phibet. Decime g. ex debito requunt.
Et q. eas dare noluerint: res alienas inuadunt. hec ille.
Et de hac materia habes plene in scda pte. Cap. ix.

Quasi vas auri solidum om

ni lapide precioso virtutū fuit Joban. chry. epl
scopus constantinopolitan? repozibus honorij
et archadij imperatorū. Cui cōsonat cōgnome scz chry.
quod grecum interpretat os aureum: ppter maximam
eius sapientiam et eloquentiā. Qui valde copiose in gre-
co scripsit: sed pauca ex eius opusculis translata sunt in
latinum. Ex quibus aliqua dicta hic inserunt. Dicit aut
Tho. super Joban. q. greci in expositionibus scriptura
rū diuinarum. expositionē L. bñ. omnibus alijs prepo-
nit. Vas fuit gratie plenū: solidum ex cōstantia intrep-
di: cunctos etiā principes increpans et respēdens. Qui
vita. cōuersatio. genus. et psecutiones in historia tripi-
ta satis declarant. Palladius insup epā discipulus ei?
in greco plenius psecutiones quas passus est Job. p-
pue a theophilo alexandrino epō expressit in modū dia-
logi: quem librum venerabilis abbas generalis ambro-
sius camaldulensis ordinis de greco trāstulit in latinū
circa annos domini. D. cccc. xvj. vñ hec omnia que infra
ponuntur excerpti: demptis bis que de historia tripi-
ta allegantur. Ad annū igitur decimo octauū etatis perue-
niens: oratorie artī Joban. operā dedit quem medetius
antiochenus epā vir totius sanctitatis cernens mode-
stum et ingenio pollentē: accētū secū manere fecit: et ba-
ptizatum lectore ordinavit. Post triennū deinde vici-
nos occupans mōres: sem cūidā syro ptnētie studioso
se socium dedit. Nā itq. apud illū annis. iij. incēntia
naturalis ardoris litterarū studijs supans. Exinde be-
remū petijt: illicq. spelūca inclusus biennū pegit. Quo
tēpore ferme sine somno degēs: sacras scripturas peni-
tus didicit. Minisq. vigilijs et abstinentia infirmat? co-
actus est ad ciuitatē redire. Vbiq. diacon? fact? post qñ
quēniū a sancte memorie Flauiano epō pbyter: l. i. inui-
tus et renitēs ordinatur. Bissenis annis in officio p-
byterij. verbo. scriptis. et vite sanctitate antiochenam
decorauit ecclīā. Beato aut neccario cōstantinopoli-
tane sedis antistite ex hac luce subtrahito: multi ex cleri-
cis illam sedem ambientes: numerib? varijs pēibus se
inuabāt. Populus aut regē sollicitabat dari sibi pasto-
rem peritū et sanctū. Suggestūq. fuit imperatori pēipus
ab eutropio cubiculario eius. dari ioban. antiochenum
pbyterū: cuius fama pbitatis et doctrine iam p regio-
nes volabat. Quod cum ei placuisset. ordinauit vt caute

Ecce lex
imperator
bodie no
pfer locu.

Johannes
pcedit
gaymam
barbaru.

vocaretur iohā. constantinopolitanus: ne forte percipiens
se occultaret. Theophilus autē alexandrinus ep̄s con-
stantia eius irreprehensibilis fiduciam intuens: ordina-
tionem eius impedire conatus est: sed non potuit. Igitur
ordinatus ep̄scopus ut dicitur in historia tripartita: p-
pter castitatis zelum seuerior habebatur. Et propter vi-
te rectitudinem incautus ad futura p̄spicere nesciebat.
In contabulatione arrogans a nescientibus putabatur.
In docendo erat precipuus. In exponendo egregius.
Ad mores cohercēdos optimus. Regnantibus igitur
benozio et archadio factus ep̄s constantinopolitanus:
dum vitam clericorum repente corrigere voluit omnes
in suum ordinem concitauit. Lincitque eum velut furiosum
declinabant: et apud omnes ei detrahebant. Et quā nūq̄
aliquem ad prandium inuitabat: nec ab aliquo inuitari
volebat: dicebant enim hoc ideo facere quia turpiter mā-
ducabat. Alij propter excellentem exquisitum vsum ci-
borum hoc eum agere predicabatur. Reuera autem ppter
abstinentiam stomachum et caput semper dolebat: et ideo
prandiorum epulas euitabat. Populus autē propter ser-
mones quos in ecclesia faciebat eum nimis diligebat:
paripēdens quicquid contra eum emuli loquerent. Ele-
ricos concubinas seu subintroductas mulieres habentes
abiecit eorumque. Contra cupiditatem predicabat: a
delicijs et crapulis abstinere monebat. Ad vigilias no-
cturnas non solum clericos sed viros laicos hortabatur.
Ep̄scas sup̄fluas domus sue refecit pauperibus tri-
bens: propter quod multi obseruabant calumniam impo-
nere p̄scrutantes vitam p̄iorē in antiochia: sed nil inue-
nere reprehensibile. Apposuit quoque iohes quosdam pec-
rum obliuiscere: et ideo contra eum maior inuidia est ac-
cesa. Aliud quoque fecit quod multos valde commouit.
Eutropius namque imperatoris prepositus: habens con-
sulis dignitatem: volens se in quibusdam qui ad eccle-
siam confugerant vindicare: studuit ut lex ab imperato-
re poneretur: ut nullus ad ecclesiam confugeret. immo-
re qui cōfugissent rei inuiti inde extraherent. Post pau-
cos dies cum eutropius regem offendisset ad ecclesiam
confugit. Iohānes autem hoc audiens ad eū sub altari
latrantem accessit: et omeliam increpatoriā contra eū
faciens eum durissime obiurgauit. Que res multos of-
fendit: eo quod homini infelici nō solum noluit misericor-
diam impedire: sed non desistit obiurgare. Imperator
nō inde eū rapiens caput eius abscidit fecit. Pro diu-
sis igitur causis multos fideliter obiurgas: plurimis
erat odiosus. Theophilus autē alexandrinus ep̄s eū
deponere volebat: et presbyterū quēdam nomine yside-
rum intrudere affectabat: et ideo causas depositiōis di-
ligenter querebat. Populus autem defendebat iohā-
nem: et eius doctrinā mirabili auditate pascebat. Sa-
cerdotes quoque iohā. fin canonicas sanctiones violere
cogebat: dicebāt non debere frui honore sacerdotali: qui
vitam eorum nollent imitari. Non solū autē ciuitatē cō-
stantinopolitanā strēnue gubernabat: sed etiam circūa-
centes imperiali auctoritate prouidit legibus governa-
bat. Quā cognouisset in fenice adhuc demonibus imo-
lari: clericos et monachos illuc destinauit: et tēpla ido-
lorū destrui fecit. Eodē tpe erat quidā gaymas nomine
genere celticus. consilio barbarus. tyranico studio oino-
clatus. arriana peste infectus: magister militū factus
ille imperatorem rogauerat sibi suisque ut intra ciuita-
tem vnam daret ecclesiam. Quā cum pmississet: rogauit
iohāne ut vna ecclesia illi cōcederet: ut sic ei tyran-
nem refrenaret. At iohā. strēnue fortissimē: et totū zelo fi-
dei ignit. ate. Molō ipator: hoc pmittere et sanctū can-
bus dare. Nec hūc barbarū metuas: sed ambos nos in-
be vocari: et sub silentio inter nos quid dicatur audi. Ego
et lingua sic refrenabo: ut hoc petere non psumat. Quā
audiens impator: gaudens ē: et vtrūque altera die vocauit

Lungum vnum pro se oratorium peteret: ait iohes. Abi-
gi tibi domus dei apta est: ut nullus te vetet orare. At ille.
Ego alteri? secte sum: et vnum templum cum meis de-
polco habere. Multos quidem labores pro republica
romana assumpsit: ideo non debeo in mea petitione con-
temni. Ad quem iohā. respondit. Multa premia et quā
transcendunt tua certamina recepisti. Magister militū
factus es: consulari toga insup̄ exornatus. Et oportet
te considerare quid dudum fueris: et qualis modo cōspi-
ciaris. Que pastina paupertas: et que modo substantia.
Quibus vestimentis vtebaris: et quibus modo vestiaris.
Quia igitur pauci labores maxima tibi premia contule-
runt: erga honorantem te non sis ingratus. Quisq̄ ser-
monibus iohā. os eius obstruit: eumque compulsi. ut ta-
ceret. Dum igitur constantinopolitanā urbem strēnue
gubernaret. Gaymas prefatus imperium ambiens cū
in die nihil agere posset: nocte barbaros misit qui pala-
tium cōcremarent. Tunc aperte monstratū est quomo-
do sanctus iohes custodiebat ciuitatem. Barbari enim
angelorum armorū ingens corp⁹ habentū copiosa tur-
ba apparuit: quā prius effugauit. Quā cum domino suo
nunciassent ille valde miratus est: sciens exercitum mi-
litum p̄ alias ciuitates constitutum. Cū igitur sequenti no-
cte eos iterum destinasset: a visione angelorum sunt si-
militer effugati. Nouissime ille egressus miraculum vi-
dit: et fugit. extimans milites in die latere: et nocte ciui-
tatem custodire. Egressus inde ad trachas iuit. et magno
congregato exercitu vniuersa vastabat: timentibus cum-
cis barbaricam feritatem. Imperator igitur iohā. san-
ctissimo onus legationis imposuit. Ille autem inimici-
tiarum immemor: alacriter est profectus. Gayma igitur
agnoscens eius fiduciam pro pietate susceptam. longo
itinere ei occurrit suisque oculis dexteram eius circum-
posuit. et filios eius sacra ipsius genua osculari precepit.
Iohānes namque virtutis iohā. fuit. ut etiam valde terribi-
les humiliari cogeret ut eum timerent. Igitur iohā.
chrys. apud constantinopolim florebat. et apud omnes ad-
mirabilis habebatur. Verum cum arriani plurimū pul-
larent. et extra ciuitatem ecclesiam haberet: sabbato tñ
et dominica intra portas et porticus cōgregari hymnos
et antiphonas de nocte cantabant. diluculo autē per me-
dam ciuitatem ingressi ad suā ecclesiam pueniebāt. cātā-
res frequenter in vilipensionem orthodoxorū. vbi sunt quā
dicunt tria in virtute vnum. Iohā. autem metuens ne
simplices huius cantu traherent. insituit ipse ut turba
fidelium nocturnis hymnis insisteret. ut et illoz opus
obfuscaretur: et fidelium professio firmaretur. Fecitque
crucis argenteas que cum cereis argenteis portarentur.
Tūc arriani zelo accēsi inuidie vsq̄ ad necē insurgunt.
Una igitur nocte petra percussus est beison eumque
anguste: qui ad hymnos excedēdos a iohāne erat depu-
ratus. Sed quidā etiam de populo vtriusque partis extin-
cti sunt. Et his mortis impator. p̄hibuit arrianos hym-
nos publice decātare. Eo tēpore seuerianus gabalen-
sis ep̄s: honorabilis apud multos p̄ceres: et ab ipso im-
peratore et augusta multū dilectus constantinopolim ve-
nit: et a iohāne gratatē susceptus est. Quā iohānes in
asiam perire pisset: suā eidem ecclesiam commendauit.
Ille autē non fidem: sed seipsum populo cōmendabat.
Serapion autē clericus chrys. hoc eidem studuit num-
ciare. Transeūti autē seueriano: nō assurrexit serapion.
Ille nō indignatus clamauit. Si serapio clericus mor-
tuus non fuerit: christus in humana natura natus non
est. Nec audiens iohānes rediit et ipsum tanq̄ blasphe-
mū de ciuitate eiecit. Quā anguste multum displicuit: et
ipsum reuocari fecit: rogans iohānem ut ipsum sibi re-
conciliaret. Qui nullatenus acquiescit donec angusta fi-
lium suū theodosiū eius genibus imponeret: supplicās
et cōiurans ut seuerianum reconciliaret. Permaxime

Scris-
bānes
stodit
tate cō-
tinopoli-
tana

Gayma
vastat
ciuitatem.

Arriani
contra
xpianos

scissam xberibus traheretur: oēs ad p̄dandū pueri. omnia
omamenta et recōdita sibi applicabatur. Presbyteri et dia-
coni in carcere mittebant. Edicta reperitis vicib⁹ p lo-
ca ponebant varias minas p̄tinētiā: nisi quā iohes cōio-
nem abnegasset. Cōpleta quinquagesima post quā diem
in gressi achacius. antiochus. seuerianus. et cirinus ad
impatorē dicunt ei. Rex tu nobis a deo es dat⁹: nemini
subdit⁹: omib⁹ dominas: licet tibi quodcūque vis facere.
Noli esse p̄s byteris mitior. ep̄s sanctior. dixim⁹ tibi p-
sentib⁹ oibus. sup̄ caput n̄m sit ioh. depositio: noli igit
vni p̄cere in p̄ncipem oim n̄m. Misso itaq̄ rex notario
hec mādatur iohā. achac⁹. antioch⁹. seuerian⁹. et cirin⁹. dā
nationē tuā sup̄ caput suū posuerunt. Teipm q̄ cōmedās
deo ecclesiā egredere. Ita ep̄s iohes: post aprā iussione
discedēs: vna cū ep̄is sibi fauentib⁹: dixit omib⁹. Venite
orem⁹. Tūc quāq̄ p̄marijs ciuitatis vir fidelis iohāne
ista significat. Quā lucius nimis audax et facie impudēs
parat⁹ est in lauro publico cū militib⁹ suis: si forte cō-
tradicas aut differas te inuitū trahere et expellere. Fit
aut in plebe magna cōmotio. festina ecclesia egredi: ne for-
te in tuū auxilium cōfluēs p̄p̄s bellū cū militib⁹ cōserat.
Tūc quāq̄ p̄marijs ciuitatis vir fidelis iohāne
uit his quā int⁹ in sacrario erat dicēs. Manete hic inte-
rim ut profectus modicū requiescam. Ingressusq̄ bapti-
sterium olimpladem vocat. et petrachiam et proculam dīa-
conas virgines deuotissimas nobiles et tā mature etas
et siluam beati nobilioli coniugem tunc viduam virtu-
te precipuam dixit eis. Venite huc filie audite me. Que
de me sunt ut video. finem habent. nec vltra forte vide-
bitis faciem meam. Hoc vni⁹ rogo hoc deprecor. ut so-
litam me qua ex vobis ad ecclesiam beniuolentiam. deferat.
Et quicūq̄ non sponte nec ex ambitu fuerit ordinatus.
sed de consensu oim: huc caput ut iohā. inclinate. Nec
enī ecclesia sine ep̄o esse pot. Disserimini mei ut semp in
oionibus vestris memoremini. Ad hec ille lachrymis p-
fusa cū euulatus ad sacra ei⁹ vestigia volutabantur. Tūc
ioh. vni ex honestioribus presbyteris annuit dicēs. Tūc
lite istas hinc. ne multitudinē prurber. Egressus est aut
ad orientālē plagā dimittēs occidentālē. vbi erat iūme-
rū paratū et p̄p̄s p̄fectolās egressum eius inde. Quā ioh.
declinauit: ne fieret seditio in populo et conflictus.

S. iiii. Post hec flāma de medio
throno in quo iohā. sedere consueuerat. et veluti in me-
dio corpe positum cor rep̄te p̄silis. vbi dei doctorē re-
quirebat. Quā vbi nō inuenit sedē totā depascitur. pau-
latim sursum ascēdēs: et p̄rectū egrediēs erat. Verū ut
esset feralis illius synodi p̄petuū nocumētū. ignis ille
interiectā populi multitudinē p̄mediū pōnis instar in-
noxiē transiit. nō prius partem ecclesie p̄pinquā ne-
bimō casum p̄pinquātrati ascribamus: sed partē aule re-
gie p̄ximā ut miraculū diuinitus illatū ambigeret ne-
mo ignis ille circūuolās cōcitaf: veluti cōdicto quodā
perges: adiacētia recta demolies: soli⁹q̄ pepcit edicule
in qua vasoz sacroz multitudo fuerat recōdita. nō auri
aut argenti materiā reueritus: sed ne obtricatoribus
preberet mēdaciū locū: ut sanctū in simulare virū possent
quā p̄fecto suppellectilis aliqd asportasser. Nulla ignis
illo impetu animē amissio cōtigit. nō hominū. non bau-
torum. ceterū sordes illic seclerate inuerfantū vīs illa
incendij dīuebat: ab hora sexta vsq̄ ad nonam igne do-
mināte. Interea ep̄i qui inuabāt partes ioh. partim in-
clusi tenebātur. alij trahēbātur ad custodias. partim ali
qui dilitefcebāt. Iohānes autē vna cū cyriaco et eulissio
a p̄fectis militibus vincti in bitiniā ducebantur: non
sine cōminatione suppliciorū quā ecclesia fuisset incensa.
Postea nō cyriacus et eulissius cū reliq̄s clericis vincti
adducti: atq̄ innocentes comprobati dimissi sunt. Ioh-
bānes nō beatissimus ad reliquam fiduciam postremo

hoc addit p̄stāte documētū: scribēs illis in hūc modū.
Et si in alijs loc⁹ respōdēdi dat⁹ nō est mihi: vel i facto
ecclesie audiat. Si quidē ut dictis auctor: incendij fui: nec
in hoc quidē audiat: a militib⁹ in armenie oppidiū remo-
tissimū ducit: ut ab ysauris quā illud noctu et interdū die
obsidebāt necaret. Lucullus hic appellat. Arfaci⁹ aut
quidā bti nectarij frater iohānis substituit loco ep̄s scz
constantinopolitan⁹: hō quē et p̄sces faciētia et actu rane
superaret. Qui cū vno anno et duobus mēsibus vixisset
mortuus est: in extremis iurās quā sub iureiurādō p̄mise-
rat fratri nectario se nunq̄ admitturū electionē ep̄atus
aliquā de eo factā. Substituit arfacio atticibus p̄sbyter
totius cōtra iohāne machinatiōis architectus. Qui cūq̄
aduertit ep̄oz orientālū cōicare neminē: nec ip̄s cū
uitatis p̄p̄m. diuina scripturā imperit⁹ agit ut qui
nō cōicarent rescriptis: cogerent conuerti: habebat aut
rescriptū aduersus ep̄os huiusce minas p̄tinēs. Si quis
theophilus porphirio et atticbo nō cōcemerit. ecclesia pel-
lat: et a suis facultatib⁹ p̄ciat: hūc tā ali⁹ pl⁹ equo ter-
renoz pōdere grauati multi cōicant: alij ad cōicandū
munerib⁹ attrahunt. Qui nō gen⁹ et patriā: gloriā mū-
di et corporis p̄sura cōrēpserūt: fugerūt ut nō cōicaret. Et
alij romā. alij ad mōtes. alij ad monasteria se seruauerunt.
Continēbat aut rescriptū 3 laicos quā illi intruso nō com-
municaret: si in dignitatib⁹ essent priuati manerēt: si in
militia baltheū dimitterēt militare: populares et artifi-
ces mulctati pecunia exilio pellerent. Iohānes nō cū
cū exulat⁹: annū ibi agēs: plurimos armine paupes
res xbo dei paut. Inuidia cōcitat⁹ emuli ei⁹ audito fru-
ctu ei⁹: illi in arabissimū transferūt varijs iniurijs subij-
cientes: ut cū vita etiam si possent pellerent. Sed et ibi
maxima p̄ficiēs strūtū insignia: multos attraxit ad deū
etiā infideles sermonib⁹ suis. Minima maioris luoris flā-
ma stimulat. seuerianus et porphir⁹ et alij ex syria ep̄i:
quib⁹q̄ crescebat odor sanctitatis ei⁹: transferendum
curant ad alium locū. Et audientes antiochie iohā. gra-
tissimā philo sophiam p̄dicari discubant cordib⁹ suis.
Eo miraculo p̄cissi pleriq̄ clerici aduersus factionis ate-
bant. Videte mortuū terribilē viuos victorezq̄ paruif-
cientē pape. Seclares p̄ates ecclesiasticas opes amittit
cū ipsa p̄ate sua et principatu sacerdotē solum ciuita-
te priuatum: carne infirmū. exulem trepidantes. metum
pallore testant. Non igit feretes ad exercitū mittit re-
scriptū aliud fort⁹ cū adiectiōe pene. pcurantes trāffer
ri. ip̄m circa locū cuiusdā angustias. vbi nō liceret egre-
di in pyritem. si locū penit⁹ desertū. Porro milites p̄e-
fecti p̄torū qui illum ducebāt: maxime p viā rēgebāt: id
se habere in mādatis asserēbāt maiori se illos gradu p-
monēdos: si p viā ille moreret. Et vn⁹ quidē ex ip̄s ali
quid p̄p̄m inuenit in eū clam ostēdebat: al⁹ nō adeo infe-
stus et atrox ut recōmendationes et blandicias quā fie-
bāt ut scō cōpareret iniurias estimaret. id solū curans
ut iohā. moreret. Deniq̄ cū ymber esset vebemēs: adeo
ut dorsum et pectus inundatio illa pelleret: nihil curās
egrediebat. Ingente rursum solis estū p delicijs habe-
bat: sciens hoc affligi sanctū viri caput instar helisei cal-
uū. Cū inter hec oia trimēstre tps difficillimū illud iter
conficiens sc̄tus ille sicut sydus radians p̄stabat. p̄der-
ueniētes autē ad quoddā templū vbi sepultus erat quā
basiliscus noie sanct⁹ martyriū passus sub diocletiano
nichomedie cum sancto luciano ibi manserunt. Et i illa
nocte apparuit ei basiliscus dicēs. Frater iohā. cōfide.
Eras enī fil erim. Quā euenit. Itā cū iter p̄fēq̄ret ducē
res iohā. ad locū exilij in via febriz⁹ laboratē reduxerūt
cū ad dictū tēplū basilisci martyrijs: vbi iohā. summis
celestib⁹ sacramētis corā oibus affatib⁹ fudit ofonē di-
cens more suo. B̄tia sit deo oim causa: cōsignasq̄ se in
fine ofonis excedēs pedes suos: migravit ad xpm. Tā
ta nō multitudo s̄gimū: tantaq̄ monachoz et honestio-
rum

Arfacius
substituit
iohāne in
ep̄atu.

Iohānes
ducitur i
arabissimū

Iohānes
ducitur i
locum de-
sertum.

Basilius
transitus
sc̄ti iohā.

ris vite testimonio insignium: et syria et cilicia. et ponto
agnie occurrit: ut putaret plurimi ex cōdicto aduenisse.
Sepultusq; est honorifice cum martyre basilisco.

S. v. Quare autem solus quasi
comedebat: nec inuitare alios ad comedendum volebat
nec unitari: Quis in historia triptica assignata sit aliq
ratio vt. s. p. t. z. Tum palladius ipse assignat multiplice
causam. Tum qd ob calozē capitis obsecr⁷ erat: nisi q̄ i
estu eo qd diu aduocata appellat⁷ vtebat. Tū qm infirmita
tis cuiusdā gratia stomach⁷ eius ordinem desiderabat:
adco vt sept⁷ q̄ pparata erāt ingrata viderent: z que nō
aderāt ingri oporzeret. Tū qz plerūqz cibi oblit⁷ ad ve
sperā vsqz ieiunabat prim occupatus ecclīasticis curis:
prim spiritualibus intelligentis abstractus. Tum ad vi
tandū risus z cachinos z vaniloquia z detractionē q̄ in
cōiunijs accidunt: z interperatū delitiaz aduerfari⁷ oī
nō sacrilegiū estimās. Tū vt dispasatorib⁷ furti occasio
nes amputaret ne ob venioz scia in breui⁷ iuis multi
plicātes q̄ erāt in vsus pauperū deputata: sibipfis ven
dicaret. Propterea ciuitatis ingenia cogitās p̄siderabat
se oportere esse vt p̄i dispasatozem: aut dignitatem oēs
ex equo donozaret: aut se subijcere nemini. Et ppter bec
valedicēs maledictis propter hmoī: solus edebat.

S. vi. Et quia theophilus ille alexandrinus eps ad sui temeritate excusanda in p̄cessu et p̄secutione p̄ Jo. scripto suo assererat iobem dominadi libidine cōcitatū: sedecim ep̄os deposuisse vna die suos: q̄ illorū vice ordinasse. Declarat palladi' hoc falsū esse: nō sedecim s̄ s̄c tñ ep̄os asie: nō vna die s̄ post discussione p̄ bienniu factā: et in cōcilio plurimorū ep̄orū metropolitāriū p̄pter excessum eorū fuisse amotos: et alios virtute p̄claros et doctrina facidos subrogatos. Conueniētib' eñ cōstantinopolim ep̄is asie: necessitati ecclesiasticarū gratia. Eusebius ep̄s valētinopolitānus vna sabbati tradidit synodo libellū accusatiōis cōtra Antoniu ep̄m vel archiep̄m ep̄phesinu cōtinētē. vii. c. excessū eius: quorū vltimū erat q̄ p̄ decreto et lege habebat ordinatiōes ep̄orū v̄dere p̄ mō reddituū. Assunt q̄ et qui dederūt: et q̄ accepit antoni'. Et phariones nō deerunt. Recepto libello hortatur Jobā. eusebiū desistere: ne forte ex indignatione moueret cōtra antoniū: sed recōciliari fratri: et idem p̄ aliū ep̄m familiarem ei percauit. Eusebius autē instat iterū porrigens libellū eadē continentē: adiūras iob. vt p̄cederet in causa parat' p̄bare crimina obiecit. Perlectis ergo capitulis illis: ceperūt patres illi ep̄i in cōcilio adiuuari examinare circa vltimū. s̄ de symonia: vt maioris pōderis et derestabil' crīmē. Interrogat' ergo antonius qui p̄is erat: negat crīmē obiecit. Interrogat' et illi q̄ noiati erāt: dedisse illi pecuniā p̄ ordinatiōe s̄citer negant. Offert se eusebius ad p̄bare.

Euſebi⁹
ep̃s valē
tinopolī
tan⁹.

Magnū
 crimē sy-
 monie.

pber. **P**ergit iob. et si corporis mala validudine teneret et inclementia aeris obfaret: et nauim intrans post repetitam ephesum tandem applicat. Congregatisq; lidie affie et charie epis ad. lxx. viros ptingentibus episcopoz sibi ordinant. Adest eusebius rogans reconciliari et cui sibi hoc denegaretur: qz calumia fecerat: adiecit ille preces dicens. **Q**ui causa ista et si p benniu ventilara est: scilicet dilatio testiu obstitit: obsecro pietate vestram vt testes: nam psto nunc sunt examinare dignissimi. **N**am et antonius q auro accepto ordinationem fecit decesserit: viuunt tñ qui dato precio sunt ordinati. **P**lacuit synodum rem diligētius de scuti. Recitant q gesta erant. Ingressi sunt testes: ingressi sunt et qui ordinati sunt auro dato. **R**egare primū persistētibz tñ testibz: pñm laicis prim pbyteris: qñ? an pñdere videbant: mulieribzq; quibzda: t munerū spēs et loca et tpa quātātibz recensētibz: cū eos qz pñcia criminis vgeret sua spōte: non vsq; adeo coacti pñitent: dedim? aiebat: hāc eē pñuetudine existimātes vt videremur a curia liberari. **E**t nūc siq; dem honestū est: oram? vt i ministerio ecclie sim? **S**unt autē: vel aurū qz dedim? recipiam? **Q**uidā em ē nobis vxorū nfarū aurū et variā suppellectilē dedim?. **A**d hoc iob. synodo pollicit? est. **E**go inqens instabo apud regē vt absoluant. **E**os aut mādare illis ab antonij reddidit? recipē qz dederūt. **C**onceptisq; synodus ab heredit? antonij aurū reslitui cōspē a sacerdotib? remotos in cōuone fieri ne si ista passim permitterent pñuetudo egyptia ca fieret vēdendi sacerdotū et emendi. **M**ox oim extant cōmetaria et super sunt indices. **I**teq; em vna die discussio facta est vt theophil? mentit? s; biennio integro. **A**llec sedecim: sed sex vicio symonie depositi sunt. **I**n quoz locū substituti sunt alij nōtite clari: et grā diuini symonis ordinati. **V**erū illi pessimi symone cūmuli post ē? exiliū ante q; dremiū hos in eccliam reuocat: pulsis illis q legitime subrogati fuerāt. in summā ouū pñ pñciz et singulare detrimētū. **E**t ordinātes tribuni victorios cūmucū in sede epī collocauerūt. **E**t nō q a. lxx. epīs fuerat ordinat? carceri inclusz bacten? seruāt viri a pime liberalibz disciplinis inuenti: et post solitariā vitā ob diuinā peritā lfarū accerit? ex heremo. **I**lle aut cūmucū ordinat? vel ventri subdit? erat in feminis inlanens impudēs scortū empticiū illiberalē. **N**oc vir. negs femina. q vt fama inter satirica puuila theatricas bumeris puellas gessit capite edera coronato etiā post baptisimū suū. **G**liano q antiochie epō seu pñareba vocat? fuit a pplo in epm. qdā bō scripsim? pñtariū. q erat sup ceteros mīris. actu et cōtēplatione singularis virgo et breuiter oī virtute admirabilis. **I**hunc cernēs tāti meriti virū porphirius scelerat? pecunijs hoc modo fugandū curat. **D**escriptis ad pñcipes: cūq; venouari rerū ac seditionis auctorem obrūit in epiliū relegari. **Q**uerēs alium ibi pñfici quod et de facto egerūt occulte intrudentes. **I**pse porphirius cum abatio antiocho et seueriano cū comitibus accepto precio.

S. vii. Postq̃ aut̃ iohan. secūdo
fuit de eccl̃a eiec̃t theophilus misit lras suas ad iun-
centiū papā: significās quō cū deposuisset. Quas cū le-
gisset Inñ. exhorruit temeritate ⁊ fastū theophili egre-
ferēs q̃ solus scripserat: ⁊ q̃ rei totius series omiserat
referre. cuius lēz rei g̃a: quibusc̃ secl̃i adiunctis ausus
fuisset illū deponere: nihilq̃ voluit rescribere rei indi-
gnitate cōmotus. Post tridū aduenērūt ep̃i quattuor
a iohāne destinati reuerēdissimi viri ep̃istolās deferen-
tes Inno. pape. vñā iohānis. secūm ep̃oz xl. de cōmū-
nionē iohā. tertiā scripserat clerus iohan. Ep̃la iohā.
tale habebat exordii. Dño venerabili ac beatissimo ep̃o
Inno. iohan. in dño salutē. Et ante lras nras ad aures
p̃teritis vestre puenisse putam⁹: p̃sumptū hic facimus.

Nota
p^r mor
rei dase
tū crin
symoni
q̄ accus
e^r fuer

Rescri-
pto In-
no. pape
30. chry.

Quippe magnitudo sceleris fecit vt nlla orbis ps reliq
sit: quā nō hui? horrende cladis rumor impleuerit: imo
ad ipā q̄ cytrema terre gestoz fama pertingēs: ingēte
vbzq; genitū luctūq; excitauit. Alterū q; nō in modo luge
re t; plati? p̄seq; sed emēdare p virib; uenit: t; caute p
spicere. q̄ pacto hec sensissima pcella ecclie sopiat: neces
sariū estimauim? dños meos bonoz adissimos p̄sules
ele. papā t; eugeniiū hortari: vt dimissis suis ecclesijs pe
lago se traderet: t; ad vestrā curreret cōbitare: oībusq;
lucide expositis immature tāti cladi remediū dari salu
bz postularēt. Et inde narrat iob. rem gestā diffuse in
ipā eplā: videlz quō theophilus alexādrine ecclie epis
cū ad diluēda crimina sibi obiecta iussus esset ab ipato
re cōstātinopolim accedere. tandē venit cū multis epis
nō ad diluēda crimina: sed ad deponēdū iohānē. Et con
gregata synodo suoz cū traxisset ad se clerū iobis: voca
ri p̄ epos fecit iob. ad synodū: ad rīdendū accusatozib;
suis. Qd cum recusasset: allegās accusatores t; iudices
suos esse manifestos inimicos: sed paratū se offerēs ad
rīdendū obiectis: t; se purgādū corā quibuscūq; dñ res
fieret debito modo: ideo theophilus deposuit eū: t; ele
cit de ecclia t; de ciuitate. Sed cū reuocat? fuisset ab im
peratore p̄citius ad suā ecclia: suast ipse iob impato
ri vt cōgregaret conciliū ad qd veniret theophil? t; ipse
vt negociū examīaret. At theophilus iā fugerat. Post
qd a copliab; suis iterū cōgregatis constantinopolis
multis epis. iterū p̄curatione eoz t; asp̄iratione manu
militari elect? fuerat de ecclia sua. magna cede facta in
ecclia nocte pascalis solēnitatis. Et demū sic concludit
eplam. Nec igit cūcta cogitātes t; a dñis meis venerā
dis epis manifestius pleniūsq; discētes, qd est partius
nostrari nūm? studiū vestrū t; operā ad diligentiā queso
inferre dignemini. ita em̄ nō nobis tm̄: s; ecclesijs vni
uersis gratificabimini t; a deo mercede accipiet. Sc
psim? ista t; ad venerū ep̄m mediolani: t; ad c̄bromati
ep̄m aquilegiensem vale in dño. Ad hoc rescriptū bea
tissimus papa Innocē. Cōtione vtriusq; partis admissa.
Theophili iudiciū cassum t; irritū esse decreuit. dicens
oportere cōstari aliā irrep̄ensibile synodū occidentaliū
t; orientaliū facerdotib; cedētib; amicis cōcilio primo
deinde inimicis. neutrūq; partū vt plurimū non rectū
esse iudiciū. Paucis post dieb; p̄lybter theophili cū dia
cono cōstātinopolitane ecclie venit: ipsius eplas defe
rēs t; qdā cōmetariola in quib; videbat iobes a. xxxvj.
epis dānā. Que cū legisset Inno. cōperissetq; neq; cul
pas esse graues neq; iohānē p̄sentē fuisse: infamā theo
philū magis ac magis exhorruit. Idēs itaq; dimissis cō
lis grauib; temeritate illi? lacestētibus se se ad orōnis
studii dedit. in dictoq; ecclie seimū diuinā precabat
elementiā vt h̄mōi scandala auferrent. Fuit autē eple
ista sentētia. Frater theophile. nos t; te t; fratrē nostrū
iohānē. cōiōnis nre esse decernim?: sicut t; in p̄orb? lris
ep̄ssim? t; in eadē sentētia nunc etiā p̄dnam? Itaq; si
cōsuetū tu cōsidis. tu q̄ iudicio accurre ad synodū pri
mā celebrandū: t; illic iuxta nicēni cōciliū canones de
creta contēde. Qd si obtinueris: euides t; irrefragabi
lis erit rō tua. Modicū tēpus fluxerat cū teotin? p̄s
byter cōstātinopolitanus venit. Ihs p̄ciliū iohānis. xvj.
epoz ferēs quib; docebat ioban. militū auxilio vbe de
pulsū t; in exiliū missū ecclesiāq; incēsas fuisse. Post
paulū applicuit h̄mūculus a spec̄tu fedus: animo p
ditus: q̄ plurima cōtra iohānē maledicta vomebat. hic
lras quozdā epoz detulera. achari. antiochi. cirini et
seueriani? inocētū reddidit. quib; iohānis calūniab;
tur incēdēs ecclia. Qd mediū cū fuisset aperte dep̄
bē sum: cū inocēt? cū indignatiōe repulit: ne rescribere
quidē volens. Supuenerūt indices diuersi epi missi: lit
teras deferentes a pluribus. Et inter ceteros germa
nus. p̄sbyter cassianus. diacon? iohānis viri magnē

religionis. qui litteras ab omni clero iohannis attulerunt. continentes ecclesiam suam tyrannidē perpestam esse. epō per vim electo militum: et in epilum missō. agētibz id achapio. antiocho. seueriano. et theopobilo alexandrino epīs. Non tulit vltia inuocentius pontifex romanus. Scripsitq; ad honozium impatorem fratrē archid. qui bonozius impabat in occidente vt congregari faceret synodū occidentaliū epōz sup bis: et cū in vnā decurrissent sententiam ad se referre. Quo facto et relata sententia impator: bonozius scribit pape Inno. vt mittat epōz quinq; presbyteros duos romane ecclie diaconum: qui ipsius ad fratrē eplaz ferrent. Erat autē bic uoz eple. Tertio iam scribo ad mansuetudinē tuā. oza vt que contra ioban. constantinopolitanū epōz maligne gesta essent corrigeres. Gerū vt video id bacrenus factum nō est. Quo circa rursus p scōs epōz et presbyteros scribo. pacis eccllastice amicus et ingenti cura sollicitus. Pa caris em ecclis: impio q; nro pax puenit. vt epōz orientales thessalonice conuenire. Nostri quippe occidentales epī electos viros miserunt seuerē consistācie. et q; neutra in partē inclinent amore vel odio epōz quq; presbyteros romane ecclie duos: diaconū vnū: vt oī cū bonoze suscipias queso. vt si illis suum fuerit iobez iuste fuisse expulsum: doceat me ab ei' cōione discedere. Sin autē deprehēderint spōte malignatos orientis epōz ab illoz itidē cōione secerant. Que nō sit de occidentaliū de epō ioban. siua: ex oib' ferme eplīs pstat quas ad me frequētes dederūt. Et his duas idē ptinentes. scde quidē relique subditi. scz romani et aquilegiesē epī. Nōc autē ante oīa a tua mansuetudine postulo vt theopobiluz alexandrinū etiā inuītū adesse precipias. Per hunc enim mala oīa emeruisse memorant. vt adueniētū epōz synodus in nullo impedita: pgruā tpiū nris afferat pacem. Accepit igit scī viri epī tres et duo presbytero honozii impatoris inno. pape et italie epōz chromacii aquilegesē et venerij mediolan. et alioz epōz eplīs. et vno cōmonitorio totius occidentis pditionib' publicis iter aggrediētes pstatuopolim pgebāt. Erat autē cōmonitoriū huius. Nō oportere iob. iudiciū ingredi. nisi illi prius ecclia et cōio redderet. vt oīs dilationis occasio sublara: sua spōte pcellū ingredi possit. Post quattuor menses redierūt nūciātes res babilonias videlz q; detenti sup arbenis a quodā tribūno militū. qui inde eis vnū cētūronē adiecit: qui thessalonica minime appropinquare pmissit. Ibi em intēdebāt primū anysio epō lras suas reddere: q; ibi pgregadū erat pcellū. Et inieci in nauigia duo post tepestati. tertia die applicuerūt aī vrbē ppe victoris sub urbana. Duo in loco detenti ab his q; obseruabāt portū: retro iussū sunt ire. Cōclusiq; in castellū maritimū quod atbiran vocant illic cruciati ad inuicē dimissi sunt. romani in cellula vna: alij in pluribus. Lūq; vt lras darent exigerent. nō acquieuerūt dicentes. Nō esse pueniēs vt qui senes eram' nō tpi impatori impatoris lras et epōz redderem'. Lūq; obstinati recusarē'. nec aduenienti notario nec alijs ad hoc vehementib' dare vellem' eas. Postremo accessit qdā tribūn' militū valerianus noie et capadocia. per fracto epī mariani pollice per vim abstulit signatā regis eplam cū lris reliquis. Posteriorio die miserunt ad nos. siue regis aulici. siue actiui: q; fe rebat sedē inuasisse iobis q; tria milia numismata darēt vt cōicarem' atticho oīātes: et de iobis iudicio oīno tacerem'. Quib' minime acquieui'm'. pmanferunt igitur orantes vt qm nihil pacificū peragere possent. saltem ad ecclias suas redire pmitterent. Dōnebat eos immanitas boim: et saluator etiā reuelationib' varijs hoc monstrauerat. Nā cūsdā diacono sancto mitissimo ac pudicē simo viro apparuerat paulus apłs in nauī cū essent dicēns. Videte quō caute ambuletis. nō quasi insipietes: s; vt sapientes. redimētes tps qm dies mali sunt. Amicō

a Scribit
 a papa im
 a peratori
 a vt cōgre
 a get concil
 a lium.

De fãcto
Donato
cõp.

finitimas hominibus vacuas remanisse. Qui ergo sapi-
entes estis securi venite: et victoria vobis parata absq[ue]
mora viriliter obtinete. Inuenta est igitur epla. et coras
imperatoris perfecta. proditio ab oibus exclamatur. Et
quis pditionis hui[us] esset actor inquiri. Forma littere.
ingenissq[ue] scribendi respicitur: et iobannis esse impatori
nunciatur. Statim ioh[ann]es queritur: et cu[m] iniuria multa ad
imperatoris presentiam ducitur. ipso mirante: vnde ta[m]
subito talis tumultus et contra se conspiratio oriretur.
Populus vniuersus intorquens conuicia in illum non
sacerdotem: sed proditorem non monachum sed apostata[m]
proclamabat. et furibundus vir manus ab ei[us] oculis co-
tinebat. Tunc imperator facto silentio suspirans ait.
O nequissime ioh[ann]es. beneficiis meis ingratus. Valum
mibi pro bono reddidisti. Garabaita pessime quantum
in te est patriam prodidisti. mibi meisq[ue] auferens liber-
tatem in captiuitate pessimam nos retrulisti. Ostenditq[ue]
illi epla. r[ati]o dicit ita. Ede d[omi]ne formam scribendi ac dictam
di. genus meū hoc esse cognoui. Sed testis est mibi de[us]
q[uod] omnino eam non feci. Linq[ue] oēs in eum persreperit
eo q[uod] veritatem occultare velle videretur: vndeq[ue] procla-
mabat: vt absq[ue] dilatione morte puniretur. Iudices fa-
cto consilio pari assensu dicunt ip[su]m q[uod] specialis amicus
imperatoris fuerat nō debere occidi. sed manus que tan-
tum facin[or]is perpetrauerat abscidi. Quo facto de dolore
vulneris ac dimiuitioe corp[or]is g[ra]s deo egit et q[uod] in ei[us]
honorē amplius sacrificiū offerre non posset paulisq[ue]
condoluit. Abscisa itaq[ue] manus officio spiculatoris au-
su imperatoris ad testimonium tanti sceleris suspensa
est ante monasteriū ipsius ioh[ann]is. Ille mox ante imaginē
specialis d[omi]ne sue mācus adueniens. discooperto vulne
re et extenso brachio cum ea pie rigabatur inquit. Nec
cine d[omi]na nostror[um] sunt p[ri]ma meritor[um]. hecine tuor[um] bea-
tudo seruor[um]. Esto d[omi]na mi digne pro meritis peccatorē
me flagellari voluisti: sed vt quid instrumentū officij tui
permisisti penitus abscidi: bec quippe manus hymnorū
laudis tue: cantica sepius scribendo parabat[is] deo patri
sacratissimum corpus et sanguinem filij tui multotiens
in honore tuo ad oim peccator[um] salutē offerebat. Linq[ue]
talitā sepius lamentando peroraret: contigit nocte qua-
dam vt post huius lamentationem in lectulo sessus. nec
domiens nec vigilans: ex toto paufaret. Et ecce regina
virginum affuit cum ingenti lumine. bilari facie: tali co-
lors cum affamine. Quid agis inquit puer meus fide-
lissime. Deu inquit ille d[omi]na. Quid me interrogas. Quin
immo interrogo te ego. Cum bec paterer vbi eras. Ec-
ce ad meum immo et tuum dedecus in ecclesia p[er]det ab-
scisa clientuli tui manus. At illa cōfortare inquit fili in
d[omi]no. manum tibi restaurare potest: qui totum hominem
plasmant ex nihilo. His dictis eo vidente illa ecclesiam
petit. delatamq[ue] manum eius brachio cu[m] mira benigni-
tate restituit in momēto. Tunc ille gratias ineffabiles
agens. reddita dei luce surgit fratribus conuocatis ma-
num ostendit. eosq[ue] secum ad magnalia dei glorificadū
animant. Mox sollemniter indutus alta voce missam
de beatissima v[ir]gine celebrant. Imperator audit miracu-
lo pedes ad eū venit. et ore p[ro]prio manū illius deosculās
post dei laudē et gloriose v[ir]ginis ab ipso diligēter inqui-
rit. si quē alicubi cognosceret quissimū dictadi genus ac
scribendi formā haberet. Qd ille qdē ei retulit. Et sic rei
veritas inquisita diligentius innotuit. Nec ioh[ann]es. dama-
scenus editit lib[er]ū in ioh[ann]em. notabilem et valde scientificū
cui[us] dicta sepe allegant a modernis doctorib[us]. Scripsit
autem in greco. sed eugenius papa transserri fecit in la-
tinum. Nec etia[m] ioh[ann]es. dama[scenus] compillasse hystoriam
barlaam beremitem et ioh[ann]is filij regis ademur. Quer-
si ad fidem ostendit eius. Que hystoria est valde mora-
lis et deuota. ostendens vanitatem mundi. inducens ad
cōtemptum seculi. Ponens rōnes probabiles fidei. In

Malame
ratio io-
hannis da-
maseni
ad beatam
mariam.

Opera io-
hannis da-
maseni.

nuans statū quietum et p[er]fectum religionis. quā diffuse
narrat. Vincen. spe. hysto. lib. xvi. p. multa capitula. Nec
videt sapiuisse heresim grecor[um] dicentū spiritum proce-
dere a patre nō a filio: q[uod] hereticum est et reprobatum.
Tame[n] beatus Tho. in summa dicit posse ip[su]m excusari
a vitio heresis: eo q[uod] adhuc nō erat ab ecclesia declara-
tum illud scilicet spiritū sanctū procedere a patre et filio: et cō-
trarium scilicet nō procedere a filio: sed t[ame]n a patre vt greci
tenent esse hereticum.

§. v. Inuistheodosij tempore

fuit illustris poeta claudianus. Qui gentilis existēs ro-
me permansit. Duos libros metrico edidit. scilicet claudia-
num maiore[m] et minore[m]. Lius pauci et sus isti sunt. Deu
q[uod] cecus inest vitijs amor. Multis delicta fuere nexūs
amicitię. Quid inuat errores mer sa tam puppe fateri.
Et metuis. si plura cupis. si ducis ira ferunt patere
lugu[m]. Tolerabilis iniquas interius leges. Tūc omnia
iure tenebis: cum poteris rex esse tui. Procliuor vsus
in peiora datur: suadet licētia luxum. Jam nō ad culmi-
na rerum iniustos creuisse queros. Tollunt in altum vt
lapsu grauiore ruat. Tu cōsule cunctis nō tibi nec tua te
moneat: sed publica vota. Me cunctos paucos crimine
dānes. Lōponit orbis regis ad exemplū: nec sic in se-
cte sensus. Humanos edicta valēt vt vita regētis. Lu-
xuries predulce malū: que dedita semp corp[or]is arbitrij
hebetat caligine sensus. Nobile mutat semp cū p[ri]nci-
pe vulgus. Inquinat egregios aduicta superbia mores.
Non tibi q[uod] libeat: sed q[uod] fecisse debeat occurrat. men-
tem domitet respectus honesti. Djs proximus ille est:
quem rō nō ira mouet. Quales collegit fallacis dex-
tra parentis. Has pietas nati dex-
tra refundit opes. Illius
est seruasse questum q[uod] quesisse nouum. Idem in mino-
ri. Omnia mors equatu dānatura nocētes. Tu requies
datura pijs. dissuasor honesti. lūxus et humanas obli-
mat copia mentis.

§. vi. Eo tempore alius poeta

claruit qui dictus est prudētius. et librum composuit de
cōsuetu vitijs et virtutū. Lius pauci versus hic ponū-
tur. Prima petit campū dubia sub forte duelli. Magna
tura fides agresti turbida cultu. Prouocat insani fran-
gendi pericula belli. Ecce modesta graui stabat pacien-
tia vultu. Per medias immota actus variorsq[ue] tumultu.
Spectabat defixa oculos et lēta manebat. Humilitas
incendit ingressum mediocriter orasq[ue] parce erigit. Et
moderat gaudia vultu. Desine grāde loqui. Fragit de-
omne superbum. Magna cadūt. Infrata crepāt. tume-
facta premunt. Disce supercilij deponere. Disce cauere.
scandūt celsa humiles. tridunt ad ima feroces. Fertur
auaricia gremio p[er]incta capaci. Quicquid lūxus edax
preciosum liquerat vna: corripuisse manu. Nec sufficit
amplos impleuisse sinu. Inuat insarcire crumens tur-
pe lucrum. Omne hominū rapit illa genus. Nō est vio-
lentius vllum terrarū vitium. Summa quies nil velle
supra q[uod] postulat v[er]sus debet vt simplex alimonia vestis
et vna. Infirmos regat ac recreat mediocriter artus.
Expletumq[ue] modum nature non trabat vltra. Qd sa-
pimus cōiungat amor. quod viuimus vno cōspiret stu-
dio. nil dissociabile firmū est. Pax plenū virtutis opus
pax summa laborum: idest finis. Pax belli exacti pre-
cium: precumq[ue] periculi. Nil placitum sine pace deo. nec
munus ad aram. Veritorum clausula pax est. Nō infla-
ta tumet. non inuidet emula facti. Omnia perpetuo
patiens: atq[ue] omnia credit. Nunq[ue] lesa tumet: cuncta
offensacula donat. Occasum lucis venia precurre ge-
stir. hec ille.

§. vii. Sub predictis autem

Priscilli-
anus eps
heresim
condidit.

Imperator
punit he-
reticos.

pōntificibus et impatoribus surrexerūt plures hereses
q[uod] ab ecclia reprobate sunt: et ad nihilū demū redacte a
p[er]fatis doctorib[us] cōfutate. Alii iubete theodosio ipatore
et annuete damaso papa: scilicet synodus vniuersalis con-
stātinopolim congregata est. centū scilicet et quāquingenta patrū.
Que synodus macedoniū negare sp[iritu]m sanctū esse con-
denās: cōsubstantialē patri et filio sp[iritu]m sanctū esse do-
cuit: dās symboli formā quā tota latinor[um] et grecor[um] cou-
fessio in ecclia: ad missas solēnib[us] diebus decantat. Ibi
etiā decretū est vt eps cōstātinopolitan[us] tanq[uam] noue ro-
me eps. post romanū pōntificē habeat p[ri]uilegiū. vt patet
dist. xxi. Renouātes. Nec Vincen. specu. hysto. libro. xvi.

Priscillianus q[uod] circa illa tpa in hispania eps cōdēs
heresim sui nois ecclesiā prurbar. hic p[er]sonas sancte tri-
nitatis cōfundebat: eundē esse dicēs patrē: qui et filius:
et q[uod] sp[iritu]s sanctus quod p[er]tinet ad heresim sabellianorū. sed
alios errores habebat. Carniū est escas pro immūdis
tenebat. Cōiunges viros a nolētib[us] feminis separabat
et ecōuerso. Optatū oīs carnis nō deo vero et bono: s[ed] an-
gelis malis assignabat. Animas ei[us]dē nature et substantie
esse dicebat: est deus: et eas ad agōnē quēdā spon-
taneū nō t[ame]n in terris ercendū p[er] septe celos: et p[er] q[ui]dā
p[ri]ncipat[us] gradatim descendere: et in malignū p[ri]ncipēz
incurrere: a quo mūdū istū factū ē dicebat: atq[ue] ab hoc
p[ri]ncipe p[er] diuersa carnis corpa seminari. Moies nō fa-
talibus stellis colligatos. Corp[us]q[ue] nostrum fin. xij. si-
gna celi cōpositū esse dicebat: cōstituēs arietē in capite.
Taurū in ceruice. Semini in humeris. Lanerū in pe-
ctore. Leonē in manibus. Scorpionē in corp[or]e. Sagittariū in virili.
Aquariū in vesica. Capricorniū in tibijs. Pisces in plā-
tis. Sup[er]bis audiēdus in cōcilij ep[iscop]orum romā petijt.
Abis a sanctis damaso et alijs epis in synodo bur-
degalensi hereticis iudicatus. Vbi nō se dānādū intel-
lexit: maximi impatorē appellat. A quo audit et ep[iscop]o
paru pulsus treueris ab euodio p[re]fecto p[er]imitur: cui
multis sequacibus suis. edicēte impatore vt b[ea]t[us] secrete
cōplices in hispania p[er]merent. Prachius et Arfarius
epi accusatos p[er]iscilliani cōione ecclesie p[ri]uantur ab
ep[iscop]is nefas esse dicētib[us]: cuiuscūq[ue] modi boiem ep[iscop]orū
accusatione necari. maximo impatore et aliquibus epis
trachij et v[er]sanū defendētib[us]. Et hac de causa sanctus
martinus a maximo impatore molestabat: q[uod] nolebat
cōicare trachionis. Alii t[ame]n obtrunūt vt p[er]iscillaniste nō
occideretur. Nec Vincen. vbi. s. De reprobatione b[ea]t[us]
heresis habetur. xliij. q. iij. c. penul.

§. viii. Tempore autem Inno.

pape primi vt ait Sigisbertus. imperantibus bonozor
archadio in britania pelagius ecclesiā christi excecrabi-
li doctrina maculare nitit. dicēs boiem sine gratia dei
saluari posse. Aniquēq[ue] suis meritis p[ro]pria voluntate ad
iusticiā regi. Infantes sine p[er]to originali nasci: sed taz
infantes q[uod] insons fuit adā a p[er]to soluant: sed vt p[er] adoptionē in
baptizados esse vt a p[er]to soluant: sed vt p[er] adoptionē in
regniū dei admittant. esse t[ame]n eis extra regniū dei eternā
et beatā vitam. Adam solū suo p[er]to lesum esse: etiāq[ue] mor-
tū esse: nō ex culpe merito: sed ex cōditione nature qui
moritur erat etiā si nō peccass[et]. Dicebat etiā irritas ēē
orationes que fiūt ab ecclia siue p[er] infidelibus siue p[ro]
fidelibus. Hunc ergo celestini et iuliani cōplices: eius
Inno. papa dānauit. Mero. quoq[ue] et aug. p[ri]maxime eos
vt fidei hostes armis veritatis impugnabant. vnde de
consecra. dist. iij. ca. placuit. et iij. sequē. et ex concilio
milenitano. cui inter fuit augustinus multa capitula ha-
bentur contra hos errores. Orientales etiāq[ue] grauius
exagitat mora de deo questio. Utrum deus sit corpus:
et humanum stema habeat. An sit incorporeus et ab

humano stemate alienus omnino. Simplicioribus etiā
heremitis deum corporeum et sub humano stemate esse
astruentibus. quia scriptura sacra narrat de oculis. facie
auribus. manibus et pedibus dei. Alij melius et vere sen-
tientes hoc negant. Et quod in corice ponit scriptura
de membris dei: fin verum sensum exponunt spirituali-
ter. Puta oculum dei et eius intuitum et noticiam. Da-
mus eius operatio eius et b[ea]t[us]. Alii ab ecclesia fuit illis
pro heresi determinatū. scilicet credere deum habere mem-
bra corporea. vt patet. xliij. q. iij. ca. penul. Sub bonozio
etiā impatore. vt ait ip[su]s sigisbertus heresis predesti-
nator cepit serpere. Ibi ideo predestinati appellant. q[uod]
de diuina gratia et predestinatione disputātes asserēbat
q[uod] nec pie viuētib[us] profit bonor[um] operū labor: si a deo
ad mortem predestinati fuerint. Nec impijs obit q[uod] im-
probe viuāt: si a deo predestinati fuerint ad vitas. Que
asseruio piculossima et bonos a bonis amouebat et ma-
los ad mala prouocabat. Nec heresis ex libris aug. ma-
le intellectis initium habuisse dicitur. Nec hoc imputa-
dum est aug[ustino]. ad culpam: sicut nec d[omi]no deo auctori sacre
scripture. vnde heretici p[er]uerse intelligentes traperūt
occasionē suor[um] error[um]. Nihil est em in vsu hominū bo-
no et licito. vnde non possit perniciēs irrogari. xliij. q. v.
de occidendis. scilicet abutendo eis. Ipsi ergo imputada est
culpa qui abutitur: non ei qui rem bonam dedit.

§. ix. Clarus habetur tillo tem

pore sulphitius seuerus in aquitania apud vrbē tolosam
genere et litteratura nobilis. paupertatis et humilitatis
amore cōspicius. Clarus etiā viris sanctis martino
et paulino vt ait belynandus. Scripsitq[ue] non contēnen-
da opuscula. Epistolas ad amorem dei et contemptū mū-
di exhortatorias sorori sue multas. Et ad paulinum su-
pradictum duas. Aliasq[ue] ad alios. Sed quia in aliquib[us]
familiaris necessitas inserta est nō digerunt. et cronica
et vitam beati martini. Et collationes postumiani et gal-
li se mediante et iudice habiāt. Nec in fenecture sua a pe-
lagianis deceptus et agno scena loquacitatis culpam. si
lentium vsq[ue] ad mortem tenuit. vt peccatus quod loquē-
do contraxerat: tacendo penitens emendaret. De predi-
cta aut collatiōe habita galli et postumiani infrascripta
excerpsit vincen. in spe. hysto. li. xij. Cum prospero cursu
inquit seuerus. p[er]uenissemus alexandriam ibi feda in-
ter ep[iscop]os et monachos certamina gerebantur et occasio
ne: vel causa quia congregati in vniū septius sacerdotes
frequentibus decreuiss[et] synodis videbatur ne quis ori-
genis libros legeret vel haberet que tractator scriptu-
rarum sacrarum p[er]itissimus habebatur. Sed ep[iscop]i qdaz
in libris ipsius in fani? scripta memorabāt: q[uod] asseriores
ei? defendere nō ausi: ab hereticis p[er]t[ur]ba? ea fraudulentē
inserta dicebāt. et iō nō p[ro]pter illa etiā reliq[ue] esse dānada.
Aduersū bec ep[iscop]i obstinati? remittēs p[ro]p[ri]e cogebant
etiā recta vniuersa cu[m] p[ri]us et ip[s]o auctore dānare. Et q[uod]
satisq[ue] sufficerēt libri q[uod] ecclia receperet. respuēdā
penit? ēē lectionē. q[uod] plus ēēt nocitura inspiētib[us]: q[uod] sa-
pientib[us] p[ro]futura. Vbi aut ex illis libris qdā curiosi?
indagati. admodū multa placuerūt. Et etiā multa res-
p[er]bēdi in q[uod] illi praua sensisse dubiū nō est que defēsores
illius falsata p[re]ndit. Ego miro eundē vniq[ue] hominem
tā diuersum a se esse potuisse. q[uod] vt in ea parte qua p[ro]bat
nemine post ap[osto]los habeat equalē. In ea s[ed] que iure re-
prehendit. nemo deformi? doceat errasse. Cūq[ue] bec atq[ue]
alia istiusmodi ab ep[iscop]is p[ro]cederentur ex studiis partium
orta seditio est. Que cum reprimi sacerdotum auctorita-
te non posset seuo exemplo ad regendas ecclesie discipuli-
naz. p[re]fectus assumitur. Cuius terrore dispersi fratres
ac p[er] diuersas oras monachi sunt fugati itayt p[ro]posi-
tis edictis in nulla sede consistere sinerent. Illud me ad
modū p[ro]mouebat: q[uod] biero. vir maxime catholic[us] et sacre

Quot mi-
narib? di-
sturbetle-
em ab hie-
rosolimis

Legis peritissimus origenes secutus primo tempore pu-
tabatur. qui nunc idem precipue vel omnia illi? scripta
damnares. Nec vero ausus sum de quosq; temere iudica-
re. Preestantissimi tamen et doctissimi viri ferebantur in
hoc certamine dissidere. Sic tamen sine illud error est:
ut ego sentio: siue beretis ut putatur repulsi non potuit.
multis animadversionibus sacerdotum. Sed nequa-
quam late se potuisset diffundere nisi contentione cre-
uisset. Istiusmodi ergo turbatioe cu vni alexandria flu-
ctuabat. De quidem epus illius civitatis benigne ad-
modum et melius non putabam excepit: et secum tenere
temptabat. Sed non fuit animus ibi consistere ubi re-
cens fraterne cladis fervebat invidia. Agitur inde di-
gressus berpleem oppidum perij quod a hierosolimis sex
miliaribus elongatur. Ab alexandria autem. xvij. mansio-
nibus adest. Ecclesiam loci illius hiero. regit. Nam par-
rochia est episcopi: qui hierosolimam tenet. Hic vir pre-
ter fidei meritum doctusq; virtutum. non solum latinis
atq; grecis: sed hebreis etiam litteris ita est institutus
ut se illi in omni scientia nemo audeat comparare. Di-
cor autem si non vobis per multa que scripsit opera co-
pertus est. cum per totum orbem legatur. Nobis q; gal-
lus nimium compertus est. Nam ante hoc quinquemus
quendam illius libellum legi. in quo tota nostrorum na-
tio monachor; vexatur et carpitur ab eo vehementissime.
unde interdum belgicus noster valde irasci solet. q; di-
xerat nos vsq; ad vomitum satiari. Ego autem inquam
gallus. illi viro ignosco. atq; ita sentio de orientalibus
potius illum monachis q; de occidentalibus disputasse
Nam edacitas in grecis gula est in gallis natura. Sed
ego scolasticus inquam galle defendis gentem tuam. Sed
queso te liber iste. nunquid hoc solum videtur damna-
re monachis: immo vero inquit nihil penitus omisit quod
non carperet laceraret exponeret. precipue auariciam
nec minus vanitatem infectatus est. Dicit a de supbia
non pauca de superstitione disseruit. Vere fatebor pin-
xisse mihi videt vicia multor;. Ceteru de familiaritate
bus virginu et monachor; atq; clericor; q; vera q; fortia
disputant. unde a quibusdam quos noiare nolo d; non
amari. Ego inquit postsumus. ut dicere institueram
apud hieronymum sex mensibus fui cui iugis aduersus
malos pugna perpetuamq; certamen pscuit odia per-
ditur. Oderit cu hereticis: q; eos impugnare no desinit
Oderit et clericis q; vicia cor; infectat et crimina. Sz pla-
ne boni oes admirant et diligunt. Ma qui cu hereticis esse
arbitrant infamant vere. dixerim catholica hois scien-
tia: sana doctrina est. Ma die no nocte requiescit. Aut le-
git semper aliquid aut scribit. Quod nisi mihi fuisset aio
fatum atq; promissum. deo teste ppositum berem audi-
re: vel exiguu tps puncto a tanto viro discedere noluis-
sem. Huc ergo traditis oibus meis omnia familia q;
me ptra solitute mea secuta fuerat. tenebat implicatu li-
ber regressus sum alexandria visitatis fratrib? ad supio-
re thebaida. i. egypti ad extrema contendu ibi em vaste
patetes solitudines heremi ferebat haberi monachor;.

S. r. Narrat exinde de pluribus

mirabilibus. que vidit vel auduit discurrendo per here-
mum. ubi in aliquibus monasterijs centem simul conue-
bat sub vno abbate. Et de quoda puulo. xij. annor; misso
bat ab abbate ad deferendu panes cuida solitario. cui in via
obuianti aspidi mire magnitudinis manibus suis sine
timore aliquo puer aspudem cepit. et inuolutu pallio suo
dixit ad monasteriu: et cora fratrib? in terram deposuit
Ei aut infantis fide frs collaudaret. abbas ad teneas
cu in humilitate. de q; quasi de excessu vicij nberari cer-
ter fecit. De quoda alio solitario q; in presentia eor; colli-
gebat dactilos de palma. et de ei? manu leo magn? abuz
ipm ut domesticu animal fumebat. De alio cui lupa asta

bat cenanti. veniens hora q; ille cenabat. et cibo sumpto
de manu eius post cena: et ea lambeti postea recedebat.
De alio aut que loquentu cu duob? q; ad cu causa visita-
tionis accesserat. leena mire magnitudinis venit. q; ad-
uoluta pedibus eius quasi cu fletu eius auxilii depo-
scebat. Qd intelligens vir dei ille surrexit. secumq; est
leena que ducit eum ad spelunca sua: ubi adultos quos
cattulos cecos natos alebat quos ante anachorita po-
suit: et ipse eis lumen restituit. Non ingrata fera silue-
stris. post paucos dies leena quasi p munere impesi be-
nefici pellem bestie attulit ad pedes eius. Ite de alio
sancto viro ad que cu accessisset quida ad seruendu deo
sub disciplina ei? et ille sibi diceret q; sustinere no posset
austeritate et madata sua: perseverante in petitione sua
et se ad oia impetrata offerente etia in igne intrare su-
scipit: ille cu subito tali experientia tetans. Ma in cliba-
nu qui de ppe incensus erat: inter ingredi. Qui sine mo-
ra parens in mediu ignem se iniecit: nil ibi doloris pa-
ties: sed illesus exiit. Ide abbas alteri religiosor; co-
uersatione accipiendi causa ad eu venienti: mandauit vt
quanda virga arida qua in conspectu eius fixit in terraz
quotidie aqua pfunderet qua a nilo flumine per duo mi-
liaria distate a loco hauriebat. Et cu per bienniu in hoc
opere laborasset: demu floruit lignu illud aridum: qd et
virentibus folijs refert se vidisse. Refert ipse feuer? in
eode libro. q; quida sanctus in fugandor; demonu incre-
dibili potestate preditus. no solum presens. nec vbo tñ:
sed absens quoq; interdum cilicij sin fimbrijs aut episto-
lis missis corpa obfessa curabat. Et duz miro modo fre-
quentaretur a populis ex toto ad eum orbe venientibus:
insuper a prefectis et comitatib? diuersarū potestatum
iudicibus qui vt ex nute bonor; ita ex honore vanitas
cepit ei obrepere. Qd ubi primu ille sentire potuit: in se
grassari diu multuq; discurrere conatus est: sed repelli
penitus vel tacita consciencia veritas perseverante virtu-
te non potuit. Abiq; nomē eius demones fatebantur:
excludere a se consuetudinem ad se populos non valebat.
Cuius interim latēs serpebat in pectore: et seipsuz oc-
cultis cogitationib? vanitatis purgare no poterat. To-
tus igit precibus conuersus ad dei fertur orasse vt per-
missa in se mētib; quib; diaboli potestate: similis bis
fieret quos ipse curauerat. Quid multis morer. Ille pre-
potēs: ille signis atq; virtutibus toto orbe vulgat. Ille
ad cuius fores summe istius seculi se prostrauerat po-
testates: correptus a demone in vinculis est detentus:
omnia illa que enigmumini solēt ferre ppeffus. Quinto
demu mense purgatus est. non tñ a demone: sed quod
illi erat vilius atq; opracius vanitate. Et infra stilus
dirigens ad beati Martini opera ait. Equidem postu-
mianus ait. Cum te iam dudū de virtutibus sanctoruz
intētius audirem: ad Martini meum cogitationibus
recurreram. Derito prospiciēs omnia illa que singuli
diuersa fecissent: per vnu istum facile completa. Ma cu
excelsa renuleris: quod mihi dixisse liceat pace sanctor;
nihil a te penitus audiui in quo Martinus esset infe-
rior. Illi em ab omni impedimēto liberi: celo tāq; an-
gelis testibus plane admirabilia docetur operari. Iste
in medio ceti et conuersatione populor; inter clericos
dissidentes: inter episcopos seruientes. cum se quotidia
nis scandalis bincinde premeret: in expugnabili tamē
aduersus oia virtute fundatus stetit. et tāta operat? est:
quāta nec illi quos in beremo esse vel fuisse ferunt. etiā
si illi paria fecissent. Nam pugnavit iste in loco in equo
sals in seculo cōuersatus: et tamē victor euasit. Illi aut
ex equo loco aut de superioze certant: scilz in beremo.
Sed et cum preclara aliorum retuleris a nemine retu-
listi mortuum suscitatum. In quo vnum vtiq; te neces-
se est confiteri martino neminem conferendum. Hic
quoq; sepius imperat belijs. Feritas bestiari victa

De laudi-
be Marti-
ni.

Marti-
nus po-
tens in
opere et
sermone.

bitas credere quem videns christus ego sum. Sic mar-
tinus a spiritu sancto eductus ait. Dominus iesus. non
se purpuratum et diademate reuerentem pduxit esse ven-
turum. Ego christu nisi in ea format habitu quo passus
est stigmata crucis pferente venire non creda. Ad hac
vocem confusus ille disparuit: cellam fetore impleuit.
Sepe demones sub diuersis speciebus ei apparebant.
Aliqñ in specie veneris. aliqñ iouis. aliqñ mercarij. ali-
quādo minerve: quos ille cognoscens aspernabat.
S. iij. Ditissimus fuit i copiam
ratorum: adeo vt post aplos nullus sanctor; ei eqpa
retur. Tanta igit gratia dñs contulit: vt in virtute trinita-
tis deifice: meruit fieri triu mortuor; suscitator magni-
fic. In capo em qda muliere p suscitatioe filij iuuenis
cum lachrymis cu exorare: ubi erat multitudo gentiliu
gentib? flexis p eo orare suscitatur est. Et q; pene oes illi
gentiles ad fide pueri sunt. Alter fuit carbecuminus q;
dam: q; cum in monasterio martini maneret in fide in-
struendus et pueritatioe xpiana: absente martino morte
quasi subita puenit. Reuerenti martino hoc nūciato
p eo orauit et a mortuis resurrexit. Solebat viuificari
ille referre q; cum ai ei? a corpe soluta a iudice cui pre-
sentata fuerat tristem excepisset sinam. ad loca: scz tene-
brarū: subito angelum iudici suggessisse. hunc esse p quo
martinus oraret. unde mandatu est aiam ad corpus re-
dire vt martinus optata perciperet. Tertius fuit quida
seruus qui sibi ex desperatione laqueo vitaz extorserat.
Cuius morti compatiens anime simul et corporis orone
sua aiam ab inferis educit. qd maximu fuit et sibi legem
cōm paucissimis sanctis concessum et corpori socians
ipm suscitauit. Item euantiu auunculu galli hoc narra-
tis grauissima infirmitate ad extrema deductu. cu mar-
tinus vocatus ad visitandu ad eum accederet. sanatus
virtute ei? venienti in via ei occurrit. Et die sequenti cu
vnu de familia euantiu pueri serpens momozidisset. dis-
fususq; virus p mēbra mortu appropinquaret. Cui mar-
tino oblato. cu digiti posuisset aduulsum veneni p totu
iam corpus effusum. reuocatum per illud foramen pun-
cture exiit et sanatus est. Adeo potens fuit in ope et
sermone. vt oia subiecta viderent sub pedib? ei?. In sen-
sibilia. vegetabilia. aialia et intellectualia. Ignis qui oia
deuorat: vim virtutis sue p eu oblit? est. Ma cu igne ipse
mississet in quodā pbanū ad idolatriā submouendam. et
ignis illi? flate vito ad domos vicinas se flama exēde-
ret: martin? se flammae opposuit: et vlteri? no pcessit. Al-
tera vice cu in camera ubi quiescebat ignis incaurepo-
situs succēdisset in medio flammā orante: q; egredi nō
valebat illesus euasit. In aqs maris nauigantib? qui-
busdā negociatorib? tepestare oborta cu periclitaretur
vnu ex eis etiā infidelis clamabat et dicebat. De? mar-
tini adiuna nos: statim tranquillitas facta est. Idagum
quēdā. i. villa senonis singulis annis grādo que in aerē
deplatur vastabat. Auxiliu incolis loci illius a martino
postulātib?: ofone p eo fusa ita cessauit tepesta illa: vt
qdū virit martin? postea scz p. xx. annos tepesta illa
no eos affligerit: que tñ anno quo mortu? est rursus in-
uasit. Arborē pini excelsum demomb? dedicatā a diu
in qua supstitiones gentiles exercebat: cu iussisset excidi
resistebat gentiles et rustici. Eo tñ pacto huic operi acq-
uerunt: vt excidentibus ipsis pinum ea parte figus ma-
neret qua casura nemo ambigeret vt ea sup se cadētem
su sciperet que maxima erat. Duo annuente: cum incisa
arbor versus martinu se inclinasset: ipse signu crucis op-
posuit: et mox in contraria parte pinus se vertens. plu-
res gentiliū qui in tuto loco erat fere oppressit. Ex quo
miraculo ad fide cōuersi sunt. Lanis quida latrando
cōtra aliquē et quasi mordēdo cum mandauit in nomine
martini silere: et cōtuit. Serpenti venienti per flu-

uiū contra se et socios ex altera parte: precipiens redi-
tum vñ venerat: retrocessit q; totius. Cum condacen-
sem diocesim causa di scordie sedande ad visitandu per-
geret: iuxta flumini cum socijs iter psequens videt mer-
gos in flumine piscibus insidiantes et quosq; capientes.
Forma inquit demonū bec est. Insidiant incautis: ca-
piunt nescientes: captos deuorant: saturariq; nequeunt
deuoratis. Imperat igitur vt deserto gurgite: desertas
peteret regiones. Statimq; grege facto mōtes siluazq;
petierunt. Apud nemausum synodo eporum congre-
gata: per angelu sibi fuit insinuatū qd in ea statutum
est. Demones a pluribus obfessis eiecit. quem ita time-
bant: vt cum de monasterio exiret et ad ecclesiā accede-
ret: demones per. energuminos clamabant rugientes
quasi adueniente iudice dāna sentiret penarum vñ qñ ge-
mentes aduerti eius pnuclabāt. Oleum in ampulla
vitrea ab eo benedictu ad diuersos languores curādos
superuult. Sed etiā de fenestra in pauimentu elapsa am-
pulla marmoreum: infracta pmanit.

S. iij. Ingreditur demum celus

p felicem obitum. Nam pace inter clericos ecclesie con-
dacensis reformata: quo a diocesi sua. pgressus accesser-
rat cepit viribus corpis repente destitui. Conuocatisq;
fratribus suis: sui corporis dissolutionem imminere pre-
dixit. Flentibus autem discipulis eius vbertim atq; di-
centibus. Cur nos pater deseris: aut cui nos desolatos
relinquis. Inuadent enim gregem tuum lupi rapaces.
Et quis eos poterit a moribus pbibere sublatu pasto-
re. Scimus quidem pater desiderare te iesum: sed salu-
na sunt tibi premia tua nostri potius miserere a domi-
no postulando: prorogandū tibi terminū vite. Quorum
lachrymis cōpassionis visceribus motus siens et ipse.
Deinde exorauit dicens. Dñe si adhuc populo tuo sum
necessarius non recuso laborem. Fiat voluntas tua. O
virum ineffabilem canit ecclesia: nec labore victum nec
morte vincendum. qui nec mori timuit: nec viuere recu-
savit. Et cum aliq; diu febrium molestia teneretur in le-
ctulo suo ubi in cinere et alio decubebat et stramētū ali-
quod mollius poni sineret rogaretur: non acquieuit di-
cens. Nō decet xpianū nisi in cinere et alio mori: ois
si aliud exemplum vobis relinquere: ipse peccauit. Ocu-
lis autē ac manibus in celum semper intentus inuictu
ab oratione spiritum nō relaxabat. Et cum supinus sp-
taceret: precantibus sacerdotibus vt mutatione lateris
corpusculum releuaret. Vinite me inquit celum videre
potius q; terram: vt spiritus dirigat ad dñm. Nec autē
dicens videri astare diabolu. Quid inquit bic agis crue-
ta bestia. nihil in me fimestu reperies: sed fin? ab: ac me
suscipiet. Et in hac voce anno vite sue. lxxxj. migravit
ad dñm. Cuius corpus quasi glorificati hois respēdit
Auditusq; est a pluribus cōcentus angelorum a quib?
hymnis celestibus honorat. O quātus luc? hominum
quanta merentiū pcpue lamenta monachor; et xginiū
chori: quia pium est gaudere martino: et pium est flere
martinum. Celestis glia eius ostensa est plurib? san-
ctis viris. Beatus feuerinus coloniēsis eps die domi-
nica qua sanctus discessit post matutinas cum ecclesie
sue altaria circūiret orando euz archidiacono: angelos
in celo cantantes auduit. Vocasq; archidiaconū inter-
rogauit si aliquid audiret. Cui respondenti se nihil audi-
re: dixit vt diligēter attēderet. Qui erigens caput orare
p eo feuerino: dixit se voces quasdā in celo audire. Sic
ille dñs mens martinus migravit ad dñm: cuius ang-
li aiam in celū deferunt. Affuerunt et demones sed nihil
suum reperietes confusi recesserunt. Motauit ergo archi-
diaconus diem et hora: et mittens repperit illa hora
migrasse ad dñm. Eade die cu bris ambrosius medi-
olani missam celebraret sollempniter inter prophetiam

Beatus
martin?
vixit an-
nis. lxxxj

Que post
mortē bti
Martini
acciderūt

et eplam in altari obdormiuit: et cu nullus euz excitare psumeret: subdiacon' nisi epo inuente eplam legere non auderet transactis duarū vel triū horarū spacijs ex ciauērit aliqui dicētes. Pater hora pterit et ppl's valde lassus expectat. Iubeat q dñs noster vt subdiaconus legat eplam. Quib' ille ait. Nolite turbari. Frater me' martinus migravit ad dñm: ego eius funeri obsequiū prebui. Sed vltimā orationē vobis excitantibus cōple re non valui. Notantes autē diē et horā inuenerunt illa die migrasse. Securus etiā monachus que gesta ipsius martini superius positus descripsit vt refert illa hora q de mundo transiuit. vidit beati martini albis indutū vultu igneo scintillantibus oculis: crine purpureo: ma nu librum tenentē: post benedictionē ei datā in celū con scendere: vbi hymnis celestibus honoratur. Lūq; pi etati et tironici ipso defuncto alterearent de corpore qui cōuenerant ad locū transitus: demū media nocte picta nis somno graui sopitis: tironenses p fenestrā corpus emittentes: p ligerim flumen nauigio cum magno gau dio tironiam detulerūt. Honorat etiam magnifice ab ecclesia: cum pceperit diem natalis sui ab operibus ma gualibus ferari. de cōse. dist. iij. Pronunciādū. Et multe paffice sub ei' titulo sunt cōstruere.

S. v. Sanctus briccius martini
archidiaconus fuit ei plurimū emulus: et molestus fuit ipsi sancto martino cōiūcia aliquādo inferendo. Nā euz quidam paup semel martini quereret: dixit ei briccius. Si illū delirū queris: respice emū. Ille est em' q quāsi amens celum conspiciat. Lūq; paup qd petierat a marti no impetrasset: vocat ad se martinus briccium dicens. An ego tibi delirū video: bricci. Quod cum ille pre ve recundia se dixisse negaret: ait martinus. Nōne aures mee ad os tuum erāt. Amē dico tibi: quia a domino ob tinui vt mihi in episcopatu succedas: et scias te i eo mul ta passurum aduersa. quod briccius audiens dixit. Nō ne verū dixi istum delirū esse. Post mortem beati mar tini briccius est in epm tironensem electus: et deinceps orationi vacabat. Et licz superbus tñ corde castus erat. Anno autē epatus sui. xix. mulier quedā religio se vesti ta que eius vestimenta lauabat: cōcepit et peperit filiū. Tunc offis populus existimās illum ex briccio conce ptum: cū lapidibus ad lamā eius cucurrerūt dicentes. Dñ tuam luxuriā pictate sancti martini toleramus: sed iam pollutas manus nequaq; osculari valem'. Illo viriliter hoc negante. Adducite inquit ad me infantem. Quo allato cum esset. xix. dierū. dixit ad eum briccius. Adiuo te per filium dei vt dicas corā omnib' si ego te genui. Et infans. Non tu inquit es pater meus. Populo autē vrgente vt qd esset pater eius inq̄reret. Respōdit. Nō est hoc meū. Feci qd ad me ptinuit. Populus autē totū hoc magicis artibus ascribēs ait. Nequaquā nobis falso nomine pastoris dominaberis. Tunc ille pro sui purgatione prunas arduas in pallio suo vsq; ad tum bam beati martini deportauit. Proiectisq; prunis ves tis eius illesa inuenta est: et ait. Sicut hoc vestimētū a prunis non est lesum: ita corpus meū a mulieris conta ctu est inuidum. Hoc populo autē aduoc non credente: multis iniurijs affectū ab epatu cicerūt: vt sancti mar tini dictum impleret. Tūc sanct' briccius papā adiit: et vii annis sibi manens: qd in sanctum martinū deligrat penitētia defleuit. Ppls aut iustiniā sibi epm fecit et ad urbem i briccium p obtinēdo epatu destinauit. Quo cum tenderet in ciuitate vercellensi vitam finit et ar mentiū loco eius populus prefecit. Septimo igit anno Briccius auctoritate pape rediens sexto militario a tu ronis hospitium accepit: eadē nocte armenius spiritū exalauit. Nō briccius p reuelationē cognoscēs: dixit so cis vt surgeret: et ad tumulandū epm tironensem secum

irent. Lūq; p vnam portam briccius ciuitatem intra ret per aliam ille mortu' efferebatur. Quo sepulto bric cius sedem suam recuperauit: et ser annis superuivens laudabilem vitam duxit: et in pace quieuit. xliij. anno epi scopatus sui. Quod autem purgauit se a crimine falso imposito per prunas arduas in veste illesa delatas: nō fuit fm legem cōmunem cum huiusmodi purgatio pbi beatur: sed ex speciali instinctu spiritus sancti vt habet in decretis.

Laplin. xij.

Ux mundi zenobius pon
tifez florentinus luce diuina illustratus: eccle siam irradiant: pcpue in tustie partib' sancti tate vite: miraculorū gloria: necnon et doctrina gemina scientia peditus: lz opu scula edita minime posteris re liquerit. Hic igit nobilib' parētibus qz gentilibus orz patre luciano: matre sopbia florentina duxit originem. Puerilib' autē annis lris traditus. ad totius pbiē apli cem acuto ingenio et studio ingenti tpe breuiori puenit. Cui pgenitores cum puellā pulchrā et nobilem sibi de sponfari pcurassent: vigesimū etatis sue annū iā attin gentē: carnales ipse remēs nuptias: aiam suā vni viro pto desponsauit in fide yginē castā: baptismo ab epo ci uitatis theodoro humiliter petens et deuote suscipies. Audientes illud parentes furore repleti cum comitua suorum. pontificem contumeliosis verbis aggrediunt' et minis. Sed astante zenobio et iam diuina gratia in eo mirabiliter operante tanta sermonis suauitas in labijs eius diffusa. vt non solum consanguinei conceptam in dignationem dimitterent: sed et relicto gentilitatis cr rore et ipi baptismi sacramenta susceperunt. Zenobius hō seculi vanitate contempta. totum se diuinis manci pouit obsequijs clericus factus. Episcopo autē adherēs creatus est canonicus ecclesie cathedralis. Et de hūte in virtutem mira celeritate progrediens in archidiacono num ipsius basilice est assumptus: factus omnibus san citatis speculum religionis exemplū. Erat em in ora tione assidu'. predicationib' dedit. disputationib' here ticoz vt arrianoz venena ppulsans charitate diffusus. liberalis ad pauperes. et in omni probitate conspicuus. Transiit autē beatissimo viro ambrosio mediolanēsi antistite p florentiam zenobiū ipm visitantē vt virū pfe ctū et doctissimū sibi intima et familiari quadā dilectioe astrinxit. Nepe ad urbem deueniens ambrosius. dama so pūli sūmo zenobiū scimomā et sapiāz patefecit. Quā obzē damasus eū ad se accersiri fecit: et secū manere psti tuit. Lū autē quadā die damasus papa ad ecclesiā sancte marie trans tyberim pficerecur: et cum eo zenobius oblatū sibi prefecit filiū paralyti dissolutū: oratiōe sua zenobius restituit sanitati. Certis autē ex causis a sum mo pōtifice cōstātinopolim legatus directus: id cuius gratia missus fuerat fideliter et solerter adimplēs: re meauit ad urbē. Interea accidit vt theodoro epo floren tino de hac luce subtracto: de successore eligēdo nō mo dica cōtrouersia et cōtētio inter catholicos et hereticos oziretur: ppter qd vt ciuē damasus zenobiū destinauit: ad sedandū tumultū. Eo autē appropinquāte florentiam. populus obuiā egressus est cū multo honore suscipies. Quē associātes ad ecclesiā vsq; clamare vnanimiter oēs ceperūt: zenobi' sit noster ep's. Sed hoc oīno recusans omis intelligēs ad eū qui misit illū regressus: nūciat se nil agere posse. Magistrat' aut et ppls solēnes orato res ad damasum dirigūt: asserētes oēs vnānimes zeno biū petere: nec ad aliū declinari: obuijs pabuis su ppli cātes: vt ipm in pastore suū cedere dignaret. Restitit pūmo sumū antistite sanctissimū virū dolēs a se sepa radū. Tandē importunis deuict' precib' exaudiuit ad votū: zenobiū institues epm florentinū: et licz inuitum quasi inuitus ipse florentiam ad exequendum officiū

Zenobi' instituit ep's florentinus.

pastorale transmittit. Qui summo cum gaudio et vene ratione susceptus innotisatur. Non dimisit sed ad auxit indies vir sanctus virtutum opera sancta: gregē suum pascens verbo doctrine et sanctitatis exemplo p dicationibus insistent audientie cōfessis hereticos ra tionibus confutando: exhortationibus remissos ad bo na opera excitando: discipulos et p̄ueros increpando: paupe ribus vltra tenuitatem victus sui offia largiendo. Lar nem domabat abstinentia cibi et potus quantum valitu do pmitteret: alicio tectus sub tunica: ieiunijs et vigi lijs inhēbat. Orationi aut et cōtēplationi cū maria in tentus: vt apri' eis vacare valeret: cū sanctis viris eu genio archidiacono suo et crescētio subdiacono in eccle sia sancti laurentij q tūc extra muros ppe tñ erat: vitam quasi heremiticā seruans manebat.

S. i. Ad diuulgādam autem eius
miram sanctitatem et doctrine veritatē comprobādam multa miracula per eū adhuc in carne positū dominus opari dignat' est. Plures em mortuos suscitauit. Nam cum quedā nobilis dñā gallicana ad limina aplorū visi tunda pergeret: vnicū filiū secū ducēs debilitatū ex iti nere: audita sancti viri fama eū cōmēdatū sibi fecit vsq; ad reuersionem. Infirmitas autē adolescens ferā fecit: da post pasca diem clausit extremum. quando tunc actu beatus zenobius cum clero et populo pcessionaliter in cedeat ad ecclesiā sancti petri maioris sicut etiā nūc obseruatur. Fertur em ipm pontificem triduanam illā pcessionem post pasca instituisse ad dei misericordiam implozandam erga indigne cōmunicātes: et erga deuote sumentes grām conseruandam. Sed et mater adole scētis ea die ab urbe veniens florentiam ingressa. per cepit filiū suū ad dñm migrasse. Nec autē etiā aio conser nata fidei tñ magnanimitate suffulta. defunctum filij cadauer sumi fecit. et copiosa turba eam sequente sibi cō pariente: accedit ad locum quo audierat sanctum virū adesse. Que ad eum perueniens qui iam de ecclesia san cti petri egressus in viā q d' albizo: cū clero pcedebat. cadauer filij ad pedes sancti deponit. vestes scindit pre dolore. crines diuellit. lachrymis plena clamat ad filium sibi depositum vnicū reddi: nec aliter reuersurā ad suos filius lachrymis factus dei permotus. oīone fusa si gno crucis sup eū expreso a mortuis rediuiū effectus matri sue assignauit. vñ oīs cler' et ppls deo grās agēs immēso gaudio est relictus in fide magis ac magis fir mar'. Altera vice cū visitaret scētis quadā eccliaz p pe muros ciuitatis cū clericis suis contigit cadauer cu iusdā adolescētis nobilis deferri ad tumulum per viāz illam. Nō cū sanctus pcepisset: viāz voluit declinare ne illis occurreret. Sed illis ad eū festinantibus nequie. Monētesq; corpus exanime ad pedes eius: rogabāt vt eū suscitare dignaret: iā expti virtutē eius ad op' illud. Et cū plurimū se excusasset: tāto opere: illis instanter deprecātib' precib' eoz coactus: hūte ofonis illum a mortuis suscitauit. Addidit et tertiu suscitare puerū: scz quinq; annoz: quē ppe ecclesiā cathedrales in viā pu blica existentē: boues cū curru furēs in ipm irruētes cōtriuēūt. Quē mater lachrymosa in linteis colligēs: eugenio diacono sancti viri attulit vt ei offerēs suscita ri ab ipo deprecaret: qd et factū est. Lec' qdā portā tēpli elemosynā petēs. audita fama miraculorū ei'. fide indu bia in viā ad eū accessit: rogās vt eius miseretur. Et quia gētis erat interrogauit eum beatus zenobius: si pmanus fieri veller lumine recepto. Quo annuēte p eo orauit: et statim visum recepit. Quendā puerū a demo ne obsessum. Nam cū ipm febribus vrentē mater qdra ginta vicibus in nocte vocata ab eo potasset. et iterum potum peteret: attediata mater potum obtulit dicens cum ira. Bibe in nomine diaboli. Et extūc demō illum

inuast. Oblatū autē sancto a vexatiōe orōne sua libera uit: ex quo qui infideles erāt mater cum filio baptizati sunt. Quisdam nobilis dñe vidue et gentilis quq; filij erant. Qui adulti effecti matrem iniurijs et cōtumelijs afficiebāt nō raro: vsq; etiā ad verbera. Quā autē vna die ipsam acriter verberassent: irata illa q plurimū eos ma ledixit sub his vrbis: vt diabolus eos ita raperet q vñ in rabiem dentib' suis brachia sua deuozaret. quos ime diare vltio diuina secuta est. Nam arrepti a demonijs et in rabiem versi ceperūt sibipis corrodere brachia. Nō mater aspiciēs lachrymis plena clamat ab adiutorij. Ad cuius clamorem excitari vicini: eos ne sibi alijs no cerent catenis alligantes: demū mater aduoc gētis ad sanctum dei refugij habuit: miserā filiorū exponēs. Et facta oratione de mane vsq; ad tertā: demum libe ratos a demonijs restituit sanitati: et eis euz matre post instructionē fidei baptismum tradidit. Cum semel euz visitasset ambrosius mediolanensis ep's: familiaris ei a iūetute factus: et eugenius diaconus eius infirmus ei a ceret: audita morte cuiusdam sui attrinētis sine anime sue decenti prouisione: pre compassiōne aggrauatus est valde ex languore. Sollicitat zenobiū ambrosius: vt prouidere casui nō differat. Aquam igit benedixit zeno bius: quā eugenio mittens impat vt de lecto exurgat: et sup mortuū ad domū in qua iacebat pergēs effundat: et cum eo veniens sine mora conspectui suo se representent. Quo facto surrexit qui mortuus erat: et simul ante san ctum virum astiterunt: qui et multo tpe postea supuixit. Eugenius hō ad luctum rediens ea infirmitate felici ter in dño obdormiuit. Postremo plenus dierū et ope ribus sanctis obitū suū prenoscens: congregato clero et ppo in ecclia: decessum suum omnibus publicauit: ad monēs eos ad charitatē fraternā et mutuā pacē: de suo recessu cōtristatos spe prestadi eis subsidij in celos ascē dens cōsolatus est. Et inde ad domū reuersus infirma tus sumptis deuotissime ecclie sacris: psallentibus cle ricis anno etatis x. tpe Innocēti pmi pape. Anno. i. ab incarnatione. cccc. xliij. xvj. maij. anima illa sanctissi ma resoluta a corpore penetravit celestia regna. Sepul tus est aut eximio cū honore in ecclesia sancti laurentij post mortem etiā non cessans miraculis ecclesiam illu strare. Anno aut quinto a die supulture eius: successor ipsius andreas corpus sancti trāsferre disposuit ad ec clesiā cathedralem saluatori intitulatā. Nō vt honorifi cētius fieret circūstantibus epīs cōuocatis ad hoc ppi. sumū opus: cum epi pontificalibus induti sacri corpus ab ecclia sancti laurentij ad matricē deferret: cū essent aī portā scī iobānis baptiste ornatoz que est ex parte septentrionali: vbi tunc erat quedā vlnus frondib' sicca qz hyems erat. scz. xvj. ianuarij: oppressi epi a multitu dine populi. feretrū ex deuotione singulis tangere cupi entib' ceciderunt: et feretrū impulsū hinc inde in vlnū impexit: cui tactu subito vlnus ipsa frōdit et floruit. Demū in ecclesiā deportatū honorabiliter est collocatū caput tñ a corpe separatū argēto cooptū ppo deuote fre quētius ostēdit. Vlnus aut ex deuotiōe p pūculas scis sa: loco ei' ad ppetuā rei memoriā colūna marmorea erecta est: cruce etiā de marmore in culmine eius po sita: que ibi pmanet vsq; in presentem diē ante prefatā portā ecclie sancti iobānis. Laplin. xij.

Ontēporaneus beati mar
tini imo et ab eo in sacerdotium promotus fuit sanctus Maurilius andagauensis episcopus de quodā mediolanensi oppido ex splēdidissimis paren tibus ortus. Hic sacris lris et liberalib' studijs erudit' a beato ambrosio fuit in lectore ordinat' et in pcessu tē poris post aliū ordinē a martino in sacerdotē. Exinde andagauorū urbem ingressus: auditū q in villa quadā

Aliud mi raculum.

Aliud mi raculum.

Obit' bti zenobij.

Aliud mi raculū p mortē ei'

Aliud mi raculum.

Viracu lum.

Viracu lum.

Viracu lum.

Orabi lis est vī tus casti tatis.

Alind mi
raculum.Alind mi
raculum.Alind mi
raculum.Alind mi
raculum.Alind mi
raculum.Alia mi
racula sa
cti mauri
li.

cui nomen calomne: erat pbanū antiquissimū diuersis
idolorū cultib' dedicatū illuc accessit: vidensq; humana
manu illud dirui nō posse: dñm exorauit vt sua ipse stru
te destrueret. quod & subito factū est. Nam igne descen
dente de celo totū in momento combustum est. In quo
loco edificari fecit ecclesiā: & a beato martino cōsecrari
eandem: vbi bisseis annis habitās: ieiunijs & orationi
bus vacans multis virtutibus fult. Et inter ceteras.
Pastor quidam pcellus a vipera & in tumorem versus
ita vt eius cito expectaret interitus: ante eum delatus
fuit. Sup quo facta oratione et signo crucis cum salua
sua in vulnisculo per qd vipera virus infuderat impiso
mor per locum illum omne virus p corpus sparsum exi
uit: & sanatus est. Non longe a dicto vico calomne qui
dam collis erat diuersorum titulis idolorū decoratus:
in pcrniciem animarū. Ad eum igitur locum cum fidei
bus perrexit vt ipsum dirueret. Et demonia ibi in ido
lis latentia clamare ceperūt. Quid nos inquit. Quid
rili hic etiam psequeris. In regionibus istis nullus est
locus quo te euadere valeamus. Signo aut crucis per
ipsum opposito repente rugitu magno demonia nō sine
innuēcio ferore fugerunt: idolis autē p ignem in fami
lam redactis: vbi honorabile construxit monasteriū. Et
cum mlti residentiam sanctus faceret: contigit merca
toribus inde transeuntibus quendā captum ab eis duci
ad vendendū eis. Ille autē pfoliens intravit ecclesiā:
rogās virum dei vt se redimeret. Qd cū ex pietate pēti
p eo dñs solueret veller: nō acquieuit ille sed vi eū de ec
clesia a socijs extrahere fecit. Orātem autē viro sancto
qctius expirauit dñs ille. Sed et autem timentes: ne &
eis aliqd dei iudiciū pariter inuolueret: veniā postulan
tes instanter supplicabāt pro vita defuncto restituenda.
Sed et autē metuēs ne illius esset occasio pditionis p
stratus in oratione cum lachrymis nō surrexit donec &
mortuo vitā & captiuo libertatem acq̄reret. Nauigan
tibus quibūsdā sūmū & exorta tēpestare naufragantib'
omni spe hūana euasione amissa: virū sanctū in auxilij
inuocātes: facta tranquillitate incolumes euaserūt. Cū
autem frequēter nunc ecclesias: nūc infirmos visitādo
circūiret & debilitate grauius a fello vteret: nocte qua
dam latro furatus est eū. Sed a demonio arreptus fur
vt amens tota nocte vagabundus illudatur. Vane facto
aī fozes dom' bñ viri latro cū a fello affuit: cōfessus sce
lus suum. Et cum fugere niteretur diabolo operāte ne
lus suum. Et cum fugere niteretur diabolo operāte ne
curaretur aduratus a sancto pmanit: & labore nocturno
mone & pōssa a peccatis absolutum p labore nocturno
quem fuerat passus tres aureos sibi dari mandauit: et
sine a fello liberum abire permisit.

§. I. Ecclesia autem andegauen
sis suo viduata pastore: congregatū ad puidendū sibi de
futuro antistite nō cōuenire in vñ: querentibus q̄ sua
erant nō que lesu xpi. Iis igitur sic diffidentibus nūciat
supuenisse martinus thuronēsis archieps. Qui oēs ei
pistolabant sūam. Ingressus igitur ad eos ait. Viri fra
tres audite & intendite cōsiliū meū. Qui a dño est elect'
erit pontifex vester: maurilius ecclesie calōnensis pres
byter. Qui pari voto in sancti sūam cōueniētes. Jā em
nouerāt viri virtutes & merita: accepto archiepi pcepto
celeritū de pprā raptū ecclia: martinū pñtia nolēti
assitit. Qui cū beato martino ecclia iēdederet: ad de
clarādā tāta merita sacerdotis: colūba mūco cādoze ce
litus lapsa sup caput ei' descēdit ac sedit: & tūc cū marti
nus cōsecrante: ac etiā exercit' angeloz. In pontificali
tam sede collocat: tanta gfa dñi rutilabat: vt nō mino
ra p eū q̄ p aplos fierent signa. Vt: demones ab ob
sessis euadendo. egrorosa sanādo. cecidissimū restituēdo.
Et aliud in scō multipliciter mirabile est. notandū
miraculū: nō vñ sed plura. Et in basilica missaz solen

nia celebrante: aduenit matrona quedā cū filio mortuo
re: quē vtripsa sterilis esset vir sanct' orōnibus a dño
impetrarat: cupiēs vt anteq̄ puer obiret: sacramentū
crismatis ab eo susciperet. Remorāte aut in celebratio
ne ipsa puer excessit. Expleto aut missa officio: q̄ absq;
crismatis dono puer decesserat cognito id sue dilationi
deputant: lachrymis multo tēpore irremediabilib' sue
culpam lugens inobediētie. Cui cū nec ista sufficerent:
tandē cogitauit q̄ inter cōcūes tante negligentie pia
culum plene expiare nequiret. Ali igit' reperto consi
lio occulte exinde seipm eripuit: & sanctoz capse reliq̄
rum ipsius ecclesie clauēs secū portauit. Ad portū pue
niens ceteris incognitus in nauim ascendit: et nauigā
te eo clauēs dictarū reliquiarū a casu de manib' elapse
in equore submergūt. Qui tunc clamasse fertur. Hīc
clauēs ipsas reuidero: nūq̄ vrbem repetā quam effu
gio. Transfretās igitur mutato habitu vt min' nosce
retur: vni principū regiōis illi' adpēsit: pfectus se ho
rolanū. vñ ad excolendū hortū suū eum deputauit. Tanta aut
copiā domū' oleribus dabat vt oīs q̄b' necesse erat
offerret: nec ipa deficeret vnde ab oīs amabat. An
degauen' ex hoc ecclia q̄ viduata cum admonetur q̄
plures in visione: nīsi mauriliū questum & inuentū ad
vrbem reducant: cito ciuitatem andegauis subruendā.
Quāobrem de cōi consilio plebs deputantur quattuor
virī strenui qui per orbem discurrant ad eum inueniē
dum. Quāq; diu quessent per annos plures nec quem
quererent per diuersas regiones inuenirent: eis iuxta
terram in tranquillo mari nauigantibus subito magn'
piscis e mari emerit in nauim profluit: quem capiētes
cū cūscerant inuenirent clauēs reliquiarum in ventre
ipsius. Ea re plurimū admirantes. suspicari ceperūt ne
sanctus dei naufragium passus submersus fuisset vnde
& deliberabant ad patriam redire quasi defunctum exi
mantes. Sed in somnis admoniti oēs ne redirent sed
ceptū maturaret negotiū. Ex hoc psequētes nauigatio
nē demū descēdentes in terrā diuina opante pudentia
ad domū venerūt dñi illi' qui sanctū p hortolano cluse
rat. Et audientes dñm illū vocare mauriliū vt olera
afferret de more adueniēte euz recognouerūt. Qui ad
pedes ei' puoluit. lachrymis multis rogantes vt cui
tati andegauēsi q̄ nīsi reuerteret ruitura erat miserere
tur. Ad quoz steti cū se negare nō posset obstupescens
repugnare cepit obnixius dicēs. Libero me astrinxi & in
ramento nūq̄ ad patriam reuersurū: donec videre me
rear clauēs quas amisi. Quib' exhibitis ab illis & quō
inuenirent declarātū reuerti dīponit. Interea istius
negocij circūquaq; peruolat fama: et vbi peregrinus
abiectus & hortolanus fuerat: a cūctis certatim vene
ratur. Agilis & ieiunijs fatigatus ac etiā orationibus
super reditu suo paululū obdormienti: apparuit angel'
dñi dicens. Surge maurili: & populoz te requirētiū
exequere votum. Ecce emi ones tibi cōmissas meritis
tuis & precibus seruauit dñs: & puerū tibi reddidit quē
questisti plorās diutius. Quid plura reuertit sanctus cū
honore maximo in ciuitatē suā: & de dñi tam pmissione
securus ad pueri tumulū pergit: & lachrymis multis in
uocans xpm. Cum surgit Maurilius ab ofone. puer a
morte. Quem ebalsmādo ex euētū renatū eū vocauit: et
diuinis obsequijs mācipat' maurilio adherēs litteris
eruditus satis: tātis meruit florere virtutibus: vt post
mauriliū pontificālē cathedrā cōsequeretur. Omnis
miraculis alijs vir sanctus semp victū paupere & aquā
breuē & supellectilē habuit vilem. Sane cum sancte q̄
dragefine dies adueniret: erat ei per offic illud tēpus
aridus & vespertinus cibis. die tertia aqua tepida & pa
rum salis ac panis ordeaceus quem ipse excutens mo
lebat: pedem non proferebat illis diebus in publicum:

alicio semp tectus et cinere. Verūtamē non macie cor
poris torpebat: nō pallos in vultu apparebat: robustus
in corpore. Facies eius vt rosa rubeat. Obijt autē anno
etatis sue. xx. ep'at' dñi sui. xxx. Et cū portaret ad tumu
lum cecidit ad tactum loculū eius tangētes: lumen recipere
meruerunt.

Capitulum XIII. 7. XV.

Lexius sanctus qui noua
mundū arte deluxit: & de hoste humani gene
ris mirabiliter triumphauit: trāsiuit ex hoc mū
do ad patrem oim anno. xx. Innocentij primi. & impera
torū archiad' & bonorij octauo āno miraculis coruscās
qui in vita fuerat abiectus: & hominibus incognit'. Vbi
igitur eius gesta pstringendo: vt refert Vincen. specu
lato. lib. ix. filius fuit eufemian' cuius nobilissimi ro
mani: vtpote qui primus erat in palatio impatoris ple
nius diuitijs & familia multa seruo. Et deum timēs cū
vixit sua egloes operib' misericordie vacabat assidue:
nec nō oōmibus & ieiunijs. Cū vxor eius sterilis esset: a
dño precibus obtinuerat ei filiū vnicū dari quem ale
xū vocauerunt. Et in moribus sanctis nutriendis & de
inceps ipsi etiam a copula coniugali abstinentes: disci
plinis liberalib' erudiendū tradiderūt. Et cū adoleu
set. sponfam ei de imperiali pro sapia procurauit. Le
lebratisq; nuptijs tota ciuitas gaudio coronatur. Item
pe ingressus alexius nocte superueniente in cubiculum
ad sponfam suam. eam alloquitur ad virginitatē exhor
tans. ostendens hoc gratissimū fore deo & angelis ei
voluptates autem corporis brutis similes efficere & va
nitatem esse q̄ctius perituram. hoc ei persuaso propo
sito sibi tradidit anulū suū & caput baldei: vt cōseruet
quousq; deo placuerit. Accipiensq; de substantia sua qd
sibi visum est. clam de thalamo & domo recessit pgenit
ad mare nauim pscēdit. & ad edissimā syrie ciuitatē pue
nit. Vbi q̄ fecit tulerat paupib' elargit'. vestivissima cir
cūtectus. cepit in templo genitricis dei marie cū cete
ris paupib' medicare: singulis dieb' officis cōione pē
piens. & q̄ sibi supfluebat alijs paupib' cōferebat. Vā
ne aut factū in scōa die nuptiarum nō apparens alexi'
p vrbē totā q̄rit: & nō inuenit nuptiarū leticia in luctus
parentum & tot' familie cōmutat'. Vixit eufemian'
p orbē nuncios ad ingrendū de filio. q̄z aliq̄ ad edissimā
syrie puenientes elemosynā dederūt dño suo inter pau
peres mendicanti nō cum recognoscētes: s; ipse eos nō
ignorans grās deo egit q̄ a seruis suis meruisset substi
diūz percipere tēpale. Reuersi vndiq; famuli nullibi se in
uenisse infirmat'. In mēsa cia igit nō modica permanēt
cuncti. Sposā nō ptestatur vt turtur amisso compare
suo cum socru velle manere: quousq; sponso suo dulcis
mo relaxationē accipiat. Interea cum iam per. xvij. an
nos medicādo pseuerasset in dicta ecclia: ofoni dedi
tus totus vox ex imagine vginis dicte ecclie ad sacri
stam facta est dicēs. Introduce boiem in domū dei: quia
eius oratio sicut incensum in conspectu dei ascēdit. Qui
cum nesciret quē boiem designaret de alexio sibi decla
rāssit. Introdūcēs ergo eū & in magna veneratione
euz habēs ac diuulgās rem gestā: timēs ipse sibi de sub
reptione inanis glorie: quia a cūctis ceperat honorari.
inde recessit: vt in tharsum cilicie pduceret: nauim ascē
dit: sed a vento pstrario nauis ad portū hostie pulsa est.
Ex illa descendēs & vrbem ingredies patri obuiat: euz
agnoscēs: sed ignotus a patre. supplicat eidem vt man
sionulam aliquam in domo sua dignetur concedere ad
habitādū: vt eius dñs miserat' & peregrini filij sui. At
ille audito filij noīe visceribus commotus pferatis an
nuir: et seruis imperat suis vt certum locum in suo pa
lario deputent illi: ac necessarium subministrēt. In arrio
ergo domus sue tubet ei habitaculum preparare vt in
grediens & episcopus videat illū: & de mensa eius sibi pro

videat. Sed serui more sei uorum discolori: multas illi ir
rogabant iniurias & derisiones dño ignorante: & ipso si
ne querela omnia sufferente in austeritate magna orā
tioni semp incumbens. Sicq; ibi pmanit & alys. xvij. an
nis. Porro suum domino obitum reuelante vt ex diu
tino certamine reportaret triumphū. a seruis cartā po
stulauit pugillarem et calamum et scripsit quis esset et
quomodo recessisset: vbi conuersatus fuerat & omnia p
ordinem enarrauit: clausaq; carta tradidit spiritū sup
na petentē. Dominica nō die post missarū solennia au
dita est vox de celis dicens. Venite ad me oēs qui labo
ratis & onerati estis: & ego reficiā vos. Ex qua voce om
nes territi sunt & stupefacti. Facta est secūdo vox dicēs
Querite dominū dei vt ozet pro roma. Inquirentes in
ter se quis ille esse posset: & cognoscere non valentibus:
tertio audierunt. In domo eufemian' quere. Et oīs
cōuersi ad eum qui presens erat & requirētes cur tantā
gratiā alijs vellet occultare: & ipse quoz se nescire. pfe
sus est. Summo igitur pontifice Innocentio cum impa
toribus archadio & bonorio pfectibus: ad domū eu
femian': precurrit ipse ad orādū domū pñi decētū
eorum. Unus autē ex seruis qui alexio attentius mīn
strabat dixit eufemiano. Et de ofe ne forte is sit pere
grinus ille quem a diu suscepisti & tenuisti in domo tua.
Magnū em patietie & ofonis homo ille est. Qui ad do
mū pueniens accessit ad cellulam habitatiōis illius.
& inueniens eum defunctum: faciem discooperiens re
lucētē vidit vt vultum angeli. Lartamq; clausam quā
in manibus detinebat volenti accipere nō dimisit. Su
perueniētib' ergo papa cum impatoribus: & multitu
dine maxima plebis: nūciat eufemianus boiem dei in
uentū & cartā in manibus tenentē quā dimittere nolue
rat. Accedēs summus antistes ad locū vbi iacebat san
ctū corpus: cartā de manibus eius accepit quāz subito
dimisit: & legendā notariū coram omni populo tradidit
At eufemianus audiens filium noiare: exanimis fact'
in terrā cecidit. Resumpto aut spiritū sciat vestimenta
sua: capillos sibi euellit p dolore inenito: voces misē
rabiles intonat. Lachrymas copiosas effundit: sup cor
pus filij se piciat: osculari non desinit dicens. Vbi mibi
ofe meus: quare me affligisti: cur p tot annos animam
meam contriui. Et c. & genitrix eius hoc audiens
quasi leena raptis cattulis rugiens lachrymis plena
supuenit. Et similiter vxor post eam: verba que exco
gitari non possent in huius euētū pferens clamosa et la
chrymosa. Virificauit autem domū sanctū suū. Hāz
ad contactum eius cecidit infirmi: curantur. obfesi
a demonibus liberantur. Et dñs autem tanta mirabi
lia ad honorem & nō parum pfectum: voluerūt ipsi sum
mi rectores talis sarcine esse vectores. Depozitatūq; est
sacratissimū corpus cū difficultate non modica ppter
multitudinem sacras reliquias tangere cupientū: ad
ecclesiam sancti Bonifacij ibiq; honorificentissime cū
hymnis et laudibus reconditum est. xvij. mēsis Julij.
Anno domini. cccc.

¶ Innosequenti scz nono bo
norij imperatoris vt ait sigisbertus. Paula
nobilissima sapientissima & sanctissima mul
er migravit ad xpm. Cui vitā describit h. v. sic inci
piens. Si cūta corpis mei mēbra verterent in linguas
& oēs artus humana voce resonaret: nihil dignum san
cte paula virtutibus dicerē. Nobilis genere: & nobilior
sanctitate: potēs quōdā diuitijs s; nūc paupertate infi
gnior. oim rome matronarū castitatis exemplum fuit.
Que ita se gessit vt nūq̄ de illa etiā maledicorū quisq;
auderet famā cōtingere. Nō appetebat potētes: nec tñ
supbos et gloriosa querētes fastidio despiciēbat. Pau
peres sustentabat: diuites ad benefaciendū imitabat. Su
i iij

Obijt. b.
Alexij.

glendo gloriā merebat que nutes quasi vmbra sequit
et appetitores sui deseret appetit contemptores. Tūc
igitur stirpe generata iūta est viro toroio qui ex ene
et iūloz altissimū sanguinē trahit. Et bec dicimus non
quo habentib? grandia sint: sed quo cōtemnētib? mira
bilia: hōies seculi eos q̄ his pollent pūlegijs suscipiūt
nos laudam? eos q̄ ppter xpm ista despiciunt. Quinqz
liberos edidit Blesillam: scz sup cui? morte eā rome cō
solatus sum. Et paulinā q̄ sanctū virum pāmachiū et p
positi et rerum suarū reliquit herede: ad quez etiam sup
obitu eius parvulum edidimus libzū. Et custodiū que
nunc in sanctis locis virginitatis: et ecclie monile p̄cio
sum est. Et rufinā que imaturo funere p̄iū matris aim
confirmavit: et toroio post que parere desijt. Quis ino
pum moriens nō illius vestib? obvolutus est. q̄s clerico
rū non e? facultatibus sustentatus: quos curiosissime to
ro o: be pquirens: dānū putabat si quisq̄ debilis aut esu
tens cibo sustentaretur alterius. Expoliabat filios: et
inter obiurgantes: p̄pūquos: maiorem se eis heredita
tem xpi misericordiam dimittere loquebat. Nec diu po
tuit excelsi generis et nobilissime familie visitationes
frequentia sustinere. Epiphaniū salami cypri ep̄m: que
nunc constantia b: hospitem aliquādo habuit: et pauli
nū antiochie ep̄iscopū in alia manēre domo quasi p̄pū
humanitatis possedit. Quorum accēsa virtutibus p̄ mo
menta patriam deferere cogitavit. Quid plura: descen
dit ad portum fratre cognatis affinitibus et liberis p̄se
dentibus et matre pietatem vincere cupientib? parvū
lūx topoculus supplex manus tēdebat in litore. Ruffi
na iam nubilus et suas expectaret nuptias tacens fletu
bus obsecrabat. Et tū illa fletu oculos tēdebat in ce
lum: pietatem in filios superas pietate in deus. Necie
bat se matrem: et christi p̄baret ancillam. Sic nauigio
mare fuleans multas regiones paragravit: loca sancta
terre p̄missionis et egypti monachos visitavit. Tandē
in berbelem mansura p̄peruo p̄ triduum angusto mansit
hospitio: donec cellas et monasteria et peregrinorū mā
siones exueret iūta viā in qua maria et ioseph hospiti
um nō inuenerat. Cum autē primo visitavit dñi prese
te: vidit visione quadas imaginaria vel sensibili xpm de
virgine nasci: angelos collaudantes: magos adorantes.
ac si tunc actu illa fierent: ut refert idē Hieronymus in
sermone de assumptione. circa principij. Nec inq̄ hie
rosol. blesillam habuit matre: rogatū patres. quoz altera
scipionū grecorūqz p̄genies est: alter p̄ oēs fere grecias
vīsqz hodie diuitijs et nobilitate fertur agamenonis san
guinē trahere: qui decēnali troiam obsidione deleuit.
Tanta bec humilitate (que prima virtus est xpianoz)
se defecit: ut q̄ prius eam vidisset: eam iam esse nō crede
ret: sed ancillam vltimā. Et cum frequentibus virginum
choris cingeret: et veste et voce et habitu et incessu oim
minima erat. Nunq̄ post viri mortē euz aliquo viro q̄
nis eum sanctū sciret comedere voluit. Balnea nisi pe
riclitans nō adijt. Dollea strata lectuli etiā in graui
ma febre non habebat: sed sup humū durissimā stratis
ciliculis quiescebat: si tamē quies dicenda sit: qua iugi
bus pene orationibus dies noctesqz iungebat. Ita le
uia peccata plāgebat: ut eam grauiorū criminū reā
crederes. Cumqz a nobis crebrius moneretur ut oculis
p̄ceret: eosqz euāgelice lectioni seruaret: dicebat. Tur
panda est facies: quā p̄tra dei p̄ceptū purpuris et ce
rula et scabio sepe depinxit. Affligendū corpus q̄ multz
delictijs vacauerat. Longus rīlus p̄peti fletu cōpen
dus est. Dollia limbeaminat serico p̄ciosissima aspe
ritate alij cōmutanda. Excedebat modus liberalitas
sola. et vīsuras tribuens: vīsuram quoqz faciebat. Fateor
errorem meū. Cur in largiendo esset profusus: arguebā
et p̄cauendū: ne quod libenter faceret: semp facere nō
posset. fm illud apli. Nō ut alijs sit remissio: vobis autē

tribulatio. Que illa mira verecūdia in sermone peritissi
mo dissoluebat dicens: hoc se voti habere ut mendicās
moreretur: et nec vñū filie nūmum dimitteret: etiā in fu
nere suo in aliena syndone inuolueretur. Hebream lū
guam quam ego ab adolescentia multo labore et sudore
didici: discere voluit et consecuta est: ita ut p̄salmos he
braice caneret: et sermonē absqz vlla latine lingue p̄prie
tate resonaret. quod vīsqz hodie in sancta ci? filia custo
dio cernimus que ita matri semp adp̄sit: eiusqz imper
rijs obediuit: ut nunq̄ absqz ea cubaret: procederet: vel
cibum caperet: et nec vñū nūmum sue potestatis habe
ret. In hoc solo patrie desiderij habuit: ut filium. virū.
nepotē. renūciare seculo et christo seruire cognosceret.
Cum autē in validissima egritudine decidisset: eusto
chij filie semp in matre p̄bata pietas: tūc magis ei in oī
bus sedulo assistēdo cōp̄robata est. Quibus p̄cib? qui
bus lamentis et gemitu inter iacentem matrem et specū
domini discurrebat: ne tanto contubernio priuaret: ne
illa absente viueret: s; eodem feretro portaretur. Quid
plura. Sēricbat prudentissima feminarum adesse mor
tem: et quasi ad suos pergeret: alienosqz defereret: illos
versus susurrabat. Dñe dilexi decorem dom? tue et c. Et
q̄ dilecta tabernacula tua dñe et c. Lū autem interroga
retur a me. cur taceret. cur respondere noller inclaman
ti. quid doleret: greco sermone quem nouerat respōdit.
Nihil se habere molestie: sed omnia quicquid et tranquilla
respicere. Post bec obmutuit. digitumqz ad os tenens
signum crucis in labijs p̄ngebat. ip̄sumqz sudorem quo
mortalium vita finitur in laudes domini conuerterat.
Aderant hierosolimorum et aliarum ciuitatum ep̄i. sa
cerdotumqz et leuitarum ac monachorum et virginū tu
numera bilis multitudo et p̄salmoz carmina diuiss lū
guis p̄crepabāt. Translatasqz feretro epoz manibus in
medio ecclie in spelunca saluatoris est posita.

Titulus. xi. cōtinet gesta centū

duorum annorū vel circa scilicet ab anno dñi. ccccviij.
vīsqz ad annum. ccccviij. Et de pontificib? summis. xj.
scz bonifacio. celestino. sicut. leone pmo. hylario. simplici
o. felice secdo. gelasio. anastasio secundo. symmacho. hō
nista. Et imperatoribus in oriēte. Theodosio iuniorē.
marciano. leone primo. zenone et anastasio successim. In
occidente imperatib? Valentiniano tertio. vīsurpaciē.
postea maximo. auito. maiorano. seuero. anthemio. oze
ste. odeacre. Et demū a zenone factus est rex in italia.
Theodorico. altero alteri succedenti. Cōtinet etiā ti
tulus iste de alijs regnis ex ortu et p̄gressu eozū: scz de
regno persarū. gothorū. orientaliū et occidentaliū: scz
ibi regnantū et hunorū regno. vīandaloz: qui arria
ni effecti persecuti sunt eccliam in africa. De regno lo
gobardoz: de regno francorū et britonū. Cōtinet etiā
de doctoribus illius tēporis: et sanctis ep̄is et abbatib?
tunc florentibus.

Anno dominice incar

nationis. ccccviij. quo cepit Gratian? im
perare. Sigisbertus plurimū regnorū
cepit cōtemporaneitatem describere: scz ro
manorū: persarū. quod postea factum
est saracenorū. Regnum Francorū. Anglorū. Re
gnum vīandalozū. Regnum Longobardorū. Re
gnum vīsigotarū. Regnum alrogotarū. et regnum
hūnorū. Et de his omnibus aliqua notabimus bre
uiter. Et de regno quidem Romanorū de quo dictus
est. et dicendum vīsqz ad p̄sens tempus vita comite
scz anno domini millesimo. cccclij. Sic ait Sigisber
tus in cronicis suis. Istud regnū iuxta Danielis inter
pretationem ex visione statue habita a Nabuchodonō
so: est q̄rta monarchia et vltima mūdī: signata in tibijs

et pedibus statue ferreis: luto tñ mixtis. Sicut cñ fer
rum cōtinuit: domat et cōteret oīa: sic ab origine sui cō
trinit cudit et domuit oīa pene mūdī regna. Inouissimū
nō tēpore regnū illud q̄ in tibijs suis ferreis diuissimū
me et firmissime sine aliqua lassitudine steterat: tandem
ferro sue fortitudinis cōmixto in pedibus cōterta bu
mane imbecillitatis ex alto sue dñationis gradu cū fra
gore terribili labere cepit. Hoc regnū primū perse im
plegerunt: qui semp cū romano pene et equo se habue
rūt. modo nō vacillare resp̄publice statu: eos vltro impe
tere nō timuerūt: et in sup suis finibus mutillare potue
rūt: q̄si iuliano apostata ceto et exercitū miserabilē sub
ingato: nimis perse fortunati facti sunt ex eoz infortu
nio. Et ita regnū illud quod tēpore oēs pene mūdī
gentes prede et dñationi habuerat: modo omnipotētia
dei irascente ei duplū in poculo quo ceteris miscuit: cū
ctis pene gētib? prede et ludibrio patuit. Et qui olim
p̄ sola gloria cū ceteris gētib? certabant: modo salutē
sue vīx satis consilire poterāt. Itā quecūqz gentes aut
minuende de domo multitudinis causa: aut amore ex
ercende sue feritatis a patria sua exulabāt: romanorū
imperium lacessabāt: et de eius latissimo corpore velut
partes quasdam excidebāt: et in eis regnandi sibi locū
statuebant. Et quia ex potestatibus ecclesiasticis et rega
li quibus mundus regitur potior sit ecclesiastica: ut ha
betur disti. xvj. Duo sunt. ideo prius de summis pon
tificibus tractandum est.

S. i. 303imo de quo dictum est

s. in titu. x. successit in summo pontificatu Bonifacius
p̄a petro natiōe romanus: et ecclie p̄fuit annis tri
bus: mēsisbus quinqz: diebus xij. Contra hunc quidam
alius ordinatus est papa nomine eulalius. Quare dissi
dere clero iussu honorij imperatoris qui adhuc viuebat:
bonifacius quibus ordinatus fuerat in sede apostolica
collocatur. Cūqz mortuo bonifacio peteret multi eula
lium qui fuerat expulsus reuocari: non p̄sensit eulalius
romā reuerti. Et nota q̄ circa hoc scribit bonorius im
perator huic bonifacio pape: ut habetur disti. lxxij. Si
duo forte contra fas temeritate cōcertantiū fuerint: o
dinati: nullū ex eis fieri sacerdotē decernimus: sed illū
solum in apostolica sede permanere cōsemus: quem ex
numero clericorū noua ordinatione diuini iudicij et
vniuersitatis cōsensu elegerit. Ubi nota glo. q̄ cū ad
imperatōrē nō spectet aliquid statuere de electionibus
et alijs rebus ecclesiasticis. hoc fecit rogatu ecclie: et
ecclia illud approbavit. Et ut subdit Gratianus in. s.
seq. hoc nō intelligit quādo vnus est electus canonicē
alius postea de facto creatur: quia primus obtinet. vel
fm glo. intelligit quādo neuter est electus a duab? par
tibus cardinalium ut requiritur: quia tunc nullus eozū
est papa. ut et de elec. in fine. Vel cōcilium cōuocabitur
quādo scilz dubium est de iure vtriusqz. Hic Bonifa
cius etiam decreuit ut nulla mulier aut monacha pal
cium sacramentum altaris cōtingeret: aut lauaret: aut incen
sum ad altare daret. Et ut seruus et obnoxius non ordi
naretur: scilz nisi liberatus. P̄fuit autem romane ecclie
sie anno Honorij impatoris. x. Ab incarnatione autem
domini anno. ccccviij.

S. ii. Bonifacio de hac luce mi

grate successit in sede petri Celestinus papa. xli. natiōe
romanus sedit annis. ix. mēsisbus. x. diebus. ix. Hic con
stituit ut introitus missę diceret ex p̄salms david: q̄
obseruatur vīplurimū: q̄ ante nō fiebat: sed dicebatur
ep̄stola pauli et euāgelij. Et nō solū introitus: sed etiā
gradualia seu respōsoria: offertoria ante sacrificiū dice
ret: et ofones cū modulatiōe ad missam in romana curia
cantari ceperunt. Sub hoc celestino beatissimo p̄esu

le petrus quidam ep̄us in monte auentino edificauit ec
clesiam sanctę sabine. et ip̄am celestinus consecrauit: et
plura corpora sanctorū posuit et p̄cipue alexandri pa
pe p̄imi. euentij et theodoli. et sanctę serapie virginis. et
sanctę sabine vidue et martyris. et nunc est fratru p̄di
catorū. Ab isto celestino papa ad scotos in xpm credē
tes missus est palladius ep̄us. Post quem ab eodē mis
sus est sanctus patricius ad eos genere britō. filius cō
ches sororis sancti marini. q̄ ab ip̄o celestino archiep̄o
scotorū ordinatus. p̄ annos. lx. sanctitate insignis et do
ctrina excellens: totam insulam hybernie ad xpm cōuer
tit de quo infra dicitur. Hic celestinus contra p̄mouen
tes ad ordines et dignitates laicos et indignos inuehit
sic dicens. Debet quisqz esse discipulus quicūqz doctor
esse desiderat: ut possit docere quod didicit. Omnis vīte
institutio hac ad id quo tendit se ratione cōfirmat. Qui
minime litteris operam dedit: p̄ceptor esse non pote
rit. Qui non per singula stipendia creuerit: ad meritū si
pendij ordinem non poterit peruenire. Solum sacerdo
tium inter ista vilius est. cur facilius tribuitur: cum dif
ficilius impleatur. di. lxx. Ordinatos. Idem celestinus
di. lxxj. Docendus est populus non sequendus. Hos q̄
si nesciunt. eos quid liceat quid ve non liceat cōmouere
non bis consensum prebere debemus. Idem. xvj. q. vj.
ca. Agnoscimus. ait. Salutem hominū admittit quicūqz
moris tēpore penitentiam sibi denegauerit. Et despe
rauit de misericordia dei: qui cum ad subueniendū mori
enti sufficere vel in momento non crediderunt posse.
P̄deridisset latro premium ad xpi decetram pendens:
si illum vnus boze penitentia nō inuisset. Cum esset in
pena penituit. et pro vnus iussione sermonis habitacu
lum paradisi eo promittente promeruit. Sub hoc cele
stino papa ut dicitur in decre. di. xvj. ca. Seta. fm bedā
celebrata est synodus vniuersalis in epheso temporib?
theodosij iunioris trecentorū patrum cōtra nestorij
constantinopolitanū ep̄m. dicentem beatam mariam
non dei sed hominis tñ esse genitricem. quia ponebat
in xpo duas personas distinctas scilz humanā et diuinā
vnde hereticus declaratus est. et determinatū vñ tñ p̄
sonā eē in xpo. s. in duab? naturis scz diuina et humana
et beatam virginē matrē dei debere dici. Aliquī tñ dicit
celebratā sub sicut papa qui sequit immediate.

S. iij. In cathedra petri post ce

lestinum sedit sicut secundus hui? nominis papa xliij.
Qui natione romanus rexit eccliam annis. viij. dieb?
xij. Hic a quodam basso patricio falso crimine accusat.
vnde in decre. di. q. iij. Sicut ipse sic scribit omnibus
ep̄iscopis. Mandastis ut scriberem vobis qualiter hoc
iurgium contra me suscitatum est vel a quo ut vestro ami
culo pelleretur et causa mea firmaretur. Scitote ergo
me criminari a quodam basso. et iniuste persequi. Quod
audiens valentinianus angustus. nostra auctoritate sy
nodum congregari iussit. et facto concilio cum magna
examinatione satisfecit omnibus. licet euadere aliter sa
tis potuissem suspensionem tamen fugiens coram omni
bus me purgavi scilicet a suspitione et emulatione libe
rans. Sed non alijs qui hoc noluerunt. aut sp̄ore hoc ele
gerint faciendi formam dans. hoc ibi. Eo igitur purga
to coram. lxxj. ep̄iscopis. bassus p̄dictus condemnat?
est a synodo: ita tamen ut vltima die vaticani ei non ne
garetur. p̄pter pietatē ecclie. Valentinianus autē angu
stus cum matre sua placida sancto furore indignati con
tra bassum. cū p̄denauerunt exilio relegentes: et oēs fa
cultates suas catholice ecclie attribuerunt. Qui iusto
iudicio dei infra tres menses moritur. Qui tñ corpus
beatus sicut? in iurie immemor. omni humanitatē studio
cōditus aromatis. p̄p̄is manib? in ecclia beati petri
honorabiliter sepeluit. Quis pontificis portatu valē

Nota cō
tra eos q̄
finalē pe
nitentiaz
q̄ nō pro
desse.

Conciliū
ephesinū.

Pietas
summi pō
tificis: et
ga iūmū
cum.

et vos heretici in alia vestra: et ponamus ea cum sigillis nostris super corpus sancte euphemiae: et firmemus sepulcrum coram imperatore: et oremus deum nos finis nostrae: vos finis potius perfidiae: ut deus manifestet nobis veram fidem. Quo facto orauerunt orthodoxi et ieiunauerunt per septem dies. Post hec abierunt omnes cum imperatore ad sepulcrum. Quod aperientes viderunt sanctam in manu tenentem cartam orthodoxorum: et carta hereticorum erat detecta sub pedibus eius. Opuscula seu epistola ad flavianum episcopum destinata scilicet de mysterio fidei usque ad unum iota eius est approbata. Sancta romana. Hanc credo epistola esse quam ut legitur ab eo editam posuit super sepulcrum beati petri apostoli orans et ieiunans per quadraginta dies: ut si quid in ea esset quod corrigi oporteret emendaret. Qui apparuit petrus in capite. Et dicens ei sic illam emendasse ubi expediebat. Et ad sepulcrum beati petri oranti et ieiunanti: ac ut peccatorum suorum veniam petrus impetraret periti apparuit petrus ipse dicens. Deposuit sum pro te deum et oia petra tua tibi dimisit. Solimodo de manu in positione debes inquiri. I. si bene vel aliter alicui manum imposueris: scilicet conferendo ordines vel beneficia. De quibus statuta sunt per eum: ut refert Cyprianus. ubi. S. Quia non desinit per forniculas quasdam malignas insidias pietatis sequacibus: ac semper noui quiddam aduersus veritatem indagat: placuit nullum usque edificare posse neque monasterium nec oratorium absque civitatis episcopi voluntate. In monasteriis non esse suscipiendum seruum ad monachum faciendum: praeter ipsius domini voluntatem. Nec monachos ecclesiasticis vel secularibus rebus coartare. Nec licere clericis duarum pariter civitatum ecclesiis militare. Clerici vel monachi conspiratores ipsius amittant gradum. Hoc enim vitium etiam apud extrinsecas leges penitus amputat. Clericus vel laicus qui episcopum accusat non suscipi debere: nisi prius eorum estimatio fuerit discussa. Infra tres menses episcopus ordinationes fieri debere placuit. Omne ecclesiam habentem episcopum etiam yconomum habere de proprio clero. Oportet ut sit numerosa severitas sanctorum: ubi est licentia crebra culpam. hec ibi. In decretis beati habetur inter cetera eius statuta. dist. xliij. Sicut quidam sunt qui nulla possunt ratione conuelli: ita multa sunt quae aut per necessitatem temporis aut per considerationem etatis oporteat reperiari: illa semper per considerationem seruata: ut in his quae dubia sunt aut obscura id nouerim. Sequenda: quod nec euangelicis preceptis praerari: nec decretis sanctorum patrum inueniatur aduersum. De continentia clericorum sic ait dist. xxxij. Omnis sacerdotum tam excellens est electio: ut quae in aliis moribus ecclesiae vacat a culpa: in illis tamen habeant illicita. Cum enim extra clericorum ordinem constitutus: nuptiarum societate et procreandorum filiorum studere sit liberum. ad exhibendum tamen praefectam continentiam puritatem: nec subdiaconibus carnale commercium conceditur: ut qui habet sint tanquam non habentes. i. non utantur: imo et qui non habet permaneant singulares. i. conuincantur. In di. xxxv. Leo papa. Et in laicis inuolantibus videtur inscientia: quomodo magis in his qui presunt nec excusatione digna est nec venia. Ideo de correctionis modo. dist. xlv. Licet nonnunquam in sacerdotalibus personis accidat quae sunt reprehendenda: plus tamen erga corrigendos agat benignitas quam severitas: plus charitas quam potestas: plus coortatio quam comotio. Sed ab his qui quae sua sunt querunt non quae res ipsae: facile ab hac lege disceditur. et dum distari magis quam consulere subditis placet: bonos insat in superbia: et quod per se sunt ad concordiam redit ad noxam. Idem contra cupiditatem dist. xlvij. Virum catholicum et praecipue domini sacerdotem sicut nullo errore implicari: sic nulla cupiditate violari oportet. dicente scriptura. Post occupas terras tuas ne eas. Quis enim potentie audax: nec abstinerere nonit a veritate: nec gaudere concessis: nec pietati adhibere consensum. Deinde debitis promotionibus idem ait distinctio. lxx. Quia

Nota contra episcopos qui facili ter ordinant clericos et beneficia conferunt indignis.

mur apud vos per occasionem ipsius impacati aut ambictus assumptione aut tumultu valuisse populari: ut indignis quibusque et longe extra sacerdotale meritum constitutis: pastoralis fastigium et gubernatio ecclesiae crederetur. Nec est hoc consilium populo: sed nocere non potest regimine: sed augere discrimine. Integritas enim presidentis salus est subditorum: ubi incolumitas est obediencie: ibi est fama forma doctrine. Et. j. Quod si in quibuslibet ecclesiae gradibus prudenter scieretur curadum est. ut in domo domini nihil inordinatum sit: nihilque posterius: quomodo magis elaborandum est. ut in electione eius quod super omnes gradus constituit non erret. Ita totius familiae domini status et ordo mutabitur: si quod requiritur in corpore non inueniatur in capite. Ibi est illa beati pauli apostoli per spiritum dei emissae preceptio: qua in persona Timothei omnium sacerdotum christi numerus eruditur: vnicuique nostrum dicitur: manus cito nemini imposueris: neque coices te alienis peccatis. Quid est enim manus cito imponere: nisi ante etatem maturitatis. ante tempus examinis. ante meritum obediencie. ante experientiam discipline: sacerdotale honore tribuere non potestis. Sicut enim sibi boni operis comparat fructum: qui recti tenet in eligendo sacerdotale iudicium: ita graui semetipsum afficit dano qui ad suae dignitatis collegium sublimat indignum. Non enim in cuiusque persona praetermittendum est: quod institutis generalibus contrariet. Nec putandum est ordo ille legitimus qui contra diuine legis fuerit precepta collatus. Et. j. Nec potest de eius punctione dubitari: cui per laboribus multus: per moribus castus: per actibus strenuis celsioris loci premium debet. Idem. Statuimus ne his regenda ecclesia domini credatur: qui institutionem legitimam nesciunt et totius humilitatis ignari: non ab infimis sumere incrementum: sed a summis voluerint habere principium: cum valde iniquum sit absurdumque ut imperitis magistris noui antiquis: rudes praeficiantur et meritis. Idem in penitentia circa infirmos. xxxv. q. vi. ait. His qui in tempore necessitatis et in periculis gentis instantia praesidium penitentie et modum reconciliationis implorat: nec satisfactio interdicenda est: nec reconciliatio deneganda: quia misericordiae dei nec mensuras ponere possumus nec tempora diffinire: apud quem nullas pariter venire moras conuersio. dicere spiritus dei per prophetam. Eum qui in penitencia salutis eris. Et. xxxv. q. vi. ait. Te pora penitendinis habita moderatione constituenda sunt tuo iudicio prout conuersorum animos persequeris esse deuotos: pariter et habentes etatis senilis intuitum et piculorum quorundam: et egritudinum respicientes necessitates etc. Idem de penitentia di. v. Qualitas lucris negociante aut excusatur aut arguitur: quod est honestus questus et turpis. Difficile est autem inter venditoris emendatissimum commercium non interuenire peccatum. Et illicito venia postulantur: oportet etiam a licitis abstinere. hec ille. Celebratur autem huius sancti festum in vigilia apostolorum petri et pauli.

S. v. Post leonem primum ecclesiam

romanam regendam suscepit hilarius natione sardus in cathedrali romano pontificatus. lxxij. Sedit autem annis sex mensibus. ij. diebus. x. Hic decretales per vniuersum sparsit orientem de fide catholica: confirmans tres synodos: scilicet Nicenam ephepsinam et calcedonensem. Damnamque euticem nestorium et dyoscorum omnesque eorum sequaces. Multa romanis restituit ecclesiis. Hic hilarius sic ait. xxx. q. i. Nulli fas sit sine status sui periculo vel diuinis constitutionibus vel apostolice sedis decreta temerare: quia nos qui potestissimum sacerdotis administramus officia. talium transgressionum culpa respiciet: si in causis dei fuerimus negligentes inuerti: quod meminimus quod timere debemus qualiter comminet de negligentia sacerdotum: siquidem maior reatu delinquit per portionem honore frui: et grauiora facit vitia peccatorum sublimitas peccantium. Eo tunc beatus Damertus venerabilis doctor vicennensis episcopus claruit

Beatus Damertus episcopus vicennensis.

qui ut ait Iohannes de col. letanias triduanas ante ascensionem celebrari instituit in partibus gallicanis. Huius causa fuit: quia apud vicennam maximus terremotus tunc factus fuit: qui plurimas domos et ecclesias subruerat. nocturni sonitus et clamores audiebantur. In die pasce ignis de celo descendens palatium regis concreuit. lupi et alie fere ciuitatem intrantes et discurrerent plurimos deuorabant. propter quod sanctus Damertus triduanum ieiunium instituit et letanias dicebat: et sic tribulatio illa coqueuit. quae institutio postea assumpta est ab omni ecclesia et mandata. ut patet de pse. di. iij. ca. Rogationes. Hunc autem Damertum qui et claudianus cognominatus est. sydomius auernorum episcopus et valde litteratus mirabiliter commendat dicens. Nemo ut claudianus qui librum de statu aie scripsit. tunc meo quod voluit affirmare sic valuit. Sedit ut pictagoras. diuidit ut socrates. explicat ut plato. implicat ut aristoteles. blanditur ut eschines. irascit ut demosthenes. vernat ut ortensius. moratur ut fabius. simulat ut crassus. dissimulat ut cesar. suadet ut cattho. dissuadet ut appianus. per suadet ut tullius. Jam si ad sacrosanctos patres per comparationem veniatur: instruit ut hieronymus. destruit ut lactantius. astruit ut augustinus. attollit ut hylarius. submittit ut iohannes. corrigit ut basilus. solat ut gregorius nazianzenus. affuit ut orosius. stringit ut rufinus. ut eusebius narrat. ut paulinus pronocat. ut ambrosius perseuerat. hec ille.

S. vi. Quadragesimus quintus

in romana sede hylario defuncto intronizatus fuit simplicius natione tyburtinus. Qui eam tenuit annis. xv. mense. j. diebus. viij. Hic damnamus petrum euticianam constantinopolitanum episcopum. multaque sancta in ecclesia constituit ut dicit Iohannes de col. Si autem successit in pontificio Felix. xlvj. Qui natione romanus sedit annis. vij. mensibus. xj. diebus. xviij. Et fuit tempore Odeacris regis italicae et zenonis imperatoris. Sub huius autem pontificatu ab urbe regia constantinopolitana petrum praefatum quem apostolica sedes damnauerat. reuocatum ab achacio episcopo qui eidem petro in constantinopolitana sede fuerat substitutus. Quo audito ut refert Iohannes de col. venerabilis felix papa. rome congregato concilio. damnamus ac deposuit achacium cum petro. Quo damnato zenonis imperator scripsit felici pape. ut si achacius penitentem resisteret ab errore reciperetur. Tunc beatus pontifex misit duos super hoc. scilicet misenum episcopum: et vitalem quendam. Hic venientes constantinopolim non fecerunt sibi mandatum summi pontificis qui eos destinauerat: sed corrupti pecunia non processerunt in facto. Quod cum felix compertisset factum concilio illos reuocauit: et elecit a communione fidelium.

S. vii. Post felicem quadragesimus

mussepius romanum rexit ecclesiam. Belasius natione aser annis quattuor. mensibus octo. diebus nouem. Hic sanctus homo fuit amator pauperum. atque ipsam urbem a famis periculo sua munificentia liberauit. Litteratissimus extitit et facundissimus: ut ex suis decretalibus apparet. sollicitus circa scripturarum indagacionem. Ipse scripsit libros quinq. aduersus euticem et nestorium. Et aduersus arrianos duos. Et epistolas fidei ad diuersos. Composuit etiam hymnos in modum beati ambrosij aliquos. et perorationes et plures orationes quae sunt in usu. Hic declarauit scripturas veteris et noui testamenti. quae scripture ultra decreta et decretales epistolas summorum pontificum essent autetice. et quorum doctorum et quae essent apocriphe. i. dubie: et quae reprobata. ut patet dist. xv. Sancta romana. Et quae legenda essent de scripturis sacris in lectionibus matutinalibus.

Quare et per quem instituta fuerunt rogationes.

Pulchra dicta.

Felix papa.

Belasius papa.

Etiam in vita attuleris: quam possunt imprecatores in fine bitostiarum plutarchi ut ego habeo in meo plutarcho.

Nestorius.

Miraculum ad reprobandum heresim.

diversis temporibus anni. Sic sic ait. dist. x. in decre. Quis aut leges principum aut patrum regulas aut admonitiones paternas dicat debere contenti: nisi qui imputum sibi tñi extimar transire commissum. Ipse theodorici regi italie cuius tempore fuit. Tertius est magnificentiā nostram reges romanorū principū quas in ne gocijs hoim custodiendas esse precepit. multomagis cir ca reverentiā beati petri apli pro sue felicitatis augmē to velle servari. Idē. i. q. i. Baptizandis signandisqz fidelibus sacerdotes premia nulla prefigant. qm qz gra tis accepimus gratis dare mādāmur: ideo nūl a pre dicti exigere moliant. Idē di. xxiij. Diaconos pprias pñtūmus servare mensuras. Absqz epo vel presbyte ro baptizare non audeant. nisi predictis ordinibus for tasse longius constitutis necessitas extrema compellat qd etiā laicis plerūqz facere cōceditur. Sacri corporis prorogationem sub cōspectu epi seu presbyteri nisi his ab senibus ius non habeant exercendi. Idem anastasio imperatori qui fuit tpe illo. di. xvi. Duo sunt quippe im perator angustie. quibz principaliter regitur hic mūdus. Auctoritas sacra pontifici et regalis prās. In quibz tā ro est grāvis pondus sacerdotū: quāto etiā p ipis regi minibus hoim in diuino sunt reddituri exāmine rōnes. Posti itaqz inter bec ex illo te pendere iudicio. nō illos ad tuā posse redigere voluntatē. Et ad hoc inducit exē plū innocenti pape. qui ex cōcavit archadiū impatores et sancti ambrosij qui ex cōcavit theodosiū magnū. Idē gelasius di. lxxv. Consequens sic ait. Nuper ad nos missa relatio nūciavit non petereunda. plurimos cle rīcorū negociationibus in bonestis et lucris turpibus in biare. nullo pudore recententes euangelicā lectionem qua ipse dñs negociatores ex tēplo dberatos asserit. ex pulisse neqz apli dñā recolētes qd ait. Nemo militās deo implicat se negocijs secularibz. Psalmsistā qz dauid furda dissimulantes aure cantantē. Qm nō cognoui ne gociationem: introibo in potentias dñi. Proinde bñmōi aut ab indignis post hac qstibz nouerit abstinentiā et ab oi culibet negociatiōis ingenio cupiditateqz cessandū. aut in quociqz gradu sint positi. mor a clericalibus offi cijs cogant abstinere: ne dom? dei q dom? oionis est. p officia negociationis fiat spelunca latronum.

§. viij. Beato gelasio ad patres

cumte creatus est papa Anastasius scdus. natione roma nus. Et in ordine. lviij. Qui sedit anno vno. mensibus xi. diebus. xxiij. Quo tpe multi ex clero a communione illius se subtraxerūt. eo qz cōmunicasset sine cōalio epo fortino diacono thesalonicensi. qui achacio heretico fa uebat. Unde qz voluit occulte reuocare achacium scilz ad dignitatem: sed non potuit: diuino iudicio percussus est. di. xix. Anastasius ubi dicit glo. qz asellando iste in testina emisit. Et decretalis ei? destinata anastasio im peratori que incipit fm ecclesie. di. ea. ut dicit glo. est re probata cum suo auctore. quia in ea videtur dicere qz or dinari ab heretico. ut qui fuerant ordinati ab illo achacio heretico: sine alia dispensatione exequi possent offi cia ordinum suorum quod falsum est. Post anastasium assumptus est ad summum sacerdotiū. Symachus. xlix. papa. natione fardus. qui cathedram tenuit annis. xv. et mensibus. vij. diebus. xxiij. Idē dicit constituit in diebz dñicis et festiuis Gloria in excelsis deo. Quod telepho rus papa p? ordinaverat tñ in die natalis dñi. In or dinatione aut istius symachi rome tantum scisma ortū est inter clerum. ut cedēs non solum laicorū sed clericorū facta sit. Nam in basilica constantiana sancti iohannis lateranensis. iste symachus ordinatus est. Laurentius ho in ecclia sancte marie maioris fact? est papa. vel po tius antipapa. quare sepatus est clerus: diuisus est po pulus. Senatores etiam aliq fauebant symacho: aliq lau

rentio. Post multā cōtrouerfiā (ut dicit Jo. de col.) in hoc cōsenserūt: ut super hoc rauemā pergeret: et regis theodorici qui tñ regnabat in italia et ex gorbis dese derat iudiciū expectaret. Qui cū ambo rauemā uenissent hanc a rege sententiā acceperūt: ut qui pmo ordinatus fuisset: et in quē maior pars cōsenserat: ipse verus ponti fex haberet. vnde ex hac sententiā symachus summū ob tinuit presulatu. Qui nolēs malū p malo reddere: dictū laurentiū in nucerina ciuitate ordinant episcopū. Sed transactis quattuor annis iterū laurentius ad aliquorū suggestionē romā ueniēs scisma renouauit: adherētibz sibi festo et p bino cōsulis: qui aduersus faulstū excon silem qui symachū et ecclesiā ptegebat bella et sedicio nes excitauit: adeo ut cedēs et homicidia in medio ciui tat? fierēt adeoqz diuisus ē clerus ut aliq symacho. aliq lau rentio cōcarent. In sup festus et p bino subornat? falsi sis testibus mīserūt rauemā ad theodorici regē cōtra symachū perētes ut rex uisitatoz daret sedū apostolice. Ad quoz suggestionē rex dedit quēdam petri nōie alii ne ciuitatis epm cōtra canones. Et ut dicit in decretis dist. xvi. §. hinc etiā. Theodorici rex ex diuersis pūi cijs ad urbem romanā epis precepit cōuenire: ut sanctū conciliū iudicaret de his que venerabili symacho apo stolice sedis presul ab aduersarijs eius dicebantur im pingi. Ligurie autē et emilie seuerenariū epi suggeste runt eū qui dicebat impetitus debere synodum conuo care: scientes quia eius sedū pūmū beati petri apostoli meriti. Deinde secuta uisione dñi concilioz venerādoz auctoritas singularē in ecclesijs tradidit potestātē: nec antedictē sedis antistitē minoz subiacuisse iudicio. Ad bec serenissimus rex deo aspirātē respondit. synodalis esse arbitrij in tanto negocio sequenda preferbere: nec aliquid ad se preter reuerentiā de ecclesiasticis negocijs pertinere. cōmittens etiā potestati pontifici ut siue p positum uellēt audire negociū siue nollent: qd magis vtile putarent deliberaret: dūmodo venerādū pūfione concilij pag in ciuitate romana daretur. Episcopi ho in synodo residentes cōgregata auctoritate ciuile syma chi dixerūt. Symachus papa apostolice sedis presul ab huiusmodi oppositionibus impetitus: quātum ad bo mines respiciat sit immunis et liber: cuius causam totaz dei iudicio reseruamus. De clericis nō memorati pape qui ab episcopo suo ante tēpus contra regulas discesse runt et scisma fecerunt hoc fieri decernimus: ut satisfi cientes episcopo suo misericordiā consequantur: et offi cijs ecclesiasticis se gaudeant restitui. Laurentius epi scop? mediolanensis: huic statuto se subscripsit. Deinde Petrus episcopus rauemias: et post eum septuaginta quinqz episcopi. Idē ibi. Et dicit ibi glo. qz calumniose fuerat accusatus de heresi. Et ut dicit Jo. de col. Idē trus uisitatoz factus inuasor apostolice sedis simul cūz Laurentio antipapa fuit damnatus: et Symachus ab omni clero ut verus pontifex receptus. Apud cartha ginem eo tempore Symachi olimpiū quendam epi scopum arrianum in balneis sanctam trinitatem blas phemantem tribus igneis iaculis angelo emittēte vi sibiliter ferunt combustum. Constantinopolim vō dum quidam episcopus arrianus Lutherus nomine Barrabam quendam baptizaret: et male distinguens trinitatem diceret. Baptizo te Barrabam in nomi ne patris per filium in spiritu sancto: subito aqua dis paruit. Eo tempore cum Trasimundus Aquadalo rum rex in Africa arrianus ducentos nonaginta epi scopos catholicos exilasset. inter quos fuit Fulgen tius episcopus doctor egregius: erga eos manum sue liberalitatis beniuole euerunt in Sardinia subuenien do Symachus papa. Refert autem Gregorius in quar to dialogo. qz pascasius diaconus vir multum pe ritus ut elemosinis valde deditus et sanctimonie adeo

Diracu li contra quendam arrianū.

ut mortuū in feretro collocatū in ecclesia dalmatica in durū. cū qdā demoniac? tetigisset liberat? est: qz nimis addehit parti lauretj. arbitrans ipm potius papā exi stere. post mortē inuēctus est a sancto germano episco po capuano cū ad balneas ppter infirmitatē accessisset ibi deservire anima: scz eius in corpe aereo purgatorij penā sustinēdo: causam explicās fore predictā sue penę petens orationibz eius adiuari. Quo facto qz ibi am plius nō est repertus credit liberatus. Idē symachus eloquētissimus fuit ut patet ex eius decretis que mīta sunt. Et dist. xl. ipe sic ait. Non nos beati petri sicut di citis a dño cū sedis pūilegio vel successores eius pec candi licentiā iudicamus suscepisse. Ille perennē meri torum dotē cū hereditate innocētie transiit ad poste ros. Qd illi cōcessum est per actū lucem: ad illos perti net quos per cōuersationē splendor illuminat. Quis sanctum esse dubitet quē apex tante dignitatis attollit. In quo si bona desunt acquisita per meritum: sufficiūt: que a loci predecessore restant. Aut em claros ad bec fa stigia erigit: aut qui erigitur illustrat. Idē etiam conci lium fecit in urbe in quo sic ait: ut habet dist. xvi. Bñ quidem fraternitatis vestra legibus ecclesiasticis asse curā sub diuini timore iudicij que erant statuēda diffini uit: et ad iusticie cumulū peruenit: cum sufficienter vni uersa cōplectitur. nec adiectione indiget plenitudo ma xime de clericis quos amor diuinationis inuasit: et iu gum ecclesiasticę discipline fecit respuere: quoz exces sus enarrare difficile est. Anū tamē quod occurrit vene rādo ordini vestro intimare nō differo. Inter alia scri pturam quēdam illustis memorie basilij quasi p amo re ecclesiasticę substantie refero: in qua nullus romane ecclesie interfuit vel subscripsit antistes. Ad intelle ctum huius ut notat ibi glo. Infirmato symacho papa grauitē cū tineret symachus ne si mortis eius casus occurreret: ppter strepitus hereticorū vel aliorū iterum fieret scisma persuasit basilij patrio qui locū tenebat rome regis italie ozeacris ut faceret pñtutionem: q electio pape sine cōsultatione ipsius basilij non fieret: q nulli liceret alienare immobilia ecclesiāz: et res sa cras carū: qd totū basilij fecit. S; per paliū ista pñti tutio reuocatur hic et allegat ratio per conciliū in di cto ca. Bene. scz quia nō licuit laicis nec licet statuendi in ecclesia preter pape romanū habere aliquā potestātē quos scz laicos obsequēdi manet necessitas: non aucto ritas imperadi. Et sic determinatū fuit illam constitu tionem seu scripturā nullius esse mōmēti: quīs pia fue rit facta intētiōe. Et hoc ut dicit in fine dicti. C. ne in exemplum remaneret pñsumēdi quilibet laicis: quīs religiosi vel potētibz in quacūqz ciuitate quolibet modo aliquid discernere de ecclesiasticis facultatibus: quarum solis sacerdotibus disponendi indiscusse a deo cura commissa est.

§. ix. Hormisda post trāsitum

symachi cathedrā petri ascendit papa I. natione campa nus anno dñi. cccc. xviij. qui in ea sedit annis. it. diebus xviij. Idē audiens anastasiū imperatores in eutritianam heresim esse prolapsū: ut refert Jo. de col. misit eno dium Ticinensem episcopū et peregrinū messensem le gatos constantinopolis ad ipsum cū libello fidei ortho doxe quaz cōfiteretur. Qui pñtēre noluit imperatoz: sed illos pecunia conatus est corrūpere et donarijs. Le gati ho apostolice sedis spretis eius muneribus: im peratozi anastasio persuadebant ut admonitionem ca tholice ecclesie reciperet: et ne tantus imperium heresi labe macularet. At Anastasius furore repletus contra Hormisdam papam. inter alia que illi superbe scripsit: hoc superbe in litteris suis posuit. Nos iubere volu mus alijs: non nobis iuberi. Insuper legatos cum

Hormis da papa.

contumelia a conspectu suo eiecit. et illos in nauī fragili positos mandauit magistratibus qui illos conducebat. ne in aliqua urbium grecie illos exponerēt. et ne eplas summi presulis quas ecclesijs orientalis destinauerat publicarent. Sed non multopost idēz anastasius dñi iudicio iusto fulminis ictu interijt. Ad iustinum seniozem succedentem in imperio anastasio prefato hormisda mi sit legatum sanctum germanum epm capuane ciuitatis cum multis alijs causa reintegrande fidei: qui bonorifi ce susceptus est et magno gaudio. et multoz corda dubia in fide solidauit. ad petitionemqz eius oēs quos anasta sius ob catholicam fidem exilio relegauerat ab eo reuo cavit. Idē sic ait de ordinandis. di. lxj. In sacerdotibus eligēdis vel ordinandis curam oportet habere pspiciuā. Irreprehensibiles esse conuenit. quos pcesse necesse esse corrigēdis. longa debet suam vitā probatione mō strare: cui gubernacula committuntur ecclesie. Non ne gamus in laicis esse deo placitos mores: sed milites suos probatos sibi querunt instituta fidelium. Discere quis debet ante qd doceat. et exemplum religiose conuer sationis de se potius alijs prestare qz sumere. Emenda tiorem esse conuenit populo quem necesse est orare pro populo. Perferens memorandi erimitis labem nō ha bet lucidam sacerdotij dignitatem. Secundū alios hic hormisda tenuit pñtificationis annis quattuor. Cap. ij.

Est summos pñtices no

minatos qui vlt ad tempus Jobā. pñm in ca thedra petri residerunt. reuertendo ad roma num imperium de quo intenditur magis qz de alijs re gnis et in eo imperantibus. Defuncto bonozio impera toze. qui sororem suam placidam constantio comiti suo dedit vxorem. qui multa strenue pro romano imperio egerat. Nam athalum qui regnum seu imperium rome usurpauerat: sed mox dimissum gorbis adbeferat et ty rannidem in gallijs auxilio gothorū contra romanū imperium exercebat. prefatus constantius in bellis cō tra illum procedens cepit et ad bonozium misit. Qui bo nozius imperator romam triumphans ingreditur. pre eunte currum eius dicto athalo qui manu abscisa: in exi lium lipparis destinatur. Idē etiam constantius vica rius in urbe multa pro fide christiana cōtra pelagianos egit. Et predicta autem placida sorore bonozij filium suscepit nomine valentinianum tertium huius nominis imperatorem. Et inde bonozius prefatum constantiū in consortium regni assumit. Qui constantius cum tho losam redisset ut iterum sibi eam subigaret immatura morte ibi decessit. Theodosius autem iunior mortuo patre eius archadio in oriente imperat et cum bonozio amiculo suo qui in occidēte erat. Idē theodosius post mortem bonozij solus tribus annis imperauit et postea cum valentiniano tertio cui imperium in occidente de dit. et matri sue placide et ad italiam eos misit. impera uit annis. xxiij. Idē corpus Joban. ch. yf. exiliati a pa tre archadio in constantinopolim transferri fecit hono rifice. Idē adeo clementissimus fuit ut nullum se le dentium morti adiudicaret dicens. Atinam esset possi bile etiam mortuos ad vitam reuocare. Eius curia monasterium videbatur. Naturinas laudes audie bat. codices sacros legebat. Egoz eius eudofia ut doctissima poemataplura composuit. Filiam habue runt nomine etiam eudofiam. quam valentiniano pre fato vxorem dederunt. Idē etiam codicem librum le gum edidit ex constitutionibus antiquorū pñticiū in tribus codicibz redactis. scilicet bernogiāno. Theo dosiano. gregoziano. et alijs constitutionibus extraua gantibus. ut ait prosper. Defuncto autem bonozio postqz triginta vno annis imperauerat. Quidam Jo bannes tyrannus italie inuasit imperiā. cassimo ut pu

Theodo sius iuni or.

Magna clementia theodij.

De his co dicibz fit mērio in pñmio codicis. Jobānes tyrannus.

patre iubente qui exercitui preerat magister militum. Sed theodosius iunior nepos bonozij nauigio contra hunc in italiam mittens ardarum: qui sepe contra parthos dimicauerat: principem exercitus iohanne tyrannum intra ranciam nubi hostile metuentem in fugam vertit. Qui iohannes tyrannus: dum affricam qua bonifacius obtinebat bello reposcit: infirmior factus occiditur. Eo igitur defuncto et castino in exilium missio: quia non videbatur iohannes siue comitum ipsius regni potuisse presumere cogitare theodosius augustus cui regni italie deberet committere. Erat quidem valentinianus tunc puer: nam ex placida filia magni theodosij et sorore bonozij et vixor postantij ab ipso bonozio facti augusti. Hunc ergo valentinianum theodosius iunior assumens coronauit et ipse cum matre sua placida ad italiam destinauit. Illi ergo impator et matre augusta destinauit anno domini. cccc. xviij. Ab initio autem mundi quinquies millesimo. dc. xviij. fm. lxx. Aduersus autem bonifacium missum ab bonozio imperatore se contra barbaros sed ex inuidia et similitate. contra ethiopes imperio rebellantem et apud affricam gloria et potentia pollente mittunt. manotti et galbio. qui dum bonifacium obsidere parant: ab ipso supantur et occiduntur. Rursus contra bonifacium mittitur sigisvultus comes. Sed bonifacius sentiens se tota affrica tenere non posse. Auandalos et alanos getes cum cor rege genferico ab hispanis in affricam intromittit. Qui affricam ingressi cuncta cedibus rapinis captiuis ferro et igne deuastabant: et catholicam inibi fidem arriana feditate commaculauit. ut supra patuit. Valentinianus augustus ad theodosium iunior imperatorem constantinopolim profici scilicet. filiamque eius eudoxiam in matrimonium accepit. Theodosius iunior affricam volens succurrere contra vna dulos. tres duces scilicet artobindum. anila atque germanum cum magna classe transmittit in scilicet. Qui longis cunctationibus negotia differentes. scilicet magis oneri quam affricae presidio fuerunt. Cum genferico rege vuanaloz et valentiniano augusti par effecta est. et certis spatiis inter vtriusque affrica diuisa. Tepe bonz theodosij et valentinianus vtriusque signis fortibus. Vincen. et Jo. de col. L. ostia tinopolim p. quatuor menses terram tota fluctuante. quida cora oibz orantibus sublat est in aera diuina virtute. admonit est a diuina voce ut factis letanias canerent oes. Scitatus de. Scitatus fortis. Scitatus et immortalis miserere nobis. Quo facto cessauit terremotus.

S. i. Anno sequenti rex vortiger nus consilio iunio cum sapientibus quid agere deberet ad tutamen sui. iussit venire artifices ut ei turrim fortis sima struerent. Sed cum opa eorum tellus absorberet. sua sum est ei a diuinitate ut domine sine patre quereretur et in eius sanguine lapides et cementum aspergi faceret quia si hoc facto fundamentum stare potuisset. Inuentus igitur adolescens cui nomen erat merlinus: qui dicebatur patrem non habere. Adductus est mater eius: que confessa est coram rege se non de boie sed ex spiritu in specie boie ap parente peperisse. quod fuit sepe demonem incubum. Ille autem docuit nec occideret. modum reparandi illi abforptioni. Ille autem merlinus multa obscura reuelauit: multa futura prophetauit. Aperuit enim sub fundamento lacum esse. Sub lacu duos latere dracones. quorum vnus rubeus populi batoni: alter albus. gentem saxonum designaret. et quod in officio suo adinuicem preualeret. Precepit etiam aurelius ambrosius deuoto beugisto et cobusto vortigerno regnatu. Strat. et eius vterque dragonem succellum in regno et vtriusque veneno periturum. Arthurum quoque quem apud combie vocat prophetauit. quod ecclesie dei succurreret: quod insulas occidentales sibi subingeret: quod gallicanas provincias possideret: quod romano exercitui terribilem se exhiberet. et quod ex tunc dubium haberet. Propheciauit etiam quod sub

normanorum domino futura esset agilia. Et de multis alijs que vix possunt intelligi. Solent enim spiritus dei per quos voluerit mysteria sua loqui. sicut per sibilla per balaam ariolus. Illo etiam tpe fm sigisbertum christianitas apud plas dilatata est. Nam maruchas episcopus legatione functus. filium sidigridis regis eorum orone a demonio liberauit: propter quod maior gloria fidei accrevit. At contra ab inimicis dei maior contra christiana nos plebs exarsit. Eudoxia quoque vxor theodosij impatoris ex hierosolymis que vixor perreperat romam veniens catbena que beatus petrus sub berode in carcere ligatus tenebatur: sed ab angelo solutus fuit: adduxit. Et iuxta cathedra qua idem petrus sub nerone ligatus fuit: facta est vna: ad cuius tractum post multum tempus quida comes a demonio liberatus est. Et inde instituta est festum sancti petri ad vincula: loco festiuitatis quam faciebant romani in bonozio octauiani per victoria habita prima die augusti.

S. ii. Defuncto theodosio iunio riculius tempore corpora septem dormientium qui sub decio impatori inclusi in spelunca martyrio coronati sunt: suscitata sunt a deo: ad confutandum errorem exortum apud quida negantium resurrectionem mortuorum. Qui postquam theodosio ipse pluribus alijs locuti sunt resurrectione attestantes: pace dormierunt in constantinopoli martianum sumptis ipse. Lepit autem impare anno domini. cccc. lviij. Ab initio autem mundi fm de b. quater millo. cccc. xviij. Scdm. No. lxx. interpretes et sequaces quingies millo. dc. lviij. Valentinianus tertius impator in occidente qui. xxx. annis imperium tenuit. xxv. cum theodosio iuniori: et quingies cum martiano. Occiso autem valentiniano rome a quoda ethij milite. quida nobilis maximus nomine inuast imperium. Qui ut sibi magis firmaret imperium: eudoxiam valentiniani relictam ut in vxore accepit. Sed non impletis duobus mensibus a romanis occisus est. Et eodem anno post captam urbem et predatam a genferico rege vuanaloz: ipso reuerso in affricam romani ut moribunde ones sibi preficiat quendam nomine Auitum. Cum quo martianus impator fedus copo fuit: et quattuor annis rome et italiam impauit. Ipse autem martianus sexto anno imperij sui occisus est. Anno igitur dñice incarnationis. cccc. lviij. ab origine autem mundi quater millo. cccc. xviij. Sed fm maiorem computationem aliorum quingies millo. dc. lviij. apud constantinopolim Leo primus impator efficitur. et annis. xviij. impauit. filiusque sui suo etiam nomine nuncupatum imperij sui consortem fecit. Post modicum mortuo auito rome maioran quida nolente exercitu apud rauennam romanum inuast imperium. Qui cum circa quattuor annos regnasset. ppe ciuitatem tordone occisus est. Quo mortuo seuerus quidam apud rauennam purpura induit. Quo imperante rex alanos cum magnis copiis italiam ingreditur. Qui richimer patricius cum exercitu occurrens: non longe a pergamenis ciuitate cum eo grauissimo et difficillimo bello conflixit. et post vtriusque exercitus cedere rex alanos victus et occisus est. Seuerus autem prefatus quattuor annis in italia impasser diem clausit extremum. Et post eum totum milicie consensu Antbemi impator nra suscepit in italia. Contra quem Bernadus quida galliarum prefectus se in gallijs imperatorem nuncupauit. Qui ab antbemi ducibus bello victus atque captus: sententia capitali danatus est. Dum autem hec in italia geruntur. Asper patricius leoni augusti insidias molitus cum ab arce imperij deieceret conatus est: sed leo exercitu qui in scilicet erat reuocans asperem prelio victum vna cum filio quem cesare fecerat occidit. Cum autem italia intestinis fluctuationibus fluctuaret. Genfericus adhuc affricam impabat. italiam etiam perit affectas: cum innumerabili exercitu in italiam venire temptabat. Quo comperto basiliscus patricius magister militie antbemi occurrens. atque nauali prelio conficiens ipsum genfericum multis suorum amissis ad affricam

Lathe
dra sacri
petri pe
tat rom

Marti
n' impe
rator.

Maior
nus inu
st iper

redire copulit. Posthec quibus causis nescit inter richimer patricium qui mediolani positus ligurie preerat: et anterum imperatorem italiam magni discordiarum fomes exortus est. Longis magnis apparatibus scinnice impugnare pararet: ipso bellico apparatu vir sanctitate aspicuus epiphanius ticensis episcopus se pacis reformatore interposuit: eosque palam ad concordiam vocauit. Sed richimer barbarica perfidia insaniens. erat enim genere gothis pacem irrumpens magnis barbarorum copiis congregatis romam rediit: et non longe ab ipsa urbe caltra ponit per aliquod tempus spaciari in vrbis et totius italie pñicie. Leo qui constantinopolim impabat desolationi italiam copariens. Solibum quedam cum exercitu in italia misit. Qui roma veniens ad huc viuo antbemi regiam adeptus est potestate. Inter hec bilimer galliarum rector: cum audisset richimer antbemi impugnare: principi suo auxilium ferre cupiens: aggregato multo exercitu ad urbem peruenit: atque cum richimero apud adrianam pontem imparibus copiis conflixit: victus et occisus est. Quo extincto mox richimer multis sibi fauentibus urbem ingreditur: atque antbemi quida quattuor annis impauerat captum occidit: partemque vrbis prede exposuit. Sed non diu sua pñidia atque crudelitate letatus est. Nam post mensem tertium laboribus excruciat: et ipse apud urbem interijt. Mortuo igitur richimere holibius quidam apud rauennam morabat roma venit: atque pro sui arbitrio nemine prohibente disposuit. Quis ad disponendum reipublice statum toto animo intenderet. vii. mense postquam ad italiam venerat diem clausit extremum. Post cuius decessum blacerius quida procurator agudibaro patricio apud rauennam totius italiam consensu imperij obtinuit. Sed non multo post tempore nepos patricius multitudine romanorum fretus: glicerium imperialis potestate priuauit: et apud soloniam dalmacie urbem episcopum ordinauit. Sed cum inter glicerium seu cutheriū et nepotem intestina discordia duraret: atque summis viribus. bi duo bellum pararent: interueniente sancto epiphano de quo supra cedere glicerio inter eos federis iura firmata sunt. Super isto leone primo imperatore Artburus regnare cepit apud britones: cuius actus mirabiles etiam lingue personat populo: licet plura fabulosa esse credant. Ille reuera rex inclytus multa pbitate ac magnificetia polens cunctis se exhibebat amabilem quasi suorum fauore saxonem scotos et pictos qui insula britannie per magna parte occupabant multis preliis afflictos expulit atque fugauit. Eo etiam tempore saracenis egyptum incurfantibus: veneti corpus beati marci de alexandria venetias transtulerunt.

Abso ro
ma capit
a Richi
mere.

Transla
tio corpo
ris sancti
marci.
Zeno im
perator.

S. iii. Postquam autem leo primus an nis. xvij. orientale imperium tenuit: vita functus est. Zeno affecur est imperium anno ab incarnatione. cccc. lxxij. Ab initio autem mundi quingies millesimo. dc. lxxij. fm computatione maioris numeri. Ille aliqui dicunt ut Jo. de col. quod leo primus mortis imperium dimisit filio qui et leo dicitur: quod in vita consortem imperij fecerat. Alii dicunt quod iste leo secundus non fuit filius primi leonis: sed nepos scilicet ex filia leonis primi genit: et zenone. Sed times leo secundus sentit zenonis misis vsus consilio: factus est clericus. Ex gente autem zenone ut mater filium pderet: muliebri astucia vna alia ei forma simile obtulit. et imperat annis xvij. Interrea in italia quida ex romanis patricijs vir magnus et potes multo consatu exercitu: nepotem qui urbem et magnam partem italiam occupauerat ab impiali fastigio deposuit: et imperium sumptis per filio quem angustulum nuncupauit: et ipse horestes: quia filius quasi puer erat rex gubernabat. Contra horestem autem veniens odae cer turchi longos siue syrozi. et hyruloz cum maximo exercitu in italiam apud ligurie pres occurrit. Qui horestes aduersus fortissimam multitudinem nil preua

lere se cernens. maxime cum quida suorum cum desererent: quibus cum agro partem poscentibus refragrasset prius trepidus. tandem intrati ciuili munitionis fiducia se conclu sit. Sed mox illuc adueniens odae cer expugnata strenue ingreditur ciuitatem. Estantur vniuersa raptis seuit vndiqz gladius. diuina que ac priuata edificia ignis consumpsit. Laptus autem horestes placentia ducitur et illic interficitur. Exinde per vniuersas vrbes barbari diffusi sine aliqua mora italia suo proprio iuri subdiderunt. Odae cer ergo cui mox victori horesti exercitus se subiecerat. prosperos successus sibi accedere cernens. regiam assumit dignitate. Deinde cum exercitu roma veniens augustulum deposuit. et militibus agro partem dedit. Et sic per hunc modum dñatione adeptus. suo et exercitus noie ciuitates per libidine gubernabat. Et sic romanorum impius toti orbis terrarum mirabile et augustalis illa dignitas que ab octauiano cepta est in augustulo perijt. Odae cer ite insup pbi legem regem rugboz in germania supat occidit. et maxima preda et ingenti captiuorum numero ad italia reuertit.

Estantur
ciuitatem
que nunc
papia dz.

Disera
bile dictu

S. iiii. De theodorico qui post odae cerem ab eo occisum regnavit in italia. Hic huius pleniori informatione sciendum fm. Jo. de col. quod vala mir ostrogotoz rex. primus in obsequium arile regis hunorum militauit in italia. Postquam attila mortuus est: ab hunorum dñio se suosque pastine libertati memos abduxit. Et similiter ardaricus gopparum rex ceteros binot gentes subiectione fecerunt. At buni dolentes non solum valamirem eiusque exercitum a sue dñationis iugo excussisse: sed et ceteris gentibus ut similia facerent fuisse auctores. gothos ut fugitiua macipia insequentes. armis cogunt ut ad seruitutem denuo subigant. Congregatis igitur suis valamis sup bunos irruit. taraque cede eos debachatur. et de cetero bunistrogotoz arma metuerent. Leo autem qui tunc imperabat. mox cum gothis illirici vastantibus fedus iniit. ac theodorici tyodimeris filium ex concubina noie alcuna genitum a valamire eius patruo obsidem accepit. Occiso autem in assyris valamiro. Tyodimer ei germanus regia iura suscepit. Et statim theodorici filium suum obsidem datum a leone imperatore grateanter excepit. Deinde theodorici filius tyodimeris annu. viij. agens. patre in scio aliquantis ascitis satellitibus. vicinam sibi farmataram gete inuades. optima ex eorum spolia patri deportauit. Tyodimer mox cum eorum suorum miro fauore ad regni gubernacula theodorici cum assumptis. Zeno qui post leonem primus imperium suscepit circa annum domini. cccc. lxx. audiens theodorici a patre regem factum ad se constantinopolim euocatum magno bonore et diuitijs exultit. ut enim etiam fascibus sublimaret que dignitas post imperiale fastigium prima cesset. ereamque illi statuiam ante suum palatium collocaret. Theodorici autem dum bmo delictis afflueret apud constantinopolim. illius milites ostrogote cum eis propter fidei sanctionem predas agere more solito non liceret nec ab impatore oblata stipendia sufficerent: ceperunt agere. Exerat fedus vituperat inuile cum zenone facta pactionem. Mittunt confestim ad theodoricium qui diceret. Quia dum ipse grecorum epulis perfuisset: ipse inopie miserias sustineret. Hortanturque ut si sibi suisque consulere velit. citius redeat: quatenus cuncta gens sua pessimede. nouas ad habitandum terras exquirat. Zeno autem hoc audiens et valde timens. ut se ac regiones finitimas gothorum metu liberaret. theodorico suast ut ad italiam transiret. et ab iniustis occupationibus sibi vendicaret. Quis italiam tribuens sacri etiam velaninis ut moris erat: denuo confirmant. Senatusque illi populum romanum commendans abire iussit. Theodorici igitur de his causis ad suos reuertitur. gothosque horat ut appum parati sint inde ad italiam possidendam iter arripiant.

Quanda
li itronit
tuntur in
affricam.

Terre
motus
ma
gnus con
stantino
poli.

Merlinus
coceptus
est ab in
cubo dia
bolo.

At no prius ad Italiam peruenissent: trati illa geppida
rum regem insidias sibi moliente bello superans inter
fecit. Huiusmodi bulgarorum reges magna simul cum suis
agminibus cede prostravit. Egressus itaque a trachia et
missa theodorici. movit gorbos cum iungit et liberis et
cui suppellectili et oibus suis p. syrmu. pannoniasque et il
lyrici aliasque regiones italia intravit. Quia cum ingressus
esset iuxta fontem amne non paul ab aquileia castra po
suit. atque dum vberimis q. habent eodem loco pascuis fa
tigatae longitudine itineris aliq. diu iumenta refice
rent. mox ei magno cum suorum exercitu totiusque italie viribus
odeacer occurrit. Quae theodorici libenter excipiens.
magno superati prelio. postremo in fuga convertit. Theo
doricus post fugatum odeacrem inde veronam properat. at
odeacer minor exercitu in pugna occidit. Sed theo
doricus in pugna congressus non procul a verona etiam
ipsum odeacrem magna cede prostravit: ac suo exercitu
dare terga compellit. Quidam vero ex suis militibus me
tu fugae dum se in arborem amne precipites mergunt: vnde
implicati suffocantur. Theodorici demum fugientes in
sequens. veronam illico posternatis ciuibus inuadit et oc
cupat. Odeacer cum suis qui remanserant romam contendit.
Sed obsideri sibi portis excluditur. Qui dum sibi ingres
sum vetari videret oia loca per que iter faciebat gladio flam
misque consumpsit. Rauennam se confert. utque ibi se tueri
aduersus hostes possit. Theodorici vero verona digre
diens mediolanum peruenit. Ibiq. dum consisteret. magna mi
liti multitudo. pluresque italici populi conuenerunt. Et paucis
interiectis diebus deditionis exercitus iussa quodam no
mine instigante odeaceris se partibus tradidit. Ea res
tantum theodorici perterritum. ut se suis exercitibus
intra munitiones retinens. Demum relictis ibi matre
sororibus et vniuersi vulgi multitudine. cum expeditis ar
matore cuneis ad odeaceris obsidionem rauennam pro
fectus est. Et in eo loco cui nomen pinetus est castra po
suit. Et per triennium fere continuum odeacrem obsedit.
Sundabatur burgundiorum rex italici talium varietates
aspiciens. liguriis cum ingenti exercitu ingressus est. Ac cum
eta q. rapere poruit diripiens. infinitam secum ad gallias
captiuorum multitudinem traxit. Theodorici tandem in
rebe rauennam odeacrem obsideret. Nec obsidio longi
remorata est: quippe cum gothis ab initio extimarent.
Itaque theodorici cum gothis triennio fere toto circa
illa comorans capere nequiuit. Finissima tamen rauenne op
pida per hoc ipsum tempus cepit omnia. preter cesenam: que et
ipsa valido odeacri presidio tenebatur. Ad extremum fatiga
tis obsidentibus et obsessis. pactione res composita fuit
ut theodorici simul et odeacer socii dominationis essent.
His pactis theodorici et gothis rauennam intrarunt. neque
post hac velle partes italici illi claue fuere. Verum hec re
gni societas non diuturna permansit. Eius enim occultas
inter se suspensiones haberent. preueniens theodorici
imitatum ad cenam odeacrem occidit. Theodorici
igitur post odeacrem occisum solus cum gothis per ita
liam dominatur. Fuit autem eius dominatio non admo
dum dura. et si partes agros ut nuper odeacer diuiserat
p. suis retinuit. Eterum ciuitates p. seipsas. et p. ciues
eorum gubernari permisit. Ipse vero regni sedem rauenne con
stituit. ibique inhabitauit. trigintaque annis in italia
regnans solus. Sed romam mox post mortem odeacri
p. fecit: a romanis cum gaudio receptus est. Quibus ille sub
sidium truci singulis annis. cxx. milia modiorum concessit.
Inter ea epiphanius eps sanctitate plenus a theodorico
in gallias missus ad gundabatum p. captiuos redimendis.
ob sanctitatis sue reuerentiam sex milia captiuorum dono
sibi concessa in liguriam secum reduxit. Epiphanius cum
bithynensis illo in tempore diu terra marisque cu. incipit palma
pugnaret: tade potentiores p. longum insula potit sunt.
Theodorici ut sui regni vires stabiliter firmaret. in

terea aldefiondia ludouici frater regis filiam i. matri
monio iungit. Quandolorum regi henrico amafreda ger
mana sua matrimonio sociat. Et amafreda filia mala
berga thuringorum regi Ermefrido i. matrimonium so
ciat. Theodorico quoque filias ex cubia natas. altera alla
richorvigotaz regi: altera tigrimundo burgundiorum regi
cosociat. Amalasuncea vero tertia filia Eutarico ex ala
manorum stirpe ueneri euocato de hispania tradit. Et sic
italie et occidentalis prae nlla gens affinis premissa est. q.
theodorico aut p. actionis affinitate aut pactiois fede
re non sit sociata. Post hec theodorici nec segnis ocio
susq. p. m. ita anno dñi. cccc. x. scilicet tota cu oib. ad
iacentibus insulis regno suo adiungit: et dalmacia quoque
sibi subditam fecit. Quinetiam per hec tempora magno cum
exercitu alpes: rhodanumq. transgressus in vltiorem
galliam contra francos transiit. Cum aut theodorici
rex gothorum republica in italia opprimeret. temporibus
prioribus Boetius senator clarissimus: ut i. dicitur de
sapientia eius: amator reipublice in multis regi se p. iusti
cia opponerebat. Quis et p. p. generis nobilitate et elo
quentia apud oes de eo magna esset opinio: etiam ab ipso
rege timebatur. Quare ut credit subornatis quibusdam ut
ipsum crimine le se maiestatis accusaret: dixerunt quod ipse
p. d. ciuitate romana anastasiu. p. d. in italia euoca
uerat: ut republica de manu theodorici liberaret: quod ob
rem sumpta occasione ipsum cum quibusdam aliis romanis
nobilibus apud papiam exilio relegauit. ubi in carcere
positus librum de philosophice consolatione scripsit: ubi
demum ab eo interficit. Symachus quoque patrici socer
boetii: qui et ipse cum eo republica illustrabat a theodo
rico occiditur. Qui theodorici hereticus erat et arria
nus. Et iohannem. i. papa in carcerem diutina macera
tione carceris occidit. Sed p. animaduersione di
uina scripta est. Nam horribili et inopinata morte theo
doricus multis peccatis polluta anima repentina mor
te exalauit. Quam quidam solitarius vir magne virtutis
vidit in visione spiritus in medio iohannis pape et Syma
chi ab eis in vulcani ollam que proxima erat demergi.
Quo mortuo rauenne gothi athalaricu ex filia eius ge
nuit: quia filios non reliquit cum eade amalasuncea ma
tre sua regno italici preceperunt. Qui athalaricus cum in
italia gothis quattuor annis impasset: immatura mor
te subtrahitur. Cuius mater amalasuncea theodorici
filia post eius obitu Theodatu quendam sibi socium asce
nit in regnum. Qui collati beneficii immemor: non multo
post tempore in balneo stragulare eam fecit. Cuius mor
tem grauissime tulit iustitiamus qui imperabat in orien
te. et aduersus theodatu iuste comotus est. de quo theo
datu dicitur. i. in sequenti titulo.

S. v. Defuncto zenone Anasta
sius in imperio successit. Lepit autem imperare anno dñi
cccc. x. Ab initio mundi quinquies milio. cccc. x. Et
impauit annis. x. Die ab antherico quodam depreauat
romani imperii cuticiana heresi maculauit. Quam ob
causam etiam catholicos p. secutus est. Et quia admonitus
a papa hormisda p. legatos: noluit se ab heresi separare
sed p. res respicit pape: et legatis iniurias intulit dei
iudicio letu fulmis percussus interit. Sub cuius etiam
Anastasi imperio: rex quidam saracenorum potentissimus ad
fidem catholicam venit. Qui cum baptizari deberet: et ipsum
cuticiani heretici uellent ad credulitatem sui dogmatis
trahere hoc exemplo illos confudit: dicentes se litteras re
cepisse in quibus assererebat michaeli archangelum esse
defunctum. Illis autem responditibus hoc esse impossibile
cum angeli sint natura impassibiles. Quomodo igit in
re rex fm vos nudus crucifixus est crucifixus: nisi duarum
esset naturarum: quandoquidem nec angelus mortuus
est. Tempore quoque Anastasii in principio sui regni

Boetii
nator cla
rissimus

Theodo
ric' mor
te miser
bili perit

Uindicta
dei opti
mi.

Tatus longobardorum rex septimus: herulos ad interi
tione: usque deleuit: et coram regem rodulphum captum inter
fecit: et regnavit annis. x. Et postea uascho tatum pa
trium suum interemit: et regnum longobardorum inua
dens ipsum. xvij. annis tenuit. Nec contra seppidas bel
lum intulit: et suenos uicit Anno dñi. cccc. Ante no ta
tum rex longobardorum sextus dicitur: est dafon: q. regna
uit annis. v. Et an ipsum quintus fuit Godoboc: q. regna
uit annis. xij. Sub quo longobardi nonnulli sedem amidi
rugorum regione eoq. fertilis esset et pene deserta occupa
uerunt. Nonnulli autem in regno longobardorum fuit uulterius
uaschonis et filia nepos: qui regnavit annis. vij. Tra
simundus q. fratri suo henrico vi. patri in affrica uiuanda
lorum regi successerat: ei successus pfidia in psecutione co
clefic clausis catholicoz ecclesijs. cc. et. x. epos iterum in
sardinia relegauit. Sed trasimundo defuncto uandalo
rum rege arriane pfidia. Wildericus ei filius ex captiua
impatoris ualentianii filia or. adeptus est regnum. Qui
non patris heretici pessimi q. es adiuuauerat in morte et
nunq. catholici adheret secutus est errorem et monita: sed
catholice matris fide imitatus est. Qui Wildericus adeptus
regno oes epos quos relegauerat pater ab exilio reuo
cauit: et ecclesias reformari precepit.

S. vi. Athalaricus igitur puer
a malafuncea filia theodorici genitus et ex eutarico pa
tre ex alamanorum stirpe proueniente. Theodorico re
gi sine virili prole decenti cum matre successit in regno
italie. Qui cum puer esset tota cura et gubernatio regni
matris erat vidue existens. Regina itaque pueri curam
suscipiens litteris latinis erudiendum tradidit. et moribus
preceptores litterarum quosdam et ex grecorum senioribus
homines grauissimos circa puerum esse iusserat. Ipsa vero
seuere admodum gubernationem regni exercebat. gorbos
rum iniurias. etiam theodorici facta quedam retractas
et ad mitiorem formam reducens. Inter que et illud fuit. quod
boetii et symachi filijs patrimoniam iam a theodorico pu
blicata. asserens eos falsis delationibus ac temere a re
ge creditis fuisse damnatos. Theodatu vero p. sobrinu suu
qui magnas in tuscis possessiones hns multa vicinorum
predia p. tyrandem occupauerat. ad restitutionem ablatoz
faciendam cum acerba increpatione coegit. Nec regine
seueritas. multos gorbos sibi inimicos reddidit. Itaque
simul conspirantes quidam gorbos. p. ceres. fouere puerum
p. m. potetia statuerunt. Quare ad reginam uenientes non
placere gothis dixerunt ut rex eorum sub magis et p. ceptori
bus uiuat: nec ut senioribus traditus obtemperet decere
magnu regem equos et arma iuueniu exercitia: non sentioz
frigiditate: aut magistrorum sedulitate imitari. His cumq.
et corp. et animu regis effeminati: illis autem vigorem et
peritia crescere. Non enim factu est regem ut disciplina lit
terarum populum doceat: sed ut bello et armis potetia extol
lat. Nec enim reginam non lateret quousum federet: tñ ne
refragari eorum postulationi uideret pcessit. Adolefcentis
equaliu queratoni tradit: breui admodum tpe ad lasciu
uioze uita scortaz ac libidines et ceteras hmoi volupta
tes transuerteret. matri vero usque adeo repugnans et aduer
sar' est. p. p. malos suadentes: ut neq. audire illam: neq.
alloq. dignaret. Regina igit cum se p. has artes ab aduer
sarijs oppugnari ac regno spoliari uideret: non tulit do
loze ingentis spiritus femina: sed tres gorbos. p. ceres q. au
ctoress suadentesq. maloz consilioz puero erat: missis cla
percussoribus occidi fecit. Ipsa vero adolefcente sibi recocl
liato gubernatione resumpsit. Ipse autem athalaricus ex
supiori uite lasciuia i varias egrotaciones p. lapsus. post
quattuor annos regni sui uite aut sue. xvij. defunctus
est. Amalasuncea post filij obitu comodius sibi pcessuraz
gubernatione regni arbitrata si sociu et adiutoze habe
ret. theodatu colobanu suu in p. i. regni assumptu.

Erat autem theodatus litteris grecis et latinis crudi
tus: multamque philosophie operam dederat. Eterum
natura imbecillius et inconstans multis uitijs laborabat.
Is ergo ad regnum beneficio regine assumptus: statim
ingratitude et pfidiam ostendit. Secreto enim cum inimi
cis regine conspiras: captas in uulsi lacus insulam
relegauit. Nec multo post per filios agnatosq. coram q.
regina in seditione filij occidi fecit: ea interfici vel stru
gulari permisit. Nec malignitas et perfidia theodati
multos gorbos turbauit: nec multum a seditione ab
erant. Que cum intellexisset iustitius impator tep. ido
neum ratus italici liberande metem et cogitationes suas
ad has partes conuertebat.

S. vii. Hac tempestate Elodoue
us apud francos regnabat vir probus et in armis stren
uus: sed adhuc idolozum cultui deditus. Nec loricis re
gis burgundionu sorore puellam christianissimam duxit ux
orem. Cum autem hec pmo intra cubiculi secreta silentia
clausa cum viro suo esset: antequam secum maritali copula iun
geretur: dixit viro. O dñe mi: antequam mihi maritali iun
garis vinculo unu precor: ut in regem dñm verum ies
um xpm celi et terre creatorem q. te creauit et p. prio san
guine redemit: et in spiritum sanctu illuminatoze et confirma
toze omni iustorum credas. Et his agnitis idola uana et
mura relinque: et ecclesias scias quas destruxisti restau
ra. Sed rex q. adhuc multis bellis ferus erat et semibar
barus: p. tunc eius monita irrita. Cum autem postea con
cepisset ex eo et peperisset filium: volebat ipsa regna lo
tidis paruulu baptizari: q. ille ut gentilis recusabat.
Sed ratum instetit regina apud regem. ut ab eo obtine
ret precibus baptizari. Qui baptizatus p. citius mortu
us est: dixitque elodoueus regine. Hunc apparet quia vi
lis est deus xps: quia cum p. quem fides sua multum pote
rat sublimari: in uita p. seruare non potuit. Qui illa. imo
in hoc a deo meo me diligi multu aspicio: quia primum
fructum ventris mei ipsum recepisse: qui regnu suum tuo
multo melius filio meo largitus est. Ecepit scdo et pe
perit que sicut primum cum multa instantia baptizari fecit.
Qui baptizatus mox infirmatus est ita ut de uita eius de
speraret. Qui rex. vere debilis e hic xps de? tu? q. nullu
baptizatu in noie suo in uita p. seruare pot. Nam si mille
genueris et illos baptizaueris: oes peribunt. sed puer co
ualuit ofonibus mris: q. post euz regnauit. Conabaturque
mulier sancta inducere viru suu ad fide: sed ille resiste
bat. Eotigit aut non multo post ut eladoue cum ala
manis bello cogredere. Quis illo plio la exercit? ei? ce
deret: et non sine strage multoz ia a facie hostiu fugeret:
staretque rex super hoc attonitus. Aurelianus q. da et ei? comi
ribus xpian? dixit ad regem. O francos princeps: reuoca i
te animu. Redde in deu celi quem vxor tua p. dicat tibi: et
absq. dubio victoria tibi dabit ex hostibus. Ad qua vo
cem subito imutatu est cor ei? et eleuatis ad celi oculis
dixit cum lacrymis. Dñe ihu xpe que vxor mea p. dicat
et adorat: q. in te speratib? subuenis: in hac mea necessi
tate tuum adiutoriu postulo: p. mittens tibi q. victoriaz
si dederis de hostibus meis creda in te et in tuo nomine
aquis baptismatis renouabor. Imocam nunciusq. de
os meos: et non auxilium mihi. Ad hac uocem franchi
subito q. diuinit? animati p. ellu reparant. Et q. ia a fa
cie hostium ceteruarum fugerant facta imp. sione fuge
re compellunt. Quos insecuti franchi multos occiderunt: mul
tosque capiunt. Sed et eorum rex in bello corruit. Agitur
elodoueus hac miraculosa victoria potus? i franchia re
dit: atque que gesta sunt vxori retulit. Statimque accessit
tuis beatus remigius eps remissus ad regem uenit. Instru
tusque sufficere in fide ad ecclesias ut baptizaret accessit
sed cum sanctu crisma decisset: subito colubam nuda et ce
lo lapsa ampullam rostro crismate plena attulit: de quo

Diutur
na obli
dio.
Rex bur
gundioz
intrat li
guriam.

Theodo
ricus po
nitur ita
lia.

Saxo
nes poti
ti sunt bzi
tonibus.

Sapor
rex plac.

imperavit annis. xxvij. Post hunc Sidigerdis; annis. xxvij. Bangaranes filius eius. xxvij. Post hunc duas. des annis. xxij. Rabbades. xxij. Loldroe. xxvij. Woz. mifda. xxij. hunc filius eius coldroe occidit. et regnavit. xxvij. annis. Hunc quoque filius eius sirois peremit. et regnavit anno vno. Post hunc bozmifda anno. j. Tunc faraceni qui prius fuerant sub regno perfarum; eos bello victos versa vice sub suo redegerunt dominio. f. anno heraclij imperatoris romanorum. xx. fm cronica. Et tunc ergo pro regno perfarum intitularunt regnum faracenorum. Quorum ameras muhanbad mortuo ebubeder principatus est annis tribus. Post quem Aumer annis. xij. Quem perfa quidam se velle adorare simulans: in ventre eius infixit gladio peremit. Qui substitutus Woccinem principatus est annis. x. Hoc quoque pempto muhanbas ex amireo amiras factus principatur annis. xxv. Post quem Bizid filius eius annis. iij. Wathu. am. j. Abdalam. j. Adimelech. xxij. Alid. xij. Zulcimen. ij. Annmar. ij. Bizib. ij. Hunc iudeus quidam malefic pro mittens ei. xl. annis regnaturum persuasit ut in toto regno suo dei sanctosque imagines depomi iuberet. Qui spe diu regnandi seductus edictum quidem proponit ipse tamen mor obijt. Post quem eluelid principatur faracenis annis. xx. Bizib vno Durabam. vj. Quo perempto muhanbas. v. Abdalas. xij. Wadi. it. Woyfes. ij. Aaron frater eius. xij. Duramad annis. v. Qui fratri suo abdale congressus et ab eo superatus cum sibi conregnare inuitus passus est. Et hoc bello regnum faracenorum per aliquos annos discussus est. Bizis defunctus eius historia sez sub anno dñi octingentesimo. xxi. post annos sexcentos sedecim. Capm. iij.

Anno igitur primo Britanni et Valentini imperator qui fuit ab incarnatione dñi. ccc. lxxv. Primus regnavit super francos Primum; non ille magnus Primum rex troie; sed alius. v. annis. v. regnavit. Secundus rex filius eius macromitus annis. xxvij. Tertius pharamifidus annis. xj. Quartus clodius filius ei rex crinitus. xvij. Quintus meroneus annis. v. Sextus bildericus annis. xvj. Septimus Clodoveus annis. xxx. hic a beato remigio baptizatus. Octavus lotharius annis. l. Hunc Chlpericus annis. xxij. Decimus lotharius annis. xliij. Undecimus Dagobertus annis. xliij. Duodecimus Clodoveus. xvij. Tertiusdecimus lotharius. iij. annis. De inde theodoricus frater ei in regnum sublimatus; sed a fratre repudiatur et tonsuratur; et pariter in cenobio sancti dionysij relegatur. Et regnavit quinquagesimus bildericus frater ei annis. xij. Sextusdecimus theodoricus frater in regnum restitutus; qui fuerat tonsuratus; regnavit annis. xij. Decimusseptimus Clodoveus annis. iij. Decimusoctavus bildericus annis. xv. Alcesimus regnavit lotharius annis. ij. Alcesimus primus Chlpericus annis. v. Alcesimus secundus Theodoricus annis. xv. Alcesimus tertius Wlclericus regnavit annis. it. hic in monachum tonsuratus. Idipsum autem princeps auctoritate aplice et francorum electione in regem ungitur et consecratur a sancto Bonifacio magno episcopo. A stephano quoque papa eius generatio per filios suos karolomanum et karolum in hereditatem regalis successione benedictus; et ois alienigena ab ei inuassioe aplice anathemate interdictus. Hic ergo vicequingentesimus regnavit annis. xxvij. Alcesimus quintus regnavit karolus qui dicitur est magnus; propter magnam que fecit; regnavit annis. xlvj. Quorum annorum. xxvij. regnavit tunc super francos copartito regno cum karolomanum fratre suo. Deinde romani ab imperatore constantinopolitano desistentes karolo magno imperatoris laudes acclamantes; eius per manum leonis pape coronatur et augustus appellatur. Et de hoc plenius dicitur ad tpa ei ventum fuerit. Et in

peravit sumpto imperio romanis et francis annis. xij. Deinde ludovicus filius eius regnavit; et imperavit annis. xxvij. Deinde lotharius filius ludovici usurpabat sibi imperium. Sed fratribus ei hoc graviter accipiebatur; et contra eum insurgentes; anno imperii ei conerunt; et pacificati sunt diuiso impio. regnavitque ludovicus in germania. Karolus in francia annis. xxvij. et hic fuit vicequingentesimus regnavit in francia. Nam vicequingentesimus Ludovicus balbus annis. ij. Alcesimus regnavit ludovicus et karolomanus fratres annis. v. Alcesimus primus karolus ipator a francis in auxilium sibi incursum normannorum inuitatur; regnavit in francia annis. v. Alcesimus secundus oddo filius Roberti duci regnavit annis. it. Alcesimus tertius karolus filius ludovici balbi regnavit annis. xvij. qui exul et martyr mortuus est. Alcesimus quartus Rodulfus regnavit annis. ij. Alcesimus quintus ludovicus regnavit annis. xxvij. Alcesimus sextus xrus lotharius regnavit annis. xxx. Alcesimus septimus ludovicus filius ei regnavit anno. j. Quo mortuo frater regnum translatum volentibus ad karolum ducem frater lotharii regis; dñi ille rem ad celsum differt; regnum usurpat Hugo qui dicitur est Capem marescale; frater filii hugonis magni ex haimilde sorore pmi orntonis imperatoris. Sicque fecerunt reges de stirpe karoli Anno dñi. dccc. lxxv. Regnavit igitur vicequingentesimus in francia hugo capem annis. ij. Alcesimus nonus robertus filius eius regnavit annis. xxvij. Post eum philippus filius eius annis. xli. Post quem regnavit quadragesimus secundus ludovicus grossus filius eius annis. xxvij. huius filius philippus nuper in regem inunctus adducit puerum in ciuitate parisiensi equo rebebat; iuxta ecclesiam sancti geruasij porcus equi pedibus se forte submittens equum sup ipsum precipitem dedit. et de ei subita et miseranda morte luctu francis induxit. Regnavitque quadragesimus tertius ludovicus eiusdem ludovici grossi filius annis. xl. Post quem quadragesimus quartus philippus regnavit filius ei annis. xliij. Quadragesimus quintus qui regnavit in francia ludovicus fuit filius philippi pfati regnavit annis. iij. Quadragesimus sextus regnavit filius ei ludovicus; ad huc regnavit. f. p. scripte Alinceti historiale speculum istud. Hec vincens. Et de his plenius infra actia de successoribus. Capm. v.

Regno britannorum. Mar rat ut ait Alincen. spe. histo. lib. xvij. ca. v. antiqua britannorum historia quod Alcanius enee troyani filius de filio suo silio nepotem habuit nomine britum. Hic matrem suam nascendo patre suo in venando casu occidit. Cuius paricidij causa tam exosum cum parentibus reddidit; ut de italia pulsus greciam fugeret ubi exul cum esset rata cepit pbitate pollere; ut consilientibus ad eius troianis qui ibi captivi habebant ducatum eorum fortiter; quorum frenis multitudine et antmatus consilio petijt a padrafo rege grecorum libertatem eundi ad alias nationes. Rex autem ira pnotus bello eum contere voluit; sed nequaquam potuit. Nam victoria adeo brito prospera venit; ut plurimos de exercitu regis perimeret; ipsumque eximprovisum caperet. Regi autem morte minatur; nisi rogatus annueret; exigit autem ab eo filiam suam in coniugium; et auri et argenti copia multa naues frumentum ceteraque marino itinere necessaria questus; igitur ex regis imperio plusquam trecentis navibus et omni genere varij oneratis et auro et argento brutus filius regis accipit; et salutato rege equorum iter aggressus est. Transierunt autem affrica et mauritania; veneruntque ad littora tironem maris; ubi quattuor generationes gentis sue exiles inuenerunt cum duce eorum corineo. Quibus secum assumptis direxerunt iter ad fines aquitanie. Ibi exortus est eis

cum gallis gravissimum bellum; quibus eo tempore fides bant. x. reges. In quo congressu apparuit miranda fortitudo corineo ducis qui tam valide percussit consulem vnu iuniorum in capite; ut cum dissecaret in duas pres toto corpore diuiso. nepos autem bruti turnus et ipse fortissimus miles; qui solo gladio suo sexcentos viros ibi peremit; postquam gladius occisus est. Deditque nomen turo ni ciuitati; quia in loco illo sepultus est. Finis quoque illo certamine ubi ex utraque parte multi interfecti sunt; brutus cum suis ad naues redijt; ceptumque iter aggressus tandem ad insulam destinatum peruenit. Erat autem nomen insule illius Albion; et a solis gigantibus inhabitabatur; cum quibus certamine prepe habuerunt. Brutus vero de suo nomine insulam appellavit britanniam; bonumque suos britones. Dux autem Lozine terra que sortis sue cesserat corineam vocavit; que modo cornubia vel acornubitanie per corruptionem dicti nominis sic appellatur.

S. j. De successoribus bruti et qualiter saxones angliam obtinuerunt; fm Alincetium ubi. s. Exactis. xxij. annis ex quo insulam ingressi sunt mortuus est brutus relictis tribus filiis regni sui hereditibus. Qui sepulchro patre diuiserunt iter se regnum patris singuli partem suam de nomine proprio denominantes. Primus cui nomen erat loctinus partem mediam insule possedit que postmodum leoceria est appellata. Secundus qui canber dicebatur accepit partem illam que postea cambria dicta est. Tunc vualia vocatur. Tertius cui nomen erat Albanactus possedit terram que nunc scotia nuncupatur. Et perdidit nomen de nomine suo scs Albaniam. Regnavit autem primus scs loctinus. x. annis et mortuus est. et ita vix ad iulium cesarem britanni libera dignitate. regnaverunt sub cuius imperio romanis tributarii facti sunt. Porro tpe anthoniini feri instantia lucy britannorum regis per le gatos eleuterij pape mysteria christianitatis acceperunt. In qua aliqui vix ad martyrium coronam perueniunt. Ora est pteuione sub diocletiano cesare. h. fides in pluribus deficeret; in alijs tñ nec frangi nec vinci potuit morte. Et postquam maximus tyrannus insulam britanniam tñ presidio euacuasset. et irruerunt picti ceteraque barbarae nationes cum eis. populisque imbelli et tota terra cede et preda vastare ceperunt. Accessit et huic malo et aliud quod rex voltagranus ad tutamen sui hostiumque expugnatione inuitavit gerte saxonum adhuc paganam. Nam cum aliquod stremitus ac fortiter eos tutari fuissent. dominandi cupiditate illecti. dignitates ciuium a rege petierunt. ut non tam opem ferre ciuibus; sed potius tyrannide exercere in eos liberius possent. Quod britanni percauerunt. eos expulerunt. Sed illi repulsi multipliciter redierunt; pacemque simulacres pene vniuersos principes eorum fraudulenter occiderunt. Reuolentes igitur ad tps ciuitates et castella occupauerunt donec exurgeret rex aurelius ambrosius qui eorum ducem interfecit. ciuitates ei abstulit et reliquas eorum effugauit. Post quem surrexit Altepdrag aurelius frater; qui genuit arcum regem inuictum et magnificum. Post hos sex reges de gente eorum regnauerunt. Et tunc preua letibus anglis auxilio africanorum aliarumque gentium. britones monarchiam insule et dyadema regni amisierunt. Et alij quidem in minore britannia ubi eorum et gentis et nomen pmanet; alij vero in vualia transfugerunt. denique cum rediret regnum obtinuerunt. Sed non multo post vix gente eos diuina vltione per famam et mortalitatem; insulam alienis gentibus inuadendam reliquerunt. Et ab illo tempore saxones. i. angli; angliam de nomine eorum nuncupatam sub dñio suo tenuerunt.

S. ij. De cathalogo regum brit tannie. Alincetius ubi. s. A pmo igitur anno gratiani: et deinceps regnavit apud britannos maximus annis. xxij.

Et tunc britannorum vires nimis hostium irruptionibus attenuate sunt. Et quia romanis vniuersis bello laborantibus nihil subsidij habere poterat subtrahunt se ab eorum dominatione. Immo autem consilio direperunt lodomonem archiepiscopum ad regem minoris britannie Aldroenem ut eis succurreret. At ille tradidit eis fratrem suum constantinum cum armata militum manu. Sicque constantinus erectus est in regem. Regnavitque. x. annis. Et habuit tres filios: scilicet Constantem qui monachus factus est. Aurelium ambrosium et Altepdragonem. Itaque post alios. xxij. annos ponitur quidam anglos venisse in britanniam: scs anno dñi. cccc. lxxv. Et ambrosius aurelium tunc regnare cepisse. Sed verius videtur eos multo ante venisse quam ille regnavit. Denique post annos. xlv. ab anno pnotato ponitur quidam initium regni angolorum. Nam in hac re multum dissonant historie. Itaque britanni non valentes amplius ferre vtrumque angolorum: ut victi cecedere in ius et nomen eorum. Et primus de gente angolorum olli scs telim. Et alter alteri succedendo regnauerunt apud eos p annos. lxx. Post hos tertius regnavit apud eos edilbertus annis. lv. Post hunc regnavit cadbaldus filius eius. xxij. Cuius filius ceccebertus regnavit anno dñi. dcl. et regnavit. xvj. Hic in angliam primus idola destruxit: et fidem christi dilatavit. Post hunc filius eius egbertus annis. vij. Post hunc frater eius lotber annis. xij. Post eum edricus annis. ij. Quo mortuo externi gentium reges regnum anglie diuiserunt annis. iij. Post hos ritreth filius egberti anglos ab illa oppressione liberat et super eos regnavit annis. xxvj. Post hunc filius ei edilbertus annis. xlv. usque ad annos dñi. dccc. lxxv. Ab hinc regnum angolorum amietare suspicamus: quia malorum in his historiis non habeo. bec Alincetius. Cap. vj.

Ex origine regni vualandorum. Vualandi quoque de scythia oriundi: ut ait Alincetius ubi supra. c. vii. a gothis victi alienas terras inuadere ceperunt: qui suas retinere non potuerant. Quos circa danubium comorantes rursus post multum tempus gimerith gothorum rex bello victos inde exturbauit: et ad hoc compulsi ut quas quoquo modo habere videbantur terras relictis sedibus romano imperio se subderent: et a constantino magno locum habitandi sibi dari suppliciter peterent. Quod et impetraverunt: pannonias ab eo sibi delegatas p. l. annos pacifice inhabitauerunt. Tñ anno archadij. xij. et honorij euocati instinctu silliconis rebellionem contra reipublicam meditantis: infuderunt se per gallias iunctis secum alans: easque aliquodiu miserrime dilacerauerunt. Et inde eos expellebant gothi: non quidem prospicientes galliarum quieti: sed vacue facientes patriam sue rapacitati. Vualandi autem hispanias aggressi: nunc hispanias: nunc gallias multo tempore depopulati sunt. Et nec ibi a gothis tui esse potuerunt: quippe quia gothi nimis italicam inquietabant: bonozius imperator deliberato consilio cum suis hispanias et gallias quas sibi ab vualandis et alijs gentibus preceptas dolebat. gothis grata confirmatio ne donauit. Cum ergo gothi a finibus sibi deputatis vualandos aliosque hostes effugare maturarent: et vualandi vniuersi delusi timore gothorum estuarent: populi peccatis facientibus inopinata et grata occurrit eis felicitas opportunitas. Nam inter bonifacium et etibium romani duces: p inuidiam orta simultate. bonifacius facit inferior. cum dolorem sue iniurie noller viciis nisi cum dano reipublice et periculo ad hispanias transiit et vualandos ad occupandam libiam et affricam inuitauit. Quo cum puolassent ibi regnum suum multo tempore confirmauerunt: et diuina et humana sine aliquo respectu humanitatis vel diuinitatis prurbauerunt. Ingressi autem affricam inter ceteras terras obsederunt yponensem ciuitatem: i qua pfulabat augustinus doctorem episcopi. Et quia multum erat

Ciuitas yponensis obsidetur a vualandis

secuti gradui parcebant dicti vandali: ex compassione Aug. valde afflictus infirmatus ad mortē demū in domo obdormiuit tpe obsidionis. Et post paucos menses capta ciuitas expoliata et destructa fuit a vandalis. Quōd arriani heretici ex paganis effecti: ex eo qd cū misissent ad valentē impatorē vt mitteret eis epōs doctores qui docerēt eos fidem xpianorū quam credere volebant: ille qui et ipse arrianus erat misit epōs arrianos a quib' illo errore infecti sunt: quō et quantū psecuti sunt peros catholicos infra eo. ti. patebit.

S. i. A primo igitur anno Gratiani regnauit et deinceps super eos modigissimus annis. Post hunc filius eius Glicerichus in hispaniis annis. xv. regnauit. Hic capta hispani cum impie elatus manus in ecclesiam ipsius ciuitatis extēdit: mor dei iudicio a demone correptus interijt. Cui generis frater in regno succedens regnauit annis. lviij. Hic vt fertur de fide catholica in arrianam sectam apostatauit. Hic successione regnandi inter filios suos ordinata: vt fratri moientis superstes sine controuersia filiorū succederet mortitur. Cui succedens honoricus filius eius regnauit annis. viij. Hic in ecclesijs dei grauitate effecit vt dicitur infra. Tandē dei iudicio peius scatus veribus miserabiliter expirauit. Post hunc guntabudus annis. ix. regnauit. Post quem transiūdu frater eius annis. xxvj. Hic bilerich filium suum ex eudogia filia valentiniani impatoris a generico captiuata astrinxit sacramēto: ne catholicis i regno suo adbereret. Qui patre mortuo anteq' regnū suscepit omnes catholicos ab epilijs iussit reuocari: ab epīs ecclesijs reformari. Sic iussucepto regno regnauit annis. viij. euolutis. lxxiij. annis ex quo genericus annis eius statū ecclesie in africa pphauit. Post eum regnauit gilemer annis. v. qui tante crudelitatis fuit: vt nec parentibus parceret. Tandē biliaris patricius a iustiano impatore ex iussu dei ad affricā liberandā de manu vandaloꝝ missus: noctu cū plaustris rusticorū vrbem introcuntib' ingressus cartaginē cepit et diuitias infinitas recepit gilemerem ex fuga ad deditionē reductum imperatorē constantinopolim reduxit. Sicq' vandaloꝝ regnū destructum est. Sic tandem illa vandalicā rabies cum ipso nomine funditus extincta est. de persecutione facta contra ecclesiam africanā ab his vandalis dicitur infra.

Capitulum. viij.

Othoum qui apud anti-

quos gerbe dicti sunt et postea dimisi ex se i duo regna scilicet ostrogothorū et visigothorū vt ait sigisbertus quē inducit Aincen. lib. xvj. spe. bisto. cap. xj. tale originem fuisse cognoscit ex historia iordanis. Isti scilicet scythie insulā pmo incoluerūt: cui' possidē nō cōtēti cū rege eorū beritū inde exierūt: et vicinas scythie insulas et terras pagrātes: vicinas gētes bellis lacerabāt et terrore nois sui finitimas gētes sibi subigebant. Post sub philemore quito rege suo ad vltiora scythie progressi ad ceteros vsq' ripas danubij terras tracie mesieq' diu lōge lateq' sunt puagati ibi pualta tpa: imo p multa secula in gentē magnā dualuerūt: et multas gētes victoris suis applicātes nomē et fortitudinē suam amplificauerūt virib' : et multas gētes ingenio callētes pbe quosq' studijs eruditi: naturas barbaricā exuentes bñmitate et honestate alijs barbaricis gētib' peminēbāt. Tpe autē dei impatoris trāsito danubio cū Bama rege suo grauitate incubabant romano impio. qui a Decio impetiti bello exercitu romano potroto ipm de cū filio suo decio peremerunt. Hic felicitate elati: sepe postea in pgressu romanis duab' supiores effecti: toti ordi erāt terroꝝ. Isti adhuc trans danubiū cōstituti

ti tempore Valentis imperatoris ceperunt ciuili bello inter se collidi Athalaricus dux vnius partis cum preualuisset frigidario duci alterius partis: frigidarius a valente auxilium petiit: christianum fieri se promittit. Valentis ei auxilium mittit eosq' in sectam arrianorum. Arrianus ipse induci fecit.

S. i. Anno tredecimo valētis im- peratoris hui de quib' dicit infra etiā ipsi potēter in scythia debachabant. vt ait Aincen. bisto. vbi. s. cap. xij. Et ferociter nacti opportunitatem ex intestina gotborū similitate fines eorū ex improposito inuadūt: eosq' bello victos aut sibi subigant aut captiuitate exercuant: aut a patria elimināt. Ita gotbi q' multas gentes subdi derūt suo seruitio hunorū subdunt imperio: et nimis eorū potētia adaugēt: dū oēs q' gotbis fucebant p gotbos hunorū parēt pncipatū. T alter hui oī pene scythia pncipatu et fortitudine cūcti peminēbāt. Gotbi victi prim se danubio transito ingesserūt finib' romanū imperij: et a valente petierūt terrā ad inhabitandū sibi dari. Quare impetrata cū aliq' diu se cōtinuissent ab oī armozū infolentia: tandē romanorū auaricia coacti et reifamiliaris inopia in ipso imperij sui finu graua bella cōstituerūt. Quibus valens imperator occurrentes bello victus ab eis et igne crematus iusto dei iudicio respublie nimitā attulit incommoditatem. hostibus nō autē elationem. Hic igitur gotbi qui romano imperio incubabant visigothos se. i. occidentales gotbos nominabant et p multos annos occidentales fines romanorū vsq' ad ipas vltiores hispanias infestabant. vbi etiā postmodū in regnum conualuerunt. Porro gotbi qui in patrio solo trans danubiū sub hunorū dominio manere passi sunt regulos sue gentes habuerunt. et sese ostrogothos nuncuparunt. i. orientales gotbos. Qui et ipsi postea p theodorici regem suum a zenone impatore italie regnum dñio acceptū p multos annos tenuerunt. Et ita gotbi quasi duob' comibus capitis sui orientē et occidētem ventilantes acerrime duo ex se regna creauere. Cui sigorboꝝ et hispania. i. ostrogothorū in italia.

S. ii. Igitur a primo anno Gratiani et deinceps regnauit super visigothos frigidarius annis. iij. Post hūc athanaric' anno. i. Qui pederatus theodosio et ab eo pstatinopolim inuitat' mor. xv. die q' venerat obiit. Ex tunc visigothi sine rege sub theodosio impatore fuerūt annis. xij. Postea visigothi rupto cūz romanus federe alaricum super se regem creat. qui regnauit annis. xv. Post hūc athanulphus tribus annis Quo a suis interepto figericus anno vno. Eo itidem a visigobis perēpto regnauit Quallia annis. xvj. Post hūc theodorice' xij. Post quā thurismudus fili' ei' trib' annis. Eo a fratrib' suis Frederico et theodorico iugularo frater ei' theodoriceus in regnū ei succedens: regnauit annis. xij. Sed et hoc a fratrib' suis iugularo regnauit eozibus annis. xij. Post hūc fili' ei' alaricus annis. xvj. Cū hoc tandē clodone' rex fracie signis diuini auxiliij animat' in bello cōgredif. Eoz perempto quicqd galliarū visigothi possidebāt: ad partes francie transtulit. Almaricus aut alarici fili' fugies in hispaniā. xvj. annis ibi regnauit. Lūq' dordildē vxorem suam indigne tractaret: eo q' arriane secte secū inseruire nollet: a childeberto fratre dordildis in hispania pempt' ē. Regnauitq' truda post eū annis. xvj. Quo a suis pempto thedegisilus regnauit annis. ij. Eoz interepto cōtinuando a suis regnauit annis. ij. Qui cum in suos insolēter ageret athanagildus auxiliatib' romanis eo perempto regnauit annis. xvj. Quo mortuo Leugild' cum fratre suo Leuna. et postea solus regnauit annis. xlvj. Post eū Reebaredus filius eius annis. xv. Exin

Sarrace
ni vendi
cāt sibi bi
spaniā: ex
tincto re
gno visigo
thorum.

Gotbi i
uadāt ro
manū i
perium.

visigothi

Ostrogo
thi.

Regnum
ostrogo
thorum fi
nitur.

de bethericus. vij. Sigisbodus annis. xix. Sinitilā. ij. Quo ob crudelitātē suam reprobo a visigobis. Dife nandus regnauit. x. annis. Ehyntilam. xvj. Tolgam filius eius adhuc vt puer. iij. Quo ppter puericie leuitatem reprobo et in clericum tonsurato. Dintafindus regnat annis. xvj. Post quem fili' ei' stanius cui anno tant annis. x. Tandē saraceni ex affrica in hispaniam transfretāt eāq' sibi vendicant. Et ita regnū visigothorū et suuorū destructū est. et redactum sub saracenis annis. v. plus vel minus. ccc. xlvj. euolutis. ex quo ex scythia expulsi sunt ab hūis. Ex quo nō cedēt' vandalis et deuictis suenit ceperūt regnare in hispania annis. c. cter. cclvj. euolutis. Regnum nō tertie ptis hispaniaz quod ē galliciensum: qd nec tūc visigothi nec postea saraceni potuerūt subijcere: adhuc viget incolumē. Et iō protegente fide manet inexpugnabile. Sinitū est autē regnū prefatum Anno dñi. dccc. x.

S. iij. Porro apud ostrogothos regnauit vinitarius ab āno primo gratiani deinceps. q' annis. vj. Quem babamber rex hunorum in bello peremit. Et post eū regnauit bumindus. annis. ij. Post mud etiam. ij. Post quē ostrogothi fuerūt sine rege annis. xl. post hūc vinalmer regnum suscipiens regnauit annis. xxxj. Quo in bello pempto regnauit frater ei' tē demer. annis. xj. Theodorice' hui' fili' ei' successit cui an norantur annis. xij. Theodoriceus autem Odeacre rege italie quem in fide suscepit pempto italia potit' est ibiq' regnauit annis. xxxj. Hic boetium exilio fatigatū tandem peremit. de quo supra. Simachum quoq' patricium Sed et Johanne papam ab eo incarcerationum fame occidit. Post dies autē. x. Theodoriceus subito defūctus: a quodam sancto viro heremita visus est nudus et discalciat' a Johanne papa et simacho patricio in ollā vulcani proiectus et detrusus. Athalaricus theodorici ex filia nepos in regno italie et ostrogothorū succedens regnat annis. viij. Post quē theodard' ab anialmida matre athalarici afatus in regnū: regnat cum ea annis. ij. Post hūc solus vno. Eldepadus vno. Errari' vno. T o illa. x. annis regnauit. T beias. ij. annis regnauit in quo regnum finitur ostrogothorum. Capitulum. viij.

De regno hunorum ait Ain- centius post sigisbertus q' in omni pene scythia tenebat pncipatū. ipa gētis barbaries me si lere faceret: nisi illud famosum galliarum et italiarū ex dñi me loquit cogeret: quādo per atillas eorū regem iudiciū dei se longe lateq' effudit: quē quasi glad iū lima tum et eracurū de vagina sue indignationis sup gētes peccatrices deus distrinxit. De eoz ergo origine que in antiquorū legunt bystozis aperiā pauca. Slimmer gethor rex Gaderic magni filius. post egressum scythie insule iā quinto loco tenēs pncipatū gotborum olim gethorū cū terras scythie cū sua gente in troijt: repperit in ppo quasda magnas mulieres quas gethico pnone alrimas vocāt: easq' habēs suspectas de medio sui p turbat: lōgeq' ab exercitu suo fugatas in solitudine coegit errare. Quas siluestres hoies (quos nōnulli faunos sicarios vocāt) per desertū vagātes: dū vidissent et earū cōplexibus in coitū se cōmiserunt. genus hoc ferocissimū ediderūt. Qd fuit primū inter meotides paludes munitū retrūq' ac exyle quasi boim gen': nec alia voce notum: nisi q' humani sermonis imaginē assignabat. Et quos bello forsan nō superabāt vultus sui pauore nimis pauore ingerētes terribilitate fugabāt: eo q' erant eis spēs pauēde nigredinis: et velut quedam si dici fas est deformia ora non facies: habensq' magis puncta q' lumina quozum animi fiduciam torus pro dit aspectus. Qui etiā in pignora sua prima die na

Dirabi
le genus
boim.

ta defeniunt. Nam maribus ferro genas secant: vt anteq' lactis nutrimenta percipiant: vulneris cogantur subire tolerantiam. Vnde imberbes senescunt. Et sine venustate ephebi sunt: quia facies ferro sulcata tempstiuam pilozum gratiam cicatrice absūmit. Exiguū quidē forma sed arguti moribus expediti et ad equitandū promptissimi: scapulis lati ad arcus sagittasq' parati: ceruicibus firmi et superbia semp erecti. Tali ergo stirpe procreati hūi: cunctis vicinis gētib' horroꝝ erāt et formidini. Hunorū potentiam auxit victoria de gotbis manentibus trans ripas meotidis paludis: qui in scythia pollebant gloria potentie singularis et fortitudinis. Quam victoriam hoc modo hūi adepti sunt: venatores hunorum sequentes vestigia cerui: meotidas paludes transeuntes quas imperuarias pūis esse putabāt: scythicam regionem diligēter explorant. Explorata omnia hūis nunciant ad transeundum eos animant hunorū ducatu paludibus transitis velut quidā turbo subitō incubuerunt gētib' scythicis easq' omnes subiugauerunt sibi. Ipsosq' gotbos ceteris imperātes aut pre eminentes expulserūt sedibus suis. Hoc felicitatis successu hūi inter ceteras scythie gentes elati post victoriam de gotbis per annos fere. lxx. laborauerunt ad cō cussionem et ruinam mundi. A primo igitur anno gratiani impatoris regnauerūt sup hunos balamber et mdruth pater atille. Oeter et Rugila fratres eius. Bleda et atilla frater eius vsq' ad mortem marciāni imperatoris annis circa. lxxx.

De victo
ria huno
rum i go
thos

S. i. Attila igitur rex hunorum cum fratre suo Bleda intra pannonias habitabant. qui validarum nationum multitudine freti: circumstantes prouincias scz macedoniam. mesyam. achalam. et vrrasq' tracbias immanissime deuastabat. Quare territus marciānus ne ad intima imperij penetraret: et ipse cum peris et vandalis pacem fecit temporalem. Attila autem regni cupiditate adductus fratrem suum Bledam dolo circumuentum occidit. Quo occiso omnes has nationes q' eis subiecte erant sibi soli parere coegit. Itaq' attila fulvus fortissimorum nationum presidio ad de molliendum occidentis imperium animum conuertit. Erant itaq' tunc temporis illius subiecti domino rex ille gepidarum famosissimus ardarichus. Aalemir etiam orientalium gotborum regnator ipse: tunc ei seruebat rege nobilior. Insuper et fortissime nationes: scz Marcomanni. Sueni. Quadi. Eruli. Turingi. Hunorū omnium attila superbus imperio et virtum robore fretus facile se posse putaret quod cuperet: in super nō mī nori animi consilio et astutia q' armorum fortitudine romanum aggredi satagebat imperium. Igit attila rex hunorum cum formidabili exercitu suas egressus prouincias primo peruagata germania gallias aggredif. Et quia nihil aliud q' xpianorum sanguinem sitire videbat: omnia diuina simulq' humana deuastat. vrbes nuntissimas diruit. ecclesias incendit. et velut seuā tempestas omnia consumit.

Attila
le vitā
er
gesta
scri
psit
accu
rati
iūuē
cus
geli
calonus
dalmata
quā iuueni
es in fine
volumis
plutarchi
inserta p
impresso
res.

S. ii. De sancto Nicasio cum so- rore eutropia ab his hūis martyrizatis. Licet sicut refert Aincen. specu. bisto. lib. xvj. ca. xxxvj. aliqui dicant prefatos martyrum passos a vandalis. Earcant in gallijs Nicasius remensis ciuitatis epō. et Anianus aut rilianensis episcopus magnis virtutibus insignes. Qui meritis suis et pōibus hac itā indignationis dei diu dif ferre decertarunt: vt populū interim ad penitentiam reuocarēt. At illi thesaurizantes sibi iram: nullatenus salutarib' eozū pceptis obtemperabant. Interea ciuitate obsessa omni regione depopulata xpianos tñi velut deozum suozum inimicos et moribus suis pccarios de

Setis ni
castus re
mens epi
scop? tru
cidat ab
hostibus.

lere cupiebat. Ultimo demum subuersionis die illis fortiter circumquaque preliantibus ciues terrore percussi ad sanctum nicasium in oratione pistrati: currebant interrogantes quid vtili fieri decerneret: aut seruituti gentium se tradere: aut vsque ad mortem pro salute urbis dimicare. Qui pfectus ex reuelatione dei urbem penitus subuerendam cum magna constantia respondit. Indignatione hanc iusto dei iudicio vestris sceleribus puocata non ignominiamus. Quapropter ad flagella diuina compuncti non timui aut desperantes: sed patientes deuotissime cum summa spe salutis nostre suscipiamus mortis periculum: quatenus ipsa mors pfectus non supplicium nobis fiat sed remedium. Ecce ego quasi pastor pro ouili mori paratus sum. Instanti vobis oremus: inimicis nostris: salutem illis optantes tanquam amicis. Sancta quippe eutropia germana sua expansis ad celum manibus plebem per viribus ad martyrii coronam excitabat. Dum ergo furibundus paganorum imperator irritum sanctus committente sorore cum hymnis et canticis spiritualibus ad ostium basilice sancte genitricis dei marie quam in arcem sedis fundauerat eis occurrit: moxque ferratas acies vidit: manu silentium indicens ait. O mortuus diuinus ministra fortitudo: quare contra naturam humane conditionis victoriam vestre dignitatis in rabiem conuertitis. Vbi veri iuris titulus quondam nobilium bellatorum inscriptus erat: parcere humilibus et debellare superbis. Et ecce plebs christiana deo suo humiliter deuota: vestris in conspectibus pistrata: remissione peccatorum ad mortem obediens expectat. Penitentem et vos per sceleribus vestris deum verum agnoscentes: ne forte indignatio eius que per vos alius sit ad correptionem salutis vobis fiat stipendium tartaree damnationis. Quod si oues meas pfectu te impietate queritis: trucidate me primum et per ipsam te impietate queritis: libere ut pariter celesti beatitudine digni mereamur inueniri. Illis dictis cum in oratione pistratus dñe versiculum eps decantaret. Adhesit paupimento anima mea: continuo ictu gladiatoris sequente capite truncato: verbum sanctitatis ab ore decollati non desinit: sed immortalitatis suam quam pergit adimplendo impetratur dicens. Glorifica me finem verbum tuum. Sancta quoque eutropia videns circa se impietatem mitigatam: et pulchritudinem suam quasi litibus paganorum referuat: super interfectorem sacerdotis insiliens ait. Deus tyrane crudelem magni dei virum indignis manibus iugulasti: et me tibi abutenda referuas. Diuina namque te iam sua dñat. Tunc cum ad martyrium suum prouocans saltu repentino raptis palpebris non feminea stultitia sed diuina vltione oculos eius videret emulsi. Et sic confestim gladios pfectu incurreret: quod delectationibus paganorum assensu do succubere malletis illico cum germano suo et ceteris palnam martyrii pmeruit. Vniuersa autem expleta cede martyrii fundante sacro sanguine terror subitus pfectores inuasit: quasi dimicantes acies celestes videntes horribiles sonitu ecclesia ipsa reboante ita ut relictis spoliis vrbis per compita irreuocabiler fugerent. Sicque diu solitaria pmanente ciuitate: sub custodia tñi angeli ca martyrii ibi corpora seruabant: ita ut in noctibus a longe cernerent lumina: et suauissimi soni pro choreis supernarum virtutum sydereis a multis audirent carmina. Tñ et ex reuelatione diuina ac virtute iam itaque confortati cōcines paucissimi qui ad sepeliendum scelerum corpora remanserant diuina providentia disponere ad urbem cum ieiunio et orationibus pperantes: ibique odore suauissimi sentientes genitum gaudio mitescentes in locis congruis corpora sanctorum humauerunt. Et ex tunc sine timore hostium dño de feruore attēti decedunt. Pcederat autem sanctus nicasius longe a dissipationis galliarum causam esse: notitiam peruenisse ex fatuitate. Sed et oclor auaricia et carnis concupiscentia. Anno pnotato ut ait sigisbertus metensis eps auctor captiuatur. Sed huius cecitatu

percussis cum captiuis sue vrbis relaxatur. **S. iij. Attila igitur hunorum rex** valemis ostragororum regis et ardarici geppidarum regis et multarum aquilonarum gentium sibi subiectarum auxilio fultus: ut ait sigisbertus a panonij egresus occidentale imperium inuadit cum quingentis milibus armatorum. Et primo per totas gallias per eos tanta efferbuit dei indignatio. ut nullam omnino ciuitatem castellum vel oppidum aliqua a furore eorum potuerit tutari munitio. Anno autem precedenti signa multa acciderunt. Nam terremotus assiduus et signa plurima de celo ostenduntur: vespere ab aquilone celum rubrum efficitur ut ignis: intermixtis per ignem roborem clarioribus lineis in hanc speciem deformatis. Luna obscuratur. Cometes apparet et multa alia que non esse oclosa ostendit instantis rerum consequentia. Aurelianus autem urbem obsidentibus huius cum rege suo ad subditi galliarum aduolauit patricius romanorum. Et ipse theodorici regis visigothorum et meronei francorum regis aliarum gentium copijs militaribus. Interea vt testatur Boetius de cons. Attila calliditate barbarica prouidens non fore tutum sibi si gorbis qui intra galliam morabantur ad bellum romanis iungerentur: amicum se gorbis simulans. solum aduersus romanos se asserit pugnaturum. Quas astutias erubuit non minores acumine prouidens. legatos ad theodoricum qui illo in tempore apud tolosam imperabat dirigit. perens ut cum romanis contra hunos pacis federa faceret. Simul theodorici romanorum legatis et iuxta etiam votum romanis federatus est. non minus sibi quam eis prospiciens. Fuerunt preterea romanis auxilio burgundiones. Alani franci cum eorum rege Oronoeo Saxones Riparioli Lambiones Sarmate Armeratiani qui nunc bittones dicuntur Luteriani vbi nunc est parisi: ac pene omnes populi occidentis. Quos omnes etiam patricij sagacitas ne impar Attila occurreret ab belli societate ascinit. Igitur post aliqua leuia certamina conuenerunt vtriusque partis exercitus in catalanica capis qui ducenta in longitudine miliaria et septuaginta in latitudine continent. Locus ad locum iam ventus esset vbi certamen differri non poterat. Attila vt homo paganus et barbarus inquit auruspices atque diuinos. quos esset belli futurus enectus. Qui gentili ritu extra pecudum scrutantes attile infausta denuntiavit. Hoc cum quantulumcunque solacium fore. quod ex parte hostili summus ductor in futuro bello occideret. Attila autem de etiam iterum que sime desiderabat futurum existimas non dubitauit cum suorum interitu bellum committere contra illud quod ille summus dux romanorum dicebat. Volo vnu ciuem seruare et. dimodo etiam suis moliminibus resistentem posset extinguere. Conuenit hincinde fortissime nationes acies ordinantur. Et aduersascente iam die pugna committitur hoc animo: ut si Attila superaret ab hostibus noctis beneficio cum suis facilius euaderet. Itaque ab utraque parte acies concurrunt bellum inchoatur qualem vlla narrat historiata diuino equo marte pugnatur acerrime multas milia hominum hincinde prostrantur. Repleta erat ois illa planities cadaueribus. adeo ut necesse esset etiam supra occisorum corpora ipsorum pugnare bellatores. Postremo deo volente post magnam vtriusque exercitus cecidem: cessit Attila exercitus. Et nisi non superuenisset pauci ex exercitu eius euassissent. Referunt historice ex utraque parte in hac pugna centum octuaginta milia hominum cecidisse. Tantusque ibi effusus est sanguis. tum ex hominibus. tum ex equis ut paruis rivulus qui medio campo fluebat adeo excreveret: ut torrens effectus cadauera secum traheret peremptorum. Fecellit tamen Attilam sua de morte etiam patricij opinio. Nam incolumi

Obsidio
vrbis au
relianæ.

Bitones.

Vincimur
in prelio
magnus
numerus
celorum.

Et hio rex gothorum theodorici inter fortissimos hostium cuneos occidit. Sequenti vero die Attila se fugatum ac victum confitetur: cum suis intra plaustrorum munimenta se continuit. Theodorici autem regis gothorum filius: qui cum patre contra hostes pugnauerat morte patris hunorum sanguine vindicare volens castra attile oppugnare cum suis gorbis disposuit. Quod postquam Attila compertit: de vire fiducia iam desperans ex equitibus suis magnam componi iussit: quam ascendens mandauit suis: ut si hostes vgerent: igne supposito potius cremaret a suis quam hostium gladijs interiret: aut captus a romanis aut gothis ludibrio fieret: et rex tantarum et fortissimarum nationum in manus hostium deueniret. Et huius non incaute perpedes percipio attila: ac eius exercitu vsque ad interitionem deleti romanos posse facile a gorbis opprimi theodorici do quasi eius rebus consulens psumit. ut domi quicquid reuertat et regnum paternum acciperet. Addens quod si ab eius inuaderet germano: acerbius illi esset cum suis quam cum hostibus dimicanda. hoc ille consilium tanquam sibi expediens libere amplectens domi reuersus copijs regnum paternum sine controversia aliqua suscepit. Sed bene in ista domini quantum hac puisione detrimentum patre attulit. et dum auertere cupit ingessit: ut inferi historice series declarabit.

S. iij. Attila igitur post gothorum discessum ad spem salutis subleuatus tanquam leo insaniens liber dimissus e carcere cum bis qui bello supfuerunt: quos adhuc erat populus infinitus. iterum gallie ciuitates aggreditur. et primum ab eo ciuitas illa nobilis et famosa thugro ab eo capta atque subuersa est ciuitas eius oibus occisis. Deinde treccas venit: in qua ciuitate sanctus lupus erat eps qui pontificali habitu decoratus cum suo clero obuia attile venienti pcessit. Quis coram illo venisset et ad eum fuisset admittitur. Tu quis es qui terram dissipas atque conculas. Qui attila. ego sum Attila rex hunorum flagellum dei. Ad quam vocem iussit epus portas ciuitatis aperiri et ait. Si uenerit flagellum dei. Et induxit illos in ciuitatem. sed dei iudicio statim ut ingressi sunt: oes percussi sunt cecitate: et transientes per mediam ciuitatem nulli lesione fecerunt. Igitur attila cum gallias deuastaret: audiuit adhuc romanos gothos simul iterum contra se copias adunare ac bellum instaurare. Quo comperto festinater relictis gallijs rediit. Vbiq; maximo consilio exercitu: in ipso fonte romani imperij italiam venit: et ciuitatem aquilegensium in ipso introitu italie sitam: continuo triennio obsedit ciuibus strenue repugnantibus. Quis ex longa obsidione eictram regionem adiacentem eius exercitus expoliasset: omniaque que ad cibum necessaria erant more locustarum abrasisset: non minus fame atque penuria obsidentes quam obsessi laborabant. Sed cum die quadam rex attila muros ciuitatis circuiret considerauit aues ciconias que in turribus ciuitatis ipsius nidificauerant vno impetu ex vrbis migrare: atque fetus suos rostris sublatos per rura forissecus deportare. Quo viso attila bis qui secus comitabantur ait. Aspicite aut aues futurorum prelias ciuitatem perturba relinqueret. Quo ostenso irritatis barbarorum animis magno cum impetu vrbem vndique aggrediuntur atque fessis recentibus succedentes requie negabat obsessis. Ad postremum effraetis violenter muris: barbari ciuitatem ingrediuntur. Intransentes opes diripiunt: omnes occurrētes sine discretionē seguis aut eratis trucidant. Soli matrone quibus inerat aliqua forma omni morte deterior ad barbarorum luxuriam referunt. Erat autem tñ in ciuitate mulier quidam fm seculi dignitate nobilis et corpore pulchra: sed castitate et pudicitia nobilior nomine Digna. Multus domus super ripam fluminis qui per ciuitatem fluit sita erat. Cum audisset quod puella a barbaris seruarietur: times ne et ipsa

Aquileie
expugna
tio p Attilam

ludibrium sordidissimis barbaris fieret: et anime pulchritudinem illata libidine viciarent: mox ut domui sue appropinquare sensit. inuoluto capite e summa domus sue arce se in gurgitem precipitem dedit. Laptas ciuitate attila omnibus ciuib' occisis ipsam solo coequauit. Igitur delata aquileia Attila circumstantes vrbes aggreditur. atque velut fulgur ipsas demoliens fundit destruit. hoc est concordiam pictauim que bodie padua vocat. deinde per vniuersas venetiarum vrbes scilicet Aleronam Vincetiam Brixiam Bergamum aggredientes capiunt. Venetie dum aquileia obsideretur et tandem destrueretur in diocesi que castellum dicitur edificari ciuitas cepit. Nam locupletes vrbis provincie venetie fugientes exercitus attile direptiones cum famulis suis et preciosa suppellectilia portantes proprijs sedibus relictis nauibusque onustis recedentes in insulas que dicebantur riuus altus securi a barbarorum impetu quibus non erat nauium vius ad vim alijs inferendam. et cum arene habacula non sufficerent: nauibus vebentes arenas ex industria mansiones munierunt. et ex communi provincie vocabulo venetias dixerunt. Post direptionem aquileie et aliarum ciuitatum provincie venetiarum emisse vrbes eodem modo diripiuntur. Rauennae vbi tñ hoc modo pperit. Johannes eius vrbis episcopus suo clero comitatus in albis extra urbem ad attilam in suburbis obsidentem cum suo exercitu supplex accelerat oratque vt vbi et ciuib' parcat. Attalia vero episcopi audita oratione: respondit. Parcere volo. Sed ne ciues tui suo consilio vel viribus gloriantur nostre obstitisse potentie: vbi postarum postes prius volo deponantur et nostri exercitus equorum vngule illos coculecent. Quam conditionem rauennatas ciues libenti animo susceperunt. Transiit ergo Attila per Rauennam cum suo exercitu. non aliter ciuitatem deuastans. Et hec iste tyrannus egit circa annos domini. cccclij. Ab initio vero mundi fm septuaginta interpretes cum sequacibus. anno quinque millesimo. de li. fm hebreos. Inde in liguriam progressus attila mediolanum ac tunc capiuat vel occisus ciuib' dirupit. Nouissime occasione hominum et preda satiat. eo loco quo minutus fluminis in padum influit castra posuit. Vbiq; consistens animo reuoluere cepit vrbem romam adire. Sed alarici exemplis paucis qui capta vrbe atque expoliata non diutius superuixit: ire differebat. Inter hec legatio placidissima ad eum de roma venit.

S. v. De leone papa qui ad attilam venit ut etiam dimitteret petens. Igitur Leo sanctissimus papa filijs spiritualibus timens per seipsum ad regem accessit. et cuncta que optauerat obtinens non solum romane vrbis sed etiam totius italie salutem reportauit. Nam rex ille crudelissimus dei nutu territus fuerat. nec aliud episcopi sacerdoti loqui valuit nisi quod sanctus pfectus optauerat. Recedente autem pontifice interrogatus attila a suis cur ultra more solitum tantam reuerentiam romano pontifici exhibuisset: et cur ad omnia que non petisset modo sed etiam imperasset obtemperauit. Respondisse fert. Non ego eius personam qui aduenit bonorum. sed iuxta ipsius stantem alium virum in sacerdotali habitu forma augustiorem canicie venerabilem illum mihi euaginato gladio terribiter mortem minantem nisi cuncta que ille petebat explesem. Igitur Attila tali modo a sua duricia repressus et magna parte expoliata opibus italia atque ciuib' alijs occisis alijs captiuatis panonias reperiuit. Ad quem non multo post bonozia valentiniani principis soror. dum alatre ob decem pudicitie districti seruaretur. eunuchum suum dirigit petens ut ipsa a fratre suo in mimonium extorqueret. Quo nuncio accepto attila qui iam italiam fines excellerat. nec nisi fatigato exercitu

Initium
ciuitatis
venetiarum

Quo tpe
attila in
italia
grassabatur

Quanti
fluminis.

Bonus
imperator
cui deus
dignatur
apparere

Sacrus
anianus
epus au-
relianens.

ad Italiam regredi poterat. missa legatione Valentinia
no imperatori mandata et minitans se petora in proximo
occidentali imperio illaturum. nisi mox ei germania sua
cum parte imperij mitteret copulandam coniugio. Sed
mox diuino iudicio ex hac vita discessit. Nam reuersus ad
propria supra plures quas uxores duxerat. puella qua-
dam pulcherrimam bildico nomine sibi matrimonio iun-
xit. Ob cuius nuptias profusissima conuiuia exercebat.
cum propter vini crapulam quod in precedenti conuiuio
hauerat supinus dormiret. eruptione sanguinis qui ei
de naribus solitus erat effluere suffocatus est. Qua no-
cte dñs pñstinopolim mariano imperatori in somnis
apparuit. et fractis attile arch ostendit. quo scz armoz ge-
nere gens illayti solebat in bello. ea em vñsione signifi-
cabat attila esse defunctum. Quod non vñt? vñsione par-
rit. valentinian? impator quatuor res docuit pñperos et hñ
successus primisces gladio madauit occidi. et ita vir bel-
licosissim? et hñus et quondam attile terror sola inuidia oc-
cubuit. Sed nequaquam valentiniano mox et hñ impune
cessit. Nam et ipse nondum completo anno a transalpa quo-
dam et hñ milite occisus est: ch annis triginta tenuisse
imperij scilz. xxv. cu theodosio. et quinqz cum marciano.

S. vi. Intereagens ipsa hunorū

perfidia cum rege suo attila vt ait Hugo floz. et refert
vincen. spe. bñsto. libro. xx. ca. xij. Baginam sue habita-
tionis egressa cu crudeliter in plurimarū gentium fren-
debat pericula. et aurelianensium mentia vallans omne
militie sue argumentum in eiusdem vrbis interitum co-
uertisset. sanctus Anianus ipius ciuitatis epus in dño
confidens cum per ambulatorium muri sanctorum pi-
gnora gestans suauit voce cantaret tunc miser quidaz sa-
cerdos a barbaris captus vñs verbis euz allocutus est.
Quod tu modo agis vñsquisqz nostrum in ciuitate sua
studiose peregrit: sed nulli profuit. Nec locutus diuina
vltione statim cecidit mortuus ppetua pena damnat.
Interim hostilis exercitus tela iactabat. etiam arietib?
murmur quatitabat. Tunc fugiente ad ecclesiam populo.
epus hortabatur cum vt confideret in dño. Ipse no mu-
rum ascendit et tacitus celi aspiciens orare cepit. Lñs
sibi auxilium dñi adesse sensisset. repente contra barba-
ros exiit. Tantaqz subito pluuie moles descendit et im-
piorum impetum quadrimana inundatione compressit
vt nequaquam vñs pugnaturs et hostibus transerre se
ad alterum locum posset: sed mira dei potentia caterua
hostilem silleret. Lessante itaqz nymbo sanctus Anian?
ad attilam p populo sibi commissio rogaturus accessit.
Sed a perfido spretus contrario ciuitatis claustro se re-
tulit. Postera die apertis portarum repagulis attile p
ceres vrbem ingressi sunt. forteqz ad diuidendum popu-
lum missa. plaustra onerabant de populi substantia. Lñs
sanctus populum admoneret vt nec sic de deo despera-
rent repente more pphetico transatus est a dño ad lo-
cum vbi agerius (seu fm alios et hñs dictus patrici?)
qui rempublicam in gallijs gubernabat cu exercitu suo
secum pariter Thozomondo rege gothorum degebat.
Itaqz militi aulico ostensus ait. Eade die filio meo age-
rior: p si hodie ad ciuitatem adesse distulerit veniedo. Iaz
crastino nihil proderit. His dictis statim recessit. Lñs
miles agerit nuncium retulisset. ille letus de victoria ia
securus diuina reuelatione comonitus. vñacum thozoso
mondo et suo atqz gothorum exercitu. concitus aurelia-
nis pergit. hostes imparatos repperit magnasqz strage-
super eos exercuit. Itaqz hñor alij succubuerunt gla-
dis. alij timore coacti tradebat se gurgiti ligeris finem
mortis sortituri. Sanctus no anian? bona p malis red-
dens. plures p pces suas eripuit. quos cora se crucian-
dos aspexit. Letabatur aut in xpo q null? ex eius out?
defuisset e numero. nisi qui de dño desperasset ptra eius

preceptu et se populo barbarico tradidisset. Prostrata
igitur acerba barbarie: tñta vbertas frugis in aurelia-
nis tellure surrexit: vt dupliciter populus exultaret in
dño et de ereptione impie ferocitatis et de diuine gratia
largitatis. Hic sanctus cu factus episcopus aurelianens
ciuitatis ipius mentia ingressurus esset: petijt ex agri-
pino qui militib? preerat vt oēs quos p varijs crimi-
bus in carcere tenebat inclusos: ob gram sui introitus
redderet absolutos. Quod euz ille resistendo oīno negaret
lapis magni poderis ab alto cecidit eiusqz vertice lesit.
Qua percussione pstratus et famulorū manibus ad do-
mū deportatus ppiā: pñstinus agnouit q idcirco pla-
ga super eum descenderat: quia quod vir dei postulau-
rat prestare noluit. Sed cu sanguis ex eius capite flue-
re non cessat: et predictus pontifex cu gratia charitatis
visitaret: mox vt eius vulnere manu propria signū cru-
cis apposuit: riuum sanguinis stringēs eum ab interi-
tu liberauit. Et dum vñi correctū propria oratione sa-
nauit: pro reliquis quos ante petierat impetrari. Idē
sanctus cum ecclesia qua predecessor eius beatus On-
uertus fundauerat altiori culmine proueperet: qui pre-
erat artificibus de tecto corruens: incurrit mortis pe-
riculuz: ita vt omni quassato corpore vir vltimo spiritu
palpitaret. Sed sanctus dei facto signo crucis oratio-
ne sanitati restituit.

S. vii. De passione vñdecim mi-

lūm virgīnū vñsule cu focis. Hoc loco chronicoz suo-
rum. Sigisbertus describit barā passionē: quia sub hu-
nis passi sunt qui isto tēpore maxime inualuerūt in ter-
ra. Sed lōge ante ex historia earū apparet eas passas.
Nā et ipsi hñi etiā longo ante tēpceperūt sua loca ori-
ginalia deferentes per orbem discurre. Igit cu san-
cta Ursula vñca filia esset dionoti nobilissimi et dñi
mī britannorū principis: pulcherrima et magni ingenij
dum nubilis a filio regis anglie ad naptias peteret: et
patres suū valde xpianū super hoc angari videret. tum
quia filiam suā deo deuota ad nubēdum cogere rationi
consonū non erat. tum ecōtra quia non assentiēdo paga-
ni feritate expauescebat: ipsa diuinitus inspirata patri
suasit vt tyranno assentiret. ea tamē cōditione. pposita.
vt ipse filius regis anglie decem virgines etate forma-
et genere electas sibi traderet: et tam sibi q singulis ca-
rum mille virgines adiungeret. et paratis ad numerum
ipsarū vñdecim trieribus. i. nauibus indutias triēn-
sibi daret ad dedicationē sue vñginitatis. Et ipse iune-
nis spōsus his tribus annis instrueret in fide. Nouo
vñsa consilio spōsiancti vt aut difficultate. pposite condi-
tionis animū suū a proposito huius auerteret: aut hac
opportunitate omnes coeuias suas secum deo dicaret.
Quia nō res a domino agebatur: iunens omibz ppo-
sitis assensit: et patrem ad idem induxit. Et baptizatus
sponsus omnia petita accelerari mandauit: et virgines
ad Ursulam sponsam destinant. Tunc pater virgīnis
accepto consilio ordinauit vt filia sua viros haberet di-
rectores: quozum suffragio ipsa cum virgīnibus guber-
naretur in spiritalibus et temporalibz necessitate. Lñs
fluebant bñc inde multi ad tam mirum spectaculum:
etiam episcopi. Inter quos fuit Pantalus basilienfis
episcopus qui eas romam vsqz perduxit: et inde reuer-
sus cum eis martyrium sumpsit. Sancta quoqz Sera-
fina regina Sicilie et soror Darie matris sancte Ur-
sule re sibi nuntiata: cu quattuor filiabus et parvulo fi-
lio Adriano relicto regno in manu filij illuc pergens:
se eis vsqz ad martyrium sociavit. Trieribus igitur
et sumptibus preparatis recedente de Britannia hoc
collegio sacratissimo Lolomiam ciuitatem applicue-
runt. Ibiqz Ursule reuelatum est a domino per ange-
lum: q romam pergerent. indeqz illuc reuertētes ipsa

tum sponso suo et omni societate p martyriū ad glorias
venirent. De colonia ergo ciuitate ad basilicā nauigio
venientes: abinde romā pedestres applicuerunt. Quas
omnes papa cyriacus et clerus cum letitia et honore su-
scipit: qui et ipse de britānia erat: et cō sanguineas iter
illas uonullas habebat: et ipse virgo exisset. Et autem
reuelatū est q martyrij palmā cu eis esset consecutus.
Eū ergo aliq diuibi romē morā traheret: fecit papa ci-
riacus aliquas nodum baptisimū gram cōsecutas: sacro
fonte lauari. Demū manifestas voluntatē suam coram
oi clero suo papatui renunciauit: cum anno vno rexisset
ecclesiam: et mēibus dñatē tribus nonu sdecim? post
petrum apostolū. Quod nimis egre clerus accepit: vt reli-
cta sede petri post illam multitudinē pergeret mulierū
nescientes consiliū dñi. De consilio tamē et suatione sua
alium elegerūt. Antberos nūcupatū. de cathologo pon-
tificum illum cariacū remouētes. Cum autem dicum
sacrum collegiū romē maneret: duo iniqui pñcipes ma-
ximus et africanus gētilēs: timētes ne ex tanta multi-
tudine fidelium ad quā et alij iungebātur nimis xpiana
religio augetetur: explozato loco quo rēderet: miserūt
nūcium ad Iulij cognatū suū principē regis humozuz:
vt cum coloniā applicaret: illic applicātes totam illam
multitudinē trucidaret. Egressus igit de vñbe beat? ci-
riacus papa cu dicta multitudinē virgīnū: ac etiā asso-
ciatis eis pluribus epīs sanctis: coloniā proficiscebāt.
Interea spōsus vñsule ethereus: matre eius chāstiana
effecta ac etiā patre: et iam defuncto in regno succedēs
admonitus est ab angelo vt spōse coloniā occurreret: et
ibi cum ea martyriū sustineret. Sed iā inuentis fidelis
effectus diuini gram ita gustauerat: vt spētis carnali-
bus nuptijs celestes appeteret: et mozi p xpo sibi opta-
tissimū foret. Monitis igit angeli acquiescēs cum ma-
tre et sorore florentina: et epīs clemente et marculo cum
nepesina et alijs multis coloniā deo disponente ex vna
parte: et vñsula cu cariaco papa: et xi. milibus vñgīnibus
alia simul applicuerūt. Ad quas egressas de nauib? bu-
ni qui tunc coloniā obsidebat: vt lupi in oues offe illud
sacrum collegiū martyrio ad celum transmiserunt.
Aliis autē occisis venientes ad vñsulā stupētes de eius
pulchritudine principi suo obtulerūt viam. Lñ? pul-
chritudinis amore captus cōsolatus devirginum occi-
sione promissit eā in coniugiu habere si ei assentiret. Quod
in illam recusantem tyrannus indignas sagitta in eam
directa martyrem fecit. Inter illas autē fuit vna cor-
dula dicta: que timore humano deuicta: remansit illa
nocte in nauī. Sed a deo pfortata die sequēti se mani-
festas occisa est. Que postea cuidā apparuit mādans vt
die sequēti fieret festum de ea. Pāsse sunt aut fm alios
anno dñi. cccc. xvij. tpe Antberos pape et marimiani im-
peratoris. Et si dubiū sit de tpe passionis nullo mō du-
bitat ecclesia de martyrio earum. Cap. ix.

Irulorū qui postea patria

lingua lōgobardi a longis barbīs vocati sunt
fm Vincen. in specu. bñsto. libro. xvij. Certam
quidem originem legimus: sed certum originis tem-
pus eorum nō inuenimus. Nam regnasse super eos le-
gimus: quoz etā nomina didicimus. Sed annos re-
gni eorum per tēpora distinctos non inuenimus. Nā in
scandaria vñsule in insula degentes cum ita multipli-
cati essent vt eos terra sua capere non posset: egressio-
ne terre partis minuire multitudinē consiliū ba-
buerunt. Et qui nam exire deberent missa forte quese-
runt. Tertia ergo pars virulorum seu longobardorum
prout missa fors elegerat duabus Agion et ibor scan-
daria insula egressi: de loco in locum ibant incerti et
vagabundi: et multis sepe bellis imperij. Viriliterqz
pro anima res erat illis salutē libertatēqz suam defen-

debant. Porro agion et ibor mortuis regnauit primus
super eos Agelmundus. xxij. annis. Qui dum ageret
se iusto securus a bulgaribus cum multis suozum est
extinctus. Lamisso regnauit secundus sic dictus: eo q a
lama. i. voragine fuit extractus. Nam mater eius. vij.
vno partu enixa cum eo in piscinam proiecisset. Et rex
Agelmundus iter faciens eos basta reuolueret. Is sci-
licet Lamisso fortiter bastam eius tenuit propter quod
inde lenatus et ab eo nutritus ita virtus in ipo processit
vt in regno ei succederet et necem eius in bulgares vñt?
sit. Tercio tertius. Hildeoch quartus. Gludeoch quint?
fuit. Et quo autem regulaz profecti sunt. vsqz ad annos
quadragenta. talis fuit rerum gestarum eozum conse-
quentia. fm sigisbertuz. Sub gludeoch et filio eius claf-
sone rege sexto in rugulam habitauere. Sub tacchone
septimo rege incampis affed habitauerunt. vbi tertio
anno Rodulfo berulorum rege a tacchone perempto et
regno berulorum destructo longobardorum creuit porē-
tia. Tacchone vñasco peremūt et regnum octauus ob-
tinuit annis quadraginta scdm chronie. Filiumqz suum
Galtarib? successore regni reliquit. qui regnauit annis
septem. Post hunc Andobin. decemseptem annis. Al-
binus filius eius annis. xxvj. sez. xxx. in pñonia. et sex
in italia. Leb. duobus postq fuerūt sub duobus annis
decem. Post hec anthari regem statuerūt. Quem ob di-
gnitatem flauium nūcupauerunt. a quo deinceps om-
nium longobardorum reges flauij nominati sunt. Hñc
anni sex annorantur. Argilulphus annis vñgintiquinqz
Adalbaldu fil? eius annis quinqz. Ariperib? annis
nouem. Hñius filij de regno contenderunt vno anno.
Quozum godobertum germodardus dux thaurmacium
dolo peremūt eiusqz regnum arripuit. et fororem eius du-
xit uxorem regnans annis nouem. Post hunc pertari-
calcus filius Ariperib? annis decemseptem. Lmperch
filius eius annis. vij. Lñ? successit filij? eius ciperch ba-
bens tutorem aruspandum. Hñc regubertus dux
thaurimensium in bello superauit et regnauit anno vno
quo mortuo Ariperch filius eius annis nouem. Lñ?
quo filius Aruspandū conspuit. eoz fugiente et in su-
uium dimerso regnum recepit. Sed eo post tres mēses
mortuo. Lmperandis filius eius regnauit annis triā-
raduobus. Rascis septem. Quo monacho effecto Aistul-
phus frater eius septem annis. Quo iudicio dei percus-
so. Desiderius regnauit annis decem et octo. In quo de-
uictio et capto. Ticiu. id est papie a lzarolo magno fini-
tum est regnum longobardorum. et liberata italia de ma-
nibus eozum. Sed de his que sunt gesta ab his et pcei-
pue Thorila qui fuit rex eozum plenus dicitur infe-
rius. Capitulum. x.

Via inter barbaras natio

nes que cum regibus suis insurrexerunt ex di-
uersis locis contra romanum imperium et con-
tra veros fideles. fuerunt vñdali: de quozum origine
dictum est supra. qui mouerūt magnam psecutionē con-
tra ecclesiam in affrica. nunc de ea plenius videndum.
Hñoricus itaqz succedens in regno vñandalozum in
affrica patri suo Genserico. in primordio regni vt habet
subtilitas barbarozum: cepit mitius et moderatius age-
re. et maxime circa religionem xpianam. et vt narrat vin-
centi? in specu. bñsto. libro. xvj. ca. lxxvij. vt se religiosum
ostenderet sollicitus querebat hereticos manicheos. ex
quibus incendit multos. plurimos aut destruxit nauib?
trans marinis quos pene omnes manicheos sue reli-
gionis inuenit et pcpue presbyteros et diacones arriane
hereseos. Nā magis crudescens ampl? in illis exarsit.
Dedit aut licentiam zenone imperatore atqz placida p-
edicta libi rogatibus. vt cartaginensis ecclesia sibi que
vellet epm ordinaret. que iam p vñgintiquattuor annos

Omlier
vno par-
tu sex po-
perit.

Extinctū
est regnū
longobar-
dorū sub
lzarolo
magno.

Eugenius
ordinat
epus car
thaginensis

rali ornamento fuerat destituta. Destinavit ergo per no-
tarium suum edictum quod publice legeretur, vt iuxta
petitionem zenonis imperatoris ecclesia carthaginen-
sis p[ro]p[ri]a sue religionis haberet ep[iscopu]m. Quod dum editu[m]
presentibus nobis ecclesie legeretur cepimus gemere
eo q[uod] mediantibus dolis maloz futura esset persecutio
preparata. Et ita legato respondimus. Si ita est inter-
positis his conditionibus periculosus: ecclesia n[on] vult
ep[iscopu]m habere. Subnet ea q[uod] s[em]p[er] dignat[ur] est guber-
nare. Quam suggestionem legat[us] accipere neglexit. simul
et popu[lu]s vt tunc fieret vt ignis exar[et], cui[us] erat clamor
intolerabilis vt nulla posset r[ati]o sedari. Ordinato ita-
q[ue] eugenio ep[iscop]o viro sancto deoq[ue] accepto sublimis na-
ta est leticia. et gaudiu[m] cumulat[um] ecclesie dei. exultas mul-
tudo catholica sub barbara natione de ordinatione p[ro]-
p[ri]a reparati. Lepit em[en]d[are] vir dei ille p[ro]p[ri]a ratione bona
venerabilis et reuerendus haberi: his etia[m] q[uod] foris sunt
et ita esse oib[us] grat[us]. vt si fas esset: iam sua p[ro]p[ri]a
ponere delectaret. Pecunia ap[ud] cu[m] nu[m]q[uam] mansisset p[ro]p[ri]a
misisset tali hora offerret. q[uod] sol dici explicat. cursum
nocturnis tenebris ordinat daret et locu[m] t[ame]n referuabat
quatu[m] dici sufficeret: no[n] quatu[m] cupiditas expectisset deo
n[on]o quotidie subinde ingentia et maiora donante.

§. i. **§. 3.** **§. 4.** **§. 5.** **§. 6.** **§. 7.** **§. 8.** **§. 9.** **§. 10.** **§. 11.** **§. 12.** **§. 13.** **§. 14.** **§. 15.** **§. 16.** **§. 17.** **§. 18.** **§. 19.** **§. 20.** **§. 21.** **§. 22.** **§. 23.** **§. 24.** **§. 25.** **§. 26.** **§. 27.** **§. 28.** **§. 29.** **§. 30.** **§. 31.** **§. 32.** **§. 33.** **§. 34.** **§. 35.** **§. 36.** **§. 37.** **§. 38.** **§. 39.** **§. 40.** **§. 41.** **§. 42.** **§. 43.** **§. 44.** **§. 45.** **§. 46.** **§. 47.** **§. 48.** **§. 49.** **§. 50.** **§. 51.** **§. 52.** **§. 53.** **§. 54.** **§. 55.** **§. 56.** **§. 57.** **§. 58.** **§. 59.** **§. 60.** **§. 61.** **§. 62.** **§. 63.** **§. 64.** **§. 65.** **§. 66.** **§. 67.** **§. 68.** **§. 69.** **§. 70.** **§. 71.** **§. 72.** **§. 73.** **§. 74.** **§. 75.** **§. 76.** **§. 77.** **§. 78.** **§. 79.** **§. 80.** **§. 81.** **§. 82.** **§. 83.** **§. 84.** **§. 85.** **§. 86.** **§. 87.** **§. 88.** **§. 89.** **§. 90.** **§. 91.** **§. 92.** **§. 93.** **§. 94.** **§. 95.** **§. 96.** **§. 97.** **§. 98.** **§. 99.** **§. 100.** **§. 101.** **§. 102.** **§. 103.** **§. 104.** **§. 105.** **§. 106.** **§. 107.** **§. 108.** **§. 109.** **§. 110.** **§. 111.** **§. 112.** **§. 113.** **§. 114.** **§. 115.** **§. 116.** **§. 117.** **§. 118.** **§. 119.** **§. 120.** **§. 121.** **§. 122.** **§. 123.** **§. 124.** **§. 125.** **§. 126.** **§. 127.** **§. 128.** **§. 129.** **§. 130.** **§. 131.** **§. 132.** **§. 133.** **§. 134.** **§. 135.** **§. 136.** **§. 137.** **§. 138.** **§. 139.** **§. 140.** **§. 141.** **§. 142.** **§. 143.** **§. 144.** **§. 145.** **§. 146.** **§. 147.** **§. 148.** **§. 149.** **§. 150.** **§. 151.** **§. 152.** **§. 153.** **§. 154.** **§. 155.** **§. 156.** **§. 157.** **§. 158.** **§. 159.** **§. 160.** **§. 161.** **§. 162.** **§. 163.** **§. 164.** **§. 165.** **§. 166.** **§. 167.** **§. 168.** **§. 169.** **§. 170.** **§. 171.** **§. 172.** **§. 173.** **§. 174.** **§. 175.** **§. 176.** **§. 177.** **§. 178.** **§. 179.** **§. 180.** **§. 181.** **§. 182.** **§. 183.** **§. 184.** **§. 185.** **§. 186.** **§. 187.** **§. 188.** **§. 189.** **§. 190.** **§. 191.** **§. 192.** **§. 193.** **§. 194.** **§. 195.** **§. 196.** **§. 197.** **§. 198.** **§. 199.** **§. 200.** **§. 201.** **§. 202.** **§. 203.** **§. 204.** **§. 205.** **§. 206.** **§. 207.** **§. 208.** **§. 209.** **§. 210.** **§. 211.** **§. 212.** **§. 213.** **§. 214.** **§. 215.** **§. 216.** **§. 217.** **§. 218.** **§. 219.** **§. 220.** **§. 221.** **§. 222.** **§. 223.** **§. 224.** **§. 225.** **§. 226.** **§. 227.** **§. 228.** **§. 229.** **§. 230.** **§. 231.** **§. 232.** **§. 233.** **§. 234.** **§. 235.** **§. 236.** **§. 237.** **§. 238.** **§. 239.** **§. 240.** **§. 241.** **§. 242.** **§. 243.** **§. 244.** **§. 245.** **§. 246.** **§. 247.** **§. 248.** **§. 249.** **§. 250.** **§. 251.** **§. 252.** **§. 253.** **§. 254.** **§. 255.** **§. 256.** **§. 257.** **§. 258.** **§. 259.** **§. 260.** **§. 261.** **§. 262.** **§. 263.** **§. 264.** **§. 265.** **§. 266.** **§. 267.** **§. 268.** **§. 269.** **§. 270.** **§. 271.** **§. 272.** **§. 273.** **§. 274.** **§. 275.** **§. 276.** **§. 277.** **§. 278.** **§. 279.** **§. 280.** **§. 281.** **§. 282.** **§. 283.** **§. 284.** **§. 285.** **§. 286.** **§. 287.** **§. 288.** **§. 289.** **§. 290.** **§. 291.** **§. 292.** **§. 293.** **§. 294.** **§. 295.** **§. 296.** **§. 297.** **§. 298.** **§. 299.** **§. 300.** **§. 301.** **§. 302.** **§. 303.** **§. 304.** **§. 305.** **§. 306.** **§. 307.** **§. 308.** **§. 309.** **§. 310.** **§. 311.** **§. 312.** **§. 313.** **§. 314.** **§. 315.** **§. 316.** **§. 317.** **§. 318.** **§. 319.** **§. 320.** **§. 321.** **§. 322.** **§. 323.** **§. 324.** **§. 325.** **§. 326.** **§. 327.** **§. 328.** **§. 329.** **§. 330.** **§. 331.** **§. 332.** **§. 333.** **§. 334.** **§. 335.** **§. 336.** **§. 337.** **§. 338.** **§. 339.** **§. 340.** **§. 341.** **§. 342.** **§. 343.** **§. 344.** **§. 345.** **§. 346.** **§. 347.** **§. 348.** **§. 349.** **§. 350.** **§. 351.** **§. 352.** **§. 353.** **§. 354.** **§. 355.** **§. 356.** **§. 357.** **§. 358.** **§. 359.** **§. 360.** **§. 361.** **§. 362.** **§. 363.** **§. 364.** **§. 365.** **§. 366.** **§. 367.** **§. 368.** **§. 369.** **§. 370.** **§. 371.** **§. 372.** **§. 373.** **§. 374.** **§. 375.** **§. 376.** **§. 377.** **§. 378.** **§. 379.** **§. 380.** **§. 381.** **§. 382.** **§. 383.** **§. 384.** **§. 385.** **§. 386.** **§. 387.** **§. 388.** **§. 389.** **§. 390.** **§. 391.** **§. 392.** **§. 393.** **§. 394.** **§. 395.** **§. 396.** **§. 397.** **§. 398.** **§. 399.** **§. 400.** **§. 401.** **§. 402.** **§. 403.** **§. 404.** **§. 405.** **§. 406.** **§. 407.** **§. 408.** **§. 409.** **§. 410.** **§. 411.** **§. 412.** **§. 413.** **§. 414.** **§. 415.** **§. 416.** **§. 417.** **§. 418.** **§. 419.** **§. 420.** **§. 421.** **§. 422.** **§. 423.** **§. 424.** **§. 425.** **§. 426.** **§. 427.** **§. 428.** **§. 429.** **§. 430.** **§. 431.** **§. 432.** **§. 433.** **§. 434.** **§. 435.** **§. 436.** **§. 437.** **§. 438.** **§. 439.** **§. 440.** **§. 441.** **§. 442.** **§. 443.** **§. 444.** **§. 445.** **§. 446.** **§. 447.** **§. 448.** **§. 449.** **§. 450.** **§. 451.** **§. 452.** **§. 453.** **§. 454.** **§. 455.** **§. 456.** **§. 457.** **§. 458.** **§. 459.** **§. 460.** **§. 461.** **§. 462.** **§. 463.** **§. 464.** **§. 465.** **§. 466.** **§. 467.** **§. 468.** **§. 469.** **§. 470.** **§. 471.** **§. 472.** **§. 473.** **§. 474.** **§. 475.** **§. 476.** **§. 477.** **§. 478.** **§. 479.** **§. 480.** **§. 481.** **§. 482.** **§. 483.** **§. 484.** **§. 485.** **§. 486.** **§. 487.** **§. 488.** **§. 489.** **§. 490.** **§. 491.** **§. 492.** **§. 493.** **§. 494.** **§. 495.** **§. 496.** **§. 497.** **§. 498.** **§. 499.** **§. 500.** **§. 501.** **§. 502.** **§. 503.** **§. 504.** **§. 505.** **§. 506.** **§. 507.** **§. 508.** **§. 509.** **§. 510.** **§. 511.** **§. 512.** **§. 513.** **§. 514.** **§. 515.** **§. 516.** **§. 517.** **§. 518.** **§. 519.** **§. 520.** **§. 521.** **§. 522.** **§. 523.** **§. 524.** **§. 525.** **§. 526.** **§. 527.** **§. 528.** **§. 529.** **§. 530.** **§. 531.** **§. 532.** **§. 533.** **§. 534.** **§. 535.** **§. 536.** **§. 537.** **§. 538.** **§. 539.** **§. 540.** **§. 541.** **§. 542.** **§. 543.** **§. 544.** **§. 545.** **§. 546.** **§. 547.** **§. 548.** **§. 549.** **§. 550.** **§. 551.** **§. 552.** **§. 553.** **§. 554.** **§. 555.** **§. 556.** **§. 557.** **§. 558.** **§. 559.** **§. 560.** **§. 561.** **§. 562.** **§. 563.** **§. 564.** **§. 565.** **§. 566.** **§. 567.** **§. 568.** **§. 569.** **§. 570.** **§. 571.** **§. 572.** **§. 573.** **§. 574.** **§. 575.** **§. 576.** **§. 577.** **§. 578.** **§. 579.** **§. 580.** **§. 581.** **§. 582.** **§. 583.** **§. 584.** **§. 585.** **§. 586.** **§. 587.** **§. 588.** **§. 589.** **§. 590.** **§. 591.** **§. 592.** **§. 593.** **§. 594.** **§. 595.** **§. 596.** **§. 597.** **§. 598.** **§. 599.** **§. 600.** **§. 601.** **§. 602.** **§. 603.** **§. 604.** **§. 605.** **§. 606.** **§. 607.** **§. 608.** **§. 609.** **§. 610.** **§. 611.** **§. 612.** **§. 613.** **§. 614.** **§. 615.** **§. 616.** **§. 617.** **§. 618.** **§. 619.** **§. 620.** **§. 621.** **§. 622.** **§. 623.** **§. 624.** **§. 625.** **§. 626.** **§. 627.** **§. 628.** **§. 629.** **§. 630.** **§. 631.** **§. 632.** **§. 633.** **§. 634.** **§. 635.** **§. 636.** **§. 637.** **§. 638.** **§. 639.** **§. 640.** **§. 641.** **§. 642.** **§. 643.** **§. 644.** **§. 645.** **§. 646.** **§. 647.** **§. 648.** **§. 649.** **§. 650.** **§. 651.** **§. 652.** **§. 653.** **§. 654.** **§. 655.** **§. 656.** **§. 657.** **§. 658.** **§. 659.** **§. 660.** **§. 661.** **§. 662.** **§. 663.** **§. 664.** **§. 665.** **§. 666.** **§. 667.** **§. 668.** **§. 669.** **§. 670.** **§. 671.** **§. 672.** **§. 673.** **§. 674.** **§. 675.** **§. 676.** **§. 677.** **§. 678.** **§. 679.** **§. 680.** **§. 681.** **§. 682.** **§. 683.** **§. 684.** **§. 685.** **§. 686.** **§. 687.** **§. 688.** **§. 689.** **§. 690.** **§. 691.** **§. 692.** **§. 693.** **§. 694.** **§. 695.** **§. 696.** **§. 697.** **§. 698.** **§. 699.** **§. 700.** **§. 701.** **§. 702.** **§. 703.** **§. 704.** **§. 705.** **§. 706.** **§. 707.** **§. 708.** **§. 709.** **§. 710.** **§. 711.** **§. 712.** **§. 713.** **§. 714.** **§. 715.** **§. 716.** **§. 717.** **§. 718.** **§. 719.** **§. 720.** **§. 721.** **§. 722.** **§. 723.** **§. 724.** **§. 725.** **§. 726.** **§. 727.** **§. 728.** **§. 729.** **§. 730.** **§. 731.** **§. 732.** **§. 733.** **§. 734.** **§. 735.** **§. 736.** **§. 737.** **§. 738.** **§. 739.** **§. 740.** **§. 741.** **§. 742.** **§. 743.** **§. 744.** **§. 745.** **§. 746.** **§. 747.** **§. 748.** **§. 749.** **§. 750.** **§. 751.** **§. 752.** **§. 753.** **§. 754.** **§. 755.** **§. 756.** **§. 757.** **§. 758.** **§. 759.** **§. 760.** **§. 761.** **§. 762.** **§. 763.** **§. 764.** **§. 765.** **§. 766.** **§. 767.** **§. 768.** **§. 769.** **§. 770.** **§. 771.** **§. 772.** **§. 773.** **§. 774.** **§. 775.** **§. 776.** **§. 777.** **§. 778.** **§. 779.** **§. 780.** **§. 781.** **§. 782.** **§. 783.** **§. 784.** **§. 785.** **§. 786.** **§. 787.** **§. 788.** **§. 789.** **§. 790.** **§. 791.** **§. 792.** **§. 793.** **§. 794.** **§. 795.** **§. 796.** **§. 797.** **§. 798.** **§. 799.** **§. 800.** **§. 801.** **§. 802.** **§. 803.** **§. 804.** **§. 805.** **§. 806.** **§. 807.** **§. 808.** **§. 809.** **§. 810.** **§. 811.** **§. 812.** **§. 813.** **§. 814.** **§. 815.** **§. 816.** **§. 817.** **§. 818.** **§. 819.** **§. 820.** **§. 821.** **§. 822.** **§. 823.** **§. 824.** **§. 825.** **§. 826.** **§. 827.** **§. 828.** **§. 829.** **§. 830.** **§. 831.** **§. 832.** **§. 833.** **§. 834.** **§. 835.** **§. 836.** **§. 837.** **§. 838.** **§. 839.** **§. 840.** **§. 841.** **§. 842.** **§. 843.** **§. 844.** **§. 845.** **§. 846.** **§. 847.** **§. 848.** **§. 849.** **§. 850.** **§. 851.** **§. 852.** **§. 853.** **§. 854.** **§. 855.** **§. 856.** **§. 857.** **§. 858.** **§. 859.** **§. 860.** **§. 861.** **§. 862.** **§. 863.** **§. 864.** **§. 865.** **§. 866.** **§. 867.** **§. 868.** **§. 869.** **§. 870.** **§. 871.** **§. 872.** **§. 873.** **§. 874.** **§. 875.** **§. 876.** **§. 877.** **§. 878.** **§. 879.** **§. 880.** **§. 881.** **§. 882.** **§. 883.** **§. 884.** **§. 885.** **§. 886.** **§. 887.** **§. 888.** **§. 889.** **§. 890.** **§. 891.** **§. 892.** **§. 893.** **§. 894.** **§. 895.** **§. 896.** **§. 897.** **§. 898.** **§. 899.** **§. 900.** **§. 901.** **§. 902.** **§. 903.** **§. 904.** **§. 905.** **§. 906.** **§. 907.** **§. 908.** **§. 909.** **§. 910.** **§. 911.** **§. 912.** **§. 913.** **§. 914.** **§. 915.** **§. 916.** **§. 917.** **§. 918.** **§. 919.** **§. 920.** **§. 921.** **§. 922.** **§. 923.** **§. 924.** **§. 925.** **§. 926.** **§. 927.** **§. 928.** **§. 929.** **§. 930.** **§. 931.** **§. 932.** **§. 933.** **§. 934.** **§. 935.** **§. 936.** **§. 937.** **§. 938.** **§. 939.** **§. 940.** **§. 941.** **§. 942.** **§. 943.** **§. 944.** **§. 945.** **§. 946.** **§. 947.** **§. 948.** **§. 949.** **§. 950.** **§. 951.** **§. 952.** **§. 953.** **§. 954.** **§. 955.** **§. 956.** **§. 957.** **§. 958.** **§. 959.** **§. 960.** **§. 961.** **§. 962.** <

posset deus qui manna pluit patribus in deserto: pasce-
re et nunc tali crillo mancipatos.

S.v. Cogitat ille seuissimus ty

ramus donozicus aduersus ecclesiam dei. ut qui mem-
bra aliqua absciderat. totum laniando perderet corpus.
Nam die ascensionis domini legato zenonis imperato-
ris rege non presente. legendi media ecclesia eugenio
epo dirigit preceptum tali tenore conscriptum. quod etiam
vniuersae affricae veredaris discurrantibus destinavit.
Reverendissimi vniuersorum et aliorum vniuersis epis bo-
mouitionis non semel sed sepius constat esse prohibuit
ut in fortibus vniuersorum sacerdotes vestri conuentus
non facerent. ne sua seditione animas subuerteret xpi-
anas. Quam rem spernentes. plurimi nunc reperti sunt
praeter interdictionem in fortibus vniuersorum facere
asserentes se integram regulam fidei tenere. Et quia in prin-
cipis nobis a deo concessis scandalum esse volumus. ideo
dei providentia cum consensu sanctorum episcoporum nostrorum. hoc nos
statuisse cognoscite. ut ad diem kalendarum Ianuariarum pro-
prie futurarum. omnia omni excusatione formidinis. oes
cartbaginenses veniant. ut de ratione fidei cum fratribus venerabili-
bus episcopis possint inire consilium. et de fidei hominibus
rati quod defenditis de diuersis scripturis proprie approbe-
tis quod possit agnoscere si integram fidem teneatis. Qui autem
edicti tenore nos qui aderamus cognoscentes simulque le-
gentes ingenuum. eo quod future persecutionis furore in-
dicaret et praesertim ubi dixit. In principis nobis a deo
concessis. Tunc sancto eugenio rationabiliter videbatur.
si eos barbarorum suggerendo moliretur. Mitebaturque re-
gi suggerere propterea sue religionis etiam transmarinos
vocari debere. Agnoscat inquit clementia regis nos dispu-
tationem legis cum adiutorio dei nullatenus declinare
vel fugere. sed sine vniuersitatis assensu non debere asse-
rende fidei in se causas assumere. Hoc autem agebat euge-
nius non quod deesset in affrica qui aduersarios obiecta
refellerent. sed ut illi venissent qui alieni ab eo domi-
nati maiorem fiduciam libertatis haberent. pariterque op-
pressionis in se calumniam vniuersis terris et populis nun-
tiant. Ille ergo qui nectabat dolos audire noluit. ra-
tiones agens argumentationibus crebris. ut quoscumque
episcopos audierat cruditos variis infestationibus agitaret
ita ad exilium vniuersis donatianis impositis. cl. fustibus
misit eos. necnon sub seculensem praesidium virum acu-
tum. Tunc et venerabiles mansueti germani fuscum et
multos alios fugavit. Dum haec gerunt. imperat ut in se
religionis illos mensa nulli communis haberetur. neque cum
catholicis omnino videretur. Quae res non eis prestari
aliquod beneficium. sed nobis magnum otulit lucrum.
Sed cum ignis rem persecutionis accenderet. et flamma
inestantibus vbiq. regis arderet. ostendit dominus quod-
dam miraculum. Fuit in eadem ciuitate scilicet cartbaginensi
quidam cecus cunctis pene notissimus nomine felix. Qui in
somnia reuelatus est a domino ut iret ad servum suum eugenium
episcopum. et illa hora qua benedixit fonte ut baptizetur ac-
cedentes ad fidem. contingat oculos tuos et lumen reci-
ples. Qui primo et secundo admonitus timens illusionem fieri
neglexit accedere. Sed tertio apparatus grauitate incre-
pauit. Qui subito data manu eum ducenti ad eugenium
accessit. visionem et illuminationem experientis. Lungs euge-
nius ex humilitate se excusare asserens se peccatorem ille
placuit importunitate in petitione perseverant. Qui postibus
deuotus eugenius accessit ad fontem baptismale. et facta ora-
tione cum ingenti gemitu. postea ait ceco. Tu tibi dixi fra-
ter homo peccator sum. Sed quod te visitare dignatus est. praes-
tare dignetur in fide tua. Et signo crucis facto super oculos
vultum restituit. Rapit felix. inquit quod lumen recepit.
et totum ex ordine narrat. Quod cum regi innotuisset. dicit
episcopo arrianorum. hoc eugenium per maleficia egisse. Et quod ob-

Miracu-
lum in re-
be cartba-
ginis.

nubilare non poterat cecitate illius notissima: voluit
sent si valuissent eum necare.

S.vi. Appropinquabat iam fu-

turus ille dies caluissimus kalendarum ab eo statutus. Eo
venit non solum vniuersae affricae. verum etiam infularum
multarum episcoporum. afflictione et merore confecti. Sicut silentium
diebus multis quousque peritos quosque et doctissimos vi-
ros exinde separaret. calumnias oppositis necandos. Nam
vni ex ipso choro doctorum nomine leti: strenuum atque
doctissimum virum post diuturnos carceris. squalores in-
cendio coheremant. testinas quod tali exemplo timore reli-
quis incurreret et lesura. tandem ventur ad disputationis
conflictum ad locum quem elegerat aduersari. Viritates igitur
nostri vociferationis tumultus. ne forte postmodum ar-
rati diceret. quod eos aliquis nostrorum opprimeret. delegat
de se nostri qui per oculos respondeat decessit. Collocat sibi gi-
rilla cum suis satellitibus in loco excelso. suppositum throno
non altissimum nobis. Disperitque episcopi nostri. Illo tempore tra-
ctada locutio. ubi superba non dominus potestatis elatio. Lon-
guisq. nostri gille disperit. Propone quod disponis.
Sic illa dixit. Nescio latine nostri disperit episcopi. Semper
te latine esse locutus manifeste nouimus. postmodum excusare
non debes. praesertim quia tu huius rei incendium suscitasti.
Si autem nostra fide cognoscere desideratis. hoc est veri-
tas quam tenemus. Regali enim imperio fidei catholi-
ce quam tenemus. precipimus reddere. ratione ideoque aggre-
dimur. per nostrum virum mediocritate fidei adiutorio quaz
credimus. et predicam. breuiter intinere. Et primus de
veritate substantiae patris et filii quod greci homouisionem dicunt
exponendum nobis esse cognouimus. Itaque primum et filium
et spiritum sanctum. ita in unitate deitatis esse. praesertim: ut et
primum in sua proprietate personae substantia. et filium nihilomi-
nus in propria extare persona. atque spiritum sanctum sine personae
proprietate retinere fidei confessione fateamur. Non enim
cum assereres primum quem filium. neque filium constitutes
qui pater sit aut spiritus sanctus. neque spiritum sanctum accipimus
ut aut pater sit aut filius. sed ingentem primum. et de patre
genitum filium. et de patre et filio procedentem spiritum sanctum. vni-
credimus esse substantiae. vel vnius essentiae. quia ingentem
ti primum et geniti filii. et procedentis spiritus sancti vna est dei-
tas. tres vero personarum proprietates. Et quia contra hanc
catholicam et apostolicam fidem heresis crocota. monitatem
quadam induxerat. asserens filium non de patre substantia
genitum. sed ex nullis extrinsecus. id est ex nihilo esse substantiam.
ad hanc impietatis praesumptionem quae fide emerferat. refe-
rendam et penitus abolendam. homouisionem primo grecus po-
situs est. quod interpretatur vnius substantiae vel essentiae. si-
gnificans filium ex nullis extrinsecus nec alia substantia. sed
de patre natum esse. Qui ergo putat homouisionem auferendam
ex nihilo volunt asserere filium extrinsecus. Sed si ex nihilo
non est. ex patre sine dubio est. Et recte homouisionem. id est vni-
cum patre substantiae filius est. Ex patre autem esse. id est vni-
cum patre substantiae bis testimonio approbat. dicente apostolo.
Qui cum sit splendor gloriae et figura substantiae eius. Et in
euangelio ipse. Ego in patre. et pater in me est. Et iterum.
Ego et pater vni sumus. quod non trimodo ad unitatem refer-
tur voluntatis. sed ad vnam refert eandemque substantiam. quod
non dicit. Ego et pater vni volumus. sed vni sumus. Verum
quia i filio duas fatemur esse naturas. id est deum verum et ho-
minem. Quicquid excellens potest sublimitatis. de eo re-
ferunt scripturae. ad memorandam eius diuinitatem tribuen-
dum sentimus. Et quicquid infra honorem celestis poten-
tie de eodem humiliter narrat non verbo dei. sed hominis depu-
ramus assumptum. ut illud. Pater maior me est. quod ad
humanitatem refert. Et illud. Pater si fieri potest trans-
eat a me calix iste. et ceterum de spiritu sancto. dicit apo-
stolus. Diuisiones gratiarum sunt. idem autem spiritus. et c.
Subdens. Omnia haec operatur vnus et idem spiritus.

Exponit
rectam fi-
de catho-
licam.

Probatur
testimo-
nia sacre
scripturae

diuidens singulis prout vult. unde non dubie claret spi-
ritus sanctus et deum esse et sue voluntatis auctorem. Ana-
itque religio vna glorificatio trinitatis. ut audiam apostolum
solum sicut audierit corinthios. Gratia domini nostri et cha-
ritas dei scilicet patris. et communicatio sancti spiritus sit cum
omnibus vobis. In singulari dicit ad inuendum essentiae
unitatem. Hec igitur est fides nostra euangelica et apostoli-
ca traditio. et omnia que in mundo sunt catholi-
carum ecclesiarum societate fundata. in qua per gratiam
dei permanere usque in finem credimus. Speramus. Hic
nosker libellus cum legeret oblatum. veritatis lumen ne-
quaquam sufferre cecis oculis poterat. insaniens vocibus
inferens grauitate ferens. quare nos nomine nostro
catholicos dixerimus. Statimque mentes audientia fugie-
res. Qui eadem hora accessus et credens mendacio. fe-
stinauit facere quod volebat. Jamque conscriptum decre-
tum habens. et occulte cum decreto per diuersas provin-
cias suos homines dirigens. episcopos cartbaginenses positi-
tis vna die vniuersae affricae ecclesias clausit. vniuersamque
substantiam episcoporum et ecclesiarum suis episcopis et arrianis
munere condonauit. nesciens quoque quid loqueretur. neque
de quibus affirmabat legem. quia christianis imperatores
nostri contra eos et contra alios hereticos per bonos fidei
ecclesie dederat catholice. aduersum nos illi pro-
prietatem non erubuerunt. addentes multa de suis sicut pla-
cuit tyrannice potestati. Post hec edicta feralia vene-
no torquato transuersa. iubet electos episcopos qui car-
thaginem erant congregati. quorum iam ecclesias substantiam
et domos ceperat in hospitibus spoliare. et spoliatos fo-
ras muros pronelli. non animal. non seruus. non mutanda
que ferebant vestimenta penitus dimittunt. Addidit
ad hoc ut nullus quippiam illorum hospitio reciperet. aut
alimonia prestaret. Qui autem miserationis causa hoc te-
praesertim. cum vniuersa domo sua incenderetur. Sapienter
etiam non proiecit episcopos fecerunt. ut licet medicantes
exinde non abirent. quia si recederent. non tamen violenter
omnino reuocarentur. sed et metiretur eos sicut mentiti
sunt fugisse consilium. maximeque quia vbi reuenterent
iam nequaquam fuerat ecclesie substantia vel domibus occu-
patis. Dum ergo gemeres in circuitu muros nudo sub
aere iacerent. factum est ut rex impius ad piscinas exisset.
Qui vniuersi occurrere maluerat dicentes. Ut quid ta-
liter affligimur. Pro quibus malis forte commissis ista
perpetuimur. Si ad disputationem sumus congregati.
Quare spoliati. Quare traducimur. Quare deferimur.
et sine ecclesiis et domibus nostris foris ciuitatem fa-
me et nuditate laborantes medijs stercoibus voluta-
mur. Quos ille totius oculis aspiciens priusquam fugge-
mur. Quos ille totius oculis aspiciens priusquam fugge-
stionem illorum audiret. iussit eos super cum fessibus
equos dimitti. ut tali violentia non solum possent con-
teri. verum etiam et necari. quorum multi tunc contriti sunt
et precipue senes.

Magna
crudeli-
tas regi
tyranni.

S.vii. Deinde iubentur illi viri

dei ad quendam locum qui dicitur edes memorie occurrere.
nescientes fraudem illis aptatam. ubi cum venissent car-
ta eis ostenditur inuoluta. Diciturque illis ita calliditate
serpentis. Dominus noster honorificus licet doleat quod fueritis
conterptores ut adhuc voluntati eius obedire. non tar-
deris et eius efficaciam religionis cuius est ipse. nunc
tam de vobis boni cogitant. Si iuraueritis ita ut quod
ista carta continet faciat. dimittet vos ecclesiam et do-
mibus vestris. Ad quod vniuersi responderunt episcopi.
Semper dicimus et diximus et dicemus sumus. christiani
sumus. episcopi sumus. Apostolicam fidem vnam et ve-
ram tenemus. Accelerauerunt quoque illi a rege destina-
ti scripture illis propalare tenorem. qui huius sermo-
nibus fuerat coloratus. Sic enim calumniose series

coninebat. Iurate si post obitum domini nostri regis fi-
lium hilberii desideratis esse regem. Vel si nullus ve-
strum ad regiones transmarinas episcopos dirigat. Qui
si sacramentum huius rei dederitis. restituet vos eccle-
sias vestras. Cogitavit tunc multorum pia simplicitas
contra prohibitionem diuinam iuramentum dare. ne im-
posterum dei populus diceret. quod vitio sacerdotum qui
iurare noluerunt non fuerint ecclesie restitute. Alii au-
tem astutiores episcopi sentientes dolum fraudis. ne-
quaquam iurare voluerunt. dicentes hoc prohibitum esse
euangelice auctoritate a domino dicente. Non iurabis
omnino. Quibus ministri regis. In parte secedant in-
quiunt qui iurare disponunt. Qui cum secederent. scri-
bentes notari. quis quid diceret. et ex qua ciuitate esset.
Similiter factum est illis qui non iurauerunt. Statim
que pars utraque custodie mancipatur. Postea vero frans
que celabatur apparuit. Nam iurantibus dictum est.
Quia contra preceptum euangelii iurare voluistis. ius-
sit rex ut ciuitates et ecclesias vestras nunquam videatis.
sed relegati colonias iter ad excolendum agrum accipie-
tis. ita tamen ut non psallatis neque oretis nec ad legen-
dum codicem manibus gestetis. Non baptizetis. non
ordinetis. aut aliquem reconciliare presumetis. Simi-
liter non iurantibus ait. Quia regnum filii domini no-
stri non optatis. idcirco iurare nolulistis. ob quam causam
iussi estis in corinthiam infulam relegari. ut ligna pro
futura nauibus dominis incendant. Addiditque bestia il-
la sanguinem sitiens innocentium. episcopos nondum ad exilia
directis per vniuersas affricae provincias vno tempore
torrores crudelissimos destinare. ut nulla remanisset
domus et locus ubi non fuisset violatus. ut nulli etati.
nulli parceretur et serui. nisi bis qui eorum succumbe-
rent voluntati. bos sustinens alios suspensio concrema-
bant. Mulieres etiam precipue nobiles contra iura na-
ture nudas omnino in facie publice cruciabant. Ex qui-
bus vnam nostram dyomisiam cursim et breuiter nomina-
bo. Cum igitur viderent eam barbari non solum auda-
cem esse sed etiam ceteris pulchriorem. ipsam primo in-
si sunt sustinens aptare spoliarum. Quae cum pareretur di-
ceretur de deo sum. secuta qualiter liber cruciatur. vere-
cunda tamen membra nolite nudare. amplius illi magis
fuerunt celsiori loco vestimentis eorum constituit.
spectaculum eam omnibus facientes. Quae interiectis
virgarum dum rimuli sanguinis toto iam corpore fluita-
rent libera voce dicebat. Ministri diaboli quod ad ob-
probrium meum facere computatis. ipsa laus mea est. Et
quod cum esset scripturarum diuinarum plena aptaris. ar-
ta pens et ita iam martyr alios ad martyrium confor-
tabat. quae suo sancto exemplo pene vniuersam suam pa-
triam liberant. Hec quod cum filium suum vnicuique ad modum ad-
huc tenere erat et delicatam noie maiorem. timore pena-
rum formidolosum conspiceret. verberans eum multum
oculorum et increpans auctoritate materna ita conforta-
uit. ut matre fortior redderetur. Demento ait fili mi.
quod in noie trinitatis in matre catholica baptizari sumus.
Non possumus inducere in te salutis. ne veniens iusta-
tor veste non inueniat nuptiale. et dicat ministris. Vtri-
usque in tenebras exteriores. Illa pena timenda est quod nunquam
finis. illa desideranda vita quod semper habetur. Talibus igitur
solidans filium verbis velociter martyrem fecit. Am-
plexansque illa hostiam suam quantum potuit vocibus do-
minum gratias agens ad gaudium spei future in suam maluit do-
mo sepelire. ut quociens super sepulchrum eius trinitas deos
effunderet. aliena se a filio nunquam esse consideret. Sed et
dyomisie germana nomine datua atque leonela filia san-
cti germani episcopi. cognatusque datine venerabilis me-
dici emelius. religiosus quoque tertius confessione tri-
nitatis preclarus. vel libidinis episcopi bonifacii. quatuor
tulerint qualibusque cruciatibus cruciati sunt. quod valet

Gloriosa
femia dio-
misia.

De filio
dionisie
maiorico.

Germa-
na dionis-
ie nomi-
ne datua

ex ordine dicat.

S. viij. In ciuitate eulustitanand

valeo que gesta sunt nunciare: quia et ipsam quantitate martyrum vel etiam cōfessorum domini impossibile est supputare. vbi quedam matrona auctrix sui nominis vi-
torizatum in conspectu vulgi continuato suspēdo cre-
maretur: a marito laz perditio filijs presentibus. taliter
rogabatur. Quid pateris o coniunx. Si me despicias vel
horum quos genuisti miserere. Impia paruulorū quare
obliuisceris vteri tui. et p. nullo ducis quos cū gemitu
perperisti. Vbi sunt federa pūgalis amoris. vbi sociera
tis vincula que inter nos dudum honestatis iure tabu-
le conscripse sunt. Respice queso filios ac maritū. et re-
gie iustionis festina implere preceptum. vt imminentia
adhuc tormenta luceris. simul et mihi doneris et liberis
nostris. Sed illa nec filiorum fletus nec serpentis au-
dientis blandimenta. affectum oculorum altius eleuans
a terra: mundum cum suis desiderijs cōtemnebat. Quā-
cum iam continuato suspēdio auulsius bumeris. etia-
qui cruciabant aspicerent mortuam deposuerunt. proz
suis omni tempore grammatas. Que postea retulit quā-
dam sibi virginem assitisse atq; retigisse membra singu-
la et illico fuisse sanata. Qualiter autem adrumitane
ciuitatis ciuem victorianum tunc proconsulem cartba-
ginis predicem nescio deficiētibz verbis. quo in asiri-
ce partibus nullus ditiōz fuit. Qui etiam apud impi-
regem pro rebus semper sibi cōmissis fidelissimus ha-
beatur madatur ei a rege familiariter. diciturq; qd
habituus esset pre omnibus chari si eius precepto fa-
cile comodasset assensum. Sed ille vir dei missis ad se ta-
le dedit cum fiducia magna responsum. Securus sum
de xpo deo. et dño meo. Et hec regi dicitis. Subrigat
ignibus adigat bestijs. exerceat omni tormentoz ge-
nere si consero: frustra sum in ecclesia baptizatus. Nam
si hec presens vita sola fuisset. et alia que vera est nō spe-
raremus eternam. nec ita fecissem ad modicum tempo-
raliter gloriari: et ingratus existerem qui mihi suam fi-
dem contulit creatori. Ad quod tyrānus exatatus quā-
toz tormentoz et quantis eum affligerit penis: humani
sermo non poterit explicare. Qui tripudians felicitates
confutans martyrialem coronam accepit. Apud tam-
badensem ciuitatem gesta quis queat certamina marty-
rum explicare. vbi duo germani sibi securi de dño inui-
ce iurauerunt. vt rogarent tortozes vt vna pena pari-
bus lapidum pedibus alligatis tota die penderet. vn-
eozum petiuit se deponi et sibi inducias dari. Quis fra-
ter alius metuens ne fidem negaret: de suspēdio cla-
mabat. Moli noli frater non ita xpo iurauimus. Accusa-
bo te cum ante thronum eius terribilem venerimus. qz
sup corpus ei? et sanguinem iurauim? vt p eo inuicē pa-
tiāmur. Ista dicens et alia confortauit germanū ad pre-
liū passionis. Qui clamans ingenti voce dicebat. Adici-
te supplicijs quecūq; vultis et penis xpianos artate cru-
delibus. quod frater meus facturus: etiam ego. Quā-
tū laminis adusti sunt ignitis. qualibet singuli exara-
ti. quibus cruciatib? torti ipsa res docet: qd eos ipsi tor-
tozes a sua facie proiecerunt dicentes. Istos imitatur
vniuersus populus: vt nullus ad nostrā religionē peni-
tus conuertat. et precipue qz nulli lūozes. nullā penarū
vestigia in eis penitus videbant. In tracenſi nō quod
gestum est mauritanie maioris ciuitate ad laudem dei
dicere festinem. Dum sue ciuitati arrianum episcopum
ex notario cyrille ad perdendas animas ordinatum vi-
dissent. omnis simul deficientis cūectione valide proximo
ad hispaniam pfugit. relictis paucissimis q aditum nō
inueniāt nauigadi. Quos arrianorū episcopus primo
blandimentis postea minis compellere cepit: vt eos fa-

ceret arrianos. Sed fortes in dño non solum suadetis
infantia irriterit: verū etiam publice mysteria diuina in
domo vna cōgregari celebrare ceperit. Qd ille cognos-
cens occulte cartbagini relationē aduersus eos dire-
xit. Que cum regi innotuisset comitē quedam cum ira
cūdia diriges precepit vt in medio foro pgregata illuc
omni puincia: linguas eozum et manus dextras abscin-
deret radicatus. Sed spū sancto preſtate ita locuti sunt:
et loquūtur linguis absconditis vt prius. Et si quis incre-
dulus voluerit esse: pergat nūc cōstātinopolim et ibi re-
periet vnu de illis subdiaconis reparatū: ob quā causā
venerabilis nimis in palatio zenonis imperatoris ha-
betur: et precipue regina magna cum reuerētia venera-
tur. Sed quis congruo sermone possit assequi aut coa-
ceruare dignitates penarū. quas ex iussu regis sui etiā
ipsi vaudali in suos homines exercuerūt. In cartba-
gine quoq; res bodie posita in promptu demonstrat:
alios sine manibus. alios sine oculis. alios sine pedib?
scapulis euulsi in caput quod eminere solebat in medio
scapularum fuisse demersum. Nonnulli in altum suspēsi
ruptis fimbriis de illa altitudine suspensionis icu va-
lido corruētes: plurimi arcem cerebri cū oculis ami-
serūt. alijs cōfractis ossibus statim ipsi cūmiserūt. alijs
post paululum exalauerūt. Et hec in presentia legati ze-
nonis impatoris gesta sunt. Qui veniens cartbaginem
sele pro defensione catholicarū ecclesiarū venisse tacta-
bat: vt illi ostēderet tyrānus se neminem formidare: et
ad opprobrium ipsius reipublice. Tunc etiā sancto eu-
genio pastore cartbaginensi iam in exilio cōstituto. Et
vniuersus clerus ecclesie cartbaginensis cede mediag-
maceratus fere quingenti vel amplius. inter quos q
plurimi erāt lectozes infantuli gaudentes in domino
procul exilio crudeli traduntur.

S. ix. Parentes igitur vniuersi

dozsa suaverberibus alacres ad exiliū pergit. Quibus
adhuc in itinere lōgioris vite cōstitutis destinātur epi-
scopi arrianorū homines immisericordes ac violēti sug-
gerētes: vt illud quod eis forte miseratione christiana vi-
ctui cōtulerat profuturū: crudeliter auferretur quando
vniūsq; eozum libētius forte cātabat. Indus exiui
de vtero matris mee: nudū me etiā ad exiliū oportet
pgere: quia dñs nouit esurietibus cibū porrigere. Nam
et vaudali duo sub gēferico sepius cōfessozes comitate
matre cōtemptris omnibus diuitijs suis: cum eisdem cle-
ricis ad exiliū perrexerūt. De multitudine autē per-
gentium cōfessorum. i. cartbaginensis ecclesie clericorū
suggerēte quodam ex lectore reuchario perditio: quos
ille nouerat vocales strēmios atq; aptos modulis can-
tilene designatione sua debere: dicit duodecim infan-
tulos separari: quos cum catholicis esset tunc disci-
pulos habuit. Statim illo suggerente sub festinatione
dimittuntur: et vi barbarici furoris bisseus numerus
puerorum de itinere vocatur: segregantur corpore non
spū a rege sanctorum. Qui timentes precipitum
cum suspēsijs lachrymarum ne diuellerentur: constrin-
gebant manibus genua sociorum: quos violentia ra-
men heretica minacibus separans gladijs cartbagini
reuocauit. Sed dum cum eis quasi cum tali etate non
blanditijs ageretur: superiores suis etia innenti sunt
annis: et ne obdormirent in morte lucernam euange-
lici luminis accēderūt. Indignātur ad hec graniter ar-
riani: et ne superatos a pueris erubescit. Unde accēsi
subdi iterū fustibus inueniunt: quos aut paucissimos dies
varijs verberibus dissiparūt. Impulsiuntur vulneribus
vulnera: et rur sus restaurata crudescit. Factū est autē
domino cōfortante: vt nec etas minor deficeret in dolo-
re: et magis animus roboratus cresceret in fide. Quos

De istis
babet i. l.
i. C. de of-
f. prefec-
affri. vbi
dicit Ju-
stinianus
impator.
vidim? re-
necrabiles
viros: q
radicatus
excisus
liguis mi-
rabili tor-
menta sua
loqbant.

nunc cartbago miro colit affectu: et quasi duodecimū
apostolorum chorū conspicit puerorum. Una degunt.
simul vespunt. pariter psallunt. simul in domino glo-
riantur. Illis diebus et duo negociatores egregio mar-
tyzio coronati sunt. Illo preterea tempore crudeli? ar-
rianorum episcopi presbyteri et clerici q rex et vaudali
semebant. Nam quidā eps inter illos ceteris crudelior
antonius noie: tam nepotaria et incredibilia in nostros
exerceat vt narrari non possit. Fuit iste in quadam ciui-
tate heremo propinqua: que tripolitane puincia vicinat:
qui vt bestia insatiabilis catholicorum sanguinem siti-
ens: huc illuc ad rapiendum rugiens excurrerebat. Nam
impus bonocius sciens crudelitatem antonii: in ipsis
heremi partibus voluit eugenū exulari. Quem dum cu-
stodiendum antonius accepisset: ita cum artiori custo-
dia cinxit: vt nullum ad eum introire permitteret. In-
sup varijs insidiarum et penarum supplicijs extinguere
cogitabat. Sed eugenius sanctus dum persecutionis
desideret incommoda et asperitate elici scilicet arterer
corpus: nudamq; super bumū cubitans stratum saci ir-
rigaret ymbrib? lachrymarum: aliquādo sensit paralisis
morbum in festū. Quo nuncio in gaudiū cōuers arria-
nus pergit felix ad cubile exiliū bois dei. Et cū vide-
ret arcēte passione verum pontificem balbutiēte ver-
ba proferre cogitauit simul extinguere quem superesse
nolebat. Precepitq; vt acetum asperum nimis et acerr-
mum quereatur. Quod cum fuisset allatum. venerabili
semita reculantibus et nolentibus faucibus iungebat. Et
quo accepto presertim illi passioni noxio: morbus acce-
pit augmenum. Qui xpi pietas misericorditer subueni-
ens postea salutem exhibuit. Alio autē epo isto simili-
ter relegato ad lunensē ciuitatem. cum diuersis perse-
cutionibus prefatus Antonius affligeret. nec posset fa-
cere arrianum. videretq; xpi militem semper in cōfessio-
ne constantem. pedibus manibzq; ligatis ingentibus
vinculis artaret epm. oreq; oburato ne lingua clama-
ret. aquam corpori vt putabat rebaptizationis spargit.
quasi valeret psciētia ligare cum corpore. aut nō adesset
qui audit gemitus compeditorū et cordis secreta rimat.
vel superare posset. aqua mēdar tate volūtatis. ppositus
quod iam homo mittentib? lachrymis miser at ligatum
in celum. Erat statim virum vinculis. et tali quasi gau-
dens voce. psequit. Ecclie nostre frater Abdiner xpi-
anus effectus est. Qui abdiner. Illa est turpis mortis an-
tonij damnatio: vbi volūtatis tenet assensio. Ego fidel-
mee tenax vocibus cōfiteus crebris qd credo et credidi
clamando defendi. Sed posteaq; cathenis vincti: et
orīs ianuam opulasti: in pectorio cordis mee violentia
subseribētibz angelis gesta confeci: et lecitāda impe-
ratoris meo transiisti. Erat quidē generalis ista violen-
tia tyrannozū. Nam vaudali pro hac re vbiq; fuerāt de-
stinati: vt transēntes itinera sacerdotibus suis adduce-
rent in guladon. Non licebat sine priuatis siue negocia-
toribus alicubi transire vel aliquid vendere vel emere:
nisi qui habent characterē bestie in fronte suauel in ma-
nu sua. Nam et episcopi et presbyteri illorum cūz arma-
torum manu nocturnis tepozibus vicos vel oppida cir-
cūbant. et sic despiciatis postibus ianuaz aquam gla-
diūq; gestantes: animarū predones intrabant. Et qd
domi repererāt: alios forte in lectis sopitos igneo ym-
bre atq; fumineo respergētes demoniaca vociferatio-
ne christianos suos ipsi pariter vocitabant: vt ludū po-
tius siue herefeos q aliquam regionem ostēderent. In
quo minus capaces et ignauū impletum in se pollutio-
nis sacrilegium imputabant. Prudentiores nō nō
sibi quod nolentibus et dormientibus ingestum est: ob-
esse gaudebant. Et ali violentia vidētibz nobis fuit car-
thagine filius cuiusdam nobilis anno: cum circiter se-
ptem iussu cirille a parentibus separatus est sine vere-

clidia matronali matre solutis crinibus: post raptorez
tota vrbe corrente clamans vt poterat: christianus suz.
xpianus sum. Qui et os obturantes infontem infantias
in suum gurgitem demerserunt.

S. x. Ita de medicis filiis venera-

bilis liberati factum esse probatur. Nam iussu regis cū
vrbe et liberis ad exiliū mitti iubetur. Logitanti im-
pietas arriana a parentibus paruulos separari: et per
pietatis affectum virtutem psterne genitorum. Dis-
linguntur a parentibus tenera pignora filiorum. Qui
cū vellent liberatus lachrymas mittere: auctoritate vpo-
ria increpatus in ipso meatu ecitus sui lachryme sicca-
uerunt illico. At enim ei coniunx. Et propter filios li-
berare perditurus es animam tuam. Computa eos nō
fuisse natos. Nam et eos vindicturus est christus. Nō
ne vides eos clamantes et dicentes christiani sumus.
Sed hec mulier que in conspectu iudicū egerit tacē-
dum non est. Nam cum ipsa et maritus licz seorsum: car-
ceris custodia teneretur ita vt se penitus non viderent.
Quandatur mulieri: diciturq; illi. Solue iam diuiciam
tuam. Ecce iam vir tuus paruit imperio regis: et noster
factus est christianus. At illa. Quidam illum: faciam qd
dens voluerit. Educa igitur de carcere: inuenit virum
suum stantē cum ingenti multitudine pro tribunali con-
nequnt: et verum estimans quod finerant inimici. Inie-
cit manu apprechēdens vestimentozū eius gutturi pxi-
ma: videntibus omnibus suffocabat eum dicens. Per-
dite. reprobe gratie dei et misericordie ei? indigne: qua
re voluisti ad modicū gloriari: et interitū perire. Quid
tibi proderit aurum? Quid argētum? Nunquid libera-
bunt te de camino gehēne: dicit et alia multa. Qui mari-
tus dicit. Quid pateris mulier? Quid tibi videt? Aut
quid de me forte audire potuisti. Ego in nomine christi
catholicus permaneo. Nec aliquando amittere potero
quod teneo. Vbi heretici mendaciū sui conscij et detecti
fallaciam suam colorare minime potuerunt. Et quia su-
perius de violentia immanitatis eozum breuiter dixi-
mus. Hanc plurimi meruentes: alij se in speluncis. alij
in desertis locis viri vel femine nullo sibi conscio sese
claudebant: et ibi nulla succurrente sustentatione cibo-
rum fame vel frigore victi: contriti et contrubulati spi-
ritū exalabant: inter hec afflictionis incommoda: inuol-
late secum fidel securitatem portantes.

S. xi. Ea tempestate facta est in-

credibilis fames: et cepit africam totam vna depopula-
tione vastare. Nullus tunc affuit ymber: lurida remāse-
rat terre facies omnis: qz nec boues suberant. nec castra
visq; oīno remanserāt. Sed et rusticorū manus alia inte-
rierat: et subinde que forte superat iam sepulturā quere-
bat. Alij diffusi p campos. Alij secreta silue petebāt: an-
tiquas radices herbarū vel qui squilla aliqua requiren-
tes. Nonnulli cū domos niterent ingredi: in ipso limine
corruētes: cateruatim fame debellante cadebant. Stra-
te nō vel semite cadaueribus replete: exaltantū ferore
mortuoz gradientes: viuos ex omni parte necabāt. Nec
deceant quotidie vbiq; expirantū funera: et nō erat vir-
tus que miserationis impenderet sepulturā. Neq; effi-
sufficiebant ad sepeliendum viui fame domināte: et ipsi
post paululum morturi. Urgebat infelix multitudo ad
ipsam vrbe cartbaginis congregari. Et dū adhuc ca-
teruatim illic animata cadauera fluerent vbi rex infe-
rendarum mortū vidit strages: pelli vrbe omnes illico
iubet: ne contagio deficientū cōe pararet etiā exanimi
sepulcrū. Tandē iste pessimus tyrann? bonocius
iudicio dei percussus: scates et mib? miserabiliter expira-
uit. Post quem gūberamū dus annis et regnat. Et hic
eugenium epm ab exilio reuocat.

S. xi. Sed ante regnū illius pesti

mi bonorū de quo dictum est: apud vrbē romanā occiso
valentiniano impatore tertio hui' nois a transtibula mi-
lite quodā ethy' qui iussu ipsius valentiniani fuerat inter-
fectus et inuidia timēs ipe valentinian' ne forte ethy'
sibi auferret imperiū cū esset bellicosissim' et multis vi-
ctorijs famosus. quidā nobilis maxim' noie rome inua-
sit imperiū: in quo nō cōpletis duob' mēsisbus a roma-
nis occisus est. Et hic maxim' vt sibi affirmaret impiū.
Eudoxiam valentiniani relicta vi rapuit: eāq' renitente
in simonio iūxit. Que tyrāni indignata nuptijs: nunciū
ad gensericiū regem vñadalorū in affricam misit rogans
vt ad italiā et ad ipsam vrbē cū exercitu veniens: ipsas a
maximi tyrāni prāte eriperet. Quo nō scio letat' gengeri-
cus cū validissimo suozū exercitu nauigio in italiā tran-
sijt. Quo tpe aduoc Leo papa rome pōtificatū tenebat.
Percussis itaq' romanis tam terribili nūcio cum despe-
rarēt aduenientibus barbaris posse bello obuiare: potis-
sime cū quidā ex nobilibus gengerico fauerent relicta v-
be p' circūstantes montes et siluas se occultauerūt. Gē-
sericus nō adueniens et vrbē offiū presidio vacuā repe-
rens: introiuit. Sed almi pontificis q' regē ita linuerat
vt cū oia ei' essent tradita prāti: ab igne et cede et suppli-
cijs abstinent. Quatuordecim igit' dieb' secura et libe-
ra seruatione omnib' opib' suis roma spoliata est atq'
vacuata. Quicūq' captiuoz mīlita put cūctos erate v-
arte vel forma ei placuerūt: cū eudoxia que tantoz ma-
lorum causa fuit cartbaginem ducta sunt. Capta aut' ro-
ma a gengerico rege vñadalorum fuit anno xliij. postq'
ipsam alaricus rex gotthoz cepit et p'datus est: a cōditio-
ne nō sua annis mille ducētis et octo euolutis. Barba-
ri aut' vrbē relicta p' campāniā sese effundētes velut tur-
bo cicta diripiunt: a quib' et capua nobilissima ciuitatū
ad solā vrbē deducta est. Sola neapolitana ciuitas illuz
furore atq' insatiabilem auariciā mētiū firmitate ac ci-
uisi robore munita euasit. At nō gengericus postq' dicit'
est italie opibus ad affricā regressus. valentinianū impa-
toris filiam quā fecit cū matre adduxerat: filio suo trasi-
mūdo matrimonio copulauit. Ex qua postea hylde-
ric' natus est: qui quarto loco p'cessu t'pis a gengerico vñan-
dalis in affrica impauit. Romani aut' ex quo gengerici
fines italie excessisse cognouerāt: erinante et velut mo-
ribunde oues: reipublice auctū quendā pficiūt cum quo
etiā marciannus impator sedus cōposuit. Qui aut' an-
tis quartus in italiā impauit. Quo imperante visigoti
cum suo rege tozismūdo q' galliarū maximā prem occu-
pauerat: transiēssis p'reneis montibus: byspanias inua-
dunt: multasq' ciuitates diripiūt atq' direptas expoli-
ant: omniū spolijs ad p'p'ia reuertunt. P'resi aut' ar-
riana qua infecti fuerat: vt dictū est. s. p'fati vñadali cū
principib' suis pullulante: etiā intra gallias ad destru-
ctionē eius: vt referūt sigisbertus. Vincen. et Joban. de
col. tale miraculū est ostēsum. Nā nanatensi vrbē ab bu-
nozi obfidiōne liberata p' diuinū auxiliū: cū c'pus p' gra-
tiarū actione missam p'p'o celebraret: respiciēs sursum:
vidit desup altare quasi de camera templi cadere equali-
ter tres guttas equalis magnitudinis cristallo clorio-
res: que simul desuētes et in vñū cōfice: quasi vñā gem-
mā pulcherrimā effecerūt. Quā cum in medio crucis au-
rea et gēmate posuissent: alle gēme ceciderūt. Deozsum
nō postea infirmis dabat sanitatē. Ad orantib' nō ima-
gine sanere crucis augebat deuotionē: q' p'is et mūdus
clara imp'is nō et immūdis obscura videbat. Eo igitur
p'ligio dñs q' errantes corrigit cunctis declarauit: non
forte filium minorem patre: et spiritū sanctū vtroq' infe-
riorem: vt garricū pfidi arriani: sed vñū deum in tribus
p'sonis vnus et equalis esse substantie: nec debere ab in-
dignis de diuinitate tractari.

Roma in
uaditur a
gengerico
rege vñan-
dalorum.

Diracu-
li ad de-
structōes
heret' ar-
rianorū.

De doctoribus sciētia et sanctitate preclaris qui etiā
plura opera scripserūt tpe prefatoz imperatorum hui'
tituli florentibus.

Capitulum xi.

Louit tēporibus Leonis

f impatoris. et leonis primi pape. beatus p'sper
vir eruditissimus. regionis agranie: et prefati
leonis pape notarius. De hoc genadius in libro virozi
illustri sic ait. Pro sper agranie regionis sermōe scho-
lasticus: et assertionib' neruosus multa composuisse dē.
in quib' ego cronica noie ei' intitulata legi: cōtinētia a
primi bois cōditione iuxta diuinā scripturā fidem
v'sq' ab obitu valentiniani et captiuitatē vrbis rome fa-
ctam a gengerico rege vñadalorū: et t'ps leonis hui' im-
peratoris quo et defunctus est. Legi et libzū eius aduer-
sus opuscula cassiani q' ecclia dei salutaria pbat: illa tñ
prosper infamat velut noctua. Re enim vera. Cassiani et
prosperi de g'ra dei et libero arbitrio sentētie in aliq'bus
vident cōtrarie. Ep'le leonis pape aduersus eutychē de
vera xpi incarnatione ad diuersos date ab ipso dictate
credidit. In decretis tñ opuscula p'speri viri religiosi-
simi approbata sunt. disti. xv. sancta romana. Scripsit
inter cetera duos libros: quoz vn' intitulat' sniari seu
epigramaton. Qui liber partim est p'soficius: partim
mericus qui in quibsdam locis a magist'is gram-
maticalium legitur in scholis. Alter liber eius ad iulianuz
intitulatur de vita contemplatiua. p'ueniens tres libros.
Et vterq' compēditose ex dictis Augustini est tractus.
Ex his hic pauca inferuntur.

S. i. Ex libro sentētiarū versus

Quicūq' alium molitur ledere primum.
Ipsum se iaculo percutiet proprio.
Nāture quisquis proprium non spernis honorem.
In quocūq' boninum que tua nocēs ama.
Sic tamen vt prauos vitent concordia mores.
Nullaq' sint pacis federa cum vicij.
Eternus vere solus deus est omnium creator.
Vita in se viuens permanet esse quod est.
Virtus p'teritis prior alterioz futuris.
Nil recipit varium: nil habet occiduum.
Vultu diu summi differt patientia regis.
Suspendens equis pondera iudicij.
Gerbere nonnunq' corda paterno.
Et curat medicus vulnera vulneribus.
Lans vera in dominum depromitur ore precantis.
Et que voce si uunt: intima cordis habent.
Non p'dest cuiq' solis bona dicere verbis.
Pi pia mens habeat qd bene lingua sonat.
Nam fari recte miserū est et viuere praua
Dannat vota malū regula iusticie.
Est et in hac vita multis requies data sanctis.
Quoz animos mundus non tenet occiduis.
Quos desiderijs nullis peritura fatigant.
Et quibus omne bonum est xps et omnis bonoz.
Celestem ad patriam p'p'o redimēte vocatus.
Vitam labentis temporis ho spes agit.
Dumq' ad p'missam requiem: per non sua tendit.
Mundane patitur multa pericula vie.
Que nunc obfessa aduersis nunc plena secundis.
Aut frangit trepidos: obligat aut dubios.
Inter quos laqueos currentem ad gaudia vera
Non capiet insidijs cui via ch'altus erit.
Dēs nullos poterit carnis compescere motus.
Nisi fuerit ch'alti semper amare potens.
Hac desiderij deus est pietate colendus.
Iusticie vt merces tota sit ipse deus.
Culpare in quoq' que non sunt nota malignum.
Est p'fatum si que cognita sunt bona sunt.

Non pateant faciles seuis rumorib' aures.
Que nescire iuuat credere non libeat.
Non satis est dñi p'cepta euoluere lingua.
Is meminit legis qui ractor est operis.
Scrutari legem possunt vtrāq' quieti.
Si mūdū a strepitu libera corda iacent.
Doctrinē dñi penetrabilia in tempore isto.
Ad plenum nulli peruia sunt homini.
Semp' em' supest sanctis quo crescere possint.
Et perfectozū gloria principium.
Vrbis in sanctis pulchra est cōcordia pacis.
Impia pars mundi parti est infesta p'iorum.
Semp' erunt qd erant eterna gaudia vite.
Gaudendi qñ causa erit ipse deus.
Nec varios pariet motus diuersa voluntas.
Annum erit in cunctis lumen et vnus amor.
Inq' bonis summis posita experientia felix.
Nec vlet angere nec metuet minui.
Qui se peccatis gaudet feliciter vti.
Infelix nimis est p'speritate sua.
Nullus em' est insonis sola formidine pene.
Qui sanctū et iustum non amat imperium.
Lūta bonis p'sunt quo et mors ipsa beatos
Efficat: vt sumant premia principium.
Dens ille si nūq' violato in corpore perdit
Inuitam carnis vulnera non maculant.
Nec crimen facti recipit inuita voluntas.
Non seruile grauat libera corda iugum.
Solus peccator seruit malo: qui licet amplo
Aratur regno: sed miser est famulus.
Cum mens carnali nimum dominante tyranno.
Tot seruile sceptris dedita quoz vicij.
Sēre volens in qua sis rerum parte locandus.
Diserte quid timeas quid ve sit quod amas.
Nam cuncti gemino nascuntur fomite moris.
Respondentq' suis germina principijs.
En miris operum signis ostenditur actor.
Actozemq' suum condita queq' canunt.
Quod iuuat in longum causas producere morbi.
Lur dubium exspectat cras hodierna salus.
Scimus correctis veniam non esse negandam.
Sed nulli nostrum est vltima nota dies.
Quando peccat i merito manat ira potentis.
Omnia concludens artat vbiq' reum.
Cūm profugium tutum est deus ipse timenti.
A quo discedens redeat ne pereat.
Virginitas intacta corpore habetur.
Virginitas anime intemerata fides.
Ecce volens gaudere optans: scire abdita querens.
At te non teneat vltima summa pete.
Cum pia mens in laude dei supata laboras.
Gaude q' tantā te bene vincit opus.
Quere bonū sine fine bono et p'siste reperto.
Quere non habeat talia vota modū
Nam qui se nullo iam munere credit egere.
Crescere non cupiens perdit adepta tepens.
Exulta agnosceus te verbi in carne renatum.
Cuius si pars es pars tua ch'altus erit.
Promissum ad regnum se tibi fecit iter.
Ille deus rerum celi terreq' creator.
De propter sacra virgine natus homo.
Flagris dozsa. alapis maxillas. ora saluiss.
P'rebuit: et figi se cruce non renuit.
De gessit moriens: me victa morte resurgens.
Et secum ad patrem me super astra tulit.
Quid nam igitur tanta prospere tolerare recusem.
Aut quid erit quod me separet a domino.
Ignem adhibe. rimare manu mea viscera terroz.
Effugient penas membra soluta tuas.

Lacere si ceco claudar: nectarq' catenis.
Liber in excessu mentis adibo deum.
Si microne paret ceruicem abscondere lictor.
Impaudum inueniet mors cita vita breuis.
Non metuo exilium mūdus domus omnibus vna.
Sperno famē: domini sit mihi sermo cibus.
Nec mirabor opes: nullos sectabor honores.
Nec tamē ista mihi de me fiducia surgit.
Tu das xpe loqui tuq' pati tribuas. Nec ille.

S. ij. Sententie prosperi in pro-

lis. Sic diligendi sunt homines vt eorum non diligant
errores: quia aliud est amare quod facti sunt: aliud est
odire quod faciunt. Nulla dei opa a misericordia vacāt
qñ hoi et indulgētia cōsult et flagello. Qui deū colit: vt
aliud q' ipsum promereat: nō deū colit: sed id quod asse-
qui cōcupiscit. Non est putanda mala mors: quā vita bo-
na p'cesserit. Vterius cogitatur de' q' dicit' et veri' est q'
cogitat'. Non parua aut' noticie p's est: si ante p' possim
scire qd sit: possimus scire qd nō sit. Bone sunt in scri-
pturis sanctis profunditates mysteriozū: que ob hoc
reguntur ne vilescāt. Ob hoc querunt vt exerceant. Ob
hoc aperiantur vt pascāt. Non est differenda ad eum cō-
uersio. Qui enim penitentis agentis indulgentiam pro-
misit: diem crastinū non spondit. Omnia que timent
rationabiliter declinant. Deus autem sic timendus est
vt ab ipso ad ipm confugiatur. De conse. dist. ij. Aug'. in
lib. sententiā prosperi. Hoc est qd dicimus qd modis
omnibus approbare contendimus: sacrificium ecclesie
duobus confici duob' p'stare: vñabili elementoz specie:
et vñabili dñi nri iesu xpi carnez sanguine. sacro et re sa-
cramenti. i. corpore xpi sicut persona xpi constat et cōfici-
tur ex deo et homine: cū ipse xps sit verus deus et verus
homo. Idem in li. sententiā p'speri. disti. ea. Semel
immolatus est xps in semetipso: et tamē quotidie immo-
latur in sacro: scz representatiue qd ita intelligendū est
ait prosper. quia in manifestatione sui corporis et distin-
ctione suozū membrorū omniū. verus deus et verus hō
semel tñ in cruce pependit. offerens patri sc'psum bo-
fiam viuam. passibilem. i. ortalem. viuorū atq' mortuo-
rum redemptionis efficacem. Eozū scz quos altitudo
diuini consilij redimendos iudicauit. p'feciuit. p'desti-
nauit: vocauit modis atq' tēporibus quibus id fieri cō-
gruebat. hec ibi. Prosper in lib. de vita contemplatiua.
Et habetur. xij. q. j. Expedi facultates ecclesie posside-
ri: et proprias perfectionis amore cōtēni. Non em' pro-
prie sunt sed cōmunes ecclesie facultates. Et ideo quis
quis omnibus que habuerit dimissis aut veditis sit rei
sue contemptor: cum p'positus factus fuerit ecclesie:
omniū que habet ecclesia efficitur dispensator. Deniq'
sanctus Paulinus ingentia p'edia que fuerunt sua ven-
dita pauperibus erogauit: sed cum factus esset episcop'
non cōtēpsit ecclesie facultates: sed fidelissime dispen-
sauit. Quo facto satis ostendit et p'p'ia debere propter
perfectionem cōtēni: et sine impedimento p'fectionis
posse ecclesie facultates que sunt p'fecto cōmunes possi-
dere. Quid sanctus hylarius fecit? Nonne ipse omnia
sua aut parentibus reliquit: aut vendita pauperib' ero-
gauit. Is tamē cum merito sue perfectionis fieret are-
latensis episcopus: que illa tunc habebat ecclesia: nō so-
lum possedit: sed etiam acceptis fidelium numerosis be-
reditatibus ampliauit. Itaq' homines tam secularium
q' diuinarum litterarum sine ambiguitate doctissimi: si
scirent res ecclesie debere cōtēni nunq' debuerant re-
cipere qui omnia reliquerant. hec ibi. Idem in eodem.
Et de peni. disti. i. Porro illi quozū peccata humanam
noticiam latent non ab ipsis confessa nec ab alijs publi-
cata si ea confiteri vel emendare noluerint deum quem
habet testē ipm sunt habituri vlt orē. Et quid eis p'dest

humana iudiciū vitare: cum si in malo pmanerint: ituri sunt in eternū deo retribuente suppliciiū. Idem de prela- tis. Illi qui vbi dispensatio cōmissa est si sancte viuūt: et tamen pūte viuentes arguere aut erubescit aut metuit: cū omnibus qui eo tacete perierit perit. Et qd ei prode- rit nō pūtri suo: qd pūtiū est alieno. Dēntior si nō p ezechielem hoc dñs loquit dices. Speculatorem dedi- te domui israel etc. Pastores dñi volumus: nō tamē esse contendim? Officiū nri vitam? laborē: appetim? digni- tatem. Qui peccātes diuites vel potētes cōspicim? non solum nō arguimus sed etiam veneramur: ne nobis aut munera solita offēsi non dirigant aut obsequia deside- rata subtrahant. Itaqz imperitū mee aut finis recorda- tus ingemuit: et voluit epatus sarcina mei deposita elōga- ri fugies: et manere in solitudine: et ibi expectare deū qui me saluū faceret a pusillanimitate spūs et tempestate.

S. iij. Idem prosper in libro de vita contemplatiua: de charitate et ordine diligendi sic ait. Ergo si charitatem deo exhibeamus et proximo: fa- cile peccato resistimus bonis operibus abundamus: se- culi blandimenta contēnimus: et omnia que difficilia sunt humane fragilitati vel aspera: cum dilectione per- ficimus: si tamen deum charitate perfecta q nobis ex il- lo est: ex toto corde. ex tota anima. et ex omnibus virib? diligamus. Et ea em parte quis peccat: ex qua min? di- ligat deum. Qd si ex toto corde diligamus: nihil erit in nobis vnde peccati desiderijs seruiam? Et quid est deū diligere: nisi illi occupari animo: concipere fruende vi- sionis eius affectum: peccati odium: mundi fastidiū. Di- ligere etiam proximū quem in se censuit diligendus: in ipso amore seruare legitimi modum: nec peruertere of- fectum ordinem statuti. Proximos autē diligimus sicut nos: si nō ppter aliquas vtilitates nostras: nō p- pter sperata beneficia vel accepta: nō ppter affinitates vel consanguinitates: sed ppter hoc tñ q sunt nature ho- stre picipes diligamus. Proinde sicut nos proximos nostros diligimus oēs: quādo eos ad bonos mores et ad vitam eternam cōsequendā sicut nobis eorum salutē cōsulimus: qñ nos in cōmptis et periculis cogitamus et sicut nobis subueniri optaremus: ita eis subuenim? aut si facultas defuerit voluntatem subueniendi retine- mus. Corp? autem nostrū q ps nostrū est ad hoc nobis diligendū est vt saluti ei? et fragilitati natural? cōsulam? et agam? quaten? spiritui ordinate subiectū: ad eternam salutē accepta immortalitate et incorruptiōe pueniat. Or- dinem diligēdi illi puerit: cū tñ dicat. Lātē. pmo ordi- nant in me charitate scz deus. Nec modū diligendi cu- stodit: qui aut mundū q cōtēnendus est diligunt: aut corpora sua minus diligēda plus diligunt: aut pñmos nō sicut seipso: aut deū plusq seipso fortasse non dili- gunt. Illi nō plusq se diligūt deū: qui p eius amore sue ad tēpus salutē non parūt: seipso tribulationib? et pe- riculis tradit. Mutari facultatib? pñijs patrie sue ex- torres fieri parētibus viorib? et filiis renūciare parati sunt: et vt totū dicā ipsam mortē corporis non solum nō refugit: sed eam libenter excipiunt: ambientes a cor- poris sui vita mag? q a deo vita vite sue discedere. Nec est vera et pfecta charitas quā apls excellentiorem vā nominat. Sicut em sine via null? puenit quo tendit: ita sine charitate que dicta est via nō ambulare possunt ho- mines sz errare. hec ille. de peni. dñs. circa principium. Idē in eodē. Tractatio qñtionū et si non instruit inueni- entes qd querit animū: exercet tñ qñtis ingenti. Sci- entia sicut dono charitatis inflat: ita si ei charitas ad- miscet edificat. Idē specialiter doctor eccl?astic? ela- borat: qd fiat qui eū audiat sanis disputationibus melio- res. Lachrymas quas vult a suis auditorib? fundi: ipse primitus fundat: et sic eos sui cōpunctiōe cordis accēdat.

Tam simplex et aptus etiam si minus latinus tñ disci- plinatus et grauis debet esse sermo pontificis: vt ab in- telligētia sua nullos quis imperitos excludat: sed in omniū audientū pectus cū quadā delectatione descen- dat. Sunt qui nō rationē dictor sed dignitatē dicentū praua examinatione discutunt. Et magis quis dicat q quid dicant attendat: cum veritas vnde cūqz claruerit: nō humano ingenio: sed deo deputada sit. Ita peccatis dissimilia sunt adhibenda remedia sicut ex dissimilibus causis veniūt ipsa peccata. Argue aut apls obsecra. in- crepa in omni patientia et doctrina. Argue coequales. Obsecra seniores. Increpa iuniores. In omni patientia et doctrina: quia leniter castigatus exhibet castigati re- uerentiam: asperitate autē nimia increpationis offē- sus: nec increpationem recipit nec salutem: quāmo ta- les mole tristitie grauari succubunt: et sanctorū oim vul- tus per quos possunt restitui deo refugit: aut certe ad oēm peccandi impudētiā exacerbati pñliunt. tam diu quis peccata sua q nosse et desistere debet ignorat: tā diu aliena cōsiderat. Ea q nolum? obseruare: non impossibi- litas facit dura: sz volūtas in vsum veniant et neminem turbāt. Ille sunt nobis ambiēde diuitie: q nos ozare pñt pariter et minire: quas nec acq̄rere inuiti possumus nec perdere. hec sunt diuitie virtutum facultates pau- perum. Boni temporalis amissio fit iusti exercitium. et iniusti supplicium. quia et iustus celestis desiderio cap? omnia temporalia siue habeat. siue amittat. omnino nō sentit: et iniquus qd cum delectatione habuerit sine do- lore non perdit. O factus inauditum suam iugo chasti- contempto. ferreum cupiditatis imperium voluntaria mentium inclinatione suscipimus: et abiectione domini no- stri leui onere quod subiectos non onerat sed honorat. non deprimat sed subleuat. plumbeum pondus nostris ceruicib? aggrauam? qd citius deponi pōt q ferri.

S. iij. De vicijs varijs idem in eodem. Sicut virtus animam sibi veraciter inherentes si fuerit vera iustificat: ita simulata condemnat. Dupli- terqz rea est aia. et si bonū nō faciat vñ spūaliter viuat: et appetat similitudines boni sub qua male viuat et lateat. Superbus vult se pstantē credit. Prodig? liberale. Aua- rus indigēte. Temerari? fortē. Inhumanius parcum. Bulosus humanū. Ignauus quietū. Timidus cautum. Impudentia fiducia sibi nomen ascribit. Proacacitas li- bertatis appellationē obtendit. Eloquētiā vbofatis fin- git. et curiositatis malum sub spūalis studij colore delite- scit. Inuidus alienū bonum suū facit inuidendo suppli- ciū. Tātos inuidus habet iusta pena tortores: quot in- uidiosus. i. cui habet inuidia laudatores. Quosdam pu- dicos aut tēperatio corporū facit: aut timor supplicij tē- poralis ab impudicitie actione suspēdit: aut occasio ne- gata destruit. Sed licet necessitate non voluntate pudī- ci sint: tamē et pñmi. et si beneficio nature gratias deo agunt. secūdi et tertij si pudice viuere conuenerint in vir- tutem de necessitate proficiūt: et paulatim ipsius pudī- citie delectatione crescēte pudici veraciter fiūt. De si- gnis manifeste superbie idem in eodem. In quibusdam tam manifeste superbia regnat: vt nec dignet se occul- tare: nec valeat: quoz etiā ipse habitus et incessus: cer- uix erecta: facies torua: truces oculi: sermo terribilis: nudam superbiā clamāt. bi quos mētis superbe tēdabes purulenta corrupt seniorum suoz non obseruat prece- pta: sed iudicant de suis negligētijs obiurgati: aut re- bellant insolenter: aut murmurāt: de loco superiori di- sceptant: preferri etiā se melioribus affectant impudē- ter. Simplicitatē spiritualiū fratru irrideret exagitāt. sentētiās suas procaciter faciunt. obsequia delata fasti- diunt. negata pertinaciter querunt. habent in intentio- ne pertinaciam. in corde duritiā. in sermone inuentione

iactantiā. In humilitate fallaces. In iocatione morda- daces. In odio pertinaces. Ad opus bonū pigri: ad cō- munionem seri. Ad obsequiū duri. Ad exequendum qd nesciūt prompti. Ad fraterna obsequia inhumani. Te- merarij in audiendo: presumptuosi in docendo. Effera- ti deformiter in cachinno. Ingrati bñficijs. Inflat ob- sequijs. Impertiosi subiectis. Inuidi sancte viuentium merita sua faciunt inuidendo peccata: et quicqd boni fie- ri vel dici a sanctis audierint: aut omnino non credunt: aut in malum male interpretando conuertūt. Et omne ma- lum quod de illis mendax fama iactauerit: statim tanq si ipsi viderint credunt: ac feraliter eis qui illud nō verū esse probauerint peraducunt. Omnia suis emulis fingūt. Eorum pfectu deficiunt. Inimicitijs gratulatis ardent. Deprehendi pectoris sui maliciā timent: semper amari nunq certi. amici diaboli. inimici sui. Omnibus dolosi. Ad gaudenda anrij. Ad plangenda leti. vtrobiqz pueri. Inter amicos discordias seminant. Opinionem bono- rum mendacijs decolorant. velut amici in obsequio. bo- stes in animo. continētes in verbo. turpes in facto. Cō- siderate obsecro quomō iudos punituri sunt mala sua quos etiam bona pñiunt aliena: vbi poterūt fieri boni q sunt in bono mali: aut qsi malis bñ vsuri sunt: q male bonis vñ non deficiunt. Quātas aut idem. id est. vana gloria est inflata quedā circa delectationes varias ani- mi languentis affectio. potēdi bonoz auida simul et nescia. Dorbo excellentie inanis afflata Lana. morbi da turbulenta. Animorum leuium domina. Vale fun- datis omnibus blanda repugnantibus sumea. capiedis seductoria. captis inuicta. Nec vanos homines afflat? sui vento circumfert. qui se de operibus quozum sibi con- scij non sunt turpiter iactant. Ab omnibus se predicari affectant. salutationibus occurrentium gaudent. Adula- tionibus suis feruent. Voluptatibus suis parent. Ge- stiant docere quod nesciunt. credi de se sublimia volunt. Delectabilia grauib? anteponunt. In promissione ve- loces. In exhibitione mendaces. In vbo graues. vbiq fallaces. Leti ad prospera. Fragiles ad aduersa. Inflat ad obsequia. Anrij ad obprobria. hec ille.

S. v. Petronius episcopus fuit bononiensis. de nobili pspia ortus et vir eruditissim? . Idē fuit tpe theodosij iunior? et celestini pape. Quāmis- sus de constantinopoli ad italiam vt dicitur in legenda ei? cā extirpāde heresis q infecerat pres illas. bononiā applicans sua doctrinā et moribus populo gratiosus. multos ad veritatē fidei et recte conuersationis addu- xit. Lum autē vacare ecclesia bononiēsi circa creationē futuri pontificis foret varia affectio: demū missus fuit petronius ipse ad celestinū papam vt de pastore eorum ipse pvideret celestinus. Liqz romani adueniēs papā ipse pvideret celestinus. exponēs populi cōmissionē. et no- uisitatē celestinus. vt in episcopū bono- te precedēt domin? ei reuelasset vt in episcopū bono- niensem cōsecraret: qui a bononiēsis pro hoc missus esset orator: papa ipsum instituit et ecclesie bononiēsi prefecit: qui sancte viuit et monachoz studiis exercita- tus ab adolescentia habitum et regulā beati basilij dic- tus suscepisse. Et scripisse putat vitas patrū monachorum egypti: vt dicit Hiero. in libro de viris illustrib?. Quēz dicit speculum ac normā professionis sue monachi am- plectunt de eo. Genadius nō sic ait. Legi sub ei? nomi- ne in ordinatione episcopi ratione et humilitate plenū tractatum: quod lingua elegantior ostendit non ipsius esse. sed vt quidam dicūt patris eius petronij eloquen- tissimi et eruditissimi in secularibus litteris viri. Nam prefectum pectoris se fuisse in ipso tractatu designat. Celestinus in speculo historiali libro. xxi. caplo. xxv. sic ait. De quodam libro petronij partim metrico. partim profaico hec moralia excerpta notauit. Quid faciunt le-

Quis scri-
psit vitas
patrum
egyptior

ges vbi sola pecunia regnat: aut vbi paupertas vincere nulla potest. Jam nunc iudiciū nihil est nisi publica mer- ces. Prosa. Tūci est paruo ere rem perditam recupe- rare: q in ambiguam litem descendere. Periculoso est alienis interessē secretis. Vanam facit mixturam cum sapientia forma. Ego sic semper et vbiqz vici. vt vltimā qz lucem: tanq non redituram consumē. Quid nō cō- mune est: qd natura optimum fecerit. Nescio quō bone- mentis est soror paupras. Nihil tam arduum est qd nō extorqueat improbitas. Aersus. Ad predam strepitumqz lucri suffragia vertit Venalis populus: venalis curia pñmū Ipsaqz maiestas auro corrupta iacebit. Quisquis habet nimos secura nauigat aura. Fortunamqz suo temperat arbitrio. Larmina componit declamat increpat omnes Et pagit causas fitqz catbone prior Parua loquor. quod vis nimos presentibus opta Euenit clausum possidet archa ionem O maxima rerū et merito pietas: boim mitissima virt? . Sunt et alia dicta.

S. vi. Eo tempore fuit Celesti- nus quidam vt refert Vincen. specu. histo. lib. xxi. caplo xxi. qui anteq pelagio concurreret in beresi. imo ado- lescens scripsit ad parentes suos de monasterio episto- lam in modum libelli in omnibus deuz desiderantibus necessariam. Morales siquidem in eis dictiones nihil vñ postmodum proditi: sed totum inctamētū tenuit. Fuit et iulianus episcopus campanus vir acris ingenij Julian? eps cāpa- nus in negocio in diuinis scripturis doctus. In greca et la- tina lingua scholasticus. Prius ergo q impietatem pe- lagij heretici defendere nissus scripsit aduersus sanctus Augustinum impugnatozem illius pelagij libros quat- tuor. Et iterum libros octo. Est et liber altercatiōis am- barum partium. Idē iulianus in elemosinis tempore famis et angustie indigentibus oibus proxogatis suis. multos nobilium miserationis specie: precipueqz reli- giosorum alliciens heresi sue sociauit. Scripsit eodez tempore Eutropius presbyter ad duas sorores ancil- las episcopo: que ob deuotionem pudicitie et amorem re- ligionis fuerant exheredate a parentibus epistolās in modum libellozū consolatorias eleganti et apto ser- mone duas: non solum ratione: sed et scripturarum diui- narum testimonijs munitas. Scripsit et tunc vigilius diacomus ex traditione patrum monachorum regulam que in cenobio ad profectum fratrum in conuentu legi- tur breuiatam: et aperto sermone totius monastice per- fectionis tenentem in se disciplinam. Scripsit vt tunc victorius massiliēsi. rhetor in genesi a principio libri vsq ad obitum abrahe patriarche. Et versib? edidit libros christianos quidem pio sensu: sed vtpote seculari litte- ratura occupatus homo et nullius magisterij in diuinis scripturis exercitatus: lenioris pōderis sentētiās figu- rauit. Floruit etiam tpe leonis vt ait hugo floriacēsi. Theodorus eps ciuitatis q a cyro quondā rege per sa- condita syria vocatur: qui ecclesiastica scripsit histoia a fine libozū eusebij sumens exordium: et pduxit vsq ad summū impatoris leonis tps.

S. vii. Tempore autem Iustinia ni imperatoris de quo in titulo sequenti dicemus. Flo- ruit Arator poeta: qui fuit romane ecclie subdiaconus: qui libros metricos duos de historia actuum aploz ele- gātē conscripsit. De quibus hic aliqua dicta ponuntur ad insinuandam insolentiā viri. Aersus. Ita sceleris iuda sui polluta cruce Ausa nephas compleuit. pñtor amens Deredē sceleris soluit sibi tēda noxē boiuit ipse sue

Julian? eps cāpa- nus

Eutropi? pbyter.

Vigilius diacomus

Victori? massiliēsi.

Theodo- rus eps.

Et ceteros perosus inter vtrūq; perit.
Turba phennem portatura cruce; dñm secuta fidelē
Speuit agros habitura polos.
Hec nāq; facultas fortior ē de pre magis cōgrere totū
Auri cesset amor; q̄ pectora semp adurit.
Quo capitur mortale gen? qua pullulat omie
De radice malum; cui? violenti? ardet ambitio
Ereſcēte mō stimulatq; rapinis addita lucra famem
Claudit obscuro sed nō sine lumine petrus.
Carere nec possunt tenebre caligine furna, ecclesie ce-
lare diem. Quē dicit honorare domini cōfessus amor.
De nomine petre nomen petrus habens, eterna voca-
bula portat. Fundamenta gerens nūq; passura ruina.
Corporis somnus erat huic; sed vigilabat in illo que ne-
scit dormire fides. Hec cantica clamant. Dormio corde
vigil. Duple paulē rapax dedit hoc benedictio iacob.
Nomen habere tibi, quā tam remanebit in ore quod
non in ore trahas. postq; solertia grata. Lēssit; et inui-
ctas in dogmate vincis arbenas. O male parca quies.
O semp dedita somno pectora nuda bono. quantis pa-
tet ille ruinis. Quem nō sola tenet nescit vigilare peri-
clo; qui patitur dormire deo. O dilecta manus que xpi
militat armis. O summo plebs nata deo mirissima soz
est penarum quas vix gerunt. regniq; facultas perpe-
tuo pro rege pari. Sicut i illo tempore pūstianus gram-
maticus summus: cuius libri in grammatica vbiq; pa-
tent. Minus est illa sententia in maiori volumine. Nihil
in humanis adiunctionibus ex omni parte perfectum
esse credo. Et ut dicit sigisbert? Patet eos errare q̄ di-
cunt cū fuisse tēpore iuliani impatoris apostate. Scri-
psit em̄ malus volumen de pūb? oratōis. non Iuliano
apostate qui fuit ante p lōgū tps: sed Iuliano pūstī ac
patrio: sicut legitur in ipso libri titulo. Descripsit et vo-
lumē minus de cōstructione. Et aliud de accidentibus: et
hec omnia de grammatica. Erat etiā liber pūstianus de na-
turalibus questionib? ad regem persarum.

§. viij. Circa tempus quoq; ge-

lasi pape claruit beatus fulgentius in africa eps ruspē-
sis. sanctitate conspicuus, sapientia et doctrina glorio-
sus. hic natus est ex fulgentio patre, et mariana ma-
tre de nobili genere cartaginensiu senatorum: fm vin-
centiu spe. bñto. ex gestis eius. Quem pūmo mater sua
erudiri fecit grec, litteris et nihilominus latinis. Adul-
tus factus est procurator. Euz autem legisset expositio-
nem beati augustini de psal. xxxvij cepit velle monachū
fieri et pfitari. Porrens est inquit dare facultatē q̄ volē-
ti tribuit voluntatem. Factus est ergo monachus a bea-
to sancto episcopo. Qui pro fide relegatus ab honorico
arriano: in loco suo monasteriū sibi construxit. Quo au-
dito cucurrit mater ad eū clamans ad faustum. Redde
mibi filium meum. Ille autē contumelias eius irridēs
nec saltem videndi filium licentiam dedit. Postea ful-
gentius de nimia abstinentia obsessus est impetigine:
qui pro hoc se culpantibus aiebat. Infirmitas autem
illi qui quoridie cibis lautiōibus saginatur. Iterum
expulso inde fausto accepta licentia petijt vicinū mona-
steriū: vbi felix perat paucis s simplicib? frīb?: a quo sta-
tim coactus ē abbat? locū tenere. Et qz se dilexerat ab
adolescētia: alter assumpsit nomē alteri? Trābūt post-
ea bi duo a quodā p̄bytero arriano felice noie faculta-
tib? locuplere. Dūq; fulgētium sc̄m nberarēt: ait felix.
Porcite q̄to fratri fulgentio: q̄ nō pōt tormēta sufferre.
Cōuertat in me crudelitas vestra. Tādē p̄byter illos
decaluatos et vestib? ablat? nudos et inanes a domo sua
piceit. Eūq; multi dicerēt fulgētio vt grīmōiā faceret
de p̄ bñto q̄ eos cederat. Rēdit. Nō licet in b̄ seculo qre-
re vindictā xp̄iano. Mōit dñs quō seruorū suorum de-
fendat iniuriā. Post hoc ad monasteriū suū reuersus ē.

Et iterū accessit ad aliud monasteriū vbi nomen abba-
tis imposuit. Ibi duo senes p̄byteri abbat? officio
fungebantur: quibus se subiciens fulgentius scripto-
ris arte laudabiliter vtebatur: et palmarū folijs flabel-
los laudabiliter contexebat. Lm̄ operi etiā cum eēt ab-
bas in suo monasterio vacabat. sed coact? est p̄ faustum
ep̄m ad p̄p̄tū redire locū. Factus autē postea ep̄s ruspē-
sis p̄ius ppositum tā in veste q̄ in cibo retinuit cōten-
tus vna vilissima tunica tam in estate q̄ in hyeme. Ora-
rio sicut omnes ep̄i non vtebatur. Pellicinā angulū ge-
stabat. Caligas in tpe hyemis. calliculis estatis tēpore
simpliciter vtebatur. Intra monasteriū soles interdū
accipiebat. Sepe nudis pedib? ambulabat. Casula p̄e-
ciosam vel p̄ciosi coloris nec ipse habuit: nec mona-
chos permittit habere. Subtus casulam nigello vel la-
ctinio pallio circūdatus inestit. Scapulis nudis nūq;
a nobis visus est. Nec deposito angulo somnum petijt.
In tunica dormiebat. In ea sacrificabat. Et in tempo-
re sacrificij mutanda potius corda q̄ vestimenta dice-
bat. Larnes cuiuslibet generis nūq; comedit: sed sim-
pliciter oler a typhas et oua. Quādū iuuenis fuit sine
oleo: postq; senuit oleo superfuso: ne caliga oculorum
lectionis impediret officij. A vino sp̄ abstiniuit sanus.
Quod cum propter infirmitatem biberet. sic obzuebat
aqua vt vinum vix saperet. Semper autem fratres vz-
gebat ad vigilias. Post hoc missus est in exilium apud
sardinia. l. et amplius ep̄i cum eo cartena ligabatur exi-
lij. Quorum omnium ipse lingua et ingenium erat. Et si
cut beatus aurelius cartaginensis ep̄s inter sua p̄ui-
legia meruit. vt litteras in concilio africano dādas ipse
solus scriberet. similiter et iste vt litteras exilio dirigen-
das solus ipse daret. Inuitatus est cartaginē a tra-
simundo rege arriano. cui idē rex plena perfidia scripsit
aliqua. quibus ille capitulatim respondit. Fecit ad eum
tres libellos quibus pinta arriani ep̄s respondere vo-
luit magis q̄ valuit. Contra quem postea fulgent? sub-
scripsit librum. quem titulatim aduersus pintam. Vira-
bilia facere nūq; delectatus hāc grām sibi dari nūq;
desiderauit. Cum autem secundo mitteretur in exilium
predixit militeo viro religioso dolenti de eius recessu q̄
cito reuenteretur. Et addidit. hoc quoq; secretū sit apud
te. quod me nimia charitas indicare compellit. Dicebat
enim. Virabilia non conferunt homini iusticiā: sed bo-
minum noticiā: que magis fugienda est q̄ querenda.
Quisquis enim fuerit boibus notus nisi fuerit iustus ad
eterna pueniet supplicia p̄deminatus. Iust? aut in ope-
ctu dei: et si hominibus fuerit incognitus: beata sancto-
rum gaudia percipiet coronatus.

§. ix. De monitis eius in vita

religiosa idem Fulgētius dicebat. Et monach? latorū-
bus forte cibus vtebatur interdū necessitas cogit. Et autē
cupiat in quibuscūq; exiguis rebus iuris proprii domi-
nium vendicare superbe volūtatis et auare cupiditatis
euidens testimoniū est. Idem de substantia communi
quisquis aliqd plus accipit. cōmuniū sit debitor: quorū
est illa substantia: debitorē nō sola iunat humilitas. Idē
Aeri monachi sunt: qui iustificat? volūtātibus suis pa-
rati sunt nihil velle nihil nolle: sed abbat? tūmodo cō-
silia vel p̄cepta seruare. Et quis autem p̄sumpsisset
plusq; acciperet petere: negabat continuo etiam si me-
reretur accipere dicens. Monachum his que accepit
debere esse cōtentum. Sine suo autē consilio nec suum
p̄positū sinebat aliquid agere. Laborantes fratres et
opera carnalia exercebāt indefessis viribus: lectiōisq;
studium nō habētes minus diligebat: nec bonoze maxi-
mo dignos iudicabat. Amator autē scientie spūalis: etiā
si virtute corporis esset destitutus: ab eo peculiariter
amabatur. Amabat quando corā fratribus disputabat.

Flabel-
los con-
texebat
fulgen-
tius

Et quis ei questiones acerrimas pponeret in quib? la-
borabat. Liebatq; oibus fratribus passim etiam simpli-
cib? natura vñ vellent interrogare: nec p̄uif q̄ sibi satis
factum confiterent: rōnem reddere victus tedio vel la-
bore cessabat. Scripsit contra faustum ep̄m galliarū qui
occulte cōsentiebat pelagianis: apte volens catholic?
videri. Lum autē reuocaret ab erilio: tam deuote susce-
ptus est: vt de suis pallijs sup eum extensis noui gen?
tabernaculi facerent. Egredito illo de cartagine obui?
vbiq; occurrebat p̄p̄s et lucernis et lāpadibus et arborū
frondib?. Sūmā diligentia p̄buit: ne quis clerice? am-
bitiosus vestibus ornaretur: aut secularib? negocijs oc-
cuparetur: et oēs nō longe ab ecclesia domos habere. et
bozū manibus p̄p̄ijs colere: psallēdi suauiter et p̄ui-
ciandi curam gerere: p̄ singulas septimanas oēs cleri-
cos et viduas: et si q̄s potuisset ex laicis quarta et sexta
feria ieiunare. In cōcilio viennēsi iudicio oim sacerdo-
tum q̄ cōuenerāt p̄elāt? est cuiā ep̄o noie quonultheo
q̄ p̄iorē se illius p̄firmabat: tūc autē tacuit ne auctorita-
te p̄clij minuire videret. Senties autē post p̄clij dōle-
re ep̄m: timensq; p̄pter suū bonoze generare seti scāda-
lum: melius iudicans p̄ charitatē se fieri minoer q̄ sine
charitate maiorem: exegit postea p̄cibus importunis a
suppetano concilio. vt nomen suum postertus recitare-
tur. Bonifaci? ep̄s cartaginensis apud burnos eccle-
siam dedicans duobus diebus se presente tractantem
expectauit. tantum delectatus in verbis ei? vt ramdiu
terram lacrymis irrigaret: donec ille sermonem fini-
ret. Anno vno ante mortem suam ecclesiasticas occupa-
tiones reliquit. et a suo monasterio secretim recedēs in
insulam circinam in quodam scopulo beati cui nomē est
chilim habitauit. vbi edificato monasterio deo vacauit
q̄ sibi infirmatus est acerrime. lxx. diebus. et hoc solum
dicebat. Domine da mihi hic penitentiam postea indul-
gentiam. Suadētib? medicis vt balneis vteretur nō
acquieuit dicens. Nunquid balnea poterūt facere vt nō
moriar in tpe suo homo mortalis. Moriens nō fra-
tribus circumstantibus dicit. Ego fratres animarū ve-
strarū saluti prospiciens. molestus forasse et difficilis
extit. et ideo obsecro vos vt ignoscat mihi quisquis ali-
qd dolet. Iussit autē egētib? pecuniā dari. p̄ seipm memo-
riter recolens. viduārū. pupillorū. peregrinorū. et actorū
illic indigentib? noia. q̄bus qd. cui sigillatim daretur.

§. x. Scripsit idem Fulgentius

opuscula nonnulla ad edificationem ecclesie vtilia.
Siquidē edidit ad eutimiū de remissione peccatorum.
lib. ij. Ad donatū de fide. lib. j. De mysterio mediatoris.
lib. ij. Ad moniū de p̄destinatione et quibuscūq; alijs
questionibus lib. ij. Responsum cōtra obiectiones tra-
simūdi regis arriani. lib. j. De cōtinentia cōiugatorum
simūdi regis arriani. lib. j. Ad probam de virginitate et
seruāda post votum. lib. j. Ad eadem de oratione et cōpunctione.
humilitate. lib. j. Ad eadem de charitate. lib. j. Ad theodorum
lib. j. Ad Eugippiū de charitate. lib. j. Ad theodorum
senatorem. lib. j. Ad venantiam de penitētia et indulgē-
tia. lib. j. Scripsit et sermones nonnullos precipue in so-
lemnitate natalis dñi et beati stephani protomartyris
sermones plurimos. Et quibus opusculis hic aliqua
pauca notāt ad cōmendationē eloqui eius. Hic ad
theodoz senatorem sic ait. Quantū inesse luctum diabolo
putas: q̄ a te cōtēptum p̄spicit mūdum et te cōuersum
cognoscit ad christum. Quāns em̄ christus equaliter sit
mortuus cunctis fidelibus: tamē cōuersio potentium
seculi militat acquisitionib? christi. In deo nihil deest:
quia in illo est totus. Nihil sibi superest: quia nihil p̄ter
illū est. Et qui ergo rerum temporalium amore contem-
pto: in illius dilectionem transeat. in illo pleni sunt in
quo nullo indiget. In illo securi. in quo nihil timef.
In eo nē glorioſi culus gloria non aufertur. Quia via

Infirmitas
tas acer-
rima ful-
gentij.

Debitore
sola iu-
uat dum
litas.

Elegātiſ-
sima di-
cta.

mandatorū currere delectaris. non hoc tibi dat natura
sed gratia. Nam et oculus sic factus est vt videre lumen
possit: sed videre non potest: nisi se illi lumen infuderit.
Quod ergo videt oculus beneficium est luminis: quo si
caruerit cecus manebit in tenebris. Nihil itaq; tibi bo-
ni tanq; tui assignes ne non accipias quod accipere
poteras: et quod acceperas perdas. Detestabilis est cor-
dis humani superbia qua facit homo quod deus in ho-
minibus dānat. Sed illa detestabilior: qua sibi tribuit
homo quod deus in hominib? dānat. Damnable est q̄
substantia seculi male vñt: sed damnableior q̄ spūalib?
domis superbus effertur. Idem ad venantiam de peni-
tentia et indulgētia. Non est perfecta bonitas a qua nō
omnis malicia vincitur. Non est perfecta medicina cui
morbus aliq; incurabilis inuenitur. Nemo sibi de me-
dico desperans in infirmitate remaneat peccati: qz di-
cit apls. Pro impijs mortuus ē christus. Salubris cō-
uersio duplici ratione subsistit. Si nec penitentia sperā-
tem: nec spes deserat penitentem. Si diuturnitas pec-
catorum misericordiam vinceret: non in erate mūdū nō
iustissima christus veniret: vt peccatum mundi perentis
auferret. Quāq; quis etate vocatus si benignitatem
dei vocantis nō spernat: necesse est vt denariū vite acci-
piat. Nec vnq; apud deum est penitentia fera: in cuius
conspetu semper habentur pro p̄sentibus tam p̄e-
terita q̄ futura. Caplm. xij.

Temporibus quoq; prefa-

torum imperator insignis repertus est in san-
ctitate vite et diuina sapientia. Paulinus no-
lane ciuitatis episcopus: que per pauca miliaria distat
a neapoli campanie. Hic vt dicit Amcen. spe. bñto. mul-
ta com? osuit ver su breuē. Et ad quendam epitaphij vi-
te consolatorium libellum super morte christiani et ba-
ptizati infantis. Et ad seuerus plures epistolas. Et ad
theodosium imperatorem ante episcopatum panigeri
cum super victoria tyrannorum: eo maxime q̄ plus ora-
tione et fide q̄ armis vicerit. Fecit et sacramentū hym-
norum. Ad fororem quoq; epistolas multas. De contē-
pra mundi et de diuersis disputationes et tractatus edi-
dit. P̄cipuus tamen eius omniū opusculorum est li-
ber de penitētia et de laude generalis omnium marty-
rum. Laruit etiā potestate aduersus demones: ad eos
de obsessis corporibus expellēdo. Singulare ex emplū
erit e charitatis ad proximum narrat de eo beatus Grego-
rius in libro tertio dialogorum. cap. j. Quod videtur
contigisse ex supradictis tēpore zenonis imperatoris:
quando sez ocaſo valentiniano tertio imperatore gen-
sericus rex vandolorum in africa vocatus ab vrozē re-
licta valentiniani. vt dictum est supra. intrās italicam ce-
pit vrbem et spoliāuit eam pene omnibus bonis. et postea
descendēs in capaniā ciuitates etiam illas exposuit ra-
pine incendijs et cecidit: et cū plurimis captiuis reuersus
est in affricā. Dicit ergo Grego. vbi supra. Lum senectū
vandolorum tempore fuisse: italia in capanie p̄tibus
depopulata: multiq; essent ex hac in africanā regione
transducti: vir domini paulinus cuncta que ad ep̄sco-
pi vsum habere potuit: captiuis indigentibusq; largit?
est. Luncq; tā oimō nihil superest q̄ largiri potuisset pe-
tentib?: die quadam vidua venit que a regis vandalo-
rum genero suum filiū in captiuitate ductum fuisse p̄hi-
buit: atq; eius precium p̄dīmēdo eo a paulino postu-
lavit. Sed vir dei petenti femine qd dare potuisset in-
quirit: nil apud se q̄ se iuuenit: petentiq; femine respo-
dit dicens. Mulier qd possim dare non habeo: sed me
metipsum tolle me seruū iuris tui esse p̄fiteri: atq; vt fi-
lium tuum recipias me vice illius in seruitiū trade.
Quod illa ex ore tāti viri audies: irrisione potius credi-
dit q̄ cōpassionem. At ille vt erat vir eloquētissimus et
l iij

Maulin?
predixit
mortē re-
gis vuan-
dalorum.

Loruit circa illud tempus
ut scribit Clincen. specu. histo. libro. xxi. Sydo-
mus apollinaris apud quernorum vrbē ex pfe-
cto factus ebs: vir fin seculi dignitatē nobilitatū & li-
terali disciplina peritissimū. de q̄ ait sic illud in adn.
Nunc sydoniū genatū in libro virozū illustriū in fallor
appellat saluatiū massiliē. p̄f. vtrū cui? cū mītra lau-

de meminit in hunc modum. Saluanus massiliensis ecclesie presbyter: humana et diuina litteratura instructus: et ut absque inuidia loquar eorum magister: scripsit multa scholastico et aperto sermone ex quibus sunt ista que legi de virginitatis bono ad marcellum presbyterum. li. iij. Aduersus auariciam. lib. iij. De peccati indicio. lib. v. Et per eorum merito satisfactionis ad salomonem episcopum. li. i. Expositionis extreme partis ecclesiastici. lib. i. Ad claudium episcopum vicemensem epistolam. lib. j. Et in morum grecorum de principio Beati. usque ad conditionem primi hominis in exameron filius. lib. j. Omnes episcopi factas quantas non recordor. hec belinandus. Vincentius vbi. s. Idem sydenius vir ingeniosus et coturnate eloquentie multas scripsit epistolas difficiles: ex quibus hec morales sunt excerpte sine. Sydonius ex primo libro suarum epistolam. Non minus est morum naturalium personam suam excolere quam villam. Amico reuerentia debet etiam afflictio. Roma modicis legum: gymnasiis librum. curia dignitatum. vertex mundi. patria libertatis. Non gradis alicui gloria datur: si deteriorum collatione clarescat. Ex secundo libro idem. Modicum pro copia tui iungatur: cecidit: iudicium est bene iudicatur. Quis enim se non ambiat ad arbitrium eligi: aut precio aliquid indulturus aut gratie. Sciam tuam nec victor: accuset ut stolidus. nec victor: irideat ut argutus. Veritatisque respectu impendunt tibi additi reuerentiam. gratiam. liberari. Vitanda sunt plerumque consilia medicorum assidue et dissiditum parum docti et satis seduli languidos multos officiosissime occidunt. quidam sunt falsas commune supergressi summam beatitudinem summam potestatem putant. Modico satis mirabiliores quam parum intelligunt se inquietissimo famulatu subiacere. Nam sicut hominibus reges ita regibus dominandi desideria dominantur. Non magis cordi esse debet aut voluptati ager cum redditibus amplius: quam vicinis equalis moribus bonis. Et tertio libro idem. Barrulo non respondere conueniens est. Plurimum laudis iuuenes moribus suis applicant quotiens de negotiorum meritis ambientes ad peritorum consilia recurrunt. De detractoribus et murmurantibus qui se sic dicunt de aliquo idem sic ait. Est hic loquax nec dicax. Ridiculus neclitus. Arrogans nec ostentans. Luriosus nec perspicax. Tempera presentia colens. preterita carpens. futura faciens. Benefici si rogatur est importunus: peccati derogator negatur. Emulator acceptus. Calidus reformationi. Querulus flagitator. Barrulus reformationi. Ac si rogandus simulato: parati. Dissimulato: periti. Genditor prefiti. Publicator oculi. Calumniator morari. Inficiator soluti. Otor selunio. Secretator epistolari. Laudabilem proferens: non de bene viuere: sed de bene pascente sententiam. Inter hec etiam auarissimus ipse quem non tam par sit panis bonus quam alienus. auidus bibendi. auidior detrahendi. Rabido pariter ore spirans cenus: spumans vinum: loquens venenata viuens pacis est voluptati: nullis amor: omnibus risui. Idem ex quarto libro. Sordales vetustos nunquam persequentium nouitate fastidiosas. Alter cum videbitur sic uti amicis quasi floribus: tadam gratis quam denu recedebis. Bonum publicum semper euerturn studia priuata. Idem ex libro quinto. Exactissimum virum posse censi arbitro: de quo claus malus bonum tacere non possit. Perfecta dilectio non tam debet recollere quam officio: soluere: quam meminisse quid debeat. Et hec quidem malis moribus vis: ut innocentiam multitudinis deuenissent scelera paucorum: cum tamen ex diuerso bonorum charitas flagitia multorum virtutibus communitatis nequeat excusare. Quis non exacerbescat cum videat sordidari virtutem criminatio de vitiis. Si eligimus humile: vocat abiectus. Si erecti superbus. Si minus instituti propter peritiam credituri irridedus. Si aliquatenus doctum: propter scientiam dicitur inflatus. Si seuerus tamquam crudelis boni reus. Si indulgentem facilitate culpatur.

Si simpliciter despiciat ut brutus. Si acriter utat ut calli-
dus. Si diligenter suspiciosus decernatur. Si remissum
negligens indicat. Si solerte cupidus. Si quietus igna-
rus. Si abstentiu auarus. Si bene pascere gulosus. Na-
turali vitio fixum radicatus est peccator humanis: ut
quid non intelligat artes: non mirent artifices. Monas-
terialibus disciplinis egre subdat: vel ceruicofitas popu-
lorum: vel luxuria clericorum: ut vera laus ornata: ita falsa
castigat. Quidam barbarum est mori: sermo iocundus
et animus afflictus. Ad nectar celestium poculorum pue-
nitur per amaritudinē calices terrenarum. Si quātali-
bet nobis anxietate vite presentis pūnet afflictio parua
toleramus: si recordemur quid biberit ad patibulū: qui
inuitat ad celum.

Eodem tempore floruit cal-
siodorus: vt ait Helinadus. Hic pius fuit se-
nator: postea monachus: sed ante monachatu
theodolici regis italie cancellarius. Et ex parte ei⁹ mul-
tas fecit epistolas ad diuersas psonas de negocijs se-
cularibus. Idem vt dicit Aluinc. specul. histo. sup. psal.
comedatus. cl. tractatus fecit. Libru quoq; de rōne ani-
me elegāter composuit. Et libri de orthographia. 3p.
dicit vt refert Bratian⁹ dist. xxxvij. s. seq. ad ca. Legim⁹.
Omnis splendor rhetorice eloquētie. omnes modi poe-
tice locutionis. omnis varietas decore proniciationis
a diuinis scriptorib⁹ sumpsit exordia. Idē Cassiodor⁹
in plogo epistolaru. Declinada est suasio que plus habz
periculi q̄ decoris. Aliter multa salutis lectione satia-
tis. Aliter mediocri gustatione suspēsis. aliter a litte-
rarum sapore letunis persuasioneis causa loquēdum est.
vt plerūq; sit peritē gen⁹ vitare quod placeat doctis.
Idem in epistola tertia. Cōuentus sapientiu dignitas
est imperantiu. Facilis recti persuasor est innocens iu-
dex. sub cuius p̄dicabili conuersatione pudet mores p-
babiles nō habere. Idem in epistola septima. Iniquus
valde est vt de vna substantia qbus cōpetit equa succe-
ssio. alij abūdanter affluant. alij paupertatis incōmodis
ingemiscāt. In epistola nona. Decet quēq; bonorē quez
gerit noie moribus exhibere. Idē in epla. xij. Animus
dolosus nō arbitriu sequit imperat⁹: sed suas potius
volūtatē explicat. Debemus oēs bene gerentibus: vt
eos laudis nostre comite assensum. Max equoz cursus
clamoribus incitant⁹: et insonantiu manibus agitur: vt
a mutis animalib⁹ velocitatis expectat⁹. quanti et hoies
stimulari posse credimus: quos ad laudis audiatatē na-
tos singul ariter inuenim⁹. Idē epistola. xiiij. Omnis
libētē prebeamus assensum: quonē est vox iusta perē-
ritum. Non decet esse difficile beneficiū: quod non patit
largitate detrimentū. Idē in epistola. xv. Id erue sunt
semp iniuriē facultates absentiū: et quodāmodo videt
ocasio in delictū trahere: que nō potest animi perua-
tis insultatione terri. Idē in epistola. xx. Regnantis
facultas tūc ditior fit cū remittit⁹ acquiri nobiles the-
zauros fame neglecta vilitate pecunie. Nō in lunēture
non discit: in erate matura nescit. Maiori in consen-
dis rebus q̄ inueniēdis cautela adhibēda est. Maiora
principē decet tribuere q̄ seruiente videatur accepisse.
Proclinator semp ad misericordiā via bonis mentibus
patet. Idem. Latet sub ocio laudabilis fortitudo. et dus
seprobandi nō habet spaciū: occultata est lux tota meri-
torum. Necesse.

E boetio qui et beatus se-
nus a quibusda dicit. Eo qd pro iusticia tueri-
da et contra hereticos artianos composuit li. de
tri. a theodoricu rege gothor. et artiano cu in italia re-
gnant in carceratus papie et interep^r est. licet no aser-
batur in catholico sanctoz sicut plurimi alij q fuerint

maximi meriti coram deo: hominibus autem minus no-
ti. De quo sic inquit Aincē. spe. bisto. lib. xxi. ca. xv. Boe-
tius multa composuit. Tempore namq; eius vt legitur
orta est heresis de trinitate. Sed cōgregata omni syno-
do ipse se subtraxit ne sibi propter facundiam eloquentie
cause imponerentur agende. Ob quam causam cum su-
spectus a xp̄icōlis haberetur: composuit cōtra ipsos he-
reticos de sancta trinitate librum vnum. Quando autē
rex gothorum theodoricus romanam rempublicam at-
mis inuasit. boetius plus omnibus ei restitit. Postmo-
dum apud eum accusatus. q̄ sollicitē laboraret. vt fena-
tum ē rempublicam ab eius manibus eriperet. cū plu-
ribus alijs proscrip̄tus atq; in exilium missus papie lica-
ceratus est. In carcere autem positus quasi de rerū mu-
tatione doleret. vt cōsolationis medicinas tanto dolo-
ri. non tam sibi q̄ alijs quæreret: librum ibi edidit de cō-
solatione philosophiē. Ostendens gloriā dignitatē
ceteraq; terrena non vera bona: sed nihil esse: et nulli ap-
petenda. nec de eorum amissione dolendum: nec de eorū
adeptione gaudendum. Tandem longo exilio et carcere
fatigatus: ab ipso theodoro peremptus est. Anno dñi
quingentesimo vicesimo primo fin. cron. Propter hec q̄
dicta sunt inuenitur scriptis librum de disciplina scho-
larium. Et librum de musica. De logica libros topicorū.
et diuisionum libros quosq; categoricorū. syllogismorū
et ypoteticorū. Comenta quosq; super libros aristotelis.
De eo autem sic ait sigisbertus. Eo tempore simachus
patricius rempublicam romanam illustrant. et cum eo
gener eius boetius vir consularis conspicuus in vtraq;
lingua eruditione omnium artium liberalium quas pe-
ne omnes a greco in latinum transiit eloquiū et expo-
suit. Allegantur etiā a doctōrib; et alij duo libri vt ab
eo conscrip̄ti scilicet liber de duabus naturis in xpo. et li-
ber de hebdomadibus. ¶ Hic quedā excerpta ex libris
eius ponuntur precipue de libro de philosophica cōso-
latione. Ex libro ypoteticorū sic ait. Nullum bonū est
quod non pulebrius elucescat: si plurimorū noticiā com-
probat. Hoc in se obtinet propriū munus amicitia.
vt nōsit habere solitaria cogitationes. Nam quod bo-
neste quisq; cogitat nulli promptius q̄ ei qui diligit cō-
fiteatur. In libro de philosophica cōsolatione sic ait lib. i.
Studia philosophorū infructuosus affectum sp̄itis.
vberem fructum rationis segetem necant hominūq;
mentes affluēciunt morbo non liberant que dolo dul-
ces. Talia tibi contuleramus arma scilicet virtutū: qua
nisi prius abiectissēs inimica te firmitate tuerentur inq̄t
philosophia boetio. Idē. Sculorū est numerosus exer-
citus: tamen spernendus est. quia nullo duce regitur: sed
errore tñ temere ac passim limbanē rapatur. Si opa
medicantis expectas: oportet vt vulnus detegas. Hoc
conscientie libertas habet pro tuendo iure: sp̄eta pote-
statum semper offensio. Minuit senum hanc aduersē
fortune sarcinā. quod cum miseris aliquid crimen af-
figitur: que perferunt meruisse creduntur. Idē in me-
tro. Quantas rerum lubrica veras fortuna vices. Proe-
mit infonētes debita scelerī noxiā pena. Aces peruersi
resident cello mores soliol sanctaq; calcant. Latet ob-
scuris cōdita virtus lumine clāro. Lernerē verum: tra-
mite recto carperē callem. Gaudia pelle. spemq; fuga-
to. pelle timorem ne dolor adsit. Nubila mens est lū-
ctasq; frenis. hec vbi regnant. Idē in lib. ii. omnis
subita rerum mutatio non sine quodam quasi fluctu
cōtingit animorū. Rerum exitus prudentia meti-
tur. Quis est enim tam compositē felicitatis. vt non
aliqua ex parte cum status sui qualitate rēvetur. Ne-
mo facile cum fortune sue felicitate concordat. Inest
enim aliquid singulis quod inexpectus ignorat ex-
per- tus horreat. Locus iste quem exilium vocas incolē-
tibus patria est. Ideo nihil est miserum nisi cum putes

Quo tem
pore hoc
tius occi
sus est.

Contraria beata fors omnis est equanimitate tolerantis. Quis enim ille est tam felix: qui cum dederit impatientie manus statim suum mutari non oportet. Paucis minimisq; natura cōtenta est cuius fatietatem si supfluis vixere velis. aut inuocandū quod infuderis fiet: aut no- rā. Plurimis adminiculis opus est ad tuendā supple- lectilis preciose varietatem. verumq; illud est permul- indigere: qui permulta possident. contraq; minimum q; abundantiam suam nature necessitate metiuntur. Cete- ra animalia suis finibus contenta sunt. vos autem deo mente consimiles a rebus infimis excellentis nature ornamenta captatis: nec intelligitis quantam condito- ri vestro iniuriam faciatis. Ille genus humanum terre- nis omnibus prestare voluit. vos dignitatem vestra in- fra infima queq; detrudit. Nam si omne cuiusq; bo- num eo cuius est constat esse preciosius cum vilissima re- rum vestra bona iudicatis: eisdem vosmetipsos vestra- rum estimacione submittitis. In omni aduersitate fortune. in felicissimum infortunij genus est fuisse felicem. Quam- multis amaritudinibus humane felicitatis respersa est dulcedo. que etsi fruente iocunda videatur tamē quo mi- nus habeat cū velit retineri non potest. O preclara opū mortalium beatitudo quam qui adeptus fuerit: securus esse desistit. Non virtutibus ex dignitate sed ex virtute dignitatis honor accedit. et collata improbis dignitas non modo efficit dignos sed prodit potius et ostentat in- dignos. Hos nisi ad populares auras inanescit ruma- res recte facere nescimus. et relicta conscientie virtutis prestantia: de alienis premia sermonculis capramus. Quidam cum adortus esset contumelias. quendam q; nō ad vere virtutis vsum sed ad superbam gloriam falsum sibi nomen philosophi induer at: adiecit iam se scitum an ille esset philosophus: videlicet si illatas iniurias pa- riēter toleraret. Tūc ille patietia parumper assumpsit. Acceptaq; contumelia velut insultans. Rom tandem inq; philosophum me esse intelligas. At alter nimium mor- daciter. Intellexeram inquit si tacuisses. Ego plus ho- minibus reor aduersam q; prosperas prodesse fortunā. Illa semper speciem felicitatis blanda mentitur: hec semper vera est. Illa fallit: hec instruit. Postremo felix a vero bono blandimētis deuos ducit. aduersa plerūq; ad vera bona reducens viuo retrahit. An hoc etiam in- ter minima eximandum putas: q; amicorum tibi fidelis- mentes hec aspera hec horribilis detegit. hec tibi sode- lum vultus certos ambiguosq; fecerunt. Illa discedēs suos auferit: tuos relinquit. In tertio libro Idē ait. Dis mortalium cura q; multiplicium studiorum labore exer- cer: diuerso quidem calle procedit. sed ad vnum beatitu- dinis finem nititur puenire: quo quis adepto nil vltra desiderare queat. Est enim cuncta intra se continēs bo- na. Liqueat ergo beatitudinem esse statum oim bonorum congregatione perfectum. Quem vt dicimus mortales omnes diuerso tramite adipisci conantur. Est enim ho- minum mētibus veri boni naturaliter insita cupiditas sed ad falsa deu? error abducit. Nulla pestis efficacior ad nocendum q; familiaris amicus. Si tuam nō habes: splendidum te aliena claritudo non efficit. Voluptatus apperentia est plena auaritia: satietas nō penitentie. Pecuniam ne congerere conaberis at eripias haberi. Dignitatis fulgere vis dāti supplicabis. Et qui preire ceteros honore cupis: pōscendi humilitate viscescas. Potentiam ne desideres: subiectorum insidijs obno- pius periculis patebis. Gloriam petes: sed per aspera queq; distractus securus esse desisses. Voluptarium vi- tam deges. quis non spernat et abijciat vilissime rei scilicet corporis seruitium. Quis legem det amantibus. Maior lex amoris tibi. Quod quisq; pae ceteris petiit: id summum bonum iudicat. O dora dora id est gloria quid aliud facta es q; aurum inflatio magna. Qui falso pre-

dicantur: suis ipsi est necesse laudibus erubescant. Si voluptas corporalis beatos facit: beatiores sunt pecu- des hominibus: quā omnis ad explendam lasciuam festinat intentio. Qui perpetua mūdum ratione guber- nas terrarum celiq; sator: qui tēpus ab euo ire subes: stabilisq; manens das cūcta moueri. Pulcherrū pulber- rimus ipse mūdum mente gereus similisq; imagine for- mans etc. Ex lib. iij. Nihil est quod nō possit omnipo- tens: sed malū facere nō potest: ergo malū nihil est. Si- cut probis probitas premiū est: ita improbis nequitia ipsa supplicium. Miserum est voluisse praua: potuisse miserius: sine quo voluntas misere lāgueret affectus. Triplici ergo vrgentur infortunio qui scelus volunt: possunt et perficiunt. Si nequitia miseros facit: mise- rior est diuturnior nequā. Infeliciores sunt mali impu- niti q; supplicia lucentes: quā in eorum supplicio nulla spes correctionis: nullus respectus habeatur exempli. Nam pena ratione iusticie bona est: impunitas merito iniquitatis mala. Illata iniuria non recipiētis: sed infe- rentis miseria est. Idem ex quito libro. Qui recto vul- tu celum petis erigisq; fronte in sublime: feras animū quoq;. Eternitas est interminabilis vite tota simul et perfecta possessio. Magna vobis si dissimulare nō vul- tis: indicta est necessitas pbritas: cū ante oculos agi- tis iudicis cuncta cernentis. Nec ille.

S. j. De simacho patricio soce- ro Boetij q; cū eet optim' ciuis roman' : a theodorico rege italiez heretico iniustissime interceptus est. Idē vt refert Amic. spe. bisto. vbi. s. fecit lib. iij. epistolarum vñ. vnde pauce sententie extraxit sunt que hic notan- tur. Omnis ostentatio non caret suspitione mēdaci: quia quicqd; assumitur: ppius non putat. Facit affectio te- nerior vt sit querela procliuio. Volis est animus di- ligētis: et ad omne sensum doloris arguit. Si negligē- ti tractes: cito marcescit vt rosa. Si durū? teneas: lique- scit vt lilia. Semp natura gaudet equalib' et familiare si biē omne qd simile sibi ē. Natura rerū est vt qui balbu- tiūt plus loquant. Affectat enim coplā fmonis pudore defectus. Quorū mens honesta est imbecilla frons est. Iusta coniectura est que amicorum pondere et estimā- tione colligitur. Pro optimis viris quisquis interue- nit: non magis illorum videtur amare comodū q; suum commendare iudicium. Leuatur egritudine animus: quotiens in officia amicus dirigitur. Vñus est alie- nam sententiam spernere q; a propria discrepare. Odi- uis paruo corpore longa velamina: illa vestis decenter induitur: que non trahit puluerem: nec in humum de- missa calcatur. Scio senes ad capefēdos labores: seg- nes fieri. sed quia crescant vitia cum tempore: aptius est negocijs intinmandis viue vocis iudicium. Supua- cui laboris est commendare conspicuos: vt si in sole po- sitis faciem preferas. Ex meo animo metior amicitiā non posse sentire officiorum satietatem. In re aperta piget esse prolixum. In arduis autē rebus valet multū logior diligentia. Reuera omnis affectio impatiēs est etiam iuste et legitime tarditatis. Mediocribus scri- ptis amicorum benignitas scit fauere: aliorum autem inuidia nescit ignoscere. Patriam defectu alimento- rum laborantem periculosum est inhabitare: crudele et implum deferere. Non deest nobis vñus aduersa tole- randi. Nam crebro ictum fortune ferre dicimus. Si- cut in vestitu hominū ceteroq; vite cultu loco ac tempo- re apta sumuntur: ita ingeniorum varietas in familiari- bus scriptis negligentiam quandam debet imitari: in forensibus autem acuire arma facundie. Bonis fami- liare est studia bona cumulare quorum gratiam sentiūt non perire. Nec ille.

Capitulum. xvi.

De quibusdā sanctissimis et doctissimis epis. Et primo de sancto Eucherio Lugdunensi epō: et sancto bilario qui fuit Arela- tē. epō dictus est. s. in precedēti titu. Idē duo scilz Eu- cherius et bilarius ambo nobilissimi et eloquentissimi vi- ri floruerūt eo tpe quo et sanctus german' antiodorensis epō. de quo in seq. ca. dicef. Et Eucherius quidē vt ait Amic. specu. bisto. lib. xij. ca. xj. ex nobilissimo sena- torū genere intra speluncam inclusus reuelante angelo pōit ex factus est. Bilarius autē multos sermones ad populū splēdidissimos cōposuit: cuius natalis dies est iij. non. maij. Et vt ait Benadius. Eucherius scripsit ad Valentinianū ppiū suū de contēptu mundi et secu- laris pbie epistolā vñā scholastico et rationabili sermo- ne: et aliam ad personā filioz saloni et verā postea epōū obsecram. Sed et quedaz opuscula sancti Cassiani lato- tensis sermone angusto reuoluens verbi tramite in vno coegit volumine que tā ecclesiasticis q; monasticis stu- dijs sunt necessaria. De bilario dicit Benadius q; fuit in sanctis scripturis doctus: et paupertatis amator: et erga pūisionē pauperū nō solū pietate mētis: sed et cor- poris sui labore sollicit' sum. Nam pro reficiēdis pau- peribus etiā rusticationē cōtra vires suas: vt homo ge- nere clarus et longe aliter educatus exercuit. Sed nec in spūalibus laborare neglexit. Nam et in docendo gra- tiam habuit: et absq; personarū acceptione in omnibus castigatū opus predicationis ingessit. Ingenio nō mo- rali etiā quedā parua edidit: que erudito animo et fi- delis lingue iudicio sunt. In quibus precipuo et ad mul- torum vtilitatē necessario opere vitam sancti honorati pdecessoris sui composuit. Qui eucherius et bilarius claruerunt imperantibus Valentiniano et Martiano. Dicit ergo bilarius q; hic honorat' in adolefētia ba- pti sumz arbitratu proprio cōcupiuit et maturo consilio sanus mortem expanit. Itaq; cathecumenus lasciuam respuebat clericos vt patres honoras: et puerili inter- dum sensu pauperes imians. Idē iam baptizati pater eius terrene pietatis suspitione sollicitus: timens sibi a chrisfo pcepti conatur eum a studijs inuētutis illice- re: venatibus et ludis varijsq; mūdū voluptatibus irre- tire. Fastidiebat adolefēs quo grādenus oblectabatur pater: tali se semper adhortatione compellēs. Delectat hec vita s; decipit. Itaq; reuersus iugo se dominice ser- uicis subdidit intelligēs summū esse capitiutatis tu- gum licentiam inuētutis. Tōtis igitur capillis et ve- ste mutata: sic repente ex alio alter ostēditur: vt non al- ter q; se ozbarum filio pater lamētaretur. Occurrit: re- nititur: cōminatur. nec tamē nullo horum pueritia fre- ta concutitur. Tyroni suo domin' cōsolator afficit: eiq; vñum ex germanis suis in collegas suscitauit: qui eius exemplo cōuersus: senior iuniorē securus est. Unq; exemplo cōuersus: senior iuniorē securus est. Unq; adorarent: cepit alter alterum laudi obijcere: et glorie exponere. Sed dum vnusquisq; sub vmbra alterius ob- scurari volebat: tanq; peperculsa claritas super vtrūq; superabat. Gloriam itaq; suam pauentes: in hac vita p- mercedem se recepisse putabant: heremi amore flagra- tionem et gratiam fastidientes: heremi amore flagra- bant. Omnibus igitur erogatis de terra sua exeunt: et ne quid iuuenili ausu temere ab eis inceptum puta- retur senem perfecte grauitatis sanctum Capasium etatis sue custodem assumunt. Queritur ergo late- bra peregrinationis. Fugitur fama virtutis. At vbi- cumq; itur: ibi alia vellent nolent fama variabatur. De- mig germano suo in chrisfo viro venatio defuncto san- ctus Honoratus ad heremum vbi Arelatens' propin- quam peruenit: vacāremq; insulam ob nimietatē squa- lozis et in accessam venenatorum animalium petijt.

propter secreti opportunitatem. Ingreddente eo fugit bozor solitudinis. cessit turba serpentum. Ibiq; mul- tis ad eum conuentibus. factus est pater multorum monachorum. multisq; admirandis virtutibus fulgēs: de aduenis et peregrinis recipiēdis magnopere solli- citus erat et pauperib' largiter erogari. nihil sibi suisq; preter victum presentium dierum ac vestitum reserua- bat. vnde cum vñum quadam vice iam ex multis aureis milibus arca proflua ac munifica retineret. hunc etiam ipm in multarum rerum defectu constantissime paupe- ri dedit. et mihi ac alijs astantibus ait. Certum est iam appropinquare qui deferat. At trūm aut quattuor ho- rarum spacium transierat. et mox qui verbis suis fidem faceret occurrit. Dei quoq; gratia patriam quam falsi dierat accessit. meq; durum et indomitum vix tandem suis pūsimis exhortationib' simulq; lachrymis ac pre- cibus ad deum conuertit. secumq; ad heremum perdu- xit. Et pūmum quidem lacte postea vero cibo sapientie enutrit. Amen in hac ecclesia dum regimen accepit: set sub illo floruit chrisi ecclesia sicut monasterij ante floruerat. Somno tandem vltimo excipitur multorum interea varijs visionibus somnus concutitur: quorum facies erat q; illi sancto occurrentes officia sanctorum. Et vere ille in eodem medie noctis puncto ecclesiaz in occur su sancti corporis conuentus impleuit: vt non nisi angelicis nuncijs suscitatus putaretur. Sicq; cum bo- noze traditur sepulture. Capitulum. xvij.

De gallijs quoq; mira bi- lis ostēsus est cūctis in sapiētia. in austeritate vite. in miraculis beatus germanus episcopus antiodorensis. Idē vt ait vñen. spe. bisto. libro. xxi. capitu. iij. ex gestis eius. parentibus splendidissimis p- creatus et ab infantia studijs liberalibus institut'. post auditoria quoq; gallicana rome iuris scientiam acquisi- uit. Deinde tribunalia prefecture professione aduocatio- nis orauit. in quo actu multiplici laude splendens. sub limen genere moribus et diuitijs vxorem sortitus est: p- tius res publica ad bonorum presumpit insignia. Et q; terrorem antiodorensis gubernaret. mos erat ti- rucolorum potius venationis industrijs indulgere q; chrisiane religioni operam dare. Erat autem arbor: pi- nus in rabe media. ad cuius ramusculos ferarum ab eo deprehensarum capita. pro admiratione venationis ni- mie dependebant. Quem sanctus amator episcopus ci- uilitatis bis frequenter compellebat eloquijs. Desine queso vir bonorum splēdidissime hec iocularia que chri- stianis offensa. paganis nō imitanda sunt exercere. Il- le autem admonenti se nullo modo voluit obedire. Luz autem quadam die in sui iuris predia secessisset. scitūz amator illam arbozem cum radicibus excauit: igniq; cō cremandam illico deputauit. Oscilla nō dependentia longius a ciuitate protici precepit. Quod cum audiret germanus ira animus accensus ita vt sancte religionis oblitus cuius iam munere fuerat insignitus: mortem beatissimo viro minaret. Et hie christianorum conuen- tus ci furenti resisteret. turbas suorum sibi coadunans ciuitati improuisus aduenit. hec omnia dum a quibusdā cognita sancto amatori panderentur: ait. Ego me indi- gnuz iudico testem fieri fuso sanguine saluatori. Diuina igitur reuelatione finem suum et germanum sibi succes- surum pcedens eduan profectus est. vbi iulius reipu- blice rector et gubernator gallic presidebat: quem sic al- locutus est. Finem meum dñō mihi immorescēte cogno- ui. Et q; nō est alter q; regimen setē ecclie suscipiat nisi illustrissimus german' sicut mihi reuelauit deus: posco celsitudinem tuā vt mihi eundē tonsurare tribuas licen- tiā. Qui prefect' Licet inquit reipublice necessari' sit. tñ q; de? vt tua beatitudo testatur sibi cum elegit pira ci?

madatum venire non possum. Tunc sanctus Amator voti compos ad videri suam cum leticia rediit. Subeunte autem illo ecclesiam cum et populus ingredi vellet sic eum allocutus est. Exonerate filij manus saculis quia hoc est domus orationis: non martis stadio prestantis. Quod etiam fecerunt. Tunc videns Germanum episcopus nihil honoris truculentum portantem: precepit ostia rursus et fores ecclesie clausuris ararent. Ipse vero gloriosa secum turba clericorum insitens manus Germanum apprehendit: et inuocato nomine domini cesariem eius capiti detrahens relictis secularibus ornamentis habitum religionis cum honore promotionis induit: talibus cum verbis exhortans. Paragere te oportet frater: quia in contaminatum tibi custodias commissus honoris: quia tibi deus omnipotens pastoralis commisit officium. Populo quoque adhortato ut voluntati dei de electione Germani consentiret: omnis turba consentiens, ad confirmationem persuasionis eius respondit. Amē. Ipse autem sanctus amator cepit acriter corporis sui dissolutione fatigari. Sed nec inter dolores a predicatione cessabat: et dicebat. Prohibete lamenta. Ibi profecto luctuque voces emittende sunt ubi meliori deterio fuerit successus. Quis autem non solum vita prodere vobis: sed et mors. Tunc precepit ad ecclesiam se peruenire: ut ibi spiritum redderet datori: ubi die et nocte solebat eidem profiteri. Et ascendens pontificalem thronum fere hora diei tertia emisit spiritum. Continuo choros sanctorum successit: et spiritum eius cum hymnis et laudibus in specie columbe multis cernentibus ad celum prouexit. Et cum corpus ad sepulturam duceretur, quendam paraliticum iam xxx annis tali morbo detentum cum aquis quibus corpus eius mortuum perfusum fuerat se perfundi mereretur. Germanus tunc presbyter idens hoc fieri: hoc peracto statim sanatus est. Ipse idem sanctus amator cum esset iuuentis eratis litteris optime eruditus: coactus est a parentibus quandam virginem desponsare. Sed cum tempus copulationis vigeret: se mutuo adhorantes votum virginis fecerunt. Et ecce angelus domini affuit qui eis duas coronas attulit: eorum propositum laudans et ad perseverandum adhortans. Porro puella se virginum cetui tradidit. Amator vero in clericali tantis preconij virtutum emicuit: ut post decessum sancti eladi mereretur in pontificatu substitui. Factus autem episcopus multis clarens miraculis, multos doctrina predicationis ad fidem conuertit. Videns autem ecclesiam esse parvam, et tantam non posse capere multitudinem christianorum quanta concurrebat: petiit a quodam ciue antistite se sanctus amator nomine ruptilio, ut sibi quoddam domicilium, per amplanda basilica concederet. Quod facere renuit, sed infirmatus grauius postea concessit: ubi basilica constructa est in qua sanctum germanum conseruauit.

S. i. Postquam autem germanus suscepit sacerdotium inuitus et coactus, repente mutatur ex omnibus. Deserit mundi militia, celestis assumit proz in sororem mutat. Substantia in pauper erogatur. Et die autem qua sacerdotij sumpsit exordium usque ad vite terminum, nunquam panem frumenti non vinum non oleum: non legumen: non salem ad vsum codiendi saporis accepit. Hanc die resurrectionis vel dominice natiuitatis porciones singule sumebant. in quibus vini sapor aquis nimis diluebatur. In refectionibus primis cinere prelibabat deinde panem ordeaceum sumpsit: quem tamen ipse excussit et moluit. Indumentum semper cuculla et tunica nec byeme adiectio nec estate leuamen est admisit: quod vtriusque tamdiu vsui fuit nisi forte donatum est: do nec attritione nimia solueret: alio semper interius inherente. Spacii non lectuli sui trabecule dolatiles am-

biebant iniectiones cineres usque ad marginem continentes. Qui tamen quotidiana impressione desati inconfecti solam duritiam prefererebat. Stratum omne subiecto clio et superposito vno tunc gasagulo fuit. Caput autem ab humeris per ceruicis confinium nulla subleuauit adiectio. Ita promus prostrata ad terram membra damnauit. Nocibus nunquam vestitum raro cingulum: raro calceamenta detrahit. Redimitus lauro semper et capsula sanctorum reliquias continente: ingis gemitus et oratio per seuerans. Hunc absolute distinctio inter tot cruce longum traxisse martyrium. Omnis sine acceptione persone hospitium prebuit: pedes omnibus manibus suis lauit. Quis vita eius et fama melle fulgeret miraculis: ex beatissimis directa legatio gallicanis episcopis nuntiavit pelagianam heresim in locis suis late populos occupasse et fidei catholice securi debere. Ob quam causam synodus vniuersa collecta est: omnis iudicio duo preclara regionis luminaria germanus antistitodores episcopus et lupus trecausus episcopus precibus ambibitur: negotium ab eis deuotissime suscipitur. Quibus paritate vrbis territorium promeantibus: ciues obuii preceunt: tantorum benedictione virore expetit: eis debitas venerationem impendit. In vico cui nomen nemetogodori hospitari sunt. Quis beatus germanus multitudine consuetum verbi salutaris exhortatione refoveret: puellam quadam nomine genouefam inter alios affantes emulus coeperit: et nescio quid in ea celestis angelicum auspicius: tunc ea preconiis extulit: eius genouefas sic affatus. Beatos inquit vos dies illa effecit qua tante prolis pariter vos esse cōgit: cuius natiuitas ipsis quoque angelis leticiam peperit. Erat enim precioso apud deum meriti et spiritualis perfectione ppositi. Plura quoque in laude virginis profectus. Tandem ipsam suam benignitate cōplectitur: et inter lenia blanda perducitur: si sancti monialis vite cultum velit suscipere: et christi sponsalicio titulari. Illa tanti sponsi nomine delectata: titulum virginis amplectitur. sed huius professionis iam dudum astringi desiderio profectus. Interea gressum diuertit idem sanctus ad ecclesiam maximo populorum agmine prosequente. Ibi inter sanctos psalmos ac prolixam orationem manum dexteram super caput virginis indefesse tenuit. Deinde in crastino cum illa ad eum redisset: et ipse eam de pridiana professione allocutus fuisset: ipse vultus in terram defecit: mox nimum ereum diuina forsitan alatum sententia expressione crucis insculptum insperit: ac protinus a terra collegit: quem loco muneris genouefas tradidit: ac semper collo suspensum ob sui memoriam ferre precipit. Eternum inquit alia mundialis pulchritudinis ornamenta nunquam tuis vel collo vel digitis inseri patiaris. Ita fatus virgini valefecit: et ut sui memor esset admonuit: commendatisque eam parentibus iter ceptum cum beato lupo profectus est.

S. ii. Quadam die diabolus insidiator casualibus laqueis preparatis. Germani pedes lapsus occasione contriuit: ignoras illius merita: sicut beati Job afflictione meritis propagata. Et dum aliquando vno in loco infirmitatis necessitate cōstringitur in vicinia qua manebat casuale exarsit incendium: quod consumptis domibus: que illic palustri arundine tegebantur: ad illud habitaculum quo beatus vir tacebat flammis stimulantibus se tacebat: sed hospitium sancti viri expaucescens: flamma ultra citraque descens: multas fecit virtutes infirmus. Et cum debilitati sue nil pateat remedium adhiberi: quadam nocte candentem inuicis vestibus videt adesse personam: que manu extensa videretur tacentem extollere: eumque firmis vestigiis imperabat consistere. Postquam horam ita fugatis

De sancto genouef

Sacerdos
verus episcopus
treuerensis.

Dulcis
miraculis

Aliud mi
raculum.

doloribus recepit sanitatem: ut die reddito intrepidus subiret itineris labor. Interea saxones pictis bellum aduersus battonem iactis viribus susceperunt: et illi trepidi sanctorum auxilium petierunt. Qui pmissum maturates aduentum tantum contulerunt fiducie ut maximus crederet exercitus aduenisse. Itaque apostolicis ducibus ipse militabat in castris: intantum ut quotidianis predicationibus instituti: certatim ad gratiam conuolarer baptismi. Ita baptismate madidus preceps exercitus: et contempto armorum presidio dei auxilium expectatur. Nec institutio vel forma castrorum hostibus iniacta: quivictoria quasi de inermi exercitu presumens: assumpta alacritate festinat. Germanus dux exercitus et signifer officis admonet: ut voci sue vno clamore respondeat. appropinquatibus hostibus alleluia tertio repetita sacerdotibus exclamant. Sequitur vnus clamor omnia: et repulsio aere montium inclusa multiplicat. Hostile agmen terrore prosternit: et ruisse super se non solum rupes circūdatas: verum et ipsam celi machinam contremiscit. Quis sufficere pedum pernecitias credidit passim fugiunt: arma proiciunt: gaudetes vel nuda corpora eripuisse discunt. Plures etiam timore precipites mortui sunt. Itaque hostibus sine sanguine supatis: collectis spoliis christianis triumphat: et sancti antistites ad propria redire festinant peractis illis cōfutaris. Non multo post nuntiatur hereticis pelagianis in britannijs iterum pululasse: rursumque ad sanctum germanum preces omnia deferunt: ut causam dei qua prius obrinuerat tuere. Ad iuncto itaque sibi sancto seueri treuerensis episcopo liber ter annuit dum laboribus delectatur et christo se gratanter impedit. Jamque eo aliquantulum progressus: vnus de discipulis eius qui et de ybernia secutus fuerat: ad hanc ipsam delectus expeditionem: quia cum ipso exire nequie rat: post eum profectus est. Quis ad ternodorum venisset ibi decumbes paulopost defunctus est. Cum autem sanctus germanus cum socijs suis hereticos sicut et antea confunderet et ad propria remearet: cōtingit eum ad eandem deuenire locum. Cognitionemque per spiritum ibi decessisse discipulum: accedens ad locum quo fuerat tumulatus: iussit reuelli sepulcrum vocatque eum ex nomine quid ageret: et fecit adhuc militare cuperet requisivit. Mor vitali resumpto spiritu defunctus residet: effectusque sibi constare suauia ac se nolle huc ulterius renouari respondet. Cum sancto annuere ut quiesceret: ille capite deposito iterum obdormiuit in christo.

S. iii. Germanus itaque cum britanni predicaret die quadam regis britannie palatium cum suis discipulis introiit. et directo ad regem nuncio pro vehementi frigore et superueniente nocte hospitium postulauit. Sed cum rex inuitis cōcedere noluisse germanus cum discipulis suis sub diuo consistens: inuicem et gradinem patienter sustinebat. Jamque veniente subulcus regis regressus a pascuis acceptam in palatio prebendam suam ad proprium tugurium referebat. Is ubi sanctum germanum conspexit frigore cum discipulis tabescentem persone dignitate permotus: oro ait quisquis es domine ut tibi et socijs parcas: et venies ad hospitium meum officium mee paupertatis benigne suscipias. Cumque germanus ad eum humiliter declinasset: porcarius ille prorem suam monuit ut vitulum vitulum quem habebant occideret: et hospitibus cenaturis apponeret. Post cenam igitur Germanus mulierem euocat: iubetque ut ossa vituli diligenter collecta super pelle eius ante matrem in presepio cōponat. Quo facto vitulus sine mora surrexit: matrisque coactans comedere fenū cepit. Tunc Germanus hoc audiens: rogat hospites suos ut saluo iure hospitij hoc interim beneficium acceptarent. Facto autem mane germanus ad palatium progreditur

et regem egressum de palatio prestolatur. Exeunti festinus occurrit. et cur ei sero hospitium negasset potenter inquit. Rex stupore defixus et sancti auctoritate attonitus: respondere non potuit. Tunc germanus ait. Egredere et regnum meliori dimitte. Illo hesitante germanus cunctantem impellens. Egredieris inquit. et si cut dominum diffinuit: nequaquam regia potestate desineps abuteris. Rex autem auctoritate celestem in presule reformidans. cum coniuge et liberis indifferenter exiit: et vltiori ingredi non presumpsit. Tunc germanus subulcum venire fecit. et vniuerso stupente palatio regem constituit. Et extunc reges ex subulci genere procedentes. domuantur genti battonum. deo res humanas mirabiliter ordinante per beatum germanum.

S. iiii. Cum vero de britannijs remearet per augustodunum transiens ad tumultum sancti cassiani pontificis peruenit. Quem cum quomodo se haberet inquireret. ille statim e tumultu audientibus cunctis dixit. Dulci quiete perfruor: aduentu redemptoris expecto. Qui beatus germanus respondit. Quiesce per longum tempus. et pro nobis attentius intercede: ut obtinere sacre resurrectionis gaudia mereamur. Ille autem cassianus ex nobili genere in alexandria natus. a sancto zenone vrbis eiusdem episcopo diuinitus litteris eruditus deum ab infantia coluit. et omnia pro christo deferens in ortensi vrbe ecclesiam in honorem sancti laurentij sicut ab eo in visu docuerat fuerat construxit. Tunc iouinianus imperator qui successit iuliano apostate. deum timens elegit cum conclamante populo in ortensi vrbe episcopum. Sed cum eam aliquandiu in omni sanctitate regisset. vale dicens oibus oia dereliquit: et cum paucis clericis peregrinationem assumpsit. Intransque mare ad massiliam nauigauit. et inde seueniente persecutione hereticorum et paganorum augustodunum peruenit: a sancto simplicio episcopo gratanter exceptus. Qui cum eo per triennium manens. postea migrante simplicio ad finem: ois clerus et populus cassianum ipsum episcopum ibi elegerunt. Qui deus tantam gratiam conferre dignatus est. ut assidue per ois miracula ostenderet. cecis visum. surdis auditum. debilibus sospitatem conferendo. Consummatumque annis xx. in dicto episcopatu migravit ad dominum ibi christum in gloria resurrecturus cum ceteris sanctis.

S. v. Idem sanctus germanus cum redisset in galiam. quadam die imminente scilicet vespera comitatu suo nudus pede. cuculla vacuus viator accessit. cuius etiam nuditati condoluit. Qui dolose inberens contubernio iungitur mansioni. et inter occupatos custodes qui deo non animalibus vigilabant iumentum quo senior vehebatur predo nocturnus arripuit. Die rediro amissio enectio agnoscebat. et ut sacerdoti animal non deesset vnus ex clericis in peditem ex equite mutatur. Et dum iter agitur. circumuecti comites beatum virum intuentur. contra morem conceptam leticiam vultus obumbratio ne velantem. Tunc vnus auctoritate concepta causam leticie percūctatur. At ille. Panulum inquit immoremur. quia infelicis illius labor et irridendus est et dolendus. quem mox videbitis estuam. Cumque substitissent respiciunt post se captum animal peditem deducem. Cumque expectassent accellerantem. ille statim vestigijs sancti prouoluit. crimen quod commiserat confitetur. et ita totius noctis spacio irretitum fuisse se retulit. ut longius prodire non posset nec euadendi viam aliam inuenisset. nisi ut ablatum animal restitueret. Ad hec sanctus. Si besterna inquit die nudo tibi regimen dedissem? furandi necessitas non fuisset. Accipe quod deest. Redde quod nostrum est. Et ita confessor criminis non solum veniam pro pena commissi. ve-

Fortes
tones
dicunt
equo
rent
aio
cet
vera
sunt.

De sancto
cassiano.

Aliud mi-
raculum.

Aliud mi-
raculum.

piumetiam premium pro benedictione suscepit. Altera
 vice cum iter carperet occurrunt pauperes elemosynas
 perentes. Consultit diaconum quantum esset in sumpti-
 bus. Cum tres tria aureos esse respondit. Quos ille totos
 statim dari precepit. Ad hec diaconus. Unde hodie vi-
 cturi sumus. Cum ille. Pauperes suos pascet deus tu
 quod habes presta pauperibus. Diaconus quasi prou-
 idens duos erogat vinum reuerat. Post paululum equi-
 tes quidam post eum venientes, obtrulerunt ei munus
 ducentorum aureorum solidorum. Deinde conuersus ad
 diaconem ait. Accipe que traduntur. et intellige te frau-
 dem fecisse pauperibus. Nam si totum quod dixi indige-
 ribus contulisses: remuneratos nosset hodie. ecc. reddi-
 disse. Contra cuius diaconus secretum reatus sui inno-
 tuisse pontifici. ¶ Hospitatus autem in quodam loco cū
 post cenam mensa iterum pararetur: admiratus inter-
 rogauit: cui denique pararetur. Cum diceret quod bonis
 illis mulieribus que de nocte incedit. Illa nocte sanctus
 germanus statim vigilare. Et ecce vidit multitudinem
 demonum ad mensam in forma hominum venientem.
 Qui eis precepit ne abirent: et cunctos de familia domus
 episcopi: quæsiuit si illas personas cognoscerent. Qui
 responderunt omnes vicinos et vicinas suas esse. Tunc
 sanctus ad domos singulorum de vicinia illa misit. De
 moribus mandans interim ne discederent. Tunc au-
 tem missi a sancto viro ad domos vicinorum. reperierunt
 eos in lectis suis dormientes. Admirati ergo demones
 a sancto dixerunt omnibus audientibus? se demones esse
 qui sic hominibus illudebant. ¶ Cum autem homo dei
 alpes italie confunderet quibusdam mercatoribus asso-
 ciatus. vidit inter alios quendam claudum et senem. qui
 torrentem transire non poterat de montibus decurren-
 tem. ¶ Quis faciem viro sanctus arripens propius hu-
 meris asportant: ipsum quoque senem iterato transiit sub
 secra ceruice transposuit. Ecce mira virtus caritatis quæ
 sancto viro tantam vim contulit ut quæ tanta ieiuniorum
 inedia fatigauerat. quæ otinui itineris fatigatio distra-
 hebat. quæ denique semetipsum ferre vix poterat: cū etiam esse
 persona tam nobilis: rusticis etate et debilitate grauissi-
 mū a sece prius transposito sancti humeris vectitaret.

S. vj. Eum autem rauennā per-
uenisset, vbi tunc petrus pontifex ecclesiam christi apo-
stolica institutione gubernabat, diu cum desiderio expe-
ctatus excipitur. Occurrunt proceres, ambiunt prin-
ces ecclesia cum cum exultatione amplectitur. Sed et
regina venerabilis placida, que cum filio suo Valenti-
niano huius nominis tertio imperabat in occidere. Nam
in oriente theodosius iunior tenebat imperium, ad sa-
cerdotis diuersorium vas argenteum amplissimum ci-
bis delicatioribus refertum, sine ulla carnis additio-
ne transmisit. Quod susceptū tūc distribuit: vt cibos mi-
nistris suis traderet: ipse vero argenteum pro pauperibus
vendicaret, remittens loco muneris patenulam lignea
panem ordeaceum continentem. At illa cum ingenti
gratulatione virtutis complexa est, et quod argenteum suum
tran smisisset ad pauperes et illam escam beati viri cum
ministerio adiecti vasculi suscepisset. Nam et lignum au-
ro postea ambigit: et panem multis remedijs et virtuti-
bus reuerauit. ¶ Eum autē rayenne moxam faceret,
ibi et moruū suscitauit, et multis miraculis eius vi-
ra resulsit. In illa siquidem rauenna cum cum regina
placida ad conuulsum inuicasset et ille annuisset, semio vi-
gilis ieiunij laboribusq; confectus ad hospitio suo vs-
q; ad palatium asino deferente portatus est. Eum ergo
inter epulas ministri secreto regine dixissent asinum san-
cti germani repente defunctum et illa tacere iussisset, mi-
re maiestutinis equum vice asini sancto presertari pre-
cepit. Quem ille intuens, Deus inquit mihi asin? pre-

sentetur: quia qui me huc attulit et reportabit. Pergens
ad cadaver diffusum. Surge inquit muscio reuer-
tur bosphorus. ita magis submissis seipm excussit: et quasi
nil mali passus esset alacriori virtute portauit. Sed an-
teq̃ de vrbe rauenna exiret: quadam die matutinali so-
lemnitate perfecta: dum cū episcopis de religione con-
ferret: tristissima prorulit mentionem dicens. Lamentor
vobis fratres charissimi transiit meum. Elidebar mihi
per nocturnū soporem: a dño vaticum peregrinationis
accipere. Factum est autē per aliquot dies: vt ingran-
scente incommodo migraret ad dominū. Capsulam cum
reliquis quā portabat ad collū regina suscepit. Lucu-
lam cum alio petrus episcopus vsurpauit. Ceterorum
antistitū sunt cingulū accepit. alius palliū. duo tunica
diuiserunt: vt aliq̃uid monimēti ex successione sanctita-
tis haberēt. Corpus autē suū in gallia ad vrbem suā re-
latum est: sicut adhuc viuēs petierat a regina Blacida.
Cum autē ad vrbem vercellensem portitores venirēt
sanctus Eusebius eiusdem vrbis episcopus: cōperto san-
cti germani decessu: ecclesiā quā ei sanctus germanus
promiserat cum rediret dedicare: eam dedicaturus Eu-
sebius soleniter ingressus cereos accendi iussit: sed mi-
nistri accendere non valebāt: licet id sepius attemparet.
Ad videns sanctus Eusebius: intellexit dedicationē
aut in aliud tempus debere differri: aut alteri episcopo
reseruari. Interca sacri funeris pompa venire narrat.
et obuiatibus ei cunctis: per manus sancti Eusebii in
predicam ecclesiā inducitur: statim omnes cerei diui-
nitis inflamantur. Tunc sanctus eusebius promissio-
nis sancti germani meminit: et quod viuens se facturū
promiserat: mortuum se fecisse cognouit. vnde festum
diem populo indicens ad altare accessit: et quāto altius
poruerat Gloria in excelsis decantās. postea sacras ex-
equias celebravit. Itaq̃ corpus sancti germani cū mul-
ta deuotione et frequentia populorū a propijs ciuibz
eripitur: et honorifice sepelīt. Obijt autē anno domini
cccl. episcopus: autem sui anno. xxx. Siquidem tres
mortuos suscitauit.

S. vii. Quia de sancto Lupo facta est mentio: vt pte socio sancti germani ad cōfutan-
dam hereſim pelagianorum in britānia, Scēdum fm
Eincen. ſpecu. hiſto. lib. xvi. q. die sanctus lenchorū fa-
milie primus fuit cui glorioſe memorie pimiñiola fan-
cti bilarij arelateſi. epiſcopi ſoroꝝ germana cōiunx fuit.
Septimo autē anno cōiūgij ſe ad cōuerſionem horatu
mutuo contulerūt. Tunc relictis om̃ibus ſancum ho-
noratum abbatēz liriñeſem expetiit. Lūius inſtitutio-
ni ceruice ſubdita: om̃iū vigiliariū abſtinentiarūq; dog-
matibus inſtitutus eſt. Poſt annū dō regrediens: vt
ſibi que remaneſerāt pauperibus eroganda diſtriberet:
ad vbis Trecasine illico pōtificium raptus eſt. vbi po-
pulum vīam ſalutis docens: clerumq; ſtrenue guber-
nans poſt bienniū cum ſancto Germano in Britānia
contra hereticos extirpandos perrexit. In quo itinere
ſignorum mirabilibus cunctis admirationi fuisse. Nec
longe poſt cum per gallias vbicq; diſfuſus premeret bu-
norum exercitus Trecasinaſm vīdem campis paten-
tibus expoſitam: nec armis munitam nec muris. fan-
ctus vir recurſus ad nota preſidia: ſola ad deum inter-
ceſſione ⁊ prece depoſita: ſuperno auxilio defendit: vt
dictum eſt. s. Multis quoq; alijs miraculis claruit.
Iſa ⁊ mulierem paralyticam ſanauit. Quellam impul-
ſu demonis mutam ſigno crucis impoſito liberauit: et
alios plures egros ſanauit. Annis fere viginſiquinq;
expers lectuli ſacendi laborem ſuperpoſitus tabule ſu-
ſtinuit. Cui indumentum non niſi alitiꝝ conſuetudo
fuit. Antius tunice ſemper vſu contentus: in oratio-
nibus peruiatū ac alternis noctibus perdurabat. Ita

A kind of
raculus.

Obiect
germa

Alia co
gnoscunt
maſuetu
dine boiz
des.
Viracu
luz ſancti
Remigij.

Blind m
reculum
eiusdem

Alind m
raculum

duam leuissimam fatigato corpufculo iunctutis incen-
tu prosterneſ: ſi eribus ora in deſſe rigabat. Leterum
que fuerūt eius facta ex ſcholis eiufdē diſcipulorū ſtu-
tis exēpla docuerūt. Hā in ſancto palatrimonio medun-
ſi epo curationū gratia placebat. Sācti ſenerū treuer
ordinatū germanie gentib⁹ predicātē: aploꝝ nō ambigū
mōs ſocietate p̄mixtū. Sanctus aut lupus. li. annis ſa-
cerdotio functus ſp̄m emiſit ad celum. ¶ De ſcto p̄pe-
tro rauēnate epo quo etiam .ſ. facta eſt mentio: vt dicit
Vincen. xvi. .ſ. ſermones erant elegātes qui a peritis
vitiſ allegantur. Cap. xviij.

Alperate martiano adhuc
vinēte sancto germano de quo. s. natus est in
gallia sanct? Remigius: qui postea fuit remē-
sis archieps. Et n̄ ergo vt refert ex eius gestis. Clincen.
specu. histo. lib. xxi. persecutio vnuandolozus gallias seu
franciā deuastasset. quidā reclusus vir sanctus cum fe-
pissime orasset p pace ecclesie: quadā nocte diutius vi-
gilans tanēdē fatigatus leuiter obdormiuit. ⁊ subito nu-
tu dei visum est ei: q angelus interesset. Qui cū ex pie-
tate de succurru vir gallicane ecclesie loqueret. venit vox
ad eos dicēs. Mulier illa noīē Elina pariet filium no-
mine Remigii: qui gentē suā liberabit ab incurisib? ma-
lorum. Statim ille euigilās cucurrit ad domū Elīne:
⁊ quod audierat nūciāuit. Cui non credenti qd tā am-
ex marito sene cōcipere posset. Respōdit. Scias q cum
ablatraueris puerū perfriges oculos meos de lacte tuo
⁊ recipiam vitium. Nam vt illi accresceret meritis sicut
et thobie: lumen oculorū amiserat. sicq totum factus est
vt predixit. Natus ergo puer ⁊ litteris traditus: q cito
potuit reclusorū intrauit. Et cum xxi. esset annorū ab
omni populo remēsi archieps electus est: imo potius
raptus. Unde ⁊ cum remiti conaretur descendit subito
radius noui luminis super verticē eius: ac si ipse sol de
celo veniēs super eum cecidisset. Qui cum ante et post
omni virtute polleret: tāte mānetudinis fuit q ad mē-
sem eius passerēs veniebāt: ⁊ in manibus eius reliqās
ciborū accipiebāt. Quadam vice cū parochias circū-
irer: hospitatus est in domo cuiusdā cognate sue: ⁊ duz
adinuicem loquerētur: famulus domus cōsuluit domi-
ne sue q caupo totū iam vinū venderat excepto mo-
dico qd pro conseruando vase dimiserat. Euidens ergo
beatus remigius illā erubescētē: cognita causa cōfor-
tauit eam. ⁊ statim in viridariū quasi spaciatur? exiit:
et veniēs ante ostiū cellarij intrāuit: ⁊ si quid vini ha-
beret querēuit. Ecce inquit famulus modicū qd reman-
sit. Et ille. Claude inquit ostiū donec reuertar ad te. Et
pergens retro dolū fecit crucem super illud. Et cū se-
xis genibus oraret: vinū per buridone egreditur: ita q
per mediū cellarij fundebatur. Qd vidēs famulus ex-
clamauit: ⁊ currens ad dominā quod viderat nūciāuit.
Hic doctor egregius scripsit diffuse super euangelii
Matthēi. Et sup epistolās pauli sed breuiter. Dictum
est autem. s. quō Lodouē primū regem Francorū ex
gentili factū chrisianū baptizauit: et chrisimate allato
per columbā ipsum inunxit. Volens autē dictus rex clo-
douens ecclesiam remēsem dotare: dixit vt quātum cir-
cūiret dum ip se dormiret meridie sibi donaret. qd ⁊ fa-
crum est. Sed cum quidā molendinū suū haberet infra
confinēs beati remigii: molendinarius cū beatus remi-
gius circūiret: ipm cum indignatione repulit. Cui Re-
migius. Amice nō sit tibi durum q hoc molendinū in si-
mil habeamus. Ad ille vt cū reiecit: statim rota molen-
dinū in perariū verti cepit. Clamauitq post sanctū Re-
migium dicēs. Serue dei vni ⁊ habeamus simul mo-
lendinū. Cui ille. Nec tibi nec tibi: statimq se terra
aperuit: et molendinum deglutit. ¶ Audens autēz
fama n̄ rēnos censens famem futuram in illis partibz

bus, cum in villa quadam bladiscumulos aggregasset ad
providendum necessitatibus pauperum tempore oppo-
tuno inebriati rustici senis prudentiam, deridentes igne
supposuerunt quod ille audiciens huc venit, et pre frigore
etatis et vespertini temporis se calefacere cepit: et tran-
quillo corde dixit. Semper focus bonus est, verumtamen
qui hoc fecerunt, posteri eorum viri in genitalibus rupti:
femineque turbose erunt. Quod siqueunt in villa illa
vsq; ad karolum magni qui eos partim occidit partim
per alta loca dispersit: quia occiderant quendam eius lo-
cum tenentem.

S.j. De remigio ⁊ genebaldo
episcopo ⁊ prius marito neptis beati remigij. Post lon-
gum tempus cum sanctus genebaldus vir prouidus ne
premi beati remigij in vxore haberet. ⁊ se religionis cau-
sa mutuo absoluisent: predictum genebaldum beatus
remigius laudumfensi episcopum ordinauit. At gene-
baldus cum vxorem suam causa instruncti ad se sepius
venire permitteret. frequentiori colloquio eius animus in
concupiscentiam inflammat⁹: etiam vsq; in peccatum
secum prolabatur. Que concupiscentia ⁊ filius pariens bo-
episcopo intinuit. Et ille confusus ad eam remanda-
uit dicens. quoniam puer de latrocinio acquisitus est vo-
lo vt latro vocetur. Ne autem suspitio aliqua oziretur.
vxorem sicut prius ad se venire permisit. Aeruntamen
post primi peccati sictum secum fuit iterum in peccatū.
Que cum filiam peperisset. ⁊ hoc episcopo retulisset: re-
spondit illam vulpeculam nominari. Tandem ad se re-
uersus beatum remigium. adiit ⁊ ad pedes suos proci-
dens stolam de collo suo deponere voluit. Quod cū san-
ctus remigius prohibuisset ⁊ ab eo quid acciderat audi-
uisset blande cum consolans ipsum in quadam cellula h-
vij. annos reclusit. ⁊ interim eius ecclesiam gubernauit.
Septimo igitur a⁹o cum in cena dñi in orōne persiste-
ret. angelus dñi ei afflūt. ⁊ peccatum suum sibi dimissus
asseruit. ac vt foras exiret impauit. Lūq; respondisset.
Vñ possum quid dñs me? remigius hoc ostium clauisit:
figillo suo munuit. At angel⁹. Ecce vt scias tibi celij ap-
tium esse beati ostium saluo figillo aperiet. Statimq;
vt dixit apertum est. Tunc Genebaldus factans se in
medio ostij in modum crucis ait. Etiaz si dominus me⁹
ibus xps ad me veniret huc: hinc non egrediar nisi dñs
meus remigius huc veniat qui me reclusit. Tunc sc̃tus
remigius ad admonitionem angeli laudumum venit: et
ipsum in locum suum restituit. Qui postea vsq; ad obitu-
m in sanctis operibus perseuerauit. ⁊ latro filius eius in
episcopatu cūcessit qui etiam sanctus fuit. Tandem
beatus remigius multis claris virtutib⁹ in pace quie-
uit circa annum domini quingentesimum. Eum autem
corpus eius ad ecclesiam sancto: cum timothei ⁊ appolli-
naris in feretro deferretur. secus ecclesiam sancti chri-
stofori cepit adeo ponderari: vt moueri non posset. Tan-
dem rogauerunt deum vt si in ecclesia illa parua sancti
christofori vbi nulle reliquie erant sepeliri veller osten-
deret. Statimq; leuissimū corpus cum feretro leuaue-
runt ⁊ ibi cum honorifice sepelierunt. Eum autem mul-
ta miracula postea ibi fierent. ecclesiam amplauerunt
⁊ inscripta facta retro altare cum ibi ponere vellent:
mouere nullatenus potuerūt. Sed cum in orationibus
pernoctaret. ⁊ in medio noctis festi omnes obdormis-
sent. in crastinum scilicet kal. octobris. inuenerūt sepul-
crum cū corpore sancti remigij ab angelis in illā. criptā
retro altare deportatum. Festum igitur quod fit de co-
kl. octobris est de translatione corporis eius: sed obit⁹
eius celebratur in octaua epiphanię.

§.ij. Priori quoq3 tempore san-
cti theodosij iunioris claruit sc̃tus patrici⁹ genere brito

Semper
bonus est
ianis.

¶ Hoc bo-
die iure p-
hibere nō
haberet
locum ni-
si specialit
dispensa-
tione pape

De fossa
sancti pa-
triciij.

Quibusdam alijs sanctis
viris Et quia supra dictum est quomodo scđs
germanus desponsavit xpo quandam puellam
noie Scenovesam ppter sanctitatem quā preuidebat in
ea. Ideo breuiter de ea refero quęro fuit parisiensis. et

multa sanctitate in gallia claruit dicit Sigisbertus. Hec postquam uirginitatem suam deo deuouit coram sancto germano: ab omni mundi se uanitate subtraxit. Et cum mater eius ad ecclesiam iret et precepisset ei domum reuertere: illa clamauit et cum lacrymis. Ego fide quam beato germano pollicita sum: christo me consolante seruabo: et ecclesie limina frequentabo. Ideo irata mater dedit ei alapam: propter quod statim orzata est lumine per nouem menses. Tandem recordata testimonij quod dederat pontifex de filia: iussit ei auferre aquam de puteo. Quae pergens super marginem putei sicut: quia propter eam mater lumen amiserat. Deinde inpleto vasculo facto signum crucis super aquam matri attulit. Quam illa cum fide et ueneratione manibus in celum extensis suscepit: et ex ea fomentans suum oculos bis et ter lumine recepit. Hinc cum duabus puellis Julico episcopo ad consecrandum offerretur: et hoc iuxta numerum annorum eratis: episcopus diuinitus compiciens Benouefam offibus sublimiorum ait. Illam quae post tergum sequitur anteponit: quia celitus iuxta hanc sanctificationem adepta est. Parentibus autem defunctis hec Parisius urbem ingreditur: et per tempus aliquod ita est obfessa paralyti: ut corpus eius triduo iam exanimae folis paululum rubentibus genis custodiretur. Quocum de nouo sanaretur: proficerebat se in spiritu ad angelum in requie iustorum: et in supplicio reproborum deductam. Cumque rerum unumquodque gallias deuastaret: parisiis ciues perterriti: facultates suas in alias urbes tutiores deferre nitentur. Quorum matronae sancta conuocans: suadebat orationibus: uigiliis: et ieiunijs insistere: ut poscent sicut Iudith et belter cladem euadere. Viros etiam eorum ne bona sua inde asportarent: scilicet a parisius eo quod alijs urbibus vastatis parisius christo protegere saluaretur. propter quod insurrexerit in ea dicentes falsam prophetiam. Et tractantibus illis ut eam lapidaret aut gurgite mergeret: aduenit archidiaconus ab antistodoro: referens testimonium beati Germani qui referebat de ipsa quod ex utero matris a deo electa fuisset. Et ecce inquit eulogias quas illi a sancto germano relictas exhibeo. Tunc ciues dissipauerunt consilium. Illa uero omnibus suis predictum exercitum ne parisius circumdaret abegit. A qua tunc decimo anno usque ad quinquagesimum esca erat: ei panis ordeaceus et faba quam post duas aut tres hebdomadas recomiscens in olla edebat. A die octauas usque ad quintam feriam ieiunabat: et a quinta usque in diem dominicam. Cuius autem quodlibet inebrians nunquam potuit. Post quinquagesimum annum suadentibus episcopis propter obedientiam pisci et lac cum pane ordeaceo comedere cepit. Multa autem ueneratione catulacensem vicum in quo beatus Dionysius passus est dilexit. Et ueniam deuotior erat in honorem illius ecclesiae construere. Suadebat presbyteris ut faceret unusquisque collationem ad hoc edificium. Qui responderunt. Erunt forsitan paruitati nostrae vires edificandi: sed coquenda calicis copia deest. At illa spiritu sancto repleta ait vaticinans. Egredimini inquit ad pontem ciuitatis: quos et quae audieritis renunciate mihi. Qui egressi in platea stabant attoniti: et ecce duo custodes porcorum sermone nantes: quorum unus ad alterum ait. Dum suis vestigium ob partu vagantis legerem: inueni furnum calcis mire magnitudinis. Alter respondit. Et ego inueni in silua sub radicibus arboris auento euulso furnum calcis: de quo nihil credo fuisse sublatum unquam. Ad audientes presbyteri gratias agentes reuersi sunt. Audiens hec sancta etiam praegaudia lacrymis sinum impleuit. Accersitque gentium presbyterum: ut in honore predicti martyris basilicam construeret. Sicque omnibus ciuibz auxilium ferentibus illa implozante construxit.

Alind m
raculum
Ostracu
lum.

Blind m.
raculans.

cta est. In cuius opere collectis carpentarijs cum des-
ceret potius: accipiens sancta cuppam seorsum prostra-
ta cum lachrymis. Deinde surgens facto signo crucis
super vas: vsq; summis poculo est impletum: ex quo ope-
rarij vsq; ad consummationem basilice vberime potan-
tes gratias egerunt. Quadam nocte circa gallicantum
cum iret ad ecclesiam associata virginibus: cereus qui
portabatur ante eas: accensus extinctus est. Qui ab ea
acceptus statim reaccensus est. Alia vice cereus in ma-
nu nondum accensus: surgens ab oratione diuinitus
accensus est in ecclesia: de quo postea sumpto plures in-
firmi sunt sanati. Quedam mulier furata calciamenta
eius: reuerfa domum excecata est. Sed penitens ante
pedes eius prostrata: et veniam de furto petens: signa-
tis ab ea oculis visum recepit. ¶ Hildericus etiam
rex Francorum valde diligens eam: timens ne vin-
ctos quosdam quos interimere cogitabat sancta eripe-
ret: ingrediens urbem Parisiorum portam claudi pre-
cepit. Quod audiens sancta statim ad liberandas ani-
mas perrexit: inter cuius manus porta ciuitatis sine cla-
ue reuerata est: sic regē cōsecuta ne victorū capita am-
putarentur obtinuit. ¶ Fuit etiam eo tempore beatus
Dymon: quē negotiatores euntes et redeuntes frēdit
de illa interrogasse: et eam veneratione pfusa salutasse.
et se in orationibus eius memorem esse postulasse. ¶ In
ecclesia sancti dyonisijs parisijs oblari sibi a demonibus
obfessi liberati sunt. Ad epiphanię vsq; ad cenam do-
mini in cella reclusa soli deo vacabat. quedam autem pu-
ella religiosa adueniens magis curiositate q̃ fide per-
mota: quid sancta in cella sua ageret scire volens: ceca-
ta est. Sed egrediens et cella sancta ei lumen restituit.
¶ Multa alia miracula per eam dominus fecit. Vixit au-
tem plus q̃ lxx. annis spiritu prophetie plena.

S. I. Sanctus quoq; Leonardus de sacro fonte a beato remigio leuatus est. et ab ipso salutaribus disciplinis instructus. Huius parentes primi in palacio regis francie habebantur. Hic tantam gratiam a rege obtinuit. qd omnes in carcera ti quos ipse uisitabat protinus absoluerentur. Cum igitur fama sanctitatis eius excreceret rex multo tempore cum secum manere coegit: donec ei episcopatus donaret. Quod ille renuit et solitudinem desiderans relictis omnibus aurelianum predicando cum fratre suo lifardo deuenit. Ibi postq in quodam cenobio aliquandin vixerunt. dum risardus super ripam ligeris solitarius manere vellet: et leonardus per sancti spiritus admonitione in aquitania predicare disponderet: osculantes se inuicem discesserunt. Leonardus igitur vbiq; predicans et miracula exercens in quadam silua ciuitati lemo uice vicina habitanti vbi erat aula regia causa venationis constructa. Accidit aut vt quada die rex ibi venaret: et regina causa recreationis illuc egressa partu periclitaretur. Luz ergo rex et familia. ppter periclitationem regine iugeret: et Leonardus per nemus transiret et gementiu voces audiret: pietate comotus illuc peruenit: et a rege vocatus illuc introiuit. Cum igit a rege interrogatus quis esset. et se discipulu fuisse sancti Remigii respondisset. Rex spem bonam concipiens et a bono magistro se bene instructu estimaret. ipsum ad reginas introduxit: rogans vt precibus suis de recuperanda coniuga et edita prole duplex gaudiu obtineret. Tunc ille fusa oratione quod petijt protinus impetravit. Luz aut rex multa sibi in auro et argento offerret: ille protinus recusauit: admonens vt illa pauperibus erogaret dicens. Ego nullis bonis indigeo: sed tm in aliqua siluarum contempts mundi diuitijs deo famulari desidero. Cum autem rex totum illud nemus tradere sibi vellet. Ille ait. Non totum illud accipio: sed quatum cum meo

afello tota nocte circumire potero: tantum mihi conce-
di exopto: quod rex libentissime fecit. Constructo igitur
ibi monasterio: diu ibi cum adiunctis sibi duobus
monachis in abstinentia multa debebat. Cum autem aqua
ab eis vno miliario distaret puteum ibi siccam penitus
fodisse iussit quem aqua suis orationibus impleuit. Lo-
cum nobiliacum appellauit: eo quod a rege nobili datus fu-
isset. Vbi tantis miraculis choruscant: quod quicumque in
carcere nomen eius inuocasset: mor ruptis vinculis qui-
buscunque liber exiret: nullo contradicente: et suas cathe-
nas vel compedes presentaret. Morum plures secum
manebant: et ibidem domino seruiebant. Septem quoque
familie de eius nobili stirpe venditis omnibus ad eum
venerunt: et distributo eis nemore singulis: ibi cum eo
manentes exemplo suo plurimos attraxerunt. Deinde
sanctus Leonardus multis clarus virtutibus ad domi-
num migravit octauo idus Nouembriis. circa annos dor-
mini quingentos. Cum autem multa miracula faceret
etiam post transitum ex hoc mundo: quia ecclesia illa par-
ua erat: reuelatum est clericis quod alibi basilicam edifica-
rent propter frequentiam populi: ut capacior esset ad-
uentibus: et ibi corpus sancti leonardi transportaret.
At illi cum populo triduo ieiunio et orationibus insti-
tissent: cum respicerent: viderunt totam provinciam in-
ue coopertam: locum autem illum ubi corpus beati leo-
nardi quiescere volebat: omnino vacuum a nunc vide-
runt. Illuc itaque translatus: quanta per eum dominus
miracula faciat circa incarceratos: multitudo varia-
tis ferri que est ante sepulchrum eius ostendit. Unum au-
tem miraculum ex pluribus hic ponitur. Vbi quidam in
loco sancti leonardi. id est nobiliaci habitans: et eidem
sancto valde fidelis et deuotus existens: captus fuit a
quodam tyranno qui intra se cogitans dicebat. Leonar-
dus iste omnes compeditos absoluit: et omnis vis fer-
ri ante ipsum velut cera liquefit. Si igitur in vinculis
ligauero: statim aderit leonardus: et ipsum liberabit. Si
autem ipsum custodire possum: mille solidis ipsum redi-
mere faciam. Scio igitur quid faciam. In turris foue-
am profundam proijciam compeditibus aggregatis. De-
inde super os foueae arcam ligneam ponam: et infra eam
armatos milites accubare faciam. licet enim leonar-
dus ferrum confringat: non tamen adhuc sub terram in-
trabit. quod totum ut cogitauerat adimplet: et ille ho-
mo sanctum leonardum sepius in clamaret. leonardus
nocte aduenit: et arcam in qua iacebant milites reuol-
uit: et tanquam mortuos in sepulcro eos sub ipsa conclusit.
Deinde cum multa luce foueam ingressus: manum fide-
lis sui tenuit et dixit. Domine an vigilas. Ecce leonar-
dus quem tu desideras. At ille admirans ait. Domine
adiuuu me. Confestim confractis catenis apprehensus
proprijs vinis extra turrim portauit. Deinde secum si-
cut amicum cum amico confabulans: usque ad locum suum
et domum suam reduxit.

§.ij. Legitur de alio Leonar-
do sancto viro eiusdem professionis et virtutis: cui corpus apud Lorziacum requiescit. hic cum in monasterio esset prelati tanta se humilitate descebat ut omnibus inferior videretur. Sed cum omnis pene populus ad eum conflueret quidam inuidi regi lotario suaserunt quod nisi sibi prouideret per leonardum qui multos sub obsequio religionis colligebat: regnum francie non modicum incurreret detrimentum. Quibus rex nimis credulus eum expellere iussit. Venientes autem ad eum milites expellendum adeo verbis eius compuncti sunt. quod se suos futuros discipulos sponderunt. Rex quoque veniam petiit: et detractores eius rebus et honoribus priuati sunt. Rex autem predictum virum dei leonardum multum dilexit propter eius merita. Et vix prece sancti viri: res et bono-

Dulcibz
miraculū
sancti leo
nardi

Actus vi
gor ordi
nat ep̄s

omne Italiam gladio et igni exponeret. Qui papa Jo. ad obitum terminum italie: et infirmus iter accepit ad constantinopolitana civitate ubi Julinus residebat. Et ut refert hugo flor. post grego. in li. dialogor. Cum iam attigisset partes coimbei: necesse fuit ut ei equus in itinere ad sedendum requiri debuisset. Quod cum quidam vir nobilis audisset: equum missum super quo comitum suorum equitare consueverat ita ei concessit: ut cum ad locum aptum pervenisset: quo ei equus idoneus inveniri potuisset: equum suum coniuge remitteret. quod et factum est. Nam in precutione itineris reperto alio equo idoneo illum proxiorem nobili retraxit. Sed cum denno comitum predicti nobilis ut consueverat ascendere voluisset vitra non valuit. Lepit enim inmensa statu et fremitu ac totius incessanti corporis motu quasi despicendo pedere: quod post membra potius muliere ferre neget. quod vir eius pudenter intulit hunc ad venerabilem virum remisit magnis postulas precibus: ut illi ipse possideret: quem iam iuri suo sedendo dedicasset. Quod acceptum est: aut ab omni civitate constantinopolitana ut ait belynadus cum summo bonore: ita ut quodecimo militario ab urbe ipsa cum cercis lampadibus: et crucibus populi ei obvia prederet: gratias agens quod beati petri successore et christi vicarium suscipere meruisset. Cumque ab imperatore et omni clero et populo leticia summa excipere tur: in conspectu omnium mor ad portam auream: roganti cece lumen indulsit. Iustinus autem huiusmodi se et adoravit eo lumen indulsit. Iustinus autem huiusmodi se et adoravit eo lumen indulsit. Iustinus autem huiusmodi se et adoravit eo lumen indulsit.

S. j. Johanni successit in cathedra petri. Felix secundus. In cathologo. li. Martione factus ex patre castorio. Quantum autem sederit incertum est. Nam secundum aliquos annis. secundum alios ut martianum et Joh. de col. annis quatuor. mensibus duobus. diebus. xv. Idcirco edificavit basilicam Cosme et Damiani in urbe roma. Et ecclesiam sancti saturnini in via salaria incendio consumpta tempore suo a solo refecit. Idcirco ordinaciones duas promissas martij in urbe: et ordinacionis presbyteros. lv. diacones. liij. ep. per diversa loca. rxit. Qui et appositus ad patres sepultus est in ecclesia beati petri. Et cessavit ep. diebus. liij. Post mortem felix ascendit cathedra petri. Bonifacius scds. natio ne romanus ex patre sigelbundo in ordine pontificum romanorum. liij. Sedit autem annis duobus. Fuit enim tempore Iustiniani imperatoris. Fuit etiam tunc scisma: quia et alius dioscorus noie fuit ordinatus in papa: sed non ea nocte. Propter hoc dissensio orta est in clero: in senatu rus et scisma sublatum remanere bonifacio scdo in sede petri. Quos dioscorus bonifacius zelo et dolo ductus sub vinculo anathematis reconciliavit clero. Idcirco bonifacius alimonia multis in famis periculo clero subvenit. Idcirco aggregavit synodum in basilica beati petri: et fecit constitutiones. Idcirco sibi successore vigiliu diaconem ordinavit

Sed quia contra canones id factum fuerat illud revocavit. Migrans autem ad dominum sepultus est in basilica principis apostolorum. Et cessavit ep. mensibus duobus et diebus. xv. Sub hoc pontifice venit rome relatio ab africanis ep. qui de unanimi voluntate atque consilio deliberaverunt atque constituerunt ut cartaginensis ep. scopus omnia consuleret et faceret de consilio romane aplice sedis. Bonifacius papa sic ait dist. lxxix. Ad hoc dispositiois pulso gradus duos et o. rames constituit esse distinctos: ut dum reverentia minoris potioribus exhiberet: et potiores minoribus dilectione impenderet: vera concordia fieret: et ex diversitate contemptio: et recte officiorum generet adm. nistratio singulorum. Idcirco enim universas alia poterat ratione subsistere: nisi huiusmodi magnus eam differentie ordo servaret. Quia non queas creatura in una eademque qualitate gubernari vel vivere non potest: celestium militum nos exemplar instruit: quod dum sunt angeli atque archangeli: liquet quod equales non sunt sed in prate et ordine differt alter ab altero.

S. ij. Johannes secundus successit bonifacio in apostolica sede. liij. et maturius dicitur natione romanus ex patre prolecto de celo more. Sedit annos duos et menses quatuor. Et fuit temporibus atbalarii regis italie et iustiniani imperatoris. Eo tempore ante mortem suam. Iustinus senior vir religiosus iunior christiane religionis amore misit fide sua inscripto cyrographo proprio ad sedem aplicam ep. apatium et demetrium. Et beato petro aplo etiam offerri fecit cibum aureum circumdanti gemmis: et calices argenteos quatuor. Idcirco ordinacionem unam per mensem de cembrem in urbe promissas ad sacerdotum. xv. in ep. aut per diversa loca. rxi. Qui et sepultus est in basilica beati petri cum transiit ex hoc mundo ad patrem. Et cessavit ep. diebus. vij. Johannes papa sic scribit siracusanus ep. xvj. q. ij. c. Iustis. Addidit fraternitatis tua lre et seditione inter clericos monachosque ex hac causa non modicum fuisse exorta. Idcirco ecclesiam monachorum quos debet instrui ibi sacerdotes. Idcirco ait instigatione verbi hostis nemo ambigat fieri. Idcirco ait instigatione verbi hostis nemo ambigat fieri. Idcirco ait instigatione verbi hostis nemo ambigat fieri. Idcirco ait instigatione verbi hostis nemo ambigat fieri.

S. iij. Quinquagesimus quintus in sede petri fuit Agapitus natio romanus. ex pfe. Soriano p. b. Quam autem in cathedra petri fuerit varia opinio. Nam Jo. de col. asserit annis. xj. sedisse secundum alios tunc vno quod videtur verius. Idcirco beati pontificis theodatus rex gorthorum et italie: constantinopolim ad iulianum imperatorem misit. Audierat enim illum ob mortem filie theodo-

rici regis aduersum se gravissime perturbati: quod ea perauerat vel p. m. i. f. e. r. e. d. e. b. a. t. a. n. t. h. o. c. t. h. e. o. d. a. t. m. e. d. i. a. n. t. e. p. o. n. t. i. f. i. c. e. s. i. b. i. p. r. i. n. c. i. p. e. r. e. c. o. c. i. l. l. a. r. i. Q. u. i. v. e. n. i. e. n. s. c. o. s. t. a. t. i. n. o. p. o. l. i. m. c. u. m. m. a. g. n. a. g. l. o. r. i. a. s. u. s. c. e. p. t. e. a. i. u. s. t. i. n. i. a. n. o. S. z. f. a. c. t. a. c. u. c. o. d. e. p. n. a. c. p. e. c. o. l. l. a. t. i. o. n. e. r. e. p. e. r. i. t. e. n. i. n. e. u. t. i. c. e. t. i. s. p. e. s. t. i. f. e. r. o. d. o. g. m. a. t. e. c. o. r. r. u. i. s. s. e. S. e. d. u. c. t. e. n. i. f. u. e. r. a. t. a. b. a. n. t. h. e. m. i. o. c. o. s. t. a. n. t. i. n. o. p. o. l. i. t. a. n. o. e. p. o. L. u. c. o. s. t. a. n. t. e. r. b. r. u. s. p. o. t. i. f. e. x. i. m. p. a. t. o. r. e. o. b. i. u. r. g. a. s. s. e. t. q. u. o. r. o. m. a. n. i. i. m. p. e. r. i. j. m. a. i. e. s. t. a. t. e. p. u. e. r. i. i. d. o. g. m. a. t. i. s. l. a. b. e. m. a. c. u. l. a. s. s. e. t. o. b. i. u. r. g. a. t. i. o. n. e. i. l. l. a. z. p. r. i. m. o. i. m. p. a. t. o. r. g. r. a. v. i. t. e. r. t. u. l. i. t. a. d. e. o. v. t. d. i. c. e. r. e. t. e. i. A. u. t. c. o. n. s. e. n. t. i. n. o. b. i. s. a. u. t. f. a. c. i. a. t. e. i. n. e. x. i. l. i. u. d. e. p. o. r. t. a. t. L. u. i. b. e. a. t. i. s. s. i. m. u. s. p. a. p. a. n. i. b. i. l. m. o. r. t. u. s. a. i. t. E. g. o. q. d. e. m. p. e. c. c. a. t. o. r. a. d. i. u. s. t. i. n. i. a. n. u. i. m. p. a. t. o. r. e. x. p. i. a. n. i. s. s. i. m. u. v. e. n. i. r. e. d. e. s. i. d. e. r. a. u. i. t. s. e. d. e. g. o. d. y. o. c. l. e. t. i. a. n. u. i. n. u. e. n. i. E. g. o. t. u. i. m. p. a. t. o. r. m. i. n. a. s. t. u. a. s. n. o. t. i. m. e. o. d. a. m. i. b. i. v. e. r. a. f. i. d. e. s. i. n. c. o. c. u. s. s. a. p. m. a. n. e. t. L. u. i. s. a. n. c. t. a. c. o. n. s. t. a. n. t. i. a. a. d. m. i. r. a. t. u. s. i. m. p. a. t. o. r. a. b. i. l. l. o. s. u. o. f. u. r. o. r. e. r. e. t. a. r. d. a. t. u. s. e. s. t. Q. u. a. n. d. a. u. i. t. q. u. o. r. i. e. n. t. a. l. i. u. e. p. o. r. u. s. i. n. r. e. g. i. a. v. i. d. e. c. o. g. r. e. g. a. r. i. c. o. n. c. i. l. i. u. Q. u. o. c. o. g. r. e. g. a. t. o. b. e. a. t. u. s. A. g. a. p. i. t. u. s. i. n. c. o. n. s. p. e. c. t. u. p. r. i. n. c. i. p. i. s. I. u. s. t. i. n. i. a. n. i. c. o. t. r. a. a. n. t. h. e. m. i. u. m. e. x. d. i. c. t. i. s. e. u. a. n. g. e. l. i. o. r. u. m. p. b. a. u. i. t. i. n. d. i. o. i. e. s. u. x. p. o. d. u. a. s. f. u. i. s. s. e. n. a. t. u. r. a. s. E. o. a. u. t. c. o. m. i. t. o. c. u. s. a. s. u. a. n. o. l. l. e. t. a. n. t. e. m. i. u. s. r. e. s. i. l. i. r. e. p. r. i. n. a. c. i. a. d. a. m. a. n. a. r. i. t. e. d. e. p. o. s. i. t. e. s. t. T. u. n. c. a. u. g. u. s. t. u. s. i. u. s. t. i. n. i. a. n. u. s. g. a. u. d. i. o. r. e. p. l. e. t. u. s. h. u. m. i. l. i. a. u. i. t. s. e. s. e. d. i. a. p. l. i. c. e. t. a. d. o. r. a. u. i. t. b. e. a. t. i. s. s. i. m. u. m. p. a. p. a. m. a. g. a. p. i. t. u. m. r. o. g. a. u. i. t. q. u. e. v. t. i. n. c. o. n. s. p. e. c. t. u. p. r. i. n. c. i. p. i. s. I. u. s. t. i. n. i. a. n. i. c. o. t. r. a. a. n. t. h. e. m. i. u. m. e. x. d. i. c. t. i. s. e. u. a. n. g. e. l. i. o. r. u. m. p. b. a. u. i. t. i. n. d. i. o. i. e. s. u. x. p. o. d. u. a. s. f. u. i. s. s. e. n. a. t. u. r. a. s. E. o. a. u. t. c. o. m. i. t. o. c. u. s. a. s. u. a. n. o. l. l. e. t. a. n. t. e. m. i. u. s. r. e. s. i. l. i. r. e. p. r. i. n. a. c. i. a. d. a. m. a. n. a. r. i. t. e. d. e. p. o. s. i. t. e. s. t. T. u. n. c. a. u. g. u. s. t. u. s. i. u. s. t. i. n. i. a. n. u. s. g. a. u. d. i. o. r. e. p. l. e. t. u. s. h. u. m. i. l. i. a. u. i. t. s. e. s. e. d. i. a. p. l. i. c. e. t. a. d. o. r. a. u. i. t. b. e. a. t. i. s. s. i. m. u. m. p. a. p. a. m. a. g. a. p. i. t. u. m. r. o. g. a. u. i. t. q. u. e. v. t. i. n. c. o. n. s. p. e. c. t. u. p. r. i. n. c. i. p. i. s. I. u. s. t. i. n. i. a. n. i. c. o. t. r. a. a. n. t. h. e. m. i. u. m. e. x. d. i. c. t. i. s. e. u. a. n. g. e. l. i. o. r. u. m. p. b. a. u. i. t. i. n. d. i. o. i. e. s. u. x. p. o. d. u. a. s. f. u. i. s. s. e. n. a. t. u. r. a. s. E. o. a. u. t. c. o. m. i. t. o. c. u. s. a. s. u. a. n. o. l. l. e. t. a. n. t. e. m. i. u. s. r. e. s. i. l. i. r. e. p. r. i. n. a. c. i. a. d. a. m. a. n. a. r. i. t. e. d. e. p. o. s. i. t. e. s. t. T. u. n. c. a. u. g. u. s. t. u. s. i. u. s. t. i. n. i. a. n. u. s. g. a. u. d. i. o. r. e. p. l. e. t. u. s. h. u. m. i. l. i. a. u. i. t. s. e. s. e. d. i. a. p. l. i. c. e. t. a. d. o. r. a. u. i. t. b. e. a. t. i. s. s. i. m. u. m. p. a. p. a. m. a. g. a. p. i. t. u. m. r. o. g. a. u. i. t. q. u. e. v. t. i. n. c. o. n. s. p. e. c. t. u. p. r. i. n. c. i. p. i. s. I. u. s. t. i. n. i. a. n. i. c. o. t. r. a. a. n. t. h. e. m. i. u. m. e. x. d. i. c. t. i. s. e. u. a. n. g. e. l. i. o. r. u. m. p. b. a. u. i. t. i. n. d. i. o. i. e. s. u. x. p. o. d. u. a. s. f. u. i. s. s. e. n. a. t. u. r. a. s. E. o. a. u. t. c. o. m. i. t. o. c. u. s. a. s. u. a. n. o. l. l. e. t. a. n. t. e. m. i. u. s. r. e. s. i. l. i. r. e. p. r. i. n. a. c. i. a. d. a. m. a. n. a. r. i. t. e. d. e. p. o. s. i. t. e. s. t. T. u. n. c. a. u. g. u. s. t. u. s. i. u. s. t. i. n. i. a. n. u. s. g. a. u. d. i. o. r. e. p. l. e. t. u. s. h. u. m. i. l. i. a. u. i. t. s. e. s. e. d. i. a. p. l. i. c. e. t. a. d. o. r. a. u. i. t. b. e. a. t. i. s. s. i. m. u. m. p. a. p. a. m. a. g. a. p. i. t. u. m. r. o. g. a. u. i. t. q. u. e. v. t. i. n. c. o. n. s. p. e. c. t. u. p. r. i. n. c. i. p. i. s. I. u. s. t. i. n. i. a. n. i. c. o. t. r. a. a. n. t. h. e. m. i. u. m. e. x. d. i. c. t. i. s. e. u. a. n. g. e. l. i. o. r. u. m. p. b. a. u. i. t. i. n. d. i. o. i. e. s. u. x. p. o. d. u. a. s. f. u. i. s. s. e. n. a. t. u. r. a. s. E. o. a. u. t. c. o. m. i. t. o. c. u. s. a. s. u. a. n. o. l. l. e. t. a. n. t. e. m. i. u. s. r. e. s. i. l. i. r. e. p. r. i. n. a. c. i. a. d. a. m. a. n. a. r. i. t. e. d. e. p. o. s. i. t. e. s. t. T. u. n. c. a. u. g. u. s. t. u. s. i. u. s. t. i. n. i. a. n. u. s. g. a. u. d. i. o. r. e. p. l. e. t. u. s. h. u. m. i. l. i. a. u. i. t. s. e. s. e. d. i. a. p. l. i. c. e. t. a. d. o. r. a. u. i. t. b. e. a. t. i. s. s. i. m. u. m. p. a. p. a. m. a. g. a. p. i. t. u. m. r. o. g. a. u. i. t. q. u. e. v. t. i. n. c. o. n. s. p. e. c. t. u. p. r. i. n. c. i. p. i. s. I. u. s. t. i. n. i. a. n. i. c. o. t. r. a. a. n. t. h. e. m. i. u. m. e. x. d. i. c. t. i. s. e. u. a. n. g. e. l. i. o. r. u. m. p. b. a. u. i. t. i. n. d. i. o. i. e. s. u. x. p. o. d. u. a. s. f. u. i. s. s. e. n. a. t. u. r. a. s. E. o. a. u. t. c. o. m. i. t. o. c. u. s. a. s. u. a. n. o. l. l. e. t. a. n. t. e. m. i. u. s. r. e. s. i. l. i. r. e. p. r. i. n. a. c. i. a. d. a. m. a. n. a. r. i. t. e. d. e. p. o. s. i. t. e. s. t. T. u. n. c. a. u. g. u. s. t. u. s. i. u. s. t. i. n. i. a. n. u. s. g. a. u. d. i. o. r. e. p. l. e. t. u. s. h. u. m. i. l. i. a. u. i. t. s. e. s. e. d. i. a. p. l. i. c. e. t. a. d. o. r. a. u. i. t. b. e. a. t. i. s. s. i. m. u. m. p. a. p. a. m. a. g. a. p. i. t. u. m. r. o. g. a. u. i. t. q. u. e. v. t. i. n. c. o. n. s. p. e. c. t. u. p. r. i. n. c. i. p. i. s. I. u. s. t. i. n. i. a. n. i. c. o. t. r. a. a. n. t. h. e. m. i. u. m. e. x. d. i. c. t. i. s. e. u. a. n. g. e. l. i. o. r. u. m. p. b. a. u. i. t. i. n. d. i. o. i. e. s. u. x. p. o. d. u. a. s. f. u. i. s. s. e. n. a. t. u. r. a. s. E. o. a. u. t. c. o. m. i. t. o. c. u. s. a. s. u. a. n. o. l. l. e. t. a. n. t. e. m. i. u. s. r. e. s. i. l. i. r. e. p. r. i. n. a. c. i. a. d. a. m. a. n. a. r. i. t. e. d. e. p. o. s. i. t. e. s. t. T. u. n. c. a. u. g. u. s. t. u. s. i. u. s. t. i. n. i. a. n. u. s. g. a. u. d. i. o. r. e. p. l. e. t. u. s. h. u. m. i. l. i. a. u. i. t. s. e. s. e. d. i. a. p. l. i. c. e. t. a. d. o. r. a. u. i. t. b. e. a. t. i. s. s. i. m. u. m. p. a. p. a. m. a. g. a. p. i. t. u. m. r. o. g. a. u. i. t. q. u. e. v. t. i. n. c. o. n. s. p. e. c. t. u. p. r. i. n. c. i. p. i. s. I. u. s. t. i. n. i. a. n. i. c. o. t. r. a. a. n. t. h. e. m. i. u. m. e. x. d. i. c. t. i. s. e. u. a. n. g. e. l. i. o. r. u. m. p. b. a. u. i. t. i. n. d. i. o. i. e. s. u. x. p. o. d. u. a. s. f. u. i. s. s. e. n. a. t. u. r. a. s. E. o. a. u. t. c. o. m. i. t. o. c. u. s. a. s. u. a. n. o. l. l. e. t. a. n. t. e. m. i. u. s. r. e. s. i. l. i. r. e. p. r. i. n. a. c. i. a. d. a. m. a. n. a. r. i. t. e. d. e. p. o. s. i. t. e. s. t. T. u. n. c. a. u. g. u. s. t. u. s. i. u. s. t. i. n. i. a. n. u. s. g. a. u. d. i. o. r. e. p. l. e. t. u. s. h. u. m. i. l. i. a. u. i. t. s. e. s. e. d. i. a. p. l. i. c. e. t. a. d. o. r. a. u. i. t. b. e. a. t. i. s. s. i. m. u. m. p. a. p. a. m. a. g. a. p. i. t. u. m. r. o. g. a. u. i. t. q. u. e. v. t. i. n. c. o. n. s. p. e. c. t. u. p. r. i. n. c. i. p. i. s. I. u. s. t. i. n. i. a. n. i. c. o. t. r. a. a. n. t. h. e. m. i. u. m. e. x. d. i. c. t. i. s. e. u. a. n. g. e. l. i. o. r. u. m. p. b. a. u. i. t. i. n. d. i. o. i. e. s. u. x. p. o. d. u. a. s. f. u. i. s. s. e. n. a. t. u. r. a. s. E. o. a. u. t. c. o. m. i. t. o. c. u. s. a. s. u. a. n. o. l. l. e. t. a. n. t. e. m. i. u. s. r. e. s. i. l. i. r. e. p. r. i. n. a. c. i. a. d. a. m. a. n. a. r. i. t. e. d. e. p. o. s. i. t. e. s. t. T. u. n. c. a. u. g. u. s. t. u. s. i. u. s. t. i. n. i. a. n. u. s. g. a. u. d. i. o. r. e. p. l. e. t. u. s. h. u. m. i. l. i. a. u. i. t. s. e. s. e. d. i. a. p. l. i. c. e. t. a. d. o. r. a. u. i. t. b. e. a. t. i. s. s. i. m. u. m. p. a. p. a. m. a. g. a. p. i. t. u. m. r. o. g. a. u. i. t. q. u. e. v. t. i. n. c. o. n. s. p. e. c. t. u. p. r. i. n. c. i. p. i. s. I. u. s. t. i. n. i. a. n. i. c. o. t. r. a. a. n. t. h. e. m. i. u. m. e. x. d. i. c. t. i. s. e. u. a. n. g. e. l. i. o. r. u. m. p. b. a. u. i. t. i. n. d. i. o. i. e. s. u. x. p. o. d. u. a. s. f. u. i. s. s. e. n. a. t. u. r. a. s. E. o. a. u. t. c. o. m. i. t. o. c. u. s. a. s. u. a. n. o. l. l. e. t. a. n. t. e. m. i. u. s. r. e. s. i. l. i. r. e. p. r. i. n. a. c. i. a. d. a. m. a. n. a. r. i. t. e. d. e. p. o. s. i. t. e. s. t. T. u. n. c. a. u. g. u. s. t. u. s. i. u. s. t. i. n. i. a. n. u. s. g. a. u. d. i. o. r. e. p. l. e. t. u. s. h. u. m. i. l. i. a. u. i. t. s. e. s. e. d. i. a. p. l. i. c. e. t. a. d. o. r. a. u. i. t. b. e. a. t. i. s. s. i. m. u. m. p. a. p. a. m. a. g. a. p. i. t. u. m. r. o. g. a. u. i. t. q. u. e. v. t. i. n. c. o. n. s. p. e. c. t. u. p. r. i. n. c. i. p. i. s. I. u. s. t. i. n. i. a. n. i. c. o. t. r. a. a. n. t. h. e. m. i. u. m. e. x. d. i. c. t. i. s. e. u. a. n. g. e. l. i. o. r. u. m. p. b. a. u. i. t. i. n. d. i. o. i. e. s. u. x. p. o. d. u. a. s. f. u. i. s. s. e. n. a. t. u. r. a. s. E. o. a. u. t. c. o. m. i. t. o. c. u. s. a. s. u. a. n. o. l. l. e. t. a. n. t. e. m. i. u. s. r. e. s. i. l. i. r. e. p. r. i. n. a. c. i. a. d. a. m. a. n. a. r. i. t. e. d. e. p. o. s. i. t. e. s. t. T. u. n. c. a. u. g. u. s. t. u. s. i. u. s. t. i. n. i. a. n. u. s. g. a. u. d. i. o. r. e. p. l. e. t. u. s. h. u. m. i. l. i. a. u. i. t. s. e. s. e. d. i. a. p. l. i. c. e. t. a. d. o. r. a. u. i. t. b. e. a. t. i. s. s. i. m. u. m. p. a. p. a. m. a. g. a. p. i. t. u. m. r. o. g. a. u. i. t. q. u. e. v. t. i. n. c. o. n. s. p. e. c. t. u. p. r. i. n. c. i. p. i. s. I. u. s. t. i. n. i. a. n. i. c. o. t. r. a. a. n. t. h. e. m. i. u. m. e. x. d. i. c. t. i. s. e. u. a. n. g. e. l. i. o. r. u. m. p. b. a. u. i. t. i. n. d. i. o. i. e. s. u. x. p. o. d. u. a. s. f. u. i. s. s. e. n. a. t. u. r. a. s. E. o. a. u. t. c. o. m. i. t. o. c. u. s. a. s. u. a. n. o. l. l. e. t. a. n. t. e. m. i. u. s. r. e. s. i. l. i. r. e. p. r. i. n. a. c. i. a. d. a. m. a. n. a. r. i. t. e. d. e. p. o. s. i. t. e. s. t. T. u. n. c. a. u. g. u. s. t. u. s. i. u. s. t. i. n. i. a. n. u. s. g. a. u. d. i. o. r. e. p. l. e. t. u. s. h. u. m. i. l. i. a. u. i. t. s. e. s. e. d. i. a. p. l. i. c. e. t. a. d. o. r. a. u. i. t. b. e. a. t. i. s. s. i. m. u. m. p. a. p. a. m. a. g. a. p. i. t. u. m. r. o. g. a. u. i. t. q. u. e. v. t. i. n. c. o. n. s. p. e. c. t. u. p. r. i. n. c. i. p. i. s. I. u. s. t. i. n. i. a. n. i. c. o. t. r. a. a. n. t. h. e. m. i. u. m. e. x. d. i. c. t. i. s. e. u. a. n. g. e. l. i. o. r. u. m. p. b. a. u. i. t. i. n. d. i. o. i. e. s. u. x. p. o. d. u. a. s. f. u. i. s. s. e. n. a. t. u. r. a. s. E. o. a. u. t. c. o. m. i. t. o. c. u. s. a. s. u. a. n. o. l. l. e. t. a. n. t. e. m. i. u. s. r. e. s. i. l. i. r. e. p. r. i. n. a. c. i. a. d. a. m. a. n. a. r. i. t. e. d. e. p. o. s. i. t. e. s. t. T. u. n. c. a. u. g. u. s. t. u. s. i. u. s. t. i. n. i. a. n. u. s. g. a. u. d. i. o. r. e. p. l. e. t. u. s. h. u. m. i. l. i. a. u. i. t. s. e. s. e. d. i. a. p. l. i. c. e. t. a. d. o. r. a. u. i. t. b. e. a. t. i. s. s. i. m. u. m. p. a. p. a. m. a. g. a. p. i. t. u. m. r. o. g. a. u. i. t. q. u. e. v. t. i. n. c. o. n. s. p. e. c. t. u. p. r. i. n. c. i. p. i. s. I. u. s. t. i. n. i. a. n. i. c. o. t. r. a. a. n. t. h. e. m. i. u. m. e. x. d. i. c. t. i. s. e. u. a. n. g. e. l. i. o. r. u. m. p. b. a. u. i. t. i. n. d. i. o. i. e. s. u. x. p. o. d. u. a. s. f. u. i. s. s. e. n. a. t. u. r. a. s. E. o. a. u. t. c. o. m. i. t. o. c. u. s. a. s. u. a. n. o. l. l. e. t. a. n. t. e. m. i. u. s. r. e. s. i. l. i. r. e. p. r. i. n. a. c. i. a. d. a. m. a. n. a. r. i. t. e. d. e. p. o. s. i. t. e. s. t. T. u. n. c. a. u. g. u. s. t. u. s. i. u. s. t. i. n. i. a. n. u. s. g. a. u. d. i. o. r. e. p. l. e. t. u. s. h. u. m. i. l. i. a. u. i. t. s. e. s. e. d. i. a. p. l. i. c. e. t. a. d. o. r. a. u. i. t. b. e. a. t. i. s. s. i. m. u. m. p. a. p. a. m. a. g. a. p. i. t. u. m. r. o. g. a. u. i. t. q. u. e. v. t. i. n. c. o. n. s. p. e. c. t. u. p. r. i. n. c. i. p. i. s. I. u. s. t. i. n. i. a. n. i. c. o. t. r. a. a. n. t. h. e. m. i. u. m. e. x. d. i. c. t. i. s. e. u. a. n. g. e. l. i. o. r. u. m. p. b. a. u. i. t. i. n. d. i. o. i. e. s. u. x. p. o. d. u. a. s. f. u. i. s. s. e. n. a. t. u. r. a. s. E. o. a. u. t. c. o. m. i. t. o. c. u. s. a. s. u. a. n. o. l. l. e. t. a. n. t. e. m. i. u. s. r. e. s. i. l. i. r. e. p. r. i. n. a. c. i. a. d. a. m. a. n. a. r. i. t. e. d. e. p. o. s. i. t. e. s. t. T. u. n. c. a. u. g. u. s. t. u. s. i. u. s. t. i. n. i. a. n. u. s. g. a. u. d. i. o. r. e. p. l. e. t. u. s. h. u. m. i. l. i. a. u. i. t. s. e. s. e. d. i. a. p. l. i. c. e. t. a. d. o. r. a. u. i. t. b. e. a. t. i. s. s. i. m. u. m. p. a. p. a. m. a. g. a. p. i. t. u. m. r. o. g. a. u. i. t. q. u. e. v. t. i. n. c. o. n. s. p. e. c. t. u. p. r. i. n. c. i. p. i. s. I. u. s. t. i. n. i. a. n. i. c. o. t. r. a. a. n. t. h. e. m. i. u. m. e. x. d. i. c. t. i. s. e. u. a. n. g. e. l. i. o. r. u. m. p. b. a. u. i. t. i. n. d. i. o. i. e. s. u. x. p. o. d. u. a. s. f. u. i. s. s. e. n. a. t. u. r. a. s. E. o. a. u. t. c. o. m. i. t. o. c. u. s. a. s. u. a. n. o. l. l. e. t. a. n. t. e. m. i. u. s. r. e. s. i. l. i. r. e. p. r. i. n. a. c. i. a. d. a. m. a. n. a. r. i. t. e. d. e. p. o. s. i. t. e. s. t. T. u. n. c. a. u. g. u. s. t. u. s. i. u. s. t. i. n. i. a. n. u. s. g. a. u. d. i. o. r. e. p. l. e. t. u. s. h. u. m. i. l. i. a. u. i. t. s. e. s. e. d. i. a. p. l. i. c. e. t. a. d. o. r. a. u. i. t. b. e. a. t. i. s. s. i. m. u. m. p. a. p. a. m.

Job. ter.
tius. pa.
pa.lix.

in iude petri post pelagium sedet iohanes tertius natiōe
romanus. qui in ea permansit ann. xij. mēfib⁹. xi. die-
bus. xxvj. Idē beatus pōnēfex vt cognouit narsetem ad-
uersus populi romanū iuste cōmotū: q: impatori iusti-
no conuenit fuerat de regimine ei⁹ q̄ italiam gubernā-
bat: attendēs ip̄e papa q̄ bona q̄ p̄sētia & p̄uidentia
ip̄i narsetis puenissent nō solū romanis s; toti italie

Zogobur
di itrame,
rur italiã

tione tertio creatus est papa. lē. Benedictus prim' na
 tione romanus. Et post annos. lxx. mensibus. ij. vna mi
 nus die vita functus est. Et autem romē presidente fa
 mes ingens fuit in italia. ⁊ maxime rome. Nam ger
 longobardoz oīa circūquaq. hostili furore consumpsē
 rat. Quamobrem pīssimū imperator iustinus. ad pon
 tificis preces ne romani inopia periclitaretur: misit ad
 egyptū naues quo frumenta romam deferrent. Que ap
 plicantes ad portum non solum vrbem ipsam sed ⁊ totā
 italiam a famis peste liberant. Et o tpe vt scribit Jobā
 delcol. hyspani ⁊ franci de pasca dissentium celebrādo.
 Nam hyspani xii. kl. aprilis. Franci vō. xliij. kal. maij
 pasca celebrant. Sed frācos recte celebrasse per hoc di
 uinitus clariū. qd fontes in hyspania in sancto sabbato
 pasce ad baptizandum spōre diuini soliti repleri: nō
 hyspaniorum sed in francorum pasca sunt repleti. Ab
 isto benedicto papa grego. leuita cardinalis est ordina
 tus. Et ad predicandum anglicis abire pmissus hoc in
 stāter postulāte. Ss. pēcti ad qrelā romanorū minū ex
 trinere cepro reuocat: vt notat Ainc. spe. bisto. li. xviij.

Benedi-
ctus pa-
mus pa-
pa, lx.

Bona p-
vincia
egyptus.

De angli-
cis Bogi-
tur.

Delagi?
papa, lxx.

natione romanus. Sed ita aut annis .x. mensibus
 .ij. diebus .x. diebus in consilio imperatore papa consecrat
 quia iam longobardi urbem obsederant vt secure egre-
 di non valerent. Ab eo aut postea missus fuit greg. co-
 stantinopolis apocrisarius, vel a benedicto papa missus
 postea a pelagio reformatus ad idem fuit qui post eum
 papa fuit. Et ibi euticiū patriarcham constantino-
 politanū male sentientē de resurrectione corporū. scq. futu-
 ra essent aerea ventis subtiliora. in presentia tyberij im-
 peratoris. Futauit. Vbi etiā horatius leandri. hispalen-
 sis epi librum moralium in parte sup. Bob. edidit. Circa illis
 tūpū gorbū qui hispanias incolebant. ex arriana perfi-
 dia ad catholicā fidē redierūt. Nā bermigildus regi by-
 spantarū fili. regis francoz. Zildeberrī sorore uxorem
 duxit. puellā vtiq. deuotissimā. cui. exhortatione ac bea-
 ti leandri predicatione bermigildus. ab arriana p̄sidia
 qua pater ei. laguebat. ad verā fidē cōuersus est. Quōd vt
 p̄ agnouit. ad sectā suē p̄sidie redire adp̄m̄is suadere
 terroribusq. inclinare conabatur. Cumq. responderet se
 nunq. verā fidē posse deferere. quaz. tarde cognouisset.
 iratus pater. p̄mo oibus rebus terrenis ablatis regnū
 p̄uauit. Sed cū nec sic virtutē mētis ei. emollire posset
 carcerali custodiē cōcludēs. collū manu s̄q. ei. ferro li-
 gauit. Inp̄ueniētis aut pascalis solēntatis die inper-
 peste noctis silentio p̄fidus pater arriane ep̄m perfidie
 misit. vt ex illius manu sacrilege p̄secrationis cōionez
 recipet. atq. p. hoc ad p̄ris grām redire mereat. Sed in-
 uenit deo dilectus arriano ep̄o veniēti. exp̄robauit vt
 debuist. eius a se perfidia dignis increpationib. repulsi
 quia et si exterius taceret ligatus. apud se tñ in magno
 mētis culmine manebat erect. Mis ad patrem relatis
 insana mēte refrenuist. ita utiq. satellites misit. man-
 dās vt in loco in quo ligat. facebat occideret. Qui mox
 carcerē ingressi securū cerebro ei. infigētes vitā cor-
 poris abstulerūt. Sed ad ostendēdā verā eius gloriā
 diuina miracula nō defuerūt. Nā in nocturno nocti silē-
 tio psalmicā cār. ad eiusdē regis. et martyris corp. au-
 diti sunt. et lapades vise. Quōd p̄fidus audies p̄. comot.
 penitētia hoc fecisse se doluit. nō tñ v̄sq. ad salutē obti-
 nedā. Nā q. vera eēt fides catholica cognouit. s̄ gētis
 sue vario timore p̄teritus ad hanc puenire nō meruit.
 Oborta tñ egritudine ad extrema pduct. Leandro ep̄o

Rex Bo
rboz occ
dit filiu
suum co
rbolicu

m úq

scilicet eum esse non dubium est: et contra universalem ecclesiam altare conat erigere. Sed quid de talibus infertur in calcedonensi synodo canon statuat gloria vestra consideret. Ibi enim in substantia decernitur quod faciunt scilicet in ecclesia rebellantes se suis superioribus, et moniti obedire continent: debent excommunicari et deponi. Et si perseverant facientes seditiones ecclesie: pro reatibus secularibus comprimantur. Et infra. Etiam beatus Augustinus de talibus dicit. Multa etiam cum inuitis benigna quadam asperitate plectendis agenda sunt: quorum potius utilitati quam voluntati consulendum est. Nam in corripiendo filio quis asperere non tam amor paternus amittit facere ergo etiam et vos quod scientes intentione christianitatis vestre frequenter hortamur: et dare opera ut talia vltius fieri non liceat. Recolere enim debet celsitudo vestra quid pro vos deus fecerit tunc illo quo et distitiam, et veneriam tyranno totum possidente. Francis etiam cuncta vassantibus non aut tamen mediolanensem episcopum fieri missis: nisi ante ad clementissimum principem, exinde retulissetis: et quid fieri debuisset iterum eius scriptis cognovissetis: et inter ubique feruentes hostes, ravennam tamen, et is qui ordinabatur, et is qui ordinaturus erat, pudentia culmine vestri deducti sunt. Hec ibi. Idem nam se patrio, c. sequen. q. e. De liguribus atque veneticis episcopis et bis, stris quid dicant: quos idonea excellentia vestra et ratione potestate reprime nonuit: et dimittitis eos in contemptum apostolicum sedem de sua rusticitate glorari. Et infra. Nolite ergo dubitare huiusmodi homines principali vel iudiciali auctoritate comprimere: quia regule patrum hoc specialiter constituerunt: ut si qua ecclesiastica officii persona cui subiectus est restiterit: vel seorsum collegit: aut aliud altare erexit: aut scilicet fecerit: ille excommunicetur atque daretur. Quod si forte hoc contempserit: pmanerit divisiones et scismata faciendo: per preces publicas opprimatur. Et hic pelagius ordinavit et mandavit: ut nullus patriarcha debeat se nominare universale. Ipse etiam statuit quod nec archiepiscopus: nec primas: nec patriarcha ante palati suscepit possit ordinare: et quod infra tres menses a sua confirmatione postulare debet consecratione: et palati ab apostolica sede: alio puniatur. ut dist. cetera. c. j. Quod de concilio generalibus sic ait. dist. xvij. Multis denuo apostolicis et canonicis atque ecclesiasticis instrumentis regulis: non debere absque sententia romani pontificis concilia celebrari seque generalia. Et infra in fi. Quod de no et difficiliores questioni ut sancta synodus statuit: et beata consuetudo exigit: ad sedes apostolicas semper deferant. Hec ibi. que scilicet concernunt fidem vel statum universalem ecclesie. Idem de cetero dist. j. Invenimus, declarat preces omnes que dicuntur in missa: seque In resurrectione. In ascensione dist. j. In pentecoste. In festo trinitatis. In natali dist. j. In epiphania dist. j. De apostolis. De sancta cruce. Et de ieiunio in. xl. Additur etiam de virgine maria. Et hec ultra cetera quod ridiana. Idem pelagius de monachis scribens antonino patricio. xvj. q. j. De pfectis ait. Satis valde amarissimum habeo de proposito monachatus ad officium defensoris homines deduci. i. iudicis advocati et procuratoris in quo nullo modo: quod a monachis deo promissa sunt valeant adimpleri. Omnia enim est et illius habet et istius officii diversitas. Ille enim quod oratio. labor. manu. atque hic causaz uersitas. Ille enim quod oratio. publica litigia. et quicquid vel ecclesiastica instituta vel supplicantibus necessitas poscat. Sociat autem deus ut tales sint hi qui vel a vobis in isto habitu nutriti vel in monasteriis crescent: ut pfecta etate et probata vita: non ad litigiorum officia sed ad sacerdotium valeant promoveri. Quod de pelagi' cessit ex dispensatione ut quod post mortem uxoris in statu laicali habuerat ancillam in cubina promoueret ad diaconatum: illam enim dimittendo scribens episcopo florentino. dist. xxvij. Fraternitatis dices.

Quia defectus nostri tunc quibus non solum merita sed et ipsa corpora hominum defecerunt distinctionis illius non patitur manere ceterum: et etas illius de quo agitur future incontinentie suspensione auferre dinoscatur. Idem nam se patrio. quia scimus occulto dei iudicio: anima vestra est pro aliorum iniquitate ac supbia a contaminatione scismatis custodita. egimus omnipotenti deo gratias quod etiam de malis hominum actibus bona operari consuevit. xvij. q. v. Relegentes. Idem de penitentia. xxvij. q. j. De viduis sic ait. Sicut vidue vel virgines si se foris continere non poterant in apostolice nullatenus nubere vetabant: sic habita secum deliberatione promissa deo pudicitie fide debent custodire. Nos autem nullum talibus laqueum debemus inire: sed solum adhortationes premij semper in: penamque proponere diuini iudicii ut et nostra sit absolutio confectio: et illarum pro se rationem deo reddat intentio. Laudandum est quippe quod de eorum moribus actibusque beatus testatur apostolus dicens. Quod plenius exponere preterimus: ne secus instabilis non tam deterreri quam admoneri videatur. Idem de mutationibus locorum scribens benigno archiepiscopo sic ait. vij. q. j. Scias frater dilectissime. aliud esse causa necessitatis vel utilitatis: aliud causa presumpciois et propter voluntatis. Non ergo mutare sed quod non mutatur mentem. i. qui non auaricie causa aut dominationis aut proprie voluntatis vel dilectionis migrat de ciuitate ad ciuitatem: sed causa necessitatis vel utilitatis mutatur. Nam plurimorum utilitas vultus utilitati vel voluntati est preferenda. Aliud enim est mutare: aliud mutari. Nam et aliud est sponte transire: aliud est coacte et necessitate venire. Unde non mutant ciuitatem sed mutantur. qui non sponte sed coacte hoc agunt. Idem ad eundem in. c. sequen. Dis qui gemebat et qui verabatur a saul fugiebat et veniebat ad daniel. Si rex piissimus atque iustissimus daniel scire esse persequi persecutionem fugientes. et transcurrere de loco ad locum recipere: tales nequaquam reciperet nec tales teneret secum. nec in alijs ciuitatibus collocaret. Qui persequuntur episcopos et eos de ciuitatibus ad ciuitates ire compellunt. non eos tantum persequuntur quantum dominum nostrum (Iesum Christum). cuius legationem funguntur. Qui autem negant misericordiam faciendam fugientibus et necessitate patientibus: ipsi episcopos negant qui est misericordia et veritas. Idem. vij. q. iij. Talia. Scientes aliqui se ad episcopatum nec etate. nec scientia nec vite meritis posse perducere ad hoc tantummodo ecclesiam inquietare volunt. ut sibi de his qui presumpserunt ex ipsa immunitate promittat episcopus futurum: et fiat rapine securitas episcopatus ambitio. Et infra. Episcopum diaconi electi quasi ab omnibus ad nos facite prope rare. Quod tamen hac per vestra dilectione presenti iussione specialiter admonemus: ne cuique se aliquid dare vel daturum esse promittat: sed neque de ecclesiasticis preteritis causis aliqua securitatem facere audeat alicui sine promittere: aut quasi facit episcopos ea que direpta sunt: per manere libere patiantur. Idem de re scilicet illustri sic scribit. x. q. iij. Illud te volumus modis omnibus custodire: ne quisque episcoporum scilicet de parochiis ad se pertinetibus nomine cathedralis amplius quam duos solidos presumat accipere: neque compellere presbyteros aut clericum suam parochiam supra vires eis conuicta sparare. Idem. xi. q. j. Sergio cancellario sic scribit. Si quis clericus siue inferioris siue prioris gradus petitor exstiterit: contra laicam personam suas dirigat actiones. Iste modis omnibus alibi quam apud iudicem iudicem negocium suum dicturus decurrat. Si quis autem laicus clericum cuiuslibet gradus duxerit esse pulsanum: et ad episcoporum iudicium in eadem ciuitate vel territorio constitutorum: proponat eas quas se estimat habere actiones. Quem ordine legibus per omnia conuenienter atque consentaneum illa regula demonstrari manifestat: que precipit actores suorum persequi pulsari. Capitulum.

Greg. pa. pa. lxx.

Quia e. nus bu. mltas.

Genealo. g. h. e. g. g. g.

De infir. mitate. b. greg. r.

Gregorius successit pelagio

8 gregorio numero pontificum. lxx. Interpretatur autem gregorius vigilans: quod optime conuenit ei: quia ad dei de luce gratie sopitis passionibus per contemplationem vigilauit. In illud Lanti. Ego domo et cor meum vigilat. Vigilauit sibi perfecte vitis resistens et stitit in inherens per insidias diaboli per humilitatem et orationem ac timorem continue paratus existeret. In illud xpi. Vigilate omni tempore ut fugere possitis oia ista: seque picularem ante ospe etiam dei stare. Vigilauit primis subditis quoad aias per doctrinam maxime moralem. et non solum sui temporis: sed in presentium futuris hominibus per libros editos ab eo. quoad corpora per maximam liberalitatem. Hec alijs potius repit qui ita vigilauerit ad puidendum pauperibus implem illud Apoc. Ego vigilas. Denique docilis adulescens inquit So. diacono. cum transmissio ceteris filio surgens infante ad biuuium peritagozice littere puenisset: incunctanter finitum ramum cum seculi voluptate relinquere: et ad dextram cepit cum celesti desiderio totis viribus ambulare. Et ad intellectum huius scilicet de ista peritagozica: seque ab eo inuenta est. y. Asce. dens enim puer ad vsum rationis si vitis tradit: ramum illi littere assumit qui descendit ad yma. Si autem via stitit: sumit dextram ramum ascendendo ad summa etiam laboriose. Greg. primus et qui magnus dicitur propter eximia sanctitate: sapientie precipue moralis sublimitate: ut pene in ea oes doctores exercebant: et propter summi pontificis dignitatem administrationem cum maxima humilitate: cum nihil magis in ceruice pontificis quam humilitas splendeat: ut ipse ait dist. c. Contra more. Defuncto pelagio episcopo: ecclesia dei regenda per iunioris suscepit: sed omni clero cogente et populo romano acclamante: et mauricio imperatore assentiente: optaret post fugam inuentus: ne dei voluntati contra ire videretur onus suscepit: in ordine pontificum romanoque: quem maxime decorauit. lxx. fuit. De quo diffusus agitur: et de vita et doctrina eius. Scripsit autem vitam eius paulus historiographus logobardorum. Quia So. diaconus diligenter postea compilauit. Greg. igitur iste senatoria stirpe pgeit: preter huiusmodi diuinitatem: matrem non illius nobilissimos romanos. Hic cum summi philosophie apice in sua adulescentia attigisset: ac rerum diuinarum copia abundaret: cogitauit tamen oia deserere et ad religionis statum se transferre. Sed dum logius conuersationem protraheret: tunc se famularum proputaret si sub pretoris habitu vrbani mudo specieretur deseruaret: ceperunt multa contra eum ex seculi cura succedere: ut non tam corpore: sed in eo retineretur et merte. Idem autem patre orbatum ser monasterium in scilicet construxit. septimum intra menia vrbis sub honore sancti andree apostoli in proprio domo fabricauit. In quo relictis sericis auro gemis seque radiatibus vestimentis: vili monastico habitu tegebatur. vbi ad tantam perfectionem in breui deuenit: ut in ipso conuersationis sue initio posset tam in perfectorum numero computari. Cuius quidem pfectio ex verbis que supradicti scripsit in prologo aliquantulum perperam potest: vbi ait. Infe. lxx. antm' meus occupatiois sue pulsatus vulnere me. minit qualis aliquando in monasterio fuit. quod ei labetia cuncta subter erat: quantum rebus omnibus que voluitur eminebat: cum nulla nisi celestia cogitare consueuerat: qui etiam reteretur corpore iam ipsa carnis claustra contemplatione transibat: qui mortem quocumque cunctis pena est: ut ingressum vite et laboris sui premij amabat. Tanta denique distractione corpus affligit: ut infirmo stomacho vite subsistere valeretur: et inactionem vltimum quam greci sinapismum vocant patiens: crebris angustis per horarum momenta ad exitum propinquaret. Quadam vice dum in suo monasterio in quo preerat quedam scriptitaret: angelus dei in specie naufragi sibi affuit: sibi misereri lacrymabiliter postulauit

Cui gregorius cum sex argenteos ei dari fecisset et abisset eadem die iterum rediit seque multa perdidisse et pauca recepisse asseruit. Et cum totidem argenteos ab eo recepisset iterum die tertia reuerfus: miser ei subueniri impotunis clamoribus postulabat. Sed greg. cum a procuratore sui monasterii didicisset nihil dandi esse in monasterio scutellam argenteam quam mater sua cum leguminibus mittere solebat remansisse solum. ille statim dari precepit: et continuo ille letus abscessit. Hic autem angelus dñi fuit si cut postea reuelauit. Cum autem cuncta diligenter quod ad religionis conuersionem spectant obseruari mandaret. duo ex monachis ei discipuli huius rigoris non ferentes insalutato hospite recesserunt. Quod aduertens greg. tunc abbas: ut pastor optimus oues errantes ne periret renouare ad ouile curauit. Quibus post illos aliquos qui ad inquirendum a longe monachi qui fugerant viderunt qui eos querebant: ipsi tamen non visis ab eis. propter quod ut non inuenirent sed preteriret eos. intrarunt quoddam antrum quod erat iuxta viam se ibi celantes. Cum autem nunci equites ut citius inuenirent iuxta locum applicuissent. equi eorum substituerunt. nec calcari videretur ultra citraque ducere villo modo valebant: quapropter inspirati a deo ne forte hoc accideret quod ibi ppe essent querendi intrantes speluncam inuenerunt latentes et reducere eos quod vtiqz meritis greg. factum quod dubitet. Alij etiam duo duz a monasterio recedere deliberassent arrepti sunt a diabolo. et unus eorum etiam lumine priuatus. Qui postquam confessi sunt peccata sua seque de fuga quam intendebant gregorio a demonis liberati sunt: et ratione. Similiter alter qui furtum fecerat. parte preij de quadam re vendita retinens. repositus a diabolo fuit: quousque gregorio confessus est peccatum. Contra fuerunt in ipso monasterio multi monachi sancte vite. unde de quodam gerencio narrat ipse greg. quod in infirmitate constitutus graui videri dealbatus viros. i. angelos de superioribus descendere in monasterium ipse. Quibus vultus dixit. Venimus ad hoc ut de monasterio greg. freres quosdam in militiam mittamus. Atque unus alteri precipiens dicit. Scribe marcellum valentinianum et quosdam alios: et hunc ipsum infirmum qui nos aspexit. Qui oes successu post paululum sunt a dño euocati. Preterea ipso gregorio abate existente vbi in monasterio omnis proprietatis eliminata erat. accidit ut quidam ex monachis eius nominis iustus. cum esset artis medicine peritus: aliquando in infirmis cum licentia gregorii sanitatis medicamina. vel consilia prestabat: qui diabolo infligante cupiditate ductus a quodam sibi oblatos tres aureos ut proprium sibi occultos retinuit. Eo autem infirmo cum visitaretur a confratribus suis inuicem inter medicinalia illi aurei. quod significatum est greg. At sanctus vir intelligens vitium proprietatis exinanitum totius regulatus est scelus ipsum. mandauitque strictissime in penam criminis nullum ex monachis amplius cum visitare debere: sed solum per germanum suum qui in monasterio ipso laicus degebat necessaria ministranda. et ab eodem germano suo sibi causa exprimeretur subtractionis consue te fraterne visitationis. Quod ad vngue seruato intellexit iustus monachus ex pena grauitate culpe sue. et ingemuit vehementer pro peccato suo. ex illas infirmitate vitam finit. Audita autem morte ei' gregorius non ea vincta quietus. ut magis ac magis oem proprietatem a monasterio relegaret: punxit et mortuum mandans monachis ut non in loco sacro: sed in sterquilino corpus ei' picerent cum tribus illis aureis dices hoc officium celebrantes eidem pecunia tua tecum in perditionem. Quibus per actis ne videretur vir dei boiez non viciu psecutu. post modum illi copatiens. precepit vni ex monachis. que deuot.

Stracu. lum.

Mocua est pprie. tas religi. ois.

Adulchri
exemplū,

rum purata p cū. vii ⁊ apl's dī angloꝝ. Refert idē Job.
diaconus: q̄ cum grego. pro conuertendis anglis fa-
uoribus quēdamodū in monachatu suo proposuerat. as-
suetis cogitationū fluctibus vagaret. mox ubi ecclesie sta-
tu composito quartus sui pontificatus annus intrauit:
aug. cū alijs domus sue monasterij monachis in britā-
nijs euangelizandi grā destinauit. Qui susceptē peregrina-
tionis post dies aliquot inerti tedio p̄grauanti. red-
de domū potius q̄ barbaram feram incredulamq̄ gentē
cuius nec lingua quidem intelligerent decreuerūt. Nec
moꝝ augustinum quem eis ep̄m consecrandū sit ab an-
glis exaperent indixerat romā remittunt. summū p̄-
sule deprecātes vt tā laboriosus iter tā incertā piculosā
q̄ p̄grinationē sibi inup̄positā remoueret. suosq̄ re-
uerti p̄mitteret. Quib' ille rescripsit dicens Grego. ep̄s
seru' seruoꝝ dei ⁊ dñi nři ihu xp̄i. Quia meli' fuerat bo-
na nō incipe q̄ ab his q̄ cepta sunt cogitatione retrofusi
redire. summo studio dilectissimi filiū optet vt op' bonū
q̄ cepistis auxiliāte dño cōpleatis. Nec labor vos itine
omniū seruiore q̄ inchoastis deo auctore peragite. scien-
tes q̄ laborē magnū maiorē eterne retributionis glōria
p̄sequet'. Remēat autē aug. p̄posito vfo quē ⁊ abbātē vo-
bis p̄stitūm'. in oib' humiliter obedite: scientes b' vris
aiab' p̄ oia p̄ofuturū. Dipotēs de' vos sua grā p̄gat
vri laboris fructū i eterna p̄ia me videre p̄cedat. q̄ten'
etū vobiscū labore neq̄: simul in gaudio retributionis
inueniam quia laborare scz volo. Idēs exhortationibus
aug' cū frīb' roborat' p̄ etherij arelatensis vatis p̄ quē
alioꝝ ep̄oꝝ gallie regnūs q̄b' eos p̄ssim' pater pp̄ijs
lris commendabat hospētia britāniā pertijt. Ad edlē-
bertum regem canuariō veniens de cooꝑante grā: nō
solū licentiā predicādi: verū etiā victus ⁊ mansiones in
ciuitate docuēntis q̄ erat regni ei' metropolis facile
impetravit. Ad quā aug. cū socijs plara cruce seu salua-
toꝝ tēp̄is imagine appropinquans. cecinit dicens. Depeca-
mur te domine in omni mi sericordia tua. vt auferat fu-
roꝝ tu' ⁊ ira tua a ciuitate ista ⁊ domo sc̄tā tua. q̄m pecca-

§. viij. De miraculis que fecit

ipse Gregorius in urbe. Matrona quedā per stationes publicas beato Gregorio missam solennia celebrāti solitas oblationes obtulerat. Qui post mysteria traditus hostiam: cuius materia ab illa porrecta fuerat. Cū diceret Gregorius. Corpus dñi nostri iesu christi etc. la scia subisti. Ille continuo dexteram ab eius ore conuerrens partem illas dñici corporis super altare deposuit. Expletis hō missarum solennibus matronā coram populo inquisiuit: quodrem corpus domine susceperat ridere presumpserat. Et illa diu mutans tandem in huiusmodi verba prorupit. Qui panem quē pprijs manibus meis confecisse cognouerāt: tu corpus domine perhibebas. Tunc Gregorius pro incredulitate mulieris cum tota plebe se in orationē prostravit. Et post paululū surgēs particulam panis quam super altare posuerat: carnem factam repperit. Quam coram cunctis in credula matrone ostendēs: ad credulitatis gratiā tam illam reuocare potuit: q̄ totum populū confirmare curauit. Rursusq; in oratione cum eisdem prostratus carnis frustum in p̄i mortuā panis reformauit. Alio tēpore cū petētibz quibusdam occidētibz per legatos in singulis p̄i dibus sub nominibus petitorū martyriū prandē solito more concludēs desuper sigillatim legatis largitus est illi susceptas reliquias veneratione cōgrua deferētes. postq̄ quedā itineris miliaria consumpserunt: stulte se tantū vaticū confecisse murmurare ceperūt. si nesciāt vtrum sanctoū ossātan magis carnes a romano pontifice percipissent. Itaq; cōmuni consilio remoto pontificali signaculo: referatisq; p̄i dibus particulis prandē reppererūt. Dōc ad vrbis mentē cū furore nimio reuerentes: per archidiaconem Gregorij se deceptos fuisse: vt pro reliquijs vilem panis susciperēt stēbilitate querēbāt. dicentes dominos suos pulcherrimis palis abūdere: ac per hoc romano vilibus prandēs non egere. Forte tunc Gregorius missam celebrabat solennia. Quibus expletis ab eisdem legatis prandē coram cunctis recipiēs super altare composuit se q̄ cū omibz in orationem dedit: vt deus omnipotēs vtrum quod a liminibus apostolorū de more transmissum est pro reliquijs martyrum venerari deberet q̄ totius indicaret. Deinde ab oratione surgens incredulos legatos proptius stare precepit: cultellū petijt: more sanctissimi papae leonis prandē pupugit. de cuius p̄i dibus sanguis protinus emanauit. Quo miraculo tam legati homines confusi q̄ omnes qui aderant tremefacti: iussu Gregorij cum eo terre prostrati sunt. Nec ante ab orationibus cessauerūt: q̄ cuncta prandē foramina diuinitus clauderēt. Quidam prandē diuinitus romanorum relicta cōiuge fuerat a pontifice cōmuniōe priuatus. Quē ille molestissime ferens: auctoritatē tanti pontificis euacuare non p̄ualēs: magos suffragia requisit. Qui magnis muneribus persuasi posse se suis carminibus agere: vt immisso demone tādū caballus pontificis veraretur: quousq; euz sessore suo periclitaretur fiducialiter promiserūt. Idac incestus iudey pollicitatione letatus: magos iuxta viā qua pōtifer ad stationē p̄fecturus erat in abditō stare permisit: vt videre transeūtes: non autē videri a transeūtibz potuissent. Quosq; magi ex planetariorū mappulatoz p̄i dibus magnū pontificem cognouissent: immisso demone tam fortiter equum vexare fecerūt: vt nunq̄ a sessore vel stratoribus teneri posse putaret. Tūc Gregorius reuelante spiritu demoniacam submissionē cognoscēs: facto signo crucis tam caballus a p̄i dibus rabe liberauit q̄ maleficos ex latere culmine iūbes deponere p̄i dibus cecitate mulcavit. Quos reatum suū suggestione incestu iudicis confitētes: ac post multum temporis ad

Aliud
raculū

Aliud
raculū

baptismi grām veniētes. lumina quidē ne magica relegerēt reddere noluit: eos tñ ecclēsticis bonis nutrirī precepit. Cū autē gregorius monasteriū edificasset papa cūctēs et statuēs vt nullus aliquid nisi in cōmuni haberet. abbas dicti monasterij compro q̄ daz monachis tria munifera a fratre suo laico accepta p̄ q̄dam sua necessitate occulte teneret: gregorio pape insinuauit. qui ad alium terrore illū excoicauit. Dōc interea monachus excoicatus: nesciēte Gregorio. Quo audito cōtristatus est q̄ excoicatus decessisset. Sed scripturā fecit que cōtinebat eius absolutionē deditq; vni diacono: vt super sepulcrū defuncti legeret. Quo iussa implēte: sequenti nocte apparuit defunctus abbas: et se tunc vīq; in custodia fuisse detētū intinuit: s; abberi fuisse absolutū lecta absolutionē narravit. Legitur quoq; de eo qd oia mirabilia superat: quia se q̄ quadāvice trāsi ret per forū traianū: recolēs humanitātē illius et equitatem quā exerceat erga viduā cuius filius traianū filius equo discurrens occiderat. p̄pter quod filiū suū traianus in adoptiū cōcessit cū maximis diuitijs traianū filius dānatiōi: quia gētilis defunctus: intrās basilicā beati petri p̄ eo ingessit et orauit. Cū diuinitus est respōsum. Ecce petitionē tuā cōplem: et traiano penā eternā pepi. De cetero diligētissime caueas ne p̄ aliq̄ dānato petitionē fundas. Et Damascenus in quodaz sermone narrat q̄ Greg. p̄ traiano orationē fundēs audiuit vocē diuinitus sibi factā. Locē tuā audiui et traiano veniam do. cuius rei testis orēs ois et occidēs. Circa h̄ est multiplex modus dicēdi a theologis in iij. sent. Sed cōtor est q̄ traianus fuerit resuscitat⁹ ad vitā p̄sentē in q̄ conuersus et baptizat⁹ sic infernū euasit. Nec erat in inferno finali sentētia dei cōdenat⁹: sed ad tps quousq; gregorius p̄ eo oraret. Et qd dicit in inferno nulla est redēptio. intelligit de his q̄ finali dei sentētia ibi sunt adiudicati: non autē ad tēpus vt iste. Cū missam solennia celebraret in ecclesia sancte marie maioris in urbe et diceret. Pax dñi sit semp vobiscum. Respōsum est ab angelis. Et cum spiritu tuo. In cuius rei memoriā quādo tali die summus pōtifer ibi celebrat: dicit q̄ ad papamini ei a choro non responderetur.

Absolutio etiam post mortē p̄dest. et habet in ea nobis et de sententia, exco.

Si is cōsuetudo ē in ecclia dei marti et turosi.

§. ix. De liberalitate eius et pie

tate ad pauperes nō est inuētus similis qui cōseruaret legē excellē de misericordia et pietate precipiēte. Et enī refert Jo. diaconus. Pueros anglos et per exteras regiones diffusos suis precijs comparās: annuāl ad cōgnitionē fidei deducebat. Unde et cādido p̄sbo scribēs ait. Pergēs qd est in galis patrimonij gubernādum. volum⁹ vt dilectio tua ex solidis quos acceperis vestimenta pauperū vel pueros anglos. i. seruos qui sunt ab omnis. xvij. et in monasterijs dati deo proficiāt emas quatenus galliarū q̄ in nostra terra expēdi non possunt apud locū p̄pū vtiliter expēdāt. Si qd nō de pecunijs redditū que oblate dicunt recipere potueris ex his quos vestimenta emere volumus vel pueros. Sed quia pagani sunt qui illic inueniri possunt: voluit cū eis p̄sbyter trāsmittat: ne quid egritudinis cōtinuē in via: vt quos mortuos cōp̄erit debeat baptizare. Idem Grego. scribēs Cipriano diacono mandat q̄ in sardinia iudei in possessionibus ecclēsticis commorātes: si volum⁹ cōueri ad fidē eis relaxet tertiū vel quartam partem p̄i dionū subdēs. Nec hoc inutiliter facim⁹: si pro leuadis p̄i dionū oneribus eos ad christi gratias perducim⁹: quia et si ipsi minus fideliter veniūt. p̄i tñ qd de his nati sunt fidelibus baptizant. Aut ergo ipsos aut filios eorum lucrabimur. Et ideo non est graue quicquid de p̄i dionū dimittimus. Unde huiusmodi taz leuigationibus pensionum q̄ promissionibus regni celozū per diuersa loca multi ex iudeis conuertebantur ad fi-

dem. Quibus cum salute aie vestimenta q̄ baptizandis habilia conferebat. vnde fantino defensori scribo q̄ cūz q̄plures iudei vellent ad xpm conueri. debeant ep̄o loci mandare. vt indicta eis abstinentia. xl. dierū die festiua eos baptizet. nec morā faciat. p̄pter pestē que illā regio nem inuaserat. et vestes eis emat: qui p̄e pauprate sibi cōparare non poterāt. Sed et pro arrianorū paruulis scribēs ait. Qm̄ nephandissim⁹ autbaribz in hac q̄ nuper exempta est pascali festiuitate longobardorum filios in fide catholica baptizari. p̄hibuit. pro qua culpa cum diuina maiestas extinguit. vt solennitate alteri⁹ p̄asce nō videret. Fraternitatē vram decet cūctos per loca vestra longobardos admonere. vt qz grauis mortalitas imminet: eosdē filios suos in arriana perfidia baptizandos. ad catholicā fidē concilient se; baptizando. qz se; baptizati nō erant. cū ecclē se formā arriani nō seruēt: quaten⁹ trā oipotentis dei sup eos placent. Idem singulis diaconijs et penodochijs viros idoneos deputauit. Et vt securius et sagacius curā egenis et debilibz impenderet: aliquos p̄i dibus communiuit. vni cor fidelissimo sic scribēs. Nullū vnq̄ boim quolibet modo aut ingenio cōgari ponere rōnem vel aliquā debeas molestiam sustinere. Sed qz te ita humanis rōnibus soluti. vt deo nro de his que cōmissimus noueris rōnem postituri. Mortamur vt fidei in te sinceritas vigeat. sit mēs in rebz iūctioz. cura propensior. studium vigilantius. deuotio clari⁹. exhibito efficacior. Eterū p̄bū religiosum abbatē cum multis pecunijs hierosolimā destinauit cui⁹ instantia venerabile penodochiū constituit. Et tam ibi q̄ in morte syna penes arabia dei famulis sub regimine palladij constitutis. quotidiani victus et vestimenti copiā q̄ diu viuere potuit procurauit. Nilominus per diuersas p̄uicias pro custodia sacre religionis. rebzq; pauperis strenue gubernandis ecclēstie sue viros industrios retores patrimonioz ascit. In quibz cipriani diaconū patrimonij scilicet Pantaleonē notariū syracusanū. Fabianū defenforem panormitanū. Sergiū defenforem calabritanū. Romanū notariū apulū. Bene natū sanenici. Autemū subdiaconū neapolitanū. Petrum subdiaconū campanū. Candidū defenforem tuscū. Tabicū defenforem sabini. Optatum defenforem nurini. Būdictū notariū carseolanū. Felicem subdiaconū appie. Astorūm cartulariū rauennatis. Lectorū notariū hystriani. Antonium subdiaconū dalmatini. Johannē notariū illirici. Simachū defenforem sardinie. Bonifacium subdiaconū corinthianū. Pantaleonem liguricū. Hieronymum defenforem alpinū coriarianū. Hylariū notariū germanici. Et candidū p̄sbyterū gallicanū. Per istos mirabiliter pauperibus p̄uidebat. Tā re hospitalitatis greg. in ipso patriarchio fuit vt refert Jo. diaconus. vt exceptis his quos tā per diuersas regiones q̄ rome qz longobardorū perfidie gladios fugientes ecclēsticā stipe misericorditer nutrebat. quotidie ad mensam suam peregrinos quoslibet inuitaret. Inter quos die quadam vnus accessit in cui⁹ manibz dñi ipse ex humilitatis ministerio aquā fundere veller conuersus viceū accepit. s; repente cū in cui⁹ manibz aquā fundere volebat nō inuenit. Quisq; hoc factū secū ipse miraretur eadē nocte ei dñs p̄ visionē dixit. Eterū dieb⁹ me in mēbris meis besterno affit die me in memetipso suscepisti. Alio tpe greg. iuxta cōsuetudinē suā p̄cepit sacellario. vt xij. p̄grinos ad pradiū inuitaret. Qui pergens iussa cōpleuit. eosq; ad mensam pariter ordinauit. duz autem simul discubēret intus papa. xij. numerauit. Et accessit sacellario cur p̄ra iustione suā tertiūdecimū inuitare p̄sumpserit requisit. Ille obstupefactus conuantes peregrinos curiosus numerauit et xij. solos inueniens veluti securus respondit. Redde mihi venerabi-

Patrimonia sancte Romane ecclesie.

Miraculum.

Saxonic reges ad fidem conuertunt.

S.r. De liberalitate gregori et

his pater non nisi. xij. sunt ut iussisti. Ergo dum conuictus
sepulchrum. xij. idem numeraretur. ac xij. quem solus grego. vi
dere poterat non videret. animaduertit pater gregori
virum propius discumbentem vultum crebro conuertere
re: nunc adolescentem. nunc vetulum quadam canicie
simulare. Finito conuicio. xij. quidem abire permittit. xij.
non manu suscipiens in cubiculum suum induit. vebes
menter adiutans ut ei se nomenq. suum simpliciter p
dere dignaretur. Qui respondit dicens. Cur me interro
gas de noie meo quod est mirabile. Verum scito memo
ria. recognoscens. q. ego sum naufragus ille qui quoda
veni ad te quando scribebas in cella monasterij tui. cui
dedisti. xij. nummos et argenteam scutellam qua tibi mi
serat infusus leguminibus mater tua silula. Et hoc po
certo tibi sit cognitum: q. ex eo die quo mihi hoc hylari
ao tribuisti. destituit de dñs presules fieri ecclesie sue
sancte. Et grego. Tu quid nosti hoc. Cui ille inq. Quia
ego sum angelus eius ad tuu. ppositu inquirendu desti
natus. Tunc grego. proz. sus. ex. p. aut. Cui angelus. Ne
timeas. Ecce misit me dñs vt sim tibi custos. q. dñi fue
ris in seculo isto. Illuc grego. in facie suam corruit deo
immetas referens grās. Lincor. in sup. patrimonioz
predioz. redditus ex gelasiano poliprico. cuius nimi
rum studiosissimus videbatur pedisequus aderant. Lo
rūz. pensionibus in auro et argento. collatis oibus mo
nasterijs ecclesijs. cimiterijs ordinibus ecclesiasticis. et
palatinis et xenodochijs. quater in anno solidi certi di
tribuebantur. pasca. scz. et natali aploz. sancti andree. et
natalicio suo per polipricu quo bacterius erogabat indi
xit. Oibus oino klandis pauperibus generaliter easde
species q. congeriebant. ex redditibus erogabat. Et suo
tpe frumentu. vinu. caseum. legumen. lardum. manduca
bilis animalia. pisces. vel oleum. paterfamilias domini
discretissime diuidebat. Digneta. No. alta que delictio
ra erant primozibus honorabiliter offerebat. ita vt ni
hil aliud q. communia quedā horrea communis putaret ec
clesia. T ribus milibus ancillis dei. xv. libras auri pro
lectissimis dedit. Et p. pro quotidianis stipendijs octo
ginta libras annualiter conferebat. De quibus seu earū
sanctitate scribens grego. reotiste patricie ait. Maru ta
lis est vita atq. tantum lachrymis et abstinentia distri
cta. vt credamus quia si ipse. non essent. nullus nostrum
tam per tot annos in hoc loco subsistere inter longobar
doz. gladios potuisset. Quotidianis quippe diebus. qui
busq. p. oim. regionu. vicos vel compita infirmi seu quali
busq. p. oim. corporis parte debilibus. certa stipedia p. ostitutos
bet. veredarios emittebat. Recundioribus. No. anteq. ipe
cibum caperet a mēsa sua benedictionis aplice ostiatim
dirigere scutellam curabat. Hoz. dum quendam paupe
rem in angustis andronarum recessibus a quisquioni
bus inueniri mortuum contigisset. extimans cum stipis
inopia perire. ita per aliquos dies vt dñ: amissarum ce
lebratione vocando tristatus est. tanq. si cum proprijs
manibus. quod dictu neptas est. peremisset. Cui aut
grego. quendam ecclesiam q. olim fuerat. arrianor. postq.
idi reliquisset. Sebastiani et agate dedicaret. apparuit por
cus quida inter altantes buellucq. discurrens. tandem
de ecclesia exiens non est amplius visus. vnde diabolus
tanq. de loco illo p. psecratione electus est a cunctis exti
matus. Sequenti nocte magnus strepitus tanq. discor
rentium sup. dicta ecclesia auditus est. Sequenti nocte ite
rum grauior sonitus tanto terrore auditus est: ac si fun
ditus euerfa fuisset. Post paucos dies in magna seren
tate acris ambes super altare dicte ecclesie descendit: ac
operuit. et tanto terrore et odore ecclesiam impleuit: vt
nullus auderet intrare. Altera die lampades vicius alijs die
bus extincte lampades a clericis post officium sine mu
tuato lumine aliunde reperuntur accense.

Alia mi
racula.

misericordia ad particulares personas Job. diaconus.
Sane p. s. iste gregori. p. pcuratores ecclesiasticos patri
monioz. velut argus qda luminosissim. p. totius mudi
latitudine sue pastoralis sollicitudinis oculos circūse
rebat: vt ex plurimis in paucis hic enarrat. potest p. p.
di. Idem petro subdiacono sic scribit. Quinquaginta
auri libris noua frumeta ab extraneis comparata: et in si
cilia in locis in quibus non pereat reponere. vt februario
quatas possumus naues illuc pro eo dirigamus. adhuc
adducendum: exceptis frumentis que nūc februario vel
octobrio iuxta consuetudinē trāsmittit prestolamur. Tā
ess. hic frumetoz. parua natiuitas fuit: vt nisi de sicilia
congregent fames vebemeter imminet. Sine autem
aliqui vexatione coloni ecclesiastici frumeta cōgregent.
Et Antbenio subdiacono grego. scribes ait. Volo vt
donē paterie. moy. presentē iussione receperis offeras
ad calcariu puero. solidos. xl. et tritici modios. cccc. do
nem palatine relictē vbi soli solidos. xx. et tritici modios
ccc. qui oēs in tuis rōnibus cōputent. Summā. No. pen
sionis sub festinatione adducto. Idē eidē. Infirmatum
est nobis ancillas dei quāda nolane ciuitatis in abori
dina domo cōmorantes. nimia victus vestitusq. penuria
pati: quibus ex pcepto dei subuenire nos cōuenit: pro
pterea p. senti iussione mādamus: vt. xl. solidos in auro
eis dare debeas. in sup. succedētibz. indictionibus an
nuos. xx. solidos ministrare: qui tuis possint rationibus
cōputari. Preterea paulino p. hytero monasterij sancti
Erasmi in latere motus sirapti: et duobus monachis in
oratorio sancti archageli. binos tñ solidos dare preci
pimus. Item pauline illustri annuos. xxx. solidos dare
non differas. Idē petro subdiacono scribit. Infirmatū
est nobis marcellu in panormitana ciuitate in mo
nasterio sancti Adriani in penitentiā deputatus victus
necessitate et nuditate nimia sustinere molestiam. ipsi
ergo pro victu et vestimēto strato: quātum prospexeris
satis esse cōstituas. Idē eidē. Monasterium sancti
archageli victus habere necessitate didicimus. Et ideo
experientia tua diligēter inuigilet: vt si eiusdē loci mona
chos bene se habere cognoueris: et necessitates habere
eos manifesta veritate patuerit subuenire. Mac aucto
ritate suffultus modis oibus festinabis. Sed et terrula
ecclesie nostre vicinā sibi quā solidū vnum et tremisses
duos pensitā asserit: si ita est libellario noie ad summū
tremissis vnius habere cōcede. Studij ergo tui sit hec
oia complere: si tñ vt diximus eius monachi in dei ser
uicio vt docet solertes existerint. Item eidē. Qm filij
viridignissimi non solū amissione visus: sed etiā inopia
victus necessitate pati cōspeximus: experientie tue pre
cipimus: vt annis singulis. xxiij. modia tritici. sabb. q.
modia. xij. vini decimatas. xx. pro sustentatione eius de
beas ministrare: qd tuis postea possit rationibz. impu
rari. Idē Epriano diacono. Ex varijs periculorū
necessitatibus colinas multis se dicat debet obligatū:
ita vt a creditoribz. eius p. ipsis vebitis suos dicat filios
detineri. Cuius ergo eius summa subtilitate pquire:
cti inueneris p. dictis debitis veraciter inuolutū vt nō
sit ei substatia vnde possit decipa persolvere. ppter. col
ligendos filios: quāta cognoueris cū creditoribz. quā
titate cōponas: et de rebus pauperū nostra auctoritate
persolue. Sciens quicquid illicdātū fuerit: patrimonij
nostri esse reputādū. Idē eidē. Zeno frater et episcopus
nostre: quosdā in ciuitate sua alimonioz necessitate in
notuit sustinere. Idē dñs dilectionē tuam antedicto fra
tri nostro mille modios tritici: aut si plus leuare pote
rit vsq. ad duo milia presentibus te dare scripis. depu
ramus. Idē dñs in bis cōcedēdis nullā moram
aut excusationē adducas. Idē eusebio religioso abbati

Credat mihi charitas tua: q. valde stristat. sum de tri
sticia tua. Preterea centū solidos p. petri subdiacono
nū dilectioni tue dari fecim: q. petro vt absq. iniuria
recipias. Item fantino defensori. latoz. p. sentia colinas
sirus in negotio qd agebat debitu se cōtraxisse phibuit
qd alijs attestatibus et lachrymis ei. verū esse credim.
Et q. cl. solidos debebat: voluit vt creditores eius cum
ipso aliqd paciscerent: qm lex habz vt hō liber p. debito
nullaten. teneat: si res defuerint q. possint eidem debi
tori addici. Creditores aut suos asserit ad solidos. lxxx.
posse cōsentire. Sed q. multū est ab homie nil habente
lxxx. solidos petat. lx. solidos. p. notariū tuum trāsmitti
mus: vt tu cū eisde creditoribz. subtiliter loquaris et rō
nem reddas: q. filij sui quē tenere dicunt: fin leges te
nere nō pnt. Et si pōt fieri aliqd minus q. nos dedimus
concedant. Et quicqd de eisde. lx. remanserit ipsi tra
de: vt euz filio suo exinde viuere valeat. Hoc tñ solerter
age: vt acceptis solidis ei plenariā munitionē scripto cō
ficiant. Idem castorio diacono et cartulario rauēne. Ma
lerianū monachū quem emēdatum in monasterio san
cti Johānis in classe posito tradidit: in eo monasterio
sine dubio volumus permanere. De redditibus aut san
cte romane ecclesie q. illic cōgregati sunt: re. puidere oēs
impenfas ei te facere volum. Et si qd sup. meritis nobis
cū veneris defer. Idē liberto exprocto sic scribit. Quā
ta vos hui. seculi premat angustia incognitū nō habe
mus. Et infra. Forsitan em magnifice fili aliqd illū in
prosperis offendisti: vnde te clementi amaritudine vult
purgari. Et ideo nec tpalis te frangat afflictio. nec rerū
dāna discutiant. q. si in aduersis grās referens deū tibi
feceris esse placabilem. et q. amissa sunt multiplicata red
dent: et sup. bec gaudia eterna prestant. Idē aut ne in
iustosum ducas q. xx. annos vestitus ad pueros vfos
p. romanū defensorē scripsim. preberi. q. de beati petri
apli rebz. quibz. parua sunt q. offerunt: p. magna semp bñ
dictione suscipiendi. vnde te clementi amaritudine vult
in ei. liberalitate ostendit ex ei. epla. vt refert Job. dia
conus. Idē aleoni em notario scribit sic. Experientia tua
qd vel quale apud sacratissimū corpus beati petri apli
iustorū adū p. uerit memor est. vñ nos q. securi ei discus
sionis causa in patrimonio p. tis siracusane misim. Opor
tet ergo te et fidem tuā. et eiusdem beati petri apli timo
rem semp ante oculos hñe atq. ita agere vt neq. in pre
senti vita ab hoibz. neq. ab oipotēte deo valeas in extre
mo iudicio repēbendi. Cognouim. aut salerio cartula
rio nro narrate: q. modū cū quo coloni ecclesie frumeta
dare cōpellebant. viginti et quinq. sextarioz iueneris.
Qd omni modo exprocti sum: atq. eadē diffusiōis
causam te tarde fecisse doluim. Quia. No. eundē modū
causam te fecisse fecisse cōmemoras: gaudim. Sed
te fregisse et iustū fecisse cōmemoras: gaudim. Sed
quia predictus cartulari. summā q. nobis indicare stu
dui: que de fraudibz. cōductor. apud experientia tuā tā de
duobz. territorijs est colecta. sic te studiose fecisse fracto
duobz. territorijs peccat. cogitam. ne si ea q. fraudulēter pdu
de p. teritis peccat. cogitam. ne si ea q. fraudulēter pdu
ctores a rusticis abstulerūt ad nos pueniunt: peccata q.
ab eis p. perata sunt ad nos trabātur. Et ideo volum.
cū omni fide p. vñquāq. massas colonos paupes et indi
gētes experientia tuā describere: atq. ex eis pecunijs q.
et fraudibz. sunt inuente: vaccas. oues. porcosq. cōpare
et singulis colonis pauperioribz. ea distribuere. Qd te
facere volumus cum filio reuerēdissimi dñi Job. epi et
adriani cartularij. et si necesse est etiaz cū filio filij mei
dñi Juliani: ita vt nullus aliud seclatē secretū sit. Idē
petro subdiacono scribens ait. Cognouimus rusticos
ecclesie in frumento precijs aggrauari: ita vt instituta
summa eis in cōparatione abundante tēpore non ser
uetur. vnde volum. vt iuxta precia publica omi tēpore
sue ampli. siue min. frumeta nascant in eis cōpario

nis mensura teneat. Frumeta aut q. naufragio pereit:
p. oia nobis volum. reputari. ita tñ vt a te negligētia ad
trāsmittendū minime fiat: ne dñi trāsmittendi tps ne
gligat: damnu ex vicio vfo generet. Valde aut iniustu
et iniquū esse p. peximus: vt a rusticis ecclesie de sextarijs
aliqd accipiat: et ad maiorē modū dare cōpellant q. in
bozeis ecclesie infer. An p. p. vt plusq. decē et octo
sextarioz modū: nūq. a rusticis ecclesie frumenta de
beant accipi. Nisi forte si qd est quod nante iuxta cōsue
tudinē sup. accipit: qd minui in ipsiis nambz attestā
tur. Item neq. filiquas extra libras: neq. libz. maiorē
exigere debeat: sed p. estimationē tuā. put. x. stus sufficiat
in summā pensionis crescat: et sic turpis exactio nequa
fiat. Ne. No. post obitum meū hecā onera q. sup. penfur
illata subtrahim. Iterū in quolibet addant. Coluim. vt
securitatis libellos ita de pensionibz. facias: quatenus
imprimas dicens. Tāntā pensionē vñquēq. debere p.
soluere: imbi adiectis filiquis oneribus vel granaticis.
Ante oia hec te volum. solcite attendere: ne infusa pō
dera in exigendis pensionibz. ponant: sed siqua talia iue
neris frange: et noua et recta cōstitue. Preterea cogno
uimus q. prima illatio burdationis rusticos nros vbe
mēter angustat: ita vt priusq. labores suos venundare
valeant cōpellant tributa psolvere. Que dñ de suo dare
nō habet: ab actionarijs publicis mutua accipiat: et gra
uā cōmoda ex eodē beneficio persoluit: ex qua re fit vt
dispendijs grauibz. coangustent. Unde p. p. vt omie
qd mutuū. p. eadē causa ab extraneis accipe poterant: a
tua experientia i publico def. et a rusticis ecclesie paulatim
vt habuerint accipiat: ne tpe coangustati cōpulsū vilis
vedat: et hoc eis minime sufficiat. Idē p. p. quoz. eidē
vt de cōmodis nuptiar. q. dñites solidi summā nō exce
dant. s. in dando paupes. No. min. et hoc cōductoribz. da
ri: nō in rōne ecclesie. Idē p. p. vt cōductor. ecclesie
bonis heredes succederēt: et nō ecclesie officiales vt fie
bat in quibsdā locis. Idē p. p. vt et si coloni aliqd ius
ste a conductore acciperet: ipsi p. ductor. restituat cui ab
latū est: nō ecclesie applicet vt fiebat. Non plus autē de
missis ecclesie volumus te accipe: nisi quātū cōsuetudo
est. Idē eidē de quodā ope sibi in iuncto ait. Agim. gra
tias sollicitudini tue: q. de causa fratris mei. p. p. p. ti
bi vt argentū trāsmittere debuisset. Et sic obliuionē mād
dasti: ac si tibi aliqd ab extremo mancipio diceret tuo.
Qd iam vel modo nō experientia sed negligētia tuā stu
deat adimplere: et quicqd apud antoniu fuisse cognoue
ris: sub omni velocitate trāsmitte.

S. rj. De multiplici eius afflictio

one. patientia. et humilitate. In fine expositionis sue sup
ezech. Ecce vt dñs largiēte potuim. etia vobis fratres
charissimi rimati sum. Nemo aut me repēbendat si post
hec a locutione cessauero: q. sicut oēs cernitis nostre tri
bulationes exereuerūt: vndiq. gladijs circūfusi sumus
vndiq. imines mortis periculū timem. alij detractis
ad nos manus redeūt. alij capti. alij interempti nūcian
tur. Jam cogo. linguā ab expositione retinere: q. teder
animā meā vite mee. Jam nullus in me studiū sacri elo
quij requirat: q. nō ē in lucrū cithara mea. Jam cor in
mysterioz. discussione non vigilat: quia dormitauit ani
ma mea pre tedio. Cui autē viuere nō licet: de scripture
sancte sensibz. loq. qualiter libet. Et qui cogo. quotidie
amara bibere: quō possum dulcia p. pinare. Idē scribes
italice patricie: et venatio et monacho patricio ait. Idē
caris meis facietibz. etiā. xj. menses sunt: qd valde rari
est si de lecto surgere aliqd potuerō: vt vita mea graui
ma sit pena. Quotidie em in dolore deficio: et mortis re
mediū expectando suspiro. In clero. No. huius vrbis et
p. p. tati febriū languores irruerūt: vt pene null. liber
nullus seru. remaserit: q. cēt ydone. ad aliqd officiū v

Cōsuetu
do atten
ditur.

ministerium. De vicinis autē vrbib' strages nobis mortali-
tatis quotidie nūciat. Africa autē qualiter mortalita-
te et languorib' vastet: vos viciniores estis q' tanto cre-
do q' subtilius cognouistis. De oīe nō q' veniūt gra-
uiorē desolatiōis nūciat. In his itaq' oībus q' appo-
pinqūate sūt mūdī generalē pēssionē esse cognoscim' .
affligi nimis de p'p'is molestis nō debem'. Ad eulo-
gio patriarce alexandrino. Transacto anno suauissima
sanctitatis vestre scripta suscepit: quibus p'egritudinis
mee nimitate rīdere nūcūsc' nō valui. Ecce est iā biē
nū pene explet q' lectulo teneor. tantisq' podagre do-
lorib' affligor: vt vix in dieb' festis vsq' ad horar' triū
spaciū surgere valeat: et missar' solennia celebrare. Vix
autē cum graui cōpello: dolore decubere: vt cruciatum
meū possim genuitū interrūpēte tolerare. Qui dolor in-
terdū mibi lent' est: interdū nimis. Sed neq' ita lent'
est vt recedat: neq' ita nīm' vt interficiat. vñ sit vt qui
quotidie in morte sim: repellat a morte. Nec mirum: q'
peccator grauis tali corruptiōis carcere diu teneor: in-
clusus: vnde cōpello: exclamare. Educ de carcere ani-
mā meā. Sed q' meis adhuc p'ibus obtinere nō mere-
or: rogo vt vestre sanctitatis oīo sūc mibi intercessiōis
adiutoriū pbeat: neq' a p'ctis et corruptiōis pōdere libe-
rum reddat: in illā quā bene nōstis libertatem glorie fi-
liorum dei. Itē eīdē. Rogo ergo vt p' me peccatore eni-
pius oretis: q' et dolor corpis ex podagris et amaritudi-
cordis ex curarū afflictionib': et imensa vastitas morta-
litas: et inter tot barbaror' gladios vehemēter affli-
git. Inter q' oīa nō tpālē sed eternā p'solationē requirō:
quā p' me impetrare nō valeo: sed p' intercessiōē vestre
beatitudinis hāc me obtinere cōfido. Adz mariano
epo arabie scribes ait. Multū iā tps est quo surgere de
lecto nō valeo. Hāc mō podagre dolor cruciat: modo ne
scio quis in toto corpore cum dolore ignis expanatur.
Et fit plerūq' vt vno in me tpe ardor: cū dolore phigat
et corp' in me animusq' deficiat. Proinde frater scissu
me diuine p' me pietatis miam deprecare vt p'cessiōis sue
in me flagella p'piti' mīniget: et paciētiā tolerandā cō-
cedat: ne nimio qd' abfit redio in impatiētia cor erūpat:
et qd' curari p' plagā poterat: culpa crescat ex murture.
Ad sebastiano epo. Que scissime frater de amici vestri
dñi ro. p'ona hac terra patimur loq' minime valeo. us.
Breuiter tñ dico: q' et in nos malicia logobardor' gla-
dios vicit: ita vt benigniores videant hostes q' nos in-
terimūt: q' reipublice iudices qui nos malicia sua rāpi-
nis ac fallacijs in cogitatiōe consumūt. Et vno tpe cu-
ram epōz atq' clericor' monasterior' q' et populi gere-
re. cōtra hostiū insidias vigilare. cōtra ducum fallacias
atq' malicias suspectū sp' existere: cui' laboris cui' dolo-
ris sit: vñ fraternitas tato veri' p'fat: quāto me q' hoc
patior: purius amat. Ad iohāni rauēne epo scribes ait.
Peccatis meis hoc reputo: q' iste q' nūc interest hauri-
dubū q' roman' exarchus et pugnare i' inimicos n'fos
dissimulat: et nos pacē facere vetat. Quāvis iā mō etiā
si velis facere oīo nō possum': q' aruifus exercitū au-
tharib' et mordulsi hīs corp' sibi dari p'ecaria desiderat:
vt nobiscū loq' de pace aliquid dignet.

S. rii. Delibris editis ab eo. Lū

de monasterio assumpt' leuita cardinalis facit. p'espō-
sis ecclesiasticis p'stātinopolim apocritari' ēēt direct': a
fratrib' rogatus obnoxiē: marieq' a leandro bispalen-
epo. q' p' causis visigothor' legat' p'stātinopolim adue-
nerat: cōpulsus est vt lib' bti iob. mult' inuolutū myste-
rijs enodaret quē p' rrv. libror' scriem mīra rōne p'do-
cuit. In quib' ita de vrbib' vicisq' disseruit: vt nō so-
lis eadē vrbis videat exponere: s' formis aliq' mō visibi-
lib' demonstrare: vñ nō ē dubiū cā p'fectionē ipaz assecu-
ti vrbū: q' rā efficaciter vallauit effectū. Proia autē

dicti lib' s. moraliū vt diē iohā. diacon' corā postis fra-
trib' sub oculis dixit. Et q' tps paulo vacat' repperit:
posteriora tractando dictauit. Lūq' ei spacia largiora
suppeteret. multa augens. pauca subtrahēs. atq' ita vt
inuenta sunt nōnulla derelinquēs. ea q' se loquētē ecce-
pta sub oculis fuerāt: p' lib'ros emendādo cōposuit. Qui
cum iam factus ep's rome postrema dīcāret: quo stilo
prima dixerat attēdens: sollicitē egit vt ea q' locut' fue-
rat: studiosa emendatione trāscurrens quasi ad filiū
nē dīcatus exigeret: et ea q' dīcāuerat nō longe a collo-
quētis sermōe dīscreret. Quāvis ip'sus tertiā p'tem
opis vt colloquēdo p'tulit pene ita derelīq'. dum cū fra-
tres ad alia exponēda p'traberēt: hāc subtilius emenda-
ri noluerūt. Quō opus p' rrv. lib'ros extēsum vt dictum
est in sex codicib' expōuit. In ip'sis autē sui ep'atus expō-
sitis: dñi a iohē rauēnatis vrbis epō bñlīter fuisset rep-
bensus: cur pastoralis cure delitescendo pōdera fugere
vir tam ydone' voluisset: quasi rōne reddēs lib'ū pasto-
ralis regule cōposuit: quē quadrīp'ta rōne distingūēs
valde petanda esse: cum rerū necessitas expōcit: et cū
mē q'q' regiminis q'liter veniat: atq' ad hoc rite pueni-
ens q'liter viuat. Et bñ vīnēs qualiter doceat et recte do-
cēs infirmitatē suā quotidie quāta p'sideratione cogno-
scat. Proimū ergo appetitū temperet. postea magiste-
rium quod nō a querente suscipit: vita cōmendet deinde
bonum quēdā viuendo bene ostendit: etiaq' docendo pro-
pagat. Demū vt perfecta queq' opera consideratio pro-
p'ctis infirmitatib' dep'mat: ante oculos ea tumor ela-
tionis extinguat. Et in ip'a tertia parte lib'ri diffuse ostē-
dit. quō admonendi sūt singul' varijs vicis dedit. va-
rio modo p'm varietatē p'ditionū. Quē lib'roz pastoralis
magnus anastasiū antiochenus ep's in grecū transla-
uit: et orientalibus ecclesijs opus venerabile procurauit.
Deinde dñi adhuc grego. ad loquēdū voce statūq' suffi-
ceret. p'stationes dīscurrens. rrv. omel. euāgelij diuerso
tpe declamauit corā p'p'o. Reliquas nō eiusdēz numeri
dictauit quidē. s' lace scēnte stomacho languore cōtinuo
alīs p'ficiatē p'misit. Quarum exēplaria scdo seruo dei
petenti mandauit. Lūq' a suis familiaribus vt aliqua
de miraculis patrū describeret enūc' rogaret. Ad gre-
go. mor' serōz miracula. et p'cipue in italia facta cū pe-
tro suo diacono q' p'quisitionē et r'spōsiōē. p'tulerat
expositiōis alteri' studiū interrūpēs. sola noim p'eno-
tatione dīstīp't: et in lib'ris quattuor ordinauit. Quos li-
b'ros dialogor' zacharias post ānos plurimos. roman'
ep's greco latinor' sermone decessim' in grecā linguā
conuertēs oriētalib' ecclesijs diuulgauit: quīs statuta
grecor' pueritas nomē filij in cōmēmoratiōe spūsc'ti
a p'p'e. p'cedēt' statim radēs abstulerit. Adz lib'roz scd's
diffuse describit p' totū oritū p'gressus vrbū et mīra-
culis plenū: et exitus beati bñdicti. Quartus nō de vite
future statu: sed de inferno purgatorio paradiso p' exem-
pla plura. Demū p'mū vltimā p'tē seu visiones ezechie
lis p'p'ete q' videbant obscuriores romanis postulat-
bus p'tractauit. Et rrv. omel. distingūēs quantū lu-
cis intus habeat p'fecit. Qui lib'ri vt ait Jo. diacon'
dñi doctorib' sequētis t'p's tā rectissimis sentētijs edi-
ti q' luculēto rhetorice faciliē stilo cōpositi doceant:
eos beat' Greg. ex humilitatis sue dulcedine incultos
phibet leādro. De lib. moral'. sic scribit. Quēso vt bu-
lis operis q' in moralib' dicta p'currēs: in his verborū
folia nō requiras: quia p' sacra eloquia ab eoz tractato-
ribus infructuose loquaciūtas leuitas studiōse compe-
setur: dum in templo dei nomē p'lātari phibetur. vnde
et ipsam loquēdū artem quā magisteria dīsciplīne exte-
rioris insinuat seruare desepit. Nā sicut bñius epistole
tenor enūciat. nō merbacimū collisiōne fugio. non bar-
barissimū confusiōne deuto. byatus morosus etiam po-
sitionum casus seruare contemno: quia indignum

Libri huius
in vrbis
sunt in li-
guis gra-
cam.

De libris
moralibus

De bñli-
tate beati
gregori.

vehemēter existimo: vt sba celestis oraculi: restringā
sub regulis do nati. Neq' em bec ab illis interpretibus
in scripture sacre auctē seruata sunt. In q' sba agno-
satur greg nō studuisse p'opitice locutioni: sed ex p'p'ia
na secularis exercitij p'suctudinē pot' incurrisse. Lūi'
tñ eloquentiā et ysidor' et beda multū cōmendant. Ipse
tñ greg et bñlitate fursur suā doctrinā appellat: respe-
ctu aliorū doctorū doctrine. Sed et ip'sos lib'ros suos pu-
blīce. scd mēsam vel in ecclia legi phibebat in officijs.
Sed et in fine moralib' bñlitas maxima ostēdit
dicens. Expleto hoc epe ad meip'm mibi video esse re-
deundū. Multū quippe et mens nra cū recte loquit' extra
seip'sam spargit. Integritatē nāq' animi duz cogitatur
sba qualiter p'ferant: q' trabūt extrinsec' minuit. Et
quidē mala me dīcisse aliqua est nō inuenio: tñ q' oīo
nō dīxerim nō defendo. Bona nō si qua diuinit' accipi-
ens dīcī meo videlz vicio mīn' me bñ dīcisse p'fiteor.
Ad meip'm autē intrinsec' rediēs radice mee intētiōis
inspicio: deo qdē ex ea me summo p'acere voluisse co-
gnosco. Et eīdē intētiōi q' deo placere studeo: furtim
si nescio quō intētiōi hūane laudis interserit. Quō cūz iā
postmodū rardēq' dīscerno: inuenio me aliter agere: q'
scio me aliter inchoasse. S'atēdū igit q' rectā intētiōē
nostram que soli deo placere appetit. nōnunq' intentio
mīnus recta que de donis dei placere hōib' bus querit in-
sidianū cōmitat. Et aut diuinitus dīstīc'te dīscrimītur
quis inter ista remanet locus salutis. qñ et mala nra pu-
ra mala sunt: et bona q' nos bñe credim' pura bona esse
nequaq' p'it. Et post pauca. Agitur que so vt vnuquisq'
q' bec legerit. apud dīstīc'tū iudicē solatiū mibi sue oīo-
nis impendat. et omne quod in me sordidū deprehēdit
fletibus diluat. Et videtur q' et alia scripsisse seu expō-
suisse. ex eo qd' iohi subdiacono rauēne responsali suo si-
gnificat videtur inter cetera sic scribens. q' charissim'
quondā fili' me' claud' alia me loquente de puerb'is.
de canticis canticorum de p'p'is delictis q' regum. de
epratico audierat q' eo scripto tradere p' infirmitate nō
potui: tpe ea suo sensu dīcāuit. ne obliuione depirent. vt
apto tpe bec eadē mibi inferret: et emendat' dīcāret. Et
que cū mibi legisset. inueni dictor' meor' sensum valde
inutilū fuisse p'mutatū. Nā necesse est. vt tua p'p'entia
oi excusatiōe atq' frēs faciat. et cū oi vitate quātasq' de dī-
uersis scripturis cartulas detulit ad medium deducāt.
Quas tu suscipe et mibi celerius trāsmittre. vñ p'fat q'
plures lib'ros q' p'fatos q' habem' cōposuit. Et l'z lo-
gobardor' p'fida senēte post ezechielis tractat' ab ex-
positione lib'roz destiterit: a cōponendis tñ eplis q'diu
vivere potuit non cessauit. Quarum videlz tot lib'ros
in scrinio dimisit: quot annos aduixit. vñ tertūdecimū
eplārū lib'ū imp'fectū reliq'. Et quārū eplārū multitu-
dine p'mi adriani pape t'p'ibus quedā decretales episto-
le excerpte sunt: et in duob' voluminib' sicut modo cer-
nēt cōgregate. Et dīcāt reglstrum gregoriū.

S. rii. De diuersis epistolis

eius. Ad mauricio auarissimo simulq' rapacissimo im-
peratorū suggestiōibus inimicor' suoz. funestissimam
legem ferēt. vt nulli militū qui videlz in manu signat'
fuisse p'ueri liceret. inter cetera se r'fidit. Ad hoc p'as
super oēs hoīes p'ietari oīoz meor' vt qui bene appe-
tunt adiuent: vt celozus via latius pateat: vt terrestre
regnū celestī famulet. Et ecce apta voce dī vt qui semel
in terrena militā signatus sit. nūc aut expleta militā:
aut p' debilitate corporis repulsus: chasit militare nō
liceat. Ad bec irse per me seruum vltimū suū et vestrum
res' dōit chrisus dīcēs. Ego te de notario comitē exu-
lre: um feci: de comite exauitroz cesarem: de cesare
imperatorē. et nō solum hoc: sed et patrē imperatorū.

Re. sacerdotes meos tue manū cōmisi: et tu a meo ser-
uitio milites tuos subtrahis. Rīde p'ssime dñe rogo
seruo tuo. Quid veniēt et bec dīcēt rel' dñus es iudā-
cio dño tuo. Reqrat rogo dñs me': quis p'or imperator
hanc legē dederit: et subtili' elīmer si dari debuit. Adz
theodoro medico. Peccatis meis faciētib' inq't grego.
ex quoz cōsilio vel suggestiōe nescio talem in republī-
ca sua legē p'tulit impator: quāle p'mū sic: vt bī dīcāt q'
leges veteres nouerūt iulian' p'tulit: de quo scim' oēs
quantū deo aduersus fuerit. Lū aut quidā iohes ex mo-
nachō regie vrbis facit' antīstēs q' tpe suo greg. cōstan-
tinopolim morabat apocritari' pape: fugere summo sa-
cerdotiū quasi humiliter finxerat: eo suscepto adeo i su-
perbiā sit elatus: vt ex causa alia occasione querēs syno-
dū faceret: in qua se vniuersalē appellare conat' est. Quō
audīens pelagi' papa. directis eplīs eiusdē synodi acta
causauit. beat' greg. sentētiā pelagi' sequēs p'edictū iohē
hannē sepe monitū acq'scere differentē pari snia mul-
tauit sub interminatiōe p'p'ū honoris oib' epīs man-
dauit ne vñq' vniuersales p'p'iam vocabulū aut scribē-
rē aut susciperent. Sed iohes ille multis fallacijs ad
suam ypocritism cōsensu auarissimū p'ncipis redimēs
obtinuit: vt impator greg. scriberet quo sibi pacific' ex-
tīnisset. Quapropter tñ grego. inter alia cōstātine im-
peratrici sic scribit sabiniāno diacono responsali meo
scribēte cognoui in causis beati petri aploz p'ncipis:
cōtra quosdā supbe bñlis fiete blādos quāta se iusticia
vestre serenitatis impēdat. Nā adhuc peto vt nulli' p'p'e
ualere cōtra veritatē ypocritism p'mitatis. Quia sunt q'
dam intra aplī vocē: q' p' dulces sermones et benedictio-
nes seducunt corda innocentū: q' velle qdē despecti sunt
corde aut tūmēt: et quasi in hoc mūdo cūcta despiciūt: s'
ea que mūdī sunt cūcta simul adipisci querūt. Qui indi-
gnos se oībus hoīb' fatent': sed p'riuatīs vocabulis p're-
ti esse nō p'it: q' illud appetūt vñ oībus digniores eē vi-
deant. Et post pauca. P'zeterea indico quā p'ssimi dñi
scripta suscepit vt fratri et cōsacerdoti mō iohi debeā esse
pacificus. Quidē sic religiosum dñm decuit: vt sacerdo-
tibus ista p'p'ereret. Et cū se noua p'sumptiōe atq' super-
bia isēdē frater me' ioh. vniuersalē se appelleret: ita vt p'p'e
decessoris mei scēte memorie tpe ascribi se in synodo ra-
li supbo hoc vocabulo faceret: quīs cūcta illius synodi
aplica sede cōtradictēte soluta sint: triste aliqd mibi fere-
missimus dñs inuit q' epō nō corripuit q' supbit: sed me
potius ab intētiōe mea declinare voluit: q' in hac causa
euāgelior' et canonū bñlitas et rectitudinis veritatem
defendo. Quia in re a p'dicto fratre et cōsacerdote meo d'
euāgelicā sniam. b' beatū quoq' petrū. contra oēs eccle-
sias canonas agit. Et est omnipotens de' in cui' manu
sunt oīa de quo scriptū est. Nō est sapiā. nō est prudētia.
nō est cōsiliū dñm. Quidē sepefatus sanctissimus fra-
ter serenissimo dño multa suadere conat': sed bñ noui q'
tante ille oīdēs ei' et lachryme nil ei a quoq' d' rationē
aut animā suā subripi p'mittūt. Triste tñ valde est vt pa-
tiēter ferat: q'ten' despect' oībus p'dict' frater et cōp's
meus solus conet nūcupari ep's. Sed in hac eius super-
bia qd' aliud nisi p'p'ina iam antīp'i tpa esse designat:
quia illū videlz imitatur q' sp'etis in sociali gaudio an-
geloz legionibus ad culmē conatus est singularitatis
erūpere dicens. Sup astra dēscendabo solū meū. Simi-
lis ero altissimo. vñ per omnipotentē dñm rogo ne p'p'e-
tatis vestre tēpore p'mitatis vniū hoīs clatiōe macu-
lari: nec tam pueris vocabulo illū quoquo modo p'be-
tis assensuz atq' in hac causa nequaq' me pietas vestra
despiciat: quia est peccata grego. tanta sunt que ista pa-
ti mereātur petri aplī nulla sunt peccata vt vestris t'p'
bus pati talia mereat. Nā iterū atq' iterū per omīpo-
tentē dñm rogo: vt sicut p'iores p'ncipes sancti petri
apostoli gratiā q'auerūt: vos q' hanc vobis et querere. et

scribit
brū greg-
gori' con-
stātine im-
peratrici.

seruare cunctis: et propter peccata nostra quod ei indigne seruimus: quod apud nos honor nullatenus minuat. Qui et modo vobis in omnibus adiutor esse valeat: et postmodum vestra valeat peccata dimittere. Viginti autem iam et vii. annos ducimus quod in hac urbe inter legobardorum gradus vivimus. Quibus multa ab ecclesia quotidianis diebus erogantur ut inter eos vivere possimus: suggerenda non sunt. Mauricio autem impatori super huius scribis grego. ait. Ecce clauis regni celestis habundantius petri accepit: potestas ligandi solvendi tribuitur cura totius ecclesie et pauperum committitur: et tu vniuersalis apostolus non vocat: et vir sanctissimus lobanes corpus meum vocari vniuersalis episcopus conatur. Exclamare compellor et dicere. O tempora o mores. Ecce in europa tribus barbarorum viri sunt tradita oppida. destruxerunt urbes. euerunt castra. depopulatae provincie. nullus terra cultor inhabitat: sed ferunt et diuani quotidianis in nece fidelium cultores idolorum: et tunc sacerdotes qui in cinere in panem eto stantes lacere debuerunt: vanitatis sibi noia expetit: et nouis et pybans vocabulis gloriantur. Nunquid ego in hac re pessime dñe causam propterea defendo. Numquid speciale iniuriā vindico. Causam oportet dei: causam ecclesie vniuersalis. Quis est iste qui contra statuta euangelica: contra canonum decreta nouum sibi nomen usurpare presumit. Et in fine inimitatione sit vniuersalis: quod esse appetit vniuersus. Ecce multos ecclesie constantinopolitane in hereseos voragine cecidisse nouimus sacerdotes: et non solum hereticos: sed hereticas factos. Et infra. Ille ergo magis psumit: dñorum preceptis contemnit: quod preceptis canonicis obedientiam prebere contemnit. Ille cohercedus est: qui sancte ecclesie vniuersali iuriam facit: quod corde timet: quod gaudere de noie singularitatis appetit: qui honori quod vestri imperij se per pnuat vocabulum supponit. Ecce oēs de hac re scandalum patimur. Ad vitam rectam reuertatur auctor: scādali et oia sacerdotum iurgia cessabunt. Ego ceteros sacerdotum seruus sum in quantum ipsi sacerdotaliter viuunt.

§. viii. Aduertens igitur greg.

se a deo potestatem constitutum. ut radices vitiorum euelleret: virtutes plantaret: oēs consuetudines quas ad aplicā traditionē nouiter pullulasse in ecclesia cognouerat: anathematizans interminatione dñam. Et cubiculo suo oēs seculares amouit. Clericorum vel monachorum pudicissimos familiares et consiliarios sociavit. Ipse etiam statuit dices in generali synodo. ij. q. vii. Cum pastor vita exemplo debeat esse discipulis. plerumque clerici qualis sit vita in secreto sui pastoris nesciunt. De qua re presenti decreto statui. ut quidam ex clericis vel etiam ex monachis electi ministerio cubuli pontificali obsequantur: ut is qui in loco regiminis est tales habeat testes: qui verā eius in secreto conuersationē videant: et ex sedula ratione exemplum perfectus sumant. Ipse sanctissimus pontifex ad ieiunium quadragesimale quod a beato petro dñi instituitur inchoabat a laicis scda feria post primā dñicā quadragesime: addidit grego. quattuor dies ieiunados an ipsam dñicā: ut in hoc conformarem nos christo in ieiunio. xl. dñi. Nam a prima dñica usque ad pascha non sunt nisi xvi. Et in ipso ieiunio quadragesimali declarat non solum a carnibus: sed et ouis et caseo abstinendum. ut patet dist. iiii. Denique. Ipse grego. indicit continentiam subdiaconibus: statuit quod nullus decetero promoueret ad subdiaconatum nisi pmissa continentia implicite et si non explicite: ita quod postea non possit contrahere matrimonium et contrahi de facto non tener. ut patet dist. xxi. Ante triennium. Ipse etiam reprehendit sacerdotes habitare cum feminis dices conspicio quod neptarisse dicere vel audire et si sermone canonici sancti: ubi talis fuerit comorantium habitatio: antiq hostis stimuli non desunt. Ideo admonere di sum: ut non antiq hostis decipiant fraude. quatenus iuxta apostoli vocem non vituperet minister

Sactus
petri
tuit
ieiunium
quadragesimale.

rius nostrum. dist. lxxv. Oportet. Idem dist. e. legitur quod beatus augustinus cum sorore sua habitare non consensit dicens. Que cum sorore mea sunt: sorores mee non sunt. Docti ergo viri cauere magna debent esse nobis instructio. Contra symoniam cos sic aut in registro. i. q. i. Ipse byter si ecclesiam per euniam obtinuerit: non solum ecclesia priuatur: sed etiam sacerdotum honore spoliatur: quod altare. decimas. et spiritus sanctum emere vel redere: symoniacam heresim esse nullus fidei liti ignorat: et benedictio illi in maledictione conuertitur: quod ad hoc ut fiat hereticus promouetur. Et infra. Qui sacros ordines vendit vel emit: sacerdos esse non potest. vñ scriptum est. anathema danti. anathema accipienti. bec grego. Que verba sunt multis obscura. Talis enim symoniacus in beneficio ipsum retinere non potest sine dispensatione: et si est curatus est suspensus ab executione officiorum suorum: et ordinem emittit: etiam quoscunque. quod scilicet exequatur eorum non possunt: et sic intelligunt anathematizati. i. suspensi. nam in antiqua iura non erant ipso iure excommunicati: sed suspensi. Altare dñi vel ipsa capella: vel presentatio ad capellam. quod est patronatus ius: vel ipse patronatus. Ipso quolibet bonum dare vel accipere pecunia symonia est. Decima dicitur b ius percipiendi decimas. Spiritus sanctum vendere est pecuniam accipere per sacramentis in quibus recipitur spiritus sanctus: ut precium eorum quod est symoniacus. Et dñi symoniacus heresis non proprie sed per similitudinem: quod ex eo ope videtur ostendere seivt dñm eius posse vendere spiritus sanctum. quod est hereticum credere. Et ly ut fiat hereticus tenet. Persecutione non causatur. quod ex ipsa promotione symoniaci sequitur iste effectus ut censetur quasi hereticus modo dicto. Idem in tractatu euangeliorum. i. q. i. Sunt nonnulli dicit. Cum viri iusti per bona describeret ait. Qui excurrit manus suas ab omni munere: non dicit a munere: sed ab omni munere: quod aliud est munus ab obsequio: aliud a manu. aliud a lingua. Nun ab obsequio est seruitus indebita impensa. Nun a manu est pecunia. munus a lingua fauor. Ille ergo sacros ordines tunc ab omni munere manus excurrit. qui in diuisionis rebus non solum nullam pecuniam. sed nec etiam humanam gratiam non requirit. Idem in registro. e. sequens. inquit. Si quis neque sancti pollens moribus. vel neque a clero populoque vocatus vel pulsatione coactus impudenter christi sacerdotium iam quolibet facinore pollutus iniusto cordis amore vel fordidis precibus ois. siue comitatu. siue manuali seruitio seu fraudulento munusculo. episcopalem seu sacerdotalem non lucro aiaru si inanis glorie auaricia fult dignitate accepit. et in vita suo non sponte reliquit: eumque in sperata morte penitentem non inuenerit: pculdubio in eternum peribit. Ista tamen materia de symonia que multum regnat in ecclesia diffuse habes declaratum in y. parte. titu. i. c. i. per totum. Idem Greg. in omel. xii. et i. q. iij. Adversus ait contra iudices pecunia iudicantes: etiam iuste. In reple vendentes sunt: quod hoc quod quibusdam iure coperit: ad premium largiunt. Iusticiam enim vendere est banc per primam acceptione seruare. Emittes deo in templo sunt: qui dñi hoc quod iustu est primo soluere noluit: dumque re iure debita facere contentum dato patronis precio emit petiti. Idem Grego. xj. q. iij. Qui recte iudicat premium remunerationis expectat fraude in deo peccat: quod iusticiā quā grati impire debuit: acceptione pecunie vedit. Bonis male vnum: qui per palam lucro iuste iudicat. Tales quippe ad veritatem non defensio iusticie: sed amor primus puocat. quibus si spes nūmi subtrahitur: confestim a iudice confessione recedat. Accipio munus: puaricatio veritatis est. vñ et per iusto dñi. qui excurrit manus suas ab omni munere. Idem. q. ea. Sumopere precauendum est: ut rectores ecclesie et qui publica iudicia exercet in dictis sententiis nullatenus lenitate aut furore ducti sunt precipites: sed causis prius diligenter ventilati: cum res qui ignorabat pleniter ad noticiā venerit: tunc diuina et humana lex resoluat. et finis qui ibi constitutus est remota pro-

Contra
contra
pros
iudices

narum acceptione: diffinitiva perferat sententia. Idem in li. moralium. xx. Et dist. xlv. ait. Dis qui iuste iudicat statim in manu gestat: et in vtroque peso iusticiā et misericordiam portat. Sed per iusticiā reddit peccati suam: per misericordiam peccati temperat penā. ut iusto libramine quidam per equitatem corrigat: quodam per miserationem indulgeat. Qui dei iudicium oculis suis spectat: semper timens et tremens in omni negotio formidat: ne de iusticie tramite deuians cadat. Idem. c. pcedenti dist. e. Disciplina vel misericordia multum deservit: si vna sine altera teneat. Et circa subditos inesse debet rectoribus: et iuste consulens misericordia et pie sentiens disciplina. vñ in vultu et oculis. vñ in manu mundam putrida: per oleum fouent sananda. Misericordia ergo est lenitas cum seueritate: et faciendum est quoddam ex vtroque temperamentum: ut neque nimis asperitate exulcerent subditi: neque nimis lenitate soluant. ante ps. figura arce: exemplo moysi hoc declarat. Idem grego. in omel. eadem dist. in. Vera iusticia compassionem habet: falsa designationem: sed aliud est quod agitur typo superbie: aliud quod zelo discipline. Indignatur quippe iusti sed non sunt designationes. Persecutionem non ouet sed per vicia: sed amates. At dñi de falsa iusticia superbie solent. ceteros quosque despiciunt. nulla infirmantibus misericordia condescendunt: et quo se peccatores esse non credunt eo deterius peccatores fiunt. Idem ex registro episcopi per galliam. europa. et germania constitutis. di. xlv. Licet plerumque accidant sacerdotibus qui sunt reprehendenda: plus tamen erga eos corrigendos agar benivolentia quam seueritas. plus coortatio quam comotio. plus charitas quam peccato viuat. Nam si statim dñis beati perum preceptorem nostrum post trinam negationem iudicasset non tantum ex eo fructus sicut fecit precepisset. Excitandi ergo atque corrigendi magis sunt rectores ecclesie quam iustitiam iudicandi. vnde necesse est quocumque negotia ecclesiastica post multarum experimenta causarum solliciti. perspicere et diligenter precaveri: quatenus per spiritum charitatis et pacis ois materia secularium et presumptio inuidorum. atque oppressio simplicium fructus de ecclesiis dñi auferant. bec ille. Et vident intelligenda hec et obseruanda quod peccata sunt occulta. vel ex quadam passione et fragilitate. et de quibus multum dolent: et non ex habitudine malitia et cum principia. vnde idem grego. ait ex registro. Et n. q. v. Paulus dicit. Seniores ne increpaueris. Sed hec regula in eo est seruanda: cum culpa senioris suo exemplo non trahit ad iterum corda iuniorum. Abi autem senior exemplum ad iterum prebet iuuenibus ubi stricta increpatione ferendus est. Nam scriptum est. laqueus iuuenis oēs ros estis. Et rursum. Maledictus qui erit centum annorum. Idem in omel. Et xxi. q. iij. Si is qui sic ait. Ea qui in nobis committunt facile possumus dimittere. ea deo que in deum sunt commissa cum magna districtione: nec tamen sine penitentia possumus relaxare. Idem castorio notario rauene scribit dices. Quato a nobis creditur et necessarias vides causas iniungit: tanto strenuius debet te et sollicitum exhibere. Proinde si maximus. scilicet de inobedientia sua sicut deputauimus egit penitentia: ad consoilandum illi epistolam quā ad eum scripsimus: qua ei et gratias nostras et obsequium reddidisse significauimus: et experientia tua debeat dare: quod sicut in contumacia persistitibus seueros nos esse cōuenit: sic humilitatis et penitentibus ventia negare non debemus. Idem in omel. xxv. Et xi. q. iij. Iudicare digne de subditis nequeat: qui in subditiis causis sua vel odio vel gratia sequitur. Idem bonifacio defensori scribens. xxi. q. iij. Institutionis ait. Minus est asperum et precipue bonis sacerdotum moribus iniunctum: minus quēpius quātracōs rōtis exausatione que bene sunt ordinata rescindere: et exemplo docere sui quicquid posse constituta dissolui. Idem felici episcopo. q. e. Si ea destrueret que antecessor

Delebra
dicit que
sequunt.

res nostri statuerit: non constructor sed euer sor esse iuste comprobaret. testare veritatis voce qui ait. Omne regnum in seipsum diuisum non stabit: et ois scientia et lex aduersus se diuisa non stabit. Idem officio cartbaginensi episcopo. q. ea. De ecclesiasticis priuilegiis quod vna fraternitas scribit. bec postposita dubitatione teneat: quod sicut nra defendimus: ita singulis quibusque ecclesiis sua iura seruamus. Nec cuiuslibet gratia fauente ultra quam meret impiorum: nec vlli hoc quod sui iuris est ambitu stimulare derogabo. Et fratres meos per oia honorare cupio: sicut bonore singulos subuehi: dummodo non sit quod alteri iure ab altero possit opponi. Idem vigilio arelatensi episcopo. q. e. Cum pie desiderium voluntatis et laudante diffinitionis intentio sacerdotalis semper sit studiis adiuuanda: cura est sollicitudinis adhibenda: ut ea que per hunc religiose conuersationis sunt disposita vel ordinata: nec dissimulatio negligere: nec quedam valeat presumptio perturbare: sed sicut quod ratio exigebat: viriliter obtinuit diffiniri: ita quod diffinitum non debeat violari. Idem. xii. q. iij. Religiosam vitam eligentibus congrua nos oportet consideratione perspicere: ne cuiusque necessitas occasio: aut desides faciat: aut quod abist conuersationis infringat. Idem scribens episcopo arimineni. xxi. q. i. Luminoso. Dico ait. phibemus ne in dei serui. i. religiosorum: et eorum receptaculis vlla popularis prebeat occasio conuersus: quod non expedit abibus eorum. Nec audeat ibi episcopus cathedra collocare et quatenus monachi semper maneant in abbatu suorum potestare: ut remotis cunctis vexationibus ac grauaminibus: diuini opus seculi officium cum summa animi deuotione perficiat. Idem de religiosi scribens ianuario episcopo. xij. q. iij. sic ait. Quia in gradentibus monasterium conuertendi gratia vltiori nulla sit testandi licentia: sed ut res eorum eiusdem monasterii sint: aperta legis diffinitio decretum est. Et dñi gratia conuertendi. i. pmanendi. Secus si ingressus esset causa pbandi finis glo. Et de ingressu per professionem tacita vel expressa causa ad monasterium quotiens placuerit ab anti fite ciuitatis accedatur. et intelligatur de non exemptis. Et subdit. Sic charitatis officium implere eam: ut grauamen aliquod monasterium non incurrat. Idem iohanni rauenari episcopo. q. e. ait. Peruenit ad me quod in ecclesiis fraternitatis tue aliqua loca dudum in monasteriis consecrata: nunc habitacula clericorum aut etiam laicorum sunt facta. Et infra. Proinde fraternitas tua si hoc quolibet loco factum est: emendare festinet. Idem ex registro. q. e. In nullo loco monachos et monachas permittimus in vno monasterio habitare: sed nec ea quod duplicia vocant. Et si quod tale est: religiosus episcopus mulieres quidem in suo loco manere studeat: monachos autem aliud monasterium edificare cogat: et res quas habent communes finis iura eis cōpetentia distribuatur. Idem. xxi. q. i. Peruenit. phibet monachos sibi facere cōmatres: scilicet tenendo in baptismo vel leuando de fonte. Idem ex registro. xxi. q. i. ait. Ananias deo pecunias vouerat: quas postea diaboli vitius pnuatione subtraxit. Sed qua morte mulcatus sit scis. Si ergo mortis periculo dignus fuit: qui eos quos dederat nūmos abstulit: considera quanto periculo dignus eris in diuino iudicio: qui non nūmos sed temetipsum oportenti deo cui te sub monastico habitu deuoueras subtraxisti. Idem exzech. q. e. Qui bona agunt si meliora agere deliberant: et post deliberata non faciunt: licet in bonis prioribus perseuerent: in conspectu tamē dñi ceciderunt. Item sunt quidam qui cuncta relinquere et dei seruitio se subdere: et freno castitatis se restringere deliberant: sed cum post castitatem alios cecidisse conspiciunt: se retrahendo meritum perdit. Idem scribens iohanni rauenari archiepiscopo. xxi. q. i. ait. Nemo potest ecclesiasticis obsequijs deservire et in monastica regula ordinate persistere: ut ipse diffinitione monasterii teneat: qui quidē in ministerio ecclesia-

Legis diffinitione
vt. c. d. sa
crofane.
eccle. l. in
gressu. cum
similibus.

Dij sunt
sacerdo-
tes.

Impera-
tores pa-
gani sa-
cerdotes
sue de-
notabant

obtectationem et oburgationem prosperare: vt si qua culpa ab ore laudantium in corde nascitur: ab ore vituperantium suffocatur. Hinc est q̃ doctor gentium se in predicationem currere testatur infamiam ꝛ bonam famam: ꝛ alijs esse odor mortis in mortem: alijs odor vite in vitam. Qd̃ specialiter sacerdotibus ex detractationibꝫ que fiunt contra eos nõ debent iudicari vel despicì: sed ab omnibus honorari: etiam principibus ostendit idem scribens ad mauriciũ imperatorem ista. xj. q. j. Sacerdotibus non ex terrena potestate dñs noster scilicet impator citius indignetur: sed ex celesti consideratione propter eum cuius serui sunt: ita eis dominetur: vt etiam debitam reuerentiam impedat. Nam in diuinis eloquijs sacerdotes aliquado dñi aliqui angeli vocantur. Nam ꝛ ad moysen de eo qui ad iuramentum deducendus est dicit. Applica illum ad deos videlicet ad sacerdotes. Et rursus scriptum est: dñs non detrahens idest sacerdotibus. Et propheta ait. Labia sacerdotis custodisti scientiam: et legem requirunt ex ore eius scz homines: q̃ angelus dñi exequatium est. Quid ergo mirũ si illos pietas vestra dignetur honorare: quibus in suo eloquio dñs honorum tribuatur: aut deos aut angelos appellat deus. ¶ Ecclesiastica quoq; narrat historia: qm̃ pie memorie constantino principi scripto oblate accusationes contra episcopos fuissent. Libellos accusationis accepit. ꝛ eosdem qui accusati fuerant episcopos conuocans. in eorũ conspectu libellos quos acceperat incendit dicens. Ite ꝛ inter vos causas vestras disponite: q̃ dignum nõ est vt iudicem deos. In qua sententia sibi magis ex humilitate q̃ illis aliquid prestitit ex reuerentia impensa. Ante eũ quippa pagani in republica principes fuerunt: qui verum deũ nescientes. deos lapideos ꝛ ligneos colebant. ꝛ tñ eorũ sacerdotibus honorem maximum impendebant. Tñ igitur mirũ si ipse imperator vir dei sacerdotibus honoraret: dum pagani principes eorũ sacerdotibus honorem impendere nouerũt. quid dñs lignis ꝛ saxeis seruiebat. Hoc ergo non tantũ specialiter scz de bonis quantũ generaliter pro omnibus scz etiam malis asserimus sacerdotibus. qm̃ adhuc nescimꝫ quis in terribili iudicio dei qualis futurus sit. Et cñ egregius predicator paulus dicit. Nolite ante tẽpus iudicare quousq̃ veniat dñs. Nã sunt multa q̃ de illius iudicio homines ignorant. qz forte quos vos laudatis ille reprehendit: ꝛ quos vos vituperatis ille laudabit. hec ille.

perbos et adulatores Grego. in xliij. lib. moral. Et di.
xij. sic ait. Hoc habet propriam doctrinam arrogantium: ut
humiliter nesciat inferre quod docet: et recta que sapienter
etiam recte ministrare non possunt. In verbis enim eorum
prodit quod cum docet quasi in quosdam sibi videntur summita-
tis culmine residere: eosque quos docent vel longe infra se
positos velut in imo respiciunt: quibus non consulendo lo-
quuntur vix osando dignantur. Recte bis per prophetam do-
minus dicit. Vos cum austeritate imbebatis et cum poten-
tia. Et contra vera doctrina tanto vebementius hoc elatio-
nis vitium fugit per cogitationem: quanto ardentius suorum
verborum iaculis ipsius magistrum elationis insequitur.

Idem in pastoral. et dist. xlv. vinc. etem. ait. Sensus hu-
mane cognitionis si stultus sit peccatorumque intelligit co-
gnitione intime claritatis apprehendit. Si autem candore
sibi sapientie seu iusticie tribuit: a luce se supne cognitio-
nis excludit: et eo claritate veri luminis nequaquam pene-
trat: quo se apud se per arrogantiam exaltat. fin illud Ro. s.
dicentes se esse sapientes stulti facti sunt. Idem sup. Eze-
chiele ait de pe. di. iij. Qui seduci. Sepe homo multum occulte
peccatis immoluit et in vna aliqua virtute magni vide-
detur. Que ipsa quoque virtus inane scens deficit: quia dum
innoscit hominibus proculdubio laudatur: cuius fa-

uo: inbianter appetit. Et infra. *Adlerius* em latet superbia et castitas innotescit: atq; offensa diu castitas circa finem vite patit: q; coopta superbia vsq; in finem incorrecta retinet. *Qui* ergo bñ agere vident reprobi: quasi planus iter electus sequētibz mōstrat. Quādo nō in laqueum nequitiē corruūt: electis post se pergētibz quasi cauēdam supbie fouēā ostendūt. Idem lib. moral. Et de pe. dist. q. c. si ait. *Adcirco* tam mira in quibz fuit: et que amī sit de pmo angelo in scriptura sacra dictū: vt homīni ostendat quid ipse si supbiat: de elationis sue culpa passurus sit: si feriendo illi parcere noluīt: quē creando in gloria tante claritatis eleuauit. Consideret ergo homo elatus quid in terra mereat: si angelis pzelatus in celsis pstermī. Idē in moralibz de inobedientia. viij. q. i. Et endū ait. *Si* quasi peccatū ariolandi est repugnare: et qñ scelus idolatrie nollat acquiescere: sola est q; fidei meritū possidet obedientia: sine qua q̄squis infidelis esse cōuincit: etiam si fidem tenere videatur. Contra auaros et cupidos idem ait dist. xlvij. *Bonoz* auctori inherere aliter nō valem: nisi cupiditatē a nobis q; radix est oīm malozū abscindamus. Idem xix. moral. Et dist. xlvij. Inq̄t. *Oēs* huius seculi dilectores i terrenis rebz fortes sunt i celestibz debiles. *Itā* p tēporali glia vsq; ad mortē defendare appetunt: pro spe perpetua nec parum in labore subsistit. Pro terrenis lucris quasi bte iniurias tolerāt pro celesti mercede vel tenuissimī verbi ferre cōtumelias recusant. *Sepe* nuditatē delectionem. famem pro acquirendis diuitijs atq; honoribz tolerant. et eorum se rerum per abstinentiam cruciant: ad quas adipiscendas festinant. Superna laborosē querere tāto magis dissimulant: quanto ea tardī retribui putant. Idem ex registro. x. j. q. i. ait. *Et* oīs auaritia idoloz sit seruit: quisquis hanc et maxime in dandis ecclesiasticis honoribz vigilanter non precauet infidelitatis vicio subiacet etiam si tenere fidem quam negligit videatur. Idem sūa grio epō scribens dicit. i. q. i. *Nō* est pūda elemosyna si pauperibus dispensetur quod ex illicitis rebz acquiritur. Quia qui hac inuentione male accipit vt bene dispōset: grauius potius q̄ inuenit. Ne ergo sub obreitu elemosyne. cū peccato aliquid studeamus acquirere: probibet scriptura dicens. *Nō* sit impiorz abominabiles sunt dño que offerunt ex scelere. Quicquid em in dei sacrificio ex scelere offert omnipotentis irā nō placat: sed irritat. *Hinc* rursus scriptū est. *Honora* deū de tuis iustis laboribz. *Hinc* et p salomonē dī. *Qui* offert sacrificiū de substantia paupis idē faciat ac si victimet filiū añ cōspectum patris. *Hinc* facile cognoscitur quātus apud deū dolo: exasperatur quādo sacrificiū ex rapina offertur. *Primis* ergo declinandū est sub obreitu elemosyne peccata simoniace hereseos perpetrare. Idem ex registro. et. xij. q. ij. *Januario* episcopo sardiniē scribēs ait. *Quæsta* est nobis nereida clarissima femia: q; ab ea solidos pro filio sue sepultura fraternitas tua velit exigere. *Hoc* autē vitium postq; deo auctore: ad episcopatus honozē accessimus de ecclesia nostra oīno vetum: et per pūas denuo cōsuetudinē nequaq; vsurpari pmissum. *Hoc* igitur auaritiē vitii ne denuo rēptari psumatur admoneo. Sed si quādo in ecclesia vestra aliquē sepeliri cōceditis: si parētes ipsius vel heredes p luminaribus spōre quid offerre voluerint accipere nō vetamus. peti nō aut aliquid exigi oīno pbibemus: ne quod valde irreligiosū est aut venalis quod absit dicat ecclesia: aut vos de humanis videamini mortibz gratulari: si ex eoz cadaueribus studeatis querere quolibet modo compendiaz. De simonia in sepultura habet in scda parte titū. f. c. f. Idem cōtra dāna inferētes ecclesijs p furta incendia vel alijs modis ad constantiā scribēs reginam gallie sic ait. xij. q. ij. *Eum* deuotiorissimam dominā sciam de celesti vita ac remedio anime sue sedulo

cogitare. culpam me cōmittere vehemēter estimo: si ea
que pro timore omnipotentis dei sunt suggerēdo silue-
ro: et te sanctissimam de ecclesiastica pace: sedulo nō cō-
monuero. Et inde narrat querelam sibi factā cuiusdam
episcopi Zuliani. cuius ecclesie villa a predonibus fuit
inuasa: et rapinis et incendijs lesa in partibus illis. unde
petit satisfactiōe de tūmō ab illis fieri lege canonica et
cuius hoc mandante. cū pene adiunctiōe subdēs: qui
summū in rebus humanis bonū est iusticiā colere: et sua
vnicuique iura seruare: et in subiectos non seuire qđ pore-
statis est fieri: sed quod equū est custodiri. Idē scribens
augustinus epō anglorū ait. q. e. fraternitas tua et psona
satis pensare potest qualiter valeat corrigi. Sunt enim
quidā qui habentes subsidia furti perpetrāt: et sunt alij
qui bac in re ex inopia delinquūt: vñ necesse est vt quidā
damnis. i. restitutionibus. quidam verberibus corrigā-
tur. Et cum paulo districtius agit: et charitate agendū
est non ex furore: quia ipsi hoc prestat qui corrigiunt: ne
geberne ignibus tradat. Addis etiam quod augmēto ea
que furto ecclesijs abstulit reddere debeat. Et absit vt
ecclesia cum augmento recipiat quod terrenis reb⁹ vi-
detur amittere: et lucra damnis querere. beci. ibi. Vbi no-
tat glo. qđ quo ad forum conscientie sufficit damno sa-
tisfacere: quod ad forum iudiciale ponit multiplicē op-
tionem de augmēto. Idem. q. e. Sicut ecclesia pprijs
res amittere nō debet: ita causa rapacitatis ardore alie-
nas inuadere nō oportet. Idem. q. e. Ecclesiasticis vti-
litatibus defraudans ecclesiasticis dignū est remunera-
tione gaudere: vt qui se voluntarijs obsequiis neces-
sarijs sponte subiiciunt: digne nostris. pūtionibus cō-
solerentur: qđ et ipse exemplo ibi fecit. Greg. donans theo-
doro viro eloquentissimo cōsiliario suo vñ seruū eccle-
sie. Idem. q. e. Cum redemptor noster totius conditor
creature ad hoc ppiciatus humanā carnem voluit assu-
mere. vt diuinitatis sue gratia disrupto quo tenebamur
captiui vinculo seruitutis: pristina nos restitueret liber-
tati salubriter agit: si homines quos ab initio natu-
ra liberos protulit: et ius gentium iugo substituit serui-
tutis in ea qua nati fuerant manumittētis beneficio li-
bertari reddantur: quod et ipse ibi ostendit se facere. Wā
montani et thomam seruos romane ecclesie inuiti pīe-
tatis liberos fecit ciuesque romanos. Idem. q. e. Quos
est apostolice sedis ordinato episcopo precepta tradere
vt de omni stipendio qđ accidit quattuor debeant fieri
portiones. Vnam videlz epō et familie. ppter hospitali-
tatem et suscepiōnem. Aliam clero. Tercia pauperib⁹.
Quaram ecclesijs reparandis.

pibeat offerre panes oco q̄ haberet inter alios defect?
 iugem scabiem vel q̄ erat pōderosus. Et ponit greg. in
 pastoralī. ⁊ diff. elīr. hinc et em̄ significat e luxuriam operis
 vel enīz cordis. Qui in h̄mōi vitiis dedit nec accedere
 debet ad altare ad celebrandum vel cōicandum q̄ crimina
 lia sunt. Dicit em̄ greg. Scabiem iugē habet: cui carnis
 petulantia sine cessione dominat. In scabie enīz feruor
 viscerum ad curem trahit. Per quam recte luxuria desi
 gnatur: quia si cordis tēptatio vsq̄ ad operationem p̄si
 lit: imitūz feruor intus ad cutis scabies prūpit: ⁊ fo
 ris iam corpus sūciat: q̄ dñi in cogitatione voluptas nō
 reprimi: etiā in actiōe dñat. Ponderosus est q̄ turpitu
 dinē nō exerceat in ope: s̄ tñ ad hac cogitatione cōtinua
 sine moderamine grauat in mente. Qui nequaq̄ idem
 vsq̄ ad opus neptariū rapit: sed eius animus volup
 te luxurie sine vilo repugnatiōis stimulo delectat. Pō
 derosus ergo est: qui totis cogitationibus ad lasciuiam
 decluens pōdus turpitudinis gestat in corde. De vicio
 gula ait idem libro moralī. Et de conse. dist. v. Quinq̄
 nos modis gula vitium tēptat. Aliquādo em̄ indiacti

tpa preueniunt. Aliqñ ño hora cõgrua nõ preuenit: s; cibos lautiores q̃s querit. Aliqñ q̃ sumenda sunt procu-
rari accuratius expetit. Aliqñ in ipsa quantitate sumendi
mensuram refectationis excedit. Nonnõq̃ abiectionis est
quod desiderat: ⁊ tamẽ ipso estui immensũ desiderij dere-
lius peccat. Idem de crapula carnis spirituij scribens au-
gustino epo anglozũ. ⁊ d. iij. sic ait. c. Deniq; De ipsa ño-
mica die besitamus qd dicendũ sit: cũ oēs laici ⁊ secula-
res plus solito ceteris dieb; accuratĩ cibos carnis ap-
petũt: ⁊ nisi noua quadam auaritia vsq; ad medias no-
ctes se ingurgitẽt: nõ aliter se hui; sc̃i t̃pis observatio
nẽ suscipe putat: qđ vtiq; nõ rōni sed voluptati. imo cui
dã mēis cecitatis adhibendũ est. vñ nec a tali cõsuetudi-
ne auerti possunt: ⁊ ideo cũ ventis suo ingenio relinque-
di sunt: ne forte peiores existat: si a sua tali cõsuetudine
phibeant. hec ibi. Et loquit̃ de officio: qđ tũ quadragesi-
me sc̃imũ incipiat̃ die lune sequẽt̃. De ira ⁊ inuidia
in libro. v. moral. diffuse ibi tractat.

§.xviii. De gradibus peccatorum

de temptationibus. Greg. scribens augustinus angloꝝ eꝑo. et di.
v. 2. c. 1. c. 1. c. 1. sic ait. 2. tribus modis implet omne peccatu.
1. suggestione. delectatione. consensu. Suggestio p. dia.
bolum fit. delectatio p. carnem. consensus p. spiritum. quia
p. mo culpam serpens suggestit. eua delectata est vt caro.
adam velut ipſus conſenſit. Et necessaria est magna dis
cretio inter suggestionē. delectationē. et cōſenſum. Cum
enim malignus spiritus peccatu suggerit in mēte: si nulla
peccati delectatio ſequitur. peccatu oīno nullu est. Et si
caro delectari ceperit: tunc peccu incipit nasci. Si ad cō
ſenſum ex deliberatio puenit: nisi aqua loto ſacit: ei
vsq; ad vespēra intrare ecclesiā nō concedit. Quā tñ al
ter populus ſpiritualis intelligit: quasi p. somnū ei il
lud reputat: qui tēptatus inmundicia veris imaginibus
in cogitatione inquinat: sed laudandus est aqua: vt culpā
cogitationis lachrymis abluat: et nisi prius ignis tēptā
tionis recessit: reū ſe vsq; ad vespēra cognoscat: et extra
ecclesiā merito. Sed in eadē illusione necessaria est val
de discretio: que subtiliter pensare debeat ex qua re acci
dat menti dormiētis. Aliquē enim ex crapula. Aliquē ex na
ture ſuſceptiuitate vel infirmitate. Aliquē ex cogitatione cō
tingit pollutio. Et subdit ibi in textu grego. et in glo. qñ
quis ppter huius pollutio debet abstinere a celebra
tione vel cōione. ſed pleni⁹ hoc declarat in tertia parte
titulo de sacramētis. Idē de pe. di. ij. alt. Sciendū qdē
est qd peccatū tribus modis admittit. Nam aut ignoran
tia aut infirmitate: aut studio peccat. Inter hoc sciendū.
aliud est qd de tēptatione carnis anim⁹ patit: aliud cū
p. cōſenſum anim⁹ delectationib⁹ obligat. Plerūq; enim
anim⁹s cogitatione praua tēptat ſz renitit. Plerūq; aut
puerum qd ceperit intra ſemetipſu etiā p. deſiderium
voluit. Et nimirū nequaquā mēte cogitatio imūda inqui
nat cū pulſat: ſed hāc ſibi p. delectationē ſubingat. Hinc
p. dicator egregius ait. 2. temptationis vos nō apprehēdat
niſi hūana. Humana tēptatio eſt: qz plerūq; turpi cogi
tatione tñ hūanā etiā nōletēs. Jā nō demōiacā tēptā
tio eſt et nō hūana: cū ad hoc qz carnis corruptibilitas
ſuggerit: p. cōſenſum ſe anim⁹ aſtringit. De p. pletaria
inter diuerſa vitia ſic ait greg. libro moral. et. xij. di. Ex
ponens enim illud tob. Merui teſtificationē leniariā p. pletis
ſunt ait. Quia ſuggeſtiones illius argumēta impliciter
inimicitis alligant: vt plerūq; ita peccare faciāt: quaten⁹
ſi forteſſe peccatū fugere appetāt: hoc ſine aliquo pecca
ti laqueo non euadant: et culpam faciunt dum mutant.
atq; nequaquā ob vna valeant ſoluere niſi in alia conſen
ſiant ſe ligare. Et ponit exempla in laicis de eo qui in
ruit amico ſuo tenere ſecreta que ſibi dicit: et ille ma
niſeſtatur ſe velle occidere aliquem. In religioſis exēplū
de eo qui ingreſſus religionē. prouit ſe in ſummo oīdō

obedire: et superior sibi precipit peccatum. In prelati
exemplum in eo qui pecunia adeptus est dignitatem ec
clesiasticam. Et postea subdit. Est tamen quod ad destru
da veritatis debemur subtiliter fiat: vt cum mēs im
ter minora et maxima peccata cōstringitur: si nullus om
nino sine peccato aditus patet. minora semper eligant.
quia et qui minori ambitu ne fugiat clauditur: vtiq; ibi
se precipitat: vbi beatorum murus geritur. hec illi. Et v
dicit ibi glo. et bñ. Realiter et fm veritatē nullus pōt esse
perplexus inter duo peccata: ita q; oporteat alterum in
currere: sed solum fm conscientiam erroneam eius. Et
tunc seruandum quod dicit greg. hic. Qui em̄ iurauit te
nere secretum alicui: si reuelando impedit malum: non
erit ar. Et sic de alijs.

§.xix. De gratia 7 virtutibus.

Grego. di. xi. Quelibet occulta loca aiam sine gra saluare nō pōt qđ aliqñ in ipſis cōſpicimus erratib⁹ electoz. Itā lorb in ipā ciuitate puerſa luſtus fuit; in mōte peccatiuit. Sz iſta cur dicim⁹ cū maiorz nouerim⁹: qđ em padf ſo locū dī. qđ celo ſecuri⁹. ⁊ tñ bō de paradiſo angel⁹ de celo peccando cecidit: qđ nobilitatem dei a ſe cecit: nō bilitate loci pñiaf. Idē ſup ezech. tractans illud ppbe. Pluit deus de ſuper vnam ciuitatem ſuper aliam nō pluit ⁊ eandem ex parte compluit ⁊ ex parte aridam ⁊ liquit ſic exponit. quia vni anime inſundit pluuiam gfe alteri nō inſundit ⁊ occulto nobis iudicio ſuo. Et aliquando nō ſuper totam ciuitatem pluit ſed ſuper partem ⁊ in parte relinquit aridaz. ſ. aliqua peccata aliquis deteſtatur aliqua nō. Trinitis em deteſtatio pluuiā vocatur: quia ex fonte diuine gfe cordi nōſtro inſtillat: vt vel ſic ad veram pñiam veniat: vel minus a deo pñiaf. de pe. di. iij. S. Illud grego. Sed deteſtatio perfecta oim peccatoz pertinet ad gratiam gratumfacientem: deteſtatio aliquoz nō ad gram gratiſdatam. Idē ſup ezech. omel. v. ⁊ de pe. di. ij. Poteſt ſic ait. In ſanctoz cordib⁹ iuxta quaſdem virtutes ſemper manet: iuxta quaſdā reſciturus venit ⁊ venturus recedit ſpūs. In fide em ſpe. ⁊ charitate ⁊ in alijs bonis ſine quibus nō poteſt ad celeftem patriam perueniri. ſicut eſt humilitas. caſtitas. iuſticia. ⁊ miſericordia. ⁊ bñdī perfectozum corda nō deſerit. In ppbe nō virtute. doctrine faciūda. miraculoz exhibitione. electis aliquando adef. aliquando ſe ſubtrahit. Et ſic ſpūs ſtabilis dī. ⁊ mobilis in lib. ſapientie. qđ virtutibus ſine quib⁹ nō puenitur ad vitaz in electoz cordib⁹ manet. In hijs pquas ſcituraz virtus oñdī mobilis dicit⁹: quia aliqñ miſericorditer adef. aliqñ miſer corditer ſe ſubtrahit. hec ille. Prima pñer ad gratiam gratumfacientē. ſcda ad gfaꝝ gratiſdara. Idē ſup ezech. tractās illud p̄s. Deus in gradib⁹ eius cognoscet: cum ſuſcipiet eam: p quo nos habemus Deus in domib⁹ ei⁹ cognoscet. ait de pe. di. ii. Dñ ſancta eccleſiā dñs ſuſcipit in gradib⁹ eius dñſcificat: quia ei⁹ gloria p illi⁹ incrementa declaraf. Quamti em ſancta eccleſia aſcendendo pñficat: tantū deus in hoib⁹ ex eius ſtute innotefcit. De his gradib⁹ Job loquit dīcēs. Per ſingulos grad⁹ meos pñiciabo illi. Oipotentē deū p ſingulos gradus pñiciat: qui p incrementa virtutū que accipit ei ſemper laudē pietatī ſue reddit. Et gradus qđ in cordis aſcēſione nō eſſent. p̄s. nō diceret. Abunt de ſtute in ſtute. Nec mirū ſi de ſtute in ſtute gradus ſunt: quādo ipſa vnaqueq; ſtutis quaſi quibus ſdā gradibus auget. et ſic p incrementa meritoꝝ ad ſummū deducit. Alia nanq ſunt ſtutis exordia. alia prolectus. alia perfectio. Et fides ad perfectionē nō quibuſdā gradibus augere: apoſtoli nō diſſiſſent dñō. adauge nobis fidem. Induct ex pōnendo parabola de ſemine ſactato in terram: qđ p̄mo product herbā. deinde ſpicā. deñū plenum frumentū in ſpica. Cum deſideria ait bona concipimus: ſemen in

terra mittimus. Cū operari recta incipimus: verba sumus. Cū ad pfectū boni operis creſcimus: ad spicā puenimus. Cū in ei⁹ opis pfectione solidam⁹ iam plenum frumentū in spicā pferim⁹. Addit exēplū petri q̄ primo fuit verba ante passionē xpī: postea spica post resurrectionē: postea pleniū frumētū post penthecostē. Idem sup̄ ezech. Et de pe. di. tractas illud Ezech. Nō reuertentū ē alia cū incederēt: quia electi quos sic ad bona tendit v̄t ad mala perpetrāda nō redeat. Et per Salomonē dī. Iustoz semita quasi lux splendēs pcedit: et creſcit v̄s ad pfectū diē. In cor nāq; animo bonū desiderū atq; intellect⁹ lucis intime: tā pars diē est. Sed quia v̄s ad finē vite in x̄tute pficiūt: ad pfectum diē tūc veniūt: q̄si ad regna celestia pducit in ea luce quā desiderat: tā minus aliqd nō habebūt. Idēz primo moral. Et de pe. dist. iij. ait. Incassum bonū agitur: si aſſuite terrā minū deſerat: q̄z frustra velociter currit q̄ atēq; ad metas veniat deficit. Idēz. xliij. q. i. ait. Nisi bella ista carnalia figurā bellōz spūaliū gererēt: nunq̄ vt opinor iudicārū historiarū libri discipulis xpī (qui venit pacem docere) legēdi ab apostolis fuissent traditi. Deniq; sciens apostol⁹ tā nō carnalia bella a nobis esse peragēda: sed anime certamina cōtra spūales neq̄tias esse desudandū: velut magister militie pceptū dat militib⁹ xpī dicens. Induite vos armaturā dei vt possitis stare: et quercus inſidias diaboli.

§.rr. De fide et obediētia. Bre

go. in lib. moral. Et xxiii. q. iij. ait. Quia ex sola catholica ecclesia veritas cōspicit apud se esse locū dñis prohibet de quo videatur. In patre moyses ponitur vt dei faciē contēplet: quia nisi q̄s fidei soliditate tenuerit diuinaz p̄sentia non agnoscat. De q̄ soliditate dñs dicit. Sup hanc petra edificabo ecclesiam meā. Sola est p̄ quas dñs sacrificiū accipit liberet: sola que p̄ erratibus itercedit fiducialiter. Unde et de agni hostia dñs precepit dicēs. In vna domo comedetis: nec efferetis de carnib⁹ eius foras. In vna naq; domo comedit: quia in vna catholi- ca ecclesia vera receptoris hostia immolat. De carnib⁹ eius phibet lex foras efferri: quia dari sanctū canib⁹ ve- cius phibet lex foras efferri: quia dari sanctū canib⁹ ve- cius phibet lex foras efferri: quia dari sanctū canib⁹ ve- tat. Sola est q̄ intra se positos valida charitatis cōpa- ge custodit. vnde et aqua diluuij arcā quidē ad sublimio- ra subleuit. oēs autē quos extra arcam inuenit extingit.

Idem scribens antiochens patriarche ait. s. q. s. Cum paulus dicat. Fundamētum aliud nemo potest ponere pręter id qđ positū est iesus xp̄s. i. fides xp̄i. cōsequenter probat: quia vbi xp̄s nō est fundamētū: nullū bonū op̄rā superest edificātū. De obediētia Grego. in vlti. mor- tal. libro. 7. q. ij. iii. ait. Quid q̄ mirum si peccator hō sit in huius vite breuitate subiact. qñ hac mediator dei et bonitatis tenet et tenendū precepit cū obediētes remu- nerat nō reliquit. Sciendū tñ est nunq̄ per obediētiā malū fieri scz debere aliquid vobis debet p̄ obediētiā bonū quod agitur intermitteri. Neq; enī mala in paradiso ar- bor extitit quā deus homini ne tangeret interdixit. Sed vt melius per obediētiā meritū homo bene cōditus cre- sceret: dignū fuit vt etiā a dono phiberet: quaten⁹ tāto id qđ ageret verius n̄tus esset: quāto et a bono cessans auctori suo se subditiū et humile exhiberet. Idē in eodē et. viii. q. s. Sciendū summop̄ est: qđ obediētia si de suo aliquid non habuerit minima est: et aliquid si de suo aliqd̄ habet nulla est. Ma cū bñ? mūdī successus p̄cipit: cū lo- cus superior imperat: is qui ad percipiēda hec obedit. obediētie sibi virtutē euacuat: si ad hec ex ppo anhelat. Neq; em̄ sub se obediētia dirigat: qui ad percipiēda bñ? vite p̄spira libidini. pprie ambitionis seruit. Rursus cū mūdī despectus precipiat: cum proba adipisci et con- tumelle iubentur: nisi ex semetipso animus appetat: obediētie sibi meritum diminuit: qui ad ea que in hac

De obedi-
entia.

vita despecta sunt imitatus nolensq; descendit. Et paulo
superius ait. Obedientia recte victimis preponitur qz
per victimas aliena caro: per obedientiam nō volūtas
propria macatur. quo contra ariolandi p̄ctū inobediē-
tia esse monstratur. Idem di. xij. ait. Preceptis apostoli-
cis non dura superbia resistatur sed per obedientiam q̄
a sancta romana & apostolica auctoritate iussa sunt salu-
tifer implentur: si eiusdem sancte dei ecclesie que ca-
pit est vestrum cōcionem habere desideratis. Et in fi-
ni. Si quis apostolice sedis precepta non observauerit. p̄-
cepti donozis esse hostis non dubitetur. Idē di. xij. Mul-
ti fas est velle vel posse transgredi aplice sedis precepta
nec nostre dispositionis ministerium: quod vestra sequi
oportet caritatem. Sit ergo sue ruine dolore p̄strat.
quisquis apostolicis preceptis & decretis voluerit con-
trahere. nec locum deinceps inter sacerdotes habeat: sed
exors fiat a sancto ministerio. Non de ei' iudicio quis
cū curā habeat postea q̄ damnatus a sancta & aplice eccle-
sia sua inobedientia atq; presumptione a quoq; esse non
dubitetur. qz non solum prelate sancte ecclesie iussioni-
bus parere debuit: sed etiam alijs ne p̄teritis infirmus
re. Et v̄r dicit ibi glo. Nec inobedientia intelligitur cuius
quis asserit romanam ecclesiam non esse caput altarum. &
non posse condere canones quod est hereticum. vii. exco-
municatus talis. Sed aliter transgrediendo mandata
eccle' nō p̄ hoc est hereticus vel excoīcatus de se.

§.xxi. De sacramētis. Et primo

de baptismo inquit grego. in libro moralium. ⁊ de pse. di. iij. Qd apud nos valet aqua baptismatis. hoc egit apud veteres vel pro paruulis sola fides: vel pro maioribus virtus sacrificij. vel pro his qui de abzac stirpe pderunt virtus circumcisionis. Grego. in omel. xliij. Et de conse. di. iij. Sacerdotes cum per eorum finem gram manu credentibus imponunt. ⁊ habitare malignos ipsi in eorum membris contradicunt. quid aliud faciunt. nisi quod demonia eiciunt. Idem leandro episcopo scribens ait. de conse. di. iij. De trina immersione baptismatis nihil raderi verius potest: quod ipse sensuisti: quia in vna fide nihil officit sancte ecclesie consuetudo diuersa. Mos autem per tertio immergimur: triduanam sepulture sacramenta signamus. ⁊ dum tertia ab aquis puer educit: resurrectione triduanam temporis exprimit. Quod siquis forte etiam per summe trinitatis veneratione id exprimet fieri. neque hoc aliquid obstat baptizando in aquis semel immergere. quod dum tribus subsistentibus vna substantia est. reprehensibile esse nullatenus potest infantem vel semel immergere. quoniam in tribus immersionibus per sonam trinitatis: ⁊ in vna potest diuinitatem singularitatem designari. Idem greg. de pse. di. iij. Presbyteri baptizatos in fronte signare sacro crismate non presumant. sed presbyteri baptizatos vngant in pectore: ⁊ episcopi postea confirmet in fronte. Idem grego. scribens Ianuario episcopo ait. di. xcv. Peruenit quidam ad nos quosdam scandalizatos fuisse. quod presbyteros crismate tangere eos qui baptizati sunt. prohibemus. Et nos quod semel veterem sumi nescit ecclesie fecim. Si autem de hac re aliqui contristantur ubi episcopi desunt. ut presbyteri etiam in frontibus baptizatos crismate tangere debeant. cōcedimus. Decreti. Vbi gl'o ponit circa hoc plures opinionones. Scilicet semel tho. in quarto. ⁊ laicos theologos grego. b fecit ex speciali concessione illis. Nam de iure cōtra presbyteri confirmatio de facto sacramenti hoc non offertur. nisi haberet hoc ex speciali concessione papa. Nec in hoc ipsi possunt dispensare seu concedere: sed solus papa. Et consuetudo in contrarium nihil facit ut extra de consue. Quanto

§.xvij. De sacramento eucharistie

stie. In omelia. et de consecra. distin. ij. Quid sit sanguis.
Gregorius sic ait. Pensemus quale sit illud sacrificium
quod pro ablutione nostra passione vniuersi filij semp

inuitatur. Quis enim fidelis habere dubium possit. in ipsa immolationis hora ad sacerdotis vocem celos aperiri. in illo ibi ipse mysterio angelorum choros adesse summa et ima sociari: vnaque ex inuisibilibus et visibilibus fieri. vno eodemque tempore ac momento et in celo rapit ministerio angelorum consociandum corpora christi: et ante oculos sacerdotis in altari videtur. Tanta videtur unitas ecclesie in christo. ut vnaqueque sit panis corporis christi: et vna sit calix sanguinis eius. Calix enim quem sacerdos catholicus sanctificat. seruans formam ecclesie in hoc non est alius nisi ipse quem dominus apostolis tradidit. quod sicut diuinitas verbi dei vna est que totum implet mundum: ita licet multis locis et innumerabilibus diebus illud corpus confectetur. non sunt tamen multa corpora christi et multi calices sed vnum corpus christi et vnus sanguis cum illo quod sumpsit in vtero virginis et quod dedit apostolis. diuinitas enim verbi replet illud quod vbiq; est. et coniungit et facit ut sicut ipsa est: ita et corpora christi et vnum corpus eius sit in veritate. Unde animaduertendum est. ut siue plus siue minus quis inde percipiat: oēs equaliter corpus christi percipiant. Intergrime. et generaliter oēs. et specialiter vnus quisque. Quotidie comedat et bibat in veritate: sed integer et viuus et immaculatus manet. Et ideo magnum et pauendum mysterium est. quia aliud videtur et aliud intelligitur. Sed cum mysterium sit vni corpus et sanguis dei figuram panis et vini habens faciente domino: quod non habemus in visu carne crudam comedere et sanguinem bibere. hec ibi. Idem. i. q. i. ait. Multi secularium hominum cum plus sacerdos in vita quam suam discutunt: in magnam contemtionis diuinitatis sacramentorum crimen incurrunt. unde fit ut non solum ab eis dicta respiciantur: sed quod deterius est etiam diuina mysteria contemnant. Deum inquam magnam laqueum incidunt. ut diuina et occulta mysteria plus ab aliis sanctificata fieri posse credant. cum vnum idemque spiritus in ecclesia diffusus per totum orbem terrarum incomprehensibiliter ea mysteria et occulte. et inuisibiliter et operando sanctificet: et benedicendo benedicat. Mysterium dei ob hoc quod secreta et recondita habeat dispensationem. Sacrificium quasi sacrum factum. quod prece mystica consecratur pro nobis in memoriam officii passionis. Sacramenta ob id dicuntur: quia sub regumetō rerū corporalium diuina virtus secreti facit operari. vbi a secretis virtutibus vel sacris dicuntur. Eucharistia grece latine bona gratia interpretatur. Et quod melius corpe et sanguine dicitur. Dicitur et per bonos siue per malos intra ecclesias ministrat. scilicet tunc est. quod spiritus sanctus viuificat. Nec meritis dispensator bonorum ampliat. nec malorum attenuat hoc de corpore et sanguine dicitur: hoc de baptismo et crismate sentiendum et tenendum est. et sic de aliis quia diuina virtus secretius operatur in eis et diuine summam virtutis hoc est: non humane efficacie.

§. xxiij. De penitentia sic ait gre- go. in omel. et de pe. di. iij. Penitentia agere est perpetrata mala plāgere. et plangenda iterum non committere. et propositū bene non committere. Nam si sic alia deplorat ut alia iterum committat. scilicet propositū: adhuc penam agere aut ignorat aut dissimulat. Quid enim prodest si peccata luxurie quis desinat: et tamen adhuc auaricie estus? anhelat. Idem. Quia dicitur pauci temporis penam sibi ad penam debere sufficere: ut iterum liceat ad penam redire. Recte hos pastores primi sui penam qui ait. Penam reuerfus ad vomitum suum: et sus lora in volutabro luti. Idem de pe. di. iij. Et dictis euangelii eis ostendit. quod si in nobis quod delinquit non dimittimus ex corde. et tunc illud rursum exigit quod nobis iam per penam dimissum esse gaudebam. Quod intelligitur secundum theodorum. non quo ad culpam dimissa redire: sed quo ad quendam effectum aggregationis propter ingratitudinem. Idem gregorius in omel. et de pe. di. v. ait. Negociū quod ante conversionem. scilicet ad penitentiam sine peccato exstitit. mortaliter: hoc repetere post

penitentiam culpa non fuit. Sunt enim plerumque negocia que sine peccatis exhiberi aut vix aut nullatenus possunt. Que ergo ad penam implicat: sed mortale. ad hoc necesse est ut post conversionem animus non recurrat. Et exemplificat de petro qui post conversionem ad discipulatum. scilicet christi rediit ad piscandum ut patet post resurrectionem. Mattheus. 16. relicto exercitio thelonei cum christo vocatus fuit ad illud non rediit: quod illicitum exercitium petri de se licitum. De absolutione in penitentia. Gregorius in omel. et xj. q. iij. Tunc est vera absolutio precedens: cum interni sequitur arbitrium iudicis: quod bene quadriduani mortuo resuscitatio illa si gnauit: quia prius dominus mortui viuificauit dicens. Lazare veni foras. et postmodum is qui viuus fuerat egressus a discipulis est solutus. Idem de pe. di. i. Si peccatum daniel. sic ait. Proculdubio dominus peccatum sine ultione non deserit. Aut enim ipse homo per se hoc penitus puniret: sed per penitentiam perfectam: aut hoc deus cum homine vindicās percutit: sed per tribulationes panem portat. Sic enim daniel post confessionem se peccati sui audire meruit: dominus transiit peccatum tuum: et tamen multis postea cruciatibus afflictus: ac fugles reatu culpe quam perpetravit exoluist: sed quoad penam debitam. Idem super Ezechiel. Et de pen. di. iij. Hoc nobis maxime considerandum est: quia in peccatione malorum nulla deus esse nobis fiducia bonorum preteritorum. Et illud tractatus Aggei prophete. Congregauerunt mercedes et miserunt in sacculum pertusum. dicit Gregorius ibidem de sacculo pertuso. Aliunde exiit quod aliunde mittitur: quia in diuinitate mentes que ex bono acquiruntur non aspiciunt quomodo mala opere perdantur.

§. xxiij. De matrimonio iquit veremio scribens episcopo. et. x. q. y. Fraternitatis vestre studiose sagacitati frater amade quas debeo refero grates: quoniam quesisti que debuisti: locundum me reddidisti. unde placide ad inquisita respondes. Sed apostolicam consilium decreuisti: si mulier nuptiali copula extraneo viro iuncta: cognationi eius pertineat si eo defuncto cognatio maneat: vel si ab altero viro cognationis vocabula dissoluantur: vel si suscepte soboles possint legitime ad patris viri cognationis copula transire. Et cum verbum dei validum et forte: et durabile et perseverabile et immutabile: non momentaneum non transitorum. Aut autem per se veritas ipsa que deus est: et verbum dei est. Celum et terra transibunt: verba autem mea non transibunt. Ante quod deus appareret inter boves eo inspirante dixit Adam. Quāobrem relinquet homo patrem et matrem: et adheret uxori sue: et erunt duo in carne vna. Deinde cum veritas oriretur de terra in terram: et visibilibus in humanitate appareret. interrogatus si licitum esset homini relinquere uxorem: prohibes vetuit nisi forte fornicatio excluderet maritalē copulam sed quoad thorum: unde prulit statim in mediū ipsam eandē sententiā quā ante secula manēs cum patre verbum inspirauerat ade. ipse idem confirmās quod ipse primus prulit homo scilicet. Quāobrem relinquet homo patrem et matrem et. Si ergo vna caro fuerit: quod potest aliquis eorum propinquus vni pertinere nisi prius alteri hoc fieri minime posse credendum est. Porro vno defuncto superstitē affinitas non deletur: nec alia copula coniugalī solvere valet affinitatem prioris copule. Sed neque alterius coniunctionis soboles placet vel potest ad affinitatis prioris viri consortium transire pro eo quod verbum domini validum est et forte. Et ut propheta dicit. Verbum domini stabit in eternum. Et alius propheta. Quoniam ipse dixit et facta sunt et. Statuit ea et. Nam post verbum atque preceptum effectus duo carnes vnam: id est masculum et feminam: qui innumeram multitudinem vtriusque sexus non destitit vnum facere seculum: sicut per se veritas dicit. Non pro bis rogo tamen: sed

pro his qui credituri sunt per verbum cor in me ut vnus sint sicut pater in me et ego in te: ut et ipsi in nobis vnus sint. Si quis ergo sacrilego et temerario ausu in defuncto querit propinquitate extinguere: vel sub altero ante affinitatis vocabula dissipare: vel susceptas soboles alteri tabule propinquitate poris credit legitime copulari: hic negat dei verbum validum et forte et durabile. Et qui tamen facile et velociter quirit dissolvere: hic non credit quod vnus dei manet in eternum. Adspice terras ex quatuor locis magna inter capedine a se distatibus perfecta et aglutinata. finge cuiuscunque figure vel immensitatis corpore volueris: nunquid erit humani ingenii quod ipsas quatuor partes ab invicem valeat segregare: ut in vnaqueque parte possit agnosci. Hanc similitudinem de quatuor elementis vnde homo creatus est colligere potes si cor vnāquāque spem quā in multis diuisionibus partita est: per discretas inter se assignaueris partes. Si ite idem in metallis. Hoc idem in liquoribus. phas in coloribus. pictor persequitur: arte colores admiscendo. hec ille. Idem. xxxv. q. viij. ait. De his quod mortua uxore scdas strabere nuptias voluit. iuste. honeste. et rationabiliter. per specimus ab eam consanguineis eius ad quartū gradū genealogie abstineri. hoc nos secundum indulgentiam esse magis ecclesie minus plibant. Idem Gregorius. xxxv. q. iij. Sed idem humillimus Gregorius. Felici melline ciuitatis episcopo ait. Quod scripsi Augustino gentis anglorum episcopo: que nuper ad fidem venerat: me a bono acceperat metuē: do austeriora recederet: specialiter et non generaliter me hoc egisse cognoscas. vnde et mihi ois romana ciuitas testis existit. Nec ea intentione hoc eis scripsi mandata: ut postquam firma radice fuerint in fide solidati: si infra primum consanguinitate inueni fuerint: non separentur: aut infra affinitatis lineam. scilicet usque ad septimā generationem iungantur: sed quod adhuc illis neophitis existens eis prius illicita consentire: et eos verbis et exemplis instruere oportet. Iuxta apostolum. Lac vobis potum dedi non escam. hec ille. Et quod dicit Gregorius. illicitum consentire. intelligitur quantum ad aliquod lege dei prohiberi. Sed illis non fuit illicitum: quia cum eis in hoc dispensatum. Et quod dicit de gradu septimo: est secundum antiqua iura. Sed per Gregorium. nonum diminuti sunt huiusmodi gradus consanguinitatis: et determinati sunt per ecclesiam tamen quatuor gradus consanguinitatis et affinitatis. et de consanguinitate. et affinitate. Idem Gregorius. xxxv. q. iij. Vir cum propria ait. Si quis sua coniuge non cupiditate voluptatis raptus: sed solammodo peccatorum liberorum gratia vtriusque matrimoniali actu iste perfectio sine de ingressu ecclesie siue de sumendo dūci corporis et sanguinis mysterio: suo est iudicio reliquendus: quod a nobis non est prohibendum acceperit in igne positus nescit ardere. hec ille. Idem secundum theodorum. et alios. cum exactio debiti coniugii reddit: quia in vtroque casu non peccat etiam venialiter. De his tamen plenius in. iij. parte. titu. i. Idem Augustinus episcopo anglorum. et di. v. dicit. Si mulier eadem hora quod genuit episcopo actura gratias intrat ecclesiam: nullo peti ponit. i. peperit actura gratias in culpa est non dolor dēre grauat. Voluptas enim carnis in culpa est non dolor dēre grauat. In carnis coniunctione voluptas. In partu plis gemit? Si ergo coniuga mulierem intrare ecclesiam prohibem? ipsam ei pena vertim? id culpa. Idem eadem di. c. Ad eius concubitu vir suus accedere non debet: quousque qui gignitur ablactetur. Si autem filios suos ex prava consuetudine alijs ad nutriendum tradidit: nisi tempus purgationis transierint viris suis misceri non debet: quippe et si non partus cum in mensuris consuetis detinent: viris suis misceri prohibetur: ita ut morte lex sacra feriat admenstruat accedentem. Que tamen dum consuetudine mensuratur patitur prohiberi ecclesiam intrare non debet: quia nature superfluitas reputari et in culpa non valet. vnde per hoc quod inuita patitur: inuitus est ut ecclesie ingressu priueretur. Et. Sancte autem communis mysterium in eius diebus non debet prohiberi percipere. Si autem ex veneratione

magna percipere non presumit. laudanda est: sed si peccat non est iudicanda. Honorari enim mentius est ibi culpas agnoscere vbi culpa non est: et sepe culpa agit quod venit ex culpa. Vide ibi glo. quod dicat tempus ablactationis.

§. xxv. De ordinis sacramento Gregorius scribens. Singulis episcopo angustudumensi. Et. i. q. vj. sic ait. Sicut is qui inuitatus renuit. quesit? refugit sacris altaribus est admodum: sic qui vltro ambit vel importune se ingerit. est proculdubio repellendus. Nam qui sic nititur ad altiora conscendere. quid aliud agit nisi ut crescendo debeat et ascendendo exteriore: interius in profundo descendat itaque frater charissime in sacerdotibus ordinandis sinceritas viget. sit simplex et sine venalitate consensu. preferatur pura electio. ut ad summum sacerdotum non suffragio venditorum. puectus: sed dei creatur esse iudicio. Idem Gregorius. i. q. i. ait. Estote precipue in ordinatione solliciti. et ad sacros ordines nisi pro neccitiores etate et mundos opere non admittatis. Eorum enim qui sunt in sacro ordine collocandi prius vitam moremque discite: ut dignos huic officio adhibere possitis. non vobis potentia aut supplicatio quarumlibet subrepat personarum. Quando igitur de his tractari necesse est graues experitosque viros consilij adhibere participes: et cum eis hoc communi dispensatione pensare. Idem scribens omnibus episcopis. di. lxxv. ait. Singula ecclesiastica viris officia singulis quibusque personis. sigillatim committimus. Sicut enim in vno corpore multa membra habemus. oia autem membra non eundem acum habent: ita in ecclesie corpore secundum veridicam pauli sententiam in vno eodemque corpore spirituali conferendum est hoc officium vni: alteri committendum est aliud. Neque quantumlibet exercitate persone vni. vno tempore actum duarum rerum officia committenda sunt. quia si totum corpus est oculus. vbi auditus. Sicut enim varietas membrorum per diuersa officia et robur corporis seruat et pulchritudinem representat: ita et varietas personarum per diuersa nihilominus officia distributa et fortitudinem et venustatem ecclesie manifestat. Et sicut indecorum est ut in corpore humano alterum membrum alterius fungatur officio: ita nimirum noxium simulque turpissimum est. si singula ministeria rerum personis totidem non fuerint distributa. Idem charolitano episcopo Iohanni. di. lxxv. Indicari ait. Laudandum est a fraternitate vestra. ne secularibus viris atque sub regula nostra non degentibus cuiuslibet res ecclesie committantur: sed probatis de officio vestro clericis. in quibus si quid reperiri poterit prauitatis: ut in subditis emendare quod illicite gestum fuerit valeatis. Et immedie supra ait. Quicquid fraudis inuentum fuerit circa res ecclesie etiam laicos perpetrasse. cum pena legis statuta reddere compellantur. Idem Gregorius. xxxv. q. viij. ait. Si in morte longobardorum me miscere voluisset. bodie longobardorum gens nec regem nec ducem haberet. Sed quoniam deum meum timeo. in mortem cuiuslibet hominis me miscere formido. hec scripsit Gregorius cuidam episcopo ut eum excusaret apud imperatorem mauriciū et alios apud quos diffamatus fuerat ab emulis suis quod causa extiteret mortis cuiusdam episcopi ex carcere diuino et alijs penis ei inflicis. quem episcopum Gregorius ad se vocauerat. pro quadam informatione excessum eius qui fuerant sibi denunciati. Qui tamen in nullo ab eo molestatus: sed humane receptus. sua naturali morte subito decessit ut rescriptum illi Gregorius. Idem Gregorius in pasto. rali. distin. xliij. ait. Si rector discretus in silentio. vtilis in verbo ne aut tacida preerat. aut proferenda reticeat. Nam sicut incanta locutio in errorem pertrahit: ita in discretū silentium bos quod erudiri poterat in errore delinquit. Sepe namque rectores. ut dicitur. improuidi humanas amittere gratia formidantes loqui libere recta

timebant. et iuxta veritatis vocem. nequaquam gregis
custodie pastor studio. sed mercenarij vice deseruiunt
quia veniente lupo fugiunt: dum se sub silentio abscon-
dunt: quos dñs in Eisa increpat dicens. Lanes muri
non valentes latrare. Et infra. Dñc per eisañ dñs ad
monet dicens. Lania ne cesses. quasi tuba exalta voces
tuas. Idcirco is quidē officium suscipit quisquis ad sacer-
dotij accedit: ut ante aduētū iudicis qui terribiliter se-
quit ipse clamando gradat. Sacerdos ergo si predica-
tionis est nescit. quā clamoris vocē dabit pæco mutus.
Uñ in figurā huius inducit q in veste iacinctina summi
sacerdotis in qua ingrediebatur in sancta sanctorum. in ex-
tremate eius erant posita tintinabula cum malo gra-
natis interitis ad significandum q in conuersatione sa-
cerdotis signata p vestes dñs esse sermo predicationis ut
exemplo doceat. et hño. Malo granata seu malapunica in
quibus multa grana sub vno exteriū cortice vniuntur
signat vnitatē fidelium. Nec interebant interea cū tinti-
nabulis ad innuendū q in predicatione dñs sacerdos q
rere vnitatē auditoz et charitatē in eis nutrire: nō mate-
riā scandaloz seminare. Ac etiā a mimietate seu phrya-
te nimia predicator dñs cauere qd signat p habentē fluxū
seminis q immundus in lege habebat. nec ex hñō lo-
quacitate fructus sequit in audire sed falsitā: sicut nec
etiā ex semine effluxio p infirmitatem illam patientem.

S. xxvi. Gregorius in omelia et
xxij. q. iij. Hec vita que inter celū et infernū sita est. si-
cut in medio subsistit: ita vtrūq partū ciues cōter recit
pit quos tñ sancta ecclesia et indistincte iudicat
pit et postmodum in egressione discernit. Si igitur boni
est qd in hac vita subsistit: equanimiter tolerate ma-
los. Nam quisquis malos nō tolerat: ipse sibi p intole-
rantia testis est qz boni nō est. Ab eis enim remittit que cayn
malicia nō exerceat. Errū quippe nre mentis ad acūm
nō pōt puenire virtutis nisi en eraserit lima alienę pa-
uitatis. Idem de pelaris qui hñt malos subditos in li-
bro dialogoz. ij. questus a petro diacono. vtrum debeat
eos deferere. ait. r. vij. q. i. Ibi adunati equanimiter por-
tati sunt mali. vbi inueniunt aliqui qui adiuent de bo-
nis. Itā vbi oīno fructus de bonis nō est. fit aliqñ de ma-
lis labor supvacuus maxime si e vicino cause suppetant
q fructū deo valeant offerre meliorē. Sepe em agit in
aio pfectoz qd silentio pretereundū nō est. qz cū labores
suū sine fructu esse cōsiderat: in loco alio ad laborē cū fru-
ctu migrat. Idē grego. in iij. dialogoz. Et de pe. di. j.
Voluerunt iniqui sine fine viuere si potuissent. ut potui-
sent sine fine peccare. Oñēdit hoc qz semp i pcto viuere
cupiūt: q nūq peccare desinūt dñrū. Ad magnā ergo
sufficiā pñet iudicātis. ut nūq careāt supplicio: qui in
hac vita dum viuērent nūq voluerūt carere pcto. Idē
di. xvj. ait. Qualis hñc quisq egreditur talis in iudicio
presentat. Et tñ de qbusdā culpis eē aī iudiciū purgat
oīis ignis credēdus est p eo qd vitas dicit. Qui aut in
spñs scñi blasphemauerit: nō remittet ei in b seculo neqz i
futuro. In qua snia dñt intelligi qdā culpas in b seculo
qstā in futuro posse remitti. Qd em de vno negat conie-
quens intellectus p de aliis cōcedit. Et de paruis mini-
misqz petis b credendū est. sicut est assiduus ocl sermo.
rīsus immoderatus. petis cure rei familiaris q vix sine
pcto agit. etiā ab his q culpā qualiter euitare debeat sci-
unt. Que ad huc post morte granāt si adhuc invita posset
minime fuerint relata. Idē. xij. q. ij. Et in dialogo ait
Cum graua peccata nō deprimūt. tñc pdest mortuis si
in ecclesia sepellant. qz eoz pñm qñs ad loca sacra ve-
niūt suoz sepultura aspiciūt: recordat et p eis preces
dñs fūdit. Itā qz peccata graua deprimūt ad maiorem
cūmuli dñationis potē q ad absolutionem eoz corpa
in ecclesia ponunt. Idem. q. e. Hic defunctor. iij. modis

solvuntur: aut oblationibus sacerdotū: aut precibus san-
ctorū: aut charoz elemosinis: aut ieiunio cognatorū.
Curatio dñs funeris cōditio sepulture. pōpa exequiarū
magis sunt viuoz solatia q subsidia mortuoz. Idem.
Ultima v olitas testatoris modis oibus seruet. Idem.
xvj. q. j. Carolitano cōpo scribēs ait. Admonere et evolu-
mus ne pie defunctor volūtatē tua qd absit remissio-
ne cassentur. glo. Secus si iniuste essent volūtatē. Idē
vij. q. j. Adversitas que bonis vortis obicitur: probatio
virtutis est: nō iudiciū reprobatōis. Quis em nesciat
q prosperū fuit q beatus paulus apostolus p dicitur
ad italiā veniebat. et tamē venies naufragiū pertulit: s
nauis cordis maris fluctibus integra stetit. Idē in epi-
stola ad candidū. vij. q. j. Cū corporalis percussio immū-
net. vtrū pro purgatione an pro vindicta proueniat dei
iudiciū a nobis ignorat. Et iō nō dñs a nobis flagellat
addi afflictio: ne nos culpe qd absit offensa respiciat.

S. xxvij. Quod prelaturā quātū
est ex se quilibet nō debet querere s fugere: sed ex obe-
dientia suscipe. Greg. ex registro. vij. q. j. ait. In scriptu-
ris vestris vos magnopere requie quēssisse narratis: s
per hoc ad pastoralis sollicitudinē vos cōgrue venisse
ostendit: qz sicut locus regiminis desiderat: est negā-
dus: ita fugiēdus offerendus. Et sicut scriptū est. Nec
sibi quisq sumat honorem: sed qui vocatur a dño tanq
aaron. Et pastor sancte ecclesie dñs. Simon iohānis
diligis me plus his pasce oues meas. Et quibus dñs
colligitur: quia si is qui valet omnipotētis dei oues pa-
scere remittit: ostendit se summū pastore minime amare.
Si em vniūgenitus patris pro expleda vtilitate omniū
de secreto patris ad publicū nostrum egressus est: nos
quid dicturi sumus: si secretum nostruz preponim? vti-
litati proximoz. Quies vtiq nobis ex corde appetēda
est: et tñ pro multoz lucro aliqñ postponēda. Nam sicut
toro desiderio debemus occupationē fugere: ita si desit
qui p dicit occupationis onus libetī necesse est humere
subito. Qd ex duoz pphetarū opere docemur: quoz vn?
p dicationis officiū vitare conat? est: alter accepit et ap-
petit. Itā mittēti se dño hieremias rñdit dicens. A. a. a.
dñe deus. ecce nescio loqui: qz puer ego sum. Et cū opō
dñs ad predicanū sibi psonā quereret dicens. Quē mī-
tā. et alas se obtulit dicens. Ecce ego dñe mitte me. Ecce
ab vtriqz exteriū diuersa vox pñt: sed non a diuerso
fonte dilectionis emanant. Duo quippe sunt precepta
charitatis. amor scz dei et pñm. Per actiū igit vitam
pdesse. pñm cupiēs et alas: officiū p dicationis appe-
tit. p cōtēplationē dñs cōditōis amor. hieremias se-
culo inberere desideras: nec mitti ad p dicanū debeat
cōtradict. Qd ergo vn? laudabiliter appetit: hoc lau-
dabiliter alius expauit. Iste ne tacite cōtēplationis lu-
era loquēdo perderet: ille ne dāna studiosi opīs tacēdo
sentiret. Sed hoc in vtriqz est subtiliter intueundū: qz
et is qui recusat plene nō restitit: et is qui mitti voluit
ante se purgatū p altaris circū vidit: ne aut non pur-
gatus quisq adire sacra mysteria audeat: aut quez sup-
na qz eligat sub humilitatis supbe specie contradicat.
Idē Greg. scribēs cūm neapolitanis ait. q. e. Nec no-
uā nec reprehensibile in eligēdo cōpo: ppli se vota in duas
partes diuidere: sed graue est quādo in hñō causis nō
ex iudicio: sed ex fauore solo venit electio. Idem greg-
orius. lxxj. dist. ait. Satis puerum est et cōtra eccle-
siasticam. pbatur esse censuram: ut frustra quozdā vo-
luptatibus suis quis pñetur officiis: quem sua culpa
vel facinus ab officiis: et quo fungitur gradu non deicit.
De iudeis inquit Gregorius scribēs pascasio episco-
po neapolitano. xlv. dist. Qui sincera intētiōe extra-
neos a christiana religione ad fidē cupiūt recta perdu-
cere: blandimētis debent non asperitibus studere: ne

quozū mentē reddita ratio ad planum poterat puocare
pellat. pcul aduersitas. Et. j. Agendū est ergo ut potius
ratione et mānitudine puocati sequi nos velint non fu-
gere ut eos ex eoz codicibus ostēderet que dixim: ad
finū matris ecclesie possimus deo adiuuare cōuētere.
Omnes ergo festiuitates feriasqz suas sicut baten? tā
ipsi q parētes eoz per lōga colētes retro tēpora tenuē-
runt: liberā habeat obseruadi celebrandiqz licentiā: nec
eos in hñō inquietari pmittas. Idem Augustin? an-
gloz epō scribens ait dist. xij. Mouit fraternitas tua ro-
mane ecclesie pfectudinē in q se meminit eē nutritā. S
mibi placet siue i romana: siue i gallicana: siue in qlibet
alia ecclesia inuenisti qd pl? possit deo placere. solliciti el-
ga s: et in angloz ecclesia que adhuc in fide noua est in-
stitutione pcepta q de multis ecclesiis colligere po-
tueris infundas. Non em p locis res: sed p rebus sunt
lota amāda. Et singulis igit quibusqz ecclesiis: q pia:
que religiosa: q recta sunt elige: et bec quasi in fasciculū
collecta apud angloz mentes in pfectudinem depone.
Ibidē di. ca. Quēadmodū illicita ppetrare nō patimur:
sic que sunt cōsuetudinis non negamus.

S. xxviii. De vita beata. Greg.
in omel. Si cōsiderem? fratres charissimi que nobis p-
mittitur in celis: vilesit omnia que habent in terris.
Terrena nāq substantia pōdus est non subsidū. Tēpo-
ralis vita eterne vite cōparata: mors potius est dicēda
vita. Ipse em quotidianus corruptionis defectus ad
est aliud q quēdā pñtis mortis. Que aut lingua dice-
re sufficit: aut qd intellect? capere: supne ciuitatis quāta
sint gaudia incircūscriptū lumen videre: vultū dei cernere:
nullo mortis metu affici: incorruptionis pperue mune-
re letari. Ad bec audita inardescit animus. Jamqz illic
cupit assistere: vbi sperat sine fine gaudere. Sed ad ma-
gnā premia non puenit nisi p magnos labores. Si de-
lectat magnitudinem premioz nō deterreat multitudo la-
borum. Non coronabit ait apostolus. nisi qui legitime
certauerit. Idē in lib. dial. Et. xij. q. iij. Obtrineri ne-
qua? possunt que pdestinata nō fuerint. Sed ea q fan-
cti viri orando efficiūt: ita pdestinata sunt: ut eoz pñt
obtrineant. Itā ipsa pñtis regni pdestinatio ita ē ab oī-
potēte disposita: ut ad hoc electi ex labore perueniant:
quatenus postulādo mereant accipere: qd eis oīpotens
deus ante secula disposuit dare. Greg. in omel. Hñc
esse ordines angeloz testatē sancto eloquio scimus: scz
angelos. archangelos. nūtes. potestates. pñcipat. do-
minationes. thronos. cherubin. et seraphin. Et de pñmo
angelo dicit. Omnis lapis preciosus operimentū tuū.
Sardis. thopasius. iaspis. crisolitus. onix. berillus. sa-
pīrus. carbūculus. et smaragdus. Ecce nouē dñt no-
mina lapidū. quā pfecto nouē sunt ordines angeloz.
qd ordinib? ille pñm? angelus opertus dicit: quia dñ
cūctis agminibus angelozū platus est: ex eoz cōpara-
tione clarior fuit. Et habet de pe. dist. ij. pñcipium.
Sciendū quoqz ait idē in omel. q nomen angelorum
nomē est officiū nō nature: quia tñc illi spūs sunt angeli
cū per eos aliqua nñciat vel operant. Itā aut qui mini-
ma nñciāt angeli. qui dñs summa archangelū vocant. vir-
tutes vocant per quos signa et miracula frequēter fiūt.
Potestates vocant hi qui hoc potētius pze ceteris pec-
perūt: ut eoz dñtōm nūtes aduer se subiecte sint: quo-
rū potestate refrenant ne rētare valeāt quātū volunt.
pñcipatus vocant qui ipss quozq bonis spiritibus
presunt: qui subiectis dñi q sunt agēda disponūt eis ad
expleda diuina mysteria pñcipant. Dñationes vocant
qui etiā potestates pñcipatū trāscendūt. Itā pñcipa-
ri est inter reliquos pñoz existere: dominari est subie-
ctos quoscūqz possidere. T hñōi quoqz illa agmīa sunt

quibus ad exercendum officiū iudiciū semper de? pre-
sider. T hñōi dñti sunt: qui tāta diuinitatis gfa replen-
tur: ut in eis dñs se deat: et per eos sua iudicia decernat.
Cherubin plenitudo sciētie dñt. Et sublimiora illa agmī-
na ideo cherubin sunt vocata: qz tanto perfectiora sunt
scientia. quanto clariorē dei vicin? cōtēplantur. Se-
raphin vocant. qui ex singulari pñtuitate aditōis in
cōparabili ardent amore. Seraphin em ardētes vel in-
cedentes interpretant. Et qz illa supna ciuitas ex an-
gelis et hoib? pñtat. ad quā tantos credim? hñmāni ge-
neris ascendere quātos illic pñgit electos angelos re-
māsisse. debem? aliqd ex illis distinctionib? ad vsum nre
puerfationis trahere. bec ille. Et subsequēter ponit ubi
quomodo ex diuersis exercitijs virtutū hoies assumun-
tur in glia ad diuersos ordines angeloz inferior? vel su-
perior? fm gradus perfectionis operum humanoz.

S. xxix. De bello viciozū in ele-
ctis dei. Greg. xxi. moralū tractans illud iob. pñocul
odoratur bellum. scz equus. de quo per similitudines ibi
loquitur. exhortatione ducum et vlulatu exercitū. Bel-
lum pñocul odorari. est ex causis pcedētib? que vicioz
pugne subsequantur agnoscere. Quia em odore res non
visā cognoscitur bellū pñoculū odorari est. sicut fla-
tu narium: sic pñuisione cogitationum nequicias laren-
tes indagare. pñmo ergo electi dei signati per equum
considerant ne venialia quelibet agant. Secundo nō ne
bona incaute faciant. et postq praua subegerint: ita etiā
subijcere recta pñndūt. ne de meritis in elationis cul-
pam vertantur. pñerūqz em ex bonis per incurie vicioz
mala nascuntur. Vigilanti studio cōtēplatur dei ele-
ctus. quō ex doctrina arrogantia. ex iusticia crudelitas.
ex pietate remissio. ex zelo ira. ex mansuetudine torpor
ozatur. Lūqz bonus bec agit. quoz bic cōtra se hostes
per bec exurgere valeant conspicit. Nam cum adipiscen-
dis doctrine studijs elaborat mentem. sollicitē ptra cer-
tamen arrogantie preparat. Cum culpas delinquentiū
iuste vici dei desiderat: sagacissime cōsiderat ne modum
iusticie vici dei crudelitatis vindicta trāscendat. Cū fre-
nare pietate se nititur: solerter prospicit ne qua discipuli
na dissolutione vincat. Cū se recti zeli stimulis excitat
summo per pñndet ne plus q necesse est ire flammis
se succendat. Cum magna mansuetudinis tranquillita-
te se temperat: vigilāter obseruat ne corpore frigeat.
Quia ergo spiritalis militis cogitatione omne vicium
pñtūqz subripere possit aspiciūt recte de equo dei dñt
pñocul odorat bellum. pñerpendit etiam que turba in-
quitarum pñuat. si mala ad se ingredi. vel pauca pñit-
cat. vnde sequit. exhortatione ducum et vlulatu exercitū.
Emptantia quippe vicia que inuisibili contra nos pñe-
lio regnanti super se superbie militant. aliq more ducum
pñeunt. aliq subsequunt more exercitus. Neqz em culpe
oēs pari accessu eoz occupant. sed dum maiores et pauce
neglectam mētem pñeunt: minores et innumere ad
illa se cateruatim fundunt. Ipsa nāq vicioz regina sup-
bia. cum deuictum eoz ceperit: moy illum. vij. pñcipali-
bus vicijs quasi quibusdā suis ducibus deuastandū eis
trahit. Quos videlicet duces exercitus sequit qz ex eis
pñoculū impōtune vicioz multitudines oziantur.
Quod melius ostendim? si ipos duces argz exercitum
specialiter enumerando pferam? Nāq quippe cuncti
mali supbia est scriptura testante. Inicū oīs peccati su-
perbia. pñime aut eius soboles septē nimirū pñcipa-
lia vicia de hac virulenta radice pferuntur. f. inanis glo-
ria. inuidia. ira. tristitia. accidia. ventris ingluuies et lu-
puria. Nam quā his septē superbie vicijs nos captos
dolit: idcirco redemptor noster ad spirituale liberatio-
nis pñlium spūs septiformis gfe plenus ait. Sed hñ
bec contra nos exercitū suū. Nam de inant glia inobedi-

Nota hec
dicta.

Supbia
viciozū
regina.

Rami sup-
bie.

De ordi-
nibus an-
geloz.

entia iactantia ypocrisis contentiones prinitie discors
die. et presumptio nonitatum oriuntur. De inuidia odium
sullatio detractio exultatio in aduersis. premi affli
cio in prosperis nascitur. De ira. tumor mentis. rix. co
tumelie. clamor. indignatio. blasphemie proferunt. De
tristitia siue accidia. malicia. rancor. pusillanimitas. despe
ratio. torpor circa precepta. euagatio mentis circa illici
ta nascitur. De auaricia. proditio. fraud. fallacia. peritium.
inquietudo. violentie. et contra misericordiam obduratio
nes cordis oriuntur. De ventris ingluuie seu gula. inepria
lecticia. furrilias. immundicia. multiloquium. ebetudo
sensus circa intelligentiam propagatur. De luxuria. no
ceitas mentis. inconsideratio. inconstantia. precipita
tio. amor sui. odium dei. affectus pñis seculi. horroz vel
desperatio futuri generatur. Quia ergo septem princi
palia vicia. tantam de se vicioz se multitudinem profer
runt. cu ad cor veniunt quasi subsequenter exercitus ca
ternas trahunt. Ex quibus. vij. duo carnalia. quinqz spi
ritualia sunt. sed vñquodqz eoz tanta sibi cognatione
iungitur. vt non nisi vñum de altero proferatur. Prima
namqz superbie soboles inanis gloria est. que dñi oppres
sam mentem corrumperit. mor inuidia gignit. quia nūm
rum dum vani nominis potentiam appetit. ne quis bac
alms adipisci valeat taceat. Inuidia qz ira generat. qz
quanto interno liuoris vulnere animus sauciatur. tato
etiā mansuetudo tranquillitatis amittitur. Et qz quasi
dolens membrorum tangit. idcirco opposite actionis ma
nus velut grauius creta sentitur. Ex ira qz tristitia na
scitur. qz turbata mens quo se inordinate putat. eo adu
ciendo confundit. et cu dulcedine tranquillitatis amise
rit nihil hanc nisi ex perturbatione subsequens meror pa
scit. Tristitia qz ab auaricia deriuatur. qz dñs confusum
cor bonum letitie in semetipm intus amiserit. vñ sola
ri debeat foris querit. Et tato magis exteriora bona adi
psici desiderat. quanto gaudium nō hz ad quod intus re
currat. Post hec duo carnalia vicia que supsunt. cum
etis liquet. qz de ventris ingluuie luxuria nascit. dñ etia
ipsa distributione membrorum vñri genitalia subnixa esse
videantur. vnde dum vñum inordinate reficitur. aliud
proculdubio ad contumeliā excitatur. Bene aut duces
exhortari dicti sunt exercitus vlulare. qz prima vicia de
cepte menti quasi sub quadam rōne se inserunt. sed imu
mera q sequunt dñ hāc ad rōnem insaniā perabunt. quasi
bestiali clamore confundunt. Inanis nāqz gloria deuictū
cor quasi ex rōne. solet hortari cum dicit. In quo illo vel
illo minor nō es. Cur eis ergo vel equalis vel superior
nō es. Quamvis vales que ipi non valent. Non ergo tibi
aut superiores esse debent. Ira etiā deuictum cor quasi
ex rōne solet exhortari cu dicit. Que erga te agunt equa
nimitur ferri non pāt. nec tolerare patietur immo pctm
est. Et si nō eis cu magna exasperatione resistit. ptra te
deinceps sine men sura cumulant. Tristitia qz deuictus
cor quasi ex rōne solet exhortari cum ait. Quo habes vñ
gaudeas cum tanta mala de proximis portas. Perpen
de cu q merore oēs intuedi sunt. q intantum q te amari
tudinis felle vertunt. Auaricia qz deuictū anīm ex rō
ne solet hortari cu dicit. valde sine culpa est. q quedā ha
benda occupas. qui nō multiplicari appetis sed egere
primefcis. et qz ali male retinet. tupe meli expendis.
Ventrīs ingluuies quasi ex rōne solet hortari cum dicit.
Ad esum de mñdo oia cecidit. et qui faciat cibo respuit
qd aliud q munerī deo cōtradicit. Luxuria qz deuictū
cor quasi ex rōne solet hortari cu ait. Cur te in volupta
te tua nō dilatas. cu qd te sequat ignoras. Acceptū tps
in desideris pdere nō debes. qz pñtius p trāscari igno
ras. Et enim misceri dñem in voluptate deus non vel
let. in ipso exordio humani generis masculum et feminā
non fecisset. Nec igitur dñs exhortatio. q dñ incaute ad
afflictam cordis admittit. familiaris iniqua pñadet.

Quē videlicet exercitū vlulatus sequit. qz infelix aia se
melvñs pñcipalibus capta. dñ multiplicatis iniquitatibus
in inania vertit. feralū vastat inhumanitate. Sed
similis dei qz soletter prendere vicioz certamina ni
titur. bellū proculdubio odorat. Exhortationē dñm
nares agitate deprendit. et qz longe pñciendo subsequē
tium iniquitatu cōfusionem cōspicit. quasi vlulatu ex
ercitus odorado cognoscit. Igit qz vel pñcatorem dei
vel quemlibet spiritū certaminis militē descriptuz
equi narratione cognouimus. nūc cundē iterū in aui
significatiōe videamus. vt qz p equū didicim. ei fori
tudine. etiā p aue discamus. ei pñplationē. quātū. sp
cōreplatiōez volat. vñ sequit. Vñqd per sapientiā tuaz
plumescit accipiter expandēs alas suas ad austrū. In
austrō accipitrē plumescere. est vñquēqz scōzū tactu
pñllancti conualefcere. De singulis tñ boz vicioz ba
bes diffuse in scōa pre per totum.

S. xxx. Postq igitur Gregorius
sedit in cathedra petri annis. xij. mēibus. sex. dieb. et
plenus operibus bonis quieuit in pace anno dñi quin
gentesimo sexto. Imperij autē fove anno. ij. Post cuius
mortē cum fames valida sequeretur. quidā inuiti Gre
gorio ceperūt detrahēre. asserentes q totū thesaurum
ecclesie tanq vir prodigus cōsumpsisset. vnde ob viuis
vindicam ad cōburendū liberos suos ceteroz animas
inclinauerūt. quoz dum quosdā iam cōbussissent et cete
ros comburere vellēt. petrus diacōnus familiaris ei.
cum quo quattuor dialogorum libros disputauerat. tra
ditur reuolūtissime restitisse. asserēs hec ad eius delē
dam memoriā non valere. cū in diuersis mñdi partibus
exemplaria tenerent. adiūgens immane sacrilegiū esse
tanti patris tor et tales liberos cōburere. super cuius ca
put ipse spñsanctus in similitudine colūbe frequentissime
psperisset. Tandē in hac eos sententiā adduxit. vt illud
quod dixerat iurcurado cōfirmans. mox cōtinuo me
ruisset. si ipi a liberor exustione desisterēt. Si nō mox
non meruisset. sed supstes sui testimoniū extitisset. ipse
qz cōbustorib man daret. Itaqz cum apparatu diacōni
euangelioz libzū bñalās venerabilis lenitā petri adue
niens. mox vt tactis sacrosanctis euangelis Gregorij
sanctitati testimoniū perhibuit a dolore mortis extra
ueus. spiritū inter verba vere pñfessionis efflavit. Eo
dem tēpore. sed dñ viueret gregorius fuit quidā here
mita vir magne virtutis. qui oia ppter deū reliquerat.
et nil pñter vñam cattā possidebat. Quā blandiens cre
bro quasi cōhabitricē in suis gremijs refouebat. Qua
uit igitur ad domū vñ sibi ostenderet cum quo future
remuneratiōis mansiōē sperare debuisset. qui illius
amore nil ex seculi diuitijs possideret. Quādam igitur
nocte sibi reuelat vt cū gregorio romano pontifice mā
sionem sibi sperare deberet. At ille fortiter ingemiscēs
parum sibi voluntariā paupertatē profuisse putabat. si
cum eo remuneratiōē reciperet. qui tātis mñdialibus
diuitijs abundaret. Cum ergo gregorij diuitias sue pau
pertati die noctuz suspirado cōferreret. vna nocte audi
uit dñm dicentem. Cum diuitē nō possessio diuitiarum
faciat. sed cupido. quō audes paupertatē tuaz gregorij
diuitijs cōparare. qui magis illā cattā quā habes quo
tidie palpado diligere comprobatis. qz ille tantas diui
tias quas nō amado sed contēdēdo cūctisqz liberaliter
largiēdo dispergit. Itaqz solitarius deo gratias retu
lit. et qui meritum suū decreuisse putauerat si grego
rio equaretur. ozare ceperit. vt cum eo mansiōem per
cipere mereretur. Viratus est iste beremita. qz Gre
gorius papa ei equaretur in gloria. Ego autem vt pu
sillus ingenio vehementer stupere. qz beremita idio
ta et simplex. quēti sue solum vacans non doctrinē. p
rimozum equaretur Gregorio in gloria. qui summo

De quo
dixi
beremita

pontificatu fungēs in tanta humilitate vt pene nullus
humilior. Tanta liberalitate pñsus in tantis diuitijs
vt nullus inopis obliuisceret. Tāca deuotiōe fulgēs.
vt officiū in cantū ecclesiasticū ordinaret. Tanta doctri
na repletus cū miraculis. vt tot libros et tā viles com
poneret. Tāis aduersitatibus lōgobardoz et impera
tozū lacessitus. tot corporis cōtinuis quasi dolorib ve
ratus patēssimē oia sufferret. Vñ mēte tenerē qz spi
rituū pñderator est dñs. qui sua munera vt vult diuidit.
dat cui vult et quātū vult sine cuiusqz acceptione pñone.
Nec em p qualitate nobilitatis nec quātitate dignita
tis. qz dñe vel doctrinē et fructificationis in pñfo.
vel labore corporis. premi magnitudinē eēntialis red
dit. sed fm amplitudinē charitatis. Et cū eodez gradu
charitatis vñ infine cōditionis et modice sciētie pau
ca ab extra operat. alter nō in magna dignitate etiam
ecclesiastica. plurima agit. pñmis vñlīmā et cum cōuer
sione multoz sua doctrina et miraculis fm regulā diu
ne iusticie equali pñmo essentiali ambo perfruct. Nec
ab hac sententiā doctorum dissonat. qz ait apostolus ad
Corinth. quia vñusquisqz fm suū laborem mercedē acce
piet. hoc est verum quātum ad premiū acciderat. vt qui
plus laborauerit et fructificauerit. plus premiū acciden
tale percipiet. Caplm. iij.

Via de summis pontifici.
bus qui fuerūt a tēpore Johānis pñmi vsqz ad
gregorij de quo diffuse dictū est et de dictis ei
ad imperatores qui fuerūt illis tēporibus filiū reueren
do. Sciendū q anastasio imperatori de quo in precedenti
titulo actū est. successit Iustinus maior xpianissimū im
perator. qui imperat annis nouē. Lepit autē imperare
anno dñi. cccc. xviij. Ab initio nō mñdi quiquies millo.
dec. xv. ij. Sed etiam aliam computationē quater millesimo
ccc. lxx. ij. Idē Iustinus vt deuotissimus legatos ad
eū destinatos ab hominida papa honorifice suscepit. et
eos exilio traditos ab Anastasio heretico liberauit.
Dula vasa aurea et argētea romā ad ecclesiaz beati pe
tri mittēs largitus est. Omni studio hereticor noia ex
tinguere curauit. et ecclesiaz arriamis auferri. Vñ pa
pa ad iustinū ipatorē vt prestaret ei. si nō restitueret in
ozierē. ecclesiaz arriamis. totā italiā igne et gladio cōp
nēdam ab eo. Qui compatiens desolationi italiē acce
des cōstantinopolim obtinuit Johānes papa quod pe
tuit a Iustino vt supra dictū est. Idē autem Iustinus
postq contra partibos feliciter dimicauit. et cum rege
eozum sedus firmissimum stabiluit. admodum senex et
deficiens. iustinianum suum ex sorore nepotem desi
gnauit successorē et decessit.

S. i. Justinianus igitur iustino
successit in imperio. Anno dñi. cccc. xviij. Qui ad repu
blice reparatiōē bellisariū patriciū pñmū ptra perfas
misit. qui in terminos romanor exierat. Qui bellisariū
prelio perfas prostrauit. terminos romanor vendicās
et cōstantinopolim rediēs iubente iustiano. triupha
uit. Imperauit aut iustinianus annis. xxvij. Interea lō
gobardi pannoniā ingressi cam provinciā inhabitauerunt
annis. xxiij. Et notādum q hic Justinianus spāsas
multis voluminib. quas romanorū leges temporibus
illis collegit. multas nouas instituit. Dicebātur autem
digesta vel pandecte. Et dicitur digesta idē disposita
diligēter discussa et ordinata. Pandecte autē dicunt qd
est nomen grecum. quasi omnia suscipiētes. Et dicit ab
archidiacono per modernos scribitur abbreviatum
allegatur per duplex. ff. quod ex vñio scriptozum intro
ductum est. quia debet esse duplex. ff. cum titello inter
ciso in ipsis litteris. sic ff. Et exponēbatur sanctio san

ctat. id est firma constitutio. Sed ille titulus est taliter
mutatus q formatur per litteram. f. sic signatur dige
sta. ff. Justinianus igit cū videret spāsas leges in mul
tis libris plurimoz legisperitoz maxime Iuliani. Ecce
nole. Papiniani. Pomponij. Sōij. Modestini. Pauli.
Gulpiniani. reducit et reduci fecit resecatis superfluis
in libris quinquaginta. quozum quinquaginta librorum
digestozum seu pandectarum vñum volumen existens.
sic hodie per iurisperitos est diuisus in tria volumina.
scz digestum vetus. infortiatū. et digestū nouum. Et pñ
mū volumen. xxiij. libros cum dimidio pñnet. scdm vo
lumen continet. xxiij. libros et dicitur infortiatū. tertius
continet. xij. libros. et dicitur digestum nouum. cuius vñ
tima rubrica est de regulis iuris. Resecari qz fecit iusti
nianus volumen qd dicitur codez compilatus p theodo
sium iuniorē. in quo continentur leges multozum im
perator. quoz noia in principio legum ponunt. et distri
guuntur in nouē libros. Volumen etiā appellat qd in se
pñnet quattuor opa scz tres libros codicis vñra supra
dictos nouē. et volumē institutionū Justiniani diuisum
in quattuor libros. et volumē autenticor. iustiniani. q
sunt ipsius nouē decisiones. et volumē vsus feudoz. quod
nō est iustiniani s. alteri. imperatoz in quo sunt scripte
consuetudines feudoz. Intererea iustinianus impera
tor. anno dñi. cccc. xxiij. bellisarium strenuissimū du
cem in affricam mittit recuperandam. quā multis labo
ribus annis vñadali pñmo pagani. exinde arriani. esse
ci possederant vt in precedentib. habitus est. Qui illuc
perueniens cum magno exercitu. vñandalos deo fauen
te confestim superauit. et totam affricam ad antiquū
reipublice corpus sub romano imperio renouauit. Rex q
dem vñandaloz gelisimer cum impetum bellisariū ferre
nō posset ad maurulios fugit. s. eū illuc bellisariū infecu
tus comprehendit. atqz argentea vinctū cathēna secum
adduxit. De coqz cōstantinopolis triumphauit. Illoqz
in tpe in italia clarebat beatus benedictus pater mona
choz in occidēte. sed de hoc infra in alio loco. Post hec
iustinianus imperator cū tampridem animum ad libera
dam italiā firmasset. ydonei tps nactus post victoriam
contra vñandalos per bellisarium habitam. mittit ora
tores ad theodatum. qui sibi vñsurpauerat regnūz italiē.
procurata morte prius amalasiūte regine filie theodo
rici regis italiē q dictū theodati asecuerat in socium et
consortem regni. Peritqz iustinianus per ozatores suos
restitui sibi italiā et sycliam offerens in bñmō recompen
sationem aliam dignitāre. qd si nō faceret. bellum vt ex
pectaret edixit. Ea autē cū theodatus detrahēre videtur
non vñra cunctandū iustinianus ratus. bellisariū in
sycliam transire iussit cum exercitu. in apparatu tñ faci
endo non sycliam sed in affricam missurus simularēt.
Bellisarius igitur parata classe. impositisqz militibus
in sycliam nauiganit. Hābebatqz peditum copias sat
magnas. et insuper equites eadem classe portabantur.
Cum ergo cartaginē petere simularēt. in sycliam p
fectus est. et quasi reficiendi sui causa in illis locis pñas
sit. Sumptozqz exinde ydoneo tpe cathānam vñbem re
pente adoratus occupauit. Vnde mox copias ostentās ac
propositum aperiens. multos post dies siracusas dedē
tibus se ciuibz occupauit. Post hec mirabilis fuit vi
ctorie cursus. dedentibus se vñro ciuitatibus atqz voca
tibus. Causa nō huius erat sycliozū in gotibz odiū
et imperij romanū auctoritas. ac bellisariū prestātia. Qui
cum ab vñandalis affricam liberasset idē facturus de
gotibz per sycliam et italiā sperebatur. Sed et gotbi
nullos per sycliam apparatus fecerant. nec futurū bel
lum esse putabāt. Itaqz quicunqz erant in syclia gotbi
subita bellisariū inuasiōe attoniti de fuga magis qz de
resistentia cogitabant. Pālerin. sola qm in ea vñbe vali
duz erat gotboz presidium obsidiōē expectauit et pñu

De b bel
lo habet
in l. pma.
C. de offi.

Iustinia
nus mī
tē bellis
arium cum
exercitu
in italiā.

lit. Que cum a terra munitissima esset classe in portu delata (portus enim usque ad mentia patebat) adversumque erat a bellis quibusdam in locis malorum navium altitudinem cellis attolli quod mentia. Quare sagittarum per malos dispositi subiectos hostes sagittis et telis undique ferientes mentia defensoribus nudaverunt. Alij subeuntes absque ulla metu muros cedebant. quo periculo adducti hostes vires dedere. Hec fuit ultima civitatis scilicet, que in potestate bellis deuenit. Hec igitur civitate recepta, reuerfus bellis siracusas ludos magnificos edidit. Numina in multitudinem dispersit. Insuper iustitiam imperator per idem tempus in sicilia per hunc modum res processerant. Quidam quendam, scilicet duce cum alijs copijs dalmatiam invadere mandavit. ut binc inde percussis gothis facilius opprimerentur. Quidam igitur dalmatiam ingressus cum exercitu salonas occupavit: bellos et tumultu pres illas involvit. Gothi vero contractis magnis copijs ad urbem salonas currunt. Chas in propinquo essent et bellis hincinde gereretur. pugna tandem committitur non ex preparato sed preter preparationem viris exercitus. Causa pugna in hac modum fuit. Cum sese mutuo conspexissent, nulla fuit mora quin primum committeretur. Pugnam est aliquid ita vehementer ut citrum fieri nil posset. Prestantesque gothorum permulti ceciderunt in eo prelio et tandem ipse mauricius occubuit. Senferant utraque castra prelium committi: uterque suis ferre opem properabat. In via dum esset mundus filij interitum cognovit. tunc homo natura vehemens et bellicosus, insuper dolore filij incensus quasi rabie quadam in hostes defertur. Advenerant inter hec omnes copie gothorum. ac totis viribus hincinde pugnatur. pugna fuit cruentissima et asperissima. Tandem fracti gothi magna suorum cede in fugam vertuntur. Sed mundus dum insatiablem gothos cedit ac profligatos longius trahebat dolore amissi filij insequitur. ipse sua victoria occidit a fugientibus hostibus. Et ita vincta filij supra modum exercitu interitum in super patris cumulant. Post hoc prelium utriusque exercitus recessere. Nam et gothi profligati in his locis consistere ausi non sunt et iustitiani milites ob mortem ducis contriti relicti salonas retro abierunt. Post mortem mundi ducis ac recessum exercitus gothi per dalmatiam plus posse ceperunt. Syppa quippe unus ex proceribus gothorum reffecto exercitu salonas urbem et quod prius ceperat mundus per ea loca recuperavit. Multosque superiores res gothorum per eas partes videbat. Theodatus regi ex his animus crevit. erat enim et ipse ex gente gothorum.

S.ij. Justinianus vero cum au-

disset que in bello dalmatico gesta erant. ostentant quendam ex ductibus suis bello dalmatico prefecit. et simul ad bellis salonas scriptis ne cunctaretur in italia transire. Justinianus igitur reffecto exercitu classem assatum structa. cum alijs tunc in his conficiendis duracum comoratus esset. tandem inde monens epidaurum. Erant epidauri exploratores quidam agrippa submissi. qui videret ostentant classem iuxta littus navigantem. multitudinem navium ac structuram egregiam. ostentant ad grippam reuertere rem per se magna magnificentius exultavit. Quibus auditis grippa in certis villis esse cepit. Illa et pugna decernere adversus tantas vires principis et temerarij arbitrabat. et includere se salonis non satis confidebat. civibus suspectis et mentibus et oppidi quibusdam locis vestitate collapsis. mari etiam preualentibus hostibus cito se ad inopiam comear. rediit posse formidabat. Illis curis anxius consilium capite. salonis egredit cum copijs suis. et aliquanto profectus ydonea loca munivit. Inter hec ostentant cum tota classe lissim peruenit. ibi cum ea que facta erat cognovisset ad primum littus navigavit. Demum exercitus omnem salonis

admouit: et nullo negotio vires recepit. Id cum grippa intellexisset: paucis diebus circa ea loca moratus abire constituit. atque rariem mari delatus dalmacia et liburnia penitus dereliquit: que statim nullo repugnante in constantiam manus deuenit. Bellis salonas autem lissim iustitiani acceptis cum sibi in italia transire esset: militum presidio siracusas et palermi relicto inde in italiam cum exercitu transiit: castra prope neapolim firmavit: quibus magno et valido gothorum presidio tenebat. Et tandem per aqueductum mittens nocte multos milites: et intrantes civitatem mentia ascenderunt: ac etiam mari et terra pugnantes. alij milites per portum statim in tufcos misit: quibus ingressi sunt. Ledges et rapine vires facit. Bellis salonas tam capta neapolim humanissime victoria vius est. Nullum enim neapolitanorum post arma deposita interficere aut capi permisit. Mulieres ab omni libidine integras reservatas: maritis parentibusque restituit. Gothi vero qui rome et circa ea loca debebat audire his qui neapolim facta sunt: suspitione et metu plurimum constituti erant. Nec dubitabat bellis salonas cum victore exercitu ad se esse venturum: ac per hoc seipsos cohortantes ceterosque gentis sue bellatores evocantes inter anarniam et terracinam castra fecerunt. Ibi cum simul essent gothorum copie multas superioz malignitate theodatus multosque de presenti segnitie coque. Demum seditione in exercitu facta. Clingum sibi regem creaverunt. Erat autem vitigis non ex regio genere ortus: sed magnus bellorum quodam habitus: eaque vitigis nomen sibi et auctoritate plurimum comparavit. Theodatus vero rex simul ista plentis: arrepta fuga raucum parabat. Sed missi statim post eum a vitigis nouo rege satellites per viam affecit cum interfecerunt. Post hoc vitigis ad urbem proficiscitur: ac romanos cohortat: ut no uas res non fatiant: cogens eos iuramento sibi fides seruare. Quod si non fecerint: neminem de sua rebellione posse gloriari. Et qui noui erat eius regni ex senatu populo romano multos elegit: quos loco obsidum habere constituit. Urbi autem romane quedam ex pceribus suis ludum prefecit: eique delectos milites quatuor milia reliquit: quibus romam custodiret. Ipse vero cum reliquo exercitu raucum petere contendit: quo regnum magis stabiliret. Eo cum puenisset a malafuente filia theodori neptis que a theodato captiva tenebat in matrimonium sibi iuxit: ut regio sanguine dominatione honestaret. Gothorum autem copias undecumque vocare parat: non destitit armis et equos inter suos: ceteraque ad bellum pertinent providere. Cumque vitigis rex gothorum magnam gothorum multitudinem circa padum et ticiam commorari sciret: ac cetera dicte gentis partem per galliam cisalpinam esse: eam ad se contrahere festinavit. Sed ad hanc strabendam gentis francorum sibi est obiecta formido. Franci enim tempore illo usque ad alpes dominum suum extenderant. Et alpes vero gothi possidebant: nec sane inter se amicitia sed suspecti magisque discordes habebant. Et irritatos super francos a iustitiano imperatore constabat: suadere ut aduersus gothos arma caperent. Ob hanc suspicionem vitigis ad francos orientis destinatis: delere suspicionem ab ea parte studuit. Quod tandem obtinuit federe cum illis inito et amicitia contracta. Bellis salonas reffecto ornatoque exercitu romam petere constituit. Itaque relicto neapolim derodia cum presidio militum cumque alio presidio impositis. ipse cum cetero exercitu romam petiit: factus per quedam fidelem certus quod populus romanus exercitui imperatoris nequaquam portas esset clausurus. Unde gothi contriti ac populi voluntate insipientes: sponte sua omnes abire statuerunt preter ludum prefecit: qui pudore ductus perire maluit quam urbem fidei sue creditam defendere. Romani igitur gothis abentibus securitatem nacti sunt. Euentusque ut eadem die eademque hora gothi porta flaminea urbem egredierentur. Bellis salonas

Constantianus
lissim
nisi
dum
rota
dalmatiam
po
tatur.

Theodatus
rex
gothorum
dicitur.

Francos
dum
usque
ad alpes.

Fidelis
dux.

aut celimotana quod porta asinaria de roma intraret. Lys aut bellis salonas maxima cum leticia populi intra urbem esse receptus: senatus ac populi que oportebat allocutus: summam post hec diligentiam adhibuit in parandis menibus ac vires munitis: et non solum mentia procuravit: sed et propugnacula ydoneis locis construxit: et fossas et aggeres menibus adiunxit. Frumentum maximam quantitate naubus importavit: et publicis horreis seruanda pudit. Nec tamen inter ea segnis: sed perfectos suos constituit et bellis salonas in hoc tpe namque spoletum: et perusia deditibus sese civibus suscepit. Pugnatum est etiam non paulum ab urbe perusia de gothos. Nam vitigis rex gothorum statim ut defectionem perusino rum pensit: vinlam et pissam cum exercitu in tufcos misit: quibus ceteras vires in federe contineret: atque ea que iam defecerat oppida recuperaret. Erat autem perusie constantinus bellis salonas effectus: copiasque oes eo contraxit: preter paucos spoletum relictos. Lys gothorum copie appropinquarent: et sub ipsis ppe mentibus perusie essent: egressus constantinus acie structa et ad dimicandum parata: gothos inuasit. Comitibus ingens prelium et magnis viribus utrinque certatur. Et post longum certamen superati ad extremum gothi in fugam vertunt. Inter quos vinla et pissam duces copiarum capti fuerunt: et romani ad bellis salonas missi. Vitigis igitur cum propter defectionem vrbium hanc cladem accepisset: non ultra differendum ratus cum toto penitus gothorum rore in bellum descendere constituit. Itaque a raucum se mouens romam exercitum duxit. habens secum quicquid milia hominum plurimosque inter eos locatos equites. quos catafractos vocant. Cum his oibus copijs ita romam petebat. ut nihil magis veteri videretur quam ne bellis salonas expectaret. Quare nec ad perusiam nec ad spoletum. nec ad namiam constitit. nec bello in his implicari ausi cum tanta belli molem in se conuerti sentiret. Constantinus et bellis salonas cum his copijs quas habebant ad se prope redire iussit. Constantinus dico parens pfestum ex tufcis romam venit. Bellis salonas qui erat namie tardius recessit. ut etiam cum primis gothorum exercitibus implicaret. Vitigis igitur primum namie iter faciebat. quo cum primi antecessores puenissent egressus urbe namie bellis salonas inuasit et agmina quidam eorum in fugam perterritos multosque occidit. Sed cum maiora numero premeret invadere sese namiam recepit. Gothi inde romam propeans ex visu denunciant gothos adesse. Cumque gothi romam appropinquarent: ad ananienem fluuium constitit. Nam bellis salonas potest super eo amne ex utraque ripa turribus castris munierat: ac militum presidio custodiri iusserat. Itaque gothi primo aduentu transire nequeunt: tras amne castra posuerunt. Sed nocte sequenti milites qui in presidio portis erat multitudinem ac ferocitate barbarorum coterriti: turres ac munimenta obierunt: penam bellis salonas fuga arrepta in capiam perierunt. Bellis salonas mille equibus assumptis ad ea loca profectus est: quibus et situ regionis et quid agerent hostes speculari: et simul idoneis locis castris suis diligeret. Proficiscens autem cum ipse amne esset: equites gothorum preter expectationem sibi obuia venerunt. Gothi enim paulo ante munimenta portis destituta sentientes: claustra portasque fregerant. Itaque transgressa multitudinem eorum magna: que bellis salonas hoc ignoati cum repente obuia venisset ex insperato pugnare compellit. Et ab initio quidem ducis munera timore bellis salonas obibat iubens et adhortans: et quid agendum esset ostendens. Cum vero sui magis ac magis ab hostibus premerent: tunc necessitate cogente non amplius ducis officium: sed militis exercebat. Adulas quidem inter primos pugnatores: manu viribus strenue rem gerebat: quo quidem die plurimum ipse periculum subiit ex huius causa. Erat bellis salonas equus insignis: quo plurimum viresque. Cum igitur ex

Magnum
numerus
gothorum.

eo pugnaret equo: et in primis pugnatoribus: et scire: tras fuge quidam cum noscitur clamore significavit: ut vala idest equum illius feriret. Ex quo factum est: ut tota pugna in vni bellis salonas conuerteret. Quod nisi circa eum egregia familiarium manus se coglobasset: ac impetus irruentium in eum hostium excepisset: corporibusque et armis equum et bellis salonas inter mille telorum ictus protexisset euadere non potuisset. Tunc autem egregie defensus est: tum urbe prope cum peritissime dimicaret: tum amicorum et familiarium auxilio qui incredibili amore circa illam versabantur. In hoc loco multi atque optimi ex bellis salonas familiaribus ceciderunt: et precipue mesentius. Ad extremum vero sese cohortantes qui cum bellis salonas erat: impetu facto hostes in fugam verterunt: et usque ad pontem profecti sunt. Ipe dices: non quod pro porte stabant plures excipientes: facile bellis salonas et suos repulerunt. Tandem cum multi pugnantes utrinque cecidissent: effuso cursu romani petere coguntur. Fuga fuit ad eam portam quam pincianam vulgo appellant: gothi usque ad illam portam bellis salonas profecti sunt: ut de muris vrbis ferirent. Fuitque in eo loco tumultus ingens. Romani enim qui in muris stabant veriti propinquitatem hostium portas aperire nolebant. vni bellis salonas iterum fugatis hostibus et plane iam cognitis. Nam sol occiderat suos intra urbem reduxit. Pugna huius diei longe maxima ac varia fuit. Leptus est enim pugnari paulo post solis ortum: destitum iam tenebris terra occupantibus. Optimosque pugnatores iudicio omnium bellis salonas estimat: est ea die inter gothos aut visandus. Lys in urbem rediit: bellis salonas suos milites p memoria romanos milites vigilias agere nocte illa iussit. Gothi vero aliquantu lum nocte comorati circa mentia in castra regis que inter urbem ananienem erant reueri sunt. Gothi vero post die cum nemo in bellum egredere ad obsidionem se parauerunt: et castra circa urbem sex in locis posuerunt: a flaminea via usque ad penestrinam. Illis castris quique porte obsidebant vrbis. Addiderunt postea septem castra ultra pontem milium. Hec ultima portam auream obsidebant: et impediebant vias que trans tyberim ferunt. Castra autem ipsa vallo et fossa ac lignis turribus munierunt: tam citra quam ultra tyberim possidentes: omnia crebris incursionibus quadebant.

S.iii. Bellis salonas autem contra

pro defensione vrbis hec prouidit. Pincianam portam que contra gothorum maiora castram maxime erat opposita: et huius proxima a dextra manu salarias: et quicquid circa illas muri est: ipse sibi bellis salonas tuendas assumpsit. Ipe nestrinam vero portam besse commisit. Flamineam vero que est a sinistra pinciane constantino attribuit: ceteris portis alios prefecit. Gothi vero profecti circa urbem aqueductus omnes interruperunt. Erant hi xiiij. mirabili ope confecti: per quos aqua in urbem ferebat. Ex horum vero interruptione non tantum aquarum incommoda nocebant romanis quam pristina defectus. Et illis enim aqueductus magna comoditas molendi romanis afferebatur: quod tunc interrupti obsessis magnas difficultates molendi afferebant. Sed bellis salonas aduersus hec incommoda in hunc modum remedia excogitans prouidit: ut sex bini lembi. i. nauicule parue quo inter se distantes spacio tignis coisctis molas in medio orinebat: quod rapido fluminis cursu facilliter voluebant. Sime vero ab utraque ripa qua magis inteti lembos huiusmodi iusserat. Huiusmodi lembos secum ponere quod prius trans tyberim fert collocant. Catene i flumine ad ipsum pontem obiecte: omnem materiam excipiebant. Aquarum autem incommoda tyberis sustinebat. Bellis salonas p memoria instrumenta belli multiplicata ad feriendum et repellendum hostes sollicitissime prouidebat. Et gothi ad expugnationem vrbis instrumenta varia machinas: arces et turres ligneas pari mentibus altitudine: ac scalarum

Cladit bel
lis salonas
gothos

Justinianus alias
copias
mittit in
italiam.

preſentem in numerū parauerūt. Et vitigis rex eorū agni
na quotidie diſtribuebat: ⁊ qd agere quēq̃ volebat pre
ſcribebat. Belliſarius autē portam cum electiſſimis mi
litibz quotidie perſtabat. Quotidie ergo varijs victorijs
ab vtroq̃ pugnabatur. Borbi autem cū tēpus rei gerē
de viſum eſt: egreſſi ex inſidijs repente ad molē Adria
ni impadendam cōuolarunt: ſcaliſqz admotiſ primū am
bitum q̃ figura quadrata molem angit: repētino impe
riū ceperunt. Nec moles ſepulcrū Adriani imperatoris
fuit: eximio ac magnifico opere confectum. Conſtat au
tem ex marmore pario ſumma artiſciū diligentia edi
ficatum. In medio nō hui⁹ quadrati rotunda moles ſu
git: excelsa quidem altitudine: latitudine nō eius tant
vt in ſuprema eius parte area ſit: habet nō pontem ſup
tyberim anmem: q̃ ab ipſa mole ad aliam ripam extēdit
tur. Belliſarius aut ipſam vt arcē ⁊ ppugnaculū quod
dam militibz ſuis cuſtodienda puidit: ⁊ eius curā cō
ſtatino mādauerat. Borbi ergo capro inferiori ambitu:
molem ipſam expugnare nitebantur. Milites autē de
ſuperiori parte repugnantes: quo magis repellent bo
ſtes per ſaga hoc effecerunt: vt ſtatuas que erāt in ſup
ma parte molis illius hominū. equorū. ⁊ quadrigarū ex
cellenti artiſciū opere confecte: partim integras: prim
cōſtractas precipitauerūt in hoſtes deſcendentes. Conſta
tinus quoqz repente ſuccurrens repulſis hoſtibus mili
tibus ſuis animū addidit. Et p hunc modū Adriani mo
les ſeruata eſt: que bodie dicūt caſtrū ſancti angeli. Ex
inde vitigis rex ad penetrinā portam cum multitudine
gothorum expugnandam acceſſit: quā tamen belliſari
cum ſuis: ⁊ ſi difficilem defendit. Ceciderūt in his pre
lius ex gothibz ad tria milia. Durante autē obſidione ro
mani ⁊ ſi belliſarii virtutes admirabantur: tamē que
reba corū aduerſus ipm erat: qd contra rātas gothorum vi
res epiguis ipſe copijs concitato bello romani in pſen
tes difficultates tenuiſſet. Belliſarius romanorū intel
ligens querelas: ⁊ ſi alibz de eadem Juſtiniano ſignifi
cauerat: tamē tunc maiorem imodū cōmotus rebemen
tius ad iuſtinianum imperatōrē ſcripſit. vbiſ romē obſi
dionē offendens: ac hoſtiū multitudinē ⁊ ſuorum pauci
tatem ſibiqz tantūmodo ad qnqz milia militum reſtare:
obſideri autem a gothibz. cc. milium exercitu. Romanos
nō horum periculorū inſuetos: obſidionem nequaqz to
lerantes: quanti nō ad ſe attinet vitam imperatoris Ju
ſtiniano deuouiſſe. Ceterū videndū eſſe quid ea res bo
nitas vel inſanie illa ſit allatura. His litteris Juſtina
nus acceptis valde cōmorus eſt: ac ſtatim copias quaſ
dam iam paratas in italiā nauigare iuſſit: ⁊ maiores
alias parare conſtituit. Proceſſit autem his copijs par
tiſ valerianus ⁊ martin⁹. Eaſ byeme p etholia ⁊ acar
nania byemariūt. Romanos hec ſignificata in ſpem con
tinuerunt. Interea aſinari⁹ ⁊ eligaſali⁹ gothorū du
ces cum hec romē gerunt quos in dalmaciā vitigis rex
miſerat cū exercitu: claſſemqz illis dederat cōiungenti ſi
bi maximis barbarorū copijs ſalonaſ mari terraqz obſe
derunt. Coſtanti⁹ enim q̃ p iuſtiniano imperatōrē ibi
erat: impar tātis hoſtiū copijs munita vrbis affatim
vrbe obſidionem tolerabat. Mōnūqz etiā ex vrbe egreſ
ſus magna damna gothibz terra mariqz inferabat. Vi
tigis autem rex gothorū qm expugnationē prius tempra
ta turpiter cū ſuccellerat: inſuperior: inde factus cuncta
rimari non deſiſtit: quib⁹ obſeſſos romanos q̃maxime
affligeret. Por⁹ erat iuxta mare a dextris fluminis ty
beris ripa: ſuper eo vrbs validō muro cincta: eo loco na
ueo cuncta q̃ mari ferunt deponebant. Inde rursus ter
ra vel fluuiō romā portabant. Vitigis iſtā magnis ſuo
rum copijs repere ⁊ inopinare miſſis vrbe portueſem ce
pit: oppidam⁹ ſubiectā gothorū vim nequaquē ſatis ad re
ſiſtendum paris. Et hui⁹ occupatione vrbis magne cō
feſſum difficultates romē creauerūt: frumēti ceterarūqz

rerū q̄ vsui sūt in portādīs facultate sublatā: nā gothi
ibi relictī oppidū ac fauces tyberis custodiebant: ne qd
inde asportari valeret. Deinde p̄dictus rex vīgīs mil-
le ciues romanos quos p̄dē rauēnā secū obides dux-
rat interfici fecit: p̄ter paucos q̄ cognita ira fugerūt in
galliam. Bellisarius vō annone defectu timens roma-
nis ciuibz edixit: vt filios ⁊ v̄ores ⁊ omnē inutile bel-
lo turbam neapolim mitterent. Idēqz milites suos fa-
cere coegit. Romani igit v̄ores ⁊ filios et imbellē mul-
titudinem emisērūt. Fames autē valida eodem tēpore
scilz anno domini. ccccxxv. vt refert Darius ep̄s me-
diolanensis per viuiuer iam italicam fuit. adeo q̄ in pre-
lurie mulieres penuria famis filios proprios come-
derunt. Inter hec martinus ⁊ valerianus quos a iusti-
niano missos supradictus romam venerunt: habētes
equites ad mille ferecētos. Erant vō bi ex magna parte
buni. Aduentu horū equitū recreat⁹ bellisarius alia rō-
ne q̄ prius bellū gerere p̄stituit. Hō est stans intra me-
na vābē niebat: sed p̄ singulos dies cātatu subitis incur-
sionib⁹ hostes vegabat: ex quo factū est vt infinitū binc
inde accēderet certamē: ⁊ in oēm expientā veniret. Vi-
tigis gorthorū rex cū posttride futurū p̄liū cognouisset:
gorthos prima luce armari fecerat: in struenda acie pedi-
tes medios: a dextra vō ⁊ sinistra eq̄tes q̄si alas dispo-
suit. Ita bellisario obuiam progressus p̄liū commisit.
Milites igitur ab vtraqz parte statim acriter concurre-
runt. Duces vō post eos stantes hic bellisari⁹: illinc vi-
tigis suos adhortabant. Et ab initio quidē pugne belli-
sarij milites longe p̄ualebant. multisqz cadebant ex go-
thorū acie ⁊ pugnabant ab ip̄is hostiū loco. multitudi-
ne n̄ abundantes gothi in cadentū loco alios submitte-
bant. In hunc modū vsqz ad meridiem pugnatū est neu-
tra parte superante. Gothi deinde postq̄ ceperūt portū
hostie. volentes impedire ne frumentū ⁊ alia necessariā
romā deferrent. octokīrea ipsam urbem posuerūt castra
inter latinā ⁊ appiā viā. Sicqz latinā ⁊ appiā ⁊ hostien-
sem viam impediebant: oēm facultatem inferendi p̄e-
scindentes. Ex hoc durior admodū obseſſoꝝ p̄ditio red-
debatur: ac fames bant dubia imminēbat. Quādiū tñ se-
getes in agris fuere. milites noctu roma egressi frumē-
ta importabant: ac magno precio ciuibz vendebat atqz
ita indigentia sustentabatur. Abi vō hec quoqz facultas
defuit: tunc desperata omnia videbantur. Iā solsticiū
venerat c̄stiuū. ⁊ pestis rome crassari cepat. frequēterqz
moriebantur non solum e plebe romana: verumetiam
ex bellisarij militib⁹. vñ ⁊ res ip̄a erat i sumis difficulta-
tibus ⁊ angustijs. Itaqz ad bellisariū veniētes romani
graniter cōquecebant. Deinde bellisarius animū in eā
cogitationē traducere cepit: quēadmodū gorthis diffi-
cultates rei frumentarie p̄ plurimas inferret. vñ ad di-
uersa loca milites suos misit: ⁊ sic ad gorthorū castra cō-
meatus portare impedit. Ex quo b̄nē admodū tpe
euenit: vt gorthi obides nō minorib⁹ difficultatib⁹ af-
ficerent q̄ obseſsi ⁊ sup defectū frumenti. Idestilitia qz
castra gorthorū p̄uasit. Inter hec alie copie a iustiniāno
misit in italiā p̄uenērūt. Fuerūt autē eq̄tes traces oeti-
gēti: quos ducebat Iohānes vitaliani fratris filij. ⁊ ex
delecta autē equites mille trecēti quib⁹ p̄erat alexāder:
⁊ marcēti⁹ ⁊ zeno. Sed ⁊ classe adducti fuerāt peditū
tria milia. quos ducebat paulus ⁊ ebonon. Erāt p̄erea
neapolim pedites quingēti. Ite oēs simul copie in viū
cōueniētes romā petere cōstiterūt. afferebat vō secuz
multum ⁊ magnū cōmeatum. Quas copias ⁊ com-
meatus cum ipse a tergo inuasisset. illi vō qui prius fu-
gerent a fronte repugnarent: incredibilī cede illos op-
p̄ressit. ⁊ atqz fuit apud omnes gothos terror: vt in
castris vigilie duplicarentur: nec de vlla re cogitarent
magis q̄ vt se ab insidijs Bellisarij turos p̄terarent.
Ite hunc modū et cōteritis hostib⁹ copie nullo impe-

Inducie
facte iter
bellisariū
t gothos

Belmont
array co-
munity.

Gotbozū
infidie cō
tra vabē,

dimento hostia puenērit. Gothis igit multis incōmo-
dis fatigatis: cuius insup nouas deuenisse copias bellifi-
rio intellexissent: de dissoluenda obsidione cogitare ce-
perunt. Nam cū multitudo ingēs in gorbos castris vel
peste vel ferro sumpta erat. Multi morbo aut vlceri-
bus debilitati. Jāq; virigis legatioe romā missa cū mul-
ta hincinde dicta respōsa fuisset de causa iusticie. tā-
dem ad instintū impatorēm cōtrouersia deferri con-
cessit: vt ex eius auctē res cōponerent. Legatib; ob hoc
missi ac triū mensū inducie donec redirent legati facte
sunt. Obsidesq; hincinde traditi p inducijs ex fide ser-
uandis. Datus mediolanfis eps p id tēpus & cū eo cl-
ues aliqui mediolanenses ad bellisariū venientes vb;
mediolanū in ptate impatoris fore dixerunt: si vel mo-
dicum spidium eo mitteret; seq; potentes esse nō medio-
lano solum: sed vniuersa ex gallia cāsalpinā gorbos ex-
pellere dūmodo impatoris noīs auctoritas addit. Idos
bellisarius benigne susceptos ac multis amplissimisq;
verbis comandatos bonā spem habere fuisse: ac se cum
tēps fuerit qd postulant affirmavit. Eodem tēpore cum
prospera & lera viderunt omnia esse: periculum supuenti
horredū: qd puo momento cincta pene subiuerit. Pdesti-
dius erat quidā ciuis roman⁹. Is cū rauennē habitare
psueuisset ab initio belli prefati. clam deinde aufugerat
romamq; proficiscébatur. In itinere aut constātinū mili-
tes spoletum degentes: gladium huic precioso ornatus
abstulerunt. Is ergo spoliatus & iniuriā indigne pas-
sus querela apud bellisarium exposita reddi sibi ablata
postulauerat. Bellisariusq; illi gladium sibi restitui pre-
cepit. Et cū sepius hoc preceperisset constantin⁹ ille pre-
ceptum contempnisset: ait. Ego inquit constantin⁹ potius
gladiū illū in tyberim abiiciam: q̄ illi nebuloni reddam.
hoc valde cōtumaciter & pterue dicens. Tūc bellisari⁹.
Nunquid tu mihi subes. Subero inquit postq̄ impera-
tor ita vult. Aterū in hac vna re nunq̄ tibi parebo. Cum
hec audisset bellisari⁹. magis iratus est: ac vocari appa-
ritores iussit. Constantinus aut putās in sui pncipē appa-
ritores vocari. arrepto pugione q̄ sibi ad femur pēdebāt
in bellisarium ruit: eūq; paulo infra stomachum percussit.
Quo nisi circumstantes subito occurrissent. ac vi extorto
pugione ipm in manibus apparitorū tradidissent super-
ma illa dies bellisario fuisset: cuiusq; interitus cuncta si-
mul secum ruina traxisset. Gotbi quidem eadē die reruz
dnū efficiebant. Sed non pmisit dei bonitas tanta mala
pringere. Constantinus aut paupolos tubente bellisario
interficitur. Nū aut ob inducias factas superius bellisa-
rius romā: gotbi castra munitioneq; custodirent que-
rele & altercationes orie sunt p inducijs cōtra fidē vio-
laris ex hmōi causa. Nam cū gotbi portuensē urbem et
centricellas vbē maritimā: ac albā vbē que est in mar-
tis custodirent: deficientibus sibi necessarijs ad victum:
eas vbres vacuas dimiserūt: quas ysauros pfectus qui
bas vbres ab hostibus captas cognouisset: oratores ro-
mā misit: qui & fractas ptra fidē inducias quererentur:
ob occupatas gorbos vbres: unde & restitutionē facere
debere earū. Oratoib; aut bellisarius in hunc modum
respondit. Redite inqt ad regē vestrū: elaq; dicite. oib; pa-
tere. quib; de causis gotbi eas vbres p derelictū habue-
rint. Occupare nō q̄ a nullo possident: nequa q̄ pbberi
potest. Ex hoc suspiciones in surrexerūt querētibus go-
this pars bellisario referre. Nam iste tres vbres ma-
gnas opportunitates bellisario ad bellū afferrebāt. De-
inde misit in agrū picenū equitū duo milia. His aut co-
pijs pfecit iohāne vitaliani: vt si qd gotbi tētarēt: esset
paratus ptra eos. Gotbi igit furtim romā rape tētau-
rūt. pno p aqueductū quendā via noctu questita. deinde
ratibus traiecto amine iuxta martium campus. Sed in
vltimo loco eos fies fecellit. Nam et per aqueductum

cōspecta lumina fraude illorū detexerūt: et obstruso ad-
ductu facultas eis p̄cisa est inuadēdi. Et ad campū mar-
tīū detecta p̄ditio conatū eorū irritauit. Proditio autē
illa ad intrandū campū martīū ratibus traiecit: amne:
adiutorio duorū romanorū ex infima plebe p̄curabatur.
Aigles autē qui positi erāt ad custodiēdum talē locum:
vñ ex amne in campū martīū possent intrare: duorū ro-
manorū pecunia eis ob hoc data opa ordinatum erat:
vt ab eis acciperent potū somniferū q̄ baulo euigilare
nō possent: et sequeſter accessum eorū detegere. Sz deo
volēte alter eorū p̄nia ductus rē bellarij patefecit: al-
tero capto medicamentū somniferū qđ sibi rex dederat
reptū est: et tota rei series expressa. Hūic igit bellarij
iussu nasus et auricula amputant: ipsiq; alino inpositi
p̄ p̄ncipalē portā ad gorbōz castra missus est: vt cognos-
ceret vitigis detectā fraudē et conatum suū patefactū.
Bellarius itaq; bis ita dep̄ſis: seruādas sibi inductas
nequaq; estimauit: quare ad lobem scripsit vt bellum
exeq̄ret. Ille igit cum duob; equitum milib; agrū p̄ce-
nū puadens: v̄p̄ores natosq; gorbōz p̄dis et rapinis re-
gionem totā inuoluit. Agurbei nō vitigidis patrum
cū gorbōz copiis sibi obuiā p̄fectū filio superauit ip̄m:
q; ducē cū magna p̄e copiā occidit. Inde victor fact;
captis multis agri p̄ceni oppidis: relictiq; auxilio v̄-
bino v̄rbibus munitis copias deducens: fanū et p̄saurū
cepit. Et cū arriminēses nō bñ conuenirēt cū gorbis: et
appropinquāte cū exercitu tātum terrore inulit eis, vt
diffisi in eo loco p̄sister et rauēnā oēs dimigrarēt. Lūes
autē portas eis aperuerūt: et p̄ hūic iohānes arri-
minū cepit. Gorbī autē postq; arriminū captum intelle-
perūt: obsidione v̄rbis romane dissoluere: atq; inde ab-
ire statuerunt. Itaq; vitigis paucis post dieb; cremat;
castris cū omnib; gorbōz copiis abiit. Qui in super et
magna detrimēta suscepit: p̄pterea qđ media itā exercitū
p̄te transgressa pontē bellarij postremos a suis inua-
di iussit: multisq; gorbōz interfectis reliq; tantū tumultū
et festinatione pontē transire coacti sunt: vt ab v̄tracq;
sponda multi in sumē p̄cipitarent. Durauit autē hec ob-
sidio v̄rbis romae annū integro et diebus .ix. in martio in-
cepta. Altigis nō lz rauēnā ire p̄peraret. v̄rbes tamē
etrurie et aliarū p̄ncipiarum cōtinere in p̄tate studebat.
Quāob̄z milites suos Lusulum ad v̄bē veterē Tuder-
tū auximū v̄binum Lesenā: ad montis ferrati custodiē-
di causa misit. Ip̄e nō cū reliquo exercitu ad obsidendū
arriminū p̄fect' est. Bellarij nō post recessum gorbō-
rum Martini et Aldigeri cū equitib; mille arriminum
festinare iussit. Indoc; iohānē et eq̄tes q; cum illo erant
abducere: pedites nō ibi collocare. Jubes autē neq; ip̄se
parere voluit: neq; etiā damianū patruele suum parere
permisit cū suis equitibus. Quia re Aldiger et martin' ar-
rimino abierunt. Altigis autē inter hec venies arrimi-
nū obsedit. Primoq; statim tpe lignea turrin muroz
altitudini parē fecerunt. Et igitur gothi p̄tra illā mari
partem vbi facilio: erat aditus cōstituerūt postridie ex-
pugnare v̄bē. Johānes p̄ noctē educt; militib; fossam
latā et pfundā ab ea p̄te effecit. Lōmittit magnū p̄clis
circa turrin: et post longū et atrot certamen turrē gothi
retraxerūt. Cū multa suoz cede tantoq; detrimento: vt
spem abijcerēt v̄ oppidū oppugnandi: sed fame p̄uincē-
re obfessos vitigis cogitauit. Sedolamētib; legat' p̄
becipia tpa q̄ romā venerant: auxillares copias bellari-
us cōcessit. J̄fecit autē oibus copiis mundici v̄num
ex familiarib; suis virū strenuū. Qui transmissio tandē
pado ad v̄bē nīcīnū (que nunc papia ē) cū venisset: go-
thi ex eo oppido egressi illos inuaserūt. Lōmisso autē
breui filio gothi ab intra v̄bē cōpellunt. Quidillas nō
cum copiis suis p̄p̄tē q; iuxta v̄bē erat trāserūt. Et de
mū multas cum suis mediolanū p̄fecti in v̄bē red-
p̄tunt. Inde bergamū. comū. et nouariā: et alie illarū

Doculuz
sommife
rum

Bois bel
li sari dur
arrimū
cepit

Bothi
soluit ob
fidionem
vrbis ro
mane.

Bon^o no
bilis q̄ pa
truo suo
honorem
deferret.

Bisanti-
um id est
neapolis

Deinde raennā ingressi mādata exposuerūt : que letis animis ab vitigide ceterisq; gorthoz pceribus audita ⁊ cōpōrata sunt. Bellisarius aut̃ dolore audiebat secum ipse indignās ac grauiter ferens q̃ cū plenā victoriā de gothis posset habere sibi auferēbat. Itaq; redeitibus paulo post legis ac subscriptionē eius postulātibz sub scribere noluit. Et tandē bellisarius pmissit omnia se fa cturū q̃ impator iustiniā scripserat cū esset raennē co ram vitigide ceterisq; gorthoz pceribus : lz longe alia mente agitabat. Ne igit reb⁹ ita gestis bellisarius vo lentib⁹ gothis in vibē raennā vocat⁹ est. Ille aut̃ ozu to exercitū classēq; parata qua cōmearit omnis gñis abu de deferret : magna gorthoz exercitusq; leticia raennā ingredit⁹. Cum vō ingētes gorthoz copie essent : volens bellisari⁹ eas copias diminui : paucis post ingressum diebus licentiā omnib⁹ : qui citra padū existerent dedit domū remeādī. Illi vō lōga militā decessi libentissime ad suos redierunt : ita multitudinē gorthozū que erat ra uenne attenuat⁹ : bellisari⁹ exercitus lōge potentior ac plane dominās intro raennē menia remasit. Idis itaq; cōfectis gorthoz pceres qui p̃ italiam vbiq; erant : vel ipsi uenerūt ad bellisarium raennam : vel oratores suos miserūt. Sed cū susceptio regni a bellisario differ retur : eas res admiratione primō : postea etiā suspi cionem pareret : auxitq; suspicionem reuocatio bellis arii ab impatore iustiniāno facta. Itaq; fama increbuerat ⁊ detulerant quidē bellisariū affectare italie regnum : ac iam plene suscepisse. Quo metu iustiniānus illum ad se confestim ex italia reuocauit. Gorthi autē hoc sentien tes sibip̃s ab initio nullo mō psuadere poterant illuz ad imperatorē iustiniāno esse rediturum. Sed postq̃ ap paratus fieri viderūt ac omnia disponi que ad protectio nē ei⁹ fieri oportebat : deceptos sese ac plane circumuē tos a bellisario cognouerūt : sed qd̃ agerēt ignorabant. Ille em̃ raennā pceres gorthos in ptrāte sua habebat vñ nec querele libere forēt. Gorthi vō q̃ trās padū erāt vbi hoc fēserūt papie quēntēs : ac multū inter se con quēsti de cōi gentis calamitētes bellisariū fraude : tandē vram sibi pstituiere regē voluerūt. Qd̃ ille passus non est : maxime illa se rōne excusans : q̃ cum fratris fili⁹ viti gis esset : neq; p̃ se neq; honeste facere videretur : si illo viuētē regnū assumere videret. Hæc rōne p̃abili se ex cusans auctor fuit : vt Ildouat⁹ rex cōstitueret : vir ma gnus inter gothos auctē magneq; potētie : ⁊ q̃ lōgo tpe verone dominat⁹ esset. Is ergo ex vibē verona papiam vocat⁹ : purpurag; indut⁹ : rex gorthoz appellat⁹ : ac de sa lute gētis sue cogitare iubet. Ildouat⁹ ergo rex gortho rū factus : statim oratores raennā ad bellisarium misit. Qui cōmōrata illi⁹ pmissiōe dudum facta de regno italie gorthozū suspiciōne defectū fidei palam argue rent : ac ea fraude deceptos ab eo fuisse gothos congē rent. Adzōinde si etiā tunc adimplere pmissa ac rex fieri vellet id facto ostēderet Ildouatū raennā offerre se eē venturū : ac purpurā ad pedes eius esse positurū. Sin autē impatoris iustiniāni seruus esse magis q̃ ipse impa re : ne grauiter ferat si Ildouatus ⁊ gorthi q̃ reliq; sunt de cōi gētis sue salute puidere nitant. Hæc summa ofonis fuit : bellisari⁹ palam ad bec respōdit. Se vtente iusti niāno impatore nūq̃ regnū esse suscepturū. Cū hoc re spōso legati ad Ildouatū papia redierūt. Bellisari⁹ de inde parata classe cū vitigide ⁊ ceteris gorthoz pcerib⁹ ⁊ thesauris regis bīstanti i. neapolim nauigauit. Qnto anno post q̃ bellum in italia gerere ceperat.

S. vij. Bellisarius iste vt omitta
mus rei militaris scietiam qua omnes etatis sue supe-
rit: erat vt fumme humanitatis: p qua pauperi et con-
uulso sece impetiebat. Accesserat ad eum faciles et libe-
ri cuius generi dominu. Preterea liberalitas admiran-

da militibus qui equos aut arcus aut arma non igna-
ter amississent: continuo alia donabat. Rusticorꝝ ño tantũ
habebat curã vt in duccendo exercitu neminẽ corũ viola-
ret: nemini damna inferri pateret. Hæc poma quidẽ in ar-
boribꝝ pendencia: milites sui attingere audebant. Idcirco
illa seueritate discipline psequēbatur: vt castra eius eorũ
abundantiora q̃ villis in vrbe forum. Ita libera ⁊ securi-
erat rerũ venaliũ importatio. Abstinentia ño eius erga
ciuitates sociatꝝ amicas nemo satis digne queat refer-
re: maxima illius in ciuitates beneficia. Nulle vnqꝫ vici-
nationes audiebatur. Cum igit bellisariꝝ bisantium ve-
nisset: magna leticia a iustiniãno impatore plurimorũ
honore habitus: oẽm q̃ de se prius habita fuerat suspit-
ione deleuit. Gothi etiã quos secũ adduxerat benigni-
humaneqꝫ recepti sunt: ⁊ cũ admiratione quadam cir-
cispecti: nec id immerito. Erat em̃ vitigis rex gorthorũ
vixorqꝫ eius quondã theodorici regis q̃ italiam possede-
rat neptis. Preterea Ildouadis tũ filij duo quos rauẽ-
ne penes vitigim reptos non dimiserat bellisarius: sed
vna secũ in greciã adduxit. Erant alij gorthorꝝ proceres.
Bellisariꝝqꝫ virtutẽ q̃ tantas res cõfecisset admirabatur:
tollẽtes etiã in celũ laudibꝝ: q̃ nup̃ affrica: nunc italiã ad
iustiniãno imperiũ redegresser. In italia ño post bellisari-
ũ discessim apud iohannẽ ⁊ bessam ⁊ vitale iustiniã-
no iubente gubernatio remanserat. Venierat etiã ⁊ con-
stantianus ex dalmacia qui ⁊ ipse numero gubernatorꝝ
additus est. Confessariꝝ apparuit quantũ inter guber-
nationẽ horũ ⁊ bellisariꝝ interesset. Nam cũ in guber-
natione successerit: neqꝫ humanitate: nec virtute nec ab-
stinentia ⁊ rapinis pares fuerunt. Cũ ipsi rapinas præ-
datisqꝫ sectarentur ⁊ milites in oẽm licentiam prolabi p-
miserunt. Superbi quidẽ in socios: in hostes ño nimis
feroces. Itaqꝫ res breui tpe retrouertit. ⁊ in ruinã tendẽ-
tus post bellisariꝝ discessim: summa cum diligentia res
exquebatur. Gothos em̃ oẽs ⁊ italicos qui cum eis sen-
sibile arma capere ⁊ ad prescriptam diẽm papie ducẽ-
re iussit. Parius quidẽ ab insidio exercitus cum eo
fuit: sed prius augeſcens acſepem: assumens indies me-
liorem. Adinuabat q̃ non mediocriter gorthorũ par-
tes auaricia ⁊ iniuria militũ iustiniãni. Eratores em̃
pecuniarũ fisci nomine a iustiniãno in italicam missi
populos vexare mirabili acerbitate ceperunt ⁊ ad in-
debitarũ pecuniarũ solutionẽ compellere. Quia de
republice ciuitatibꝝ tantã desperationẽ intulerũt. vt go-
thos iterũ fieri dominos eorꝝ optarẽt. Multiqꝫ ad Ildouatum
volũtarie p̃fiscerent: elusqꝫ exercitũ auge-
rent: ita vt omnes trans padũ venetiãrũ vrbes in pote-
statem reciperet: ⁊ italorũ gorthorũ multitudinẽ exer-
citus eiꝝ cõpletus est. Quãobrem hauri multo post edu-
cere in acies: ac fortunã pugne temptare nõ dubitauit.
Præliũ hoc non pcul terminũ fuit aduersus vitalem: q̃
vnus erat ex iustiniãni ducibꝝ. Victoꝝqꝫ Ildouatus tã-
ta frage vitalis exercitũ concidit: vt dum ipse cum pau-
cis euaderet reliqꝫ omnes vel interficerẽtur a gorthis
vel capti ducerẽtur. Ita victoria magna et clara incre-
ditũ quantũ gorthorũ animi creuerũt: tantum fracte
sunt vires aduersarioꝝ: vt non solum trans padũ per
Balliam et Venetiã: verumetiã citra Adadum go-
thorũ partes confirmarentur. Momenqꝫ Ildouati
celebre fieret apud Iustiniãnum imperatorem aliãsqꝫ
nationes. Ildouatus nec multo post Arayam maxi-
mũ inter gorthos hominẽ per securũ est: suspitione
infecta quasi cum hostibus sentiret. Hic enim præter-
debatũ causa. Sed verior causa fuit q̃ Ildonato regi
suspecta erat Araie potentia: et et ideo eum interfici
iussit. Cuius moꝛtem permulti gorthorũ improbaue-
runt: palamqꝫ decessit sunt quasi rem sceleratam ⁊ im-
piã. Itaqꝫ et ipse Ildouatus ab villa vno ex custodi-

Uicron
gothor
vitalē
stinam
ducent

V

bus corporis sui in cōuiuio dum pranderet occidit. In ei?
No locum atbaricus rex creat. Qui nec ipe diu regnauit
sed ppter malam ineptāq gubernationē qnto post ele-
ctionē mēse a gotbis occidit. Ita duobus regib? intra
bienniū interfectis. *Laplin. v.*

Totilas itaq3 post atbari-
cum magno gothorū consensu est rex eorum fa-
ctus. Idic anteq3 rex factus eēt tenuissj domina-
batur q̄ est ciuitas venetiariū. Parer ei? Ildouati regis
frater german? fuerat. Itaq3 interfecto Ildouato: toti
las ipsa formidans ppter illi? cōsanguinitate: clam ra-
neimā misit: r cū Iustiniani ducibus pepigīt ad hostes
transire cū omnibus qui secum erant. Lūq3 tenuissj
rem conficiendā dies erat que nondū venisset: gothi pe-
nitētia ducti q Ildouati morte lerati fuissent qd3 atq3
laricum regē creassent: boiem nequa? tanti et gothorū
gentem defendere aduersus tantas hostiū vires vale-
ret: ad totum Ildouati ppinquū respicere atq3 regem
optare ceperunt. Et hic fuit totilas quē ob seiciū vr di-
cutur inflictarū cladiū dei flagelli quidā appellauerunt: si-
cut r attila aliū ab isto: q3 rex hūmāi ille r p cētum an-
nos ante. Iste totilas rex gothorū genere qdē goth?: s3
italie natus atq3 educatus. Iustinianus autē imperator
cognitis his que in italia contigerant. duci suoz impe-
ritiam r secordiam increpabat. q in tātis discordijs bo-
stium. tantisq3 resolutionibus. ipi opportunitatē rerum
agendarum nacti: nihil protinus effecissent. Quibus in
crepationibus permoti rauennē duces simul oēs conue-
nerunt. Ibi cuz de inferendo bello psularēnt. placuit aſi
oia ad vrbem veronaz exercitū ducere. Cuius nāq3 vrbis
capienē spes quedā illis secreto offerebat. Erant nō
bi duces. xj. quoz precipui habebant pstantianus r ale-
xander in italiam nuper a iustiniāno missis ad pecunias
colligendas. Profecti igitur cuz ingentibus copijs vbi
verone ppinquauerunt. spem dudū sibi datam experiri de-
creuerunt. Erat enī marcianus quidā vir domi nobilis
castellū habens nō pcul a verona. Itq3 partem impato-
ris ad p̄ferebat. custodē vnus portarū induxerat ad
exercitū impatoris introducendū. Re igitur archane cō-
posita. cū eo puenisset exercitus: p̄emittit archauades
armenus. cum manu delectoz militum qui portā ante
capio ac cetū extremū prestolef. Nihil pmissoz in hoc
loco defecit. Nā interpesta nocte cū ad portā venisset mī-
lites. p̄dior apiens intra vrbem eos recepit. Ibi portā
ingressi mentibus sup eam captis exercitū significarūt.
Sed gothi sentientes in vrbē esse hostes p diuersas por-
tas aufugerūt. Duces nō capti portā a suis audientes
stati qdē ingressi sunt. S3 anteq3 in vrbē veniret. de p-
da inter se disceptātes quiq3 militibus ad vrbē passibus
constiterunt. Inter hec dies eluxit. Arx est verone vrbis
supeminēs: in qua intra vrbē r extra lōge p̄spectus est.
Gothi igit qui in arcem refugerāt cernētes paucos in-
tra vrbē hostes. exercitū nō extra vrbē exsistere nec me-
nibus appropinquare subito ex arce impetu facto vrbē
peruicerūt: r portā que tenebat ad hostibus receperūt
atq3 clausērūt. Milites nō qui p noctē fugerāt ingres-
si. partim ad menia cōfugiētes desup repugnabāt. Cle-
nientes paulopost duces cū portā clausam inuenissent:
q̄q̄ interessent milites qui eos vocabāt ac ne deserere
precabant: tñ ē vestigio abierūt. Militū nō pars ē mu-
ro se dimittēs euasit e quoz mūro fuit archauades ar-
menius eo: n̄ prefectus: ceteri nō interfecti sunt. Per
hunc modū prauitate r auaricia duci: res apud vrbem
veronā perire. Iustiniani imperatoris duces post hec
qmi verona cepta flagitiose turpiterq3 euaserāt ex illis
locis abierūt: trāsmissoq3 pado amne placentiam pro-
fecti sunt. Totilas per id tempus papie degebat. Lo-

Uerona
capitur p
pditione.

Proci
prauitae
ducim.

pere straxit. Duces nō iustitiani inter hec vltra placē-
tia pgressi secus ripā padī castra faciebant. Totilas au-
tem quīs foret admodū impar tū cum his quas babe-
bat copias obulam illis exire: ac fortune pugnam expe-
riri cōstituit. Cum igit in pīnqūo essent castra: ac pu-
gnam decernere vtrīsq; placuisset: totilas per noctē eq̃
tum pcemissit: quos viginti fere stadiis vltra hostium ca-
stra flumen transire iussit: et cū pugnari ceptū esset: post
terga hostium cum q̃marino valerent tumultu adoziri
mandauit. Ipse nō cum tēpus fuit ad hostes exercitus
duxit. Idipm fecerunt et Iustitiani duces. Acies ergo
tūc simul cōgressē plūm acerrimū interfuit: omnisq; fer-
ri experientia in eo certamine versabatur. Longū feruēse
et inarime pelliū: et ab vtrīsq; feruētissime pugnaretur
neutrū adduc in partē victoria inclināte: equites totile
transmisso flumine terga iustitiani ducum inuasere: tū
multisq; maior inde exortus: cū multitudo ingens cre-
deret: exercitū iustitiani pmo turbant: mox in fugā
verit. Voluit em̃ ordinibus cū ante retroq; itaret ho-
stis cito dissipant: multisq; a gothīs persequētib; inter-
fecti sunt: multi etiā sese p deuiā quēq; spicantibus eua-
sere. Captiuorū multitudo ingens fuit: et qđ nūq; āre
cōtigerat: oīa militaria insignia impatoris exercit; in
pello capta sunt ab hostib; et ad totila relata. Insignis
hec victoria totile fuit: qui cū minori copia cōtra maio-
res pelliū misit: ac tamē hac victoria hūanissime vsus
fuit: nemini captiuorū molestiā inferens: multis etiam
gratūte dimissis: que quidē humanitas famā eius plu-
rimū augit. Totilas autē nō multū post victoriā habitā-
tiam aio maiora cōcipiēs: exercitū in etruriā misit. Ade-
fecit autē huic exercitui tres fortiorum pnestatissimos
beldam, rodociū, et vliarim. Erat autē in etruria vn; ex
duabus: qui plio pmo interfuerat: postq; id tps nūq;
cessauerat copias reparare oppida munire. Is cum exer-
citus totile supuenit: circūdati ab hostibus intra flo-
rentie mentiā obsidebat. Et crebrat autē iustini rei fru-
mentarie defectus. Nam importari ad obessos nō po-
terat: et int; qđ erat frumentū breui defecturū videba-
tur. Rauennā ad ceteros duces mittens iustitiani: quo
in periculo res esset ostēdit: rogauitq; vt sibi opem fer-
rent. Ob eum nūciū pmoniti Belas, Lycianus, et
Zobānes cū suis copijs in etruriā venerunt. Gothi nō
vbi intellexerūt illos appropinquare: soluta illico obsi-
dione retro castra mouerūt. Adfectaq; vnus diei iter
in loco q̃ mucialla dicat; constituerūt. At postq; exercitus
iustitiani florentiā puenit: placuit ducib; vt paucis flo-
rentie in p̃sidio dimissis ad hostē cōtenderēt. Et cum iō-
hānes prius ad eos puenisset: et aciem suorū aduersus
montes direxisset: hostes nō ad supiora loca fortissime
repugnarent: casu quidā ex militibus tobis latus ei; pī
la transfixus fuisse et mortuus: falsa fuit credulitas
iohāne interfectum fuisse. Fuga hinc fieri capta est: nec
modus vllus in fugā dissipatū sparsumq; in diuersum
abierūt. Itaq; duces ipsi a nullis hostibus pulsī fugam
arripere coacti sunt. Itēq; post hec puenērūt in vinum:
sed alius alibi put se ex fuga receperant oppida tenuē-
rūt. Gothi tū ad obsidione florentie nō sunt reuersi ma-
gnitudine veriti copiarū: q̃ etrurie p oppida p̃stiterant
disple et hyems supuenit. Aliqui dicūt totila florentiā
ingressum: et facta magna eede ibi boīm et rapina et incē-
dio qđ desolasse, vnt aliquo tpe qđ derelictā remānisse et
inhabitātā: q̃ tū erat tūc parui circūctus et modici terri-
torij. Itō tū istud est multū autēticū. sc̃p totila ita eā de-
solauerit vt dicit leonardus acrinus.

Bothorfi
victoria
exercitus
impatoris

S. j. Totilas autem vt primum
tempus educendi copias fuit: coacto exercitu in agrum
gallicum venit: vbi cesenam ⁊ petram oppidum quod
corrupto in vulgus nomine dicitur bertinorum obsedit:

ceret: q̃ eius regionis oppida multa: vel vi vel pacto
ne cepit. His p̃ ea loca confectis in eurrum cū exerci-
tu tranſiit: vbi cū duriora offiia reperit: ſtatuit tps̃ ne-
quaq̃ in his terere. Itaq; tyberim amnē quo eurrum fi-
nitur tranſgreſſo: p̃ vmbroſos & ſabinoſos & marſos in cam-
pantū p̃fectus eit. In his locis beneuolentē captū me-
nibus ſpoliavit. Volebat in vrbē munitiſſima boſtes cē-
ſi quādo cōiungeret ſedem belli habere. Neapolim dein-
de obſedit: multū conatus eſt: vt neapolitani poti⁹ ei⁹
amicitiā q̃ inimiciā mallet. Sed erat in preſidio
ei⁹ vrbis L. non iuſtinianū p̃fect⁹: nec pauciores mil-
le militibus habebat. Itaq; nihil decerni libere in p̃ſi-
ne poterat. Quod cū intelligeret totillas poſitis non lo-
ge caſtris vrbem obſedit: non tamē oppugnavit: ſed q̃e-
re agens incubebat. Interim parte exercitus miſſa cu-
mas: & alias quaſdam p̃ ea loca vrbes cepit: ex quib⁹ ma-
gnā pecuniarū quantitatē adeptus eſt. Mulieres etiā
quaſdam ex nobilitate romana capi in his locis cōſigrit.
quas oēs totillas cū ſumma venioſolēta p̃ſeruat⁹ libe-
ras eſſe iuſſit: ac parentib⁹ maritiſq; cum bonoſto comi-
tatu remiſit. Lūg p̃ has regiones neq; dux neq; exerci-
tus eſſet: q̃ conatib⁹ totille repugnaret: ſuū copiarū
partē p̃tinu mittere in apuliam: lucanā & calabriā cuꝝ
vniuerſis eorū oppidiſ in poteſtatē ſuā redegit. Et quo
factū eſt vt iuſtinianū ducib⁹ nulle ampli⁹ pecunie ſolve-
rent: q̃ q̃dē res magnā hoſtibus in cōmoditatē fecit:
Vilires eſſi iuſtinianū cū pecunie deeſſent nec ſtipen-
dia ei⁹ ſoluerent: nec parere ducib⁹: nec in expeditiōes
ire volebāt: ſed p̃ oppida incluſi res amicorū p̃dabant.
Rapini & mariciti⁹ oia ſedabant. Duces q̃ ob has dif-
ſicultates intra memia conſiſtētes: oppida tantūmodo
ab hoſtibus tutebant. Martiusq; inter ſe vrbes Boban-
nea romā. Velas ſpoletū. L. xpiānus peruſiā. Juſtin⁹
florentiam. L. conſtantinus rauenā gubernabant. Inter
hec totillas neapolim durius obſidebat: & paratā claſſē
neq; mari neq; terra importari quicq̃ patiebat. Et quo
palam erat niſi quī opem ſeraret: cū demū vrbē in man⁹
hoſtium eſſe p̃uenirā. Juſtinianus igit imp̃ator predi-
cta audiens: pro tātis italie cladibus p̃ imp̃erij dede-
core dolens. Marciū prefectum p̃torio ad corrigēdas
reparandaq; res in italiā miſit. Dedit autē ſibi claſſem
& exercitum ex thracis & armenis. Marcius ergo ex bi-
ſancio proſectus in epyrū venit: vbi cū res italie ex pro-
pinquo cogitaret: inter ſpem ac metu dubiū tarditate
& deſidia tps̃ amiſit. Et eſſi maxinus vir bonus: & ad
pacis negocia non apt⁹: belli nō imperitus oīno: et ob
hoc timidus & cunctator in cunctis ac plurimū ambigēs.
Maximo igitur de ſe parauit ſpem afferente. Juſtinia-
nus demetriū quēdam qui ſub belluſario duci in ita-
lia militauerat: cū alta claſſe in ſycillam miſit. Is cuꝝ in
ſycillam nauigaſſet: audita neapolim obſidione ſtatim
confeſſum auxiliū ferre. Cum nō apra via id eſſicere de-
ſperaret: qm̃ neq; claſſis nec exercitus eius ad reſiliē-
dum obſidentibus ſufficiēs erat: romā petijt quo mili-
tes inde aſſumptis nauib⁹ implerent. Sed milites qui
rome erant claſſem aſcendere noluerūt: victi eſſi dupli-
ci prelio a gothis in modico ſormidabant. Itaq; deſi-
cente ſpe: demetrius ex roma aduerſus boſtes proficiſci
compellit. Et cum neapolim appropinquare cepiſſet. p̃-
fectus totille repente cū velocibus nauibus ex imp̃orū
ſo claſſem demetrii cū fugam & ſos: gothi cum nauibus
inſequunt: & poſt magnā cedē demetrii armatā cepe-
runt. Demetrius dux claſſis cū paucis in lēvis poſſilien-
tes euaserunt. Maxinus cū maiori claſſi poſt hec iſy-
llam nauigauit. L. ſig ſyraculaſ applicuiſſet: eadeſ igna-
uita qua p̃us eſtādo tps̃ amiſit. Ubi autē p̃cepta & mune-
ra iuſtiniani ſuſceperūt: nec ob eas quidē nauigare aduer-
ſus boſtes ſuſtinuit: ſed claſſem demetrii & berodiano
& phoſle ducēdā tradidit: ipſe in ſycillā remaſit. Et erat

plane hyemis cum nauigare ceperunt. Eūq; neapolim ve-
nissent: orta subito tempestas classem arripuit: neq; re-
mis neq; arte vlla resisti potuit: quin ad ipsum litt' vbi
castra erant hostium adigeretur. Sicq; gothi naues ce-
perunt: & si qui resistebant interfecerunt: reliquos capti-
uos duxerunt. In quorum numero fuit demetrius ipse.
herodiantus aurē et phasas cum et ipsi capti essent casu
quodam seruati sunt. Tortilas demetriū in vinculis a
memia neapolitane vrbis mandauit. Vbi vocato Lono-
ne prefecto militibus & neapolitanis ciuibus: talia de-
metri' verba fecit: suasitq; ne amplius auxilia vlla ex-
citarent: binā classem cū pugnatoribus esse amissā. Ob-
fessi nō iam pridem fame macerati cum demetriū captū
& omne ipsem sublatam viderent: in sletum & lamentatio-
nem conuersi quid agerent nesciebant. Tortilas deinde
huiusmodi verba ad populū neapolitanum et milites
iustulanti habuit: licet italicorū oim soli inuiri & repugna-
tes cum hostib' nris puniri debeant: attamen officia po-
tius a nobis q̃ vltionē reddere volum' : ac etias hostib'
nris q̃ vobiscū in vrbe sunt acerbi nō erim'. Mā militan-
ti eq̃ iure nobiscū cū alijs militib' : vel abeundi cū omnib'
rebus suis q̃cūq; volēt facultatē dabim'. Nec et iurādo
sancire pati sum'. Laudauerūt neapolitani & milites to-
tile sermonē. Quo tū honestior deditio fieret. xxx. diē rū.
inducias postularūt: quibus videretur an aliqua auxilia
superuenirent. Ad hec tortilas ait. Mō. xxx. diebus tui: s;
ter. xxx. dierum spacium se dare rīdit. Quā libertatē ad-
mirati obfessi. claresq; deperbendentes nulla esse auxilij
spem. Intra paucos dies apertis portis tortilas & eius
exercitū intra menta acceperunt. Ingressus autē neapo-
lim nemine malo affecti. nulli molestus fuit. quāto im-
mota humanitate vsus est. vt neq; q̃ conuenire videre-
tur. Et multi em̃ ppter mediā deficientibus viris egro-
tarent. ne subita affluentia cibi immoderate sumpti pe-
riculū illis afferret. summa cura diligentiasq; pudit. vt
nō solū neapolitanis ciuibus. s; etiā militibus cibaria
bis in die ad certū pondus traderent. diligentissime ob-
seruato: ne inde pl' caperent. & singulis dieb' aliqd pl'
addere. Lonom autē & militib' suis abire volētib' na-
uigia prebuit. Mac igit humanitate in alienos tortilas
vtebat. In suos nō tantā discipline seueritatē seruabat
vt nullū factū impunitū esse petere. Raptoz & violato-
ri pena mors erat & publicatio bonorū. q̃ qdē bonā violē-
tiā passio tradebant. Itaq; castra & ingressus gothorū p
amicas ciuitates & gentes omni scelere carebant.

S.ij. Iustiniani imperatoris du-
cibꝫ per hoc ipſm tēpus diuerſa penitus erat conditio.
Nā & duces ipſi neqꝫ abſtinētes erāt: & milites in oēm
licentiā traducti a nullo ſe maleficiō temperabāt. Nec
quicqꝫ miſerius per illa tēpora: qꝫ italia populi qꝫ impe-
rator: parebant. Quā extra mentia quidē ab hoſtibꝫ intra
mentia & a militibꝫ diſperſent. Duces enīz munitiones
tenentes arcēs: nihil de ſubiectōz ſuūz curabant.
Iuſtinianus igit ob hoc flagitia coactus: cum indies
magis ac magis deſperatio frequeretur: iterato in bel-
liſarium mētē anīzqꝫ conuertit. Nam ceteri quidē
duces nedum perdita recuperare: ſed nec illa ipſa que
tenebant diutius tueri poſſe videbantur. Nō ſis igitur de
cauſis belliſſimus ad curas italię belliſſimus delectus
eſt. Cum hoc medio tēpore bellū aduerſus medos geſ-
ſiſſet: nedum plane finitū eſſet bellū. Et milites nouos
ſcribere opus eſſet: nam veterē exercitū circa cūſtatem
reſiquerat: traciāz tōzā circūueniēs belliſſimus: pecu-
niasqꝫ abſide largitus: voluntarioz ad quattuor milia
cōgregauit milia. Quibus claſſe inuoiſtis vnaquz vi-
tali preſecto yſirici qui nuper ex italia venerat nau-
gauit: traſectoz demum ſonio mari ſalonis applicuit.
In hoc ipſo itinere ydruntum Calabrie oppidum go-

Bellic
ri' acrus
in Italia
mittitur.

Life bellis
fari ad in
finianu.

2unoñ.

thorum obsidione liberauit. Deinde polani uanquam:
et tandem cū tota classe rauenā puenit in eius aduentu de-
teriora oīa opinione sua per italiā reperit. Hostes enī
vbiq; preualere: ac optima spe esse videbant. Amici nō
vbiq; per italiā fracti ac in desperationē adducti. ciuita-
tes quidē & populi ob iniuriā militū, milites autē ipsi q̃
multa sibi deberent ac impatore: & stipēdia nulla solue-
bantur: cōrumaces & aduersi: nec parere ducib; nec exi-
re in expeditionē volebāt. Erātq; ad exiguū numerum
reducti: aduersus q̃ bellifarij in desperationē auxit. Licet
esset optimus dux & sine cōtrouersia p̃cipuus habere-
tū cōtēndas admodū copias adduxisset tironū q̃tuor
milia, pecunias nō nullas q̃ militib; darentur. Itaq;
concionantē rauenā deniq; ad capefendū bellum nec
oppidani leto animo audierāt: neq; leticie nec spei bo-
ne significationes vllas reddiderūt. Deniq; bellifarij
ipsū q̃ in italiā venisset penitere cepit: maxime cū to-
tilas maiores copias haberet: & sibi parētes & tybur su-
scepiisset. Imminet autē tybur rome: nec plus ab ea di-
stat q̃ sedecim milibus passū. Tandē nō iobe vitalia-
ni ad iustinianū missō cōditionē italie per eū demōstra-
uit: & simul lras scriptis hunc effectū cōtinentēs. Dixisti
mē in italiā optime impator viroz & equoz & pecunia-
rum in opem qd̃ & anteq̃ a te discedē sed sepius ostēdi et
obrestatus sum. Sed iussu tuo nō parere neq;bas erat:
traces em̃ & ylliricos milites perpaucos & cosipfos ty-
rones bellorūq; inexptos: nec arma quidē tenere scien-
tes nobiscū ducere coacti sumus. Ceterani aut quos p
italiā reperimus: victi iā ante quibsdā p̃cipijs: gotbos
victores ita formidati: vt vi reoz aspectum ferre nō pos-
sint. Stipēdijsq; dū fraudati: nec equos nec arma nup
amissa reparare potuerūt. Nec in expeditionē sine bis
tre cōsentitūt: nec alcubi tūc sunt copie: vt cū hostiū
copijs cōgredi sine manifesta pernicie valeāt. Nā maxi-
ma eoz pars qui in italiā tuo noīe militabāt ob ea que
memorauim; in cōmoda spōte sua ad hostes trāserūt.
Pecuniarij aut redditus nullos ab italiā spes nobis p-
uētuos esse cū sit ab hostibus magna ex parte occupa-
ta: & ea que restat pars adeo attenuata bello consti-
eta: vt tributa nullo modo soluere queat. Si igit satis
fuit bellifarij in italiā missis optime a te prouisum est
sum enī in italiā. Qd̃ si hostes supare vis alia sunt a te
puidenda. Nā dux belli sine bis q̃ opportuna sunt pro-
ficere nil valet. Copias igit potissimū meozū militū
huc mitas oportet. Deinde humoz ac ceteroz barba-
roz multitudinē ingentē. Illud in super a te necessariū
puidendū est vt pecunie affint. nā sine bis in bello nihil
opportune fieri potest: nec tūc a bellifario scripta sunt.
Iohānes igit cū his mādatis ad iustinianū pfectus: et
quodā tēpore cōmoratus nil nisi tarde atq; anxie profi-
ciebat. Tortilis inter bec firmū & asculum quādo nemo
obsessis auxiliū ferebat pactiōe recepit. Deinde ex picē
tibus in ymbros assisum: et spolerum obsidens infra
paucos dies accepit. Deinde perusiam exercitū tortilis
duxit. Precerat autē perussie Cyprianus iustinianū dū
quem cum tortilis per vliani armerum suū pecunia
corruptum interfici fecisset: milites tamē post mortem
cypriani vlianiū persecuti vibem egregie defendebant.
Itaq; diutius tortilis cōmorari nolens soluta Perussij
obsidione romam retēre contendit.

§. iij. Interea cū rex totīa san-
ctū virū dei benedictū ipm pphetie habere audiuisset:
ad eius monasteriū pergēs paulolōgius subintrat. Eiqs
se venturū nūciatū. Qui prius mandatū de monas-
terio cū fuisset vt veniret ipse sicut per fide mētis sue fuit
an vir dei ipm pphetie haberet expolare conatus est.
Quidā em̄ sparat⁹ ei⁹ Rigo diceb⁹. Qui ⁊ calciāmēta
pbeuit ⁊ indni cū regalib⁹ vestib⁹ fecit. Quē in persona

fua ad monasterium ire precepit in cuius obsequio tres
qui sibi pre ceteris adherere consueverant comites misit
vt ante ferui dei oculos regē totā simulantes ei late-
ri obambulant. Sic ergo rigo veltibus et obsequijs vt
rex decoratus cum vir dei cunius veniente p̄p̄erisset
clamant dicens. Fili depone hoc qđ portas non est em
tū. Qui rigo primus in terrā cecidit expauescens. Vēlēs
qđ cū eo venerat in terrā p̄ferri sunt. et surgētes ad vi-
rū dei appropinquare minime p̄sumpserūt sed ad suū
regē reuerſi nuntiaverunt in q̄ta velocitate deprecēſi
sunt. Tunc p̄ se totilas ad eū accessit vt scribit gregō. in
ij. dialogorū hec narrans. Et cū lōge sedente cerneret non
ausus accedere sese i terrā dedit. Cui cū vir dei bis terq̄
ei diceret. Surge. et ipse ante eū erigi non auderet bene-
dictus iesu xpi famulus dignatus est p̄ se p̄stratū reges
de terra levare Qui cum de suis actibus increpavit atq̄
in paucis sermonibus cuncta que ei erant cucitura p̄e-
nuntiavit dicens. Multa mala facis. Multa fecisti. Iāq̄
ab iniquitate compescere. Equidem romāz ingressurus
es. mare transiture. nonē annis regnabis. decimo mo-
rieris. Quibus rex territus auditū oīone perita fecellit.
et ex illo iāz tpe minus crudelis fuit. p̄p̄ostq̄ ait totila
a sancto viro discessit. romā cū puenisset opportū? loca
circūfedit. nō tñ agricolis molestus. Illa toto hoc bello
totila rubicos et agricolas offendi a suis militibus non
permisit. Bellisarius autem rome pro p̄sidio cōstituit
bellam. et conon et atrasram genere periam. et barbario-
nem dracem. Qui cum militibus romani contra gorthos
egressi. et primū in fugā n̄ſos. tandē circūfuenti a gortho-
rum multitudine. maiorēq̄ parte militū amissa vix in vi-
bem refugerūt. Et eo tpe etiam fames secuta est. et neq̄
mari neq̄ terra qm̄ clavis dudū in obsidiōe parata erat
poterat importari. Fecit etiam super tyberim pontem
cum turri lignea ex vtraq̄ ripa fluminis sicq̄ transitus
custodiebatur. Eligilius inter hec pontifex roman⁹ tūc
in sicilia degens cū fame premi populū romanū co-
gnoisset. magnam quantitatem frumētī navibus im-
positam romam mittebat. Vobis autē id scientes cum iā ap-
propinquarēt naues in portū p̄ueniunt. et post turres
edificatas latentes insidias instruunt. Denum a gorthis
insidiantibus capiunt oēs. cū summa desperatione po-
puli romanī qui ab expectatione huius frumentī totus
pendebat. Pelagius quidam diaconus p̄ idēz tps rome
erat. qui in hac difficultate fame p̄ multa ac maxima pie-
tatis opera in plebem romanam dederat pecunias ero-
gando ac succurrendo indigentie singulorū. ob quā libe-
ralitatem nomen eius magnum p̄lus etiam clarū factū
est. Ad hunc igitur romanī conveniunt. postulantes ab eo
suppliciter vt p̄ salutē populi romanī legatus ad totilas
proficiat. paucosq̄ dierum inducias petiturus: quibus
diebus nisi auxilii superueniat deditionem vrbis p̄mit-
tat. Pelag⁹ autē qm̄ id necesse erat populo parer. In ca-
stra ad totilam cū his mandatis accedit. Totila hoc ip̄z
fore p̄citra suspicatus. Ex transfugis em̄ difficultatē
obsessorū extremā cognouerat. venientē ad se pelagium
bonorifice suscepit. Et anteq̄ pelagius mandata expo-
neret p̄ueniens ip̄e lōga et acerba oīone p̄ romanos in-
uectus est. videlz bñficiā theodozici in romanos expro-
bās ac p̄fidia romanorū in gorthos redarguēs. ad extre-
mū pelusit nullā eē colloqui vel pactiōnis viā. nisi euer-
sis mētib⁹ sese ac sua in arbitriū et p̄tatem gorthorū per-
mittat. eas passurū leges quas victor tradidisset. Illū ac
acerbitatē contumellias oīone pelag⁹ audiens non vlti-
tra cū eo insistēdi ratus. Qm̄ inq̄ tu totilas vocē legatū
audire non sustinueris s̄ anticipās sepecidisti oēm viam
colloqui. ad deū. ofugim⁹. q̄ solet supbas ac supra modū
elatas mentes hoīz iudicio suo depāmere. Illū ec factus
et vestigiū in vrbē reuerſi. Romani autē pelagium re inſe-
cta redisse cernētēs. qđ agerēt aut q̄ se verterēt ignora-

Mirabilis
 virtus
 sancti be-
 nedicti,

Benigni
tas totile
regis go
thorum.

hac. **¶** Inc em fames intollerabilis eas premebat: illinc
totius gothorū crudelitas ante oculos versabatur po-
tius inedia mori: q̃ in seiffimis gothorū manus deue-
nire stantebant. **¶** Otias dum sic romam obsideret alii
exercitum misit vt placentiam caperent. Ea sola ex illi-
regionis ciuitatibus iustiniā permanebat in partib⁹.
Bellisarius aut cum de periculo vrbis rome plurimum
solicitus esset. ⁊ de rauenna opem ferre nō valeret alia
via opem ferre constituit. Itaq; iustino cū manu militū
rauenne relicto ipse per dalmaciam durachium profect⁹
est: ibi venturas ab imperatore copias expectabat. Iu-
stinianus impator inter dec iohem cū exercitu ad belli-
sariū misit. nō tñ cū magnis copijs: s; maiores parabat
vere. primo transmittere. Lut⁹ rei grā faretē cubula-
riū ad berulos miserat. ⁊ ad certas barbaras nationes
circa bistrum incolētes. Cū ergo durachium copie pue-
nissent. bellisarius ⁊ iohānes de bello gerendo cōsulan-
tes in hanc sniam uenerūt. vt populi romani necessita-
tib⁹ subuenirēt. vñ bellisarius cū classe ⁊ durachio pfe-
ctus ydrūtū puenit. Gothi aut ydruntū obsides dimi-
serūt obsidione. fugientes ante bellisariū ⁊ brundisium
se tutantes. Audies totitas bellisarij aduentū: obulā se
ei p̃ficisci parabat. sed bellisarius iter mari accipies ad
portum romani puenit. Lut⁹ aduentū romani cū audis-
sent: meliori spe omnes difficultates tolerabant.

§.iiij. Iohannes aut post discet

sum bellisarij exdurachio traiecit freto gorbos nil tale suspicantes inuasit. multaq; cede in fugam conuersos persequutus brundisium cepit. Bellisarij sibi calabre populus et ad beniuolentiam iustitiani traductus: et bñ dussio ad urbem cammissum peruenit. Idq; oppidum in potestatem suam redegit. Non longe a cammissio vicus est carne: in quo illud memorabile pelius inter hanibalem et romanos fuisse perbibet. Deinde obmissa ad bellisarium profectio. Iohannes in bitos et lucanos cum exercitu iter peruenit. et Ricomundū gorbos prefectū pri mo impetu pfigauit. cesas magna parte copiarū reliquos vna cum duce in deditioem accepit. Ex hoc iam lucani et britij omnes a gorbis deficientes imperatoris secuti sunt partes. Interea bellisarius assidue expectans incredibili dolore offidebatur. dānabatq; iohannis ignauam cogitationemq; eius romā petendū abiecerat. Timens igit bellisarius ne romani obfessi destitutos se putent ac ob desperationem finistrū aliqd moliantur. statuit p tyberim auxilium ferre. Nā p terrā non tantas copias habebat vt egredi aduersus hostes valeat. Flumen et ingenium spem sibi afferebant p aquam ad urbem euadendi. Idac igit cogitatione inursus. ducentas naues parauit quas cursarias vocat. hec sunt naues mentia vnde cāq; lignea habētes opportunis locis pfoatas ad sagittas et cetera tela in hostes emittenda. Structa ergo paratas classe militū ipse vnam illarum cursariarū nauū ingressus pnceps ducebat ceterę seqbant. Ibat vna i simul p pedestris exercitū iuxta ripam illā q; positū erat. Disserat q; bellisarij romas ad bellam vt eruptione p id tps facta hostes q; maxime expauesceret. Sz bellas neq; hoc neq; qcq; aliud opportunus illa obfideio pegit. Cūq; ppe pōtem quā fecerat totis sup tyberim. longe tū ab vbe vt supra dictum est puenisset classis. cū bellisario ibi pugna durissima orta est. conatib; gorbis pōte defendere: et militib; bellisarij pōte puenire. Cū aut rates in qb; turris erat bellisarij ad turrim pōtis in q; erat gorbū bellāres appropinqre fecisset. pice et sulphure succensis fecit bellisarij in turrim pōtis de supiorū loco inmittere. vñ cremata est cū gorbis ducenti q; in ea erāt. Sicq; gorbis terga vertētib; pōte ceperūt. quē pfectum incederunt. et cū tota classe romā pfecturi cum frumentis et alijs necessarijs. Sz occulto dei

iudicio disponente ob demerita eorū impedimentū non
ab hostibus: sed a suis coortū mirabili casu oīa puerit.
Hostiam namq; vrbem tenebāt gortū q̄ est in sinistra ty-
beris ripa iuxta mare: portus aut̄ in dextra. Iux̄ igitur
bellisarius cū classe pfici fecer̄ vxorē ⁊ res suas ī vrbe
portuens reliquit: pfecitq; oppido ysaac virū strenuū et
fidelē: cū satis grandi militū p̄sidio subēs et obrestās
ne quocūq; casu ex oppido discederet: sed ibi consistē
oppidū tueret. Eūq; turres hostiū bellisarij ī cēdissit
vt dictū est. volāt cōtinuo nūciā ab portuensē vrbe ⁊ vi-
cro: itā magnā etiā gradūis extollit. Quib⁹ nūcijs ysaa-
ces leticia epulās ⁊ sese animo extollēs quasi vefanus
quodā p̄ceptorū bellisarij oblitus milites arma cape-
subet ardoreq; ⁊ impetu delatus ad inuadēdū stationē
hostiū qui erat in alia ripa non p̄cul ab hostia cucurrit:
inuadit subito gortib⁹: ac p̄mo impetu pellit. Sed hos-
tes paulopost se colligētēs sese cōbortātes aduersus
ysaac redierūt: cesaq; magna parte militū q̄ cū eo erāt
ipm̄ discussa ei⁹ vefania cepērūt. His itaq; gestis qdā
celeriter bellisario retulerūt ysacē caprū. Quo nuncio
percutissus bellisarius nil vlt̄a p̄cūctatus est: nec vbi
nec quādo: sed ita accepit quasi hostes portū cepissent:
vxorēq; ac oīa haberēt in manibus. Itaq; tanto dolore
statim affectus est: vt loqui nō valeret. Retroq; cōuer-
sus classē ac milites cū sum rediit certissimō p̄posi-
to vt oppidū recuperādū rebus adhuc recētib⁹: nec ab
hostibus stabilitis vel in p̄lio moriēdū. Iper hunc mo-
dū bellisario itā parata victoria deserta ē ab eo. Eū autē
ad portū puenisset saluū eē oppidū ac erroze se deceptū
fuisse cognouit: tantūq; dolorē ex hoc suscepit: vt egrit-
tudine correptus faceret: secutaq; subinde febris lōgo
ac periculoso morbo eū detinuit. Ysaaces autē tantorū
malorū causa insu torse in vinculis occidit ob vindictā
rodorici p̄fecti p̄sidiū qui ex vulnere in p̄lio susce-
pro decesserat. Et oīno tortias humanitatē illam quam
ab initio regni ostēderat: in superbā crudelitātē con-
uertit: siue successū prosperitatis: siue q̄ victa ab initio
virtus dī simulārī non potuit. De populo aut̄ romano
sic acerbē loquebat: vt vel hic terror cau sa fuerit p̄tina-
cius famā tolerādū: quē tāta fuit vt equoz asinoz ⁊ mu-
loz carnes pro delictijs per id tēpus rome eēt. Lances
rimures ⁊ huiusmodi quidā edebāt. Verbas oīs gene-
ris etiā quas pecudes nō cōtingūt radici⁹ herbā et
corticibus arborū vescēbant: sed cū audirēt romani quē
bellisario acciderāt ⁊ de auxilio desperarent in lachry-
mas cōuersi. alij sponte suam vitam finiebāt. alij latitā-
tes per noctē stationē hostiū fallere nitēbātur: multos
inter parietes p̄prios inedia necauit.

§.v. De captiōe vrbis a totila.

In his ergo calamitatibus cum esset roma: quartuor hy-
sauri de penda vrbe consiliū interūt. Ibi custodia age-
bant ad celimontanā portā quam vulgo asinarīā vocāt
et fūne per noctē a menib⁹ demissā per eum descendūt.
totīlamq; adēntes p̄dere sibi vr̄bem pollicent⁹. Quī ad
hoc hortatus est eos multa ip̄is pollicīt⁹. Dissis ergo
a totlā militib⁹ hyfauris recepti sunt menib⁹: mor īde
ad portā descendētes securibus freti portas aperuerūt.
Totilas per hunc modū vr̄bē ingressus exercitū ad por-
tam cōtinuū diēz expectās. Et lamoz subito ab ea parte
exortus hostes intra menia esse significauit. Abibāt fu-
gientium agmina per alias portas oppositis ingressū
eorū. Multi etiā ex nobilitate et plebe ad ecclesias cōfu-
gerūt. Verbi igit factō die per totā vr̄bem discurrunt et
quosq; inueniūt cūiū sinevulo delecto interfecerūt.
Totilas vō ipse a laterano se mouēs ad ecclesiam beati
petri quasi vortū exoluturus: iter faciebāt p vr̄bē stipatā
cateruis domini ferocissimorum nudis gladijs ac san-
guine plenis quosq; obuios sine vlla distinctione oc-

cidebāt. *L*ū autē ad beati petri limina puenisset pelagi⁹ diacon⁹ pſentia ei⁹ formidās. solēni religionis habitu indutus euāgelia xpī tenēs in manib⁹. ac genua submit tens. *H*arce inq̄t rex supplicibus tuis. *T*orilas autem superbo nimis aspectu quasi dedignatus. *H*ūc inquit pelagi mihi supplicatur? venis. *A*d h pelagi⁹. *H*ūc inq̄t qñ de⁹ te mihi cē dñm voluit. miserere igit dñe seruorū tuorū. *E*t h⁹ torilas iā qñ leuita fra pcepit vt nemo post bec ferret⁹. et finis eēt licētie gladior⁹ et cedib⁹. *P*recepit etiā vt nulla ingenua femina seu n̄go seu nupra seu vidua forer violaret. *I*dg seuerē custodisuit. *B*ona dītaxat romanor⁹ ciuim in p̄dā libere accessit. coꝝpa libere esse voluit. *I*olens aut totilas gothor⁹ mētes victori elatas depm̄ere. in p̄tione postridie vocatos in hūc modū allocut⁹ est eos. *A*n q̄p⁹ vestrū cōmilitones tantas mutatiōes intūs quāte p⁹hos annos cōtingerūt nō formidet rerū humanarū fragilitatē. *E*t vñ mutatiōes iste pueniāt nō facile dep̄hedat. *O*mitto romā quōdā domatice orbis terrarū in vestras manus nūc deuenisse. nec em̄ antiquiora sunt. *R*uināq⁹ hui⁹ vrbis non nunc primū incept⁹. *E*go vestra cōmemorare malo. *Q*uid potentius apud hoc bellū fuit q̄ gothor⁹ gens pitaliā. dūcētā milia bellator⁹ ponebat in cāpo. armis. equis. opib⁹. auro. et argēto structa. italiā vniuersam cū scella coꝝsca. sardinia. dalmacia possidebat. *H*anc tantā potentia q̄ vñq⁹ putasset septe milib⁹ grecoꝝ. nec em̄ plures in italiā. ab initio intrauerūt. fuisse subuersam. *Q*uō aut tenerēb⁹ om̄ia grecis ac plane dñstantibus quis q̄ nē putasset vos admodū paucos et inopes aduersus. xx. milia grecoꝝum italiā recuperasse. *L*ū ab initio vix quattuor milia cātu cōficeretis. ac p̄ter papia veronā et teruisiū nihil per italiā teneretis. romā nūc tandē caput rerū cepisse. quā *U*trigis ducentorū milium exercitu et annua obſidione subigere neq̄uit. *Q*uāq̄ma sunt bec cōmilitones ac di gna admiratione nō parua. *A*t q̄ cōmutatiōnū istarū cause si attēdere velim⁹ manifestissime sunt. *Q*uādū em̄ gothi inter se iusticia et eq̄tate colere voluerūt. res eorū ac potētia floruit. *L*ū nō plus habēdi cupiditas trā suer ac potētia floruit. *L*ū nō plus habēdi cupiditas trā suer sos egit. tñc seditiones domesticę cedet⁹ intestine et p ditiones clādestine inter se ruina pepererūt. *H*ec igit cōsiderātes in hac victoria vestra minime sup̄bire debetis. sed deum vereri ac fortune mutabilitatē expauescere. *I*lludq⁹ intelligere imperia et potētiās cōs pfacile amitti. nisi p iusticia et prudētia et industriā cōseruent. *Q*uorūma igit ad bec vobis cōmilitones laboris partē restare scitote. *M*ā et tueri q̄stia difficult⁹ est q̄ acq̄rere. *G*othi aut in his dictis regis sui sapiētia laudauerunt. *T*orilas aut post bec romanis sui se vocatis eorū igratitudinē erroꝝelq⁹ redarguit. *Q*uō cū pus fuissent in ma nib⁹ odecari. opa theodorici et gothor⁹ liberati ab illius tyrāide tāta inſcepissent beneficia quāta vix sciuissent optare. p̄pter q̄ diuinites atq⁹ beati mltos ānos p̄fasser. *D*emū nō nulla iniuria nullaq⁹ cōtumelia accepta p̄tra fidē et iusturandū fecissent. ad grecos suscipiendū cōuer tissent. boies leuissimos et sine vlla v̄tute. qui statū obfessi a virgine nūq̄ p̄dere in acie ausi fuerint. sed intra mentia inclusi ac fame macerati om̄ie dedecus tolerauerint. *Q*ui postq̄ nō armis sed p̄ditionib⁹ et fallacijs facti sunt dñi ciuitatū. publicanis et actorib⁹ delatoꝝibusq⁹ om̄ia refarsērūt. *Q*ui ciuitates populosoꝝ italie mirabili acerbitate ad solutiōē eorū tributoꝝū compulerunt. que iam eis multis ānis a theodorico ceterisq⁹ regibus fuerant condonata atq⁹ remissa. vt impatoꝝes sue inexplēbili auaricia impleantur. *D*icite inquit romani. si quid vñq⁹ mali a Gothib⁹ passi estis et eorū regibus. *D*icite rursum si quid boni vñq⁹ a greculis istis accepistis. *Q*uid vobis amicis plura mala q̄ hostibus intulerunt. *G*enus vitiōsum et maleficū. et in nulla re magis efficax q̄ in mentiēdo. *A*t qui Gothi

in italia nati ⁊ vna vobiscū educati sunt. vobis autē mā-
gī peregrini ⁊ ignoti placuerūt. q̄ vestrates ⁊ notī vīq;
adeo quos amare debebatis odistis. noua optantes quē
admodū equi acie affluentia nimia calcitrosissimū. Vos
igitur p̄tra rectā fidē. p̄tra vestram vtilitatē hec patra-
tē penas merito lūistis batenus ⁊ lueris. Hīs dictis ro-
manos sine vlla spe bona dimisit. Rusticane nobilis mu-
lieris p̄ hos dies causa acta est. Accusabant illā gothi q̄
statuas theodorici regis confringi dereliquit fecisset ob-
vindictam boetij viri sui ac simachi patris quos theodo-
ricus necari fecerat. Quod obijcebat mulieri de sta-
tuīs delectis verum putabatur. Sed excusabat eā iustu-
dolor q̄ magnos illos viros iniuste necatos fuisse cōsta-
bat. Quia rōne totillas mulierē absoluit ⁊ ab impetu go-
thorū tutam seruauit. Deinde totillas pelagium diaconū
⁊ theodorū romanū ad iustinianū imperatorem decre-
uit. Quibus suorū mandatorū hec summa fuit. Si impa-
tor ipm ⁊ gothos in amicitias habere velis te vrbem ro-
manam seruaturum p̄in cunctis expeditiōibus perma-
gna ac fidelia auxilia prestiturum. Si autē bellum cū go-
this habere malis Romam ad solum esse disrupturū. qm̄
neq; tueri illam in bello occupatus possit. nec hostibus
eam relinquere. Scripsit etiam ad iustinianū in hunc
modum. Que facta sunt ex vrbe romana te oīa cognouis-
se scio. Quoz nō grā legatos ad te mittimus hec sunt.
Dacis bona optamus ⁊ suscipere ⁊ exhibere: vt nuper
ab imperatore romano anastasio cuꝝ rege theodorico fuit
quoz concordia ⁊ pax illoꝝ temporū tranquillitatem ⁊ p̄
maxima cōmoda vtriusq; peperit. Si tu igitur eius mentis
es parente merito te vocabo. neq; ⁊ gothos in cunctis
expeditiōibus auxiliarios habebis. Sin autē alterius
mentis es a legatis intelliges q̄ sequent. Missis igitur
legatis istis vīq; ad eorū reditū totillas rome cōstitebat.
Bellisari⁹ autē interea apud portū febrī ⁊ dolore animi
confectus tacebat. Jōbes inter hec multa in lucanis ⁊
batijs iunonare perrexit quare ⁊ totillas mittere in ju-
canos ⁊ bellū resumere coactus est. Totillas nō multo-
post certior sit de iustinianū responso qd̄ nil aliud fuit
nisi bellisarium esse in italia in cuius potestate atq; ar-
bitrio res italicē cōmississet. Ad postq̄ totillas intellexit
negari sibi qd̄ postularat ⁊ iōbis factū indignatus. q̄ se
quiescente ⁊ nuncios p̄cordia missos expectante bello
laccississet. de euertenda vrbe roma p̄siliū sumpsit. Itaq;
insurgens mirabili crudelitate mentis rome plurib⁹ lo-
cis ad solū direxit. Fuit autē quasi tertia pars illa q̄ euersa
est toti⁹ ambir⁹ muroꝝ. Capitolius deinde incedit arcē
foꝝ. ⁊ suburam ⁊ viame ⁊ viā sacra oīa cōflagrauit. Su-
mabat quirinialis mons auentinus sāmās incedij euo-
mebat. Fragor euentū domoꝝ vīq; audiebatur. Inter
incendia multitudo vrbana cū cōiugib⁹ ⁊ liberis sedib⁹
patris educēbat. ⁊ deplozādū quidē miseras suas liber-
tatē bñs. Et ppliū quidē ac turbā p̄ oppida cāpanie disp-
sit. Senatores nō ac patricios loco obfidium secum reti-
nuit. Roma post hec toto exercitu egressus eam desola-
tam penitus ⁊ vacuam dereliquit. vt neq; vir quisq; nec
femina remaneret. Exinde p̄te exercitus p̄tra portū col-
locauit. ne bellisarij milites quicq; moliri p̄ ei⁹ absentia
valerēt. ⁊ ip̄e cū reliquis copijs p̄tra iobem in calabriaz
p̄fectus est. Jōbānes autē hoc sentiens fugiens ydrūto
se suscepit. Vbi autē totillas ad eas p̄tes applicuit. paruo
momento oēs ⁊ lucanos ⁊ batijs p̄ter ydrūtinōs recu-
perauit. Spoleti⁹ etiā t̄sē suscepit mēijs euersis. tñ cu
stodiebat arx sola. Eodē fere tpe tarentū repositū est: cū
p̄rius desertum fuisset. Reposuerūt autē eā calabꝝ ⁊ alij
pplī domo pulsi. nō quidē p̄mā ei⁹ magnitudinē: sed p̄
tem eius. Exinde redactis in suā p̄tatem lucanis ⁊ ba-
tijs. totillas cū suis raucennam ire contendit.

§. vj. Bellisarius inter bec

1 *Lā mulic*
2 *ris rusti*
3 *cane.*

Dictum
tur legari
ad iulianum
anum im
peratorē.

*Duri ro
me in par
te, diruti.*

Bellic
ri' rend
tit p
nopolit

Dynastis
scutellaria
nile.

Stantes nō in his locis vrpote victores ⁊ vagātes: ꝛ
procul ab oculis sui ducis comorantes: nec ordinē nec
disciplinam seruabāt: nec exploratores mittebāt. Que
postq̃ totilas cognouit cū tribus milibus eq̃tū pfect⁹:
eos nūllū suspicātes inuasit. Idine cedēs ⁊ p̃siliatio in
gens fieri cepta. p̃basas cū turma suoz equitū mirabi
lia opera virtutū edēs: ac extremū cū suis equitib⁹ occu
buit. Gerbanon alius. Bellisari⁹ p̃fectus tū cū duob⁹
comitib⁹: aufugit: ceteri capti vel interfecti fuerūt. Que
clades per nūcios fugā arripiētes bellisario significā
ta est. Bellisarius igit̃ amisso equitatu cū suspicaretur
hostes aduersus se esse vēturos: naues ꝛp̃ere cōsedē
ac magno cū dolore sese vētis permittens eadē illa die
messana in siciliā delatus est. Totilas nō cū ea p̃fectiss⁹
ac vires hostiū turbati sentiret ruficianū oppidum obsi
dere cōstitit. Obsessa aut̃ ibi cū necessaria deficerent:
ad totilā mittit veniā postulātes. Quibus oib⁹ impu
nitatē concessit: ⁊ si secū militare velint oīa sua retentu
ris. Per hunc modū oppidū recepit: oppidanorū bona
milinibus suis cōcessit: corpora libera esse iussit. Lonon
p̃fectus qui rome a bellisario cōstitut⁹ fuerat: ab ira
tis militibus interfectus fuit: indignantib⁹ maxime q̃
ille mercatura frumētaria clādesine inira precū anno
ne quoridie augeret. Idemq̃ milites a iustiniāno ꝛ le
gatos postularunt huius delicti abolitionē: asserentes
nisi illi cōcedat impator: ac stipēdia eis debita ꝛsoluat:
se romā totile esse tradituros. Quo metu oīa sunt illis
cessa. Antonia bellisari⁹ vxor per hoc tēpus bisantiū
p̃fecta est: quo theodorā iustiniāni vxorē rogaret ꝛ bel
lisari⁹ ex italia reuocatione. Itaq̃ ꝛpter hos bellisari⁹
ex italia in greciā a iustiniāno reuocāt̃ antonia ei⁹ vxorē
ꝛ peuranteꝛ: quidē facili⁹ ꝛsertim cum belli pariter
timor ingēs adesset quinquēno fere postq̃ ex greciā in
italiā p̃fectus esset: nō eadē fortuna in hac vltima expe
ditione qua fractus fuerat in prima ꝛcessit. Rome nō
abiens tria milia militū delectorū in ꝛesidio derelictū
sub ductū ꝛ gubernatione dyogenis legati viri pruden
tis ⁊ belloy gnari. Demū ꝛerulia in gorbis abscite bel
lisario longo tēpore obsessa. demū deficiēte victu septi
mo anno obsidionis vi et armis capta. anno dñi. cccc.
vel circa. Capta ergo ciuitate qui ꝛerat exeatū ad to
tilam misit inquires quid ei agendū de ep̃oz de populo
illo esset. Cui ille remādauit dicens. Ep̃iscopoz ꝛus a ver
tice vsq̃ ad calcaneū tolle corrigiam: ⁊ tunc caput eius
amputa. omnē nō populū qui illic inuēt⁹ est gladio occi
de. Tunc p̃fectus herculanū venerabilem ep̃iscopum
p̃sine ciuitatis qui ex cōuersione monasterij ad fac
dotalis ordinis gram deductus fuerat: et fact⁹ ep̃s sup
vrbis murū deductū capite trucidat: eiusq̃ cutē iā mor
tū a vertice vsq̃ ad calcaneū incidit: vt ex ei⁹ corpore
corrigia sublata videret: moxq̃ corpus eius extra mu
rum ꝛiecit. Tūc quidā humanitatis cā cōpulsū abscisus
caput cernici apponētes cū vno paruulo infante: q̃ illic
extinct⁹ inuent⁹ est iuxta murū corp⁹ ei⁹ sancti sepulcu
re tradiderūt. Cūq̃ post eadē cedē die .xl. rex totila iussit
esse eius vrbis illius qui quolibet dispersi essent ad eā
sine aliqua trepidatione remearet: bī qui fame fuerant
reuersi sunt. Sed q̃ sancte vite ep̃s fuisse recolentes
vbi corpus eius esset sepulcū quesiuerūt: vt hoc iuxta ho
norē debitū in ecclia sancti petri humaret. Cūq̃ aptum
fuisse sepulcrū inuenerūt effossa terra corpus pueri iā
die .xl. mortuū tūbe corruptū ⁊ vermibus pleni⁹ corpus
nō ep̃i incorruptū ac si eadē hora fuisset sepulcū. Et q̃
adhuc est mirabile ꝛvenerandū: quia ita caput erat vni
tus corpori: ac si neq̃q̃ fuisset abscisum. sic videlz vt
nulla vestigia sectionis apparerēt. Cūq̃ hoc idē in ter
ga verteret: exquirētes si quod signū in cisionis inueni
ri potuisset: nil tale reperit̃ est. Hec Grego. narrat: q̃
de sancto herculano lib. iij. dialogorum.

V

Fo.

bis reb^{us}: dñs vndiq; copijs romā veniens obsedit. Pa-
ciebat sibi animū bellifari recessus ab italia. Cū autē in
longū praberet obsidionē oratores romani ad iustitia-
nū pfecti sunt: exorantes vt belli farii ad italiā remitte-
ret ad dissoluendā obsidione. Ceterū differēdo ⁊ perasti-
nādō nihil efficiebat. Hostij autē expugnata portuens vi-
be: ne qd ad obfessos ꝑ tyberim importari posset. oppi-
da q̄ finitima fere oīa in suā redegerūt paratē. Sed ro-
mani oī diligētia intra vbē ⁊ loca vacua frumentū feri
fecerūt: vt deficiat frumētoveteri nouū intra pomeria
natū supuentet. Et ꝑ hūc modū lōgo tēpi obsidione pri-
lerūt. Deniq; fuissent vbē: nisi ad extremū pdictio pa-
cor eos puertisset. Ad portā em̄ q̄ via hostienā ad sanctū
spaulū itur: statio erat militū ysauroz. Ibi ad torilā ac-
cesserunt tradere ei portā illā pollicent. T otillas duab;
transculis in tyberim dimissis tybianes ī eis imposit:
vt ꝑ aduersum fluuiū naufragos repete turbarum clan-
gorē q̄ terribile emittāt. Ipse nō silētiū cū exercitu ꝑ-
fectus ad portā prefatā cōsedir. Tunc romani terribilī
sonitu perterriti hostes ab ea parte adeffe putāt: et vi-
diq; ad eū locū cōcursum est. Dñs oēs cursant ac cetera
negligūt: pditores soli relictī porta refracta: totillam ⁊
gorbos intra vbē recipiūt. Statimq; cedēs cepta ē fie-
ri romanor ⁊ militū: nec iā de resistēdo: sed de fugiēdo
cogitatū. Dyogenes autē pfectus qm̄ nulla remedia esse
videbat: cū parte militū roma egressus centicellas pe-
tere cōtendeat. Qui a gorbos insidijs supatus eo iti-
nere magna militū suor parte amissa: ipse grauitur vul-
neratus vix euasit. Erat preerea inter ceteros ductores
paulus quidā ep̄ siciliā pfect⁹ turme eq̄tū. Is cū ꝑ vbē
captā nocte plura phia misser: tandē ad adrianū molē cū
suis equitib⁹ se recepit. Ota demū luce cū ceterayvbis
loca capta essent: ad molē tū adrianū vehemētissime pu-
gnabat. Ibi habebat em̄ paulus equites. ecce quib⁹ moles
ꝑ pontē iuxta eā egregie defendebāt. Qui diē illā toraz
⁊ noctē sequente absq; cibo cōmorari. postredie consul-
tabāt quid eis agēdum. Itaq; paulus bñdī ad milites
habuit verba. Arcūs nos vertam⁹ cōmilitiones exte-
ma nobis adesse videtis. Ibi fuge quidē nulla est facul-
tas: circūfusis hostiū copijs ac nos impigre obseruan-
tib⁹. dedivno gorbis supra turpitudine vilitateq; oslij:
cruciatu exparnificationēq; predit. Barbarozū qppe
seuerita simplici morte cōcrenta esse nō solet. Durare nō
in obsidione aequari pasci cibo corū forsitan esset qui
sibi auxilia vētura speraret. nobis autē carētib⁹ ea spe
nulla rō suadere potest hac tolerantiā: nisi vltissima de-
tractio mortis seu pueri formidolosi dolore cōfici ma-
lunt q̄ ferro secari. Ego nō dedi hostibus: ⁊ tabescere
inedia eoz puto qui sanguinem nō habēt ⁊ cor. At nos
manu strēnuis ⁊ prelioꝝ nō infuets gloriosa mors est
cōplectenda. Sic em̄ moriamur vt sanguinē hostiū ma-
cōplectenda. Sic em̄ moriamur vt sanguinē hostiū ma-
cōplectenda. Sic em̄ moriamur vt sanguinē hostiū ma-
cōplectenda. Sic em̄ moriamur vt sanguinē hostiū ma-

paulū eorū dūcē ⁊ mandūq; saurū. quos totilas vaticō et
 ceteris adiutos liberaliter bisantium remisit. Alios q̄
 ex p̄sidio milites. quor ad edes sacras confugerūt: to-
 tilas inuiolatos esse iussit. In vrbē nō romani neq; do-
 scuit nec desolatam fecit vt prius: sed ciues tam ex eam
 p̄ante oppidis q̄ alijs locis studiosissime reuocauit. Zu-
 dosq; equestres ac cetera magnificēte opera q̄ tranqui-
 lis ciuitatibus fieri cōsueuerūt. insigni apparatu rome
 edidit. quo ciues bonā spem suscipere ac desiderio v-
 bis allicerent. Edes q̄ vel euersas vel incendio priorū
 desolatione p̄sagratas reparare nūsus est. Deuotq; rātū
 frequentandi romā studiū dedit: quantū prius cōsiderat
 desolandi. siue ex voto ap̄lorum petri ⁊ pauli siue p̄pter
 bellī vtilitatē oportūdu. siue infamia permot⁹ ex hui⁹
 destructione. p̄osmodū totila in siciliā expeditionē pa-
 rauit qd̄ p̄ magnā lōgarū nauisū classē eiecit: ⁊ regnū
 obsedit. ⁊ tarentū accepit. Et in siciliā transgressus cum
 multa oppida minora vt vel pactione obtinisset: mari
 terraq; syracusas obsedit. p̄ter id tps̄ gothi q̄ in p̄ceteris
 aduer sus iobez ⁊ valerianū missi fuerat arrimīnū cepē-
 rūt. Nec pul̄ ranēna p̄serto alio flō vērū herulorū dūcē
 cū oib⁹ copijs suis interfecerūt. Et q̄ ap̄ vrbē regis ob-
 sidebant. deficiente cōmeatu sese gothis dederunt.

4 *Æonia*
 2 *nauigat*
 5 *in ceciliā.*

§. viij. Justiniano imperatori cū

hec omnia sub vno tempore nunciata fuissent. germanū
patrualem suum italie belloq; gothico ducem pronūcia-
uit magnosq; apparatus subinde fieri iussit. Erat enim
germanus vir alti animi nec minoris consilij liberalita-
te egregia; ac summa apd populos & milites gfa. Et ac-
cedebat his qd metallutani theodorici neptem post mor-
tem virigis vxorem acceperat. que quidem res fauorem
gothoz multum sibi reconciliauerat. Cū autē esset iam in
illirico germanus, sclauinoy gens transmissio danubio
romani imperij prouincias inuasit. genus hoim crudele
& inhumane. Qui cū se in naecionem traciāq; duertis-
sent. tantū iustitiam metū intulerūt. vt germanum iter
in italiā ceptū intermittere iuberet. Gothi. No interim
pitaliam & siciliam puadendi oia tpus facultatēq; pluri-
mā habuere. nā preter rauenā & ancon & vdrūm. &
centūcellas cetera oia possidebant. Quā modo spes ho-
mines sustentabat germani aduentus. que & ipa desecit.
Nam cū vehementer in italia expectaretur morbo co-
rept'. magno cū suoz dolore in illirico die clausit exer-
cium. Macebat autē germanus filios duos quos secum
in italiam ducebat. eos impator. psequi paternus italicē
ceptū mandauit. vna cū iohāne vicaliam noro iam p tra-
ciam duce ipozum affine. Itaq; iohānes & germani filij
exercitū ducentes salonas peruenerunt. Et qm̄ hys
erat illi habitare pstituerunt primo statim vere raue-
nā traiecerunt. Iustinianus impator liberū cū classe in si-
ciliā misit. qui syracusas ingressus est. gothis q; stationē
habebant in portu. phibere ingressum nequaq; valenti-
bus. Sed paucis post dieb' verit' rerū necessariarū de-
fectū cū classe eadē & syracusas panonimū nauigantū. Ju-
stinian' inter hec mutato rursus pposit. Marsetem eu-
michū italico bello duce pfectit. illiq; pecunias & erec-
ticius large pmisit. Et tobi scripsit ne in italiā traiceret
sed salonas manens aduentū pestololare narsetis. Mar-
ses igit' suscepto impigre negotio magnas vndiq; copi-
as instituit & apparatus' fact'. & copias in illirico sibi ad-
esse precepit. T otulas iā cognito hostiū apparatu in ita-
liā redierat. & q opē terraridebant pitaliā puidebat. Et
No & ipe potētia suā onderet. aduersus grecos & vicener-
ta eos inuaderet. classē magno cū viroz numero in gre-
ciam misit. iubens vt qmaximo tumultu cetera popula-
rent. Ea classis coreuā pmo ac pyrnas insulas diripuit.
Oxoz trāsgressa p epirū & acarnaniā. & etoliā cetera ra-
pitis incendijsq; fedauit. Mareq; obseruās multa gre-

Marse
tes iterū
italie dux
creatur.

Uincunt
gothi bel
lo nana
a ducib'
iustini

Justinianus i cro
gâdo ma
gnificus.

Inter ter-
restre de
greCIA in
italiam.

Maris
romæ a
dic.

Alia pu
gna cruce
ta.

Abeyas
rex Ro-
thor for-
tissim⁹ oc-
cidit

Bothi
italiā reli
quūt

Uxor
peratori
infra ma
la intule
runt

filio optimatū adoptauit in filium: et postea imperatorē
constituit. **B**ucellinū autē quendā diripientem italiāz vt
regi suo theodoberto galloz spolia ferret in campania
non longe a tarento byemare disponentem. narses pro-
strauit et peremit. **T**eutius q̄ nomine lucarius. bucell-
in germanus. dum multa preda onustus ad patriā re-
uertī cuperet. inter veronā et tridentum iuxta lacū bena-
cum proptia morte defunctus est. **N**arses etiam per da-
gisteriū magistrū militū virum bellicosum et strenuum
vniuersos italie fines obtinuit. **H**ec est adueniente anno
dñi. ccccclv. italie populi et precipue ligures consternū-
tur. **D**enūm iustinianus dum a diuinis mandatis aurē
cordis auertit. iusto iudicio dei amentiam incurrit. **E**t
accescit influuio curā imperij delegauit. quo facto obijt
anno imperij sui. xxxviii. **I**ustiniāni t̄pib⁹ in cōstātinopo-
lim magna pestes surgente. statuta fuit sollennitas puri-
ficationis beate marie: et ita mortalitas illa cessauit. q̄
festiuitas postea p̄ totū orbē celebrata est. que postea se-
quenti anno in italia crassari cepta est. **E**t s̄ dicta festi-
uitas apud grecos ypopanti. et latine interpretatur ob-
uiatio. **T**pe hui⁹ iustiniāni arator poeta floruit romane
ecclie subdiaconus: qui duos libros metricos de actib⁹
ap̄loz composuit. **L**ui⁹ etiā t̄pē. q̄ iustiniāni claruit bea-
tus benedictus abbas. vita et scribit mirabilis de quo
infra dicet. **S**z et corp⁹ b̄ri anthonii repositū apud egyptū
tūc t̄pis alexandrie cū multa veneratione delatū est. illūc
aut p̄ certo corp⁹ ei⁹ est in abbatiā mōtis maioris. ppe
arelate in p̄uincia p̄uincia. **E**t brachij ei⁹ apud viennen-
ses: vbi nūc fit curus p̄flos. vt clare patere pōt. hūc p̄
cellūz intrinsec⁹ intuenti. **S**loruit etiā p̄ idē t̄ps in scotia
b̄ris bradan⁹ q̄ multis s̄tutib⁹ clar⁹ p̄ extitit fere trū
miliū monachoz hui⁹ t̄pī viri historiarū pegrinar⁹ ppter
multa apocrip̄a et deliramenta q̄ ibi p̄tinet hystoriogra-
pbi omittūt. **E**a tēpestas iudic⁹ qdā imaginē saluatoris
de ecclia accipies. illā telo transfixit. cū clā illā sub veste
domū portasset se totū sanguine q̄ de illa fluxerat cruen-
tatū inuenit. **Q**uā t̄pīani querētes p̄ vestigia sanguinis
eam inuenērunt. et t̄pīa in suo loco reposita iudeum sacri
legium lapidauerunt. Capitulum. vii.

Accessit ergo in oriente iusti-
niano iustinus secus anno incarnationis dñi.
ccccclxxj. Ab initio mudi quinquies millesimo
dedecim. Et imperavit annis. xj. qui vrozem suam nomi-
ne sophiam coronavit augustam. Idcirco vir omnis avari-
cie et inaz pauperum contemptor. scuatorum spoliator.
adeo rapax fuit. vt archas ferreas faceret in quib⁹ mul-
ta auri talenta seruabat. Zaphus est etiā in heresim pela-
giana: s: iudicio dei punitus vt infra diceat. Marles nō
cumcibus de quo diximus. cū ab insultu duorū sorz hostiū
torā italiam liberasset et quietam reddidisset. p. magnis
beneficiis a romanis inuidiam pertulit ita vt ad vrbem
regiam mitterent oratores dicentes. Quia melius erat
romanis vt gorbis seruirent q̄ grecis vbi narles eunū-
chus imperat et p. sua libidine dñatur. Quoz sermonib⁹
cōmor⁹ impator. Zōginū pfectū suū loco narlesis substi-
tuit. Et insup sophia augusta hāc stumelia narseti mā-
dauit vt cōstantinopolim remearet: cū puellis suis in-
uentu feminarū lanarū pēsa diuideret. Marles deinde
receptis iniuriarū lris bec s: respondisse. Z alē se ei so-
phie auguste telam orditurus. vt qdū viveret nunq̄ de-
poneret. Et neapolim discedens longobardis manda-
uit vt pauperissima pannonie rura quo incolēbāt de se re-
rent: et ad italie fertile solum possidēdū assueret. Quod
audiens albinus longobardoz rex hunis pannonia
tradita iter parauit ad italiam. Anno autē dñi. cccccly.
acies in celo per italiam apparuerunt. humanuz sangui-
nē qui postea effusus est significauerunt. Ad deinde tri-
natis ymbribus plurib⁹ dieb⁹. tanta aquarū vi auctus

Quos in
stiniam
imperato
ris.

Arator:
poeta.
Sanctus
benedict?

Corpus
beati an-
thonij in-
uentum.

Sanctus
brandan?
in scotia,

O magna
iudeorum
iniquitas

Zogobar
di inuitat
a narseta
vti italiā
transeant

Logobardi italicam ingrediuntur.

Oritus lo gobardorum.

Medio lanum ite rü capif.

est eboer. vt magna strage ppli humiliora loca submergerent. & fimiliter in quibufdã alijs ciuitatibus & locis accidit. Euegilidus gothorū rex rebellantes hifpanie ciuitates fubegit. Albuinus igit longobardorū rex vocat⁹ a narſe & italicam ingredit⁹. magna longobardorū multitudinē cū filijs & vxorib⁹ & alijs barbaris nationib⁹. De inde mediolanū ingredit⁹ & intra breue tps ſpaciū. ſibi totā preter papiam; rauenā; & romam ſubiecit italicā. Qñā longobardi & eorū reges poſſederunt annis. cccij. vſq; ſc3 ad tpa karoli magni vt diceſ. Hec lo gobardorū gens qui prius dicti ſunt humili nunc lo gobardi. Anno incarnationis dñice. cccclxxij. olim deſerta inſula ſcandinarua. in ſeptentrionali oceano ſita in pannonia tandē ſedē poſuerūt. Et inde a narſe vocati in italiā venerūt. Quāvis aut narſes placatus pſuaſione pōtificis ſobis niteret longobardos ab ingreſſu italie reuocare. tamen qz albuinus iā fuerat litteris c⁹ accēſus. & cū oib⁹ ſuis vxoribus & familia iter aſſumpſerat; deterreri nō potuit a pſecutione incepti. In ipō primo eorū ingreſſu ciuitatē mediolani obſederūt vñdiz. qua violententer effraſta. oēs penē inabitanſes gladio occiderūt. Aouerat eſſi rex albuinus ſe oēs xpianos gladio pempturū. & lz tunc lo gobardi baptizati eēnt. idola tñ colebāt: ac ſimulacra vipe venerabant vt deñ. A q̄ errore brās barbari⁹ beneuētanus ep̄s amouit. & dictū vipe ſimulacrū in pulcherrimū calicē cōmutauit. Capto g̃ mediolano oēs alie ciuitates timentes crudelitatem barbarorū ſe ſponte ei ſubſiciebāt. Marſes interim rome morit⁹. cut⁹ corpus in locello plūbeo poſitū ē & cū oib⁹ diuitijs ſuis cōſtātinopolim dēlātū: ſiue vt alij dicūt neapolim. q̄ ppter virtutē patriciā dignitate pmeruit. Erat aut vtr pſſim⁹ vigilijs & oronib⁹ tantū tudes vt plūs ſupplicatōib⁹ ad deū pſuſis q̄ armis bellic⁹ victorias obtineret. Erat eſſi religione catholice⁹. in paupes munific⁹. in reparandis ecclijs ſatis ſtudioſus. Albuin⁹ ū lo gobardorū rex ptē italie qua larg⁹ patens in ea habet ingreſſus nepoti ſuo gi ſulpho ſumme potētie viro donauit. Anno autē dñi. cccclxxij. Arimeni fidē xpī publice ſuſcepūt. Venetia galliaz ois ciſalpes a lo gobardis eſt poſſeſſa preter papia. q̄ cū triemī obſidione ſuſtinuiſſet: hoc tandē anno deditur.

§.j. Albuinus rex lōgobardozū

anſq; pannonia egredereſ cū vicino rege geppidarū con
greſſus eū occidit. Cum fili⁹ dñi ad paterne necē vltione
accingit ab albuino etiā ſuperatus occidit. Cum exerci
tus partim gladio partim captiuitate, pſtraſ. Inter capti
uos autē filia ipſius regis geppidarū occiſi noīe roſimund
da pulcherrima corpore reperit. Quā albuin⁹ in ſuis per
niciem duxit vxorem. Qui etiam vt reſert Job. de col. in
perfecti regis caput auferens. ac teſta ſeu caluaris auro
ornans. ex illa poculum ad bibendū fecit quaſi craterā.
ac illa in magnis ſolemnitatibus ⁊ feſtis vtebaſ. Cum
autē hic albuinus poſt multas boim ſtrages ac ciuitatus
excidia eſſet verone. ac ſemel in die ſolemi in cena cum
regina vxore ſua diſcūberet. multo vino calefactus pate
rā quā ex capite patris vxoris fabricari fecerat vino re
pletam pocerit vxori ſue dicens. Bibe cū pſe tuo. Quo
poſtq; caput patris aſpexit ingemuit. verū more femineo
cū ſimulato gaudio terit. Et deinceps ſiliter in vtrū ſuū
mortē pūis ſui ⁊ fris vidicare poſſis cogitare cepit. Erat
autē tūc in ducis exercitu qdā iuuenis coſpe decorus. ar
mis ſtrenu⁹. hic puellā regine obſeq̃ deputatā carnali
ter cognoscebat. Accidit autē qd rege abſente regia dictā
puellā ad ſe vocatā in ppa camera facere fecit. Regia i ca
mera puelle. Quo facto ex puelle noīe iuuent madat vt
ad ſe nocte illa veniret. Qui in pmo noctis crepuſculo ad
locū venit. Intrāſq; lectū in q regina ſe poſuerat cū ipſa
ocubuit. Quo facto dixit regina ad milites. Scis q ſim.
Cumq; ille ex amice noīe vocaſſet. Dixit illa. Hō ſū. ſz ſū regi

na rosmunda: Et addidit. Tale re hodie perpetrasti: vt nō
si alium regē occidas: et patrē meū vindices quē ipse
peremisti: abiq; dubio tu illius gladio interibis. Ad cui⁹
verba ille rebemeter stupēs: postremo multis pmissio-
nib⁹ acquēit. Statuta itq; die illa in camera armis om-
nibus munitus abscondit. Quis se rex posuisset in lecto
et nudus et latebris exiliēs euaginato gladio regem ag-
gredit. Ille noīta vt erat nudus de lecto egressus sca-
bellū vt se defensorē arripuit. Sed nec diu: nam ab ar-
mato facilliter vulnerat: et postremo occiditur. Regina
autē hoc ppetratō scelere magnā partē thesauroꝝ regis
accipiens vnacū milite q̄ maritū occiderat reliquā fugit:
ibiq; cū in virū accepit. Vbi cū nō multo post alium pul-
cherrimū iuuenē regina adamasser: et ipm habere i virū
occupiuit: vñ virū illū priore cogitauit extinguere. Igīt
venenū vino cōmiscēs illū rogabat vt biberet: qui cum
baurire cepisset: et amaritudine magnā sentiret et rē su-
spectā haberet: mandat regine vt ipa residuū bibat. Nō
cū illa recusaret cēcto gladio eā bibere compulsi: q̄ bau-
it illa eadē die abo pierūt. In regno autē logobardorū
ele balduino qdā a logobardis substitut⁹ est in reauo.

§.ij. Circaetēpora in sicilia cū

theophilus quā aī s fatis modestus dignitate suā. f. v. cedharus calinifocē accufat? inuiste amiffisset: ita moleste tulit rāā iniuriā: vt nil faciendū onitteret ad recupe rādā famā fibi ablatā adeo q maleficorū cōfiliū diaboli inuocaret: ad pīandū fibi auxiliū ad recupandū honore suū: parat? oīa facere q ille fibi mādaret. Qui obtulit se hoc ei facturū: dñmmodo fide abnegaret: z se fibi totū da reret: ita q z de hoc infirmū talis donatiōis manu sua co scriberet et ei traderet. quo facto diuersis modis fecut est: vt ille honore suū recuperat. Sed ad se misit reuer sus cognouit scelus suū: z pñiam agēs p. gl. dicit. et dei genitricis cui? deuor? fuerat suffragia pīes: pīcīenā impetrauit: vñ ei dormiētī apparuit brā maria z infirmū sue abnegatiōis qd sigillatū diabolo dederat sup lectū pīcat: ad iudiciū remissionis sibi facit. Ex historia britānōz refert Jo. de col. q in qdā celeberrima curia gregatiōis pncipiū in ciuitate Legioī. bita. oēs reges occideratū nationū z pncipes galliārū interfecerat. In q deliberatū est: vt duce brittonū arturo italiā ac ipsam romanā vrbē occuparet. Magno igit exercitu gregato in burgū die finib? aduersus suos lucū hispaniārū duce q sub Leone pncipe eas regiones gubernabat pcesit ad pīeliū. In via aut gāgantē quēdā singulari certaminū vicit. z nō multo post loqe a lingonēsiūz: be cū romanis ductb? pugna cruenta cōsistit: ex qua post vtriusq? exer cit? graue cede victor: euasit. Post quā victoriā cū sūsus romā ipām iter dirigeret: audiuit morderetū ei? neporē quē ad regni custodiā dūmiserat: q se occupara britan nia regē pstituerat. Nō inrelligēs Arturus a proposito destitit: ac in britāniā ptra neporē reduxit exercitū. vbi postq? applicuit cū illo crueritissimā pugna cōsistit. In qua illud mirādū ac horribile solo dicto refertur: q non nisi. xx. ex illo exercitu supfuerit ei essent vtriusq? exercit? copie innumerabiles. Ipe Jo Artur? letali vul nere in pīto suscepto ad quādā insulā deportat? est: ex q uinq? rediit. vñ fm Orlini vaticiniū dubiū exitū ha buit. Successit autē ei in regno cognat? ei? Cōstātiūs. Circa ea tpa in oriēte quāda puer iudeoz filius cuza coeūis suis filiis xpianoz: vt refert Cincen. ex mari ali ad hoc adduc? fuisset: vt in ecclīa sancte marie matris dñi corp? z sanguine dñi nri te in xpi tbi pēperet: ppter hoc a patre suo hoc fenētre pīcet? est in fornacē arden tem. vnde a xpianis illesus extractus est. Mā mater ei? cum audisset patrē filiū comburere: cucurrit ad liberan dum eum. Sed cum vidisset in cecidia ab ore fornacis pa tylo buc illucq? respergit ornaturam capitis ad terram

Q. Was she a
mother?

Ordnung
heute
beim.

Excell
mirac

p̄cēit diffuſaq; ceſarie ſe miſeram clamitās ciuitatem
voci⁹ impleuit. xp̄iani autē cōcurrētes ad ſpectaculum
retractis ignib⁹ ab ore fornacis inuenerūt puerū quaſi
ſup plumas molliſſimas decubentē. Lūq; fideles bene
diſculit deſi p̄cetrū bui⁹ ſcleris auctore iudeū eius pa-
trē miſerunt in fornacē: quē ita totū ignis abſorbuit vt
vix de offiſiis e⁹ parū quodāmo relinqueret indicū.
Int̄rogātes autē xp̄iani puerum quale e⁹ inter ignes
fuſſet vim braciū ait. Mulier illa q̄ in baſilica vbi panē
accepi de menſa in cathedra ſedens puerulū in ſinu ge-
ſtat: illa me pallio ſuo ne ignis voraret operuit. ſ. beatif-
ſima vgo maria. Iḡif puer agnita fide credidit ⁊ bapti-
zatus eſt cū matre ſua: ⁊ multi aliorū iudeorū ex hoc mi-
raculo puerū fuſit ad xp̄m. ¶ In gallia vt reſert vin-
ſpe. biſto. ſup rodanū flumiū multis diebus datus rugiti-
tand⁹ ab alto monte ſibi vicino diſcuſus cū eccleſiis do-
minib⁹ hominib⁹ ⁊ beſtiis in rodanū p̄cipitat⁹ eſt. Lotba-
rius rex frācorū chr̄ianū filiū ſuū diu p̄tra fe rebellantē
⁊ multa mala in regno ſuo faciētē in brittania p̄secutus
⁊ ei⁹q; auxiliario duci britonū chonobrio occurrat. Et
chonobriū quidē pemit ch̄amniū vō captū igni cū vro-
re et filiabus comburi fecit. ¶ Hoſt beo vt reſert greg.
thronēſis. dum lotbarius rex in choellia ſilua venatio-
nem exercebat a febre valida corripitur. ⁊ exinde compē-
diū villā q̄ eſt palaciū regale adiit. Abi aſit graniter ve-
raretur dicebat. vach. vach. Quid putatio qualis eſt rex
celeftis qui tam magnos reges interſeciſſe dignoſcitur
Et in b̄ tedio ſp̄m exalauit. Obijt autē anno. lſ. regnū ſuū.
Quē quartuor filij ſui cū magno bonore ſueſſione deſe-
derunt in baſilica ſancti medardi ſepellerunt.

§. iii. De diuisione regni franco

rus inter filios lotharii ⁊ vxoribus eorum. ⁊ emporio
illis vt narrat vin. spe. hysto. p. greg. turñ. lib. xxi. c. cxiij.
Hilperic⁹ post mortē patris sui thezauros quos in vil-
la brumacho congregauerat accepit ⁊ francos vltorio-
res petiit ipsosq; numeribus multis donatos sibi; sub-
didit. ⁊ mox parisijs ingreditur. ⁊ sedem bildeberti re-
gis occupauit. Sed non diu licuit ei possidere. Nam cō-
iunctim fratres eius inde eum expulserunt. Et sic inter
sepsi quattuor: haribertus. guntharimus. hilpericus atq;
figibertus diuisione legitimam fecerunt. Accepitq; ha-
ribertus regnū bildeberti. sedeq; constituit parisijs. On-
ribertus regnū lodomir⁹ accepit ⁊ aurelian⁹ sedē insti-
tuit. Hilperic⁹ regnū lotharii pris sui accepit. Huesionis
sedē statuit. Figibertus regnum theodorici sortitus
sedē statuit h̄re in ciuitate remēsi. Haribert⁹ rex vigo-
bergā duxit vxorē. Habebat autē ipsa regina puellas
duas cuiusdā paupis filias nimis speciosissimas nomē
senioris machouena: ⁊ nomē iunioris merosildis: in q;
seniorē rex nimis exarsit. Ob hoc vigoberga affige-
bat eas nimio odio: nā ⁊ patrē earū cōpositōe lamificy
iusserat fieri. Pro q; cū rex nimis iratus vigobergā reli-
quā: merosildē vxorē accepit. post hoc etiā marchone
nā sororē eius ad cōiugū sibi copulauit. Et ob hanc cau-
sam a sancto germano Parisiensi epō excoīcat⁹ est. Sed
cū eā rex relinquerē noller pūssa dei iudicio mortua ē.
Et nō post multū tēpus haribert⁹ etiā rex mortu⁹ est.
⁊ in blauia castello in ecel'ia scī romani sepult⁹. Por-
ro figibertus rex cū videt⁹ q; fratres ei⁹ indignas sibi
vxores acceperēt ⁊ ancillas sibi cōiugio copularet: lega-
tionē in hispaniā misit ⁊ multis muneribus dāi arana
gildi regis filiā petiit. Erat em̄ puella elegans pulchra
et ingemosa nomie Būtildis. Quā acceptā quia alle-
ne legi: scilicet arrianorū fuerat subiecta pcepit bap-
tizari. Quō videns hilpericus rex cū iam plures haberet
vxores: sororē ipsius būtildis nomie galbundam pe-
tuit in cōiugium: mittens se alias vxores dimissurum.
Quā ob eo in coniugium assumpta ⁊ baptizata: magne

Sactus
german?
cph 3da,
niscu.

Buntl
dis.

facitatis est effecta femina. Per odiū autē fredegū-
 dis pessime cōcubine sue ortū est inter eos magnū scan-
 dalum. Itaq; dicebat galbunda se tantas iniurias Fre-
 degundis nullatenus sustinere. Metijtas a rege vt reli-
 cis thesauris quos fecit de bysmania deculerat: liberā
 redire dimitteret ad patrē suum. Et ipse ei verbis mol-
 libus blandiebat. Deniq; per consiliū pessimū fredegū-
 dis eā p noctem in stratu suo stragulam. Post cui? obi-
 tum deus pea virtutes ostendit. Quo facto fratres hil-
 perici sup hoc indignātes: eum de regno eicere volue-
 runt. Habebat autē tūc hilpericus tres filios de ando-
 uera regina sua. scilicet eodobernū, meroneum, ⁊ lodoueu-
 z. Ipsa quoq; fredegūdis n̄ suta dñam suam andouerā de-
 cepit, nam ⁊ ipsa fredegūdis ex familia infima fuit. Cū
 igitur hilpericus rex in hostē pgeret cum sigiberto fra-
 tre suo contra saxonēs. Andouera regina domi reman-
 sit grauidā ⁊ filiam peperit. Cui fredegūdis p̄sulum de-
 dit: vt eā cito faceret baptizari: quatenus rex de p̄lio
 veniens filiā baptizatam gratulanter respiceret. Vocā-
 to itaq; ep̄o vt eā baptizaret cum nō esset marrona que
 eam susciperet: ipsa mater a fredegunde monita eaz de
 sacro fonte suscepit. Venienti autem regi cum victoria
 eijt fredegundis obuiam dices. Deo gratias, quia dñs
 rex noster victoriā habuit de inimicis suis: namq; tibi ē
 filia, cū qua dñs mi dormies hac nocte: qz dñia mea regi-
 na est cōmater tua de filia tua hildeinde. Et ille ait, si cū
 illa dormire nequib; dormiā tecuz. Cūq; introisset rex
 in aulam suam: occurrit ei andouera regina cū filia sua.
 Et ait rex. Repbandā rem fecisti p simplicitatē tuā. Bā
 em̄ plunq; mea esse nō poteris. Rogauitq; eā sacrum ve-
 lamen induere cū ipsa filia sua: ⁊ dedit ei p̄da multa et
 villas. E p̄m nō q eam baptizauit exilio cōdēnauit: ⁊ fre-
 degundē reginam sibi copulauit.

§. iij. Vincē. specu. hīsto. li. xxiij.

ca. cxxviii. *Et* bistoria frāco. Bilpericus liquidē theodober-
tū filium suum seniore quā antea sigiberto iura-
uerat ultra ligerim nō transire cōtra eū vt hostem dire-
xit aciem. Qui ambiens ciuitates sigiberti annuūciū suū
pūasit tūronis: pictauis et reliquis. Apud pictauos pū-
gnauit cōtra gōdobaldū dūce collisusq; ē exercit' gōdo-
baldi et fugit: magnāq; illū cedē theodober' fecit. Lō-
moro inde exercitū lemouiciū: cadurciūq; ambiēs per-
uās atq; vastauit. ecclesiās incēdit. monasteria destru-
xit. clericos interfecit. monasteria viroz deiecit: puella-
rum delusit: cuncta vastauit. Fuitq; eo tempore maior
gemitus in ecclesiis q̄ tpe persecutionis dyocletiani et
maximiniani. Inter has discordias bilpericus etiāq; cō-
moro exercitū vsq; remū accessit cūcta incendens atq;
debellans. Quod audiēs sigibertus cōuocatis gentib'
illis que vltra remū sunt parisiū venit: et cōtra fratrem
suum ire disposuit. Bilpericus quoq; fugiens p̄ rotbo-
magensem regionem cū vxore sua et filiis tomacum ci-
uitatē ingressus ibi se reclusit cōmuniuit. Sigibertus
nō ciuitates illas que vltra a parisiis sunt posite vsq; ad
rotbomagum accepit et reuersus est inde parisiū. Tūc
franci quī quondā ad hildebertum seniore aspexerant
ad sigibertū legationē mittētes: relicto bilperico ipsū
sibi regē stabiūt. Qui misit eos vt fratrem suū in me-
morata vrbē tomaco obsiderent: dicens se cum exercitū
secuturū. Lūi bñs germanus epus parisiēsis dixit. Si
abieris et fratrem tuū occidere noluēris vīuū et victor
inderedies. Si autē aliud cogitaueris: morieris. Sic
em̄ dñs per salomonem ait. Foueam quā fratri tuo pa-
rabis cades in eam. Quod ille audire neglexit. Tūz pre-
de gundis memo: artius suarū inebriauit duos pueros
timanenses: et dixit eis. Ire ad sigibertū cūneū et simula-
te vt eum supra vos regem eleuari debeatis: et interfi-
cite eū. Si euadere poteris: ego mirifice honorabo vos

*Magna
fraus me
retricit.*

*Magna
psecutio i
ecclesia.*

et sobolem vestra. Si autem corrueritis ego elemosynas multas pro loca scilicet tribuam. Illi vero nec dubij fero ad cuius erant corde venientes: cum aliam causam suggerere se vel se simulant: abstractis cultis vtriusque ei latera ferunt. At ille vociferans corruens emisit spiritum. Vbi etiam hominibus illi corruerunt. Bilpericus vero nesciebat donec fredegundis omnia de interitu fratris enarravit. Tunc bilpericus rex de tornaco egressus fratre suo sigiberto apud labras vicum sepeliunt. Intempto vero sigiberto rege brunichildis regina cum filiis suis residebat plena lucru: quod agere deberet ignorans. Othualdus autem dux apphen dit bildebertum filium eius furti pro nocte et cum eo aufugit in austriam. Collectisque gentibus super quibus pater eius regnaverat regem cum instituit. Bilpericus vero rex parisiensis venit ad in epistolam intravit filias quosque eius melius civitate tenet pcepit. Bilpericus post hec filium suum meroneum cum exercitu ultra ligerim dirigit. At ille relicta ordinatio patris tunc per conomianum reuerfus: matrem suam andoveram visitare fugas rothomagus venit. Vbiq; brunichilde regine pueri: ea sibi in coniugium copulavit. Hoc autem scies bilpericusque et fas et lege canonica uxorem patris sui accepisset: valde amar factus est: et festinus ad ipsam uxorem perrexit. Illi vero cum cognovissent quod eo separe deberet: ad basilicam sancti martini: que est ligneis tabulis super muros structa confugerunt. Rex vero illos inde ingenio eicere non valens: iuravit eis dolose. Si volueris dei est inquit ego vos non sepabo: quo audito de basilica sunt egressi. Et dignanter acceptis epularis est rex cum eis. Post hec vero insidians fredegunde propter coniugationem brunichildis Othoneus rōsuratus est et iussu bilperici patris sui per byter ordinatus est: et in insula inuolman nica directus: ut illic regere deberet. Et in insula inuolman atus germanus filiorum plenius nutritus migavit ad dñm: et gloriose cum magno honore in ecclesia sancti vincetii de latus sepultus est. Bildebertus post hec minor legatione ad bilpericum misit: propter brunichildem matrem suam rebandam qui eam pacifice reddidit.

S. v. Post hec Bilpericus rex de scriptiones novas et graves pro filio fredegundis in omni regno suo fieri iussit. Pro qua causa multi relinquere civitates illas et possessiones alia regna petierunt dicentes: metus est peregrinari quod rali piculo subiacet. Populi vero valde oppellus vociferabatur ad dñm. Eo tempore bilpericus rex grauter egrotavit: quo sanitate recuperate filii eius grauter egrotarunt. Et fredegundis plena dolore filiorum gemitu ait ad regem ita repentinus. Dñm nos male agere diuina sustinuit pietas. Nepe nos febribus et alijs malis corripuit: et emendare negleximus. Ecce iam pridem filios: iam enim eos lachryme pauperum lameta viduarum spiria orphanorum interimunt. Ecce auri et argenti imensa pondera. Cellariarum horrea plena reddunt: et nescimus cui congregamus ea. Ecce quod pulchrum habebamus perdidimus. Quid ergo proderit nobis omnia ista. Nunc igitur placeat tibi consilium meum: et iube reddere quod male posuimus: et descriptiones novas quas iniuste et nequiter fecimus: iube igne cremari: ut et si filios perdimus vel saltem perpetuam penam evadamus. Tunc rex corde compunctus tradidit omnes descriptiones iniquas igni comburendas. Post hec filius eius paulus mortuus est: alius quoque nomine lodobertus. Fredegundis autem filium peperit quem vocaverunt lotharium. Hoc postea fuit rex magnus qui etiam genuit dagobertum. Dicitur me etiam tunc discordie inter bilpericum et bildebertum nepotem suum commoverat. Irritabat enim eos ex vtriusque partem fredegundis et brunichildis. Erat autem fredegundis regina pulchra et ingeniosa nimis atque adultera. Ladricus enim erat tunc in aula regis bilperici vir efficax atque strenuus: quem memorata regina diligebat multum: quod luxurabat cum ea.

Nota.

Lothari.

Quada igitur die cum maturius rex bilpericus ad venationem exercenda de villa calensis in parisiacis pgeret: reuerfus est in cameram palacii de stabulo equorum. Illa faciem suam erat ablucens in ipsa camera. Et rex retro veniens eam in nates fuisse percussit. At illa cogitans quod landricus esset: ait. Quare sic facis landrice. Respiciensque vidit quod rex esset et vehementer eripuit. Rex vero nimium effectus tristis in venationem preiit. Fredegundis itaque vocavit ad se landricum et narravit omnia que fecerat dicēs. Logita quod agere debeamus? quod crastina die ad torneta valida exhibebimur. Et ait landricus. Protrito spiritu et lachrymis commotus. Tunc mala hora viderunt te oculi mei: ignoro enim quod agere debeamus. Propius me est vndique angustie. At illa dixit ei. Noli timere, audi consilium meum et faciam. Hanc rem et non moriamur. Tu rex de venatione summo vespe obtenebrante advenieris mittam? qui interficiat: et pones clamet quod insidie sunt bildeberti nepotis sui illo autem mortuo: nos cum filio nostro lothario regnabimus. Factum est autem in initio noctis reuertente bilpico rege de venatione: quidam pueri gladiatores inebriati vino a fredegundis missi dum de eadem descenderet: pergitibus reliquis personis ad negotia sua. Ipsi gladiatores percussit regem a luteo stratis. At ille vociferans emisit spiritum. Succlamaveruntque gladiatores quos regina fraudulenter miserat dicentes. Inhi die hoc fecerunt bildeberti regis austrasiorum super dominum nostrum. Tunc exercitus buccarum illuc discurrens cum nihil inuenissent reuerfi sunt ad propria sua. Itaque fredegundis viro suo bilperico ingeniose pempro. Ipsa cum lothario rege parvulo suo et landrico quem maiorem domum palacii elegerat in regno re sedet franci quod dicitur lotharii super se regem constituerunt. Audiens autem hec bildebertus rex austrasiorum filium sigiberti hostem collegit. Nam defuncto guntrano patruele suo regnum burgundie ipse accepit. Hic guntranus rex francorum dum semel in venando festus in gremio armigeri sui dormiret iuxta rivum aque postea experteret et stupefactus dixit se pro somno pro ponte ferreus transisse. et sub quodam monte thesauros multos vidisse. Vbi cum rex perrexit finem fidem somnij multos thesauros lucentes eosque acceptos sancte ecclesie vobis delegavit. Post mortem igitur huius cum bildebertus accepisset ei regnum burgundiones et austrasii et superiores franci simul commoto magno exercitu per capitanis digressi. pagani successum cum gundobaldo et vintrione decessant. Hec audiens fredegundis cum ladrico et reliquis francorum ducibus hostem aggessit: et ad brunichildem villam veniens multum bona et numeram francis dedit. eosque pugnam contra inimicos suos incitavit. Cum autem cognovisset quod multi esset exercitus austrasiorum coadunatis francis qui cum ea erant consilium dedit eis dicēs. De nocte consurgam? contra eos cum lucernis quas portet ante nos procedentes: et simul ramos silvarum in manibus vestris feram? cum tintinabulis supra equos ligatis: ut eorum vigilantes et custodes equorum nos cognoscere nequeant: et nos in initio diei illucescente irruam? super eos et fortiter eos devincem? Adhuc hoc consilium cum denunciatum fuisset placitum quod die ad plandum in loco nuncupato trancia in pago suessionico convenire deberet. Illa sicut consilium dederat de nocte consurgens cum armorum apparatu cum ramis in manibus et reliquis que supra diximus ascensis equis lotharium parvulum regem in brachio vebitans usque ad trancia pervenerunt. Cum autem custodes hostium ramos silvarum quasi in motibus in agmine francorum cerneret: tintinabula lotharii audiret. Dixit vir ad socium suum. Mone besterna die in illo et illo loco caestria erant: quod nunc silvas cernimus. At ille irridens cum dixit. Certe hac nocte inebriatus existeris et modo deliras. Nihil audis tintinabula equorum iuxta ipsum silvam pascuntium. Dum hec agerent et aurores diei initium daret: irruerunt franci cum strepitu tubarum super austrasios et burgundiones dormientes: et interfecerunt maximam partem exercitus eorum a maioribus usque ad minores.

Adulteri
um de
gicur.

Occidit
iuxta
bilperic.

Consilium
regine ad
vincendo
hostes.

nozem. Gondebaldus quoque et vintrio per fugam delapsi viri eua serunt. Landricus quoque insecutus est vintrionem sed ille cursu velocissimi equi euasit. At vero fredegundis cum reliquo exercitu usque remis accessit: ac tota campum successa cum multis spolijs reuerfa est ad civitates suessionensem. Eodem tempore bildebertus rex austrasiorum habebat duos filios: senior vocabatur theodebertus ex concubina. Junior vero ex regina natus erat nomine theodericus quem cum avia sua brunichilde in burgundia in regnum guntrani regis magni direxit. Eo tempore mortuus est bildebertus rex iunior regnavitque annis. xx. Theodebertus autem filius eius in regno patris sui successit id est in austria. Theodericus vero in burgundia.

Austria.

S. vj. De reprehensione sancti columbani erga theodericum regem de adulterio et persecutio eius contra sanctum columbanum. Theodericus ergo ut refert vincent. spe. histo. li. xxiij. ca. iij. q. infra regni sui terminos habebat sanctum columbanum abbatem plurimorum nominatissimorum: super hoc gratulabatur. Cum autem ad theodericum vir dei sepius veniret: cepit increpare eum cur concubina cum adulterijs misceret: et non potius ad legale plenum percedere legitimo coniugio solamine frueretur. Quis ad eius impium rex obtemperans se ab omni illicitis segregari responderet eius avia brunichildis contra virum dei stimulatam est. Verebatur enim ne si rex abiectis concubinis reginam quam in uxorem accepit auie prefecisset: dignitatis sue et honoris modum amitteret. Quada igitur die cum ad eum veniret illa theodericum filios adulteros ad eum adduxit. Quo sciscitante quid sibi vellent ait. Regis filij sunt. tu eos tua benedictione roboras. At ille. Nequaquam eos roboratos scias: quod de lupanaribus emerferunt. Tunc illa furens parvulos abire iussit. Egredientes viri dei aulam regiam dum limite transiret fragor subito est exortus. qui totam domum quatens omnibus terrore incussit: nec tamen misere semine furor excoepit. Tunc monasterij prepositus p. n. cios imperat ut nulli eorum extra terminos iter pandat: neque receptacula monachis eius vel quibet subsidia tribuant. cernens autem viri dei aios regios se periculosos ad eorum frangendam perniciem peras apud ipsam villam publicam. Vbi tunc rex erat occidit sole puenit. Quod cum regi nuntiati fuisset iussit regio cultu opportuna subsidia parari deique famulo dirigi. Qui cum vidisset dapes et pocula regio cultu preparata quiescit quid de his agere vellent. Qui dum perstitit. Vbi sunt hec a rege directa. Abominatur ea sanctus verberat in alioq; habitaculis dei famulis aditum deneget. His dictis vascula omnia in frusta dirupta sunt: vinag et sicca solo diffusa: ceteraque separatim dispersa. Adhuc facti ministri rei geste causam regi annunciant. Et ille p. uel factus cum avia sua diluculo ad virum dei pererat: de concubina venia precatur: seque postmodum emendare pollicetur. His pacatur? promissis ad monasterium rediit. Hec pollicita matrimonij iura non diu servata violant: solitaque a rege adulteria perpetrant. Quo auditore dei litteras ad regem verberibus plenas et comminatorias direxit. Qui rursus promota brunichildis animam regi de eum exortavit. Et piscos etiam sollicitare aggressa est: ut ei reuocationi detraheret: ac statim regulare quem monachis tradiderat vituperando macularer. Rex itaque lupanum venit: conquestus est cum eo cur a provincialium moribus desisteret: et intra septa secretiora omnibus christianis aditus non pateret. Cum columbanus ut erat audax et animo ingens ait. Si in hunc locum venisti ut habitacula servorum dei destruas et regularem vitam macules. Scito regnum tuum funditus ruiturum: et cum omni popagine regia dimeretur. Quod postea rei probavit eventus. His ergo dictis territus foras refectorium quod ingressus fuerat celeriter repedavit. Quis viri

dei duris increpationibus vigeret ait. Dartyrij corona me speras tibi illaturum: sed non sunt tate demetie ut tantum scelus perpetrem in potius placet ut quod aliorum moribus regulariter tuo proposito discordes: via qua venisti repedare studeas. Ad hec ille se dicit de cenobij sepius non egressurum: nisi violenter abstraheret. Discessit ergo rex et virum perere noie handulfum reliquit: quod virum dei a monasterio pellens: ad exulandum perduxit penes oppidum ne-sonanensem. Vbi commorans audiuit carcerem in illo loco plenum danatorum. Illuc properans et vbi dei annuabat. Qui cum responderet oēs si liberarent se emendatos et penitentia acturos: ipse vir dei per ministrum suum iubens: ut de vinculis educeret ferreis illis: ferrum manu ut fructu putridum comminuit et de carcere liberauit. Peractis ergo eius felici cultu officio pedes illis lavit et exersit. Deinde imperavit ut ecclesia intraret et scelus commissum sceleribus ablueret. Tribus autem diebus carcerem evacuatum cum ministris eos insequitur: quod ofone viri dei facta per illis ne ad vincula reducerent expresso miraculo per clausuram portarum ecclesie virtute divina liberos dimiserunt. Illi multo post tempore sanctus columbanus reuerfus est nullum tamen ad monasterium a quo prius fuerat exulatus. Quo audito rex et avia eius brunichildis aculeis atrocioribus stimulari iubent cohorti militum ut in illa loco abstrahatur: atque ad exilium peritum ferat. Qui monasterium ingressi cum ante eum transierunt ipsum dei nutu videre non poterat. Quod cum regi fuisset nuntiati: aucto furore quendam comitem ad eum destinavit: qui eum rogabat ex parte regis ut inde recederet. Qui respondit. non nisi vi coactus recessurum. Demum viri dei cernens periculum aliorum si seueritati sue satisfaceret: egressus inde ad aualonem castrum puenit. Sed cum in via cultos equorum theoderici lancea eum transiret: vellet manum eius qua lancea extendebat obzigit: et ipse a demonio arreptus ad pedes sancti corruit: sed oratione eius liberatus est. Porro theodericus rex penes metere oppidum diuinitus percussus inter fragratibus ignis incendia mortuus est. Post quem brunichildis filium eius sigibertum in regno successit. At lotharius memor perperie viri dei: collecto exercitu fratres regni qui sue ditioni debebant volens recipere. Sigibertum captum permisit: fratresque eius quos theodericus filios cum pro-avia brunichilde cepit. Et pueros quidem separatim permisit. Brunichildem vero ignobiliter camelis impositam hostibus gyrando monstravit primo: postquam indomitorum equorum caudis irriterat miserabiliter vitta priuavit. Fundit ergo et radicatus theoderici stirpe sublatam. Lotharius trium regnum monarchia solus potitus est: et sic beati columbani prophetia in omnibus impleta. Hic sanctus columbanus multis miraculis claruit. Et inter cetera cum semel sepulcrum beati martini cum socijs visitasset: et quas portauerat se cum pecuniis pro viatico furtim ablatis fuissent: pie quesitum sibi auferrent bona sociorum: repente qui furatus fuerat verberatus corparum indicans furtum et locum ubi absconderat atque restituit. Item in quodam loco siluestri maneret fructibus arborum victum percipiens et minister eius per fructibus colligendis tempore refectionis ad locum accessisset: inuenissetque vsum fructus comedente: nuntiavit viro dei. Qui ad locum remisit eum mandans ut diceret fructetia et poma parte assignans vasa pro sui sustentatione: et parte pro cibo viri dei. Quod aial omnino obediens fuit: intulit sumens de parte assignata pro viro dei. Quod est ad magnam confusionem boim deo non obediens. Huius sancti columbani inter ceteros fuit discipulus sanctus gallus: qui postquam propter pueritatem fuerat cum eo in sancta religione inspiratus a deo per diuersa loca discurrens: loca religiosa construens: et speciale gratia efficiendi spiritus imundus a deo precepisse legit. Episcopatum sibi oblatum renuit: sed in desertis locis habitans sibi et deo solo vocauit. Et post multa miracula in deo requieuit.

Humilio
dei opti-
mi et ma-
xim.

attamen timidus. Et mauricius. Si timidus inquit est: pfecto et homicida. Dūq; super hmoi citabaret: in crasti nū magistrianus ab heremitis quibus impatoris pces portauerat rediens. respōsum retulit dicens. Deus recepta penitētia tua saluabit animā tuā: cum sanctis te cum tota domo tua cōstituer. Imperio No cum ignomiā et discrimine decides. Quibus auditis maurici? deū glorificans penitētiā tenuit. Sed a cupiditatibus vsq; adeo non recessit: vt exeratus in periculosis byemare: et transito danubio victus sibi de selauorū regione periclitabundi querere. ne videlz alimēta publica manducarent petro ptoxi feralibus lris imineret: qui rapiarebis vocatis ait. hūmis mibi videtur graua impatoris pcepta: romanus in aliena terra byemare puincia. Nam et illi nō obedire seum est: obedire No seuiusimū. Nullum bonū parit auaricia: q; mater oim malorū consistit: qua impatoris languis hōiū maximorū malorū romanis cauita efficitur. Exeratus itaq; hoc p rariar chas auditio ad seditionem cōuertitur: exaltatq; sup clipeū focam centurionem exarchum acclamarūt. Sugatoq; ptoxi teu dosio filio impatoris et germano focero eius dirigit: vt alter eorū sibi imperare studeret. Illi nullo modo cōsensit: imo mauricio retulerūt. At ille germanū perdere voluit: qui qm in ecclesiā fugerat: filiū tanq; ptoxi sui consiliū flagellauit: multosq; hūc ab eadē ecclesiā extrahendū transmittēs: nūq; pmittit: immo multis conuicijs a ppo laceratus martionista hereticus appellat. Et cōmoto intra constantinopolim graui tumultu mauricius dissimulato habitu cum vxore: et filijs nocte dyomonem cōscendit. Fugies apud sanctū antonionem. At No focas cū exercitu impator efficit: a quo mauricius cū filijs et vxore et filiabus penes macedonā iussus: quē admodū sibi dēficiatū fuerat decollat. Post septimo kalēdarū mayarū imago focē et leonē vxoris sue augustorū cum eorūdem fauorabilibz lris delatū est romā. Et postq; a clero et senatu acclamātū est eis in basilica iulij iussu grego. in oratorio sancti cesarij in lateranensi palatio pstituto reponitur. Lūq; focas fact? impator: mādari sibi romane sedis diaconū cum magna humilitatis reuerentia postularer a gregorio. qui tūc romē pfulabatur. gregori? ita rescripsit. Considerare cū gaudijs et magnis actionibus gratiarū liber quātas oiperēt deo laudes debemus: q; remoto iugo tristitie ad libertatis tempora sub ingiali benignitatis vestre pietate peruenimus. Nam q; pmanere in palatio iuxta antiquā consuetudinem apostolice sedis dyaconem vestra serenitas non inuenit: non hoc mee negligētie sed grauiissime necessitatis fuit: q; duz ministri oēs hui? ecclesie tam contrita asperitas tēpora cū formidine declinarent atq; refugerēt: nulli corū poterat imponi vt ad vrbē regiam in palatio pmanerent accederet. Sed postq; vestra clementia omnipotentis dei gratia disponente ad culmē imperij puenisse cognouerunt: ipsi quoq; suadente leticia ad vestra vestigia venire festinant: qui illuc prius accedere valde timuerāt. Latore autem pientū qui pzm? oim defensorū fuit: bene mibi ex lōga assiduitate cōperus est: vita. fide. moribus approbatus. Adunc apri pietatis vestre vestigijs esse indicam: vnde cū auctore deo diaconū feci: et sub celeritate trāsmittere curauī. Qui cū ita que in bis partibus agunt: inuento opportuno tpe valeat clemētie vestre suggerere. Lūi rogo clemētia vestra pias aures inclinare dignet: vt tanto celer? nobis valeat misereri: quāto afflictionē nostrā verius ex eius relatione cognoueritis. Qualiter em quoridianis gladijs et quantis longobardorū incursionibus: ecce iam p pzo annoz longitudinem pminur: nullus explere saggestionibz valeamus. Sed in omnipotentis deo confidamus: q; qui suscitauit in republica pios dominos extinguet crudeles inimicos. Caplm. vij.

Mauricius impator occiditur focas ad impium assumit.

E sanctis qui claruerunt vita et miraculis ipibus prefatorū impatorū. Et vt refert Sigisbert? ano. xviij. maurici impatoris sanctus goar veniens ex egyptia claret in gallia. Idē vt narrat Glinen. spe. bilio. lib. xxiij. ex gestis ei? in sub urbano treuerico iuxta flumiū ecclesiam fecit: multatq; sanctorum reliquias collocauit. Ibi die noctuq; deo seruebat in ieiunijs. vigilijs. oratione. et predicatione. multisq; paganos conuertebat: et egrotos sanabat. An dia bolus virtutibus ei? inuidēs: multas ei tribulationes in gessit. Itaq; cōgigit vt legati epi treuerici noie rustici al boinus et alamannus ad cellam vtri dei quasi speculatores adueniret: vt ibi aliquā rē nouā vel inane inuenire possent. Eliderūt ergo q; more solito mane post psalmodiam et missam cum peregrinis et pauperibus in ebaritate cibum sumeret. Qd ipsi non ebaritate sed gulostitate fieri estimantes: accusauerunt eum ad archiepiscopū dicentes se cum vidisse sine temperamento mane comedere vel potū sumere. Quod audiēs archiepiscop? iussit illos legatos illic redire et sanctū dei goarem sibi pferre: dices q; inquisitionē de eo facere vellent: vt possent scire q; ingenio vel arte talia psumpsisset plebi sibi cōmissis: se exempla monstrare. Qui venientes ad beatū goarem locuti sunt dolose. putantes q; accusationē illā p quā cū infamauerant possent blandis verbis obregere. Archiepiscopus inquit noster rusticus saluē tibi mandat. iubetq; vt ad colloquium eius treueris festinanter accedas. Idē audiens sanctus goar. cū gaudio dixit. Faciat mihi deus vt possim ei obedire: q; obedientia sine mora est faciēda. Et nocte quidem illa fecit eis cenam fm vires suas: et ipse laudibus vt solebat fuit perueuerans. Quā ne facto postq; cursum suum finiuit: missarum sollempnia celebravit. Lūq; completer diuinum officium die illo dixit ministro. Fili fac nobis letū diē de abundantia nra. vt illi legati archiepiscopi simul nobiscū faciant ebaritatem: q; in itinere sunt: et forsitan deus aliquē pauperē vel peregrinū adducet vt pariter epulemur. Quod audientes illi nō potuerūt malignitatem cordis abscondere: nec ei voluerunt pferre. At sanctus introducto quodam peregrino p ebaritatē comedit cū illo. Qd videntes legati cū leticia strauerūt equos dicētes. Nūc manifeste videmus qd nūciant? archiepiscopo. Accepit itaq; a viro dei cibum et potū vasculis ad viaticū itineris ambulantes cū eo ceperunt fame et siti vehementer vageri. Videntesq; manus ad cistarebiā et vtrē nūq; inueniunt. cū vtrq; de domo goaris sufficientē secū deportassent alimontiam. Et ait alboinus ad alamannū. Talē ego famē et sitim nūq; habui. et hec dices cecidit de equo suo quasi mortuū. Alamannus No puerus ad famulū dei ait. Succurre nobis pie sacerdos xpi: quia famer siti morimur. Sanctus goar cū hec audisset cū gaudis ait. Modicē filij qm indignū vidistis ebaritatē facere non debuistis recusare. ista No q; nūc patimini ad corripiendū vos deus meus permittit fieri. Dū hec eis diceret et famer eos nimis vteret: venerūt tres cerue mīre magnitudinis trinitatem representantes. Que fuisse ab eo stare se firmauerūt et multas eas in vasculo: et iussit exinde illas abire. Sanctus aut ex illo lacte lūmuit corpora illoz: et statim nullū dolore qui eis acciderat ex fame senserūt: inde pfortari: mittē telesq; manus ad forticulas suas inueniunt cibū et potū et epulati sunt. Lūq; mirarent secū de bis q; acciderant et timerēt iter psequētes demū treueris venerūt. Seruus aut dei goar per oratoria et ecclesia sanctorū sicut solitus erat facere pgebat. Predicti autē legati accedentes ad archiepiscopū suū inueniunt eum in solio suo in synodo sedentē cū clero suo: et narrauerūt que acciderant eis et que viderant. Que cū audisset cum iracundiā cepit dicere. Inquantū intelligentia cordis considerare valeo:

consuetudo hui? ptiacis viri q; sic mane comedit et bectas mulget: sine dubio poti? gulostitati deputada est q; ebaritati. Ingrendus est tñ quā ob rem vel quo bumane laudis desiderio hoc faciat: et vtrū ex pte dei sit: an ex pte aduersarij. Hic nba compleuerat: et ecce vir intravit in domū in qua ipe archiepiscopus residebat. Et ingressus cepit circūquaq; respicere: si forte esset loc? vbi posset stare discipulus ei? et capā suā pedere seu abscondere. Dū ergo circūspiciēs vidit in angulo domus quasi similitudinē fustis: q; certe nō erat fustis: sed radius solis q; p fenestrā penetrabat interiora māsiōis. Lūq; appropiasset ad radiū solis specē grossioris ptice prendētis: appendit capam suā sup ipm radiū: ibiq; pcepit stare discipulū suū. Qd cū vidisset rusticus archiepiscopus vna cum clero suo dixit. Videtis nūc qd fecit. Vere si hec causa ex deo fuisse: tam mane nō comedisset: q; antea ieiunium p orationes et ieiunia intrauerūt in regnū dei. Idē aut mirabile factum qd video: quid sit oimmode nescio: sed inde nō mediocriter stupeo. Dūne comedit et bibit: nūc etiam capam suā radio solis suspēdit. Accedat ergo ppius vt radiū rōnem sup his circūscēditibus. Tūc vir qdaz venit portās in brachio suo infantem tres noctes habetē: q; proiect? fuerat in cloacā marmoreā vbi paupercule femine solent infantes suos iactare. Quē vidēs archiepiscopus dixit ad sanctū goar. Hūc oportet vt ostēdas nobis misterij tuū si verū sit an falsum. Si verū est p verā obedientiam precipio tibi vt facias istū infantē nobis imo te scere genitorem suum et genitricē suā. si hoc facere poteris: credemus tibi et virtutibus tuis. Sin autē nihil tibi credere debemus. Tūc vir dei suspirauit grauitē et lachrymas fudit. vehementer admirans quā ob rē pontifex suoz operū vituperator talē sibi inane atq; ineptā obedientia pcepisset. Et fundēs orōnē ait. Sancta trinitas te inuoco. atq; te infans in noie trinitatis cōiuro vt genitorē tuū p nomē denominēs. et filij genitricē tuā. Rūdens infans ait. Iste rusticus est p me? mī mea afflagia nuncupat. Quo audito eps cecidit velociter ad pedes sancti goaris dicēs. Nūc scio Ne te sciri fore dei ier uū. cui scelerā q; ita abscoīa putabā vt null? sciret pter me et mulierē et vniū puerū meū tibi patefacta sunt p ipi? nati mei nba. Idē audiens beatus goar stupore miraculi replet? ait. Deu dñe. quare p me miserū peccata tua baccen? latētia facta sunt manifesta. Vbi fuisse spōtanea corā deo secreta pfessio: q; ista p votū tuū ignominiosa publicatio. Deinde sollicitē ac benigne monuit eū ad penitentiā dicens. Quantū saluatoris est plus ad dimittēdū: tantū opz nos esse paratos ad penitēdiū. Ego aut inquantū pietas diuina vitā mibi pdonauerit et exau dire dignabit septē annis penitentiā p te cōpellente ebaritate fraternā iā deliberauī facere. Ante sanctitatis famā et noua gesta audies Sigisbertus rex francozum. Mirante autē rege atq; dicēte oia q; facta fuerāt a setō miracula: ois pplis acclamabat ad regē vt faceret eū archiepiscopū treueris ciuitati. Qd cū ei gratū esset: rogabat sanctū dei vt hic rei cōsentiret. Lūi rñdit scētus. Vbi? est mibi mori q; sup epm adhuc viuētē accipe mysterij eius et peccare in cōspectu dñi. Dimitte o rer rusticū de flere faciōia sua: si vis vt dñs dimittat tibi pctā tuā. Lūq; rex multū sup hoc instaret: et cū rogaret oim populo et clero hoc postulāre: dixit goar. Gloriosissime princeps sine me prius redire ad cellā meā: vt ad respōsum tue celsitudinū me preparem. Lūi rex. Glade in pace. Et transfactis viginē diebus venit metis ciuitatē ad respōdendū. Reuersus ergo ad cellā cepit cōtristari et valida febre fatigari. Quid multa. Die ac nocte dñm precabatur vt daret ei defensionis sue auxiliū: et eriperet eum de tā graui iugo quod rex ei imponere cupiebat. Et q; sex annos transigens ad regem redire non valuit: sed

demū in senectute bona in pace quiescit.

S. j. Ante ea tempora imperan

te fex iustino seniore. vt refert sigisbertus refulsit sanctitate et miraculis admiranda sancta dei ngo brigida i scotia. Idē siquidē vt narrat vincē. spe. bilio. li. xxiij. de xpia nis et nobilibz parētibz orta in scotia. a pueritia bonarū rerū studijs inoleuit. pudicitie ac sobrietati semp intentā: et de bonis ad meliora crescēs: ab ipa puellari etate signis extitit admirada. Lū a matre sua trāsmisio eēt vt de vaccarū lacte butirū cōgregaret: et ad pondus red deret sicut aliē puellē in illis regionibus facere pfueuerāt. Idē ngo tam hospitalitati dedita magis volēs deo q; boibus obedire. pauperibz et hospitibz tā lac q; butirū largiter distribuere cepit. et cū tps aduenisset vt oēs red derent fructū vaccarū: coopatrices ei? mōstrauerūt opa sua: vtrum est ad brigidā vt redderet opus suū. Que pa uida nō hīs qd redderet: q; totū paupibus erogauerat: timore matris panida totā se cōuertens ad dñm ad ofo nem cucurrit: quā dñs exaudiuit. Et mox post orationē sup oēs coopatrices suas opus suū in butirū amplius abundās matri assignauit. Idē multo post cū parentes ei? more humano eā despoīare voluissent: illa celit? inspirata xgine castā se volens et vouēs xpo exhibere: ad epm sanctissimū machillā noie prexit. Qui palliū albi et vestem candidā sup eius caput imposuit. Que corā deo et cpo genua flectens humiliter ad altare et suā virginā lem coronā dño offerēs: vt fundamentū lignēū altaris terigit: statim viride factū est: et vsq; hodie sic virescens languozes a fidelibz pellit. Lū aliqui lardū adueniētibz hospitibus in chaldaria corisier: cū adulanti ea flagi tanti misericorditer dedit. et tñ cum lardū de chaldaria tractū ac postea hospitibz diuīsum fuisset: plenissime est replem ac si nihil inde demptū fuisset. Aliqñ cū cōuocasset mēsores ac oparios i mēsem suam: facta eēt dies nebulosa et pluuialis valde p circūitū in puincia tota: in eius mēsem gutta aque non cecidit. Lū oēs suas aliqñ pasceret in campēstri et herboīo loco: nimia iunda tione facta humectis vestibz domū rediit. Et cū radius solaris pforamina dom? intrinsec? intraret: illa vmbā obusta oculoz acie arborē fuisse trāfueram et fixam pu tant: desup suā vestem complutā posuit: et ita tanq; in ar bore grandī et firma in ipso tenui solari radio pependit. Leprosi ab ea pctētibz cecruisā in potū cū illa nō habere: aquā purā benedicēs cōuertit in ceruissimā optimā illis dedit. Lapidē in salem conuertit cuiā ab ea sal pos tulerat. Leco nato oculos restituit. Quidam nequissimi cū ei furati fuissent boues: et flumiū cum eis transire vel lent submersi sunt: bobus saluis et reuerētibus p se ad domū sancte brigide. Aper ferus et siluester ad gregem brigide cur su pcpiti puenit. s. porcorū. Quem sancta v dens benedixit: qui statim oī feritate deposita cū grege porcorū pmanit. Quidā simplex vidit vulpem ambulā rem p regī palatiū: quā nesciens esse domesticā et varijs artibus agilitatis edoctā occidit. Quo cognito rex iratus iussit illū occidi: et vxorem eius et filios et oia que ha bebat in seruitutē redigi: nisi sibi vulpis filij edocta red dere. Quod audiens brigida iuncto curru regē rogata p planiciem cāpi pergebat p viā que ducebat ad palatiū regis: ex intimo corde rogās deū vt pvideret. Stra timq; dñs vñā de feris vulpibus ad eā trāsmisit. Que currens p capeītria appropinquauit curru beate brigide et leniter se eleuans intravit curru eius: et sub veste san cte brigide se cōstituens: mānuere in curru cum ea sede bat. Perueniens ad regem brigida rogare cepit vt qui ignorans deliquerat absolueret. Noluit rex nisi sibi si milis vulpis restitueret. Adtulit brigida vulpē oī cal liditatis artificio edoctā vt prioz fuerat. Viratus rex iussit illā reū liberū abire. Non multo post illo liberato

Miracu la setē bz gide

Qyracu
lū feti ka
rilepbi.

accessisset secularis dignitas plus se inclinavit voluntas
q̄ permitteret dignitas. timentes ne a deo degradasset
cū mundi gradu proficeret: se cū sua facultate elemosy-
ne ditavit. **Mā** cū sibi aliquid de tributis accideret. ex oi-
bus que venissent ad eā ante dedit decimas q̄ recepit.
Deinde q̄ superat monasterijs dispēbat. et quo ire pe-
de non poterat misso munere circūbat. Item nocturno
tpe cū reclinarer cū principe. rogans se p̄ humana neces-
sitate velle confurgere et leuans egressa cubiculo tādū
ante secretū oīoni incumbere iactato cilio: vt solo ca-
lens spiritu iaceret gelu penetrata. tota carne premor-
tua. de qua regi dicebat habere se magis iugalem mona-
chā q̄ reginā vnde et tpe irritatus p̄ bonis erat asperri-
mus. Sed illa pro parte lenis p̄ parte tolerabat rixas
modeste illatas a coniuge. Diebus nō quadragesime sa-
tis est scire qualiter reperit se inter vestes regias singu-
lariter penitens. **Igit** appropinquante ieiunij tpe ad reli-
giosam monachā noie piā mittebat. cui scō. pposito illa
dirigeret venerat in linteo sigillatū ciliū. q̄ sancta
inducens ad corp̄ p̄ totā quadragesimā sub vestē regā
dulci porrabat in sarcina. **Haec** rex deesset quis credat
qualiter oīoni se diffunderet. qualiter se tanq̄ presentē
xpi pedib' alligaret. et quasi repleta delictis sic logo ieiū
nō satiaret in lachrymis. Cui despecto ventris edulio.
xps erat tota refectio. et tota famis erat ei in xpo illud
qua pietate pagebat sollicita. Quali nō si q̄ p̄ culpa cri-
minali vt a solet a rege interfici deputabat scissima re-
gina mouebat cruciatu. ne designat' reus moreret gla-
dio. qualiter decessat p̄ domesticos fideles seruantes
et p̄ceres quoz blandimentis mulcebat aim principis:
donec ei ipa ira regis vñ p̄cesserat fors mortis inde cur-
reret vox salutis. **Idis** igit beatis actib' occupatā intā-
tū puerit diuina clemētia. vt etiā in palatio adhuc laica
dñō largiente p̄a declararent miracula. Deniq̄ in vil-
la quadā dñi gambularēt scissima. rei tristi p̄crimine suc-
curri sibi clamabat vociferantes de carcere. **Ipsa** aut qd
esset interrogat. mētūnt ministri q̄ medicorū turba ele-
mosynā q̄reret. Interea a iudice cōpellunt tacere q̄ re-
nebant in cōpde. **Lū** nō nox supuēisset. fractis vincu-
lis soluti scē occurrūt de carcere. Et qm aliqua occasio
ne diuinitate p̄sperare casus cedit ad salutē. vt hec reli-
giosā viuere: frater interficiat innocēter. Directa igit a
rege veniens ad beatū medardū nouionij supplicat instā-
ter vt ipaz mutata veste dñō p̄secraret. **Dox** vestimē-
tū nobile quo celeberrima die solebat pompa comitate
regina pcedere egita ponit in altari. et ablatis ornamē-
tis et gemis mēsam diuine glie onerat venerabilis: cin-
gulū aut ponderatū fractum dat inopijs pauperum.

S. iij. Porro predictae sancte ra-
degundis mens intenta ad xpm. pietatis inspirante et
cooperante dei gratia monasterium sibi per ordinatio-
nem p̄cessit regis lotbarij construxit in quo gaudēs in-
gressa est. vbi et perfectionis ornamēta cōquiret: et ma-
gnam congregationem puellarum xpo nunq̄ mortuū
sponso aggregaret. Que electa abbatissa et iam constituta
tam se q̄ sua oia elius tradidit p̄titer. p̄prio iure nihil
sibi referuās. vt post vestigia xpi curreret expedita: et tā
tū sibi plus augeret in celo quācum subtraxisset ex se-
culo. **Sz** inuidus bonorū humani generis inimicus cui
voluntate etiā cū esset in seculo facere abhorruit: eam p̄
sequi nō cessauit. **Sicut** em̄ tā p̄ internuncios cognoue-
rat q̄ timebat. p̄cessus rex lotbarij cū filio suo p̄cellē-
tissimo sigiberto tironis aduenit quasi deuotionis cau-
sa. quo facili' pietatis accederet: vt suā reginā acciperet.
Quo cognito beata radegundis sacramentalis lras fecit
sub cōtestatione viro aplico sancto germano parisiensi
ep̄o. q̄ tūc cū rege erat: quas p̄culū suū agentē secreti
dixit cum exenlio aut eulogijs. At vbi eas relegit vtr

deo plenus lachrymās se p̄sternit pedibus regis affe-
pulcrū sancti martini deprecās cū cōtestatione diuina:
sicut ei lris fuerat intinātū: vt pietatis non accederet.
Idinc amaritudine plen' rex intelligēs hanc petitionē
esse beate regine: penitētia duc' malis cōsiliarijs istud
reputās se q̄ indignū reputās: q̄ talē reginā diuini non
meruisset p̄sternit se et ille ante limina sancti Martini
pedib' apostolici viri: rogās vt p̄ xpo veniam peteret a
beata radegundē vt ei indulgeret qd in ea p̄ malos conti-
liarios peccauerat: vñ vltio diuina de p̄iti eos vindica-
rit. **Sicut** em̄ arrius q̄ p̄tra catholica fidē certans oia
intestina sua in secessus deposuit: ita et bis euenit qui
beata radegundē egerūt. **Tūc** rex timēs diuinū iudiciū
rogat beatū virū germanū ep̄m pietatis celeriter ire. p̄
eo ventā postulada. Qd et fecit. **Uñ** pietatis adueniens
monasterij oratorij ingressus: ad pedes sancte regine
se prosternit: veniā pro rege postulas. Illa aut gaudēs
de faucibus seculi ereptā benigne indulget: et se dei ap-
tar seruicio expedita ad sequendum xpm quocūq̄ ierit.
Qualiter aut se gessit p̄ singula q̄s enumeret infinita.
Idc etiā in mēsa sub siadone filigineū panē absconsum
vel ordeaceū māducabat occulte: sic vt nemo perciperet:
lra ex illo tpe quo beato medardo cōsecrāte relata est
vñ ad infirmitatē: nihil preter legumē et olera non po-
mū piscem vel ouē: vel aliud eiū habuit. porū nō preter
aquā multam atq̄ miratū nō bibit. **Tūc** nō mox san-
cti germani iubet sibi molā afferrī secretissimā in qua
tota quadragesima tantū laborauit quantū quadridua
na refectio postulabat. **Balneo** parato ipsa succincta
sabbato capita lauabat egenorū: defricās quicquid erat
cruste scabiei vel tinea: nec parulēta fastidies interdū
et vermes extrahēs: purgās cutis putredines: sigilla-
tū capita pectebat ipa q̄ lauaret. **Egredientib'** q̄rinde
si cui inueterata essent indumēta: tollēs rasa noua red-
debat. Ante pānos faciebat cultos venire ad p̄adū.
quibus cōgregatis ministerio parato: ipsa aquam siue
mappā singulis porrigebat: et inualidis ipsa pariter os
et manus tergebat. **Idinc** tribus ferculis allatis stans
ante prandēs ieiuna presens cōuinis: ipsa incidebat
panē carneū vel quicquid apponeret. Languidis autē et
cecis nō cessabat ipa cibos cum codlearibus porrigere.
Mulieres varijs lepze perfusas maculis cōpzebēdēs:
in amplexu osculabāt: in deo eas toto diligens animo.
Recedētib' prebebat auri vel vestimēti solatia. **Prima**
xl. qua se recluist in cellulo donec fuisset trāfacta panis
nō sumpsit cibaria nisi die dñico: sed tñi herbas aut ole-
ra de maluis sine olei gutta sine sale cōdita. **Uerū** aque
toto ieiunio nec duo sextaria sumēs: tāta siti laborabat
vt faucibus desiccatis vix psalmos diceret arida. **Ell.**
cū autē habēs ad corpus iugiter decantās pagebat vi-
gilias: ante se habēs cinerē strati: supiecto cilio hoc
vtebat. p̄ lectulo. **Quātebā** qua brachiū indueret non
habebat: nisi de caliga sua duas manichas fecit: sed ita
se ret. ractabat: vt nec nec abbatissa sentiret. **Adhuc** mo-
nachalib' oibus soporātib' calciamēta tergēs et vngēs
retrāsmittebat p̄ singulas cellas. De officijs autē mo-
nasterialib' nihil sibi placuit nisi p̄ma seruaret: et ipsa
se castigabat si bonū fecisset post alterā. **Ergo** suis vici-
bus scopās monasterij plateas vel angulos: quidquid
erat fedū purgās sarcinas quas alie horrebant videre
nō abhorrebat euehere. secretū etiā op' purgare nō tar-
dās: sed scopās ferebat stercoreis fetores. **Credebat** se
minorē sibi si se nō nobilitaret vilitate fuitij ligna sup-
porrās brachijs. **Eadēs** nec lesa se retrabebat ex suam
hebdomadā infirmatib': seruēs ipa cibos decoquens:
egrotis facies abluēs. binc cōsumatis cōuinis ipa va-
scula diluens purgās nīde coquinā. **Ad** omnes facie-
bat humanitatē pedes lauans et osculans: et adhuc om-
nibus p̄strata deprecabāt veniā pro cōmissa negligē-

tia. **Post** tot labores quas sibi penas intulerit: ipsa vox
q̄ refert phorrescit. **Quadā** vice trālatos sibi circulos
ferreos dieb' xl. collo vel brachijs innexuit: et tres ca-
thenas inferēs circa suū corp' dñi alligasset astricte in-
cludit durū ferrū caro tenera subterfices: et trāfacto ielu-
nio cum voluisset sub cute clausas carbonas extrahere
nec valeret. caro p̄ dorsum atq̄ pectus sup carbonatum
ferrū est incisa p̄ circuli: vt sanguis fusus ad extremus
exinaniret corpusculū. **Inde** iussit vice altera fieri lami-
nā de auricalco in signo xpi. **Quā** accēsam in cellula lo-
cis duobus corp̄s altius sibi impressit tota carne deco-
cta. **Sic** ip̄s flāmate mēbra faciebat ardere. **Aliqd** ad-
huc graui' in seip̄a tortrix excogitās. **Qua** xl. super au-
sterū ieiunū et stis torridū cruciatū adhuc pena ciliij
tenera mēbra setis asperis dissipare: iubet portari ma-
nile ardētib' carbonib' plenū. **Idinc** discedētib' reliq̄s
trepidatibus mēbris anim' armat ad penam tractās:
quia non essent p̄secutionis tpa vt martyr fieret. **Inter**
hec vt refrigeraret tā feruente animū: incidere corpus
vt deliberabat. **Apponit** era candētia stridit cremantia
mēbra: cōsumit cutis intima quo attigit ardo: fit fossa
taces tetigit foramina: sed cōputrescēs sanguis mani-
festabat qd vox nō p̄debat in pena. **Sic** femina pro xpi
dilectioe tot amara libetē excepit. **Idinc** actū est vt qd
ipsa abdidit miracula nō taceret. **Intantū** de corde
ore eius laus dei nō discedebat: vt cū quadā die vidisset
posticariā monasterij transeuntē noie cōdegnū: vbi
eā voluit appellare p̄ eius noie: alleluia clamabat. hoc
millies fecit. **Nūq̄** mēdaciū. nūq̄ maledictū ab ei' ore
p̄tra qualēcūq̄ p̄sonā platū est. nō solū nō detraxit cuiq̄
sed nec detraxetē audiuit. **Patēter** p̄secutib' se sep-
orauit: et ozare alios docuit. **Nūq̄** imposuit alicui quod
ipsa p̄us nō fecerit: vnde cūq̄ fuus dei venisset sollicite
pquirebat qual' deo fuisset. **Si** qd nō noui cognouisset
ab eo q̄ ipsa nō faceret: cōtinuo cū oi alacritate sibi p̄us
imposuit: et post aggregationē tā xbo docuit q̄ exemplo
ostēdit. **Lū** aī cā psalm' cessaret lectio nunq̄ discessit.
Dū nocte quasi vel vni' hore spacio videret. somnū ca-
pere: semp tñ lectio legebat. **Vbi** autē a lectioe cessasset:
mens ad xpm intēra dicere videbat. **Ego** dormio et cor
meū vigilat. **De** miraculis eius **Mulier** quedā cū ini-
mici inuasionē grauitē laboraret: et vix ad sanctam po-
tissent rebellē hostes adducere: impat aduersario vt se
tuisent rebellē hostes adducere: impat aduersario vt se
suo cū timore pauimēto p̄sterneret. **Dox** ad brē vmo-
nē in terrā se deiciens q̄ timebat extimuit et expulsus ē.
Et q̄ in reb' minimis est gl'ia creatoris: q̄ casu dñi glo-
bus quē scā filauerat p̄deret de camera: veniēs forex
vt tageret anteq̄ filiū incederet: mortu' pepedit in mor-
tu. **Rogauit** beatissima de loco suo euelli arborē va lidā
lauri: et ad suā cellulā p̄ iocūditate trāferri. **Quo** facto
transplantata non adperēte radice fit tota folijs arida.
Cui abbatissa ioculariter impurat q̄ nisi exoraret vt ar-
bor terre adhereret: se a cibo suspēderet: qd nō inaniter
dictum est. **Mā** sancta intercedere: folijs ramis et radice
laurus sicata reuiuuit. **Q̄** p̄tē cū dicta scā reclusa esset
in cellula: audiuit sterū de mortua monacha infantula.
Cui cadauer scā ad cellulā suā cōpariēs ferri manda-
uit: iubetq̄ oēs discedere. **Interea** dñi exequie pararen-
tur mortue p̄ septē horas: tractat corpusculū: et orans
illā vite restituit et salutē. **Q̄** cum autē ad impatorē mi-
sisset p̄ portione ligni salutare crucis: et de ea tulissent
pietatis in suo monasterio collocauit. **Ad** cui' ligni p̄e-
sentiam miracula plura ostēsa sunt. **Sed** nūc per mare
nauigantes cum iter agerēt: facta est magna p̄cella: ita
vt nauis eoz quadraginta diebus et noctib' in medio
maris periculis quadiaceret. **Qui** desperātes de euasio-
ne sanctam radegundem inuocauerūt in adiutorij suū.
Et ad inuocationē nominis ei' columba apparuit que
circūiens nauem famulos eius de mortis ianua vi-

te restituit. **Ipsa** autem hora qua migravit a seculo san-
cta tribuno fisci qui demolemus vocabatur. dum suffo-
cationis lāguore totus deficeret. in sopore apparuit san-
cta tangens fauces eius sanauit. iubes vt quos in car-
cere habebat septem homines relaxaret. **Qui** euigilans
et sanum se inueniens. exstimaui sanctam illa hora mi-
grasse. vnde et nūcium mittens id inuenit. et de carcere
liberatos illos absoluit. **Aluoberga** vna ei' famula fuit
que ausu temerario. in cathedra beate regine post eius
discessum sedere presumpsit. **Quo** facto iudicio dei per-
cussa ita ordebat: vt viderent omnes fumum de ea in al-
tum procedere. et illa coram omni populo confitens se
clamaret peccasse. et propterea arderet: quia in beate se-
de confederat. **Tribus** ergo diebus et noctibus incedit
passa vociferans clamabat. **Domina** radegundis pecca-
ui. male egi ignosce mibi. **Refrigerā** mibi membra duro
cruciatu exulta. **In** tanta pena eam oīs populus vidēs
p̄ ea deprecabāt. **Sicq̄** beata ad p̄ces oīm indulgens
benigne ignē feruente cōpescuit. et illa sospes domū re-
dijt. **Idius** sancte transitus recolitur ydibus augusti.

S. v. Eo tempore vt ait sigisber-
tus in scotia brendanus claruit. qui fortunatas infulas
seprennali navigatione perquirens. multa miraculo di-
gna vidit. **A** quo machures qui et magloui' regulariter
educatus et ipsius navigationis socius in brittania san-
ctitate et miraculis claruit. **Idc** vt refert vincen. spe bi-
sto. lib. xxi. parentibus generosis in brittania quadran-
gula ortus matre vt fertur tā decrepita. l. sexaginta sex
anno:um. que soror erat baymonis patris sancti sanso-
nis. **Idinc** maglouium sanctus brendanus abbas bap-
tans spiritalē filium spiritaliter educandum dein-
ceps accepit. et litteris erudiuit. **Qui** licet etate tener:
animo tamen fortis erat et stabili grauitate fundatus.
igneis vigorem corpusculi in se validum feruere testa-
batur. ita vt dum eius cōdiscipuli p̄e nūmo frigore stri-
dere dentibus videbantur: ille spiritu feruens omnibus
horis calebat in corpore. **Itaq̄** mox puerorum ipse et cō-
discipuli ad littus maris perreperunt: vt laborem disci-
pline locandi licentia releuerent. **Sed** cum ceteri ante
inundationem maris continue estuantis fugerent et lu-
dum relinquēs ad scholas redirent: puer sanctus dor-
miens super fascem alge remansit in litore. **Cumq̄** ap-
propinquaret mare minime cū tangens circumdedit. nu-
tius diuino quantū circa cū crescebat: tantū locus litro-
ris sup quē ille iacebat exaltabat. **Tandē** puer p̄e hor-
rore sonitus fluctuū euigilans. dum circūspiciens ne-
minem videret cōdiscipulos noiatim in clamare cepit.
Cui cū nemo rīderet secum ait. **De** oipotens vbi nunc
posui' sum ego. ne derelinquas me s̄ adiuua me. **Inter-**
ea mgt̄ q̄rebat a discipulis sollicite vbi eēt alim' ei' cba-
rissim'. **Quib'** rīdētib' se nescire. ingemuit ille timens
ei' submersionē. **Et** tā imminēte vespe cū scholasticulis
suis ad litt' maris p̄xit. ceperūtq̄ p̄ vndas maris cir-
cūquaq̄ asp̄icere. si forte vel cadauer pueri videret cōtin-
geret. **Et** nō inuentū ad monasteriū redeuntēs exequas
pueri quasi tam mortuū celebrarunt. **Sz** sancto brendano
nocte oranti apparuit angelus significās ei pueri salutē
inter vndas maris. **Ecce** em̄ ait p̄ cōseruatione pueri fa-
cta ē vbi iacebat dormiēs p̄petua insula. **Tūc** sc̄tis dñō
grās agens mane cū fratrib' ad litt' abiit. **Ibiq̄** puerū
in supiori loco insule odas domino continētē p̄spexit
et gaudens eum salutauit. **Qui** omnes ad benedictiōnē
deum inuitans addidit. **Nūc** saltim vna die permittite
me manere: vbi pietas saluatoris miraculo me dignata
est illustrare. **Sed** et psalterium meū vt mecum habeam
afferte. et si nō est modus quo ad me deferat: illud in ma-
ri deponite. **Qd** cū magister sanctus in mare misisset. fa-
scis alge super qua iaces dormitauerat accurrit et super

Dracu-
la scē ra-
degundis.

Myraci-
lum fan-
cti basolt.

lier quedam dedit ei in scriptis noticiam eipemj quinqs
centenarij auri. Quā cū suscepisset. conuocauit dispen
satores ⁊ ait illis. Quot libras dedistis ei qui ad me ac
cessit ꝑ elemosyna. At illi dixerunt. Dñe quidecim vt san
citas vestra iussit. Linqs per inhabitante in se gram co
gnouisset illos esse mentitos. adduxitqz eū qui accepit
⁊ interrogauit quid accepisset. Illo autē dicēte qꝫ quinqs
libras accepit ꝑferens ille pcatū qđ ei traditū fuerat
dixit eis. A vobis exquirere de ⁊ alia decem centenaria.
qꝫ si dedissetis quidecim libras vt mea humilitas iussit
rat: que attulit quinqs centenaria dedisset ⁊ decet. Et vt
certos vos faciā adducam camad vos. Linqs ꝑ nūcio
accesisset femina illā. ista statim surgens cū quantitate
auri accessit. ⁊ vestigia sancti apprehendit. Qui cum su
cepisset oblationem ⁊ orasset super eā. ait ad ipsam. Obse
cro te. Nonne voluisti hoc tñ esse deo an aliud aliqd.
Et illa cū sensisset deiserū illū cognouisset qđ fecerat: tñ
more cōcussa dixit. qđ scđi mennā ego ancilla tua ma
nu ꝑpria scripsi auri centenaria quidecim vt darem ti
bi dño meo: ⁊ inueni decē delata a seipso. Tunc stupefa
cta intra me dixi. vtiqz voluntas dei non est vt dem nisi
quinqs. Tunc patriarcha eā dimittente. ceciderūt ad pe
des eius dispensatores indulgentiam petentes ⁊ nibil
vlterius se acturos affirmantes. Habebat hic sanctus
sciam scripturā nō in sapiētia sermonis ad inanē glo
riam: sed ꝑ operū executionē ⁊ in secreto quotidiani con
silij. Null⁹ sermo ociosus audiebat nisi forte ordinatio
rei ciuilis exigeret. Is aut sanctoz patrū religiones. aut
scripturā traditiones. aut dogmatica ꝑblemata ꝑꝑ
multitudinē hereticoz regionē circūdati. Si quis ali
cui detrāhere incipiebat bunc ꝑ alterā fermocinationes
vt sapiens ingeniose remouebat. Et si iterū ꝑmanebat:
bunc aduocās hebdomadario ꝑcipiebat ne vlteri⁹ ad
eū intrare sineret. vt ꝑ cū ceteros tēparet ⁊ erudiret. Et si
qꝫ in infimo stratu recumberet ⁊ vlsibz vestimentis in
cella vteret quidā possessor ciuitatis ascendens ad eum
⁊ videns qꝫ optorū scillo ⁊ lanceo regeret. transiuit ei
opporū nummifinarū regis cū multū vt coopert
retur illo in memoria ei⁹. Qđ ille ob infantia viri susce
piens vna nocte eo coopertus ꝑ torā fere noctē dicebat
ad seipz vt cubiculari ei⁹ recitaret. Quis dicit qꝫ humi
lis iohannes pallio xxxvj. nummifinarū tegat ⁊ fratres
xpi frigore necantur. Quanti desiderant saturari de to
ta oleoz que de coquina mea ꝑiciuntur. Quāti vel odo
rare vinum valent quod in cellario meo funditur. Quan
ta putas fame frigore ⁊ miserijs affliguntur. Tu nō ex
pectas etiā eternā iocunditatem consequi. Vinum
bibis ⁊ pisces immaues deuozas. ⁊ in cubiculis demo
raris nūc aut cū oib⁹ malis tuis ⁊ in coopertorio xxxvj.
nummifinarū te calefaci. Vtere ita viuens ⁊ tali laganē
ro conuer sans nō expectabis illic sempiternis gaudijs
frui: sed audies vtiqz qꝫ ille dñus audiuit. Receptisqz bo
na in vita tua ⁊ lazarus sūr mala ⁊c. Hic dicit de⁹ humi
lis. Job. alia nocte te nō coopert. Iustus est em̃ vt reganē
cl. frēs dñi tui qꝫ tu infelix. Nox ergo misit eū in cra
stinū vt venūdaret is aut qꝫ obtulerat emit illud. Rur
sumqꝫ ꝑtare obtulit vt eo regere. Et quid tertio fe
cisset. scđis vt gratul. būdus dicit ei. Videbim⁹ qꝫ defi
ciat ego an tu. Erat em̃ ille opulē⁹ valde. Quē suauiter
vir scđis vindemtabat paulatim ab eo multa auferēs vt
paupib⁹ daret. Valde qꝫ diligēs erat cloqꝫ de actib⁹ scđo
rū qui elemosynarij fuerūt. Quā diēn⁹ qꝫ recitaret de vi
ta sancti serapionis qui syndoni⁹ vocabatur. Inuenit
eum vt fertur amictum suum egeno dedisse. ⁊ iterum
paululum illum ꝑcessisse ⁊ frigus patienti obutasse: etiā
tunicam ꝑbeuisse. Et quia nudus sedebat tenens euā
gelium. interrogatus a quodam. quis te expoliavit ab
ba: demonstrans euangelij. ait iste. Alio quoz tempore
bocipsum euangelium vendidisse ⁊ elemosynam dedisse.

cēti nūmismata daturus ei. At ille nūllū accēpe noluit: sed ait monachus. si fidē habet dōz nō indiget: si bōrum indiget fidē nō habet. Idēc maxime omnibus fides fecit q̄ seruius dei esset. Idēc hystoria Cūncen.

§. xiiij. Quedam alia narrat ex eius legēda. Jaco. de roagine de isto Job. elemosynario. Quidā em̄ paup̄ in habitu pegrinū ad eū venit: & elemosynā petijt. At ille vocatō dispēsatorē dixit ei. Da ei sex nūmismata. Quē ille accipiens. abiens habitū mutauit: & iterū ad patriarcam veniens elemosynā deposebat. Ille autē dispēsatorē vocatō iussit ei dari sex nūmismata auri. dispēsator ait dñō. p̄ter orōnes tuas p̄r pauper itē mutato habitu bis elemosynā accepit. Beatus autē Jo. quasi hoc se nefariē dissimulauit. Iterū ille tertio habitū mutans ad Jo. elemosynā venit. Tūc dispēsator beati Jo. tetigit innuēs q̄ ille eēt quī tā bis acceperat. Cui beatus Jo. rīdit. Eade t̄ da ei. xij. nūmismata ne forte sit dñs mē? Iesus x̄ps quī tētare me velūt. vtrūz hīc poterit hīc plus accēpe q̄ ego dare. Audies patriarcha cōsuetudinē esse q̄ mor vt impator coronat? est cōsuetudinē monumētōz edificatores sumūt q̄tuoꝝ v̄l q̄nōs minutias marmōz pusillas varij coloris: & ingrediētes ad impatorē dicūt. De quali marmore vel metallo subet imperiū tuū sibi fieri monumētū. Imitat? hoc Jo. monumētū sibi fieri p̄cepit: sed tū v̄s ad diēz obitus sui imp̄fectū manere voluit. Ordinauitq̄ aliquos q̄ ad eūz eēt in celebrā festiuitate cū clero cōsisteret accēderēt: si bīq̄ dicerēt. Dñe monumētū tuū imp̄fectū est. p̄cipie ergo vt s̄sumat? q̄: nescis quā hora fur veniat. Quādā vice cū patriarcha quādā pecunie ecclēie quantitatē in mercationib? ponere velleret: patriarcha nullaten? p̄sentiret: sed cū pauperib? distribui velleret: ambo plurimū cōtendētes abinūicē discesserūt irati. Adueniēte hora. x̄j. mādāt patriarcha p̄ archiep̄scop̄yterū patriācio dicens. Dñe sol ad occasum est. Qd̄ ille audiens lachrymis infusus ad eū venit: & ventā postulat. Cum quidā suus nepos graue a tabernario quodā infursū audiuisset: et hoc patriarcha lamentabiliter retulisset nec consolari posset. Rīdit ei patriarcha. Et quō aliq̄s auisus est hoc dicere: & p̄tra te os suū aperire. Erte fili facit hodie in eū talē rem vt tota alexādria miret. Qd̄ ille audies solationē accēpit putās quia faceret eū grauitē vberari. Cū dēs Job. q̄ consolationē accepisset: petrus ei osculatus est dicens. Fili dē nepos mee humilitatis existis cū preparas te flagellari & cōiicia pari ab oībus. vera em̄ cognitio nō ex carne & sanguine: sed ex v̄tute mētis agnoscit. Cōfestim igit̄ p̄llo boie misit & ab omni p̄ssione & tributo liberū eūc fecit. Qd̄ audietes eos admirati sunt: & intellexerūt hoc esse qd̄ dixerat. Factū in eū talē rem vt tota alexādria miret. Idē cū quidā elemosynā petēti dari p̄cepisset quinq̄s nūmos. mor ille indignat? q̄ maiorē elemosinā sibi nō fecisset: cōtinuo ad contumelias eius p̄cepit & in faciē eius cōiutari cepit. Qd̄ ei? famuli audietes: voluerūt in eū irruere & ip̄m grauitē cedere. Qd̄ beatus? Job. p̄hibuit dicens. Simite fratres vt mibi maledicat. Ecce em̄ ego habeo sexaginta ānos blasphemās per opera mea ch̄stū: & ego vnū cōiutium non tolerabo ab isto. Iussitq̄ sacculus pecunie offerri & coram eo apponi vt inde tolleret quātū veller. Cum populus alexandrinus lecto euāgelico ecclesiā exiret et verbis octosis vacaret extra: quādā vice patriarcha cum eis exit: & inter eos cedere cepit. Omnibus nō de hoc mirātibz dixit ad eos. Sili vbi ones ibi & pastor. Aut intrate et ego ingrediar: aut si in meris hīc et ego pariter vobiscū manebo. Semel itatur & his hoc fecit: et cum in ecclesia stare erudiuit. Cum quidam iuuenis quādā anctimontale rapuisset: & clerici corā beato Jobanne iuuenem exprobrarēt et ip̄m excommunicādum

VIII

diceret: vtpote q̄ duas aias pdiderat: suā scz ⁊ illi? femi
ne: cōpescuit eos sanct? iobes dicens. Non sic filij nō sic.
Ostēdo vobis q̄ vos duo pctā cōmittitis. primo qz con
tra p̄ceptū illi facitis dicitis. Nolite iudicare vt nō iu
dicemini. sc̄do qz m̄satis. p̄ certo si vsqz hodie peccet: ⁊
si non p̄ntreāt. ¶ Frequeret ep̄istēi beato Job. in oīo
ne ⁊ in extasi posito talibus v̄bis cū deo disputare audi
tus est. Sic sic bone iesu Ego dispergēdo ⁊ tu mīnistā
do videam? q̄s vincet. Cū autē mortē se appropinquare
videret: febze corrept? dixit. Gratias tibi ago deus qm̄
expandisti miserā meā rogantē bonitatē tuā ne inuenire
tur moriet̄ mibi nisi vnū tōmace. Hūc igit dari paup̄b?
iubeo. H̄o autē defuncto venerabile corpus eius positū
est in sepultura: vbi duo corpa ep̄oz tumulara erant. Et
ecce corpora illa mirabiliter sc̄to Jobā. cesserūt: locus
ei mediū vacuū dimiserūt. ¶ An autē paucos dies q̄ mo
reret: cū quēdā mulier quoddā flagitiosissimū pctm̄ cō
mīssisset: ⁊ nulli vnq̄ cōfiteri auderet: dixit ei sc̄tus Jo.
vt saltem illud scriberet: eo q̄ scribere sciebat mulier il
la: ⁊ sigillatū ei afferret: ⁊ p̄ ea ipse ozaret. Cui illa assen
sit ⁊ pctm̄ suū scribēs diligenter sigillatū beato Joban
tradidit. Sed post repurās se vituparatē pfusam: credens
q̄ scripturā alicui dimississet ⁊ ad manus alicuius deue
nisset. ad tumulū sancti Jo. accessit ⁊ ibi vberissime silens
clamabat dicens. H̄o deu putans cōfusione vitare: cō
fussio facta sum oībus. Lungs amarissime fletet ⁊ beatū
Jo. rogaret vt sibi ostenderet vbi nū scriptum suū dimi
ssisset. Ecce beatus Jo. in habitu p̄nōficali de tumulo p
cessit duob? ep̄is cū q̄bus erat tumulatus vnde val
de gemit mulieri. Cur me tantū infestas ⁊ me ⁊ sc̄ros
illos qui mecū sunt quiescere non permittis. Ecce stole
nre lachrymis tuas maderacte sūt. Porro ep̄is ei scriptū
suū sigillatū vt prius fuerat dicens. Vide sigillum hoc ⁊
aperi scriptū tuū ⁊ lege. Quod illa apertens pctm̄ oīno
delectū inuenit ⁊ ibi taliter scriptum repperit. Propter
Jo. scrūi meū: delectum est pctm̄ tuū. Sicqz illa immen
sas deo gr̄as reddidit ⁊ beatus Jo. cū duobus illis ep̄is
in tumulo rediit. ¶ Claruit autē sanctus iste vt sup̄a di
ctū est tpe face impatoris vnde ⁊ circa tpa grego. pape.
Anno scz oīi. dccc. vel circa. ¶ Donachus quidā natus
huius noīe sc̄tis vir volens temptare Jo. tūc viuētem si
posset sibi v̄bis suaderi ⁊ ad scandalū facile inclinari. in
grediens ciuitatē alexandrie. oēs publicas meretrices
cōscripsit. Intravit autē ad illas p̄ ordinē dicens. cuiuslibet
Moli fornicari cum alio sed dona mibi hanc noctem. In
trās ad vnā in angulo domus tota nocte fletis genib?
orabat. p̄ illius quēstione. ⁊ postea mane ep̄ibz p̄cipēs
ne alicui reuelaret q̄ per eū fiebat. Una autē vitā eius
manifestauit que statim orātē sene a demone arrepta.
Cui dicebāt oēs. Reddidit tibi deus q̄ merebaris: qm̄
mērita es excusans illū: qz nō ad fornicadū intrauerat.
Esperare autē factō dicebat natalius ciētis audiet̄ ibus.
Volo ire ad locū. Expectat me dñā talis scz meretrix.
Multisqz obiurgatibus eū dicebat. Nunquid non ego
habeo corpus vt alij: aut cōtra monachos solū irat? est
deus. Dicebat autē sibi aliqui. Accipe tibi vnā mulierem
abbas ⁊ non scandalizes alios. Ille se fingēs iratus di
cebat. Vere nō audia vos. Qui vult scandalizari scanda
lizetur. Cūqz apud beatū Jo. querimonia deferretur de
istō. Dñs indurauit cor eius vt nō crederet. Dep̄cabat
autē deū vt post mortē alicui reuelaret vt nō imputaret
in pctm̄i bis qui scandalizari erāt sup̄ eū. Multas ergo
meretrices per illū modū deus cōuertit: quas ad mona
nasteria destinabat mulierū. Quodā autē mane dñs egre
deretur natalius de domo vni? ad quā alius accedebat
ad fornicandū dedit alapā natalio dicens. Alisquo pesti
me non emendas vitā tuā ab his immdicis. Cui ille
respondit. Crede mibi accipies a me alapam talenti: vt

Miracu
 lū de mu-
 liere nolē
 te p̄fiteri
 peccatū
 suū.

De mona
cho nata
lio qui cō
uertebat
meretrice
os.

tota alexandria congregetur. Et ecce post modicu[m] qui-
dam in specie mauri sibi alapa[m] dedit dicens. Hec est ala-
pa quam mittit tibi abbas natalius: et statim a demone
vegatur: ita q[uo]d ad voces eius omnes currebant: sed tamen
penitens per eius orationem liberatus est. Vir autem
dei mox appropinquans hac scriptura dimisit. Nolite
ante tempus iudicare. Diligentes autem confidentib[us] q[uo]-
q[ue] faciebant: omnes glorificabant dei. et precipue beatus Jo-
hannes dicebat. Utina[m] ego accepissem illam alapa[m] qua[m] ille
accepit. Mirabile est istud ex[em]plum: nec imitandum: sed
ex eo hoc eliciendu[m] q[uo]d de opibus extraordinarijs scitu[m]
viroz non est facile in malum iudicandu[m].

S. xiiii. Prefatus sanctus iohannes volens boies ad elemosynas inducere: inducēbat hoc notabile factū. **Quandū?** medicinib⁹ semel fedentibus ad solis radiū. ceperūt adimicē asferre de his q̄ eis faciebāt elemosynas: bonos elemosynarios quosdam laudare noīatim: auaros alios ⁊ tenaces vituperare. **Inter** ceteros autē ad mediū colloctionis eorū deductus est quidā noīe petrus telonari⁹ dices ⁊ potēs: sed nimis paupib⁹ misericors q̄ ad domū suā mendici accedentes cū nimia indignatiōe ab eo repellēbant. **Quā** q̄ nulli eorū inueniret q̄ a domo illi⁹ suscipisset vnq̄ elemosynā aliquā: vnus eorū dixit. Nūc vultis mihi dare si ego ab eo elemosynā accipio. **Et facientib⁹** cum eo pactū de aliquo accessit ille ad domū ei⁹ elemosynā petēs. At ille petrus cum domū tūc rediret inueniēs paupē prē foribus ⁊ mancipiū ei⁹ panem filiginis a furno in domū referret nō inueniēs lapidem loco ei⁹ panem vniū filiginis arripiens illā importune petentē percussit in eū proiciens. Ille autē cū accipiens ad paupes socios suos adduxit: ⁊ q̄ de manu ipsi⁹ petri elemosynā accepisset illerius insultabat. **Post** duos dies infirmus petri⁹ ille ad mortem: vidit se āte iudicium stare: ac mauros quosdam super staterā eius mala appendere. **Et altera** autē prē staterē quidā dealbati tristes stabant: eo q̄ nihil q̄ ibi apponeret inueniebāt. **Tunc vn⁹** eorum dixit. Quidē nihil habemus nisi vniū panem filiginis quē ante duos dies tpo dedit coactus. **Illum** igit sup staterē non ponentibus staterē equalitas facta est. **Dixerūt ei.** Adauge ad filiginem hanc: alioquin mauri isti te apprehēdent. **Quigilans** autem ⁊ liberatus ab infirmitate dicebat. **Joseph.** Si vnus panis filiginis quē p̄ furores factuū ita profuit: quāto magis oīa sua in pauperib⁹ elargiri. **Quidam** igit die cum optimis vestimentis esset indutus per viam pergeret: naufragus quidam ab eo aliquod tegumentū postulabat. **Continuo** ille se preciosos vestimenta expoliāis illi dedit: quod ille accipiens statim vēdidit. **Quum** telonarios rediret ⁊ vestimentū suspensum videret cōstristatus est valde adeo vt nec cibū sumere veller dicens: quia nō sum dign⁹ vt mei memoriā egenus haberet. **Et ecce** dum talia diceret: vidit quendā sup solē fulgentem ⁊ sup caput crucē ferentem indutū vestimēto q̄ dederat egeno dicētē sibi. **Quid** deplores petre. **Qui** ei causam suē tristitiae expressisset: dixit ei. **Lognosce** me. **Et ille.** Etiam dñe. **Et dñs.** Ego ego vestio: ergo mihi dedisti: ⁊ gratias ago bone voluntati tue: qm̄ frigore a fligebat ⁊ coopulisti me. **In** se ergo reuerfus cepit egenis bñficare dicere. **Alit dñs.** Nō moriar donec stant vn⁹ ex eis. **Dans** ergo paupib⁹ oīa q̄ habebat accessit notario suo dixit ei. **Secretum** tibi volo cōmittere: qd̄ si propalaueris aut si me non audieris: barbaris vēda te. **Dans** ei decē libras auri dixit ei. **Vade** in sanctā ciuitatē ⁊ merces tibi emet: vēde me alicui xp̄iano ⁊ precia pauperib⁹ tribue. **Illo** autē recusante dixit ei. **Si** me non audieris: barbaris te vendā. **Ducens** ergo eū vt dixerat indutum sordidatis vestib⁹: cuiusdā argentario tanq̄ seruū suū vēdidit: ⁊ p̄ nūmismata ex eo accipēs paupib⁹

De petro
telonea
rio.

dispenfauit. Petrus igitur venditus omnia villa offi-
cia faciebat ita ut ab omnibus contemneretur ab alijs
seruis percutiebatur et iam amens estimabatur dominus
autem frequenter ei apparebat et vestimenta et nimis
marta ei ostendens cum consolabatur. Verum impera-
tore et vniuersis sibi notis de amissione tanti viri dole-
tibus quidam vicini eius ad visitanda loca sancta con-
stantinopolim accesserunt: et a domino illius imitari cu-
pientes sibi inuicem in aure dicebant. Quasimodum est
homo iste petro telonario. Et curiose respicientibus vi-
dit. Vere dominus petrus est. Surgam et tenebo eum.
Quod ille aduertens lateenter fugit. Erat autem ostia-
rius iurdus et mutus qui per signum ostium aperiebat.
Cum petrus non signis sed verbis imperauit. Et ille co-
tinuo audiens et loquela recipiens sibi subridens ape-
ruit ostium. Et domum intrans cunctis de eius loque-
la mirantibus dixit. Ille qui coquinam faciebat exijt et
fugit: sed videte ne seruis dei sit. Cum enim mihi dixit
Aperi tibi dico. statim flamma ex ore eius exijt que lin-
guam meam et aures tetigit: et mihi loquelam et auditum
restituit. Et exilientes et currentes post eum amplius
eum inuenire non potuerunt. Tunc omnes de domo illa
penitentiam egerunt: eo quod tam sanctum virum ita vili-
ter tractauerunt. Capitulum. ix.

Malta narrat Gregorius in
libro dialogorum miracula et exempla virtutum
imitanda que gesta sunt a sanctis viris in diuer-
sis partibus italie circa tempora sua. In primis enim san-
ctus fuit quidam honoratus nomine: qui a puerilibus annis
ad amorem celestis patrie per abstinentiam exarsit: ab esu
carnium se subtrahens: et ab ocioso etia sermone restrin-
gens. Quadam autem die dum a parentibus eius conui-
uium vicinis eorum paratum esset carnibus ad vescendum
paratis honoratus in proposito abstinentie sue firmus
carnes contingere recusabat. Leperuntque parentes ir-
ridere eum dicentes. Comede. Nunquid piscem tibi in
his montibus allaturi sumus. Illo enim in loco pisces au-
diri consueuerant non videri. Deficiente autem aqua in
conuiuio mancipium perrexit ad fontem cum situla. Qui cum
aquam ex fonte hauriret: piscis situlam intrauit: et ante
ora conuiuantium mancipium aqua cum pisce fudit: et tante
magnitudinis: ut ad totius diei victum honorato suffice-
re posset. Unde mirati omnes ceperunt eum venerari quod
piscis despiciebant. Ille demum honoratus cum esset ser-
uus ascripticius eius patre suo virtutibus a domino suo fuit
libertati donatus. Monasterium autem in loco qui dicitur fundis
construens: pater exiit ducentos fere monachos. Dux
autem quadam die ex eo monte qui eius monasterio in ex-
cellum pinnat ingentis fari moles erupta esset: que per
deuicium montis latus veniens: totius ruinam celle om-
niumque fratrum interitum minabatur. cum veniente desuper
vir sanctus vidisset: frequenter voce ipsum invocans extensa
manu dextera signum crucis opposuit: eamque in ipso deuic-
tionis latere cadentem fixit: ita ut nunc usque montem cer-
uicibus casura pendere videatur.

S. i. Regis totile tempore qui
dam nomine libertinus fundensis predicti monasterii pre-
positus fuit in discipulatu dicti honorati ducis: et cru-
ditus fuit magnam virtutum. Inter cetera autem dum pro
utilitate monasterii quadam vice iter ageret equo insides
comes exercitus gothorum darida ei obuiant. Qui ex equo
pictos abstulerat equum armigeri. Ille autem non solum pa-
tienter tulit delectionem et damnum: sed et flagellum quo equum
ire coquebat eis obtulit. Abscribitur illis libertinus ora-
tionem se dedit. Et cum peruenissent ad finem noctis vultu-
rum equi raptos: equi eorum nec basibus rui nec calcari-
bus eruentari mouere se poterant: flamma transire. Ad se-

autem reuersi intelligentes hoc eis accidisse ex iniuria
serui dei: ad eum reuersi equum ablatis reddiderunt. Quem
cum recuset acipere eum ad hoc coegerunt per se leu-
tes et ponentes in eo. Post quod libere cum suis equis
iter prosecuti sunt. Alio quoque tempore libertinus per ne-
gocijs monasterii pergebat rauennam: qui de more suo
quocumque ibat semper caligulam venerabilis abbatis ho-
norati de quo superius diximus in sinu suo portabat ob
deuotionem. Cum ergo in via pergeret quedam mulier cor-
pus filij sui defuncti ei obrulit: et iumentum illius per frenum
tenuit: atque pie cum iuramento dixit. Nullatenus vni-
ceces si filium meum non suscitaueris. Et ille iniuria
tum habens miracula: expulsi petitionis illius iurame-
tum. Ibiqque pugnabat humilitas conuersationis inter se
et pietas matris. Timor ne iniuriata presumere: dolet
ne obare mulieri non subueniret. Sed ad maiorem dei
gloriam victi pietas illud peccatum: quod ideo fuit vali-
dum: quod deuictum. Itaque de equo descendit genibus se-
celum manum teredat caligula de sinu produxit et super exten-
dit: quod manu apprehensum matris sue reddidit vnum
iter suum exinde profectus. Et ut subdit gregorius. inter
rationem petri. In ostensione tam admirabilis signi cum fi-
de femine virtus conuenit utroqueque sequebatur libertini et ho-
norati. cuius caligulam in sinu ob eius deuotionem gesta-
bat. Sicut et helysencs tangendo aquas iordanis pallio
belye non diuisit sed inuocando deu belye. Tunc enim ex-
hibere magistri virtutem potuit. quoniam magistri nomen ad
memoria rediit ex humilitate. Contra hunc venera-
bilem virum libertinum is qui post honorati exitum mo-
nasterij regimen tenebat graui iracundia in eum exarsit.
ita ut in eum excederet. Et quod virgam qua eum ferire pos-
set minime inuenit: scabellum subpedaneo porra eum piecio
caput et faciem tunc dicit torumque vultum ac faciem laudam red-
didit. Qui ita vebementer celus ad stratum proprium taci-
tus recessit. Die vero altera erat pro vilitate monasterii
causa constituta. Expletis autem hymnis matutinalibus
libertinus ad lectum abbatis venit. orationem ab eo hu-
militer petijt et licentiam vt exiret monasterium. Scies
autem abbas quantum libertinus a cunctis honoraret
et diligeretur pro iniuria quam ei iniecerat cum de mo-
nasterio recedere velle putauit. unde requesuit eum di-
cens. Abi vis ire. At ille. Monasterij causa constituta
est pater quam declinare nequeo. quia hesterno die me
bodice iturum promisi. ubi ire disposui. Tunc abbas a fun-
do cordis considerans asperitatem et duriciam suam ac hu-
militatem et mansuetudinem libertini ex lecto posuit. pe-
des libertini tenuit se peccasse se rem esse ex illa penultione
restit. At libertinus se in terra prosternens eiusque pe-
dibus puoluit: sue culpe non illius scilicet quod perulerat
ascriberebat. Sicque factum est vt ad magnam mansuetudinem
produceret pater: et humilitas discipuli magistra fieret magi-
stri. Cumque pro causa monasterii egressus esset: multi viri
et nobiles qui eum vebementer honorabant videntes faciem
eius tam laudam et humilam admirati: interrogabant solle-
cite quid hoc esset: et causam tanti tumoris faciei. Quibus
responderebat. Hesterno sero peccatis meis exgentibus in
scabellum subpedaneo impigrit: atque sic hoc pertulit. Sicque
vir sanctus seruus in pectore honorati veritatis et magi-
stri: nec patris padebat vitium: nec falsitatis incurrerat
peccatum. ubi permittit gregorius. Ego nature patientie signis
et miraculis pfero. In eodem monasterio quidam magne
vite monachus hortolanus erat. Fur non illum venire con-
sueuerat: et per sepe ascendens occulte olera asportare.
Cumque ille multa platur et que minus inueniret et alia
pedibus calcata alia dirupta conspiceret: totum hortum
circiens inuenit iter: unde fur venire consueuerat. Qui
eundem hortum deambulans repperit etiam serpentem.
Qui precipiens dixit. Sequere me. Ad adiungas furis

Aliud mi-
raculum.

Magis
et
pauca

Quo tpe
recessit
monachi.

perueniens dixit serpenti. In nomine iesu christi precipio tibi vt
aditum custodias: ac furem ingredi non permittas. Ser-
pens prius sese in transfertum tetedit et monachum ab-
scellit. Cumque meridiano tpe cuncti quiesceret more so-
lito fur aduenit sepe ascendit. Et dum in hortum pedem de-
poneret: vidit subito quia sensus serpens clausisset viam.
Et tremefactus post semetipsum cecidit: eiusque pes per cal-
ciamentum in fide sepius inbebat. Sicque usque hortolanus ve-
nit et capite deorsum pepedit. Consueuerat autem hora venit
hortolanus ad locum et pendente in sepe fure inuenit: ser-
pentem autem dixit. Gratias deo implesti quod iussi: recede mo-
do. Qui illico recessit. Ad furem vero ait. Quid est frater.
Tradidit te mihi deus. Quare in labore monachorum to-
tius furti facere presumisti. Et hoc dicens pedem illius a
sepe cui inheuerat soluit: eumque sine lesione deposuit. Qui
dixit. Sequere me. Quem sequere duxit ad hortum aditum.
et olera que furto apperebat auferre ei cum magna dulcedi-
ne puit dicens. Et post hoc furtum non facias. Sed cum
necesse habes hinc ad me ingredi: et que tu cum peccato
laborem tollere: ego tibi denotus dabo.

S. ii. De sancto equitio. In va-
lerie partibus vir sanctissimus pro sue vite merito apud
omnes magne admirationis habebatur qui in eadem puin-
cia multos monachos pater exiit. Hunc cum iuven-
tutis sue tpe acri certamine carnis incensia fatigaret
sue contemptationis angustie ad orationis studium soler-
torem fecerunt. Cumque hac in re omnipotenti deo reme-
dium continuis precibus quereretur. nocte quadam assi-
stente angelo cunctisqque se vidit. eiusque visioni apparuit
quod omni mortis ex genitalibus membris eius abscideret.
atque ex eo tpe ita alienus exiit a temptatione: ac si se-
pium non haberet in corpore: qua virtute fretus ex deo oip-
tentis angelus in viris ante preerat ita cepit etiam post
modum feminis preesse. Nec tamen discipulos suos admo-
re cessabat. ne se exemplo eius in hac re facile crederet. et ca-
suri temptarent donum quod non accepissent. Eo autem tpe quo
malefici sunt in hac vbe deprehensi. basilis qui in magicis
opibus primus fuit in monastico habitu valeria fugiens pe-
tijt quod ad virum reuerendissimum amitermine ciuitatis epm
castrois pges sperauit ab eo vt eum equitio abbati comite-
teret ac monasterio eius commendaret. Tunc ad monaste-
rium venit epus secum basilium monachum ducens. et eundem
equitium dei famulum vt eundem monachum in congregatione sua
susciperet rogauit. Quod statim vir sanctus intus ait. Hunc
quem mihi comendas per ego non monachum esse sed diabolum
video. Qui epus. Occasionem queris ne debeas pscare quod
poteris. Qui equitius. Ego quidem hoc cum deusio esse quod
video: ne tamen me obedire nolle existimes: facio quod iubet
susceptusque in monasterio est. Cumque non post multos dies
pro exhortatione ad supna desideria fidelibus paulologi
a cella digressus esset. contigit in monasterio virginum
cuius etia cura incumbere eam vna que iuxta carnis huius
putredine speciosa videbat febricitare cepit: et vebeme-
ter angari: magnisqque non iam vocibus: sed stridoribus cla-
mare. Quod moritura sum nisi basilis monachus ve-
niat: et ipse mihi per curationis sue studium salutem reddat.
Sed tati patris presentia addere quisquam monachorum
ad congregationem virginum non audebat: quatenus ille qui
non aduenerat eiusque vira ad huc fratrum congregatio ne-
sciebat. Diffum itaque est repete et nuntiari hoc equitio. f.
et illa grauer infirmaret et basilium peteret visitatores.
Quo audito vir sanctus designando submisit et ait. Nun-
quid non dixi quod diabolus esset iste non monachus. Ite et
cum de cella expellite. De ancilla dei que angustate fe-
brim vigeat nolite solliciti esse: quia ex hac hora neque
febris laboratura est: nec basilium petitura. Regressus
est monachus: et ex ea hora salutem restituta dei virginem
agnouit qua equitius longe posuit dixit. In virtute miracu-

li exemplum tenens magistri: qui ad filium reguli imitatus
solo verbo salutem restituit. Expulsi autem de monasterio
pfratus basilis frequenter se cella equitij magicis arti-
bus suspensisse: nec tamen ei quoniam ledere potuisse dixit: quod
demum rome igne crematus est. Ite quadam die quadam
monialis ex monasterio virginum hortum ingressa est: que lactu-
cam vides concupiscit: eamque signo crucis benedicere obli-
ta est: unde momordit. Sed arrepta a diabolo. ptem ce-
cidit. Cumque vexaret eadem equitio nuntiata. Qui cocitus
accurrens cum hortum esset ingressus: diabolus qui illum arri-
puerat per eam clamare cepit dicens. Ego quod feci. Sedebam
super lactuca venit illa et momordit me. Qui cum vir dei
eum graui indignatione cepisset vt dei famula dimittere-
ret prius abscellit. Ite quadam vir nobilis felix nomine
murele puiat: cum predicti sancti virum equitium conspice-
ret orationem: sacrum non habere: atque vbiqque discurrere et ver-
bum dei predicare quadam die familiaritatis ausu eum adijt
dicens. Cum sacrum ordinem non habeas: nec a summo po-
tifice licentia predicandi acceperis: quod predicare presumis.
Qua eius inquisitione concupiscit vir dei indicium predica-
tionis licentia qualiter acceperat dicens. Ea que mihi loqu-
ris ego mecum pertracto. Sed nocte quadam speciosus per vi-
sionem mihi iuuentis apparuit: atque in lingua mea medici-
nale ferramentum. i. flebotomum posuit dicens. Ecce po-
sum tibi vba in ore tuo: egredere ad predicandum: atque ex illo die
etia si volueris de deo tacere non possum. Hec notat gra-
tianus. vii. q. vii. s. hoc idem. Abi dicit quod angelus
in formis ad predicandum mitteret: et equitius de vicio
lingue conquereret angelus flebotomo lingua eius terti-
git et vitium curauit. Interrogans autem petrus gregorius.
de conuersatione vite huius equitij qui talia opera faceret.
Respondit ei gregorius. Opus ex dono est: non domini ex opere:
alioquin gratia iam non est gratia. Omne quippe opus. s. bonum
dona pueniunt: quis etia ex subsequenti ope etia ipsa do-
na succrescat. Ne tamen huius vite cognatio frateris
hanc bene reuerendissimus: vir albinus reatine ciuitatis
antistes agnouit: et alij plures qui retulerunt. Sed quid
plus operis queris quam concordabat vite mundicia cum stu-
dio predicationis. Tunc illum ad colligendas deo ani-
mas feruor accenderat. vt sic monasterium pelleret quate-
nus per ecclesias. per castra. per vicos. per singulos quo-
que domos fidelium circueatque discurreret: et corda audien-
tium ad amorem celestis patrie exardaret. Erat vero valde
vilius in vestibus atque ita despectus: vt si quis eum fortassis
se nesciret: salutaris etiam resalutator despicere. Et quo-
tiens ad alia tendebat loca iumentum sedere consueuerat
despicabilis ceteris iumentis. In quo etiam capistrum
pro freno. et verbi cum pellibus per sella vtebat. Qui perse-
metipsum sacros codices in pelliculis. sacculis missos:
dextro lenoc latere portabat. Et quocumque peruenisset
scripturam aperiebat fontem et irrigabat corda mentium.
Eo tempore de clericis huius apostolice sedis quidam
adulando conquesti sunt contra hunc sanctum virum dice-
tes. Quis est iste rusticus qui sibi auctoritatem predica-
tionis arripuit sine licentia apostolice nostrae. Mittat per eo
si placet vt quis sit ecclesiasticus vigor agnoscat. Quia
dentibus se clericis pontifex assensum prebuit vt ad ro-
manam vbe debuisset deduci. Julianus autem defensor qui
postea fuit sabundenis epus mittit vt eum magno cum ho-
nore deduceret: ne ex conuentione aliquid iniurie vir dei
sentiret. Qui pectus ad monasterium eius venit et ubi esset
abbas equitius ingrens: responsum accepit in valle esse
ad secandum cum monachis sentum. Misit ergo iulianus seruum
suum satis suppon ad vocandum equitium. Qui ad locum veni-
ens et interrogans quod ex secantibus sentum esset equitius. Cum sibi
fuisset ostensus longe aspiciens imenso terrore correptus
est: atque ad eum veniens genua eius deosculans nuntiavit
dominum suum esse quere. Qui resalutato equitij dixit. Leua se-
num viride porta pabulum iumentis in quibus venistis. Et

Diabolus
cremat
Diraculum

Ecce ego quia parum fugeſt opere expleto te ſubſequor.
Pueru ergo ſcenu deferentē ſubſecutus equius eſt cla
uaris calciatus caligis; falce fenariā in collo deferens.
Lūqz alōge adhuc poſito q̄s eſſet puer oſendit et ipſo
habitu. Iulianus cū deſperit ſed mox vt comin⁹ aſſuit:
intolerabilis pauor iuliani arripuit: ita vt ad qd vene
rat lingua vix explicare valuiſſet. Quo cognito vir dei
equitiu cepit immenſas gratias om̃ipotenti deo agere
q̄ ſe p̄ ſummū pontificē ſupna gratia viſitaret. Mox
equitiu iuliani veheementiſſime cepit vzgere ad iter p̄
ſequendū. Sed cum ille ſe feſſimu ex itinere illo die non
poſſe exire aſſerret equit⁹ dicit. Contritaſ me fili: qz
ſi hodierna die nō egredimur: craſtina die non eribim⁹.
Quod utiqz vt a pp̄beta p̄nunciatū impletū eſt. Nam ſe
quētī die in lucis crepuſculo veheemētī equo ⁊ curſu fati
gato ad iuliani puer q̄ ep̄la pontificis venit : in qua ei
p̄ceptum eſt ne ſeruū dei de monaſterio amouere aude
ret. Per viſum eſti pontifex fuerat veheemētiter exterrit⁹
cur ad exhibendū dei hominē mittre p̄ſumpſiſſet: ſicqz
equitiu in ſuo monaſterio remaſit. Cū autē petruſ ad
miraret quō tanto pontifici ſubripi potuit de tali viro:
vñ p̄ eo mitti iuſſiſſet. Admiratiōis cauſam tollit gre
go. ſubdens. Quid mirariſ petre: qz fallimur qui homi
neſ ſum⁹. An a mēte excidit q̄ dauīd q̄ ſpiritu pp̄betie
habere coſueuerat: oſtra innocentē ionathe filiu ſenten
tia dedit: cū verba mētientis pueri audiuit. Quō tñ qz p̄
dauīd factū eſt: occulto dei iudicio iuſti credim⁹: et tñ
humana rōne quō iuſti ſit non videmus. Quid ergo mi
rū ſi ore mētientiū in aliud ducimur q̄ pp̄bere nō ſum⁹?
Quid nō eſt qd vnūſcujuſqz p̄ſalis mente curarū de
ſitas deuſtaut. Eūqz anim⁹ diuida ad multa ſit minor
ad ſingula. Tantiqz ei in vna qualibet re ſubripi: quā
to clariuſ in multis occupat. ¶ Poſt mortē q̄ ipſi ed
m̃ etiam miracula ad ſanctitatē eius oſtendendā appa
ruerūt. Lū eſti ſupra ſepulchru eius in oratorio bñ Lau
rentij quidam ruſticu arcam cū frumēto poſuiſſet: tur
bo repente celitus miſſuſ arcam illam a ſepulcro extru
lit longeque proiecit. Longobardis quoqz valeric puin
ciam intrantibus: cum monachi monaſterij dicti ſancti
virī ad ſepulcrū eius in oratorium fugiſſent: longobar
di intrantes oratorium ceperūt monachos foras trahere
vt p̄ tromenta diſcurreret vt necarent. Annuſ autez
ei monachi ingemiſcentē ait. El ya ſancte equici placet
tibi vt ſic trahamur ⁊ non defendā nos. Ad cuiuſ vocē
mox lōgobardos immoduſ ipſuſ inuaſit. Qui corruētē in
terrā tācuſ uerati ſunt: quibuſ cognofcerēt etiā q̄ ei erat
lōgobardiꝝ rex. Quibz alteri: remanete nō auderēt.

§. iij. De sancto Constantio. **Iu**
tra ciuitatem anchonitanā ecclesia sita erat sub titulo
beati stephani. In qua vir venerabilis constantius no-
mine mōnarij functus officio deserviebat. Cui⁹ san-
ctitatis opinio sese ad noticiam hoim longe lateq; terē-
derat: quia isdem vir funditus terrena despiciens toto
animo mēris ad sola celestia flagrabat. Illicum quadāz
die in eadem ecclesia oleum decisset: et predictus dei fa-
mulus vñ lāpades accenderet nō haberet oēs lāpades
ecclesiē aqua impleuit: et ex moie papirū in medio ponēs
allato igne accendit. Sicq; aqua arsit in lampadib⁹: ac si
oleum fuisset. Et q; petrus querit. Cuius vir iste tant⁹
in miraculis vñilitatis fuerit: declarat greg. per exem-
plū sequēs notabile. Quadam die ex longinquo loco ad
eū videndū fuisse: qdā venit. Et eadē hora cōtingat vt
sanctus vir illas in gradib⁹ lignis reficiēdis lampadi-
bus deserviret. Erat aut̃ pusillus valde exili forma atq;
despecta. Cūq; is q; eū ad videndū venerat inq̃reret q̃s
nā esset cōstanti⁹: et obnixe peteret sibi offēdi: bi q; eū no-
uerāt ei mōstrauerūt quis esset. S; sicut stulte mentes
hois meritū ex qualitate corporis credētes eū pusillū atos

despectu videns: ipm hunc esse cepit omnino non crede-
re. In mente em rutiliana facta fuerat quedā rixa: et est
mabat tam breuē p visionē esse non posse quē tā ingentē
habuerat p opinionē. Cum cum ipm esse a piurib⁹ fuisset
abstractū: desepxit et irrisit dicens. Ego grandē hominem
credidi: iste autē nihil habet de boie. Quod vt vir dei cō-
stantius audiret: lampades quas reficiebat prius let⁹
relinquens cōcius descendit: atq; in euidens rusticū
plexum fuit: eti⁹ ex amore nimio cōstringere cepit bra-
chijs et osculari magnasq; gratias agere qd de se talia in-
dicasset dicens. Tu solus in me oculos apertos habu-
isti. Ex qua re penitendū est cui⁹ apud se humilitatis fuit
qui despiciente rusticū amplius amauit. Qualis em q
q; apud se lateat: contumelia illata probat. Itā sicut iug
bi honoribus: sic humiles sua despectione gratulantur.
¶ Eiusdem anebonitane ciuitatis eps fuit marcellus:
cuius gressus dolore nimio podagra contraxerat. Eti⁹
familiares sui sic vbi necesse erat in manibus ferebant.
Quadā nō die dñ per incuriā ciuitas successa esset: con-
currēb⁹ multis et aquā certatim picientib⁹: ita flāma
crescebat: vt tot⁹ vrbis certatim mirari videret: ita vt
null⁹ obfistere valeret. Deduct⁹ aut manib⁹ venit dicit⁹
eps picipēs suis vt d ignē cū ponerēt. Vbiq; positus est
vbi tota vrs flammē incubere videbatur. Lepit⁹ in
cendii miro modo in seipm retorquere. ac si ex reflectio-
ne exclamaret epm se transire non posse. Dicit illo ter-
mino flamma refrenata in seipā demum refriguit.

S. iiii. De nonōio monacho. In
firapis monte monasterium situm est in quo nononius
nominē prepositus monasterij erat sub abbate asperiti-
mo: cuius mores mira semper equanimitate tolerabat.
Et quia dictum monasterium in cacumine montis siti-
erat. quantūlibet paruum horum fratribus eccolēdum
nulla planities patebat. vnus enī breuissimus locus in
latere montis excreuerat. quē ingentis saxi naturaliter
egrediēs moles occupabat. quā quinquaginta boum pa-
ria mouere nō potuissent. Longē de humano labore fa-
cta esset desperatio ad remouendū inde diēta molē. no-
turno silentio in orōnē se dedit. Et mane facto inuenie-
rūt monachi molē illā saxi lōgius a loco suo recessisse vt
spaciū largū ad hostiū faciendū ibi reliqueret. Sed nonō
sus cū lāpades vitreas quodam tpe in oratorio laueret.
vna e mamb' ei' lapsa per innumeras ptes fracta est.
Qui p'ris monasterij vehemētissimū timēs furorem. fra-
gmenta collegit: et orōnektū lachrymis facta lāpas inue-
git. Altera vice cū in monasterio oleum de-
esseret: tam colligēde olīue tēpus incūberet: et fructus
nullus vel paruissim' in olīuis appareret: vñum est pa-
tri monasterij: vt circūquaq' fratres i colligēdis olīuis
ad exhibēda extrinsecis opa pgerent: quaten' ex merce-
de sui operis aliquātūlū monasterio olīi depozarent.
Qd vir dei nonōius p'hibuit cum magna humilitate: ne
exceitēs fratres de monasterio olīi lucra olei quererent:
animarū dāna paterētur. Eas autē paucas que in arbe-
ribus monasterij erant colligi p'cepit: et in pilo mitti
parumq' inde exp'essuz sibi afferri. Qd allatū sibi ante
altare in vase. facta oratione mādauit vt de eo minimū
quid in cūcta vasa olei poneretur: que omnia die sequē-
ti plena reperta sunt.

§. v. In tuscie partibus fuit vir
vire venerabilis bonifaci⁹ nomine. qⁱ ea ciuitate q^u fer
rentis d^e ep^o officiu^m tenuit ⁊ morib⁹ iⁿ plent. Hec tñ
ciuitas ostendit fundit^r euerfa ⁊ inhabitata ⁊ sus vster
bita: cui⁹ ciuib⁹ d^e destructa. Hic ergo bonifacius in
sua pueritia clare ⁊ tutitibus ⁊ miraculis cepit. Mā cū
matre sua adhuc habitaret puer egressus ho^m spūo nō
nnq^u sine linea: crebro etiā sine tunica reuertebat^r: q^u

mor vt nudus reperiebat vestiebat: se hic ex pollas vt ait
 dei oculos illi? mercede vestiret. Sic mater sua frequen-
 ter cū increpare consueuerat dicens: q̄ iustū nō erat vt ipse
 inops paupib? vestimenta largiret. ¶ Quadā autē die
 ipsa mater pueri boresū ingressa pene totū triticū qđ in
 stipendio totū anni sibi pauperat: inuenit a filio suo pau-
 perib? expensum. Lūc? seipsam alapis et pugnis cederet.
 q̄ qđ anni subsidia perdidisset: superint puer dei bonifaci-
 us: cāq; vbi qbus valuit cōsolari cepit. Que cū nil pso-
 lationis admitteret banc rogauit vt ab boresū exire de-
 beret in quo parū remāserat. Mater secedēte ibi boni-
 facius ofoni se dedit: qua finita matrē introduxit. Quo
 boresū magis plenū repperit q̄ prius: cū p eā ibi cōgr-
 gatū fuisset. Quo viso miraculo cōpuncto mater iam ce-
 pit agere vt daret: qui sic celeriter posset q̄ petisset acci-
 pere. Idcirco qđ in hospitij sui vestibulo gallinas nutrire
 consueuerat: sed eas ex vicino rure vulpes veniens aufe-
 rebat. Quadā die dū in eodē vestibulo puer bonifacius
 staret: vulpis ex more venit et gallinā abstulit. Ipse autē
 concitus in ecclesiā intrauit: et se in oratione psteruens
 apertis vocibus dixit. Placet tibi dñe vt de nutrimen-
 to matris mee manducare non possimus. Ecce enī gal-
 linas qđ nutrit vulpes comedit. Qui ab orōne surgens
 de ecclesia egressus est. Mox autē vulpis rediit gallinam
 quā ore ferebat dimisit et moriēs ante ei? oculos in ter-
 rā cecidit. Et auditis itaq; est reb? vili? puer sanctus
 et simplex: vt in paruis disceret quātū de deo presumere
 in magnis petitionib? deberet. ¶ Factus autē epus ita
 paupere habebat ecclesiam: vt nihil aliud ad oē stipendii
 nisi tñ vnā solūm vineam possideret. Et hec vinea qua
 dā die ita gradine vastata est: vt in ea in paucis vitibus
 vix parū rari? racemi remanerent. Quā cū bonifacius
 fuisset ingressus: magnas oportēti deo grās egit: qz in
 ipsa sua adhuc inopia sese angustiarū cognouit. Solum
 enī bonis mētib? paupas cultus esse humilitatis. Sed
 cū ita rpus adesset quo illi racemi pauci maturefcere ce-
 pissent: custodē vince ex more posuit. Quadā autē die iussit
 pstatio presbytero nepoti suo vt cūcta vini vascula in
 episcopo ppararet. Sup? qz nepos admirar? est valde: cū
 vinū minime haberet. Fecit tñ qđ iussum fuerat. Vir g
 del vineā ingr?us racemos collegit: ad calcatoziū de-
 tulit oēsque inde egredi precepit. solusq; cū vno paruulo
 puerulo remansit: quē in eodē calca tozio deposuit et cal-
 carēti ipsos paucissimos racemos fecit. Lūc? et eisdem
 racemis parū aliquod vini deflueret: cepit hoc vir dei in
 vno vase suscipe et p cūcta dolia preparata p bndictione
 diuidere: vt oia vascula vix infusa viderent. Quo facto
 vocato pbytero iussit paupes adesse. Tūc cepit vinus
 in calcato o crescere: itavt oia que allata fuerāt paupe-
 rū vascula impleret. Qui cū se idonee satisfecisse aspice-
 ret: de calcatozio puerū iussit ascēdere: apothecā clausit
 ret: de calcatozio puerū iussit ascēdere: apothecā clausit
 et impoies sigillo ppzio munitū reliquit: moxq; ad eccle-
 siā rediit. Tertia die constantiū vocauit: et ofone fa-
 cta apothecā aperuit et vasa in qbus tenuissimū liquore
 fuderat vbertim vini fundētia inuenit: itavt paulmetū
 omne exerescentia vini inuaderet: si adhuc tardius epus
 intrasset. Sic terribilī presbytero cōstantio precepit: ne
 quousq; viueret hoc miraculū cuiq; idicare: pmissēs
 ne in virtute facti humano fauore pulsatus inde intus
 inane feceret: vñ foris hoibus magnus appareret. Et e-
 plum magistri scz xpi sequēs: qui ad viā humilitatis in-
 struens de seipso discipulis mādauit vt nemini dicerēt
 que vidissent. Alio tempore cū vir nobilis fortunat? ma-
 gnis pibus a bonifacio pfrato sancto viro obtinisset:
 vt in natali beati pculi martyris in ecclesia ei dedicata
 missarum solēnia celebraret: et ad domū suā declinaret
 ad prandium: peractis missarū solēniis domū fortunati
 ingressus est. Et anteq; deo hymnū diceret: sicut quidā
 ludendi arte solent victum querere: repente ante ianuā

vir cum simia affixit ⁊ ambala percussit. Quē sanct⁹ vir so-
nitum dedignatus dixit heu. heu. heu. mortuus ē miser
iste. Ego ad mēsam refectōis veni: os adhuc ad laudes
dei non aperuit: ⁊ ille cū simia veniens ambala percussit.
Subiūxit tñ ⁊ ait. Bre: ⁊ p. caritate cibum potūq; ei tri-
buite: sed scitote qm mortu⁹ est. Qui infelix vir cū panē
⁊ vinū ex eadē domo percipisset: egredi ianuam voluit:
sed factum ingens subito de recto cecidit ei⁹ in vertice
venit. Ex qua percussione prostratus semitū⁹ leuatus est.
Die autē sequeti mortuus est fm viri dei simiam. Qua in-
re pensandū ait grego. quātus sit sanct⁹ viris timor ex
bibendus. ⁊ impla emi dei sunt. Et cum ad iracundiam
sanctus vir trahit: quis alius ad irascendū nisi eiusdes
templi inhabitator: excitat. ¶ Alio quoq; tpe cōstātus
presbyter nepos su⁹ equū suū. xij. aureis vēdidit. Quos
in arca. p. p. ponens ad exercendū aliq; opus discessit.
Subito autē paupes ad bonificaciū venerūt: vt aliqd sue
inopie largiret deprecantes. sed cum nil tūc haberet dā-
dum: estuare animo cepit ne paupes vacui ad eo exiret.
Cui repente ad memoriā venit: qd nepos eius cōstanti⁹
equum vendidisset. Absente igit ipso nepote suo: acces-
sit ad arcam ⁊ p. violenter claustra arce cōmunit. ⁊ xij.
aureos inde accipies paupib⁹ vt sibi placuit diuisit. Re-
uersus cōstātus ex ope ⁊ arcā fractam inueniens ⁊ pre-
cū caballi nō inueniens: cepit magna voce p. strepere: ⁊
cum furore nimio clamare. Omnes hic viuunt sol⁹ ego
in hac domo viuere non possum. Ad cuius vocē aduenit
eps bonifacius: oēs⁹ q in codē episcopo aderāt. Cū q
vir dei voce blanda cū temperare voluisset: cepit ille cū
iurgio respondere dicens. Qēs tecū viuunt solus ego an-
te viuere nō possum. Redde mibi solidos meos. Quib⁹
vobis cōmotus eps beate marie ecclesiam ingressus
cepit extēsis manib⁹ rogare dñm vt ei redderet: vñ pres-
byter furcatis infamiam mitigare potuisset. Cūq; subi-
to oculos suos ad vestimentū suū inter brachia extensa
reduxisset: repente in sinu suo. xij. aureos inuenit ita ful-
gentes: ac si eadem hora ex igne p. ducti essent. Qui mor-
de ecclesie egressus eos in sinu furētis presbyteri proci-
cit dicens. Ecce habes solidos quos quesisti. Sed hoc tibi
notum sit: qd post mortem meam tu eps huc ecclesie
nō eris. ppter auariciam tuam. Ex qua sentētie veritate
colligitur: qd eosdem solidos p. adipiscendo epatu p. pa-
rauerat: sed ille presbyteratu decessit. ¶ Item cum qua-
dā die duo gortbi ad eū gratia hospitalitatis venissent: q
rauerant festinare p. fessi sunt: parui vas ligneum vino
plēnū manu sua eis p. buit: qd fortasse in pradio itineris
habere potuissent. Illis autē p. fectis nō solus in via tota
sed etiā dū aliquib⁹ dieb⁹ rauēne steterunt: ⁊ in reuer-
sione ad eū vinū bibentibus nunq; de vase illo defecit
ac si vinū nō augeret sed in vase illo nasceret. Itē alte-
ra vice cū ingressus hortū magna multitudine cruce co-
operatū esse vidisset qd offe olus cōsumebat. Ipe autē ad
eas cōuersus ait. Adiuro vos in noie dñi nri iesu chisti
hinc recedite: ⁊ nolite hec olera comedere. Que statim
oēs egressi sunt ita: vt ne vna quidē remaneret.

S. vi. Desctō fortunato episcō
po tudertino. l. d. i. c. v. t. ait grego. in pmo dialogor. in ef
fugandis spiritib⁹ imense drutis gra pollebat ita vt nō
nūq̃ ab obsessis corpib⁹ legiōes demonū pelleret. Le
gio aut̃ p̃tinet numerū sex millū sexcentor. lxxj. demonū.
l. d. i. c. inter cetera miranda vt narrat grego. ex relatu cu
iustā iuliani defensoris in vbe q̃ pauloante decesserat
et sarj familiaris dicto fortunato extiterat h̃ egit. Ma
trona q̃dā nobilis in tuscie p̃tib⁹ vicinis murū habebat
quā fili⁹ ei⁹ de p̃pinguo vxorē duxerat. l. d. i. c. aut̃ cū fuis
set inuitata ab amicis vt ad dedicationē cuiusdā orato
rij sub titulo sancti sebastiani accederet nocte p̃cedenti
dedicationis diē dicta nur⁹ voluptate carnis demita a
q̃ iū

Aliud mi-
raculum.

Aliud mi-
raculum.

Aliud mi-
raculum.

Myracu-
lum.

viro suo sese abstinere non potuit. Quis mane facto de-
tereret carnis delectationem peccata: peccationem vero ad
orationem illud imparcet verecundia: plus erubescens vul-
tum hominum quam dei iudicium metues: cum focu sua ad de-
dicandum orationem accessit. Quod autem reliquie beati se-
bastiani martyris sunt orationum ingressu: tandem predi-
cte martione nuntius spiritus malignus arripuit: et coram omni
populo vexare cepit. Eiusdem vero orationum presbyter cum
hac vehemensissime verari aspiceret ex altari primum syn-
dorem tulit eam cooperuit: sed et hinc repete spiritus inuasit.
Et quod supra vires voluit quicquid presumere: compulsum est in
sua veratione cognoscere quid esset. Qui ergo aderat pu-
ellam ex oratione domum deportavit. Quis malignus spi-
ritus hac veratione primum attereret: pariter eius car-
naliter amatores: et amando presequentes ad obtinendum reme-
dium salutis maleficis tradiderunt: ut ei animam funditus
extinguere: cuius carnis ad spiritus potest conari: ductus
ad flumina et in aqua immersa ex arte magica diutius inca-
tata ut diabolus exiret. miro omnipotentis dei iudicio dux
pueris arte ab ea vinctis: in eam subito legio intrauit.
Levit ex hoc illa tot motibus agitari: tot vocibus clamoribus
perire: quos spiritibus tenebat. Et hinc initio con-
silio pariter eius sue perfidie culpa parentis: hanc ad ve-
nerabilem virum fortunatum episcopum duxerunt atque reliquerunt.
Quia ille suscepta multis diebus ac noctibus in oratione se de-
dit: rationem animi spiritibus incubuit: quanto et in uno corpo-
re se adhaerere legionis acie inuenit: qui demum ita sanam
reddidit ac si nunquam diabolus inuasisset. Alio tempore isdem
vir omnipotentis dei famulus et obfesso quodam bole spiritus
excessit: quod malignus spiritus cum aduersariis iam die secrete
tam ab hostibus bonis cerneret: pergrinans quicquid se esse finem
lani: crepare cepit ciuitatis plateas et clamare. O viri
fortunati episcopi: ecce quid fecit pergrinans hominem de
hospitio suo eiecit: ubi redescere debebat: in hac ei
ciuitate non inuenio. Et hinc quidam in hospitio suo cum viro
re sua et puulo filio ad prunas sedebat. Qui vocem ei au-
diens et quod ei episcopus fecisset ingressus hinc inuitavit hospi-
tio: sedere fecit intra prunas fecit. Quis vicissim aliqua
confabularent: puuli ei filii spiritus malignus inuasit: atque
in eisdem prunis incit animas eius excessit. Qui ora-
batur miser: vel quem ipse suscepit: vel quem episcopus expul-
set agnouit. Et assignans rationem grego. quare isti tantum
nocuentum de? permiserit accidere. dicit petro. Ego hinc
virum qui quasi hospitalitatem exhiberet filio orbatum est
non pietatis ope delectari existimo: sed episcopi derogatione.
Ita pena subsequens innotuit: quod procedens susceptio sine
culpa non fuit. Sunt namque nonnulli qui bona facere idcirco
student ut gratia aliene operationis obtineant. Quia de
re existimo hunc virum qui malignus spiritus in hospita-
litate suscepit: ostentationi potius intendisse quam operi. ut
meliora quam episcopus facere videret: recipiens enim quem episcopus
expulset. Et cum uersa est intentio quod procedat: paruus est
omne quod sequitur: et si rectum esse videat. Idem dei famu-
lus lumen cuiusdam ecclesie ad eum adducto restituit. Cuius-
dam etiam militis equum in rabiem versum ita ut quos in-
uadere poterat moribus dilaniaret: facto crucis signo
super caput eius: ad mansuetudinem rediit maioris quam prius
habuerat. Quem equum curatum cum magnis precibus in
portumis rogasset sibi retinere noluit: ne virtute mira-
culi videretur accipere: et tamen ne illum contristaret non
accipiendo pro charitate: date ei scio suscepit. Narrat
insuper idem grego. referente ei hoc quodam sene tuder-
ne ciuitatis cum ab eo quereretur an deum si illum cognouisset
et que de illo nosset. Qui respondit homo ille lege fuit
ab hostibus quos videmus modo. Nam quodam ab hostibus
deco perit: ita dum pereret impetravit. Quadam die inquit
cum gorbis iuxta tuderne ciuitatem abstrulerunt de
possessione quam pater ciuitati subiacebat. Quod cum sancto vi-

ro nuntiatus fuisset: predictos gorbos ad se vocari fecit.
Quos aduenientes blando sermone prius quesivit co-
rum asperitatem placare: et postea subintulit. Quale pre-
cui vultis pro eis dabo et eos dimittite et reddite: et in
vestre gratie munus prebete: quorum maior respondit.
Quicquid aliud precibus parati sumus facere: sed istos pue-
rulos non restituere. Qui venerandus vir. Contristatus me
inquit et non audis patrem tuum. Noli me contristare: non
expedit tibi. Sed ille negando discessit. Sequenti quoque
die iterum ad eum rogare episcopo nullo modo assentire vo-
luit. Qui episcopus scio quod tibi non expedit quod me con-
tristato discedas. Qui gorbis verba eius despicit atque
ad hospitium reuersus eosdem pueros de quibus agebat
equis suppositos cum suis boibus dimisit. Ipse vero asce-
dens equum statim subsequitur. Quis in eadem ciuitate
an beati petri apostoli ecclesiam uenisset: equi ei pes lapsus
est qui cum eo corruit. Et ei mor coxa confracta est ita: ut
in duabus pedibus os eorum diuisum. Tunc leuatur in manibus
statim ad hospitium est reductus. Qui festinus misit pue-
ros quos premiserat reduxit: et viro venerabili fortuna-
to mandauit dicens. Rogo te per me mitte ad me diaconum
tuum. Qui diaconus cum ad faciem uenisset pueros illos re-
ductos quos episcopo negauerat reddidit dicens. Glade et dic
dono meo episcopo: quia maledixisti mihi ecce percussus sum.
Sed pueros quos quesisti recipere: per me oro intercede.
Suscepro pueros diaconus ad episcopum reduxit. Qui sta-
tim aqua benedicta dedit diacono ut super iacentis cor-
pus proniceret quod fecit. Res mira et valde stupenda
mor et aqua illa coram eius tergit: omnis fractura solida
ta est. Sicque gorbis ille equo ascenso iter suum persecutus
est: ac si nulla lesione peruisisset. Eodem sene referente
narrat grego. quod in dicra ciuitate tuderne. cum quidam mar-
cellus noie cum duobus sororibus suis habitaret laudabili-
ter viuens. Erigit ut eo infirmato moreretur sabbato
secundo. Et quod longius corpus eius esset efferendum: sepul-
tura eius dilata est. Interea sorores eius ad fortunatum
episcopum accesserunt stantes et magnis vocibus clamare cepe-
runt dicentes. Scimus quod apostolorum vitam tenes leprosum
mundans. Cecos illuminans. Veni et resuscita mortuum
nostrum. Qui mor et eorum fratre mortui agnouit et ipse
stetit: eisque respondit dicens. Recedite et hoc dicere nolite: quod
iussio est omnipotentis dei cui perire nemo potest. Receden-
tibus illis subsequenti die dimisso an expurgatis lucis cre-
pusculum vocatis duobus diaconibus precepit ad domum de-
functi. et accessit ad locum ubi iacebat corpus exanime et ora-
tionem se dedit. Expleta oratione non grandi voce defunctum p
nomen vocauit dicens. Frater marcelline. At ille ut le-
uiter dormiens ad vocem exaltatus statim oculos aper-
uit atque ad episcopum respiciens dixit. Quid fecisti. Quod
quid fecisti. Qui episcopus. Quid feci. Quid dixit. Duo bester-
no die uenerunt qui me episcopus de corpore in bonum locum
duxerunt bodie unus missus est qui diceret. Reducite eum
quia fortunatus episcopus in domum eius uenit. Qui mor et
infirmitate conualuit: et in hac uita diutius mansit. Nec
tamen credendum est quod locum quem acceperat perdidit: quia du-
bitum non est quod intercessor sui precibus posuit post mor-
tem melius vivere: qui et ante mortem studuit omnipotentem
deo placere. Sed cur multa de uita eius dicimus: cum
nunc usque ad corpus eius tot scriptis documenta teneamus.
Demoniacos quippe absoluit: egros curare. quotiens
ex fide petiuit: ut uiuens presumeret. hoc indesinenter fa-
cere et apud sua ossa mortua perseverat.

S. vii. In valerie partibus fuit
quidam noie seuerus uir valde venerabilis ecclesie sancte
marie virginis presbyter. Hinc cum quidam paterfamilias ad
extremum uenisset uite: multis amicis coactis: rogauit ut
periret ad eum ueniret suisque ofonibus peris suis interce-
deret: ut acta penitentia de culpis suis solutus culpa de-

Presby-
ter opas
vinea.

corpore exiret. Qui sacerdoti inopinante contigit ut ad
putandam vineam esset occupatus: atque ad se uenientibus dice-
ret. Antecedite ecce ego subsequar vos. Paululum mora
fecit: ut opus quod minimum restabat expletet. Quo exple-
to cepit ad agrum pergere. Eunt autem in itinere occurrerunt
qui prius missi fuerat dicentes. Quare tardasti pater. Ecce
iam defunctus est. Quo audito ille contremuit magnisque
vocibus se interfectore illius clamare cepit. Stansque ad
corpus defuncti uenit. Sequi coram lecto illius cum lachry-
mis in terram dedit. Quis uehementer fletet et in terram ca-
put tenderet: sequi reum mortis illi clamaret: repete is
qui defunctus erat animam recepit. Quod dum qui circumstant
aspiceret: admirati uocibus emissis ceperunt amplius pre-
gaudio flere. Quis cum requirerent ubi fuerit vel quomodo
redisset ait. Etri valde erant homines qui me duce-
bant ex quorum ore et naribus ignis exibat quem tole-
rare non poteram. Quis per obscura loca me ducerent:
subito pulchre visionis inuenis cum alijs nobis euntibus
obuius factus est: qui me trabentibus dixit. Reducite illius
qui seuerus presbyter plangit. Quis cum lachrymis cum diis
donauit. Qui seuerus primum de terra surrexit: eius priam
agenti opem sue intercessionis prebuit. Et dum per dies se-
ptem de peccatis culpis eger rediit priam ager
octauo die letus de corpore exiit. Et cum petrus que-
rit quid est quod modo tales uiri nequeunt inueniri. Redit
grego. Ego petre multos tales in hoc seculo nec modo
desse existimo. Neque enim si talia signa non faciant: ideo
tales non sunt. Erit namque vera extimatio in morte est
operum: non ostentatio signorum. Nam sunt plerique qui
et signa non faciunt. signa tamen facientibus dispares
non sunt. Et hoc probat per exemplum petri et pauli. Equa-
lis sanctitatis et tamen petrus in mari pedibusambu-
lauit sed ad christum: paulus in mari naufragium pertulit.

S. viii. Tempore quoque Justinia-
ni imperatoris cum datus mediolanensis episcopus causa fidei
exactus ad constantinopolitanam urbem pergeret: comitibus
deuenit. Qui dum largam domum ad hospitandum quereret. que
comitatus illi totum ferre potuisset et uix inueniret. Aspe-
xit eminus domum congruentis magnitudinis eamque sibi ad
hospitium preparari iussit. Quis loci illi incolae diceret in
ea manere non posse quod multis iam annis ea diabolus in-
habitaret atque ideo vacua remansisset. Vir venerabilis
datus respondit dicens. Immo hospitari in ea domo debemus
si ea spiritus malignus inuasit: et ab ea hominum habitatione re-
pulsit. In ea igitur sibi preparari precepit. securusque illa anti-
quorum certamina toleraturus intrauit. Itaque inrepeste
noctis silentio cum uir dei quiesceret: antiquus hostis im-
mensis uocibus magnisque clamoribus cepit iniret. Rugi-
tus leonum. halatus pecorum. rugitus asinorum. sibilus serpen-
tum. stridores sororum. Tunc repete datus tor bestiarum
uocibus exaltatus surrexit uehementer iratus: et contra
antiquum hostem magnis cepit uocibus clamare dicens.
Bene tibi contigit miser. Ecce qui dixisti ponam sedem
meam ad aquilonem similis ero altissimo. per superbiam
tuam porcis et soribus similis factus es. Et qui imitari
deum indigne uoluisti: ecce ut dignus es bestias imita-
ris. Ad qua eius uoce ut ita dicam directionem suam spi-
ritus malignus erubuit: et ad exhibenda monstrum eadem
domum ut consueuerat non intrauit. Sicque postea habi-
taculum hominum facta est.

S. ix. De sauiuo carosine ciuita-
tis episcopo in partibus apulie. Ille cum longo senio lumen ami-
sisset ut nihil penitus uideret. tota rex gothorum audies
hinc habere spiritum prophetie minime credidit: sed probare stu-
duit quod audiuit. Quis enim in illis partibus rex uenisset: dum
vir dum ad prandium inuenerat. Quis iam uentum esset
ad mensam. rex discubere noluit: sed ad dexteram sauiui

venerabilis uiri sedit. Cum vero eidem patri puer et mo-
re poculum preberet: rex silenter manu tetedit calicem
abstulit: uinumque per se uix pueri episcopo obtulit: ut vi-
deret si spiritu prophetie discerneret quis ei poculum pre-
beret. Tunc uir dei accipiens calicem sed ministrum non
videns dixit. Quare ipsa manus. De quo uerbo rex leta-
tus erubuit: quia quis deprebensus tamen in uero dei quod
quererat inuenit. Quis autem venerabilis uiri cum ad
exemplum sequentium in longum senium uita traberet: ei
archidiaconus ambitione adipiscendi episcopatum accen-
sus: cum extinguere ueneno molitus est. Qui cum uini
furoris animam corrupisset ut ueneno mixtum uinum in po-
culum offerret: cum iam refectionis hora uir dei ad ede-
dum discubaret: premis corruptus puer quod ab archidia-
cono acceperat ueneni poculum porrexit episcopo. Qui vene-
rabilis episcopus ait. Bibe tu quod mihi bibendum pre-
bes. tremefactus puer sciens se deprebensum esse: ma-
luit moriturus bibere: quod penas pro illa tanti homicidij
culpa tolerare. Quis sibi ad os calicem poneret: uir dei
compefuit dicens. Non bibas. Da mihi ego bibam. Sed
uade et dic ei qui tibi dedit illum. Ego quidem uenenum
bibam: sed tu episcopus non eris. Facto igitur signo crucis
episcopus uenenum securus bibat. Eademque hora in loco alio
quo archidiaconus ierat defunctus est: ac si per os ar-
chidiaconi in viscera uenena illa transissent. Qui tamen ad
inferendam mortem ueneni quidem corporale defuit:
sed hunc in conspectu eterni iudicis uenenum sue mali-
cie occidit. Eodem gothorum tempore cum rex totila
narniam uenisset: uir vite venerabilis Cassius eiusdem
urbis episcopus occurrit. Qui quod ex conspersione semp-
facies rubere solebat: hoc rex totila non conspersionis
esse credidit: sed assidue potationis eius omnino desuperit.
Sed omnipotens deus quatus esset uir ille qui despice-
batur ostendit in narniensi campo rex cum aduenerat ma-
lignus spiritus coram omni exercitu eius spatarum inuasit:
eiusque vexare crudeliter cepit. Qui cum ab regis oculis
fuisset amotus: et ad uenerandum uirum Cassium fuisset ad-
ductus hunc ab eo uir dei cassius ofone facta signo cru-
cis expulit: qui in eum amplius ingredi non presumpsit.
Post quod rex illum cassium ueneratus est ex corde: quod
prius despectum ualde iudicauerat ex facie.

S. x. De andrea fundane ciuita-
tis episcopo liberato a proxima ruina incontinentie ex-
visione iudei. Ille igitur andreas cum uita multis uir-
tutibus plenus duceret: sequi sub sacerdotali custodia in
continentie arce custodiret: quandam sanctimoniam
feminam quam secum prius habuerat noluit ab episco-
pi sui curia repellere: sed certus de sua eiusque continen-
tia secum hanc permisit habitare. Et quia re factum est
ut antiquus hostis apud eius animum aditum tempta-
tionis exquireret. Nam cepit speciem illius oculis me-
tis eius imprimere: ut illecepe nebanda cogitaret. Qua-
dam vero die iudeus quidam ex campanie partibus Ro-
mam ueniens: appie carpebat iter qui ad fundanam gle-
bam ueniens: cum iam die uesperasceret cerneret et quo
declinare posset minime reperiret: iuxta templum ap-
pollinis uenit ibique se ad manendum contulit. Qui ipse
loci illius sacrilegiu primefens: quis fidem crucis mi-
nime haberet: signo tamen crucis munire curauit. No-
cte autem media ipso solitudinis timore turbat: peruisum
iacebat. Et repente conspiciens uidit malignorum spi-
rituum turbam quasi in obsequium cuiusdam potestatis
preire. Cum vero qui ceteri perat in eiusdem loci gremio
consedisset cepit singulorum spirituum obsequentium sibi
causas actusque discutere: quatenus uinum quicquid
nequitie egisset inueniret. Quis singuli spiritus ad in-
spectionem eius exponerent quod operari contra bonos fuis-
sent unus in medium posuit qui andree episcopi animam
q liij

Myra-
cu-
li
seti
sa-
mini.

Sancti
cassi
na-
rine
epi-
s.

Conuen-
cula
mali-
gnorum
spi-
rituum.

per specie sanctimonialis femine q in episcopo ei ba-
bitabat quanta reparatione carnis comouisset aperuit.
Et non hoc malignus spūs q perat inbiatē audiret: et
tāto sibi factū lucrū grāde cederet quāto sanctioris viri
aiam ad lapsum pōitōis inclinaret: ille spūs q bee fate-
bat adiūxit: q vīs ad hoc die pterito vestimenta hōia ei
mentē traxerit: ut in terga eiusdē sanctimonialis femi-
ne blandies alapa daret. Tūc humani generis inimic⁹
exhoratus hūc blāde est vt faceret qd ceperat: quaten⁹
ruine illi⁹ inter ceteros palinā teneret. Lūq iudeus q
aduenerat hoc vigilans cerneret: et magna formidinis
angustia palpitarer: ab eodē spū q cunctis illis obsequi-
bus perat iussū ē vt rediret qd nam esset ille q tacere
in tēplo illo psumpserat. Quē maligni spūs pgentes et
subtili⁹ intructus crucis signaculo munitū viderit mirā-
re qd dixerit. Ele ve. vas vacuū: sed signatū. Quib⁹ hoc
renūciatib⁹ cūcta illa maligno spūitū di spauit tur-
ba. Iude⁹ nō q bee viderat: subito surrexit atq ad epm
sub festinatione puenit. Quē in ecclia sua reperies seor-
sum tulit: quā reparatione vageret inquisiuit. Qui cōfiteri
reparatione suā ep̄s verecūdat⁹ noluit. Lū nō ille dice-
ret q in illa dei famula amoris oculos intecisset pami-
atq ad hūc ep̄s negare adiūxit. Quare negas qd in qui-
reris: q ad hoc vīs vespere bēsterno pductus es: vt poste-
riora illius alapa ferires. Ad q mirū nōba ep̄s intueus
se dephēsum: humiliter cōfessus est qd prius pūaciter
negauit. Lūius ruine et verecūdie iudeus pūles quali-
ter hoc cognouisset: vel q in pūctu maligno spūitū
audisset de eo indicauit. Quē ille cognoscēs se in terrā
ptinus in orationē dedit. Quop nō solum illa dei fa-
mulam sed et oēm qd femina q in ei⁹ illic obsequio habi-
tabat expulit: et in eodē appollinis templo repete beati
andree oratorū fecit: atq omni reparatione carnis fundi-
tus caruit. Iude⁹ nō cui vīlione et increpatione saluat⁹
est ad eternā salutē traxit: et fide imbutū baptisauit. Et
ex hoc emplo qui corpus suū continentie dedicatū habi-
tare cū feminis nō psumit: neruina mentis repēna
ex presentia forme concupite subripiat. Sed et res hoc
et metum nobis pstat et fiduciam.

§. xi. Narrante quoqz venera-

bili viro venantio lunēsi ep̄o sibi refert grego. q lucane
ecclesie lunēsi ppinque vir mire strutis ep̄s fuit. Fri-
dianus: cui⁹ hoc opinatissimū a cūctis illis habitatibus
miraculū testat memorari: qd baueris lunēsi q iuxta il-
lius vrbis muros insuebat: sepe inundatiōe facta cur-
lus sui aluē egressus p agros diffundi cōsueuerat: et q
sua ac plātata repperit euertere. Lūq hoc crebro fie-
ret et mag⁹ eiusdē loci incolae necessitas vageret: studio
dato ep̄s eius p loca alia dertuare conati sunt. Sed q
uis diuinos laboratū fuisset: a ppiro alueo diuerti nō
potuit. Tūc vir dñi fridian⁹ rāstrū sibi puillū fecit ad al-
uē fluminis accedēs solus ofont incubuit: atq eidem
flumini pēpiens vt sequeret ploca q ei vīsa sunt rāstrū
p terrā traxit: quem relicto alueo ppiro: tota fluminis
aqua secuta est: ita vt funditus locū cōsueti cursus dese-
reret: et ibi sibi aluē vbi tracto p terrā astro vīdēt fl-
gnū fecerat redicaret: et queq essent alimētis boim pū-
tura sata vel plantata vltra nō lederet. Eodē q venan-
tio lunēsi ep̄o ac iobāne placētino tūc rome pfecto at-
testante. refert grego. q in ciuitate placētie ep̄s fuit
mire sanctitatis nōse Saurin⁹, hūc cū quadam die dia-
conus suus nōciasset qd cursus sui padus aluēum egres-
sus eccleie agros occupasset: totaq illis loca nutriendis
boibus pūtura aqua eiusdē fluminis teneret: venera-
bilis vīte saurin⁹ ep̄s rādit dicens. Glade et dic ei. Man-
dat tibi ep̄s vt te compescas: et ad ppiū aluēum redeas.
Quē diacon⁹ ei⁹ audiens desperit et irrisit. Tūc vir dei
ascito notario dictauit dicens. Saurinus dñi nri iesu xpi

seruus cōminitorū pado. pēpio tibi in nomine domini
nostri cūcti iesu vt de alueo tuo in loca istaylterius nō
exceas: nec terras ecclesie ledere presumas: atq eidem
notario subiūxit dicens. Glade hoc scribe et in aquā flu-
minis projice. Quo facto sancti pceptum suscipiens:
statim se a terris ecclesie fluminis aqua compescuit: at-
q ad ppiū aluēum reuerfa ep̄re vltimus in loca ea-
dem nō presumpsit. Quas ex re inobedientiū hominū
duricia confunditur: qd irrationabile elementū in stru-
re iesu sancti viri pceptis obediuit.

§. xij. De sancto cerbonio. Vir

q venerabilis vīte cerboni⁹ populonij ep̄s: magna die-
bus nris sanctitatis sue pbatōne dedit. Nā cū hospita-
litis studio cēt valde intēctus: die quadā trāsēntes mi-
lites hospitio suscepit. Quos susceptos supuenientibus
gothis abscondit eorūq vīdēt ab illoz nequitia absconden-
do seruauit. Quē cū gothorū regi totū pīdo nūciatum
fuisset: credulitatis inanissime vesania succensus: hūc
ad locū q octauo ab hui⁹ vrbis miliario merulis ē: vbi
tūc ipse cū exercitu sedebat iussit deduci: et qd in specta-
culo ppi vīdēt ad deuorādum pici. Lūq isdem rex ppi-
dus in spectaculo pēdissit: ad aspiciendā mortē ep̄i ma-
gna populū turba pfluuit. Tūc ep̄s in mediū reducit⁹
est: atq ad eius mortē inhumanissimus vīsus exquisitus.
qui dñi humana mēbra crudeliter carperet: seu regis aui-
satiarēt. Dimissis itaq vīsus ex cauea est. Qui accēsus
conate ep̄m perit. Ss vīsus subito se feritatis oblit⁹.
deserta ceruice submissos humiliter capite. labere ep̄i
pedes cepit: vt patenter oib⁹ daret intelligi qd erga illū
virum dei et ferina corda essent boim: et quasi humana be-
stiarum. Tūc oīs populus qui aduenerat spectaculum
mortis: magno clamore versus est in admirationem ve-
nerationis. ac etiam ad ei⁹ reuerentiam colendā rex ipse
pmotus est. Et adhuc nonnulli supsunt qui hūc rei vīse
affuerūt. Idē sc̄tus vir cerbonius cū in ecclia sua se-
populonij cui pceerat sepulcrū pparasset: et longobar-
dor gens in italiā veniens cūcta vastasset: ad helbam
insula accessit. Qui cū ibi infirmat⁹ esset ad mortē cleri-
cis suis obsequentibus sibi pcepit dicens. In sepulcro
meo qd mibi populonij parauit me pōnte. Lūq illi dice-
rent se hoc agere nō posse: cū longobardi loca illa tene-
rent et vbiq discurrerēt. Rādit. Reducite me secure et no-
lite metuerē. sed festine me illi sepelire curate: et subito
inde discedite. Eo qd defuncto corpus eius in nauicu-
la posuerūt vt illuc illud deferrent. Lūq in via eēt im-
mēsa pluuia erupit: et per totū illud maris spaciū quod
ab helba insula vsq ad populonij distat. sc̄tis. xij. mila-
rium cum pcellosa pluuia descēderet. vna pluuie gutta
in nauim illam nō descēdit. Sepulto iḡ sancti. corpe
vt iusserat: et subito recedētib⁹: longobardoz dūc cru-
delissimus gumarib⁹ aduenit: ex quo clariūse sc̄tis illū
spū pphetic manifeste patuit mandando subitū eorum
recessum. Qd simile miraculū de pluuia factus est circa
fulgentiū ep̄iscopū vtriculēsis ecclesie. Nā cū ad easdes
partes totū cū exercitu suo appropinquasset cure fuit
ep̄scopo per suos clericos exenia mittere. cui⁹q furo-
ria infantiā mitigare muneribus. Que ille vt vīdit pri-
mus sp̄rent: atq iratus suis boibus iussit vt ip̄s ep̄m
sub omni asperitate cōstringerēt eiusq examini serua-
rent. Quem cum feroces ministri gothi tenuissent: cir-
cūdantes cū in vno loco stare pceperūt: ei⁹ circulum
in terra fecerunt extra quem pedem tendere nullo mo-
do auderet. Lūq vir dei i sole nimio stare: ab eisde go-
this circūdat⁹ et designatione circuli inclusus: repete
choruscatio tonitruū et tāta vīs pluuie erupit: vt ibi qui
eum custodiendum acceperant: immensitatem pluuie
ferre nō possent. Et dum magna nimis inundatio fie-
ret pluuie: intra eandem circuli designationem in qua

fulgentius stetit: nec quidē gutt⁹ pluuie descendit. Quē
dum regi nūciatum fuisset: illa mens effera ad magnas
eius reuerentiam versa est.

§. xij. De sancto ysaac de syria.

hic de italia nō fuit. sed cū primū de syrie partibus ad
italiā venisset: ad spoletanā ciuitatē deuenit: ibiq man-
sit penerisq ad extrema gothorū tpa: quē multi nouerūt
nostroz: et pēpue sacra nōgo gregoria: q nūc in romana
vrbe habitat: que cū adoleſcentie sue tpe constitutis iam
nuptijs in ecclia fugisset: et sanctimonialis vīte puer-
sationē querebat. ab eodē viro est defensa: et ad eū quez
desiderauerat habitū est pducta. Hic iḡ ysaac ecclia
in vrbe spoletana ingressus a custodib⁹ petijt sibi quatū
vellet licentiā cōcedi orandi: hōisq secretiorib⁹ egredi
de ecclia nō vigeret: qui mox ad orandū stetit diemq
totū peregit in orōne. Qui sequentē cōtinuauit et noctē.
Sed et etiā die cū nocte subsequētī indefessus in seibus
perstitit: die qd tertiū in orōne cōmūit. Lūq hoc vī-
ex custodib⁹ supbe spū inflatus cerneret. vnde pficere
debut: inde ad defect⁹ dāna puenit. Nā hūc simulato-
rē dicere et verbo rustico cepit impostorē clamare qui se
tribus dieb⁹ et noctib⁹ orare ante oculos boim demon-
straret. Qui et pūm cūctis vīdēt dei alapa pculit: vt qd
religiose vīte simulatoz de ecclia cū cōmūctia ep̄erit:
sed hūc repete malign⁹ spūs inuasit: atq ad vīdēt dei ve-
stigia strauit ac p os eius clamare cepit. Ysaac me ei⁹
yisaac me ei⁹. Vir qppe peregrin⁹ quo noie censeretur
ne sciebat: sed eius nomē ille spūs pdidit: qui se ab illo
posse ei⁹ clamauit. Quop sup vexati corpus vir dei
incubuit: et malignus spūs q cū inuasit abscēdit. In
tota vrbe illa tūc statim quid in ecclia factū fuisset in-
notuit. Currere viri et femine nobiles atq ignobiles
pariter cepērūt: certatimq in suis rape domibus cona-
bātur. Alij ad cōstruendū monasteriū p dia. alij pecunias
offerebāt. Sed dei seruus nil horū accipiens: egressus
vrbe nō longe defertū locū inuenit: ibiq humile sibi
habitaculū cōstruxit. Ad quē multi pergetes sub ei⁹ ma-
gisterio se in dei seruiciū dederūt. Lūq crebro discipu-
li humilr innuerent vt p vīdēt monasterij possessiones q
ei offerebant acciperet ille sollicit⁹ sue paupertatis cultos
fortē sententiā tenebat: dicens. Monachus qui in terra
possessiones qrit: monach⁹ nō est. Sicq metuebat pau-
peritatis suē securitatē pderet: sicut anari diuites solent
perituras diuitias custodire: ibiq spū prophetie et ma-
gnis miraculis clariuit. Quadā die ad vespertū in hor-
to monasterij fecit tactari ferramētā et nos vāgas vo-
catus: dicitq discipulis. Tot vāgas in horto pici-
te: et citius redite. Nocte antez eadē dum ex more cum
fratrib⁹ ad exoluēdas deo laudes surrexissēt ei⁹.
Ite et operarijs nostris pulmētū coquite: vt primo ma-
ne paratum sit. Facto iḡ mane iussit deferri pulmētū:
et ingressus horti cum fratrib⁹ quot vāgas in horti
tactari pceperat tot laborātes inuenit. Ingressi quidē
fures fuerant ad rapiendū: sed mutata mēte per spūitū
apprehenderūt vāgas quas inuenerūt: et tota nocte
inculta horti illius spacia coluerūt. Accedēs igitur ma-
ne ad eos ait. Gaudeat frater multum laborastis: iam
quiescite. Sicq cibo parato fecit eos reficere. Quib⁹
refectis ait. Nolite malū facere. Quoties de horto ali-
quid vultis: ad horti aditum venite: et a quille petite: et
a furti pūacitate cessate. Sicq collectis olerbis eos
onustari fecit. Alio tēpore accesserūt ad eū peregrini
quidam misericordiā postulantes sc̄lis vestibus itare
pene nudī viderentur. Lūq vestimenta mēre vīdēt
vocalit cū etiam iussit vt iret ad quādam siluam et ibi
vestimēta que iam in arboze cana inueniret ad eum de-
ferret. Qui iussa implēs vestimenta illoz attulit: et

latenter magistro presentauit. Que peregrinis pētenti-
bus ostendit et illis pbeuit dicens. Venite quia nudī
estis tollite et vestite vos. qui accipientes recognouerūt
que posuerant. Alio q tpe cum quidā misisset ei duas
sportas plenas alimentis. Puer aut qui deferebat vna
earum in certo loco itineris abscondit: vt sibi eam reti-
neret. Sed alteram sibi delatam benignie cum suscep-
set admonuit puerum. vt caute quam sportam in via ab-
sconderat caperet: quia serpens in ea esset. Quibus ver-
bis puer confusus videns furtum suum deprehēsum. cū
in itinere vt veritatem dicere experiretur. caute pro illa
sporta accessisset ad locum: serpentem vt ille vir dei pze-
dixerat in ea inuenit. Hic aut vīdēt cū et spūitū pphie et
alijs virtutibus emineret. vnum in eo erat quod repre-
hensibile videbatur: quia sc̄tis ei tanta leticia nominat⁹
inerat vt si nesciretur plenus tantis virtutibus non cre-
deretur. Et cum petrus causam querit cur illam leticiā
nimiam refrenare nō posset tam sanctus. Rādit grego.
Magna est petre dei oipotentis dispensatio. et plerūq
contingit vt aliquibus maiora quedam pstat et quēdā
minora non tribuat. vt semper eoz animus habeat vnde
se reprehendat. sed dum laborant in hoc quod non acce-
perunt nec pvalent in his que accepta sunt ab eis do-
minio concedente non se extollant.

§. xij. De euticio et florentio. Eo

dem tpe in vrsine parte prouincie duo viri in vita atq
habitu sancte puerfationis habitabant quoz vnus euti-
cius: alter florentius dicebatur. Sed euticius isdem in
spūitū zelo atq in feruore virtutū exercebat: multoz
q aias ad deum perducere exhortando satagebat: flore-
tius nō simplicitati et orationi se dederat. Nō longe au-
tem cum quoddam monasterium rectoris sui morte de-
stitutum esset electus euticius a monachis dicti mona-
sterij ac eozum precibus victus officii presidentis suscep-
pit et diligenter exercuit oratorūq in quo prius habita-
bat cū florentio ei soli dereliquit. Qui florentius in orō-
nem se pōsternens a dño petijt. vt ei ad illic habitandū
aliquid solacium concedere dignaretur. Oione cōpleta
egressus oratorū ante fores repperit: vīdēt stantē. Qui
cū ad terram caput depimeret. nūllis feritatis ostēde-
ret aperte dabatur intelligi qd ad vīdēt dei obsequium ve-
nisset quodq ipse cognouit. Et quia in eadem cella quat-
mor vel quinq pecudes remāserant. quas qui pasceret
vel custodiret cū decisset: eidem vīro pcepit dicens. Na-
de et has oues ad pastum deice: et hora sexta reuertere.
Lepitq hoc indefinenter agere. et quas pscuerat man-
ducare pascere oues bestia sc̄tima. Et cū vir dei sc̄tima
re voluisset ad nōnā horā. cū ouibus domum tubebat re-
neri. quod totum implebat indefectibiliter. Lepitq tā-
te virtutis longe lateq fama crebescere. Hic aut attē-
dentes ex discipulis venerabilis eutici quattuor mona-
chi stimulatū inuidia q magister eoz et abbas signa illa
nō faceret que florentius solus relictus: vīdēt ipm in-
sidantes occiderunt. Lūq more solito vīsus domum
non reuerteretur quem ex simplicitate fratē vocabat:
cepit affligi. Die aut sequenti per gens in agrū oues qū-
turuz vīdēt inuenit occisum. Sollicit⁹ inquirens a
q⁹ fuerat occisus inuenit. seseq in lamentis dedist: ma-
gis fratrum maliciā q vīdēt mortē deploians. Quē vene-
randus vir eutic⁹ ad se deductum cōsolari studuit. Sed
isdem vir dñi doloris magni stimulis accensus: impre-
catus est dicens. Spero in deo omnipotēte quia in hac
vita ante oculos omnium ex maliciā sua vindictam reci-
pient. qui nūll se ledentem vīdēt mēi occiderunt. Qui
vocem protinus diuina vīcio secuta est. nā quattuor illi
monachi q vīdēt occiderant. elephantino morbo pculsi
sunt: vt mēbris putrescētib⁹ interirēt. Quē factū vir dei
vehemēter expaui atq se ita maledixisse primū. Oīq

Miracu-
lum.

Asus
custodit
oues pze-
cepto viri
sancti. qd
pus come-
dere con-
sueuerat.

Miracu-
lum.

ipe vite sue desolebat q: exauditus fuerat, se crudelē in
cor morte homicidā fuisse clamabat. Quod factū a dño
credimus ne vir mire simplicitatis quantolibet dolore
permotus, retroquere ultra presumere saculum male
dictionis. Cum autē fama bulus florentis excreveret,
quidam diaconus ad eū pergens studiū vt se eius oio
nibus comendaret. Qui ad cellā appropinquās inuenit
oem locū p circūm serpentib? plenū. Lunq? vebemē
ter expauescit clamauit dicens. Serue dei ora p me. Erat
autē tunc mira serenitas. Egredius nō florētius oculos
ad celū leuauit orans vt illam pestem sicut sciret dñs au
ferret. Ad cuius vocem subito celū intonuit, et isdem to
nitruus oēs illos serpentes interemī. Quos vir dei in
teremptos aspiciens dixit. Ecce occidisti eos dñe quis
eos hinc tollet. Voxq? ad eius vocem tante aues vene
runt quantū serpentes occisi erant, que singulos asportā
tes locū oīno mūdā a serpentib? reddiderūt. Et cū petr?
querit: quā virtute vel merito ita vir iste ad nutum exau
diret. Rñdet grego. Apud oīpotentis dei iudiciā atq?
simplicē naturā multū perere humani cordis mundiciā
et simplicitas valet. Docipm nāq? qd famuli ei? a terre
nis actionibus segregari oīosa loqui nesciunt. L mentē
per verba spargere atq? inquinare deuitat: auctoris sui
pre ceteris exauditionem impetrat. cui in pñtū possibile
est ipsa puritate et simplicitate cogitationis quā ex qua
dam tam simplicitate concordant. Hos autē turbis popula
ribus admittit dñs frequēter oīosa nomina nō etiā gra
uiter notia loquimur. os nñm tanto oīpotenti deo lōgū
quem fit: quanto huic mūdo proximū. Multum quip
pe deo sum ducimur, dum locutione continua seculari
bus admiscemur. Euticius nō qui predicti florentis so
cietas in via dei fuerat, magis post mortē claruit virtute
signor. Et inter cetera que ciues vrbis illius narrare
de eo miracula soleant, illud est precipuū q? vñq? ad hec
tpa longobardor? per illius euticiū vestimentum dignat
allidue operari. Nam quoties pluuia deest et estu nimio
terram longa siccitas etarebat: ciues vrbis illius colle
cti tunica illius leuare, et in conspectu dñi cū precibus
offerre pfuerant et p agros pergere: tunc repente plu
uia tribuebatur que plene terrā satiare potuisset.

S. xv. De martino solitario. Mu
per in companie partibus vir valde venerabilis marti
nus noie in monte marsheo solitariā vitam duxit. mul
tisq? annis in specu angustissimo inclusus fuit. de quo
spe multa et beate memorie papa pelagio decessore meo
et alijs religiosissimis viris narrantibus agnoui. Lūius
hoc primū miraculum fuit: q? mox vt se in predicti mon
tis foramine stultit ex petra eadē que in se concava an
gustū specū fecerat aque stilla prorupit que martino dei
famulo in vñtū quotidiano sufficeret: et nec plus adesset
nec necessitati deesset. Sed antiquis hostis humani ge
neris, eius virtutibus inuidens hūc visitata arte pellere
ex eo specu molitus est. Nam amicam sibi bestia? serpen
tē ingressus: hūc ab eadē habitatione eiecit facto terro
re conat? est. Lepit em serpēs in spelūca inueniri solus
cū solo, eozq? orate se aī illū sterneret: eū cubare pariter
cubare. S? vir scītus oīno imperterrit? ei? oīa manū vel
pedē extendebat dicens. Si licētiā accepisti vt ferias nō
phibeo. Lūq? hoc pñm p trīcentū gereret. die quadā
antiqu? hostis rāta hac ei? fortitudine vict? infremuit,
se q? p deuerū mōtis lat? in exeunte decremāte. Vir idē
venerabilis inclusiois sue tpe pmo decreuerat vt vltra
mullerē nō videret, non q? aspernabatur ferā, s? ex ore
plata specie cōceptiois incurrere metuebat vitū. Qd
quadā mulier audies audacter afecit mōtē, atq? ad ei?
specū impudenter prupit. At ille paulologi? incuens, et
venētis ad se muliebria indumēta aspiciens: se in ora

tionē dedit: in terrā faciē depressit: consq? pstrat? iacuit
quo impudēs mulier a fenestra cellule illi? fatigata re
cederet. Que die eodē mox vt de morte descendit vitam
finiuit: vt ex mortis eius sentētia dare? intelligi: q? val
de oīpotēti deo displicuit: q? famulū suū ausu improbo
perstrauit. Alto q? tpe dñi multi adhuc religiosa deno
tione cōcurrerēt: atq? arcta esset semita q? in denego mō
tis latere ad eius cellulā pperantes ducebat: puer par
uulus incaute gradieus ex eodē mōte cecidit: et vsq? ad
vallē corruit que sub eodē mōte sita quasi in pfundo cō
spicit. In loco quidē eodē tāta mons ipse altitudine
excreuit: vt arbuta ingētia que ex eadē valle pdeit: ex
mōte aspiciētib? quasi fructera esse videant. Perturbat?
ti igit sunt cūcti q? veniebāt: summaq? cura questus est
sicubi corp? elapsi pueri potuisset inueniri. Quis enim
aliud nisi extinctū crederet. Quis ad terrā vel corp? in
regū puenisse suspicaret: dñi interpositis vbiq? scopu
lis in partib? discipuli potuissent. S? requisit? puer in valle
nō solū viu? sed et incolumis reperiū est. Tūc cūctis pa
tēter innotuit q? ideo ledi nō potuit: q? hūc in casu suo
martini oratio portauit. In specu nō illius magna de
sup rubis eminebat: q? cū ex pre exigua mōti videretur
affixa: martini celle pminēs casum suū quotidie et illi?
interitū minabatur ruitura. Adhuc multitudo rusticor?
venies precabatur dei virū vt de specu dignaretur egire:
quatenus ruiturā rupē potuissent enellere vt iā securus
ibi habitaret. Cui rei nec acceperat. Itaq? dux ea q? vene
rat multitudo conaret? si posset sine periculo viri dei
ingēs illud qd desup incubuerat satū leuare: cūctis vi
dentib? repēte res valde admirabilis cōtigit: quia mo
les ipsa quā conabat multitudo euellere subito ab eisde
laborantibus euulsa ne spelūce martini tectū tangeret sal
tus dedit: et quasi serui dei lesione fugies lōgū cecidit
qd angelico ministerio factū intelligit. Idē martinus
cū primū in eodē mōte se cōtulit necdū clauso specu ha
bitans cathena sibi ferrea pedē ligauit: eāq? sago parte
ex altera affixit: ne ei vltra liceret progredi q? cathene
quāritas extenderet. Qd vir dei venerabilis benedict?
cū audisset p discipulū suū ei mādare curauit. Si finis
dei es non te teneat cathena ferri: sed cathena xpī. Ad
quā voces martinus pñm eandē cōpedem soluit: sed
tamē nunq? solutū tetēdit pedem vltra locū quo se extē
debat cathena. Idē postea cepit discipulos habere scos
sum tamen a specu eius habitantes.

S. xvi. De mortuo suscitato.
Quidā monachi habitū gerēs et morib? expleis in mōte
argētino habitās singulis annis ad ecclesiam pñcipis
apostolorū venire cōsueuerat: et in via apud quēdā sub
diaconē noie quadragesimū in partibus aurelie hospita
batur. Cum igit quadā vice ibi hospitaret: accidit vt
prope ecclesiā et habitationē quadragesimū: martinus cu
iusdā paupercule moreretur. Lūq? per totā noctem mu
lier illa desieret circa corpus defuncti mane sepeliendi
mortus magna cōpassione monachus ille dixit quadra
gesimo. Surge et orem?. Qui pergetes ad ecclesiā diu
tius orauerūt. Et oratiōe cōpleta ab altaris crepidine
puluerē collegit: et cum eodem quadragesimo ad defun
cti corpus accessit: et post diuinā ibi etiā orationem fa
cta discooperuit monachus ille faciē operam defun
cti manu sinistra: et cum dextera puluerē adducto facies
defuncti fricare cepit. Cui rei mulier cōtradicebat ne
sciens huius causam: reuultu scēq? mortuus oscitare ce
pit: oculos aperire atq? se eleuans residere: ac si de som
no exurgeret. Qd cernens mulier cepit pre gaudis ma
gis flere et voces amplius edere. At ille modesta probi
tatione compescuit dicens. Tace tace. Si quis autē que
sierit qualiter hoc factū sit, solum dicit: quia dominus
iesus xps opera sua fecit. Indeg? a quadragesimo disce

Quidā
diuina.

Quidā
lum.

De bñdi
cio mona
cho.

Sine la
boxe cer
taminis
nō est pal
marictio
rie.

deus, nunq? in illis partibus vltra apparuit honorē te
poralē fugiens. Cum autē ex bis auditis petrus dice
ret hoc scē mortuū suscitare esse maius oib? miraculis.
Rñdet grego. Si inuisibilia pñamus: ita necesse est
vt credamus. Si nō inuisibilia pñamus: nūmū pstat:
q? maius est miraculū pñationis nō atq? oñonis so
latio peccatorē cōuertere: q? carne mortuū resuscitare.
In isto em resuscitat? caro iterū moritura: in illo nō aīa
iterū victura in eternū. Vinus est ergo quēpiā in car
ne suscitari q? in aīa: nisi forte cū p viuificationē carnis
etiā ad vitā reducit mētis. Narrat etiā grego. de qdā
alio monacho q? benedict? dicebat in capanie partibus
q? tēpore regis totile quidā gorbū hūc incidere euz sua
cellula moliti sunt, vnde igne supposito oīa in circūitu
arferūt: cella nō eius cōburi nō potuit. Qd vidētes go
tbi magisq? scūtētes eū ex suo habitaculo traxerunt: et
nō longe aspiciētes clibanū succēsum q? coquēdis panib?
bus parabat: eū in illū pcecerūt intusq? clausērūt. Sed
altera die illesus inuē? est: ita vt nec caro nec extrema
vestimēta eius cremarent. Cum autē quereretur petr?
Etrū pñati sancti viri pñerūt aliquas infidias dia
boli. Rñdet grego. sine labore certaminis nō est palma
victorie. Valign? qdē spūs cogitationi locutioni atq?
operi nostro semp insitit si fortasse quid inueniat. vnde
apud examē eterni iudicis accu sator existat. Exēplum
inducit de quodā pñytero flephano noie in valerie par
tib? venerabilis vite: qui quadā die de itinere domū re
gressus mācipio suo negligēter loquēs pcepit dicens.
Ceni diabole discalcia me. Ad huius vocē ceperūt repē
te se calligari cōrigie in summa velocitate dissoluerē:
vt aperte ostenderet q? ei ipse qui noiatus fuerat ad ex
trabēdas caligas obedisset diabolus. Qd vt vidit pñs
byter expauescit: vocib? magnis clamare cepit. Rece
de miser recede. Nō em tibi sed mācipio meo locutus
sum. Sicq? in magna parte cōrigie dissoluit remanese
runt. Et cū petrus subinserat q? laboriosum sit et val
de terribile contra infidias insidias stare continue. Re
spondet grego. Laboriosum nō erit si custodiā nostram
nō nobis: sed gratie supne tribuimus: ita tamē vt et ipi
quantū possumus sua ptectione vigilemus. Et autem
antiquus hostis a mēte ceperit expelli ex diuina largi
tate hoc plerūq? agitur: vt nō solū timent: sed et tpe viuē
tūm virtute terreat. Ande exemplū subdit grego. de
quadā sanctimoniali femina: que spūto seculo cōtra vo
luntatem parentū se deo deuotū in spoletana vrbe, ad
quam etiā imitādā in habitu religioso cōgregare euz
ea sunt multe. Cū autē quadā die quidā rusticus arre
ptus esset a diabolo et valde vexatus: ad illā sanctimo
niale adductus est: que magnis clamoribus: et iterato
animo impearuit ei dicens. Eri ab eo miser exi ab eo. Et
cum diabolus per os obsessi diceret. Si exeo in quē in
trabo. Respondit illa. In hūc porcū ingredere. Qui mox
in quēdam porcū parvulū ibi pascentē egressus ab hoīe
ingressus cum occidit et recessit. Ex qua re etiam colli
gitur q? absq? cōcessione dei nullam malignus spūs
contra hominē potestatem habet: qui in porcum intra
re non potuit nisi permissus.

S. xvij. Ipsa quoq? ossa mortuo
rū electorū dei plerūq? in miraculis viuūt. In valerie p
uinci a hoc accidit mirū. Quidā venerabilis sacerdos
cū clericis suis sancte cōuersationis ibi vitā ducebat: q
dē claudēs extremū ante ecclesiam sepul? est. Eide autē
ecclesie caule ouis inherebat: atq? isde loc? in q? ille sepul
tus est ad easdē oues tendētib? putus erat. Quadā autē
nocte ei clericis psallētib? fur venisset: ingressus cau
las tulit et concitus egit. Cum nō transiret per locum
vbi pñs byter ille sepultus erat repente desit: et gressus
mouere nō potuit: berbicem de collo deposuit. cūq? di

mittere voluit. sed manum laxare non valuit. Lepit igit
tur stare miser cum preda sua reus et ligatus. Volebat
berbicem dimittere nec valebat: volebat egredi cū ber
bice nec poterat. Viro itaq? modo vir qui a viuis vide
ri timebat. hunc mortuus tenebat. Facto autem mane
egressi ab ecclesia clerici inuenerūt boīem tenentē ber
bicem manu ignotū eis. Resq? venit in dubium vtrum
berbicem tolleret an offerret. Sed culpe reus citius in
dicant penam. Vtriusq? sunt cuncti q? viri dei merito
ad predam suam stabat ligatus. Quantēq? p eo vix pre
cibus obrinuerūt. vt qui res eoz rapere venerat: saltim
vacuus egire mereretur. Item in monte qui pñstri
ne vbi pñminet. monasteriū quoddā in bonoia bea
ti petri sitū est. In eo venerabilis quidā abbas sancte
puerfationis erat qui quendā monachū nutriendus vsq?
ad reuerendos puerit mores. Videntēq? in virtutibus
illum excreuisse. In eodem monasterio pñs byterum or
dinari fecit. Et cum paulopost ordinationem suā reuela
tus ei fuisset exirus eius a predicto abbate petri vt sibi
sepulcrum parare pcederet. Cui ille rñdit. Ante te ego
mortuus sum. Sed tū vade et sicut vis sepulcrum tuū
prepara. Recessit et preparauit. Post paucos dies abbas
sebie correptus ad extrema venies pñs byterum illi pre
cepit dicens. In sepulcro tuo me pone. Cui ille. Scis p?
q? ego modo secuturus sum: vtroq? capere non potest.
Abbas rñdit. Ita fac vt dixi: q? sepulcrū ambos capiet.
Defunctus itaq? est abbas. et positus in sepulcro illo qd
sibi preparauerat pñs byter. Voxq? infirmat? pñs by
ter vitā finiuit. Lunq? ad sepulcrū illud sibi preparatum
delatus fuisset. eo aperto viderūt oēs locū nō esse vbi de
functū ponerēt in sepulcro illo: q? corpus abbatīs positi
torū illud sepulcrū tenebat. In difficultate igit rei agen
de ipis positis exclamauit vn? eoz dicens. En pater vbi
est qd dixisti. q? sepulcrū istud ambos capiet. Ad cui? vo
cem mox cunctis videntibus abbatīs corpus quod illic
ante fuerat et supinū iacebat humanū se vertit in latere:
et vacante sepulcri locū ad sepeliendū corpus pñs byteri
peduit. et q? vtrorūq? ille locus caperet sicut vñus. Vñs
serat mortuus impleuit. Narrat q? et aliud exēplū fa
ctum in vrbe romana in ecclesia sancti petri. Quidā theo
dorus noie dicte ecclesie cultos. cū quadā nocte citi? ad
melioranda luminaria iuxta ianuam surrexisset: ex mo
re ligneis gradibus sub lampade positis stabat et lamp
dis refouebat lumen beatus petrus apūs repente in sto
la candida deorsum in paulmento cōstitit ei q? dixit. Lō
liberte quare tā cito surrexisti. Quo dicto ab oculis aspi
cientis euasit. Sed tantis in eo pauor irruit: vt tota
in eius corpore virt? deficeret. et per dies multos infir
mus iaceret. Qua in re ostendere voluit apūs. q? quicqd
p eius veneratione agerent hoīes: ipse hoc p mercede
retributionis sine intermissione semp videret. Et cum
querit petrus. Quare et illa visione ille infirmus sit.
Rñdet grego. inducens exemplum simile in danielē pro
pheta qui illā terribilē visionē videns extremū et lāguē
p plures dies. p rōne dicens q? caro que spūs sunt fer
re nō valet. Et idcirco nonnunq? cū mēs humana vltra
se ad vīdendum ducitur: necesse est vt hoc carnis vascu
lum qd ferre tantū pōdus nō valet infirmetur. Idcirco tē
aliud exēplū de quadā puella paralitica. cui oranti apud
beatum petrum vt sanitatem reciperet. dixit ei p vñum
vt irer ad achontū ecclie sue mansionariū virū magne
humilitatis et sanctum. Ad quem accedens et visionem et
fussionem beati petri insinuans ait ille. Si ab ipso missa
es surge. Que surgens statim sanata est.

S. xviii. In samnii prouincia qui
dam venerandus vir noie mēnas solitariā vitā ducebat
fere aī decennū defuit. hūc ad vñum aliud q? panca
apū vascula possidebat. hūc cū longobard? quidā in eis

Quidā
lum.

Quidā
lum.

Querit
petrus re
spondet
gregori?

dem apibus rapinam voluit ingerere. prius ab eodem viro verbo correctus est: et tunc per malignum spiritum ante eius velligia vegetatus. Quia ex re facti est. vt etiam apud eandem barbaram gentē cō celebrē nomen haberet. nullusq; ultra p̄sumeret eius cellā nisi humilis intrare. Neq; ex vicina silua venientes vñ apes cū comederē conabant. quos ille deprehensos ferula quā manu portare p̄sueuerat cedebat. ante cui⁹ verbera immansissime bestie rugiebant et fugebant: que gladios formidare vix poterant. ¶ Multus studiu⁹ fuit mihi querere nihil in hoc mundo habere. Dēs qui ad se veniebant ad desideria eterne vite accendere. et si quorūdam culpas agnosceret. nunq̄ ab increpatione sed per linguā in eis ieiunare. Conuersitudine autē loci illi⁹ accolere fecerat. vt p̄ beatorū domas vniuersas oblationes suas transmitteret. vt esset qđ ipse venientibus ad se conferre potuisset. Quā autē quidā carcerius noīe immundo desiderio deuctus. sanctimoniale quandā feminam rapuisset: et sibi in matris monio copulasset. Quod vir dei vt audiuit per quos potuit eū reprehendere curauit. Ille autē sceleris sui p̄sci⁹. nequaq; ad virū dei andebat accedere. ne forte vt solebat delinquentes asperē increpare ipm argueret. Fecit tñ oblationes suas et inter aliorū oblationes suas misit: vt eius munera saltem nesciens acciperet. Que cū ei p̄sentate fuissent. vir dei tactus fedit. sigillatim oēs considerare studuit et oēs alias eligens et assumēs quas. Carcerius miserat oblationes per spiritum cognosces ipse uit et abiiecit dicens. Ite et dicite illi. Oblationem suam omnipotenti deo tulisti: mihi tuas transmissisti. Ego oblationem tuam non accipio: quia suam abstulisti deo. Quia ex re p̄sentes timor magnus omnes inualit. cū vir dei tam scienter de absentibus iudicaret. Et cum petrus dicat se suspicari p̄fatos sanctos ap̄os. quod ad martyrium si persecutio eos inuenisset. Distinguit greco respondendo duplex esse martyriū genus. vñ in occulto: aliud in publico. Nam et persecutio desit exteri⁹ martyrii meritū in occulto est cum virtus ad passionem p̄mpta flagrat in aīo. Quod pbat p̄ verbū dñi dicentis de iacobo et iohanne filiis zebedei. Alicē meū bibetis. qui passionis poculū signat. et tñ et iacob⁹ passione occubuit. Jos. in pace cecitē vitā finiuit. Sed et sancti viri q̄ occultis hostis insidiis tolerantes. suosq; aduersarios diligētes cunctis carnalibus desideriis resistentibus. per hoc qđ se omnipotenti deo in corde mactauerunt: etiam pacis tpe martyres fuerunt. Sed et nostris modo t̄pib⁹ viles et secularis vite personas de quibus nihil celeste p̄sumi posse videbatur: oborta occasione cōgigit ad coram martyriū peruenisse. Exempla in ducit de quadraginta iulianis qui ante annos fere. xv. capti a longobardis qz carnes immolatas idolis suis comedere noluerunt vt illi requirebant sub comminatione mortis: occisi sunt ab eis martyres effecti. Subdit et de quadringenis alijs capris a longobardis. e quibus multi quia caput capree diabolo immolantes qđ ipsi adorabant. adorare noluerunt occisi sunt martyrio coronati. Et ergo qđ in pace ecclesie latas vias huius seculi sequi videbantur palmā martyrii inuenerunt accipere: multo magis qui seipsos in pace ecclesie affligendo angustam martyrii viā tenuerunt martyres si orta fuisset persecutio esse potuerūt. Nec tñ de cūctis s̄ quasi regulā teneim⁹. Nam sicut pleriq; in aperta p̄secutione subire martyrium possunt qui in pace ecclesie despicabiles videntur: ita nonnūq; in debilitatis formidine corruunt qui in pace ecclesie fortiter stare credebantur. Sed cadere nec in aperta p̄secutione poterant b̄ de quibus constat. quia vsq; in finem vite in occulta animi virtute perfluerunt. Et subdit greco. ostendens quomodo scuitis illorum longobardorū pluries obstitit diuina misericordia et errorum illorum ostendit per multa miracula. vt per cecitatem cuiusdam

episcopi illorum arriani ei inducti: quia violenter ecclesiam intrare volebat: et luminaribus diuinit' in ecclesia accessit: et in dedicatione cuiusdam ecclesie in qua diabolus in specie porci visus egrediens est: que ecclesia fuerat prius arrianorum: et strepitum in nocte ibi facto et nube apparere super altare: et suauitate mira odoris.

S. vir. Eleuterius pater mona-
stern beati marci euangeliste qđ in spoletane vrbis po-
merijs sitū est: diu est mecū in vrbē quersurus in medio
monasterio: ibiq; defunctus: quem sui discipuli ferebāt
ipsū mortuū suscitasse. Vir autē erat tante simplicita-
tis & cōpunctionis: vt dubiū nō esset qđ ille lachrymē ex
tam humili simpliciq; mēte edire: apud deū oporteret
multa obtinere potuissent. Huius ego narro miraculū
quod mihi inquisitus simpliciter facebat. Quadam die
cum iter caperet & aduersperāscere die locus ad hospit-
dum deesset in monasteriū virginū deuenit: in quo quā-
puer paruulus erat quē omni nocte malignus spūs ve-
rare cōsueuerat. Sed sanctimoniales femine vt virum
dei susceperūt: rogauerūt eū vt paruulū illū illa nocte
secū susciperet: qđ ille benigne annuit. Factoq; mane
sanctimoniales a viro dei quesiuerūt si quid puero nocte
illa accidisset. Et cū ille respondisset se nil passum: inter-
rogauit ab eis causam huius inquisitionis. Quē indicau-
rūt quia videls omni nocte vexari cōsueuerat. vnde cur
amplius talē vexationē videre nō possent: rogauerunt
vt eum ad monasteriū suū duceret. Cui rei vir dei assen-
sit. Qui cum diu in monasterio fuisset & ad illū malign-
spūs accedere nō presumpsisset: cuiusdā scitis autm? de
salute pueri immoderatius per lericā tactus est. Nam
corā postis fratribus dixit. Fratres diabolus cū illis
soreis sibi locabat. At sū vbi ad seruus deuentum
est ad hunc puerū accedere nō psumpsit. Post quā ro-
eadē hora ac momēto illdē puer corā cunctis fratrib' di-
bolo se innadere vexatus est. Quo viso senex statim se-
in iamentū dedit. Quē cum diu lugentē fratres solari
vellent. Respondit dicens. Credite mihi quā in nulli
odie hodie panis irabit: nisi puer iste fuerit a demonio ere-
ptus. Tunc se in orationē cū cunctis fratribus strauit:
eoulsq; oratiō est quousq; puer orexatione fuit ereptus.
Sicq; pfecte sanus effectus: vt ad eū malignus spūs
nō reuertetur. Sup qua re cū petr' dicat. Credo qđ illi
claro parua subreperat: ppter quod ei' discipulos faci-
cū illius i. liberationis voluit esse adiutores. Qđ & gre-
gorius affirmat sic esse. Quāte aut vtutis esse dicit
eluciterij oratio subdit Greg. in se fuisse expertū. Nā cū
ipse in suo monasterio positus quodā tēpore in ditionē
vitaliū pateret: crebrisq; angustijs per horarū momēta
ad exitum ppinquaret: quā molestia greci sincipiti vo-
cant. & nisi me fratres frequēt cibo reficerent: vitalis
spūs mihi funditus intercedi videret: pascalis superne
nit solēntia. Et cū sacratissimo sabbato i quo pēs etiā
paruuli ieiunāt: ego ieiunare nō possem: cepi plus me-
rore qđ infirmitate deficere. Prodictumq; virus dei ad
oratorium meū duxi. rogās vt oratione sua mihi a deo
cōcederet. Ntus ad ieiunandū illa die. Qđ cū eleuteri-
cū lachrymis pfecisset: tantā virtutē stomachus meus
accepit: vt mihi funditus a memoria tolleretur cibis &
egritudo: cepitq; mirari quis fuisset et quis essem. Et
ad vesperū venies tātē me fortitudinis inueni vt & alte-
rum sequentē diem si voluissē ieiunū ferre potuissē.
Et quia de cōpunctione huius & lachrymis Greg. di-
xerat. Subdit dicens duo esse genera cōpunctionis: quā-
scz deū sitis anima prius timore cōpūgit: deinde amo-
re. Huius em̄ sese in lachrymis afficit: quia duz maliciā
suā recolit: pro his perpeti eterna supplicia pertime-
scit. At cum loq; fuerit meroris amaritudine formido
consumpta quedam iam de venia securitas nascitur. et

In amorem celestium gaudiorum animus inflammetur: flere incipies amarissime: quia differis ab illo glorie regno visionis dei. Et quia ab illis bonis perennibus deest plus plangit quam prius pro peccatis desieret.

S. xx. Desanctulo familiariter
Ergo. nota. Idcirco ex nunciis puincia singulis annis ad gre-
gorium venire consueuerat. Et tunc quodam cum in prelo lo-
gobardis oliua premeretur: vt in oleo liquari debuisset. sic
vt locundi erat vultus: et animi vitem vacuam ad preliu de-
tulit. laborantesq; logobardos lecto vultu salutauit: etq;
vitem ptulit: et lubedo potius q; petedo eum sibi impleri
iussit. Sed quia gentiles viri tam tora die frustra labora-
uerant atq; ab oliuis exigere oleu torquedo non poterat
verba illius moleste acceperunt: etq; iniurijs insectati
sunt. Quibus vir dei leticio vultu risit dicens. Isti vt
sanctulo implete: et sic a vobis reuertet. Quos adhuc illi
magis insisteret: et illi maiusibus cotumelijs illu repe-
lerent. Vir dei videns q; ex prelo oleu nullo modo exiret
aqua sibi dari petijt: quia cunctis videtibus bndicti: atq;
in prelo suis manib; iactauit. Et qua prius bndictioe
tara vbertas olei erupit: vt logobardi q; prius incassum
laborauerat. non solum sua vascula oia: sed et vtre que vir
dei detulerat impleat. Alio tpe ebremens fames vbiq;
incubuerat: et cu beati laureti ecclesia a logobardis in-
cessam sanctulus restaurare cupiens multos artifices co-
duxisset: et oparios subministrasset qb; sumpt; qridam
dabant: defuit illis panis. Leperunt laborantes institer
victu querere: q; vires ad labore non haberet. Vbi vir dei
audiens xbis cosolabat foras pmittendo qd deerat: sed
tpe grauitur anxiasq; iustus exhibere cibum non valens.
Et q; huc illucq; anxius pgeret: puenit ad chibanu in q
vicine mulieres pdie coquerat panes: ibiq; int; asperit:
ne forte panes coqueretib; remassissent: vbi repete panes
mirre magnitudinis et in insoliti eadonis inuenit. Que tu-
lit et a vicinis mulieribus pus quesuit: ne alicui earum
talis panis remassisset. No negantes fuisse oino gra-
tias deo agēs. Ictus illi artificib; distribuit. Quib; suf-
ficiet pleneg; satiatis: plura ex eo q; ipse panis esset
fragmeta collegit. Que die altero eis ad refectione in-
tulit: etq; refectionis fragmeta panis supabat. Sicq; fa-
ctu est vt per decē dies oēs illi artifices et oparij ex illo
vno pane satiati: et quotidie ederēt. et ex eo qd edi posset
in crastino die supellet. Ipe siquidē dñs multos denno
pane per seruū qui ex panib; qnq; millia hoim satiavit p
semetipm: q; pauca seminu grana innumera segetu fru-
meta multiplicat: q; et simul oia creatur ex nihilo. Et ne
diutius mireris qd in xute dñi venerādis vir fecit ex-
ter;: audi et xute dñi qualis fuerit iustus. Die qdās
a logobardis captus: quidā diaconus tenebat ligatus
que ipsi interficere cogitabat. Adquesperascēte tā die san-
ctulus ab eisde longobardis petijt: vt relaxari ei q; vita
cōcedi debuisset. Nō cū illi negasset oino et deliberas-
sent de morte illius: petijt vt saltim sibi dari ad custo-
diam debuisset. Lutus petitioni acquiescent vtr conditi-
one apposita: vt si fugeret ipse moreret. Nō vir dei li-
benter pmisit: et diaconē in suā suscepit fidē. Poete aut
media cum oēs logobardos somno oppressos vidisset:
excitauit sanctulus diaconū dicens. Surge et concitus
fuge: liberet te dñs. Nō cur illi facere recusat et dices
Et fugeror tu pro me pculābio morieris. Ille ad fu-
gendū denū eum compulsi dices. Ego in manu dei
sum: tantū in me facere poterūt quātum ipse permis-
sit. Fugit ergo diaconus: et quasi deceptus fidelissus re-
mansit. Facto mane logobardi ad eum venērēs diaco-
num quem in custodiā ei dederat: repetebāt. Sed hunc
fuisse vir dei respondit. Tunc illi. Scis inquisit quid tibi
conuenit. Seruus autē domini constanter respondit.
Ego E. Illi. Bonus homo es: elige tibi mortem quāq;

vis. At ille. In manu dei sum, me illa morte occidite que ipse permiserit. Tunc omnibus illis placuit ut capite tricaretur. Ad quod mortis spectaculum ut nimis crudeles oēs leti concuerunt. Electusque est vnus ceteris aptior de quo dubium non esset quin vno lectu caput eius amputaret. Qui in mediis eorum ductus, petijt vt sibi paululum orandi daret licentia. Qua processa cum in terram prostratus diutius oraret, interfectores calce pulsauit occēs. Surge et flexo genu tendere cernice. Surrexit et flexo poplice cernice terendit. Eductamque extra spatia intuens hoc vnum fere publice dixit. Sancte lobes suscipe illā. Tunc electus carnifex euaginatū gladiū tenens, aditus fori in altū brachium paululum leuauit: sed deponere nullo modo potuit. Illa repente dirigit, et erecto in celo gladio brachium inflexibile remanuit. Tūc oēs longobardi qui aderant mirati ceperunt virgū dei cui timore venerāt. Præcepit postulatū vturgeret surrexit. Rogatus vt carnificis sui brachium fanaret. Redit. Ego p illo nullo modo orabonisi mihi ante turamentum dederit, qz cum manu illa ipsanum hominem non occidar. Dedit longobardus ipso exegente pena compulsus est iurare nullum ipsanum deinceps occisurū. Tūc vir dei præcepit dicens. Depone manum tuam deorsum, qui statim deposuit liberatus. Cui adiunxit. Remitte gladiū in vaginam, quod et fecit. Oēs igitur qui tante virtutis hominē esse cognouerāt, cunctos et bonos que deperdati fuerāt certatim ei offerre in munera volebāt. Que omnia accipere renuit dicens. Si mihi aliquid vultis concedere oēs captiuos quos habetis mihi tribuite: vt habeā, vnde p vobis debeā orare. Factusque est vt cū eo oēs captiuū dimitterent, et cū se vno p vno morti obtulit multos a morti liberauit. Pēsa ergo que vis amoris illud eorum tenuit, qd morte sua p vni salute primi non expauit. Scimus aut certe qz vir ille venerabilis sanctulus, ipa qz elementa sctarū bene non nouerat, legis præcepta nesciebat. Sed qz plenitudo legis est caritas, qd foris in cognitione non nouerat: ei intus vnebat in amore. Comparamus si placet cū hac nra in docta scientia illius doctam ignorantia. vbi hec nra iacet: ibi illius disciplina cūmet. Mos de virtutū vacuoliquimur, et quasi inter fructifera arbusa positi odoramus pomam: nec manducam. Ille non virtutū fructū capere nouerat, quāuis eos in verbis odorare nesceret.

§.xv. *Marrante quoq3 sibi flo*
rido tybernie epo sancto viro refert grego. quenda p̄s
byterū noīe amantū p̄cipue simplicitatis virū apud
se fuisse. qui hoc virtutē habere p̄biberet. vt more aploz
manus super egros ponat et salutem restituat. et quelibet
vehemens egritudo sit ad tactū illi abscedat. Quem
etiam hoc habere miraculi dixit quia in quolibet loco q̄
uis inmanifeste asperitatis serpentē repperit. mox vt
eū signo crucis signauerit extinguit. Quem et si serpens
aliqui in foramine petre fugerit. signo crucis os forami
nis benedicat. statimq; ex foramine tā serpens mori
trahit. Quē tamē virtutis virū videre et ipse curauit cūq;
ad me deductum in infirmorum domo paucis dieb3 ma
nere voluisset. Vbi autem quidam inter alios egros mente
captus facebat. quam medici vocabulo greco frenesim
appellant. Ipsi cum quadam nocte magnas voces infa
nus emitteret. cunctosq; egros immensis clamorib3 p̄
turbaret. ita vt nulli somnum capere liceret. Vnde vene
rabilis p̄sbyter de pp̄io stratu surgens ad lectulum
frenetici silenter accessit. et super eum positus manibus
orauit moxq; illum melius habentem in superiorib3 do
mus secū ad oratoriū duxit. vbi liber3 orationi p̄ eo in
cubuit. et statim sanum cum ad pp̄iatum lectum reducit.

§.xvi. *Ex quarto libro dialo*

Simile
miraculi
legitur in
vita beati
ieronimi.

Alia mī-
racula.

Elegans
exemplum

gore in principio sumpta sunt que secunt. Et primo qd homo p peccatu primi hominis inuisibilis cognitione p didit quam scz in statu innocencie habebat. Postq de paradisi gaudijs culpa exigente pulsus est primus humani generis patris in huius exilij atqz cecitatis quam patimur erumina venit: quia peccado extra semetipm fufus tam illa celestis patrie gaudia que prius contemplabatur videre non potuit. In paradiso quippe homo assuenerat verbo dei perfrui beatorum angelorum spiritibus cordis mudi dicitur et celsitudine visionis interesse. Sed postq huc cecidit: ab illo quo implebatur mentis lumine recessit. Ex cuius videlicet carne nos in huius exilij cecitate nati audimus quide esse celestem patriam: audim? eius ciues angelos dei: audimus eorum angelorum socios spūs iustorum et pfectorum. Sed carnales quicqz q illa inuisibilia scire nō valent: per experimentū dubitant vtrū ne sit quod corpora libus oculis non vident. Que nimirum dubietas primo parenti nō esse non potuit: qz exclusus a paradisi gaudijs: hoc quod admiserat qm viderat recolebat. Ad autē sentire vel recolere audita non possunt: qz eorum nullum si cur ille saltim de preterito experimentū tenent: ac si pcegnans mulier mittat in carcere ibi puerū pariat: q natus puer in carcere nutritur et crescat. Qui si fortasse mater q hūc genuit solē: lunā: stellas: mōtes: et cāpos: aues: currentes equos nominet: ille qui est in carcere natus et nutritur: nihil aliud q tenebras carceris sciat: et bec qdē esse audiat: sz qz ea per experimentū nō nouit veraciter esse diffidit. Ita in hac sui exilij cecitate nati homines: dum esse summa et inuisibilia audiunt: diffidunt an bec vera sunt: qz sola bec infima in quib? nati sunt visibilia noverunt: unde factū est vt ipse inuisibilis et visibilis creator ad humani generis redemptionem vniuersus pns veniret: et spūm sanctū ad corda nra mitteret: quatenus per eum viuificari crederemus: que adhuc scire experimēto non possumus. Quotquot ergo hunc spūm benedictis nre pignus accepimus de vita inuisibilium non dubitamus. Quisquis aut in hac credulitate adhuc solus? non est debet pculdubio maior dictis fidem adhibere: atqz iam p spūm sanctū inuisibilium experimentum habentibus credere. Nam stultus est puer si matrem extimat ideo de luce mentiri: qz ipse nihil aliud q tenebras carceris cognouit. Sz cū petrus cū quo loquitur subdat qd inuisibilia nō credit pfecto infidelis est. Qui aut infidelis est in eo qd dubitat fidē nō querit sed rōnem. Rūdet greg. Audacter dico qz sine fide nec infidelis viuit. Nā si eundē infidelē percutari voluero: quā matrem vel quē patrem habeat: potius rūdet hūc vel illū. Quē si statim requiram vtrum ne nouerit qn coceptus est vel viderit qn natus est: nihil boni se nosse vel vidisse faretur: et tū qd non vidit credit. Nam illum patrem illamqz habuisse matrem sine dubitatione testat. habent igit etia infideles: sed vti nam in deum: quam si vtiqz haberent: infideles non essent. Sed hinc de sua pfidia redarguēdi sunt hinc ad fidei grām puocandi: qz si de hoc suo corpore credunt qd minime videntur: cur inuisibilia non credunt q videri corporaliter nō possunt. Nam quia post mortem carnis viuat aia: patet ratio sed fidei admixta.

§.xiiij. Tres quide vitales spūs creauit deus omnipotens: vnum qui carne non tegitur: alii qui carne tegit sz nō cū carne morit: tertii q cū carne tegit et cū carne morit. Spūs nāqz q carne nō tegit est angelorum: sz spūs q carne tegit et cū carne nō morit est boim: spūs autē q carne tegit et cū carne morit est iumentorum: oim beatorum. hō nāqz sicut in medio est creat? vt sit inferior angelo et superior iumento: ita hz aliqd commune cū angelo: et aliqd commune cum iumento. Immortalitatem quide cū angelo: mortalitatem carnis cū iumento: quo pūqz spūs mortalitatem carnis abforbeat glia resurrectionis: et inheredo spiritui caro seruet in perpetuū: quia et ipse spūs inheredo seruet in deum. Que tñ caro nec in reprobis inter supplicia deficit pfecte: qz semp deficit: do subsistit: vt qui spū et carne peccauerunt semp essentiales viuetes et carne et spū et sine fine moriat. Sed querit Petrus q cū ita spūs boim aperte distingerit a spū iumentorum: cur Salomon in ecclesiasten sic ait. Dixi in corde meo de filiis boim vt pbarer eos deus: et ostēderet filios esse bestias: idcirco vnus est interit? boim et iumentorum et equa vtriusqz cōditio. Sicut em morit hō: ita illa moriunt. filij spirāt oia: et nihil hz bō iumentis amplius. Lūta de terra facta sunt: et in terram pariter reuertunt. Rūdet greg. qz ex titulo illi? libri potest ista questio solui. Dicit em liber ille ecclesiastes. qd pprie in latino eloquio cōtionator dicit. In cōtione nō sententia pmit: per quā tumultuose turbe seditio cōprimatur. Et cū multi diuersa sentiūt per cōtionantis rōnem ad vnā sententiā pducunt. Hic ergo liber cōtionator dicit: qz salomon in eo quasi tumultuatis turbe suscepit sensus: vt ea p inquisitionē dicat q fortasse per tentationē imperita mēs sentiāt. Nā quot sententias mouet p inquisitionem quasi tot in se psonas diuersorum suscipit. Sed cōtionator verax velut extensa manu oim tumultus sedat: eosqz ad vnā sententiā reuocat: cū in eiusdē libri termino ait. Si nem loquēdi oēs pariter audiamus. Deū time et mādāta eius serua: hoc est ois homo. Unde et alia sunt i libro illo que per inquisitionē mouent: atqz alia que per rōnes satisfaciūt. alia que ex tēratu pferunt animo: atqz adhuc huius mudi delectationib? dediti: alia nō que rationis sunt edisserat: atqz animū a delectatione cōpelcat. vnde et ibi dicit. Hic mihi vsum est bonū: vt comedat quis et bibat et fruatur leticia ex labore suo. Et lōge inferi? subigit. Melius est ire ad domū lucris q ad domū cōtū: qz que cōtraria apparēt. Et qua re ostendit: quia illud prius ex psona infirmantiū intulit: istud posterius ex rōnis distinctione subiūxit. Et sic de plurib? alijs dicitis in eo libro cōtēntis. Qd ergo supra dictū per salomonē est boies similes esse iumentis: et nihil habet homo amplius iumentis velut ex mente infirmantiū humane suspitionis sententiā pponit: qui tñ ex diffinitione rationis suā postmodū sententiā pferit dicēs. Quid habes amplius sapiens stulto. Et quid paup nisi vt pergat vbi est vita. Tūbi clare ostēdit q nō solū habet homo aliquid amplius iumento: sed etiā amplius stulto i. malo: hoc videlz quia pergit ad vitam scz immortalem.

§.xiiij. Sed more ecclesiastes petrus infirmantiū personam in se suscipiēs: qrit de plurib? ad aliā vitā pūctib? Et qz qdā vice eo presente dū quidā loqueret. repente vitale emisit spiritus: sed anima vtrum egressa de corpore fuerit vel nō minime vidit. vnde valde durū videtur vt credant res esse quas nullus videt. Cui respondet greg. Quid mirus petere si egredientē animā nō vidisti: quā et manentē in corpore non vides. Nunqd mō cū meū loqrīs: qz videre in me non potes animā meā: idcirco me exanimē credis. Nam rura quippe anime inuisibilis est: atqz ita ex eo ipe inuisibiliter egredit: sicut in corpore inuisibiliter manet. Cui petrus respondet. Quā anime in corpore manētis pensare possum ex ipso morib? corporis: quia nisi corpori anima adesset: eiusdē mēbra corporis moueri nō posset. Quā nō anime post carnē in quibus morib? qbusve operib? video: vt ex reb? visis esse: colligā qd videre nō possum. Ad que greg. Non quide filij: sed disticti dico: quia sicut viuificat et mouet corp? sic vis diuina implet q creauit omnia. Et alia in spirādo viuificat. alijs tribuit vt viuāt. alijs autē tñ vt sint prestat. Quia nō esse non dubitas creantē et regentē: implentē et circūplectentē: transcedentē et sustinentē: et in circūscriptum atqz inuisibilem

Questio
Petr.

Rāso
gregorij

Questio
Petr.
Responso
gregorij.

Querit
Petrus

Respon
det gre
gorius.

deum: ita dubitare nō debes hunc inuisibilia obsequia habere: debet quippe que ministrat ad eius similitudinem esse cui ministrat: vt que inuisibili teruit: inuisibilia eē nō dubitent. Nec autē q esse credim? nisi angelos scōs et spūs iustorum. Sicut ergo mortū corpus cōsideras: vitā anime in corpore manētis perpēdis a minimo: ita vitā anime exēntis a corpore perpēdere debes a summo: quia potest inuisibilis viuere: quē opz in obsequio inuisibilis cōditoris manere. Petrus. Recte totū dicitur: sed mens refugit credere: qd corporeis oculis non valet videre. Cui greg. rūdet. Cū paulus dicat. Est em fides speranda substantia rerū argumētū nō apparētū. hoc veraciter credi nō valet: qd nō potest videri. Nam credi iam potest qd videri potest. vt tamē te beuiter reducā ad te nulla visibilia nisi p inuisibilia vident. Ecce cūta corpore oculis corporis aspiciat. nec tamē ipe corpore? ocul? aliquid corporeū videret: nisi hūc res incorporeas ad videntū acueret. Nā tolle mentē que nō videt: et incassus patet oculus qui videbat. Subtrahere aiam corpori et remanent pculdubio oculi in corpore aperti. Si igit p se videbant cur dīcedēte anima nihil videt. Vnde q collige quia ipsa quoqz visibilia nō nisi p inuisibilia videtur. Pponit etia exemplū cū leuā nē magna pondera ab hoie quia corpus per se illud nō facit: sed aie inuisibilis que viuificat corpus. Nā anima separata oia manēt inuisibilia. Et subdit. Quia in re pēfandū est. q in hunc mūdū visibile nihil nisi per creaturā inuisibilem disponit. Pde. Placent cūta que dicis. Sed sicut vitā anime manētis in corpore ex motu corporis agnosco: ita vitam anime post corpus optis quibusdā attestacionib? agnoscoere cupio. Cui greg. Hic in re si cor tue dilectionis paratus inuenio in allegacione minime laboro. Nunqd feci apli et martyres xpi presentē vitā despiceret: in morte carnis animas poneret: nisi certiorē animarū vitā subsequē fecit. Tu nō inquires quia vitā anime in corpore manētis ex mortibus corporis agnoscis. Sed ecce et hi qui animas in morte posuerūt atqz animarū vitā post mortē carnis esse crediderūt quōdā miraculis eboriscāt. Ad ex tincta eorum corpora viuēs egri veniūt et sanant. Pderiuri veniūt et a demōnio vexant. Demoniaci accedūt et liberant: deferunt mortui et suscitant. Pensa itaqz eorum aie qualiter viuūt illic vbi viuūt quorū et hic mortua corpora in tot miraculis viuūt. Si igitur vitā anime manētis in corpore deprehēdis in motu mēbroz: cur nō perpēdis vitā anime post corpus: etiā p ossa mortua in nature miraculo. Paulo supius questus es: qz cuiusdā mortē tis anima egredietē nō vidisti: sed bocipm iā culpa fuit q corporeis oculis rē videre inuisibilem questisti. Nā multū nostrorum mētis oculū fide pura et vberi rōne mādātes egredientes carne aias frequēter vident. Sup qz re in ducit plura exēpla. Et pmo de sancto bñdicto qui longe positus ab vbe capue vidit aiam germani eiusdē ciuitatis xpi nocte media in globo igneo ad celum deferri ab angelis. Deinde etiā exemplū cuiusdā abbatis sancti xpi qui dicebatur spes: mon longe a muria ciuitate morantis: qui per quadraginta ānos in cecitate corporis mansisset: cū magna patientia per quindē ante mores suam oīs ei lumini oculorum restituit: obitū suū ei predixit et ad predicanā monasterijs vicinis misit. Post qd reuerfus sumpto viatico et inter fratres psallēs decessit. Cuius anima astantes viderunt vt columba ex ore eius exēntem celum ascendentem.

§.xv. Sciendum est autem ait greg. in dicto lib. iij. dialogor. q sepe animab? exēntibus electorum dulcedo solet laudis celestis erumpere: vt dum illi libenter audiūt dissolutiones carnis ab anima sentire minime pūctant. vnde in omel. euangelij tam narasse me memini: q i ea porticu q cūtib? ad ecclesias be

ati clemētis est peruiā. fuit quidā seruulus nōie. qui pauper quidē rebz. sed meritis diues erat. quē longa egritudo dissoluerat. Nā ex quo illi scire potuimus. vsqz ad finem vite paraliticus iacebat. Quid dicā stare nō poterat q nunq in lecto surgere vel ad sedendū valebat. nūq manū suā ad os ducere. nūq se potuit in latus aliud declinare. Vnde ad seruicdū mater cū fratre aderat. et quicquid ex elemosinis potuisset accipere: hoc manib? suis pauperib? erogabat. Nequaquā istas nouerat: sed scripturē scribere sibi met liberos emerat. et religiosos quoscūqz in hospitalitate suscipiēs hos coram se legere studiosē faciebat. Factumqz est vt iuxta modum suū plene sacram scripturam disceret. Studebat in dolore semp gratias agere: hymnis dei et laudibus diebus et noctibus vacare. Sed cū iam spūs esset. vt tanta eius patientia remunerari debuisset membrorum dolor ad vitalitā redijt. Lūqz se morti iā pūmū agnouit: peregrinos viros atqz in hospitalitate susceptos admonuit vt surgerēt. et cū eo psalmos pro expectatione exitus decantarent. Lūqz cū eis ipse moriens psalleret voces psallentium compescuit. cū magniterose clamorib? dicens. Tacete. tacete. Nā quid non auditis quante voces resonent in celo. Et dū ad easdē laudes quas intus audierat aurē cordis intendet: sancta illa aia carne soluta est. Quia scz exiuntē tā ra illic fragrantia odorib? aspersa est. vt oēs illi qui aderant inextimabili suauitate repleverunt. Quid autē electos beatitudo letificat. ita credi necesse est q a dilectus sui ignis reprobos exurat. Ignē nō gebenne corporē nō ambigo in quo certū est corpora cruciari. Voboz tpe qdā spectabilis vir reparat? nōie venit ad mortem. Lūqz iam mortuū familia lugeret. subito redijt et ait. Lūius ad ecclesiam beati laurentij martyris que ex nōie conditoris damasi vocatur puerum mittite: et quid de tyburzio presbytero agat videat et renescere festinet qui videlicet tyburti? tñc subiacere carnalib? desiderijs ferebat. Cū nō puer pergeret narratū istā reparatus quā ad se reuersus fuerat q illū vbi ducis fuerat agnouit dicēs. Paratus fuerat rogus ingēs. deductus aut tyburti? presbyter in eo est suppositus: atqz supposito igne crematus. Alius aut parabat? rogus cui? a terra in celū eacumē pādi videbatur. Cui emissā voce clamatū est cuius esset. Hic dicit statim reparatus defunct? est. Puer nō qui ad tyburrium missus fuerat iam defunctum inuenit. Olle vulcani in sicilia vt solent narrare qui nouerunt. lapidis quotidie simbus exire cōtūt. vt mūdū termino pūquante. quanto certum est illuc amplius exirendos colligi: tanto et eadē tormentorū loca amplius videantur apparere. Quod omnipotēs de? ad correptionem viuentium in hoc mundo voluit ostendī. vt mentes infidelium que infirmi tormenta esse non credunt. tormentorū loca videāt: q audita credere recusant. Vnde res aut angeli zizania ad cōburendū in fasciculos ligāt cū pares parib? in tormentis similib? sociāt. vt supbi cū supbis. luxuriosi cū luxuriosis. Superbi qz pteras ex magna sue misericordie largitate disponit. vt nonnulli etiā post exātū ad corp? redeāt et tormēta infirmi q audita nō crediderāt. saltim visa primescāt. Nā illustris vir stephan? de seipso mihi narrare pūenerat: q in constāti nopolitana vbe demorat? p quādā cū supuēre infirmate defunct? est. Lūqz medic? et pigmetari? ad operiendū eū atqz pūcēdū eēt. Nā et eodē die minime inuēt? subsequētī nocte iacuit inhumatū corp? ei? Qui ductus ad infirmi loca: vidit multa q prius nō credidit audita. Sz cū presidenti illi iudici presentatus fuisset. ab eo recepit? nō est. ita vt diceret. Nō hūc deducit sz stephanum ferrariū iussu. Qui statim reduct? in corpore est. et stephan? ferrariū qui iuxta eū babtābat eadē hora defunct? est. Nēqz probatū est vera esse verba que audierat: dū hoc effectus mortis stephani demonstrat.

Exemplū

Olle vul
cani in si
cilia.

Aliud ex
plum.

Seuer
his papa
rix.

gestione mauritij cartularij ysarius patricius et exar-
chus qui eo tpe regebat italia roma venit atqz oem the-
saurum que honoris et alij summi pontifices in ecclesia la-
teranensi congregauerunt que xpiani imperatores seu patri-
cy et consules pro redemptione animarum suarum beato petro
dereliquerat: ut pauperibus p manus aplicas largiretur
vel pro redemptione captiuus abstulit. cuius pre ad vrbem
regia impatori heraclio misit: alia parte sibi et militibus
retinuit: sed mala morte finit dies suos. Post seue-
rinu infulam romani pontificatus suscepit iohanes na-
tione dalmatianus. qui sedit anno vno. et mensibus. viij.
et diebus. xviij. Hic multas pecunias p dalmatiam et bi-
stria misit p sanctissimu et fidelissimu abbate martinu
pro redemptione captiuorum: qui capti a barbaris teneba-
tur. Hoc mortuo cessauit epatus mense vno dieb. xviij.
Iohanes papa ad patres migrare puit rome. eps theo-
dorus natione grecus. Qui sedit annis. vi. mensib. qnqz.
diebus. xviij. Hic fuit amator pauperum et misericors sup
oem: vti omnia q habere poterat expendebat in paupes
et redimendos captiuos. Hic beatus pontifex leuauit cor-
pora sancto: primi et feliciant: que pus sepulta erat in are-
nario: et e honore reddidit in celis more in ecclesia scri-
pturam: struens ibi pulchrum oratoriu in honore dicto-
ri sancto. Et sub hoc theodoro papa mouit heraclius im-
perator: et theodoro successit martinus.

S. iij. Martinus de ciuitate tu-
derrina puincia tuscie ad summu psularu assumptus est
lxxij. In quo sedit annis. vi. mense vno. et dieb. xviij. Hu-
ius tribus paulus constantinopolitane vrbis eps instans
supbi spiritu aduersus recta sancte ecclesie dogmata
doctus psumpsit paternis diffinitionibus contrare. In-
sup studuit ad cooperimentu sui erroris quosda subrepti-
onibus. vt e clementissimo principi constanti impatori (ne-
poti heraclij impatoris ex filio. scilicet genito. Qui hera-
clius impator etiam ipse incidit in illum errorem mono-
scelitaru: suasu et doctrina patriarche constantinopolita-
ni. vt refert Eusebius. lib. xviij. c. lxxviij. post
bugo. et ex gestis pontificu suaderet typu exponere quo
catholicum dogma destrueret. asserente ipso paulo vna-
tini in xpo voluntate et opatione fuisse: cu fm fidei ver-
itates duplex sit scilicet diuina et humana. Et intatu hoc pan-
lus ipse studuit psumere: vt altare sancte sedis aplice qd
erat in domo placidie sacratu in venerabili oraculo sub-
uerrens dirupuit: pphens ne ad adoranda sceta et im-
maculata hostia apocryphi nostri ibi offerre valeat: nec
coionis sacramenta percipiat. Qui videt apocryphi quia
exceptione aplice auctis monuerat eum vt de tali he-
retico intentu recederet: psecutionibus diuersis eum alijs
orthodoxis viris et venerabilibus sacerdotibus insecta-
tus est eos: quosda eorum custodie retrudens: alios in exi-
liu deportans: alios xberibus submittes: quibus pene om-
ne mundi turbantur: ex diuersis locis qrelas ad aplicam
sedem plurimu orthodoxorum deuoluisse monstrat: coiuantes
vt totius mali: tanqz euersiois p aplicam auctem abse-
datur commentu: quatenus minime totius corporis ecclesie
catholice: nocibilis eorum hereseos languor: distringere va-
leat. Et sic martinus sanctissimu misit et congregauit epos
in vrbem romana numero centu et quinquaginta. et fecit sy-
nodu fm instituta patrum orthodoxorum in ecclesia sancti sal-
uatoris iuxta episcopatu lateranense. Redebit ergo epus
psbyteris. diaconibus. et clero vniuerso. condema-
uerit Eusebiu alexandrinu. sergium. pyrri. paulu constanti-
nopolitanu patriarcham qui nonitares et imaculata fi-
dem psumpsit in necessitate: anathematizans eos et
eorum sequaces. Et facies exemplaria p oem regionem orien-
tis: occideris direxit. Illis aut diebus madauit impa-
tor ire in italia olimpiu cubiculariu exarchum ad regen-
dam oem italia: et pcepit ei dicere. Oportet gloria tua fi-

cut nobis suggerit paulus patriarcha huius a deo pserua-
de vrbis pagere. Et siquid inuenieris puincia ipsaz co-
sentiente in typo a nobis exposito: tene omnes q ibi sunt
epos vt in eode subscribat. Si aut no potueris suadere
exercitui ibi pssenti iubem tenei martinu papam: et
postmodu p oem ecclesias legere eu qui factus e a nobis or-
thodoxus typus et oem epi italie in ipso subscribat. Si
aut inuenieris pstratu in tali causa: exercitu tacitu ha-
betore donec obtinueris puincia et potueris vob ag-
gregare exercitu tam romane q rauennatis ciuitatis: vt
ea q vobis pcepta sunt p totius explere valeatis. Qui
pdictus olimpius veniens in ciuitate romanam inuenit san-
cta ecclesia adunata cum oibus epi italie: et volens sibi
iusta implere armis se exercitu: voluit scisma romane
ecclesie introuire. Hoc aut p plurimu tempus
actu est: sed no pmissit deus hoc pficere qd nitebant. Qui
dens ergo se supatu a sancta et aplica ecclesia qd no p ma-
nu armataz facere potuit: quesuit subreptiuo modo in-
tra mularum solennia in ecclesia sancte marie maioris
dum ei porrigeret sanctissimu papa communionem vt
catholico perficere: volens papam perimere vt manda-
uerat spatrio suo. Sed omnipotens deus q solutus est
suos orthodoxos circuegere: ipse excoauit spatrium
olimpiu exarchu. qui non est pmissus videre pontifice huius
exarcho communionem dedit vel pace porrexit. Qd postea
pdictus armiger cum diuersis iusturandis professus
est. Euenus aut olimpius exarchus. qz dñs pregeret
martinu papam. necesse habuit cum eo concodare. et oia
que iusta fuerant ei intimare. Et facta pace cum ecclesia
colligens exercitum profectus est in fliliam aduersus
gentem saracenorum: qui ibi inhabitabant. Et exigentibus
demeritis hoim maior interitus in exercitu romano p-
uenit. Post qd etiam ipse exarchus olimpius interijt.
Demum directus est ab impatore theodoro exarchus
cognometo caliotha cu alio theodoro cubiculario impe-
riali cu iustione vt tollerent martinu papa et mitterent co-
stantinopolim qd fecerunt. et ibi exiles requisit ab im-
peratore vt assentiret et paret typum pauli patriarche
constantinopolitani. Cu nullo modo acquiesceret missus est vir
sanctissimu martinus in exiliu gersonu. Et ibi tandem vita
finiuit ad dñs migras martyrio diuini exili fatigatus.
Per que dñs multa mirabilia opat ad sepulchru ei. Le-
lebrat aut ei festu de mense nouembris die precedenti
festum beati martini epi et confessoris. Fecit aut ordina-
tiones duas p mensem decembris. pphos. xi. diacones
qnqz. et epos p diuersa loca. xviij. Multa habet in deere-
tis statuta huius martini ex eius concilio. vnde. xviij. q.
v. ex concilio martini pape dicit. No liceat xpianis tene-
re traditiones gentiliu obseruare vt colere elemeta aut
lune: aut stellaru cursus: aut inanē signorum fallacias pro
domo facienda: vel ppter segetes vel arbores plantan-
das vel colugia sociada. Scriptu est em. Omnia quecuqz
facitis in verbo aut in ope: in noie dñi nostri iesu xpi fa-
cite: gratias agetes deo. Nec in collectionibus herbarum
que medicinales sunt alijs obseruationes aut incanta-
tiones liceat attendere: nisi tñ cu simbolo diuino et dñi
ca ofone: vt soli deus creator omniu et dñs honoretur.
Et qz aut paganorum consuetudine sequens diuinos et for-
tilegos in domu sua introduxerit: quasi vt malus foras
mittat et q maleficia inuentat vel lustrationes paganorum
faciat qnqz ante penitentia agat. Mulieribus q xpianorum
no liceat in suis lamificijs vanitate obseruare: sed deus
inuoct adiutoz q eis regedi sapientia donauit. Et ex
concilio martini huius dñi. xviij. q. qz pphoy abisq alijs
necessitate die officia p quadam religioe ieiunauerit: sicut
manebat: anathema sit. Et ex concilio eiusdem dñi.
plurimu. Non liceat sacerdotes vel clericos consilia facere
de confertis. Nec oportet clericos vel laicos religiosos
ante sacras dei vel hoia tertia infire: consilia. Nec aliqz

clericos nisi hymno dicto edere panem et post cibos gras
auctori deo referre. Et ex concilio martini. de cose. di. ij.
dicit. No oportet aliqd aliud in sanctuario offerri. sed
consecrandu pter vinu et aqua supple et panem. q in typo
xpi benedictum: qz dñi in cruce pederet de corpore ei? san-
guis fluxit et aqua. Hec tria vnu sunt in xpo iesu. becho-
stia et oblatio dei in odorem suauitatis. Item ex concilio
eiusdem. xviij. q. iij. Si qz seruū alienū causa religionis
doceat ptenere dñm suū et recedere a seruitio eius: ou-
rissime in omnib? arguat. Intellige in rebus licitis ser-
uendū. Multa alia decreta sunt ei? diuersis locis i libro
decretorū dispia. Repet etia qda decretalis epla ipsius
martini pape ad scdm amandū. fm Eusebiu. li. xviij. specu-
lysto. in qua significabat eundē amādū voluisse pastora-
le obsequiū deponere p corū inobedientia q presbyteri
vel diaconi post suas ordinationes in lapsu inqubant
a qua volūtatē illū debeat ille beatissim? papa suadēs
eū ad patientia et pmonēs: vt nullā eis in delicto cōpas-
sionē exhibeat: sed lapsos oēs ab officio deponat et eos
in iugē pnam mittat. Si em inq? tales qrim? ad sacros
ordines pmonēdos: qz nulla ruga nullā vte ptagiū ab
ordinib? sacris pcedat: quāmagis si post ordinatio-
nē suā in lapsu ceciderit etiā puaricatiois peccato de-
prebentis atqz pollutis nostre salutis tractare mysteriū.
Sicqz hmoi semp iuxta scōp canonū statuta in hac vita
deponitur. vt illū qui mentis interna scrutat nullūqz de
ouibus errare congaudet: dñi aspexit sincerā pñaz ei?
in terribili iudicio habeat reconciliatū. Hec ille. Idē in cō-
cilio. x. q. ij. ait. Eps in reb? ecclesie habeat pñaz vt dispō-
set necessitates nullo modo patiantur fm aplm dicentē.
Et participare etiam eū oportet que necessaria sunt: si
tamē ipse aut qui cū eo sunt fratres indiguerint aliquo
vt necessitates nullo modo patiantur fm aplm dicentē.
Actu tñ i veltitu contenti simus. Si aut res ecclesie
stias epi in suas ppias facultates dare voluerit. aut
fratrib? vel filiis. vel qbuscuqz ppiis suis dederit po-
testatē. aut p eos patēter res ledant ecclesie: hñc opet ob-
noxu cē pñaz. Et ex concilio martini pñaz. x. q. i. dñi. Si
qz epi excoicāt fuerit in concilio. siue pñaz siue diacon? a
suo epo. et post excoicationē psumpsit facere oblationē
vel matutinū vel vesperinū sacrificiū quasi in officio suo
agere sicut pus no liceat ei. nec i alio concilio spē reconcilia-
tionis hñc. nec vltra reconciliari. Et ex concilio martini. di.
l. dñi. Si qz viduā aut ab alio relicta duxerit no admitta-
tur ad cleru. Qd si irreperit desiciat. Similiter si boni-
cidij aut facti: aut precepti: aut concilio: aut defensio-
ne post baptismum conscius fuerit.

S. iij. Pape Martino primo
martyri pñaz. successit in sede petri Eugeni? natione
roman? qui sedit annis. ij. mensibus. ix. dieb. xviij. Sub
hoc pontifice petrus patriarcha constantinopolitanus qui
paulo successerat beresiarche iuxta antiquū more misit
romā synodalem epistolā adeo obcurā: vt qd veller no
intelligeret. In qua minime declarabat opationes duas
in dñi iesu xpo. Qua recitata nec clerus nec pps illam
recipere voluit. Quo mortuo cessauit epatus mense vno et
dieb. xviij. Defuncto eugenio creat? est pontifex sum-
mus vitalianus. Hic constantinū qui etiā constantin? dicit? est
impator nepoti heraclij ad vrbē veniēti vt logobardos
de italia eiceret. Qui tñ non valuit pualere: sed in fugā
cum suis conuersus est. Vitalianus papa sexto ab vrbē mi-
liario ei reuerter occurrit eumqz ad beati petri limina
vsqz perduxit. Et cū in vrbē iam per. xij. dies resedisset:
magna tractus cupiditate: varia per amētoz genera ex-
ere marmore in tyberim verit vt illa constantinopolim
transferrer. Qui in scilla transles per nauigium: a suis
in balneis occisus est: vt inde posteriores eppli capiat

ecclesias no spoliandi. Hic vitalianus de capania ortus
ciuitate signia sedit annis. xviij. mensibus. sex. Et Italia
no ad dñm migrare positus est in sede petri adeodatus
noie: romanus natione et monachus. Qui pñaz ecclesie
annis. iij. mensib. ij. diebus. x. Sedit hic mitissimu et pau-
perib? largissimu. Et ecclesia aploz via hostien. restau-
rauit. Hic inuenit in vrbē roma in quodam monasterio
qd appellat boziana nestorianitas monachos suos qz
p diuersa loca diuisit in quo monachos romanos insti-
tuit. Ecclesia etiā sancte eufemie rome dedicauit. Cleru
diuersis ordinib? et bonoz ampliauit. Anā ordinatio
nem fecit in qua presbyteros decē diacones qnqz: et epi
scopos sex ordinauit. Quo mortuo cessauit epatus mēsi-
bus. ij. diebus. xviij. Post adeodatu romanam suscepit
regenda ecclesia dominus. Qui sedit anno vno. mensib?
quinqz. hui? tpe ab augusti mense stella p tres mēses ra-
dijs celos penetrās a pre orientis a gallicatu vsqz in ma-
ne apparebat. Et inde maxima mortalitas in illis parti-
bus est secuta. vt refert vinct. spe. bisto. post sigisbertu.
Hic atriu beati petri rome q paradiisus dñi magnis et la-
tis marmorib? strauit. Et eo presidete ecclesia rauennatis
quelspiritu supbie plena se sepauerat a matre sua roma-
na ecclesia: denno se pristina romane ecclesie humilitate
subiugauit. Agatho domino successit in summo ponti-
ficatu. Et circa illa tpa in anglia claruit edlstrudis regi-
na: que tribus nupta viris virgo pñaz. Quis mortue
corpus post. xj. sepulture sue annos incozruptū est inue-
tum. vt refert Eusebius. post sigisbertu vbi. s. Agatho pa-
pa sic ait. dist. xij. Sic oēs sedis aplice sanctiones acci-
piende sunt: tanqz ipsi? diuina voce petri firmate. Dum
aut agatho sederet in cathedra petri qui scilicet fuit et
annis duobus et mensibus. sex. et diebus. iij. sedit tpe cō-
stantini tertij. nepotis heraclij: ipso pcurante vt pñaz
mor catholico impatore celebrata ē sexta synodus vni-
uersalis apud constantinopolim ducentoz octuaginta
nouē epoz. in qua pñaz quidam legati missi ab aga-
thone papa: quia ipse pre senio illuc ire no valuit. Et di-
ligentissime examinata materia determinatū est in xpo
duas esse naturas: vnde et voluntates et operationes scz
diuinam et humanā. Cui determinationi assensit geo-
gius patriarcha constantinopolitanus et imperator ipse.
repobato errore monoscelitaru assensit vnam tñ
in christo naturā et pro berei anathematizato. In quo
errore permanens machari? patriarcha antiochenus:
damnatus et exiliatus fuit. Et de hac synodo fit mentio
distin. xviij. ca. vj. De hoc etiam habetur distin. lxxij. aga-
tho. Solutoqz concilio tantam gratia dedit deus lega-
tis aplice sedis in conspectu grecorū populorū: q in ipa
regia vrbē scz constantinopoli in die sancto pasce ioba-
nes cardinalis eps portuensis et tunc legatus: missam
solemniter celebraret in conspectu patriarche constanti-
nopolit. et imperatoris et omni populo. Quo mortuo cessa-
uit epatus mensibus. vj.

S. v. Hic aut agathonis pe-
ste que tñ maxima fuit i vrbē subtracto: successit i sum-
mo pontificatu leo iunior natione siculus. q sedit mensib?
x. dieb. xviij. Fuit aut hic vir eloquentissimu vt narrat
Iob. de col. Et in vtraz lingua greca et latina sufficien-
ter instructus: et in scripturis sacris valde eruditus: et pau-
peratis amator pauperib? largus. Redebit ergo legatus
de greca: ipse leosa pñaz fact? ipaz synodu in greco scri-
ptam. Capitula ei? seu decreta de greco translulit in la-
tinum. Hic constituit inter cetera vt q ordinatus fuerat
archiepiscopus: nulla consuetudine p vsu pallij aut diuer-
sis officialibus ecclesie aliquid perfoluere debeat. In
pace autem eo quiescente assumptus est ad regenda ec-
clesiam vniuersalem Benedictus natione romanus: qui
sedit mensibus. decē. diebus. xviij. Hic a prima etate fm

Adeoda-
tus papa
lxxv.

Dom-
pa. lxx

Agatho
pa. lxxviij.

Leo iuni-
or papa
lxxviij.

Benedi-
ctus papa
lxxvj.

Johannes
papa
lxxx.

Conon
pa. lxxxj.

Bergius
pa. lxxx.

Johannes de col. in diversis officiis militavit in romana ecclesia in qua vere beneficentia sua reddebatur. Fuit enim bu-
miliis plus et misericors et mansuetus: et ad pontificatus de-
ne summi primicerii mereret. Hic suscepit impiale co-
stitutione a statino prefato impatore ad clerum et populum
et exercitum scripta: in qua cauebat ut quod electus fuerit in
aplica sede romae: et vestigio et abbas tarditate non expe-
cata decetero principis iussione pontifex ordinaret. Sub
isto pontifice mox leuius qd est in capania non longe a nea-
polim mense martii cruciavit incendii p dies multos:
adeo ut circueque omnia loca famillis et cineribus combu-
sta remaneret. Defuncto isto creatus est papa Johannes
quintus natione syrus de antiochia. Qui sedit anno vno.
diebus viij. Fm Joh. de col. Hic fuit vir valde strenuus
et scientia litterarum valde doctus: qui fuerat vnus ex legatis
militis in grecia ad synodum ab agatone. Ad huius instin-
ctu et pces plus princeps constantinus releuauit abstu-
lit censuram patrimonij qui de insula sicilie exagebatur ab
exactoribus imperialibus.

S. vi. Decedente autem prefato

iohane papa rome non minima pretio facta est inter cle-
rum et exercitum. Nam clerici ad quendam petrum archiepiscopum
inclinabant. Exercitus vero theodorum archiepiscopum byterum flagi-
tabat: vtrumque pecuniosum: cuius muneribus principes
militie corrupti erant: itaque neque clericus exercitus neque exer-
citus clero consentiebat. Et dum ab utroque partibus respon-
sa lrent et nihil ad concordiam pferret: diuino instinctu cle-
rus cum videret nulla ratione exercitum in electione petri con-
sentire velle: tertiam personam notauit. scilicet cononem quendam
natione syculum. In quo vere aspererat angelicus: pue-
ra etas. animus simplex. quieti mores. vita religiosa:
quod deo militibus nunquam se negociis secularibus iniquauerat.
Quod postquam per vrbem diuulgatum est: et vestigio romani no-
biles vnam iudicium et primoribus ad salutandam pontifice
venientes in ei? laudes oes acclamare ceperunt. Addebat
autem milites et principes vna voluntate conuenire cleri et po-
puli in creatio pontificis: ad vltimum et ipsi post dies alii
quos flexi sunt: et in decreto ei? deuota mente subseri-
pserunt. Qui psecrat pontifex sedit mens. vi. Hic rece-
pit impiales lras iustitiam scilicet principis. In quo? scri-
bebat huic pontifici et clero se reppisse acta septe synodi:
que pie memorie statini genitor ei? deo inspirate: con-
gregauerat. Quia synodum pmittebat illudat pbenmter
pmanetur. Sed in hac voluntate non pseuerauit: ut patet in
ca. sequenti. Postmodum tps hic conon graui languore
decubuit. Qui incurabilem infirmitate videns pascalus
ei? archidiaconum? scripsit rauenne iohanni archiepo qui ibide
p impatore perat. Qui multa pmittebat si post mortem
ei? pontifex eligeret. Denique post longa corporis molestia
am cono papa mortis: qd defuncto populus diuisus est. Et vna
pars qd theodorum p byterum sequebatur: alia vero pascalum archi-
diacono fauebat. Quia vnus alteri nulla ratione cedere vel-
let sed ambo in pmanencia pmaneret habito pssillo qdaz de
clero vnam iudicium et primoribus deus habentes p oculis
qd sequebatur magna ciuium multitudo ad sacrum palatium per-
reperit: et inter se qd fieri deberet tractantes. deo inspi-
rate quendam sergium summum pontificem elegerunt. Erat autem
hic sergi? natione cyrus antiochie ortus: sed a puericia
sua rome educatus. atqz sub diuersis summis pontifici-
bus in multis officiis ecclesiasticis valde laudabiliter se
gesserat. Postremo leo minor papa illa p byterum cardi-
nalem sede romane ecclesie constituit. Hic postquam summus
pontifex notatus est: statim theodorus vnus ex his cuius
populi adhibebat illico acquieuit: ac se humiliter ad pedum
oscula pcessit. Postquam autem cum adhuc hoc idem facere
renueret: postremo coactus acquieuit. Postquam igitur
sergi? papa qd cathedre insedit annis. xij. mensibus. viij.
diebus. xxiij. Hic in sacro scti petri iuuenit capias argu-

tea in loco obscurissimo multe amonitatis: ita ut argen-
tea non appareret deo sibi reuelate. In qua sigillum erat ex-
pressum: et in sigillo plumarii oloferici suppositum qd et
stauraci de. Quo ablato inuenit crucem lapideam psciosis
poinata: de qua tracto quatuor pedales. in qbus gemme
erat clauis mire magnitudinis ineffabile portione ligni
offici inuenit interius reposita qd lignum in die exaltatio-
nis scti crucis adoratur et osculatur ab omni populo. Hic ser-
gius constituit ut hora cofractionis dñici corporis in sacra-
mento. Agnus dei a populo clero decantetur. Corpus etiam
primiti leonis pape diuina reuelatione transposuit. Item
de pse. dist. ii. Sergi? papa inquit. Et reforme est corp? dñi
ps oblate in calice misse corpus xpi qd ia resurrexit mo-
strat. Pars comesta: ambulans adhuc sup terram. Pars
in altari vsqz ad finem misse remanens corp? dñi
qz vsqz in finem seculi corpa sctoz in sepulchris erunt. glo-
rii. hodie non seruatur illa pars: sed due sice simul sumuntur:
nam tertia cum sanguine. Hic sergius successit in romana
sede iohannes natione grecus. qd sedit annis tribus. ij. men-
sibus. diebus. xij. Hic autem presidere: tyberius qd busmarus
dictus est: et deiectione iustitiano sibi usurpauerat impu-
nit illos filiarum patriciarum cubicularium suum ad vrbem romam.
Lulus cognito aduentu exercitus qui erat in italia sedi-
tione comota in odium tyberij: ipsum querebant ad mor-
tem. Hic eius salute plus pontifex se medium posuit.
atqz salutaribus monitis tumultus eorum seditionem
sedauit. Quo tpe gisulphus longobardus dux beneuen-
tanorum cum longobardorum exercitu campaniam intrauit
vbi rapinis incendijs cede. oia conturbans. cum non esset
qui posset resistere: multos secum captiuos abduxit. Co-
paries pontifex prefatus illius pñcie calamitatis? mi-
sit multos viros honestos cum multa pecunia ad tyrannum
ad redimendum captiuos: et velle cum exire suo abiret.
Successit iohanni alius eiusdem nominis iohannes. viij. na-
tione grecus. qui sedit annis. ij. mensibus. viij. et diebus. xviij.
Fuit autem vir valde eruditus et eloquentia facundus. Hic
multa in romanis ecclesijs renouauit et denuo multa consti-
tuit. maxime circa cimiteria martyrum. Hic tpe aribere?
rex longobardorum patrimonium alpiu cotiarum qd ad ius
beati petri pertinebat. et longissimis tpius longobardi
possederat et tenuerat. donatione lris aureis episcopatu iu-
ri pprio beati petri restituit. Hic tpe postquam iustitiani
patrum imperium recuperauit. misit nuncios bonora-
biles ad papam iohannem et sacra eplam p qua adiurauit pre-
fatu pontificem ut congregat episcopis decerneret qd esset tenendu
Qui tardus circa hoc die clausit extremum. Successit
iohanni constantinus in sede romane ecclesie natione cyrus.
qui sedit annis. viij. et diebus. xvj. Fuit autem hic vir mitissi-
mus. Lulus tpe rome magna fames inualuit tribus an-
nis. Quia postea tanta fertilitas secuta est: ut obliuisceretur
tur boies precederis inopie. Hic etiam ad requisitionem iu-
stiniani impatoris accessit personaliter constantinopo-
lim: et cum maximo honore receptus: et ei omnia pulchra
concessa ecclesie romane confirmata sunt. De illo multa
habes in ca. de impatoribus huius tituli in fi. Quidam
ponunt ante istum constantinum papam iohannem natione syrum
qui sedit tñ diebus. x. qui ita humore podagrico tene-
batur astrictus ut nil agere posset. Hic fecit episcopus
in insula corsica. Et repetere mortuo cessauit episcopus
inter pontifices.

Hyperate heradio de quo

3. In hispania claruit beatus? Hic dorus hispalensis
episcopus circa annum dñi scten tesim qd age-
mū sanctitate et doctrina copiosus. Hic ut ait Eusebius.
spe. histo. li. xxiij. c. xxi. multa vtilia opa edidit et in scri-
ptis dimisit: videlicet soliloquorum vel sermonum lib. ij. sen-
tentiariū librum qd alius de summo bono. qd sic incipit li. ij.

Johannes na-
tione gre-
cus papa
lxxxij.

Johannes
papa
lxxxij.

Constantinus pa-
pa. lxxx.

Etymologiarum lib. ix. De origine officiorum lib. ij. Ad flo-
rentiam a fororem suam ptra iudeos li. ij. Ad orosum epim
de distantia veteris et noui testamenti lib. ij. Allegoria-
rum in genesi lib. i. In exodo li. i. In leuitico lib. i. In li-
bro numeri lib. i. In deuteronomio lib. i. In iohanne lib. i.
In libro iudicum lib. i. In libro regum lib. i. De corpore
et sanguine dñi tractatus vnus et plura alia. Item libri
de ortu et obitu sctorum. Erat etiam apud nos liber apli-
corum decretorum quem pmo copulauit ysidorus. scilicet eplis
decretales romanorum pontificum: canonesqz conciliorum: que
p successiones temporum diuersis locis p orbem episcopis carbo-
licis celebrata sunt in vnu grande volumen copingens.
Ex q sex volumine vltimus eius pñb? i. eplis pontificalibus
et concilijs simul et ex catholicorum doctorum opusculis ma-
nifestum est yuonis et gratiani decreta fuisse excerpta.
Multa dicta notabilia ysidori huius? habentur in decre-
tis excerpta ex libris eius: precipue etymologiarum lib.
Et in dist. i. decretorum. ca. ex quinto libro etymolo-
giarum ysidorus ait. Omnes leges. aut diuine sunt aut hu-
mane. diuine nature humane moribus constant: ideoque
beati scripta: qm alie alijs gentibus placet. Fas diuina lex
est: ius lex humana. Trāsire p alienū agri fas est: ius non est.
Ide ysid. lib. eod. Fas gñale nomen est: lex autē iuris
spēs. Ius aut dictum est quia iustum est. Omne aut ius
legibus et moribus constat. Lex autē est constitutio scripta.
Ius aut longa consuetudo: de moribus tracta timo-
do. Consuetudo autē eius quoddam moribus institutum
quod pro lege suscipitur cum deficit lex. Nec differt an
scriptura an ratione consistat. qm et legem ratio comen-
dat. Porro si ratione lex constat: lex erit oia tam qd ratione co-
stituerit. dñitatur qd religioni congruat: qd discipline co-
ueniat. qd salutis proficiat. Hoc aut consuetudo qd in coi-
est vsu. Idem in eodem. Ius autem naturale est aut ciui-
le: aut gentium. Ius naturale est commune omnium na-
tionum. eo q vbiqz instinctu nature non constitutione aliqua
habet ut viri et femine pñctio. Legitima liberorum succes-
sio puerorum educatio. oia oim possessio et oim vna liber-
tas adquisitio eoz q celo terra mariqz captiui. Vnde deposti-
tas rei vel comedate pecunie restitutio: violente p vim re-
pulsio. Nam si aut si qd fide est huic nūqz inuictū s? natura-
le equūqz habet. Ius gentium est sedis occupatio. edificatio
munio. bella. captiuitates. postliminia. federa pacis in-
ducio legatorum non violandorum religio pñctio inter alie
nigenas pñctio. Hoc inde ius gentium appellatur: qd ois
fere gentes eo vtit. Ius ciuile est qd qsqz populi vel ci-
uitas sibi pñt diuina humanaqz ca constituit. Ius milita-
re est belli inferendi solentis federis faciendi nex.
Signo dato receptio flagitij militaris disciplina si lo-
signo deserat. Hic stipendiorum modus dignitatum gradus pre-
miorum honorum veluti cum corona vel torques donant. Hic
prede decissio et pñctio p qualitatibus et laboribus iusta di-
uisio ac principis portio. Ius publicum est in sacris et sa-
cerdotibus et magistratibus. Ius qritum est ppe ius romanorum
qd nulli tenet nisi qrites. i. romani. i quo agit de legiti-
mis hereditatibus. de curatōibus. de tutelis. de iuracōibus
nibus. q iura apud nullū aliu populi reperitur: s? ppa sunt
romanorum et in eos solos constituta. Et in di. ij. In decre-
tis dicit. Constat aut ius quiritium fm ius. ex legibus et
plebiscitis ex senatusconsultis et constitutionibus principum
edictis senatorum siue prudentium responsis. Declarat ius.
singula horum describens quid sit lex. Est constitutio populi
qua maiores natu simul cum plebibus aliquid sanxerunt.
Plebiscita sunt que plebes tñ constituit: et vocant ple-
biscita ea que plebes sciat vel quod sciscitat et rogat ut
fiant. Senatusconsultum est: qd tñ senatores populus co-
sultendo decernit. Constitutio vel edictum est quod rex vel
imperator constituit vel edicit. Responsa dicuntur que iu-
risconsulti respondere dicuntur consuletib? unde et responsa

pauli dicta sunt. Fuerunt enim quidā prudentes et arbitri
equitatis q institutiones iuris ciuilis copiosas edide-
runt: quibus dissidentium lites cōtentionesqz sopirent. Que-
dam etiā leges dicunt ab his q condiderunt: ut consula-
res tribunitie iulie. cornelle. Nam et sub octauiano cesa-
re suffecti consules papus et popeius leges tulerunt q
a nominibus eoz nūcupabantur papia et popeia. cōtinentes
patrum pñia p suscipiendis liberis. Sub eodem q impa-
tore falcidius tribunus plebis legem fecit: ne qd plus in-
extraneis testamento legaret: q vt quarta pars superet he-
redibus: ex cui? noie lex falcidia notata est. Statim a no-
lex est q de pluribus simul reb? eloquitur: dicta a copia re-
rum. Rodie leges naualiū cōmercioz sunt ab in sula rodo
notate. Et vt dicit gratianus oēs de spēs legum secula-
rium sunt legum pres. In tertia dist. in decretis agit de le-
ge canonica q d: canonica: vt dicit ysid. vbi. s. q canon
grece latine regula interpretatur. Regula autē est dicta. eo q
recte ducit: nec aliqui aliorum trahit. Alij dixerunt regu-
lam dictā. eo q regat vel normā bene viuendi prebeat:
vel qd distortū pñctioz corrigat. Idem dñi legum est
qd aliqui a iure coi priuat seu immunitate facit. Idem legis
sunt leges priuatorum quasi priuate leges. Nam priuilegiū
dictū est eo q in priuato ferat. Omnis autē lex aut idem
yus. aut pñctio et hoc vel licitū: vt vir fortis pñctio pñctio:
vel illicitum vt dare libellum repudiū ne fiant grauiora.
Aut vetat vt sacrarū vginum nuptias nulli petere lice-
at. Aut pñctio: vt qui sedē fecerit capite plectatur. Et em
pñctio vel pena vita moderat humana. Aut pñctio: vt di-
liges dñm deū tuū. Facere sunt autē leges vt ear me-
tu humana coherceat audacia tutaqz sit iter impioz
innocetia. Et cōditiones legū qd habere debet: vt sint
iuste leges idem ostendit in li. etymol. Erat autē lex
bonesta. iusta possibilis. fm naturam. et fm cōsuetudinē
patrie. loco. tēporisqz cōueniens necessaria et vtilis. Ma-
nifesta qd ne aliquid p obscuritate in captionē cōtineat:
nullo priuato cōmodo: sed p coi ciuiū vtilitate pscripta.
Hec vba ysid. declarant in glo. ibi. sed multo pfecti? in
prima pte in tractatu de legibus. ex dicti bñi Tho. i. q.
Idem in eodē li. dist. viij. in decretis. Dñs dñs gñis be-
hac primus oim diuinas leges sacris lris explicauit.
Porro rex grecus primus leges iudicialis constituit.
Mercurius trimegistus? primus leges egyptijs tradidit.
Solon primus leges artheniensibus tradidit vlt edidit.
Ligurgus primus lacedemonibus iura et appollinis au-
toritate confinxit. Numma populi? q romulo successit in
regno primus romanis leges edidit. Deinde cum popu-
lus seditionis magistratus ferre non posset. x. viros legi-
bus scribendis creauit qui leges ex libris solonis in la-
tinū sermonē translati. xij. tabulis exposuerunt: quoz et
noia ibi ponunt. Leges redigere in libris primus? popei?
cōsul instituit voluit: sed non pseuerauit obrectatorū
meru. Deinde cesar cepit id facere sed ante interfecit. E.
Paulatim autē anteq leges abolerentur vetustate et in-
curia. Quarū et si fax nullus est vsus: noticia tñ necessa-
ria videt. Hinc autē leges a cōstatino ceperunt et reliqz
succedentibus erant pñctio et inordinatē. Postea theo-
sius iunior augustus ad similitudinē gregoriani et bermo-
geniani codice factum constitutionū a statini tpius ab-
proprio cuiusqz impatoris titulo disposuit: quē suo noie
theodosianū vocauit. hec ysid. Sed adde q postea iusti-
nianus primus in melius opas legū reformauit: et ordi-
nauit cuius nunc est vsus.

S. i. Canones generalium conciliorum

horum vt ait ysid. in. vj. etymol. a tpius constituti cepe-
runt. In pcedentibus nāq annis pñctioe seruete doceda-
rum plebiū minime dabatur facultas. Inde xpianitas
in diuersas hereses scissa est: quia non erat in episcopis licetia
cōueniendi in vnum nisi tempore supradicti impatoris

Qui pri-
mi in su-
is pñctis
leges scri-
pserunt.

Ipe em dedit xpianis facultate libere congregadi. Sub b
scri patres in concilio niceno de omni orbe terrarum cone
mieres: lupta fides euangelica et aplica scdm post aplos
symbolu ediderunt. Inter cetera aut concilia quatuor sunt
venerabiles synodi: que tota principalr coplectuntur fi
de qm quattuor euagelia vel totide padifi flumina. Idaz
prior fuit nicena. ccccviij. epoz. cōstantino augusto impe
rante pacta. In qua arriane pfidie pdenata est blasphem
ia: qua de inequalitate scie trinitatis ide arrius asser
rebat: cōsubstantialē deo patri filiu p symbolu diffiniuit.
Secda synodus. cl. epoz. sub theodosio seniore pstatino
polim congregata est: que macedoniū spm scdm deū esse
negante condenas: cōsubstantialē deo patri et filio spm san
ctu demonstrauit. Tertia ephefina pma. cc. epozum sub
theodosio iuniori edita: q nestoriū duas psonas asseren
te in tpo iusto anathemate pdenauit ostēdēs manere in
duabus naturis vnā psonā dñi nri iesu xpi. Quarta cal
cedonēsis sexcentorū. xxx. sacerdotū sub marciano princi
pe: in qua eunice cōstantinopolitanū abbatē vbi dei et car
nē vnā naturā pnuiciantē: et dīoscorū eius defensorē
alexandrinū epm cōdenauit: pdicās xpm deū sic natū de
vgine: vtrū eo substantiā diuine et humane nature cōsi
teamur. Sed et si qua sunt filia concilia q sancti patres
spū dei plene sanxerūt: post illos quattuor: auctes omni
maneant stabilita vigore. dist. xv. canones.

S. ii. De clericis vnde dicantur

et in quot ordinibus sunt distincti. ysid. in. vij. etbimol.
inqt dist. xxj. Cleros et clericos hinc appellatos credim?
q: matthias fides electus est: que pmiū p aplos legim?
ordinatū. Cleros emi grece lanne fors vel hereditas dē
ppterea dicti sunt clerici: q: de sorte dñi sunt: vel q: deū
prē habēt. Generalr aut oēs clerici nūcupati sunt: q in
ecclesia xpi deseruiūt: quoz grad? et noia sunt bec. Ostia
rius. psalmista. lector. exorcista. acolitus. subdiaconus.
diaconus. psbyter. eps. Odo epoz quadripr? est. i. in
patriarchis. archiepis. metropolitans. et epis. Et subse
quēter ponit etbimologiar interpretatiōē hoz ordinū.
Quō autē psalmistaz et epatus dicant ordines: et vtrū
sint. vij. vel. ix. vide in. iij. pre. in ti. de sacramentis. Quid
autē ptineat ad officiū vniuscuiusqz hoz ordinū: decla
rat idem ysidorus dist. xxv. plectis. Qualiter autē viu
re et quērari debeāt clerici ostēdit ide ysid. de vtra cleri
corū. et dist. xxij. vbi dī. Idis igit lege patruz caueat: vt a
vulgari vita seclū. a mudi voluptatib? se abstineat: nō
spectaculis. nō pōpis intersint. Cōiūta publica fugiat:
pauata nō tñ publica sed sobria colant. vsuris nequa
pncubant. nec turpū occupationibus lucro. nō fraudi
bus cuiusqz studiū appetat. Amorem pecunie quasi ma
teria cunctoz criminū fugiant. Secularia officia nego
ciaqz abnuant. i. fugiat. ldonoria gradu p ambitionem
nō suscipiant. Pro beneficijs medicine dei munera nō
suscipiant. Dolos et cōiurationes caueat. Odiū emulatio
nes obtracatiōes atqz inuidiā fugiant. nō vagi oculis.
nō effrent lingua. aut petulantī fluidoz gestu incedāt:
sed pudorem ac verecūdiā mētis simplici habitu inec
suz ostendāt. Obscenitatē mēbzoz etiā et dōbz sicut et
operū penit? exerceat. Aduariū et dūmum frequētiō
nē fugiant. Cōtubernia extraneaz feminaz nullaten?
appetāt. Castimoniam qz inuolati corpi ppetuo pfer
uare studeat. Senioribus qz debitā prebeat obedientiā
Neqz vilius tactatē studio semetiplos attollāt. Postre
mo doctrine lectionib? psalmis. hymnis. canticis. exerci
tio vigilāter incūbant. Tales emi esse debēt q sese diu
nis cultibus mācipandos student: vt dñi scie operā dāt:
doctrinē gratiā pplis administrent. bec ille.

S. iij. Ysidorus dist. xxix. Scie

quā est pleraqz capitula ex cā. ex persona. ex loco. ex tpe

considerada esse: quoz modi qz medullit? nō indaganf. in
erroris laberintū nōnulli intricado impingunt: cū ante
iudicāt q intelligāt: an inculpāt q iterado lecta pqrāt.
Ydez ysid. de distatā vete. et nō. testamēti. di. xxviij. ait.
Xpiano nō dicā plurimas sed nec duas simul hēre licitū
est: nisi vnā tñ. aut vpoz. aut certe loco vpozis si cōiung
deest cōcubinā. S. b sane intelligēdū est. vt exponit ibi
gratian? et bñ in. s. pcedēti. Appellat hic cōcubinā fm le
ges q cessantib? legalib? instrumētis vnica est: s. tñ ma
ritali affectu nāscit. Et q sic intellexerit pz p ea q dicit
sup exodū. et xxij. q. v. Non mechaberis inq. i. ne quisqz
ppter mrimoniū federa alijs feminis admisceat ad exple
dam libidinē. Nā adulterū facit: qui ppter suā ad alterā
accedit. Idem ysid. xxij. q. vij. ait. Non solū de cōmissa
fornicatiōe peccatū regnat in boie: sed et adhuc delecta
tur atqz animū teneat proculdubio regnat. Fornicatio
carnis adulterū ē: fornicatio ai seruit? est idoloz. Est
autē et spūalis fornicatio de qua dñs ait. Si quis vide
rit mulierē ad cōcupiscendū eā: iam mechab? est eam in
corde suo. Omnis imunda locutio fornicatio dē. Quis di
ueria quisqz turpitudinis voluptate pstatuat. Et dele
ctatione emi fornicadi varia gignuntur flagicia: quibus
regnum dei claudit: vt homo a deo separet. Idem in li.
sniarū di. vij. Non est pcrū qn nolētes nocturnis imagi
nibus illudimur. S. tunc est pcrū si anqz illudamur co
gitationib? affectib? puenimur. Luptie quippe ima
gines quas in veritate gessimus sepe domitiōib? in aio
apparent: sed imotie: si nō pceptis occurrūt. Idē
Qui nocturna illusione polluit? quis memoriā turpū
cogitationū sese pntiat iniquitatū: tñ hoc vt tempore
tur culpe sue tribuat suamqz immundiciā statim sctib?
tergat. S. de materia pollutionis in somnis babes ple
ne in scda et tertia parte. Idē in lib. sent. et di. xxvij. ait.
Bō phibet xpian? fragmenta legere poetarū qz p oblecta
mēta fabularū mīmū excitāt mēte ad incontinentiā libidi
nū. Nō emi solū tūra offerendo demonib? immolat. sed
etiā eoz dicta libenti? capiendo. Idē dist. lxxvj. Valer in
terdum quersis p aie sue salute mutatio loci. Plerūqz
emī dū mutat loc? mutat et mētis affect? Cōgruū est q
inde corporaliter euelli. vbi qsqz illecebris deseruiuit. Nā
locus vbi qsqz pāue vixit. in aspectu mētis apponit qd
semp qsqz ibi cogitant vel gessit. Idē ysid. ad massanū
epm di. l. dñs feto meritūqz beato fratri massano epō. ysi
der? eps. Qd in eplis venerabilis fraternitas tua inno
tuit videls q in canone anqritano ca. xvij. legit post la
psum corpale restauradi honoris gradu p mias. Alibi
nō legit post bmdī delictū nequaqp reparandū antiqui
ordinis meritū. Nec diuersitas hoc modo soluit. Illos
emī ad pstinus gradus redire canones precipiūt: quos
penitētie pcessit satisfactio vel cōdigna ptoz cōfessio.
At ptra bi qui neqz a vitio corruptionis emēdāt: atqz b
ipm carnale delictū qd admittūt vdicare quādā supsti
tiosa temeritate nituntur: nec gradus vtriusqz honoris nec
grām recipiūt cōionis. Et hoc pbat p anozitatē Eze
chielis dicētis ex parte dñi sub typo puaricatricis hic
rusale. Confundere inqt dñs o iuda: et porta ignominia
tuā. et paulopost inqt. Tu et filie tue reuertimini ad an
ticitatē tuā. Et p Job in apoc. angelo ephef. l. epō dñs
ait. Demetovū excideris et penitētiā age et pma opera
fac: alioqn veniā tibi et monebo candelabū tuū de loco
eius. Et notandū q loquit? hoc. c. de lapsu carnis cleri
corū tali qd inducit infamiā de quo est in iudicio cōuict?
vel confessus: et ppter illud suspēsus ab officio suo que
eps potest restituere in officio suo et tolerare infamiā cō
tractam: si tale est crimē in quo possit dispensare: et de
bet hoc agere si vere illū penitet fm exteriora signa. Ex
qua dispensatione potest postea assumi ad regimē eccle
sialicū qui prius ppter infamiā nō poterat. Sed si nō
penitet non debet dispensare: vt dicit glo. cum tētu

Idem ysid. in li. etbimol. et habet. xxij. q. iij. Quidā au
tē heretici. vbi ponit. lxx. hereses diuersas et errores ea
rum cū auctoritatib? suis. de quib? habes in. iij. pre. in
titu. de dono intellect? Idē in libro de summo bono q
aliter dē liber sniarū. Et de pe. dist. iij. Trisoz est et non
penitēs. qui adhuc agit qd penitet: nec videt deū posce
re subdit? s. subannare supbus. Eanis reuersus ad vo
mitū et penitēs ad pcrū. Multi lachrymas indefinēter
fundūt et peccare nō desinūt. Quosdā accipe lachrymas
ad penitendū cerno: sed effectū pnie nō bre: qz in constā
tia mētis nō recordatione pcrī lachrymas fundū: nunc
nō reuolūcente vsu eā que fluerūt iterado cōmittunt.
Idem de pse. di. ij. Qui scelerate viuūt in ecclesia et com
municare nō desinūt. putantes se tali cōione mundari:
discāt sibi nil ad emendationē pficere: dicente ppheta.
Quid est qd dilect? me? fecit in domo mea scelera. Nā
qd carnes scē auferēt a te malicias tuas. Et apls. Pro
bet seipm hō: et sic de pane illo edat et. Idem in li. snia
rum. Et de pse. dist. iij. Qui in maternis vteris sunt: iō
cū matre baptizare nō pnt: qz nar? adhuc fm adā nō est:
ideo fm xpm regenerari nō pot. Neqz emi i cū regenera
tio dici pot: que generatio nō pcessit. Idē ysid. de pse.
dist. iij. Romanus pnter nō boiem iudicat q baptizat.
sed spm dei subministrare grām baptismi. Ispaganus sit
qui baptizat. Idem de conse. di. iij. Constat baptismū
solis sacerdotibus esse traditū. eiusqz ministeriū (s. ex
tra casum necessitatis) nec ipsi diaconibus explere est
licitū absqz presbytero vel epō. nisi pcul absentib? vlti
ma languoris necessitas cogat qd et laici fidelibus ple
rūqz pmititur. Idem in. ij. de of. l. c. xxx. q. v. ait. Semi
ne cū maritanti deo velant: vt nouerint se semper vtris
qz subditas esse et humiles. Et infra. Qd in pms anu
lus a sponso sponse dat. sit nimirū vel ppter mutue dile
ctionis signū: vel ppter id magis vt pignore eodez eoz
corda iungant. vñ et quarto digito anul? inserit? ideo qz
in eo vena quedā vt fertur sanguis ad cor vsqz pueniat.
Idē in libro etbimol. et. xxx. q. iij. ait. Liberi dicit
sunt: q ex libero mrimonio ori sunt. Nā filij ex libero et
ancilla seruili sditionis sunt. Semp emi q nascit? dete
riorē prē sumit. Naturales aut filij dicunt? ingenuarū cō
cubinariū filij. quos sola natura genuit nō honestas pu
gij. Idē qd sunt de legitimo iunglo mrem poti? secum
q patre. S. de b vide ibi in glo. Idē in libro etbimol.
vi. et. xxx. q. iij. ait. Cōsanguinitas dñi se paulatim ppa
gini ordinib? dirimēs vsqz ad vltimū gradū se subtrahit
et. et ppinquitas esse desinit: tñ pmiū lex in mrimoniū
vinculū eā recipiet et quodammodo renouabit fugietem.
Ideo aut vsqz ad sextū generis gradū cōsanguinitas
cōstituta est: vt sicut sex eratib? mudi generatio et stat?
bois finit: ita ppinquitas generis tot gradib? terminet.
hoc fm antiqua iura. Sed nūc v lqz ad quartum gradū
inclusiue durat cōsanguinitas et affinitas: vt patet eē de
consan. et aff. ca. fi. Et de hoc in tertia parte ti. s. Idem
Ysid. xi. q. iij. S. is q pest fecerit aut cuiqz qd a dño pbi
bitū est facere iusserit vl qd s. ceptū est pterierit aut pre
rire mādauerit: sancti pauli apli sentētia ei ingerenda ē
dicētis. Etiā si nos aut angelus de celo euāgelizauerit
vobis pter qd vobis euāgelizauimus: anathema sit.
Idē si qz pbiher vobis qd a dño pceptū est vel rursus
impar qd dñs pbiher fieri: execrabilis sit oib? q diligūt
deū. Scitās qui pest si pter volūtate dei: vel pter qd in
scris scripturis euideret pceptū. vel dicit aliqd vl impar
tanqz falsus testis dei aut sacrileg? habet. Idē xxij.
q. v. Principes nōnūqz intra ecclesiam ptatis adeptē cul
mina tenēt: vt p eadē ptatē disciplinā ecclesiasticā mu
niāt. Ceterū intra ecclesiā ptates necessarie nō essent:
nisi vt qd nō pualēt sacerdotes efficere p doctrine fmo
nēptās hoc imper p discipline terrore. Sepe p regnū
terrenū regnū celeste pficiat: vt qui intra ecclesias pos

ti ptra fidē et disciplinā agunt: rigore principū pterant.
Ipsamqz disciplinā quā eccle vultas exercere nō pua
let: ceruicib? supboz ptas principales imponat: et vt ve
nerationē mereat virtute ptatis imptat. Lognoscant
principes seculi deo debere esse rationē reddituros p
pter ecclesiā quā p xpo tuendā suscipiūt. Nā siue augea
tur par et disciplina eccle p fideles principes siue sol
uat: ille ab eis rōnem exigit: q eoz ptati suā ecclesiā cre
didit. Item ex cōcilio hispalensi cui interfuit ysid. dē.
xvi. q. vij. Non a actione. Indecor est latē esse vicarium
epi: et viros ecclesiasticos iudicare. In vno eodēqz officio
nō dē esse dispar pfessio: qd et in lege diuina pbiher: di
cente moyses. Nō arabis in boue simul et asino. l. boiem
diuerse pfessionis in vno officio sil nō sociabis. Idem
lib. sniaz. et. xi. q. iij. Nāp dñ nō bz qd offerat: non solū
audire pnt: sed et p veritate opprimēt. Lito violat au
ro iusticia: nullāqz reus pntescit culpā quam redimere
nūmis estimat. Idē. xi. q. iij. Lū excoicatio neqz ozare
neqz loqui: nisi que ad camdē excoicationē pntet nec ve
sci licet. Si quis d fecerit: cōdem statim cū eo excois cō
trahet penā scz minorē excoimicationē incurredo: nō
autē maiorē vt dicit glo. Idē. xi. q. iij. Qui cōsentit pecc
cāibus et defendit delinquentē: maledictus erit apud
deū et hoies: et corripiet increpationē seuerissima. Nūc
etiā quidā sanctissim? pater ait. Si qd peccantē defen
dit: acius q ille q peccauit coherceat. Idē li. x. etbi
mol. et. xij. q. ij. Iustū est bellum qd ex edicto gerit? de
rebus repetēdis: vel ppulsandoz hoim causa. Iudex di
ctus: qz ius dicitur pplo siue qd iure disceptet. Idem in
ij. sniaz. et. xij. q. v. ait. Quacūqz arte verbozū qd iuret:
deus tñ q pscie testis est ita hoc accipit: sicut ille cui in
ratur intelligit. Dupliciter aut reus sit: qz et dei nomen
in vanū assumit: et pmiū in dolo capit. Idē in li. snio
nimoz. et. xij. q. iij. In malis pmissis rescinde fidem: et
in turpi voto muta decretū. Qd incaute vouisti ne faci
as. Impla est pmissio q scelere adimplet. Idem i epla
ad masonē. xxxij. q. ij. ait. Idoc ipm qd canonis censura.
post. vij. annos remcare penitentē in statū pristini pze
cepit: nō electione. ppz arbitriū: sed potius ex snia diui
na iudicij patres sanxerūt. Nā legit? qz maria soroz aarō
pphetisa: dñi detractiōis aduersus moysen incurritet
delictū: illico stigmatē lepre percussa est. Eūqz pereret
moyses vt mundaret: pcepit dñs extra castra. vij. dieb?
egredi: et post emundationē in castra reuertī. Nāria so
roz aaron caro intelligit? sacerdotis q dñi supbie dedita
fordidissimis cogitationū maculat contagis. extra ca
stra. vij. diebus egredi. i. extra ecclesiā. vij. annis pncipat.
vt post emundationē vtrioz loci vel pastine dignitat? re
cipiat meritū. Et subdit gratian? in. s. seq. Idoc qd de
sacerdotibus specialiter videat dictū: generaliter tamē
uancqz illius dñice snie dandē de adulterio et homicidio
depensus vñ? hebdomade seimū in satisfactiōe. ad
missi sceleris deo legit? obtulisse. bec ibi. Sed vbi legat?
ignoro. Regulariter antiquit? septēnis pnia p quolibet
mortali dabatur. vt. xxij. q. j. pmedicandum. T amē fm
omēs bodie sunt arbitrarie. Ratio etiā quare septēnis
dabat penitētia est: qz ppenitentiā repat grā septifoz
mis spūsancti amissa p pcrū fm glo.

S. iij. Item Ysidorus in solilo

quis libro. j. Patienter ab vno ferendam est quod mul
tis accidit. Secutus es carnē in carne flagellari. Tūa
ptra te ducunt armatels tuis vulnerari. Per q etetiū
peccasti p bec et torqris. Idē qd difficile est pnam con
suetudinem vincere. Assidua puetudo in naturā vertit?
Assiduo vsu virtus immaturatur. Quero a lapsu resurge
ret: non valeo vsui repugnare. T rabo: boni amore. re
trahor: male cōsuetudinis lege: quis cum dolore: male
r iij

vsus resistere: pponere tibi aduersus carnis ardores futuri supplicij ignes. Memoria ardoris gehenne: ignem excludit luxurie. Quatum humilitate inclinatur cor ad infirma tantum proficit in exemplo. Primus humilitatis gradus est libenter veritatem audire: memoriter retinere: voluntarie proficere. Veritas metem fugit: quam humilis non inuenit. Descende vt ascendas: humilitate vt exalteris: ne exaltatus humiliteris. Esto paruus in oculis tuis: vt sis magnus in oculis dei. Tanto enim eris apud deum prectiosior: quanto fueris ante oculos tuos despectior. Humilitas casum nescit. Equalis esto in oibus. Venit nec gaudium nec merore comures. Nullum te casus impatum inueniat: nullus sit casus quem non premeditatio tua pueniat. Propone nihil esse quod non possit accidere. Nam pccogitatio molestias futuras attenuat. Improuisa autem mala grauer ferunt. Disce mala potius ferre quam referre. Quod tibi in alio displicet in te ipso displiceat. Para se verbus asperum patientie clipeum. Contra lingue gladiu patientie scutu. Contum non retorqueas. Contumeliam non repetas. Tene silentij patientiam: tacendo citius vinces. Aperi tranquillo corde iniurie dolorem. Quid? graue quibus sit apertu euaporat: valde autem iocum comedit vulnus? Inuisum. Inuidia sibi met primus nocet: primu auctore suu morietur. Est enim ac tinea que sensum comedit: peccat vit. mentem afficit: cor que pestis depascit: nec fauor: ne seducatur: nec vituperatio frangat. Qui laudem non appetit nec contumelia sentit. Profestorem tui dabitur in incessu demonstra. Sit in gestu grauitas. In incessu honestas. Nihil lasciuie: nihil decozis: nihil petulantie: nihil insolentie: nihil leuitatis in incessu tuo appareat. Voxes hominis lingua patit. Qualis enim sermo ostendit talis et animus comprobatur. Aliena vitia non laceas: de malo alieno os tuu non inques. Non detrahas peccanti sed coedole: quod in alijs detrahis in te poti primifecit. Detrahentes que non audias. Pari enim reatu detrahentes et audientes tenent. Inter infideles computatur qui quod nouerit non impleuerit: quod fidem promissionis soluit. In malis promissis rescinde fidem. In turpi votumura decretu. Impia est promissio que scelere implet. Nulla pena grauior quam mala pscia. Deus enim male conscia: pens stimulis agitatur. Grauas cogitationes tuas manifestas. Altum enim postum cito curatur. In bonis dilatio nocet. Sepe natura moribus imutatur: consuetudine superat. Iugis vsus in natura se vertit: omnia vsui cedunt. Quod cum difficultate ceperis p vsu cum voluntate pericies. Bonu quod didiceris doce. Sciam quam aure concipiente csume. Sapientia enim dabo fit largior: retinendo negatur. In disputatide tolle certamen: tolle primacie vindicti defensionem. Ede cito vinceti plus dilige audire quam dicere. In principio audi nouissimus loque. Primu tacas: postremu dicas. Finis plus habet honoris. Ma in oibus finis intendit: extrema querunt: et melior est finis orationis quam principiu. Non solu factor: sed et scaus pecti tenet obnoxius. Timor non seruat diuturnam fidem: vbi que timor est: audacia sequitur. Talem que te reddat subditus vt magis amaris quam timearis: fide etiam met tollit: affectu restituit. Impia iusticia est fragilitati humane non ignoscere. Letua te stringit. Iudiciu quod alijs ponis: ipse tu portabis. Cave honores: quod sine culpa tenere non potes. Sublimitas honoris magnitudo secleru est: et in maiori gradu fine dubio maior erat pena. Poteretur potetur totum patiunt. Quatu itaqz maiori honoris: tato maiora pcul. Alta arbor ventis fortius agitatur: et rami ei citius inuina cstringuntur. Excelsa turres grauiori casu pculunt et altissimi montes crebris fulminibus feriunt. Lito pscidius gloriozus: gloria enim inuidia parit: inuidia non pculit. Quisqz secuti gloria fulgeat: quis cultu pscioso redimimineat: ipse tui in pena: ipse i angustia. In serie strabit sed turbidus. In pluma laetis pallidus. In lectis

reis sed turbatus: tale erit opus tuū: qualis ⁊ intentio
tua fuerit. qui cū tedio dat mercedē perdit. Nō auferas
alteri unde alteri tribuas. Corrupti nō pōt corpus nisi
pius corruptus fuerit anim⁹: qđ itelligē de corruptio-
ne vitiosa. Castitas etēn boiem deo coniungit: ⁊ angeloz
cōcūm facit. Saturati semp libido est astricta: at pra-
cāuio libido restringit: luxuria supatur. Aenis vino
repletis luxuria in mēbris pullulat. Pocula em̄ sunt lu-
urie instrumēta. Inm̄ adiecto fomire incendii i agris
crescit. Si vis a fornicatione esse tutus: esto corpe ⁊ vi-
sione a muliere discretus. Circa serpentem em̄ nō eris
diu illesus. Ante ignem consistēs ⁊ proximum periculo
diu tutus nō eris. Ferrus sis aliqđ dissoluēris. Ocio
deditis cito leticia subrepti.

Cap. iij.

Beda venerabilis presbyter
et monachus claruit in anglia. Anno dñi. dcccij.
vt dicit sigibertus. Et Vincen. specu. hist. libro
xxij. cap. cxxij. Hic trigessimū etatis annum agens ps-
byter ordinat⁹ ē. Hic vt ait guilhelm⁹ in extremo nat⁹
angulo orbis: oēs terras p̄trinxit. Anno vite sue. xviij.
diacon⁹ fact⁹ ē et trigessimū psb̄z. ex q̄ vsq; ad etatis su-
ū ultimū annū aut docere aut scribere nō destitit: trigit-
sex volumina tā edidit que in. lxxviij. li. diuinit. Descript⁹
aūt ea que subduntur vt notat vincen. specu. histo. vbi su-
pra. Sup̄ genesim lib. j. De tabernaculo moysi li. iij. Su-
per samuelem lib. iij. De tēplo salomonis lib. j. Sup̄ esdrā
et neemiam lib. iij. Sup̄ tobiam lib. j. Sup̄ ps̄ lib. j. Super
uerbia salomonis lib. v. Sup̄ canticanticorū lib. v. Su-
per marcum lib. iij. Super lucā lib. j. Super epistolas
canonicas lib. vij. Super actus ap̄lorū lib. j. Super apo-
calipsin lib. j. De questionibus libri regū lib. j. De locis
sanctis lib. j. Descript⁹ et de temporibus. et de luna. et mul-
ta alia. Legitur q̄ de eo vt refert iacobus deoragine. q̄
cum esset cecus effectus. nec tamē propter hoc cessabat
a predicatione verbī dei: sed faciebat se duci a quodam
puero vbi conueneret magnus populus. Quadañ autē di-
puer leuis ad irrisionem eius. dixit cum ad quendā locū
vbi nullus erat. sed magna multitudo lapidū. Tūc pue-
r insinuauit viro dei magnum populū adunatū ad audien-
dum verbum eius. Ille aūt hoc credens seruenter pred-
cabat et clamabat. Finita aūt predicatione cū nullus
ad esset. Responderūt lapides dicentes. Bene dixisti ven-
erabilis pater. Et ideo dicit venerabilis beda in omelias
Alij dicūt q̄ angeli ei rīderūt illud. Ferunt aliqui vt no-
tat vincen. vbi supra beda fuisse romani vt libroz suos si-
doctrine ecclesie cōuenirēt discederet: vel apostolicū
tu corrigere si resularēt. Cum tñ fuisse romē nō affir-
mo: sed ipm̄ illuc inuitatū a Sergio papa scio. Qui ser-
gius sic inter cetera scribit ad Etelfridū abbatem mo-
nasterij vbi erat Beda: absc̄p aliqua remotione reli-
giosū famulū dei bedā monasterij tui presbyterū ad-
liminā apostolorū petri et pauli amatoz tuoz et p̄toroz
ad nostre mediocritatis cōspectū nō moeris dirigere
Quē fauēre dño sanctis tuis p̄cibus nō diffidas. p̄p̄er
ad te redire: peracta aliquoz captoz et causarū ecclesia-
sticarū examinatione: in qua opus est ad cōfereūdū arto
literature imbutis. Erat em̄ vt credim⁹ cūctis fidelib⁹
p̄futurū quicq; ecclēie generali claruerit p̄ ei⁹ p̄sentī
ip̄itū. Bē celeberrim⁹ erat fama inq̄t Guilb. vt i q̄stio-
nibus enodatis indigeret eo sublimitas romana. In-
uiose fuit: sed dulcis eloquentie.

§.j. Beda in libro regum 7 dist.

xxviii. att. Turbat acumē legētium & deficere cogit qui
eos elegēdis secularibus libris oimodis eximat p̄bi-
bēdos. In q̄b? si qua inuēta sunt vtilia q̄si sua sumere li-
cet alioq̄n moyses simul & daniel sapia & isis egyptio-
caldeo; q̄q̄ nō paterent erudiri; q̄q̄ tñ supersticioēs & deli-

tias bozebāt. Nec etiā ipse magister gētiū alijēt xpus
 poetarū suis vī scripturis vī dicit indidisset. Idē. j. q. iij.
 ait. Nō solū vēditores suis colōbat: et domū dei faciāt
 domū negociatōis. qui sacros ordies largiēdo pētiū pe
 cunie vel laudis vel honoris inqūrit: verū hi q̄s q̄ graduū
 vel grās in ecclia spāle dño largiēdo pēperūt. nō sim
 plici intētiōe s; cuiuslibet būne retributiōis causa ex
 ercēt q̄ illud petri. Qui loq̄t q̄s fīmones dei: et qui minī
 strat tanq̄ ex vīrtute quam administrat ei deus: vt in
 oībus bonoificet deus. Idē sup eplam petri. ij. q. vii.
 Secuti sunt viā balai ex bozo: qui mercede inq̄ratīs
 amant: correctionem nō habuit sue vesanie subingale
 muris: q̄s boīs voce loquēs p̄p̄buit p̄phete insipietā
 p̄lerūq; ait heretici tā stulta tam execranda dogmata
 p̄ferūt: vt etiā eberū sensus paganorū: et qui rōne diuine
 cognitōis oīno carēt: illorū detestent infantiā: et illorū
 distorta et cōtraria deo stinera sanius rapēdo redargu
 ant. Et q̄s p̄cius est nōnūq; multi catholicoz intantū
 mercede amāt inq̄ratīs: vt etiā docti ab indoctis: cle
 ricā laicis redarguant. Qui iure cōparant p̄phete q̄
 x̄bis asine p̄ra naturā loquētis corripit: nec tū a p̄po
 sito p̄raū stineris retardat. Quib; etiā cōgruū inter
 p̄tationes nominū. Nā bozo interpretat carnis: et balai
 vanus. Hi in p̄cipitiū suos mergūt auditores: quib;
 nō salutaria q̄ corrigat: sed q̄ eos delectet erronea p̄di
 cant: de quib; subdit petrus. Hi sunt fontes sine aq̄ et.
 Idē sup Barth. et. viij. q. j. ait. Nec sufficere ad salutē
 nobis arbitremur si turpis negligētiam vel quocūlibet
 indoctoꝝ fide vel actibus adequamur: quib; facris lit
 teris vnica est credēdi pariter et viuēdi regula p̄scripta.
 Idē sup Mar. tractas illud. Abijt iudas ad summos
 sacerdotes et constituerunt ei pecuniā se daturos dēq;
 Multi bodie iude scelus: quia dñm ac magistrū deūq;
 suū pecunia vēddiderit. velut immane et nephariū exbo
 rent: nec tamē cauēt. Nā cū p muneribus p̄ra aliquēz
 falsum testimoniū dicūt p̄fecto quia veritatē p pecunia
 negant: deū pecunia vendūt. Ipse em̄ dicit. Ego suz ve
 ritas. Et ū societate fraternitatis aliqua discordie peste
 cōmaculant: deū p̄dunt: quia deus charitas est. Qui q̄
 et veritatis iussa p̄p̄erūt: deū vtiq; qui et charitas est
 veritas p̄dunt: maxime cū nō ex infirmitate vel igno
 rantia peccāt: s; in similitudinē iude opportunitate q̄rit:
 qualiter arbitris absentiū mēdacio veritatē et virtutes
 crimine mutet. hec. xij. q. iij. Abijt. Idē beda omel. xliij.
 et. xxi. q. iij. ait. Et aliq̄ forte incautus iurare contri
 gerit q̄ obseruatiū p̄ciōz evertat in exitū: libere illud sa
 lubriā cōsilio mutādū nouerim: ac magis instāre ne
 cessitate peierādū est nobis. i. nō obseruādū q̄ est iura
 tū q̄ p vitādū pluriū in aliud crimē graui⁹ esse diuertē
 dū. Deniq; iurauit dauid p deū occidere nabal virū stul
 tū et impiū atq; oīa que ad eū p̄tinebāt demoliri. Et ad
 p̄mā intercessionē abigat p̄uidentis semine moy remi
 sit minas: renouauit ensē in vagina: nec aliquid culpe
 sit cōtraxisse p tali p̄iurio doluit. Idē in ca. seq. q. iij. Non so
 lū in iurādō sed in om̄i q̄ agim⁹ sollicitus hec moni
 ratio obseruādā est: vt si in talē forte lapsus aut versuti
 hostis inciderim⁹ insidias: ex quo sine aliquo p̄ci cōtra
 gū surgere nō possum⁹: illū porus euadēdi aditū pera
 mus: in quo min⁹ periculū nos p̄ssuros esse cognosce
 mus. Idē Beda sup eplam Job. et. xxiij. q. j. Dis ait.
 Et q̄s venit ad vos et hāc doctrinā nō afferet: s; n̄stari
 fidel: nolite em̄ recipere in domo: neq; ei dixeritis aue.
 Qui em̄ dixerit ei aue: cōcat operibus eius malignis.
 Idē Job. i. dicit de hereticis et scismaticis vitandis: q̄
 verbis docuit: factis etiā ostēdit. Narrat em̄ de illo for
 tissimus et sanctissimus martyr polycarpus sinericoꝝ
 antistes: q̄ tpe quodā cū apud ep̄scopus balneis lauādi
 gratia fuisset ingressus: et vidisset ibi eberitum exili
 ret continuo et discederet non lotus dicēs. Fugiamus

hinc ne balnee ipse corruiant in quibus cherintus lauat inimicus veritatis. Idē etiā polycarpus marconi cū alt qd occurrisset dicēti sibi agnosce nos. Rēdit sibi. Agnosco primogenitū sathanæ. Idē sup actus aploz. xxv. q. ij. ait. Non exemplo matthe. vel q totas ppba forte de p̄bentus fuerit indifferenter sortibus est credendum; cū p̄uilegia singuloz cōmunem legē facere nō possint. Et qui tñ necessitate aliqua cōpulsū deū putant sortibus exēplo aploz esse p̄sulentū. vident autē hoc ipsos aplos nō nisi collecto fratrū cetū et precibus ad deum fuisse egisse, bec ille. Et intelligitur de sortibus diuisorij nō diuina tozys que p̄bent cōter. Idē beda sup Job. ait. de pe. di. ij. Querendū est interea qd speciale filij dei agnosci dī signū fuerit: qd sup eum spūs descenderit et manserit. quid magni est filio dei vt manere sup eū spūs astruat. Rē. Morādum qd semper in dño manserit p̄sēntēs. In sanctis autē hoibus qui diu corpus mortale gestauerint. partim manet in eternū: partim rediturns secedit. Manet quippe apud eos vt bonis insitit actib⁹. voluntariā paupertatē diligant. mansuetudinē p̄sequant. p̄ eterno de siderio luceant. esuriant et sitiant. iusticiā. misericordiā mundiciā cordis. et tranquillitatē pacis amplectantur: et p̄ obseruatione iusticie p̄secutionē pati nō vereantur. Elemosynas ieiunijs. orationibus ceterisq; spūs fructibus insistere desiderant. Recedit autē ad tps: ne temp in firmos curandi mortuos suscitandi. demones eiciendi vel etiā p̄phetandi habeant facultates. Manet semper spūs vt possint habere virtutes vt mirabiliter ipsi viuāt venit ad tps vt etiam alijs per miraculoz signa quales sint intus effulgeant. Idē ex penitentiali suo de p̄se. di. ij. ait. Si quis per ebrietatē vel voracitatē eucharistiam euomerit. xl. dieb⁹ peniteat. Clerici monachi vel diaconi p̄sbyteri. lxx. diebus peniteant. epi. xc. Si pro infirmis causa euomerit. vij. dieb⁹ peniteat. bec ibi. Est tñ hoc arbitrarīū. Idem sup lucam di. xxij. Sacerdoti bus vt semp valeant altarib⁹ assistere. semp ab vxoribus p̄tinēdū: semp castitas obseruanda p̄cepit. Idē beda in libro de t̄pib⁹ vt abebatur di. xvi. sexta synodus ponit xxij. cōcilia diuersis t̄pib⁹ et locis celebrata. Obijt autē venerabilis beda vt refert vincent. spe. disto. libro. xliiij. ex dicit. Gulberini. Anno domine incarnat tonis. dec. xxxij. Etatis hō sue. lxx. Continuis diebus ante mortē suā stomachi indignatione cibos nauseans: et angusto suspirio alitum producēs. Litterarum tñ studioz op̄a non reiciens: sed totis his diebus p̄ter debitum psal modie pensum sibi intendebat. Euangelij qd Jobis his diebus euangelica lingua interpretatus est. Discipulis autē dicebat. discite lingua dum adduc vobiscum sum. Fe. ria tertia ante ascensionem modicus tumor in pedibus apparuit. tunc acita congregatione inunctus cōmuni carus est. O sculoz cūctis libato: futuram sui memoriā a singulis implozant. Homullis etiam ob familiarem noticiā rentola que in secretis habebat largi⁹ est. Dicit autē ascensionis p̄tra oratorij qd orare p̄sueuerat subiecto cōscio decumbens. illibato sensu et hylari vultu dicebat illud. O rex gl̄ie dñe virtutū qui triumphatoz hodie te. vsq; in finē. Quo dicto emisit spiritū. Et subsecutus est tantus odor vt qui astabāt dicebant se esse in paradiso.

§.ij. Erat quidam paterfam.

lias in regione nordabin q̄ vocat incumenaurer refert
vincen. et dictis hede. Qui primo noctis tpe defunctus
diluclio reuixit. et obseruare se in fuga quertit. vxor tñ
ei? quis nimis pauida remansit. Qui ille. Noli timere.
Surrexi a morte qua teucebar: et pmissum est mihi iterū
ap̄s hoies viuere sz multū aliter mihi viuēdū est ammō
q̄ prius. Statimq; surgēs abiit ad oratorium velle. et ad
diē vsq; orauit. et tunc diuixit substantia sua in tres pres.
et quibz vnā pluq; alterā filijs tradidit; tertiā x̄o statim

Obitus
venerabi-
lis bede
presbyte-
ri.

pauperibus erogavit. Non multo post ad monasterium in aleos peruenit. qđ tūdo flumine circūcingitur et accepra tonsura secretā mansionē ab abbate suscepit: ibi vixit ad mortem in mirabili puerfatione pmanit. Narrabat aut hoc. Quidā lucidus aspectu et clarus veste me ducebat. Incedebamus taciti ptra solis ortū solsticalem. Deuēim⁹ aut ad vallē latissimā, longissimā, pfundissimā que erat a leua nra. et habebat vñ lacū flāmis feruentib⁹ nimium terribilem. alium aut feruenti grandine et frigore nimum oia perstantē nimis horridū, vtrūq; plenum aiab⁹ que vicissim pincinde iactabant cū imperu. Hāc cū vñ ferre non possent in aliū transibant. Et cogitabam intra me qđ infernus esset. Ductor aut meus cogitationi mee respondens. Non inquit vt putas hic est infernus. Et cū pgrederemur vidi loca tenebris ita dēfīs repleta: vt nihil oīno viderē preter specē et vestē ductoris mei. et ecce flāmarū glōbi ascendētes de puteo et turris decidētes in eundē. Et statim ductor me⁹ disparuit et me solū reliq̃t. Erāt aut fastigta flāmarū plena spiritibus boim instar fauillarū cū fumo ascendentiū et relabētiū. et fetor incōparabilis cū illis ebulliebat. Interea turba demonū veniens et insultans tres hoies educēbat. in tenebras. equib⁹ vnus erat attonsus vt clericus, qđā laicus. et quedā femina. et descenderunt cū eis in mediū baratri ardentis. Quidam aut spūs de abyssō illo ascendentes affantes ignē puri dñi oculis et narib⁹ et ore forcipibus igneis quos portabant nitebant cōprehendere me et tñ tangere non poterant. Et ecce quasi fulgur stellas micantis inter tenebras post me apparuit. Hic erat ductor meus qui mox eos fugauit. Et puerfusus ad dexteram cepit me ducere ad oram solis. et mox in lucem serenam eductus. vidi murum perimurum cuius longitudo et altitudo quasi nullus terminus videbatur. In quo etiā nulla ianua vel ascensus vel fenestra videbāt. et statim nescio quo ordine fuimus in summo et erat ibi campus latissimus et letissimus flosculis vernantib⁹ et odore suauissimo plenus et luce claruit sole meridiano in quo agmina abbatoy plurima et sedes multe letatiū. Et cum me inter illos duceret. cogitabā hoc esse regnū celoy. Et respondens ille non est hoc regnum celoy vt putas. Et procedens inde aspicio multo maiorem luminis glām. et voces carantium suauissimas audio: et odorem sensio et magnificum. Et cum me intraturum sperarem mox ductor meus gressum reuertit via qua veneram. Et nobis reuertentibus ait. Vallis quam aspexistis locus est in quo examinantur aīe differē. nō confiteri et emendare scelera sua vsq; ad mortem. Qui et tunc penitentes et dñtentes de corpe exeunt qui tñ oēs p miseriam cordiā dei in die iudicij ad regnū celoy puenient. Quiltos aut ante diē iudicij liberat elemosine ieiunia. et oīo nes viuētū: et precipue celebratio missarū. Puteus aut que vidisti est os geberne. in que q̃ semel incidit nūq̃ liberabit. Locus aut floridus est in quo recipiuntur aīe exeuntia a corpe cū bonis opib⁹ nō tñ tātē pfectionis vt statim mereant in regnū celoy intrare qui oēs in die iudicij illud intrabūt. Quicūq; in verbo cogitatione et ope pfecti sunt mox vt exeūt de corpe ad regnū illud perueniunt. ad cui⁹ vicinia p: ille locus in quo sonū caritatis dulcis et odorē suauissimū bauisti. Ego aut ad ius a te abscissi. vt qđ de te fieri deberet agnoscerē. Et cū de testarer itēz viuere in corpe: subito me viuere inter vos nescio quo ordine vidi. Hec narrabat ille non passim oibus. sed illis tñ qui vel eterna tormenta timēt. vel gaudia eterna occupāt. In vicinia celle illi⁹ habiebat qđā monach⁹ et pbr: scias noie englīs. qđ nūc vsq; in biber mīnula est solitari⁹. vltimā etatē pane cibario et aqua substantias p que cognita facta sunt que ille viderat. Rer etiā aduulfridus vir vnde cūq; docuissim⁹ illuz studiose audiebat. Qui et ipe tandem in monasterio supradicto fa-

Nota dignaz esse celebrati-onem missarum.

ctus est monachus. Lulus monasteriū tpe illo abbas erat vir sanctus edinaldus qui nūc eps est lindisfaruensis. Dicebat aut frater ille qui bec viderat diotelimus. Qui sepius in flumine primo se immergebat ad restringendum calorem corporis: ita vt etiā cruste glaciery circa eum de veste sua desueret. Nam vestimenta buni-da et algida de flumine nunq̃ deponebat: donec de suo corpore deficeret et sicaretur. Lul cū diceretur. Quare tantā asperitatē frigoris pateretur. Respondēbat. Frigidiora vidi ego. Et cū diceretur ei. Quare tantā austeritatem continentie teneret. Respondēbat. Austeriora ego vidi.

Interfecto mauricio imperatore et omni sua pgenie extincta mādato focce ipse focas de voluntate exercit⁹ ppiā temeritate romanū inuasit imperium. Anno dñi. dcy. Et a creatione mūdi quater millo. dlyviij. vt refert Sigisbert⁹. Sed fm aliā opt. a creatione mūdi quingēs millesimo deccij. Qui imperiū tenuit annis. vij. Lulus anno pmo Gregorius magn⁹ obiit de quo. s. Hic aut focas vt factus est impator: Leoncia vxorē suā coronauit augustam. Lognita autē morte mauricij: crassant per romanorum puicias: binc gerse: et inde hūm. Causa quare rex perfarum insurrexit cōtra romanū imperiū fuit ista fm Job. de col. in historijs suis. Imperare autē mauricio: perfarū populi seditione facta cōtra regem suum ipsū cepit et oculis pūatis carceri manciparunt. Hui⁹ regis filius Cosdroe dictus furorem populi sui declinās ad mauriciū fugit impatorē: a q̃ benignissim⁹ me est recept⁹ et eū paternā affectiōe tractauit. Insuper aliq̃ trāsacto tpe filia suā vnicā noie mariam illi dedit vxorē. deinde romanis virib⁹ frer⁹ vt a qđ fuerat expulsus regnū reciperet potēter intrauit. Dictisq; pīs regnū sibi iure debitū recepit et annis. lxxviij. regnauit. Hic ad suggestionē vxoris baptisimus suscepit. Fuitq; romanis amicissim⁹ qđm mauricius impator vixit. Sed postq̃ percepit cosdroe rex perfarū socerū suū mauriciū a foca pātorie occisum: abominatus est romanoy pūdiā qui tam nepharū hoīem adhuc dñi sui cede cruciatū sup se regnare passi fuissent quasi occulte societate reos et illius sceleris conscios. Unde focius romani imperij violēter ingressus est in res eoy desuēiens: socerū necem vxore stimulare vlelci desiderās. Subact⁹ autē multis nationibus romanis subiectis nouissime illis bello victis syriam ingressus ipsam cepit et bierosolymam: vt patebit. j.

S. i. Lotharius et theodoricus reges francie inter se plio collidunt. in quo plusq; xxy. milia occisa referunt. Theodoricus tandē glia potit⁹. Et vt narrat Gincen. vbi. s. ex historia francorum. Hic theodoricus rex burgūdie erat pulcher et strenu⁹ et callidus nimis: qui p cōsiliū aīe sue brunichildis exercitūz marimū de burgūdia congregās contra lotharium patruele suū venit. Qđ ille audies cōmoto francoy exercitu contra eū festine accessit. Conuenientesq; simul in pago senonico sup fluuiū ardētia bella cōmiserūt adinimicem. Tantaq; cedes ibi fuit de vtroq; exercitu: vt ipse aīeius cadaveribus hominū repletus aqua ipa penit⁹ currere nō valeret pre mltitudine sanguinis effusi. Ibi igit in ipso certamine vltas fuit āgelus dñi euaginato gladio sup ipm populū. Lotharius autē rex lesūm vidēs exercitū suū in fugam delapsus: secus fluuiū secā mēlicone castrum ingressus: exinde parissus venit. Theodoricus autem regionem deuastans illam reuersus est cum spolijs multis. Brunichildis vō sepius peiora cōsilia nepoti suo Theodoroico subministrabat dicens. Cur negligis et non requiris thesauros patris tui ac

Quare p faruz reg insurrexit cōtra romanū imperiū

Confilia praua mulieris.

Colonia ciuitas erat de regno francor.

Ciuitas metensis erat de regno francor.

Reus theoderici veneno interfectus

Mors brunichildis dolo rosa

regni eius de manu theoderici: cū certissime scias eū nō esse fratrem tuū: qđ filius est meretricis concubine patris tui: et in adulterio fuit natus. Lū audisset hec theodoricus rex acerbus vt erat morib⁹ exercitū plurimum mouit ptra theoderici fratrem suū germanum: et ad culpiaciū castrū cōueniūt. Illis igit inter se cōsiliētib⁹: rheodebertus lesūm cernēs exercitū in fugā couersus est: et coloniā ingressus est ciuitatē. Theodoricus autē totā terrā ribuaricēsem succēdit atq; vastauit. populus autē illius regionis eius ditionib⁹ se subdūt dicentes. Pax nobis pssime rex. Nam em tibi subditi sum⁹. Nō li nos amplius opprimere. At ille ait. Aut adducite mihi viuū theoderici: aut caput ei⁹ amputātes mihi offerite: si vultis vt vobis parca. Illi autē vidētes ipam ciuitatē ingressi: ei alia p alijs mētiētes dixerūt. Sic mandat frater tuus. Redde thesaurū patris tui quem apud te retines. Et post hec cū exercitū reuertē. Lulus hoc mētiētes dicerēt. Ille cū eis in palatiū thesauri sui est ingressus: vbi cū vnus euaginato gladio a retro in certuicē percussit: et caput ei⁹ amputauit. Sustulerūq; illud p murū ciuitatis colonie. Theodoricus aut hoc vidēs ipam ciuitatē cōprehēdit cū thesauro multis. Lulus sacramēta ab ipis francorū sublimib⁹ suscepit in basilica sancti gereonis martyris: visum est ei qđ percussus fuisset in latere dolo. At ille ait. Obseruate ostia. Nescio quis de his pūatis ribuarijs me percussit. Lulus reuolūsent vestimenta eius nihil aliud reppererūt nisi sanguinū parua purpureū. Inde reuersus est theodoricus rex cū spolijs multis. et cū filia theoderici fratris sui simulq; cum duob⁹ paruulis filijs: quos metis ciuitatē adueniēs interfecit vbi et brunichildis regina tūc erat. Adidēs autē theodoricus rex filia theoderici neptem suā qđ esset pulchra: voluit eā sibi copulare ad cōiugiz. Cū brunichildis ait. Quō accipe poteris filiā fratris tui. At ille ait. Nūqđ nō tu dixisti mihi qđ nō esset frater meus? Cur inimica dei et inuicte maloy et auctoy mortis cur induxisti sup me hoc pectm vt fratrem et parces interficerē. Et euaginato cultro voluit eā trānsverberare: illa vō a circūstantibus erepta euasit. Post hec odio nimio interfecit portione venenatā p manus ministroy ei dixit. Qui nesciēs hunc dolum veniē ebibit illud: ac deinde deficiēs iniquū efflauit spm. Illo qđ mortuo parulos filios eius pfata regina nequiter iugulauit: sed p minore filio eius in albis eliso cerebro ad petram interfecit. Hic regib⁹ mortuis burgūdiones et austrasij cū francis pace facta: lothariū filiū bilperci regem in totis tribus regnis in monarchā sup se stabillērūt. Rex igit lothari⁹ cōmoto exercitu in burgūdiā veniens fūxit dolo quasi veller brunichildē ad cōiugiz copulare. Et data fide venire illa accelerat ornata cultu regalī. Qui cum illam vidisset: vt tam nobilē regum sobolez mala perpetrare voluisti: vt tam nobilē regum sobolez maleficijs tuis interimere nō formidares. Tunc amplexus nephas agere nō dubitasti. Tunc adunato agmine francorum et burgundiorū: cūctus populus clamabat voce magna brunichildē dignā esse morte turpissima. Tunc subente Lothario rege in camelis leuata et per totū exercitū deducta est. ac deinde equorūz pedib⁹ indomitoy alligata dissipatis mēbris obiit: ad postremum igit cōbusta sepulcro caruit. Rex vō pace per circuitum facta reuersus est. Hec brunichildis cum filio Lbildeberto regnum gubernās vt ait Sigisbertus: ppter insolentiam morū adeo intolerabilis erat francis: vt merito crederetur sibi illam partinatā de ea fuisse. Veniet aut pūna de reprobis hispanie ante cuius conspectū gentes vel gentiū reges peribūt. Ipa vō calid⁹ equūz disrupta peribūt. Que quis esset ita insolens ecclesijs dei bonorabat. plura etiā sanctoy cenobia fundauit et beneficia mirandi operis cōstruxit: vt miraculo fuerit

tanta ab ea fieri potuisse. Sed et desiderius viennensis epus cōsilio brunichildis huius a theodoroico rege lapidibus obrutus martyrizatur. Et sanctus columbanus abbas a theodoroico rege prefato instinctu brunichildis aīe sue expellitur de francia.

S. ij. De heracio imperatore.

Lū focas impator. vt refert vincē. spe. histo. lib. xxiij. c. i. post bugo. in suos crudeliter desuērit: ipe qđ heraclij africe patricij iussu pemptus est. Qui post ei⁹ necē republicā sibi vendicauit. Heract⁹ ergo romano potius imperio est. Hic inuenit rempublicā valde dissolutā et attritā. Siquē europā auares vastauerūt: et p se assā. Sūpit aut imperiū heract⁹ anno dñi. dc. xij. Ab initio aut mūdi quater millo. d. lxxvj. vt ait sigisbert⁹ fm aliā computationē ab initio mūdi quingēs millo. deccx. Hic heraclius fm Job. de col. impauit annis. xxx. Lope vtiq; decous armis strenuus lingua erudit⁹. Et quis reb⁹ bellis deditus et mente ferocissimus esset: tñ fide catholicus p certo tpe. et erga seruos dei beniuolus et deuotus. sed de mō in bēfium incidit vt dicit infra. Hui⁹ imperij anno primo virtus et nomē sancti iobis baptiste miraculis de clarat apud vrbē gallicē mauriciā de reliquijs ei⁹ mirabiliter illustrata hoc mō. In ea mulier quedam scō iobis bapt. nimis deuota expetebat a deo sibi donari aliqđ de reliquijs iob. baptiste et in hac orandisāria p triennsiū pseruauit. et cū alter quinis in tāta expectatione desperare posset in bñdiciā spem ponēs in deo iurauit se nō comesturā donec qđ petebat acciperet. et sic p. vij. dies ieiunās septima tandem die desup altare ecclesie vbi erat ipsa pollicem miri candoris apparere vidēs: leta donū dei accepit. Ad quem adorandum tres epi venientes cū de hoc sancto pignore partē elicere vellent: tres sanguinis guttas ex eo stillare in limbo supposito stupuerūt: et singuli singulas semeruissē letati sunt. Anno heraclij quinto palestina a pīs captur. et sancta ciuitas in ea vsq; ad. xx. milia viroy perimuntur. Zacharias pfarcha captiuatur. Lulus sancta a cosdroe rege perfarū asportatur vt ait sigisbertus. Ipse etiā vt ait bugo. cepit dāmascum et deuastauit bierosolymā. et venerabilia loca qđ erāt in ea conflagrauit: et populoy copias captiuauit vna cū patriarcha suo zacharia. et preciosum crucis xpi lignum qđ belena sancta constantini mater ibi dimiserat asportauit secum in peridem. Sepulcrum vō dñi nūq̃ intra re aut violare diuina virtute permittus est. Ad quem mīst heraclius rogans magnis precibus vt ab illo loco discederet vsq; quo tributa diffiniret. Qđ ille facere noluit sed inefficaces ad heraclū legatos remisit. Anno itaq; heraclij. vj. Occupauit cosdroe totā egyptū et alexandriā et libiam atq; cartbaginem. Quod vt audiuit heraclius assumpsit filium suum constantinum. et regio diademate redimitum appellauit augustum. Collecto autem armigeroy exercitu anno imperij sui decimo mēse aprilis feriā scđā pasce aduersus cosdroe mouit bellum. Ferens secum sancte genitricis dei ychonam que apud bīsanitiū est. non hoīs manu. sed sicut fēf diuino miraculo plectā. Et pficiēscs dimisit in vrbē constantinum filium suū cū sergio venerabili patriarcha et bonoso patricio sagaci viro et strenuo. Et arripies iter per syriam venit vsq; ad gazotem ciuitatē. Quod vt comperit cosdroe fuga vsus ante eum igne combussit oia fata per que fugiebat. Hec heraclius aut deuastabat ciuitates et regiones p quas ambulabat. Tunc ordinauit cosdroe duos piores. sarabagā. et sarbarā qđ cū heracio decertarent. Qđ audiēs heract⁹ militū alīs aduersus eos destināt. ipe cū reliquo exercitu transiēuit eufratē. et ptransiit thaurū montē puentq; ad amnem faron et obtinuit potē cū ppugnaculis qđ in ipso erat. Peruenit etiā sarbar⁹ ad eundē pontē et aīe cū castramet⁹ ē. Tūc excurrētes multi romanoy

Beatus desiderius martir. eps viennensis.

vbis mauriciā

Inuente sunt reliquie sancti ioban nis baptiste.

Expugnata ciuitas sancte bierosolale

per postem inordinate perfis intulere officiu. Quod vi
dens barbarus procul a se infidij collocatis ostendit se
romanis quasi fugientem: ac sic multos eoz abstraxit ad
insecutionem sui preter votum imperatoris. Et subito
a fuga reuerfus ptra insequentes impetum cõcitauit. et
multos eorum protinus prostrauit. vindictam inobedi
entis sue perpeffos. Multitudo deniqz barbaroz p flu
minis rãpã diffusa romanos sup ponte cũ impatore stã
des acriter sagittabãt. Impator autẽ cũ paucis viriliter
resistebat. vñ et multas in hoc pzelio plagas lz nullã pe
riculosam accepit. Tũc qdã vir pfa gĩgãte impatore in
medio põrtis aggredif. Impator autẽ hũc lãcea transfof
sum in amnis fluentia pĩcãt. Quo ruente terribili barba
ri in fugã sunt nsi. Post quos cõsdroe mĩst aduersus eũ
aliũ pretore noie say. quẽ p intercessionẽ scẽ marie supã
nit. Brãdo gĩppe vebemẽs sup ei? exercitum descendit: et
multos ex eis extĩpĩt. Acies autẽ xpianoz ab illa tẽpe
state trãqũla manebat. Post hẽc cõsdroe a ceruatĩs mili
tib? pretore sup illas razacẽ heraclij destinauit. quẽ et
duriter heraclij dimicãre dei genĩtrĩcis auxilio supã
uit heraclij? illũ occidẽs et maximã partẽ exercit? Circa
idẽ tĩps in italia lãgobardoz rex. xv. fuit adolald? fili? agilulfi. Et cũ eo regnauit mĩ sua teutolinda annis. x.

S. iij. Hic cõsdroe in tãtam pro
rumpere pternũ ausus est vt ab incolis vicinãrũ gẽtĩũ
quos uepando suo subũgarat imperio. colĩ se iuberet
vt decum: et vocari regem regum et dñm dñantium. Scit
qz subĩturrĩm argenteam in qua interlucẽtibz gemĩs
thronũ extruxit aureũ. Ibiqz solis qdrĩgã et lune. et stel
larũ imaginẽ collocauerat. ac p subĩtiles et occultos mea
tus aquã aspergebat: vt quasi de? pluuiã desup videret
infundere. Cũ autẽ syriã et palestĩnã subiũgasset et ecclĩis
xpĩ subuerfĩs. etiã ligni crucis saluatoris partẽ quã. ibi
sancta belena reliquerat asportasset: ptra heraclij per
gens filius cõsdroe iuxta danubiũ sedẽt cũ exercitu suo.
Tandẽ spirante dei clementia placuit vtrĩqz princĩpl
vt ipsi singuli in medio fluminis ponte confingerent. et
cui fors victoriã ferret: ipse sine damno vtrũqz exerci
tus imperaret. Quid plura? pulsatus dñs precibus xpĩa
noz? fidelĩ suo heraclio cessit de bofse triumphum. tan
taqz mentis mutatio cõsdroe inuasit exercitus. vt spon
te cũ oĩ familia et ple heraclio se subderet: tã prãte q? fi
de. Ipe xpianissim? princeps cũ suo tĩm exercitu regnã
cõsdroe inuasit circũquaqz pluĩtrãs. ad sedem ipsius
puenit: sedentemqz in throno aureo repperit. Qui cum
tremefactus heraclij salutaret. ille rĩdĩt. Pro eo q? li
gnum sancte crucis quĩs indignus honorifice tractasti
si credere volueris dñs tĩbũ xpo et illius te seruũ esse con
fessus fueris: regnum tĩbĩ perfarũ tĩm cũ pĩmonio tuo et
vĩta acceptis a te pacis obĩdĩbus dabo. quod si noluerĩ
mor gladio meo interĩbis. Cum autẽ ille nequãq? acquie
sceret. extracto gladio caput eius amputauit. Eũcepĩt
ĩgitur lignum crucis sancte. et oēs populi gaudentes cũ
hymnis et canticĩs alij obuiam pergunt: alij sub
secuntur. Cumqz imperator de monte olliueti descendẽs
p portã qua dñs intrauerat qĩ ad passionẽ venerat cum
equo regio et ornamentis imperialib? intrare vellet. re
pente lapides porte descendentes clauserunt seĩnũtẽ et
factus est paries vñ? Et cũ mirarent attoniti et nĩmio
merore oĩtricti. respiciẽtes in altũ viderũt signũ crucis
in celo flammeo fulgore splendescere. Angel? qz dñi ac
cipiens illud manib? stetit supra portã et ait. Qũ rex ce
loz passionis sacramẽta cõpletur? venit p hũc aditum
introluit. nõ se purpuratũ nec diademate renitẽtẽ ex
hibuit vel eq? potentis vehiculũ reqũit: s? bĩlĩs asellũ
terga infidens. cultorib? suis bĩlĩtatis exẽplũ relĩquit.
Ipsĩ dict? angel? oĩstĩmĩ celũ redĩt. Tũc impator gau
dens vĩsitatu angelico. deposĩt imperij insignibus dis

calcatus: pĩmũs zona lineã pĩcĩctus crucẽ dñi manu
suscĩpĩes pfusus facĩe lachrymis oculos ad celũ erĩgẽs
pperabat ad mortẽ. Illo qz humĩlĩr pĩnquãte durĩtia
lapidã celestẽ sensĩt iperĩũ: statimqz porta se subĩgens
liberũ intrãtibz patefecit ingressũ. Odoz qz suauĩsĩ
mus volũtate diuĩnẽ? aura de perfarũ puĩcia per lãga
terrãrũ spacia hierosolymĩs fuerat illapsus: eodẽ mo
mẽto quo de phano cõsdroe sancta crux fuerat beractio
baulãte egressa: tũc redĩt et p pectorã se gratãter infu
dit. Igit? pplo dei laudãre potẽtĩã: glĩosus qz augustus
erĩpens in laudib? atr. O crux splẽdidior astris et. Hẽc
cũ dixisset pĩosum lignũz illud in loco suo restituit. Eo
tpe terremor? magn? fact? est de mense augusti: et secu
ta est clades in populo percussio scz scabĩerũ ita vt nul
lus posset agnoscere mortuum suum.

S. iij. Anno heraclij imperato
ris. xij. inter romanos et saracenos bellũ exortũ est hac
de causa. Nã cũ quĩdã spado heraclij imperatoris more so
lito togas militib? distribueret. Inter alios etiã sara
ceni ipatoris stipẽdĩis militãtes ad accĩpendas togas
venfrent: et spado illos saracenos importune petentes
aspiceret indignãs dixit. Eĩs sufficĩt impator militib?
dare togas quãto magis canib? istis. Qũ illi audientes
pudore et dolore cõmori a curia recedẽtes ad suos redie
rũt: vbi torã saracenoꝝ gẽtẽ ptra romanũ imperiũ cõ
mouerũt. Qui oẽm multitudine pgregãtes romanorũ
regiones depopularĩ ceperũt. Quib? occurrẽtes herã
clij duces bello victos fugarũt. Heraclij autẽ impator
post tot et tãtas victorias et immẽsos triũphos qz diuĩ
na gĩa obtĩnerat et fanẽtẽ cyro alexãdrino epo sedũ
ctus a catholica fide aberrauit. fm cĩncen. spe. bĩsto. et
Joh. de col. et Dãf. in crof. Lapsusqz est in heresim mo
noscelĩtarũ qui tĩm vñã naturã in xpo pĩnacter assen
rant. Insup cũ esset lĩs sufficĩtissime instructus astro
logus effĩcĩt: atqz diuĩnationibz et astroz signis cepĩt
vacare. Et agnosces syderũ signis romanorũ imperiũ a
pplo circũciso esse vastandũ: existĩnãs hos pculdubio
iudeos fore: vbiqz p totũ imperiũ mandauit iudeos qui
nolẽt cõuerti debere interficĩ. Insup per nĩcios reges
frãcoz Dagobertũ rogãt vt oēs in suo regno iudeos
fieri xpianos iuberet: nolẽtes autẽ morte damnarẽt.
Quib? Dagobertus obaudiuit. Quare multi e tpe ex iu
deis quẽrũ sunt ad fidẽ: et multi occĩsi qui scz noluerunt
cõuerti. sed heraclius in sua astrologia decept? est fm
Joh. de col. et Dãf. in crof. q? nõ ad iudeos: sed ad ara
bes et saracenos qui ex mãdato illius abominabilĩs p
phete machometh circũcisionẽ accĩpĩt se exẽdit: sicut
statim rei pbauit enẽtus. Nã vt docet veterũ historie et
ĩdĩpm habet orĩentalĩ traditiones. heraclij fili? cathap
a pĩcto seductore machometh tertius erroris et regnĩ
successor: cũ infinitis arabũ copiis syriã ingressus. pĩmo
egregiã philĩstĩnoꝝ vrbẽ gazam obĩestã violẽter occu
pauit. Postmodũ damascenoz fines cũ suis legĩonib?
et infinita multitudine quã secũ trãhebãt ingressus: da
mascũ ciuitatẽ populosissimã violẽter effractã expugna
uit. Hẽc cũ heraclio impatori qui tũc in scellã erat nĩ
clara fuissent: scz q? arabes in tantã elatĩ superbiam de
sua multitudine psumẽtes romanorũ fines inuaderẽt:
et puĩcias sibi vẽdicare non vererẽtur: evidẽs q? vires
ei non suppetere ad occurrẽdũ tãte multitudine: ma
luit sospes redire q? viribus imparibus bellorũ dubĩs
casibus se committere. Sic ergo discedẽte qui afflicti
subditis tenebatur patrocĩnĩã prestare: arabum inua
luit violentia: ita vt subito et infra modicum tempus a
loodiã syrie vsqz in egyptũ vniuersas occupauerũt
prouĩcias. Cooperabatur sane ad eorum propositum
q? paucis ante annis cõsdroe rex perfarus de quo supra
eandẽ syriã violẽter ingressus vrbes diripuerat et

heraclij
labitur in
heresim.

Arabes
infestant
romanos
imperiũ.

Domar
pĩnceps
arabie re
edificat
tẽplũ sa
lomonis.

Adolald?
d? rex lã
gobardo
rum

De lege
lãbarda

Constanti
nus fili?
heraclij
successit
imperio

Constant
impator

succederat suburbana. Ingressi igit? arabes terrã et ha
bitatozib? inueniẽtes vacuã maiore sibi inuenerunt ca
piendi opportunitatẽ. Sic ergo deo amabilẽ hierosoly
mã parib? calamitatib? inuolutã cõprehẽdẽtes: pplo q
illuc erat modico: et illis facto tributario extremis cõdi
tionib? deseruĩt peccerũt: pĩmittẽtes eis suũs habere
põrticẽ et religione libere fuare xpianã. Nũ autẽ in eadẽ
ciuitate pĩnceps supra noiã? homarmorã faceret: cepĩt
diligẽter a ciuib? pĩctari et maxime a viro sempzonio
q? modesto successerat: vbi nã eẽt locus in quo tẽplũ dñi
qđ a tyro romano principe cũ vrbẽ diripũt fuerat. Quẽ
ostẽderũt p aliqua signa vetustĩ opĩs aduoc extãtia: vbi
sumptis q? ad hoc sufficere possent designat? ad impen
sam artificib? tẽplũ reedificari cepĩt. Quo infra modicu
tĩps feliciter cõsumato quale bodie hierosolymĩs eẽ di
gnoscat? multis possessorib? dotauit. Sicqz ciuitate deo
amabili et sanctarũ sancta pctis hoĩm exĩgẽtib? infide
liũ subiecta hostiũ ditioni iugũ in debite fuiturĩs. conti
nuis laborib? passã est cõditionib? alternis per annos
cccc. vsqzquo p occidẽtiales pplos liberata eẽ: scz postea
ab infidelib? iterũ capta et nũc possessa. Adhuc imperãte
heraclio qđã maurici? cartulari? ad cuius suggestionez
yfortus patricius abstulerat thesauros ecclesie: partẽ
mĩtrẽs ad impatore: et partẽ sibi retĩnẽs multis sibi ad
heretib? hẽc maurici? cõspirauit ptra yfariũ volẽs sibi
regniũ itale acqũere. Qđ cũ audisset yfari? cũ multo ex
ercitu domũ magistrũ militũ mĩstĩ romã. ad cui? pĩmũ
aduertũ oēs q? mauriciũ seqũbant eo relicto dõno magĩ
stro militũ adbeferũt: Tĩnc igit? maurici? fugit ad ec
clesiã beate marie ad pĩepe: ex qua violẽter extractus et
cathenis ligat? mittebat rauennã ad yfariũ qui ibi erat.
Sed anteq? pueniret rauennã. xij. militario longe ab eo
iulian yfari decollat? est mauricius: q? thesauros ecclesie
aufert? suggesserat. Sed et yfariũ q? hoc execut? fuerat
nũ multo post diuĩno iudicio percussus interiit: vt dicant
hoc exẽplo cũcti res ecclesie auferẽtes male fortunari.

Adolald? rege lãgobardoz a regno eiecto: regnum
eorz accepit aronaldus rex cor. xvi. et regnauit annis. xij.
Et sirois rex perfarũ creat? est: qui filius primogenit?
cõsdroe fuit. Et hĩc ex eo q? p cõsdroe coronauerat in
regẽ aliũ filiũ suũ minore: indignatus adbeĩt heraclio
impator: ad pugnadũ ptra patrẽ. Lãgobardoz. xvij. rex
fuit rocharius annis. xvi. q? arriano dogmati inbeĩt vñ
rex iste rocharius volebat eẽ in ciuitatib? suis duos epi
scopos vñũ arrianũ et vñũ catholicũ. Hĩc legũ suarũ
codices scribere fecit quos edictũ appellauit. A quo tẽ
pore lãgobardi sine lege scripta fuerat: sed ab isto cepe
rũt in scriptis redigi: vnder allegat? qĩqz lex lombarda.
Et post hũc regnauit sup lãgobardos rodoaldus filius
rocharij annis. v. qui fuit in ordine regũ cor. xvij. Post
quẽ regnauit. xvij. Aripertus annis. ix.

S. v. Anno aut. xxx. imperij sui
heraclij? de hoc seculo euocat? sepult? apud constantĩno
polim. Qui et reliqz duos filios. scz constantĩnũ. iã grãde
uũ ex prima vxore sua procreauit: et herodona scõm ex
secũda vxore noie martina suscepĩt. Successit ergo be
ractio in imperio maior nati constantinus fili? ei? Sed
quarto mense postq? ceperat impare dolo martine nouer
ce sue ac pĩrri patriarche veneno sibi dato exĩnguitur.
Quo mortuo martina cũ herodona filio suo inuadit im
perium. Sed constantĩs constantĩm filius famoz nobilĩz
sumpsit imperiũ. et captis martina nouerca sua que par
tem toxicari fecerat ac filio eius herodona. martinã
quidẽ absca sibi lingua: herodone xõ naso amputato
vtrorũ in exiliũ mĩst. Cepit ergo regnare constantĩs an
no domĩni. dclĩij. Et imperauit annis. xxvj. Hĩc ad
suggestioneĩ pauli constantĩnopolitani patriarche in
ciat in heresim: qua annis suis heraclius fuerat in fe

ctus. Insup et ad suggestioneĩ ipsius pauli heresiarche
omnes catholicos et precipue dñi sacerdotes q? ei in illa
perfidia non consentiebant aut carceri mancipauit aut
exilio relegauit: aut etiã xberib? vsqz ad mortẽ occidit.
Quod cernens martinus papa qui tũc romanã regebat
ecclĩam. sine illo timore congregato concilio romẽ. cl.
epoz de consensu oĩm cõdẽnauit vt hereticos. Adulũ
pĩarchã constantĩnopolim. et cyrũ alexãdrĩnũ epĩm: et pĩr
rũ vt supra dictũ est. Qui impator oĩtã hereticeĩs de
mũ martinũ papã in exiliũ ceronã mĩst. vbi et vitã fi
niuit beatus. Constante igit? imperante qui et oĩstĩnũ
dictus est nepos heraclij. Anno seĩns imperij. x. vĩndoc?
filius regis batonũ claruit. Quic cũ mortuo pĩe regnũ
sibi paternũ iure hereditario deberet. ipse hoc recipere
noluit. Scz cũ a pplo vt reciperet vzgeret. vij. dierũ indu
cias petijt ad deliberandũ et accepit. Infra qđ tĩps diuĩ
no spũ successus. accepto baculo sub peregrino habitu re
lictis oĩbus clam fugit atqz quibusdam peregrĩs qui
se romã pergere asserebant associauit. Quos aliquibz
diebus secutus in pago qui pontinus scz applicuit. In q
loco a duce baymone hospĩtio receptus est. Qui videns
iuuenẽ vĩndocũ elegãtẽ ac moribus exornatũ. illi filiũ
suum quẽ vñcũ habebat instruendũ tribuit. vbi manẽs
et temp de bono in melius pficiens pĩebyter ordinat?
est. Lĩqz in capella predicti ducis sacerdotali officio an
nis. vij. functus esset laudabiliter supno amore compũ
ctus baymonẽ suppliciter petijt vt data sibi licentia se
creti? habitaret. Quo annuente ad locũ venit qui brachi
dicebatur. in quo edificata cellula aliqũdũ ibi manẽs ce
pit cõuiscare miraculis. Tandẽ post longũ dei famu
latũ in pace quĩcũt. Anno oĩstantis. xj. Ignis de celo ce
cidit et timor magnus sup boies irruit pestilentiaqz gra
uissima tribus mensib? citius crassata est. Et a multis
vĩsi sunt angeli bonus et malus circumĩre ciuitatem. Et
quotiens iulũ boni angeli malus angelus venabulo qđ
manu ferre videbatur oĩtũ cuiusqz domus percussisset:
tot ex eadem domo sequenti die interibãt. Her idẽ tĩps
cũ corpus beati vedasti attrebatĩ transferetur ad vbertõ
epo eiusdem ciuitatis. presentibus lamberto tungrensi
et abdemaro taurinensi. aliisqz epĩs et abbatibus. Abde
marus qui sentio cecus erat dum precibus scõp epoz et
meritis sancti vedasti illuminatus esset egregerens se a
cecitate liberatũ quam pro salute sua a deo missã esse
gaudebat. rurũs ad preces suas lumen amĩst.

S. vi. Anno constantis. xvij. clo
doueus rex francoz obiit cui lotharius eius filius in re
gno successit annisqz. iij. regnat in francia. Hĩc? maior
domus chroĩnus fuit. Abbĩnc francoz regibus a solita
fortitudine et scia degenerantibus regni potentia dispo
nebatur per maiores domus: regibus solo noie regnan
tibus. Quibus moris erat pĩncipari quĩdẽ fm gẽnus
et domi morari vbi delitijs vacabant corporalib? Scz in
kalendis maij foris ad salutandũ populũ pcedebãt quo
die obsequia et dona accipere et rependere solebant et sic
secũ vsqz ad aliũ madiũ pmanere credebãt. Adiecti autẽ
lotharij frãcoz regis mater fuit batildis regina. Hẽc
de transmarinis partibus depredata. redempta est a ve
nerabili viro herchanoaldo. qui tũc maior domus pala
tũ gubernabat. Erat autẽ hẽc mulier decora aspectu vul
tu b ylaris. grauis incessu. pudica. sobria. prudens. humĩ
lis et gratiofa adeoqz placuit dicto principi qui ipsam re
demerat? oĩbus de familia eius: vt mortuã vxore sua eã
voluerit ducere in vxorem. Que cum vocaretur ad cubi
culũ principis se abscondit in angulo domus. Ea igitur
non inuenta pĩnceps altam dixit vxorem. Postea xõ
deo volente facta est vxor clodouei regis filij dagober
ti et merito. erat enim xĩpã de sanguine regio. Hẽc re
gina venerabilis pĩmo pestem symoniã a frãcia exĩr

Constant
sub mar
no papa.

Vĩndoc?
claruit in
baltanũ

pauit et impias exactiones cessare fecit. que adeo graua-
bant populum: ut multi potius mori quam vivere optaret.
Hec religiosa femina multa monasteria in francia con-
struxit. Faciebat preterea multa bona ecclesijs. et pau-
peribus necessaria ministrabat per manus generis abba-
tis viri sanctissimi quem sibi mulier prudentissima in
opus assumpserat. Hic postea factus est epus lugduni.
Et ipsa mortuo viro desideratu meruit implere propositum.
Nam statim illo sepulto ad monasterium hala quod ipsa
pstruxerat in pago parisiensi se transtulit. ibique habitum
sancte religionis assumpsit. ubi degens in officio coqui-
ne sicut alie forores ministrabat humiliter. Ubique plena
bonis operibus quieuit in pace. Intererea constans im-
perator qui et constantinus dictus audiens italia a longo-
bardis possideri. volens iterum suo iungere impio magnis
adunatis copijs egressus ab ybde regia venit arthenas.
inde mare transiens fines beneuentorum inuasit. Lul gri-
moaldus dux qui in ciuitate illa principabat. occurrens
bello exercitu impatoris victus in fuga egit. Itaque cernens
augustus quod nihil contra longobardos plicere posset: ro-
mam diuertit. Lul. vi. ab ybde militario vitalianus papa
qui eugenio successerat ut supra dictum est occurrit. et
ad beati petri limina pducit. Et cum in ybde ia p. xij. dies
resedisset. magna tractus cupiditate varia ornamentorum
genera ex ere et marmore quibus ciuitas romana deco-
rabatur in cyberim vexit: ut illa constantinopolim transfer-
re faceret. Inter que basilicam beate marie qui panteon
prius dicebatur erexit et deauratis regulis coopam
discoperuit. A roma exinde digressus pergens in sicilia
ibi a suis in balneo occisus est. Ecce fructus expoliatio-
nis et predationis ecclesiarum. Et post mortuo milites as-
metes maxentii quedam ex duobus sibi impatoris creatis.
Qui postquam ab oib' exercitibus qui erant in sicilia saluati
est impator in ybda sua iurauerunt: impialia signa suscepit.

§. vii. Occiso igitur constantio

qui et constantinus etiam est nuncupatus. Filius eius. xxiij.
in oriente impator: et constantinus dictus est apud constantino-
polim suscepit imperium. Lepit aut impare anno dñi. dclxx.
Et impator annis. xvij. Hic in sicilia nauigauit ibique ve-
niens habito assidu cum maxentio. ipse vicit atque occidit.
Quo mortuo oēs qui in morte patris coniurauerant in-
terfecit. Et hoc facto statim ad confirmandum imperium
constantinopolim rediit. Leo aut recedente a sicilia. sara-
cenis iterum ad insula illa nauigantes. ciuitatem siracusana
diu obsidione vallata cepit oibulqz habitatorib' aut
gladio occisis aut captiuitatis. quicquid erat in ciuitate
diuitiarum asportantes: secū ad naues detulerunt. Erant enim
adhuc ibi oia illa pæciosa que ostans ab ybde roma abstu-
lerat: que oia saraceni alexandriam detulerunt. Constantinus
aut impator postquam oia sua voluntate constantinopo-
lim disposuisset. sapienti usus consilio primo cum gente
arabū qui ia tota syria occupauerat pacem fecit. Deinde cum
gente bulgarorum pacem et concordiam firmavit. Hic ia oia in
toto impio pacificasset. utpote vir fide catholicus atque
modestus oēs qui a patre constantio vel proauo heractio. ob
fidem catholicam expositi fuerant renouauit: atque in pasci-
no statu restituit. Exinde oēs ecclesias que p'p' retroactis
dirupte fuerant restaurauit. Hic constantinus impator creato
agathone papa de quo supra statim imperiales lras ad
papam destinauit: ut suos nuncios constantinopolim mite-
reret. Quo facto ipse impator deo amabilis ex toto orie-
te epus catholicos constantinopolim conuocauit ad co-
cilium contra monothelitas. satages eorum hereticas opinio-
nes subuerrere. Et hoc fuit sancta sexta synodus. vltima
salis. cclxxij. epus. de qua dñi. x. sexta synodus. Hec
synodus declarauit ostendit ex sacris lris duas in xpo
esse naturas. diuinam et humanam. condenans hereticos
illos qui assererent tñ in xpo vnā naturā. voluntatē et op-

tionē. Papa aut agatho qui sentio grauat' illuc ire nō po-
terat. misit ex latere suo legatos concilio approbas. scilicet
banē portuensem et iohēz regitanū. et habundanti pane-
nēsem epus. Theodoros et georgiū p'sbros. Iohēz dia-
conū. et constantinū subdiaconū. Et cum ipis religiosos
dei suos monachos in oī studio et scia eruditos. Qui
nauigio venientes ad ybde regiā: cum maximo honore su-
scepti sunt a religioso p'ncipe. Agit. venientes ex mada-
to p'ncipis in ecclesia beati petri augusti p'sente et residere
cum legatis aplice sedis vna cum georgio constantinopolita-
no epō et machario antiocheno epō qui vna tñ opatio-
nē in xpo dogmatizabāt: cum ceteris epis qui ad p'ncipiū ve-
nerāt. vna cum sacerdotib' constantinopolitane ybdis et oi-
clero. necnō et monachis. Primo ipator adhortat' est
eos ut sine tumultu et clamore vitantes p'picas assertio-
nes: ac pura scōp' patrū scripta sequentes: fidei vitatez
declararet. Post multas autē vtiusqz partis alterca-
tiones ventū est ad sanctorū patrū codices. Et vt vita-
tis lumē appareret: introducti sunt sanctorū ac venera-
bilium doctorū codices scz Ioh. Chrys. cirilli. athana-
sij. gregori. dionysij. hilarij. ambrosij. augustinij. et
leonis pape: qui duas naturas et voluntates et opatiōes
in xpo esse asserūt. Postea synodica epistola pape agatho-
nis recitata est que patrū bonū dicta habebat inserta.
In qua synodica epistola et epistola occidentalium regionū se
subscripserat. x. Interrogat' igit machari' patriarcha
antiochen' si eam fidē quā docet apostolica romana fe-
des amplecteret iuxta scripta pape agathonis et scōp'z
venerabilium patrū. Respondit se scripto velle respondere
quod sibi videbatur. Tūc georgi' patriarcha constantinopolita-
nus die illa p'sens est duas in xpo naturas voluntates
et opatiōes credere et p'dicare sicut aplice sedes roma-
na tenet et p'dicat. Deinde concilio anathematizauit eos
qui vnā naturā voluntatē et opatiōē in xpo esse dicebāt.
Et comouit machariū cum adherētibus suis ut quid senti-
ret exprimeret. Qui respondit se in ea fide seu poti' p'fessi-
dia quā pposuerat p'dicare: et nullatenus orthodoxe fi-
dei velle acquiescere. Quo audito de mandato p'ncipis
qui auctoritate sacri concilij depositus est machariū he-
reticus de throno suo: atque vt hereticus et excomunicat' ex
synodi cum paucis sibi adherētibus est electus. Quo ex-
pulsio statim in medio concilij tela aranearū nigerrima
in medio populi cecidit: adeo vt oēs mirarent et diceret
quod sordes hereticus expulsi sunt. Et ita deo auxiliante due
ecclesie in vera fidei assertione vnite sunt grecorū et lati-
norū sub hoc p'ncipio p'ncipe. Machariū aut inuiliū p'nci-
pales cum fauentibus ei in exiliū romā deieci sunt. Solu-
to igitur p'ncipio tanta grā oipotēs deus dedit legatis
apostolice sedis in conspectu grecorū p'p'orū: quod in regia
ybde iohānes cardinalis portuensis epus in die sancto pa-
pe missam in ecclesia sancte sophie corā p'ncipe et pa-
triarcbis et toto p'p'lo latine cātarer: et vnanimitē i lau-
des p'ncipis p'ncipis latinis vocibus acclamarēt. Sub
isto agathone papa luna eclipsum passā ē mēse iunij die
xviij. Quā eclipsum secuta est in ybde roma mortalitas
grauissima qualis nulla maior rome memorat: adeo vt
patres cum filiis et sororibus simul efferrentur. Hec em
p'ncipio infra ipam ybde crassata est: postea p suburbana
et castra se diffundēs magnū populū absumpsit. Sub
etiam ipse pius pastor defunctus est. Et tēpore hui' co-
stantini longobardorū rex. x. fuit gūthbertus: qui regna-
uit anno vno mēsis tribus. Hic cum fratre suo bertario
qui mediolanum tenebat contendens: grimaldū bene-
uentanorum ducē cum exercitu suo acciuit: a quo pau-
lo post interfectus est: et bertarius in panonia fugit.
Grimaldus nō regnum occupauit longobardorū. xij.
regnans annis nouem. Qui beneuenti moritur obvene-
num. Post quem regnauit. xxiij. garinbeldus filius eius
mensibus tribus. Post regnauit. xxiij. Bertarius so-

Hereticus
monachos
litarū ex-
tirpat p
concilio

Quia
pestilētia
rome

Qui p'm
inuenit
ignē ma-
rinū

Bulgari
a scitbia
Initū re-
gū Bul-
garorum

Iustinia-
nus scōs

lus annis. x. Imperator constantino prefato pallinicus
architect' ab heliopolim syrie ad romanos p'fugit. Hic
pallinicus vt fert ignē marinū inuenit: quo vñ romani
exercit' qui cū saracenis tūc bellū gerebat saracenorum
naues combusserūt: ita multis oculis captis atqz sub-
mersis victoria potius fuit: nilomin' prudēs p'ncipes
cū eis in. xxx. annos pacē firmavit: eo pacto vt saraceni
impatori tria milia librarū auri annuatim soluāt. Insuper
quingenta captiuos nobiles redderet: et equos nobiles
quingenta singulos annis in tributū daret. Necesse fuit
autē componendi pacē cū illis post tantā victoriā hec fuit.
Nam gēs bulgarorū eo tēpore a scitbia egressa. duce ba-
chaia trachias depopulabat. Quib' improuise consti-
tū exercit' occurrit: atque pugnat' atqz fugat' ē. Post
quā victoriā adeo eorum inuoluit incurtus vt ipator coact'
sit illis pacē firmata annua pacta p'soluere. Ex illo tēpore
cepit regnū bulgarorū: quorū p'mus fuit bachaias. Hic
vt scribit Cincen. vbi. s. annotatur. xx. anni. Post hunc
regnauit terucllis cui aserunt anni. xxiij. Lardamus
xxij. Crutinus anni. xij. In quo finit hui' regni narra-
tio. Hic fuerūt p'mo infideles: sed in p'cessu tēporis con-
uersi sunt ad fidē. Et constantinus p'fatus mortuus est. cui
successit Iustinianus. xxiij. in oriente imperator.

§. viij. Defuncto itaqz constan-

tino orthodoxe augusti filius eius Iustinian' scōs im-
perium suscepit. Anno dñi. dclxxvi. Quia nō qter mille
finio. dclxx. Sed fin aliā cōputationē quinquies millo
octingentesimo quinto. et impator iste annis. x. Erat autem
etatis annorū. xvij. cū imperare cepisset. Et iuuenili im-
potētia audax. pacē quā pater eius constantinus fecerat cum
abimele arabū p'ncipe in detrimentū et dāni reipublice
soluit. Insuper et pacē cū belgaris turbas oia que a patre
suo viro vtiqz strenuo ordinata fuerat ad pacē dissoluit.
Quare nō modicū suū cōtribuit imperiū. Nam barbare
nationes ceperūt vicijs romanas infestare p'uinias:
per quas impator cōgregatis copijs viriliter satis oc-
currebat oibus: et illatas iniurias atrociter vindicabat.
Primo igit gentē scilicet iudeorū magis sibi vicinā q' ipso
se rebellauerat multis p'clis victos domuit. Sed cum
inde cū victoria reuertere. bulgari in itinere illi insidi-
as tendūt atqz in loco ad hoc idoneo exercitū ei' subito
vndiqz aggredietes cōcludūt. Quos arcibus et spiculis
vndiqz illos ex alto appeterēt: nec impatoris exercitus
ad illos valeret accedere multi interficiebant. Ipse aut
cōsilio p'ncipū q' illū in illa expeditione secuti fuerant
victus. Octidit mox suoz circidar' ameo cū aliter euadē
di nulla daret occasio: eruptione facta in mediū hostiū
se p'iciēs ac ferro viam sibi et suis aperies: quos graui
vulnere ictus multosqz suoz amissis tñ enasit. Rediēs
igit constantinopolim stephanū quēdam persam genere
viri vtiqz pessimū et crudelē suū facellariū p'stuit: cui
consilio pene cūcta gerebat. cuius prauo vsus consilio et
infamia crudelitatis accessus sibi subditos intolerabili-
ter affligebat. Anno aut. x. imperij sui Iustinianus iste
malorū deprauatus consilio sexta sancta synodus quas
prius per lras suas pape p'miserat illabarā seruare: in-
fringere nissus est. Quā ob causam apud regiam ybde
mādam cōgregari conciliū in quo hereticorū fautores
errores suos iterū asserētes publicauerūt. In quo etiā
legati apostolice sedis quos Sergius papa illuc mise-
rat decepti decreti illorū subscripserūt. Igitur scripta
fidei p'fide in dicto concilio a tribus patriarchis: scilicet
constantinopolitano. antiocheno. et alexandrino qui illuc
venerāt atqz imperiali manu cōfirmata Sergio pape
destinauerūt vt ipse tanq' omnium caput fidelium pasto-
ris auctoritate confirmaret. Sed ipse solertissim' pon-
tifex postquam vidit in scriptura catholica temerariam fi-
dem nullatenus acquiescit: nec scripturam pandere in

clero nullo modo passus est: sed ipsam tanq' inualidam
respuit et abiect. eligens potius mori quam talibus erro-
ribus assentire. Quā cum impator cōperit. magno furore
succensus in contumeliā summi pontificis sergiū magi-
strum remā direxit. mandās vt Ioh. portunensem epm
et bonifaciū aplice sedis p'sbrios constantinopolim deduc-
ceret. Nec multo post spatarū zachariā cū mandatis ad
ybde romam direxit vt sergiū summū pontificem deo
amabilem in ybde regiā deportaret. Cumqz sceleris mi-
nister romā aduenisset. exercitus. clerus. populusqz ro-
manus subito contra cū morus est: eligentes prius mo-
ri quam cū pontifice in ybde regiā deportaret. Tanta itaqz
cōmotio et seditio illa die in ybde facta est. vt p'phospa-
rius zacharias territus ac timens ne a turba occideret
vt in ipm beati pontificis cubiculū aufugeret tremebun-
dus cū lachrymis deprecans vt pontifex sui miseretur.
Quē prius pontifex p'sortauit dicens. Ne timeas fili. qz
p hoc nihil mali patieris. Itaqz egressus foras claman-
tū in mortem zacharie potentium aim suo responso li-
mit. Sed et dictus iustinianus qui hec oia cōmonerat
nō impunitus euasit. Nam leo sine leontius patrici' vir
potens et magnus multis sibi adherentibus contra im-
peratorem cōspirauit iustinianū. Lul' etiā cōspirationē fa-
uebat patriarcha constantinopolitan'. gallicib' noie. Eo
tpe cū p'erritus regnasset in longobardis annis. viij. cō-
forte regni fecit filiū suū iuniperum noie. Regnauitqz
cum illo annis. x. Qui fuit xxiij. rex. Præius aut ipse iusti-
nianus q' exilio tradere recepta africa quā egiptij oc-
cupauerant. cum illis pacem firmavit. Longobardorum
rex. xvj. fuit limpertus iuniperi filius puer. Lul' pater
asprandū tutorē dederat. et regnauit mensibus. viij. La-
impertus quidoperti filius asprandū superat et longobar-
dorū regnū inuadit. et eodē anno morit'. qui. xxi. fuit. Leo
gobardorū. xxiij. Raipertus raiperti filius. annis. xj. re-
gnauit. Igitur captata oportunitate cū impator quibus-
dam emergentibus causis absens esset. leo seu leontius
facta in ybde seditione armatus cū suis p'ciuitatē discurs-
rens. vt oīs oim sibi conciliaret: carceres aperuit atqz
oib' tā nobilib' q' alijs inde eductis oēs sibi cōiunxit. et
maxime nobiles quos iustinian' diuersis ex causis illic
manciparat. Quo facto magno tam sibi exercitu cōfaro
impatorē iustinianū aggressus cepit: et captū amputatis
sibi naribus turpiter satis apud gerionam ipm exilio re-
legauit: augustalem ipse sibi accipiens dignitatem.

§. ix. Leontius igitur siue leo oim

consensu factus impator per vsurpationem. tñ. xvj. in
oriente apud constantinopolim strenue satis imperium
gubernabat. Quā oēs suo obediret impio. arabes qz
domini deo p'mittere iā lōge lateqz diffuderat p' oien-
tem. etiā affricā infestare ceperūt. Quē cū impator leon-
tius cōperit illico cū magnis copijs direxit contra illos
iobem patriciū. Qui cū cartaginē applicuisset in primo
aduentu p'elio cum eis habito cōuertit in fugā. Quib'
expulsis ibidem hyemauit. Sed arabes ad p'p'ia redeun-
tes maiori exercitu congregato denuo affricā reperiunt.
exposito in terram exercitu multitudine freti oia circū-
quaqz deuastant. Iohes aut patricius cū p'p' hostiū
multitudinem suozqz paucitatē illis non esset ausus oc-
currere. dimisso in affrica exercitu constantinopolim ad im-
peratorem remeant. et suas angere copias petiūt. Interea
cum impator de angendo affricano exercitu cum iohā-
ne patricio tractaret. exercitus qui in affrica remaserat
subito haustinarum quendam imperatorem creauerunt.
qui ab eis iheribius nominatus est. Qui statim vt impe-
rator ab illis saluatus est anteq' noua de sua creatione
constantinopolim pueniret inposito exercitu in nauib'
ad constantinopolim nauigauit. subitōqz ybde ingres-
sus leontij in palatiū nūc tale meditante cepit: natosqz

Redit ad
longobar-
dorum hi-
storiā.

Capitulum
Iustinianus
impator.
a leontio.

Adusima
rus creat
impator.
in affrica.

Sexta sy-
nod' vni-
uersalis.

illi p̄dicto in titulu relegauit. Quo facto voluntate oim̄
imperii. vii. annis tenuit. cū leontius p̄dictus tm̄ duo
bus annis imperauerat. Inter hec Iustinian⁹ aduoc
gersonē in exiliū detinebatur. Lūg inter ciues aliqui serio
aliqui ioco diceret. se aliqui aduoc imperium recuperatu
rū. incolē loci illi⁹ volētes impatori tyberio placere x̄ba
iustiniāni sepe p̄ nuncios significabant. Quibus ille ad
hibebat aures tūc timens ne ob patris sui constantini qui
nimum fuerat dilectus a populo aliqui illi restitueret
imperii. vnde inter suos deliberauit iustiniānu occidi.
Lūg hoc quibusdā satellitib⁹ iam cōmī sisset vt gersonē
m̄ pperantes iustiniānum quondā impatore m̄ uigila
rent: quidā ex eis p̄mio inductus iustiniāno oīa int
mauit. Qd postq̄ cōperit Iustinianus valde sibi timēs
multis p̄missionib⁹ allectis custodibus clam e gersonē
egressus ad canganū turchoz p̄ncipē fugit. A quo bo
nozifice valde susceptus forore suam ei in vxorez dedit.
Deinde trebellū regē bulgarie adit cū quo amicitia fir
mata ad recuperandū paternū regnū ip̄m magnis copiis
iuuare promisit. Agitur iustiniānus magnis copiis
turchoz ⁊ bulgaroz auxiliis fultus cū instructo exercitū
harū nationū cōstantinopolim venit. Lūg ciuitati ap
propinquaret. plures ex imperii p̄ncipib⁹ relicto tybe
rio ei p̄iuncti sunt. Tū absq̄ bello ciuitate posit⁹ tyberius
⁊ hostinarius dicebat cepit. quē cū ipso leontio q̄ illū ab
arce imperii eiecerat in aspectu populi abstractos iugu
lari p̄cepit. Insup ⁊ gallimēchū patriarchā q̄ illis ⁊ iustini
ānum faueret excccatum exilio relegauit. T̄ tantisq̄
postea in aduersarios vltionē exercuit. vt ex his qui ce
di superant quos carcer tenebat inclusos. quotiens sibi
a naso quomo sibi leontius absiderat affuissent reuocauit
gurtā detergeret: aliquē ex his q̄ extra ei⁹ aspirauerūt iu
gulari p̄cederet. Resumpsit aut̄ imperiū iustiniān⁹. an
no dñi. dcccj. ⁊ impauit sc̄o annis. vii. R̄fidēte aut̄ iust
p̄ntificali cathedra iobanne. Iustinianus p̄fatus cie
cris tyrannis ⁊ occisis postq̄ paternū recuperauit imp̄iū.
illico diuino spū cōpunctus. duos nuncios bonozabiles
ad iobem papam misit per illos sacram epl̄am p̄ quam
p̄fatum coniuerauit pontificem atq̄ exhortatus est. vt
agregaret ep̄oz catholicorū sc̄lio quicquid circa ortho
dogam fidem visum esset ei stabiliret. atq̄ diligenter p̄
quireret thomos scriptos quos prauo consilio duct⁹ ad
ip̄m cum fide sua romam miserat. ac p̄ voluntate sua cor
rigeret ⁊ emendaret: ⁊ male scripta cōtra orthodogam
fidem auctoritate aplica cassaret. Sed hic humana fra
gilitate timidus illos nequaq̄ emēdans remisit ad p̄n
cipem. Qd aut̄ iobanne pontifice non multo post defun
cto. creatus est papa cōstantinus. Quod cū audisset iustini
ānus imperialem lram misit supplicans vt dignaret
p̄sonaliter ad vrbē regiā accedere. Qui pontifex suppli
cationibus augusti acquiescens cum decente comitatu
cleri nauigio cōstantinopolim p̄perauit. Cum aut̄ septi
mo milario cōstantinopolim propinquaret. occurrit ei
tyberi⁹ filius iustiniāni p̄fati imperatoris cum patri
cijs ⁊ omnibus ciuitatis nobilibus. ⁊ cū reuerentia ma
gna cum in urbem introduxerunt. Qui pontifex roma
nus ingressus est cum bis insignijs quibus s̄suentē ro
mam procedere. Iustinianus aut̄ qui tunc in ciuitate ni
cea erat. auditō eius aduentu immenso gaudio est reple
tus. Et cū venisset ad eū papa hoc audiens occurrit ei ni
comedie. Vbi aut̄ se aduicem viderūt. august⁹ imp̄ia
lib⁹ om̄anēs insignit⁹ sese in terrā p̄stravit aū p̄ntificē
⁊ pedes eius osculat⁹ est. Et in amplexu mutuo coheren
tib⁹ facta est leticia magna in p̄plo. Et dñica sequenti ce
lebrauit sollempniter missas summi⁹ p̄ntifex roman⁹ de cui⁹
manib⁹ impator sacra cōione accepit. supplicans vt p̄o
fuis delictis dñm exoraret. T̄ sic impator postulatō p̄re
fice. oīa p̄uilegia concessa ecclē a p̄ncipib⁹ p̄riorib⁹ reue
nauit. Quib⁹ oib⁹ cōpletis papa reuerētia cōstitit. ⁊ cū
cū

magno gaudio receptus. ¶ Justinianus aut angustus cum recuperato imperio omnia sibi ad votū succederet subactis rebellibus pacifice administraret imperium, attamen memor iniuriarū quas a ciuibus gersonē cū eēt ibi in exilio receperat: et indigne ferēs q̄ tam inhumane tractatus ab illis fuisset: misso copioso exercitu ciuitatem illā cū ciuibus eius adiacente regione mandauit euerti. Quis autē ciuium edicti exstitit executor qdā patritius nomine Mauricius. Qui ad locū cū exercitu veniens oēs pene ciues gladio peremit: quosdā autem exilio relegauit. Et riduū nō ciuitatis illius principē cū quadraginta alijs nobilibus ferrovincitos ad impatorē destinauit. Alios nō septē ex primioribus gersonē qui forte impatorē magis offenderant in veribus lignis applicatos igni assari fecit. Rediēs nō a gersona impatoris exercitus naufragiū in mari pertulit: oēsq̄ fere perierūt: paucisq̄ ex lxxij. milibus boim euaserūt. Justinianus autē audito suorū casu: nedū de iniurijs satisfactū putans si nomen illius ciuitatis supester in terra: alium misit exercitū mandās vt omnes qui in ciuitate illa residui erant vsq̄ ad innoxia eratēm occiderentur. Ipsamq̄ ciuitatē igne succēsam mandauit euerti. Nec cum ciues qui ibi erāt presensissent. Philippiq̄ quedā virum valde nobilē: ac imperiali aule valde notissimū qui illuc epulabatur: constituit sibi ducem. Qui aduentū exercitus obuiā procedēs: prece et precio ac pmissionib⁹ id egit: vt omnes vna voce illū impatorē salutarēt. Factus igit̄ ab exercitu philippicus impator statim cum eo exercitu ad urbē regiā regressus: illaz sine bello recepit: Et postq̄ urbē intrauit iustinianum cum filio suo ryberio iugulari mandauit. Quibus occisis ipso gente exercitu ornāmēta imperialia suscepit. Anno domini. dcccij. qui et impator annis duobus. Iste etiā iustinianus impator ex eo q̄ felix quē cōstantinus papa fecerat archiepiscopū rauennatē fm̄ priorū suorū morem solitam nō miserat cautionē ad papā per potētiam iudiciū expetēs: misit impatorē cōtra rauennates elatos in superbā theodorū patriciū cum classe. Qui captes felicem archiepiscopū arrogantē eū in nauī vinserunt: et execatū in exiliū misernit. Omnesq̄ rebelles cōpedibus astrictos diuitijs eorū ablatis cōstantinopolim misit: quos capitali exequiū damnauit propter rebellionem.

Item ea tēpora scilz impe-
rante heracleo. Machometus ille p̄mogenit⁹
sathane legē illā saracenoꝝ immo p̄fidia por-
cinā ⁊ plusq̃ epicureā spargere cepit. circa annum dñi
dccc. cuius doctrina pestilens et disseminatio langorū
plurimas puincias occupauit: vt exhortationib⁹ p̄dici-
tatione insup gladio ⁊ violentia in suis errorē populos
compelleret etiā iūuitos. Nec mirū si a tot populis lex
illa perfidia plena recepta est: cum ea doceat que plena
sunt voluptatibus ad que boies qui cōmūster sensu-
litate sequuntur sunt inclinati ⁊ dediti: ⁊ pariter nihil
vacent sciētis et philosophie saltim morali: nec doceri
possunt vt errores sue legis ex rōnibus clare perp̄dāt
cū maledictus ille machometus ip̄i diabolico quo ple-
nus erat mādauerit in ip̄a lege: vt si quis aliud predica-
ret vel diceret contra ea sine audietia occideret ⁊ sic p̄ma-
nēt in p̄fidia sine p̄dicatē. Et vt dicit Jo. de col. possi-
tūcen in specu. hysto. libro. xliiij. Fuit hic machome-
tus magus pessimus: et omni fallacia plenus: de gene-
re ysmali. Qui a p̄mēta etate cum esset mercator cum
camelis suis frequēter in egyptū pergebat: ⁊ palestina
in quibus locis cū iudeis ⁊ xp̄ianis p̄uersatus vetus et
nouū testamentū in magna parte didicit ab eis. Eūq̃
p̄pter diuersa meretoria huc atq̃ illuc discurreret: in
p̄uincia corozaniam p̄fectus est vbi cū quadā muliere

ditissima familiaritate contrahens: demum e suis incantationibus ⁊ pſtigijs ipsam mulierem in vxore accepit: credentem ipſam fore messiam que iudei expectant. Quia opinione decepti multi ex iudeis ⁊ saracenis ei adhaeserunt quibus novas leges cepit fingere: aliqua ex veteri. aliq̃ ex nouo testamento assumens. asserens suis medacijs se pphetam fore a deo missum ꝑ salute hoim: vt legē q̃ iudeis ⁊ eaz que xpianis data esset: qz nimis rigida erat reſponderet. Et vt ad instar moysi iustionibus suis quedā videretur attestari p̃digia: conuocauit pplm sibi credentē vt legē in p̃digijs ⁊ signis missam eis daret. Omibꝫ autē cōgre gatis cū populū alloqueret colūba alba q̃ in vicino erat ad id fallaciter edocta sup humerū eius aduolās stare ⁊ in eius aure iuxta morem solitum grana ibi reposita acciperet: seu hoc ope diaboli appareret: quasi illi legem spiritalit̃is scūs suggere videret. Ordinauerat autē qz petus esset qz si qui ei in his maleficijs et medacijs p̃diceret vt reſpōderet ꝑ se vel alium: p̃dicator occideret. Qui etias tale dedecus in scriptura sua facere non erubuit: vt assereret datum sibi a deo rembꝫ suis qnquaginta viros in coitu potētissimos libidinis fornicudine coēgere. Multa alia obscena ⁊ turpia in libro suo reposuit. vnde nulli vnqꝫ viro prudenti ⁊ mediocriter docto scriptura illa miserrima placuit. sed impertissimis viris ⁊ siliuestribus. Luncꝫ hic machometus vino ⁊ ventri deditus moribus caducum incurrisset vnde elisus cadebat in terram. vxor eius hoc adiutens plurimū tristabat qz tali viro nup̃sisset. volens ipse illā placare dolos inueniētes asserere: sibi tunc angeli gabriele alloqui. ⁊ qz nō poterat eiꝫ splendo rem susterre: ideo cadebat in terrā. Alij xō dicunt vt refert Jacobus de voragine in legendis qz fuit quidā monachus noie sergiꝫ qui machomet instruit de lege illa ab eo p̃fca. Hic em̃ sergiꝫ monachus cū in errore indisset nestorij. expulſus fuit a monachis de monasterio suo ppter erroze suū. qui in arabiam venit. Vel fm alios qz qz fuit quidā archidiaconus in partibus antiochie de gens qui fuit arabita. qui sez iacobite circuncisionē p̃edicant. ⁊ ipm boiem tm̃ fuisse nō deum affirmāt: sed iustū ⁊ sanctū: ⁊ de sp̃s sancto conceptū ⁊ de ūgine natum. Que oīa saraceni credunt. Sz negat ipm passum ⁊ mortuum. dicentes qz cū iudei voluerūt eū capere. ceperunt alij loco eiꝫ sibi filium que cruci affixerūt: xps xō ascendit ad celū. Machometꝫ iste vtroqꝫ parente orbatꝫ sub parui sui cura puericie annos agebat. multoqꝫ tpe cum vniuersa gente sua arabum idolorum cultui deseruiuit. qz admodū in alchorano suo testatꝫ deni sibi dixisse. Dꝫ pbanus fuisti ⁊ suscepti te. In errore idolatrie diu mansisti: ⁊ deinde eduxi te. Paup̃ cras et locupletari me. Et quia vniuersa gens arabū cū machometo venerē ꝑ deo colebant. hinc est qz saraceni in magna veneratione habent diē veneris: sicut iudei sabbatū: ⁊ christiani diē dominicū. Machometus igitꝫ p̃dicte vidue quā in vxore duxit locupletarius diuitijs et pluribus sibi adherētibꝫ cū regnū arabū sibi vsurpare quereret: vidēs se per violentiā hoc assequi nō posse: maxime cū a p̃tribꝫ suis qui eo nobiliores erant despiceret: pphetā dei se finxit maximū: vt quos subigare nō valebat ꝑ potētā: saltē per simulatū attraheret famigritate. P̃dicti igitꝫ viri sergiꝫ valde callidi cōsilijs adbecebat: ipmꝫ abscoꝫs tenēs ab eo que bauriebat p̃p̃lo referēs ab angelo gabriele se habuisse testatꝫ. Et sic pphetā dei se simulās illius regionis obtinuit principatū: oēs suasionē vltꝫ glꝫ diꝫ timore ad ipm venerandū ⁊ legē suā seruandā illius patrie coegit. Et quia monachus erat ille sergiꝫ cōsiliarius eius: ordinauit vt saraceni monachali quasi habitu vterentur: scilicet cucula sine capitulo. Et ad instar monachorū multas genusuſiones fieri dixerūt in sua lege inuadit ab omibus statēs vt sui ozaret ad mercedem versi. Multas leges eis instituit quas saraceni

ad hoc seruatur: vt de frequenti sui lotionē ad similitudinem
iudeorum: et p̄cipue cū debent orare lauantes nō manus
et brachia et os: sed qđ turpe est dicere etiam verēda: qđ
deus velit ab homine tñ mundiciā corporis nō cordis.
Orantes autē vnū cōfitem̄ deū: qui nullū equalem vel
similē habeat: vnū et trinitatē sanctissimā negat: et ipsius
dei p̄phetam eximium machometū asseuerat. Ieiunium ha-
bent ex ipsa lege sua p̄ vnum mēsem integrū. In quo ie-
iunio p̄ totum diem vsq; ad noctem a cibo se abstinent et
vsi vxorum. Nocte v̄o. i. post solis occasum vsq; seque-
tis diei crepusculū semp licet eis vti cibo et potu et vxor-
ibus suis. Infirmi autē excusant a ieiunio illo. Semel
autem singulis annis ad domū dei que est in mecha vbi
dicat esse corpus machometi ire tenentur. et ibi adorare
eā et in cōsuetilibus vestimentis circūire: et lapides p̄ me-
dia femora pro diabolo lapidādo factare. Quam domus
dicūt adam cōstruxisse: et abraam et ysmabelem locū ora-
tionis habuisse. Et cū ipsi saraceni p̄p̄te deberent voca-
ri agerent: qđ ab agar analla abrae: et matre ysmabelis
descenderūt: tamen a sara vxore abraam se denomināt:
scz saracenos. Circūcisionem obseruāt: cum tamen ma-
chometus vt dicat nō fuerit circūcisus: nec in alchora-
no suo hoc eis p̄cipiat aut aliquid dī. sed ad exemplum
abrae et ysmabelis vnde descenderūt hoc faciunt et ve-
terī testamētō hoc trahentes. Qđ in domo machometi
in mecha nudi cooptis tamē lumbis p̄iciant lapides
hoc faciunt ad honorem veneris: hunc ritum trahētes
ab indīs qui idolatrie dediti venerabātur et colebāt ve-
nerem: quicūq; cūbat nudi templū veneris p̄iicientes
lapides. Omnes carnes p̄ter porcinas et morticina et
sanguinē comedere possunt. Prohibetur autē eas por-
ci ex causa fabulosa. Quattuor legitimas vxores eis ha-
bere licet et vsq; tertio repudiare et rursus recipere: ita
tamē qđ quaternariū numerū non transcendant. Empti-
cias v̄o et captiuas quot volūt habere possunt et eas v̄-
dere lz fm suam legem in sanam: nisi aliquam earū im-
pregnasset. Et de propria cognatione licet eas accipe-
re: vt fortius inter eos vinculū amicitie teneatur. Li-
ca possessiones vel res repetēdas obseruant: vt actor te-
stibus probet: reus iuramēto se comp̄obet innocēte.
L. i. adultera deprehensus cum ea pariter lapidat. Cū
alia autem fornicatus lxxx. actibus verberat. Macho-
metus autem dicit sibi a dño p̄ gabrielem angelum re-
uelantem cōcessum fuisse. ad vxores aliorum posse acce-
dere: vt viros virtutis et prophetas ex eo generaretur.
Et cum quadam vice quadam mulierem pulchram vir-
suū repudiasset: suscepit eam machometus cum alijs
quas habebat plures in vxorem. Et cū timeret ex hoc
murmur populi excitari: fingit sibi cartam de celo alla-
tam in qua cōtinebatur. vt qui repudiasset vxorem eius
esset qui eam accepisset: quod hodie obseruant saraceni.
Sur p̄o prima et secūda vice verberibus castigatur: p̄o
tertia manus ei trūcatur. p̄o quarta pes ei absciditur.
A vino semper abstinere iubentur. Omnia que sequun-
tur de machometo refert Alincen. specu. bisto. lib. xliij.
cap. xl. et sequenti que extraxit de libro cuiusdam dispu-
tationis facte inter duos philosophos: vnū xp̄ianum et
aliū saraceniū de lege machometi.

S. i. De paradiso quem describit machomertus in lege sua. Ad dei nutum recusabitur mortui qui iudicabit eos in iusticia. ⁊ bonis bona retribuet. ⁊ malis mala. ⁊ faciet pplm suuz q sibi obeduit ⁊ cōfīteres singularitate ei⁹ testificati sunt q ppba ei⁹ machomert⁹ est ⁊ mīa⁹ ⁊ crediderūt oib⁹ q sup eū descenderūt a deo accipiente vīz legē de padiso in q multa bona sunt illi pparata: cū habuerit armillas de auro ⁊ elastro. Erūtq vestimēta eoz de serico ⁊ dicerit. Q̄as deo quia non abstulit a nobis retributionē. Nulla oppressio

De ieiunio
facto
cenozum.

Garrace
ni circūcl
fione ob
feruāt.

Quot vx-
ores sara-
cenī habe-
re pñt.

videretur fuisse qd illi a quibus habebatur scz bay et eduber & oimē & gomar semper discordes fuerūt & in i mici: fufficeret. dum pro certo constat singulos eozū p sua intentione pro sua voluntate in libro illo quicqd placuit ad causē sue commodū addidisse vel minuisse vel y rāsse. Viri certe probi saraceni septius hoc dixerunt: q tota alchorani scriptura adeo cōmixta et confusa sit: q totum quod ibi sit sine continuatione: sine compositione absq omni verborum ordine: postremo absq vilo sensu vel ratione esse videatur.

§. vi. Cōtra doctrinā alchorani

Dirandū est q illic aliquid sit q hoi placere possit: scz rōne vtrū. Nam si eloquētia consideret: nemo tam turpiter arabice aliqd scripsit. Quātū em ad sapiētes arabicos scriptores quid est totū alchoranum indigna rī su barbaries. Si nō sūt ppendant ego nīl ibi video: si tamē esse pōt ibi aliqd boni. Hā mala ibi multa reperiri dubiū nō est q quilibet stult: filr: aut certe multo elegātius fingere pōt. Estō tñ bona ibi vident esse aliq sicut nbi qd: vt ieiunē. oref. elemosyne aliq dent. Aliquid primū talia inuenta sunt a machometo: qualia. s. nullus an eū audierat. Q quāto sanctius. quāto honesti. quāto rationabilius moyses & helyas & alij multi ppbar. Joā nes q baptista. S. et ipe dñs oim iesus xps: et ieiunauerūt et orauerūt & elemosynas impēderūt: nos q ieiunare & orare & elemosynas dare an pēgiōsam pphetiā machometi infinitis retro tpiū docuerūt. Eset ceter machometus eaz rerū velle videri magister p m quārū nec digni fuit in aliq discipulus esse vel vltimus. Abst abst a nobis talis p̄dicato: ieiunij: q post mōstruosus ieiunij sic oī libidini & ingluui operā impendere pcepit. vt nō ad aliud videat instituisse ieiunij q vt postea voluptuosius et appetētius exciret oim turpitudine libidini. Jam nō qd ipse in sua scriptura vt. s. dicitū est p̄dicatū hanc scripturā talē esse q nec ab hoibus nec a demonib fieri posset: certe satis ipse elegit qd hoc diceret: rusticiſsimos & agrestes hoies: q & nouiter de diuersis sectis venerat. Ipfamq linguā etiā arabicā ignora rēt. Ceterū si hoc nobis exponere liceat: per omnia sic ei cōcedim. q vere tā stulta. tā inbonesta. tā irrationabilis doctrina seu scriptura est: q nec a demonib. nec ab hoibus fieri pōt. Puto em q etiā demones hoc scribere erubescerēt. Tñ si tātum vult machometus gloriari de suo alchorano: alij q plures q eodem tpe cumulatō: ne illius: vt & ipsi sibi nomē compararet suū qz alchora nū fecerunt: & multo honestiora & saltem in aliquo verū similia cōscripserūt. Sed qz nō ex toto ventri & libidini frena laxabāt: non tantos bestialū boim greges asini nos post se trahere poterūt. Si qz ergo mīref: quare tantū a quibusdā bec scriptura placuit: pro certo tene as nulli vnq nobili vel sapienti placuisse: s. mīserimo & impitissimū vulgariū boim generē: q ab eo de loci siluestrib. & gregari: cū has pūmas spās audissent: rei nō uitate stupefacti: sacrilegas fabulas de oracula eē cre diderunt. Deniq cum paupate & assiduo ruralium ope rum labore cōfecti fuissent. cib. potus. p̄ciosarum ve stium. amenitatis vmbrose. vasorum spectabilū. vrozū insuper pulcherrimarū infiniti deubitus. aliāq spur cassimarum. paradisi deliciarū beatitudinem audieret: scz ibi et promissione machometi. tam lāq futuros eē beatos sperantes: ad omnia quecūq voluit bestiales bo mines cucurrerūt. Inde est q p̄tra regē pfidis exis sic additus est ab eis vt vinceret. Promiserat em oib q in libello pro eo mori eligerēt sui paradisi delicias. Quidā tamē magis pugnasse dicunt: vt ortos optimos qz in pside viderat obtinerēt. Hā & illos futuro semp in ortis etozia p̄miserat: vt in hoc sclo & in futuro semp in ortis essent. Arabes em dicunt multū delectari in ortoz pul

Arabes delectan tur in or toz ame nitate.

chritudine. Et si dicat non solum rustici: sed multi alij postea secuti sunt eū. Vere multi alij: sed pessimi & lecca tores: & qui grauati ere alieno: vel p suis scelerib. mo ruri: hanc solam euadendi viam inuenerant. Nam dic mihi obsecro quem vnq sapiētem. aut nobilem. aut ho nestum venire vidisti. Illi em qui ex iudeis vel xpianis ad saracenos transeat: absit vt puocari aliqua bonesta re hoc faciant: sed qz miseri et impudici sue legis regu las non ferētes: ad laram & spaciōsam viā quam docuit ille pessimus machometus ducentē ad pditionem se cō uertunt. Qd maxime ptingit xpianis quoz lex spūalis & celestis oia q in mūdo sunt p̄tēnt: spe & amore vifidīs dei eterne p̄cipēs: dū carnales & fluxas infeliciū men tes cōprimūt: statim ab ea diffugiūt: qz cōcupiscētias pugnare negligunt. Hoc autē certissime scitur: qz neq iudei. neq pagani. neq xpiani quocūq mō se exterius habeāt: si ad saracenos se trāserāt & eoz legē: quātūqz de illa secta se esse asserāt: simulāt qd se esse quod nō sunt: vt aliqd corpis euadāt in cōmodū: vt captiuitatis & hmoi. aut vt porcinis voluptatibus quarū apud illos copia est pfruant. Adeo em qd faciūt de ritibus eozū p nīlilo ducunt: vt sepe inter se loquentes machometo et legi ei maledicāt. Nec dignum fuisse eū aliq p̄be tia vel dei lege affirmant.

§. vii. Reprobatur aut illa esse

via dei quam machometus ponit. s. via illa est diaboli. Dicit enim. Maledictus ille qui via dei ad quam horat suos est in p̄peditōz p̄tra aduersarios & incredulos. scz doctrine sue & p̄cipatores. s. in actu gladii & populatio ne & deuastatione. donec ingrediantur in fidem dei & te stificentur q nō est deus nisi deus eoz. & qz machomet? seruus eius & nuncius est aut reddant tributū subiecti. Sed o impudens & insipiens. Quomodo possunt conti nuari & concordari verba ista. Multum em discrepāt & p̄traria sunt scripturae tue quā dicit esse a deo q dicit: q missus est machomet? a deo hoibus pariter in pietate & misericordia: cū effusione sanguinis & latrociniō & p̄da. S. certe aut vbi hmoi est dñi sibi p̄pi. aut mētē ea esse q sibi indefinenter imponit a deo dicta. Que em via non dei s. diaboli: nisi homicida. furta. & p̄da. Si aut oppo nat nobis moyses qm ipe cultores idolor. expugnauerit. Adducant in mediū illa p̄digia & miracula q legunt eū fecisse in lege: & apparebit manifeste q iustu est crede re illū fecisse ea ex p̄cepto dei. Similiter & de Josue fi lio Hū. ad cui? vbi sol & luna steterūt. Que miracula cū fieri non possint nisi ab electis dei. credim? q qd fecit: iussu dei fecit. Sed q signū aut miraculū ostēdit fecisse machometus: vnde credam? ei cū suū p̄piū non sit: nisi occidere hoies & latrocinari & diripe aliena et captiua re parētes cum liberis. qd quidē semp malū est: sed mul to magis eū sit cōtra populū dei: qui nō habēt aliud nu men nisi cultum dei. Aut nō sufficit tibi nisi nuncupes eā viā dei. Absit hoc a deo vt talis stitua dei. aut dñs talia iusserit sit de plebe dei aut de electis eius: p̄omi nus de p̄p̄tis. Deniq q inuitat suos ad p̄tendendū hoies gladio: eozqz factates diripe & oia pessundare donec hoies violēter ad fidē suā veniāt: eiusqz legibus inuiti subijciant & cogant: coacti sūt testimoniū testifi cent. Hoc nūq legi in diuina scriptura. s. aliquos ad deū violēter cōuersos: nec p̄ceptis gladio p̄phetice captiuitate: sicut machomet? iste maledict? fecit et iussit obedire coactos. Vult certe olim heretici fuerūt: qz tamē nullus gladio nec aliqua coactione ad sectam suā aliquēz p̄trahere conatus est: sed fallacijs. Quicūqz voluit inducere homines ad veritatē suā ad mendaciū nō potuit hoc facere sine aliqua vera vel saltem veriti mili p̄dicatiōe. Et omnes ita fecisse noscunt: scz per doctrinā p̄ter istum maledictū machometum. Ille

em ad suaz sectam hoies nō solum arte calliditatis aut ingeniosa loquacitate: sed gladio violentia opprellione et depopulatione coegit. Inūqd auditum est ab aliquo qd ille dicebat hoibus. Quicūqz nō cōfitebit me esse p̄ p̄berā dñi: seculari gladio ego feriā illum: et oēs q de p̄ genie mea sunt filr facient: & domum ei? diripiā & cōm familiā eius captiuitate affligā. Ridiculum est etiā qd dicunt saraceni sciz q ante q secula crearet deus fuisse scriptū in throno dei. Non est de? nisi de? machomet: et ipe nunci? dei cū tñ hoc nō inueniat scriptū in alchora no. Sed qrit quis scripserit. Nō creatura q adhuc non erat. Si deus. Queritur cui scripsit: nō sibi: quasi time ret p̄dere nomē suū nisi scriptū esset. Si āgelis vt illud postea legerēt: hoc ē falsum: cū deus nō p̄ tras loquatur angelis: sed illuminatione p̄sentie sue.

§. viii. Quod machometus fuit

falsus ppba nō verus pbat. Si vna sola vxor a dei amo re impedit boiem: quō qui tantas vxores habuit officiū p̄p̄berē adimplere poterat cōgrue. Officiū namq p̄p̄be te nō est aliud q ieiunare. orare. p̄dicare: et bis tūta do na facere: quib? miror si hō tantis flagitijs dedit? vnq potuit deo vacare. Qd si qz obijciat milos male vixisse sed tñ bene docuisse. qualiter etiam iste docuerit videamus. P̄p̄p̄bera est ignota p̄dicens. siue de p̄teritis siue de futuris. S. aut q olim q p̄p̄ber fuerūt nō ita tim qui hoc nomē vtrūqz auctoritatē habebat: s. lon ga & diuturna sanctitate vite. signis qz & miraculis a p̄ cipibus & populi dei primitijs cōp̄bat? hui? nois glo ria obtinebat. Si dicat eū multa p̄terita enarraſse. ve luti de adā de noe. & de abraā. de moyses. & de xpo vnam sicut apud nos illa: erat ea veraciter p̄dicaret. & nō per multa mēdacta delirās: totā pene sancte scripture vīta tē subuerteret. Quātū ergo ad p̄terita tā de ordine. p̄ p̄betari cecidit. q tot mendacijs vītatē corrumpit. sane si aliquas fabulas ad libitū suū cōposuit q nūq audite sūt nullaten? est ei credendū: qz hoc a quolibet facile fieri pōt: & ipe tā in alijs mēdax inuenit? est. De futuris nō q mīl dixerit p̄. cū in tota scriptura ei? mīl tale inue niat. vñ etiā qm ad futura a p̄p̄bali grā exclusus tā nec signis nec miraculis nec pp̄bia nec vita inter pp̄bas eē mereret. Hā illō totū qd de paradiso quasi p̄dixisse vi det. ad nīl aliud nos cogit nisi vt dicam? eū ita mētiri de futuris sicut pbat? est mētiri de p̄teritis. De signis aut & miraculis q nō sūt illi data a deo ipe sibi testis est dicens ita sibi dictū a deo. Nisi scirem? vbi nō creditu ros sicut nec alijs crediderūt: daremus tibi signa & p̄di gia. Iteu forisā dicit alijs q nīl esset. p̄p̄bera nūq ad talē potentia deuenisset: maxime cū socij ei? pauci eēnt numero: qm pugnauit p̄tra regē p̄larū qui erat for tissim? & potētissim? & obtinuit triūphū. Quis emz illi qui veri dei cultores sunt: suos superet inimicos. et nō inueniatur in sacra scriptura paucos idolatras mltos israelitas fugasse. Et illi qui vincūt nō semp p̄pter me rita sua vincūt: sed qz illi p̄tra quos dimicant tali pena digni sunt. Nihil em mirū est p̄larū gentē idolatram et spurcissimā a machometo victam esse: nō qz melior eis eēt: sed qz hoc ipsi p̄meruerūt vt a cōsili diabolo pumi rent. Illud deniq qd sibi dicit deus dixisse. Nisi scirem? eos nō tibi credituros & ad arabes qd p̄nebat: qui nec p̄p̄berā viderāt. & ideo nec signa p̄phetica eos cōtēpisse vnq potuerāt. Lū? aut impudētē est dicere illos signis ei? nō credituros. q nō sine signis tñ: sed & sine alieni? boni iudicio q nec peiora facere debuissent pessime vīte hominū crediderūt. Quia q illi tā p̄bīs rōnib? q diuinis auctoritatib? sua etiā confessione: ab omni etiā p̄p̄betali grā extraneū esse probauim? restat vt quales sint fabule in quibus p̄tra id quod supra dixi rat signa se fecisse asserit videamus. Dicitur itaqz ibi q

aliq audiens lupū vultantem: socijs ait se ex voce eius intelligere q lupus ille inter alios maior oibus esset: & princeps lupoz. Q signum p̄p̄betici. Nōne filr ponit dicere q lup? eū in illa voce p̄p̄berā esse signaret. Quis em inde illum si qd intelligeret cōponere potuisset. Si cur & de quodam alio lupo ibi referēt: & cum allocut? fū isset velpoben filiū heum: statim sit fact? saracen? vbi si leonē p lupo ille fabulaz cōpositoz posuisset: multo ele gātior fabula extitisset. S. nō imerito fabulis suis lu pos integrit: qui more lupi rapidus semp & cruentus in cessit. Qui etiā bouem zozai dño suo locutus fuisse dixit & qd sup ybera humemaberb mulieris manū suam po fuerit. Item q p̄ceperit arbori cuidā & statim adorauit eum: qd tamē saraceni ipsi falsum esse testant. Itē dicit q cū zameth iudea vxor zebenin oue assata venenū sibi posuisset: scapula ouis locuta sit ei dicens. Noli me cō medere qz veneno confecta sum: p̄pter qd non comedit de ea: sed alius soci? eius q comedit mortuus est. Item narrat ibi q aliq mīserat manū suā in cauernā vñ exte runt aque ex qbus ipe bibit & socij ei? & pecora ei?: qd tñ apud saracenos frivolu habet. Ipe qz oia ista mēdacijs ma esse testat: cū in maiori scriptura sua dicat: signa sibi a deo data nō esse scz ad faciēdū ea. Et cū itez dicit. Nō sum missus nisi in vīte gladii: & qui nō suscepit meā p̄phetiā occidatur: aut reddat tributū. Infidelitate sua & dimittatur. Unde ergo aperti? & manifestius oia ista signa p̄dicta falsa esse cōp̄bant: q ex suis iterum di ctis quib? in alchorano sic loquit. Quicqd inueneritis p me scriptum: conferte illud cum alchorano: & si ei non cōcordauerit scitote q innocens suz ab illa scriptura: & mea nō est. Ergo fm istā regulam suā: omnia q non in al chorano scripta inueniunt respuenda sunt. Et sic p̄tz q miracula nulla fecit: sed fur fuit & latro. Qui consilio cū iustā cōfortatus post q diues factus est ex opib? cuius dam dñe quam dixit vxorem vt p̄radictū est: hoies ad se pestiferos & viarum insidiatores fugitinos & homici das sibi agregās: ad denā siluaz mittebat ad cacumia montū: ad prima fontib? loca tales cōplices suos mitte bat insidiari negotiatoribus et alijs iter agentibus: ad spoliandum eos & occidendū & diripiendum bona eo rum. Fecitqz p̄p̄p̄bera exp̄ditiones cōtra diuersos ad occidendū & p̄dandū. Aduertendū igitur si hmoi ex p̄ditiones ad dei p̄p̄betam debeant p̄tinere: in quib? nīl aliud q frans & violentia & humani sanguinis effusio est. Non ergo p̄p̄bera sed filius perditionis & prin cepts demonum. & secta eius & lex pessima & omni facul tate et spurcitia plena.

§. ix. De multis factis vtriusqz

sexus qui tēporibus p̄dictozū imperatorū claruerūt virtutibus & miraculis. Et primo de sancta phara & gine & fratribus eius sanctis pharao ne & alijs duobus. Tēpore heracly imperatoris & go xpi phara claruit in francia: cuius sanctitatem imitatus est frater eius pharao ex comite clericus: & ex clerico fact? mēdensium eps. vt ait sigifbertus. Sed vincen. specu. bisto. lib. xxiij. ca. xv. ex gestis eorum sic notat hagneri: cū pater eorum ex gēte burgundionū duxit p̄p̄iam: atqz in aula regis theodoberti inter p̄iores & proceres non mediocriter fuit. Erat nāq consilijs regalib? no tus: ac nobilitate sapientie vallatus. Hospitalitati de ditus: atqz sanctorū virozū susceptor deuotissim?: quo rum in mentibus p̄spicaci oculoꝝ ac mētis inspectio ne tpm agnoscebat. Dic est adeptus sui non imparē ge neris coniugem noie leodegudam ex qua tres suscepit liberos. p̄pharāonem virum sanctissimū vualbertum et caluoldum. Siliamqz mire p̄bitatis p̄barā. Caluoldus beato columbano erudiedus a patre ei? tradit: ei? minister deuotus effect? Qui dū in solitudine vastā mo

raretur Berem: ei belua olim paruit ad preceptum magistri columbani. Ille siquidem calnoaldus germanus beatus pharaonis postmodum presul factus in civitate lugdunensi claruit. Beatus vero vualbertus a sancto colubano in monasterio lucouicensi cum fratre calnoaldo beato agilio filio agnoaldi fratris supra memorati barguerichi comissus est erudendus eustasio magne eruditiois viro: cum multis alijs qui postmodum ecclesiarum dei presules etiam claruerunt. Cum autem apud villam papimium dei cultor eustasius a genitore predicto fratri officiosissime susceptus moraretur: atque cognouisset sororem eorum pharaonem beati colubani benedictione sacrata graui oculorum fatigari cecitate quam contraxerat assidue stertis moroz: eo quod disponeret a patre nuptiali opem in seruire et sanctimonie vota frustrari nuper deliberata: patrem asperitate verborum obiurgatur dicens hoc fuisse operis: quod virgo afficeret tanto discrimine periculi. Ad hoc siquidem pater simulatione verborum filie dixit se postponere nuptiarum concubinationem: tamen ut ipsam mereret iocundari sospitate corporali. Itaque vir dei beatus credulus verborum: ad locum in quo egra decubebat puella accessit: et utrum in sanctimoniali habitu viuere vellet fascitatur. At illa suspiciens ait se pudicitiam angelis socias desiderare: potiusque supernum solum concupiscere quam terreno sibi in herere. Hanc vero visus est ei assistisse vir reuerenti vultu oculis ardentibus dicens. Lerta esto famula dei meisque promissis firma: bodie tibi virum aduenire qui te sospitari restituet. Hanc expleta visione postmodicum intrante ad eam beato eustasio: visionis ordinem virgo pharaonem narravit: et credere se illum esse per quem audierat sibi lumen reddendum. Tunc oratione facta eustasius virginem promissum adiutorium ei contulit. Quod videns pater voluntate cordis factis appetit. Sponsum aduocat: sponsalia firmat: tempus nuptiarum statuit. At illa fugam arripuit: et paucis cursum ecclesiam beati petri ingressa atque in terram pistrata pugnis tenerum percutis quassabat: lachrymisque terram irrigans vberibus his verbis orabat. O petre qui iustis referas regna celestia obferas iniustis: huc ad tua confugi limina: tua volens esse virginitas. Et tu o xpe qui semper humilium flecteris precibus remittendo sordes: serua virginitatem meam per eterna tibi oblatam secula. Quo pater cognito illud dirigit seruos: mandans eam in loco interfici. Sed seruus prouido consilio aliquantulum in itinere consistit: ut ipse mox aru spacio patris mitigaret seuitia. Denique coeunte atque acriter seiente: ministri conuincione mortis artificiose intentabat. Ad quod illa. Non inquit a genitore tanta munera debent filie: sed iocundius est mihi in hoc loco pulchram mortem appetere: quam iuuentutis flore amittere: hoc autem certissime nouerit genitor meus: quod nunquam nuptiali in vita presentia ita submitti. Referentibus famulis beatus suo: ille furor animi sui nequaquam sine lesione filie mitigare voluit: sed custodie deputas serua bat eam ad illa quod facere disponebat. Dumque ista gerunt dei misericordia faciente: contigit beati eustasii reuerenti a legationis expleto regis lotharii. Qui cognoscens: tam diu animaduersionem patris in filia irruentem seuerius: studuit ei animi seuitia duris verborum aculeis retere: et ad penitentiam compungere. Neque vero inde rediit quousque puella desiderato sanctimoniali habitu per gongolensem maldensem episcopum ornaret. Et ut idem banguericus pater puelle monasterium in proprio solo famularum dei congrua habitatione construeret. Porro seruus vir vualbertus clarificatus vite meritis post gondoaldum maldensem episcopum egregius successit.

S. i. Prestantissimus itaque hauguericus filius dilectum pharaonem tyrocinum tpe in aula regis theodeberti exercendum aiebat: ut sibi ad dignita-

tem honoris habendam quam in palatio regis obtinebat succederet. Quod deitatis omnipotentia fauente ita factum cognouimus. Et tunc quidam honore sublimatus est regio theodebertus. pharaonem iuuenis toga militari vestitus inter pueros palatii familiaritatis plurimum apud eum obtinuit locum. Postmodum deuictus a cleodario et theodoro clodariis: cum trium regnum monar chiam obtinisset beatum pharaonem inter reliquos regni sui pueros amicitie sue familiaritate sublimiter nobilitauit. Qua fiducia fretus: per seipsum regem monebat vanos huiusmodi fauores supernis desideriis calcare: omnibus se amabilem pberere: omnes actus et mores compositos habere. Consiliaque regalia publica et priuata amoris dei munificentia prudentissime disponebat. Quisq. misericordie opibus insisteret reos a morte liberaret: regi quoque clodario multa bona persuadebat: cognouit sanctam pharaonem suam desiderio videndi se gra uiter affligi. Ad quam cum venisset: instantem ei familiare colloquium beati pharaonis promouit mentem: ut gloriam palatii principis atque regalis amicitie pretererit: licetque coniugia in iuuentutis flore possit refruere: sed ecclesiastico ordini sociaretur: et uxorem suam blande de sacro vela mine psecraret. Ecclesia sancti stephani maldensis quas magna premebat paupertas ditissimum villarum opibus munerant. Locumque virginis pharaonem post summum addi mento magnifice sublimauit. Concinesque peregrinos et exules ex facultatibus suis alebat: etiamque famam odorifera longe lateque diffusa resonabat. Quapropter gens anglorum eius amore irretita suasque virgines duobus monasterijs kale. scilicet pharaone militaturus per eum manci pabant. Idem sanctum gillenium scortum ad puincia attrabatensem misit qua sana doctrina christo acquisitum: et claris miraculis illic attraxit. Quadam die cum idem sanctus gillenius cum sancto pharaone corpore reficeretur: vas vitreum quo vinum propinabatur pincerna tenente casu ruens confractum est. Lernens autem beatus gillenius vultu ministri in pallorem conuersum. Illi innuit latenter sibi dari frustra calcis fracti. super quem oratione facta vas vitreum reinte gratum est. Interea post dormitionem vualberti maldensis episcopi frater eius sanctus pharas. ad idem pontificium petiit: et a rege clodario quem de sacro fonte ille susceperat assensus requiritur. Qui cum magna cordis alacritate non modo fieri mandauit. sed etiam sine aliqua scrupulose ita fieri iudicauit. Clere admirabilis diuina sapientia. que tres germanos sub sacro trinitatis numero predicant potestati dignitate insignitos. eorumque germanam pharam magnis vite meritis decorauit. Postquam vero sanctus pharaonem in cathedra sublimatus est. quoniam sanctitatis opera in eum claruerunt. restantur nunties quas ob meritum eius declarandum christi operari dignatus est. Die pasce cum beatus pharaonem manus impositione plurimos sanctificaret: atque sese ut fieri solet vtriusque sexus multitudo comprimeret. quidam puer inter ceteros alatus est orbatum lumine oculorum ad firmandum. Lumen fronte cum vir deo plenus oleo linter visibili fronte ei: et spiritus sancti donum et lumen oculorum recipere meruit. Tunc cum sanctus antistes per ciuitatem transiens quibus cope rebat visitationis pietate conferret: contigit ante vincetum carcerem eum transire. Quod cum multi cognouissent adesse: petere veniam flagitiorum et solutionem vinculoz ceperrunt. Quibus vir dei ait. Erite inquit liberi: eo quod penitentiam ini: statimque soluta sunt vincula. Sed nec obmittendum est quanta virtute animi eius coniunctum nomine blande de sacro velamine macipata: sancti pontificis reuerentia aduersus se antiqui hostis infecta malignitate repulserit. Cum igitur beatus sanctimonialis deo seruiret sanctimonie studiis in villa residendo: presul pharaonem rectoris eius amoris et pulchritudinis: ad hoc usque perductus est ut eam ad se venire mandaret. Quod famula dei

cum prima auditione renuisset agere: non distulit antistes mandatum ingeminare. At illa sedo huic primam ne gligenti adiuuixit. Cum his duobus mardatis tertium adiecisset: illa obituarum intelligens animus eius: argu mentosum excogitantem consiliu: quo pontifice a proposito abstraheret: et suam castitatem pseruaret. Et tunc oratum abijciens veltum rotundit cesariem capitis et cilicio induta: sese contemplantia ei pbit. Quis in ea intenderet: vehementer exhorruit facinus se deliberasse animo illi: tunc atque abstractu se a disposito ope sagaci consilio prudens femine miratus est: quod scadam pulchritudinis sue abiecit a se: ne poculus corporis caperet pparatus minister deo: et sanctificatum templum spiritui sancto violaret. Die quadam idem pontifex sanctus egressus est vberem orandi ad oratorum sancti remigij. Quis ab oratione surgeret subito flebilis clamor audiret. fremitusque lugentium et heu ingeminantium. Refert ei nauis demersa in medijs fluctibus plena grandi populo. Episcopo ascenso ponte fit prius frigida humorum humile vulum deiecit usque ad frigidam terram: vix hora media orauerat flumen baculo quem dextera tenebat tangitur. Mirum dictu. Ecce videns nauim depulsam relabi in summo: non stridere villo ruente nec secante remigio: et cunctos demersos referri.

S. ij. Anno decimo heraclij imperatoris obiit sanctus columbanus qui plures discipulos habuit sanctos viros. Et inter ceteros sanctum gal lum qui claruit in almania. Et in expulsiore demonum ab obsessis mirabilis fuit ut supra dictum est. Fuit etiam ex discipulis eius sanctus eustasius qui pharam illuminauit ut in preecedenti. S. patuit. Hic a beato colubano ad italiam paterno directus affectu. equo iure subditas monachorum carceres regit tempore clodarii regis. Sanctus quoque attalus ut refert vincent. vbi supra. sancto columbano in regimine monasterij luxuriosus. succedens. post mortem eius cum egregie monasterium illud gubernaret. diabolus contra eum aliquorum subditorum corda suscitauit. qui dicerent tantum feruoris. austeritate et ardue discipline pondera ferre non posse. Et ille sagaciter pia fomenta prebere et mollire corda tumentia nitentur. suadens remissionem regna possidere. Lunc se iam presentis et mortificatione regna possidere. Lunc se iam nihil proficere cerneret: pntines ire pmissit. Qui postquam ab eo segregati sunt cum viri dei suis detractionibus lantarent. vnus eorum subito febrium igne succensus. inter penas incendij clamore cepit. se si posset ad beati attalum venire velle et admitti criminis damna penitentie medicamento lenire. Hic hoc ei dicere licuit obmuit et extremum anhelitu calter dimisit. At illi qui aderat videntes iniuria viri dei a deo vindicari ad eum cum penitentie redeunt: quos ille miro gaudio suscepit: suisque locis suas agnoscentes culpas restituit. Alij vero qui danti penitentie locum non redeundo contemplerunt: diuersis moribus discrepant. vnus eorum securi percussus interijt. Alius dum parauit vnda necatus est. Tercius cum in mari se chari stitulus turgidis aquarum molibus volaret et rapaciter desiliens molendinum monasterij suffoderet: ac tota officinam vna demergere niteretur. vir dei hec audies spualdum diaconem ad se accersiri fecit. Qui dixit. Apprehenso baculo quo sustentor vade ad boblium: imperantis voce dicto signo officie crucis pelato: ut istas ripas fodere desinat: nec psumpte audacie modos expleat: sed per alia incedens latera ista finat esse illa: imperijque obsequium cognoscat esse recessum. Quis viri dei ille imperio obediens: fluueta per ardua collis latera velut animalis striclos latitantes sustentabat: quousque concaua aluci pateret.

quo sustentate liquido fluere. Quis quoque monachorum in agro laboraret inopinato icu ferramenti pollice sibi et leua precidit: et supposita gleba quasi funi sepelluit. Pergensque ad monasterium patri rem pedit. Quis vir dei parte abscisi pollicis terre condita sulcoque sepulta sibi afferri iussit: sputo suo illam manu iunxit. Quod cum cruce pollex carnis glutino ut antea fuit adhebat: tactus silentio ut abiret impauit. Quis autem in supremis vice presentis hora fungere: inter mella suspiria cordis rusticus premebat. Deinde gratias agens et fratres in deo confortans animam reddidit celo.

S. iij. Ex discipulis quoque sancti columbani fuit alius sanctus nomine vualaricus: qui de aluerica quondam regione ortus: oues patris sui ad huc puerulus pascebat. Audies autem hic quod pueri nobilium in scholis solebant erudiri: eodem desiderio puocatus tabellam sibi fecit: et cum summa veneratione et instantissima prece impetravit a magistro infantium ut sibi scriberet alphabetum: et prima sibi elementa monstraret. Quo facto letus ad opus instructum remeabat. Quis in breui dei cultus auxilio patre suo ignorante totum imperauit psalterium. Deinde cepit ecclesiam frequentare: et non multo post secutus est auunculum suum ad monasterium nomine autimio. Quem secutus pater suus nimis et terroribus atque blanditijs reuocare non potuit: quibus abbas et fratres eum deparent ut cum patre reuerteretur: et imponerent ei seuitia duorum et trium diebus si hoc non faceret. Illo firmiter in proposito persistente ait abbas fratri bus. Non abijciamus quod misit nobis dominus. Post hoc cepit semper ad altiora festinare et pegrinatione per dei amore appetere. Tunc perijt ad monasterium macharii quod dam antiodorensis episcopi. vbi a beato pontifice benigne susceptus est: vbi etiam districtissime viuens cepit a multis predicari. Ad quem cum quidam diues et nobilis deuenisset bobo noie: audiens ab eo verbum dei: cum eo remansit: ne ultra ad seculum esset reuersus. Hic duo pariter perreperit luxuriosum ad sanctum columbanum. Sub huius sancti columbani magisterio factus est vualaricus orolanus: quod officium ei inuictum est causa probade eius humilitatis. Eius olera nec a vermibus nec aliquo leati poterant: cum alta olera circuequa deualarent: quod vualaricus fratum meritis ascribebat. Tunc cepit sanctus columbanus cum inter pharos monachos reputare: iudicibus alijs adhuc cum quasi nouitum inter pulsantes ponendum. Cum autem ad audiendum verbum dei a sancto columbano fratres certatim intraret: intrante sancto vualarico cum ceteris in ipso lumine: sanctus columbanus sentiebat odorem magne fragrantie ac suauitatis ad se venire. Post hec quidam e fratribus noie vualandolen accensus sancto desiderio petijt a sancto colubano ut ei licentiam predicandi inter gentes concederet: et per solatio fouende religionis vualaricum secum abire pmitteret. quod et fecit. Lunc pariter in neustria peruenerunt: a rege clodario remotum locum residendi poposcerunt. Et cum ad quendam locum ambianensem qualimaco puenissent: contigit ut quidam ob reatus sui meritum in eculo suspensus esset et defunctus. Quod cum a longe beatus vualaricus aspersisset: pmo preteritis visceribus cursu pecto ad stipitem puenit. Et phibentibus eum carnificibus ne cadauer mortuum tangeret: ille intrepidus vincula soluit: et corpus defuncti manibus proprijs ad terram imposuit: et sup supinata eius membra se cum lachrymis et oratione pstravit: ita ut facie sua facie illius imprimeret. Quis altantibus cunctis et stupentibus quasi ex profundo somno membris eis paulatim califica cibus mortuus incolumis reuixit. Defatus autem rex locum secretum ut peterat eis decessit. Vbi se beatus vualaricus in quadam cellula segregat: a fratribus reclusus: ut omni mundi cura postposita solita more tantum diuine medita-

Dracu lum.

Dracu lus sancti vualarici.

Handwritten signature and notes at the bottom left of the page.

tion inuolueret. Ceteri vero fratres cōstruentes sibi cellu-
lam de elemosina regis videbant habere substantiam.
¶ Cum autē quedā matrona panē ⁊ fāscones pro puer-
o delinqueret: puer audivit e cibū ⁊ potus ducit ⁊ par-
tem sibi retinuit partem p̄sentavit. Quod cum vir dei in
spiritu cognovisset ait. Quid allatum est deo grās inde re-
ferimus. Sed tu fili hoc p̄uide ne qd incaute sumperis
de illo pane vel fāscone quos tibi abscondisti: qz serpens
in fāscone est ⁊ venenū in pane. Quid ille vidēs se delectū
obstupuit: ⁊ reuersus ad illa abscondita sc̄ inuenit: reme-
ans inde ad seruū dei veniā petiit cum p̄nia. ¶ Idem dei
seruus cum de quodā loco tpe hyemis ad monasterium
repedaret: cōtingit vt p̄ austeritate frigidis in domū cu-
iusdā p̄byteri cū tantibus suis ad calefaciendum se de-
clinaret. At illi qd tantum hospite eximio cultu venerari
debuerāt: vt huius sacri eloq̃i sicut ei mos erat instrue-
rent: magis ei turpia ⁊ luxuriosa v̄ba ⁊ inhonestaynachū
iudice loci ei⁹ audacter ⁊ otumacter loq̃bant. At ille vt
semp cōsueuerat putridis hoīm cicatricib⁹ salubria ver-
bū dei medicamenta imponebat dicens. Nunq̃d in euāge-
lio nō audistis. De omni verbo ocioso reddituri sum⁹ deo
rōnem in die iudicii. Sed magis ac magis cōtēpt⁹ eius
p̄cepto: impudicissimū ebulliebāt sermonibus. Tūc ille
voluit inq̃t corpusculū meum aliquantulū a rigore frigo-
ris refovere ex igne: sed vestris phibito sceleratissimis
verbis: ⁊ nunc etiā exire a vobis nō calefactus cōpellos.
Egressusqz de domo puluerē ibi de pedib⁹ suis excussit:
⁊ ad locum destinatū iter direxit. Sed illos infelices et
procaces vltio diuina subsecuta est. Nam ille p̄byter
recte sibi vel alijs p̄videre neglexerat: oculorum sub-
ito lumen amisit. Et p̄fato iudici loci illi⁹ subito emar-
cuerit virilis. Tūc fere penitētia ducti supplicabat hu-
militer vt iterum domū illam famulus dei veller intrare:
sed ille non assensit. p̄byter in sua cecitate p̄manit
⁊ alter putrescētibus genitalibus interiit. Verito ait
vir sanctus tātis virtutibus eminebat: qui ab vtero ma-
tris virgo manebat: humilitas ei⁹ ⁊ benignitas modū
humanū excedebat: et intantū diuina grā cōpunctione
plenus erat: vt quotiens predicabar discipulis: vel deo
psallens celum aspiciebat: totiens lachrymas effunde-
re solebat. Tāta in eo erat māsuetudo: vt aucule in ma-
nu ei⁹ cibū sumerēt sine formidine: ⁊ articulis suis quā-
docūqz veller oblitus sue feritatis: et quasi domesticas
eas palpitaret. Lecul⁹ eius et virgīs cōtextus vili le-
cartiola tegebāt. Facies eius valde pallida: macie con-
fecta: qz frequenter in tota hebdomada nisi in die officia
nihil sumebat in cibo. Nō vinū nō sicerā tū in aduentu
quidē hospitū ⁊ in charitate. de his oibus poculis p̄gu-
stabat. Quā nō p̄ eū diu languentib⁹ gratiam curationis
conferrebat: vel futuravel occultā p̄nunciabat: tū roseo
colore eius genenimio fulgore micabant: vt palam oēs
intelligerent qd ea p̄ eū facta vel dicta: sanctospcū coope-
rante fiebant. Dulcorēs in vigilijs pernoctabat furti-
uas orationes inter cōdentia repitum: ⁊ p̄ cōuexa vallū
frequenter fecit. Tūc cum cuculla tū vtebat. P̄ceccā-
tem aliquem de fratrib⁹ minoribus postq̃ iusserat illa
gellari sepe hoc fieri phibuit. Sed vocatū ad se blande
admonebat: vt ista solaverecundia ei sufficeret: quaten⁹
de cetero illud vitium nō iteraret.

§.iiiij. Per idem tempus floruit

hildeuinus. Qui vt refert et gestis eius Vincen. specu.
hysto. lib. xxiij. natus in ciuitate maldeti. postea ibi fun-
factus eps. Hic cū esset quinquennis tradit scđ pharaon
m eruit sacris lris imbuedus. Coniua sodalium parti-
entissime portabat. Et ex quo p̄bri a sancto pharaone ē
fact' semp alio ad carnē vsus est. Quoniam sancti pha-
raonis monasteriū perit et post pharaonē eps fact' est.
Iuxta vrbē maldetiā habebat ecclia scđ crucis: in qua

quondam sepultū fuit corpus sancti phar. aonis. In hys
ius ecclesie arrio mēdenses suos mortuos sepeliebant.
Accidit autēmyr quidam maligni viri beatum hildeun-
tum peterent: vt in illo arrio sibi liceret aliā ecclesiā edī-
ficare. qđ & factum est. Sed idē templum auaricie stu-
dio fabricatū: nocte precedente qua in crastinū dedicari
debuat funditus corruit. Quo timore perterritus brūs
hildeuntus & penitētia duct: romā adijt ad bonifacium
papā: vt penitentiā ei infūgeret sup hoc peccato. q̄ post
satisfactionē missus est ad predicandū. In troiens autē
per singulas domos dicebat. Hūc domui par in gredie-
tibz & egredientibz: et sic verbū incipies ad finē vsq̄
cōplebat. Hoc faciebat vsq̄ hierosolimā p̄grediens et
reuertens. Septimo anno reuersiōis sue reulit papē q̄
gesserat. Rediens aut in galiam cum auctoritate dñi pa-
pe in loco qđ b: la rinfacus: inuenit monachum nomine
fulsum fanaticitate precipuū. Cui angelus dñi assistit per
visum dicens. hildeuntus epus mane veniet ad te: cui
dño noueris peccata esse dimissa: vide ergo vt eum susci-
plas cū honore. Ad hñc cū veniret sc̄tus hildeunt: p̄ci-
pit se ad pedes eius. Qđ ille vidēs fuit in faciem. Dein-
de venit hildeuntus in locū. vij. abvbe militaria mēden-
siā rbi constructā ecclesiā in honore beate marie dedica-
uerat. Ibi missam celebraturus cirothecas de manibus
suis ex t̄robēs. apposuit eas radio solis & suscitāte sunt
ibi spacio trium horarum. Deinde suscitauit quendam
puerum sine baptismo mortuum. quem baptizans voca-
uit aldebertū ex noīe patris sui. que iuxta se precepit se-
peli anno. vij. post cū mortuum. Illoz duoz corpora
beatus manolis abbas ex reuelatione angelica postea
reuauit de terra. ipse & plurimi episcopi cum eo.

§. v. *g*-lozebant quoq; 7 circa

idem tempus Austregisillus vt refert vincen. vbi supra
post fugit bellum in gallijs bituricensis archiepiscopus
Et sub eo sulpitius Lumbertus colonienfis. & iohanes
turgensis. Idem austregisillus inter cetera virtutū mira-
cula quibus in vita sua claruit quendam molendinū
curauit. Qui die dominica temerario spiritu volēs em-
dare molam. accepto ferro ancipiti quod vulgo scoton
appellant cepit molam terere. Et quia peccato adheſit
manū eius in anubisū ferri illius: quod nullus poterat
de manu eius auferre & tanta oratione artat^r est. vt in-
ter digitos ei⁹ ita cepisset sanguis effluere: & aspiciēti⁹
ob fetore fastidiū facere. Venitq; ad presētū dei hoīem
& postulans dei auxiliū acceptū manū eius cui adheſerat
malleus: & digitos p̄mū extendēs tulit ferrum illud: et
manū eius attraxēs oēm dolore expulsi: siq; sanat^r hō
recessit. ¶ Post obitū eiusdē sancti cū pipinus francoꝝ
principes p̄tra eudonē equitanie principē volēs diuica-
re ad vrbem bituricā puenisset. barbari de exercitu do-
mū quādam in villa carobia que p̄fati sancti fuerat:
in qua frequēter venerat vicinis contradicētibz totā
vallauerūt incendio. statimq; arrepti a demonio vñ⁹ et
eis abstracto otio de ip̄a domo que ardebat in flammā
se. p̄iecit: ibiq; vitā finiuit. Alij etiā sese dētribz lacerā-
bant. nōnulli nō seuiscūt membris trūcabant. Nec mul-
tū post cū p̄fatus eudo vñ de optimatibz suis agnū
nomine in monasterio sancti Austregisilli manere su-
sisset: ip̄e quicq; inuenire poterat in ip̄o monasterio co-
mitibus suis dispensandū tradidit: ita vt nulla fratribz
subſtātia remaneret. Eūq; abbas ei supplicasset dicēs.
Misereere ferus tuus vt possint viuere et pro te orare:
ille superb⁹ preces eius despiceret: accendēs mona-
chi ad sepulcrū sancti cum lacrymis orare cepērūt: vt
eos ab inimico dñs eriperet. At ille iſelit agn⁹ omnes
sancti vñ austregisilli villas plūst⁹ p̄ceora & q̄cunq;
alia inueniebat scēd ducebat. Et cum iter faceret appa-
ruit ei p̄ somnū sanct⁹ austregisillus dicēs. Cur mēta

Diracium
lum.

Myracul-
um.

Nota cōs-
tra operā
tes dieb⁹
festiuis.

Viracu
la sancti
sulpetii.

graniter p̄datus es: et mihi fuit es reliquisti et tristes.
Hec dicēs percussit eū in cerebro. At ille euigilās et a se
autregis filio percussus exclamās paulo post expirauit.

§.vi. De sancto Sulpitio. Hic

Et narrat et gestis eius tunc spe. hystoria. et
 rissim? oatus parentib? in hore primiceriaris tpi mil-
 tiam ruptis seculi laqueis tam arderet insuper? et si re-
 pus psecutionis non defuisset? pucillis se sponte igeret.
 Nil aliud adhuc in seclari habitu positus vltus est age-
 re q? monasteria pstruere: ecclesias restaurare: miser-
 auxiliis ferre. In ecclesiis lege a domo parentu p sista
 clam silecio noctis indutus vestimentis penitentie sacris
 orationib? pnotare solebat: et diluculo rursum seclari
 veste ornatus sanctu ppositu occultabat. Hic erat hui?
 infans ludus: talis in eode coalescebat in deum aff-
 ctus. ¶ Nocte quadã dñ i vna ecclesia cū duob? pueris
 ppeplationi intrudere diutius: duo teterum et hypones
 apprehēsos pueros singul? ab ecclesia abstrahere nite-
 bant: quos vir dei post tergū magnis clamorib? euulsa-
 tes attendens pterros illos aspexit et manu extra eos ele-
 uans: illos crucis vexillo repressit. Quib? subito elapsi
 pueri illesi remanserūt. Ex eo tēpore hostis callid? oia
 extra dei seruū molimū? nans quē mente non valebat
 corrūper? minis fantasmis nitebat detertere. ¶ San-
 ctus aut de eo longe lareq? dispersa cū a fidelib? clothario b
 esset suauis: ab aulregisillo biturice vrbis epō petiit: et
 vir sanct? qui tā leuitice foris gradu attingeret i castris
 suis abbat? officio potiret: et postea eode sancto epō mi-
 grante idē vir sanct? suspitius dño pcurante episcopa-
 lis apicis emeruit primā eqante sedē. ¶ Decus igitur
 pontificale nact? oneri succubuit nō honorib? omnia
 fact? tradens seipm selumis indefinitib? zvigiliis pe-
 ne iugib? ita vt si quādo parū aliquid somni necessitas
 naturalis exigeret. Hinc nō sup strati mollicia? q nunq?
 vti cōsueuerat: sed sup solius matule ciliq? suplicis
 deprehēderet. ¶ Tanta in eū gratia virtutū augebatur: vt
 non min? per eū signa q? dudū p apostolos fierent. Hā
 demones in vbo fugant: egros oratione curant: mor-
 tuum: etia suscitauit. Et q? ad eū visendi gratia quidam
 ex optimatib? aduenissent: et cis humanitate quā oibus
 impartiri nouerat exhiberet: ministris in aliud detētis
 ignis flāma recta velociter deuorare cepit. Hāc respēsa
 ceperūt quat vniuersa et minate ruina vniuersis pfidio
 desperatis fugā arripientib?: sacerdos dei manu cū cru-
 cis vexillo resistere nititur flāmis. Et mirantib? oibus
 ita flammā? globi extēplo restricti sunt: anteq? ma-
 num suā seruis dei retraxisset: ac si magni aquarū flu-
 minis impetu vndiq? vallati fuissent. Quēdā mulier
 illustis spicis segetū repleuerat horreū magnū. Intē-
 illustis spicis ingredies ignē cōfecit: et flamma
 pestē nocte sequestus increpuit. Alr dei reperta cū currēs
 strepetū tumultus increpuit. Quēdā mulier
 cum canticis spūalibus defigit quē igneus collis trāsgre-
 di nequeat. Flammē itaq? cum oēs vicinas domos tan-
 gerent: ex omni parte ad se reuerse cūas fugiunt: et
 transgredi non audent. ¶ Procul ab vbe arbozem imma-
 nem precidi iubet. Quē dum succisa velox corruit vnus
 nem precidi iubet. Quē dum succisa velox corruit vnus
 ex pueris in aliud intrētus et arborē? sistens non morē
 refugit: protin? sacerdos manum cum signo crucis ele-
 uans arborē in alterā partē vertit: et sic de moris per-
 culo puerū abstraxit. An? ex sceleratis in pōptuario
 sancti viri noctu se violenter insēcit: et diripere nitēs q?
 facinus furti conceperat: cus abire festinant nullus ei
 aditus patet: sed quasi carcere, septus ligatur vndiq?
 reus: ille totius noctis trinare consumpto, mane vir dei
 vnu de custodibus euocat: mittens ad focum mādāt
 vt quē error lassatum et quasi quibūdā vinculis ar-
 tatum: et in crimine inuētum in pōptuario inuenisset

attraheret. Nec mora miniter socium adiens vocauit.
 scelesti inueniunt intro. & vt attraherent comprehendit.
 Sed inter eos manus elapsus timens se in crimine de-
 prehensum & a turbis vndiq; vallatū. mallensq; celerem
 mortem subire q̃ longos cruciatus trahere: in puteum
 valde profundum se precipitauit. Et tū cū ei vox ter-
 ra susceperet sancti suffragia postulabat. Tūc vir dei ve-
 lociter occurrens lubet quendam puerū descendere ne-
 rā: scelestū extrahere & circūplexū. Cumq; oēs nec possi-
 tuere clamarent: sed is interisse crederet: de puteo in
 columis extrahit. Qui ad sancti vestigia prostratus ve-
 ntam postulabat facinoris. Cui sanctus pietate plenus
 indulget. & ei vltius necessaria prebuit: sepe monēs: vt
 postea petat q̃ rapit. Et vniq; ex discipulis is oracon:
 affectus repedandi ad patriā licentiā postulabat. Ille da-
 remoluitur ne aliquā iuniori ei in via attingeret. Demū
 illicet manū cū equo abflesse: s; tota nocte discurrens
 mane expperit quo iter ceperat. cū remā postulauit
 & accepit. Item cum quadā nocte psalmoz cantus in
 baptisterio gessisset: perrexit ad beati martini basilicam
 vt reuerenti noctis vigas ad matutinas in diuina laudi-
 bus explet. Ingerens se demon in specie auis terreti
 me. tunc q̃ puer preterebat primo suffocare nititur: de-
 inde in faciem oculosq; sancti viri cū impetu iucies. &
 hoc illuc emittit. cū canolismos: violētū & infestū se red-
 dedit. tū vir dei gesta p̃cedes scio inquit quis sis an-
 tiqui serpentis minister. & facto signo crucis enauit: s;
 ex insula sancti viri stimulos accendit. Cumq; vnum de
 pueris pro pauperum subsidio exhibendo ad quendam
 locū ire precepisset. demon se obuiam obtulit. cūq; de ve-
 hiculo eiecit: & male mulierū flagris exanimē reliquit.
 Ita deferret a proximis ad domū. & nemo retulit ad virū
 sanctum. Tandem ipse sensit spiritū p̃phetie cū continua-
 tis dieb; & murtū & cedi p̃manere. omniq; membra p̃ce-
 moria. & ita obferatis dentib; ex ore vt nec aque gut-
 tā aliquis posset interī fundere. Tūc ex affectu sancti
 vir lachrymas fundens & in orōne se prosterneēs panis
 bucellā cū vino lubet offerri. Quod vt referatis cū fer-
 ro dentibus stillā vini q̃ miserat proximi persuderunt
 sensus amissi reddidit. & in vigore positū mēbra redeiit.
 ¶ Annus etiam ex sociis cum aliq̃ ad ecclesiā perno-
 crare pergeret. Diabolus opus bonū impedire nitēs ei
 occurrit eumq; cedibus afflictum exanimem dereliquit
 quem vir dei orōne incolumem fecit. ¶ Nec multo post
 cū rusticus quidā arrepta manu securi dīe dīscio oparef
 illico manus eius arefcit & cū neruis securis adhaesa re-
 cludif. Qui ad dei seruū accedens orōne sua sanitari re-
 stituit. Deniq; vir sanctus plenus diēni in pace quiescit
 & post obitum multis etiam miraculis claruit.

§. vij. Fuit 7 eo tempore sancta

taleberga abbissa vt scribit vincen. vbi supra ex gestis
 et. Nec in suburbano leuicoz oppido territorio linge-
 nico confini. parentibus nobilibus et religiosis orlunda
 fuit. Cuius beatus eustasius abbas sancti columbani suc-
 cessor ad eliminandam bonoslacham hereticum in germa-
 niam properasset. et remeans ad prefate puelle patrem
 gondonium peruenisset ille velut gratissimum munus ei
 suscepit. Qui inter sacratissima exhortationis vba sciscit-
 tari fecit vtrum ei soboles esset. Cui ille duos adolesce-
 ntulos ob benedictionis gratiam percipendam presenta-
 uit. Sz vir sanctus si adhuc proles persequeretur requisivit.
 Cui parentes fatens se adhuc hre puella dudum lumini-
 bus orbatam. Veniat inquit et ipa. Triduo igitur a se
 metipso exacto seculo super oculos puelle oleu bene-
 dictionis infudit. et mox sanitatem recuperauit. Postea
 parentes de liberor successione cogitantes. ea ptra volu-
 tatē suā cuidā generoso in matrimoniu copulari. Qui
 vix ea duob' mensibus habens mortuus est. Beat' qd

Opunitio
diuina co
tra opera
res die fe
to.

Sancta
faleberga
cōstruxit
monaste-
riū lugdu-
ni.

Res cōti-
git me-
moratu di-
gna in ec-
clesia san-
cti diony-
sii.

Dominus
jesus xps
dedicat
ecclesiam
sancti dō-
nysii.

custas post multa rerū discrimina post hereticorum
procellas et scismaticorum fraudes summis pollens mira-
culis migravit ad dñm. Locus sanctus vualbere
in regimine sub laico habitu vigilans et clemens
nisi interea doctrina qua a beato eustasio acceperat a
ruminabat. Iussu aut regis dagoberti ob liberos pre-
andos cuidam viro valdino qui in aula regia morabatur
in coniugium sociata quinq; filios habuit. Tandem vi-
ro conuerso prolibusq; deo sacratis. velle religionis ac-
cepta initio cum sancto vualberto consilio conuenientia exi-
stente mariti. cenobii puellarum in suburbio lingonci-
si in hereditate paterna exiit. Post hec bello civili
inter reges francorū circa fines illos octo loca vicina de-
populata sunt. corpora q; sanctorū igne cremata. Et sic illa ba-
bito consilio cū sancto vualberto quē et postea habuit et
comitē itineris et sociū laboris. paternū solū relinquens
ad urbem lugdunensem cū maximo apparatu et cū aīb⁹
a deo sibi commissis perrexit. Iosq; extructo monasterio
intra parua tps trecentē circiter famule xpi ad eā sunt
adunate. Quadam die dñs beati viri vualberti presen-
teretur aduentū et phaleris copis decisset. iussit cernulas
fieri et in dolium mitteri. Sed cum vas ad plenum non esset
refertum. soror que cellariū custodiebat hoc retulit. fale-
berge q; sic non plenum cito acceperat. Sed meritis
sancte vas repletum est plenum. Et post quādam mira-
bilem visionem reuelatum ei fuit q; inde ad cetum dies
migraret et corpore. vnde qualibet illarū dñm diceret
vnum psalterium termino sibi prefixo perges ad dñm.

S. viij. Alortuo rege francorum
lothario regnauit filius eius dagobertus. Anno impe-
rii heractij. re. Idcirco dagobertus vt narrat vincent. spe. bi-
sto. monarchiam trimū regnozum suscepit. qui fuit nu-
tritor orphanorum benignissimus in francos in iudicio
iustus ecclesie largus. Qui primus elemosinarum co-
piam per ecclesias sanctorū de fisco palatii erogari iussit
in cuncto regno suo. Rumor eius in bonos. simulq; me-
tus et timor in oēm regione per circuitum peruenit. Pa-
cem in omni regno suo statuit. ac velut pacificus salomon
quietus regnū francorū obtinuit. Ipe dagobertus aliqñ
tram patris veritus sui lotharij. q; consiliariū ei? cesum
et deonum deponestauerat. parissus ad ecclesiam sancti
dionysii p̄fugit. Et q; nullo modo inde extrahi potuit.
locū illū semp cordi habuit. Instante aut die dedicatio-
nis dicte ecclesie. v. kal. martij. nocte que diem ipam
preueniebat populus ex more ab ecclesia exclusus quaten?
die crastina liberior ep̄s ingressus prepararetur. res cō-
tigit memoratu dignissima. que futuro iū et atibus fi-
deli innotescat relatu. An sanctorum ignorancia. an in-
dustria contigit incertum habemus. Leprosus quidam
exhibitoribus tamen non incognitus. in ecclesia predi-
ctorū martyriū fide plenus pernoctauit. secretumq; locū
vigiliarum gēa solus occupauit. reliquū vt dictum est po-
puli et ipsius ecclesie custodes forissecus expectabāt. In
ipso aut noctis principio tātū iubar illam ecclesiam totam
illuſtrauit. vt multorū cereorū splendor illi iubarī cederet
vt pote quam sol diuinus suo iubarē illuſtrasset. In som-
nem ducebat leprosus noctem illā. et p̄e claritate ineffa-
bili stupuit. et si quid subsequeret lucē illā solertissimus
expectare cepit. Ecce aut repente dñs ibi p̄ficus p̄ti-
fer cum illis suis familiarib? beatis ap̄lis petro et pau-
lo affuit. sanctusq; illū collegiū adiūerat martyres glo-
riosos. dionysii. rustici. et eleuterij. Quā visionem ne
quāq; sicut puenire frequenter asolet somniantis mo-
re videbat. Iosq; et oīa vigilib? oculis ppendebat. Alide
bat nāq; ipm dñm sibi inuēis vestib? indutū precedere
et signa sue dedicationis luculenter illis pariterbus im-
primēte et seriatim officiū ep̄ale implēte. Ip̄mque vene-

rabilem p̄cessionē suorū fidelū subsequēte. inter quos
speciali ip̄os apostolos et p̄fatos martyres adnotauit.
Completoq; de morte dedicationis officio. ad leprosum
saluator accessit. ei q; voce qua possit intelligi dixit. In-
trepidus audi et foris expectantibus nris ep̄s q; vidisti
et q; tibi mādamero aperire ne sollicitent decetero de dedi-
cationis ecclesie officio. q; nos man? adhibuim? et prout
vidisti totū p̄fectionis officii cōpleuimus. Leprosus
aut et p̄ordine dñi expectare visionis tā securior. et p̄ sal-
uatoris alloq; tā hilarior. Et quis inquit dñe mi dicis
metis aurem credulā accomodabit. ego em̄ oīm hominū
miserim? et abiectio plebis factus. apud hōes testādū
locū nō habeo. qm̄ sicut vides elephātinā peste defor-
miter elaboz. Quid multa ad elephātinū accedit saluator
et leui tactu facie eius manū admoit. eiusq; caput circū
tergit. et mirimmodū ablata cū ip̄is horribilib? pustulis
cūcē sp̄as cesarie leprosum sanitari potēs medicus
restituit. et ipam quā capiti eius carneā tunicā detrare
rat lapidi qui proximus erat imposuit. eamq; sicut mane-
re fecit. vt ipam excoctā facie verā facie putares et de
leprosa effigie nihil dubitares. Et adiecit. Glade inquit
si tibi nō credidit. istis saltē signis luminariū iubar obſu-
scabar abesse. et beatavisiō spectātis oculis disparuit.
Dñs illuſit et qdā matriculariorū ingressi sunt ecclesiam
et leprosum in gratiarū actione reppererūt. Rogat se ad
regē adductum siquidē habeo ad eum secretas. Ad da-
gobertū adduct? et diuini oraculi serie p̄loquit? de dedi-
catione huius ecclesie a dño deo factam hac nocte vidi et
audiri. et ita deinde redditus sum sospitari. Et extēdes
digitū. Idcirco est inquit fenestra per quā dñs aulam hanc
innotuit. Et mihi nō creditis saltes venite et operibus
ipsis credite. et adduxit eos ad lapidem nobilitibus insi-
guem. Rex admiratur. qm̄ adhuc de veritate dubitabat.
Alidebat hominē peregrinū et tamq; mendicantē asper-
nabatur et egenū. Tandē discredēdi detracta fatiffecit
cesaries et super lapidem posita index miraculū fatiffecit
fuit effigies. Et em̄ verum fatear lināmētā mebrorum
capitis aurium dico et palpebrarum oris et narium ita
in suis locis manebant marcidā. quasi omni ambiguita-
te procul explosa. De miraculū veritate ceruicosi etiam
increduli siqui fuerant stupere confutaretur et crede-
rent. Aspersus rumor et certus ad admirationem et gra-
tiarū actionē inuitat ep̄scopos et conglobatos ad dedi-
cationem et laudem cogit populos. Parietes diuinis
insigniti manibus rei geste testimonium perhibebant.
Reconditur cesaries illa incongruēti cassula. quas vsq;
hodie inter reliquias conseruant illius ecclesie scrinia.
vt pote quas dei manus tetigerat. Dagobertus sup hoc
non mediocriter letificatus de honoranda ecclesia illa
cogitauit. ne cui decetero subijceretur nisi romano pon-
tifici. p̄uilegio beati petri fecit eam muniri. et regali-
bus donariis decorauit. Qui quicquid de suis regalib?
fiscis conferebat parum erat.

S. ix. Tēporibus huius dago-
berti claruit sanctus Magnodobus andegauis ep̄-
scopus. Qui sez dagobertus rex fama bonitatis ei? cō-
pertus. eum ad se parissus accessit fecit. Cum ergo ci-
uitatem ingreditus valuas transiret. rei qui in ergastu-
lis tenebatur comperto eius aduentū vocibus impo-
nis eius solacia petebat. Iudicem ergo adiens rogare
cepit. vt dñatū veniam prestaret. et volūtati ei? aduer-
sans cum sine effectu abire fecit. Qui ecclesiam qua tene-
bat ingressus. xpm exorauit vt notios liberaret a nexti-
bus. Nempe cōpedes sunt attriti manicipes cōtusus ad-
tulcarceris libere vinctis paruerunt. Proſiliente q; et
sancti viri vestigijs abuolūtū grās retulerunt. Et Idem

Elephā-
nus mor-
bus.

Myracu-
lum.

Myracu-
lum.

Scūs al-
an us.

Scūs ado-
lido et da-
do

Ecclesia
sancti dō-
nysii et
empta.

Myracu-
lum.

vir dioecesim sibi commissam illustrando circūiens. cui
ad prediū qd quartiniacus dicit puenisset. pueri garru-
li cōtuita nephāda ludēdo iactabāt. Quos illo intente
subito vnus ex eis pulueri mixtus cū omni pernecitate
raptus. per aeris vastā more globi bacillacq; ferebat.
Tunc sodales cū parētib? tristis atterriti per deuſa
queq; ac rupium et vallū anfractus secretēs nihil p̄se-
cerunt. Jamq; desperatiōe adepti tamdē per inuſa et di-
uisos tramites fatiscētes. puerum repperit inter con-
densa vepzū seminatimē. et vix exilē anhelitū trabē-
rem. Quem parētes cum magno gemitu polliū inuolu-
tum et pene totis artibus disceptū in presentia sancti
viri obtulerūt. qui apprehēsa manu cum leuauit. et vire
prepotem ac valentē parētib? reddidit. Quodā tpe
cū iter. facies nauali solacio ad transmeandū fluuiū in-
digeret. linter citra amnē sita videbat. sed deerat qui
ei adducere coneret. Qui cum more solito ad orationes
confugeret. repēte proza et loco in quo prestolabāus ade-
rilis. atq; remige ad litus in quo prestolabāus ade-
rat natādo deuēbatur. Qui deo gratias agēs cū omī co-
mitatu suo in eā descēdit. et ad locū quo redēbat p̄spere
cursu aduenit. Quodā rēpore cū famis inedia ad vīrū
dei vt consuetum erat consueret multitudine pauperum
vndiq; ipse vt dapnū largitor agapem fecit. et omnes
vsq; ad satietatem refecit. Cūq; clientuli eius summas
nūmorū indagaret qui in cibos pauperum distributi
fuerant. duplicatam reppererūt que erogando consum-
perant. Abbas quidam beaculus virtutibus eius in-
uidens peruicax malicie fere conscios poculum mortis
videns peruicax malicie fere conscios poculum mortis
clam ei propinari iussit. Quos ille ad se venire conspi-
ciens. prestigia eorum mortifera diuinitus intellexit.
Sed euangelici precepti memor omne eis humanita-
tem in ciborū potu exhibuit. Deinde monita salutis ad-
hibens. vt a tam nephanda verſutia fecederent. ne stri-
ctius pena in baratro multaretur perſuasi. datōq; pa-
cis osculo abire permisit. Alidius discipulus a sco-
tā dānus ep̄scopus sancti columbani discipulus a sco-
tia veniens. apud anglos clarebat sanctitate et doctri-
na. vt refert Alincētus vbi. s. Idcirco quādo verbum facie-
bat ad populum scotia lingua. si deerat interpretes. rex
anglie odoaldus indutus veste regia interpretis offi-
cio fungebatur. Ipse rex cibos cibi propter pauperes
subtrahēbat. Florebant in franda hoc tempore tres
fratres Ado Indo et Dado qui et andoenus dictus est.
Qui suam erga deum deuotionem ostenderunt singuli
singula monasteria fundando. Ex quibus Dado fuit re-
ferendarius regis Dagoberti. Referendarius autem di-
cebat ad quem publice conscriptiones referebantur.
vt per eum anulo seu sigillo regis confirmaretur. Idos
ad hoc animaret eligens tam dudum in aula regis Lo-
tharij clarus.

S. x. Tunc etiam sancta aurea
abbatissa claruit. quam sanctus Eligius monasterium
virginum a se parissus constructo preſecit. Idcirco igitur
sancta Aurea vt notat Alincētus vbi. s. in monasterio
parisiensi trecentarū puellarū prelata fuit genere qui-
dem nobilissima. tantaq; virtute predita patientie. vt
nulli malum pro malo redderet. sed sibi inuidēs etiaz
plus diligeret. Dum autem in villis sororum esset ali-
quādo mater sancta huius celleraria atq; clauſtera fi-
bi dilecta nomine Deda nunciatur ei defuncta. Unde
admodum dolens ad monasterium est reuerſa. tertia
tamen iam luce ab obitu eius preterita. Non autem au-
se fuerant sorores eam sepelire sine abbatiſſa. nec sibi
poterant iam migranti clauus officinarum extorquere
asperant nulli sororum reddere se eas ante aduentum
excel se virginis Auree. Tunc illa in feretro iacentem
intuſta accessit. et eam proprio nomine vocauit. statim

q; viua reſedit. Quidam inquit de reb? monasterij tū-
bi commissis et de clauibus egisti. mox illa ratione red-
dens de vniuersis reb? et expositis clauibus cum lice-
tia sancte abbatisse migravit ad dominum. Quadam
vice cum panes decissent quibus sorores hora congruen-
ti reficerentur. Malvalde tristis earum murmuraciones
metuens. cenobij cibanos inueniendi grā circumiuit.
et ad vnum properans pistorē an haberet panem para-
tum interrogauit. Quo respōdente presto existeret si di-
banum scopis nitidum aliquis redderet. Illa mox ciba-
nus penetravit. prunasq; adhuc feruentes cum cineri-
bus manibus suis foras expulſas fornacē mundissimā
exhibuit. Et autem duplicaretur miraculum et laus vir-
ginis sancte augmeret. capanas in turricula sine ma-
nibus sonantes audire sorores. omnesq; ciues circum-
iacentes deumq; cuncte laudibus celsis predicauerunt.
Et deum laudamus continentes. Quadam die dñs mis-
sam audire et leuſta euangelium incongrue p̄onuncia-
ret. illa nolens in verbis dominicis audire fallaciam. de
humero diaconi scolam auferens humero suo imposuit
lectionem euangelicam perlecturo. vnde et angelica in-
crepatione culpata in quodam sancti quintini oratorio
se reſcluit. et ab omni hominum aspectu septem annorū
curriculum se remouit. ibidem acerrimam ducentis peni-
tentiam. assidue sedebat in cathedra quam sibi mirabi-
lem parari fecerat habentem scilicet. l. clausus in dexte-
ra et totidem in sinistra. totidemq; in dorsi regione. sicq;
psalterium quotidie cantabat centū quinquaginta p̄ſa-
mos innixa totidem clauis dextere partis alioſq; tor-
dem in forte leue. tertios similiter in posteriori. Nunq;
carnem comedens aut vinum vel ficeram bibens. sed p
vino bibebat stillidum ex cineribus expressum. Et
mabant tamen quedam sororū eam aliud bibere. vnde
quedam temeraria experiri cupiens talis propalare
quid biberet latenter intrauit lectulum vbi colabatur ci-
neribus potus eius. Apprehens autem or̄ suo reſcripta
trig. ex templo percussa est paralli in vultu. ita vt bucca
auricule iungeretur. Sicq; se ream agnosceus ante pe-
des sacre virginis ventam postulabat. quā pariter et me-
delam obtinuit. Et andem beato eligio apparuit eū-
dam adolescenti in ecclesia et sanctam virginem ad se vo-
cante cum ille ei nunciasset. sed illa properare cum illuc
venisset et iam visio abolita ēēt. intellexit se ex hoc mun-
do vocari. et migrans ad dominum sepulta est. honozifi-
ce in ecclesia pauli apostoli. Apparuit autē angelus do-
mini in visione cuidam abbatisse in syria ciuitate trans-
marina. oculos quidem habenti sed minime videnti di-
cens. vt equozā maris transiret et parissus ad iēs. basili-
cam beati pauli inquireret. quia si virginem auream ab
bis finibus peregrinam illuc proſectam illuc humatā
de humo leuaret et in locum magis honorabilem pone-
ret. mox eius meritis vſum reciperet. Quam visionem
cum ep̄scopo ciuitatis retulisset iter cum illa arripuit.
Sed illa in itinere fessa remansit. Qui presul dixit. Gra-
tiā in hoc loco fabricandi gratia scriniū sanctum virginis
corpus recepturum. Tunc franciam adiit et parissorum
ep̄scopo visionem narrauit. Ita duo presules cum cle-
ro et populo ad basilicam peruenientes. sanctus corpus
ac super pectus eius librum quem illa secum de syria de-
tulit inuenerunt. atq; in sepulcro epitaphium huiusmo-
di. Idcirco facit aurea peregrina. Leuatoq; corpore bra-
chium vnum ep̄scopo dederunt syrie. Sanguisq; cepit
a venis defluere cum illud a corpore sequeſtrauerunt.
Ep̄scopus vero parissensis corpus in monasterio san-
cti eligi cum magno honore deposuit. Syrus vero gau-
dens abbatisse brachium pertulit. et in scrinium decen-
tissime fabricatum reſcluit. moxq; matrona vſum re-
cepit. Ille quoq; in honore virginis in patria nobile mo-
nasterium edificauit.

Myracu-
lum.

Myracu-
lum.

Singula
re miracu-
lum.

§.vi. De sancto romarico. Idic

Sanctus
arnulfus
epus me-
tensis.

Oviraculum,
lum.

Myra-
lum,

perfactus ergo vir sanctus milites duocauit: et de eadem
nia ad prefata vrbem iter arripuit. Qui appropinquanti san-
ctus armulphus affuit: et facta oratione dataque benedictione cum
in domum induit. Qui obtentu sancti stephani visus recepit
per corpus sanitate. Post hec armulphus spiritualis metis intuitu
videns goericum successorē sibi fore dignissimum. Consen-
tiente clero et populo eum episcopum constituit: et ipse diu desideratam
heremum petiit. **¶** Igitur beatus goericus quod alio nomine
pastorali cura afflicto vocatur quod moribus ceteros informa-
bat: et quod antea episcopatum corporis strictissimis ieiunijs attriuerat
enarrare fas non est quod dura ieiunia cumulat quod etiam die
et nocte integras orationibus prestantibus: et biduanas et tridua-
nas alacri vultu et mente abstinentias celebrabat. Post
obitum vero sancti armulphi expleto vero anno sanctus dei goeri-
cus cui ipse armulphus dimiserat episcopatum solitudines eli-
gens: de translatione corporis eius ad sedem ipsam cui prefuera
sedule cogitabat: ac ceteris quoque duobus episcopis iulianis et virdu-
nensis cum corpore sancti cum laudibus honorifice deferretur:
sole ad occasum vergere villam iniqui et incestuosi homines
offendit. Quam intrare cupientes: dum sanctorum reliquiarum
portitores iam pene ingrederentur: dimittitur fixi subsistit
et cellam in se virum deprehendit coacti. Dum enim beatus armul-
phus adductum vira subsisteret: et pastoralis auctore virum
cui villa erat ab iniquitate respiceret sepe commouisset
efficere non potuit: idcirco eius corporis iniqui nunc subire
precepit. Quia vero nunc imminere: et nulla alia villa tunc
multitudinem apra prelo erat: orare sancto goerico deum ut
eis prestat quod dicitur diuertit. affuit quidam sapiens et diues
qui hunc inuenerat intererat. Est enim inquit mihi predium in hac
patria vobis quod non sat: quoniam: si noui ad cuncta neces-
saria pueri deum vestrum: quod locum iter breuiare potest et quod
reanimi sub velocitate perducere. Hoc ait sanctus audiens
fide et gaudio replet: corpus sancti illuc verti officios
sequi impat. Lerneis tamen velocitatem in eodem esse ut non cur-
rere: sed mox ausu volare putares: et quod vni? dicit in-
grati spacio vix pagi credere posses: duabus vel tribus hominibus
impletis mirareris. Quis ad villam puenissent: quod vini fe-
rat patria non est: ceruissae se parum habere boni ministris
referentibus cooperit. Sed iterum fide replet: sancti goerici
meritis et precibus se committit. Qui nota praedia petes deum:
suorum necessitatibus subuenire postulat. Tantaque mul-
titudine populi ex paruo liquore quod vix credibile est abun-
dantissime est satiata.

§.viii. Prefatus autem sanctus

Arnulphus in ex maiore domo francie merensium fuit
epus factus. postq[ue] seculu[m] deseruit et ex ep[iscop]o solitari[us] mi-
grauit ad d[omi]n[u]m anno heraclij. xxviij. h[ic] ut ait Petrus
damian[us] pater pipini fuit et auus karoli magni. h[ic] n[on]
paul a flandria in lothoringia ducatu[m] tenebat: qui cum
vroris et filioz affectus postponens heremi p[er]teret: co-
tigit ut per flumi[n]u[m] mosella transiit haberet. Ad cui[us] po-
tis mediu[m] venies vbi flumi[n]u[s] p[er]fundior est: ibi anulu[m] suu[m]
sub hac federis p[ro]dione p[re]c[er]it. Cum ego inquit anulu[m]
h[uius] ego recepero: t[unc] ego pauldubio confidat peccatoz
meoz nequib[us] absolutu[m]. Quo facto heremi p[er]ijt: vbi
n[on] paruo t[em]p[or]e m[un]do mortuus deo vixit. Interea defun-
cto merensiu[m] ep[iscop]o elect[us] est. Dumq[ue] vsu carniu[m] abstineret
sicut in heremo co[n]sueuerat: piscis ei p[re]sentatus est: qu[od]
cocus exenteras anulu[m] repperit: quem d[omi]no suo lababu-
dus obtulit: et statim ille recognouit. Est aut[em] bidu[m] iter
a p[ro]te in quo anulus p[re]c[er]t[us] fuerat vsq[ue] ad locu[m] quo p[re]-
sentat[us] est. Et ergo recognouit anulu[m] la fide p[ro]p[ri]a ag[er]e
deo de suozum solutione peccatoz[um]: vitam p[ro]modum
in melius duxit: sed plus etiam ieiunijs vigilijs et ora-
tionib[us] coarctauit. Anulus adhuc ille in palatio habe-
tur. Mirari potest in his deus magnifice laudari: quo-
modo in p[re]senti effectus sanctus vir certificari meruit
adhuc casibus subiectus de remissione peccatoz[um]. Q[uo]d

Qd b de
bro armul
fo dicitur
q. i. reli-
qt epang
b fieri no
posset si-
ne licen-
pape: vt
babet in
c. nisi cu
pide. et
de remu.

Syracus
lum,

Myracu-
luni,

miraculum.

Capitulum

pculdubio nō fieret nisi dignissimus deo foret. **M**ort
 aut episcopatu suscepto tāta tamq; perfusa magnificē-
 tia elemosinis pauperū accreuit: vt etia de lōginq; **r**
 regionib; atq; ciuitatib; fama currere innumera cater-
 ua pauperū ad sanctū arnulphū refocillāda festinaret.
Erat iugiter sollicit; et intēsus in cūctis bonis actib; et
 precipue in suscepiēdo monachos seu peregrinātūm
 deuotissim; inuigilabat: ita vt quos hospitio suscepisset
 manib; pprijs pedes ablueret: allosq; vestitos ac refe-
 ctos deducēs: mox alios refocillādos susceper. Porro
 abstinentie ei' noxia narrare q's valeat: maxime cū in-
 terdū post triduana et quadriduana ieiunia pane ozide-
 ceo vel limphe pplo victitaret. Indur' iugiter intrinse-
 cus ciliō occulte: sicq; exēsis iā mēbris vigilijs atq; se-
 lumis gemitū igerbat cruciatū. **L**ūq; in his bonis
 actibus iugiter inuigilaret: tpe quo triduana ieiuniū
 solet ecclesia vniuersalis celebrare. vir sanct' extra cui-
 tatē cū crucib; atq; pmissu ppli genere radi gratia
 fm morē ex ecclesia pcessit. **E**t ecce ex medijs cateruis
 femina arrepta a demomo clamare cepit. **U**āc ille cum
 vidisset vexillo crucis iuncto: mox ab aduersario creptā
 sanauit. **E**porib; dagoberti regis cū in palatio esset
 ei quidā leprosus clamare cepit: victū seu vestitū depo-
 scēs. **A**t ille iussit statim in hospitii duci. **L**ūq; erga illū
 fm morē suū solitā impēderet pietatē sciscitari voluit:
 quia barbarus erat si sacri baptisatū vnda ablutus
 fuisset. **R**epēse ille. Nequaquā ait dñe mi. **N**ā ego infelix
 abiect' in pplo: q's mihi grām baptisimi tribueret. **A**ce-
 pro q' a sancto viro sacramētō baptisimi: repēte de coipe
 ei' lepra discessit: et fact' est deinceps in vtraq; substantia
 san' qui pū fuerat pctōr et maculosus. **Q**uidā homo
 scelestus noie vodoce eluans ei' cōplicib; suis viro
 sancto derogare ausus est nō esse. s. cultorē dei: sz poti'
 boiez voluptati deditū. **A**d cui' s. lectū nocturnis horis
 nō solū rex: sed regina tanq; cōsiliū flagitās pperaret.
En ergo stratū vnaū detrahēte sodo petisset: iubente
 dño accidit vt eoz vestimēta flāma circūstans vallaret:
 atq; illico extillēs flammā in gētib; deposcēbat vo-
 cibus aquā. **S**ed et aqua iniecta flāmā diuinit' missam
 nō extinguebat. **A**rdebāt nequiter circa nares vel genū
 talia eoz camisse: nec a se vestimēta ardentia exuere po-
 terāt. **Q**uid plura: quid aliud facere nō potuerūt exillē-
 tes: et adinstar porcorū luto sese vociferātes inuoluunt:
 sed magis ac magis genitalia ipoz ignis inmissus ere-
 mabat. **T**unc inq; vt reor impletū est sup illos q's scri-
 ptū est: detrahēte occulte pximo suo bñe psequēbar. **N**ā
 nō post multū tps in tātis trāgressiōnib; pfatus vo-
 deo depbēsus est: vt scelerā eius vnaū vita (quia iustu
 erat) regalīs gladius amputaret: at nē solus mōrēf:
 filius mox ei' eadē sentētia pculsus interiret. **E**um be et
 plures strutes per illū in pplo cepissent crebrescere:
 mox remotiora a fragorib; vulgi loca expetijt. **I**nterdū
 nō multū lōge ab vrbe vsus est cellula: celum diebus ac
 noctib; precib; pulsans. **C**asu cōgijt vt pōptuarij re-
 gis ignis voraz veparet: atq; eructuās excellētissimā
 flāma domo circūquaq; affines minaciter laberet: re-
 pēte exurgēs tota ciuitas vidēs sui exitiū in eiulatu:
 et clamorē est cōuersa. **Q**uo audito nos veloci gressū ad
 domū sancti viri puenim': et reperim' euz sicut ei mos
 erat melos psalmodie personante. statimq; apprebēsa
 man' eius ait romarie. **E**gredere: ne q's absit te in hac
 vrbe ignis iste cōsumat. **A**t ille nequaquā dilectissimē: sed
 deducite me illuc: ecce in manu eius sum. **E**t sic nos tenen-
 tes sanctas man' ei' ad larē puenimus: et mox iubente
 illo in ofone pstrati caplo dicto surrexim' oēs. **E**t sic ille
 eleuās man' ptra iugētēs flāmas vexillū crucis iūct:
 et mox mūnū in modū tanq; celitus pculsus nil alib; no-
 cens infra parietes in semetipm totus retrorsus ignis

interijt. Illico aut vni ex fratrib⁹ talis apparuit vifio. in
tues in celū vidit t̄q̄ flāma ignis signaculū crucis deplē
ctū. ⁊ statim e celo vox facta est dicēs. Cernis h̄ signum:
hac nocte armulfus ep̄s p̄ ip̄m totā ciuitatē ab incendio
liberauit. Post hec beat⁹ armulfus. relictis cūctis reb⁹
seculi vt nou⁹ helyas ad beremū p̄perās. relicto pōnfi
cati vt dictū est supra. iter bestias ⁊ feras siluestres mo
rans q̄ridonas landes deo p̄sonabat. Ubique ad eū veniē
tib⁹ leprosis ⁊ alijs infirmis futebat in oib⁹. ⁊ post mor
tem eius miraculis claruit. Sz ⁊ clodulfus fili⁹ dicti ar
mulfi merensū ep̄s sanctitatē p̄fis imitat⁹. Doda q̄ ma
ter ip̄ius clodulfi treueris inclusa x̄po ancillarur.

§. xiiij. Anno domini. dcxliij. Im

alius rex moztandimbroz a trinda mercioz rege perim-
 tur. Et vt dicit vincent. spe. hif. post belinandum. Huius
 dectra et multarū elemofynarū largitrix. hodie q̄ cum
 brachio et cute et neruis incorrupta facit toto corpe in ei
 neres diffoluto. Exatata rebellione a penda rege mer-
 cior. cum ipse ofualdus superatam filiam in pectore ge-
 reret pro aiabus fidelium fuoz deo supplicabat. Huius
 defuncti brachia cum manibus et capite infatiabilis vi-
 ctoris ira defecta et fipiti sunt appensa. Brachia cū ma-
 nibus adhuc durant inmolata q̄ a fratre ofuino apud vz
 bem labūre cōpofita mōstrant. p miraculo. Caput lū-
 difari humanū a fratre nūc dūrelum esse ē inter brachia
 sancti guttberri. Ofsa reliqua regis corporis cum regi-
 na oftrifcula vxoz chelredi regis mercioz filia regī ofuz
 charitate patris ducta bordonio mōasterio fuo quod est
 in regione mercioz inferre veller. repulerunt eam mo-
 nachī inuidentes moztuo quietem ofium: qz super eos
 bellico iure regnum acceperat. Sed nocte intempesta p
 lucernam de celo super reliquias emiffa. vltro pterierūt
 quod ante reiecerant. Ibi ex cadente sanguine reuirit
 eefpes. quo fanatus est fompes. Pulmifculus lauature
 reliquiarum eius mentis impotes fanat. Sripes qui re-
 centem cruozes fufceperat. lotura fua fanitatem tribuit
 desperat. Hui⁹ fili⁹ ofum regnauit post eā annis. xxvij.
 Sigifbertus. Eo tpe tudacab rex butronū ofam dago-
 bertī fibi redimit. Cirgo pīpī reginulpha fanctitate cla-
 ret in gallia. Haudinar ad miras tēplū fibi bierlū edifi-
 cat. et quia nullo modo ftrutura confiftere poterat fug-
 geftione iudocz crucē defup mōte ofliuēti tolli imperat.
 et fic ftrutura tēplī stare potuit. ¶ Anno hui⁹ ftantini
 nepotis heraclij dagobertus rex francoz mozt. de quo
 p vifione cuiusdā reuelatū est. q̄ aia ei⁹ ad iudicium rapta
 est. a multis ⁊ eā p expoliatiōe fuarū ecclīarū reclamā-
 tibus. cū eā fā mali angeli vellent ad penas infernī ra-
 pere interuētū sancti martyris dyonifij cui ipē maxime
 deuor⁹ fuerat a penis liberata est. ¶ Anno primo fctūs
 remaclus ordinatur traiectēfis ep̄s. Rodoadus frater
 fem doctrina et fctitate fua illuftrat. Foroz q̄ ei⁹ feuera
 abbatifia in eadem vrbe a fratris fctitate nō degenerat.
 ¶ Circa idē tps pfa quidā fimulās fe adorare baumarū
 mīrā faracenoz. infixo in ventre ei⁹ gladio penit cum.
 ¶ Anno quinto fctūs fufiens in hybernia claruit. q̄ pe-
 grinationes p tpo aggreffus ad gallias vfp̄ puenit. et a
 clodoueo rege honorifice fufceptus latinaci cenobit⁹
 fundauit. quē nō multo post frēs fui foiffan. et vlebenus
 parī peregrinādī voto fecuti p gallias claruerūt. Et q̄b⁹
 foiffanus dono gerdrudis d̄gimis foiffense monafteriū
 poftea fundauit. vbi etiā martyrio cozonatus quiefcit.
 ¶ Anno fequēt. Eligij nouionij. Andoen⁹. q̄ et dādo ro-
 domagi clarēt ep̄i. Et philibert⁹ de bertio infula Et re-
 abari⁹ portinefis. et geremar⁹ flamacenfis abbates. Au-
 garidrifina quoq̄ fāra virgo fecus beluacum. Augu-
 lus quoq̄ clarebat. cui begga foroz grimoaldi nūfcer.

Sancta
reginula
virgo.

Sanctus
emachus
pus tra
ctensis.

Sanctus
urse? in
ybernia

Sanctus
 igitur et
 sanctus da
 vid et alij
 sancti

Miracul
 luz sancti
 andoeni .

Syracusan.

Diracium
lum.

Siraculum.

Myracul.
lum.

ctus Richarius dictus in puincia potina: qui ex rustico
factus est religiosus notissimus. Hic vesebatur pane
et aceto cineribus immixto: et aqua cui lachrymis tem
perata: leprosos balneis fovebat: et postea ipse illa in
trabat. Proedicavit in baptisma. Rex aut dagobertus euz
visitas se eius oronibus comendavit. Que et sanctitatis
sue benedictione roboravit: et auctoritate sacerdotum li
bera voce castigavit: denuncias ei ne in seculari superbi
ret potentia: ne in fugitivis speraret diuitijs: ne vanis
adulantijs extolleret rumorib: sed magis dei potentia
timeret: illiusqz immensam laudaret gloria: et humanam
potentia nulla pararet: q subito sicut spuma sup aqua ve
to elationis flate evanescit. Sed hoc magis timedo co
gitaret: q poteres poteter tormeta patient: et cui plus
dai plus exiger ab eo: et cui vix sufficit p se solo rōnem
reddere: quō poterit p tot milibz ppli comissi. Qua ca
stigatione et p ueridissimz benignissime suscepit: cōgau
des de ei libera veritatis fiducia: sacerdotē xpi ventrē

S.rr. Sancta augadrissima filia
fuit illustris roberti. qui generosa stirpe proditus geru-
lus fuit anuli regis lotharii. Hæc religiosissimam virgi-
nem illustrem. Siminus a prefato roberto expetijt. vo-
lens eam ausberto filio suo sociari. Quo scz roberto pre-
bente assensum a casto iuvene casta desponsatur z puel-
la. Deniq; ambo integritatem mentis z corporis caste-
seruare cupientes deprecabantur dñm vt voluptatū ve-
nena a cordib⁹ eorum dignaretur expellere. Deinde ora-
te beata augadrissima virgine vt speciositas illius in de-
formitates verteretur: illico dñs preces eius exaudiuit.
Nam facies eius ita exulcerata. ac immundissima lepra
Mam facies mox apparuit. vt a consortio boim quicq; eā
cooperata mox apparuit. qd segregadā decerneret. Medicoꝝ
vidisset exemplō eā segregadā decerneret. Medicoꝝ
deinde percurrit frequentia. sz quātō instāt? insistebant:
tanto xpi spōsa vlcerosior deformiorq; apparebat. Tūc
pater hoc diuinū fieri intelligēs. inq̃rebat ab ea ytrū
vrginitatis voto vitā elegisset dissimile. Opto inquit mi-
hi nuptias totis nībis? exoro. Nā xps qđ cōcupit spon-
gitōz z totis nībis? exoro. Nā xps qđ cōcupit spon-
sum mibi hęc corpis infert molestia vt aie tribuat nito-
rē. Delectat hec vita pfens p̄ pie sed decipit: qđ omne oĩ
est in mūdo vanitas est. Nec audiens illustrē accersiuū
siminū: rridit. Voluntate dñi in oibus sequi oportet: nec
eius nutui vllō modo cōtrarie velle. vocatusq; affuit et
ad rotomagū ciuitatē antistiti dirigit andoeno: vt ei?
bñdictione pcepta z sacro velamine mereretur. Quo patrato pristina
pulchritudinē et speciē elegātē est reddita: ita vt cuncti
auditoꝝ dicerēt: quia eā sibi xps sponsam et famulā ele-
gisset. Deinde efficit gubernatrix cenobij quod est extra
muros beluaci. Erat autē sicut ceteris prelata: ita cict?
humilis: vilis in habitu: in cibo mediocris ab infan-
tia fugi orationi dedita: pudicitia exom atissima bilari-
tate cordis et corporis clara: patientie virtute charita-
tis obsequio: elemosinarū largitionibus abundanti-
me cumulata. Dispositibus adornata velut lampas re-

Factus
lambert?

Diracu
lum.

S. xxiij. fuit 7 teporibus illis sa
crus agilus filius? agnoaldi viri nobilissimi sigiberti regis
consilarii. puer bone indolis: que ppter celeres mores? in
fantie parietes agili noiauerunt: ac scito colubano bndi
cendu obrulerit. Qui? bndictioe precepta tradidit? e puer
sancto eustasio de quo sup bone religiosus viro sacris lit
teris imbundu cu alijs nobiliu filiis: q postea presules
fuerit in diuersis locis. Et de stute in stute pficiens
fact? est abbas in monasterio resbacei. Porro bto colu
bano abbate a theodorico rege de monasterio suo p cõfi
lium pessime brunichildis regine expulso: 7 beato eusta
sio in locum ei? substituto: eo tpe prudenti fratru cõse
n? decretu est: vt pbus agilus ad eã dirigeret: q maxie
bto colubano infesta erat: qz feminari accessum a mona
sterio ppellebat: et sibi que regina erat idem sdixerat.
Itaqz pges agilus cu adhuc longe eẽt a monasterio su
puenit nepos vuadeleni ducis cu satellin? q sub obru
tu venantius obseruab? erit? monasterij more latronu.
Is ergo exterto brachio missus est pcutere mitissimu viz
agilu. At ipe subducto terrore signum crucis opposuit:
mores brachij ill? obrigit: 7 sicut extesus fuerat adeo
inflexibile mansit: vt nemo valeret gladiu de pugno ei?
educere: nec ipe s loco pedẽ mouere. Obstupefact? oib?
infelix ille capite submisso a scito viro venia 7 misericor
dia postulabat. Qui facto ofone mox vt brachij ei? terti
git vigo: pristin? rediit. Et cu capulus gladij adhuc ma
neret carni man? cõiunct? ofone etiã illu ab hoc libera
uit: q adeo cõpuct? est: vt relicta militari toga baticum

Syracu
lum.

religiosus assumeret. **L**ui autē fama hui' miraculi regia
 impleret mentia: veniens sc̃tus agilius se aspectib' regis
 ⁊ regine obtulit. Quē cum magno honore suscepit: et
 ambo rex ⁊ rex ⁊ regina cōpuncti vestigijs ei' p̃cibētes:
 indulgentiā petierūt sup' temeritate ⁊ molestia quā in-
 tulerāt sanctis viris. ¶ **H**ost beclotbarius in sede triū
 regnorū p̃fatus decreuit synodica diffinitione viros
 p̃ccatos dirigere: qui vicinas gētes ab errore reuocarēt
 et multorū igit' ep̃orū et sacerdotū cetū ad opus p̃fatū eli-
 gunt prudētissim' agilius fil' ⁊ abbas eustasius: q̃ egres-
 si multos ad fidem xp̃i p̃uertūt. Et in ip̃o itinere sanct'
 agilius miraculis clauit: nam ⁊ demoniacam d̃bo cur-
 uit: ⁊ sadabergā d̃ginē de qua dictum est. s. orbatā lum-
 ne sanauit. Ipse q̃ validissima febre cōcrep' in visione
 angelica liberatus est. ¶ **Q**uadā autē die pagrās sanct'
 heremi confinia sup' torrentē ad quēdā locū deueniūt:
 ibiq̃ sub pomorū arboze sc̃tus cuz socijs sub eius vmbra
 culo quieuerūt. Et cū ibi diut' orasset: vidit in aere mu-
 bē splendidā radijs phoscescantē figurā crucis p̃tenden-
 tē. **L**ui cui' claritate p̃ces dies ⁊ noctes tantū lumē cō-
 tinuatū emicuit: vt illic videres om̃ia clare sicut in meri-
 die. Per tres etiā dies ros ibidē in modū crucis ⁊ mane
 vsq̃ ad vesperā est vsus. Undeq̃ reuelatū est sibi mona-
 steriū p̃struēdū. Quo edificatō de volūtate regis fact'
 est ibi abbas agilius p̃fat'. ¶ **Q**uadā autē die vesp̃e circū
 icina officinas monasterij: cū p̃geret ad zenodochiū q̃
 illius ordinatiōe sc̃tus andoan' ibi cōstituerat: audiuit
 ad portā monasterij velut plāgentiā hoīs exitem vocē.
 Altraq̃ fenestra q̃ porte inherebat: cernit an' fores iace-
 re pauperē vlc̃erib' plenum: petentē se hospitio recipi:
Louerus sc̃tus agilius ad sociū s. frat̃r brandolinum
 ait. Ecce quō alijs vilitatib' occupati tanta neglexim'
 p̃gerge igit' velocius ⁊ para ei' refectiōē. Illo abeunte
 ipse ap̃erto ostio ait ad pauperē. Gēnt frater. En facie-
 mus tibi quod cōpetit. Quo respondēte se p̃ce dolore v-
 cerum ambulare nō posse: suis eū humeris imponēs ve-
 xit in domū absq̃ vllō pōdere: posuitq̃ sup' sedile in-
 tra focum: byemis cū erat. Accipies q̃ vceū et lintheū
 vt aquā manib' ei' infunderet subito disparuit: magna
 q̃ fragrantia iocundi odoris eadē domū quasi aromatus
 repleuit. **I**l'ui' hospitalitati diabolus inuidens: ei post
 matutinas ex more oratū in specie inanimis oracōis
 erecto capite virus aduersus eū emittēs. At ille crucis
 scuto se munies oīa dispōdidit. ¶ **D**eniq̃ cuz esset vicijs.
 annoz ⁊ d̃m̃i exoraret: vt eum de incolatu hui' miserie
 educeret et gregē sibi cōmissum p̃petuo custodirēt: com-
 plecta oratiōe lumenis p̃clarus ei apparuit q̃ dixit. Agili-
 care meus epytelo biennio te recipiam. age quod agis.
 nec te deseram: sed tecum ero. **E**ntenariuz igit' postea
 agēs annū feliciter migrant in xp̃m. Audites sunt vo-
 ces in transitu eius chori d̃ginū canentū. **M**odie sc̃tus
 agilius cū summis laudib' p̃git ad p̃m̃iū. Felix valde
 q̃ seruauit castitatē: et d̃go cētēnariuz ascēdit ad celū.
 Et ad sepulturā eius aliqui egrī sanati sūt. ¶ **M**arrat
 idem vincen. vbi s. de quodā sancto dicto videboto: q̃ cū
 in quadā cellula solus maneret cū discipulo suo miria-
 ro: orāte eo in ecclesia q̃ iuxta cellulā suam erat: pauper
 ad famā elemosynā petebat sibi dari. Quo audito vir
 dei f. cepit miriuaro discipulo suo vt panē vni q̃ sol' eis
 remāserat ad victū sc̃inderet in duas p̃tes: ⁊ mediū pau-
 peri daret. Quo facto alius paup' paulopost venit ⁊ ipse
 elemosynā petēs. **L**ui vir sc̃tus aliū quadratē panis da-
 ri mandauit. Tertiū paup' sup̃uenit ⁊ ei tertiā partē
 dari p̃cepit: discipulo molestē ferente ⁊ dicente. Nō vis
 vt saltē nobis medietas panis seruet. Noli ait ille solli-
 citus esse de cibo ⁊ potu: sed memēto p̃missionis d̃ni di-
 centis. Date ⁊ dabit vobis. Tū paup' inde recesserat: et
 quartus paup' decessit cū residuū panis dari iussit. Ite-
 rum discipulo murmurāte cōfessorūit eum in fide: vixit

sermonem exhortatiōis compleuerat: et ecce quattuor
nauicule iuxta numerum pauperum quibus totum vi-
trum suum diuiserat mittunt ei cibo et potu plene. *Quil-
tisq; miraculis clauit. Cum autē post mortem eius cor-
pus incorruptū diu inueneret: quida p̄uocaciter explo-
rare uolens an uerū esset q̄ corp⁹ eius eēt integrū: uolē-
ter fecit sepulcrum aperiri. Et cū ab eis vlla reuerentia
esset illud intui⁹: subito exterrit⁹ ait. Ista sc̄te uidebore
sternit⁹ et mutus et surdus effect⁹ est: omnisq; corpe de-
bilitatis vsq; in finē uite sue ita p̄mansit.*

§.xiiij. De sancto Forseo. Hic

factus nobilis genere: sed nobilior fide ab infanzia facer
dortibus p̄ diuinā gr̄ā cōmissus: ⁊ sacri sc̄is ac mōasticis
disciplinis erudit⁹: dū inter patrēs suos sacri n̄bi salu
tiferā feminarēt: q̄dā die egrotāns molestia coepta
ad paternā domū cōmigrāuit: ⁊ dū vesp̄tinālē exor̄sus
est p̄salmodiā: orōni intent⁹ hanc lōge a domo tenebris
subito circūdat⁹ stetit: ⁊ quasi iā mortu⁹ ad primam do
mū deportat⁹ est. Tūc q̄tuor manus desup̄ se extēsis
aspexit: q̄ tenentes cū p̄ brachia pēnis subleuabāt. Et il
lū ex vtrāq; p̄te sustinebat. Ip̄e aut̄ quasi p̄ caliginē an
gelica canebar corp̄a. tertiū q̄ se procedere angelū scu
to candido gladio armatum. Hi tres part̄ splendore ful
gentes vno incipiente caneabant. Ibunt sancti de virtu
te in virtutē. videbitur deus deor̄ in syon. Audiebat
q̄ ⁊ aliud ignotū canticū multor̄. multi angelor̄. vnde ⁊
vix pauca poterat intelligere. ⁊ ext̄rūt obuiā xpo. Tūc
vnus ex supernis agnūsb⁹ armato p̄cedentē ange
lo inisit ad corpus aiām reducere. Et vix sanct⁹ se a cor
porē ext̄ū cognoscēs ⁊ tēto separāre cōtēderet angel⁹
lice affectus dixit se ab eis separari noluissē. Cui r̄spondit an
gelus. Ad te cōpleta sollicitudinē reuertemur suscipien
dū. Tūc cantabant illud dimidiū n̄scitū. Videbit de⁹
deor̄ in syō. Cui⁹ carminis suauitate letificata aiā qua
liter corpus intrauit intelligere non potuit. Tūc circa
gallos cantū audiuit n̄ba admirantiū sibi circūstantiū
⁊ dixit eis. Quid stupentes sonos inquietos emittitis.
At illi ordinē referebāt qualiter eo vesp̄re transiente
visq; ad gallos cantū exanimē corp⁹ in medio fuissent. At
ille sedēs angelicās claritatē ⁊ dulcedinē mente reuol
uēs. de quali sollicitudinē admonit⁹ fuisset p̄tractās: me
stus erat q̄ q̄ ei clare exponeret nō erat. timēs ne reuer
tēs angelī cū impari inuenirēt. Peritq; ⁊ accepit sa
cri corp̄is ⁊ sanguinis cōlōnē. ⁊ vixit infirm⁹ die illo ⁊ al
tero. Medīa nō nocte tertia feria pedib⁹ ei⁹ frigore in
duratis manib⁹ in ofone ext̄ris recordat⁹ locū dissimē
visionis letus mortē suscepit. Auditis duos āgelos ad
se veniēs ⁊ eius aiām deferētes. Tertiū nō angelus
armatū scuto candido ⁊ gladio fulgureo se p̄cederem
conspexit. Deinde demones clamātes audiuit. Broce
damus ⁊ ante facie illius bella cōmoueamus. Cū ergo
p̄cessissent ignora p̄tra cū tacula tactabant. Sed āgelo
p̄cedēs scuto illa suscipiebat ⁊ prin⁹ exinguebat. Tūc
demones āgelis opponētes dixerūt. Ociosos s̄mones
sepe dixit: et ideo nō debet illesus perfrui vitā beatā.
Quibus angelī. Nisi principalia vitā cōtra eum p̄ule
ritis. p̄pter minū nō peribit. Tūc diabol⁹ dixit. Si
cut accepit malū ex cōsuetudinē ita accipiat vindictā
a sup̄no iudice. Et sanctus angel⁹. Iudicemur aī deus.
p̄stantesq; aduersarij contriti sunt. Et dixit diabolus.
Seruus qui scit voluntatē dñi sui ⁊ nō facit: plagis va
pularib⁹ multis. Cui angelus r̄spondit. Quid iste de volū
tate dñi sui scuit et nō fecit. Et diabolus. Dona iniquis
recepit. Et angelus. credidit ait q̄ vnusq; penitentiā
egisset. Et diabolus. Aliqñ debuit p̄bare penitentiē p̄se
uerantiā ⁊ sic fructus suscipe. Cui angel⁹. Iudicemur aī
deū: sed demō succubuit. Tertiū surrexit diabol⁹ ad bel
landū cōtra illū. Usq; nūc estimabamus deū veracē qui

Miram
 la seti vi
 deboti

De vsura
rio,[illegible]

Dulcibz
 carnē an
 geloz.

Alia sola
sustinet
incēdiū.

congrua sunt iterū ab angelo scđo edoct' multo tpe pđi-
casset irruentiū populoz multitudinem nō ferens. ⁊ all-
quos ptra se inuidia cōmotos depñdēs discelsit: pre-
grināqz litroza p burtaniā in saxonā transiuit' est: vbi
a rege sigiberto honozifice suscepit': locū monasterij ab
eo sibi traditū accelerantī cōstruere. Quo facto ab omī
cura seculi ⁊ ipsius monasterij alienare cupiens: fratri suo
foillano curā eius reliqt: et ipse beremū petijt: vbi cum
alio fratre suo vlcano pñsophat' est. Cum autē quibūsdā
causis inuēntibus a ppo vel a rege ad pñsū vocat'
immo ⁊ cōpulsus desideratā sibi beremū reliquisset: oīa
animo vigili tractas ad galliā litroza nauigauit. Vbi
qz a frācoz rege clodoueo honozifice susceptus: mona-
steriū in loco quē vocant latinaci cōstruxit. Nec mul-
topost fratribus ordinatis cū rege iter agēs infirmitate
coecepit: ad celestia regna migrauit. Post qñtuoz autē
annos a reuerendis epīs eligo ⁊ ansberto immaculatū
corpus sine vlla putredine transferret'. Ihu' nātale cele-
bratur. iij. nonas martij: dicitur autē a quibūsdā but' for-
sei legendā scriptā a venerabili beda.

§.xviij. Sactus andomarusex

nobilibus & religiosis parentib⁹ oritur: vt refert vince. fpc.
bisto. lib. xxiiij. ex gestis eius: oriundus fuit ex valle au-
rea nō longe a constantia ciuitate. Qui religioſe a cum-
bulis educatus: matre defuncta ipſe & pater ei⁹ frui-
plus etate diſpare: mente filies oīa p xpō relinquētes
ad monaſterij luxuriā a beato columbano in burgū
fundarum pariter perreperit. Ibiq; ſub abbate euſtaſio
ſacre regule ſe deuouerūt. Illuc fruiſplus laudabiliter
vſq; ad finē vite pſeuerauit. Dehinc andomarius fami-
lius pmulgaſa ad gubernandū & docendū tozanenſis
vrbis populū epalem honore vocatus: cuꝝ magna men-
tis humilitate ſuſcepit. In quo gradu xbi dei ſeminās
animarū & corporū languores curās. & miſericordie ope-
rib⁹ inſiſtes plebem ſibi creditā rite gubernauit. Ipoſq;
tozanēſes q̄ ad idolatriā poſt xpianitatē fuerāt reuerſi
euagēlij luce iterū illuminauit & idoloz culturā ibi ſun-
ditus euerſit. **L**ū autē quadā nocte ex more ōm exor-
ret: diabolus tāta incentiuā ei carnis tēpationē miſit.
q̄ nunq̄ ſilem habuiſſe ſe remiſſere: & ad mentem re-
ducēs exemplū beati bſidici: in vtricarū vepriū v ac-
leis ōm indumēto exutus egreſſus foras illico ſe p-
cit. Ibiq; volutat⁹ diu toto corpore vulneratus exiit. cūq;
bene penalerit arderet foris: qđ int⁹ illicite ardebat ex-
tintit. Idem cū ad vicina loca ab vbe luſtranda pgeret
in quodā loco p̄ra meridie volēs pauſare ſacuit ſub qua-
dam arboze. Inde nō cū a ſomno ſurrexit crucē dñi ex li-
gnis editā in eadē arboze fixit. Sequenti nocte mltā ibi
apparuerūt luminaria: & ab eo tpe xps p mltitē ſuo mul-
torum ibi ſanauit infirmitates: atq; innumera biles ibi
oſidit ſtutes: ad meritorū ſuoz cumulum augēdū. Per
pluriſmos autē annos añ obitū ſuum lumē oculoz ami-
ſit: ſicq; foris cecus intus illuminat⁹: vt verus iſraeliti
deū videbat. Et vt dictum eſt. s. cum coꝝpus ſcī vedati⁹
trāſſeretur cum multis epīs inter quos ipſe vnus erat &
cecus: illuminatus eſt meritis illius ſancti. Nō egre-
rens. rogauit vt p maiori ſuo exercitio parietē ad eed-
tatē pſtinā reuerteret: qđ & factum eſt. Cum aut obitū
ſuum iminere cognouiſſet: ipſa die vltima de lecto i quo
iacebat febre correptus ſurrexit: & ingreſſus eccleſiā p-
lixē cum lachrymis orauit. Factaq; diuina exhortatioe
ad clerum & pplū ad ſtrictū rediit: & mox ſolito mortuo
tam omī corpore extenſus inter xba gñarū actionis et di-
uine laudis: ipſi cū gaudio & vultu pclaro emiſit. Et ſta-
tiq; ſunt q̄ ibi aderāt q̄ tanta in tranſitu ipſius aie ſan-
cte in domo illa fragrantia odoris eſt aſperſa: vt dom⁹ il-
la omib⁹ aromatic⁹ fuiſſet repleta. Poſt cū obitū ad
ei⁹ tumulū oleū dei ſtute ex lapidib⁹ pēderet⁹ vbiq; ſcī

Forſeus
pergit ad
berennuz.

Syracu
la seti an
domari.

Humilio
dei in fa
tellites.

S. xxv. Sactus preiectus aruer.
 nensis eps & martyr inclitus. Cum adhuc esset in vtero
 matris: vidit mater ei? in somnis qd p latus ei? egrede-
 retur fili? sanguine rubricatus. Qd cū mater cuidaz dei
 seruo dixisset: insinuauit ei qd martyri palmam puer ille
 obtrineret. Mater qd puer in aeterna ciuitate lris imbuat,
 & qd: gratiosus erat in oibus archidiacono vrbis nutritus
 tradit. ¶ Oib? itaqz vntutib? intent? dñi die quadā
 ad cū multi paupes aduentsent & elemosynas postula-
 rent: p famulū suū nouit qd plus qd duos denarios non
 haberet. Cumqz iussisset afferri sacculū & dñm inuocasset
 tāta ibide inueta est pecunia: quāta pae foris? stabat ca-
 terna pauperū. Die quodā pasce cū ipse cum alijs ad me-
 sam resideret: tres inter eos aderāt qd a carnibus absti-
 nerēt: qz cū alij deriderent admonuit sc̃tus piec? vt qz
 venerari deberēt: fridendo nō increparet. S; cum illi
 nō desisterēt: paumentū solarij cū irrisorib? cecidit tñs
 qz piectus cū abstinentib? remanēs ad mensas remansit.
 ¶ Eūqz igit felix ciuitatis ep̃s migrasset ad dñm & cle-
 rus & ppl̃s illū eligeret qdā archidiacon? vrbis vrsurpa-
 uit sibi ep̃atum p dñm: s; nō vixit vltra terminū. ¶ El die-
 rum. Eū ergo alij virū inclitū eligere voluissent: illi ele-
 ctioni p posse renitēs illū dedit & monuit vt piecti in
 cathedra sublimaret. Elect? ergo piec? & sc̃ritate & gra-
 ppollebar in oibus. ¶ Quodā tpe cum regē frācie adire
 veller: trāsunt p quandā abbatiā vbi sc̃tus martin? graui-
 ter egrotabat: qui mox sua ofone sanauit. Deinde reges
 adies qd voluit impetravit. Eū ergo rediret abbas ma-
 rinus secur? ē eum: vt sicut sc̃mūce diligebāt: ita simul
 martyriū summarēt. Dñi ergo in qdā loco fil? oraret: re-
 p̃te sup eos pceres vrbis p̃leques irruerunt: & sc̃m
 martinū decollāres: cū sc̃m piectū se occidisse putassent
 ad socios redire ceperūt qz sc̃tus piec? i loco qd orabat
 vocauit dicēs. Ecce ego qui qrit? facite qd optat?. Tūc
 vn? gladio eum percussit in pectore. Qui cum adhuc viue-
 ret & p occisore oraret: ille gladio caput ei? percussit cere-
 brūqz elecit. Quidā vō qui mortū s̃enserāt deprope stā-
 tes: viderunt tres stellas supra domū illā splēdentes in
 qua sc̃i illi cui vno fœllitū occisi iacebāt. Radebertus
 autē qui sc̃m occidit: nō multopost viu? a vñtibus cor-
 rosus exspirauit. Alius vō dñi qdaz die venaretur de eq̃
 corruēs fracto dextero brachio: ceteroz membrorū debi-
 litatem incurrit. Qui cum nulla posset medicina curari:
 ad se reuerfus ad sc̃m piectum cum vxore sua se cōtulit
 & veniā postulās ad sepulcrum eius de oleo lapidis fre-
 quētius se punit. Sicqz cito curatus quiddā vas argē-
 teum pccē marcarū sc̃i martyris ecclesie postauit. Qd cur

§.xxvi. Anno secundo constanti
 in imperatoris nepoti heraclij amatus lenomanes. eps ve
 ait sigisbert' a rege fracie theodorico graui & irreuoca
 bili diu exilio tribulatus. Anno constanti. v. theodor' in an
 glia synodo habita constituit multa ecclesie vitia. Idcirco scri
 psit librum p'ncipale mirabili & cauta discretionem distinguens
 modum singularum culpam. s'm penitens inuigilans & qua
 ro tpe. vt est illud. xxvii. di. ait theodorus. Si vir votum
 d'ignitatis h'ns adinquit' vxori postea nō dimittit vxores
 sed trib' annis peniteat. Idē theodor' xxii. q. v. ait. Si
 quis coact' p' vita redimēda vel p' q'libet causa v'bi neces
 sitate p'curat: q' p' us corp' q' aiām dilexit. tres q'drage
 nas peniteat: alij iudicat' tres annos: & vñ ex his i' pa
 ne & aqua: alia filia habent in diuersis locis. Sed te
 nēdū est certe q' in b'mōi delictis & alijs in foro cōfiteci
 penitētie sunt arbitrarie s'm oēs. ¶ Apparuit circa illa
 tpa yris in celo mēse martior' ait sigisbert'. & timuit
 ois caro ita vt oēs dicerēt q' consummatio seculi esset.
 Hildericus rex in gallia leuitate mor' suoz accēdit in
 se odia francoz. Factus leodegar' eps angustitudinē
 sis ab eo in luronio retrudid. ¶ In italia rās pluuię et
 temetrua fuerunt: quas nulla hōim eras memorat: vt
 etiā boies & pecora fulgure interirēt. Et nisi p' letanias
 q's q'ndie faciebāt oīs eēt p'pitiat' nō potuissent boies
 trisurare vel in boieis frumēta recedere intantū vt ex
 ipsis pluuijs denuo legumina renascerent et ad matu
 ritatē venenirēt. ¶ Lodilo fracus quē hildericus ligatū
 ad fipirē eedū iusserat: hildericū in venatōe arreptū cū
 blirilde vxore et' p'negatē interfecit: theodoricus re
 gno resituit. ¶ Anno. xvi. imperij p'fati constanti theo
 doricus rex theodoricū pessimū virū in grāz recepit: cuiusq'
 consilio synodū eborū cogit: & in hac multos eoz ex sen
 tentia ebronij priuat' epatu. Aliquos eoz irreuocabili

Marie
plumie in
Italia.

Zeodega
nus mar
tyr efficit

Zeodega
rius effici
tur epus
educensis.

Satellit
tes crui
edios br
Leodeg
no.

li exilio dānat. Sub hoc tā pcelloso domestice psecutio
nis tumultu: fācer? etiā libertus a traiectis amor? epā
tu in cenobio stabulas monachice qētis expetit portus
Ibiq; p. vij. annos habitauit secū scētis leodegarius diu
ab ebromio tormentatus post famē et carceris squalorē
post oculoꝝ euulsionē: post plantarū cōcisionē: post lin
guē ⁊ labioꝝ exactionē: summamū tandē martyriū per
capitis abscisionē. ¶ Nec sigis bertus,

§.xxvij. Huius aut leodegarii
diffusus Eincen. li. xxvij. spe. histo. ca. cxliij. historia po-
nit q̄ gestis eius. Fuit hic quondā a nobilissimis et re-
ligiosis parentibus regi clorbario commēdatus: et a di-
done amuniculo suo pietrauenſi epi eruditus: et archidia-
conus constitutus q̄ tanta oim virtutū gratia p̄fulge-
bat: q̄ nobilitatē generis maiori morum nobilitate de-
corans: etiam quandā abbatiam monachorum ad p̄ces
episcopi strenuissime gubnabat. Post hec decedente clo-
rbario succedere in regno clorbario minore filio ei⁹ q̄
fensus eius regēdo min⁹ sufficere videbat: ab ipso regē
et p̄eribus ei⁹ multisq̄ epis coact⁹ ē: vt p̄pter filiū et
puideriā regnū i pallario moraret. Ibi aut tāta m̄ deni
de pietate sollicitudinē habuit: vt edūcti ecclē mereret
in pontifice pmoueri. Post. x. No annos epas⁹ sui dece-
dente clorbario iuniori. vir sc̄tis negocijs grau⁹ onerat⁹
voluntate dei et venerabilis principis q̄ cū ipso p̄fule rē
agebat. childericum frēm regis clorbarij adolēscētē val-
de ydoneum regē fecit. Sz ebronio⁹ magnus inter prin-
cipes regni theodoricum ipsius childerici germanū p̄-
ficere nitebat. nō p̄pter regni cōmodum. sed q̄ de p̄tate
eieci⁹ oib⁹ odioſus iſra regis et principū verebatur. A sua
itaq̄ spe frustrat⁹. metu mortis a rege petijt vt relicto se-
culo in monasterio pmaneret. Quo cecidit et frēm suū
theodoricū ne p̄tra regnū aliqd̄ moliret in libera custo-
dia retinēte. in tanta pace viui resplicat vt tota franci-
a sanctitati epi et industrie regie p̄gauderet. Verū post an-
nū diabolo aduersitat⁹ turbine p̄tate malignis sugge-
rentib⁹. de magno amore Sz virū in magnū odium rex de-
prauat⁹ ita cum latetū odio infestabat q̄ opporunitatē
moris ei⁹ et modum attēt⁹ ingrebat. Sz eps blāde fe-
rēs et oēs inimicos suos vt amicos amplectēs egit cum
rege vt diē pasce i rube cui p̄merat celebraret. et ecce ip̄a
diē nūctū est et q̄ rex illa nocte de morte ei⁹ tractaue-
rat et p̄ficere decreuisset. At ille n̄bil trepidās sz ip̄a diē
cū rege in mēsa cōicans exēplo dñi. Tandē in lufoniensī
monasterio pfugit deo feruēt et ebronio q̄ ibi in habitu
monachali latitabat tota caritate seruauit. Nec mora
rege mortuo cū theodoricus regnaret gaudentes ciues
epm suū adēit cū multis lacrymis orantes eum vt ad
ecclēsiā suā iā diu destitutā rediret. Populus itaq̄ suoz
ciuiū desiderio et abbatīs impio: ad sedē suā cū honore
redijt. Et statim apostatās ebronio⁹ et a rege senescali di-
gnitate: qui p̄us oib⁹ malus fuerat: postea peior facit
est toto studio beatorum leodegarium occidere cupiebat.
Dissis ergo militib⁹ qui eū a ciuitate abstraherēt. com-
perias hoc vir pplm dei vbi tūc p̄dicabat monuit ne ti-
meret. Et statim de rube in ornatu pontificali p̄gressus
et sc̄ntis p̄cessionē circūdatus a militib⁹ captus est. Et
quā nō dñi iussu erat illuz occidere: oculis erutis vsq̄ ad
iussu apostat⁹ ebronij in quadā abbatia est reclusus.
Post biēniū No sanct⁹ leodegar⁹ cū fratre suo garino
quē ebronius cū multis alijs exilauerat in palatii regis
adducit⁹: cū ad fr̄tiones ebronij xba tēperatē et iusti-
cie rēspoderet. pfidus ille iussu garinū lapidibus obul-
super acutissimos lapides decurrētē deduct. Et audiēs
q̄ vir sanctus in tāto cruciatu deum laudaret p̄cisa ei
lingua cum labijs tradidit eū ciuidam custodi: vt ei no-
uis supplicia reseruaret. At ille nolens eum indecēt

tractare in qddā monasteriū scimonialū cū reposuit ⁊
sibi paululū cōmōratus officiū docēdi ⁊ p̄dicādi recepit.
Interea rex theodorici cū ebronio p̄cellū suocauit. In
quo dei iudicio illi q̄ manū in ep̄m mittere p̄sumpserunt
p̄ p̄mū acceperūt: q̄ vñ eoz exiliat ē ⁊ tādē decollatus
Alter nō cū ebronio p̄pter hoc p̄fiscari dederat: p̄u-
ctus sceler ⁊ corā oib⁹ flagellar⁹ laq̄o se suspēdit. Post
hec leodegarius accessit iubet: ⁊ ne inter ep̄os appare-
re extra p̄cellū detinēt: s̄z cū ibi de futuris interrogat⁹
Naciter rīderet: p̄dixit ⁊ de f̄p̄o ⁊ de ebronio: qm̄ ⁊ quō
vterq̄ vitā istā finiret. Tūc ebronio vidēs cū de suo m̄r-
itorio ⁊ de illi⁹ eterno supplicio gliari: cōfus⁹ de p̄cellio
exiit: ⁊ cūda militi ep̄m interim seruare p̄cepit. Quē cū
miles ad domū suā q̄ longe erat duceret: sitiētī ep̄o qdā
comitantiū potū dedit: ⁊ statim lux imensā i modū coro-
ne caput ei⁹ circūdedit. Quā cū multi de celo venisse vi-
derūt: qd hoc effet ab ip̄o ep̄o q̄sierūt. At ille se in gr̄ariū
actiōe p̄sternēs ductores suos qm̄ p̄e timore seminulū
corrucāt post ofonem incolumes eleuauit ⁊ vt religio-
se se deinceps haberēt obtinuit. Audiens hoc ebronius
missis q̄ttuor sp̄culariōib⁹ cū decollari p̄cepit: educt⁹
ergo de custodia cū ad abdita saltū deduxissent. Nō est
op⁹ inq̄ fr̄es diut⁹ fatigari sed hic implere vñ desiderū
trāsmissonis. Ad b̄ illoz tres diuini emēdari cū veni-
p̄strati ab eo p̄carent: q̄rt⁹ ei p̄uiciās sc̄m post ofonem
decollauit: st̄at⁹ corp⁹ ip̄ulsu pedis ad terrā deiecit: sed
post modicū ip̄e furēs ⁊ a demō arrept⁹ ⁊ i ignē p̄fect⁹.
vitā vt meruerat finiuit. Post biennū a passiōe sc̄i audi-
ens ebronio illū mlt⁹ miracula declarari cruat⁹ inuidia
militē illuc misit q̄ sibi referret certitudinē hui⁹ rei: sed
miles inuidus ⁊ sup̄b⁹ tribā sc̄i pede p̄cutiēs: cū dixisset
moriat⁹: qui mortuū miracula facere posse credit. Doy-
arrept⁹ a demone ebronio: freniēs ⁊ tabescēs inuidia
dñi famā sc̄i extinguere pop̄tare eisde dieb⁹ sicut p̄dixit
rat sc̄m in p̄cellio occisus ē gladio. Sublato deniq̄ cor-
pore dñi ad monasteriū vñ abbas fuerat deponaret: tor-
et tātis in via miraculis claruit: vt nullus oino cuz fide
accederet q̄ nō statim ab oi⁹ molestia curaret.

S. xxviii. Circa idem tempus sanctus vigilius genere nobilis et scititate preclarus in antiochodorenſi epatu ſedit annis. xxvj. Hic eccleſia bñe marie extra urbem antiochodorenſem de pprio edificauit: et in ea conuētum mox inſtituit monachoz. Ibidem etiā hoſpitale pauperū qđ domus dei bñ collocauit. Hic ppter ſanctitatē ſuā inimicū iuſticie odioſus a uaracacho ſenecaſſo regis frācie in ſortia filia occuſus eſt. Qui uaracho ſuccceſſit in eodē principatu ebronio qui ſctū leo degariū occidit fecerat: et ipſe ebronius in morte uiſus eſt a demonib⁹ in infernū deponari. Eū autē ſctūſ vigilius de cōpendio ad ppriā uelheret urbē: delat⁹ eſt p ciuitatē ſenonicā. Quāz tranſierēt deſerētēs corp⁹ aſi quā dā domū in qua uinēti tenebant: cathenis ruptis ſubito de carcere extierūt: et beati uigiliū exeqs celebrātes cathenas ſuas ad eccleſiā bñe marie quā ipſe conſtruxerat deſerētēs: ſe et poſteros ſuos imppetrū bñō uigilio cōmiſerūt. Hugo floze. hac tēpeſtate luna eclipſim paſſa eſt p ſindione octauā. Solqz deſecit hora diei quaſi. x. quinto nonias maij. Et eodem āno ſecuta eſt magna peſtis rome iulio ſez auguſto t ſeptēbri. Hic qđ peſte ticti nū. i. papia adeo depopulata eſt: vt ciuib⁹ p iuga montū fugiētibus intra prefatā urbē herbe naſcerent atqz fructura: ſed quibūſdā uiris in eadē p reuelationē dictū eſt: qđ nō prius peſtis ipſa quieſceret: qđ in baſilica beati petri apli que ad uincula dicūt: ſancti ſebaſtiani martyris altare conſtrueret. Factūqz eſt ita. Nam delatis ab urbe rome ſancti ſebaſtiani martyris reliquijs: mox vt in dicta eccleſia conſtitutū eſt ipſum altare peſtis ceſſauit. Floruit etiā p idem tps curthbertus venerabilis

Sactus
leodega-
ri? decol-
latur

Lebron?
vir prau?
dampna
t est.

Lune & so-
lis eclipsi-
m: pesti
grādis se-
cuta est.

archiepiscopus limpharnensis: qui nunc londrensis dicitur. Cum corpore post annos. xj. incorruptum quasi eadem hora defunctum simul cum veste qua tegebatur inuentum est: ut refert Beda in lib. de temporibus. De qua etiam dicitur quod ex anachorita factus est anachorita: tota ab infantia usque ad senem vitam suam miraculorum signis inclinata dicitur. Hic anno dñi. dcccvi. viilibus: datus a sergio papa clemens agnoscitur: et ad predicandum gentibus frigidum episcopus consecratus: et dono pipini principis sedem episcopalem statuit in loco vultaburch dicto quod nunc traiectum dicitur: ut no. sigisbertus. Hic dicitur quod sanctus kilianus cum discipulis suis colonato et torbano clam martyrizantur: et a gebilana vxore gorsberti principis vuirzburgensium: que timebat separari a viro suo arguente eum kiliano quod ea quondam vxore fratris sui etiam ipse vxore haberet: quorum moris cum diu odis lateret gebilana et paucioribus eius a demone arreptis eorum confessione diuulgata est.

S. rrr. Eodem anno ut scribit sigisbertus sanctus labertus pipini principis increpare ausus est quod pellicem alpiadem pletrude vxori sue legitime supdigerit. A dodo fratre eius alpiadis martyrizatus et traiecti tumulatur. Hic sanctus labertus ut refert Ein. spe. histo. li. xxiij. ex gestis eius ex paritibus nobilibus et diuitibus natus fuit: et a primario lris eruditus ita p sanctitatem sua ab omnibus amabatur: ut traiecti ecclesie post theodardum magistrum suum pmoueri in episcopum mereret. Cum autem chylidicus rex qui eum pmouerat secum hñs p omnibus episcopis et optimatibus diligebat ab impijs occisus fuisset. Inimicis eius maligni sine causa deponentes eum bonore debito puauerunt: et pharamundum in locum eius statuerunt. Labertus vero cum duobus pueris quidam abbatia ingressus: et ibi p. vij. annos optime puerat: quadam nocte surgens ad orationem in paupum in ignorantia sonum fecit. Quo audito abbas nesciens quid hoc fecisset ait. Quisquis fecit hunc sonum ambulat ad crucem. Tunc sanctus labertus illico nudis pedibus in calcio de lecto exiens ad crucem cucurrit: ibique tam diu sub mure et glacie fixus stetit: donec fratribus post maturum se calefacientibus abbas eum deesse cognouit. Et amicus a quidam ex fratribus quod ille iuxta crucem discalciatus persisteret: remittentes precepit fratribus ut illum pperares. pstrati coram eo humiliter petierunt ut redieret: ille vero coram peccatis obediens regressus est: et ab abbate et monachis cum summa humilitate susceptus: per eum ventum non solum clementer iudicatus: sed etiam de bono patet et hñlter pdecauit. Post vij. autem annos pharamundus expulsus est: et sanctus labertus ad pces omni iubere pipino rege ad sedem ppiam cum honore est reductus. Cum autem sicut et ante omni scititate polletet et multos etiam gentilijs dñbo et exemplo puerteret: in super gentes et cum duo maligni eum et suos quater infestare ceperunt: sed amici pontificis lymis iurys iam oppressi eos ut meruerat occiderunt: sed dodo sanguineus eorum quod occisi fuerant domestice pipini regis audita nece suorum et scitum voluit vindicare labertum: et cum armato exercitu leodis intrans domum eius sic obsedit quod puer domus foris veniens viro dei quod tota nocte i oratione vigilauerat obsessas domum ab hostibus nunciavit. At ipse fides in dño ut eos expugnaret: mucrone arripuit: sed statim ad se rediens gladium de manu ptece: melius iudicans ut pñtēdo moriendo vinceret: quod ut sa cratas man de sanguine impioy macularet. Hic eo co gitate: mlti p parietes laces fixis igressi sunt. Sed duo nepotes eius arrepti fustibus dñberates refugere cōpule rūt. Tunc vir dei suos admonuit ut perā sua pñterent et p eorum pñia incedium patēter ferret quod hostes eis et domui minabant. Sic igitur in dño pfortati sancti labertus rogauerunt ut sicut cepit p eis oraret: et mox in oratione cum la chymis in modum crucis pstratum: irruentes impij ob recto faculo pmerunt. Et sic eis discedentibus pauci eius famulis euadentes: eorumque oculis nauigio ad pontificalem ecclesiam pduxerunt. Ibi cum magna ciuitatis tristicia cōpletis officiis in sepulchro propter hostes velo

Genealogia sancti laberti.

Ma gpa tētia et o bēdicta scī labri.

Leodium

Sact' labert' perit' mī ab un pijs.

citer posuerunt. Postea dodo pñatus ut ait sigisbertus interfectos sancti laberti pessimo languore cruciatur et a vermis consumitur: et ob intollerantiam feroris in montem flumini demergit. Omnesque huius culpe cōplices in fra annum diuinitus puniunt. Percussos vero sancti martyris fratri suo cōgressus alter ab altero perimunt. Sanctus autem cūbertus successores eius celeritus admonuit: corpus sancti laberti a traiecto leodis cum magna miraculorum gloria transfert. Et anno sequenti scitā oda vxor dōgis ducis equitanoy claret sanctitate in gallia.

S. rrr. Sactus leufredus circa ea tpa claruit. hic ut refert Ein. vbi. s. ex gestis eius pag. ebrotēli exortus ex penitibus xpianis nobilibus vanam mundi gloriam despiciens: ab adolescentia nudum xpm secutus est paup. Cum iux ebrotēas in quadam cellula moraretur: desiderium ebrotēli episcopi audita eius fama: quod pñes ab ipso lumine vitat accēsi vitā aplicā sectarent: zelo supar iudice: quod i diocesi sua talia agere pñsumpserat: quā die pñtēdo eā assumptis officialibus suis ad cellam viri dei prexit: cūq; iniuria dñboy epacerbavit. Sed cum ad hoc immobilis pmaneret episcopus magis exagitat: furore iussit eum in equum leuari cum apud se vir dei decemisset ne vnq; equum ascēderet. Cum igitur episcopus eum ad ciuitatem pduceret. ut illic in eum quicquid vellet liberis exerceret. subito equus cui vir dei insederat in terrā cecidit: et oia eius viscera disrupa sunt. Vir autem cūq; episcopus ad scitū genua puoluit: venia postulauit. et ille placide oem iniuriā remisit. Pontifex autem cum summo honore ad cellulā suā eum redire fecit. ubi postea multos annos et dñbo et miraculis claruit. Et tunc monachos diutina pace rexit: quod ipse dñs ex pñs et monitis saluaret: acq; sicut. bōy vii. nocte galead: aliqui tāta malicia demōis pñssus est ut subito aliam exalare se crederet. Quo vir dei pcepto oratione fusa p eo: hñdixit ei pñtēs ut ieiunij decurset: post hec baculū quē manu gestabat dedit ei dicens. Constat esto fili. nō morieris: mō statiq; sanus est. Et alio tempore noctu cum ignis flāma casu validissime p oia monasterij habitacula cremādo puolaret. repente vir dei manū leuauit ad celum. oipotēte inuocās ut ipse flāmarū vires pñngeret: quod fornacē nabuchodonosor aduersus tres pueros nil valere fecit. Orōne itaq; pñta tanto impio impetū ignis cohercuit. ut nil vltius pñngere posset sed tota violentia vērōy i vñū pñglobata qñ inundatōe ymbriū i seipso emarcuit: tādē i pace ad deū migravit. Resupino impio a iustissimo scōo et tenēte monarchiā regni frācorū chil. deberto archangelus michael apparēs auctero abrica celi episcopo monuit semel et iterū ut i loco maris quod pñfem nētā sui tūba vocat: edificaret ecclesiam in memoriā sui volētis talē venerationē sibi exhiberi in pelago: quā exhibet in mōte gargano. Interi thauri furti a latrone capto in loco illo religat: vñ episcopus tertio admonuit: ut i eo loco fundamētū iaceret: ubi thaurū religatū iueneret: sic eā terrā pñtēdo videret: sic ecclesie ambitū duceret. qui mox ecclesiam in honorem scitī michaelis iustituit. Et sic aut in monte gargano in apulia: ita et in locis illis quod tumba dicitur: in periculo maris veneratione archangelī pñtēti capto.

Viraculum.

Viraculum.

Viraculum.

Apparitiō sancti michaelis archangelī.

S. rrr. Circa illa tēpora scitūs vñadregillus in dñmēsi regione ortus est ex nobilibus et religiosis paritibus. cuius pater fuit vñalchisus pipini francorū pñcipis filius. Hic in adolescentia sub rege dagoberto militarij gestat: auctis disciplinis nobiliter educatus cresecit: sancte vite morib' ab eodē palatii comes est institutus: qui cum pñtatis studio suscepit officium exercebat: mēte semp celestia tractās. liber ad arguendū humilis ad obediendū. in fide firmus. in bonis operibus pñptus. in sermone verissimus. in iudicio iustus. in consilio prudens. in charitate preclarus. Deniq; parentum hortatu licet inuitus quandam puellam nobi

lissimā sibi despōdit: sed castas nuptias celebrās ei' vir ginitatē suare pñsuat et illa pñsent. Factusq; ex e' vtraq; pre saluberrim' castitatis pñsentis. Nam et ille clericus tus habitū et illa velo religionis operta sanctimonialiū monasterio tradidit. Verū cum adhuc in laico habitu de gēs iter carperet suoy pñtipat' obsequijs quibūda barba ris in eum iniuriōse irruerit' ipse orōnem p gladio supsit: statimq; ita stetit immobilis illa turba pñuoy vñppi' ac cedere nō valeret xpi xture retēta. Deniq; relictis oib' ad monasticā vitā se trāstulit: et pñmo i loco quod dicitur mōs falcomis cum scitō viro batbfrido habitauit at pñat' rex nitebat' ei' pñsultu suoy molestiā inferre: pro eo quod sine pñssu ei' habitu mutato se religioni monastice mīcipasset. A quo accersiri iussus: cum ad edes reginas pperaret: ante pallatij fores reppit subito quēda paupculū cum vehiculo luto demersus. Lūq; oēs miserū pñteret aut etiā aliqui cōpimeret: vir scitūs de eā cui infidebat cum gravitate de se dedit: et paup manū porrigēs eum de luto cum plastro leuauit. Et tēplo celit' nūeo amictō indut' angel' affuit: qui et veste illius emundās candidiores quā ante fuerat reddidit. Post hec dñs famulū suū pteget: precepit rex ut ei nemo inqēt' existeret: sed pñpositū sui obseruatiā nullo resistere seruaret: sicut sciat' ad habitatiōis delecte locū rediit. Sed nō multo post loco relicto quadam occasione in bellis agni territozū migravit. vbi et monasteriū in possessione pñpā pñstruxit vbi cum eum diuinitus vacante laudib' formis cōpimeret: nudis pedibus et sim plici veste contentus sup humū stans flexis poplicibus orabat. Quē cernēs diabol' plurimas ei iniquitūdines in vigilia p somnū inferebat. ita ut in effigies bestiarū volucrum vel serpentū se transformaret. et ei' aspectib' se terribilē pñsentaret. At ille p sancte cruci vñtillat' rigo ris abstinentia et iugē orōne vñtillat' ei' conat' irritabat. Cum autem quadā nocte vltra solitū dormisset. affuit hostis illudēs ait. vigilātoz te exiit hac nocte. At ille inquit nō subito ait ad ruinā alioz et cumulū dñationis tue: te vñtillat' pñtillat' fore. sed domabit' caro quā hac impulsit torporis inertia. Surgens igit a desidia somni cum esset hyemis aspīras. sub diuo in medio nūmū et glacierū flēs et longa suspīria trahens dñs deuotissime psallebat. et ita ieiunij incūbebat: tota hebdomada excepta dominica feria quinta et sabbati eam minime fumeret. Deniq; in visu admonitus ut occidentalia gallie loca reuēteret rothomagum peruenit. quem sanctus andoenus reuerenter suscepit. et sūmīs reluctantē subdiaconū et postea leuitā ordinauit. Post h' etiā in sacerdotē p beatū andomariū conuēne pñtillat' fecit ordinari: sed vir scitūs districtiōz vitā ducere cupēs: cum beremī secreta plurimū ambiret: pñtillat' ut largiēte ostinoaldo pñfecto imodū cā soli pñt acciperet: quod fontanelle cenobii cum nepote suo godone ut rudis habitator pñrueret. Itaq; moachos godone ut rudis habitator pñrueret. Itaq; moachos pñtillat' i cellulis: quod diuinitus fustis insisteret: et cum alimēta eis pñt' deficeret: cellari' b' ei patefecit: ille i deo pñdide pñsuat. Monuit igit diuina pietas batildē reginā pñsum ut famulo xpi in heremo necessaria ministraret quod expgefata onerata vehicla suo dei direxit: et ille deo grās egit. Monagesimū quod etat' annū pñlare excedēs ita vñtillat' extabat: ut in labore manū pñre iuuenēs vidēf. Profecto notū est illā frequēter futura pñtillat' rādē in vltio senio pñtillat' dñs crebro supplicabat ut eum de hac valle pñtillat' eriperet: et suis pñspectib' apparere faceret. Qui pñces ei' exaudies infirmitatē ei' imisit et trib' dieb' totidēq; noctib' in excessu mētis rapt' ianuā celi apertā mōstrauit. At hostis iud' hōiā remuneratiōis ei' instare pñspiciēs: cruetēr astās pauores et multiformes igerere nitebat: quē i tali agone pñtillat' audierit frēs circūstātes dicētē se xpo fōte lauacri ticti: demonēq; se ipedierē diuinit' effugati. Deniq; signo cruci se nūmēs et. kal. augusti spñi celo reddidit. et eadem hora suauis

Viraculum.

Viraculum.

Viraculum.

Viraculum.

Apparitiō sancti michaelis archangelī.

Magna diaboli malicia.

suma cantilena et celestia a quodā ex discipulis eius audita sunt. Sepultusq; est in ecclesia scitī pauli. Sed anno dñi delicti. translatus fuit: corpus ipsi' ac etiam auberti et vñolfrāmi in ecclesia scitī petri post plures annos. Et tunc aptis eorum tumulis cum hymnorum laudibus ineffabilis odor fragracie pñt: et ita integra eorum corpora cum vestimentis quibus erat sepulta iuxta sunt: quasi eadem die fuissent tradita sepulture. Post mortē autem eius vñadregillus mul tis miraculis claruit. Nam cum quēda mulier in festiuitate ei' in pago caletensi: vicinis pñbētib' rextinū op' ageret: et corde tumido increpationes eorum pñbilo duceret: illico man' ei' qua tramā ausu temerario p telam ducebat obrāuit: tramāq; medio palme inbebit et auellī nullatenus poterat. Lūq; hac xture correctā et corde cōpuncta ad ecclesiā scitā quā pñlo frequētabat accessit: et se scitō pñmēdas tramā a manu cadēte sanata est. Hic cum rex karolus germaniā et saxonā gentiū bellando domaret: quidā monasterij fontanelle miles noie sigemādus duz cum ceteris militib' eorum gentiū vastaret opes: ab eis cōprebēsus est. Et cum duceret ad locū in quo decapitād' erat: et patroni sui vñadregilli suffragia crebro inuocaret quā et militib' saxonū noie abbo diligēter inqēre cepit cur tam frequēter vñadregillū inuocaret. Rñdit. quod in veritate famulus eius sum et credo me meritis scititatis eius: a pñtis periculi discrimine liberari. At ille. hac inqēt nocte vñadregillus mihi affuit: monēs ut nil tibi mali inferres: sed cum pace ad tuos redire pmittere: cōminans si hoc nō faceres: pñra meā salutē oparer. Idcirco te ille suz abire pñmitto quod postea abbo baptizatus est.

S. rrr. Per idem tēpus ut nar rat hugo flo. Minimus abbas floziacensis diuina reuelatiōe pñmonitus: misit vñū de monachis suis argulphum noie ad mōtem cassinū ut inde sibi deferret corp' beati benedicti. nam cenobium quod olim ibi construxerat sanctus bñdictus a pñdis longobardis fuerat deuastatum et in solitudinē redactum. Ibi tñ sancti bñdicti corpus cum corpore sororis sue scolastice vno tumulo sepultum tenebat. Contigit etiā ut ex cenomatia vñe quādam eodem tpe ad memoratū locum pñficeret. p deferēdo sancte scolastice corpore qui postq; ad floziacū locū deuenit beato semp adbeferit argulpho: donec ad scitū petri pñuerit limina. Quo dñ pñtillat' bñs argulph' mox eorum cōsortiū deseruit: montēq; cassinū solus expe tijt: ibi etiam pñotare decreuit. Et ecce in tēpeste noctis silentio ipm sancti patris bñdicti sepulchri ita cellus vidit illustrari: ac si densis lapadibus arcuaretur. Nocte nō trāfacta splendor ille disparuit. Tunc sepe tus argulphus reuerēter accessit illuc: et effracto a laterē sepulchro illud exināuit: et quēda ibi repperit in vñi? sportule sinu recōdidit: quā ad hoc pñparauerat. Quibus pñtillat' dñ ad pñpā reuēteret argulphus socios suos offendit in itinere: et cum eis ad floziacū reuēsus est ad monasteriū: sed anteq; ad illud pñtingeret: deuenit ad locū quē nouū vicū appellant: quod locus distat vno miliario a dicto monasterio. Ibiq; pñatus abbas minimus cum frequēti populi turba eis reuerēter occurrit cum digna reuerētia assumēs sportulam. extraxitq; ex ipsa sacratissimā ossa que ibi iacebant cōfusa cōclufa se cernēs minora a maiorib'. Quod cum factum fuisset ecce duoy cadauer a defunctorum efferebant ad sepeliendū: quoy vñū masculū mī alterū nō sexus erat feminini. Placuit ergo hoc ap plicari illis: mira res. Nam sup cadauer masculū cū ossa maiora fuissent supposita: per merita beati benedicti cōtinuo est mortuo reddita vita. Tunc etiam placuit ossa minora ponī sup cadauer mortue puellē: quod cum fuisset factum: reuixit puella cōtinuo. Laruit ergo germanos meritis esse qui simul allati fuerāt. Aderat vñc spectra culo nō minima populi multitudo. Astabat q; cūes ce

Translatio scitōi vñadregilli. Auct' berti et vñolfrāmi. Viraculum. la bti vñadregilli.

Viraculum.

nominate: q̄ corp⁹ sc̄tē ḡgūlis idcirco meruerūt ip̄et̄a
re: ne duo maḡ luminaria vno clauderent̄ in locolo: cū
singlīs singula possent sufficere loca. ḡgit viri cenoma
nica remeates: ad vrbē corp⁹ br̄ē sc̄olasticē sc̄cū detule
rūt. Fabricatq̄ est iuxta menta eiusdē ciuitat⁹ et⁹ noīe
eccl̄ia noua: vbi reuerēter est illatū atq̄ tumulatū corp⁹
beate sc̄olasticē. Deinde crescēte quoridie miraculoz co
pia plures sc̄tē deuotiōis femine sunt aggregate ibidē
sub regulari disciplīna. ¶ Interea venerabilis p̄r mīn
molus cepit aio voluere: q̄ nā in loco corpus sanctissimū
digne p̄deret b̄ndicti. Et cū quadā nocte sub nudo ce
lūm p̄care: vt hoc b̄bi celit⁹ mōstraret. Ecce subito lu
emissa de celo sicut fulgur ei apparuit: et locum vbi pon
deberet manifestissimē denotauit. Loc⁹ aut̄ ille vbi trā
tulit est oraculū beatissimē genitricis dei marie. ¶ P̄
plures ānos ab ista trāslatōe b̄rī b̄ndicti tpe. i. p̄p̄m̄ re
gis fr̄acoꝝ: cū cenobiū cassinēse fuisset restauratū et ma
gnificatū monachi ip̄i⁹ cenobiū cassinēsis: auctore karo
lo magno fratre p̄p̄m̄ p̄fati q̄ in dicto monasterio cassi
nensi b̄b̄itū religiōis suscep̄at romā venerūt: rogan
tes zachariā papā vt lras pipino regi fr̄acoꝝ dirigeret:
q̄ten⁹ corp⁹ b̄rī b̄ndicti ad suū tumulū referret: q̄v̄ fr̄a
tribus innotuit s̄oziacen⁹ triduāū ieiūniū celebrantē
his verbis beatum benedictum orabāt añ et⁹ sepulcrū.
Unica spes n̄ra post deū ne derelinquas nos orphanos
q̄ huc nō n̄ris meritis sed p̄ multaz aīaz salute venisti.
¶ Rederes sup̄ paulinēti puluere p̄ nimia lachrymarum
abundātia: cū in his singulit⁹ et lachrymis totū expen
dissent triduū: ecce memorati ep̄i adsumt mādata regis
implere cupiētes. Moꝝq̄ sibi referat⁹ fores eccl̄ie iue
bāt. Tūc replū sc̄tē maris ingressi anteq̄ ad sc̄tī b̄ndicti
tumulū appropinquassent: in desolatōnē et formidinē
sunt pueri: et tāta cecitate p̄cusi vt nec seintulce cognos
cere quirēt. Tū autē diuina vltiōe cecatos se vidissent:
ceperūt errabildi p̄ eccl̄iā p̄gere: et cū ad restes cāpana
rū impēgissent vi magna ceperūt trabere. Nō em̄ aliter
poterāt his q̄ foris remāserant suū infortuniū notificā
re. Quo sono excitati fr̄es de tā dicta apli petri eccl̄ia
p̄cesserunt expectātes triste spectaculū seuisuros. Ex
plorandi gr̄a q̄dā ex eis iuerunt et moꝝ illos p̄ eccl̄iam
errare aspiciētes egressi sunt dicētes. Quia pius pater
b̄ndict⁹ exaudiuit nos et suscepit lachrymas n̄ras: veni
te et videte magnalia dei. Cūq̄ pariter introissent vide
rūt et iuenerūt eos cecos clamātes et dicētes. Ne nobis
q̄ requiē sc̄i patris b̄ndicti temere venim⁹: et ideo ce
citāte incurrim⁹. Venite serui dei vos m̄tius agite no
biscū: et nolite nobis f̄m̄ p̄sumptiōnē nostrā reddere tal
lionē: sed orate p̄ nobis deū: vt aperiat oculos nostros.
¶ Hosq̄ vobis p̄mittit nūq̄ talia p̄sumpturos. Ad hec
vba solortenus p̄p̄i orabāt atretius vt diuina pietas eis
lumē reddere dignaret̄. Et cū orarēt apti sunt oculi co
rum. Reuerſiq̄ ad regē narrauerūt que fuerāt passi:
adentes q̄ nō deberet gallia tam sanctis ossibus spolia
rī. De ip̄so aut̄ beato b̄ndicto quī gesta supra referre ex
causa om̄issimus: in sequēti titulo diffuse ponemus: et de
statu vite anchoritice et cenobitice et sanctis patrib⁹ be
remitis qui fuerunt in egypto.

S. xxxij. Egidius athenis er re-
 gla stirpe pgenit' & latinis lris ab infantia eruditus d
 quada die ad ecclesiam pgeret. quida ego in platea iaceti
 & elemosinam peteti tunica sua dedit. Quia indutus inte
 gra sanitate mor recepit. Post hec paritib' suis in dño
 quiescentib' paritimonij sui xpm fecit heredē. Quada die
 dñ ab ecclesia rediret: vir quida a serpente percussus obuius
 fuit: sed facta oratione scris dei prin' vir' fugauit. Queda
 etiā demoniaci in ecclesia consistere cum fidelib' & suis cla
 morib' alios turbare egidius fugato demone liberauit.
 Verū hñau' fauoris formidā reclusa: clam licet' maris

petit: et nautas quosdam in mari piculantes aspiciens: facta oratione reppererat sedauit. Applicatis autem nauis audito quod roma sederet: gratias eius meritis egerunt et quod gratis secum uelaret permiserunt. Cum igitur arelata uenisset: et biennio cum sancto cesareo eiusdem ciuitatis episcopo mansisset ubi et quendam tricenarium febricitate curauit: beremum cupiens clam decessit: et cum uereditimo beremita sanctitate conspicuo diu mansit et sterilitati terre meritis suis fugauit. **¶** Cum uero per miraculis choruscaret: beatus laudis tumens periculum relicto eo interiori beremum penetrauit: ubi quoddam intrinsecum fonticulum beatus inueniens sol habitatione elegit. ubi et quanda cerua diuinitus preparata nutritrice habuit: que certis horis lactis alimonia sibi prebebat. Cum autem quada die serui regis in dicra silua uenarent predicta uidentes cerua: ceteris feris preptis hac insequuntur cum canibus. Alii quibus uelociter uigere: ad pedes sui confugit alium. Ille vero admirans cur propter solitum sic mugiret: exiens et uenatores uidens dominum exorauit: ut quam sibi nutritrice concesserat cogeretur. Cuius autem nullus infra lapidis iactum appropinquare ausus est: sed cum nimio plulatu ad uenatores reuertebatur. Nocte igitur superniente domum rediit: et sequenti die illi reddentes calido labore iter domum redierunt. Quod cum rex redire audisset: suspicatus aliquid diuinum latere ut erat: cum episcopo et multitudine uenatorum illuc properauit. Cum canes ut prius accedere non auderent imo oes plulatu rediret: locum ueprum densitate in accessibilem in gyrum circūdedit. ubi autem incaute sagittam dirigens ut cerua inde expelleret. viro dei oranti se non dum ab aliquo eorum viso graue uulnus iniecit. Et milites ferro semitis apientes ad spem sceleris deuenerunt. Et uidentes sceleris se non habitu moachali uestitum. canite autem et fenestrate uenerabile. cerua quod ad genua eius puoluta admirati sunt. Et quibus solus rex et episcopus cum adierunt alios retro stare iusserunt in uisitatione beremum perisset aut quod cum ita grauitate uulnera re presumpserat. Quibus cum ad singula ridsisset et illi ab eo uentam humiliter postulasset. medicos sanando uulneri spopoderunt et multa donaria obrulerunt. sed ipse nec medicinam adhibere uoluit: et misera preteriens nec ad ea asperit. Qui potius sceleris uentam in infirmitate perficeret. dominus exorauit ne quid uiueret sanitati pretere restitueret. Cum rex frequenter eum uisitaret et pabulum saltem ab eo acciperet. diuitias in mensas obrulit quod ille accipere penitus recusauit admonens ut monasterium ibi strueretur ubi monasterii ordinis disciplinari geret. Quod cum rex fecisset uictus precibus eius et lachrymis postquam plurimum tenuisset illi monasterium curam suscepit. Quia fama cum rex karolus audisset: impetrato eius aduentu rex reuerteretur eo suscepit. Qui inter cetera salutis colloquia rogauit ut dignaretur per eum dominum exorare: quod quoddam facinus perperauerat enorme: quod nulli uirum nec etiam ipsi sancto auderet preteriri. Sequenti die cum sanctus egidius per regem oraret: angelus domini eidem apparuit cedula super altare posuit: in qua scriptum erat per regis per ordinem et per precibus egidii deletum erat: si tamen copunctus et confitens ab eo in futurum uellet abstinere. Adiectumque erat in fine quod quisquis sceleris eligisset per quocunque crimine inuocaret: si tamen penitus abstinere: remissum sibi uillaren dubitaret: oblata cedula regi per tamen suum recognoscens: humiliter preces uentam postulauit. **¶** Egidius tamen cum honore rediens ad monasterium apud nemasensem uelut filium principis qui mortuus erat ad vitam resuscitauit: ubi post aliquarum tempus preueniens monasterium suum non longe post ab hostibus euertendum romam adiit: et puilegia ecclesie sue duosque ostia cypressina in quibus sculpebat erat imagines apostolorum a papa impetrans: mittens ea in ryberim diuino regimini commendauit. Et ad monasterium rediens cuiusdam contracto apud crebreonem gressum restituit. Applicans autem ad monasterium predicta duo ostia in portu reperies: gratias deo egit qui inter tot maris pericula illesum custodierat: et ea

Obit? bti
egidij.

in luminibus ecclie: et in monumentū pacti romane sedis
sui memoriā posteris erexit. Tandē dñs illi die obitus
sui immiser reuelauit: qđ fratrū suis nūc iusticiis et p se
orare rogans ipm suū dño cōmendauit vbi cōzos an-
geloꝝ in celū aiam eius ferentū plures audisse testati
sunt. Tarnē autē circa annos dñi. dcc.

[illegible]

Titulus. xiiij. cōtinet gesta sum
 moꝝ pōtificū ⁊ impatoꝝ a tēpore gregōij. ij. pape vsqꝫ
 ad tēpus leonis pape. iij. ⁊ a tēpore philippici imperato
 ris vsqꝫ ad imperiū karoli magni completum inclusiue
 annoꝝ centū. Infra quod spaciū summi pōtēfices fue
 runt gregorius. ij. greg. ij. Stephan⁹. paulus german⁹
 eſus cōſtātinus antipapa. Strophian⁹. adrian⁹. ⁊ leo
 ſij. p. parte tēpōis. Imperatoꝝ autē hoc a tēpore fue
 runt philippicus qui ⁊ barduannus. Anaſtaſius. ij. qui et

archem? dicit. Theodosius. iij. Leo. ij. Lōstātin? filius
 eius Leo. iij. filius eius. Lōstātinus frater eius cū mīe
 sua hyrene. postea ipse solus Lōstātinus. qđ egreſſeres by
 renē eo qđ impio pūuata solus imparet. filiū incarcerationis
 et oculis pūuās sola impauit. Post quā Iazolus magn?
 translato impio de grecis ad francos. Lōtinus ergo tps
 vsq; ad octingentesimū annum. Capitulum. j.

Anno dñice incarnationis
deccxxij. Ab initio ño mudi quater millesimo
delxxvj. Scdm ño cõmunicare opintonẽ an-
no quinquies millo. decccxj. Monagelimus
in ordine pontifici romanoz fuit grego. ij. q. z. dñi grego.
junior: ad differentia magni grego. q. primus fuit huius
nois. Hic fuit natione romanus ex pre marcello. z. sede
tenuit annis. xxvj. z. mensibus. ij. hic ab ipsa puericia in
ecclia nutritus. p. diuersos ecclesiasticos ordines ad sum-
mum pontificatus gradũ meruit. pmoueri. Hic bñsoly-
thece cura fuit cõmissa a fergio papa. Deinde diaconus
factus cñ pñstatio papa vocato ab impatore cñstantino-
lim. pfectus est atq; a iustiano impatore de qñuidã qñ-
stionibus interrogatus. vnãquãq; optime soluit. Erat
enim vir castus. diuinaq; scriptura cruditus. facilius. z. aio
pñstas. fidei defensor acerrim. ac hereticos. validissim.
psecutor. Hic plurimas ecclias restaurauit z. mō asteria
pstruxit. Et fecit ordinationes p. mensem septembz. z.
de mēse iunij. z. psecrauit pñbyteros. xxv. diacones. v.
epos p. diuersa loca. cl. Hic i initio sui pontificatus calca-
rias decoquere iussit. vt muros orbis romane reficeret
Inchoans aut a porta sancti laurentij aliquã partẽ fecit
sz varijs postea emergētibz negocijs ab hoc ope impe-
ditus est. Hic pñsidente theodo. dux gentis baonaorij
ad apli petri limina prim. de gente eadẽ cã ozonis venit
Sub eo etiã qdã bñxian. cuius vir deo amabilis diuino
instructus z. hui. beati pñsticis exhortatiõe cenobij. scñ
bñdicti apud mōte cassini laudabili redificauit. E-
tñ ei z. x. annis explet. fuerat a lōgobardis illis dirupit.
q. reparato multis ibidẽ ad seruiciũ deo cõgregauit. Hic
etiã pñstex. p. bñm bonifaciu in germania dñu vite pñ-
dicauit. z. pplm sedentẽ in tenebris doctrina lucis ad fi-
dẽ cõuertit. q. tñ ep̃s factus gentis illi. demũ martyrio
cozonar. est. Hic idẽ grego. iunior. sic scribit pñsato bo-
nifacio. xvj. q. ij. Precipimus vt iuxta canonũ statuta bñ-
multitudo excreuerit fidelũ. ex vigore aplice sedis de-
beas ordinare ep̃os pia tñ cõtemplatiõe. vt nō uilescat
nomen ep̃atus. Cum aut imp̃riũ summisset leo z. a q-
dã apostata fidei seduct. fuisset. ita vt oēs imagines ab
ecclia auferri z. igne cõburi mandasset. vt diceb. infra. p.
lras etiã impiales iussit ip̃e grego. pape vt a tota occide-
tali ecclia imagines de ecclis remoueret. sz nō solũ bo-
grego. facere noluit. sz etiã tanq. hereticos excoicauit. p eo
facto. Insup z. ip̃am ciuitatẽ romanã z. torã italiã ab ei.
dñto recedere fecit. z. vectigalia ei reddi ciuitatibus ita-
licis interdixit. vñ ira maxima motus imp̃ator. multũ
sepe laborauit vt grego. papa occideret. sz italics z. lōgo-
bardis vno aio imp̃atoris conatibus resistentibus. torã
italia cñ ip̃a roma tñ cõsiliũ inijt. vt sibi imp̃atorẽ elige-
rẽt z. manu armata cñstantinopolim pperarẽt. Defecto-
z. ab arce imp̃ij heretico leone. romani imp̃ij monarchiam
tenerẽt sz pñsecuit tale cõsiliũ pñstex greg. sperans. prin-
cipis mēte ad meliora redire ip̃eq. bñs amiles. p. lras
suas imp̃atorẽ abmouere nō destitit. vt a tali execranda
vesania reslitteret. Qd aut ait greg. iste. xxxij. q. vij. scz. Qd
pposuisstis. si mulier infirmatate correpta nõ ualuerit de
bitũ reddere qd ei. faciat diuagalis. bonũ esset si sic pma-
neret. Sz q. hoc magnor. est. q. se nō poterit cõtinere nu-
bat magis nō tñ ei subsidij opem subtrahat. quam infir-
mitas pñpedit. nō detestabilis culpa excludit. Insup di-
ctũ grego. hui. non sic intelligendũ est quasi liceat viro

Gregori
secundus pa
pa. xc.

Pontifex
 magnifi-
 cus gre-
 gorius se-
 cundus.

Gregori⁹
tert⁹ pas
pa. xij.

Zuitpran
d' rex lon
gobardo
rus romā
q3 ducit
exercitū.

Reliquie
beati au-
gustini de
ferunt pa-
piam.

S. ij. Gregorio tertio ex hac lu
ce subtrahito successit ei in sede petri. anno dñi. dccxli. Za
charias natione grecus q̄ in ea sedit annis. x. mens. iij.
Fuit autē hic vir mitissim⁹ atq; suavis. Idcirco in p̄ncipio
p̄p̄tificat⁹ inuenit italiā valde turbatā maxime ciuita
tate romanā ob p̄secutiones quas luptrādus rex logo
bardoz romanis inferebat. qz duci p̄lopetanorū trasimū
do fauebāt. ip̄m q; infra vrbis mēia tuebantur. Quare
dictus rex ip̄m p̄sequēs cū exercitib⁹ suis romā obfedit
multaq; vrbes q̄ tūc t̄pis dñio vrbis subiecte erāt ob
sessas cepit. captasq; a romano dñio abstulit. Sed non
multo post ad petitionē ⁊ admonitionē hui⁹ almi ponti
ficis eis qui ad illū sup hoc facto vt ciuitates illas iuri
romanoz restitueret nūcios suos miserat. ip̄sas ciuita
tes restituere p̄misit. sed cū iuxta p̄missionē restituere
differret. hic beatus p̄tifer nō dubitauit in p̄pria perso
na ad dictū regem accedere. Veniens itaq; ad ciuitatem
iterāne. vbi tūc dictus rex cū suis exercitibus erat. cum
rex audiret eius aduentū. oēs duces exercitū suozum
maiores vq; ad octo millaria misit obuiā illi. sed ⁊ ip̄se
rex vq; ad mediū milare exiit obuiā summo p̄tifici.
Illamq; cū multo gaudio ⁊ summa reuerētia intra ciui
tate suscepit. Lūc in eccl̄ia beati valētini ambo confe
dissent. diuina pfusus gr̄a p̄tifer adeo rex⁹ dulcibus
verbis emolliuit ⁊ sermonib⁹ placidīs. vt oīa que cūq;
petijt ab eo obtineret. Quasit em̄ regis p̄mo ab hostili cō
mōtione quiescere. ⁊ ab effusione hūani sanguinis absti
nere. ⁊ ea q̄ pacis sunt seque p̄sectari. Huius autē sanctis
p̄uasiōib⁹ cōpūctus rex basculp⁹ ad mandatū p̄d
ficis ciuitates quas romanis abstulerat restituit. Sibi
fabine p̄trimoniū qd a iure romane eccl̄ie longobar
doz reges abstulerāt. atq; ānos iā. xxx. possederāt. In
sup narniā. assisū. anconā ⁊ cumānā beato p̄tifici re
stituit. ⁊ pacē cū romanis in. xxx. annos fecit. De q; ca
piuos ex diuersis. p̄uincis romanoz quos ip̄e ⁊ p̄de
cessores sui diuersis in locis ceperāt in tota italia. pon
tifici sancto donauit. sicut sollicit⁹ pastor cū oīa que vo
luerit obtinisset. romā reuersus est. ¶ Eo autē tpe quo re
uersus est ad vrbē zacharias papa. karlomānus frater
p̄p̄ini regis francoz ⁊ incliti ducis karoli martelli fi
lius amore cōtēplatiue vite successus. ⁊ oposa t̄p̄alis re
gni administratione attēdit. romā se in oculū contulit.
Ibiq; p̄man⁹ summi p̄sulis zacharie habitu mutato
atq; monachus fact⁹ in syrapris mōre apud sc̄m silue
strū cōstructo monasterio cū viris religios⁹ q̄ vna secū
a gallia venerāt optata quiete aliquo tpe vsus est. Sed
cū ex francia multi nobiliū romā ob deuotionē veniētū
velut dñm quōdam suū nollēt p̄terire. oculū quo maxime
delectabat interrumpētes crebra visitatione ⁊ salutatio
ne locū mutare cōpēllūt. Quare relicto mōre syrapri ad
monasteriū sancti benedicti ad mōre cassinū secessit. in
quo loco residū vite religiosē cōpleuit. ¶ Ad almi p̄
pontifex zacharias dñi iā italia pace frueret. ad ip̄atorē
cōstantinopolitani cōstantinū nūcios misit cū ep̄istola
⁊ monitorio or̄thodoxā fidē cōtinentem. quos ille beni
gne suscepit. duosq; oppida que tūc iuris publici erāt sc̄s
ninfas ⁊ normas eccl̄ie romane p̄petuo possidēdas cō
cessit. ¶ Illis etiā tēporibus post mortē basculpbi cum
rachibis regnū longobardozū regendū suscepisset cum
magna suozū multitudine ad occupandā perusinā ci
uitatem venit. quā vndiq; circūvallans vixit t̄p̄e exu

Zachari.
as papa
xii.

karloma-
nus fili-
regis fra-
cor effici-
tur mona-
chus.

Rex lōgo
ardozus
bfidem
erufant.

mirabi-
lis muta-
tio dexte-
re excelsi.

Adolphus
creat rex
francoꝝ.

Archiepí
scop^{us} ma
gūtineñ.
ꝑsecrauit
pipinū re
gem fran
cor.

Actus ce
larum,

Stephanus. ij. pa.
pa. xcij.

Stephanus
papa
ii. venit
franciam

gnabat. Quod audies beatissim' papa diuino fretus adiutorio: ad ipsam ciuitatē quēcir' accessit: atq; regē ipsū pēbus suis cōmonitū ab eī' impugnatione remouit. Quāq; postea aliqū' dieb' morat' adeo illū suis scitis exhortationibus ad bona opā induxit: vt post paucos dies idēz rarbchis rex regale dignitatē ⁊ fastū relinquēs: deuotē cū vxore ⁊ filiis ad limina apłoz vifitanda simulq; scēti pōtifice vidēdū adiret. Et pacta ofone relicta seculi pāpā p man' pōtificis vnaci filiis habitū scēte religionis suscepit. ¶ Interca cū bilderic' rex frācie q' tā. ix. annis regnauerat adeo eēt inuulit' ⁊ remissus: vt solā vērit' ⁊ luxurie vacaret: administratio regnī ⁊ dispositio rerum tūc tps ad pipinū remāserat. Fuit autē hic pipin' karolī martelli fili' vir aiosus ⁊ prudēs: ⁊ in regimine sibi cōmisso valde sollicit'. Illic igit' dom' regie maior' consideras sū regis inertiā ad papā zachariā solēns nuncios misit: ipsiq; cōsultit. Quis por' rex eē deberet et dici. An qui cēs regnī labores assumeret: an q' odor luxurie dedit' solo regio noīe tegeret. Cui summ' pōtifer dicit' remādasē: illū merito debere regnare: q' republicā strēmue gubernare sciret ⁊ posset. Illec autē postq' nūciā frācie p minorib' retulerit: duocato pncipū ⁊ p̄lator' cōsilio. de cōi cōsensu ⁊ volūtatē oim bildericū solo nomine regē a regnī fastigio deponunt: ⁊ monasticū illi habitū ⁊ inducētū in monasterio includūt. ac oibus volētibus ⁊ gaudentib' pipinū sup frācos regnare faciunt. Igit' regē merenpūz q' a rege merenico pmo rege francorū descendēdū: q' regnauerat sup frācos successit. xxiij. reges. quoz p̄m' p̄m' aliq' fuit pām': nō tñ ille rex troye. s̄m' alios marchomar' ⁊ regnauerat sup oēs fil. cccxviij. annis vsq; ad istū bildericū. Pipin' autē q' ei' successit in regno frācie cepit regnare anno dñi. dcl. Lvi. insignis posteritas postea p multa tpa obtinuit regnū francorū. Postq' igit' Pipin' decreto optimatū ⁊ pncipū declarat' est rex. auctē aplica a scēto bonifacio archiep̄o magnū tino inūgit ⁊ p̄secratur. de quo bonifacio dicit. i. Et de hui' bilderici depositiōe et pipini institutione habetur xv. q. xj. vbi dī. Ali' roman' pōtifer zachariās regē frācorū nō tā p suis inūgratib' q' p eo q' rāte prāti erat inuulit' a regno deposuit: ⁊ pipinū karolī impatoris patrē in ei' loco substituit: oēsq; frācigenas a iuramēto fī delitatis absoluit. Et qd dī. inuulit' exponit glo. i. dissolut' in luxurijs ⁊ effeminat'. Et qd dicit depositū exponit glo. i. deponētū cōsensit. Circa illud tps floruit sanctus cesarius ep̄s arelatē. quem ⁊ omelias morales ⁊ viles ad monachos edidisse reperim': ex quib' desphen

§. iij. Post zachariā in sede pe-
tri collocat^r est stephan^s. ij. natione romanus anno dñi
occl. seditz annis. v. et dieb^{us}. xxij. Fuit aut^{em} hic beatiss^{imus}
papa amator ecclesiāriū et pauperū xpi maxime lau-
ros et nutritor: ob quos sustentationē plura in vrbe roma-
na xenodochia seu hospitalia ad vsum pauperū cōstru-
xit quib^{us} multas possessiones de quib^{us} cōmode possent
sustentari tribuit. Idē tertio mēse sui pōtificatus cū rex
longobarborū baifulpus magnas psecutiones infer-
ret ciuitati romane multasq^{ue} ciuitates et castra ad eius
ius prinētia abstulisset. idē beatiss^{imus} papa paulū diaco-
nū germanū suū virū sanctissimū: atq^{ue} ambrosiū prim-
ceriū plurib^{us} cū munerib^{us} misit ad baifulpū ad pacis
federa ordināda. Ad idē preruus rex antiq^{ue} hostis inua-
sus versuta ac pacis federa spernēs: multasq^{ue} sanctissi-
mo viro stephano pape ac pplo romano inferēs mole-
stias: vrbe cum patria adiacente suo imperio conabatur
subigere. Quā ob causam beatiss^{imus} papa regis fran-
ciscz pipini auxiliū coactus est petere: ynde in franciam
cum suis clericis iter aggressus est. Quō baifulpū rex
audientia modicum timuit. Estimabar enim qd si regis

franci auxilio potiret. ipe nō posset de facili romā cū ad
facete regione obtinere. vñ ad hoc impediendum karlo-
mannū monachū factū de mōte cassino ad pipinum pre-
mittendū deputauit. vt ipe summū pontifice pueniens id
cū pipino fratre ageret. ne romano pplo & lumino pōti-
fici s̄ cū auxiliū prestaret. Porro pipin⁹ vt audist sum-
mū pontificē ad regnū suū venisse. immenso replet⁹ gau-
dio cū optimarib⁹ suis vsq; ad regni fines obuiā pcesit
s̄ cū illi ap̄propinquare cerneret. p trībus militariū spaciū
ex equo desiliens cū magna humilitate pedes illi obuiā
cū vxore sua & liber⁹ vsq; ad ism puenit. Quo cū puen-
set pstrat⁹ ad terrā cū sacros pedes venerabiliter oscu-
lat⁹ est. exinde vice stratoris vsq; ad palaciū deduxit. Lū
intra oratoriū ambo piter osedissent. post multa vba ipe
summ⁹ pontifex regē lachrymabiliter deprecatur. est vt p
pacis federa cām beatī petri & rē publice romanorū tāp
ecclie bacubū de defenderet. S̄ karlomān⁹ q̄ illuc ve-
nerat iuxta qd̄ ab iniq; rege baiſculpho fuerat iformat⁹.
nitēbat oīno & vehemēter decertabat scē romane eccle-
sie cām subuertere. Propitiantē aut̄ altissimo nō valuit
germani sui pipini regis francoꝝ xpianissimi aim a scēto
pposito declinare. quin pmitteret & suo iuramēto firma-
ret cām ecclie p. posse suo defensori. Deinde legatos ad
suggestionē summī pōtificis ad baiſculphum destinauit
rogas vt ea q̄ ad ius romane eccleſie & romane respū. que
vel ipe vel predecessores sui reges lōgobardorū abſtule-
rāt eis restitueret. Et hoc nō solū semel & bis s̄ & tertio
ad suggestionē pontificis actū est. At ille in sua pfidia p
manens. vt alter pharaos oīa restituiere noluit. Pipin⁹
aut̄ rex inclit⁹ postq̄ illū sic obstinātū in sua pīnacia vi-
dit. ptra illū exercitū dgregauit. Lūq; tā mediū itinerē
pcesisset. deniq; pius pastor ne cā effusionis xpiani san-
guinis esse videretur. obsecratorias & admonitorias illi
dixit lras. per quas. & per oīa diuina mysteria & futuri
diuini examinis eundē impiissimū regē adiurauit vt pa-
cifice & absq; humani sanguis effusione ea q̄ ad scām ro-
manā eccliam & romanā rēpublicā pīnebat restitueret.
sed in sua nequitia obstinat⁹ nō tū desistere noluit. s̄ vi-
ro scēto pminatus est & frācis. Quare p̄susus in dei oīpo-
tentis mīa pipinus cū suo exercitu intrauit italias. Lū
baiſculphus de sua cōfissū multitudinē non dubitauit
occurrere: s̄ diuina potētia fract⁹ a frācis super⁹ & vsq;
ad interemptionē suorū est cōtritus. ecerat⁹. sicq; iustus
iudex suis militib⁹ victoriā dedit. baiſculphus aut̄ fu-
giēs in ciuitatē munitissimā papiā se recepit. Ad quā pi-
pin⁹ cū summo ipō pontifice venēs. vñdīq; obsidione val-
lauit. Lūq; tā obfessi fame deficerēt nec amplius impu-
gnantibus francis resistere valerent ad summū pontifice
& regē pipinū miserunt deditōne legatos. Tūc ad illos
aduentū pius pōtifer regē deprecatus est. vt ad pacē in-
clinari deberet. ne ampl⁹ xpianorū sanguis effunderet.
Quare rex ad preces pontificis adnuīt. Exiens ergo de
ciuitate baiſculph⁹ ante oīa obsides regi francoꝝ tradi-
dit. deinde cū cunctis suis nobilib⁹ & iudicib⁹ sub terribili
ac fortissimo iuramēto pmissit. p scriptā paginā confir-
mauit. se illico redditurū ciuitatē rauenā. primo cū suis
pīnētijs. Insuper q̄cqd̄ ipe & sui predecessores a iure scē
romane ecclie abſtulissent. q̄ cū oīa bec rite cōpleta eēt
dictus rex inclitus cū suo exercitu in regno suo se rece-
pit. & sanctissimus pōtifer romā reuerſus est. S̄ aduer-
sari⁹ & sue aīe inimic⁹ baiſculphus dolore tactus intrin-
secus. & dāna q̄ a frācorū rege receperat aio reuoluēs ea
q̄ iuramēto pmissa erant imminime adimpleuit. Insuper cū vñ
uerso regni sui pplo romā pperas ipazvndiq; p tres me-
ses obsidione vallauit. oīa que extra vrbis mēta erant
igne & ferro psumēs. Insuper & multorū scētoꝝ corpā effo-
diēs. illos cimiteria subuertit. Audiēs itaq; rex pipin⁹
oīa magno effect⁹ dolore iterū vt ecclie subueniret ex-
cit⁹ dgregauit atq; italiā intrās more fulmis oīa molliēs

Magna
 humilitas regis
 christiani
 missi.

Dipinus
cum exer
citu itat
italiam.

Maiecul
phus rex
lobardoz
vincitur
a francis

Pipinus
 scōo itrat
 italiam.

Quas vi-
bes rex lo-
gobardo-
rum resti-
tuit roma-
ne ecclie.

Desideri⁹
efficiat rex
lōbardoꝝ

Alie cini-
tates de
iure eccle-
sie.

expugnari aliqb' ciuitatib' papia iteru obfider. Lū autē
pipinus papiam obfideret. legati pſtantini impatoris
ad ſua caſtra uenerunt ex pre dicti principis deprecates
atq; imperialia dona multa pmittetes ſi ciuitate rauennā
uel ceteras eiufdē exarchat' ciuitates ⁊ caſtra imperiali
reſtitueret iuriſdictioni. S; nequaqp xpianiſſim' regim
ſuum ad eoz munera ⁊ pmiſſiones inclinauit. aſſe
res nulla rōne eaſdē ciuitates q̄ de iure beati petri ⁊ ro
mane eſſent eccleie alterius ſe uelle ſubiugare dñio. ⁊ q
nulla ſibi theſaurorū copia pſuadere poſſet. vt q̄ ſeme
beato petro ſuo labore de manib' lōgobardoz recupera
rat auferret. Quib' auditis impiales nunchi ad ppia
dierunt. ¶ Lū igi rex francoz papia acriter impugna
ret ⁊ iā ob feſſi fame ⁊ labore pfecti eſſent. nec vltra reſi
ſtere ualerent. Baſculphus ſuos ad regē legatos miſit
q̄ ex pſona ſua ueniā peterēt. Deinde q̄s in pactoz prius
federe pmiferat. ſe nunc modis oib' pſellus eſt: eaſdē
ſe uelle reddere romane eccleie ciuitates ⁊ caſtra. Lū pe
titioni rex annuēs. nuncios ſuos vt dictas ciuitates noie
romani pontificis reciperēt miſit. Quibus receptis. cla
ues illarū romā ad papā miſit. Subſcriptas igi vbes
quas baſculphus a iure romane eccleie abſtulerat reddi
dit. ſ; pmo rauennā. arriminū. peſaurum. fanum. ceſe
nas. ſingaliā. beſium. foris populū. For oliuij cum ca
ſtro faſibium. montē ſeltri. accenagiū. montē locati. ſera
ram. caſtrum ſancti martini. vrbini. callis. leuo. oculis.
egubium. chomachium. necnon ⁊ ciuitates narnenſem.
Rex igi inclitus pipinus atq; romane eccleie deſenſor.
poſtq̄ oia pro quibus tot labores ſuſtinerat ad ſus pe
tri reſtituit: in francia regreſſus eſt. ¶ Baſculphus au
tem dum uenationi die quadā inſiſteret diuino nutu per
cuſſus ſubito defunctus eſt. Quo defuncto deſideri' qui
ex longobardoz principibus ab baſculpho direct' erat
in tuſciam multitudinem ſuoz congregans ſe regē lon
gobardoz conſtituit. Quo ceteri longobardoz princi
pes qui trans alpes erant audientes indignati infinitas
ſuoz copias adunantes: contra illum ad dimicādū pſe
cti ſunt. Eiſdens ergo deſiderius ſe nō poſſe retinere q̄
ceperat niſi romanorū ⁊ francoz fauore vtret ſeu iu
uaret: ſuos nuncios ad ſummū pontificē direxit iure
ſurando ſpondens oēm ſe ſemp adimplere pōtificis vo
luntatē. ac p romano pplo ⁊ romana eccleia pugnaturus
ſi illozū fauore q̄ cepat regnū poſſet retinere. Tūc
puidēs paſtor nuncios ad longobardozū principes di
rexit rogans ⁊ obteſtās vt a ciuſis eſuſione ſanguinis
abſtineret. Lū' uerbis emoliti lōgobardi ad ſua quiq;
reſtiterunt. Et ſic oipotens deus diſpoſuit vt ſine vlla a
morum conſulſione preſtari deſideri' regalē obtinere
dignaret. Qui deo ita diſponente ſtatim eidem ſummō
pontifici ciuitates quas pmiferat reddidit. videlz ſer
rarium cum ſuo ducatu. ⁊ fauentiā cā caſtro cybertaco. i.
bagna cauallaz. Demum ſtephan' poſt multa bona opa
q̄ fecerat dilatato eccleie ſtatu quieuit in pace. Ex decre
to ſtephan' pape ſic dr. ij. q. ij. Regāda eſt accuſatiſ licē
tia criminadi. priuſq; crimine quo preumt ſe exuerint.
q; non eſt credendi ⁊ alios eozū pſeſſioni q̄ criminibus
implicanti: niſi pri' ſe pbauerint innocētes. Hoc tñ glo.
declarat. ⁊ in. c. ſequē. Idē. ij. q. v. ait. Accuſatores ⁊ acu
ſationes quas leges ſeculi nō admittunt ⁊ antecēſſores
nſi pbauerunt ⁊ nos ſubmoemus Nullus alienigena
aut accuſator eozum fiat. aut iudex. An ⁊ de lotb ſcriptū
eſt. Ingreſſus es vt aduena nūquid vt iudices. Nullus
accuſator nſozum ſit ſeruus aut libertus nulla ſuſpecta
aut infamis pſona. Idē. ij. q. vj. c. Altera ait. Dis accuſa
tio intra pūnciam audiat. ⁊ a comprouincialibus ter
minetur niſi tñ apoſtolica ſedē fuerit appellatū. Idē. ij.
q. iij. Nullus anathematizatorum ſuſcipiatur ſcily ad ac
cuſandum. Idē. ij. q. viij. Ber ſcripta nulli' accuſatio ſu
ſcipiatur. ſ; ppia voce ſi legitima ⁊ diuina fuerit accuſo

toris psona p'sente: videlz eo quez accusare desiderat: qz
null' absens accusare potest: nec ab aliquo accusari.

S. iiii. Ex hac luce stephano sub-
tracto paul' ei' german' frater pontificalē cathedrā re-
gēdam suscepit. anno dñi. dclv. Sed it' hic annis. x.
et mēse vno. Hic fuit natura mitissimus: et erga paupe-
res valde misericors: adeo vt cū paucis sibi familiari-
bus noctis silentio p domos infirmorū discurreret illis
necessaria ministrādo. Hic corp' beate petronelle filie
petri apostoli romā trāstulit: in ecclesia apostolorū se-
peliuit. Fuit pterea vlt' orthodoge fidei fortissimus
defensor. Unde sepius sui pdecessoris secutus vestigi-
nūcio misit cū epistolis admonitorijs et cōminatorijs
ad cōstantinū impatorē p restituēdis sanctis imaginib'
in pāstinū statū. Sed augustus in sua duritia pferas
audire noluit et in suo errore pmanēs catholicos inseq-
bat. Hoc papa presidēte Pipin' rex francorū mox: in
ecclesia sancti dionysij sepelit. Cui filius eius felix victo-
riari karolus magnus cum fratre karolomāno succedit
in regno. Nā franci pipino defuncto magno principum
p zelatorū cōsilio habito declarāt ambos reges: ea z
cōditione vt karolus q' felicitatis sue magnitudine di-
ct' est magn' eā partē regni quā pipinus tenuerat. Kar-
lomann' vō illā regnī portione teneret quam quōdam
karolomānus illorū patru' frater scz pipini anteq' mo-
nachus fieret possederat. Vāsiq' inter illos. i. karolū
magnū et karolomānū fratres: licz cū magna difficultate
talis cōcordia adeo vt qdā eos bellū inter se discernere
meditari sunt. Sed in v magis karolomānū q' karolū cul-
pari sūt deo ita disponere: ne i illo catholico regno bel-
la ciuilia orirent'. Post modicū vō tps karolomāno ex
morbo decedente: karol' magn' totū regnī frācie tenuit
monarchiā. Et illis dieb' quib' karolus adeptus est re-
gnū paulus papa de hac luce migravit. Quo defuncto
Dodo quidā dux nepefine ciuitatis q' magnas diuitias
sibi coacervauerat: et multos tā ex nobilibus q' ex ppo
in ciuitate romana fautores habebat cōgregās. tum ex
ciuitate nepefine. tum ex alijs ciuitatib' tulcie vicinis
militū et peditū multitudinē in urbē venit: vbi ex ppo
quibusdā sibi adherētib' suggestionē diabolicā cōstanti-
nū fratrem suū adhuc laicū in papā elegerūt: quē cum ar-
mis et tumultu in ecclesia lateranēsi introduxerunt. Et
accerfio georgio penestrino epo illū cōpulerūt vt dictū
cōstantinū in clericū tōsuraret. Qui cū se ab eis artari
vidisset: se ad pedes nequidissimū illius cōstantinū pro-
stravit: adiurās illū p oīa diuina mysteria: vt a tā impi-
et nequā psumptione cessaret: ne per eū tam inaudita
temeritas in ecclesia dei inciperet pullulare. Sed cū circū-
stantes armati illū nisi hoc faceret minarent. facta ora-
tione illi clericū ordinariū: se sequēti die diaconus ordi-
natus ab eodē. postea dūca sequēti cū multitudine ar-
matorū ad ecclesiā beati petri pperās: ab eodē georgio
penestrino epo p'sentib' albanesi et portuēsi epis est eps
ordinat' ac cōsecrat': et p vnius anni aplicā tenuit sedē.
Hic pseudo papatū per tyrannidē occupatum ad tantā
infantiā plapfus est vt etiā ordinaciones teneret et pres-
byteros octo ordinaret et diaconos quattuor. Sed et p
ipsius anni circulu p diuersa loca epōs constituit octo.
Hecedit' vō georgius penestrin' eps post paucos dies
pessimo lāguore occupat' totalit' immobilis fact' est adeo
vt nunq' ab ea die qua illū ordinariū valuerit missam ce-
lebrare. Dextera ei' man' aruerat: et sic languēs vitam
finiuit. Quāq' cōstantinus sedē aplicā inuāsam teneret
vniuersū cū his qui zelo fidei succēsi concitato tumultu
hunc cōstantinū de epālī sede deponēt: oēs vna mēre
vno consensu coram populo romano stephanū quēdam
natione scilicet virum sanctissimū atq' sapientissimū
elegerunt. Anno domini. dclvi.

Obiit⁹ pi
pini regⁱ
franco^ru.

Corradus
nus papa
pseude.

Stephan
n^o natione
sicul^{us} pa
pa. ccv.

Conciliū
generale
in latera-
neſi, eccle-
ſia.

Adrian?
papa
pccj.

¶.v. Deposito igitur & degrada

to illo cōstātino qui sibi p tyrannidē vsurpauerat papa
rō: corā ipso stephano ab oī clero t p ppo electo t i ecclīa
lateranēsi psecrato pmañt in summo pōtificatu ipse ste
phan⁹. t sedit ānt. iij. mēsb⁹. v. dieb⁹. xxvij. hīc in ex
ordīo sue ordinationis pgregatis tā ex italia q̄ ex gallia
epīs: generale rome pcciliū celebrauit in lateran. ecclīa.
In quo pmo sub anathemat⁹ vinculo sanctitū est: nullū
ad epālē dignitatē ascēdere: nisi p distinctos gradus ad
id pueniret. De ipīs nō p̄sbyteris t diaconib⁹: ita in cō
cilio statutū ē: vt epī sī q̄ eoz p̄i⁹ p̄sbyteri aut diaconi
erāt ad pristinos gradus sui more solito: facto decreto
electionis sue ei⁹ p̄firmationē ab aplīca sede pererent:
p̄sbyteri nō t diaconi a cōstātino ordinari sili modo
ad p̄stiniū redirēt habitū. Leteran⁹ oīa q̄ cōstātīn⁹ circa
diuini cultus egerat oīa irritata sunt: p̄ter baptisimū
t crisma. In eodē etiā concilio actū ē t firmatū. sacras
imagines dñi iesu xpī t b̄e marie t alioz sc̄toz ab oib⁹
debere venerari t honorari. Cōfundētes dānates t ana
thematisātes synodū illā in partib⁹ grecie cōstātino im
peratoze heretico cogēre celebratā: que decreuerat di
ctas imagines deponēdas. Et post hoc sacri concilij
stephan⁹ pape di. lxxij. sic dicit. Opotebat vt bec sacro
sancta dñi nra romana ecclīa iuxta q̄ a beato petro et
eius successorib⁹ institutū est rite ordinaret: t in aplar
culmē vn⁹ de cardinalib⁹ p̄sbyteris aut diaconib⁹ cōse
craret. Idē in ca. seq. Paul⁹ vnq̄ laicoz aut etiā ex alio
ordine p̄sumat: nisi p distinctos gradus ascēdes diacon⁹
aut p̄sbyter facit fuerit cardinalis: ad sacri pōtifi
calē ordinē p̄moueri. Idē sī q̄s ex epīs vel monachis vl
laicis cōtra sacro canonū t patrū instituta pzorūpēs in
gradū filiorū sc̄e romane ecclesie i. p̄sbyteroz t diacon⁹
nōzū cardinaliū ire p̄sumpserit: t hāc aplīcā sedē inua
dere q̄libet ex supradictis tētauerit: t ad summū pōtifi
catu honore ascēdere voluerit: ip̄i t sibi faciētib⁹ fiat
perpetuū anathema. Item stephan⁹ papa ait. n. q. j. De
manifesta t nota plurimis causa i. notoria nō sunt que
rendi testes: vt sanctus Amb. in epistola ad Lōintib⁹. di
cit de fornicatoze exponēs sententiā apostoli. Iudicis
in quā nō est sine accusatoze dānare: quia dñs iudā cum
fuisse fur: qz nō est accusator minime abiecit. Cōgnito
aut ope isto pellendū illū aplā. De cetū fratemitatis cō
sūt. Qēs em crimē sc̄ebāt nec arguebāt. Publice enim
in nouerā suā loco ygois habebat in qua re nec testibus
opus erat: nec tergierū fatione aliqua poterat regi cri
mē. Et hanc illum tradidit.

¶ **S. vi.** Stephano eūti ad patres

successit in bonore summi pontificatus Adrian⁹ q̄ de ho-
 bilissimis romanoꝝ principib⁹ traxit originē anno dñi
 decessit. Et sedit annis. xxiij. mēsb⁹. x. diebus. xxiij. Idic
 fuit animo valde cōstans fidei catholice ac plebis sibi a
 deo cōmissē defensor acerrimus pauperū indigentū di-
 ligētissimā curā fuerat: cū rex ille iniquus longobardoꝝ
 natione elaps⁹ fuerat: cū rex ille iniquus longobardoꝝ
 fauentiā vbi q̄ ad ius ecclesie p̄tinebat abstulit. Deinde
 comacini cū toto exarchatu rauēne in suā trāstulit po-
 testatem. Postmodū ipsam ciuitatē rauēniā vndiq̄ in-
 festans p̄dicia ac casalia auferēs: nihil vnde in dicta ci-
 uitate hoies viuere ac sustentari possent dimisit: vnde co-
 actus archiepiscopus ciuitatis q̄ leo vocabat⁹: sup̄ his malis
 nūciōs romā ad adrianū direxit. Quo audito sicut vtr⁹
 xp̄i ouis pastor ex corde cōpatiēns: statim suos ad eū dē
 regem desideriu⁹ direxit: rogās et humiliter obsecrans
 vt ciuitates et castra: quas ipse a iure beati petrī abstu-
 lerat redderet. Ad quē rex ille procerius petri scripsit: q̄
 nisi prius ipse summus pōtifer ad ipsū p̄sonaliter accē-

deret ⁊ fecit sup bts colloquiū h̄ret. minime easdem red-
deret ciuitates. Affectabat em̄ dolosissimus rex pontifi-
cis aduentū. vt sc̄z harlōmanni filios q̄ vna cū m̄se poss-
p̄ris decessum relicta gallia ad se venerat in reges inuasi-
geret cupiens in regno francoꝝ seminare discordias: et
ip̄m sc̄m̄ pontificē a charitate ⁊ dilectiōe harolū magnū
regis francoꝝ separare. vt hoc facto facili⁹ ip̄am roma-
nā ciuitatē cū tota italia subingaret suo dñto. Sed nulla
arte ad hoc sapientissimū pontificē adducere potuit. Et
dens q̄ rex desiderat q̄ nullo mō posset summā pontificē
vt ad se venire inclinare. ira magna successus. missa mil-
ti copiosa multitudo occupauit senigallia. hehim. ⁊ m-
tem feltri. vrbini ⁊ eugubii. In quarū expugnatione ci-
uitatū multis gladio pierunt. Deinde generali p̄gregaro
exercitū sūus vrbē roma iter aggredit. atq; in ip̄o itinere
viticulū castrū ⁊ blerāvrbē expugnavit. Quo cōperto
summū presul suū fuisse ex corde cōpatiens. abbatē sa-
bientem virū vtiq; sanctissimū cū p. ex ieiunibus suis
menacibus ad regē eundē misit. Qui ad illū accedētes. et
ante ei⁹ pedes. puoluri ex parte dei oipotentis ⁊ eiusdē
summū presulis deprecari sunt cū lacrymis: vt a tāt⁹ re-
susciperet malis ⁊ prefatas quas beato petro abstulerat
ciuitates restitueret. S; nequaq; ei⁹ ferreū pectus ⁊ du-
rissimā mentē emollire poterūt. vñ sine effectu ad sum-
mū pontificē sunt reuerſi. Lūng sc̄do ⁊ tertio idē ponti-
fex suos nuncios ad illū p hoc negotio dixerisset. nihilq;
p̄ficeret. necessitate cōpulsus ad harolū magnū inlicitū
regē francoꝝ sollemnes nuncios misit. obsecras vt sicut
pie memorie p̄f ei⁹ pipin⁹ quōdā fecerat. sic ⁊ ip̄e roma-
ne eccleſie p̄tra longobardorū tyrānidē subueniret. Desi-
deri⁹ autē cū nulla rōne posset pontificem inducere ad se
venire vt antefatos harlōmanni filios inungeret. egres-
sus a suo palatio cū magno ⁊ copioso exercitu. sine poti-
fici sc̄tu sūus romā aggressus est iter. feci dñces pred-
ictos p̄ueros vnaq; m̄se. Cui⁹ aduentū cū appropinquasse
cognosceret presul primō ciuitatē romanā optime muni-
uit: deinde anathematis scripsit eplam monēs illū ⁊ ad
iurās p̄cia diuina mysteria: vt nullo modo fines roma-
norū ingrederet. Lūng rex ille insipissim⁹. et acceptisset
cū magna reuerētia ad p̄p̄ia est reuerſus nec vltra p̄gre-
di ausus ē. ost b̄ illustissimū regē harolū legatī romā ad
papā venerunt. inq̄rentes si desiderī ciuitates ro. eccle-
sie ablatas restituisset. Nā falso in francia l̄ras spargi se-
cerat rex longobardorū asserētes oēs ciuitates romane
eccleſie reddidisse summo pontifici adriano. S; cū rex ha-
rolus veritate cōpta q̄ non restituisset dictas ciuitates
mox desiderio ip̄e nuncios suos misit p̄ q̄s deprecatur est
desideriū vt ciuitates ip̄as ablatas redderet brō petro
⁊ adriāo pontifici. pacifice p̄mittes illi dari. xiiij. milia so-
lidorū. S; cum nec precib⁹ nec munerib⁹ ei⁹ ferocitate
valeret flectere. p̄gregata sui regnī multitudine pugna-
torū p̄tra desiderīū mouit exercitū. Lūz autē rex harol⁹
ad fines italie peruenisset cupiens si valeret beati petri
cām ad effectū iustitie sine sanguinis effusiōe deducere.
iterum p̄ religiosos viros desiderium regī fecit vt iura
beati petri restitueret. S; cum nullaten⁹ maligna eius
mentē posset inflectere. s; ad resistendum potētissime se
armaret. ⁊ munito alpiū trāsitu frācis trāsitum p̄hibe-
ret. adeo vt videret humanis virib⁹ frācoꝝ regē ad pla-
na italie cum suis copiis vllō modo nō posse deſcendere.
De⁹ q̄ semp sup̄bis resistit: sup̄bis cōtumacē dextera
sue virtutis humilissimē. Nā cum harol⁹ cum suis se pos-
set trāsire mōres desuper. ac ad p̄p̄ia sequētī die ad redi-
tum disponeret. subito longobardi diuino timore p̄culli.
nocte eadē relicta munitionib⁹ q̄ hūana manu nullaten⁹
expugnari potuissent. nullo p̄sequēte fugerūt: atq; se in
suis ciuitatib⁹ munire cepērūt. harolus autē mane facto
cum vidisset munitiōes desertas a longobardis. collecto
exercitu ad plana descendit italie sine p̄ditione. Cui⁹ de-

Desideri⁹
rex longo
bardoz
terratus
fuit ana
themate

Carolus
magnus
ingreditur
italiam cum
exercitu.

Finis re-
gni lōgo-
bardoruz
in italia.

Synod?
sacra sub
adriano
papa: tra
rolo ma:
gno.

Quā tur-
pe est pñ-
cipē vitio-
sum esse q̄
multos
suo exem-
plo ruerē
facit.

S. vii. Temporibus predictorum
pontificū claruit bonifacius archieps magnūtinus. Qui
missus ad pādicandū in germaniā a h. reg. ii. teutonicos
sua doctrina et opib⁹ scis puerit ad xpm, deū m̄ marty-
rio coronat⁹ migravit ad xpm. Reperiūtur qdā eplē ei⁹
vī cōpēdēdē sanctitas ei⁹ et zelus aīarū. Et d. xl. ex ge-
stis bonifacij martyris sic d. Si papa sue et fraterne la-
lūis negligēs dephēdēt inutiles et remissus in opib⁹
suis: et in sup a bono taciturn⁹ qd magis officit sibi et oī-
bus: nihilomin⁹ innumerabiles ppos cateruatim sech-
ducit. pmo mācipio gehēne cū ipso plagis multis in eter-
nū vapulatur⁹. hū⁹ culpas istic redarguere psumat mor-
tali nullus: qz cūctos ipse iudicatur⁹ a nemine est iudi-
cādis: nisi dephēdat a fide deuius. Ad qd cū⁹ perpetuo
statu vniuersas fidelis rāto inflatus orat: quāto suas
salutē post deū ex illius incolumitate aiaduērit ppēti
pedere. Idē bonifacius scribes zacharie pape sic ait. xj.
q. iij. Antecessor pdecessoris vestri venerande memorie
gregori⁹. dū me indignū ordinauit et ad pādicandū verbū
dei germanicis genib⁹ misit: sac amēto me astringit: vt
canonicis et iustis epīs et pfbis in xbo facto et cōsensu
astipulator et adiutor fieret: hoc autē cū diuina gra iplere
studui. Falsos autē sacerdotes hypocritas et seductores
pploꝝ vel corrigere ad viā salutis: vel declināre et absti-
nere ab eoz cōsone. Qd ex pte suari et ex pte suare non
potui. Sed et ipsāl iplēui facm: qz in xpsm et in cō-
siliū eoz nō venit anima mea. Corporaliter autē ab eis
abstinere nō potui. Dū em̄ venissem ad principiē frācorū
cogente ecclesiariū necessitate: nō tales ibi repperi qz
volui: sed tñ in sancta cōmūione cū illis cōmunicare

nolui. Et intelligit hoc caplm de hereticis ⁊ scismaticis ⁊ excoi caris quoad vitandū eos. qđ patet ex ca. seq. vbi zacharias rñdet ipi bonifacio. Bñ bonifacius cōsuluit zacharia papā vt cū esset iā senex ⁊ debilis posset in ipa ecclia magnitūa vbi erat archieps pstituerē aliū idoneū loco sui. Cui zacharias rñdet. qđ nimis esset rep̃bēnsibile vt ipō viuēte aliū substituat. Sz ex gratia singulari ppter ipi sanctitatē ei pcedit vt possit assumere coadiutorē ad min. steriū ordinādo eū ep̃m: quem decessens possit cōstituerē successorē: qđ de iure nullo conceditur epō ⁊ prelato. vij. q. i. Hereticis. Idem regi angloz scribēs sic ait dist. lvi. Si gens angloz sicut per istas. uincias diuulgatū est ⁊ nobis in franciā ⁊ in italiā ip̃perat: ⁊ ab ip̃is paganis imp̃operiū nobis obicit. sp̃etis legalis cōiūbijs adulteratū ⁊ luxuriantio ad instar sogdomitice gētis fedāvitā duxerit. de tali cōmixtione meretriciū estimandū est degenerēs populos ⁊ ignobiles ⁊ furētes libidine oēs fore perēados ⁊ ad extremū vniuersam plebē ad detertioz ⁊ ignobiliozā vergentē. ⁊ nouissimē nec in bello seculari fortēm: nec in fide stabilitē: nec honorabilē hoib⁹: nec deo amabilē euenturā: sicut alijs gēt̃ hispani ⁊ puici ⁊ burgundionū ppl̃is p̃tigit. qđ sic a deo recedētes fornicatē sunt. donec iudex tagit. qđ finē a deo recedētes penas p ignozātes legi dei ⁊ p salū crimiū vltices penas p ignozātes legi dei ⁊ p salū racenos venire ⁊ sentire permittit. Sz ⁊ belinādus vt refert vin. spe. bisto. li. xxiij. sic ait s̃ isto bonifacio. Quid bonifaci⁹ natiōe angl⁹. bmoī eplaz sc̃psit et hōbaldo regi angloz. Dñō charissimō et hōbaldo bonifaci⁹ archieps legat⁹ germanic⁹ romane ecclie ppetuū i xpo charitat⁹ salutē. Audiūm⁹ qđ elemosinis intentus furta ⁊ rapinā plibēs ⁊ pacē diligis ⁊ pauperū ⁊ viduaz defoz es: ⁊ inde deo gr̃as agimus. Qđ nō legitimū m̃fimonii sp̃nis. si p castitate faceres laudabile est: sz qđ in luxuria ⁊ adulterio ⁊ cū s̃c̃timonialib⁹ voluptariis vitupabile ē. Quap̃opt filii charissime penitere ⁊ memorare q̃rpe sit. vt tu qđ in domo dei dñaris: ad iniuriā eius sis libidinis seru⁹. Audiūm⁹ p̃terea qđ optimates oēs gentis meritoz exēplo tuo legitimas vxozes deferāt: ⁊ adulteras ⁊ sanctimoniales cōstipēt. qđ qđ sit ab honestate pegrinū: doceat vos alicne gētis institutio. Iñā in antiq̃ saxonīa vbi nullā ē xpi cognitio. si nō i p̃terna domo: vel maritata sub cōiūge fuerit adulterata: manu p̃pria strangulatā cremāt: ⁊ super fossam sepulte corruptozē suspendunt: aut cinguloteus vībus abscessis flagellāt eam caste marrone: ⁊ cultellis pungunt: ⁊ de villa in villā misse occurrūt none flagellātes donec interimāt. vniūdi quoq; qđ est fēdissimū genus hoīm bunc habēt moē: vt marito mortuo mulier se in rogū cremari pariter arsurā precipitet. Si ergo gētes deūm ignorātes zelū castimonie habēt. quid tibi conuenit fili charissime qui xpian⁹ es ⁊ rex. Parce ergo aie tue: parcer multitudinē ppl̃i tuo penitis exēplo: de quoz aiab⁹ redditur⁹ es rōne. Recogita qđ qđ terribilē vindictam de⁹ in interiores reges exercuerit ei⁹ culpe quō in te arguim⁹ socios ⁊ cōsocios. Iñā celredū predecessorē tuū sup̃ratōrē sanctimonialiū ⁊ ecclesiasticoz priuilegiōz fractōrē: splendide cū suis milib⁹ epulantē spiritus arripuit malignus: ⁊ sine cōfessione ⁊ viatico cū diabolo sermocināt ⁊ legē dei detestāt aiām extorcit. Iñofredū quoq; regē defoz ⁊ regniū ⁊ lunensē etatē contemp̃tibili morte amitteret. Obrestamur igit ⁊ obsecram⁹ te: vt recorderis qđ fugitiua sit vita p̃sens et delectator spurce carnis per quā eterni cruciat⁹ emittit: ⁊ qđ ignominiosum sit vt beatis vite mala exēmpla in perpetuū posteris relinquant. Ex bis inquit Clūcen. vbi. ā. perpēdi pōt: ⁊ beati viri prudētia ⁊ libertas sp̃us p̃ctā regū ⁊ principum publice arguēdo: per quā cum p̃fentis vite sanctimonia meruit ad cozonā ⁊ gloriāz martiriū felici

ter puenire. Qui successit sanctus Iulus. de quo versus.
Antistes Iulus q̄ nō est sanctior vll'. Pollēs diuina tri-
būente deo medicina. Occurrit morbis vt tot' predicat
orbis. Prefat' aut' bonifat' cū socijs suis in frigia p̄fi-
de xp̄i fuit ab inimicis fidei martyrizatus. s. sepultus in
thoringia in monasterio quod ipse fundauerat.

S. viij. Defuncto adriano in sede
petri. collocatus est leo natione romanus. anno domini
dcccxiij. Fuit aut tertius huius nominis leo. Qui sedit annis
xx. et mensibus tribus. Vir utique castus. loquela facun-
dus. aio ostans. pauperibus largus. aliarum zelator fer-
uentissimus. vicinorum severissimus oburgator. et rerum
ecclesiasticarum defensor et conservator. Hic. vij. anno po-
tificatus sui. scz anno dñi. dcccj. cū sollempnitatē letania-
rum p romā cū clero deuote ageret. quidā pascalis noi-
cū quibusdā filiis diaboli sibi adherentibus congregata
multitudine armatorū papam subito capiunt atqz sacro
exurum habitu ad terram proiciunt: ac illi crudeliter lū-
guā excidunt et oculos eruunt. multisqz illarū vulneribz
in suo sanguine volutatz relinquant. Hic diuinit et lū-
gua ei et oculi restituti sunt. Qui a fidelibus ad ecclesiam
beati petri deductus est. Et videntes oēs et audientes mi-
rabilia qz ipus in vicario suo opar' est. glorificabāt deū
dicentes. Benedictus deus qui facit mirabilia magna
solus. Audiens aut dux spoletine ciuitatis qz in summū
pontificē maligni hoies ppetarant. cū multitudine ar-
matorū venit ad urbē: et accipies beatū pontificē secū spo-
letū adduxit. Ubi. cū aliqñ diebz mansisset. assumpta ho-
nesta comitiua clericorū ad karolū magnū regē francoz
pfectus est. Que aduenientē cū hymnis et canticis bono-
rabiliter et reuerenter rex suscepit. Et vidēs mirabilia q
in eo de' opatus est: pfulsis lacrymis deū gloriificauit.
Hic aut qz tā immane scelus sacrilegū in eū cōmiserāt au-
dientes pontificē ad regē francoz accessisse. nō sunt ausi
illū sequi. sed multa falso pfingentes crimina p suos nū-
cios regē transmissērūt. Quibz vt decebat minime fidem
addidēs. ipm summum presulē multis nobilibz francoz
associatz ad sedē suā romā remisit. a quibz tanqz apīm su-
ceptū in sede sua collocatus est. Cū aut diebus paucis
quiesceret pontifex vt se de impostis sibi criminibz corā
rege et optimatibz. oīqz romano pplo purgaret. oēs ita-
lie epōs congregauit. atqz corā ipō rege cunctisqz residē-
tibz in ecclia beati petri venerabilis pontifex amplectēs
quattuor euāgelia in ambōnē ascendit atqz iurando
oībus audientibz dixit. Nūta de ipis falsis criminibz de
quibus aliqui iniqui me infamarūt scientiam nō habeo.
nec talia me egisse cognosco. karolus aut cā cōturatiōis
ptra leonē papā examinata. reos dānat. aliquos morte.
alios exilio. vñ de seipō leo inquit vt habet. ij. q. iij. Au-
ditus est frēs charissimū qualiter in me mali hoies falsa
crimina pfinxerūt. Quāobz ego leo pontifex sancte ro-
mane ecclie purifico me in pspetu vfo corā deo et ange-
lis et: qz istas criminosas et sceleratas res quas illi mi-
hi obiiciūt. nec perpetravi nec perpetrare iussi. Hoc aut
faciens nō legē prescribo ceteris qua id facere cogant.
sed tibi. Qualiter aut leo papa coronatus karolū ipm co-
rona imperij dicitur in titū. sequenti. Capitulum. ij.

Philippicus igitur qui et
 bardian' postq' sibi vsurpauit impium occiso iu
 stiniano ⁊ filio ei' regnauit annis.ii. Lxvij. autē
 regnare anno dñi. dccc.iiij. Quidi' vō qter millo. dccc. xvj.
 fm vnā cōputationē. fm vō a aliā q' ponit multo maiores
 numeruz. anno qñdes millo. dccc. xij. hui' anno primo
 germoard' leodii ante altare feci liberti orās. vt refert
 vince. p' sigisbertu' a māgario satellite rabdodi dñel' fri
 sonū pūmī ⁊ theodobald' fili' dogronis ab auo suo pi
 pino maior domus statuit. Philippic' autē impator pre

Magnum
nephos p
petratur.

Leo papa
pisciscit
ad karolū
magnum

karolus
magnus
restituic
leonē pa
pam in se
dem suā.

far' vt refert vince. post bug. spe. histo. li. xxiij. cum esset
heretic' cyru' stant. inopolitanu' ep'm exilio relegauit ⁊
posuit in eade' sede queda' sui sensus pseudo monachum
noie iobem. Hic etiā philippic' rome stātino pape lit-
teras prauit dogmatis destinauit. Quas vir sanctus cōsi-
lio romani ppli respuir: ⁊ precepitne ei' nomē in cartis
poneret. Et dū impasset philippic' vno anno ⁊ dimidio
influxerit ⁊ cū anastasi' q' illū oculis priuauit: ⁊ ab im-
periali dignitate. deponēs ei' sibi vēdicauit imperium.

S. j. Anastasius igitur qui tar-

themiū dictus postq̃ a philippico sibi insurpauit impe-
riū duobus annis impauit. Lepit aut̃ impare anno dñi.
dcccv. Quādo q̃ uater millo. dclxxviij. Ss fm aliā cō-
putationē anno quinquies millo. dcccxiij. Hic itaq̃ cō-
fessio carbolicus. Isas p̃statorino ppe scolasticū patritiū
exarchū italie destinauit. quibus se fauore carbolice fi-
dei ⁊ sancti fisci concilij predicatorē esse declarauit. De-
nīq̃ classem in alexandriā p̃tra saracenos direxit. Qui
exercitus ad aliud xpus p̃cessū ab itinere medio. p̃statorino
nopolitanā urbē ingressus theodosiū virū orthodoxorum
inquirens impatore elegit: ⁊ coactū impiali folio collo-
cauit. Quē theodosi⁹ ap̃ urbē nicenā graui prelio sup̃a-
uit fm vincen. post bug. vbi. s. Eo tpe floruit sanctus al-
binus andegauensis eps. hic venetice regionis oceanū
britannici cōfini indigena. nō exiguis parentibus orbi-
tus a iuuentute sua tanto fidei seruoze flagrant. vt p̃a-
rentes sponte p̃ r̃pō relinqueret: ⁊ velut hostes aie car-

Sanctus
albinus
epus an-
degauen-
fis.

Ostracum
lum.

Diraculum
lum,

Myracu-
lum.

Myracu-
lum.

ens porte aditū faceret catbenatis: qz añ ei' precē soli-
ditatez suā lapis seruare nō potuit. Hinc egressi qñ d
sepulcro viuētes: in basilica beati maurillonis dño al-
bino grās referētes se ad ei' vestigia pstrauerūt: eo q
suspectos de funere redire fecerat ad salutem. Super
quādā etiā demoniacā signū crucis faciēs: ab ea demo-
nē effugauit. Siquidē martyr dei effici cupiebat: si non
defuisset dextera pculforis. Hic demū scñs hñtū flo-
ribus adornatus annis .xx. et mēibus sex. pontificalem
apicem gubernans. ⁊ .lxxx. etatis annō feliciter explēs
kal. martij migrauit ad dñm.

§.ij. Theodosius erinde ana

statim de impio depones: et tunc p̄b̄z ordinās imperauit
anno vno. Lepit aut̄ impare anno dñi. dccvii. Fm̄ vññ.
post sigisbertū vbi. s. Qui cū fuisset iners ⁊ idiora ⁊ pu-
blici negotiorū exactor ⁊ cōpulsus est ab exercitu im-
perii assumere. Eo tpe rathbodus dux frisonū predica-
tione volfrāmi ep̄i ad b̄ adduct⁹ est vt baptizari se pete-
ret. Et cū vññ pedē in lauacro intinxisset: alterū pedem
retrabēs interrogauit: vbi nā plures maiorū suoz cēt:
in padiso an in inferno. Et audies plures eē in inferno
intinctū pedē retrabēs cantū⁹ est inq̄t vt plures q̄ pau-
clores seq̄r. Et ita ludificat⁹ ē a demone: p̄mittēte ei q̄
die tertia abbinē in comparabili bona ei daret: sed ip̄a
die tertia subita ⁊ eterna morte p̄it. Hic volfrām⁹ vt
refert Aluic⁹. ex gestis ei⁹ spe. histo. lib. xxiij. senon. ep̄s
ex territorio valconesi fuit. Cui⁹ p̄ vulbert⁹ in aula re-
gis dagoberti militauit. Hic volfrām⁹ in vññ admo-
nit⁹ est vt gēti frisonū dñi dei predicaret. qđ vt faceret
iuit tūc ad monasteriū fontanella: cui⁹ p̄r erat aubert⁹
rothomagēsis postea ep̄s: de qđ monasterio cooperatores
secū ad prediciā assumpti. Qui dñ frīsa nauigarent ⁊
eēt i medio mari qđ adiacet regiōi morinoz adfuit bo-
nili positis anchoris. Deniq; dñ vētū esset ad locuz quo
mister offerre patenā debebat p̄sul scđ. p̄sul manu ex-
tēsa eā expectabat. Sed dñ mister eaz ablucere veller in
mari cecidit: p̄stratusq; pedib⁹ sancti venias precabaf.
Qui mittēs eū ad locū vñ ceciderat: hoc fecit vt p̄a-
na ab imo maris reuecta manu mistri cohereret. Post
hec filī⁹ rathbodi ducis a b̄to baptizat⁹ vir o in albis po-
sit⁹ expirauit. Nos aut̄ erat apud frisonēs: vt quēcūq;
fors cōtingeret demonib⁹ offerret imolādus. Ad hmoi
elect⁹ est forte puer qđā ouo noie. Quē cū scūs vir expe-
tisset. r̄sedit dux. P̄i tuus r̄ps būc de morte cripuerit fir-
tu⁹. Appēsus aut̄ est in patibulo. Quātē aut̄ scđ volfrā-
mo dirupta sunt vincula q̄ guttur ei⁹ stringebāt: et ille
sus corruit in terrā. Qui tētus a sancto surrexit incolu-
mis. Et baptizat⁹ postea tpe cōgruo p̄sbyrer ordinatus
est. Post hec rathbodus dux cū vt supra dictū est deb-
ret baptizari: ⁊ in magna dubitatōe eēt vtrū hoc agere
deberet: misit ab b̄m̄ vñllbrozdū ill⁹ gēti ep̄m: osules
si deberet baptizari. Cui ille r̄sedit. Quō mibi credet qui
scđ fratri nro nō credit. Ego inq̄t vidi eū bac nocte ca-
thēna ignea ligatū: vnde cōstat eū iā eternā dānatōnē
sumpisse. Hūc t̄ret ad domū p̄ncipis nūciat ei iā illum
esse mortuū: ⁊ statim remeauit ad sua. Quō rathbodus
iste fuerit decept⁹ a diabolo p̄dict⁹ ouo uarrabat dices.
Quia apparuiisset ei diabolus in angelū transformatus
caput h̄ns op̄tū dyademate aureo cū gēmis: ⁊ veste au-
ro texta. In quē cū rathbodus intēderet: dixit ille āgel⁹
sed malus virozū fortissime d̄s ita te seduxit vt a cultu
deoz velis recedere. Noli b̄ facere: sed mane in his que
didicisti: ⁊ venies ad domos aureas quas tibi eternalr
in p̄mo sum datur⁹. Eras ergo accersi volfrāmū do-
ctoꝝ ep̄lanoz: ⁊ ab eo q̄rere quenā sit illa māsio eterne
claritatis quā tibi pollicetur. Quam cum tibi mōstrare
nequerit: vtriusq; partis mūtāntē legat⁹ ⁊ ego ero dux

De ratio-
bodo du-
ce friso-
nū. ⁊ sero
volfrāmo

Qualiter
diabolus
decepit
ratiōdū

Itineris ⁊ demonstrabo illis domū aureā ⁊ mansionē pul
cherrimā quā tibi pmitto. Euigilans rathbodus narra
uit oīa serō voolfrāmo. Qui dixit ei. Illufozē diabolum
sibi velle illudere. Rndit rathbodus se velle fieri xpīā
nū si illa pulchra mansio non monstraretur ei a deo suo.
Dixit ergo statim quidā friso ex pre ducis ⁊ quidam
diaconus ex pre sancti voolfrāmi qm paululū ab op
pido pcessissent obuiū habuerit quendam itineris cons
tem. Qui dixit eis. Properate cito. Nam mōstrabo vo
bis pulcherrimā mansionē rathbode duci pparatā. Illi
ergo pergetēs p viam latissimā et loca ignota: viderunt
quandā viam diuersorū generibz marmozū polito ope
decoratam. Alderūtqz a lōge domum quasi aureā ⁊ pue
nerunt ad plateā q ante domū illā erat quasi auro et gē
mis strata. In transeīs domū viderūt esse mire pulch
tudinē ⁊ incredibilis splendoris: ⁊ in ea thronū mire ma
gnitudinis. Tūc ductor itineris ait illis. Hec est māsio
pparatā rathbode duci. Ad hec diacon⁹ obstupescēs ait.
Si a deo facta sunt ista ppetuo maneant: si a diabolo ci
to dispareant. Et cū se signaret signo sancte crucis: du
ctor ille transiit in diabolum: ⁊ domus aurea in lūrū. Re
mansitqz diacon⁹ ⁊ friso in medio locorū palustriū q ple
na erāt lōgissimis vīrgultis inultis. T riduoqz imen la
boris officietēs iter reuersi sunt ad oppidū ⁊ ducē mo
tū inuenērūt. Marraueritqz sancto voolfrāmo qd vize
tūkinuenerūt. Friso autē baptizatus secutus est beatū voolfrām
ad monasteriū. Fuitqz scīus voolfrāmus apud frīones
p annos qnqz. Et postea reuersus ad fontanellā mona
stii hābitū ordinato eō in vībe senonica.

S. iij. Aduersus aut theodosius

imperatorum prefatum fm vincen. vbi. s. post bugo in
surrexit leo noie vir potentissim⁹. quē quidē ab imperia
li vertice deposuit: s; indēnat⁹ abire pmisit. Ipse nō ele
ricus factus residuū vite transegit in pane. Lepit autē
leo impare anno dñi. dccviii. Quidē nō quater missio,
declxxi. s; fm aliā cōputationē anno quinquies missio
primo. Et imperant annis. xliii. Anno autē huius leo
nis scđo cōstantinopolitani instantia orandi ⁊ cōstanti
nisi delandi fortiter resistit saracenis. Saraceni autē fame
frigore bello pestilētia sine numero percut. Fert autē
eos vt scribit vinci. vbi. s. miraculose. hoc modo perisse.
Apud cōstantinopolim in monasterio sancte dei genitricis
iuxta palatium in mari ppe sanctam sophiā erat imago
beate marie. que tenebat in brachiō infantē ism quē de
pūxit in tabula vt s; sanct⁹ lucas cū adhuc viueret san
cta maria. Hec autē imago vocat odigitria. i. deductrix
quā duob⁹ cecis apparuit sancta maria ⁊ deductit eos
ad suā ecclesiā ⁊ illuminauit eos. Cum ista imagine fa
ciat pcessionē omni die maris p totā ciuitatē. Quē ergo
vt. s. dictū est obfesa esset ciuitas: ⁊ ciues ieiunauerūt
oraret sibi ⁊ pugnaret. Quidā ciuis admonuit afferri illā
imagīne ⁊ ab obus ofonē ad illā fieri hoc modo. Scđā
dei genitricis: que toties nos liberauit: libera nos modo
de inimicis filij tui. Et si vis vt imaginē tuā nō merda
de inimicis filij tui. Et cū bec displiceret: ille secrete
imagīne tenuit sub vndis: ⁊ statim pcella surrexit: ⁊ oēs
naues saracenoꝝ aut merfit aut fregit. Quo tēpore
scribit Belināus in battātia cūda beremite mōstra
ta est quedā mirabilis visio per angelū de sancto ioseph
nobili illo decurione: qui corpus dñi deposuit de cruce.
Et de catino illo seu parapside in quo dñs cenauit ⁊ in
tinxit buccellā quā iude dedit. Anno autē eiusdē leonis
scđo inqt Sigisbert⁹. Lōstātius eiusdē impatoꝝ fi
lius dñi baptizā a patriarcha germano. chachās in san
cto lauacro: magnū dat p̄sagiū qd futurus esset ecclesie
dei in scandalū vt fuit. Anno Leonis tertio saraceni ab
obsidione cōstantinopolis confusi desistit ipsi cū na
uib⁹ suis partim marino igne cōsumptus: partim di

Imago
beate ma
rie.

Sedū spe
ctaculum

meris: p̄m gradinis tēpestate vastatis. vt refert Al-
 cen. spe. histo. Et ex tāta copia nauum vix q̄nq; residua
 potētia dei cūctis innotuit p̄p̄lis. Intra ciuitatē nō tre-
 centa milia boim pestilētia perierūt. **M**āmar p̄sequē-
 xp̄ianos: multos corū xp̄i martyres fecit. Saraceni ei
 affrica duce ab dīrama in hispaniā transfferat: eāq; lib-
 vendicant. Et ita regnū visigothorū r̄ fuenoz est destru-
 ctū r̄ redactum sub saracenis annis plus min⁹ cccxlvj
 euolutis. ex quo a scitbia expulsi sunt ab hūnis. **E**cq; nō
 cedēb; vñadalis r̄ deuicis fuenis regnare ceperūt in
 hispaniis. annis circiter. cclvj. euolutis. Regnū nō ter-
 tie p̄tis hispaniā r̄ q̄s dicit gallicienū: q̄s nec tunc vi-
 sigothi nec postea saraceni potuerūt subijcere: adhuc vi-
 get incolū: r̄ xp̄i p̄gēre fide manet inexpugnabilē.
Ipost beatū vuolfrāmū ecclesie senonēsi p̄fuit guer-
 cius vir sanctitate r̄ doctrina p̄fugidius: multiq; mira-
 culis gloriōsus. Cui successit sc̄tis ebbo eiusdē guerici
 nepos. **M**ic cū parentib; olim orbat⁹ esset: eisq; castri
 tomodorū hereditario iure cōpeteret senonis latenter
 fugit. **I**ps; in monasterio sc̄ti petri sub impio abbatē
 diu xp̄o militauit. Cui⁹ loci postmodū abbas facit r̄ t̄-
 diu in ep̄m p̄moris t̄a signis effulsit q̄ meritis. **A**n-
 no aut̄ quarto leonis luitprandus rex longobardorū
 valde deuot⁹ sancti augustini audiens q̄ saraceni depo-
 pulara sardinia: illa etiā loca fedassent vbi ossa b̄ti augu-
 stini ob vastationē barbaroz ab p̄pone vbi p̄fularis fue-
 rat augustini r̄ p̄mo sepult⁹ trāsata fuerāt r̄ recōdita
 legatos illuc. s. sardiniam misit: r̄ dāto auro multo. reli-
 quas illas inde asportari fecit. Quib; reliquis rex lon-
 gobardoz p̄fatus occurrit p̄ spaciū multū: r̄ visis mira-
 culis ad declarandū sancti meritū deuote adorauit. **C**e-
 niens aut̄ ad quandā villā in thordonensi diocesi sitam
 q̄ corpus inde leuare voluissent: corpus illud ita stetit
 immobile: vt nulla vis nulla postea illud ars hūana me-
 uere. Qd̄ vidēs rex votū vouit q̄ si b̄tus p̄fessor corpus
 suū inde se tolli p̄mitteret r̄ papā transducit: villam illā
 cū oibus appeditiis suis cōcederet seruicib; eccl̄ie b̄ti
 augustini p̄petuo possidendā. **V**oto aut̄ facto corp⁹ san-
 ctissimi inestimabili facilitate subtollet: r̄ t̄cūm vsq;
 transfert: r̄ in basilica beati petri q̄ d̄ celi aurei a rege
 illo cōstructa collocat. Anno q̄nto huius leonis multus
 laborauit ipse leo vt papa grezo. occideret: sed frustrat⁹
 est a desiderio suo defendentib; papā italici r̄ longobar-
 dis. **I**n campania italie frumentū cōbūstū et ordem
 r̄ legumina quasi pluuia de celo ceciderunt. **A**nno leo-
 nis sexto karol⁹ martell⁹ saxonēs debellabat. Et rogo
 bertus ep̄s remens a karolo dicto suo in baptisinate fi-
 lio ab ep̄atu deponit: p̄ eo q̄ illi d̄ regnifredi eunti: vñ
 bē remesem p̄ timore regnifredi ap̄ire noluit. Eucherio
 q̄ arelincen⁹ ep̄s p̄ fili causa ep̄atu priuatus r̄ exulatus
 in monasterio sc̄ti thodonis in sanctitate est cōsumat⁹.
 Anno leonis septimo quidā vidēs maleficus p̄mittens
 gitzbeū. xl. annis principaturū suadet si in toto regno
 suo dei et sanctoz imagines deponi edicat. Qui spe diu
 regnandi seductus edictum p̄ponit: ip̄e t̄n subito obit.
Ipost quē eluelid principas saracenis. an. x. Anno leo-
 nis octauo leo ip̄se a quodā bessoth refugia fidei seduct⁹
 cōtra imagines xp̄i r̄ sc̄roz ei⁹ bellum indicit: easq; de-
 pont r̄ incendi vbiq; edicit. Sup̄ q̄ a grezo. papa arguit
 vt p̄tis in p̄cedēti caplo. Anno leonis nono mortuo chyl-
 perico. theodoricus a karolo martello subrogatur in re-
 gno. Regnat⁹q; annis. xv. Sub hoc tpe fm̄ Alinc. spe.
 histo. lib. viiij. ca. cclix. Idem karolus bellicosissim⁹ p̄n-
 ceptis armis subigat saxonēs: deuincensq; lanfridū ala-
 mannoz ducem: alamānam sibi effecit vectigale. **D**ue-
 uos q̄ r̄ baioarias debellat. Et eudonem ducem equita-
 nie bello victum fugat r̄ equitantiā graustier deuastat.
 Eudo nō dux vidēs se karolo inferiorē p̄ omnia cōtra
 eum saracenos inuitat ab hispania. Eudo q̄s karolo re-

Sarace
ni trāsfre
tāt in bi
spaniam.

Sactus
guericus
ep̄s senon
nens.

Transla-
tio reliq̃a
rū sc̃i au-
gustini &
sardinia
papiam.

Mağda
des bois,

Mañ po
stis graf
fabatur.

Urbs a
quens de
corpe br
marie m
gdalene

Miracu
 lum.
 Miracu
 la.

Agennū.
De capi
te bti Jo
bānis ba
ptiste.

At
Turci.

Mar-
maglaci-
es in ma-
ri.

· Magna
perditio
classis.

Feda
mors con
stantini.

Saxo-
nes bap-
tizantur.

Mors
 leonisin
 parois.

Atrox
bellū sax-
onicum.

'Karolus
hispanias
aggredit'

Bellum
barbari-
cum

fidetis: supplicē se regi dedit: obfides q̄ impabant tri
buit. Inter q̄s filiū suū theodone dedit. Sicq̄ bellū q̄
quasi magnū formidabat: celerimq̄ finē sortitus est.
Maximū no oim q̄ gessit p̄ter saxonicū fuit q̄ bello
banarico successit: q̄s d̄ hūnos q̄ vngariā incolunt fuit:
q̄s ille glosus q̄ cetera r̄ longe maiori apparatu admi
nistravit. S; ipse in b̄ bello p̄ se vna t̄m expeditionē fe
cit: ceteras filio suo pipino ac p̄fectis puinciaz p̄ficien
das p̄misit. Qd̄ cū ab his fuisset administratum: octavo
tū āno finitū est. Quorū p̄tia in eo gesta quātū sanguinis
effusus ē: testat vacua oi habitatores p̄nonia. Tota in b̄
bello hūnoy nobilitas perijt: tota gl̄ia decidit: oēs illo
rū thezauri direpti sunt. Neq̄ em̄ vllū bellū d̄ frācos ex
ortū hūana pōt mēoria recordari q̄ illi magis ditati opi
bus fuerint: q̄ppe cū vīq̄ ad bec t̄pa paupes viderētur.
Tot em̄ spolia. tot auri r̄ argētī pōdera frāci hūnis iu
ste abstulerūt: q̄t hūni retroactis t̄pib⁹ alijs nationib⁹
inuiste eripuerūt. Et q̄s mai⁹ bis ē incruentū b̄ bellū frā
cis fuit. Duo em̄ t̄m ex p̄cerib⁹ francorū in b̄ bello perie
rūt: henric⁹ scz dux fori iulij: r̄ geroldus bavarie p̄fect⁹.
Pugnauit etiā d̄ sclauos q̄ saxonib⁹ auxiliantib⁹ re
bellauerūt. Quos ille vna t̄m expeditione quas p̄ se gessit
ita domuit: vt vltimos impata facere nō recusatē. Do
muit p̄terea normānos q̄ bobemos. Normāni p̄mo pir
raticam exercētes. Deinde maiori classe gallie atq̄ ger
manie litroza tunc p̄mo inceperāt deuastare: de quib⁹
scz de normānis plenius dicef inferius.

S. vi. Leone adhuc iuvene defū
cto sine ple: byrenē mater sua cū altero filio suo p̄stanti
no noie impat. Leperit aut̄ hī scz mater cū filio impare
Anno dñi. declyxxij. Quidē no quater nullo. decely. En
alias cōputatione quāq̄s nullo. decelyxxij. Et impauit
annis. x. lldox impio anno p̄mo qdā in cōstātinopolim
foditens inuenit monumētū sub terra antiquissimū. in q̄
corpus mortuū repperit: desup cui⁹ pect⁹ lamina aurea
erat: in qua l̄is grecis ita scriptū repperit: xp̄us nasef
de Ngine maria. r̄ in eū credo sub p̄stātino r̄ byrenē im
perio: o sol iterum me videb. Anno sexto inter frācos r̄
auarros bellū ortū. Anno seq̄nti desiderij fili⁹ adelgisus
q̄ capto p̄re ad grecos cōfugerat: grecorū magnis fuit
auxilijs in italiam venit: aut ad repetendū regnū a quo
fuerat expulsus: aut cū frācis bello cōgrediēdū. Qui ita
tīm a duabus galloz except⁹ bello est: r̄ pene cuncti sui
p̄lio aut capti aut occisi sunt. Ipse no post paucos dies
cū fugeret r̄ ipe captus r̄ interfect⁹ est. Anno aut̄ p̄stan
tini q̄nto r̄ byrenem decimo. Ipse p̄stātinus matrē byre
nē p̄nat impio: solusq̄ delecta m̄re impat annis septē.
Qui iperij āno p̄mo a bulgarib⁹ graui p̄lio vīc⁹: multē
suoz amissis fugat. In q̄ p̄lio fere oēs thezauros impij
amissit. Et idē p̄stātīn⁹ impator multos principū suoz
susceptos habēs oculis p̄luat. Eodē anno pipin⁹ karo
li magni filius: ex cōcubina gilbo defo: mis a quib⁹sdā
francorū primorib⁹ p̄missione allec⁹: d̄ patrē p̄luauit.
De qua p̄iuratione diuictus p̄re mādante rōsurat in mo
machū: habitusq̄ suscepto religiois vsq̄ ad vite finem
dño militauit. Coplices no cuiusdē cōiurationis: aliq̄ exi
lio relegant: quidā etiā l̄y pauci gladio perimunt. Hoc
tpe moxif Adrian⁹ papa r̄ succedit leo. vt patz. s. Anno
septimo p̄stātini byrenē impatit: dolens nimis q̄ fili⁹
sibi abmouerat imperadi potestātē: furore femineo re
pleta: multis sibi in hoc facto adherētib⁹: p̄mo cōstan
tinū filium suum cepit. deinde illi i carcere retruso cru
deliter oculos eruit: et sic sola imperauit. Lūius impe
rij anno p̄mo sol ita obscurat⁹ est: vt in mari etiam na
ues erraret. Dicebatq̄ publice q̄ p̄pter crudelitātē quā
mater exercuerat in p̄stātini sol lūmē a terris subtraxe
rit. Imperauit aut̄ ista byrenē sola annis q̄ttuor. Circa
illud t̄ps karolus rex frācorū patriā auarroz terra ma

riq̄ impetit eisq̄ in sola fuga spem euadendi relinquit
Demū cū bellum esset inter francos r̄ auarros: sanguis
de celo in terrā p̄siurit. T assilo dux baioarie d̄ karolum
regē reus maiestatis adiudicat: vñ a karolo attōsus cū
filio ei⁹ theodone in monasterio relegat. T uelim etiā
princeps auarroz se r̄ patriam suā karolo dedit et ba
ptisimū gratiā p̄cepit. Henricus dux foro iulianorū expo
liato in p̄nonia auarroz principē yringo inestimabile
thezaurū ei⁹ misit karolo regi. Karolus no rex xp̄ia
nam religionē sanare r̄ pie colens (vt ait sigisbertus)
ecclesias dei omnimodis honorabat r̄ ornabat sacris va
sis r̄ vestibus edicens vt ne ianitoribus quidem liceret
cōi habitu in ecclesia ministrare. Extruxit aut̄ aquisgran
ecclesiā plurime pulchritudinis. Ad cui⁹ structurā a ro
ma r̄ rauēna colinas r̄ marmora deuēbi fecit. Ipse etiā
karolus rex honestatē ecclesiastice oim inuenit: legē dei
p̄fallendi disciplinam correxit. Perpendens etenim iterū
gallos a romanis in cantando discrepare. Detēses no
sola nature leuitate paululum quid d̄sonare: per canto
res rursus ab Adriano papa directos d̄sonantiam can
tus correxit. Circa pauperes etiam sollicitus non solus
in regno suo: verum in egypto syria r̄ affrica: liberalite
te elemo synarū xp̄ianis paupib⁹ solatiabat. T r̄ asmar
noz regū ob hoc amicitiās expetēs: maxime vt xp̄ianis
sub eis degentibus esset releuatio. Coniuratio aut̄ vali
da cū facta esset ab austrasijs cōtra karolū regē. auctore
harderico qua detecta multi aut mēbris truncantur aut
exiliant. karolus etiā colonie super renū duos pontes
p̄struit r̄ minuit r̄ sclauā ingressus subegit. T iustitia
tharasi patriarche p̄stantinopolitani r̄ adriani pape se
cundo apud niceā vniuersalis synodus. ecclepor cōgre
gat. in qua fides catholica in p̄sentia byrenē r̄ p̄stanti
ni filij eius cunctoz subscriptione roboratur. r̄ heresis
exerantū imagines dei r̄ scōroz impetū abdicat. T e
poribus q̄s p̄stantini quartū r̄ byrene vxoris ei⁹ vt refert
vincē. spe. h̄sto. li. xxiij. in ciuitate dericho q̄ subiacbat
antiochie. Iudei imaginē saluatoris dñi n̄si ibi xp̄i inue
nientes in domo cuiusdā iudei ibi relicā a quodā xp̄ia
no qui ibi māserat. eā iniuriose deposuerūt. r̄ eia oppo
biza q̄ iudei t̄ps intulerant in mūdoauerant: imaginē
ip̄i intulerūt. Illudentes ei in facie p̄spuentes quicōse
criminales. eāq̄ p̄cutientes manus r̄ pedes ei⁹ clauis
p̄sidentes acētū r̄ fel porrigētes. T ondelar⁹ ei⁹ aperue
rūt. ex q̄ subito exiit sanguis r̄ aqua. Que illi supposita
ampulla suscipientes. ad experimentū vtrum fuerint ve
ra miracula que ibi fecisse audierāt oēs infirmos in fo
nagoga sua collectos b̄ sanguine aspegāt: r̄ a q̄dā lā
guore detinebant oēs sanabāt. vñ eādē iudei ad deoda
tū ciuitatis ep̄m oēs cucurrerūt reos enarrata imaginē
cū sanguine inde egresso ei dederunt. Quib⁹ baptizatis
ep̄s sanguine p̄ ampullas diuifum longe lateq̄ dirigēs
p̄dicabat magnalia dei. Obrestat⁹ oēs vt singulis ānis
v. ydus nouēbris celebrēf passio dñice imaginis.

S. vii. Circa tēpora dicti cōstan
tini in burgūdia claruit sc̄tus gāgolphus. Idic sanctus
vt refert Eimcen. vbi. s. ex gestis eius quēdam fontem
emit in gallia: r̄ eum oziri fecit in burgundia. Idē gan
golphus cum vxore suā adulteram audies argueret de
adulterij sui infamia r̄ crimie: illa vehemētē negabat.
At sanctus facillimā ei purgationē opposuit dicens. Si
vis vt credā te falso hac infamia laborare: denuda bra
chium tuū r̄ offer mibi lapillū de fundo illius fonticuli
si ille sum brachiūz retraheris: credam q̄ innocens sis.
Qd̄ illa audies secure brachiū immerfit fontē: statim
combustū retraxit. T sic sanctus ad illam. Ecce apparet
x̄itas flagitij tui. habe ergo tua r̄ mane p̄ te vel cū adul
tero tuo recede: nam socia mea vltra nō eris. Et data ei
dimidia parte substantie per se mansit. Non multo post

De bene
ficijs ka
roli

Synod⁹
congrega
tur.

Malicia
iudeorū
conuertit
in eorum
salutem.

Viraco
la sc̄i gā
golph.

occisus est in domo sua a clerico quodam qui cum ea ad
ulcerare solebat. Lūius corpus cum in feretro ad sepul
crū deportaretur multi infirmi ex tactu ei⁹ sanati sunt.
Dumq̄ hoc nundaretur vxori ab ancilla sua sc̄lz domi
nū suum tanq̄ martyrem miracula facere: illa ridens r̄
subsannās ait. Ita inquit gangolfus miracula facit: vt
anus meus cantat. Vxor⁹ anus suus turpes sonos
r̄ numerosos velle nolle cepit emittere: qd̄ ei postea
p̄tigat in oi vita sua in sexta feria: vt quoties in eadē fe
ria in qua vir ei⁹ martyr est effect⁹: aliq̄s n̄bū ab ore p̄
ferreret: totiens ab ano turpē sonū faceret. Qd̄ rex pipi
nus expperit dignatus est. Capit. liij.

Arrat vincē. spe. h̄sto. li.

xxiiij. ca. clxij. ex gestis eoz de duob⁹ pueris.
scz amelio r̄ amico mirabilia. Idē t̄pib⁹ pipi
ni regis francorū ortū m̄ro modo sibi p̄sses: vnus ex co
mite aluernensib⁹: al⁹ ex milite quodā berichano. Qui cū
a parētib⁹ baptisimū grā romā deferrent: in luca ciuitate
seinuicē inueniūt: r̄ societate iter se firmata romā igres
si sunt. T ātaq̄ inter puulos societās r̄ volūtātē idē pri
tas erat: vt vñ sine alio nollet cibū sumere: neci alio cu
biculo regere. Qui oblāt summo pōtifici ab eo bapti
zati sunt. r̄ filio comitē imposuit nomē ameli⁹: filio aut̄
militis amicus. Multiq̄s romanorū militū eos cum gau
dio de sacro fōte suscepit. Post bec ipe papa duos cy
phos ligneos pari amplitudine cōpositos r̄ de auro oz
natos dedit eis dicens. Accipite b̄ donū qd̄ vob sit semp
in signū q̄ vos baptizati. Quib⁹ gratulante accepti reuerfi
sunt ad p̄p̄ia. Amicū qd̄ berichanū puerū quasi alterū
salomōne magna sapia dñs decorauit. Quē cū eēt anno
rū. xxx. p̄f ei⁹ senex lāguore corrept⁹: vir nobilis r̄ san
ctus p̄monuit xp̄i militiā exercere. fidē dñi seruare. so
cietas amicus auxiliū ferre. miscōie opa exercere. r̄ p̄ter
hec societatem filij comitis aluernensib⁹ r̄ amicitia nulla
tenus obliuioni tradere. Finitisq̄ h̄bis ad dñm migra
uit. Lūi filius honorem sepulture decenter exhibuit.
Vxor⁹ aut̄ maligni doctes ceperūt inueni inuolere elq̄
latenter infidias r̄ dolos parare. At ille oēs amabat in
iurias illas patienter ferebat. Adeo t̄m iniquoz p̄tra
eū excreuit malicia. q̄ ei de paterne hereditatis castro
cū tota familia ei⁹ expulsi. Quilassump̄ decē seruū ei⁹
ait. Festinem⁹ ad curiā comitis amelij. mibi societate r̄
amicitia iuncti. Fortitan nos suis bonis ditabit. Sin
aut̄ h̄m⁹ ad hildegardē karoli regis frācorū vxorē que
p̄sulare elect⁹ semp p̄uenit. Lūtes ergo ad curiā comitē
amelij ip̄m cui⁹ p̄rem audierat esse defunctū. Quem nō
inueniēs tristis discessit: scz non redituri ad patriam
nisi h̄us eū inueniret p̄posuit. Sed r̄ ipe amicū querere
comitē cū suis nō cessauit: donec apud quendā nobilem
comitē cū suis nō cessauit: donec apud quendā nobilem
p̄rū hospitatus est. qui audito infortunio qd̄ eis accide
rat sponte ei filiā suā in cōiugū dedit. Post annū aut̄ r̄
dimidiū transactū ibi. Amicus parisiū festinauit cum
suis seruis vt quereret comitē ameliū: r̄ ipse iā p̄ bien
nium quesierat amicū. Qui cū appropinq̄set parisiū
inueniēs quēdā peregrinū interrogauit si vidisset ami
cum militē berichanū a patria expulsū. Qui cū r̄ideret
se eū nunq̄ vidisse. Comes abstractā tunicā dedit ei ro
gans vt oraret p̄ eo ad dñm: quaten⁹ labori suo quē biē
nium iā patiebat finē imponeret. Peregrin⁹ iḡt iter fa
ciens inuenit circa vesp̄rū amicū. Qui requisit ab eo
verū aliq̄ audisset de amelio aluernensis comitis filio
Qui respondit. Quid me peregrinū deludis. Nōne tu es
amelius q̄ a me bodie q̄sisti si vidissem amicū berichanū:
r̄ h̄c tunicā mibi dedisti. Nūc aut̄ nescio cur vestimēta
tua socios r̄ equos r̄ arma mutasti. Lūi amicus ait. Nō
sum ego amicus sed amicus: qui non cesso eum quere
re. Lūq̄ ab eo peregrinus ozatus vt rogaret p̄ eo acce

pisset denarios in elemosynā dixit ei. Festina miles pa
risiū ibi spero inuenies quem queris. Festinans ergo
amicus inuenit eū extra parisiū iuxta seclariā in p̄a
to florido cū militibus suis cōsedentē. Qui cū vidisset
berichanos armatos veniētes: cito surrexerunt r̄ arre
ptis armis obuiā cucurrerūt. Amicus quoq̄ suoz aios
ad pugnā animauit: putās illos esse parisiānos milites
q̄ eos aggredi vellent. Laxatis iḡt frenis vtriq̄ cōcur
rūt. Hastas erigūt. enses euaginat: ita vt nullū ex istis
euadere crederes. Sed de⁹ qui cūcta bene disponit in
fontem vtrāq̄ partē sistere fecit. T sic amicus ait. Ande
estis milites fortissimi: qui amicū exule cum seruis suis
occidere vultis. Ad h̄c vocē amelius pallid⁹ obstupuit:
r̄ amicū agnouit. Vxor illis de equo descendit: se in
uicē strinxerunt: amplexib⁹ oscula sibi met figūt: r̄ de tā
improvisa leticia deo grās agūt: fidē inter se spondēt:
ad curiā karoli simul venerūt. Facusq̄ ei⁹ amicus the
zaurarius regis: amelius dapifer. Lemeris: iuuenes
moderatos: sapientes pulcherrimos: pares vno cultu
r̄ eodē vultu ab hoibus dilectos r̄ honoratos.

S. j. Trāfacto itaqz triennio di
xit amicus amelio: vxorē meā videre desidero q̄cūq̄
potero redibo. Tu no manēs in aula regis caue tibi ab
ei⁹ filia maxime: q̄ a neq̄ssimū comitis harderici fallaci
amicitia sociat. Quo h̄bis eius annuēte discessit. Ame
lius no sup regis filiā oculos iniecit: r̄ eā q̄cūq̄ potuit
oppressit. Interea delator harderic⁹ q̄ sup iniquitate gau
debat: r̄ omni p̄bitati inuidebat ameliū sic alloquitur.
Nescis charissime comes amicū thezaurū regis furatū
esse r̄ sic fugisse. Nūc ergo in meū fedus amicitie r̄ fi
dem meā sup reliq̄as scōroz accipe. Quo facto ameli⁹ nō
timuit secreta sua p̄dere fideliter. Dū q̄quādā die ante
regem staret vt aquaz manib⁹ tribueret: illi hardericus
ait. Noli rex aquam accipe de manib⁹ sceleratū: q̄ magis
dignus est morte q̄ honore: q̄ si florē virginitatis abstu
lit filie tue. Ad hoc ameliū tremens cecidit r̄ stupidus
nō respondit. Rex aut̄ benign⁹ eū leuauit r̄ ait. Ne time
as ameli. Surge vrsiter r̄ ab hac infamia te defende.
Qui surgens ait. Noli rex iustissime verbis mendacib⁹
harderici delatoris credere: sed spaciū p̄stij mibi p̄cede
vt corā te de hac infamia duellū cū eo inea. et de menda
cio astante curia cōiueca. Quod cū annuisset rex: ameli
causaz bildegardis regina suscepit tuendā. Qui dñi cōsi
liū q̄reret: amicū ad regis curiā reducēt inuenit: eiusq̄
ad pedes p̄stratus ait. O vnica salutis mee spes. ben fi
dē male seruauit: quia crimē de filia regis incurrit: r̄ ante
cōspectū ei⁹ duellū cū falso harderico statui. Qui cū eū
dem dure increpasset ait. Lōmutem⁹ vestimēta r̄ eq̄s r̄
vade ad domū meā: r̄ cū p̄ditore comite bellū deo iuuā
te p̄ te facia. sed caue ne tagas vxorē meā. Lūq̄s flētes
discessissent amic⁹ ad curiā regis sub specie amelij: r̄ ame
lius ad domū socij sub specie amicū. At vt vxor ameli vī
dit ameliū credens suū esse virū amplexū r̄ osculū ei p̄
bere voluit. At ille respondit. Recede a me: q̄ iustat mibi
tēpus flendi r̄ nō gaudendi. In nocte autē cū eundē in
traissent lectū ensem inter se et ipsam posuit. Tūc inq̄
ne mibi appropinqueris: q̄ statim morieris. Et sic reli
quas duxerunt noctes donec amic⁹ rediit. Interea ami
cus ameli⁹ socij vestimētis ad regē ingredies: se d̄ har
dericū p̄ infamia pugnaturū obtulit. Lūi rex ait. Noli ti
mere comes: q̄ si victor fueris eandē filiā meā bellixen
dā p̄ vxorē tibi tradā. Vane iḡt boza p̄ma harderic⁹ r̄
amicus armari exēit in capū astate rege r̄ tota parisiā
na gēte. T sic amic⁹ p̄sae sue timēs: hardericū sic alloq̄
tur. O comes nimis stultū accepisti p̄siliū q̄ mortē meā
tā ardētē appeti: r̄ te mort⁹ piculo tā ip̄ruderet comitē
S; si falsūz crimē qd̄ mibi iponīs velles refellere: r̄ du
ellū exitiale remittere: sp̄ meā amicitia et fructū posses

§.ij. Amicū autē inde ad tempus

currit. Comitissa vero cum virosque pater incedere videret: cepit querere quos eorum maritus eius esset. Indumēta ambo- rum inquit cognosce: sed quis eorum sit comes penitus ignoro. Cui comes. Ego sum inquit amicus: et ille socius meus amicus qui factus est sanus. Alerius crebra comes suspurcia trahebat: et morte filiorum mente reuolebat. Quisq; comitissa iubere affertur filios ut pariter congratularentur: comes autem. Dimitte eos placido somno quiescere. Post hec solus thalamum intrauit: ut super eos sciret: et inuenit eos in lectulo ludentes: circa quorum colla cicatrices ad modum filii rubei usque ad mortem eorum apparuerunt. Et suspiciens eos comes in vniuersis suis: deportauit eos in gremio viros et ait. Gaude coniungere filiū tuū viuū quos occidit angelus visione et eorum amicus munda est sanguine. Tertius comes et comitissa usque ad exitum vite seruando castitate dei seruitio insiltebat deuote. Amici vero coniungunt iniqua correpta est a demone: cadēs precipitium expirant. Amicus itaque mouit ad berichanos exercitus: et tam diu obsedit eos: donec se victos reddiderunt. Quos ipse benigne recepit et omnem offensam culpam eis condonauit: deoque ulterius seruans pacifice cum eis habitauit.

S. iij. Cum autem Karolus magnus venient italia contra desiderij regē longobardorum vocatus ab adriano papa. erant comes amelius et amicus regis karolo. qui ppria officia in curia regis exercebant: et opibus xpi quotidie infundebant. teimando oratio. elemosynas dando. Facto aut congressu in introitu italie exercitus regis francoz cū desiderio et gentibz suis longobardis in loco q dicebatur pulchra filia: qz delectabili suis erat: mortua est ibi nō parua multitudo vtriusqz exercitus et karoli et desiderij. Et ob hanc interfectionē dicta est postea loc⁹ ille vsqz hodie mortalis vel mortalia. Pro etiā interfectus est gener regis comes ameli⁹ et amicus soci⁹ ei⁹. Quos de⁹ vnanimi pcordia et discretionē pūxit in vita: in morte qz separari noluit. Postqz aut rex karol⁹ desiderij debellauit. qz generū suū multū dilexerat. scz ameliū et sociū eius amicu⁹ misit mediolanū et afferri iussit duas archas lapideas. in quaz vna pditus est ameli⁹ apud ecclesiam bti eusebij: altera amicus in ecclesia regali. reliqua vno corpora bincinde sepulta. Hanc aut factio diuina dispositione est inuent⁹ cor⁹ ameli⁹ cū sarcophago iuxta sarcophagū amici in ecclesia regali. Nec qz dicta et scripta sunt de amico et amelio. vtrum sit vera historia vel fictio edita ad ostendēdū potētē vigore amicitie dubitari pōt. Et si fictio ex his qz dicta sunt ostendit ex omni moda similitudine corpor⁹: et appropinqnatione ad identitate nois: qz amicus et ameli⁹ delectabili et assiduo cōtactu qz iuxta illd sapiētis. Amic⁹ est alter ego: qz si baptizati sunt. Nā vt dicit Act. iij. Multitudinis credentū erat cor vnu et aia vna in dño: que etiā oia facit cōia: et in aduersitate nō deserit. primū et vsqz ad mortē certat p iusticia fidei. Si aut fuit vera historia quā tamē alij historiographi nō ponūt: valde mirāda et venerāda est: nō tñ impossibilitis ei qui oia potest cū voluerit. Et qz in alijs bus est cōtra eōdem et publicā legē dei et priuata canonū. Prohibet enī lex dei homicidiū nedū paricidiū qz ameli⁹ perpetrante et si p sanatione amici. Et duellū vetat lex canonū qz suscepit amicus p amelio de stupro pperato ab eo: ideo in his non imitanda. Cetera nō sunt laude et imitatioe digna: vt subuēto in infirmitate. Et poruerūt beclitate fieri extra oēs leges et familiarī cōsilio spūscanti: sicut goliad et dauid i duello. Et karol⁹ ipm magnū regē francoz et postea impatore factū florētī nā ciuitate reparasse tradūt historie aliqz quā prius delectam et diruptā et toto per totillā regē gothoz referūt: et inde p plurimos annos desolatā et minime habitatā. Sed leonardus in historia sua florētina opinnatur nō

fic fuisse ex toto dirupta & habitatorib⁹ derelicta: sed po-
tius ipsū totā post magnas strages in ea et rapti-
nas eius memia solū euerit in vindictā radigati qui-
cum maximo exercitu gothorū in ipsis locis vicinis scz
montib⁹ fesulanis lōge itē retroactis tpib⁹ fuerant occi-
si scz p. cc. annos fere. Et ip̄ alios. cc. vel circa totia ante
karolū magnū fuit scilz creatus fuit impator. Hoc igit̄
ip̄e karolus egit florentie: vt memia reedificarent & edi-
ficia. reparent dirupta eaq̄s multipliciter exaltans ma-
gnificauit & ciuilem reddidit. Caplm. iiii.

Rodolus igitur magnus cu-
iam regnasset super francos annis .xxviii. **P**ri-
mus francorum romanū imperium accepit: cō-
ferente sibi illud seu confirmante leone papa. **E**p̄it au-
tem imp̄are anno domini .dcccxi. **E**t mūdi nō initio sex-
es millesimo s̄m maiorem antiquozū cōpurationē. s̄m
minoreū quam sequit̄ Vincen. specu. bisito. quater millesi-
mo. dccc. lxx. diuiso a romano imp̄ro p̄stantinopolitano
euolutz annis circiter. cccc. lxxviii. **E**x q̄ bisiciū thracie ci-
uitas a p̄mo p̄stātino impatore ī nouā ampliata est: et ī
regiā vrbē exaltata et trāslata ī illā oīs romane digni-
tatis gl̄ia imp̄ij dedicata et noua roma appellata. **D**e
hoc aut̄ harolo magno q̄rū ad dispositiones eius corpo-
ralē et mores ei⁹ ac fortitudinē sic ait turpinus remen-
sis archieps vt refert vincen. spe. bisito. lib. xlv. **E**rat hic
harolus corpore decorus. visu ferus. statura ei⁹ octo pe-
dū suoz q̄ erant longissimi. Remib⁹ erat amplissim⁹: ven-
tre p̄gri⁹: brachijs et crurib⁹ grossus. **M**iles doctissim⁹
et acerrimus et oib⁹ artub⁹ fortissim⁹. **F**acies eius habe-
bat ī longitudine palmū et dimidiū. **B**arba vni pedē.
Nasus circiter dimidiū. **F**rons erat vnius pedis. **O**culi
leoni scintillantēs vt carbunculi. **S**upercilla dimidiij pal-
mi. **Q**uēcūq; iratus apertis oculis aspersisset: statim ter-
ritus erat. **L**ingulum aut̄ quo cingebat octo pedibus ex-
tendebat. p̄ter illud qd̄ pendebat. **P**arū panis come-
debat. sed quartā partē arietis vel duas gallinas aut au-
ferē vniū aut spatulā porcina aut paonē aut gruem aut
leporē vniū comedebat integrū. **M**odiciū vinum et aqua
limpharū sobrie bibeat. **E**t ante fortitudinis erat: q̄
militē armatū sup̄equū sedentē a capitis r̄tice vlsq; ad
bases simul cū equo vno lectu p̄pria spata secabat. **Q**uat-
tuor ferraturas equoz simul manibus facile extēdebat.
Militē armatum rectum stantē sup̄ palmā suā a terra
vlsq; ad caput suū sola manu velociter eleuabat. **E**t erat
aut̄ ī donis largissim⁹: ī iudicijs certissim⁹: ī locutiōe
luculentus. **E**cū cronographū m̄ ei⁹ dñā bertroda.
magno apud eū honore cōsemtit: liberos q̄ suos sic cō-
sueuit instruedos: vt p̄mo tā filiū q̄ filie liberalit̄ studijs
quib⁹ et ip̄e operā dabat erudirēt. **E**t etiā p̄mū etas pa-
tiebat: more frācorū edare et armis arq; venationibus
exerceri fecit. **F**illas nō lanificio assuefcere: coloq; ac
fusiōne p̄ oculū tompescerēt operā imp̄dere: et ad oēm bo-
nestatē erudiri iussit. **L**ūq; sp̄ studia l̄ari amasset: tēta-
bat etiā ip̄e scribere: tabulasq; ferebat: vt cū vacuū tēp̄
esset magnū l̄ris assignandis assuefceret. **I**n palatio suo
aq̄sgrani basilicā m̄re pulchritudinis ī honorez beate
Marie v̄ginis extruxit: quā etiā diuinitijs et honoribus
sublimauit. **R**egnū q̄ francozū cū post patrē suū pipinū
forte quidē magnūq; suscepisset ita nobilit̄ ampliavit
et dilorauit vt ei⁹ duplum adijceret.

S. j. Hic harolus vt refert **Alu-**
cen. vbi. s. ex vbiis bug. histo. sue. lib. vj. In disceda gra-
marica petru pisanu habuit auditoze et in ceteris disci-
plinis albinu cognometo albinu. Religionem deniqz
xpianā semp summa pietate excoluit: et ecclesiā mane et
vespere necno et nocturnis horis et sacrificij tpe ipgre
frequentaui. Circa paupes qz liberalitate maxima pre-

ditus erat: vt q̄ nō sōlū in suo regno illis subuenire: v̄
rūctiā in trāsmarinis regiōib⁹ in syriā ⁊ egyptū ⁊ affri
cā ⁊ hierosolymis ⁊ alexandrie atq; cartbagini pecunias
multas mittere satagebat. Vb b̄ etiā trāsmarinorū regū
amicitiā maxime expetebat: vt b̄ suis ei⁹ regib⁹ xpia
nis refrigeriū aliq; pueniret. ¶ Fuit autē amplo cor
pore ac robusto: statura cēminū: ⁊ apice capitis rotūdo
nafo paululū mediocritatē excedere. oculis pulchris. ca
nicie reuerēda. facie leta. voce clara. valitudine p̄spera.
Lēuabat aut rarissime cenāq; q̄ridiana q̄ternis ferc
lis t̄m p̄bebat: p̄ter assam carnē quā venatores verubus
inferre solebāt: quā ille libenti⁹ q̄ villo cibo vescēbatur.
Inter cenādiū aut aliq; a croama aut lectoꝝ audiebat:
legebant ⁊ ante eū hystorie antiquoꝝ res geste. Delecta
bat aut libris seti augustini: p̄cipue his qui de ciuita
te dei sunt p̄titalati. Cū autē ⁊ omis potus adeo par
erat in bibendo: vt semp ad cenam raro plus q̄ ter bibe
ret. Estare post cibū meridianū pomozum aliq; sumens
ac semel bibens. Depositisq; vestimētis ⁊ calciamentis
velut noctu solitus erat duab⁹ vel tribus horis q̄sere.
Pocib⁹ sic dormiebat: vt somnū quater vel quinq; nō
solum exp̄scedo: sed etia⁹ surgēdo interrūperet. ¶ Et
autē at̄ figi⁹ b̄t⁹ anno primo imperij sui karolus p̄ oē
imperiū sui legatos ad faciendū iudiciū ⁊ iusticiā diri
git: ⁊ legis capla. xxij. instituit. In decretis disti. xij. ex
caplo karolū impatoris sic ē. In memoriaz beati petri
apli honozem⁹ sancta romana ecclesiā et aplicam sedē:
vt q̄ nobis sacerdotalis mater est dignitat⁹: esse debeat
ecclesiastice mater rōnis. Quare obseruāda est a nobis cū
mansuetudine hūilitas: ⁊ lz vix ferendū ab illa sc̄ta sede
imponat iugū: tñ feram⁹ ⁊ pia deuotioe toleremus. Si
nō (q̄d non decet) q̄libet siue p̄byter siue diaconus: ali
quā p̄urbationē machinādo ⁊ nro ministerio insidiādo
redargat falsam ab aplicā sede detulisse ep̄lam: vel ali
ud q̄d inde nō venerit: salua fidei integra erga aplicū
humilitate: penes ep̄m sit p̄tās vtrū eum in carcerē vel
in aliū locū retrudat: vsq; quo p̄ ep̄lam aut p̄ ydoneos
p̄ partis legatos aplicam interpellat sublimitatis: vt
potissimū sua sancta legatioe digne decernere: ⁊ qd de
talibus romana lex statuit diffinire: vt et c. is corrigatur:
⁊ ceteris modis imponat. Vbi est glo. notabilis de fal
sarijs. Idem karolus fm cronographū per vniuersum
mundū ad indagandū noīa ⁊ actus ⁊ obitū sc̄toꝝ nū
cios misit: que p̄ huiusmodi monachū in vniū volumē cō
pillari fecit. Hieron. em̄ ac beda ⁊ floruz hoc fecerant aff
sed nō integre. Idē autē dieb⁹ singulis amonant ea. In
uentū est autē q̄ dieb⁹ singulis occurrebant plus q̄ tre
centa festa. Ideoq; statutū est vt in martyalogijs lecti
his qui ibi ponitur addit: ⁊ alioꝝ plurimoz sc̄toꝝ mar
tyrū cōfessoꝝ atq; virginū. Cum aaron q; rege p̄sar qui
excepta india totū pene tenebat orientem talem habuit
in amicitia concordia: vt hic gratia ei⁹ oim qui erant in
toto orbe terraz regū ac principū amicitie p̄poneret: so
lūq; illum honore atq; magnificētia colendū sibi iū
dicaret. Qui aaron rex p̄sarū elephantē quem solū babe
bat karolo misit: ⁊ p̄ter eum munera multa.

S.ii. Imperatore Karolo existē
te spoleum (vt refert Cincen. ibi. ā. post belinandum)
prie lalesi. maij boza seā noctis terremot' maximus
factus est. qui totā cōcussit italiā. Quo terremotu tectū
basilicę beati pauli apostoli magna ex parte cū suis tra-
bibus decidit: et in quibusdā locis vides et montes cor-
tuerunt. Eodem anno quedā loca in germania et gallia
tremuerunt. Facta est etiam pestilentia propter molli-
ciem hyberni temporis. Legati karoli ab amira aaron
venientes: inter cetera munera etiam corpora sanctosū
cyprianī martyris epi carthaginens' et sperati pīmi sel-
licitanorum et caput panthaleonis martyris in franciā

Doctus
erat Ka-
rolus.

Magn' numerus
 sanctorū,
 Rex pax
 amicus
 erat Karolū.

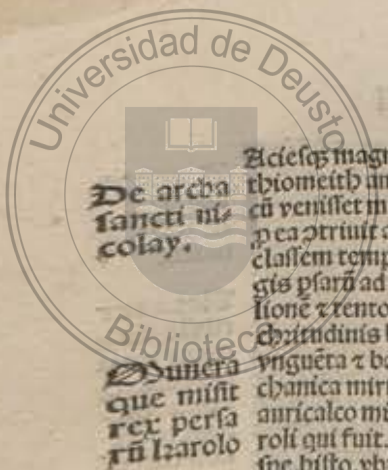
Vollem
hyemem
freñter
sequit pe

Descri-
ptio cor-
poris la-
toli ma-
gni.

Fortitu-
do eius.

De libera
tate ka
rolī.

Magna
liberalitas
tas hanc
li.

Acies magnitudinis mire vise sunt in aere. Eodem tpe
thiomeith amireus missus ab aaron ad excidenda licia
cū venisset mirra missus est arca scilicet nicolai pterere: sed
p ea pteruit alia. Et p temeritate presumpta tota amittit
classim tempestate inenitabili ptequere. Legatus aut re
gis pparat ad bella detulit impatori karolo munera papi
lione et tentoria varij coloris et mire magnitudinis et pul
chritudinis bissima pallia multa serica odores aromatū
vngueta et balsamū. Et horologij ex auriscalco arte me
chanica mirifice compositum. Duo etiam candelabra ex
auriscalco mire magnitudinis. Anno aut. vij. impij ka
rolū qui fuit. decem. ab incarnatione dñi vt refert vince.
spe. bisto. vbi. s. legif facta translatio beati bartholomei
apli corporis de insula lipparitana in beneuentū p bunc
modū. Vbi corpus apli quiescebat. predicti saraceni insu
lā spm depopulati sunt. et accedentes ad sepulcrū beati
bartholomei. qd ibi erat in magna veneratione illud ef
fringentes. ossa eius disperserunt vincinde. Illis aut re
cedentibus apparuit beatus bartholomeus. cūda mona
cho greco qui fuerat illi ecclie custos dices. Surge col
lige ossa mea. Cui ille. Quare ossa tua colligere aut ali
quē bonos impendere tibi debeamus. cum tu pmissis
nos et sepulcrū tuū deleri a paganis. At ille. p longa an
noz curricula meis precib' nūcūscis loc' secur' pstitit: s
multiplicata erāt ita mala illi' vt p eo ampli' obtinere
precib' non potui. Tu tñ surge et fac vt dicit. Quō inquit
monach' hoc facere potero. cui vbi dispersa sunt nescio.
Ad quē aplus. Nocte vade ad colligendū ea. et q videris
resplendere vt ignem hēc leua: q illa vere sunt ossa mea.
Qui statim diligēter iussa cōplens recōdidit ea in loculo
et abiit relicto socio suo. Cumq p exquiretis saracenis
illuc longobardoz applicaret nauigia. nūcu dei inuentū
ibi monachū. et scrm dei apli corp' tulerunt: et abierunt.
Supponentes aut saraceni circūdederūt nauim illā in
qua erat scrm corp' ita vt euadere nō possent. Sū subito
facte sunt densissime tenebre aī saracenoꝝ naues. ita vt
nesciret q pgeret: sicq inuisi ab eis liberati sunt. Exem
tes aut ad terrā in pñb' regni beneuentū duxerūt scrm
corp' ibi in altario honorifice pdiētes anno dñi. decem.
xv. mensis octobris. Romani tñ asserunt se dicm cor
pus habere in vbe: quod esse pōt de parte aliqua.

S. vi. De prelijs inter aygolādū

paganū principē exercitū infidelū et karolū regē fran
coꝝ. Aygolādus igitur cōgregauit innumeras gētes. as
fricanos. perfas. regem arabum. regem alexandrie. regē
bugie. regem agabie. regem barbarie. regem maleloch.
regem maiorice. regem meque. regem sibile. regem cor
dube. Et venit vsq ad vrbem guaschomiam agennium: et
cepit eam. Et mandauit karolo vt veniret ad se pacifice
cū parua militum turba. pmitteres ei. x. equos oneratos
auro et argēto et ceteris gazis: si suo imperio subiaceret.
Hec aut dicebat q eum agnoscere volebat vt postea in
bello posset eū occidere. Qd aiaduertens karolus venit
cū duobus tñ milibus fortium vsq ad. iij. miliaria ppe
vrbē agēni et dimisit eos ibi occulte. Et venit cum. lx. tñ
militib' vsq ad montē qui est. ppe vrbē vbi pōt ciuitas
videri ibiq dimisit illos. Et mutatis vestib' suis opti
mis sine lancea clipeo retro dorsum trasuer so sicut mos
est nūcūscis tpe belli: cū vno solo milite venit ad vrbem.
Qui ducti sunt ad aygolādū. Ad quē cū venissent dixerūt
karolus nos misit ad te. Venit vt impasti cū. lx. militib'
et vult tibi militare et effici tu'. Veni ergo ad eū cū. lx. de
tuis pacifice: si vis illi dare qd pollicetur'. Qui rñdit vt
rediret ad karolū et diceret ei vt expectaret eū. Karolus
tūc cognouit eū et explorauit vrbē agēni in qua ppe eēt
facilio: ad capiendū eā et reges qui erant in ea. Et redijt

ad. lx. milites: et postea cū illis ad suos duo milia. Ay
lādus aut subito secut' est eos cū. vij. milib' militū. Qd
illi aiaduertētes fugerūt. karolus nō redijt in galliā et
coadunatis exercitibus reuersus est ad vrbē agēniū et
obse dit eā sex mētib'. Septio nō mēse aptat' circa vrbē
artificijs et castellis lignicis: aygolādus cū regib' et ba
ronib' suis p latrinās et cauernas latēter exiuit: et sic flu
uiū garonna q fuit iuxta vrbē trasineātes euaserūt. In
crastinū karolus vrbē cū magno triūpho intrauit: et. x.
milia saracenoꝝ interemit: reliqui p garonnā fugerūt.
Aygolādus aut venit ad sanctonas quē karol' insecut'
madauit ei vt redderet vrbē: q noluit sed exiuit d euz in
preliū tali pditione: vt eius esset vrbis q vinceret. Sero
aut diē belli inter castrū talaburgū et vrbē iuxta fluuiū
noie carāta insigerūt xpiani hastas suas in terra āte ca
stra: et crastina die inuenerūt hastas suas corticib' et frō
dib' decoratas. Ibi sez q in bello morituri et martyres
futuri erāt p fide xpī occubendo. Qui tāto miraculo ga
uisi abscessis hastis suis martyrio coronant: quia p fide
xpī: et etiā equus karol' occisus est. Ibi postea fugietes
occisi sunt a karolo rex agabie et rex bugie. Aygolādus
autē fugies venit ad papiloniā et madauit karolo q ibi
eū expectaret causa pñandi. Quo audito karolus redijt
in galliā et pcepit p torā galliā vt oēs serui q sub malis
cōsuetudinib' clericoz tenebant soluta pprii capiti ser
uitute et vditione deposita cū oīni pgenie sua pñenti et
futura remaneret liberi. Oēs etiā qd ergastulis captos
repperit absoluit: et qd paupes inuenit dītrauit: mōdos
vestiuit: discordes pacificauit: exheredatos pprijs ho
nozib' releuauit. Oēs armis doctos et scutigeros mili
tes fecit: quos etiā ab amore suo iuste separauerat: cō
pūctus ad amicitia reuocauit. Tūc q coadunat'. cxxiij.
milib' bellatoꝝ ppter armigeros et pedites quoz nou
erat numerus: pfect' est in hispaniā d aygolādū. Hec
aut sunt noia pñcipū ejus karol'. Ego Turpin' archi
eps remēsis: qui dignis monitis pplm fidelē armabā.
et saracenos pprijs manib' et armis sepe expugnabam.
Rolādus comes cenomanēsis nepos karol' fil' Berte
sozoris ei' et milonis ducis cū qrtuor milib' armatoꝝ.
Oliuerus comes gebenēsis fil' rayneri comitis cum
tribus milib' bellatoꝝ. Arastagnus rex bitūnoꝝ cum
ser milib'. Alius tñ tūc rex erat in britānia. Engeleri
dux eqtante vrbis quā cesar augustus pñū in illis oīs
fecit. Cui scilz vbi bituricas et lemonicas et pteranis et
sanctonas et angolisinā cū puincijs subiecit: vnde tota
illa patria eqtanta vocata est. Hec aut ciuitas post eule
geri obitū in vastitate nra est: qz oēs ciues ei' in rucia
ualle occisi sunt nec alios colonos habuit ampli'. Bai
ferus rex burdegalēsis. Bideboldus rex frisse. Dellus
comes nanetēsis. Arnaldus de bellāda qui aygolādū
postea occidit in bello. Maaman dux batōarie. Ordege
rus rex dacie. Labertus princeps bituricēsis. Sanson
dux burgūdie. Cōstantin' pfectus romanus. Bari' dux
lorbozingie. Exercitus aut karol' totā terrā lōgitudi
ne et latitudine cooperiebat duabus diecis.

S. vii. De colloquio et pacto fa

cto inter karolū et aygolādū et pmissione facta ab aygo
lādo de pceptis baptismi quā tñ nō fuerat. Karol' igit
vt refert Aincē. vbi. s. ex vbiis turpini cū didicisset lū
guā saracenicā ad huc inuenis apud toletū venit ad col
loquiū datis trengis inuicē cū aygolādo. Inierūtq pa
ctū q illi qñ milites vincerent legē victoꝝ. tūq melio
rē seqrent. Dixerunt q sub pto. xx. milites xpiani d
xx. saracenos. et interfecti sunt saraceni. Deinde mittū
tur. xl. s. xl. vici sunt saraceni. Deinde cēti d cēti et fu
gerūt xpiani. Postea missi sunt. cc. s. cc. et interfecti sunt
oēs saraceni. Deinde mille d mille saracenos et occidit
oēs mille saraceni. Tū aygolād' affirmās legē xpiano

karolus
iter itrat
hispaniā.

Aincē
pñat in
fideles.

ū mell' orē esse sua. s. machometh: statuit vt diē sequenti
paptizaret. In crastinū q data securitate vtriq pri cū
si et redeūdi: venit aygolādus vt baptizaret: et vidit ka
rolū ad mēsam sedēte et in spexit ordines sedentū: inter
qz erat qdā in militari habitu: qdā in canonicali: qdā in
monachali: et interrogauit de vnoqz ordine. Qidēs aut
qdā pre. xij. paupes in mī ferrimo habitu ad terrā seden
tes et sine mēsa et lintheamētib' puo cibo et potu vtrēs
q sunt. Qui illi cēt. karol' rñdit. Hec est gēs dei: nūcij
dñi nri iesu xpī qz sub nūero. xij. aploꝝ qñdiē paschinus
ad hēc aygolādus. Vale dñō suo fuit: q si nūcios dñi
sui recipit. Qui circa te resident felices sunt et feliciter
comedūt et bibūt et induūt: et nūcij dei tui sp snti et fri
gore pereūt: et lōge a te turpiter sunt plecti. Magnūq
necūdiā facit dñō suo: q famulū ei' sic fuit. Legē q rñā
dicebas eē bonā: nunc ostēdisti falsam. acceptaqz licētia
scdalisat' redijt ad suos: et baptizari remēs mandauit
ei bellū in crastinū. Tūc intelligēs karol' qre ille nolue
rat baptizari oēs paupes qz in exercitu inuenit dilige
ter pcurauit optime indui et cibū et potū eis abundāter p
uideri. In crastinū q intro pñio inter exercitū karol' ex
vsa: et exercitū aygolādū ex altera. rāra fuit cedes paga
noꝝ occisoꝝ xpianis inter qz etiā cecidit in moriez et
noꝝ aygolād' pnceps eoz: q xpiani vsq ad bases in fan
guine interfectoꝝ matabāt. Quicūq aut in vbe inuēti
sunt papilonia interfecti sunt. Rex sibile et rex cordube
cū paucis fugerūt. Quidā nō xpiani cupiditate ducti re
uersi sunt vt tollerēt spolia occisoꝝ: et euz rediret onusti
auro et argēto a rege sibile et rege cordube: q latebāt in
isidijs interfecti sunt oēs vsq mille. In crastinū rex na
uorogz noie Surre madauit bellū karolo. Karol' autē
rogauit deū vt ostenderet q essent morituri in bello. Et
in crastina die apparuit signū crucis dñice rubeū in bu
meris morituroꝝ retro super loricas.

S. viij. Refert vince. vbi supra

sez. xvj. lib. spe. bisto. de quodā gigāte nomie ferracuto
quē admirāldus babylonie miserat cū. xx. milibus tur
choꝝ ad karolū debellādū. q dñt. xl. fortia possidere
dicebat. Egredius q gigas iste devibe magela petijt sin
gulare certamē contra quēlibet. Et cū multi fortēs de
exercitu karol' missi fuissent successue: et oēs ille gigas
facill' capet et in carcerē mitteret. demū rolād' pnceps
exercit' vit impetrare potuit licētiā a karolo rege. tā
de obtrata accessit ptra cū quē gigas statim rapuit cum
manu dextra sicut pōres fecerat: et misit eū ante se sup
equū suū. Sed rolādus dū ducere caput sup equum:
arripuit eū p mentū et euerit eū forti ter: et ceciderūt in
terrā ambo. Postq aut pluries simul pugnascent singu
lari certamine eqtes et pedites: facto aliq intervallo
ferracut' cepit interrogare rolādū de lege xpiana. Qui
ferracut' cepit expñssz ait gigas. Tū pacto recti pugna
cū ei optime expñssz ait gigas. Tū pacto recti pugna
bo q sit vera hēc fides quā tu asseris: si a te victus sim.
falsa aut si tu a me vict' eris. Et sic gēti victi iugiter op
probati: victoꝝ aut laus et honor in eternū. Egredius
igit in preliū gigas in vmbilicovulnerat' a rolādo mor
tuus est. Rolādus autē reuersus ad suos ē iucolumis.
Sicq xpiani ingredietes vrbē capiūt: et pugnatores q
fuerat victi et incarcerationi a gigāte eo occiso de carcere
eripiunt. Post hēc iuit karolus cordubam vbi ad expu
gnandū eum expectabāt rex sibile et rex cordube. Lūq
iubente karolo pma turma militū nroꝝ d pma paga
noꝝ venerūt ante singulos equos eoz singuli pedites
erant habētēs laruas barbatas et cornutas similes de
monibus tenētēs singulos singla tympana q manibus
fortiter percutiebāt: quoz sonitus morit' equi nroꝝ in
audierūt et terribiles eoz silitudines viderūt: exterriti
fugerunt et retineri nullo modo valuerunt. Dāne au
tem facto karol' pcepit vt omnū equozū capita lin

Rolādus
vincit gi
gantem.

Mirabil
pugna.

theis et pannis velarent et aures obturarent. Sicq p
cedentes ad pugnā occiderunt aduersarios vsq ad me
ridiem. sed non vsq ad internitiōē. Nam oēs saraceni
coadunati erant circa plaustrū quod octo boues trabe
bant super qd vrellū eoz leuati erat. Quosq illis erat
vt nemo ex eis fugeret de bello qdū signū erectū vide
bat. Qd cū karolus agnouisset ingressus est medias aci
es vsq ad vrellum qd spata sua abscidit. Et mor illi fu
gerunt quoz cesa sunt octo milia. In crastinū altumaloꝝ
cordube reddidit vrbē karolo tali pacto q ipse baptizare
tur et vrbē ab illo teneret. Tūc karol' dimisit terras hy
spanie pugnatoꝝ suis. Deinde dimissis exercitibus
suis matoꝝ in hispaniā. iuit ad sanctū iacobū. qz nos
in illa patria xpianos repperit edificauit. apostatas aut
aut pemit aut in galliā in exiliū misit. et pstituit p ciuita
tes epōs et pfect byteros. et ego turpinus cū. ix. episc. ecclie
siam beati iacobi et altare rogatu karoli dedicauit.

S. ix. Deproditiōe ganalonis

et occasione maxima xpianoz in bello rñciallis et transi
tu rolandi. Erant igit apud cesaraugustā duo reges sa
raceni marfirius et blligandus frater eius missi ab ami
raldo babylonis de pñde ad hispaniā. q karolū imperio
subiacebat et ei seruebat: sed in charitate ficta. Ibi mā
dauit karolus per ganalonem. vt aut baptismum susci
perant aut tributum ei daret. Qui miserūt ei. xxx. equos
oneratos auro et argento ceterisq gazis: hispanicis: et
cccc. equos oneratos vino dulcissimo et puro pugnatoꝝ
bus ad potādū: et mille saracenas formosas. Ganalono
aut. xx. equos oneratos auro et argento et pallijs fraudu
lenter obrulerūt. vt pugnatoꝝ karolū in manus illoꝝ
traderet. Qui pecuniā accepit et pcessit et pfirmavit cum
eis pactū pditionis. Maiores pugnatoꝝ vinū solum
modo acceperūt. mulieres nullatenus: s. minores sustu
lerūt eas. Tūc pñlio ganalonē karolus transijt pōr:
cisceros. et fecit vltimā custodiā de charissimis suis pñci
pib' rolādo et oliuero cū maiorib' pugnatoꝝ. in runci
ualle cū. xx. milibus alioꝝ xpianoz. Tūc marfirius et be
ligandus cum. l. milibus saracenoꝝ summo mane comue
nerunt de nemoribus et collibus vbi consilio ganalonis
duob' dieb' et duab' noctib' latuerāt. Et fecerunt duas
turmas. vnā de. xx. milib'. alia de. xxx. milib'. Prima de
xx. milibus cepit primū pcutere nros. Qui quēsi occide
runt eos a mane vsq ad tertiā. Et nec vnus ex. xxx. mili
bus euasit. Statim nō illos tanta cede fatigatos inua
serunt alia. xxx. milia: et pusserunt nros a maiori vsq ad
minore. Qd ideo eis contigit: qz precedentib' noctibus
vino saraceno ebrii plures eoz cū mulierib' paganis et
xpianis etiā quas secū multi de gallia adduxerant formi
cati fuerūt. Ibi q oēs pugnatoꝝ interfecti sunt ppter
rolandū balduinū et thedricum. Turpinus aut et ganalo
nus cū rege karolo erant. Per acto illo bello cū rediret
rolandus inuenit quēdā saraceniū in nemore latēte. quē
ligauit fortiter ad arborē et ascendit in montē quēdā vt
explo:aret illos et vidit qz mlti erāt et redijt retro ad viā
runcuallis et insonuit tuba eburnea. Ad cū vocē redie
runt ad eum circiter centum xpiani. Reuersus aut ad sa
raceniū quē ligauerat cū cū soluisset extracto gladio mi
natus est ei mortē: nisi ostenderet ei marfirium. Hūc ergo
secū duxit vsq ad agmina paganoz q ostendit ei a longe
marfirium in equo rufo et clipeo rotundo. Tūc rolādus re
sumptis virib' aiatus ad bellū dei irruit sup eos et vidit
ibi quēdā inter alios statura maiore quē vno ictu secuit
p medium cū equo suo: ita q vna pars equi et militis ce
cidit ad dexterā alia ad sinistrā. Quod saraceni videntes
illico fugerūt: dimittentes marfirium in capō euz paucis.
Quē fugientē inter alios rolād' insecut' pstravit. Ibi
centū socii rolandi occisi sunt. Roland' aut quattuor lan
ceis grossis et lapidibus pculis euasit. Beligādus autē

Nota de
uotione
karoli et
ga sanctū
iacobum.

Dimittit
diuina cō
tra forni
catores.

Nota ml
rabile.

frater maritimi cum suis recessit ab illis regionibus. Theodricus autem et baldwinus inter nemora latitabant. Karolus autem cum suis exercitibus motu transierat et quod factum fuerat ignorabat. Rolandus autem valde fessus et de nece suorum valde dolens venit usque ad portum pedes clare. et ibi sub arboris quadam iuxta lapidem marmoreum qui ibi erat erectus super runciuallē in prato optimo equo desiluit. Habebat autem tunc secum spatam suam durentem dictam que interpretatur durū ictū. Hanc cum euaginasset volens eam frangere. trino lapide ictu percussit et a summo usque deorsum ipsum diuidens saluam eam eduxit. Deinde tuba sua tam fortiter intonuit ut vox eius usque ad aures Karoli angelico ductu peruenit: distans tamen a Rolando per octo miliaria. Illico ganianus volentem regem redire ad Rolandum diffusit: dicens: eum buccinare cum venisti. Eū ergo Rolandus super herbam prati iaceret supuevit baldwinus frater eius. Qui ille inuicem ut ei aqua preberet quod valde sitiebat. Quia cum ille quereretur non inueniret. videns eum mortui proximum: ascendit equum eius et iussit post Karolum. Vox aduenit Theodrici qui valde super eum lugens inuicem ut professionem se muniret. Accepit autem eodem die Rolandus eucharistiam et delictorum suorum confessionem fecerat antequam ad bellum iret: quia iste mos erat pugnaturis semper inter nos. ut prius confiterentur et comederent. Rolandus ergo inter cetera verba sue dulcissime confessionis tenens pellem et carnem suam circa mammillas et cor dicebat ter. In carne ista videbo deum saluatorem. Et mittens manum super oculos suos sicut tribus vicibus ait. Et oculi isti aspectui sunt. Sicque tradens spiritum ait. Jam christo donante iuuuor quod oculis non vidit nec auris audiuit. nec in cor hominis ascendit que preparauit deus diligentibus se. Et orationem fudit per oculos qui mortui erat in bello. Jaco. de colina in sua bistro. asserit quod Karolus rex postquam pres hypanie aggressus multas terras subegit et sibi subiecit. reuertens victoriosus cum exercitu. passus est insidias a guasconibus in motibus. Qui exaduerso surgentes ex insperato contra copias Karoli multos ex eis occiderunt. et precipue Rolandum militem audacissimum britanni limitis prefectum. et anselmum palatij comitem. et engibardum regie mense prepositum. unde propter hoc videtur historia illa Rolandi dubia.

S. r. Eodem die dum ego turpinus catarem missam pro defunctis coram rege in valle Karoli raptus in extrahi auditus choros in celestibus catantes: ignorans quid hoc esset. Cumque illi ad alta transiret ecce turba tetrorum militum quasi de raptu ueniens predam ferens ante me transiit. Quibus dixi. Quid fertis. Illos inquit maritimi portamus ad inferna. Et ibidem viximus eadē cum multis fert ad supina. Hanc visionem dum post missam referrem Karolo: ecce baldwinus super equo Rolandi qui narravit omnia et qualiter Rolandum reliquerat. Vox omnibus exclamantibus et retro redeuntibus prior Karolus Rolandum examinatum inuenit tacentem euersum. brachijs super pectus in modum crucis suppositis. Et super eum rugiens clamore magno. et ibi nocte illa tentoria sua fixit et corpus eius mirra aloē et balsamo condidit. et exequias magnas. precibus. luminaribus et ignibus per nemora accensis tota illa nocte effudit pegerunt. In crastinum summo diluculo preperit ad alios fratres suos occisos. Et inuenerunt est oluerus iacens euersum in effigie crucis extensus quatuor palis in terra fixis cum quatuor retrois fortiter. nec a collo usque ad vngues pedum et manuum cultellis acutissimis excoriat. iaculis et sagittis lanceis et spatibus perforat et magnis ictibus baculoque attrit. Et sic fletibus omnibus iurauit rex per regem oportere quod non cessaret post paganos currere quousque illos inueniret. Vox illorum per eos cum suis currere inuenit eos iuxta flumē ebria prope cesaraugustā iacētes et comedentes. Et irruens super eos interfecit ad quatuor milia: et rediit ad runciuallē. Tunc cepit rex inquirere si verum erat quod dicebat. s. ganalonem pridem fecisse quem accusauit Theodricus. pro

quem posuit rex pīna bellū per ganalonem. Qui statim agredies peruenit Theodricus. mox rex iussit ganalonem. iū. eadē ferocissimis alligari: et super eos sedere. iū. sessorēs agredies eos pro quatuor plagas celi: et sic discerpere iussit. Erat autem tunc temporis duo cimiteria sacrosancta precipua. vna apud arelatē. aliud apud burdegala. in quibus maxima pars mortuorum sepulta est. Rolandum pro pallijs tectum usque blauis deferri fecit: et in ecclesia beati romani quam olim ipse edificauerat sepeluit: et mucronē eius ad caput et tubam eburneā ad pedes eius posuit. Pro istorum aiarum occisorum in dicto bello dedit karolus in elemosynā. xij. vncias argenti: totidem talenta auri et vestes et cibaria egenis. Tunc autem oppidū blauis se cum omnibus ad ipsum pertinētibz et etiam mare quod sub eo est: et totā terrā circa basilicā sancti romani vltibus dicte ecclesie in alodio dedit amore Rolandi ibi sepulti: mandans canonicis dicte ecclesie annuatim. xxx. pauperes refici et induci: et tot psalteria et missas dici pro omnibus qui in hispania mortui fuerant. Constitit autem prefatus rex per mare cum multis alijs romanis et apulis delati sunt: per eis etiam datis largis elemosynis.

S. xij. De reuelatione corporis sancti salui ex gestis eius. Eodem tempore corpus sancti salui inuentum est: quod non multo ante a vinegardo martyrizatum. Et tunc temporis hilpici regis ciuitatē ambianensium cathedra residens multis pollebat virtutibus: ita ut cecis visum: surdis auditum: claudis gressus domino operante restitueret. Quod idem tempus prefatus rex in arriani dogma declinans scripsit: ut sancta trinitas non in personarum distinctione: sed tamen deus noiares: vni et sancto saluo recederet subter: deprecans ut sibi presentem fieret. Quod ille auditis ita exhorruit ut si cartā illam in qua illa scripta erat attingere potuisset: in frustra discerneret. Denique karoli tempore adueniens in pres batmonensis fisci qui vocat valerianas ibi predicare cepit. Quadam nocte cum celebrasset missam in ecclesia sancti martini: die dominico resurrectionis vbi et populum instruit: iustitiam eum post missam ad pradium gonardus quidā qui fisci pūdebat sub domino suo abbone. Habebat autem sanctus saluus ministerium ecclesiasticum aureum: vestimenta ex auro et gemis ornata: cingulū aureū gemis et margaritis intertextum: quod omnia vbiq; ferebat se cum corā omnibus scelerum ita pueniret ad palmā martyrii. Et videt intelligendum de vestibus sacris in quibus celebrabat. Hec autem precipue vinegardo filii genardi hōle uis: propter quod omnia fecit ei auferri et de calice et patena fecit sibi fieri sellā aureā et virū dei misit in carcerē: quod suū mittens eum interficere fecit et discipulū suū. Seruus tamen non est ausus facere dōec ei scitis precepit. Fecit autem ibi duo sancti nati de territorio aruernorum. Corpore autem vtriusque iussit vinegardo quod occidi mādauerat latere porta rī ad armētū gregis sui: et ibi fossa humo abscondi. Erat autem in armēto thauri maximus: quod semper prohibebat cetera animalia ne locū illū attingerent: in quo scilicet corpora posita erant. Si autem forte perigisset quod aliqui fordes ibi cecidissent non cessabat thauri per totā noctē donec pedibus suis locum mūdasset. Quod autem mulier nocte vigilas vidit imēsum fulgorem circa locū illū vbi erat armētū: et accedens ad ostiū vidit duas lapides accēsas totū locū illuminātes. Quod vicinis ostēdēs et pluribus noctibus hoc pringēte sacerdotibus insinuarunt. Sed et karolo regi per agelū dñi reuelatū est: ut mitteret valēclanas: et corpus sancti salui et discipuli eius inquireret: quod cum tres noctes cōtinuas bec reuelatio fieret: misit illuc ad inquirēdū: inuētaque sunt corpora scilicet pēdente ipso gonardo. Et adducti sunt ad regē gonardus et vinegardo filii eius: et vinegardo fūns quod eos occiderat. Et iussit rex gonardo et vinegardo apertari vīrilia et oculos erui: vinegardo autem seruo tñi oculos erui. Et imposita sunt corpora scilicet super planitiū vt adducerent ad ecclesiā sancti vedasti: nec potuerunt moueri adducta multitudine boū. Et relinquētes in plani-

Donatio ganalonem pro suis traditōes

Elemosyna karoli

Oracu lū dñi hominē piū.

Rex karolus erat astronomus

Franci equantur romanis in sciētia

stro duos boues tñi pmiserūt ire quo vellet. Et cum summa festinatione perueniret illi duo boues ad ecclesiam sancti martini in qua sanctus saluus orare consueuerat: et ibi honorifice collocata. Eodem tempore venerunt due sorores cuiusdam ducis francorum ad regem karolū cōquerētes de fratre suo quod hereditate suā eis auferret. Cōuēntus autem dux a rege super hoc rēdit se eis nihil auferre. Rex autem fecit cum iurare super corpus sancti salui quod nihil sororibus suis deberet de his que petebant. Qui cum iurasset letus: statim crepuit medius: et exiit sanguis ex oculis eius auribus et naribus: et ore: et post duas horas expirauit. Genardus autem pater cecit: corporali spūale oculos recepit: quod habebat dās sancto saluo residēs in domo sua et penitentiā agēs. vinegardo autem filius eius cum venisset ad ecclesiā in qua sanctus quiescebat et oraret lumen sibi dari cōmota est tota ecclesia. Qui egressus et cōuersus in fugā venit ad monasteriū sancti amadi: et ibi permansit luges pectus suū omnibus diebus vite sue. vinegardo autem fūns postea ante corpus sancti salui cum multo ymbre lachrymarum recepit lumen in vno oculo: et usque in finem vite parum greges in seruitio sancti salui.

S. xij. De studio Parisiensis quod sit institutum Parisius. Narrat Jaco. de colū. in historia sua quod tempore karoli magni Alchuinus natione anglus a regibus anglie pace missus ad karolū francorum regem: apud illū benigne exceptus est: et in gallia apud eum remansit vir vnde dicitur doctissimus. Qui precipue magisterio rex omnes artes liberales didicit: maxime astronomiā in qua valde delectabatur. Hic igitur alchuinus scientia vitagū pelarus et sapientia litterarū studiū de roma parisiū transfudit: quod illud quoddam de grecia translatus fuerat a romanis. Fuerunt autem parisiū fundatores huius studiū quatuor monachi bēde discipuli: scilicet rabbanus et alchuinus. claudius et iohannes scotus. In cronicis autem metropolis arelate. ita legit. Omni ipotes rerum dispositos et ordinatos regno et tempore: cum illius admirade statue pedes ferreos vlt testos cōmūisset in romanis: alterius non minus mirabilis statue caput aureū per illustre karolū magnū crexit in francis. Qui cum in occiduis partibus regnare cepisset: studia litterarū ita essent vbiq; in obliuione ideoque vere diuinitas cultura repperet: prigit duos scotos monachos de hybernia cum mercatoribus britannis ad litus gallie applicare viros et in secularibus literis et in sacris scripturis incomparabiliter eruditos. Qui quondam cum nihil venale ostēderet: ad cōueniētes emēdi grā turbas clare sonabat. Quod si sapientie cupidus est: veniat ad nos et accipiat eā. Na apud nos sapientia venalis est. Tandem cōclamata sunt ista donec admiratibus vel infans putatibus ad aures regis karoli semper sapientie amatoris placuit. Qui celeriter illos ad suā presentiam euocatos: interrogauit si se sapientia venale haberet. Sapientiam inquit et habem: et in noie dñi eā querētibz dare parati sumus. Alchuius cum rex quesisset quod ipsa peteret. Rēdēfuit. Loca tñi opportuna et aias ingeniosas et sine quibus peregrinatio ista trāsiri non potest alimēta. Quibus auditis ingenti gaudio replet. primum quidem apud se vtriusque puo tpe tenuit. Postea vero cum ad expeditōes bellicas vigeret: vnu illoz clemētē noie in gallia. s. parisiū residere fecit: cui et pueros nobilissimos cōmendauit: et eis put necessarios vtriusque vtriusque ministrari precepit. Alter vero in italia direxit: cui monasteriū sancti Augustini iuxta ticiensem urbē delegauit: vt illuc si voluissent ad discēdū cōgregari possent. Audito autem alchuius qui et alchuinus etiam dicit. quod gratatē sapientēs et religiosos viros karolus susceperet. alchuius nam in gallia venit. Quē rex usque ad finē vite retinuit secū. Cuius doctrina tantū fructificauit vt frāci hacten romanis in omni sciētia equarent. De alchuius et libris eius dicit inferius. Erat in

super vt testat prefatus iacobus eloquentia copiosus. Na quicquid vellet poterat facillime exprimere atque eleganter. Nec patrio sermone contentus sed peregrinis ediscendis linguis diu operā dedit. Inter quas latinā siue romanā ita didicit: vt romanū cum esse putares. Hec vero melius intelligere quod perferre poterat. Liberales autem artes colebat studiosissime. Et doctores earū plurimū venenatus est. quos etiam magnis honoribus persecutus est. Reliquos christiani sanctissime et cum summa pietate coluit vt dictū est. plurimas ecclesias edificauit quas et possessionibus ditauit ac ornamentis ditissimis decorauit. In quibus et diuini officij iugiter celebrari voluit. Colebat tamen pre ceteris sacris venerabilibus locis apud urbē romanā petri apostoli ecclesiam. vbi donaria magnā in auro et argento et lapidibus preciosis tribuit. Neque quicquam imperator inclitus faciendū omisit. vt romana ciuitas suo opere suoz labore et ecclesia beati petri p illū nō solū tuta et defensa: sed etiam suo studio et diligentia tanquam mater et magistra omnium ecclesiarū pre omnibus alijs esset ornata et ditata. Hic gloriosissimus imperator preter illa quod in regno fracie magnificēssime egit postquam augustale adeptus est dignitatē tot magnifica gessit: vt ipsa solū libris specialē requirere Na suo studio et industria romanū imperium quod in ociduis partibus pene corruerat: suis antiquis terminis instaurauit. Na equitantiā. vaschoniā. totumque a pirenei montibus usque ad biberū flumē domuit. Deinde vtriusque pannoniā. daniā. bistriā. s. et liburniam. atque dalmacliam exceptis maritimis ciuitatibus quas ob amicitias et sedus imperatorē grecorū hēc pmiserat. Prostratus omnes illas barbaras nationes quod inter renū flumē et musulam flumen oceanūq; ac dambū posite sunt lingua quidez pene siles: moribus autē et habitu valde dissiles romano subiecit impio. Preterea italiā totā quod ab augusta pretoria usque in calabriā inferiōrē quod mare siculū attingit in qua grecorū pstant esse pntia: romano subiecit impio. Cetera quod ad domesticāz interiorē eius vitā pntinent bec fuerunt. Inquit iacobus de colū. Post mortem pipini patris cui fratre. scilicet karolomanno regnum cum esset diuissum. tanta patientia karolus frīs tulit simulatas: vt oibus videret mirum. Quo defuncto totum regnum ad ipsum karolum deuolutum est. Patris autem horatu karolus magnus filiam regis longobardorū duxit vxorem. Et ipsa repudiāuit post annū. icertū autē qua de causa hoc egerit et hildigarem de sueuorū gente pgenitam precipue nobilitatis feminam exinde accepit vxorem. Et qua tres filios habuit. scilicet karolum pipinum et ludouicum. Tres filias ex eadem vxore. scilicet recredem. bertam. et gislam. habuit et concubinas ex quibus etiam vtriusque sexus liberos habuit. Datrem vero suam assidue summo cum honore coluit. adeo vt nunquam inter eos sit exorta discordia nisi in diuortio filie desiderij regis. Tanta preterea benignitate et clementia gubernauit imperium. vt nunquam in regno pro ea sit exorta discordia. Vnde cum semel conuictus est in germania. Cum auctoribus patrum luminibus sit pnat. ptem exilio relegati. nulli tñ illoz gladio penitus est: tribus exceptis quod se a satellitibus regū ne cōpze benderent strictis gladijs defenderēt. quod aliter capī nō poterāt occisi sunt. Vox autē cōiurationis causa et origo ipsa regina vxor eius extitit. Na illi amore deuicti nimis illi credulus erat adeo vt a sue nature benignitate ac solita mansuetudine exorbitare crederet. Ceterū per omne vite sue tempus ita cum omni summo amore et fauore domi et foris conuersatus est. vt nunquam illi vel minima iniuste crudelitatis nota deprehendi valuisset.

S. xij. Anno autem. xij. imperij sui karolus gloriosus imperator regno et impio suo pacator dilato inquit iacobus. et statu ecclesie religiose ordinato. Ipse etiam sua vltima pte fecit officium gregorianū

Karolus erat summus amator scientie

Karolus repudiāuit vxorē

Sacer
obitus ka
roli ma
gni.

Insignia
sepulture
karoli.

peccatam vniuersale teneri: ambrosiano solis mediola
nensis dimisso. Et ia morbo et senectute premere: euo
catu ad se ludonici primogeniti sui que regē equitane
pstituerat. Aggregatis ex omni impio nobilibus illos. O
lio atq; assensu pforte impialis nois et futurū augustinum
atq; romanorū impatorē declarauit. Na et hic solus et fi
lius hildegardis imperat: alijs duob; ia defunctis. Quo
facto aquisgranū rediit et ibi quies senio affectus: quori
die tū venationib; exercebat. Et cū ibi byemaret. vali
da febre ianuarij mense decubuit. Qui mox vt solebat cū
febrab; grauaret sibi ciborū abstinentiā indicit. arbitra
tus hac abstinentiā morbi posse depelli vel saltem miti
gari. Et accedente ad febrem lateris dolore. septia postq;
decubuit die sacra cōtione deuote suscepta migravit ad
dominiū. Anno etatis sue. lxxij. Et ex quo regnare cepat
xij. ex quo rome sub leone papa augustale recepat digni
tate. Obijt autē. ij. kal. february. Sepultus est aquisgra
ni formosissima toto orbe terrarū capella quā sibi pstru
xerat et mirabiliter decorauerat. Sup; cui; tumulū psti
tutus est arcus deauratus cū titulo bmoī. Sub b; odito
rio sitū est corp; karoli magni q; regnū frācorū nobiliter
amplauit: et p annos. xlvij. feliciter rexit. Migravit autē
anno ab incarnatione dñi. dccxliij. Interfuerunt autē se
pulture ei; leo papa cū romanis principibus. Archiepi
in sup; et epi multi. Interfuerunt etiā duces et comites plu
rimi. Corp; autē ipsius defuncti impialib; indumentis ve
stientes. coronā capiti ei; aureā imponentes. sup; cathe
dra aureā quasi viuente sedere fecerunt. Ac sup; ei; genua
tū. euāgeliorū codicē posuerunt: ita q; manus dextra codi
cē. sinistra dñi manu sceptrū tenebat. Dyademate q; ca
tenulā cōtingerūt aureā. ne defuncti caput ad aliqua par
te declinaret. Et cetera secutū aureū q; illi romanis fecer
rāt ad ei; funtū statuerūt. In morte autē ei; vt ait tur
pin; archieps et refert vincent. vbi sup; Erani apud vusen
nā in ecclia ante altare orās et cū rap; i certatim. ps. de
in adiutorū decantare vidi retorū spiritū agmina infi
nita pterire et tēdere lothoringiā. Quos oēs qdā et hyo
pi silis insequat lento gradu. Lūi dixi. Quo reditis. Ad
aquisgranū inquit ad mortē karoli vt ei; aiām ad tarta
ra rapiam. Tunc ego. adiuro te p nomē dñi nri ihu xpi
vt pacto itinere ad me redeas. Tunc modicū morari vir
expleto psalmo ad me redierūt eodē ordine. Et dixi. no
nissimo cui prius locutus fuerā. Quid egistis. Galician;
inquit sine capite tot et tātos lapides et signa innumera
basilicarum suarum in sua statera suspēdit. q; magis ap
penderūt bona eius q; mala: et idcirco aiām eius nobis
abstulit. Et bis dictis euauit. A tpe autē illo quo ab hy
spania discessit vsq; ad diē mortis sue assidue egrotauit.
Qui successit ludouicus filius ei; vt dictū est. Caplm. v.

Loruerūt autē eo tempo
re duo singulares viri. scz albinus qui et albu
nus dictus est eruditissimus vir ex anglia or
magister karoli in artibus liberalib; et scripturis sacris
et rabban; prius abbas postea archieps maguntin;. Qui
albinus alijs libros composuit. De sancta trinitate
libros tres. Ad discipulos suos lib. j. Sup; eplam ad he
breos lib. j. Sup; ecclesiasten. lib. j. Sup; Jobā. lib. vij.
De rōne aie ad eulaliā virginē lib. j. Ad fredegisum dia
logorū de trinit. lib. j. Et glosas ordinarias super totas
sacras scripturā dñi ipm edidisse ex dictis vel sententijs di
uerforū doctorū. Excerptas. In decretis di. xlv. Albinus.
Tria sunt genera elemosynarū. Ana est corporalis. dare
esurienti qdā potueris. Altera spūalis. dimittere. s. ei
a quo leuus fueris. Tertia errantē corrigere: et delinque
tes in viā reducere veritatis. Idē. xlvij. q. viij. Mortatur
preib; adriani epi romane vrbis exoratus rex karolus
bellū contra longobardos suscepit. quod et prius qdā a p
eius pipino supplicante papa. s. stephano cū magna dissi

cultare susceptū est. Idē albinus seu albuin; in quodā
sermone in festo oim scōrū sic ait. Dei ineffabilis et imen
sa bonitas puidit: vt labor qdē tps et agonis nō exten
deret: nec logū faceret aut eternū: s; breue vt ita dicā
momētaneū: vt in hac breui et exigua vita agones essent
et labores. in illa xpo celesti vita eterna eēt pnia meri
torū. Prouidit qdē vt labores cito finirent: meritorū xpo
pnia sine fine duraret. et post mūdū hui; renebras visuri
essent cādidissimā lucē: et accepturi maiore cūctarū pas
sionū acerbitatib; beatitudinē teste aplo: q; nō sunt cō
digne passionēs hui; tps ad futurā gloriā q; reuelabit
in nobis. Quāto finis de pzelio reuēterēs celestis ex
cipit leticia de hoste pstrato trophēū ferētib; occurrit.
Lūi triūphātib; viris et femine veniūt q; cū seclō scōrū
vixerūt et geminata glia militie xgines cū pueris tene
ros annos x turba trāsētes: s; et cetera fidelū turba
aule ppetue regni intravit: q; sinceritatē fidei icōculis
celestiū pceptorū disciplinis vnita pace fruauerunt. Et
go agite fratres: aggrediamur iter vite: et regrediamur
ad ciuitatē celestē i q; scriptū sum; et ciues decet. Nō
sum; em; hospites: s; ciues scōrū et domestici dei: et illi;
heredes coheredes autē xpi. Quā; vrbis nobis iamū
apiet fortitudo: et fiducia latū pbebit ingressum. Quid ē
hac vita beati; vbi nō est paupertas met; nec egritudis
ibecillitas. Nemo illic ledit: nēo irascit: et inidet nemo
Lupiditas nulla exardescit: nulla bonitas pulsar ambi
tio: nullus ibi diabolus metus: insidie demonū nullē:
terror gehēne. peul. Mors neq; corpis neq; aie: sed im
mortalitatis munere vita locūda. Nulle erūt tūc vsp; dis
cordie: s; cuncta cōsona trāqlla sunt oia iugis splēdor.
Quā sup; oia est cōsociari angelorū et archangelorū certi
bus: oimq; celestū supnarū xtuū dñi dñi pstrui. Et
intueri agmina scōrū splēdida: syderib; micātia pfiar.
charū fide fulgentia: pphetarū spe letātia. aplozū in. vij.
tribub; isrl iudicia martyriū purpureis coronis xpi
rie lucētia xginiū choros candētia ferta gestātes inspi
cere. De rege autē q; horū medi; refidet dicere: vox nulla
sufficeret. Si em; oporteret nos qdē dicere: vox nulla
re: si ipam gehēnā paruo tpe tolerare vt xpm possim; vi
dere in glia et scōrū eius numero sociari: nōne dignus
erat pati offe qdē triste est: vt tāti boni tāteq; glie pnia
pes haberemur. Que erit fratres charissimi illos iusto
rū gloriā: sanctorū grādis leticia: cū dñs ceperit p ter
renis celestia: p tpalib; sempiterna: p modicis magna
pstrare: et adducere secū scōs in visione paterne glorie
facere secū in celestib; sedere: suisq; immortalitē largi
ri ad quā eos sui sanguis viuificatiōe reparauit. Et de
hoc etiā albuinū dñi in martiniana. q; origine fuit agli
cus. pbia excellentissim;: q; studiū ab vbe trāslatū parisi;
qdē studiū a grecia ad vbe ipam romanā trāslatū fuerat
a romanis. Quic albuinū karolus magn; monasteriū
sancti martini qdē est turonis cōmisi regendū. Na mo
nachi pterite religionis obliuī adeo desuerāt: q; seri
cis iudici vestib; et deauratis calciamentis incedebant
cornis oblectamentis vacādo. vñ vno monacho vidente
duo angeli intrātes dormitorū oēs monachos extin
xerūt: illo excepto q; bec vidit. Qui monach; ne interi
meret: s; ad penitentiā agēdā referuaret vix obtinuit ab
angelis illis. Idē; q; cenobij post b factū albuin; fact;
abbas et gubernator: ac omni sanctitate informator: post
laudabilē vitā ibidē doctor egregius est tumulatus.

S. j. Rabbanus sophista et sui
tpis poetarū nulli fuit scōs inq; tūc. vbi s. post sigil
bertū abbas fuldēsis. Qui mltā de scripturis scōis dis
seruit: q; etiā libz de laude scē crucis figurarieta
te distinctū: difficiū et intrādo poemate cōposuit: et pa
pe sergio destinauit. Idē tandem ex abbate fuldensi in
archiepm maguntinū est ordinat; vbi celebrata synodo

Nota m
rabbe pu
nidonem
in mona
stio tu
ronensi.

Libri qd
scripsit ra
banus.

lusu ludouici regis multa ecclie vtilia decreuit. Et
tpe surrexit qdā pseudo. p; berisla dicēs instare diē iudi
cij. magistria sollicitabat itare etiā alijs sacri ordi ad se
inclinarēt. Que ab archiepo correctā pessa ē p se sugge
stione cuiusdā p; b; qstus cā b fecisse. Et cū famēs vali
da germaniā at trānsire ita vt p; puerū deuorare volue
rit. eo tpe rabban; archieps multā beniuolētiā paupib;
offidit elemosynas multas faciēdo egenis. Idē vt ait
vincent. vbi s. scripsit libros mltos. De laude crucis libros
duos. prim metricos. prim p; sacos. De institutiōe cler
icorū lib. j. Sup; genesim lib. iij. Sup; exod. lib. iij. Sup; nu
meri lib. j. Sup; libz regū. lib. iij. Sup; paralip. lib. iij. Su
per iudith. lib. vij. Sup; hester lib. j. Sup; lib. sapiētie. lib. iij.
Sup; ecclesiasti lib. j. Sup; biere lib. j. Sup; lib. machab. lib.
iij. Sup; martb. lib. vij. Sup; actus aploz. lib. j. Scripsit et
pter bec de naturis rerū et plura alia: ac etiā qdā eplā
Lutismodi est vñ; ex plogis q; ponit ante libz macha
beorū. Idē; discipulus fuit strabus: qui eo dictare plu
rima excepit: et sup; quosdā libros pētareuci cōmetario
la qdā edidit: et qdā ei sup; biblia et expositiones mystice
allegant. Nec habentur in decret; ex libris rabban; de
cōse. dist. iij. Rabban; de institutiōe clericorū. Ante ba
ptismū carteris adi debet bō puenire officiū vt fidei pri
mū carbecumini; accipiat sacm. Prius et tpe xpus ceci
nati oculos luto ex spūto facto suplinuit et sic ad aquas
sileos misit: q; pus dñi baptizādus fide incarnationis xpi
instruit: et sic ad baptisimū credulus admitti vt sciat cui;
grē est princeps: et cui debitor fiat deinceps. Idē in eodē
de cōse. dist. iij. Idē; qdē se baptizādus p; pessione vere fi
dei in alteri; cōmēdant dñum: et p abrenūciationem a
prioris possessoris se alienauit seruitio eruffiatur ab eo
seua ptas: vt p purū sacerdotē ministeriū spūsancto ce
dat fugies malign; spūs. Idē dist. ea. Postea signatur
baptizādus signaculo scē crucis tā in fronte q; in cor
de: vt ab eo tpe apostata diabolus in vase suo pstinio sue
interpretationis cognoscēs signū tā sibi deinceps sciat cē
alienū illū. Et hinc tā dicunt ofones vt fiat carbecumini
nus. Tūc dat baptizādus sal bñdiciū in os: vt p sal typi
cū sit sapiētie sale condit; et ore careat inq; tatis: ne a
xpmib; pētorū vltra putrefiat: s; magis illesus cōseruet
ad maiore grām pēpiendā. Idē di. e. Deinde iterū exor
tizat diabol; vt sua neq;ia cognoscēs iustu sup; se dei in
diciū timēs recedat ab hoie: nec tā cōtēdat cū arte sua
subuertere ne baptisimū cōsequat; sed magis bonorem
deo creatori suo exhibēs reddat opus factori suo. Idē
dist. e. Postea tāgunt ei nares et aures de salua et dñi ei
verbū euāgelicū qdē xps qñ surdū et mutū sanauit tāges
cū spūto lingūā ei; et mittēs digitos in auriculā eius di
xit. Effera qdē est adaperire. Idē em; sacm hic agitur vt
per saluā typicā et sacerdotis tactū: sapiētiā et xpus di
uina salutē eiusdē carbecumini opere vt aperiantur ei
nares ad accipiendū odorē noticiē dei: et vt aperiant ei
aures ad audiendū mādatā dei: vt aperiant ei sensus in
intimo corde ad respōdendū. Idē di. ea. Deinde a sa
cerdote inq; it vt sacm baptismi cū fide accepta custo
diat. Angit igit illius tūc pect; de oleo sanctificato cū
inocatiōe scē trinitatis: vt nulle reliq; lateris inimi
ci in eo resideat: sed in fide scē trinitatis mēs ei; cōfor
tet. Angit et inter scapulas de eodē oleo vt vndiq; mu
niat; et ad bona opa faciēda p dei grām roborēt. Conse
crat fons vt ad ipz baptismi carbecumini; accedat. Idē
di. ea. Postq; ascedit baptizat; de fonte statim signatur
in cerebro. i. in xrice a p; p; xtero cū sacro crismate sequē
te simul et ofone vt xpi regni princeps fiat: et a xpo xpiā
nus possit vocari. Idē di. ea. Prius interroget pagan;
si abrenūciat diabolo et oibus dñosis operib; eius: vt
primū respuat erroi: et sic possit appropinquare ad ve
ritatem: vt iuxta apostoli dēponat veterē hominē fm
passionem conuersationē: abnegans impietatem et con

laria desideria. iuste et pie viuat in hoc seculo. Idē rabba
nus scribens ad heribaldū de lapsis. si debent pmoueri:
vel susceptis ministrare sic ait di. l. De his xpo vñm est
nobis scribendū esse qui sacros ordines hñt et ante vel
post ordinationē paminatos in capitalib; criminibus
se esse pfitent; in quib; vt nūli videt. bec dñi distātia eē.
vt h; q; depzebent vel capti fuerint publice in furto pui
rio atq; fornicatiōe ceteris bmoī criminib; fm sacroz
canonū instituta a p; p; gradu decidat q; scandalū po
pulo dei est tales psonas suppositas hñe: quas vltra mo
dicū viciōsas pstat esse. Mempe inde detrahūt boies sa
crificiō dei sicut quondā belī filijs peccatib; fecisse legū
tur. et rebelles bñe et p; exñtes eoz pñis exē lis qñ
die peiores fiūt. Qui autē de predictis pñis absōse a se
admissis p occultā pessione corā angelis dei pñte etiaz
sacerdote q; eis indict urus est pñiam pñitent; et semetip
sos grauitē deliquisse qñunt. si se p ieiunia et elemosynas
vigiliisq; purgare certauerint: bis etiam gradu seruato
spes venie de dei mīa pmitrenda est. bec ille. vide tñ ibi
glo. materiā declarāt. Idē sup; martbeū. Sup; illd. Tra
didit eū tortorib;. de pe. di. iij. sic ait. Cōsiderandū est q;
dicit vniuersum debiti. q; nō solū pñā q; post baptisimū
bō egit reputabunt ei ad penā: verū etiā pñā originalia
q; in baptismo ei dimissa fuerant. Qd autē dicit in plurali
originalia: refert ad plures effect; originalis pñi. Na in
se vñū est. Et talia imputantur dimissa nō per reuersio
nem eorum. sed per quēdam effectū aggrauationis fm
tbo. in. iij. Idem in libro de pñis ecclesiasticis. Et
di. xxvij. ait. Legim; de beato hieronymo quoniam cū
legeret librum ciceronis ab angelo correptus est. eo q;
vir xpianus paganorum figmentis intenderet. Idem
in eodem. Et habetur. xxij. q. iij. Non imperpetuum dā
namur cū iniuste indicamur. dicente ps. Nec daminabit
eū cū indicabit illi. Multi sacerdotū culpas zelo dei se
psequi pñitent. sed dñi indiscere hoc agit sacrilegiū faci
nus incurrit. Et dñi precipites quasi ad emendādū rñt
ipsi quosq; multo magis deterius cadunt.

S. ij. Idē rabbanus in libro de
laudibus crucis in metricis xlibus sic ait egregie pari
ter et deuote. O crux q; summi es voto dedicata trophēo
O crux que xpus claro bñdicia trāpso. O crux que ex
cellis et toto dñi olimpo. O crux dñi mīsero latroz re
demptio mūdo. Et pñarebarū laudabilis actio signat.
Pñlebsq; ppharū diuino famine iusta. Agnē apliū pan
dit tua rite trophea. Martyrū et tpe eburos effuso lūre
cruore. En arr alma crucis en fabrica facta salutis. En
tborus hic regis bec pñlatio mūdi. Signa crucis xpi
seraphim celestia monstrat. Distēnsq; alis brachia ten
sa norat. Forma sacra crucis venerādo fulget amicu
Magnus vestit bonor letus loquor hoc nationi. Crux
sacra tu eterni es regis victoria xpi. Est orbi totū dñi q;
passio vita. In cruce lex dñi decorat luce chorusea. Ben
tes et lingue sociantur laude sacra. Crux eterna dei es
laus viuis in arce poloz. Crux superis placita es. crux
hinc es nauta mūdo. Rabbanū memet elemēs rogo tpe
tuere. O pñe iudicio. Idē passio xpi celi sustentat. mūdū
regit. tartarū pñdit. In ea pñmant angeli. redimuntur
populi. pñerunt inimici. Inde timor ductus fideles alpe
na liberat. Tūsticia salubris penitētes a pñō mūdat.
Cōpiscencia boni fructus virtutū germinat. Caudū
vire spe pñdentes lenificat. Idē; auctor oim sibi machi
nā pñdidit et cōstrui voluit. vt in ipso oino restaurēt oia
et coadunaret oia per ipm xpm oim nrm. O vere bonat
sancta crux xpi q; te rite totā enarrare pōt aut cōdigne
laudare. q; celestia arebanor; pla es reuelatrice. mysterio
rum dei sacra pñerariū. sacra mītorū xpi ydonea dispo
sitiō. In te angeli gaudia sua accumulata pñcipiūt. In
te boies iura salutis sue cognoscunt. In te iferi iustā rētri

butiorem fraudis sue papiunt. Propterita renouas pñcia
illustas: futura pñmonstrat. Perdita requirit. Inuen-
ta custodit. lapsa restituit. et in viam pacis dirigit. Tu
eterni regis es victoria: celestis militie leticia. terrige-
narum potentia. Tu peccatorum remissio pietatis exhibitio.
meritorum augmentatio. Tu infirmorum remediū. laboran-
tium auxiliū. lassorum refrigeriū. Tu cura egrotorum medicas.
Tu gaudium mestos solans. Tu sanitas dolentes letifi-
cans. Tu status recte credentiū. Tu firmitas bene ope-
rantium. Tu habitudo rite pñuerantiū. Et quicquid digne
de redemptione mundi pot cogitari. quicquid lingua rite
loqui: ad laudem tuā decentissime possunt adaptari. qz
quid in te laudat: crucifixio in te xpo regi deputat. Tibi
dñe ihu xpe humiles preces offeror oris vota psoluo.
mihi peccatori inspirare dignatus es honore scē cruci-
tue quātulūcūqz decātare et coem oim nrm salutem pñer-
uis meis predicare. Nec me ab icepro retardauit pprio-
ri pñcia delictorum: s; magis mihi fiduciam tribuit qz hoc
in carmine celebrat in quo peccati regnum destruxisti: et
toti mūdo veniā oim delictorum dedisti. Salue crux dei ve-
neranda: q sapia lūmē et doctrix es orbis terrarū: qz Na-
laus et amica virtutū et clara pñcia apud celicolas terrige-
nasqz indefinēter vigeas. quā magis decet impiale voca-
ri thronū qz ferule tormentū. qz impator et rex nrm xps re-
gnū sibi in te et pñtrem in celo et in terra acquiuit. No-
stis supānt et mundum deo reconciliānt. O xpiānt po-
puli vextillū framea qz cū hoste fortimur bellū. ne obsecro
ut tuā virtute meū peccus infirmū benedicās. ut dignis
laudibus eterni regis in te trīspñū valeamus decanta-
re. quo celestia scz simul et terrenayno federe pñligas. pa-
cē pñfimes et vincula mortis dissipes. Quadriga virtu-
tū cardinaliū quattuor cornib; scē crucis decēter apta-
ta ostendit sacra ferē. specterū ex ipā pcedentē in trīspñū
victorie regis xpi pñsecratā. et p eius passionē pñficiū esse
toti orbī ad impetrandū fructū pietatis et ad pñscendam
eternā beatitudinē. Arx est animi habitū. nature de-
cus. vite rō. morū nobilitas et vite moderatio. Que effeta
o setā crux religiosi hoib; tradita. et chera simul bñplaci-
ta deo et salubria depromis arbor odoris suauissimi et ex-
pansione pulcherrimū frondū latissima. Ortus deliciarū
incomparabilis affluens vbertate largissima floribus vir-
tutū. et folijs xporū iocundissima. gradus psolatio est fide-
lib; spēs scē crucis. et materia tribuit. laudi qz bonitātē
nos facit scire creatoris. Crux xpi via est iustorū ascēsus
ad celū. rota de infimis ad supiora nos trahēs. dux et ia-
nuā regnū bñi ps erecta diuinū trāuersa fraternū omē
dat amorē. cui amoris integritatē xpus nobis ostendit ac
suo exēplo nos instruit qz dilectā aiām suā in cruce mor-
ries. p amīc et iūmīc suis posuit nos idē facere docuit.

Titulus. xv. totus est de religio

sis. Et pmo exceptiones de xpiū collationib; patrū. De
inde de anachoritis et cenobitis. s. paulo pmo heremita. an-
tonio. bylarione. paulo simplici. machario. pñstoz. iobe
heremita. moyse. crbyope. appollonio. pachanio et dietis
scōz patrū. Postea de bñdicto. mauro. placido. ro-
moaldo et ordine camaldulensium. De oddone. et ordine
cluniacensium. De ordine vallis ymbrosorū iobe gualber-
to. De ordine cisterciensium et cartusienium. Et de mul-
tis alijs religionibus monachorū. Capitulum. j.

Estadei et saluatoris no-

stri ihu xpi supra vtrūqz tractauim; pñt sa-
cri euāgeliste descripserūt. breuissime tñ cu-
opa ei et signa sint pelag; immensum qz tor-
mūd; cape nō posset. Qui oēs et qz pñcesserūt a mundi
initio: et qz secunt clamāt. O sanna filio dauid. Xpe etem
sol; saluū facit pplm suū a pñtis eoz. Nec alios qz n-
si pplm suū. scēdētes in cū implicite vel explicitē. Me-

qz est aliud nomē sub celo datū hoib; in q oporteat
nos saluos fieri. Et cū ipse sit lapis angularis in funda-
mēto ecclie missus adeo parietē vtrūqz cōnectēs ppli
iudaici et gētilis: missum tñ se asseruit nō nisi ad oues q
perierāt dom; isrl; qz sua corpali pñcia cū illis pñerfat;
est: doctrina sua mīrificā et immēsis pñdigijs qz errabant
oues ad ouile reducēs. Sed demū reuerſus ad pñez pa-
racito de celo misso aplos suos misit in vniuersum mū-
dū qz facie orbis terre semine repletēt diuinū vbi pñdica-
tes euāgelisū oī creature: vt filios qz erāt dispñ in vniuersis
ritib; idolatrie pñgregaret in vñū ipm ouile ecclie. Quā
et illi vt pñcipes pñloz et vera mūdū lūmina post xps pñe-
ptoz suū fundarūt calce doctrine mādēfacta sanguine
suo. Eos sequētes inuictissimi martyres xpi: quorū nō
est numer; pñe multitudinē pñe pñe vñqz ad tpa magni
pñstātū. annū videlz dñi. ccc. vel circa catholica fide ec-
clesie defenſarūt s; reges et pñcipes qz eā extinguere sū-
mope conati sunt et penit; delere: veritatē ei; approbā-
tes. et nō vñb; tñm; s; opib; efficaciter demōstrātes: oim
cruciatū genera nō solū patiētissime sufferētes: s; gau-
diosē et audissime pñptātes: qles fuerāt voces lauretj
trīvncēti ad tyrānū. Infelix has epulas sp optauit xps
oib; exāfuit. Ecclie aut pace exteriori pñcia in sur-
reperūt pñdici heretici cū varijs errorib;: quoz pñcipa-
lioz et magis orbē inficiēs et diuturnioz fuit ari; . Et qdē
cū diabolo auctore suo sari laborauerūt: vt expugnaret
et deicerēt vñtātē orthodoxe fidei: sed nō potuerūt. sed
pñdicit dñs ceruices supbie eozū pñ sacratissimos docto-
res: q acutissimi ingenio et oī sapientia pñpollētes: diuina
pariter et hūana: greco qz et latino eloquio doctissimi nec-
nō et bebrāico. disputatiōib; et pñmonib; publicis eos cō-
futauerūt: et rōnib; validissimis eozū vñtās et fallacias
ad nihilū deduxerūt: scripturas copiosissimas sup bis
successorib; reliquētes: ita vt nū pñe illoz error remā-
serit in mētē bñ hoim. Post hos ecclia multiplex illu-
rioris gradus in timore dñi cū summa solertia ecclias
sibi cōmissas regētes: curā hñtes magis de aia qz de la-
na. Sed et laici vñtūqz serus mire pñbitatis exēpla de-
derūt: quoz nōnulli tā clericorū qz laicorū gloriosis pñdi-
gijs claruerūt: ad vñtātē fidei xpi iesu quā tenebāt et in
cuius vñtate illa faciebāt magis ac magis cōfirmandā.
Nec est aliquo tpe defuit vñtū miraculoz in ecclia del-
et si nō ita copiose patrata sunt sicut in pñtina ecclia:
qz tñc vt nouā plātulā oportuit sep; talibus irrigari:
quousqz mag; ei; radix firmaret et dilataret. Illud autē
secta seu pñdicia iudeorū vel saracenorū vel hereticorū vñ
paganorū hoc habuit. Quod nūb; lomin; et extat quod-
dā gen; xpiānoz pñsum a seculo: qd etia valde ecclias
decorauit et meritis suis ac oñonib; ipam sustentauit et
iunxit: eoz videlz qz ea qz mūdū sunt oia relinquētes ac car-
nē suā cū vitijs et cōcupiscētijs crucifigētes: et pñpñā-
luntatē abdicātes se totos deo dicauerūt. Illoz autē tri-
plex est spēs vt ponit Jo. cassi. in coll. pñamoni. Prima
igit est anachoritarū qz scz in solitudine soli manent. de
quib; dz. xvi. q. j. Qui de et pure solitariā vitā eligūt: bñ
sunt digni oñi honore. Et T. bren. iij. Erit solitarius et
tacebit et leuabit se sup se. s. p cōtēplatiōē. Q. Secūda est
cenobitarū. i. in pñgregatione cū alijs simul ouerſantes
de quibus exponit Aug. sup ps. illud. Ecce qz bonus et qz
iocundū habitare fratres in vñū. Et xpiū. q. ij. Admo-
nere cuiā dā dicitur. Ingrederet monasterium humiliare
sub manu abbatis: cūcta factio simplici animo que tibi
fuerint imperata: vt multorū orationibus adiutus cc.
Et. xij. q. j. Non dicatis aliquid propriū: sed sint vobis
omnia cōmunia. Et. j. Cum huiusmodi nostre cōgrega-
tionis fratres non solū rebus tēporalibus: sed et ipis
proprijs volūtatibus renūciauerūt: constar eos nū ba-
bere. Q. Tertia spēs dicit serabaitarū quod dicit genus

Arri; in
felix bere-
ticius.

reprobū. Et bñ sunt qz sub nulla regular sub nullius obe-
dientia constituti: discunt per ciuitates et castra sub
ouina pelle religiosi habitus et deuote locutiōis: cor ge-
runt lupinum deuorantes domos viduarum: captiuas
ducentes mulierculas oneratas peccatis. pseudo. ppbe
et apli diuinitates de occultis: et per dulces sermones et
bñdictiones decipiunt corda simplicius. De quib; aplis
in epistolis suis: bñ etia reproban; iniurie. xvi. q. j. Qui-
dā. et ca. seq. Ad qd gen; . Jo. cassi. in dicta collatione pñ-
nere asserit illos: qz in solitudine sine in pñgregatione cū
alijs degētes et sub prelatis carnaliter viuūt.

S. j. Serabaitis igitur omnis.

que de anachoritis et cenobitis in ascedētib; ex cā omni-
mus: nunc resumētes et alii; repetētes: originē eoz et q
inter eos magis emicuerūt cū doctrinis tali statū pñgre-
tib; eoz differam; . Sicut i alijs qdib; fidelitū noui testa-
mēti nō defuit figura in veteri: ita et hūc generi hoim
deo dicatissimo vbi ymbra fuit. Nā helyas ille cui; ver-
bū vt facula ardebat trāslat; in celū in curru igneo ana-
choritica vitā durissē videf. Habitās in monte carmeli
solitari; satis diuinis reuelatiōib; frequētar. Qui; di-
scipulus helye; cenobitica amplexari visus ē: euz filijs
ppbarū pñerfat; cū qd; etiā pñfect; est ad pñdēda ligna
cellulis seu tugurijs pñstruendi. et secū diuinatibus collo-
quētidās amarissimas pñerforū decoctas dulcorauit fa-
rina in eis cōmixta. S; et cunct; ppbarū cui obuiās saul
simul cū eis: ppbauit. put samuel pñdixerat pñgregatione
nem religiosorū fuisse glosatores exponit. Baptista qz
gliosus vñtūqz testamētū limes. pñ fuit pñcipu; anacho-
ritarū. cū antra deserti tener; sub annis ciuū turbas fu-
gens petiuit: ne leui saltē maculare vitā fame possent.
Qui; petiuit bñtū regimē camel; artub; sacris strophis
videntes et latex baulis sociata pastū mella locust; . Pro-
eo autē qz ad iordanē baptizans discipulos pñgregauit qz
et ieiunare et orare docuit de cenobitica pñcipale videf.
Saluator autē ipse dñs ihu oīs pñfectionis dñs et mag;
vñtūqz vitā tenuit et docuit. Tāqz em anachorita fuit. qz
in adoleſcentia sua vsqz ad annū. xxi. etatis sue ignotus
fuit hoib; et postea baptizat; duc; ē a spū in desertū vbi
cū feris habitās pñ ieiuniū. pñtū tentabat a sarhana qz
etiā postea ascedit in mōtē sol; orare. et erat pñocans in
orione dei. Formā nō et exēplū oīs pñfectionis cenobitis
exhibuit. qz vocat; discipul; qz voluit et in mōtē ducens
pñmonē eis. pñtū fecit. aprens os suū a bñtitudine paup-
tis spūs exoradū trahēs. S; postmodum a cenobitis ad
superiora eos pñbens: ipse cū eis mixtā vitā tenuit ex-
actiua pariter et cōtēplatiua in pñdicādo et visitādo in-
firmos: et ad loca solitaria eos deducēs: vt quēti et sibi
vacaret post tumultū turbarū: et in mōtē rabor a se trās-
figurati in gloria vidēdū pñmores ex eis ascedere fecit.
Quē status. s. vite mēte apprehēderūt veri mēdicantes
a pñncipio sui. de quib; lōge post dicef. Stratū cenobi-
tarū assumptissē censent nouiter pñerfat; ad fidē in ecclia
pñmitina sub aplis sanctis congregata bñerosolymis:
quoz multitudinis erat cor vñū et aia vna i dño: nūb; l-
lūū aliquis esse dicebat: sed oia in cōi: vt refert lucas in
actibus aploz. Quos secuti sunt bucholini: qz se a mar-
co euāgelista cōuersi ad fidē apud alexandriā mor; quasi
pñfectionē pñfectiōis monastice adepti in cauernis et spe-
luncis centeni habitabāt oñonibus vigilijs simul incū-
bentes de labore manū victitantes.

S. ij. Triagenēra monachorū vt

dicitur est describit; Hiero. eē in egypto: qdā de eoz mo-
rit; tāgēs. Primo autē ponit genus cenobitarū. i. in cōi-
viuētū qd credo anachoritis pñferre: qz tutor stat; quēz
ipe etiā magis psulit et pñpue icipitētib; . xvi. q. j. Si de-
ricatus. vbi dicit. Primo tractādū est. vñqz sol; an cū alijs

in mōasterio viuere debeas. Vbi placet vt scōz stu-
bernū habeas: nec ipe te doceas: et absqz doctorē ingre-
diaris viā quā nūqz aliqz igressus ē. Q. Prima inq; ipse
apd eos pñfederatio ē obedire maiorib; . Diuisi sunt p de-
curias et cētenarios vt nouē hoib; decim; pñt. Et. x. pñpo-
sitos habeat cētenari; sub se. Sepat; cellulis manēt vsqz
ad horā. x. Statutū est vt null; pñgar ad aliū nisi deca-
nū: vt si forte fluctuat qz cogitatiōib; illi; psolēt allo-
quijs. Post nonā hō i cōe pñcurrēt. psalmi resonāt. scptu-
re recitant. et cōplet; oñonib; cūcti hñ; residētib; medijs
pñ incipit disputare. Quo loquēte tātū silentiū fit vt ne-
mo audeat aliū respicere: nemo audeat excreare dicētis
laus in fletu est audietū. Tāte volumē p ora lachryme
nec in singult; erūpit dolor. Lū nō de regno xpi et futu-
ra glia cepit amūclare: videas cūctos suspitio modera-
to et oculis ad celū lenat; dicere itra se. Quis dabit mihi
pñnas sicut colūbe: et volabo et regescā. Dehinc vñaque
qz decuria cū parēte suo pñgit ad mēsas qd; vicissim mīni-
strāt. Pñne viuūt et legumīnib; et olētib; qz sale solo cōdi-
unt; vñū tñ senes accipiūt: qd; et cū pñulis sepe fit pñā-
dis: vt alioz fessa sustēret etas alioz nō nō fragat icipit-
ens. Pñsi aut pñes nocte circueunt cellulas singuloz: et
aure apposita diligēter qd faciāt explorāt. Quē tardio-
rē dephēndūt: nō mor incēpat; et dissimulato qd nozūt
cū sepi; visitāt et pus incipietes puocat mag; orare qz co-
gāt. Et qz nō licet cuiqz dicere. Tūcā vñ sagū nō habeo
ita yconomus vñuersa moderaf: vt nemo postulare qd
necesse sit inueniat. Si qz aut egrotare cepit: transſert
ad credā lauroz et tāto seno ministerio cōfouet vt nec
delicias vñbit: nec mīs qzr affectū. Q. Scdm gen; est
anachoritarū. i. solitariorū: qui de cenobitis exētes exē-
pro pane et sale nil ad desertā pñferunt. Hui; vite auctoz
paulus: illustratoz antoni; et vt alii; cōscendā pñcep-
s. Hui; baptiste fuit. Q. Tertiū gen; est teterrimū atqz ne-
glectū: bñ bñi vel trini habitāt nec multo pñes: s; oqz ar-
bitrio atqz ditione viuētes: de eo qz laborauerūt in me-
diū pres pñferūt. vt habeāt alimēta cōia: habitāt autē qz
plurimū i castellis vñbit; et qz ars sit scē nō vita. Quē
quid vñdiderūt maioris ē pñeci. Inter dos sepe iurgia
sunt: qz abo suo vñtētes nō patiunt; alciū se esse subie-
ctos. Reuera solēt certare ieiunijs et fecerūt victoriam
facere. Apud hos affectata sunt oia: laxē caligē. manice
sollicites vestis grossior crebra suspitio. Vñtatio xpi-
nū detractatio clericorū. Et si qz dies fest; venerit sariāt
ad vomitū. bec hiero. Ad hūc modū viuēdi teterrimū
vident pñnere religiosi moderni. paucis exceptis pñmita-
toribus patrū suoz pñmox. Q. Dē idēz hiero. de pñte. di.
v. ca. Hui; egyptioz monasteria hūc ordinē tenent: vt
nullū absqz ope et labore suscipiāt. nō tā pñpter vñtē
nec essaria qz pñte salute: ne euagēnt pñtiosis cogitatiōi-
bus et ad instar fornicātis isrl; oī trāſēnti diuarent
pedes suos. Et qz opa cōgruāt monachis declarāt pñe-
pla in dicto ca. Hui; . Et nota vt dicit grāmus. xvi. q. j. S.
Supior auctate in si. Monachos vñqz ad tps eusebi
zozimi et sirici; monachos simpliciter et nō clericos su-
isse eccliaſtica tradit hñstoria. vñ et Hiero. dicit. Dona-
chos in scythia cōuenisse in vñū: vt sacerdotē sibi inueni-
rent qz eis missāz solennia celebraret. Et ideo qd hiero.
ait. xvi. q. j. Monachus nō doctoris sed plangentis ha-
bet officiū: qui vel se vel mūdū lugeat et dñi sp pñuid;
pñstolef aduentū. Et illud. Sic vine in mōasterio vt ele-
ricus esse merearis et multo tpe discē qz postmodū doce-
as. Qd si te pplus vñlēs in clericū elegerit: age qz sunt
clericū. Non ita generaliter intelligendū est qz nullū mo-
nachorū liceat docendū officiū assumere: cū hoc egerint et
grego. et augustin; eps angloz et multi assumpti ad epi-
scopatū. Sed voluit hiero. distinguere inter statū mona-
chi et clericū: ostēdens quid vñicūqz cōueniat. Aliud em
cōuenit ex eo qz monachus: aliud ex eo qz clericus. Hui;

Quomō
egrotatē
monachi
fouentur.

¶ **§. iiii. De modo psallendi ⁊ orā-**
di ex li. ij. de institutis. monachorū idem ait. Per vniuer-
sam egyptū ⁊ thebaidā legitimū orōnis modū in vesperi-
nis prout seu nocturnis vigilijs vidim⁹ retēari. Itaqz
cū in primordijs fidei pauci quidā sed pbatissimi mon-
achorū noīe censerent: quī a brō marco q̄ p̄im⁹ alexādrīe
psuit noīnā suscepe vnuēdi. eo feruore lectiōis. orōnisqz
operi manū dīeb⁹ ac noctib⁹ incūbebāt: vt nec escaruz
quidē apparer⁹ nec memoria nisi alio tertio ve die corpo-
ris interpellaret inedia. Cūqz p suo vniūsqz feruore in-
firmat⁹ inemor alienē: id statim cēdere deberet qd co-
rēplatione fidei ac roboris sui facillim⁹ indicabat parū
discutiēs qd generalr plenitudinē possibile esset: in q̄ ne-
cesse ē infirmorū q̄ p̄tē maximā repiri. Diuerfosqz mod-
enormē psalmoz numerū instituire. p̄ ai sui s̄tute certa-
rēt. Essetqz eis p religioīs regla pie orēndōis sctā diuer-
sitas: q̄tidiano orōnū rit⁹ volētib⁹ celebrare vñ i me-
diū psalmos dño cātatur⁹ exurgit. Cūqz sedētib⁹ cūctis
⁊ in psallētib⁹ s̄ba oi corde intēctiōe defixis. ⁊ psalmos
orōnū interiectiōe distinctos orōnis s̄tib⁹ pauli p̄nēla-
tione cātasset. ⁊. sub allā r̄stioē psumās ab vniuerforū
oclis rep̄ere subtract⁹ qm̄ p̄ter ⁊ ceremonias finē ipso-
sūt. It̄nc patrū senar⁹ itelligēs āgeli magisterio ag-
gationib⁹ fratrū generalē canonē instituti decreuit tam
in vesperinis q̄ in nocturnis cōuētiōib⁹ custodiri qb⁹ le-
ctiōes genias adiūgerūt. s̄ vnā veterē ⁊ aliā no. testa. s̄
nito psalmo nō statū ad iecuratiōnē genuū cōrūnqz: quē-
admodū faciū nōnulli porō de resectōe lasi corpis co-
gitātes q̄ orōnis vtilitatē ⁊ cōmoda requirētes ⁊ statē

S. v. De forma recipiendi et instituti
endi nouiciū inq[ue] 30. cas. ex. tit. lib. In t[er]t[er]baide est cenobiu[m] in q[uo] plusq[ue] .v. milia fratru[m] sub vno abbate regunt tam rati sit obediētia o[mn]i euo: quāta non p[oss]it ap[ud] nos vni vel vni obedire p[er] modico t[em]p[or]e vel p[er]se. Ambies q[ui]s intra ce[n]forib[us] excubas in d[omi]ni p[re]suerat[i]e et desiderii sui p[er]iter b[ea]t[us] militat[ur] et patie demōstrauerit. Q[ui]a fratru[m] p[re]teritū gēib[us] puolur[ur] et ab oib[us] de industria refutat[ur] atq[ue] despect[us] tāq[ua]m q[ui] nō religiōis s[ed] necessitat[is] obētū mōasteriū optet intrare. Inuiriū q[ui] et exprobratiōib[us] mult[is] affec[us] exp[er]i mēti dederit p[ro]stāt[i]e sue q[ui]sq[ue] futur[us] sit in tēp[or]ationib[us] obprobriō[rum] tolerēt[i]a declarauerit. Et idarco ne v[er]ibus q[ua]dē cenobiū p[ro]futuras suscipere ab eo pecunias acq[ui]sescit primus ne p[ro]fidentia hui[us] oblationis inuit[ur]: neq[ue]q[ue] se paup[er]iorib[us] fratrib[us] coequare dignet[ur]. tū ne ea que sp[irit]uali r[ati]o monasteriū sacrilegō sp[irit]u exigere moliat[ur]. Quā ob ita nudat[ur] q[ui]sq[ue] cuius recept[us] fuerit o[mn]i p[re]stina facultate. vt ne ip[s]m q[ua]dē q[ui] opt[et] est vestimētū bre[ui]e p[ro]mittat viteri[us]: p[er]man[et] abbat[us] induat monasteriū vestimētū p[er] se iā opib[us] sustētādū nō scelerare q[ui]sq[ue] nec de ifidelitate p[re]stina reseruatis: s[ed] de scetis ac p[er]is monasteriū largitionibus inflicte sue stipendia percipit[ur] atq[ue] se deinceps vestitiū alēdūq[ue] cōg[er]eret nil bre[ui]e: et nihilomīn[us] de crastina nō ēē sollicitū: nec statim segregatōib[us] fratrū misceri p[ro]mittit: s[ed] deputat seniori q[ui] seorsus cōmāes curā h[ab]et p[er]grinoz: et sic curat et diligēt[i]a hūilitat[is] ip[s]os ibit[ur] p[er] h[ab] p[ri]ma infōne hūilitat[is] et patie: alio tradit seniori: q[ui] m[er]itozib[us] p[er]est: q[ui]s sibi ab abbate creditos instruit et gubernat. Hui[us] aut[em] hec erit sollicitudo vt doceat eū p[ro]mit[ur] suas vincere volūtates. hec illis impare de industria que senserit aio et ēē d[omi]ni. Multis siq[ue]d exp[er]iētis edocti tradit monachū maxie iuniores nec volūtate q[ua]dē cōcupiscentie sue refrenare se posse: nisi pus mortificat[i]o p[er] obediēt[i]a suas didicerit volūtates: id eoq[ue] p[ro]nuāciat hūilitatē p[ro]ualere vel irā vel tristitiā extingueret: s[ed] nec hūilitatē cordis verā nec eū fratrib[us] vnitatē nec firmam diuturnāq[ue] posse retinere d[omi]niā. S[ed] nec q[ua]dē in cenobio diutius posse p[er]durare eū q[ui] suas nō didicerit volūtates supare. Cōsequēt[ur] instruitur nullas venit[ur] cogit[ur]

Utile
breuē fa
cere con
tionem.

Don
chi egi
ptu re
ebant p
cum sa
ingred
tibus
nasteri

gnā fer
rū and
rūten

Plota fū
mū bonū
obediētā

Quare in
ter comes
dendū le
gunt libꝛi
sacri.

Suspensio
sus e mo
nach? ab
officio p
paruo de
licto.

Exēpla
obediētiē

tiones priuētes in corde pnciosa pfusione celare : sed
 pfectum vt ex ore fuerit eas suo patefacere seniori : nec
 sup eoz iudicio qēq̄ fue discretioi cōmittere : sed illis cre
 dere esse malū vel bonum qđ disculsiū senioris examē.
 Generale nāq̄ t emides iudiciū diaboliē cogitatiois
 pnciat : si ea seniori pfūdant apire. Post hec tāta obe
 dientie obseruātia regula custodit : vt iuniorēs absq̄ p
 positi sui licētia vel pmissu : nō solum nō audeāt cellam
 p̄gredi : sed nec naturā necessitati satisficere sua auctē
 psumāt. Sicq̄ vniuersa cōplere q̄ fuerit iperata : tanq̄ si
 a deo fuisset celis edita sine vlla discussione festinent :
 nec impossibilitatē quidem pcepti p senioris reuerētia
 meriant. ¶ Sūme reputant delictis si herba sale cōdita
 quā lapsanā vocāt aqua diluta ad refectionē fratris ap
 ponat. Cū somnū audierint ad orōnē seu ad opus aliqđ
 inuitantē certatim ē cubilib⁹ suis pr̄pūnt : ita vt is qui
 opus scriptoris exercet quā fuerit rept⁹ inchoasse sram
 pficere nō audeat s; impfectā derelinquēs : non tā opis
 compediōsa lucra secetur q̄ obedientie virtutē q̄ non
 solum operi manū seu lectioni vel silentio t celle gerit :
 verū etiā cūctis virtutib⁹ ira pferūt vt hūc iudicent oīa
 postponēda t vniuersa dispēdia subire p̄cti sunt : dūm
 hoc bonū in nullo violare videant. ¶ Inter q̄ nullū pe
 culiare op⁹ nō qđ gillōne fictilē .i. vas aut hmoi aliud aliq̄ ea
 su fregit vel p̄diderit nō aliter negligētia suā q̄ publi
 ca delet pnia. S; si si supflue si duri : si contumacia re
 spōderit : si lectionē opī vel obediētie pferēs . officia statu
 tā segnit⁹ fuerit excur⁹ : si dimissa sinaxi non p̄cit⁹ ad cel
 tā redierit si alteri tenuerit manū : si cū illo q̄ cellule sue
 cohabitator nō est pfabulari quāruclūq̄ p̄sumpserit :
 si parentū quēpiā vel amicorū suoz viderit vel collocut⁹
 cū eis sine suo seniore fuerit : si eplam alteri susceperit
 sine rescribere sine abbate suo tentauerit in his inq̄ t
 multib⁹ admittib⁹ pcedit aiaduersio spūalis. Residua que
 apud nos indifiter admissa a nobis q̄ reprehēdib⁹ su
 stinent .i. agra puitia māifesti p̄cept⁹ . Familiaritas apō
 feminas simulates t iurgia opis peculiaris p̄sumptio pbi
 largirie p̄tagio : affect⁹ atq; possessio rerū supfluarū q̄
 ceteris frīb⁹ nō hbitur extraordinaria ac fortuita cibi refe
 ctio t his filia plagis emēdant vel expulsiōne purgant
 ¶ Illis aut vt reficētib⁹ frīb⁹ sacre lectiōis in cenobis
 recitent nō tā spūalis exercitatiois cā q̄ cōpescēde sup
 flue ociose q̄ pfabulatiois ḡra t maxie p̄tentionū q̄ plerū
 q̄ solēt in diuinis ḡnari statuerūt. T atq; vscētib⁹ eis
 silentij hui⁹ disciplinā suat vt cucullis vltra oculos pal
 pebras dimittis . ne .i. liber aspect⁹ habeat copā curiosi
 euagadi : nisi ampli⁹ intueant q̄ mētas t appositos ci
 bos : vt quēadmodū vel quātū reficiat aliū null⁹ intue
 notet. Sūma cautione suat ne extra mēsam qēq̄ cibi pe
 nit⁹ ori suo q̄s q̄ indulgere psumat : vt incedētib⁹ p bo
 tis t pomeria cū passim blādeq; p arbores poma pēde
 tia nō solū se obijciāt pectorib⁹ t transentiū : verū etiā stra
 ta p terrā pculcada pedib⁹ offerūt sacrilegiū ducat : non
 modo qēq̄ ex his degustare : verū etiā manu contingere
 absq; eo qđ palā cūctis in cōe reficētib⁹ exhibet : t ad p
 cipendū yconomi dispēfatione p fratru obsequia publice
 ministrat. In septimana cuiusda fratris cū pertransiēs
 yconomi tria lericule grana vidisset iacere in terra que
 ab hebdomadarij festinatū dñi ea ppararet coctioni iter
 man⁹ cū aq̄ qua diluebant elapsa sunt : cōfestum sup hoc
 abbatē p̄sultit : a q̄ velut puer for neglectoz sacri pecu
 lii iudicat⁹ ab orōne suspēsus est. Cui⁹ negligētie reat⁹
 nō aliter remissus est nisi cū publica penitētia diluisset.
 Non em̄ solū seipos nō esse suos : sed etiā oīa q̄ sua sunt
 credūt dño p̄secrata. ¶ Addunt exēpla de obediētia io
 bānis q̄ iussu abbatib⁹ sui vt saxū maximū qđ multi mo
 uere nō potuissent volueret ipse totis virib⁹ t labore per
 nimio toti⁹ corpis vt totus sudaret hoc tētāuit pficere .

[illegible]

Mulchra
exhorta
tio abba
tis recipi
entis mo
nachū in
suū mona
steriū

Qualiter
būlitas
acq̄rat: et
q̄b? indi-
cis cog-
scatur.

Septimo si nihil agat nihil psumat: qđ nō cōis regula vel maiorē cohortent exēpla. Septimo si oī vilitate cōtēntus sit et ad oīa q̄ sibi p̄cipiunt velut opariū malū iudicauerit et indignū. Octavo si semetipm cūctis inferiorem nō sufficere p̄cipiat labior: s; intimo cordis credat affectu. Nonio si lingua cōdibeat vel nō sit clamor i voce. Decimo si nō sit facilis ac p̄cipuus in risu. Unde ex libro q̄nto. Impossibile est extinguere ignea corpis incētia prius q̄ ceterorū q̄ p̄ncipaliū vitiōrū fomites radicē excidant. Adūta ē nobis calcēda gula p̄cupiscētia: et eo vīsq; extenuāda mēs nō solū ieiunijs: verū etiā vigilijs: lectione q̄r crebra cōpūctiōe donec eiusmodi meditationib; occupata pariter ac possessa ip̄s cūcti refectione nō tā iocūditati cōcessam q̄ oneris vite sibi imposita recognoscat. Illud em̄ ē cūctōrū lucraminū fundamētū: vt p̄mitit carnaliū desideriorū incētia p̄manet. Adū em̄ meremur mentis robore p̄q̄sito gūiores pugnas neq̄cia rū celestiu expiri si carne fragile resistere ip̄s nō subū gare nequim. Qui em̄ gula sup̄huos appetit: im̄hibere nō potuit quō estus carnalis p̄cupie valeat extinguere. Et q̄ nequit passioēs i p̄pulo sitas quasq; cōpescere: q̄nter occultas nulloq; doim teste p̄urietes poterit debellare. Adū em̄ ē nobis aduersari ex̄trinsec; formidād; . In nobisq; hostiū inclulū ē. Intestini nob; q̄tidie gerit bellū. denicō eo oīa q̄ forinsec; sūt: reddent infirma ac militi p̄p̄ vniuersa pacata erūt et subdita. Nec solū nobis ieiuniū visibiliū ciborū ad p̄fectionē cordis et corpis purificationē sufficere nobis posse credam; : nisi fuerit huic aie q̄ ieiuniū copulari habet nāq; illa suos notios cibos q̄b; impigraat ad luxurie p̄cipitā deuoluūt. De tractio q̄dē cib; ē et q̄dē p̄cipitā. Ita cib; ē et ieiūm leuis: et p̄cipitā altene successib; iugiter exercitare nō desinēs. Lenodoria delectabilis ēa esca p̄mūlet postea vacuā omīq; virtute spoliata reddat. Auaricie p̄cipitā et potus insatiabilem reddat: et sic de alijs. Libis igit; b̄mōi abstinentiū est sp̄: et illi oī studio inq̄rend; : de quo salua rō ait. Deus cibos est vt faciam volūtatem ei; q̄ misit me. Hunc consequenter ponentur quē excerpta sunt de p̄cipiū collationibus patrum. Capim. ij.

In prima collatiōe que est abbas moysi de puritate cordis. Cū in heremo scibie inq̄ Jo. cas. abbatē moysen expetit sem; pariterq; ab eo edificatiōis sermonē fuisse lachrymis poscerem; : quippe cui; animi rigorē hunc noueramus: vt nisi fideliter desideratibus cū oī cordis p̄ritiōne q̄rentib; nequaq; acquiesceret ianuā p̄fectionis ap̄ire ne scz indignis et fastidiosis suscipiētib; p̄dēs aut iactātē vitiū aut p̄ditionis crimē videret incurrere. Tandem fatigat; nris p̄cip; ita exortus est. Oēs artes et discipline scopon quēdā i. destinationē: et telos i. finē p̄cipiū h̄nt. Ad quē respiciēs cuiusq; artis industri; appetitōr; cūctos labores et pericula atq; dispendia equanimiter libētēq; sustentat. Simis q̄dem nre p̄fessionis est regnū dei. Scopos nō puritas cordis. Que si oculis nris iugiter statuta nō fuerit: nō solū omēs labores nros varios atq; instabiles reddet. Sed etiā cogitationes diuersas sibi q̄s d̄rias suscitabit. Necesse est em̄ mentē q̄ recurrit cui vt p̄ncipaliū indercat nō habentē p̄ singula momenta p̄ incuriū varietate mutari: atq; ex bis q̄ extrinsecus accedūt: in illū statū cōtinuo transformari q̄ sibi p̄m; occurrit. Adūc nāq; est q̄ nōnullos mūdū h̄nt; māias facultates et dōtorū magnificētia p̄tinentes post hoc vt demus p̄ scalpello p̄ grafio p̄ acu p̄ calamo cōmoueri. Adū nulli tāto zelo codicē seruauit: vt cū ne vel leuiter leq̄ vel cōtingi ab aliq; sinat et inde occasiōes inpatientie ac mortis incurrat: vñ momentū stipēdia patiētie et charitatis acq̄rere. Adū oēs diuitias suas p̄ xpi amore di-

sp̄erit p̄stiniū tñ cordis affectū in reb; minimis retē tates ex oibus instructiōis sterilesq; reddunt. Si distribuerō inq̄ apls in cibos pauperū oēs facultates meas charitate aut non habēa. et vñ liquide cōp̄obaf p̄fectio nem nō statim nuditate seu dignitatē abiectiōe p̄tingit: nisi fuerit charitas illa cui; apls mēbra describit in v̄ritate possessa q̄ in sola cordis puritate cōsistit. Nam qđ est aliud nō emulari nō insari nō irritari et reliqua: nisi cor p̄fectū et mūdissimū sp̄ deo offerre: et intactū a cūctis p̄urbationib; custodire. Omia igit; p̄cipiū q̄a gerēda et appetēda sunt nobis p̄p̄o hac solitudo seruāda est. p̄p̄o hac ieiunia vigilijs labores debere nos suscipere nouerimus. Et nō p̄pter has obseruationes si forte nō pote rimus implere incidam; in tristitia vel ira sine indignationē. Adū em̄ tantū est lucrū ieiunij quātū ire dispēdiū. Nec tantū lectione caput fruct; quantū p̄ceptu fr̄is incurrit detrimentū. Ea igit; q̄ sequētia sunt i. ieiunia vigilijs lectiones et p̄pter p̄ncipale scopon i. puritatem cordis qđ est charitas nos dūenit exercere. et nō p̄pter illa hac p̄ncipale virtutē p̄turbare. Quia in nobis integra durā te nihil oborit: si aliqđ eorū p̄ necessitate fuerit p̄mūsum. Nec p̄derit vniuersa fecisse adempta hac p̄ncipali cā cui; obiectū oīa sunt pagēda: q̄ nō p̄fectio s; p̄fectio nō sunt instrumēta. Quicqđ igit; p̄t istā mentis puritatem tranquillitēq; p̄turbare. quib; vñle et necessarium videat vt noxiū deuitandū est. Inderere qđ deo iugiter et p̄templatiōi ei; inseparabiliter copulari: impossibile est homini carnis fragilitate circūdato. Quē oportet nos scire vbi nre mentis intentionē debeam; h̄re deficiā: ad quē destinationē semp aie nre reuocem; intuiū. Quam cū potuerit obinere mens gaudeat: et a qua distracta se doceat atq; suspirare: et quasi fornicationē iudicā vel momentanē a xpi p̄templatiōe discessum: a q̄ cū deuiauerit paululū nō obitatus rursus ad eū reuocem; mentis acie. Cōtēplatiō nāq; dei multatāriā p̄cipit. Adū de; nō solū incomprehensibilis illi; substantie sue admiratione cognoscit qđ adhuc in spe reprimissiois absconditū est. Quē creaturā suā magnitudine vel equitatis seu equalitatis sue cōsideratione vel quotidianē dispensationis auxilio puidet q̄n. i. q̄ cū scis suis p̄ singulas generatiōes egerit p̄lustramus mente purissima. Cū potentia ip̄ius qua vniuersa gubernat moderat et regit. Cū immensitate scie ei; et oculū quē secreta cordis latere nō p̄t tremē te corde miramur. Cū arenā maris vndarūq; numerum dimensum ei; et cognitūq; cogitamus. Cum pluriū guttas et seculorū dies et horas. Cū p̄terita futuravenerisā cōstipescētes scie ei; assistere p̄tēplamur. Cū ineffabilē clemētia ei; cōsideram; q̄ innumera flagitia: q̄ singulis q̄busq; momentis sub ip̄i cōmittunt aspectu idefessa lōganimitate sustentat. Cū intuemur vocationē q̄ nos nullis p̄cedētib; merit; q̄a sue miseratōis ascuit. Cū deniq; q̄ occasiōes salutis tribuit adoprādis cū qđā admiratiōe ituemur excessu. Qđ ita nos nasci p̄cepit: vt ab ip̄is cūctabilis q̄a nob; legiōq; sue noticiā traderet. Qđ ip̄e aduersariū vincēs in nobis p̄ solo bone volūtatē assensu eterna b̄ritudine ac p̄petuis nos p̄m̄is munerat. Qđ postremo dispensationē i. carnatiōis sue p̄nā salute suscepit: ac mirabilia mysteriorū suorū in cūctis q̄tib; dilatauit. Q̄nt et aliē h̄mōi immunere cōtēplatiōes q̄ p̄ q̄litate vite ac puritate cordis in nris sensib; oriūtur: qđ de; vel videt mūdīs obrutib; vel tenet: q̄s p̄fecto null; p̄petuo retērat in q̄ adhuc aliqđ carnaliū vñit affectuū. In illud moysi dictū. Adū videbit me bō et viuet. i. sensual; viuet. Qđē qđē nō interpolari cogitationib; ip̄ossibile est: suscipe deo eas vel respicere omī studēti p̄ q̄am dei possibile est. Adū nāq; frequēs lectio et ingis adibēat scripturā meditatio: vt epide nobis spiritalis memorie p̄beat occasio. Adūc bāc de discretione: p̄salmozum: vt assidua nobis exinde compunctio

Bona si
multitudo.

Tria sūt
p̄ncipia
cogitatio
num.

subministrat. Ideo vigilariū orōnū ac ieiuniorū sedulitas adhibet: vt extenuata mēs nō terrena sapiat sed celestia p̄temples. Quib; rursus negligentia irrepere cessantib; necesse est vt mēs vitiōrū squalore cōcreta: i. carnalem p̄m̄e inclinet et corruat. Qđ exercitiū cordis molarū silitudinē nō incōgrue cōpat: q̄s meat; aquarū p̄ceps impetu rotante puoluit: q̄ nullaten; quidē cessare p̄t ab ope suo aquarū impulsib; circūacte. In ei; nō q̄ pest fitū est p̄tate vt ruz nā tritū malit. an ordei. Ioliū in quibus vel min; acq̄ssimus: vel desidiosē agentes supati sum; : salubri compunctione castigat. vt cū referat nobis celestia facta: et p̄positū nrm ad meliores actus voluntatēq; conuertit. Ex diabolo nō sunt qđ subuertere nos tam vitiōrū oblectatiōe q̄ etiā oculis conat; in dijs: trāfigurās se etiā in angelū lucis. Ex nob; autē cū eorū q̄ gessim; vel gerimus: vel vidimus naturaliter recordamur. Et ideo hinc oportet nos vniuersas cogitationes q̄ emergūt in corde nro sagaci discretione discutere: origines earū vel causas auctorēq; p̄m̄is indāgantes. vti quales nos eis p̄bere debeam; ex illorum merito q̄ eas suggerūt p̄siderare possim; : vt efficiamur p̄biles fm̄ p̄ceptū dñi. trapezete quorū summa peritia est: p̄bare qđ sit aurū purissimū q̄ve min; purgatū ereo q̄ vñq; denario si p̄ciosum numisma sub colore seu indumento auri fulgentis imitē: et nō solū numisma tyrannorū vultus exprimentia: sed illa etiā q̄ sunt veri regis imagine. s; nō legitime figurata discernere: deinde ne qđ illis sit a legitimo pōdere diminiū sit censura trutinē diligētē inquirere. Diabol; em̄ decipit cū fuerit sub colore scitatis obiect; . Qđt em̄ sonū cautele. i. discretiōis vñm. In quo et b̄m̄ Joab abbatē deceptus nouim; . s; de m̄m̄etate abstinentie. Erit q̄ hic quadripartiō nō nobis necessaria discretiō: vt p̄m̄i nos materia auri veri fucatiōe nō fallat. i. vtrū cogitatio sit in materia mali vel boni in genere. Qđo vt has cogitationes q̄ mētūm opa pietat; tāq; adulterina numismata reprobecm; . vtpote q̄ falsam regis imaginē nō legitime signatā p̄tineant vt scz et si in se pia tñ ex aliqua circumstantia nō de bona. Erit q̄ in auro purissimo scripturā vñtiosū et heretico sensu nō veri regis: sed tyranni p̄ferūt vultū refutare possimus. Quarto illa quorū pōdus ac p̄eciū erugo vanitatis arrodes iudiciū seniozū nō sunt adequata vt scz non iusti ponderis.

S. i. Secunda collatio que est elusidē. s. abbas moysi agit de discretione. Nec est oim virtutū generatix cultos et moderatix. que in euāgelio fm̄ Jo. cassi. d̄: lucerna corpis et oculus. Ab aplo sol: cū ait. Sol nō occidat sup iracundiā vestrā. A salomone cōsiliū nūcupat: cū inquit. Dia fac cū p̄silio. Adūc ēē p̄cipuā ostēdit ex sentētia beati antonij. Adū cum vna dierū patres cōgregati essent cū brō antonio et adinūc p̄ferrēt que nā virtus illa foret q̄ p̄e ceteris deo seruicē magis tutū redderet ab insidijs diaboli et deceptiōib; ei; et in fallibilib; ad cūlmē p̄fectionis p̄duceret diuersi diuersas sentēcias in mediū p̄tulerūt. Alij oimodā rerū expoliatiōē. Alij abstinentia et mortificationē. Alij solitudinē et defectionē. Alij elemosynarū largitiōē. Demū br̄s antonius conclusit. Dia qđē p̄fata vñtia fore et necessaria: nec tñ aliqđ eorū esse qđ querebat. Sed bāc de discretione: nec ipsam verā nisi a spiritus sancto posse haberi

docet apls dicens. Alij dat p̄ spiritū discretio spiritūz. Nam illam sufficere q̄ dixerat p̄dicti patres p̄ exempla multa p̄bauit: videlz de herone q̄ fuit maxime abstinentie et valde solitari; p̄ tpa plurima et qđ discretiōe caruit decept; fuit a diabolo: ita vt ad instigationē eius et insu transfigurati in angelū lucis p̄leat se in puteū p̄fundis simū: nequā illo spū sibi p̄nūciantē: nī inde lesiois suscepit in signū sue p̄fectionis. Quia fratrib; bec p̄cipiētib; inde q̄n violētē extraxit: nec quidē in triduo q̄ sup; uixit recognouit deceptionē suā: et si a fratrib; ad penitētiā hortaret a deo reuelatum credēs qđ fuerat diabolo. Exemplū aliud de alio q̄ assuetus visōib; et cui lucifer frequēter lumie suo cellā illustrabat ad suasionē eius paulū filiū secū manentē in solitudine p̄curauit occidere et deo offerre: vt deo placeret more abrae p̄iarcbe qđ fecisset: nisi puer aduētes ab ea fugisset. In sup; alter se circūcidit diabolo sub specie angeli lucis hoc mādare dei ex p̄e. Quō autē acq̄rat discretiōis ista ex p̄e nostra et quō ostēdat declarat ip̄e Joab. cassi. ex vñs m̄p̄is dicens. Elera discretiō. nō nisi nā b̄ritate cōquirat: cuius bec erit p̄ma p̄batio: si vniuersa nō solū q̄ agenda sunt: sed etiā q̄ cogitant; referuant senioz; examini. Nullatenus em̄ q̄s decipi poterit q̄quis si nō suo iudicio sed maiorū suoz viuit exemplo. Et serps terribilissimū velut tenebrorū ac subterraneo specu virtute p̄fessionis p̄tractat ad lucē et traductus quodāmodo ac debonestat; abscedit. Deniq; intantū bec deo placita cōp̄obaf finia: vt puerū samuelem iudicio p̄lectū suo: nollet p̄ semetipm erudire: sed recurrere semel et iterū patere ad senem bely: etiā illuz q̄ offēderat deū: vt et illi; qui ad diuinū vocabat minūtiū p̄bare b̄ritas: et iuniorib; forma subiectiōis b̄m̄ p̄poneret exēplo. Paulum q̄s p̄ seipm vocēs et alloquēs xps cū posset ei viā p̄fectionis mōstrare: cōfestim ad ananiam dirigere maluit: ip̄m; illi; potius q̄ sua doctrina censer institui. Omni igit; conatu d̄ discretiōis bonū virtute b̄ritatis acquiri q̄ nos illesos ab vtrāq; pōt; n̄metate seruare. scz fm̄ excessum defectū: vt nec nimia sit abstinentia: nec nimia relaxatio abstinentie: et sic i alijs quibus vñmur. Interroga inquit moysen patrem tuū et annūciabit tibi: malos tuos et dicet tibi et. Exemplū adducit de abbate serapione: qui cū ēēt adolescētul; sub magisterio abbas teone instigat; a diabolo: alijs ieiunantib; ip̄e ostēdēs se cū ceteris ieiunare: clā q̄tidie vñū panē accipies occulte in sero comedebat: de quo tñ actu multum postea in conscia torq̄batur. Sed cū quadā vice aduenientib; q̄busdā ad b. reonā ḡa edificatiōis cū seney de occultatione cogitatis quātū sit aie nociua discretiōis d̄m̄i: serapio q̄ p̄is erat cōpūct; cū vñs manifestauit fraudē suā publice panē illū quē tā acceptū in sinu tenebat cū lachrymis in mediū iactās sup quo teonā nas p̄forauit cū de victoria diaboli habita ex p̄palatio ne ista vñ et flāma sulphurea visa est exire de sinu illi; ferorē relinquēs et liberat; a tentatione illa. Q̄ntū non oim senioz quorū capita canices tegit: q̄sq; vite lōgentas sola cōmendat: nob; sunt sectanda vestigia seu traditiōes et admonita suscipiēda: sed eorū q̄s laudabiliter vitā suā p̄batissime cōp̄erim; in virtute signasse: nec p̄sumptionib; p̄p̄is s; maiorū traditiōibus institutos. Qui em̄ in tpe suo vñq; quē ab adolescētia p̄ceperūt atq; ignauia senescētes autem sibi nō maturitate morū sed amoz numerositate cōquirūt: isti nō sunt imitādi: q̄ in bis discretiō nō est. P̄m̄it exēplū de qđā senē ad quē cū iuuenis tentatus de fornicatiōe venisset ad consulendū et suffragiū habendū: ille senex ita dure redarguit cū de b̄m̄i cogitationibus turpib; q̄ in desperationem induxit. Et cum ad seculū reuētes iter assumeret abbas apollo ei obuiās: et tristēm cernēs interrogauit cū q̄ p̄geret et eam obuiās. Que ab eo audiens cōfortauit: et amantē em̄ ad p̄secrādū et pugnandū. Et p̄gens ad senē

Aliud ex
emplum.

Aliud ex
emplum.

etiam. euen. amorre. gerge. phere. iebuseum. cha
nancu. egyptu. et p. sept. sps. qd. imudus sps. seci. asu
mit. ingredies. i. domi. vacat. fm. euangelu. Efficientia
aut. boz. est. qd. dicitur. Ma. qd. eoz. sine. actioe. carnali. co
summati. non. pnt. vt. gular. luxuria. qd. no. sine. vlla. cor
poris. actione. complent. vt. supbia. et. cenodoxia. i. inanis
gloria. Nonnulla. comotionis. sue. causas. extrinsecas. ac
cipit. vt. pblargia. et. ira. Alia. no. intestinis. morib. ex
citant. vt. tristitia. et. accidia. Nec. octo. vitia. licz. diuersos
oz. et. diffiles. efficietas. habeant. tñ. qd. inter. se. cogna
tione. et. coactione. pnera. sunt. vt. poris. exuberantia
subsequens. efficiat. exordiu. Ma. de. abndantia. castitatis
gie. i. gule. fornicatione. de. fornicatione. pblargia. i. aua
ritiam. de. auaricia. ira. de. ira. tristitia. de. tristitia. accidia
necesse. est. pullulare. Boz. sili. d. b. modo. atq. eadez. rone
pugnandū. est. et. a. pcedentib. aduersus. sequetes. sp. nos
oportet. inire. certamina. Facili. em. cuiuslibet. arboris. la
tudo. noxia. vel. pceritas. exarscit. si. an. radices. ei. qui
bus. inuitit. mudate. fuerint. vel. succise. Quobz. vt. acci
dia. vincat. succidenda. est. tristitia. Et. tristitia. pcellat. ira
excludenda. est. et. sic. de. alijs. Residua. no. duo. sibi. qdez. sili
rone. iungunt. Lenodoxie. em. exuberantia. supbie. fomite
parit. Et. ab. illis. sept. porib. vitijs. pemit. dissident. nec
sili. ei. eis. societate. federant. Ma. illis. euulsis. vitijs. bec
rebedunt. fructificat. et. illoz. morte. vinaci. pullulat. at
q. succrescit. Ma. supbia. et. inanis. glia. ex. victoria. vitijs
et. bonis. opibus. mente. pulsat. In. mo. etiā. supandi. mo
dus. diuersus. Ma. quo. ad. carnalia. vitia. puritati. studeri
bus. plurimū. cōfert. vt. carnalibus. passionib. ipsas. mater
as. sibi. pmitus. subtrahat. qbus. pōt. vel. occasio. vel. recor
datio. caridē. passionib. egrotati. adhuc. aie. condari. Ne
cesse. est. em. vt. morbo. dupli. duplex. adhibeat. curatio.
Ma. corpi. ne. cupia. tentet. i. effectū. pūp. necessario. ef
figies. et. materia. allicies. subtrahenda. e. Et. aie. nūtilomī
n. ne. eā. vel. cogitatione. pūp. attētiō. meditatio. scptu
rari. et. sollicitudo. pugil. ac. remotio. solitudinis. vtiliter
apponēda. In. ceteris. aut. vitijs. nūtil. hūana. cofozia. ob
sunt. qnimo. et. plurimū. conferūt. bis. q. carere. eis. in. veri
tate. desiderat. q. frequentia. boim. magis. arguunt. et. dūz
laccissa. crebra. manifestant. celeri. medicina. pueniunt
ad. salutē. Ma. de. singulis. dicendū. I. Castitatis. gē
nera. sunt. tria. Prīmū. qd. monachū. purget. an. horam. ita
tuta. festinare. ad. cibū. Scdm. qd. expletioe. vctis. et. qua
rūlibet. scari. voracitate. letat. Tertiu. qd. accuratiores
et. delicatiores. cibos. desiderat. Fornicationis. seu. luxu
rie. genera. sunt. tria. Prīmū. qd. pūp. iude. serus. vtriusq.
phat. Scdm. qd. abis. femineo. tactu. p. q. ber. pītarbe
uide. fili. pūssus. a. dño. legit. qd. imundicia. nūcupatur.
Tertiu. qd. aio. et. mēte. cōcipit. fm. illud. Qui. viderit. mu
liere. ad. cupiscendū. eā. tam. mechatus. est. in. corde. suo.
Pblargie. tria. sunt. genera. Prīmū. qd. renūciantes.
seculo. diuitijs. ac. facultatibus. expoliari. nō. sinūt. Scdm.
q. ea. q. dispersa. sunt. et. data. paupib. resumere. nos. ma
ior. cupiditate. suadent. Tertiu. q. ea. q. nō. possidem. de
siderare. et. acq̄rere. cōpellit. Bre. tria. sunt. genera. Anus
qd. exar. desit. intrinsec. Aliud. qd. in. verbū. et. opus. effe
ctūq. pūp. Tertiu. qd. non. vt. feruens. ad. boz. sed. p
dies. et. tpe. reseruat. Tristitie. genera. duo. sunt. Anum
qd. desinere. ira. vel. damno. illato. ac. desiderio. p̄pedito
generatur. Aliud. qd. de. irrationabili. mentis. anxietate
vel. desperatione. descendit. Accidia. genera. duo. sūt. Anū
qd. ad. somnū. precipitat. estuantes. Aliud. qd. cellam. dese
rere. ac. fugere. cōhortat. Lenodoxie. licz. in. diuersas. spe
cies. diuidat. genera. tamē. ei. sunt. duo. Prīmū. quo. pro
carnalibus. extollimur. rebus. manifestis. Scdm. quo. p
spūalibus. et. occultis. desiderio. vane. glorie. inflāmamur
vna. re. tñ. cenodoxia. vtiliter. ab. sc̄p̄itib. assumit. dñ. scz
vitio. luxurie. tentat. cū. illud. tollat. famā. boim. matie. v
get. et. ad. superādū. vitij. illud. ne. laudes. boim. amittat.

Tria sūt
gēna gule.

Tria ge
nera for
nicationis.

Tria ge
nera aua
ritie.

Tria ge
nera aua
ritie.

Tria ge
nera aua
ritie.

Tria ge
nera aua
ritie.

Tria ge
nera aua
ritie.

Tria ge
nera aua
ritie.

ppetrado. Supbie duo sunt genera: vñ carnale qd scz
de diuitijs paratela et aliq exteriori se exaltat. scdm spū
tuale qd est pñiciohus cū qd de suis virtutibus et meritis
extollit. Qd illos peculiaritius impugnat quos in virtū
tib. profecisse apparet. De modo expugnadi ista vitia
daniel. Quobz ita nob aduersus bec arripēda sunt p
lia: vt vñsqz vitij in q marie impugnat exploras ad
uersus illud accipiat speciale certame: oēm curas mētis
ac sollicitudinē erga illi. impugnationē obseruationēq.
defigēs aduersus illud qridiana dirigēs spicula teimio
rū: cōtra illud cūctis momētis cordis suspiria crebraq.
gemituum tela cōtorquēs. Aduersus illud vigiliari la
bores ac meditationem sui cordis impēdens: indefinē
tesq. ozōnum ster. ad deū fundēs ac extinctionē illi. iu
giter posces. Impossibile est em quēq. de qlibet passiōe
trīpūb. aliqē bze. pūp. intellexerit industria vel labo
re pūp. victoria certaminis se hēre nō posse: cū tamē vt
valeat emūdari necesse sit eū die noctūq. in oi cura et sol
licitudine pmanere. Enq. se ab illo senferit absolutum
rursus latebras sui cordis plustret quā inter reliq. pas
siones senferit duriorē: et spalius d. ea oia arma sua vt dī
ctū ē cōmoueat: et ita validioribus supatis celerē de res
dūis faciliq. habebit victoria: sicut accidit in bellis car
nalib. Nec tñ putādū q. pñcipaliter qd d. vñm vitij dī
micans et velut incauti. alioz. tela spicicis. inopinatio
rectu facili. sauciari valeat. qd nequaq. fier. Impossibile
em est q. p. cordis sui emūdatioe sollicit. erga impugna
tione vitij cuiuslibet intentione se armauerit: aduersus
q. cetera vitia generalē quēdā horrore. et custodiā silenti
nō hēre. Ma. q. tñ de sua virtute pfidat. Declarat etiā in
dicta collatione q. p. tentatus fuit vt ait apls absq.
pctō. i. absq. impugnatione carnalis libidinis. Et sicut
pūmus adā terren. in padiso tentatus fuit de gula a se
pente antiquo cū ait. In quacūq. die comederitis et eo.
Et de supbia cū subdidit. Eritis sicut dñ. et de auaricia cū
adiūxit. Sciētes bonū et malū: q. et auaricia large. etiā
inordinatū appetitū sciēdi importat. Ita et scdm. adā ce
lestis rpus. in deserto a diabolo tentatus fuit. Et viat
de gula cū dixit. Dic vt lapides isti panes fiant. De sup
bia cū ait. Dñe deorum. Et de auaricia qñ inq. Nec
oia tibi dabo. Dicunt aut ille nationes septē signātes
vitia capitalia maioris numeri q. filij israel. quia plura
sunt vitia q. virtutes. cū virtutes habeat duo extrema per
excessum et defectū. vñ et ponunt multa alia vitia. pcedē
tia ab illis q. dicit filie illoz. Robustiores etiā dicūt ille
gentes. quia fortior militat in membris nostris oblecta
tio carnalis passionū. s. post lapsum q. studia spūalivir
tutū: q. nō nisi summa contritione cordis et corpis acq̄run
tur. De his tñ plenius et pfectius in. ij. parte.

S. v. Serta collatio que ē theo
dori: et de p̄p̄eris et aduersis hui. seculi agit et de causis
flagelloz. dei. In palestine igit p̄b. iux. thecūe ait. Jo.
cas. solitudo vastissima est. In hac summe scitatis mo
nachū diuitissime cōmōrantes repēte sunt a discurretib.
sarraceno. latrūculis intercepti. qñ postea corpa a vici
nis ciuitatib. cū magnaveneratione certati assūpta sunt.
Ob h. igit mēti ad sc̄m theodori perregim. Qui cū de
p̄dictoz. nece q̄rimonia fudissem. admirātes cur de. in
sc̄rōs suos tātū facin. p̄cessisset. Rñdit bec questio illoz
solet aios mouere q. parū fidei vñ sc̄itēte possidētes me
rita sc̄rōz. vel p̄mia q. reposita sunt in futurū arbitratū
in hui. vite breuitate restitui. Sciendū igit q. tria sunt
oia q. in b. mūdo habent. bonū. malū. et mediū. Nihil in
reb. hūanis pñcipale bonū ē nisi x. amicitia. nihil malū
nisi pctm. Media sunt q. iter vtrūq. p̄t. p. affectu et arbi
trio vrentis deriuari pnt. vt diuitie. p̄as. bonoz. robur.
sanctas. pulebritudo. vita. mors. paup̄as. egritudo. inu
rie et bis similia. que p. q̄litate et affectu vrentis: vel ad

Supbie
genera.

Adit mo
du expu
gnadi pñ
cta vitia

Tria ba
rentur in
mundo.

bonā p̄t. possunt. p̄ficere. vt. ad. malā. Ideo. cū. illata. fuit
mors. sc̄rō. viro. nō. ei. malū. illatū. credendū. est. s. medius
quoddā. qd. cū. pctō. malū. sit. iusto. requies. et. absolutio
fit. maloz. Nec. em. qd. impi. vel. iniqu. ipunit. erit. idcir
co. q. malicia. sua. iusto. nocere. nō. potuit. Tolerantia. em.
et. x̄tus. iusti. nō. illi. q. mortē. vel. supplicia. intulit. sed. illi
p̄ficat. ad. mercedē. qui. illata. sibi. patienter. accepit. Nec.
em. patiētia. iob. mercedē. diabolo. attulit. nec. iudas. sup
plicij. immunitate. donabit. q. p̄ditio. ei. ad. salutē. p̄fecit
gr̄tis. humani. Sc̄m. em. p̄uer. p̄siderādus. est. op̄is. is. ope
ratis. affect. Sc̄m. aut. qñ. diligētib. deū. oia. coopant
in. bonū. non. solū. q. p̄p̄era. sed. etiā. que. putant. aduersa.
Eiusdē. nāq. virtutis. est. tristitia. fortiter. tolerare. cui. etiā
sc̄da. moderari. et. cū. q. in. vno. eoz. supat. neurū. sufferre
certissimū. est. Facili. tñ. qd. elidi. pōt. p̄p̄er. q. aduersis.
Nec. em. inter. dñ. etiā. inuitos. retinet. atq. humiliant. et
cōp̄ctione. saluberrima. vel. mū. peccare. facit. vt. emē
dāt. Illa. no. mollib. mēte. ac. pñiciois. extollētia. blād.
dimittis. securos. felicitatis. sue. p̄uer. ruina. maior. pro
sternit. Isti. q. sunt. ambidextri. vt. ille. aio. in. libro. iudi
cū. q. vtraz. manu. vrebāt. p. dextera. Quā. virtutē. nos. q.
ita. poterim. intellectu. possidere. si. ea. q. sunt. p̄p̄era
sunt. dexteraq. cēsent. Et. ea. q. aduersa. sunt. et. sinistra. di
cunt. bono. rectoz. vsu. ad. p̄t. fecerim. dextera. declina
unt. vñ. q. dñ. fuerint. nobis. illata. fiant. arma. iusticie. fm.
apl̄m. Ambidextri. merito. dixerim. ioseph. q. in. p̄p̄eris
gratios. p̄t. religios. carcer. mitissim. vinctis. iurā.
his. castus. dñ. fidelis. carcer. mitissim. vinctis. iurā.
rū. imemor. hūc. iusticiis. inuenit. Querere. aut. ger
mano. si. potest. mēs. nra. vñ. statū. iugiter. retinere. et. in
eadē. q̄litate. semp. p̄sistere. Rñder. theodorus. Necesse. ē.
fm. apl̄m. vt. aut. renouat. qd. spūs. mētis. sue. p. singulos
dies. p̄ficat. seg. ad. ea. q. antea. sunt. sp. extēdes. aut. si. ne
glexerit. p̄sequēs. est. vt. retro. redeat. atq. in. deteri. rela
bat. Quapropter. istud. erit. euadēs. nri. in. dñi. detrimēt
si. intellexerim. nos. nūtil. ampli. acq̄uisse. nec. dubite
mus. nos. retrosum. oimodis. reuocatos. q. die. nō. sen
rim. ad. supiora. p̄gressos. et. qm. ne. in. eodē. statu. pōt. mēs
bois. iugit. p̄māre. Nec. ē. qm. aut. aliq. adij. virtutib.
aut. aliq. mū. nullaz. in. oi. creatura. talis. poterit. esse
aut. aliq. mū. nullaz. in. oi. creatura. talis. poterit. esse
p̄fectio. q. mutabilitati. si. subiaceat. vt. passio. solū. nāq.
deū. immutabilē. possideri. sed. vt. parta. teneat. iugiter. necesse
est. ea. semp. illa. q. acq̄sita. est. sedulitate. atq. industria. cu
stodiri. Larus. no. quispiā. nequa. subitanea. ruina. cor
ruisse. credēdus. est. Sed. aut. prauē. institutiōis. decept.
exordū. aut. p̄longā. mētis. incuriā. paulatim. virtute. aie
decidēte. iuxta. illud. Qui. minima. negligit. paulatim. de
stuit. De. causis. aut. flagelloz. sic. ait. Licz. bip̄ita. diger
mus. esse. tērationē. in. reb. s. p̄p̄eris. et. aduersis. Sc̄m.
dñ. tñ. oēs. boies. triplici. rone. tētari. seu. affligi. Quibus
tribus. postmodū. addit. et. alias. tres. rationes. vt. pater.
P̄p̄eris. em. ob. p̄bationē. nōnūq. ob. emundationē. in
terdū. ob. merita. delictoz. Et. quātū. ad. p̄mū. s. ob. p̄b
ationē. habent. exempla. in. Job. robta. et. abraā. multosq.
alios. Iuxta. illud. Deutero. Recordabis. cuncti. itineris
tui. p. quod. adduxit. te. dñs. p. desertū. xl. annis. vt. affli
geret. te. atq. tētaret. te. Quātū. ad. sc̄m. scz. ob. emunda
tione. hoc. fit. Eū. iustos. suos. p. p̄uis. leuitibz. peccat.
sen. p. elatione. sue. puritatis. humilitas. diuersis. tētatio
nib. tradit. in. p̄nti. vt. verū. aurū. purū. futuro. trāsmi
tat. examini. iuxta. illud. Tāq. aurum. p̄buit. eos. dñs.
Et. in. ps. Dñe. tribulationes. iustoz. Et. illud. Noli. ne
gligere. disciplinā. dñi. neq. deficias. cū. ab. eo. corperis.
Quē. em. diligit. dñs. corrigit. Et. apl̄s. Si. extra. discipli
nā. estis. ergo. adulteri. et. nō. filij. estis. Exemplū. in. pau
lo. co. lapidato. a. diabolo. Quātū. ad. tertū. Pro. meri
to. peccatoz. scz. vt. illud. ps. Multa. flagitia. peccatoz.
Et. ad. languidū. in. p̄scina. sanātū. ait. domin. Ecce. sū.

mus factus es. noli amplius peccare ne deterius tibi ali
quid contingat. Inuenimus et quartā rōnē q. est ob manife
stāda solā glām dei: quibz. dā. aliquas. passioēs. immū
ti. cognouimus. vt. in. ceco. nato. vt. s. ait. x̄p̄s. Interrogat.
de. eā. illi. cecitatis. vt. manifestent. opa. dei. in. illo. Et. in
lazaro. mortuo. ait. Infirmitas. bec. nō. est. ad. mortē. sed. p
glia. dei. Sūnt. et. alia. vltionū. genera. quibus. nōnūll. qui
malicie. supergressi. sunt. cumulum. percutiuntur. ad. p̄is
scz. ad. initū. sue. damnationis. hic. inchoandū. vt. in. antio
cho. et. berode. percussis. In. dathā. et. abiron. a. terra. abfor
pris. Et. iuxta. illud. Isiere. p̄derunt. eos. et. nō. doluerūt.
Attriuit. et. remuerunt. accipere. disciplinā. Et. illud. Deu
tro. Ignis. succensus. est. in. furore. meo. et. ardebit. vsq. ad
infērnū. nouissimā. Non. ignoramus. et. alias. aduersio
num. i. p̄nitionū. causas. cū. s. nō. ad. expiandā. cor. pctā.
sed. ad. emendationē. mētis. videntū. vt. patēt. exempla
in. Jeroboam. ac. ab. isabel. et. buius. vt. s. eoz. pene. exē
plo. incuteretur. timor. nec. apud. diuinam. maiestātē. esse
humanarum. rerum. et. quotidianē. dispensatiōis. incuriā
documento. huius. seueritatis. agnosceretur.

S. vi. Septima collatio est sere
ni de nobilitate aie et spūalib. nequitijs. i. demonijs. Jo.
cas. sic. ait. Summe. sanctitatis. et. cōtinentie. virtū. nōisq.
sui. speculū. abbātē. serenū. singulari. sumus. veneratione
pre. oib. admirati. Eū. supra. oēs. virtutes. q. nō. solū. in. ei.
actu. vel. morib. sed. etiā. in. ipso. vultu. p. dei. glām. resule
bant. i. peculiari. beneficio. donū. castitatis. infusum. vt. iā
ne. ipis. quidē. naturalib. incertis. inquisitari. se. vel. in. so
pore. sentiret. nec. illo. simplici. et. naturali. motu. q. etiā. in
puillis. excitat. vltē. pulsaret. qd. p. interna. cordis. ca
stitate. ozōnib. et. sc̄m. obtinuit. diuina. grā. spūali. Ma.
aduentens. angel. in. visione. nocturna. eiusq. velut. ape
riens. vtrū. quādā. ignitā. carnis. strumā. de. viscerib. ei.
euellēs. atq. projiciens. suisq. oia. vt. fuerāt. locis. restit
ens. intestina. Ecce. inq. incētiua. carnis. tue. abscisa. sunt.
et. noueris. te. obtinuisse. in. hodiernū. diem. p̄p̄erū. cordis.
puritatē. quā. fideliter. poposcisti. Illic. cū. a. nobis. de. qua
litate. cogitationū. n̄. p̄. et. interioris. bois. statu. quesisset.
vel. qd. nobis. ad. ei. puritatē. tanti. t̄p̄is. heremi. habitatio
ptulisset. bis. cū. q̄rimonib. ad. oī. sum. Supputatio. tē
por. ac. solitudinis. habitatio. hoc. solūm. oculis. vtrū
dicerem. qd. esse. nequeamus. Et. qd. profuit. didicisse. qd.
summi. est. si. cognitū. nequeat. apprehendī. Ma. cum. dire
ctionē. cordis. ad. destinātā. p̄emplationē. p̄tēdēte. sen
serim. insensibiliter. mens. nra. reuoluta. ad. p̄iores. euā
gationes. impetu. vehemēti. plabit. Ad. hāc. opinione.
desperatione. tradimur. vt. non. nō. iā. sed. nature. vitio.
has. aie. euagatiōes. humano. generi. esse. credam. Ad. q.
seren. rñdit. p̄p̄erose. p̄sumptiōis. est. reb. necdū.
recte. disculsi. de. natura. cuiusq. rei. p̄p̄rope. diffinire.
ac. de. p̄sideratione. fragilitatis. sue. cape. p̄iecurā. non. de
statu. et. qualitate. ipsius. discipline. vel. de. alioz. expientia.
p̄ferre. sniam. Nec. em. si. quis. narandū. ignarus. sciens.
pōdus. corpis. sui. ferre. aquarū. liquore. nō. posse. expimē
ro. sue. voluerit. imperitiē. diffinire. neminē. posse. penitē
liquidis. elementis. solida. carne. circūdatū. sustinere. Id.
circo. vera. ei. opinio. est. iudicanda. quā. fm. expientia. sui
visus. est. ptulisse. Dēs. itaq. a. grecis. diffinit. semp. mo
bilis. et. multū. mobilis. Nec. igit. p. p̄ditiōne. nature. nūq.
pōt. ociosa. p̄sistere. sed. necesse. est. eā. mū. pū. sum. habue
rit. vbi. suos. exerceat. mor. et. in. qd. iugiter. occupet. p̄p̄a
mobilitate. discurreat. et. poia. volitare. donec. lōgo. exer
citio. vsq. assuefacta. discat. erga. quas. materias. circū
agar. volat. et. ita. p̄ualeat. aduersus. inimici. suggestio
nes. qd. detrahēbat. extrudere. atq. in. illo. quē. desiderat.
statu. et. qualitate. durare. Si. igit. vtiliter. aduersus. per
turbationes. et. vitia. dimicātes. potuerim. ea. ditionē. n̄.
discretionis. subicere. vel. instabilē. cogitationū. n̄. rñdū.

Obtinēt
domines
a deo que
fideliter
poscunt.

Resposho
sereni.

Nota bene
de energu
minis.

corpore rōnis impio subiugare p. tator meritis triūpho
rū ad spūal cētūris euāgelici ordinē puehemur. Quā
lis siqde suggestioib? impantes abire t. abibit. bonis
no venire t. veniet. Seruo q. nro. i. corp. ea q. castitatis
sunt inuigem? t. sine dictione deseruiet oem spū ex
hibēs famulati. Nec ab intēione h? obseruatiē pūcio.
sa despatione ffāgamur. q. regni celoz vim patit. Mul
la nāq. n? sine labore pficiat. Nec vili possibile ē ad istā
quā cupim? mētē stabilitatē sine ingēri exercitio pscēde
re. in vīrū pfectū possit occurrere in mēsurā etatē ple
nitudinē xpi. Arma autē b? spūalis cētūris nō carna
lia describit apls. In oib? sumētes scūtū fidei in q. possi
tis oia tela inimici ignita exstinguere. Induti lorica ius
titiē q. pūctit adinuicem oēs n?utes t. charitate infor
mar. Et galea salutē assumite. i. spū. Et gladiū spūs qd ē
nōbū dei. Et sic vni dūtarat desiderās vni faciēs ad vni
oēs nō solū act? t. s. cogitationes semp intēdēs vt illd
qd in futurū dē de brā ouerfatione scēdō. i. a subarratū te
neat in pēnti vt sit de? oia in oib?. Aduersarios qdē no
bis ingiter insidiari. q. q. interioris hois pugna expri
sunt dubitare si pnt. Et ita dicim? hos nris pfectib? ad
uerfari vt eos tūmō inentozes maloz nō etiā impulsio
res esse credam? Ceterū null? hoim possit oīno vitare
pctūsi ad cōpellēdū sicut ad suggerēdū eēt eis facultas
Quāob? sicut in illis est instigationis copia ita in nob
n? respēdi vel acqdesendū libertas est attributa. Adoz
etiā impugnationes t. potētā primēscim? etiā pceptio
nes atq. adiutoria dei cōsilio pferam? Dafor em est q. in
nobis est q. in mūdo inqt Job. Lū? t. auxilia multo ve
hemētior militat n?ute p nobis. q. aduersus nos illoz
multitudo pūgit. Nā bonarū rerū nō tū suggestio sed
factoz t. impulsio est de? ita vt nōnūq. nos etiā inuitos
t. ignorātes attrahat ad salutem. Cōstat ergo neminē a
diabolo decipi posse. nisi eū q. ei pber assensu. vñ salomō
in ecclīastes ar. Et em q. nō cito pferit dīctio (transla
tio nā dicit) nīa p malos corda filioz boiz replent ma
lis. i. pctis. Et German? Qd istud est q. oie cū spūitib?
istis nequā tā indiscerū pūitūq. pfortū. qd sic eide nō
dicā iūgi. s. vniū possunt t. alloq. ea insensibiliter t. inseri
atq. inspirare illi q. nō voluerint. t. ad ea q. placuerit ea
valeant instigare. eius cogitationes ac motus videant
atq. pūstrent. Ad que serenus rīdet. Non mirū est
posse spū spū insensibiliter piugari t. occultā suadendi
vim ad ea que libita sunt exercere. Est em iter eos sicut
inter boies qdā sube silitudo atq. cognatio. Altrīsec?
No eos sibi inseri vel vniū. ita vt capat alter alteri? esse
possit oīmodo impossibile est. Hoc nāq. solūmō deitati.
que sola incorporea simplicitate est rectissime tribue
tur. Nec huic diffinitioni dūū est qd in energuminis
fieri videm? cū spūitib? immūdis arrepti loquunt. vel
agūt ea q. nōlūt. vel q. ea q. ignorāt pferre cogunt. qdam
no sic afflati nozūt t. postea recordant. Qd fieri p infu
sionē spūs immūdi nō ita putādū est. vt in aie ipi? pene
trans subam t. velut vniū? eis t. quodāmodū indur? ea. ser
mones ac nba p os patietē emittat. Nullo em mō istud
ab eis fieri posse credādū est. Nec em p aliquā aie dūm
nutionē. s. p corpis debilitatēb. enēre manifesta rōne
dephēdit. cū. i. in illis mēbris in qb? aie vigor pūnet in
mūd? spūs istdēs. eisq. impotabile t. immēsurā pōd? im
ponens obscuritate tērrima. intellectuāles ei? obuiat
atq. intercūpit sensus. Qd nōnūq. etiā vniū febriq. vitiū
supuementē videm? accidere. Nec em sic crasse huic soli
deq. materie. i. carni spūs admiscet qd fieri facillime p
dicit co t. aie que itidē spūs est ita vniū posse credere.
vt ea q. sūt sue nature reddat capacē. qd soli deo possibi
le est t. mūtiā q. sic vniūse nature intellectuāli efficiē
penetratit. vt nō solū circūfecti ea atq. ambire. s. etiā
inlabi eēt. velut incorporea corpū possit infundī. Et em p.
nūciem? nōnullas ēē spūales naturas vt sūt angeli. ar

chāgelit. ceterēq. n?utes. ipa q. aia nra vel certe aer iste
subtilis. t. incorpore nullo modo sunt estimāde. Habet
em fm se corp? q. subsistit. licet multo tenuissimū q. sūt
corpa nra. fm illud apli. Corpora celestia t. corpa terre
stria. Ex quib? p. nīl incorpēsi nisi deū. ipam diuinā na
turā tūmodo posse penetrare oēs spūales intellectuā
lesq. substantias. eo q. solus t. tot? vbiq. t. in oib? est. ita
t. cogitationes hoim inter nos mor? atq. abdita mentis
vniūer sa inspicat atq. pūstret. Quō demones sciāt co
gitationes hoim serent? Nullū dubiū est q. possint spūs
immūdi cogitationū nram attingere q. lites. sed iudi
cīs ea sensibilib? forinsec? colligētes. i. aut ex nris dis
positionib? aut ex nris t. studiis in q. p. nōs p. p. p.
runt inclinatos. Ceterū q. necdū de internis aie p. dicit
adire oīno nō pnt. Spūs cogitationes q. ingerūt. vñ
suscepre vel quēadmodū suscepre sūt. nō p. p. aie nra
rā. vñ p. illū interiorē motū in medullis (vt ita dixerim)
latitātē. s. ex motib? atq. iudiciis exterioris hois dep
hēdit. vtputa si suggesterint castrimargiā. Si viderint
monachū ad fenestrā vel ad solē curios? oculos erexisse.
vel de hora sollicitū inq. rē. Si suggerēs luxuriā vide
rit carne cōmorū. aut mulierē aspiciētē fire. Si trilitiā
vel irā suggerēs viderit eū qdā indignatiōe suspensū.
vel vultū pallore vel rubore mutasse t. h. mōi. Qd diuersi
de diuersis passionib? t. vitiis tēant. Alius de libidine.
Alter de auaricia. Alij blasphemis. Alios cenodoxia su
perbiāq. mulctari. Et quā inter malos p. nra in oib?
p. nra nec posse p. p. stare p. dicit. etiā i. illis ipis
vitiis in quib? oblectant certa diffinitio ē. In nōnullis
t. vbi. i. vel opatiōis cōiovel necessitas exigit seu cuius
dā lucri inuitat p. nra. necesse est eos t. p. cōmodare
p. nra. Illud etiā neq. ignorare debem? nō ēē oēs
eiusdē ferocitātē ac desiderū. s. nec vni? qd fortitudis
ac neq. t. Et incipit? qd ac infirmis. non nīl infir
miores spūs in certamine coopari. Et his neq. spūa
lib? supatis gradati sp. aduersus xpm robustior pugna
succedit. Nāc aut illos colluctationē nō sine suo labore
p. ficere credim? Habet em t. in suo ipo. p. ficem quandā
anxietatē atq. tristitiā. t. maxime cū fuerint validiorib?
emulis. i. vitiis p. p. cōgressi. vñ t. colluctationē dicit
apl. s. t. alibi. Et pugno nō q. aerē nberās. Et sic gau
dent cū nos elidūt. fm illud ps. Qui tribulat me exulta
bit si motus fuero. ita dolēt cū a nobis fuerint elisi. nec
victi sine cōfusione discedūt. fm illud. Cōfundant et re
uerent q. querūt aiam meā. Qd demones nō tēant
ita grauitē vt pus? t. hoc duplici ex cā. H. p. p. t. curē
crucis diffusam eos repmētē. H. ex negligētia hoim.
q. vincere eos nō valeret q. tradunt sathane corp. aliter
ab eo vexat. H. ob pur gationē alicui? pcti etiā p. vñ
paul? qdā magne n?utes anachorita. Et his manifeste
dephēdit nō debere eos abominari vel despici q. vides
mus diuersis tērationib? siue istis neq. spūitib? tra
di. Quia duo hec credere immobilē opz. Primo q. sine
dei p. nra null? ab eis oīno tēret vel affligat. Exēplū
in Job. Secōdo q. oia q. nobis a deo inferunt. siue tristitia
ad p. nra. siue leta videant velut a p. nra p. dement
tissimoz medico p. nris vtilitatib? inferunt. Demū etiā
dicit q. vexatis a spūitibus immūdis seu demoniacis
non est deneganda sacra cōmūio.

S. vii. Collatio. viii. que est etiā

pfati sentis sereni noie. Qui post expletū solēntatis cu
iūda religiosoz illi? regionis. pfatos Jo. cal. t. germa
nū redeūtes ad se. refecit valde tenuiter. S. lausissime
respectu p. nra. eoz. t. refectiōe t. rāfacta sic expositus
est. Satis p. p. diuina scriptura agro optimo cōparat
t. fertili. q. cū multa gignat t. pferat q. ad hoim victū. siue
aliq. ignis coctione p. ficat. qdā no que nīl p. nra
calore mitigata atq. mollita oēm aspiciat sue deposuē

Autē b. in
nuere q.
angeli nō
sunt sine
materia.

Qualiter
demones
sciat cogi
tationes
hoim.

Diffinitio
spūitibus
immūdis.

Nota.

Et his q.
hic dicun
tur bñ cō
cordant q.
scribit
mare? an
tonius sa
belli? in
pma ene
ade lib. i.
circa p. n
cipit dī
cte enea
dis.

runt cruditatē vel incongrua vñbus humanis vel noxia
sentient. Nonnulla no vñq. vñ apta noscunt. vt nec
incocta sua cruditate displiceat vel offendat. t. tñ ignis
calore decocta salubritate reddant. Plura no ad efa tñ
modo iūmetoz vel ferarū aut volucrū pferuntur. cūbis
hoim mīnime p. nra. Quā rōne satis euidenter aspi
cīm? in vñberrimo scripturā paradiso p. nra. In quo
ita qdā significatiōe lre plana ac luculēta resplēdent vt
sublimiori interpretatiōe nō egeat. s. simpliciter tñ lre sono
abūde pascat t. nutriet audietes. vt est illud. Audi isrl.
Dñs deus tu? vñ? est t. c. Et illud. Diliges dñm deū tuū
t. Quedā autem si allegorica explanatione extenuata
nō fuerint t. spūalis ignis examinatiōe mollita magis ex
coz pceptiōe lesio q. vñlitas aliq. p. nra. vt est illud.
Quinō bz gladiū vedat tunicā suā emat. t. illd. Qui nō
accipit crucē suā nō est me dign? Qd qdā districtissimū
monachoz habētes qdē zelū dei. s. nō fm sciam. simplr
intelligētes fuerūt sibi crucēs ligneas. q. iūcter circū
ferētes. nō edificatiōe s. rñm vidētib? intulerūt. nō
nulla no ad vñq. pceptiōe. ita bñstoriā q. allegori
cā ita cōmode capiunt. vt vñq. explanatio vñlitas suc
cos aie subministrat. vt illd. Si q. te p. nra. in dexte
rā mapiā t. c. Producat sane t. fēni iūmetis simplici. i.
purāq. narratiōe bñstorie q. simpliciōres q. ad labore
actualis vite vegetiozes robustiozes reddat. Et Ante
creatiōes hū? vñbñl creaturē spūales celestēs n?utes
deā fecisse. i. angelos. q. p. bñ p. nra. se ad tāta bñtū
dñis gloriā bñficio creatoris ex mīllo fuisse p. nra.
p. nra. ei q. f. referētē indehēter ei laudib? inhere
ret. nemo fidelitū dubitat. De istoz nūero nōnūllos fuisse
collapsos p. nra. lametario ezechielis siue efaie do
cet. quib? iudiciis colligē bas differētias quos ad istar
sanctarū celestīq. n?utū aduerse p. nra. hie dicuntur.
vel ex illi? ordinis gradu in quo vñq. fuerat creata.
nūc etiā retētare vel certe de celestib? deuolutas ad fili
tudine illarū n?utū que ibidē p. nra. p. nra. sue me
rito in q. vñq. in mālū creuit tenendū est. hos inter se
gradus t. ordinū vocabula in pte p. nra. vñdicasse. Nā dī
cordias atq. p. nra. sup nōnullis gētib? p. nra. sibi neq.
cie n. macula familiaritate suscepit. indefesso carmine
sūl exerce nō desinūt. Qd etiā in visione danielis le
gim? figuratū de p. nra. p. nra. t. p. nra. grecor sibi
nūc aduerfantib? Et q. bñ lūdo p. nra. q. discordias gē
tib? cōstict? ac similitates q. inter se istis instigantib? ge
tib? etiā p. nra. se exerceat aduerse p. nra. et illarū vel vñ
ctoria gaudēt vel diminutione crucient. t. ob bñ p. nra.
inter se ēē p. nra. dū vñq. p. nra. bñ p. nra. p. nra. p. nra.
gētib? sue p. nra. inq. t. semp emulatiōe cōdēt. Regi aut
immūdos spūs a neq. p. nra. p. nra. eīq. ēē subiectos. nō
solū illa dñca anctas. Et ego in beelzebub p. nra. de
monioz cōsicio demonia t. sed etiā perspicue visiones t.
monioz cōsicio demonioz multos nos edocēt. P. nra. exēplū
experimēta sanctorū multos nos edocēt. P. nra. exēplū
de quodā beremita q. vidit cateruas demonū alios p. nra.
cedētes. alios sequētes p. nra. suū p. nra. t. terribi
lioz ceteris. quib? p. nra. p. nra. induxisset hoies. Et q. parū
rōne a singulis ad quevita induxisset hoies. Et q. parū
fecerāt mālū dure increpabat. q. multū exrollebat. An
autē qui retulit quēdā sanctū beremita post. x. annos
quib? tētanerat eū demū induxisse ad fornicatiōe. mul
tū laudarūt oēs t. gausi sunt. Et Aliud exemplū de bea
to antonio qui a q. bñdā magis artibus fortiozes de
mones inuocant ad inducendū eū ad recessum de lo
co. qui et si multū tētanat. nō tamē p. nra. e portuerūt.
Qd autem vñcūq. nostrū duo cohercant vñus
bon? ad bona opera instigās. alius malus ad mala inui
tans. probat ex libro pastoris. Qd post necem Abel de
scendentes ex generatione Seth. filij Ade dicitur filij
dei. Et descendentes ex cayn dicitur in genesi filij bo
minū. Qui dñi steterūt separati abinuicem filij dei. i. de

scendētes ex seth boni pmanferūt. Et autē victi libidine
cōmiserunt se cū filiabus hoim. i. descendētib? ex
Laym. effecti sunt mali. t. nati ex tali commixtione dicti
sunt gigantes. vel magnitudine corporis t. fortitudine.
vel etiā excellentia malicie t. tyrānidis. Nec sic est illud
intelligendū vt qdā dixerūt q. filij dei dicant angeli q. se
cōmiserūt cū mulierib? Nā t. si demones incubi in
uentant nō tñ ex se semen bñt. s. prius succubi facti red
pere pnt semen vñi boiz cui succubi fūt. t. illud incubi
facti mulieri cui incubi fūt semē vñi. Dñs de? siquidem
p. nra. parenti ade dedit plenitudinē sapie. nō solū in co
gnoscendis diuinis. s. etiā in cognitiōe naturalū rerū.
vñ t. p. nra. impoūit noia reb? oib? nō solū aialib?. s. arbo
rib? t. herbis vt dicere possit illud sapie. Dñs dedit mibi
sciam eoz q. sunt. hanc sciam p. nra. p. nra. p. nra. p. nra.
semē seth p. nra. traditione suscepit. Et nō impie gñatio
nī Laym in p. nra. p. nra. semē seth fuisse admittit a reb?
diuinis t. licitis q. p. nra. didicerant ad res p. nra. t. no
tias instinctu demonum deriuant. Curiositas t. noxas
maleficioz artes atq. p. nra. t. magicas suspitiones
audacter instituit generatio illa docēs posteros suos vt
sacro illo cultu diuini nois derelicto vel elemēta vt ignē
vel aereos demones venerant t. colerent. Quāti autē
antique traditiones ferūt q. ebam filius noe superstitio
nibus istis t. sacrilegiis t. artibus magicis instituit? Sci
ens nullū posse memoriale libz in archā p. nra. infer
re in qua mansuri erant p. nra. cū alijs suis fratrib? san
ctis vñis scelestas artes ac p. nra. cōmēta diuersorum
metalloz laminis q. aquarū corūpti inundatiōe nō pnt
et durissimis lapidib? sculpsit. q. pacto dīlūio eadē qua
celauerat curiositate p. nra. sacrelegioz ac p. nra. ne
quicē seminariū transmissit ad posteros. Ita gñatur filij
seth libidine instigatione ob pulchritudinē filiarū boiz
id est descendētiū a Laym transgressi sunt mandatum
illud. qd postea dñs in lege mandant dicens. Filij tuā
non dabis filio eius vxorem. nec de filiab? eoz accipies
filio tuo. q. seducēt corda vñ vt discedat a deo vñ t. c.
Quāti em nondū esset data lex moysayca que hoc pro
hibet expresse. i. coniugia cū infidelib? nationib?. tñ hoc
habebant ex lege naturalī. Que quidē lex naturalis. q. p
pter pctā supuementia erant obscurata in cordibus eoz
vt in ea legere ne scirent. ideo de? leges scriptā postea de
dit p. nra. vt quasi p. nra. recordaret legis naturalis
moralia oia saltim continentis. Qd autē de? ait de diabo
lo mēdag est t. p. nra. nō intelligit. q. patrem habeat dīa
bolus. sed q. diabolus est nō solū mēdag. sed pater men
daci. q. prima creatura fuit que dixit mendaciū. t. in cor
de suo cū ait. Ego ero altissimū. t. p. nra. parentib? cū
ait. Eritis sicut dī loquens in serpente voce humana.

S. viii. Collatio. ix. abbatīs ysa

ac. de oīone t. spēbus eius. Dis monachi finis inquit to
han. cal. ex dictis ysaac cordisq. p. nra. ad lugē atq. in
diruptā oīonis p. nra. tendit. Et quantus humane
fragilitati concedit ad immobilē tranquillitatē mentis
t. p. nra. nītur puritatem. ob quā possidendā tā la
bozem corpis q. p. nra. spūitus indefesse querimus. t.
lugiter exercemus. Et est inter alterutrū reciproca que
daz inseparabilisq. coniunctio. Adcirco vt eo feruore ac
puritate qua dz emitti possit o. p. nra. sollicitudo rerū
carnalium gñaliter abscidenda est. deinde null? negocij
causē nō solū cura. sed nec memoria qdē pnt? admit
tenda vñis extrusis pnt? t. abscessis. iacienda sunt p. nra.
mū. p. nra. p. nra. in cōcūsa fundamina. que scz tur
rūm p. nra. celos valeant sustinere. Deinde supponē
da virtutū spūalis extructio t. ab omni discursu atq. ena
gatione librica animus inibendus. Quicquid em ante
oīonis horam aia nra p. nra. necesse est vt ozantib? no
bis p. nra. p. nra. recordatiōis occurrat. Quāobrem q. nra.

De demo
nibus in
cubis t. su
cubis.

Artes
maleficas
quis insti
tuit.

orantes volum' inueniri: tales nos autem omnibus temporibus prepara-
re debemus. Ex precedenti enim statu mens in supplicatione
format. Itaque mens nostra illis applicatam maderam implere non
poterit: sed sine intentione orate et in eo loco leuantem
puras manus sine ira et disceptatione nisi mens nostra ab omni
vicio purgata oratione turbetur: tunc velut naturalibus
bonis dedita iugis oporebit dei prelatione pascatur. Et tunc
qualitas adeo non inepte subtilissimum plume seu pene lenis
sine comparatur. Que si humoris alicui extrinsecus accide-
tis corruptione vitata non fuerit vel infusa: mobiliter
subleue. tenuissimum spiritus adiungetur velut naturaliter ad
sublimia celestium suffollet. Si vero humoris cuiusque fuerit
pregnata infusione, volare non poterit. Et ad ima ter-
re humor illi potere deprimetur: itaque mens nostra si non fuerit
vitiis curisq; mundanis aggregata: quasi naturalis purita-
tis beneficio subleuata leuissimum spiritus meditatoris affla-
tu ad superna subleuatur: vnde et dominus ait in euangelio. Attendite
ne grauentur corda vestra in crapula et ebrietate et curis huius
mundi etc. Et orate etc. Que tria hic aggrauant aiaze a deo
separant. ac deprimit ad terrena. est tamen facilis declinatio
eorum his qui in heremo habitant. Et est alia crapula spiritualis
et ebrietas et sollicitudo seculari. de qua dominus ait per prophetam.
Et praeuocauimus qui ebrius estis et non vino. Crapula spiritualis est
abundantia vitiis: et ebrietas dominus in nobis passionum. Cura
mundi finem regulam seniorum quicquid necessitate vici: quotidiani
ineuitabile usus carnis excedit ad secularia diffunditur
curam et sollicitudinem perire. exempli gratia. Si possit operatio
vni? solidi necessitate nisi corporis expeditur et quis laborare
velit ad duos vel trius solidorum acquisitiones. Si sufficienter
due tunciae: tres vel quatuor velit habere. Si vna cella et
ples tunc edificat quod sit institutor demonum exemplum ponit de
quodam heremita. quem alter vidit diaboli cum inuare ad con-
terendum sagittis. vel latroce fibi faceret cellam. Antuerfas ordo
num spiritus abscis cordis ingenti et aie puritate et illuminatione
spiritus arbitror prebendi non posse. Et ore enim sunt
quot sunt in aia vna immo in cunctis aiab? stat? queunt
gloriantur generari. Uniformes quidem orationes emitti semper
a nemine posse certissimum est. Aliter enim quis supplicat cum
alacer est: aliter cum tristis seu desperationis potere pregra-
uar? Aliter cum spiritualis viget successus? Aliter cum impu-
gnationum mole deprimit. Aliter cum venia peto? Aliter
cui acquisitione gratie vel cuiusque virtutis exposcit vel extrin-
sione viri precat. Aliter cum consideratione gebene ac fu-
turi iudicii timore copungitur. Aliter cum spe futurorum bonorum
primorum stimulat. Aliter cum in necessitate aut periculo. Aliter
in tranquillitate. Et hinc autem nobis imminet difficultas
ut ipsa sigillatim omnium spiritus exponamus. quas apostolus quidam
puta ratione distinguit dicens. De precor primo oim fieri obscuro
tiones. orationes postulationes et gratiarum actiones. Et primo
indagandum quid significet per istas. scilicet vtrum ab oratione vna et ea
de oratione. oia ista debeat seruare. Vel sigillatim diuersas
bas et diuersis eiusdem orationibus? Aut a diuersis statibus? hoc
statu iste varie sumende. scilicet ab vna obsecratione. ab alio statu
oro. et sic de alijs. Et tertio quod ipse ordo successiue tradit?
ab apostolo in his est attendendus. Et quoniam ab primo. Obsecratio
est impetratio per petis vel petico. quod vel per prebit. vel per
teritis admissis vniuersisque operibus? venia deprecatur. Orationes
sunt quibus aliquid offerimus vel vouemus deo: vnde et quod in psalmo
latine dicit. Gloria mea reddam domino In greco dicit. Orationes me
as reddam domino. Oratio? cum renitiatur bene seculo spode
m? mortificatos nos citat? actibus? seculi tota cordis intensionem
domino seruitorios. Oratio? cum permittimus nos purissimum
corpus caritate et immobilis patientia exhibitorum esse per
petuo. Et tertio loco ponit postulationes quod per alios quod dicit
sum? in seruiore spiritus constituti solem? emittere. vel per car-
nitibus vel per totum mundi pace poscetes. Et finem apostolus per
oisibus vobis? prebit? per his qui in sublimitate sunt constituti
supplicamus. Quarto loco gratiarum actiones ponit. Quas
mens vel cum preterita dei beneficia recolit: vel cum presentia pre-

plac: seu cū in futurū q̄ r quata p̄pauit de? diligētib? se:
ineffabiles deo gr̄as cū in mēso gaudio sp̄s instigat estū
dere. Et q̄b? iiii. sp̄es? nōnūq̄ solēt occasiones pinguū
supplicationū ḡnari. Nā de obsecratiōis specie q̄ de cō-
pūctione nascit p̄cedō. Et de oīonīs statu q̄ de fiducia
oblationū r de cōsumatiōe victoriū p̄ oscie p̄sunt purita-
te. Et de postulationē q̄ de charitatē ardore p̄cedit. Et de
ḡnatiōe q̄ b̄fictoriū dei r pietatis ei? cōsideratiōe
ḡnat: feruētissimas sepissime nomīn? p̄signatasq̄ inue-
nitri. Et oīb? hoīb? oēs has necessarias vtiles inueni-
ri vt in vno codēq̄ boie nūc obsecratiō: nūc oīo: nūc po-
stulatiō: nūc ḡnatiōe emittat. Tñ p̄ma ad incipiēte
videt peculiari? p̄nere q̄ ad huc victorū suoz aculeis ac
memoria remordent. Secda ad illos q̄ p̄fectu tā sp̄uali
appetitu vtutū in q̄dā mēse sublimitate cōsistūt. Tertia
ad eos q̄ p̄fectionē votoz suoz ad plētes: intercedere p̄
alijs cōsideratiōe fragilitatis eoz r charitatīs studio
puocant. Quarta ad illos q̄ penali? oscie spina de cordi-
bus euulsa: secura tā munificētia dñi: miserationes dñi
q̄s in p̄senti largit vel in p̄terito tribuit vel preparat in
futuro ad illā ignitā oīonē feruētissimo corde raptrāt.
Ad h nos t̄ps iudicat suo exēplo. Nā obsecratiōe fecit
cū ait. De? mē? respice in me. Oīonē cū ait. Ego te clarifi-
caui sup̄ terrā. Op? cōsumant q̄s dediti mibi vt faciam.
Postulationē cū dicit. De? iſce illis r. Ḡnatiōnē
cū inq̄. O fiteor tibi dñe p̄ celi r terre. Et inde expōit
vij. p̄ctiōes oīonīs difficilis seu p̄ n̄. Plures etiā po-
nit origines cōpūctionū q̄b? inflāmata mēs ad puras r
feruētissimas oīones incitat. Vbi ḡa. Nōnūq̄ psalmi-
bis p̄buit interdū canora vocis fraterne decaratiō: nō
min? distinctōez granitatēz psallēs: necnō exhortatio-
ces iactūū erept affectū fr̄is seu chari cuiusq̄ interitū
scim? nō min? ad plenā cōpūctōez fuisse raptos. Reco-
datiō q̄z torporis r negligētie n̄e nōnūq̄ salutarē sp̄s
ardore iuduxit: r ibi subsequēter de multiplici lachrymar
vel cōpūctiōis ḡne ponit. De causis adiunātib? exauditiō-
nē oīonīs fm̄ diuer sum statū aīarū habes inq̄ ysaac
in duoz cōfessione fructū exauditiōis in enāgelio illo.
Si duo ex vob? cōfesserint r. Nā habes aliā in fidei plen-
titudine tibi. Si habueritis fidē vt granū sinapis r. Dēs
r in assidue oīonū r p̄seuerētia tibi. Et si ille p̄seuera-
uerit pulsans r. habes r in elynari fructu tibi. Include
el yna in sinu paup̄is r t̄pa orabit p̄ te. habes in emēda-
tiōe vite: vt illud. Dissolue colligatiōes impietāt r. Nō
nūq̄ nimietas tribulationū exaudiri facit: nec tñ desi-
stere debem? si nō statim fuerim? exauditi s̄ p̄seuerare.

Ad q̄s
tinet
gula g̃na
oroni.

Spilotes
dicta.

Antropo-
morfos
reberen-
cia fuerit.

ra sacra describit intelligit spūali nō materialī cōtē-
ad ecclesiā sūl' ad grās agēdū: q' erroē illū dimiserit se-
nex in tēte p'suſus: eo q' illā imaginē deſcatis corporam
quam ſibi in oſone. p'ponere p'sueuerat aboleri de corde
ſuo ſentiret. In amariſſimos ſictus crebroſq' ſingule
in terrā p'ſtrat' cū magno etulatu clamabat heu me mi-
ſerū. Tulerit a me dñm meū: t' quē nūc teneā nō habeo
vel quē adorē aut interpellē nescio. Sup' q' erit 3o. caſſi
quō iſte fuerit tanto tpe detētus tali erroē. Ad q' rīdet
yſaac. Illo eſt mirādū hoīez ſimpliciſſimū: z de ſubſtātia
et natura diuinitatis nūq' penit' eruditū: ruſticitatis
vitio z p'suetudine erroz antiqui vſq' nūc detineri v'
deſcpi potuiſſe: z (vt veri' dicā) erroē p'stino p'durare.
qui nō recet' vt putatis demoniū illuſione: ſignozatū
p'stine gēnitatis inferi: dñi ſm p'suetudinē erroz illi
q' demones hoīs figura cōpoſitos ereolebat: nūc quoz
illā incōprehēſibile atq' ineffabile veri luminis maie-
ſtate ſub arentiſpīrie alicui' imaginis eſtimāt adora-
dā. ſm illud aplī. Cōmueruerit gloriā incorruptibilis
dei i ſilitudinē imaginis corruptibilis hoīs. Qui erroz
etiā in illis animis q' nūq' gētiſ p'ſuſtīoe polluti ſunt
ſub colore testimoniū hui' q' d' 32. Faciām' hoīez ad ima-
ginē z ſilitudinē noſtrā impiriā z ruſticitate faciēte con-
tract' eſt. Qui erroz vt heresi z blaſphemia vitandus
eſt. Scdm mēſurā aut puritatis ſue vnaq' mēs in ora-
tione ſua erigit vel ſormat tantū. ſa terrenariū z mate-
rialiū rerū prēplatiōe diſcedēs quātū eā ſtat' ſue pue-
rit puritatis: feceritq' ieſum vel humilē adhuc z car-
nēū: vel glificatū z in maiestatis ſue glie veniētē inter-
tis obrutū: aie puideri. Sed illi ſoli puriſſimis oculis
diuinitatē ipſi' ſpeculant: q' de bñlib' ac terrenis opi-
bus z cogitationib' aſcēdētēs: cū illo ſecedūt in illo ex-
celſo ſolititudinis mōte: q' liber ab oīm terrenariū cogita-
tioniū tumultu: z a cūctoz vitioz p'mitione ſecer' fide-
puriſſima ac dñtū eminētia ſublimar' gl'iaz vult' eius
et claritatis reuelat imaginē bis qui merent' eū mūdīs
aie obrutib' z intueri. Ceterū videt' ieſus etiā ab hīs qui
in ciuitatib' z caſtellis z viculis cōmorant' q' in actuali
puer ſatiōe ſunt abſq' opib' p'ſtituti: ſz nō in illa clarita-
te q' illis apparuit q' cū ipſo poſſunt in dicto tueri mōte
p'ſcedere. i. petro iacobo z iohē: ita z in ſolitūdie moſi
apparuit z helye locut' eſt: ſz dñs ipſe nos ſuo b' exēplo
docuit cū aſcēdit in mōre ſol' ozare. hec igiſt deſtinatio
ſolitariū hic ſons toti' p'fectiōis eſt: vt eouſq' extenua-
ta mēs ab oī ſitu carnali ad ſpūalia q'tidie ſublimet': do-
nec oīs eſt puerſatio oīs volutatio cordis vna et lugis
efficiat oratio. Erit aut ad ppetuā dei amoniā poſſidē-
dā: hec inſeparabil' nobis ppoſita formula pietatis. De
in adiutoriu mēi intēde: dñe ad adiutū. dñi me ſeſtina.
Ite ſicil' de ſcripturariū inſtrumentū exercep' recipit
oēs affect' q'cuſq' inferri bñane poſſint nature: z ad oēs
ſtatū atq' vniuerſos incurſus pprie ſatis z cōpetenter
apraz: bz aduerſus vniuerſa diſcrimina inuocatōez dei:
bz būlitate pie p'feſſionis: bz ſollicitudis ac timoris p-
petui vigilantiā: bz p'ſideratiōē fragilitatis ſue exaudi-
tiōis fiducia: p'ſidentia ſpūaliātis p'ſidii: bz amoris z cha-
ritatis ardōez: bz miſericordiā prēplatiōē iuſtīcoz ſor-
midinē. Iſte inquā ſicil' vnicuiq' nrm in q'libet erate
degeti neceſſari' z vtilis inuenit'. Exinde deſcendit ad
p'ticulares caſus in qb' dicēdus eſt hui' ſicil' oratio.
Eit tibi in p'ſperis in aduerſis in ope q'libet in timere
p'ſtitut'. dormiētī a ſomno enigilātī. reſciētī. decāratio
et meditatio. hec formula tibi ſalutaris effecta. nō ſolū
illeſum ab oī demoniū iſcurſione cuſtodiet: ſed etiā te cū
cūctis vitijs terrene cōrāgionis expurgās ad illas inuul-
ſiles teozias celeſteſq' p'ducet z ad leſſabile ſonīs ar-
doē. Et p'pōit' z tria q' mētē vagā ſtabilē faciūt ſz vigi-
lie: meditatio: et oratio. Iſtarum aſſiduitas z ingis in-
tentio conſert anime ſtabilē firmatē. Que quidē ora-

De virtute
huius versu
culi deus
in adiuto
riū meū
intende.

Que mē-
tē vagam
stabilē fa-
ciunt.

tio bene esse debet & si crebra ne per productiones mo-
 ras eberetur, & euanescat attentio.
S. r. Collatio. xi. de charitate.
 Ista & sex alias sequentes collationes quas in vno volu-
 mine conscriptas honorato & eucherio epis destinauit.
 tribus patribus qui morabant in egypti thebaida here-
 mo scz eberomonis, nestoretis, & ioseph intritalis iohani-
 cas, quos visitas cu eis asserit p. iulise. Ipsi aut iob. cassi-
 ano & socio que appellat germani aduenientib? ad quoda-
 dam egypti oppidu panephesi occurrit eps dicti loci vo-
 catus archebi? qui cu multa humilitate eos suscipiens
 perduxit ad dictos pres. Hic archebi? de anachoriticis
 cetu ppter sua scitatem qua p. xxvii. annos ocliderat eps
 factus ibide nihil de ppositio vite preterite & humilita-
 te relaxauit asserens se velint indigni ab illa auachore-
 seos disciplina expulsum. Et primo qde ad eberomones
 adducit: qd ia centenarij? doctum suu ipis vetustate atqz
 oionu iugitate ita curuari tenebat, vt quasi in primaena
 redactus infantia submissis ac prentis terraten? mani-
 bus gradere. Nec tñ defectis mortificatijs, iaz oibus
 morbis preterite districtioni censurā amiserat. Rogat?
 itaqz a nobis vt sermonem edificatoriu pferret, sic ait.
 Tria sunt q facit hoies a vitijs tepari, s. aut met? gebe-
 re: siue presentiu legu: aut spes atqz desideriu regni ce-
 loz, aut affect? boni ipsi amorqz virtutu. Nam timor ita
 mali pragiu legit exorari. Timor dñi odit malum iude
 scriptura. Spes etiā vitioz oim excludit incursum. No
 em delinquet oēs q sperat in eo ait ps. Amor aut ruinaz
 nō metuit vitioz, qz charitas nūq cadit, & charitas opit
 multitudinē pctōz. Et idcirco oēm virtutu psumationē
 pcludens ait. Nūc manet fides, spes, charitas tria bec.
 Fides nūq est q futuri iudicii ac supplicioz metu facit
 pragia declinare. Spes mentē nram de pñtib? auocās
 vniuersas corpis voluptates celestiu premioz expecta-
 tione premit. Charitas q nos ad amorē ipi & spūalium
 virtutu fructu metis ardore succedit. qd illis pstrari
 est toto facie odio detestari, q tria iz ad vnu finē tendere
 vident. Prouocantes em nos a reb? illicitis abstinere
 magnis tñ excellētē sue gratiē? abiciūt sepāt. Duo nāq
 qz supiora ppter hois sūt eoqz q ad pfectū redētes nodū
 affectu, ppe virtutu. Tertiu spālitrē dei & eoqz q in se-
 se imaginē dei ac similitudinē pceperūt. Ille nāq sol?
 que bona sunt nullo metu, nulla remunerationis gra puocā-
 te iz solo bone opatiōis affectu agit. Ois em ait salomō
 opat? est de? ppter seipm. Sue nāq bonitati obiectu oēs
 bonoz copia dignisqz indignis largit, qz nec fatigari iu-
 ris pōr nec iniquitatib? hoim passibiliter pmoueri, semp
 res manēs pfecta bonitas immutabilisqz natura. Si qz
 igit ad pfectionē redit de illo pmo timoris gradu quē p
 pte dixim? seruilē, ad altiorē ipel tramitē gradu pñcie-
 tē pcedē: q tā nō seruo sz mercenario cōpat. Qui mer-
 cedē retributiōis expectat & quasi de pctōz absolutione
 & timore seruill secur?, ac bonoz sibi operū pñci? iz plac-
 ti pñm viderat expetere: tñ ad effectū illū filij q de pater-
 na indulgēte libertate pñdes, oia q pñs sunt, sue cē nō
 ambigit puenire nō potuit. Id quē gradu ille pñsus
 q tā cū suba pñs filius nomē amiserat aspirare non aude-
 dicēs. Tā nō sum dign? vocari fili? tuus. Adst illas em
 pōz, qz filiquas quaz etiā fideras negabat. I. vitioz for-
 didos cibos, qz in semetipm reuer sus & salutari timore
 cōpūct? immūdiatā pōzoz horrere cepat ac famis ad-
 ire supplicia fornicidabat velut tā seru? effect? etiā merce-
 narij statū de mercede tā cogitans cupiscens ait. Quā-
 ti mercenarij in domo pñs mei abundant panib?, & ego
 bñc fame pereō. Reuertat ergo ad pñm & dicam. Pater
 peccau in celū &c. Sz ista humilli pñie vocē in occursum
 eius pater proflens vtroz gradu sine dilatione discus-
 so pristina filiozū restituit dignitati. Multum autem,

Mota ve
nerabilez
senem.

Doit dif
ferentiā
ter caſti
tate & cō
tinētiā.

Differen-
tia inter
fornicati-
onem & im-
munditiā
& libidinē

monis de pfectione caritatis: de qua cum illi quererent ridit. Rōnabil' a vob' reuera in interrogariis ordo fuit' est. Necesse ē em' vt ita exesse plenitudine caritatis: in se illa atq; ppetue castitatis p'mia psequant'. p'p' sit gaudiū in tā ta paritate palmarū. Tāta em' sibi soderate federant vt vna absq; alia neqat possideri. Nec igit' ppositio v'ia cōpleta est. v'itū ignis ille p'cupie cui' hec caro velut insitū sentit ardore ad plenū possit extingui. De q' p'mū qd' beat' ap'ls senserit diligēt' in gram'. Vortificate inq' mēbra v'ia q' sunt sup' terrā. Et certū est q' nō de mēbris corpis materialib' loq' vt māt' pedib' r' b'mōi. S' de mēbris corpis p'cti. de q' idē ap'ls. Et destruat' corp' p'cti qd' est gen' ei' cui' mēbra sunt spēs ip'i peccati. q' mēbra dicunt' esse sup' terrā: q' circa terrēna nō celestia. Impū aut' mēbra distinguens r' tangēs ait. fornicationē. immundiciā libidinē r' malā p'cupiam. Et fornicatio qdē intelligēda est q' carnali cōmixtione cōmittit'. Immundicia nō que nōnūq' absq; v'lo mulieris attractu vel dormiētib' vel v'gilantib' p'ncuriā obrepit. Libido nō q' in recessib' aie dualēscens accidere cuius q' sine passione corpis pōt. Libidinē em' eo q' libeat dicā dubiū nō est: r' videt' p'sistere in p'sensū mēt' vel delectatōe morosa. Deinde p' q' rō mēbro ponit' p'cupiam malā q' ad oēs malas cupiditates generaliter referri pōt. Nec ei' 3'ia sūt castitatis. r' a regno dei excludit'. dicēte ap'lo codē. Neq' fornicari. neq' idōlis seruiētes. neq' adulteri. neq' molles. neq' masculos p'cubitores r' regnū dei possidebūt. Certos tñ esse nos puenit. q' h' oēm cōntrientē distinctionē. fane. f. ac sitim. v'glis q's ac op'is iugitatē inaccessibills subeam'. Studiū lectionis: perpetuā tñ castimonie puritatē h'or' laborūz merito ptingere nequeam'. nisi in bis iugiter in sudāres ep'p'ie magisterio doceamur in corruptionē ei' diuine gr'e largitate cecidi. Ob b' sane solum' se vniūsq; infatigabiliter i bis egeratib' p'durare debere cognoscat. vt p' illos afflictione miam dñi cōsecutus: de impugnatione carnis r' dñatōis vitiōz diuio mereat' munere liberari. Non q' adeptur' se pilla istā quā cupit innotatā corpis castitatē. Tāto aut' ad cōsequēdū castimonie desiderii

atq; amore flāmet quāto q̄s pecuniarū cupidissim⁹ ap-
petitor: vel qui intolerabili pulchre mulieris amore ra-
prat desiderij sui impatiēssimo ardore oprat expleri.
Quāto autē loquīs iracūdie p̄pulerit passionē: tāto casti-
statē tenaci⁹ obtrinebit. Nō em̄ elus corpi⁹ declinabit
nisi q̄ animi mor⁹ an̄ cōpessērit. q̄s saluator ostēdit cur
ait. *Bt̄i mites qm̄ ipsi possidebūt terrā. s. corpi⁹.* Multi
autē sunt castimonie gradus q̄b⁹ ad illā inuolabile scē-
dūt puritatē. Scdm̄ nāq; s̄litudinē corporū terrenorū q̄
singlis dieb⁹ insensibilr capiti⁹ ieremēta sūt: ita dñi ne
sciūt ad pfectū bitū puebūt: aīe q̄s robur ac maturitas
castitatis acq̄rit. *Prīm⁹* itaq; pudicitie gradus ē: vt ne
vigilās in pugnatōe carnali monach⁹ elidatur. Sds ne
mēs ei⁹ voluptat⁹ q̄s cogitationib⁹ imoret. *Tert⁹* ne se
mineorū tenetur ad scupiscētā moueat aspectu. Quar-
tus ne vigilās vel simplicē carnis sp̄erat motū. *Quint⁹*
ne cū memoriā generatiōis hūane vel tractatur: rōvel
necessitas lectiōis ingesserit subtilissim⁹ mētē volupta-
rie actionis p̄stringat assensus: sed velut opus quoddā
simpler ac minusseriū hūano generi necessario p̄tributū
trāquillo ac puro cordis cōteplect̄ intuitū: nilq; āplius
de ei⁹ recordatione sc̄piat: q̄ si opationē laterū vel cu-
iustiber alteri⁹ officine mētē p̄tractet. *Sext⁹* castimonie
grad⁹ est: ne illecebris feminarū fantasmarū vel doz-
miēs illudat. Licet em̄ hāc ludificationē petō ēē obnoxia
nō credam⁹: scupiscētie tñ adhuc medullis latitātis in-
dicū est: quā tñ illusiōe diuersis modis p̄stat accidere.
Aliter em̄ fallunt q̄ carnalē copulā nō norūt. Aliter q̄ se-
minē cōmittionis sunt exp̄es. Differētia inter cōtine-
tiā ⁊ castitatē. *Idēc* est em̄ cōsumatio hē castitatis q̄ nō
ipugnās carnalis scupiscētie mor⁹: s; toto horore de-
testas iugē ⁊ inuolabile sūt retinet puritatē. hoc autē
fiet qñ ita definēs caro aduersus sp̄m scupiscere deside-
rit ei⁹: *Sc̄ntiq; cōsensu*: ceperintq; fibū nūicē pace fir-
missima federari. *Cōtinetia* nō ē: cū q̄s patit passiones
⁊ tērationes fortes: nec tñ assentit: nec vincit. *Quērē*
tū germano quō vel in quāto tpe possit acq̄ri ⁊ p̄fici casti-
tas. *Rūder* *Herem⁹*. *Emerariū* satis est sup cōsumā-
tiōē hui⁹ castitatē in tāta p̄ferti vel voluptatū diuersita-
te vel viriū certā tps diffinire mēsurā. Rōnē tñ obfus-
tē ⁊ tps modū quō ei⁹ possibilitas agnoscat cōstantissi-
mē possum⁹ p̄finire. Quisq; abstrac⁹ a cūctis cōfabula-
tionib⁹ ocios⁹: ⁊ mortificat⁹ ab om̄i ira ⁊ sollicitudine
curag; mūdāna duob⁹ tñ paginatīs fuerit quotidiāna
refectiōe p̄tutus: ⁊ aq̄ fatietate subtrac⁹: quierē somni-
trīb⁹: aut vt aliq̄ statuerit. iij. horarū spacio terminauerit:
nec tñ labor aut cōtinetie hui⁹ merito: sed miseratione
dñi eā se crediderit adepturū: nō ampl⁹ q̄ sex mēsb⁹
p̄fectionē ipsi⁹ impossibilē sibi nō ēē cognoscit. *Idēc* est
autē cōsumatio castitatis vt vigilantē monachū oblecta-
tio libidinis nlla p̄stringat ⁊ desēte somniorū nō fallat
illusiō. Sed cū dormiēti tñ p̄ sopite mētis incuriā com-
morio carnis obrepserit: quēadmodū sine vlla volupta-
tis titillatiōe excitata est: ita etiā sine vllō puritu cor-
poris quiescat. *Proinde* vnicuiq; aduersus sp̄m formi-
cationis totis virib⁹ defudantū victoriā singularis ē de
merito conatus sui remediū non sperare.

remonis q̄ est de prectioe dei ⁊ gr̄a: ac libero arbitrio i
q̄ materia p̄p̄tob. cas. arguit: vt dicef in aliq̄b' p̄tib' q̄
nihil possit pficere laborantis industria sine dei adiuto
rio. cheremo hoc exēplo declarat. Agricola cū oēs cona
tus suos in excolendis expēderit terris. cōfestim etiā p̄
uētū segetū ⁊ vbertatē frugū sue nō poterit industrie de
putare: quā irrita eē frequēter exp̄: nisi eā ⁊ pluriarū
opportunitas ⁊ hyemis traq̄lla serenitas subsequatur:
ita vt adultos tā fruct' ac p̄fecta maturitate solidatos
de manu quodāmodo tenēti viderim: plerūq̄ p̄ceptos

IX

nihilq; laboratib; illa iuge sudoris instatā contulisse: qz
nō fuit dñi optulariōe directa. Sicut igit inerb; agri-
colis: q suo frequēti vomere arua nō subigū. hāc vberta-
tē fegetū diuina pietas nō confert: ita laboratibus pnoy
solllicitudo nō proderit nisi miscōia dñi fuerit: pspata. in
q tñ bñana superbia nullaten; se gē vñ exēqre vel admi-
scere pēdat pncipēs se in munerib; dei conē inserere
vt labore sui non auctore ēē diuie elstmet largitatis: ac
puerū copiosissimay frugū industrie sue mericū rādisse
glieit. Cōsideret naq; ac verissima examinatiōe ppēdat
q nec ipos conat; q̄s p desiderio opulētie inēr; exer-
cuit suis virib; ipēderet potuisset: nisi ad exercēdū eē oē
opus ruris ptectione dñi ac mia robozasset: vt inefficaz
fuisset ei; volūtas ac x̄r;: nisi etiā pagēdi copā q nunq;
vel siccitas vel ymbzū nimietate fraudat diuina clemē-
tia pstitisset. Mā z cū bonū x̄r; z sanitas corpis et oim
affect; opcrū actiūq; pspertitas a dño fuerit cōdonata:
ozādū est ne sicut scriptū ē. fiat celū ferreū z terra enea:
et ne residuū locuste comedat bruc; &c. Nec in b tñ eger
diuinitatis auxilio agricolae laborat; industria: nisi etiā
insperatos auertat casus. Quib; manifeste colligit nō
solū actiū: sed etiā cogitationū bonariū ex deo esse pnci-
piū: q nobis z in itia fere volūtatis inspirat z virtute ac
opportunitate cor; q recte cupim; tribuit pagēdi. Omē
em datū optimū &c. de sursum est descēdēs. q incipit q bo-
na sunt z exequit;: z consumat in nobis. itaq; si attrabi-
mur nostrum nō est q sequimur: sed illius a quo trahi-
mur: resistere x̄o z nolle seq nrm est. Qd aut aliq pbi qē
tiles q dei grā carebāt: vñ sunt tenere psecrā castitate:
aut etiā ygitatē. Credendū ē inq; cheremō ppos neq;
talē castitate animi q̄lis a nobis exigit affectus. f. etiā
cogitationū z affectuū turpiū exclusionē: qz tñ abstinē-
tiā ab actib; carnalib;. Qñ cū qdā pñsonomus interro-
gat; fuisset postq; socrate pñm maximū fuisset intuitus
in facie: quoz mox esset. Rēdit. Oculi sunt cōcubitoris
puerorū. Qd audietes discipuli socratis ad iuriā repu-
tates tale rñsum. cū cū scātē cōtinētē: insurgere volue-
rūt z cū: sed restituit eos socrates dicēs. Quiescite o so-
dales. Et em sum: sz pñmo me. vbi ostēdit ab actib; ex-
teriorib; se abstinnisse: nō tñ desiderū z oblectationem
illū passionis a corde exclusam. Ppositū dei qd nō ob
hoc boēm fecerat vt pīret: sz ppetuū viuere maneret
immobile. Qui benignitatis cū bone volūtāt; in nob quā-
tulāctiq; scintilla emicauisse pspexerit: vel quā tpe tanq;
de dura silice nri cordis exanderit: fouet eā z exulscitat
suaz inspiratiōe cōfortat: volēs oēs boēs saluos fieri
z ad agnitioē vritatis puenire. Adest igit semp nobis
inseparabil; diuina pteciō. Tātaq; est erga creaturas
suā pietas creatoris: vt nō solū cōmitet eā: sz etiā pcece
dar iugiter puidētia. Quā expt; ppba ēfiteet dicēs. Qui
sericordia ei; pueniet me. Qui cū in nobis ortū bone vo-
lūtatis quēdā inspererit illuminat eū cōfortim ac cōfor-
tat z incitat ad salutē incrementū tribuēs ei quā vel ipse
plātauit vel nfo conatus viderit emisse. z nō solū scā
desideria benign; inspirat: sz etiā occasiones pstruit vi-
te et opportunitatē boni affect; seu effect; ad salutaris
vie directionē demonstrat erratibus. Pponit multas au-
crozitates que vident sibi dñle: sz nō sunt circa materiā
grē z liberi arbitrii. vt illud. Si volueritis z audieritis
bona terre comedetis. sz qñ illud apli. Nō est vōletis
neq; currētis: sed dei miserētis. Itē illud euāgelij. Red-
det vnicuiq; fm opa sua. Et qñ econtra apls. Qui opaf
in nobis velle z pficere p bona volūtate. Itē illud. Ap-
propinqre deo z appropinqbit vobis. Et quasi econtra
illud. Nemo venit ad me: nisi qui misit me traxerit euz.
Itē illud pñmer. Rectos fac gressus pedib; tuis z vias
tuas dirige. Et quasi ecōtra orat ps. Dirige in cōspectu
tuo viam meā. Itē facite vobis cor: nouū z spiritū no-
uum. Et quasi ecōtra. Dabo vobis ait dominus cor no-

CXLIII

num et spm nouū. Et multa talia. In oib? his et gra dei et
libertas nra declarat arbitrij. Et qz iterdū suis etiā mo
tib? bō ad virtutū appetitū possit extendi. temp nō a dño
indiget adiuari. Nec em̃ cū quis voluerit sanitate per
frui. vt de egritudinis morbo p arbitrij sui desiderio li
beret. Quid autē pdest sanitatis gram cōcupisse nisi dñs
qui vite ipsius tribuit vsum etiā vigorez incolumitatis
impriat. Et autē euidenter appareat etiā p nature bonuz
qđ bñficio creatoris indultū est. nōnūq̃ bonariū volunta
tū p dñe principia q̃ tñ nisi a dño dirigant ad cōsumatio
nē virtutū puenire nō pnt. Apłs testis est dicens. Velle
adiacet mihi pficere aut nō inuenio nā libertate scriptu
ra confirmat dicens. Nō custodia custodi cor tuū. Sz in
firmitatē apłs māsferat dices. Dñs custodiat cora vā
et intelligētiās vāas. libertatē arbitrij psalmista offidit di
cens. Inclina cor meū ad faciēdas iustificaciones tuas.
sed infirmitatē ei? cū alibi ait. Inclina cor meū de? in te
stimonia tua. Subemur qđ aīas nras solcite custodire. p
pheta dicente. Custodite aīas vāas: sed codē spū alit? pro
pheta ait. Nisi dñs custodierit ciuitatē frustra vigilar? q̃
custodit eā. Et ita sunt hec pmitra atqz pfusa quodāmo
dū discrete. i. indistincte vt qđ illoz ex qđ pēdat inter mul
tos magna questio voluit id est vtrū qđ intū bone vo
luntatis prebuerimus deus misereat nostri. An qđ de?
misereat consequamur bone voluntatis intūz. Multū
enī singula hec credētes ac iusto amplius allentes va
rijs libiqz contrarijs sunt errorib? inuoluti. Et em̃ dixē
rimus nrm esse bone principū voluntatis qđ fuit in pfe
ctore paulo: qđ in publicano quoz vnus cruore et sup
plicijs innocētū. Alter violentē ac rapinis publicis in
cubas attrahit ad salutē. Si nō a gra dei sem̃ in spira
ri? bone voluntatis principia dixerim? qđ de zachē fide
qđ de illius in cruce latronis pietate dicem? qđ desiderio
suo vim quādā regnis celestib? inferētes spalia vocatio
nis monita preuenerūt. Lūsumatiōē nō virtutū et ex
positionē mandatorū dei si nō deputauerimus arbitrio
quō oramus. Cōfirma b deus qđ opat? es in nobis. Et
iterū. Opa manū nrarum dirige. et qđ ait ioseph fribus
suis. Nō vfo silio sz volūtate dei missus sum qđ me fecit
vt pīem pharaonis et. Et post obitū nris cū timerēt fra
tres ei? dixit. nolite timere. Nūqđ possum? resistere vo
lūtati dei vos fecistis illud in malū et de? vtrū in bonū vt
realtaret me: et saluos faceret vos et ppos multos. Qua
si ita vtrūqz recipiendū est. vt in alijs hoib? volūtas gra
tiā in alijs autē gra pueniat volūtate. et non ita vt in oib?
volūtas gram subsequat. qm̃ fm ipos si auferē liberū ar
bitriū cū a gra pueniūt. auferē et gra si a libera arbitrio
pueniūt. Nec qđ duo vel gra vel liberū arbitriū sibi nū
cē vident aduerſa: sz vtrāqz cōcordāt. Et vtrāqz pariter
debere suscipe pietatis rōnē colligim? Nernū eoz alte
ri subtrahentes ecclēsticē fidei regulā excessiue videamur.
Nā cū viderit de? nos ad bonū velle deflectere oc
currat. dirigat atqz cōfortet. Ad vocē em̃ clamoris tui sta
tīm cū audierit rēdebit tibi ait pphā. Et rursum si nos
nolle vel intēpisse pperiret. adhortatiōes salutiferas
admonet cordib? nris qb? volūtas bona repeit in nobis.
Nec em̃ talē boiez fecisse credēdū est. qđ nec velit vnq̃ ne
qz possit bonū. Alioqn nec liberū ei pmississet arbitriū. si
ei tñ vt malū veller et posset cōcessisset: bonū nō a seipso
vt nec veller nec posset cōcessit. Dubitari ergo nō pōt in
esse qđ dē oī aīe naturaliter nrtū semina bñficio creato
ris inserta: sz nisi hec oppultatiōe dei fuerit excitata ad
inermētū pfectōis nō poterit puenire qđ fm aplm. Nūc
qđ qđ plārē ait aliqd. neqz qđ rigat. sz qđ inermētū dat de?
adiacere autē homini in qualibet prē arbitrij libertatem
etiā liber pastoris docet: qđ vnuquisqz habeat duos an
gelos: bonū ad virtutes instigantē: malum ad vicia in
citantē. In hoīe autē est vt eligat quē sequat. Et idcirco
manet in homine semper liberum arbitrium qđ dei gra

grasias quod dedit
angelos hanc

Duplex
est vita
actiua ſc3
ꝛ contem
platiua,

Nota hic
de bono
rustico.

tur neſterotis de actiua vita ⁊ preſerlatiua. hic inq̃t Job.
cat. cū ſacrarū ſcripturarū nos aliqua memorie cōmēdaſſe
⁊ eoz intelligentiā deſiderare ſenſiſſet: talib⁹ nos ador-
ſus eſt vbiſ. Eū oēs artes q̃ ſiue oīno inuiles ſunt. aut
preſentis mōdo vite comodis proſunt. babeāt. ppriū
doctrinē ſue ordinē ⁊ rōnem. p quā ab expientib⁹ poſſit
arctari. ſinſq̃ certis ⁊ propriis lineis dirigunt. Quanto
magis nre religionis diſciplina atq̃ pfeſſio q̃ ad prem-
planda inuſſibilib⁹ ſacramētorū tēdit archana. nec pnt⁹ q̃
ſtus: ſz eternoz retributione expectit p̃mior⁹: certo ordi-
ne ⁊ rōne ſubſiſtit. hui⁹ duplex eſt ſcia. 3^aima actualis
q̃ emēdatione mox ⁊ vitorū purgatione pficiat: alia q̃ in
preſerlatiue diuinariū rerū ſacraſſimoz ſenſu cogita-
tione pſiſtit. Quiſq̃ ſic iſt ad intentionē celeſtiū volue-
rit puenire: neceſſe eſt vt oī ſtudio atq̃ ṽtute actualē p̃-
mo ſciam pſequat⁹ grad⁹ em̃ qdā ita ordinatū atq̃ diſtin-
ctū ſiurēt hūana bñilitas poſſit ad ſublime pſcēdere. Qui
ſi ſunt⁹ ſibi ea q̃ dixim⁹ rōne ſuccedat pōt ad altitudinē
pueniri. ad quā ſublato p̃mo gradu nō p̃t trāſuolari. Fru-
ſtra iſt ad aſpectū dē tēdit: q̃ a vitorū p̃agatione nō de-
ſcendat. Sp̃s em̃ ſc̃r̃s odit fictū nec habitat i corpe ſub-
dito pctis. Nec autē actualis pſectio duplici rōne ſubſi-
ſtit. 1^a p̃mus ei⁹ eſt mod⁹ vt oīm natura vitorū ⁊ cura-
tionis rō cognoscat. Sc̃s vt ita diſcernat ordo ṽtutū
earūq̃ pſectio: ne mēs n̄ra formeſ: vt illis nō iam velut
coacti: ⁊ quaſi violētō implo ſubiecta famuleſ: ſz tāq̃ na-
turali bono delectet⁹: atq̃ paſcat⁹. ⁊ ardua illā ⁊ anguſtiā
viam cum oblectatione pſcendat. Quō em̃ ſt vt virtutum
rōnem q̃ ſc̃s in actuali vita gradus eſt vel rerū ſp̃ualiū

vel celestium sacrorum qui in theorie gradu sublimiori consistit
valebit attingere: qui naturarum suorum nec potuit intelli-
gere nec visus est extirpare. Sciendum tamen quod duplicis no-
bis laboris interitio sudandus est: tam in expellendis vitijs quam
in virtutibus acquirendis: sed non nisi capitum plectura: scilicet illi
scia pdocemur: qui soli opificis sui vires ratione cognoscit.
Ecce inquit constitui te bodie super gentes et regna: ut euellas
destruas dissipes et dissipas: et edifices et places. In ex-
pulsione notari reus. Iij. esse necessaria designavit. scilicet
lere. et. In edificandis virtutibus tamen duo. edificare et plan-
tare. Decigitur qui de actualis duobus: ut dictum est subsistere
modis in multis professionibus studiisque diuidit. Quidam
enim summum sue intentionis erga heremi secreta et cordis
constituit puritatem: ut in desertis helyam et belisium. In istis
autem rebus tamen antonius: alios eiusdem propositi sectatores
familiarissime deo pro filietum solitudinis cohabitatione cognos-
cimus. Quidam erga institutionem fratrum conuersionis per-
uigile curam omnem sollicitudinem studij sui dederunt: ut Job.
abbas. Nonnullos eiusdem meriti viros apostolicis etiam signis
clarissime cognouimus. Quosdam in xenodochijs et succe-
ptione peregrinorum pie delectat obsequium: ut abraam et lorch
et nunc beatus macharius. Quidam eligentes infirmorum curas
alij intercessionem quam pro miseris et oppressis impedit exequen-
tes: aut doctrine instantes: aut etiam pauperum facientes
iter magnos et summos viros pro affectu suo hac pietate
vigueat. propter hoc unicuique vile atque quoniam est ut finem
prostituit quod elegit: sue gratiam quam accepit: summo studio
ac diligentia ad opus arripit perfectionem peruenire festinet.
Et aliorum quidem laudas admiratur virtutes: nequaquam a sua
quam semel elegit professione discedat: sciens finem apostoli vnum
esse corpus ecclesie multa autem membra. Et illud habentes
donationes finem gratiam differentes: sue prophetia. et. Vult
enim bi qui nec dum sunt in illa quam arripuerunt professionem
fundari: cum audierint quosdam in diuersis studiis acvirtu-
tibus predicari: ita eorum laude succedit: ut eorum primum imi-
tari gestiat disciplinam. In quo irritos necessarios impedit
conatibus hominem fragilitas. Impossibile namque est vnum:
eundemque hominem simul vniuersis quibus superius coprehendimus
fulgere virtutibus. Quas si quis voluerit pariter affectare:
in id cum incidere necesse est: ut dum oes sequitur nullam inte-
gre persequatur: magis ex hac immutatio ex varietate dispe-
dit: aut capiat quod perfectum. Inducit exemplum de quodam rustico pro-
rato: ad cuius presentiam diabolus ab obsessio discessit: qui tamen ad
piurationes sancti Iohannis abbatibus eici non potuit. Quod admi-
rat? Iohannes interrogas de conversatione eius: post aliam demum
professionem est quod per. annos steterat cum vxore in xaginitate
permanens. Erre qui vellent illum in hoc imitari ruinas sub-
pararet. Theoria seu prelatiua quod scilicet ad intellectum scri-
pturarum in duas partes diuidit. scilicet in historica interpretatione
nec: et spirituali intelligentia. Spiritualis in triplicem diuidit
se: in tropologica allegoria. et anagogem. De his in pro-
terbijs. Tunc autem describe tibi eam triplicem finem latitudinem
cordis tui. historia itaque preteritum et visibilium agnitionem
complectitur rerum: ut illud. Scriptum est quoniam abraam habuit duos
os filios. et. Ad allegoriam pertinet quod sequitur. Nec sunt
duo testamenta. Anagogem vero de spiritualibus mysterijs ad
sublimiora quedam celorum secreta confectum: ut illud. Que
autem sursum est hierusalem libera est quod est mihi nra. Tropologia est
moralis explanatio ad emendationem vite et instructionem
presentis actualis. Predicte igitur. Iij. explanationes in vnum
aliqui ita coniungunt: ut vna et eadem hierusalem quadrifaria pos-
sit intelligi. Nam finem historica ciuitas est iudeorum: finem alle-
goria ecclesia christi. finem anagogem ciuitas illa celestis. finem
tropologia anima est hominis. Si ergo in corde vno scie spiritualis
sacrum vultus tabernaculi preparare: ab omni vso vitiorum
coragione purgare: et cruciatus seculi presentis equite.
Impossibile namque est animam que mundanis vel temeriter de
stinationibus occupat donum scientie spiritualis permerit: vel ge-
neratrice spiritualium sensuum: aut tenacem fieri sacram

Utra con
replatus
duplex ē.

Quia b qd
b de opti-
me decet.
Orige. in
omel. eu-
gelij tra-
figuratio
nis dñi.

Job. cap.
xii. qñ b
vidit erat
adolescens

lectionū. Obserua igit in p̄mis maxie tu Job. cui ad
lectiōē adhuc suffragat: ne studiū lectiōis aut desiderij
tui labor vana elatioe casset: inducas summū ori tuo fi-
lentiū: ⁊ vt sentioz instituta atq; s̄nias intēto corde ⁊ q̄si
mutuo ore suscipias: atq; diligēter in pectore tuo p̄des
ad p̄ficiēda ea poti⁹ q̄ ad docēda festines: nihil in col-
latiōe senioz p̄ferre audeas: nisi qd̄ interrogare te: aut
ignozatioz noctura: aut rō necessariē cognitiōis impule-
rit: nec quenq; v̄bis docere p̄sumas: qd̄ ope autē non fe-
ceris: nec imiteris eos q̄ p̄stīā disputādī ac sermonis
affluentiā tm̄ cōsecuti sunt. Aliud n̄aq; est ⁊ facilitatem
oris: ⁊ nitorem b̄se sermōis: et aliud venas medullasq;
celestiū intrare dictorū: ac p̄funda ⁊ abscondita sacra pu-
rissimū cordis oculo cōtēplari. Qd̄ nullatenus humana
doctrina: nec eruditio secularis: sed sola puritas mētis
p̄ illuminationē sp̄s̄ sancti obtinebit humilitatē cordis
immobiliter assequere. Expulsas om̄i cogitationē ter-
rena affiduti te ac potius iugē sacre p̄bebas lectiōi. Exe-
plificat de modo vario exponēdi scripturas. vt illō. illo
formicaberis. ibi p̄hibet luxuria corporalis s̄m l̄fam. Alii
expositio vt caueat ab omni idolatriā sup̄stitione gen-
tiliū ⁊ diuinatioe: que sunt fornicatio legalis iudeorū.
Quarta fornicatio in heretica doctrina. Quinta fornicā-
tio a puris mētib⁹ reputat ois cogitatio nō solū turpis
⁊ sine sensu: s; etiā ociosa cogitatio. Impossibile est im-
p̄dī dā aīaz quālibet defudauerit lectionis instātia ad
p̄fici sciāz sp̄iālē scripturarū. s; gustū: s; imaginē quan-
tūq; hōies vacātes scripturis vident b̄re.

§. viiij. Collatio. xv. eiusdē ne

[illegible]

admirari: s; pot? intueri vtrū victor oim expulsione et
motū cineratiōe pfecti sunt. qđ vtrq; nō pro alteri? fide
aut causā diueritate: sed p vniuscuiusq; studio dei grā
dispensante cecidit. Nec nāq; est actualis scia q̄ alio voca
bulo ab aplo charitas nūcupat: qđ vniuersis lingua; do
minū et angelorū plenitudini fidei q̄ etiā mōtes transie
rat: et oīi ppbie ac scie et erogatori oim facultatum: et
postremo gloriozo marty:io pferat ab aplo. Nā cū diu
merasset vniuersa carismatū grā. s. sermones sapie. scie.
ppbetiā. et utū gratiā: postea subdit. Excelletiorē viam
adduc vob̄ demonstrō. s. charitatē: de q̄ immediate subdit.
Sī linguis te. Ideos a patrib; nris opa ista signorū ne
quāq; vidim? affectata: quimo cū grā spūseti ea posside
rēt: nunq; exercere voluerunt: nisi forte extrema illos et
inevitabilis necessitas coartaret. Ad b̄ inducit exēplū
de brō machario abbate: qđ mortuū suscitauit ad p̄uā
dū errores qđ qdā hereticū dyalectica arte in egypto dis
seminabat. Post colloq; em murua et disputatione vbo
rū dicit bris machari? hereticū. Ostēdam? vitatē fidei
ex opib; nris. Nam ad sepulcra mortuorū: et qđ suscitauit
rit mortuū illius fidei doctrina vera credat. Ad qđ hereti
cus se obtulit yecendū ductus: sed die sequenti acce
pit hoc fagendū. Sequēti autē die astat machari?: s; he
reticus nō cōparuit scis s; b̄ facere nō posse sicut nec fi
des erat x̄a. Nihilominū macharius locut? cuidā cada
ueri hois gētilis interrogauit eū si hereticus ille venis
set: vtrū mortuū suscitasset. Qui rñdit qđ nō. Et qđ vi
ueret in mundo nihil audiuit de x̄po. Deniq; ipse aucto
signorū et vīrtutū oim cū ad doctrine sue magisteriū dis
cipulos aduocaret ait. Discite a me: qđ mitis sum et hu
milis corde: nō ait miracula facere et.

§.xv. Collatio.xvj.abbatis io

scilicet de amicitia vera. *Beat.* Ioseph cum institutione sua
 nos desiderare sensisset: peccatus primus vultu. vtrum nam
 essemus germani fratres. scilicet iob. cap. 7. socius eius qui in
 collar. & germanus. Audientes a nobis quod non carnali sed
 spirituali essemus fraternitate deuicti tali usus est salutis
 exordio. Amicitiarum vero sodalitates multe sunt quas. Quo
 dam cum pcedens commendatio primus noticie post etiam
 amicitie fecit intrare commercia. Quosdam vero contrahit quod
 seu dari acceptum depactio. Quosdam negotiationis selu
 militie vel artis ac studij siluitudo atque etiam: quia ita ef
 fera sibimutue corda mansuescunt: ut hi etiam qui in siluis et
 montibus latrocinijs gaudent et effusioe huius sanguinis
 delectant: suorum scelerum principes amplectant ac foueat.
 Est etiam dilectionis aliud genus quod vel contritibus. vel diu
 ges. vel parentibus. vel fratribus. aut filijs ceteris naturaliter
 preerunt: quod etiam omnibus altitibus atque aiantibus inesse de
 bendit: ut frequenter ipso se obicere piculis mortisque
 non metuat. Sed hec omnia genera amicitie sicut bonis
 malis: feris etiam atque serpentibus videmus esse commu
 nis: in fine certum est plerumque non posse. Item inerru
 pte ea frequenter ac diuidit locorum discretio et obliuio tpa
 lis: et verbi vel cause negociorum contractus. Unum ite
 genus insolubile charitatis: quod nec commendationis graue
 officij vel munerum magnitudo contrahitque cuiusque ratio vel
 nature necessitas tangit: sed sola siluitudo virtutum. Hec est
 quod nunquam ullis casibus scindit: quod dissociare vel delere lo
 corum vel temporum intervalla non possunt: sed nec mors qui
 de ipsa diuellit: cuius semel intrinsecus fedus nec desideriorum
 varietas nec preciosa diruptio contrarietas voluntaria.
 Quapropter hec est amicitie fida indissolubilitas: officio quod
 sola virtutum paritate fedat. de qua beatus dominus inhabitare
 facit vni mortis in domo. Et ideo in his tunc potest indi
 rupta permanere dilectio: in quibus vni propositum ac voluntas
 vni velle ac nolle consistit. Quia si vos cupitis inuolabile
 retetere: festinandum est vobis ut expulsi prius vitijs mor
 tificeris proprias voluntates: et vniuerso studio atque proposito

Qu qd b
dicif opti
me pcor
dar beat?
aug. i ser
mone de
plib' mar
tyab' in
cipiente
Quor' es
cūqz frēs
carissimi

2

fructu edificare: sed tps adipiscēde licentie expectare vī
deamur. Etatē primū ⁊ gratiā viri qua erat pōit' admi-
rati. Demisso in terrā vultu precari cepim': vt nobis pā-
dere dignaret'. Quā ob cām relicta beremi libertate et
illa p̄fessione sublimi: q̄ eū p̄ ceteris eiusdē vite viris fa-
ma celebrauerat cenobiū iugum subire voluisset. Ille ve-
lut imparē se anachoriticē disciplinē ⁊ sublimitatē tāte
p̄fectionis indignū: ad vitiōs scholas se reuertisse dice-
bat. Cui' responsiōis hūilitatē cū refragrādo: n̄e depe-
ctiōis excluderet conat': ad extremū sic exorsus est. Ana-
choriticā disciplinā quā me deseruisse miramini nō solū
respo nec refugio: sed tota pot' deuotiois complecto
atq; suscipio. In qua post .xxx. annos q̄s etiā cenobiū cō-
gregatione transegerā: ita alios .xx. explese me gaudeo
vt inter eos q̄ eā vel mediocriter apperebāt: aut nō vsq;
quaq; segnitie denotaret. Sed q; degustata ei' puritas
sollicitudine iterdū carnaliū rerū interpellata fordebat
recurrere ad cenobiū cōmodi? visum est: vt et p̄mptior
arrepti p̄positi planioris cōsumatio cōsequeret'. p̄ min' de
nō p̄sumpte sublimitatis p̄fessiōis hūilitate piculū. De-
lus ē cū deuotiū ⁊ minorib' q̄ in deuotiū ⁊ maiorib' p̄o-
missionib' inueniri. Et idcirco si qd elati' imo liberius
fortasse ptuler: q̄so vt nō iactantie vitio sed edificatōis
vī studio depromptū cēscatis. Si q̄s igit' ali' secretis
beremi delectat': obliuione tradere potuisset hūana sōr-
titā. Ego q̄s in dño sua magistrā largietē assecutū vel cer-
te assequi ad nūq; fuisse fateor. Itaq; p̄o dñi n̄i iesu xpi
munere memini me in bñdiō rapit' frequenter excessus vt
obliuiscerem me sarcina corporee fragilitatis indurum:
mentēq; meā ita oēs exteriores sensus subito respuisse
⁊ a cūctis materialib' rebus ita exulasse oimodis: vt ne
q; oculi neq; aures mee p̄prio fungerent officio: et ita
diuinis meditatōib' replebar vt cūbī sepe ad vesperam
me p̄cepisse nescire: ac die sequēti de besterni absolutione
ieiunij penitus dubitare. ¶ Causas autē q̄re illam sol-
licitā vitam deserere maluerim: breui orōne p̄stringam.
Quādiū igit' maioribus remoti secretis: frequētissime
ad celestes illos rapiebamur excessus: nec tāta visitati-
ōis fratrū irruens multitudo parandē hūanitas necessi-
tate: sensus nostros ingentū curarum distentionib' ag-
grauabat: solitudinis plane silentia tranquilla: ⁊ illam cō-
uersationē angelicē beatitudinē cōparādā in satiabili de-
siderio ac toto animi ardore sectat' sum. Sed cū vt dixi
maior numerus fratrū habitatiōe illi' solitudinis ce-
pisset exple: ⁊ coangustata vastioris beremi libertate
non mō ignē illū diuine cōrepleationis frigere cepisset:
sed etiā multimodis mēre carnaliū rerū vinculis impe-
disset. Elegi hui' discipline vtiq; implere p̄positū q̄ i
illa tā sublimi p̄fessione carnaliū necessitatū p̄uisione
torpere: vt si in illa libertas ac spiritualis alacritas de-
negatur excessus: abiecta tñ crastine diei sollicitudine pe-
nitus euangelicā me p̄cepti cōsummatio solet. Et id quod
mibi de illa theozica sublimitate subtrahit: hac obediē-
tie subiectione cōpenset. Miserū nāq; est cuiuslibet ar-
tis ac studiū disciplinā quēpiam p̄fiteri: ⁊ ad p̄fectionē
ei' nūq; puenire. Quāob̄re quātis nūc in hac p̄uisione
p̄fruar cōmodis: breuiter explicabo. In hac vtiq; p̄uer-
satione diuinī operis nulla p̄uissio: venditionis vel co-
emptiōis nulla distēctio. nō annui panis inuentabilis cu-
ra: nō sollicitudo corporaliū rerū: q; non tñ p̄p̄is sed
etiā multoz aduenientū vsib' necessaria p̄parant. Mul-
ta arrogantiā laudis hūane: que inuidiorib' oīmb' in
cōspectu dei: etiam magnos beremi labores nōnunq;
euacuare consuevit. Relaxatio quoq; austeritatis in vi-
ctu: concursusq; fratrū. susceptiōis quoq; et deductiōis
officiā. inuice visitationes. diuersarūq; cōsulationū
atq; occupationū interminabilis cura: illam libertatē
⁊ spūs alacritatē anachoriticōs refriguerūt. ¶ ostremo si
mibi i cenobio p̄stituto ab illa puritate cordis. anacho-

Monit
causas q̄
re reliq̄
rit vitam
solitariā.

Quantis
comodis
pfruunt q
sunt in ce
nobis.

retica fuerit diminutū: ero solius pcepti euāgelicū cōp
fatiōe pētus scz vt de crastino nihil cogitē: ⁊ vsq; ad fū
nē subieci? abbati illū aliq̄liter videar emulari: de q̄ dī
Factus obediēs vsq; mortē: merearq; illi? vba bñiliter
dicere: qz nō veni facere voluntatē meā: sed ei? qui misit
me patris. ¶ Interrogatū q̄s sit finis vite cenobiticē ⁊
q̄s heremiticē. Rñdet iobā. Anū cundēq; boiem in vtraq;
p̄fessione esse pfectū nō posse: absolute p̄nitiare po
tuissemus nisi paucos: admodū retardaret exēplū. Do
gnū siquidē estūn qualibet earū cōsumatū quēpiā reper
re: quātō magis ad plenū vtrāq; p̄ficere arduū: ac penē
impossibile dixerim esse p̄ficere. Qd tñ si qñ quisq; ad
puenerit: nō statim ad generalem formulaz referri pot
est. Non em̄ de cōsideratiōe paucorū: sed ex his q̄ multorum
immo oim subiacet facultati: vniuersalis est regula p̄ce
nenda. Si q̄ nō rarissime ⁊ a paucissimis obtinet: velut
supra cōditiōe humane fragilitatē: naturāq; cōcessam
a pceptis generalib? sunt sequestrāda: nec tam p exem
plo q̄ pro miraculo p̄ferenda. Finis igitur cenobite est
omnes suas mortificare ⁊ crucifigere voluntates ac fin
euangelicę perfectionis salutare mandatū nihil de cras
tino cogitare. Quem virum esaias describēs laudat cū
ait. Si auerteris a sabbaro pedē tuū facere voluntatem
tuā ⁊c. Heremite nō pfectio est: exuta mentē a cūctis bñe
terrenis: eāq; quātū humana imbecillitas sinit vitā te
nere cū t̄po. Quē virū hieremias designās ait. Beat? d
tulit tugā ab adolescentia sua. erit solitari? ⁊ tacebit ⁊ le
uabit se sup se. Strāq; tñ vitā ⁊ cenobiticā ⁊ heremiticā
abbatē moysen ⁊ p̄funtū. duosq; machabios nouissimū
pfecte possedisse. Solent autē nōnulli ita diuturno silen
tio effecari solitudinē vt p̄stis hoīz q̄ foris phosorescāt
Et cū vel paululū a secreti sui consuetudine interueniente
fratrū visitatiōe discesserint: notabili mentis angore
evidentib? pusillanimitatē indicijz estuare. Qd maximū
bis euenire p̄suevit: q̄ nō pfecte ⁊ cenobis instituti: nec
excocti poribus vitijz ad solitariā se vitā imaturo desi
derio trāstulerūt: q̄ in vtraq; pte imperfecti sp̄ ac fragiles
q̄cūq; aura cōmotiōis impulerit inclināt. ¶ Interrogatū
de germano q̄liter solitarie cōmoratōis pfectiōes logan
mitatē ⁊ patie acq̄rat. Et quēadmodū has vtutes ad eē
vel deesse in nobis possit deprehēdi. Rñdit iob. In viti
te q̄rentib? medicinā: remedia curatiōnū ab illo vñssimo
aiarū medico deesse nō p̄tē: bis p̄feretū q̄ vāltudinē
suas nō desperando aut negligēdo p̄templerint nec val
uerūt suoz p̄cula celauerūt: aut medelā p̄ca mente res
p̄uerūt. s; p languorib? vel ignoratiā vel errore vel ne
cessitate fēris: humiliter tandē ac cauta ad celestē medicū
mentē cōfugerint. Ideoq; nosse debem? q̄ si ad solitudi
nē vel alia abdita loca nodū curatis vitijz fecerim? ef
fect? eoz t̄ssimodo rēp̄ma? nō extinguat affect? Latē
tat em̄ intra nos: imo etiā serpit interno radit oim que
extirpata nō fuerint petōz. Quā adhuc in nobis dephē
diū? vluere bis indicijz. Nbi ḡra. Est in bis solitudinē
bus cōstituti: aduentū fratrū vel breuissimā eoz moram
cū quadā animi estuatiōe angustate suscipiunt? inesse adhuc
in nobis vñacūq; inū impatiētē fomitē nouerim?
Itē si fratre vel codicē ad legēdiū vel qualibet alia spēm
ad vrendū postulerit: aut nos penititio illius tristauerit:
aut illū negatio n̄ra repulerit. dubium nō est nos adhuc
anariciē vitio seu filargie laqueis cōpediti. Qd si re
cordatiōe femine nobis vel cogitatio subita vel sacre
series lectionis attulerit: ⁊ in ea quadā nos senserim?
tristationē pulsata? sciamus in nobis nec dū extinguit
fornicationis ardorē. Si nō ad cōparatiōē discretio
nis vostre: ⁊ remissionis aliene vel tenuissima mentem
nostram tētauerit elatio. certū est nos diu superbie pe
ste corruptos. Et ita vniuersūq; vitijz radices in se esse
defixas: certis etiam solitariis deprehendet indicijz
quisquis puritatē suam nō hominibus ostētare: sed det

Quis
finis v
heremi
cet cen
bitice

Quomodo
de cōmo-
rantes
possunt
acquirere
patientiam

Qualr p
dict pas
sionib' re
media ad
bibent.

cōspectui studuerit exhiberi. ¶ Interrogante germano
 de remedijs harz passionū. Rñdet ioh. dices. Quā se impa-
 tiētiē seu ire prurbatiōibz incursat illis q. s. dixim? in-
 dicijs vnusquisqz depñderit: cōtrarijs semetipsum oble-
 ctionibz semp exerceat: et ppositz sibi multimodis iniu-
 riarū dispendiorūqz generibz: velut ab alio fibimet irro-
 gatis assuefaciat mētē suā omibz q inferre improbitas
 pōt pfecta hūilitate succubire: atqz aspa sibi et intolera-
 bilia frequēter opponēs: quāta eis debeat occurrere le-
 nitate: omī iugiter cordis cōtuitiōe meditare. Et ita respi-
 ciens ad illas scōrōz oīm suae ip̄si dñi passiones: vnuer-
 sa nō solū cōuictio sed etiā penarū genera inferioza me-
 ritis suis esse pñctās: ad oēm dolorū se tolerantia ppa-
 rabit. ¶ Interrogatē germano vtrū sicut ire et tristitie
 p obiectiōē dñiarū rerū medela mostrata est: ita etiā dñi
 ip̄si fornicatiōis silr sit pugnādū. Rñdet ioh. q. nō. Harz
 remedijs alioz vitiozū nō solum nihil officiū: verū etiā
 multū cōferunt humanā cōfortia. vñ et in solitudine con-
 sistentes cō irritatiōnū fomes atqz materia ab hoibz nō
 possit exurgere: tamen earūdem incitamenta debemus
 etiā de industria retractare: vt aduersus ea iugi cogita-
 tionū collectatiōe pugnātibz nobis medela promptior
 cōferat: cōtra nō ip̄si fornicatiōis diuersa est rō et dis-
 par cā. Quāquēadmodū vt corporis vsus. libidinis car-
 nitqz vicinities. ita etiā menti memoriza et est penit? sub-
 trabēda. ¶ Pari cū pñciosum est adhuc infirmis egrissqz
 pectoribus vl tenuissimā recordatiōē huius passionis
 admittere. ita vt nonnūqz eis etiā sub recordatiōe san-
 ctarum feminarū velut sub sacra lectiōis historiā titil-
 lationis notie stimulus excitetur. Cuius causa seniores
 nri huiuscemodi lectiones sub presentia iunior solēt cō-
 sultrissime praeferre. Perfectis igit et affectu ita castimo-
 nie cōsumatis. erit sup hac passione luxurie pbatore qui
 radices morbi huius se penitus extirpasse cognouerit.
 explorande grā castitatis imaginatiōem aliquā illece-
 brosam mente concipiat: et si ad illecebraz blandissimā
 nūllū tactū qz cogitādō pferit. nullū mentis assensum.
 nullā cōmōtiōē carnis in se deprehēderit excitatā cer-
 tissima puritat? sue capiet documēta. Ceterū ab his qui
 adhuc infirmi sunt hāc examinationē nō puenit attenta
 ri. hec ioh. Sz nec pfecti videt predica pbatio exāreda
 doc essi cēt tentare seipm. et q̄rere sibi occasiōē pcti. sed
 oblata sibi occasiōe. puta qz opret eū legere vel audire
 alta. vel non studiosē pcurante. tales cogitationes oc-
 casione poterit de se experientiam sumere.

S. xix. Collatio. rr. abbatibus pi
nuppij q̄ est de penitētia ⁊ satisfactiōe ⁊ multis modis
ad remissionē peccatōꝝ pcurādā. Hic pinuppi⁹ fuit tante
humilitatis: vt cū eēt p̄fōyter ⁊ in magno monasterio in
egyptio p̄sideret fama celeberrim⁹ p̄fectione virtutum ⁊
signoz gr̄a: ne aura humani fauoris sibi fructū laboris
sui euacuaret clā recessit a monasterio suo: ⁊ veste laica
lē induens ad monasteriū artissimē uirē in lōginqs p̄tib⁹
cōstitutū accedēs petijt sibi recipi in monachū: vbi post
multā repulsiōē ad portā sibi factā: tādē recept⁹ fact⁹ est
fuitq; horulani. Quinō solū sibi inuicta cuncta dilige
ter faciebāt: sed ⁊ qdā necessaria opa q̄ ppter horrorem
sui a ceteris vitabās de nocte clā p̄ficebat. Sicq; tras
acto triēnio a quodā sui p̄oris monasterij illuc adueniē
te recognōt⁹ ⁊ manifestat⁹ coact⁹ est redire ad suū regē
dum monasteriū. Sed nō multo post idē ad aliud clam
pergēs monasteriū: vbi etiā tandē cognōt⁹ ad suū redu
ctus est. Pinuppi⁹ autē ad interrogatiōē germani sic
rēdit. Quia nō penitētiē q̄litate: sed de ei⁹ fine ac satis
factionis iudicio sollicit⁹: id qd ab alijs p̄termissum est
disparit⁹: vt offiī breuitate atq; cōpēdiō. p̄positionis v̄e
desiderio satisfiat: penitētiē plena ⁊ perfecta diffinitio
est: vt peccā p quib⁹ plenitudinē gerim⁹ nequaq; vltiori⁹

admittamus. i. pponam? nō cōmittere. Iudiciū autē
satisfactoriis et indulgētie est affect? q̄s eorū de nris co
dibus expulisse. Hōuerit em̄ vnusquisq; nec dum pcti
pūstinis absolutū q̄dū sibi satisfactoriū et gemitū? inc
bant vel eorū que egit vel similis criminū aut oculos in
go plūserit: eorūq; nō dicā oblectatio: sed vñ recordati
infestauerit mēris archana: itaq; tūc se is qui p. satisf
ctione pūgulat: a criminib? absolutū ac de p̄teritis ad
missis veniā p̄cepisse cognoscat cū nequaquā cor suū eorū
vitiōz illecebus senserit vñ imaginatiōe p̄stringi. Et vñ
hec eadē q̄ dicta sunt significat? exp̄mant: tūc demū p̄
terita nō vitiōz p̄tagia remissa credēda sunt cū fue
de nro corde plēntiū voluptariū desideria passionēq; d
pulle. ¶ Nouēte germano q̄stionē: et p̄dictis q̄si objci
endo ait. Eū nō gigni poterit tā salubris hūilitatis
cōpunctio: q̄ ex plona penitētis ita describit. Peccatū
meū cognitū tibi feci. Et illud. Lauabo p. singulas nō
eres lectū meū. et. si p̄ctōz nrorū in memoriā de cordibz
nris excludam? cū cōtrariō iubeamur tenaciter cultos
dire: dicente dño. Inq̄rtari tuaz nō recordabor. tu nō
memēto. Rōdit pinuphius. Interrogatio vñ nō de pe
nitētie q̄litare p̄posita est: sed de ei? fine atq; satisfactio
nis iudicio: ad quā p̄gure vt arbitro. rēpōsum ē. Et e
rū q̄ de recordatiōe p̄ctōz dixisti vtile satis ac necessa
riū est: s; adhuc agētib? p̄niam vt eū iugi pectoris sui cō
tusione pelamēt. Qm̄ inq̄rat me me ego cognosco: et pec
catū meū dē me est sp. i. corā me. Dñ q̄ agim? p̄niam et vi
tiosoz adhuc actū recordatiōe mordemur necessariū ē
vt ignē p̄cie nre: obortus ex cōfessione culpārū lachry
marū in nob̄ ymber extinguat. Lū nō culq; in bac hūili
tate cordis: et sp̄is contritiōe desipō atq; in labore b̄ et ge
mitu p̄durati hoz recordatio fuerit cōlopiā et p̄cie spi
na de medullis aīe: grā dei miserētis euulsa: certum est
eū ad satisfactoriis finē atq; indulgētie merita puenisse
et ab admissoz criminū labe purgati. Ad quā tñ obliuio
nē nō puenit atq; nisi p obliuione vitiōz atq; affectuum
pūstinoz et p̄fectam cordis et integrā puritatē. Quā sine
dubio nullus eorū q̄ p ignauitā siue cōtēnti vicia sua pur
gare neglexerit assequet? et nisi q̄ gemit? atq; suspiria ea
iugitate cōtinuās oēm fordū pūstinārū excoerit labē.
¶ Qd pluribus modis et medijs p̄ctā dimitunt: sic in
quit pinuphius. P̄ost illam generalē baptisimū gratiā
et illud p̄ciosissimū martyriū donā: qd sanguis ablutiōe cō
quirit: mlti sunt p̄nie fructus p̄ q̄s ad expiationē crimi
nū puenit. Non em̄ tñ illo simplicī p̄nie noīe salus eter
na repromittit: de qua petr? ait. Penitentini et cōuerti
mini vt deleant p̄ctā v̄ra. Sed etiā p charitatis affectū
p̄ctōz moles obuiat. Charitas em̄ operit multitudines
p̄ctōz inq̄t petrus. Sili p elemosynarū fructū vulneri
bus nris medicina abibet: q̄ sicut aqua extinguit ignē:
ita elemosyna extinguit peccatū: ait sapiēs. P̄ter lachry
marū q̄ p̄fusione iuxta illud. Lauabo p. singulas noceres
lectū meū. et. P̄ctō per criminū cōfessionem: eorū abo
litio donat. fm̄ illud. Dixi cōfitebor: aduersum me in
iusticiā meam dño. P̄ter afflictionē q̄s cordis et corporis
admissoz scelerū remissio obtinet. vñ ps. Vide humili
tatē meam et laborē meū et dimitte om̄ia p̄ctā mea. P̄ter
cipue: p emendationē morū. Auferre inq̄t dñs p. esā
malum cogitationū v̄strarū ab oculis meis: q̄seste age
re puerse: discite benefacere et c. Et subditur. Si fuerint
peccata v̄stra vt coccinū velut nix dealbabūtur. Inter
dū intercessione sanctorū impetrat veniā delictōz. Qui
em̄ inquit in eplā scit fratrem suū peccare peccatū et nō
ad mortem petat et dabit ei dñs vitā peccanti. Hōmūq;
misericordiē et fidei meritū. fm̄ illud. P̄ter misericordiā
et fidem peccata purgant. P̄ter salutē quoq; ac cōuersio
nem eorū q̄ nostris meritis ac p̄dicatione saluant. Qui
em̄ cōuerti fecerit peccatōrē ab errore sue vie ait iacob?
saluat animā eius a morte: et operit multitudinē p̄ctōz.

Plurib?
medys
petā dī
mittunt.

Quare dictum est
septies in die cadit
in strus

S. rr. Collatio. rrj. abbatis teo
ne de scitum quadragesime: ⁊ remissione scitum in qua
gesima post pasca. hinc teonas vt dicit ioh. cal. cu vtr in
adoleſcentia coſtitur? ordinatioe ſuozu pareru vxore du

xit: per iniquitatem cum ea permansit. Cum autem quadam die cum
 ceteris laicis decimas et primitias fructuum abbatibus iohanni
 diacono obtulissent: dictus abbas multa monita salutis
 eis dedit offendens quod pro oblatione seu solutione decimarum
 repositum non solum consequatur quis euangelicam perfectionem:
 et inter cetera ait. Itaque si etiam ibi quod decimas fructuum
 suorum offerentes fideliter: preceptis domini antiquioribus famu-
 lant: nec dum possunt ad euangelicum culmen ascendere: illi qui nec
 dum hoc quod faciunt: quantum ab eo absint manifestissime per-
 uidentis. Ita quemadmodum poterit euangelice gratie esse prin-
 cipes: qui consummare etiam leuitae legis precepta preueniunt: cum
 ea maledicta etiam non implent. proponant. Qui ergo voca-
 tionem et gratiam christi cognovissimus exhibet fructus sine perfectionis
 euangelice illud adimplet. vade et vende quod habes et sequere
 me. Nec autem verba ita penetrarunt corde teone ut inextinguibili
 desiderio euangelice perfectionis accensus: extunc
 proposuerit seculum deserere: verum reuersus domum cepit vix-
 re ad perfectionem religiosam exhortari: et seculi contem-
 ptum. Cum autem post plurimas ad hoc instantiones illa nullo
 modo assentiret: demum illam dimittens ad monasterium et si ea
 inuita conuolauit habitum suscepit religiosum. Et subdit
 prudenter iohanni. Nemo existimet nos hoc ad puocan-
 da coniugio et diuortia tenuisse. Qui non solum nuptias
 minime danant: verum etiam apostolica sequens sententia dicimus.
 honorabile coniubium in omnibus et thorus immaculatus: sed vt
 lectori initium perfectionis quo tantum vix deo dicatus est
 panderemus fideliter: habeat ergo suum de illo vnusquisque
 iudicium. Secum legem eorum euangelicam illam. Quos de? primum
 vir homo non separet. Et canonice. xxiij. q. ij. Si quis deus hoc
 non liceat sed finem legem priuam ipsam sanctam qui potior est le-
 ge civilis fuit. Qui enim agunt ipsam sanctam. bi non sunt sub
 lege. Et tale legem priuam ipsam sanctam extra eorum nullum
 debet sequi nisi sit certus de inspiratione ipsam sanctam: alio
 frequenter decipit a diabolo. Et quod ille fecit fuerit pro spe-
 ciale instinctum ipsam sanctam per ex eo quod deus per eius potestatem miracu-
 la fecit. nec a quoque patrum attentata est perfectione secuta
 redargutio est: et hoc sensit iohanni. cas. ij. Interrogante ger-
 mano cur in illis iniquaginta diebus post resurrectionem
 in patribus illis non ieiunaret nec in orationibus gemis flecteret
 cum alijs locis hoc fieret. Respondit teonas. Dixerat nos aucto-
 ritati patrum consuetudinis maioris versus ad nostrum tempus per tanta
 annorum seriem preterire: et iam non per certa ratione procedere. eamque
 vt antiquitus tradita esset iugiter obseruata ac reuerentia cu-
 stodiare. Quam quoniam causas et rationes huius rei vultis agnosce-
 re: accipite breuiter quod a senioribus nostris tradita cooperimus.
 Veritas prius de natura ieiunij et qualitate panis edicamus.
 Veritas. Diuina sapientia per ecclesiam omnibus rebus propriam designauit
 tempus esse. Quia dices. tempus habet. Tempus nascendi: et tempus moriendi
 et. qui sequitur. quod dicitur sunt qui principalem per se bona sunt vel
 mala: nec potest aliquis in diuina transmutari: vt in iusticia. pruden-
 tia. fortitudo. temperantia. ceteraque virtutes siue et diuerso vi-
 tia. qui gratia defensionis in alia pre cadere oino aut mutari
 non possunt. Si qui vero in vtriusque affectum prout aliquis transire: vt per
 gloriam virtutum vel bona inueniant appere vel mala: nec non
 absolute per sua natura: sed per propriam affectum et opportuni-
 tate temporis: vel iusticia interdiuina vel iusticia sentiantur. Determi-
 nat ergo et bene ieiunium non esse in numero illorum qui sunt bona vt
 virtutes: vel per se mala vt vitia: sed medio modo se habere: quod
 aliqui laudabile: aliqui reprehensibile. Ita ad coerceda vitia
 carnis: et satisfacienda peccatis et obedientia in ieiunij prece-
 ptum laudabile et vtilissimum. Auferre autem sibi per ieiunium ne-
 cessaria vite vel dimittere propter huiusmodi officia charitatis
 reprehensibile et viciosum. Sicut autem ieiunium discretum iusti-
 ficat custodit: ita non codemque irruptum: nisi forte precepti
 transgressio magis quam eicam preceptum puniat. Principali
 autem bono seu virtuti nullum oportet esse vacuam tempus: vt
 sine cuiusque esse liceat: quia necesse est cessatione ei in
 malum corrumpere negligentem. Nec rursum in principali malo

¶ Hoc qd
h. 52 non
hret ho-
die locuz.
cu piuges
no pnt se
dimittere
sine mu-
tuo cōsen-
su. vt ba-
bef et de
cōuet. cō-
iu. p. torū.

Idoc etiā
est de iu-
re scripto
q̄ inter
pascat p̄
recoſtes
nullū est
ex p̄cepto
ecclesie ie-
ſumū in-
ſtitutū. vt
extra de
obſerua-
tione
ieſu. c. ij. x
lxxvj. diſ.
ſ. nō aut̄
gilla pen-
thecoſtes
de ſe. di.
liij. c. r.
gatonēs

[illegible]

intelligi pñt nō solū quo ad opa ppiā vt scz neqz distri-
ctus: neqz remissus in ieiunijs: t alijs exercitijs nos ex-
erceamus: sed etiā quo ad alios vt scz onera grauiā mā-
datozū alijs imponam: t nos leuiā sumam. Vel etiam
ne ostendamus alijs ex nobis opa maiōris sanctitatis:
t minora occulte faciam. Vigilantissime g̃ puidēdū est
ne vnq̃ mētis nre vigoz blandis seductionibz eneruet:
ne castimonie puritatem quadragesime cōtinuō labore
questā: quingēsimē rege ac securitate pdamus. ¶ In
terrogare ep̃m germano: quare q̃dragesima i ser heb-
domadibz celebrēz: lz alicubi in septē hebdomadibz ser-
uet: cū demptis dñicis diebz. xl. dierū impleat sum-
mū. Rñder teonas q̃ p hoc ieiunū impleat pceptū illud dñi.
Decimas t primitias offeres dño deo tuo. Nam cū an-
nus cōstat ex. ccc. et. lxx. diebus. decima ps bñt numeri
scz. ccc. est numerus. xxxv. Ex sex aut hebdomadibus
quadragesime dēptis sex diebz dñicis: quibz nō ieiuna-
tur remanent. xxxv. Pro numero aut q̃nario qui restat
ex. ccc. lxx. diebus anni satisfacti nox dñice resurrectionis
quasi medietas diei naturalis. Quis nō ieiunant p septē
hebdomadas illi soluit ieiunū non soluz dñica die: sed
etiam sabbato. vñ t per. xxxv. dies tñ ieiunāt. Ideo au-
tem quadragesime nomē hoc ieiunium accepit: q̃ salua-
tor noster diebus. xl. ieiunauit. Et moyses t helyas i ve-
teri testamēto: t in figurā populi isrl qui. xl. annis ambu-
lauit per desertū p̃gēs ad terrā repromissionis. t. xl. mā-
siones ibi fecit. Adde q̃ postea gregoz p̃mus addidit
ad ieiunū. xl. sex hebdomadarū dies quattuor. et sic per
xl. dies ieiunādo imitemur ieiunium xp̃i scz. xl. dierum.
¶ Primitias autem offerimz dño quotidie cum videlz
exp̃gefacti a somno et quasi rediūna post soporē alacri-
tate surgentes: priusq̃ motū sensus vilius corde conce-
piant. Vel memoriā aut curam rei familiaris admittāt
cogitationū suarum ortus atqz principia diuinis conse-
crant holocaustis. Quid g̃ ibi nisi p̃mitias vere suoz fru-
ctū per summū pontificē iesum xp̃m p vsu vite huius
imagiē resurrectionis quotidiane exoluit. Quis a som-
no excreati hostis libationis sue deo filiter offerētes
primo lingue sue motu sp̃m innocentes inolantes deo
suo sui oris officia. Offerēte autē teona q̃ vere dñariōis
in illio nō pōt peccatū exercere: q̃ fideliter sub gratie li-
bertate cōsistit dicente aplo. Peccatū in vobis nō dñā-
bitur. Non em̃ estis sub lege sed sub grā. ¶ Querit ger-
man? quōd hoc sit verū cum pctm̃ in omnibz pene bapti-
zatis videat dñari. Ad qd̃ respondet teonas. Necessariū
reoz vt primū inquiramus qd sit positum legis vel vo-
luntatis: vel que gratie disciplina atqz pfectio: vt conse-
quenter ex his sine dominationē peccati: siue expulsi-
onem possimus agnoscere. Et postq̃ posuit differentias
multas legis moysae t gr̃e: vt quia lex mandat coniu-
gia: gratia inuitat ad cōiugitatem. Lex mandat decimas
dari: grā om̃ia ppter xp̃m pauperibz erogare. Lex ocu-
lum pro oculo reddit: t gratia inimicos diligere t bene-
facere eis. Quisquis igit hoc euangelice pfectionis cul-
men ascenderit iste pfecto sup om̃em legem tantarū vir-
tutū meritis sublimatus: vt viueret q̃ per moysen p-
cepta sunt non omittēs sed quasi parua existimans tñ
se sub grā saluatoris esse cognoscat. Non dñatur ergo in
eo peccatū: q̃ charitatis dei que diffusū est in corde eius
om̃ē alterius cuiuscūqz rei excludit affectum. Nec pōt
aut vetita concupiscere: aut impata cōtemnere: cui? Itū-
dum atqz desiderū diuino amoz semp̃ intentum: vsqz
adeo villum rerū oblectatione non capitur: aut etiā his
que cōcessa sunt nō utatur. In lege aut in qua cōiūgio-
rū iura seruātur: quis coibita luxurie euagatio vñ tñ
femine mācipet: tamē nequaq̃ possunt carnalis cōcupi-
scētie aculei nō vigere. Et difficile est vt ignis cui etiaz
studiosē pabula suggerunt ita prefitis terminis inclu-
datur: vt non etiā extra euagatus cōburat om̃es ari-

Quare q̃
drages
ma in sex
ebdoma
disbus ce
lebratur

gerit. Et etiā si sua illa sp̄ occurrat abiectio: vt estuare intrinsecus nō sinat: tñ etiā dñi cobibet incedit: qz volūtas ip̄a culpabilis est et velocissimos adulterorū raptas excessus cōsuetudo cōcubīt. Sed q̄s gr̄a saluatoris s̄a mauerit oēs carnaliū desideriorū spinas: caritatis igne cōsumit. Quisquis ergo p̄fectionem euāgelice tennerit doctrine: hic sub gr̄a p̄stitit: p̄cti dñi dñatōe nō p̄mit: hoc est em̄ esse sub gr̄a: ea q̄ a gr̄a mādant implere: esse noluerit: non ignoret se q̄uis baptizat? sibi videat ac monachos nō esse sub gr̄a sed legis adhuc vīculis p̄peditum p̄cti pondere p̄grauari. P̄pōpositū q̄s ei? q̄ est sub gr̄a nō euacuare seu destruere moysayas sanctiones sed adimplere: q̄s intelligēdum est q̄ ad moralia. Qd̄ nōnulli p̄ctus ignorātes et p̄silio atqz exhortationū xpi magnificētiam negligētes: ita p̄sumptiue libertatis securitate solunt: vt nō solum xpi p̄cepta tanq̄ ardua nō attin-gāt: verū etiā illa q̄ illis incipiētibz p̄uulis: qz moysayca lege mādāta sunt velut antiq̄ p̄tēnant. Illud qd̄ exēcra-tus aplūs. dicentes nōria libertate: qz nō sumus sub lege sed sub gr̄a: sic ad doctrine euāgelice culmen ascen-dentes: nec pua legis mādāta implentes: duplici p̄ctō-rū sunt oppressi imperio. Vñ petrus. Quasi liberi et non quasi velamen habentes malicie libertatem.

S. xxi. Collatio. xxi. que est etiā

teone scōa. de pollutione q̄ accidit in somnis ex triplici causa pcedere. Et q̄s p̄pter eā sit a cōione abstinentiū. Et q̄ nemo absqz p̄ctō nisi xps. Reuertētibz igit̄ Job. cas. et germano ad teonā r̄interrogantibus. Cur interdū re-missius ieiunātes leuiozibus carnis aculeis titillantur. Et nōnq̄ districti? abstinentes afflicto exhaustoz cor-pe incertius quozibus arcerēt. ita vt exp̄gefacti se repi-rent carne pollutos. R̄idet teonās rōnem assignās in h̄mōi. Vñ q̄ inq̄t infestatiōis triplicē causā n̄i. p̄cidere maiores. quēdamodū t̄pis p̄stituti inrepestiui irrūpūt ex cessibus. Aut em̄ sup̄flua escarū nimietate pgerit. Aut p̄ incurtiā mēt̄ elabit. Aut inimici illudētibz inuidijs puoca-tur. P̄ximū igit̄ vocatit̄ vel gule vitii hāc redūdant am obsecni humoris extrudit. Vñ cū districtioris absti-nētie tpe statū polluit puritatē: nō de p̄cti vt putat inea dia. s̄ d̄ nimietate p̄terite satietatē effūdīt. Qd̄ p̄pora-citatis enim ingluuiē concretū fuerat in medullis ne-cesse est vt per puritū v̄l certe p̄ ignorātiā q̄uis ma-gno ieiunio tabefacti corporis egeratur. Quāob̄ nō solum a lautioribus cibis est abstinentiū: sed etiā a vi-lioribus cibis equali est continentia temperandū. Imo et panis et aq̄ est satietas euitanda. Licet enīz necesse sit confiteri. interdū etiam absqz vlla mēt̄is industria vel temperie corporis. vel ob etatis p̄terite maturitatem q̄s dā rariis sordidat. vel certe fluxus huius egestiōe non polluit: s̄ alteri? meriti ē q̄ pacē inerti facilitate cōsequit̄. alteri? q̄ triūphū gl̄ioss r̄utibz p̄meret. Q̄ scōa ip̄uri hui? p̄sumū cā ē: si mēs sp̄alibz studiis atqz exercitiis vacuata nec disciplinis iterioris hoīs instituta. quēdaz sibi signicie s̄itū p̄ osuetudinē cōtinui torporis obdupe-rit: aut cum sordidaz cogitationū mīnucias non cauēdo. ita illā cordis sublimissimā puritatē segniter p̄cupi-scit vt oēs perfectōes et castimōie sūmā soli? credat cor-poris castigatōe p̄stītē. Quāuis em̄ talis r̄igido corpus ieiunio castiget. tñ m̄silonin? dormiētē illecebrois fā-rasmaribz cogitatōes et passiones inq̄rāt. qz inq̄ratiōe ne aq̄ legitimi t̄pis curfus. nō tā ex nature necessitate s̄ ex fraude neq̄ie obsecni eliciat humores. Et iō i p̄mis sūt sensuū discursus cobereendi. Tertia cā ē cū p̄ordi-natā q̄dez ac sollicitā p̄tinentie disciplinā cū cōtentione cordis et corporis perpetuā castimōie puritatē optamētes acq̄rere: s̄ nos vilitatē carnis et sp̄is egregie p̄sulētes fraudulētissimū hosti? nos ita ipugnat inuidia vt deicere

fiduciā p̄scie n̄re: nosqz velut reatu aliquo hūiliare cona-tur illis p̄cipue diebus quibz castitati magis intendim? absqz vllō carnis puritū mēt̄isve p̄sensu: nec p̄ illasio-nem fantasmaris alicui? sed tñ simplici fluxus illi? ege-stione nos polluit: vt a sacrosctā cōione nos deterreat. Licet in quodā incipientiā ob s̄ diabolica factione bec euenire credat illuso: vt dñi eos int̄sioribz ieiunijs stu-dere cognouerit: eos hac p̄te subuertat: vt euz se vident strictioribz ieiunijs dediti: magis se hui? illusiōibz in-quietari ieiunia relayerit: ex quo p̄pendit ad hoc eis in-uare. Q̄ exinde q̄rētibus illis vtrū p̄pter hui? pollutio-nē sit cōmuniō dimittēda. r̄idet. Si hostis ille neq̄sim? vt nob celestis remediū subtrahat medicinā: custodiā so-pite mēt̄is illi ferit: ita dñat vt nullo resp̄sibili in-terueniēte puritū: nullo oblectatiōis p̄tamine assensu sed egestione aut naturali necessitate. p̄pulsā: aut certe impugnatione diaboli absqz sensu voluptatis ellicita ad impedimētū n̄re sc̄ificatiōis obtēderit: possumus et de-beim? ad gratiā salutaris cibi accedere p̄stītē. Si nō n̄ro vitio hec fuerit egestia p̄cretio: p̄ueniētes p̄sciaz nō strā illud aplicū formidem? Quicūqz mādauit panē et biberit calicē dñi indigne reus erit corporis et sanguinis dñi. Et q̄ aliqui iūmici factiōe: hec eliciat impuritas: in-ducit exēplū de q̄dā q̄ feruētē se exerceas i diuino fuitio et castitati diligētē intēdēs. dieb? illis q̄ de morte cōto-siebat talis pollutio sibi de nocte cōtingebat. Qd̄ cum p̄res subtiliter inuestigātes p̄penderēt s̄ sine sui culpa euenire. p̄sulerūt: p̄pter s̄ cōionē nō dimittēre. Quo fa-cto cessant illusiō. vñ apparuit s̄ ex diaboli opatione p̄cedere. vt p̄fectū ei cōionis auferret. Illi nāqz sunt veri et incorrupti r̄gines xpi. Illi admirabiles atqz egregij reputant̄ eumuchi. nō q̄ meruit. s̄ q̄b? non libet fornicari. nec q̄ ipudicitie rep̄mūt frenā s̄ q̄ ip̄as q̄ nimis mē-tis titillationē et tenuissimā libidinis incitāmētā vicerūt. Et corqz ita extenuauerūt illi carnis (vt ita dixerim) sensum. vt nō solū ex cōmōtiōe ei? nulla oblectatiōe. s̄ nec exigua q̄dē titillatione tāgāt. Tanta autē hūilitatē debem? cor n̄m vallare custodia vt hac definitiōe per-fecta sensuū stabilitate teneam? nequāqz nos posse ad tātū purificatiōis meritū p̄uenire. Māz paululū elati de corpis sui puritate p̄ supbia deo p̄mittere ad sui hūmi-liationē pollunt. Et s̄ p̄ dei gr̄am illā p̄fectā puritatē cordis et corporis obtinuerim? indignos tñ nos eē sacre cōionis credam? P̄ximū qz celestis illius mātē tāra? est maiestas: vt nemo hic lutea carne circūdar? p̄ suo meri-to ei? edulū et nō ex gratuita dñi largitate p̄cipat. De inde: qz nullus circūspect? in h̄mōi potest esse confictus vt cū saltim rara vel leuia p̄ctōz tela nō feriāt: quia im-possibile est vt nō aut ignorātia. aut negligētia. aut ob-reptione. aut cogitatione. aut necessitate. aut obliuione peccet. vñ et apls cū dīcisset. Nihil mihi conscius sum. subdidit. Sed nō in hoc iustificat? sum. Licet aut mltos possim? hoies dicere sanctos. dīcēt em̄ sanctū deo dīca-tum. vñ et vasa eccl̄ie sancta dicunt. nullus tñ potest dī-ci immaculat? s̄z sine macula cuiuscūqz peccati exstēs: nisi dñs iesus xps. de quo apls ad hebreos. Nō em̄ talē habem? pontificē qui nō possit cōpati infirmitatibz nō stris tentatū per omnia. p̄ similitudine absqz peccato. Hāc sola exceptione ab oibus nobis distinguit? quia nos nō absqz peccato: illū sine peccato p̄stat fuisse tētatū. Quis em̄ hominū q̄uis fortis sit atqz bellator: hostilibz tamē telis plerūqz nō quatit̄. Ille autē solus cōditionē mor-tis humane cū vniuersa carnis fragilitate suscipiens: nullus est vnq̄ sordis maculis attractus. Tētatū fuit in deserto de gula. auaricia. et superbia. seu inani gloria: p̄ similitudine nostra: quia s̄z bis tētatū: sed absqz pec-cato: quia nos in his et alioz vitioz tētatōibus si non succubim? cōsentendo: tamē frequētissime aliqua sen-sualitatē cōplacētia detinēmur. Sed dñm iesus in suis

Enume-rat opti-me q̄bus mōis pec-cat homi-nes.

Preua-let q̄ au-rum.

rentationibus nulla peccati delectatio momordit.

S. xxi. Collatio. xxi. que ē ter-

tia teone. In q̄ p̄lice disputat et declarat illa auctoritas apli ad Rom. Nō em̄ qd̄ volo facio bonū: sed qd̄ odi ma-lū hoc ago. Vel illud. Si aut qd̄ volo hoc facio tā nō ego operor illud: s̄ qd̄ habitat in me p̄ctm. Vel illud. Ede-lector em̄ legi dei fm̄ interiorē hoīem. Et deo aut allam legē in mēbris meis repugnātē legi mēt̄is meerc. Hec h̄ba apli cū german? dixisset dicta ēē ab aplō nō ex sua p̄sona s̄z p̄ctōz. Teonās talē expositionē p̄stat dīcēs. Ecce rario euidenter ostēdit p̄ctōz p̄fione bec h̄ba conue-nire nō posse oimode: sed ad solos q̄ dicta sunt attinere p̄fectos: et eoz qui aplōz tñ merita subsequuntur p̄grue sanctitati. Quo em̄ ait p̄cto p̄ctōz poterit p̄uenire p̄fio-ne qd̄ dī. Non em̄ qd̄ volo bonū hoc facio: sed quod odi malū h̄ ago. Quis em̄ delinquentū nolēs fornicationibz adulterijs. kurtis. homicidijs. et alijs malis implicatur. Quinimo instanti cupiūt mali desideria p̄ctōz implere: vt etiā peruigil cura opportunitatē committēdi scelera cōcepta aucupent. Et vt ait Hieremias. vt inq̄ agerēt laborauerūt. Lū ergo p̄ctōres nō oderint: s̄z diligat ma-la. sup̄est vt virtutē sensus verbor apli ex intimo dicen-tis meriti affectu. Et quid apls dixerit bonū quidve cō-paratiōe eius p̄nuclauerit malū: nō nuda significatiōe verbor: sed eodē quo ille discit? intuitū. Intellectū quoqz eius fm̄ dignitatē p̄ficiantēs ac meritū perseru-tur. Tūc em̄ sentētiās deo inspirate. plenas fm̄ p̄po-sitū ac voluntatē eius cōprehendere poterimus: cū eoz a quibz p̄mulgate sunt statū ac meritū p̄pēdētēs nō ver-bo: sed experimētis parē induerim? affectū. P̄ro cuius qualitate sine dubio vel concipiunt vniuersi sensus vel sententia p̄ferunt. q̄obz quid sit p̄ncipale bonū quod apls nō potuerit p̄ficere cū veller? diligēt? indagē? Multa nouim? bona que beati aplm̄ oēsqz eiusdē me-riti viros et habuisse p̄ naturā et acquisisse p̄ gr̄as negare nō possumus. Est em̄ bona castitas: laudabilis p̄tinetia mirāda p̄udentia: larga humanitas: circūspecta sobrie-tas: modesta tēperantia: pia misericordia: sancta iusticia. Que oia in aplō paulo eiusqz cōsortibus ita plena et p̄fe-cta fuisse nō dubitamus: vt virtutū magisterio potiusqz verbor ab eis religio doceret. Lū tātis ergo paul? abū-dauerit bonis: qd̄ illud sit bonū cuius p̄fectiōe caruerit nō poterim? agnoscere: nisi in illā p̄ferimus: quo ipe locutus est affectū. Qd̄s quidē p̄dicte eius virtutes velut p̄ciosa gēme: si cōparent illi margarite euāgelice: p̄-pter quā emēda oia sua negociator ille distraxit: reuile-scunt et cōtēntur p̄e excellētia eius. Quid q̄ sit illud vñ quod tātis tāqz innumeris bonis p̄ponat q̄s alijs sp̄eris videndū est. Mimū pars illa optima est: cuius magnificentiā atqz p̄petuitatē cū relicto susceptiōis et humanitatis officio maria p̄elegit: de qua dictū est a dño. Maria optimā partē elegit. Ana est q̄ teozia et so-la. i. cōtēplatio dei: cui merito oia iustificationū merita vniuersa virtutū studia postponunt. Et illa quides oia que in aplō fuisse dīcim? bona nō solū et vtilia: sed et ma-gna et p̄ciosa sunt. Sed sicut stagni metallū in se bonuz argento cōparatū apparet viliissimū: et argētū auri cōpa-ratione euanesce: et aurū collatione gēmarum. Ita illa virtutū merita ad p̄sens bona et vtilia: et in futuruz ad eternitatē ducētia: si diuine cōtēplationis meritis cō-parentur vilia: (vt ita dixerim) vēdibilia p̄ ea habēda cēsebunt. Et hac cōparationē etiā scripturā p̄firmat auctoritas. Dicit em̄ scriptura. Audīt deus cūcta que fe-cerat et erat valde bona. Et Salomon. Vniuersa q̄ fecit deus bona in tēpore suo. Hec igit̄ nō sunt bona sim-pliciter: verū etiā cū additāmēto valde bona p̄nūcian-tur. Sunt em̄ reuera in hoc mūdo cōmōzibus nobis aut ad vsum vite: aut ad corporis medicinā: aut ad ali-

quā causam vtilitat? nobis ignote accōmoda: vel certe in eo bona valde q̄ faciūt nos inuīabilia a creatura mū-di p̄ ea q̄ facta sūt intellecta: p̄spicere. sempiternā q̄ ei? virtutē ac diuinitatē. ex tāta ordinata molitione fabrice mundialis et oim q̄ in ea sunt subsistētia p̄p̄ari. Hec tñ oia nec boni nomen obtinebunt. si futuro illi seculo comparent? vbi nulla bonorū immutatio nulla est vere beatitudinis formidāda corruptio: cui? mūdi ita beati-tudo describit. Erit lux lune sicut lunē solis. Erit lux so-lis septēmpliciter. Magna igit̄ bec et p̄clara intuitu atqz mirifica si futuris p̄missionibz p̄ferant. p̄tinuo va-nitas apparebūt dicente dauid. Oia vt vestimentū vere-rascent. Et sicut opertorū mutabunt eoz et mutabunt. tu aut idēp̄ses. Ergo qz nihil est p̄ seipm̄ stabile: nihil bo-num nisi deitas ip̄a sola. Qd̄s nō creature vt beatitudi-nem eternitatis vel immutabilitatis obtineant nō hoc p̄ sua naturā. s̄z p̄ creatoris sui p̄icipationē et gr̄am p̄se-cunt: tenere bonitatis meritū a creatore suo collata nō p̄st. In euangelio qz multa p̄nūciant? bona. vt bonam arborē. bonū thezaurū. bonū hoīem vel seruū: et tñ si re-spicimus ad bonitatem dei nullū eoz p̄nuclabit? bonū dicente xpo. Nemo bonus nisi solus deus. Deniqz sicut bona n̄ra diuine bonitati cōparata vertunt in malicia: ita et iusticia n̄ra diuine iusticie cōparata p̄ano mēstrua-te filis deputatur. igit̄ et vniuersarū merita virtutū supradicta. cū p̄ se bona ac p̄ciosa sint tñ teozice clari-tatis cōparatione fuscant. Multū em̄ scōs. Quis bo-norū operū terrenis tñ studiis occupatos p̄tēplatiōe illius sumi boni retrahūt opa illa. vnder s̄z aplō magna meritorū stipēdia parant? ex p̄dicationibus. et alijs laboribz. tñ ei? mens q̄uis sancta et sublimis non pote-rat ab illa celesti teozia intentione terreni op̄is non di-uellī aliq̄. Deniqz cū se talibz et tātis dīari fructibz cer-neret: et cōtrario teozie bonū corde p̄ferat ac velut in vna lace tātoz bonorū p̄fectū: in altera delectationē di-uine p̄tēplatiōis appēderet dñi illi hinc laborū stipēdia immanē delectant. Illinc desiderij vnitatis et insepā-bilis xpi societas etiā a resolūtiōe carnis imitatur amī? tādē. pelamat et dicit. Quid eligam ignoro. Q̄artoz em̄ e duobus desiderij hīs dissolui et esse cum xpo. Multo em̄ melius. P̄ermanere aut in carne magis necessariū p̄pter vos. Lum igit̄ boni vilius excellentiam cunctis etiam p̄dicationis sue fructibz p̄tulisset tñ carita-tis cōtēplatione submittit. et p̄pter p̄rimos diuul-sione a xpo sibi noxiā. sed ceteris necessariā non recu-sat. Illi quidem qui oculos cordis sui contēgunt crasso velamine vitioz: et fm̄ iniam xpi videntes non vident. extimāt nullā culpam ex istis octosis ac lubricis cogita-tionum excursibus se posse contrahere. et nihil nisi capi-talia crimina cōtēplantes. tñ modo credūt ea esse vi-tanda. Contra bi qui summā toti? voluntatis et gau-dij et beatitudinis sue in diuinari ac sp̄ialū rerū p̄rem-plateone p̄stituit: cum ab ea inuult vel paululū violētis cogitatiōibus abstrahunt: velut quoddā in se sacrilegij gen? p̄senti plenitudinis p̄mūt vltione. ac viliissimā creaturā ad quā sit detortus mēt̄is intuit? creatori suo se p̄tulisse lugētes. pene dixerim impietātē sibi crimē ascribunt. Et s̄ ad cōspiciendū diuine gl̄ie claritatem oculos sui cordis summa alacritate p̄uerāt. tñ breuissī-mas carnaliū cogitationū tēch: as nō ferentes q̄qd̄ ab illo nō lumine mēt̄is aspectū retrahit erecrant. Licet aut sancti fastidiāt vniuersa in q̄b? mūdus iste h̄sāt: im-possibile tñ est vt nō ad ea vel breui cogitatiōnū rapiantur excessu. Nullūqz hoīm excepto saluatore n̄ro natu-rālē p̄nagationē mēt̄is ita defixā semp̄ in dei p̄tēpla-tione p̄tinuit in vita p̄senti. vt nūq̄ ab ea rapt? mūda-ne cuiusqz rei delectatione peccaret. dicente scriptura. Stidera nō sunt mūda in cōspectu ei? Expti igit̄ sancti se humanis vitiis desideratū finē obfistēre sibi carnis

Triplix
ex causa
accidit
pollutio

Secūda
causa.

Tertia
causa.

nus in legendis eius. Erat antoninus in fidei pietate mi-
rabilis. Nunq̃ se scismaticorum miscuit cōtōnti antiquā
eoz sciens prauitatem. Nunq̃ mantcheis aut alijs he-
reticis saltim amicitabilia ṽba largit̃? est nisi tm̃ ea q̃ eos
possent ab errore reuocare. Denuncians talia amicitias
atq̃ sermones p̃ditionem anime esse. Sic arrianus de-
testabatur vt oib⁹ diceret nec iuxta eos q̃dē esse accedē
dū **D**icerentib⁹ aliqui arrianis antonio ita vt ip̃i se cre-
deretur promitterent. admiratus eoz audaciam: iusti dolo-
ris ira cōmorus est vt de mōte eos expelleret quo ad eū
venerat serpentes deteriores eos affirmans. Roga-
tusq̃ ab episcopis ⁊ fratrib⁹ vniuersis alexandriā de-
scendit: ibiq̃ arrianicas sermone publico condemnauit
vltimam hanc esse heresim ⁊ p̃curfionem antiqui affir-

Erat qu
do non
erat be
verba p
stifera p
mū pla
sunt ab
felici or
rio be
archa q
sua mal
dicta se
tra toti
pene lab
facta ut
xpianum
orbem.

mas. ꝑꝛedicabatur in pplis filiū dei nō facturū. non ex
vllis existētibꝫ sꝫ ppriū t vniꝫ cū pꝛe cēntie. Nec creatu
ra aut adoptio. aut appellatio videtur. Impiū esse dicēs
vel mēte capere. Erat qñ nō erat. cū vbi de deo semp
sit coeternꝫ qꝫ ex eo deo pꝛe narꝫ est qꝫ semp est. vñ aiebat
Cū arrianis nulla sit vobis pñctio: vos fideliter credē
tes xpianis estis. Vbi vultū filiū qꝫ ex deo pꝛe narꝫ est. crea
turā docētes. nullo intervallo a gētibꝫ sepārꝫ qꝫ Ierulim
creature potiusqꝫ creatori. ꝑꝛa (mibi credite) irascunt
elemēta t oēs ꝑ arrianū furorē ꝑgemiscunt creature: qꝫ
sibi deū suū pꝫ quē oia t in qꝫ oia facta sunt videāt aggre
gari. Nec tati vniꝫ pꝛe dicatio epꝫmi non pōt qꝫti ad fidem
pꝫlos roborauerit. Letabā oēs hostilē xꝫi inimicā he
refim anathematizari ab ecclie columna antonio. Nulla
tūc etas nullus sexꝫ domi remāsit. taceo de xpianis. ꝑꝫ
gani t ipi idolorꝫ sacerdotēs ad officū ouile ꝫolabāt di
cētes. ꝑꝛecamur vt boiēs dei videamꝫ: qꝫ hoc apud vni
uersos ꝑꝫpiciū nomen erat antoniꝫ. Ambigebāt qꝫ sal
tim fimbriā vestimenti eius attingere. multū t tactum
pꝫdes credentes. Quorū tūc diabolica obfidionez varijs
sunt infirmitatibꝫ liberati. Quorū simulacris ablata sunt
spolia. Quanti ab errore gētiliū retracti nro pñcti sunt
gregi. ꝑꝫterea cū irruentē multitudinē comites repel
lerēt extimātes tedio illiꝫ quētiꝫ ppliꝫ fore ipse traqꝫlo aio
dicebat. Nūqꝫ bid cetus maior est demonū turbis. Al sal
uatore etiā hoc munus accepat vt si qꝫs ignarꝫ eiꝫ inter
multitudinē monachꝫ eū videre desiderasset. nullo in
dicante ceteris pꝫtermissis ad antoniū pꝫcurrerebat. et
aie puritate agnoscebat ex vultu. t pꝫ speculū corporis
grām scēte mentis intuebat. ꝑꝫā semp bylare geres facie
liqꝫde ofidebat se de celestibꝫ cogitare. ꝑꝫbebat oculis
lētificātes. t dētes sicut lac nitidos. hec athanasius

§. iij. Aliquādo cum operaretur
cū frībꝫ iuscipies in celū dñi trīste vīssionē vidisset reuolu-
tus ante deū rogauit vt futurū scelus auerteret. vñ cum
cris tremētibꝫ q̃ astabātibꝫ rogabāt vt vīssionē expimeret
singulātibꝫ ⁊ lachrymīs prepedītꝫ dixit eis q̃ magnū ne-
pbas ⁊ inaudītū scelꝫ feculīs immineret. vidi inq̃t al-
tre dei muloz circūdatū multitudīne q̃ calcibꝫ oīa disipa-
bāt: ac p̃ h̃ magno turbine fides catholica subuerteret ⁊
hoies iūmetꝫ siles xpi sacra diripieret. Nec est cā gemitū
meoz hīs audirē facta est vox dñi ad eū dicens. Abomīna-
bīlē altare meū. Os ⁊ factū est. Nā post duos annos erū
pētibꝫ arrianīs ecclīa tante disreptioni subiacit: vt pol-
lutis oibꝫ nō solū dñges ⁊ matrone ⁊ ipm baptisterijs
pollueret. Sꝫ etiā xpiani tangꝫ oues iuxta altaria nece-
rent. ¶ Quidāz aut arrianꝫ noīe balacbiꝫ dux egypti cū
ita ecclīaz infestaret vt dñges ⁊ mōachos nudatos pu-
blice verberaret sic ei scripsit antonꝫ. Aideo irā dei
veniente sup te. Bā define psequi xpianos. ne irā dei te oc-
cupet q̃ p̃mū tibi minā interitus. Legit infelix lras ⁊
rist. ⁊ in eis expūis in terrā picit. Porritozoz q̃ multꝫ
afficiēs iūrgis talia antonio remādauit. Quia tñ curas
de monachis. veniet q̃ ad te nri etiā disciplina rigozīs.
Sed p̃stūm minatore supplicij sic oppressit q̃ cū intra
quīnqꝫ dies cū alijs equū mīstissimū cūtare: morū equi
sui in terrā decussus corrosis ⁊ laceratis cruribꝫ dela-
tus ad vrbem expirauit. ¶ Aliqñ cū antonꝫ ab angelis
in aerē leuaret: assunt demones eiꝫ trāstūm phibentes
pctā eius ab exordio natiuitatis obfidentes. Quibꝫ an-
gelū. non debet illa narrare que xpi mia sunt deleta. Si
qua autē scitis ex quo factus est monachus illa pferre.
Et cū in p̃batione deficerent liber antonius in sublimē
tolliet ⁊ liber deponit. ¶ Narrauit antonꝫ de se dicens.
Vidi aliqñ diaboli celsū corpe. qui se dei pūdentia et
virtute est ausus dicere. Et ait. Quid a me vis antonꝫ vt
des tibi. At ego spūa in os eiꝫ ingeminās totū me in eiꝫ
xpi noīe armatꝫ ingessi ⁊ statim euauit. ¶ Cum semel

De balia
chio duc
egipti an
riano,

antoni' in spū rapt' totū mūdū laqueis sese inuicē cōne-
crētibus plenū vidisset exclamās ait. **Q**uē istos euadere
laq̄os. Et vox de celo: hūilitas ipsa. **¶** Quidā p̄bi audiē-
tes famā sapientie ei' cū scīrēt spm studio l̄rari in seculo
nō vacasse. accesserūt ad eū in desertū ad tēdandū ei' & p̄bā
dū sapiam ei'. Et inueniētes eū vacātē interrogauerūt
qd ageret. Qui r̄spondit se tūc legere. Querētes autē in quo
libro legeret. R̄spondit. In libris q̄ docuēt doctores v̄ros
aristotele: platonē & alios. In creaturis videlz gr̄ndiū
res & p̄p̄tates p̄siderātes in sc̄ptis suis reliq̄rūt. Sed
in eis p̄teplabat creatore eārū cōgiscendo & amādo. p̄bi
autē curiosē exquisierūt & inde se cōmēdādo. **E**x q̄ r̄sponsione
admirati coeuerūt verā sapiāz ei'. **¶** Alij artēs magicē
periti arte diabolica p̄sucta v̄si sunt mittere ad eū infe-
stādū demones q̄ sua suggestiōne vebemētī facerēt euz
recedere de cella sua. Et cū pluries diuerfos principes
demonioz adiurādō mississent & nūq̄ eū viderent. vt fa-
cerēt eū locū de serere: admirati venerūt ad eū it̄roga-
tes si vltro solitū fuissz incitare: ad recessus de cella illa.
Qui vtriq̄ p̄fessus ē dieb' illis m̄ltū sup̄ h̄ fuisse veratū:
sz tērationē hui' sup̄asse n̄tute xpi. Et p̄fessi p̄ctm̄ sumi
ad beū p̄uersi sunt. **¶** Cū sagittari' qdā vidēs atoniū cū
monachis suis gaudēte: illi' sc̄ritatis famā audierat sc̄s
dalizar' est impuratis cuius leuitatē & dissolutiōē nō disc̄r-
tioni. Nō intelligēs antoni' dixit ei. Pone sagittam in
arcu et trabe. qd & fecit. Et cū hoc ei mādasset imediare
sc̄s & tertio dixit sagittarius. Tātū trahere potero q̄
de ei' fractiōe dolebo. Tūc antoni' sic inq̄t est in opere
dei. Si sup̄ mēsurā semp̄ tēdere vellem' in rigore spūs
& corpis p̄sisterēs cito frāgeremur. Expedit q̄ rigorem
aliquatū relaxari vt p̄ficuere possim'. Et q̄bus v̄bis
edificat' recessit. vnde & in sc̄da colla. moysi. v̄s. dicitur
est. Inseretib' patrib' heremitis simul cū brō atoniō
que cēt n̄tus q̄ expediti' & securi' p̄duceret monachū
ad p̄fectionē. Cū diuersi diuersa dicerēt & cluissit antoni'
et per exēpla p̄bauit esse virtutē discretiōis.

S. iij. Antonius ipse cū aliquā
do i heremo tedio afficeret clamauit ad deū dicens. Dñe
volo saluus fieri: s; nō pmitteat me cogitationes mee. ⁊
surgēs egressus ē cellā q̄ vidit iuuenē quēdā. hic erat an
gel⁹ dñi sciat atq; opante: ⁊ post modicū surgebat et ad
ofonē se dabat: ⁊ post paululū reuertebat ad op⁹. Et ite
rū surgēs orabat. Quā pluries alternat⁹ vici⁹ b̄ egisset
dixit angelus. sic fac ⁊ saluus eris: et subito disparuit.
¶ Quidā remittēbat seculo: s; nō pfecte: q; qdā ad bne
sibi retinebat. Veniēt s; ad antoniū p instructiōe sue fa
lus: dixit ei atoni⁹. Vade ⁊ eme carnes: ⁊ cū eis ad me
reuerteris. Qd cū fecisset ⁊ eas secus portaret canes in
via cū infestabāt multū tacerabāt ppter illas. Et cū
venisset ad antoniū declarauit molestiā quā passus fue
rat a canib⁹ in via ppter carnes. Tunc antoni⁹ ait. Sic
qui seculo renūciat ⁊ retinet sibi pecunias impugnati a
demonib⁹ discernunt. ¶ Interrogauit qdā antoni⁹
dicens. Quid custodiēs placebo deo. ⁊ ille. Quociū vadis
sp̄ deū pre oculis tuis beas. In his q̄ cogitas sp̄ testimo
niū scripturariū adhibeas: vt scz fm doctrinā earū ipas
vel sequaris si bone vel abiciās si male. In quociū lo
co federis nō inde cito mouearis. s; sine vigenti cā. Nec
custodiēs salu⁹ eris. ¶ Ali⁹ cū interrogauit. Quid sibi
agēdū ad salutē psequēdū. ¶ Ali⁹ cū interrogauit. Quid fidas
de tua iusticia: vētris ⁊ lingue sit tibi cōtinētia. Et nō pe
nitearis de re trāfacta. s; te bonū fecisse. vel si malū fuit:
ita q; tristitia absorbearis: ⁊ desistas a bonis. Idē. Qui
sedit in solitudine ait. A trib⁹ bellis eripis. s; audir. lo
cutiōis. tristis. Contra viū tū pugnā habebit: s; cor
dis p cogitaciōes: vnde ⁊ sup̄ his inuigilare op⁹ ne ma
le acceptetur. Sicut aut pscpes si tardauerint in sicco
moriunt: ita monachi et cellā morātes ⁊ cū seclariis

conuersantes a q̄ctis pposito resolūtur. Quidā fratres
cuꝝ n̄bū salutis ab antonio q̄sissent. r̄s̄dit ille. Audistis
dñm in euāgelio dicere. Et q̄s te p̄cussit in dextra ma
nilla porige et alia. Et illi. hoc nullo modo facere posu
mus. Et antonius. Salte d vna patiēter ferre. Et illi.
Nec hoc possum? At beat? antoni? Salte nō velis ma
gis p̄cutere q̄ sitis p̄cussi. Et illi inquit. Nec hoc posu
m? pater. Demū dixit antoni? discipulo. P̄para istis
succos: quia nimis delicati sunt.

S. v. Scribit etiā athanasius de
beato antonio. q̄ cū philosophi plures venissent iā his
ad beatū antoniū ad tentandū r irridentē ipm: qz litte-
ras ignorabat: q̄s tñ ille interrogatōe cōvincebat. T er-
tia vice venerūt viri oīs secularis prudētie nube cecati
atq; vnivser p̄be artū suarū estimariōe doctissimi. Vt
ergo cū rationē ab eo exigerēt fidē quā in xpo habem?
et intereretur argumētosa sopsimātū interrogatio de
diuina cruce en illudere intra se paululū voce cōpessa:
primū eoz errorē miseratus est: deinde per interpretes
quī eius verba diligētē in grecū solebat exprime re fer-
monē ita crocūsus est dicēs. Quid pulchrius est: qdve ho-
nesti? cruce colere. An adulteriū. homicidiū. incestū. his
assignare quos colitis cū in altero cōceptus mortis infu-
sne & utris sit. In altero turpis religio fit obscenitatis
magistra. Quid meli? est dicere. An q̄dci xbi manens
vt erat ob salutē nostrā humanū corpus assumpsit: vt
societate mortalitatis nos cueberet ad celos : partici-
pesq; nature celestis efficeret. An vt ipsi asseritis diuie
mentis haustu ad terrena venerād caput submittere &
pecudi atq; serpentū formis celeste munus includere.
Quo ore credulitatē xpianoz audetis irridere: dicētuz
xpm filiuz dei sine sui detrīmēto r cepisse ēē qđ nō erat
r mansisse quod fuerat: cū ipsi aiām de celestib; detrahē-
tes non tñ hominē sed r pecudū soletis sepire corporib;
xpiani credulitas deum suū pro salute mūdī venisse tes-
stat. Vos nō innatā aiāz predicātes vltro citroz trās-
fertis: xpiana fides que clementia dei omnipotentiaq;
venerat dicit deo fuisse possibīlē: ita tamē nō euacua-
rit dignatio dignitatē. Vos animā ex splendidissimo
dei fonte manantē turpius decidisse iactatis: qui muta-
bilem r conuertibilē eam post sui diminutiōnē audetis
asserere. Jamq; illā naturā dīcam per anime contume-
lias impia lingua remanatis: imago que fm vos natu-
rale similitudinē sui retinet auctoris cui vna est ex quo
desuit: eadēq; substantiā hūilitatis pprietatē r iniuriāz
cōsequētē ad suā remittit originē. Igīt adiucurrite cō-
tumelias animarū ad patrē: vt appellatis earum. ppter
vestram blasphemiam redundare. Erux iesu xpi dñi nostri
notas ingerit. Rogo que hic est religionis obscenitas,
illōne potius est cruce aut alicu? generis morē ab im-
quis boibus illatā incertoz discursus. Pudeat queso
post osyrin vagos incertosq; discursus. Pudeat queso
vos insidiarū typhonis. Pudeat saturni fuge r deuora-
tionis crudelissime filioz. Erubescite paricidii Bonis
et incestum. Erubescite rapnū eius r coitu mulierū atq;
puerozū. Illi (sicut vestri fingūt poete) ad explendum
immansissimē libidinis furorē molles dedit in amorem
ingitus. Ille in diāne fugit sinus. Ille amator et pati.
Ille modulatus ales: ledeos petiūt amplexus. Ille in
proprium sciens sexum regiū puerū ministris auibus
polluit. Nec vos creditis. nec vos colitis. nec sunt ve-
stroꝝ ornamenta teploꝝum. Eno deprecor pro vestra
salute: nostra dicta pensate iudicio vniuersa. Annērfa
an nibil libris credenda sunt christianis. Si nibil. Nec
crucis quoq; cui detrahitis nomē agnoscat. Si vniuer-
sa credēda sunt: cur cum in eisdem libris crucifixi resur-
rectio copletur: passionē diuinā stolidō laceratis
eloquio: et nō statim ingitis ceccoz visum: surdoꝝum

auditi. claudoz cursum. lepre emundatione. scruias am-
bulanti deo suo mare. demonu fugas. mortuoz resurre-
ctione. ⁊ defunctoz ab inferis redit. Nec oia in scriptu-
ris quas interpellatis inserta sunt ⁊ eisdē voluminibus
trinent preconia maiestatis ⁊ decore mortis. Quam
obre odio quo imbuti estis abiecto inueneris illico ⁊ ve-
rū deū esse (sibi ⁊ humane salutis grā fragillē assumpsisse
naturā: vřaz tñ si nō pudet nobis narrare religionē. Sz
quas error infelicit poterit referre culturas de qua rerū
seditate atq; recordia. Nisi forte (vt audio) fabulosas
asserit deoz vřoz ⁊ obsecrantes ⁊ crudelitates ⁊ mor-
tes allegoricas velaminibꝫ opitis: liberū raptū terrā p
serpēne femiclaudū vulcanū ⁊ debile ignē. Junonē aerē
Appollinē solē. Dryanē lunā. neptunū mariā. ⁊ libidinum
principē. Jone ētherē interperantes. Nā ⁊ post hāc ex-
cusationis procacitate non deū sed creaturas cōtemp-
tus suscipitis creatore. Qd si pulchritudinos elementozum
trahit ad eozum venerationē modum fas erat custodire
⁊ oportebat mirari tñ nec colere. ne facture venerationis
creatoris esset infuria. Nam sibi istiusmodi quem vos se-
quimini rōne preposterat architecti bonoz migraret ad
domū ⁊ medici remedia ad sciam referrent. Omq; arti-
ficum merita vel laudes ad opera trāferrent. Quid ad
hec dicitis vt cognoscat q̄ sit crucis ridicule vobis igno-
minosa confessio. Nec disputatione pueritibꝫ inter se
plis oculis simulq; mustantibus subridens p̄ interpre-
tem rursus ait antonius. Durum namq; cuncto videtur
operi qm̄ iusto vnuerse rei tenore calcato. laboris meri-
ta. factis magis q̄ factoribꝫ astringunt. Elementa qdē
Cytī memorant. ex ipso conspectu diuini comprobant ser-
uitutē. Sz qm̄ros observacione dialectica necessaria (vt
putatis) queq; colligitis: hoc q̄s artificio vos nřam reli-
gionē cōpellitis affirmare. Respondete mihi. Cognitio
dei quēadmodum manifesti? approbat p argumēta. Nō
rřicaz p operationē fidei. Et qz antiquius est operatio fi-
dei an disputatio per argumenta. pcedens. Illis autem
respondentibꝫ firmiorē sermonibus opationē esse ⁊ hāc
liquidā de deo cognitionē. Bene eos ⁊ ipse dixisse. Nē
sit. qz opationē q̄ ex fide descendit. animi generat affectū.
Dialectica Nō ex artificio cōponētū simpulisse oppositio-
nē seu oppositiois exordium. Nā ergo ait opationē fidei
aio sitam quis habuerit. superflua iteri Nōbz cōpositio per
quam pceptam sensu nřo credulitatem tentatis. euelle-
re: ⁊ tñ nřas sepe explicare in intelligentias nōvaletis. Et
ita solidiora sunt mentis opera q̄ sophsimati fraudulē-
ta pclusis. Mos xpiani mysteriū vite nře nō in sapientia
mūdi habemꝫ repositū sed in virtute fidei q̄ nobis a deo
p xpm̄ tributa est. Nāc oionis mee xritatē rex quoridie
q̄ gerunt ordo cōmēdat. Nobis em̄ impij ⁊ lřarū vřarū
studio ignariis. ad dei cognitionē ei? solummō Nōa fuisse
cūst. Ecce nos tot gregibꝫ gētilitaz abstracti in vnuer-
sum orbē quoridie plongamur. vře Nō post aduentū dñi
nři nodose sophsimati defecere versutie. Ecce nos sim-
plicē xpi fide docētes idolatriā debellamus: ⁊ p predica-
tionē ignominiose crucis aurata tēpla cedunt. vos si
potestis ostendite qua cōpositione Nōbz gentilitatem
tēpo preponere suaseritis. Per oēm tā terrā xps ver? dei
fili? est agnit. Nihil eloquentia sophsitari. nihil dispu-
tatio pbie multitudini pōt obesse credentū. Crucifixū
noiāmus ⁊ vnuerſi demones quos vos vt deos colitis
refugit: atq; ex obsessis corpibꝫ ad primū dñice crucis
signū fugant. vbi sunt illa fabulosa oracula: vbi egyptio
rī incantationes. Quid peccere magoz carmina. Eerte
tūc vastata sunt oia. cū se sua cruce xpus mūdo innotuit.
Nihilominus vos ptermissis debilitatorum catenis
gloriosz ibi mortē irridere conamini. Illud autē quale est
q̄ nunq̄ in infestatione legali cōfusa gētilitas immo seu-
lari cura ⁊ hoim presidij fulta ⁊ sustentata iam corruit.
Mos famuli xpi quo plus premimur eo magis ecurgimꝫ.

et florem? vna simulacra ornatis quondā septa parietib?
ia vetustate collapsa sunt xpi no doctrina q vobis stultici
a videt? iudicijs tyrannica psequentiū principū tēta
menta pūlerit. lz varijs sit incurata terroribus. nullo
terrari orbe pcludit nullo gentiliū barbarorū fine. pbi
des. qñ em diuine scie tantus splendor effulgit. qñ tot si
mul in se couenire virtutes. Continentia in infirmitate
pstantia pollet. Quorū oim crux xpi principū est. Lū in
terim vos inter tantos virtutū choros slogisimorū rbe
tia tenditis. z verū lumen conamini tenebrosīs argumē
tationib? obuoluerē. Ecce nos (vt dixit doctor n?) non
in gentili pūatione. s; in fide aptissima suadem? q fides
xboz affirmatiōne puenire pūent. Adsumt qppe pa
tientes a demonib? vegati. Quos cū in mediū pduxisset
hec s;ba repenit dices. Nūc vos cū cōiectationib? vris
z quo vultis maleficio carmine deos vros quos putat?
expellite. S; autē nō potestis victas submittite manus.
Ad xpi trophea pfugite z statim crucifixi credulitatem
maiestatis potentia psequamini. Dixit z inuocato iū
noie cū vitale signū in numero sacro trinitatis pressisset
in frontib? vnaq; expulsi demonib? vana presentium
pboz pfurata sapia. Expauerūt cū stupētes tūi hoies
cui post tū ingenti afflueret signorū tāta largitio. At il
le vniuersa q curarat xpo ascribens. vsus est affatu regi
procor ait. Nolite me putare bis sanitatē dedisse. s; xps
p suos seruos facit ista miracula. Credite z vos z vide
bitis. q; deo deuota fides nō eloquētie van? tumor talia
signa mereat. Cōfugite ad crucifixū legē. vobis et iū
tamini famulos. z hoc scie fine contenti. nulla deinceps
seculari impudētie argumēta qrat. bacen? antonio di
cete. pbi miro stupore pculsi. z cū bonoifico salutarū ab
eo recederēs multū eis sibi fatebant. pūisse aspectum.
Hoc nō mirabile est vt hoies in extremo mūdi limite cō
ditū. z fauorū pncipiū z oīs celebraret aula regalis. Nā z
pstatin? ipator z ei? liberi pstat z pstatin? talia cognos
cētes crebro ad eū quasi ad phez missis lris obsecrabāt
vt reciprocis eos lris exbilararet. Sup q rogat? a frīb?
vniuersis vt xpianos reges suis lris illustraret. ne se p
silitūti exasperent. lz cū difficultate rfidit dicens. Que
monachis est rō. cū eplis regnū. tū susceptis eplis pueni
entia rñdebat. Laudauit pūmū q xpm colerent. deinde
salutaria pūatione. ne magnā putaret regā pates ne pū
tis carnis impio tumētes hoies se esse nesciret z iudici
dos se a xpo obliuiscerent. Ad postremū clementie circa
subiectos z iusticie. curā q in opū admonuit. z vni sem
piternū esse regem seculorū dñm lsm xpm testatus est.
Hic lris pncipales susceptis vehemētissime lerabatur.
Hec oia ab anastasio vbi s. Obiit aut beatus antonius.
Anno ab incarnatione dñi. cccē. Et ait sue anno. cy.

S. vi. Quia ad beatum antoniu
pertinet quod habetur in sequenti historia notanda: ideo
hic inseritur. Eronius nūrie pūbyrer referēbat. vt scri
bit vincer. spe. histo. li. xviij. q; eulogius quidam schola
sticus immortalitatis desiderio capitis hunc mundo re
nūciante. rebujs suis dispersis pauca tū quibus (quia
p se opari non poterat) pteret sibi reliquit. Lū igit nec
cū multis posset in monasterio degere. nec solitudinem
patienter ferre. repperit quēdā infirmū in platea iacen
tē elephāticū morbo sic replectū vt sine manib? z pedib?
esse videretur. lingua a tantis cruciatib? erat innumis.
Lū eulog? orās. z quādā cū dño faciens pactionem ce
lebrans ait. Dñe de? suscipiam istū z vsq; in diem mori
repensabo illū. vt z ego saluari valeā. ppter spm. Mor
eū sup asinū ad hospitium suū transuchēs per annos
xx. et sollicitē seruiebat. Bimq; manib? ppropijs medica
mentis ac cibis z balneis curabat z ille grādū patientia
cūcta ferebat. S; post hec instinctu demonis dñficiōzū

cius inemor cepit ab eovelle discedere mltisq; iniurijs
z opprobrijs increpare dices. Fugitiue q pūia domū
denozasti. furatus es alienaz subam in me salutis tue
occasione repperisse te credis. Eulogius autē rogat eū
dices. Noli dñe mi talia dicere. Sed dic poti? z emēda
bo si in aliq cōtristati te. At ille cū furore. Glade inquit.
Adulantes tuas istas nolo: pūce me in publicū. Refri
geratione tua nō indigeo. Illo iterū obsecrāte eū egro
tus ait. Nā fraudulētas irrūdes tuas nō fero. nec mihi
hec arida z parca vita locūda est: carnis? saturari volo.
Quas cū ille exbuiisset. clamauit egrotus. Non potes
volūtatē mee satisficere. nec rectū solitariū habitare pa
leo. Ad publicū ire populūq; videre desidero. Ego in q
eulogius multitudinē fratru tibi adducā. Ne inq; egro
tus mihi misero: tuā faciē videre nolo: et adducis mihi
tūi filies. solius panis deuoratores. Locutientē seipm
inquieta voce z clamās ait. Nolo nolo. sed ad publicū
ire desidero. O violētia. Ibi me. pūce vnde me sustulisti.
Itaq; eius erat insania. sensusq; ei? in ferinos clamo
res demon puerterat. vt se fore suspēdisset si man? qb?
hoc facere potuisset habuisset. Eulogius igit ppter pē
dētē cū deo pactionē eū pūcere nō audēs habuit cū vici
nis monachis consiliū vt eū in navi pduceret ad sanctū
antoniu. Itaq; blādis verbis superas eū. ad habitaculū
discipulorū antoni? sic eū duxisset. Altera die illuc supue
nit antonius. Solebat aut veniēs vocare macharium z
bis verbis eū interrogare: venerūt huc fratres aliqui.
Quo rñdente. Venerūt de egypto inq; antonius. an de
hierosolyma. Hec eū signū dederat: vt si qui nō fati ei?
colloquio digni fuissent de egypto venisse. Lūq; ei di
xisset. Fac eis lenticulā z comedāt. ofonē ter eis cōple
ta iubebant abscedere. Spūales autē z sancti viri de hie
rosolyma venisse dicebant. z tota nocte cū eis sedēs sa
luti eoz pficua loquebat. Igit illa nocte cū eis sedēs sa
dens reuelatione sibi facta de facto eulogiū pūcio. eum
noie ter vocauit. vt eoz fratrib? sui aduentus causam
exprimeret pcepit. Qd cū fecisset z elephāticū se eij
cere voluisse diceret. Antonius? seuera voce respondit. Tu
illū a te pūdes eulogi. Sed ille nō pūcit. q; se scim esse
cognoscit. Si pūcis illū. meliorē te inueniet deus z eli
get qui colligat destituti. Lūq; territus his verbis eu
logius tacuisset. egriū q; cepit antoni? xberare s;moni
bus dices. Elephāticū se sceno z luto horride. nec celo
nec terra digne non desinis iniuriā dei vociferare. Nē
scis q; xps est q ministrat tibi. Propter xpm iste tali ser
uicio se subiugauit. Post hec ad vtrūq; duxit. Noli
filij abinuicē separari: s; reddite ad cellā eū pace in
qua tādiū vixistis ne coronis vestris fraudemini. q; taz
vterq; vestrū merebit coronari. z idcirco hec tēratio ac
cidit vobis. q; ad finē vite ambo venistis. Qui cū relin
grata pace redissent intra. xv. dies eulogi? obiit. Et post
aliqd tridui egrotus animo vehemētē in columbis de
fecit. Hec orā sermonū ait Eronius. ego interpretēs fui. q;
nesciebat antonius lingua grecā: ego autēz noueram z
grecam z egyptiam.

Abiit autē Antonius plu
res discipulos scitrate z miraculis refulgētes:
vt paulū simpliciē. hylarionē. machariū. z alios
de quibus modo diceb. Et pmo de paulo. Hic vt refert
Vincer. spe. histo. li. xviij. simplex rusticus z vrozatus cū
inuenisset vrozē suā in adulterio: simplr absq; vindicta
aliqua vel feruore sibi dixit. Ammodo mecum non eris.
Adulterā ergo dimittēs z ad heremū pergens antoniū
fores celle pulsauit. Eoz egrosso z qd cuperet. sciscitā
ti monachū se velle fieri rñdit. Lū sis hō senex debilis
et ammodo sexagenari? nō potes monach? hic fieri. s;
vade ad lentiora monasteria. Ego em solus hic sedeo. et
post quinq; dies etiā cū summa penuriā cibum sumo.

Dagna
abstinen
tia beati
antonij.

Pauli
simplicis
magna
patētia.

Illo nō nō acq̄scēte sed dicēte. Quicqd me docuer? fa
cia. Intra cellā p totū tridui se reclusit. nec tū de forib?
exclusus abscessit. Post hoc necessitate nature compul
sus anto. exijt z ait. Recede senex: meū manere nō va
les. At ille. Erte inq; hic vna z moriar. Circūspiciens
ait antoni? q; nūl sibi alimēti penit? feci portaret: et
iā quarto die pūmo ieiunio pmaneret: timēs ne ex ei?
morte maculā sibi relinqueret. tandē eū suscepit z durus
z laboriosus solito puer sari cepit. Infusus itaq; corti
ces dactiloz obrulit ei dices. Accipe intere fumes sicut
facere vides. Qui cū orgas. xv. vsq; ad nonā laboriosissi
me pfecit. male inq; antoni? interuulsi. Solue qd factū
est. z rursus intere. Itaq; sen? p q̄tuor dies tam graue
on? ieiunio imposuit. vt cū impare tāto labori se videret
hac necessitate coact? ab eo recederet: q tū oia patiēter
et libēter impleuit: z nec vultū tristē secū murmurando
mōstrauit. Lū cū antoni? cōpūer? occidēte iā sole dicit ei.
Eis o senex vt comedam? partē panis. Paulus rñdit.
Et tibi placet abba. Que rñsio rursus antoniū flexit: eo
q ad nomē cū nō statim accurrit: sed in volūtatē iube
tis oia posuit. Done inq; mēlam z asser panē. Qd cū fe
cisset vniū de parimatib? atoni? q; feci. atq; per fudit
tresq; portiones ante illū posuit. Paulmū nō cōsuetum
dices ofones. el. fecit. vt ad huc eum sic pbarer. Qui rur
sus cū eo patiēter z libēter orauit. Deniq; pfunda nocte
antonius? assumpto vno parimate. senē tard? comedentē
dixit. donec totū vniū assumpisset expectauit. z tūc ait. Quid
duca senex z alterum. Qui rñdit. Non māducabo nisi te
idē facere videro. At ille. Vibi inq; hoc satis: q; mo
nachus esse desidero. Post hec antoni? surrexit: z dicit
xij. psalmis totidē oronib? factis paulisper conquieuit.
Rur sumq; confulgēs a medio noctis vsq; in lucē psallē
do z orādō vigilauit. Vides igit ad oia tā paratū senē:
ait illi. Ecce frater. Si hui? vitā agere quotidie poteris:
mecū manebis. Rñdit paulus. Si forte aliqd plus iube
as ignoro. Nā ea quevidi facile me impleturū confido.
Post certos mēses q; iā aiam eius pfecā esse probaue
rat a tertio vel quarto lapide cellā ei fecit: z ait. Qd mo
nachus effectus es. iā solus manebis: vt etiā demones
experiiri possis. Illic q; paulus infra annū diuinā gratiā
pmeruit. z ptra egritudines hoim: z ptra pates demo
nū. Lū q; qdā rabidus hō vexatus a pncipe legionis
demonū curādus pduceret ad sanctū antoniū. Rñdit h
opus esse simpliciē pauli nō suū. Volent em miserrimi
ac vilissimi demonū: a magnis quides vris solo robore
fidei expelli. Magni nō demones a simpliciē z humi
libus fugari. Itaq; cū eis ad paulū pgit z ait. Belle hūc
demonē ab hōie vt deū benedicat. Nam mihi nō vacat.
Lūq; relicto illis ad cellā redisset. paulus surgēs intē
tissime orauit: z ait demoni. Abbas antoni? dixit vt ab
hōie isto recedas. Demon autē iniuriā dei pclamans ait.
Non est hō detestabilis senex. Arrepta ergo pelle q; te
gebat humeros suos xberabat eū repetēs z dices. Eri
quta hoc abbas antoni? dixit. Lū sic demon in vtrūq; cō
tumelias. pferre cepit. hoc clamitans. detestandi senes
quos obliuio vestra pterijt in fatiabilis: qui pūijs pūeti
nō estis: quid in nos vestrā tyrannidē exerceatis. Ade
paulus ait. Si exire nolueris ab isto. certe ve tibi erit:
quia vadā z loqr hoc xpo. Lū igit demon iterū blasphe
mās ptradiceret. Fratus paulus cellā ingredit: in me
dijs estibus dicit q; in egypto fornicibus babylonis pre
ardore cōpar antur. In ipso itaq; scopulo montis velut
colūna stetit immobilis: z orauit his verbis. Tu vides
tesu ppe: quia nō ego de hac rupe descendā: nec cibū vel
potū sumam: sic pfecro moriturus: nisi pus hominem
istum a demone liberes. Nec dum verba compleuerat z
demon maxima voce clamabat. Glade vade: vim patior
et exeo: nec vltius accedo. Simplicitas pauli me v?

Dagna
est? viger
i egypto.

get z psequit. z quo vadā nescio. Mor igit egressus z in
immane dracone cubitoz. lz. puerus in mare rubrū p
tinus est deuoluit. Quidā vice cū quidā accessisset ad
bñm anto. gfa edificationis: z de scripturis cū ipso pfer
ret. s. de xpo z ppbis pūte paulo simpliciē. Interrogauit
paulus. pbi q; an fuit xps vel ppbe. Sup qua interro
gatione antoni? quasi erubescens increpauit eū dicens.
Tace z vade ad cellā. Qd mādātū suscipiēs ad cellā pre
xit. Undeq; nō est egressus palisq; dies. Qd cernēs an
toni? q; nō sicut solit? erat ad eū venerat dubitās ne in
nūmā tristitiā incidisset iuit ad eū. Et pulsanti ostiū cele
le aperuit tacēs. Lū antoni? Quare non loqrīs: nec ad
me more solito venisti. Et sine vlla anxiēte ille simpli
citer rñdit. pbi tu iussisti mihi vt ad cellā ire z tacere. Et
iō implere mādātū tuū volui. Lūc suspirās anto. socijs
dixit. Simplicitas hui? adēnat pigritiam z inobedien
tiam nostram. Qbiernat iste plenissime mādātā hoim:
z nos mādātis dei vī obtemperamus. Quidā quidā
puer defunctus delatus fuisset ad beatū antoniū vt
eum suscitaret. beatus antonius cognoscens hoc paulo
reternatū iussit illū deferri ad paulū. Et cū eis pergens
antonius dixit pauloy cū resuscitaret. At ille d. Prens
magistro ait. Tu pater mag? hoc vales efficere. Lū an
toni? Ego alijs sum occupatus: tu istud opare. pūnit
se in orōne rogans p suscitationē pueri. Lūq; tā tran
sisset z hora nona pūeta sibi ad reficiendū z puer ad huc
moriuus iaceret. inquit ad dñm paulus. Dñe ihu xpe cer
te nō comedā quousq; suscitaueris istū: put mihi mādā
uit antonius. dñs aut nolens contristare delitias suas
satisfaciens sue simplicitati eū resuscitauit. Qd pū
lus scindebat cerasas z scorpiones per medium dices.
Si quis habuerit puritatē. oia subicient ei sicut ade in
paradiso ante pētm. Ade sic videbat vniūq; cuius ani
mi esset. sicut nos facies hoim videmus. vnde ingredien
tibus aliq; fratribus in ecclesiā leta faciē z splendida
z angelo vniūq; iūq; gaudente. vidit vnum inter alios
nigrū z obscurū z demones ex vtraq; pre eū tenentes z
trabentes ad seipfos. z capistrū in naribus eius ponē
tes. z scīm angelū eius lugubrem z delonge sequentem
Quod videns paulus tristis z plorans pectus suū per
cutiens stabat nolens intrare ecclesiā: sed sedens ad iā
nuā expectabat fratres vsq; dum redirent. Quibus ex
antibus vidit eundē frēm claro vultu eximū. z angelū
ei? iuxta eū ambulantē z gaudentē valde. demones nō
delonge sequentes z tristes. Paulus ergo exijt cū gau
dio clamās z dices. O ineffabilis dei misericordia z bo
nitas. Venite z videte opa dñi. q; vult oēs hoies saluos
fieri z ad agnitōē veritatis puenire. Coactus est ille
frater narrare vitā suā z ait. Peccator: suzvalde z multo
tpe in fornicatione vixi vsq; nunc. Ingressus aut nunc
ecclesiā audui dñm dicentē per esaiām. Lauamini mun
di estore z. vsq; bona terre comedetis. Lauamini mun
di compunctus dixi ingemiscens. Dñe qui venisti saluare
peccatores complem me peccatore verba ista. z ecce. p
mirro tibi abrenunciare oim pctō z seruire tibi immo
do in ofcia mūda. Suscipe ergo me penitentē in hac ho
ra z interpellantē. z oī pctō remittentem. In his ergo
promissionibus egressus sum ecclesiā. Des ergo bec au
dientes glorificauerunt deum. Capitulum. v.

Aut z alius discipulus bea
ti antoni? hylarion noie sanctissimus. cui? vitā
descripsit hieronim? s; vincer. spe. histo. li. xv.
ipam sic abbreviat. Hylarion ppe garā palestine. paren
tibus idolatrie deditus ortus. vt rosa de spinis floruit.
A quib? grāmāte alexādrie tradit? nō circū furore. non
theatri luxuria delectabā: sed illi tota voluptas erat in
eccleie pgregatione. Audiēs aut tūc celebrare nomē an
tonij: qd p omnes egypti ppos ferebat: studio vifendi

Dirabi
le dictum
de demo
ne.

Paulus
defunctū
suscitauit
Aliter tū
legitur de
hoc in vi
ta eiusdē
pauli vbi
vide in fi
ne vite
eiusdē.

q facilis
est de? ad
ignoscen
dum.

et successus heremum prexit. Et statim ut eum vidit muta-
to habitu duobus fere mensibus intra eum mansit premissas
vite et ordine et mox gravitate. Porro frequentia eorum
ad eum ob varias infirmitates et demonum impetum eorum
bar. ultra non ferens ad patriam rediit. Et pariter defun-
ctus pre substantie fructibus pauperibus largitus est. nihil
sibi oino reservans. erat autem annorum xv. Sic nudus et ar-
mat in christo non longe a gaza solitudine quod per litteras
egyptum ad leuam flectit ingressus est. Igitur sacco tunc mem-
bra coopertus et pellicem huius expendens quem illi beatus anto-
nius perficiendi dederat. sagittas rusticum inter mare et pa-
ludem. vasta et terribili solitudine fruebat. quod decem tunc ca-
ricas post solis occasum comedens. Et quod regio latroci-
nias infamis erat. nunquam erat in eodem loco mansit. Cer-
nens autem diabolus se a puero vincit et postquam peccare potuit
set per erat volucrum: tunc illabat sensum eius et pubescere cor-
poris solita voluptatem incedit suggererebat. Logebat tunc
culus christi cogitare quod nesciebat. cum irat sibi et pectus pu-
gnis verberas quasi cogitationes cedebat. tunc posset
eas manibus excludere. Ego te inquit aselle facia ut non cal-
citres. Hec te ordo alam sibi paleis. Erga gravi onera
bo pondere pectus et frigora ut potius cibum cogites quam la-
scivis. Multas demonum insidias patiebatur. Sepe illi
mulieres nude cubant. Sepe esurienti largissime appa-
ruere dapes. Interdum orantem lupus vulans et vulpecu-
la ganniens transiit. pallentis gladiator pugna spe-
ctaculum prebuit. unus etiam quasi interfectus ante pedes
eius corruens sepulchrum rogabat. Quod abbat semel in ter-
ram fixo capite. ut natura fert hominem abducta ab oratione
mensa nescio quid aliud cogitabat. Invenit domo eius fe-
lissimus agitor: et latera calcibus ceruicis flagello vbe-
ras ait. Eya cur dormitas cecidisti? desuper si defecisset
et an orationem vellet accipere sciscitabat. Constructa est ei de-
inceps cellula bicus. quodque bodie permanet latitudine pe-
dis quatuor. et altitudine. v. sex statura sua humilior. logi-
tudine non amplior quam corpusculum eius patiebatur: ita ut se-
pulerum extrinsecus potius quam domum. Capillos tantum in
dte pascere tonderebat. Stratu iuncti vix ad mortem cuba-
uit. Saccum nunquam lauit quo indutus fuerat dicens. sup-
fluum esse in elicio delicias querere. Quod latrones ad-
cum media nocte venissent. inter mare et paludem et a ve-
spere vix ad mane discurrentes nunquam locum cubiculi eius
invenire potuerunt. Porro clara luce repto puero quasi
p locum dixerunt. Quid faceres si venisset ad te latrones.
Qui ait. nudus latrones non timeo. et illi. Certe occidi
posset. Posses inquit. sed ideo latrones non timeo quod
mori paratus sum. Tunc illi admirati ostentia eius et si-
dem ostentis sunt noctis errore: correctione vitia illi polli-
centes. Accidit autem ut ad eum quidam obsessus adduceretur
cuius manus ceruicem latera et pedes ferro onerata erant.
Furore sententiam oculi totum minabant. Cumque deambi-
laret scitum cum fratribus. et de scripturis nescio quid in-
terpretaretur: erupit ille de manibus se tenentium et ample-
xus eum post tergum in sublime eleuavit. clamorque est oris
ab omnibus. ne effecta a sejunctis membra collideret. Et sanctus
subridens ait. Sumite et meum mihi palestites dimittite. Et
reflexa super humeros manu caput eius tetigit. apprehensos
que crine ante pedes suos. adduxit. manus eius astringens.
et pede calcas plantas eius. simulque ingeminans. torqueri
demonum turba cepit. Dne inquit ihu. Solue captivum. Et
vnu et plures vincere tuum est. Ihu itaque post paucos
dies rediit cum vxore et liberis ad monasterium plurima qua-
si gratiam redditur dona offerens. Cui scitum. Nonne legisti
quod alexandria symon est passus. quod alter obtulit premium.
alter accepit. Flens non ille ait. Accipe et da pauperibus.
Cui scitum. Ego quod mea reliquit: cur aliena repertam. Dul-
tis nomine pauperum causa est auaricie. Diu sericordia arte
non habet. Nemo melius erogat quam nihil sibi refuat. Dicebat
bilarion diabolus tanto hominem ardere odio. ut non solum

ipsos: sed etiam sua ut iumenta et pecora cupiat interire.
Cui signum est: quod antequam bilarion iohannem teteret puniteretur omnem
substantiam eius interfecerat. Deestabat autem pcpine mona-
chos qui infidelitate sua sua reseruaret in futurum. vni fra-
ter quidam auarum in vicino manens detulit fratribus: dicens
fascem videntem sicut in herbis erat. Que cum ad vesperam po-
neretur in mensa exclamavit sener se ferore eius ferre non
posse. Interrogaueruntque vnum esset. Et respondit bilarion.
quod frater quidam pmitias agelli sui detulisset. Non sentis
inquit ferore: teterimur in cicere ferere auaricia. Dixit
te bobus et vide an comederint. Quod cum in psepe posuisset
exterriti boues et plus solito mugientes ruptis vinculis
fugerunt. Habebat enim hanc gratiam quam accesserat illi deus
ut ex odore corporis et eorum que quis tetigisset sciret an
demoni vel vitio subiaceret.

S. i. Bilarion aut. lxiij. vite sue

anno cernens grade monasterium et multitudinem fratrum se-
cui habitantibus turbasque eorum quod variis languoribus et imundis
spiritibus occupatos ad se deducebant: ita ut omni gene-
re hominum solitudo per circuitum repleret. flebat quidem et in-
credibili desiderio conuersationis antiquam recordabatur. In-
terrogat a fratribus quid haberet et cur se affligeret: aie-
bat. Rursum ad seculum rediit: et mercedem meam in vita mea
recipio: boies palestine tricine. punicie estimat me esse
alicuius momenti: et ego sub preceptu monasterii ac dispensa-
tione fratrum vile suppellectile habeo. Seruabatur ergo
a fratribus maxime ab bilarione quod et venerationi miro mo-
do deditur erat. Cum sic lugens biennium duxisset: mulier
quidam venit ad eum volens et ad antoniam pergere. Cui ille fletus
ait. Velle quod et ipse ire si non huius monasterii carcere te-
neretur et si cederet fructus esset. Viduam enim bodie est quod tali pa-
retere totus mundus orbat est. Credidit illa et substitit. Et
post paucos dies veniente nuncio antonij dormitionem
auduit. Concurrerebat bilarionem. Inde clerici monachi et
omne genus hominum ut benedictum ab eo panem vel oleum accipe-
rent. At ille nihil aliud quam solitudinem meditabatur: intant
quadam die adducto asello: nimis quippe sejunctus corpus
exesum vix ire poterat iter arripe conare. Quod cum pere-
buisse quasi palestine vastitas interdicere plusquam de-
ce mille hominum diuersi sexus et etatis congregata sunt ad
eum retinenda. Ille immobilis ad pedes et baculo arenam
discuriens loquebatur. Fallacem deum meum non facio nec possum
videre subuersas ecclesias: calcata christi altaria. Filiorum
sanguine meorum. Tunc omnes qui aderant intelligebant reue-
latum ei esse quoddam secretum quod nollet ostendi: et nihilomi-
nus custodiebat eum ne discederet. Decebat ergo omnes pu-
blica voce contestans non se cibi vel potus sumere nisi di-
mitteret. Et post septem dies inedie. Tandem relaxatus
infinito agmine persequenti venit vetulum: ubi suavitur
bis ut reuerterentur. elegit. xl. monachos qui essent vici
cui et possent sejunctos ingredi: et post solis occasum ab
sumere: pergebat ad castrum tobastion zachonasi. epim qui
ibi exulabat visitauit. Quo increduliter tanti viri pre-
sentia consolato: bilarionem prexit ut et pbsionem epim inui-
seret. Constantius enim rex arrianorum heresi fauens vtriusque
in ea loca deportari fecerat. Deinde habitaculo sancti an-
tonij visitato reuersus a fronditum duobus tunc secum re-
tentis fratribus in vicinia heremo moratus est: tanta ab-
stinetia et silentio: ut se prima tunc christo feruire cepisse di-
ceret. Porro iam triennium erat quod clauum cellam illas ter-
ras arefecerat: ut vulgo diceretur antonij morte etiam ele-
menta lugere. Nec latuit fama viri accolae illius loci:
certatimque viri et mulieres ore luridi et attenuati fame
pluuas a seruo christi. i. successore antonij deprecabantur.
Quos ille cernens mire doluit: eleuatis ad celum oculis
ac palmis: quod postulauerat statim impetravit. At regio
illa postquam est pluuus irrigata tanta serpentium et vene-
natorum animalium multitudinem ex improviso ebulli-

Bilarion
pnuclat
obitu
bilarion.

Plumia a
deo dona-
tur pab
bilarionis

uit: ut innumabiles percussu nisi statim ad sanctum virum
recurrissent interirent. Benedicto itaque oleo vniuersi
agricole ac pastores sanctes vulnera certa salute pre-
sumebant: videns ergo se et ibi etiam miris honoribus af-
fici: de loco illo recessit.

S. ij. Quato aut plus gloriam

mundi fugebat tantomagis eum sequebatur ex maximis
miraculis suis: vni cum in siciliam ut lateret deuenisset.
Scutarius quidam dum in basilica beati petri rome torque-
ret clamauit in eo spiritus imundus. An paucos dies in-
gressus est siciliam bylarion seruus dei: et nemo eum nouit:
et putat se esse secretum: sed ego vado et pda illi. Statim
quod cum seruus suis ascensa nauis appulsus est pachy in siciliam.
Et deducere se demone an tugurium bylarionis pstrat
illico curatus est: hoc initium signorum eius in sicilia. Innu-
merabilem deinceps ad eum adduxit egrotantium multitu-
dinem. hoc et quodam etiam de primoribus tumens ad-
ductus ab eo sanatus est. bilarion autem discipulus eius
toto orbe terrarum eum querebat: et cum audisset pphetam christi
noy in sicilia apparuisse: et tanta miracula facientem ut de
veteribus sanctis putaret ad eum accessit sed audiuit iam eum
nolle habitare in illis regionibus: sed velle ad barbaras pergere
nationes ubi et nomen et sermo suus esset ignotus. Du-
xit ergo ad epidaurum dalmatie oppidum ubi paucis diebus
in quodam mansione agello abscondi non potuit. Draco si-
quidem ingenti magnitudinis quem boas vocant: quod boves
denorat. quod non solum bestias sed et boies absorbebat facta
orione et incensa pira lignorum quam fecerat preparari dictum
draconem pbusit. Exinde cum maria egressa terminos
duos epidauritani verentes ne oppidum suum fundit con-
tereret ab aquis accipietes senem et quasi ad prelium. pfi-
scentes posuerunt eum in littore. Qui cum tria signa crucis
pinxisset in sabulo maris et manus ptra tenderet mare
ante eum stetit quasi ad obicem indignas in semetipsum re-
lapsus est. et non ultra pcessit. Et cum miraret ois vix ipse
in nauicula ascenderet fugit in ciprum. Et cum pirrate quidam ob-
uideret querebant nauiculam capere sanctus dei oratione sua obui-
nuit ut ad eos non possent attingere sed retro ad littus inuerti
reuerterent. Ingressus autem paphum vix cepit p tota illa
infula quodque immundus habebat spiritus clamare ceperunt
venisse bylarionem suum christum: et ad eum se debere pperare. Et
intra xxx. dies. cc. ferme infirmi viri et mulieres ad eum
pgregati sunt. Quos videns dolens quod se non pateret que-
scere et quodammodo in ratione sui senes tanta orationis instatia
eos flagellauit ut ois infra vna hebdomada curarent.
Quamquam ibi biennio semper de fuga cogitans ad vitanda
fama mudi. Postea accessit ad quandam insulam circa par-
tes egypti locum pene inaccessibilem quo vix reptado ma-
nibus et pedibus poterat ascendere. Ibi reperies locum
remoti arboribus circadatum habentem aquas et hortum
peramentum et pomeria plurima: de quorum fructibus nunquam
comedit. Ibi per quinquennium habitauit ibi innumera-
bilis per dies et nocte demonivoces resonabat ut exercitum
crederes. Quo ille delectatus est valde: sed quod agonistas
in primo haberet cum quibus congregaret. Ibi paralitici
adducti in nomine christi sanauit.

S. iij. Igitur. lxxx. etatis sue anno

eum absens esset eschichus discipulus suus et custos qui in testa-
menti vice breuiter manu propria scripsit eplam ois diuitias
suas ei derelinquens. Enagellus scilicet et tunica saccinea cu-
culla et pallioli. Generum itaque eum dixisse audierat tam se ad
deum migraturum. Sed et statim quidam seta femina cuius gene-
rum et filia inuicem olei de morte liberauerat. Quos ois
admirant: ne pacto quid hore post mortem reseruaret. sed
statim eodem hortulo terra operiret sicut vestit erat in tuni-
ca ciliacina cucullo et sago rustico. Hanc modicum calor i pe-

ctore teperebat: nec pter sensum quicquam vni huius superat:
et tunc apris oculis loquebatur. Egredere quid times anima.
Egredere quid dubitas o anima. Septuaginta annis seruui
fui christo et morte timens. Inter hec vba exalauit spiritum.
Statimque humo obrutum ante vbi sepultum quod mortuum
nunciauert. Quod postquam palestine sanctus vir eschichus agno-
uit ciprum prexit et simulans se velle habitare in eodem
hortulo post decem ferme menses corpus eius furat est. Et
inuentum est corpus integrum sicut prima die sepultum fue-
rat miris odoribus fragrans. Caplm. vj.

De duobus macharijs di-

scipulis beati antonij. Refert vincen. li. xv. et
vrij. spe. bisto. quod cum lucius pessum arria-
nus se intrusisset in epatu alexandrino: magnas psecu-
tionem fecisset veris fidelibus: tria milia etiam mona-
chos per beremum dispersos armata manu insequit et pluri-
mos occidit. Et iter ceteros duos illos macharijs cri-
lio tradit. Quadam autem die an eos delatus est omnibus
membris pcpue pedibus aridus: qui oleo inunctus ab
eis et dicentibus. In nomine iesu christi quem lucius psequit
tur sta super pedes tuos et pfecte sanatus est. Et alia vice
cecus illuminatus est. Prefatis autem miraculis et alijs an-
ditiis nihilominus lucius ille pessimus in quandam insulam
egypti paludosam deportari se fecit cum duobus pedissequis
noctu in qua nouerat neminem ibi esse christum. In ea autem
quoddam templum erat summa veneratione ab incolis obser-
uatum. Quod primum nauicula senem orationem solius cōstitisset
ecce subito sacerdotis illius templi filia ab imundo suo cor-
repta: cum ingenti vociferatione visum in celum p medios agi-
populos cepit: et crebros duces vultus: stridens huc atque
illuc rabida ora vibraret. Quod spectaculum tanti mon-
stri populi cōcurrissent: maxime cum esset sacerdotis filia
qui ibi in magno honore habebatur: p aures eam rapam
sequentes pueniunt usque ad nauiculam senem. Ibi vero plecta
eorum pedibus et pstrata clamare cepit. Quid venistis huc
o sui summi dei antiques nos et veteranos euoluere domi-
cilijs. In hoc loco depulsi vndique latebam: quod nos late-
bam: quod nos latere nequaquam possumus. Cedimus anti-
quis sedibus: ppos vestros terras recipite. Hec illa di-
cente increpat: ab eis spiritus effugatus. Et puella sana vna.
cum pariter suis iacebat ad pedes nri tps aplos. Qui
talibus exordijs predicantes eis fide dñi nri iesu christi in tanta
pquisitione repete eos pduxerunt: ut statim manibus suis arti-
quissimum illud templum: quod in summa veneratione habitum
fuerat destrueret: et ecclesia edificaret. Quod cum fuisset ale-
xandrie nunciatum verit: lucius ne forte etiam suorum odia in
eum iusta cōsurgeret: utpote quod apertis bellum non habuit sed
deo indiceret: occulte eos remitti i beremum iuber.

S. i. Isti aut macharij duo abba

tes sanctitate miraculisque insignes fuerunt: quorum vnus
fuit alexandrie presbyter cum quo inquit heraclides in li-
bro de paradiso p triennium vixit: qui quoddam miracula sub
oculis meis fecit: habebat in pposito vite: ut si quid ma-
gnam a quibuscunque sanctis in abstinentia fieri didicisset: B
feruenter impleteret. Itaque cognito quod rebanosote nihil
cocti comederet p tota quadragesima statuit ut p septe-
mos nihil coctum igne gustaret: sed crudo tunc olere con-
tentus esset. Dicebat autem quod p xxx. dies aliqui sub diuo ma-
nisset diurnis estibus flagras et nocturnis frigoribus tres
mens: ut sic somnum vinceret. Quadam die dum in cella
sua matutinum federet: a culice vulneratus: in pede dolens
manu sua illum pemittit: qui et moriens plurimum cruoris
effudit. Repbendentis se quod iniuria propria vindicasset ita
se cōdenauit: ut in pratis scilicet nudus p sex menses se-
deret: ubi culices et abomibiles filices apozia pforant cu-
rem. Sicque totus illic exulceratus est: ut tuberculis per
omnia eius membra turgentibus clephariosus vltis appa-

Itaque abbas
valde sapient.
De dignitate sacerdotij.
Necesse de plura.
Specht ad bilarionem vltis signat.
Gratias pmissas dona dñi gratias.
Sed in vna filio munda vnde dñi.
Incurat. Dñi Leprosi vultu.
hoc de siaco

Nota.

Idcirco. cū a parentib⁹ vxore ducere cogereſt. non cōſenſit dicens ſe monachū velle fieri. vñ fugitiuus a parentibus ad beremū puenit. Ibiq; inuenit plures fratres cū quib⁹ monachus ſā factus morā fecit. Poſt aliquot & o tps incidit ei cogitatio ad patriā ire: vt pare defuncto vt audierat: matris viduitate cōſolaret. Abbas & hoc audit ait tērationem eſſe diaboli: & prohibuit abſceſſum. Ille nō p̄tinaciter aſſerebat ſe p̄fecturum. Tandem cū lachrymis dimiſit ei abbas. Qui pergeſs vidit vxorū multitudinē ac mulierū circuit. Ix. cū quib⁹ comitatus eſt. Contigit autē vt itinerantibus latrones occurrerent ſaraceni in equis & camelis: coſq; inuaderet deuicerūt. Malchus autē captiuus duct⁹ eſt cū vxore alterius captiua xpiana. Tandē ducti corā dñā quadā ipſam adora re cōpulſi ſunt. Quid miſta: ouilū cultos factus eſt. Et vt ſecurius & melius vitam paſtoris ageret ſeu curam cōpulerunt gentiles vt carnaliter cōtingerent captiui. Malchus nō imminente metu mortis duxit eam in ſpe lunearū p̄nubante ſibi triſticia. Vxor accipiens gladiū ſe inquit velle occidere anteq̃ cū vxore alterius adultera ret. Qui illa. Ne occidas te: qz etiaſ i velles in me pec care: ego prius morerer. S; habeto me plūgē pudicitie potius q̃ corporis. Speret dñi mariti xps nouerit frēm. Facile p̄uidebim⁹ nuptias cum ſic videbūt nos amare Et ſic malch⁹ audita femine ſtute cōſenſit ei: & cōiūg plus dilexit. Dixit autē malch⁹. In tali infimonia tran ſeunt dies plurimi. Nec vnq̃ carnē ei⁹ vidi: nec ipſa me am. Siſter nec adinnice tetigim⁹. Eunq; ſā fuge nulla habereſ ſuſpicio: ſol⁹ in beremo ſedes cogitant vire dul cedim⁹ beremitarū: hac in cogitaciōe volūes animum

Iohannes heremita vt scribit vincen. in spe. histo. lib. viiij. ca. iij. post bieronymum. manes in rupe mortis ardui in monasterio clauso ⁊ obstructo aduenientib⁹ p fenestram se videndū prebebat. Nulla tñ mulier ad aspectū ei⁹ accessit sed emi vtrū ⁊ raro. In hui⁹ itaq; monasteriū ab anno erat. xl. vsq; ad. xc. qñ a hieronymo visus est null⁹ intraverat. Sed aduenientib⁹ vt dictū est p fenestrā se videndū pbebat. Cūq; tribun⁹ quidā venisset ad eū ⁊ obsecrauit vt cōiugē suā pmitteret ad se intrare. Multa emi eā dicebat prulise picula: vt faciē ei⁹ videret. Cūq; illa negaret dicens se in monasterio nūq; motus fuisse vidēdi mulieres: tribun⁹ obfisteat obsecrādo: cōfirmans q; nisi eū videret: ⁊ esset sine dubio ex mltā tristitia mortura. Cui ait. Glade videbit me hac nocte p iung tua: nō tamē huc veniet: sed in domo tua ⁊ in lecto suo me videbit ibi manēs: ⁊ tunc recessit ille: ambiguitatē respōsi in pectore versans. Cūq; hoc cōiugi nūciasset: illa quoq; silitet sermone incerto fangat. sed postq; somni tps aduenit. adest homo dei p visum afflites mulieri. Fides tua in quētes magna est o mulier: ⁊ ideo tuo desiderio veni satisfacere: tē tamē moneo vt nō faciē corporālē seruozus desideres: sed acta ⁊ gesta eozū per ipm cōtemplis. Spūs emi est q; viuificat: caro nō pdest quicq;. Cum quidā clericus ad eū veniēs interrogat⁹ ab eo de ordine suo ⁊ mentiret dicens se nō eē clericū humiliatū grā cū tamē diaconus efflēs: osculāns enī atr. Noli fili negare grām dei: nec causā humilitatis mēdāre: dicās: siue emi

Dirabi
le dictum
de quodā
beremita

pro bono sine pro malo pferatur peccati est. Non per-
mittebat etiā infirmos ad se deferri: sed bñdices oleum
dabat: et quovincti sanabant. An et fratribus tertiano
typo laboranti ⁊ curari volenti. Rem tibi necessariā ait
cupis abijcere. Sicut corpora nītro vel alijs hmoi ab-
soluntur a sordibus: sic anime languoribus alijsq; hmoi
castigationibus purificant. Benedicens tamen oleum
dedit ⁊ sanavit illum. Nullum per ignem parati cibum
sumebat. Eratq; attenuati ⁊ aridi corporis pre abstinē-
tia. Capilli eius ⁊ barba quasi ex languore nimio rari ⁊
tenuēs. Fuit autē hic Anno dñi. ccc. lxxvij. Congregatis
autē fratrib⁹ ad eū instructū dixit. Erue est iactāte vi-
tium ⁊ periculosum nimis: ⁊ qđ de etiam pfectionis fa-
stigio desiecit animas. Qui⁹ due sunt spēs. Quibusdā em̃
accidit qđ statim in initio cōuersionis sue: cum parū ali-
quid vel abstinentie impenderint vel pecunie erogauer-
int ita sentiūt de se quasi eminētiores sint illis quibus
aliq; largiti sunt. Alii cū ad summā virtutē venerint nō to-
tum deo: s; suis foribus tribuūt. Et dū ab boib⁹ gloriā
querunt: illam qđ ex deo est amittūt. Et autē mundi corde
an deū steterimus: deū videre poterim⁹ quātū possibile
est cū videre. Videbim⁹ em̃ inuisibilem cū mēte nō cope-
sciente intellectu: non carnis aspectu. Nemo em̃ puret
se posse ipam sicut est diuinā subam intueri: ita vt spēm
sibi aliquā vel imaginē corporeā in corde figeret. Nulla
em̃ forma in deo est: nulla circūscriptio. s; sensus ⁊ mēs
qđ sentiūt qđē possit ⁊ mētis affectu pstringit: nec em̃ com-
prehēdi. aut describi aut enarrari. Ideoq; opret cū oī re
uerētia ⁊ metu accedere ad deū. ⁊ ita in eū libare mētis
intuitū debem⁹. vt qđqđ pōt claritatis. splēdoris. maiestatis.
mens humana cōspicere. sup̃ bec oīa sp̃ sentiat eū.
Oportet autē vacare. vñ ps. Vacate ⁊ videre qm̃ ego sum
deus ⁊c. Et quāto purior in eo mens fuerit: tāto plura
de⁹ ei reuelabit. ⁊ mysteria ei⁹ agnoscat. Aqua vñ panis
⁹ cū cupiditate sumant. i. nō vt necessitati corporis s; ani-
mi desiderio satisfiat. Multus abstinentia vitij delictiaq;
est. Et ideo volens dñs aiam voluptatibus resistere di-
cebat. Intrate p angustā portā. Larga est via aīe cū qua-
licūq; desiderio suo satisfecerit. Angusta nō cū volup-
tibus suis repugnat. Ad hec autē obtrūdā multū. pdest
secretiorū habitatio. qz interitū per occasionē aduentan-
tū fratrū. ⁊ euntū ⁊ reduntū abstinentie frena laxan-
tur. Et sic etiā qñq; pfecti viri capiunt. Et ideo dicebat
dauid. Ecce elōgauī fugiens. Idē iobes ⁊ presumptuo-
sus. Erat quidam monachus in spelūca summe abstinē-
tie cūctis animi flores ⁊ virtutib⁹. Quā in profectib⁹ suis
confidens nō totū deo: sed sibipsi tribueret. Hanc pre-
sumptionē intūs tētor: quodā vespere fingit in spe-
lūcā mulieris oberrātis per heremū: que vt fessa ad ostiū
spe lūcne lassitudine simulās intrus seipsam profecit: et
obuoluta genibus eius vt sui miseretur exorat. Mox
inquit me cōprehēdit: iube me quiescere in angulo celle
tue: me forte efficitur bestijs preda. At ille primo misera-
tionis obtentu recepit eam in spelūcā: querēs causam
errandi eam per heremū. At illa causas fingit accurate
et interim venena blādimētorū per textū narrationis
interferit: ⁊ nūc se miserādā: nūc defensione dignā offē-
dens: elegantia suauitate sermonis affectū boīs illece-
broso amore defecit. Vinciam blandiora colloquia io-
ci risusq; miscētur manus etiā procax ad mentum bar-
bamq; quasi venerādo protendit. Tūc nō palpare cer-
uicē: molliusq; collū lenigare. Quid multa. Ad vltimū
captiū dūcit mulier militē christi. Cōtinuo em̃ libidi-
nis fluctibus estuans etiā preteritoy laborū oblitus ac
pfectionis obsecnos tam conabā intire amplexus. Illa
volulatum teterrimū emittens vt vmbra erat tenuis
per manus amplectētis elabirur: ipm̃q; dedecoris mo-
tib⁹ ⁊ inuēns aures sectārē fedulissima cū irrisioe deseruit.
Tūc multitudo demonū in acre ad hoc spectaculū con-

vitam ducens: qui dei misericordie compunctus: intra se pulchrum quoddam se recludens: priorum scelerum pollutiones lachrymarum fontibus diluebat semper prostratus leuare ad celum oculos nolebat: neque etiam nomen dei nominare: sed in solis gemitibus perflebat. Moctenerunt ad eum demones clamantes. Quid est quod agis o impiissime et flagitiosissime. Postquam omni purgacitate et impuritate satiatus es: nec iam sufficiens vires ad facinorositatem christianus videri vis et pudicus et patiens: quasi iam tibi alius dari possit locus: satiatus in malo quas qui tibi nobiscum debetur. Anus ex nobis es alius esse non potes: redi ad nos et quod tibi superest tempus in fructu voluptate non perdes. Quid remetiipsum ante tempus supplicij tradis. Quid enim aliud passurus es in inferno quam quod nunc tibi ipse cōquisitis. Si te pena delectat: expecta paululum et inuenies paratam. Nunc interim frui muneribus nescis: que semper grata et dulcia duxisti. Ille autem tactus lacebat. Et cum eadem et duriora sepe repeteret nec ille moueretur: videntes demones verba prent in furore proplasterib' eum cedere cōgressi sunt: ita quod seminecem reliquerunt: nec tamen moueri potuit de loco in quo orationis causa lacebat. Altera vero nocte repetere grauioribus verberibus cruciant: nec tunc etiam moueri potuit: melius esse dicens mori quam demonibus obedire. Tertia autem nocte abique ulla miseratione irruentes in eum: omnibus penis et cruciatibus eum afficiunt. Cumque iam corpus in supplicij defecisset: tamen extremus spiritus demonum obfistebat imperio. Quod postquam viderunt impij magna voce clamantes. Alacrit' inquit viciisti et vt virtute quadam celitus fugati abfcedisti. ¶ Fuit etiam quidam monachus in heremio omni virtutum flore ornatus. Qui cum in corpore instaret angelorum vite fingeretur officij: dominus quotidiani victus ei curam exhibebat. Quotidie enim ingrediens speluncam inueniebat mensam paratam et panem suppositum mire suauitatis mirique candoris: ex quo refectus gratias deo referens: ad orationes et hymnos cōuertebatur. Cumque de suis meritis gloriari cepisset: coram nouo intrauit in eum desidia quedam animi: tam parua quam nec posse aduertere. Post hoc maior creuit negligentia: ita vt tardior fieret ad orationem. Cumque parum pallidit ministerij exhibuisset: anima eius quasi nimio labore fatigata refecere festinabat: quod sensus eius reprobus effectus est. Erat enim iam claudestina quedam in corde eius turpis cogitatio ac nephanda. Cumque post orationes cibum solito requisuisset: inuenit solito nigriorē panem suppositum mense ex quo refectus est de bis que in corde eius versabantur: nihil emendare curauit: et spernentē minima paulatim se casurū non intellexit. Cumque iam grauis libidinis stimulare incēdō: post orationem ingressus vt cibū sumeret: panē quidem inuenit: sed aliquatulum fordidiorē. Admiratusque et tristis factus intellexit quod hīpm respiceret hoc genus mōstri: cibo tñ sumpto refect' est. Post diē tertium tripliciter cepit videri stimulus. Occupauerat enim cogitationes cum quasi iam presens et secum accumbens imago mulieris quam amplecti sibi videbat: et ad turpes vsus habere substratam. Proceffit tñ et alia die ad solita pallidit officia. Sed stabat oculis vagus et mente captus. Cum solito ad esperam cōs esset accepturus panem quē inuenit fordidissimū et aridissimū et quasi a murio vel canibus endi-

De alto
fctō viro.

corrosum. Tunc ille ingenuit lachrymas fudit: sed non ita pberes: q possent tantā incendij flāmā extinguere, sumpsit tñ cibū: sed nō vt solebat. Cū igit cogitationes quali colozas barbarica cū vndiqz vallaret: exurgēs nocte p heremū arripuit tendēs ad ciuitatē. Die autē facto vidit quandā fratrū cellulas: vbi fatigat⁹ requeuit. Cūqz resect⁹ esset: parū quēuisset ex more quasi ab eruditissimo et prudētissimo patre ceperūt verbū edificatio nis expetere: interrogareqz quō qd diaboli laqueos possit effugere: et turpes cogitationes ab eo imissas expelle re. qd ille sufficienter docuit. Et in se reuersus ait. Quō alios moneo: et egoīpe decipior. Age q pus miser q alios facere moneo: et intelligēs se miserabiliter supplāta tū valedicēs sribus cursu rapidissimo ad spellicā suā redijt: pternēs se in oīone et dicēs. Nisi dñs adiūuisset me paulatim i inferno habitasset aīa mea. Cōclūsit autē se in spellicā et in alicio et cinere cū lachrymis iacuit: do nec altitit angel⁹ dñi dicēs ei. Suscepit dñs pñiam tuā et repropittat⁹ est tibi. sed caue tibi ne vltra elatus decipiaris. Nec que dicta sunt de Jobāne isto heremita. at tribuunt bieronymo in vitispatrum.

S.ij. Eo tēpore inquit sigisber tus credunt fuisse due laudabiles abbatisse. Sara. i. et sinclerice. Quaz sara. xij. annis a spū fornicatiōis fuit fortiter impugnat⁹: orabat deus vt nō recederet ab ea bmoī pugna: sed dicebat. Dñe da mihi fortitudinē. Ap paruit autē ei orati sup lectulū suū spūs ille dicēs. Tu me viciisti sara. Ego inqz illa te nō vici: sed dñs me⁹ ihs xps. Nec sup aluē huminis. Iy. āmis habitauit et nunq inclinata est vt flumen aspiceret. Que aut fuerit illa sinclerice vel vbi habitauerit nō memini me legisse. sz mltā ab ea sapiēter dicta repiunt ex quib⁹ ista sunt. Sicut illi q ignē accendere volūt prius humanitāta et nos diuini ignē lachrymis accendere in nob debem⁹. Stulta castitas q indecētē aspiciat vel inordinate ridet. Sicut venena expellūt acriora medicamēta: sic sordidas cogitationes ozo cum ieiunio. Sicut fortia vestimēta calcata pedib⁹ et sepi⁹ reuer sara incādidant: sic fortis aīa p pau pertatē volūtariā ampli⁹ pfirmat. Aduerfat⁹ nō facili us a nibil possiderit⁹ supat: nō em bz quo ledat. Sicut gallina desētes nidū suū facit oua sua sine pullis exire: sic vel xgo de loco ad locū trāsiles frigescat et mortificat. In tribulatiōe possit: si ferrū es spēra tibi ignē appositū ad tollendā eruginē. si aut aurū es: spēra ad augendā claritatē. Qui peccat in seculo etiā nolēs mittunt i carcerē et puniunt: et nos ergo volūtariē redigam⁹ nos in custodiā vt eternas penas euadam⁹. Qui nauigare incl pūt pmo prosperū vētum habēt: postea sepe contrariū. Sed sicut nautē nō statim nauē exonerāt: sed sustinent pcellā et pugnant: et postea rectū cursum inueniūt: sic et nos aduersa incurretes in pposito crucem p velo erigamus: et p patientiā cito superabim⁹. A thesaurus manifest⁹ cito pdit: sic et cognita et publicata. Noli subito simul arma tua expēdere ne nudus in bello facile capiaris. Anima nra miles est. Arma nra corp⁹ nrm. Nos in tranquillo mari nauigamus: seculares in pcelloso: nos in die illi in nocte: et tñ plerūqz piclitamur de negligētia: et illi timentes et solliciti saluant.

S.iii. Arsenius abbas. vt refert vinct. spe. histo. lib. xxiij. dñ adhuc eet in pallatio magn⁹ rogauit dñm: vt dirigeret eū in viā salutis. Et facta ē vox ad eū. Arseni fuge hoies et saluaberis. Et descendēs ad vitā monachalē rursus orauit deū vt prius. Qui iterum audiuit. Arseni fuge: tace et quiesce: bec em sunt radices nō peccati. Idic cū eet clar⁹ rome i curia impatoris gloriose militās vsqz ad annū. xl. etatis sue ex senatore sit monach⁹: et p. lv. ānos in heremo morā trāpēs scitatis

exēplo oībus emicuit. Cū quidā frater ad eū vidēdū ad uenisset: volens eū videre pulsauit ei⁹ ostiū. At ille spērās esse discipulū suū aperuit ei. Sed postq alū esse cō spectit: mox se in terrā ptecit in faciē. Illo autē vt surge ret postulatē. Rndit arsenius dicēs. Nō hinc exurgā nisi tu recesseris. Et p alijs horas nō acqēuit surgere do nec ille recessit. Abbas daniel de eo referebat q die sabatoz vespe solē relucētē post dorsum suū dimitteret: exēdēsqz man⁹ ad celū: nō desinebat orare donec seqn ti die sol iterū oculos ei⁹ exurgēs impleset. Leteras aut noctes puigiles ducebat: et ppe diluculū cū veller parū p nature fragilitate qescere dicebat somno. Veni male ferue: et mox claudēs oculos surripiebat parū somni sedendo: et statim surgebat. Dicebat arseni⁹. Nos q mūda ne eruditōis disciplinīs intēti sum⁹: nibil habem⁹. Idic aut rustici egyptij ex ppijs laborib⁹ xtures sibi acqiescunt. Quidā e fratribus dixit arsenio. Ecce pater meditari festino de sacris scripturis q didici: et non sentio cō punctionē in corde: quia nō intelligo virtutē scripture. respondit. Illi qui solent serpentes incantare nō intelli gūt verba q dicunt: sed serpētes audientes intelligunt xtures eoz et acqiescunt et subdunt eis. Ita q et nos faciam⁹: quis em nō valeam⁹ intelligere diuinā scripturā virtutē. terrēt tñ et fugari discēdūt a nobis demones nō sustinentes eloquia spūs sancti. Quedā matrona mandauit arsenio se velle cum videre. qui cum negasset illa ait. Credo in deū quia videbo eum. Que cum ad cel lam eius peruenisset inuenit eū extra cellam et pstrauit se ad pedes ei⁹. Ille aut leuans eā cū indignatione. et in tuens eā ait. Si faciē meā videre vis ecce vide. Illa aut pre verecūdia nō pssiderat faciē ei⁹. Et ait ille. Nescis qz mulier es: et p mulieres seducit viri pfecti. Nunqd non sufficit tibi audisse opa mea. At illa. Nolo inquit vi dere faciē tuā sed ora pro me. At ille. Ora inquit deū vt deleat memoria tua de corde meo. Illa nō ingemiscēs recessit: et adeo contristata est q reuer sara domū febricitat uit. Qd audiens epus ad eā solandā accessit. Illa autē dixit ei. Ecce pstrata ppter talia verba arsenij matoris. Cui epus. Nescis qz mulier es: et inimicus p mulieres sanctos viros impugnat: ppterea tener dicit illa. Nam pro aīa tua orat semper. Et sic inde consolata est. Idic cum tpus obitus eius appropinquasset dicentibus discipulis. Quid faciemus pater quia nescimus hoīem sepellire. Respondit ille. Nunquid nescitis funem in pedibus meis mittere. et ita ad montē trahere. Dñ q morerē cepit flere. Et cū fratres illi reqsuisissent dicētes. Quid fles pater. Nunqd et tu times. Rndit. Inveritate timeo. Et iste timor quī nūc meū est: semp meuz fuit: ex quo factus sum monachus. Cum aut audisset abbas pemon quia tran sīt ait. Beatus es arseni⁹: qz te tātum in hoc seculo plangisti. Qui em hie se nō plangit: illic in perpetuū lugebit. Quidā vice vox facta est ad eū dicēs. Veni et ostendā tibi opera boīm. Et ducit eū ad quēdam locū: ostēditqz ei et hyopem incidentē ligna: facientem sarcinā grandē quā portare nō poterat. Deide alia ligna incidebat et ad sarcinā addebat. Et b faciebat diutius. Ostenditqz rursus hoīem baurientē aquam de lacu et effundentē aquam in cisternā psumam: que aqua refundebat in lacū: et ipsam cisternā implere volebat p hunc modū. Iterum ostendit ei templū et duos viros in equis portātes lignū transuer sum. Volētes aut intro ire in templū nō poterant: eo q lignū transuer sum portarent. Et exposit ei dicēs. Idic sunt qui portant quasi iugū iusticie cū superbia et nō humiliant: ppterea remanēt foris a regno dei. Qui nō ligna incidit est homo in peccatis multis: et eo vt agat penitentiā nō subtrahit de peccatis: sed addit iniquitates iniquitatib⁹. Qui autē aquā haurit homo est qui habet bona opa: sz qz pmixta habet eū eis mala grauita: perdit ipa opa sua. Idic p to.

Bulchre visiones ostēte beo arsenio.

tum tēpus vite sue pammū tenebat in sinu ppter lachrymas q frequenter exibant de oculis suis. Cū pater sancti arsenij esset rome nobilissimus senator vitā finiens et testamentū faciēs magnā hereditatē arsenio dimississet. Magistranus testamentū ad eū in heremum detulit. qd accipiens voluit illud scindere. Magistranus aut eius pedib⁹ puolutus rogauit ne hoc faceret: qz caput ei pscinderet. Cui arseni⁹ ait. Prius mortu⁹ sum q ille. Ipse igit cū modo mortuus sit quō me fecit heredē. Et remisit testamentū nil accipere volens.

S.iii. De quadam virgine ancil la alterius narrauit abbas ysidorus pout refert vinct. specu. histo. q dñs suus frequēter varijs pmissionibus tentans stuprare non potuit. Et ob hoc eam alexandrie prefecto christianozū persecutoris tradidit. Qui diuersa supplicia ante ipsam parans vas etiam ereum pice repletum incendens ait. Aut vade et obrepera domo tuo. Aut scias te in h vase esse mittendā. Que respondit. Nūq sit alter cognitor talis q adijci iubeat libidini castitatem. Per caput inqz impatoris tui qd vereris: obrestoz vt si me his tormentis necare statuisti: nō simul totam sz paulatim iubeas mitti vt videas quātā mihi patiētia dederit ignor⁹ tibi xps. Que p vni⁹ hore spaciū in eneci vas eades dimissa defect. vbi pmo pte ebulliens ad ei⁹ colla deuenit. Refert etiā vni. spe. histo. lib. xxiij. de qdā puella cui nomē erat alexandra q vbe relicta pcedit iuxta quoddā sepulcrū p foramē exiguū vite nēcāria suscipies et nec viros nec mulieres p annos. x. vidēs. de qua et brā melania romana dicebat. vultū qd ei⁹ se videre nō potuisse. sz statē ad foramē celusiōis cām ei⁹ reqsuisse. At illa. Eniudā inqz anīm⁹ in me quondā fuerat lesus. Et cū videre eū cōstritari. malui me in sepulcro qdū viuo recludere: q nocere aīe ad similitudinē dei facere. Qua rursus interrogatē qlyter potes in tali solitudine d accidia vel cogitationes hie tā iuge certamē. Illa rndit. Apnd pio diei oīoni vaco. Op⁹ faciēs ex lino. Idic p pscos ptiarchas. pphas. aplos. martyres. cogitatōe discuro. Leteris horis cibū panis capio. Appropinquatē vespa cū maxima quiete dñm meū glifico. finēqz vite mee cū spe bona patiēter expecto. De beo ammoē refert idē q puer a parētib⁹ relic⁹ cū ad annos. xxi. puenisset in uit⁹ ab amulo suo sollētia nuptiaz sufferre coact⁹ est. Sz postq oēs a thalamo recesserit e lectulo surgit ostiū claudīt. pbatū de sinu libellū puelle legit. ei⁹ castitatis et virginitat⁹ ouerfationē exposuit ita q illa in actu gra dei repleta: castā vitā libēter amplecti se dixit. Sic igit in eadē cellula separato lectulo. xxiij. annis cū eavixit. Et post hoc in solitudine. xxiij. annis alijs. In cui⁹ obitu vidit beat⁹ antonius aīam ei⁹ ab angelis deferri in celum. De sancto pabone retulit sancta melania vt nar lum. De sancto melania ipa obtulit ei. ecc. rat idē. vbi. s. q sancta melania ipa obtulit ei. ecc. libras argenti. Qui cū sederet et vimē intereret. hoc tñm dñt tibi deus mercedē tuā: deinde yconomio suo dixit. Suscipe et in fratres degētes ea diuide. Cūqz illa stans p munere dāto: bñdictionē aut laudē expectaret. nibilqz vltēius ab illo audiret ait. Scito dñe q in hac argentaria sunt. ecc. libze. Qui iterū nec sursum quidem aspiciens ait. Si illud mihi o filia offerres competēter hoc dicerēs. Cū aut illi quē nō spreuisset: sed amplius bonozallē duos nimos dantē cognouim⁹. tace. qesce. Nā qui mōtes lance pscant: nō opus bz a te mēsurā cognoscere. Paulopost aliqua febre fatigatus: sportellā consueo vocauit eā: et mox reqēturus ait. Accipe sportellā banc de manib⁹ meis: qm aliud nō habeo qd tibi relin quam vt mei memor sis. Quaz illa corpore sepulto vsqz ad ptopium finem secum habuit.

S.v. Quis discipulus ammo

nus in epm postulatus: et a multitudine ciuū captus vt ad dozorbeū quēdā adduceret ad benedicendū: dicebat se oīno acqescere nō posse: vt exiret de solitudine. Cūqz videret se nō posse euadere: ferro sinistrā aurem radicatus clictis vidētib⁹ secuit dicēs. Nūc pbat qd cupitis non posse impleri: qz nullus aure pscā pot ordinari. Ad hoc dozorbeus ep⁹ rndit. A iudeis lex ista seruaf. Ego aut si dederitis mihi aliqū narib⁹ truncatū: sz moribus pbū nō dubito eū facere epm. Cū qz adhuc vim illi inferre tentarent: iratus rndit. Si me vltra coegeritis etiā linguā meā ppter quaz mihi molesti estis abscidā. tunc dimiserūt eū. De hoc etiam brās euagri⁹ ait: nemi nē se vidisse q sic passiones corporeas superauerit. Itaqz cū quēdā carnalis defectorio corpusculū eius sine vlla intermissione vexaret cādenti ferro. ppra membra la niabat: vt ex oi pte vicerib⁹ plenus esset. De hoc ammo mo sic lbero. in vitaspatrū. Vidimus inter illos ptes ammonitū virū sapiētissimū: hui⁹ monasteriū erat muro circūdatum: qd in illis locis ex laterib⁹ crudis facile fieri solet. Idic vt ait socrates in histo. triperitru eruditissimus fuit origenis didimiqz discipulus a iuuentute vsqz ad mortem pter panem assum nibil comedit. Idic adeo sine curiositate fuit: vt cum ab anasio romā venies nullum opus ciuitatis inspiceret nisi tñ ecclesiam petri et pauli. Idic a nullo visus est irascēs. aut iurās. aut mentiri. aut vanū vel asperū vel infirmū. prulisse sermonem. Sicut qm codē monte scētis beniamin q p. lxx. ānos in abstinentie xtureb⁹ summā gratiā cōfecit: sine man⁹ cuiqz imposuisset: siue benedictionē olei dedisset ab omni languore sanabat. Idic vidim⁹ tāto corpis timore distē tum vt minozē digitū man⁹ eius pparat⁹ manuū nraz digitū dñcti nō valeret cōplecti. Orate inquit ipe filij vt hō meus interior: isto lāguore sit liber: hoc nāqz corpus: ne me sua sanitate sublimē reddat: nec dolore detēctū. Itaqz p octo menses facta est ei sella latissima i qua incessanter sedebat nō valēs in lecto quiescere: tñ alios quocūqz languore vexatos sanabat.

S.vi. Cū primū inquit heracli des in li. qui d: padisus. vt refert Cincē. vbi. s. apud alexandriā vibem attigi. sedo impatoris theodosij senioris consulari: repperi sanctū ysidorū presbyterū susceptoz atqz pūforē pauperū fratrū. lxx. annoz etatis q nec lū theo vtebatur: nec carnib⁹ vellebat: nec pane satiebat. p gratiam tñ spūalis alimonie tam lauti corpusculi erat vt oēs q vitā eius nescirēt: epulationib⁹ ac voluptatib⁹ hoc imputarent. Tā hūilis tāqz pacific⁹: vt etiā inimici ei⁹ vmbz ei⁹ erubescerēt. Tā qz diuini dogmatīs fortur habuisse noticiā: vt etiā inter fratrū cōmūia obstupe sceret mente mutata sensib⁹ qz spūalr occupatīs. Noui etiā eū dñ cibū sumeret lachrymatū fuisse: meqz admirāte cur ficeret. Erubescō inqz irrōnabile cibū sumēs: q rō nabilis factus a dño deberē in padisi voluptate versari: ciboz diuino satiari. Is cum ad eū venissem iuuentis et peterem vt me instrueret ad vitam morefzqz monachoz cui non tantū esset necessaria doctrina verborz: quantū iugis labor et fatigatio corporis: quasi bonus equozum domitor. pductū me ad solitudinis loca dozorbeo cūidā rebano monacho. lxx. annū in spelunca agentī cōmenda uit: q erat vite durissime. Quotidie nāqz in ardore maximo: circa littoza maris lapides colligebat: et singulis annis cellam cōstruens his qui fabricare nō poterāt offerebat. De hō dicēte. Cui p tam fener interficis corpusculū tuum sentis ardorib⁹. Rndit. Occidit me: occido illud. Edebat aut modicum panis et oleris viliissimū. parum etiam aque bibēs. Nunq cum vidī pedes exēdēse nunq in marta vel in lecto quiescisse. Sed p totam noctem sedens funem ex arbore dactiloz interiebat: cuius precio vesi solebat. Et vt ab alijs eius discipulis agno

Nota vi rū sine vllā curiositate

De facto beniam.

in etia sic a pueria etate vivebat. Nunq̃ nō sponte dormiebat nisi aut ope fatigat⁹ aut cibo utens. Frequenter enim comedendo nimia vi somni capite nutabat: panisq̃ de ei⁹ labijs cadebat. Et cū a me cogere⁹ vt ad mōm eū sup̃ matra laceret aiebat. Si angelis suadere poteris vt quiescāt⁹ suadebis ⁊ ei q̃ deo placere festinat. Quadam die ad putā cū eo misiss⁹ vt aquā haurirem. Eū aspice in timo vīsam phorētē vas vacuū reportauit: causamq̃ timoris exposuit. At ille subridēs ait. Si placuerit diabolo p̃ oēs puteos serpentē se facere: numq̃ poteris esse sine potu. Mor egressus de puteo aquam traxit: ac prior ipse signatam bibens ait. Ubi crux adest ibi malignitas inimici nihil valet. ¶ Appelles egyptinus ex fabro ferrario cōuersus est. Qui quāda die hoc opus exercēs vt refert vincen. bisto. li. xv. demōn ei⁹ tentantē in specie mulieris forpicibus cādentib⁹ percussit in faciē. qui stridens vīngentis cēns. pulc effugit. Sed hieros. ait. q̃ nudam manu de ferro candētē diabolo percussit transformatū in speciem mulieris speciose. Equo in vsu habuit ferrū cādēs nuda manu tenere nec ledi. ¶ Hic narrabat de quo dā iohāne q̃ sub cuiusdā saxi rupe tribus p̃tinuis annis orauit hās: nunq̃ recidēs vel facēs: somni tantū capies quātū hās cape potuit: cibū nūq̃ sumpsit nisi dñica die cū p̃sbyter ad eū veniebat ⁊ offerebat p̃ eo sacrificiū. ⁊ erat ei⁹ sacrificiū vicē. ¶ Idedes ei⁹ dīstribuānt ⁊ santes ei⁹ et eis eribat. Cōp̃lētisq̃ trib⁹ annis ab angelo sanat⁹ ē ⁊ replet⁹ scla et doctrina multosq̃ edificauit. Dñica die semp̃ reuertēs ad locū illū sacramētōz gr̃a. Dieb⁹ alijs opa manū facies iumentoz. cingula de palmarū folijs terēs: vt in illis locis haberi est mos. Quib⁹ cingulis iumentoz infirmitates sanabant. ¶ Hanc q̃ gr̃am habuit vt vnicuiq̃ fratrū scriberet: de quo peccato viri virtutis ope quicq̃ ceteris p̃mineret. Caplm. ix.

Dises ethiops genere: ni-

Mger colore latro pulchricus et homicida fuisse dicebatur. Et ut dicitur in historia triplicita. Iste cum esset seruus propter culpas suas a domino est expulsus: quod latro cuncto de cunctis homicida multa commisit. Et cum semel transisset quedam fluvium ut ex quodam grege pecorum aliquid auferret. Et ab latro de eo quoddam arlete seu castrato: ipsum occisum et pannos suos ad renes ligando natando fluvium transiit. Et eo cocto et comesto cum propter furta gerere ad mortem eo timore monachus effectus est. Et timor servilis seu humanus in pectus ipsius coactus est in filialem cum magno fervore deo serviles. Hic aliquid quattuor latrones cum mulis cophebatur. ligans impositos humeris perduxit ad ecclesiam in voluntate monachorum ponens quod de eis facere vellent. Factusque perbyter in sacris terribilibus demonibus vixit annis fere sex. Et ut refert vincentius spe. histo. li. xviij. Hic autem aliquid necessitatis causa periculo compunctus ad monasterium fratrum se contulit: ac penitentie vitam vehementer arripuit: pluresque ex latronibus exemplo suo convertit. Et ut ipse referebat demonibus cum vigerentibus: ut ad antiquam fornicationem rediret: tot et tantis modis tentatus est: ut penitus propositum recederet. Quas videlicet impugnationes cum sancto ydido refert. Ille rident. Noli consternari: quoniam adhuc principia tua sunt ista. Et ideo tibi congratulationes habet: vehementer insurgit antiqua consuetudine regredientes. Sicut enim canis macello quo vesci assueverat non recedit: quod si clausum fuerit nec vllus i eo sternerit a qualiquid speret discedit. Sic et tu si in abstinentia posteris castitatem margie excludis introitus qui est fornicationis introitus. Fatigat: enim demonem viceris: cui cibos fometa non porrigis: tibi vltius molesto cessabit. Et tunc moyses cura sui fortiter gerens ante omnia cibo abstinuit: nihil comedens preter panem: maximo tamen opus incubans: hoc modo cor pulcherrimum suum consumpsit. Nec sic tamen circa ipsum formidinis vanitas cessavit. Rursus alium virum phanissimum super

hoc cōsultit. Qui respondit. Idcirco adhuc ista patēris
qz nondū mentē tuāz ab hui⁹ cogitatioib⁹ separasti. Et
ergo uolueris te vigilijs paulisqz occupare ⁊ oīomib⁹ in
sistere. Quis facile poteris liberari. Tūc statuit ī medio
celle sue stās orare nec genua flectere. nec oculos clau
dere: quod quidē p sex annos ibidez impleuit. Et nec sic
illo malo carere potuit. Aliud itē ruz vitē gen⁹ arripuit.
Nam monachoz senū q ex longinqz locis aquā sibi de
ferebant: totis noctibus habitacula cūciens lagenas
eorum implebat: mullos sentiente referebat. Itaqz de
mon vltius ei⁹ certamina nō ferens: quādā nocte dū
aquā pnis ⁊ puteo tollit renes eius desup graui fuisse
percussit: cūqz seminuū reliqz: nec quid v⁹ a quo passus
fuisset sentiente. Postremo die inuētus atqz ad mona
steriū duc⁹ p totus annū egritudine illa laborauit. Tūc
ait illi sanct⁹ ysidorus. Cessa moyses intantū demones
pnuocare: tanqz ptiactore ⁊ eos pcedere. Est em̄ ⁊ cere⁹
modus vite monasticē intra quē nos oporet vires no
stras exercere. Lūi rīdīt. Ego qdē nō recedā ab hac in
tentioē ppositi donec somnia vanaqz cogitatioēs a me
videā separi. Tūc ait illi. In noie iesu xpi iā recesserunt
a te idēqz ad fecit⁹ mysterioz cōiōne fideliter accede.
Scias autē q demon idcirco ad tps te fortior vifus est
ne iactare te posses q tātā tērationē facilliter supasses.
Ecceqz ad cellā ppriā reuersus nūbī vltra se hui⁹ fuisse
ppessū dixit: ex illa boza q famul⁹ det p eo orauit. Tāc
Nō grām aduersus demones pmeruit vt ampl⁹ nos a
mule⁹ q ille a demōib⁹ terret. Lū qdā senex ismar⁹
in egyptū ire velle ne frēs nimis grauaret dixit ei ab
bas moyses. Nō vadas qm in fornicationē casurus es.
Qui tristat⁹ dixit. Mortu⁹ ē corp⁹ meū. ⁊ tu ista mibi
dixis. Lū qz iussit ⁊ qdā nūc ex deuotione illi seruissē.
qualescēs ille eā violauit. ⁊ ex eo accepit. Que cū pepis
set puerū. senex cū in vlnis portās in die magno festiui
tatis q erat in scitbi corā multitudine fratru ecclīaz in
trauit. Et cū oēs fierēt dixit videri infantē istū. Fili⁹ est
inobediēte. Laetue g vobis frēs. qz in senectute h feci
⁊ orate p me. Et reuersus ad cellā p pniām ad pristinu
statū rēuit reuersus est. Lū frater qdā peccasset. misit
frēs sup hoc ad abbatē moysen fūlesēt. Qui accepta
sporta plena arena venit ad eos. Qd cū frēs qdā h eēt
interrogarēt. Rādīt. Peccata mea sunt post me curren
tia ⁊ non video ea. Veni autē bodie aliena iudicare pctā.
Qd audiētes frēs illi pepererūt. Lū abbas moyses fa
ctus eēt cleric⁹ ⁊ imposuisset ei eps sup humerale dixit
ei. Abbas fact⁹ es cādidatus. Et ille. A foras dñe papa.
Annuitus. Voles autē eps probare cū dicit clericis suis:
vt quādo ad altare accederet ipm cū iniuria expelleret:
⁊ sequētes eū audirēt quid diceret: prociētes ergo euz
foras dixerūt. Ait foras etbyops. Egre diētes ergo dice
bat. Bū tibi fecerūt cāchabare equi cū tu homo non sis
quare psumpsisti in medio hoim te ponere.

§.j. Refert Vincē. specu. hīsto.

lib. xv. de moyse p̄fator: q̄ cū eo tpe **M**annia saracenoꝝ
gētis regina uehementi bello palestini: ⁊ arabici limitis
oppida atq; vides quaterē vicinasq; p̄uincias simul vā
stare cepisset: frequentibusq; bellis romanum attriuisset
exercitum orata pace: nō aliter se amplexuram p̄mitte
nisi moyses monachus sue gēti darec episcop⁹. Qui in
heremo partibus illis p̄pinqua: vitā solitaria debebat:
quē meritis ⁊ virtutibus insignis: que per illū deus fa
ciebat magnifice innotuerat. Captus ergo moyses ad
sacerdotiū suscipiendū: nulla rē passus est se a latio
ordinari: quia sc̄s hereticus erat vel intrusus: s̄ ab illis
quos ille in exiliū miserat ordinari⁹ est episcopus. Quo
facto ⁊ gētis ferocissime pacē tenuit ⁊ fidem intemerā
tam custodiuit. **Quic** **M**oyis dictum est. Eade sede in
cella tua: ⁊ ip̄a te docebit vnusq; idem homo fugiens

Barbari
interfece
rūt moy
sen.

De mona
sterio sc̃i
Isidori.

hoies filius est vne matris. Qui autē cū hoibus cōuersis
filius est acerbe vne. Idē anteq̃ eēt eps audiet iudicē v-
nientē ad se fugit in paludē. Qui index occurrēs quere-
bat ab eo vbi eēt moyses. Quid inq̃t vultis loqui ei. S-
tat? ⁊ heretic⁹ est. Ad hūc moysen dixit zacharias ser-
pionis discipul⁹. Exita cuculla ⁊ sub pedib⁹ suis tacta
ta ⁊ pculcata: nisi ita pculcat⁹ fuerit monach⁹ nō potest
esse monachus. Ad hūc zacharia morietē dixit moyses.
Quid vides. Nihil meli⁹ inq̃t q̃ tacere pr̄. Idē moyses
septē fratrib⁹ in septu scēcu manētib⁹ ait. Hodie bi-
barbari veniūt: fugite. Et tu inquisit nō fugis. Rādi-
tor annos expecto istā diē vt cōpleat sermo dñi dicētis.
Dis q̃ acceperit gladiū: gladio peribit. Ecce inq̃t appro-
pinquauerit lamie. Et statim intrātes barbari interfe-
cerūt eū. Unus autē ex eis pertrit⁹ abscondit se sub lecto.
Et vidit septē coronas descēdētēs ⁊ coronātes moysen
⁊ sex fratres. Idē moyses ad pigmenū Stulticia ē de-
mini relicto suo mortuo: flere alienū. Idē. Dori a pri-
mo tuo est fere pctā tua: ⁊ sine cogitatu esse ab oī hoie:
qz iste bon⁹ ē ille mal⁹. Idē. Ider bas q̃ttuor res passio-
nis: p abundantia esce ⁊ por⁹ per satietate somni. per
occiū ⁊ per locū. Cū abbati moysi circa pncipiū sue cō-
uersationis diabolus imposuisset grauissimā ipugnatōē ⁊
fornicationis vt nō puaretur in cella sua residere: abin-
te abbatē Ifidor⁹ ⁊ reuertit ei impugnationis sue violē-
tiam. Quē de scripturis sanctis Ifidorus psolare ēti-
a vt ad cellā suā reuerteret rogare noluit. ifidoz⁹ ergo
ascendit cū eo in superiorem cellulę sue ⁊ ait ei. Respice ad
occidentē ⁊ vidit multitudinē demonū quasi ad prelium
preparatos. Dixit autē Ifidorus. Respice ad orientem ⁊
vidit multitudinē sanctorū angeloz⁹ gloriosam ⁊ splēde-
tem quasi lumen solis ⁊ ait Ifidorus. Ecce quos vidisti
in occidentē: hi impugnant sanctos dei. Hā q̃s ad orientē
vidisti: hi sunt quos mittit dñs in adiutoriu sc̃is suis.
Cognosce ḡ qz plures sunt nobiscū sicut dixit heliseus
ppbeta: qz maior est q̃ in nobis est: q̃ qui in mūdo. His
ergo hīs cōfortatur moyses: reuertus est ad cellā suā.
Monasteriū hu⁹ ifidozi vt ait Hiero. erat apud the-
baidā muro circūdatū mille monachos habēs. Senior
autē sedēs ad ianuā ea lege recipiebāt intrātes vt ultra
nō exiret. Et ex hoc dicit Vincē. vbi s. ostēditur q̃ stabi-
litas loci in religione etiā tūc firmata est: quā tñ postea
benedict⁹ s. invenisse. i. scripto prim⁹ cōfirmasse. Ad su-
scipiēdos autē hospites hic Ifidorus aliā cellā habebat
ibi adherentē. Hu⁹ ifidozi dictū est illud. Ex quo fact⁹
sum monachus nō pmisi traciūdi vsqz ad fauces meas
ascēdere. Abbas Ifidorus iste quotiens cogitatio illi di-
cebat quā magn⁹ es. Rādebat intra se. Nunq̃d talis es
qualis ille: scz aliquis magn⁹ sanct⁹. Cū nō demon con-
turbās eū suggerebat ei desperatione dicebat. Quāvis
ego in tormēta mittar ppter pctā mea: vos tamē subr-
me inuenito. Abbas Pambo cū sine litis esset accessit ad
me inuenito. Abbas Pambo cū sine litis esset accessit ad
me inuenito. Abbas Pambo cū sine litis esset accessit ad
me inuenito. Abbas Pambo cū sine litis esset accessit ad
me inuenito.

§.ij. In regione arsenoite sera-
pionē vidimus inq̃t beracides in vitaspatri: vt refert
Elince. spe. bisto. Patrē trīnū mīlīū monachorū viuētium
q̃ p̃p̃rijs laborib⁹ quos p̃cipue messis tpe mercede ma-
nū p̃q̃rebāt. Idoc aut̃ moris est nō solū īp̃s: s̃z r oibus
pene egyptijs monachib⁹: vt messis tpe se locēt ad metē
dū: arq̃ ex ea mercede octogenos vnuq̃q̃q̃ modios fru-
mētī plus minus̃re cōquirīt. vnde non solū regionis il-

lius indigentes alunt: s; alexandria naues onuste frumē
 to dirigunt. vel in carcerē reclusis vel reliquis egentib;
 bus peregrinis. Illeq; est in tra egypti sufficiens paupē
 res qui possint nimie coī fructus largitatis assumere.
 Iste serapion fuit q; cū iuuenis esset furabatur parimatū
 quotidie quē occulte māducabat. Qui teona abbate suo
 faciente sermonē aliquib; de uilitate manifestationis
 suarū cogitationū: cōpūit? ille p̄fessus est p̄ctm suū pa
 nē quē in sinu abscondērat educēte in mediū uelut lam
 pas ignis de sinu ei? egressa est vt s. in collarī dictū est.
 Tēonas autē p̄fatur? vt dicit socrates in hīsto. triptita
 p̄r fuit triū milib; monachorū? s; scitissimū? grecarū līrariū
 s; latinarū xxx. annis. s; tacuisse. De quo etiā hīero. ait.
 ¶ Quidā? t; aliū sc̄m teonā in sua cella clauisū solita
 riū de q; dicebat. xxx. annis silentiū tenuisse. Et hinc ap
 paret hoc fecisse aūq; cēt abbas dicit uincen. Et hinc ap
 paret p̄fatur? etis rāto tpe silentiū licite tenere. ¶ Do
 rothe? gñe thebe? vt ait socrates in hīsto. triptita: q̄t
 die lapides a mari colligebat? s; singulis annis hospitū
 edificabat. t; nō ualent? edificare dabat. Noctib; autē p
 pter eorum cibū faciebat sportas vt venderet. Nūq; est
 uisus in leculo soporari? vt p̄q̄q; pedes exēdisse. Et
 sepe ei dormiēt cū comederet cib? ex ore labebat. Aliqñ
 somno grauatur? cecidit in stercore t; exp̄fecat? trisistat?
 ait fū silentio. Si angelis dormire suaseres? t; mibi doz
 mire suadebis. Nūc laboratū dicit quidā cur ita p̄mis
 corp? tuū. r; dicit q; illis occidit me. Nūc? cib? oīno absq;
 ignis fuit ope. Nūc? cellulā cū latrones cū b̄fē aurū ex
 timarēt qdā tpe inuadētēs ita oīonib; ei? affixi sunt fo
 rib; ei? vt penit? cōmoueri nō possent donec cōfusa ho
 minū multitudo adueniret: q̄s vt uiderūt igne cōburen
 dos tradere conabant. Tūc vir sc̄tus necessitate loq; cō
 pulsus ait. Sinite eos abire. Alioquin sanitatē grā fu
 giet a me. Sola est man? impositione p̄ferebat de qua
 cūq; infirmitate sanitatē. Illi nō bis audiet? t; monachi
 facti sunt? penitētēs abire p̄missi. Nūc etiā sc̄tus qñes
 hoib; r̄debat in tabulis scribebat. Dicit q; etiā nocti
 bus ad heremū p̄dians plurimō bestiariū comitatu re
 ret qb? p laboris sui remunerationē aquā de puteo suo
 bauriebat. ¶ Quidam p̄l b; vt habet in hīsto. triptita dū
 sacrificaret uidit angelū dei s; altare stantē monachos
 p̄fites in codice scribētē t; absentes delectem. Ipe pla
 mon eo tpe q; frēs ad cōmiciū accedebat. uidebat ange
 lū dei stantē ante altare t; scribētē in libro q̄rūdā noīa:
 aliorū nō scribētē q̄z vnūquēq; seorūm discutiēs inue
 nit in singulis mortale p̄ctm: t; cū eis tam diu s̄neit do
 nec cū ceteris ascripti sunt. ¶ Quidā? scriptor antiq̄r?
 vocat? dū scriberet o reliq̄t imp̄fectū sic ē vt s; in uitas
 pa. Et vt addūt qdā cūeruis ad cellā p̄pter obedientiā
 reppit cōditiū illi? Ise ex auro. Nūc mare? erat ve
 stitus sacco sc̄ulo t; recōsuto: facie tincta de fuligine cu
 line. vnde a mīse q; uenerat ad uidendū eum ei? egressus
 esset ex mādato superioris nō est agnit? t; si uisus ab ea.

§.iii. Abbas filianus dñi in er

essum mentis factus est: et exurgens sicut amare rogatus autē fratribus causam sictus ait. Ego ad iudiciū raptus sum: et multos vidi de habitu nostro cunctos ad tormenta: et multos seculares ad regnum. Et lugens se nec noiebat de ceila sua exire: qñ exire coquebat exire: bat faciē suā dicens. Quid necesse est videre lumen istud corporale in quo nihil est vtile. ¶ Abbas siluanus dum cū discipulo suo zacharia ad quoddā monasteriū suū puenisset. fecerūt eos monachi parum comedere. Post qñ non egressi sunt inuenit discipulus aquam: et voluit bibere. Qui abbas. Hodie ieiunium est. At ille. Nunquid nō hodie comedimus pater. Et dixit illi. Illa esca charitatis erat fili. Nos aut iterū ieiunij teneamus. ¶ Qui tam peregrin⁹ venit ad abbatē siluanū in monte syon.

De fan-
cto reona

De san-
cto doro-
theo.

De san-
cto pia-
none.

De beato
marco.

videns qd frēs oparent ait. Quare operamini escam q perit. Maria aut optima parte elegit. Tūc sener dixit discipulo suo zacharie. Da illi codicem vt legat. et mitte eum in cellula q nūbil bz. hora aut nona circumspiciebat ille frater si forte sener vocaret eū ad comedēdū. postq aut transijt hora: venit frater et dixit siluano. Nunquid non bodie comederūt frēs abba. Quare me nō vocast. Et dixit abbas. Tu hō spūalis es et non necesse habes hac esca. Nos quasi carnales opus habem? comedere ideo operamur. Tu aut optima partem elegisti. Quod eū audisset cepit penitere et dicere. Indulge mihi abba. Tūc rīdit siluanus. Ergo necessaria est martha marie. Quidus siluanus discipulus fuit zeno qui ait. Nūq manas in loco noiato neq sedas cum hoie magnū hūte nomen. Idē ait. Reliquerunt fratres peccata sua. f. cognoscere et celestia sectant. Idē cōcupiscens cucumerē ait intra se. Fures ad tormenta vadunt. pba te si potes ferre tormenta. Et stetit in caumate. v. diebus defricās se in sole. Q. Alii scūs p fuit dictus or apud thebaidā: qui vt ait hiero. erat nonagenarius barba plia. vultu aspectu letissimus frās primo ignorauit. sed data est ei diuinitus gratia et oblatio ei libro a fratrib? quasi olim frās sciens legere cepit. Cōsuetudo illi erat non prius corporale cibū sumere qd spūale xpi cōione. Idē or dixit ad discipulū suū. Quid ne aliq alienū vbi adducas ad cellam istam. Idē or cum multos annos in heremo peregrisset apparuit ei angelus dñs dicens. Quotamq in hac vita possit? puerteris ad salutē sup tot principia tū accipies in futuro. Dulca aut hōim mīta p eum ad deū pueria sūt. Quoties aliq frater in heremo morari voluit ei cellula parauit. et suppellectilia dedit. Q. Quodam tpe vt ipsemet retulit. sub specie alterius venerunt ad eū demones. celestis militie tanq magnū regē in curru deducentes. Illi q a ceteris vt rex habebat. dixit ei. O hō implesti oīa: tū supes vt me adores et trāsferā te in celū sicut helyā. Qd audies cogitabat qd est b. Nō ne ego quotidie saluatore meū regē adoro: bñ si eēt ille nō a me posceret qd me indefinēter facere sciret. Tūc ergo ait. Ego regē meū habeo quē sine intermissione q tidie adoro: tu aut nō es rex me. Et primo demō euā nūit. bñ tribus annis pane angeloz vixit. Caplm. v.

E sancto appollonio nar-
rat hiero. vt refert vin. spe. hīsto. lib. xv. dicēs. Vidimus et scēm appolloniū in finibus hermo-
poleos ad quem saluatore cū maria et ioseph fugisse tra-
dunt. Ibi erat templum in quo ingresso saluatore: oīa
idola corruerunt et comminuta sunt. In finibus illis
erat appollonius p quingentoz monachoz fere octo-
genari. Quindecim adhuc annoz erat cū secessit in be-
remū. Ibi xl. annis puerfatus est. Ad quē cū diceret do-
minus Appolloni p te oīa egypti idola subuertam. pda
sapiam sapientū. At appollonius ait. Ausus a me dñe ia-
crantia. Et dñs ad eū. Dñe ait manū tuā ad ceruicē
tuā et qd comprehenderis confringe et sub arena obrue
At ille. Insecta manu apprehēdit quasi paruulū et byopē
et demersit sub arena clamantē. Ego sum supbie demō.
Tūc ait vox diuina. Quicqd decetero poposceris. psequi-
ris. Facta sunt aut bec tpe iuliani apostate. Scūs aut
appollonius cū qdā fratrū suoz captus esset a iuliano
pcepit et osolar? est eū vt pariter ferret q ei inferebat.
Tūc adueniēs tribun? inuenit virū scēm et ira cōmor-
tussit illū etiā cū ceteris includi. Qd et factū est. Media
aut nocte apparuit lux magna in carcere et angelus ia-
nuas aperies voluit oēs incarceratos educere. Ille nō
mora fieri pstitit vsq mane. Tūc custodes pedibus
setoz aduoluti rogabāt eos discedere. Vane aut facto
venit centurio et iussit eos discedere. qz in eadem nocte
terremotu domus sua cōcidit. et electi famuloz suozum

mortui sunt. Et sic sancti cū hymnis et laudibus reme-
runt. Post bec gētilib? predicās multa milia boim con-
uerit ad fidē signis et miraculis infinitis. Persecutio-
nis tpe egressus ē vt visitaret captiuos xpianos. Quq
quosdā osolare inuē? a iudicib? capti et incarcerati ē.
quidā nō gētilis pbilemo noie famosissimus eū oppro-
brijs et cōtumelijs affectit. Lūi apollonius. Misereatur
tibi inq fili mi: et nūbil eoz q dixisti imputer tibi de? ad-
petm. Ille nō cōpūctus est b audito: qui statim cōfessus
est se esse xpianū. Iudex nō bec audiens ignē copiosum
iussit accēdi: et eos in medio ipsius iactari: qd et factum
est. Interea aut sancto orate vt ignis ille extingueretur
ad gloriā nois xpi: statim rore de celo emissio extinctus
est ignis. Qd vidēs iudex cōpūctus ad fidē puerfus est.
Tandē ducti sunt in vinculis corā prefecto: sed q dure-
runt eos cōtriti sunt et xpi nomini adherētes etiam ipsi
vinci sunt: et iussu prefecti q noluit eos audire: s. in ma-
re plecti sunt: sicq aqua passionis facta est eis aqua ba-
ptismi. Et plecti mare corpa eoz simul omniū in aridā
simulq sepulti egritudines sanāt. Centū orationes vir
sanctus in die scētis gētib? et centū in nocte cōplebat.
Indumentū eius erat stupē collubi et lintē q collū
et caput obuoluebat: q dūcunt in deserto pmasse nunq
inueterata. Circa hūc scēm erat tēplū et simulacrū qd
sacerdotes quasi p agnis plūialib? circūferebat: quos
omnes orādo stare fecit immobiles: et nec bobus adhi-
bitis potuit moueri simulacrū: sic steterūt tota die ac
nocte rapidissimis estib? adusti: tandē sciētes hoc ei per
sanctū accidisset in cōso simulacro in domino crediderūt.
Q. Primum adhuc dieb? cū cepisset habitare in spelūca
aderat dies sanctus pasce. Erāt eis panes pauci et siccī
tū et olera ex bis q sale aspersa apud eos reponi solent.
Iussit ergo fratrib? vt peteret vniūqz a dño si quid in
die festo sumere libēter habebat. Qd et illi iusserūt eū fa-
cere. Quq cōpleter orationē: et oēs respōdissent amen.
Ecce repente ante fores spelūce vidēt astare sibi hoies
penitus ignotos: cū magna cibo copā in quibus erāt
quedā quo oino in egypti regionib? nunq visa sunt po-
moz genera et magnitudinis incrediblis vuc. nucs. fici.
malapunica. fauimellis et lactis copā. nuclei qz ingētes
panes candidi et mūdī: qui tū viderent aliene esse pū-
cie. Viri autē qui bec attulerāt statim vt ea tradiderunt
festināter quasi ad eum a quo missi fuerāt regressi sunt.
Idozum tāta fuit copā vt vsq ad diē pēbecostes mini-
strata quotidie sufficeret: illiqz certi erāt q a deo solē-
nitatis gratia sibi missi fuerāt. Quidā ex fratrib? po-
poscit ab eo vt sibi daret humilitas et māuetudis gra-
tia: quo orate cōpletū est. Q. Quidā fame oēs habitatores lo-
ci venerūt ad eū cū vxorib? et paruulis. Qui iussit eos pa-
scere donec nō haberet nisi tres sportas panis quīnti?
diei victū monachis pberē debebat: quas etiā iussit pa-
ferri in mediū: et eleuatis ad deū manib? ait. Nunqd nō
potest man? dñi multiplicare bec: sicut dicit spūsanct?.
Nō deficiet panis in sportis istis donec satiemur oēs
de fructib? nouis. Quattuor q mensib? nō cessauit ero-
gari panis de sportis: nec deficere potuit aliq. Dor?
ergo quidā dionysius noie ait ad eū. Nunquid helyas es
tu: aut ali? pphetarū: aut aplozū q bec facere ausus es.
Qui ait. Quid inde. Nunquid apli et pphete nō fuerūt q
nobis fidē suā et gram tradiderūt hoies: aut tūc pñs
erat deus. nūc aut nō est presens. Q. Quis erat apud
eū vt fratres ei? nō prius cibū sumeret q cōione do-
minicā pāperet circa horā nonā. Et post hoc sic vsq ad
vesperā interdū pmanebat verbū dei audiētes. Post b
cibo sumpto aliq ad beremū secedebāt per noctē totā di-
uinas scpturas memoria recolētes. Alij pcepta gratia
christi statim discedebāt: hoc solo spūali cibo cōtēti. Et
hoc faciebāt per plurimos dies. Iubebat autē frates
semp gaudere dicēs. Tristantur gētilēs: iugēat iudei.

Magna
dei pūde-
tia erga
seruos
suos.

Miracu-
lum.

Miracu-
lū sicut in
diebus io-
hūe.

Plangāt sine cessatione pctōres. Insi nō letent. Non
opz proisus esse tristitiā his qd? salus in deo est: et spes
in regno celoz. Nā hī q terrena diligūt sup fragilib? et
caducis reb? letant. Nos nō q tāte glie spem et coeter-
nitatis expectationē habem? cur nō omni exultatione
gloriamur. Dicebat insup. Fratres adueniētes traditū
est adorādos esse: vt certū sit in aduētū corā aduētū dñi
haberi. Sic emi et abraā suscepit angelos q hoies vide-
bant: dñs aut in eis intelligebat. Interdū etiaz cogere
debem? fratres ad corpale requiē ptra eoz voluntatem.
Donebat vt si fieri posset quotidie cōicarēt monachib?
ne qui se facit lōge ab hīs lōge fiat a deo. Iesumia qre
et septe ferie dicebat nō eē solūda: quia quarta feria in-
das traditionē dñi cogitauit. Et tpe dñs sexta feria cru-
cifixus est. Videbitur q in bis dieb? sine necessitate
aliqua soluerit dicta teiuncta statuta. vel cū tradente tra-
dere saluatore: vel cū crucifigere crucifigere. Nec cano-
nizata habent de conse. disti. iij. Iesumia. Que tū sunt in
consilio nō precepto ecclesie. Et subdit apollonius. Si
his diebus supuenerit aliquis ponēda est mensa ei soli:
q si noluerit non est cogendus.

S. j. Narrauit scūs abbas Lo
pres vt refert vin. li. xv. spe. hīsto. q fuit in illa heremo
Quidā hō sanctissim? qui pmi fuerat latro ma-
xim? et sepulcroz violator in oibus flagitijs opinatissi-
mus. Qui cū quadā nocte ad quādā quarta feriam
p rectū cū quibusdā machinis vellet irrūpe difficultate
opis fatigatus somno opprimis et p vsum sibi assistere
videt quendā regio habitu dicentē. Define iā ab hīs fla-
gitijs: et ab hac effusione hūmā sanguinis: et ab execra-
bilib? furtis: ad laborē religiosum cōuertevigilias et su-
scipe angelicā celestis militiā: et ego te huius dñe mi-
litie et principē faciā. Et ecce ostendit ei exeret? mona-
choz et principatū super eos tenere iubetur. Eulgilans
astantē videt virginē reqrentē qd esset: et cur et videret
mirer. Et ille quasi amēs effecit? nūbil rīdit: nisi hoc tū-
modo vt ei ecclesiā ostēderet. Quē illa duxit ad eccliam
et obtulit pbyteris: quoz ille pedib? pstratus rogabat
se xpianū fieri et locū penitētie dari. Illi aut pmi psalmi
tres pñmos nūs tradūt ei quos sibi sufficere dixit: tri-
busq dieb? pmanēs apud eos pfect? est ad beremū vbi
plurimo tēpore demoratus est cibū ex radicib? barbarū
capiens. Rediēs aut ad pbyteros reddidit verus suos
ta verbis q operib?. Permanēs apud eos hebdoma-
da vna rediit ad heremū: vbi per septe cōtinuos annos
in omni gratia degēs plenitudinē gratie cōsecutus est:
ita vt oēs penē scpturas memoriter retineret. Libus
tū die dñica assumebat alterā dñicam. Cum autē diligētissime
sepelidīs mortuis vestimēta aptaret: ait ad eū quidāz
adolescens discipulus eius. Vellē vt me mortuū ita in-
dueres. Plane inquit factū: et ita copiose induas donec
dicās: sufficiat. Post nō multū tēpore ille defunct? est.
Quo induto ait ad eū corā omib?. Sufficiūt bec tibi ad
sepulturā o filiolo: an vis vt adhuc aliquid addam? At
ille obuoluta iam facie et vultu cōstricto dixit corā oib?
audiētib?. Sufficiat pater implesti quod promiseras.
Q. Pergens aut aliqnado ad visitādos fratres qd insi
tuerat: reuelatū est ei a dño q quidā eger moritur? erat
in pximo: hora aut erat iam ad vesperam. Quqz videret
solem iā demergi ait ad eū. In nomine dñi nostri Iesu
christi sta paulisper in itinere tuo et expecta me dōec ad
vicum perueniā: qd et factū est. Ingressus aut in domū
fratris p quo festinauerat: inuenit eū iam defunctū: et
oratione facta accedēs ad eum: oscularis est eum in le-
cto dicens. Quid magis desiderij habes abire et esse
cum christo an adhuc manere in carne. Tūc ille recu-
perato spiritu resedit paululū dicēs. Quid me reuocās

pater. melius est mihi abire et esse cū xpo. pmanere autē
in carne mihi nō est necessariū: dormi inquit in pace fi-
li et ora p me. At ille pñmo in lectulo reclinans dormi-
uit. Aliū fratrē decubentē cū vidisset mortez difficulter
accipere in crepauit dicēs. Cur ingrat? es ad pfectionē.
At ille. Oro pñ ait vt intercedas pro me qten? mihi dñs
paruum tps largiat ad pñiam. Lūi scūs. Nūc inq? spa-
ciū pñie requiris vbi vite tps implesti. Quid faciebas
in hoc oī vite tue tpe. Non potuisti vulnera tua curare.
quātinimmo recensioza semp addebās. At ille cū pmanē-
ret exorans ait ad eū mutus. Si vltra nō addas malis
tuis mala: orabo p te dñm. Et cū orasset ait. Ecce tres
annos pcessit tibi dñs. At ille surgens sine aliqua dila-
tione secutus est eum ad desertū. Expletis autē tribus
annis reduxit eū ad locū vbi eū assumpserat. Statuitq
eū in medio fratrū. Et ex ipso materiā de fructib? pñie
pduxit ad frēs. Ipso aut pmonē facere cepit frater ille
qsi paululū dormire et primo impetū regeuit. Q. Iste
muti? sepe transiit nilum pedibus suis. aquā bis vsq
ad genua. frequēter ingressus ē ad frēs ostijs clausis. Et
adquēcūqz locū voluit in momento tps quīs longe po-
situs est euectus. Cum aut copres abbas ista et multa
alia narraret vnus ex nobis ad incredulitatez eoz que
dicebantur tedere cepit: et pte tedio dormitare. Et ecce
vidit per visum libzū lris aureis scptū in manibus co-
prietis: vnde enarratio senis deducti videbatur et vocem
cuiusdā viri canicie venerandi dicentē sibi. Cur non au-
dis intente que rectant tibi: sed incredulus dormitas.
Idoies aut regionis illi? arenā q a sancto calcabatur et
bñdicebat. aspergebant p agros. vt terre sterilitas au-
ferret. Iduculqz nba coprietis de mutio. Q. Idē copres
inueniens inimicū manicheū plures seducētem nec va-
lens nūbis eū pcludere ait ad pplm. Accendite ignē plu-
rimū. et tūc ambo intremus in flammā et si quis exustus
nō fuerit. bñ? vera est fides. Quo facto sener apprehē-
dens manicheū cepit ptabere ad ignē. At ille. Nō inq?
ita: sed vnusquisq nfm singulariter ingrediat. prius tū
tu intrare debes qui hoc proposuisti. At sener noie xpi
se pñgians intrauit flammā. q buc illucqz diuisa nil ei no-
cuit. et ibi sterit diuisia fere hora. Qd videns pplis com-
pult illū alii intrare. Sed ille cepit resistere: se subtra-
bere. Illi nō apprehēdentes eū in ignem profecerunt
deinde cū dedecore fugauerunt. Q. Idem copres refere-
bat q i quadā heremo in thebaida fuerat quidā helyas
noie centū viginti ānoz. quoz. lxx. in solitudine trāsege-
rat. Qui dicebat. Qdēcūqz vitū ppxie passionis a te eie-
ceris: etiam vitū demōne de obsessis corporib? po-
teris effugare. Idem helyas. Ppallor cum humilitate et
macies decus est monachi. Idem. tres res valde timeo
vnā qsi aia egressura est de corpore meo. Alteram qsi oc-
cursurus sum iudici. Tertiā qsi de me profereb? snia. Ad
hunc helyam qui peccantem nolebat recipere dixit an-
tonius. Nūc in pelago faciens naufragium perdidit
qd portabat. et vacua vix peruenit ad terram. cur ergo li-
beratū in terra vultis submergere. Q. Bñs copres in-
ter cetera miracula q narrauit addidit etiā de bñ syro
et paulo et esaiā. Qui cū aliq ad ripā fluminis sibimūcē
occurrissent. vt frēm quēdā visitaret noie Anub. depre-
cātib? illis dñm ne in via impedirent nauicula eis ap-
paruit quā ascēderes ster qd tridui erat in vna hora pfe-
cerūt. Quqz applicuissent dixit bñs esaiās. Dñs ostēdit
mihi virū ad quē imus occurrentē nobis et dicentē vni-
cūqz nfm secreta cordis nfi. Et paul? ait dominus ostē-
dit q post triduum morietur homo ille. Quqz ad mona-
sterium a flumine ster incederent occurrit eis Anub be-
nedicēs eis: et postea de vnūscūsqz meritis patefecit.
Dixit et paulus q: nouim? te post triduum decessurū de
mundo tu nobis de actib? tuis qd? deo placuisti. ad me
moriā et corroboratiōē fideliz narra. q ait. Ego nūbil

Miracu-
la.

Magna
fidel ap-
probatio.

De scō
helya.

De beat
syro. pau-
lo et esaya.

De facto
beleno.

Quomo-
do potest
bestia ir-
rationabi-
lis sceleris
bus inuol-
ui.

Dec est
mutatio
deprece
excessi.

quod magni feci hoc tunc custodiui semper in persecutione
saluatoris nomine pressus sum. Nunquam mentitus sum, aut
quod terrena desiderare volui. Nunquam gratia christi mihi defuit.
is oem cibum quem desiderant angeli mihi afferebant. Mihi
hil cor quod in terris fuerat occultauit mihi ois. nunquam som-
ni appetiui: sed angelus dei semper mihi assistit. quod oia quod
in mundo gerunt ostendit. Ad id etiam ceteris iustorum mar-
tyrum et monachorum scriptorum quorum opus semper est laudare
deum et benedicere in simplicitate cordis et fidei. contra vi-
di satana et angelos eius in eterna pena ignis traditi.
Lunqz hec et alia eis enarrauerat spiritus tradidit in manus
angelorum. videtur illis delatum in celum et laudare deum cum
angelis. De sancto autem beleno dicitur quod cum diu in here-
mo habitasset voluit fratres visitare quibus et cibaria attulit.
Lunqz in medio itinere potere grauari. vidit onagros
per heremum dicurrentes. Quorum unus vocatur dicens. In
noie domini mei ihesu christi veniat vultus vestrum et ferat sarcina
istam. Et continuo unus accessit ipsum simul cum sarcina ve-
locissime ad fratres detulit. Alio quoque tempore visitans fratres
inuenit eos non a deo sollemniter celebrare die dominicam ut
debent. Significat quod si non habebat sacerdos qui tras
stumen aial quoddam manebat propter quod nemo venire po-
terat. si crocodillum qui in medio itinere occideret homines.
Tunc senex ait. Ego vadam pro sacerdote. Clemens qui
ad aquam vidit crocodillum venientem et supponentem se sibi.
Et ascendit super eum. et cito deuectus est ad cellam sacerdo-
tis quem adduxit secum ad aquam ut transfret. Lunqz sacer-
dos mo adiecit causaretur namque: respondit. Ne timeas
parati estis. et voce magna crocodillum vocauerat: dorsum
eius ascendit. Et deinde per se solo visu bestie perterritus
aufugit nec ulterius voluit ascendere. Tunc fuit scriptus
solus transuectus est. Et cum a bestia descenderet ait. De-
lius est tibi mori quam tot scelex reatu inuolui et continuo ex-
pirauit. Luni quidam adolescens qui cum fuerat secutus
ad heremum et a hominibus turpibus cogitationibus
multum infestaretur quas illi manifestabat sanctus. cir-
cunducto digito suo in arena circa cellam adolescentis. p-
hibuit in noie domini ihesu ne deimones statutum terminum
transgrederent. Et sic fuit liberatus. Et hic aduenientibus
fratribus cum non haberet buid apponeret solebat. iu-
uenem videre qui deferrebat sibi cibaria quocumque appe-
teret. Quibus autem cella depositis iuuenis non coparuit.

S. ii. Vidimus et monasterium pa-
phuncij qui habitator erat vicinij deserti in regionibus
beraleos apud thebaidas vrbem. Hic cum multo tpe
angelicam vitam duxisset oratione facta ad dominum ut ei ostend-
deret cui scriptum fuit esset. Assuit ei angelus dicens. Si
mille esse cudas symphoniaci qui in vicino loco cantadi
arte victum sibi querit. Et sic vir dei iuuenio illo vitam ei
scriptum est: et inuenit eum primo fuisse latronem: et inter
cetera mala: duo laudabilia gessisse. Ait enim. Luni ego et
socij mei quondam virginem quandam rapuissimus: et so-
cij mei ea corrumpere voluissent: ego de manibus illorum ra-
pui: et intactam domui sue restitui. Alio tpe inueni in be-
remo mulierem bonae forme errantem. cumqz mihi cau-
sam huius diceret. quod si vir suus cum duobus filiis in carcerem
tutus esset ob debitum fiscale. et ipsa etiam ad omnes penas que
refertur: ideo sic oberrabat: ego opatiens duxi eam ad spelum
cui meae: et aiam ei post triduum fame collapsam refeci et
dedi ei. ccc. solidos: quibus postmodum virum suum et filios
liberauit. his auditis dixit vir sanctus nihil se vnquam ta-
le egisse adiungens. quod ergo non in minimo loco haberis
apud deum seque ipsum. Et sic ille cito de manibus piectis fi-
stulis securus est cum accepit triennium in maxima abstinentia co-
tinuauit. et sic inter manus angelorum spiritus reddidit. Et sic
orauit scriptis papam: ut prius fecerat. Luni angelus r-
ndit: se silem primario esse cuiusdam vici. Ad quem cum vir
deuenerat cum magna reuerentia susceptus est ab eo. Et ei

vita requisita vir impetrare potuit ut ea sibi reuelaret.
Tade ait. Qui vir dei scriptus es: ideo hanc cunctis alijs occul-
tata tibi pandam quibus minima sunt. Ego vixi duxi tunc
modo causa prolis ex qua tres filios suscepit. Et. xxx. an-
ni transacti sunt ex quo ultimam hanc est: nec postea ipsam
vel aliam noui. sicut nec ipsa aliam virum. Ad id etiam quod susce-
scipere hospites non cessabat. Hospites sine viatico nunquam
dimittens: in iudicio personam nunquam acceperat: litigantes
nunquam preteritis nisi eos recordasset: nunquam greges eius
alienas fruges leserat. volentem seminare in agro suo
nunquam phibuerat meliora noualia illis relinques. quia
tunc in se fuit nunquam misit ut potetior inferiori premeret.
semper studebat ut neminem corrumpere. Et quod plura inquit.
Omnia opera misericordie inquam potui vel inquam au-
diui homines fecisse quatuor in me fuit impleui. Nec audies
vir scriptus ait. Nihil tale ego feci. igitur restat tibi ut nu-
dus nudum christum uniteris. quo audito statim abiit et seculum
ex toto reliquit. Et non post multum tempus vir scriptus sedes in
cella sua vidit aiaz ei ab angelis delatam. Et statim abiit
ad cellam illius que non longe erat a sua: et inuenit corpus
mortui sepelivit et maioribus exercitijs se dedit. Tercio
orauit vir scriptus sicut prius: et tunc angelus ostendit sibi
viam que incedens inueniret sibi similem. Tunc pcedens vir scriptus
inuenit mercatorum duas naues habentem. in quibus habuit
xxx. milia solidorum mercaturam. Quae cum videret scriptus ait.
Relinque hec que de terra sunt: et celestibus continge te. Qui
statim acquieuit oia relinques. Post aliquod tempus consummas-
tus est et aggregatus sanctorum cetui. Et non multo post tpe
assitit angelus pafuntio dicens. Veni benedicte ingredere
tabernacula eterna tibi debita. Tunc vnam diem postea
ages psalteris aduemetibus ait. Nemo huius fur fuit mer-
cator debet premiti: quod in omni genere habet deus aiaz alijs
sibi placentes. Et postquam virtutes sibi datas a deo narra-
uerat vitam presentem finivit ingressus eterna. Idem pa-
funtius propter latrones hoc petentes contra propostus
suum bibat vinum: et sic lucratus est eos.

S. iii. Fuit eo tempore quedam
puella noie Thais decora nimis quam mater ei a pa-
uula in prostibulo statuit: factaqz est famosissima mere-
trix. Multi autem ex longinquis regionibus ad eam affuebant.
multisqz redditibus substantijs suis pauperibus fiebat. Sed
et amatores eius zelo libis inter se coieratis ei limi-
na sanguine replebat. Quod cum audisset pafuntius abbas
sumpto habitu seculari et vno solidum pfectus est ad eam.
Qua ut vidit prius prulit ei solidum. Que accepto precio
ait. Ingrediamur domum. Lunqz ingressus esset inuitatus
ab ea ut lectum preciosis vestibus stratum ascenderet. Et scriptus.
Est inquit hic aliquis locus secretior. At illa. Est. Et senex.
Ingrediamur in illud. Et illa. Si hominem vereris nullus
te in hoc loco videre potest: si vero deum metuis vbi cumqz
ingressi fuerim? inspicit deus. Luni senex. Sedis ee deus.
Illa respondere se scire deum et eius regnum futurum: tormen-
ta quod peccatorum. Luni senex. Si ergo nosti. cur tantas aias
pdidisti: et nunc non solus pro tua: sed pro illorum ratione reddi-
tura pditione danaberis. Illa hec audies pedibus eius
provoluta: cum lachrymis triduum dierum inducias petiit: post
quos factura esset quicquid ei pceperet. qui cum ei locum
constituisset vbi venire deberet. Illa collectis omnibus
que ex peccato lucrata fuerat: perlatisqz in medius ciui-
tatis spectate populo combussit: et postea ad locum quem
constituerat ei abbas perrexit. Qua ille reperto virginis
monasterio in cellulam parua recludens: ostium plumbo
sigillauit. et parua ei fenestra dimisit per quam ei cibum mo-
dicum inferret. Iussitqz illi parum panis aridi quotidie et
paululum aque ministrari. Atqz quatenus quomodo deberet
orare deum. Respondit. Non es digna deum nominare:
sed tamen incumbens contra orientem respice hunc sermo-
nem frequenter iterans. Qui me plasmasti miserere mei.

De quadam
alia facta
femina.

Dulcis et
preciosa
mors sa-
crozum.

De quadam
sancta vir-
gine.

Agit tres annos conclusam abbas pafuntius condoluit
pfectusqz e ad antonium querens an deus pcta sua illi di-
misset. Lunqz iubere antonio discipuli antony sigillatim
singuli illa nocte incessanter orassent: ut deus alicui ex
eis hac causam reuelaret: citovidit abbas paulus lectum
in celo preciosis vestibus adornatum quem tres virgi-
nes clara facie tenentes tres lapides ante eum custodie-
bant: eratqz super eum lectum corona immarcescibilis.
Lunqz paulus eis diceret. Non hec gloria est nisi patris
mei antony. Ad hoc vox diuina rfidit. Non est hec pcta
tui antony: sed thais meretricis. Quod cum mane facto
paulus retulisset: cognita dei virtute pafuntius discessit
cum gaudio ad locum: et ostium quod pluribus signauerat dissi-
uit: dixitqz beate peccatrici. Egredere quia dimisit tibi
deus peccata tua. At illa. Tunc inquit deum quod ex hac
ingressa sum ex oibz meis pectis quasi sarcina feci mihi
et ante oculos meos statui mihi: et sicut non recessit anbe-
litus de naribus meis: ita nec mihi vno momentorqz
ad hanc horam peccata mea recesserunt a me.

S. iiii. Sunt in ciuitate quadam
egypti inquit heradides ut refert Eusebius. speculatio.
lib. xviij. Duodecim monasteria virginum in quibus et quadam
amata nomine vidi senem. lxxx. annos iam ut ferebat in
monasterio suo habitare. Luni hac habitabat. lx. mulieres
in abstinentie puritate sub eius doctrina viuentes. In hoc
erat virgo quedam noie Thais eius discipula que habes
anos. xxx. in monasterio: non tunica: non manore aut cal-
ciametis vnquam nouis volebat uti: dices ne forte propter
hoc egredere foras pgrederi. alijs quidem omnibus die tunc dnica
ad ecclesiam ex more pcedentibus illa panis vilius induta
domi residebat sola. Tam elegantis aut forme erat: ut
etiam castissimum et constantissimum virum eius pulchritudo
vultus allicere posset: nisi ita moribus ornata esset: ut in-
estimabile quedam in semetipsa castitatis pprie custode
haberet: quia turpiter cupietis cutusqz oculos ad imesum
pudore et timore non compelleret. Illa quod in vicino com-
muna: nunquam de monasterio fertur egressa: in quod cum matre
sua impleuit annos. xl. Luni tandem assitit beatus martyr
colobus dicens. Hodie perges ad dominum tuum. venit igitur in
basilicam martyrum mei ut prandeas mecum. Tunc illa pmi-
post tot annorum curricula pcedens mane ad martyrium
sancti. i. ecclesiam illam venit: panem et olera secum tulit. et com-
pletis orationibus cum ois recessissent a loco: illa sedes mar-
tyris reuocauit dicens. Benedic esca mea sancte colobe: et
intercessionibus meis pfectis dignare. Sumpto itaqz
cibo et facta oratione circa solis occasum ad monasterium re-
dijt: et matris sue dixit. Profectus cor ad dominum meum. In ipsa
etiam nocte nec dolore capitis: nec calore corporis sentiens
ipsa se ut erat sepelienda coposuit: et spiritum suum dei manibus
commendauit. Porro melanta lunior pfate melante ne-
ptis cum viro vixit annis. xx. ipmque virum suum ad seculi con-
reptu conuertit seculorum renouauit. Et primu quod vestes
suas sericas ad ecclesiarum ornatum distribuuit. Argenti
autem et aurum suum per diuersas puincias erogauit. Sub
transmisit: ibiqz per paulum psalterium ad orientem nauigio
autem et aurum suum per diuersas puincias erogauit. Sub
occidentali vero plaga ipsa p seipsam cunctis egeribus que
sciret necessaria ministravit. Seruos autem pmissum sex-
vrsqz ad octo milia liberos fecit: possessiones ois quas
habuit in aquitania gallia terracone: hispania distrayit
Agros tamen quos habebat in sicilia capania et affrica ut
de eis deinceps monasteria aleret atqz foueret sibi re-
seruauit. Post alteru die semper cibum capere consueuerat.
Illa inter ipsa principia quinta quoque die gustabat. Idqz
observas etiam diurnas cum ancillis suis ministerij vi-
ces agebat: quas tanquam sorores habebat. Hare pinian
vir eius cum. xxx. monachis vitam agebat. Hicgo quedam
fuit in alexandria. lxx. annorum: de qua dicebant illic
ois clerici: quod olim cum esset iuuenis pulchra valde: co-

spectus oim vitare pfueuerat. ne qua propter miraculum
vultus sui suspitione vel macula notaret. Tunc arrantius
sub impatore pstatio beato atbanasio psecutione exorta
tibus calanias ille corruptum iudicium declinas non amico
vel parenti vel clerico se credidit. Sed cum apparitores
subito domum eius intrassent: tunica birroque vestitus me-
dia nocte fugiens ad hanc virginem venit. Luni ta inopina-
te rei prerrite nouitate scriptus eps ait. Ab arrantis inque-
tor et caluniosus criminibus incurfor. Ne igitur et ego ir-
rationabili nota deformer et qui ad penam meam inique
parati sunt propter me ruant in partem magis credidi fugie-
re: deinde aut hac nocte reuelauit mihi: quod apud nullum sicut
apud te possim saluari. Tunc illa cogitans in domino piec-
t cogitatio: vanis scriptis illi per sex annos intra celle sue
secreta celauit: quod dnu pfat? pstat? vixit. Ipsa enim pedes
ei ablues et oia necessaria ei p se preparas ac ministras.
libros quod quod ille agebat: mutuo sumes eis legedos tra-
des. Nullus tamen in vbe quod degeret inuenire potuit donec
pstatio mortuo rursus nocte. ppijs vestibus indutus in
ecclesia subito cunctis stupentibus apparuit. Des enim se vi-
dere credebat cum tanquam ex mortuis suscitatus: amicis aut
suis intimis satisfaciebat dicens. Adicite me ad latebras
vras non otuli ut tunc turare possetis. quod vbi degerem ne
sciretis. Et quod necesse erat vbiqz me qui in cella illi? vir-
ginis latui vbi me celari null? suspicaret. eo quod iuuenis
et pulchra videret. Sic ergo et ipse fame velis se mee pfui.

S. v. Apud corinthum nobilissi-
ma quedam et pulcherrima puella: virginis voto de-
gebat qua apud paganum iudicem. ut refert vincent. spe. hist.
lib. xviij. nonnulli velut: dijs ipsoz et impatoribz sacrile-
gis conuiciant criminibus imperebat. At tuder insan-
amore femineo. postquam machinametur et artibus varijs non
potuit ei psuadere quod voluit: nouo pro ea furore dese-
uiens non ea morti vel alicui pene destinauit. sed quod erat
grauis et crudeli? ut lupanariam pfuiti precepit leno-
niqz ipam turpitudinem. ut ternos ad eam p singulos dies
ex ipi? cubitu solidos exhiberet inuicem: quia scilicet pecu-
niam ut a se lenoni flagrantem intellexit. in oim eam quod
vellent pretem dedit. Quod vbi pcede talis ancipites
didicerat ibat et pditionis officina obseruabant. datoqz
precio cum ea loquebantur oprabili sibi principia volupta-
ti. At illa vuln? quoddam in interioribus sebre dices. cui?
fetoze si venientes ad eam sentiret borroze pragonis ef-
fugerent singulos miserabiliter precabatur ut ei ad pan-
cos dies quiete pcederet. Interea dum orationes ppetuas
et maximas ad deum faceret humane salutis custos deus
iuuenit: quod vultu moribusqz bona ita mente comouit
ut amore diuino succensus. interire p ea cuperet. Itaqz
sub specie ppetrade turpitudinis ingressus pfunda no-
cte datis lenoni quos solidis vestibus se ppijs spolia-
uit. etqz puellam induens clamide quod caput velata delupa-
nari in corruptam emisit. Postera die cognito oibz. hoc
facto iudici traditus est ac bestiarum feritate discerptus
ut etiam in hac pre confusus demon remaneret. cum ea ra p
sua quod p virginis salute duplici martyrio coronatu vide-
ret. De quadam alia virgine ancilla dei narrat idem vin-
cent. vbi supra. quod abstinentiam magnam p nouem annos cu-
stodit: a quodam carore sollicitata est et corrupta. Que
statim accipiens partu explicato nimio dolore micus ei?
pma copuncta est intantum fame semetipsam vellet oc-
cidere. lachrymosis precibus deum ingiter interpellas ac
dicens. Tu deus magne quod tot? mundi maliciam porta-
re pfueuisti. quia ma volueras est cunctos saluare: me quod pda-
ta in hoc ostende si saluti restitues ut quod ex peccati mei
pditione creatus est ex hac luce celerius tollas ne forte
aut laqueo aut precipitio vitam finire compellar. Statim
quod pro diuinit? morte subtracto illa se pnie summis an-
gustijs tradidit. et elephanosis mulieribus p. annos. xxx.

Magna
constantia
ac puri-
tas beati
athanasij.

De alia
quadam
sancta vir-
gine.

Magna
sibi im-
posita peni-
tentiam
pro virgi-
nitatis p-
dita.

§.vi. Apud cesariam palestine.

videm vincen. refert vbi supra. Quisdam presbyteri
filia virgo fornicatione ruit. Qui corruptor persuasit

De sancta
melania,

Dei gratia et fidei
vobis com. ex officio

palestinā ⁊ dioceſeareꝝ dānaſſet exilio: hec illos ſecuta miniſteriū ſuū eis ex pprijs facultatibus tribuit. Et cū a cuſtodibus phibere hoc facere: tunc illa veſte pueri li ſumpta circa veſperinas horas deſerebat eis omnia viſa ⁊ neceſſaria. Quo cognito paleſtine coſularis putāꝝ qd amore quodā ex eius pecunia finus ſuos implere poſſet. Inſiit ei coꝛrūpi ⁊ in carcerē trūdē: que tūc ei p inter nūcios hec mādauit. Ego in q̄ illius filia ⁊ illius coſūꝝ fui: nūc aut ſum ancilla tibi. Heceuales me in aliquo ter rere nec quicq̄ de meis rebꝝ auferre: neqꝫ me pures ob uſilitatē habiꝝ: contēdā: quia facile ſi vellem poſſem meipſas extollere. He aut ſi ignorāꝝ periculū aut crimē incurras idcirco iſta tibi mādaui. Sic iuniorū erga ſu p boꝝ ⁊ imprudētes interdū opꝝ arrogātia ⁊ ita dixerū vt. Iſtis itaqꝫ verbis territus iudeꝝ factū ſuꝝ excuſa uit ⁊ eā vt meruerat honorauit: atqꝫ vt ad predictos vi roꝝ accederet licentiā dedit. Quibus ab exilio reuocātꝝ monaſteriū apud hieroſolymā ſibi fecit in quo. xxvij. an noꝝ tēpus impleuit quingenta ſorores virginēꝝ ſecū habēꝝ. Et rat etiā cū ea Rufinus ciuiſ italicus ex oppi do aquileie viꝝ ſapientē nobiliū fortitūꝝ morum: qui ⁊ ad pꝛeſbyteratū poſtea meruit puenire. Agitur in. xxvij. an nis omnes apud hieroſolymā ſanctos ⁊ pꝛiꝝꝝ epi ſcopos monachos ⁊ ūgines ſuſcipere pprijs ſumptibꝝ ac fouere coſueuerat: oꝛſqꝫ venieꝝ ad ſe exemplo talī meliores fecit. Sed ⁊. cccc. monachos qui ſe ppter pau linū ab ecclēſia ſeparabāt ruriꝝ ecclēſie ſanctē reddidit. Multeſqꝫ alios homines puerſe ſecte verā ſuadēdo iu giterqꝫ docendo ad ecclēſiam reuocauit.

De alia q
dāN gine.

monasteriū quodringentes viros habes. Inter quos et
fabros ferrarios et capetarios et sarcinatos et camela
rios et fullones repperi inquit heraclides: singulos in
arte propria laborantes. Et ex his que quotidiano victui
sufficere poterant in monasteriis feminarū carceribusque
vicinis necessaria quæque prebeteres. Est et apud istos mo
nasteriū feminarū. cccc. eiusdē moribus et eadē ordinatio
ne viuētium: excepto solo velamēto pellis. Et he quidē
habitantes trans flumiū intra flumē autē viri. Et cū aliq
dēfuncta fuerit eam ex more vestitā aliē deferētes sup
ripam ponūt quam inde viri nāuicula transferētes cum
psalmis in sepulcro proprio condūt. Nec ullus transit ad
earū monasteriū excepto presbiter et diacono. et hoc tū p
diei dominici. ¶ Sicut autē in eodē monasterio quedā
virgo que stultā se fecit. ppter xpm: vt virtutē posset im
plere ppositū. Quis se supra modū humiliaret atq; dei
ceret: ac oībus alijs horroz erat vt nec cibum cum ea
caperent: ab omnibus cedebat omnīū maledicta sustine
bat: a coquina nunq̄ recedebat: totius illic monasteriū
tamq̄ ancilla cūctis obediēs officium implebat. Nunq̄
ad mensam fedebat: sed micās mensarum derogens et
ollas abluens: his solis alimonijs contenta vivebat.
Nunq̄ calciamētis vtens: caput obuolutū tenens pan
nis: et sic omnibus seruiebat. Et certe cum ab omnibus pa
teretur: nulli vnq̄ iniuriā fecit: nulla ipsius murmur au
ditur. Inter hec assistit angelus dñi pterito probatissimo
viro semper in desertis viuēt. et dicit illi. Cur magnum
aliquid te esse credis in tuo pposito. Vade ad monaste
rium feminarū tale in inuenies in eo vnā ex ipsis in ca
pite pannū cōscissū habentē ipsamq; cognosce melio
rem te. Statimq; perrexit ad dictū monasteriū: et in
gressus fecit vocari oēs sorores: sed sola illa ppter quā
aduenerat nō aderat. Tūne sanctus ad illas. Omnes
adducite. Vna em̄ deest quā mihi angel⁹ ostēdit. At ille.
Omnes hic sumus excepta vna stultā que est in coqui
na. Quam cum iussisset adduci adueniēt prociuit se fan
ctus ad pedes eius dicens. Benedic me mater spiritua
lis. Contra illa se prostravit ante cū petēs bñdictionē.

Quas miraretur sorores dicentes. Noli abba tale iniuriam sustinere. Nam hec quæ cernis fatua est. At ille. Vos fatue estis. nã ista melior est et me et vobis: deprecor deus vt in die iudicii merear dignus corona eius inueniri. Tunc oēs proiecērūt se ad pedes sancti piceri penitentes veniam de iniurijs ei illatis. Et vna quidam dicebat. Ego eam delusi. Alia. Ego habitū eius deieci et contempsi. Alia. Ego catinū abluēs sordes super eam fundebam et huiusmodi: offēsque ab ea veniā petierūt et acceperunt. Quò cum illa videret se in opinione esse et venerationem apud sorores timēs laudes hominū: et inde elationem etiam de illo monasterio recessit: et quo scribit prius ignotatum est.

[illegible]

pleta est. Mater autem non cognoscens eam ⁊ propter mutationem habitus ⁊ ppter alterationem vultus ⁊ abstinentia ⁊ lachrymis. putavit lucū illū ex cōpunctio ne pcedere: cooperuerat etiam cuculla faciem suam ne agnosceretur. Facta ergo orōne confederunt. Et cepit smaragdus loqui patri suo de futura beatitudine. ⁊ q ad tantā gl'iam non peruenit nisi p elemosynā ⁊ patientiā de contemptu etiam seculi. Et q nō essent diligendī fili li plus q deus: nec patrem plus eo qui factor est oīm. Volens autem magis eum consolari afflictiū ait. Vī filia tua esset in perditione deus hoc reuelasset. Potēs est autē de? adhuc in hoc seculo tibi magistare tu tū age deo gratias nihil desperans. Mā ⁊ ego a magistro meo agapito dolorem tuum audiens ⁊ valde cōpatiens deū orauit: vt tibi sufferentiam tribuat ⁊ de te ⁊ de filia tua quod expedit adimpleat. Consolatus ergo mirabiliter pater ex verbis eius dixit abbati. Edificata est anima mea a fratre isto. ⁊ ita letus effectus tāq si inuenissem filiam meam. Et reuerſus est domum. Complens autē smaragdus. xxxviij. annos in cella sua decidit demū in infirmitatem grauem. Quod audiens pascuitus accessit ⁊ visitauit eum. Epitax deosculari eum clamās ⁊ dicens. Meū me. Abi sunt verba tua dulcia quibus misit filiam meam videndam promittebas. Ecce non solum illam non videbo: sed ⁊ te a quo consolabar amitto. Lū smaragdus ait. Nam pone finem tristitie. Recordare qz deus iacob manifestauit ioseph patri suo quem mortuū putabat. Lūqz iam instaret dies dormitionis eius in domino dixit patri. Quia deus desideriu meum impleuit ⁊ vsq ad finem viriliter decertando perduxit. Noll ergo esse iam sollicitus pro filia tua Eufrosina: ego effi sum illa misera: tu es pater meus. corpus meum nudiari ⁊ lauari ab alio non permittas: sed ⁊ per te ipsum hoc facias. Et quia in ingressu meo promisi abbati me multas possessiones habere ⁊ si perdurarem in hoc monasterio perducere possem. Tu imple quod promisi ⁊ ora pro me. Quibus dictis tradidit spiritum. Quod cum audisset vidisset pascuitus commota sunt viscera eius: ⁊ cecidit quasi mortuus. Accurrens Agapitus confortans leuauit eum a terra. Epitax surgens lamētari dicens. Meū me filia mea dulcissima. quare ante non manifestasti te mihi vt ego tecum sponte cōmorarer. Munciata sunt bec abbati ⁊ fratribus. Et mirantibus ⁊ flentibus ceteris: ait abbas. Eufrosina spōsa christi. ne obliuiscaris seruoium tuorum: sed ora pro nobis ad omniū ibm christi. Et cum bonore multo corpus sepulture traditū est. vnius qz ex monachis qui oculū amiserat osculans vultum eius visum recepit. Mater autē in dicto monasterio puerlus factus magnam prem substantie ei contulit. p. decennium laudabiliter superuixit.

una legitur qd pater suus ingreſſus monaſterium poſtea etiam introduxit ipſam ſub nomine ꝛ habitum aſculi vocans marinum paruulum; quamꝛ docuit nemini hoc manifeſtare. Factus autem homo ꝛ valde deuotꝛ obedierit ſe habendo mortuo patre. Ibat extra qd inſuſ ab bonis ꝛ negotijs monaſterij; aliquando hoſtrians in certo loco vbi quidam erat hoſpes habēs filiam. Quic cum cōſpiſſet ex fornicatione cum quodam. parentes hoc aduerſentes interrogauerūt ex quo ꝛcepſiſſet. Que falſo inculpauit fratrem marinum. Quod cum nunciaſſent abbati interrogarꝛs ab eo ſup hoc ingemiſcēs ait. Deceauit pater. penitentia ago ora ꝛ p me. Abbas autem poſt correctionem eiecit eum de monaſterio. Qui tñ nō reſceſſit a tanta monaſterij vbi tacens ꝛ buccellaz ponis accipiens. Filij autꝛ natꝛ ex illa ablaſtatꝛi mater puella portauit ad monaſterium vt ad eos ꝛtineas. Quem marina virgo nutrebat de eo quod ſibi dabat a monaſterio

Aldentes aut abbas et monachi humilitate et patientia marine ventis dantes introduxerunt in monasterium. oia rā viliissima exercitia ei imponentes. Cum aut non post multos dies in dño obdormisset: ait abbas. Lauate corpus ei? s; lōge a monasterio sepelire. Lauantes aut cum vidissent feminā esse: ipi cū abbate suo lugebant puiam agentes de laboribus ei iniuste illatis. Eademq; hora puella illa q̄ falso eā accusauerat. arrepta demonio venit ad monasterium confitens peccatum. et exprimens de quo conceperat. demum meritis illius sanata est.

S. xi. De sancta maria egyptia

ca: quia peccatrix appellat. xlvij. annis in heremo artiffi mam vitas duxit. quod sic scitum fuit. Quidam sanctus abbas nomine Zozimas dum iordanē transiret et heremum magnam percurreret si forte aliquē scitū virum inueniret. vidit quandā personam ambulāte nudo corpore nigro atq; incendio solis adusto. Ille aut erat maria egyptiaca. Statimq; hec fugam arripuit. et zozimas post eā currere cepit. Tūc illa ait. Abba zozimas quid me persequeris? Ignosce mihi: quia nō possum faciem meam ad te convertere: eo q̄ mulier sum et nuda. sed palliū tuū mihi porrige: vt possum sine verecūdia te videre. Qui zozimas se noiari audies stupefact? palliū tribuit et in terrā p̄strat vt se benediceret rogauit. Cui illa. Ad te pater inquit magis benedictio spectat quē sacerdotij dignitas ornat. Ille aut vt audiuit q̄ nomen et officij ei? sciret: magis admirabat et se benedicti obsequio precabatur. tūc illa. Benedictus de? ait redēproz alaz n̄rari. Cūq; illa extensis manib? oraret: vidit eā q̄ cū bitū vni? spacio eleuari a terra. Tūc senex dubitare cepit ne forte spūs esset. Cui illa. Satisfaciat tibi de? : q̄ me peccatrice muliere spm̄ in mūdū extimasti. Tūc zozimas p̄ deū adurauit eā vt p̄ditionē suam ei enarrare deberet. Cui illa Ignosce mihi abba. q̄ si p̄ditionē meā narrauerō tibi. velut a serpente terrib? fugies et ap̄res a sermonib? p̄raminabunt et aer foridib? polluet. Cūq; ille vebemēter instaret inq̄r. Ego p̄ in egypto duodecim etatis mee anno in alexandriā veni. P̄biq; xvij. annis publice libidini me subiecti. nulli me penitus denegauit. Cū aut hoies regionis illius p̄ adoranda sancta cruce hierosolymā ascenderēt: rogauit nautas vt me secū p̄fci cū p̄mitterent. Cūq; nō a me nautā req̄rerēt. Nō habeo frēs dixi nautā s; p̄ nauio habeat? corpus meū sicq; me suscepit et nauti gratia corpus meū habuerūt. Cū aut hierosolymā peruenissem et p̄ adoranda cruce vsq; ad fores ecclesie peruenissem cū alijs: subito et inuisibiliter repulsum parior nec intus intrare p̄mittoz. Iterum atq; iterū perueni vsq; ad limen ianne et subito iniuriā parie bar repulse. cū tñ oēs liberum haberent aditū nec aliq; inueniret impedimentū. Rediens igit ad me et cogitās q̄ hoc mihi ob scelē meoz immanitate accideret pecc? meū cepi manib? tundere et a cordis intimo grauitē su spirare: respiciēs tibi imaginē brē marie virginis vidī. Tūc ipam lachrymabiliter exorare cepi vt ventā peccatorū meoz impetraret. et ad adorandā scām cruce me intrare permitteret: promittens me seculo renunciaturā et deinceps caste victuram. Cūq; hoc orassem et in nomine virginis fiduciam accepissem: fores ecclesie iterum adij et sine aliquo impedimento ecclesiam intraui. Cum aut sanctam crucem deuotissime adorassem: quidā mihi tres nummos tribuit. de quibus tres panes emi. Au diuūq; vocem dicentem mihi. Si iordanē transieris salua eris. Iordanē igitur transiit et in hoc desertum venit vbi. xlvij. annis mansi. nullā penitus hoiem vidēs. Illi aut tres panes quos mecū detuli instar lapidis p̄ tempora duruerunt. Et. xvij. annis ex his comedendo sustentati. Vestimenta autem mea iā diu putrefacta sunt. Decē et septē annis in hoc deserto a tentationibus car-

nis molestata fui: sed nunc per dei grām oēs vici. Ecce offita opa mea narraui tibi: et rogo vt p̄ me ad dñm precēs fundas. Tūc senex in terrā p̄stratus in famula sua bñdixit dñm. Cui illa. Obsecro te vt i die cene dñice ad iordanē redeas: et corpus dñi tecum feras. Ego autem ibi tibi occurrā et de manu tua sacri xpi corpus accipia. Nam a die qua huc veni cōmunionē domini nō accepi. Rediēs igitur senex ad monasteriū reuoluto anno dum dies dñice cene appropinquaret tulit corpus dñicum et vsq; ad ripam iordanis venit ex alia ripa mulierē stantem inuenit: que sup aquas sacro crucis signaculo iuit et ad senē vsq; peruenit. Quō vidēs senex obstupuit: et ad pedes eius se humiliter p̄strauit. Cui illa. Glade ne feceris cum sacramēta dñica penes te habeas et sacerdotis dignitate refulgeas. Sed obsecro te vt sequēti anno ad me pater redire digneris. Tūc illa facto signo crucis super iordanis aquas iuit et heremī solitudinem petiit. Senex nō ad suū monasteriū rediens sequēti anno ad locū in quo primū secū locuta fuerat venit: et eam ibi ex p̄strasse repperit. Qui lachrymari cepit et ipas rāgere nō p̄sumpsit. Dixitq; intra se. Ego qdē corpusculū sancte sepelire volebā: sed timeo ne tibi displiceat. Nec eo cogitare vidit supra caput sancte i terra s̄ras scriptas hec continētes. Sepeli zozima corpusculū sancte. redde ter re puluerem suū: et oia p̄ me ad deū. Ad cuius p̄ceptū tali die ap̄illis reliqui hoc seculū. Et tūc senex p̄ certo cognouit: q̄ mox vt dñi sacramēta accepit de manu ei? et ad desertū rediit vitā finit. Illudq; desertum quod vix zozimas per spaciū triginta dierū ambulauerat ipa in vna hora perrexit: et ad dñm migravit. Cūq; senex in terrā fodere vellet sed nequirit: vidit leonem ad se venientē quēte: dixitq; illi. Sācta hec mulier iussit sepeliri corpus suū: et ego cū sim senex fodere nō possum nec aptū ad hoc habeo ferramētū. Tu ergo terram fode vt possim? corpus huius sanctissimū sepelire. Tūc leo fodere cepit: et aptā foueā preparauit. Quo peracto leo vt agnus mansuetus abiit: et senex ad suū monasteriū reuersus est gloriificās deū: narrās que inuenerat.

S. xij. Fuit et Johannes quidam

carpentarius vt refert Vincētius specu. histo. lib. xvij. Qui seculo renūciāns per quinq; annos in diuersis monasterijs degens: tandem in licum mōtem solus se contulit. P̄biq; cum tam triginta ānos complexer inclusus gratiam p̄phetie p̄meruit. Nam et imperatori theodosio ventura p̄dixit. primo quidē de maximo tyranno q̄ esset eum superaturus et ex galliā partibus reuerfurus. Postea nō de eugenio q̄ eum esset victurus: sed ibidem vitam finiturus. De hoc ergo apud officēs grandis fama erat: propter quod et theodosius honore p̄phetali ipsum honorare consueuerat. Et ego igitur virtutem eius agnoscere cupiēs illuc perrexi. xvij. diebus itinere confecto partim ambulādo partim nauigando. Post primā autem saluationē ait mihi per interpretē. vnde es et cur huc venisti: vñ te esse cognosco de socijs euagrij: quod et ego annui. Interea dñ loqueremur preses illius provincie nomine Aliphius ingredit. ad quem cum ille relicto quem habebat mecum sermone se contulisset: paululum ab eis secessi et solutus fieri. P̄biq; autem illorum cōfabulationes grauitē ferens illū senem intra me arguebam q̄ meo sermone contempto illum potius honorasset. Cum ergo eodem sp̄reto recedere cogitabam: vocauit theodosius interpretem suum: et ait. Dic fratri illi. Noli esse pusillanimis: quia iam nunc tecum loquar. Ex hoc igitur cum hominē sp̄ritualem esse: et occulta p̄uidere cognoui: et ideo magis cepit remorari. Egresso nō mox p̄fide vocauit me quem sic allocutus est. Cur inquit animam tuam mei rep̄ensionē leuisti. Cui in tuis sensibus cogitasti

Dirabilis vir in propheta

q̄ in me nō recognosco nec mores tuos decere scio: an ignoras scriptū esse: nō sanos s; male habentes egere medico. Tu quidē mecū velis et ego te inuenire possum et si forsitan ex me nulluz ex alijs tñ frīb? aliq; patribusq; poteris h̄re solatiū. Iste nō tot? ex secularib? reb? potest fieri diaboli decedens: vt ad horam respirare potuit: nūc tentans venit: sicut seru? austerū fugiēs dñm suū: vt hic inueniret salutis auxiliū. Incōsulā igit et impotuna res fieret: si illo relicto tecū morarer q̄ salutis tue cōmodis cōsuecisti vacare fugiter. Tūc ego magnope deprecatus sum illum vt p̄ me dignaret orare: qm̄ h̄ mihi certissime p̄uasiū virū eū sp̄rituale esse. Ille nō tam letior in sinistra facie leuiter me percussit dices. Dulte tribulationes te manēt: et c̄ps futur? es plurimūq; laborū habitur? P̄biq; autē et q̄ rōnabiles occasiones afferēs tibi demon vtilare tentat suggerēs et patris desiderij fris sorozisq; conuersionē. Ego nō tibi renūcio: vt ros saluatoris esse cognosce. Renūciauerunt em̄ ambo secularibus reb? et pater tuus alios septem annos est vltur. Insiste igitur et in desertis locis: vt cepisti viuere: nec parietum tuorum causa festines ad aratū et respiciēs quia nemo mittens manum suam ad aratū et respiciēs retro apt? est regno dei. Deniq; xlvij. ānos se habuit in cella illa dicebat. affirmās se nullū vñq; femie vultū vidisse. nec se edentē aut bibentē ab altero vīsum fuisse.

S. xiii. Serapion qui et syndo-

nus vocabatur quia veste nō alia q̄ syndone utebatur. etiam impasibilis vocabatur: quia nullum possidentis desiderium patiebatur ex abstinentia nimia oim rez et ingi meditatione diuinorum librorum vnius cellule quere non poterat esse contentus: sed per diuersa trahebatur cor eius. De hoc referebant sancti patres q̄ in quodam oppido. p̄ solidoz precio se paganis distraxerit. et in eoz seruitute permanserit: ita vt eis pedes laueret donec eos xpianos efficeret et a ludis theatralibus separaret. Nullumq; cibum nisi panem et aquam sumere consueuerat: nec diuinas scripturas legere cessabat. Illis autem ad p̄iam et castam vitam conuersis. cum ei libertatem offerrent dicentes. quia per ipm̄ a turpi seruitio liberati essent. p̄ solidos quos pro se acceperat et apud se seruauerat reddidit eis dicens. q̄ p̄ me deus in vobis impleuit q̄ volebam. Nūc aut aurū q̄ p̄ me de distis recipite vt alios q̄ q̄ subuenire possim repiam. Cūq; rogat? acquiescere nollet vt eū eis tanq̄ p̄ eoz oīs remaneret. Dabīs ergo inquit aurū istd alijs pauperibus q̄ nos velut arras quasdā p̄ salutē n̄rā dedidistis cognouim? At ille. date aut vos. ego em̄ alienas pecunias nō do. Salte inquit hoc precamur vt vel post annū circuli athenis nos req̄ras. Itaq; fuus xpi pegrinādo frequēter ad elladā venit: ac p̄ tridū moratus athenis a nullo panē quo vesceret accepit. Neq; nō pecuniā habebat: nec perā vel pellē vel aliud q̄cūq; secū p̄ter syndonē qua erat amict? ferebat. Cū q̄ ieiūm? vsq; ad q̄rtam diē puenisset: esurire fortiter cepit. Nihil em̄ pelus illo ieiunio q̄ extorquet inuito: et cū? necessitate sepe etiā p̄fidia pcedit. Stetit q̄ sup colliculū vbi vbi p̄mates eiusdē oppidi cōsiliū habere cōsueuerāt. Et illic manus suas percutiēdo vim se maximā pati clamabat dicens. Atheniēses viri succurrite. Locurrētes itaq; simul oēs pallijs vel birris induti: quesiērūt vñ venisset vel qd pat̄ se diceret. Ille r̄s̄dit. Benere sum egyptius: cōuersione monach? . Exquo autē de patria mea vera discessi in trāliū feneratorū manus incurri. quoz duo qdē q̄mūq; modo debitum solues potui euadere. tertius autē adhuc retinet me: nec habeo quō illi satisfacere possim. Illis autē requirētib? quis esset ille vel vbi degeret q̄ ei molestus eēt: et in oibz adiutores se pollicētib? si hoc eis indicaret: ait. Cupiditas pecunie: desiderium voluptas

et voracitas ventris. Id tres semp mihi molesti fuerūt a principio inuēntis: ex quibus tam duobus satifecisse video: nec vltra mihi molesti sunt. Tertū nō ferre non possum. Cum em̄ quarto die iam ex necessitate ieiū nū vget me seuerissim? fenerator: exigens debitor nisi reddiderim mortē minat. Tūc quidā p̄borum obtulerunt ei solidū vnum. Quo ille sumpto et cuidam qui p̄nes vendebar dato vnoq; tñ panē ab eo suscepto: mox ab vbe p̄fectus est et nūq; postea reuersus. Et autem circa lacedemonis loca veniens vnum illic de primoribus vrbis bonum in ceteris rebz virū omneq; de domino manicheos esse cognouit: iuxta superius exemplū se vendidit: et intra duos annos ab execrabili secta: tam ipsum q̄ coniugem eius totamq; familiam abstractos ecclesie tradidit. Laphm. xj.

De sancto pachomio schi-

otico: sic ait heraclides. vt refert Vincēt. spe. histo. li. xvij. Ego em̄ aliq̄ graui carnis tentatione vgerer nihil de h̄ vicinis mētis nec euagrij magistro meo patefecit: sed occulte ad interiora deserti perrexit: ibiq; pachomiū septuagentiū in loco scditi. p̄ pe palmā inter ceteros moachos tenere repiens anietatem meā ei retuli: qui dixit mihi. Nō sit tibi noua res ista quā pateris. Nā q̄ nō ex negligētia vel desidā mentis in ea incurris: testimoniū tibi p̄bent et natura locorum et inopia oim rerū et absentia feminarū: sed magis ista tentatiōe laboras: p̄pter studiū ac desiderij castitatis. Nam aliq̄ caro n̄rā si fuerit nimis sana lasciuat. aliq̄ ex cogitationib? varijs morbus iste pcedit. Interdū nō demon nob inuidēs nos p̄satur. Nam et ego vt vides admodū senex. p̄l. annos in hac cella degēs maxiam salutis. p̄prie curā agens hui? tentatione sollicitor vsq; ad p̄ns. Lerte p̄ annos. xij. post quinquagesimum nūq; die vel nocte hic morz? recessit a me: ita vt me p̄uam auxilio dei suspicareris malens tñ tunc quadam irrationabili morte deficere q̄ tali obsecratōi corpōs succubere: solitudines pagans in speluncā me fere cuiusdam nudū proieci: vt ab egredientib? inde bestijs deuozaret. Cūq; sic vsq; ad vesp̄rā facissem: leones masculus et femina exente odore ducēte ad me puenērūt: et a capite vsq; ad pedes lingua blandiēte me lambuerūt: sicq; ille sum reliquerunt. Cogitās igit et credens q̄ de? pepercisset mihi: mor ad cellam redij. Demon autē paucis diebus quicuit: sed rursus mihi vebementius q̄ solebat incubuit: vt pene me coheret blasphemare. Trāsfiguratus est em̄ in puellam quandā quam in iuuenture mea vidisse me meminerā: tpe mellis calamos colligentem. Que subito supra genua mea sedēs adeo me p̄ oia mēbra cōmouit: vt pene mecū ipsam colisse putarē. Fratrus igitur dextera mea percussit eam: statimq; euasit: et certe p̄ totum biennij fetore manus qua eam percussas ferre nō valebā. Anxius igit et desperās ad desertā vagabundus p̄p̄t: repertaq; modicā aspidē manu tenens genitalibus mēbris apposui: vt vel morsus eius mortē mihi afferret: caput etiā serpentis cōfricādo prerens in verendis: tanq̄ ex eis tērationis causa mihi pcederet. Et nec sic me momordit grā diuina (sicut credo) puidēte. Tūc itaq; vocē hanc ad me descēdentē audiui. Glade pachomi iniste agoni tuo. Ob h̄ em̄ dimisi te demonis virtute supari: me fortior q̄ eo supbiēs. Sed infirmitatem tuā agnosces ad diuina auxilia confugeres. Sic igit ad p̄p̄ta secreta remeās de cetero cum fiducia sedipacatissq; sensib? vici. Postiq; meus vt se cōtentum vidit oīino confusus abcessit.

S. i. In thebaide provincia tabo-

nenfis dicit locus in quo fuit pachomi? vir iustus vt refert Vincēt. vbi. s. ex dictis heraclidis. Idē fuit totus

Inimici hominis
3. cupiditas pecunie
De feneratoribus
Laphm. xj.

Blanda
cōsolatio
scti viri.

Nota mi
rabile.

Nota

Regule
monacho-
rum tradi-
te ab age-
lo bto pa-
chomio.

Deo deditur intantū vt p diuinā gratiā r nosceret futu-
ra r visione fruere ēgelica. Nec pfecte misericors bu-
manns fuit r ineffabili fratres amore dilexit. Ad bunc
igit in spelunca sedente venit angelus dñi dicens ei: per
omnia q ad ppositū tuū pñet pfect es. vii iam in speli-
ca sup hno sedes. Item igitur oēs iuniores monachos
collige eosq supra regulā vite quā a me discēs institue.
Tabulasq ereas illi dedit in quib? scriptū erat. Diuer-
sas intra domus atrii cellulas facies: ternosq p singu-
las manere pceptis. In vno tñ loco cibus oim fiat: nec
te iunare nec manducare quēq phibebis. Fortiorib? tñ
r magis edētib? graui? opus iniuges: somnū No nō ia-
cētes capiāt: sed sup instructas r paululum reclines ca-
thedras pallijs suis velatas sedētes quiescat pellib? ca-
pūnis regant q̄s nec ppter cibū nec ppter somnū capie-
dū deponat: sed tñ qñ ad cōlonē ingrediunt. Tūc vnus-
q̄sq cingulū suū soluat pellēq deponat: r cū cucullo tñ
accedat. Et q̄s alter? regule peregrin? aduenerit non
edat cū eis: nec bibat nec in mansionē eorū intrōducat:
nisi forte in via eis adiunxerit fuerit. Quicunq No cū eis
ad pmanendū intrare voluerit: nō eum in loca monaste-
rii secretiora recipias: nisi triēniū totū laboriosum op?
durisq p̄ficiēs impleuerit. Edētes cucullis capita sua
velent ne alter alterū respiciat manducantē: sed solū ca-
tbinū vel mēsam: nec loqui q̄q liceat dū māducat. Por-
ro. xxiij. esse fratrū ordinē instituit. Et vnicuiq litterā
grēcā qua tanq p̄prio signo vel vocabulo dignoscere
supposit. Hoc etiā ordinauit r iussit vt oīones. xij. per
totū diem r in vesp̄e totidem ad lunē facerent: r in no-
cturnis q̄s vigilijs toridē preces effunderēt. Tūc sc̄tūs
pachomius ait angelo. Parū hoc est. At ille. Ideo inq̄
bas paucas fieri pceptū: vt r iuniores implere sine tristi-
cia possint sibi imposta regulā viuendū. Qui No firmio-
res r pfectiores sunt: non illis necesse est aliena regula
constitui: q̄ vitam suā totam visioni r cultui dei peni-
tus dederūt. His itaq di sp̄s dñi discēssit angel? ab eo.
Plurima igit monasteria sunt: in quibus plus q̄. vij. mil-
lia viroz instituta ista sequunt. Sed illud in quo pachom-
ius ipe debebat maximū r primū habet: ex q̄ cetera p̄-
cessisse vident. Obijt autē hic anno archadij r honorij. ix.
Centēsimū r decimū annū bñs vite sue: vt ait sigisber-
tus. Nec autē pachomius vt refert vīcen. spe. hīsto. li. xij.
ex gestis ei? docuit monachos regulā viuendū vt di-
cū est: quā angelo dictante didicerat. Nec pceptū pisto-
ribus cū sacras oblatiōes cōquerēt salutaria meditare-
tur: nisi vni loquētes. Quō pceptū cū in monasterio ta-
bonens quādā vice violaret statim diuinit? pachomio
reuelatū est. Qui primus theodorū mittēs negligentiam
bāc emendari fecit tanq diuini pcepti transgressionem
Eidē pachomio appuit diabolus in specie mulieris pul-
cherrime: quā ille cernēs r sciens fantasiam esse orabat
multū vt euānesceret. Cui illa p̄pius attās ait. Quid su-
per huc laboras: potestātē acceptā a dño tentare q̄s volo.
Ad quā sanct? Quis es. Et illa. Ego sum vtrius diaboli
r caligine voluptatis mortifere mortales inuoluo: sed
tuis vel tibi ppter xpm q̄ humanat? est appropinquare
nō possum. Sed nunq̄ ita sp̄s erit: veniet tps post obitū
tū qñ put libuerit debachabor inter eos: quos nūc ozo-
nibus tuis munis. Tūc sanct? Et quis scit si meliores
tunc erūt q̄ eos corroborēt. Nam tu p̄scire nō alioquin
pualis: q̄s est solus dei. At illa. Plura tñ futura ex p̄ce-
dentibus cognosco. Cui sanctus. Et quō. Tūc illa. Ois
rei principij tendit ad augmentū prius: deinde ad detri-
mentum vergit: sic r in hac vestra p̄fessione vt cōcōratio
fiet. Nam inter iniuria sua signis r virtutibus roborata
succerit. Cū autē senescere ceperit aut tps diuturnitas
re labescēs aut negligentia tps deficiēs ab incrementis
pprijs minuet. Post huc pachomius instāter orabat vt
sibi dñs reuelaret q̄s stat? monachorū futur? esset post se

Qui per visionem ad se factam edoctus est q̄ monaste-
ria quidem multipliciter distaretur r nonnulli pie r cō-
tinenter viuerent. Plurimi No negligerent: suāq salu-
tem perderent: maxime No p negligentiaz ppositozum
quibus primatū tenentibus ambitiosa lite quis eorum
p̄cesset contenderent: r reprobarunt boni p̄positi: et
mali eligent. Et tunc pene oia que diuinis regulis sub-
nixā sunt humanis cōmutabunt illecebris. Tūc pachom-
ius exclamans ait ad dñm. Meū me q̄ frustra labora-
ui. Si em tam pueri erūt q̄ futuri sunt eorū subditi qua-
les erunt. Tūc apparuit ei mirabili fulgore quēdā ima-
go spineam coronam portās dicens ei. Confortare pa-
chomi: quia posteritas tua vsq in finem non deficiet: r
quisquis inter eos q̄ futuri sunt piet̄ p̄mēter vixerit:
amen dico tibi requiem sortiet.

S. ij. De sancto Euagrio refert

Aīcen. spe. hīsto. lib. xviij. q̄ primū ordinatus est lector
a sancto basilio postea diacon? a beato gregorio nāzāze
no. Nec qdē in seculari vita tentatus tandē beate melā-
nie studio veste mutata ad egyptiacū nēric montē p̄fe-
ctus biennū ibi degēs impleuit. Tercio autē anno ad in-
teriores solitudines p̄gēs. xliij. ānis in abstinentia vixit
panis r olei modicū sumens qui prius inter copias ma-
gnas delitio sam semp vitā tenerat. Hūc fortiter spi-
ritus fornicationis semp incubuit. Hūc sicut r nobis ipe
referebat p totā noctē in hyeme nudus in puteo stabat
vt gelū q̄ carnes ei? cōstringerent. Aliq̄ etiā sp̄s blas-
phēmie cepit eū vāgere r ad sacrilega p̄tra dēi n̄ba cō-
pellere ppter quod diebus xl. iungiter sine tecto fuit āta
vt p totū corpus eius papule quedam exirent. tamve-
ementer demones exp̄tus est q̄ p innumeras vices ab
eis verberatus est. Quādam die tres simul ei demo-
nes in specie clericorū affuerunt de fide cū eo tractare
cupientes. ex quibus vnus arrianū alius eunomianum
tertius appollinarē se esse dicit. Quos oēs ille sapiēter
ac breuiter differendo superauit. Idem cū clauēs ecclē
perissent inuocato xpi noie illā ostij partes vnde claus
erat signauit r manu fores pulsans aperuit. Quidam q̄s
discipulorū oia que eis post xviij. annos essent ventura
figillatim res ipsas p̄betando predixit. Cū No quidā
mortē patris sui nūciaret. Rādit quid blasphemias o dō
immortalē ego patrem meū deū noui. Dicebat autē. Et
q̄ ad solitudinem veni nō lactuca aut aliquid viride ego
attigi. non poma. non carnes. non balnea vidi. Deniq
xvi. talis vite sue anno in quo nūll edebat q̄s cōtūm
esset euz ppter infirmitatē stomachi necesse esset vt tale
quid sumeret. panē qdē nunq̄ attigit: sed olerarefinā:
r lenticulā p biennū gustās: ita de seculo exiuit. Circa
ipm vite sue finē referebat q̄ tertiū vite annū ageret ex
quo carnali desiderio liberatū esse se intelligeret. Et b
post talē ipius vitā: post tāros labores: post illas tā iu-
ges ofones bonorū r malorū spiritūū differēdas nouit
artēscq q̄b? demones subiugari possent ostēdit. Quidā
noie Innocētiū p̄byter cū q̄ vixit ait heracles tri-
bus annis simplicissim? hoim fuit. Qui cū olim sub im-
peratore cōstatio militasset: seculo renūciat. Nec filiū
suū paulū maledixit: eo q̄ filiā cuiusdā sacerdotis cor-
rupisset. Dep̄catusq̄ est deū dicens. Da illi domine talē
spiritū vt in carne sua nunq̄ inueniat tēpus ad peccan-
dum. Rectius em forte credebat si cū atrocitate demo-
nis q̄ si cum impuritate corporee voluptatis certaret.
Qd vt dixit ita factū est. nam etiā vsq nūc idē paulus
ferreis catenis vinctus in mōte oliueti consistit a de-
mone vexatus. Nec heracles.

S. iij. Fratrem quendam qui

mecum ab initio iuuentutis vsq hodie vixit inquit De-
raclides noui nullo desiderio mentis corporis victum

Deus ne-
scit abes-
se suis

De sancto
viro na-
thanael.

et p cōreptu suo gr̄as deo agere sp̄ cōsuetū. Pro veris
amicis etiā periculū subire cupiebat: milliesq̄ et forte
amplius demonū potestātē exp̄tus erat. Cū quādā die
diabolus cū eo paciscī voluit dicens. Promitte mihi q̄
vel semel peccabis r exhibebo tibi feminā q̄cūq̄ volue-
ris in hoc seculo q̄ euz desuperit. Alio tpe demon p̄xiij.
noctes cū eo cōsiliens pedibus suis eū de cella sua tra-
hebat: eiq̄ humana voce dicebat. Noli xpm adorare: et
nunq̄ amplius accedam ad te. Cui ille. Propterea inq̄t
eū adoro r semp adorabo: q̄ multū angeris r cruciaris
eo q̄ ipse facio. Nec nullā feminā est exp̄tus: nec inter
fomniā nisi in vīsiōe certaminis r cōsiliat. Scio euz ter
ab angelis etiā accepisse cibū. Die No quādā in vastis
sima solitudine euz nec micā qdē panis haberet tres in
pelle sua repperit papimares. Alio tpe vīnū repperit
pariter r panes. Frequēter cū videret aliquos penuria
laborare graui: multū flebat: eisq̄ preter copiam suā q̄c
qd b̄re poterat dabat. De hoc itaq maxie gloriabor: q̄a
qd b̄re vixit r talis fuit. Cū fuit r qdā alius nobilissimus
mecū vixit r talis fuit. Cū fuit r qdā alius nobilissimus
agonista. ait heracles vt refert Aīcen. vbi. s. Marba-
nael noie q̄ fraude demonis accidiā passus ex priorū cel-
la b̄r recessisse: r aliam cuiusdā vico vicinā fabricasse: vbi
la b̄r recessisse: r aliam cuiusdā vico vicinā fabricasse: vbi
cū habitare cepisset: demon p noctē ad eū accessit in spe-
cie carnificis figuratus: q̄ panis obitus foderet de-
formiter fontis flagris facere videbat. Ad quē vīr san-
ctus. Quis nāq es inq̄t. q̄ talia in hospitio meo facere
conaris. Rādit ille. Ego sum q̄ te ex priorū cella fugauī.
quiq̄ nūc vt ex hac etiā te expellerem veni. Tunc sc̄tūs
illū se videns a demone. ad habitaculū prius redijt
Abijt. xviij. annos cōplens nunq̄ ex p̄posito suo titū
banit. Nec ipm quidē limē egrediēs cū demone quē su-
perare volebat p̄tendens. Qui tantis eū machinatio-
nib? vexabat vt quocūq̄ mō cellā cogeret exire quāras
figillatim nō posset referre. Inter hec etiā captato. vij.
ep̄or aduentu q̄ ad illū regendū suē p̄vidētā dei suē
tēratione demonū venerūt: cū ipos post oīone factā: me
vno qdē passu p̄sequeret. Et cū diaconi dicerent. Abba
superbā rem admodum facis q̄ ep̄os nō deducis. Ille
ait. ego dños meos ep̄os veneros: sed bis r vnusro se
culo mortuum me esse p̄fiteor. Cultū p̄positū meū
nouit de? Altera vice demon p̄tra eum alterā machi-
nā artē. fitq̄ subito quasi puer paullus annorū. r minās
asini panes in cista ferēt. Qui cū p̄funda nocte ad cel-
lā ei? venisset asinū in terrā misit fūgit r clamans ait.
Abba nathanael miserere mihi manūq̄ porrige. Audi-
ensq̄ vocem pueri intra ostium stabat cū p̄te recluse-
rat dices. Quis es. Puer inq̄t suū illi? mōachi r panes
et porto: q̄ cras agapē est factur? Quofo q̄ ne iacētem
et porto: q̄ cras agapē est factur? Quofo q̄ ne iacētem
despicias r moribus ferarū tradas. At vīr sc̄tūs vt vīr
ene? stabat r anxius facta ofone ait. Credo puer in ipo-
ene? stabat r anxius facta ofone ait. Credo puer in ipo-
cui fuio q̄ oī spiritū dñat: q̄ si auxilio indiges ipse tibi
prestabit. Si No res ista tēratio est: aspiciat dñs de? nec
fusus in vīr turbidē est resolutus. Caplm. xij.

De cumeta quedā et senten-

tie morales ex dictis diuersorū sanctorū patrū: q̄
refert Aīcen. lib. xvj. spe. hīsto. circa finē ad in-
structionē vite sp̄ualis. Abbas iohānes cum moreretur
interrogat? a fratribus vt aliqd eis cōpendiosum tanq̄
hereditariū diceret: ingemiscēs ait. Nunq̄ feci p̄p̄iam
voluntatē meā: nec aliquem docui q̄s prius nō fecerim.
Dixit abbas Sisol. Esto cōreptibilis r voluntatē tuam
et curas secularēs abijce post tergū r requiesce habebis.
Idem ait. Non habes amicitia cū muliere: neq̄ cum
puero: neq̄ cū hereticis. Interrogat? senex. Quomodo
inuenio deū. vtrū in ieiunio an in labore: vel in vigilijs:
vel in misericordia. Respondit in bis r in discretione. Di-
co em tibi q̄ multi affligerūt carnem suam: et quia sine

Abbas lo-
bannes.

Sisol.

discretione abierūt vacui. Qs nostrū de ieiunio fetet: r
scripturas omnes didicimus: et quod de? inquit non
habemus humilitatē sc̄z r charitatē. Interrogauit qui-
dam frater abbatē agathonē dicens. Quid in congre-
gatione manere cū fratrib? quō habito cū ipsis respon-
dit. Qualis prima die ingredieris talis etiā reliq̄s dies
peragas cū humilitate. Dixit quidā senex. Debet mona-
chus quotidie mane r sero intra semetipm sollicitē inq̄-
rere qd p totam diē fecerit eoz quēvult de? vel que non.
Dixit abbas lucius. Et laboro simul r oro: dices in labo-
rando. Diferere met de? Et dormio et oro sil. dās ele-
mosynā pauperi de labore meo: q̄ orat p me qñ dormio.
Quidam dicit? est ad arsenium: r senex more solito post
orationē tacuit. Postea idē dicit? ad abbatē moysen ex
latrone puer sum: q̄ benigne cū suscepit r allocut? est: r
orauit frater ad dñm dices. Dñe vñ? istoz ppter nomen
tū oēs boies videre fugit: alter No p̄t nomē tū oib?
cōis ē: qñ q̄s q̄s meli? faceret. Et ostense sunt illi due
naues p flumī: in quarū vna nauigabat arseni? cū silen-
tio r rege: in altera moyses in cui? ore angeli fauū mel-
lis r in dētibz insuebat. Quidā frater bñs euangelij
vendidit illud dicens. Ip̄m xpm vendidi q̄s iubet: vende
oia q̄ habes r da paupib?. Quidā nobilis abrenūciās se
culo: pauca tñ sibi referuās venit ad basilij. Qui b̄ audi-
ens ait illi. Et senator esse desististi: et monachū non te
fecisti. Quidā rogauit senē vt pecuniam reciperet in
necessitates suas: qui cū nolisset dixit ei. Accipe i vsus
pauperū. Cui senex duplex tūc mihi est obprobriū: quia
cū nō indigē accipio r aliena tribuēs vanā gloriā colli-
go. Quidā quidā senī pecuniam q̄ senex leprosus r in-
firmus erat: q̄ nolens ait. Post lxx. annos vents mihi
auferre nutritorē meū. Delasius qdā habebat codicē
solidoz. xviij. cōtinebat em testīm nouit ver? r erat possi-
tus i ecclia vt q̄ vellet legeret. Quē cū qdā furat? eēt ex-
positus ad vendendū. Emp̄tor autē dixit ei vt dimitteret
eum sibi vt posset cū alteri ostendere sup q̄tate libri et
si tantū valeret q̄ casu ostendit illū dicto gelasio qui ait.
Eme illum q̄ bon? est: r tantū valet. Qd cum reculisset
vīdētū cōpunct? ille retulit ipm gelasio q̄ nolebat euz
recipere quē sc̄ret esse suū: sed cogit eum fur vt recipet q̄s
suū erat. Arsenius dedit monacho suo aurū r nūmos
r quicq̄ volebat dñm nō furaret. Ille autē nō p̄tines
se iussus est a senib? expelli dicētibz. Frater infirmū
tem carnis paties sustinēdus est. Qui autē furat? r admo-
nitus nō quiescit expellēdus est. Quidā ridenti dixit se-
nex. Lozā celo r terra rōnem reddiditū sumus toti? vi-
re nostre r tu rides. Quēadmodū vmbra corporū nostrorū
r vbiq̄ circūferim? nobiscum: sic debemus fletū r com-
punctionē nobiscū habere vbiq̄ fuerimus.

S. i. Narrauit quidam vt refert

Aīcen. specu. hīsto. lib. xvj. q̄ tres sese studiose dili-
gentes monachi facti sunt. Quorum vnus elegit litigā-
tes in pacē reducere. Secundus infirmos visitare. Ter-
tius in solitudine quiescere. Primus ergo laboras pro
pter lites hominū non poterat omnes placare. Et tedio
victus venit ad scdm: r etiā inuenit eū animo deficiētē
r nō valentē mandatū p̄ficere. Et cōcordātes bi duo ve-
nerūt ad tertiū: narrātesq̄ tribulationes suas rogane-
rūt eū vt diceret qd ipse p̄fecerit. Qui paululū reticens
misit aquā in ciphū r ait. Attēdite in aquā r turbulenta
erat. r post modicū ait. Attēdite quō nō facta est limpi-
da aqua Et euz intenderēt in aquā vident in ea tanq̄ in
speculo vultus suos. Tunc dixit eis. Sic est q̄ in medio
hominū consistit. A turba em non videt peccata sua euz
autē quienerit r maxime in solitudine: tunc delicta sua
aspicit. Duo frēs ipugnatī a spū fornicationis abierūt
r acceperūt vroz. Postea abijt vnus ad alterū dicens.
Quid lucrati sum? in hac immundicia: ex q̄ pena sequit
r ij

Abbas a-
gatho

Abbas lu-
cius.

Abbas
moyses

Bñs ba-
silij

Gelasius

Arseni?

Bona si-
militudo

Exemplum.

Aliud exemplum.
mulieribus. Quidam senex habuit in cella sua secum filium in monasterio nutritum: qui nesciebat cuiusmodi essent mulieres. Quis facit? et vir imitabatur ei demones in mente spēs et habitus mulierum per somnia. Quod cum pater referret mira bas de malicia demonum. Quis cum patre descenderet semel in egyptum vidēs mulieres ait. Isti sunt pater qui veniebant ad me nocte in beremo. Admiratur? pater fraudulentiā de monum ait. Illi isti sunt monachi seculares qui alio habitu utuntur quam beremites: et reuerſi sunt ad beremum. Quidam iuuenis a spiritu fornicationis vexatur: voluit redire ad seclum sed alteri? pater monitis acq̄ſcēs ad interiorē beremum prexit. Quis per dies morā fecisset: viriliter tentationi resistens de? miser? ei? ostendit ei opus demonum. Stetit enim corā eo quēdam mulier ethyopissa fetēs luxuria. Et pater eam ferre nō valens abiecit eā. Et a tentatione se liberatū inuenit grās agēs seni illi.

§. vii. Quidam scelesti homines
induxerunt quādam inhoneſtā mulierē: ut accederet ad cellam cuiusdā solitarij pacificetis ei dare certā pecuniā si eū induceret ad peccatū. Quod et obtulit se facturū: p̄gens ergo ad desertū tarda hora applicuit ad cellā huius. Pulsanq̄ rogauit virū dei: ut eū deuta eēt miserere ei intro ducēs in cellam: ne nocte illa fieret ei? feratū. Quod ille misericōdia motus fecit. Quia introducta cepit diabolus? vebemēter inſamare eū ad concupiscētiā mulieris. Sed vir dei accēdit lucernā: et cepit ponere digitū suū ad lūmē lucerne cōburendū: dicens sibi p̄p̄. Qui talia agit in ignē eternū descēdit. Expire q̄ si vales sufferre. Tātūq̄ erat ardor tentationis carnis ut cōbustione vix sentiret. Et vno digito cōbusto cum nec tentatio cessaret: successiue posuit omnes digitos manus ad lūmē qui cōbusti sunt. Illa autē hec aspiciens p̄e horrore mortua est. Vane autē veniētibus inuenit? illis quib? illa sponderat se eiceturū se nem illū de cella sua. Et interrogatib? si ad eā dectmas set mulier aliq̄ errās viā. Rēdit. Venite et videte q̄ male filia illa diaboli cōbussit oēs digitos manus mee. Ecce ibi dormit. Quib? illa excitatib? nihil respondit: q̄ mortua erat. Ofone autē serui dei resuscitata est et ad penitentiā cōuersa illis etiā culpā suā descriptib?.

De monacho q̄ cōbussit digitos suos ut liberaret a tentatione carnis.
Quidam impugnabat a spiritu fornicationis. Et veniēs in vicinū egypti vidit filiā cuiusdā sacerdotis paganorū: et petijt eā a patre in vxorē. Qui dixit. Volo p̄us cōsultare deos meos. Abijt q̄ sacerdos et cōsultens deū suū diabolum ait. Donach? vult filiā meā: donam ego eā sibi. Qui respondit. Me des eam sibi nisi prius renūciauerit deo suo et baptismo et p̄posito monachi. Quod cum sacerdos retulisset fratri illi ad oīa cōsensit. Tūc vidit q̄m colūba de ore illi? monachi egredientē et in celū ascēdentē. Et iterū sacerdos cōsultauit demonē si deberet ei dare. q̄ rēdit. Me dederis et q̄m adhuc de? suū adiūuat illū. Et rediēs hec omnia dixit monacho. Tūc cōpunct? monachus ait. Me mihi de? me? reddidit mihi bonū p̄ malo. Et cuiusdā senis cōsilio ductus p̄nam egit. Et meruit colūbā iterū videre intratē in os ei? quā p̄us amiserat. f. gratiā sp̄s sancti. Quidēbat q̄dā senex: nisi velaret p̄stos oculos alatis ad molā circueuntis: cōuerteret se alia et comederet labores suos. Ita et nos velamē accipim? f. m. dispensationē dei ne videam? bona et beatificatōes nos p̄damus mercede nostrā. Foridide cogitationes sunt velamē modici operis nostri boni. Quidā senex ait. Permittit de? laborare suos ut rememorentur tribulationū labores: unde semetipsos custodiūt timentes ne tantos labores amittant. Nam et filios israel per desertū. et annis cōfūdū: p̄t ut rememoretur tribulationib? non redirent retro: sum. Quidā p̄m ait. Nō est peior passio q̄ fiducia se de seipso. Interrogatū cuiusdā senē. Quid faciam. Occidit me cogitatio foridida. rēdit. Nullus q̄ vult filiū suū ab lactare supungit aliq̄d amarū vberib? suis. Et cū fm eō

suetudinē voluerit puer fugere: senties amaritudinē suā. Tu q̄ mitte i corde tuo cogitationē amarā mortis et futuroz tormentorū: q̄ p̄p̄a sūt p̄torib? i futuroz fugiet a te. Quidēbat abbas p̄men. In nullo sic gaudet iunior: sic in h? q̄ nō vult q̄s cogitōes suas manifestare p̄i sp̄ali. Quidēbat euagrius? Dēte erratē et nutantē: solidat lectio: vigilie et oīo. Lēcupiscētiā feruētē esuries mādificat et labor et sollicitudo. Iracundiā autē rep̄mit lōganimitas et miscōdia. Erat q̄dā adolescēs grec? i cenobio: q̄ nulla cōtinentia nulla opis magnitudine. carnis flāmā poterat extinguere. Quis ad patrē mōasterij bec ei? tēratio placitā eēt. Mac ille arte eū seruauit. Impanit cuiusdā viro qui et aspo vix? et p̄uicis adolescētē insectaret. Et post interrogatū inuiriā p̄m? veniret ad ponēdas q̄rimōnias dē eū ad abbatē. Quis impatē ille p̄ficere. in sup̄ etiā vocatēstēs p̄ eo loq̄bant: q̄ fecerat adolescētē inuiriā. Et ille cepit flere dē mēdaciū: et sedebat solus oī auxilio destitut? ad pedes seclū iacebat. Quid multa. Sic explet? est ann? Quo pacto interrogauit eū abbas de cogitationib? suis. Qui rēdit. Viuere mihi p̄ nō licet et quō fornicari libet. Et sic curatus est a tentatione carnis.

Refati aut venerabiles patres
tres religiosi anachorite vel cenobite feritate aspiciunt. miraculis celeberrimi in dictis suis cōlendi effulserunt a tpe dyocletiani impatoris vsq̄ ad tps cōstroe regis p̄p̄. Qui vbiq̄ in his q̄ sunt extra cōm legē vel vires corporis. ut in abstinentiis et vigiliis magis admiratū sunt q̄ imitadū. In vtriusq̄ autē interiorib? vltra p̄mōiatis et alijs plurimīs ex religioſa cōuersatione assumpti ad regēdas ecclēas ep̄i: et ad erudiēdos p̄p̄os doctores excellentissimi t̄p̄ib? illis claruerunt ut basilis? gregorius nazanzens? ioh. chrysostomus ioh. damascenus. cassianus glorioſissim? hiero. Aug. etiā fact? p̄f byter monasterij clericorū mox instituit. et cepit viuere fm regulā sub sc̄is aplis p̄stituta ut canonici regulares: martinus? gregorius? magnus? Cassiodorus? et alijs plures de q̄b? supra in alijs titulis dictū est et infra dicet. Et notādū q̄ portētia maria imp̄ij xp̄iani. et sapia et eloq̄ntia vbi in sinceritate fidei fuit p̄us a tpe p̄stati in orietē ap̄ grecos et paulatim debilitata et diminuta ex ignavia successorū et heresim ex ortariū a patriarchis cōstantinopolitanis. Demum trāslata et deuoluta sunt ad occidentem apud latinos. De grecia enim translatus est imp̄m in franciā in karolo magnū regē francorū sub adriano p̄mo papa et leone. Et postea de franciā in alemaniā sub ottone p̄mo duce teutonicoz sub iohē papa. Et patriarcha cōstantinopolitanus cū suo clero et p̄p̄o grecorū subtraxerit se sub obediētia romane ecclēie et v̄itare fidei circa p̄ssione sp̄s sancti: et i alijs plures ad fidē verā redeuntib? et postea recidiuntib?. Altra reuerſio eorū ad fidē et romanā ecclē siā fuit sub eugenio. it̄. in cōcilio generali Florentie celebrato: patriarcha et impatore cōstantinopolitan? florentiā ad cōciliū veniētibus. Demū anno ab incarnatione dñi. 1439. ecclē. capta cōstantinopolitana ciuitate post eius obſidionē a machometo rege turchorū truculētissimorū: defecit grecorū imp̄m et toto. occiso imperatore eorū cū plurimis nobilib? illi? ciuitatē et ecclē. ab illo nephādissimorū opprobriosisimē p̄p̄anatis cū sanctorū imaginib? et reliquijs residuis p̄p̄is captiuatē et disperſis. Sic etiā p̄fectio vite regularis anachoritarū et cenobitarū q̄ olim vīguit in grecia seu orietē: ut pater supra trāslata est in occidentē apud latinos de tpe in tps varie renouata ut ostēdet vita comite. Sicut autē basilis? p̄ monachorū in orietē: et etiā beatissim? bñdictus? p̄ monachorū in occidentē. Ipse em̄ ut ait Greg. scriptis regulā discretione p̄cipuā: f. mone luculētā. et p̄e ceteris Cyrtā dicā in singulis directiua. Nam regula basilij satis intricata est. Regula augustini multū generalis et ad pri

cularia parū descendēs: sed p̄stitutiones ei additas a diuersis religionib? ei? p̄fessorib? austeritatib? et ceremonijs adornata. Regula sancti fr̄acisci breuis: et p̄pterea multa ibi p̄cepta scrupulis plena. f. regula scrupulib? dicti singula queq̄ clare describit. Que etiā ut approbata allegat in decretis. xv. q. i. h̄c oēs monachi occidētis p̄ fundamētō tener: exceptis cartusiensib? sed habitibus p̄stitutionib? additis et ceremonijs distinguuntur. Qui? autē vitā scripsit vtriusq̄ plenā magn? greg. i sc̄o dialogo p̄ totū. Quā etiā h̄uſit et monachus et abbas sub dicta regula militauit aq̄ papa fieret. Et q̄ satis nota et vulgata est abbreviatio. Et postea de aliquib? discipulis eius aliqua dicam. Capitulum xlii.

Aut vir vite venerabilis
f. bñdictus? et noie inq̄t gregorius? sc̄o dialogo fm hugo. floriacē. h̄ mortu? est anno dñi. dccc. xvi. Etatē q̄dē morib? trāſiēs nullū aim voluptatē dedit. Sicut dñi in hac terra adhuc eēt q̄ p̄aliter libere vti potuisset deſperat quasi i aridā mūdā cū flore. Qui libertati genere ex p̄uincia nūſie or? rome liberalib? l̄rari studiis tradit? a parentib? fuerat. Sed cū in eis multos ire p̄ abrupta vitiis cerneret. eū quasi in ingressu mūdā posuerat pedē retraxit: ne si q̄d de ei? scia attingeret. Ipse q̄ post modū in immane p̄cipitiū tot? iret. Despect? itaq̄ l̄rari studiis relicta domo. rebusq̄ p̄is soli deo placere desideras sancte p̄uersionis habitū q̄ſuit. Recessit igitur scienter nesci? et sapienter in docet? Qui? gesta oīa ego nō didici: f. pauca q̄ narro: quattuor illi? discipulis referētib? agnouit. Cōstātino q̄ bñdicto successit in regimie ei? monasterij. Simplicio q̄ cōstantino p̄fator successit. Valentiniano et honozato. Hic itaq̄ bñdictus? cū iā relicto l̄rari studiis petere deſta decreuisset. nutrit? q̄ eū arci? amabat sola secuta est. Quis ad locū venisset q̄ effide dē multaq̄ honestatib? v̄is charitate se illic detinētib? in bti petri ecclēia demoraret? predicta nutrit? ei? ad purgā dñi tritici a vicinis mulierib? p̄stari sibi capisteriū petijt: q̄ in mensa incaute derelictū casu accēdere fractū est sic q̄ in duab? p̄tib? diuisus inueniret. Quod ut rediēs in domū nutrit? inuenit vbenētissimē flere cepit: quia vas q̄d p̄stari sibi fuerat fractū videbat. Bñdictus? autē religiosus puer et pius cū nutrit? suā flere aspiceret ei? dolori cōpariens. allatis seclū vtriusq̄ capisterij p̄tib? sese cum lacrymis in orationē dedit. Qui ab oratione surgens ita iuxta se vas sanū reppit. ut in eo inueniri fracturē vestigia nulla potuissent. Quod autē nutrit? suam blāde p̄solar? ei? sanū capisteriū reddidit. Que res in eo de loco a cūctis est agnita atq̄ in tāta admiratiōe habitā ut bōcipm capisteriū ei? loci incolē in ecclē ingressu suū spederet: q̄ten? et p̄sentes et futuri oēs agnoscerēt: bñdictus? puer p̄uersionis grām a quāta p̄fectione cepisset. Sed bñdictus? puer plus appetēs mala mūdā p̄peti q̄ lau de laborib? fatigari q̄ vite bui? fauorib? extolli: nutrit? suā occulte fugiens desertū loci secessum petijt: cui sublacus vocabulū est: q̄ a romana v̄be. xl. fere milibus distas: frigidus atq̄ p̄spicuas emanat aq̄s. Que illic videt aquarū abūdātia in extēso p̄us lacu colligit. ad potum suū et in annē deriuat. Quo dñi fugiēs p̄geret monachus quidā roman? noie h̄c eēt reperit: q̄ tēderet requiuit. Qui? cū desideratū cognouisset et secretū tenuit: et adiutorū impēdit: sanctas p̄uersionis habitū tradēs in quātū licuit ministravit. Vir autē dei ad eūde locū pueniēs in artissimo specu se tradidit: tribusq̄ annis ex cepto romano monacho boib? incognitus mansit. Qui videlicet roman? nō lōge in monasterio sub adeodati patris regula debebat. Sed pie eiusdē patris sui furabatur horas: et quem sibi ad manducandum subſistere poterat: diebus certis benedicto panē ferebat. Ad eūde nō

specum a cella romani iter non erat: q̄ excelsa desup rupis eminebat. Sed ex eadē rupe in longissimo fume relligati roman? panem p̄m p̄sueuerat. In q̄ etiā resti tinabulū puulū inferuit: ut ad sonitū tinabuli vir dei cognosceret q̄m ei roman? panem afferret quem exiens reciperet. Sed antiqu? hostis vni? charitati inuidēs: aliter? nō reſectōi: cū quādā die submitti panē aspiceret tactauit lapidē et tinabulū fregit. Roman? tñ modis cōgruētib? ministrare nō desijt. Quā nō de? et romanum vellet a labore q̄ſcere et bñdicti vitā in exēplū boib? de monstrare ut posita sup cadelabrum lucerna claresceret: q̄ten? oib? quo in domo sunt luceret. Quidā p̄sbo longe manēt q̄ refectionē sibi in festiuitate p̄ſce parauerat p̄ v̄is dñs apparere dignat? est dicens. Tu tibi delicias parast? et seru? me? loco in illo fame cruciat. Qui? p̄tinus surrexit atq̄ in ipsa solēntate p̄ſcali cū alimētis q̄ sibi parauerat tetēdit: et virū dei p̄ abrupta mōtiū p̄ cōcana vallū: p̄ defossa terrā q̄ſuit eūq̄ latere in specu repperit. Quis oratione facta bñdictes deū oīporēre p̄ſedissent post dulcia vite colloq̄: q̄ aduenerat p̄sbo dñi. Surge sumam? abbi q̄ hodie p̄ſca dñi est. Qui? vir dei rēdit et ait. Scio q̄ hodie p̄ſca ē q̄ videre te merui. Lōge quipē ab boib? posuit: q̄ illa die p̄ſcalis solēntas eēt ignorabat: venerabilis autē p̄sbo affirmabat: q̄ veraciter hodie resurrectionis dñice solēntas est: et iō abstinerē tibi minime p̄gruit. et ego a deo huc missus suz ut dona dei pariter sumam? Bñdictes q̄ deū abbi ſumpſerūt. Et expleta reſectōe et colloquio p̄sbo ad ecclēiā suā redijt. Eodē quoq̄ tpe in specu latitantē etiā pastores eū inuenerūt. Quem dñi vestitū pellibus inter fructecta cerne rēt aliq̄a bestia crediderūt: sed cognoscentes dei famulum eorū multi ad pietatis gratiā a bestiali mēte mutati sunt. Vbi itaq̄ eius p̄ vicina loca innotuit a multis inde frequētari cepit: a q̄bus cibos recipiēs ex ore eius alimenta in pectore referebant.

§. i. De tentatione benedicti a diabolo: et morte ei? pcurata a fratribus.
Quadā igit die dñi solus eēt tentator: affuit. Nā nigra quaq̄ anis: q̄ vulgo merula vocat? circa ei? facie volitare cepit: cuiusq̄ vultus importune inſistere: ita ut capi manu posset si eā v̄is sanctus tenere voluisset: f. signo crucis edito recessit anis. Tanta autē tentatio carnis aut eadē recedente: secuta ē quantā vir sanct? nunq̄ fuerat exptus. Quadā em̄ alt? q̄m feminā viderat: quā ante mētis ei? oculos sp̄s malignus reduxit. Tātūq̄ igne serui dei aim in specie illi? accendit: ut se in ei? pectore amoris flāmā vix caperet: et iam pene beremū deſerere voluptate victus deliberaret. Tū subito superna grā respectus ad semetip̄m reuerſus est: atq̄ v̄ticarū et vepriū iuxta deſa succrescere fructecta aspiciēs exutus indumēto nudū se in illaz sp̄s nari aculeis et v̄ticarū incēdijs p̄leat. Ibiq̄ diu volutatus toto ex eis corpe exijt vulneratus. Et p̄ curis vulnera eduxit a corpe vuln? mētis: q̄ voluptatē traxit i dolorem. Quis bñ penaliter arderet: foris extinxit q̄s illi? cite ardebat int? Alit itaq̄ p̄ſci q̄ mutauit incendij. Et q̄ videt tpe: sicut discipulis postea ipse p̄b̄bebat: ita est tentatio voluptat? edomita: ut tale i se aliq̄d minime sentiret. Leperitq̄ postmodū mlti seclm relinq̄re: atq̄ ad eius magisteriū festinare. Liber q̄ppe a tentatiōis vitiore iā fact? est nutrit? magister. Preconio itaq̄ extimie p̄uersionis celebre nomē eius habebat. Nō lōge a cella eius monasterij fuit: cui? cōgregationis p̄e de functo oīs illa cōgregatio ad eundē venerabilē bñdictū venit: et magnis p̄abus ut eis p̄ſce deberet petierunt. Qui diu negado distulit: suſq̄ illorū fratru vitā morib? puenire nō posse p̄dixit: sed vix? q̄nq̄ eorū p̄abus assensit. Quis in eodē monasterio regularis vite custodiā teneret: nullq̄ ut p̄us p̄ actus illicitos in deſterā lenaq̄

Terribil vltio p̄tentationes carnis

Nota quod loci huius cōstantinopolitana capta est a turchis

Bona similitudo.

Abbas epimen

Bonus modus fugadi tentationes.

Sub quoque latum est imperium de grecia

Oracula

Basilis in oriente. Bñdictus in occidente

predecessore a querfationis recto itinere liceret: pñati
frēs infans semetipfos pus accusare ceperunt:
qz hūc sibi pñe popofcerat. Lūqz pñpicerent sibi illū
nō licere: se doleret afflucta relinque: sicut pñtis mori-
bus sp gravis est vita bonoz: tractare aliqd de ei? mo-
re conati sunt. Qui into pñlio vino venenū miscuerūt.
Et cū vas vitreū in q pñtifer ille pot? habebat: recubē-
ti patri ex more monasterij ad bñdicendū fuisset oblati:
bñdictus extēsa manu signū crucis sup eo edidit: et vas
qz longius tenebat eodē signo rupit: sicqz factū est: ac si
in vase mortis illo p cruce lapidē dedisset. Intellexit vir
dei q potū mortis habuerat qz portare nō potuit signū
vite. At illico surgēs vultu placido mēte trāquilla cōu-
catis fratrib? allocut? est dicens. Discreat vñ frēs omni
potēs de? Quare in me ista facere voluistis. Nunqd nō
pus dixi vobis: qz vestri? mei mores nō puenirēt. Iter
iuxta mores vestros patrē eligite vob: qz me postea hīc mi-
nime potestis. Tūc ad locū delecte solitudinis redijt: et
solus in supni inspectoris oculis secū habitauit. Hūc
autē venerabilē virum secū habitasse dixerim: qz in sua
semp custodia cū aspectus: an oculos pñtoris se semp
aspiciat: se semp examinās extra se mētis sue oculū
nō dimittit. Lūqz autē patr? querat a gregorio. Et hūc
buerat bñdictus ita illos deserere. Rñdit greg. Et habe-
tur. vii. q. i. Bñ adunati eqñmīter porciati sunt mali vbi
inuentū ē aliq qui adiumentur boni. Nam vbi oīno fru-
ctus deest de bonis: fit aliqd de malis labor supuacius
maxime si se e vicio cause suppetit q fructus deo vale-
ant ferre meliorē. Et itaqz scñs ppter quē custodiendū
staret: qui oēs vnamīter pñtētes se cerneret. Et se-
pe agit in aio pñtorū qz silentio pretereundū non est:
qz cū laborē suū esse aliqd sine fructu considerat in loco
alto ad laborē cum fructu migrat. vñ et apls paulus qui
cupiebat dissolui et esse cū xpo damasci pñcutionem pas-
sus vt potuisset euadere murum sportāz qñt: et hūc
vñ deponi potuisset se referuans ad alioz cōuersionem:
nō pñtē ob timorem? vite sue amorem.

S. ij. De edificatiōe monasterio

rū plurū pñsum: et disciplina correctionis gregoriū vbi
s. Lū scñs vir diu in eodē solitudine virtutib? signisqz
succresceret: multi in eodē loco ad ossipitētis dei serui-
tium ab eo sunt pgregati: vt. vii. monasteria illū pñtue-
ret: in qbus statutis patribus duodenos monachos de-
putauit paucos nō secū retinuit: quos adhuc in sua pre-
sentia apti? erudiri iudicauit. Leperūt etiā ad eum tunc
romani nobiles et religiosi cōcurrere: suosqz filios ei oī-
potenti deo nutriendos dare. Tūc qz bone spei suas lo-
boles. Equitū maurū. Tertullius nō particiū plac-
dū tradidit. Quibus maurus etate maior placido qui
in puerili erat etate cum moribus polleret magistri ad-
iutor cepit exister: placidus nō puerilis adhuc indolis
gerebat annos. In vno aut ex monasterijs q circūquaqz
pñtuerat: quidā monachus erat q ad ofonem stare nō
poterat. Sed mox vt fratres ad ofonis se studium incli-
nassent: ipse egrediebāt foras: et mēte vaga terrena aliq
et vana cogitabat. Lūqz ab abbate suo sepius fuisset ad-
monitus: tandē ad virū dei adductus est q stulticiā eius
vehemētē increpauit. Et ad monasterium reuersus vir
duobus dieb? admonitiōē tenuit viri dei. Lūqz b ab
abbate nūciatum fuisset ei scz illū nō emēdari dicit bea-
tus bñdict? Ego venio et p meipm emēdabo. Veniente
igit ad monasteriū illud vir dei pñtuta hora pñmodia
expleta cū frēs se i orationē dedissent: cōspexit q mona-
chū q in orationē pmanere nō poterat: qdaz niger puerul?
p vestimentis fimbrias foras trahēbat. Tūc q pñtiano
patri illi? monasterij: et mauro famulo dei dixit secrete.
Nunqd nō aspiciat qz est q istū monachū foras trahit.
Et rñdenti? nō. ait. Qrem? vt et vos videat? cū. Lūqz

p bñdū esset oratū maurus vidit puerulum illū nigrum
pñtianus pñ monasterij nō vidit. Dic ergo sequenti vir
dei post orationē egressus cū inuenisset illū foras vagā-
tem p cecitate cordis sui virga euz percussit. Qui ex illo
die nihil pñtationis a puerulo nigro pñtuit: sed ad orōne
immobilis pñtuit cū alijs: quasi malignus ipse pñtuit
fuisset. De hoc dist. xlv. S. Salomon. Q Lū autē locca ea
dem in amore iesu xpi feruesceret multi secularē vitam
deserentes: sub iugo obediētie se ei subiiciebāt. Aliquis
autē ecclie presbyter florentius noie antiq hostis mali-
cia pñtuit inuidia: cepit sancti viri studijs emulari ei?
cōuersioni detrudere: quosqz etiā possit ab illi? visita-
tione cōpescere. Lūqz iam cōspiceret ei? pñtētib? obuia-
re nō posse et cōuersionis illi? opionē crescere: inui-
die facib? magis ac magis incēsus deterior fiebat: et ad
hoc vñ pñtuit? vt seruo dei panē veneno infectū: qñ p
bñdictiōe trāsmittēret: quē vir dei cū gñtatione susce-
pit: sed cū q pestis lateret in pane nō latuit. Ad horā nō
refectionis ei? coruus de vicina filia venire cōsueuerat
ante quē vir dei panē sibi trāsmisissimū pñtuit: eiqz pñtuit
dicens. In noie iesu xpi tolle hūc et in tali loco eum pñtuit:
in q a nullo possit inueniri. Tūc coruus aperto ore et ex-
pñtis alis: circa panē cepit discurrere atqz cōcitate: ac
si apte diceret obedire se velle. et tñ in illa ipere nō posse
Lū vir dei iterū atqz itez precipiebat dicens. Lena lena
secur? atqz eū pñtuit vbi inueniri nō possit. Quē demum
coru? momordit leuauit et recessit. Et post spaciū trium
horarū sine pane reuersus annona de manu serui dei p
ut pñtueuerat accepit. Venerabilis aut vir dei bñdict? p
vita suā inardescere aim sacerdot? vidēs mag? illi q si
bi doluit. S. pñt? florēt? vidēs qz mag? corp? necare
nō potuit se ad extinguedas discipuloz aias accēdit ita
vt in orto celle cui bñdict? inerat aī corz oculos septem
puellas nudas mitteret. q corā eis sibinūcem manu te-
nētes et diuti? ludētes illoz mētes ad libidinis pñtū-
tatē inflāmarēt. Qd vir scñs de cella cōspiciēs lapsūqz
adhuc teneriorib? pñtētes discipulis. Idqz p sua so-
li? fieri pñtūtiōe pñtūtiōe pñtūtiōe pñtūtiōe pñtūtiōe
nūc ab eo pñtūtiōe pñtūtiōe pñtūtiōe pñtūtiōe pñtūtiōe
uit locū. Qd qz vir dei odiū illi? humiliter declinauit.
Quo recedere cū pñtuit? pñtūtiōe pñtūtiōe pñtūtiōe pñtūtiōe
siste cognosceret et exultaret pñtūtiōe pñtūtiōe pñtūtiōe
hoc ipm in q stabat solariū cecidit et bñdicti hostē conte-
rens extinguit. Qd vir scñs maur? ei? discipulus statim
venerabili pñ bñdicto. q adhuc a loco eodem vir decem
milibus aberat estimauit eē nūciandū dicens. Reuere
qz is q te pñtuebat extinguit? est. Qd vir dei bñdictus
audies sese in grātib? lamētis dedit: vel qz inimic? occu-
bit: vel qz discipulus eius de inimici morte exultauit.
Quare factū est vt eadē discipulo pñtūtiōe pñtūtiōe
Quidā etiā monach? missus ab eo ad monendū qdā
sanctimoniales rogat? ab eis quandā mappulā accepit
ab eis quā in finū suū abscedit. Reuersus aut ad mona-
steriū amarissimā increpatione repñtuit est a bñdū
cōpñtūtiōe. Quo ingressa est inqñtas in finū tuū. Et cum
ille nō intelligeret super qua re arguebat: dixit vir dei.
Nunqd ego pñtūtiōe nō erā qñ recepisti mappulā ab an-
cillis dei et in finū tuū misisti. Qui cognosces delictū
suū pñtuit? veniā petijt de eo et accepit. Qd qz sancti
moniales femine nobiliori genere orze in loco pñtūtiōe
uerfabant. Quib? qdā religiosus vir ad extertoris vite
vsuz pñtuebat obsequiū. Sed sicut nōnullis solet nobilitas
generis parere ignobilitatē mētis vt minus se in
baciata despiciat: q plus se ceteris aliqd fuisse memine-
rūt: necdū pñtūtiōe sanctimoniales femine pñtūtiōe
linguā sub habitus sui freno restrinxerāt: et eadem religiosus
virū qui ad extertoria necessaria eis obsequiū pñtuebat
incautis sepe sermonibus ad tracundiam pñtuebat.

Diracu-
lum.

Diraculus
beati mar-
tini.

Diraculus
beati mar-
tini.

Diracu-
lum.

Qd cū diu tolerasset perrexit ad hoīez dei narrās earū
ad eū cōtumelias. Vir aut dei hoc eis mādauit. Lūqz
gite linguā vestra: quia si nō emēdaueritis excoīcoros.
Quā excoīcationis sententiā nō pñtūtiōe intulit: sed intē-
tādo. Ille aut a pñtūtiōe morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuētib? morib? nihil mutare infra pau-
cos dies defunctus fuit et in ecclia sepultus. Lūc autē in
dicta ecclia missarū solētia celebrarent: atqz ex more
diaconus clamaret. Si quis nō cōlcat exeat foras et
det locū alijs. Nutrij earū que p eis oblationē domino
deserre pñtueuerat eas de sepulcris suis egredi et de ec-
lesia exte videbat. Qd cū sepius aspexisset ad vocē dia-
coni. Exire et. Ex ecclia exte ad memoriam redijt: qd vir
sanctus adhuc viuē

de terra leuaret. Qui et ipsum de actibus increpauit. et in paucis sermonibus que erant ei ventura prenunciavit. ut et decem annis regnaret. ita et in decimo moreretur. Et alia de quibus supra dictum est. Sed cum antistes canissime ecclesie sanctitate conspicuus familiaris beato benedicto colloquendo ei diceret pregem istum totam ciuitatem ista romana destruetur. ut iam amplius non inhabitetur. At vir dei. Roma a gentibus non exterminabitur: sed tempestatibus et choruscationibus et turbationibus ac terremotu fatigata marcescet in semetipsa. Qui prophetie mysteria impleta demonstrant. Et predicta etiam sibi esse a deo reuelata. totum monasterium quod construxerat. et oia que eo preparauerat tradenda esse gentibus. Obtinuisse autem a deo ut nullus ex fratribus capere. quod impleri est a logobardis monasterio illo post aliquos annos capto et diruto. Quod cuidam familiari suo cum multo lachrymis significauit. Et tunc cum quidam monachus nobilis in seculo pre ad uesperam comedente ante eum lucernam teneret cepit inueniens ille per spiritum elationis cogitans dicere infra se. Quis est hic cui assistens lucernam teneo cui seruitum impendo. Quis sum ego qui huic seruiro. Qui cogitationes per spiritum videns. beatus pater cepit eum increpare dicens. Signa cor tuum frater. Quid est quod loqueris. Et vocatis fratribus ab eo aufert lucernam mandauit. Qui frater quesitus a sociis quid cogitasset intellexerunt aperte beatus cogitationes fuisse superbie non latuisse. Cum cuidam ut nuncio dati fuissent duo flaskones vini beato viro offerendi. Ille deuotus vitio gule vinum tunc presentauit. alium in via certo loco occultauit. Qui recedenti dixit benedictus. Vide fili ne de illo flaskone que abscondisti bibas. sed inclinas cum caute videbis quid tibi intus sit. Qui confusus ex eo quod furtum eius esset illi manifestus. recedens ab eo cum accessisset ad locum et inclinasset flaskonem serpens ex eo egressus est. Quidam clericus aquinensis ecclesie a demonio obsessus adductus ad virum dei oratione facta eum liberauit. Qui sanato precepit dicens. Uade et carne non comedas. et ad sacrum ordinem non accedere presumas. Quicquid enim die ordinis accipere presumpseris diaboli iterum iuri subiacebis. Quod pluribus annis obsequiunt. Sed diu post cum videret inferiores clericos sibi in ordine preponi ne preceptibilis appareret ordinem sacrum accepit. Quorum spiritus malignus per sanctus predixit inuasi. etiam usque ad mortem tenuit.

S. v. De miraculis eius. Ultra

mortuum illam fratrem resuscitatum. de quo s. dictum est: vi et alteri restituit. Quadam die ut ait gregorius. ubi supra cum fratribus vir sanctus ad agrum fuisset egressus. Et ecce rusticus quidam defuncti filii corpus in vlnis deferens et lugens ad monasterium viri dei venit benedictum quesitum. Qui cum dictum esset quod in agro cum fratribus esset. ille defuncti corpus ante monasterium dimittens. ad inueniendum patrem se in cursum dedit. Sed reuertenti iam ab agro cum fratribus rusticus obuians clamare cepit. Redde mihi filium meum. Redde mihi filium meum. Qui sub sistens vir dei ait. Nunquid ego filium tuum abstuli. Et rusticus. Mortuus est pater et resuscitatus. Duo audito valde contristatus ait. Recedite fratres: recedite: hec enim non sunt: sed fratres aploz. At rusticus in sua petitione persistens iurans quod non recederet nisi filium suum suscitaret. Ecce ait corpus infans ad ianuam monasterii facit. Ad quem pueniens flexis genibus et super corpus defuncti incumbens. postea surgens et manus ad celum tendens ait. Domine non aspicias peccata mea: sed fide huius rustici qui resuscitari postulat filium suum. et redde aiam corpusculo quam abstulisti. Qui mox resurrexit coram oibus quasi contremiscens. sicque per inco-lumem manu designauit. Die quadam cum placidus monachus puer missus fuisset ad flumen vas aqua inde adducendum. Incaute accipiens in flumen cecidit. et iam vnda flu-

minis per non modicum spatium ultra aluam suam traxit: hoc in spiritu cognoscens pater: subito vocauit manum: ut quicquid placidus in aqua mergens illud de flumine extraheret. Qui statim accepta benedictione iter assumpsit: perueniens ad flumen et cernens vnda iam eum a terra longe transisse: ad madatum patris intendens ut illum de aqua educeret: super aquam fluminis sicco posuit vestigio visusque puer fuerat iam ductus. Propterque manu apprehendit et reduxit ad terram. Et tunc pendens se super vndas ambulasse ad patrem benedictum in monasterio accedens cum placido: expressit miraculum attribuens eius beati sanctitati: benedictus vero mauri simplici obedientie. Illo in tempore cum capantia alimentorum inopia grauitur affligeret: vir dei diuersis indigentibus monasterii sui ciuita tribuebat ut pene in cellario nil nisi parum olei in vase vitreo remansisset. Tunc veniens quidam subdiaconus agapitus nomine magnope postulabat ut parum quid olei sibi dari debuisset. Vir autem dñi qui cetera decreuerat in terra tribuere ut in celo oia reseruaret: vocans parum olei quod remanserat iussit illi dari. Monachus autem qui cellarium tenebat auduit quidam iubentis verba: sed implere distulit. Quis post paululum si quod iusserat datum esset inquit reret: sed monachus se minime dedisse: eo quod fratribus nil olei remaneret respondisset. Frater pater alius madauit ut vas illud vitreum cum oleo per fenestram projiceret ne aliquid per inobedientiam in cella remaneret. Factumque est ita. Sub fenestra autem illa erat ingens precipitium mole faxor asperum. Proiectusque vas vitreum venit in saxa: sed mansit incolume ita ut nec fragi: nec oleum effundi ide potuisset. Quod vir dei precepit leuari totumque subdiacono per terti tribui tunc collectis fratribus fratre illi de infidelitate superbia increpauit. Et increpatione perfecta sese cum fratribus in oratione dedit: vas vacuū ad olei usum erat cooptum. Quis sanctus in oratione persistere cepit cooperculum vasis subleuari: et oleum inde in pavimentum effundi. Sed benedictus oratione finire oleum effundi destitit. Et tunc distulit dentem fratre inobedientem monuit ut fide disceret et humiliteret. Quidam senior ex monachis obsessus a demonio beatus benedictus post orationem alapa dedit: et malignum spiritum ab eo primum exussit. Quodam puerum elepharico morbo lepre percussum ei presentatum oratione sua perfecte curauit. Alio tempore cum magna famis capantia angustia- ret. Jam in benedicti monasterio triticum decarat: panes vero oēs consumpti erant ut non plus quicquam ad refectis horam per fratribus inueniri potuissent. Quis eos venerabilis pater cerneret contristatos eorum pusillanimitatem studuit modesta increpatione corrigere: et rursus permisso ne subleuare dices. Quare de panis iopia animus vester contristatus est: hodie quidem minus est: cras abundanter habebitis. Sequenti die ducere farine modum ante fores cel- le inuenerunt in sacis. Quod omnipotens deus quibus deferentibus transmississet nuncijs manet incognitum quod fratres cernentes gratias deo egerunt. Quadam die dum quidam eius puerulus monachus parietes suos ultra quod debebat diligeret: atque ad eorum habitaculum tendens sine benedictione de monasterio exisset: eodem die mox ut ad eos peruenit defunctus est. Quis sepultus esset altera die corpus foras inuentum est. Quod rursus sepulture tradere curauerunt: sed sequenti die iterum perfectum exterius inuenerunt. Tunc ab beati patris vestigia curretes cum magno gemitu perierunt ut ei sua gratia largiri dignaretur. Quibus vir dei manu sua primum comunione dñici corporis dedit dicens. Ite atque hoc dñici corpus super pectus eius cum magna reuerentia ponite: sicque sepulture mandate. Quod cum factum fuisset susceptus corpus eius terra tenuit: nec ultra profecit. Quidam monachus lenis permare in monasterio nolebat. Quis vir dei frequenter eum corripere et admonere: et ipse nullo modo assentiret in monasterio persistere: atque importunis precibus ut relaxaretur insistere: nimis etatis redio affectus vene-

rabilis pater iratus iussit ut discederet. Qui mox ut de monasterio exiit extra se assistere draconem agro ore inuenit in itinere. Quis cum draco apparuerat deuorare vellet: cepit ipse tremens et palpas magnis vocibus clamare dicens. Currite currite: quia draco vult me deuorare. Currerunt fratres draconem in itinere inuenerunt: sed eum tremens et palpitans ad monasterium reduxerunt. Qui statim permittit nunc se a monasterio recessurum: quod et fecit. quippe quia sancti viri orationibus contra se draconem insistere viderat: quem prius non videndo sequebatur. S. diabolus. Quidam debitor alicui in duodecim solidis cumsa credito grauitur affligeret: venit ad virum dei eos postulando. Sanctus autem blando sermone consolans eum se dixit non habere solidos: sed nihilominus post biduum ad eum reuerteret. Die tertia reuersus ille: et oratione facta a sancto viro pro subuentione eius: inuenerunt super archam frumentum plenam. xij. solidi: quos vir dei ei dedit dicens. xij. redde creditoribus: vni autem pro expensis tuis propriis retine: sicque recessit. Quidam ex veneno sibi dato cure mutata variata in modum lepre ad eum ductus perfecte sanatus est.

S. vi. De germana eius sancta

scolastica: cuius transitu ad celum vidit: ac etiam beati germani capuam epi. Soror eius ait gregorius. ubi s. scolastica nomine: omnipotenti domino ab ipso infante tempore dicata ad eum semel per annum ventre consueuerat. Ad quam vir dei non longe extra ianuam in possessione monasterii descendebat. Qua ergo die venit ex more atque ad eam cum discipulis venerabilis eius descendit frater. Qui totum dies in dei laudibus sacris colloquijs duceres incubentibus: iaz noctis tenebris simul acceperunt cibos. Quis adhuc ad mesam sederet: et inter sacra colloquia tardior: se hora prostraheret: eadem sanctimonialis femina soror eius rogauit eum dicens. Quot te nocte ista: ne me deseras: ut vis mane aliquid de celestis vite gaudijs loquamur. Qui ille respondit. Quid est quod loqueris soror. Venerere extra cellam nullatenus possum. Tanta enim erat in aere serenitas: ut nulla in celo nubes appareret. Sanctimonialis vero femina cum verba fratris oino negantis audisset: infertus digitis manum super mesam posuit: et caput in manibus omnipotentem deum rogatura declinavit. Quis leuaret de mensa caput tanta choruscationis virtus et tonitruum: tantaque inundatio pluuie erupit: ut neque benedictus neque fratres qui cum eo aderat extra locum locum quo confederat pedes mouere potuissent. Sanctimonialis quippe femina caput in manibus declinans lachrymarum fluuios in mesam fuderat: per quos serenitate aeris ad pluiam traxit. Nec paulo tardius post orationem inundatio illa secuta est. Sed tanta fuit conuenientia orationis et inundationis: ut de mensa caput iam cum tonitruo nis et inundationis: ut de mensa caput iam cum tonitruo caput et pluiam deponere. Tunc vir dei inter choruscationes et tonitrua atque ingentis pluuie inundatione: visiones et tonitrua non posse remeare: cepit queri contristatus dicens. Parcat tibi omnipotens deus soror. Quid est quod fecisti. Qui illa. Ecce rogavi te et me audire noluit. Rogavi dñm meum et auduit me. Egre dere nunc si potes: et me dimissa ad monasterium recede. Ipse autem extra rectus exire non valens qui remanere sponte noluit: in loco mansit inuitus. Sicque factum est ut totam noctem illam permigilare duceret: ac per sacra spiritualis vite colloquia sese vicaria relatione satisfecit. Nec mirum quia plus illa femina que diu fratrem videre cupiebat in eodem tempore valuit: quoniam iuxta Bohannis vocem deus charitas est: iusto valde iudicio plus potuit que amplius amauit. Cum autem die altero eadem venerabilis femina ad cellam propriam redisset: vir dei ad monasterium rediit. Et ecce post triduum in cella consistens pater benedictus eleuatus in aera oculi

lis vidit eiusdem sororis sue aiam de ei corpore egressam in columbe specie celi secreta penetrare. Qui tate eius glorie congaudens omnipotenti deo in hymnis et laudibus gratias reddidit. eiusque obitum fratribus denuntiavit. Quos etiam protinus misit. ut eius corpus ad monasterium deferrent atque in sepulcro quod sibi ipse preparauerat ponerent. Quo facto contigit ut quorum mens una semper fuerat in domino. eorum quoque corpora nec sepultura se pararet. Et hoc etiam ponit gratianus. xij. q. ij. s. soror. Alio tempore cum in monasterio nocturno tempore adhuc quiescentibus fratribus vir dñi benedictus instans vigilijs nocturne orationis tempore preuenisset. ad fenestram stans. et omnipotentem deum deprecans subito in tempeste noctis hora respiciens vidit fuscam lucem desuper cunctas noctis tenebras effugasse: tantoque splendore clarescere. ut diem videret lux illa que in tenebris radiaisset. Quis valde res in hac speculatione secuta est. qui sicut post ipse narravit. ois etiam mundus velut sub vno solis radio collectus ante eius oculos adductus est. Qui venerabilis pater dum in tentat oculorum aciem in hoc splendore choruse lucis infigeret vidit germani capuam aiam epi. in spha ignis ab angelis in celum deferri. Tunc tanti sibi testem volens adhibere miraculi quedam draconem seruadum noie qui ad eum visitandum venerat bis terque cum clamoris magnitudine vocauit. Quis ille ascendisset. quod ad infra domum facebat respexit. partemque lucis iam exiguam vidit. Qui obstupescere vir dei miraculum per ordinem dixit. Videret capuam monachum inuenit illa hora qua benedictus hec viderat germanum de hac vita migrasse. Querentem autem petro quomodo potuit totus mundus sub vno radio ab domine videri. Rndet gregorius. Sicut tene quod loquor. quia aie videnti creatorem. angusta est ois creatura. Quilibet enim qui parum de luce creatoris aspexit. breue fit ei omne quod creatum est. Quis ipsa luce visio nis intime mentis laxatur sinus tantum expandit in deo ut superius existat mundo. Sicut ipa videntis aia etiam super semetipsam. Quis in dei lumine rapitur super se in interioribus ampliatur. Vir ergo dei qui intueri globum ignem angelos que ad celum redeunt videbat: paulo dubio cernere non nisi in dei lumine poterat. Quid itaque mirum si mundum ante se collectum vidit. qui subleuatus mentis lumine extra mundum fuit. Quis autem mundus collectus ante ei oculos ducit. non celum et terra contracta sunt: sed videntis animus dilatatus. Qui in deo raptus sine difficultate videre potuit. omne quod infra deum est.

S. vii. De felici transitu eius gre

go. Eodem anno quo erat de hac vita exiturus quibusdam discipulis secum conuersantibus. quibusdam longe manentibus sanctissimi obitus sui denuntiavit diem. Presentibus indicans ut audita per silentium tegeret. absentibus indicans quod vel quale eis signum fieret. quod eius anima de corpore exiret. Ante sextum non exitus sui diem aperire sibi sepulturam iuber. Qui mox correptus febribus acri cepit ardore fatigari. Quis per singulos dies languor in grauesceret. Sexto die portari se in oratorium a discipulis fecit. Quis exitum suum dominici corporis et sanguinis perceptione munuit: atque inter discipulorum manus imbecilla membra sustentans erectus in celum manibus stetit. et vltimum spiritum inter verba orationis efflauit. Qua se die duobus fratribus vni logi posito. alter autem in cella comorati. reuelatio vnius atque dissimilis visionis apparuit. Viderunt namque quod strata pallijs atque innumeris choruscis lampadibus via recto orientis tramite ab ei cella in celum usque tendebat. Qui venerando habitu vir clarus existens desuper culus esset via quam cerneret inquisiuit. Illi autem se nescire precesserunt. Quibus ipse ait. Nec est via per quam vir dei dilectus benedictus celum ascendit. Tunc itaque sancti viri

Diraculum.

Diraculum.

Diraculum.

Diraculum.

Diraculum.

Diraculum.

Diraculum.

Obit beati scolastice

Sanctus benedictus cognoscebat cogitationes hominum.

Beatus benedictus curauit obsessum a demone

Aliud miraculum.

Beatus benedictus vidit animam sancti germani de ferri in celum.

obitu sicut presentes discipuli viderunt. ita absentes ex signo quod eis predictum fuerat agnouerunt. Sepultus autem est in oratorio sancti Job baptiste: quod destructa appolitis ara ipse struxerat. Qui in eo specu. in quo prius sub lacus habitauit. nuncius (si presentium fides exigat) miraculis corroboratur. Nam enim res est gesta quam narro quia quedam mente capta mulier dum funditus sensus prodiderat montes et colles. siluas et campos vagabatur. die noctuque non banc quietem latitudo cogebat. Quadam die dum vaga errans nuntiis ad beati patris benedicti speciem deuenit. ibique nesciens ingressa mansit. Facto autem mane ita sano sensu egressa est. ac si ea in sania capitis nunquam tenuisset. Que postea in oi vite sue tempore in ea quam precepit salute per mansit. Et interrogante petro. cur sancti aliqui maiora miracula faciunt in locis ubi corpora eorum non iacent quam in locis ubi sepulti sunt. Respondit gregori. quod ideo hoc fit. quod ab infirmis potest mentis dubitari. vtrum ne ad exaudientem ibi patres sint. ubi stat. quod in suis corporibus non sunt. Ibi necesse est maiora signa ostendere ubi de eorum presentia potest infirma mens dubitare. quorum non mens in deo fixa est tanto magis habet fidei meritum. quanto illic eos non nit et non iacere corpore. et tunc deesse ab exauditione.

S. viii. De regula eius. hic san

ctus vir ait gregori. doctrine verbo non mediocriter fulsit. Ita scriptis monachorum regulam. discretionem precipuam. sermone luculentum. cuius si quis vult inuoluntate mores vitare cognoscere. potest in eadem institutione regule ois magister illi actus inuenire. quod scripsit nullo modo potuit aliter docere quam vixit. Bonifacius autem papa. xv. q. j. ca. sunt non nulli. reprobat suam aliamque ut malignorum. asserentium monachos quod mortui sunt. neque penam nec christianitatem. i. ba ptismum largiri. neque absolueret posse per sacerdotalem officium diuinitati sibi inuenerat preces. Et subdit. Neque enim beatus benedictus monachorum preceptor alimicus. but? rei fuit aliquo modo interdictor. sed eos secularium negotiorum edixit expertes fore timido. Ex ipsa autem regula habet quod ad ceremonialia vite. quod ab eis carnis abstineant nisi in infirmitate. A festo crucis septembrii usque ad resurrectionem ieiunium seruent exceptis officiis. Et etiam sextis feriis ois. Panis lineis non vrant ad carnem. sed laneis. Vestiti dormiant cum cingulo et caligis. Silentium teneant certis horis et locis. et liceat etiam a bonis. Ita ab ociosis et vanis verbis semper abstineant. Media nocte surgant ad precandam domino. i. ad matutinas. In oibus simpliciter obediant. vilius induant. modestia in aspectu in incelsu. et in oibus seruent. Conclusus non per observationem horum preceptionum. sed inuita et dispositione ad ea. Abbatem intrare ut cauet? sit. sed non nimis suspiciosus alius nunquam bene sibi erit. nec quies mentis. Aligorem discipline in obseruatione regule aseruet. non leuiter dispensando sine magna causa scies se deo ratione redditurum de oi sua dispositione si irrationabilis fuerit. In recipiendis ad religionem non ois spiritui credat sed pbenet si ex deo sunt. At ultra ea que sunt regule. non cogat austeriora aut perfectiora quam eorum status requiratur. induces figuram iacob qui noluit iter persequi cum esau et sociis fortiter itinerantibus. ne se greges sui ex nimio labore lassarent vel abortirent. sed leniter cum eis incessit. Ad hospites charitatem exhibeat. In oibus cum consilio agat. Et in magis arduis etiam minores vocas. quod aliqui talibus de? reuelat agenda. Apostata ne erras vagando pereat reuerterent humiliter usque ad tertiam vicem ad veniam recipiat cum penitentia. In vii. cap. regule tractas illud euangelii. Qui se humiliat exaltabit ponit. xii. gradus humilitatis figuratos in gradibus scale. quauis iacob in visione. Et pmo est. bfe semp deitimore an oculis suos. oim preceptorum et memorie esse. Scios si ppiam quod non amans voluntate desideria sua non delectet implere. Tertius est ut quod per dei amore oi obedientia se subdat

maiori. Quartus est si ipsa obedientia duris et diuersis reb? vel etiam quibuslibet irrogat? iniurijs tacita conscientia patientia amplectatur. et sustinet non laceat vel discedat. Quintus si ois cogitationes malas cordi suo aduenientes. vel mala a se abscondita commissa per humile confessionem abbati suo non celauerit. Sextus si ois utilitate vel extremum preter? sit monachus. Et ad oia que sibi iniungunt. velut oparium malum se iudicet et indignum. Septimus si ois inferiorum et viliorum non solum suallingua se pronunciet. sed etiam intimo cordis credat affectu. Octauus si nihil agat monachus. nisi quod ois monasterii regula vel maiorum cohortant exempla. Nonus si lingua ad loquendum prohibeat. et taciturnitate habes usque ad interrogationem non loquatur. Decimus est si non sit facilis et propius in risu. Undecimus cum loquitur monachus leniter et sine risu. humiliter et cum grauitate. pauca verba et rationabilia dicat. et non sit clamor in voce. Duodecimus et vltimus si non solum claudat sed etiam corpore humilitate videtur se semper indicet in opere. in horio. in oratorio. in via. in agro. ubique sedes. ambulans. stans. inclinato semper sit capite defixis in terram aspectibus rerum. se ois hora de peris suis estimet rationem redditurus.

Post benedictum ois mona

chi occideris militat sub regula beati benedicti. et ipm habet in patre exceptis cartulis. habet speciales eorum constitutiones. Sed ut feruocinat de eo beatus bernardus. ipse fuit tanquam lignum plantatum secundum decursus aquarum. que sunt cum impetu de libano. I. gratiarum spiritualium. quod fructus fecit in tempore suo. et faciet multiplici. Quodammodo arbor vna est in radice et trunco. multiplex autem in ramis et fructibus. qui tunc humore et vigore habet a radice et trunco. ita status monachalis in occidente vni? est ab vno prederiuas a radice regule benedicti habes vigorem. Qui tunc i. preceptis tps distinet? est in multis ramis diuersarum religionum monachaliu conuenientia in regula. sed differentiis in constitutionibus additis ad regulam varijs et moribus et habitibus. Unde est ordo Cluniacensis. ordo premonstratensis. Cisterciensis. Camaldulensis. vallensis. vmbrosensis. humiliorum. mortis olivarii. sancte Justine. mortis sancti et aliorum. Sed habuit beatus benedictus duos inter ceteros discipulos sanctos viros. scilicet maurum et placidum. de quibus. Et pmo quid de sancto mauro dicit. Illic missus fuit a beato benedicto in galliam ad construendum novum monasterium sue religionis. Et causa huius fuit. quod beatus vir bertieranus episcopus cenomanensis audita fama scriptissimi benedicti et sue religionis misit duos venerabiles viros ad beatum benedictum. scilicet flodegarium archidiaconum suum et araderadum vicedominum suum cum magnis expensis. exorans obsequium ut mitteret ei de monachis suis perfectos viros qui in fundo ecclesie sue edificarent monasterium secundum regulam vite obseruationem. pro quo construendo et promouendo ipse episcopus impensas coferebat. Licet autem beatus benedictus obitum suum iam sibi reuelatum sciret appropinquare ut satisfaceret pie petitioni episcopi ad dei gloriam et religionem ipsam dilatandam que pre ceteris diligebat. propter eminentem probitatem suam maurum destinare ad hoc opus proposuit. Quod audientes monachi ois tristati sunt valde intrantes post transitum patris cum sibi perficere in abbate. ut esset cunctis norma sanctitatis. Sed venerabilis pater consolatus est eos. ut in domino fiducia haberent exhortans. et sicut se priuabat consolatione eius presentie ut aliorum salutem pvideret. et ipsi quoque non que sua sunt quererent. sed que proximorum. Qui sit ergo pater sanctus maurum cum quatuor alijs monachis quibus illi prefecit tunc annos habebat. xxv. Et dedit ei regulam quam scripserat manu sua scriptissima. Proferri quoque iussit podus linte panis et creti vasculum pro certa mensura vini singulis in pradio vel cena dandi. Iter igitur aggregientes cum oratoribus episcopi flodegario. et arderado

Diverse religioes ex vna regula beati benedicti De facto Mauro.

prima die applicuerunt ad quoddam monasterium hospitium ubi duo ex monachis beati benedicti manebant. Qui receperunt eos honorifice. Et cum ibi esset beatus benedictus misit duos alios monachos ad maurum et socios ut ei darent ex parte patris certam capitulam eburneam cum reliquijs. Ac etiam quedam epistolam breuem bec dulcia verba et prophetica continere. Accipe dilectissime extrema institutoris tui dona. que et longum teneant amorem. et tibi et commilitonibus tuis contra oia perpetui munime prebeat impedimenta malorum. Post expleta tota trina vigenorum decursione annorum. ex quo monasteriale adisti perfectione. in gaudium domus tues introduce. ut mihi veri post recessum tuum reuelatum est. Precedit quod difficultate se habuerunt ad monasterium construendum. sed oim adiuturi. Exinde cepit iter. psequens. lv. die applicuerunt vercellas. ibique duos dies manserunt ad hoc exorari a clero ipsos humilissime recipere. Et cum peractis arderadus vni? ex missis ab episcopo decubaret per gradus cuiusdam altissime turris. operante diabolo deorsum preceps ruit ita corruit et cofractus. ut de vita eius desperaret. propter cuius infirmitatem videret flodegarium archidiaconum pfata. Et tunc maurum videret flodegarium archidiaconum valde affligi de casu socii. et ab eo lachrymis vage. re? ut sanitate sibi precibus a domino impetraret. mia mor? super eum sacris reliquijs fecit delatis corpori cofractus tangens. liberat ei et plenam restituit sanitatem. Quo pactor diuulgato miraculo creuit. et in oem regionem exiit fama scripta. tis eius. ut ois curreret ad eum videndum. quod tunc totum factum attribuebat virtuti crucis et meritis patris benedicti ut perfectus humilis. Et prosequitur postmodum iter circa ingalipsum vni? ex famulis eorum sergius nomine de equo ad terram cades pede cofregit. que tunc maurum perfecte sanauit. Aduenientes autem ad ecclesiam beati mauritij cum socijs. ingressi sunt ecclesiam ipsam gratia orationis. Ibique cecum clamante ut ei maurus miseretur. cum instaret suis precibus ad eum illum minavit. Unum vocatum. Et ex dicto loco ulterius percedentes ad quoddam hospitium in via declinantes nocte illa manserunt. Hinc hospitio erat parua domus cuiusdam vidue que filium infirmum ad mortem et horam transire sui expectantem lugere et clamare pro dolore filii penitus non cessabat. Quod audiens maurum et copatens accessit ad lectum infirmi. vni? socio simplici nuncupator. et oras per oia per biduum sensu et loquela depauperat. restituit illi mram sue incolumitatem. In cena autem dnfica que est ante pascha puenit in vicum alci man? ibi pstratus ex dnf reuelatione illuc perfectus. Hic autem fuit ille romanus qui benedicto adolefcenti solitudine querenti fuit ille romanus qui benedicto procurauit. ut. s. dictum est. Qui ad tempus sibi victum procurauit. ut. s. dictum est. Qui eos honorabiliter et charitate nimia suscepit. sanctusque pascua cum eo celebravit. Manifestauitque maurum romano et alijs. beati patris benedicti illa die ad oim migrasse. Super cuius transitu pias lachrymas simul fuderunt. consolacionem tunc magna recipientes. quod et mauro ipsi ostensa fuit via qua sanctus in celum conscenderat.

Lögavla.

Diracu loz beati mauri.

Diraculum. Diraculum.

Ad m r aculum.

S. i. Post bec cum attigissent au

rellan? audita morte beati viri bertierani episcopi cenomani. qui p illis miserat. meror gravissimus inuasit duces eorum archidiaconum et arderadum. Fratres quod ex b radio affecti. maurum fortaniter recolens pphiaz patris benedicti qui p dixerat cum difficultate monasterium construendum. Ex dicto autem re manserunt ibi expectantes quousque pfati archidiaconus et arderadus accederet ad episcopum successores bertierani sciret de intentione eius. et ppositio circa constructionem monasterij eius referret. Quibus psonaliter ad eum venientibus et super eo iter rogantibus. Respondit se ad alia optere intendere. nec illud posse implere. Arderadus igitur pcepti? puenit. ne potest scire suum misit ista significare mauro et socijs. nec propter hanc animo deiecerant. quod dispefatione diuina h agebat. ut aprior eis loc? pvideret. et quod ad andegauensem territorium transirent. qui

eis occurreret ipse. Hinc pactis et occurreret? sibi inuicem insinuauit arderadus mauro quatenus quidam suus sobrinus flo rus nomine pmo inter pmos regni francie pceres atque bul? ppositi fuerat ut in possessionibus suis quibus abudabat monasterium strueret. dotaret seruos dei. satisque deum time re videbat et strenue se in omnis agere. quod obire regi francie theoderico erat charissimum. et quod erat vni? ex diuine filii. que etiam in monachum deo offerre cupiebat. vni? ad uentum suum cum socijs et cam ipsi in mare rursus pferret. Florus igitur ista ab arderado papiens valde gaudens tps aduenisse suum desiderium adimplendi postulauit a rege theoderico licentiam ista pficiendi. cui rex benignissime auctem pcessit monasterium in suis possessionibus edificari. et monachos sanctos qui venerant ibi collocari. Accedens quoque florus ad territorium suum possessionum per ope consummado. ibi ei occurrit beatus maurus cum socijs et arderado. Ante quem florus de equo disiliens cum magna veneratione in terram se pstravit. et osculata dextera amplexatus est. Ita enim adiuuaret scitatem vite eius et virtutes. quod in via dnfis per eum fecerat. vni? ad eum affectionem eximia et deuotionem pceperat. Florus quoque exponenti voluntate sua et regis assensum. dixit maurum. Observatio ordinis nri summa deposcit heret? securitatem. Quia propter si nobilitati generositati tue non est dnf. Primum ois res quas deo et famulis eius trade re desideras per remedio aie tue simul plurimas inspicere debemus. Unde facto testamento te tradere nobis coram testibus recipe eas in nraz ouem dinatione. Quod totum flor? pcepit. Differens insuper filium suum vni? nomine bertulfum octo annorum nutritum et instructum magisterio et doctrina mauri. Et meism inquit florus. Si vita comes fuerit? pfecto opere relictis oib? qui in mundo sunt diuinis macipadum obsequijs in b eodem meism polliceor. Dia autem qui dixerat executioni mandauit. Iuxta igitur summe ligeris monasterium pstruere ceperunt. oratorum facientes inter cetera in honore sancti martini. Qui autem op? fieret multus et magnus in arte pitis ad edificandum adductus. quidam die flor? oparios inspicens cum mauro resideret. lectioni ipso vacante et in terditi ipso flor? aliqui exponere quidam cemetarie arti preerat. de altissimo loco in quod edificabat retrofusus corruens sup acernum lapidum aggregatum cecidit. et ita cofractus. ut mortuus crederet per ois meat? corporis sanguine copiose fluente. Maurus autem cum flor? illuc accurrens ad oratorium beati martini deportari fecit. Emisit quoque oib? solus remanens post orationes signo crucis sanitati plene illum reddidit et ad psequendum edificium misit. quod videns flor? inquit. Vere tu es discipulus illi benedicti de qua tanta frequenter audiuimus. Et ex illa hora intata veneratio eius habuit ut vni? ei appropinquare auderet. Et tunc autem ille sanat? ad op? fuisset reuersus quidam ex oparijs beati mauro detrahente ceperunt. dicentes quod non religionis obtentu. sed gra cupiditate. ut honoratio in alijs regionibus haberetur suus reliquisset monasterium. et qui faciebat signa non in virtute dei sed quibusdam pcatibus opabatur. Tunc ista inter se loquentes subito spiritus malignus tres ex eis inuasit. et ita acriter vexare cepit. ut vni? vir dei b audiret lugens et copassioe eorum ad oratorium beati martini accessit et oras per spaciū horarum. triū postmodum duos illos a demonibus obfessos liberauit. Defuncti autem corpora deportari fecit in portum ecclesie. nocteque illa durit infone dei exorans. ut aiam in corpore reducere dignaret. ne diuiti? diabolus qui ea errorserat de illa triumpharet. Da ne facto cum a simplici monacho et p bzo per eo celebrari missam fecisset. cum ipso accederet ad locum ubi iacebat defunctus et facta oratione super eo resuscitatus surrexit. Tunc et in madatis dedit si viuere vellet ne locum illum vni? intraret quod ex humilitate impauit. ne ex tali facto plausus et fauores hominum quere videret. aut eis oblectaret. Quod anno igitur anno ab aduentu eorum ad locum illum monasterium illud in omni sui constructione consummatum est et ab

Bonus rex. boni miles.

Construitur monasterium sancti benedicti primi in francie.

Diraculum.

Diraculum.

Surce
caudine
sunt, vbi
olim Ro-
manus
exercitus
missus est
sub ingū.
Este li-
uo.

23

Optimè
religiosi.

si quis vocaret. **R**ox romualdū impator aggressit: et pcedit sibi de suis monachis q̄ illuc destinari vultire valeat deprecari. Ille nō nullis suozū hoc p̄cipe velut ex platiōis aucte voluit: sed in eozū voto pones siue manedi siue ab efidi oibus optione dedit. Ignorabat em̄ ex tā metuendo negocio voluntate dei: t̄ ideo illud nō suo sed volūta ti fratrū arbitrio cōmitedebat. Tādē duo solū innēti sunt qui se vltro ad eundē p̄mptos offerret. quoz vñ iobes alter benedictus vocabat. **I**taq; ad bufcanū cūtes in beremio prius sustentante rege manere ceperūt. Et vt p̄fecta p̄dicare possent lingua sclanonica dīcētur. **S**eptimo aut̄ anno cū loq̄la tā terre p̄fecte cognosceret: vnu ad romanā sedē monachū mittit: p̄ eum summe sedē antistitis licentiā p̄dicadi exposcit. **I**nnūtiat etiā nunciō vt si aliq̄s de mōachis bñ romualdū h̄re p̄t̄ illuc ad habitandū eos inducat. **B**ufcan⁹ aut̄ volens coronā regni sui ex romana aucte suscipere: p̄dictos venerabiles viros obuia supplicatōe cepit deposcere: vt ipsi plurima ei⁹ dona pape deferret: et coronam sibi ab aplice sede repositaret. **Q**ui regie petitiōi penit⁹ abnegates assensum dixerūt. **H**os in sacro ordine cōstituit lum⁹: negotia secularia nobis tractare nō licet. Et ita reliquētes regē ad cellā in beremiū reuersi sunt. **Q**uidā nō regis sciētes p̄siliū copiosū auri pōdus q̄ mittēdū aplico erat secū eos detulisse arbitrii sunt. **D**einde inter se p̄dicūt p̄uentione pacta t̄ noctu beremiū latēter ingressi monachos interimāt pecuniā auferat: qđ ope executi sunt. **E**t occisus illis nihil pecunie inueniunt. Et aut̄ rati sceleris crimē obtegerūt: cellā incēdere igr̄ corpa scōz cōsagrare voluerūt. **S**ed admortī ignes amissis nature viribus nil oīno cōsumere poterūt: nec ligna nec corpa. **F**rustrati igr̄ fures i fuga se p̄uerture timent. **S**ed tota nocte p̄ fructa nemoz p̄ latitudine saltuū. p̄ opaca siluarū viā angusti sunt q̄rere nec inueniunt. sed neq; pugiones in vaginas p̄dere arefactis brachijs valuerūt. **A**bi nō scōz iacebāt corpa copiosum lumē vsq; in diē splēdēscere t̄ dulcissima agēlice cātilene nō desit suauitas resonare. **A**dueniēte diē qđ factū fuerat nō potuit regē latere. **Q**ui ad beremiū cū multitudo numerosa festinauit. **E**t reperi sunt manifesti criminis rei q̄ adhuc ad gladios suos diuina vltiōe ligati erāt. **R**ex aut̄ qđ de eis faceret habita cōsideratiōe delibēras h̄ postremo decreuit vt nequaq̄ eos sicut merebant occidi p̄cipet: sed cathenis ferreis vinctos ad sepulcra martyzū destinaret: q̄tenus aut̄ ibi vsq; ad obitum in vinculis miserabiliter manerēt: aut si scitis martyrib⁹ aliter vidēret ipsi eos sua misericordia liberaret. **Q**ui cū ex p̄cepto regis ad scōz nūmūla fuissent attracti: mox fractis nexib⁹ sunt absoluti. **D**einde sup̄ eoz corpa basilica facta innumerabilia: nō solum tūc fed t̄ nūc ibi sūt ex diuina s̄tute p̄digia. **L**ū aut̄ moraret: aduc romualdus i p̄o impator otto monasteriū in honorem sc̄i adelberti eo suggerēte p̄struxit. **C**ui cōtigua classensis cenobij p̄dia p̄tulit: t̄ ea sibi ex fisciālī possēssiōe in firmēssā marchie pub⁹ recōpēsant. **A**bbate nō illic ex discipulis romualdi cōstituit: t̄ fratribus aggregatis cepit eos romualdus sub maḡ tenere custodia: t̄ docebat eos sub regulari viuere disciplina. **P**recepit etiā abbati vt in beremiū secedēs p̄ totā hebdomada in cella p̄sisteret: dieb⁹ nō officiis ad monasteriū veniēs visitaret. **Q**ui sancti viri iussa cōtemnēs cepit seculariter viuere: t̄ pede opis semel exorbitante a tramite rectitudinis tā lōgius declinare. **A**ldēs ergo romuald⁹ qđ tā fm voluntatis sui ardorē ibi laborare nō posset: regem p̄tin⁹ adiit: t̄ acceptē p̄missionis exactor. **P**romisserat em̄ ei se monachū futurū: vt rex monach⁹ fieret inuistēre vehemētī cepit. **A**t ille facturū se qđd qđ exigeret asseruit: si tñ p̄us romā q̄ sibi rebellauerat impetere: t̄ ea deuicta cū victoria raunennā remearet. **Q**ui romualdus. **S**i romā inuē adieris raunennā videri⁹ non videbis. **E**t

aptissime illi mortē p̄p̄nq̄simā fore denūciauit: q̄ eum
reuocare nō potuit. Rex itaq̄ cū romā p̄fectus cēt ab v̄
be reuerti incipēs mor̄ lūgore corrept⁹ apud paternū
defunct⁹ est: iuxta sc̄i viri p̄phetiā dictam.

S. vj. Gloriosus iste sanctus mul-
tis virtutibus generis? fuit exornatus? percipere spiritus copulationis
mis et gratia lachrymarum. Cum in parietem civitatis confinis
habitaret in qua monasterio ab eo constructo in qua tribus an
nis pervenisset. Quada die dum in cella psalleret: et ibi hunc sum
ps. incidisset. Intellectu tibi dabo instruam te in via hanc
qua gesseris et tanta ei lachrymarum effusio orta est: ut ex
eodem et deinceps quodam vixit: et quando voluisset vberes sibi
lachryme facillime fluere. Frequenter illa tanta divinitus
tis contemplatio rapiebat: ut quasi totus in lachrymas resolu
tustate inenarrabili ardore divini amoris clamaret. Et
refectus ebare. mel meum dulce. desiderium meum inestimabile.
dulcedo scriptorum. suavitas angelorum. Et ideo romualdus mihi
sani celebrare coram pluribus nunquam volebat: quod se a lachry
marum inundatione continere non poterat: hanc gratiam et aliis
esse existimans. Quare inquebat ne multas lachrymas ef
fundatis: quod et visum minuit et vixce offendunt. Quicquid
autem et seculo idiota recesserit: ita tamen mens eius ad intellige
das divine scripture finias illustrata fuit. ut plurima illa
scripturarum mystica non lateret. unde et quadam die sacrifi
cium incipiens cum ad sedam misse secretum pervenit esset. in
extasim raptus? tam longo tempore spacio siluit: ut oes qui aderant
mirarentur. Interrogatus autem postmodum cur in offerendo la
crificium tanta moras preter soliti habuisset. respondit. Raptus
inque in cella oblati sum ante deum. et continuo mihi divina
voce preceptum est. ut secundum hunc intellectum quem mihi deus im
misit psalmos exponere. et per modum mei sensus caru
lis per ordinem comedare. Ergo autem cum initio et inenarrabili
fuit. unde postea vir sanctus totum psalterium et nonnulla psalmi
canticum luculenter exposuit. Et ideo corrupta grammatica re
gula. sancti tamen intellectus vixit. Quod prophetie quod spiritus
et non defuit. Nam quod plura et occulta hominibus? et futura dange
tia precognita palam nota fecit. ut supra paruit. et multis
aliis modis. Hinc et quadam sollempni die dum cum fratribus in ca
pitulum resideret. de doctrina salutaris eos dapsit? fortiter
repetere interruppes sermonem exclamare cepit quod animi
austerione et dicere. Agite nunc agite. et protinus proferate
quod cella fratrum gregoria fragit. Hic gregorio postea in ar
chiepiscopum est promotus. Qui primum exiliatus ad cellam grego
rij velociter curreret et furens la parietes infringere invenit.
Quod capiendes ad magistrum pertraheret et quod de tanta sacrilego
a rectoris faciedum sit raptore inquebat. Eis autem sanctus bila
riter dicere cepit. Quid de hoc facere debemus? et ego igno
ro. Si erunt? sibi oculos: postea non videbit? si man? la
bozaret non poterit: sed intro eum mittite et cibum suum appo
nite. Quo facto manifeste correptum latrone et omnibus
verbis admonitus ad propria redire permittit. Quod gratia quod
miraculorum copiosus exstitit. unde cum de parietibus preb
at civitatem polla vellent per nauem se transferre: et nautis quod
putarent prophetice preceperat adducta fuisset. intrantes romual
dus cum pluribus aliis ipsam navigare ceperunt: suaden
te romualdo: Quis naute propter timorem turbati aeris
contrarius sentirent. circa diluvium autem subito venti ve
nisset: repestas occurrit: mare ab infimo fundo versat. Ias
furentes undique pellentes remiges transvolant: et na
vem vincinde percutientes totas pene tabulas lantant.
Cum in tanto discrimine non iam dubium desperatis oibus
navfragium immineret. Romualdus ad solita orationis ar
mameta cucurrit: et ea pacta nautis intimari fecit sine
ulla dubitatione oes periculum evasuros. Quodcumque post
hoc et ecce sicut oim spem et abique illo humano studio ipsa
se nautis dirigere: et mox in portum capeole celeriter subin
trant: manifestus omnibus fuit romualdi meritis deus.

lum

Myrac
lum

Miraculum

Syrac
lam

Sanctus
romoald
pgit in p
nomā.

Romualdus erat
cētenari?

[illegible]

meret pderet: tam indifferetā simplicitatē oīno postponeret: et sacra mysteria fiducialiter celebraret. Ille autē se rabbaia reprobos q̄ scō viro crimē imposuerat ep̄atum nucerinū p symoniā acq̄rens: in pmo anno incesam edē cū libris et ceteris sacris ornāmētis vidit. In scō āno dignitatē cū vita miserabiliter pdidit. ¶ Edificauit etiā monasteriū in diocesi camerinesi in loco q̄ dī vallis castrī: vbi habitare cepit. Quāros autē aiay fructus ibi cū dñs acq̄sierit q̄s valeat calamo describere vel lingū pferre. Leperūt naq̄ occasione hoies ad penitentiā dūcē inde circūfluere. Alij sua pauperib⁹ erogare. Alij scō oīno relicto ad religionē conuolare. Inter ceteros p̄cipue secularis clericos q̄ pecunia ordinati fuerāt durissima feueritate corripiebatur: et eos nisi ordinē sponte dimitterēt se non vrendo hereticos et danabiles asserabat. q̄ nouam rem audieris occidere eū moliti sunt. p̄der totā em illam marchia vsq̄ ad romualdi tpa vulgata cōsuetudine: vix quīq̄ nouerat symoniācā heresim esse peccatū. Qui dixit eis. Canonū mihi librū asserre: et vtrum vera sint q̄ dico vestris attestatibus paginis cōprobare. Quibus diligeret inspectis et crimē agnoscut⁹: terrata deplāgunt. ¶ Constituit vir sanct⁹ plures canonicos et clericos qui laicorū more seculariter habitabāt: p̄positis obedire et in cōtū viuere docuit. Nōnulli ep̄i qui sacras edes p symoniā inuaserat: ad eum p penitentiā et salutē accurrebant: qui pmittebat et statuto tēpore ep̄atum deferere: et habitū monachalē assumere. Ex quibus tamen vir sanct⁹ nescio si vel vni in vita cōuertere potuit. Construxit q̄s in partib⁹ illis monasteriū puellarū. ¶ Audiens autē aliqui: q̄ veneris qdā classem in abbatiā p symoniā inuaserat: et in corpus suū in sup̄ inique peccabat illic p̄tin⁹ ire miles p̄ti impiger suduit. Diuersisq̄ modis ex eo monasterio purgare tentauit. Air autē reprob⁹ dum metuit abbatiā pderē: non timuit homicidium p̄parare. Intempesta liquidē nocte duz romualdus secure in lectulo quiescebat: ille latet ingressus impius cepit digitis guttur ei⁹ afringere nitens cū crudeliter suffocare. Sed dum vir scētus nec intercepto p̄fissu spiramine: ambellu vix elucetare rancier. Engelbert⁹ illico magister singulibus excitatus subito intrauit: et ministrus diaboli ab incepto crimine exturbauit. Sed et monach⁹ quidā ex suis vefano aduersus eū furore successus pilū latenter exacuit: et eū reponcis vt beatū virū interficeret: expectare cōgrui t̄pis cepit occasione. Nocte nō dū dēp̄ssus sopore celeret vider malignū sp̄m in se imantē irruentē qdā recorta q̄res cū strangulare. Tunc monach⁹ in extremo sp̄i cōstitit: romualdū vt sibi succurreret obsecrauit. Qui p̄tin⁹ vt sibi videbat eum de manibus antiq̄ hostis eripuit. Et postmodū p̄fessus p̄ctm suū ad pedes sc̄i penitentiā agēs veniā recepit.

S. vii. Post hec Romualdus ad
monasteriū vallis de castro reuertit. Duxit abbate sic
altos regere: vt semetipm̄ tamen non negligere exhor
tauit. Golebat insup vt cellam qua vsus fuerat occasio
regiminis nō desereret. Sed ille de p̄dicatioe venerabi
lis viri ex malo deterior fact⁹: comitisas loci dominas
adiit ⁊ ligna q̄bus romualdi celle debebat p̄strui minia
tim insidi p̄cipere: eis suggessit: sicq; de loco electus
tim. Erat siq; b̄ro viro: tam odiosissima quā certum⁹ ab
batū cōuersatio: vt nō min⁹ gauderet si de manu cuiusq;
abbatiā p̄miserit euellere q; si daretur sibi potētissi
mū quēlibet latēon ad ordinem cōuocare. Taliter tunc
in sitira in monasterio vīuebat: ac si ex silitudine non so
lū nois sed etiā operis altera denuo nitra videret. Om
nes siq; nudis pedib⁹ incedētes. Dēs inculti pallidi et
nimia oīm extremitate cōtenti. Nōnulli nō dānat⁹ in
nūis clausi: ita mortui vīdebāt mūdo: sicut iam postet
in sepulcro. Cū ibi nemo noucat: nec etiam si q; nō

Forpici
b? romu
aldus, to
det bar
bam

Meritus
impator.

Obagne
erat? fuit
beat? ro
muald? si
cut moy
ses

infirmam infirmitate patere. Sed cur ego de monachis loquor, cum et ipsi monachorum famuli, ipsique custodes pecorum teinuerent, silentium teneret disciplinam inter se invicem faceret, et de quibuslibet oculis nobis penitentia flagitaret. In ista sitia vir sanctus per septem annos fere conclusus mansit, et silentium omnino ininvocabile servavit. Quicquid vergente iam senectute nimis districte, cum iam perfecti quique soleant remissius vivere. Nam per vii? quadragesime spatium nihil aliud accepit, neque in cibo neque in potu nisi de modica farina, et paucis herbis forbitissulas facies vixit. Quinque bebdo madibus nihil aliud comedens nisi ad modicum infusi ciceris se abstinent. Tria vel duo quae habebat alitia propter necessitate corporis importunitate. Monachula nunquam patiebatur in suo capite ascendere, sed ipse extremata videlicet pilorum et barbe forpici? solebat attodere. Et qui enim exultantiori cibo gule vitium titillaret, mox illud accurate parari precipiens, apponebat ori et naribus odor captaus dicebat. O gula gula quod suavis esset tibi cibis iste paratus, sed vix tibi ex eo non gustabis. Interea impator bericus de vi tramontanis prius? italia veniens misit viro de pectori am eplam, ut ad eum venire dignaretur, promittens se facturum quodcumque preciperet. Qui rogatus a fratre? acquievit. Bericus ergo ad impatorem cum magno honore eum suscepit. Et ois turba teutonicoz? currunt certatim, pilos pellice vestis quae erat indutus ante decerpentes per sacris reliquiis in partri relaturi. Pro qua veneratior vir dei ita contristatus est, ut nisi discipuli obstitissent ad cellam suam reuerfus fuisset. Impatorem autem admonuit de iuribus ecclesie restituendis, de oppressione potentum erga pauperes. Demum vii? monasterium petens per viis, qui montis amati monasterium ei tradidit. Et ipse romualdus abbatem quia multis malis erat obnoxius foras eiecit, ubi et multa adversa perpeius est, tam ab electo quam ab eo quem ex discipulis abbatem ibi fecit. Demum in valle castri infirmatus, ex vi te sue anno migravit ad dñm. Et anno xx. etatis sue factus est monachus. Et in valle castri monasterio sepultum corpus eius requiescit. Capitulum xvij.

Anno arnolphi impera-

toris octavo circa annos dñi nonages. quidam venerabilis vir oddo vocatus, qui ut scribit sigisbertus ex clerico thuronensi cum esset musicus monachus efficit sub bernone abbate. Et ut refert vinc. spe. bisto. lib. xvj. ex cronica. Hic fuit vir mire sanctitatis incomparabilis in omni disciplina servens, ac pene suo seculo singularis. Quisq? fervore et industria monachorum illius typis repositus est in ardore, et in fidei atq? religiosi devotionem. Valde quippe per ipsum et sub ipso repositum monasterium devotio la excoctata. Et beati bñdicti laudabilis institutio plurimum in diversis cenobiis reuiguit et qualiter reparata. Hic etiam antiphonas et hymnos de beato martino dictavit, et vitas beati geraldii descripsit. Hic a remigio antiodorensi in musica et dyalectica primo est eruditus. Et refert vinc. vbi. s. ex gestis eius: cum apud thuronicam civitatem habitaret rogatus a fratre? ut moralta beati gregozii pape sub vno eius volumine coartaret, pfectus est se hoc facere non posse. Addens etiam si facultas sibi adesset hoc agendi non debere, tam hoc agere ne tanti viri labore imitari vel aliquid demere videretur. Illis autem in petitione persistens quadam nocte, dum in ecclesia beati martini consuete orationi insisteret, subito ei somnus obrepit, viditq? in visu sanctorum eorum defursum venientem in eandem ecclesiam descendere. Et post omnes beati gregozii papae ultra oes qui pcesserant, vultu et moribus splendidi et ornati. Mox illo veniente omnes surgunt, et hiera ceruicibus benedictionem petunt. Qui non inter eos vixit deorum descendit, sed super ambone ecclesie subsistit, et beati oddonem in terram praestitum vocavit dicens. Surge frater oddo noli timere, qui cum surrexisset,

vidit quasi more scriptoris super auriculam eius pennam habentem productam acuminatam et in summo fissam, quam sumus beatus gregorius? eamque sibi tradens ait. Age securus, et perfice opus tibi iniunctum. Et quae copiosius librum non delebit, sed meus stabit in eternum. Et continuo euigilans intellexit prius quod viderat. Deinde sumens illud diligenter plegit, et sanioris prem quam praevidebat sub novo lumine composuit, sicq? murmuracione eorum coepescuit. Quidam vero frater adegrinus nomine quens monasterium se cretionis locum quo posset quiescere, devenit in finibus burgundie ubi erat monasterium ab abbate bernone constructum a quo ibidem officiosissime suscepit, ibi aliquod diu more bonis spiritibus comoratus est, ut mores inhabitantium cognoscere posset. Illic servabant instituta patris euticii. Quod ille intuens quodam? patri oddoni nuntiare curavit. At ille sumptis secum centum voluminibus librorum mox ad illud monasterium demigravit. Illic ergo frater adegrinus? in vna cella se coartans promittente bernone abbate mansit in ea per triennium. Patri vero oddoni quod vixit scolasticus erat trigenuus laboriosum scole imposuerunt magisterium.

S. j. Anno autem domini nonagete

fimo. vij. ut refert vinc. spe. bisto. vbi. s. incepit ordo cluniacensis. Nam bernone abbas mozturus oddone olim musicum constituit abbatem cluniacensis cenobii, ea conditio ne ut ecclesia cluniacensis solueret annuatim ecclesie gigniacensis censum, xij. denarios. Et ut dictum est in eo monasterio a bernone constructo servabant instituta patris euticii, qui fuit typicus ludouici magni vir charus regi omnibusq? amabilis. Nam cum esset laicus et peregrinis studiis eruditus, deserens ea vii? superbiere soler humanam fragilitas, totum se patri regulis et institutionibus dedit. Ex quibus etiam diuersas multitudines sumpsit vnoq? volumine colligavit. Nec multo post monachus effectus est et in tanto amore apud regem habit? ut intra palatium suum monasterium ei constitueret. Decurso autem vite studio circumstantibus fratribus subito spiritus emisit. Et cum ab eis discipulis exequie pararentur, vii? rediit. Illisq? artonis et admirantibus ait, deo gratias. Sciat is me in his xl. annis vni? die non memini me cibum sumpsisse nisi prius fleuissim. Hodie autem sublato merore me consolatus est deus, et inter choros angelorum tribuit michi dñs requietionis locum. Illis diebus perpetuo regnavit. Ipse fuit institutor studii nunc qui in monasteriis hactenus? fuabatur. Tandem abbas bernus exitiali morbo decubens, vicinos episcopos accersivit et ab ordine se deponens flebili voce clamabat se reu? et in diuini tali monasterio pfulisse. Tunc manibus fratribus? oddo capt? coram abbate suo vi est adductus, et clamantibus oibus ut ordinaret. Et cum nec sic vellent cedere et locum palatii subire, supatus est tandem eorum excommunicatione. Quadam nocte cum pastores equorum obdormissent, et frater quidam nomine godefredus pugil ozoni insisteret, fur affuit raptusq? equum ascendit et fugit. Predictus autem frater maluit equum perdere quam silentium rumpere. Abijt autem et tactu vni? ex pastozibus? suscitavit, eiq? quod prigerat signo ostendit. Facto autem mane viderunt eum? fure in vno loco affixum super equum sedere, quae appropinquantes vincituz patri oddoni miserunt. Statimq? ei quique solidos argenteos dari precepit, dicens iniustum esse eum absq? mercede digna dimittere, eo quod totius noctis spacio multum sustinuisset laboris. Et tempore quo seuisima gens normannorum pictannorum, et thuronorum fines vastabant, duo fratres ex dicta congregatione thuronis missi sunt. Qui dum iter caperent, in quendam locum gratia requiescendi diuertissent, ab eisdem normannis nocte capti sunt, et cape quod eos et ligare manus, deinde minare eos potuerunt, sed eorum silentium rumpere non valuerunt. Mane autem facto cum ad locum praestitum applicuissent, fratres ut erat ligati se paululum ab eis sequestrantes in terram se praestauerunt, ut pacto psalmoz cur-

De sancto
crecentio.

Dulce
miraculum

Mirabi
lis stan
tia mona
chi in ta
cendo.

Miracu
la beati
odonis.

Miracu
lum.

Hec fuit
mirabi
lis muta
tio dexte
re excelsi.

su silentio fuisse imponeret. Mondum vero ozone completa veniit reliqua per normannorum multa praedicta capta. Quorum dum cernens fratres in terra facere, audito quod illi nullo modo possent eos loqui facere barbarica feritate turgidus inclinato velut ad ferendum conto irrumpit super eos, metum mortis incutiens eis ceterisq? barbarico ritu manibus? plausus dantibus. At illi ut erat animo constantes ita in corpore permanserunt immobiles. Quod quidem fiebat iure et observantia sancte regule sub qua et moztis cupiebant vivere. Quod ois poteris manibus? exultantem spectaculum quertit in lucem, mox enim ut ille barbarus eis appropinquavit, equum? faleratus cui insidebat in obliquum resiliuit, seorsusq? suum in terram stravit et collisit, quae collisione statim febris letalis secuta est. Et occiderunt oes et versi in stupore ceperunt querere inter se quid de eis deberet facere. Tandem reperto psilio dignum esse censuerunt ut per vitam suam ducis vi? dictorum fratrum cederet. Deinde ceperunt sorte querere quis ex eis deberet occidi, sed super virtutis viros et forte christi connumeratos, nullo modo cadere poterat fors homines esse super quos fors eorum cadere non posset. Tunc manus eorum velociter dissoluerunt, et per vitam sui ducis obmirus per interitum eos rogare ceperunt. Quodaz tpe dñi alueni rhodani nauigio cum pluribus? transiret oddo et vnus equus alius capex percutere vellent, ita ferentis tabula nauicula exercebat eos loco ex quo fuerat ramus cum dolaret excisus, mox ut euulsus fuit vertex, tanta per illud foramen aque inundatio in nauim ingressa est ut subito nauis vix ad superficie repleta. Sic tñ plena deo gubernante vix ad aliam ripam puenit, et vix adeo praedictum intro stetit, quo oes fuissent egressi. Ad ultimum cum iste fuisset egressus nauis abijt in profundum. Sub eodem tempore roma ozonis gratia accessit. Et dñi in patriam rediret ex vbi inter alpes ob nimis immensitate iter ei? preoccupatum et sepe est. Luncq? praeterire vellent locum illum teterrimum ac periculosum equum? super quem sedebat oddo terrendi pedem in obliquum et ambo simul mergebant in precipitium. Tunc pater oddo relictis habenis ambas manus dñi caderet ad cellam erexit et mox ramum arboris inter brachia suas repperit atq? in eo ita diu se suspendit, donec? clamoribus? q? praecellerat redissent et eum suscepissent. Ramus autem ille visus amplius non fuit, quod nec arbor vnq? illic videtur nec nascitur, et equus ultra nusq? comparuit. Quadam die cum iuxta praedictum fines iter haberet quidam insignissimus latro iuuenis intuens vultus ei? affabilitatem illico copunctus est corde pedibusq? eius aduolutus ut sibi miserere humiliter precabatur. At ille vade inquit et prius mores tuos corrige, et postea vitam monasticam appete. Quis ille instaret precepit ei ut ad monasterium eum praecederet, quod et factus est. Factus ergo monachus cellario ad obedientiam subditus est. Et cum idiora esset, vtriusq? ei imposuerunt, scilicet obedientie iugum et scripturam studium. Quod ita deuote pagebat, ut vnaq? manum obedientie porrigeret, altera vero die psalterium ferret. Cum autem in extremo vite laboraret vocauit filium patrem singulari supplicis locutione. Cum venias paterem interrogauit eum, si in aliquo post monachatum incidisset peccatum. At ille. Nudo quidam te ignorare mea culpa tunica nostra tribuit, et fuisse filis contextum de cellario abstuli. Quae cum interrogasset, quid ex eo fecisset. Refrenando inquit ingluuiem quam dudum male contraxi ventrem meum ex eo circūligavi. Tunc stupefactus pater cum eam a visceribus eius solui vellent curis, quae ei adhaererat vna cum fume secuta est. Post haec adiecit ait. Hac nocte pater in celis per visionem electus sum, et obuiant michi glorioissime psone mulier. Quae ait. Ego gnoscis me me. At ego. Nequaquam domina. Et illa. Ego sum inquit mater misericordiae. Cui ego. Quid subis ut facias dñm. At illa. Post triduum venies, huc tali ho-

ra, quod et factum est. Nam tertia die hora qua dixerat defunctus est. Quodaz tempore dñi esset apud sanctum paulum rome rogauit eum abbas balduinus ut librum quem de vita beati martini gallus et postumianus? more dialogi coposuerant ei corrigeret, et glossulis elucidaret, cui? voluntati statim assensum praebuit et emendandi operam dedit, et accersito fratre theozario. Interim dum hore vesperine signum pulsaret statim finem regulam relictis omnibus que in manibus? tenebant ecclesiam ingressi sunt. Eodem vero aptum ubi sederant reliquerant, et ozonibus? occupati obliti sunt eum. Locus autem ille ita dispositus erat, ut aqua que ipsius tecto labitur, ex ex tribus alijs tectis vna conuersione collecta more torrentis vno in loco illo decideret, ibi vixq? mane liber patulus remansit, et tot inundationes aquarum in circuitu eius ceciderunt, quod margo liberi fuit vndiq? lota, scriptura vero remansit intacta. Facto mane aptus est coram fratribus liber. Luncq? attenti mirarentur, ait prouidus pater. Quid admiramini fratres. Sciat is quod beati martini vitam aqua tangere timuit, sicq? ea que propter eum deus fecit in martini laudem conuerit.

S. ij. Hic etiam sanctus oddo ut

refert Vinc. vbi. s. ex gestis eius, cum discipulos suos regularibus disciplinis institueret, multorum monachorum miserabile excessum et decessum narravit, ut in eis motus iuueniles comprimeret. Illis inquit diebus duo fratres rapidissima rapti sunt morte, non in vno loco nec in vno die. Veniens vnus? ex eis in domum cuiusdam sue sororis vehementissime eurrere se dixit, et refectionem petijt. Cui primis illa pisces abundanter habere se dixit, ut comederet quales et qua hora vellent. Ille quasi indignans pisces se fastidire respondit, nec eos iam videre se posse. Tunc armis cuiusdam animalis sibi affari precepit. Sed non ferens assandi moram portunculam insidiatur, et in prunas proiecit. Deinde vinum sibi affari precepit, et carnis mortuum autem sumpsit. At hoc sumpsit quod gulam non transiit, nec reicere potuit, sed vitam cum cibo finivit. Alius frater veniens ad domum cuiusdam parentis sui subito comedendum petijt. Qui cum dixissent ei, quod nec dum hora comedendi venit cum indignatione adiecit. Ille tota nocte equitatio post iniunctam michi obedientiam laborauit, et nunc me seiuare cogitis. Afferte ergo michi si quid habeatis. Cui cum dicerent pisces se habere indignatus cepit buccas illic oculos circūferre. Ibat autem circa pedes eius gallinarum grex. Tunc quasi furens baculum arripuit, et quae ei placuit percussit, et quasi furibundo ore dixit. Hec est bode michi piscis. Qui autem astabat cum quodam quasi rubore dixerat ei. Licet tibi carnes comedere praefert. At ille. Volatile inquit non est caro. Volantia enim et pisces vnum habent originem. Apposita est ergo coram eo gallina, quam occiderat tam affata ex qua coram abstulit et momordit. Quem mortuum nec vomere potuit ne glutire sed eum vitam praeservauit. Pugnos tamen et ceruicatas per mercedem sue improbitatis in obprobrium ante se morderetur accepit. Quidam frater ex predicti patris oddonis congregatione illico tempore febrotomie sibi curatione adhibuit. Super quo facto commotus est eius animus, quia quibus necessitas eoegisset, tamen absq? ei? licentia presumere non debuit. Mox vena per quam sanguis prius effluerat dirupta est, et quousq? animam redderet, a nemine restricta est. In monasterio sancti helye constituit pater oddo vni? de fratribus suis praepositum nomine theodardum. Sed quia durum est in mente veteri noua meditari, monachi qui illic reperti sunt, non poterant ab esu carnis abstinere. Quod videns cepit ille ex finitimis regionibus pisces emere, ut vel sic voluntati eorum satisficeret. Super quo magnum in hoc querendo laborem habebat. Unde cum hoc nunciasset oddoni meritis suis obrinuit dei virtute

Miracu
lum.

Miracu
lum.

Miracu
lum.

Miracu
lum.

Obitus bti oddo-
nis primi
abbatis
cluniacēſ

lūcū ibi fieri: vnde piſces: abūdanter habuerūt. **O**biit
demū beatus pater oddo prim⁹ abbas ordinis cluniacē
ſium. **E**ui ſuccēſſit adamarius ſiue hyemardus. vt reſert
vincen. vbi. ſ. vir vici⁹ ſimplicitatē ⁊ innocētē fili⁹. **H**ic
in augmentatiōe p̄diorū ⁊ acquiſitiōe cōmodi t̄paliſ
fuit ſtudioſus: ⁊ in obſervātia regulari deuotus. **A**miſ-
ſionem luminis t̄paliſ: ⁊ quicquid ſibi aduerſitatib⁹ accē-
dere poterat abſq⁹ omni murmure ⁊ indignatiōe patiē-
tiſſime tulit. **H**uius tēpore beatus maiolus maticenſis
archidiaconus nobilitib⁹ parentib⁹: nobilit̄ ab infan-
tia enutritus: ſpiritualib⁹ liſis imbutus: ⁊ ſḡnificati-
tūculo decoratus ad amorem ⁊ obſervantiā monaſtici
habit⁹ eſt cōuerſus. **E**t ſexto vt ſer⁹ anno ſue puerſio-
nis ⁊ ſeculo: heymardo abbate, iam tota corp⁹ valitudi-
nē deſtituto: ⁊ oculoꝝ lumine p̄uato. **M**abito etiā conſi-
lio in locū abbatis: i⁹ multū renitēſ eſt ſubrogat⁹. **E**rat
autē inceſſū grātis. voce ſublimis. ore facundus. vultu
angelicus. in om̄i actu vel motu corp⁹ honeſt⁹. **E**rat ſi-
de firmus. ſpe cert⁹. gemina caritate reſert⁹. ſapientia
clarus. fortitudine robuſtus. **E**rat ei honeſtas in acōe.
ſobrietas in p̄ſuetudine. hūilitas in p̄ſperitate. patiētia
in aduerſitate. **D**aſuetis erat affabilis. ſup̄bis terribi-
lis. parcus cū debuit. diſſuſus cum deuit. **N**ō diuerſus
in habitu. nō cōfuſus in actu q̄tuz ad hominē vn⁹ ſemp
⁊ idem. deuotus ſemp imitator ſcōꝝ. ⁊ intent⁹ auditor
corū. ita placere ſtudin⁹ hoib⁹: vt deo non diſpliceret.
Quāſpicue autē hui⁹: cūſq⁹ diſcipuloz exiſtat in b̄dī-
tione memoria: reſpōdeāt monaſteria ab ipſis: alia ſun-
damētis cōſtructa. alia de corruptiōe cū incremēto vir-
tutū ad meliōꝝ ſtatū reducta. **M**ulti q⁹ fidelīū (vt te-
ſtatur fidelīſſima relatiō) diuerſis infirmitatib⁹ cōſtri-
cti: etiā de vita deſperatē ab eo viſitati p̄ dei gr̄az ſunt
ſanati. **A**lii illuminati. **A**lii a demonio liberati. **A**lii vene-
no ſerpentiū. **L**upoz ⁊ canum morſu ſoſpirati reſtituti.
Candeles extincte aſſi lectum ei⁹ ſunt diuinitus accenſe.
Obiit autē hic plen⁹ dierū ⁊ ſancitatis q̄nto ydus maij.
Ad cui⁹ etiā ſepulcrū multa miracula ſunt.

Eximie
vntes. b.
maioli

Oiracu
la bti ma-
ioli.

S. iij. Anno dominice incarnationis millesimo. tertij aut ottonis imperatoris anno sui impij. xvj. cepit in burgidia clarere odio abbas cluniacen. Qui ex clerico berniacensi in monachū p̄fessus cluniaci fit abbas post matolfi de quo. s. imediate dictū est. Qui rexit monasteriū p̄ annos. lvi. miro religiosū ferrore. Marrat de b̄ odilone abbate petr⁹ damian⁹ vt refert Vincen. spe. histo. vbi. s. q̄ cōpulsus ipse petr⁹ damian⁹ impio bugonis abbatis cluniacen. vt vitā b̄i odilonis p̄decessoris sui succinere p̄stingeret. ⁊ vitiora bzeli cōpedito desolaret b̄ attentauer. nō luculenta venustate aucupado eloqui: sed mere vitati deseruēdo. Ipa q̄ppe p̄ se scetōz vitā inq̄t idem pe. fideliter enarrata sic rutilat. vt splendore accurati sermōis ad illustranda corda fidelū nō req̄rat. Iluc accedit q̄ rusticitas sermōis incultū suspitionē ofendit purgare mēdacij. Nam q̄ vix sufficit vt elinatum saltim deprobat eloquiū q̄ modo nouit fabulare figmentū. ¶ Hic itaqz sanctus odio aueritē exquestri genere oriūdis: dū adhuc infans esset. tāto repete oim fere membrorū labore cōstrictus est: vt incedē dī facultatē prius amitteret. Accidit aut vt nutriti antīannā cuiusdā basilice dei genitricis cū relinq̄ret: ipsa suis intēta cōpeditis p̄ diuersa p̄cul abiret. Quē igit si suis custode se relicto aspiciēs. diuino qdā puocat⁹ instinctu: tētare cepit si valuas ecclīe q̄libet nīlū posset attinere. Itaqz manib⁹ ⁊ pedib⁹ repēs vix illū puenit: paulatinqz p̄gressus intrauit. Ipaqz se concepta valetior pallā altaris arripuit: ⁊ sic erigere se q̄b⁹ conatib⁹ poterat cepit. Tādē diuino stutū auxiliū sensit: ⁊ oī lāguore depositio facit incolumis ad referēdū deo grās inuētū aios puocauit. Dux aut adolescētū bzū apud sanctū iu-

lianū martyre factus est clericus. Deinde sub brō maiolo-
cluniacensis monachus: vbi dñi quiet⁹ et simplex hūiliter
in scrā puer fatidē pssiteret: et in ipō exordio qdā pfectio-
nis norma eluceret. vix euolutis. lxx. annis maiolus in
dño requiuit: sz ipm pns brñi odilōne currētibus i eum
oim vortis fratrū: omnū in pastoralī cura sibi substituit.
Quinus cor tā indeficiens flāma diuini amoris excoxit:
q̄ cū ab offerēdis quotidie salutarib⁹ hostijs tot curarū
tot ingruentiū negociorū sollicitudo cōbire nō potuit
vñ cū in lecto mortis decūberet adraldo discipulo suo
pcepit: vt ex calcularis abaci supputatione colligeret: q̄
posset esse summa mīstax. sz celebrant p spacū. lxx. an-
norū quib⁹ monasterijs rexit. In erogadis elemosynis
ita larg⁹ erat vt nōnulli dñi eia dispergentē aspicerēt
nō dispesatorē sed pdigū iudicarent. De famis exbau-
sis tā in pauperū vñus erari⁹: etiaz plurima sacri vasa
ministrū cōfregit insignia ecclesie ornāmēta distraxit.
Lozone q̄s quā sibi impator herē: ob sui memoriā desti-
nauerat nō pepercit. Corpus suū nō modo duris atte-
nuare sciuit: et aspinis edomare cilitijs conseruaret:
sed et quibusdā ferreis nexib⁹ coartabat. In suscipiēdis
aut ita se moderabat edulis vt apposita queqz ptingēs
ac naturalis: dūtaret necessitati dispesitate subseruēs: et
vanitātē supstitutionis effugeret et sobrietatis p̄tinentiā
reseruaret. In promulgandis porro iudicijs ac modis
penitentię p̄figendis tam pius erat et tanta merenti-
bus humanitate comparis vt nūq̄ districtū p̄ris im-
perū sed potius maternū exhiberet affectū. vnde se re-
prehendētib⁹ hmoi vñbis solebat eleganter alludere.
Etia inq̄t si dānandus sim malo: tñ de mia. q̄ de duricia
vel crudelitate dānari. Inter ceteros aut sanctos circa
beatā dei genitricē ardentissima deuotione flagrabat.

§. iiii. Deniqz qui clarus erat in

pitate mor: claruit etiā in offensione signor. **L**ū cēt in
 qdā sui rurū villa q̄ besomaciū ē: puerū quēdā forma ve
 nistū. s; a natiuitate cecū intus etq; pie xpianē en ad
 se vocauit. signū ei salutiferē crucē in frōte depinxit. sta
 tūq; vīsum quē natura negauerat accepit puer. **Q**uāq;
 in capite seipmū surgētib; a mēsa frīb; abbas scūs pu
 gillū cinere latetē impleuit. et apposito pane discubuit
 Lūq; cinerē tāq; panē māducauit. inuit fratri vī sibi
 aquam deferret q̄ facto dū aq; labijs adhibet austeritas
 vini sentit. Repēuit g; manū. abijcit poculū i mistro in
 pat vt sibi aquā afferat. Ad qd mīster obstupuit i vinū
 se de mēsa referre q̄ aquā ppinauerat admiratus expa
 uuit. **E**t ecce dū aqua potada repetit: vini procius in po
 culo repit. **I**ta itaq; vir scūs q̄ deus sibi misericorditer
 indulgere p̄sperit cū ḡariaciōe p̄cipere nō recusauit.
Interea cū cēt in vrbē ticinēsi qdā velamē mēse eius
 fr̄tiue subapuit: qd in foro venale p̄posuit. Sed sic ei
 dispositio diuina obstitit q̄ sancta distrabi p̄da nō po
 tuit: q; ter in nūdātis exposita cū emproib; de p̄lo cō
 uenire nō potuit. Interea sceleris auctore vitio diuina
 corripuit. **M**ā manus i pedes sacrilegi arefaciēs intole
 rabili dolore cōstrinxit. **D**ox itaq; lāguore compulsus
 ad ecclīaz sc̄i maioli alienis manib; aduehit i mantile
 sublatū corā cūctis ondit reo penitēte. Sicq; beati ma
 ioli meritis i fratrū p̄ciōb; incolūmēsa fact; velamē red
 didit alienū i recepit seipm; p̄bauitq; q̄ p̄mio dign; eēt
 qui b̄m odilonē offenderet. **I**de vir scūs cū causa di
 ctaret suū iū ticini transire festinās cum socijs sine na
 uigio qd tūc deerat: per aquā sine offendiculo in vltērio
 rem aluet crepidinē t̄sponditur. **Q**d nōnulli mirantes
 cum postea sequi vellent nīsi adiuti fuissent aque vorā
 gine demersi fuissent. Ad hospitriū inde declinās ex de
 uotione inuitatūs a qdā cum lucerna in nocte extrinca
 esset: deū obsecrās vt p̄ amore odilonis tenebras effu
 garet: cōfestim chorulce lucis solēdoz emicant qui torā

Elegans
sententia.

*Dirach-
lum.*

Syraculum.

Dirac
lum.

Diraculum,
Diraculum,
Diraculum,
Diraculum,
Diraculum,
Diraculum,

domū illustravit. ¶ Idē scētus cū quodā alio tpe flumen
trāsiret: et aq̄ alios vsq; ad femora attingeret: viro det
nec coargita pedis aq̄ra est inuidatōe pfusa. ¶ Apd mo
nastrū scī martini suscepit cū multi ad eū cōfuerent
mōdachē paz pīscis haberet: illo modico i prādio pto
in manib; cōcedētū mltiplicat⁹ est merit⁹ scī: vt multa
etiā frusta pīscis remanerēt. ¶ Alce altera parū vni
sibi oblata cū adessent decē fratres mltiplicauit vt oib;
fufficeret. ¶ Et aq̄ q̄ ablute fuberāt man⁹ ei⁹ furtiue ab
lata ex deuotiōe febricitas bibēs liberat⁹ est. ¶ Bonini
mōtis pūpta cōfessus cū paupes obulos seissos vide
ret ⁊ sitietes qcqd vini ei⁹ socij haberēt in vasclis iussit
illis sine aliq̄ reſeruatōe cedere. Quo facto cū discubere
tpe cū suis reptū est vinū in vasis sine diminutiōe aliq̄.
¶ Imparator bēric⁹ ad mēmam discubens vasculū vitreū
pciosum alexandrini opis arte cōpositū cū pulmētis tri
tis sibi allatū scđo viro misit extenuū. Porro sicut huma
ne curiositate mos est ceperūt monachi illud vas cuꝝ
admiraatiōis ituitu stricare: de manu in manū soler
ter in spiciēdo trāsponere. Et dū de manib; tenētū in
caute labit vas ipm fragit. Qui timēs indignatōez im
peratoris d̄ frēs ei⁹ hui⁹ fractura intrās ecclesiam ozione
sua ipm reintegrant. Hic itaq; scētus odio dispesarōis
gemine moderator insignis ⁊ in spūali studio corā diu
nis obrutib; fulsit ⁊ i terrent laboris idustria nō medio
crēt claruit. ¶ Lāno iā extremū tps ageret p̄ inq̄uēntū
fere grauisimū labore cruciat⁹ est. Eaq; moalteria sua
circūcīs admōitiōis cā visitare cepisset: silumiaci deue
nit. Ibiq; circa festū circūciōis dnice se e seclo migra
turū pdict. Porro cū tā in agonis āgustia cōstituit⁹ eet.
diaboli astare aspexit: eniq; p nomē tremēdi iudicis vt
abscederet terribilr increpauit. Anno igīt dnice incar
nationis M. xlvij. etatis aut sue lxxvij. Ordinatiōis
sue lvi. sumpto eucharistie sacramēto nocte circūci
ōnis solēnia precedēte: ipm beatū reddidit deo.

§. v. Quidam religiosus reuer

tens a hierosolymis in mare trairet: eñq; cum multis alijs vëtor; horro: ipelleret: applicuerit ad insulã quãdã vel rupẽ vbi qdã scitus manebat inclusus. Illic q; altã quãdiu transillitare cū alijs maris expectas: dñi cuz illa incluso frequẽter bñet colloquũ reqũst; patriã aq; tanicũ se esse rñdit. Reqũst; insup; ytrũ cenobũ q; cluniacũ dñ: et odilonẽ ei; abbate nosset: optime se nosse perhibuit. Quo; sci scitaret cur hoc ab eo delinns inq;reret. Rñt nobis inq; vicina loca ei; q; gravissima flãmãrũ euomũtur in cẽda. in q; etia locis aie diuersa lunt p; mortuor; qlitate tormẽta. Ad q; sp; eraggerẽda supplicia sũt inmerabiles demones deputati: qui intolerabiles eoz p;nas quotidie renouãt: r eos ad redimũda supplicia inde nas quotidie renouãt. Quos tñ ego frequẽter audiuit: gũstis fineret instaurat. Quos tñ ego frequẽter audiuit: gũstis fineret instaurat. Quos tñ ego frequẽter audiuit: gũstis fineret instaurat. Quos tñ ego frequẽter audiuit: gũstis fineret instaurat.

Odilo abbas instituit cōmē moratio-
nē defun-
ctorū fieri
i' crastinū
festū oīm
sanctorū.

bus tenebris q̄ constitutus esset indicauit: hoc in super
addēs: quia beati odilonis meritis cū superna censura
liberare decreuerit a tormentis. Propterea idem iohannes
ep̄s pacta venit. et per monachos cenobij beati ma
ioli oem sancto viro odiloni serie visionis exponit. Qui
mox psalmodias et orationes ab oibus in monasterio clu
siacensis fieri et elemosynas elargiri. et sacrificij myste
rij salutaris offerri pro illo precepit. Per omnia q̄ mo
nasteria sui regimini eisdem functionis edicta man
dauit. Quicq̄ fr̄es hoc instantissima deuotione perage
rent. eldebertus monachus qui hoc obedientie funge
batur officio sc̄z vir inopes aleret. et eis necessaria mini
straret. p̄ sopore vidit quendam pulchrū et serenū aspectu
magno candidatorq̄ agmine cōspicui ingredi claustrū.
Qui capiti vbi odilo cū fr̄ibus residebat intravit. et ad
eius genua caput humiliter flexit. etq̄ gr̄as egit. Quis
ille frater eldebertus requireret q̄s nā ille esset: respon
sum est illi ip̄m esse benedictum papam qui idcirco viro
dei gr̄as ageret: q̄ pijs etiam sanctoq̄q̄ fr̄at̄r precib̄
et tartareū cruciatū euassisset. et cū beatis cūb̄ quietur
superne hierl̄m ingressum meruisset. ¶ Idem sanctus
odilo vir scribit vincē. spe. bisio. vbi supra sermōes quos
dam festiuos edidit elegāt. Qui a monachis ordinis
sui frequentant. Ip̄se etiam nocte qua migravit ad do
minum apparuit cuidā simplici et innocēti ex monachis
sui gregorio nomine dormire incipienti. Qui requis
tus a gregorio quid ageret respōdit bene se habere et in
xp̄i presentia esse. Sed in ipsa hora obitus sui figuram
quādam truce et terribilē terrefrime sue visionis horro
rem sibi incutere tentantem se vidisse. sed xp̄i virtute cō
fortante. nulla se potuit infestatione nocere.

§.vj. Post odilonem successit in

regimine cluniacensis ordi. bugo vir valde venerabilis.
hic enim vt refert vincen. in spe. bisto. ex gestis ei⁹ angu-
stinensis indigena fuit nobili gñe pñe dalmatio cōsula-
ri viro bellicis actibus intento. Cui⁹ mater cū grauida
esset de ipso hugone cū partu grauitur laboraret quēda-
religiosum celebrare fecit missas p sui liberatione ⁊ na-
scituri salute. Qui dū missarū sollemnia p eo deuotissime
celebaret. in p̄tatione suspensus vidisse fert sup cali-
cē specē infantile supra humanū modū mirabiliter ra-
diantē. in quo signo sanctitas bul⁹ futura ostensa fuit.
qz ab adolescentia sua calicē salutaris accepit imitator
dñice passionis in vite regularis austeritate. Hic⁹ enim
in pupillarib⁹ annis p̄stitutus pueriles nugas euitans
⁊ cor senile gerēs. b. odiloni in cluniacēsi monasterio se
discipulū tradidit. sub habitu religionis. In dñtute autē
oī p̄ficiens factus est p̄ior. ⁊ defuncto odilone lz reni-
tens de voluntate oīm factus est abbas. Bonus itaqz
scia. melior ⁊ scia. optim⁹ tempantia. Forma angelicus
morib⁹ cōposit⁹. sermone suauis. ⁊ charismatibus alijs
oib⁹ specatibilis. Illo itē tpe henric⁹ scōs impator regni
apicē strēnuissime gubernabat. cui⁹ pf henric⁹ cū valde
dilexisset monasteriū cluniacense. ⁊ ei⁹ abbate cū imita-
tus arti⁹ sibi in amozē astrinxit. Et hugonē ad se inuita-
uit abbate cluniaci. ⁊ veniēte gloriose excepit. ⁊ vt filiū
suū henricū tertii de sacro fonte leuare grātiter obti-
nuit. Cui⁹ etiam gratia stephani papam nō fugit. Qui
in ciuitate florentie valitudine p̄stricus cū decubaret.
adueniente scō hugone inimicū recedere exiunte eodē
accedere circūstantib⁹. p̄stat⁹ est. Quare ne infedera-
bilis hostis infestationib⁹ vrgeret papa sedulitate ipi⁹
ingiter exorabat cuius presentia insidiator s̄fundebar.
Itaqz malignos incurfus lacryme p̄is longe remoue-
rant. cū vir ap̄licus in sinu presentis aīaz exalauit. Cui⁹
manibus digne cōpositus traditus est sepulture. ¶ Ss
⁊ reuerendissimo hildebranno mutato nomine ⁊ gradu
postmodum grego. nūcupato manifestissime cluniaci

Þagna
virt^u bea
ti þugōis

multis grē spūalis p̄ hugo obtineret. **H**ic sane nondū
plurālibi inſignit. poſſit in clunienſi ca. ipm mūdi in
dicē p̄buit ſe vidiffe ſc̄to hugonē collatorem. Qui ſe
dens a beatis regularē diſciplinā fauore p̄ſc̄bat. hic
papa factus blande tyrannū vocitare ſolebat. qm̄ leonē
mib⁹ ſeu⁹ agnū acceptat: baud ignarus illud. parere
ſubiectis ⁊ debellare ſup̄bos. ¶ **E**t p̄ ſancti leonis no
mi pape remis tranſlat⁹ eſt corp⁹ ſc̄ti remigij. p̄ſentens
fuit tante traſlationi ap̄licus. ac gñale cōcilium d̄ ſymo
niac⁹ celebrat⁹ p̄cipue. Interfuit p̄ hugo fide arma
tus. ipm q̄ ingēs illuſtrū vix agmen ſequēbat. At tā
ta erat multitudo puerorū. vt domi vix auderent malos
reprehendere. Et ſi auſi fuiſſent facili⁹ erūperet reclama
tio male viuētū: q̄ vox corū libera q̄ ſancti ſentiebant.
¶ **V**ox exhortationē ſynodalicā iuſſione dñi pape ⁊ ſua
ſione cuiuſdā noiatiſſimi ſc̄ti cōſtantij remeſis canonici
⁊ aliorū laudabiliter egit. ⁊ p̄babiliter conſultauit tergi
nſatores q̄ d̄ vix mendatio ſtare p̄ſueuerat. ¶ **H**ic de
ſonſus q̄ rex hyſpaniarū p̄ſem ſc̄ti plus oib⁹ excolens
votis ardētib⁹ vt eū videre mereret impetratit: primo
q̄a captione fratris ſui ſanctij p̄cb⁹ ſc̄ti hugonis emer
ſit. Deinde q̄ cōſolationē p̄ris ſui fredeladi ⁊ clunienſi
ſui cōpaginare fort⁹ diſponebat: alioq̄n brō petro ino
bediēs diſſicij ſq̄ ingrat⁹ cōſtitueret. Is em̄ cū artiſſima
teneret cuſtodia. ⁊ clunienſes p̄ eo oziō incuberet. p̄
ep̄m quēdam beatus petrus ſibi innotuit: q̄leuē inſtātia
precū ſc̄ti hugonis ⁊ ſuorū pulſatus in beuū ipm p̄p̄e
p̄ati recōſignaret ⁊ ad ſcep̄trū v̄ ſq̄ pueberet. Nec mo
ra clauiger celi ſanctio regnū v̄ſurpat⁹ terribiliter noctu
apparēs mortē intrēant. niſi mox frēm ſuū dimitteret.
Surrexit ort⁹ extrurbatus tyrannus. ⁊ eo a vinculis emā
cipato cubitū redijt. Ita factū eſt vt rex liberat⁹ duppli
cato cenſu paterno interceſſionibus ſuis ducentas au
runcias annuatim deſtinaret. diēq̄ liberationis nobis
celebrē relinqueret. Multa ad vſus pauperū ſanct⁹ hu
go p̄ferens quaſi viles ſarcinulas reputans diſcreptionē
illarū ſepe prulit non iratus. Quinctia perceptorem ta
lem habuit menſuram. ne aut nūmia remiſſio aut ſeueri
tas videretur excedens. Spiritu q̄ p̄p̄ie diſcernere in
nouit⁹ ſolebat q̄ eſſent frumenti ſtabilitate ſolidadi ⁊
q̄ eſſent tanq̄ palee ſpū maligno vētiladi. ¶ Quodā tpe
dū eēt ap̄o martiniaçi aduict⁹ ſibi p̄claro anſelmo cā
tuariēſi archiepo. Qui p̄pter iuſticiā ab archiepatu ſe
mor⁹ iocūdabat et? ſolati. diuina reuelatione cōmoni
tus mortē v̄lliſelmi regis anglie vicinā p̄nunciāuit ⁊
vt p̄dixerat accēdit. Nā dū ille p̄ ſalt⁹ fugaces ceruos
venādō ſagitare geſtirit: ſagitrā ſubito in corde ſulce
pit q̄ miles ſup̄ ceruū impetebat. ¶ Alio tpe cū dormiret
idē p̄ p̄ ſomniū vidit ſub capite ſuo cubare ſerpentiū
multitudinē ⁊ ſerariū ſubito capitale excuriens ⁊ equi
catū: mox illā abiecit. ⁊ in pace quieuit. Cognouitq̄ mo
dū materie libri viſſoni p̄gruere. quē obſecratit ⁊ gē
tiliū ritib⁹ plenū. indignū erat ſc̄ti cubiculo ſubſterni.

§. vii. Quidam frater nomine

Quidam frater nomine
durannus de predon prius idiota apparens. postea mo-
fiacensis abbas non incongruus. Dehinc ad tolosanum
epatum sapientie prerogatiua promotus. inter opera-
rios agriculture domini merito solitudinis industrie
claruit. hinc circumspexerat cetera verba risum mo-
uentia sepe incautus proferebat. Qua de re veneran-
dus p[ater] hugo multotiens eū increpans nō satis p[ro]ficiē-
de futuro interminans p[ro]p[ri]e sic cōmouit. Ecce frater
charissime nisi ludica v[er]ba mōacho interdicta p[ro]fus
v[er]us dimiseris enormiter post mortē apparebis. Quod
sane vaticiniū eo decedente. cōstat fuisse completū. Hā
figuino cuidam capellano patris spumoso ore apparē
postulauit sibi liter eius iuuamen. cui noluit obedire

dum viueret. **D**ecybi dñio abbati signinus reuoluit: prece
 pit vt septe fratres vna hebdomada p defuncto tacitur
 nitate oris pñnuarēt. Ad h̄ septe fratrib⁹ electi ceteris
 obediētib⁹ vn⁹ cor⁹ voti pcepto silētiū interrumpit. **R**ur⁹
 ius pñtifer durat⁹ duob⁹ denu eide reuelat: est valde conq̄
 stus sup illo fratre pfido. q̄ dum nō siluit sanitate ei⁹ in
 terpellauit. **A**udīens pñssim⁹ **W**ugo pcepit vt fractura
 silentij q̄ per vnū cōtigerat: alioz septe dierum silentio
 fortiret. **Q**uo facto aia pñtificis tertio reuelata i statu
 aplico se exhibēs purgatori suo memorato semper me
 morado bugoni grās agēs. ¶ **I**nsistat solēnitatē dñice
 natiuitat⁹ more solito monachi se suag oia pparauer⁹.
Generabilis aut pater **W**ugo iā senex capiti ingressus
 bec ad oēs ptulit vba. **M**ouerit⁹ fratres benignē iesus
 disposuisse vestrīs solēijs interesse. **A**t h̄ hostē nequā
 inuidia laborat: vt aliq̄s tenebras tāto splēdori possit
 immiscere. **F**rater em̄ ait qdā se vñq̄ dñs intelligit: hac
 nocte vidit matrē misericordie ip̄m filiū quē presenti
 genuit nocte dulcissimo gremio cōtinere: eiq̄ sanctor⁹
 angeloz multitudinē cum immēso lumine astare. **I**des
 deus puer exultabat cordis leticiā gestu corp⁹ et plan
 su manu⁹ demonstrabat: et conuersus ad matrē aiebat.
Lernis nū noctē natiuitat⁹ mee q̄ eminet gaudijs il
 lustradam: in q̄ te pphetar⁹ oracula et angeloz pñcia
 renouabunt et de meo ex te oru oia celestia simul et ter
 restria letabunt. **U**bi est nunc hostis mei dñari pfida
 vbi ei⁹ pñas q̄ an h̄ singulare gaudiū mūdo dñabat. **Q**uo
 ille impudens audit⁹ de latibulo suo egressus a lōge se
 presentabat: et ignominiose deturbat: cū multo planctu
 et yulatu vt admitteret ozabat. **E**t si at in nulla parte
 ecclesie admittor: opz in aliquo saltē reliq̄rū officinarū
 loco suscipiar. **A**t fili⁹ **N**ginis. **V**ade inq̄ lucifer et ne te
 mea potētia p̄iudicatū lamētēris: rēta qd poteris. **A**t
 ille solut⁹ aditū capli petijt: et intrare conar⁹ nō potuit.
Intantū em̄ se tumidi⁹ et introitū capli angustū iuenit:
 vt nullaten⁹ intrare valeret. **A**ere insat⁹ supbie veter⁹
 apostemare p humilē aditū nō potuit transire. **I**nde ad
 dormitorij fratrū gressum direxit: et fantasij solitis
 eos inq̄taret se posse cōfidēs introire tētarū: sed eades
 grossitudinē sua ab ostio repulsus recessit: postremo ad
 rectorij nocēdi spem cōtulit. **I**bi ppter aliquāculam
 corp⁹ curā maiorē suspicār mentij incuriā. **I**bi etia
 tot obices diuin⁹ ex lectione verbor⁹: tot trabes et de
 uotiōe auditor⁹. **T**ot repagula reperit ex charitate sibi
 seruientij inuicē vt nullo modo valēs yltra pcedere co
 gere⁹ retrocedere. **S**icq̄ ab oib⁹ mōasterij officinijs
 reiect⁹ a cōspectu pñssim⁹ redēptioz et gliōssimē ma
 rie **N**ginis mris eius cū ea qua dign⁹ erat pfusione pe
 stifer ille discessit. **L**auti igit estote o fratres et oipotēti
 ac misericordissimo dñio grās agite: quia nequissim⁹ ho
 stē a nobis repulit: et ip̄e nobiscū festū celebrat⁹ remā
 sit. ¶ **Q**uidā cui apparuerat sc̄tus dionys⁹ admonens
 vt iret clunaci: q̄ hugo abbas erat de hoc seculo subi
 to migraturus⁹ vidit in ip̄i mīroto mortalebus supos
 et cū monachoz collegio matrē dei maris stellā clari⁹
 choruiscare. **L**uius plēntia sagittarios quosdā appare
 tes ita exterruit et fugauit: sicut validas vētus autūna
 les frōdes deiecere cōsueuit. **I**nter quos martinus gē
 ma sacerdotū: et bñdict⁹ sol abbatū ip̄i hugonis deda
 centes intra quādā vineā speciosaz et fertilissimā collo
 carūt: vt ibi iocūndaretur et in modico mīficaret: vbi ip̄e
 sanctus **W**ugo me aspiciētē multipl⁹ inuitabat. **C**ome
 de inquit charissime de cadidīs racemis q̄ nobis supā
 būdant: et fac mecu solēne contuberniū. **E**go nāq̄ pa
 rum hic pau fabo donec quidā tumor subsideat: quem in
 pedibus puluerulētis de lōgo arēditu terrarū cōtraxi:
 sed e vestigio curatis gressib⁹ et excusso cinere mādano
 liber ad potiora transibo. **D**ic autem successoz meo pō
 tū vt humilitatis et innocentie thesauros custodiat et

Reuelatō
pulchra
bri hugo
nis ad fra
tres.

Capitulum

necessitates oim suas putās: mie studeat: ⁊ zelū mona-
stici ordinis exēplo mei sapiēter disponat, sic empyrū i
deco cōsequēte auxilū qd ne desert īperātes in se. Flore
aut qd decessit qdā abbas vidit duos lectos decēter
ornatos angeloz manib⁹ ad celū sustollit: fibiqz dictū q
b erāt. Duoz clunienſis ⁊ archiep̄ cantuarienſis.

Arca años dñi mille .lxxx.

Literetur Vincen. spe. histo. lib. xvi. c. li. post
 gisbertū tpe gregori. vii. pape. z bēricū impa
 toris. Lepit resloze in ecclia beati quintini beluacensi.
 ordo canonicoz regularū. primū ab aplis: postea a be
 augustino epo z doctore extimo regulariter institutus
 sub magistro ynone venerabili eiusde ecclie preposito.
 postea carnouensi epo. qui post ysidern fecit copilationē
 antiquā decretoz. In diuersis aut regionibz repit ordo
 z modus viuēdi diffusus. de quo etiā habet in iure nota
 tū: vt ē de sta. mo. c. cano. c. dō dei timorē. De isto ordi
 ne fuerūt nisi insignes viri z doctores. Hugo de sancto
 victore. Et Richardus de scō victore. Et hugo de fol
 lieto. de qbus. j. dicitur. Et cū in pcessu tps esset satis
 collapsus: reslozit ad vitā regulare circa ānos domini
 mille. ccc. lxx. vt dicit. j. Ad hūc etiā ordinē canonicozū
 regulariū videt pertinere ordo premonstratensium. de
 quo. j. dicitur. Caplm. xvi.

Arca idē tēpus f3 anno do

Limini. **Q**uod xl. claruit bris Joves gualbert? fun
dator: institutor: ordis vallis vmbrose sub re
gula militantis bti bndicti cu qbusda pstitutiōis eozū
supaddit: in habitu griseo. Que religio multa mona
stera bz in tuscia a lōbardia etiā supiozi. Sic igit glō
sus scētus de ciuitate florentie oriūds fuit ex nobilib' pa
rētib': cui' p' gualbert' vocat' est vir militaris. Lū aut
iuuentis eet in seculo p'suit' et inimicitias capitales p'f
et b'et cū quodā ex eo q' ille iniuste p' sanguineū ei' oc
cidisset: p'per q's tā robes q' p' vindictā expeteret. acci
dit vt q'da die bris iobānes gualbert' vna cū armigero
suo s'us florentiā iter arripet: et iuime' ille su' capital'
ex insperato ei obuiaret in via ita arta vt neuter posset
ad alterā p're declinare. Dō cernēs t' interitū suū q'si ex
pectrās cū eet inermis: subito de clemētia iobis cōsifus
ex eā dissiliit: in terrā p'strat' ventā cecellariis manib'
ad pectus ob crucifixū amorē humilī sibi p'cedi postula
uit. Cōpūctus igit iobes auditō noie crucifixi p'posuit
illī p'cere ob xpi amorē: q' p' suis crucifixoribus exorauit
ne perirēt. Quidāntēq' sibi de terra asurgere nec time
re debere cui' ita ex corde offensas dimiserat: vt dimittē
ter ei de' debita sua: s'q' veller tur' abiret. At vltra p'
ter ei de' debita sua: s'q' veller tur' abiret. At vltra p'
gressus. h. iobes quādā ecclīaz monachoz sibi occurrētē
itravit. Et cū an' imaginē crucifixi genua flexisset: vidit
crucifixū caput ad eū iclinare q'si ei grās ages: q' ob ei'
reuerentiā iūmco capitali pepisset. Adhuc crux illa p' in
dicio tāti miracū in ecclīa scēi miniat' i more p'pe florentiā
nūcuscq' cū magnaveneratiōe t' cautela sua: vbi oli
fuit monasteriū migroz monachoz: nūc aut alioz. i. mō
tis oliuay. Diuina igit vocatiōe attract': dīsposuit secu
lū nequā deserere: t' q's p'itura cōtēnere: vt nudā cruce
xpi und' seqret iobes. Ad illō igit monasteriū p'fect' q's
dicebat scēi miniariis ab abbate t' fratrib' b'itū scēi reli
gionis cui p'cabat humilī p'cedi. Lūq' i habitu laici re
cepit' fuisse: ad aliquā religiose p'uerfationis expientā
vt moris est. Interea b' audies p' ei' gualbert' q' filius
monach' erat efficiēds ad mōasteriū accedit: postulas
ad eū filiū mitti. Lū aut iobānes sup' b' req'sit' ab abbate
nō assentiret: timēs sibi a p'ie q' hō auster' erat p'violētiā
inferri: nec abbati iustū videbat illū debere cōpelli t' pe
riculo exponi. Surgis inueet' p' q' filī? nō mittebat
ad eū cōminat' est plurima mala monasterio illaturū: si fi

lūi in monachū reciperet. Quāobzē pauebāt fati mona-
chi ne si iobi habitū religionis quē obmīre perebat pce-
deret. p̄r aliq̄ dānū norabile monasterio inferret. vñ cū
null⁹ aunderet sibi tradere. Job. ip̄e feruore sp̄is motus
post tonfas a seip̄o comā capitis. cernēs vnā ex cucullis
fratru eā accepit ⁊ sup̄ altare in ecclia statuit ip̄as letā
ter indur⁹ est miratib⁹ ⁊ gaudetib⁹ monachis cūct⁹. Et
lz p̄r cū p̄mo vidit in habitu valde doluit. ⁊ q̄si amēs
effect⁹ seip̄m q̄si derelictū ⁊ desolatū clamitaret. Demū
ab abbate ⁊ ip̄o filio suo p̄fortat⁹ ad se rediēs p̄solatio-
nē accepit. ⁊ b̄ndictionē suā ei p̄cessit ad p̄seneratā filiū
exhortat⁹. Sc̄at⁹ q̄ religiosus cepit nō segnit⁹ agere. se
seiuūis ⁊ abstinentia esce ⁊ por⁹. ac vigilis carnē doma-
re. ocū⁹ (sentinā vitiōz) summope vitare. oīōnib⁹ ⁊ de
uotis meditationib⁹ insisterē. Humilitatis q̄s patietie.
S̄z cum paulo post abbas ex hac luce migraret. fr̄es in
vñū puenientes p̄fati iobem in abbate vñanimit̄ ele-
gerūt. Qd̄ officiū vir dei humiliter recusantē cupiēs ma-
gis subesse q̄p̄cesse nō ignozās qz cū in loco sup̄iori q̄s
inuenit tātō in maiori piculo v̄sat⁹. Itō sic aut̄ impij non
sic stimulatē ambitu ⁊ op̄ate symonie p̄phas ⁊ nephas
p̄ abrupta gr̄etes ascēsum in p̄cipitiū ruit. Tñ q̄dam ex
dicto monasterio cupiditate mor⁹. ab ep̄o florētino p̄pe-
cuniā dictā abbatia sibi in regimine p̄cauit. Qd̄ cūv̄r
dñi cōperisset cū alio sibi fauente monacho clā inde di-
fessit ⁊ ciuitatē ingress⁹ ad quēdā magnū senē reuonē
noie venerūt. q̄ iuxta monasteriū sc̄e marie ciuitat⁹ flo-
rentie in quadā cellula se incluserat. ⁊ ad eū plurim⁹ p̄
p̄silijs exp̄edientib⁹ ad salutē q̄suebant. Itē aut̄ hō dei
vitiū symonie maxime detestabat⁹. q̄ tunc lepra multos
in ecclia dei infecerat. Ab b̄ igit̄ iohānes p̄siliū flagitās
si sub abbate symoniaco in monasterio suo militare de-
beret. vel qd̄ eū deceret agere. Qui b̄ sibi p̄siliū dedit. vt
cū suo sodali in foro publico ciuitat⁹ corā oib⁹ ep̄m ⁊ ab-
batē p̄clamarēt symoniacos fore. ⁊ exinde loco cederēt
fortune potēt. Qd̄ p̄siliū et̄si p̄ter leges cōes. tñ sim-
pliciter executioni mādauit. Quo pacto magnū ⁊ pau-
dū horrozē intulit multis. q̄busdā ep̄i fuorois⁹ claman-
tib⁹ qz re? est mort⁹ talis diffamator. tārt⁹ v̄r̄t. Alijs. ex-
cusantib⁹ eū. ⁊ erutus de tumultu clā v̄r̄t eū. et manus
amicōz ep̄i. Q̄ p̄ost hec de cōsilio illi? reclusi de patria
recessit. ⁊ cū socio suo discurrens ad inquirendū q̄s me-
lior locus eos ad deo seruendū haberet. In via vñū pa-
nē quē solum socius ei⁹. p̄ refectionē ip̄oz seruauerat.
paupi obui elemosinā p̄erēt erib̄beri mādauit. iactās
cogitatū suū in dño. q̄ dat eā oib⁹ in tpe opportuno.
nec sua fuit frustratus fiducia. Itā ad q̄ddā castrū appli-
cātibus a pluribus fuit eis copiose p̄sum. Venientes
aut̄ ad heremū camaldulensem ibi tpe nō modico p̄stite-
rūt. cōtemplantēs inhabitatū mores ⁊ vitā. q̄ sc̄a. s̄z be-
remitica erat. Lūq̄ q̄ eos susceperat ad religionē illā ⁊
p̄manetiā hortarent b̄tūs iohānes. mag⁹ affectans ce-
nobiticā. vtpote mag⁹ securā. q̄ solitaria decreuit inde
recedens in alio loco sub regula b̄ti b̄ndicti nouā agre-
gationē instituere. vñ pueniens cuz comite suo ad vallē
vimbrosam. a duob⁹ religiosis q̄ ibi dño famulabant de-
uote susceptus est. Et cōplacentiā sumēs de loco ibi se-
babitandū desigit constructa paup̄cula domo ⁊ lignea.
Nec diu passus est dñs lucernā in manere sub modio. sc̄i fa-
ma sc̄itāt⁹ ei⁹. paulatim p̄ loca viciniora diffusa laici et
clerici plurim⁹ infra visitatōis. aliqd̄ etiā cā p̄uerhōis ad
religionē illā p̄uenire ceperūt. Inter q̄s fuerūt herizo
albert⁹. teuzo. rodulfus. petrus q̄s q̄ postea vita cardina-
lis albanēsis ep̄s ⁊ multi alij. Abbatissa aut̄ qdā sc̄i by-
larij in p̄tibus illis ad cuius monasteriū spectabat ius ⁊
dominiū dicti loci auditis v̄r̄tib⁹ b̄ti iohānis. ⁊ socio-
rū ex deuotione p̄cepta ad eos misit aliquale subsidij.
⁊ libroz ⁊ victualium. ⁊ postmodum cum consensu capi-

Benedi-
ctio pater-
na pdest.
vt etiā in
ysaac be-
nedicere
filium suū
iacob.

tuli sui donavit ei locū p publicā scripturā. cū multis pos
fessioibz et bonis. Et hanc tā sār et numero et merito illic
monachi succreuerunt. placuit oibz vt ipm beatū Jobā
sibi in abbate pfererēt. Quē lz inuitū et plurimū re
rentē in sede maiori ad regendū eos pstituerūt. Ille autē
deivolūtatē vidēre nō voluit. demū acq̄uit. Qui assūpto
officio cepit senum regule bñ bñdicti. quā pfecti erant
diligenter inspicere. et ad ei? obseruantia totis viribus
operā dare. Prohibuit monachos claustrū limites nun
q̄ exire. nisi p necessitatē monasterij cū licentia debi
ta. In nocte statūes nunq̄ lumē in dormitorio deesse
nō min? q̄ in oratorio. Ad vilitatē vestitū et paucitatē in
ducens. ac etiā ad cilia ferenda. exhortans de suarum
ouū varia lana iussit pannū pmissū fieri. ad vestes et
ea formandas. Qd autē alios docebat. ipe p̄mus et p̄
cti? implere satagebat. Erat em̄ in orōne assiduus. cba
ritate diffusus. humilitate lenis. patia. p̄stas. ad increpā
da vitia rigid? erga eos penitētes benign? et in cunctis
moz grauitate maritus. In abstinentia precipuus. p̄m
mo cibo potusq̄ prētus. qui mortē arceret. nō delicias
minularet. Ex nimia autē austeritate vite tantā corpis
debilitatē incurrit. vt in illā sincopim fracto stomacho
cecidit. quā legim? bñ grego. p̄tulisse. et nisi frēs cū
sepe reficerēt emittere spm viderēt. Quā infirmitatem
vltz ad obitū suū sustinisse scitū q̄ cū nouerūt. quā infir
mitatē suis ascribēs p̄ctis patientissime tolerabat. Qd
forte diuina dispēsatōe factū credit vt ex sua debilitate
expra disceret qualiter alijs misereri deberet. Nā vbiq̄
pius ex austeritate sua rarus esset q̄ ei? posset instituta
seruare. sic infirmat? tate discretiois. tateq̄ mie effect?
est ad oēs. vt nemo eo humanior videret. Cōmissos et cō
uersos p̄pulos recepit. q̄s ad opa exteriora mittebat.
vt monachi inde nū? haberēt occasionē discurrendi. et
magis orōni vacādi. In illo tpe rex bērie? florētiam
venies cum multa virtutū insignia de bñ Job. audisset
affectionē pcepta ad eū hortatu reuolūis p̄dicti misit
epm catholici ad monasteriū dictūz vallis vmbrosae. ad
maius altare p̄secrādū. Et post annos aliq̄s vber? scē
romane ecclie cardinalis. totā eccliaz p̄secrauit. cū duo
bus alijs altaribz. Et p̄ter idē tps plures nobiles fide
les obrulerūt loca ad alia cenobia p̄struēda odore scita
tis corz attracti. Alij rogabant monasteria dissoluta sub
suo regimie sumere. et in normā p̄dictā reformare. Tūc
monasteriū scē saluū nouiter p̄struxit. In moerā alre
rā alterū in ruzulo. quartū in mōte scalario. Monaste
riū q̄ ita vetustū p̄signantē reformādū accepit. Et aliud
sancte reparare in romādiola. hōz singulis p̄positos
fecit ipaq̄ sepe vistrabat corrigens q̄ expediebat.

S. i. De paupertatis amore et hu

mitate. Vetus hic erat paupertatis amator in oibz ipaz
ostentans et docens vnde cū monasteriū muscetantū visi
taret. cernens domos grandiores et pulchriores q̄ pau
pertati eoz congruere videbatur. dñō rodulfo eiusdem
loci abbati vultu seuerissimo dixit. Tu in hoc loco ma
gnis expensis quibus pauperes plurimi refoueri potu
issent ex p̄p̄ia voluntate palatia fabricasti. Et quē sua
ad quēdā ruzulum paruum ppe manantē dixit. De?
ops q̄ de minimis magna facere p̄sueuisti videā p̄ hui?
ruuli puitatē ipi? enormis edificij cito vindictā. bis di
ctis obisq̄ mora discessit locū q̄si abominat? De festim
aut vt scētis discessit ruzul? crederet cepit et d̄g erās aq̄
rū fluētā largissima. relicto p̄p̄io alueo p̄ceps de mōte
ruit. petrarā scopulos et arbores secum trabēs p̄dictas
domos fundit? euerit. vñ abbas dicti loci cū frīb? p̄ur
bat? cenobiū de illo loco mutare disposuit. Quos p̄us
pater benigne p̄solatus est dicēs. Nolite timere nec lo
cū mutare. q̄m ruzulus vltz nō vobis nocebit. Qd vtiq̄
participiū eius verū. firmūq̄ hucusq̄ p̄māst. Altera

autē vice cū audisset quēdā virū venientē ad p̄uersionē
totū suū patrimoniu scripsisse in carta. successoribz bere
ditate p̄uatis. et secū ad monasteriū detulisse. mox ad ce
nobiu illud accessit. et abbatē q̄ cartā acceptat impauit vt
sine mora eā sibi deferret. Quā cū accepisset eam minu
tatim discerpēs in terrā frustra ei? p̄iecit. Justius q̄dem
sibi vidēbat cū exiguus viuere q̄ multiplicatis opibus
sup̄bire. Deinde valde cōmor? ex zelo scē paupertatē. deū
et aplm ei? inuocat vt vlciscant ipm de illo cenobio. Et
p̄festim irat? abscessit. Quo nō lōge digressō repētius
ibi accensus est ignis q̄ monasteriū illud ex magna pre
cōbussit. Qd in cēdiū soci? ei? dñ cerneret eiq̄ nūciaret.
nec retro respexit. nec ad locū rediit. sed ad vallē ambro
sianā locū suū p̄secutus est iter. In p̄terea cū in dicto
monasterio resideret. et stephan? papa p̄vidua leca trā
iret. audita ei? celebri fama nūcios ad eūz misit p̄sonas
honorabiles rogās vt cōspectu aplico se p̄sentaret. Eo
autē infirmo cū tri ad sanctitatem ei? nō posset. Remisit
aplicis nūcios. impotētia ei?dē exp̄ssa forte dubitās ne
ex hūilitate aū p̄spectū suū apparere se indignū estimā
ret. velin occulto eē optaret. et p̄ceptū ei? vñ aliter ire
nō valeret in lecto duci se faceret. Bñs autē iobēs intē
tionē dñi pape audies ingredit? ecclēsiā dñm rogans vt
absq̄ scādalo et inobediētia aliquo modo. p̄uideat ne aū
summū p̄ntificē habeat p̄sentari. De lecto igitur surgēs
corā nūcijs aplicis aliquos p̄uersos ad se venire p̄cepit
vt ipm deferat ante faciē dñi. Sed cum paululū a mona
sterio discessissent. mox aer p̄turbatus est valde ventoz
nimietas et pluiarū immēstras pariter propuerūt. Qd
legati cernētes et boc ascribētes dei miraculo illū vt re
rum dei hominē arbitrari ad monasteriū reduci fecerūt.
beatissimo p̄ntifici hoc referētes. Qui sup eo amplū nō
fecit cum vocat? sed in sua quiete dimittit. et p se felici
statu ecclēie dominū orare.

S. ii. Gratia quoqz discretiois

spirituū ei nō defuit. et spū p̄phetico abundauit. ocula
hoim solū deo cognita et reuelatiōe p̄nūciās et manifestas.
Et cū aliq̄s ad monasteriū accessisset. p̄hibet? su
scepiōne ex aspectu ei? agnoscebat si spūs eius ex deo
erat. Et autē eēt in p̄siniagno monasterio qdā venit ad
eū asserēs se seculū velle deserere. quēz p̄mo repulit de
uic? demū impotētitate illi? misit corādiā postulatū.
vt p̄p̄sum? pater eū recepit. Qui vt moris est in p̄ncipio
cōuersionis p̄fessionē faciēs. quēdā p̄fessus est peccata.
maiora nō erubuit cōfiteri. hic gherardus vocatus est.
Qui p̄ vna diez sibi dixit. Frater gherarde q̄re me sic
fallere p̄sumpsisti. Et ille. In quo p̄f scē te decepti. Quē
ad partē vocas secreto sibi dixit. In eo me sed magis te
decepisti. q̄ nō integre p̄fessus es. Nā in die ep̄s dñi
vigilia ei? adulteriū cū vxore talis hois cōmūisti. quod
in p̄fessione celasti. Et qd deter? est bis nō cōtētus ad
iterandū scelus te propolūisti. Qui p̄ctm suūz recogno
scēs. qd intellexit viro dei diuinit? reuelatū cū eēt ocul
tū. p̄stratus ad pedes eius cū lachrymis veniam petijt
penitentiā agens. Item cū quidā nobilis et diues fami
liarissimus seruo dei vbaldu nomine infirmatus esset
ad mortē. vxor eius transiitū viri sui expectans de hoc
seculo. vñ ex familiaribus suis benzōnē nomine ad vi
rum dei destinauit. ad insinuādū ei viri sui instantem
exitum. Ad quē ille celeriter venies in monte scalario
tunc demorantē. cū insinuasset sibi cōmissa beat? iobēs
versis ad orientē lumīnibz. et facta p infirmo orōne nū
cio dixit. Reuertere ad p̄p̄ia. q̄z quē dimissisti in extre
mis laborantē sanū et letū reperies in quo facto et sana
uit infirmū et manifestauit occultū. Cum in monasterio
passiniano vir dei tunc resideret. Leo papa transiens cū
curia sua iuxta monasteriū p̄dictum refectionē capere
rent se firmavit. Tūc beatus iohānes yconomū suū

interrogat si pisces h̄eret ad offerendū bñssimo p̄ntifici
Et vt cognouit nullū adesse p̄uersis q̄busdaz p̄cepit. vt
ad quēdā fluitū seu lacū ibi p̄p̄inquū piscatū irēt. asserē
tibz aut oibz ibi pisces nō inueniri. iussit tñ vt p̄gerēt et
dñi p̄fociniū oino crederēt affuturū. qd et secuta est. Nā
piscantibz illis duo magni lucij capti sunt quos allatos
cū admiratiōe oim bñs iobēs. ipe eos dño pape p̄sen
tauit. qd exenit dñs ipe gratissime accepit.

S. iii. De liberalitate eius ad

pauperes. Viscera pietatis indur? multipl? egenis sub
ueniebat ipe paup. Ab infantia q̄ppe creuerat cū eo mi
seratio. Et cū venerabilis p̄f iobēs a vistratiōe remcas
set aliorū. ad monasteriū suū vmbrosianū memor indi
gentie q̄ plurimi p̄mebant. disp̄satoz vocās gofredūz
et p̄curatoz noie rusticū inq̄t ad eos. In p̄dicamus boz
reū nfm q̄liter se h̄eat. qd cū reperisset abūdāter reple
tū dixit. Quā multi fame opprimūt sub instāti necessita
te. vos autē abūdatis. Iussit q̄ offerri quoddāz capies
modios quinqz vel circa. et illud frumēto impleri. qd ab
boza tertia vsqz ad nonā p semetipz grata largitate pau
peribz adueniētibz distribuit. et tñ horēū vñ assumptuz
fuit. plenū vt p̄us remāst. Et etiā famis inopia vebē
mētē instaret. bñs p̄ ante fores monasterij de ruzo
lo stans et vidēs gregē vacarū monasterij in iugo mon
tis depascere. et qd paupibz alimonā petētibz largiret
nō haberet. orauit dicēs. O sancte paule si vñ. p paup
ribz ex vacis cōcederes. statū de his vna corruēs deoz
sum mortua est. et carnes eius iussit paupibz dari. Quā
distributa orauit sibi sibi dari scdm tertā et quartā. q̄s
oēs paupibz distribuit. q̄bōz pastores tristes effecti de
morte illarū duxerūt gregē ex alio latere mōtis. Et vir
petitiōni pauperū subuenire desiderās. et vñ nō habens
orauit cū lachrymis dicēs. Scē paulē isti locū mutādo
fugere te querūt. sed te hui? loci patron? es fugere nō
possunt. Tu q̄ misēdiaz predicasti et elemosinas largi
das. pcede mihi vñ paupes suscitare valeā. et subito qm
q̄ ex vacis corruerūt. et mortuas iussit p̄ paupibz elar
giri. At pastores hoc aduertētes ceperūt dure cōqueri
p̄p̄m. p̄pter hui? dānū. dicēs meli? facere reueri eū
ad suū monasteriū vallis vmbrosae q̄ ibi manere cū tāto
eoz dispēdio. Quibz placidē r̄fidit. Elideo vos tristes ef
fectos sup ea re. sed ne timueritis. q̄ nulla earū ampli?
peribit. qd et factū est. Altera vice cū non haberet panes
ad dandū. lac totū aialū pauperibz iussit erogari. p̄lu
uiales etiā abbatē vallis vmbrosae oblatos. necessitatē
tpe veditit et p̄ctū paupibus distribuit.

S. iiii. In miraculis aut fuit co

p̄iosus. Multos enim languidos sanitati restituit. Et
cum quidaz egrotus noie florentius filii haberet mortū
ex morbo viciatū ad venerabilē p̄zem iohannē qui tūc in
scē saluio erat accessit salutē postulās filio suo. Qui san
ce? r̄fidit. Nō hec opa sua s̄ aploz. s̄ cū ille pulsando p
cib? p̄seueraret. cōpassione deuict? cū fratribz p illo ora
uit. et statim sanatus est. Quodā tpe cū fratres nimia
egestate premerent. adeo vt tñ tres panes in monaste
rio haberent. bñs pater p̄cepit illos diuidi et cuilibet
frustū dari. et nihilomin? p̄siderās. q̄z necessitas non h̄z
legē. ordinauit cū cellerario vñ arietē occidi. et coctum
fratribz dari. Hodie igit sedētes ad mēsz q̄libet parū frus
tū panis ante se positi comedit. Carnes ante eos ap
positas ad comedendū oēs horruerūt. nec p̄tingere vo
luerūt p reuerētia regule obseruāde. Sequenti autē die
iuxta bñs hois p̄phetiā venerūt qdā ad monasteriū scē
saluū cū aialibz pluribz frumēto et farina onustis. asserē
tibz se directos a nobilibz p̄sonis. s̄ q̄ illi fuerit inueniri
nō potuit. Idē accidit altera vice. Et cū defidēte fra

tribus pane carnes bouinas coctas mādasset apponi. et
illi nō auderēt p̄tingere. orate scē iobē qdā ad sanuā mo
nasterij pulsauit ad quē cellerari? p̄ges inuenit illū asse
rentē panes multos in tobalijs. Quos assumptos por
tauit ad mēsam frīb? ḡras deo agētibz. q̄ dat escā in tpe
opportuno. Et cū cellerari? reuersus ad latozē. vt nomē
mitteret. inq̄reret. nō est ampli? inuenit. Ille cū p̄stor
miserat q̄ panē de celo p̄stitit bebris in deserto. Qui
dā plen? infanta cū mitteret passinianū vt cura sibi ad
hiberet trāsens flumē arui p nauticulā cū alijs cogente
vesania in mediū fluminis se p̄iecit sed r̄tūre dei et scē
merit? ad ripā fluminis incolumis puenit. Et in mo
nasterio vmbrosiano qdā frater egrotasset. vir dei medi
cinam sibi ordinatā manu sua tradidit. q̄ facto ex eā alta
emergere ad aliū locū festin? accessit. Et infirm? nō se
caute custodiēs aggrauat? post dies paucos exptauit.
p cui? memoria p totā p̄gregationē sicut mos est agi. p
defunctis ei? obitū sup̄ior p̄apices intinuat. Interca
vir dei redies ad locū auditō frīs transitu inq̄rēs scē
re voluit cām mortis sue. Quā sibi exp̄posita fuisset mā
dauit p totā p̄gregationē deleri memoriā ei? p̄pter in
obediētiā suā nō caute se custodiēdo. Qd cū obseruaret
nullo p eo orante euoluto dierum spacio apparuit clara
die defunct? alteri fratri. et ab eo declarat? se fore illū q̄
migrauerat. Interrogat? de statu suo. r̄fidit. Excoīcat?
sum et p̄fem iob. a fidelibz sortio segregat? qd intelli
ge q̄ ad iussuagia. Et ille. Quō te frater iuuare valeim?
Qui ait. Si scētis iob. me recollauerit. Eo disparente
frater ille cui apparuerat. scētū iob. adijt et qd viderat et
audierat enarrauit. At p̄ p̄f seueritate mia tēperās ius
sit in monasterio et p̄ p̄gregationē officii et elemosinas
fieri. Quibz p̄act? post. xxx. dies itez apparuit defunct?
cui? p̄us alacer et festin? ḡras agēs iob. q̄ eū recollā
uerat. et a penis liberat? ad cetū scēoz transibat. Qui
dā ali? florēt? noie vbanē eloq̄ntie et ciuitis. q̄ symonta
ca p̄fida. p defensione cuiusdā ep̄i valde fuerat macula
tus cū grauisima teneret infirmitate mortū se p̄amuz
oīno asserēbat. Et inter graues luce? crebrosq̄ singul?
p̄amicos suos a scēo viro habitū ordis postulatū. Qui
sine multa dilatiōe habitū p̄batōis p̄cessit. Quo susce
pro dñi s̄ualuisset claustra monasterij baculo suscitā
te lustraret infirmitas p̄stina cū repetijt. vt mortū p̄p̄in
quos videret. Qd cū vir scētis audisset ad lectum iussit
mi cū pluribz frīb? accessit eū q̄ in p̄rio moriturus erat
dñō cōmēdās. Infirm? aut cepit vultū suū pallio q̄ opr?
erat tegere. Et cū cām hui? q̄reret scētis. R̄fidit timēs et
tremēs q̄ cerno diaboli ppe asserēte. ex cui? ore mire
magnitudinis flāma et ex naribz sulphure? fumus egre
dit. Et scētis iob. ait vbi est in q̄ pre. Et cū locū infirm?
designasset. bñs iob. ablata cruce de manu tenēt? forti
ter diaboli ex ea p̄ussit. Qui statim vt fum? euauit. vñ
clamās egrot? ait. Ḡras deo. Ecce fugit diabolus. ecce
recessit. Et ecce beata maria. et sanctus petrus et scētis
benedictus. Quibus dictis spiritum exalauit.

S. v. De persecutione marina

quā passus est bñs iobēs. cū monachis suis p̄pter scel?
symonie perperratu ab ep̄o florentino qui dicebatur pe
trus de papia oriundus. et eam dignitatem per symonā
erat adeptus. Cum igitur beatus iobēs. petriū ep̄m flo
rentinum nō solū symoniacū sed et hereticū ex illo vitio
cū suis frīb? asserēret. et ideo ab eius sacramētis ab
stinēdū. Hinc aut p̄rentio p̄ualida in clero et p̄p̄lo flo
rentino. alijs ep̄m defendētibz ceter? monachos cōmē
dāribz de libertate illud vtrū d̄restitādū. Et q̄z bincū
de seditiō inter boies sepe sup ea refiebat. estimauit pe
trus iniquus a se repellere talē rotā. Et se orat? si mona
chos illos necare faceret vt exēplo eoz ceteri sibi p̄ter
terent. Quis igit nocturno tpe pedittū et eq̄m multitu

Diracu
lum.

Diracu
lum.

Diracu
lum.

Diracu
lum.

Aliud mi
raculū.

Diracu
lum.

Infirmi
tates fa
ciunt ho
mines eē
deinētes

Diracu
lum.

dñe armata ad monasteriū sancti saluij . vbi credebant
 beati ioh. residere. q̄ tñ die precedēt inde recesserat ad
 vallē vmbrosam. ingreditū violentē locū ministri re-
 nebzarū. ⁊ monachos aggrediunt. q̄s repiunt eos cru-
 deliter vulnerantes. in agnos insileres vt lupi nec mur-
 mur resonat nō q̄rimonia a monachis. s̄ patienter fe-
 rūt illatas iniurias gr̄as agētes deo. q̄ eos dignos fece-
 rat p̄ eo part. q̄ vitas est infallibilis. Nec bis p̄eti fa-
 cellites epi monasteriū spoliātes ignē supposuerūt. ⁊
 vñ inimic⁹ victoria ⁊ exaltationē sui acquirere credidit
 inde detrimētū ⁊ p̄sumptionē inuenit. Hā multi q̄ pus fau-
 tores erāt epi ad eū defendēdū. tantū vidētes impietā-
 tē. monachoz facti sunt adiutores. Sequēti igit die di-
 uulgato illoz maleficio multi accesserūt ad locū. ⁊ vide-
 res desolationē loci multipliciter monachis p̄uiderūt.
 B̄tis q̄ iohes post relationē hui⁹ sibi factā ⁊ ip̄e adue-
 nit. videntis suos fr̄es flagellatos nudos ⁊ cecos inq̄t.
 Hic vere monachi estis. sed cur sine me bec p̄ferre vo-
 luistis valde eū doleo q̄ coronis vris p̄ticeps fieri nō
 merui. ⁊ dērgentes igit romā monachi cū amicis eoz. ⁊
 p̄stātē petrū florentinū antistitem publice hereticū et
 symoniacū p̄clamātes offerūt ad h̄ scelus p̄bandū ignē
 intraturos. ⁊ alexāder papa qui tūc p̄sidedat in ca-
 thedra petrī. nec accusatū deponere voluit. nec p̄batio-
 nē p̄ ignē a monachis sumere p̄s eū maxīma ep̄oz q̄ ad
 synodū ḡālem p̄uenerāt ep̄o fauebat monachis aduer-
 sa. yldēbridus tñ archidiacon⁹ ⁊ postea papa greg⁹. vii.
 p̄tib⁹ ioh. fauebat. ⁊ defendēz exibat. Dux autē qdā got-
 tifred⁹ pres inuabat epi adeo vt ⁊ mōchis mortē minā-
 ret. Indeq̄ hac p̄rouersia durāte q̄ ioh. adherēbat tam
 laici q̄ clerici multas iniurias ab aduersariis patiebāt
 Inter q̄s fuit archiep̄i b̄ maioris eccl̄ie ⁊ prior iohā. ad-
 herēs extra ciuitatē emissus. Deniq̄ monachi offerūt ze-
 lantib⁹ p̄ ep̄o suo se p̄ ignē trāsturos ⁊ si illes euadent
 put p̄fident. idē cū eis sentiant de symonia epi. Sin autē
 ⁊ ip̄i cū alijs venerabunt ep̄m. ⁊ immunē a symonia p̄fi-
 tebunt. sermo oib⁹ placuit. Statuit locus ⁊ dies q̄ bec
 fieri debeant. vt q̄ volūt asp̄icere valeant. Et loc⁹ deter-
 minatus ad b̄ p̄bationē fuit monasteriū septimi. qd̄
 tūc erat dicti ordinis nūc autē cisterciensīū dies p̄fixa
 est quarta feria prime dñice quadragesime. Quod autē
 p̄bationis fuit vt ibi in publico loco due strues lignoz
 altissimas iuxta se ponant. quarū lōgitudō sit. x. pedū.
 latitudo quinq̄. altitudo q̄tuor ⁊ dimidiū. Et inter vtras-
 q̄ lignoz p̄ris semita remaneat vñ. ⁊ brachij strata p̄u-
 tis ardentibus. p̄ quā vñ ex monachis trāsire debeat.
 Adueniente igit die ⁊ hora statuta. inuitat ep̄s a suis v-
 accedat ad videndū exp̄ientia tante rei nē tā diu ciuitas
 laboret tanta altercatione. Quē ille oīno renuit. immo q̄
 eū diligenter illuc p̄ficiat p̄hibuit. ppl̄s autē oīs ⁊ sex⁹
 vterq̄ p̄cedunt ad locū. ⁊ p̄s maxīma clerī. Spondent
 adherentes ep̄o si sequat effectus p̄bationis eblate. vt
 transiens p̄ ignē quis eoz euadat illesus. cū monachis
 tenere. ⁊ ep̄y relinquere. Sūt letanie a monachis ⁊ alie
 oīones cantantur missa sollemniter ab vno ex eis abbate
 coadiuantibus clericis ⁊ monachis. Ad agnus dei in
 missa cū puenit desert vnus ex monachis aquā b̄dictā
 ad sp̄gendū alter eburbulū ad incensandū. tertius fa-
 culas ad ligna incēdenda. quartus imaginē crucifixi
 Inuocat dñs ihs xps. ⁊ m̄ ei⁹ a cūctis pleno ore. vt ve-
 ritatē facti ostendat. Expleta igit missa ⁊ deposita casu-
 la cruce p̄i portans in manu sacerdos qui celebrauerat
 abbas vocat. petrus. ⁊ etiamis dict⁹ eligūt vñ ex abba-
 tib⁹. q̄ voce sonora ppl̄o cūcto exponat additiōē petitio-
 nis ⁊ p̄missionis. Ihs expletis ip̄e p̄fatur. petr⁹ mo-
 nach⁹ cū cruce in manu orante sc̄e ioh̄e interea ibi astā-
 te. ingredit p̄ medios ignis globos flāma ascendēt in
 sublimē. calcas ardētes p̄nnas q̄ erāt inlvia inter stru-
 es lignoz incensas. ⁊ n̄ in incensum hāc oīonem fecit

Proba
tio facta
per ad ma
nifestadū
epm florē
tinū fuisse
symo
niacum.

audientibus cunctis. Dñe ie su xpe lux oim vera in te cre-
dentiu miaz tua peto: tua clemetia exoro: vt si petri? pa-
piensis q eps dz florentin? interuetu pecunie florentina
arripuit sedes: nunc tu fili eterni pfs sal? mea in b treme
do iudicio ad adiuuadu me festina: et me illesuz sine aliq
cobustionis macula cõserua: sicut olim tres pueros in
camino ignis ardētis babilonico saluasti illesos. Et rasi
enim igit sine aliquo signo cobustionis coepis et vestiti.
Et cū ad extremū ignis ardētis puenisset et uellet p eā
de vias repedare: capis a pplo ne reuertat: vtpote apre
edocto de nture pposita: nec satiari poterat p sētia ei?
alijs man?: alijs pedes: reliqs vestes oculand? beati
se arbitrabat q vel simbria vestimēti ei? tāgere posset.
Sicq: symō petrus magnis laudib? sublimat. Symō
xō magus vt iter? ab oibus pculcat. Et petri? nō apo-
stolus: sed eps symoniacus ab oibus pdicat: et videreti-
cus euitat. Per istas solēnes cōitas totam seriem facti
summo potifici aletādo significat: humilr supplicat:
vt fiat symō petri florentin? deponat a dignitate illa:
et aliū pcedere dignet sanctitas sua. Nō et factuz est ad
scandalū tollendū iusticia exigēte: pmissuz est de altero
epo ipsi ciuitati florentine. ¶ Post hoc brns pater senio
cofectus infirmat? est ad morē. Et pgregatis abbati-
bus ex diuersis locis pueniās exitū suū de hoc seculo
hortat? est oēs ad obsequia regule: et vnitatē et dilectio-
nē fraternā. Sūptis deuote sacris sacramētis p seculo
reddidit incōtaminatū. Anno dñice incarnationis. M.
lxxij. quarto idus iulij. Tertio die sepul? in ecclesia mo-
nasterij de passignano. Post cui? transiit deus oipotes
multa per eū miracula fecit.

Quod cisterciensium sub regu
la beati bñdicti militās: s; cū multis alijs oīst.

p^{ri}uilegiat^{ur} dilatat^{ur} p^{er} orbē: int^{er}ū habuit. **D**e xerij. sub
 quodā stephano abbate. Sed paulo postea mirabilis di-
 latat^{ur} p^{er} beatū Bern^{ardum}. de quo dicit^{ur} diffuse in alio titulo.
 Fuit g^o eius int^{er}ū p^{er} bñc modū. Quidā deuotiv^{us} viri vene-
 rables hunc int^{er}ū lugdunēsis ecclēie archiepi sedis apo-
 stolice tunc legat^{us} et religiosi viri vualterij cabillonēsi^s.
 epi: necnō et clarissimⁱ p^{ri}ncipis Oddonis burgūdie ducis
 freri cōsilio et auct^{ore} roborati: inuēta heremū in ab-
 bat^{ia} cōstruere ceperūt: p^{re}fecto abbate roberto ab illius
 diocesis epo videlz cabillonēsis suscipiēte curā: xgāq^{ue}
 pastorale ceterisq^{ue} sub ipō in eodē loco firmatib^{us} stabili-
 litatē. Et nō post non multū t^{em}p^{us} factū est: vt idē abbas
 robert^{us} reg^{is} rētib^{us} eū monachis molissimē p^{er} pape vrbani
 secūdi iussu vualterij cabillonēsis epi licētia et assensu
 molissimū reducere^t. Et albericus vir religiosus et scētus
 in ipsius loco substitueret. Hoc sane inter vtrāq^{ue} eccle-
 siam sequestre pacis ceterō grā et aplicā auctoritate fir-
 mator: vt ex eo iā t^{em}p^{or}e neutra illarū vtriuslibet monachib^{us}
 ad habitandū sine cōmēdatōis regulari suscipere^t. Quo
 facto nouū monasteriū noui patris sollicitudine et indu-
 stria in breuē nō mediocriter deo cooperāte in scā reli-
 gione ac p^{er}uersione p^{re}fect^{us}: opinione clarior: reb^{us}: ne-
 cessariis creuit. T^{em}pore aut^{em} vilielmⁱ secūdi regis āglie
 vt scribit Elnecen. vbi. s. cepit religio cistellēsis. **B**er-
 net aut^{em} ad gloriā angloz q^{ui} talem virū genuit anglia: q^{ui}
 b^{ui} religio^{nem} et auctor fuit et mediator. S^{ed} aut^{em} fuit ar-
 dūgus nōie qui als stephan^{us}: v^{er}o: puero fireburne mo-
 nachus postea panos illos perosus scotiā: mox franciā
 cōredūit vbi aliquor annis studuit: deinde romā cū ele-
 rico consorte p^{re}fect^{us} est. Qui euando et redēdo quotidie
 totum psalteriū cāntabāt. deinde burgundiā regressus
 in molisso nouo et magno monasterio se torondit. Vbi
 cū ei quedā p^{ro}ponerent obseruādā q^{uod} nō erat de regula:
 cepit rōnem eoz inq^{ui}re: et tādiu de quibsdā super:

Principio
religiosis
castellensis

De cenobio noie
molísm?

fuitis cū vno ⁊ alio disputatit: vt abbatē ip̄z ⁊ alios. xviij. in sua snias induceret. Igit̄ cistellas venire locū prius salino sum: ⁊ ibi steterit iussu archiep̄i viennēsis: q̄ postea fact⁹ est papa. Abbas tādē q̄ cum eis venerat a suis monachis requisit⁹ ad eos redijt q̄li coact⁹. Et oēs qui cū eo venerāt de molisino cū illo regressi sunt p̄ octo q̄ sibi abbatē p̄stituerit albericū quēdā de suis p̄rē nō ardingū q̄ ⁊ stephan⁹ d̄i fecerūt. Sed Alincen. vbi s̄. de b̄ aliq̄ plen⁹ refert. videlz q̄ ordo cisterciensiu sic cepit. In ep̄atu lingonēsi sitū noscīt eē cenobiū noie molisim⁹ fama celeberrimū religione cōspicū. hoc a sui ex ordo magnis sub b̄enit t̄p̄e diuina clemētia sue gr̄e hui⁹ nerib⁹ illustrauit: viris illustrib⁹ nobilitauit: nec min⁹ amplū possessionib⁹ q̄ clarū reddidit. Ceterū q̄ possessionib⁹ ⁊ virtutib⁹ diuturna nō solet esse societas. Hoc quidē ex illa sc̄ta cōgregatione viri nimirū sapiētes: alius intelligētes elegerūt porius studijs celestib⁹ occupari q̄ terrenis implicari negocijs. vnde ⁊ mox virtutū amatores de paup̄ate fecēda viroz ceperunt costitare simulq̄ aduertētes ibidē: etiā sancte honesteq̄ viuere. min⁹ tñ p̄ sui desiderio atq̄ p̄posito ip̄am quā p̄fessi fuerāt regulā obseruari loquunt̄ ad alterutrū qd̄ singulos mouet: pariterq̄ inter se tractat qualiter illi vniuersuluz adipleāt. Reddā tibi vna mea q̄ distinguēt labia mea. Quid plura. Viginti ⁊ vni monachi vnacū patre ep̄isus monasteriū beate videlz memorie roberto egressi cōl cō silio: cōl p̄ficere nitunt̄ assensu: qd̄ vno sp̄i cōceperunt. Igit̄ post multos labores ac nimias difficultates q̄s oēs in x̄po p̄le viuere volētes pariter necesse ē. tādē desiderio suo potitū cisterciū deuenērūt locū: sc̄z horribilis tuncz vaste solitudinis. Sed milites x̄pi loci asperitatem ab arto p̄posito qd̄ iā animo cōceperāt nō diffidere iudicātes vt sibi diuinū preparatū tam gratū habuerunt locū q̄ charū propositū.

S. J. Anno Herici quinti impe-

[illegible]

Decima
distribuit
in quatuor
partes.

Principio
religiosis
castellensis

fratru, & ipse filius faceret in altero vico. Et postquam sic fecisset, et ad unum locum quem designauerat conuenisset, factum est ita et in loco predicto sibi iam redeuntibus obuiabat. cum ecce abbas video sacculum quersum plenosque quos suum, et subridendo ait. Ubi medicasti. Et video in crassioris paleae collegisti quod ego. Ubi obfecro collegisti. Quis tibi plus dona uit, rident quersus. Respondebat ille quod tu optie nonisti sacculum meum fere solus totum impleuit. Non audies abbas iunge multum ait. Et nonne are inde aliquid accepisti. Nesciebas quod si beatus symoniacus ordinatus est, et quicquid accepit de ecclesia sua est lepra, et rapina. Quid dices quod de eo coquas tibi dedit, nihil oino gustabimur, absit enim ut periculum illi commedamus, et nobis incorporem. Conuocatisque pastores, omni quod non legitur erat totum quersum sacculum in sinu eorum euacuauit. Et inde ad xv. annos beatus bernardus ingressus ordinem ipsum altercentum mirabiliter exaltauit et multiplicauit, ut. clx. monasteria in uita sua dicti ordinis edificarent. Sed de eo infra in alio titulo dicitur. Capitulum. xix.

De san-
cto ber-
nardo.

Anno dñi. 215. cxx. ordo pre

¶ monstratrenum in cepit. **¶** Cum lez z loci z ordinis fundator vir dei northberr^o extitit. vt vine. scribit in spe. bisto. li. xxvij. c. xxvij. hanc quide de parib⁹ lotharinge oriundus genere diuitijs atq³ facundia etiā ipis summis principib⁹ familiar⁹ atq³ nouissim⁹ diuino feruore succensus. postposita seculi popa. repente ad votū suū diaconus z p^rbyter simul ordinat⁹ pauperatis xpi tunica induit. z n^obo predicationis feruentissime instans. baualans sibi cruce nudū nud⁹ sequit⁹ xpm. Quo. rūdā etiā religiofoz morib⁹ explotatis artioris vite p^rpositū z tūc ipis inauditā distractionem arripuit. z p^r ali quātulū ipis nudis incedēs pedib⁹ etiā p^riuiali rigore n^obū dei spargens. multos ab errore auertit. Deniq³ gelafius papa cū in gallijs venisset. z in puincia sancti egi dii causas synodales ageret. ad hūc vir dei northberr^o nudis vt erat incedens pedib⁹ accessit. animiq³ suū p^rpositū p^r p^rades. licentiā z auctoritatē seminandi n^obū dei ab eo accepit. T^u adē a papa calisto bartholomeo laudunē. si epō specialiter cōmendatus. cū ei eccl^a bti martini a predicto epō offerret. tū ppter vrbis vicinā. tū q³ eiusdē ecclⁱe clerici p^rpositū. z vite cū assuetudinem exhorrebant eā reliquit. z ab epō diuersis eiusdē puincie locis religioni agrentib⁹ sibi ostensis. T^u adē diuinitus inspiratus in loco p^remonstrati reledit ibiq³ solitariam z religiosam vitā agere cepit. T^u pe quadragesime ad colligendos focios solus egressus antepasca cū. xij. socijs redijt. z cū his in p^remonstrato loco. fm canonice institutionis normā ad tenozim regulē. b. Aug⁹ cōmilitare deo cepit. **¶** In p^remonstratenū aut ecclⁱa cuidā fratri alt⁹ de trinitate ineffabil⁹ q³ deus est cogitanti in manutinis demon alitit. z ei tria gestās capita apparuit. trinitatē se esse confitens z ob fidei sue meritū trinitatis visione cū esse dignū affirmās. T^u frater intmici doloz agnoscens puitando ei a se recedere cōpulit. **¶** Northberr^o apō vingellā n^obū dei predicāte p^ruellā demoniā cū. corā se adductā exorcizate. demō irridēs cātica cāticorā principio vsq³ in finē p^r os puelle edidit. z de n^obo ad n^obū in romana. deinde in teuthonica lingua interpretatus est. Sed dei seruo art⁹ insistente. tandē egressus est. **¶** Northberr^o aut ad querēdas scōz reliq³as coloniā veniente z suis in diero ieiunio oionib⁹ instāte. vna xj. millū n^oginū nomē suū z locū vbi iacebat specialiter designās in crastino sollemniter lenata z cū alijs scōz reliq³is ad locū p^remōstrati est ab eo trāstata. Sequēti nō die apud sc^rm gereonē in oione p^rnotāas mane factū in medio ecclⁱe vbi nullū apparebat sepulture vestigiū effodi p^rcepit. z corp⁹ sancti gereonis integrū absq³ cerebro honorifice z diligenter collocatū inuenit. sicut de ipō legi⁹ q³ p^r capitis nō totū abscessum fuit. Cū

Deapa ge
lasiu ve
nit in gal
lias.

Dol^o día
bolí.

Mota fe-
quentia.

De immen-
tione ca-
pitis bea-
ti gero-
nis marti-
ris.

honore et reuerentia a clero et populo eleuati sunt. et inde per viro dei donata est. Unde pmostratu redies. et. la. cle ricos fecit bñs cu multis laicis. pfectione eos facere. fm institutione aplicā et canonicā regulā bñ Aug. docuerat ad voluntaria paupertate ceteraqz militie spūalis instru mēta eosdē diligēter instituit. Anno pnotato in ecclia vincelliacē in vigilia transiit brē marie magdalene in certū q̄ iusto dei iudicio innumerabiles pmissi scus et etatis atqz ordinis in ipso crepusculo noctis atqz diei ecclia subito pflagrate cōbusti sunt. Epim. xx.

De etiaz tempore vt scribit
vinct. vbi s. anno. d. cxx. ab incarnatione ce pit ordo tēplaris militie. q̄ dicunt sancti iobis hierosolymitan. Hic degit sub regula bñ Aug. habē tes habitū nigrū mō laicali s. ch cruce alba in pectore: et vulgariter fratri nūcupant. et deputati sunt ad pugna dū corpaliter ptra infideles. quoz locus pncipalis est rhodiū insula. Et subdunt scz magno nigro rhodij. oia alia ozatoria porbem dispersa. q̄ multa sunt et opulenta. Et qz pauci eoz sunt clerici s. religiosi et gaudētes pri uilegio psonali et reali clericoz. Ideo cōter dicitur hozas suas seu officiū ex oione dñali. i. p. n. Bernard. aut in sermonibz suis cōmendat pmo talē religionem. do cet quales debeant mores hñe. et a q̄b abstinere. Demū inuehit ptra eos statui eoz agueria nō seruātes. Sic em dicit ad milites tēplī scribēs. Nouū militie genus ortū nup audis in terris. et inuēpū oibz scilicet. qua ge mino pariter pñctu atqz infatigabiliter decertat tū ad ner sus carnē et sanguinē. tū ptra spūalia neq̄tie in cele stis. Quid aut viues vel mores timeat cui viuere xps est. et mori lucrū. Gaude forz ardetia svinis et vinctis in dñis. s. magz exulta et gloriare. si mozeris et iūgeris dño. Et bñ q̄ in dño moriū: et multo magz q̄ p dño moriū. O vita secura vbi pura scia. O vere sancta et tuta mi litia. atqz ad illo duplici periculo pñsus libera. q̄ id boiz gen? solet frequēter in militiā seculi piclitari. vbi xpus nō est cā militādī. q̄dens nāqz agredieris q̄ militas mi litia seculari. timendū oīno ne aut occidas hostē qdē in corpore: et autes in aia. Aut tu forte occidas ab illo in corpore simul et in aia. Et cordis nāqz affectu. non bellū eventū pensat vel piculum vel victoria xpiani. Et infra idē verū. Ad pfusionem militū nō plane deo. s. diabolo militantiū dicam? breuiter vitz et mores equitūz xpi. q̄ palā fiat quantū abinūcem differant militiā dei et mili tia seculi. Cūuunt em in cōi sub vni? obediētia absqz pro ribz et liberz et absqz omni pñtio. Nullo aut tpe aut ocio se sedent aut curiose alticubi vagant. S. temp dñi nō p cedat. ne gratis panē comedat armoz sen vestimentoz vel scilla refartunt vel vetusta reficiunt. vel inordinata componunt. et q̄cūqz postremo facienda mgti eoz volū tas et cōis indicit necessitas persona inter eos minime accipit. Delicti nō nobilitat defert. vbi insolens. op? inutile ritus immoderatus. murmur vel teneue siue su furriū nequaqz vbi depehēdit inemendatū relinquit. scacos et aleas detestant. Abhorrent venationē. nec lu dicra illa auium rapina vt affollet delectant. Vinos et magos et fabulatores scurrilesqz cantilenas atqz ludoz spectacula tanqz vanitates et infanias falsas respuunt et abominantur. Capillos tondent scientes iuxta aplm ignominia esse viro. si comā nutriat. Nunq̄ compri ra ro loti. magz aut neglecto crine hspidi. puluere fedi lo rica et caumate fusa Porro imminente bello. intus fi de. foris ferro. nō auro se muniant quatenus armari et de. Equos bñe captiunt fortes et veloces. nō tñ coloratos et falleratos. pugna quippe nō pompā victoria s. nō vanā glām cogitantes. et studēs magis esse formidini q̄ ad mirationi. Et vbi ventū fuerit ad certamē pñstina leni

tate deposita tanqz sibi diceret. Illōne qui oderat te dñe oderā te. In aduersarios irruūt velut oues eos reputā tes: qz nō de suis viribz pñsumere nouerūt: sed de virtute dei sabaoth victoria sperare cui facile esse cōfidit iuxta machabei sententiā pcludi multos in man? paucor: qz nō in multitudine exercitū victoria belli: s. de celo fidu cia est. Ita miro et singulari qdāmodo ceruuntur et agnis mītores et leonibz ferociores: quibz nec deest monachi māsuetudo: nec militis fortitudo. de qua re qd dicendū est: nisi qz a dño factū est istud et est mirabile in oculis ho stris. Tales em elegit sibi de: et collegit a finibz terre ministros ex fortissimis isrl: q̄ vñ lectulā salomonis. i. sepulcrū vigilāter fideliterqz custodiāt oēs tenētes gla dios in manibz et ad bella doctissimi. Sed inuehit idēz Bern. cōtra eos in pōpis eoz: et cupiditatibus dicens. Quis hō milites tā stupēdus error et furor: tātis sum pñbus et laboribz militare. stipēdijs nō nullis nisi aut mortis aut crūinis. Operit equos sericis et pēdulos nescio quos pñiculos loriceis supindutis. Depingit hātas cūpeos et sellas: frena et calcaria auro et argento cūcōnatis: et cū tāta pōpa pudēdo furore et impudētī stupore ad mortē pperatis. Militaria sunt b insignia. an poti? multebz oznamēta. Nūquid forte hostis mucro reuerētibz aurū gēmis parceret: serica penetrare nō pote rit. Deniqz ipi sepius certiusqz experimūt tria esse pñ pue necessaria pñstādī: vt scz strenu? industrius et cir cūpect? sit miles ad se seruādū. Et expedit? ad discer rendū: et pñptus ad feriēdū. Hos p dñm in oculoz gra uamē ritu femineo comā nutritis: lōgis ac pfusis cam sīs pñtia vobis vestimenta obuolutis: delicatas ac tē neras man? amplis et circūfluctibz manicijs sepelitis. Hic aliud inter vos bella mouer litesqz suscitāt: nisi aut irrōnalis tracūdie mor? aut inanis glie appetitus: aut terrene q̄liscūqz possessionis cupiditas. Talibz certe ex causis neqz occidere: neqz occidere tutū est. Et nō mili tes xpi securi pñant? pñta dñi sui nequaqz metuētes de hostiū cede pñm: aut de sua nece periculū: q̄ qdē mors p xpo ferda sit vel inferenda. Epim. xxi.

Anno domini. M. lxxvi. ce
pit ordo gradimōrēsis sub pñe stephano: vt re fert vinct. spe. bñto. li. xxi. c. xvi. ex gestis ei. Hic fil? stephani nobilissimū viri de auernie partibus a patre suo in pueritia duct? est beneuētū: vbi a scto mi lone arebiepo. xij. annis educat? regulā bñ vñdī didi cit. Deniqz dī sedēs pagratīs multis beremīs: de ca nonicoz monachoz et heremitarū vito: que imitāda sūt memorie cōmendās in agtātia ppe lemonicas ad mon tē nemozozus q̄ mureti dñi ppo duce puenit: vbi fontes repperit rupes terrā desertā et inuā q̄ tota siluestris et sterlis homibus infueta: sed feris assueta nouo hospiti suo potū frigidissimū: et domū ventis expōstā offerens afflictionē corpis et requiē mētis manifestis indicijs p mittebat. Tūc gaudēs stephan? ibi deo se seruaturus oī tpe spopōdit. Et cū quodā anulo quē de oī subltaria mū di tñ habebat semetipm castissimū virgine despōsant dices. Ego stephan? diabolo abrenūcio et oibus pōpis eius: et offero me ac reddo deo pñ et filio et spūitū scto. Scribēsqz pñstionē suā posuit sup caput suū fundens orationē ad iesum dñm: et ad marē eius virgine puo de virgulis cōposito tugurio. Anno ab incarnatione domi ni. M. lxxvi. trigēsimū etatis sue annū agens habitare fecit beremū in ieiunijs vigilijs et orationibus oīnis seruicis deo. Libus etus panis et aq̄ et interdū farine li lignee sorbiscula que ceteris minus sapida necessitati vñtas feruit nō voluptati. Incedebat quoqz armat? lo rica ferrea ptra carnis tētamēta: et mētis lasciniā: quo usqz toto corpe exiccato plenā desēpso obtinuit victo riam. Indumēta quibus super lorica induebatur nullo

Esca eius q̄lis erat vestimen tū ei? q̄le.

Lectulus eius qual fuerit.

tpeangebant. S. hyeme et estate ad repellendū frigus et cauma superat egilia et eadē. Strat? in quo post nimia corpis fatigationē ad q̄scendū se modicum cōferebat: adeo durus erat et q̄eti pñarius: q̄ ei co dormiēs vepari poterat nō foueri. Erat em ex tabulis ligneis instat se pulcri in terra pñstis: oī stramēto oī lectisternio carēs. pñter illā tunicā ferreā quā sp ad nudā carnem gestabat. Alissimū etiā habitū q̄ desup indut? erat: sicqz eo absen te nudus erat ei? strat? et vacuus. Eo pñente talibus cul citris et linticolis erat ornāt? pñter hozas canonicas et regularia debita genuflexiōes innumerabiles terram deosculādo et cū frōte nasoz pcutiendo humiliter facie bat. Itaqz earū affiduitate manibz ac genibz in modum cameli callos pñtraterat: et nasum i obliquū curuauerat. Pñsalmodiāz ofones ac diuine cōreplatiōis gratiā intā tū amabat: q̄ hoz dulcedinē intētus: frequēter biduo v triduo a corporali edulio vacabat. Et qz nō potuit lucer na accēsa latere sub modio lōge lateqz diuulgata est ei? sanctitatis opinio. Multiqz ad eū veniebant et monita salut? ab eo audiebant: pauciqz se et sociabāt ceteris au steritate ouerfatōis ei? formidātibz. Aleritū discretio nis sue regulam ipse nemini imponebat. Sed sibi qdēz asper alijs pñus erat ac lōge moderatior. Et postqz dī sponente deo discipuloz eius numerus creuit. insimul nō q̄ vñ et illis fact? est. sed minor oibz illis. Itā ill ad mentem sedentibus et vscētibz ille humiliter reside bat passiones sanctoz et vitas patrū. vel aliā edificantiē scripturā legendo de salute eoz sollicitus ipos pruden ter instruebat. et oīonibus suis iuuabat. que tante ntur apud deū erant vt ab ipsos demonū faulbz et paulis ma les inuatiōibz boies captos liberare posset. Itā qdā mī les generosus immensū criminis reus. cū inter alios. q̄ ad eū visitandi grā venerat afflister ait. Obsecro te ser ue dei noli p me deū deprecare. Itā quoddā pñm intā tū dīligo. q̄ nullatenus illō vel odire vel relinquare vo lo. Qd si p me rogaueris ne hoc mihi contingat timeo. Tūc q̄ oīonibus alijs auxiliare. mihi nō minime: his dictis recessit letus: et vir sanctus remansit tristis et an pius. Ingressusqz caplm frēs agregat. et pñe lachrymaz impetu vir loquēs. tadē eos hozat vt p stultissimo mili te deū eoz co deprecet. Nec mora peccator redijt. et de stulticia sua veniā postulas inq̄tati sue cordez ore renū ciavit. Et domo qdā diues victualia q̄ fidelis populus viro sancto in heremo cōmoranti charitatiue mittebat ferre pfueuerat. S. qz lōge ab ei? cella manebat i itine re sibi hospitij pñderat. In q̄ vadēs et rediens hospita ret. Cūqz hospitij dñs qz diuitias illū habere cognoue rat: duobz latronibz eū tradidit: q̄ vt ad redēptionē illū eogerēt i spelūc et cauernis terre cū eo latitabat: ligatū eū tenētes et caprū. Post aliquot dies nūctatū est seruo dei q̄ ille familiaris suus in via qua ad eū veniebat ab ignotis furtim capt? fuerat boibus: et quo nesciebat ab ductus. Tūc fratribz sup hoc cōquerētibz et dolētibz ait. Cur estis angstī. Scio em manifestū est de domine et vbi sit et quō se habeat. Audatis q̄ pñdibz eam? in oza toriū: et beate nginis mīs dñi in cui? obsequio captus est implorem? auxilij. Qd q̄ fecissent: ecce crastina die diluculo proditor: hospes cū duobus latronibus et boie quē ceperat ad celle ianuā pulsantes afflitterunt. Idomo nō qui captus fuerat et ligat? solut? et liber: fures et tra ditor vinculis erat ligati. Qd frater ostiarius videntis et gaudēs patri more solito discipulos instruenti manife stauit: et ille gaudiū mētis vultu dissimulās verbum mī nime quod inceperat pñtermissit: fratribz dans exēplū vt nō in miraculis: sed in deo solo gloriāretur. Deinde cōpleto sermone fures et proditor a vinculis q̄b erant ligat? absoluit: et deo et beate marie gratias agēs tutos ac liberos eos abire permisit. Q̄ vñ odoris fragran tiam cum eo loquētes et afflites circa eūz pcedere ex eo

semiebāt: vtpote in quo suauitatis actor q̄secebat.

S. j. Porro in infirmitate consti
tur? de q̄ decessit cū eos ardētissime admoneret: illi astā tes vnanimiter dixerunt. Sactissime pñ: qdū tecū fui mus: nobz p amore tuo necessaria pñstis de? s. post mor tē tuā quō viuere poterim? Ad b ille in fide firmissimū ridit. Deū solū vobis relinquo: cui? sunt vniuersa: cui? etiā amore cūcta pariter et vosmetipos reliquistis. Si amādo paup̄tate ei? pñstater adbeseritis ipse puidētia q̄ gubernat oia vobis largiet: quod nouerit expedire. Si nō qd ab sit amādo spalia ab eius amore recesseritis: nō lo vob vñ ad ipm impugnādū expurgat relinque. Sicqz post vaticum: et extremā inunctionē migravit ad dñm. Anno etatis sue. lxx. in ordine diaconat? pñstus. Cūqz trāstus miraculose in multis pñibz reuelat? est pluribus accedētibz postea ad locū: ac etiā ad gloriā patrie ascē sus lerabūdis. Q̄ pñto igif pñe ozbari frēs vñ de cōue tu suo scz petrū lemonice sem in pñe sibi elegerūt: deo et hoibus cōbar et amabile: sub cui? regimēte cū frēs pñ cerent: monachi scti augustini locū pñctū muretū i quo deo seruēbat ceperūt calūmari: pñdētes ad ius eozum pñnere. S. q̄ potius auferēt tunicā et palliū volebant dimittere: q̄ inde ad litigādū pñuēdine traherēt. Itā bere locū aliū pquirebat: vbi caput sue religionis insti tuerēt: nulloqz idoneo repto: tandē pñstū inuēit vt pñz humiliter et deuote missam celebraret: et cū fratribz vñ uersis deo supplicaret: vt qd postulabāt indicare nō dif ferret. Eūqz hoc facerēt et iā agnus dei ter cantatū esset vor celest? audita est dices. Ingrādī morte. Ingrādī mō te. In grādī mōte. Quā pñz nōnulli ex fribus audierūt Sinita igif missa venētes ad locū sibi reuelatū: fact? mu reto vicinū ecclēsiā et domos fecerūt ad habitādū. Qui bus vñtrīqz vñl fecimate pactis redierūt muretū. Et acci pientes sctm corpus ingradī monte transfulerūt. Pau ciqz scietibus subtrus pñbyteriū an altare recōdiderūt. Illuc quidā miles deportatus q̄ erat paralitū: vt in oio nibus fratrū reciperet an altare delatus: postqz sup lapi des sepulcri pedes suos tenuit libere exclamās ait. Si nite me: qz modo factus sum san? in loco hoc in quo pe des teneo. Et dico vobis qz tacer bñc aliqz scētis tumu latus: p cui? meritis et amore sanitate mibi otulit deus. Eūqz pñz eū increparet et vehemēter ne b diceret phibe ret: ille validius p gaudio clamabat: bñc san? factus suz. Quidam etiā ei? discipulus q̄ lumē amiserat pñstus: an sepulcri eius et ozas vñsum recepit. Q̄ pñm? q̄ in quo sacre ei? reliq̄e inuolute fuerat: semel atqz iterū et iterū pñct? in ignē cōburi nō potuit. Que miracula pñoz in tuens timuit sibi et alijs quietē minui: et interne suauita tis dulcedinē tardius experiri: si pñloz turbē locum ad quē venerat miraculoz grā frequētarēt: et veniens ad se pulcrū ita locut? est. Serue dei tu ostēdisti nobz paup̄a tis viā: et toto conamine docuisti nos p eā icedere. Itāc nō de arta viā ad latā et spaciōsam tuis nos vis miracu lis renocare. Et q̄ pñcasti solitudinē: nūc in solitudine foros et nūdinas vis agregare. Itā curiositate ducimur vt miracula videre velim? sanctitati tue sat? credimus. Laueas igif ne de cetero miracula facias ea: q̄ tuaz ex tollant sanctitatē: et nostrā destitutū humilitatē. Itā sic tue pñdeas laudī vt nñe sis inemor saluti. q̄ si aliter feceris tibi dicimus: et p obedientiam quā tibi promissi mus constanter asserimus: q̄ ossa tua hñc extrahem? et in flumen spargemus. Epim. xxi.

Anno dñi millesimo. lxxvi.
fm vinct. in spe. bñto. li. xxi. c. lxxvi. qui hoc re fert ex dict? ex bñtoia sigisberti habuit intus ordo cartusienū: dicit em Bruno natione teutonic? ex vñbe colonia. Lñs a pñcua etate erudit? remēsis ecclē

Obit? bñi stephani. Virū ē q̄ tāt? vir non reci pit ordi nē sacer dotij.

Transla tio corpo ris bñi ste phani

Diracu lū de pal tico mil le te.

Diracu lum.

Sile fa? cū etiā le gif s qdā scō cartu siesi cui p bibuit p or ne vi tra mira cula face ret.

De laude
cartbu,
sicñ.

Ordo bu-
miliatorū
firmat?
est a papa

ta polaris: et ita dilatati sunt pitalia in fribris et monaste-
riis degentes i reglari obsequia. Et p m' boz loc' fuit
et est ppe lica et de frisonaria. vñ et congregatio illa q sub
vno capite gubernat: de de frisonaria. et abbatiā etiā fe-
sulāā p pñdēt. Et post eos qdā alij religiosi ordinis be-
renitaz segregates se ab ipso ordine vt restricti? rive-
ret: sumptus itatū et habitū canonicorū regulariū regu-
le bñ augustinū addētes certas pñtutiones approbatas
a gregorio. vij. Et exēprati ab eo a dioecsanis exstāt.
Innum aut babuerūt circa annos dñi. M. ccc. Sub
quodā venerabili viro stephano noie senesi. Quoz p m'
cōuētus fuit ppe eugubium: scōs pñtus scī donati de
scopero ppe muros florentinos. Et inde multiplicati sūt
in frib' et pñtib' in plurib' ciuitatib' tuscie et lōbardie.
Que pgregatio de scopetinoz a dicto loco: sed mag' p
pñe. s. saluatoris: sicut etiā illi de frisonaria pueniēti?
nūcupant. Listercienles vñqz fuerūt mag' colūna ecclie
sub b. Berni. et postea p annos centū scia decorati et scī-
tate. Sed et ipi declinātes a vestigijs patrū iutiles facti
sunt. Circa annos aut dñi. M. ccc. x. qdā ex mona-
chis abbacie florentine sub eugenio qro trāsierūt ad or-
dinē cisterciensiu in obseruatiā regulari collato eis mo-
nasterio septimi. ppe florentiā dicti ordinis p ipm dñm
eugeniu: b pcurante reuerēdissimo dño cardinali firma-
no. Et ex pusillo grege nō parū adauctus est. **Monachi nigri.**
chi nigri. cūmimodi credunt cluniacēses. cū essent icra-
fati et impinguati dilatatiqz abbatib' inumer' vñqz ter-
rarū vagantes ad libitū: restricti fuerūt aliquantū p cle-
ricū in nigro. In exteriorib' s interiorib' nigri remane-
bant. De aut q inueterata renouat. et nigros carbonēs
igne succosos lucidos facit. quosdā nobiles fm seculū et
mente nobiliores monachos inspirauit ad bñdicti pñs
regulā ex integro ad implēdā: cū qbusdā pñtutionib'
ad regulā aduēcti. initū habuit circa annos dñi. M. cccc.
in abbatiā q de scē iustine. Lū? pgregatois q de scē iu-
stine fautor et multū ad eā affect' et pñtor: fuit eugenio
quart? Quibus in breni multiplicatis dedit ipse idē mul-
ta magna monasteria et inter cetera. s. pauli extra vrbez
et abbatiā florentinā. Eos etiā exēprauit a dioecsanis
et alijs pñtatis. et magnis priuilegijs fulcuit. Et q etiā
religione per ipm pñleatus est rubro venerabilis vir re-
ligiois zelator. dñs Job. scul? abbas scī pauli. **Monachi albi.**
nachi albi habitus sub regula beati benedicti militan-
tes: cūmimodi sunt camadulēses a patre suo Romual-
do degenerates alienati sunt retrosum paucissimis ex-
ceptis eoz monasterijs et beremi reclusis. Sed circa an-
nos dñi. M. ccc. x. vt audiui a quibusdā religiosi vitā
quasi heremiticā tenētib'. et laudabilē in dioecesi areti-
na: sed territorio senensi eps aretinus tūc tps decit ha-
bitū silem et regulā ipius bñdicti. Et quibus crescitib'
in gra dei et numero constitut' est ordo montis oliuarii
dictus ab ecclesia. et ipse approbatus et in monasterijs per
italiā multiplicatus et priuilegiat' ac a dioecsanis exem-
ptus factus. Qui religiosi sup capita sua ponūt genera-
lem vñū ex eis abbate de tricino in triemini. **Monachi grisei.**
chi grisei. sunt vallis vmbrosiani et ipi claudica-
uerunt a semitis iohānis gualberti eius ordinis pñm
institutois. sub regula etiā bñdicti vt vir esset qui face-
ret bonū. Sub eodē habitu et regula quidā siluestriū di-
cti. eo q siluester dictus est pñm auctor eoz: qui talē
ordinē inchoauit in monte phano ppe fabrianū in mar-
chia anconitana multiplicati. plura monasteria sibi cō-
struxerūt in diuersis ciuitatib' et in florentiā eoz fuit cō-
uentus scī dardi. sed ab eis ablatū p eugeniu quartū
ppter dissolutā eoz vitā. collatū fuit ordinī predicatorū
Et tam qñ ex toto defecit dicta religio ex carētia fratrū
Sed nec fuit abbreviata man' dñi ad relectiōdū grise-
os mortificationē crucis in habitu pferētes. hāc circa
annos dñi. M. cccc. x. qbusdā monachis nigris et ab-

batia florentina assumptis in abbatiā scē floze aretinā
et postmodū a dicta abbatiā aretina ad monasteriū san-
cti salui per Eugeniu. iij. translatis. p viā pmutationis
dicta religio vallis vmbrosie collapsa cuius erat dictum
monasteriū scī salui extra muros ad vitam regularē re-
para ē: addito eis p annexiōe pñtū scī gregori. florent.
et monasterio pñsignati p vñiōe multiplicato numero
eoz. Lū viris religiosi deformatis: pñcordabāt et femi-
ne moniales in relaxatiōe religionis pñctorū ordinum
Bñ et cisterciensēs: et albe camadulēses: et nigre in diuer-
sis mōasterijs: et grisee vallis vmbrosie et augustinēses: p
latā et spaciōsam viā incedebāt. S. aliq mōsteria in via
arta et angusta vite regularis renouata sunt: et alia recē-
ter erecta vt mōasteriū qd de sancti donati in puluicrosa
Donasteriū scē monache sub regula angustini de nouo
constructū. S. sup oia alia monasteriū annūciare quod
vulgariter de lemurate dieb' bis in edificijs pñctū sub
regula bñdicti et habitu nigro: miro fragrat sanctita-
tis odore: degētibus in maria paupate. Et cū sint nu-
mero centū et vltra: nullas possessiones vel reddit' hñt:
sed de labore manū victitant: et elemosinis eis missis
nō qstuant. In magna quiete et mutua charitate sibi in-
uicē seruētes. Et vltra horas canonicas deuote psolu-
tas. semp die noctuqz aliquibus eoz in ecclesia pñman-
tib' sine intermissione alternatis vicib' psalterizant.

S. iij. Sed et religio a sancta bñ-
gida instituta est diebus nñs sub regula. b. aug. et con-
stitutionibus eiusdē sancte regule super additis. sub mo-
nasterijs duplicibus. i. fratrū et monialiu in vno mona-
sterio manentib': sed separatim oīqz habitacionibus eoz
magna clausura: vt frēs ad forores nō possint accedere
cūmimodi monasteria duplicia (s. a sancto basilio) fue-
rūt primo instituta: tñ postmodū separata et nō pñmissa
ppter qd et cū diutina dissensio et pñtentio in curia roma-
na facta fuerit sub martino quinto. aliqz dicti ordinis
pcuratib' separationē fratrū a fororib' alijs pñctib'
q reuerentiā sancte sic instituentis et ecclie: q iā appro-
bauerat dictā religionē. Demū p eugeniu decertū est re-
ligione illā. sic pñmāsurā vt a principio fuerat instituta
Et monasteriū dicti religionis ppe florentiā de elpara
diso. Sub cura sunt dicti religiosi dioecsanorū. De reli-
gionibus sancti anthoni quoz frēs ordinant ad hospita-
litate vel sancti spūs. vel sancti iacobi de spata q ordi-
natur ad militiam: vel illoz de mercede q ordinatur ad
redimēdū captiuos ab infidelibus vel cruciferos: vel
sancte marie teutonicoz omitto. Et de religione etiam
pauli pñe heremite sub regula augustinī vel sancti lo-
hānis sub habitu griseo. De medicatibus aut cōpēben-
dēdo in eis pñcatores minores heremitanos: et carne-
litas: et seruitas: et eoz scīs ac doctorib': ac relaxatiōe
et renouatiōe. dicec inferi? plene. et in alio titulo.

Titulus decimussertus.

Titulus sequēs sextusdecim' cōtinet gesta summoz
pontificū et impatoz: ac etiā doctorū: et sanctissimozum
viroz: et cōtingētia mira ac exterminia in diuersis mun-
di partib' pñnos. ccc. vel circa: scz ab anno dñi. dccc. x.
vsqz ad annū incarnationis dñi millesimū centesimū.
Infra quod spaciū fuerūt summi pñtifices leo papa. iij.
Stephanus. iij. pascalis. j. Jo. anglicus papa. vij. qui
fuit femina. Bñdict' iij. pascalis. ij. Eugenius. ij. Ga-
lentinus. Gregorius. iij. Sergius. ij. Leo. iij. Nicola-
j. Adrian. ij. Jobānes. vij. Martinus. ij. Stephanus
v. Formosus. Bonifacius. vij. Romanus papa. Theo-
dorus. Jobānes. ix. Bñdictus. iij. Leo. v. Sergius. iij.
Anastasius. iij. Landus. Jobānes. decim'. Leo. vij. Gre-
gorius septimus. Jobānes. xi. Leo septimus. Step-
hanus octauus. Martinus. iij. Agapitus secundus. Jobā-

nes. xij. Eceleratissimus Leo. xij. Jobānes. xij. The-
nedictus. vij. Bonifacius. vij. Jobānes. xij. Jobānes. xv.
Grego. v. Hilulter. ij. magnus Jobānes. xvi. Jobānes
xvij. Bñdictus. vij. Jobānes. xvij. Jobānes. xix. Bñdi-
ctus. ix. Grego. vij. Lemens. ij. Damasius. ij. Intrusus
Leo. ix. Victor. ij. Stephanus. ix. Bñdictus. x. Intrusus
Nicolaus. ij. Alexander. ij. Landullus scismaticus. Gre-
go. vij. Lemens scismaticus. Victor. iij. Urban. ij. De-
inde de impatozib' boz tempoz. Ludouico filio haro-
li magni. Lothario filio ei? Ludouico. ij. Karolo. ij. Ka-
rolo. iij. Karolo. iij. Arnulfo. Ludouico. iij. Lōrado. Mē-
rico primo. De tribus orthonibus successiue impantibus
De henrico. ij. impatore. qui primus factus est p electio-
nē. tunc ordinatā a trib' archiepis et quatuor pñcipib'
fiendā impofterū. De henrico. iij. impatore. De origine
turcoz. De henrico. iij. q excoicatus est a grego. vij. Et
postea ab vrbano. ij. De qbusdā epīs sanctis anglie. De
petro damasceno. et dictis eius. De childebertor dictis
eius. De lanfranco. De anselmo et dictis eius. De petro
altonjo ptra iudeos. De questu facto fidelib' ptra ter-
ra sciam. et q capta est p gottifredū. Caplm. j.

In prosecutione historie

de summis pñtificib' Impatozib' doctorib'
et alijs digressi: p titulu pcedētē interpositū.
in q diffuē actū est de scissimis anachoritis
cenobit. rudatozib' diuersarū religionū monachaliū. q
in ecclesia essulterūt: ab anno dñi. ccl. x. scz a tpe dyocle-
tiani et maximiani impatoz vsqz ad annū dñi millesimū
cētesimū q tpe impauit heric'. Spaz historie resumim'
in loco illo vbi dimissum est. scz de leone. iij. papa: et lu-
douico pmo impatore filio karoli magni. Et bac igit lu-
ce subtracto karolo magno: succedente in impio filio
ei? ludouico. pñlabat in vrbe leo. iij. Qui male et igno-
miniose tract' et eiecit. roman' ipe a sede sua p ipz haro-
li magnū postq se purgauit corā eo et pello pgregatoz
reposit' est honorifice in sede sua vt dictū est s. Et sup'
aut fuit ad sumi pñtificat' apicē. Anno dñi. dcc. nōgere
simoseptio. et ipz tenuit annis. xx. mēib'. v. diebus. xvj.
Hic coronauit harolū magnū in impio romano. Scit
ipe pñtici ecclie scī petri i vrbe: q aduc dñi ciuitas le-
onina. ab eo sic dicta. et muro eā cinxit. ppter incursum sa-
racenoz: i refugiu ab eoz discursu. Letanias aut tridua
mas ante ascensionē dñi sic ordinauit. vt scōa feria sum-
mus pñtifer cū clero et ppo ab ecclia dei genitricis ad
psepe egredies pgar. cū hymnis et canticis ad eccliam scī
saluatoris q de cōstantiniana. Fertia tertia ab ecclia
sancte sabine ad eccliam sancti pauli. Fertia autē quarta
ab ecclia bñctz ad scī laurētii foris muros: vt babēf
ex cronica Martiriana. Hic etiam sic scribit ludouico
augusto quē impator coronauit: patre eius karolo ma-
gno defuncto cū a saracenis romani infestaret: vt ba-
gno defuncto qd a saracenis romani infestaret: vt ba-
get. xij. q. vij. Igit cū sepe aduersa a saracenoz pñb'
mus et egressi sumus roma. Bñ ad eundē. Scire vos
opz q nunq ab aliqbus nñs hoies sum' oppm: s. si
necessitas vlla occurrerit pñtial' vindicam: qz nostri
gregis vltiores in oibus eē debem': et pñpui adiutores.
Bñ exercitui francoz ait. Omni timore et terrore de-
posito ptra inimicos sancte fidei et salutariōe
religionū vñrū agere studeat. Mōit em omnipotēs si
quolibet vestroz moriet q p veritate fidei et salutariōe
patrie ac defensione xpianorū mortu' ē: et iō ab eo pñmū
ce leste cōsequet. bec oia ibi. Idem leo. iij. ludouico et lo-
thario aug. dñ. lxxij. ait. Inter vos et nos pacti serie sta-
tutū est cōfirmatū q electio et cōsecratio futuri romani
pñtificis nō nisi iuste et canonicē fieri debeat. Item ex

cōclio but? leonis. iij. q. ij. sc. lxx. Donem? et irrefra-
gabiler affirmam'. vt null' epoz vel sacerdotū rē ritu-
li sui usurpare psumat. S. neqz salariz a xpianis scīs
loc' oblatū cā amicitie vel timoris aut muner' pñpriet
auferre: ne ecclia dei ad nihilū redigat. Qd qñqz face-
re presumpserit epus vel sacerdos canonicā sine dubio
subeat vltionē et qd iniuste ablatū est ecclie reddere cō-
pellat. Ita vt deinceps nullas vires p bis ad lītigādū vl'
possidēdū possit bñe. Demū post plurima scā opa qñit
in dño. sepult' in ecclia. s. petri. Idē leo qñt. xvj. q. v.
epīs brittanie sic scribit. Fortes qñ? vos cūcta in vñs
discriminat' pñncipis. qñ pñes dānerūt. nihil aliū q
diuinationes et maleficia esse decernim'. Quāobrevolu-
mus illas oīno dānari. et vltra inter xpianos nō noiari
et ne exerceant sub anathemat' interdicto pñbem? Leo
papa. i. q. iij. Ills sane plurimū mibi displicere signi-
fico q iurisdictionis tue clericos qdā esse dicunt. q ad-
uersarioz cōicāt pñtati et vesanie vasis mīscōe. vasa
mīscant qñ? inuestigādīs atqz feneritate pgrua coher-
cendis dñ diligentia tua vigilanter insistere: ita vt bis
qñ? nō potuerit pdesse correctio nō pareat abscissio. fm
illud. Si oculus tuus scandalizat te erue eū et. Abūciē-
da pñsus est pestifera hec a sacerdotali vigore patien-
tia est que sibi met petis alioz parcendo non parat.

S. j. Leone de hac luce subtra-

cto creatus est antistes in vrbe stephanus. iij. anno dñi
dccc. x. qui natiōe roman' ex pñe iulio sedt mēib'. vij.
Et inde ad pñes apposit'. sepultus est in ecclia scī pe-
tri. cessauitqz papat' diebus. xviij. fm crofi Mart. Hic
stephan' fm Jo. de col. in histo. postq pñtificale adept'
est dignitatē. eo. anno q ludouicus pñ' fil' karoli ma-
gñi impm suscepit romanū: vt vir scissim' zelo fidei ac-
cūsus pnegocijs ecclie sue pñonal' est pñct' in gallias
ad serenissimū impatoz ludouicu: a quo tāto honore et
reuerētia suscept' est quantū vñ lingua narrare possit.
Et vir angelic' tāta inuenit grām in aspectu pñcipis vt
oia q petijt obtineret. Qui et pñ saluatoris imitatus
cū? vices gerebat in terris p crucifixoib' exortans et p
pñcutorib' ozare mādātis oēs exules romanos q in cā
leonis pape delinquētes fuerāt: et ppter b a karolo ma-
gno illuc relegati fuerāt: et alios q ppter magna scelera
q in scā romana ecclia ppetraret arti? in diuersis erga-
stulis i frācia tenebant. Idē scīs petijt absolut'. scēqz
romā posse reduci: qd ei totū cōcessum est: reuerfusqz ad
vrbe in pace qñit. Hic aut sic scribit guido mī comiti: vt
habet dñ. lxxij. Lectis sagacitatis vñe artic'. qui defun-
cto ecclie reatine antistite clerū et plebē eiusdē elegisse
sibi futuri antistitē a nobis pñsecrādū vestro studio di-
rectū esse: ne ecclia ipa dñi sine pastore pñpō cōster fare-
bant. Hos de pñis morte dolētes: nñc ipm electū vñā
nimitate et canonica ipi? ecclie electione vt mandastis
tā citissime ordinare omīsumus: eo q impialē nobis vt
mos est absolutiōis minime detulerit eplam p qua. s.
re nobis ambigū est: ideo volūtati vestre parere distu-
limus ne augustalis anim' durissime hoc quoquomodo
pāperet. Sed scīetes eccliam dei dñi sine pñpō pastore
nō debere pñstere: glie vestre mādamus: qñ nos aliter
agere nō debim': vt a vestra solertia impial' vt pñtea
cōsuetudo dictat pcepta licentia: et nobis quēadmodum
vos scīre credimus: imperiali directa eplā: sic volūtati
vestre de hoc parebim': eīdemqz electū dñi adiuuāte
consecrabim'. Qd charissime fili mōleste nullo modo
suscepas. hec ibi. Forte iste erat curialis: et ideo expe-
ctabatur assensus imperatois.

S. ij. Successit stephano in sede

petri pascalis primus natiōe romanus. Ex patre ma-
ximo anno dñi. dccc. xij. Sedt autem annis. vij. diebus
b. B. ij

Obitus
leonis pa-
pe.

Stepha-
nus. iij.
papa.

Pascalis
i. papa.

De beata
cecilia ap
parête pa
scali pape

Inuenit
corp⁹ brē
ceclie cū
alijs mar
tyribus.

Benedict?
in papa.
Mascalis
II.

q. j. Peruenit ad nos. An valde miramur qd qda monachi
epi & abbates in parochia vestra p sctoru patru decreta
epalia iura & officia sibi arrogaret vdicat: videls peni-
tentia dare & remissione pctoz recocillatione penitentiu
decimas & ecclesias cu absq ppij epi licetia vel aplice
sedis aucte: hoc nullaten? presumere debeat: sicut in calce
donesi pello cautu est. Quidam? itaq dilectioni tue vt
eos puenias et ne talia psumat oino pbibeas. Idē. xvj.
q. vij. alt. Sicut dñi vestimetu scilum no est: sed de eo for-
titu sunt: ita nec ecclia scindi dz: qz in vnitare tota con-
stit. In prate g ppij epi ecclie reducant: & ab ipso sicut i
sacris canonib? statutu est ordinent: alioqn ecclie ipse et
clericu earude diuinitu destituant officijs. sp iter dictoz
fm glo. Idē. Si qs cleric? abbas vel monach? p laicos
ecclias obtinuerit fm aploz canones & antiocheni ca-
pitulu pcelij excoicationi subiaceat. Idē. Nullus laicoz
ecclias vel ecclesiaru bona occupet vel disponat. Idē.
xvj. q. j. Decimas a ppo sacerdotib? ac leuitis eē reddē-
das diuine legis sanxit auctas. Ceteru a monachis seu
clericis coiter vniuersib? nulla rō finit: vt milites aut epi
aut p sone quelibet decimas de laboribus seu de nutri-
mentis suis proprijs extorqueere debeat. Denum eo de-
functo cessauit papatus diebus. xviij.

§. iij. Successit pascali in sede

petri Eugenius. ij. natione roman⁹ ex patre boemundo
anno dñi. dccxxij. seditis annis. ij. mēsis. ij. Et fm
croñ. **Darti.** Idic⁹ romanos laicos cecatus est ⁊ mar-
tyrio coronat⁹. Spie plus cardinalis fuit scē fabrie quā
ecclesiā ciborio argēteo sup altare decorauit: et pictura
solēni ornauit. Ad hoc eugenio papa vt refert **Ein. spe.**
histo. post Sigisbertū. Hyldimus abbas sancti diony-
sij: sacriq; palatii archiepiscellā⁹ romā mittens: corpus
beati sebastiani accepit. Et ad vrbē suessionis in basilica
sancti medardi collocauit. vbi dñ adhuc indumātū in lo-
culo in quo allat⁹ est iaceret: tāta signoz ⁊ virtutis grā
in noie eiusdē martyris emicuit: vt a nullo mortalium
enumerari vel enarrari posset. Quoz qdā tāti stuporis
esse dicunt: vt humanā fidē excedat nūi certū esset deus
q; quo idē passus ē martyr dñi facere posse. Circa idē
tps corpa sanctoz martyru marcellini et petri de roma
sublata in franciā trāsata sunt: ⁊ multis signis clari-
cata. **Lozp⁹** etiā sancti gregori pape ad vrbē suessionis
translatū esse dr. Cōdus tñ in vrbē eē creditur. Eugenio
ad dñm euocato successit valētin⁹ natione roman⁹. qui
sedit diebus. xl. in papatu ⁊ mortu⁹ est. **Cessantq; pon-**
tificatus diebus tribus fm croñ. Darti.

§. iij. Post eū creatus est pon-

tifici summi Greg. iij. natione roman' ex patre iohāne
 anno dñi. dccc. xvj. Et cathedra petri tenuit annis. xvi.
 Et ecclesia sc̃i martini in more a fundamētis destruc-
 tā nouis fabricis edificauit. Hoc greg. monēte finiu-
 cē. xvi. s. et oibus ep̃is assentiētib' ludouic' impator' sta-
 ruit in frācia et alemania festū oim sc̃oꝝ in kalēdis no-
 uēbriū solēniter celebrari: qđ a bonifacio papa p̃mo in-
 stitūtū a romanis celebrabat. Hui' tpe ut ait Mart.
 in croñ. sua ora est magna tribulatio xp̃ianis. Nam de ro-
 manis qđā scelerati miserunt ad soldanū babilonicū: et
 roma uenies italia possideret: tāraq' multitudo sarace-
 norū p portū cēticellē sem intrās repleuit facie terre et
 locuste uiderent. Obessaq' roma capis ciuitas leonina.
 Ecclesia sc̃i petri spoliat: et egrū stabulū efficit. et nō solū
 ciuitas romana: sed et ois tūcia in solitudines redigis.
 Tandē ad petitionē hui' greg. pape guidomarchio cuz
 logobardis uenies: et postea rex ludouicus cū galliis
 cuz multa sanguinis effusione xp̃ianozum saracenos de
 italia fugarūt. Quo tempore etiā apulīa et siciliā dena-
 stauerunt. Fuit aut p̃ticefex iste ut testatur Baco. de col.

Capitulum

vir strenuus atq; benignus, fide catholicus, ac sacrarū
scripturarum solertissimus inquisitor, amator pauperū,
nil terrenum, nil transitorioz concupiscens. Totus a
illa que finem nesciuit semper intentus, Diuini igitur
amoris igne succensus hic, b. pontifex corp' magis gre
go. pape per quē spiritus sancti gratia toto orbe terrarū
inextinguibile lumen sapientie induxit, ex loco vbi p'p'
sepultus erat leuauit, atq; in ecclia, b. petri apli cū ma
gna veneratione trāstulit. Quo in loco oratoriu suo no
mini dedicauit, vbi in altari corpus ipm, ac etiā sebastia
ni posita sunt. Asserunt tñ quedā cronice in gallia fuisse
dicta corpora translata vt dictū est sup. Et romani cre
dūt in ecclia sancti petri esse: qđ magis videt, p'p'mū ve
ritati. Hoc tpe reliquie vtriq; martyris a parisiis in sa
nā transferunt, vnde z ipsi festi tati sunt: q ab illo
de francoz gloria ad saxonēs sit translata.

§. v. Suscepit post grego. quar

[illegible]

Ad dñm Sergio euocato

tronizatz? est in sede petri de coi oim assensu Leo. iij.
atione roman? anno dni. de cclvii. qui sedit annis. viij.
tribus. iij. diebus. v. Sicut vir iste fuit Job. de col. valde
ancr?: vigilijs z orationibus multu vacans. Iusticie q.
oferuade valde rigidus: diuinaru scripturaru peritissim.
us. Hic ab infancia ob sclaru studia inter monachos
ctos nutrit? est. Inter quos no soli sras didici: veru
tia in studio scte quersationis no qst puer: sed velut p
ect? monach? inter eos mast. Postq aut fact? e papa
us loci mutaret z ordine tñ vita vl mores sctos z hu
miles nuq mutauit. Hic bñs potifex aucte canonica
decreuit vt dn sacra missaz solenne celebrant: nullus ex
palcis stare: federe: vel ingredi debeat. Et presidente tñ
terribilis terremor? fact? est: vt oia elementa concussa
viderent. Statuit potifex iste vt octaue assumptiois. b.
marie celebrarent in romana ecclia: qd pus no fiebat.
Et presulare z lothario imperare ges illa neppada sa
cagenoz nauibus euecta: circa littora tuscie maris ma
tima dana intulit qbusda ciuitatib?: deide romano por

Fo.

tui appllas in terra descendit et spe potinde vrbis romaꝝ
tedit. Sed cu romani eoz pſensissent aduentu vrbē mu
miūt. Quare fiducia obtinēde ciuitatis deposita cūcta
que extra ciuitatē erāt gēs illa diripuit: ecclesias spoliāt:
spoliatis succedūt. Inter q̄s ecclesiā sc̄i petri q̄ tūc
erat extra septavrbis tota diripit: atq; altari sacro pzo
pbanato oia q̄ ad ornātū ecclesie erāt: eradit atq; om̄i
liti spolijs ad naues redeit. Illa igit ecclesiā q̄ est caput
et m̄ ecclesiāriū sic a neppādis pphanata fenat: popululū
romanū leonē eoz pōtifice adēit cū lachrymis obsec
tes: vt illius studio deinceps sacer ille loc⁹ oi xp̄i eccle
sie venerabilis taliter muniret: ne iterū cursus illi neppā
disime gētis formidaret: quoz voces brūs pōtifer solli
cite audies. ptinus bmoī cōsiliū lūmpsit: vt illud op⁹ qđ
pdecessor eius leo. iij. inchoauerat: et circa ecclesiā beati
petri edificare cepar muros: et multis iā locis fundamē
ta posuerat ipse auxiliāte dño pduceret ad effectū. Hoc
sū cōsiliū cū lōbario pncipe: ac eius fratrib⁹ francoꝝ
et germanoꝝ regibus intinmasset magno repleti gaudio
p suos nūcios. Lōbarius impator et fratres et ludon
cus et karolus magnū pecunie summā ad id op⁹ p̄ficiendū
desinarūt. Anno igit sc̄o pōtificat⁹ eius cū magna po
puli romani leticia inchoatū est opus adeoq; nō solū ro
mani: s; et de circūstantib⁹ ciuitatib⁹ ppli ptuler: vt sexto
anno pōtificat⁹ eiusdē sit et oi pte opus illud a fidelib⁹
cōsummatū. Que qđ ciuitas sc̄i pscuitatis a nobe au
ctoris dicta est leonina. Hoc igit studior industria hui⁹
pōtificis pfecto idē pius p̄ magno dolore afficiebatur
cū videret quidē altare pncipis aploꝝ pphanatū: et oi
suo decore nudatū: adeo vt iā pplis illud frequēter desi
deret diuino adiut⁹ auxilio cōfessionē beati petri: et eius
altare decēter et honorifice decorauit: atq; ip̄i altaris
frontē laminis aureis atq; gemarīs circūdidit: et mun
data ecclesia oia ad statū pristinū reduxit. Insuper et ciuita
tē portuensem lōgis tpi⁹ derelictā coris q̄ ad vrbē ro
manā agarenorū infestationem fugiētes venerāt ad in
habitādū tribuit. Præterea ip̄e pōtifer deuotōe p̄cipu
mīta sc̄oꝝ corpa q̄ q̄dū p diuersa loca vrbis inculte la
cuerāt ingētit studio q̄stita rexit: repara q̄ summa reue
rentia in suis locis collocat. S; et corpa iij. coronatoꝝ
in ecclesia quā ip̄e a fundamētis crexit sub altari ip̄i ec
clesie tumulauit. Cū qbus etiā multa alia corpa sc̄oꝝ
posuit. s. claudij. aliostrati. symphoziani. castoris. simpli
cij. Marij quoq; audifax et abacub. Felicissimū et aga
piti. ppoliti cum familia eius numero. xviij. Aquile. pri
sci arsei. aquini. narssi. marcellini. felices. candidi. pau
lini. anastasi. felices. apollonius. et felices. benedicti et
benati. Necnon posuit ibi caput. s. prothi. s. alexandri.
s. sigr̄i. et sancte praxedis virginis. Et plura alia loca et
ecclesias quas saraceni pauloante deuastauerāt et expoli
auerant honorifice restaurauit. Hic p neapolitanis in
mari p̄ta saracenos pugnātib⁹ orādo collectā fecit. De
cui⁹ dextera beati petri et. Illi aut saraceni q̄ cū mari
ma multitudine ad vrbē capiendā venerāt. cū spoliatis
ecclesijs petri et pauli ad affricā in nauib⁹ reditr̄. In alto
pelago tempestate quassati dei virtute sunt submersi.

S. viij. Post hunc leonē martī-

nus in croci. sua ponit iob. natione anglicū. Qui sedit an
no dñi. deccl. In cathedra petri annis. ij. mensib⁹. iij. die
bus. vj. Quo mortuo cessant papæ. mense vno. lñ. die in
qt martī. vt assensit femina fuit. Et in puellari etate a
qdam suo amasio in hūc virili arbenis adducta. sic in di
uersis sciētijs pfecta vt null⁹ sibi par inueniret. Ideo vt
post rome trūm leges. magnos mīros discipulos ⁊ au
ditores h̄ret. Et cū in vrbe in scia ⁊ vite magne opinio
nis eēt in papā p̄corditer eligif post leonē. Sz in papa
tu p suum familiārē impregnat. Verum tempus parē
ignozans cum de sancto petro in lateranū tenderet an
b B iij

Ecclesia
scti petri
circūdat
muris.

Quartus
us suc-
cessit leo-
n q̄ mar-
nus fuit
emipa.

gustata pti inter eccl'as sc'i clemētis & collisēi pepit in via. Et in pti moztua ibidē sepulta ē. Et qz papa eā de via semp obligat cū lateranū accedit. credit a pteris q ob detestationē facti b faciat. nec ponit in cathalogo summoz pōtificū ppter mulieris sc'i. Vere valde mīrandū ē cū ppo clamādū. O altitudo sapiētē & scientie dei q incōprehēnsibilia sunt iudicia ei? &c. Si verum fuit qd vulgo ē vt iste refert. Et quoddā signum sculpturē marmoreē in via vbi hoc pōgit ob huius rei memoriāz pōsitū ē. Et sic. tñ in spe. b'ito. & Jo. de col. nīl de b're ferūt. Sed & si fuit verū nullū tñ ex hoc salutis pūdiciū qz nec eccl'ia tñc fuit sine capite: q est xps. Nī infugum grē pēpit: nec vltimū effect? sacramētoz q illa pferēbat deficiēbat eis q deuote acpēbāt ab ea. s. g'ra. Licet illa fuit nec aliē fēminē sint susceptibiles characteris ali- cui? ordinis: nec pficere eucharistia: etiā de facto ordi- nare possint: nec absoluerē a peccatis. vnde ordinati ab ea erāt iterū ordinādū: qz nīl ab ea acceperāt. grām tñ sacramētoz xps supplebat in recipiētib? digne ignorā- tia facti inuincibilib? eos excusante a culpa.

S. viij. Eo per mortē subtracto

Benedi- ctus. iij. creat? est summ? antistes bñdictus. iij. natione roman? ex patre patrodo. Anno dñi. decclij. Seditis annis. ij. mensibus. v. Quo mortuo cessauit papat? dieb? xij. Hic vt inquit Marti. stituit vt clerici ordinare incederent & bonē puerē. Hic inter alia bona q fecit pōticiū a porta ciuitatis vsqz ad sc'm paulū. Et aliū pōticiū a por- ta ciuitatis vsqz ad sc'm laurentiū restaurauit. Qui mor- tuus sepult? est apud sc'm petru. De hoc bñdicto istud notabile refert Jo. de col. q cū esset sancti f'xi p'byter cardinalis oim cōsensu in papā elect? cū a ppo & clero necnō romanis nobilib? vigeret vt electionē de se facere pberet assensu: mlti cū lachrymis genua flectēs flebi- li voce dicebat. Rogo frēs nō in eā deducat? eccl'iam: qz tāti culminis nō sufficere ferre grauiam. Illi nīlomi- nus eū sic reuētē ad lateranēsem eccl'iam deducēs i pōtificali solio collocarunt. In decre. dist. xvj. Jo. papa sic ait. Si impator catholicus est qd salua pace ei? dixe- rim? Nīl est nō p'sul eccl'ie. Qd ad religionē cōpetit di- scere puenit nō docere. Habet pūlegia p'atris sue: q ad ministradiū publicis legib? diuinitus psecutus est. Et eius bñficijs nō ingrat? d' pōnes celestis ordis nīl v'surper. Ad sacerdotes eū deus voluit q eccl'ie disponē- da sunt p'uenire nō ad seculi potestates. Quas si fideles sunt eccl'ie sue sacerdotib? voluit esse subiectos. Nō si- bi ergo v'dicet alienū ius & ministeriū qd alteri depu- ta est: nec s' eū tēdāt ab iurē: a quo oia p'stituta sunt ne s' illius bñficia pugnare videat? a quo p'p'ia cōsecutus est potestātē. Nō a legib? publicis. nō a p'atib? seculi: sed a pōtificib? & sacerdotib? oipotens deus xp'iane religio- nis clericos & sacerdotes voluit ordinarē & discuti: et re- cipi de errore correctionē: nunq de pōtificib? nīl eccl'ie s'ia iudicare debere. Nō est hūanarū legū de talib? ferre s'iam absqz eccl'ie pncipalr constitutis pōtificib?us. Obsequi solere pncipes xp'ianos decretis eccl'ie nō sua pponere p'atē. Ep's caput subdere pncipes solitū est non de eoz capitibus iudicare. bec ibi.

Eccl'ia. c. i. ex de cō- stitu.

Nicola? primus.

S. ix. Decedente bñdicto tertio

assump? est canonice ad pōtificat? apicē Nicola? p'm? bñ? nois natione roman? anno dñi. decclvj. Sedemqz petri tenuit annis. ix. mēsb?us. ij. dieb? x. x. l. l. p' t'beo domus dicit? est. Hic vt ait Marti. vbi sanctissim? fuit. Post magnū gregoriū. papa vix vllus in romana sede et apparuit cōparādus. Lulus ordinationē ludouic? im- peratoz sua p'sentia roborauit. Hic vt scribit Jo. de col. ex croñ. pōtificū fuit homo valde sc'us: qui mundi ho- mores fugies: deo solivacare studebat. vnde audito q in

papā deberet assumi fugies latitauit. Sed inuentus et violēter tractus de sensu oim fact? est papa. Erat aut aspectu pulcher: doctus in vbo: loq'la humilis: actu p'clarus: ieiunijs: vigilijs & orōib? valde intētus. Sub hoc pōtifice michael impator: constantinopolitanus seu grecorū legatos romā misit: p quos & munera p'ciosissi- ma eccl'ie sancti petri destinauit. Inter q fuit cultus au- reus miri pōderis & artificij p'ciosissimis lapidibus or- natus. Hic nicola? papa vt vir intrepidus et magne auctis: nec tñ a clemētia alien? pōtqz deposuit iohannē archiep'm rauennatē: qz vocat? ad curiā venire cōpse- rat: cū postea venies ioh. ad pedes scolai pape se dunt liasset recognoscēs erroz suū ad p'ca ludouici impato- ris suo officio restituit? est. Idem etiā lotbarium regem fratrē ludouici impatoris excoicauit: ex eo q debeba- r p'ore sua legitima repudiata. gualdrada pellicē suā nō cōstissit. Et adeo romana sedes hoc enozm scel? adul- terij egre tulit & detestata est. q duo archiep'i: quoz au- ctoritare p'ter iuris ordinē hoc diuortū celebrauerant seu assenserāt fuerūt excoicati: deinde a suo officio sume depositi. Unde circa istā materiā et alia notabilia gesta p eū habent in decretis decreta p eū. vnde di. xvj. imp- ratoribus scribēs ait. Vbi nā legitis impatores ante- cessores vestros synodalib? conuētib? interfuissē: nīl forsitā in quibūsdā vbi de fide tractatū est q vniuersa- lis est: q oim cōis est: que nō solū ad clericos verū etiam ad laicos & ad oēs oim p'inet xp'ianos. Idē dist. ca. ait. Satis euidenter ostendit a seculari p'atē nec solū posse p'orū nec ligari pōtifice que cōstat a p'ncipe pio con- stantino deū appellatū cū nec posse deū ad hōiū iudi- cari manifestū sit. Sed & theodosius minor sc'ē syno- do scribēs ephesine patrie dixit. Deputat? est ergo can- didian? magnificētissim? comes strenuoz domesticorū transire vsqz ad sacratissimā synodū nostrā. Et in nullo quidē q faciēde sunt de p'is dogmatib? q'stiones seu ex- positiones cōicare. Illūcū nāqz est eū q nō sit in ordine sc'issimoz epōz eccl'asticis intermiseri tractantibus. Hic itaqz manifeste reprobis apparet cōministrus igna- tiū p impiālē t'modo sententiā nullo modo poruissē p'or- sus expelli. In cui? dānatione: qz pūlū q assensu ē sub- secut? apparet id cā p'atratū fuisse adulationis nō legiti- me sanctionis. Et loquū nicola? papa de ignatio collā- tinopolitano p'atēba. q a suis suffraganeis fuerat de- posit? ad instantiā michaelis impatoris grecorū. Qd fa- ctū multū detestat? & fieri nō poruissē ostēdit dist. xij. in multis. c. vbi ait. Submittit ignatius minor inferiorū & subiectozū deliberationib? eccl'ia sacris canonib? p'ci- piētib? & exēplis sc'ozū patrū. semp vbi ē maior auctas eū dñi: & in oib? p'rouerbijs ad p'ioris sedis iudicia dirigant? qd nō solū a catholicis: verū etiam ab ip's ob- seruati cōstāt hereticis: alioqz accephalū liquet eē cō- ciliū vbi de tāta p'sona agit et maiorū nō expectat s'ia. Idē in. c. seq. ait. Intantū hāc p'sumptionē sc'i p'ies apō calcedonē detestari sunt: vt dioscorū alexandrinū a s'itē inter cetera: idcirco p'osissimū sine vlla restitutione dā- nauert: qz pōnes os suū in celū lingua ei? trāsente sup terrā excoicationē in sc'm leonē papā dictauit. Et in. c. Hic aut. dist. ea. Inducit ad idē exēplū beati marcellini pape & martyris. q quū tpe diocletiani thura sup p'ua- nas imposuisset in venerationē idoli collecto p'olio ep'i scopoz cōstite eo p'ctm suū null? fuit ausus in eā s'iaz ferre: dicētib? p'ima sedes nō iudicabil? ē q. Ex ore tuo iudica cau sam tuā. Et cū s'ietus papa. ij. infamaret sup qbusdā in cōclio epōzū: vbi erat valentinian? ipator: ipse surrexit et posuit in arbitrio ip's f'xi iudicare de cā sua. Idē de eodē ait. Inferior sedes p'iorē absolue- re nō pōt. Sola em p'ior: inferiorē ouenietē absoluit. Hic liqz pūideat? qz quē nō pōt absoluerē: nō pōt iudi- cio inferior: p'iorē ligare. vnde et ppheta ait. Nūquid

Papa ex- coicant lotbariū

Admirabile dictū

gl'abif secur? ē eū q fecat in ea. Idē nicola? scribēs lu- douico impatori romanorū. di. xvj. ait. In scriptur? nar- rat? p'statū impatorē d'isse vere si p'p'is oculis vide- re sacerdotē dei aut aliqē eoz q in monastico habitu circūmicti sunt peccantē. clamidē meā explicare & coo- parē eū ne ab aliq videret. In qd? igit desideratissime si- li necessario cōmonemini vt quēadmodū fide & religioe acphonoris parititate ei adequari videmini. ita q bñl- tate atqz deuotioe eqpari nīlomin? anbelit? ita vt in nullo inferior eo s' p'ior: inueniamini. Et bec qdē dicit m? vob cautos vos reddere cupiētes. vt si de dñi sacrodo- tib? q iure p'ies aiatū dicunt aliq p'igerit vos audire. qd p'susione p'is mētib? ingerat nō infrūitū s' pudora- tos filios noe imitātes de reliq verēcidiā p'egatis: vt quēadmodū & illi bñdictione repleti moderāte dño me- reamini. Idē ad lotbariū regē frēm ludouici. xj. q. ij. sic scribit. Precipue gualdrade pellicē tue & dudū a te repu- diate cōione declina. Excoicata est em & vsqz ad p'sentiam n'fiaz ab oi p'uberno xp'ianorū seq'itratā. Quāobē cauē- dū est: ne cū ea pari mucrōe p'ellar? s'ne. Et p vni? mu- liercule passione vincit? & obligat? ad p'hene trabar? exi- tū d'etari? appē in p'p'is p'elati delinquit ac p b'ip'i cru- deli? q ceteri p'umit? vt greg. ait. Sc'et p'elati debēt qz si pueria vñq p'petrat. tot mortib? digni sunt. q ad subditos suos p'atōnis exēpla trāsmitāt. Idē nico- laus & lotbariū regē frēm ludouici impatoris. qz repu- diata vxore altā duxit: sic scribit ep's & archiep's p gal- liā germaniā & italiā p'stitut. ij. q. i. Scelus qd lotbari? rex si tñ rex veraciter dici possit. q nullo salubri regimī- ne corpus appetit? refrenat. s'z lubrica enervatione ma- gis illūcū el? motib? cedit in duab? feminis teberga- f'z & gualdrada cōmisti. oib? manifestū est. Et & dudūz epos teugaldū & gūtarū in tali facto eos habuisse turo- res atqz fautores pene tot? oibz vñdiz ad lūmina seu sedē aplicā p'huēs referebat. Ig'it decernēte nobiscum sc'tā synodo in p'ntia depositi. & ab officio sacerdotali ex- coicati atqz a regimie epali alienari idubitatē existit. De s'ia lata s' hos maximos archiep's. i. teugaldū tre- uerensem. & gūtarū coloniensem habet plen? xj. q. ij. Teugaldū. Idē ad lotbariū ait ipm regē adu'tez sic scri- bit. xij. q. ij. An non d'istrica vltione feriēdus es qui in duabus vxoribus adulterium lamech & flagitiū imi- tatus esse dinoscēris. Qd dñs nī nīl post. lxxvj. genera- tiones suo salutifero aduentu deleuit. cū Laym fratri- cūqz septima generatione aquis abolitū sit carphacis mli. dñm. Idē nicolaus. xvj. q. i. ait. Scripsit nobis teberga regina regia se velle dignitate seu copula exui. & sola vitā p'uatam contenta desiderare. Qui nos scri- psimus hoc aliter fieri nō posse. nisi eandē vitā vir eius lotbarius eligeret. Nā s' sit scriptū. Quos de? cōiūgit hō non separat. aliq tñ diuini amoris intuitu. & consen- su vtriusqz coniugis matrimonū dissoluitur. s. quo ad thoz non quo ad vinculum. & tunc separat nō hō. Aliter fieri mutua separationē v'fz p'hibem? Idē ad p'sula bul- garorū q nouiter erant ad fidem p'ueri. sic ait. xj. q. vij. Sc'itātib? vobis. si a sacerdote q fuerit cōp'rebensus in adulterio siue de b' sola fama resp'it. debeat? cōio- nē suscipe. nec ne. r'ndem? Nō pōt aliqz p'p'icūqz pollu- tus sit sacramēta diuina polluerē. q purgatoria cūctarū p'agionū existit. Qualiscūqz em sacerdos sit: q sancta sunt cōmquinari nō p'it. Idcirco ab eo vsqz quo epōz iu- dicio reprobaf cōio p'cipienda est. qm mali bona mī- strādo se t'mō ledūt. Et cerea fax accensa sibi qdē de- trimētū p'estat. alijs vō lūmē in tenebris administrat. & vñ alijs cōmodū exhibet. inde sibi dispendium p'estat Sumite & intrepide ab oi sacerdote xpi mysteria qm oia in fide purgant. Qd intelligēdū est vt dicit glo. & bñ nīl talis sacerdos sit p'ctus p s'iam. vel nīl sit notor? fornicator aut symoniac? Idē circa materiā p'suetudis

nis ait. s'z scribēs michaeli impatori grecorū. di. xj. Con- sequens est. vt qd ab hui? sedis. i. aplicē rectoib? plena auctē sanct. nulli? p'suetudinis p'p'diente occasione p- pas t'mō sequēdo volūtates remoueat s'z firmi? atqz incōcusse teneat. glo. ibi. Nīl est talis p'suetudo q p'oi- set iuri p'udicare. Idē ad eadē di. xj. Sc'it sc'tā romana eccl'ia q nīl ob'st saluti credētū diuerse p loco & tpe p'suetudines. si illis canonica nō ob'stat auctas p qua eis obuiare debeam? vñ nīl iudicam? eis debere vel posse resisti. Idē Rīdīculum est & sat? abominabile de- decus vt traditiones quas antiq? a patrib? suscepim? infringi patiamur. Hic etiā tpe rex bulgarorū ad xp'ia- nissimū. cū sua gente p'uerus est. vñ missis ad eū a sede aplicā ministris acceptis etiā a rege ludouico subsidij. adeo in fide solidat? vt nō multopost filio maiore in re- gno ordinato tpe seculo renūciās monachus fact? est. Idē inde fili? ei? iuueniliter agēs ad gēlitarū cultū. cū vellet redire. militie cingulo & cultu regio resumpto. si- lū p'fecit? cepit. & oculis ei? effolis in carcerem trusit. Filioqz minore in regnū collocato habitu resumpsit et bñ finitū dīes suos. Idē nicola? ad p'sula bulgarorū. di. xvj. Cōsulendū ait. Licet sacerdotes sint valde re- prehensibiles. s. cū sunt mali & incōtinentes. vos tñ dñi puenit imitari. q solē suū oari facit sup bonos & malos. Denique em a vobis eos nō debet? qm nec iudā dñs cū cēt mēdaz discipulus a numero discipulorū detecit. Ele- rū de p'el biteris vobis q laici estis. nec iudicādū est: nec qdē de vita eoz inuelligādū: sed epos iudicio qdē illd sit est reservādū. Idē de qdā que p' circa decimū etatis sue annū p'stitutū. Indui fecit habitū monachalē & voluntatē ip'i pueri. nec postea p'sensit monach? esse scribit. vt liber dimittat. xj. q. ij. p'elens sic dices. Cō- sulite p'samographi & b'a recolentes: qd? voluntarie se deo sacrificare. p'nciat. & voluntaria oris sui bñplacita fieri in p'spectu dei obsecrat. p'item clericū noie lamber- tum minime debere ep'stimare sub tali violentia fieri monachū. Qd em qd nō eligit. nec optat. p'ecro nō dū- git. qd aut nō diligit facile p'tent. Illūcū g bonū nīl vo- luntariū. Idcirco & dñs nō ferendū in via x'ga p quam violentia vlt inferat p'ceptū. Quapropter p'uit? ag'it si p'is suasionib? p'emptū mundi & amorē dei p'edica- do q violentiā inferendo ad celestē amorē illū accende- rit. Idē ad p'sula bulgarorū ait. xj. q. vij. Idē bul- la v'get necessitas nō solū quadragesimali tpe. sed & oī tpe est a p'is abstineū. Si aut inuitabilis v'get im- portunitas. nec quadragesime tpe. p defensione iua & pa- trie seu legū paternarū est belloz p'culdubio p'para- tioni parcendum. Ne videlz deū hō tentare videat. si bz qd faciat & sue ac alioz saluti p'ulere non pcurat. & sc'te religionis detrimenta nō p'cauet. Idē ad karolum regē. xij. q. vij. Reprehensibile valde esse p'stat qd sub- intulitū dicendo maiore partē oim epōz die noctuqz. cū alijs fidelib? tuis p'ra piratas maritimos inuigilare. ob idqz ep'i impediant venire. cū militū xpi sit xpo ferui- re. Milites vō seculi seruāt seculo: sicut scriptum est. Nemo militans deo implicat se negocijs secularibus. Qd si milites seculi militie studēt. qd ad epos & milites xp'i. nīl vt vacent orōionib? Idē xij. q. ij. Illi q pe- regrinos ait. Pax illa quā treugā dei dicim? sic obser- uetur sicut archiep's & ep's p'stituta est vntusculisqz p- uincie. Qui autē eā fregit excoicationi subdat. Idem xij. q. ij. ait. Quoniam in lege nō assumim? quā p'cepta fuisse nō reperim? qz l'z inisse quosdā legam? sicut sc'm dāuid cōtra goliā sacra p'didit b'istoria. nūqz tñ vt p lege teneat alicubi diuina sanxit auctoritas. cū bec & hui? sc'tātes deū solū tentare videant. Idem vñ fredo epō. vij. q. i. sic ait. Sc'itāt? p gualdagarū p'f- byterum vtrū cū a normāns ep'atu depelleris: debeas de cetero i monasterio p'uerfari. in quo sc'as frater ch- a

Rex bul- garorū cō- uersus ad fidem.

Reflume qm pnciosum est posita in traqlitate nauē dese-
rere quāto magi i fluctibz vbi nō dicim? q psecutor nō
fugiam? maximeq paganoz infidias cū ad tps seniorū
ob multitudinē delictoz nroz necēdi facultatē diuinū?
assequunt: presertim cū eis pdire vltro nō debeam? Et
multos ppbas et aplos ipm qd dñm bui? fuisse insecu-
tores luce clari? ostet. Sz qd precipue nos q tāq arde-
tes dicatū gregibz pbeim? imo q et hoz pastores sum?
deo auctore cū eis in piculis p viribz pssistere p certo cō-
ueniat Et cū traqlitas reddita diuina pietate fuerit so-
pitaz furētis infestatio: mox gregē pqrre in vnū colligere
et ei? aīos celestī patrie pace ac potissimū securita-
te p̄dicta sursum erigere debem? Et tā diu sup eoz cau-
tela non oportet esse sollicitos vt si det iudicio pntis tpis
cōmoda fortassis amittūt future vite sperent se gaudio
absqz ambiguitate percipere sempiterna. Idē. ix. q. iij. ait.
Pater pfecto sedis aplice cui? auctas maior nō est iu-
dicii? a nemine fore retractandū. Nec cuiq de eius lice-
tudine iudicio. Zuta qd innocētī? papa russo et ceteri
episcopis thessaliam constitutis scribens ait. Nemo vnq
aplico culmini de cui? iudicio non licet retractare. ma-
nus obuias audacter intulit. Nemo in hoc rebellis ex-
titit nisi q de se voluit iudicari. Er beat? papa gelasius.
Nec de eius iudicio. i. de romane ecclie canones vnq
preceperūt iudicari. Sententiāq illius ostiterūt non
oportere dissolui cui? poti? sequeda decreta madauerūt
Idē di. xlij. ait. Dispensatio est nobis celestī seminis
infusa. vt si nō sparserim? ve si tacuerim?. Qd cuz vas
electiois formidet et clamet. quāto magi cultibet exiguo
merendū est. Proinde sicut nō leue delibmen incubit
potificib? filuisse qd agruit. ita his Cas abist? medi-
ocri periculū est q cū debeant parere et despiciūt. Idē
di. x. lege impator. ait. nō in oib? ecclesiasticis stroner
suis vtendū est: presertim cū innuat euāgelice ac cano-
nice functioni aliquid obuiare. Lex impator nō est su-
pra legē dei sz sub? Impiali iudicio nō pfit ecclesiastica
iura dissolui. Ad qd ostendēdū duoz hoz. Innocentiū et
gregoriū sufficiūt testimonia. Mā scūs innocentī? in de
cretali ep̄la sua ad alexandrū antiochenū ep̄m ait. Qd
sciscitari vtrū diuini impiali iudicio prouincis vt due
metropoles fiant. si duo metropolitani debeant noiari
nō visum est nobis ad mobilitatē necessitatū mīdanay
dei eccliam mutari. honoresqz aut diuisiones ppeti. qz
p suis causis faciendīs duxerūt impator. Beatus gre-
go. scribens ad theotistā patritiū inter cetera ait. Si re-
ligionis ea debere dissolui infirmitia dicant. Sciendū
est qz et si hoc lex humana cessit. lex tñ diuina phibuit.
vbi dicit glo. q iustianus impator q hoc statuit erra-
uit. Et etiā dici pōt q hoc pmisit ad vitandū mal? mā-
lū. s. vxorizatiō. Idē di. xxvij. ait. Mobilissimū vir atqz
stremitus vře subtilitatis legat? Is nullā eplam litta-
cōsuetudinē a vobis nro potificio demulsiſset. licet nunq
aplice sedi moris fuerit absqz signatis apicibus vnde
cuqz legationē suscipere. Mos tñ vs in illa honorates
eiusqz grauitatē et eloquioz et? veridas cognoscēs
assertiones. nibilominus cū sicut decuit suscepim?. et ci
sicut honestū fuit credidim? Et ibi nota glo. q fine lris
nō est adhibēda fides legatis. Et multa notabilia circa
hanc materiam litterarū. Hui? nicolai tpe scrūs Cyrill?
penē oīm selauoz aplus. qz eos cōuertit. q vt credo ali-
bi dicunt bulgari: corpus sancti clemētis pape questuz
vbi in mari pectū fuerat. et aquis maris opertū qz tem-
plo manebat: qz miraculū illud diu cessauerat. s. de defic-
catione maris. cirillo cū ppllo p inuētiōne corporis exoraze
ficatū sit mare vsq ad locū vbi in tēplo iacebat corpus
illud. Quo ingredies a gersonū illud romā asportauit.

Sciauidi
cunt bul-
garij.

Adrian?
scous.

ne romanus ex pre talaro epo. anno dñi. decclxxij. nume
ro pontifici. cix. cathedraꝝ tenuit petri annis. v. mēibꝫ
xi. M̃ic vii testat Jo. de col. fuit vir magnanū elemosy
narū. Lū aut eet p̃sbyter cardinalis atqꝫ semel a sergio
papa. xl. denar. percepisset pfuetudinaliter aureos credo
illos denarios vel argēteos. Reuerfus domū multitudi
nē maximā peregrinoꝝ ante domū suā reperperit. Quiuo
ceto dispensatore suo dixit illi. Recte p̃ hanc pecuniā ṽsin
gulis peregrinis ternos denarios tribue. Lūqꝫ ille nec
tertie parti sufficeret affirmaret posse pegrinoꝝ illorū
cepit ille p se singulis ternos denarios dare. Agitur ci
miraret dispensator qꝫ datis singlis ternis denariis ad
buc pecunia supeſſet. Iteruz vir sc̃tus culibet ex fami
lia sua tres elargitus est. Et cū adbuc sex supeſſent. Ad
des inqꝫ adrianus qꝫ largus est dñs iesus x̃ps qꝫ ex illa
quātitate quā dicebas impossibile posse sufficere. mili dñ
tibi tres resuauit. Min. in spe. b̃st. hūc obmittit forte
nō aduerteret. sꝫ marti. in croñ. ponit. ¶ De hoc adriano
sic dicit dist. lxxij. Lū adrianus sc̃bs ad romanū pontifica
tū ab ecclia dei genitricis dñe nostre que dñ ad presepe
trabereſ ad lateranēse patriarchiū. certatim a populor
clero tꝫ p̃ceribꝫ deportatꝫ est. Nō audietes legati missi
Ludomici impatoris. s. secūdi moleste tulerūt. indignati
sunt qꝫ dñi p̃ſentes essent nō fuerūt inuitati. nec op̃ate
a se futuri p̃sulis electioni interesse meruerūt. Qui acce
pta rōne qꝫ nō cōtrepꝫ augusti. sed futuri t̃pis p̃spectu
hoc cōmissum fuerat. nē videlꝫ legatos futuri p̃suli in ele
ctione romanoꝝ p̃ſesuli mō expectādi p huiꝫ fomites
inſolēceret. oēm indignationē medullinis sedauerunt.
Et ad salutē dñi electi tꝫ ip̃i hūiliter acceſſerūt. De hoc
etiā dī. ea. ex octaua synodo sic dñ. Adrianus papa sc̃s
qꝫ nicolaus p̃decessor eius disposuerat missos suos do
natū. s. t. Mōstien. ep̃m. t. stephanum ep̃besinuz ep̃m. et
martinū diaconē fante romane ecclesie ad basilū imp̃e
ratorē. s. grecoꝝ tꝫ ad filios eius. s. cōstantinū t. leonē au
gusto cōſtantinopolim direxit. Lū q̃bus anastasiꝫ roma
ne ecclesie bibliothecariꝫ. i. cācellariꝫ. vtriusqꝫ lingue pe
ritꝫ. grece. f. latine perrexit. Et synodo aꝑregata quaz
octauā vniuersalē synodū illuc venientes appellauerūt
exortū sc̃isma ex ignatiū deſpositione tꝫ fortinū ordinatiōe
sedauerūt. fortinū anathematizātes tꝫ ignatiū restituen
tes. in qua sic statuti est. Cōsecrationes tꝫ promotores
epoꝝ cōcordās p̃rioribꝫ cōcilij clericorꝫ electionē ac de
creto epoꝝ collegio fieri hec sc̃tā vniuersalis synodus
diffiniuit tꝫ statuti. ac iure p̃mulgauit. Memine laicoꝝ
p̃ncipū vel potentū semet inſerere electioni vel pmo
tioni cuiuslibet p̃iarche archiepi vel metropolitani aut
ep̃i cuiuslibet. ne videlꝫ inordinata tꝫ incōgrua hinc fiat
cōtentio vel cōfūſio. p̃ſertim cū nullā in talibꝫ poteſtate
quēqꝫ poteſtatiūqꝫ vel laicoꝝ. ceterorꝫ habere cōueniat.
sed filere tꝫ attēdere sibi vsqꝫ regulariter a collegio ec
clesie accipiat finē electio futuri pontificis. Et in. c. i. dī.
ea. per ip̃m adrianū papā fit interminatio. anathematꝫ
in dñū faciētes. Ad hūc Adrianū vii tꝫ refert marti. in cro
nica. acceſſit lorbariꝫ rex quē nicolaus papa p adulterio
excoicauerat. vt dictū est. s. Et romā venies vt se excu
saret de dicto adulterio. dñi p ostēſione innoctie sue ad
cōſonē corporis tꝫ agnis x̃pi tā ip̃s qꝫ optimates sui a pa
pa inuitati fuissent. quā indigne perceperāt. oēs infra
annū mortui sunt. Rex etiam Lotbarius redeūdo in via
placentie est mortuus.

S. xj. Post trāsitū adriani secūdi
ad summū p̄sulatū assumpt' est iobes. viij. natiōe roma-
nus anno dñi. dccc. lxxij. Qui fedit annis. x. et diebus. ij.
M̄c. v. die. Marti. in in crofi. vñgt karoli filiū Ludo-
uici regis in imparē. Quo tpe saraceni p̄ italīā discur-
rētes eccl'as sc̄i bñdicti in mōte cassino destruxerūt. Ad
hūc iobānē papam 3o. diaconū romane eccl'ie vitam

Polynes
viii.

Capitulum
sancti gra-
gorij est
senonis.

beati grego. pape in quattuor libros laudabiliter descri-
psit. Hic iniurias passus est a romanis ita vt i custodia
tentus esset. eo qd no fauere karolo cñ in francia esset.
Hic cñ ludouico balbo filio parrario fere panni moratus
est. Hic tradidit venerabili viro senonensi archiepo ca-
put bri grego. pape ⁊ brachii scri leonis pape: quas fe-
nōis reliquas collocauit. Sub b pōtifice iobe clarus fe-
me anastasi⁹ romane ecclie bibliothecari⁹. i. cancellari⁹
q in greca ⁊ latina lingua valde doct⁹. eloquētia facin-
dus. ⁊ in oī scia valde pfect⁹ fuit. Et fm Jo. de col. Hic
septimā vniuersalē synodū. subente. Jo. pape de greco
trāstulit in latinū. Quē terea trāstulit ⁊ hierarchia dyo-
nissi ariopagite. quā ad karolū impatorē ludouici filius
dixit. Insup ⁊ passionē petri alexādrini. Et achacii et
sociopei⁹. Et scri iobis elemosinarū ex greco trāstulit
in latinū ⁊ plura opuscula fecit. Hic iobes octau⁹. xxij.
q. v. sic ait. Administratores plane secularū dignitatu.
qui ad ecclīaz tuitionē pupilloz ac viduarū defensione
rapacitēz refrenationem pstituti esse. pculdubio debēt
quotiens ab epis ⁊ ecclīasticis viris pucti fuerint. eoz
querimōias attentē audiant. ⁊ fm qd necessitas expe-
ticit. absq negligētia examinēt. ⁊ diligētī studio cor-
rigāt. Qd si dei timorē pē oculis nō habentes negligē-
te post scdām ⁊ tertiā admonitiōē innētī fuerint oī se
nouerint cōione priuatos. i. postq fuerit lata sūa ptra
eos. Idē. xxij. q. viij. demago dicit scribens sic ait. Pre-
terea deuotionis tue studiū exhortamur. vt ⁊ marinos
larrūculos q sub pteritu tui nois in xpīcolas debachā-
tur tanto vehemētius accendaris quanto illoz pautita
re famam tui nois fuisse obfuscatā recognoscis. Quā lz
credi possit qd re nolente illi nauigātib⁹ insidiant: tñ qz
a te coprimi posse dicunt. nisi eos cōspexueris innox⁹
nō habebis. Scriptū est em. Quot crimina q pōt emēda-
re nō corrigitis pe committit. glo. hoc bz locū qñ qd est
iudex talis tñc tenet ad illud. Idē. xvij. q. iij. Nuliquis in-
uentus fuerit reus sacrilegij epis vel abbatib⁹ siue pso-
nis ad quos querimonia sacrilegij iuste pnuerit. xx.
libras examiatū argenti purissimū cōponat. Sacrilēgiū
committit. Si qd infregerit ecclīam vel. xx. ecclīasticos
passus qui in circūitu ecclīe sunt. vel domos q infra pē-
dictos passus sunt. aliqū inde diripiēdo vel auferēdo.
Seu q in iuriā vel ablatiōē rerū intulerit arma nō fere-
tib⁹ vel monachis siue deo deuotis. oib⁹q ecclīasticis
psomis. Idē. q. ea. Si qd domū dei violauerit ⁊ aliq
siue licētia ei. cū cōmissa esse dignoscit inde abstulerit
vel psomis ecclīasticis iniuriā intulerit. donec in puctū
admonit⁹ legitimē satisfaciāt sciat se cōione priuatum.
Idē hi q monasteria ⁊ loca deo dicata. ⁊ ecclīas intrin-
sūt. ⁊ deposita ⁊ alia qlibet exinde abstrahūt dānū no-
uissē cōponūt ⁊ emunt tripliciter. Et velut sacrilegi cano-
nice siue subuigant. Effringētēs ecclīas vel incenden-
tes ⁊ monasteria hodie sunt excoiciati. Nō aut auferen-
tes inde res tñ. Jo. pape sic ait. xvj. q. iij. Porro si de an-
no numero forte qd causat. sciat qz iter xpīanos ⁊ eos
q ym⁹ fidei sunt. numer⁹ cert⁹ affix⁹ est. i. pscriptiōis.
Ceterū vbi paganorū ⁊ incredulorū furor in cā est. quāra
libet ptereat tpa. iuri nō p iudicat ecclīarū. q corpa-
lia nesciētes arma. solū dñz ⁊ ppugnatōrē suū. qñ ei pla-
cuerit misereri patienter expectat. Ceterū si annoz pluri-
tas in talib⁹ impediāt. de⁹ tpe repēbendū est q post
ccc. ⁊. xxx. annos filios isrl de durissima seruitute pha-
raonis ⁊ fomace ferrea liberauit. Sz tpe p se redēptor
q humanū gen⁹ post annoz milia de in ferni claustr⁹ eri-
puit. Idē Job. viij. regi ludouico scribens ait. xvj. q. iij.
Nemo de annoz numero resutādū sumat fomētū qz scā
romana. cui deo auctore fuim⁹ ecclīa. pūilegia q in fir-
ma petri stabilitas petra suscepit. nullis tpi⁹ angusta-
tur. nullis regnoz ptiōib⁹ p iudicat. Sz venerādē ro-
manorū leges diuinit⁹ p ora pncipū pmulgate rerū ei.

Prescriptionem non nisi per centum annos admittunt.
S. xij. Ad dñm migrante iohāne
 vij. cathedram petri ascendit martinus. ccj. Anno dñi
 dccclxxij. Et fedit anno vno mensib⁹ .ij. p̄ost quē mar-
 tinus in croñ. ponit adrianū tertiu. Alij p̄ostit agapitū.
 qui pontificatu tenuit anno vno mensib⁹ .trib⁹ nationū
 romanus. Circa hoc tps Rollo qui dux erat normānoꝝ
 baptisma suscepit. quē qz comes parisiensis de sacro fō-
 te suscepit. vocatus robertus. ideo postea rollo dicit⁹ est
 robertus. Et sic normānis p̄uersis ad fidē pax facta est
 inter eos ⁊ gallicos. vbi p̄a⁹ normāni debacchantes p
 gallias mīta mala eis intulerāt. p̄ostq̄ aut rollo q̄ ⁊ ro-
 bertus baptiz⁹ est miro feruore se diuino seruicio mā-
 cipauit. atq; supra oēs sui tps principes iusticiā dilexit
 fouis. atq; in sua terra seruari studuit. adeo vt magnis
 ac publicis vijs armillas ⁊ anulos tubercr suspēdi que
 p̄uatoꝝ audacitate rīderēt dñi nō essent qui raperent. Et ā-
 tag; seueritate iniurias maioꝝ siue cā in minores com-
 missas vindicauit. vt tuti⁹ ⁊ liberi minores viuērēt q̄
 maioꝝ. vnde adhuc in regno francoꝝ qñ alicui iūferē
 iniurias vel violentia t̄rogat. clamare p̄ueuerūt in eoz
 lingua. a Rollo vtiā uiuēs. Ita q; dei in mīserēdia
 versa erga gallos qui a normānis ⁊ danis p̄ xl. annos
 ⁊ amplius fuerant depopulati ⁊ quasi ad nihūm redacti
 ¶ Conuersis eis vt dictū est ad fidē ⁊ pace reddita per
 franciā corp⁹ bti martini q̄ p timorē barbaroz de turo-
 nis fuerat deportatū antiochodoz relatū est turois. In
 cuius redditu seu reparatione tot ⁊ tāa miracula facta
 sunt vt quicūq; qualicūq; morbo vel incōmodo tene-
 rent etiā non portati etiā non rogantes. immo ⁊ inuēti
 occurrētes sanarentur. vnde inter ceteros duo infirmi
 qui ex sua infirmitate questuātes multas elemosynas
 recipiebāt. audientes mira q̄ fiebant timētēs sanari. ne
 p hoc questū solūtū amitterēt fugiebāt ante illas sacras
 corpis reliquias. s; p̄ter volūtatē eoz obuiantes sub-
 to sanati sunt. S; ⁊ cū beati tpi corp⁹ fines parrochie
 sue esset ingressum. bzumali tpe. oia frutecta ⁊ arbuta
 frondibus ⁊ floribus sunt velsita. Sed ⁊ ceret ⁊ lampa-
 des p ecclias diuino lumine sunt accēse maxime in dua-
 bus basilicis in ei⁹ noie dedicat. Capane etiā p seip̄as
 nemine tangente pulsate sunt. vñ ⁊ tota p̄uincia. turo-
 nenis hoc festū annuatim sollemniter celebrat.

Q. Marti
nus.

Normā
nī conuer
fi sunt ad
fidem.

Dirabi-
lis iusti-
cia,

Translatio
corpo-
ris sancti
martini
de antissi-
mo odoro ad
urbem tu-
ronensem.

Stephanus
us. v.

S.riij. Vacate demum apostolica
sede creat? est potifex vrbis stephan? v. natione roma-
nus. viij. Expte adriano. de via lata. Vuitas vicari? xpi
anis. vi. dieb? viij. Presuit ante ano dñi. dccclxxv. Aliq
ponit basiliū. sz coiter illud nō tenet. In carbalago po-
tificū nullus basiliū inuenit. Idic sic scrib it epo magū
rino. ij. q. iij. Cōsuluisti de infantib? qñ in vno lecto cū
parentibus dormiētes. mortui inueniunt. vtrū ferro cū
dēte vel aqua feruētē vel alio qlibet examiue parentes
se purificare debeāt. eos nō oppressisse. Donēdi nāqz
sunt r prestadi parētes. ne tā tenellos feci in vno collo
cent lecto ne negligētia qlibet pueniente suffocent vel
pprimant. vii. itē homicidiū rei inueniant. Itā ferri can-
del? vel aq feruet? examinatōe pfessione extorqri a qñ
bet sacri nō cēnt canones. Et qd serō patrū documē-
to sanctū nō est suspiciosa adinuentiōe nō est psumēdiū
Epōtanea em pfessione vel testū approbatōe publica
ta delicta habito pre oculis dei timore omīssa sunt regi-
mini nfo indolere. Occulta nō r incognita illi sunt reli-
quēda q sol? nōit corda filioz hoim. Notādū etiā q qd
dā alij ponūt ante istū stephanū immediatē adriāū ter-
tiū sedentē anno vno r mensibus tribus. sed coiter non
tenetur. r ideo non ponitur in numero pontificum.

S.riiij. Deficiente stephano pa

ppefficit romane ecclesie p̄sulis Formosus. .xij. Anno
dñi. dcccxcj. sedit annis. v. mēsis. .vj. ⁊ dieb. .xviij. in po-
tificatu ogegēs. **I**dic vt refert Jo. de col. 3 volūtatē q̄rū-
dā nobilitū romanoꝝ facit est papa. Qui sergio romano
saintes ipm summo pōtificio p̄cesse volebat. ⁊ nō p̄-
ualētes quēuerūt. **I**dic formosus cū aliqñ in sinistra suspi-
cione venisset Jobi. pape. viij. de q̄. susp. fugiēs ep̄atu por-
tuensem dimisit. Et q̄ ab eodē reuocatus redire noluit
excoīcat est. **E**adē papa iobe p̄negocijs eccl̄ie i galliā
p̄ficicente ad eū formosus accessit. **E**t q̄ vsq̄ ad laicales
habitu degradatū iurauit se nō ampli⁹ romā intraturū
nec ep̄atu sue vrbis repetiturū. Insup in laicali cōiōne
p̄leueraturū. Et hec oīa scripto man⁹ pp̄rie cōfirmant.
p̄ ostmodū autē a martino successore iobis 3 iuramentū
datū in ep̄atū pp̄riū restituit nō solū romā intrauit: sed
in p̄cessu t̄pis mortuo stephano q̄ martino successerat
romane sedis papatū suscepit. Et p̄pter hāc cām multa
in romana eccl̄ia secuta est p̄trouersia. q̄ longo post t̄pe
agitata. varie in cordib⁹ multoꝝ magnū scādālū ḡnauit
vt parebit infra. **I**n q̄ romani hūc formosum papā gra-
uiter infestaret. nec eū eccl̄iaz regere sinerent. coact⁹ ad
sui adiutorū arnulphū tūc imp̄atorē romanoꝝ ex fran-
cis vocauit. Qui raptim cōgregaro exercitu romā venit
sed intra uō admittis ex capte q̄ iusticiā respicit obsedit
In cui⁹ obsidione cū q̄dā lepusculus subito a canib⁹ in-
uētus n̄sus vrbē fugeret exercit⁹ cū nimio clamore eū
sequit⁹. Romani autē q̄ ex ea p̄te ad custodiā stabāt existi-
mātes vrbē ex alia p̄te ab exercitu imp̄atoris captā reli-
ctis menibus fugerūt. Qd̄ videntes hostes scalis appli-
catis vrbē ingrediunt⁹ ac reseratis portis imp̄ator cum
toto exercitu suo ingredit⁹. Et sic p̄mū romā ab exerci-
tu germanoꝝ capta est sub imp̄atore arnulpho. Ingres-
sus autē imp̄ator in vrbē a formoso papa cū multo hono-
re suscipit. postmodū imp̄iali b̄dicatione ab eo suscepta
follemniter coronat⁹. **I**lis rite cōpletis. oēs illos q̄ pape
formoso iniuriati fuerant ad se vocatos in ep̄plū alioꝝ
decollari mādauit. Scādālū igit⁹ ⁊ dissensio hīc exorta
circa formosum papā. Alijs ei⁹ p̄secrationē ⁊ ordinato-
rū ab eo irrita esse debere predicat⁹. Alijs ecōtra qua-
liscunq̄ fuerit formosus: tū p̄pter sacerdotalis officij
dignitatē tū p̄pter fidē eoꝝ q̄ ordinati fuerāt. oēs ordi-
nationes seu p̄secrationes raras esse debere famioꝝ cō-
silio iudicatibus: p̄sertim cū ip̄e formosus a martino
papa absolut⁹ fuerit a sacramēti plurio. **I**n Formoso in
papatu succedit bonifac⁹. .vj. natione tusc⁹ q̄ sedit dieb⁹
tū. .xxv. Et in numero pōtificū describit⁹. xliij. **I**stos bo-
nifacū suscepit eccl̄iaz dñi regēdā stephan⁹. .vj. numero
pōtificū. .cxv. natione romanus. anno dñi. dcccxcviij. Qui
vñ quosdā sedit anno vno. mēsis⁹ trib⁹. fm̄ alios vt vin-
cen. mēsis⁹. .xij. **I**dui⁹ t̄pe vt refert Jo. de col. laterane-
sis eccl̄ia a porta q̄ ad orientē respicit. vsq̄ ad mai⁹ alta-
re tota corruit. **I**dic stephan⁹ 3 a formoso papa fuerit
plurimū dilect⁹. ⁊ ab eo ep̄s anagnine ordinatus. ac tū
postq̄ facit est p̄fectus summus ip̄m formosum p̄secut⁹
est. ⁊ oēs ordinationes ei⁹ irritas esse decreuit. Insup
⁊ alia nephāda dictū in eū exercuit. **E**git em̄ q̄ ip̄e cor-
pus formosi de sepulcro educat⁹ atq̄ i palio qd̄ agrega-
uerat appozatū p̄mo pōtificali bitu exutū laicali veste
idui fecit. Exinde duob⁹ digit⁹ de t̄re man⁹ abscissis in
tyberim p̄cipitari mādauit. **I**n Defuncto stephano succes-
sit roman⁹ noie. natione byspan⁹. Qui sedit mēsis⁹. pau-
lomin⁹. .xij. Et fuit in numero pōtificū. .cxvi. Romano ex
hac luce subtracto cathedrā petri ascendit Theodor⁹ na-
tionis roman⁹. q̄ ibi sedit dieb⁹. .xx. **I**dic cōtra stephanum
sentiens recalcitauit ordinationes a formoso papa qd̄ ste-
phan⁹ vt refert vincen. ep̄s. dist. p. vim intus rome ⁊ nō
foras exordinauerat. nec tū p̄sumpserat eos iterū p̄se-
crare. **I**lis recalcitatis theodor⁹ papa libros renūciatio-
nis reddidit. ⁊ igni cremari necerit. **I**ta functo theo-

doro vniuersali ecclesie presidet Johānes natiōe tybur-
tinus. cxiij. et sedit annis. ij. et mēibus. iij. h'ic aut ad cō-
firmandā formosi ordinatiōe: quē stephanus depouit
rat synodū. lxxiij. epōz pientibus francoz archiepīs: et
rege apud rauenā itatur. Et corā eis cōbulta est inno-
dus. i. gesta synodi quā stephanus in dānationē for-
fecerat. Eo defuncto bñdict. iij. successit in papatu an-
no dñi. dcccij. natone romanus. qui sedit annis. iij. vel
fm alios. iij. mēibus. xvj. de quo nil scribit cronicar-
res. Post benedicti. descripti Leo. v. natiōe areatinus.
Hunc post. xxx. diē sue ordinatiōis christofer. presby-
ter eius cepit atq; in carcerē trahere: et ipse post inuasiōē
rapuit presulati. Sed post menses septē eiectus de pa-
patu monachus factus est.

§. xv. Exinde creatus est pōti-

fex summus sergius. iij. natione roman'. Anno domini
 dcccvi. Sedes tenuit petri annis. vii. mensibus. ij. die-
 bus. basilica lateranensis q' tora conuerat tpe stephani legiti-
 vt dictu est a solo reedificauit t diuerhis domib' t orna-
 mentis ditauit sicut ex vtriusq' parte parietu suis exaratu
 legi poterat ante columnas illas enneas: q' ante altare po-
 sita erat vsq' ad tps illud quo ipsa ecclesia cobuita est. Sive
 sergius vt refert Eusebius spe. bisto. t Marti. in cron. qui
 erat p'us diacon' ppter formosum a papatu repobor:
 qui ab eode formoso fact' est eps. ad francos se pulit
 eoz auxilio christoforu inuasore papat' capies t in car-
 cere trudes vt dictu est lateret roma ingressus papatus
 inuasit: t romaos minis t terrorib' ppulit vcs formosi
 ordinationes tritas h'fent: t in vltione sue repulset qd
 dictu nephas est formosum de sepulcro extractu in se-
 de pontificat' sacerdotat' indutu decollari pcepit. Et
 sup tribus digitis ab scisis in tyberim facturi fecit. Et
 oes qs ille ordinauerat: inuiste exordinauit t inuisus
 reordinauit. Quae a piscatorib' iuctu t in basilica aploz
 principis loculo deponari: quedā scōzū imagines ado-
 rante t venerabiliter salutasse vise sunt ab oibus palaz.
 ¶ Post sergiu romanā ecclesiā suscipit regēdā anasta-
 sius. iij. anno dñi. dcccxiij. t sedit annis. ij. mensibus. ij.
 Qu' inaccessit Lado noie natione sabiniēsis cathedra te-
 nēs mensibus. iij. t dieb'. xxiij. t cessauit papatus dictus
 xxiij. Lando ad dñs euocato tenuit cathedra petri iohes
 b. anno dñi. dcccviij. t sedit annis. xij. mensibus. ij. t fuit
 natione roman'. Idem in Jo. de col. t Marti. fuit sergi
 pape filius. Adius cōsilio saraceni qui romanoz fines
 vastabat bello victi sunt. Cum em saraceni quā domi-
 narētur in italia. pmo ppe vrbē deuicit sunt. Deum
 papa Jo. cū alberico marchione intrās apulias sarace-
 nos apd gargilianū: t cū eis durū bellū agentes victo-
 res effecti sunt. Et inde romā sil' reueri a p'p'o romano
 cū mag' gaudio t bonore recepti sunt. Postea ditor
 dia interueniēte marchio de vrbē expulsus ē. t in orto
 castrū extruēs ibi se recepit: t nūcios p vngaria vt ter-
 rā romanoz possiderēt misit. Qui veniētes torā tuscā
 depopulādo mares t feminas t q'qd tollere poterat
 i vngariā deportauit: p'p' qd romani cōmori ipz mar-
 chionē trucidauerūt. vngari nō postea singlis annis per
 mltā tpa fines ramāoz deuastare soliti erāt. Iohes nō
 papa postea a militib' gudo nōis capt' t i carcerē missus
 sup os ceruicali ipso strāgulat' ē. Qu' loco alter Jo.
 post' ē in sede petri. Et q' idē Jo. male itauerat: ideo
 eiecit' in numero pontificū nō ponit coile. Anno aut dñi
 dcccxiij. assump' est in epm vrbis Leo. vi. natione roma-
 n': q' sedit mēib' qñ trib'. Post trāsitū leonis stephan
 vi. natione roman' summi p'p'is est effect'. qui sedit an-
 nis. ij. t mēse vno dieb'. xv. Et decedēte creat' ē papa
 Bohānes. xj. natione roman'. qui sedit annis. iij. mēsi-
 bus. t dieb'. xv. L'ul' anno pmo vt refert marti. in cron.
 in ciuitate Januēsi fons sanguinem largissime effluxeit

Jobânes
papa.

Benedict⁹
un papa.

Lco.V.

Magna
crudeli-
tas.

Anastasi
in.
Lando pa
pa.
Jobanes
c.

Angari
italiam
intran.

5. *Robinson*
papa.

Leo. vi.
Steph.
nus. vii.

Jobes 17

Genua c
pit a sar
cenis.
Stepha
nus. viij.
Dart
nus. iij.
Agapi
tus. ij.

Зобансв
ху,

Otto ipe-
rator,

Leo papa

Forte pſagiete p̄tendēte iminētē cladē etus. Mā eodem
 anno ſaracenis ab affrica veniētib⁹ capta fuit: ⁊ hoib⁹ ⁊
 tbeſauris euacuata. M̄ñc ſequit⁹ Leo. viij. natione roman⁹
 n⁹s. anno dñi. dcccclxxvij. Et papati tenuit ānis. iij. mē
 ſib⁹. viij. diebus. x. Poſt quē fuit ſtephanus. viij. natione
 german⁹. ānis. iij. mēſib⁹. viij. dieb⁹. x. q. a romanis. muti
 latus fuit. P̄refato ſucceſſit martin⁹. iij. natiōe roman⁹
 q̄ ſedit ānis. iij. mēſibus. viij. diebus. xiiij. Ad dñm illo m̄
 grāte in romana ſede collocat⁹ fuit Agapit⁹. n. natione
 roman⁹ in q̄ reſedit ānis. viij. mēſib⁹. viij. dieb⁹. x. De p̄ſa
 tis oib⁹ q̄li nibil dicit⁹ croniffe vel hiſtoriographi. Le
 git autē p̄ſidere ecclēie anno dñi. dcccclvi.

§.xviij. Appositus est ad patres
suos agapit? papa: q̄ euertū albert? q̄dā ex nobilib? roma
nis potentissim? . tum p̄cib? ⁊ munerib? . tum etiā cōmina
tionib? . satis egit cū clero: vt fili? eius in papā eligere.
Quidē aſi electionē suā octauian? vocat? est: sed postea
iobānes noiat? in tali noie. *ti*. Erat iste iuuenilis valde
in morib? . Qui solū cure carnis dedit? venatōib? ⁊ luxu
rie vacabat: adeoq̄ a se pudicitia abiecerat vt ad eū mu
lieres publice ingrederent? . vt notat? Jo. de col. ⁊ *Uin.*
Sedit aut? b̄ mostrū in morib? . annis. *lx*. mēſibus. *ti*. Cū
aut? p̄mus otto impator? intrasset italīā vocat? a papa p
legatos suos ⁊ a pplis italīe: vt eā liberaret a tyrānide
berēgarij q̄ eā valde infestabat: dictū berengariū exilio
tradidit: ⁊ cū magno etiā bonore recept? est a clero ⁊ po
pulo romano ⁊ ab ipso Jo. papa solēniter coronat? . Sus
cep̄ta aut? corona aliq̄dū māsit rome. Et pluries cum
isto miſerrimo papa Jo. collocut? . p̄suasit ei a sua imun
dissima vita reſpicere. Sed cū mīme p̄ficeret: mores
eius detestat? . ad p̄es spoleitanas impator? secessit. Al
berticus aut? fili? dicti berēgarij ad papā iobāne veniēs
p̄missionib? ⁊ munerib? . ad se trabēs q̄rebat ⁊ ipator? ⁊
aliq̄d intērare. Quo p̄cepto a q̄busdā romanis ⁊ cardina
lib? . q̄ ei scripserāt: p̄pter q̄s papa vni diacono cardina
li tanq̄ hui? facti p̄silario nam abiciat fecit. *Et* sub
diacono q̄ istas scripserat manū: vt refert mart. in cro
n. impator? reuerſus ē romā. *Et* Jo. papa timēs ei? adue
tū fugit in cāpaniā vbi in siluis ⁊ montib? . vt bestia latita
bat. Perueniēs igit impator? romā ab oibus vrbis no
bat. Perueniēs igit impator? ⁊ accepti. Verebat em̄ ne in fauorē
illib? . obſides petir? ⁊ accepti. Verebat em̄ ne in fauorē
Jo. pape machinarent? . Erat em̄ ipse miſerrim? papa ex
nobilitū romanor? . p̄papa ortus. Impator? aut? de cōi oim
p̄sensu missa legatio Jo. pape suadebat vt timore do
rito ad sedē suā rediret secur? . Quo redire nolēte oēs ro
mani clerus ⁊ pplis supplicat impator? . vt de cōi pō
mani clerus ⁊ pplis supplicat impator? . vt de cōi pō
tifice ecclīe p̄uideret. Quib? . impator? r̄ndisse dī. Proſci
quirites ad q̄s vti p̄tifficis spectat electio: deū p̄e oculi
lis habētes. eligite q̄s sit dignus: ⁊ ego quē elegeritis
libertissime p̄firmabo. Quo audito vna voce vno p̄sensu
leonē venerablē virū aplice sedis p̄brosforē vni natione
romanū in sumū p̄tifficē romanū oēs corā impatore ele
gerunt: q̄ solēniter ad ecclīam lateranēsem deductus p̄se
cratus est. *Et* r̄n aut? licite hoc fieri potuerit vt papa. *Et*
si notorius p̄ctōr? vñ ⁊ scandalisās ecclīam poruerit de
poni etiā a synodo: ex p̄cepto vñ berēſis. ⁊ ali? eorū tēte
et nō renūciāte sp̄ore creati. magna questio est. nec p̄sen
tis op̄s diffinire: s̄ tñ historīa revere. *De* op̄positis autē
in vrbē rebus impator? in tūctia iuit: vbi cū esset roman
aliqui into cōſilio Jo. papā q̄ synodi clerī ⁊ pplī con
silio ⁊ assensu. p̄pter scelera sua impator? delecerat a pa
patu reuocauerūt: ⁊ in sede sua cū solēnitare nō modica
reposerunt: quē vt dictū est impator? p̄gregata synodo
epor? ante electionē leonis deposuerat. *De* hoc cū perſen
sisset timēs persone sue ab vrbē fugiēs ad imperator? tra
se cōtulit ⁊ rei serīe enarravit. Qd̄ audies impator? tra
tus romā reuertī disposuit. Sed illis dieb? . cū papa io
hannes miſerrimus cū vxore cuiusdam impudicissime

oblectaret. cubiculo a diabolo percussus. subito sine pnia
 ⁊ viatico expirauit. De isto iohāne papaz ottone pmo
 ante coronationē ei⁹ loquit. *E. T* ibi dñō dī. lxxij. vbi dī.
T ibi dñō iohāne pape. *E*go rex otto pmittere ⁊ iurare
 facio p psem ⁊ filiū ⁊ spm̄ sc̄m̄. ⁊ p b lignū viuifice crucē
 ⁊ p bas reliquias sc̄tōz. Qd si pmittere dñō romā vne
 ro. sc̄tām romanā eccl̄iaz ⁊ te rectore ei⁹ exaltabo fm̄
 posse meū. *E*t nunc p̄tā aut mebra. aut ip̄s donoz quē
 babes volūrate mea aut meo p̄sensu. aut p̄silio meo. aut
 exhortatiōe pdes. ⁊ in roma nullū placitū aut ordinatiō
 nē faciā. de oib⁹ q̄ ad te aut ad romanos p̄tinet sine tuo
 p̄silio. *E*t q̄cqd de terra sc̄ti petri ad n̄sam prātē venerit
 tibi reddā cuiusq̄ regnū italicū cōmiserō iurare ⁊ faciā
 illū vt adiutor tui sit ad defendendā terrā sc̄ti petri fm̄
 suū posse. *E*t ex his p̄tq̄ bāc p̄missione fecit añq̄ ipse
 otto roma veniret. Sic miserabiliter iohāne mortuo re
 māsit in sede petri leo. viij. *E*t in ea fuit anno vno mēsi
 bus. liij. Anno dñi. dcccclxij. Ss romanū defuncto p̄fati
 to iohāne. p̄cti⁹ elegerūt in papā b̄dictū. v. quēdā ro
 mane eccl̄ie cardinale. Quo electo miserūt n̄cos ad
 ottonē sup b̄ supplicantes vt ip̄m b̄dictū de p̄sensu suo
 approbaret. ⁊ ip̄az electionē p̄firmaret vt refert Jo. de
 col. Ss impator ira replet⁹. ⁊ in mult⁹ eos accusans au
 dire renuit. *E*t recedētib⁹ talia r̄ndit. *I*te ⁊ n̄ciate ro
 manis. *T*ūc dimittāt v̄ dñm leonē papā in sua sede de q̄
 inīq̄ ab eis elect⁹ est nō restitūā. q̄m dimiserō ensem meū
 Impator igit tū p r̄ssione leonis. tū p electōe alteri⁹. s.
 b̄dicti irat⁹. magnis p̄ctis copijs romāvenit. atq̄ ip̄az
 vndiq̄ obsidione vallauit. ⁊ oīa q̄ extra mēta erāt fūdi
 tus diripiēs ad tantā famis miserā romanos adduxit.
 vt asini ⁊ equi intra v̄bz comederent. *T*or igit malis
 festi romanū vltra sustinere nō valētes. portas ei ap̄itū
 atq̄ b̄dictū quē ordinauerūt. virū simplicē ⁊ innocentē
 impatoris arbitrio tradūt. atq̄ leonē suū in sede cū sol
 lemnitate reponūt. Que postq̄ oīa p arbitrio p̄ncipis cō
 plecta ēēt. ad instānā leonis romānis recōciliā. Remā
 sit itaq̄ otto p̄m⁹ rome aliq̄ diu vbi cū ēēt adueniēte dñi
 ce natiuitatē sollemniter. ottonē filiū suū a leone p̄tifi
 ce coronari fecit. Illiq̄ theophaniā filia⁹ p̄stantinopolit
 ani impatoris m̄rimonio copulauit. *E*t inde recedēs in
 alamanā reuerfus est. secū duces p̄dicti b̄dicti. q̄ solū
 duob⁹ mēib⁹ papatū tenuerat. *E*t fm̄ aliq̄ illū in carcē
 strāgulari fecit. *E*t vt dicit marti. in croñ. *I*lle leo ppter
 maliciā romanorū statuit vt null⁹ fieret papa nisi de affe
 su impatoris. *E*t b̄ habet. vi. lxxij. vbi dī. In synodo con
 gregata rome in eccl̄ia sc̄ti saluatoris. ad exēplū b̄i adri
 ani aplice sedis antistitis. q̄ dñō karolo victor. ioh̄simo
 regi frācorū ac lōgobardorū patriciat⁹ dignitatē ⁊ aplice
 sedis ordinatiōe ⁊ ep̄oz inuestiturā p̄cessit. *L*eo q̄ ego
 fui. fuoz dei ep̄s cū toto clero ac romano pplo p̄stitui
 m⁹ p̄firmam⁹ atq̄ corroboraui. ⁊ p n̄fraz aplicā auctēz
 p̄cedim⁹ atq̄ largimur dñō ottoni p̄mo regi teutonico
 rū. cui⁹q̄ successorib⁹. b̄i⁹ regni italie impetruū sibi fa
 cultatē eligēdi successorē. atq̄ sume sedis aplicē p̄tifi
 cē ordinādi. ac p b̄ archiep̄os seu ep̄os. vt ip̄i ab eo inue
 stiturā accipiāt ⁊ p̄secrationē. vñ debēt exceptis his q̄s
 impator p̄tifi⁹ ⁊ archiep̄is p̄cessit. *E*t vt nemo defm̄
 ceps cuiuscūq̄ dignitatē vel religionis eligendi vel pa
 triciū vel summe sedis aplicē pontificē aut quēcūq̄ ep̄z
 ordinādi habeat facultatē absq̄ p̄sensu ip̄i⁹ impatoris.
 Quod tamen fiat absq̄ omni pecunia. ⁊ vt ip̄se sit patri
 cius ⁊ rex. *E*t in fine ea. ponit penā excoicationis in cō
 trariū faciētes. ⁊ nisi resipuerint penā exilij vel mortis.

Benedi-
ctus, v.

Otto ob
fider ro
mam.

Johann
nes. xij.

John
nes. xliij.

Et post en ponit pdictū iobez. xiiij. que asserit cathedrā
petri tenuisse mensib⁹. viij. Et in castro scī angeli p. iij.
menses afflictū fame demū defecisse. Et post istū ponit
aliū iobez. xv. p mēses. iij. in papatu residere. Et post quēz
iobez. xvj. nauiculā petri gubernasse. anis. x. mēsb⁹. vj.
dieb⁹. Sed 3o. de col. omīssis duobus. s. bñdicto. vij. x
iobez. xv. de scribit istū iobez. xv. qui sedit anis. x. x vltra
Qui fm ipm papū natiōe roman⁹. x valde līr⁹. q̄ x libros
multos cōposuit. x in re militari fuit valde exp⁹. Munc
patrie⁹ vrbis cresētius grauter in multis pieq̄ cepit.
adeo vt summ⁹ pōtīfex relicta vrbē i tuscā fugeret. Bz
cū audisset cresētius q̄ papa in suū adiutorij x ecclesie
defensione ottonē tertij impatorē euocasset. Ip̄e crescē
ti⁹ tornsq̄ senar⁹ timēs iparozis seueritatē ei⁹ accessit
ad pedes. atqz venia humilī postulatā cū ipō pacificar⁹
est. reuersusq̄ est ad vrbē. Eo tpe cū in remēs ecclīa frā
cie fuisset factus archieps vir honorabilis rodulphus de
genealogia karolī magni que tā in regno frācie cessauē
rat. p̄pagat⁹. Hugo tū rex Frācie de alia papia ortus
odio en bñs. puocatis epīs allegās ei⁹ illegitime factū
deponi pcurauit. Gilbertū monachū p̄bm imo poti⁹ ma
gū nigrōmaticū institūdo. Qd̄ audīs summ⁹ pōtīfex
legatū misit remis. q̄ puocato p̄cllo gilbertū deposuit.
x rodulphū in sua sede restituit. Gilbert⁹ autē depositus
ad ottonē ipatorē se tulit. quē in sciētia erudierat. Qui
capra opposunitate archiep̄m rauennatē fieri fecit. et
postea vt diceb⁹. j. papa fuit. Lij iobez. xv. diem clausisset
extremū a scēdit cathedrā petri Greg. v. natiōe saxo. an
no dñi. deccccij. qui sedit annis. ij. mēsb⁹. v. Hic an bñ
no dicit cū cēt s̄anguine ottonis tertij impatoris ad
instantiā ei⁹ fact⁹ est papa. Sed cresētius sūl in odiū
impatoris hūc a papatu deposuit. ac pecuniā corrup
tū iobez. xvj. quēdā placētini ep̄m p intrusione a cardina
lib⁹ x clero eligi pcurauit in papā. Quo audito impator
ira succēsus in italiā. deinde ad vrbē venit. x cresētini
in bello cū suis deuicti. ante portā vrbis partibulo affigit
x illū iobez intrusum. qui. x. mēsb⁹. papatu sibi usurpauē
rat exoculauit. et deficere Greg. v. impator pcurauit
in papā assumi gilbertū magū de quo sequitur.

S. xvij. Anno dñi millesimo mi-
nus tertio cū impator otto terti^o punito crescentio cū ad-
herētib^{us} sibi romanis rebellātib^{us} de clero & p^{ro}p^{rio} romano tā p^{ro} arbitrio suo dispōdere posset. Gilbert^{us} archiep^{iscopu}s ra-
uenāte ad quē dignitate ipator ipse fecerat p^{ro}mouere. nō
dicā summū p^{ro}b^{is}: sed pessimū magis in papā elegit & cō-
secrari fecit: & siluestrū scōm noiar^{um} natione gallicū.
Iste igit^{ur} aq^{ui}rantius vt testat^{ur} Jo. de col. a pueritia in flo-
riacēsi cenobio in dioecesi aurelian^{ensi} monach^{us} fuit. Demū
instructu demonū claustrū ext^{ra} hispaniā petiit: veniētes
hispalim q^{ui} nūc sibilis ē: ibidē diu mansit. Nec em̄ ciui-
tas tūc a saracenis possessa tenebat qui solū diuinatio-
nib^{us} & incantationib^{us} vacabat. Didicit ergo gilbert^{us} omnē
astrologie & diuinationis artē & nigromatiē. Quadruu-
eritā ita imbibit vt illas artes q^{ui}s liberales vocat^{as}: iā du-
dū obsoletas in galliā reuocaret. Hospitab^{atur} aut^{em} apud
quēdā p^{ro}b^{is} saraceniū: qui vñ habebat codicē in quo to-
tū nigromatiē artis regulē et caracteres habebāt^{ur}.
Quē lib^{er}ū gilbert^{us} nulla arte extorq^{ui}re poterat: a magi-
cognoſcebat: lib^{er}ū illū furat^{us} est: fugiētes diablo boma-
gū fecit si magister q^{ui} illū inſeq^{ue}batur minime inueniret.
Fraus diablo inuente venit in frāciā vbi publicas ſcho-
las p^{ro}fessus est. Habuitq^{ue} cōphilosophos ac studios^{os} so-
cios cōstantiū abbatē ſc^{ri}ti maximini ad quā regulam de
abbato cōpūti condidit: adibolū ep^{iscopu}m vinziburgenſem
cui^{us} inuenit ep^{iscopu}la ad eūde gilbertū de q^{ui}ſtione dyametri
sup^{er} macrobiū. Habuitq^{ue} discipulos p^{ro}dicātes in dolis
et nobilib^{us} p^{ro}ſapie Robertum filiū b^{ea}te g^{er}onis capet^{ur}: et

Thesauri
arte magi
ca inuen
ti sunt.

Bregori?
v. natione
faxo.

Gilbert⁹
papa q̄ fil
uſter dīc
tus eſt,

Nota ma
gnam dei
misericoz
diam,

Johānes
xviij.

Sergius
papa,

ottonē tertiū filiū scōi ottonis. Hugo aut̃ vi. s. dictū ē
fecit eū archiep̃s remēsē. In q̃ ecclia ip̃e gilbert⁹ fecit
arte mechanica horologiū mirabile. Otto autē tertius
postq̃ sublimat⁹ est ad ip̃iū p̃s fecit eū archiep̃s rānē
natē: ⁊ postea in p̃cessu t̃pis fecit eū in papā eligi. Urge
bat aio ip̃e gilbertus fortunas suas fauore diaboli: vt
nihil qd̃ cogitalis ip̃sectū reliq̃revellet. ⁊ h̃esauros oli
a gētib⁹ defossos arte nigramatica inueniebat: inuētosq̃
cupiditatib⁹ suis ip̃licabat. Erat autē eo tpe in cāpo mar
tis seu martio qd̃a statua marmorea q̃ in dextro manib⁹
digito scriptū hēbat: b̃ p̃ute. Quis sup̃ioris eui hoies
in ei⁹ capite hēsaursū estimātes mult⁹ icib⁹ detricauē
rāt. Gilbert⁹ autē iste sole meridiano norās q̃ ymbza di
giti ip̃i⁹ statue p̃tēdebāt palū p̃figit. Adueniēte autē no
cie cubiculario suo comite associat⁹ eo cedit. Ibi terraz
solitris artib⁹ debiscēs latū patefecit ingressim. quo in
gressi viderūt ibi gētē aureā: aureos parietes: aurea la
cunaria: statuas aureas: ac vasa aurea magni poderis ⁊
p̃cij. In d̃io āgulo stabat puer extēro neruo arcū tenēs
lōtinuo aut̃ vt q̃s manū ad p̃tingēdū aptaret: videbāt
oēs hē statue seu imāgines p̃silire: ⁊ ip̃erū facere in p̃
sumptiozē. Quo timore abduct⁹ gilbertus n̄b̄l̄ reuigil.
Lubiculari⁹ aut̃ q̃ cū eo erat putās in tāta p̃da p̃uī fur
tū facere: cutellā vniū accepit mirab̄l̄ opis ⁊ p̃cij. H̄ox
puer arcū tenēs sagittā lecti in carbūculū q̃ suo splendo
re domū illā illustrabat: ⁊ tenebras indurit. ⁊ n̄b̄l̄ mont
te Gilberti cutellā reponere accelerasset: grauē penam
fortasse sensissent abo. H̄oc tñ nō video quō sciri potuit
n̄b̄l̄ ip̃i⁹ q̃ soli ibi fuerit manifestassent alijs. ⁊ Fact⁹ q̃
papa ip̃e mag⁹ maxim⁹: fuit in sede petrī anno vno: qui
sue salutis oblit⁹ a demone petijt quēz familiārē hēbat
quātū deberet viuere: ⁊ papatus frui honore. Rñ. ei dia
bol⁹ q̃ tādū eēt victur⁹ quēz missaz celebraret i hierl̄z.
Sanctus q̃ gilbert⁹ ex r̄ho ēit: qz credebāt miser lōge se
esse a suo fine: sicut longe era a volūtatē vltra mare in
hierl̄m pegrinat⁹. Sz decept⁹ a diabolo in locutūe sua
equocac⁹ vt sui mortis est: quā nō intellexit. Mā rome est
ecclia q̃ vocat̄ scē crucis in hierl̄m: in q̃ nūc residēt car
tusiēses. in q̃ papa ter in .xl. solit⁹ erat celebrare. ⁊ intitu
lat̄ statio ad sanctā hierl̄m. Quis q̃ vna diērt̄ miser ille
illuc accessisset missam celebratur⁹: ⁊ tā missaz inchoaret
subito grāti febze corripit⁹: ⁊ post b̄ strepituz nimīū de
monū sensit. Qui mirat⁹ eo cōgit se a diabolo deceptū. Rescēte
aut̄ valitudine oēs cardinales ad se vocari fecit: corā q̃
bus facinorā sua plorāda exp̃ssit: et quīs sceleratissim⁹
tñ de mīa dei nō diffidit. Sed cōpūctus adhuc viuens
p̃cepit: vt eo mortuo oīa mēbra sua q̃bus diabolo obse
sus p̃stiterat: minutatim p̃cederent: ⁊ trūcū sup̃ curruz
positū ibi sepeliri mādauit: vbi eū illi currū trabētes p̃
seip̃os deferret. Qui diuino nutu in signū p̃fecte contri
tionis eius: q̃ mī sericiorz ⁊ p̃ssim⁹ oīs illi peccat
illud ad lateranē. ecclia dētulerūt. H̄ic inter claros
sciētia l̄fariū sua etate cōnumerat⁹ eēt s̄ sciētia sua arte
diabolica nō fēdasset. vñ qd̃a in numero p̃tificū eū non
ponūt: qz siluester iste nō per ostiū intraisse credit⁹: sed eo
omisso quēdā agapitū in catholago describūt. In sup̄
et de morte eius qd̃a scribētes asserit b̄ic a diabolo subito
p̃cussim obisse. H̄ec ita diffuse de isto ponit Jo. de col.
⁊ siluestro de hac luce subtraco Marti. in croi. ponit
iobānē .xviij. q̃ sedit mensib⁹ .v. ⁊ diebus .xxv. Et post eū
iobānes .xix. q̃ sedit annis .v. Et cessit papat⁹ mēse vno.
post quē ponit sergiū. Sed Ia. de col. de illis duob⁹ qui
dicti sunt Jo. nulla mētionē facit Sz post siluestri p̃fā
tū ponit sergiū q̃rtū q̃ sedē petrī tenuit annis duob⁹ ⁊
mēsb⁹ .vii. q̃ fuit scē vite ⁊ honeste quertatious. Circa
illud t̃ps fm̄ C̄in. spe. bi. ⁊ Jo. de col. ⁊ Marti. successit
in regno francie hugoni capetō filiū eius robert⁹: qui
fuit p̃nceps deuotissim⁹ ⁊ religiosissim⁹: ⁊ diuino offi.

cio affectuofissim'. ac in eam eccliaſtico non mediocriter edoctus. Ma & deuota illa ſequentia copoſuit q̄ inci-
pit. Sanctiſpūs aſſit nobis gr̄a que cantat̄ in die p̄ſe-
coſtes. Et reſponſorū illud. Quid & hierlm. Fert etiā
q̄ cū in vigilia aploz petri & pauli. poſtq̄ ad viſitanda
limina aploz veniſſet in miſſa aliq̄dū ante altare cor-
ozaber ſurgens ſup altare quāda cedulā poſuit. Eſtima-
tus quibulda q̄ magnū aliquod munus obtuliſſet in-
uenerūt miniſtri altari dicē cedulā in qua ſcriptū erat
r̄ſorū illud notatū cū ſuo ſuū. Cornelius centurio. qđ
copoſuerat ipe rex cū cantu ſuo. T̄ate deuotionis erga
diuinū officiū fuiſſe dī. q̄ temp in magnis ſeſuitatib'
in aliquo monaſterio eē volebat. & nō ſolū cū monachis
in choro cantabat. ſed & capa ſerica indutus eboz rege-
bat. vñ cū ſemel quoddā caſtrū qđ ſibi rebellauerat obſe-
diſſet. relicto exercitu. ppter feſtū ſcti aniani venit auri-
lianus. Et cuſ eadē die agnus dei alta voce cantaret in
miſſa. eodē momento muri illi caſtri qđ inexpugnabile
videbat corruerūt. Quo tpe etiā fulſerūt in Francia pbi
libert' carnotenſis eps. & oſilo abbas cluniacenſis de
quo ſ. ¶ Poſt trāſitū ſḡ in ſinfular' eſt ſummo pōſicio
bñdict' octau' natione tuſculan'. Ex ppe grego. anno
dñi. ¶ xi. Qui vixit poſt ſui creationē annis. xij. mñ'
dieb'. ¶ Et ceſſauit ppe' anno. i. ¶ Dicielect' fuit de pa-
patu & al' fact'. vñ ſecutū eſt magnū ſciſma. fm marti.
& Jo. de col. ¶ Hūc bñdictū papā. vñ reſert petr' damian'.
qđā eps ei not' vidit poſt mortē eq̄ nigerrimo inſiderē.
Lui dixit eps. Mōne tu es papa ille bñdict'. quē te iam
deſectū nouim'. Ego inq̄t ſum ille inſelix bñdict'. Quō
inq̄t eſt tibi p̄. Grauius r̄ſidit torqueor. S̄ ſi mihi ad-
iutorium prebeas de ineffabili dei miſcōia nō deſpero.
Quade ḡ ad ſuccēſſorē meū iohannē papā. nō dic q̄ in talī
archa certā pecunie ſummā inueniet quā paupib' diſtri-
buar. q̄ qđcđ p me antea datū fuit. nibil mihi p̄ſuit. q̄
de rapinis fuit. Qđ eps fideliter iplēuit ſibi cōmiſſus. &
territ' hac viſione. ep̄atū cedēs fact' eſt monach'. in q̄
dā monaſterio. vbi vitā feliciter cōſumauit. ¶ Bñdicto
ad p̄ſes appoſito. vocat' eſt ad apicē ſupreme dignitat'.
Jo. xx. natione roman'. ex ppe grego. anno dñi. ¶ xxi.
Et in ea m̄ſit annis. xi. q̄ guerrā habuit cum romanis.
Bēs vngaroz vſq; ad illa tpa cultū idoloz dedita p̄ gi-
ſſā hērici p̄mi impatoris ſozorē q̄ vngaroz regi nupta
erat ad fidē p̄fecte conuerſa eſt. ¶ Hec em̄ ſctā mulier ſua in
ſtarta ad b̄ virū ſuū regē induxit. vt ſe & totā gēte ſuā ad
impatorē hērico baptizari peteret humiliter & deuote.
¶ Qui rex in baptiſmo ſtephan' eſt vocat'. Lūis merita
vſq; in hūc diē multa miracula cōmēdat. Deſectū iohē
ſuccēſſit in ecclē vniuerſalis regimie bñdict'. ¶ x. nepos
ſup̄dicti bñdicti pape vñ & natione tuſculan'. Qui de pa-
patu elect' ē. fact' alter. ſ. eps ſabinēſis vocat' ſilueſter
terti' q̄ ſolū dieb'. lvi. ſedit. & eo deſcripto bñdict' elect'
ſedē ſuā recupauit dignitatē ablātā. ¶ Hic ſedit in cathe-
dra petri annis. lxxi. hic poſt mortē ſuā fm Jo. de col. &
marti. apparuit iuxta mōdū in ſpē aſalis Lui'. cor-
poris cauda erat aſini. reliquū ſicut vſus. Lūq; ille qui
apparuit territ' fugeret clamauit mōſt' poſt illū dicēs
noli me expaueſcere. Scito me boiē fuiſſe ſicut & tu. ſz
deuolūtare in tali ſpē vagoz ppter petā mea. q̄ nō ſicut
papa ſz ſicut beſtia viſi. Jo. de col. diē q̄ poſtq̄ iſte bñdi-
ct' ſedē recupauit. de q̄ elect' fuerat. ad b̄ ſauetib' ei ex
matorib' & mult' dat' m̄ſerib'. q̄ ydiota erat & oim pe-
nie ſz ignar' ad vices eccliaſtici officiī exercēdas ſectū
p̄ſecrari fecit dictū ſilueſtrū noiātū. Qđ cū mult' nō pla-
ceret. T̄ertius induc' q̄ ſol' vices duoz impleret. q̄ añ
grānus dicebat. ſz dicit' eſt in papatu gregor' ſextus.

Robert⁹
rex francie
composuit
psa. & et
spus alit
2c.

Nota de
uotum re
gem & hu
mitem si
miles da
uid regi.

Benedi-
ctus, viij.

Jobes. 12

Stephanus rex
hungarie.

Benedi-
ctus. ix.

Gregori⁹
fextus.

fit annis duobus mensibus. vi. Idic grego. vt diffuse scribit de eo. Ita de col. romani pontificat. status p antecessor suoz incuria valde diminutum inuenit. adeo vt ppter paucos oppida vbi vicina et oblationes fidelium nll babe- ret. quo se et suos cardinales sustentaret. Ita ciuitates et possessiones q ad ius romane ecclesie ptinebant a tyrā- nīs nobilibus tā romanis q circūq possitis ablata erāt. Insuper vie publice et strate fere p totā italiā a latronibz et predonibz obfesse erāt. adeo vt pegrini nisi magna tur- ba adunati. romā ad visitādā limina aploz abiq pculo venire nō possent. Quare dene cessatū erat ab oi puicia ad vrbē cā deuotionis accedere. In ipsa nō vide in me- dio foro siccarij vagabant. Principis aploz ecclesiaz qz videre cupiēs. si in id hoiz gen? casu incidebat sine sube- vel salutis dāno domū minime reuertebat. Idis tantis malis grego. summi antistes primo leniter vt decebat pontificē occurrere cepit. Dādāt q primo vt a peregrini- noz infestatione cessarent. et a rapina sacroz vt pmitter- rent oblationes fidelium in vsus transire ministrorū xpi. pmitterens se aliq mō eis puiūti si egestate ad rapinas compellēbāt. Quos aut cupiditas exagitat. ipi p timore dei et seculi bonitate modū ponerēt se ab hui? retrā- hēdo. Inuafores autem ecclesiastici pmonij mādatis et eplis inuitant. vt aut indebita redderēt. aut iure se illa tenere in senatu romano pbarēt. Si neutri facerent se mēbra ecclesie nō esse cognoscerēt. talia frequēter psona- tus. nllū aut parum pfectit. Tūc oēs excoicauit q talia agerēt. et q eis puiūto aut colloqo piciparēt. Illi aut ex- coicati ecōtra furere ac muros vrbis armis circūsonare ceperūt. adeo vt pape mortē intenterēt. Tūc summi sa- cerdos ferro abstinentis vrbē iudicās arma et eqs vñ- cūqz pūit milites et eqs aggreauit. Ac pūm ecclesiaz b. petri occupās raptos oblationū vel extingit vel fu- gant. Occisibz sibi resistētibz pedia et oppida multo tpe amissa in antiquum ius restituit. Romani interea rapti viure afflicti sanguinarii illū vocabāt et indignū q deo offerret tot cedū psci. Ipi etiā cardinales idē videbāt sentire et calūmias inferre. adeo vt ea valitudine q defu- ctus est decubēs. p silio inter se pus babito. auderēt euz ammonere. ne se in ecclia pncipis aploz cū ceteris po- tificibz sepeliri mādaret. q tot boim mortibz potificele fedasset officiū. Quo audito ille recollecto spū. totiusqz luminibz minay hāc ad illos orōne fecisse dī. Si in vo- bis vel scintilla hūane rōnis vel scintilla diuine auctis tā fipiti suafione nō pueniret. potifice vīm. Qui qruz vñ et pmonitū meū in vīa pmoda effudit. et famā p vīa liberatōe neglexit. Et si alij q pscindit attentassent par- erat eis vos obfistere. et opimones stultorū interptatio- nibz melioribz delinire. Qui qso thesaurizant. Forstian- mibi. Aut thesuros auctoz meoz habebā. qui cuiusli- bet auaricie sufficerēt. qbz salūē qbz restitui libertatē. Referet qdē mibi. At adoraboz a ppo. et libere q vole- bā actitabā. Applaudēbat mibi totis votis. Has landes vos applausus abstulit mibi vīe tenuitatis intuit. Ad vos flexi aīm. et seueri agdū existant. Fortunay vīa p- titulos impi? pcedo occupauerat. Eos inopē vīa age- bāz. illi de oblationibz vñs pscioa sibi serica mercabāt. Eos poppulari et diffuto amictu. oculos mouebāt me- os. Itaqz cū b neqrē pati. bellū alijs idē vt dāno ciuiti emere gliaz clericorū. sz vt modo expior in ingratos col- lata bnficia pdidi. Hā morientē pēm filij de sepultura sua exagitat. Commē mortaliū domū mibi negabitis. Nō arceat ab introitu ecclesie meretricula. nō furari. nō latro. et vos papa ingredi phibetis. Quapropter filij tā pūpte audacie pūam agite. Stulte em et amare locuti estis. sz ne sola me vīci aucte putetis. et rōnē accipite. Dis actus hoiz fm rōnem examinari debet. vt eo ygar facti iudiciū vide processit faciendi p silio. Et em vītas dicit. Si oculus tuus fuerit simplex totū corp? tuum lu-

Oratio
pape ad
cardina-
les.

cidū erit et. Crebro miserabilis interpellauit egen? vt eius leuare inopiā. Ego futurorū inscius nō abui solū: sed multa pecunia onustū dimisi. Discedēs ille latronez offendit. Qui vidēs eū pecuniā portante clauā quam ferebat pūsum occidit. Nūq inde iudicādas sum qui pegrino dederā vī mortē icurrir. In legib? ecclesiasticis et forētibz idē factū et pūit diuersis respectibz. Aduertit in latrone q boiem occidit in occulto: pba- tur in milite q fuderit hostē in bello: itaqz homicidium in isto laudabile: in illo vitupabile. Laudat? est oli pde- cessor nī adrian? p dīcāde memorie q inuestituras eccle- siarū pcessit karolo magno: ita vt null? elect? psecraret ab epō: nisi pus a rege anulo et baculo insigniret. Erat em karoli anim? inuict? ad auariciā: nec facile qz tunc inuenisset aditū: nisi qz intrasset p ostiū. Pterea tot terrarū intersticia regri neqbat sedes aplica: vt vnicuiq electo assensum accommodaret. dū esset ppe rex q nllū p auariciā disponeret: nūc oia regū palacia luras et abie? occupauit. Quare merito spōsa xpi libertatē suā assue- rat: ne illā tyrānus ambitioso vsurpatoz pstituit. Lau- dat in nīi seculi potificibz q bas donationes pncipibz abstulerūt. Erte nō est epī officiū vt cōmitti pūi iubeat ceterū spectat ad mun? epī: vt si naufragiū innocētie vi- deat manu occurrat et lingua. Ezechiel sacerdos accu- sat q nō steterit ex aduerso: nec se opposuerit murū vl- clipeū p domo isrl. Due sunt psonē in ecclia ad rescen- da vīta pstitute. vna q exacuat eloquiū. altera q gladiū porret. Ego vt vos mibi testes estis nō neglexi partes meas: quo spū pficere armaui linguā. Illū cui iter est gladiū rē agere impatorē. s. nūcio certificauit. Occupatū se rescriptis vindelicorū bello: rogās vt meis laboribz et suis expēsis nō grauerer: latronū cōclabula deruba- re. Si remissim. quā excusationē deo offerre: cū impa- tor suas in me refudisset ptes: viderē cedēs ciuit? dāna pegrinoz et dormitare: quisqz parat latroni innocētie occidit. Sed obijct nō ē sacerdotis: vt se cuiusqz cede cōmaculet. verū est: sed nō se inqnat qui fontē ptemens in fontē liberat: imo bti q custodiūt iudiciū et factū iu- sticiā in oi tpe. Sacerdotes fuerūt amplissima laude fa- mosi: phinees et maratbias q in delinquentes manu sua vlti sunt. Hā alter aplyus venereos pugione cōfodit. alter idolis imolatē imolaticio cruoz cōmiserit. zaba- rias sacerdos thurificatē regē de tēplo expulit: et pcul- dubio nō dubitasset occidere nisi illū de? cedere accele- rasset: puenit epālē manū plaga diuina: vt illi? cadauer depasceret lepra. cū? anim? vsurpasset illū: deturba- tur regis deuotio et non deturbabitur latronis cupido. Hā est qd excuso: etiā laudādū est qd egi ego. Eculū em illis bnficiū qbz videor itulisse extirū: penā minū dū mortē eis accelerauit. Decebatui q p me dicerē vt vīas assertiōes euacuare. Sed qm et mee et vīe rōnationes falli possunt: diuio examini oia cōmittam. Corp? meū antecessorū meoz more cōpositū: ante ianuās ecclesie sissi- te: sanue aut seris et repagulis obfirmēt. Si dens vo- luerit vt ingrediar applaudatis miraculo: sin minus de cadauere meo qd placuerit agite: sicqz factū ē. Mor- em mortui cadauer āte ianuās ecclesie petri bti seris ob- clausas positiū est. Quo facto turbo ingēs emissus diui- nit? repaguloz obstaculo dirupit: et ipas valuas repeti- no ipetu patefacias cū maq fragore ad parietes ipulit. Oēs aut q aderāt miraculo stupefacti cū magna reuerē- tia corp? potificis sepulture tradiderūt. Sepulto greg. vj. Clemēs scōs inuasoz p vīm cepit summū potificatū vt refert Marti. in croñ. sed parū eo finit? est mēsisbus scz. xix. dieb? vj. et vacauit pape? dieb? x. Quo deficiē- te inuasiat in sede petri dama. i. qui sedit tū die- bus. xliij. et decedēs sepult? est cū pūb? suis. Hūc etiā inuasozē aplice sedis Marti. in croñ. asserit. vnder dīo sublat? est. Post quē anno dñi. D. liij. Leo non? natione

Nota con-
tra pnci-
pes secul-
lares.

Normani
occupa-
uerūt apu-
liam.

Nota con-
tra eccle-
siasticos
q non de-
bet tracta-
re arma.

Victor. ij.

Florētia
oli diceba-
tur fluen-
tia.

Nota mi-
raculū.

Nota de
sepē doz
mētibz

Elementi
secūdas.

Dama-
sus scōs

Leo non?

teutonicus ecclesie romane preficit. Et ea regit annis. v. mētibz. ij. et dieb. vj. De hoc autē sic scribit marti. i. croñ. q romani ex praua cōsuetudine cū petissent ab henrico impatore potitice sibi dari: et impator nullū teutonicorū ad hoc vt reciper possit inducere epm Lullēm brun- nē noie ad hoc inclinant. Qui ad vrbē veniēs et de hoc pscientiā bñs oīno relinquit. Et postea a clero et ppo elect? laudabile vitā tenuit: ita vt i ecclia. b. petri tumu- lat? miraculis claresceret. Sed Jo. de col. plen? refert dices: q hic vir scripsim? cū ad capefendā aplicā sedē ad vrbē psciret? audiuit voces angelorū in celo canē- tū dīc dñs. Ego cogito cogitationes pacis et non affli- ctionis et. lē. ic vir isrl? et deuor? multis scis cāt? cōpo- suit: et multa scripsit et fecit ecclesie vtilia. Pterea cū in papatu ante fores dom? sue leprosum inuenisset illū in camera inducēs in lectulo suo collocauit diligēter. quē postea cū reuerato ostio nō repperit in paupē se xpm re- cepisse obstupuit. Sub ist? potificatu vt testat idē Jo. de col. normani magnā apulie partē occupatū tenebāt: nec romane ecclesie in aliq rēdebāt. Quā de re Leo papa multis pab? ab impatore bērico obtinuit: vt ad depellē- dū normānos de apulia ecclesiaz inuaret. Qui eius votis dū normānos de apulia exercitū romā ad papā misit. Lū annuens magnū suoz exercitū romā ad papā misit. Lū quib? sanim? antistes in apulā p normānos pfectus in pūm? sanim? apud vrbē ciuitatē noie bello cōstitit cū dicitis normāns a gbus vici? magnā pte teutonicorū sue gēns amittit. ipse qz papa cū multis alijs cap? ē. Sz euz pnceps normannorū cū relaxare veller: papa reuinit dices sine suis quib? calamitat? cā extitit. nūq ad ppria eē reuerfuri. qāno vīnfridus dux normānoz diē clau- sic extremū. Deniqz leo post multa ietā opa spm dño cō- mēdauit. Qui qz scis esset ait idē: et pio animo hoc egisset: qz hoc sui nō erat officij vt armata manu psona- lizer ad bellū pcederet: cū primo pastori petro dictū fue- rit. mitte gladiū tuū in vaginā: ideo dispēfante dño ex- ercitus eius in cōspēctu suo celus est.

S. rr. Post decessum leonis po-

litus est in sede petri Victor. ij. noie: genere alemanus. anno dñi. D. liij. qui duob? annis. mētibz. ij. dieb? xij. ecclesie pstitit. Hic timore impatoris papa efficit: et ab eo glorie inscipit. ppter negociā em ecclesie papa in teuto- nia pfect? est. quo ibi moratē bēricus. iij. ipator mox. Hic etiā papa apud florentiā tūcie ciuitatē pcpnā con- ciliū vīe celebravit. In quo multos epōs ppter symoniā et fornicationē deposuit. Itā em ciuitas ipsa florentie sa- pientia: potētia: et diuitijs flozere cepit. vñ et fama vt pri- mū eius nomē. s. fluetia mutatiū esset in florentia. et talis foret vt cōciliū vīe ibi fieret. Et tpe imperatē tertio bē- rico in anglia regnare cepit eduardus noie: q erat adeo māfuerus et leuis: vt nec viles boies ledere posset: erat tū apud ei? domesticos reuerētia ingēs: apd extraneos vībēmēs metus: nā fouebat ei? simplicitatē deus: vt tū meri posset q nesciret irasci. Hic rex spū pphetie et mi- raculis claruit. vt refert Cū. spe. disto. et Jo. de col. Hā die scō pascē sedēs ad mēsam dyademate coronatus: et optimatū vallat? turma: ceteris auid? comedētibz ol- liero ad celestia aio diuinū quoddā specular? est effusus in risum. Remotis aut mēsis quodā ex magnatib? eius cur- riserit sciscitati sunt. Ille diu cūctat? tādē rñdit dices. Deprē dormiētes in mōre celio regefcūt. Et iā pānos decet vltra i dextro latere iacētes: tūc in ipa bora risus mei se in latūs sinistrū ruerunt. Futurūqz est vt. lxxij. annis ita faceat. Dñi nūmū miseris mortalibz omen. Hā in istis lxxij. annis oia vītura sunt: que dñs circa finē mūdi pūit. s. gēs d gentē: regnū aduersus regnū. Pstilitias et fames terrorefqz de celo gentiliū in xpiā nos bella. Idis auditis comes arolus q vñ? erat et sci- scitatus: militē: quēdā misit ad impatorē pstatinopo-

litani vt sup hoc de. vij. dormiētibz sciscitaret. Quā ille scēn benigne habitu ad epm ephefinū destinauit cū suis nūcijs. qui veniētes et vñaciū epō pgrētes vt rex ille edu- araus p dixerat inueniūt. Pterea oia illa pccū tps secuta sunt q idē rex spū diuino mot? suis dixerat eē vē- tura i mūdo. Itā ager enī arabes et turci. syriā et ciliciā et minozē asiā. et maioris asiē vībes multas iter qz ephe- sum et hierosolimā depopulati sūt: maxie turcorū gēs de finibz suis egressa magnā pte oriētis sibi subiecerūt. ppter qd nīi ppli oriētales diuio spū accēsi ad subueniē- dū fratribz suis xpianis: q in pūb? oriētalibz a iugo infi- deliū pmebant corēpti armis infideles debellādoz qz ad egyptū pueniūt. Victorē papa morte deuicto mar- ti. in croñ. asserit quēdā stephanū. i. succēssit natiōe lo- thoringū pus abbatē cassinēsem. quē post. ix. mēses de- functū florētē dicit sepultū. succēssit eius ponēs bñdi- ctiū. Qui cū velleret. eēt epō. et mūi? vocat? qz p vio- lētiā fact? post. ix. mēses qbz itrusus stetit. demū papa- tui cessit ad puatā vitā rediēs. Et exide cardinales vna- nimitē in papā elegerūt in ciuitate senarum: vt refert Mar. et Jo. de col. Nicola. iij. natiōe burgundū tūc epm florētiniū q sedit ātis. ij. et mētibz. vij. qbz dieb? exceptis. Hic pccūlū rome celebravit anno dñi. D. liij. vbi pstru- tū est de electiōe summi potificis: vt bñ dī. xliij. In noie dñi. vbi in pccūlo aggreatis in ecclia lateran. celebrato ipē nicola? ait. Mouit britudo vīa dilectissimi fratres et coepi. Inferiora qz mēbra nō latuit defuncto pte memo- rie stephano pdecessore nfo. bec aplica sedes cui aucto- re deo defūto. qz aduersa ptulerit. qz deniqz p symoniā et heresis trapezitas repetit? malleis: crebriqz tūfio- nibz subiacerit: adeo qdē vt colūna dei viuētis iā pene videret nutare: et sagena summi pscatoris fluctibz ita- mēscētibz cogere in naufragiū pfunda submergi. vñ si placet fraternitati vīe debem? auxiliāte deo futuris cā- sibz pndēter occurrere: et ecclesiastico statui ne recidua qd abfit mala pualēat pauerē. Et. j. Quia sedes aplica cūcti in oze terrarū pferē ecclesiaz: atqz iō sup se metro- politanū bze nō pōt. cardinales epī. metropolitani. pcul- dubio vice fungūt: q vidēbz electi antistē ad aplici cul- minis apicē puebāt psecrādū. Et qz aut de ipius gre- mio si repiat idone? vñ si de ipa nō ineniat de alia asu- mat. Saluo debito bonore et reuerētia dilecti filij nīi bērici q in pūtiarū rex bē. et futur? ipator sperat? aplici iā sibi pcessim? et successoribz suis: q ab hac aplici sede p- sonalr pūas ipetraverit. Et. j. subdit. Qd si nō poruerit b fieri in vrbē: fiat alibi. Et is q elect? est etiā aū psecra- tiōne sicut papa auctē obtineat regēdi romanā ecclesiaz disponēdi oēs facultates et? sicut bñm greg. fecisse co- gnoscit. Demū d trāsgressozes hui? decreti impēat mul- tē maledictiōes. Hūc? etiā nicola? tpe et i dicto pccūlo co- rā. cxiij. epīs aggreat. Berēgari? abitur aut errorem suū et berēsim. Dicebat em corp? xpi i sacro altari realr ibi nō ē: sz tū i sig? sz et? circa b abituratō pōit. d. psc. dī. ij. vbi sic dī. Ego berēgari? indign? ecclesie seti mauritij andegauē. diacon? cognoscēs verā et aplicā et carboli- cā fidē anathematizo omnē berēsim pcpue eā de q ba- cren? infamat? sum: q asfruere conat? panē xvinū que in altari ponunt. post psecrādoz solūmodo. sacm. a. signū sacm: et nō verū corp? et sanguinē dñi nīi iesu xpi esse nō posse senfualr: nisi i solo sacro manibz sacerdotū traca- ri vel frāgi. Cōsentio aut setē romane ecclesie aplicē se- de: et ore et corde psteoz de sacris dñice mēse eandē fidē me tenere: quā dñs et venerabil? papa nicola? et bec setā synod? auctē euāgelica et aplica tenēdā tradidit mibz firmavit. s. panē xvinū q in altari ponit post psecrādoz nō solū sacm: sz etiā verū corp? et sanguinē dñi nīi iesu xpi ēē. Et senfualr nō solū sacm: sz etiā verū corpus in veritate manibus sacerdotū tractari frāgi: et fideliū dētibz arceri. glo. hoc vult dicere. nō q corp? xpi i se frā-

Stepha-
nus non?

Benedi-
ctus. x.

Nicola?
natiōe bur-
gundus.

gatur. s. q. sub illis speciebus panis et vini q. franguntur et tractant realiter est corpus xpi. Et sequit. Suras etc. Quia abituratōe facta vt ibi dicit. misit papa nicola. p. vrbes italie. germanie et gallie. et ad q. loca vbi fama prauitatis ei. p.nerat. vt ecclie q. prius doluerat. de eo pueris atq. aueris. postea gauderet de eo pueris et reueris. Per istu. berēgariū tūronēsem turbata fuit ecclia gallicana. Hic q. esset multū peritus. multū errauit. ascesit vt testatur vinē. spe. bisto. et Jo. de col. eucharistia quā sumimus in altari nō esse ver corpus xpi et sanguinē. s. figurā esse corpus et sanguinis xpi. Lōtra quē multū et a multis dispartitū est verbis et scriptis. Inter quos dñs guido abbas de cruce scilicet leoffedi contra eum de corpe et sanguine dñi elegantit edidit libru. Et hunc berēgariū loco papa. viij. v. cellis agregauit. Et lafrāc. vir doctissim. archieps cātuarieñsis. etiā s. eni scriptis. Fuit aut. als berengari. iste vir bonus. plenus elynis et bilitate magnari possessionū. q. oia in vsus pauperū dispart. Peretere nullā feminā in aspectu suo patiebāt admitti. Qui quīs errauerit in fide vt dictū est. tñ ipm errorem suū recognouit. et beresim illā corā nicolao aiurauit. Quos tñ hac peste in fecerat reuocare non valuit. Et vt refert vinē. spe. bisto. de hoc fulbertus carnioreñs eps. cū esset in extremis vite sue. et multū eni vīstratū et edūi capacitatis vir p.ueritib. capiēdis sufficeret. Ille inter oppositas cateruas oculos lōge rimat. berēgariū nisi quo potuit expellēdū cēssat. prestatur immāne demon. ppe eni p.ister. multosq. ad eni sequēdū blādite manu illico anhelitu corūpire. s. et ipe berēgari. nocte epiphantie moriēs. recordat. q. mīscros quōdā adolescēs pmo suo vir erroris calore. secta sua infecisset. productio gemitu. hodie inq. in die apparitōnis sue apparebit mibi dñs ihs xps. ppter pnam vt spe ro ad glām. Et ppter alios vt timeo ad penā. vñ et ipe vīuelmū de ipe narras ait. Ideo est pessimū alios cēss. plo vel verbo a bono infirmare. quia fortasse te grauiabit pēna alienū. cū deletū fuerit tūz. Et nicolao scō de seculo transiente. creatus est papa canonicus a cardinalib. alexāder scōs. q. tunc erat eps lucan. natione nō medio. lanēsis. anno dñi M. lxiij. Sed it aut. annis. xj. mensib. vj. diebus. xxv. Lōtra hunc electus est ab oib. lombardie epis quidā noie cādalus eps parmensis. vt d. volent cōfēntiēte hīco impatore. Afferentibus epis papā elegi nō debere nisi de paradiso italie. Qui cādā. vt scribūt Jo. de col. et marti. magno cū exercitu bis romā veniēs cū violētia sibi papatū vīsupare fatagebat. s. a fauorib. alexādrī repulsi quō intq. sperauerat obtinere nō potuit. Alexander aut. ad pces impatoris in lōbardia venit. et in ciuitate mātua cōciliū celebrauit atq. pacificatū sedatū oib. ad vrbē est reueris. Lō tpe pars noīa nōz que apulia occupauerat cāpanie fines deuastare cepit. Quos dux spoletan. gorbifred. et inclita mulier comitissa marbildis expulerunt. Hec comitissa marbildis. q. est siltā beati petri vocari faciebat. adeo potēs fuit vt etiā cū impatore in fauorē romane ecclie cū sua gente durūssimo bello p.istit. Que cū maximis possessionibus abūderet. et filios nō h.fer. totū patrimoniū suū sup. alta. re. b. petri obtulit. vñ s. bodle illud q. romane ecclie p.tulit. primoniū bti petri s. Ille alexāder s. vitiū symonie sic statuit. vt haberet. i. q. iij. Scribes luceni ecclie et clero. Et multis tpihus hoc detestabile malū intra v. lra ecclia inoleuissē cognominis vt nulli vñ clerico quis religio. quis scia et morib. p. dōto ecclia tē hīc cū cederet nisi ei q. p. p.ano pecunie munere illis emere studuisset. Siebarg ecclia et res ei. ita venalis. velut terrena q. d. vñs mery a negociatoribus ad vēdendū exposita. Et. i. Quapropter ego alexāder sancte romane et apostolice sedis eps. imo minūter indignus tot et tāra mala fieri in ecclis conspicies. ne sanguis iniquorum a districto iudice de manu nostra requirat illa extirpare et

penitus eradicare decreuim'. *Constitui*mus itaqz et pñt
decreto firmam' sicut olim nñi pdecessores fecisse nosce
rur nullu deinceps epōz bñficiū ecclē qđ qđa canonica
tū vel pbenas seu etiā ordinis vocat' p aliquo pñcio vel
munere audeāt clericis vnqz pferre. Sed oēs ministros
ecclēa studeāt ordinare. Nec elegant in domo dei q
maiores sacculos pecunie pferūt. sz eos q morib' et disci
plina atqz scia dñtūes p officio suo ipam valeāt ecclēam su
stetare. *Constitui*mus et eodē modo firmam' vt null' cu
fiscūqz gradus cleric' p ecclēe bñficio audeat aliqd con
ferre. aut fabrics eccliarū vel in donariis eccliarū seu
etiā qđ pauperibus sit distribuēdū. Demū ponit penā in
cōtrariū faciētes. Sed de hoc plene in scđa parte.

S. xxi. Anno dñi. M. lxxiiij. De
functo alexandro electo est. et intronizatus in sede petri
Greg. viij. natione tusk. de ciuitate soana. q̄ p̄sus dicitur b̄l
debrad. Qui sedit annis. xij. mēse vno. dieb. iij. Erat aut̄
vir iste religiosus ac timēs deū. iusticie ⁊ equitatis ama
tor. In aduersis iustis. In p̄p̄eris moderor. Fuit ⁊ val
de cordatus. ecclesie iūni defensor acerrim⁹. ⁊ q̄ p̄ter dē
iūbis q̄ ad iusticiā p̄tinebat. nil timuisset efficere. Hic v̄
refert vincen. spe. h̄sto. cū esset in minorib⁹. p̄stitit⁹. in
francia legat⁹. terribiliter symoniacos insequēbat. Co
ulctos sup̄ hoc vitio ab officiis deponēs. Cū aut̄ inter
ceteros fuisset sibi denunciā. q̄dā ep̄s tali labe infect⁹
⁊ ille in iudicio vt astutus ⁊ sagax putat nō posset. ⁊ tñ
infamia sup̄ b̄ laboraret. p̄fear⁹. legat⁹. b̄ldebrandus q̄
miraculo eū putat. Quidamit em̄ sibi legat⁹ vt. p̄ sui pur
gatione ab hac infamia diceret. Glia patri ⁊ filio ⁊ sp̄s
sc̄o. Qui exultāns ex b̄ p̄bationis se euasisse. cepit di
cere. Et expedire ⁊ p̄mptē. p̄tulit. Glia p̄ri ⁊ filio. vltē
rurs⁹ ait. i. sp̄s sc̄o. exp̄m̄re nō valuit. Et iterum q̄
iterū exp̄m̄re volens in platone sp̄s sc̄i semp̄ de
ciebat. nō valēs cū noiare. ⁊ merito q̄ p̄ yllis offen
dit maxime sp̄s sc̄i cū v̄dē videat. Et eo igit p̄uict⁹ de
pos̄. q̄ v̄dit sacm̄ in q̄ p̄fert sp̄s sc̄i. Ex eo igit p̄uict⁹ de
pos̄. est. Hunc creatū pontificē summū ob suas virtutes
vt scribit p̄m̄. in croſi. In nocte dñice natiuitatis cū
missa p̄m̄ cātaret in sc̄a maria maiori. Cūti q̄dā fili⁹
p̄fecti eū cepit ⁊ in turrim suā deposuit. Eade nocte
romani turri. destruxerūt papā liberātes. ⁊ cincti extra
v̄bē mittētes. Hic sc̄do anno sui p̄tificat⁹. id referēte
Ja. de col. sc̄ilicet rome celebrant ob reformationē morū
Et inter alia q̄ tñ sc̄tē ⁊ pie egit. q̄dā nobiles de fami
lia imp̄atoris hērici q̄ tñe rome erat q̄ p̄sp̄io ecclesie v̄
debāt tāq̄ symoniacos ⁊ iurū ecclesie p̄p̄atores ⁊ de
tentores excoicauit. Tercio No anno p̄tificat⁹. sui idem
greg. diuino sp̄i accēsus Sigisfridū maguntinū archi
ep̄m qui conatus est ep̄os ⁊ abbates regni teutonici
a sancta romana eccl̄a speciali m̄se sua rescindere atq̄
separare ab officio suo suspēdit ⁊ excoicauit oēs qui ei⁹
sc̄lmati cōsentiēdo se subserpserant aut subseriberūt.
Insup̄ ⁊ hēricū regē qui eidē sigisfrido fauebat. ac obe
dientes ecclesie p̄sequebat vinculo anarēmatas alliga
uit. Hēricus aut̄ cū se excoicatū audisset vebemētē est
terrūsus. Audientē dñm papā in lōbardiam descendisse.
et apud camusū morā trahere cū paucis ad ip̄m cū ma
gna bullitate venit. p̄ absolutione querēda. Per tridū
autes ante positā dicti castri omni regio cultu deposito.
Insup̄ discalciauit ⁊ lanceis indutus cum multis la
chrymis ⁊ steru persistēs summū p̄sulis misericordiā
⁊ cōpassionē mouerēt. ⁊ apud pontificē instabat orātes
vt ab eo vinculo solueret. Qui cū adhuc iusta seueritate
vinculū tollere cūctaret. oēs insoliti eius duriciā mira
bant. Deniq̄ cōp̄ctionis eius instātia ac humilitatis
necnō ⁊ oīm qui aderāt p̄cib⁹ ac supplicatione denictus
dñs Greg. cū vinculo excoicacōis absoluit. nus ab eo

Ergon
sepius

Sacra
ites papa
et impera
torum.

tura mēto recepto q̄ in oib⁹ mādatīs ecclēie romane obe-
dieret. Quis iā pax inter sacerdotiū ⁊ regnū uideret iter,
uenisse. Rursus inuadente diabolo inter papā ⁊ impatorē
scisma grauius inuē ortū ē. Luit⁹ scismatis cā bec fuisse vi-
det. Inuoluerat p̄suerudo p̄cipue in impio. q̄ defungēti-
bus ecclēiaz p̄laris, annulus ⁊ baculus p̄soralis ad dñm
impatorē dirigebat. vñ postmodū vnūquēlibet de famili-
aribus ⁊ capellanis suis ad ecclēiam vacatē dirigebat. vt
ibī p̄soralis fingeret officio. nō expectata cleri electiōe
Qd̄ dñs papa d̄ oēm honestatē fieri p̄sideras: ⁊ iura ec-
clesiastica in eo facto p̄culcari p̄pēdis: semel scdo ⁊ ter-
tio impatorē monuit. vt a tā detestabili p̄sumptione des-
isteret. Quā p̄ceptis salutarib⁹ cōmonitū cū illū reuoca-
re nō posset. ob hāc causam rome p̄selli p̄gregauit cētū
decē epoz. In q̄ primo ip̄m henricū excoicauit impatorē
tanq̄ p̄iurū. ⁊ ecclēie dei p̄secutorē ⁊ turbatorē. Anathe-
matizauit insup ⁊ oēs ecclēsticas per sonas. q̄ de manu
alicuius secularis p̄sone rectep̄ inuestitura. Insup in eo
cōcilio oēs symoniacos anathematizauit: ⁊ vgoratos sa-
cerdotes a diuino officio remouit. et laicos missas illozū
audire p̄hibuit. ⁊ notorie in fornicatione tacitū. Qd̄ fa-
ctū est nouo exēplo: ⁊ vt mult⁹ visum est inconsiderato iu-
dicio. Hā inde graue ortū est scādālū traxit null⁹ benefis-
tpe Cist Jaco. de col. ⁊ ecclēia occidentalis grauiorē scis-
mare sit diuisa. Et hoc idē referūt sigibert⁹ ⁊ vincen-
spe. histo. post eū lib. xxvj. addentes. Hī p̄iusticia ali⁹
in iusticia agebant. Ali⁹ a symonia nō declinabāt. Ali⁹
norā auaricie honesto noīe p̄reperant. dñ hoc quod se
gratificare faciat. sub charitatis noīe vendunt. Et vt de
mōrānis dicit eusebi⁹ sub noīe oblationis artificī vt de-
uera accipiunt. Porro p̄tinentiā paucis tenentib⁹. Ali-
quibus eā causa q̄stus ac faciliatē simulātib⁹. multis in-
cōtinentiā p̄surio. aut multiplici adulterio cumulantib⁹.
bus. Ad hoc bac importunitate laicos insurgentib⁹. con-
tra sacros ordines. ⁊ se ab oī ecclēstica subiectione ex-
cutiētib⁹. laici sacra mysteria temerāt ⁊ de his disputāt
insāres baptizant. Sodidū humore aurū ⁊ sacro oleo
⁊ crismate vterent. In extremo vite viaticū officiū ⁊ vñ-
tatū ecclēie obsequiū sepulture. a p̄sbyteris p̄sugatis
accipe p̄tinent. decimas p̄sbyteritis deputatas igni
cremat. Et vt in vno cetera p̄pēdas laici corpus dñi a
p̄s b̄is p̄sugis p̄secratū sepe pedib⁹ p̄culcauerūt ⁊ san-
guinē dñi uoluntarie effuderūt. Et multa alia d̄ ius ⁊ fas
in ecclēia gesta sunt. Et bac occasiōe multi p̄seudo magi
exurgētes in ecclēsia prophanis nouitatibus plebē ab
ecclēstica disciplina auerterunt. Cum tñ sit finis scōz
patrū scribentū sacramēta que in ecclēia sūt. baptis-
mū. chr̄isma. eucharistia: siue p̄ bonos siue p̄ malos dispen-
sent vera ēē facta sp̄scto coz effectū latēre operatē:
ideo nō p̄tēnda. ¶ Hic hildebrādus vt scribit vtilim⁹
hoc dixisse hugonē abbate cluniacensem sc̄tū virū cogi-
tatiōes alioz p̄p̄terico mētis intuitu nūciabat. Quē tō
papa alexāder cācellariū aplicoz p̄fecerat. Pro cuius
officiū intuitu hildebrādus tanq̄ cācellariū. p̄uidas cir-
cūibat vt p̄perā facta corrigeret. Die aut q̄dā cū edaret
cū multa turba sequētū. abbas hugo vt sibi familiar⁹ in
extremo agmine cū suis monachis p̄sequebat. Alioq̄
emīn⁹ tāto honore viri cepit cogitare in aio suo. vt eēt
homūtionū breuis stature rātus honor despiciabilis pa-
rēte. p̄culdubio ex supbia hoc ei accidere q̄ tot obāu
latores p̄ced. Alio hoc mēte versarat. tūc archidiacon⁹
hildebrādus reserxit equū ⁊ calcarib⁹ incitatio alōge cla-
mans: ⁊ abbatē hugonē aduocās. Tu inquit male cogi-
tasti. Non mihi hanc gloriā s̄ gloriā dici potest que cito
transit: vel impuro: vel ab alijs imputari volo: sed beat⁹
apostolis: quoz p̄insulegio hoc mihi exhiberet. Erube-
scens abbas hoc solus r̄fidit. Quēso dñe quō nosti cogi-
tatiū meū. Ab ore inquit tu quasi per fistulas ad aures
meas deductus est. ¶ Itēz ecclēsiā aliqñ simul ingressi

108deb2a
 dug nouit
 cogitatio
 nes boim

abbas pſatus ⁊ archidiaconus dictus vt oraret pſtinuat
tis ⁊ iunctis lateribus. pſtrati diutius orauerūt. Tunc
reſpexit archidiaconus abbatē turbulento actu inſrēdēs.
Abbas foras egreſſus cām cōmōtionis inquiſiuit. Quis
ille. Si me amare viſ. canē neſtiteri? me hac iniuria ex
pugnes. Dñs n. meus ibs ſpecioſus pſe filijs hoim po
ſtulationibus meis viſibiliter aſtabat. intendēs dictis ⁊
ſerenis fauēs oculis. ſz oñs tūe abiectus violētia me
deſeruit ad te cōuerſus. Hūto eſſe genus iniurie amico
ſubtrahere auctore ſalutis ſue. Hōretea noueris mor
talitātē hoim ⁊ huic loco inuaginare exēdiū. Eidi em an
gelū dñi ſtante ſup altare enaginato gladio ⁊ etiā pū
ciā ſkā ſpiſſus ⁊ nebulosus aer circūuolat. Nſtiamus q
quātorius. Iſis dictis introeūtes in diuerſoan ad cura
corpis aſſedere. pſtinuoq; dapibus appoſitis exortus eſt
in domo luctus plurib⁹ ex familia ſubito extinctis. qua
peſte peruicias edes craſſante mor aſcēſis mulis diſſu
gerūt. ¶ De eodē greg. hēric⁹ impator⁹ vt ait. Jo. de col.
poſtyūc. Hōſtq; ſe publice excoſcator⁹ cōperit nō iā clam
neq; in occulto romanā pſeq cepit eccleſiā. xvi dño pape
greg. rixas multiplicaret ⁊ ſcādala. egit cū epīſ lōbardie
pro maiora pte in republi ſenſum datis vt ad petitionē
impatoris pdicti quibetū ſauēntē archiepī in papam
eligeret. Eliz vtiq; ſtati ⁊ locupletē cū clemētis nomē
impoſuerūt. Ad quēuēiēs ipſe hēric⁹ illi idolo tāq; nō
pōſſicū reuerētia exhibuit ſummo. Tū inſelz hō tanq;
de fauore hērici pſumēs ⁊ multitudine diuitiāz cōſiſus
excluſiuiolētē venerabili grego. ſede aplīcā inuaſit. ita
delirū. ⁊ ab intellect⁹ ſinceritate ex ambitioē deficiēs.
vt id ſe eſſe crederet qđ falſo dicebat. Eūq; inſelz mūd⁹
in maligno poſit⁹ vias ſequeret periculōſas hui⁹ ſciſma
tis occasione ad deteriora declinās. oēm dei ⁊ hoim po
ſtergauerat reuerētia notia ſequēs ⁊ declinās ſalutaria
¶ apicēbat pōſtices ⁊ qlibet eccleſiāz pſati. ⁊ tanq; ho
micidior rei mācipabant. bonis illoz oſficariis. q;uonq;
impatorū hac ſua puerſitate nō erat pſentificēs; nec ſoli
eis ad tps irrogabant iurie. vtz excluiſis imperiū ſue
ceſſores intrudebant. Hōpā etiā totis mib⁹ ⁊ iperatoz
verbis ⁊ factis vbiq; tſalmiſſis iſtis pugnat ⁊ quocūq;
potuit ab eo auertit. Hōcipēs inſup teutonice a iurame
to fidelitatis qđ illi pſeſtiterāt abſoluti. atq; ipm ab im
perio deponit. hac de cā ſaxonēs iperatozū rebellāt atq;
aliquos ex teutonicoz pncipibus poſt ſe tſabētes. pgre
gato pſilio poſt multa deliberationē regē burgundie ro
dulſum ⁊ hēricū impatozē eligūt. Hūic papa coronā au
reā miſit miro ope fabricatā: cui ſcriptū erat. Hōerra de
dit petro petr⁹ diadema rodulſo: hūic rodulſū de mādato
pape magūtū archiepīſ ſollēmter coronauit: q; magnis
ſuoz ⁊ teutonicoz copijs cōgregatis alemāniā intrauit.
⁊ multis ſibi adherētib⁹ multo tpe cū hērico de impio de
certauit. Ad poſtremū deo ita pſmittēte i bello rodulſus
ab hērico occiſus eſt. cū multis ſaxonib⁹ pncipib⁹. Hēri
cus autē hac obſtēta victoria. pmo ſaxonēs q; caput rebel
liōis fuerūt mult⁹ calamitari⁹ afflixit. Deinde ſueniā
ingredies atq; ciuitates ⁊ caſtra demoliens ad ſe radire
cōpuliſ. ſz ⁊ alios q; p totū iperū ab illo ex rez deſpariē
deſecerāt. tū minis. tū munerib⁹ ad ſe reduxit. Hōz ro
dulſo ab hērico occiſo. quem valde formidauerat. atq; ſa
xonib⁹ multis pſijs pſignatis. pacifice ſe videbat impīū
poſſidere. Quare ſup elar⁹ ſe eſt auſus attentare nepha
riā. nā in feſto pērbecoſtes magno pncipū ac pſelatozū
maguntie cōgregato conſilio bildēbrandū qui ⁊ grego.
oēs qui hērico adherēbant deponendū cenſent: quo ſta
to impator⁹ cum magno exercitu in itāliam venit. vbi
cum veniſſent quidā ſe interponebant. vt ipſe cū ſummo
pontifice ſimul conuenirent: et de pace ſimicē tractareſ.
¶ Hūq; cōueniſſent poſt multos tractatus. cum nullo mo
do de pace concordia fieri poſſet: multi italie epī atq; ba
rones q; pūmo pape fauerunt. illo reſicto ſe ad impatozē

Sequitur
magnum
scissima.

Idricus
intrat ita
liam cum
exercitu.

conuerterit. Quoz fauore impator animat? romāvenīes
ipaz obsedit. Multabat aut hoc in tpe sub impatore go-
tiffredus inclūt? ille dux lomboringe. Qui poltea prim?
ex latinis hierosolimys regnauit. de q postea mltā dicē-
da sunt. Hic in ea obfidiōne effracta muri pte. q sibi pri-
gerat expugnata infra vrbē pm? irrupuit. Qui ea die ni-
mio labore fatigat? grauē incurrit infirmitatē. Et cum
morti se pmū cerneret. vouit q si de? eisd? sanitatem
reduceret. terrā sanctā pmissiōis uisitarēt psonalr. Quo
voto emissio statim pristina restitut? est sanitati. Roman?
igit postq senserit impatoris exercitiū fractis muris
intra menia versari q añ benrico clā fauerāt iā nō in oce-
to: fz in palā relicto papa ad impatorē trāsēūt. atqz ei in-
trocitū cateruatis occurrēt illi impiales laudes accla-
marūt: modo impiali recipiūt. Sumus aut potēx vi-
dens se a pplo romano desert. in q summe sperabat. cum
ad fugaviā minime pateret. cū suis cardinalib? in castro
crefcentiū(qd sancti angeli d?) se recepit. Qd postq sen-
sere romani se tepus inuenisse rati. q sibi grām impato-
ris recuperasse se crederēt. castrū in quo pius se recepat
pontifex: undiqz obfiderunt adeo vt nulli ingressus vel
egressus sine psculo pateret. Impator aut vrbē igressus
capitolius ascendit. Teutonici nō more barbarico p vrbē
se effundētes: multa mala ciuibz inferēbat. Cū aut im-
perator p suauolitate vrbē tractaret. atqz oīa p arbitrio
suo disponderet nūci? ad ipm venit asserēs. Robertū gut-
char di ducē cū infinitatē eqū q pedītū multitudine in
pape venire succursum. Quo audito impator uehemē-
ter est territuss. Diffidēdū em̄ duci roberto infra vrbem
posse resistere. vñ romanū pplū in congregari papiens de
aduentu ducis nullā faciēs mentionē asseruit se lobardū
negotijs vgeri. quare oportebat illū illuc necessariū sul-
oi celeritate iter accelerare. Relicta igit vrbē hericus in-
trascit. deinde in lobardā cū suis exercitib? vt ver? du-
cam naufragit. Quo recedēte nō post mltos dies pz? dū
ad papā liberādū romā appropinquauit: fusijs aduētū p
occulosis nuncijs summo pontifici significauit. Roman?
aut eius audito aduētū se adiūncē adorantes cū mul-
titudine armatoz illi obuā exierūt cōmissioz pcelio ab-
ipovicti et fugati sunt. Fugatis itaqz romanis dux rober-
tus per portā flamineā hostiliter romā igressus: eā par-
te ciuitatis que circa scīm laurentiū in lucina. et scīm fi-
nestrum respicit hostiliter innuadēs prede et incendio ex-
posuit. Deinde vbizqz profligatis romanis ad castrū sci
angeli accessit. atqz inde cum multa gl'ia dñm papā cum
cardinalibus atqz nobilibz illis qui cum secuti fuerāt
educens: per mediā vrbē deducens. lateranū adducens
aliquā ibi mansit. Deinde papa deliberato suoz cōsilio
cū certum cū romanis remanere nō crederet. et ducentū
domestica negotia reuocarēt in apuliā. relicta vrbē pau-
cis cum frequentibus cū dnce profectus est ad vrbē salerni-
tanam vbi aliquibus tpibz mansit catholice pastoz
Et post multas tribulationes pro ecclie libertate tolera-
tas hēuit in dño. Ann. spe. disto. lib. xxxvi. ca. lxxvij. post
figibertū sic ait. Hildebrandus papa quī grego. vij. apd
salernū exulans moritur. De hoc ita scriptū inueni. Glo-
lunus vobis scire qui eccliasie cure solliciti estis. q dñs
aplicus hildebrandus qui et gregorius nunc in extremis
positus. ad serouauit vniū de .xij. cardinalibus que pre ce-
teris diligebat. et pfessus est deo et sancto petro et toti ec-
clesie se valde peccasse in pastoralis cura. q ei ad regendū
erat commissā. q et syadente diabolo d humanū genus tra-
ctodū cōcitas. Postea vō finiam q in orbe terraz effu-
sa est p augmētū xpianitatis cepisse dicebat. Tū demū
misit pdictū cōfessorē suū ad impatorē et ad totā eccliam
vt optaret ei indulgētā. qz finē vite sue aspiciebat. et iam
cito se in diebat angelicam vestem. Et dimisit et dissoluit
vincula oīm damnor suorum imperatozi et oī pplō xpia-
norū et defunctis. laicis et clericis. et iussit suos abi-

Post ecl
pfit sequ
ta est fa
meg.

Translatio
corpo
ris beati
nicolai.

Stulandam gratiam fauoris.
S. xxiij. Anno dñi. M. lxxxviij. de
functo greg. vij. Victor tertius creatus est a cardinalib.
papa qui ⁊ prius dictus est Desiderius abbas cassinens.
qui fm marti. in croci. prefuit eccleie dei anno vno. mens.
bus. iij. ⁊ diebus. vij. Sed fm Jobānem. de col. tñi me.
tinens deñ. q̄uenio in calice misso extinctus ē. Eodē
anno sol eclipsim passus est. Et fames intolerabilis fero.
per vnuersum orbē fuit. Nūma etiā inuaditio aquarum
fuit multis in locis dāno ⁊ periculo. Itā ⁊ in italia dilu.
uies tanta fuit. vt rupe liquefacte plures villas ruina.
sua destruerent. Domestice aues pavones. galline. anse.
res. a domibus se extrahētes eos sunt filurice. Aug. in
lib. iij. de ciui. dei file portētū narrat cōtigitte. ⁊ anteq̄ se.
aduersus romam sociale bellū latinum commoueret. et
signū magni mali. Circa idem tps vt ait sigisbertus ve.
netianus meditantibus auferre. corpus beati Nicolai
a mirrea licie ⁊ tburis desolata. preoccupauerūt eos el.
ues barenenses. numero. xlvij. ab antiochia mirream adue.
niētes. q̄ a quattuor tñi monachis ibi iuētis extorserūt
sibi ostendit tumbā sancti nicolai. Qua effracta ossa sa.
cti nicolai in olei liquoze natantia integro numero ex.
traxerūt ⁊ barum cū glia adduxerūt. Facta autē est hec
trāsatio anno. dccc. lvi. a depositione seu morte el. mul.
tisq̄ infirmi sanati sunt in hui. trāsatione. Eū autē qdā
ex palatinis quēdā dentē extraxisset de tūba. vt ex ma.
gna deuotione illū feci portare. postea nō inueniēti eū
scētus nicolaus reuelauit q̄ reductus erat ad tumulū. qz
nō pmittebat parē etiā intīmā a corpore separari. Cir.
ca illud tps ē habuisse intīmū ordo cisterciensū. de qua
⁊. Bionardo. dictū est supra in precedenti titulo.

§.xiiij. Urbanus secundus post transiit victoris pape cardinalibus in vnum conuent-
entibus vno die electus est pontifex summus. Qui pri-
us erat monachus cluniacensis ordinis. addo vocatus. Ad
hanc summam presulatus dignitate assumptus est. Anno dñi
M. lxxvij. fm Job. de col. Imperij autem henrici quarti
anno. xxiij. q. sedit annis. xij. mensibus. iij. diebus. xix.
Fuit autem hic vir strenuus et in diuinis scripturis valde
eruditus. Hinc inter ecclesiam et imperium augetur scan-
dala. crescitq. discordie dñi alter ab altero dissidet. atq.
alter alterum excoiccat ex pontificibus. No. s. r. legitimo
urbano et apostolico elemere vocato. que intruserat im-
peratoris. Is alter alteri excoicatione. aut ex cause aut ex
phone iudicio premit. Post hec vrbano papa pdicti he-
rici impatoris furore declinans cu in romanis et merito
minime consideret. locis munitiorib. apud suos fideles
delitescere nusc. pene securus. Et aut ipse papa cele-
basset concilium generale placetie pdicti impatoris indi-
gnatione fugies. relicta italia regni francoz ingressus
est. Qui et generale concilium apud claremonte aluernie fe-
cit. vocari. Quo in loco ex vniuersis trasalpinaz pab.
nonembri mese archiepoz. epoz. et abbatu ducit sacer co-
uentus. presentib. etia nonnullis principib. illarum partium.
Ibi aut dñs apl'icus de platoz consilio in concilio illo mul-
tas substitutiones ordinant. q. ad erigend labentem eccle-
siam respicere videbant. vt. j. patebit. Et iter cetera sta-
tuta est vt in boze beate marie dicant. vñ et hoc in pcepto
est sicut officij dñi. Ac etia ordinatu fuit vt in sabbatis
vacat statim obseruat quo ad officij horarum. scz vt in sab-
bato fiat totu officij xgimis curia no obseruat. sed aliq.
ecclesie vel religionis. ¶ In eode concilio excoicant pa-
pa philippum rege francoz et henricu impatoze et antipa-
pam. illo nomine ad pplm sermonem habuit exhortans
illos vt assumpta cruce terre sacre subuenirent. In cuius

Urbanus
m. confugit
ad fraciā.

Grasie in
ecclesia se
dunēfi. nā
in sabba
to sit totū
officiū de
brā maria

quā Urbanus
ra scōs indi
en rit cruciā
re tā contra
dū infideles.

¶ Principes
pes nūc
rat qui su
seperunt
seram cru
ce contra
infideles.

bulgariā intravit. Emeritū illius regionis silvis strali
tia datie mediterraneae metropolim egregiam pervenit
ubi a duce illius civitatis acceptis vic conductoribus in
columnis puenit post aliquos dies. Quo pueniens in pre
sentia dñi impatoris introductus ab eo obtinuit vt vsq
ad petri beremita aduentū de cui? mādato iter arripue
rat. vt in locis ciuitati finitimis habitare pmitteretur.
Iste petrus heremita fuit excitator hui? opis. et aggres
sus p terra scā recuperāda. q habita reuelatiōe ex ple
rosolymis venit ad vrbā papā. Sed de ista materia et
bellis ppter hmoi. et adeptione terre scē dicebat infra ple
ne i sequenti titulo De decretis hui? scēi vrbani. Urban
scōs in synodo apō melphā sic ait. di. xxiij. Nemo ad sa
crū ordinē permittatur. nisi aut virgo aut pbate castita
tis. Et q vsq ad subdiaconatū vnicā et virgine vxore ba
buerit. Idē ca. precedenti. di. e. scribēs dñico gradēsi pa
triarche. Rubescat impij et apte intelligat iudicio spiri
tussancti. eos q in tribus sacris gradib? presbyteratu. s.
diaconatu et subdiaconatu positi. mulierculas nō abiece
rint. et caste nō vixerint. excludēdos ab eorūde graduum
dignitate. De manifestis em loqmur. Secretorū aut co
gnitorū iudex est de? Idē. s. q. i. Si q a symoniaco nō sy
moniaco ordinati sunt si qdē pbare potuerint. se cū ordi
narent nescisse eos esse symoniacos. et tūc p catholicis
habebant in ecclia. talū ordinatiōes sustinem? miferi
corditer. s. cū dispensatione. Si tñ eos laudabilis vita cō
mendat. Qui nō sciēt se a symoniaco psecrari immo
execrari permittit. eorū psecrationē omnino irritā eē
decernimus. glo. bec declarat. Itē. viij. q. iij. sic habetur.
Arnaldus arelatēsis ep̄s narbonēsis ecclie suffragane
romā cōsecrandus ad dñm vrbani. s. scōm papam venit.
Sū? quippe archiep̄s cum cōsecrare volebat. qm ppter
electionē suā bona ecclie pseruāda canonicis iurauerat.
Consecratus igit est a dño vrbano papa. ante purgatus
de hmoi iuramento. dicēs se fecisse dictū iuramentū post
electionē. nullā aut pūctiōne ante fecisse. vt eligeretur.
Et ideo vt dicit glo. non fuit promissio symoniaca. De sy
monia in dignitatibus idē vrbani. s. q. iij. Saluator.
Idē di. lvi. ait. Presbyterorū filios a sacris ministerijs
remouem? nisi aut in cenobijs aut in canonicis. s. regu
laribus fuerint religiose conuersati. Idē scribens turo
neni archiep̄o ait di. e. Enomanensem electū p eo q fi
lius sacerdotis dr. Si cetera virtutes in eo conueniant
nō reuicimus. s. suffragantibus meritis cū patienter su
scipimus. nō tñ vt p regula impoſter hoc assumatur sed
ad tps ecclie periculo pūlit. Alii fm glo. cū hoc papa di
spensat. Idē. s. q. i. c. Ordinatiōes. ait. Qui ab ep̄is quo
dam catholice ordinatis. s. in scismate a romana ecclia
separatis psecrati sunt. eos nimirū cū ad ecclie vnitā
tē redierint. seruatis proprijs ordinibus misericorditer
suscepti subem? si vita et scia eos cōmēdat. Ammodo qui
cumq a predictis scismaticis sancteq romane ecclie ad
uersarijs se ordinari pmissit. nullaten? habentia dign?
habeatur. Quāvis aut tūc intuitu magnaq necessitate
cogente hanc in sacris ordinibus dispensationē pstitueri
mus. nullū tñ pūctiōne sacris canonib? fieri volum? sed
obtinēant propriū robur. Et cessante necessitate illud q
cesset qd factum est pro necessitate. Abi em multorū fra
ges tacet. ibi subtrahēdū est aliqd seueritatis. Idē. xj. q.
iij. Quibus ep̄i nō cōdicāt nō cōicētis et vos? quos eiece
rint. s. p excoicationē nō recipiatis. Valde em timēda est
sua ep̄i iustitiae liget. Idē. xij. q. i. c. Scimus. ait. Qui
cumq excoicāt cōm vitā suscepit bz et vult se nihil pprū
habere. videat ne pollicitationē suā irritam faciat. s. qd
pollicit? est dño fideliter custodiat. ne dānationē s. p
mū sibi acqrat. qm sancti? est nō vouere q votū. put me
lius pōt nō perficere. Grauius em puniuntur q votū fe
cerūt. aut si dē pceperūt et votū nō pceperunt. aut i malis
vitā finierūt. q illi q sine voto vel fide mortui sunt. et tñ

bona fecerūt. Ex cōclio huius vrbani. xij. q. iij. di. De la
cis questio facta est qui morietibus ep̄is siue alijs cler
cis res defunctorū. inuas eas ecclie paupib? surripit.
Contra quos cōe totius cōclij anathema placitū est. ipso
papa hmoi sniam pmulgāte. Et qd post pntis iterdicti
cognitionē ep̄or aut presbyterorū aut aliorū clericorū res
inuasit vsq ad satisfactionem excoicetur. Idē. xv. q. vj.
Scribens ep̄o vaticēsi. ait. Juratos milites hugoni co
mitti ne ipsi qdū excoicatus est. seruāt pbibeto. Qui si
facta pcederint moneant oportere. deo magi seruire q
hoibus. Fidelitātē em quā xpiano principi iurāt. deo
eiūq sanctis aduersanti et eorū pcepta calcāt nulla co
hibent aucte pſoluere. Idē. xvi. q. vj. ait. Decimas et ec
clesias a laicis monachi nō accipiāt absq consensu et volū
tate ep̄or. qd si aliter psumptum fuerit canonice vltioni
subiaceat. Idē. xvij. q. iij. ait. Attēdēdū est oibus. ne pda
vrbis secretorū celestiu dedicata a qbusdā irrūerib? ve
nent. Qd si quis fecerit post debite vltionis acrimoniam q
erga sacrilegos iure promenda est. perpetua dānet vltioni
mā. et carceri tradatur aut exilio. Idē. xij. q. iij. ait. Due
sunt leges vna publica altera puata. Publica lex est q a
sctis patrib? scripta est pfirmata. vt est lex canonū. q po
pter trasgressores ē tradita. Verbi grā. decretū ē i cano
nibus. clerici nō debere de suo ep̄atu ad aliū transire
sine cōmēdatiōis lris sui ep̄i. Qd ppter criminosos cō
stituti est. vt ne videlicet infames ab aliquo ep̄o suscipi
antur pſone Solebat em officia sua cū non poterant in
suo ep̄atu ad aliū transire et in alieno celebrare. Quod
iure pceptis et scriptis detestati est. Et nō puata est
q instinctu spūsancti in corde scribit. sicut dicit ap̄s de
qbusdā. Lū gentes legē nō habent si naturaliter ea q le
gis sunt faciūt ipsi sibi sunt lex. Si qd hoz in ecclia sua
sub ep̄o pſm retinet et seculariter viuūt. si affatus spū
scto in aliq monasterio vel regulari canonica saluari vo
luerit. q lege puata ducit. nulla rō exigit. vt publica cō
stringat. Dignior est em lex puata q publica. Spūs q
pe dei lex est. et q spū dei ducunt lege dei ducunt. Et qd
est q possit spūscro resistere digne. Quisq q b spū du
cit. etiā ep̄o suo pcedere. eat liber nra aucte. Idē. q. iij.
Statuim? ne pſionis canonice qſola postq dei vice
sup caput sibi boies impoſuit. aliter? leniat? instituti.
vel districtiorū religiois obreū ex eodē clauſtro audat
sine pſis ac tot? congregationis pmissione recedere.
Discedere nō null? abbatū vel ep̄or et null? monachorū
sine cōi lſarū cautione suscipiat. Idē vrbani. xvij. q. i.
ait. Seruitiū qd monasteria aut eorū ecclie a tpe grego
rij. vsq ad hoc tps fecerūt. et nos pcedim? vide ibi glo.
Idē ex synodo vrbani scēi habita placēte. di. lxx. sic bſ.
Sactoz canonū institutis psona sanctione decernim?
vt sine titulo facta ordinatio irrita habeat. Et in q ecclie
sia qd intitular? est in ea ppetuo pſeneret. oino autē in
duab? intitulari aliq nō liceat. Glo. ibi notabilis que
demū post mltā bñ cludit. s. q circa plures ecclias cu
rā habētes aīarū vel dignitates solus papa dispensat.
cū de pben. De multa. Sed circa simplicia bſicia plura
obtinēda ep̄i possunt dispensare. sed si sine causa rōnabili
hoc facit. peccat grauiter et dispēans et dispēatus. Idē
xvij. q. viij. Tributū in ore pſcis pſcātē petro inuentū
est. qz de etteriorib? suis q palā cōctis apparēt. tributū
reddidit ecclia. Nō aut totū pſcē dare iussus est. s. tñ sta
terē q in ore eius reptus est. qz nō ecclia impatori dari
debet. Non pōtſicalis aper q in ore capitis ecclie pre
minet subijci regib? potest. Sed sane vt diximus qd in
ore pſcis inuentū est p petro et dño dari iubet. quia de
exteriorib? ecclie qd cōstitutū est antiquis p quere: et
pace q nos tuert et defenſari debet impatori. pſolui
debet. Idē. xix. q. iij. ait. brixienſi ep̄scopo scribens.
Qd autē vxor cū marito in baptismo simul nō debeat
suscepere puerū nulla auctoritate reperit. pbibitū. Sed

vt puritas paternitatis spūalis ab oi labe et infamia cō
seruetur immunitas. dignū decreuimus vt pſcis simi
nime ad hoc aspirare psumat. Idē. xxiij. q. iij. ait. Pater
naz traditōnē exēplis cōmoniti pastoralis officij debi
tum persoluentes ecclias cuz bonis suis tā personis q
possessionibus clericos videlz ac monachos eorūq con
uersos vel cōmissos oratores quoscūq suis nſpſomin?
rebus quas ferūt tutos et sine molestia esse statum? Si
quis hēc facere psumperit. si nō emēdauit a liminib?
bus ecclie arceat. Idē. q. e. ait. exēpla sua. Notādū est q
qdā dicit hēc euangelicā parabolā nos facere. vbi de ziza
nſis nō eradiciōis dñs pcepit cū aliquos excoicatiōe di
gnos excoicaturū subiicimus. Sed ipse dñs q parabolā
ce hoc narrat alibi excoicacionem fieri iubet dicēs. Fra
ter q corripit ab ecclia nō obedit. sit tibi sicut ethicus
et publicanus. Qui em excoicatur ad hoc excoicat
vt spūs ei? salu? fiat in die dñi. Disciplinā supbiar pteptus
catio nō eradicationis forte excoicati supbiar pteptus
pueniat. S. et aug? cui? verba inducunt ad ppositū sui
cū sanctis legatis romane ecclie et alijs sanctis ep̄is pe
lagiū celestiu hereticos excoicauit. Sed et donatistas
excoimunicatos habuit. Idē. Qui aliorum errorem de
fendit. multo est dānabilior bis q errat. qz nō solum ille
errat sed alijs offendicula parat et pfirmat. Capitulum. ij.

Historia summorum po
tificū a leone quarto vsq ad vrbani scōm inclu
sive. id est ab. decclxij. anno dñi vsq ad millesimū
centesimū. dicendū occurrit. de imperatoribus qui fue
runt illis tpsibus et alijs secularibus principibus. Hoz
tuo igitur harolo magno primo imperatore ex francis
suecessit in imperio ludouic? filius ei? cognomēto pius.
qui impare cepit anno dñi. decclxij. Sed a mundi initio
series millesimo. xxiij. fm aliam opinionē. quater mil
lesimo. decclxvij. Et imperauit annis. xxvij. Benuit aut
tres filios ante imperium. scz lothariū pipinū et ludouic
ch. Lothariū autem vt referūt vincen. et Jac. de col. tāq
primogenitū fecit cesarem. Et italiā cū ipsa roma ei re
gendam dimisit. Scōm nō. s. pipinū aquitanie regē cō
stituit. Ludouicū nō germanie et bavarie regem decla
rauit. Fuit aut hic ludouicus semp pceptor dñi feruē
tissim? executor ac catholice fidei strenuissim? ppaga
tor. et quis in magnis esset in seculo sublimitatib? pſti
tut? pūlitatē tñ alt? eminebat. Hic in exordio sui im
perij eccliaz statū diligētī cura ptractas legē pſtituit vt
xpī ministri nō essent biana seruitute obnoxij. Statuit
etiā vt vnaq ecclia suos bſet sumpt? cōter viuacine
alieu? auaricia eccliaſtico ministerio abuteret ad qſtū.
nec ppter inopiā cult? diuini negligeret. Bſt p ſing. u
gula cenobia stipendia statuit monachorū. Ob hac igi
causam anno impij sui. vj. apud aquigranū iussit cōgre
gari synodū oim plator et abbatū et aliorū sui impij ele
ricorū ppter statū vtilitatē fidei pſcātē papa greg. lſij.
Et inter cetera in illo cōclio qd pſe et sancte statuta sunt
decretū est vt ep̄i et clerici nec pſcios nec sericis vestib?
neqz baltheis aureis et gēmaris vterent. Nōstro nāq
filie eē et dñi impietatis crimē arguit. si eccliaſtice depu
rat? familie aspirare conet ad bul? pōpā glie secularis.
Cum aut esset pſatus ludouicus impator natura cle
mentissim? et iuxta mox suoz lenitatē republicam sancte
disponeret. eius filij patris vt ipi dicebat papa greg. lſij.
nēces. vt leues discoli ac irruerētes cū multis imperij
et regni pncipib? ac etiā platis dtra illā grauē seditiōez
pctauerūt. Ludouicus aut pſurationis auctor et caput exi
tit bernardus rex italie pipini iunioris filius. et impato
ris nepos. Impator aut cōsideras piculosum fore: si tā
piculosam dtra se pſpirationē exora dissimularer: ma
gno animo contra illos qui in cū cōspirauerāt insurre

xit. Et pmo d bernardū italie regē. tanq mactatū red
primo regno: deinde oculis ad extremum vita priuauit.
Quo facto multipostmodū ab eo tam nobiles q alij va
rij penes puncti sunt. Bā atq exauctorati. alij exilio tra
diti. alij substantia pūati. Aliqui etiā occisi sunt. Quā ob
causam acris et filiorū odium d se pctauit et aliorū prin
cipum corda a se alienauit. Cūq vt tantorū maloz hmate
ria sedaretur. pſclari eccliaſiaz se interponeret. De illoz
cōclio impator ludouicus. Iudith vxorē suā scōam. de q
karolus filius iam susceperat. quasi oim maloz originem
a se abdicauit. sed ppter hoc filioz et aliorū principū aios
mitigare nō potuit. Ludouicus aut cū in hac pcella ver
saretur postremo in fauore filioz q pprū pſem perseq
bantur a suis pātus in pſtate filioz deuenit. A qd? detē
tus in pſtā pncipū coact? est oim impialē deponere di
gnitate. atq ad agēdā pſiam etiā iudicio plator bz suis
se reclusus in monasterio. S. deo ita disponente sequē
ti anno q fuit viceſimus sui imperij relaxatus arma et im
perij vxore recepit. ac filii sui lothariū q ex italia cum
exercitu copioso venerat redire in italiā coegit. In sup
remenſis archiep̄s. qui in depſitionē ludouici cōspirā
uerat ab archiep̄atu depſit? exilio/relegatur. Anno
decimo huius ludouici principis legati michaelis impa
toris cōstantinopolitani ad illū venerūt. qui inter cete
ra munera detulerūt eidē liberos dionysij ariopagite de
celesti serarchia. ab ipso dionysio cōscriptos. Qui libi pa
risius in ipso sacri martyris festo missi cū ingenti gau
dio. in monasterio suscepti sunt. Quod quidē gaudiū vir
tus et meritū dicti martyris amulauit. Bā in ipa nocte
xij. egroti a diuersis infirmitatibus sunt sanati. Anno
no. xxiij. imperij dicti ludouici gens normannorū a fini
bus suis egressa gallias inceperunt infestare. Dunt aut
normanni originaliter dant qd tñ sonat lingua eorū. bar
bara normanni quantū boies septentrionales. eo q ab il
la mſdi parte venerunt. Sub hoc etiā pncipe Ariol
dus rex danorū cū vxore sua et filijs et magna parte dano
rū nobilium maguntie baptizantur. Et ab impatore mu
neribus et parte frisse. In bſtā sibi data honorat. An
no. xvj. elusdē ludouic? filio suo lothario qui in italia re
gnabat. sub fide ad seueniēti recōciliatur. Illi tanq pmo
genito imperij et regni tribuit coronā. Anno imperij
eiusdem octauo in turingia. vt refert vinē. spe. bſto. lib.
xvj. post hugo. In turingia celsus longitudine pedū qn
quaginta. et latitudine. xij. altitudine. selquipedali sine
manib? de terra pſcatus et sublati est. Et voltra pedes
xvj. translatus est. In saxonie tellus in modū aggeris li
mite vnus leuce intumuit. Terremotus quoq factus
est: multe ville xidonus celesti igne vastantur. Cum ipa
grandine veri lapides immensi ponderis cadunt. Nec
prodigia grandinis hominum mortalitas secuta est. In
territorio tullenſi villa commerciaci puella duodennis
post sacram cōmunionem in pasca susceptam a sacerdo
te. primum per decem menses pane. deinde oim cibo et
potu per triennium abstīnit. et postea ad cōmunē vi
tam redijt hominū. In gallia ante solstitium estuale
aere in tempestatem conuerso. repente ingens fragmē
tum glaciē cum grandine cecidit. Cuius longitudo pe
des. xvj. latitudo sex. grositudo duos pedes bebat. Sol
et luna per eclipsim deficiunt. Anno. xv. imperij ludoui
ci. Anno antem vltimo sui imperij cometes in signo arie
tis apparet. et per aliquos dies plurimi instar stellarum
igniculi per celum discurre videntur. Anno autem im
perij sui. xvj. ludouicus moritur.

S. j. Ludouico primo defuncto
Lotharius primogenitus eius solus sibi imperiū vsur
pās impauit anis. xv. Lepit aut impare ano dñi. decclxij.
A mundi aut initio fm minorem cōputationem quater
millesimo. xxiij. Scōm autē maiore anno series milles
e. lſij

Et sic no
ta q pla
litas pñ
cipatum
mala.

Origo
norman
rum.

Prod
gia q eue
nerūt tpe
Ludouici
ipatoris.

Leges
quas fe
cit ludou
cus impe
rator.

Nota con
tra tēpora
pſcientia

mo. Is. Eius imperij anno primo karol' et ludovic' filij
imperatoris dolentes se a fratre suo lothario debita parte
regni privati. Et insurgere parat. Anno imperij ei' se-
cundo comites in signo aquari apparuit. Trib' aut fra-
tribus de partitioe regni discordantib' cōserit inter eos
pugna in pago antiodorensi in villa q' dicitur fontanedi. tū
ta cedēs inter eos facta est vt nulla eras vnq' memine-
rit tāta strage fuisse factā ingēte frācor. et ita eoz vires
ibi extenuate sunt. vt tā nec suos terminos ab extraneis
rueri valerent. victoria tandē ludonico et karolo puenit.
Descripto in tres pres regno fratres ad vrbē gallicvir-
dunū pueniūt et inter se pacificant. Et datis et acceptis
inter se inuicē sacramentis quilibet ad descriptas sibi par-
tes regni tuēdas reuertunt. Karolus accepit occidenta-
lia regna a brittanico oceano vsq' ad mosam fluuiū. in
qua parte extitit et modo nomē fracie remāsit. Ludonico
orientalia regna cesserunt. s. germaniavsq' ad rhenū flue-
tar aliq' trans rhenū ciuitates cū pagis adiacentib' pro-
pter vini copā. Lotharius xō qui maior natu erat et im-
perator appellabat oia italie regna tenuit cū ipa roma:
nec nō pūciā et mediā partē francie inter scaldū et rhe-
nū: q' mutato noie ab eo denotata est lothorizia. Post
factam ergo diuisionem karolus regnat in francia an-
nis. xxxij. Ludonico frater ei' in germania regnat an-
nis. xxxij. Ex cronica habet q' hic ludovic'. iū. duces
bohemoz cum suis baptizari fecit. Porro regnū karol'
fratris eius cognomento calui normani grauer impo-
tunt et vsq' parisi' nauigio veniunt. Cū frisonibus trib'
preliis cōfigunt et in duobus primis victores existunt.
Lotho tpe sanctus radulfus bituricensis archieps mori-
tur et in cenobio sancti sulpicij sepelitur. Anno. xij. impe-
rij lotharii karolus rex francor' filios fratris sui pipini
regis pipinum et karolum regnum inderantes capit. et
in monachos attonfos in monasteriū trudit. vt scribit si-
gilbert' et vinē. specu. histo. Lotho tpe burdegalis et petra-
goricus et antonicensis et lemouicensis et thuronensis et au-
relanens ciuitates a normanis paganis capte sunt. Qui
ex datia q'dem vt dictum est eruperunt. s. pueri tandem
in gallie maritime. que ab eis dicitur normannia refederunt.
Qui normanni p mare britanniā hostia ligeris ingressi
vrbē nauetensem inuadunt. Ep'm sabbato sancto baptis-
mum pferantē trucidant et clerum ac populum perimūt.
Et inde andegauis et postea thuronis occupant. vt tem-
pestas oia dirunt. Templū etiam sancti martini incen-
dunt. Anno. xv. eiusdē terremotus aeris insolita como-
tio turbines: gradines. tempestates fulmina multa. mul-
timodis incommoda hominibus inferūt. Quidā etiam
bomo igne celesti sumptus est veste illesa manēte. Cir-
ca illa tpa fm vinē. post croci. rex angloy adolphus qui
primo totius anglie monarchiam tenuit romā perrexit.
et coram leone papa sancto petro tributum quod vsq' bo-
die in anglia soluitur. de vnaquaq' domo nummū argē-
teum per annū obtulit. Demū lotharius imperator par-
tito inter filios regno abrenūciat seculo. Et in prima
monasterio habitu monachali suscepto: non multo post
domiuit in dñort testatur vinē. spe. histo. vbi s. de cui'
anima vt ipe refert cū inter angelos et demones alterca-
tio fieret. Angeli siquidē animā monachi. demones im-
peratoris animā g'rebant: sed oratibus fratrib' fugati sūt
demones q' corp' distrahebāt. Dñ aut imparet dictus lo-
tharius. cū papa sergius creatus esset romē. misit ipe lo-
thari' filiu suū primogenitum ludonici cū multa comi-
tina principū et prelator' ad honorandū sergiū in sua ele-
ctione et cōsecratione. q' susceptus a summo pontifice cū
magna gl'ia ab eo in regē longobardoz inunctus et coro-
natus est. Cui' coronationi interfuerē pene oēs epi tu-
scie et lothardie. Rabanus etiā ex abbate archieps factus
maguntinus ex mandato ludonici germanozum regis.
et fratris lotharii imperatoris eoz germanie synodū ma-

guntie cōgregauit. in quo multa ecclesie vtilia ordinata
sunt. de quo Rabano et ei' libris dictū est sup. Imperate
etiā dicto lothario nephāda illa gens saracenoz nauib'
vecta circa littora maris tusci maxima dāna q'busdā ciui-
tatibus intulit et pmaxime eccl'iam beati petri violatā
et oia diripuerūt. q' tunc erat illa pars sine muris postea
recesserunt vt dictū est in caplo precedenti.

S. ij. Migrante ad dñm Lothario
rio successit in imperio ludonico scds filius ei': q' olim
fuerat a sergio papa in regem longobardoz inunctus.
Anno autē dñi. dccclvj. Et ab initio mundi fm minorem
numē quater millesimo. dccclvj. Sedm aut opinionē
maioris numeri sexies millesimo. lxxvj. cepit imperare.
Tenuitq' imperiū annis. xxj. Lotharius xō frater eius
lothoringia tenuit. Anno autem tertio imperij ipsius lu-
donici. franci super crudelitate karoli regis sui apud lu-
donicum fratre suum expostulant. et cum ad regnandum
super se contra karolum inuitant. fm vinē. post sigisber-
tum. Hoc aut ludonico in consule aggressus. turpiter
alienis excessit finib'. Anno eius. vij. hubertus abbas
dux frater theberge regine vxoris lotharii regis contra
ipm lothariū iurgit. eo q' repudiata theberga vxore sua
quandā noie valdradam superinduxerat. Et q' vult re-
pudiationē cōferant et cooperari fuerant duo archiepi
maguntin' et treuerens. cōdicti sup hoc excoicati sunt
a nicolao papa primo et depositi. Ipa etiā pellex valdra-
da a legato aplico excoicata est. Adens aut lotharius
etiā sibi excoicationē intentari thebergā vxorē suā rece-
pit reiecta valdrada. sed nō multū id p'suit. q' nō multo
post repudiata iterū in vxorē pellicem reassumpit. nec
vltro illo correctionis modo ab ea separari voluit. An-
no. xij. saracenis beneuentanam regionem incurstantib'
ludonico impator viriliter occurrat. Ad cuius auxiliū
frater ei' lotharius pperans multa quidem prelia cum
eo strenue gessit. sed exercitu suo propter intemperiem
aeris morbis et morib' araneaz nimis grauato cū mul-
to suoz dispendio rediit. Anno eiusdē. xij. michael gre-
cor impator sensu dimittit adeo mēte excedebat vt fa-
miliares suos iuberet occidi. Quos tñ ad se rediēs sibi
p'tari exiebat. Unde anno sequenti basil' quē michael
imperator pauperem ex familia vnius abbatis sibi alci-
uerat et cubicularium factū ad tantos honores pue-
rat. vt alter ab impatore appellaret. sepe ab impatore p
insania occidi iussus timēs. ne tali occideretur occasio-
ne. elegit ipse mag' impatorē occidere q' ab eo interfici
Qui basilus impauit in greca annis. xvij. Anno autē
xv. imperij ludonici nicolao papa migrāte ad adrianū
eius successorē romā lothari' rex accessit ad se exulsan-
dū. A quo dñi p cōprobatione inocētie sue ad examina-
tionē et receptionē corp'is et sanguinis dñi tā ipe q' opti-
mates sui fuissent inuitati. oēs qui cū eo cōsione acce-
rūt infra annū mortui sunt: ipso etiā in redeūdo placen-
tie defuncto lothario. Anno imp' p'dicti ludonici. xvij.
vt refert Cincē. Et belredus rex obiit qui fuerat ethe-
nolli filius. Post quē regnauit elfredus frater ethe-
nolli: qui a leone q'nto papa vnctionē reglā et coronā su-
sciperat. Hic regnauit annis. xxvij. et mēsisbus sex. qui
nouē p'timis annis cū hostib' pugnauit. Hic vt refert
Alin. post belynādū cū q'dā die in insula inclusus sol' do-
mi esset socijs p oia fluminis dispersis ad piscandū coro-
pus curis egrū soporē dedisset: ecce sanctus eutbert'
lindefarne. quondā eps sic dormientē alloquitur. Ego
sum eutbertus si audisti. Misit me dñs vt tibi p'ser-
uā. Anglia tam dudū p'edōz suoz penas luit modo
tandem indigenarū sanctorū meritis a dño respecta ē:
tu miserabiliter regno extorqueris: post paucos temp'
in solio gloriose reponeris. Et hoc tibi signum. Cū hōc
hodie piscatores tui magnam multitudinem piscum

Nota fa-
ctū audax

Norman-
ni inuaserūt
militas ci-
uitates.

Tributū
q' soluit
angli scō
petro.

corb' cubētes. q' mirū est cū congelāte aq' fluminis
nil tale speret. Sed et tps frigidū oēm artem piscatūm
eludit. Et sic fortune tue cōpos memēto liberatois tui
et ei' nūciū. S. idē vñū est per somnū mari sue. Exprecti
ambo somnia sua referebat. Et ecce piscatores adue-
niūt cū magna piscū copia. Hō multo post ergastulum
exire ausus in quo a danis tenebat magne astutie per-
culā fecit. Regis emī danoz intrauit tentoria sub specie
mimi vñus tñ sibi fidelissimū fruens. Ibi tanq' artis
loculatorie p'sessor: etiā in secretiora triclinij admissus
oia arcana oculis et aurib' pcepit: pluresq' dies ibi mo-
ratus ad eligiā rediit: expōnēs socijs oia irruit repēte
sup barbaros oculos: quoz plurimis occisis: reliq' euz
rege suo dederūt obfides q' xpiani fierēt et ab anglia di-
scederēt: q' et factū est. Rex eoz gudrū quem nostri gur-
nādū vocāt cū. xxx. p'cerib' et oim pene p'p'o baptizatus
est: et in filiū ab elfredo rege suscept' ē. Ceteri ex danis
qui xpiani esse noluerūt cū bastingo mare transiret auē-
runt. Anno p'moto dicti impatoris: vt dicit Cincē.
post sigisbertū karolū regē francor' et fratrē dicti lu-
donici domestica calamitas in filiis suis afflixit. Siqui-
dē karolomānū i clericali vsq' ad diaconat' officiū pue-
cti: ipe p' cepit et excecavit: p eo q' ad apostasā conuer-
sus et oī genere nocēdi regnū p'turbās alter iustan' apo-
stata erat effect'. Porro alter fili' ei' karolus dñi incō-
sulte voluisset experiri expertā albuini militis fortitu-
dinē et soli solus p'gressus fuisset: ab eodē albuino igno-
rātē q's cēt pempt' est. Circa illud tps fm Alin. ex croci.
danor' gens anglia plurimū de seules p'turbauit. Regē
quoz xpianissimū et piissimū illius eadimundū capitali
sententia condēnauit. Quis sancti caput abfessus quod
mirabile fuit. lupus semis illesum seruauit: et in silua de-
ferens diligētissime inter anterior' pedū amplexus col-
locauit. Qd cū postmodū a pluribus q'reret vocē bñioi
fertur emisisse. ber ber ber. q' interpretati p'nerat. hic hic
hic. Postmodum vñus regis manifestato martyrio
plebs anglozū leta accurrat: vbi plurima miracula ppe-
trata sunt. Basilus impator grecorū inter cetera mu-
nera mittit ludonico regi germanoz cristallū mire ma-
gnitudinis auro gēmisq' ornatiū cum parte nō modica
sancte crucis. Karolus iunior ludonici regi germanoz
filius a demonio grauer in p'sentia patris et optima
tū eius verat. Et in ipa vexatione cōfiteb' hoc ideo sibi
cōtigisse: quia p'tra patrē suū cōspirationē facere molle-
bat. De mirabilib' que venerūt tpe vñus ludonici ano
primo imperij sui colonia orta tēpestare populo in basi-
lica sancti petri cōfugere: subito fulmē instar ignei dā-
contis basilicā scidit ac penetravit: tres homines diuer-
sis quidē locis sed vno actu in mortē delect. alios autē
sex eodē impetu semituios reliq'. In parochia magun-
tina malignus spūs cuiusdē nequicie sue dedit indicū.
Hā p'mo lapides iaciēdor parietes domoz q' si malleis
pulsando: inde manifeste loquēdo. Furta etiā p'dendo:
discordias inter vicinos seminādo. hoies inquietabat.
Deniq' animos oim p'tra vñū hoient cōmouit q' ppter
eius p'tra ceteri talia paterent cuius fruges in vñū coa-
cervatas incēdit: qui vbiq' intrasset statim illa dom'
exurebat: vt tā nisi in agris nullus locus eēt manendi:
ppter hoc p'sbyteris et letantias agētib' et aquā bñdictā
spargētib' inimicis lapides iaciēdo multis cruentatis
tandē aliq'pāu quēuit. P'sbyteris recedētib' inimic'
stabiliter vlulas: tandē p'sbyterū quēdā noiatim exp-
mēs se q' aqua bñdicta aspergebat sub capa quasi fami-
liaris sui latuisse p'sessus est: accusans eū cū filia p'ocu-
ratoris cōcubuisse. Sic p' triennū institit donec ibides
cūcta edificia ignis incēdio cōsumeret. Circa illud tem-
pus Humenens rex brittonū dum instaret regnū fran-
corū depopulari vñum est ei assistere sanctū mantillo-
nem andegauis. vbi oim episcopū a quo in capite ba-

culo ab eo percussus irā del morte p'sensit. Anno imperij
predicti ludonici vt refert vñen. post sigisbertū in ita-
lie b'zie trib' dieb' et trib' noctib' sanguis de celo plu-
isse narrat. Locuste gallia depopulant innumerabiles.
ceteris locustis maiores seu a alari regmina sex pedes
duos dentes lapide duriores habētes. vt castroz acies
turmatim volantes. duces cū paucis itinere vñus diei
premittentes ad metenda loca venture multitudini cir-
ca horā nonā ad locū p'missum venientes. ibiq' solis
ortū expectātes. p spaciū vñi dicte aerē velabāt ipm so-
lis radiū obnubilātes. ore lato extenso intestino oia vi-
rida in herbis et arborib' corroderentes. spaciū diurnū ite-
ris quattuor aut q'nq' miliarib' extendētes. Hoc mi-
serabili spectaculo vsq' ad mare brittanici puenientes.
Tandē flante vento in p'fundū maris demerse sunt.
sed estu occani ad littus reiecte putredine sua aerē cor-
rupto multos perire fecerūt. Secuta etiā fama valida
multos p'sumpsit inedia. vt pene tertia pars hoim sit cō-
sumpta in gallia. Anno sequenti byeps solito asptor fuit
et plior. ita vt nix et gelu a h'at. nouēbris vsq' ad verna-
le equotū in terra essent. Ludonico regi germanoz ap-
paruit in somnis genitor suus olim impator adiuuans
eū p'nomē scē trinitat' vt eriperet eū a tormēt' q' tene-
bat: vt tādē requiē eternā b'fe mereret. Ob h'ad diuersa
monasteria elemosynis destinatis obnūc fili' succurre-
bat p'ri: vñ dabat intelligi. q' lz idē impator multa deo et
boib' placita fecisset. plura tñ deo dñi in regno suo fie-
ri p'sensit. In q' grauiora videbant q' bereli nicolasta-
rū nō restitit et monia gabrielis archangeli. xij. caplis
cōprehensa q' mare ei legēdar obseruāda obtulit serua-
re nō studuit. Normani vñē andegauis quasi in ea habi-
taturi cū suis boib' occupāt. ad quā expugnādā karol'
afecto salomone brittonū rege multas dieb' eā obsedit.
sed cū normanni ad desperationem deducti fuissent. rex
inuito exercitu pecunia ab eis accepta egressum eis an-
nuit. et q' hoc pacto peiora faciendū locum dedit.

Iterum
cometes
apparuit.

Exordius
comitat'
flandres.

S. iij. Mortuo igitur ludonico
secundo. Anno imperij sui. xx. Patruus eius karolus
rex francozū romam pergit. Et iohanne papa et roma-
nis sibi per munera conciliatis creatur impator. Anno
dñi. dccclxxij. Et imperauit annis. ij. S. xci statim a lu-
donico fratre suo bellū paratur. quia se incōsulto solus
imperium fratruelis v'surpauerit. Cometes solito ruti-
lantior apparuit. Subita et nimia aquarum inundatio
facta est in iunio. ita vt in saxonia villa quedam longe a
torrentib' et fluminib' remota in momento cū boib' be-
stijs et arboribus et edificijs cū eccl'ia et altari penit'
absorta sit vt nullū habitationis remaneret vestigium.
Brittones rege suo salomone mortuo p'entione
regnādū intestino inter se bello collidunt. Siqui-
tandē ludonico rex germanoz frater eius obiit. relinquens
tres filios. s. iuniorē ludonici et karolū. q' nō multo post
impauit. et karolū magnū p'rez armulfi impatoris. Por-
ro karol' de morte fratris sui gaudius iniusticiā quā d'
fratrē p'cepat d' filios fratris p'ficere paratissimū q'nqua-
ginta milib' hoim et eo amplius regnū eoz aggressus
coloniam vsq' puenit. Ludonici filijs alijs occupat. Lu-
donicus aut iunior missa legatione ad patruū. rogabat
ea q' pacis sunt. Qui cū impetrare non posset ipm bello
viriliter excepit. Ipmq' victū cū nimio exercitu dāno
ac dedecore multo. fugere compulit. T'pib' bñi karol'
calui comitatus flandren' exordium sumpsit. Non emī
flandria tñ erat tāti nois et opulentie. sicut nūc cernit.
s. a regis frācor' forestarijs regebat. Quoz Laderic' et
ingerlannus et audacrus: sub pipino et karolomāno et lu-
donico rectores flandrie fuerūt. nec tunc comites vocati
sunt. Balduin' aut filius audacri rapuit. Judib' filijs
c. l. v.

S. iij. Junior aut Karolus. iij.

filius ludouici germanorum regis imperialis adeptus est. an-
nuitibus sibi quibusdam nobilibus romanorum. Johanne autem
papa, satagente impij transferre ad ludouicum balbū filij
receter defuncti karoli imperatoris. Lepit autem imperare
pdictus karolus. iij. anno dñi. m. ccc. lxxv. Ab initio autem
mūdi quater millo. decerit. fm. m. d. iero. et beatorum. que
sequitur. Cui. in spe. bisto. et de. col. Sed fm. alia co-
putatione scilicet. lxx. quā sequitur Eusebius et Beda sex
millo et secundo anno. Et quia papa Johannes non ita fauebat
karolo pdicto imperatori romani ei iniuriati sunt: ita ut
in custodia detineretur. Sed habita opportunitate a roma
discedens ad ludouicum balbū in francia accessit per annū
ibi morā trabēs. Romanorum autem plurimū. v. milia a fran-
cis i gallia cesa sunt. Claruit eo tpe milo monach⁹ qui
vitā sancti amadi mercede coposuit. Et librum de sobrie-
tate ad karolū caluū scripsit. Sub quo milone adolesce-
bat nepos eius Hubaldus: qui septe artū liberalium
peritia clarus egregie pter cetera in musica floruit. Et
de multis sanctis cantus dulci et regulari modulatione
coposuit. Cui tēpore ut refert Cui. in spe. bisto. post be-
lynadū. Hastingus fugatus ab anglia ab elfredo rege
cū suis transiret mare: et parisijs et thuronis et alias
vires euacuaret: cūq. vltis ad extremū mare crasset. E.
Hic hasting⁹ gallie vastatis supiorib⁹ pib⁹ gallie obse-
dit thurona. Cui mur⁹ cū crebro pulsetur: arietē curri-
tur ad corpus sancti martini et deferunt illud ad locū de
billore: mortuū p viuis defensorē faciētes: ut inq. vii.
post sanctū oddonē. Dor fugerunt dani quos thuron
psecuti sunt vsq. ad sextū lapidē: vbi edificata est eccle-
sia beati martini in loco illo vbi sciti corp⁹ subleuaret.
Post tria lustra fuge hasting⁹ et ab eis dē finib⁹ rollo
qui victis brittonib⁹ et flandrensib⁹ et vrbibus eorum et
oppidis succēsis venit cenomannū et obfedit eā. Et mi-
si pcesides exercitus sui ad thuronēses. Sed tunc det-
pudentia karus et ligeris suū adeo inuaduerat ut ad
thuronum accedere nō possent. Porro maius monaste-
rium nō longe a thuronis funditus euerus est. Cuius
ibi et sedecim mōach⁹ gladio percussū sunt. Abbas et alij
xxiij. in cauernis latitantes euaserūt: qui ad hoc refuāt
sunt ut patrōni sui corp⁹ psequerent. Abbas tñ berber-
nus de latebris abstractus nullis tormētis cogi potuit
vel thesauros ecclesie. pderet vel monachos latitantes:
horū nemo residuus fuit: quē nō martinus eccle regis
mini pcesiceret. Tunc abbas et illi. xxiij. recedentib⁹ da-
nis a canonicis sancti martini cū reuerētia suscepti sūt
et adducti ad vrbē ibi aliti sūt. Trāfact⁹ sex mēsi⁹ rollo
cenomannū cepit: et tñc trāsmisum est corpus scī mar-
tini auriensis. Cuius custodes fuerūt herbert⁹ abbas
cum xxiij. monachis. et xij. canonicis. et xij. burgesibus
noui castr⁹. qui illis in oibus necessarijs. pvidebat. De-
inde ppter balla in regione illa ad diuersa loca transtu-
lerūt corpus sancti. Et demū antistodoz vbi innumera
miracula facta sunt per eum in ecclesia sancti germani.
Et inter cetera hoc notabile ut refert Guilielm⁹. Cum
aduētares ad corp⁹ illud sanctū p remediorū gratia
homies plurima cōferrēt orta est lis inter canonicos et
antistodozēses p partitione pecunie. Ad quā lre solue-
dam posuit leprosus inter duoz. sanctorū corp⁹ scī mar-
tini et germani. Arcetur tota nocte humana custodia.
Luceſcente auroa apparuit pars illa leprosi que prima
fuerat martini tota curata: altera adhuc remanente le-
prosa. Registratur corpus et obuiert martino lat⁹ anoz
bidum. Alio mane reperit est totus curatus: cedente
germano bonoz hospitit⁹ sui.

S. v. Destudijs et actibus elfre-

di regis anglie. Cui. in spe. bisto. post Guilielmū. Eodem

Lodonia
est caput
regni an-
gloz.

tēpore dani p annos. xij. gallias infestant: donec tadē
ad arnulpho impatore et britannis multis filijs victi in
angliā refugerūt. In quo spacio elfredus rex totā insu-
lam pter id qd dani habebāt sibi subdiderat: qui lodo-
niā caput regni mercloz dedit cuidā pmario cū filia sua
agelfreda. Ex qua idē pmarius noie egefredus tulit li-
beros ecclimundam et eduardum: qui post se regnavit.
Hic elfredus tam duodenis expers omnis litterature
erat: sed tūc a matre benigno ludo inuitat⁹ ut p munere
quod in manibus tenebat susceperet si cito addiceret.
Ioco lras ingressus auiditate situlosa combibit. bos
autē libros in anglia lingua cōuertit. Orosij. pastorale
sancti gregozij. gesta angloz. bede. Boetij de consola-
tione. Tēpus nō diē ita diuidebat. Octo horas impen-
debat in legēdo scribēdo et orādo. Octo in cura corp⁹.
Et octo in expediendis regni negocijs. Eratq. ppter b
cadela in capella sua. xxiij. partū. Et per modū combu-
stionis candelē rex de singulis officijs admonebat. Di-
midia portione censu suoz omniū iuste dūtarat acqui-
toz mōasterijs delegauit. Lictos pterea reddit⁹ in du-
as diuisit partes. Et primā rursum in tres. Quarū vnaz
dedit ministris suis curialibus. Secūda operatoribus
quos iugiter in nouarū edū. pstructionibus mirabli et
ignoto anglicis modo habebat. Tertia aduenis. Secūda
pars redditū ita diuidebat: ut pma daret pauperibus
regiois sue. Secūda mōasterijs. Tertia scolaris.
Quarta trāsmarinis ecclesijs. Semp in sinu portabat
libellum in quo cōtinebat diurnus cursus psalmoz: ut
qñ vacaret arripere et pcurreret. Filia suā ecclimundā
dedit vxorē baldino comiti flādie. Et qñ ipse habuit ar-
nulphū de q sunt flandrie comites: et adulphū qui susce-
pit a patre bononie comitat⁹: nō illa que in lombardia
est. Hic elfredus ut dicit Vincen. post guillermum fuit
vir litteratissim⁹ semp valitudinis aduerse. Et semper
aut ficio: aut aliquo interaneo morbo agitat⁹ est. Quem
cum a dño pabus erigisse aut: ut min⁹ illecebras am-
plecteret mīdanas. Licturias et decurias instituit et tā-
tam patrie pacē infudit ut etiā p publicos aggeres vbi
femite per quadruuū fundunt armillas aureas tube-
ret suspēdit: que viatoz auiditatem rideret dum nō cēnt
qui raperet. Roma et ad sanctū thomā in india mltā mu-
nera misit. Legatus in hoc missus fuit quidā eps sigeli-
nus scireburnensis. Qui penetrans india multas gem-
mas et aromata inde retulit. Et partē ligni dominici q
regi fuerat missa a papa martino. Hic mōasteriū vni
cōstruxit in adelingia: vbi olim captiuus latuerat. Alte-
rū in vintonia vbi geraldū abbatē instituit: ut littera-
ture studiū tā pene in anglia sepultū sua industria susci-
taret. Tertiū mōasteriū fecit qd sanctimonialib⁹ imple-
uit: vbi abbatissam pstituit filia suā elseginā. Post hūc
regnavit eduardus cui⁹ soroz vel mater ecclifreda exp-
testas nō cōuenire regis filie ut tāto piculo se cōmitte-
ret. Eduardus iste regnavit annis. xxiij. Et dedit filiaz
suā edithā karolo regi francoz filio ludouici balbi. Fi-
lias autē suas instituit pmo lris erudiri: mox colo et fu-
so et acu exerceri. Filios quoq. suos pmo fecit lris ibui.
deinde regni gubernacula addicere. Sepultus est aut
elfredus vintonie in mōasterio suo ad cui⁹ officinas
instruēdas sufficiēs terre spaciū ab epō et canonicis nū
diutius ad vniūquēq. pedem marchā pōdere publico pē-
sitauit. Rollo autē iste de quo. s. dicit⁹ est. nobilis quidē
sed per vetustatē obſolera proſapia noricoz editus: re-
gis pcepto patria pulsus: multos quos vel es alieni
vel consocietia ſeculerum exagitat⁹: magnis speciebus
sollicitatos ſecū adduxit: piraticam aggressus carnori
adhesit. Cuius ciues nec armis nec muris cōfili beate
Danie superū: idē camistā adorant. Quam Karolus
caluus a cōstantinopolim cum alijs reliquijs aduehi fe-

Sanctus
thomas
in india.

Eduard⁹
rex anglie
vtracu-
lum de ca-
missa scē
dei gen-
trici.

cerat. Hanc camistā in modum vexilli super propu-
gnacula custodum trita pectoribus ventis exponunt.
hostes visam ridere ceperunt. et in eam sagittas dirige-
re. Quorum oculis mox obtenebratis nec retro cedere
nec antecedere valebant. Quod vidētes oppidani mul-
ta eozum se cede satiarunt. Quasi tamen rollo quem
deus sue fidei referuauit. Nec multo post rothomagus
et confines vrbes obtinuit.

S. vi. Anno prefati karoli tertij

imperatoris scdo: ut scribit sigisbert⁹: sol hora diei no-
na ita obſcuratus est. ut stelle in celo apparerēt. Rex frā-
corum ludouicus balbus moritur. vxorē suā ex se gra-
uidam relinquens: de regno eius francis varie ientien-
tibus. Alijs illud filijs ludouici balbi ex concubina de-
beri iudicantib⁹. Alijs prouincie regulo bosom ad illud
inuste inuadendum assentiētib⁹. Alijs regno germanie
associare illud volentibus. Nasatur interim ex legiti-
ma vxore ludouici balbi filius. qui ex noie aut karolus
nominatus est. Filij tamen ludouici balbi ex concubina
ludouicus et karlomanus dicti interim regnum fran-
cie inter se diuidentes regnant annis. quinq. et bosom
semper persecuti sunt. Igitur ut ait. Vincen. vbi supra
ex cronica karolus fratre suo karlomanno defuncto.
et non multo post ludouico altero fratre immatura mor-
te pcepto: de inimicis triumphas germanie regnum
obtinuit. Postq. nō duobus annis imperauit rome a
Johanne papa imperator benedicatur et imperat annis
decem. In silua fracie carbonaria: ut refert Vincen. post
sigisbertum plus q. nouem milia normannozum a fran-
cis ceduntur. Anno quarto normanni adiunctis sibi
dani francias et lothoringiam peruagantes. Anblanis
Attrebatum. Corbeiam. Cameracum. Laruennam. Si-
nes nozicorum. menapiozum. bracarenſium. omnemq.
circa scaldum flumen terram mōasteria sanctorū val-
larici et richarij ferro et igne deuastant. Eodem anno go-
defridus et sigefridus reges normannozum cum inexti-
mabili multitudine ingra mosam in loco haslon conse-
dentes. leodium. traſectum. tungaris coloniam agrip-
pinam. bunnam cum adiacentibus castellis comburunt.
Aquif. in pallatio equos stabulantes oppidum et pala-
tium incendunt. Pterea mōasterium stabulans in
almundarium iudam prumiā sacri ordinis ministri
et in vtroq. sexu deo seruientes. vbi poterāt oppositi
latabant et sanctorū corpora pignora locis tutorib⁹
abſcondebant. Adhuc malabus filius lotharij ex pell-
ce. Valdrada in lothoringia: bos supra dictus in bur-
gundia tyrannizabant. Anno autem sexto karolus im-
perator et gallis et germanis ad auxilium regno vocatis.
normannos obſidet. Cum quo godefridus rex facto se-
dere ut sibi frisia prouincia et gilla filia lotharij regis
vxor daretur baptizatus est. et ab imperatore de sacro
fonte susceptus. Sigefrido quoq. regem normannis mune-
rato eos a regno suo recedere fecit. Qui mox franciam
repetentes post multas incursiones a karlomanno re-
ge francoz duodecim milia vncias argenti pro tri-
buto exigunt. Et sic in duodecim annis pacem promit-
tentes mare repetunt. Cui tēpore rodulphus qui
dam corpus sancti calixti pape et martyris a romana
vrbe in franciam transfert. Anno septimo karlomanno
rege francoz mortuo cuius frater ludouicus anno
priori obierat. normanni franciam repetunt. dicentes
se cum rege francoz tñ non cum francis pacis pepi-
gisse pactum. Hic compulsi franci karolum imperatorem
ad auxilium sibi inuitantes franciam ei subiiciunt.
Qui cōtra normannos apud Louanium castrametatos
semel et bis exercitum misit. Sed nihil profecit. Re-
gnauit ergo karolus etiam in francia annis. v. Et eius
anno. viij. prefuit romane ecclesie martinus papa. Hic

Strages
norman-
um acti-
ue et passi-
ue.

Colonia
agrippi-
na.

Nota ter-
ribiles
norman-
nos.

Johannes
scotus
doctissi-
mus.

Dirabi-
les comi-
tationes

Monas-
terij an-
tonay.

Johannes
pa venit i
franciam.

Sanctus
Dylo.

Corp⁹ san-
cti marti-
ni portat⁹
aurcliani.

Basilus
imperator
constantini
nopolim
moritur.

Norman
nia.

Quibus
suffra-
gis libe-
rant ale-
a penis

go fili? lotbarij regis ex gualdrada pellice paterni. lo-
thoringie regni rebellado assequi speras godefrido re-
gi normanoz cui soror sua gila nupserat medietate re-
gni affectata pmissa. pnuader vt ab impatore impiales
fiscos ad libitu suu sibi addi peteret. p btrmiz impato-
re circunvenire putas. Nam si daret. normani hostes re-
gni in viscerib? immitterent. Si negaret. iusta rebellā-
di cam hre viderent. Ad b tractadu iussu impatoris he-
rico duce r godefrido in batua ex p dco puenientibus
inter agedu godefrid? cu suis pmiss. Necno multopost
etiā bugo ab henrico excecatur. r nouissime in monachuz
prumie attondit. Apud pstatinopolim basilio impatore
mortuo. Leo fili? ei? impar anis fere. xvij. Anno. ix. no-
mani a lonatio exccites parisi? obsider. Corra qd beric?
dux exercitu ducens: du incaute eqtar in fouea quā no-
manni facta quissuilijs opuerat lapsus trucidat. Anno
x. but? karoli ipe karolus impator cu normanos nequi-
ret expellere. tandē inito federe concessit eis regiones
q erat vltro secanā quaz incole ptra se rebellabat. Que
pars francie a normannis normannia nuncupata est.

S. vij. hic karolus quartus rex
germanoz r francoz ac romanor imperator. vt refert
vincen. spe. bis. ex dicit? guillerini qua dā dñica nocte cu
sopoz se dedisset raptus in spū p quēdā cādissimuz in
specie viri. angelu ductus fuit ad loca penalia alteri?
seculi. Et primo ad valles pfidissimas igneas q plene
erat puteis ardentibus pice r sulphure. plumbo. cera r
adipe. vbi inuenit pōssices pñs sui r auunculoz suoz.
Quos cu interrogaret pauidus. cur tā grania paterent
tormenta. rñderūt. Mos fuim? epi pñs tui r auunculoz
tuoz. Et dñ debuit? illos r pñs illoz de pace r pcor-
dia admonere. feminamqz discordias. r fuim? incen-
tores maloz. ideo nunc incendimur in istis tartareis
supplicijs. r nos r alij homicidior r rapinaz amatores
hic etiā veniūt epi r satellites qui silr amant talia
facere. Et cum nigerimi demones vncinis ferreis vel
lēt ipm karoli ad se trahere. r in illos puteos immer-
gere: angelus defendit eū r liberauit de manib? illoz.
Deinde ascendens cu angelo sup montes igneos: vidit
ex illis exiri flumina feruentia. r oia metalloz genera
bullientia. vbi reppit innumeras aias boim r principū
patri sui r fratru precipitatas. Alias vsq ad capillos
alias vsq ad mentu. alias vsq ad vmbilicū. Et clama-
bant ad eū ciulando. dñ viximus tecū amauim? r cu pñe
tuo r frīb? tuis r auunculis facere predas. homicidia r
pñs pzo cupiditate terrena. Et iō hic torquemur. Au-
diuntqz post se voces dicentes. pñentes potenter tor-
menta sustinebūt. Post hec descendit in vnā vallē q erat
ex vna parte tenebrosa r ardēs vt eliban? ignis. Ex al-
tera pte amenissima r splendidissima. Certiqz me ad p-
te illā tenebrosam. viditqz ibi aliquos reges de gñe meo
in magnis supplicijs r nimis angustiat? putauit me sta-
tim in illis supplicijs demergendum a gigatib? nigeri-
mis q ipam vallē pñamabāt diuersis generib? ignium.
Et latere vallis vidit fontes fluere vn? erat nimis calid?
alter tepid? r clar? Eratqz ibi duo doliā r sup vnū vidit
stare pñem meū ludouicu in aqua vsq ad femora r dum
esset nimio dolore grauatur. dixit ad me ludouic? pñ me?
karole noli timere. pñis de? te huc ventrevtrideres p
q perā ego r oēs qz vidisti talia toleram? tormenta. vna
enī die sum in isto feruē? doliū balneo. r altera die tras-
mutor in alio isto suauissimo aq doliū. Et b fit precibus
scti petri r scti remigij cui? pñcinis hacten? nrm rega-
le gen? regnauit. Et si mibi subuener? cito tu r mei epi
r abbates r ois ecclesiastic? ordo. missis r oblationib? r
ozonibus r vigilis r elemosynis cito liberabor de isto
feruē? aq doliū. Nā frater me? lotbari? r ei? fili? ludo-
uic? scti petri r scti remigij pñib? tā suut. eruti de penis

istis r pducti in paradisi gaudia. Dixitqz ad me karole.
Respice ad sinistra partē. Qd cu fecisset vidit duo doliā
bullientia altissima: r ait. Ista sunt tibi pñata nisi te emē
dauertis r penitētia egeris de tuis delictis nephandis.
Qui cepit ex hoc grauitur horrere. Deind angelus duxit
eū ad dexterā luculētissime vallis paradisi. Ibiqz vidit
cu ingēti claritate r gloriois regib? sedere auiculū suū
lotbariū r filiū eius ludouicu coronatos dyademate p-
cioso. Qui dixit ei. karole successor me? nūc tertius scz
sub hoc noie in impio romanor. Scito quia iaz desinet
genealogia nra regnare et impare: r cito tolletur pñs
imperij de manu tua: r postea paruisimo tēpore viues.
Dixitqz ei ludouicus. Impiū qd hactenus tenuisti iure
hereditario dz suscipe ludouicus fili? filie mee: scis qz
debat sibi reddere monarchiā oēm impij sui. Post hac
visionē vix duob? annis supuixit karolus vt ait sigisber-
tus. Itaqz karolus zelat? pñore suū pco q plus iusto fa-
miliariter ageret cu limituaro vercellen. epo: prestat
in cōtione ie nūq cu ea cōisse. Illa No? gñe se cē glo-
riata: accepto repudio monasteriū petijt.

S. viij. Anno imperij sui. vij. ka
rolus iste corpe et aio deficiēs ab optimatib? regni re-
pudiatur. Et arnulph? filius karolomani regis fratruelis
ei? in regnū sublimatur fm Lincc. r Sigib. āno domini
deccecx. ab initio aut mudi qter millo. decclxij. Sed fm
aliā cōputationē maiore series millo r. xij. anno. r re-
gnauit annis. xij. Hic arnulphus patruo suo karolo ex
impatore etiā necessarijs egeit fiscos in alemānia dele-
gavit. Qui sequēti āno obijt: r romanū impij et regnū
francoz misere discepit. In italia nāqz berengari? r vni-
do de regno cōtendūt. Franci No? neglecto karolo filio
ludouici balbi puerū vix decē m regē sibi pñficiūt. Ad-
donē filiū roberti regis: quē a normanis occisum. S. di-
pim? Rodulph? corona sibi iposita rex burgūdiū sta-
tuit: qd regnum multo tpe durauit. Anno aut arnulphus
ipery pmo normani parisi? expugnare nō valētes bur-
gūdiā aggrediunt: vt ait Lin. vbi. s. post sigisbertū r se-
nomis vrbē oppugnat: sed nō expugnat. Deinde a seno-
nis parisi? reperit: r inde expulsi p macronā flumiā tre-
chas vrbē incedūt: r vsq ad virdunū r tullū vrbes cum-
ctas depopulant. Anno vno stephan? romāe eccle. pñ-
det. Normani lotboringia repetētes circa leodium pa-
gnat? vincūt xpianos. Sūderoldus magistrie archiep-
a normannis vno macie martyrizat. Arnulph? audia
cede suoz a baloaria p normanos pugnat? pperat cu
valido exercitu: qz supra flumiū qz tilla d: pedetriti pñlo
adorus tāā de eis stragē fecit: vt ex innumerabili mul-
titudine vix supēet q de clade aduersa nūcū ferret. No-
manoz residui trasuadara mofa rabinaria et arduenā
vastādo peruagātes tras mare recesserūt. Et Caruit eo
tpe remigij? āti lodoreñ. q i exponēdis scriptur? diuinus
r humanis fuit studiosus. Et laruit r eo tpe in burgūdiā
berno ex comite abbas gigniacē. cenobiū fac? a se fun-
dati: q etiā ex dono ante comitisse cōstruit clunaciū ce-
nobiū. Demū ira dei erga frāclā versa est i misericordias.
Normani siqdē r dani q regnū francoz p. l. ānos r am-
plius pene ad nūllā redegerāt: ita per richardū burgū-
die ducem r robertū parisiē. comitē Oddonis quodaz
regis fratē sunt deuicit: vt et ipsi dei misericordias im-
ploarent vt efficerent xpiani. Erantqz duces norman-
noz tēpore illo duo cognati: scz rollo r agello. Consilio
igit accepto karolus rex cu optimatib? suis gilla filiam
suam: r torā neustriā dedit rolloni accepta spōsione ba-
pñsim recipiēdi. Suscepit aut rollonē de fonte comes
parisiensis robertus. Et ex rollone robertus vocat? est
fm nomē illius. Et hic fuit prim? dux normannoz: ge-
nuitqz vilielmū. Vilielmus autem richardū secundū: et
ille richardus richardū tertiū: cuiusqz fratrem robertus

Regnum
burgūdiū
num.
Berengari-
us de
norman-
nis.

Remigij
antistodo-
rens.

Rolla fu-
it primus
dux nor-
mannor.

Roma ca-
pit ab ar-
nulpho.

Pediculi
stump-
runt arnul-
phum.

Coradus
imperator.

Sarace-
ni iterum
in italiam
irrupunt.

qui apulīā r siciliā r calabriā acqsiuit: ac venetos r ale-
xiū impatore grecoz deuicit. Hic est robert? guiscard?
pñ guillerini notū q baroldū regē angloz interfecit in
bello. Hic sunt duces normannorum r reges angloz qui
ex rollonis genere pñerūt. Belloni No? ei? cognato rex
korolus motē blesensem tradidit: in quo castrum edifi-
cās ibidē hitant acceptaqz vxore nobili genuit theobal-
dū verulū. Theobald? odonē cāpaniensem ex filia coradi
ipatoris genuit: q dicit? est cāpaniensis: eo q in cāpania
natus est. Oddo genuit oddonē. Oddo theobaldum et
stephanū. Stephan? theobaldū comitē. Hic est genea-
logia blesentiū comitū ex progenie gellonis normanni
descendentū. Eū aut rex frācie karolus gener eduardi
regis anglie rollonē accersuit r xpianū effecisset: dedit
ei normanniā cu filia sua gilla: vt esset vas pacis: ita vt
ipse rollo teneret normanniā de rege francoz: vt de dño
suo. Et sic altatibus cōsultētib? vt pedē regis oscularet
dedignat? genib? regis aduoluit: apphēsum pedē ei? ad
os suū stans attraxit. Quo resupinato secutus est risus
normannor francoz repñdētib? : excusat rollo factū
allegans talem puencie sue morē. Dedit etiā idē karol?
eidē rolloni normanniā comitatū et britanniā q sunt
appēdices normānie. Arnulphus autē q successerat ka-
rolo. iij. in impertio vt dictū est: inuitat? a formoso papa
de quo in caplo pñcedēti plura dicta sunt. romāvenit r
ea obfessa r capta oēs romanos q pape iniuriati fuerāt
decollari fecit. Et ab ipso papa in impatore benedict.
Anno sequēti vuido rex arnulphū impatore sevsqzqz
persequētē non ferēs quippe cui nec vrbes nec castra
munia natura resistere poterāt: dum se fugiendo tuta-
retur. Imperator vxore eius obsedit. Que iaz reb? suis
diffidens per vnū familiārē impatoris: multa pecunia
corruptum et poculū mortiferū dedit. Quo banlo p tri-
duū excitari nō potuit apertis oculis nil loqui aut sen-
tire valens. Que res cu repēdare coegit: eumqz recedē-
tem vuido persecutus ab eo obijt: vel vt quidā ferunt.
Arnulphus iste lōga egritudine dissolutus seu afflic-
a minutis vermib? quos pediculos vocant adeo in cor-
poze eius scaturientibus: vt a nullo medicorum minui
possent tandem moritur.

S. ix. Successit arnulpho ludo
uicus filius eius. Anno dñi. deccecxij. Ab initio No mudi
quater millo. deccecxij. Sed fm maiore cōputationē
series millo. xxvj. r regnauit annis. x. De hoc ludouico
nil reperio nisi q ppter tyrannoz in italia insolentiā: r
multa maloz ingruentiā nō meruit imperiale benedi-
ctionem. Et anno. x. regni sui rex germanie morit. Pñ-
aū ludouico cu adelbertus quidā de primorib? austra-
fioz per septennū rebellis fuisset dolo Karonis archi-
epi magitini ad regē deductus decollat. Successit aut
epi magitini ad regē deductus decollat. Successit aut
ludouico conradus anno dñi. deccecxij. et regnauit ānis
vij. qui et ipse caruit bñdictione imperiali. Hui? tēpore
sanctus Oddo claruit factus abbas clunaciensis: de quo
dictum est. s. Anno huius conradi scdo cu cōtra spm po-
tentiores regni pñcipes rebellionem meditari essent
tam sapiētia q fortitudine ipsius regis ad eius gratiaz
reducunt. Solus arnaldus de baloaria cum vxore r fi-
lijs ad vngaros fugiens vsq ad mortē regē ibi pñasit.
Anno eiusdem imperatoris quarto saraceni in galliam
exuentes calabriam: r apuliam: beneuentū: r romano-
rum regnum occuparūt et grauissime italiam oppresser-
unt: sed postea expulsi sunt. Sollicitauit autē rex con-
radus Matonem archiepiscopū maguntinū cuius dolo
Adelbertus perierat contra Henricū saxonum ducem
propter potentia eius ibi suspectā. Ad quod cū tā toz-
quiem auream archiepiscopus fabricasset que collo du-
cis secum cōiuantis inijceretur dolo prodito frustra-
tus est. Et post triduum morbo et languore. vel vt alij

dicunt fulminis ictu interijt. Complices etiam consilij
a duce in patria eliminati sunt. Hic aut exercitu a re-
ge ptra henricū tanta cede saxonēs debachati sunt in
eos vt a minis declamarēt. vbi nā eēt tantus ille infer-
nus q tantā cesoz multitudinē capere posset. Anno
sequenti corad? rex moriens corā pñcipib? regni: regē
designat henricū filiū ortonis saxonū ducis. Dicit autē
Jo. de col. q in isto ludouico pñe coradi fuit finis impij
in franciā qñ ad karolū magnū posteritatem. Et ita
iterū regnare ceperunt. Nā francoz reges q tpe karolū
magni. r pipini patris eius in multis r arduis casibus
ecclesiam inuauerunt romanā atqz a tyrannoz. infestationi-
bus eripuerunt. iudicio r auctoritate ecclesie romanū
meruerūt impij (qd apud grecos erat) ad corz trāsfer-
ri posteritātē. Et postqz hui? ludouici regis francorum
inertia franci reges romanā ecclesiam non inuabāt. cepit
impij diuidi. Nā qdā in alemānia. quidā in italia impa-
bant vsq ad tps pñmi ortonis: q in alemānia r in italia
impauit: ex rethonicis existēs. Nā b ludouico impā-
te berengari? qdā potens inter italicos italicū inuasit
regnū. Regnauitqz. iij. annis vir prudēs r in armis strē-
nuus. Quāvis aut ludouicus iste cum multo exercitu in
trans italiā fugasset berengariū: tñ verona capta ab eo:
a suis pñs ipse ludouicus captus r exocularus fuit. r
berengarius in regno italie restitutus. Sed nec corad?
ludouico succedens italiā liberauit a tyrannis. Nec be-
ricus primus succedens in impio corado. vnde r neuter
bñdictionē habuit imperialē seu coronā a papa. Sed otto
primus filius henrici ex saxonib? hic liberauit italiā a
tyrannis berengario r filijs eius: r coronā accepit im-
perialem a papa: vt patet infra in. c. sequenti.

S. x. Epit autem henricus pri-
mus regnare anno dñi. deccecx. A mundi No initio qua-
ter millesimo octingentesimo. lxxvij. fm aliam comp-
tationē series millesimo. xij. Et impauit annis. xvij.
Anno tertio henrici vngaris. franciam aliam. alemā-
niam. saxoniam. depopulantibus: henricus rex iurayz
bem. Derefburgk congressus vouens deo p adpñcē-
da victoria se heresim symoniacam de regno suo erad-
catum. inestimabili eos cede vsq ad internitionē pe-
ne deleuit. Rex henricus quoscuqz fures aut latrones.
aut sicarios manu fortes r bellis aptos esse videbat.
indulta eis venia agros r arma dabat r legione ex illis
faciens ad debellandos barbaros exponebat. edicens
omnino vt ciuib? parcerent tñmodo. Et Karolus rex
francoz cum auxilio lotbariensium iuxta vrbē suessio-
num pugnans contra robertū fratrem odonis regis q
contra se regnum francoz inuadebat r eum cu mult?
peremit. Et se r franciam henrico regi submittit. Et
in pñgus perpetui federis r amoris mittit manū pre-
ciosā martyris dionysij parisiēsis auro gemmisqz inclu-
sam. Africani qui totam italiā laniabant p militiā Ro-
manis pape r p auxiliū romanū imperatoris grecoz cō-
serta cum eis pugna. ita ab eis attrerunt: vt nec vnus q
dēni supuerit: qui nō aut caperet aut trucidaret mult?
testantibus petrum r paulū fuisse vñs in illo bello ad
auxiliū xpianor. Anno sequenti rex henricus pace
cu vngaris p. x. ānos firmat. Karolus rex francoz a
comite bimberto captus in custodiam parone traditur
ob necē roberti ducis ab eo precepti. hic enī bimbere?
vt babef ex crofi. sororem dñi roberti tam in vxore ac-
ceperat. Et ideo verbis dolosis karolum decept. vt in
hospitiū ei? diuerteret apud paronā. scz enī dolo captū
retinuit in carcere vbi tandem exul r martyr occiditur
Hozzo vxor ei? ad pñem suū regē anglie fugit cum filio
suo puulo ludouico. Post karolū No rodulphus richardi
ducis burgūdie fili? elect? est in regē a francis r in frā-
cia regnauit. xij. annis. Rodulphus rex burgūdiū. vt

Hic fuit
finis im-
perij ro-
mani in
francia.

Karolus
rex frāco-
rū se sub-
misit hen-
rico.

Bruno
archieps
colonien-
sis.
Eduardus
rex anglo-
rum.
Similis
lapis ce-
dit in ala-
mania in
regioe su-
guote. p.
pe oppi-
dum ran-
paulo an-
te mortem
Frederici
terti imperatoris.

imperatoris henricus frater imperatoris in vite de
resburga a fratre oblesius pfectis armis ad pedes ei
pidens et misceliam ei implozans in custodia includit
Fidericus etia archieps magnificus a ciuibz excludit.
Eode anno vt testat guillerinus regnauit Ederus ter
tius ex filijs eduardi in anglia. r. regnauit annis. ix. et di
midio. L. ii. egrotantis audito nuncio beatus dunstanus
mns cu illuc equu acceleraret voce desuper sonante au
diuit. Vodo rex edredus obdormiuit in dño. Anno or
tonis. xij. vt dicit vincent. post sigisbertu. T. aris rex vi
garoz in italia veniens. r. modios nummoz a berenga
rio p reditu accepit. Anno eiusdem. xij. p. loca gallic et
germanie plurimi et magni terremotz facti sunt. Anno
eiusde. xvij. mortuo ruifrido coloniciu archiepiscatu su
scepit vir gloriosus Bruno frater ottonis imperatoris.
Qui qualis quatus ve fuerit apud deum et boies lector
edificat ex vita eius. qua rogerus luculenter descripsit.
Wm. studio trassata sunt a roma coloniam corpora scroz
eius. parroci cu baculo sancti petri. Anno eiusde. xvij.
ludouico rege francoz mortuo. Lothari filius eius ex
Beberga forore imperatoris regnauit in francia annis
xxx. Et sub ipso Lothario rege facto bugo magni fran
coz dux efficit. Nec multo post dicto bugone decedere.
et in ecclia scti dyonisijs tumulato. successerunt ei filij sui
bugo et otto et heric. Quoz tñ bugo ducatu francoz in
loco pris sortit est. Quo etiam anno vt scribit guiliel
mus regnare cepit edui. in anglia fili. edmundi regis
adolescens perulans et libidinofus. Qui sancto dunsta
no corripiente se oēs monachos i tota anglia exilauit
et calamitatibz affect. Et ipm dunstanu in flandriam ex
pulsit. vt dicez in caplo sequenti. Anno eiusde. xix. vt scri
bit vincent. vbi supra post sigisbertu. In italia lapis mi
re magnitudinis conuultus et reuestat turbulenta de ce

Flora cō-
ciliū con-
vocatum
contra pa-
pam.

Benedi-
ct? papa.

8025
 ottonis
 primi im-
 peratoris

Secund^o
otto im-
perator.

De hoc bñ
C. qñ ipa
tor inter
pu, tñdu

Insignis
côcordia
regalis p
sapie,

Carthana
sancti pe-
tri.

metessu ep̄s imp̄ator sanguine, dilectione, ac familiaritate, ceteris deuinctior. dñ in italica expeditione p̄tr̄itum sub eo militante, multa corpora p̄ pignora sanctorum de otuere italie locis quocūq̄ modo potuit collegit. vidit vñc, vbi s. p̄dumū a marisia scribi belip̄dū cōfessionem, cuius sociū eutychiū ep̄m tam ipse imp̄ator sustulerat. Ab amiternis scribi eutychē martyrem cum reliquis maronis p̄ victorini sociorū eius. A fulginei feliciū ep̄m p̄ martyrem. A perusio Asclepiodorū martyrem. A spoletio serenū martyrem cū gregorio spoletano martyre. A cordino pignora vicētī martyris p̄ leuire: ab hypania olim a duobus monachis capuū. A capua illi depozata. A menanea alrezyvinctiū episcopum p̄ martyrem. A vinentia leontium episcopum et martyrem. A florentia miniatum martyrem. Ab vabe tudertina fortunatum ep̄m p̄ cōfessorē. A corbiniū luciā virgīnē sira cusanam martyrem. A farasoldo duce spoletanorū olim a siracusi illuc translatam. A sabinis partes corporū p̄tibi p̄ facinri martyri. Nec oia cū parte carben sancti petri cū capillis eiusdē. p̄ sanguine beati stephani, p̄thomartyris p̄ parte craticule sancti laurētī a papa iobe sibi donata, cū multis alijs scōrū reliquijs theodorici ep̄s i galliā transportauit. et in eccl̄ia sancti vīcētī martyris a se in insula vrbis cōstructa locauit. De presaris asit reliquijs et alijs, cum multi multa dicant et aduersa. s. q̄ sint magis in vno loco q̄ alio. p̄ magis ista q̄ illa: quilibet est aio liber ad credendū, q̄ sint ip̄e vel nō sint: sine preludio salutē. p̄dum tñ est credere qd cōiter s. Demū otto iste primus obiit. Lut' vñ vindictidus monach' scripsit. q̄ p̄ historā saxonū vñq̄ ad hunc descriptis. De istis trib' ottonib' de qb' est x̄sus. Otto post otto regnabit terti' otto. Jacob' de voragine in croñ. sua breui narrat ista. De primo q̄ cū in sollemnitate pascali dict' otto p̄cipib' cōiūtiū p̄parasset anteq̄ federē cuiusdā principis filij monitū pueri ferculū de mensa tulit, quem dapifer fuisse p̄strauit. Nō cernens pedagogus pueri ip̄m dapiferū mox pemit. Quē cū sine audietia cesar adnata vñellet ille cesarem ad terram deiecit et eū suffocare cepit. q̄ cū de ei' manib' fuisset ereptus ip̄m reseruari fecit se culpabilē clamās q̄ festo nō detulit. vñ libere cum abire pmisit. ¶ De scdo narrat q̄ cū italic sept' pacem violassent romā venit, et oibus p̄erib' et magnatibus p̄ pontificib' apud gradū eccl̄ie p̄uiniū grādē fecit. Quib' epulārib' laetere eos cingi fecit armat'. Deinde de violata pace querimonia mouens iubet in scriptis culpa biles rectari. Quos statim ibi decollari faciebat. alios x̄o epulari saragebat. ¶ De tertio legit q̄ habuit quādam vxorē que cuiusdā comiti se p̄stituerē voluit. Sed cū ille nollet tantū facin' p̄petrare: illa indignata p̄dictūz comitē apud imp̄atorē adeo infamauit: q̄ eū imp̄ator comitē apud imp̄atorē fecit. Qui anteq̄ decollaretur sine audietia decollari fecit. Qui anteq̄ decollaretur rogauit vxorē suā vt iudicio candētis ferri post mortē cōprobaret innocentia. Adest dies in quo cesar pupillis p̄ videtur se asserit iudiciū faciurū. Affuit vñda mariti caput secū portans inylis. Tñ militer quesitū ab imp̄atore qua morte dign' esset qui iniuste aliquē occidisset. Qui cū puatio ne capitis euz dignū assereret: illa subintulit. Tu es ille o imp̄ator: q̄ maritū meū ad suggestionē vxoris tue innocentē occidisti. Et vt me vix dice re cōprobes b iudicio candētis ferri cōprobabo. Nō cesar videns obstupuit: et in man' femine puniendū se dedit. Interuētū tñ pontificū p̄ p̄erū inducias decē diebus: deinde octo: postea septē: demū sex a vñda accepit. Tñ imp̄ator examinata p̄ cognita vñtate vxorem suāz ream rep̄tā et causam tāti mali viuam p̄remari fecit. Et p̄ redēptiōe sui quatuorū castra vxori dedit: q̄ castra sunt in episcopatu limēsi. Et vocatur ab inducijs dīernū. Decimū. De caui. Septimū. et Sextum. Quod dictum est. s. de secūdo ottone videtur magis verissimile contē

Otto secū
cūding im
perator.

de off. deccclx. xiiij. A mudi x. no initio quater millo. decccl. xxiij. Et p m maioris numeri computatione sexies millo. deccclx. imperare cepit Otto scs filius pmi. Et imperavit annis. x. Anno scdo imperij eius gelu magnu fuit a kalendis nouembrib vsq ad equinoctiu vernale. Anno tertio ortonis obiit sanctus ydalric' aulburgen' eps Julius vita qualis fuerit mox miraculoz glia patefedit. Anno. iij. sanct' vithed' pagen' eps cognomento adelbertus sanctitate et doctrina apud viuidos claret. qui apud bzucios martyrizatus multis miraculis glori ficatur. Anno quinto pacato vndiqz regno cu otto imperatoz aquilgrani moraretur. Zorharius rex francor' subito ad inuadend' lothoringia venit. et cedente impatore q ad pugna impatus erat. rex post multa vastationez repatriauit. Que cu iertimabili exercitu impator. psecus. codicio die scz kalendis octobris fracia intrauit qua vsq ad kalen. deccclx. peruagar' fines remensiu. laudunensiu. suessionensiu et parisiensiu diuersa cede vastauit. ecclesias tñ dei oi immunitate cōcessa. In redeūdo tñ ciuitate ayona suuui parte expeditioni amissit. De his quida reclusus predict' p oēs huius mali intenciores ante se pñtū moreretur. Anno sexto ignee acies in celovise sunt per totā noctē. v. kal. nouembrib. Anno. vij. corpora sanctoz laudaldi. Adriani amantij. et alioz a ventresio nobabanie vico transferunt gandau. cū multa miraculozū glia. Anno. viij. otto scs impator apulsi et calabriā italie puincias ad ius regni grecorum appendentes ad imperiū romanū conatur trāsferre. maxime ppter affinitatē quā per vxorē suā theopaniā cū imperatore grecorū habebat. Anno. ix. greci insensū q impator otto puincias grecorū inuaderet. cōducto sibi faracenorū auxilio impatori in calabria bello congregiūtū. In quo bello oēs pene romanorū copie vsq ad internitionē quasi deletē sunt. Impator narando intēns euadere a nauisignotibus cū capitur. et a quoda eorū qui erat negociatorz scilauozū agnitus nec pñtus: per illū re ad imperatricem delata et theodoriciū metensiu epm qui in ciuitate rasan' ei euerū pñtolabant. diffculter p epm et scilauū liberat. Nautis qppe ad pecunias p eo redimēdo allatas inbyātibz impator a scēso equoqz euasit. oibus p infortunio reipublice pñternatis animo. sola imperatrix feminea et greca leuitate insulabatur eis q ab exercitu sue nationis victi essent romani. accepit p hoc pñatib' exosa haberi. Anno. x. otto impator redio et angore animi deficiēs: per scribit vinē. post pñlibertū rome mouit. Et de impatore substituēdo iter pñates dissentit. Alijs filio ortonis pñ' imperiū deberi certantib'. Alijs odio impatricis a filio ei' impñi trāsferre volentib'. ad bēricū ducē filiū henrici. q fuit frater pñi ortonis. Dic bēric' ipm ortonem puez factiose rapit in custodia tenet. Sz pñpines pñi de manu bērici extorquētes in regno sublimat. et imperio. Circa illd tps leuati ē parisi' corp' scz mederi abbatis ipō die depositiōis ei' scz qrtō kal. septēbris. Dic vt refert vinē. ex gestis eius edue ciuitatis pago ozus gñe nobilis cū. xij. annos etatis impleisset. tñmē' pñatib' ad monasteriū ciuitatis eiusdē abiit. Et ingressu nonasteriū. tāte abstinentie fuit vt in bebdomada nō nisi is edulij qēq caperet: qd non nisi pane ordeaceo vel qd alijs reperire poterat et aq modica faciebat. Corp' nō nisi asperissimo alioio tegebatur occulte et desuper alijs fratribz in vestibus filis erat. Tandē mortuo abbate successit vbi nō bonorē sz onus se accepisse consideras: oib' bi cōmissis pater verus studiū apparere. Ipō tpe cum uidā monach' eiusdē loci libidinis estu graniter viret. et hoc pio patri indicasset ille tuncia qua induebatur illi ad inducēdum direxit. Qua induta illico diabolus in-

Prodi-
gia cele-
stia.

Dulce
 vis put
 atia,

De facto
Federico
bbare.

Miracul.

centor ipsius mali fugiendo delituit vocibus magnis...

S. iiii. Anno dñi. deccc. lxxviii. mortuo scdo Ottonne successit ei filius eius in imperio...

Nota se...

ex paterna et auita successione sibi hugone nepote suo...

Nota.

Synod...

Prodi...

Illites autem asalpini corpus imperatoris defuncti cum...

Antoni...

Di insti...

Silla re...

Hericus...

Et tunc tertio defuncto im perio romanu asscetus est henricus dux saxo...

Qua cu fuisset ingressus: repperit sacerdotu q tunc vole...

Inter co...

Nota se...

Dulchr...

Sille legi...

Mirabilia sunt q̄
sequuntur.

S. iiii. **Huius autē henrici tertij** imperatoris. Anno octauo vt scribit Job. de col. ecclesia dñice resurrectionis in hierlm. q̄ ab arabibus destructa fuerat reedificata est a fidelibus. Et qualiter ⁊ a quo? ⁊ quo tpe ab infidelib⁹ destructa fuerit. q̄ a plurib⁹ igno-
ratur adeo necessariū extimauī rei ordinē scribere. Sciē-
dū est em̄ q̄ postq̄ egyptioꝝ potētia ⁊ persas inualefce-
re cepit. ante turchoꝝ aduentū. adeo in oriente egyptioꝝ
rū crenit dñum vt ab egypto vsq̄ in antiochia prouin-
cias ⁊ regiones occupauerint vniuersas. Inter quas et
vrb̄s sancta hierlm. cū adiacente regione in eoz deuenit
prātē. Sub quo principatu. sicuti captiuis solent tpe in-
dulgētiaꝝ pcedi a suis angieratibus. cepit fidelibus q̄
in eadē vrb̄e habitabāt esse remissi? quousq̄ eidē regno
egyptioꝝ eques calipba prefectus est. Hic v̄pdecessoꝝ
suoꝝ ⁊ successoꝝ pariter maliciam excedens facit? est po-
steris. ⁊ eius infantiū legentibus sollennis fabula. Adeo
est in omni impietate ⁊ neq̄cia singularis exstitit. vt ei?
vita deo ⁊ hoib⁹ odibilis. specialem tractatum exigar.
Hic inter cetera q̄ perniciosē plurima p̄ceperat. eccliam
dñice resurrectiōis. q̄ per venerabile vtz maximū eiusdē
loci ep̄m p̄cedipiente p̄stantino magno augusto edifica-
ta fuerat. Postea per modestū tpe heraclij impatoris re-
edificata funditus desici mandauit. Diruta est autē illa
venerabilis ecclesia. Anno ab incarnationē dñi. M. vliij.
p̄ceperat autē eo tpe eidē ecclie vir venerabilis herestus
noīe. eiusdē nequissimi tyzanni auctulus matris eiusdē
frater. Hoc autē fecisse dicitur vt perdidit p̄p̄ia infidelib⁹
daret augmentū. Obijcebat em̄ sibi xpianitatis titu-
lus. eo q̄ esset natus ex matre xpiana. Quasi crimen
asse ille volens epellere predictū facinus ausus est per-
petrare. Ab eadē cepit fidelib⁹ in eadē ciuitate dñito
esse derelictos. Tū ex dolore mestissimū. quē ex casu ec-
clesie sancte resurrectionis receperat. Tū ex plurifica-
tis angurijs multiplicata molestia. Nam p̄ter tributo-
rū enormitatē q̄ ab eis ⁊ more ⁊ p̄uilegia a suis prede-
cessoribus indulta exigebāt. sollentius etiā interfere-
rat. Et fuit tñ diuina clemētia p̄solationē nō modicā re-
bus desperatis afferens. Predicto enim tyzanno re-
bus hñanis expro. cessauit ex parte quassatio. filio eius
daber noīe regnū obtinēre. Hic siquidē ad p̄titionē dñi
imperatoris p̄stantinopolitani q̄ cognominat⁹ ē helio-

petamus cū quo etiā fedus qđ p̄ ei⁹ violauerat refarties
cōtraxerat amicitia predictā eccliam reedificādi fidelib⁹
bus cōcessit prāte. Quā cōcessa cognoscens plebs fidelitū
que hierlīm habitabat, qđ ad tante rei restorationē, eorū
non sufficerent vires missis nuncijs cōstantinopolim ad
imperatorē dñm cōstantinū monomachū precibus porre
ctis humiliter significat in quāra desolatione post ecclē
siam dirutā ppl⁹ fidelitū cōsedisset. Quāq; affectuosissimē
me vt ad reedificationē ecclē imperialis munificētē libe
ralē porrigeret manū. Procurabat autē eorū legationem
quidā tobes cognomento charantius cōstantinopolita
nus natione, q̄ nobilitas quidē fm carnē videbatur. s; mo
rib⁹ multo nobilitior. Hic postposita seculi dignitate xpm
secutus assumpto religionis habitu pauper hierosoly
mitis pro xpo habitauit. Missus igitur debita instantia
solicitudinē nō piger, apud eisdē dñm impatorē fideliter
laborans obtinuit, vt ad opus dicti edificij, de proprio fi
sco idē deo amabilis impator, sumpt⁹ necessarios suffi
cientes ministrari p̄ciperet. Peterat autē dicte ecclē vir
venerabilis nichefozus patriarcha. Sic ergo obtenta li
cētia de imperiali erario sumptis ministratis, eā q̄ nūc
est hierosolymis sancte resurrectionis reedificauit ecclē
siam. Anno ab incarnatione dñi. M. xlvij. Ante vrbis
liberationem annis. xxx. r. vij. postqđ diruta fuerat.

S. v. De turchis vnde habuerūt
 originem. Et quō fuerunt tributarij perfarū. Qm̄ de gē-
 te turcoꝝ multa infra dicent: ideo nō est alienum a p-
 positō de ortu huius gentis & pcessu. & quō ad hunc gra-
 dum in quo iā multis annis stetit legum. & nūc in ma-
 iori sunt. capta p eos pstantinopoli. occiso eoz impato-
 re. cū magnarib⁹ suis aliqua in breui nunc referre. Bē-
 igitur turcoꝝ seu turcib⁹ nūc nunc referre. Bē-
 nalis fuit. Dicti aut sunt turci. put tpi afferūt & idipm̄
 in hīs cronicis ptimeat a quodā eoz duce noīe turco.
 Sub quo post troianoz excidium ad yperbozeas regio-
 nes se transfulerūt: vbi armoz relicto vsu procurandis
 gregibus & armentis operā dabant. Bēns inculta pe-
 nitur & certā nō hīs sedem. Agabāt em̄ & passim cir-
 cūferebant pascuoz cōmoditatē sectantes: non hītes
 vrbes vel oppida. Volentes aut pccisci incedebant si-
 mul q̄ erant ex eadē tribu. aliq̄ de maiorib⁹ fuoz con-
 tribulū hītes quasi pccipē. ad quē vniuersa q̄ in eadem
 tribu emigebant referebat suae q̄stiones. siue aliq̄d
 aliud. Migrantes aut vniuersam secū trahēbat subam
 eq̄tia. greges. & armēta. suos & ancillas. Itā in hīs eoz
 omne cōsistebat peculū: nūsq̄ agriculture operā dātes
 emptionū & venditionū ignozātes cōmercij: sed solis
 permutationib⁹ vite necessaria sibi cōparabāt. Accidit
 autē pcessu tpi: q̄ illius populi maxima multitudo ab
 alijs seoz sum incederēt & perfarū ingressi fines regionē
 iuenerūt accessibilis. Datoq̄ regi q̄ erat p ppe hz q̄ ab
 initio inter eos cōuenerat tributo p annos aliquot mo-
 ram tibi habuerūt diuturniorē. Augebat aut eoz ppls
 in immensū: & multiplicatiois eoz nō erat numerus:
 ita vt regi perfarū & indigenis fieret suspecta eoz mul-
 tiplicatio. vñ factū est vt inter eos cōsilio habito violen-
 ter a regni finibus illos p se expellere decreuerāt. Sed
 tandē mutato pposito visum est eis expediri eoz: vt an-
 garis multiplicatis illos fatigarēt: vsq̄ dū sponte sine
 coactione discederēt. Lūq̄ iā annis pluribus iniuriarū
 pōdus & tributozū enormitatē sustinerēt: diutius tol-
 lerare nollēt. Rex missa voce pconia infra certū tēp⁹ ex-
 vniuerso regno eos iussit discedere. & transiētes igitur
 flumīū ebhor qui regnū ex ea parte limitabat: vbi sola
 ro libertus suoz vidēt infinitā multitudinē. Nam prius
 seosum habitātes sūt: nec numerū nouerāt: nec poten-
 tiam mirati sunt quō rātus et tā mirabilis ppls attēti
 pccipij aliquādo potuit tolerare suerib⁹ & angarij

De origi-
ne turcoꝝ
vis anto.
sabellicū
enneade
ix. li. ij. qui
omnino
aliter scri-
bit.

Ex q̄ fa-
milias pri-
m' rextur
coz creat

Domē p̄
mi princi
pis turco
rum.

arū z tributoyz acerbitate portare. vsumqz est eis ablo
dubio q perfax populo z cullibet alteri nationi. nec nu
mero nec virtus essent impares. n. hylz eis ad obtine
das violentor finitimas regiones aliud deesse q id q
more alioz populoz sibi regē nō haberent. Solētes igit
votis psonis sibi regē creare describētes vniuersam suoz
rū multitudinē. reppererūt in eis centū familias ceter
splendidozes. Quaz quālibet pceperunt sagittā affer
re vnā: z luxta nūmez familiarē cētū sagittarū ligauer
manipulū. Quē operiētes vocauerūt puerulū innocētē.
precipiētes ei vt immissa manu sub velamēto quo pcedi
ctaz latebat manipulus sagittaz vnā educeret solū. Ea
pditione vt de ipsa familia solū rex assumeret. cuius for
te sagitta exiret. Factūqz est casu q puer pfatus eduxit
sagittā belduceoz familie: vñ pstitit apud oēs sicut pus
ordinatū fuerat. q ex ea tribu princeps futur⁹ crearet.
pceptū est itez vt ex eadē tribu. cētū eligerent viri. q
erate moribus z virtute ceteros antereitvqz singuli sin
gulas afferrent sagittas offerentiū. hñes inscripta sin
gula. Factoz ex eis itez manipulo. z sicut pus diligen
ter coopto vocat⁹ est itez puer innocēs: cui dictū ē. vt vnā
ex illis educeret. Eduxitqz vnā cui nomen erat: selduch.
Erat autē vir ille admodum speciosus nobilis. z in sua tri
bu preclarus: sed in virtū z in re militari multā hñs ex
perientiā. Quisqz tora corpis habitudine magni pñci
pis pterenderet elegantia. Hñc ergo de cōi decreto pre
ficiētes in throno sublimauerūt regio. eā q regib⁹ de
betur exhibētes reuerentiā: ad ei⁹ implenda imperia se
dere cōplactō. z pstitit iuramentis corpalib⁹ se obli
gāt. Ille statim collata sibi satis p imperio vtens pñte
missa voce pzeconia edic publice mandat. vt transito
flumēne pfarū fines. vñ palus exierāt violenter occupēt
z adiacentia sibi vendicēt regna. ne de cetero cōpellant
regiones extreras errabūdē arcūre. z altariū nationum
fastus intolerabiles sustinere. Factūqz est vt infra pau
cos annos nō solū pfarū. verū etiā vniuersa orientaliū re
gna sibi subugarūt: subacta arabū altariū nationū violē
tia. Sicqz ppl⁹ vñs z abieci⁹ ad tāti subito culmē euo
lauit. q pene vniuersum occupauit orientē. Idē factū ē
vñ. xxx. aul. r. anis anqñ occidētalīs ppl⁹ pegrina
tiōis iter. de q in sequētib⁹ age ad terrā scām arripit.
Adde q nūc anno dñi. M. cccclij. ipse rex turcoz cum
suis constantinopolim obsessam q mahumetb vocat de
mū cepit z regionē circūiacentē vt diceb infra. Subact
itaz regnis orientaliū adiecerūt etiā vt potentissimū
egyptioz regnū inuaderent. descendentesqz in syriā
hierosolimā cū quibsdā alijs finitimis: vñ violēter
subugarūt sibi fideles quos in ea reppererūt habitato
res duriorib⁹ solito aggrauatos molestis z angariarū
curis debitate fatigantes.

Enrico tertio ex hac luce
subtratto eiusdem nois hericus qrtus filius ei?
romani fortē imperium cepit autē impare vt
scribit Jo. de col. post. An. anno dñi. M. lxxij. Ab initio
mūdi quingentes. millo. xx. fm alia cōputatione sexies mil
lesimo. clxxij. et impauit annis l. Fuit autē hic henricus
ore facili? ingenio acur? elemosinis larg? in re milita
ri fortunatissim? Etia maloz ductus cōsilio fuerit sancte ro
mā ecclesie psecutor? Fuit tñ tam lōgo tpe princeps
valde gloriofus et fortunat? q̄uis circa finē imperij sui
iusto det iudicio ob recōpensationē et pūitionē atroci
tati et psecutioni quas clero intulerat: multas ip̄e non
solū a principib? imperij: verūetiā a pprio filio pertulit
calamitates. Hic henricus post morē patris sui valde
paruus remāsit: q̄ matris sue agnetis cōsilio regebat.
Erat enim mulier pudētissima et deum timens. Quare
dum ip̄e matris monitis obreperauit: cum magna pace

Zōgo tpe
 ipauit bē
 ricus. iij.
 impator.

imperij gubernauit. Sed postmodū philo decept⁹. spe-
tis matris cōsilijs ab ea totaliter alienatus est. ac per se
cepit negocia imperij tractare. Imperatrix autē mulier re-
ligiosa et pudent cū filiū nō solum a se alienatum. verū
pauor cōsilio vius aduersus se machinari videret. cum
noller fluctibus turbationū inuolui vitā religiosam ele-
git. Deinde causa orationis romani pergens deuotione
ictor locor capta ibidē sanctis operibus et elemosynis
vacans scōto fine quieuit. Lūius corpus in ecclesia beati
petri iuxta altare beate petronelle sepultū est. Nec mul-
to post tpe conradus eius filius scōto genitus. quē pater
ad huc viues italie prefecerat moritur ⁊ florentie honori-
fice sepelitur. Eo tpe inclitus dux robert⁹ guisbardi a
ciuib⁹ trojanis vocatus ipam illoz vbi volentibus et
placētib⁹ oib⁹ in suā ditionē suscepit. Hic autē multo
post subito cū exercitu in calabriā pfectus regiū ciuitatē
expugnauit. et ex eo tpe dux vocat⁹ est. Lū autē tā maiore
parte regionis obtinuit volēs ⁊ suis posteris ppetua
re dñtum. romā ad nicolaū scōm papā q̄pus fuit ep̄s flo-
rentinus sed natione burgūdius. Atq; ex terris quas ip-
se acq̄sierat q̄ ad ius romane ecclesie pertinebāt eius ec-
clesie vasallus effectus eidē pontifici fidelitatem iurauit.
pmittens se romane ecclesie fidē seruaturū. eidēq; pape
⁊ successorib⁹ eius canonice intrātib⁹. Quo facto statim
ipse nicolaus papa de honore ducatus sup̄ vaxillū inue-
stitur eundē. Factū est autē hoc anno dñi. M. lxx. Quotūto
autē nicolaus papa succedente canonice ei in papatu. Ale-
xandro scōto scisma secutū est factū in lombardia antipa-
pa candulo parmensi ep̄o de voluntate impatoris benri-
ci dñi. Et cū pualuere nō posset. Alexander papa ad pre-
ces impatoris ad se reuertentis cōciliū celebrauit ge-
nerale mantue. vbi sedata sunt oia. Et de his. s. in ca. de
pontificibus. Ibi ⁊ de maltilde comitissa.

S. j. De vilhelmo duce normanno
rū qui postea sibi accepit regnū anglie. Anno .x. impera-
toris henrici quarti vilhelmus magnificus dux normā-
nie regnū anglie occupauit: vt scribit Jo. de col. post vin-
cen. llii. vilhelmus fuit filius roberti. filij richardi scbi.
Hic enim robert? cū semel in quodam festiuidisset puel-
lam speciosissimam. ac nobilē cum alijs in quadā chorea
honeste saltante. eius pulchritudine captus nocte sequē-
ti secum facere voluit. Quam deinceps vnicē doleat. et ali-
quidū iuste coniugis loco habuit. Ex qua filij genuit no-
mine vilhelmum. cuius futuram magnitudinem mater
somnia prędixit. Nam dormiens intestina sua per totam
normanniā angliā extendi cōspexit. Exterea ipsa hora
qua puer natus humi primo accipit ambas manus pulue-
re. quo tegebāt paupietū impleuit. Et obstetrix fau-
sto omine exclamauit cū regē futurū. Qui mox vt adole-
uit militie insignia accepit. duxitq; vxorē matildē filiā
balduini comitis flandrijs. Hic vir et dux religiosus ac
cū timēdē edificauit cadomij monasterij sancti stepha-
ni magnificeq; dotauit. In quo landofrancū abbatē in-
stituit: q̄ postea fuit archiep̄s cāruariensis vt antiqui oi-
scētiā et religione cōparandus. de quo. s. Erat autē tante
seueritatis. vt cū abduc puer esset iste vilhelmus patrui
malgerij ab archiep̄o rorbornagenij remouit ex eo q̄
maritali p̄fessionis oblitus venationibus et alijs certa-
minib? sepius intēdēs. gasas ecclesiasticas puluiss? et p̄-
fusionebus p̄sumebat. Cui rei fama crebescēte tota vi-
ta sua vsupallij caruit q̄ negaret sedes apostolicas bono-
ris hui? p̄uilegiū. et q̄ sacri negligebat officij. Vilhel-
mus autē vir inclit? postq̄ diu normannorū ducatum gu-
bernauerat. magno tum normannorū. tum galloz exer-
citu congregato. regnum anglorū occupaturus intra-
uit. Qui in egressu nauis pede lapsus a proximo milite
sibi exclamari audiuit. Tenes angliam comes rex futu-
rus. Eo tēpore Broldus rex anglie a bello quo regē no-

Conciliū
mātie ce
lebꝛatum

Guilielm⁹
dux nor-
mannorū
cū exerci-
tu intrat
angliam.
Sic legi-
tū lūlo
q̄ de scipi-
one affri-
cano: q̄ in
gressu a-
frice la-
pso pede
cecidit.

Uincunt
agli a noz
mannis.

Rodul
pb? viciſ
ab hērico

Alerius
vsurpat
periu con
statiopo
li.

Magna
clades cō
stātinopo
lis.

Latini du-
ce rober-
to propter
nunt gre-
cos.

Iterū la-
tini viciūt
grecos.

tē tā bene munitā per violentiā obtinere diffideret: ad
 dolos se ⁊ astutiā cōuertit. Erat em̃ tūc tēporis cōstan-
 tinopolis quidā stipēdiari⁹ impatoris natione teutonici⁹
 vir nobilis: ⁊ ob re militari⁹ experientiā impatori nī-
 cheforo valde charus. Anno noīe. Hūnc alexi⁹ pecuniā
 corruptū ⁊ pmissiōib⁹ ad hoc induxit vt sibi eā partem
 ciuitatis pderet: quā sibi impator ad custodiā delegaue-
 rat. Qui eius pmissiōib⁹ attract⁹ portā que ē bulga-
 roz nocte sibi aperuit: atq; infra vrbē alexi⁹ pdisce: cū
 suo exercitu ieromisit. Ingressus itaq; ciuitatē alexi⁹ eā
 suo exercitui prede exposuit: ipsa die que cena dñi dicit⁹.
 Erat em̃ exercit⁹ ex diuersis eius nationib⁹: inter quos
 maxima erat turchor⁹ ⁊ alioz infidelū multitudo. Qui
 prede ⁊ rapine inhyātes: nulli erati vel sexui parebāt.
 Expoliabāt ecclesie atq; monasteria: confringebāt
 cruces ⁊ calices: ac deo dicaris ḡginibus violētia inſe-
 rebatur. Sed qđ nephas est dicere: sacerdotes ipsis al-
 taribus incubātes trūcabantur. Impator autē nichefor⁹
 videns hostes intra vrbē ingressos: ac se a suis pditum
 relicto palatio fugiēs monachos effecit. Alexius
 autē postq̃ oīa intra vrbē obtinuit: ipsa die resurrectionis
 nris dñice se imperatorē fecit solēnter coronari. Qua
 die mandauit exercitū a rapinis ⁊ preda decetere abſti-
 nere. Sed vt ostēderet se nō pro violētia: sed p iusticia
 imperiū inuasisse: nicheforū impatoris filium michaelē
 dictum sibi consortē ascitū imperij. Interea Robertus
 dux supradictus circa dalmacie partes cui⁹ suo exercitu
 omniavēlūt tēpestas demoliebat. Naz multis oppidis
 ⁊ municipiis captis tā ad interiora penetrabat impe-
 rij. Alexius autē compositis intra vrbem rebus vnaquz
 filio nichefori contra ducē pperauit ad bellū. veniensq;
 cum innumerabili exercitu nō lōge a duratio castra mu-
 nit. Eūq; non longe ab eo loco esset latinorū exercitus
 ordinatis hincinde acieb⁹ pugna cōmittit. Aliq̃diu an-
 cept durauit certamē: ad postremū terga vertētib⁹ gre-
 cis vincti impator: atq; eius exercitus passim velut an-
 malia toto capō pſternitur. Magna ibi grecorū perit
 multitudo: inter quos ⁊ iuuenis imperator nichefor⁹ fī-
 lius michael quē solū ad hoc alexius in fronte p̃lii po-
 suerat: gladiis confossus interiit. Habuit impator Alex-
 ius in hoc p̃lio solū ex grecis sexaginta milia militū
 armatorū: ⁊ decem turchorū milia cui⁹ arcubus ⁊ sagit-
 tis. Cum in exercitu ducis via essent septingenti milia
 tes locati. Fugies igitur alexius imperator cui⁹ his q̃
 a bello euaserāt constantinopolim rediit: vbi omnes quos
 ex imperiali stirpe repperit: aut oculis p̃uauit: aut ex
 lio tradidit. Robertus autē dux post fugā alexi⁹ duratiz
 expugnauit: atq; totā circūiacentē regionē in suā p̃ores-
 tatem redegit. Sed cū audisset imperatorē hēricum pa-
 pam gregoriū septimū obsedisse vt dictū est. relicto filio
 baomūdo ad custodiā terrarū quas occupauerat ipse cū
 vxore in apuliam rediit: ⁊ papam liberauit. Baomūdo
 autē absente patre bis cū imperatore grecorū alexio cō-
 siliit. Et p̃mo bello imperatorē cū suis ex capō fugauit
 magno hostiū numero interfecto: secūdo ab imperato-
 re insidijs circūuēiens victus est. Sequenti anno dux
 magnanimus collecto fortissimorū virozū exercitū ma-
 ri transito grecorū regiones inuadit. Qđ postq̃ cum
 perit imperator: viri est admiratus audaciam: qui cum
 tam parua comitiua tātum imperiū ausus esset inua-
 dere. Congregata igitur multitudinē nauium: vbi fuit
 et de Italia non modica multitudo: et maxime veneto-
 rum duci Roberto in mari mandauit occurrī. Committit-
 tur igitur nauale certamen: et diu ab vtrazq; parte pu-
 gnatur. Tandem et ducis solertia et suozū virtute:
 et pugnandi perseverantia classis vincitur imperialis:
 atq; illozū magna parte amissa fugatur. Multi co-
 bello capti atq; vinculis alligati sunt. Hac potius vi-
 ctoria dux copias suas in terram exponit: atq; refectis

Moritur
 dux rober
 t^{us}. cui suc
 cedit fili^{us}
 eius roge
 ring.

Ducatus
apulię cō
mutat̃ in
regnum.

Henricus
helm⁹ rex
anglie.

Beatus
anسلم?

Herfid?
rex vilhel-
mus.

miraculo ut edificia oia eminus resisterent. et mox pristino in statu residerent. Secuta est oim fructuum inopia tarda maturitas frugum ut vix in festo adree messes reciderent. Quarto anno regni ei fuit tumultus fulgurum. motus turbini. ventorum vehementia. adeo ut multe ecclesie desicerent. Fuit preterea ei tpe fames. et inaudita pestilentia vbiq. Fuit et eo tpe fulco senior comes andegauenorum q iam senex peregrin. bierosolyma adiit. Vbiq. duob. seruis sacro coactis ut qd inberet faceret ordinavit. ut tota siue resta collo ei infecta. alter ipm ut erat nud. vsq. ad sepulcrum dñi eu traheret. Alter terga ei flagris durissimis turchis spectantib. et mirantibus cedendo. vigeret. Inter dec ille clamabat. Accipe dñe miseru fulconem pluru tuu. fugitu tuu. Domu tu desideriu suum hic pius princeps reuerfus est. Post ali quos annos fili. ei natus est gaurfridus noie cognomēto Marcellus. Qui hoc nomē sibi usurpauerat a marcello p'sule romano. qz videbat oēs sibi obfistētes quā dā felicitate cōtundere. Hic et dñm suu pictauēsem in mero ac viribus supiorem apto bello viciu cepit. ac ferreis vinculis innotatuz ad ignobiles pacis pditiones coegit. ut scz burdegala ciuitate ac finib. eius cederet. et de ceteris terris annui vectigal daret. Sed postq is victus inopia et ferri vinculis et onere. in carcere defunctus est. Gaurfridus nouercam eius duxit vxorem. frēs in tutelam suscipiens. Vxor theobaldi comitis blesensis ingressus limites ipm in ciuitate turonica obedit. Quia violenter effracta ipm cepit theobaldū. Qui cap. vrbem sibi et suis hereditibus impetunz adiurauit. Ille gaurfridus mortens gaurfrido sororis sue filio comitatu suum reliquit. Sed cū esset imbellis et simplex fulco ei frater sibi comitatu ademit et ipm ppetua custodia mancipauit. Hic fulco vxorem habuit que eo relicto philippo regi francorum nupsit. Qui amore ei ita captus est. ut illa sibi in oibus imparet. Deniq. cū ppter id factum esset oiz fabula. ab oi xpiano. orbe se excoicari ppter ei libidinem passus est. Urbanus aut papa anno impij benrici quarti. xliij. post p'cliu qd celebrant apud placetia. aliud celebrauit cū prelatis apud claromōte auernie. In q post multas scās ordinationes. ut dictuz est. s. in ca. de pōtāficib. excoicauit papa nō solū philippū p'sta tū regē francorū. s. et qd diceret regē vel dñm suu. et illā maledictam p'ngem de facto qusq. se emēdarēt. et alter discederet ab altero. ac etiā gilbertu archiep'm rauēna. tem q se papā nominabat. et benricū qd cū manu tenebat impatore. Et demū exhortatus est papa ad cruce sumēdam cūctos prelatos et principes in recuperationē terre scē. S. de hoc supra plent. et infra in alio titulo dicect de peregrinatione ad terram sanctam. Caplm. vi.

In sancto dunstano abbate

Postea archiep'o cantuariensi. Et quibusdā re gibus anglie. Hic sanctus dunstanus cepit clarefcere circa annos dñi. decccc. tempore primi ottonis et ex anglie partibus fuit oriundus. parentibus genere fide et moribus nobilibus. Maternis autem finibus in tumescentibus sacro puerperio. ut refert vincen. spe. dñi. sto. li. xvj. ex gestis eius accidit eam cum viro et multitu dine populi confluente ad ecclesias beate marie virginis in glasconia die purificationis ei aduenisse. accensiscz lampadib. missaru sollennijs interesse. Jamqz qualiter pueru ibm in replū sollennijs interesse. Jamqz qualiter maiestas dñi apparuit q oiz luminaria extinxit. et domū totam caligine obtegit. Lūqz oēs nimio pauore starēt sensu herentes. et alterius obrutibus stuporem indicā rēt. ex replo lux celit. emissā ē i replo respēdit et cereū que purpura. s. mater dunstani manu tenebat accendit. Sic aut populus de amisso lumine mirabatur. tūc maiori admiratione. simul et exultatione detinebatur. Illucqz ab

oib. perrectū est. et tunc oib. lūmē porrectū. Infans aut natus. s. dunstan. cum iā loqui inciperet. ad eandē ecclesiā cuz oblationib. est delat. Illisqz ibi i oīone pnoctatib. apparuit vir etbereos bñs vultus. dicēs nō multū post sublimādū pueru ibi deo derelinquēdū. et beatū per secu la p'dicādū. Lū aut in tenello corpe acerrimo languore fatigaret. et iā in limine mors adesse putaret. nocte intē pestā celestis cū medicina reuifit. quā ei p angelicū mī nisteriū xps exhibuit. L'ofestū de lectulo doloris sur gens ad replū deo grās actur. cucurrit. Hic ei et egro tantis curā gerebant stupefactis. lentozqz pede vestigia eius sequētibz. et finē rei exploratib. necdum mediūz trineris cōfecerat. cū malignus spūs latrantium canuz multitudinē stipatus occurrit. viāqz cuncti intercludere contēdit. Qui timore pteritus puer ipm exclamauit. eiusqz p'fidiū vallatus virgā arripuit quā in facie obli stētis simulacri vibrās ipm cū omni comitatu in fugāz compulit. et ad templū veniēs eiusqz portā obseratā re peries dei x'p'ite intra templū se reperit. Adolescens aut studebat seruare pudicitia. fugere lasciuia. pncipiū bene agēdi. semp deū habere. finē nō eide cōmendare. Vxoribus qz bonis accessit studiū sacre lectionis. et cū varijs artibus magnifice polleret. Jam nō que musicis instrumentis exercēt speciali quadā affectione vēdica bat. Deniqz a patruo suo atthelino archiep'o catuariēsi regi eccl'istano familiari cōestratione cōmendat. et ab eo gratissime in palatio susceptus in cūctis sapiētē se agebat. Hūc quidē surgēs ad orandū deū. nūc sedēs ad iudicādas causas hoim. Et cū videret regē curis secu laribus fatigatū in cythara vel in aliquo musico instru mento psallebat. sicqz tā regis qz principū corda exilla rabat. Vxorone aut cuiusdā frequētī rogatu cōpulsus. ut ei stola sacerdotale artificiose prepingeret. quā post assumpta cythara ad domū illius accēdit. et cytharā in pariete suspēdit. et opus ad quod venerat diligētē in si tuit. Lūqz manu operi. cor autē et labia deo prepararet apparuit in domo gloria dñi cythara que fuerat parietē affixa absqz illius hois mouētis impulsu. hūc antipho ne melodīa discretissima modulatione p'sonuit. Gaudeēt in celis aie scōz. et. Tunc puellē obstupescētē exiliēt materfamilias omnisqz domus clēricula vociferās cū plusqz expēdiat scire. diabolus quoqz inuidie stimulis quosdā instigāz. q cōficto mēdacio opinione ei ledant apud regē asserētēs illū malis artib. imbutuz. nec qēp diuino auxilio. sed plerunqz demonū opari p'stigio. Qui aduertēs faciē regis nō esse erga se sicut prius palatio discedere parat. malēs cū deferere qz ab eo deserti. Quo cōperto insidijs ei. emuli iter obsider. illū equo eiciūt. supplicijs affligūt. Tandē vinculis irretitū in alternā que iuxta erat desiciūt. donec ab aliqbus hoibus ibidez transeuntibus inuenit. quoz p'icrate ad vicuz fouenduz trāffert. Hic ergo principū certaminis esse intellexit. ad quod illū nup diuinus cytharedus p'mouit.

S. j. Profectus inde elphegū co

gnatum suum vūerane ecclesie pontificem adiit. A quo frequenter rogatus ut monachatu indueret. quatenus qui angelice conuersationis initia haberet. perseveran tiam in habitu demonstraret. Respondit excellētioris esse gratie. qui in seculo cōfenuerat. et tamē que digna sunt monacho fecerit. eo qui se monasterio de dñt. nec quicqz aliud p'eter q quod sibi statutum est post bec facere po tuit. Alterum inquit necessitatis est. Alterum liber tatis. Ad hoc episcopus omnibus ait communis ne cessitas est. ut qui ignem gebenne effugere voluerit. ignem concupiscentie studeat extinguere. Qui nō mul tum extinguitur. si fomenta eius humanis sensibus non subtrahuntur. Ad hoc quod in mundo precipue

Dunstan efficit monachus.

Dunstan laborabat ope fabri li.

Dunstan fuit musicus.

Dunstan lum.

Dunstan tra est can famund. de cordis

Nota gliter diabolus futu ra p'noicit

appetit libertas boīs est. hac emi omīssa cetera nequeūt possideri. Et q deo des qd maxime diligis. illa desinas habere. Lūqz hmois vbi quotidie eps insisteret. illi in ambiguo positū febris grauisima inuasi. atqz ad despe rationēz vire pduxit. tandē ex insperato reuālescēs b ait. Legib. voluptatis renūcio. x'ginē me virginis fili. bucuqz suauit. x'ginē me regina x'ginū habebit. Vxor accito epo postulat sibi indilare religionis bñdictōēz da ri. Tunc eps leticia p'susul monachali cū et sacerdotali grā p'mouit. eccl'ie brē marie x'ginis attulās cui cū ab initio parentū suoz spōsio dicauit. Lūqz cū p'tra diabo li x'fustias instruxisset. dimisit cū p'gentē ad generatōis sue pncipiū. Vbi in ecclesia brē marie x'ginis māsitabat operās ea q p'ie noīma religionis exigerat. Lūc etiam adberentē cellā siue als specū p'p'is laboribus edificā uit. que nō tā humani habitaculi q formam gerebat se pulcrū. ut emi ego qui vidi existimo lōgitudo ei. nō apli. qz quinqz pedū. Latitudo nō duoz et semis pedū habet. Porro altitudo statūrā boīs exp'mit si qd in defossa ter ra cōstitit. aliter emi negs satis ad pect. porrigit me diū ostioli fenestellā aperit. p quā lūmē operatū irradiā uit. Vterum diabolus quē ante habitare non sinebat in palatio. nūc qd depellere nitit turgurio. Fallax q fallac boīs adeptus imaginē. sub obscuro vespere cellā adole scētis petiit. Immissio capite fenestre incūbit. cernens illū fabrilī opere occupatū. postulat sibi quippiā operis fabrilis. Lūc ille calliditatē nō aduertēs operi qd pos tulabatur animū intendit. Interim cepit boīs verba p'uerfa cōpositione facere. mulierū noīa inserere. luxu rias cōmemorare. deinde religionem ostēdere. et denuo eadē repetere. Tūc athleta xpi qd eēt itelligēs. tenacu la quib. ferrū tenebat cepit fortiter ignire. et suppressis labijs xps innocare. Deinde sancto furore act. celeriter ea candētia de igne rapit larualē faciē includit. et totis viribus renitēs mōstrū introitus trahit. Jamqz stando vires sumebat cū is q tenebat amillo pariete. tēcentis se manib. anfigerat. tales immani rugitu fremēs plu latus. Qd fecit clauus iste. tenui nāqz sed formosa ce sarie erat. et ideo talia de eo clamitabat. Vane aut con gregata est ad si vocē irati ferre nō potuissis societates quis ille clamor fuisset. qui tāta eos vehemētia dormiē tes terruisset. Demonis ait ille furoz fuit. Lauteros ab illo agite. quia si vocē irati ferre nō potuissis societates dānari quō sustinebitis. Post bec ieiunio et orōne p'tra hostem pugnas cū pudicitia corpis tantā obrinuit mun dicitā cordis ut vix cū latere posset quicqd sinister spiri tus mollitus fuisset. famaqz eius torā regionē pcurrit. que ad visendū cū oim corda accēdit. Defuncto aut rege eccl'istano frater eius edimūdu regni monarchiam su scepit. A quo dunstanus vocabat. cepit angustioris ecclesie fionē que glasconia vocabat. p'ceptū angustioris ecclesie fundamēta facere officinasqz p'luere fm exēplar olim sibi ostēsum ab angelo ipsam metiēte fabricā magnūqz ibidē monachoz gregē cōgregare. Quib. ipse prim. ab bas effectus ad tanta inflicte pfectionē eos adduxit. ut ad oēs circūquaqz ecclesias ex eisdem pontifices eligi abbates assimi nō cessaret. Cum aut vir dei p'eb. regis deuictus barbēsem eccl'ia inuisere perrepsit. Vbi duz solitarius oraret. repēte ad supna raptus aiām cuiusdā discipuli a se nobilr apud glasconiaz educati. innumera angelo frequētia stipata. immēso lūmine perfusam ad celum p'nebi cōspexit. et mox eā in man. diuine pietatis cōmendauit. Regressus autem vt regem cupidissimum sibi loquendi addret. diabolus scurre simillimuz coram equitantiū dep'ebat saltantem. et quasi de futuro aliquo luero gloriātem. Quis presentia dū coexistenti populo nūciasset. formāqz oibus horribilē ex imperio demidasset. requisit. postea quid eiūdem monstri tam petulans leticia p'otēderet. mortem regis regniqz mu

tationē p'ximā esse nūciat. Lūc mox p'phetie rerū veri tas r'udit. Hic intra septē dies occiso rege successit in re gnū iure fratris vir egregi. edredus pius et iust. Pro inde dunstanus quasi rex et regis impator est effectus.

S. ij. Elphego aut vuintano epī

scopo ad vitā spūalis seculi disposito. Rex dunstanū ag grediens rogat ut eccl'iam pastorali solatio destitutam ipse pastor suscipiat. Sed videns se ei b p'suadere non possā regine matri cadine que valde illi dilecta erat ver bum imposuit suadele. Quod cū illa suaderet. et ille recu saret. illa adhuc rōmib. insistere motus aliq'is p'per. Ler tissimum inquit habeto me in diebus filij tui pontifica li infula non esse sublimandū. Inde fluctuātes aios ge rens cubiculo se dedit. Vbiqz se cū multa voluentē som nus obrepit. Et ecce assunt xpi apli petrus et paulus et andreas. a quibus gl'iosissime salutatus andrea hylari vultu aspiciē cōtuentē. et verbis placidis concinentem. Tollite iugū meū sup vos. et discite a me qz mitis sum. Tūc a beato petro iussus leuā extendere. modicū feru le crepitātis excepit. b ab illo audēs. bec tibi sit et pena abiecti. et vltēri. signū nō abijciēdi pōtificat. Ad cui. virgule tactū euigilans grās egit deo. a q ita p'sperit se bonozatum. Lūqz regi qd viderat enarrasset. signo dñi ne p'p'udicationis est gl'ificatus. et insuper spūs in terpretatione regis pontifex catuarie futurus designa tus. Rex aut letali morbo postea corrept. ad eū accersit dum nuncios misit. ut eēt p'fessionis ei. auditoz. et apud deū fidelis intercessor. Qui p'ristat. ad aiām cū ad pa latū velociter tenderet. et membra p'fecta ieiunij infa tigabiliter fatigaret nō patiente deo illū ampli. affligi vox de celo lapsa est. Ecce rex eldred. obdormiuit i dño Lūc vocis emissionē equus cui insidebat. p'cussis inter rixt. Remuerūt comitantes cū. tremorē qdēz tonantis audientes s. quis intonaret nō intelligentes. Quibus tpe rem aperiens. cōmendat aiām regis defuncti in ma nus regis eterni. Ingressusqz palatiū sepeliendi ei sol uit officiu. Post hunc surrexit dñi fili. regis edimūdi iuuenis insipientis. nullū regnandū grā pollens. S. qua si alter roboam sp'etis seniozib. p'ueror. p'silla sectana libidineqz incessanter ardēs. Hic vir sanctus graniter offensus. frequētē cū et acriter cepit increpare. et ille in crepātē ridere multaqz ei mala cōminari. Qui vbi indu strā suā nihil p'ualere vidit. ab ei colloquio penit. ab sincere decreuit. Illo igit relicto monasterio se cōtulit. Illo in loco turris erat. quā necdū vlla acumine tectu ra claudēbat. Lūqz p'p'is trabē totius opis sustentatio ne summis muris applicare p'tenderet. repente ruptis funibus ruerē cepit clamāte oi p'plo dunstanū. vocibus iteratis aduolant. otioz sanctus signum crucis e regione machine depingit. Hicdū manus scā digitos p'traxe rat. cum trabs nec vinculis astricta machinis leuata re uebi videbat. ad locū de quo ruerē cepat. Hūc gl'ie pre terea inuidens diabolus in speciem vñi translatuz. by ante rictu orantem aggredit. iniectisqz vngulis pastora lem virgam quam manu tenebat complexit. et ad se tra here conatur. At ille spiritu dei roboratus. retractum ad se baculum in sublime erigit. ac fugientem beluā ce dens non prius destitit. q flagellum in terga illius tri bus partibus cōminutum apparuit victus in sedibabo lus. in alijs victorem suum vincere querit. P'efato emi rege anglie. Lūc. eodem quo consecratus fuerat die in turpes p'curibus publice deuolut. ac per hoc omni senatorio ordine offenso. communi omnium voto dun stanū cōpellatur. Qui pergens cum adultera. regem a meebali thoro violenter abstraxit. et ante summum pon tificem. id est cantuarien sem archiep'm Odonem noie adduxit. Itaqz pellicis animum diabolus instigat. Re gis iram p'ellex exaltat et ambo dunstanū exiliū inten

Dunstan designat eps eccle sia catua rensis.

Dunstan lum beati dunstani.

Diabolus in sultus contra dū stanum.

Notaviri le animuz dunstan.

Dirabi-
lia sunt q̄
sequunt̄.

Adrate
peſſimum
gen^o pre
donum.

Mirabilis est
historia se-
quens.

rui qui detrabunt mihi apud dñm. Exat vsqz bodie cruo-
 ris signa immanitate mulieris. ⁊ vitionem dei spiranti.
 In selesseñ cenobio pestis exorta multos interemit. In
 dictum est triiduani seimni. Scda seimni die puco ca-
 dem valitudine decedenti apparuerunt petrus ⁊ paul⁹
 apli dicentes. Non cum debere metueri mortē. que ⁊ lā
 guoris est exitus ⁊ vite perbēns introitus. Eterñ ne-
 minē de illo monasterio moriturū ea pestilentia ampli⁹.
 Quod deus prefati regis ofualdi pcesserat meritis. pro
 cōpatriotis eadem die supplicatis. Munc em̄ esse diem
 quo idem rex a perfidis occisus aula celi intrant. Que-
 situs est dies mortis ei⁹ ⁊ ita inuentus. Et extrunc inte-
 martyres pñterat⁹ est. ¶ Dñi duces danoz. hnguarē
 vbbā orietaliū angloz depopulabant. puincia. hoz pñ⁹
 regē edimūdi nō resistētē. sꝫ plectis armis solo pstra-
 tum. ⁊ orantē post aliqua tormēta decapitauit. ⁊ caput a
 lictore inter dumeta piectū est. Qd cū ciues āgerent. au-
 dierunt vocē capitis oēs ad se inuitatis. qđ lupus lacer-
 tis circūplexus custodiebat. quīz baiulos post tergū vsqz
 ad tumulū in securis est. nemine ledēs. ⁊ a nemine lesus
 Sup corpus eius primo erecta est capella lignea. quam
 cum fures cōpoliare vellent. inuisibilibus lorīs in ipsis
 conatibus irretiuat. Caput eius. corpoꝝ reliquo compa-
 ginatū signum martyri coccinea ci catricem pretendit.
 Eiusdem sancti crines ⁊ vngues sensim pullulant. qđ
 osuēi quēdā sancta mulier. quorānis tondere ⁊ resecā-
 re consueuerat. sacra veneratione posteris profuturos.
 Mulus sancti corpus cū sibi minaciter ostendi pcepit.
 ret leostanus adolescens fame vt dicebat incertū oculo
 rum fide explorare desiderans. mor vt vidit amens ef-
 fectus est. ⁊ post modicū vermis⁹ scaturiens mortuus
 est. ¶ Et beldrita vt beda testat duob⁹ viris nupia xgo
 pmanisit. Hater ei⁹ fuit auna rex orientaliū angloꝝ.
 Habat qđ ⁊ alias duas filias ytelburgā ⁊ sezburgam.
 Quarū prima in monasterio gallie. qđ sꝫ bꝫ scimio.
 nialis primū. post abbatisa fuit incorrupta ate mortē
 ⁊ post mortē. sicut ⁊ foroz sua. Altera ex cōborto regi cō-
 marior. yroz data est. ex q̄ genuit duas filias. Encōgo-
 tā. de q̄ beda multa scriptis. ⁊ hermentidā q̄ nullio regi
 meritoꝝ in pūgē data est. ex q̄ habuit filiā vneburgam
 xginē. Hater apō belnū post matrē sezburgā abbatis-
 sa fuit. Filia apō ciuitatē legionū paulat q̄ maxime oio
 nes feminaz ⁊ pueroz exaudire credit. ¶ Fuit qđ in an-
 gla edgari regis filia. Egitha dicta xgo scā in vultu
 nēñ cenobio facit. b. distans dñi psecraret eccliam scā
 diony si quā ipse in amore martyris edificauerat in an-
 gla. vidit istā iuuenulā pollicem dextrū frequēter pro-
 tendere. ⁊ signū crucis fronti suo imprimere. Quo signo
 delectatus eps ait eā. Nunq̄ putrescat hic digitus.
 Corinuozqz inter missarū solēnia flere cepit. Requitusqz
 causam ait. Lito hec florida rosa marcescat: cito ante di-
 lecta deo auolabit. Sic factum est. mortua est illa die
 predicta post sex. scz ab illa die septimanas: cū ēēt ānoꝝ
 xxiij. Itō multoqz idē dñstan⁹ vidit per somniū sanctū
 dionysii manu tenēre eadē xginē. et ex oraculo diuino
 constanter iubentē. vt a famulis dei honorificaretur in
 terris: sicut a sponso et dño honorabatur in celis. Nec
 etiā in p̄fessione sanctimoniali auratis vestibus vteba-
 tur. vnde palā increpata est a sancto et beluodo epō. Que
 respōdit. Qerat ⁊ irrefragabile iudiciū dei sola mortis
 lūm operis cōsciētia. Nā ⁊ in fordis⁹ luctuosus potest
 esse iactātia: quapropter puto qđ tā incorrupta mēs po-
 test esse sub istis vestibus q̄ sub tuis discissis pellibus.
 Muius corpus vestigēcū cū lenaretur altius inuētū est
 totū in cineres resolutū p̄ter pollicē dextrū ⁊ alium:
 et alio subiecta. vñ disparatū. nōnullis vñ ex his que
 viderant dormienti: virgo ipsa astitit dicēs. non mirum
 si ille partes corporis mei putruerūt. Nam vsus habet
 corpora mortua sic desiliere. ⁊ insantē vultu in mēbris

S.v. Circa idē tēpus Kenelfus
rex merciorū chenelinū filiū septēnem quādrīde soro
ris fidei alendū commiserat. Illa falso sibi regnū pre
fagiens infantulū tollendū e medio satelliti qui alū
nus erat mandauit. Qui puerum venatū ducens: inter
fructea obtruncauit. Quod celatū in anglia statim rome
innotuit diuinitus. Nam membrana super altare beati
petri superne de lapsa elementis anglie scripra colum
ba deferentē necem et sepulchrū per ordinē prodidit.
Que a quodā anglo interpretata est. Et mox epla pape re
gisbus anglie cōpatriotā martyre indicauit. vnde frequē
ti cultu corpus leuatū est innocētis. cū magna sollēnita
te. Quāz deferret vinctē cōbā clericorū cantu et laicorū
plausu excitata quādrīda patricialis femina. e fenestra
cenaculū in quo stat caput extulit. et forte pīsterium bīs
pre manibus. Strinatiōne lectionis peruenerat ad psal
mū. Deus laudem meam ne taceris. Que a fine nescio
quo prestigio retrograde dicens nitebatur cantatū leri
ciam infirmare. Tunc dō vi diuina oculi veneficē a ca
uis orbib⁹ euulsi cruore polluerēt versū illū. hoc op⁹ cor

delectatus eps ait ad eā. Nunq̃ putrescat hic digitus.
Cōtinuoq; inter missarū solēnia flere cepit. Reglūsq;
causam ait. Lito hec florida rosa marcesceret: cito ante di-
lecta deo auolabit. Sic factum est. innotuit est illa de
predicta post sex. scz ab illa de septimanas: cū ēēz ānoꝝ
xxij. Nō multo post idē dñstan⁹ vidit per somnū sanctū
dionysii manu tenēre eādē ḡginē: et ex oraculo diuino
constanter iubente: vt a famulis dei honorificaretur in
terris: sicut a sponso et dño honorabatur in celis. Nec
etiā in p̃fessione sanctimoniali auratis vēstibus vteba-
tur: vnde palā increpata est a sancto ethelwodo ep̃o. Que
respōdit. Aeraz et irrefragabilis iudiciū dñi sola mortā-
lium operit cōscētia. Nā z in fordid⁹ luctuosus potest
esse iactatā: quapropter puto q̃ tā incorrupta mēs po-
test esse sub istis vēstibus q̃ sub tuis discissis pellibus.
Nūquā corpus virgineū cō leuaretur altius inuētū est
totū in cineres resolutū: p̃ter pollicē dextr⁹ z alium:
et alio subiecta. vñ disputarib⁹ nōnullis vñ ex his que
viderant dormienti: virgo ipsa astitit dicens. non mirum
si ille partes corporis mei putruerūt. Nam vsus habet
corpora mortua sic desilire: z insensibilia nulla mēbris

Fo. CCII

Magna
 virtus vir
 ginitatis

illis peccant. Sz iuste venter corruptus nō est. quē libi
do nō terga. immunis fuit a crapula. z carnali copula.

Iterū co-
metes ap-
paruit.

bus illius tpsis. vt refert vñc. vbi. s. **P**adebruna germa-
nie ciuitas combusta est cū maior ecclia. **I**n monasterio
aut monachos scotos quidā monachus paternus noie
multo tpe inclusus hoc incēdū sepe p̄digerat ppter pro-
positum reclusionis exire nolens se comburi passus est.
Quod petrus damianus plen⁹ referens sic ait. **I**n qua-
dam vñe teutonica erat qdā seruus dei iuxta monaste-
riū in cellula manens reclusus huc reuelatus est. qz nī
popul⁹ per pñiam⁹ dei cito placaret. infra xxx. dies tota
clauis incēdio periret. **P**romulgata est vñio: sed nolue-
runt conuerti. Illi aut p̄ciosā monasterij iussit auferri.
vt salua essent. Tandem a. vii. vbis regionib⁹ ignis su-
bito exoritur. pueniens vsqz ad cellam viri dei. **E**unqz ro-
garēt hoies eum inde exire noluit. **V**ed oīa iudicio dei
cōmittēs cōbustus est cū cella sua. ¶ **I**n pago bzarēsi
vt scribit sigisbertus iuxta to: macum multitudines co-
lubozōi aliter infectis aggrate: prodigioso p̄elio inter fe
concurrūt. et multis vñiusqz partis occisis. victa pars fu-
giēs in cauo arboris se abscondit. Altera pars vincentis
more insequens cū fibilo circumstrepebat. donec circūse-
cto ab hoib⁹ igne oēs cremate sunt. **N**on multo post co-
metes longos et flāmeos crīnes p̄mane ducens vt dicit
belinandus apparuit: de qua qdā monach⁹ malmaberte
elmerus noie. **V**enisti inqt. venisti multis martyrib⁹
lūge. **D**udū est qd te vidi: s; nūc multo terribiliozē te
intueor: p̄rie but⁹ exidū minantē. **I**s erat lris bñ im-
but⁹ euo matur⁹: q̄ immanē audaciā in prima inuēntē
conat⁹ fuerat. **N**ā peninas manib⁹ ei⁹ et pedibus nescio
qua arte inuēxit vt dedali more volaret. fabulaz p̄ nō
amplex⁹. **C**ollectaz e summo turris aura spacio stadij
vñ⁹ et plus volauit. **E**t vñ⁹ et turbinis violeta simul et
temerarij facti p̄scia tremul⁹ cecidit. **A**post hoc p̄peruo
debilis crura effractus. **I**pse nō ferebat cām fuisse sue
ruine q̄ eandā suā in posteriori pte oblie⁹ fuerat ap̄are
¶ **C**irca qd tps claruit marian⁹ cronographus. **Q**uā
scotia in gallia veniens colonie fact⁹ monachus primo
apud fuldā postea apud magnā reclusus est. ¶ **C**irca
ea tpa vt refert vñcen post gullielmū in p̄finito nomā
nie et britanie portētū visum est in vna vel duab⁹ mulie-
rib⁹. **D**uo erāt h̄mōi capita et q̄ttuo: baachiā. cetera ge-
mina oīa vsqz ad vmbilicū. **I**nferi⁹ singula oīa. **R**ide-
bat. cōdebat. loquebat. vna. **S**olebat. cūriebar. tacebat.
Ira. **O**ze gemino māducabat: sed vno meatu digere-

Dirabi
le mōstrū

bat. vna defuncta fignificat altera pene trienio mortuaz
portas: dōcē t pōdere molis t nidoze cadaueri defecit.
Mutatum est a quibufdā t litteris traditū: q̄ de mulie-
res normanniā t angliam fignificarent: que licz diuife
fuerint: tamē sub vno dño vniue funt. Ite quicquid pe-
cuniarū audis faucibus abforbuerāt: in vna liebanum
defuit: que est vel p̄ncipū auaricia: vel circūpoſitarū
gentiū ferocia: mortuā t pene exhaustā normanniā in-
gens pecuniaz fufētāt angliā. donec t ipſa fortalliſ ex-
actorum violētia succūbat. Non multo poſt referēte fi-
giſoerto multi fideles ad ſeptē miſia orādī voto hieo:
ſolymā petētes: ab arabis in paraſceue in quodā caſtel-
lo obſeſi funt: t tot occiſi t vuluerati: vt de ſeptem: t co
ampliſ milibus vix duo miſia reuerſi funt. ¶ Poſt an-
nos tres cometes apparuit tota paſchali hebdomada
Harimuth nordambroz rex cum mille pene naniſ
venit in angliam regnaturus. Et in vrbe eboraco pluſ
q̄ mille laicos t centū preſbyteros de anglis occidit.
Qui Aroldus rex anglozum cum ſeptem legionibus ſu-
perueniens cum multis occidit. Sed poſt Willelm⁹ co-
mes normannoꝝ cum francis in angliam intrat cōſer-
to cum anglis prelio aroldū cum multis milibus pere-

mit. et in anglia regnauit vt dictu est. s. Malgeri^{us} rotho
magenfis archieps. crebro puentis qd officiu suu negli
geret. exposulante hoc nepote suo aduersus eu^m eo nihil
omin^{is} irreuerenti^{is} agente. cogere vltima necessitate de
gradatus est. Sz feru^t quida vt scribit vin^{centius}. post guiliel
mu archana cam fuisse. qd ide malgeri^{us} nepore suu chyro
re matilde excocauerat. qz sanguinei succi erat. Et to
nepore excogitasse depositiois occasioes i psecutore fla
gitioz suoz. Pro cui^{us} sceleris expiatioe ide guilielmus
edificauit postea monasteriu feri stephani cadomii. Et
illa monasteriu sancte trinitatis. Capitulu viii.

Anno dñi millesimo. lxxviii.

Iohannes damianus vita et scia insignis habet in
italia. Hic edidit multos sermones eleganti sti
lo. de diuersis materijs. epistolis quo insularis fuerat.
renunciavit ut deo liberi vacaret. Scripsit et plura opu
scula: videlz vnu de perfectione monachoz. Item alium
qui intitulatur gratissimu s symoniacos. Item libru de
cōteptu seculi. Item libellu qui intitulatur dñs vobiscū.
Ad leonem papā: libru de consuetudinibus ecclē. Item
scripsit regulā heremiticā. et de ordine vitę heremiticę.
Item libru per modū dialogi s iudeos. Item libellū nar
rationum. Item libru de dirimitione nuptiarū. Item librum
de disputatione de canonicis horis. Item inuictuā cō
tra quedā epū qui monachos ad seculū reuocabat. Nar
rat etiam plura exempla eoz que contigerunt epib⁹ suis
in diuersis locis multum notabilia. de quibus in isto ca.
aliqua ponuntur. In apologia. i. excusatione sua sup epā
tu dimisso belinardus sic ait de eo. Hic petrus ad papā
sildebrandū qui fuit grego. vij. scripsit rationem reddens
quare epātum dimiserat. Erat enim vir sapientia et reli
gione notatissimus. Quia inquit refutauit ecclēsticū re
gimen. centū annoz mihi pñia instincta est fm remedia
monastice regule. Forte de talibus remedijs loquitur
hic de quibus tibi dicit. Dñicus ait lorica ferrea vestitus
erat ad carnem. duobusq ferreis circulis cinctus in cor
poze. et duobus per armos brachioz. Hic armata scēptis
vtraz manu. xij. psalteria vestibus exutus. totam noctē
ducens perueigilem cū die altera perfoluit. Et de tertio
decimorūq ad beati quoz bñus viri epēlo mos inole
uit in illis partibus vt nō solū viri. sed et nobles mulie
res hoc purgatozij genus inbānter arripere. Nā re
licita cecphaldi mulier magni generis et magne dignitatē
retrulit mihi se per pexigam bñus regule disciplinā pe
nitentiā centū annoz peregressa. tribus disciplinaz mīlib⁹
pro vno computatis anno. Talis igitur centum annozū
pñia sibi instincta est. q epātū dimiserat amore religio
nis ad monasteriū reuersus cū tñ esset valde idoneus ec
clesie regimini. Sed ipse rationē reddens multos scēdōs
ante se hoc idē dicit fecisse. Valerij inquit yponēsis au
gustinū sibi successozē pstituit. Lucidus citotensis im
minente obitu ad cenobiū cōsolauit. Lūi vt ait greg. in
registro beatus andreas apparuit et horā obitus nūcia
uit. Aldebertus betuensis ep⁹ monachū induens mar
tyrij palmam inuenire promeruit. Item quidē sanctus pe
nitens epātu dimisso. tandem ab angelo vīstatur et iube
tur ad epātū redire. Sed noluit donec admonēte ange
lo eodē beatus remigius celeriter aduenit. qui hoc ei im
perauit et tunc primo obediuit. Et infra. Velius est p
dus abijcere q cū detrimento dñi cui⁹ ego seruus sū fra
ctis ceruicib⁹ interire. vñ scriptum est. Quare nō dedisti
pecuniā meā ad mensam. et ego veniens cū vsuris vtrius
q regissem quod meum est. Idem inquit hiero. Deposui
ses ad altare quod ferre nō poteras. dum enim tu igna
uus negociator: denarium teneas. alterius locum q pecu
niam duplicare poterat occupasti. Nonne apud quosdā
episcopos regales epule quotidie: quotidie apparatus.
quotidie conuiuiū nuptiale. Et vnde refrigerari debue

De hijs q
renuncia
uerūt ep̃a
tib' suis.

rant indigētes. recreātur milites. ⁊ ad eorū mensam de
lectijs affluētib⁹ alieni victitāt. cū illi quorū est tota suba
exclusi foris. famis inopta ꝓbebeat. Et qđ diabolum
videt equare malitiā. ꝓdij in militiciā ꝓligatis. omnes
possessione terrarū. Insuper ꝓ decime et plebes addunt
in bñficiū secularib⁹. qđ liberalitas pessima et agentib⁹
admit vñ viuunt. et diocefanos deterret vt decimas nō
polluat. illos occidet in aia. istos in corpore. Floretine ci
uitatis eꝑs ludo scarorū ꝓfuit. Quā ego increpās adhuc
eꝑiscopus iniungi ei vt percurreret tria psalteria. Et xij.
pauperum pedes lauaret et singulos reficeret. ac singu
lis singulos denarios daret vt manibus ablueret quod
manibus polluerat.

§.i. De quibusdā mirabilibus

casibus. quos idem petrus narrat in diuersis opusculis
 suis. In monasterio sancti vinceti nō pcul a monasterio
 qđ bē petra pūsa pūituo regulare cōstitutum? edictū.
 vt in .xl. p. tridū nō nisi modici panis cū aqua oēs fume
 rent nullaverba pferret. nec orationū. nec lectionū inau
 diētia nudis pedibus icederet. expleto psalterio mutua
 se scopaz castigatione purgaret. Hanc regulā qđā fra
 ter edēdo violauit. qui peritus erat scribēdi. notandi. toz
 nandi. fabricādū. Angur. cenobates. medicus. mag^r. oia
 nouerat. Medā quadragesime ille crassus et nitidus et
 obesus repente infirmatus est. Audierant aut illum pro
 peccatis suis a missaz celebratione sequestratū. Super
 qua re eū admonuit. s; ipse negauit illud. Scđa die corp^s
 dñici sedens in lecto anxius a me flagitabat. Lūgos ab
 bas eū super hoc corripere qu pīs nobiscū atabat po
 co. s; q nulla signa mortis in eo appareret. Ille nihilomi
 nus pūtit. Et tā sacerdote cū sacramēto affate applicis
 ad sermō de fratribus nescio qđ graue petm et in susurra
 uit in aurē. Qui attonitus et nesciēs quā ei pniā intin
 geret. Tandē .xx. annos ei pniē intumuit. Morz vt ille
 corp^s dñicum suscepit. animā cū felle simul euomit. qđ
 felysq ad sepulturā fluere nō cessauit. ¶ In prefato mo
 nasterio statutū erat. et iam p triēniū seruati. vt hois ca
 nonicis beate marie officia diceret sp. de quo cepit mur
 murare monachus qđā nomie gazo repzob vice. s; bica
 cis et accurate facundie. et obtinuit p qstiones suas. vt ho
 re beate virginis nō amplius dicerent. Mor innumere
 aduersitates aduersus idē monasteriū exorte sūt. depre
 dationes. rapine. asagrationes seruoz et familiarz eius.
 deinde loci trucidatio. Itur ad impatorē reuocēti. sed fru
 strauentur ad me. dico eis hoc accidisse. qđ impatorē seu
 impatricē pacis a se abiecerant. Et mox in terrā pstra
 ti nūciū dicunt se nūq̄ decetero laudes beate virginis
 omisiuros. Et hoc seruatis in breui pacē recuperauerunt.
 ¶ Fauentine ciuitatis cuiusdā presbīo angelus dñi ex cō
 suetudine adueniebat et sacm dñici corpis de offerētis
 manibus assuuebat. vidēte pncipe tādē idē presbī in lu
 xuriā incidit. et ecce angel^s dñi eo offerētē vt p̄sueuerat
 venit. et inspectante pncipe spōgiā ip̄lētā aqua sup caput
 ei^s exp̄ssit. oēsq̄ sordes ac squalores q̄s de corpore ei^s ante
 p̄trayerat. mēbris ei^s oib^s itez supfudit. Obstupesceus
 pnceps secreta p̄sbiū admonuit. Qui p̄mo negans po
 stea p̄fessus ē se p̄terita nocte in quādā cubiculariā eius
 corruisse. ¶ Quidā p̄sbi salernitan^s cū qđā dīce p̄p̄erisset
 de mōteuellino flāmas erūpere p̄tin^s ait. Proculdubio
 aliq̄s scelerat^s diues in cōsumo moztur^s est. et in infernū
 descēsur^s. Est em talis cōsumo in illis p̄tib^s vt iminē
 te morte alicui^s diuitis reprobi. mōs ille flāmas euomate
 piceas et sulphureas. Itis dictis supueniens prima no
 cte. dñi idē pnceps salernitanus cū meretrice secur^s deū
 beret exp̄rauit. Quē illavz postea referebat qđ origisset
 ignorans diuitius p̄tulit. tādē a se nō hominē. s; cada
 uer p̄iecit. ¶ Quidā presbī neapolitanus volēs certius
 quod nō licebat addiscere. illuc vbi gehennale baratrū

Quanti
meriti sūt
laudes sã
cte dei ge
nitricis.

Ex mōte
vellio flā
me erum
punt,

feruentius eructabat ppinquare presumpsit. Post missarum sollempnia insulatus quasi armatus procedens. dū ultra q̄ solebant homines. temerarius scrutatos accessit: redire non valens postmodum non comparuit. Ali⁹ presbyter conuersionem promittens ⁊ differens in paruo fluuiolo de equo cecidit. ⁊ submersus est.

§.ij. Iohannes quidaz vt idem

pe. refert porci videri abstulit. Que ploras in repetendo non est exaudita. Et cum porci comederet. est percussus in gutture. Quod vuln' dñi vixit a medicis sanari non potuit. Tunc ergo puer fuit ad religionē. quā multo ante p. miserat et implere volebat. Diu tñ postea in cōuersione vixit. tanta laboras gutturalis molestia vt cū magna difficultate alimenta perciperet. Air qdā arduinus certa de uotione mibi spōderat qñ nō posset ante. saltim expleto decēnio transiret ad religionē in monasterio scti vincentij. qd in arpinati sitū est. Expleto termino tergiverfari cepit. Et abbas eiusdē monasterij. votis ei' fauebat et dissuadebat. Quertis cui' nimirū p. necessarii sustentabat auxilij. Interca lāguore correptus p. cessus est. et paupib' et eccl'is multa largiens quasi cūct' bene dispositis secur'. assistentes sibi cognatos et affines sub hac obtestatione pstringit. Obscuro vos inquit p. charitatē. q. deus est vt nemo me hūic mortali vice reddi deponat. ne me imparatū qd absit mors inopausa preueniat. Fortius est ergo. aliquanto tpe post mortē suā abbatī illi apparuit. Nocte eiq' quadā p. vīsum videbat. Et ecce in spaciōsa cāpi planicie impator. vel quilibet ex celsa prās cū totius regni copioso veniebat exercitu. Lūcū ille stupefactus huc illucq' oculos deduceret. Ecce arduin' a quibusdam custodibus celeriter ducetur. Neū inquit abbas sisse gradū parumper. Nibi nō loqris arduine. Eya frater quid tibi est. Letaris an patris. In pena es an in gl'ia. Tunc ille tristis et flebilis qd me inquit interrogas de gl'ia. qui fugib' penis afflictor. Ad quē abbas. Quid ergo tibi fecit brūis vincitulus. Scitis inquit. diu me fecit sperare colloquū. Et q. diu dñi fatigat' hoc obtinere nō merui. spem hanc iam oīno frustratus amisi. Sic plane p. missionibus frustabatur ab eo quē sibi p. mittendo frustrauerat. Desideri' casu finis abbas. q. postea fuit p. p. narrauit mibi inq' p. da. Scruus dei neapolitane regionis in prerupta rupe iuxta vī publicā solitari' habitabat. qui dum nocturno tempore pfalleret. r. fenestrā cellulę horarū explorator aperiret. vidit multos ethyopes iter carpere et lōgo tractu onustos feno faginarlos cōminare. Lūcū eos inq' rerem qui essent. r. cui' rei gratia becilemētor pabula vectitaret. Valgini inquit spūs sumus. bec autē paramus nō pabula pecoribus alēdis. sed fomēra portus ignis hoibus comburēdis. Prestolamur em̄ in primo principē capue qui iā decubir. et iohēm magistrū militū neapolitane ciuitatis. qui adhuc viuūt in columis. Illi. co vīr dei iohannē festinus adiit. que viderat et audierat enarrauit. Per idē tēpus orto secūds ibat in calabriā cōtra saracenos. His auditis iohānes ait. Quid habeo necesse imperator' occurrere. de statu terre huius diligēter tractare. Post eius abscēsum spondeo quia seculū deferam et monachus fiam. Et autē p. baret verum verum esset quod ille narrabat nūciū direxit capue. qui pādulum iam mortuū inuenit. Ipse quoq' magister militū iohānes anteq' imperator. ad illas partes attingeret. vix diebus. xv. superuivēs mortu' et ipse est. Varrinus qui in camaldulēsi heremo cōmorabatur vī multarū virtutū. et p. p. in gratia lachrymarum narrauit. Monach' erat maritimū territorij i cenobio quod ad pinū dicit' multis peccator nexibus inuolut'. Cum cum magna et lōga penitētia ei fuisset inuicta. Alia quodā familiari suo auxiliū perit ad cōmportandum

Diagnia
est virtus
orationū
fratrum.

Blind mī
raculum.

Syracusan
burn.

Nota se-
quentia.

pondus pnie. Qd omnis ille deuore suscipies pcepit cum
secuz manere de tãta parte soluẽda. Qui sic obligar? nõ
multopost obiit. Erat aut inter fratres vite irreprehẽ-
sibilis et opinionis honeste. Nõ multis post diebus pen-
rẽti monacho in somnis apparuit. Qui inq̃uit? quõ se ha-
beret. Male inq̃t et dure: q̃ ppter te. Mã liber a ppijs
q̃ tuis me vinculis inmodam. et alienã cautionẽ nõ p̃sol-
ui: flagellis duris atteror. S; q̃so te vt vigilẽ p te t li-
beres me. Eade g̃ et deſcare puenit vt qd ſp̃opodi p̃sol-
uant et me eruant. Qd cũ factũ eſſet ille rursus prefato
monacho apparuit vultu ſereno t feſtiuo dicens ſe per
orõnes fratru a penis erutũ ſanctis conſunctum.

S. iij. In partibus galliarum inter

abbate, et quenda seculi pratem ora est magna pretio de
possessione quadam ita vixitque partis fautores post lon
ga iurgia ad arma perduxerunt. Potens ille secularis tur
mis armatorum stipans, campum placitum ingreditur.
Abbas aut cunctis qui pro se dimicare venerant suum pro
buit comitatu. Solos monachos suos equis imposuit,
capita cucullis operire precepit. et sic armatus ad locum
taminis venit. Protinus aduersarii tanto horrore percussi
sunt, ut mox equis desilirent, arma picerent, se terre bu
miltere pfererent indulgentia flagitarent. Sed obijcia
leonem papam bellum gessisse. Respondeo non ideo petri facti
esse apostolorum principem, quia negant. Nec dauid ideo propitium
quod mechar? est: bona vero vel mala non de meritis habentur,
sed de propitius qualitatibus debent estimari. Gregorius
multas rapinas et violentias a longobardis passus est.
Ambrosius ab arrianis utroque sola pietate dimicauit.
Dufinus epus in capite scium quarta feria fecit sibi
militibus sumptuosum conuiuium et balneum preparari. Lutus
vultum repete paralysis corripuit: et cum tali morbo diu post
ea vixit. Quidam epus valde sitiens sibi vinum afferri pre
cepit. Locus picerna totum quod erat in vasculo exhausit
set in poculum et epso detulisset. Ecce pauper importunus
illud sibi dari poposcat, dicens quod si statim non biberet, pro
tinus exspiraret. Precepit epus illud pauperi dari. Cumque
amplius sitiret et epus ante iussit iterum in vas vinatum
inspici, si forte aliquid superesset: et reperiit esse plenum.
Quidam paterfamilias vinum solum nummum habebat in
loculo ad emendum aliquid, quod cum pane comederet. Inter
rim pauper aduenit et miscetis assupulauit. Dat ei nummum
illum, rediit domum. Et ecce vir quidam ignotus et quem nunquam
ante viderat, festinus et anxius, sex solidos denarios in lin
theo ligatos in manu eius posuit, dicens ei a deo suo
missos, et tamquam expectaret: mox recessit. Fecit in re
gione puteolis in paula inter aquas nigras et fetidas sa
xosum esse promontorium et strupem. Et quibus aquis consueto
more terribiter videntur auitule repete perurgere: ut a ve
more terribiter hora usque ad octum sceleris ferie humanis
spertina sabbati apparere: et velut solute a vinculis libere spe
aspectu apparere: et velut solute a vinculis libere spe
clari: alas extendere: plumas depectere. Nec unquam videtur
vesci: nec quolibet aucupis ingento possunt capi. In ma
turino sceleris ferie ingens coruus adinstat vulturis eas pro
sequitur: post illas crocitat: que prius aquas se immergit
nec ulterius apparere usque ad vesperam sequetur sabbati.
Hec non nonnulli perhibent esse animas hominum gebene
deputatas. Sed dñico die cum adiacentibus noctibus pro
gloria dñice resurrectionis refrigerio potiri. Lutus asser
tionem prudens in hymno assentit dices. Spiritus et spiriti
bus sepe nocentibus penam ferie illa nocte sacra quam rediit
deus victor ab acharonis inferis. Sed desiderius casti
nensis abbas rem se sic habere funditus abnegat. Am
bertus tamen archiepiscopus presente desiderio retulit se hoc
audisse ab accolis apulie. Hora lector primum esse non
posse: quia in inferno nulla est redemptio non solum libe
rationis sed nec interpollationis: nec diminutionis: nec
refrigerationis ab illis aut in illis penis finit. Et hoc, et

alios. Verū aut illud sic se habeat ⁊ quid cause sit nōst
deus. ¶ Reulit ymbert⁹ archieps q̄ in monasterio san
cti filucstri in territorio vbinari. quidā monach⁹ obiit.
⁊ ab incipiente gallicini nocturnalis articulo vsq; ad se
cundā diei horā cadauer exanimē fratribus circūquaq;
psallētib⁹ iacuit. Lūq; ad missam sign⁹ dei p eo dice
retur. Ecce subito mortuus surrexit. Lūq; attoniti fra
tres propius accesserūt. vt ab ore eius verba audirent.
Ille maledicta ⁊ blasphemias in deum cepit euomere. ⁊
crucem oblatam vt oscularet cōspuere. ⁊ intemeratā de
gentricem ignominiosis obprobrijs lacerare. Et dice
bat. Quare p me psallitis vel sacrificia offertis. Ego in
ipsa flāma tartari sū. Ibiq; magister me⁹ ⁊ dñs lucifer
cozonā suā inextinguiblī semp ardore candentē mibi in
capite posuit. cui⁹q; metalli clamīne qua induebat me
vestiuit. Erat aut clamis tam lōga vt talotenus stueret:
tā feruētē ignitauit guttas emittere videret. Lūq; fress
vt pniām ageret admonerēt. ille anathematizabat ⁊ oīa
redēptoris nostri ore sacilego p̄tenebat mysteria. Tūc
monachi toto corde p illo orantes: exutis vestib⁹ se ver
berantes ⁊ pugnis pectora tundentes. oib⁹ qbus vale
bāt p̄ciū generib⁹ insudabāt. Et ecce desperatus ille
ad se rediit. saluatoris opotentia laudat. sathanē ludifi
cationib⁹ abrenūciat. crucē adorat. pniām flagitat. Con
fessus est autē q; post abrenūciationem seculi in fornic
ationē incidit. qđ eorum cēlauerat. laudan⁹q; ⁊ bñdi
cens deū vsq; ad diem alteram vixit. ⁊ in sancta p̄fessio
ne migravit. ¶ In partib⁹ babilonie habebat possessio
nē fedes aplica: vñ tantū balsamī redditū annuatim ca
piebat q; sufficiebat illuminandē lapidī añ altare beati
petri appense ⁊ semp ardēt. Hanc possessionem accepta
pecunia papa distraxit. ⁊ canonem aromaticis quē accipe
solebat amisit. Aliquanto post cū idē papa ante sanctum
altare quasi deuotus altaret orans. Ecce grādeū ⁊ ter
ribilis senex. in cuius etiā facie barbicasum videbat. el
to brachio colaphum ei reuēnter incussit ⁊ ait. Tū ex
tinguisti lucernā meā ante me. et ego extinguo lucernā
tuā ante deū. Voxq; disparuit. Qui corruēs paulopost
obiit. ¶ Quidam in istros venētie cum applicuissent: vi
derunt leonem sp̄is draconis non procul a litore inuo
lutum trahi violenter a dracone in speluncā. Pandotes
aūt qui repente hūc spectaculo puenērāt. audacter dra
cone inuadunt et leonem liberant. Qui nō ingratus per
aliquos dies quibus illic pandotes morati sunt pellem
vñ animalis a se capti aduexit. ¶ Quidā cū cōuicaneo
suo ad ligna cedenda pergeret. et ecce serpens trabalis
magnitudinis duob⁹ attollens colla capitibus in eos
impetū fecit. vnus autem eorū qui tenebat securim vn⁹
caput eius absedit. et mox ei securis ad terram cecidit.
Quem serpens iratus mox altero capite morditijs app̄
hendit. ⁊ sp̄is suis cum inuoluens in speluncā suā
trahit. Qui cū traheretur clamabat ad socium vt eum de
fenderet. vel ei securim quam tenebat in manibus daret.
Qui timens noluit. sed fugit. Et idcirco a sacerdotib⁹
tanq̄ reus mortis exilium subire coact⁹ est. ¶ Quidam
cum a berosolyma redirent et defessi secus viam nocte
quiescerent. leo terribilis dormientibus superuenit. Le
terosis p̄teritis solū presbyterū inuasit. ceterisq; leonib⁹
predam aduexit. Quem mox de uocauerunt socij audē
tibus mugientē. hec de dicis petri damiani. Qui etiam
descripsit vitā sancti romualdi ⁊ odilonis. Caplm. jr.

E Lorebat circa hoc tēpus

scz anno domini millei mo. c. bil debertus ceno
manensis episcopus berengarij turonensis di
scipulus: verificator et dictator egregij apitaphij
eiusdem berengarij magnifice scripsit in versibus. li. vt
scribit helmanus. Idē bildebertus tribulationes et vi
cula pro xpo sustinuit. Nam vt ipse refert in quadā epla
cē in

Mirabile
specta-
culum,

Magna
 et salutaris
 est pnia.

Aliud mi-
rabile,

Oviraculum,
lum,

generalis ad oēs ecclie filios. hoc scribente vinē. spe. bi. sto. li. xxi. In turri cenomani comites beatorum in vinculis teneret ad eum metu mortis trepidum. epi ipse vocatus accessit. Cui confessus comes domui sue disposuit testamentum fecit. et ecclie distribuit. Quod ut illud pmaneret ab episcopo scibus impetravit quatenus mitem ei adderet de testamento testimonium phiberet. inhiēs ne quis illud imminuere psumeret. ne qd admirabile tēaret. Per gēte igitur episcopi mī comitis in pace suscepit. testamento applausit gratias agēs qd gratia comitis accessisset. Ea de die intū est aduersus eū pcellū. et in crastinū sunt manus iniecit in eū. Sicqz pumeliose capt' ē. et i custodia publica positus. diuiserūt etiā sibi vestimenta eius. eiqz eius tā distributis inter eos qd gratia ad faciū discurrebant. Erat tūc in castello. quo hec facta sunt venerandus carnōsis episcopus. qvbertū etiā in spū pūto. s. illorum sceleratorū principē pmo qdē uenit sed bestia rationem non admittit. debinc illū sacrilegū libere arguit. et postremo tradidit eū sathane in carnis interitū anathematis vinculo quo debuit alligari. Religiosi quoqz abbates et anachorite sūmati nois ad eū ueniunt. sed eum vt lapidem durū inuenerūt. Et in oibus his non est auersus furor eius. Hic quidē pmo fuit cenomaniensis episcopus: postea turonensis archiepiscopus. Jam nō pstat episcopus in vinculis postus nonnullas epl'as scripsit: s. et quosdā versus elegantes de exilio suo pposuit libzū quoqz pulchrū de re diu huius vite. qrimoniā sūpsius. de seipso. ad seipsum. partim merice. partim pface pūit. et oīzōne pulcherimā ad sanctā trinitatē. et sūsus quosdā de eucharistia. Ex qbus excerpta sunt aliqz q sequunt. S. pūus qdā cīr ea aliud eiūsdē tps notādū. In cenobio fuldēi eritā lis lues crassata pū abbate corripuit. Dōx multos monachos extitit. Sūpsitēs pmo sibi qsqz timere. oīzōnes et clynas largiores facere. s. pcellū tps vt est natura oīm pedetenti dēpro metu omittēre ceperūt. Pōsertim cellerarius qui palā clamitabat nō posse penum tot expēsis sperasse sufficere se semp aliqz alleuamētū p tot elationib' fūmez nūqz vltra spei esse si qd viūt nēqz sent mortui psumerent. Itaqz cū quadā nocte. ppter necessaria diu soporē distulisset. tandē claqueatis morarū neribus in dormitorū pgebat. Et ecce vidit in caplo abbatē et oēs qui obierāt illo anno eo quo decesserāt ordīne sedere. T remēs ille et effugere gestēs. vt retracr' est increpatūs et more monastico flagellatus. auduit verba abbatis in hac sententiā. Stultū est de morte alteri' emolumenta inhiare. cū sors cuiuscūqz sub eodē pendeat fato. Et impiū esse cū monachus oīm vitā suā in monasterij cōsumpsit obsequio. vt careat saltem post mortē suam vnus anni stipendio. Scito ergo te citissime obiturū. s. quicquid pro te fiet ad alioz quibus abstulisti cōmodum conuertetur. immo et alios corrige exemplo: quos corripisti verbo. Abijt ille et nūqz se vānū vidisse tam recentibus plagis: q morte pproxima demonstrauit.

S. i. Dicta predicta hildeberti

in sūbis. Nup crā locuplex multisqz beat' amicis. Et risere diu ppta fata mibi. Sepe mibi dixi q sāt tā pīpa rez. Quid sibi vult tāt. tā cit' ager opū. Hic mibi nulla fides. nulla est ostentia reb'. Res ipe qd fuit mobilitate docent. Res hoīm atqz hoies leuis aura sūas in horas. Et venit a summo summa ruina gradu. Lūcta sub ancl' pti pēdet mortalia casu. Et spōdet ppta mortalitate fugā. Quicqd habes hodie. cras te forasse relinquet. Aut modo dū loqris. desinit esse tuum. Hās lūdit fortuna vi ces. regesqz superbos. Aut seruos hūiles nō sinit eē dū. Illa dolosa comes sola lenitate fidelis. Nō ipune fauet aut sine fine pmit. Illa mibi quodā vultu blāditā sereno Putant vultus nūbila fata suos. Accessit dānis non? Ille grauisqz tyannus. Quo cenomanoz cōsule ius pe

riit. Cuius auos puduit scelez genuisse patronū. Fortu neqz parē mobilitate dolis. Ille pudor patrie. me nō im pūne tuētē. Iusticie leges expulit a patria. Inde ratem scādo vitā pmitto. pcellis. Acla tūmēt gemia cūba in uatur ope. In fragilē pūti tot' ppe agerit iras. Quid est et hostis qdā nocere pōt. Ecce rapax turbo tol lens ad sydera fluct'. Impulit ad litt' tā sine pupe ratē. Sic miserere felix quāsi rate reb' adēptis. Quasi uētos equora sapa louē. Ecce qd est hoīs qd iure vocare pater nū. Quid miser ille sibi plaude e dote pū. Hic bōis sp cū tpe labi. Et sp qdā pūitōe mori. Est hoīs nāci mū dū. nudāqz reuerti. Ad mīez nec opes tollere posse suas. Est hoīs putere solo sanieqz fateri. Et miseris gradib' in dnerē redigi. Isti es heres hō pūit' et illi. Ler. ti' his oīm pūia nulla manēt. Res et opes pūit' et famu lant ad boza. Et locuplex mane vespe paup erit. Nemo pōt rebus ius assignare manēdi. Que nū? hoīs nō dīd cere seq. Ius illis de' ascripsit statuitqz teneri. Legib' et nutu stare vel tre suo. Ille semel sit et solus pūit' et regit. Lūcta nec illa aliter vidit agitqz aliter. Et vidit faciēda facit regit absqz labore. Distinguit formis tpe sūe loco. Lūcedi stadiū reb' meretur et illas. Decernit versat le gib' ipe manēs. Ipe manēs dū cūcta mouet mortalibus egris. Lūsulit et qit spes statuenda docet. Ille potens mūit' tenor et pūitā rerū. Quicquid vult in me dēterat ei' ero. Idē in qrimoniā sua ad se ipm de se loquit aia. Anguste fragilē dom' aiāqz ruentis. Hōspita feruili pūitione pūmoz. Tūstie iūgū ceruice gero grauiūqz cathenis. Hōch dolor ad mortem nō moritura traboz. Hōu mibi q docilis falli q prompta subire. Turpia q velox ad mea dāna fui. Hōspitum sponsus mira fabz. cauerat arte. Quo suscepta breui tpe casta fui. Hā mibi verus utus: sed origine clarus adulter. Illustre famula sub referante fores. Dūstiat obloquit pūitibus impat vti. Delitijs opib' noie lactat berant. Hōis pūerua modis ceptū pūerit honestū. Et miserā q vult impioia trahit. Hōspitij lex ista mei est his epul ad boza. Obligos b se dus soluet amara dies Lūgrediar s. ne scio quo s. nescio qū. Et forasse dies iste suprem' erit. Est igit pūitā do mus q libera tristis. Lūcare pūitū iure carere queam. Hōu q turpe nephas. q repmēdū q dīscors aie quāqz nephandū. Hūdi cura mouēs pectoris estū. Infestare docet ius et honestum. Res abiecta nimis pagz pudori. Virtus est oneri crimē horrozi. virtus vilis apz dos sine fructu. Tu venale bonū incers super' onerosa iūers tū superis ambitiosa. Deponi facilis dura resūm. Hā nescis veluti virgula fūmī. Nō est cui placeas simplici vota. Qui lesam doleat teste remoto. Qui te grat' amet vel tueatur. Qui patrociniū polliceatur. Laus sublimis opes crimē egestas. Hōpōllet facinus sordet hōestas. Hā nūc innocuis iura minatur. An sic flagitiū scepra lucrantur. Hā q sollicito quīqz laboz: occurrat medi co carnis amore. De morbis aie nulla querela. Egressa sequitur tarda medela. Multa duces latij pro libertate tulere. Exilio sobolem gladio caput exposuere. Felices si triste iūgum sic excutere. Hōc miseris quicqz misse rabili' seqret. S. graue seruitū male libera colla pūne bunt. Et dños centū sua crimina quīqz ferebūt. Hōuere si vere sub libertate placeret. Non hominū: sed peccato seruire pūderet. Illud emī transiit et saltim morte leuat. Hōc est eternum nec finem sine lucratur.

S. ii. De septē actibus aie idem

sic ait. Hōis anime septe pūioz sibi vēdicat actus. Cūit' ficat sentitvarias amplectitur artes. Lūrigit excessus virtutib' instat in ipam. Dūrigit intūitū dēstare gaudet in illa. Semib' qz pūm' inest aialia bruta. Particiant glum duo vestre pūitaretas. Tres sunt et superi: supe ri tū ante ferunt. Et actu pmo vegetant corpa crechit

Prouenit inderigor nexus cōpletio motus. Et status species et pūitētia qdā. Ex alio tangit. videt. audit. gustat. odorat. Dicit. amat. petit apta sibi contraria vitat. Soluit in somnos in somnia mēte vagat. Pūitētia me mīnit vūitū instat agitqz. Pūitima q sensu nā et rōne gerūt. Terti' ingenuas aliaqz pambulat artes. Quicqz vel ingenti vel disciplina mīnistrat. Colligit et vario pūitētiū mētib' inheret. Quartus ab illicitis reuocat res: dēscqz reatus. Abiurare docet. et tūc cognoscere sese. In cipit ingmōuū nūi ac trāsire decorē. Dīscim' ex qnto na ture lege teneri. Res incōcūstas virtutis amore cauere. Lūcessis aliquot etiā sine teste carere. Sextū in aspectū solis. lucisqz supne. Hōne parē super' aiām rapit imacu latā. Sept' alitringit stabilitas subartat amore. Collare ratas deo quā dote tā speculet. Quos thalamos qz cul tus ea q festa serenent. Quis dīcat speciosa veni dīcere beate. Hōatōresqz aie. nec eas tū aut ea vūit'. Aut ea lin gua fuit qd' bīc apire liceret. Excedit sensum. meritūqz recōdita merces. Hōim' itaqz nī act' ē vūitfacatio. scōs sensus. tertius ars. quart' correctio. quint' vūit'. sextus cōtēplatio. septim' qes. Hōos act' si carnis desiderijs in pediri negas. pfectoyel penit' infra hoīem dēfēctiū vel supra hoīem pūitētiū. Qui sol' tā libere beatus es vt eā pūitētiā nescias qua aduersus pūitōes actus et in numero militat exercitur: diuersolū triumphat affectu. Hōes emī in oēs aias par et licentia est. Ipsi qz act' nec eode tpe oēs eadē infestant molestia. Alij qppe in ortu quasi seges in gramine pūitōcant. Alij tā pūitēti velut in spīcis grana q feruor nūm' pūitū in anescūt. Est etiā illō qd illos intrinsec' impinguet qd illos extrinsecus euacuet. Hōz pūm' quāto carni gratior est. tāto a carnis inquietudine securior. Caro emī vūitfacationis officium amat: tātāqz cū eo pace pūitit vt si qd ei dīstū nouerit et ipicabili odio abhorreat. et curiosa sollicitudine auer set. Hōc est q illi qz cū paulo clamāt. Cupio dissolui et esse cū xpo. morte tūc foimēdēt qz caro b aie letat officio xps mori venerat. et tūc dīcebat. Ipsi si fieri pōt trāsseat a me calix iste. Qui et sudorē sanguisqz anxiēte. tur bar' ē pūitōis. In qd' xbis mīl aliū intelligēdū ē q daz vūitfacatio carnis q sic inerat et lege nature. vt tū bonū nō impēdret obedientie. Que cū ita sint. tantū tū amorē. tantū germanū fedus plerūqz supūitētes irrū pūit molestie. qd' excitata caro ad vūitfacationis odium ipm sollicitat ad pūitētiā. qz sic illecebray desiderio fier pūitōse cōmouet anxiēte sollicitudinē. qd' dum ves uatit illa delictarum diu subesse: diuqz fatigari formi dat paulatī incipit redere vite. Hōacetqz vūitfacationis gram abiurare: cū obseqa pūitētiā in cōmodis amare scūt. Hāc est inde turpis ac ridiculosus mortis appeti tus: nequā. s. pūitētiā et q moze vipereo suos plerūqz suffocat et estringit genitōres. Nōnullos eteniz tua qz tpa habuerūt: quos vel in aqz vel ad laqueū egit dolor amisse pecunie. Non recolis te eidē attestatū uersiculis. scū placeat carni q vūitfacat ametqz. Hōc aie obseqz cum euenit vt diuturnis. Fracta malis vitam fastidiat abdicet annos. Hāc obire semel q septius atqz supre ma volūtas. Morte rapit q tot pūitētiā eē superstes. Sed lz bis inster: nō est homicida volūtas. Donec decli nat faueatqz vūitōis illi. Spūs bīc stimulis et blāda li te subactō. Bīgnit excessus: quā dū caro clamat eamqz spiritus exaudat. Cōsensu culpa creatur. Inqz creādo nephas. caro fit vūit. spiritus vūit.

S. iii. Oratio eius ad sanctā tri

nitatē deuota. Alpha et o. magne de. hely hely de me. Cui' xrus totū posse: cui' sensus totū nosse. Cuius esse summū bonū: cui' op' qdā bonū. Super cūcta. subter cūcta. extra cūcta. intra cūcta. Subter cūta nec substra tus. sup cūcta nec elatus. Intra cūcta nec iclusus. extra

cuncta nec exclusus. Sup totus presidēdo. subter totus sustinēdo. Extra totus cōplectēdo. intra totus in cōplē do. Intra nūqz coartaris. extra nūqz dilatāris. Subter nullo fatigaris. sup nullo sustētaris. Quidū mouēs non moueris. locū tenēs nō teneris. Tps mutās nō mutar' vaga firmans nō vagaris. Hōis externa vel necesse non alternat tūi esse. Hōeri nūm cras et pūitēti semp tūi nunc t idē. Tū de' bodiēnū indūitū sempiternū. In hoc totū pūitētiā. totū simul pūitētiā. Ad qd exemplar sum me mētis. formā pūitētiā elemētis. Hōate patri coequalis patri pūitētiā. Hōatris splendor figura. factor fa ctus creatura. Carnē nām indūitū. carnē nām suscep ti. Sempitern' pūitētiā. mortuū. imortalis. Hōis hō. verus deus. impermūt' hō deus. Hō pūitētiā bīc i car nē. nec mīnūt' ppter carnē. Hōc assumptus est in deum. nec pūitētiā ppter deum. Hōatris cōpar dēstare. mīnōz carnis veritate. Deus pūitētiā dēi. virgo mī s. et dēi. In tā nona ligatura sic vūitqz stat natura. Et cōseruet qdquid erat. facta qdā qd nō erat. Hōster iste mediatoz iste nī legillatoz. Lūcūcūsus baptizatus. crucifixus. tumula tus. Obdormiuit et dēscendit. resurrexit et ascendit. Sic ad celos eleuatus iudicabit iudicat'. Hōaracitus increa tus. nec factus. nec natus. Hōatris pūitētiā genitōis qz pūitētiā ab vūitōz. Hōe sit mīnōz pūitētiā vel dēstretus qualita te. Quātū illi tantus iste. qualis illi talis iste. Ex quo illi est tūc iste. qū illi tantū iste. Hōatris alter s. gignēdo. natus alter s. nascēdo. Flamen ab bīs pcedēdo. tres sunt vūitū subistēdo. Quisqz trū pūitētiā deus. non tres tū dī sed vnus deus. In hoc deo vero tres et vūitū asseue ro. Dans vūitē vūitētiā et pūitētiā trinitatē. In pūitētiā nulla pūitō. nulla mīnōz nulla maior. Unaqueqz semper ipa: sic est cōstās atqz fixa. Et nec in se variet nec in villā trāsmutetur. Hōc est fides orthodoxa. nō hec error sue nōya. Sicut dico. sic et credo. nec in pūitētiā partē cedo. In de veni bone deus. ne desperem quīs reus. Reus mor tis non despero sed in morte vitam quero. Quo te placē nil pūitētiā: nīl fidem quam dēfendo. Fidem vides hac implozo. leua faciem quo labozo. Hōer hoc sacri catha plasina comalestet egrum plasina.

S. iiii. Oratio eius ad christum.

Extra portū tā delatū tā ferentē tumulatū. Ultra ligat lapis viger: s. si iubes bīc resurget. Iube lapis renouet. tur iube vitra dīstretur. Exiturus nescit moras. postqz clamas exi foras. In hoc salo mea ratīs infestatur a pūitētiā. Hōc afflūt' inde fluct'. hīnc et inde mors et luct'. Sed tu bone nauta veni. pūitētiā ventos. mare leni. Fac abscedant hī pūitētiā. duc ad portū salua rate. Infecunda mea fūcis: cuius ramus extat siccis. Incidetur incende tur si promulgas qd meretur. S. hoc anno dīmittatur. fūcozetur. fodiat. Nī si necdū respondebūt. siens bec loquoz tūc ardebit. Hōis hōis in me furit. aqz mer fat flāmīs vūit. Inde lāguēs et afflūt'. tūbī solī sum reli ctus. Et bīc hōis euāscat. vt infirm' pūitētiā. Tu virtutē tēunādī. des ifirmo des ozādī. Hōer bec duo xpo teste liberabor ab hac peste. Solue mēte fac deuotū pūitētiā. Da timorē quo pūitētiā de salute nīl pūitētiā. Da spem fidē charitatē. da dīstretā pietatē. Da pūitētiā terre noz. appetitū supnoz. Totū deus in re spero deus ex te totū quero. Tu laus mea mēi bonū. mea cūcta tūi do nuz. Tu solamen in labore: medicamen in dolore. Tu in luctu mea lūra tu lenitū ēs in ira. Tu in arto liberator. tu in lapso releuator. Hōer pūitētiā in pūitētiā spem con seruas in defectu. Si quis ledit tu repēdis: si mīnatur tu defendis. Qd est anceps tu dissoluis: qd tēgēdis tu inuoluis. Tu intrare me nō sūas infernales officinas. Abi meroz. vbi metus. vbi languoz vbi fletus. Abi pūitētiā deteguntur. vbi rei pūitētiā. Abi totū hoc pūitētiā: quā tūi e lūi

S. J. hic post erabbate cadomē
 si fact' cātuariēsis archieps. multa bona in eccl'is anglie
 fecit. Quādā die cū missam celebraret r vētū esset ad ho-
 ram: qua corp' dñi manib' accept' diaconus q sibi muni-
 strabat a domo pualus arripuit eū manibus p scapu-
 las. Venerabilis aut ātistes in nullo turbat' reflecta ma-

ep̃o cantuariensi roma. Qui tunc papa erat. alexander
ei dignanter assurrexit. Professus se illud insigne reue
rētie detulisse nō honori archiepi: s; amorē m̃gri. Quid
hū? lāfrāci missam q̃da iuuenis monach; legerat euan
gelij. Qui cū parēns p̃fifici post p̃r ñr offerret vidit co
rā se q̃da vultus terrerimis maligno; spiritū ad q̃rā
aspectus p̃terit; p̃fificē inter manus sacra tenentem
vtriq; brachijs strictis amplecti: horribilē clamans ⁊
dicēs. Christ; vincit. x̃ps impat. x̃ps regnat. Conterriti
sunt oēs qui aderāt: ⁊ posat; est ille a militib; post missā
sunt in camerā p̃fificis. Couenit in capso. aduocāt ille
plen; demōio foriter ligat;. Sermonē facit lāfrāc; de
illo: ⁊ tubet cōiter oīone fieri p̃ eo: mor vt videbat; de
effect; est: ⁊ p̃ agēdis gratijs ad sepulcrū sancti distā
p̃restitat;. Licq; cōpleto: iussu cantaretur ille rap; de
scallo suo cucurrit ad priorē henricū: quē ille statim ap̃
prehendēs duxit in dormitoriū: ⁊ nocte in somnē an illū
dixit. Media nocte exclamās oēs inquirerant. Dux?
est ad sepulcrū sancti distāti plurimū et in x̃pm infinitas
venisset furere cepit: ⁊ in dūstanti et in x̃pm infinitas
blasphemias vsq; ad diez enouit. Nunc refertur ad
domū infirmozi: vbi post multos dies cruciat; est. Qui
cūq; ad eum accedebāt si crimen aliquod habebāt: de q̃
nōdum cōfessi erant: publice detegebat ⁊ dicebat illos
in penis perpetuis sibi sociandos: vnde nōnulli crube
scentes pure confessi sunt. Qui cum ille se iterum pre
sentarent querebat qui essent: et vnde venirent: et quo
modo tam lubito lori essent: et suam societatem amissi
sent. Post hec cum positus esset in medio sanctuar; re
liquarum: exiens cum lecto in quo facebat; volebat

Qui floruit anno dñi M. lxx. M. lxx. ad eo editi
cē. spec. histo. li. xvj. c. lxx. ex cōfīnio lōgobardie z bur
gūdie oriūdis i. lris tradit? didicit? z in bzeū multū pfe
cit. M. lxx. xv. etatis sue annū attrigerat: cū tā q̄ltervita
sua fm deū īstitūere posset meli? mēte tractabat. Exple
to aut aliquo tpe patriā egressus cū in trāscensu mōtis
cūfusa fatigat? corpe deficeret: vires suas īueni mā
dēdo reparare tētabat. Neq; em tūc illud quo vefcere
presto erat. Dō minister eius aduertēs doluit: z ne for
te quid edendū in sacco corpe haberef diligēter īuesti
nit. Quo ille refect? z recreatus est: z nītidissimū panē īue
donatus. Eractis itaq; trib? annis patrie in incolumis re
paratū in franciā normāniā pgit. Et cū fama magi? lā
clericorū ad eundē ex cūctis mūdi partibus doceret. hec
cū venit: z ei? magisterio se subdidit. Eūq; ppter studiā
corpus vigiliis z inedia z frigore fatigaret? venit ei in
mō oportere: nec tū laboris sui meritū pderet: qđ tūc
feci mēte tractabat. Ecce monach? fia: sed vbi. Si clu
mā z cluniac districto ordinis. Et becca supeminēs lā
probabit. Itaq; in tali loco pficiam qđ dispono: in quo
vt ipsemet referre solebat: in eo vigebar mūdi contem
ptus: sed postmodū in se reuertus est. Quid inquit ē ēē
et magnificari. Non. Illico igit deposita ornamēta mo
nach? deueni: vbi sicut equū est: ppter deū cunctis post
pōderis ero: quāto quidē ibi ille est qui peminētis sapiē
tis z accept? illic ergo monach? factus: sic religioni p
uere vellet: in eius vita satis quod gregatiōe religiose vi
Zanfrāco aut in cādomēsis cenobiū regimīne īueniret.
ipse pxiors officio functus est. Cōtigat aut quādā nocte
naretur: quō ppbere pterita simul z futura q̄si presentia
tulerunt. Et cum in bis totus esset: et hoc nescire delide
maceras oratorij z dormitorij monachos quorum hoc

gestis per anselmum. Cuius q̄ ex antiquiorib⁹ fratrib⁹
vt refert vincen. vbi supra. qui veteri odio plurimū erat
infestus anselmo. nec poterat vllatenus sup̄ eū respice-
re simplici oculo. Infirmirate pressus ad extrema est de-
ductus. Lūq̄ fratres in meridie in lectis ex more quies-
cerent. ipse in domo infirmorū iacens. cepit miserandas
voces emittere ⁊ quasi quozdā horrendos aspect⁹ sub
terfugere gestire. pallens ⁊ tremens vultū suū delecto
scendo hinc inde cōmutare. Territi frēs q̄ aderāt quā
haberet q̄rebant. At ille geminos immanes lupos in-
ter brachia sua me tenere cōpressum. ⁊ guttur meū in-
pressis dentibus tā iam suffocare videtis. Et quid mihi
sit queritis. Quo audito qdā ex eis ad anselmū q̄ in clau-
stro emendandis libris intendebat. p̄catus p̄fuit. ⁊ ei ex
tra claustrū educō. qd̄ circa infirmū fratrem agere p̄-
tulerat. Tūc ille in secretiorē locū secedēs. ⁊ post modū
cū domū in qua iacebat infirm⁹ egredies. leuata manu
signū cruc⁹ edidit dicens. In noīe p̄ris ⁊ filij ⁊ sp̄s sc̄i.
Ad qd̄ factū statim eger p̄uenit. ⁊ exilarato vultu in-
timo cordis affectu. deo gr̄as agere cepit dicens. q̄ an-
selmo ostiū ingreditente. ⁊ extensa manu signū cruc⁹ edē
te vidit ex ore ei⁹ flāmā ignis admodū lancee p̄cedentē
q̄ in lupos iaculata eos deterruit celeri fuga dilapsos
procul abegit. Tūc anselmus fratrē de salute aīe sue se
crenuius alloquēs ad p̄niam ⁊ p̄fessionem cor eius incli-
nauit. Bāterna demū auctoritate absolutus digi. bora
qua frēs ad monā surgerent presentī viā decessurū. Qd̄
⁊ factum est. ¶ Birilbus eiusdē monasterij secretari⁹
per quadā nocte dū bora qua frēs ad vigiliās excitaret. per
claustrū iens obseruaret anselmū quē ea bora sopori po-
tū estimabat q̄ orōni occupatū. in capitulo vidit in orō-
ne stantē ingenti splendentis flāmē globo circūcinctū.
¶ Quadā die cū eēt in viā occurrēt sibi qdā monacho.
Beccū. qd̄ p̄siliū de hospitio sibi ferrer inrerrogauit. Qui
rēdit. Habem⁹ nō longe hospitij. s; nō est q̄ nobis
⁊ frib⁹ apponat p̄ter panē ⁊ casēū. At ille subridēs ait.
Ne timeas vir bone. s; cito p̄cedet ⁊ misso recte in vi-
ā. cūnū annē statim inuenies piscē q̄ sufficiet oib⁹. nobis.
Ille mandato accepto p̄uolans nūciat piscatori. Qui
ridendū potiusq̄ artemperandū qd̄ dicebat fore p̄nunci-
ans. tandē a fratre coactus p̄ra spem recte fecit. ⁊ illi-
co truta insolite magnitudinis cū alio qdā piscatulo ce-
pit. ¶ Alia vice quidā vir eū p̄ terrā suam transseuntē ad-
e e v

*Diraculum beati
anfelmi*

Alind mi
rabile.

Truta pi
scis.

prandium detinuit: sed cum de penuria piscium quereretur quid ei et monachis eius apponeretur. nisi vilia quedam habens: alludens dicit et anselmus. En sturio vnus tibi deferretur et animus tuus de delictis inopia querit. Et ita factum est. Cum autem abbas quidam qui admodum religiosus habebatur fecit de his que monastice religionis erant loqueretur. Et inter alia de pueris in claustris nutritis verba conferret adiecit. Quid obsecro fiet de istis. Non cessamus die ac nocte eos habere et semper sunt deterior res. hebetes enim sunt et bestiales. Ad quem miratus anselmus ait. Quabene nutrimentum vrm expendistis. qui de hominibus bestias nutritis. Dicit mihi queso abbas si plantula in orto tuo plantares alicuius arboris. et mox illas ex oī parte concluderes vt ramos suos ex nulla parte extendere posset. qualis arbor inde pderet. Profecto in nullis incuruis ramis et ppletis: certe hoc facit de pueris vestris. Plantati sunt p oblationē in orto ecclie. vt crescant et fructificent deo. Hos autem intantū eos terroribus minis et verberibus vndiqz coartatis: vt nulla eis penitus libertate vti liceat: vñ sit. vt qz nihil amoris pietatis vel dulcedinis circa se in vobis sentiunt: nec illi aliquid boni in vobis postea fide habeat. Et oīa vñ et odio et inuidia se pcedere credant. Longitqz mō miserabili vt sicut deinceps corpe crescant: sic in eis odiū et suspitio oīs mali crescat: semper prout et curui ad vitia. Cumqz a nullo fuerint in vera caritate nutriti: nullum nisi de pressis supcllis oculove obliquo valent inueniri.

S.ij. Narrat idem anselmus in libro de similitudinibus: qz cum semel tam factus archiepiscopus cantuariensis: cū decenti comitūa iter perageret. Obuiā habuerunt quendam puerū habentem vnum passere ligatū cū filo reptis et ludentē sic cū eo. Nam aliqui puer dimittebat filium et passer volare incipiebat vt liber a detentione: sed puer p̄citius resumebat filium: et passer cadebat in terram. Puer autem in hoc gaudebat et ridebat de passere detecto. Et post aliquā morulam iterum puer dimittebat filium. passer aut volatum inchoabat vt fugeret: s; puer presto per filiū resumptū deiecit: bat in terram super hoc gaudens. Anselmus itaqz firmans de hmoi aspiciendū. Post plures vices hui? act? pueri mādāt anselmus vni ex suis vt frangat filiū. Quo facto passer auolauit nec vltra puer potuit carpere. Et qua recepit multum dolere et flere de amissione passeris. Anselmus aut ridere cepit. Cum autem socij eius mirarent de tanto viro in hui? facto: at ille reflectens illud ad moralitatem. Puer iste signat diabolum. puerū stulticia centus annos experientia et longa malicia. Passer autē peccator est. Anima nostra sicut passer ait ps. Filiū longū est consuetudo peccati. qua detinet diabolum peccatorem ligatum sub suo domino. Sed aliqui contingit vt peccator aliquid boni incipiat. quasi liberatus velit de manibus diaboli exire. Diabolus aut filo malo et antiquate consuetudinis deiecit in terram: iterando peccata. Et hoc non semel sed pluries ptingit. vnde puer diabolum gaudet de reciduo peccatoris. Peccator autem tristatur remordente conscientia post peccatum. demū aliqui opere alicuius oionis vel admonitionis sancti vtrumpitque consuetudo mali in peccatore vt non recidat: sed plene euolet ad celū p virtutum opa. Qd cernēs puer diabolum dolere et tristari de amissione peccatoris: qz sit erutus de manib? ei? s; sancti viri gaudet et exultat. In ipso libro de similitudinibus ponit anselmus multa pulchra exempla: seu similitudines circa spūalia in diuersis materijs. Et in hac materia similitudinū in libris suis videt excedere alios doctores ita pulchras ponit. Scripsit anselm? plogion. i. alloquii de deo. Qd opus quiddā insipiens refellere gestiens quoddā scripturā contra illud composuit. Quod cum sibi a quodam ami-

co suo transmissum. anselmus cōsiderasset suam ad hoc responsionē edidit in lib. vno. Scripsit et monologion. i. soliloquiū de sancta trinitate in lib. j. De veritate lib. j. De pessione spūsancti. lib. j. De concordia liberi arbitrii et p̄sciētie diuine atqz p̄destinationis: mecnō et gratie lib. j. De casu diaboli lib. j. De peccato originali lib. j. De incarnatione verbi lib. j. De sacramento altaris lib. j. De azimo lib. j. Lur deus homo lib. j. De dicatione vel orationū lib. j. De gramatico lib. j. De parabolis seu puerbijs anselmi lib. j. Sup canticacanticor lib. j. Epistolā eius ad diuersas personas lib. j. Ex quib? libris aliqua excerpta hic ponuntur.

S.ij. Anselmus in prologio exhortatur ad secretū contēplationis sic dicens. Eya nunc hominū abfconde te modicum a tumultuosis cogitationibus tuis. Abice nūc onerosas curas. Exclde oīa p̄ter deum: et que te inuēt ad querendū eum: et clauso ostio quere eum. Eya ergo tu dñe deus meus doce cor meū. vbi et quomodo te querat. vbi et quomodo te inueniat. dñe si hic nō es vbi te querā absente. Si aut vbiqz es cur nō te video presente. sed certe inabitas lucē inaccessibile. Et vbi est lux inaccessibilis: aut quō accedat ad lucem inaccessibile. Quid faciet seruus tuus ancillus amore tui longe p̄iectus a facie tua. Inuenire te cupit et nescit locum tuū. Querere te affectat et ignorat vultū tuum. Tu me fecisti et refecisti: et oīa mea bona tu mihi contulisti: et nōdū noui te. Deniqz ad te videndū factus sum: et nōdū feci. p̄pter quod factus sum. O misera sorz hominis cum hoc perdidit ad quod factus est. O durus et durus casus ille. Ideo quid perdidit et quid inuenit. Quid abfcessit et quid remansit. Perdidit beatitudinem ad quam factus est: et inuenit miseriam propter quam factus non est. Abfcessit sine quo nihil felix est: et remansit quod per se nō nisi miserum est. Manducabat tunc homo panem angelorū per quam nūc esurit. Manducabat nunc panem dolorum quem tunc nescuit. Ideo publicus luctus hominū: vniuersalis plactus filiorū ade. Ille ructabat saturitate: nos suspiramus esurie. Ille abundabat: nos mendicamus. Ille feliciter tenebat et miserie deseruit: nos infelicitate egemus et miserie desideramus: et beu vacui remanemus. Lur non nobis custodiuit: cur facile posset quo tā grauer careremus. Graue damniū: grauis dolor: graue totus. Sed heu me miserū vñ de alijs miseris filiis eue elongatus a deo quid incepti quid effecti. Tenebas in deū: et offendi me metipsū. Reque querebā in secreto meo: et tribulationem et laborem inueni in intimis meis. Volebam ridere a gaudio mentis mee: et cogor rugire a gemitu cordis mei. Sperabatur leticia: et ecce vnde dēsentur suspiria. Et o tu domine vsqzquo: vsqzquo dñe obliuisceris nos vsqzquo auertis faciem tuā a nobis. Restitue te nobis vt bene sit nobis sine quo tam male est nobis. Misere re labores et conatus nostros a te qui nihil valem? sine te. Inuitas nos. adiūna nos. obsecro domine ne desperem suspirando: sed respirem sperādo. Amaricatum est cor meum sua desolatione: indulca illud tua consolatio. ne. Esuriens incepti quere te: ne desinam. scimus de te. Famellus accessit: ne recedā impastus. Pauper veni ad diuitem: miser ad misericordē: ne redeam vacuus s; contētus. Et si ante qd comedā suspirio: dabis post suspiria quod comedā. Doce me querere te: et ostide te querenti: quia nec querere te possum nisi tu doceas: nec inuenire nisi tu ostendas. Queram te desiderando. Amē te inueniendo. Fateor te domine et gratias ago: quia creasti in me hanc imaginē tuā: vt tui memor: te cogitem. te amē. Sed sic est abolita attritio vitiū: sic etiam obfusa fumo peccatorū: vt nō possit facere ad qd facta est: nisi tu renoues et reformes eam.

S.iiij. De inquisitione diuine potestatis: misericordie et iusticie. Anselm? Non tento dñe p̄uenire altitudine tuā: qz nullaten? coparo illi intellectū meū. Ideo aliquaten? intelligere veritatez tuā quā credit amari. Meqz em qro intelligere vt credā: sed credo vt intelligā. Ideo credo: qz nisi credidero nō intelligā. Ergo dñe qui das fidei intellectu: da mihi vt quātū scis expedire intelligā: qz es sicut credimus: et hoc es qd credimus. eqz idē te credim? esse aliquid quo nihil malus possit cogitari. Sed oipotens quomodo es: si omniā nō potes. Vel si nō potes corrūpi: nec mentiri nec facere verū et falsum: vt quā factū est: non esse factū et plura similia: quomodo potes oīa. An hoc posse non est potētia: sed impotētia. Idā qui hoc potest quod sibi nō expedit: et qd nō debet potest: qz quātū magis potest rāto magis cōtra eos. Qui ergo potest sic: nō potētia potest sed impotētia. Ergo domine deus inde verius es omnipotēs: qui nihil potes p impotētiā et nihil potes cōtra te. Sed et misericors simul et impassibilis quomodo es. Idā si es impassibilis nō cōpateris. Si nō cōpateris: non est tibi miserū cor ex cōpassione miseri: quod est esse misericordē. Domine misericors es fm nos: quia miseros saluas et p̄toribus parcis. et non fm te: quia non cōpateris. Non est tibi cor miserū ex cōpassione miseri. Misericors es: non qz tu sentis affectū: s; nos effectū. Verrū malis quomodo tu parcis si totus et summe iustus es: sed cū punis malos iustus est quia illos meritis cōuenit. Et cum parcis malis iustus est: quia bonitati tue cōdecens est. Parcendo igit malis iustus es. Sic igit sine repugnantia et iuste punis et iuste parcis. Quicquid aut es: nō p aliud es qz p teipm. Tu es ipsa vita qua viuīs et sapientia qua sapis: et bonitas ipsa qua bonis et malis bonus es: et ita de similib? An inuenisti animā mea qd querebas. Querebas deum et inuenisti eum esse quoddam summū omnū quo nihil melius cogitari potest.

S.v. De inquisitione bonitatis veritatis et eternitatis diuine. Anselmus. Dñe de me? formator et reformato: meus: dic desideratū anime mee quid aliud es qz quod vidit: vt pure videat qd desiderat. Intēdit se vt plus videat et nihil videt vltra id quod vidit: nisi tenebras: imo nō videt tenebras que nulle sunt in te: sed videt se non plus posse videre p̄pter tenebras suas. Lur hoc dñe. Lur hoc: tenebras oculis eius infirmatate sua: aut reuerberat fulgore tuo: sed certe et in se tenebratur et a te reuerberat vtiqz et obscuratur sua breuitate: et obscurat tua immēitate: de et cōtrahit angustia sua: et vincitur amplitudine tua. Quāta nāqz est lux illa de qua micat omne verum: quod rationali mente lucet. Quāampla est illa veritas in qua est omne quod verum est: et extra quam nō nisi nihil et falsum est. Quā immensa est que vno intuitu videt omnia que facta sunt et a qz: et per quē: et quō de nibilo facta sunt. Quid puritatis: qd simplicitatis: quid certitudinis et splēdoris ibi est. Lur et plus qz a creatura valeat intelligi. Ergo domine si solus es quo malus cogitari nequit. Sed es quiddā malus qz cogitari possit. Vere domine hec est lux inaccessibilis in qua habitas: ideo hanc nō video: quia nimia est mihi. Et tamē quicqd video: per illam video nimis fulget: non capio illam: nec suffert oculus anime mee diuina in illam intrudere. Reuerberatur fulgore: vincitur amplitudine: obruitur immēitate: confunditur capacitate. O summa et inaccessibilis lux. O tota et beata veritas: qz longe es a me qui tam prope tibi sum. Quā remota est a conspectu meo: quā sic p̄sens sum conspectui tuo. Vbiqz es tota p̄sens: et non te video. In te

moueor et in te sum. et ad te non possum accedere. Intra me et circa me es. et nō te sentio. Adhuc latez dñe animā meā in luce et beatitudine tua. Et idcirco versat adhuc in tenebris et miseria sua. Sperabat iam satietatē et iterum obuiū egestatē. Affectabā iā comedere. et ecce magis esurire ptingit. Conobar assurgere ad lucē dei. et recidi in tenebras meas. Quēsiui vultū tuū. vultū tuū dñe requiram. ne auertas faciem tuā a me. Reuela me dñe ad te sana acie illumina oculū mentis mee vt intuear te. Recolligit vires suas anima mea. et toto intellectu intēdat iterum in te dñe. Tu ergo imple cor meū cōplectet oīa. Tu es ante vltra oīa. Equidē ante oīa tu es. qz anteqz fierent tu es vltra nō oīa nō es. an qz illa cogitari p̄nt habere finem: tu nō nequaquā. Idā sic illa finē habet quod dammodo tu nō nullo mō. Tu solus dñe es qd es: et tu es qui es. Tu tibi sufficiens oīno. nullo indigens. quo oīa indigent vt sint. et vt bene sint. hoc bonum est tu de? pater. hoc est verbum tuū. i. filius tuus. Testis nō pot aliud qd es: aut aliqd malus vel minus te esse in vt bo quo teipm dicis. qm verbum tuū sic est verū quomodo tu verax. Et idcirco est ip̄veritas sancti tui. non alia qz tu. Et sic es tu simplex. vt de te non possit nasci aliud qd tu es. Idcirco est amor vnus et cōis tibi et filio tuo id est spūsanctus ab vtroqz p̄cedens. Idā idē amor non est impar tibi aut filio tuo. qz tantū amas te et illū: et ille te et seipsum. quantus es tu et ille. nec est aliud a te. et ab illo quod non est dispar tibi et illi. Nec de summa simplicitate pōt p̄cedere aliud: qz qd est de quo p̄cedit. Idcirco hoc est illud vnum necessarium. in quo est omne bonū immo qd est omne et vnum et totum et summum bonum.

S.vi. De inquisitione summi boni in quo sunt oīa bona. Et de pleno gaudio. Anselmus. Excita nunc anima mea inquit et erige totū intellectū tuū et cogita quantū potes: quale et quantū sit illud bonum. Si em singula bona delectabilia sunt: cogita intēre qd delectabile sit illud bonum quod continet iocunditates oīm bonorum. et non qualem in rebus creatis experti sumus. sed tanto differentē quāto differt creator a creatura. O qui hoc bono fruē. quid illi erit et quid illi non erit. Lur ergo p multa vagaria domitio querendo bona aie tue. et bona corpis tui. Ama vnum bonum in quo sunt oīa bona. et sufficit tibi. Quid em amas caro mea. Quid desideras anima tua. Vbi est qdqd amatīs qdqd desiderat. Si delectat pulchritudo. Fulgebūt iusti sicut sol in regno patris eoz. Si velocitas aut fortitudo. aut libertas corporis cui nihil obfistere possit. erūt similes angelis dei. Si longa et salubris vita. ibi est sana eternitas et eterna sanitas. Si satietas. satiabuntur cum apparuerit glia dñi. Si ebrietas inebriabitur ab vbertate domus dei. Si melodia. ibi angelorū chori concinunt. Si sapientia ipsa dei sapientia ostendet eis seipm. Si amicitia. Diligent deum plusqz seipos. et inuicē tanqz seipos et de? illos plusqz illi seipos: qz illi illū. et se et inuicē p illum: et ille se et illos p seipsum. Si potestas. oipotentes erunt sue voluntatis. vt et deus sue. Nam sicut poterit de? qd volet p seipm. poterunt ita illi quod volent per illū. Si honor et diuitie deus suos suos bonos et fideles supra multa constituet. heredes quidem dei. coheredes autēz xpi. Si vera securitas. certi erunt nunqz et nullatenus ista vel potius istud bonum sibi defuturum. Quidum nō quale et quantū est. vbi tale et tantum bonū est. Lur humanū cor indigēs. cor exptum et rinas immo obrutū et rinas. quātū gauderes si his oib? abundares. Interroga intima tua. si cape p̄nt gaudium suum de tanta beatitudine sua. Sed certe si quis alius quē oīno sicut teipm diligeres. eandem beatitudinem haberet. duplicaretur gaudū tuū. qz nō minus gauderes p eo qz p teipso. Si

aut duo vel tres vel multiplices idipsum haberent. tantum de singulis. quantum pro tempore gauderes. si singulos eorum tanquam reipsum amares. Ergo in illa perfectissima caritate innumerabilem hominum et angelorum beatorum et hominum ubi nullus minus diligit alium quam seipsum. non aliter gaudebit quisque pro singulis alijs quam pro seipso. Si ergo cor hominis de tanto suo bono vix capiet gaudium suum. quod capax erit tot et tantorum gaudiorum. Et utique quod quantum diligit quisque aliquem: tantum de bono eius gaudet. sicut in illa perfecta felicitate unusquisque plus amabit sine comparatione deum quam se et omnes alios secum. ita etiam plus gaudebit sine estimatione. de felicitate dei. quam sua et omnium aliorum secum. Deus meus et dominus meus. spes mea et gaudium cordis mei. dic aie mee. si hoc est gaudium de quo nobis dicitur per filium tuum. Perire et accipietis: ut gaudium vestrum sit plenum. Inveni enim quoddam gaudium plenum et plus quam plenum. plenum enim corde. plena mente. plena anima. pleno toto homine illo gaudio. Adhuc supra modum illud supererit gaudium. Non ergo totum illud gaudium intrabit in gaudentes: sed totum gaudentes intrabunt in gaudium. Sed gaudium illud nec oculus vidit. nec auris audiuit. nec in cor hominis ascendit. Non dū huiusmodi dicitur aut cogitatur deus quantum gaudebunt illi beati tui. utique tantum gaudebunt: quantum amabunt. tantum amabunt: quantum cognoscent. O deus deus cognoscā te. amē te. ut gaudeas de te. Proficiat hic in me noticia tua: ubi fiat plena. Crescat amor tuus: ubi fiat plenus. ut hic sit gaudium meum in spe magni: ubi sit in te plenum. Meditetur inde interius mens mea. Loquatur inde lingua mea. Amet illud cor meum. Vermocinet illud os meum. Exsuriat illud anima mea. sicut caro mea. Desideret tota substantia mea. donec intrem in gaudium domini.

S. vii. De ploratione miserie presentis et future. Anselmus in libro meditationum. Terret me aie vita mea. Namque diligenter discussa apparet mihi. Aut peccatorum aut sterilitas fere tota vita mea. Et si quis fructus in ea videtur. sic est. aut simulacrum. aut imperfectum. aut aliquo modo corruptum. ut possit aut non placere aut displicere deo. Lette tota aut in peccato et danabilis. aut infructuosa et contemptibilis. Sed quid separo infructuosam a danabili. utique si est infructuosa est danabilis. Omnis enim arbor que non facit fructum bonum excidetur et in ignem mittetur. Tedet aiaz meam vite mee. Vivere crudelesco. mori pertimesco. Quid ergo restat o peccator nisi ut in tota vita tua deplores totam vitam tuam. ut ipsa tota ploret se totam. Sed in hoc quod est mirabiliter miserabilis. quia non tantum dolet quantum se nolet. sed sic secura torquet velut quid patiatur ignorat. quid dormitas anima tepida et digna euomi. Arbor digna securi. et igne digna succidi et accendi. Qui sunt fructus tui. utique spine pungentes et amara peccata. quod vitiā sic te penitendo pungeret. ut confringerent. Sic amara rescerent ut evanescerent. O lignum aridum et inutile eternis ignibus dignum. quid respondebis in illa die cum exiger a te visus ad iudicium oculi omne tempus vivendi tibi impensum qualiter a te fuerit expensum. Tunc appropinquabis quicquid inuentum fuerit in te opus vel occasio sermonis et silentij visus ad minimam cogitationem etiam quod iussisti si non fuerit ad dei voluntatem directum. Ne quot peccata proruer tibi et improprio quasi ex insidijs quod modo non vides quotque mala non esse putas. quotque nunc esse bona credis. Audata facie. apparebit tibi nigerrima peccata. tunc cum iam penam non recipies. cum emendatio non permittet. Ne mirabilis duricia ad quam fringendam leues sunt tibi graves mallei. O insensibilis torpor ad quem peccata sunt obruta tibi graves aculei. Proch letalis sopor ad quem excitandum raurum est tam terrificum tonitruum. Si enim dixeris quod quid poteris excogitare nodum ad id quod res est. poteris pervenire. Adde terrores super terrores. vultum super vultum.

tum. Nam ille te iudicabit ad cuius cōtumeliā spectat quicquid inobediēs deo vel parricidator peccat. qui nunc patiens tuis. tunc districtissimus. Ne ve ira dei ne irruas super me: nō est quod possit tolerare in toto me. O angustie. hic erunt accusantia peccata: inde terrenis iusticijs. Subtus patrens horridi chaos infernalis. Insuperatus iudex. Intus consciētia visio. Quis mundus ardeat. Alii iustus saluabit. Sed et sic deprebensus in quā parte se premet. Constrictus ubi parebo: quod larebo. Latere erit possibile: appere intolerabile. Illud desiderabo et nunc quod erit: istud execrabor et vix erit. Quis eruet de manibus dei: unde mihi consiliū: unde salus. Quis est qui dicit magni consilij angelus. Ipse est iesus idē est iudex: inter cuius manus tremo. Respira o peccator: respira ne desperes: spera in eo quem times: affuge a quo aufugisti. Innoce impotente que superbe puocasti: iesu xpe. propter hoc nomen tuum. Fac mihi huiusmodi nomen tuum. Obliviscere superbi. puocantem: respice miserum inuocantem. Nomen dulce: nomen delectabile nomen confortans peccatorem: et beate spei. Ergo iesu esto mihi iesus. propter nomen tuum: quod me creasti tua bonitate ne peccat opus tuum mea iniquitate. Recognosce benignissime quod tuus est: et absterge quod est alienum. Iesu iesu miserere dum tempus est miserere: ne dānes in tempore iudicadi. Que nāque utilitas tibi in sanguine meo si descendero in eternam corruptionem. Neque enim mortui laudabunt te deus: neque oēs qui descendunt in infernum. Si me admiseris intra latissimum suum misericordie tue non erit angustior: propter me deus. Admitte ergo o desideratissime iesu: admittite me intra numerum electorum tuorum: ut cum illis te laudē te perfruar et glorier inter oēs qui diligunt nomen tuum.

S. viij. De invocatione filij dei et memoria passionis eius. Anselmus in oratione inquit. Deus iesu xpe redemptio mea: misericordia mea: salus mea. te laudo. tibi gratias ago. Quis valde impares tuis beneficijs. Quis multum exptes digne deuotionis: sed sicut potest conari tibi soluit anima mea. Spes cordis mei: et aie mee auxilium infirmitatis mee: cōpleat tua benignitas potestissima quod conat mea trepidissima. Vita mea finis intentionis mee: etiam nodum meruit te tantum quantum debitor sum amare: utique saltem desidero te tantum quantum debeo amare. Si bonum est deus quod inspiras: imo quod bonum est: ut quod te velim amare: da quod me facias velle. davi quantum subes tantum te amare merear. Laudes et gratias tibi ago pro desiderio quod inspirasti. Laudes et spes tibi offero: ne sit mihi donum tuum infructuosum: quod tua sponte dedisti. Conuertere misericordissime meum repozem in feruētissimū tui amorē. Ad hoc clemētissime redit hec oratio mea. hec meditatio et memoria beneficiorum tuorum: ut accendat in me amorē tuum. Tua me deus bonitas creauit. Tua misericordia creatū ab originali peccato mundauit. Tua patientia post illā emundationē baptisimi in alijs peccatorum sordibus voluptatū hactenā tolerauit: nutrit: expectauit. Deus deus creator me: et nutritor me: esto adutor meus. Te esurio. te sitio. te desidero. ad te suspiro. te concupisco. Et sicut pupillus benignissimi patris orbat presentia: quantum queo memor passionis tue. memor alapa paruz tuarū. memor flagellorum tuorum. memor crucis meae. mor etiam vulnerum tuorum. et illi mei erinas de oleo. spero tui aduentus solā consolationē. ardeo tui vultus gloriofā contemplationē. Ideo quia videre nō potui dominū angelorum humilitatē ad conuersionē hominū: ut homines exalter ad conuersionē angelorum. Tu deus offensus sponte moriebatur ut peccator uiueret. Cur o anima mea te presentē non transfixit gladius doloris acutissimū: cum ferre non posses lancea vulnerari latus tui saluatoris: cum videre nequires violari clauis manus et pedes tui saluatoris vel plasmatoris. Cur non es in ebriata lachrymarum amaritudine cum ille potaretur

amaritudine fellis. Cur nō es cōpassa castissime virginis dignissime matris ei: benignissime dñe tue. Dñia mea misericordissima: quod fontes dicam erupisse de pudicissimis oculis tuis cum attēderes dicam erupisse de pudicissimā te flagellari: ligari: mactari: et carne de carne tua ab impijs crudeli dissecari. Quibus singultibus estimabo purissimū peccatū veratū eē cum tu audires. Mulier ecce filius tuus. Et discipulus. Ecce mihi tua. Quinā cum felice ioseph dñm meū de cruce deposuisses aromatibus cōditissem: in sepulcro collocares: vel saltem psecutū essem: ut tanto funeri nō deesset aliquid obsequij mei. Quinā cum beatis mulieribus chorū scansionē angelorum essem territū et audissem nūciū dñice resurrectionis. nūciū mee cōsolationis. nūciū tam expectatū. nūciū tā desideratū. Benignissime. suauissime quā restaurabis mihi quia nō vidi illā carnis tue corruptionē: quia nō sum de osculatis loca vulnerum fixuras clauorum. Non enim capsi in me dolor meus quod suus peregrinus a dño meo: ubi vel quādo eū inueniā: quē rogabo: quod nūciabit dilecto quia amore lagueo. Defecit caro mea et cor meū de coram deis meis: te pars mea deus in eternū. Renuit solari animā mea: nisi de te dulcedo mea. Quid enim mihi est in celis: et a te quid volui super terram. Te volo. te spero. te quero. tibi dixit cor meū. Quasi vultū tuū: vultū tuū deus requirā ne auertas faciē tuā a me. Amator hominū benignissime tibi derelictū est pauper orphano tu eris adiutor. O advocate rusticissime misere orphani derelicti. Situi in te anima mea: quā multipliciter tibi caro mea. O si quādo videbo gaudium meū quod desidero. O si saltem labor eū apparuerit glia tua. Si potabis me torretivo lupatū: tunc quē sitio. Sint mihi dñe iteri lachryme mee panes die ac nocte donec delect mihi. Ecce dñs tuus: donec audiat anima mea. Ecce spūs tuus. Adhuc me inter singultibus meis: pota me iterum stertibus meis: veniet fortasse interea redemptor meus: quia bonus est. Nec tardabit: quia plus est.

S. ix. De planctu proprii lapsus et pene future. Anselm. Reduc ad cor aia mea erinosa enozme delictū: et pduc de corde immanē rugitum. Tu in quā que quoddā cadidatā celesti lauacro: dotata spiritus sancto: in xpiana pfessione iurata virgo fuisti desponsata. Ideo memoria pduc locū dicitatis: cur sic supaggrauas pressurā possidētis infelicitatis. Quā misera fors stagitōis bonis tuis: et bonū et malū pariter sunt in tormētū. Torquet enim me mala psciētia et cruciatibus ei: in quibus timco me asursū. Torquet me bone cōsciētie et pmo: in ei: memoria: quod scio me pdisse: nec amplius recuperatū. Ne miserū pdere: dolendū pdere: id pdere irrecupabilis quod seruati debet interminabilis. O negligentia iam nō dilecta mea: sed pda mea. Jam nō iocūda mea: sed despecta mea: quo deuenisti in pfetido in qarmato secno me dereliquisti. Vinc est dānū incōsolabile: hic tormētū intolerabile. Tu nāque aia mea perfida deo piura: dei adultera xpi. Libeter de sublimitate nginitatis mirabiliter es dimersa i baratru fornicatōis. Tu illa olim desponsata regi celorum: ardēter facta es scortū tortoris tartarorum. O miserrima et plus quam miserrima cōmutatio. Deu quod de sublimi cecidisti: in pfundū corruisti. Ne quod benignū contēpisti: quod maligno te pūpisti. Quid fecisti o mentis amētia: amēs spurcicia: spurca nequicia. Quid fecisti in celo dereliquisti calsum amorem tuum: et infernum secuta es odiosum corruptorū tuum: et in baratro parasti nō tbalamū: sed prostibulum tuum. Precipitare miser hominū in tenebrosū pfundum immoderate mēstie: qui sponte precipitatus es in baratrum horrendū nece. Obuere infelix mole doloris terribilis: qui corruisti libens in scenū infernalis fetoris. Voluta re in gurgite amaritudinis qui delectatus es in volu-

tatū turpitudinis. Terrores horribilis: dolor terribilis: memor incōsolabilis aggregate vos super me irrute ob ruitē pūrbate. Obuolūte possidere iustum est: iustum est impudētī audacia ptepi vos et pudētī delectatōe. puocauit vos: immo deū nō vos. et nūc pnia miserabili dēdero vos. Torqte reū. vindicate deū. ptiat fornicator infernalis tormēta quod meruit. pgiūlet quod pēpauit. Assue scat passurus. Reuolūte et reuolūte in eandē turbīnem amaritudinū. quod torēs. reuolūte es in candē tiginē libi dñi. Consolatio. securitas. leticia nolo vos. renuo vos nisi pti venia reduerit vos. Procul estote procul ante morē si forte indulgētia reuocet vos mihi vel post morē. Sit pnia amara comes etatū mee. Sit acutū dolor. insatiabilis tortor vite mee. Si enim nō sum dignus oculos orādo ad celū leuare. certe nō sum indignus eos vel plorādo cecare. Si timer exiberi aia mea ante conspectū dei sui. iustum est ut habeat aī conspectū suū tormēta sceleris sui. cogit et igitur et recogit cor meū. quod fecit quod meruit: descendat in quod descendat ad terrā tenebrosā et opam moris caligine mea mens intendat. et pteple. videat et turbet. Quid est deus quod est quod aduēto in terra miserie et tenebrarū. Ideo p fūso vlulatu. tumultu. dentū stridētū. inordinata multitudo gemitū. Ue. ve quod et quod et quod et quod. Ignis sulphure. flāma tartarea. caliginosa volumina: quod terrifico rugitu video vos rotari. vermes in igne viuētēs quod mira auditas rodēdi sic vos accendit quos ille ignis non incendit: demones coardētes fremētes ardore. frendentes furore. Decine sunt magne deus quod parata sunt fornicatorib: et cōtemporib: tuis. Aia mea expauesce. mens mea desice. cor meū scindere. Quo me tradis deus me. Si feci ut essem reus tuus nunquid potui facere ut nō essem creatus tuus. Si mihi castitate meā ademī. nūquid tibi miscēbam tuā peremī. Dñe dñe si ego admisi vñ dānnare potes: tu me dimissi. si vñ me saluare soles. Noli dñe. noli sic attēdere malū meū ut obliuiscaris bonū tuū. Ne memineris ire aduersus reū: sed memor esto miserationis aduersus miserum. Quē est quod psciā mea meruit dānationē. et pnia mea nō sufficit ad satisfractionē: sed certū est quod miscētia tua superat oēm offensionē. hec anselm. Capitulum xij.

De circa annū dñi millesimum. claruit petrus alfonfus. Hic quondam iudeus fuerat. et moyses appellatus ut refert vincen. in spe. histo. li. xvi. Qui relinquens iudeos contra faracenos egregie disputauit. sed prius modum sue conuersionis exposuit. Omnipotēs deus inquit petrus alfonfus suo me spū inspirauit et ad rectam sententiā direxit. te nūc prius albuginē oculorum remouens. et post graue animi corrupti velamen. Tunc nobis. ppbarū claustra pauerūt et earū archana reuelata sunt. vnde ppendimus: quod est intelligendū et quod inde credendū. Lū itaqz peruenissem ad tā excelsum huius fidei gradum instinctu diuine miserationis exui palliū falsitatis. et indutus sum tunicā veritatis. et baptizatus sum in sede hostiensis ciuitatis. In nocte patris et filij et spūs sancti: manib: gloriose pbani eiusdem vrbis epi. Anno dñi. m. cxi. a natiuitate domini: die natalis aploz petri et pauli: vnde et ob venerationē et memoriā ei: diei et apli nomen mihi imposuit quod est petrus. Fuit autē me pī spūalis alfonfus imperator byspanie gloriofus. qui me de sacro fōre suscepit. Et ob hoc eius nomen prefato nomini meo apponēs mihi nomen imposuit petr' alfonfus. Quā innotuisset iudeis. qui me aī nouerāt. et peritū in libris. ppbarū dicitur doctorū. pbauerāt. quod legē xpianorū accepissem. et vnus ex illis essem. Arbitrati sunt quā quod huiusmodi fecerā nisi quod verecundia oēm abiēcērāt. et quod legē et deū cōtempserāt. Alii nō dicebāt quod huiusmodi fecissem. eo quod ppbarū et legis vba nō intellexissem recte. Alii hoc ipm vane glie imputabāt. Et hoc

me fecisse calūniabant ad seculi honore. eo q̄ xpianorū gentem ceteris omnibus superesse conspicerem. Nunc ergo bellum composui ut omnes et meam cognoscant in tentationem. et audiant rōnem in quo videlicet oīm aliarū gentium crudelitatis destructionem proposui. Postea xpianam legem omnibus prestantiorem esse conclu- si. Ad vltimū etiam omnes cuiuslibet xpiane legē aduer- sarij posui obiectiones. Propterea pro meo sapere cum rōne et auctoritate destruxi. Librum aut totum distingui per dyalogum. ut animus lectoris promptior sit ad in- telligendum. In tutandis etia xpianorū rationibus no- men quod modo xpianus habeo. s. perri posui. In ratio- nibus aut aduersarij confutandis nomen quod ante ba- ptismum habueram s. moysi. De. Reuera cōcedo etia nunc moysen filium amram verū pp̄ham israeliticū po- puli a deo ac vere missum fuisse. Et quicquid ex dei no- mine pp̄betant fideliter enūciasse. Omnes quoq post moysen et pp̄betas p ei lege confirmanda venisse. Nā et eadem lex a nostris quondam quibus fides addibem? doctoribus est transmissa. et apud nos habetur scripta. Et nunc quidem recto sensu prout debeo completā eius fi- dem confero. ac per rectissimas eiusdē semitas recto gressu procedo. Vide aut iudeos legis cultores solum eius perfectiorem attendere. Litterasq non spūaliter: s. carnaliter exponere. Et ideo ab eius recta intentione alienos existere. maximoq̄ decepti sunt errore in eius explanatione. Nam reminisceris o moyses doctor vestrōz qui doctrinam vestram cui tota lex vestra fuit. vos imitatur scripserunt. quomodo deum habere corpus et formam asseuerant. eiusq ineffabili maiestati talia ap- plicant que neq̄bas est credere et absurdum audire. qm̄ vlla constant rōne. Et de ipso etiam tales protulerunt sententias. que non aliud nisi verba videntur locuturū in scholis pueroz. vel nentium in plateis mulierū. Prē fm̄ intellectus vestri capacitatem dum legem explana- tis vos eo modo quo fieri nequit captiuitatem euasus ros speratis. Item inuicem a deo vobis fieri spera- tis miraculū in captiuitatis euasione. ut vestros deus mortuos suscitaret. qui terras denno sicut prius incipiāt inhabitare. Præterea vos existentes in captiuitate de oib? legis vestre preceptis etia fm̄ explanationē vestra nisi minimū quid contrarios agere. Idē aut quod agi- tis deo placere et acceptabile esse creditis. De hoc autē qd̄ pretermittitis eū nequaq̄ vos culpaturum esse cōfi- ditis. quod euidenter obtinet maximum locū erroris.

S. i. Ecce doctores vestri in pri-
ma parte doctrine vestre cui vocabulum est benedictio- nes. dixerunt deum caput et brachia habere. et in cesarie p̄xidem corrigia ligatā ligare. Ip̄iusq̄ corrigie nodum a postera capitis parte sub cerebro firmatum. Intra p̄- xidem no quatuor esse cartas continētes laudes iudeo- rum. In summo autem sinistri brachij gestare altam p̄xi- dem simili mō corrigia ligatā ibiq̄ cartam esse laudes oēs que in quatuor predictis scripte dicuntur cōtinen- tem. Et de p̄xide quidem quā gestat in cesarie ac de no- do corrigie sibi attrahit auctoritatem ab eo loco vbi ait dñs ad moysen. Videbis posteroz mea. faciem autem meam nō videbis. Tunc enim ut aiunt moyses videbat nodum corrigie. Nodum autem ip̄ius necessarium est alicuius p̄xidis esse. De illa autem quam gestat in bra- chio inducunt auctoritatem esaye dicentem. Iurauit do- minus in dextera sua et in brachio fortitudinis sue. Præ brachium fortitudinis sinistrum intelligi volunt. in quo est virtus illa p̄xidis. Et ego quidem reminiscor illum me perlegisse locum: sed auctoritas illa nullum eis con- fert patrocinium. Lū em̄ lex perhibet deū moysi dixisse posteroz sua se visurum. et qd̄ mentiri non posse cōstat. ita postea licet scriptura tacente. non dubitemus factum

nūq̄ tamen lex meminit q̄ moyses in posterozib? eius aliquid viderit. Qualiter igit eū ibi nodū corrigie (q̄ sine risu vix dici potest) doceris viderit. Item cū per po- steroz nō solum ceruicē sed et quatuor corpis cōne- niēter intelligi possit hoc qd̄ vos ceruicē eius enūdisse asseritis nō rōne vel legis auctē: sed sola voluntate pro- batis. Et ut deum ceruicē qd̄ sane sapienti nephas et vi- deri et est habere concedā. fieri tamē potuit ut moyses nihil in eo præter ceruicē viderit: aut si quid aliud eū fin- gamus viderit: potuit videre pileū siue nodū corrigie. s. in eius corona: quā vos dicitis angelū mīrationi capiti dei singulis diebus imponere. Et autem vtrā rōne na- ture vos deum caput et brachia: totaq̄ corporis formam contēditis vel cōceditis habere. Qd̄ si est. igitur deum lōgitudinis et latitudinis altitudinis dimētionibus: cō- stare necesse est. Si nō et altitudinis his tribus dimē- tionibus claudis: corporeis p̄tibus terminat. Qd̄ euide- ter incōueniēs esse pbatur. De corrigia nō quam eū in capite habere dicitis duo nunc pp̄pono vobis. Illa nāq̄ corrigia aut est de ipso: aut est aliūde. Si de ipso est: tas deus a se diuisus est. Si aliūde aut creator aut creatura est. Si creator: ergo duo sunt creatores. Si creatura ē: iam quedā creatura maior est quadam parte creatoris: qd̄ incōueniēs est. Præterea quero a vobis vtrū hoc qd̄ cum in capite vel in brachio gestare dicitis: aliq̄ ge- stet necessitate: aut sine necessitate. Si necessitate. iam creator creatura indiget: qd̄ incōueniēs est. Si nō sine necessitate: ergo deus aliquid superfluum gestat in se: qd̄ aliud incōueniēs est. Præterea vestri doctores in li- bro doctrinārii aiūt qd̄ est in occidēte tñ. Auctoritate. s. Esdre hoc confirmātes dicitis. Exercitus celi suppli- cat tibi. sic illud exponētes. Cum omnes stelle in occi- dentem decidunt: tunc exercitus celi supplicat deo: qm̄ hec stellarum supplicatio fit in occidēte: idcirco deū in occidente asserit esse. Iterum vestri doctores in ter- tio doctrine libro deum asserunt esse in loco sep̄ partib? determinato: asserentes hoc danielis testimonio q̄ ait. Cum egredierer ecce princeps grecorum ingressus. Ex hoc em̄ concipiūt qd̄ in tali loco sit deus vbi introit? sit et exitus. qd̄ si ita est patet ergo qd̄ in loco consistat sep̄ partibus terminato. Sed si determinato circūscribitur loco: tunc aliquis locus est vacuus a deo. Quod si ita est quomodo scit quid in alto sit vbi ipse non est in loco: aut quomodo operatur in eo. Sed dicitis qd̄ talem sapien- tiam et voluntatē habere potest: ut per sapientiaz notit: et voluntatē operetur quod alibi est. Nolo igit ut mihi respōdeatis. vtrū illa sapientia et voluntas in eo sint: et semper cum illo an extra illum: et sic quādoq̄ sine ipso. Nam si dicatis qd̄ non extra illum sint: sed in eo de his idem puenit quod de ipso: quia in omni erit loco. Quo modo ergo scire poterit: aut operari quod alibi sit. Si nō dicatis illas extra esse et omnē locum implere: tunc ab illo sunt diuise. Sciunt em̄ aliquid quod nescit ille: et operatur per se quod non operatur ipse. Ip̄e ergo sunt creatrices et mundus deo non indiget. Sed dicitis pos- sunt quidem in eo esse et in omnem locum sciendū ope- rando emicare: sicut sol cum in vno consistat loco: radi- os tamen vsq̄q̄ calefaciendo diffundit et illumi- nando. Si ita est. Sequit ergo qd̄ illa sapientia et voluntas non vbiq̄ consistat equaliter. Quicquid em̄ diffunditur hoc modo nō eandē vim habet in vltimo qd̄ in sui princ- pio: quod minime cōuenit deo. Accidētia quoq̄ corpo- ris deo ascribitis cum ip̄is tamen sit. Nam dicitis eūz irasci singulis diebus: asserētes in mediū testimonium quod dicit. Fortis irascitur quotidie. Præterea etia dicit hora eum irasci dicitis: huius ire causam asserentes eē: qd̄ in hora illa reges iniquitatis exurgentes dyadema sibi imponunt: et solem adorant. Videtis nunc qd̄ absur- dus sit sermo iste: et qd̄ fatui qui hoc promulerunt: cum

ire discretionē ignoret. Et quē si nossent non hoc de illo sentirēt. Ira em̄ est cū auditio aliquo: qd̄ displicet verbo: vel cholera rubea feruet: et sup̄ epar diffundit: et sanguini cōmiscet. Inde siquidē homo calefit et in facie palefcit. Hoc autē nulli cōuenit rei: nisi que ex quatuor elemen- tis cōponit. deus aut talibus nō subiacer linamentis. Non minus etiā illud abhorrendū est: qd̄ dicunt tali rei irasci. de qua se nō possit vlcisci. Qd̄ si possit ira eius pfe- cto quiesceret. Aut p̄terea qd̄ ip̄ius hore qua irascit p̄- cti nemo nouerit vñq̄: nisi balaam filius beor: in q̄ vo- bis ip̄is cōtrarij estis: cū ex vna parte moyses vocet eūz arctolū: vos etiā vocetis iniquū. Et altera nō parte illū prudētiore de deo moyse esse significatis: quia p̄ctum hore nouit quod moysen latuit. Nec hoc sufficit eis de deo dicere: sed ip̄m etiā quotidie semel in die plorare: et ab eius oculis duas prodeñtes lachrymas in mare ma- gñū dicit decidere. Et has illum fulgorē affirmāt esse qui tēpore nocturno de stellis videtur cadere. Nec aut ratio deū et quatuor elementis ostēdit esse compositū. Non em̄ fuit lachryme: nisi ex humiditatis abundantia descendētis a capite. Si autē est ira: ḡ elementa sunt dei materia. Omnis aut materia p̄ior est ac simplicior offi- forma: ergo et ista p̄iora sunt deo et simpliciora: qd̄ vtrūq̄ nephas est credere. Cum autē deus ut dicitis nec cibo nec potu fruatur et duas lachrymas quotidie ex se emit- tat: necesse est eū decrescere: nisi forte de aquis que sup̄ celos sunt iugiter bibat: quod stultū est dicere. Deniq̄ ex verbis eoz intueor eos ignorare: quid sit ille fulgor. Est em̄ non quod dicit: sed fumosus quidā vapor nimis siccus qui de terra cōsurgit: vnde et loca nubis transit: pueniens ad locum vbi nō est calor multus: qm̄ a motu firmamēti est remotus. Quo cū puenit et in vno loco multū coherit: ip̄ius loci calore paulatim cremat et cre- matas euascat. Et hoc esse dicim? qd̄ per aerē discer- sitare videmus. Fletū etiā quē deo indigne ascribit: iu- deozum captiuitatē esse dicit causam huius: quiniertam ppter dolorem ip̄m ter in die quasi leonem rugire asse- runt: et ob hoc celū pulsare pedibus more calcantem in toculari ferit. Hore quoq̄ columbe quedam susurrij sonitum dare: aliquado caput mouere ac dolentis vo- cib? voce dicere. ben mihi. ben mihi ut quid domū meaz in desertū redeat: et templū meū cremant: et filios meos in gētes transiit. Et qd̄ quotidie fm̄ aliquos eoz orat: ut misericordia eius sit in populo suo: sit et sup̄ irā eius. Sed oīa sunt nō solum errores et hereses: sed etiā fatuita- res cum ostendat deū corporeū et passionibus humanis affectū et orare vnde et egēte auxilio alterius ad quem orat: et aliquid euenire quod nolit et non valeat illud au- ferre: et multa alia absurda et stulta. Sed dicit mihi ali- quis. Cum illi iudei dicta sua pp̄betarū auctoritate cō- firment: cur tā grauitē cōtra eos inueheris: et in pp̄be- phetas nihil dicitis. An nescis pp̄betas dixisse. Caput et oculos et nares et manus et brachia: et vniuersa corporis lināmēta deum habere. Dixerūt etiā deum irasci et ru- gire. Iuxta illud ps. Iratus est domin? furorē in pplm̄ suum. Et pp̄beta. Dñs de syon rugiet. et alia multa hu- iusmodi. Cui respōdetur qd̄ obscura sunt pp̄betarum di- cta: nec offibus satis aperta. Propter hoc cū in eis ta- lis inuenimus: que fm̄ litteram accipiētes a tramite ra- tionis exorbitet. allegorice illa interpretāda sunt: non fm̄ superficie littere et ad rectitudinis semitā reducere. Necesse est hoc cogit agere: qm̄ aliter non littere ratio- staret. Si aut vīs scire qd̄ quedā verba scripturarum ad litteram. idest fm̄ corticem exposita stare non possunt. Vide quid in libro Numeri de Darhan et Abiron scri- ptum est. Aperiens terra os suum deuorauit eos. Num- quid terra habet os. Et David ait. Gaudebunt campi: et omnia que in eis sunt. Et iterum. Flumina plaudent manu. Nunquid campozum est gaudere: aut flumi-

num manus habere: vel montes possunt exultare. Et abacuch propheta. Lapis clamabat de pariete. Et mul- ta talia. Deniq̄ corporea que deo ascribitis. nō nisi cor- poree substantie et rei congrunt imaginarie. deum esse huius indecens est credere. Conuenit ergo que de illo tanq̄ corporeo dicunt scripture. non litteraliter sed tro- pice intelligi. Nam si deum imaginem aut similitudinē vllam habere dicimus. multis pp̄betarū auctoritatib? cōtra imus. Verbi grā. Moyses ait filiis israel. Custo- dite sollicite animas vestras. Non vidistis aliquā simi- litudinem in die qua locutus est dñs in orez de medio ignis. ne forte decepti faciatis vobis sculpturā et c. Lū qd̄ prohibuit eis ne deū cōpositis corporalib? assimi- larent: veritas etiā ne forte corporibus eū simplicibus conformarent. adiungit. Ne forte eleuatis ad celū ocu- lis videns soles et lunam et oīa celī astrā errore decepti adores ea. Nec putes qd̄ hec moyses populo iubente ti- mulisse. ne predictoz corpōz figuras vel imagines ado- rarent. cum iam creaturas esse non dubitarent. Et hoc potius timuit. ne deū imaginem alicuius hōz habere crederet. Et ideo p illo hmoi factas similitudines ado- rarent. Et itas qd̄ pp̄beta ait. Cui similem fecisti deum. aut quam imaginem ponetis ei. David etiā verba deūz non esse localem comprobant. ut per hoc etiam psequē- ter cum non esse corporeum innuant. Aut em̄. Quo ibo a spiritu tuo et c. Et salomon. Si celum et celī celozum te capere nō possunt et c. Et hieremias. Nunquid nō celum et terrā ego impleo. Si ergo scripturas dicentes deum corpus habere et oīa corporis membra sup̄ficietibus ex- ponamus oibus predictis testimonijs contra imus.

S. ij. Nūc magnopalatio ratio-

nis accubitur. solum ex quibusdam sententiarum flori- bus sternamus: ut postea delectabilis in eo ratiocina- tioni sedeamus. Illegis sententie nobis erunt. quidā gra- dus ad comprobandum qd̄ deus sit. Et ad cognoscendū quid sit. Præterea em̄ pbare debemus deum esse. et postea ostendere nihil ei simile esse. Quedam em̄ pars hoim. et deum esse negant et mundum ab eterno. et sine creatō- re fuisse affirmant. Quare nos necessitas cogit. ut etiā rationibus phisicis prius deum esse mōstremus. q̄ mū- dum creatū. Si em̄ mundum cum omnibus que in eo sunt creatum esse ostendamus. tunc deum eius creatorem necessario esse concludā. Lūq̄ mundi creatorem esse pbauerimus: deū consequenter ip̄m nullam habere si- militudinē ostendemus rōne. Itaq̄ fere in hoc omnes philosophi consentiunt. qd̄ perfecta sapientia principū est omnīū rerum: lumen preclarum. substantia substan- tiarū. argumentum rerum vniuersarum. Post hanc est aīa. Postea nō materia: que scilz duo simplicia sunt. et oīm creaturarum p̄ma principia: totiusq̄ rei compo- site origo et causa: de quibus gradatim factum est firma- menti cum oīm quas possidet varietate imaginū atq̄ formarum. Nam firmamentum quidem cum omnibus que continet est re vera compositū. Licet eoz respectu que circulo lunari subiacer dicat simplū. Sic em̄ est in oibus reb? ut aliquid respectu illi? de quo factum est dicat cōpositū: respectu nō illi? quod de eo sit dicat simplū. Et qm̄ oīs materia eo qd̄ de illa factū est. sim- plicior est. nec in se sui cōpositi formam vel imaginē ha- ber: patet firmamenti materiam nullā in se corpoream formā habere. et ideo oīno simplam esse. Qd̄ si dicamus in ea aliquid cōpositū esse. aliam quoq̄ materiam neces- se est esse de qua composita sit. que et illa simplicior sit. Sed et illam dicentes compositam. aliam qd̄ fatibimur simpliciorē esse materiā. Et sic in infinitū pcedemus. Qd̄ ut vitemus est necesse. ut illā materiā. s. firmamēti simplā esse fateamur. Et qm̄ materia ipsa varias in se quas nūq̄ b̄erat nouiter in se formas suscepit. ante qd̄

Firma-
mentum
est res cō-
posita et
non sim-
plex.

cas nō est se sed alterius rei adiunctione que et simplici-
or sit et potentior habitus: que. s. in se diuersas formas et
imagines fecit maxime cū nulla sibi necessitas esset. vt
tales in ea fierent forme vel imagines. Hoc magis ex
aie desiderio factū est. q. tali rei voluerit cōmiseri. nun-
q. fuerat cōmixta vt in ea sua pateret potentia. Nec igitur
postq. illi rei cōmixta est pariter et aglutinata. ex no-
ua cōmixtione nouis est materia formis informata.
Qm̄ ergo firmamentū cū oib. que possidet fm̄ philoso-
phos cōpositū esse nō dubitat. necesse est vt principium
habere credat. Et cū cōpositum omne necesse est cōposi-
tores hē. Quia nec aliquid pōt seipm̄ creare. Creatore
ergo mūdī q. est de? necesse est esse. Quē. s. nec creatū eē
nec nouatū: s. eternū necessario credere puenit. Alioqn̄
creator vel nouator numerus sine carebit. Nec cōpo-
sitū s. simplice oportet eū intelligi. q. ois cōpositio motus
est et actus simplicitatis rei. Preterea qd̄ pūm̄ est pū-
cipium hē nō pōt. Ois aut cōpositio principii aliquid
habet. Itaq. nec corporeus est. q. corporeū omne com-
positū est. Item nec mobilis est. q. omne quod mouet
partibus constat. Et omne tale compositū est. Rursus
nec variat nec corrumpitur. quia vtrumq. mortuū est.
Prīmū aut oim̄ immobile est. Item nec crescit p se nec
augetur aliunde. Nam omne quod incrementum reci-
pit vel augmentū. pculdubio compositū est. Item nec
decrescere pbat. q. quod decrescit corrumpitur. Rursus
nullius creature similitudinē in aliquo habet: quia
similitudo qualitatis est. Ipse nō nulli qualitati sub-
iacet. ergo nec similitudinē. Preterea duorum aliquorū
similitudo vnū parificat alteri. et nō salz deo nō pōt
in aliquo parificari. Deniq. cum materia que creata est
nulla habeat in se formam vel imaginem. multominus
ipsius nature creator de? qui simplicitatis et subtilioris
est nature: nullam putandus est habere similitudinē.
Ecce rationibus pbisicis his qui non credunt scrip̄ur
pbauimus deum oim̄ esse factorem nullāq. habere ali-
cuius creature similitudinē. Porro iuxta eisdem pbi-
losophos ex cōiunctione vniuersalis anime cum mate-
ria gradatim facta sunt omnia. Dicunt em̄ q. quādo ma-
terie anima cōiuncta et cōglutinata fuit. Prīmū oim̄
formatum est et compositum maius firmamentum. in q.
nulla sunt sydera. i. prīmū mobile: quod omnes circuli
mouere facit. Post illud formatum est significatū
culus in quo. xij. em̄cant signa. Tertiū loco factus est
syderum circulus que semper situm suum seruanti in
locis perdurant fixa. Quarto loco saturni factus est cir-
culus. Quinto iouis est orbis locatus. Sextū porro lo-
cum martis sibi vendicauit ensis. Septimo solis circū
lucet. Octauum veneris globus possidet. Nonum mer-
curius sortitus est. Dar lune partes decimus locus in-
feriores. Hic nō circuli omnibus completis ac ce-
teris que sunt in eis. tunc cepit motus iste rotundus q.
dicatur simplex atq. perfectus. Et motus ille in mate-
riam calorem qui effusus est per eam genuit ipaq. eū re-
cepit. Et inde facta sunt quattuor elementa videlicet
ignis. aer. aqua. et terra. Quia nō virtute aliqua et mo-
tu ab aliquo pcedente. quāto pūm̄iora sunt illa ad que
prodeunt his a quibus procedunt. tanto maiorem inde
vīm et fortitudinem accipiunt. Et calor ille firmamenti
motu pcedens in locis viciniorib. multo plus incaluit.
Factusq. est ignis calide nature. videlicet et sic. q. nō
paulisper calor ille longius a firmamento recessit vīm
suā modice tam amittens aliquatū repuit ac debilior
fuit. sed etiā sese hac illacq. cōmouit. Cū facta est aeris
natura calida videt et humida. Ois em̄ calor qd̄ diu for-
tissimus existit desiccat et comburit. Et quo nō repest
mollescere ac liquefieri facit. Qm̄ aut ad huc lōgi? a fir-
mamento recessit. radice pcul existente vigorez amittit.
Ideoq. natura profluxit frigida. Factaq. est liquida

et ponderosa videt aqua. Et quia lōgius adhuc q. erat
a firmamento recessit ipsa frigiditatis natura ppter ni-
miam remotionē fortior ac spissior cōgelatior et durior
ertit. Factaq. est frigida et sicca: et ipsa est terra. Com-
pleta igitur hoc modo elementorū creatura mouit eam
natura. et vis firmamenti ad faciendā voluntatē et iussio-
nem dei. Lūg vis firmamenti sic adinuicē mouisset: cum
cta cōmixta sunt inter se pariter et cōiuncta. et ex ipa eorū
cōmixtione genita sunt alia minora corpora: scz inaiata
et animata videt. Inanimata: vt lapides et metalla ce-
teraq. que continent in terra. nec crescunt: vt argēum
vini: sulphur: et alia hmoi. Animata: nō vt herbe: et arbo-
res. Animalia quoq. irrōnabiliu: vt bruta. Et rationale:
vt homo qui factus est post omnia. Nec autē omnia h.
diuersa ita potētia restringit diuinari in nullo penitus
repugnantia sibi videatur aut dissōna. Sed vniūq. qd̄
inferius respectu superioris simplicium. respectu nō infe-
rioris dicitur compositum. Humanū autē corpus quod
omnibus est inferius: quia sub eo nihil est in ordine re-
rum: nō immerito dicitur compositum. Factusq. est ho-
mo ex simplici om̄ino. i. anima et corpore om̄ino compo-
sito. Dicunt autē philosophi q. anima rationalis pcedit
de vniuersali. Iudei nō omnes animas in principio mū-
dis simul asserunt esse creatas: et in vno loco repositas: et
quousq. incorporatū omnes non esse venturum diē iū-
dici. Ergo autē incorporatū statim puenire fines
mundi. Porro christiani quotidie nouas astrunt ani-
mas procreari: formatasq. nouis corporibus infundit.
Quicquid autē de anima quisq. credit: pculdubio qui
rationem dedit omnia fecit: et omnia causa existit. Ipse
igitur hominē pfudit et illustrauit sue celsitudinis sapē-
tia: per quem cognoscere et discernere omnia. Facta
est igitur species hominis inter species animalium me-
lior et elegantior: et in omnibus pstantior. vnde et iuste
vocatur microcosmus. i. minor mundus. Dicit etiam q.
in creaturis mūdī non alia de causa tot diuersi. trāsiit
mora: nisi quia quedam earū tardiores fuerunt in susci-
pienda forma: et non hoc fuit ex ipotētia creatantis. Atē
de diligēter lector: quia ea que dicit iste pter assensum
ex sententijs philosophorū forte iudeorum non asseredo
ponit: sed referendo opiniones illorum. Quibus etiam
presuppositis ex eis probat intentū suū principale: scilz
deum non esse corporeū: nec aliquam similitudinē crea-
ture ei conuenire. Continēt tamē dicere sentētie multos
errores cōtra fidem: nam nec materia prima habet ani-
mam: necq. celli cum planetis creati sunt successiue. Aut
elemēta per modū predictū: aut elemēta: nec animas
creatas ab initio: nec ex dispositione rerum creatarum
fuisse aliqua tardius facta. Sed vt dicit Salomō. Qui
vixit in eternum creauit omnia simul: saltim quo ad ma-
teriam et formas substantiales rerum precipue colorū
et elementorū. Sed quia rudis populus cui moyses
loquebatur nō erat capax ad intelligendū deum subito
omnia ex nihilo creasse ad similitudinē hominis operā-
tis: qui diuersis tēporibus plura et diuersa operatur: lo-
cutus de deo est. Vel si ponatur in ipsis sex diebus ad
litteram illa creata. vel vt quidam ex sanctis ponunt:
Sed tamē fuit opere dei omnipotētis et nō modo pre-
dicto philosophorum. Multas alias fabulas vel po-
tius fatuitates refert ipse pterus ex libro thalmuth.
quem librum iudei multum venerant vt verissimum:
que causa breuitatis omittit. Et qd̄ deus cum fecit fir-
mamentum illud perficere non valens cuiusdam magni
foraminis spaciū in parte septētrionali dimisit: vt si
quis aliquādo epurgeus equalem se ei opponeret. Re-
sponderet ei. Si tu sicut ego deus es: locū illum quem
reliquit apertum claudere si potes. Item q. cum filij iacob
deferret ad sepulcrū corpus iacob occurrentib. eis filijs
Esau qui etiam portabat patrem suū ad sepulcrum ma-

Qm̄ facta
sunt alie
minores
creature.

Opinio-
nes varie
de creatio-
ne anime

Primo cū comitatu. et pcedētib. de sepulcro: dan. ascen-
dens in mōtē tāte magnitudinis lapide pcedit. et impo-
suit capiti suo. q. sufficiens esset ad psterndū maximū
illū comitatu vno ictu. S. cū iuenit eos iā placatos pie-
cit illū in mare. cui? magnitudine aquas maris excedēs
duas ciuitates sui effusione subiecit. Idē dicit q. moy-
ses ppter legē suscipiendā in celū ascendit. Et tunc angeli
altercati sunt cū eo dicētes: prius oportere ipos eā dīe.
S. respondente moyse: q. lex illa pneret pcepta regen-
dorū corporū: et ideo cū ipi angeli nō habeant corpora nō
puenire eis. Sicq. eis hac rōne victis angelis a moyse
deū dicitū risisse. Itē q. cū moyses duceret populū israel
per desertū. chore vn? lex tribu leui habebat. ecc. came-
los onustos. nō alid ferētes nisi solas thesaurū dicit po-
puli clauas: factas de corio vaccarū. Itē q. angelus cum
apparuisset cuidā nomie ioseph de tribu leui. et dixisset. q.
mortuus erat. et ideo venerat aiam suā suscipere. Et
ille respondisset se nequaq. hoc velle nisi prius ostendis-
set sibi paradisum. Angel? in alis suis in paradisum euz
tulit. Et cū ille ad mandatū angeli posita nollet de para-
diso exire vt moxeretur. angelus posuit qd̄ de hoc co-
ra deo. Sed nec ad mandatū dei voluit exire. Et angelo
dixit deus: q. examinata tora vira ei? per omne tempus
si inueniret semel periurasse oino oportebat euz egredi
de paradiso. Sin autē ibi remaneret incolumis. Sicq.
hoc non inuenio remanere ibi. Itē dicunt de og rege ba-
san. q. cū pplus israel transiret p fines terre sue accepit
molem inaudite magnitudinis in capite suo. vt piciens
illā sup populū transeuntē. oēs cū illa psterneret. Sed
autē vpupa volans sup dicta mole. rostro suo in medio
eius fecit tam magnū foramen. q. in collū decidisset. n.
q. d. dentes ei? subito ita sunt adaucti. q. eā sustineret:
sed mox eum vīrga percutiēte expirauit. Et multa ta-
lia ponunt risui digna. vt aperte falsa et fatua.

S. iij. Quod causa captiuitatis
vltimē facte per Tyrum. et dispersionis iporū iudeorū. p
orbem. non fuit eadem cum causa captiuitatis babylonice.
Sed passio iporū ibi illata ab eis et perseverantia in
sua illa perfidia: scilicet q. xpus non fuerit messias et ve-
rus deus. est causa duracionis sue captiuitatis et seruitu-
tis. Prioris siquidem captiuitatis videlicet babylonice.
cc. q. ptracta est tū per. lxx. annos causa fuit idolatria.
ce. q. falsa testimonia homicidia adulteria. et alia pecca-
vīra. falsa testimonia homicidia adulteria. et alia pecca-
ta que longum esset enarrare. Que tūc tantū creuerāt
vt a dno audiret ppheta. Circūte in vīs bierlm. et que-
rite in plateis ei? an inuentatis vīrū facientē iudiciū et
querēte fidē et ppi? ero eis. Idē nō esse rōne bñ? vīr
extreme captiuitatis: et causam q. tā durauit pānos mil-
le et vltra. s. tpe bñ? petri. Hic autē mille. cccc. lxx. et vltra.
nulla vos iudei poteritis autē firmare: quia. ecc. annis
ante subuersionē bierlm null? in ppheta fuit q. hoc pdi
perit vel scripserit. Non igit ea oia que fuerūt cā pōis
captiuitatis fuerūt cā vltimē. Et quis dicat multos q.
captiuitatis fuit naturā noua faciebāt miracula: aliquos
preter vñm vel naturā noua faciebāt miracula: aliquos
taliū nominātes nīl horū pbare possunt. Et in pma qdē
captiuitate cū aliorū more captiuorū in babylone ducti
sunt: nullā ibi penā preter seruitutē sustinuerūt. Agros
em̄ colebāt. vineas plantabāt. domos edificabāt. et cum
vīrorib. et filijs secure viuēbāt. In secūda nō tot et tāta
eis opprobria hostes intulerūt: quibus similia vt cōlū
nec audita nec vīsa sunt. Occisi quippe sunt et cremati et
captiuorū more vediti: adeoq. increuit venditio illa: do-
nec p vno argēreo captiuū darent. xxx. Nec tū iueniebā-
tur emptores: sicut ante pderat moyses. Videris in
micis tuis in seruos et ancillas: nec erit q. emat. Maues
etiā illis implete sunt: et sine vīlo remige vel gubernacu-
lo vagari per pelagus dimisse sunt. Preterea postq.
in hanc captiuitatem deieci fuistis: intolerabilia vo-

Nota quo-
tpe flo-
rit dñs an-
tonin? au-
cto pēn-
tis opis.

Idū? rei
auctor est
etiam egi-
p̄p? et io-
sep̄us.

bis dabatur mandata. vīz ne legē vestra legeretis. nec
filios iā vestros doceretis. Qd̄ si quis hoc facēs inuenit
ref. aut cremabāt. aut pectinib? ferreis acutissimis pe-
cebat. Et filiter q. inuenit fuisset sabbatavel pasca ce-
lebrare vel circūcidere acerrime puniebat. Et mltā alia
grauissima p successiones tēporū. Ecce ergo plusq. p mil-
le. et cccc. lxx. annos in captiuitate fuistis. Et adhuc
quāto debeat durare tpe nullo scripto certū habetis. In-
sticia qdē forensis exigit vt puniatis aut mortuis his qui
facinus aliquot cōmiserē successores eorū a captiuitate
debeant liberi esse. Sic em̄ murmuratib? exploratorib?
promissiois cū reliquo populo. p. anis morati sunt in de-
serto. Et in hoc spacio oēs illi pūricatores obierūt et fi-
lij eorū. q. paterno erat insontes crimine: terrā illā patri-
bus pmissam introierūt. Silitur in babylonica captiui-
tate mortuis illis quorū peccata fuere causa ill? captiui-
tatis. filij eorū de iugo illo liberati sunt. In hac autē capti-
uitate q. a tyto est facta innumerabiles trāserūt genera-
tiones: nec adhuc finē habent. Qd̄ em̄ s. filij nō porta-
bunt iniquitatē patrū. sic intelligit. S. filij non fecerunt
seu imitati fuerunt iniquitates eorū. Itā et alibi dicuntur
filij patrū scelera portare. scz sunt imitatores eorū. dīe-
te dño moyse. Ego sū dñs fortis zelotes vīstrās iniqui-
tates patrū in filios in tertiā et quartā gērationē his q. ode-
runt me. Oēs ergo sequētū gērationes idcirco in capti-
uitate patrū detinent. q. illaz quātū pnt opa exequunt.
Qd̄ si patrū opa dimitteret et de captiuitate exiret. Ita
qd̄ o iudei maiores vestri peccauerūt in filiis dei. dicētes
eū magū. et de scorto natū fuisse. torāq. vestra gentem in
errorem induxerunt. Nec et his similia ptestati sunt. do-
nec totā plebē sue prauē voluntatis efficiētes cōsortem:
vīrum iustū ad iniustū valde iudiciū adduxerunt crucifi-
xerunt et occiderunt. Tū ergo reat? magnitudo. tā lon-
gina tā voluntate q. fide seu potius perfidia miferitis.
tam diu. pculdubio remanebitis in eadē tribulatione dā-
nationis. Possē quippe debetis q. post xpi mortē. exple-
tis annis xl. bierlm a tyro fuit destructa. Et q. xl. annis
anteq. destrueretur: sicut etiā doctrine vestre libi testā-
tur in eadem signa vīsa sunt et portenta liquido indicā-
tia q. bec templi et vībis destructio esset futura. Sed et
bec iosephus cum alijs doctoribus vestris intellexit. q.
ipa mors xpi extitit causa captiuitatis hmoi vestre. Itē
tū hanc sed malivolentiam hominum et inuidiam tante
captiuitatis causam esse dixerunt. et veram ipsius cau-
sam tacuerūt. Inuidia quippe iudeorū et malicia: mortis
xpi causa fuit. mors autē xpi causa captiuitatis extitit.
Sed fortasse aliquis vestrum dicet. S. hominē illum
talem vt dicit filij dei esse constaret. eiusq. mors tribu-
lationis nostre causa fuisset. null? ex nobis viuere dīgn?
esset. Tale enim peccatum cum maius sit. q. negare deū
vnde non immerito scelus hoc fuit maiusq. qd̄ commise-
runt iudei in deserto adorantes vitulū pro deo. Sed de?
tunc voluit delere populum illum totum pro tanto scele-
re nisi moyses auertisset iram eius oratione et ieiunio ne
disperderet eos. Si ergo hoc facinus presumpserit po-
pulus ille quod multo maius est illo. nec fuerit qui p eo
intercesserit. nullus eorum ex hoc viuere debuisset. Itē
autem deus et nos viuere permittit et quon die quantum
amet ostendit. cum nobis conspectu inimicorum gratia
prestat opibus nos locupletat honoribus exaltat sicut
per os moyse predigerat iniquens. Attamen cum essent
in terra bōhili non eos penitus abiect. Quibus ego oīstā
ter respondeo. Nequaq. o iudei reliquias paritū viuere
deus de populo vestro q. sibi complacet in eo. S. ideo
tū vt oibus gentibus seruatis et omniū oculis impro-
perium et fabula et maledictio sitis. sicut moyses legis-
tor promisit dicens. Eritis in prouerbiū et fabulā omni-
bus populis ad quos vos dñs introduxit. Qd̄ si eo tēpore

Circūci-
dere.
Hoc tū
circūci-
re pmissū
fuit eis p
leges im-
peratorū
Romano-
rum. vt. ff.
ad. l. cor.
ne. de sic-
ca. l. circū-
cidere iu-
deis.

Deceste-
tur iose-
ph? et egi-
p̄p? : q.
fuerit am-
bo iudei
byssozio-
graphi.
Tacuerūt.
Inuidia quippe
iudeorū et malicia:
mortis xpi causa fuit.
mors autē xpi causa captiuitatis extitit.
Sed fortasse aliquis vestrum dicet. S. hominē illum
talem vt dicit filij dei esse constaret. eiusq. mors tribu-
lationis nostre causa fuisset. null? ex nobis viuere dīgn?
esset. Tale enim peccatum cum maius sit. q. negare deū
vnde non immerito scelus hoc fuit maiusq. qd̄ commise-
runt iudei in deserto adorantes vitulū pro deo. Sed de?
tunc voluit delere populum illum totum pro tanto scele-
re nisi moyses auertisset iram eius oratione et ieiunio ne
disperderet eos. Si ergo hoc facinus presumpserit po-
pulus ille quod multo maius est illo. nec fuerit qui p eo
intercesserit. nullus eorum ex hoc viuere debuisset. Itē
autem deus et nos viuere permittit et quon die quantum
amet ostendit. cum nobis conspectu inimicorum gratia
prestat opibus nos locupletat honoribus exaltat sicut
per os moyse predigerat iniquens. Attamen cum essent
in terra bōhili non eos penitus abiect. Quibus ego oīstā
ter respondeo. Nequaq. o iudei reliquias paritū viuere
deus de populo vestro q. sibi complacet in eo. S. ideo
tū vt oibus gentibus seruatis et omniū oculis impro-
perium et fabula et maledictio sitis. sicut moyses legis-
tor promisit dicens. Eritis in prouerbiū et fabulā omni-
bus populis ad quos vos dñs introduxit. Qd̄ si eo tēpore

quo perit illud a vobis commissum est totam iudaicam
progeniem funditus delevisset. multis temporu curricula
transactis culpa illa iam obliuione delera. nulli morta-
lium cognita esset. Furta illud ps. Deus ostendit mihi de
inimicis meis. ne occidas eos. neq[ue] obliuiscantur popu-
li mei. Est et alia causa propter quam deus noluit perire
totam gentem iudaicam deficere. Videbat em[en]t quosdam
ex illo g[en]te aliqui ad salu[m] credituros in se. et ideo p[ro]pter
eos noluit totum illud genus delere. Quod autem pro-
missum moysi de libro legis protulistis. patet q[uod] non ad
presentem: sed ad preterita babylonis captiuitate respi-
ciat. De qua vos educturus erat, vt patet ex superiorib[us]
ad predictam auctoritatem.

§.iiiij. Quod de articulo resurre

tionis vltime iudei male intelligunt. *De. alfon.* Qd autem post captiuitatis euasione inuistatum vobis miraculum creditis fieri scz mortuos qui terras denno inhabitent a deo resuscitari errorē iudeoꝝ vos credere. qđ nulla potestis auctoritate probare. Nam si vultis bñc initi scripturę testimonio. Ego occidā & ego viuere faciā. per cutiam & ego sanabo. hoc deus ad ostendēdā omnipotentiam suā ostendit. nō qđ tpe mortuos suscitandos sit modo quo dicitis. Ip̃m tñ resuscitare mortuos posse non nego. qm̃ oēs homines in die iudicii ab eo resuscitādos cōfiteor. & credo: sed quod additis illos. s. terras inhabitandos esse non credo. Nullus em̃ pphetaꝝ qui fuerit ante ip̃m hoc predictisse futurū. Sed vestri doctores hūc errorē adinuenerē. vt gēs iudeoꝝ in sua persisteret infidelitate. Nam quod ait esayas. Auertent mortui tui in terrefcti resurgant. nequaq̃ ostendit mortuos vltros ad inhabitandum terram resuscitari. Si em̃ quod ibi dī diligenter attendimus. nec mortuoz resurrexione ibi patentur signatā inuenimus. Alioquin sibi m̃t ppheta vlt debuit esse p̃trarius. cū dixerit paulo superius. Morietes non uiuant: gigantes nō resurgant. Qd igitur abusu nature dissentit & sensui pphete cōtrarietatem ingerit. nequaq̃ ita debet exponi cū aliquid sano sensui possit intelligi. Verū tamen illud verbum. pphete duobꝝ modis possumus intelligere vīz vt vel de iudicij extremi suscitatione hoc dixerit. Vel vt resurrexiois vocabulo captiuitatis euasione signauerit. Hic autē posteroꝝ sensui magis ad lram pertinere videt cū paulo superius ppheta sue gētis captiuitate desineret. Statim diuine pmissio nis ac pietatis solatiū intulerit dicens. Mortui uiuent resurgent interfecti: nec bñc euasione quolibet in certo tpe. sꝫ post modicū tps euenturā insinuat dicens. Et de popule meus intra cubacula tua rē. Que vīz verba congruenter ad captiuitatē intelliguntur relata. Ceterū in ezechiele legitur qđ cū ipse plures mortuos diuina virtute suscitasset. de futuris etiam his verbis vaticinatꝝ est dices. Nec dicit dñs deus. Ecce ego aperīā tumulos vestros rē. Et vlti quidē doctores nitunt asserere. qđ non per somnū sꝫ vigilans fecit eos exurgere. Sꝫ verā illis ac pfectā resurrexione nequaq̃ reddidit. Spūs em̃ qui a quattuor vltis iubet venire. nequaq̃ est rōnalis aīa. sꝫ spūs ille qđ ex quattuor elementoz fit p̃iunctio. Est em̃ corpus leuissimū & subtilissimū. qđ in hoīs corde ex quattuor elementis vt dictū est efficitur. & ex eo loco i oēs venas spargitur. ip̃isqꝫ corpori tribuit vltā et actum et arterijs pulsum assiduū. naturale homini facies morū. Hic ideo rationalis nequaq̃ ex elementoz prodit copula. sed est per se subsistens substantia. Si em̃ ex illoꝝ nasceretur p̃iunctio. deficere corporis robore deberet anime vīrꝝ de ficere. & incipiente corpore. p̃iunctioꝝ dissolutio. pariter dissolueretur vltre anime. Qd si cedatur corrupto corpore. anima quoz corrupti cōcluditur. Hūc autē cōtrariū accidere p̃batur oculoꝝ fide. Frequēter em̃ contrāgit. vt quādo magis corpus debilitatur et morti appor-

Plures
mortuos
Ezechiél
suscitauit

De natu-
ra et nobi-
litate aīe.

piat. tanto magis anima pualeat. et in ipso momēto quo meli⁹ anima vigeret hō intereat. qđ scz ad aliquos inuenimus etiā senes plerōsqz cū tam nulla sit in eis corporea fortitudo. tunc pollere magis eoz animas p̄siliot omni sapiētia. Ex opoibz igitur q̄ animā habet p̄ creatis oibz quidē adbeſit aiavegetabilis. ſuaqz i eis exercent officiā ſcz creſcēdo. nutritēdo. ⁊ generādo. Subtilioribus ſo be ſualis imctā eſt aia. vt in eis ſua poſſet exhibere officiā: p̄ſtādo. ſeis ſenſum ⁊ motū de loco ad locū. Qđ aut ex eis ſubtiliſſimū ⁊ leuiſſimū fuit ac tēperatiſſimū. ⁊ ad ſuſcipiēdā rationē aptiſſimū. Illi ſe rationalis anima ſociat. vtr. Vbiqz ſua libēter officiā exhibuit. ſ. mediātō memo rando diſcernēdo. ⁊ bñdō. Spiritum ergo quē ezechiel a quattuor mundi partibz ex dei iuſſu venire p̄cepit: ſpiri tum corporeale intelligi debere cognoſco. q̄a q̄buſdam ſz eſſe quaſi ſanguis ſubtiliſſim⁹. Et de mortuis tunc ſuſci tatis q̄ aiam rationale receperūt. Iſ ſic a multis credit. nulla auctoritatē reperio. Ipham tū quociqz modo facta fuerit. reſurrectiōe in ſignum fuiſſe future reſurrectiōis ⁊ dico ⁊ credo q̄ deus. ſ. veſtros quoqz mortuos q̄qz re ſuſcitaturus ſit. Quēadmodū ibidē p̄p̄ba oſendit dicens. Et ſcietis quia ego dñs. cum aperuero ſepulcra veſtra ⁊ edu cam vos de ſepulcris populus me⁹. ⁊ introducā vos in terrā iſrael. ⁊ dederō ſpiritu meū in vobis ⁊ viceris ⁊ requieſcere vos faciāz ſuper humum veſtram. In hoc aut qđ dicit requieſcere vos faciā ſup humū veſtram ſic accipi pōt. vt aiam in corpe requieſcere ſignificet. qđ nō immerito terre noīe appellat cū de ea ſumptus eſt. Qm̄ q̄ explanatio v̄ſa de mortuis v̄ſis ſuſcitandis ac terras inhabitaturis mūdi. cā ſcripturē q̄ rationi inueniſſe eſſe cōtraria equitatis iudicio eſt repellēda. An ⁊ ſalomon in eccleſiaſtē. Mortui niſi nouerūt ampli⁹ nec habent partem in hoc ſeculo. ⁊ in ope qđ ſub ſole geritur. vt ſcz faciant que hic vinētes faciebāt. Qđ etiā a rōne v̄ſa diſſentat ex poſito multis argumentationibus cōſtat. Creditis em̄ ſicut dixerunt doctores v̄ſi q̄ aduentuſ puncto v̄ſe vbi reſurrectionis q̄ adā. ſeth. marthaſe. abraā. yſaac. iacob ⁊ aaron. ceteriqz p̄ſaribz ⁊ p̄phete. ⁊ oēs iuſti. qui ante eius aduentū obierunt. pariſer ſint cū eis reſurrecturi. ⁊ oīa officiā humani generis acturi: p̄ſtiſinoſqz ritus rerū colentes terras denuo ſit inha bituri. Et aaron ⁊ filij eius a moyſe ſacerdotilibz ve ſtibz induendi. ⁊ ſacrificia oblaturi vt prius. Et quis rogo tunc erit maximus pontifex. Erunt ne ſimul tpe vno aaron ⁊ eleazar ⁊ p̄bines ⁊ alij ſuccedentes. Si di xeritis aaron eo vinēte. ceteros ſummo ſacerdotio ſun gi. nō poſſe. tūc pl⁹ erit alijs ſummis pōtiſicabz ad dede cus ⁊ in cōmodū reſurrectio ipſa q̄ ad deū ⁊ glām. Si i ſummo ſacerdotio p̄ceſſeritis oēs eglēs cē. Iā honore ſuū cuiſlibet adimim⁹. qz null⁹ inter p̄p̄les eglēs ex cellentē poteſt habere honore. P̄terea ⁊ multis pon tiſicabz multa ſunt neceſſaria: et tēpla ⁊ bñdō. et ſic erit deſtructio legis que mandat vñū templū tñ eſſe. P̄terea nūquid plures vel vñz tñ regem habituri eſtis. Reſpondebitis quia vñum. ezechiele dicente. Unum pa ſtozem omnes habebūt. Nam ſi plures non poſſent eſſe concordēs: regnāz pacem deſtruerent. vnus ergo erit. Sed quiſnam erit ille rex. Ancus inquit: in cuius ad uentu captiuitatem euasuri ſumus. Poſtriqz mortui re ſuſcitandi eiuz debent habere moderamē imperij. Be ne quidem. o iudei quod dicitis eſſe poſſet: ſi victus ille deus et domo eſſet. Si ſo vt creditis homo tñ furu rus eſt. quid tunc de abraam yſaac et jacob Moy ſe: et alijs prophetis erit. Plone cum iſti tales ac tan ti viri vnus vnicti ſubſecti fuerint: melius fuſſet eis non reſuſcitari. Q̄ Eterum hoc etiā habet fides ve ſtra: vt quēadmodum cetera humanitatis officiā: ſic et generandi habituri ſunt naturam: adeo vt mulierē quo tidie concepturam et parituram credat⁹: quod v̄ſe bus

Alia ofu-
tatio cito-
ris indeo-
rum.

Alia cōfu-
tatio erro-
ris iudeo-
rum.

Žrgumē
dum.

mane aures possunt audire. Nam si hoc esset pfecto eis
nō posset capere terra. etiā si duplo maior esset aut pōr?
etiā terra fieret adeoq; loci coartarent angustia, q̄ non
haberent q̄ colere possent arua. ¶ Itē si oēs q̄ mortui
sunt resuscitabuntur. nunquid omēs redibunt ad p̄p̄os
suas. Si sic. quid ergo de illis q̄ habuerūt plures vxor̄
res. Et de illa que habuit plures maritos cui⁹ erit vxor.
¶ Item quā postq̄ tales fuerint resuscitati. ⁊ tot postea
ab eis fuerit nati. nunquid immortales vel mortales erū
bi. P̄fecto hoc habet fides v̄stra. q̄ comedendi ⁊ bi
bendi ⁊ generandi naturam habebunt. et v̄sum. Et post
mille annor̄ trāfacta curricula in perpetue beatitudinis
regnum sine morte aliqua sunt transferendi. Si immor
tales dicitis eos futuros ad p̄stium inconueniens re
ditis. Nam infra mille annos intantū pp̄agabitur eorū
multitudo. vt infra ambitum terre includi non possint.
Deniq; cum homo comederit ⁊ biberit ⁊ genuerit neces
se est vt ex quatuor elementis sit composit⁹. Quicquid
autem taliter compositum est. id etiam corrumpi necesse
est. Cum ergo taliter compositi sint. necesse est corrupti
om̄ ⁊ mortui subiacere. Si vō illos mortuos esse conce
datis. quero an illa resurrectio sit eis ad penā: an ad co
ronam. Ad honorem inquit ⁊ gloriam vt vnci sule
rum ⁊ gloriam conspiciant. ¶ Nunc ergo de statu in
terim bonor̄ defunctor̄ donec resurgant audire volo a
vobis. quid sentiat⁹: vt̄um scilz in pensis an in quiete
permaneat. Dicitis q̄ eos quietis beatitudine cū deo
perfruī certissimū est. Ex quo sequit̄ q̄ resurrectio illa
futura eis erit ad penam potius q̄ ad coronam ⁊ gloriam.
Cum em̄ nunc vite eterne munere glorientur. cur iterū
in corporor̄ ergastulis includuntur: nisi vt fame ⁊ siti. ⁊
r̄ijs ⁊ innumeris denno cruciatibus agitentur: quin
etiam finē predictam iniam v̄stram secunde mortis pe
nam sustinebunt ⁊ timorem habebunt: sed ⁊ parentes
eor̄ de morte illor̄ etiā penam habebunt. Sed forte di
citis q̄ mortui defuncti et si nunc in quiete ⁊ delitijs viuūt
de quibus ad corpor̄ angustias rediunt sunt in illa re
surrectione. tamen tanta erit eis exultatio ex p̄tia vi
ctis sui. i. xpi. ⁊ cū cernere ⁊ exultare hierosolymis vt olli
habitare in templo ritu p̄terito sacrificare. vt corpor̄
pena sit eis nulla. Et quā nūc habent requiem in alia vi
ta sit postea eis p̄o minima. Verum hoc a veritatē ex
orditate semita. Nullus em̄ mundi p̄tius bonor̄ vel gl̄ia
eterne vite delitijs ⁊ quieti comparatione aliqua p̄ue
nit: q̄ nec vno momēto q̄s bui⁹ delitijs vit̄ine labore
⁊ pena poterit. Illius aut̄ beate vite gl̄ia nulla interci
⁊ pena poterit. Illius aut̄ beate vite gl̄ia nulla interci
dente molestia pinet perpes atq; p̄nuā: p̄cipue cū
et doctores v̄stri testent̄ oēm bulus mūdi honorem ⁊
gloriam id esse ad illius vite delitijs q̄ est vni ad. xl. p̄a
ter insup̄ quilibet nisi totius rōnis sit expers: incompa
rabiliter esse maius gaudiū cernere den: q̄ talem qualē
vos dicis vnci v̄strū hominē terrenū. Elidet ergo si
vos dicis q̄ vobis vndiq; rationis ac diffusiū semita
perpeditis q̄ vobis nullatenus eo modo quo dicis resurrectio
clausa sit: vt nullatenus eo modo quo dicis resurrectio
mortuorum fienda sit.

§. v. Quod autē dixi vos demā

daris legis nec minime quid obferuamus: nec altaria
tis nec ratiōis cum liquido pateat probatione indiger.
Nam neq; agni victimam mane et vespere immolatis:
nec sabbatorum neomeniarū et cerimonialiū holocausta
celebratis: nec alia sacrificia: et ceremonias seruat.
Sed dictis de legis preceptis que minime obferua
mus: redarguēdi non sumus: cum patria nostra exules
simus. templosq; ac legitimis sacerdotibus careamus.
Nam quia deliquimus in conspectu eius: iratus est
et nos de terra vbi nō possumus eius seruare pcepta.
Itaq; impossibilitas nostra non erit nobis imputanda
sen inculpada: donec veniat tēpus quo ad terram nō

stram redeamus. et tunc precepta eius complebimus et
erunt dño accepta sacrificia nostra. Respondeo. Lerte si
sacrificia vestra fuissent deo accepta. nõ efecisset vos de
terra vt que iusserat vos facere non possetis implere. Sz
impletum est qđ dñs p̃dixit per multos pphetas suos.
videlz ista legalia seu cerimonía vestra cessatura fore scz
in aduentu xpi quem expectatis adhuc venturum. sed iā
sunt. D. cccc. xxxij. anni. qđ iam venit: quę creditis fu-
turū purum hominē. Et scriptura dicit. Ecce venit deus
et homo. Sed in vobis implebitur quod ipse dñs ibs ve-
rus deus hominibus p̃dixit. p̃dicans vobis. Ego ve-
ni in nōie patris mei. et non me accepistis scz vt vestrum
messiam et xpm. Alius venit in nomine suo scz antixps
querens gloriā p̃p̃iam illum recipietis scz in xpm.
Errant ergo iudei in multis. Nam et deum corporeū fin-
gunt: et trinitatem personarū negant et xpm quem dicunt
non venisse sed venturū. purum hominē futurū p̃dicant.
et ibm xpm dñm nostrum ex semine ioseph et marie natū:
purgatissimū non ponunt: nec peccatum originale con-
trahit: sed solum in signum distinctionis illius populi et
ceteris fuisse circumcisionem datam: et suum messiam li-
bertatem eis collaturum. et terram promissionis eis re-
diturum. Resurrectionem etiam corporum futuram ad-
delicias corporis vsq; ad mille annos duraturā. De vsu-
ris capiendis ab his quibus mutuant nullam conscien-
tiam faciunt. Soritilegijs multū eorū intendunt. De pec-
catis cogitationum conscientiam non sibi faciunt. Ob-
seruando autem cerimonias suas. vt qđ in lege manda-
ta iudaizant. vnde et mortaliter peccant. Postqđ em̃ xps
verus deus et homo messias in lege eis promissus adue-
nit. qui prophetaz archana reuelauit. legis sublatō ve-
lamine spiritalē qui latebat sensum aperuit. et tñc le-
galia debuerunt instituta seruari: non fm litteram occi-
dentem. sed fm spiritum viuificantem. qm̃ idem qđ eam
dederat. melius eam dederat qđ illi qui fuerant audito-
res intelligebant. quod qđ neglexerunt facere deus anti-
quas obseruationes renuit suscipere. Ipsi gratias ago.
quia me de horuz liberauit errore. Quare autem ipse pe-
alson. dimissa lege iudaica non potius accepit legē ma-
chometi qđ xpi. cum fuerit conuerfatus et nutritus in re-
eos et scierit linguam eorum et legem. Responderet qđ ideo
non illi abest. quia lex illa eip̃curea est. et inuentor eius
machometus homo non propheta sed sceleratissimus.
qui adiutus ad illam condendam a quibusdam fuit bere-
ticis scz georgiantz et Jacobitis. qui circumcisionem ser-
uant. ideo in ipsa circumcisionem mādāt. Luxuriosissimū
fuit et plenus deceptionibus. nec prophetia claruit. nec
miraculis sed quedam falso cōfingit. Et illi quibus p̃mo
didit fides de arabia rusticis erant et corporalibus vitijs de-
diti. et idolatrie: ideo plures vxores permixit. Et vt vide-
retur aliquid habere religionis ieiunia aliqua et oratio-
nes fieri imposuit. et a vini potu abstinere. Summarie
precepta legis illius ponit et irrationabilia esse ostēdit.
Paradisum obseruantibus legem illam promittit. Sed
rerum corporalium et voluptatibus plenum. Nec tamen
dicit aliquem cogendum ad illam legem capiendam. Et
qđ de his supra in alio titulo dictum est: ideo nunc nihil
ulterius dico.

Exp'm. xiiij.

Anno domini. M. xcix. ca
pra est hierusalē a christocolis & amos

Ipsa uero uicinia de iherusalem et circa de manibus turcorum qui eam ceperant et tenuerant per annos centum vel circa. Et hoc gotifredo duce exercitus mirabiliter et insatiabiliter pugnante. contra turcos cum fratribus suis Balduino et eustachio. Qui gotifridus propter suas uirtutes magnas quas in huiusmodi operatus est. de voluntate omnium primus est factus rex iherusalem. In quo regno successiue fuerit. vii. reges unus post alium. Demum multis prelijs et deu-

Quare pe
tr' alfon
sus nō po
tius suscep
tit legem
machome
ti q̄ cbr̄i
stianam.
Et q̄ hic
sefe obtu
lit occasio
disputati
onis d̄ iu
deoz du
ricia et in
credulita
tē opepe
clum fuit
huic sefe
p̄ri p̄ntis
opis inse
rere epi
stola ma
gistri sa
muelis is
raelitici
gñis, in q̄
diffusetra
ctant dī
uerse opi
niones di
ctoꝝ iude
oꝝ p̄ter
uā cōm
centes.
Quā epi
stola inue
nies in fi
ne buis
cemodi p
tis scde.

tionibus vexati fideles. qui in illis partibus morabantur in hierosolyma q̄ alijs ciuitatib⁹ captis a fidelibus. et deficiētib⁹ auxilijs ex parte occidentaliū. Post annos lxxvij. q̄b⁹ ea tenuerūt fideles. iterū a turchis capta ē. et a saracenis nūc vsq̄ possessa. cū alijs ciuitatib⁹ illarū regionū. quas fideles ex toto deseruerūt. Facta ē pre paratio fidelū ad capiēdū terras illas per tres annos. Postq̄ enim quidā petrus heremita ex deuotione visi tans terrā sanctā uidit et intellexit oppressionē fidelium inibi inde reuersus significauit dño pape vrbano. Qui i p̄cilio celebrato apud claromōtē exhortatus est platos et principes ibi existētes. ad p̄standū subsidū p̄ recuperationē terre sancte. Et extunc multi sumpsērūt crucem vtr dictū est. s. quos etiam animabat ille petr⁹ heremita. ac etiā p̄pos. Anno igit dñi. M. xcvi. vt refert vin⁹. post si gisbertū: occidentales populi dolētes loca sancta a gētib⁹ p̄banarū: turchos etiā terminos xpianorū. iā multa ex parte inuasisse. quasi innumerabiles vna in sp̄ratione mori. i multis signis sibi ostēsis. alij ab alijs animati. duces. comites. potētes. et nobiles et ignobiles. diuites et pauperes liberi et serui. Ep̄i. monachi. clerici. senes et iuuenes. pueri et puellae. oēs vno aio nullo agariate vndiq̄ occurrūt. ab hypania. a pulicia ab aqtania et battania. a scotia ab anglia. De normānia a francia. a lothoringia et burgūdia. a germania. a lombardia. ab apulia. Et alijs regnīs virtute et signo crucis signati. et armati. vltū ire. parat inuicias dei in hostes xpiani nois. Et quātū q̄sq̄ bacterius ad exercendā mundi maliciā erat promior. tan to nunc ad exercendam vltro dei militiam fit promptior. firmissima pace interim vbiq̄ p̄posita. Et primo iude os in vrbibus in q̄bus erant aggressi: eos ad credendū i xp̄m opellunt. Credere nolētes bonis p̄uiant. trucidāt vrbibus eliminant. Aliqui iudeorū zelo tenēde patrie legis ducti se mutuo trucidant. Alijs ad tps se credere simulantes. postea ad iudaismum reuertuntur. Eminentē aut in hoc dei hostico exercitu gotsfridus dux lothoringie et fratres eius. Eustachius et balduinus. Anselm⁹ de ribōmonte. Balduinus comes monten⁹. Robertus comes flandren⁹. Stephanus comes blesen⁹. Hugo magnus frater philippi regis francoꝝ. Robert⁹ comes normannoꝝ. Raymūndus comes sancti egidij. Boamundus dux apulie. Et tancredus nepos eius. et plures alij comites. hōꝝ omnīū curā ap̄lica auctoritate suscepit vir exim⁹ haymar⁹ podicēsis ep̄s. Et q̄ p̄lio doctrina vsq̄ ad captam antiochiā plurimū proficius fuit. hūius etiam vie incitator fuit p̄fatus petrus heremita. q̄ vsq̄ ad capā hierlm in multis vtilis cū exercitu dei perseuerauit. Et vt ait guil. Runc⁹ tot gentes in vna coire siniam vise sunt. opinionē hoim vincebat numer⁹: q̄uls eximaref seragesies centū milia q̄ oēs hierlm pergebant. hō oēs tps oportunitati expectantes alij per mare. alij terreno itinere hanc peregrinationē aggressi sunt vtiā. Non enim poterant tot. tamq̄ infinita populorū milia in vna quolibet regione reperire necessaria. vñ studiose pcuratum est. vt singuli maiorū principum seorsum legiones suas ducerēt. et nō eodē tramite p̄ficerentur. hō erat vsp̄iam in tot puincijs quot h̄ occidēs domus ocl̄osavel vna. dñi hinc paterfamilias hinc fili⁹ illinc tota dom⁹ ad migrādū se ppararet. Cū singulitibus et suspitijs dūtebantur ab inimicē carorū complexus et supmū sibi dicentes. Ave. Anno igitur ab incarnatione dñi. M. xcvi. quidā nobilis gualterus noie vir prudēs et in armis strenu⁹ cū ingēti multitudine pedestriū turmarū p̄transiens teutonicoꝝ regnū in vngariā descendit. Qua transacta bulgariā intrauit. eminentisq̄ regionis siluis straliciam datie mediteranee metropolim egregiā puenit. vbi acceptis a duce p̄dicte ciuitatis vie conductoribus post aliquot dies incolumis ad constantinopolim peruenit. Quo perueniēs. in p̄ntia dñi p̄dicte introductus ab eo obtinuit

vt vsq̄ ad petri heremite aduēti. de cuius mandato iter arripuerat sibi locis ciuitatib⁹ finitimis hyemare permit teretur. At petrus nō heremita post hūc nō multo t̄pis intervallo cū innumerabili exercitu quē ex multis colle gerat nationibus. quorū numerus vsq̄ ad xl. milia arma torū esse dicebatur. Qui p̄pter inobediētiā p̄p̄i atq̄ cer uicositatē multa in cōmoda eo itinere passus. hā in bul garia cū p̄pter rapinas et depredationes et alia enormia que cōmūtebant. is p̄p̄s incolis factus intolerabilis fe re. i. milia occisi sunt. Amisit p̄terea petrus totā pecu niā quā de fidelīū principū largitione. vt inde pauperi bus et egenis in itinere necessaria ministraret. collegerat. Hoc accepto icōmodo maturato itinere. p̄stātinopolim perueniūt. Vbi reperto gualtero de mādato impatoris exercitus cōiungētes. maiores principes expectauerūt vbi cū per dies aliquot refocillati viciualib⁹ quēuisent de mādato impatoris p̄stātinopolitani parati naut bus trāsito hellespōto in bithiniā. q̄ est prima asie puin cia trāsierūt. vbi nō longe a mari castrametati sunt in lo co q̄ ciuitos dicebatur. Erat aut p̄dictus locus i hostiū p̄silio positus. Quo in loco in multarū opulentiā rerū. quasi duobus mētib⁹ pegrinoꝝ cū sedisset exercitus. nō defect eis rerum venalium copia. que ex ciuitate con stantinopolitana eis quotidie deferebant. Qua rerum vbertate simul et ocio resolutus. cepit inuitis magistra tibus seorsum turmas agere. et ad decem vel amplī⁹ mi laria perlustrare regionem greges et armenta secū tra hens. Lūq̄ sepius et hoc pipere egissent ad postremū cum ad tria milia teutonicoꝝ et duo milia equitū. hac de causa castra fuissent egressi a solimanno qui in eadez regione turchis dominabatur insidijs circumuēti. ad vñū oēs occisi sunt. Quod postq̄ in castris auditi est oī bus ad arma currētibus omnes vnanimīter tā equites q̄ pedites interfectoꝝ fratrū sanguinem vindicare p̄ cedunt. Quod factū maiores exercitus et qui maiorē ba bebant experientia. cū illos vellent reprimere et fureti tis populi indiscretū mitigare furores. Surrexit plebs indomita aduersus eos timidiāti ascribentes. nō pru dētie. q̄ fratrū interfectores vltore gladio nō p̄sequerē tur. Ordinatis ergo aciebus quasi ad. xxv. milia peditū. et optime loricati equites. quasi. cccc. ver sus p̄res illas tendūt. Atq̄ ad tria p̄cesserāt militaria. tūc ecce p̄re dictus solimannus cū innumerabili turchoꝝ multitudine aduenit. Quo adueniente inde se mutuo cohortātes nostri aduenientes turchos viriliter gladijs excipiunt. Ad postremum nostrates multitudine hostiū opp̄ressi dissolutis agminibus in fugam conuersi sunt. Quibus vsq̄ ad illoꝝ castra turebi insecuti pene omnes occide runt. Inter quos et gualterus p̄dicte occisus est. Sic ergo ceruicosus populus et intractabilis dum monitis nequit acquiescere melioribus suo impetu lapsus descē dit in interitū: gladijs hostium deputatus. Et post bec gōdecacus quidā sacerdos natiuitate teutonius cum quindecim milibus armatorū iter aggressus fines vngarie ingressus esset: vbi cum de mādato regis exerci tui eius abūdanissimē venalia exhiberētur alimentorū abutētes opulentiā et ebrietati vacantes ad inferēdas enormes indigenis iniurias se contulerūt: ita vt p̄das exercerent. Qd postq̄ domino regi innotuit iusta ira successus deuocatis militariibus copijs in vltionē tan tarum iniuriarū super illos irrūēs stragem immanissimā exercuit non distinguēs iustum ab impio. Euase runt tamen aliqui cōmune periculum. Et p̄e nimia do mini misericordia hungarorū gladijs declinantes ad propia sunt reuersi. Et p̄er idem tēpus modico intere cto tēporis intervallo conuenerunt eodē studio ex occi detibus finibus turbe innumerabiles absq̄ duce: et re ctoꝝ passim et imprudenter incedentes. Erant tamen inter eos nōnulli nobiles viri quib⁹ in nullo discipline

Bithinia
puincia.

Pena te
meritū
nolētium
obedire
p̄ncipib⁹.

Danubi⁹
et lintba
ces.

Impatientes subijciēbatur p̄p̄s. Sed neglecta doctrina prudētiū passim et sine p̄ductu p̄ oia illicita libere discut rebant. vñ factū est. vt cū in timore dñi iter debuissent in cepit peragere. p̄tererūt se ad insaniā et iudeorū popu lum in ciuitatibus et oppidīs p̄ que erat eis transitus nil tale sibi ferentē crudeliter obtruncabāt. hō oēs trāscur sa alemanniā ad fines peruenerūt vngarorū. Et cū ad locū q̄ d̄ zabozth puenissent clausum reperierēs aditū. citra pontes castrametati sunt. Erat enim is locus p̄sidium munitum valde fluminibus maximis. danubio et lintba ce. et p̄terea p̄fundis circūseptus paludibus. Vanda uerat enim rex vngarie trāsire volentib⁹ aditū p̄hibe ri. timens ne iniuriarū quas nuper gōdecacū legionib⁹ intulerat memores infra regnū intramissi. armati cōtra eū inciperent. Igitur cū se ab introitu regni exclusos vi derēt. de eorū multitudine p̄sumētes correptis armis ac supra flumiū facto ponte p̄sidium vndiq̄ aggressi sunt. In cui⁹ expugnatione dñi de sudarent artētus. et iam muros oppidi in locis plurimis perforassent. itavt pere grinis pateret introitus: repente eorū exigentib⁹ deme ritus terrore diuinitus immisso relicto assultu in fugam versi sunt. fuge causam penitus ignorantes. Nec aliud in causa d̄ extitisse. nisi q̄ peccatis multiplicibus deum ad iracundiam p̄uocauerant. Fugit em̄ impius (iuxta sapientis verbum) nemine persequente. Angari autēz videntes hostium cuneos terga dedisse: illos insecuti magnam ex illis stragem fecerunt. Fuerat em̄ illoꝝ numerus vt scribitur ad ducenta milia peditum. equitū nō tria milia. Quorum maior pars de itinere desperan tes ad propia sunt reuersi. Ceteri nō per italiam decli nantes ac peruenientes in apuliam. deinde in greciam nauigio puenērūt se in duraciō quibusdam principib⁹ qui ibidem iam pueniant suas copias cōmiserunt.

S. i. Eodē anno mense augusto

die. xv. vir magnificus dñs gotsfred⁹ lothoringie dux iter aggressus est. Fugerūt aut q̄ eius castris se p̄iunxerunt viri nobiles. Dñs baldun⁹ eius frater. Jecerinus comes annoniē. Comes sancti pauli. comes de grees. Comes tullenis. Baldun⁹ de burgo. Multi p̄terea ei⁹ castra sunt secuti nobiles et barones. hō oēs vno et indiuiduo comitatu pariter incedentes ad fines vngarie. cui⁹ cū difficultate impetrato introitu. sicut erat vlti prudētes. et deū habentes p̄e oculis: cū oī quiete ipa trāscur sap bulgariā habuerūt transitū. ac claustris exu perant. vbi cognito q̄ dñs hugo magnus regis francoꝝ frater: qui p̄nceps cū multis viris nobilibus alios p̄ce sserat: ab impatore cōstantinopolitano p̄ insidias ca ptus. tenebat in vinculis. Qui cū oī celeritate missis nuncijs diligentius obsecrāt impatorem: vt eodē no biles quos absq̄ culpa tenebat in vinculis abire pmit teret: quod cum eis p̄cise a p̄dicto impatore negaretur: merito indignati de cōmuni omnīū consilio vniuersam illam regionē exercitibus suis exponūt ad predam. Qd audiens impator timēs ne talis et tam fortis exercitus ad imperij intima penetraret dictos nobiles viros libe re abire ad suos p̄misit. Igitur appropinquātes cōstan tinopolim: cū dux gotsfredus qui exercitū pegrinoꝝ p̄ce arat sepe ab impatore vocatus: ad ipsum nolūisset accedere merito eius habebat suspectā p̄fidias. Quare indignationē plurimā concipiēs impator: forum rerū viciualium populo qui cum duce aduenerat interdixit. Principes autē videntes populi indigentia: rur suz de cōmuni consilio per suburbana longe lateq̄ discurren tes alimentorū omnimodā in castris deferunt opulen tiam. Quare impator iterū cōmercium restitui p̄ce p̄t. Post bec cum impator suspectam satisfactionem haberet latinoꝝum: in imperio suo congregari multitu

dine fecit. cū tamen nostrī nībīl sibi cauerent. Subitoq̄ immisissis legionū suarū exercitib⁹ nostros aggressus in p̄ncipio aliqui vulnerati sunt: nōnulli etiam interfecti. Demum peregrinis ad arma currētib⁹ multis ex illis in terfectis ac vinculis mancipatis ceteros infra vrbē fu gere compulerūt. Lūq̄ iam confiato bello hinc inde quo tidie insultus fieret. atq̄ semp greci tanq̄ homines im belles confusi fugarentur. merito timuit impator. ma xime cū de die in diē peregrinoꝝ multiplicaretur nume rus. et nōnullorū principum in p̄ximo nunciaretur aduen tus. vnde missis ad eos fidelibus ac sollemnibus nūcijs il los de pace fecit requiri. Fidelis aut pegrinoꝝ popul⁹. Quis minime dubitaret q̄n iusto zelo aduersus grecos arma commouisset. Sed dei timorē habētes p̄e oculis et eorū p̄siderantes propositum. arma que p̄tra infideles tulerant in populi xpianum cōuētere formidabant. vñ que pacis erant obaudientes in plenam cum impatore concordiam redierunt. Quo facto impator apertis thesauris suis tam dño ducti q̄ ceteris p̄ncipibus dona ingētia in auro et gemmis et alijs localibus p̄ciosis cō tulit. ita vt vsq̄ ad sup̄emū muneribus cumulati impa toris admirarentur munificentia. Sed reuera q̄ p̄nci pib⁹ quasi liberaliter p̄ferebat. nec liberalitatis erat nec gratie. sed timoris et fraudulente verutis. Nostros autē in simplicitate sp̄s et sincera fide ambulantes vix per suaderi poterat grecoꝝ malicia. et nequā illoꝝ principis fraus. maxime cum erga eos tanta liberalitate et simula ta gratia redundaret. Audiens nō dux ceteroꝝ p̄nci pum aduentum suggerente impatore parato nauigio cum suo exercitu transitio beleponto in bithiniā trās fretauit. atq̄ in pago calcedonēsi castrametat⁹ est. Erat autem is locus constantinopolim valde propinquus. q̄ so la beleponti quod nos brachium sancti georgij dicim⁹. interpositione distabat. vnde qui negocijs vrgētib⁹ tra bebantur ter vel quater in die ire ad vrbem regiar in ca stra redire sine difficultate nauigio poterant. Qd autem impator exercitum peregrinoꝝum trāsire p̄e p̄sua sionibus compulerat. non de fidei sinceritate p̄cessit. Sed solita fraude vñs ducem circumuēnt. ne alijs p̄nci pibus adueniētibus eius copie possent admisceri. hā et reliquos qui postea subsecuti sunt eadem arte sigilla tim trāsire compulsi. itavt nūq̄ simul ante constanti no politanam vrbē peregrinoꝝ fuerint exercitus.

S. ii. Postq̄ igitur omnis exerci

tus peregrinoꝝ beleponto transitio in bithiniā peruene runt et in vñū pueniētes factus est vnus dei viuētis ex ercitus: vbi recēdito legionū numero inuēti sunt habere peditum sexcenta milia. equitū nō loricatorū centū mi lia. hō oēs vno aio niceam vrbem populosisimam ob si dentes expugnaverunt. Lulus vrbis sicut et regionis to tius et adiacentium simul puinciarū. dñs erat qdam tur choꝝ potentissimus satrapas solimannus noie. hō domo valens et strenuus in armis. hō a thar so clicie vsq̄ ad belepontum vniuersas puincias possidebat. Et audi to nostroz aduentu ex vniuerso orientali tractu magnas turchoꝝ collegerat copias. Sperans q̄ illoꝝ fretus au xilio ab imminētibus periculis vrbem p̄dicatam et re glionem vniuersam posset eripere. Sed ante vrbis nicee expugnationem bellis peregrinis victus atq̄ fugatus est. Capta est autē vrbis nicea anno ab incarnatione dñi. M. xcviij. mense iunij die. xx. Et de mandato p̄ncipum continuantes iter versus antiochiā p̄cedebāt. In quo itinere cum dñs boamundus. et normannoꝝ comes ro bertus. atq̄ stephanus blesensium vñacum dño tancre do. et comite sancti pauli ceteras copias p̄cessisset. vix a maioribus castris duobus se elongauerāt. miliaribus cum ecce solimannus qui memor iniuriarū quomodo vrbē egregiam vporē et filios amississet. qui in expugnatione

Impator
stacino
politam
aggredit
xpianū ex
ercitum.

Impator
constanti
nopolita
n⁹ dar mu
nera xpia
no exerci
tui.

Belepō
tus d̄ bra
chiū sancti
georgij.

De bibi
nia i piffi
dia trāst
exercitus

Tharfus
obfident.

Ediffā
est rages
medoz.

De hoc b
i actibus
aploz ca
xj circa
ibi ita vt
cognōia
rent ibi p
mū dīci
pūli chz
stānt.

Itius capri fuerat. ad id totis viribus anhelabat ut eis vi-
cem repederet subito sup eos irruens: ita pene multis in-
perfectis in fugā verterat. cū ecce dñs gorbifredus cum
cetero exercitu q per nuncios de periculo socior certifi-
catus accelerauerat. fulmine? aduolās. irruensq cū suis
in hostes fidei. non sine illoz strage in fugā vertit. Ecci
dñe aūt illa die dicitur de hostiū numero viri potentes
et incliti ad tria milia. De nostris vō popularibus et ple-
be minima promissū sexus quattuor milia. Fuit autem
hoc pñtū die kalēdārū nouembriū. Recedētes aūt inde
ac viam inceptā pñuātes transcurfa vniuersa bitūina
pissidiam ingressi sunt: vbi in quadā ipsius regione descē-
dentes magnā aquar penuriam passi sunt. adeo vt pñsi-
tis anxietate multi deficerēt. Tandē vō opitulante dño
ab his crepti periculis in regionē copiosā et vberē de-
scenderunt. Intra antiochiā minoz que est metropolis
pissidie. Hic pñmū quidā de pñcipibus ab exercitu ltu-
dīose separati sunt: scilicet gorbifredus frater cū septē milibus
loicatis. Scōs fuit dñs tancredus cū eqūibus milibus
quinqz et pñtibz nō multis. Qui in cūctiam descēdens
et tharsum eiusdē puīcie metropolim obfedit. Hāc vberē
dē fundasse tharīs scōs filioz iauan filij iapber filij noe
quīs solinus aliter de pñ? vrbis cōditione sentiat. asse-
rens a perse edificatam. Lūqz iam ciues ad dēditionē
compulsi. Adueniens dñs baldūnus cum maioribz
copijs expulso dño tancredo vrbem sibi vēdicauit. expul-
sis inde turcibz: qui in ea dominabantur. Cūqz autem
qui eā incolebant fideles erant sed vsu armoz relicto so-
lum agriculture et mercationibus operam dabant: tur-
chis tributarij. At vō tancredus a tharso recedēs i anu-
striam nobilēm eiusdē puīcie vrbem expulsi ex ea
turcibz expugnauit. totāqz adiacētē regionē sue sub-
iecit ditioni. Dñs autem baldūnus insuper postq thar-
sum in suam potestātē redegiſſet Duce quodam armeno
pāgratio nomine fugatis atqz occis turcibz ciuitates
et castra eiusdē regionis expugnaret et nomen eius tā
magnificū esset vocatus a ciuibz ediffāns. eorum est
factus dñs et gubernator. Est autem ediffā ciuitas nobi-
lis mesopotamiē que alio nomine rages medozum ap-
pellatur. Hec enim ciuitas ciuibz referta fidelibus fī-
dem quam ab apostolorum temporibus receperant. vsqz
ad id tempus tēnerant. Sed infidelium iugum eaten?
quotidie patiebantur. Qui dominio vrbis positus. expu-
gnatis ac fugatis circumquaqz infidelibz cunctam regio-
nem suo dominio subiugauit.

S. iij. Interea dum circa ediffānā
regionem dñs baldūnus? desudat. maior exercit? omnib?
in via expugnatis ciuitatibus. turcibz fugatis antio-
chiā perueniunt. Est autem antiochia ciuitas glorio-
sa et nobilis tertium vel secundum post romā dignita-
tis gradum sortita omnibz puīciarum. quas tract? con-
tinet orientalis pñceps et moderatit. Hec pñsca tem-
poribz dicta est reblata. vbi sedechias rex iuda duct? an-
te ei? conspectum iussu nabuchodonosor in ei? pñsentia
filij eius crudeliter occisi sunt. Hāc post mortem alexā-
dri magni macedonis antioch? qui post ei? mortem par-
tem regni ei? obtinuit vt supra dictum est. turribz et mu-
ro validissimo circumdatam de nomine suo vocari pñe-
pit antiochiā. regni sui eam caput constituens. In hac
apostolorū pñceps beatus petr? cathedram tenuit sacer-
dotalet. In hac pñmus fidelium habitus est conuentus.
in quo etiam et christianoꝝ nomē dedicatū est. Hūius
enim qui christi secebatū doctrinā nazarenū vel disci-
puli dicebāt. Postmodum vō a christo deducti sunt xpīa-
ni. Eiusdē vō ciuitatis patriarcha vīginti puīcias i
sua iurisdiccione habere dicitur. Sita est autē antiochia

in puīcia que celeusya dicitur. comodissimā et ame-
nissimā habens positionē. Est enim fontibus et riu-
is tota pene irrigua. Laudantur etiam infra ciuitatis am-
bitum montes duo mire celsitudinis. In quoz alterius
vertice qui videt cūctior situm est pñsidiū munitis-
simum. Qui duo montes valle pfundissima sed angusta
separantur. per quā torrens dimissus p mediā insulā ci-
uitatē. Longitudinem autē ciuitatis quidā duo quidā tria
miliaria asserūt. Distat autē a mari decem vel duodecim
miliaribus. Idūius tam egregie ciuitatis dñs erat qui-
dam anexianus noie. natione turcibus: q de familia ma-
gmi et potentissimi fuerat pñcipis soldani persarū: qui
vniuersas illas puīcias violenter suo imperio subiū-
gauerat. vt superius dixim. Colens tñ redire ad ppā
nepotibus suis. ac vernaculis vniuersas quas sibi vendi-
cauerat distribuit regiones. In qua distribuitōe solimā
nō eius nepotū opera execrantē. Quia dñs nūc hanc ciuitatē cum eius puīcijs cō-
tulit. Euidam autē eius nepoti ducati noie vrbem con-
tulit damascenam. Euidam vō seruo eius assignat no-
mine famosissimā ciuitatē cōtulit alapiam. Hūc qz de
quo sermo est anexiano vrbem concessit antiochiā cūz
modicis finibus. Nam vsqz laodiciam syrie calipha egypti
possidebat regiones. Amentes itaqz nostri hanc
munitissimā ciuitatem octo continuis obfiderūt mē-
sibus. Sed quia ciuitas in circuitu magno ambitu pñ-
debatur. vndiqz illam vallare nequiverunt. licet ipoz q
gladium poterant educere. ad trecentoz milium nume-
rus esse diceretur. Referre igit casus singulos quos in
ea obfidiōe tāto continuato tpe diebus pene singulis
ptulerunt longum est stilo concludere. Nam fere fame
periclitatus est noster exercitus. Insup et ciues frequē-
ti eruptione facta multa nostris damna intulerunt. Et
nihilominus cum omnes vno animo ad impugmandā
vrbem totis viribus insisterent. rumor insouit q per-
sarum quidam pñceps potentissimus ad antiochiā ve-
nit instantiā ex vniuerso imperio suo in eoz subsidij
innumerabiles copias dirigebat. et iam pro certo habe-
batur q in viciū erant constituti. Lomenientes igit
adinuicem nostri pñcipēs ceperūt deliberare quid in
tanta necessitate fieri oporteret. Cōsulebat qdam q ad-
uenienti multitudinē relicta vrbē pcederet obuiam ac
belli fortunam expetret. Alijs autē videbat vt maior ps
ad obuiandū illis egredere. reliqui vō obfidiōem cō-
tinuaret. Boamūdus tharētinoꝝ pñceps vir strenu? et
in talibz valde expertus. vtrāqz suas rōnes allegās re-
probat vīam dices. Sive omnes egrediamur vt volunt
aliqui: siue in castris pars aliq remaneat: videmur ope-
ram et studium et expēsas per tam lōga rēpora inutiliter
expēdisse. Nam egredientibus vniuersis soluetur obfi-
dio. et ciues qui intra mēta sunt pro voluntatis arbitrio
hostibus adijcēt: aut adueniētes intra mēta intro-
ducunt. Sive pars exercitus in castris remāserit: quō-
poterit pars vna ciues infra vrbem coercere: cum oēs
simul vix illos cohibere possimus. Unde mihi videt pa-
tres q illuc omnis nostra debeat intētio festinare ante
tantoꝝ exercitū aduentū: vt ciuitas in nostram pñs
descendat ditionem. Qd si modū queritis in pñptū est.
Amicū habeo in ciuitate fidelem. Hic habet turrīm in
sua potestate munitissimā: quā sub certis cōditionibus
paratus est eam mihi tradere: p quo negotio multā suz
illi pacis dare pecuniā. Si autē vestre videt amplitu-
dini vt nostra sollicitudine et studio capra ciuitas in no-
stram iure hereditario possidenda transeat potestatem:
paratus sum eū dicto amico meo pacta cōplere: sin autē
elaborēt vestrū quilibet et quocūqz studio vrbē poterit
obtinere quātum mea interest illi cōcedo. Hīs auditis
pñcipēs gaudiū sunt gaudij magno et petitionē gra-
to animo concurrerunt: excepto comite tholosano. Ar-
bem cum suis pertinētis iure hereditario possidēdam

Soldani
persarū.

Obfidiō
antiochie

Boamū
antiochia

boamundo imperpetuū cōcesserunt. Erant tunc tēporis
inter ceteros fideles in eadem ciuitate: duo vterini fra-
tres. quozum maior emirferyus vir potens plurimum
domino ciuitatis valde familiaris. Hic audiens q do-
minus boamūdus pñceps magnificus esset. statim vrbem
obfessam per fideles nuncios eius sibi gratiam cō-
ciliāuit ita vt diebus pene singulis de statu ciuitatis eū
redderet doctioꝝem. Agitur boamūdus soluto consilio.
sicut erat vir sollicitus hunc amicū suū per nuncios con-
uenit vt quod adinuicem cōdigerāt impleretur. Quo au-
dito letus emirferyus fratrem quem habebat vnicū cū
non posset tantum negotium absqz eo ad optatū deduce-
re finem. et vsqz ad eam diē id negociū ab eo occultasset.
tentare voluit si in eo negotio secum vellet concurrere.
Quod cū a longe et per quedam verba leuā primo illi in-
ciperet mysterium reuelare repperit eū satis ab hoc pio
proposito abhorrentem. immo nostrorū cōspiciatē
Sic ergo qui pñs dubitabat an fratri communicaret
propositum. nūc quasi pestem declinās illum in sua cō-
scientia execratur. et ne christi obsequium per eum im-
diretur. de ei? morte tractare cepit. Charitati fraterne
publicam fidelium pponens salutem. Ea autem nocte
cum ciuitas sopori se dedisset videns vir predictus hora
rebus agendis se obtulisse opportunitatē dño boamūdo
per nuncium significauit. vt cum viris electis festinus
adveniret. Quo audito dñs boamūdus conuocatis clā
alijs pñcipibus. cū suo domestico comitatu subito ante
turrīm assiterunt. Interea vir ille sepe dictus turrīm eā
dem ingressus. fratrem suum cuius mentem alienam a
suo pposito nouerat in stratu suo dormientem occidit.
Quo facto fure dimisso pñceps in dei noie ascendere
ceperunt. Pñmūqz fuit dñs boamūdus. post eum fuit
comes standrensis et tancredus. Post quos ceteri asce-
derunt. Qui virtute induti ex alto duce predicto viro q
illos introduxerat. decē turres sine interpellatione oc-
cis earum custodibus occupauerunt. Quo facto descē-
dentes ad portam eam violenter effringunt admitten-
tes eos qui de foris expectabant. Cognoscentes aūt q
auroa tā esset: bucina dato signo ad vrbis ingressus ce-
perunt qui in castris remanserant intromittunt q p vrbē
discurrētes: ac effringentes domos stragē nō modicā
ediderūt. Cūqz aūt audito tumultu ex stratis surgunt.
videntes eoz stragē que passim p vicos fiebat re. put-
erat. arbitrati sunt. relictoz domibus fugere tentabant
sed inter cūcos armatoꝝ incidentes obruncabantur.
Multi tamen per portas egressi aut per murum di-
missi ad mōtana cōscēdētes vite pñsuerūt. Inter qz
et anexianus ciuitatis dñs ciuitatem egressus dñ fuge-
ret a qbusdam armenis inuētus occisus est. Nostri aūt
potiti ciuitate nihil prozū alimētoꝝum in vrbē reppe-
rerunt: nec mirū cum iam pene nouē mēsis ciuitas
obfidiōe fuisset vallata. Sed tamē in auro et argento
atqz lapidibus preciosis tot et tāte diuitie repere sunt.
vt qui pñs medicabat esuriēs: nūc factus locupletioꝝ
oibus abūderet. Capta est igit antiochia anno ab in-
carnatione dñi. M. xcviij. tertia die Junij mensis. Die
igit tertia ab vrbis expugnatione sepe dictus pñceps
potentissimus cū maioribus q diceret copijs adueniēs
cum suis vndiqz ciuitatē conuoluit. Sic populus xpīa-
nus qui paucis atē diebus eandē obfederat: et obfessam
sibi vendicauerat violenter versa vice: sicut rerū solet
esse vicissitudo: obfidiōez sustinens graui supra modū
inedia molestabatur.

S. iij. Urbe igitur sic ex omni
parte ab infideli populo circumdata: cum iam populo fi-
deli egredi vel ingredi non liceret: facta est nostrorum
conditio longe deterior. Nam cum nihil inferre ali-
mentoz: exorta est in ciuitate fames solito vberemētoꝝ

ita vt pre defectu victualū et famis acerbitate. plebs ad
turpia declinaret. Non erat in eis etiā apud delicatos
differentia. nec erat mundorū ab inmundis legalis vlla
distinctio. Erat itaqz intueri miserabiles viros robustos
res quos virtus precipue iungos pre nimia debilitate
baculis delecto vultu per plateas et vicos medicado disti-
currere. vix erat in tanto populo qd sibi sufficeret. Quid
plura. Camelos. asinos. boues. equos. mulas. et immun-
da quelibet quotiens dabatur ex his habere p summis
reputabant delitijs. Referre qd singulis acciderit. et quā
ta egestate p tpo pius laborauerit populus. longe esset
ab historie pñdior speciales exigeret tractatus. Sed
si in summa dicatur vix aliqua stiner historia. tātos pñ-
cipes. tāti exercitū. tanta alibi fine defectu. et tā patien-
ter tulisse molestias. Interea guilelmus de grantameſi
til vir nobilis et alij q cum eo in principio obfidiōis au-
fugerant. alexādriā minoz perueniētes. ascēs nauibz
bus sinū perueniūt. quo in loco imperator pñstantino
politānus cū suis copijs erat. atqz nostris pñcipibz in au-
xiliū pperabat. Exceptis exercitibz quos ipe ex vniuer-
sis nationibz collegat. Erāt cū adiecti quasi ad xl. mi-
lia latinorū. q ab exercitibz q pceſſerant qbusdā vigen-
tibus causis p terras impatoris fuerāt relicti. Quo per-
uenientes cū de statu nostrorū pñcipiū ac exercitūz ab
eis impator exgreret. vt suā fugam et ppetuā infamā
tegeret mētiētes multa pñfingunt. asserentes q capta
antiochia tanta fames attriuerat exercitū fidelū q val-
de pauci ex tāto exercitūz sufficere videatur. vnde nos v-
dētes fratru negocia non posse ad votum procedere eos
sepe puenimus vt sibi consulerent. et rem impossibilē ap-
prehendere velle desisterent. Quos cum a suo non posse
mies reuocare pposito. ne nos paribus calamitatibz in-
uolueremur nostre salutis puidere curauimus. Et nūc si
placet desiste pcedere. ne tue legiones paribz pñculis in-
uoluantur. Hīs auditis impator cum suis cōmun? ca-
pro consilio retro redeundum putauit. Et qz factum est
vt p opera supradicti nequam viri. subsidij quod ex com-
promisso paratus erat xpīanus impator. eo plurimū in-
digens non haberet exercitus. Cōsideratibz tñ inter?
et rem pñcurantibus diligenter hoc ad glām nostrorū la-
tinorū pñcipum redundauit. Nam qui portauerant pon-
dus diei et ctus. dignum erat vt gloriā suis laboribus
reportarent. Sed impator si cum copijs affuisset ob p-
cipuā suā auctoritatē sibi merito palmam victorie compe-
tere. vñceditur a dño pcuratum vt qui fideliter et deuote
et inuincibilibus desudauerant periculis: laboris fru-
ctum et victorie titulum reportarent.

S. v. At vero cornobach qui ad-
uentum impatoris non immerito formidabat. audito
eius recessu. quasi de victoria iam securus. nostros infra
vrbem animosius comprimebat. vnde nostri in tanto de-
spirationis baratro inciderunt vt iam nec salutis spes
supesse videretur. Quare dicitur q etiam pñceps de sa-
lute desperantes. habito inter se familiari consilio. occul-
te decreuerant. vt relicto populo ipi de nocte clam an-
fugerent ad mare. Quod postq duci gorbifredo innouit et
venerabili viro domino episcopo podensū vocantes il-
los ad se iussit in eos increpationibus inuēcti sunt. Dū
igit sic affligeretur dei populus. respexit eum domi-
nus a sede maiestatis sue ei consolationem immittens.
Apparuit enim cuidam clerico de puīcia puīcie:
beatus andreas cui plurimum erat deuotus cōmonens
eum. quatenus pñcipibus nunciaret. vt lanceam qua do-
mini nostri iesu christi latus fuerat perforatum in ecclesia
christi.

De lāca
dñi iesu
christi.

Dors
dñi epi po
dianis.Abs tri
polis.Obsidio
hierosoly
me.Prepara
tio ad pu
gnā cōtra
infideles

beati petri reposita pquirent: et locū certis designa
uit idicis. Quōd cū fecerit. et ipi ad eius suggestionem ad
locū eundē perducti essent. effossa aliquatūlū in altū ter
ra: lanceam sicut illis fuerat a clerico predictū repperer
unt. Quod audiens populus. tanq̄ de immissa ei celis
solatione ceperunt quodāmodo a suis angustiaribus re
lenari. Per hūc voto cōcepto se iuramentis corporaliter
prestis obligauerunt. q̄ ipsi abinuitē non discederent
quousq̄ auctore dñi. vrbem sanctam pristine restituerēt
libertati. Cum em̄ diebus. xxvj. p̄tinuis ac tam miserabi
li afflictione laborassent. cepit iterum populus ad cor re
dicens fortitudine lumbos suos accingere. ac cū hostib⁹
manum p̄ferere. Agitur indicta die pugne. precedētī no
cte dum arma exercent. equos p̄parant. somno locus nō
datur. Mane autē facto circa diei crepusculum sacerdo
tes et ministri dñi per ecclesias dñina celebrantes. popu
lus anteq̄ ad prelium egredieretur de peccatis suis p̄us
cū humilitate p̄fessi corpore et sanguine dñi se munuerūt
Quo facto tanta eis diuinitus infusa est gr̄a. vt qui beri
t nudius tertius quasi segnes et abiecti vix lumina attol
lere poterant nūc in publicū p̄deuntes sibimicē palmā
victorie promittebant. Ep̄i nō et alij nīlominus sacer
dotes sacris induti vestibus populum ad preliū benedi
cebant. Conueniētes autē summo diluculo quarto kal.
iulij. Inuocantes de supernis auxiliū. p̄s. acies instruge
runt. quaz̄ vltimam quē erat ceteris refertior. conclude
bat illustris princeps dñs boamundus. Accidit autē in
exitu nostrorū ex vrbē quod erat memorizabile dignum.
Nam ros quidā suauissimus immixtus de supernis mo
dicus. sed gratissimus sup̄ nostrorū descendit exercitū ita
placidus vt quasi in eo benedictionē et gratiam suā vide
retur dñs infudisse. Quicūq̄ enim eo ymbre consparsus
est. ita plenam mentis et corporis suscepit hylaritatem.
vt nīl laboris. nīl molestie in tota illa expeditione esse
videretur. Nec solū hominibus. verū etiam equis vigor
p̄stinus adeo restitutus est vt qui per multos ante dies
non nisi foliar arborū cortices habuerant pro pabulo. ho
stili equos ordeo pastos et palea. tota die illa modicitate
et patientia laboris vicerunt. Interea princeps hostium
intellecto nostrorum ab vrbē egressu. et ipse acies suas in
struit. Nostri nō gradatim versus eos procedentes: p̄
me tres acies viriliter in eos irruunt. sequentesq̄ alie
non inferiori impetu hostes aggrediuntur. Pugnatur
itaq̄ ab vtraq̄ parte acerrime. Lūq̄ iam diu pari Marte
pugnassent. adueniēs nouissima acies in qua p̄ceat do
minus boamundus. qui tanto impetu in hostes irruit vt
dissolutis eorum cuneis verterentur in fugam. Lorbo
nach autem videns suas dissolutas acies. et ipse fuga la
psum salutis sue consuluit. Nostri autem cedendo diu ho
stes fuerunt persecuti. tamen equorum timentes defe
cium non vltra insequi p̄sumpserunt. excepto domino
tancredo. qui cum quibusdam alijs vsq̄ ad solis occasum
hostes sternendo persecutus est. Consumato autē prelio
nostri ad castra hostium redeunt. vbi tanta rerum neces
saria reperit opulentiam. tantas orientalū diuitiarū
copias: vt iam auri argenti gemmarum et preciosarū ve
stium neq̄ numerus esset neq̄ mensura. Equorū etiam et
armiento: um. annone quoz̄ et victualium tanta reperta
est abundantia. vt iam nescirent quid eligerent. etiam q̄
summa prius laborauerant inopia. Idcirco autē sunt hac
victoria principes nostri. Anno incarnationis dñi. M.
xcviij. mensis Junij. xxviij.

S. vi. Rebus igitur in vrbē com
positis. aliquādiu in ciuitate mansit populus christian⁹ vbi
ex causis occultis suscitata est magna clades in populo.
vt vix aliqua preteriret dies in qua. xxx. vel. xl. offerren
tur funera. Secus quoq̄ femineus ibi pene totus depe
rit. ita vt infra paucos dies. l. milia deficerent. Dors

tuus est etiā vir venerabilis dñs eps podiēsis ademar⁹.
Dispersi igitur hoc medio tpe nostri p̄ncipes. seorsū co
pias transeunt. multas circa antiochiam vrbes occupaue
runt. alias nō tributarias sibi fecerunt. In kalēdis nō
septēbris sicut inter eos erat cōsuetum. in vnu redeūtes
iter versus hierl'm aggrediuntur. transcursum multis re
gionib⁹ multisq̄ ciuitatibus expugnatīs. ad vrbē tripo
lim perueniunt erat em̄ vrbis magna atq̄ populosa. Qui
nostrorū audientes aduentū. in bellū illis obuiā extierūt.
Sed diuinit⁹ victi atq̄ fugati sunt. Et cū aliquādiu vrbē
obsederent. cepit murmurare popul⁹ atq̄ clamare. vt il
la obsidione relicta versus hierosolimam iter arripere
p̄ncipes autē volentes populo satisfacere soluta obsi
dione iter arripit sequentes maritimam oram die ter
tia ante vrbem bericensiū descenderūt. Deinde sydonē et
tyrū transientes in planicie que est non longe ab achon
penerūt. Inde nō p̄gressi. galileā a leua deferentes et
transfretes cesareā post diem tertij in planicie que non
longe est a topen castrametati sunt. Lōp̄tū autē habē
tes q̄ in vicino erat ramula ciuitas nobilis: illuc cū q̄n
gentis equitibus dñm comitē flaudrensem p̄miserunt.
q̄ vrbem reperientes vacuā nullo contradicente ingressi
sunt ciuitatē. Nocte autē p̄cedente ciues. nostrorū p̄cogni
to aduentu cum tota familia relinquentes vrbem fuge
rant ad montana. Nostri nō ad vrbem accedentes in oi
comoditate vini. olei et frumenti ibidem tridui exeg
runt. Interea hierosolymite de xpianorū aduentu facti
certiores. atq̄ scientes p̄ certo q̄ oīs que aduenire dice
batur multitudo speciale et p̄cipuū p̄positum haberet
ciuitatē illam obtrahendi. vnde quanta possunt sollicitu
dine vrbem cōmuniunt. victui necessaria ac armorū gr̄a
comportantes. Sed et princeps egyptius qui multo la
tore eo anno expulso turehorū p̄sidio vrbes receperat
p̄fataz. cōp̄erto q̄ ab antiochia noster decesserat exer
citus quanto potuit studio menia reparari p̄ceperat
ciuitatis. Preterea oēs cōuenientes adiuuicem decre
uerunt. vt interfectis vniuersis fidelibus qui hierosale
habitabant. ecclesiam dñice resurrectionis deicere fun
ditus. et sepulcra ab eadem radicitus euellere ne illorū
occasione. aut oīonīs gr̄a populus fidelis deinceps ac
cedere. et vrbem frequentare p̄ponerent. Sed tandem
cognito q̄ p̄ hoc matorā nostrorū populorū in se cōlarēt
odia. mutato p̄silio destiterunt. Verū expoliatis fide
libus qui in vrbē habitabant oēs cum dñi patriarcha ab
vrbē expulerūt. Qui vsq̄ ad n̄orū aduentum in viculis
suburbanis se occultantes. de die in diē morte expecta
bant. Nostri autē triduo apud ramulam consumato iter
arripientes ciuitati appropinquare ceperūt. Scientes
autē loca venerabilia pro quibus tot pertulerunt labo
res iam esse in p̄ximo cū non multo p̄cessissent e vicino
vrbem sanctā conspexerūt. Qui p̄e spūali gaudio fufis
lachrymis deum glorificauerūt: qui populi suo vota be
nigne exaudire dignatus esset: vt iuxta eorum deside
ria ad loca optata meruerint peruenire. Videbatur au
tem impletum esse quod per prophetam predictum fue
rat vaticinium. Leua hierusalem in circuitu oculos tu
os: et vide potentiam regis. Ecce saluator tuus venit
soluere te a vinculo.

S. vii. Urbē sanctā ac deo ama
bilem hierosolimā in sublimibus mōribus esse sitā cer
tum est: in tribu bēiamin positam vt veterum tradit au
toritas. Idcirco autē ab occidēte tribū symeon et phillistin
regionem et mare mediterraneū. Ab orientē nō iordanis
fluenta: et ei adiacentē solitudinem. Ab austro nō habet
sortē iuda in qua est berblec familiare dñi reclinatoriū:
et felix natiuitas dñice curarū locus. A septentrione nō
vrbē habet gabaon Josue filij Num. insignē victoria et
defixi solis miraculo preclarā tribū badez effraym. Est

hierosale iudee metropolis in loco riuis. siluis. fontib⁹
et pascuis penit. carere. Idcirco iuxta veterū historas p̄
mo dicta est salem: et postea Zebus: ex Zebuse dicta est
Zebusale. Postea nō regnare filio eius salomone re
ge dicta est ierosolyma quasi zebusale salomonis. Est
autē ciuitas et minor maximis: et mediocrib⁹ maior. For
ma quidam oblonga et parte altera longior: tetragona.
Sita est autē in montibus duobus: quoz̄ fastigia infra
muri ambitū ex parte plurima cōtinet modica valle di
stincta: que etiā vrbē per mediū diuidit. Nox autē qui
ab occidēte est mons syon appellatur. Altera nō qui ab
orientē est mons moria dicit: vbi abraā voluit ysaac im
molare: in quo iuxta id q̄ sacra cōtinet historia salomō
templum dñō edificauit. Anno autē ab incarnatione dñi
M. xcix. septima die mēsis iunij xpianorū exercitus aē
vrbem castrametatus est: diciturq̄ fuisse aduentū
numerus ad. xl. milia n̄st. inter q̄s expeditorū vir erant
xx. milia peditū. equitū nō M. cccc. In vrbē autē dice
bant eē viroz̄ fortū et optime armatorū. xl. milia. Quin
ta autē die postq̄ ad vrbē noster p̄uenit exercit⁹ ad impu
gnandā vrbē vnanimiter accingūt. Lūq̄ tā p̄e q̄rtuor
bebomadas circa id vniuersos desudaret exercitus:
die. xj. iulij mēsis vno aio vrbē aggrediunt. Et cū vsq̄
ad hora diei septimā sine certa victoria anceps et dubiū
satis certamē cū nostri tā multo labore fatigati ceperūt
insistere remissius et insultantibus hostibus paulatim di
labeant populus: sed subito strus diuina fuit q̄ fidelis
rebus tā desperatis intulit consolationē. Nam de monte
oliueti miles quidā armis accinctus refulgētib⁹: qui
postmodū nō cōparuit signū dabat nostris legionib⁹ vt
rediret in sulcū denuo iteraret. Quo signo viso exilla
ratur noster exercitus ac maiori animo ad impugnationē
nem vrbis redijt tāto seruiore animoz̄: vt qui fessi aut le
si vulneribus operā subtraxerant: nūc receptis animis
vltro se offerētes instabant animosius. Tantaq̄ erat in
castris nostrorū leticia: vt tā quasi certi de victoria infra
vniū hore spaciū vallo cōplanato et effracto antemura
li quoddā castellū quod ex lignis cōstruerant muro ap
plicauerūt. Cuius autē p̄cere magnitudinis et immēse so
licitudinis arbores a muro suspenderāt vt machinarum
ictus eluderēt. Quorū duas nostri qui erāt in predicto
castello p̄fectis fimbis quibus erat ligate deiecerunt
ad terrā. Quo cognito dux gothifredus qui in ea parte
vrbē impugnat: sursum in castello dictas trabes fer
ri p̄cepit. Quibus ex vna parte in machina: ex altera
super murū locatis vice p̄oris prebuit. P̄dote igitur sic
ordinato p̄tus omniū vir illustris dux gothifredus cū
fratre suo eustachio ingressus est vrbē. Post quez̄ multi
alij secuti sunt. Hostes autē sup̄ muros vidētes nostros
turres et menia deserūt. Nostri autē qui vrbē iam intra
uerant de mandato ducis ad portā septentrionāle q̄ san
cti stephani dicit accedētes: atq̄ illa resecrata expectan
tem populū introduxerunt. Qui per vicos ciuitatis di
scurrentes strictis gladijs erati non parcētes aut serui
in ore gladij prosternebat omnia. Confugerūt porro in
atrium templi maxima paganorū multitudo. Ad quē ve
niens dñs Tancredus: omnes quos ibide repperit de
truncant: qui fuerunt fere decem milia.

S. viij. Subingata autē penitus
ciuitate p̄p̄s fidelis depositis armis in spū humilitatē
cū gemitu et lachrymis loca venerabilia q̄ saluator no
ster dei filius p̄p̄a voluit sanctificare presentia: cepe
runt cū omni deuotionē circūire. Nam inuerti erat amenissi
mū et spiritali plenū iocunditate: quāta deuotionē ad lo
ca sc̄a fidelis accederet p̄p̄s. Nam vbiq̄ lachrymē vbiq̄
susp̄rita. Die autē captiōis ciuitatis dñs ademar⁹ vir
venerabilis podiēsis eps dñi pape legat⁹: qui vt p̄dixi
mus apud antiochiā vita decesserat: a multis in sancta

visus est ciuitate. Ita vt multi viri venerabiles et fide
digni eū super ciuitatis murū primū oīm ascendisse. et
ceteros ad ingressum vrbis animasse. oculis corporeis
se vidisse assererent. Multiq̄ alij qui in dicta via in
dei obsequio diuersis casibus occubuerant in dicta ciui
tate apparuerunt cū alijs loca venerabilia visitantes.
In quo manifeste dabat intelligi. q̄ et si vita decesserat
corporeali. ad eternā tñ vocati beatitudinē nō sunt frau
dati a desiderio suo. sed q̄ pio expecterant studio pleno
sunt effectū p̄secuti. Lapsa est autē predicta ciuitas an
no ab incarnatione dñi. M. xcix. die. xv. mēsis iulij fe
ria. vj. hora. ix. Anno tertio ex quo xpianorū p̄p̄us tante
peregrinationis onus assumpserat. p̄cedente roma
ne ecclie dñi vrbano sc̄o romanoz̄ impatore dñi ben
rico. iij. In francia nō regnante dñi philippo. Et sc̄a
igit ciuitate xpianorū p̄p̄s libertati pristine restituta.
octaua die p̄ueniunt principes: vt aliquē de suo colle
gio eligerent. qui regioni p̄ceset et regiā sollicitudinē
impenderet p̄uincie acq̄sire. Inuocataq̄ sp̄s sancti gr̄a
p̄sonantes adiuuicē dñm gothifredū lorbozingie duces
vnanimiter elegerūt in regē. Fuit autē hic gothifredus
de regno francoz̄ p̄uincia remēsi ciuitate bolonia. Cui⁹
p̄ fuit dñs eustach⁹ senior. illi⁹ regionis comes. Ma
ter nō yda noie foroz̄ et. cis lorbozingie gothifredi qui
cognominat⁹ est struma. Qui postmodū cū esset sine li
beris hūc nepotē suū gothifredū in suū filiū adoptauit.
vnde eodē defuncto illi in ducatu lorbozingie successit.
Quic autē fuerūt tres ex vtroq̄ parente fr̄es dñs videli
cui⁹ baldūn⁹ comes edessan⁹. Eustach⁹ comes boloniē
sis. qui post p̄rem obtinuit comitatū boloniēsi. Tertius
fuit guillermus. qui duob⁹ fratrib⁹ suis hierosolimam
p̄ficiētib⁹ cū p̄e domi remansit. Fuit hic dux p̄clari
ssim⁹. vir religiosus. elemens. pius. iust⁹. serus in xbo
et stabilis. Seculū p̄tenuens vanitates q̄ in illa etate
p̄sertim in militari p̄fessione raz̄ est. Fuit p̄terea in
oīonib⁹ iugis. in opib⁹ pietatis aliidius erat etiā affa
bilitate insignis liberalitate gr̄atiosus. Fuit autē corpe
puleber et magn⁹. robust⁹. facie venusta. capillo et barba
flauis. In vsu armorū exercitū militari oīm iudicio
quasi singularis. cui⁹ opa semp fuerunt magnifica et ad
miratione digna. q̄ vsq̄ in p̄stem diem p̄ celebri narra
tur historia. Postq̄ igitur deo deuotus princeps regnū
obtinuit. sicut vir religiosus erat statim regnū sui domi
no cepit offerre primitias. Nam p̄tinus in ecclia dñice
sepulcri et tēplū dñi canonicos instituit regulares. et vsq̄
ampla beneficia assignauit. Adduxerat em̄ feci vir deo
amabilis. de claustris mōachos discretissimos. qui toto
itinerē horis diurnis pariter et nocturnis diuina illi mī
nistabant officia. Quibus diebus inuenta est in parte
sancte resurrectionis ecclie seorsum portio vna dñice
crucis. quā ob meritū gentiliū fideles occultauerat. Que
res magnā fidelib⁹ attulit p̄solationē. Silerī non debet
hui⁹ p̄ncipis p̄ssimū factum. Nam p̄motus in regnum
corona aurea mox regū in sc̄a ciuitate noluit insigniri
in qua humani generis reparator. vsq̄ ad crucis patibū
lū p̄ nra salute sp̄inea coronā portauit: vñ qdā etiā illuz̄
in carbalago regū hierosolymorū latinorū non commie
rāt. Vbi autē nō solū rex sed regū optim⁹. lumē et specu
lū videt aliorū. Nō em̄ p̄secrationis mun⁹ sp̄euisse cre
dendus est: sed pompā seculi perituram humiliter decli
nasse coronā vt immarcescibile alibi consequeretur.

S. ix. Sub manu igitur incliti
viri gothifredi regnū duale sc̄e cepit. Cui⁹ p̄ idē tps
p̄ncipes xpianissimū nōdū adhuc abinuitē essent diuini
p̄nceps egypti q̄ calipha s̄: inter orientales potentissi
mus exercit⁹ collegerat infinitos. Locatq̄ ad se p̄m
cipē militie sue mādaui eidē. vt cū vniuersis regni sui
virib⁹ in syriā descēdat. et populū illū barbarū q̄ de multē
f. s. v

De origi
ne gothi
fredi reg
hierosoly
me.Qualis
fuit gothi
fredus.

occidentaliū finium adueniat delectat de terra. Qui mandatu dñi sui obedire. cum innumerabilibus copiis descendit in syriam. Quo audito aggregati sunt adinuitem nostri principes. ac completis ante sepulcrum dñi de more donibus: collectis eoz copiis cōtra hostes pgressi sunt. Erant autē illi equites in vniuerso milie ducenti. peditum vō nouem milia. Igñt aciebus instructi rei cētum dño cōmendantes. ac de supnis inuocato auxilio viriliter hostibus aduenientibus occurrunt. Quoz primū impetū hostes sustinere non valentes. in fugam versi sunt: quos nri insequentes magnū ex illis numerū occiderūt. Reuersiqz illoz castra multaz diuitiaz referat generibz. vsqz ad nauscam satiati sunt. Illis itaqz gestis dei amabiles principes normannoꝝ et standrensiū comites ad p̄p̄ia redierunt. Sed normannoꝝ comes rediens regem anglie fratrem suū. qui cognominat⁹ est rufus repperit abiqz liberis esse defunctū. Et cū illi tā q̄ antiquiori ius successionis competeret: frater eius henricus natu posterior p̄uadēs regnū principibus q̄ frater eius hierosolymis rex p̄stitutus esset redeundi animū nō haberet. Itaqz fraude regnū obtinuit. Reuersus ergo frater cepit regnū repetere. Sed cū ille id penitus negaret parata classe in anglia violenter ingressus est. Et intercedentibus pacis mediatozibus. bis cōditionibus pap̄ inter illos reformata est. q̄ rex fratri suo primogenito certā pecunie summā singulis annis censu noie daret. Postmodum vō non obstantibz pactis rex cū exercitu in normannia nauigans fratem bello victū cepit atqz p̄petuo carceri mancipauit in quo defunctus rex in oibus illi successit. Recedentibus autē his principibus dñs rex gotbifredus retento sibi dño tancredo et comite garnero de grecis. cum quibzdam alijs nobilibz regnum prudenter et strenue gubernabat. quibus diebus dñs boamundus antiochenus p̄uiceps. Et dñs balduinus comes edissanus audientes q̄ nri vrbem sanctam sibi vendicauerant cū. xxv. milibz armatoz. dñs hierosolymam iter arripuerūt. atqz victis turcis qui illis in via insidias parauerant sancti et incolūmes hierosolymam perueniunt. Sane cum vsqz ad illos dies hierosolymitana vacasset ecclesia. de cōmuni oim voluntate dñm dāderūt virum venerabilem p̄fatum archiep̄m qui post captione ciuitatis in terrā sc̄az cū multis de italia nauigio venerat in sedem collocauerunt patriarchalem. Quo facto bi duo principes hic antiochia. ille edissam redierunt. Boamundus autē postq̄ redijt cum causa capiendi quādam vrbem p̄tius accessisset a turcis multis suoz amissis captus est. Quo quidē anno q̄ fuit ab incarnatione dñi. M. centesimus rex gotbifredus infirmat⁹ est. q̄ senties sibi mortē imminere: assumpto sibi salutis nre viatico. tanq̄ verus xpi cōfessor. viā vniuerse carnis ingressus est. Quo anno etiā rex angloꝝ guillermus vir oim nequissim⁹ est extinct⁹. Anno regni sui. xij. vite nō sue. xliij. nonas augusti. De nāqz subtracto ab hac luce dño gotbifredo successit illi in regnum dñs balduinus frater eius comes edissanus vir siquidem strenuus fuit. liberalibus disciplinis cōuenienter imbutus. Erat p̄terea p̄mptus ad arma im p̄ger sollicitus. q̄tiens cū regni vacabat negocia. p̄doro magnificentiā animositate et discipline militaris experientiā. et ceteras illius animi dotes. sup̄num videf in eo cōmēdare. Fuit autē naso aquilo. grauis in incessu. et in dño serus clamidē semp portās ab humeris. ita vt ignotis magis ep̄us q̄ secularis princeps videret. Illic turbos atqz ceteras infideles nationes multis p̄lijs affligit. multas illorum ciuitates expugnauit.

S. r. Eodem tempore audiētes occidentales p̄ncipes mirabilia magna. q̄ p̄seruos suos dñs contra infideles in oīēte operatus fuerat: quomō

ante faciem eoz subuerterat gētes: firmiter concipiat expeditionē alia renouare: atqz in oīēte p̄fida. Illoꝝ magnus erat vir illustris dñs guill⁹ comes picraue. sis. Idēqz aquitanie dux. Hugo magnus regis francoꝝ frater: q̄ etiā in p̄ma fuerat expeditione: sed rei familiaris inopia coactus fuerat ad p̄p̄ia redire. Dñs q̄ Stephan⁹ carnotensis et blesensis comes: q̄ capta antiochia futurū p̄lium reformidās: turpi fuga p̄petuā infamā accepit. Illic quēz priore ignominia redimere idē iter arripuit. Dñs q̄ Stephanus burgūdie comes: et mlti alij nobiles. Illi oēs iter arripientes cōstantinopolim perueniūt. Inde cū suis legionibus trāsito helespōto niceā p̄uenerūt. Imp̄ator autē cōstantinopolitanus alexius vultu grecoꝝ more latinoꝝ successibus inuidēs: occulte per nūcios in eozum pernitiē hostes fidei sollicitabat. Qui siue ex industria siue casu diuisi abinuicē: dati sunt in manus hostiū: ita q̄ vna die p̄misiū serus ceciderūt. vltra quingenta milia. Quibus autē cōcessum diuinit⁹ hostes effugere: amissis fere oibus t̄barum cūcie p̄uenerunt. Quo in loco bugo magnus vita defunctus est. Postmodū tracti deuotione vidēdi loca sancta versus hierlm iter arripientes: torto sam ciuitatē maritimā obfessam violenter effractā in suā redegerūt potestate. In q̄dā autē ciuitatē eiusdē oraculo reptū est vas coloris viridissimi in modū parapsidis formatum: q̄s ianuenes smaragdū reputātes p̄ multa summa pecunie in fortēz p̄de eis a rege p̄misse: recipientes ecclesie sue tanuē. redeūtes p̄ multo obtulerūt ornatu. Qd quidē vas bodie in dicta ciuitate ianuef ostendit. p̄ miraculo: dicentes p̄dicti ianuef. Ne esse smaragdū ac illud vas sine catinū in quo iesus dei filius xps in cena cū discipulis suis comedit. Ordinatis autē his ciuitatibz quas rex de manu infidelū eripuerat: in regnū rediēs insonitū ru mor: q̄ calipha egyptius iterū copias infinitas p̄ra fideles in syria dirigebat. In quoz exercitu dicebant cē eq̄t. xv. milia. peditū vō. xx. milia. Qd postq̄ rex illoꝝ aduentū habuit p̄ cōp̄to: cū eq̄tibz ducētis. lxx. peditibus vō. xij. milia: inuocato de supnis auxilio in illis occurrit: cōmissio p̄lio dei cooperāte ḡaillos fugauit quos nostri insequentes de eis stragē mirabilē fecerūt eozū p̄ncipe interfecto. Eodē anno qui fuit ab incarnatione dñi. M. c. l. rex balduinus esset in ioppem ascalonite infideles aggregata infinita suoz multitudinis fines regni aggressi sunt. Qd rex audiens accepit copias impetuose nimis ad illos egrediens accepit multitudinē veritus manus p̄seruit. Sed cum aliq̄dū nostri viriliter pugnassent ad postremū a multitudine obruti: post multa stragē hostiū in fugā vsi sunt. Tāc nobiliū virozum strages vsqz ad illū diem in regno hierosolymitano fuisse nō legitur. Inter quos ceciderunt dñs stephanus burgūdie comes carnotens. Rex tñ euadens ad mōtana aufugit: et cū mortuus crederet ioppē redijt. Tandē hostes p̄pter victoriā hincinde discurrētes aggressus vici: multisqz interfectis atqz capris ceteros in fugā vertit. Anno autē regni eius. iij. idē rex cū stolo ianuef. qui eodē vere in ioppē portu applicuerat achonensem ciuitatem maritimā per. xx. continuos menses obsesaz expulsis inde infidelibus cepit. Illic primū p̄mare terrā sanctā visitatibus paratū secura tranquillitas. Eodē āno dñs boamundus antiochie p̄nceps: vna cū dño tancredo et dño baldino de burgo: qui in comitatu edissano domino regi successerat cōuenientes adinuicē: cū multa nobiliū et aliozum tam eq̄tibz q̄ peditum comitiua vrbem carram ciuitati edissane vicinaz obsederunt. Et cum multa pugnandi instantia dies infideles ad deditionem compulsi sunt: inuidia stimulantē effusa est inter principes contentio: cuius vixillum prius introduceatur in vrbem. Lunqz contenderēt subito affuit infinita turchoꝝ multitudo: que ad solucn

Magna clades xpi anoz.

Tyr⁹ capta a xpiānis.

Ascalonia capta.

Capitur ciuitas achonen. a xpiānis.

dā obsidione de vniuerso oīēte p̄perauerāt. Qui n̄fos diuino auxilio destitutos aggressi in fugā verterūt: q̄ p̄ magna p̄te occisis dñs comes edissan⁹ et dñs Jocellinus ei⁹ cōsanguine⁹ capti sunt. Dñs vō boamundus. et dñs t̄credus edissam fugerūt. Adoro nec pus: nec post modū in vniuerso oīēte tpe latinoꝝ vspia legif tā periculoso fuisse p̄liū: tātaqz strages viroz fortū gētis nostre. Sequētī anno dñs t̄credus cui boamundus: qui in occidēte nauigās antiochenū recōmēdauerat p̄ncipatū rodoabā turchoꝝ potentissimū: qui fines antioche nozū cū multo suoz comitatu hostiliter intrauerat: multis suoz occisis bello victum fugauit. Sed et dominus Balduinus rex egyptios in regnū denuo irrumpēs magna cede p̄strauit quattuor milibus ex illis occisis. Sed et classis illorum in egyptū rediens orta seuisimā tempestate pene tota periit.

S. r. Anno domini. M. c. j. post multas et magnas victorias p̄ saracenos habitas: inclitus rex p̄m hierlm postq̄ capta est gotbifred⁹ mort⁹. Qui successit in illo regno balduin⁹ p̄dictus frater ei⁹: vbi regnavit annis. xvij. in q̄b⁹ ter egyptios i bello superuit et calipha eoz regē occidit. Post mortē balduin⁹ p̄m regnavit hierosolymis balduin⁹ sc̄bz ex nris annis xij. Illic gazim regē p̄fay p̄lio victum interemit: et damascenoz ascalonitarūqz reges p̄strauit. Lepit autem regnare anno dñi. M. c. l. Ipse autē balduin⁹ deficiētibz sedulo xpiānis et europa trāsiretatis multos xpi fideles etiā trans iordanē cōuocauit: q̄s simul cū suis hierlm inhabitare fecit. Et anno. M. c. xliij. xpiāni ceperunt Tyrum florentissimā phoeniciā vrbem. Et inde ad annos. iij. ipam tyri ciuitatē maxima populi strage terremotus subuertit. Quartus rex regnavit Fulco nō min⁹ post mortē p̄dicti balduin⁹ cui⁹ gener fuit. Qui regnare cepit anno dñi. M. c. xxi. Et regnavit annis xi. Infra quod tēpus egyptij sub varijs ducibz xpiānos hierlm tenētes infestāt: et pluribus locis per eoz vires irrumpunt: p̄pter q̄d reintegrat bellū in quo nostri nullas vires ceperūt: et aliq̄s sibi tributarias fecerunt. Et anno dñi. M. c. xxi. ascalonia maritima inde vrbis a xpiānis capta. Demū p̄fatus Fulco rex hierusalem dum leposē insequit: casu equi cōruens mort⁹. Et successit rex quintus balduin⁹. iij. bul⁹ nois filius dicti fulconis. Qui regnare cepit anno dñi. M. c. l. j. et regnavit annis. xxiij. Et inde ad duos annos quo regnare cepit mesopotamici populi ad xpi fidei maiori suozū hominū numero cōuertunt. Anno autē dñi. M. c. l. j. Ludouicus rex francie cōradū imperatorem mouit: et ingenti multitudine ad expugnationem sacratissime terre in xpiānoꝝ subsidia: qui sedulo ibi defecerāt tādē trāsire. Verū cū per syriā temere discurrerēt fame oppressi eoz dē āno rediūt vacui. Venit quoz subsidia classē in xpiānoꝝ fanorē miserunt. Anno autē dñi. M. c. l. j. p̄fatus balduin⁹ rex hierosolymoz egyptios atqz babilonios superat supra quinqz milibus eoz interfectis. Post bec ferdinādus rex hispauie in arabia p̄p̄i noie bellando interiit. Anno. M. c. l. xvi. mortuo baldino regnare cepit in hierusalē rex Amari⁹ nomie. vj. frater p̄fatus Balduin⁹. et regnavit annis duodecim. P̄mo autē anno regni sui dragontem egyptioꝝ ducem in p̄lio diuinitus superauit. Circa illa tempora Saladinus Calipham egyptum domini suum interemit: et regno suo potitur. Hierosolymozū rex septim⁹ fuit balduinus quartus filius Amari⁹. et regnavit annis sex. Lepit autē regnare āno domini millesimo. c. l. xviij. Illic Saladinū regem egyptioꝝ non longe ab Ascalone superauit: et in fugam vertit. Qui postea lepra infectus vrbem non duxit. Sed videns sibi mortem imminere filium sororis sue Sibille: nomine Baldinum adhuc

puerum sub tutela tripolitani comitis regnare iussit. Sed mortuus tā seniori q̄ iuniori baldino: sibilla mater iunioris transiens ad secundas nuptias guidonem virum suum regnare procurauit. Guidone igitur regnū adepro. inter eum et tripolitani comitem perniciosa dissensio oritur. In qua comes saladinū adberens maximum detrimētum nostris comparauit. Demum anno domini. M. c. lxxvij. Saladinus p̄pter nostrorum discordias. vires adeptus. post maximam xpiānoꝝ stragē tandē ciuitatē hierosolymā recepit. Quā gloriofami vrbē post gotbifredū xpiāni reges per octuaginta octo annos nobiliter possederant. Capitulum. xliij.

Circa annos dñi millesimo nona ginta. vt refert vincen. spe. hysto. li. xviij. in ciuitate nānetis duo clerici nondum patientibus annis p̄f byterij lris affatim instructi. inter se multaz amicit: hoc pactum interunt inter se vt qui prior eoz moretur. alteri vel vigilanti vel dormienti appareret in fra. xxx. dies. Data acceptaqz corporali fide. non multo post tempore vhus eozum obiit. T̄rigesimo autē die astitit alteri vigilanti. et nescio quid operis molienti mortuus vultu exangui et pallido. Qui prior vnum compellens. Agnosce me inquit. Agnosce respōdit ille. Et miror q̄ ita tarde apparueris. Ille prius moraz excusans. Tandem veni inquit. Et aduentus meus si volueris tibi fiet commodus. mihi autem omnino infructuosus: nā sempiternis datus sum supplicis. Ego autē alter tuuabo te orationibus multis ieiunijs et elemosynis. Et ille respondit. Sine penitentiā sunt iudicia dei in inferno. Dum rotat astra polus: dum pulsat litora pontus. pro crimibus meis puniar. Si totus mundus mihi remedia exquireret. eterna tamen et innumera penarum genera patiar. Et vt aliquam ex meis r̄nabilibz penis cognoscas: en vna: protendit manum sanioso vlcere stillantem. Elidetur ne tibi ait ille leuis. Lūqz ille leuē sibi videri referret. ipse mortuus curuatus in nolam digitis tres guttas defluentis rube super eū iaculat⁹ est. Quārū due tempora. tertia fronte pingentes cutem si cut ignito iaculo penetrasset. forāne nūcis capax effidentes. Illo magnā penā esse doloris clamore p̄fatus te. hoc inquit mortuus erit tibi q̄dū videris. et penarū mearū graue documentū. et nisi neglexeris salutis tue singulare monumentū. Hade ergo dñi licet: muta habitū simul et aim. et esto monachus redonis apud sc̄m melaniti. Lūqz ad hoc vni⁹ respondere nollet. mortuus euz oculi vigore p̄stringēs. Si dubitas inq̄t miser. conuertere lege lras istas. Et bec dicens manū p̄didit tetricis notis inscriptā. in q̄b⁹ sarbanas et oim inferoz satellitū multitudē eccliaflico cerui ḡfas de tartaro emittēbāt. q̄ cū ipi in nullo suis voluptatibz deessent. tānū nūmex alarū subditarū paterent ad inferna descendere. p̄dicationis incuria quantū nūmex viderint retroacta secula. Illis dictis loquentis aspectus disparuit. Et audiēs oia vēdens. et dans pauperibus sanctum melaniti adiit et monachus ibi factus optime conuersatus est.

S. i. Anno dñi millesimo. xciiij. pontificante in vbe laudunensi belinando. mulier q̄dā in primo manēs habebat generū iuuenilī specie decorū quem multa diligentia p̄ amore filie sue accurabat: vñ et orta est turpis suspicio de muliere et genero suo apud vicinos suos: q̄s valde eam perturbauit. Et impatenter ferēs famā suā bmoī obprobrio turpari. inuitie sue cām in eum retorxit. et clandestina machinatione vt occideret a duobz pueris p̄curauit. Postmodū vō ad penitentia facti homicidij cōuersa. cuidā p̄f byterio p̄ cōfessionem peccatorum suum reuelauit. Sed elapso aliquāti temporis spacio p̄f byter litigans cum eadem ma

lum qđ fecerat in faciem eius exprobrauit. Quo audito parentes hois occisi. pperantes nunciauerunt vicedo- mino laudumensi. Quo dñs iubente venit mulier euoca- ta. et qualiter hoiem occidisset nō celauit. Iudicatum est igit eā igitibus esse cremandā. Sz prius ducta ad eccle- siam beate marie peccatū suū coram deo et hoibus ex or- dine enarrauit. Et sic meritis et precib⁹ beatissime dei genitricis seipam fideliter cōmendauit. Deinde missa in igne incendiū nullaten⁹ sensit sed diuina protegente grā sumpto igne ipsa illesa pmanſit. Qđ factū occisi ho- minis cognati nō diuine virtuti ascribentes: sed fragi- lem poti⁹ lignoz materia credentes: iteruz succendunt igne circa eā fortiorib⁹ lignis. et tñ nō pferunt. Ite- rato em miraculo seruauit eā de⁹ incolumen ab exultio- ne ignis. ad laudē sui nois et dei genitricis glām et bo- noie. Egredia ergo ex igne nō solū carne: sz et veste et cri- ne illesa ad ecclesiam beate marie ducta est. Et post laudes deo redditas volēte deo paucis dieb⁹ trasactis: transijt ab h⁹ seculo. Eodē tpe vt testat idēs sigisbert⁹ fames diu cepta validissime ingrauat⁹: et sit annus calamito- sis multis fame laborantibus. pauperibus per furta et incendia ditiores grauitur vexantibus. Lū valido ven- toz turbine. Etia terremotus est factus media nocte. liij. ydus septēbris. In multa terrarū parte pridie noī. apillis. circa diluculū. stelle plures de celo in terrā ce- cidisse vīse sunt. Has tñ credo fuisse vapores igneos. Inter quas vnam maximā labi in terrā cū qđā in fran- cia stuperet. notato loco vbi labi vīsa est. cū aqua ibi fu- disse fumum cum feruoris sono inde exire magis stu- puit. In comitatu namurcensi panē subcinericiū qua- si sanguine infectū vidimus. Hoc anno sacro igne mul- ti accendunt. membris instar carbonū nigrescentib⁹. De hoc igne sic refert vincē. specu. bisto. li. xxiij. circa prin- cipiu. Anno dñi. M. cxxij. Multi de pago suessionico sacro igne succensi. ad ecclesiam beate marie in ciuitate suessioz sitam puenerunt. Ibiqz dieb⁹ paucis miscōiaz dei et beate marie succursum prestolantes. salutē ei⁹ me- ritis et precibus psecuti sunt. ita vt infra quidecim dies centū et tres nominatim ab hoc igne restringerentur. et tres puelle distortē sanitati restituerent. Nam aduerſa- rie pātī pcessum erat percutere multos plaga inuisibi- li. diuerſe erat et sexus: ita vt semel succensa corpa eoz- cum intolēabili cruciatu arderent. Est em morbus hic tabificus sub extēsa liuenti cute. carnē ab ossibus sepa- rans et plimens. et mora tps augmenta doloꝝ. et ardo- ris capiens: p singula momenta cogit miseros mori: sz desiderantib⁹ morte nō venit: donec depaſtis artub⁹ ignis ille celer et pestifer inuadit membra vitalia. Et qđ valde mirum est. Ignis hic sine calore validus ad consu- mendum tanto frigore velut glaciali perfundit misera- biles. vt nullis remedijs possint caleſceri. Item qđ non minus est mirabile. ex quo diuina grā restrict⁹ fuerat. fugato mortali frigore tantus calor in eisdem partibus egros peruadit. vt morbus cancri eidem feruori pſepe se societ nisi medicamentis occurrat. Sex dieb⁹ mense septēbris in ecclesia beatissime virginis marie fuerunt hmoi infirmi. Ad preces aut populi ccurrentis affuere beata virgo maria. trabens secum fortia agmina serōz spīrituū. ad cuius presentiam formidat inferus et pauet porte mortis cuius aduētū precurſor tam magnus tre- mor ecclīaz repleuit vt terremotū esse factū: aut ecclīaz a fundamentis pcessam arbitantes fugerent oēs. Sz vbi nōbīl periculi adesse sentientes. reuerſi sunt oēm ar- dorē languentiū extinctū. et oēm doloꝝ esse sopitū celer- rima sanitate collata inuenerunt. Aūt aut a quibūdaꝝ ex languentibus pridie diuis beneficij celit⁹ dati vīsas esse celitus copioſas claritates p fenestras ecclīe vitre- as illapſas. quasi qđā preconiā largitionis subsequētis Nam vt dictum supra infra. xv. dies centum et tres. ab

Illo igne restricti sunt. S. ij. Quidā puer annorum. xj. pecorum custos ardēs pedibus a matre sua adduct⁹ est. Remedioꝝ doloꝝ intra paucos dies accepto: ad do- mū reuēctus est. Erat aut de vallib⁹: sed dñ puer idē nō immemor tāti beneficij: nutu diuino desiderio visende domus beate virginis flagrarēt: et sup hoc quotidie mo- lestus matrē perurgeret ad eūdum illuc: et illa nullate- nus acquiesceret. Redeat inquit in me infirmitas: vt ne- cesse habeā illuc referri. qđ et factū est. Relatus igitur a matre ingressum pcessionis matris ecclesie expulſus a quiete in gratiarū actionibus rupit clamoribus eſpera. Narrauitqz oibus raptū se fuisse ate deū: et dei genitri- cem p pſo supplicante vidisse vt dignaretur deus hūc morbu a pſo auertere et euertere. Et hanc scintillā q acciderat auferre. et hoc respōsum a filio suscepisse. Tu es mea maris stella: fiat oīs volūtas tua. Dñqz iterū eadē virgo cōquereret sup domo sua: que vīlitz ablecta pre ceteris erat. Audiuit a filio suo q de trans mare et de tras rbenū faceret afferri pecuniā de qua dom⁹ eius edificaret: et in oīm oculis intuentiū claritate magna et gloria illustraret. populo etiā suessionensi mala euenire ex parte dei pſcit: qz sue genitricis ecclīaz nō reficeret. equidē multos ex eadē vbe ignis inuasi: que et qualia restent nescimus. Idem puer parū post se mortuū esse pſcit: et sic euenit: non em mēsem supuixit. Mirum autē valde de hoc puero erat: q ab initio mūdi omnem historiam reſpēs: totaz narrationē suā rignice curſum digerebat. Textū euāgelij et actus dñi sic ordine omnia recēsebat: ac si in libro legeret: et dictata ab alijs pnu- ciaret. Et de ioseph quoqz viro beate virginis inter cete- ra ait. Qui tenet ſceptū virge florētis: custos erat glo- riose puelle. Nec narrabat clauſis oculis tanqz lucem transitoria exoſus. Latcis et illitteratis vīz dignabat fa- cere verbū tanqz ignorantū eoz pertesus. Eius mor- tui corpus tāta gratia pfudit: vt cadoze et claritate vul- tus angelicū nescio qđ et diuinū signaret. Apud villā que dicit calla in territorio suessionēsi: que possessio est matricis ecclīe beatoꝝ martyriū gerasij et pſbali mu- lier ob partus difficultates laborans continuis tribus hebdomadibus periclitabā: per suaſaꝝ a vicinis mu- lteribus se nudis pedibus iturā ad sanctā mariā suessio- nis. vout et liberata est. sed ordine stupēdo. Nam pſmz ex vtero suo emiſit tres lapides. primū magnitudie oui anseris. secundū in magnitudine oui galline. et tertium non minoꝝ aliqua nuce. Idis lapidibus effuſis: statim ſequitur partus infantis: qui et gratiā baptisimi accepit et paucis diebus ſuperuiſit.

Titulus decimusseptimus.

Titulus iste decimusseptimus cōtinet gesta summo- rum pontificum et imperatoꝝ per annos centū vel cir- ca: ſez ab vrbano ſecūdo exclusiue: qui fuit anno domini milleſimo centeſimo decimo vel circa vita fuit: vīqz ad Innocentiū tertiu. Et fuerūt iſti ſummi pontifices Paſcalis ſecūdos. Gelafius ſecūdos. Calixtus ſecūdos. Honorius ſecūdos. Innocētiū ſecūdos. Et tunc ſcī- ma. Celeſtinus ſecūdos. Lucius ſecūdos. Eugenius tertius. Anaſtaſius. Adriānus. Alexander tertius. Et tunc ſcīma. Lucius tertius. Urbanus tertius. Grego- rius octauus. Clemēs tertius. Celeſtinus tertius. Im- peratores autem fuerūt bī. Henricus quintus. Loba- rius ſecūdos. Conradus tertius. Fredericus primus. Henricus ſextus filius primi Frederici. Continent etiā gesta ſeu legēde quorūdam ſanctorū. Valachis archi- epiſcopi in hybernia. Sancti Thome martyris archi- epiſcopi cantuariē. Hitoria Thadali multū tamen ab- breuiata: vita beati Bernardi. Que legēde ſanctorū

sunt ante gesta pſictorū impatoꝝ. Inter q gesta ipatoꝝ est etiā hitoria de bellis factis in terra ſctā poſtq bie- rusalē fuit capta a chriſticolis: et poſſeſſa annis. lxxvij. per reges ſeptē: et demū pſicta. Caplm. j.

Vrbano ſecūdo accersio

ne dñica euocato: canonice est electus pa- ſcalis ſcōs: nō ambitioſe ſe ingerēs vel p- curās: ſed renitēs et quaſi inuit⁹ aſſumpt⁹. Hic fuit natione tuſcus de ciuitate blede. pſeſſione monachus: vt prudēs et magnanīm⁹. Anno dñi. M. cēteſimo creatus est papa. Ab initio autem mūdi quinqz millo. lxxij. Sed fm cōmuniōe opinio- nē addunt ad dictū numerū mille ducenti. lxxij. Sedit an- nis. xviij. et menſibus. v. Qui poſtq ſolēnter fuit coroz- natus: arbitratuſ turpe fore quibetū hereticebā ſeu antipapā p henricū impatoꝝ factum in vbe et ſubur- bijs morā trahere. A romanis adiutus expulſit eum de ciuitate alba. Qui pſug⁹ a facie veri pōſificis huc atqz illuc diſcurrēs. Inſeſit inuentū quē mēruit. Nā ſubita morte defunctus tot malis finem impoſuit. Eo defuncto respirare cepit romana ecclesia: nōbīlomin⁹ tamē hī qui de clero illi antipape adbeſerāt in ſcīmate mortuo eos duos alios vnum poſt alterum elegerunt. Quoz primus quarto mēſe ſue electionis a fidelibus captus apud ſanctū laurentiū perpetuo carceri eſt reclus⁹. et hic dictus est Albertus. Sed et ſecūdos qui tbeo- dorus vocabatur ſimili exitu vitam finiuit. In malicia autē perſeuerātes ſcīmatici illi: quēdam alium magi- nūſum nomine in papam eligūt. Qui nigromāticis ar- tibus vacans: multos ſibi ex hīs marime qui conſciētia ſcelorum vel ſpe futuri ſuccēſus proſpēti tenebant ſibi conciliauit. Sed poſtremo ab omībus derelictus epul- et graui inopia laborās miſerā vitam finiuit. Sicqz bīs impijs deſicientibus: verus paſtor paſcalis conualuit. Qui a domino confortatus omnia ſez ciuitates et caſtra et oppida et alia municipia que a tyrānis tēpoꝝe henrici quartī occupata fuerāt ſua diligētia ad ſus beati pētri reduxit pacem reformās in vbe. Quis paſcalis pape anno. v. conciliū generale ſub eo Florentie celebratur ecclī. epiſcopis ibi exſiſtentibus. Henricus autē. v. impe- rator ingreſſus italiā ex alemātia cū maximo exercitu ad ſedanda ſcandala que inter imperiū et ſacerdotium erant: romā pperauit. Nec aut diſcordia a gregozio. viij. de quo in pcedētī titulo actum eſt. ceperat et exagita- ta a ſuccēſoribus eius victore vrbano et multo magis a paſcali. ob quam cauſam ſcandalū erat in vniuerſo orbe terrarum fidelū. Imperator em vti volens conſuetudi- ne et auctoritate pcedēſoz ſuozum inſiſtebat: ac pete- bat ſibi concedi ſeu ſeruari ea que pūilegijs magnis ka- rolo magno iam per. ccc. annos et amplius cōceſſa et ob- ſeruata fuerāt ſub ſummiſ pōſificib⁹ illius tēpoꝝis. Ex quibus pūilegijs licite per inueſtiturā anuli et vir- ge epiſcopatus et abbatias conferebāt. Et hoc eſſe ſuuz ſus allegabat. Sed contra hanc maioriū auctoritatē ſy- nodali iudicio conſebant ſummi pōſifices pſenominari nec poſſe nec debere dari per virgam vel anuli epiſco- patum vel aliquam eccleſiaſtica dignitatem vel inueſti- turam a laicali perſona quacūqz. Et propter hanc pre- cipue cauſam impatoꝝ romani tendebat. Appropin- quans autem ad vrbem omīē romanam notabilitatem ac populum obuiā habuit. Cum quibus vrbem ingreſ- ſus ad eccleſiam beati pētri proſectus in ipſius ecclīe gradibus ab ipſo ſummo pontifice Paſcali qui ibi cum cardinalibus et epiſcopis preſtolabatur honorifice ſu- ſceptus eſt: verū tamen eccleſiā ingredi noluit: quouſqz omnes munitiones turres et domus altas volente pa- pa in poteſtatem ſuam redegit. Et ne papa de iniqua eius voluntate ſimilium imaginaretur: nepotem ſuum

et quosdam alios barones obſides dedit. Quo facto ec- cleſiam beati pētri ingreſſus eſt. Dñs vero papa miſſam ſollemniter celebrante. cū impatoꝝ ad altare vt ſacraz cōmuniōe de manu eius ſuſciperet acceſſiſſet dixit illi ſummus pontifex. Dñe impatoꝝ bodie corpus dñi natū ex maria virgine. paſſum p nobis in cruce ſicut ſancta tenet eccleſia. damus tibi in pſirmationē vere pacis in- ter me et te. Cōueniāt aut vt impatoꝝ illi inueſtituras epoz et prelatoꝝ relaxaret. Papa aut econuerſo impe- rator omnia epoz regalia dimitteret. Hanc aut pactio- nem ſacramento et obſidibus firmauerūt. Sz ſummus pontifex reſiſtentibus epiſ et pſradicentibus. ſicut pro- miſerat implere non valuit. Quare impatoꝝ quozum- dam ſcleratoꝝ pſilio. papā cū cardinalibus captiuauit. Clerū inſup omnibus in vbe bonis ſpoliauit. Hūc? ſa- cinoꝝ auctor pūcipalis fuiſſe dī: archiepiſcop magunt- nus. Igitur a ſecundo ydus februarij vīqz ad. v. kalēd. maij. papa in carcere detentus. multis eſt affectus inu- rijs. Ad poſtremū dñs p liberatione eccleſie et multoꝝ captiuoz qui cum eo captiui detinebantur quādam ad- tps cum pſdicto extimatorē coactus eſt pacem facere epoz ſez inueſtituras per anulum et baculum impatoꝝ pcedere. Quo facto de carcere liberatus eſt. Impera- tor aut ipſz papam ac ciues romanos. quoz ex hoc facto multos exaſperauerat miſeribus reconciliare curauit. Unde et quidā cronicatoꝝ ſcribunt. ab eo munus coroz nationis accepit. Nec aut facta ſunt anno dñi. M. cxi. Impatoꝝ aut ex italia recedente vocatis epiſ atqz pre- latis pūilegiū inter ipm et impatoꝝem factū annulla- uit atqz caſſauit. Quare a fautorib⁹ impatoꝝis multas pſecutiones paſſus eſt: maxime a pſfecto vrbis et quo- dā alio nobili noie thalamon. vñ pōſifer illoꝝ furoꝝi ce- dens. in apuliā ſceſſit. Ipſi aut filij belial eo recedente p maiori parte caſtra et oppida que erant de ture beati pētri occupauerūt. Deinde timentes dñi pape ad vrbēz regreſſum miſſis ad impatoꝝem nuncijs pſuaſerunt: vt romā reuenteretur denuo. Qui dictis eoz obaudiēs ho- ſtis ille eccleſie in italiā reuerſus eſt. oibus bonis in- ſeſtus: ſed ſeditioſiſ malis benignioꝝ. Qui ſtatim vlla- tum ingreſſus eſt ecclīe fidelib⁹ bellū intulit. multaqz caſtra ciuitates et oppida. que ad huc eccleſie fidem ſer- uantes ſcīmaticis reſiſterant occupauit. Ob quā cām romanus populus: ac ſi de partib⁹ et barbaris trium- pbaſſet: illi triſpbi deſcreuit. Igitur hēricus ingreſſus romā p coronā et arcuataꝝ inceſſit vrbē vñaci vxoꝝe quā ſecū adduxerat. Sed magnus apparatus paruagz glia. Nam illi nullus patrū. nullus epoz. nullus catholicus ſacerdos occurrīt. Demū vt dīcet infra in ca. ſequenti. Henricus datus in reprobum ſenſum cū fideles qui in tra vrbēz erat circūuenire verbis non potuiſſet quos in immenſum exacerbauerat accito barcarenſi epo mauri- tio noie. qui illum relicta ecclīa ſua ſecutus fuerat coroz- nari ſe fecit in eccleſia beati pētri ante altare beati gre- gori. Sicqz ab vbe diſceſſit. Sed necdum ſutrium ciui- tatem tranſierat. et ecce nunciū concite ad eum veniſit ſi- gnificantes apulie ducem rogerium cū maximo exerci- tu in fauorē ecclīe ptra eum aduentare. Quod poſtq cō- perit impatoꝝ pgregato ſuoz pſilio deſcreuit. vt ſubito illic totū exercit⁹ robur mitteret. Nā facile credebat ſi- mō incautos circūuenire. Sz deo ſta volente a quadam matrona q in caſtro plābiniario habitabat. p nūciū de ad- uētū teutonicoꝝ dūce apulie certioꝝe fecit. Sicqz dñs ca- uit vñ. puidit vñ. ne duo fortiffimi exercit⁹ adinuſ- cē manu pſererent. Igit rogerius apulie dūx audiens impatoꝝem henricum in longobardiam vbe dimiſſa di- ſceſſiſſe: ad propria eſt reuerſus. Sed impatoꝝis exer- citus qui eundem ducem incautum circūuenire credi- derat. cū cōperit ad pſia rediſſe ad impatoꝝem reuerſus eſt. Inter hec ſummus pontifex paſcalis poſt reſceſſum

Batis du- riter egit impatoꝝ henricus

Impera- tor henri- cus iterū romani p- perat.

Stellarū casus de celo.

De igne sacro.

Virabi- lis ſcētia pueri.

Aliud mi- raculum.

Ecclīum florētie ce- lebzarum

Henric⁹ impatoꝝ ro- mā ppar.

Imperatoris ab urbe. credens iam tunc ad urbem posse redire post concilium in apulia celebratum. primo in campania deinde romam accessit. Luitus inopinatus aduersus adeo rebelles ecclesie terruit. ut non nisi de fuga cogitaret. At non beatissimus christi confessor ob labore itineris infirmatus post paucos dies migravit ad dominum. Successit apostolica sedes diebus tribus. Hic pascalis sic inter cetera decretauit: ut habet. xv. q. i. Decimas a populo sacerdotibus ac levitis esse reddendas diuine legis sanxit auctoritas. Ceterum a monachis seu clericis coeteri uenientibus nulla ratio fuit. ut milites aut epi aut personae quilibet decimas de laboribus seu nutrimentis seu suis propriis extorquere debeant. De hac materia plene vide in scda parte. Idem scribens guidoni aplice sedis legato. xlii. q. ii. sic ait. Sup prudentia tua plurimum admiramur: quod in negotio ecclesie beati stephani clericorum ipsorum nolueris acceptare testimonium. diuerse namque sunt species causarum. nec in omnibus causis crimina agitantur. In criminibus siquidem accusatorum et testium illa distinctio obseruanda est. que in canonibus continetur. ne qui ad probationem domesticis assumant. Ceterum in possessionum vel in omni negotijs hi potissimum assumendi sunt qui eadem negotia tractauerunt. de quorum auditu et visu hesitatio esse non debeat. Si ergo idem clerici ydonei sunt ad assertione cause illius nullatenus remoueantur.

S. i. Post decessum pascalis secundum cardinales in unum convenientes. vno consensu una voce Johanne de gayeta in papam elegerunt. Anno ab incarnatione domini. M. cxi. Ab initio autem mundi quinque millesimo octuagesimo secundo. Sed per maiorem computationem series millesimo tricentesimo vicesimo primo. Et anno vno tenuit sedem petri. Quod gelasium secundum vocauerunt. Fuit autem hic cassinensis monachus. vir ab ipsa adolescentia tam secularium quam diuinarum litterarum peritissimus sapientia. Qui cum in dicto monasterio vita scientia et moribus florere. quibus adolescens a papa vrbano secundo romam vocatus. atque in perfectione alemanica seculente. cancellarius ecclesie ordinatus est. Erat enim vir eloquentissimus atque ad negotia ecclesie pertractanda valde ydoneus et sollicitus. Audientes autem fautores imperatoris qui romae erant. maxime. Emericus de domo frangia pane. hunc papam electum congregatis his qui sibi in tam proposito paruo adhererant. sine mora armatis. cum armatis cucurrerunt ad locum ubi cardinales elegerant. qui palladium quondam dicebant. Hodie non palla sed. Qui locus inter collisem et sanctam mariam nouam situs est. Veniens ergo ad locum tyrannus ille effractis ianuis introiit. atque dei timore postposita papam tam electum cepit et velut alter dyocletianus pugnis et calcibus propriis manibus verberauit. Inde eductum tanquam vile mancipium compedibus alligatum carceri mancipauit. Cardinales autem et epi et alii ecclesiarum prelati. qui ad electionem conuenerant ab apparitione dicti cuncti. alii spoliati. alii verberati. alii uincti cum domino papa in carcerem retrudunt. Facta autem hac voce per urbem conuenit multitudo romani populi atque nobilissimi. Inter quos fuerunt precipue normanni qui nunc alberti filii nominantur. Et cum illis honesti atque thebaestii biles vno animo cum multitudine armatorum in capitulum conuenientes: missis nuncijs ad illos de frangia pane. pastorem suum electum repetunt. Qui audito romani populi consensu timentes sibi et facti penitentes: sero tamen electum pontificem adeunt. atque eius prelati pedibus inficte: veniam petunt. Relata igitur papa. atque cum magno populi totius romani gaudio coronatur. Cum autem omnia prudenter disponeret: atque de exaltatione ecclesie ordinaret. Ecce nuncius quidam dicitur impatorem henricum ecclesie possidere. cum magno exercitu aduenire: et iam preforis esse.

Timentis igitur sibi et ecclesie fidelibus dominus papa fugere cogitauit. Sed quia per terram viandis clausa erat: marino itinere gayeta fugit. Quo postquam peruenit: vndique epi et archiepi ad eum conuenerunt. quo in loco primo sacerdos factus est. Erat enim ipse sue electionis diaconus. deinde cum multa sollemnitate munus consecrationis accepit. Adhuc papa gayeti existere barbarus ille henricus nec dicendus imperator mauricius bracarensem episcopum quasi nouum simulacrum antipapam creauit gregorius nominando. Quo audito summus pontifex romam ire deliberat. In cuius adiutorium dux illustris apulie elielmus: qui rogatio in ducatu successerat cum magna militum venit. Quod cum henricus eorum presensisset aduentum relicta roma cum suo antipapa in alemaniam rediit. Quare papa ducem elielmum cum copijs suis ad propria remisit: non credens necessarium post henrici recessum nouum itra urbem introducere exercitum. Sed aliter quam estimauit euenit. Nam eo adueniente fautores henrici cum ecclesie fidelibus tot bella tot seditiones contra summum pontificem excitauerunt: ut prius pontifex paci ciuili prouidere volens. relicta urbe romana nauigio pisas profectus est. Deinde repetita nauigatione in regnum francorum se contulit: atque in cenobio cluniacensi stetit: ibique diem clausit extremum. Quo defuncto cessauit episcopatus diebus. xv.

S. ii. Anno autem domini. M. cxi. de comuni omnium eligentium assensu creatus est papa. elix. Calixtus. ii. qui prius vocabatur Guido: natione burgundus filius cuiusdam magni comitis: et archiepiscopus Eternensis. Hic post suam electionem romam veniens a senatu clero et omni romano populo cum miro et ineffabili gaudio est susceptus. Deit autem annis sex. Qui postquam in sede confirmatus est. excommunicauit henricum imperatorem ut rebellem et sancte romane ecclesie persecutorem. Quare iratus imperator romam tertio venit: atque burdinum quendam nomine: hispani natione post mortem illius seclerati episcopi bracarensis antipape in sede beati petri intrusit. Quo facto in alemaniam rediit. Calixtus in apulia tunc degente: qui romam regressus pro pace firmata ecclesie tres cardinales in alemaniam ad imperatorem misit. Qui cum aduersus operante deo. per eis placuit omnia ab imperatore obtinuerunt. Considerauit enim in melius imperator quod paulatim imperij principes ab eo deficerent: patris miserrima mortem mente reuolues: quia se excommunicatum cernebat: ideo in presentia prelatorum et principum quos generaliter ad curiam suam conuocauerat inuestituram episcoporum quam per violentiam a pascali extorserat in manu cardinalis legatorum romane ecclesie resignauit. Sicque a vinculo excommunicationis quo longo tempore fuerat alligatus extitit absolutus. Regressi igitur domini legati ex alemania et pacem ad libitum reportantes: cunctum populum letificauerunt. Burdinus autem pseudo papa audies imperatorem pacem cum calixto fecisse: timens romani populi furores ab urbe discessit: atque in ciuitatem sutrii cum quibusdam ex romanis sibi adherentibus se contulit. In quo loco ex his romanis cepit ecclesiam persequi ac romipetas spoliare. Papa vero Calixtus ex apulia romam reuersus est cum iam se videret ex omni parte securum. Et Johannem Cremonensem cardinalem sancti Basilgoni sutrium coetera burdinum misit. Sed et ipse cum e vestigio sequitur. Igitur deo operante parte burdini diuersa: ipse burdinus captus: caesusque super camelum ponitur: et romam ductus facie versa ad caudam camelum: et demum in monasterium retruduntur: in monachum tonfuratus. Eo autem tempore cum studio inellecti viri calixti: parvum ibique florere de mundo vocat ad patrem luminis. Luitus corpus cum multo fletu omnia in ecclesia lateranensi sepelitur. Hic deo amabilis vir plurima decreta instituit. Unde et de ieiunijs quatuor tem-

Papa creatus est qui non erat in cardos.

Antipapa gregorius.

Henricus tertio romam venit.

porum sic ait. di. lxxv. Luitus obseruante utilitas fratres dilectissimi in ecclesiasticis precipue est constituta ieiunijs: quod ex doctrina spiritus sancti ita per totum anni curriculum distribuuntur: ut lex abstinentie omnibus sit scripta reposita. Si quidem ieiunium vernum in quadragesima. Estiuum in pentecoste. Autumnale in mense septimo. i. septembri. Hyemale in hieme qui est decimus celeberrimum. Intelligentes diuinitus nil vacuū esse preceptis: et verbo dei ad eruditionem nostram omnia elementa seruire: dum per ipsius mundi cardines quasi per quatuor euangelia incessabili tuba discimus: quod et predicamus et agimus. Idem Calixtus di. xii. oibus episcopis scribens sic ait. Non decet a capite membra discedere: sed iuxta scripturam testi monium omnia membra caput sequantur. Nulli vero dubium quod apostolica ecclesia mater sit omnium ecclesiarum: a cuius regulis nullatenus vos conuenit deuicare. Et sicut dei filius venit facere voluntatem patris: sic et vos implete voluntatem matris vestre que est ecclesia: cuius caput romana est ecclesia. Idem de eorum translatione. vii. q. i. sic ait. Sicut aliterius vixor nec adulterari ab aliquo: vel iudicari aut dissolui: nisi a proprio viro eo viuente permittit. Sic nec vixor epi que est eius ecclesia vel parochia indubitate intelligitur: eo viuente absque eius consilio et voluntate alteri iudicari vel disponi: aut eius concubitu. i. ordinatione frui non conceditur. unde ait apostolus. Alligata est vixor legi viri: quod vir eius vinit: eo non defuncto soluta est a lege viri. Si militer sponsa epi que ecclesia eius de illo viuente alligata est et eo defuncto soluta est. Qui vult nubat tamen in domino. i. regulariter. Si enim eo viuente alteri nupserit: adultera iudicabitur. Et si ille si alia duxerit sponte adulter iudicabitur: et communione prouidetur. Si autem persecutus fuerit in sua ecclesia fugiendus est illi ad alteram ecclesiam: et quod est sociandus: dicere domino. Si vos persecuti fuerint in vna ciuitate fugite in aliam. Si autem causa utilitatis fuerit mutandus: non per se hoc agat: sed fratres: inuitantibus cum auctoritate huius sancte sedis hoc faciat: non ambitus causa: sed aut utilitate aut necessitate ut dictum est. Idem. ix. q. ii. ait. Nullus terminos alterius usurpet: nec alteri parochiam iudicare vel ordiare aut excommunicare presumat: quia talis iudicatio vel ordinatio aut excommunicatio vel damnatio: nec rata erit nec vires ullas habebit: quoniam nullus alterius iudicis nisi sui sententia tenebitur aut danabitur. Idem. xlii. q. ii. ait. Si quis romipetas et peregrinos. i. apostolorum limina et aliorum sanctorum oratoria visitantes capere seu rebus quas ferunt spoliare. Et mercatores nomis theloneorum pedagorum exactionibus molestare tentauerit: donec satisfecerit communionem careat christiana. Hodie tales sunt excommunicati ipso iure: et absolutio pape reservatur. ut in. ii. parte habes. Hic Calixtus. ii. libellum scripsit de miraculis beati iacobi. et que sparsim legerat: vel a fidelibus audierat in vno volumine compilauit. Unde ipse ait ut refert Alun. specu. disto. lib. xxvii. Cum essem inquit scholaris et ab infantia beatum iacobum diligens apostolus. xlii. annorum spacio perambulans terras et puincias barbaras que de eo scripta inueniebantur: ut in vno volumine comprehenderem possem. O mira fortuna. in tres latrones incidit: et raptis omnibus spolijs meis: codex mihi tamen remansit. Ergastulis trusus fui: et perditoto toto censu meo: mihi tamen modo codex remansit. In profundum aquarum multarum crebro cecidi propterea mortui: et codex minime infectus euasit. Domus in qua eram cremabatur: et consumptis rebus meis: codex mecum remansit et inuictus euasit. Cumque studiose cogitarem ut codex iste pro quo innumeras passus sum angustias quem et manibus meis studebam perficere deo foret acceptabilis. nocte quadam raptus in certum in quadam regia splendida facie vidi iuuenem pulcherrimum et splendidum laureatum regaliter. Qui in cathedra sedens mihi sedenti ad pedes suos ait. prebe quas in manu habes cyrotbecas. Qui cum libenter obtulisset.

De libello miraculorum sancti iacobi.

De ieiunijs illius tempore.

sem. illo thalamum ingrediente quidam e socijs eius dixit mihi. Hic est filius regis summi. qui sicut cyrotbecas de manibus tuis accepit. si codicem apostolicum placide suscipiet postquam impleueris. Rursus translatio nis apostoli sermone veneranda die mihi ruminanti. et scripturam eius inter manus tenenti. vna cum beato iacobo ipse apparuit dicens. Scribe que cepisti: corrige scelera prauorum hospitum manentium in itinere apostoli mei. Nemo igitur librum istum despicatur. Quicquid enim in eo scriptum est autenticum est magnaque auctoritate expressum. Et illo libro vincen. spe. disto. ubi supra. refert multa et magna miracula beatissimi iacobi apostoli. et precipue circa visitantes sepulcrum eius. etiam mortuos resuscitatos. Solum autem hic narrabo quod refert Beda. Tempore quibus inquit beati theodunri copostellanensis epi. quidam graue peccatum quod viri sacerdoti suo et epo ausus est confiteri commiserat. Quo audito episcopus stupefactus penitentiam ei dare non audens. propter enormitatem nullam quasi reputans congruentem hominem illum cum cedula in qua peccatum illud erat scriptum ad sanctum iacobum misit. Qui cum illuc venisset die festi eius cedulam super altare posuit. sicens et rogans sanctum iacobum ut meritis suis deleteret illud peccatum. Interea episcopus cum missam celebrandam accessit et cedulam illam videns cum quaereretur cur et a quo ibi posita esset. vir ille protinus occurrit et rei seriem cunctis audientibus enarrauit. litteras autem illas aperiens: et nihil ibi scriptum reperiens peccatum illud dimissum sibi cunctis narrantibus intellexit. Ad datur et aliud. Anno domini. M. cxi. in regione gallicie vir quidam vxore sterili. filium non habens: sanctus iacobum propter hoc adiit rogans ut eius meritis et precibus a domino sibi filius obtineretur. Qui exauditus est. Nam rediens filius de vxore habuit. cui et nomen iacobi imposuit. Cum autem iam annum. xv. attigisset. cum ipso ad limina eius pater et mater ire disposuit. ad eum offerendum. Inter autem aggressus in via egrotauit puer usque ad mortem ut non remaneret in eo altus. De morte eius parentes nimis dolentes quasi amentes totum nemus clamoribus replebat. Mater autem sic sanctum iacobum interpellauit quod si filium ei non redderet cum eo sepeliri se vitam faceret. Interea dum puer ad tumulum deferretur. quasi de somno excitatus reuixit: et qualiter cum sanctis iacobus in sinu suo tenuerit. et ut parentes in itinere se queret cunctis altantibus enarrauit. Hic etiam Calixtus. ii. ut refert vincen. ubi supra. ex vobis belinadi cisterciensis ordinis. pmi in territorio viennensi platurit in monasterio bonenallis: cuius cenobij primus abbas fuit Jobes lugdunensis. postea episcopus valentinus. Qui dignitatis future presagium fuit letissimum. pulcherrima quidam visio. quam ipse Jobes ante quersionem suam vidit hoc modo. Gaufridus super apocalypsim. Cum prima nostri ordinis cisterciensis sacerdotum fundamenta. Erat in ecclesia lugdunensi quidam clericus honestus et honorabilis Jobes. qui rumore celebri non ordinis compunctus tacuit. sed propositum ipsius ordinis collegio se sociandum. Quod propositum post paucos dies subeire illa cogitatione mutauit. et per quadam recollectione talis propositi peregrinationem sancti iacobi aggressus est. Qua deuote completa rediens a domesticis gratulabunde susceptus est. et fatigatus ex itinere in cubiculum se recepit. Quiescentis mox in visu affuit ei dominus ihesus christus cum duobus apostolis petro et iacobo. quorum petrus librum in manu tenebat. quem dominus precepit aperiri. Erat autem scriptus istis aureis ceteris nominis predestinatorum. Iussus ergo apostolus cepit legere. Et cum ibi legeret nomen iohannis illius. Tolle ait dominus tolle dele cum dele. quia meum se futurum promiserat. Et resiliuit a proposito. Recedens autem proptius beatus iacobus obsecrabat pro eo dicens. Domine: me est peregrinus. Ne deleas obsecro nomen eius. Qui dominus

Miraculum sancti iacobi.

Aliud miraculum eiusdem.

Aliud miraculum eiusdem.

Disfabi-
lis mors
antipape.

Biblioteca

pisanum pape Innocentio reconciliauit. Post triduum pe-
trus leonis impenitens moritur et cadaver eius in late-
bris sepelitur. Et sic bodie fouea illa a catholicis ignorat.
Scismate ergo ablato Innocentius apud aquas siluias su-
davit monasterium sancti anastasi martiris constructis ibi
cenobialibus mansionibus. Et petiit a monasterio cla-
rensis conventum et abbatem mitti. Mittitur ergo illuc
cuiusdam bernardus pisanus ecclesie olim vicecomes et tunc mo-
nachus cisterciensis. Qui post aliquos annos creatus est papa
ut patet infra. Hic Innocentius scilicet tulit suam excoi-
catis et iniurias manibus violenter in personas ecclesie
stillas sic decretis. xvij. q. iij. Et sic suadere diabolo:
huius sacrilegiu vitium vel crimine incurrerit anathemati sub-
ijciatur. Et in clericum vel monachum violenter manus in-
iecerit. Et nullus episcopus presumat illum absolueri nisi mortis
vigente periculo: donec apostolice spectus presentet. et eius
mandatum suscipiat. Illud decretum huius declarationis
de plura: quia habes in tertia parte titulo de excoi-
cationibus. Ipe etiam Innocentius determinat super his consiliis: quod
si quis accipit viduam in uxorem etiam ante baptismum non potest
promoueri: quod bigamus. dist. xxv. Si quis viduam. Item quod si
quis ante baptismum habuit uxorem et post baptismum
alia etiam si virginem vere est bigamus et promoueri non potest.
ut dist. xxvj. Deinde. Item quod baptizati vel ordinati ab he-
reticis scilicet non admittuntur ad clericum. i. q. i. ventum. Et
hoc nisi baptizati in casu necessitatis ab eis. Idem. xxv.
q. iij. ait. Quod est super his quod post baptismum admini-
straverunt. iusticia in causa sanguinis. aut tormenta exer-
cuerunt. aut etiam capitalem suam tulerunt: scilicet utrum tales
peccent. Et respondet. nihil de his legitur a maioribus
diffinitum. scilicet quod peccent. meminerant enim a deo preces
has fuisse concessas et propter vindictam noxiorum gladium
fuisse permixtum et de ministerio esse datum in hominibus iudicis.
Quomodo igitur reprehenderent factum. quod auctore
deo videtur esse concessum ubi glo. Reuera tales non peccant:
si amore iusticie hoc faciunt et habeant preteritum ad mortem. Item
Inno. xxvj. q. i. ait. Sententiam romane sedis non negamus
posse in melius commutari cum aut surreptum aliquid
fuerit: aut ipsa pro consideratione etatum et temporis seu
grauum necessitatum dispensatione quedam ordinare
decreuit: quoniam et egregium apostolum paulum quedam fecisse dispen-
satione legitur. que postea reprobasse legitur. quod tamen ob-
seruandum est: quoniam illa romana vices ecclesie diffinitissima
consideratione hoc fieri delegerit. non quoniam ipsa que bene
diffinita sunt retractare voluerit. Idem. q. c. i. Hanc non
oportet videri piissimis mentibus vestris cuiusque retrac-
tare iudicium: quia veritas septem exagitata magis pre-
desert in lucem: et perniciem reuocata in iudicium graui-
et sine penitentia condemnatur. Nam fructus diuinus
est iusticiam sepius recenseri.

S. v. Innocentio secundum viam
vniuersae carnis ingresso assumitur ad summum pontificatum
gradum Celestinus scilicet castellanus: qui prius Guido
dicebatur. Anno domini. M. c. lxx. Ab initio vero mundi quoniam
quies millesimo. cix. Secundum aliam computationem series
millesimo. ccc. lxxij. Sedit autem mensibus quinque: vnde
de propter breuitatem temporis sui pontificatus de eo nil re-
peritur annotatum. Et fuit in numero pontificum. cxxij. Cir-
ca illud tempus vel paulo ante senonensis presentis ludouici re-
ge francie fit episcopus et abbatum religiosorum conventus. Petrus
abaelardus qui scandalizabat ecclesiam prophana qua-
dam nouitate verborum vel sensuum. Et hic ab eis interpel-
latus cum esset de iusticia responsurus: veritus audientiam
apostolice sedis appellauit. Et sic euadens non multo
post cabillone apud sanctum marcellum obiit. Hic petrus
abaelardus: ut refert vincentius spe. bisto. lib. xxvij. ma-
gister insignis fuit celeberrimus in opinione scientie. Sed
de fide perfide dogmatizans. Huius scripta incedo. et scri-

ptore silentio. Innocentius scilicet condempnauit. Et ad Innocen-
tium papam. ut scribit bernardus de hoc petro. Huiusmodi
in franciam nouum de veteri magistro theologum: qui ab in-
cunte etate sua in arte dialectica lustratus: et nunc in scriptu-
ris sacris insans. Qui noua semper inquirat et que non inue-
nit fingit. Hic in primo theologie vel potius stultilogie
lumine fidem diffinit estimationem ut putamus in fide no-
stra aliqd. ut is putat dubia estimatione pedulit et non ma-
gis totum quod in ea est certa ac solida veritate submittit. ora-
culis et miraculis diuinitus persuasum stabilitum et secreta-
tum partu virginis sanguine redeptoris gloria resurgen-
tis. Testimonia ista credibilia facta sunt nimis. Lamentat
apostolus. scio cui credidi et certe sum. Et tu mihi subfilius.
Fides est estimatio. Tu mihi ambiguum garrisquo nihil
est certius. Sed et Augustinus aliter. Fides autem non obiecta
do vel opinando habetur in corde in quo est ab eo cuius
est: sed certa scia acclamante conscientia. Ceterum. Fides ait
apostolus est substantia rerum sperandarum non inanum fantasia co-
lecturam. Academicorum sunt iste estimationes quorum est
dubitare de omnibus. scire autem nihil. hoc Bernardus. Capitula in
libris eius reprehensibilia annotauit beatus bernardus in
epistola quam de illo scripsit ad innocentium papam secundum.
Libri tamen huius a multis curiose seruantur: quibus aq
furtive dulciores sunt: et panis abscondit. suauior. Ego
in eis multa reprehensibilia inueni. Huius petri aliqui
discipulus fuerat gaudridus antiochenus. qui multo
tempore fuerat notarius beati bernardi. hoc inter cetera de
eodem petro dicit. Ego aliqui mihi magistrum fuisse reco-
do: qui cum pedibus et intestinis nihil amplius de agno-
pascali aut ipse vorans aut discipulis exhibens et se par-
ter et suos non modica eius parte fraudabat. Siquidem pre-
cui redemptionis euacuans. nihil aliud nobis in sacrifi-
cio passionis officio commendabat: nisi virtutis eius exemplum
et amoris incentiuum. Quod enim scripture perhibent de
prete diaboli precioso sanguine illo humani generis esse
redemptum in eo solo ostendere dicebat quod exemplum nobis exhibi-
bitum est usque ad mortem per veritatem et iusticiam certandi et ad
hibendum est velut quoddam incentiuum amoris. cui ex impu-
so amore occasio data est readmandi quasi non et hoc duo
in mortibus perperam per veritatem et iusticiam ocellorum nobis
aut exhibita non sunt. Et quidem magna hec et vera sed non
sola. Huiusmodi de quibus simul et sicut vobis ita et mihi ma-
gistrum dedit. postea meliorem per quem prioris redar-
guis ignorantia insolentia ostendit. Ille enim tamquam verus
beatus auidet prius vorabat et vorandus nobis sollicite
commendabat. caput agni cum pedibus et intestinis sic
imitandum dominum predicantem patientem: et sic readmandum
amantem et principalem huius sacrificii causam velut agni
caput redemptionem in eo perficeretur et adoraret huma-
nam. Tria namque specialia christus nobis in sua passione ex-
hibuit exemplum virtutis: incentiuum amoris. redeptionis
sacramentum: quod tertio euacuati heretico nihil prodesse
cetera poterunt. Sine causa enim pro virtute certantem usque
ad mortem nobis patientie prebens exemplum. Et sine
causa exhibuit et commendauit huiusmodi immense dile-
ctionis affectum si non recipit ab olim iam dicta capti-
uitas copiose redemptionis effectum. Gaudridus per petrum
olim magistrum suum fortiter et catholice scribit. Eo tem-
pore henricus germanus ludouici regis francie apud
claranallum monachus effectus est. Qui non multo post
ad episcopatum beluacensem assumptus est. Et Johannes
de repositibus moris: qui annis. ccc. lxx. vixerat a tempore
karoli magni cuius armiger fuerat.

S. vi. Anno domini millesimo
c. lxx. Celestino de hac luce subtrahito suscepit romanam
ecclesiam. c. lxx. regenda Lucius bononiensis qui prius ge-
rardus dicebatur et cancellarius erat. Et quia infra annus
decessit non reperiuntur a scriptoribus gesta eius insinuat.

De hoc fit
mentio in
cronica
francie. et
de quibus
nobis
delectis
de qua do-
mo nunc
sunt duo
reuerendi
fres: vnus
episcopus
dicitur aliter
Angolus
men. et ca-
nola la-
dum.

De facto
bernardo

De sancta
bildegard
de.

De visio-
nibus mi-
rabilibus
penarum
et gaudio-
rum.

Nisi quod refert Job. de col. videlicet quod cum romani qui arbi-
trio summi pontificis regebantur senatu qui a longeuis
temporibus collapsus fuerat et pene obliuioni traditus subli-
mare decreuerit. Et hoc Innocentius scilicet impedire vo-
luisse morte puentus hoc agere non voluit. Sed luti iste
bononiensis Innocentii voluntate secutus romanum popu-
lum senatu abolere disposuit. vnde ingenti militia pgrega-
ta capitolium ut inde senatores expelleret: inuasit. Sed po-
pulus romanus ad arma pcurres papam cum suis capitolio
expulsi. ubi papam refertur lapidibus attritus postmodum
officium pastoralis exercere non potuit. Sed non multo post
scilicet post. xj. mensem sui papatus diem clausit extremum.
Eodem anno in franciam fames magna inuasit. Et scilicet
bernardus in alemania multas virtutes facit: ubi apud
vrbem spirens tantus erat pcursus ut coradus rex seu im-
perator ne populum cum copiameret deposita clamide cum in
pprias vias suscipiens de basilica asportaret. Iper idem
tempus in alemania partibus admirabilis quidam virgo pue-
re etatis erat cui tanta diuinavirtus gratia pculerat: ut
cum laica et illiterata esset mirabiliter tamen rapta frequenti-
in somnis disceret non solum quod verba effunderet: sed etiam
quo scribendo latine diceret: ut hec dictando catholice
doctrina libros conficeret. Hec autem fuit inquit vincen-
spe. bisto. ut estimo sancta bildegardis quod multa fere
disse de futuris. ad quam etiam beatus bernardus scri-
psit dist. lxx. Hec ad colonenses scribens de futura clerico-
rum tribulatione dicit. quod clerici gloriam absque merito vo-
lunt habere: et meritum absque opere. Circa hoc tempus villi-
clunus puer in anglia crucifixus a iudeis in die pasce
in vrbem norwiche: de qua talis visio legitur. ut refert vincen-
spe. bisto. l. c. xxvij. ex croci. Puer quidam noie. villi-
clunus. dormiens vidit virum splendidum dicentem sibi se-
gere. Et cepit mox vmbra videre tetra a leua: sed leui
visione ductoris sui pforatus est. Deinde valle vixit te-
nebrosum habentem hinc ignem illuc aquam frigidissimam.
ubi anime de vno in aliud semper transibant. Post de-
duxit ille senior splendidus puerum ad alia tormenta: ubi
vidit sedilia infinita ignea et plebem innumeram eisdem
sedibus impleri et demones monetam flammam de sacculis
pferrebat. et in ora singulorum picebant: quia illi per fauces
et guttur eiciebant: sed demones iterum in ora reinge-
rebant. postea vidit a demonibus carnes que perfecti hoies
forma habere videbant in caldarias pice: et sub mome-
to quasi mox nati infantes apparebant. Hec fuscini-
lignis a caldariis crecte statim in priorem etate trans-
formari videbantur. Et sic sepius in caldariis retorque-
bant. Ductus inde ad alium ignem vidit innumeros hoies
in eis plectos in singulis iuncturis dissoluti: et iterum de
flamma erepti ad loca sua reuerse sunt iuncture. Postea
vidit multos sup rotas volubiles affigi: viros per virilia
feminas per genitalia mēbra: et omnes clamabant ve ve.
Post hec vidit multos sup sedes igneas quasi fures in
campo suspesos capitibus deorsum. Alij frigore morien-
tes vestes subterpositas videbant: sed tangere non vale-
bant. Alij fame cruciati cibos delectabiles subterposi-
tos tangere non poterant. Et in quacumque necessitate posi-
tis alijs non subuenerat in eadem nulla consolatione recipie-
bant. Postea vidit tartarum apertum quod videbat in desensu
pfundior quod sit longitudo vie a doobernia in lodoniam.
Ibi hostis antiquus sedebat in medio flamine in sex par-
tes diffusus. Et aut puer staret iuxta ora putei tremens
teter spiritus a sinistro lateri eius semper ab egressione domus
adherebat: cepit enim accusare dicēs. Dia praua huius pue-
ro semper suggesti. Et non quod puer confessus fuerat ante pa-
scalam quod post pasca accidit hoc oino tacebat. Tot tamen et
tanta crimina illi obiecit ut ad eternam damnationem suffice-
re crederentur. Tunc ad admonitionem ductoris cum
puer signo crucis se muniret: puteus non comparuit.
Ductore vero illo recedere puer diu in tenebris stetit tre-

mens. Reuersus autem ductor: puer ad lucidum splendorem
duxit. et statim apparuit murus infinite longitudinis et
latitudinis: in quo nullus patebat aditus. Venientes il-
luc in momento ultra se raptos inuenerunt. In patria illa
desiderabili apparuit domus rotunda: que. xij. portas ha-
bebat. sicut in apocal. est scriptum. Ab oriente porte tres.
et. Hic ingressi: tam ampla viderunt ut quotquot in mu-
do sunt decima parte eius implere non possent. ibi mul-
tos in magna gloria videbat: sed alij alijs gloriosiores. Tunc
vidit decem beatorum carceres. Veniens autem ad orientalem
portam circa medium ostij vidit altare quoddam circa quod vi-
ri splendidi sedebant. qui omnes tamquam prestantissimo fa-
mulabantur. Ille coronam habebat in capite. xij. crucibus
aureis insignem puer in hac visione letante: alloquitur
ductor suus dicens. Hic tibi locus erit si bene vixeris.
Sciasque hunc esse puerum villi-
clunum crucifixum. Recedere ductore mox ad corpus huius
renitens spiritus reuersus est. In seba feria circa nonam
dormire cepit. In tertia feria circa tertiam in faciem se
erigens signauit se. quoniam scilicet tartarum vidit apertum. et in
quinta feria circa meridiem reuixit.

S. vij. Successit Lucio in sede pe-
tri Eugenius. iij. Anno domini. M. c. lxx. In numero ponti-
ficum romanorum. c. lxx. Hic de claraualle fuit mona-
chus natione pisanus. discipulus beati bernardi. Qui ad
vrbem missus est de claraualle. ut abbas institueretur in
monasterio sancte anastasi extra romam quod monaste-
rii constructum fuerat ab Innocentio scilicet. Et dum ibi abbas
existeret electus est in papam. Hic ergo ex insperato a car-
dinalibus electus: statim propter meritum senatoris qui de pre-
decessoris sui voluntate a populo romano fuerant electi
ad monasterium farfensem se transtulit. ibique vocatus cardina-
libus et platis munus consecrationis accepit. Hunc
cum ante simplex esset deus mirabili gratia perfudit et elega-
tia. Hic regit ecclesiam annis octo. et mensibus. vij. diebus. xx.
Et hunc romani iordanem patricium et senatorem erigentes
i per ab vrbem deturbant. Qui seditione orta cernens in po-
pulo puluere pedes in litigantes excussit. et eis relicto in
franciam venit. in cuius comitatu multa signa fecit. beatus
bernardus. Ad hunc papam scripsit idem vir sanctus librum
de consideratione. librum vtiq; multe subtilitatis et vtilitatis
et eloquentie. Sub isto eugenio tertio translatus est liber
iobis damasceni pbro de greco in latinum a burgundione
iudice cluie pisano. In quo continetur orthodoxe fidei tra-
ditio in quattuor libros diuisa. centum capitulis distincta.
Hic tamen de peccatione ipsius sancti filio cum grecis non fide-
liter sentit. Idem tamen excusari ab heresis viris quia tpe
suo nondum erat ab ecclesia determinata materia illa: ut
dicit thomas in summa. Anno autem domini. M. c. lxx. Re-
mis concilium sub eugenio celebratum. In quo palio publi-
ce pcurant beatus bernardus magistrum gilbertum cognom-
mento porretanum disputando cum eo singulariter. tamquam sui
tempus singularis athleta. Hic gilbertus erat pictauorum
episcopus in sacris literis plurimum exercitatus: sed subtiliora se
scrutatus ad insipientiam sibi. Siquidem de sancte trinita-
tis unitate et diuinitatis simplicitate non simpliciter sen-
tiens nec fideliter scribens discipulis suis panes propo-
nebat absconditos et furtiuas aquas. Hec facile quid sa-
peret immo quantum desperet a personis autenticis fate-
batur. Tunc erat esset apud senonas petrum abaelardum et
dixisse ferunt. Hanc tua res agitur paries cum primis ar-
det. Nouissime cum sup hoc iam fidelium inualeceret scan-
dalu. crederet etiam murmur: vocatus ad medium est: et
librum tradere iussus in quo blasphemias enumerat gra-
ues quod sed verborum quoddam inuolucro circūspertas. San-
ctus quoque bernardus pmi quod totum quod ille dixit causis
lationibus occultare videbat subtilibus interrogationi-
bus eliciens: deinde tam suis ratiocinijs quam sanctorum testi-
g d ij

Eugenius
papa. iij.
vixit in
francia.

Transla-
tio libri
iobis da-
mascenti.

Concilium
celebratum
remis in
francia.

Certus est
outdij.

Concilium
platorum
francie.

monij biddana disputatione redarguit pñderas aut nō
nullos ex his qui pñderant. iā quidē aduertētes blas-
phemā in doctrina ad huc tā aduertētes in iuriā a pñsa
accensus est zelo et domestica sibi gallicana seorsum con-
uocat ecclesiam cōi deinceps cōsilio a patribus. et pñciaz
alijs autē epīs et abbatibus plurimis dicitur viro dei. nō
nīs dogmatibus opponitur symbolū nouū. cui etiā sub-
scribunt nōia singulorū. vt eoz vīz oīm sicut repñsibi-
lis sic irrepñsibilis ceteris zelus innotescat. Nam de-
mum aplico iudicio et auctoritate vniuersalis ecclie et
roz ille dāatur. Ep̄s gilbertus an eidē dānationi pñen-
tiat interrogat. Cōfētētiā et publice refutās. q̄ pus scri-
psit et affirmauerat. Indulgentiā ip̄e psequit maxime
q̄ ab initio cap̄t fuisse. ea lege se eandē disputationē in-
gredi. vt pmitteret sine vlla sese oblatiōe p ecclie scē
arbitrio correctū libere opīniōē suā. Idēz duoz magi-
stroz petri videlz abaelardi et gilberti porretani quidā
discipuli nīmū zelantes. p ip̄is beato bernardoz toti or-
dini cisterciensiu postea detrabere ceperūt. Idē eugenius
quedā decreta edidit. vñ dī. xxvij. Et synodo eugenij pa-
pe dī. De q̄busdā locis ad nos refertur. neqz magistros
neqz cura inueniri pzo studio litteraz. Idcirco abvniuer-
sis epīs subiectis plebibus et alijs locis. in quibus necessi-
tas occurreret. oīno cura et diligentia habeatur vt magi-
stri et doctores pñstentur. q̄ studia lraz. liberaliūqz artū
dogmata assidue doceant. q̄ in his maxie diuina manife-
stantur. declarant mādāta. Idem de monachis. xvj. q. i.
Idcirco cōi nostro pñsio vt nulli monachoz p terreno
lucro de monasterio exire neqz bandissimo ausu pñmar-
neqz pñiam dare. neqz filius de baptismo suscipere. neqz
baptizare neqz infirmum visitare. neqz mortuū sepelire.
neqz ad eccliam secularem trāsire. nec quibuscūqz nego-
cijs sese implicare. Et claustru suo pñentur. q̄ sicut pñ-
scis sine aqua caret vitā. ita sine monasterio monachus.
Sedeat itaqz solitarius et taceat. q̄ mundo mortuū est.
deo autē viuāt. Agnoscat nomen suū. Monos enim gre-
ce. latine vnus. achos grece. latine tristis. Sedeat igitur
tristis et officio suo vacet. Idē xxvij. q. ii. ex synodo euge-
nij. Si vir et vxor diuertere pzo sola religiōis inter se cō-
senserint vitā nullarene sine ofcia epī fiat. vt ab eo sin-
gulariter pñsio constituant loco. Nam vxore nolente
aut altero eorum etiam pzo tali re matrimonium nō sol-
uitur. Demum romani reuersus cū summo honore a po-
pulo recipitur. et post modicum migravit ad dñm.

S. viij. Deficiente Eugenio: col-
locatus est in sede romana Anastasius natiōe romanus
clxxv. Anno dñi. dclij. Et anno non completo apposi-
tus est ad patres suos. de quo nil repperi notatum Bar-
tholomeus laudunensis ep̄s. xxvij. anno sui ep̄atus cō-
tempo mundi stimate in quodā monasterio induit mo-
nachali habitu. Qui cū sederet aliqñ euz alijs monachis
ad collationē aspexit quedā monachū tardū atqz lentū
ceteris veniente nigricans parvū iuxta eū gradientē ac
per cucullā tenentē. Qd cū abbati retulisset didicit ab eo
q̄ ille monachū valde negligēs esset. vñ. spe. bñsio. Sed
circa illud tps floruit qdā sanctus vir petrus nōie taren-
tasiēsis ep̄s sanctitate et miraculorū gratia insignis. Im-
placabilis inimicitias et odia inueterata frequēter extin-
xit. et gratia admodū bella compescuit. Desperatas etiā
recōciliatiōes inter maximos etiam pñcipes dño coope-
rante sermonē pñstante sequentibus signis effecit. Idē
vt refert vñ. spe. bñsio. li. xxvij. ca. cxxv. In itinere quo
accessit ad regē anglie. p quadā pace cōponēda: stupēdū
miraculū operatū est apud scēi symphorianū qd ē castrū
ludunensis ecclie. Ibi eū cum esset quidā vir fidelis
petrus. f. de fragineto notus et honorat: qui eum ad ho-
spitium suū aliquando quasi vīm faciendo praxit. Idē
filla inuencula erat miserabili incommōditate laborans

De petro
tarentasiē-
si ep̄o.

Castrum
sacri sym-
phoriani.

Egerat eū quedam mulier malefica pñequiciā inuēdie
iocurus inducta. vt languore repperet desperato. nec vi-
ri sui pñsentiam nec aspectū vllatenus toleraret. Affe-
ctione autem muliebri genitrix peruersa: vt sarbanas sa-
thanam ciceret. famosum quendam maleficum accersit.
uit. Affuit et explozauit. agnouit et inuenculam asserens
inferratā terit arborum cortices et pocula verbis et her-
bis infecta propinat. Dordet etiā pñis dentibus bra-
cium misere mulieris in duobus. f. locis circa frontem
brachij: itaqz vtraqz morsura: scz superior aut inferior di-
staret a frōre brachij quasi vno palmo. Res noua. res mi-
ra. ab illo siquidē lāguore pñaluit. sed nō plene. Nam in-
terduz velut ex corde sentiens acus. pcedere. cruciatur
atrociter. donec per superiorem morsuram brachij quā
nulla cicatrix sicut nec inferiorē obduyerat. acus educe-
ret vis occulta. tam in hūc modū plures per tēporū inter-
ualla quasi. xxx. acus pñderant. quedam vt vulgo dī. ep̄ca
psare quedā admittentis ydonea filis. foramina pñeren-
tes. Exhibetur igitur viro sancto a patre filia: cui lū-
gubz explicat tragediā. Et ecce mox eadē inuēcula sen-
tiens acū gemebunda deplozauit. ad quam accedens vnus
ex fratribus laicis viro dei seruicēs cruētrā extraxit. annis
pluribus ad testamētū pñseruādā. Dicit sancti petri. et lo-
cum vulneris tangens in virtute dei pollicetur. nec fer-
rum nec calibem vltra pñsurū. Factūqz est ita. sed mu-
tata est materia malicia nondum extincta penitus per
alteram brachij morsuram inferiorem. quam vir sancti
nondum tetigerat. quia nec adhuc aliquid inde exierat
ceperūt sudes lignei paruuli quos vulgo bocas vocāt.
ex quercino robore vel fragineo pzo ferreis acubus. egre-
di grossiores spinis et modice lōgiorez. Nec tñ oēs vñ
longitudinis vel grossitudinis. sicut nec acus fuerant.
Sedecim iam infra annum et paucos menses ex mulie-
re ligna pñderant. Affuit deinde reuerendus antistes
petrus. cui diuinitus seruabatur tanti miraculi plenitudo.
Offert mulier missarū sollemnē celebratū. sicut pñce-
perat vespere pñcedētī. Eadē hora. xvij. ex carne mulie-
ris lignū egredit qd sub oculis oīm capellanū errat.
Cōfētētiā itaqz mulierē pñsio absoluit et sacrā ei tradēs
eucharistiā ab oī deinceps cuiuscūqz maneris pñes-
su subter eā esse securā. Idēz ab omnibus pñstigijs libe-
rata adbesit viro suo liberosqz. pñeant. virtutemqz vi-
ri sancti quā experta fuerat in se multis pñdicant.

S. ix. Anno autem domini. dclj.
clij. Ab initio autē mādī fm maiorē cōputationē sexies
millio. ccc. xxvij. ad summū pñficatū apicē vocatus est
Adrianus natione anglicus. q̄ prius dicebat nicolaus.
Et sedit annis. iij. mēsiibus. ix. diebus. vij. Idē petrus
fuerat monachus et abbas in monasterio scēi rufi apud
autunione. de quo iohānes faldenbergis q̄ erat ei multus
familiaris sic ait. Auditi papā adrianum dicentē q̄ ro-
mano pñfice nemo est miserabilior. pñtione ei nulla
miserior. Fatebat eū in illa sede tantas miseras inue-
nisse. vt facta collatione pñsentū. tora pñterita amari-
tudo vite iocūditas et felicitas ei fuerit. Spñsioam dice-
bat. cathedram romani pñfificis magnis et acutissimis
vīsqz quaqz confertā aculeis. tāteqz mollis et robustissi-
mos pñemat terat et cōtinuat humeros. Coronā et frū-
glum tñlara merito videri qm ignea sunt. Sed nūqz a
natali suo anglie solo malle exisse. aut in claustru bñ ru-
fi ap̄ valētiā ppetuo latuisse q̄ tātas lraz angustias
nisi quā diuine dispñsationi relucetari nō auderet. Idē
etiā mibi sepissime adiecit. q̄ euz de gradu in gradum a
claustrali clerico per oīa officia ad summū pontificium
ascēdisset. nūqz vñqz felicitatis aut trāquille quieti vite
priori adiecitū est ab aīcē su. Et vt eius vīz vñs. Inca-
de inquit et malleo semper dilatauit me dominus. Sed
nūc oneri quod infirmitati mee imposuit. si placet sup-

Mulier
malefica
que mala
opata est.

De oner-
bus in-
terabilibz
romani pñ-
fificis.

Monas-
terij san-
cti rufi va-
lentis.

Signum
crucis in
luna ap-
paruit.

Beneuē-
tium autē
tas obli-
detur.

Nota hic
de garri-
liano vbi
fuit cla-
des ma-
gna gallo-
rum.

ponat dexterā: qm mibi importabile est. Monne mia di-
gnus est qui pugnat p tanta miseria. Sic dñssimū qui
electus est. sequenti die pauper est et infinitis pene cre-
ditoribus tenebit obligatus. Ambire ergo ad summum
pontificiū et non sine fraterno sanguine ad illud etiā ascē-
dere est romulo succedere in parricidijs nō petro in ou-
bus pascendis. Bñ ergo dī nō tam nūcupatiue q̄ etiā
substantiue summus pontifex seruus seruorū. Seruiat
essē seruus auaricie. i. romanis necesse est adeo vt si non
seruierit fiat aut expōtifer aut exromanus. Idē refert
belinad. Anno dñi. dclj. Signū crucis apparuit
in luna. Albericū miles beluacensis pñde xpi martyriū
patit. Anno sequenti tres lune vñse sunt. et in media signū
crucis. Anno sequenti nonas septembris tres soles vñsi
sunt parte occidentali. Sol diet qui erat medius remāsit
vñs ad occasum deficientibus alijs duobus vñis. spe. bi-
sto. Capozes sunt illi duo aliqñ miraculose. aliqñ natura-
liter euenientes. Idē ex dñssimū vñssimū regē scilicet pñt
qd ira repletus dictus rex misit exercitū ad obsidēdum
beneuentū ciuitatē ecclie in apulia. Quā ob rē adrianus
impatorē grecorū vocauit et eū et plures pñcipes exilia-
tos a rege incitauit et eū. Qui discurrentes per apuliam
plures ciuitates ceperunt. Dñs autem papa his per oīa
faciens se receperat in beneuentū. Idē audiens rex vñ-
lielmus pñtū ex vñssimū scilicet vbi tunc erat cōgre-
gatis copijs militibus in apuliam transfretauit. Qui
statim in primo vñ aduentu grecorū copias fudit. quoz
duces captos vinculis alligauit. Idē ergo victoria
vniuersam regionem que ab eo defecerat in suā pñtatem
redegit. Quo facto copias suas ad beneuentum direxit
atqz ciuitatē vñdīqz obsidione vallauit. vbi tā dñm papā
q̄ cardinales et ciues vniuersos tātis affectu molestijs:
vt de propria salute redderet valde sollicitos. Sed quib-
usdā se interponentibus. pax inter eos reformata est:
exclusis oībus illis a federe qui pape pñsationibus tan-
tis periculis se immerferant. Eidentis igitur predicti
nobiles viri q̄ spem eis accidisset anglie exquirere ce-
perūt. quo nō pacto sine piculo regni exire valerent. Et
comes qdē robertus de basculia cū q̄busdā alijs ad frede-
ricū impatorē in alemanniā se pñtulerunt. Idē pñssimū
capuanū q̄ etiā regē scilicet se ereperat ceteris infelicis-
or: dñ gariliānū ire nauigio se pararet a fautoribz regis
vñssimū capē. Idē regi pñsentatū est. A q̄ statim luminibz
puat ac in carcere positū post modicū miserabiliter vi-
tā finit. Idē autē papa post q̄ vñssimū rege scilicet
lie pacē cōposuit romā regressus est. Idē autē quedā
et cardinalibz rome a quibusdā sceleratissimis vulnera-
ri. Quā ob causam vñs ad condignā satisfactionē totaz
vñbz papa ecclesiastico supposuit interdico. Flozebat
etiā tūc tēporis theobaldus cātuariē. archiep̄s de bec-
cēsi monasterio assumptū. vñ p oīa laudabilis et magni-
ficus et tā in secularibz q̄ in ecclesiasticis negocijs exp-
tissimus. T homas autē archidiaconus cantuariē. qui
postea fuit archiep̄s post eum per industriā buli theo-
baldi factus est regis henrici cancellarius.

S. x. Ex hac luce substracto adri-
ano cardinales inrer se discordantes: duos in pontifi-
ces elegerūt. f. rolandū cācellariū qui alexander tertius
dictus est natione senensis: et octauianū quem vocaue-
runt victorē. Ex qua re ecclesia catholica scismate labo-
rauit dñm. Et ob hāc causam pñcipes seculi vacillantes.
quidā vñ adbeserūt. quidā alteri adheserūt. Et frederi-
cus impator oecumano cum epīs suis adhesit. Rex nō
francoz ludouicus et rex anglorū hēricus cū suis alexan-
dram in patrem et dñm susceperūt. sed deo volente octa-
uianus qui et victor a suis dicebatur: post modicū tem-
pus de medio sublatus moritur. Qui statim bi qui octa-
uianus adheserant in pertinacia et contumacia perseue-

rātes. Guidonē quendā elegerūt in papam q̄ pascalis di-
ctus est. Et hic iusto iudicio dei vinente adhuc alexandro
mortuus est: quo sepulture tradito: p eodē ordinatus
est iohannes qui se Calixtū vocauit. Et eo mortuo factū est
papa ab illis scismaticis quidā lando nōie cui Innocen-
tius nomē impostū est. Idē tres fuerūt pñsbyteri cardī-
nales. et per papā alexandrū ex dñssimū mala morte perle-
runt. Demū ablato scismate solus remāsit alexander ver-
summus pontifex declaratus ab oībz. Sed it autē i cathē-
dra petri annis. xxij. In numero pontificū. dclxvij. Et
tūc aut post creationē suā cū persequeret eū fredericus
imperator. q̄ fauebat illis antipapīs refugit ad francos a
q̄bus honozifice est susceptus: vt verū papa a rege fran-
coz et anglorū bello partes ei tuebanz. et aduersarij cō-
fusi sunt et deleti. Idē pñssimū generale celebratū tūro-
nis i gallijs. Et scēoz catholico ascripsit beatū bernar-
dum abbatē clareuallīs: sup hoc scribes ep̄lam in cōmē-
dationē vite ei et doctrine regi frācie ludonico ac etiam
oībus epīs p oībz et platis alijs. festū ei mādās celebra-
ri die obitus sui. Anno dñi. dclxij. Alexander papa ter-
tius venit in galliam. Et paulopost sanctus thomas can-
tuariensis archiep̄s exul ab anglia aufugit in franciam.
Et primo apud pontiniacū exulauit. Et vt refert vñssimū
spe. bñsio. li. xxx. et Jo. de col. venit dictus beatus thomas
de pontiniaco senonis ad papam alexandrū afferens se
cum pñsuetudines regis anglie scriptas. ppter quas exu-
labat: q̄ nolebat eas seruare cū essent inique. Et scz te-
nens in manibz cartam explicatā et extēsam ante pedes
ei posuit dicens. Ecce sancte pater sacre sacre immo sacrile-
ge pñsuetudines regis anglie canonibz et decretis ac etiā
ipsoz terrenorū pñcipiū legibus aduersē. p quibus exi-
liū sustinere cogimur: vt eas scē paternitati vestre offē-
deremus: et pñssimū sup bis habere mus: huc aduenim. In
beat igit si placet scētas vestras eas legi et audiri. Quis
quis est ista audiet mirū est si non tinniant ambe aures
eius: andiētis a xpianis p legē xpianitatis agi. et dāna-
tis sanctoz patrū venerandis institutis. nouas et inaudi-
tas tyannoz veterū pñssimū abusiones in ecclesia
introduci. Idē cum flexis genibus dixisset. iubete papa
surrexerit stetitqz in medio circūstante cum turba clerico-
rum suoz. Lūqz ad pñceptum dñi pape pñsuetudines il-
le legerentur. Et q̄ legebat primū pñssimū capitulū ce-
pit venerandus antistes. pñssimū capitulū mirabiliter
differere et regis in hoc intentionē plenī elucidare et de
regere. ostendēs et pñssimū ex decretis et legibz in q̄bus
et in quātis qd pñssimū fuerat sanctoz patrū cano-
nibz obularer. quātqz discimē ecclesie dei immineret.
si rex qd intēdebat obtrineret. Similiterqz ad singula ca-
pitula dñs papa libenter eum audire et assertiones ei p
singula diligenter notante. Cardinales tñ qui accepta a
rege pecunia partem eius fouebant multam vexationē
beato viro in sua causa pñstiterunt. pñssimū pñssimū
papiensis. qui regi erat amicitioz et familiarior. Idē eū
beatū virum modis omnibus impedire satagens: ad sin-
gula insurgēbat. et q̄ se obijcebat multa proponens. et
multa inquirētes: que vir venerabilis velut fila aranea-
rum sine difficultate et hesitatione vel soluebat vel con-
uincebat. Idē autē eū idē vñssimū q̄ ipse archiep̄s
oratione vteretur aliena et non propria: et si non posset
eum a tramite sui sermonis deflectere. continuo cum lu-
dibz et confusione habendum. Sed et ipse sanctus intel-
ligens vñssimū sibi ex directo obniti. aliquotiens eum
reciproco sermonis excursu ita suis intrincauit. illaqz
obiectionibus: vt omnibus manifestum fieret q̄ non so-
lum proprijs vteretur vñssimū et dissertatione verum q̄ in-
superabilis esset ingenij et eloquentie. Lūqz tam in expo-
sitione causę sue q̄ in contentione cum aduersarijs ma-
gna pars diei pñssimū fuisse. Et tñ eū sedecim capitu-
la pñssimū illaz ad que stādo respōderat. Idē mirans
g d in

Adrianus
papa
dclxij.

Conciliū
gñale thū-
ronis ci-
uitate.

De sacro
thoma an-
glico.

Nota beati
thomae
archiepiscopi
factum mo-
nachum.

Nota bel-
la navale

Petrus lo-
bardus episcopus
parisiensis

tandē dñs papa eius sapiētiā vocavit eū ad se et iubens
cum sedere iuxta se et dixit. Beneueneris frater charissi-
me. Quāquā gaudēs cū bñ uenisse sepi⁹ repetisset gratias
ei agere cepit. q̄ tantū onus tamq̄ arduū negociū susce-
pisset. et q̄ eccliam dei tā periculosis t̄pibus et tyrannoz
insultib⁹ rueri ausus fuisset. Ipse quoq̄ uenerandus an-
tistes cū debito honore et reuerētia dño pape gratias re-
tulit q̄ eū tanto honore dignatus fuerit honorare. Tūc
dñs papa illas cōsuetudines perpetuo dānauit. et obser-
uatores et exatores earū eterno anathemate subdidit.
Et igitur dñi aliq̄dū in curia moratus. tandē cū licen-
tia et cōsilio dñi pape pontificiū monasteriū cisterciēse
se prulit. ibiq̄ ferme p̄ bienniu⁹ stetit. et inter cetera emu-
latiōis studia etiā habitiū monachalē percipuit et accepit.
Disso autē ad dñm papā tunc senonīs cōmorantē secre-
tius nuncio: bābū religionis sibi ab eo fieri benedicti-
transmitti postulauit impetravit: dñs papa sic ei referri
beatus. Dissimulans tibi frater dilecte bābū non qualē vo-
luimus: sed qualē habuimus. Lognosens igitur rex an-
gloz henricus in quāto honore uenerandus pontifex a
dño papa suscept⁹ fuisset et q̄ in pontificatu locū sibi mā-
sionis elegisset: in suos inaudito crudelitatis genere de
bachatus est. Precepitq̄ ut ubiq̄q̄ aliquis de cognatio-
ne eius uir aut mulier inueniri posset exberedatus et spo-
liatus bonis p̄p̄is a regno pelleretur: exacto prius ab
eo iuramento q̄ pontificatū pristandū archiep̄i gratia
p̄ficisceretur et se ei p̄senteret. Tunc expulsi sunt senes
et iuuenes ad cognationē eius p̄nētes: sed et mulieres
cū pueris lactentibus et quedā etiā grauide. Nec demus
gloriosus pontifex thomas reuerfus cantuariam ad ec-
cliam suā. et cū honore magno susceptus inde ad paucos
dies gladijs impiorū occubuit. ut infra dicitur. Et ab
ipso alexandro tertio scōz catholico ascribitur. multis
miraculis choruscando. Anno autē dñi. clxx. reuersus ro-
mam cū honore suscipitur. Sed cū frederic⁹ imperator
veniret ad urbē alexander timens ei⁹ potentiā uenietas
refugit et manus eius euaderet. Super quo indignatus
imperator armauit uenietas classem. Qui p̄fecit otto-
nem filiū suū. et ad reposcendū pontificē alexandrū misit.
Verum otto filius impatoris p̄mo concursu nauali p̄lio
superatus a classe uenietoz qui inuabāt partē ecclie san-
cte et alexandri captus ductus est uenietas. Anno autē se-
quenti. p̄curante ottone filio impatoris qui captus erat
ablata est dissensio inter papā et impatorē facta est pax.
Indeq̄ magnus honor et gl̄ia secutus est uenietas. quib⁹
ad futuram rei memoriā pontifex summus quedam infi-
gnia p̄petuo ferenda donauit. Viros autem q̄ necuine.
in specu histo. nec Job. de col. de hoc faciunt mētionem.
Eadit autē pontifex iste magnanimus multas constitu-
tiones in concilio p̄mo quod thuronis gallie celebra-
uit. Et in scōo lateranēsi in roma celebrato. Et multas
decretales fecit que habentur in diuersis titulis in de-
cretalibus. Refert autē vin. spe. histo. lib. xxx. q̄ durauit
illud scisma quod fuit fredericus per annos. xvi. Sed
mum ipse impator abiurauit ipm scisma et publice satisfa-
ciēdo cum papa pacem composuit. Alexandria quoq̄ que
est in lombardia sup̄ior inter alpium radices urbēq̄ tici-
num supra tannaz amne contra ticinenses impatorē fa-
uentes edificata tunc ē: et ab hoc p̄fice alexandro nū-
cupata. Quibus tempore claruit petrus lombardus ep̄-
scopus parisiensis qui fecit librum sententiarū fm̄vinē.
specu. histo. de quo infra dicitur.

S. xi. Alexandro ad dñm migrāte
creatus est papa Luc⁹ tertius qui p̄us dicebatur vbal-
dus hostiensis ep̄us. Anno dñi. dñi. clxxii. Ab initio mundi
fm̄ maiorem computationem sexies millesimo. ccc. lvi.
fm̄ no minorem computationem quinquies millesimo
cxlviij. Et in numero p̄fificiū. clxxviij. Qui sedit annis

quattuor. Sed ipse lucius a romanis ex urbe perturbat⁹.
Multisq̄ ex suis varijs iniurijs afficiuntur. nam alij ex-
ceantur. alij mitrati sup̄ asinos auersis vultibus ponun-
tur. Ipse autē papaveronā perrexit. Circa illud t̄p̄s vt
refert vin. spe. histo. apud aurelianū ciuitatē die dñica
duas hostias p̄pter viaticū et p̄cellerat vsq̄ ad orationē
dñicam. vider illam quā manib⁹ tenet rubro colore suffu-
sam. et sanguinem ex ea inter digitos p̄fluentē. eāq̄ sup̄
altare in tribus locis transposuit. et in singulis quatuor
accurrit. miratur sacerdos illā sumit quam ipse parauit.
rat reponendā. Rex autem francie philippus qui non lō-
ge erat accurrit vidit hostiam in formam carnis lūide
et sup̄ corporale sanguinis guttas siue etiā notas cū trās-
ferret hostia sacra ad modū hostie circularas. Post-
modū ap̄d castrum charolā eadem hostia partim carnis
partim panis sp̄m representat. in festo. s. oim̄ sanctorū dñi
priorē celebrāte et volēte ipam tripartite frangi nō pōt.
sed integra manēs p̄ medium est replicata. Et mox pars
vna formā carnis induit. pars reliq̄ in p̄stina forma ma-
net. Simile quid etiā accidit apud Soronam oppidū
Aliud etiam simile in territorio vindexinēsi. Apud atre-
batū q̄s accidit simile. Et bec miscēbia dei creditur tunc
operata. p̄pter berefem in Gasconia pullulantē. Pau-
loante claruit opinio sc̄e Alpiadis de cudoto nec mirū
si celebris. in qua effulsit miraculum emines ac prela-
rum. Nempe illi diuinitus collatum est annis multis
in corpore degere. et corporalis cibi subsidio non egere.
Nec quidem genere infima: officioq̄ bubulca graui ad
modū ac diutino prius est flagello attrita: adeo vt. p̄p̄
effluentē de roto copore saniem suis q̄s fieret in bozo-
re. Sed qui p̄tempibilia mundi elegit et infima post lō-
ga patientie p̄bamenta respexit humilitatē anille sue.
et quo magis eam in camino tribulationis excoxit. eo di-
gniorē effecit. corpus ei⁹ reintegrans. spiritū alimēto
sustentans. Ita nō sui facta est impotens vt non nisi ab
altero moueri posset. iacens cōtinue resupina p̄ter ca-
put et dexterā membrīs ceteris sui vigore officij destitu-
tis. Lūq̄ nullū facile cibū posset trahere. ad transien-
dum tñ viaticū naturalē meatum habebat libere p̄p̄a-
ratū. Sic autē in corpore facta est periculis et marcidis: quip-
pe intestinis p̄ lōga introitus inedia euacuatis. artū ita
venusta et corpulenta qdē in vultu cernebat. ac si delitū
rū copia frueret. Frequenter autē rapiebat in excelsis. et
angelo duce freta nunc penarū loca: nūc beatorū p̄currē
bat gaudia. Ad se nō rediēs quid et cui p̄ferre libebat
caute ipū nimirū interius docēte: quid et qualiter silere
debeat: quidve p̄ferre. In solēnitatibus nō dñi vel glo-
riose matris ei⁹ datū est illi plurimū sursum rapit: mun-
dumq̄ et oia q̄ in mūdo sunt libero mētis intuitu contē-
plari. Quāq̄ post vñū vel plures dies de altissima illa q̄e
te regredere: velut de quadāz amplissima luminis re-
gione in tenebras traici: ac velut molā quādā sue men-
tis oculis: sicut ipam referentē audiuit? supponit vide-
ret. Refereretq̄ q̄ dñi in illo raptu esset vniuersalī mū-
dū in modū pile forme circuli circūscriptū aspiceret: so-
lem terra maiorē: terrā velut ouū in medio pendulam et
aquis vndiq̄ circūcinctā. Res nō rerūq̄ rōnes et cau-
sas tam infinitas esse tamq̄ abditas: vt raro min⁹ vñū
quicq̄ capiat quanto curiosius inuestigat: plurimūq̄ in
ipū videbat absentia: plerūq̄ p̄uidebat et futura. Illū
autē eo specialius quo rari⁹ admirandū. Scēminam sc̄z
editam et educatam rure ruraliq̄ opere assuetam: tanto
dono sapientie insignitā: tam prudētē in consilijs tam
circūspectam in verbis: et cū tam prudētē eloquebat:
tam discretē consulebat: tam salubriter adhortabatur: vt
luce clarins esset ipsum qui docet hominē scientiā in ea
delegisse sedem: et in ea facere mansionē. Florebat bis

Dracta
q̄ sequit.

De abba-
te iacobij
viro sin-
gulari.

tribus Anselmus beluacensis ep̄s ad cui⁹ tumultū lapa-
des accēse sunt diuinitus in testimoniū sue sanctitatis
excepra tñ vna ex illis lampadibus. cui ministrabat vsu-
rarius quidā pabulū olei et illa nō potuit accendi. Anno
dñi. clxxij. Robertus p̄positus de area duos ep̄as
tus regebat atrebatensem. et tornacensem filius fabri
cuiusdam rustici carnorensis. qui vt aiunt familiari de-
monio vtebatur: per quē ad tātos honores venerat: bic
tandem a ribaldis occiditur. p̄curante necē eius quodā
inculto milite. Anno domini. dñi. clxxij. acies ignee ap-
paruerunt in celo de nocte. iij. Idus februarij. Et sequē-
ti anno beatus thomas cantuariensis martyro coro-
natur. Anno domini. dñi. clxxvij. facta est eclipsis solis
hora sexta Idibus septembris.

S. xij. Lucio tertio in papatu suc-
cessit vbanus tertius. Anno dñi. dñi. clxxv. qui fuit in
numero pontificiū. clxxv. Et sedit annis tribus. Qui cū
audisset hierim captam a saracenis et xp̄ianos de illis
partibus orientis expulsos cū iterit plurimoz adeo in
doluisset q̄ p̄ dolore infirmat⁹ est ex q̄ infirmitate migra-
uit ad dñm. Circa illud t̄p̄s vt refert vin. spe. hi. Astro-
logi orientales et occidentales. s. iudei saraceni et etiā xp̄i-
ani miserunt lras p̄ diuersas mūdī pres. predicentes et
abiq̄ dubio asserentes in septembri futurā validoz vē-
toz tempestatē ac terremotū mortalitatē hoiz seditio-
nes etiā et discordias regnoz mutationes et alia multa
cōminantes in hūc modū. Sz aliter fore q̄ diuīnādo p̄e-
dixerat manifeste p̄bavit euent⁹ subsequēs rerū. Et nō
multū talis iudicijs inherendū est. tñ q̄ difficile est de-
terminare inuenire in fluxu corporū celestiu⁹ ad ista in-
feriora corpora et hui⁹ ars mathematica q̄ beretica ha-
bet se immiscet: tñ q̄ cā prima q̄ est de? plus influit in
effectum cause sc̄e q̄ ipa cā sc̄a. Et eo t̄p̄s abbas ioa-
chim de calabie p̄b⁹ venit ad istū vbanū papā moran-
tē tunc apud veronā: de q̄ iochim fers⁹ q̄ cū prius non
multū ab hoie doctore didicisset. donū intelligentie di-
uinit⁹ accepit adeo vt facunde ac discrete qualibet scri-
pturariū difficultates vel obscuritates enodaret. Dice-
bat itaq̄ mysteria qdā apocalypsis baten⁹ latuisse: sed
nūc in ipū p̄p̄ie clarescere sicut ex opusculo qd̄ scripsit
legēb⁹ liquet. Dicit em̄ q̄ sic septure veteri⁹ testamētū
q̄nq̄ etatiū seculi ab adā. s. vsq̄ ad xp̄m decursari histo-
rias p̄tinet. Sicliber apocalypsis etatis septe a xp̄o. sc̄z
incubante decursum exponit. Ipamq̄ etatē sextā in sex-
etutulas. distipat easq̄ singulas singulis hui⁹ libri pe-
riodis satis p̄grue designatas: Dicit q̄s bec reuelata in
fine eratule q̄ntē: atq̄ in p̄mo succedere sextā. In qua
sz tribulationes varias: multiplicesq̄ p̄ssuras p̄biber
emerfuras: sicut in aptione sigilli. et in sexto libri p̄odo
vbi de ruina babilonis agit patēter ostēdit. Ad nō in li-
bello ei⁹ p̄e ceteris notabile et spectatū habet q̄ mūdī
diffinit terminū infra duas generationes: q̄ fm̄ ipm fa-
ciūt annos. lx. arbitrat implēdū. Fert q̄s multa sc̄p̄isse
librosq̄ suos dño pape corrigēdos obtulisse. Hā et in q̄-
busdā errasse dicat: vt patebit in seq. titū. Et tñ ei mltā
de futuris reuelata fuisse referunt. vñ et postea duobus
regib⁹ francie. s. et anglie et it̄nere trāsmarino ap̄d mes-
sanā sicile urbē byemantib⁹: idē abbas vocat⁹ dixit. nō-
dū liberationis hierim aduenisse t̄p̄s. Sup̄ bis autē que
scripsit de futuris t̄p̄ib⁹ nos rerū incertarum p̄sagiū
relinquere cōuenit iudicio posterorū. Nec Alinc. Sed
adde qd̄ dicit I. ho. in. iij. q̄ quicq̄ locuti sunt de fine
mūdī determinādo certū t̄p̄s. hui⁹ rei inuēti sunt falsi.
loq̄. et deinceps etiā inuenient hoc determinantes. Alī
Aug. de ci. dei. sup̄ illud Act. j. qd̄ t̄p̄s dixit ap̄lis. Hō ē
vñm nōsse tp̄avel momēta q̄ p̄ posuit in sua p̄tate: inq̄.
Nec resoluit digitos oim̄ de hac re calculanti et eos
q̄escere iubet. Adē iochim in expositione sup̄ hierimā

vt refert vin. spe. histo. lib. xxxij. ca. viij. sic ait. Ab anno
dñi. dñi. cc. et deinceps t̄p̄a mlti suspecta sunt. et momen-
ta in quo nouo ordine samuelis exorto. op̄bnt p̄bines
sacerdotes et pontifices dei: a romane reipublice p̄ci-
pe captiuentur. Lapiatur archa ecclie. Idēly quoz. i. sum-
mus pontifex corruat. et quasi alter mardochē sub amā
sub discrimine maneat agagita. Ipam autem ruinam ec-
clesie tales necesse est predicare ac plāgere. q̄bus et vo-
luntaria paup̄tas arideat et doctrine sp̄ualis ac vite pu-
ritas in future tribulationis aculeis eron obfistat. Ta-
les ergo doctores et tales p̄biter mittendū sunt q̄ nō so-
lum inferiores boies: sz etiā ipos p̄fices et p̄elatos
fulgerēt. et nō p̄p̄er. Reuelādi nimirū in p̄mo sunt do-
ctores et predicatores fideles. q̄ terrēna carnaliq̄ cor-
da oī plaga p̄cutiāt. et elatis ac tumidis magistris silen-
tiū suis studijs ponāt. Et hūc ordo futur⁹ ad obediē-
tiā sit oriturus: tñ a p̄biteris est p̄ficiatus: et in aposto-
licis viris tertij t̄p̄is eccliaſtici cursus a deo cognit⁹ et
elect⁹. in vulua sp̄ualis ecclie ac p̄fecte doctrine sanctifi-
candus. ac si alius beniamin filius nō tā doloris in pe-
na q̄ dextere. s. exultationis in gl̄ia. Tales in p̄mo pa-
riet ḡnialis ecclia iam senescens. Tales rachel plorabit
filios a rege impudenti facie: ac si altero herode occide-
dos. Qui propterea dicti sunt doloris filij: q̄ contritis
eis sp̄ualis religio p̄e angustia t̄p̄is nō potuit solari.
Sed tñ et ipi filij dextere dicuntur. q̄ vnde in eis et pio-
eis mater ecclia p̄emittit: ide de eis et cū eis eterna pa-
tria locundat ur. Hū sunt fideles in doctrina. sp̄uales in
vita. obediētes in p̄ssura. Formati est q̄ ordo iste ad in-
star hieremie in ecclia generali: sanctificatus in obser-
uantia regulari: ne q̄s ēn de vite merito rep̄hēdat. Idu-
to etiā q̄ sicut olim de? patres elegit fenes: secūdo apo-
stolos iuniores: ita et nūc tertio pueros ad lram eligat:
propter eos quibus vetera viliuerunt ad predicandū sc̄z
euangelij regni p̄elatis adulterantibus verbū dei. Et
sicut olim per moysen et iosue dñs chanaanos israelitis
subiecit. ac per paulū et barnabā idolatras strauit. Sic
etiā nūc p̄ duos ordines futuros in illis p̄signatos gen-
tes incredulas subigat et conuertat. Nec iochim.

S. xij. Post transitum Urbanij
tertij aſcēdit cathedrā petri gregorius octauus. In nūe-
ro pontificum. clxxx. vir sc̄etia lras facundiaq̄ clarus:
sed et puritate vite animiq̄ integritate p̄clarior: fulg-
vehemens castigatoz. In primis igitur ad subuentionē
hierusalē totis accenditur desiderijs. et ad cōcitādos p̄n-
cipes populos per occidētis puincias tā legatos q̄ li-
teras destinauit. q̄ cladem orientalem exponant et p̄nāz
absolutionē. p̄fecturis hierim p̄mittant. sed p̄bdolor
in suo mox exortu flos decoris exaruit. Post duos enīz
menses cathedram migrās de hoc seculo dereliquit: apud
p̄sas ibidem sepult⁹. Floruit eo t̄p̄e quidā dictus pe-
trus monoculus abbas clarenallensis. Qui sublimita-
tem generis sui quāta potuit dissimulatione celauit. vt
refert vin. specu. histo. lib. xxx. Idē in monasterio ignici
nouicius factus est. In cibo nūq̄ p̄ter cōmūne sum-
psit et de ipso cōmuni multum sibi subducens sepe. Lucul-
lam tñ habebat et tunicam. vigilijs autē et iugiter et p̄tri
naciter interfuit vllis volebat videri non humilis p̄dē
cari. Gratias singulares nec habuit nec habere quesuit
nec positum eloquium venustatem persone industrā in
negocijs secularibus fauorabilem largitatem bona inti-
ma possidebat. in exterioribus se obscurū esse gaudebat.
Sed apud recte iudicantes multum venerabilis et mira-
bilis apparebat. Nocte quadam vidit petrus iste in vñā
noctis q̄ aulam ingrederetur pulcherrimā i qua sedes
erat posita: et supra sedem sedens quedam dñia vult⁹ val-
de uenerandā. Ingenti autem in aulam occurrerant
canes nigri et horribiles. Qui impetu facto in eū lacera-
g d̄ iij

Dozav-
banitij.

Bona Na-
ba.

re cum volebant. sed dñs illa magna & venerabilis illos auctoritate sua magnifice fugavit & petrum ad se vocatum blandis sermonibus & dulci demulcens alloquio se curū esse iussit. Erat autē vir iste venerabilis semp in eo dem statu a quo cū quidē abbas familiaris ei? querebat quomodo ita idē semp esse posset. rñdit. Eū essent nouiciū quasi quidē spūs sensibiliter vñsus est mihi in me intrare. extunc vsq; nunc spiritus ille vis illa vel affectio mihi quodāmodo dñat. regit me & deducit velut ouem ioseph. Sparsumq; p exteriora introsum colligit alijs volente intendere orationi cogit. Ea q; ingerunt oculis aut auribus obstruunt facit aliquotiens inō sentire. De dia nocte dñica cum fratres in choro psalleret & ipe cum eis tunc dolor capitis inuasit eū ita vebemens vt chozū dimittere cogitaret. Et cū se ppter hoc moueret: audiuit vocem dicente sibi. Laudans inuocabo dñm & ab inimicis meis saluus ero. Mac igitur voce confortatus remāsit. Et post modicum iterum inualecente dolore iterum egredi disponebat. & itez insonuit vox pmissa. nocteq; illa tota & sequenti dñica vsq; in finē pñctualis misse nō cessauit cōfictus ille doloris & pfortatio vocis. Lūg in ordine suo accessisset ad cornu altaris vt cōmunionē acciperet in ipsa inclinatione visū est ei q; lapis magni pōderis de capite eius corrueret: & pñius se erigens & sanctā eucharistiam sumēs ab omni illo dolore sanatus est. Quidā religiosus ei valde familiaris tentatus aliqñ de fidei nostre rōne. q̄sui ab eo in p̄fessione sua si aliqñ talē tērationē habuisset. Qui ait. Nō inficior me tali plemq; tērationē pulsatum. Sed multiplex experimentum fidei omnē meā talē infirmitatē fugauit. Quēsiuit ille quod esset experimentū illud. Dultū inquit de deo sensi. Et aliqñ tale aliquid quod cū sentire deñi grauius tuli q; si in clibanū ardētē proicerer. Factus est autem prior igniaci postea abbas vallis regis. demum abbas clareuallis: deo reuelate p sanctos suos. Mā ozanti ipsi petro asiterit sanctus malachias & sanctus bernardus de quibus infra dicet. Dixitq; ei vnus eoz. Tu eris abbas clareuallis. Quo dicto disparuerunt. Ipe autē totū territus remāsit. Nunq; eū hoc fieri voluisset. Nō multo post abbas gerardus: q; erat abbas clareuallis venit igniacū & cū inuenisset ibi quēdā dictū hugonē de baso chys. q; graniter deliquerat in ordine ei? offensam p̄fatus. Gerardus regulari seueritate vindicauit. Erat autē ille hugo cū fratrib? egris corpe mēte iacēs infirm? Et cum disposuisset hugo abbatē gerardū occidere. p̄t pñtione ei factā. qdā ex fratribus noīe haymo. cū sederet in vestibulo domus infirmoz vidit duas psonas horribiles intrare dormitorū. Abbas autē p̄fatus. f. gerard? nocte illa vigilijs interfuit. & dñ ppter necessitatē iret in dormitorū hugo in insidijs posite ferro ad facinus preparato letaliter vulnerauit. ex quo vulnere die sequenti obiit: dicēs hora exitus sui: dirige me dñe in x̄itate tua. Et cū factus esset abbas clareuallis henricus vir quidā potēs in ope & sermone. q; post modicū dictus hēric? factus est eps cardinalis: petrus monoculus de quo ē sermo ad electionem citatus aufugit & absens electus est. Apparuit autē ipsi petro dolenti de morte sua gerard? ipe dicens. Moli cōtristari de morte mea. q; cū dño se fu xpo sum. Tu autē cū veneris ad clareuallē facies officiū meū & sepelies me. Rogatus ergo ab abbatibus cū delatum fuisset corpus gerardi ad clareuallē. vt cantaret missam p defuncto acquieuit. & in canone misse apparuerunt ei sanctus bernard? ex vna pte altaris: & sanct? malachias ex altera dicentes ei. Moli dubitare quia abbas gerard? est socius angeloz in gloria eterna. Adapa romanus audita fama eius eū vocari fecit. & p̄fessus ei peccata sua: & sacra eucharistiam de manibus eius sumpsit & sumptus necessarios dedit ad vnam abbatā p̄struendā. Eū autem ex infirmitate capitis vnum ex oculis amisisset. postea

iocundo dicere solebat. vn ex inimicis euasisset: & se plus a residuo q; a perditio formidare. Quadā vice vidit tres notabiles mulieres intrare claustrum. quas cum argueret. quia non decebat mulieres illuc intrare. Respondit venerabilior alijs. Ego sum mater domini iesu. et socie mee sunt maria magdalēna: maria egyptiaca: docet me venire ad filios meos. Et cum veller oculari pedes ei? euauerunt. Demum omni sanctitate ornatus: in pace quieuit.

S. xiiij. Postq; Gregorius octauus p̄summarus in breui expleuit tpa multa. p̄mor? est ad summū pontificatū apicem Clemens tertius: in numero pontificum. clxxij. Anno dñi. M. clxxij. Ab initio mundi. M. cxx. Scdm alium numerum scies millesimo. lxxij. Et in eo vixit annis tribus. mensib? quinq;. Et eo pontificante fuit eclipsis lune vniuersalis hora noctis quarta. & durauit per tres horas. Item. lxxij. Id? february paulo ante aurozā serenissima nocte vñs est luna quasi vsq; ad terras in momento descendere et facta morula quasi resumptis viribus: iterū vsq; ad locum vnde descenderat paulatim ascendere. vt refert vñs. spe. bisto. Circa illa tempora multe sanctitat? gratia claruit hugo venerabilis abbas boneuallis ordine cisterciens. Dic seculum cum reliquisset. cepit religiose puerari in illo. Tentatus autem valde est de egressu religionis. Nec cogitans intravit templum. & ozans deuote cum lachrymis: vidit supra altare matrē misericordie vestitāz lumine sicut vestimento. Et visum est ei q; videret ibi filiū eius iuxta eam: & quod annuntiatus fuerat ab angelo & de virgine natus. & pastoribus nuntiatus. archicūsus. & a iudeis postea captus. flagellatus. illusus: crucifixus. & exinde resurgentem intuetur. & ascendentem in celos: hec eo aspiciente: dixit ei dñs nostra. Alititer age & confortet cor tuum in dño. & certus esto talibus tentationibus te ammodo non pulandum. Post hec cepit minus abstinentijs se assilgere ita vt pene sensum & memoriā perdere videretur. Interea sanctus bernardus qui ad huc in humanis erat. venit ad eum per dei providentiā & iussit eū mitti in infirmatorū. & vt ei singulis noctib? vigilie cātarent. priusq; ceteris infirmis. quaten? postea fac? posset dormire. Et vt h̄ret licentiam generāle loquēdi vbi veller: & ita p dei misericordiaz in breui conualuit. Tūc cepit in eo religio multa ferveſcere nec multo post fact? est abbas boneuallis. Sub b̄ sero viro fact? est religiosus qdā inuenis valde seruēs i pñcipio. q; postea valde tētatus cogitabat ad seculū redire. Qui cū abbas qui audierat ei? tērationē in p̄fessione multā ei suaderet de remanēdo & nil p̄ficeret. Dixit abbas. Fili miserere anime tue placēs deo: me perdas gl̄iam tibi paratā. ego em̄ spondeo tibi & fideiussozē tui in hoc me p̄stimo: q; si tu remāseris sanctorū angeloz soci? eternus eris. Ad q; xba p̄forat? p̄māsit & optime puerſat? est: q; duob? annis ante mortē grauissima infirmitate laborauit: & ad eū p̄solādū missus est sanct? iob cū magna claritate quatorū infirmatorū repletū est. Ego sum inq; iob quēz p̄ misericordiā & de? tot? p̄solationis misit ad p̄solādū te: sicut ego in tali infirmitate patiens fui: sic et tu. Et ideo florebis meū in gloria & cras eris meū & metes quod seminasti. qd & factū est. Et nō multo post apparuit ei in gloria gr̄as agēs abbat? p̄ cui? admonitionē p̄māserat in ordine. In annūciatione beate marie cū idē abbas excitaret fratres in choro ad vigil. vidit diabolu in medio choro stantē in forma horribili ita vt ipe abbas p̄ timore caderet. Qui leuatus a frīb? signauit se et rediit ad sedē suā. In crastinū narrauit abbas in capitulo qd viderat: & dixit aliqñ de fratribus esse in aliquo criminali peccato: ppter quē diabolus venerat. Quo audito oēs timuerūt. Sed qui reus erat celauit cōfessionē suā

Maria egyptiaca

Prodi glia.

De beato hugone.

De beato iob.

Mora sequentia.

Et lo probet seipm bō anteq; de pane illo edat.

Lapides ceciderūt cū pluuia.

In crastinū iterū dixit abbas adhuc diabolus esse inter illos. Tūc fratres oēs p̄fessi sunt & acceperunt singuli disciplinas p̄ccātes dñm vt rei p̄fessionē reuelaret abbat: qd & factū est. Un abbas reū traxit ad p̄rē & dextit p̄ctm suū. qd ille cōfessus est et nō negauit: veniā ad pedes ei? postulās & penitentiā. quo facto diabol? vltra nō apparuit. Quidā famulus cellerarij boneuallis cōfessus est p̄ctā sua monacho cōfessori pauperū. Et dixit ille quoddā p̄ctm qd monachus ille timuit recipere: & in iūxit illi infirmo vt p̄fiteretur abbati. qd ille concessit si viueret. Abbas autē tūc p̄sens nō erat: sed in via interim famulus ille mortuus est. Abbas autē cū redisset de via post cōpletōzū & sederet in lecto volēs se discalciare vidit illū mortuū gradus dormitorij ascendēte. Qui veniēs ante illū: cecidit ad pedes ei? veniā petēs: rogās humiliter vt suā cōfessionē audiret: dicēs se missum ad eū ppter hoc: & p̄fessus est cū tāta lachrymarū abundantia: q; etiā abbas mor? est ad lachrymas & plorauerunt ambo multū. Post absolutiōē mortu? rogat humilr abbatēz vt oraret p se: q; in magnis tormentis erat. Et dñ abbas veller tactu p̄bare vtrū in corpe esset: an in spū: mortu? euauit. In crastinū autē abbas q̄sui a cōfessore pauperū: si mortu? ille tale crimē cōfessus fuisset. Qui rñdit. Etiā. Et quomodo illud nosti. Ab ore ei? inquit audiui. Quidā cōmorus de alia domo ppter culpā suā iussus fuit boneuallē: vbi infirmat? est vsq; ad mortē. Abbas autē visitās eum rogauit eū vt secūre confiteret peccatum suū de quo infamabatur: qd ille nūq; confiteri voluerat: nec etiā abbat? p̄prio. Ille autē negauit totū & petijt sibi dari corpus dñi. Abbas autē hugo suadebat ei vt nō p̄fumeret corpus dñi assumere: nisi p̄us bene cōfessus fuisset. At ille dicēs se bene cōfessum: institit vt corpus dñi ei afferret. Qd cū p̄fiteretur attulisset: & in os eius posuisset. ille autē statim clamare cepit. Quid faciā miser qd faciā. Tūc p̄ib? abstulit ab ore corpus dñi qd sup linguā tenebat: et ille mor expirauit. Idē abbas aliqñ infirmat? intravit dormitorū: & tūc candidiorē vidit columbā sup humerū monachi infirmarij. Quā cum ille monach? veller ap̄bēdere: illa volans venit ad abbatē & intravit in sinū ei? & postea eruit p apturā tunice abbat: & figit rostrū suū in aure eiusdē abbat: dicēs ei verbis humanis. In noīe p̄ris & filij & spūs sancti. Adara te: para te. Dādat tibi sanctus bernardus vt vadas facere pacē inter papā & impatorē alemānie. Qui sancti admonitione pcepta pacē inter eos postea fecit. Lemē te tertio de hac luce migrāte anno dñi. M. cxc. romanā ecclesiā regēdā suscepit Celestinus tert? papa. clxxij. Qui rexit ecclesiā annis sex. mēsbus nouē & obiit. Idē in pñcipio sui p̄ficatoris coronauit rome hēricū ipe ratorē. Quo anno fuit eclipsis solis. Et anno dñi millo. cxcv. exorta magna vi tēpestatis lapides cum pluuia & celo ceciderūt. Defecit celestino successit Innocētius tertius per cuncta laudabilis de quo in pñcipio tituli post sequētem dicitur.

Tempore Innocētij secūdi pape & beati bernardi circa ānos dñi. M. cxi. migravit ad deū gloriosus p̄fiter sanctus malachias in monasterio clareuallis. Lūius vita virtutib? plenam descripsit ipse beatus bernardus: prout refert Aincen. spee. bisto. lib. xxiij. vnde hec que sequitur excerpta sunt. Bernardus. Semp quidē opere p̄fectū fuit illustres sanctorū describere vitas: vt sint in speculum & in exemplū ac quoddā velut cōdimentū vite hoim sup terram. Per hoc est quodāmodo apud nos post mortem viuūt: mltosq; ex his qui viuēt mortui sunt: ad veram prouocant et reuocant vitam. Verum nunc id maxime requirit raritas sanctitatis: nostra plane etas in ops virozū. Quem em̄ mihi ostendas vel de corū nu-

mero qui dati sunt in lucē gentiū non magis de sublimi fumantē q; si amantē. et si lumen qd in te est inquit tenebre sunt. quātē sunt tenebre: nisi tu illos forte qd nō credo lucere dixeris. qui questū estimant pietatē: qui in hereditate dñi: non q; dñi sed magis que sua sunt querunt. Quid dico q; sua sunt: p̄fectus sit etiā & sanctus qui sua querēs suaz retinēs. n ab alienis cor manusq; p̄ineat. Deminerit tñ qui bucsq; forte puenisse videt eundēz exigi sanctitatis gradū etiam ab ethnico. Ethnicis em̄ dixit baptista iob. Estote contenti stipēdijs vestris vt salui fierent. Lex tñ est p̄fixa ab aplis apoz successozibus. victū & vestitū habentes inquit. Idis contenti simus. vbi forma hec in libris inuenimus eā: sed non in viris. Mādes nō de iusto. q; lex dei in corde ipsius non in codice. Perfect? est i q; etiā necessarijs carere parat? est. At gratis illud. Etia sup̄ius ponat modus vñā nō cupiam? i infinitū. Optim? hodie est. q; nō est nimis malus: vñ qm̄a terra defecit sc̄tis videoz mihi nō sup̄uacue ex his q; empti sunt de terra renocare ad mediū virū sanctū malachia ep̄m. virū vere sc̄m: & ipib? n̄tis singularis sapie. qui vñq; lucerna erat ardens & lucens q; tñ extincta nō est: sed submota. Idē sanct? malachias inquit. Bēric? ortus est in bibernia de p̄p̄o barbaro. B̄bi educatus. ibi lras edoctus est. Leterū de natali barbarie nil traxit. Parentes illius vere genere & potentia magni. At mater tā mente q; sanguine generosior. S̄atagebat in ipso infio parvulo notas facere vias vite. Itaq; agebat senē morib? annis puer puerilis expers lascie. Erat autē in ciuitate ardinacha in qua alitus est malachias vir sanctus. & austere admodū vite qui cellā h̄is intra ecclesiā deo seruiebat. ieiunij & obsecrationibus vacans die ac nocte. Ad hunc se cōtulit malachias ab eo formā vite accepturus. Seditoz & ipse solitarius sed infra paucos dies habuit imitatores nō paucos exēplo sui. puocatos. Tandē ordinatus est sacerdos: anno etatis sue. xxv. Cui etiam epus vices suas cōmisit. seminare semen sc̄m in gente non saneraz dare populo rudē & sine lege viuētē legem vite & discipline. Suscepit ille mandatu cum omni alacritate. sicut erat spū seruēs. De n̄tis cū esset et studium & zelus maximus circa cultū dñi. vñq; & venerationē sacramentoz. ne forte aliquid de his doceret vel p̄stiteret se? q; ritus haberet vniuersalis ecclesie: subiit eius aim adire ep̄m malachias. qui se plen? de oibus informaret. Idē erat senex & plen? dñrum sapiētie atq; virtutū. qui de habitu monachali monasterio nicomēsi assumptus fuerat in ep̄m in lesinor ciuitate. Vñq; illi tanta est ei a deo collata gr̄a. vt nō vñta & doctrina: s; etiam signis claret. Nam & puerū mēte captū seu lunaticum sacm p̄firmationis p̄ferēdo sanauit. & surdo quidā auditum restituit. Et boz signoz fama scoti & bibernt ad eū vt patrem recurrēbant & venerabatur plurimum. Ad hunc ergo malachias accedēs & benigne ab eo susceptus annis aliquot cū eo pmanit. Mortua autē sorore eius non p̄terechdā de ea vidit visionem. Multus siquidem sanctus carnales exhorruerat vitā. & tanto etiam zelo vt se denouerit nō visurū se eaz in carne viuētem. At illa carne soluta solutus est vortū. Et cepit videre in spū quā in carne noluit. Quadam em̄ nocte audiuit per somnū vocem sibi dicentis sororem eius stare foris in atrio & p̄ rotos. xxi. dies nil gustasse. Qui euigilās cito intellexit: cuius esse inedia marceret. Et diligenter disculso numero dierū quē audierat idē esse reperit: ex quo p ea panē & vinū nō obtulisset. Tūc ille qui sororis aim nō oderat & p̄ctm beneficentiā quā intermiserat rursus adorif. Nec frustra. Nā nō multo post vñs est illi puenisse ad limē ecclesie necdū tñ posse intrare: apparere etiā in pulla veste. Lūg ille p̄seueraret curans ne qua die stipe solita frustraretur. sc̄o vidit eā in veste subcandida ad missam quidem intra ecclesiā

sed altare ptingere nō pmitti. Tercio tandē vīsa est ag
gregari cetui candidatozuz. ⁊ in veste candida. Hides q̃
quātū valeat oīo iusti assidue. ⁊ qz regnū celoz vīm pa
tis. Oīo em̃ malachie dūc foroz aperuit regnum celoz.
Aīr dñes ⁊ potens qui locū benchor ⁊ possessiones ei
tenebat: a deo inspirat⁹ p̃festim in man⁹ malachie oī
sua dedit sec⁹ ⁊ is aumculus ei⁹. Sp̃mz locū bencho
tradidit ibi p̃ceps: vt edificaret ei monasteriū vel p̃
tius reedificaret. Nempe nobilissimū monasteriū exte
rat ante sub p̃mo patre congella multa milia mon
chor⁹ generans. multoz monasterioz caput. Nec mon
in p̃efatas sed in exteraz etiā nationes quasi inunda
tione facta illa se sc̃toz examina effuderūt: e quibus ac
has partes n̄ras gallicanas sanctus columbanus ascē
dens luxoniense p̃struit monasteriū. Factus ibi in gē
tem magnā. Aīunt em̃ tā magnā fuisse. vt succedentib⁹
sibi iunicez chor⁹ p̃rnuarent sollemnia diuinor. ita vt
nec momentū quidē diei ac noctis vacaret a laudib⁹
Nec de antiqua dicta sunt benchozenis monasterij glo
ria. Hoc olim destructū a pirratis ob insigne dignitat⁹
antique malachias veluti quondā replantatur⁹ paradī
sum amplexus est. Et qz multa corpora sc̃toz dormire
ibī. nā (vt taceā illa que in pace sepulta sunt) ferūt vna
die nongentos a pirratis occisos. Erat quidē ingens
loc⁹ ei⁹ possessio: sed malachias solū p̃tent⁹ loco sancto
oēs possessiones ⁊ terras alteri cessit. Ip̃e nō decē cir
citer secū frib⁹ assumpt⁹. veniēs ad locū cepit edificare.
Quadā die dñi vñ⁹ ex oparijs securi lignū secaret illo vt
bzante in aera securim locū incaute occupant in q̃ tē
destinabat. et cecidit sup spinā dors⁹ ei⁹ tātoz impetu
arqz fontu: quāto conatu ille impingere valuit. Currit
ille ⁊ accurrere oēs putātes aut p̃culsum ad mortē aut
mortuū. sed hō illesus inuēt⁹ est: vt credit⁹ meritis scri
viri. Eodē tpe qdā infirmabat. Lūi assistēs diabolus ei
aperte loquens suggerebat: ne vñq̃ crederet v̄bis ma
lachie: sed si intraret ad se cultello euz occidere niteret.
Quo agnito illi q̃ infirmo ministrabant ip̃o infirmo. pa
dente verbū p̃ferūt ad malachiā p̃eminentes. At ille
solita arma ozonis arripēs. impaul⁹ hostē aggressus
⁊ infirmantem fugat ⁊ demonem. Clericum ibidem dis
fenteria grauter infirmatū sanauit. Et eundem sc̃do
grauissime languentem corpore ⁊ mente curauit.

§. i. De actibus eius in episcopa

Popul?
dur? et in-
tractabi-
lis,

tu, vacante autē epālī sede in vna ciuitatē que diu fuerat
sine pastore malacchia nolente assentire quem elegerat
persistētibz tñ illis tādē cessit, accedente ad hoc man-
dato magistri sui necnon ꝛ metropolitani. Trigesimo
igitur etatis sue anno consecratus epus conerēb intro-
duct. Lūas cepisset ꝛ officio suo agere tunc intellexit
hō dei nō ad boies se sed ad bestias destinatur. Nūqꝫ
adhuc tales exptus fuerat in quātacūq; barbarie nūqꝫ
repererat sic pteruos ad mores, sic ferales, ad ritꝫ. Sic
ad fidē impios: ad leges barbaros: ceruicofos ad disci-
plinā: spurcos ad vitam xpīant nolē re pagant. Nō deci-
mas dare, nō primitias, non legitimā mīre diuicia, non
facere ꝛfessiones, nec pūas, nec qui pēteret, nec qui da-
ret inueniri. Sz nec in ecclīis predicantis vox nec can-
tantis audiebat. Quid ḡ faceret athleta dñi, aut ceden-
dū turpiter aut piculose certādū. Sz qꝫ pastorem se non
mercenariū agnoscebat, elegit magis stare qꝫ fugere, pa-
rarꝫ dare aīam suā ꝫ poubꝫ suis si oportuerit: quis oēs
lupi ꝫ oues nulle. Stetit ergo in medio lupoz pastor in-
trepidꝫ omnimodis argumētosis quō faceret oues de
lupis. Monere cōiter, secreto arguere, flere ꝫ singulos
nūc asperere nūc leniter puenire, put vnicuiq; ei videbat
expedire. Quotiens ꝫ eis nocentes pūgiles durit exten-
dens manꝫ in orōne. Et cñ vire ad ecclīas nollē ꝫ vi-
cos ꝫ plateas occurrebat in vicis, ꝫ circūiens ciuitatē ꝫ

quirebat quē xpo acq̄reret. Sed ⁊ foris rura nihilomi-
nus ⁊ oppida sepius p̄currebat: cū sancto illo comitatu
discipulorū suorū qui nuq̄m deerāt lateri eius. Nec vehe-
batur equo sed pedes ibat: in hoc se virū apostolicū p̄ba-
ns. Quāta sustinuit ab his ipsis quib⁹ ⁊ p̄o quib⁹ lo-
quebat bona: blasphemarū obsecrabat: iniuriarū oppo-
nebat scutum parietē. Deniq̄ cessit duricia: quicūq̄ bar-
baries: recipiunt vbicq̄ ecclesiastice cōsuetudines. Con-
trarie nō desiciunt: reedificātur basilice: ordinat deri-
in illis: sacramentorū rite solēnia celebrantur: confessio-
nes fiunt: conueniūt ad ecclesiā plebes: concubinarū bo-
nestat celebritas nuptiarum. Postremo sic immunita
in melius omnia vt bodie illi genti cōueniat: qđ domi-
nus per prophetam dicit. Qui ante nō populus meus:
nunc autem populus meus.

§.ij. De assumptiōe eius ad ar

chiepiscopatu. *Q*uodigit archiepiscopum nomine celsum infirmari: qui malachia in diaconum presbyterum et episcopum ordinauerat. *E*t cognoscens quod moreretur: fecit quasi testamentum ut malachias deberet sibi succedere: eo quod nullus sede prima dignior videretur. *U*erum mos pessimus inoleuerat quosdam diabolica ambitione potentum sedem sanctam obtinendam in hereditaria successione: nec enim pariebantur episcopis nisi qui essent de tribu et familia sua. *N*ec parum precesserat exercenda successio: decursus iam in hac malicia quasi generationibus quidecim. *E*t eonsequens firmauerat sibi ius praui: imo omni morte putendam infirmitas: ut si interdum defecissent clerici de sanguine illorum: si episcopi. *D*enique iam octo existerat anni celsum viri vxorati et ab his ordinibus. litterati tamen inde tota illa per vniuersam biberniam de qua. *S*. diximus dissolutio ecclesiastica disciplinae censurę enervatio religionis euacuatio. *I*ssos his et celsus vehementer dolens curauit oino successorem habere radicatum successione: qui carus sibi foret explantari male emularent: et dominus erat cum eo: nec frustratus est a se sua. *N*am illo mortuo substituitur est malachias: non tamen mortis id facile. *E*cce enim de femine nequam qui occupet locum mauricius nomine. *I*psa per quinquennium fructus potentia seculari incubauit ecclesie non episcopos sed tyrannos. *N*am voca prolixius magis in malachia conueniant. *D*enique suadebat subire onus sine constitutionem celsi. *S*ed illi qui omne sublime declinabat bona sibi videbat nactus occasione excusandi: quod per id temporis introitus eius pacificus esse non posset. *D*icebat ergo suum non interesse fundi humanum sanguinem occasione sui. *P*ostremo iumentum se sponse alteri quam dimittere non liceret. *U*erum illis econtra instatibus et clamantibus: quia a domino egressus est sermo: sed et tota auctore iubentibus subire onus et interatibus anathema. *A*d mortem inquit ductis me: sed obedio spe martyrii. *H*ac tamen additione ut ecclesia paces habente liceat sibi redire ad ecclesiam suam proletem alio reperto. *A*ssentientes huic conditioni illis accedent sanctus eius cor volutatus vel potius dei a qua sibi possessum fuerat. *N*am exoratate celsi apparuit oratori malachie mulier diceas se esse vxorem celsi. *E*t ecclesiam suam quam tradens ei quandoque a se sibi successuro. *U*erum suscipiens dignitatis illius onus non ita ut claustrum quod illi incubator vitte ne hac occasione pertingeret aliquem mortem: sed extra vrbem strenue in intruso sublatum in breui de medio. *R*ursus nigellus quidam nomine imo ne nigerrimus sedem preputit: quod mauricius mortis heredes huius dignitatis dimiserat. *A*d cumula sue donationis cognatus enim eius erat. *E*t ceteri reperiuntur episcopi et fideles terre puerant ut malachias introduceret. *E*t ecce celsum malignantium ex aduerso quidam ex filijs belial promptus ad maliciam potentia in iustitate

sciens locū ubi debebāt isti congregari: ⁊ per quā viam
ad locū peruenire: manu armata satellitum infidias po
nunt: ⁊ venientes innocentē populū occidunt cum rege
et epō ipso. Quōd cū innotuisset malacie intravit eccliaz
sup hoc fundēs orōnē: ⁊ ecce nubes ⁊ caligo ⁊ tenebro
sa aqua diē vertunt in noctē. Fulgura ⁊ tonitrua ⁊ spi
ritus pcellarū vicinaz oīa elemēta mortē intentāt. Et
qui princeps fuerat mali fulmine interijt cū trib⁹ alijs
pculsis cōspicibz eius. Solos autē eos qui querebant
animā iusti illa tempestas inuasit.

§.iii. Anno igitur etatis sue

Atxvii. paup malachias pulso incubatore intrauit ardi
 nachū potēfex et metropolitānus totius bibernie. Re
 ge nō ceterisq; qui introduxerat: eī ad ppia remeātū
 bus ipse remanet in manu dei: r remanent ei foris pu
 gne intus timores. Itā ecce viperea foboles frendēs r
 vociferās exheredatū: tota se int: r foris suscitāt ad
 uersus xpm et? Porro nigellus vidēs sibi fugam immu
 tiere tulit secū insignia quedā illius sedis. 2 extum scz
 euangelioz q fuit beati patricij baculū q; auro tectum:
 r gemis p̄ciosissimis adornatū: quē noīant baculū iesu
 eo q ipse dñs iesus (vt refert opinio) cūz manibus suis
 tenuerit atq; formauerit. Et hec sunt summe dignitatē
 r venerationis in gēte illa. Vbat homo ille girouagus r
 alter sathanas circūbat terrā insignia sacra circūferēs
 que vbiq; ostēdāns: vbiq; eoz gfa receptabāt. Fuit nō
 conciliū scismaticū inseq; eo q seduceret multos ex infi
 gnib; que ferebat: suadēs oībus epm se esse debere. Et
 sic sollicitās plebes aduersus malachiam r ecclē vnitā
 tē. Sed sic sine difficultate r in breui vnūuersas sepiuit
 malachias vias ei p gām dei r quā dēbat ad oēvū ma
 lignū ille coact: sit dare man: r reddere insignia r q̄scere
 de reliquo in omni subiectione. Nec modo malefactor
 res: sed r detractores malachie corripuit deus. Quidā
 verbi gfa. habēs gfas p̄ncipiū r potenti etā ipsius regis:
 eo q esset adulator r garrulus r potēs r in lingua
 fauebat p eia aduersarijs malachie et p̄acter tuebat
 partē eoz. Sancto etiā p̄senti resistebat in facie detra
 bebat absenti irreuerenter occurrēs et i oi loco maxime
 vbi celebratoib; illi sciret interesse conuēnt. Sed cito
 digni lingue p̄ccatis mercede donatus est. Intumuit r
 cōp̄ruit lingua maledicta vermibus ex ea scatētib; et
 defluentib; toto ore blasphemio. Quos per seprē ferme
 dies incessant euomēs tandē cum illis miserrimā fis
 sinit vitā. Loquētē aliquādo malachia ad pplm mulier
 quedā infelix ausa est interrūpere sermonē clamoribus
 improbis. Erat eī de p̄genē impii intrusoz. cōtume
 lias r blasphemias euomēs in sanctū: dīcēs cum hypo
 critā rīnuasozē aliene bereditatē: ac calūciēt eius im
 properās. At ille nīl respōdit et vt erat verēdū et
 mītis. Sz dñs rīdit p eo verba illa in insaniā r crebris
 vocibus clamitās se suffocari a malachia: morte tandē
 horrēda luit peccatū blasphemie. Et memor: p̄positi sui
 malachias constituit p̄o se gelasij vtrū bonum r dignū
 tali honore cōsētītere clero r populo: qn̄ potius sustinē
 tibus ppter pactū: nam als duruz vīsum est oīno. Quo
 consecrato regib; ac p̄ncipibus attētius commēdato:
 ipse clarus miraculis ac t̄r̄p̄his ad parocbiam suam
 rediit. Egressus aīst aliqñ de scōtia diuerit ad clareval
 lem vir sanctus. Qui vīsis fratribus cōp̄iectus est: r illi
 nō mediocriter edificati in p̄sentiā r sermone eius: et
 acceptās locū: r nos atq; intīmis vīsceribus collīgēs
 valedixit nobis et abiit. Qui transalpinas cum venisset
 pyoziam ciuitatē italie bosptis sui paruulus filium qui
 male habens erat moriturus sanauit p̄mū. Erat tunc
 temporis in sede apostolica felix memorie Innocen
 tius scđus papa: qui accēdētē ad ipsum cum suscep
 sit benigne r humane. A quo cū multis lacrymis im

plorant et pmissu licere sibi viuere ⁊ mori in clauau-
le: sed nō obtrinit. Reuertēs autē p clauauallē scām nō
bis largit⁹ est bñdictionē. Et alta suspiria trabēs q̄ nō
liceret sibi p suo desiderio remanere. Nos in q̄t interim
p me vt retineatis. q̄ a vobis discant qd nō postea do-
ceant. Et dimisit quattuor a latere suo ⁊ abiit. Qui pba-
ti ⁊ digni inuenti monachi facti sunt. Adfectus autē a
nobis pspere puenit scotiā i uenti dāuid regē. q̄ aduc-
bodie supest in quodā castello suo cui⁹ fili⁹ infirmabat
ad mortē. Ad quē ingressus ⁊ benedixit a rege suscep-
t⁹ est: humiliter exoratus vt sanaret filiū suū. aqua cui
benedixit aspersit viuētem ⁊ intuens in eū ait. Confide
fili nō morieris hac vice. Et sequenti die secuta est
sanitas. ⁊ sanitate totius familie exultatio. Puella mu-
to loquelam restituit. Alia dissoluta membris planstro
vecta ad eum proprijs pedibus remeauit.

§.iiiij. De moribus eius. Quis

quis facta p. cum cuncta miracula enumeret q̄q̄ libe-
tius fateor imitandis immozor q̄ admirandis. Et meo
quidem iudicio p̄mum ⁊ maximū miraculum quod de-
dit ipse erat. i. vita est. Quis vnq̄ etiam si curiosus ob-
seruauit aut deprehendit ociosum nō dico verbū s̄ nec
nutum. Quis manum pedem ve mouentem frustra im-
mo quid non edificans in eis incesus. aspectu. habitu.
vultu. Deniq; vultus hilaritatem. nec fuscavit meror.
nec leuigauit risus: totū in eo discipulatum. totum in fi-
gne virtutis perfectionis fo:ma: per oia serus sed non
austerus. Remissus interdum: dissolutus nunq̄. Negli-
gens nihil. et si pro tpe multa dissimulans. Quier? sepe
sed minime aliqui ociosus. A die p̄mo cōuersus suc-
visq; ad extremū vite sue sine pp̄io vixit. Ip̄o seruos nō
ancillas. non villas. nō viculos. nō deniq; quicq̄ reddi-
tū secularium ecclesiasticorū ve vel in ip̄o habuit ep̄atu
mense ep̄ali prozous constitutum. vel assignatum.
vnde ep̄us vixeret. Nec em vel domum pp̄iam habuit
Erat autēz quasi incessanter circūfens parrochias oēs
euangelio feruens. ⁊ de euangelio vicens. sicut consti-
tuit ei dominus. Porro si interdūz quiescere oporteret
in locis sanctis hoc faciebat. que ipse per b̄berniā sper-
serat vniuersam. Apud quos nō moram facere libuisse
illorum se moribus ⁊ obseruantis conformabat. Et cū
ad predicādum exiret. cum pedibus ⁊ ipse pedes ibat
ep̄iscopus scilicet ⁊ legatus. Forma est apostolica be-
⁊ inde magis mira in malachia quo rata nimis in alijs.
Illi dominantur in clero. Iste dum esset liber ex omni-
bus. omnium se seruum fecit. Illi non euangelizantes
manducant Malachias ve euangelizet manducat. Illi
congregant in bozra ⁊ dolia replent. vnde onerent mē-
sas. malachias colligit in deserta ⁊ solitudines: vñ im-
pleat celos. Illi a pauperibus exigunt quod dent diuiti-
bus. Iste sollicitat diuites pro pauperibus sustentādīs
Illi alta pallacia erigūt turres ⁊ mentia ad celos leuāt
Malachias non habet vbi caput suum reclinet. opus
facit euangeliste. Illi nec plebes agnoscunt. iste erudit.
Illi potentes ⁊ tyrannos honozant. iste punit. O virū
apostolicum quem tot ⁊ tanta nobilitant signa aposto-
latus sui. Quid ergo mirum si mira est operat? sic ⁊ mi-
rabilis ipse. immo non ipse sed deus in ipso. Tu es de-
⁊ inquit qui facis mirabilia. In regione b̄bernie facebat
infirmitas in domortus demonum maleficio. Nam qua-
dam nocte audiuit eos dicentes altero ad alterum. Ai-
de ne miser iste p̄pocrite illius frater stratum stramen
ve contingat. ⁊ sic effugiat manus nostras. Cognouit
bomo q̄ malachiam loquerentur quem nō multo ante
in eadē domo meminerat p̄ocasse. ⁊ adhuc stramen in
loco remanserat. Sumptuq; sed fiducia quo potuit conatu
cepit reperere debilis corpe: fed fide forē. Et ecce in aere
clamoꝝ ⁊ vociferatio. prohibe eum ph̄ibe. retine eum ⁊

Notabunt
milē cpm
cōtra mo
rem nroz
qui equi
taturus
multipli
cant.

tine. Amittim? effi pda. At ille genib? z manib? nites z puenies ascedit lectulū volutat in stramine. Audit vlu- lantū plāgētū. heu deu. ipi nos cū pdidim? decepti sum? Quait. Et hoc dicto citi? recessit ab eo demonū terror z horroz quez patiebat. z ois pariter egritudo. Item in alio loco infantem demoniācū sibi oblatum liberavit.

S. v. De miraculis eius. Se

debat scius cū comite vldie in cāpo aliq tracrās z mul- titudo copiosa circa eos. Venit mulier gravida z vere- gravis. Indicat effi se cōtra oēs nature leges retinere partū p certo iam xv. mensibus. z diebus. xx. cōpassus. Malachias oravit z mulier peperit. Quitas bibernie noie corbachia vacabat epō. Tractantibus de electione dimiser se partes quibusqz vt assolet presulē volentib? pstituerē nō dei. Venit illuc malachias z audita dissen- sione convocato clero z populo vota discordantiū z cor- da vitare curavit: persuasus illis vt totū negociū debere committi illi cui potissimū sollicitudo incubebat ecclia- rum bibernie. Quoz nominat eis sanctū z doctū. Que- ritur ille z inuentus nunciatur decumbere nec de lecto posse exire. Et malachias. Surgat inquit in noie dñi. ego precipio: obediencia sanum faciet eū. Itaqz cū volū- tate obediendi pugnante gemitio hoste. scz pondere lan- guozis z metu oneris: vicit illa scz obediencia. Nam re- sumptis viribus per se venit ad malachias quī misit eū in cathedram clero z populo collaudante. Quisdam nobilis viri yroz cū infirmaret ad mortē: rogatus ma- lachias vt descenderet prius qz morerē infirma vinctu- rus oleo descendit z intravit ad eā. Quo viso exultat il- la spe salutis aiata. Et cum pararet eā ungere visum est oibus differēdū potius vsqz mane. erat effi vespera. Ac- quieuit ergo cis scūs z euz recessisset subito clamor fa- ctus est z planctus: eo qz mortua esset. Auditozqz tumul- tu malachias occurrit. z ostendit? est aio sibi soli impu- tans qz fraudata mulier gfa sacramenti obierit. Et ele- uatis manibus in celū pstitens petiū suū. testat? est in audientia oim nullā se recepturū solationē nisi quā tu- lerat liceret restituere gfam. Et stans sup eā tota nocte laborabat in gemitu suo. suos etiaz vigilare z orare pre- cepit. Itaqz illi in psalmis: illi in lachrymis noctem du- xere per uigilem. Mane aut facta exaudiu dñs sanctū suū. nā aperuit oculos q mortua fuerat. z erigens se sa- lutauit eū. z n̄sus est luctus in gaudis. Quiliter que- dam cui spūs iracundie z furoris adeo dñabat. et vt nō solum vicini z cognati fugerent cōsortiū eius sed z filij ipsius vt poterant habitare cum ea. Adducta ad mala- chiam: facta ab ea pessione vt iusserat. orante p ea ad summam mansuetudinem puerit: vt nullis dānis vel pumelijs exasperari valeret. Ego istud supiori resusci- tate miraculo mortue censeo preferendum qz ibi exte- rior: hic interior reuixit bō. Cum sacra offerret mala- chias z appropriasset ei diaconus aliquid facturū pro officio suo intuit? eū sacerdos ingemuit. qz sensisset pe- nes eū latere qd nō pueniebat. Peracto sacrificio dili- genter pccatā de pscia sua secreto: pessus est z non ne- gavit se illusum p somniū nocte illa. Cui intūges pñaz nā debueras inquit hodie ministrasse. sz verecunde te subtrahere a sacris z de ferre tantis tamqz diuinis my- sterijs. vt hac humilitate purgat? dignior exinde existe- res. Altera vice vidit diacon? eo celebrante colūbam intrare p fenestrā cū claritate magna ad ostendendam puritātē ei? Nec dicta sunt z panca de plurib? vñ satis apparet malachias mens quantus fuerit in meritis qz am multus fuit in signis. etia in raritate tanta.

S. vi. De morte eius z loco sepul

ture. Per cunctatus aliqū quo nā in loco si optio det ex- tremū malit agere dñe. Si bic migro inq: nūqz libet?

q vñ vnacū nostro aplo resurgere possim: dicebat autē sanctū patriciū. Si pegrinari opz: z ita pmittere de? cla- rualle delegi. Requisit? de tpe. Rñdit dñe solennē oium defunctorum. Sicut audiuim? sic vidim? de loco z die. Egredie satis ferebat biberniā vsqz ad huc pallio caruisse: vtpote emulator sacramentoz. Et recordat? a papa in- nocētio scdo id sibi fuisse pmissum: nactus occasione qz papa engem? presideret: z tunc in franciā appropriasset presunebat de tali vtro apud illū nullā difficultatē obri- nēdi sustinere. Igis arripuit iter psequitur eū qz cōue- niente ad quē vnus aut illoz catholicus noie voce flebi- li ait. Ad tu abis z quāta me pene quotidianaveratōe deseris: nō ignoras nec fer opē mittere? mei. Illis vñbis cōmotos pietatis viscerib? amplexās eū z signo crucis in pectore ei? impresso ait. Lert? esto eiusdē nū passurū donec redeā. Erat effi episcopus z frequēter cadebat tā per sex annos bec paties: sed ad hoc verbū malachie p- fecte cōualuit. Lūqz nauē ascedissent et iā medium iter equozē peregisset: subito reuersus pstrari? nauē impellit: et reducit in terrā. Sed facta tranquillitate prolequētes iter pspere cursu venerūt in scotiā: et exinde trāsiit in anglīā. Oportuit aut eū transire clarualle vt sumus se- quere pontificē qui a nobis suscep? est tamqz vñz ab occidēte veniēs visitās nos oriens ex alto. Die solenni beati luce euāgeliste missa in cōuentu deuote celebrata febre corrept? lecto decubuit. Videres discurrere frēs dandi auidos vel accipiedt: oēs solliciti erant circa frē- quens ministeriū medicamēta pquirere: fomenta adbi- bere: septius ad gustandū vngere. Ad quos ille. Sine cā inquit bec: sed charitate vestri hoc facio quicqd inuigi- tis. Oportet hoc anno malachia exire de corpe. Deniqz inuigil z sumpto viatico fratrū orationib? se commen- dans ad lectū reuertit. Facebat in solario nec sustinuit vt cōuentus ad se ascederet: sed ipe ad eos descendit: tñ in sanis esse dicebat. Quis crederet hunc mortuum. Non vultus pallidior: nō macilleior esse videbat. Nō rugata quoqz frons nō reconditi oculi neqz nars exte- nuati. Non ptracta labia nō adusti dentes: non collum exesum z gracile. Non curui humeri: nō caro exinanita in corpore reliquo. Hoc corpus eius z bec gloria vult? eius. Equidē oculi oimū in eū fixi erant: nemo tñ qz exiit auertere potuisset: eo qz in morte eadē viuactas vultus ac serenitas eadēqz z in vita pmaneret. Non est mutatus: sed ipe mutauit oēs. Vñz immodiū luctus z gemitus oimū subito cōquiescit. Mutatur in gaudis meror. Planctu cantus excludit: vincit fides. triūphat affectus. Et reuera quid rōnis habet immoderati? plā- gere malachia quasi nō sit pcedosa mors eius: quasi nō sit somnus magis qz mors: quasi non sit potius porta vite. Malachias amicus noster dormit z ego lugeam. Si dominus dedit dilecto suo somniū: z talem somnum in quo hereditas domini filij merces fructus ventris. Quid horum videtur stertum indicare. Ego ne fleā illuz qui stertum euasit. Ille tripudiat: ille triumphat: ille in- troductus est in gaudium domini: fuit: ego cum plan- gam. Jamqz omnibus rite peractis: z puero brachij suū aridum applicante ad manum episcopi tacentis in fe- retro sanato: sepultus est in oratorio beate marie. An- no domini millesimo centesimo quadringentesimo octa- uo. iij. nonas nouembriis. Caplm. iij.

Sanctus thomas archiep

scopus cantuariē. in iuuetute sua fuit oibus valde graciosus. Sed cū vidisset i curia regis anglie multa gerī: que pietatē z castitatē pstraria erat cu- riam dimisit: z theobaldo cantuariēsi archiepiscopo se commisit: z contra anglorū barones in multis ecclie aduersantes fideliter dimicans: multoties romā adiit

Sanctus
patricius
est apus
hybernie

Signa
mortis.

et oia negocia sp fidelit ac feliciter expedit: vñ archi- eps cantuariē. eū archidiaconū fecit. Cū aut idē archi- eps cerneret qz rex anglie satis noxius decessisset: et qz beric? in regnū adhuc nimis iuuenis successisset: timēs ne ex ipetu sue iuuetutis z prauoz hoim pñijs ecclia graui? fatigaret. fecit bñm thomā cācellariū regis vt bo- nestate z prudētia sua malignoz hoim sententiā tēparet. Qui intātū regi placuit: qz post decessum archiepī eū ei- dē ecclie pficere pcurauit. Sz ille attēdēs mores regis z pcerū z efficacē maliciā detractoz sedē illā plenā ma- gis oneris qz honoris quātū potuit recusauit: sed tādē vngere rege z qdā etiā romē cardinali b cōsensit. Stati- aut vt pscratū est mirabil? se mutauit. Nā lectioni et orōni sp intēdēs cllioz z ieiunijs carnē suā intolerabil? cruciās: ita sanctitatē suā subtil? occultabat qz sub bo- nestate vestitū z apparatū vñsiliū z gratiositate vultus pplo p oia pcedebat. In secretiori aut cellula. xij. pau- perū pedes qridie curuatis genibus abluēbat. Et post plenā refectōne singlis. iij. argēteos distribuēbat. Qd si aliqñ p se facere nō poterat: hoc diligentissime fieri p vicariū faciebat. Sed vidēs diabol? scēm vñū multum ecclie pfuturū iudicē alitū quēdā archiepū z multos alios epōs qz eccliam defendere tenebant: ad pñiciē ei? exci- tauit. Cū em rex z cōsiliarij sui scēm thomā ad volūtātē suā in detrimētū ecclie pmissis z bladiijs insectere co- naret? ille oino resistit. Cū irā regis z pncipū ei? ptra se rigore iusticie puocauit. Lūqz post innumeras vexatio- nes z iniurias ad quēdā locū barones z epī puenissent exigebat rex inflatē vt pfuerudines qz reges aglie ha- bere solebat: in ecclia firmissime teneret? vt. f. de digni- tatib? ecclasticis z spñalib? disponeret. Qd scūs tho. z epī attēdēs z vidēs vtrobqz piculū: vidēs qd vngē- bar. f. fidei salutisqz diferimē aut guerrā z eccliam into- lerabilē: illud negociū si ponissent libētius distulissent. Sed vngere necessitate ex magnoz viroz decept? cōsi- lijs. b. tho. xboten? pñitionē fieri pñent. Et sic ipe et epī quīs cū dispēdio cause mortis piculū euasere. Sed b. tho. in hac liberatiōe corpoz mortē metuēs animarū scēm in penitētia graui? cruciant: z ab altaris officio se suspēdit: nec pñsus z penitēs a papa meruit rela- ri. Sed nec sic ira regis qeuit: imo minis z terrorib? exigebat: vt pfuerudines qz z eccliam inducere niteba- tur: archiepōz z epōz litteris firmarentur.

S. j. At beatus thomas intrep

de se opponēs cū multis dānis iniurijs z pumelijs v- gere? aduersus epōs ne eū iniuste pñerarent: vt vel sic regi bladiū aplicā sedē appellauit. Sed cū nec sic ac- quiesceret? pceres: vir scūs cruce quā in manu tenebat in altū erigēs a curia discessit: clamantib? post eū ipijs. Capite furē: suspēdite pñtozē. Lūqz in hospitij reces- sisset: duo magni pceres z fideles nocte ad eū veniunt lachrymātes: z sub iuramēto dicētes qz mors ei? a mul- tis pcerib? cōiurata ē: ille magis timēs ecclie qz sibi nocte fugit z dieb? latēs noctibusqz ambulās die. xvij. ad portū venit: z in pua nauicula a duob? sacerdotibus trāsuectus est in flandriā: quē papa alexāder tunc seno- nis manēs bonofice suscepit z in pontinaciū monaste- rio eū cōmēdauit. Rex nō anglie epōs z procures mit- tens romā vt legati veniret: qui negociū regis z archi- epm diffinitet: repulsus est. Cū ipe iratus iussit ecclias ex oia bona archiepī z suoz etiā confiscari: z oēs oino qz ad eū ptinebāt exilio cōdēnari. Ille nō apud pontinaciū manēs ieiunijs z orationib? se affligēs iugiter orabat p ecclia p rege: z p regno anglor. Sed a rege p abba- tes cisterciē. ordinis exire cōpulsus est a monasterio: vnde ad regem francie ludouicū se contulit: qui eū re- nerenter expiēs: donec pax fieret ei benignē necessa- ria ministravit. Differtus demū desolationem anglica

ne ecclie senonenis archiepū romā adiens impetra- uit. vt rex cū toto regno suo excoicaret nisi pax ecclie cū tuariēsi redderetur. Pace qz reddita. vij. epili sui anno scūs tho. reuersus suscep? est bonofice. Cū aut dñs papa qrelā scī thome audisset. ptra quēdā epm z ptra alios fauētes regi epōs oēs suspēdit ab officijs vel bñfi- cijs suis: vñ rex vehemētē irat? scēm tho. dānis z iniu- rijs adeo fatigauit. qz quasi pñtozē ecclie sue septa exi- re. phibuit. Tandē vir scūs cū nec vi nec blandicijs sic- cteret quin semp iura ecclie sue tueret. Ecce milites regis armati aduentū. z vbi esset archiepū inter cleri- cos z monachos qz in ecclia cū eo erat vociferādo requi- rūt. Quib? mor scūs tho. ex gradib? cācellī rñdit. Ecce ego qd vult. Rñdit vñ? militū. Alolum? vt moriaris: qz vltra viuere nō potes. Et ille. Ego p deo inq: mori pa- rat? sum. z p assertione iusticie. z ecclie liberatione. seu libertate. Sz si caput meū qritis ex pte oipotentis dei: z sub anathemate phibeo ne cuiqz preter me noceris. Libētē qdē moriar. dūmodo p morte mea pacē z liber- tatē ecclia psequat. Deo itaqz z brē marie z scīs huius ecclie patronis. z scō dyonisiō cōmēdo meipm z ecclie cām. Et bis dicat? educt? carnificum gladijs impetit ab impijs z inclinato capite decollat. z qd dictu bozibile est ablata corona capitis cerebri p pñmētū cū cruore z ossib? spargit. Cū aut ex more ad sepeliendū pñficia lib? vestiret? inuenit corp? ei? cllio obuolutū: ped- culis z vermib? referto. Itaqz femoralia vsqz ad popli- ces cllicina. Sz cū in bis nō qesceret furoz impioz dice- tū corp? pñtoz inter scōs pñfices nō sepeliendū: sz pñciendū in paludē vel in pantulo suspēdendū timē- tes scī viri sententiā malignoz. qz scī corp? rapevel pñce- re tentabāt: sepelierūt ante altare scī Jo. baptiste in se- pulcro marmoreo. āno dñi. D. cxxij. Paulo aut atqz rediret ad eccliam suā ex exilio fuit sibi a dño reuelatuz rediturū cū bonoze ad ecclias ipam: sz post paucos dies p palmā mart yrij ad dñm migraturū. Interea nō cū qd- dā iuuenis infirmaret a corpe egressa aia: iterū reuerfa est ad illud: digitqz raptū in celū se vidisse sedē quādā va- cuā valde ornātā inter aplos sūa: pñcūatū aut aia illa cuius esset bec sedes parata magnifica. Respondit an- gelus. Quidam magno sacerdoti anglorū reseruatuz quod intellectum est de beato thoma.

S. ij. Demiraculis eius. Dñ aut

missas clerici cātare inciperēt defunctor. f. Requie eter- nā: subito vt fert? z scribit Jaco. de voragie. Audite sūt voces angeloz pñmētēs. Letabit? in dño. Et cleri- ci illd pñcūti sunt. In interfectores aut ei? adeo ira dei defuit. vt aliq digitos sibi dentib? frustratim discerpe- rēt. Alij sanie defuētes deficerēt. alij paralisi dissoluti: alij amētes effecti iniuste mort? scō illate clara iudicia pñstiterūt. Multa qz miracula p euz dñs dignatus est opari meritis scī sui. Nā cecis visus. surdis audit? clau- dis gressus. vita mortuis restituta est. Qz sacerdos qui dā simplex sz valde deuor? missā quotidie de xgine cele- brabat. f. Salve scā parēs. Qui accusat? archiepū tho- me qz tñc in bñanis erat accersit ab eo. Et tāqz ydota z ignorās ab ei? officio repellit. Cū aut b. thomas cllio suū suere deberet. z sub lecto illud abscondisset vt ad suē- dū hozā aptā captaret: brā marie sacerdoti illi apparuit dicēs. Vade ad archiepū eijs dicas. qz illa ob cui? amo- rem missas illas dicebas: eius cllium quod est in tali loco consū: z seram rubeam de qua illud consū reliquit ibi. Illa ergo tibi mittit vt interdicituz quod feceras mi- bi debeas relatare. Quod ille audiēs obstupuit z illud ei relatu. Sed boc ipsum tenere oculum in vita sua mandauit. Quedam mulier de anglia varios oculos habere ob lasciuā z pulchritudinem affectabat. Et super hoc votum vouens nudis pedibus sepulcrum

beati thome visitant. Que cū in orōne pstrata faceret. surgēs inuenit se penitē cecata. Statimq; penitens: ce pit rogare bñm tbo. vt nō iam varios s; saltim suos sibi redderet. Qd tādē cū multa difficultate vix valuit obtrahere. Quis qdā q loqūa aliquid dīdicerat sicut pica cūz mīsus ea insequē sicut didicerat clamare cepit. Sancte tho. adiuua me. Sancte tho. adiuua me. statimq; in suis cecidit mortuus. et illa aus euasit. Quidā hō quē sancte tho. valde in vita dilexerat. cū infirmatus esset accessit ad tumbam sancti rogans p sanitatē recuperanda: quā illico recepit ad plenū. Sed domū reuersus cogitās in tra se. ne forte illa infirmitas sibi data esset ad salutem et vtiliorē fore aie sue q sanitatē: reuersus ad sepulcrū sancti. rogauit vt qd magis esset expediens salutē sue: siue infirmitas siue sanitas id sancte tho. a dño sibi impetraret. Factū ē vt infirmitas illa rediret ad eum. Multaq; alia signa fecit dñs per eū: vnde et ab alexandro. iij. ascriptus est catbalago scōz.

Errat vincen. spe. hīsto. li.

xxvij. ca. lxxvij. et sequenti q anno q defunct? est scñs malachias. de q vix anno dñi. D. c. lxxvij in hibernia origit vīso tūdal. Hic siqde tūdalus de hibernia oriū? nobilis erat gñe. s; degener actione. Crudelis erat forma corpis egregi? fortitudine robust? de salute aie sue nihil sollicit? grauer ferebat si qd ei de salute aie sue aliqd loqret. eccliam negligebat: paupes xpi nec videre volebat. Hūc de? volēs aduā vitaris reducere cū comederet cū socio subito aiam. et? eduxit de corpe. vt videret statū alteri? vite. penas maloz immentas et glām beatorū hīc bñ vīuētū: vt ad corp? demū reueria aia illa. ex bis q viderat et audierat puerlationem mutaret: et alijs referēs ad meliorē vitā eos puocaret. Ab hora siqde decima feria quarta. vsq; ad eādē horā in sabbato facit corp? et? exanime. et q calor modicus remiserat in pre finitū pectoris q sentiebat a palpitib? ipm ideo in sepultū tenuerūt. Sabbato aut? reuultu scens cepit dicere. O de? maior ē mīscōia tua q inq̄tas mea. hī magna sit nimis. Quātas offidisti mibi tribulationes mīstas et malas. et pueris iunificasti me. et de abyssis terre iterū reduxisti me. Luncta q viderat et passus fuerat enarrat. Cū aia mea corp? exueret. reatus sui pscia cepit formidare et qd faceret nesciebat. Flens igit plorās et trenebūdā i nullo psidebat nisi in mīscōia del. Tādē vidit ad se veniētē tāta immūdoz spiritū multitudinē vt nō solū rotā domū et atrīū dom? s; et vicus et plateas ciuitatis impleat. Et circumdantes miserā aiam dixerūt. Antem? hūc misere aie debitu mortis cantici. qz filia mortis est. et cib? ignis inextinguibilis. amica tenebrar. et lucis inimica. Et pueri ad eā stridebāt dentib? in ea. et vngulis pprijs pre furore nimio genas terribilmas laniabāt dicētes. Ecce misera ppl's. quē elegisti cū qd? arsura intrabis infernū: nutriti scādali amatrī. discordie. Quare nō supbis mō: quare nō adulterar? vbi ē vanitas tua. et leticia tua. vbi risus immoderat? vbi fortitudo tua: quare nō prauo corde machinar? malū sicut facere psueueras. Hūc bec dicerēt vidit a lōge veniētē qñ stellā lucidissimā. in quā infangibilē figens intuitū. spabat se aliqd solatiū habitū. Erat aut? agel? ei? Qui cū appropinquasset. pprio eū salutauit noie: dicēs. Ave tūdale. Quid agis. vidēs ille speciosum iuuenē nimis. et audies se ppo noie salutari: timore simul et gaudio ait. Hūc dñe pf. Arcūderat me gemit? mort? dolores inferni circūderat me. Eul angel? Qd me? vocas pater? dñm quē semp tecū habebas. et nūq me tali noie dignū iudicabas. Eul tūdal? dñe vbi vñq te vidi. Aut vbi vñq tuā dulcissimā vocem audī. Et ait angelus ei. Ego semp te seqbar a natiuitate tua qñq; ibas: et nūq psilijs meis acq̄scere volebas. Et extēdēs agel? manū

in vñū immūdoz spiritū: q pre ceteris eis maledictis insultabat. Ecce inq̄t ille cui? volūtatē et cōsilijs obteperabas: sed aderit tibi mīa del: quā tñ nō merebaris. Dequere me: et qñq; tibi mōstrādo cognoueris retine. mēte: qz iterū ad corp? reuerteris. Tūc aia tūdali vltra mōdū pterita relicto corpe suo supra qd steterat accessit. ppius. Demones hec vidētes: et se nō posse inferre ei mala q minabant: et q meruerat. blasphemauerūt deū dicētes. eē insulū: qz nō reddebat vnicuiq; fm opera sua. Et post hec in surrexerūt in semetipsos. et plagis qbuscūq; poterāt seinnice percutiebāt: et nimio fetore relicto cū ingēti tristitia et indignatōe recesserūt. Precedēs q agel? lūx dixit ad tūdalū. De qre me. Duxit q angel? aiam tūdali ad diuersa loca penarū: et ad vallē tenebrosam terribilē et optā mortis caligine. Erat aut? pfunda et carbonibus ardetib? plena: cui? fetor oēs q in mōdo passus fuerat tribulationes supabat. Erāt aut? ibi lamina ferrea: sup quā descēdebat multitudo aiaz: et ibi cremabant do nec ad modū cremij in fartagine liq̄fecerēt: s; colabantur sicut colari solet cera p pannū. Et dictū fuit tūdalo ab angelo. Hūc est pena paricidarū et fratricidarū et homicidarū. Exinde duxit eū angel? ad aliū locū vbi erat stagnū magnū et tēpestuosum: cui? fluctus ascēdebat in altū valde. Ibi erat multitudo bestiarū terribilū mugitū vt aias deuoraret. Sup lacū pōs erat angustius multū. lōgitudo ei? erat ad duo miliaria. latitudo nō vnius palmi. Eratq; tabula illa pōtis p quā erat trāsīt? plena clauis acutissimis ferreis insertis qui omnū trāsēntū pedes pforabāt. Erātq; ille bestie horribiles alcyon turres. et habitātes in stagno aias q pontē trāsire nō poterāt deuorabāt: ignisq; egrediebāt de ore earū. vidit aut? ibi aiam quādā in pōte valde plorantē: et se multis crimīb? accusantē: eratq; pōdere magno manipulozū frumētī onerata: et hūc pontē cogebat trāsire. Et quīs plātas clauis pforatas nimis doleret: magis tñ timebat in stagnū cadere et in ora parētia bestiarū intrare. Querēt tūdalo qd hoc eēt. Rñdit angel? Hūc est pena specialr tibi pōdigna est tui filij? furtū ppetrātū: vel magnum vel modicū: quīs nō ita grauer patiā q modicū sicut qui multū. maxime aut? rei sunt q sub habitu religionis delinquit. Hūc q pontē opz te trāsire: et vacca indomitā tecū ducere: et ille sam mibi vltra pontē reddere: qz vacca cōpatris tui aliqñ furar? es. Ad quē tūdalus. Dñe nō ego illā restitui. Reddidisti inq̄t s; qñ illā abscondere nō potuisti: et ideo nō plenū patieris suppliciu: qz min? malū est malū velle q pficere. Hūc dñs offidit ei agel? lūx vacca indomitā. Tūdalus q vacca tenuit: et eā qui buscūq; minis poterat instigare conat ad pōtē ducere: Bestie nō veniebāt mugietes et suū cibū ex pōte capiebāt. s; de his q cadebāt de pōte. Tūdal? q cepit iter agere p pontē. at vacca renitebat eū seq. Cū staret tūdalus cadebat vacca: et cū vacca staret tūdal? cadebat. et sic versa vice modo stādo: modo cadēdo cū maxima difficultate venit vsq; ad mediū pōtis. Hūc illuc veniētē: viderūt quēdā q portabat manipulos tritici: qñ. s; in vita furat? fuerat veniētē sibi obuiā p dierū pontē. q rogabat tūdalū q vacca ducebat ne sibi viā poccuparet. Et tūdal? eōtra rogabat illū vt iter suū qd tā mediū cōpleuerat finiret pficere. neuter aut? nō solū reuertī nō poterat: s; nec retrospicere. Sicq; stātes et plorātes pontē plantarum suarū sanguine cruetabāt. Hūc tā diutius stāret: nesciēs quō vterq; alterū se pīrāssisset videret. Tūdalus aut? angelū quē retro reliquerat vidit ante se stantē. Qui ei dixit. Bene ventas: de vacca nō amplius cures. Lūxq; tūdalus offēderet pedes suos vulneratos: dicēs q amplius ire nō poterat. Rñdit angelus. Deminisse debes quonā pedes tui veloces fuerunt ad effundendum sanguinem: et ideo cōtritio et infelicitas in vijs eozū: et tangens sanauit eum. Deduxitq; angelus tūdalū ad loca

Nota.

varia diuersoz cruciatum: vbi aie ppter diuersa vitia multipl? cruciabant a demonijs ppter vitia supbie: gula: luxurie: et ipudēda viroz et mulierū laicoz et religioz: et ex eis seauriebāt nmes: et bestie intrabant p ea. Inter cetera aut? vidit pncipē tenebrarū luciferū in pfūdo inferni. qñlā et quāta tormēta pateret: si qñ cēti capira haberet: et in qñbz capite cēti linguas nullo modo sufficeret enarrare: magnitudine corpis pcelleret bestias oēs alias. Hūc circūdabat multitudo demonū et aiarū tāta q credi nō posset q mūdus a pncipio sui potuisset tot aias habuisse. Ligar? aut? erat p singulas mēbz: iuncturas cathenis ferreis ignitis sup carbonib? vltis extētus: q manib? suis aias detinēs diuersis modis cruciabat: et pmaxime platos malos et pncipes. fm illud. Porētes potēter tormēta sustinebunt.

S. j. Post plurima loca penarū vīsa. Demū angelus duxit aiam tūdali ad loca glorie: vīditq; ciuitatē habētē muros valde altos et pclaros argēteos splēdidos et decoros: et cū porta ibi nulla apparet vidit se intromissūz illuc: modū nesciēs. Circūspiciēs vīdit choros sanctorū exultātū et dicentū. Glia tibi de? pater: glia tibi de? fili dei: glia tibi spūsanctē de?. Erāt aut? viri et femine vestiti cādīs vestib? et pccolissimis sine macula et ruga. Jocūdī hylares semp gaudentes: et sanctā trinitatē laudātes. Voces nō cōsonantes quasi musicū melos reddebāt sonos. Claritas. amenitas. iocūditas. pulchritudo. honestas. sanitas. eternitas. vnaminitas oibus vna charitas. Odor eius supabat omīa aromata et odoramēta. Ofēdit angelus tūdalo diuersorū status beatorū in vario gradu glie supie. Et cōiugatos quidē q hīc vtuose puerari sunt in magna gloria et gaudio. Continētes in maiori trīpho: vngines et perfectos religiosos in maximo: demū reueria est aia tūdali ad corp?. Qui resurgēs ex mortuis respexit circūstātes clericos et alios: vlticū deuote petijt et accepit: facta cōfessione oia sua paupib? distribuit: et narrās singula que viderat ac pdcās pplis multos ad deū puerit. Et ipse pfectā puerationē arripēs: beato fine quieuit.

S. ij. Nota tñ q vincē. spe. hīsto. vbi. s. post narrationē horū q abbreviaui? multū dicit q bec vīso a doctoribus nris nō approbat ex eo q ipsi nullū statū animarū mediū ponūt inter purgatorium et paradīsum. Anima em si nō plene purgata hīc recedit et tñ in gñā decedēs ad purgatorū pgit: ibiq; in tormētis morat vsq; ad pfectā et plenā purgationē: nec p aliq; hora vel momēto vacat a tormētis quousq; plene purgata ascēdat ad glām. plene aut? purgata hīc recedēs subito ad glām enolat. Et aut? in mortali decedat: imediare ad locū dānatōz descēdit sine aliq; interpellatōe vel refrigeratione in ppetuū cruciāda. Sed in processu hīstorie bulus vīsonis dñs: q tūdalus vidit aliquos non pfectos in malicia vel bonitate: sed medicocriter bonos aut medicocriter malos: et eos in aliq; rege et p solatione et partim in aliq; afflictōe. Et de quodā cōmartho rege qui fuerat dñs ei? in seculo narrat q vidit eū partim in pena ignis: et qz p tres horas requiē habere. Hūc duo nō tenent. s; q q sunt in purgatorio. partim sint in pena partim in requiē: vel p aliq; hora sint a penis liberi: et p alio tpe sint in pena. Et multo min? de bis qui sunt in inferno. Dñs nō dñt in dicta vīsonē q aie in penis aliquē liquefiebāt ad ignē et colabant vt cera. nō est intelligendū ad litterā: quia morte carēt aie: nec in substantia sua mutari minū vel cōsumi possunt. Sed dñt eū hoc ad ostēdendū magnitudinē pene illius: sicut et xps ad ostēdendū magnitudinē pene eius in passione. ait per ps. Factū est cor meū tanq; cera liquefens. Sicut q ibi di-

ctū est de diuersis mēbris corporeis in qbz patiunt aie vel demones nō est credēdū vel aias hīc aut demones mēbra corporea. vt boies mortales: cū sint spūs et sine materia corpali: sed sicut de deo dicim? p similitudinē ipm hīc caput oculos man? pedes. ad demorādū opa ei? q tñ spūs est de? Ita et p similitudinē dñs de aīab? et demonijs: optet em p similitudines rerūz materialū q sunt note sensib? nris. agere et loq de reb? spūalib? vt aliqd de eis intelligere valeam? Et filiter alie bñdi vīsones aiarū intelligēde sunt. Et q dicunt de ciuitate glie de muris auro argēto lapidib? pccoliss. vestib? cibis. et bñdi tpālbus. intelligēda sunt spūaliter p delectationib? spūalibus. q excellunt oēs huius vite. Capitulum v.

Eatus bernardus. āno dñi D. clij. abbas dilator ordinis cisterciensis tranfuit ex hoc mundo ad ptem celestem Anno etatis sue. lxxij. Anno nō. xxij. etatis sue ingressus est or dīnē cisterciē. fundatū seu inchoatū p annos. xv. ante a stephano religiosissimo viro. Qui bernardus in vita sua fundauit. clx. monasteria ordinis sui Illustrās ecclie siam sanctitate vite. mansuetudine doctrine. ac miraculorūz gloria: vt merito illud sortitus sit nomen. Ber. enim dñs pure? et nardus q est herba parua et calide nature et odorifera. Sic bernardus fuit pure? seu fons pfunditate diuine sapie: nardus parua humilitate. calidus charitate. odor. fragrans mundicia vite. Hūc vīā descripsit vīselm? abbas sancti theodori soci? eius. Fuit igit hīc sanctus ex burgundia oriūds. fontanis oppido. ex nobilib? parentibus. Lūi? pf tescellū? noie. seculo miles strenuus nec min? deo deuot? Mater nō acleth nun cupata est. Hūc ex eo genuit sex marces monachos futuros oēs: vñā feminā sanctimoniale: post pūgiū effecta Adeo aut? erat religiosa et deo dedita mater illa vt moy siliū quē prurierat ppijs manib? deo offerret. Alienis vberib? fugiēs illos enutriti. quasi cū lacte materno q dāmō bona eis infundens naturā. Cū aut? creuissent qdū sub manu eius erant. cibis grossioribus et cōib? eos pascēbat. quasi pūno eos ad monasteriū transmittēdos. Cū aut? iam tertiū filiū. s. bernardū genuisset. et ad hūc cum gestaret in vtero vidit formis pscagum futurorū carellū. s. totū candidū. totū subrufum in dorso et la trantē in vtero sibi videbat hīc. Dñs cū cūda sancto viro exposuisset. ille ppbica voce respondit. Pūmū carū li mī cris. q domus dei custos futurus magnos latrat? ptra inimicos ecclie dabit. Erat em predicator egregi? et multos medicinalis lingue gfe curabit. Cum aut? ad hūc puer esset bernardus et graui capitis dolore vigeretur. veniētē ad se mulierculā. vt dolorē carminibus incantatis mitigaret. cū indignatione nimia exclamans illā expulit. Pūero aut? bono zelo permoto. mīscōia dei non defuit. nā pūno surgens liberatū se sensit. In sacratissima nocte dñice natiuitatis. cum puer adhuc bernardus ad matutinale officiū surgens in ecclia expectaret. et qua hora xps natus fuisset scire cuperet apparuit ei? puerulus ihs. quasi tunc nascens ante oculos suos. ex vtero matris virginis. vñ qdū vixit hūc fuisse horā dñice natiuitatis estimauit. Ab illa igit hora in bis que ad illud pūnēt sacm et sensus ei pfundior. et fmo coplo fior dat? est. vñ et postmodū in laudē genitricis et gentri. inter ipa tractatū suoz initia insignē opusculū edidit. in q illā lectionē euāgelicā. Quis est angelus suauiter explanauit. Quidēs aut? antiqu? boī? ppositū adolefētis tā salubre. et castitati inuidit. multosq; sibi la qos tentatōis opposuit. Cū em aliqñ in aliquā feminā aliqpdū oculos defixos tenuisset: pūno de seipso erubescēs in seipm seuerissim? vltor exurgit. ac in stagnū gelidū aqz infiliens: tā diu ibide pmanet. donec pene exanguis effectus: p gñam dei a calore carnalis pcupie

Prophe
tia de san
cto Ber
nardo.

totius refriguit. **¶** Cū iterū in domo cuiusdam matrone hospitaret illa adolescentē aspectu decoꝝ p̄siderans ve bementer in capiam ei? exarist. **¶** Cūq; lectū sibi seorsū sterni fecisset ip̄a impudētē r silētē surgēs ad lectū ei? accessit. Quā ille senties p̄tin? exclamauit Latrones. la trones. Ad quā vocē mulier fugit: familia excitata sur gis. Lucerna accēdit. Latro q̄rit s̄s minime inuenit. Ad lectū oēs redeūt p̄q̄fēcūt ceteri. S̄z misera illa minime p̄q̄fēcit qm̄ iterū surgēs ad lectum bernardi accēdit. Et ille. Latrones. latrones. denuo exclamauit. Surgūt om nes. latro q̄rit. r ab eo q̄ sol? nouerat minime manifesta tur. Atq; tertio mulier improba se ingerit sic repulsa. Atq; tū metu vel desperatione victa cessauit. Cū autē seque ti die iter ageret cō socijs arguētēs eū q̄ totiens in no cte latrones somnassent. r cām inq̄rētib? r̄idit. Veraci ter hac nocte insidias p̄pessus sum latronis. q̄ hospita mihi tenebat auferre thesaurū irrecupabilē castitatis.

¶ S. j. Perpendens igitur nō esse turū cohabitare serpentib? fugā meditari cepit r ordi nē cisterciensū ingredi deliberauit. Qd cū frēs eius co gnoscēt r cū ab hoc pposito modis oib? phiberēt. Et socij ei? hoc etiā suaderent. s̄ in seculo remanere. tantaz ḡfraz ei dñs p̄tulit vt nō solū ip̄e a p̄uerfōe nō phiberet sed oēs frēs suos ac socios ad religionē dispositos dño lucraret. Et p̄mogenit? qdē guidō. cū esset cōiugatus tā ppositū haberet religionis. vxorē aut suā vt inuēculā ad idē nō posset inducere. immisit dñs ifirmitatē grauē sup̄ eā. In qua aduētēs vanitatē mūdī. r breuitatē vite cōpuncta. ppositū s̄ de ifirmitate euaderet mortalē se effici. Qd r secutū est. Nā sanitate moꝝ recepta. seculus cū viro dimisit ip̄a monasteriū monialiū. r guidō ordi nē cisterciensū ingressū sunt. Bernhardus frater ei? mī les strenuus. Nba fratrīs. s̄ bernardi q̄b? cū ad religio nē exhorabatur vana putabat. r ei? oīno monita repelle bat. Tunc bernardus fide tā igneus r fraterno charita tis zelo mirū in modū exasperatus: scio inq̄t frater mī: scio q̄ sola vexatio intellectu dabit auditui. digitūq; la teri ei? apponens. veniet inquit dies r cito veniet. qm̄ lā cea latus hoc p̄forabit: r ad cor tuū p̄siliū q̄b? abijcis viā dabit. Post paucos dies gberardus ab inimicis capit r in loco cui frater digitū imposuerat lancea vulneratur. captusq; in custodia vinculatur. Ad quem visitandum bern. veniens. cū sibi loqui nō pmitteret: ad eū exclama uit. Volo frater gberarde. qm̄ in p̄mo ituri sum? r mo nasteriū intraturi. Eadē nocte cōpedes de eius pedib? ceciderunt. r ostio p se ap̄o: letus aufugit. Indicantēq; fratri se mutasse ppositum r fieri velle monachum.

¶ S. ij. Anno ab incarnatione dñi **¶** Cū a constitutione domus cisterciensis quindeci mo: bernard? seru? dei. annos nactus circiter. xxi. cum socijs amplius q̄. xix. ordinem cisterciensium est ingres sus. Cum autē bern. cū fratribus suis. domus paternam egredieretur. guidō p̄mogenitus videns minardū fra trem suum minimū puerū ludētem in platea cū pueris: cya inquit frater minarde ad te solum respicit. oīs ter ra possessionis n̄re. Cui non pueriliter respondit puer. Qlos q̄ cellū habetis. r mīhi terrā solūmodo relinquitis. Nō ex equo diuisio hec facta est: modico igit tpe cū p̄re remāsit: s̄ frēs postmodū secutus est. Ingressus igitur ordinē seruus dei bern. ita tot? in spū abloꝝp? est. r deo taliter mancipat? vt tā nullis sensib? corporeis vtret. Bā q̄ppe annū in cella nouitioꝝ eregerat r adhuc an do mus b̄fret testudinē ignorabat. Multo tpe eccliam in trans r exiens. in capiteybi tres erant fenestre: vnā tñ esse putabat. Abbas autē cisterciensis frēs ad edificandā domū clareuallīs misit. r eisq; bern. in abbate p̄fēcit. Qui multo ibidē tpe in nimia paup̄tate degebant r pul

menta sepius ex folijs fagi cōficiēbāt: r panē ordeaceū millonis r viciariū comedebāt. Agilabat autē fūns dei vltra possibilitatē humanā. Nullū em̄ tēpus. se magis p̄dere cōqueri solebat q̄ qm̄ dormiebat: donec satis re putās cōparationē mortis r somni: vt sicut dormiētes videbant mortui apud hoies: ita apud deū mortui pec caris dormiētes. vñ etiā si quē forte durius stertentem audiret seu min? cōposite videret tacētēz patiēter ferre vt poterat r carnalr seu seculariter eū dormire causa bāt. Ad cōcedēdū vir aliq̄ voluptate trahēbat appetit? sed solo timore defect? sic accedebat ad sumendū cibū: quasi ad tormētū. Post cibū aut quātū comederit p̄fā re solit? erat. Si qm̄ vel ad modicū mensurā solitam ex cessisse se dep̄hēdit impune abire nō pariebatur. Sic gule illecebras edomuerat: vt ipsam sapoz discretionē ex magna parte p̄diderit. vt ipsam sapoz discretionē p̄p̄natū bibit r penit? ignorauit: nec p̄lus id cognouit donec qdē labia ei? miraret inuēta. Saginē. i. pingue dinē porci per t̄roꝝē sibi oblātū p butiro multis dieb? noscitur comedisse. Solā aut aquā sibi sapere dicebat: eo q̄ dñi sumeret fauces r guttur ei? refrigeraret. Quic quid in scripturis didicerat maxime in siluis r in agris meditādoꝝ orādo se p̄fitebat acceptis: et nullos se ali. qm̄ magistros habuisse: nisi quercus r fagos inter ami cos dicere solebat. Nouitij aut ordinē intrare volētib? dicere p̄sueuerat. Si ad eā q̄ iur? sunt festinatis: b̄c fo ris dimittite corpa q̄ de seculo attulistis. Soli sp̄s in grediant: caro aut nō p̄dest quicq;. Pater eius q̄ solus domi remāserat ad mōasteriū iuit: ac ibidē palloꝝ ip̄s in senectute bona deceffit. Soroz eius seculo nupta: cū in diuitijs r delitijs seculi periclitaret: qdāvice fratres suos ad monasteriū visitatura accessit. Cūq; venisset cū comitatu r apparatu sup̄bo: ille eas tanq̄ r̄bete diaboli ad aīas capiēdas exhorruit: nec ad videndū eā exire ali quaten? acieuit. Vidēs illa q̄ nullus fratrū suorum occurreret: sed ab vno eoz qui tūc portari? erat: stercus inuolutū diceret: tota in lachrymis resoluta. Esti pec catiꝝ sum inq̄t: p talib? sp̄s mortu? est. quia em̄ pecca trice me sentio: idcirco consiliū r colloquiū bonoz req̄ ro. Esti despicit frater me? carne meā: ne despiciat ser uus dei aīam meā. Veniat r p̄cipiat: et quicqd̄ p̄cepit adimplebo. Nāc q̄ p̄missione tenēs: et iur? ad eam cū fra tribus suis. Et q̄ ea a viro separare nō poterat. p̄mo ei oēm mūdī gloriā interdixit: r formā matris imitandā eidem indicēs: eā dimisit. Illa nō rediēs ita rep̄te mu tata est: vt in medio seculi vitā duceret heremiticā: r ab omni seculo p̄ozus se faceret alienā: tandē p̄cib? mul tis virū suūyicit: r ab ip̄o absoluta monasteriū introiuit. Infirmar? aliqñ vir dei cū extremū tā spiriū trahere videret: r in excessu mētis sue aīi tribunal dei iussus est p̄sentari. Assuit aut r sarban ex aduerso: improbis eum accusatōib? pulsans. Abi nō ille oīa fuerat p̄secut? r viro dei p sua fuit parte dicturus: nihil terrē? aut tur batus ait. Sateo: nō sum dign? ego: nec p̄p̄is possum meritis regnū obtinere celoz. Ceterū duplici iure illō obtinēs dñs me?: hereditate. s̄ p̄ris r merito passiōis altero ip̄e p̄tētus: alterū mīhi donat: ex cui? dono iure illud mīhi vendicās nō cōfundoꝝ. In hoc n̄bo cōsufus inimicus: cōuentus ille solutus: r vir dei in se reuersus est. Tāc aut abstinentia: labore r vigilijs corpus suū at truit: vt grauissima egritudine languens r fere p̄tinua cōuentū sequi vix posset. Quadā vice dñi grauissime in firmaret fratrib? instāter. p eo orātib? aliquātulū cōua luisse se sensit. Cōgregatis aut fratrib? dixit. Quā re neris miserum hominē. Fortiores estis et inualuitis. P̄p̄cite queso: parcite. r finite me abire.

¶ S. iij. Quodā tēpore cū fratres carthusienses visitasset: et spū ab eo in oibus plurimuz

edificati fuissent: vñ fuit q̄ p̄dicti loci p̄ioꝝē aliq̄tuli mouit. s̄ q̄ sella qua equitādo infederat minus neglecta erat. r p̄p̄ p̄fēres paupertatē. Qd cū dictus p̄ioꝝmi ex fratrib? r ille viro dei retulisset. nō min? ip̄e mirat? qua lis esset sella q̄rebat. Nā a clarauallēyq; carthusiāvene rat r tñ qualis esset sella penit? ignorabat. **¶** Juxta la cū etiā lausanēsem toti? diei itinere pergēs penit? cum nō vidit. Cū em̄ sero facto de eodē lacu socij loq̄rentē. interrogauit eos: vbi nā ille lacus esset. Qd illi audien tes plurimū admirati sunt. Vincebat sane in eo sublimi tatē nomis. humilitas cordis: nec tñ poterat inuēsus eū erigere mūd? quātū ip̄e se deijceret sol? summ? repu tabat ab oibus: infimū ip̄e se reputās r quē sibi oēs ip̄e se nemini p̄ferebat. Deniq; sicut ip̄e sept? fatebat inter summos quozq; bonozes r fauozes p̄p̄oz aliter sibi mu tuatus boiem videbat. seq̄ poti? reputabat absente ve lut quoddā somniū suspicāt. Abi nō inter simpliciōres fratres erat. r amica semp licebat b̄uilitate fruib? se in nemisse gaudiū dicebat in p̄p̄ia redisse p̄sonā. Semper aut inueniebat aut orās aut scribēs aut meditās aut fra tres n̄bo edificās. **¶** Quadāvice dñi p̄p̄o p̄dicaret. r oēs verba eius attēte ac deuote susceperēt. ei? aīo qdā talis irrep̄it tēratō. Vere nunc optime p̄dicās. r ab omnib? libenter auditis r ab oib? sapiens reputaris. P̄p̄ari sub sistit. r an p̄cederet vel finē faceret cogitare cepit. Sta timq; diuino p̄forat? auxilio. tentationi silenter r̄idit. Nec p te incepti. nec p te dimittā: sicq; securus vsq; ad fi nē p̄secut? est. **¶** Monach? qdā q̄ in seculo ribald? fue rat atq; lusoꝝ: maligno stimulat? spū ad seculū redire vo luit. Cū aut beatus bernardus eū retinere nō posset. in terrogauit eū vñ victurus esset. Qui r̄idit. Ad taxillos ludere scio: r inde viuere potero. Et ille. Si tibi capita le p̄miserō vis singulis aīis ad me redire r lucrū mecū diuidere. Quod ille audiens gaudius est r libenter se sic acturū promisit. Aligntiquinq; igit solidos ei dari p̄ cepit. r ille cū illis abiit. Nōc aut faciebat vir sanct? vt eū iterū reuocare posset sicut r postmodū factū est. Ille igit abiens totum perdidit r ad portā p̄fusus monaste rij rediit. Quo audito vir dei ad eū let? exiuit. extēditq; gremiū vt simul diuideret lucrū. Cui ille. Nihil lucrat? sum p̄. S̄z etiā capitali vfo nudatus sum: si vultis pro vfo capitali recipite me. Cui bern. benigne r̄idit. Si ita inquit est: melius est vt te recipiā. q̄ simul vtrūq; perdā. **¶** Quadā vice dñi beatus bern. iūmeto infidens aliquo pergeret. cuidam rustico materia sic se offerente de cor dis instabilitate conquestus est. Quod ille audies mox eū desperit: r in oīonib? suis habere cor firmū r stabile dixit. Volens autē cū bern. cōvincere: r de sua temeritate coercere dixit. Sequestrare inq̄t paulisp a nob r to ra q̄ poteris intentione oīonē dñicā inchoato. Quam si absq; aliq̄ cordis euagatione finire potueris: iūmetum p̄culdubio cui infideo tuū erit. Tu aut in fide tua mibi sp̄odeas: vt si alis ibi cogitaueris: mibi nō negabis. Le raf rustic? r tā lucratū se putat iūmetū illud. Audacter secedit. r seip̄z recolligēs oīonē dñicā dicere inchoauit. vix orationis expleuit dimidiū: ecce importuna cogi tatio ei de sella cor di suo se ingerit. vtrū eas habere de beat cū iūmeto. Qd ille aduētēs cōcte reuertit ad ber nardū: r quid in ip̄a oīone sollicitē cogitauerit patefē cit: r de se vt p̄us nō amplius p̄sumpsit. i. de firmitate mētis in oīone. **¶** Frater robert? clericus ei? monach? r fm̄ carne p̄p̄inquus: in adolefētia sua quorūdam sua sione deceptus ordinē cluniacensū cisterciēsi relicto se contulit. Clenerabilis aut pater postq̄ dñi dissimulauit eūdem statuit per epistolā reuocare. Quā cum sub diuo dictaret: r alius monachus ex ore eius scriberet: subito ex inopinato ymber erupit. Et mōachus qui scribebat cartam complicare voluit. Cui bernardus. Opus dei est scribere. ne fo: mides. Scripsit ergo epistolaz in me

dio ymbzīs sine ymbre. **¶** Cum quoddam monasterium cōstruxisset r multitudo muscay inquadabilis occupasset ita vt oib? grauē molestiā ḡnaret. Idoc p̄cepto ait. Ego excōico eas. Vane autē facto mortuo inuente sunt oēs. Cū papie esset beatus vir quidā hō dñs vxorē suā demo niacā ad eū adduxit. Voxq; per os misere mulieris dia bolus in p̄tumeliā eius. p̄upit: dicens. Non me de ani cula mea porros edēs aut brastibz denozās hinc expel let. At vir dei eā ad eccliam beati syri remisit. Beat? aut syrus hospiti suo deferre voluit. nec aliquid ei curatiōis impēdit. vñ itez ad brm̄ bernardū adducta est. Tūc dia bolus per oēs ei? garrire cepit r dicere. Non me hinc ei ciet hic syrus nec me expellet bernard?. Ad q̄ bern. re spōdit. Nō te ei ciet syrus nec bernard?: s̄ dñs ihs x̄ps. Vox vt ille orationem fudit diabolus ait. Quā libenter egredere de hac anicula grauer molestus in ea. Quā libenter exire sed nō possum. q̄ nō vult magnus dñs. Et bern. ad eū. Quis est magn? dñs. Cui diabolus. dñs ihs x̄ps nazarenus. Et bern. Quidisti ne vnq̄ eū. Cui diabo lus. Atq;. Bern. Nō subdidit. Abi eū vidisti. Et diabo lus. In glia eū vidi. Et bern. Et tu fuisti in glia. At diabo lus. Atq;. Et bern. Quō inde existi. Et diabol? Cū luc fero multi cecidimus. Idoc oīa cū voce lugubz p os mu lieris oibus audientib? loquebat. Bern. Nō inq̄t ad eū. Nunquid in illā glām redire velles. At ille miro modo cachinnans ait. Tarde est. Demū orāte sancto viro dia bolus recessit ab ea. Sed cū vir dei recessisset. diabolus itez inuastit eā: vñ vir eius accurrens nūctauit bernardo. Tunc vir dei collo eius p̄cepit alligari cartulā p̄tinentē hec verba. In noie ihu x̄pi p̄ceptio tibi demō ne ampli? p̄sumas p̄tingere mulierē istam. Quod cū factū fuisset non fuit ausus diabolus amplius ad illā accedere. **¶** Cū apud aquitanā francie vir dei morā faceret. legat? mī sū a papa vt dūcem aquitanie ecclie recōciliaret. q̄ scis ma fouebat adherens petro leonis antipape. et dux ille oibus modis hoc recusaret. vir dei missas celebraturus accessit. ip̄o duce quē excōicaueat foras expectāre. Cū aut p̄p̄ dñi dīesset: corpus x̄pi super patenā ponit et cū eo ignea facie r flāmantibus oculis ad duce foras egre ditur. r verbis terribilibz eū aggreditur dicens. Rogā uimus te. r sp̄euisi nos. Ecce filius virginis dñs ecclie quē tu persequeris ad te processit. Adest iudex tu? in cuius noie oē genu curuā. Adest iudex tuus in cuius ma nibz aīa tua deueniet. Nāquid ip̄m sicut r seruus eius p̄tēnes. Resiste ei si vales. Statimq; dux totus ir̄rigit r mēbris oibus dissolutis ad pedes ei? p̄tinus p̄siliuit. Quē sanctus dei calce pulsans fingere iubet suam dei audire. Ille aut tremebūdus surrexit. r quicqd̄ vir sc̄tūs p̄cepit impleuit. r abdicato sc̄i smate innocentio adbe sit. Cū sanctus malachias ep̄s bybernie. de quo dictum est supra migrasset ad x̄pm̄ feliciter in monasterio clareuallīs: et beatus bern. missam in exequijs eius sollemniter decantaret: glām eius dño reuelante cognouit. vñ post cōmunionem inspirante deo formam oratiōis mutauit. leta voce dicens. Dñe qui beatum malachā sanctoz tuo rum meritis adequasti r̄. Cui cantor. cum quod erraret innumeret. Respondit. Nō erro sed scio quid dico. Et post missam osculatus est pedes eius.

¶ S. iij. Cum beatus bern. factus esset abbas clareuallis satis iuuenis: p̄b̄dictione habē da accessit ad ep̄m carbalanē. Intransq; domū ep̄i iue nis exesi corporis r moribundū: habitus quoq; despica bilis subsequeute monacho senioꝝ r magnitudine r ro bore corpis elegat: alijs irridētib?: ceteri sicut res erat interpretando venētib?. Cū q̄reret q̄s eēt abbas. Ep̄s p̄m̄ i eū aptos hīs oculos. agnouit seruū dei. Cūq; in p̄m̄ato colloq̄o p̄uidentia iuuenis mag? magisq; p̄deret verecūdia loquēdi. factū est cū ep̄o illo cor vñ et anima h̄b

Nota mi rabilē cō tēplario nem.

Nota pul chram res p̄p̄ositionē.

Diracu lum.

Collutio beati bernardi cū dyabolo: quē o mu liere etc. cit.

Magnum miraculū

vna in dno. Modico post tpe transacto cu eo vsqz infirmitas abbatis berni. ingrauesceret vt ta nō nisi mors ei aut oī morte grantio vita speraret ab epō ipō visitat. E. usqz vīso eo epō se nō solū vite eius sed et iūctatē spem bre diceret. si oculio eius acq̄escens fm infirmitatis sue modū aliquā corpori suo curā pateretur impēdi. Ille vō a rigore vel vsu p̄suetudinis sue minus facile flecti posset. p̄fect. epō ad capitulū cisterciēse. ibi corā paucis abbatibus q̄ p̄uenerant pontificali auctoritate sacerdotali charitate toto corpore in terrā p̄stratus petijt et obtinuit vt toto vno anno in obediētia sibi traderet. Qd et obtinuit. Qui reuerfus ad clareuallē extra claustra et terminos monasterij domiculā vna cū fieri p̄cepit. ordinās et mādās in cibo et potu siue in aliquo eiusmodi circa eum nullā teneri ibi ordinis discretione nullā de tota cura do mus ad eū referri sollicitudinē. s; ibi eū viuere fm modū ab eo p̄stitūtū. Eodē tpe et ego clareuallē ipm̄qz visitare cepi. Et cū quodā alio abbate visitare. inueni ex p̄cepto epī abbate berni. feriatū ab oī sollicitudine domus vacatē deor sibi et qm̄ in delitijs padisi exultantē. Ingressusqz tugurū illud. tantū mibi dom? ipā incutiebat reuerētia sui. ac si igrederer ad altare dei. Lūqz ipē gaudiose fuisse p̄sisset. et querebam qd ageret quomodo ibi viuere modo suo illo generoso arrides nobis. Optime inq̄. Ego cū bacenus hoies rōnabiles obediēbat iusto dei iudicio irrationabili cū dā bestie dar? sum ad obediēdū. dicebat aut de quodā boie rusticano et vno nīl p̄suis sciente ab infirmitate qua laborabat curatur. se iactate. cui ad obediēdū ab epō et abbatibus et fratrib? suis traditus fuerat. Abiqz cū eo manducātes. cū arbitraremur hoiem tā infirmū tāteqz pudentie cōmissum. sicut oportebat p̄curādū. rvideremus ei agere medico illo suo offerri cibos. quos sanus quisqz p̄e angustia famis attingeret. videbamus et tabescebamus vix regulari filitio nos cohibēte. quā in illū quasi sacrilegū et homicidā tra et contumelios insurgeremus. Ipē aut in quē hec fiebat idifferēter cūcta sumens. eā oīa approbabat. sicut q̄ sensu ipō corrupto. et pene emortuo vix aliqd sapore discernebat. Itā et sagimen crudū p̄ butiro per errorem multis dieb? noscitur comedisse. et oleū p̄ aqua bibisse. Demū ad monasteriū clareuallis reuerfus pater berni. in tanto seruoze spūs filios nutrieat suis suauibus monitis et magnificis exēplis. vt cū in simplicibus habitaculis degerent. et pane nō tā fursureo q̄ terreo vescerent duris laboribus occupati. ceteraqz cibaria vix aliqd saporis haberēt delitias nimias sibi bec arbitrent. Inimicā esse aie oēm delectationē carnis arbitrabant. q̄qd carne cū qdā delectatione nutrire videbat. vt venenū fugiēdū existimabant. Ipse dulcedine em̄ diuini amoris amara eis dulcia videbantur. et delectabilis sibi in beremo q̄ p̄ in seculovixisse videbantur. et hui? scrupulo mori. p̄fatū venerabilē epm̄ carbalanēsem ex magna ad eos deuotione et affectu visitatē. interrogātes et p̄siliū flagitātes. Ille vt prudēs et deū timēs solat? est eos de cordib? eoz auferēs p̄scie remozsum de tāta suauitate quā sentiebat in eoz cibis i se nausēa magis q̄ voluptatē puocātib? Et adduxit exēplū helysei p̄pbe q̄ mortē q̄ erat in olla cibi decocti et appositi filijs p̄pbarū. i. religiosiis summe vitz amaritudinis farinula supposita in dulcorē cōuertit. exponens farinam illā charitatis seruoze. q̄ eis aspera dulcia sapere faciebat. vñ super hoc nullū scrupulū sibi facerent.

S. v. Postq̄ aut berni. abbas oī obediētie illi vinculo solut? fuit. et sui iuris effect? velut arcus distē? ad p̄stinū rigore est reuerfus. Quidēs hominē imbecillē et languidū conari et aggredi. q̄cūqz vellet minus p̄siderare qd posset. sollicitū p̄ oib? circa seipm̄ negligētē. oib? in cūctis obediētissimū. s; de seipō vix aliquādo seu charitati seu p̄atri obediētē. Semper p̄iora

sua nulla reputans. maiora moliebat. ad nō parcedū cor porā a studijs spūalibus robur addendo corp? suū varijs infirmitatib? p se attenuatū. Zetunij in super et vigilijs sine intermissione atterendo. Orabat stans die noctuqz. donec genua eius infirmata aieunio. et pedes eius a la bore inflati corpus sustinere nō possent. Lib? ei? cū pane lac. vel aqua decoctionis leguminū. vel pulres quales in fantib? fieri solēt. Letera vel ei? infirmitas nō recipiebat. vel parsimonie studio ipē recusabat. Alio siqz ipse vtebatur raro et nimis modico. cū magis aquā et infirmitati sue et appetitui p̄petere testaretur. Sic aut affectus et confectus a cōl fratrū labore seu diurno seu nocturno. vix se aliquā partebatur esse excusatū seu ab occupationibus et laboribus officij sui. Et cū crebra illa ex corruptio ne stomachi p os eius indigeste cruditis eruptio alijs inciperet esse molestior. maxime aut in choro p̄sallenti nō tñ illico collectas fratrū deseruit sed iuxta locū statio nis sue pcurato a defosso in terrā receptaculo. doloris illius sic aliqdū put potuit necessitate illā transire. At vbi nec hoc p̄misit intolerantia rei. tunc demū collectas deserere. et seorsum secū habitare p̄pulsus est. nisi quātū siue colloctionis. siue consolationis grā. siue discipline claustralis necessitate p̄uēti fratrū aliqui opebat interese. Quis nra eratē quantū vix robustū corpus et accur are valitudinis. tāta aliqñ p̄fecte. quāta iste egit. et facti moribūdu et languid? ad honore dei et ecclie vilitatem.

S. vi. Virtute quoqz miraculo rum copiose effulsit. quoz primū hoc fuit. Cum aliquan tos tā in clareuallē annos expleisset. contigit vrum no bilem et ipsius q̄ fm carnē p̄pinquū iof bertū infirmū. te qd est oppidū p̄tinū monasterio grauit infirmari. Qui subito preoccupatus amittit intellectū pariter et lo quelā. vñ et fil? ei? et oēs amici sui eo magis affligebantur dolore. q̄ sine p̄fessioe et vlatico vir magnific? et magnifice bonoz obiret. Lucurrit citi? nunci? ad abbatē berni. nec tñc qd erat in monasterio. venit demū et in uenit eū tā triduo sic iacentē. Tōpassus aut boie mortus lachrymis filij ei? ac ceteroz simul lugētū p̄filius est de miscdia deit sermonē magnificū p̄mit dicens eis. Mortū vos est q̄ in plurib? iste grauaue ecclias. opp̄sit paupe res. offendit deū. Si mihi credit? vt ecclijs restituat ablata. et vsurpate in grauiam pauperū p̄suetudines di mittant. loq̄t adhuc et suoz faciet p̄fessionē delictoz di uina q̄ suscipiet sacra deuor? Mirant oēs. Letaf fil? familia oīs exultat. Quicqd p̄ceptū hō dei ei p̄mittit et implet. Leterū frater ei? gberard? et galdric? auicul? ei? nō parū territi et turbati secreti eū sup tali spōsione p̄ueniūt. duri? arguit. acrl? inuebunt. Quib? breuiter simpliqz rīdēs. Facile inq̄t pōr de? q̄vos difficile cre ditis. Itaqz post secretā orōne ad oblatōes sacrificij im mortales accedit. Quo offerēte nūci? supueniūt. q̄ nūcia ret p̄fatū iofbertus tā loquētē rogare obnit? vt vīr dei festinaret ad eū. Qui post oblatū sacrificiū veniēt cū la chrymis et gemitu p̄ctā p̄fessus. diuina sacra suscepit. Et duob? aut trib? dieb? post bec supulūes et loquēs. ea ma xime q̄ vīr sc̄tās p̄cepar p̄stituit sine vlla retractioe ser uari. s; et disponit domui sue et elynas dedit. et sic demū xpiano more in bona spe spm̄ exalauit. Et cū aut mltis infirmis ex miscdia orās sanitatē restitueret. erat fra tres et filij spūales ei? mirātes sup bis q̄ videbāt et que dicebant de eo. Nec tñ more carnaliū in gloriā eleuabāt tur bñanā. sed iuuenili adhuc ei? etati spūali sollicitudi ne mernebat. In quo nimirū zelo galdric? auicul? eius et guido p̄mogenit? fratrū ceteros aī bāt. vt ipos rāqz geminos stimulos carnis quosdā sue magnitudo virtu tū eū extolleret. accepisse diuinitus videret. Neqz em̄z parcebāt verbis duriorib? exagitātes teneram verecū diam eius. calūntantes etiā bene gesta signa omnia ad.

nibllātes. et hoiem māfuerissimū. nibllqz tradicēte fre quēter vsqz ad lachrymas ipropertis et obprobrijs affli gētes. Q Marrare solebat venerabilis epus lingonienf godefridus sancti vīr p̄pinqs. q̄ cū dā miraculo qd per manū eius fieri vidit p̄dictū germanū ei? guidonē cō tigit p̄sentē fuisse. Cū em̄ sc̄tū vīr berni. p̄ caltrū natiōis in territorio fenonū trāsiret. Inuenis qdā cuius pedes fistula occupauerat p̄dicti patris tactū i bñdictioe cum multa supplicatioe petebat. Signat? aut statim pualuit vñ et post paucos dies reuerfus. h p̄ p̄dictū caltrū tran sies. iuenit iuuenē illū incolumē. Leterū frater ei? p̄fat? guido. nec ipō qdē poterat p̄pesci miraculo qm̄ min? icre paret eū p̄sūptiois argueret. q̄ acq̄uerit tagere boiem tāta charitate q̄ abbatē berni. bñll obsecratione p̄pellit vt sui misereat et opē sibi ferat. quā ceteri dare p̄suevit. At ille spūs sup mel dulc. p̄mū leniter breuiterqz p̄mōzās crebras sup bui? p̄ponēs ei. ne forte hoc diceret tētās eū. p̄sistēti tñ manū iponit et febrē ab scedere iubet. Nec moza ad iperitū ei? reliq̄t eū febris. ex prus in seipō qd in ceteri arguebat. Et frater qdā quez p̄ secreta culpa a sacri altaris cōione suspēderat notari t mēs. et rubore nō sustinēs. ad manū ei? cū ceteri nimirū p̄sumptuosius accessit. intuit? aut eū qm̄ cā erat latēs re pellere ei noluit. s; itimo corde orabat deū. vt de tāta p̄ sumptioe mel? aliqd ordiaret. Itaqz sumēs eucharistia nō potat eā ad iteriora tranjere. Et diu multūqz conat? cū nullo mō pualēt anti? et tremebūd? clausā ore p̄uabat. Expleta itaqz boza orōnis sexta p̄fex sc̄tū trarit ad p̄tē cul? genib? puolur? cū mult? lachrymis qd patiebatur apuit. Et ap̄to ore ipas q̄ hostiā ofidebat. Increpās aut eū p̄fiterē absoluit sine difficultate receptū officia sacra Et itū pauper nō lōge a mōasterio hitantē vroz adul tera maleficijs cruciabat. Sicut em̄ in ira et furore ei fu erat p̄miata egerat p̄ malignas incātātes vt miser hō p̄sūpt? carnib? nec poss? mori nec viuere sineret. Sed? et voc? vñ et sensū oēs corpis amittebat. Iterūqz reddi dit nō aduīt. s; ad mortē crudeliorē reuocat? crudeliter adducit a suis ad vīz dei cū lachrymis multis. Qui vehe mēter indignās maligni hosti? maliciā. tātū sibi in xpia nū vsurpasse. aī altare boiem deportari fecit. Supposi toqz sup caput ei? vasculo eucharistia p̄tinēte in x̄tute sacri iubet demone a lesione xpiani phiberi. Qui p̄fecte restituit? est sanitati. Innumera sunt miracula q̄ p̄ eū dñs fecit. Itā demōes a plurib? obsessis expulsi. vñ medio lani solēnter missas celebrās corā oī p̄pō puellā pum lā dās ei aquā patene supinfusam ad bibēdū. p̄tin? a de mōio liberauit. Et aliā q̄ matronā quā diabol? tā p̄ plu res ānos ita vexauerat. vt eā vīsu auditu et x̄bo p̄uasset et lingua ad modū p̄mōstidīs elephantine p̄fiam tene ret. terribilē vultu anbelitu fetidā. Que cū magnaviole tia adducta est ad sc̄tū dei vīrū aī altare ecclie beati am brosi. Ille aut missas corā innūero p̄pō celebrās. facta p̄secratioe. et dicta officiali orōne. accepta eucharistia te nēs sup caput obfesse. Adiuās eū ex p̄tē iesu xpī exstis in sacro. q̄ nat? de x̄gine. crucifix? et mortu? p̄ salute mū di vt foras eijceret eū ab hūano gñe. et mortuis resur gēs ascēdit in celū sedēs ad dexterā p̄ris et p̄cepit vt ab illa exiret. Que liberata ē. et relecto demone recepti au diti. vīsum. et vñ oib? astatib? admiratib? et deus in sc̄to suo laudatib? Itaqz deuotio erga illū excreuit in p̄pō ex ei? doctrina mellisua miraelis p̄firmata vt di missio sc̄smate cui ihererāt sequētes archiepiscopi sūi anselmū tenentē parrem petri leonis antipape obediē tiam omnimodā. Inno. sc̄do. hō xpī vicario exbi berent. Et p̄aple etiam demoniacū latrantem vt canē

curauit. Febricitātes p̄limos p̄stine restituit sanitati. Paralisi dissolutos vigori naturali restituit. Lecos illu minauit. mēbra arida p̄stes manus vel alia sanauit. Et panibus quoqz bñdictis ab eo infirmi sanati sunt de ip sis comedēdo. Multa q̄ occultā hoib? et futura spū p̄pbe cognouit. de q̄b? oib? explicite in legenda habetur.

S. vii. Cū autē tēpore suo exortū fuisset sc̄sima Inno. sc̄do canonice electo. Petro aut leo nis romano amicitia potētū et pecunia. a q̄busdā intruso in papatu et anacletō se nūcupāte. sanct? dei multū labo rauit. p̄ ciuitates et regna discurrens ad remouēdū dictuz sc̄sima. Intronizato hōdē Inno. fm solitū more. Sed in bñi tanta fuit multitudo tñ p̄prij generis nobillū. tum affinitate lunctoz. tū pecunia corruptoz vt fere tota cl uitas antipapā seq̄ret. p̄pter qd babito maturo consilio seruoze dei decreuit vt antistes Inno. furoz cedere. Et pcuratis clā nauigijs p̄ tyberim inde recedēs ad portuz pisanū applicuit. Et p̄missis in galliā nūcijs infirmantibus negocij veritatē. ne ab altera pte medacijs puenire tur. Cōgregato ap̄d sc̄pas cōcilio abbas sanct? berni. ab ipō rege fraco? et p̄cipuis q̄busqz p̄tificib? accersitus. Itā em̄ ex miraculis et doctrina celebris habebat. nō me diocriter pauid? accessit piculū et pond? negocij nō igno rās. Et in itinere de? solat? est eā reuelas in vīsiōe no cturna pacē futurā ecclie. Lelebrato igit p̄us ieiunio. ac p̄cib? ad eū fuis. cū de negotio tractaturi rex et epī cū p̄n cipibus p̄sedisent. vñ oīm p̄siliū vna fuit sc̄ia. vt tñ ne gociū dei famulo iponere? ē. ex ore ei? tota cā pederet. Qd ille timēs et tremēs tñ vīroz fidelū monitis acq̄ue scens suscepit. Et diligēter p̄fecit? electiois ordinē. ele ctioz merita. vltā et famā p̄oris electi apuit os suū et spū sapie repleuit illū. vñ? q̄ oīm ore locut? suscepit dñ ab oib? sumū p̄tifice Inno. noiauit. et ratū esse et hie oēs pa riter acclamauerūt. Et decātāt deo laudib? oēs electio ni innoctij se subscripserūt. Exinde papa Inno. nauigio i puincia delat? est. et postea i burgūdiā vbi aurellianis oc currētib? ei epīs a rege fraco? ludonico honozifice susce pr? est. Arnott? q̄ papa deducto. rex angloz bēricus cū maxio epoz et p̄cepz cōmitatu occurrit. Ad quē regē vne rabilis abbas berni. p̄missus fuerat. Quē allocut? vix per suauit Inno. recte eo q̄ ab epīs aglie rex ipē ad b fuerat dissuasus. Cū em̄ rex cū vīro dei loquēs recalcitraret et detractaret ne deū offenderet. Quid times ait sanct? dei petm̄ icurrere. si obediās Inno. Logita ait quōd de alijs p̄ctis rīdeas deo. Istō mihi relinq̄. In me sit petm̄ istō. ad qd vñ p̄suat? rex acq̄uit. et cū honore suscepit Inno. Post p̄ciliū aut remis celebratū dñs papa abbatē ber. a se separi nō patiebāt s; cū cardinalib? reb? publicis assi debat. Et p̄uati q̄rqt hēbāt negocia. vīz dei secreti? cō sulebāt. Demū leodiū dñs papa regi romanor occurrit. et honozifice qdē suscepit? et s; velocit obnubilata ē illa se renitas. Quidē iportune idē rex institit tps ad hoc repu tās opportūni epoz sibi restitui iuestituras. q̄s ab ei? p̄ decessore bērico p̄ maxios labores et multa picula ecclia romana sibi vēdicauerat. Ad qd vñ expalluere romanī et q̄ cū papa erat. nec p̄siliū suppetebat donec mūz se op posuit sanct? abbas audacter resistēs regi mira liberra te redarguit vñ malignūz mira auēte p̄pescuit. Rediēs e leodiū clareuallē dñs papa p̄ se voluit visitare vbi a pau perib? xpī nō purpura et byssō ornatis. nec cū deauratis euagelij. s; p̄anof agminib? scopulosam batulab? cru cē. nō clamosa inbillatioe s; sup̄p̄sa modulatioe affectuo sissime suscepit? est. Flebat epī. flebat ipē p̄tifer sum? mirabatur congregatiois illius grauitatē. q̄ in tā solle ni gaudio oculi oīm hoim defixi. muf? vagabunda cursio sitate circūferrentur. sed complois palpebris ipī nemī nē viderent. et sic ab omnibus viderent. Nihil in ecclia vidit roman? qd cuperet. nihil in oratorio nisi nudos vī b illi

Conciliū ap̄d stam pas s; pa pa Inno. sc̄do.

Locellum celebratū remis sub Inno. ij.

derunt parietes. Panis ibi opte? p similia p careno sapar.
p rubra olera: p qbuslibet delictis legumina ponebant.
Si forte plicis est inuenit? dno pape apposit? est: et aspe-
ctu nro in eoe pfect. Inuidit diabol? et seruo dei glo-
riac? rati hospitis nobilitate pntia ferre nrales du
in choro alacriter psalleret deuote. pntib? etia nonul-
lis ex cardinalib? vn? p ceteris occupatus blasphemia
quedam vba locut? est. Dicite ingens. Ego su xps. Et alij
plures territi et tremebundi ad bri patris vestigia pfuge-
runt. At ille puerus ad ceteros. Orate inqt. ac deinceps
sub silentio eos q turbati videbant eduxit. atq? cōpescuit.
vt nequissim? ille se pderet et conat? suos experiret. isir
mos. Et atq? celeritate oia sunt sedata. vt ppe astantes
lauerit qd acciderat. Lōgas moras i gallijs. Inno. face-
re non potuit: sicut cū lothario rege romanoz pdrer-
rat romā ei occurrir: et exercitus in lateranē se palatū
Innocētius est deduct? . Multis ex nobilib? romanis
fideles ecclesie cū bonofice suscepit. Petr? tñ leonis
antipapa seu antipps pfederatoz stipar? malicia in edi-
tioribus et turribus manebat tps expectas ad seculū.
Relicto igit Inno. romē als impator lothari? digredit?
post cuius discessum petr? crebros monēs p vrbē discursus
fidelis cedib? inbiabat. Intelligēs aut Inno. romē
infructuosam sibi eo tpe morā: ne pntia sua illi? bestie ra-
diem efferaret pfas reuertit. Abis pgregatis pene to-
tus occidentis epis et alij religiosi. qb? et p oia affuit
abbas sanct? pilijs et iudicijs et diffinitioibus oib? . Sū
ma actionū talis cōgregatiōis fuit in excoicatiōe petrī
leonis et fautoz eius deiectione. Soluto pilio illo ad re-
conciliandos mediolanēses dñs Inno. misit abbatē cla-
reualis bern. quē mult? supplicatiōib? exq̄sierat. Et qui
donē pisanū et mattheū albanēsem epm a latere suo dire-
xit: q? scilicet per anselmū in eadē vrbē factū abluerent?
ad vnitatē ecclesie deuotos reuocarēt. Abbatē igit scō ber.
cū predictis simul collegijs appropinquatib? ad vrbē me-
diolanē. longe a ciuitate per. vij. miliaria: ois ppls ob-
uiat cuiuscūq? pditionis et status. et incredibili reuerētia
vīrū dei suscipiunt: delectantur aspectu: felices se estimāt
si possunt frui auditu: deosculantur pedes eius vniuersi.
Et h? hoc ille moleste acciperet: nulla potuit deuotos ra-
tione pscere. Quidē abbatē etia plos quos poterat de-
vestimētis ei? et ad morboz remedia de pannoz lacinijs
aliquid detrahebant. Demū pacata sunt oia illis ecclesie
recōciliatis et innocētij obedientie se subijciētibz.

S. viij. Reuertitur post hec vir
sanct? ad clareuallē cepit monachis illis exponere cati-
canticos. Sed cū adhuc multi sequebant scismaticū pe-
trū. et fouerēt partes ei? ciuitates et pncipes adherētes
innocētio aueritate auertere tētares: et sollicitates. dñs
papa p beato viro nuncios delegat spāles. vt ad vrbē ac-
cedat et scandalizantib? obuietur. Qui pnti? romā adue-
niens honofice a summo antistite tota curia suscep-
t? est. Interea rogerius rex apulie: q? fauebat petro leonis
mittit ad innocētium vt destinare ad eū debeat cancella-
riū suū aimerigum et abbatē clareuallis. s. bern. Et ad pe-
trū leonis sū scribit: vt petrū pisanum defen soz suū ad
eū trāsmittat: vt eis corā ipso pferētibz intelligat cām
būsus dissensiois et scismaticis. Mittebat eū in dolo. Au-
dierat aut petrū pisanū eloquentissimū et in scia legum et
canonū nulli scōz. Putabatq? se eloquētie eius in publi-
co cōfessorio audientia paretur declamatiōibus re-
thoricijs simplicitatē abbatē posse obui. et silentiū ei i ver-
boz pōdere et rōnū imponi. Demū venit pars vtrazq? fa-
lernū. vbi reuertant tenebat. Interea tñ rex ille rogeri?
innumerabile exercitū pgregauerat cōtra ranulfum du-
cē qui erat cū gentibus suis pro parte ecclesie et innocen-
tij. Et cū sanctus dei ei pūasser. ne cōfictū talē intrēt.
q? superatus. pfusioni pateret. nō acq̄uit pfides in mul-

titudine sua. S? vt ei pdictū fuit euenit: in bello supato
et fugato a ranulfo cū lōge minor eēt exercit? ei? . S? rex
simulās alacritatē regio se ornatu attolles stipata mili-
tibus curia: vtrazq? partē pcepit accersiri. Et p? instru-
cto petro pisanū et multaz pmissionū auctor amētis ac-
cēso de cause sue rōnib? eloq? iubet. Pdror itaq? petr? ele-
ctionē dñi sui. s. petrī leonis canonica pbare pcedit. et ver-
ba sua multis legū et canonū assertiōibus munit. At vir
dei nō in sermone: s? in vītute regnū dei esse existimans.
Scio inqt petre te vīz lītātū et sapiētē eē. Et vīnā sanior
pars. et honestiora te occupassent negotia. vīnam te pa-
tronū cā felicioz obtineret. et sine dubio nulla posset ipe-
dire factidia. Et nos agrestes qdē ligonib? magis q? de
clamatiōib? assueti sū cā fidei nō vgeret institutū silen-
tiū tenerem? . nūc aut cogit nos charitas eloq? et tūicā
dñi quā in tpe passionis nec psumpsit scindere vll? neq?
iude? . fautoz s? dñs pdrus leonis dilacerat et diripit.
Quia est fides. vn? dñs: vnum baptisma. nos neq? duos
dños: neq? geminā fidē nec duo baptisma nouim? . Et
ess ab antiq? ordiat. Quia archa tpe diluuij fuit. In hac
octo aie ceteris peregritib? enaserit. et qdē extra archam
repti sūt pierit. Archā hāc typū hīe ecclesie nemo est qui
ambigat. Archā alia nup fabricata est. Et cū sint due. al-
terā necesse est esse adulterā et in pfunduz demergi. ar-
chā quā regit petr? leonis si ex deo est. necesse est vt ar-
chā quā regit Inno. obuat. Pdris q? oriētalīs ecclesie.
perit occides tot? . peribit frācia. peribit germania: bi-
berni et angli et barbara regna in pfundū pelagi demer-
gent. Religio camaldulens: cartusien? . et cluniacensis.
grādimōrens: et cisterciensis. Aliaz fuoz dei et ancl-
lari innumerabilia collegia necesse est sub vno turbine
corruat in abyssum. Epōs abbates et reliq? ecclesie pnci-
pes collo pcpiti mola asinaria alligata pelag? vorat et
exapier. Sol? ex pncipib? mūdī archā petrī intravit iste
rogeri? . Et ceteri oib? enecat. sol? ipse saluabit. Abbit
vt tot? mūdī religio peat. et ambitio petrī. cui? vira pa-
lā est q̄lis extiterit regnū celoz obtineat. Ad hec vba nō
vltra se poterat q? pntes aderat pntine s? abomiat? sūt
vītā petrī et cām. Abbas aut sc̄tis tenēs manū petrī pi-
sani eleuauit eū. Et sū ipse surrexit. Tūior inqt si mi-
hi credas itrabim? archā. Et sic tā pdrē mēte pcepit sa-
lutarib? illū aggrediēs monit? coopante gfa dei. pūm?
psuasit: vt ad vrbē rediēs Inno. pape recōciliaret. Po-
luta contione rex nōduz voluit obedire. q? sc̄ti petrī p-
monitū qd i castinēti et benenētana puia amplissimū est
cupid? occupauerat. Putabatq? hmoi suspēsiōib? aliā a
romanis extorq̄re pūlegia p q? tanq? pūis pūis sibi tra-
biliret hereditas. Lōgit aut tūc quedā nobilēz salerni
notissimū infirmari: et de speratū a medicis: quozum ibi
pcepue ars vigeat et studiū tūc tps aquā bibere de
lauacro manū s̄cti viri. put sibi in somnis fuerat reue-
larū: subito sanitati pfecte restituti. Qd dūlgatū oēs
traxit ad deuotionē sancti eximī et verbis ei? credēdū:
solo rege in malicia pmanēte. Reuertit abbas sc̄tis ro-
mā: et petrū pisanū et quosdā alios recōciliat ecclesie et in-
nocētio pape cōfederat. Demū paulopost mortu? est pe-
trus leonis in malicia sua desperat? . attr? pars ei? papā
alterū. p altero statuerūt. Qui pnti? ridicul? pontifex
ad abbatē bern. accedēs p cū depositis vīrū patis in-
gnis papalib? recōciliat? est Inno. veniā petēs et ob-
tinēs. Post que sc̄tis vir qui per septē annos defudauerat
p refartida dicta sc̄ssione cum multo animi dolore
populorū ex nimio affectu ad ei? sanctitatē ex vrbē dis-
cessit: et ad clareuallē reuersus est: securus expositionē
tneboat canticacanticorū: nec tñ cōpleuit: sed vir scōm
capitulū expleuit. Multiplicatis aut fratribz ordinē
illū intratib? ex doctrina illi? melliflua in sermonib? al-
lectis et sanctitatis exēplis accensis. clg. monasteria in
diuersis mundi pibus in ordinē suo fundant. Talef

Dio bti
bernardi
p cā In-
no. scō.

Diagna
de sancti
bernardi.

Demō in
cubus.

Miracu-
lum.

Decem-
tatio dex-
tere excel-
si.

Obit sc̄ti
bernardi.

discipulos derelict. vt multi ex frīb? ei? eligerent i epōs
et archiepōs i magnis ciuitatib? aliq? etiā cardiales. S?
et bern. missus ad sc̄m anastasiū ppe romā dicti ordinis
monasteriū. ab innocētio pstructū. post lucii et celestinū
successores innocētio scōi pdris papa fuit creatus. Ad
quē scripsit bern. sanct? aduoc viues libz pulcherrimū
perutile de p̄sideratione. Qui plati ex ordine cisterciensī
assūpti. oēs magnū eccl̄ie lumē p̄stiterūt. ipse aut plures
electus in epm vel archiep̄m vt a tanuētibz. et mediola-
nētibz: et a multis vltimōtanis eccl̄ijs. nec acq̄uit. nec
obstinato animo recusauit. s? sui iuris se nō esse asservit.
Ordinauerūt aut fratres ipsius ordinis cisterciensīs et p-
curauerāt cū summo pōfice eo insignitē vt thezaurus
ipe sapientie: a nulla eccl̄ia posset eis auferri.

S. ix. Apud aquitaniam quedam
mulier miserabilis erat. q? a quodā demone petulāter in
cubo vexabatur. Sex em annis abusus est ea et incredi-
biliter exauit libidine. Adueniēte aut illuc viro dei demon
mulieri ne ad eū accedat vehementer minas. q? nil ei pro-
desse posset. et recedēte eo ipse qui eius fuerat amator cru-
delissimū fieret persecutor. Et illa secure ad vīrū dei ac-
cessit. et que paret? cū multo gemitu enarrauit. cui ille.
Tolle hūc meū baculū. et in tuo lectulo pone: et si qd age-
re pōt agat. Qd cū fecisset et in lectulo suo recumberet.
adeit ille p̄tinuo: s? nec ad p̄suetū op? . nec ad ipm cubile
p̄sumit accedere immo accerrime minas. et q? illo rece-
dēte se de ea atrociter vīdicabit. Qd cū illa bern. priuato
retulisset. ille populū puocauit. et oēs cādelas in manu
accēsas hīe pcepit. Demoneq? cū vniuerso q? aderat ce-
tu excoicauit: ac ne ad illā vel ad aliā deinceps accessum
hīet interdixit. Sicq? illa a tali illusione penit? liberata
est. Cū regnū germāie p quadā magna sedāda discor-
dia seru? dei intrasset. archiep̄s qdā venerabilē quēdaz
clericus ei obuiā misit. Cui dñ cleric? se sibi obuiā a suo
dño missum fuisse diceret. Q? dei rñdit. Ali? dñs misit
te. Viratus se ille non nisi a suo dño archiep̄o missum
fuisse affirmabat. Contra seruus xpi dicebat. Falleris
fili falleris. Quid dñs est qui te misit xps. Qd cleric?
intelligens. ait putas q? monachus velim fieri. Abbit s?
a me. Nō cogitauit nec ascendit sup cor meū. Quid mul-
ta. In eodez itinere seculo valefecit. et a viro dei habitū
suscepit. Cū quedā militem valde nobilē ad ordinē re-
cepisset. et vīrū dei quodā tpe sequef? grauissima cepit
tentatione pulsari. Quā aut de fratrib? qdā tā tristē vide-
ret cām tante tristitie req̄siuit. Cui ille respondit. Scio
inqt scio q? nūq? ampl? letus ero. Qd vbi cū dicit? fra-
ter ad finē dei retulisset. ille p eo attēti? orauit: et statim
ille frater q? tā tētar? et tristis erat: tāti ceteri apparuit
iocūdiōz et hilarior quātū pus ceteris tristior. Cū aut ei
dicit? frater verbuz mēstie qd locut? fuerat amicabilr
improparet. ille rñdit. Eri dñi. Nunq? ampl? let? ero:
sed nūc dico nunq? ampl? tristis ero. Cū instāte qua-
dragesima a muli? tyronib? fuisset visitat? . rogauit illos
vt in illis saltē dieb? sacris a suis vanitatib? et lascinijs
abstinerēt. Quib? nullo modo acq̄scentib? . tulit eis p-
pinari vīnū dicēs. Bibite poculū animarū. Quo baulo
subito mutat? recedūt: et q? modicū tps denegauerāt to-
tū tps vite sue deo dederūt. Et tūc beat? p? bern.
morti feliciter appropinquas: ait fratrib? suis. Triuio
bis obseruāda relinquo: q? in stadio p̄sentis vite quo cu-
curri memini me p vīrū? obseruasse. Memini scandalū
facere volui. Et si aliqñ incidit sedani vt potui. mīn? sēp
sensui meo q? alteri credidi. Lesus de ledēte nunq? vīn-
dictā expetui. Ecce charitatē: humilitatē: patiētiā relin-
quo vobis. Deniq? postq? multa miracula perpetrasset:
multosq? liberos et tractat? cōpilasset: cōsumatis vite sue
diebus circiter. lxiij. annis. Anno dñi. M. clij. inter fl-
liorum manus obdormiuit in dño. Post obitū suū mul-

tis glām suā manifestauit. Quidā em abbat in qdā mo-
nasterio apparuit. Et vt sequef? admonuit. q? cū sequefetur
dixit vir sanctus. Ecce ad montē libani venim? . et tu hic
manebis. ego aut illuc ascendā. Interrogat? ab eo ad qd
veller ascendere. discere aliqñ volo. Mirat? ille. Quid in
quibz discere p? . quē nullū hodie in scia credimus esse
scōm. Et ille. Nulla s? scia. nulla veri cognitio. Sursum
scie plenitudo sursum Na noticia veritatē. Et i s? vbo di-
sparuit. Ille aut diē notauit. et tūc vīrū dei bern. de corpe
migrasse iuenit. Quidā aut et aliat pene inberabilia mi-
racula p suū suū opat? est. Caplin. vj.

Unc de imperatorib? agē
n dū est q? fuerūt ab herico. iij. vīz ad benricum
vj. clusue. Post hericū igitur iij. suscepit ro-
manū imperiū eiusdē nois qnt? fil? ei? . Anno ab incar-
natione dñi. M. xvj. A mundi initio quingēs millo. lxx.
Scōm aliā cōiorē op̄inōne sexies millo. ccc. xvj. Et im-
perauit annis. xx. Hic tñ p duos annos ante mortē pa-
tris. cū tā eēt declarat? futur? impator ab eo inemor bñ
ficij recepti aduersus patrē rebellione mouit ac sub ob-
tentu meliorande respublice ac restaurande eccl̄ie. in ip-
sum insurgit. Sumēs occasione ex eo q? pater ei? esset a
romana eccl̄ia excoicatus. vñ facile saxonū pncipes pū
suo semp infestoz: sue volūtati p̄sūit. Multi p̄terea pū
cipes imperij relicto patre filio adbeferūt. ad p̄stremū
cūctis illū relinquerūt? a filio capif. et carcerali custodie
mancipat. vbi dñ auditiā peteret. fili? vñacū pncipibus
dolo circūuentū cogit impalia insignia filio resignare.
Quo facto dimissus et oim suffragio destitutus p alemā-
niā vagus et pfugus discurrens coloniam venit. Quēs aut
eius miserati sunt: calamitatē et ab eis nō sicut exul: sed
tāq? impator sollēnter est suscepit. Inde multis illuz
leodiū comitantib? venit vbi vocata pncipiū curia aliqui
bus ad eū p̄suentib? asseruit a filio fuisse coact? impalia
insignia resignasse. Fili? aut audies illū leodiū esse obui-
dere cū parauit. p̄remissisq? militib? q? pōt sup motam
flumī situm occuparent. agere patre repulsi multi occisi
atq? capti sunt. Inter quos et Bruno comes occasus est.
Sicq? fili? p patrē p̄ges rediit in gloriā. Nō aut multo
post tpe hericus. iij. ille. apud leodiū morit? ac a ciuib? in
eadē eccl̄ia more pncipū sepelit. S? postmodū mādā-
to summi pōfice. tanq? excoicāt? a cimitertio scōi eijci-
tur: et ois ei sepultura xpiana denegatur. Mortuo igit
eo filius henricus qntus mirabilū suozū collecto exerci-
tu intrauit italiā. Inuēta sunt solū ex teutonicijs. xxx. mi-
lia armatoz: exceptis his q? de italia sibi adiuncti fuerūt
Inde motu exercitu in tusciā transiens. castrum pontis
tremulū. muris et turribus munitissimū qui transitū illi
dare negauerant. diu obsessum atq? impugnatū ad dedi-
tionē coegit. Quo capto a fundamētis dirutū complana-
uit. Inde motis castris tusciā intrauit. atq? ab oibz fe-
re ciuitatibus honofice susceptus est. Sola aretinorū
ciuitas aliq̄dū repugnauit. quā ille multis calamitati-
bus affligēs demū mādara ei? facere cōpulit. Et q̄ int?
res. put optauerat pposuisset. ad sedāda scādala inter re-
gnū et sacerdotiū romā pfect? est. Et quō se habuit erga
papā pascālē. qz. s. incarcerauit eū sed postea dimisit: et cū
cū populo recōciliare quos offenderat conatus est. vt dñ
cū est. s. in ca. pcedenti in. s. pascali scōo. Exinde impa-
tor vber italia relicta. reuersus est in alemāniā. Cumq?
nō haberet vxorē statim sibi matildem filiā regis anglie
spōsam accepit. et magnitū nuptias magnificas celebra-
uit. vbi dux saxonie lothari? qui illi a tpe quo sortit? fue-
rat imperiū rebellis extiterat tunica lancea idut? . discal-
ciatus atq? discinctus ad pedes imperatoris venit ve-
niā flagitans. Tantiū enim oēs illius terror inuaserat
vt nullus ei resistere auderet. Sed postmodū euz nimis
esset durus et rigid? . multi ex pncipib? ei? rebellauerūt.
b llii

Hericus
qnt? ipa-
tor intra-
uit italiā.

Initiū sa
cre mili-
tie templi
hierosoly
mitani,

vnacū rege damascenoz ī grādī suoz multitudine fines antiochenoz īngressus est. Quoz aduentu cognito dñs rogerius pñceps assumptis secū edessano t tripolitano comitib⁹ eis obuiā pcedit: ac amore īmpariēs non expe- ctato rege q̄ cū oībus regni virib⁹ illi ī adiutorio ppera- bar cū illis plū pmissit. Sꝫ pñcis exigerib⁹ nñs pene oī- bus īterfectis: facta est ps aduersa supior. Pñceps aut̄ rogeri⁹ tanq̄ hō ī armis strēnu⁹ ī medio hostiū virilr dimicās gladijs hostiū cōfossus īterijt. Mirabile dictu de. dcc. eq̄tib⁹ t trib⁹ milib⁹ peditū q̄ ī eo plū pñcipem secuti sunt. vix vn⁹ q̄ bec nūciaret euasit. de hostib⁹ pau- cis vel nemine īterfecto. Nō multis post elapsis dieb⁹ dñs rex hierosolymitan⁹ cū suis legionib⁹ adueniēs ī via pte exercit⁹. quē dictus gazo sibi obuiādm miserat mult⁹ īterfectis t captiuitatis debellauit. Deinde antio- chīā pueniens repatis virib⁹. cuz dicto infidelīū pñcipe parenti cāpo signis collatis pñcipit t viciē. q̄tuor milib⁹ īterfectis absq̄ captiuis t saurijs. Que victoria habi- ta a balduino scdo fuit anno dñi. D. cxxix.

S. iij. Sed post duos annos au- diens rex balduinus quēdā pñcipē turchoz noīe bala- ach regionē antiochenoz īnfestare grauit. cōgregata militā ī terrā comitis edessani se ptulit. q̄ pauloātē cū galerano s sanguineo suo captus fuerat ac vinculis mā- cipatus. Rex aut̄ die quadam cū suo domestico comitatu ab oppido qd turbellē dī. egressus esset t īncante dispo- luto agmine īter ageret: secutus balaach pñcipit. post- tis īnfidijs. dictū regē cepit itaq̄ secū captiū deducit. ī quodā castro vltra euphratē: alligatū vinculis: t custodie mancipauit. Quo ī loco dñs iocellinus cū galerano ca- ptiui tenebatur. Lūq̄ aliq̄ diu ibi captiui detēti fuissent quidā herment de terra comitis edessani numero. l. iura- mentis īter se ligati. deliberat oī timore postposito dī- ctos viros magnificos liberare. Sub habitu igitur mo- nachali armati dictum oppidū īngressi. educētes gla- dios sibi occurrentes perimunt obtento castro. regē cuz- focijs suis a vinculis solunt. Quod sentientes turcbi q̄ ī oppidis suburbanis babrabāt areq̄ rex cū suis egre- di posset armis correptis castrū obsident. Comes aut̄ iocellinus de regis mādato assumptis secū duobus socijs clam castrū egressus. ac adminiculo duoz vtrium eufra- te transito. antiochiā puenit atq̄ vniuersa que cōtēge- rant patefecit. Itaq̄ tū ex regno. tū pñcipatu dgrega- ta militā ī adiutorio regis īter arripuit. Lūq̄ iam an- tiochiā puenissent atq̄ vltra p̄gredi separaret. dñs ba- laach dictū castrū violenter expugnauerat. ac regē mul- tis īterpositis pditionibus cū sua societate ī suā pote- statem redegerat. Qui predict⁹ balaach obtento castro dño regi. t cuiā nepoti suo ac dño galerano vitam con- cessit. ac eos ī castrā ciuitatē destinauit captiuos. predi- ctos aut̄ hermenos viros strēnuos varijs cruciatib⁹ ī- terfecit. Nō aut̄ q̄ ī subsidio regis pperabant audito si- nistro casu qui regi acciderat ad p̄p̄ia sunt reuersi.

S. v. Interea princeps egyptius audita regis captiuitate hierosolymitanā. cū īfinita suo- rū multitudine marino itinere aschalonā puenit. Quod postq̄ regni pñces cognouerunt. vnacū dño eustachio grimer. cui regnū post captū regē cōmiserant. congrega- ta vniuersi regni militā fide armati p̄uicia cruce dñica cōtra hostes p̄gūt. atq̄ īntra locū q̄ ybellim dī illos re- perietes. illoz spreta multitudine ī eos animosius ī- ruunt. atq̄ auxilio dñi īnuocato gladijs īnstātes illos ī fugā vertunt: quos nñ īsecuti magna ac horribili cede p̄sternūt. adeo vt de eis. vij. milia absq̄ captiuis q̄ fuerit īfinitū. ea die cecidisse referantur. Nec multo post victo- riā dicit dñs eustach⁹ grimer: vita decessit. In cuius lo- co cum ad huc dñs rex captus teneret. substitutus ē dñs

vilhelmus de burris ciuitatis tyberiadis dñs.

S. vi. Eodē tēpore dux venetiā- rū dñs dñicus michaelis. cū. lxx. galearū classe ī syziam venit. Nō cum audisset q̄ classis egyptioz audita cede suoz ad p̄p̄ia remearet ipaz īsecutus nō lōge a portu aschalone ipam recepit. Lōmīssioz bello diu varia fortu- na p̄tractū est. Tādē auctore dño post multā hostium ce- dē veneti facti superiores hostes vertūt ī fugā. Tanta ī eo plū cedes facta est. vt fide carere videat. Nā mare adiacēs de p̄cipitatis corporibus ad duo miliaria ī ar- citu colore sanguineū p̄isse dī. Lūq̄ veneti portū victo- riā vsq̄ ī egyptū illud mare plustrarēt. t. naues oriētā- libus diuitijs onustas obuiā hñtes expugnauit. que oīa īter se diuidētes ad portū achonēsem reuersi sunt. Dux igitur venetoz relicta classe vt loca scdā videret hñlm venit. Qui a dño p̄iarcha t ceteris pñcipib⁹. cum multa honorificētia suscepit natiuitatē dñi ibi celebrauit. In- de habito īter eos tractatu deliberatū est. vt ciuitatem tīrēsem regni pñces p terrā. classis nō venetoz p ma- re vndiq̄ obsiderēt. Sicq̄. xv. kal. martij vrbē p̄dictā ge- mina obsidione vallarūt. Est aut̄ tyris ciuitas antīssī- ma cui seuer⁹ romanoz īmpator ob egregiā ī república romanorū fide. ius italicū dedit. Qd romanī pñces nō nisi paucissimis t benemerit⁹ pcedebāt. Quāta aut̄ hui⁹ ciuitat⁹ antīssimū t p̄b⁹ glia fuit. nō solū gēntes sepro- res. verū etiā sacra p̄p̄az oracula p̄bēt testimonium. Nā ī ezechiele legit. Et tu fili boīs assume placū sup- tyriū: t dices tyro. Que habitas ī corde mar⁹. negocia- tio p̄p̄oz ad īnsulas multas. Tū dīstī p̄fecti decoris ego sum t ī corde mar⁹ sita. Ex hac fuit Tyche? t vpor et? dido. q̄ mirabilē ciuitatē cartaginē edificauit. In hac regnauit yrā ad edificandū tēplū salomōis cooperator. Nā capta t destructa a nabuchodonosor alexāder ma- gn⁹ eā reedificauit t magnificauit. In hac regēfuit cor- pus origenis. vt ecclīastica testat̄ hīstoria. Nā igit nō- bile vrbē xpianoz exercit⁹ vndiq̄ obsidione vallatā. fre- quenter t pene p̄tinuis assultib⁹ īmpugnabāt. Ad cui⁹ subsidio īnfidelīūz circūstantes pñces euocati sunt. Sꝫ cū illis subuenire nō possent. ad p̄p̄ia sunt reuersi. Itaq̄ cū ciues diu nñs viriliter resistissent. ad postremū cū tā fame piculossima laboraret īter se tractare cepe- rūt. qualiter bis tāl molestijs finē īmponerent. Quare ad īfios pñces missis nñcijs de deditōe tractare cepe- rūt. atq̄ īterueniētib⁹ pactis. p̄p̄o xpiano tyris ciui- tas resignata est. anno dñi. D. cxxij. Eodē anno de mēse septēbris idē dñs balduin⁹ rex hñlm cū q̄. xviij. mētib⁹ ab īnfidelib⁹ tentus fuisset ī vinculis: pacta pe- cunia t datis obsidib⁹: auctore dño antiochiā est reuer- sus: inde cū domestico suoz comitatu redijt ī regnū. Sequētī nō anno burriq̄ dgregata turchoz multitu- dine tēssito eufrate antiochiē fines hostiū īnuasit. Qd postq̄ regi īnotuit: collecta totī regni militā: t assum- pro tripolitano comite p̄tlo cū mille centū eq̄tib⁹ et duob⁹ milib⁹ peditib⁹: diuio auxilio fultus p̄tra hostes pcedit ī bellū. Erāt aut̄ ī exercitu burriq̄ solū eq̄tū xv. milia. cōmissio itaq̄ bello pars nra pualuit: t hostib⁹ ī fugā dñs victoria glīosissime poriti sunt. Dicunt aut̄ ī eo dgressu cecidisse ad duo milia. de xpianis aut̄. xxiij. ceciderūt. Anno sequētī rex balduin⁹ dgregata regni sui militā terras damascenoz īngressus ē: omīa ferro igneq̄ deuastās. Lūq̄ puenisset ad locū q̄ saul p̄secutor vocē audiuit dicentē. Saule saule. qd me p̄sequeris. ca- stra damascenoz p̄tra se opposita t ad bellum ordinata viderunt: qd vñs nñ correp̄tis armis q̄i leones vt de victoria tā securi hostes īnuadūt: s hostes multitudine ac domini sui monitis animati viriliter resistūt adeo vt ab hora diei tertia vsq̄ ad decimā varia fortuna p̄e- lium p̄tractum sit. Tandē optulāre diuina clemētia

Obsidione tyri p̄p̄anos.

Ymo cam alexāder ipse expugnauit vt dicit quīnus curti- us plutar- chus t ar- rianus.

Victoria xpianorū īfideles

Altari- cia xpia- norum.

Doz be- ric impe- ratoris.

Doz lo- tharij ipa- toris.

hostes ī fugā p̄uersi sunt: de qd die illa duo milia īter- fecit sunt. de xpianis nō eq̄tib⁹. xxiij. de peditibus nō lxxx. ceciderūt. Deīnū de bērico q̄nto īmpatore aliqui dī- cūt q̄ ita disparuit: q̄ nunq̄ est vñsus. Alij dīcūt q̄ cum morbo dragūculi q̄ sibi erat natiuus molestari cepisset: post aliq̄ tps ex illo morbo migrauit. et cadaver ei⁹ exē- teratū t sale t aromatib⁹ respersum: spire est delatū ad sepulturā. Alij dīcūt q̄ mortuū se finxit et occulte rece- dens se monachū fecit cluniac. Nōc tū fabulosum est: sed quidaz ei multū similis finxit se esse benricum. Qui postea detectus nō esse: ī penā coactus est fieri mona- chus cluniac.

Lapm. vij.

Defuncto henrico quito sine liberis: legatī romane ecclīe: archiep̄i t ep̄i cuz iperij optimatib⁹ magħrie ex dīcto pueniētes īmpatore eligēdo p̄stulāt. Tādē post multos tractatus Lotbari⁹ q̄ linterbē dux saxonie lz valde renitēs t se ī dignū tāto bonoz clamās ipator eligīt. Lepit aut̄ ipa- re anno dñi. D. cxxvij. Ab initio aut̄ mūdī q̄ndes millo- xc. Ael fm altā cōputationē series. D. ccccxxvij. t ipa- uir ānis. xj. Anno aut̄ pmo iperij sui d bohemos sibi re- belles cū multitudine magna alemānoz. p̄fiscēs: q̄rūdā pñcipū suoz p̄dīcōe magnā suoz militū stragē pallus est q̄ postea ī itālā īngressus. Innocētiū dgregato eter- citu suo romā pducit: t ī sede sua honorifice collocat: t ab eo coronatū īmpatore p̄secrauit. Post bec ambo ī apulīā p̄cesserūt. Anno. papa t lotbari⁹ ipator d p̄in- cipe rogeriū q̄ fauebat antipape petro leonis. Quo fu- gato dñs papa raynonē quēdā ibi dūcē p̄stulit. Redcū- tib⁹ aut̄ cū victoria romā post aliq̄ tps lotbari⁹ ī ale- māniā īter arripuit: venēscq̄ veronā morbo corrept⁹ vlt- rā finit. Nōc lotbari⁹ ī pñcipio ipij sui maxie postq̄ fuit ī impio p̄firmat⁹: vt refert Jo. de col. ī ecclīe ro- mane fauorē quātū potuit hñliatū p̄genē bērici īpe- ratoris p̄decessoris sui. Quare frederic⁹ t conrad⁹ fra- tres ac p̄dicti bēric ex sorore nepotes d eū rebellaue- ob quā cām ab honorio papa p̄decessore īnocētiū secūdi fuerāt exēcātī: nñlomīn⁹ tū dīcē cōradus a q̄būdā germanie pñcipib⁹ fact⁹ īmpator. Et cū magno exer- citu cōgregato īntraflet itālā moze īmpator se corona ferrea fecit coronari. Et cū vsq̄ ad romā p̄gredi vellet pecunia exhaustus ī alemāniā redijt.

S. j. Dū hec ī occidente impe- rātē lotbarto gerunt nñ oriētales latini pñces p̄tra hostes fidei īdefesse pro fidei dilatazione xpianēvarta foruna pugnabāt: atq̄ deo amabile regnū hierosolymi- tanū qd puio diuino ad utorio sibi vēdicauerāt: mltō cū sudore tenebāt. Et āno dñi. D. cxxvij. boamūdus bo- mūdī senioris fili⁹ pñceps tarētīn⁹ ī syriā venit. Nō postq̄ dño regi īnotuit cū magnatib⁹ regionis illius obuiā p̄cessit. Et īngressū antiochiā vrbē t regionē quā cū summa cura post obitū rogerij pñcipis gubernauit: rat īntegre restituit: illiq̄ vñā de filiāb⁹ noīe Alim na- tu scdām dedit ei⁹ uxore: t celebratis de moze nuptijs ī regnū reuersus est. Dñs nō boamūdus pñceps antio- chie īllustris carfadā castrū: qd hostes p aliquot annos occupatū renuerāt obsēfuz violēter expugnat. Anno nō dñi. D. cxxix. circa veris īnitium vir īllustris fulco andegauēsi. comes p quo dñs rex de cōi oīm pñcipum pñllo miserat: vt illi dñam mltitēdā filiā suā primoge- nitrā daret vxore apud achon applicuit cū bonēto nobi- liū comitatu. Qui statī sine dilatazione rex dictā filiā suā eidē lege maritali tradidit. Anno aut̄ sequētī Hugo de paganis magī militie tēpli: t qdā alij religiosi q̄ a dño rege ad occidētales pñces missi fuerāt: vt ad residuū terre sancte eos excitaret reuersi sunt: cuz qd plurima nobiliū turba ī regnū applicuit: vnde de corū cōfili vī-

rib⁹. rex cū suis pñcipib⁹ ex dīcto deliberauerūt vrbē damascenā obsidere. Sꝫ aduersa illi diuinitas. cū esset illoz exercit⁹ fortissim⁹ atq̄ numerosus. q̄ ī suis viri- bus p̄sumebāt nñl penit⁹. p̄fecerunt: s plūmis suoz amillis redierūt ī regnū sine bonore. Anno aut̄. D. cxx. Rodoachā pñceps tartaroz alapie dñs fines an- tiochenoz hostiliter īngressus est. Contra quē boamū- dus nō expectat⁹ suoz copijs egressus p̄cellū cū illo cō- mittere nō dubitauit. Sꝫ a multitudine oppressus suis illā deserētib⁹ gladijs hostiū p̄fossus īnterijt. Quo casu p̄sternat⁹ antiochenoz p̄p̄s. ī suoz subsidio regē bīe- rosolymoz vocat. Nō postq̄ regi nūciatū est. citat⁹ gres- sib⁹ antiochiā pperat. Sꝫ ei⁹ filiā alim pñcipissā. nequā agitata spū p̄em ab īngressu īmpedire nñt⁹: quare co- adueniente nō est admissus īnter ciuitatē filia p̄hibēte. Sꝫ postmodū opantib⁹ viris deū timētib⁹ rex īnuā fi- lia ciuitatē īntrauit. atq̄ p sui arbitrio volūtat⁹ de ciui- tate ac regidīs statu disposuit. Erāt aut̄ pñcipisse vñica ex pñcis t filia boamundo. Reuersus igit rex hierosoly- mā ī graue īncidit egritudine: vidēscq̄ sibi mort⁹ īminē- diez: de p̄po palatio egressus supplex t bull⁹ regis fastu deposito ī aspectu dñi ī palatio p̄iarche. q̄ loco dñice resurrectionis erat vicinior se trāsserit p̄cepit. Bīq̄s vo- caris filia t genero pueros balduino tā bīmalō. coram possit regni pñcipib⁹ regni curā eis tradidit. Ipe aut̄ ve- rus xpī p̄fessor habitū religiōis assumēs vitā regularē p̄fessus si vixerit. ei q̄ p̄ spiritū est spm reddidit anno regni sui. xliij. Sub monte caluarie sepultus.

Dozif balduin⁹ rex hñm salcm.

S. ij. Vocato ex hac luce baldui- no rege tertio hierosolymoz q̄ dicit⁹ est de burgo succes- sit ī regno fulco gener ei⁹. Andegauēsis. cenomānen- sis. t thuronensis comes. Erāt aut̄ q̄i adept⁹ est regnū etatis. lx. annor. P̄ter idē tps iocellin⁹ edessani comes senior lōga grauat⁹ egritudine. cū lecto decubaret. audi- uit soldanū yconensem cū magna multitudine turchoz ei⁹ castrū obsēdīse. Quo audito comes magnific⁹ mādā uit filio. vt assumpt⁹ secū militib⁹ copijs: hostib⁹ vīr- liter occurreret. Ille nō tāq̄ timidus se excusabor. asse- res piculosum cū tā paucis multitudinē tāte. occurrere. Quare p̄ frat⁹ sibi lecticā p̄parari mādauit: t īmpo- sit⁹ cū bis q̄s collegerat copijs ad soluedā obsidionē hosti- bus obuiā p̄egit. Cui⁹ aduentu cognito soldan⁹ ei⁹. aiosi- tatē reformidās. obsidione soluta ad p̄p̄ia remeauit. Comes eadē hora ad locū pueniēs lecticā (q̄ gestabat⁹) ad terrā deponi iussit. t erectis ī cellū oculis cū gemitu t suspirijs grās egit. q̄ ī diebus suis nouissimis eum dñs tanta grā vñtrasset: q̄ ī ipis mort⁹ vestibulis p̄sti- tur⁹. hostib⁹ xpiane fidei fieret formidabilis. Et bis dī- ctis spm reddidit. relicto filio equoco suo: sed a paterna glia plūmū degeneri. Anno igit fulconis regis hierosoly- moz pmo vocatib⁹ illū antiochenis primiorib⁹ antio- chīā pperabat. Sꝫ pñcipissā mulier nequā ad dñum ci- uitat⁹ aspirās regē se ī oib⁹ opponebat. adeo vt t dñm tripolitani comitē ei⁹ blādicijs t munerib⁹ corruptū ī hoc facco emulū suscitaret. ita vt bello sibī iuuicē occur- rētes magnū ī regno r̄pā dīscidū ortū est. Sꝫ rex bello fact⁹ supior ipm ex cāpo fugauit. t p dei grām īnterpo- nētib⁹ se pacis auctorib⁹ recēdātū sunt adiuuicē. Rex aut̄ antiochiā lōga moza p̄era. collocat⁹ illoz ī pace ne- gocijs. ī regnū reuersus est: cura pñcipat⁹ nobili viro reginaldo massier cōmissa. Sꝫ nō multo post elapso tpe audita q̄ de p̄sīde īfinita turchoz mltitudo īnter p̄es an- tiochenas se effunderat. assumpta regni militā p̄tinua- tis ītinerib⁹ pperat. Sꝫ cū ēēt ī itinere cōp̄it saginū turchoz potētissimū ī multitudine graui comitē tripo- litanū p̄tū obsēdīse. Qui dilato ad modicum p̄iorū ītī- nere illuc dirigit acies. Cuius aduentu audito saginū obsidione soluta ad p̄p̄ia remeauit. Rex aut̄ īter p̄ius

ptinuas antiochiā puenit. Quocumque ibi militibus
copijs. diuino fretus auxilio hostib? fidei obuiā pcessit.
Et qd? nō longe postea aliquid māt qer? Et vī
des q? hostes nūq? mōltit? s? in suis statib? qeti ma
nerēt. maiora adhuc expectātes subsidia. repēte rex sup
eos irruit. atq? gladijs cū suis instās strage immensam
in eis operat. adeo vt paucis cōcederet mortē euadere.
Adēpta igit? dñs rex tā insigni victoriā. tā in regnū pre
parabat iter. s? an ei? recessum nobiles et p̄mates antio
cheni p̄ncipat? de p̄silio et assensu ip̄i? reg? dñm raymū
dū dñi vilielmi pictaenensis filij missis sollēnib? nūcijs
ad se vocauerunt. vt illi dñi Boamundi funtoris filiam
in finimōio copularēt. q? facto rex est reuersus in regnū.
Reuerso aut? rege ab antiochenis p̄tib? varie p̄iuratio
nes et graues et cū in regno exorte sunt. p̄ncipaliter ab
bugone comite. Popē. q? p̄t p̄tumaciā dānat? a rege ad
hostes fidei ascalonā se p̄tulit. Rex aut? Popem obsedit.
Et ciues attēdētes q? illoz dñs p̄focinū hostiū crucis
q̄stiat meliorē duci p̄silio ad regē se p̄tulerūt. Lū autē
rex circa obsidionē Popē teneret occupat? rex damasce
noz peneadensē vrbē obsessam expugnauit vniuersis
ciuibz atq? stipendijs capti. Et sequenti aut? anno dñs
raymūd? p? q? antiocheni miserāt antiochiā venit. ac sta
tim dictā filiā boamūdi. j. xij. ānos et h̄tē duxit vxorē.
Fuit aut? b raymūd? nobilitate insignis. corpis eximia
p̄ceritate oposit? xbo et affabilitate cōmēdabil? armoz
vī et rei militaris exp̄ticia oib? q? eū p̄cesserūt p̄ponēd?.
In diuinis officijs pene assidu? in cibo potuzq? sobrius.
Erat tñ inter ceteros q̄s p̄tebat defect? aio p̄ceps
in agendis impetuosus. in ira modū nesci? rōnis exp̄s.
parū felix. Et tpe comes tripolitan? pontius damasce
nis terrā suā hostiliter ingressis viriliter occurrat. bellū
cōmiserūt. sed peccatis illoz exigentibus dissolutis agni
nibus suis. et in fugam x̄sus occisus est. p̄dentibus cum
surtanis q? in monte libano habitabāt. In q? p̄elio multi
nobiles et multi mediocres ciues tripolitani occisi sūt.
Reliq̄t aut? p̄cedit? pōri? filiū heredē raymūdum noie.
Hic aut? statim vt dñm adept? est p̄gregata suoz resi
dua multitudine subito libanū p̄cedēs oēs illos q? p̄ez
p̄diderāt in p̄spectu ppli varijs supplicijs interemit.

S. iij. Munciatur interea q? dñs
Bo. p̄stātinopolitan? impator. infuit? tā equitū q? pedi
tū copijs p̄gregat? i syriā descendere maturabat indigna
tus multū. q? absq? ei? p̄cia antiocheni p̄ncipis filiā ali
cui nuptiū dare p̄sūperat. et penit? incōsulto. Ceniētes
in ciliā pene cūctas ciuitates eiusdē p̄uide. elect? inde
p̄ncipib? fidelib? occupauit. Unde antiochiā veniēs eaz
vndiq? obsidione vallauit. atq? vrbē vebemētē artare ce
pit. Dū hec circa antiochiā gerunt? sagnin? xpiani nois
indefessus p̄secutor comitatus tripolitani hostiliter in
gressus. oia igne et ferro vastabat. Qd? postq? regi imo
ruit hierosolymoz. q̄uis x̄sus antiochiā ire deliberās.
attñ mutato p̄posito s? fidel hostes ades dirigit. Quod
postq? sagnin? cōpit. relicta obsidione rafanie ciuitatē. oz
dinat? acieb? n̄is pugnatur? occurrit. Itaq? cōmisso p
lio occulto dei iudicio. s? iusto n̄i vincit. Rex aut? n̄oz
vidēs stragē. saluti sue p̄siles cū pauc? in qdā vicino op
pido se p̄tulerunt. Itā eo funesto p̄lio pene oēs pedestres
copie perierūt. pauc? ex eis capti. Cap? est ibi? p̄nceps
tripolitan? raymūd? iunior. Sagnin? aut? statim post vi
ctoriā castrū in q? se rex recepat vndiq? obsidione vallauit
obsessis requiē negās. S? audiens q? p̄nceps antioche
nus et comes edessan? in subsidū dñi reg? p̄pabāt. mis
sis de pace ad regē nūcijs. dicit vniuersos q̄s paulo ante
cepit tā comitē q? reliq̄s restitutum. et tā dñi reg? q? su
is libez cūctū daturū. dūmodo id oppidū ei? resignaret.
Rex aut? nesciēs tā ppe esse subsidū. x̄bū suū sc̄ptū admi
rans. vñ bis tāta p̄mitas p̄cedebat. Oibus itaq? sicut

Victoria
infidelium
contra fi
deles.

Victoria
infidelium
contra fi
deles.

ex sorore nepos in regno succedit: sed magna regni pre
mulcrat? est. Itā filia regis b̄rici matildis q? pmo ipe
ratori b̄rico dñto nupserat. Postea gaufrido andega
ueni comiti ludouici regis fracozi auxilio ducatu noz
mannie occupauit. in sup? et illi magnas molestias in an
gla suscitauit: quem etiā postea bellū victū cepit. Sed
pro roberto comite fratre suo quem rex stephan? captū
tenebat ipsum relaxauit. Et his autem dissensionib? an
gla fame et gladio principibus inter se discordantibus
attrita est. Caplm. viij.

De thario iperatore rebus
humanis exēpto. Conradus henrici. v. nepos
qui ante ipm impm affectauerat: cōi p̄ncipū
voto ad gubernandū impm assumitur. Anno dñi. M.
cxv. et vij. A mudi nō initio fm breuioz numerū quidēs
cxv. et vij. Sedm aut? maiore numerū sexies. M. ccc. et vij.
Et impauit annis. xv. In bui? tñ electioe duces saxonie
et bauarie: dux b̄ricus q? cognouit? est supbus. apud quē
etiā insignia impalia p̄tumaciter detinebant: nō cōsen
serūt. Erat aut? hic henric? gener defuncti ipatoris: q̄re
post ei? mortē eadē sibi insignia v̄dicās ad impm aspi
rabat. Impator aut? p̄fuit oibus curiā generalē. ad quē
venientes cū impatrice vidua vxore lorbari ad pacem et
grām impatoris recepti sunt: b̄rico exēpto duce baua
rie q? venire p̄tēp̄t. Hic b̄ricus in sua p̄tumaciā p̄seue
rans ab oibus derelict? q̄tuor solū comitat? socijs: so
lus et in paupertate in saxonā occulte secedēs: modico in
teriecto tpe vitā finit. Et tñ aut? impator conrad? mor
tuo b̄rico p̄fator: nullū iā in impio p̄dictoz h̄et: nōdūz
impiali b̄ndictione suscepta in alemānia plen? dñabāt.
Quo tpe rogeri? siculus quē iuuante lorbario a dñi pa
pa Innocentio sc̄o expulsum sup̄dixim? quia fauebat
antipape. Rursus coactis vndiq? militibus copijs in
apuliā e reuersus: atq? cū raynone quē innocēt? apulie
p̄fecerat bello p̄gredit? a quo superatus iterū ex apulia
pellit? sed post modicū dier? rayno morit. Qd? cum imo
ruisset rogerio mors ei? sterū rogeri? i apuliā reuertit?
et pulcrit? orbat? duce absq? bello in suā ditionē recepit
atq? exterminatis inde nobilib? q? sibi se opposuerāt: se
sicille regē notare cepit. Ip̄nceps aut? capuan? robert?
cū bis quos rogeri? ex apulia expulerat in alemāniā ad
conradū impatorē se cōtulerūt illū ad transitiū in ita
liā exhortātes. Sed alijs v̄gētib? negocijs p̄ tūc trāsi
re nō potuit. Sed Anno. papayr magnanimitus magno
collecto exercitu romanis etiā nobilibus secū ad nego
ciū illud p̄ficeit? in apuliā p̄tra rogeriū p̄fectus est.
Qui cū ad quēdā locū venisset: ac duces exercit? minus
caute se haberēt a rogerio circūuētus cap? est. Sed cū
rogerius nimis reuerēter ad eū se habuisset. Anno. illuz
in grām accepit. Rogeri? aut? dñi pape Anno. ac ceteris
successorib? eius iurata fidelitate nomē regū tum in si
ciliā tū in apuliā aucte aplica impetrauit. Rogeri? igit?
in immēsum exaltat? cū nullū iā p̄ter conradū ipatoz
haberet obstaculū. Quelfonē bauarie ducē b̄rici supbi
fratrē pecunia sua corruptū s? conradū in alemāniā cōci
tauit. Qui magnis ex pecunia siculozū rogerij regis cō
paratis exercitib? bella conrado ipatori intulit. Ad po
stremū ab eo p̄lio victus multos ex suis amisit. Multū
estimāt ab isto quelfone ducē bauarie: quelfos appella
tos: cui? p̄fiterū nomē maxime in italia inualuit. P̄e
stiferū dico inquantū ad ablatium vnitatis et pacis:
ita vt nunq? inde potuerit extirpari. Itā q? hic quelfo se
impatori opposuit. Itā italice v̄q? in bodiē dñi quelfi nūcupatur.
Sed qui in italia partem imperij fouet? quare gebell?
ni dicantur: nec scriptum repperit. Alij aliā causam assi
gnant. vnde dicantur fautores ecclesie quelfi: et fauto
res imperij gebellini.

Papa In
no. mouet
bellū et in
eodem ca
pitur.

Guelfi vn
de nomen
sumpsit.

Gebellini
et guelfi.

Itēru sa
ginnus
cōtra ch̄i
stianos.

S. i. Circaidē tēpus iohannes

p̄stātinopolitanus impator rursus potūde antiochie
cupiditate ductus: denno magnis coactis copijs in sy
riā descendit. Veniensq? antiochiā latinis habitatozib?
p̄tradit? minime est admissus. Qui ex hoc magnā
indignationē p̄cipēs. in ciliā reuocauit exercitū. spe
rans hyeme transcurra circa antiochiā etiā inuit? ciui
bus aliqd obtinere. Et tñ ibi esset circa veris initū et
ad venationē esset egressus cū in apū sagittam ex arcu
emississet ipm in ea manu qua arcū regebat sagitta gra
uiter vulnerauit. Erat aut? sagitta illa veneno intincta.
Sumpto itaq? ex tā leui cā mortis responso rediit ad ca
stra. S? recepta interi? peste veneni mortifera. addibita
p̄medicos remedia parū p̄fecerūt. Anū tamen dicebat
medici posse adhiberi remedium: si lesa man? ante q̄ re
liquas corpis pres inficiat venenum p̄cedat. Hoc vir
magnanimit? audēs p̄stātē sp̄reit indignū esse asserēs
vtrā manu tantū tā nobile regat? impm. Hoc tñ mag?
supbie. q? magnanimitati videt ascribēdū. Vidēs ergo
impator mort? sibi imminere dīctimē. manuelē iuniorē
ex filijs impij declarauit heredē: q? facto p̄fuit funer? est
vita. Fili? aut? cōplet? p̄ voto in ea regione negocijs cō
stātinopolim reuersus est. Et tēpestare accidit res tot?
xpianitati valde dānosa. Itā cū dñs rex b̄ricosylimita
nus fulco. ap̄s achonēsem vrbē morā traheret. ac extra
urbē cā solatiū p̄erisset: casu accidit vt lepisculus a canī
bus excitat? fugeret. Quē fugientē clamor vniuersoz
excitat? inseqt. Rex aut? eq? insidēs et incōsulte festinās
accurrit. S? equ? in p̄ceps agit. corruēsq? in terrā regē
dedit p̄cipite adeo vt sella caput reg? totaliter p̄quassa
ref. ita vt cerebrū tā p̄nares q? p̄nares emitteret. Itē
cū vniuersoz gemitu. ad ciuitatē relat? triduo sine sen
su adhuc palpitās vitā p̄rarit. Quarta nō die sp̄m exa
lauit. Anno dñi. M. cxlij. Reliq̄t aut? ex dñā reginavxoze
sua duos filios. videlicet balduinū primogenitū annoz
quasi. xij. et almaricū annoz septē. Et ita infra vnum an
nū duo p̄clarissimi p̄ncipes. s. dñs iohānes impator
p̄stātinopolitan? illustris. Et fulco quart? rex latinoz
bierosolymoz inopinata morte: defuncti sunt.

S. ij. Defuncto fulcone quarto

rege bierlm. succedit ei fili? in regno noie balduin? qui
fuit adolescens optime indolis. Postq? aut? fact? est vir
fuit corpe p̄cerus. tantaq? forme p̄beat eminentia. vt
ignaris etiā eximia quadā in eo refulgēte dignitate cer
tum de se. i. de regia maiestate daret iudiciū. Et fabilis
erat. et misericors multū. altem minime cupid? nec sub
iectoz more p̄digi opulētis insidiabāt. Qd? in ea erate
solet raro p̄tingere. erat etiā in etate adolecentie. deū
timēs. Fuit aut? mediocriter litatus. libenterq? cū ei va
caret tps incūbebat historiari lectioni. auditoz. antiq̄z
regū et antiq̄z p̄ncipū gesta. moresq? diligenter inuesti
gabāt. Erat p̄terea et laboris patiens. et in dubijs bel
loz euentib? more optimi p̄ncipis maxime p̄udus. Eo
dem ipso anno sagnin? vir sceleratus et turborum po
tentissimus. Edissam populis latinis refertam obsidi
one vallauit. Sumptis em? occasionem obsidionis di
cte vrbis ex absentia comitis. Rocellini comitis edissa
ni. q? p̄tra p̄decessoz suoz morē dimissa illi? vrbis ha
bitationē. circa eufrates in castro qd? s? turbessel. p̄pter
loci vbertatē et amenitatem morabatur delictijs vacans.
P̄dicta nō ciuitas chaldeos et armenos imbelles vi
ros bēbat bitatores. Qui solū relicto armoz vsu merca
tionib? vacabant. raroq? latinoz frequentabat accessū.
Erat aut? solis mercenarijs tradita ei? cura. vacuā q? ea
reperies sagnin? locat? in gir? ei? legiōib? crebris assul
tib? ciues incessanter affligēs. requiē negabat obsessis.
Comes nō Rocellin? bec audiēs militares copias sero

Doro so
bānis im
peratoris
constantī
nopolita
ni.

Itēru sa
ginnus
cōtra ch̄i
stianos.

Rex fran
coꝝ ludo
uicus in
greditur
bierofoly
mam.

patrem transferrent expeditiones. asserentes ibi ciuitatis murum esse debile. Rediderunt ergo tunc reges qui reliqui principes. et loca quae prius cum multa eorum strage occupauerat deferentes in opposita ciuitatis parte suas transferunt legiones. ubi videntes se ab aquarum comoditate longe positos et penitus iam deficere alimenta. dolus interuenisse et maliciose a locis ubi prius translatos sero perque rursus. Quid ergo faciant dubij. secreto et in publico deliberant. et redeundum esse decernunt. fraudes eorum qui eos se duxerant detestantes. Sic ergo ille gloriosus exercitus confusione indutus. infecto negotio redire compellitur. Et occidentales principes postquam ad eorum regiones eis datum est reuertit. susceperunt memores insularum orientalium principum abominati sunt malicia. Pro summo autem relictum miraculo. quod postmodum tota illa male accepta pecunia. repta est falsa et penitus inutilis. Reuerf itaque hierosolymam iterum duocato principum ceterum fuerunt. qui suggererent ut circa ascalonam quae adhuc detinebatur a populo infidelium obsidione esse ponendam. Sed post multa verba dictus preceptus aborsum passus est. Videns ergo vir illustris dominus conradus imperator quod illi sua gratiam subtraxerat. parato nauigio ad occidentales partes imperij est reuersus. Dominus vero ludovicus rex francorum peracto in regno hierosolymitano viii annis circulo. Lix prope sua quam secum duxerat. et ceteris principibus in regnum proprium rediit. Ab ea igitur die cepit latinorum orientalium manifesta deterior fieri conditio. Nam quorum sola noia prius hostibus fidelis erat formidini. et nunc presentia tantorum principum sine damno desperaret. vix in tanta presumptio ne elati sunt. ut iam de cetero nec eorum vires haberent suspectas. nec nris instare acerbius vererentur.

S. vi. Itaque post dictorum principum recessum noradinus saginatus filius cum infinita suorum manu circa pres antiochenas proterui defensione cepit. Quod postquam principum ramisio innotuit. Sicut vero imperatoris sus erat et preceptis non expectatis quod ad sui euocauerat auxilium. cum paucis ad pres illas accelerat. Quo postquam peruenit. et hostium vidit multitudinem. cepit (suo sero) diffidens dubitare. Atque acies instruit atque longe et numero et viribus impar prelium cum hostibus commisit. Sed ubi cum principe erat. hostium vires non ferentes in fugam versi sunt. Imperator cepit non sicut de strenuus erat. viriliter decernit in media hostium strage quam ipse cedendo excrucietur. fatigatus gladiis profusus interijt. Ceciderunt autem cum eo multi nobiles. Noradinus autem potius victoria ac principis corpore recepto. caput cum dextro brachio a cetero corpore diuisum precepit. in signum victoriae ad calipham baldacensem et alios turcorum satrapas in orientem direxit. Occisus est autem princeps anno ab incarnatione domini. M. c. lxxij. Comes etiam edessanus qui ex eo bello euaserat. cum ad patriam remearet in via infidantibus hostibus captus est atque alapiis deductus squalorem carceris non ferens. post modicum temporis miserabiliter vitam finivit. Post cuius mortem vxor eius mulier prudentissima regionis presidia. quantum potuit munire ac defendere satagebat. Intererea imperator constantinopolitanus audiens illam partem quae sue ditionis fuerat desolationem. vni de principibus suis cum infinitis thesauris. et non modica militaria ad predictas partes direxit. offerens comitisse et liberis eius annuos quosdam redditus si presidia quae penes se remanserant ei impio cedere vellet. Promittebat insuper quod illam a turcorum incursionibus seruari. Insuper illa quae amissa erat suo ipso restituere. In qua sententia etiam dominus rex hierosolymitanus. qui tunc in partibus illis erat condescendebat. Is non multum presumeret. quod grecorum viribus in eo statu potius seruari posset. Perfectis igitur omnibus finibus in pactis cautum erat. atque oppidis omnibus grecis resignatis dominus rex hierosolymitanus assumpta secum omnia comitissa cum liberis suis. et o-

bus alijs latinis exirevolentibus antiochia egressus est. Noradinus autem turcorum dominus potissimum videns terrarum latinorum auxilio destitutum. de grecorum mollicie presumens immixtis exercitibus infra annum vniuersas occupauit regionem. Sic ergo potius opulentiissima in qua quingenta milia eques habebat sufficiencia in manibus infidelium deuenit. Eodem anno qui fuit ab incarnatione domini. M. c. lxx. comes tripolitanus Raymundus iunior in tripoli ciuitate sua ab assisnitis occisus est. Sequenti vero anno quidam turcorum potissimum duo sex germani fratres. quorum scilicet ciuitas antequam christianis liberaretur de fuisse hereditas congregata infinita turcorum multitudine. Nisus hierosolymitanus proficiscunt. venientesque non longe ab urbe in ipso oliueti monte castra posuerunt. Quod audientes qui in urbe erant. inuocato de supernis auxilio correptis armis aduenientes viriliter inuadunt. ac super illos irruentes stragem maximam operant. et illos in fugam versos usque ad iordanem cedendo nisi insequuntur. Sicque confusione et reuerfita induti. hi duo germani ad patriam reuerfi. Dicunt illa die ex eis cetera ad quingenta milia. Imperatore conrado ludouicus rex francorum cepit inuicem castrum comitis theobaldi. ubi igne combusta est ecclesia. in qua mille ducere persone diuersi sexus cremati sunt. vix quidam putauerunt ludouicum in huius periculi conspectu ductum peregrinationem ultramarinam assumpisse. Quia etiam reperi state audebunt marchie comes vnicui filij morte turbatus. terra sua herico regi reddidit. Nam legitur quod filius a quodam milite quem predictio occiderat. subito multis videtur. vix sublatum nunc coparuit. An territus pater cruce assumpta in hierosolymitanum profectus est. ac ibidem vitam finivit. Ludus terra gaufridus et hugo de lisinaco se beredes asserentes repetunt. et tandem ea obtinent. Insuper eo tpe cum ludouicus rex francorum ex syria in gallias nauigio rediret casu grecorum naues incurrit. quod ab eis capere. Et cum imperator curiolam obsidendi presentibus duceret. grecorum dux classis regis constantinopolim cum classe rediens illos aggreditur. Siquidem vastatis et dissipatis grecorum praecipijs usque ad ipsam urbem constantinopolim accedens sagittas aureas in palatio imperatoris lecerat. Et suburbanis vrbis incensis de fructibus hortorum imperatoris violenter abstulerat. An rediens naues grecorum incurrit. quibus in potestate redactis regem francorum ludouicum eripuit. sed capros ad regis petitionem dimisit. Rediens autem ludouicus fratri zelo triplicem spiritum ducit. iurata sanguinitate vxorem suam repudiavit. quam praeter eius voluntatem hericus normannus dux videlicet filius gaufridi andegaueni. comitis et matildis predictae vxorem duxit. Et ex hac causa ducatu agrarie ea vice rex francorum amissit. Nec fuit prima vxor regis ludouici filia senioris comitis pictaue. qui apud sanctum iacobum decelavit. Legit enim quod cum rex ludouicus hanc secum ultra mare dirigeret. audiuit ea munera recepisse. An post reditum summum in francia non solum ob causam predictam. sed etiam ob ipsius mulieris incontinentiam voluit eam repudiare. Refert enim bely nardus monachus quod hec non sicut regina. sed pene sicut meretrix se gerebat. Eodem anno qui fuit incarnationis dominice. M. c. lxx. conradus rex teutonicoz mortuus. Qui cum quindecim annis regnasset. benedictionem cum imperialem a domino papa non recepit. Quo anno Eugenius papa qui ex gallijs roma reuersus fuerat. et cum summo honore et gaudio a populo romano susceptus. etiam migravit ad dominum. Qui in papatu eodem anno substituitur est anastasi natioe romanus. Quo infra annum defuncto successit adrianus natione anglicus. Qui sedit annis quatuor. non mensibus. diebus septem.

Post mortem Conradi tertij imperatoris factus est imperator fredericus dux suorum huius nominis primus. Partem conradus et fratrem nepos. Idcirco vocatur est barbarossa. Et cum electores imperij non concordaret committentes voces suas in eum. ipse

Nota.

Victoria christiana.

Ret. Ind. n. cap. a grecis.

Notum conradus.

Papa natione anglicus.

se elegit imperator. Idcirco roma adueniens fecit tyburim ciuitatem desolatam reedificare. sed spoletum destruxit. Lepit autem impare anno domini. M. c. lxx. Ab initio mundi quinquies millo. c. xvi. fm alia computatione sexies millesimo cecit. Et impauit annis. xxxvi. Idcirco multa mala fecit ecclesie. Et cum quasi per annum in alemania regnasset. cum in numerabili suorum exercitu descenderet in italia ut imperialem benedictionem obtineret. et versus roma iter suum direxit. Idcirco tunc aduentus pape adriano qui tunc rome erat valde suspectus erat. Attamen ante eius aduentum pater et cordia inter eos fuit. vix imperiali fauore a clero et populo romano susceptus. vi. kal. Julij. in ecclesia beati pauli solentur coronatur est ab adriano. Post triduum autem papa vnicui compositus frederico sub ciuitate tyburtina in loco qui dicitur ponzone in die aploz petri et pauli solene festum celebratum est. In qua solennitate iste summi presulatus habens insignia. Idcirco imperiali decoratur. scemate in festo apostolorum infra urbem processerit laureatus. Et post festi consumationem in bona pace abinuit. diuisis dominis imperator ad partes peruenit anchontinas. Idcirco diebus inter dominum adrianum papam. et dominum villielmum regem sicilie. quibus da ex causis graues inimicitie sunt exorte. adeo ut dominus papa sententia excoicationis contra eum iacularetur. Quare rex villielmus furore plenus ciuitatem beneuentanam mandauit a suis principibus obsideri. Quam re dominus papa moleste ferens supra modum vice eius equa lance volens refundere. principes proprios contra eum armare disposuit. Nam Robertus comitis de bassauilla eiusdem regis villielmi nepotem cum multis alijs nobilibus contra eum insurgere peruenit. Exules preterea quos ipse et pater eius rogeri viros inclitos et in armis potentes. Robertus. capuanus principem et andream de ripa canina et alios multos. Idem papa reuocauit in regnum. in verbo potestatis illis promittens ecclesie romane auxilio non defuturum. Promittens nihilominus firmissime vtriusque imperatoris romanorum et grecorum in eorum auxilium in breui peraturus. Reuera idem papa vtriusque imperatoris ad sui subsidium contra regem villielmum sollicitauerat. Itaque primo imperator constantinopolitanus sub spe recuperandi sicilie regnum missis aliquibus principibus suis cum magno exercitu et infinito thesauro apulie regionem inuasit. Quorum primo aduentu ciuitatem ydroniti tradidit. quibus occupauit. Comes quoque robertus de bassauilla tarantum et barum et omnem maritimam regionem usque ad regni terminos violenter obtinuit. Robertus vero capuanus princeps et comes andreas vniuersam capaniam quae vulgari appellatione terra laboris dicitur usque ad sanctum germanum vendicant sibi. Romanorum autem imperator fredericus qui iam contra dictum villielmum sicilorum regem arma preparauerat. impeditur est. Nam cum in marchia anchontina cum suis exercitibus morari faceret. ratam in populo suo quem ad italicam duxerat eladem passus est. ut de nobilitatibus et principibus sicilie vix decem remaneret. Quare ipse cum alijs qui sibi remanserant. redire ad patriam coactus est. Sed anno domini. M. c. lxx. ipse fredericus imperator cum magnis copijs descendit in italia. atque ciuitatem mediolanum contempsit septem annis obsidione vallauit. demum captas destruxit. at tripertitus in burgis. Destructa autem illa famosissima ciuitate et ad solam usque coequata. corpora trium regum. scilicet magorum qui ad christum in cunabulis adorandum venerant. stella duce olim a constantinopoli translata. et per sanctum iustocium miraculose mediolanum transuecta. Reginaldus coloniensis archiepiscopus. Idcirco etiam fredericus anno domini millesimo. c. lxx. cum non potuisset preualere contra alexandrum papam in francia. aduersus a rege francorum intrante italia. Et quia romani se ab eo rebellant. adberentes alexandro bellum mouit contra eos circa tuscanellam. et victoriam obtinuit sacra maxima strage Romanorum. Et quia colonenses fecerant pro-

Imperator constantinopolitano. iuadit apuliam.

Fredericus cepit ciuitatem mediolanensem.

Victoria infidelium contra christianos.

Capitur ciuitas ascalona a christianis.

mater

hoc factū nō multuz dñs patriarche placuerat. mor? in dignatione instigante diabolo. dictū patriarcham cepit et eum ignominiose tractauit. Nam virū senem et infirmum nudo capite ac melle delibuto. p die estūm in sole feruentissimo stare cōpulit. deinde oibus bonis spoliatum dimisit. Qui oculos ciuiū suoz non ferens relicta antiochia in regnum se transfudit bierosolymitanum

S.ii. Per idē tempus vrbē asca lonitana a xpianis capta. Raymūd? mgt domus hospitalis bierosolymitanū qui. s. Jo. noiaf. vna cū frīb? suis. tā dñs patriarcha bierosolymitano q ceteris eccliaz prelati. multas sup patriarchali iure inferre ceperūt molestias. Itā siue a dño patriarcha siue ab alijs ob scelera sua excoicatos. et ab ecclia sepantos. ad celebrationē diuini rum passim recipiebant. Egotis viaticū et extremā vntione nō negabāt. nec mortuis sepulturā. multaq; alia ptra immunitates eccliarum faciebāt. Eūq; sup hmoi temeritatib? dñs patriarcha sepe pquereret acciues vsq; ad eā temeritatē diabolo instigāte pueniunt vt armis coreptis tāq; in domū cuiusdā gregarij ptra patriarchā in ecclia sepulchri iruerēt. Idū? aut tantū mali pmiitūa origiē. vt dicit tyrensis archieps in historia bierosolymitana. romana ecclia (q; fortasse nesciens) viderē debuisse materiā. Itā locū predictū a dñi patriarche iurisdictione cui dñi subiacuerat exemptauit. Et aut exq; modico semine tacto. locus memoratus tātū cepit in cremenū alligatū supior exordio. presenti duximus mādādū historie. Itē sciēdū est q; tpe quo infideles de tenebāt regnū bierosolymitanū. nō defuerūt de occidentali? pibus. q; loca scā aut deuotionis aut comēcioz gā visitaret aliqñ. Inter q; fuerūt amalfitani. Amalfia est ciuitas apulie. cui? ciuitatē habitatores pmi merces pegrinas quas oīs prius nō nouerat. ad pres syrie lucri faciendū cā deportarūt. Quare apud illi? regio nō dñs gām merebant. Quia nō cum ad loca scā cā ozonis accederēt. nō habebāt infra ciuitatē domicilium vbi morā faceret. obtinuerūt a caliphā rege egypti vt in fra hierusalē in loco quē eligerēt. liceret eis oratorium edificare. Itaq; sumpta a mercatorib? p symboli pecunia ante tamā dñice resurrectionis ecclie. monasteriūz etigrit in honore scē marie dei genitricis. Et qm latini fundauerūt lōgo tpe dictū est monasteriū scē marie de latina. Quo facto de partibus suis. tā monachos q; abbatē adducētes locū regulariter instituerūt. Dñs luentibus aut ex pib? occidentali? ad loca venerabilia bierl? visitanda. maxime his q; ad victualia pcurāda sibi de p pto expense nō superebāt eis de predicto monasterio vt cūq; fraternaliter ministrabat. Exerēt aut in dicto loco altare beati iohis elemō. hic fuit patriarcha alexandrin? cui? pia studia et liberales elemosynas enarrabat oīs ecclia scōz. vñ a sanctis patrib? vocat? est ille Jo. elemō q; interpretat misericors. Itū loco venerabili qui se ita charitativē ad oēs extendebat. neq; reddidit. erāt neq; possessiones. ad oēs extendebat. neq; reddidit. lecta inter se pecunia. quasi p symbolus p eos q; ad pres illas nauigabāt. abbatē q; ibi p tpe erat offerebat. Itā q; p multoz annoz curricula q; placuit sumo rerū opifici. ciuitatē deo amabilem a cultu purgare gentiliū et suo cultori restituere p pto predicto modo mansit locus ille. Edificatū ē fuit a deū timētib? nō lōge a dicta ecclia scē marie in latina. monasteriū feminaz in honore scē marie magdalene et sorores sub certo numero posite ad obsequiū aduentū mulierū. In q; monasterio tpe q; capta fuit ciuitas bierl? p pncipes xpianos. repta est ibi abbatissa qdā noie agnes natōe romana. q; etiā p? captoe ciuitatis p aliquot vixit annos. Sic ergo de tā modico incrementō pdicte dom? fratres pūs a iurisdictione abbatis se subtraxerunt. Deinde multiplicatis diuitijs

per romanā ecclia a prāte dñi patriarche sunt mancipati. Profect? aut cōtra eos patriarcha ad romanā curiam. cū ibi cū eis diu litigasset cōfusione indutus ad p pta remeant. Itā de tota turba cardinaliū vix reperti sunt tres. qui xpian sequentes eius ministro in causa sua pia vellent fauere. Alij omnes abesites post munera secuti sunt viam balaam filij boso.

S.iii. Per idē tempus reginal dus de castillione antiochenus princeps pueror? boiz quoz maxime arbitrio regebat. cypriū insulam regno bierosolymitano vicinā. q; tūc tps sub ditione ipatoris grecor? tenebat. pplis fidelib? refertā immissis violenter suis exercitib? occupauit. Occupatq; insula vrbes cōtruit detecit oppida. monasteria tā viroz q; inde abstulit nō fuit numerus neq; finis. Et pterea ea tēpēta te dñs balduin? qntus rex latinor? dñ quādā ciuitatē quā turchi pter pñdū occupauerāt violēter occupatamq; succederēt reedificasset. Inde rediens bierosolymā subito saraceni in via positos insidijs ipsum vndiq; aggrediunt. atq; suis oibus in fugaz pueris ipe pene captus est. sed equi velocitate deo ptegente de manib? infidelū erept? est. Capta ē igit illa die de xpianis maxia multitudo. celi nō pauci. Inter q; et magis militie tē. pti capti ē. Et factū est aut bāno ab incarnatione dñi. d. clviij. xij. kal. Julij. Sequenti anno noradin? infestissim? xpiane fidei psecutor. congregatis suis copijs castrum quoddā quod spelica dicebat obfider. q; postq; regi balduino immoruit assumpta regni militiā. vna cū dño theodoroico flandrensi comite ad soluendā obfidiōem pperat. Eulus aduentū cū cōperisset noradinus obfidiōnem soluit. atq; ordinatis aciebus ad pugnā regi aduenienti occurrit. Itaq; pugna committit? sed puenia diuina misericordia post diu protractū pñdū. nris est de infidelū populo cōcessa victoria nō sine multa illoz strage i fuga cōuersi sunt. Et eodē anno dñs cōstātinopolitan? impator cū innumerabili exercitu in ciliciam descendit. Causa aut aduētus sui erat qua dñs rbozus magn? armēnoz dñs p parte maiori expulsis impatoris familiāribus. qui ciuitatib? et castris pceerat. fere cūcā occupauerat vniuersam. Itā princeps aut antiochenus cōscāte stimulis agitat? p eo q; in impatorē cōmiserat. cōgitabat quo satisfactiōis genere se posset de tāta offensa impatorē reconciliare. De consilio aut suoz veniēs ad impatorē in ciliciā cū summa ignominia ppli latinoruz impatorē reconciliat? est. Audus em vt b; pedib? induer? lanceis mancis vsq; ad cubitū decurtatis. ac circa collū fume religato. gladiū habēs in manu nudū. cui? capulū dñs impatorē porrigeret corā vniuersis legionibus dñs impatorē est pñtāt? ibiq; ante pedes ei? in terra pstratus. tādiū tacuit quousq; cictis vertere in nausā. tā tūmētis glia in opprobriū et fabulā ēēt. Rex aut bierl? audies dñi impatoris aduentū ad eū cū suoz pncipuz electissimo comitatu festin? aduenit. a quo cū multa gloria suscept? est. Et ne apud impatorē mora ei? ēēt infructuosa. dñm pncipē armenoz quē dñs impatorē insatiablem odio psequēbat reconciliat? tandē multis cumulat? donis in regnū reuersus est. Impator pactis his ppter que in ciliciā descēderat. nō multo interfecto tps spacio curis domesticis eū reuocantibus ad ppta rediit. Anno aut ab incarnatione dñi. d. clv. Reginald? antiochen? princeps cognito q; in terra q; fuerat pncipis edessam absq; militari? copijs armētis referta esset. facile patere posset ad predam collectā ingenti militiā profectus est ad locum. atq; nemine resistente. infinita predā inde collectā ad ppta reuertebatur. Quo audito hostes fidei qui in illis partibus habitabant ad excutiendam predam pncipi in magna multitudine occur-

Victoria
xpianor?
contra infideles.

Victoria
infidelū
p christia
nos.

runt. atq; de sua pidentes multitudine pñdū cōmittunt. Eūq; diu accipiti pñdū decertasset. nri nouissime mēte pñtāt. pda dimissa terga dederūt. mult? occis. et aliq; etiā capti. q; et ipse reginald? dur suis id pñtis exigentib? capt? est. atq; alapia cū alijs captiuis cū summa ignominia ē deduct? Post hūc casū tā deflādū rer hierusalē ab antiochenis vocat? antiochia. pfectus ē. ppositisq; reb? ad ppta est reuersus pcuratiōe dñi patriarche ad tps dimissa. Itā autē multo post trāscito tpe qbusdā negocijs arduis regētib? itē dñs rex antiochia venit. i qua exis i graue icidit infirmitatem. Qui mortis sibi senties imminere piculuz beritū se de portari fecit. vbi exis regni sui pñtis simul ac pncipes ad se euocari fecit. Quib? i pñtia sua pñtatis. fide sua pie ac religiose articulatim apies pñtis pñtis cum mltā pñtatiōe pñtis. Earnis solut? ergastulo aiam celis iulit. De i qdā medicina. venenū sibi pñtatiū fuisse nec bā nō multū dissile fuit. Itā residuū q; regi sume re mādātū fuerat. pane iuso. cuidā catalle traditū ifra dies paucos mortuū ē. Itā autē mlticiā i nro regno p morte alicui? pncipis extitisse. nlla tradit hystoria. Fere nūllomin? et hostes fidei ē et morte doluisse. ita vt qbusdā suggerētib? noradino damascenoregi vt cū xpiani duces i mult? eēt occupati. fines nros igrede. ref b; respōdisse. opatiēdū ē et hūane indulgēdū iusto corū dolori eo q; pncipē amiserūt qle reliqu? hodie nō h; orbi dñi bñt ano dñi. d. clvi. mens february die. xij. atq; iter suos pdecessores i ecclia dñici sepulcri sepul?

S.iiij. Dño balduino quinto re ge bierosolymitano defuncto dictū ē. successit ei i ea de scā ciuitate. latinor? rex fert? dñs almaric? fili? ei? vni? Anno dñi. d. clviij. Fuit aut b almaric? vir expiētia seclari pñtis pñtis admodū. et i agēdis circūspect? Fuit at lature modice. s; genij viuacitate mēzie bñtis cio fat? pmode erat i struer? Fuit etiā q; negari nō pōt pecunie cupid? sup q; regis decet dignitate s; i regni necessitatib? nec expens pcebat. nec pñtis corpis fatigatiōe reuocabat. Anno igit pmo regni ei? egyptijs negatib? annuū tributū soluere. q; cū pte suo pepigerat pgegar? militari? copijs descendit i egyptū. vbi ei cū innumera multitudo occurrit. pcurator egypti. q; pñtis vict? mult? suoz amissis aufugit. Itā mētes q; egyptij ne exerāt xpian? ad itima regni penetraret rupel aggerib? q; flume nllū cōhibē solet. exuberāt aquā p regione inducūt. qre his repagulis dñseret almaric? vltra pgradi nō potuit. vñ victoria potit? i regnū reuer? ē. Itā autē mltopost tpe. Noradin? cuiusdā potēt? egypti stimulat? pñtis pñtis pñtis regnū egypti sibi vedicare. syraconū militie sue pncipē. cū ifinita turchor? multitudine i egyptū destinare pñtis. Qd audies soldan? egypti de pñtis virib? diffides legatos ad dñs regē almaricū misit. ozas vt i ignētes hostes auxiliū ferret. tributū aut nō solū. qle pñtis suo fuerat pñtis. vñ pñtis arbitrio mltō mai? pollicebat. subiectiōes ppetuā. sed usq; phēne. dat? obfidiū? firmare par? erat. Dū hec pñtis legati cū rege tractaret. peneq; cū eis iuxta eoz pñtis. nē eēt satisfactū. pdict? siracon? itras cū suis legiōib? egyptū. occurrēt sibi soldanū bello victū fugauit. Qui fugies a suis occis? ē. Post cui? morte suar qdā soldanus fact? est. Siracon? at post victoriā balbeis ciuitatē expugnauit. Itā mēs q; suar soldan? ne hospitē talē i trodūcedo suā pñtis deteriorē faceret cū rege bierosolymitano almarico pñtis pñtis renouauit. vñ rex cū vniuerso suoz exercitu descendit i egyptū ano sedo regni sui. atq; vna cū soldano dictū siraconū apud balbeis obfidiū ad deditiōē pñtis. ea pñtis vt cū suis oib? libez pñtis exiit. Quo obtēto ciuitatē deserēs damascū reuersus est. Quib? dieb? noradin? a pegrinis xpianis

circa ptes tripolitanas debellat? ē. Adueniēt effi oīs nris cā qdā nobiles agtāne. s; hugo senior s; ligniaco. et gaurid? comit? angolinēsis frat. Itā subito cū corū militiā sup exercitū noradini irruēt. pene vsq; ad in terminationē deleuerūt. Noradin? at casu. iusto pñtis r? dñū abolere cupies. nō post mltos dies pgregatis suoz copijs. castr? qdā xpianor? nō lōge ab antiochia obfider. q; postq; nris innotuit pñtis. dñs boamūd? terti? pnceps antiochen? comes tripolitan? calaman n? cilicie pñtis dñi ipatoris pñtis. Itā q; armenoz pnceps ad obfidiōē soluendā pñtis. Itaq; Victoria infidelū p xpianos. eis adueniēt? pñtis pñtis. et cū diu accipiti marte di mīcatū eēt. tāde pñtis nris erigētib? xpiani i fugā sibi cūf ac cedunt inumeri. S; pncipes oēs fere capti sūt. pnceps antiochen? comes tripolitan? calaman pñtis. hugo de ligniaco. et alij multi nobiles xpiani. Noradin? infidelū pnceps hac potit? victoria pdictū castrū expugnauit. Factū ē bāno dñi. d. clviij. yd? augu. Itā eodē ano idē noradin? cū adhuc rex i egypto tene ref occupat? vrbe xpianor? q; vulgari appellatiōe bellia nas b; obfessā ad deditiōē cōpulit. Redies at ab egypto cū suis expeditiōib? rex almaric? vbi eēt audierat sinistra q; i regno acciderat vocat? tñ ab antiochenis illuc vna cū comite flādrensi q; eo ano i regnū applicue rat. ire nō distulit. Adueniens tāta diligētia regiōis negocia quāta pñtis tractare cōsueuerat cepit. et prudēter administrās oia. effecit vt eadē estate multo interue mēte pñtis. pnceps libertati et honori pñtis ē restituit. Sequenti ano itē rex noradin? egypti regnū occupare intit. q; cū dñs rex almaric? cōpñtis. collect? ex vniuerso regno militari? copijs puagata solitudine descendit i egyptū. Quo audito suar soldan? nre fidei admirās sinceritatē in inensū gauisus est. Considerabat em vir prudēs q; hostē. q; regnū suū itrauerat nullaten? aut su finire. aut regni finib? expellere. nisi xpiani exercitū nō poterat. qre pñtis caliphā. vt dñs regis qdringēta aureoz milita darent. ea cōditōe q; dñs rex nō aggre deref egyptū. nisi siracono aut extincto aut de oib? egypti finib? expulsio. Itā his peractis rex cōtra siraconū ad plium egredit. atq; nō lōge ab eo castramet? est. et die sequenti oim desiderio bellū decernitur. vñ impar nimis erat accinctoz ad plūz distributio. Siraconus em habebat equitū lozicator. xij. milia. xpianorum x. o erāt eqtes qtuor milia. absq; egyptijs vilib? et effemi. Egyptij natis. Egreffū igit ad plūz rex acie cū siracon? perat vi viles et ef rilis iuadit. inasā absq; vlla resistētia pñtis. atq; i fu gam versū diu cedēdo pñtis. est. Itā hugo aut cefarie. q; alteri acie perat i eā acie cū saladin? siraconi nepos f. erat imperū fecit. Eūq; aliq; diu dimicātū esset. suis cū deserentibus capif. atq; nōnulli ex suis acie capti mul tiz interfecti sūt. Quis et ipi post se cruetā victoriā ho stib? reliquissent. Ecce dñs aut die illa de hostib? mlt le qngenti. De xpianis aut centū occubuerūt. Siraconus autē pñtis fugies tradētib? ciuib? alexandriā occupauit. quod postq; regi innotuit cū omni celeritate illuc accedēs ciuitatē obfidiōe cūcīt. ordinata in mari classe nec victualia nec alimēta ciuitati mō aliq; intro mitterent. Est autē alexandria rot? egypti metropolis. in ea pte sita. q; libia respicit in cōfinio culti solt. ita vt extra ciuitatis menia nō sus solis occasū. vasta prin? he rem? adiaceat. Itā vt antiq tradit hystorie. alexander magn? cōdidit. Itā est aut non longe ab ostio nili. Di stat aut a fluminis alueo qngz aut ser militari? Sed ta mē certo tēpore soliti fluminis incrementō. par e vben influat. quam aquaz influriones cisternis amplissimis p toto anno ad eorum sum reseruant. Itaq; pterea qm ad celebranda commercia cōmodissime. portus habens duos difineros. lingua quadam interiacente valde angusta. In capite autē illius est turris mire al.

Titulus

titulū dñs quā pharos appellat: et eā Jul' cesar ēdī ficasse. De supiorib' at egypti p'ib' p' flūcta nīlī oīs alī mētoz copīa fūscipit r vbertatē. Aērū eodē regionib' trāsmāris nāuigio oīs opulētia ministrat. Ad hec ex vtrāq' idia. saba. arabia. et etiā ex vtrāq' ethyopia. et de p'side et alijs adiacētib' p'uctijs. q'cqd aromatū margari tar. gēmaz. et oriētaliū gazaz et pegrinaz mētiū. q'bz nīl idiget orbis. p' mare rubz vñ gētib' illis ad nos iter est. ad eā vrbē que in supiorib' egypti p'ib' sita ē que ardeph dicitur. que est in rīpa eiūdem maris sita. de fertur inde p' flūmū in alexandriam descendit. Sic ergo orientaliū et occidentaliū illic fit concursus popu loz. Et q's eadem ciuitas forum publicū vtrōq' orbi.

S. v. Obsessa ciuitate instabat

nīl. et q'bz artib' poterat granabāt obfessos. Quid plu ra. Quotidiani p'flic' cedēs suoz p'tinēuictualū defe ct' p'p'z ifra ciuitatē clausū attruerat. Times igit sala dīn' ne ciues ē enī insurgerēt. oīa patruo siracono q' in supiorib' p'ib' egypti ciuitatē quādā obfederat figt. q' audita nepot' necessitate soluta obfidiōe. babylone pue nit. S' audies eas ciuitates xpianoz p'fidiōe eōceperat mātāt. Mediatē hugone cesariē. quē captiū tenebat tra ctare cepit d' pace. s' dñs rex recept' suis q's siracon' te nebat i vincul'. et tpe obfidiōe alexandrie soluta et captis turcbis. siracono restituit: regnū egypti siracon' cū su is legionib' egredere. Placet itaq' dñs regi et solda no tenoz pacē. et sufficere videt ad glām vt ciuitas p' de ditiōes i dñi regis trāseat p'atē. et siracon' de vniuersis egypti finib' p'pellat extire. Egrediūt g' p'cessa pace ob fessi. q' diutina fuerat obfidiōe macerati vñ p' oib' ad mīrātes. q' tāta ciuitū multitudinē tāta aduenarū nūero sitatē tā modic' exercit' ifra mētia vrbis. tā facile coer cuerit: et ad ignominiosā iuxta libitū p'pulerit deditio nē. Q' est xpianoz erat eq'tes. cccc. peditū q' hūtuoz aut q'q's milia obfessoz. nō q' arma portare poterat. s' l. milia. Itaq' recedēte siracono ex egypto et etiam dñs rex cū suo exercitu in regnū reuersus ē. Anno dñi. M. clxvii. Regnū aut ei' iij. Sequēti at' anno sollemis lega rio ad dñm regē hier' l'm ab imperatore p'stātinopolitano directā ē. Q'ima aut' legatiois hec erat. Dēserat dñs i perator: p'stātinopolitan' q' regnū egypti hacten' ad modū potēs et opulētū valde i man' puenerat ibellū et effeminatoz q's et finitimis p'p'lis i noticiā venerat: vñ nō videbat possē diu i statu se p'tinuare p'fili. q'n ad gen tes alienas ei' dñiuz opteret trāf're. Eōceperat g' ap's se dñs ipator. q' auxilio dñi regis hierosolymitanū. faci le posset illis i suā iurisdicōnem recipere. Q' sup' b' p'di ctos legatos miserat. Hac g' g'fā mēozati legati regēz adēfites. firmat' p'uctiōib'. i. q' certo tpe. ifra q's dñs i perator gētes mitteret simul vñtū p'dictū aggredere tur regnū vt b: fama publica p'fomuit q' suar soldanus egypti frequētes ad nozadinū dirigebat legatioes oc culte. ab eo iploz asubfidiū asserēs se iutū pacis fede re cū iūmico p'p'lo iūctū. q' si d' el' amicitia cert' foret ab eo recedēs. pacta frāgeret. vñ rex iusta i dignatōe mot' collect' copijs i egyptū festinat descendere. Būt aut' q' dicit oīa p'dicta ficta fuisse. S'z vt factū tā notabile ali quā h'et excusatioes. tāta sūt vulgata i p'p'lo. Incertū aut' hui' mali vt q'dā volūt' ministrabat gilbert' mgt dom' hospitālis. G'fēs aut' militie tēpli eidem se facto subducētes: q' eis s' sciam videbat amico regno. et de nra fide p'fumeri. S' tenozē pactorū bellū indicere regē sequi negauerūt. Defecēs g' rex i egyptū pelusū ciui tatē expugnat. ciuib' p' maiorē pte p'ceptis Soldan' aut' suar bis audis mēte p'sternatus. q'd faceret igno rabat. attri deliberat p'out t'p's pariebat angustia. an regē tēnter expugnare munerib'. aut vicinos sūc super stitiōis p'ncipes ad sui auxiliū p'eb' p'ciōz sollicitet:

Virabilis virtus xpianoz

Rex hierosolymitanus expugnat pelusū.

tā matura p'fusione placet ei vtrūq' tentare. Dissa er go ad nozadinū legatioē iplozatur auxiliū et impetrat po stulatū. Itā vocato siracono cū magna sue gētis mili tia cum i egyptū dirigit. Rex at' euersa pelusio. chaz obfedit. Soldanus autē regis aim pecuniaz cupidū p'missioib' enervat infinitā pecuniā ei tradens. Itā vt dicunt aliq' aureoz vigēfies centena milia. q's vir egypti regnū p'soluere posset p'misit. Hoc autē vt postea patuit nō eo moliebat intuitu: vt q's p'mittebat solue re posse se credere. S'z vt q's expectabat iterim turcho rū auxiliū veniret. Datīs interea i p'senti centū milib' aureoz. rex obfidiōe soluit: et q's p' militare recedēs cir ca ortū balsami castra cōstituit: vbi dñs esset cognouit p' exploratores. q' siracon' aduenēs innumera scū trabe bat multitudinē. Quo compo ire sibi obmā parat. S'z nō multū p'cesserat. cum audiuit siraconū milia trāfisse. Itā tā opus erat nouo p'silio. Itā duplicatis hostiū vi rib' nō erat tutū in egypto diuturniorē morā facere. Quare ordinatis agnūib' in regnū rediit. Porro si racon' vidēs t'p's oportunitatem votis suis p'sonare. et tā nō esse quēpiā discedere rege. qui ei' desiderijs pos set p'stare impedimētū. q's pus mēte eōceperat mātāt effectū. Itā soldanū mīlū de turchoz fide dubitatē iussit occidi. Post cui' mortē ingressus ad caliphā. et ei debita exhibēs reuerentiam ab eo soldanus officio iū gnit. O nequanda cupide mentis iuratiabilis rabies. Ecce a q' gēto et trāq'lo statū in quē turbulentū i p'ib' oriētis. xpianos deiecit inordinat' ardor habēdi. E'p' p' copie opulētiaz imensitas nris vñb' famulabant. Et ea p' hierosolymitanū regnū tua habebat latera. Hec erat ab austro quem formidaret. Ad nūc eōuerfo mutat' ē color optim'. et p'uersa ē i luctū cythara nostra Itā vbiq'q' me vērta. suspectas inuenio regiones. q'm oīs vicinia p' circūitū regio hostib' postea patuit: et i p'ia noz p'nciē se armāt. regna p'termina. Aērū siracon' b' tāmagno successu nō letat' est diu. Itā vñ vno anno fi bi egypti porit' impio: vitā finit. Quo mortuo succē sit ei saladinus vir acris ingenij. i armis strenuū. con silio altus liberalis supra modū. marie i viros milita res: in quos oīa effūdebat. Fuit p'crea dēmes in deu ctos. et in nō valde stabili. Itā p'mis sui p'ncipat' au spicijs. ad caliphā dñm suū i gressus. vt solita ei exi beret reuerētia. claua quā secum portabat ipm occidit. Quo occiso omniē ei' p'geniē gladio trāfuerunt: vt ipse simul esset soldan' et caliphā. Post cui' iteritū oēs eius thesaurz. q' erat infinit' liberaliter suis erogant militib'. Dñs aut' almarico rege ex egypto i regnū re uerso. illis diebus nīl memoria dignū ea hyeme i re gno gestum est. Hec aut' sequēti videntes nri oriēta les xpianozum p'ncipes: q' occupato egypto a turcbis. multo facta eēt deterior xpianozum in oriente cōditio: opus eē deliberāt. vt de p'latīs eccl'iaz regnū ad occide tis p'ncipes dirigeret. q' diligēter infinuēt regnū hiero solymitanū ipotabiles necessitates. et xpianoz inibi af flictiōes. et casus imminētes aspos. Q'isti sūt ergo de cō muni omniū p'silio. ad opus ministerij hui' dñs frederic' tirenensis archieps. Et dñs Jo. penecadensis eps. Qui felicit' ad partes occidentales pueniētes par' vñ nīl p'fecerūt. Quare p'pleto biennio archieps tirenensis rediit. dñs epō penecadēsi parisiū defuncto.

S. vi. Anno autē dñice incarna

tiōis. M. clxix. circa autūm iūniū. memor p'stātinopo litan' i perator: pactoz. q' cū dñs rege hierosolymitano rū firmauerat. i. vt suis copijs adiūt' regnū egyptiōz occupauerat. classem i syriā misit. In cuius nauali ipe rator' exercitū erat rostrare naues q' galeaz dicit' cl. ita nes at' onerarie ad equos arma et alia iūftra bellica por tāda. lxx. Q'isti p'crea de suis p'ncipib'z: q' exercitū

Magna vis pecu nie.

Q' bal sam.

Saladi nus.

Soldana occidit ca liphā.

Capitulum

p'erat malducas p'sāguineū suū comitē: alexandrū de cō uersano nobilē de apulia viz. Rex at' almaricus an diu aduētū eoz cognito. p'posuit regnū negocijs ap's ascalo nā tā grecoz q' latinoz p'gregauit exercitū. Inde tam marino q' terrestri itinere an damiatā quā a principio obfidere disposuerat castrametari sūt. vrbē obfidiōe val lates. vbi dñs p' tridū assult' differūt expimēto cogno uerūt q' p'ez sit q's dicit' ē a poeta. S'ep nocuit differre parīs. Itā b' intermedio spacio adueniētib' de supiorib' egypti p'ib' turchoz copijs i finit' nris vidētib' nec i pedire valētib' vrbē pus pene vacuā repleuerūt: xpian' aut' p'p's mīlomin' erect'. vñdīq' in g'z machinis vrbē aggrediunt. S'z ciues q'bz p'nt argumēt' nris resistere satagebat. Itā at' i resistēdo vidētes eoz aim. cū in stare acri' debuisse timide gelidēq' ceperit cūcta mīni strare. Accessit p' idē t'p's tāta ymbroz abūdātia. vt neq'z tugurijs paupiores. neq'z papilionib' ditiores. arte ali q' iusticiā arcere posset. Fiebāt p'terea s'z i terpollat' dieb' i ciuitatē assult'. i q'bz nūc nri. nūc hostes deter' calculū reportabat. Itā nō raro latios nīl lacefuit ad p'gressū puocabāt. In grecos nō nōnūq' p' quādā adul terinā portā q' eoz castra respiciebat irruptiones subi tas faciebāt. Augebātur porro q'uidē ciuib' copie mili tares. adeo vt tam nris eent formidūm. Durmur g' fer pebat i p'p'lo et erat omī penervia sūa xpianos iutiliter opa p'sumere irata diuinitate b' op' cepisse. tutiusq' eē redire ad p'p'ia q' i egypto fame tabescere. Quoluerat emī fames valida i castris. eratq' oīm victualū caristia potissime i castris grecoz. mediātib' g' nris et d' turcho rū satrapis nōnullis p'scētib'. i idipm greci occultis q'busdā p'ditiōib' fed' iūit. vt mox voce p'coma par' in dicat. Depositis g' machinis et igne succēsis: dñs rex al maric' terrestri itinere reuersus ē in regnū suū. Breui No oēs q' nauigio venerant. vt ad p'p'ia remearent si mistro omīne et i fustis oibus naues p'scēderūt. Itā se missima tempestate suborta subito cōfractis ad littora nauib'. naufragiū passi sūt adeo vt de tāta classe vir na ues pauce p'seruarent icolumes. Anno at' sequēti mē se iūnio. tāt' tāq' vebemēs terremot' i oriētātib' p'ri bus extitit. quāt' i mēoria p'nt' sēli nūq' legit accidisse. Itā vniuersi oriētālis tract' vrbes fūdūt: oīruēs hita tores eaz edificioz casu p'truiūt: adeo vt ad exiguā re duceret paucitatē. inf' q's et ciuitates celestie et p'hen cis soloren' deiecit. Itā eas antiochia strauit penitus adeo vt mult' sup'it' et laborib' vir ad statū mediocrē porterit repari. De mediterraneis nō q' ab hostib' tene bāt: alapia: cesarea: amā emisa et alie mltē fūdūt: corru erūt. In p'henice nō tripol' nobil' et p'p'lo aso p'cussa ē. vt tota ciuitas q' ager lapidū et tūmul' fieret. ciuib'.

Terre mot' ma timus.

S. vii. Eodē anno mēse decēbr

saladin' vt xpianis vicē repēderet. ad iuadēdū eozū fi nes totis se virib' p'parat. vñ p'gregat' ex tota egypto militariū copijs qui vsq' xl. milia eq'tū dicunt fuisse: regnū hierosolymitanū ingredit' l' n' aduētū audito. rex cū vniuerso exercitū q' vir. cc. et l. cē poterat milites cum omī celeritate ascalonā p'perat. Deinde parat' ad p'liū hostib' se parat occurrere. S'z illi ad aliū declinā tes locum effractus suburbib' gaza vrbis. cū ingēti p' da i egyptū regressus est. Anno sequēti qui fuit M. clxx. vidēs sepe dicit' rex. quātis molestijs regnū sati garet. et q' hostiū icessant' augebat nūer' et eiūde regni p'uidi p'ncipes tā defecisset et i eoz locū soboles cresec bat p'ncioz: vñ i tantā deuenerat penit' debilitatē. vt quasi deficeret. Quare de cōsilio p'ncipiū in occidentes sollēnes nūcios misit. Ipse nō p' se cū classe. x. galeaz ad i peratorē p'stātinopolitanū delib' aut' accedere. Agi tur p'spera vñs nauigatioē p'stātinopolim puenit. Au diēs aut' i perator q' tā famot' p'nceps. et tā amabilis

deo regni moderator i peritū suū p'ter solitū igredere p'mūvhemēt admīrās. q' eē possz cā tāti labori. Deide g'fē sue p'siderās icremētū q' rex hierosolymoz locoz venerabiliū dñice p'fidiōis et resurrectionis defensor et aduocat' ad se venerat q's n'li p'decessoz suoz legi ac cidisse. plurimū exhyarat' ē. Ingrediēs g' ad enī cētū p'cez suoz d' ei familiarit' assurrexisse. cū pacis osculo hylarit' cūvalde suscipiēs. Post dies aliq's rex i perator' vie sue cām apit regni necessitates explicat. Immoita litatē fame. quā sibi dñs i perator' i subiugādo sibi egypti regno p'pare possz diliger' exponit. Facilitatē q' ob tinēdi. p'p'nti ciuib'z alituit argumēt'. q'bz p'suasio nib' aure benignā i perator' ei' alitititōib' accomoda uit. et desiderijs plenū et optatū pollicet effectū. Cōple to igit rex p' voto negocio ad reditū se icipit p'parare. et felicit' p'umato ope p'posita classe mare igredit'. et se cidis statib' act' ad vrbē applicat sydonēsem. Eodē anno et sequēti saladin' irruptiones fac' regnū hierosoly mitanū. s'z diuinitate p'p'ia. modicū augmētū xpifideliū nocere potuit. B'mo at' dñi. M. clxxij. i regno hieroso lymitano res p'culosa nimis et regno valde detestabil' ē accidisse. Q's vt plen' inotescat. sumēdū ē alti' nar ratiōis iūitiū. In puicia t'rest' circa epātū anteradē se ē. Nota q'dā p'p's castella. et hñs cū suburbaniis suis. Itaq' nūc rus eoz vt sepe audiuim'. ad xl. milia viroz vñ ampli'. Itā nō hereditaria possessiōe. s'z meritorum p'rogatiua mgtm sibi solē p'ficere. quē sp'et'z altaz dignitatū noi b' sēnt vocāt. Cui tāta obediētē et subiectiōis viculo solēse obligare vt nīl sit duz. nīl tā difficile. tāq' p'culosū q's ad mgti ipiū ardētū aio nō aggrediā i plere. Itā iter ceta si q's hñt p'ncipes odiosos. datayni d' suis sicca vñ gladio. nō p'siderato rei exitu vtr' euadere pos sit. illuc p'cedit cūi mātātū ē. Et tā diu p' p'pledo ari' i p'rio laborat et circūit. quōq' pagat officij infunctū p'io ceptoris mātato satisfaciēs. Itos tam nri q' saraceni Cnesim' vñ deducto noie. dāssiminos vocāt. Itā igit an nis q's. cccc. saracenoz leges. et eoz traditiōes tāto zelo coluerūt. vt eoz respectu ceteri saraceni q'si trāgressio res. ac p'uaricatores iudicaret. et ipi soli legē viderēt i plere. Q' d'igit dieb' ill'. q' mgtm sibi p'fecerūt vñ facū. dissimū subtilē et acris igemj. b' p'ter mox maioz. suoz cepit h're libros euāgelioz penes se. et libz ap'licū. Quo rū p'tinuato iūcibēs studio. miracl' eoz serie xpi et p'cepto rū mltō labore assecut' erat. Inde secū p'fereb' ipi sua uē et honestā doctrinā. cū his q' miser et seductor ille ma chomet'. p'plicib' suis et decept' ab eo tradita fuerāt ce pit sordere q'cqd cū lacte biberat: et p'dicti seductozis ab ominare inūdiācias. Eodē q' mō p'p'm suū crudelis ab obfuitā illi' supstitiōis cessare fec' orator: ita q'bz an vñ fuerāt. deñciēs eoz. s' ieiunia. solues vñ. et ouillas car nes cis idulgēs. Tādē ad iterioz legi deivolēs p'cedē vñ quēdā p'udētē noie. boabidellū ad dñz regē alina riciū dirigit: nōa secreta deferētē. Quoz nōbz p'cipu' erat articū'. q' si mgt' et fies militie tēpli. q' castella eo rū habebāt p'termina. duoz miliiū aureoz q' singulis an nis ab eis erigebāt volebāt relaxare. ipi ad fidē xpi et ba ptisma puolarēt. Rex aut' eoz legatioem lero suscipiēs aio. s'icv' discretissim' erat. eoz p'etitōib' plen' amēs duoz miliiū aureoz. q'z annū relaxatiōes relaxari postu labāt d' suis. p'p'is redditib' p'dict' frib' refūdē parat' erat. Itāciūq' quēap's se diu tēnuerat: sibi dāro dñc' iti nere ad p'p'riū mgtm remittebat. q' dñi tripoli puenisset fines suos igreit' i p'rio. subito a frib' sup'dict'. ex i. p' uiso strict' gladijs irructēs hoiez d' regio ducatur i nre gēf. sinceritate et fide p'fumerē. et nīl tale verētē occi derūt. Q's audies rex facti atrocitatē. q'si i infamia suc cēsus. puocatis regni p'ncipib' in iniuriā suam q'cqd ac ciderat asserēs redūdare. q'rit iūstrui q'd i tali casu opoz teat facere. De cōi tādem p'ncipum p'silio factum quod

Nota

Assasini

acciderat asserit non esse negligendum. Nam eo et auctoritas regia videbat deprece et ipsam nois fides et potestas inerrantem perhibere infamia: et omnis ecclesia deo placitum et pactum iudicium amittere. Vixit ergo de philio nobilis viri. qui a magistro predictorum fratrum ordine de sancto amado extigat. ut tunc exisset regi et regno universi satisfactionem exhiberent. dicebat enim quod quidam frater gualter de mamilo vir nequam et monachus omo penes se nihil habens discretio nis. de fratre tunc officia fecisse: vix magister propter debitu illi peccato. per suos nuncios regi significavit fratri quod commiserat illi penam in iudicio. et ita cum in iudicio penam ad dominum papam se esse directum. Inhibere autem ex parte domini papae. ne in predictum fratrem quod auderet manum violentas iniicere. Rex autem per predictum negotio apud sydonem constitit. predictum maiestatis reu de domovioleter extracto vinculis mancipari fecit. Et ad hunc facti occidit. paulomum universum regnum ruti nam habuit irrepabile. Rex tunc apud assisimorum magister de sua innocetia per nuncios in iudicio apparuit. Et cum predictum frater ipso vultu moderamine viis ad sui obitu re di misit idiculis. De tunc quod si de sua illa egitudine qua factum id factum iuraret. qualis esset cum regibus et principibus christiani orbis terrarum illam iniuriam proferat per sollemnissimos nuncios pertractare. Et eodem tempore noradin alapie dominus maritimus christiane fidei pectorator. princeps tunc iustitiae ac pueri regni eius anno. xxix. defunctus est. Nec multo post tempore dominus rex almaricus cum aliquo mensis febre fatigatus decubuisse. mortuus est: anno ab incarnatione domini. M. clxxv. Regni eius anno. xij. Eratque rex de pulchritudine et inter predictos suos secus fratre in eadem linea. an locum caluarie. Hunc autem ad occidentales historias redeam. ea referendo que iperante frederico imperatore primo contigerunt.

S. viij. Anno autem ab incarnatione domini. M. clxxij. Robertus natus carnatus ppositus de area. duos regesbat episcopus. attrebat se. et tornacense. Hic cuiusdam fabri et rustici filius fuit: qui videtur familiariter de mone vtebat. qui mediate ad tantos puenit honores. Hic postmodum ab eodem patrono et familiari suo deceptus percurate quidam nobili milite occisus est a ribaldis. Anno autem domini. M. clxxij. philippus ludouici regis francorum filius remisit in festo octidies ab archiepiscopo guillmo auctulo suo psecratus in regem. Et consecratus est cum adhuc pfectus viueret ludouicus. qui etiam etiam. traxerat annu cum ipse puer iam annos esset. xij. Hic autem ei philippus quibus inuenis optima iustitia. pcepit. et etiam sua deum timere videbat. Nam in principio regni sui quod ab aleatoribus enormia et raberibus et curis fieri solebat. itum ab horruitur hi qui talia ei pposita iuramenta depromerent. ipse tunc quicquid esset in lacu vel flumine mergi iubebat. Quod edictum firmiter pvari iussit ipse. Anno autem primo regni sui. cum ipsius quia emerisset bella ipse cum esset. etate puer non tunc pueritatem et virilitatem ac strenue oibis cepit eminare. Nam puerum phebore de caratonto in territorio bituricensi. qui iungo ecclesias et ei ministerios opprimebat. mouit exercitum. et itatus ei repulit tyrannidem. ut coactus ad eius pedes venire cogere. atque ab eo non aliter venia et indulgentia ipse traret. quibus facio pmitteret quod iuxta ei beneplacitum de illarum damnis oibis ecclesiis plene satisfaceret: et se a similibus abstinere. Et similiter eodem anno in iugatis filios ymbertum de bello loco et comitem cabillonensem contra regias immunitates ecclesias dei guare presumes. collecto exercitu eorum frates intravit. et tyrannidem superbiis eorum confregit ablata ecclesiis in integritate restituere coegit. Et quoniam duo prima bella per ecclesiarum defensione et clerici libertate strenue gessit. id dominus in fraude circue nectum esse illi affuit. Anno sequenti ei per ludouicum apud parisi anno regni eius. xlij. obiit. Anno autem domini. M. clxxij. Alexander papa mortuus est. Hic luti natus de tuscis in papatu successit. qui sedit annis. iij. mensibus. ij. Eodem anno philippus magnus comes flandrensium et oddo burgundie dux. et

Donit
ret alma
ricus.

Donit
alexander
papa.

guillmo archiepiscopo remensis frater eius in regem philippum coniprauerat. Rex autem anglie hericus cum filio suo fert opes regi. et ipse mediantibus pariter illos pponit. Quo tempore hericus et richardus fratres filii herici regis anglorum inter se discordant. pre richardo parte fouere. Sed non post multum hericus sumor mortuus. quem per iam dudum in regem fecerat coronare. Et siquidem tempore iudeorum multitudo maria quod ex omni mundi parte confluerat parisi habitabat. Qui ibidem tam diu pueri sati adeo diuites facti erant ut fere sibi medietatem vrbis vendicarent. Hic dei sancte ecclesie decretum in domibus suis christianos et ancillas habebat. Qui etiam quod per erat. qui quibusdam eis iudicare cogebant. Insuper et sacra vasa per istam ecclesiam necessitate pignorum noie retinebant. et in eis bibeant. et in multa alia enormia contra fidem in corde pueri dei committebant. Dicebat insuper per singulis annis in obprobrium christiane religionis. quod per sacrificio in quibusdam cryptis et fessis subterraneis in die cene domini christianum unum patibulo crucis affigentes occidebant. Audiuerat autem hanc enormiam rex philippus a iudeis fieri. et viueret pre diu mente clausum gestauerat. Quo mortuo ei pcepto protinus regnum eius capiti sunt iudei. Et primo oibus bonis. scilicet auro et argento spoliati sunt. Deinde mandauit ut oes qui fidei christianae. et baptismi suscipere nollent de regno eius exirent. Multi ergo per dei gratiam ad baptismum se fide venerunt. Quibus ppsim rex oes possessiones suas integre restituit. Aliis vero crementibus rex illorum synagogas et ecclesias dei dedicari mandauit. Erat autem tunc philippus annos. xvij.

S. ix. De hac itaque in occidentem

gerunt apud constantinopoli gradibus circa iperum facta est mutatio. et casus accidit vniuersae latinitati lugubris. nam dolus quem patre fallax et perfida grecia conceperat. edidit et perierit iniquitate. Desuncto enim domino emanuele felicissimo imperatore grecorum. successit ei in imperio ipse filius filius per alerxi anno. xij. Quo sub tutela matris constituto per alerxi per hofeuasto domini imperatoris nepotem ex fratre se priore natum impialia negocia percurabant. Hic est ergo tam maioribus quam populo. ut quod aduersus maligne nros latios ceperant. possent comode effectui macipare. Imperator autem deo amabili predicto imperatore emanuele tantum apud eum latinus populus iuenerat gratiam. ut greculis suis tamque viris effeminatis neglectis. solis latinis gradibus admittit ret negocia. vix ei orbe ad eum tam nobiles quam ignobiles percurrerent latini. Quobrem oes greci potissimum eosam quique imperatoris. odiu in satiable aduersus latios ceperant. oportunitate querebant ut saltim post imperatoris obitu. in iussu latinorum nomine vel populi. in vrbem constantinopolitana comoraret. tunc in finibus imperij manere permitteret. terminaret. Hic non multo post imperatoris obitu. vocatus est ab eis andronicus predicti imperatoris nepos. qui cum infirmis barbararum nationum copiis constitinopolim venisset primo dictum alerxi quod pueri tutela gerebat. ab administratione deiectione oculis pnuat. Latini autem qui infra vrbem habitabant plurimum more asternati erant. timentes ne cum super eos fieret repetita irruptio et hunc sine causa formidabant. Nam de eorum exterminatione iam apud se ille andronicus deliberauerat. Quare eorum molimina puenientes in galeis cliuij. qui erant in portu. alij in navijs se recipientes: sic mortis euaserunt discrimen. Qui autem infirmi fuerunt aut senes aut ad fugam inuenerunt. rabiem quaz illi effugerant sunt expti. Sed et cent paucissimi numero. marime qui ad arma possent sufficere: restiterunt tunc diu et cruciatum de hostibus reliquerunt victoriam. tunc diuersis generibus mortis a grecis sunt crudeliter occisi nec secum nec erari parcerunt. Pauci vero qui se eorum fidei commiserunt et quibus spe salutis dederat. turcis et alijs populis infidelibus in perpetuum vendiderunt seruitutem. qui pmissum sexus ultra quatuor milia fuisse dicuntur. Si igitur infidus grecorum

De iudeis
parisi
habitauit
ribus.

De erpul
fidei adeo
ru de re
gno fran
cie.

populus. et genimina viparum. more serpentis in gremio nihil tale meritis remunerauerunt hospites suos. Et non oino tunc sine vltione recesserunt: sed a seculis inauditu facinus impune commiserunt. Nam qui in galeis et navijs per pldimus erat hostes secum multitudinem maximam. postquam plebem cognouerunt grecos viros et liberos totas familias qui in vrbem remiserat per gladio. per incendio consumpsisse. iusta indignatione comori circueuerunt vrbem belle spoli litter. vsque ad ostium mediterranei maris. quod ab vrbem ultra. cc. miliaria distaret. quilibet municipia violenter comprehenderet. vniuersos habitantes ei gladio pmerunt. et et monasteria quadretes pseudo monachos et sacrilegos eorum sacerdotum ferro pmerunt. ipsa monasteria succedentes. Et quod locis infinitas aurum argenti dicuntur copias extraxisse. Deinde mare mediterraneum igressi: thessalie et alia adiacentia p uinciarum vrbes et oppida plustrantes. ac contra icedior rapi ne tradentes strage inuenerunt opati st. Alij vero qui strage rapinas abominabantur. christianorum et liberis a predicto declinantes exercitu in regnum hierosolymitanum descenderunt. Factum est autem hoc anno domini. M. clxxij. mense aprilii.

S. x. Almarico sexto rege latino

in hierosolymis defuncto successit illi in regno baldunus eius filius. cuius nomen quartus. Erat autem annos. xij. tunc per ei obiit. Hic viueret pre cum esset annos. ix. de pdesus est morbus elephaticus incurrisse. Et tunc tunc ppter infirmitatem quod ptime augmentabat et crescebat. tunc etiam ppter etate regni negocia administrari non posset. De cuius oim principum consilio duxo raymundo comiti tripolitano regni hierosolymitanum curam administratio commissa est. Anno autem primo regni huius balduni: saladinus vocatus est dama scenis domino eorum filio noradinus adhuc impuberet apud alapia comorante. regnum damascenorum occupauit. qui facto cum multitidine suorum christianis celestis ppar. sperans oes illas vrbes quod bacten noradinus fuerant facile occupare. quod ut pcepta infra tempus modicu effectui macipauit. Hic audies dominus rex de consilio suorum principum. illuc cum celeritate diu comitit tripolitani cum vniuersa regni militia dirigit. ut oibus saladinis conatibus se opponeret. Suspectum enim et merito omnes saladinum inuenerunt habebat. ne geminata possessionibus acriter in christianos insurgeret. Tunc enim videbat filio noradinum ministrare subsidium non ut gratia ei aliqd humanitatis ei videret prestandum: sed ut suspectior emulo nutrire aduersari. Audies autem saladinus comites per se aduentum per nuncios eum rogauit. ne se suis successio nibus opponat. sed pmitrat se cum noradinum filio et bis qui sibi in adiutoriu venerat fortuna christi. Hic autem per ipsum sine condigna retributione ptenat obfides suos: et domini reginaldi quodam antiocheni principis qui in missena ciuitate: qua ipse occupauerat captiu tenebant gratis offert restituedos. Placuit hoc nobis domino comiti: et receptis obsidibus per in pactis erat: ad pparia cum christianorum exercitu remeant. Factum est igitur extra ppositum nostrum ut cui penitus fuerat obuiandus eide fauor noster accederet. Per idem tempus saladinus circa partes illas orti occupato dominus rex baldunus cum suo exercitu fines damascenorum hostis est igressus. Quod audies serafidolus saladinus frater quod damasci perat: congregata suorum militia christianis occurrit. Sed deo volente victus multis suorum amissis fugit. christianus autem victoria potitri multa pda onusti hierosolymam sunt reuersi. Anno autem. iij. huius balduni regis hierosolymorum dominus guillmo marchio mortisferrati qui cognouit tunc est longa spata a domino rege balduno et ei principibus vocatus in regnum apud sydonem applicuit. cui statim sicut illi fuerat pmissum: rex sorore sua illi dedit vxorem. Fuit hic marchio nobilissimus: gñe: adeo ut rarissimum diceret bibe par. Nam in regis francorum philippi germana ipsa fuit. in quo ipse guillmo soror fuit domini ipatoris oradi. Et post tres menses consummati matrimonij dictus guillmo apud

ascalonam decessit vxore pgnate dimissa. Anno autem predicto tertio domini balduni. qui fuit ab incarnatione domini. M. clxxv. saladinus qui occupata omni terra quod noradinus fuerat. in egyptum reuersus infinita suorum congregata multitidine hostilitat regnum igressus est. Quo audito dominus rex celeriter pnotat suis in uocato de supinis auxilio vrbem ascalonam pugatur. cum suis egressus est. In cuius exercitu vix erat. ccc. eques lorati. Nam reliqua regni militia rex antiochia miserat. Hic oes diuio freti adiutorio puioiufice crucis ligno. ptepta illoz multitidine hostes inuadit. vbi primo casu duobio iter eos bellatu. cum centvires loge ipares. Nam dicebat eum exercitu saladinus solus eques xxx. milia armatorum sed deo volente pfracti illoz legioib. post multa strage ipsos in fugam truxit. quos nri vsque ad nocte. sed edo ifecuti. per xij. miliaria pene ad iternitione tanta multitidine deuenit. adeo ut saladinus vix cum. c. equib. fuga lapsus euaderet. ceteri autem occisi et alijs viculis alligati. Hic ac potius victoria dominus rex multa onust: pda hierosolymam reuersus.

S. xi. Anno autem. M. clxxvij. saladinus

cum suis copiis ite regnum hierosolymorum hostilitate ingressus est. Quod postquam domino regi innotuit. suis vicijs pnotatis. hostes fidei pgreddi. Qui saracenos excursores huius obuia. cum quibus intro filio deo pposito nri sunt superiores: multisque interfectis ceteri in fugam versi: ad castra saladinus reuersi sunt. Saladinus autem cognito quod acciderat finem disciplinam rei militaris ordinatis acieb. nris obuia pgit: christianis ex victoria nimis securis occurrunt. Hosti no hostes quod iam deuictos putabat. sup se tam acriter videntes irruere pfulo ordine decertantes resistit ad tps. Tunc ad viribus impares. in fugam turpiter versi succumbunt. Et multi ex eis interfecti gladio ceteri fuga salutis pfulentes euadunt. Dominus autem rex suorum fratrum auxilio euasit in columis. Aprilis sunt ibi de christianis oddo de sancto amado magister militie templi. qui squalore carceris attritus eodem anno mortuus est. Hic victoria elatus saladinus infinita damna eo anno regno hierosolymorum itulit. Eodem tempore dominus rex sorore sua relicta. s. omni marchionis. causis quibusdam interuenientibus nobili et illustri adolescenti guidoni de liff gnaco vxorem dedit. Quo etiam tempore treuge inter christianos et saladinum facte sunt vsque ad bienniu. Ea tēpstate dominus regnum tpali pace frueretur. natio quodam syrorum qui in puincia phe nicis circa iuga libani iuxta vrbem biblicensium: plurimam circa sui statum passam est mutationem. Nam cum per annos fere quingetos cuiusdam maronis heresarche errore fuis sent secuti. ita ut ab eo maronite dicerent. Qui ab ecclesia fidelis sequestrati seorsum sacra pfererent sua diuina inspiratōe ad cor redeñtes errore depolito ad patriarcham antiochenum amercu qui tertius latinorum tunc eide pceerat ecclesie accesserunt. et abiurato errore qui dñu detenti fuerat ad vnitatem catholice fidei reuersi sunt. Interea dum bec geruntur saladinus soldanus egypti soluto federe qui cum christianis quibusdam additionibus ligatus erat cum infinita fidelis nationum multitidine fines regni hierosolymitanum igressus. agros ac suburbana depopulari cepit. Erat autem hostium numerus. xx. milia. christianorum autem equites vix erat dec. sed preuia dominus mia ordinatis iuxta militare disciplinam agminibus et in hostium cuneos viriliter irruentes. ac gladijs strictis dissolutis eorum agminibus in fugam puerunt. de quibus mille illa die ceciderunt. Et de eorum principibus occiderunt aliquos. De christianis vero paucissimi de equestri ordine sunt amissi. Saladinus ergo pto victus pofusione induratus rediit ad pparia. Sed sicut erat vir vigilantissimus christianorum vires quasi pusbilo ducens. et ad maiora aspiras congregata suorum militia versus flumem eufratem pperat. Quo transito mesopotamie vrbes splendidissimas Edissam. Charram. et plurimas alias ac vniuersam regem que sub dominio fratris noradinus erat. infra paucos dies sibi vendicauit. Rex autem audito quod saladinus ad

partes lōginqs se trāstulerat. et p̄siderās regionē hostiū virib⁹ destituta. cū sua militiā terras damascenoz igres sus est. at locū celebrē et famosū zozā noīe: mult⁹ refer tū habitatorib⁹ nō lōge a damasco violēter effugerunt. Quo facto p̄sidiū qdā a xp̄ianis pauloante abtulerat saladin⁹. obsidētes obsessos ad deditiōē cōpulerūt. Quo recepto rex cū multa p̄ceda in regnū reuersus est.

S. xij. Interea vir impiger et per

oia strenuū se agēs p̄ncipē saladin⁹. postq̄ totā mesopo tamiā sue subiecerat ditioni remēso euftrate icelisyriam est reuersus. et nobilē ac potētē vrbē alapia. q̄busdā inter uenētibus p̄ditionibus recepit. Idic p̄mū xp̄ianos orē tales p̄trūit timor. Nā quod maxime verebant accidit. Subiugata em alapia. ois illa regio p̄ circūitū saladin⁹ potētia quasi obsidione vallata est. q̄re xp̄iani vrbes et op pida q̄ in finib⁹ hostiū posita erāt munire ceperūt. Quo tpe dñs rex apud nazareth febze grauissima laborabat. Sed et morbo elephātio quo p̄ma adolescētia grauari ceperat ingrauescēte de se q̄si desperās regni vniuersalē curā. et administratiōē dñi guidoni de lisigniacoviro so rois sue tribuit. retēta sibi annuatim soluedoz. Saladin⁹ aut in his regeib⁹ p̄ sua volūtatē cōpōsitis reb⁹: da mascū rediit. Deinde cū vniuerso suoz exercitū fines no stros ingressus est. quo cognito xp̄iani correp̄tis armis. ad locū vbi castra locauerat p̄cesserūt. Idic sane vt dicit dñs gūlf. archieps tyrenē in croñ. sua si p̄tā nra dēū no bis passa fuissent esse p̄pitiū. videbat robur hostiū defa cili in ruina verti potuisse. Nunq̄ em legi ex orientali xp̄ianoz regno tantā in vñū puenisse militiā. Erāt enim eq̄tes optime locicati mille. ccc. peditū no accinctoz ad bellum. xv. milia. In q̄ p̄lio erāt magni et admirabiles du ces vics dñs boamund⁹ tertius p̄nceps antiochen⁹. ray mundus comes tripolitanius. Henricus dux louanie de reutonicorū iperio. P̄nceps rodulfus de milleone de agrania. P̄p̄tis nris exigerib⁹ effusa est p̄tēio sup p̄n cipes. Nā ex p̄ncipibus qdā odlo guidonis de lisigniaco cui rex curā regni cōmiserat. pugnare dissuadebat. Dñs rānt q̄ aderāt milites. quid nob⁹ esset q̄ tāta data oppor tunitate. nō fieret cū hostibus cōgressio vñ factū est q̄ p xvij. dies castra hostiū vix a nris distantia vnius spacio militaris qd nūq̄ als in regno accidisse legitur probio se passi sunt. super hoc in regione p̄eor arbitrio sentri. Saladin⁹ aut post multa dāna regiōni illata ad p̄p̄ia reuerfus est. Indic aut euolutio vnius mēsis spa cio saladin⁹ renouatis viribus. vrbē cū antiquitus p̄ tra deserti nomē fuerat. nunc aut erach dī obsidione vñ dñs vallauit. Rex aut p̄siderans q̄ in supradicta belli ad ministratiōē comes toppen mīnus strenue se gesserat. ad se curā regni reuocauit. atq̄ de cōi p̄ncipū p̄silio ne potē sum balduinū: quem soroz ex gūlf. marchione mō risserrati genuerat in regē fecit coronari. Quo facto ad subueniendū his q̄ obsidebātur a saladino cū suoz mili tia p̄perauit. Qd cū saladin⁹ p̄ exploratores cognouisset. soluta obsidione quā per mēsem p̄tinuauerat. ad pro p̄ia est reuersus. Actū est hoc anno dñi. M. cxxvij. Mō aut multopost tpe dictus balduin⁹ puer quē rex baldi nus senior fecerat coronari in regē bierlm defunctus est. Post cui⁹ mortē rex ipse nō dñi vixit: sed inualescēte mor bo migravit ex hoc seculo. Et eo defuncto dñs Guido de lisigniaco cui rōne vrozis regnū hierosolymitanū debe batur. dictū regnū adept⁹ est. Quo tpe saraceni multas terras xp̄ianis abtulerūt. Lūq̄ rex guido vñdīq̄ ab in fidelibus artaret. de p̄ncipū suoz p̄silio. dñm p̄iarchā hierosolymitanū vñcū magfo tēplī et priore hospitalis misit ad p̄ncipēs occidētis. q̄ illis denūciaret in quāta calamitate esset p̄p̄s xp̄ianus in oriente. Idic p̄mū ad re gē francoz philippū venerūt. cui clauēs sepulcri et ciuitatis sacē bierlm detulerūt. Supplicātes vt terre sancte

periture succurrere dignaret: et p̄stare auxiliū. Rex autē pijsim⁹ benignissime eos satis recepit. et cognita cā. p̄ q̄ venerant. gñale cōciliū ap̄d parisi⁹ celebrāuit. In q̄ p̄mo mādauit platis oib⁹ vt p̄ frequētes exhortationes p̄nci pes admonerēt. quaten⁹ ad succursum terre p̄missionis p̄cederēt. P̄p̄s de p̄silio p̄ncipū eodē anno misit stren uissimos milites cū multitudine peditū. q̄b⁹ de p̄p̄is redditibus sufficētes sumptus ministrāuit.

S. xiiij. Anno dñi. M. cxxviij. rex

francoz philippus d̄ flandrēsiū comitē philippū p̄pter comitatū viromādensiū quē iniuste detinebat ap̄d vrbē ambianis cōgregauit exercitū. Qui cū comes desparēt. se illi posse resistere dicitū comitatū libere in manib⁹ regis restituit. Castrū tñ sancti q̄ntini et peroneā tñ in vita sua petijt sibi dimitti et obtinuit. Quo tpe duo insignia opa in regno suo fecit. P̄mo nemus qd est prope parisi⁹ qd vican⁹ dicitur: fecit muro optimo ex q̄dratis lapidib⁹ cir cūcingi. Qd audiēs rex angloz hēric⁹ filieftres feras. i. apros. ceruos. capriolas. damulas p̄ totā normāniā et q̄ tamiā multitudine maxima captas bestias in nam qdā p̄ secanā fluuiū loco aquarū tractu. p̄dicto philippo trāsmi sit. vt illud faceret includi. Insup tñ ciuitatē parisiē me vt illi nomē antiquū auferret. A luto em luteia dicebatu puocatis artificib⁹ vicos et vias oēs duris et fortib⁹ la pidib⁹ sterni fecit. Anno aut dñi. M. cxxvij. Frederic⁹ imp̄ator filiū suū henricū p̄mogenitū italie p̄fecit in ter quē et papā simultas multa orta est. Lū aut bis tpi bus in curijs regū et p̄ncipū frequēs histriōnū turba cō gregaret: q̄ a p̄ncipib⁹ vñs adulatoz et ac ioculatoz equos. vestes. aurū. et argentū extorquebāt. adeoq̄ dec pesti inualuerat. vt hī miseri et auari reputarent q̄ talitū leccatoz societate careret. Philipp⁹ rex frācie p̄siderās b esse vanū et saluti p̄trariū p̄misit deo q̄ decetero dum vueret vestes suas dei intuitu paupib⁹ erogaret. In q̄ facto si hūc p̄siliū regē alij p̄ncipēs sequebāt tot p̄mū dū bincinde leccatores nō dīcurrerēt. Eodē anno inter regē hūc philippū. et henricū regē anglie gravis discor dia orta est. Philipp⁹ em a richardo ei⁹ filio p̄ comita tu p̄traueniū petebat homagiū qd ille instructus a pa tre facere differebat. P̄tēbat etiam ab ipso rege anglie gressitū et alia castra adiacentia. q̄ p̄ suis ludonice filie sue margarethe. qñ illā filio suo iuniori vrozē dederat causa dotis. ea lege vt si ex ea filiū nō susceperit seu p lem. post ipsius henrici mortem ad regem francie dos rediret. Lū aut de bis rex anglie cōtēneret: terras su as quas citra mare habebat inuāsit. Tñ anglie rex hē ricus filr suis ad bellū p̄gregat⁹ p̄tra philippū p̄cessit. Sed anteq̄ acies cōgredereit p̄ dei grām cū in capū p̄cessissent: legatis romane ecclesie se interponēbus facta inter eos treuga ad p̄p̄ia redierunt.

S. xiiij. Interim dū hec ageren

tur saladin⁹ cōgregata infimā turchoz et saracenozum multitudine ex oi oriente: terras xp̄ianoz ingressus atq̄ galileā ciuitatē tyberiadē obsedit. Quo audito rex bier salē guido de lisigniaco p̄gregata ex oi regno suo mi litia: vna cum tripolitano comite auersa sibi diuinitate occurrit. Qui aduētu p̄cognito saladin⁹ xp̄ianis ad uenētibus soluta obsidione obuiā p̄cedit. P̄dictū igit inter eos cōmittit in quo a meridie vñs ad noctē equo marte pugnam est. Adueniēte aut nocte vtriq̄ ad castra discedit. Tertia die iterū hostes ad bellum se p̄parāt: atq̄ subito ad castra nostrorū accedūt. Quoz ad uentu p̄cognito p̄ncipēs nostri vñcū rege deliberāt: qua arte cū hostibus sit pugnandū. Quidā autē et xp̄ia nis Jobānes nomine: vir bello p̄ctus valde: et qui ali quādo cum turcbis militauerat: cōsulebat vt totū vñs bus in illum cuncū irumpendū esset: vbi saladin⁹ vexib⁹

lū alti eminebat. affirmās q̄ si acies illa aliquo mō pos set iclinari. facilliter reliquus exercit⁹ fugaret. Ad id p̄siliū oēs excepto tripolitano comite inclinabant. Assere bat em vir ille neq̄sim⁹: fide illi nō esse adhibēdā. q̄ fide xp̄i relicta fide turcbis iurauerat. Sūz suggererat p̄mo p̄occupada eē loca mūda. vt inde maiori ipetu hostes ag gredereit. Lūsalio igit vñs sp̄reto. acq̄scit p̄ditōi. Nā in hostes mox irruit et cū aliq̄diu satis p̄opte pugnas sent tā estu q̄ sit et splēdore solis opposito. p̄ctis nris exti gētib⁹ nfoz acies inclinat. atq̄ piloz et sagittaz impetu irruit in nfoz. Comes aut tripolitani⁹ p̄ditōis dat cui⁹ detestimū signū. Nā in ipso certamis initio vñcū bis qui eius vexillū seq̄bant. p̄lectis armis fuge initū fuit. Et anteq̄ nri e bello cederēt se i castro sapd recepit. Ad po streamū ante fugā. et in ipa fuga sit nfoz strages horribi lis. In q̄ qdē diffinitue aconēsis ep̄s. q̄ cruce dñica fere bat. in bello grauiter vulnerat. Qui mortis sentēs imi nere discimē. cū se sup equū non posset regere. cruce dñi alteri tradidit et ille regi. Ad postremū cū rex vñs ad bel li finē strenue cū suo cuneo dimicasset. vñdīq̄ inuadenti bus hostibus suis. p̄ maioris parte occisis. et ipse fugere nesciēs vñcū p̄cioso ligno vñsifice crucis capif. Raro aut a p̄mo itroitu latinoz in syriavillo p̄lio. tān sanguis est effusum. Nā tñc tot⁹ xp̄ianitatis in oriente concide re vires. In eo finestissimo bello oēs nobiles et viri for tiores p̄ magna parte ceciderūt. exceptis paucis qui ce de nfoz satiatas hostibus capti sunt. Maxime aut hos p̄talioz et templarioz in ea pugna virtus enituit. Nā fugere nesciēs pene oēs q̄ in eo p̄elio interfuerunt aut occisi sunt aut capti. quos saladin⁹ de illis ceperat sine aliā humanitatē respectu. fecit occidi. Insup et dñm reginaldū de castillione quondā antiochenū p̄ncipē viz manuz p̄silio strenuū eo bello captū atq̄ ante se ductū manu p̄p̄ia caput ei⁹ abscidit. Fuerat em hic reginald⁹ turchoz acerrim⁹ impugnatō: et q̄ in multis loc⁹ sarace nos p̄lio fuderat. Saladin⁹ aut celebrē potit⁹ victoria. ap̄d potē tybertadis manubias xp̄ianoz et spolia inter hos liberalitatis diuisit. Rex autē magister tēplī in signū victorie reseruauit. Qui saladin⁹ magistrū q̄ vñcum eo captus fuerat. ad p̄titionē suā sibi cecellit.

S. xv. Saladinus post victoriā

fortuna suā secut⁹. victorē exercitū ad erpugnadas xp̄ia noz vrbes atq̄ castella adduxit. Et p̄mo oim achonēfex ciuitatem. vñdīq̄ obsidione vallauit. Quā ciues de sub sidio desperantes post bīdium sibi resignauerūt. Inde biercentiū vrbē adies absq̄ ditione ciuib⁹ illā tradētib⁹ in suā ditionē recepit. Ab achon aut vñs ad afcalo nā de ciuitatib⁹ nulla fuit: q̄ ausa fuerit sibi resistere: vt pote suis defēsozib⁹ destituit. Nā viri bellatores in sup dicto bello aut occisi: aut capti oēs fuerāt. In B aūrsala dini liberalitas cōmēdat: eo q̄ nullū grauari sustinuit: qui se ei libere tradidisset: vel q̄ sub ei⁹ ditione et tribu to manere voluisset. A scalonite aut eo q̄ inerpugnabi lē credebāt eoz ciuitatē impetū saladini paulisp̄ retar dātes vrbē illi reddere noluerūt: asserētes nulla ratiōe ciuitatē sibi resignare velle donec sciret. p̄ certo si biero solymitani ciues eoz vrbē sibi resignaret. Quo audito saladin⁹ ciuitate obsidione vallata dieb⁹ nouē cōtinuis aggressiōib⁹ impugnavit. Sed cū nō p̄ficeret: ciuib⁹ se vñs defendētib⁹ obsidione relicta: bierl⁹ p̄perat vt ipam obsideat. Credebat defacili eos cefuros: qui vide bāt oēs alios tā in deditiōē saladini venisse. Hieroso lymitē aut ciues et q̄ de vicinis loc⁹ vñdīq̄ hostiū metu illuc p̄fugerāt: audita strage suoz et vñsifice crucis amf sione et regis captione omni se supplicādī genere dumi liabāt. Agebant ab oibus xp̄ianis ibidem habitārib⁹ solēnter letante et cōfessiones et ieiunia. Sed et parua la etas his sp̄itualib⁹ exercitijs insistebat. Sed et ira

dei in patulo vebemēs erat. Nec mirū. Nā nimis et cle rus et popul⁹ in luxuriosos se effuderat. Totaq̄ terra illa facinorib⁹ et flagitijs fordescebat. Insup et q̄ religio nis p̄ferebat habitū regularis tēperatiē turpit fines ex cesserat. Pauci erāt quos vel auaricie: vel luxurie mor bus nō inficeret. Quare dñs ad iracūdiā p̄citāt: terram quā tulerat de manib⁹ impioz: rursum p̄misit eadē eoz dñso occupari. Veniēs igit saladin⁹ bierlm vrbē ab occi dēnali p̄te vallauit. atq̄ p̄tinuis aggressiōibus obsessos grauare nitit. Sūz ciuib⁹ p̄ virib⁹ resistētib⁹ ab aq̄lonis parte die noctuq̄ ciuitatē ipugnat. Lūq̄ muros machi nis debilitasset. timētes ciues cū ex nullo loco p̄stolarē tur auxiliū ne hostes violēta irruptione vrbē occuparent. placuit instanti et inenitabili p̄iculo cedere. et sub certis p̄ditionib⁹ se reddere saladino. i. vt redēptiōis accepto p̄ccio. libere eos q̄ exire voluerint absq̄ p̄mittat. Sedo igit octobris die q̄ erat ab obsidiōē. xij. feria. v. i. resigna ta est ciuitas in paganorū manib⁹ ano dñi. M. cxxvij. Inratib⁹ aut saracenis ciuitatē in ipropertū nois xp̄ia ni in ipis eccl̄ijs stabulauerūt ieiunia. turpia et ne p̄bada operātes ibidē. Eccl̄iam dñi scē resurrexiōis. multo au ro redemerūt iuriani. ne pateret gētib⁹ et fozidib⁹ subia ceret. Tēplo dñi mirāueneratiōē exhibuerūt turcbi Nā illa antiquitas p̄fuerat p̄m illoz sup̄stitionē mul tipliciter locū illū venerari. Sed et saladin⁹ anteq̄ illud ingredereit parietes illi⁹ fecit aqua rosacea lauari. et mul tis odoribus p̄fundi. Quo facto oēs ecclesiāri cāpanas malleis p̄fringi fecit. Vidi ego in cāpanis. s. sepulcri ad buc cāpanas p̄tractas. q̄ vñs in diem hodiernum inuitu perium xp̄ianoz saraceni suspensas tenent.

S. xvi. Postq̄ igitur fuit sancta

ciuitas deo ita p̄mittēte in manib⁹ saraceno: resignata p̄iarcha beraci⁹ cū oi clero et p̄p̄lo latinoz recesserūt de ciuitate. Suriani aut et ceteraz sectaz hoies. i. maroni te. iacobite. georgiani. hermenit. nestoriani sub saraceno rō tributo in vrbē remāserūt. Audita aut deditiōē bieru salē multa loca. q̄ vix ab homie capi potuissent se sarace nis reddiderūt. Recedētes q̄ de bierlm xp̄iani et sus tri poli iter arripuerūt. Lū aut tā ciuitatē appropinquassent et tā crederet manus saraceno: euasisse. in sacrilogos. et ipoz saraceno: deteriores incidētib⁹. Nā comes tripoli tan⁹ cū suis satellitib⁹ filijs inq̄tatis illis occurrens. q̄ tā ipis cōpati debuerat tanq̄ fratrib⁹. illos vt hostes inuāsit. Nā qdēd fecit ex eoz suba detulerant. et illud qd ipi saraceni hūanitatē grā dimiserant. violenter ab eis abstulit. multis p̄uñs irrogatis. Vbi legi quoddā mi rabile accidisse. Nā qdā mulier q̄ cū alijs latinis de bieru salē abscellerat. atq̄ quēdā puulūque fecit sup hūeros porrabat filius. ab impijs xp̄ianis totaliter expoliata est atq̄ oibus bonis nudata. Attēdēs q̄ misera q̄ multis ali qñ diuitijs abundabat. q̄ nihil penit⁹ ad nutriendū filiū remanserat sibi furore femineo acta. p̄p̄iū filiū in mare p̄iecit. Illis aut dieb⁹ soldanus recepta hierosolyma p litteras comitū tripolitano mandat. vt pacta q̄ ipse p̄sona liter iurauerat sibi ciues tripolitanos faciat etiā iurare. Quare comes cōuocato ciuib⁹ p̄ccio mandat vt iurēt. At illi nullo modo se hoc faciuros p̄bēt: nisi prius audiat formā iuramētī. Instāte aut comite petūt inducias vñs mane. Sed ante terminū ciuib⁹ assignatū. facta est su per iniquū manus dñi. Nā illo mane comes mortuus in lecto reppus ē. Et qd dissimulari nō poterat. circūcisiōis etas in corpe stigmata q̄ recēter susceperat manifesta re pta sunt. vñdē dephēsiū est suoz p̄fessione clientū de tecti. q̄ vrbē saracenis tradere decreuerat: et saladino cō federatus saraceno: sectam abnegata xp̄iana religione p̄romiserat obseruare. Occupata igitur hierosolyma. cū vñuerso suozum exercitū. ad obsideādū denuo redit asca lonam. Quam cum aliquibus diebus impugnasset ea cō

Dedit sā cta citas bierl⁹ ho stib⁹ fidei

Doitur comes tri politan⁹.

ditione ciues tradere et ciuitate parati erant: si regē guldōnē mīgim tēpli q̄s in bello cepat xpianis restitueret. Que pacta saladin libere amplectens, recepta ciuitate vt in pactis p̄miserat, regē hīerlm̄ cūz mīgfo tēpli insup oēm illoz domesticā familiā liberos abire p̄miser. Rece pra ascalona inde tyruz aduenit. atqz ciuitate illā acriter impugnare cepit. S̄z p̄sideras q̄ ciues vnacū illis. q̄ ex bello euaserāt ad defendendā vrbē essent parati. z despectas q̄ ciuitate illā sine magna strage suoz violēter obtinere posset, versus antiochiā suas dirigit expeditiones. Nolebat autē ad expugnandas maritimas vrbes multū la horare, eo q̄ admirat regē ysaīel mī scilicet cū. l. galeis ar maris in syriā venerat. Miserat em̄ rex ille illustrissim⁹ ad n̄roz subsidia illā classem, cū audisset regni hierosolymitani calamitates. Genēs q̄ ad partes antiochie saladinus infra, iij. mensū spaciū totū fere antiochenū obtinuit p̄ncipatū. Ad ciuitate autē impugnandā accedere noluit. scīes q̄ alijs munitiōib⁹ occupatis: sola ciuitas diu sibi repugnare nō posset. Rediēs igit in regnū saladin⁹, vrbē tyzēm q̄ ex sola ciuitatib⁹ remāserat occupada terra maris obfidiōe vallauit. Applicuerat autē ad ciuitate illā comes mōtisserrati cōradus vir prudēs, et in armis strenu⁹, q̄ a p̄stātinopoli veniēs ea die illuc applicuerat. q̄ xpiani illo funestissimo bello fuerāt victi a saladio. Ad ueniēs autē dicit p̄nceps, vrbē s̄ saracenos defendendā suscepit ea p̄ditione, viz si ciues illā p̄petuo possidendā sibi pcederet. Quā p̄titionē ciues grato aīo obtulerūt. Marchio igitur p̄us a ciuib⁹ ciuitate recepta, viriliter impugnātib⁹ saracenis cepit resistere. Nā cū suis ex pre terre eruptiōe facta, saladin⁹ cū suo exercitu expulit. Et ex parte maris saracenoꝝ galeas igne succēdit. Nis ac ceptis dānis saladin⁹ mēte p̄sternat⁹, ab obfidiōe recessit. Recedēs autē munitissima xpianoz castra longa obfidiōe expugnauit. Licet dū illis victualia essent viriliter restitissent. Albanus autē tertius papa q̄ tūc p̄erat ecclē dū desolationē terre p̄missiōis audisset, p̄e n̄mō dolo re obiit: sepultus in ferraria vbi tunc erat.

S. xvij. Interearumores sinistri
z casus lamētābiles de regni hierosolymitani amiliōe vnuerfa occidētis regna cōculserāt. vñ reges z p̄ncipes ad vindicandū xpianoz sanguinē se accingūt. In p̄mis in regno frācoꝝ hōratē archiepo tyzē die. iij. ianuarij rex anglie hēricus z philipp⁹ rex frācoꝝ adinuicē colloquuntur. Et sedato adinuicē ad tps discidio, dōim op̄tione, in p̄ntia dicti archiepi ambo crucē accipiunt z multū eis. Inter quos de platia fuerūt archiepi rothomagen⁹, z cantuarien⁹. epi beluacen⁹ z carnouen⁹. Comites quoqz p̄ctanē. flandren⁹. blesen⁹. sueuionē. campanie. Et plures alij magni viri eodē zelo accessi p̄ liberatione terre sancte arma suscipiūt. In hui⁹ autē facti monumentū. hī duo reges in eodē loco crucē lignēā ereperunt. Vbiqz fundātes eccliam fed⁹ p̄petuū inter se interūt. Elocauerūt autē locū illū agrū scīm: eo q̄ ibi sacris crucib⁹ insignitū sunt. Quilocus ē in territorio normānie. Anno autē dñi. m. c. lxxvij. cōcilij generale parisi⁹ celebratū ē. In quo mirabilis z incredibilis multitudo militū ac peditū in subsidia terre scē crucē accepit. In q̄ qdē p̄olio ordinatū est a p̄dicto philippo rege frācoꝝ. vt oēs q̄ crucē nō acceperāt ad mīn⁹ de oibus mobilibus et redditib⁹ suis decimas daret. Et iste sunt vocatē decime saladin. Eodē anno inelut p̄nceps dñs frederic⁹, impator romanoꝝ, postq̄ fuit recōclat⁹ cū alexandro papa rēclat⁹: quam dū p̄secutus fuerat. in signū p̄nie z in satisfactiōē sum p̄it crucē. p̄mittēs pape p̄gere cum magnis copijs i subsidia terre scē. ad recuperationē ei⁹ qd z fecit cū multa suoz p̄ncipū comitūqz infinita tā equitū q̄ peditū multitudo. z cū conrado filio suo scōo genito. In cuius signū vt dictum est crucē in suis humeris cū multa humi-

De decimis saladin ipostis in regno francie.

Impator frederic⁹ primus.

litate z lachrymis affixit. Ad exemplū q̄ regis z impatoris. multi ex diuersis nationib⁹ ad liberandā sacra ciuitate iter arripuit. Maxime ex italia cū nauib⁹ z galeis inter q̄s p̄iani cū instructa classe q̄s p̄mī cūz archiepo z duce sardīnie p̄fecti. Multi p̄terea nobiles z barones ex vnuerſo terraz orbe ad mare p̄suentes ad terre scē subsidia p̄perabāt. Adeo nō fuit vnuerſalis illa commotio. vt tot⁹ mūdus in s̄ p̄positū cōisse videret. De frisia z daria naues. l. federate pariter eadē pegrinationem arripuit. De flādia filr. rrvij. rates. oī apparatu bellico instructe eas secute sunt. Eodē tpe inclut ille z magnific⁹ p̄nceps rex siciloz abas herede masculo mort⁹. Post cui⁹ mortē filii ei⁹ neporē tacerē in regē p̄ficiūt. S̄z hēric⁹ impatoris filii rōneyoris sue. f. dñe p̄stātie p̄dicti vñ mī fororis sibi debent regnū asserit. S̄zqz mors illi⁹ multa mala z detrimēta regno sicilie attulit. Inter hec dū reges frācoꝝ z angloꝝ ad iter trāsmarinū magnifice ac potēter se p̄parāt. instigātē diabolo q̄ a t̄ro itinere eos impedire conabāt. inter illos ex hui⁹ occasiōe grauis et periculosa dissensio exorta est. Nā richard⁹ comes picta uen⁹ filii⁹ regis angloꝝ terrā tholosani comitis quā are ge frācie tenebat hostiliter inuasit. plurimāqz municipia expugnauit. Qd cū comes raymū⁹ philippo n̄ciasset. Ille statim vt erat vir more impatiēs collecto exercitu terras angloꝝ inuasit multaqz in alueria municipia cepit. S̄z rex angloꝝ cū exercitib⁹ suis. etiā regnū frācoꝝ inuasit. Lūqz adinuicē sibi pla dāna intulissent supueniente hyeme facta inter eos treuga gēnerūt. Inter rim comes pictaue⁹. richard⁹ petijt vroz a p̄e suo q̄ sibi de iure debebat. f. fororē philippi regis. q̄ illi a p̄e suo ludonico ad custodiā fuerat tradita. ea cōditione vt vñ ex filiis suis in vroz daret p̄mogenito. cū qua daret et regnū. Doro tū ḡ hērico p̄mo genito fratre richardi. richard⁹ tpe tūqz p̄mogenit⁹ remanēs s̄ iure petebat sibi illā dari z cōpetere. Qd cū rex hēric⁹ s̄ facere nollet aut dissimularer. irat⁹ a p̄e recessit z ad regē frācoꝝ se p̄ferens illi bonagū fecit: ac fed⁹ cū eo vel pactū iuramentū firmavit. Igit hyeme trāscursā rex frācoꝝ suis exercitib⁹ ad arma renouatis. terras regis angloꝝ intrauit atqz rege angloꝝ ex ciuitate cenomanen⁹ fugato ipas ciuitate in sua ditionē recepit. Desinde ad fluuiū ligeri⁹ veniēs qd a seculo nō fuerat auditi. p̄m tpe fluuiū trāscūdauit. Post quē tor⁹ ei⁹ trāsiūt exercit⁹. Qui statim trāsiū fluuiū vrbē tūronēse violēter effractā expugnauit. Rex itē hē. apd chinonē castrū existēs cū se sic a rege frācoꝝ opp̄sū videret ac a suo filio derelictū dolore nimio afflic⁹ infirmat⁹: post. xij. dies obiit. Qui successit filii⁹ eius richard⁹ comes pictaue⁹. Nē post adeptū regnū pacē (que inter patrē z filiū suū hēricū z frācoꝝ regem facta fuerat) renouauit. vnde philippus statim p̄ bono pacis vrbes cenomanensem et tūronensem ei⁹ restituit. quas prius abstulerat.

S. xviii. Dū hec in occidentē tam
varie gerūt. gūdo rex hierosolymitan⁹ q̄ eodē tpe apd tripoli manebat. De p̄stātinopoli fr̄is sui viri strenuissim⁹: ac dñi p̄iarche z magni tēpli z alioz peregrinoꝝ q̄ iā applicuerāt marino itinere tyzē tre dispōit vt ibidē cū illis p̄ficijs copijs s̄ saladin⁹ pcedat ad p̄stā. p̄detetare tñ aī disposuit marchionē q̄ ciuitatis dñus occupauerat si vrbē veller sibi aliq̄ modo resignare. S̄z cū hec frustra tēasser: cū bis q̄ ei⁹ castra se q̄bant p̄fect⁹ est. Qd postq̄ tyri auditi est: exierūt de ciuitate exercitus regis siciloz: z ex alemānia comes bertold⁹: z comes albert⁹ cū multitudo teutonicoꝝ. Lū autē ei⁹ ciuitate dieb⁹ plurib⁹ in tabernaculis habitasset: ps exercitus saladin⁹ q̄ tūc castrū de bello forti obfidebat. subito in exercitū regis irrūt. Sed p̄ta dñi mīscia cū coroz damno multis eozum occisis: z captiuitatis repulsi sunt

Richard⁹ filii⁹ regis angloꝝ.

Ymo alexander pader magn⁹ hoc crebro fecit.

Classis xpianoz.

Magna penuria victualium.

vidēs autē rex q̄ p̄p̄s q̄ secū erat tedio afficeret cōcato cū maiorib⁹ q̄ erat in exercitu p̄stātinopoli. ciuitatez obfidiōe vallauit. Qd audies saladin⁹ soluta obfidiōe a castro de bello forti ad p̄stātinū auxiliū suis q̄ in achō obfidebat acies suas dirigit. Genēs q̄ n̄sus septritionez castra xpianoz inuasit: magnaqz illa die exercitū n̄fo dā na iculit. Nis dieb⁹ dñs Jac. de auernis: vir in armis valde strenu⁹: z cū illo frisonū classis: q̄ cū eo apd messā nā societate inerat venit. in cui⁹ exercitu erat stādreses brabatiōes: z in achō. portu applicuit. Multitudo pre terea nobiliū z alioꝝ hoim ex cāpanta burgūdia necio italia aduenērūt. In quoz aduētū refert⁹ est xpianoz exercit⁹ oī obfidiā victualū z fortib⁹ bellatozibus roborat⁹. vñ circumdata est ciuitas a mari australi vsqz ad mare septritionale. Et ita factū est vt nullo modo saladin⁹ obfessis poterat subuenire: vñ vocata ex alexādria classe inuexit in vrbē arma atqz victualia: necnon viros bellicosos in duxit. Quātas autē tribulatiōes: q̄ p̄cula: q̄ dāna xpianoz exercit⁹ sibi p̄p̄sus est: lōgū esset stilo p̄stringere: potissime aī aduētū regis frācoꝝ z anglie. Nā sepe saraceni in mltitudine graui erupētes: multis ex n̄fis occisis: vulueratis: machinas ad impugnandā vrbē erectas igne supposito cōbussērūt. infiniti etiā labore inedia: aeris corruptiōe pierūt. Tāta fuit aliq̄ in castris penuria: vt mēſura q̄ aliq̄ p̄ dimidio bisantiove debāt: viz. p. lx. bisantij posset inueniri. vñ factū est: vt qdā q̄ ex p̄p̄is sibi p̄uidere nō poterāt: z famis miserā vltra tolerare negbāt q̄ erat vsqz ad. xx. milia peditū armatoꝝ s̄ maior q̄ castris p̄erat in p̄bitionē s̄ fara. p̄cēserūt ad bellū. Saraceni eoz p̄ciētes aduētū: relictis castris oī cōmoditate refert⁹ in insidijs se posuerūt. Ad ueniēs autē xpiani nec aduertētes doli vsqz ad nāscā satati cū suffocinati z onerati ad castra n̄fozum redire vellēt: subito saraceni sup eos irrūt: atqz gladijs et arcub⁹ instātes oēs pene occidēt: adeo vt valde pauci de tāta mltitudine euaserūt: qd postq̄ hī q̄ in ciuitate erāt cognouerūt. subito erupētes cū tāto ipetu xpiana castra inuasērūt. q̄ nisi diuina n̄ nobis affuisset: z prudentia incluti viri gaudridi de lissignaco facit videbat xpianoz castra cōtrita. Sed illi p̄uidētia z p̄bitate castra defensata sunt: z ipi saraceni multis suoz amissis violēter in vrbē retruſi sunt. Cū autē n̄fo modo circa ipugnatiōē vrbis agerēt. Hēricus comes cāpanie regis frācoꝝ nepos tyri applicuit cū magna multitudo armatoꝝ: qui statim cū suoz comitū ad castra chāstia nozum que circa achon erant se contulit.

S. xix. Eo quoqz tēpo: e frederic⁹ romanoꝝ ipator inclut: terreſtri itinere n̄sus p̄stātinopoli suas acies direxit seu legiōes. Quo pueniens atqz cū ipatore p̄stātinopol. vtrinqz pace cōposita trāſito belleſpōto in aīā venit. In qua p̄ntida multa suozū p̄p̄sus incōmoda in ea regiōe in q̄ soldan⁹ yconij dñs: bat puenit: qui aduēt⁹ sui timore p̄crrit: soldan⁹ p̄mīſit iusto p̄cio de victualib⁹ exercitū tranſeūti p̄uidere. Sed vir infidelis nō solū in p̄mīſſo defecit. Sed z congregata turboꝝ mltitudine ei⁹ vbiqz infestabat exercitū. Quare irat⁹ impator cūde soldanū p̄sequens vsqz yconij potēter accessit circūqz oī regiōe vastata. cūqz n̄sus ciliā iter cū suis legiōib⁹ arripuisset: z ad q̄sdā locoꝝ venisset angustias saracenoꝝ inaudita repit multitudo. Qui locoꝝ auxilio freti estimabāt facili ter ei⁹ tranſitū impedire. Impator postq̄ id p̄cepit per exploratores acies instrues ad locū accessit atqz viriliter eoz suos legiōib⁹ in illos irrūes leuiter auxilio dñmo ab eo loco infideles repulit. Lūqz illos persequēdo ad patientes cāpos deduxisset: vbi poterat facili ter suas acies explicare inauditam stragem ex eis exercuit. Nāc oī n̄mītus obrenta victoria impator incolumi exercitū

In ciliā puenit. vbi a leuone hermenoz dñs cū mltib⁹ laritate z charitate suscept⁹ est. z de victualib⁹ ei⁹ exercitū copiose p̄uisit. Lū autē ibidē ad refocillādū exercitū remanere decreuisset. hōratē p̄faro hermenoz dñs ad recreandū aim venatiōib⁹ inſistebat. Lūqz quadā die vi calozis estuās leuādī ḡra ad quēdā descēdisser flumī in eo p̄mittere dñs est demersus in totū xpianitat⁹ irreparabile detrimētū. Nā saladin⁹ a deo formidabat ei⁹ ad uenitū: vt relictā syria cū suis thurc⁹ in egypto se ducere cogitaret. desperas ea loca p̄ q̄ impator trāſiturus erat poſe s̄ eū tenere vñ oīa mādauit tūc dirui. Dirupti sunt ergo muri laodice. gebellitoꝝe. b̄blij. baruti. z sydonis. Doro tū ē autē hic inclut p̄nceps. Anno impij sui. rrvij. Vir certe magnific⁹ atqz p̄clar⁹ q̄ adeo suo tpe dīlatauit impū. vt post karolum magnū gestoz magnificētia viz parē b̄feret: aliq̄ p̄secut⁹ est ecclīaz terribiliter. in quo laudari nō pōt nec debet. Post ei⁹ autē lamētābile mortē corad⁹ ei⁹ filii⁹ p̄ sollēnes n̄cios regi gūdoni signūfica uir de morte p̄ris addēs. vt p̄stātin pectori vñ mitteret ad eū. q̄ p̄stātin ei⁹ exercit⁹ pcederet. Nolebat em̄ p̄stātin obfidiōe accederet. si dñs p̄mīſſet eas recuperare ciuitates. q̄s saladin⁹ xpianis ademerat. Alitab autē p̄stātin antiocheni p̄ncipis p̄p̄ p̄ris defuncti comit⁹ tripolitan⁹ nēq̄dā. Auderat em̄ imantatē quā in pplm xpianuz fugientē a hierosolymis exercuerat. Dirigunt igit a latere regis balduin⁹ q̄ petraccēs castellan⁹ fuerat. z qdaz miles galgan⁹ noie natione pictaueſis. Nis duo cū boneſto comitari ad eū pueniēs ipoz p̄stātin ad refocillādū legiones antiochia diuerſerūt. vbi alemanni choies in cibos reuera valde inordinati⁹ repiēs victualū z oīz rerū abundantia dū corpa q̄rēt reficere in epulis se diffundūt. Quare modico tpe z ciboz in t̄pantia tāta mortalitas secuta est. vt de tāto exercitu vir pauca milia remanerēt. vñ dictus iuuenis a p̄posito impugmandarū ciuitatū destitit. S̄z mutato p̄stātin nauigio tyrum puenit vbi p̄ris corpus magnificētia impiali sepeluit.

S. xx. Saladin⁹ autē audiens
q̄ exercitus filij impatoris terreſtri itinere ad obfidiōē nē veniebat: ad obuiandū sibi rodequinū quēdā ex suis principib⁹ cū p̄e exercit⁹ mīſit. Quā ob cām. q̄ magna ex parte ei⁹ videbat diminitus exercitus censebant q̄ ex principib⁹ xpianoz erant oīno cū soldano esse pugnadū. eo q̄ videbat defacili exercitū eius cōteri posse. S̄z z soldanus hoc idē mētiēs castra a castris xpianoz elo gant atqz in tutiori loco constituit. Sed marchionis cōplices qui nolebant in ei⁹ absentia saracenos debellari bellū dissuadebant. quoz snia tunc obtinuit. Inter hec cōradus impatoris filius in castris venit in cuius exercitū viz erant milites accincti. dec. fuerat em̄ vt p̄dict⁹ rimus ex mortalitate exercit⁹ eius valde diminit⁹. In hui⁹ aduētū tor⁹ exercit⁹ vt erat ordinatū ad inuadendā ciuitatē se accingit. Assignata sunt ergo loca. In p̄mis regis z p̄ianis z tēplarijs data sunt loca maritima. scz a ponte vsqz ad domos epi achonenſis. z ab eodē loco vsqz ad pontē maledicti duci suenit. Deinde vsqz ad domū raymundi epo saliberēſi z anglieſis. Residū vsqz ad aliud mare comiti henrico z comiti theobaldo. z gallicis. z sanuenſibus. hospitalarijs. p̄ncipalib⁹ z italicis. Adest dies assultus: sed quia vergebat inuidia inter cōplices marchionis z regis. Adeo quibūsdam vrbē viriliter impugnantibus. alij quiescebant. vnde die illa n̄bil penit⁹ p̄fecerūt. Nis dieb⁹ decesserunt duo filie regis gūdonis. quas ex sibilla filia p̄mogenita regis almarici recepat. Et post modicū m̄f decessit. qd attēdēs dñs cū fredus de corono q̄ scōo genit⁹ ipius almarici habebat vroz. f. osiam elizabetij ad quā post hāz mortē regnum deuolui de iure videbat. p̄stātin de potentia z fauore comitis bē. ad regnū aspirare cepit. Asserebat autē dñs

Doro la mentabilis frederici impatoris.

Eufredus vxor sue regni debere. tñ ex pcepto pñs: tñ etiā ex testamēto dñi baldvini regis leprosi. Econtrario rex guido se iuste et sollēnter vñctū bierosolymis et corona tñ in regē asserbat: et se nūq̄ a regni solio debere depoñi: cū nūq̄ depositioe dignū i regno pñserit. pñmiserat se regē frācorū cūvenisset stare iudicio. Hoc nō ob stare factū ē hē. comite cāpanie volēte. cui nullū de exercitū andebat pñdicere. vt portū. vectigalia et delinquentiū comissa apd eū remaneret. Eufredus ita vt solo noie rex guido oī expoliari iurisdicōe remaneret. Quare rex merito pñrebat. qd oēm iusticiā regni bonore spoliaret. Et ob hāc cām pñocari hīs de exercitū qd a pñcipio eū se curi fuerat se fortune casib⁹ cōmittere statuit. et vna cū eis cū saracenis cōligere deliberavit. Maiores et bī qd colūne eē videbāt i exercitū timētes: vt si rex pur delibe rauerat bello se pñmitteret et succūberet i eodē: delecto to ta illa mltitudo i pñi fuitio pgregata facillt posset pñre actū est vt ad oīa rex guido vt pus restitueret. Et mar chio mōtisserrati cui videbāt qd regnū eēt ad dictā dñāz elizabet h filia dñi regis almarici iure hereditario deuolu tū. regni cupiditate duct⁹ mfe sua calomaria vxore sup dicti almarici. qd adhuc viuebat pñfente predictā eliza beth a viro suo dñio eufredo ipā volēte raptrā duxit de fa cto vxorē. qd enorme et detestabile factus oib⁹ pegrinis displicuit. Dissimulauerūt tñ iō. qd nisi eo volente victua lia a tyro venire nō poterāt. Ipse preterea tāq̄ vir astu tus quosdā de maiorib⁹ donis et munerib⁹ ad se inclina uerat. vt sibi ab eis in dicto negotio auxiliū prestarent.

S. xxi. Interea philippus rex frācorū ad subsidū terre pñmissionis cuplēs festinare dī missa regni custodia adele mri sue. et archiepo remēti. vi lielio amiculo suo. pñbuit vñctus pñelatis et hoib⁹ suis. ne qdū essent in seruitiū dei tūllā vel exactionem aliqñā facerent in regno suo. pñcepit preterea vt oēs reddīt suos et obuentiones p tria tpa parit⁹ afferrent. Et si eū in via illa mori pñgeret. regina et archiepus et cōp paritēns cū trib⁹ alijs viris thesaurū suū in duas pres diuiderent. De quarū vna pñpandis ecclijs arbi trio eoz p ei⁹ guerras destructas distribuerent. Et resti dū inter illos diuideret. qd pñtallias et exactiones q̄s ipse in suos boies exercuerat nimis fuerāt depaupari. Residū aut eiūsdē pris p aīa sua et accessoz suoz darēt. Aliā mediā pñe ad op⁹ filij sui ludouici quē vñctū hēbat et erat tūc triū annoz custodirēt. Sic qd ordinato regno: pera et baculo pegrinationis in ecclia sancti dyonisi ac cept⁹ terrestri itinere tanuā cū sua comitina puenit. In eo aut loco naues et victualia prepari fecerat. Intrans aut mare pñpo itinere messanā siciliē ciuitatem puenit vbi a taceredo rege siciliē honorifice susceptus est. Ibiq̄ illi de victualib⁹ abundāter donauit. Post eū aut rex an glie iter aggressus in mēse augusti. Rex qd philipp⁹ iter aggressus marini atq̄ apd massiliā recedēs ad portum achonēsez feliciter applicuit in vigilia pasce. vbi a xpia nis qñ angel⁹ dñi ē suscep⁹. Sicut igit tētoz atq̄ fa bricata ex tabul domo citatē aggredi noluit. Abite em regē anglie noluit assilire. Cōdixerāt aut vt nō nisi par ter vbe assiliret. Szoia ad expugnationē vñb interis ma gnifice pñauit. Rex aut anglie p mare cū suis venēs in insulā capri applicuit. Eū aut ibidē eēt. et xpian⁹ exercit⁹ qd ei secutus fuerat min⁹ hñ a dñio in sule illi tractaret. Ip̄m hostiliter aggredi statuit. Audiuert em eū qd tunc dñabāt i sule iparoz pñstātinopol. rebellasse. vñ tyrānie in sule illā possidebat. Igit rex anglie richard⁹ in sule ex posito exercitū infra paucos dies capto tyranno et filia ei⁹. cū oib⁹ thesaur⁹ suis totā i sule occupauit. Quo fctō relicto ibi suoz pñdō xpus achon iter arripuit. Eū aut nō multū ab isula se elōgasset cū classe sua. quādā nauez in audite magnitudinis habuit obusā. hoib⁹ et armis val-

de munitā. Hāc em saladinus in subsidū oblessoz i achō mltitēbat. Igit capta nau atq̄ incēsa: oēs qd in ea erāt occisi sunt. pñueniēs tādē apud achō rex aglie ca stra aī vñbis menia pñstituit. Et aduentu aut hoꝝ duoz potētissimoz regū nimis auct⁹ xpian⁹ exercit⁹ cōtinuis assultib⁹ die noctuz negata q̄ete oblesos infestabant. Quo tpe dñi totis virib⁹ nris ad expugnationē vñbis in tēderēt: nobiles multi de pñcipib⁹: nōnulli ibi i dñio qe uerūt. Inter q̄s fuit comes theobald⁹ frācie senescall⁹ comes pñcefi. comes claromōtē. dux burgundie: et dux suenie et frederici filij. Eodē anno regib⁹ in obfidione apd achō exñtib⁹ fuit eclipsis solis in vij. gradu cancri. et durauit p. iij. boras. Duo anno. s. ab incarnatione dñi. 1147. clemēs papa. iij. mox qd successerat greg. viij. Lūi clemētī successit celestin⁹ papa. Dñi aut occiderātis pñls qd descēderat in subsidū terre scēte recuperandē: lōgo tpe in obfidione achonēsis ciuitat⁹ laborasset: oblesos saracenos ad deditiōē cōpuleit ea. s. pñditiōe vt saluis personis illis abire liceret. Sup h aut lignū crudū qd in bello cepat saladinus xpianis restituere pñmiserāt. Res cepta est qd ciuitas achonēsis anno dñi. 1147. cxiij. nōi. iulij. Post cui⁹ captiōē saladin⁹ aīo pñsternat⁹ alias mu nitōes et nos tenere posse desperās: oēs muros mariti marū vñbiū euerit. s. porphiricē. cefaree: ascalone: gaze: et etiā damiate. Reges aut capta vbe victualia qd infra vñbē repierūt iter pñlm eā lace diuidere fecerūt: capti uos aut inrer se pñti sunt. Szo qd pacta qd regib⁹ pñmissa erāt. s. de cruce dñi restituēda et de captiuis xpianis qd in toto dñio saladin⁹ erāt reddēdis nō obfuerūt saladin⁹. Frat⁹ rex richard⁹ vna die. v. milia mādauit decollari: retēt⁹ dñiozib⁹ et potētiorib⁹. Qui postmodū nimia pe cunia data regi p eoz redēptiōē dimissi sūt. Szo rex frā corū melioris pñlio captiuos suos p cōmutatōē xpianoz: qd a saracenis captiui tenebant viuos referuauit.

S. xxij. Postq̄ aut christianus pñls vbe achonēsem cepit: inceptū inter se delibera re pñapes et duces exercit⁹: qd inde eēt facturū. Dice bāt qdā cū oib⁹ copiis terra maris in egyptū pñfiscē dñi: atq̄ ibi bellū cū nephādissimā gēte saracenoꝝ eē ex cēdū. Credebāt em qd si pñtia diuinitate regnū illud opulētissimū occupare possent xpiani: facile nō solus regnū bierosolymitanū: verū et damascenū occupare: et et tota syria et asia turchos leuiter expelli possē. Alij dño sa tius iudicabāt regnū et ciuitatē deo amabile bierualēz prius recuperandā: et postmodū damascē obfidendā: qua occupata tūc pñfiscēdā in egyptū. Et huic sentētie ps maior pñl⁹ inferioris assentiebāt. Sed hostis hūani ge neris qd tāta exaltationē fidelē impedire conabatur vñq̄z suis machinationib⁹ et astutijs ipedire. Hā inter reges frācorū et angloꝝ pñstinas renouauit discordias. Occulte ei alter alterū pñcūbat: et alt alteri suspect⁹ erat: maxie rex philipp⁹ dolos et astutiā regis angloꝝ vehemēter formidabat: potissime qz recipiēdo dona a saladino ma xima sibi videbat pñcederāt: vñ ad reditū aspirare cepit moꝝb⁹ em grauissim⁹ eū tūc vexabat. Sed vt quidā etiā ex scriptozib⁹ historiarū asserūt solū cupiditate comita tus si adrie duct⁹ ad reditū festinabat. Igit rex frācorū philipp⁹ eius infantā et detestabile pñpositū abhorrens exercitus suos dūc burgūdie cōmēdās pñra voluntatē omniū: qui castra sua fuerāt secuti cū multa desolatione relicto dei viuētis exercitū: a terra scēte et dei seruitiū re cessit. Credebāt em qd si hī duo principes vno animo id bellū administrassent: atq̄ vt pñmiserūt pñfessent vñq̄z in finē totū orientē potuissent occupare. Recedēs ergo rex francie in apulā applicuit. Inde qz vñstans limina apostolorū accepta a celestino tunc papa benedictione ad propriū regnum redijt. Rex autem richardus exi-

Eclipsis solis.

Bizāti.

rimas regē frācorū emulū suū: quē hēbat nō absq̄ cā tā cito recessisse et ad pñā redisse cū eū valde suspectū hiet ne terras suas in ei⁹ absentia inuaderet: et tpe ad occidē tē nauigare disposuit: quīs rex francoꝝ iuramento fir masset qd infra. l. dies postq̄ ipse ad sua rex reuerens eēt illi⁹ terre nō noceret. Recedēs qd ac sup desolatos affli ctionē cumulas nepotī suo comiti cāpanie exercitū suū reliqt. In sup et terrā trāsmarinā quā xpiani i regē biero solymitano tenebāt illi ad custodiā dimisit. Ingreddēs qd mare rex richard⁹ deo ita volente tēpestare seuissima orta naufragiū passus est. Sed euadēs cū suis valde se crete p austrā trāstū facies a sapuldo eiūsdē regionis duce positi insidijs cap⁹: et atq̄ oib⁹ bonis spoliat⁹ im peratorū hērico est tradit⁹. A qd iniuste p annū et dimidiū detēt⁹: mltis insup expēsis et exactionib⁹ grauāt⁹: postre mo datus. cc. milib⁹ marcharū argētī dimissus est. Qui p terrā regis frācorū transire formidās: in anglā nauig io reuerus ē. pñfessat⁹ aut hēricus cāpanie comes cui rex angloꝝ curā xpianū exercit⁹ cōmēdauerat: vir pl⁹ et prudēs pñderās post recessū illoꝝ duoz pñcipū terras desolatā māsisse: ibidē in dei seruitiū remanere statuit. Lūi pñi animū pñderās magri hospitalis et templi: vna cū ceteris pegrinis eū in regē bierosolymoz elege rūt. Lūi et filia regis bierosolymitan⁹: quā pus comes mōtisserrati habuerat dederūt vxorē. Marchio em an no precedēt ab assisiis occisus fuerat.

S. xxij. Eo tēpore inuentus est inter saracenos captos qñ ciuitas achō fuit acquisita a xpianis. vñ de admīstratis soldani caracbur noie vñ in audite prudētie et sapie apud eos cui⁹ pñlio atq̄ astutia saladin⁹ obtepās: vt bñ in qdā croñ. fere totū orientē sy riā occupauerat. Et vt saraceni qd eū capti fuerāt dice bāt saladin⁹ vt illi rebaberet loco ei⁹ libeternū ex filiis daret: ita carū tenebat. Is qd sup captiuos saracenos erat deputat⁹ a rege frācie. audies famā ei⁹ aduocauit ad se. quē cū vidisset vultu deformē: statura pusillā ad mirat⁹ est quō in tā despiciabilē boie tāta prudētia inue niri potuisset: atq̄ valde honorauit eū pñposit⁹. Ille: quēz ad locū secretū trabēs ait. Audiat te prudētissimū virū et in cōsilijs fidelissimū. Adiuo te qd vt mihi nūc fidelē cō sulas in his qd a te iterrogauero. cui rñdit saracen⁹. Nō fuit necesse dñe ex qd faciū pñlij tui meū cōicare decre uisse adiuuare: qz oīs xpian⁹ debz eē fidelis. et adfuit. Nō sit tibi dñe q̄e expectare me aliq̄tūlū. Recedēs qd ad boz lauauit se saracen⁹ et hūilis orauit: et postea re diit ad illū pñpositū. Lūqz cōsedissent dixit pñposit⁹. Hoc est pñliū qd peto a te vt tu mihi detegās fm prudentiā tibi datā a deo. qd via. quō qd ingenio: cū minor difficul tate possit bñ regnū bierosolymitanū: et recuperandū cō seruari: ac pacifice possideri. Hīs auditis vehemēter obstupuit saracen⁹: ac perebat absolut ab isto pñlio. Szo cū pñposit⁹ instaret vt oīno depōeret qd in ea re sentiret. dixit saracen⁹. O dñe. per deū destruxisti hodie sarace nos. Et ego pñlio coact⁹ dicā tibi nitarē: et dabo tibi cō sulū qd gēti tue pderit: et nūc et i futurū: nre aut gēti de solationē et erediū opes. Sūma pñlij mei hec ē. Si vul tis terrā quā scām dicitis recuperare: et recuperatā in ppe tuū possidere: expedit vobis vt captiuis egypti. Lūc pñposit⁹. Edictio mihi qd via regnū egypti poterit occu pari. et saracen⁹. Cōstat xpianos sup oēs gētes in mari eē potētissimos: vñ cū eozū classe possunt defacili mare qd egypto adiacet pñuins iurisdictionib⁹ infestare: ne mer cimonā ventū in egyptū. Sed et si classis fuerit potēs valebit et p stumū mli discurrere et infestare: ac nauigia pñbēre qd ad qdrū et babiloniā et toto egypto cōportā tur. et b modo absq̄ gladio et ferro saracenos destruet. deinde conent totis virib⁹ obtrudere damiatā: quā capta ne dñe si xpiani habebūt bonū regimen. facillimūz erit

Capit rex anglie in aultria.

Alii corpo ris exigui vires pñe nere noli.

Cōsulū sa raceni da tū christi anis.

Rex fran corū deso rit exerci citū xpia noꝝ.

cis totū egypti regnū: eoz subingare ditioni. Et scēdū qd tpe qd saracen⁹ ille dixit ista damiatā erat ciuitas for tissima. Szo qz xpiani postea bis illā ceperāt. et cui⁹ ca pñione saraceni crediderunt totū egyptū pñdere. ob hāc causam saraceni recuperātes eā fundit⁹ destruxerūt et mu ros ei⁹ atq̄ lōge a mari eā edificauerūt. Et ita est nūc citas valde opulēta. Qd si nollēt damiatā obfidere tūc necessario habebūt terrā cape in bucha raretī qd est val de larga et apta nauigio. qz hac obfēta facile eēt alexan driā cape. Anno aut dñi. 1147. cxiij. apud damascū mo rī ille saladinus mirabilis soldan⁹ et magnific⁹ vir in armis valde expus. larg⁹. munific⁹. Hic sua astutia ex pulsus ex syria xpianis latinis totū quasi orientē suo sub iecit dñio. Quo mortuo successerūt in dñio duo filij ei⁹. scz saphadin⁹ sup syriā. et meralin⁹ sup egyptū. Et in ter filios saladin⁹ et saphadin⁹ frēm dñi saladin⁹ de im perio diu certatū est. Hoc aut notabile legit in quadaꝝ cronica qd hic saladin⁹ vidēs se oīno mozturū in bñm. vocato qdam ex suis quē nouerat fidelissimū dixit ei. Tu qd pñuisti i bellis mea portare vexilla. nūc vexillā mee mort⁹. s. hāc vñlē pñiculi qd vñlē et putridū b corp⁹ dz inuolui p damascenoz ferro ciuitatē. ac clamando di cas. Ecce dñs orientis moriēs de tota glia sua: nō fert secū nisi hūc vñlē pñmū quē videritis. Et sic flagellū lati noꝝ fidelū in oriente moriendo saladin⁹ cessauit.

S. xxij. Circa finē imperij fre derici primi transiens p florentiā vbi recepit fuerat ho nozifice: s. eēt recōciliat⁹ ecclie tñ qz florentini cū ecclia tenentes ei nō fuerāt fauorabiles. motus a qñelis nobi lli de ciuitate qd castra eoz. ppe florentiā ablata eis fue rāt. ppter insolentias eoz abstulit fredericus oēm eoz comitatū vsq̄ ad muros. Et sic fecit alijs ciuitatib⁹ tu scie red dēs nobilib⁹ illa castra tanq̄ impio subdita. Et hoc fecit. qz ciuitates ille tēnerat se cū ecclia nō cū eo. Ecept⁹ pñs et pñstio qd tēmerat pñs impū. Szo post quatuor annos recuperat⁹ comitatū suū. Circa illud tps ignis accensus est in florentia a casu et vñto adit⁹: cōbussit edificia a pede pōtis veteris vsq̄ ad for vetus. Et iterū eodē anno accensus cōbussit domos ab ecclia scēti martini vsq̄ ad oratorij bñi io. baptiste et vsq̄ ad eccliaz scēte marie de hugbis. Pñs etiā vñt⁹ tūc pñt inuēda adhibat. Eodē anno facte sunt seditiones et rixē int ci ues florentinos. Et qz citas gubernabat p cōsules certa forma. et nobiles erāt exclusi ab offic. bñi. et alij pñt supbia eoz. et mltā dāna inde secuta sūt et pñs occi si qd mlti p duos ānos durauit. Itē florentini monētes bellū p aretinos. qz adiuerāt comites quidos p cōe flo rentinoꝝ debellauerūt et pacificati sūt. Itē pñates flore tini p seneses in defēsiōē boiz mōtispulciani pñaluerūt et expulerūt eos. Itē anno dñi. 1147. cxxvij. pñdicte cruce qdā cpo rauēnate ordīs cisterciēsis florentie in subsidij terre scēte pñmi deuote cruce assūpta. cū magna comi tiā preperit. et sat⁹ inuenerūt i captōe terre damiate. pñt qd frederic⁹ impator restituit eis comitatū vsq̄ ad. et mltā rīa. et circa illō tps fuit largitū brachiū bñi philippi apī florentinis a regina hierl⁹ qd est i ecclia scēti io. baptiste.

S. xxv. Ad occidentalia regna sti li dirigēdo: frederico pmo defuncto vt dictū est creat⁹ est ipator romanoz de cōsensu pñcipū filij frederici pñcti qd dicebat et ē. vñ. hēric⁹. anno millesimo. cxc. ab initio au tē mūdī fm bñuorē nūnez qñdes millesimo. cxiij. fm alā opinionē fexis millo. ecclie. et impante annis. vij. Erat aut b hēric⁹ in agēdis strēm⁹. i hostes acer. in lar glendo munific⁹. b rome suscepto impiali diademate vt sibi aīatos tradidit. Qui mēozes iūriay et cladis qz tu sculam in eos exercuerāt fūdīt: vñb diruerūt. Populo

Dors sa ladini po tētissimi pñcipis

Nota hic

Brachiū sancti phi lippi.

Nota pñ dentē re gem.

Rex an glie p ma re pperat ad terrā sanctam.

cōpētū homagiū fecerat apud cōpētū ab ei' fidelitate manifeste recedēs. Richardo regi anglie p̄federat' est. ipm etiā regē frācor' terrā ei' grauit' p̄secut' ē. Sili' reginald' filius comitis dñi martini. cui ex maria dilectioe comitisam bononie cū comitatu suo dederat rex in vxore. Eodē anno vngarie regia philippi reg' frācor' foror' cū post mortē viri sui multo apparatu pres' trās marinas peteret. itaqz ptholomaidē applicauit paulo post defuncta ē. Sed et in eadē v. b. hīdēqz dieb' comes treceñs hēric' nepos ei' q' rex i terra scā fuerat p̄stitu tus. dñi i supiori cenaculo palatij sui fenestre. cui dā in tēdo applicaret. miserabili precipitio collisus expiraret. cui' mī noie maria atqz foror' philippi regis frācor' ex parte p̄s: et foror' etiā richardi regis anglie pte mīris erat. et comitatū cāpanie sat' strēmne gubernabat virili terqz regebat. cū de morte filij ac fororis sue regie nū cū accepisset nūmis idoluit et nō multo post obiit. Eius qz fili' indolis egregie teobald' noie i comitatu successit. Eodē anno petr' cātor parisiēsis tā vita q' doctrina spicu' obiit amator pietat' atqz iustitie apud monaste riu lōgipōtis i magna deuotōe scāqz p̄fessioe mīguīt ad dñm. Eodē anno. i. a p̄ncipio p̄dicatiōis cuiusdā sacer dotis noie fulconis scz anno tertio dñs multa miracula p' ei' opari cepit. q' etiā p̄dicādo ad restitutionē vsu arū ples iduit. cecis nāqz vsum. furdīs auditū. mut' loq' lā. claudis q' gressus reddidit. Sed et anno seqūti. i. d. crevij. fulco p̄fear' aliū sacerdotē. s. petrū de roysfaco ad officiū p̄dicatiōis associatū. virū lratū et bonū q' mul tos a p̄ctis luxurie et p̄fure reuocauit. Meretrices q' publicas ad coniugale cōmētū q' dā puocauit. Quedam nō coniugū respuētēs et soli deo seruire cupiētēs. sup̄to religiois habitu in noua abbatiā scī anthomij ppe pa ris' collocatē sunt. q' cā illar' tpe fūdita fuit. Aliē nō diuersis pegrinatiōib' et laborib' se expōsuerūt. nudis pedib' incedētes. p̄deter hos etiā herluin' mōach' sa cris lris erudit' in cīmarina britānia p̄dicauit. p' quēz innumera britonū multitudo crucē dñi assumpsit. sub i toqz nō expectatē alijs peregrinis mari t rāsto apud achon eodē monacho ductore puenerūt. Sed ibi recto rē nō habētes in multas partes diuisi nihil ad p̄fectūz duxerūt. Eo q' tpe multe nouitates apparuerūt apud rosetū in bria. In sacrificio altaris vinū visibiliter con uersū est in sanguinē. et panis in carnē. Invermedesio quidā miles q' erat mortu' reuēit. multaqz futura mul tis p̄dixit. et postea etiā sine cibo et potu lōgo tēpe vixit. In gallia circa festū iobis baptiste ros i nocte de celo cades mellit' spicas segetū infecit. ita vt multi eas in ore ponētes odorē mellis et saporē apte sentirēt. Ven se iulio orta est tēpestas valida. itaqz magnitudis la pides de celo ceciderūt q' a trebaco vsqz ad mōasteriū cale et loca circūiacētia segetes et vineas et nemora pe nitus destruerent.

S. rrr. Eodem anno mense iu lio p̄ oim opiniōēz ipiusqz regis edictū philipp' rex iude os parisi' reduxit. et ecclias dei quē p̄secut' ē. Nec ml' topost. i. de mēse septēbris pena secuta est. Rex ei' aglie richard' cū mille q̄ngētis militib' armat' et cotarellis et peditib' innumēris. vulcastinū circa gisortū vastauit. Lorcellas destruxit. pluresqz villas capestres incēdit. p̄das eoz abduxit. Rex aut' philipp' cū ad gisortū trāsi re cupet. s. ei facilis trāst' nō pateret. cū q̄ngēt' militi bus tū p̄ medias acies hostiū furibūd' irruens. et p̄ ho stes viriliter pugnās dei gra san' euasit. et vsqz ad gisortū p̄uēit. mlt' tñ ex militib' suis capt' alijsqz fugat' ibi em capti sunt viri noiari. Alan' de rufiaco. matthe' de mariaco. Guillelm' iunioris de melleto. philipp' de nātoliōz ples alijs. Sicqz rex anglie cū triumpho recessit ac p̄das diuisit. Rex aut' philipp' normaniā ingressus est

cāqz vsqz ad nouū burgū vsqz ad bellū mōtē rogerijua stauit. Et statim exercitū vt quisdā vsum est min' cau te dimisit. Quo audito rex anglie cū cotarell' suis q' p erat mercadi' de vulcastino de pago beluacēsi p̄das ma gnas duxit. Et ipi' vrbis epm philippū noie virū ip ar mis strēmū philippi regis p̄ sanguinē et guillelmū de melleto acriter insequētes vt ab eo p̄das excuterēt. pos tis insidijs cepit. lōgoqz tpe carceri mācipauit. Comes aut' flandrie eo tpe scm p̄ocimarū cepit. Circa illd tps hēric' bituricēsis ep̄s obiit. cui guillelm' abbas charo li loci post eū in epatu successit. Eodē guillelm' vt refert An. spe. hīsto. vbi. s. ex gestis ei'. genere nobilis a pue ritia qdē in parisiēsi et fuesionēsi canonicat' ecclia. dñs in robur virile maturior excreuisset. molestias scilicet fer re nō valēs. ruptis eaz cōpedib' ad grādimōtēsi hēre mū cōuolauit. Ibiqz sinceritate mētis et p̄cie puritate aliq' dñi vixit sed in eodē ordine turbatioe suborta. mē tis sue trāquillitati times. ad cisterciēses ordinē i pon timaciēsi mōasterio se trāstulit. Ibiqz p̄fessus et p̄ficiēs i virtutib' officiū p̄orat' suscepit. p̄dottmodū ex abbate font' iobis ad karolocēse mōasteriū trāslar'. ibi p' ele ctionē officiū abbat' suscepit. vbiqz em subditos i mā suetudine p̄tractauit. et x̄tutū exēpla p̄pagauit. Eadē l' iuit' in ecclia bituricēsi p̄ficiali honore sublimar' oneri succubuit nō honori. Suscepit aut' pus ordis ob seruatiā nō mutauit. humilitatē p̄tinā et habitum reti nuit. Et l' archiepales ciboz delicias inueniret. viuz so bieratis antique nō deseruit. Deditationē et ozoni li bēter intē. de aiaz cura sibi cōmissa sollicit' erat. Eo festiōes em eoz in multa lenitate suscipiēs spūs cōfo uebat. p̄dicatiōi p' se vl' p' aliū sedul' insisteret. Eū dñs etiā illa meritor' grām addidit. vt et viues miracul' cho ruscaret. vñ et p̄ior qdā girard' noie qui itayus simitre man' amiserat. vt celebrare nō posset ad eū accessit. Et palpate manū ei' et iponēte ei' vt p̄fiteret' et meli' se ha beret. post tertiu die plene cōuoluit. Quidā etiaz puer cerebro turbato et oculis tremorē capitis patiens. ad eū adduct' palpatō capite sanitati restituit. Erat hic san ctus fere semp hylaris et iocūd' qd' quibsdā displicebat austeris. Et cū se i hmoi sociale et amabile exhiberet vi tiū detractiōis qd' in locutiōis cursu subrepe solet viri etiā se studiose cauētib' sūma intētiōe vitabat. Eadē assumpta cruce volēs ad fines albigētiū p̄ hereticos p ficiā cū itinēri necessaria p̄pararet infirmitate corpe. v. ydus ianuarij obiit. ac sepult' i bituricēsi ecclia mira culis statim choruscare cepit. quē honori' papa tertius inq̄stioe de vita ei' et miraculis facta canonizauit. De nonēsi aut' archiep̄o viro deo pleno ad dñi circa illd tē pus migrāte p̄detro de corbelio quodā innocēti pape didascal' successit. p' cuius manū et auctōz post camera cēsi. sedē. deinde senonēsem accipe meruit. Nec multo post apud diuionē a p̄faro petro cardinali oim epoz ab batū et p̄p̄ totū regnū puocati est. cū illū. s. q. regnū frācor' sub interdico ponere nitebat. a nūcijs regis ad aplicā sedē est appellatū. Ipe tñ cardinalis appellatōi nō deferens iniam corā oib' ptulit. sed vsqz ad. xx. dies post natale nō esse publicādā precepit. et tūc tota ter ra regis francoz interdico subiacta. Quo audito rex philipp' irat' qm ep̄i sui interdico faciēdo p̄senserant. ipos a p̄p̄ijs sedib' p̄rurbanit. canonicos eoz vel cleri cos de terra ei' enciēs. bona eoz p̄fiscant. p̄fōros etiā parrochiales eiecit. et p' omnia bona eozū dirupuit. Ad cumulū etiam mali totius vigeburgē vxorem eius san ctam omniūqz suoz auxilio destitutā. apud stampas in castro suo reclusit. s. et milites oim sua libertate gau dentes et etiā hoies eoz cruciauit. et tertiā partē oim bonoz eis abstulit. A burgensibus etiā suis intolerabi les tallias et exactiones extorxit. Anno dñi. mll. cc. in ascensione dñi reformata est par iter duos reges. s. frā

cor' et angloz iter vernonē et insulā audaliaci. In seqn ti nō feria scda ludonice reg' frācor' vniēnt' blanchā hildeuini reg' castelle filia. et regis anglie neptē i vro rē duxit. Pro q' mīmonio rex anglie iobes oēs muni tiōes et vires et castra. totaqz terrā quā rex frācor' cepe rat p̄faro ludonice et heredi' suis q̄tauit. et totā terrāz cismarināz post decessum suū si eum sine herede legiti mo mori contingeret ei concessit.

S. rrrj. Anno domini millesimo ccj. Octauian' hostiensis et iohānes velletreñs ep̄s vt legat' i frāciā venit. Luit' admonitiōe rex vxorē suā vigeburgē i glēcijs grāz recepit et supductā a se ad tps se parauit. Et sic puocati est. cū illū successiōis ab ipso octau ano et iobē legatis. cui rex frācie philipp' interfuit. euz ep̄s et p̄ncipib' suis. vbi p. xv. dies tractatū est de vige burg' regie mīmonio p̄firmado vl' sepado. Post mul tas aut' et varias iurispitoy disputatiōes. rex lōga mo ra tedioqz affect'. cū vigeburga vxore sua mane i saluta tis ipis recessit. mādās eis p' nūciū q' vxorē suā vt suaz secū ducebat nec ab ea separi tunc volebat. Quo audito solutū est cōciliū stupescētib' cardinalib' et ep̄is q' puene rāt ad faciēdū diuortiu. Et iobes qdē cū erubescētia re cessit. octauian' nō in frācia remasit. Eodē anno teo bald' comes. xxv. annoz etatis obiit. Et q' masculū he redē nō habuit. rex philippus terrā suā sub tutela et cu stodia recepit. vnicā tñ filiā habebat. sed postea natus est ei fili' posthum' qm vxor ei' p̄gnās remāserat. Eodē anno iobes rex anglie in frāciā venit. quē rex philipp' valde honorifice parisi' recepit. eiqz in vna p̄ciosa mul ta et varia dedit. Et tūc etiā aq' octauian' romā rediret. maria a rege philippo sup̄inducta defuncta est. de qua idē rex filiū noie philippū et filiā vnaqz suscepit. q' quqz annis p̄ dei decretū et legē eā tenuerat. Illa nō mortua Innocē. papa tert'. de quo infra ad petitiōē philippi regis infantis p̄dictos legitiōs heredes esse mādant' et postea lris suis p̄firmauit. Qd factū eo tpe mult' di splicuit. Eodē anno rex philipp' inter vernonē et insu lā audaliaci cū rege anglie colloquū habuit submonēs eū tanq' hoiem suū legiū. vt p' comitatu pictaueñ et an degauēñ et p' ducatu aquitanie. post. xv. dies a pasca ve niret parisi'. sup̄ his q' aduersus eū pponeret respōsu rus. Qui qm ad diē p̄firi nec in p̄sona p̄p̄ia venit. nec responsale sufficientē mittere voluit. habito rex philip pus cōfiliū normaniā ingressus muniticulā quā bora uant vocat' fundit' euerit. Deinde arguellū et mortuū mare. Tandē comaci cepit. totaqz terrā quā lūgo de comaco tenebat subiecit sibi. Ibiqz arthuz milite fecit tradēs ei comitatū britānie. q' ei cōpetebat iure heredi tario. adq̄ciēs ei comitatū pictauiensū et andegauēñz quos sibi acquireret iure armorū. Sed et. cc. milites in auxiliū magnāqz ei pecunie summā tradidit. et sic imp petuū eū hoies leuāū accepit. Qui cū ab eo recessit. rex anglie ei iprouiso ei supueniēs ipm cū lūgone bruno et gaufrido de laudunaco et postea comitē lemonicēsem cepit. Ibi tres erāt ipi' regis anglie legi hoies. Sed qm hugoni bruno qui erat vicecomes toarc. sis vxores suā videlz filiā comitis engolfinēsis sibi abstulerat ab eius fidelitate recesserāt. Et aut' hyems sup uenit. vterqz rex sine pace et treuga machinis munit' a bello cessauit. Anno aut' dñi. m. cc. j. rex philipp' cū ex ercitu aq̄taniā itauit. et aduēt' sibi i auxiliū pictaueñ bus et britonib' munitiōes multas cepit. Et tūc etiā co mes alenconis ei confederat'. terrā suā custodiendāqz ei tradidit. Reuersusqz rex in normaniā choncas et etiā insulā audaliaci et vallē ruoliqz cepit. Interea Innocē tius papa tertius misit abbatē de hāmarij ad regem frācor' et regem angloz p̄o reformanda iter eos pace.

Qui adiuncto sibi abbate tiri fontū vtriqz regi aucte aplica p̄ceperūt. vt puocati ep̄s et p̄ncipib' regni. sal ua vtriusqz iustitia pacē facerēt. Et abbatias ceterasqz ecclias p' gētes eoz destructas. in statu p̄stinū refoz marēt. Audito rex philipp' hmoi mādato cām ad sum mī p̄ficiēs exāmē. pappellatiōē interpositā reuoca uit. Deinde collecto exercitu radipōē obsedit. erectisqz turrib' ligneis i circūitu fortis ipugnauit accepit post hoc castru fortissimū gaillardū a rege richardo in excel sa rupe sup secanā edificatū obsedit. In qua. s. obsidiōe ser mētib'. et eo apli' mōzā fecit. qm tādē cū magna pu gna cepit. Anno puotato fulco p̄sib' de melliaco mori. Multiqz p' cū cruce signati. post multos labores venci tias veniūt s. trāst' ipedit'. Multiqz obēnt'. mult' rede unt. reliqz sua expēdit'. Die. rrr. m. j. fit terremor'. iij. dieb' ass' aicēsiōē dñi. et vox terribilis audif. magnaqz pars vrbis achonensis cū palatio regis corruit. Et po pulus multus defecit. Tyris oim pene subuertit'. Ar chas oppidū munitissimū ad solū vsqz diruit. Tripolis marima pars ruit. et plebs plurima suffocat'. Anthara dos aut' illella seruaf. in qua beatus petrus apl's p̄mā basilicā brē dei genitricis p̄struxit. Debie terre seq tur sterilitas hoimqz mortalitas. Iobes aut' rex aglie artuz britānie comitē filiū fratris sui maioris gaufri di apud mirabellū capit. ceterisqz p' obsides liberatis. ipm latēter vt fert' p̄mit. Sup quo a baronib' apd re gē frācie accusat' cui' vassall' erat cū cōpere noller. post multas citatiōes p' iudiciū pariz' exheredar' est. Anno aut' dñi. m. cc. iij. Petr' aragonēsis rex. comes barchi nonie et dur mōtis p̄sulant' regnū suū obtulit. Innocē tio pape. Illudqz sibi ac successorib' suis imperpetuū. p remedio aie sue ac p' genitoz suoz cōstituit cēsuale vt annuatim de camera ipsius regis. cc. et. l. nassemuntine aplice sedi reddant. Et ipe et successorēs ei' eidē spāl ter fideles et obnoxiū teneantur.

S. rrrj. Anno igitur ab incar natione dñi. m. cc. vij. Impator henric'. vi. postq' fre dericu filiū suū i regē alemanie eligi fecerat et fidelitatem et homagiū a p̄ncipib' illi exhiberi. denno euz filio suo frederico i regnū redijt scilicet. vbi cū cēt apd messa nā vrbē p̄fite. p̄stātia ei' vxore diē clausit extremū. post cui' obitu qdā de ei' familiaribus exētes de regno ad terras ecclie q̄s hēric' tyrānicēz supauerat. se ptulerit et marchuald' accessit ad marchiā anchonitanā. Eōra dus redijt i ducatu spoletanū. philipp' recessit apd mō tē flascōne p̄mōniū occupās vniuersū. Quo facto ad iperū aspirās ipe philipp' frater p̄dicti hērici ipatorz mortui reuersus est i alemanā. Remāserūt aut' qdā i re gno. Itā i sciliavilielm' caparan'. i calabria frederic'. i apulia et terra labor' diupuld' et fautores ei'. Eōstātia aut' ipatrie p' mortē viri sui reuer sa panomū misit ad ducillam spoletī. q' filiū suū i marchia nutrebat. Et de ductū ad se coronari fecit i regnū scilicet. Lepitqz in scia lia regnare cū illo. Mortuo aut' hērico ipatore qm sta tim mortu' est celestin' papa. cui successit innocēti'. de quo in ti. seqnti. Anno dñi. m. cc. vij. Richard' rex an glie audies quēdā milite lemonicēsis dioecesis i suo ca stro thesaurū magnū repisse. rex ipe ambitiose cupiens ipm thesaurū habere. dictū milite a vicecomite lemoni censi ad quē cōfugerat. p' sui securitate repetebar. s. dñi ille remieret in predicto castro illum obsedit. Eūqz die noctuqz castrū illud fortiter impugnarēt. sagitta per cussus post paucos dies mortuus est. atqz apud fontez erbradi sepultus quiescit. Et quā sine liberis erat fra ter suus iohānes qui sine terra dicebatur successit i re gnum. de quo aliqua supra dicta sunt.

¶ Finit feliciter scda pars hystorialis dñi Anthonini archiep̄i florentini.

Registrum secundae partis hysto-

rialis domini antonini archiepiscopi florentini.

Artiana heresis fuit vniuersalior, piculiosior diuturnior, etc. par. ij. ti. ix. ca. iij.

Artij mors ignominiosa refertur. par. ij. ti. ix. ca. iij. §. i.

Arbanus eps alexandrinus tanta ppeffus est ab arria-

nis. pre. ij. ti. ix. ca. iij. §. ij. et ti. x. ca. ij. p. totus.

Appollinaris laodiceus eps hereticus claruit. p. ij. ti. ix. ca. v. §. x.

Ambrosius in epm eligitur. parte. ij. ti. ix. ca. vj.

Arriani notabili miraculo pfusi ecclesiam nicenam de-

serere compelluntur. parte. ij. ti. ix. ca. vj. §. iij.

Alemanni a gratiano impatore apud argentina mat-

ma strage pstrati sunt. parte. ij. ti. ix. ca. vj. §. vj.

Ambrosius pstanter egit contra Iustinum et filium suum

impatorem arrianos. par. ij. ti. ix. ca. vj. §. iij.

Arbogastes contra imperatorem valentinianum iunio-

rem dolo egit. par. ij. ti. ix. ca. viij. §. i.

Ambrosius impatore theodosio ob necem circensium

ab ingressu ecclesie coegit. par. ij. ti. ix. ca. viij. §. iij.

Archadius et honorius theodosio in imperio substitui-

tur. par. ij. ti. ix. ca. ix.

Aethanasij ouerfatio et gesta referunt. p. ij. ti. x. ca. ij. p. totu

Aethanasij pces byteri sanctitas relucet ex multis. par.

ij. ti. x. ca. iij. §. i.

Ambrosius episcopus mediolanensis, doctor clarissimus

claret ex scriptis suis. parte. ij. ti. x. ca. vj.

Augustinus doctor famosissimus claruit ex scriptis suis

par. ij. ti. x. ca. viij.

Archadius impator et communicatur ab Innocentio

papa quia consensit Erisosto, relegari exilio. parte. ij.

ti. x. ca. ix. §. vj. in fine.

Alexius romanus sub gradu positus claruit. parte. ij. ti.

x. ca. xij.

Anastasius secundus papa romane sedi pefuit. parte. ij.

titu. xj. ca. i. §. vj.

Anastasius impator constantinopolitanus hereticus ful-

mine perit. parte. ij. titu. xj. ca. i. §. ix.

Anastasius quando impare cepit. parte. ij. ti. xj. ca. ij. §. v.

Athalaricus regni italie psequit. pre. ij. ti. xj. ca. ij. §. vj.

Amalasuenta theodorici impatoris filia mater athala-

rici prudenter imperiu rerit. parte. ij. ti. xj. ca. v. et seq.

Anglia olim britania sic diuisa a saxonibus expugnata.

parte. ij. ti. xj. ca. v. §. i.

Attila rex hunorum hec gessit. parte. ij. titu. xj. ca. viij. §. i.

et sequenti.

Auianus aurelianensis episcopus claruit sanctitate. parte

ij. titu. xj. ca. viij. §. vj.

Arator poeta claruit cum scriptis suis etiam theologi-

cis. parte. ij. titu. xj. ca. xj. §. vj.

Amator scitis eps antistodoren. claruit. p. ij. ti. xj. ca. xvj.

Arnulfus episcopus pictauef. martyrio coronat. parte

ij. titu. xj. ca. xix. §. vj.

Agapitus papa sedem beati petri gubernauit. parte. ij.

titu. xj. ca. i. §. iij.

Africa recuperatur a belisario victis vandalis. parte

ij. titu. xj. ca. iij. §. i.

Arator poeta diaconus romanus claruit. parte. ij. titu.

xj. ca. v. §. xj. in fine.

Albuinus longobardorum rex cum gente sua italiam

vsurpauit. parte. ij. titu. xj. ca. vj. per totum.

Anitus abbas carnotesi. claruit. parte. ij. ti. xj. ca. viij.

Amadus trasectesi. eps claruit. pre. ij. ti. xj. ca. viij. §. ix.

Andreas fundane ciuitatis episcopus claruit. parte. ij.

titu. xj. ca. ix. §. x.

Amatus psbyter simplex claruit. pre. ij. ti. xj. ca. ix. §. xj.

Anime existentia est inuisibilis sit probatur. parte. ij. ti.

tu. xj. ca. ix. §. iij. et sequenti.

Anima omnium commemoratio post festum oim sancto-

rum instituitur. parte. ij. ti. xj. ca. i. §. i.

Agatho papa claruit. par. ij. ti. xj. ca. i. §. ii. et ij.

Adodatus papa claruit. par. ij. ti. xj. ca. i. §. iij.

Alchoranum liber legem machomet continens sic con-

fectus est. parte. ij. ti. xj. ca. v. §. v.

Attalas abbas luxoniensi. claruit. par. ij. ti. xj. ca. vj. §. iij.

Austregisilus bituricens. archiepiscopus claruit. par. ij. ti.

xj. ca. vj. §. v.

Aldanus eps claruit. parte. ij. ti. xj. ca. vj. §. ix.

Aurea abbatissa sanctitate claruit. par. ij. ti. xj. ca. vj. §. x.

Arnulfus metesi. episcopus claruit. parte. ij. ti. xj. ca. vj.

§. xj. et sequenti.

Andoenus cum adone et radone. fratribus claruit. par. ij.

ti. xj. ca. vj. §. xvij.

Ausbertus rotomagens. archiepiscopus claruit. par. ij.

ti. xj. ca. vj. §. xxi.

Agilus abbas resbacef. claruit. par. ij. ti. xj. ca. vj. §. xxi.

Andomar tornanensi. eps claruit. p. ij. ti. xj. ca. vj. §. xxiij.

Augustini translatio ad papiam par. ij. titu. xij. ca. i. §. i.

et ca. ij. §. iij.

Adrianus papa claruit. par. ij. ti. xij. ca. i. §. vj.

Anastasius qui et arthemius dicitur. imperium vsurpa-

uit. par. ij. ti. xij. ca. i. §. i.

Albinus abbas et eps andegauensi. par. ij. ti. xij. ca. i. §. i.

Amelius et amicus miramodo similes hec gesserunt in

rabilla. parte. ij. ti. xij. ca. iij. in corpore.

Albinus qui et albuin? dicitur claruit. par. ij. ti. xij. ca. v.

Antonius abbas tentationibus ac miraculis gloriosus

claruit. par. ij. ti. xv. ca. iij. §. i. et sequenti.

Antonij pssimi patris obitus. par. ij. ti. xv. ca. iij. §. v. et fi.

Arfemij mores et conuersatio. parte. ij. ti. xv. ca. viij. §. iij.

Ancille virginis martyriu par. ij. ti. xv. ca. viij. §. iij.

Amonius epatum renuit. par. ij. ti. xv. ca. viij. §. v.

Appollonij sancta et deuota conuersatio. parte. ij. ti. xv.

ca. x. in corpore.

Amare virginis et aliarum plurimarum sanctarum virginu

gesta recitantur. par. ij. ti. xv. ca. x. §. iij. et v.

Adrianus scos papa magnus elemosynarius fuit. par.

ij. titu. xv. ca. i. §. x.

Anastasius hierarchiam dyonisiij transulit. par. ij. ti. xvj.

ca. i. §. xj.

Alexader scos papa decretum 3 symoniacos posuit. Et

patrimoni petri suscepit. par. ij. ti. xvj. ca. i. §. xj.

Arnulfus ipator normanos deuicit. p. ij. ti. xvj. ca. i. §. vj.

Anglorum sancti incorrupti plures numerantur. par. ij.

ti. xvj. ca. vj. §. iij.

Anuli recepti per venerem mira desponsatio. parte. ij. ti.

xvj. ca. vj. §. iij.

Anselmus sanctus episcopus claruit cum scriptis suis.

par. ij. ti. xvj. ca. xj. per totum.

Antiochie situs cum eius expugnatione a xpianis descri-

bitur. par. ij. ti. xvj. ca. xij. §. iij.

Abaelardus a beato bernardo impugnatur. parte. ij. ti.

xvij. ca. i. §. v.

Anastasius scos eligitur in papa. par. ij. ti. xvij. ca. i. §. vj.

Adrianus quart? papa refert miserias in petri sede. pre.

ij. ti. xvij. ca. i. §. ix.

Alexander tertius papa graue scisma et persecutiones a

frederico pmo passus est. pre. ij. ti. xvij. ca. i. §. x.

Alpaides xgo scra et celebris claruit. p. ij. ti. xvij. ca. i. §. xj.

Astrologorum vanitates reprobantur. parte. ij. titu. xvij.

ca. i. §. xij.

Antiochia ab imperatore constantinopolitano obsidef.

par. ij. ti. xvij. ca. vj. §. iij.

Antiochia a noradino turchoz potente ex xpianis capi-

tur. parte. ij. ti. xvij. ca. vj. §. vi.

Almaricus sextus rex hierosolyme plura bella in egypto

k k

pto gessit. par. ij. ti. xvij. ca. ix. §. iij. r. v.
Alexandrie in egypto situs ac descriptio par. ij. ti. xvij. ca. ix. §. iij. in fine.
Basilus magne sanctitatis vir fideliter opatus est pro ecclesia catholica par. ij. titu. ix. ca. v. §. vij. r. ca. vj. §. iij.
Bricius eps thurone. post brui martinu mul-
ta passus est aduersa par. ij. ti. x. ca. xj. §. v.
Bonifacius papa prim' sedem Petri gubernauit. par-
te. ij. ti. xj. ca. j. §. j.
Boetius ob sui sapientia religatur in captiua: r. tandē ibi
occiditur par. ij. ti. xj. ca. ij. §. iij. circa finem.
Burtus filius ascanij filij enee sic triumphauit contra
regem grecorum. par. ij. ti. xj. ca. v.
Britannorum reges bi fuerunt: r. tot annis regnū posse
derunt par. ij. ti. xj. ca. v. §. ij.
Boetius claruit cū scriptis suis par. ij. ti. xj. ca. xv.
Bonifacius secund' papa bec in sede Petri effecit apr-
te. ij. ti. xj. ca. j. §. j.
Bridet' papa pm' p'fuit aplice sedi. p. ij. ti. xj. ca. j. §. vij.
Bellisarius quasi victorioso affricā romano imperio re-
stituit vandalis victis. r. p'fuit theobartū gorthorū
regem vsurpatore yralie et scyllie p'strauit. par. ij. tit.
xj. ca. iij. §. j. et sequenti. diffuse.
Bellantium astucia notabilis inter vtrasq; partes no-
tatur. par. ij. ti. xj. ca. iij. §. iij.
Benedictus abbas spiritum dei habere attemperatur a
totila. par. ij. ti. xj. ca. v. §. iij.
Brandanus scotus pater trium milium monachorum.
parte. ij. ti. xj. ca. v. §. j. in fine.
Brigida regina suecie claruit. par. ij. ti. xj. ca. vij. §. j.
Brandanus abbas claruit. par. ij. ti. xj. ca. vij. §. v.
Basolus abbas cū sindulpho p'sbytero claruerunt. par-
te. ij. ti. xj. ca. vij. §. vij.
Bonifacius ferentis italie ciuitatis eps claruit. parte
ij. ti. xj. ca. ix. §. v.
Benedictus monachus qdā claruit. p. ij. ti. xj. ca. ix. §. xvj.
Bonifac' papa iij. r. iij. claruerunt. par. ij. ti. xj. ca. j. §. j.
Benedictus papa claruit. par. ij. ti. xj. ca. j. §. v.
Beda venerabilis cum scriptis suis claruit. par. ij. tit.
xj. ca. iij. in corpore.
Brunichildis seu mulier post multa mala sic moritur.
par. ij. ti. xj. ca. vj. §. iij. r. ti. xj. ca. iij. §. j.
Bathildis regina francie claruit. p. ij. ti. xj. ca. iij. §. vj.
Baptistini vigore agnosce ex lepra ablata. p. ij. ti. xj. ca. vj.
Benedicti r. scolastice fororis sue translatio. §. xij.
parte. ij. ti. xj. ca. vj. §. xxiij.
Bonifac' archieps magnū fide illustra-
uit r. hoc gessit. par. ij. ti. xj. ca. j. in corpore. r. §. vij.
Burchardus palmus herbipole. eps claruit. par. ij. tit.
xj. ca. ij. §. iij.
Bartholomei translatio. par. ij. ti. xj. ca. iij. §. v.
Baptismi exorcismus r. accessoria moralizantur ab ra-
bano. parte. ij. ti. xj. ca. v. §. j.
Beniamin sanctus claruit. par. ij. ti. xv. ca. vij. §. v.
Benedictus abbas sanctus miraculis in monastica vi-
ta claruit. par. ij. ti. xv. ca. xij. in corpore. r. §. sequenti.
Bonifacius monachus illelus per ignem iuit. parte. ij.
titu. xv. ca. xv. §. iij.
Benedictus iij. papa nolens cum lachrymis papatum
inuit. par. ij. ti. xv. ca. j. §. v.
Baberges ecclia fudat ab herico. p. ij. ti. xv. ca. iij. a corpe.
Balduinus successit fratri gottifrido in regno bierlm.
par. ij. ti. xv. ca. iij. §. ix.
Bernardus sanctus abbas clareuallensis doctrinis et
meritis claruit. par. ij. ti. xv. ca. v. per totum.
Balduinus tert' rex hierosolyme cū bella plura cū infi-
delibus gessit tandem captus. par. ij. titu. xv. ca. vj. §. j.
ij. et sequenti.

Bella varia xpianorum contra infideles in terra pro-
missionis recitantur. parte. ij. tit. xvij. ca. vj. §. j. r. ij. Et
in reliquis §. r. capitulis sequentibus.
Balduinus. v. rex bierusalem ascalonam cepit. par. ij. ti.
xv. ca. ix. §. j. mox eius narratur. §. iij.
Balduinus elephantius rex bierusalem vltimo regna-
uit. parte. ij. titu. xv. ca. ix. §. x.
Bella plurima inter regem francie philippum r. reges
anglie recitant fere per totum ca. ix. in pluribus §.
Constantinus ita imperiū a romanis vocatus
aggreditur. parte. ij. ti. ix. ca. j. in corpore.
Erit scia sic inuēta est. par. ij. ti. ix. ca. j. §. iij.
Constant' p'starint magni filij hereticus multa
mala xpianis intulit. par. ij. ti. ix. ca. ij. r. ca. iij.
Concilium nicenū bec p'stituit. pre. ij. ti. ix. ca. iij. r. §. seqn.
Constantius p'tra magnetū interfectore fratris sui co-
stantis bellum excitauit. pre. ij. ti. ix. ca. iij. §. j.
Cocliū mediolanū a constantio arrianorū fauore cōtra
eusebiū. vercelles. est institutū. par. ij. ti. ix. ca. iij. §. iij.
Constantem filium constantini occidentes taliter mor-
tui sunt. par. ij. ti. ix. ca. iij. §. vij.
Constantinus magnus duos habuit ex vno patre non
ex matre germanos videlicet cōstantium r. dalmachū
Iste constantius habuit duos filios scilicet gallum et
iulianum r. ca. par. ij. ti. ix. ca. iij. §. vij.
Concilium alexandrinum contra beresim luciferianam
constituit r. ca. par. ij. ti. ix. ca. v. §. j.
Ciriacus ante baptisimū iudas appellat' sancte crucis
inuentor. martyrio coronat'. par. ij. ti. ix. ca. v. §. vij.
Cura pastoris q' fugienda. pre. ij. ti. ix. ca. v. §. j.
Celestin' papa p'fuit sedi aplice. par. ij. ti. xj. ca. j. §. j.
Corporalia super quibus celebratur diuina quante sunt
sanctitatis. par. ij. ti. xj. ca. j. §. iij.
Clandianus als mamer' epus viennē. doctor claruit
parte. ij. ti. xj. ca. j. §. v.
Clodouens apud francos regnabat infidelis sic cōuer-
sus. parte. ij. titu. xj. ca. ij. §. vij.
Clasiodorus monachus claruit cum scriptis suis. parte
ij. titu. xj. ca. iij. §. j.
Cassianus antistes alexandrinus claruit. parte. ij. titu.
xj. ca. xv. §. iij.
Cantus gregorianus autētizatur contra ambrosianū.
parte. ij. ti. xj. ca. iij. §. v.
Crucifixum a iudeo telo lesu sanguine effudit. parte
ij. titu. xj. ca. v. §. xj. in fine.
Columbani abbas gesta. parte. ij. ti. xj. ca. vj. §. vj.
Carilephi beremite gesta. parte. ij. ti. xj. ca. vj. §. vj.
Constantius monachus claruit. parte. ij. ti. xj. ca. ix. §. iij.
Cassius narne. eps claruit. parte. ij. ti. xj. ca. ix. §. ix.
Cerberius populonij vrbis eps claruit. parte. ij. tit. xj.
ca. ix. §. iij.
Ebonon papa claruit. parte. ij. titu. xj. ca. j. §. v.
Constantinus papa claruit. parte. ij. ti. xj. ca. j. §. vj.
Concilia bec quattuor tanq' euangelia sunt autentica.
parte. ij. titu. xj. ca. ij. §. j.
Clericorum vita qualiter debet regulari. parte. ij. titu.
xj. ca. ij. §. j.
Cosdroe regnum persay a quo expulsus fuit sic recupe-
rauit. parte. ij. titu. xj. ca. iij. §. j.
Cosdroe expugnavit palestnam: spoliavit hierosoly-
mam: occupauit egyptum alexandriam libia atq; car-
thaginem. r. se vt deum colit constituit. parte. ij. tit. xj.
ca. iij. §. j. et seq.
Constantinus heracij filius regnans quarto mense a
nouerca extinctus est. parte. ij. ti. xj. ca. iij. §. v.
Constans eodem constantium patrem suum subsequit
in imperio. Ibidem.
Constantinus constantij illius filius imperij constan-
tinopolitani accepit. parte. ij. ti. xj. ca. iij. §. vj.

Columbanus abbas luxonie. pater multorum sanctorū
monachorū obiit. par. ij. ti. xj. ca. vj. §. j.
Cōstant' ij. pp' tadē degdar' depōit. p. ij. ti. xj. ca. j. §. iij.
Constantinus leonis. ij. imperatoris filius imperauit.
par. ij. ti. xj. ca. ij. §. iij.
Constantinus. v. frater leonis cum hyrenē matre impe-
rium gubernauit. parte. ij. ti. xj. ca. ij. §. iij.
Collationes varie ac deuote sanctorū patrum recitatur
par. ij. ti. xv. ca. ij. per totum.
Cheremonis collationes. p. ij. ti. xv. ca. ij. §. j. et sequenti.
Coptis abbas de mutio r. plurib' alijs narratio. par-
te. ij. ti. xv. ca. j. §. j.
Carnalidulsiū ordo incepit a romualdo. par. ij. tit. xv. ca.
xv. in corpore. r. §. sequentibus.
Cuniacensiū ordo incepit. parte. ij. ti. xv. ca. xv. §. j.
Cisterciensiū ordo dilatat'. p. ij. ti. xv. ca. xv. in corpe.
Cartusienū ordo institū habuit a baunone teutonico. p.
ij. ti. xv. ca. xv. in corpore. et §. j.
Comit' flandresis ortū habuit. p. ij. ti. xv. ca. ij. §. iij.
Conradus berici substituit i impio. p. ij. ti. xv. ca. ij. §. ix.
Coneizantes mirabil' puniuntur. p. ij. ti. xv. ca. iij. in cor.
Conradus. ij. potenter yraliam subiugauit precipue lon-
gobardiam. parte. ij. ti. xv. ca. iij. §. j.
Constantinopolis per alexium adipsatur. Et rupertus
grecos proferunt. parte. ij. ti. xvi. ca. v. §. iij.
Clericus damnatus socio suo apparuit. par. ij. ti. xvi. ca.
pitu. xij. in corpore.
Calixtus papa. ij. benricum quintum absoluit r. paces
ecclesie reddit: r. decreta plura fecit. parte. ij. titu. xvij.
ca. j. §. j.
Celestinus secundus papa breui tempore in papatu se-
dit. parte. ij. ti. xvij. ca. j. §. v.
Clemes. iij. papa ecclie p'fuit. par. ij. ti. xvij. ca. j. §. xij.
Celestinus tertius papa coronauit benricum. par. ij. ti.
xvij. ca. j. §. xij. in fine.
Cinitates orientales a xpianis capte sunt videlicet tri-
polis. sydon. berithum r. ca. parte. ij. ti. xvij. ca. vj. §. j.
Conrad' impator plura in impio gessit. pre. ij. ti. xvij. ca.
vij. in corpe. Et tadē cruce p liberatione oppressor in
terra scia suscepit. i. eodē ti. r. ca. §. iij. is sine fructu.
Cotarelli septem milia interficiunt. parte. ij. tit. xvij. ca.
ix. §. xvij.
Disputatio iudeorū doctissimorū r. xpianorū p fl-
de corā constantino. parte. ij. ti. ix. ca. j. §. iij.
Damasus papa claruit. par. ij. ti. ix. ca. ij. §. j.
Donatus gramaticus claruit. pre. ij. ti. ix. ca. iij. §. vij.
Donatus episcopus arctinus martyrio coronat'. parte
ij. titu. ix. ca. v. §. vj.
Didimus estl' cecus doctor tamen clarissim'. parte. ij. ti.
x. ca. v. §. iij.
Donatus eps claruit. parte. ij. titu. x. ca. j. §. iij.
Darius mediolanen. eps claruit. par. ij. ti. xj. ca. ix. §. vj.
Dyalogi beati gregozij exempla recitantur q' plura. p.
ij. titu. xj. ca. ix. per totum.
Damasus papa claruit. parte. ij. titu. xj. ca. j. §. iij.
Deodatus papa claruit. parte. ij. titu. xj. ca. j. §. iij.
Dagobertus francorum monarchia imperauit. parte
ij. ti. xj. ca. vj. §. vij.
Dedicationis ecclie visio p'clara. p. ij. ti. xj. ca. vj. §. vij.
Discretionis xpus plurimū laudat'. p. ij. ti. xv. ca. ij. §. j.
Danis collatio de concupiscentia carnis r. spūs. parte
ij. ti. xv. ca. ij. §. iij.
Dozobe' theban' durissime vixit. p. ij. ti. xv. ca. vij. §. vj.
Dionysij artopagite liber de celesti hierarchia ad parti-
suis mittitur. parte. ij. titu. xv. ca. ij. in corpore.
Panorum gens plurimū infestat anglos. parte. ij. titu.
xvj. ca. ij. §. j.
Distantius anglie eps cantuarien. miraculis r. p'pbe-
tia claruit. parte. ij. ti. xv. ca. vj. fere per totum.

Dani adiunctis anglis misere cantuariā deuastant. par-
te. ij. ti. xv. ca. vj. §. j.
Dom' hospitalis hierosolyme sancti iobis: quo habuit
initū r. eius p'trouerha. par. ij. ti. xv. ca. ix. §. j.
Eusebius vercelles. epus famosus post athana-
sum contra arrianos fuit. parte. ij. ti. ix. ca. iij. §. iij.
Et ti. x. ca. j. §. j.
Eusebius p'rebyter romanus martyrio coro-
natur. parte. ij. ti. ix. ca. iij. §. vj.
Eusebi' nicen' luculēta opuscula fecit. par. ij. ti. x. ca. j. §. j.
Ezrem syrus pater deuotus in beremo sic conuersatus
est. par. ij. ti. x. ca. iij. §. v.
Epiphanius sanctus vir claruit. parte. ij. ti. x. ca. ix. §. vij.
Et ti. xj. ca. ij. §. iij.
Eutices abbas hereticus r. defensor eius dioscor' p'de-
nantur in celio calcedonen. parte. ij. ti. xj. ca. j. §. iij.
Exilio ab honorico relegati bec p'pessi sunt. par. ij. tit. xj.
ca. x. §. iij.
Eutropius p'rebyter claret cum scriptis suis. parte. ij.
ti. xj. ca. xj. §. vj.
Eucherius lugdunen. eps claruit. par. ij. ti. xj. ca. xv. §. j.
Epla bellisarij ad impatorem. par. ij. ti. xj. ca. v. §. j.
Epla torile ad impatorem. par. ij. ti. xj. ca. v. §. v.
Elemosynas maximas distribuit tyberius. ij. impator r
thezauros nouos reuenerit. parte. ij. ti. xj. ca. vj. §. vij.
Echbinus cum vignaloco multa miracula fecit. parte. ij.
ti. xj. ca. vij. §. vj.
Equidius abbas claruit. parte. ij. ti. xj. ca. ix. §. j.
Exempla q' plurima sanctorū ex dyalogo. b. gregozij col-
lecta recitantur. parte. ij. ti. xj. ca. ix. per totū.
Euticius r. florentius nufrie p'uicie claruerunt. parte
ij. ti. xj. ca. ix. §. xij.
Eulerius pater monachorum claruit. parte. ij. titu. xj.
ca. ix. §. xj.
Ediltrudis regina anglie tribus viris nupta virgo per-
mansit. parte. ij. ti. xj. ca. j. §. iij.
Eugenius papa claruit. parte. ij. ti. xj. ca. j. §. iij.
Eustasius doctrinis et miraculis claruit. parte. ij. ti. xj.
ca. vj. in corpore. moritur. §. vij.
Eligius nouiomenis episcopus claruit. parte. ij. tit. xij.
ca. vj. §. xv. et seq.
Egidius abbas claruit. parte. ij. ti. xj. ca. vj. §. xxiij.
Eulogij gesta cum elephantio. par. ij. tit. xv. ca. iij. §. vj.
Eustolina sub habitu virili in monasterio vixit. parte. ij.
ti. xv. ca. x. §. ix.
Euagrius dure tentatur a dyabolo. p. ij. ti. xv. ca. xj. §. v.
Eugenius papa secundus cecatus martyrio coronatur.
parte. ij. ti. xv. ca. j. §. iij.
Efredi regis anglie studia r. actus. p. ij. ti. xv. ca. ij. §. v.
Echelstan reg' anglie gliosa gesta. par. ij. ti. xv. ca. ij. §. xj.
Electores imperij numerantur per eoz officia. par. ij. ti.
xvj. ca. iij. in principio.
Ecclesia resurrectionis dnice in bierusalem destruitur r
reedificatur. pre. ij. ti. xv. ca. iij. §. iij.
Edgardi regis anglie gesta. pre. ij. ti. xv. ca. vj. §. iij.
Elphegus cantuarien. archieps martyrio a danais coro-
natur. pre. ij. ti. xv. ca. vj. in corpore. et §. sequenti.
Ediffa ab infidelibus capta. par. ij. ti. xv. ca. vij. §. j.
Elorentius sanctitate et miraculis claruit. par-
te. ij. ti. ix. ca. iij. §. vj.
Felix secundus papa eligitur a constantio arria-
no depellitur. et liberius restituitur. parte. ij.
ti. ix. ca. iij. §. v.
Felix tertius papa ecclie romane p'fuit. parte. ij. titu.
xj. ca. j. §. vj.
Fidei xpiane professio cōtra arrianos habetur. parte. ij.
ti. xj. ca. x. §. vj.
Fulgentius ruspensis sanctitate op'p'ius claruit cum
scriptis suis. par. ij. ti. xj. ca. xj. §. vij. et seq.

Felix secundus papa bec gessit parte. ij. ti. xij. ca. f. S. j.
 Solum purificationis marie virginis instituitur et cessa
 uit pestis parte. ij. ti. xij. ca. v. S. x. circa finem.
 Francorum regni sic in quatuor filios lortharij diuidi
 tur parte. ij. ti. xij. ca. v. S. iij.
 Fortunat' eps tuderin' claruit parte. ij. ti. xij. ca. f. S. vj.
 Fridianus lucen' episcopus claruit parte. ij. ti. xij. capitu
 lu. S. xj.
 Solum oim sanctorum et comemoratio oim animarum die se
 quenti instituit parte. ij. ti. xij. ca. f. S. j.
 Focas mauriciu interfecit et romanum imperium vsur
 pauit parte. ij. ti. xij. ca. iij.
 Furcus raptus in spiritu postea pdicationib' claruit
 parte. ij. ti. xij. ca. vj. S. xij.
 Fidei xpiane veritas relucet ex lamina aurea repta. par
 te. ij. ti. xij. ca. f. S. vj.
 Fidei xpiane miracula indei referunt ep'o adeodato. ibi s
 Formosus papa plura aduersa perpeffus sedem petri te
 nuit parte. ij. ti. xij. ca. f. S. xij.
 Florentia ab henrico quarto obsidetur. parte. ij. tit. xvj.
 capitu. v. S. iij.
 Fuldeu. clades cum pena celarij recitatur parte. ij. titu.
 xvj. ca. f. in corpore.
 Feretrū b're marie ad varia loca portatu miracula fecit.
 par. ij. ti. xij. ca. f. S. iij. prope finem.
 Fratres militie templi ortum habuerunt parte. ij. ti. xvj.
 ca. vj. S. iij.
 Fulco quartus hierosolymor' rex plura bella contra in
 fideles gessit parte. ij. ti. xvj. ca. vj. S. ij.
 Fredericus primus impator plura strenue gessit. parte. ij.
 ti. xvj. ca. f. in corpore.
 Frederici eiusdem obitus in flumine post magna opera
 perpetrata parte. ij. ti. xvj. ca. f. S. xix.
 Lozia patri et. p'tra arrianos ab ecclia decatari
 cepit in fine psalmi. par. ij. ti. f. ca. iij. S. vj.
 Gallicanus magister militie passus est marty
 rium parte. ij. ti. f. ca. v. S. v.
 Gordianus epimachus martyrio coronatur. parte. ij.
 ti. f. ca. v. S. vj.
 Gratianus valentiniani filius in occidentali parte im
 perans. triginta milia alemāorum apud argentina in
 terfecit parte. ij. ti. f. ca. vj. S. vj.
 Gotbi q're in solli romanu. puecti sunt. p. ij. ti. f. ca. f. S. ix.
 Gratianus impator hos mores habuit et. parte. ij. ti. f. ca.
 vj. S. ix. Et ita occisus est. S. j.
 Gotborum ducenta milia cu rege suo prostrati sunt. par
 te. ij. ti. f. ca. f. S. ij.
 Gotbi romani obsidentes victores obtinuerunt parte
 ij. ti. f. S. ij.
 Gregorius nazanzenus plurime laudis dignus preco
 nizatur parte. ij. ti. f. ca. v.
 Gellius l're quod studede sunt. vide hieronymum. parte. ij.
 ti. f. ca. vj. S. iij.
 Gelasius papa romanam ecclesiam gubernauit parte. ij.
 titu. xj. ca. f. S. vj.
 Gotbi ab hunis deuicti a p'p'is sedibus pulsi romano
 impio victores incubabāt parte. ij. tit. xj. ca. vj. S. j.
 Gotbi nome duplex sibi imposuerūt ex locis. v'ez visigo
 thi et ostrogoti. et cathalogus regu virtuos regni po
 nitur parte. ij. ti. xj. ca. vj. S. ij. et sequen.
 Gensericus tanta mala romanis et p campaniam intulit
 par. ij. ti. xj. ca. f. S. xj.
 Germanus antiodoreff. eps claruit p. ij. ti. xj. cap. xvj.
 Genouefa ad fidem pueri summi portatioe clarat. par
 te. ij. ti. f. ca. vj. S. j.
 Genobaldi landunensis epi gesta referuntur. parte. ij. ti.
 xj. ca. xvj. S. j.
 Genouefa virgo parisiensi. scitrate claruit p. ij. ti. xj. c. xix.
 Gregorius magnus angloz gentis miseratus conuer

sionem effecit. parte. ij. ti. xij. ca. f. S. vj.
 Gregori magni pape. j. gesta recitatur parte. ij. ti. xij. ca.
 iij. per totum.
 Gotbi ad fidem nostram sunt conuersi parte. ij. ti. xij. ca.
 ij. in corpore.
 Gregori mors celebris facta est et heremite visio atte
 statur parte. ij. ti. xij. ca. iij. S. xix.
 Gotbi q' multa mala fecerunt mediolani. et alijs ciuitati
 bus ytalie parte. ij. ti. xij. ca. iij. S. iij. et sequen.
 Gotbor' rex totilas quata mala ytalie ciuitatibus intulit.
 Et crudeliter tandem cum suis demictus est. par
 te. ij. ti. xij. ca. v. per totum.
 German' parisiensi. eps claruit parte. ij. ti. xj. ca. vj. S. iij.
 Gallus abbas. b. columban' discipulus claruit parte. ij. ti.
 xj. ca. vj. S. vj.
 Gotbor' vna pars visigothi appellati deserta heresi ar
 riana conuertuntur parte. ij. ti. xj. ca. vj. S. ix.
 Goari p'fessoris gesta parte. ij. ti. xj. ca. vj. in corpe.
 Gregori' lingonesi. eps claruit parte. ij. ti. xj. ca. vj. S. j.
 Gregorius parisiensis episcopus claruit parte. ij. tit. xj.
 ca. vj. S. ij.
 Gregorius turonesi. archiepiscopus claruit. parte. ij. ti.
 tu. xj. ca. vj. S. j.
 Gotborum rex sesebuntus fidem et ecclesiam catholicas
 fouit. parte. ij. titu. xij. ca. f. S. ij.
 Goericus eps metensis claruit. parte. ij. ti. xij. ca. vj. S. xij.
 Gregorius secundus papa teutones ad fidem legatis
 conuertit. parte. ij. titu. xij. ca. f. in corpore.
 Gregorius. iij. papa claruit. parte. ij. titu. xij. ca. f. S. j.
 Gogolfus martyr claruit. parte. ij. titu. xij. ca. f. S. vj.
 Grandimontensis ordo a stephano fundatione accepit.
 cuius vita sancta manifestatur. parte. ij. titu. xj. ca. f. S. j.
 Gregorius quartus papa per faracenos plura passus.
 parte. ij. titu. xvj. ca. f. S. iij.
 Gregorius sextus papa aplicam dignitatem labefacta
 restituit. parte. ij. titu. xvj. ca. f. S. xix.
 Gregorius. vij. henricu impatore et ep'm maguntinu ex
 coicauit et in exilio mouit. parte. ij. titu. xvj. ca. f. S. xj.
 Guido summ' musicus claruit. parte. ij. ti. xvj. ca. iij. S. ij.
 Gottifredi post capra hierosolyma electio in rege et ei
 laudes declarantur. parte. ij. titu. xvj. ca. xij. S. vj.
 Gelasi' papa. ij. plura p'fessus est. parte. ij. ti. xvj. c. f. S. j.
 Glibertus a beato Bernardo disputado vincitur. par
 te. ij. titu. xvj. ca. f. S. vj.
 Gregorius. vij. papa ad recuperandam terram sanctas
 principes iuctauit. parte. ij. titu. xvj. ca. f. S. xij.
 Guelforum nomen vnde ortum habuit. parte. ij. ti. xvj.
 ca. vj. in corpore prope finem.
 Guillelmus archieps bituricensi. sanctus claruit. par. ij.
 titu. xvj. ca. f. S. xix.
 Gbernia sic ad fidem nostram conuertitur. par.
 te. ij. ti. f. ca. iij. S. vj.
 Gylarius vlr egregius de fide scribes et. par
 te. ij. titu. f. ca. v. S. ij. in fine et titu. f. ca. iij. per
 totum.
 Honorius impator constanter de vsurpato' imperiu
 vindictam sumpsit. par. ij. ti. f. ca. f. S. ij.
 Gylarius papa ecclesiam romanam rexit. parte. ij. titu.
 xj. ca. f. S. v.
 Hormisda papa petri sedem possedit. parte. ij. titu. xj. c.
 f. S. ix.
 Huni gothos vicerunt et ex proprijs sedibus ppulerunt.
 parte. ij. titu. xj. ca. vj. S. j.
 Honorius vandalozum rex persecutione mouit in af
 rica contra xpianos. parte. ij. ti. xj. ca. x.
 Gylarius arelateff. eps eloquentissimus et doc. claruit.
 parte. ij. ti. xj. ca. xvj.
 Honoratus arelateff. eps claruit. p. ij. ti. xj. ca. xvj.
 Hermigildus rex visigothor' conuersus ad fide nostras

parte. ij. ti. xj. ca. ij.
 Herculanu martyriu describitur. par. ij. ti. xj. ca. v. S. vj.
 Hilpericus francie rex bec gessit p'tra fratre suu. par. ij.
 ti. xj. ca. vj. S. iij.
 Honoratus ducetorum monachorum pater claruit par
 te. ij. ti. xj. ca. f. S. ix.
 Honorius primus papa claruit. parte. ij. ti. xij. ca. f. S. ij.
 Honorius imperator claruit parte. ij. ti. xij. ca. iij. S. ij.
 Hildebrandus melles. eps claruit. par. ij. ti. xij. ca. vj. S. iij.
 Hyrenen vt sola imperio p'ceslet constantinu filiu captu
 excecavit par. ij. ti. xij. ca. ij. S. vj.
 Hilarionis diuina gesta parte. ij. ti. f. ca. v. per totum.
 Hilarionis miracula et obitus. p. ij. ti. xj. ca. v. S. ij. et iij.
 Hugo abbas cluniacensi. vita spiritali. v'guit par. ij. titu.
 xj. ca. xvj. S. ij.
 Hugo gratianopolitanus eps cartusensis brunone seq
 tur parte. ij. ti. xj. ca. xvj. in corpore.
 Hastingus cum danis a corpe sancti martini fugatur.
 parte. ij. ti. xj. ca. ij. S. iij.
 Henricus rex lanceam domini imperio donauit. parte
 ij. ti. xj. ca. f. S. x.
 Hugo regnu francie expetit parte. ij. ti. xvj. ca. iij. S. iij.
 Henricus. ij. impator sanctus vir p electores imperij
 imperiu p'm' habuit. parte. ij. ti. xvj. ca. iij. in corpore.
 Henricus idem per calicem sancto laurentio oblatum
 a dyabolo liberatur. parte. ij. titu. xvj. c. f. idem.
 Henricus tertius plura bona in imperio gessit. parte.
 ij. titu. xvj. ca. iij. S. ij.
 Henricus quartus impator fortunatus p'filio matris.
 sed a suis postea decipit. parte. ij. titu. xvj. ca. v. in corpe.
 Henricus idem a gregorio septimo excoicaf. et rudolfus
 p'tra eum sublimat. parte. ij. titu. xvj. ca. v. S. ij.
 Hildebertus episcopus in veribus et orationibus cla
 ruit. parte. ij. titu. xvj. ca. f. per totum.
 Hierosolyme obsidio et expugnatio cu eius descriptio
 ne ac situ loci. parte. ij. titu. xvj. ca. xij. ca. vj. et vj.
 Honorius. ij. papa claruit. parte. ij. titu. xvj. ca. f. S. iij.
 Hildegardis p'betissa claruit. par. ij. ti. xvj. ca. f. S. vj.
 Hostie quedā in carne puerie sunt. p. ij. ti. xvj. ca. f. S. xj.
 Hugo boneuallis claruit. parte. ij. titu. xvj. ca. f. S. xij.
 Henricus quint' impator p'cem suu et papam carceri
 bus mancipauit. parte. ij. titu. xvj. ca. vj. in corpore.
 Henricus. vj. impator apuliam occupauit. deinde scylli
 am obtinuit. parte. ij. titu. xvj. ca. f. S. xvj.
 Henricus cum filium fredericum regem alemannie et
 scyllie fecit mori. parte. ij. titu. xvj. ca. f. S. xvj.
 Inuentio sancte crucis sic peracta est. parte. ij.
 ti. f. ca. f. S. iij.
 Iulius papa q' constituit. p. ij. ti. f. ca. f. S. ij.
 Innocentius papa primus. p. ij. ti. f. ca. f. S. ij.
 Iacobus nizzibenus claruit in p'ellio niceno. parte. ij. ti.
 f. ca. iij. S. iij.
 Inda vltior conuertitur ad fidem. parte. ij. tit. f. ca.
 iij. S. vj.
 Inuentus et florentius sanctitate flozuerunt. parte. ij.
 ti. f. ca. iij. S. vj.
 Iulianus apostata vnde originaliter venit. parte. ij. tit.
 f. ca. iij. S. vj.
 Iulianus idem imperiu romanu assuetus est post con
 stantiu hereticum. parte. ij. ti. f. ca. v.
 Iuliani effigies et mores et psecutio in xpianos describi
 tur. parte. ij. ti. f. ca. v. S. ij. et seq.
 Iulianus apostate leges inique contra xpianos. parte. ij.
 ti. f. ca. v. S. ij.
 Iohannes et paulus martyrio coronantur. parte. ij. tit.
 f. ca. v. S. iij.
 Iuliani apostate mors sic facta est. p. ij. ti. f. ca. v. S. vj.
 Iouinianus impator claruit. parte. ij. tit. f. ca. v. S. ix.
 Iustina vxor valentiniani. filium eiusde noie bereti. arri

ana infectu. b. ambro. persequens parte. ij. ti. f. ca. vj. S. iij.
 Iheronymus doctor clarissimus multum preconizatur
 par. ij. ti. f. ca. vj.
 Immunitas ecclesie exemplum notabile. parte. ij. tit. x.
 ca. vj. S. ij. in fine.
 Iohannes crisostomus doctor solidissimus claruit cum
 scriptis suis parte. ij. ti. f. ca. f. S. ix.
 Ildorus alexandrinus a theopislo ibidem ep'o iniurijs
 lacessitur. parte. ij. ti. f. ca. f. S. ij.
 Iohannes crisostomus caluiose p'denatus est in exiliu
 par. ij. ti. f. ca. f. S. iij. et sequen.
 Iobes damas. claruit cu scriptis suis. p. ij. tit. f. ca. x. S. iij.
 Iobes cassian' claruit cu scriptis suis. p. ij. ti. f. ca. f. S. ij.
 Iustinus primus impator renouauit exilio relegatos ab
 anastasio hereticor' ecclesias ab arrianis ablatas resti
 tuit parte. ij. ti. xj. ca. f. in corpore.
 Iobes primus papa bec gessit parte. ij. ti. xj. ca. f. in corpe.
 Iustinus p'mus impator fidem catholicā p'p'io cirogra
 pho cu eulogijs p'eciosis p'duos ep'os ad iobem papā
 scdm transmisit par. ij. ti. xj. ca. f. S. ij.
 Iobes. ij. papa. p'fuit sedi aplice. par. ij. ti. xj. ca. f. S. ij.
 Iobes. iij. papa. p'fuit sedi aplice. p. ij. ti. xj. ca. f. S. vj.
 Iesumum quadragesime sic a. b. gregorio instituitur par
 te. ij. ti. xj. ca. iij. S. iij.
 Iustinus maior impauit par. ij. ti. xj. ca. iij.
 Ildouat' gothor' rex cōtra bellisariu bec peregit. parte
 ij. ti. xj. ca. iij. S. vj.
 Iustinianus impator multimode a gothis tribulat' ec
 clesiam fouit. p. ij. ti. xj. ca. v. per totu. p'cpue. S. xj.
 Iustinus secundus impator a iustiniano in filiu adopta
 tus. par. ij. ti. xj. ca. vj.
 Iudei fili' sacm eucharistie suau xpiane accepit. vide
 miraculum par. ij. ti. xj. ca. vj. S. ij.
 Iohanes elemosynarius patriarcha alexandrinus cla
 ruit parte. ij. ti. xj. ca. vj. S. xj. et sequen.
 Isaac de syria heremita claruit. parte. ij. ti. xj. c. f. S. xij.
 Iobes papa. iij. claruit parte. ij. ti. xj. ca. f. S. ij.
 Iobes. v. papa claruit parte. ij. ti. xj. ca. f. S. v.
 Iobes. vj. papa. claruit par. ij. ti. xj. ca. f. S. vj.
 Iobes. vij. papa claruit parte. ij. ti. xj. ca. f. S. vj.
 Ildorus b'ipalensis eps claret cu scriptis suis parte. ij.
 ti. xj. ca. ij. in corpore.
 Iudei coacti sunt fidem xpianā assumere vel occidi. par.
 te. ij. ti. xj. ca. iij. S. iij.
 Iustinianus scds constantini quarti filius imperauit par
 te. ij. ti. xj. ca. iij. S. vj. Et exilio relegatus ita restitui
 tur. et iterum reijctur. S. ix.
 Iacobi maioris reliquie panduntur karolo magno parte.
 ij. ti. xj. ca. iij. S. iij.
 Ioseph abbatis collatio de vera amicitia parte. ij. ti. xj.
 ca. ij. S. v.
 Iohis abbatis collatio de comparatione vite cenobitice
 ad anachoriticā. par. ij. ti. xj. ca. ij. S. xvj.
 Iobis heremite inclusio. par. ij. ti. xj. ca. vj. in corpe.
 Iobes carpentarius futura p'dixit. p. ij. ti. xj. ca. x. S. xj.
 Iobes gualbertus institutor ordinis vallis ymbrose mi
 racul ac scra vita claruit. p. ij. ti. xj. c. xvj. i cor. et seq.
 Iobes anglicus femina p papa ponif. p. ij. ti. xj. ca. f. S. j.
 Iobes octauus papa dictus ac factis pluribus papatum
 rexit. par. ij. ti. xj. ca. f. S. xj.
 Iobes. x. papa. mala a saracenis et bungaris passus tan
 dem strangulatus fuit par. ij. ti. xj. ca. f. S. xv.
 Iobes. xij. papa. miserabiliter in papatu vixit cōtra otto
 nem par. ij. ti. xj. ca. f. S. xvj.
 Iohannes. xij. a romanis captus per ortonem liberaf.
 par. ij. ti. xj. ca. f. S. xvj.
 Iohannes scotus cum scriptis suis translati libris cla
 ruit par. ij. ti. xj. ca. f. S. ij.
 Iudeor' errores reprobaf. p. ij. ti. xj. c. xj. S. j. et sequen.
 K R in

Judeos fatuitates ex thalmut. p. ij. ti. xvj. c. xij. S. ij. i fine
Baptis facer mirabiliter torquebat homines parte. ij. ti.
xvj. ca. xij. S. ij. in fine.
Jacob apostoli miracula scripsit calixtus papa parte. ij.
titu. xvij. ca. j. S. ij.
Bos primus abbas clarcuallis visionem vidit. par. ij.
ti. xvij. ca. j. S. ij. in fine.
Innocentius scds graue scisma sustinuit per petri leo-
nis par. ij. ti. xvij. ca. j. S. ij.
Bos damasce ni liber tempore eugenij traditur par.
ij. ti. xvij. ca. j. S. ij.
Boachim abbas cu dicti suis claruit. p. ij. ti. xvij. c. j. S. xij.
Judei ex tota fracia expulsi sunt. p. ij. ti. xvij. ca. ix. S. vij.
Iherosolyma p saladinu. Anno dñi. M. clxxxvij. a xpia-
nis rripitur par. ij. ti. xvij. ca. ix. S. xv.
Romanus cu socijs suis martyrio psecratur par.
ij. ti. xvij. ca. j. S. xvij.
Karolomānus pipini regis francoz monach?
factus claruit par. ij. ti. xvij. ca. j. S. ij.
Karolus magnus longobardos vsurpatores bonorum
ecclesie strauit par. ij. ti. xvij. ca. j. S. vj.
Karolus martellus bec gessit par. ij. ti. xvij. ca. j. S. ij.
Karoli magni gesta z bella ingentia recitantur par. ij. ti.
xvij. ca. j. S. v.
Karolus magnus romanum imperium gubernare ince-
pit. Anno rē. par. ij. ti. xvij. ca. ij. S. ij.
Karolus. ij. caluus dictus impauit. p. ij. ti. xvij. ca. ij. S. ij.
Karolus. ij. dictus iunior ad imperium sublimatur par.
ij. ti. xvij. ca. j. S. ij.
Karolus. ij. imperator vidit mirabiles visiones par. ij.
ti. xvij. ca. j. S. vj.
Kunegundis sancta virgo vxor henrici per vomeres cā-
dentes se purgat par. ij. ti. xvij. ca. ij. in corpore.
Iberius papa in exilium trudit ab arrianis pre-
cipue constantio imperatore z tandem victus re-
dio exili assensit pstantio subscribens par. ij. ti.
ix. ca. ij. S. ij. z sequentibus.
Leontius semet castrauit ideo delectus a sacerdotio par-
te. ij. ti. ix. ca. ij. S. vj.
Lucifer beresiarcha fuit par. ij. ti. ix. ca. v. S. ij.
Lucius eps pessimus ecclesie persecutor par. ij. ti. ix. cap.
vj. S. ij.
Libertatis ecclesiastice exemplum notabile parte. ij. tit.
x. ca. vij. S. ij. in fine.
Leo papa primus clarus in scriptis suis pfeuit romane
ecclesie par. ij. ti. ix. ca. j. S. ij.
Letanie dicrum rogationum institute sunt hac de causa
parte. ij. ti. ix. ca. j. S. v.
Leo pms imperij assequit. par. ij. ti. ix. ca. j. S. ij.
Lorilda vxor clodouei francie regis laudes. par. ij. titu.
xj. ca. ij. S. vj. et sequen.
Lup⁹ eps threces. claruit miraculis p. ij. ti. xj. c. vij. S. ij.
Leo papa attlam regem bunoz adijt. z pacē ecclie obti-
nuit par. ij. ti. xj. ca. vij. S. v.
Lupi treces. gesta epi tricasine. recitat. p. ij. ti. xj. c. vij.
Leonardus lemonice. sanctitate plenus (S. vj.)
claruit par. ij. ti. xj. ca. xij. S. j.
Leonardus carbiginace. claruit p. ij. ti. xj. ca. xij. S. ij.
Letanie exhortatio a. b. greg. pfecta p. ij. ti. xj. ca. ij. S. j.
Longobardoz gens ytaliam vsurpat consilio narsetis.
par. ij. ti. xj. ca. vj. per totum.
Lotharius rex francoz bec gessit. z sic mortu⁹ est. parte
ij. ti. xj. ca. vj. S. ij. z vj.
Lōgobardi romā obfederit. p. ij. ti. xj. c. vj. S. vij. circa fl.
Locuste terrā vastarunt par. ij. ti. xj. ca. vj. S. ij.
Libertinus monach⁹ miraculis claruit. p. ij. ti. xj. c. ix. S. j.
Leo iunior papa claruit par. ij. ti. xj. ca. j. S. v.
Lotharius z theodoricus reges francie pello collidun-
tur par. ij. ti. xj. ca. ij. S. j.

Leo secundus leontius appellatus imperij vsurpat par-
te. ij. ti. xj. ca. ij. S. ij.
Lambertus traicte. eps martyrio coronatur par. ij. ti.
xj. ca. vj. S. xvj. in fine.
Leodegarius augustudine. episcopus claruit par. ij. tit.
xj. ca. vj. S. xvij.
Leufredus abbas claruit par. ij. ti. xj. ca. vj. S. xij.
Lupus zenone. eps claruit. p. ij. ti. xj. ca. vj. S. xij.
Luitprad⁹ rex logobardoz bec gessit. p. ij. ti. xj. ca. j. S. j.
Leo tertius papa sedem petri gubernauit. par. ij. ti. xj.
ca. j. S. vij.
Leo. ij. imperator bec gessit. p. ij. ti. xj. ca. j. S. ij. z S. v.
Leonis pape tertij decreta ac gesta. p. ij. ti. xj. c. j. in cor.
Leo papa. ij. in papam elegitur. par. ij. ti. xj. ca. j. S. vj.
Leo. vij. papa ptra benedictu per ottonē impatore papa-
tum regit par. ij. ti. xj. ca. j. S. xvj.
Leo. ix. papa teutonic⁹ scitate clar⁹. p. ij. ti. xj. c. j. S. xij.
Ludouicus pius imperator plura a filijs suis ppeius est
par. ij. ti. xj. ca. ij. in corpore.
Lotharius imperator renuncians seculo monachus mo-
ritur par. ij. ti. xj. ca. j. S. j.
Ludouicus. ij. imperator cōtra saracenos pugnauit par-
te. ij. ti. xj. c. ij. S. ij.
Ludouicus rex germanie reliquit filios discordes. par-
te. ij. titu. xvj. ca. ij. S. ij.
Ludouic⁹ rex romanoz caruit impiali bñdictioe. pte. ij.
titu. xvj. ca. ij. S. ij. Et fuit finis imperij in fracia.
Lanfrancus eps cantuarien. quedā ptra berengarij be-
resim gessit. parte. ij. tit. xvj. ca. x. in cor. z suis. S.
Libri sancti anselmi ponunt. par. ij. ti. xj. ca. xj. S. ij.
Lancea dñi saluatoris reperit. p. ij. ti. xj. ca. xij. S. v.
Lucius. ij. papa ad impediendum senatum repellitur. p-
te. ij. titu. xvj. ca. j. S. vj.
Lucius. ij. papa plura aduersa a romanis patitur. parte
ij. titu. xvj. ca. j. S. xj.
Lotharius imperator contra bobemos stragem passus
est. parte. ij. titu. xvj. ca. vij. in corpore.
Latini in constantinopoli expulsi non sine damno recel-
serunt. parte. ij. ti. xvj. ca. ix. S. ij.
Maximus eps treueren. tpe. b. martini miracu-
lis clarus. parte. ij. titu. ix. ca. ij. S. ij.
Maximilianus pstantē filiū pstantini magni in-
terfecit. z finaliter seipm occidit. p. ij. ti. ix. ca. ij. S. vj.
Maximus romanus ita imperij vsurpauit occiso gra-
tiano. parte. ij. titu. ix. ca. vij. S. j.
Martinus sanctus imperatorem maximus arguit. par-
te. ij. titu. ix. ca. vij. S. ij.
Monachicavita laudatur a gregorio nāzeno. parte
ij. ti. x. ca. v. S. ij.
Maximus thaurine. eps cuz scriptis suis claruit. pte
ij. ti. x. ca. x. S. ij.
Martinus thurone. eps virtuose claruit parte. ij. tit.
x. ca. xj. in corpore. z S. seq.
Maurill⁹ andegauen. eps claruit. par. ij. ti. x. ca. xij.
Mamert⁹ vienne. eps doc. claruit. par. ij. ti. xj. c. j. S. v.
Merlinus vates claruit. par. ij. ti. xj. ca. ij. S. j.
Marcianus defuncto theodosio iunioze imperij cōse-
cutus est. pte. ij. titu. xj. ca. ij. S. ij.
Marti euangeliste corpus transfatū est de alexadria ad
venetias. parte. ij. titu. xj. ca. ij. S. ij. in fine.
Marci⁹ abbas pictaue. claruit. par. ij. ti. xj. c. xij. S. v.
Melonis abbas venetensis claruit. parte. ij. ti. xj. ca.
xij. S. vj.
Mediolani crudelissime a gotbis vastantur. parte. ij. ti.
xj. ca. ij. S. ij.
Mauricius grecus impator romano z primus claruit
parte. ij. ti. xj. ca. vj. S. vij.
Mirabilia plura enumerant hoc tēpore fuisse. parte. ij.
ti. xj. ca. vj. S. ij.

Maurici⁹ ipatoris mors sic pñict. p. ij. ti. xj. c. vj. S. x.
Medardus z frater suus vno die nati z pñictes facti
claruerunt. parte. ij. titu. xj. ca. vij. S. j.
Machures qui z machoul⁹ dicit⁹ brendani discipul⁹ cla-
ruit. parte. ij. ti. xj. ca. vij. S. v.
Martin⁹ solitari⁹ in cāpania claruit. p. ij. ti. xj. c. ix. S. xv.
Mennos vtr solitari⁹ claruit. p. ij. tit. xj. c. ix. S. xvij.
Martinus papa claruit. p. ij. ti. xj. ca. j. S. ij.
Machomer malicia recitat. parte. ij. titu. xj. ca. v.
Machobodus andegauen. episcopus claruit. parte. ij.
ti. xj. ca. vj. S. ix.
Michael archagelus ecclesā in tumba maris sibi con-
strui pñict. parte. ij. ti. xj. ca. vj. S. xij.
Mimulus abbas florace. claruit. parte. ij. titu. xj.
ca. vj. S. xij.
Marie magdalene corpus transfertur. parte. ij. ti. xij.
ca. ij. S. ij.
Moyfi ab baris collatio. parte. ij. titu. xv. ca. ij. in corpe.
Magician origo pñict. p. ij. ti. xv. ca. ij. S. vj.
Machari alexandri miracula. parte. ij. ti. xv. ca. vj. in
corpore. et. S. seq.
Machari egyptij gesta. parte. ij. ti. xv. ca. vj. S. ij.
Machbi captiui monachi gesta. p. ij. ti. xv. ca. vj. S. j.
Machie relatio de amone z sancto pambone. parte
ij. titu. xv. ca. vj. S. ij.
Moyfi et iops eps martyrium passus. parte. ij. titu.
xv. ca. ix. in corpe. et. S. j.
Machia plures scds pñict. p. ij. ti. xv. ca. x. S. vj.
Machina ex mutatione nois in fornicatioe suspecta ha-
betur. parte. ij. tit. xv. ca. x. S. x.
Marie egyptiace penitētia. p. ij. tit. xv. ca. x. S. x.
Machus in galliam a beato benedicto mittitur. parte
ij. titu. xv. ca. xij. in corpore.
Mirabilia que contigerūt tēpore ludouici secūdi impe-
ratoris. parte. ij. titu. xvj. ca. ij. S. ij.
Machie⁹ abbas scds pñict. par. ij. ti. xvj. c. ij. S. ij.
Mirabilia ac pñicta diuersorum locorum narrantur.
parte. ij. tit. xvj. ca. vj. S. vj.
Machom⁹ pphane legis quedā mala recitant. parte
ij. titu. xvj. ca. xj. S. v. in fine.
Machias sanctus eps miraculis claruit. parte. ij. ti.
xvj. ca. ij. per totum.
Machoz triū regū corpora a mediolano ad coloniam
transferunt. parte. ij. ti. xvj. ca. ix. in corpore.
Machū concilium sic congregatum bec decreuit
p. ij. ti. ix. c. ij. z S. seq. In q claruit pñict⁹ ipi-
ridion iacobus nizibenus S. ij.
Machus sanctus mirr⁹ clustatis eps claruit. parte. ij.
titu. ix. ca. ij. S. v.
Machus remen. eps cu sorore sua eutropia martyrio
coronant. parte. ij. ti. xj. ca. vij. S. ij.
Machus ad collū suspēsus ad pñictionē infidelū operā
dedit. parte. ij. ti. xj. ca. xvj. S. j. in fine.
Machus ptra bellisariū supbia z odio mor⁹ cā fuit mul-
torū maloz. parte. ij. ti. xj. ca. ij. S. ij. z seq.
Machus ptra gotbos italiam liberauit z greciaz. parte
ij. tit. xj. ca. v. S. ix. z seq.
Machus monach⁹ claruit. p. ij. ti. xj. ca. ix. S. ij.
Machoz collatio de vita actiua z contemplatiua. parte
ij. ti. xv. ca. ij. S. xij. z seq.
Machus papa pñict⁹ lothariū regē excoicauit. z plura
decreta fecit. parte. ij. ti. xv. ca. j. S. ix.
Machus secūdu papa berengarij beresim extirpauit
parte. ij. titu. xvj. ca. j. S. x.
Machol sancti corpus ad barum transferit. parte. ij. tit.
xvj. ca. j. S. xij.
Machmanni franciam et alia loca deuastarunt. parte. ij.
titu. xvj. ca. ij. S. vj.
Machmannoz ducum cōuersio. z genealogia. pte. ij. titu.

xvj. ca. ij. S. vij.
Mach turcorum expulsio z in alijs locis orientalibus
per xpianos. parte. ij. ti. xvj. ca. xij. S. ij.
Machbertus primus institutor ordinis pñict⁹ strate. claruit. parte. ij. titu. xvj. ca. j. S. ij.
Rigenis scripta perpesa sunt altercatione ma-
gnam a doc. parte. ij. titu. x. ca. ix. S. j.
Machus hispanus hystorographus claruit. p-
te. ij. titu. x. ca. x.
Mach post graua bella dolose occiditur. parte. ij. tit.
xj. ca. ij. S. ij.
Machio preclara totile ad commilitones suos z alia ad
romanos z mandatum per pelagium ad imperatorem
parte. ij. titu. xj. ca. v. S. v.
Machio consultiua pro morte gloriosa subeunda poti⁹
q fuga. parte. ij. titu. xj. ca. v. S. vj.
Machio cluniacēsi institutor moralia greg. abbreviant
cui⁹ vita describit. p. ij. ti. xv. c. xvj. in corpe. z S. i. z c.
Machonis vita scda describit. p. ij. ti. xv. ca. xvi. S. ij. z c.
Machio templariorum sancti Johannis per bernardum
declatur. parte. ij. titu. xv. ca. x.
Machis humilioroz or⁹ z distinctio. p. ij. ti. xv. ca. xij.
Machio pulera gregoz sexti pape de sua innocentia. p-
te. ij. titu. xv. ca. j. S. xij.
Machio primus gloriosissime imperauit. parte. ij. titu. xvj.
ca. in in corpore.
Machis secundū imperium describitur. Et plura gesta
sub eo. parte. ij. titu. xvj. ca. ij. S. ij.
Machio tertius imperator plura contra romanos gessit. p-
te. ij. titu. xvj. ca. ij. S. ij.
Machiosus acutissimus z eloquens a simplici
pñictore pñict. pte. ij. titu. ix. ca. ij. S. ij.
Machius in concilio niceno claruit. parte. ij.
titu. ix. ca. ij. S. ij.
Machius constantinopolitanus martyrio consecratur.
parte. ij. titu. ix. ca. ij. S. vj.
Machius confessoris z pontificis nataliciū treueris ce-
lebratur. parte. ij. titu. ix. ca. ij. S. vj.
Machialis cura q fugienda sit gregoz nāzanani do-
ctrina. parte. ij. titu. x. ca. v. S. j.
Machier⁹ poeta claruit cu dicti snis. p. ij. ti. x. ca. x. S. vj.
Machianiste beretici bos habuerunt errores. parte
ij. titu. x. ca. x. S. vj.
Machier⁹ beresiarcha in britania fuit. p. ij. ti. x. ca. x. S. vj.
Machia nobilissima romana post struces innumeras mī-
grauit. parte. ij. titu. x. ca. xv.
Machiarum reges qui fuerunt. z quot annis quicqz eoz
gubernauit. parte. ij. titu. xj. ca. ij.
Machier vtr crudelissimus leonis pape notari⁹ claruit
cum scriptis. parte. ij. titu. xj. ca. xj.
Machionius episcopus bononice. autor vitaspatri egypti.
pri. parte. ij. titu. xj. ca. xj. S. v.
Machianus grammaticus claruit cum scriptis parte. ij.
titu. xj. ca. xj. S. vj.
Machianus episcopus se vendi permisit pro filio vidue.
parte. ij. titu. xj. ca. xj.
Machius brito archieps scotoz fere totam hybernā
conuertit. parte. ij. titu. xj. ca. xvij. S. ij.
Machiorū pñict tale bz exordiu. p. ij. ti. xj. c. xvij. S. ij.
Machier⁹ ij. papa canonū institutor sic gubernauit aplicā
sedē. p. ij. titu. xj. ca. j. S. v. in fl. z ca. ij. in corpore.
Machia quādo celebrandum sit patet ex miraculo parte
ij. titu. xj. ca. j. S. vj.
Machis inguinaria rome inde venit. p. ij. ti. xj. c. ij. S. j.
Machium ingens maximus astutis peractum vide par-
te. ij. ti. xj. ca. ij. S. ij.
Machus leone. eps claruit. parte. ij. titu. xj. ca. vij. S. x.
Machis conuertitur in lapidem elemosynam negante p-
te. ij. titu. xj. ca. j. in corpore.

Para virgo xpi cum fratribus suis sanctis claruit in
fracta parte. ij. titu. xij. ca. vj. in corpore.
Hilbertus totomagensis archiepiscopus claruit. par
te. ij. titu. xij. ca. vj. S. vij.
Priectus auernensis episcopus claruit. parte. ij. titu. xij.
ca. vj. S. xvj.
Primus regnum francie assequitur et ecclesiam roma
nam tuncur. parte. ij. titu. xij. ca. j. S. ij. et sequen.
Paulus primus papa vir sanctus et mitissimus claruit
parte. ij. titu. xij. ca. j. S. iij.
Philippicus bereticus occiso iustitiano usurpauit im
perium. par. ij. titu. xij. ca. j.
Parisiense studiu ita exortu est. pre. ij. titu. xij. ca. iij. S. xij.
Pasunt collatio de tripli vocatioc. p. ij. titu. xij. ca. iij. S. ij.
Platonis collatio de diuersis generibus monachor.
parte. ij. titu. xij. ca. iij. S. xvj.
Pauli primi beremite vita ex visitatione beati antonij
claruit. parte. ij. titu. xij. ca. iij. in corpore.
Pauli simplici pueris et obia. p. ij. titu. xij. ca. iij. p. totu.
Pastoris abbat doctrina. pre. ij. titu. xij. ca. vj. in corpe.
Pasunt sibi simile quatuor. pre. ij. titu. xij. ca. x. S. ij.
Pacomij scribitur scilicet gesta. p. ij. titu. xij. ca. x. in corpe. et
placidus discipulus benedicti martyrii. S. j.
paritur in sicilia. parte. ij. titu. xij. ca. xij. S. iij. et sequen.
Pemonstratensis ordinis fundator fuit nothbertus.
parte. ij. titu. xij. ca. xij.
Pascalus primus papa corpus beate ecclesie ex reuelat
ione inuenit. parte. ij. titu. xij. ca. j. S. ij.
Pascalus decreta aliqua scripsit. p. ij. titu. xij. ca. j. S. ij.
Polonia imperio romano tributaria efficitur. parte. ij.
titu. xij. ca. iij. S. j.
Petrus damianus dictis et exemplis suis claruit. par
te. ij. titu. xij. ca. vj. per totu.
Petrus alfonus prius moyses ex iudaismo conuertit
parte. ij. titu. xij. ca. xij. in corpore.
Passagium pro recuperatione hierosolyme et altarum re
gionum orientaliu. parte. ij. titu. xij. ca. xij. per totu.
Port mirabilis cuiusdam femine. p. ij. titu. xij. ca. xij. S. ij.
Pascalus. ij. papa ab imperatore henri. in fine.
co quinto capitur ob inuestituram per annulum et vir
gam et. parte. ij. titu. xij. ca. j. in corpore.
Petrus tarentinensis episcopus inuencula curauit. Et cuius vulne
re ac et iudes lignei extierat. p. ij. titu. xij. ca. j. S. xvj.
Petrus monoculus abbas clarenallensis floruit. parte
ij. titu. xij. ca. j. S. xij.
Prodigia rara et cunctis temporibus benedicti quinti.
parte. ij. titu. xij. ca. vj. S. ij.
Philippus rex francie inuenit mira gessit in regno par
te. ij. titu. xij. ca. x. S. xij.
Passagium pro recuperanda hierosolyma post amissionem. p
fredericu imperatore et ceteros. p. ij. titu. xij. ca. x. S. xvj.
Philippus rex francie et rex anglie acbon obtinuerunt
parte. ij. titu. xij. ca. x. S. xvj.
Quadragesimale ieiunium sic instituitur. parte
ij. titu. xij. ca. iij. S. xij.
Querele scilicet domine episcopi catuarie coram papa ale
xandro rege anglie. p. ij. titu. xij. ca. j. S. x.
Adagasus gothorum rex ydola rome restituere
conatus sic occidit. p. ij. titu. xij. ca. x. S. ij.
Roma a gothis depulsa miraculose fugiendi
b ad ecclesias. b petri pccetes. p. ij. titu. xij. ca. x. S. ij.
Religioz mores illi sunt decetes. p. ij. titu. xij. ca. v. S. ij.
Rufinus presbyter aculegess. claruit cum scriptis suis
parte. ij. titu. xij. ca. j. S. v.
Rogationum dies cum letaniis institute sunt hac ex ca
parte. ij. titu. xij. ca. j. S. j.
Reges piaz q fuerunt qd anis singuli pfuerunt. p. ij. titu. xij.
Reges francie a primo ad karolu ma. Ca. iij.
gnum fuerunt. xvj. parte. ij. titu. xij. ca. iij.

Reges britannie enumerantur quot annis reuerit. par
te. ij. titu. xij. ca. v. S. ij.
Regni vudaloz et scilicet bz ortu. pre. ij. titu. xij. ca. vj.
Reges gothorum enumerant. parte. ij. titu. xij. ca. vj.
Reges hunorum enumerant. parte. ij. titu. xij. ca. vj.
Reges longobardorum enumerant. parte. ij. titu. xij. ca. x.
Remigius remensis episcopus claruit. parte. ij. titu. xij. ca. xvj.
Roma obsessa a gothis anno integro tadem sic vici go
thos. parte. ij. titu. xij. ca. iij. S. iij.
Roma a gothis obsidet et crudelissime superatur. parte
ij. titu. xij. ca. v. S. iij. et seq.
Roma a bellisario sic restaurat. par. ij. titu. xij. ca. v. S. vj.
Roma iterum a gothis possessa sic a narsere restaurat.
parte. ij. titu. xij. ca. v. S. x.
Radegundis regina francie claruit. parte. ij. titu. xij. ca.
v. S. iij.
Regina anglie ediltrudis noie tribus viris traditavi
go permanit. parte. ij. titu. xij. ca. j. S. iij.
Reges bulgaroz annotant. p. ij. titu. xij. ca. iij. S. vj. in fl.
Roboticus abbas claruit. parte. ij. titu. xij. ca. vj. S. xj.
Remaculus tralectes. episcopus rodaldus frater suus treueres.
archiepiscopus. Deuera soror eoz abbatisa p sanguine scie
gerdrudis claruit. parte. ij. titu. xij. ca. vj. S. xij.
Richardus pontifex. claruit. p. ij. titu. xij. ca. vj. S. xj.
Rolandi milites fortissimi gesta. par. ij. titu. xij. ca. iij. S. x.
Rabbanus abbas fulden. tandem archiepiscopus maguntines.
claruit. par. ij. titu. xij. ca. v. S. j.
Religioz puerisatio mltipli comedat. p. ij. titu. xij. ca. j. S. j.
Romualdus institutor ordinis camaldulensium primus
floruit. parte. ij. titu. xij. ca. xvj. in corpore. Et vita ei po
nitur in. S. j. et seq.
Religionu relaxatio et tepiditas narratur. parte. ij. titu.
xij. ca. xij. S. j. et seq.
Religionu plurimarum reformatio. p. ij. titu. xij. ca. xij. S. ij.
Religio sancte brigite in duplici monasterio instituta
parte. ij. titu. xij. ca. xij. S. ij.
Rollo dux normannorum pueris summam pacem tenuit.
parte. ij. titu. xij. ca. j. S. xj.
Robertus rex francie resposoria et sequentias composuit.
parte. ij. titu. xij. ca. j. S. xvj.
Romanus impator grecus deuincit a persis: qui prius
totam pene asiam minorem et alias pulcias vt modo tur
chus acquisiuit. parte. ij. titu. xij. ca. iij. S. j.
Richardus dux normannorum deuotus claruit. p. ij. titu.
xij. ca. vj. S. iij.
Reges hierlm per successionem enumerantur. parte. ij. titu.
xij. ca. xij. S. j.
Rex hierlm fulco et ipator constantinopolitanus inopinata
et mirabili morte mortui sunt. par. ij. titu. xij. ca. vj. S. j.
Siluester papa constantinu ad fide conuertit. par.
ij. titu. xij. ca. j. S. j. et seq.
Siluester quando et quantum prefuit romane ec
clesie. parte. ij. titu. xij. ca. j.
Spiridion claruit in exilio niceno. par. ij. titu. xij. ca. iij. S. iij.
Sapor rex persarum. xvj. milia martyrio coronauit xpi co
las. parte. ij. titu. xij. ca. iij. S. iij.
Symeon episcopus selencie et thesfontis martyrio co
ronatur. parte. ij. titu. xij. ca. iij. S. iij.
Studium gentiliu litterarum reprehendit non simplr.
parte. ij. titu. xij. ca. vj. S. iij.
Stephani pnbomartyris relique inuere sunt hoc mi
raculo. parte. ij. titu. xij. ca. x. S. ij.
Symbolum misse dñice videt. patrem omnipotentem et
constantinopolitanam synodo est effectus ptra macedoniu
hereticum. parte. ij. titu. xij. ca. x. S. vj.
Sulpitius seuerus. Deuerus sulpitius. In acquitania
claruit. parte. ij. titu. xij. ca. x. S. x.
Sixtus secundus papa ecclesie prefuit. parte. ij. titu. xij.
ca. j. S. iij.

Simplidus papa romanam ecclesiam gubernauit. parte
ij. titu. xij. ca. j. S. vj.
Symachus papa contra laurentiu antipapa a rege co
firmatur. parte. ij. titu. xij. ca. j. S. vj.
Sigismundus martyrio coronat. pre. ij. titu. xij. ca. iij. S. x.
Sidonius episcopus auernensis. claruit cum scriptis. pre
ij. titu. xij. ca. iij.
Symachus patricius romanus socer boetij claret cum
scriptis. parte. ij. titu. xij. ca. xvj. S. j.
Seuertus abbas aganensis. claruit. p. ij. titu. xij. ca. xij. S. iij.
Siluerius papa bec perpeffus est ab augusta heretica.
parte. ij. titu. xij. ca. j. S. iij.
Sason doleffis archiepiscopus claruit. p. ij. titu. xij. ca. vj. S. vj.
Seuerus sacerdos valerieni. claruit. parte. ij. titu. xij. ca.
x. S. vj.
Sauinus carosme ciuitatis episcopus claruit. par. ij. titu.
xij. ca. x. S. x.
Sauin placetis vrbis episcopus claruit. par. ij. titu. xij. ca. x. S. x.
Sanctulus beato gregorio familiariter notus claruit.
parte. ij. titu. xij. ca. x. S. x.
Sauinianus papa detrahens beato gregorio puniatur.
parte. ij. titu. xij. ca. j. in corpore.
Seuertus papa claruit. parte. ij. titu. xij. ca. j. S. ij.
Sergius papa claruit. parte. ij. titu. xij. ca. j. S. v.
Synodus nicena tanq euangelii cu alijs tribus autenti
ci habetur. parte. ij. titu. xij. ca. j. S. j.
Sulpitius bituricensis archiepiscopus claruit. par. ij. titu.
xij. ca. vj. S. vj.
Seleberga abbatisa claruit. parte. ij. titu. xij. ca. vj. S. vj.
Stephanus. ij. papa claruit. p. ij. titu. xij. ca. j. S. ij.
Stephanus. iij. papa claruit deposito et degradato con
stantino. parte. ij. titu. xij. ca. j. S. v.
Salutus episcopus amblatensis. martyrio coronatur. parte. ij.
titu. xij. ca. iij. S. xj.
Studium parisiense a roma translatum est. parte. ij. titu.
xij. ca. iij. S. xj.
Serapionis collatio de impugnacione vitiorum. parte
ij. titu. xij. ca. j. S. iij.
Serent collatio de mobilitate anime et. parte. ij. titu. xij.
ca. j. S. vj.
Sere abbatisse et sinetice dicta memorabilia. p. ij. titu.
xij. ca. vj. S. ij.
Serapion pater trium milium monachorum. parte. ij.
titu. xij. ca. x. S. ij.
Siluan abbatisse puerisatio. parte. ij. titu. xij. ca. x. S. iij.
Serapion sindonius claruit. parte. ij. titu. xij. ca. x. S. xij.
Sententie morales sanctorum patrum recitant. parte. ij.
titu. xij. ca. xij. in corpore. et. S. sequen.
Scolastica soror beati benedicti in specie columbe cellu
petijt. parte. ij. titu. xij. ca. xij. S. vj.
Stephanus papa quartus ludouicum imperatorem co
ronauit. par. ij. titu. xij. ca. j. S. j.
Sergius secundus papa nomen suum primo mutauit.
parte. ij. titu. xij. ca. j. S. v.
Sergij tertij pape crudelia facta in formosum papam
mortuum. par. ij. titu. xij. ca. j. S. xv.
Stephanus octauus papa germanus. a romanis muti
latus. par. ij. titu. xij. ca. j. S. xv.
Siluester. ij. papa prius gilbertus dictus nigromanticus
miserrimu finem habuit. par. ij. titu. xij. ca. j. S. xvj.
Stephanus rex hungarie per gillam vxorem suam ad
fidem conuertitur. par. ij. titu. xij. ca. iij. in corpore.
Sclima graue tempore Innocentij beatus bernardus
per varias inquisitiones mitigauit. parte. ij. titu. xij.
ca. v. S. vj. et. vj.
Saladinus dominus egypti efficitur. parte. ij. titu. xij.
ca. x. S. v. Et regnum hierosolymorum boffiter aggre
ditur infra. S. x. et. xj.
Saladinus achonensem ciuitatem et hierosolymam in su

am ditionem recepit. parte. ij. titu. xij. ca. x. S. xv.
Obitus suus narrat. parte. ij. titu. xij. ca. x. S. xij.
Theodosius magni theodosij impatoris pater
innocenter occisus est. pre. ij. titu. xij. ca. vj. S. v.
Theodosius sic assumitur a gratiano in cosoro
tem imperij. parte. ij. titu. xij. ca. vj.
Theodosius sic bello maximum tyrannum vicit. parte
ij. titu. xij. ca. vj. S. iij.
Theodosius imperare cepit et hos habuit mores. par
te. ij. titu. xij. ca. vj.
Theodosius sic bello vicit eugenium et arbogastem.
parte. ij. titu. xij. ca. vj. S. j.
Theodosius ecclesias ab arrianis ablatas restituit ydo
la vniuersa extirpat. parte. ij. titu. xij. ca. vj. S. ij.
Theodosius obedientia. b. ambrosio obtemperauit ob ne
cem circensium. parte. ij. titu. xij. ca. vj. S. iij.
Theodosius iunior imperio cum bonozio substituitur
ab archadio. parte. ij. titu. xij. ca. x. S. iij.
Theophilus alexandrinus episcopus pueris egit ptra crisostom
mum scripta origeni. parte. ij. titu. xij. ca. x. S. j. et sequenti.
Theophilus asser claruit cum scriptis suis. parte. ij. titu.
xij. ca. x. S. j.
Theodosius iunior xpianissimus archadii filius impe
rauit cum bonozio. parte. ij. titu. xij. ca. ij.
Theodoricus bereticus imperium marinis ytalie bel
lis consecutus est. parte. ij. titu. xij. ca. ij. S. iij.
Theodatus crudeliter gessit contra benefactricem. par
te. ij. titu. xij. ca. ij. S. vj.
Theodorus episcopus syrie claruit cum scriptis suis.
parte. ij. titu. xij. ca. xj. S. vj.
Torila gothorum princeps contra duces imperatoris
sic pugnavit. parte. ij. titu. xij. ca. v. per totum.
Theophilus siculicus sic abnegaram fidem a demone re
cuperauit. parte. ij. titu. xij. ca. vj. S. ij.
Theodoricus rex francie bec contra columbanum ges
sit. parte. ij. titu. xij. ca. vj. S. vj.
Tiberius secundus imperator romanus talis fuit. par
te. ij. titu. xij. ca. vj. S. vj.
Theodorus papa claruit. parte. ij. titu. xij. ca. j. S. ij.
Teuton ad fidem xpianam conuertuntur. parte. ij. titu.
xij. ca. j. in corpore.
Theodosius anastasiu depones imperium assumpsit.
parte. ij. titu. xij. ca. ij. S. ij.
Testamentarij accipiant exemplum executionis. parte
ij. titu. xij. ca. iij. S. iij.
Tentatio tripler ade et xpi. parte. ij. titu. xij. ca. ij. S. iij.
Theodor collatio de prosperis et aduersis huius secu
li. parte. ij. titu. xij. ca. ij. S. v.
Tentationes mirabiles beremitarum narratur. par
te. ij. titu. xij. ca. vj. in corpore prope finem. et in. S. j.
Thaidis meretricis pnia. parte. ij. titu. xij. ca. x. S. ij.
Turbozum origo et domini progressio. parte. ij. titulo
xvj. ca. iij. S. v.
Theobaldus cantuariensis archiepiscopus floruit. parte
ij. titu. xij. ca. j. S. x.
Thomas archiepiscopus cantuariensis post psecutiones multas
martyrio coronat. parte. ij. titu. xij. ca. iij. per totum.
Tundali visio mirabilis de penis inferni et gaudijs ce
li. parte. ij. titu. xij. ca. iij. per totum.
Tyrus ciuitas ob antiquitatem et alta laudatur. parte
ij. titu. xij. ca. vj. S. vj.
Tepestas seu p inaudita narrat. p. ij. titu. xij. ca. x. S. x.
Vallie mortuorum celebrare sunt pri. Cui.
mit. pre. ij. titu. xij. ca. iij. S. vj.
Victorinus rhetor claruit et xpianus factus pu
blice prestat. est. pre. ij. titu. xij. ca. iij. S. xvj.
Valentinianus imperator victorioso gubernauit. parte
ij. titu. xij. ca. vj. S. j.
Valentinianus sic morit. parte. ij. titu. xij. ca. vj. S. ij.

Valens valentinianus frater sub imperio ad arrianam
heresim lapsus etc. parte. ij. tit. ix. ca. vi. §. iij.
Valens imperator sic a gothis est victus et igne con-
sumptus. parte. ij. tit. ix. ca. vi. §. viij.
Valentinianus iunior a maximo oppressus regno resti-
tuitur per theodosium. parte. ij. tit. ix. ca. viij. §. iij. Idem
sic morte extinguatur. parte. ij. tit. ix. ca. viij. §. i.
Quandali crudeliter debacharunt per galliam et hispa-
niam. par. ij. tit. ix. ca. ix. §. iij.
Valentinianus tertius in occidente imperium. etc. an-
nis tenuit. parte. ij. tit. ix. ca. ix. §. i.
Quandalor regnum unde h. exordium. pte. ij. tit. x. ca. vi.
Genetiarum ciuitas edificat. parte. ij. tit. x. ca. viij. §. iij.
Aquila cum sodalibus suis martyrio coronatur. parte
ij. titu. x. ca. viij. §. viij.
Quandalii grauitate persecuti sunt christianos in africa
parte. ij. tit. x. ca. x.
Altafpatrum egypti ascribitur petronio episcopo. par-
te. ij. titu. x. ca. x. §. v.
Agilius dyaconus monachorum regulam scripsit. pte
ij. titu. x. ca. x. §. vi.
Victorius rhetor scripsit super Genesim ad tempora
abrahe. parte. ij. titu. x. ca. x. §. vi.
Gedastus attrebates epus claruit. pte. ij. tit. x. ca. x. §. iij.
Aligor balocassineps epus claruit. pte. ij. tit. x. ca. x. §. viij.
Agilius papa cathedram petri possedit. parte. ij. titu.
x. ca. x. §. v.
Altigis gothorum rex contra bellisarium sic se habuit in
obsidione rome. parte. ij. titu. x. ca. x. §. iij. et sequen.
Alcoria mirabilis ex industria mulieris. parte. ij. titu.
x. ca. x. §. v.
Alitalanus papa claruit. parte. ij. titu. x. ca. x. §. iij.
Aliso mirabilis decedentium ex hoc seculo. parte. ij. titu.
x. ca. x. §. iij.
Alindocus regis brittanorum vnicus filius beremita
efficitur. parte. ij. titu. x. ca. x. §. v.
Alualarius columbani discipulus claruit. parte. ij. titu.
x. ca. x. §. iij.
Aliso preclara solennitatis celebrantis in ecclesia san-
cti dyonisi. parte. ij. tit. x. ca. x. §. viij.
Aligilius antiochodoren. episcopus claruit. parte. ij. tit.
x. ca. x. §. xviij.
Anallibordus episcopus frisorum claruit. parte. ij. tit.
x. ca. x. §. xviij.
Anolframmus zononeps episcopus claruit. parte. ij. tit.
x. ca. x. §. iij.
Virgo stulta propter christum agnoscitur. parte. ij. titu.
x. ca. x. §. viij.
Gallis vmbrose fundatio incepit. parte. ij. titu. x. ca. x.
capit.

xviij. in corpore et sequenti.
Angari per gisilam et stephanum regem ad fidem con-
uertuntur. parte. ij. tit. xv. ca. i. §. xviij.
Alcor tertius papa veneno in calice secto necatur. par-
te. ij. tit. xvi. ca. i. §. xxiij.
Abanus. ij. papa. concilium in claromonte ob passagium
terre sancte celebravit. parte. ij. tit. xvi. ca. i. §. xxiij.
Alenceflaus dux bobemse a fratre occiditur. parte. ij. tit.
xvi. ca. iij. in corpore.
Adalricus episcopus augustesi. sanctitate claruit parte
ij. titu. xvi. ca. iij. §. iij.
Alndelici tributarii fiunt henrico tertio. parte. ij. tit. xvi.
ca. iij. §. iij.
Alselmus dux normannorum regnum anglie obtinuit
parte. ij. titu. xvi. ca. v. §. i.
Alselmi filij seua tempora in anglia recitantur. parte
ij. titu. xvi. ca. v. §. iij.
Alrgines sancte in anglia claruerunt. parte. ij. titu. xvi.
ca. viij. §. v.
Alas siue catina in modum papsidis quod xpus in cena
habuit repertus nunc tanuenses habent. parte. ij. titu.
xvi. ca. viij. §. x.
Aliso mirabilis pene et gaudij cuiusdam pueri. parte. ij.
titu. xvi. ca. i. §. v. in fine.
Aleneti ppter pacem inter alexandrum papam et fredericum
quedam insignia meruerunt. parte. ij. tit. xvi. ca. i. §. x.
Albanus tertius propter amissionem terre sancte obiit.
parte. ij. tit. xvi. ca. i. §. xxiij.
Aleneti tyrum capsiit et plura bella contra infideles p eo
rum duce habuerunt. parte. ij. tit. xvi. ca. v. §. v.
Idola in toto romano impio extincta sunt iussu
theodosij. par. ij. tit. ix. ca. viij. §. iij.
Idola restituere voluit radagasius: sic ideo occi-
sus est. par. ij. tit. ix. ca. ix. §. iij.
Ymagines sanctorum in ecclesia haberi posse sic defendit
parte. ij. tit. xvi. ca. i. §. i.
Ysaac collatio de oratione et speciebus eius. par. ij. tit.
xv. ca. i. §. viij.
Ysidori prouisoires pauperum conuersatio. parte. ij. tit.
xv. ca. viij. §. v.
Enobius episcopus florentinus claruit. parte
ij. titu. x. ca. iij.
Zeno assecutus est imperium romanum. parte
ij. tit. x. ca. iij. §. iij. et seq.
Zacharias papa claruit. parte. ij. titu. x. ca. i. §. iij.

Finis registri secunde partis bystozialis.

Epistola rabbi samuelis iudei ad rabbi ysaac iudei de prophetis veteris testamenti fm translatione eoz quibus lex iudaica destruitur: christianaq; religio approbatur.

Ruerendissimo in christo patri fratri l. d. goni magistro ordinis predicatorum dignissimo ac sacrosancte pagine pfectiori ei subditus frater Alfonsus boni hois hyspani promissam obedientiam promptam in oib; ac deuota. **E**u ego ppter paruitatem meam ea i sufficiencia non sum talis q; vobis et p vobis scia vel possim aliqd magis facere vel saltu assilire tanto in laborib; et curis nostris que p nostra gere oim et toti ordinis pace i curia sustinetis ad solatiu vrm aliqual subleuamen laboris hns libellu antiquissimu q; nup casu fortuito deuicit ad manus nostras et fuit inantea tot teporib; occultat; no ua traslatioe de arabico in latinu per me interpretatu vobis trasmitto. Sedm aut q; iter iudeos multu glorian tur illi q; arabicu obtinet pericie litteraru: tum q; ille littere sunt in antiquoz philosophoz archinis scientijs copiose. tum q; in eis vtpote pauci iudeis et paucioribus christianis notis: scribunt cōfideri secreta sua q; voluit ab alijs occultare. Quia etiā de ea vt existimo iudeus iste scz cathecumin; auctor hui; libri nō ipm i hebreo sermone sed in arabico amouit. sed oportet q; in tarde vel cito occulta oia reuelent iuxta finiam saluatoris. Ego nō in trasfereō ipm auctoritates biblie ab isto in deo inductas scripsi in locis suis in arabico pariter et latino nō put in nra habetur traslatioe fm bñm l. d. iero nymu: s; put iste iude; scripsit qñ cōposuit istd opus. et hoc feci ne aliqs posset nisi iponere q; ego i rectu presumpserim aliqd addere vel diminuerere vel imutare. et sup hoc erūt oēs q; sciūt arabicu testes mihi. Et dico iude; iste nostrā traslationē nō sequit; vt audietis in pcessu. De aut vt credo oportuit ipm exponere in latino put ipse loquit in arabico ei; modū loquendi qñ est possibile et ordinē obseruādo. alias nō iterpres eius sed corruptor libri sui merito possem dici. Nec iudei si viderent istu libru in vtracq; lingua descriptu tātu pūceretur p eū si videat q; auctoritates in latino ab hoc descripto arabico discordaret. Sed cū solatio vō pater et dñe mi magister hic est finis ali; que intēdo. Cōseruet vos ordinu nostro dñs iesus xps p multa tpa in sua gratia et amore. Scriptu parisijs per manū modici serui vestri Alfonsi in noie domini nostri misericordissimi in quo speramus.

Incipit epistola translata de arabico in latinu p fratre Alfonsu boni hois hyspani ordinis predicatorum q; epistola cuius sit editioe et ad quid valeat. phemolum ipsius epistole et narratio eius plenius declarabit euz titulo qui est talis.

Epistola quā scripsit magister samuel israelitica ordinis de scz ciuitate in arothitan regl; ad rabbi ysaac magistru synagoge q; est in sub iulmeza in regno predicto.

Conservet te deus o frater et pmanere te faciat vsq;quo terminet captivitas nostra et pgreget ista dispsio nostra: et appropinquet spes nra et signet de; beneplacitu sup vitā nostrā Amen. Nam et exptus sum q; pulchritudo sciētienri temporis est in te: et tu es nostra spes certificatiois in dubijs legis et pphetaru cū tuis expositioib; gratiosis. Eū ego princeps doctrine tue tibi expono estus cordis mei sup illis q; legis sunt et pphetaru. sup q; autior: cū timore. Quapropter ad abundantē sciam tuā recurre: et tibi mitto libellu istu: speras p te deo date in veritate pfirmari ac in dubijs declarari.

Capitulum primum.
Considero dñe mi certificari p te et testimonij legis et pphetaru et aliaru scripturaru qre nos

iudei sumus generaliter pcussi a deo in captivitate ista in qua sum; que pōt vocari ppeie ira dei nō hns finem nō sunt mille anni cōpleti q; fuim; p Tytu captiuati. Nos scim; q; patres nostri adorauerunt ydola. occiderunt pphetas et legē dei abiecerunt: et tñ ppe oēs istas trasgressionē deus nō pcussit eos captivitate nisi tñ per lxx annos in babylonia: et post tēpus pstatu placat; est eis et reduxit eos i terrā suā: et fm scripturas ira dei tñc tēporis fuit validissima sup oēs alias iras q; ante illa tēpora cōmemorat scriptura. Et tñ vt dictū est p nā tator pctor nō fuit nisi lxx annis. Et nūc dñe mi ira dei q; in pñti punit nos nō hz terminu nec finis ei; nō bis pmittit in pphetis. Si voluerim; dicere q; ista p; sens ira dei i qua sum; est adhuc illa ira ppter quā fuit captivitas lxx annoz et q; tñc nō fuit satisfactū cōplete de pctis pdictis p patres nros nos facim; deū mendacē q; abst; qñ ipse verus de; et gloriosus illi captivitati pstatu terminu p pphetas statuit scz lxx annoz. vñ talis nō est resposio bona sed euasio seu excusatio vana nec est corā intelligētib; pponēda. Et si dixerim; q; in illa trasmigratione misert; est vni parti generis nostri et nō ali; et illos quoz misert; est reduxit ad reedificādū tēplū vt dicit ppheta noemias: et nos sum; de illis quoz misert; nō est: dicet nobis christiani q; de misertus est illoz q; adorauerunt ydola et q; occiderunt pphetas: et cū nos punit q; nō peccauim; in pdictis et illoz pena fuit it in certo termino lxx annoz. et nostra punitio sic non hz fm nos cām certā est lōga et sine termino in qua sumus modo. iam sunt mille anni nec in legē nec in prophetis hui; pene terminu possum; iuenire. Quare dñe mi cū deus punit patres nros ppe ydolatriā: ppter interfectionē pphetaru et pctū et pena sunt oia in scriptura. Eū deus nō punit bis in idipm p pctis illis pteritis: fuit postea captivitas lxx annoz. Et cū dñs nō punit vlt nisi ppe pctū vniuersale oportet q; post illā captivitatē nos peccauerim; corā dño oēs maiori pctō q; fuerit ydolatria parentū nostroz et q; fuerit interfectio pphetaru ex quo de; p illis peccatis punit parētes nostros annis lxx et nō ampli; et nos punit iam sunt mille anni et posuit et disperfit nos p quatuor partes mundi. Quicquid tñ cōtingat dei sumus in oī aduētu: q; nulla est excusatio supradicta.

Capitulum scdm.
Apposito dñe mi q; nos sum; in pctō aliquo mario rogo q; tñc certificet me si postq; deus disperfit nos de hierusalē et misit in captivitatē istā lōgissimā seu ppetuā ppter illud pctū. Si aut nostra ppa volūtatē fuit spāl; mādato dei nos in captivitate ista accepim; obseruatiā: circūcisionē et sabbatū: et alias obseruatiās q; tenem; fm legē moysi. Nā nos cognoscim; q; tpe quo Tytus destruxit sanctam ciuitatē et tēplū cōbussit et bibliothecas et nos in captivitatē istā disperfit: q; extñc cessauit iter nos iuge sacrificiū oblatiōes et holocausta. et de; nō alias pmit nobis noscere p pphetiam aliquem nec per reuelatiōem aliquā certā q; nos debemus redire aliqñ in hierusalem in statu pristino nec mandauit nobis noscere q; obseruarem; obseruatiās supradictas. videtur ergo se qui q; nos nō a deo sed ab illis qui erāt in ira dei obseruantiās predictas accepimus et tenemus. Et dicet nobis aduersarij nostri sicut vos obseruastis circūcisionē et sabbatū: et legistis in synagogis libros Moysi et pphetaru sine mandato dei: quare nō assumpsistis vobis similiter et sacrificia et nō facistis vobis sacerdotē et regē et principes et vñctiones sanctas et incensum. Et qre nō edificastis vobis altaria et ceremonias alias q; sunt in lege cōtēntas: sicut sabbatū et sicut circūcisionē et sicut plura alia q; seruatis fm traditiōes vestras sine mādato dei ppa volūtatē. ex vtracq; parte curritis in offē

fam. et sic hoc predicta facitis pro voluntatem dei. vel si dicitis quod voluntas dei est et in placitu quod hoc obseruatis quod tunc ostendere non potestis. quare non obseruatis alia supra dicta: quod multa facere possitis. Et si reges non punit teret vos facere reges et populi sub quibus iacet: tunc punit teret vos alia multa facere sicut punitur vobis. arcis et domus et libros et sinagogas et alia que tenet. Et ad hoc dicitur mihi non est nobis in proprio responsio sufficiens ut videtur. Summus tunc dei in omni euentu quicquid nobis contigerit.

Capitulum tertium.

Ruenim? dicitur mihi deus loquente per os zacharie. prophete dicente. q. ca. ubi loquitur de illa prima captiuitate breui interpretando hac auctoritate secundum quod scribitur in arabico: sic sonat in latino. t. Decem dies sacerdotibus et populo terre qui ieiunatis et plorastis in quinto et septimo toto tempore septuaginta annorum: itellectus est quod mihi ieiunaretis aut ad me ploraretis: aut ego tale ieiunium nolui a vobis. I. Ista autem translatio aliter habet. Sed ego scribere propono sicut iacet auctoritates in arabico: quod iste inducit. non sicut fuit in nostra biblia. Inuenit deus dicitur mihi in verbis predictis quod dum nos in dei finem per septuaginta annos in predicta captiuitate ob seruamus. tunc sumus legem. quod ieiunium habemus a lege sicut alias obseruamus. tunc sumus legem sine circumscriptione et sine sabba to. Et sine dubio oia hec non valent dum ira dei manet super populum suum. Illa vero prima ira fuit breuis et habuit certum terminum: sed hec ira dei in qua sumus nunc est longa et non inuenitur terminus in prophetis. Et timeo dicitur mihi quod sicut deus misit in captiuitatem illam breuem patres nostros sine lege et sine obseruantis eius non acceptauit ieiunia nec obseruantias legis eorum quousque fuit completum tempus pene ipsorum scilicet. lxx. anni. sic ista captiuitate vltima non acceptat opera que faciunt secundum obseruantias legis. quod stat quod nos sumus in maiori peccato nunc quam patres nostri fuerunt in babilonia. unde nos sumus in maiori ira dei quam illi erant per consequens opera nostra sunt ei minus placita et nos sumus ei magis odiosi. et patet quod illi propter mortem prophetarum et quia ydola coluerunt fuerunt tunc septuaginta annis in captiuitate: et nos propter peccatum magnum et marum suum sumus captiui tunc mille anni. et hec captiuitas domine est sine dubio illa quam deus per os danielis prophete vocat desolationem cum dicit. ix. capitulo. t. Et ad consumationem et fine perseverabit desolatio. I. Prima captiuitas vocata fuit transmigration. quia post modicum tempus fuerunt reducti cum honore in hierusalem. Sed hec vocat desolatio perpetua: in qua per certo dies non interebitur nostri sicut miserabatur patrum nostrorum dum erant in babilonia. excepto quod consolabatur eos per prophetas qui promittebant illis liberationem et etiam erant omnes simul nobis autem non promittit et super dispersit nos per vniuersa regna mundi. Attamen quicquid contingat dei sumus in omni euentu et in eo speramus.

Cap. iij.

Omnine mihi valde mirabile est mihi de vobis. quod tunc speramus liberationem de captiuitate ista et semper loquimur de nostra reductione in hierusalem ergo vel sumus cecel deceptores simplicium. nam constat quod post dispersionem nostram que facta est per tyrum non apparuit in nobis qui nobis promitteret reductionem nec etiam post captiuitatem. lxx. annorum fuit propheta qui loqueretur de ista captiuitate que non habet finem nisi in fine mundi nec deliberationem ab ea nisi per consummationem seculi. quare daniel vocat illam desolationem sine fine capitulo. ix. Unde timeo domine mihi quod cum tanta captiuitas non aliter emaretur super totam gentem nostram a deo: nisi propter marum in deum. malus quod interfecisset prophetas et adorasse ydola: propter que peccata fuerunt patres nostri puniti. Quod sicut non miseretur nostri in vita cum in eo peccato penerem: quod

nec miseretur nobis in morte. Attamen tunc.

Cap. v.

Omnine mihi videtur mihi quod nos decepti sumus alios et nos ipsos quod in libro legis et prophetarum inuenimus deum promittentem genti nostre liberationem et congregationem ex dispersione multiplici. Sed bene aduertenti oes promissiones huiusmodi vel erant complete ante captiuitatem. lxx. annorum et in ipsis lxx. annis vel promissiones fuerunt propter peccata illorum quibus promissa sunt totaliter impedite sicut propono dicitur mihi coram te. ex gratia ista pauca de in ezechiel. t. Si feceritis iusticias et mandata obseruaueritis congregabo vos de quattuor partibus mundi et leuabo vos et adducam vos per mare et reducam vos in domum scilicet meam. I. Ecce quod deus nobis promittit per ezechiel in verbis predictis et alijs locis eius de ista complete est pluribus ante illam captiuitatem. lxx. annorum. Et oes promissiones domini tales maiores et minores que in diuersis locis librorum sacrorum continentur complete fuerunt antequam caderem in ista captiuitate vltima que non habet finem. modo sumus in millesimo anno. nec ulla promissio ubi agit de liberatione congregatione intelligit de captiuitate ista perpetua. sed de illis tribulationibus que fuerunt ante dictos. lxx. annos. postea nulla congregatio de dispersione nobis promissa est. Et oportet quod post illos lxx. annos commiserunt illud magnam peccatum propter quod deus sine termino punit nos in quo peccato sumus. t. manemus omnes. et alii deus in maiori ira non contineret in ira tam longa. Nam videmus per scripturas quod oia peccata que commiserunt patres nostri ante lxx. annos predicta captiuitatis punita fuerunt. et de multis exemplis hic pauca adduco. Peccauerunt patres nostri qui exierunt de egypto et promissio eis facta locum non habuit. sed sunt in petris suis in deserto mortui. Peccauit ipse moyses ad aquam contradictionis. et terram promissionis non intravit. Peccauit ipse aaron et portauit perna. Idem sacerdos peccauit et fractis criminibus expulsi sunt. et posteritas eius sacerdotio priuata est: cum tamen deus promiserat sacerdotium eternum. Quod huiusmodi promissa intelliguntur semper nisi per peccata demerantur accipere. et per in regno dauid et alijs posteris. sic etiam deus per tyrum et gloriose sumus promissum abrahe per semine suo terra illa ieiunium possit de dicitur. Sed frequenter perdiderunt illam propter peccata sua patres nostri. et frequenter restituit eam dominus illis usque ad vltimam vice qua perdidimus illam sunt mille anni et non est spes recuperandi quod manemus omnes in eodem peccato propter quod terram nostram perdidimus. Et dicitur multum mirabile est cum oes concordem quod oportet quod post captiuitatem. lxx. annorum in babilonia quia peccauimus contra deum peccato maris et nullus est qui dicat quod est illud peccatum. Et si aliquid nostrum aliquale cognoscat casus et peccatum propter quod incurrimus talem malam. nullus tamen aperit propter suum. nec ipsemet qui cognoscit in sua puerit vilitate: sed oes lacrimamus propter peccatum et videmus manifeste quod predicta captiuitate. lxx. annorum erat deus cum prius nobis in prophetis hieremia et in alijs prophetis et de dicit illis dicit salathiel. et principes et sacerdotes et placata deo. et edificauerunt hierusalem et replerunt et alias ciuitates et effudit deus super illos misericordias suas copiose. Agit dicitur mihi inquiram et non cessabo querere quod peccatum est illud tantum propter quod sumus in captiuitate mille annis. nec habemus prophetam nec regem. nec sacerdotem. nec altare. nec sacrificium. nec vocationem. nec iocunditatem. nec purificationem. In solo corde nostro regnat superbia. quod nos ipsos speramus in totum mundo. Et quod super hoc sentio pandam tibi dicitur mihi. Attamen quicquid contingat nobis dei sumus et in eo speramus.

Capitulum vj.

Unde dicitur mihi paucos quod illud peccatum propter quod sumus in hac desolatione et in captiuitate ista sit peccatum illud super quo loquitur deus per prophetas amos. ij. c. cum dicitur. t. Super tribus sceleribus hierusalem uertam vel transferam. I. Mortem quod ubi est conuersa habet

hic transferam et est ad propositum eius magis. t. Et super quattuor non transferam eos qui reddiderunt iustitiam pro argento. I. Et nos dicitur scilicet doctrinam nostram docemur quod iste iustus fuit ioseph filius iacob qui fuit venditus et sic tenere ego nisi quod sermo domini ponit istud peccatum venditionis quattuor numero peccatorum seu scelerum israel. Ipse etiam christiani quibus sacrorum librorum studiū videtur esse traditum a deo: reddet doctrinam nostre predicte quod primum et quattuor sceleribus israel est venditio ioseph a fratribus suis. et scilicet peccatum siue scelus assignat adoratio nem viruli in ore: et tertium occasione prophetarum. propter quod tertium fuit israel captiuus in babilonia. lxx. annis. Et dicitur quod quartum scelus fuit venditio iusti scilicet iesu qui ad litteram fuit venditus post transmigrationem prefatus lxx. annorum. Et si nos dicitur mihi volumus tenere prefatam doctrinam istam et reddere christiani oportet quod nos assignemus in israel an venditionem ioseph tria scelera precessisse ut ipse venditio ioseph sit quartum scelus: sed testimonium libri generis est contra nos quod venditionem ioseph ponit primum scelus filiorum israel. Et propheta amos ponit expresse quartum scelus venditionem iusti propter quam sumus in captiuitate de qua loquitur deus et comminat quod non reduceret nos ultra in terram promissionis cum dicit. Et super quattuor non transferam eos qui vendiderunt in istum pro argento. Et manifeste apparet mihi quod nos sub isto quarto peccato venditionis iusti sumus puniti. tunc sunt mille anni in quo nihil proficimus inter gentes nec est spes proficiendi amplius.

Capitulum vij.

Expauesco dicitur mihi et timeo quod iste iesus quem colunt christiani sit ille iustus venditus pro argento scilicet amos propheta et timeo quod de ipso sunt hec que occurrunt mihi testimonia prophetarum. Et illa quadam sua doctrina valde apparenter amplificat christiani. Ilayas propheta dicit capitulo primo. t. Et genti prauis filijs sceleratis quoniam ipsi elongauerunt scilicet eius et inclinati sunt retrosum. I. Item idem propheta dicit. t. Quasi omnis ad occisionem legat est et non aperuit os suum. Item. Vir habens dolorem et scilicet infirmitatem. Item. Fuit despectus et propter hoc non reputauimus eum. Item oblatum est ipse quod voluit. Item. De angustia et de iudicio deposuit est generationes eius quis enarrabit. Item. Propter culpam populi mei transiit eum et dabit iniuriatores pro sepultura et diuites pro morte sua. I. Et timeo dicitur mihi quod iniuriatores fuerunt patres nostri. et diuites philatus de rode Annas et caphas sicut dicit propheta dauid. t. Consurreuerunt oes reges et maiores contra deum et contra christum eius. I. Reges scilicet predicti maiores scilicet patres nostri. Et dicitur mihi timeo quod iste iesus sit ille commutatus et venditus pro argento de quo loquitur zacharias propheta et amos et alij prophete de quo dicit zacharias propheta ca. liij. t. Deponer oes iniquitates nostras et orabit pro infidelibus. I. Timeo etiam dicitur mihi quod iste iesus sit ille iustus de quo dicit dauid in ps. lxxij. t. Delectati sunt in aiam et sanguine innocente destruxerunt et propter hoc destruet illos dominus deus et disperget illos dominus deus noster. I. Etiam dicitur mihi timeo quod iste iustus sit ille iustus de quo loquitur hieremias ca. x. t. Spiritus vultus noster spiritus deus captus est pro peccatis nostris cui dicimus in umbra tua viuemus inter gentes. I. Timeo etiam dicitur mihi quod iste sit ille iustus de quo dicit deus per os zacharie prophete ca. xij. t. Dicent enim in illa die qui sunt plage iste in palmis tuis et respondebis his plagatus fui in medio domus mee inter illos qui discederunt a me et leuauit ens pastor meus contra me. Item cap. xij. aspicient ad me in die illa et illi quem transierunt et plagent super illum quasi planctum vniuersitatis. I. Timeo etiam dicitur mihi quod iste sit ille iustus de quo dicit abacuc ca. ij. t. Corrua in manibus eius ibi abscondita est fortitudo eius. I. Lxx. propheta peccatorem euangelizans christiano ubi narrat mortem iesu et ostendit. t. Lxx. autem venissent ad iesum christum inuenerunt eum mortuum et extendit ex

eis vniuersa lancea sua et transiit eum. I. Pauesco dicitur mihi quod sit iste de quo dicit abacuc propheta ca. ij. t. Egredietur es dicit saluare populum tuum cum christo tuo.

Cap. viij.

Expauesco dicitur mihi super his et timeo quod fuerit iustus ille interfectus sine peccato de quo loquitur isayas propheta et quod iste fuit iustus ille venditus pro argento propter quod dicit deus per amos prophetam quod i testimonium quartum sceleris non transferet nos in terram promissionis apostoli. Videtur etiam dicitur mihi danielis prophetia qui scribit. ix. ca. completa esse ubi dicit. t. Postquam consummate fuerint. lxx. ebdomade occidetur christus et tunc veniet populus cum principe et destruet ciuitatem et domum et coramminabit eam et auferet tur sacrificium et erit consummata destructio desolationis perpetue. I. Et non est dubium domine mihi quod destructio desolationis perpetue est captiuitas ista in qua sumus nos iam sunt mille anni. Et aperte dicit deus per prophetam. Et erit desolatio perpetua nisi post occisionem christi. Et si voluerimus dicere quod ante mortem iesu fuerim in desolatione ista: respondet nobis christiani quod ante mortem illam non fuit desolatio nisi. lxx. annis. et post hec fuimus reducti in terram promissionis et fuimus apud deum in gratia et honore. Et dicitur mihi non video euasione contra prophetiam istam. quia de facto probat nobis quod postquam ad reedificationem templi fuerunt complete. lxx. ebdomade annorum supple quod sunt anni. cccc. xxiij. tunc fuit iesus occisus a perfidis nostris. Et postea venit durus scilicet tyrtus et populus scilicet romani et fecerunt nobis per prophetiam istam hodie tunc sunt mille anni. Et philominus si ita est dei sumus et i eo speramus. Et si dicamus quod christus nondum venit: sed cito venturus est et habebimus terram promissionis et reedificabimus ciuitatem et habebimus gratiam dei et honorem in terra nostra: et ista desolatio non erit perpetua. Respondebit nobis christiani quod adhuc g. manet nobis occasio christi reueri tyrti et populi romani et desolatio peior quam ista in qua sumus tunc sunt mille anni. Deum mihi dicitur non est excusatio nec enasio consona. Sed tunc quicquid contingat dei sumus in omni casu et i eo speramus.

Cap. ix.

In meo dicitur mihi quod christus tunc venit et completum primum aduentum suum. quod scripturis nostris inuenimus duplicem illum aduentum. Primus aduentus christi describitur a prophetis in paupertate et humilitate. Secundus in gloria et maiestate et de vtroque aduentu proponat que mihi occurrunt. De primo aduentu dicit deus per os zacharie prophete. t. Letare filia syon ecce preceptum tuum venit pauper equitans asinum. I. Et in isto aduentu describitur cum isayas despectum daniel occisum zacharias et amos venditum. Et cum fuerit ista completa oia que in isto libello descripti et describam non reputauimus. t. non agnouimus eum sicut dicit isayas propheta. sed despectum et pualuimus contra eum. Sed gloria eius et maiestas erit manifesta in seculo eius aduentu. Ignis autem et flamma precedet eum et ardescent et flammabit in circuitu eius inimicos eius: sicut dicit deus per ora prophetarum dauid et isayas. Et considera dicitur mihi quod christus non iudicabit aliter quam cum igne ad mortem: quod nos interfectimus oes prophetas qui annunciauerunt nobis de illo pur deus testificat per nos per os helve prophete decimo libro regum. Et sic interfecimus iustum istum propter quem sumus in ira dei sine fine. Et tunc dei sumus et.

Capitulum x.

Omnine mihi deus aperte describit duos aduentus christi per os isayas prophete. li. ca. cum dicit. t. Surge et surge brachium domini. I. Dicet bis surge propter duplicem eius aduentum et sigillatim et clare describit primum christi aduentum: tunc quattuor ad passionem et deiectionem capitulo l. et capitulo liij. per totum et specialiter cum dicit. t. Vidimus eum et non erat ei species neque decor. I. Primum etiam aduentum describit isayas. ix. ca. cum dicit. t. Paruulus natus est nobis. I. Et statim subiungit ei aduentum cum dicit. t. Et vocabitur fortissimus gygas potens super thronum dauid sedebit ut firmet illud a mo et usque in seipiternum. I.

zacharias aut propheta describit ipsum pauperem se
denit sup asinu. ca. ix. et qd aliud est nisi qd ppha istede
scribit pami ei aduerti i humilitate. et isayas scdm adue
tu ei i potetia i maiestate. sic ei describit eu daniel. ca.
vij. vbi dicit. t. Consideraba recte i nubib' celi i stituti
ne filij hois veniet et appropinquat ad antiquu dieru.
et sedet coa ipo et datur ei regnu honoz et pras et oes ge
tes et lingue honorabunt eu. potestas ei' pras etna non
deficiet et regnu ei' manebit ieternu. l. Et manifestu
est dñe mi qd in scdo aduertu sedebit xps ante antiquu
dieru qd est deus ad iudicandu sicut sedet in primo adue
tu are patres nostros iudeos vt iudicaretur et istos du
os aduentus messie. i. xpi inuit dauid ppheta i psalmo
cui dicit. t. Qd venit qm venit iudicare tra. l. Propter
primu aduertu ei' qui fuit simplex: dicit. qd venit ppter
scdm qui erit cu potetia: dicit qm. venit iudicare terra.
De scdo ei' aduertu loquitur zacharias ppheta. ca. xiiij.
cui dicit. t. Imprimet vestigia pedis eius super monte
olivarum. l. Et nos dñe dicim' qd deus in essentia et
in natura sua non habeat pedes nec carne nec ista que
corps snt. s. pedes habere couenit creature corporee.
Dicit etia dauid propheta qd etia supra allegatum est
loques de scdo eius aduentu. t. Ignis in aspectu ei'
ardescet et in circuitu ei'. l. Et nos no dicimus qd de
us sic circumspectus qd aliquid possit esse i circuitu eius
in qm deus. Sed iste auctoritates et similes habent
veritatem ad litteram in illo iusto quem pphete descri
bunt nunc loquentes de illi i humilitate. nunc de illius
maiestate. et de hoc loquit malachias ppheta. ca. iij. cui
dicit. t. Ecce dñs venit et qd poterit itare asu aduentu
ei' ipe emi qm ignis phas et sedebit vt liqfaciat argetu
et auru. l. Ecce qd iust' ille qd fuit iudicat' qd iter veniet
in scdo aduertu. Et attēde dñe mi qd iter describit eu p
pheta i eode. iij. ca. cui dicit. t. Sic venia et itabo i iudi
cio ad eos et ero testis veloz super adulteris et malis et
piuris et super illos qui defraudat mercedē mercedarij
i humilitatē viduas et pupillos et opprimūt peregrinu
et paupere. l. Et idē dñe mi describit ezechiel ppheta.
ca. xxxij. vbi loquitur de pastoribus et ciuibus dicēs. t.
Ego separabo ab eis scz iustus transgressores et ieredu
los. l. Hoc non habet traslatio nostra: s. i arabico di
cit sic. Dñe mi ecce qd in scdo aduentu seperabit ieredu
los de medio iustoru. Sicut etia dicit malachias et eze
chiel clare et in pmo aduentu nemo cognouit eu qd non
eruerat limites humane nature sicut dicit de' per os
isaye prophete. ca. lviij. t. Et cu in iqs cōputat' est: et p
pter hec non reputauim' eu. l. Et tūc dñe mi patres
nri i pmo aduertu messie defecerūt et errauerūt et ppter
sum' i ipa captiuitate qd no hz finē. Et tūc qd d' ptingat
dei sum' et in ipso speramus. **Capitulu. xj.**

Dñe dñe mi pauco ne iste iustus qui iudicatu
rus ē cu potetia i aduertu suo scdo: qd ipse fuit
saluator: i aduertu suo ois qd crediderūt i eo. qm
ppheta dicit illo. t. Notu fecit dñs salutare
sui et i aspectu gētiū reuelauit iusticiā suā. l. Ad h' di
cit isayas ppheta. ca. xij. t. Et tūc dñe mi patres
nri i pmo aduertu messie defecerūt et errauerūt et ppter
sum' i ipa captiuitate qd no hz finē. Et tūc qd d' ptingat
dei sum' et in ipso speramus. **Capitulu. xj.**

circum null' eorum vocat saluator iust' i scriptura. s. illud
nomen soli isti saluat. Et sine dubio no saluat nisi qd cre
dit pmi aduertu suu. illi qd no credūt eu no habet cau
sam aliquā qd saluetur ab illo i scdo aduertu ei'. s. digni
sūt morte qd digni erāt morte. qd no crediderūt moysi.
et no obediebāt ei qui fuit in pctō. pto magis fuit digni
igne illi qd no credūt i' etia qd blasphemauerūt istu et do
minu qd pctm nesciuit vnq. Quicquid tñ eueniat dei su
mus nos. **Capitulum. xij.**

Omine mi nos inuenim' in scripturis qd xps ex
o altabit de terra ad celu: et ego timeo qd illud sit
completu in isto iusto qd fuit interfect' a paren
tib' nostris. Et de ista ei' exaltatione dicit dauid pphete
ta in psalmo vicesimotertio. t. O magnates aperite
portas principatus vestri et eleuamini porte eternas
et introibit princeps glorie. l. Et attēde dñe mi qd re
spōdet angeli in celo t. Quis est iste princeps glorie. l.
Et ipe respōdet illis. t. Dñs virtutu fort' in vello. l.
Et costat dñe mi qd iust' iste non habuit preliu nisi i pa
mo aduertu suo. qd qm sedebat ad iudiciu et ignis i circu
tu ei' exardescet et inflamabit i circuitu ei' i iudicio ei'.
et costabit iustos pigne qm aurū et argētū. et hoc in vlti
mo ei' aduertu null' tūc preliabit cōtra illu: nec loc' est
pugne. Adhuc d' isti' exaltatōe dicit isayas. lviij. t. Quis
est iste qui venit de edon in terra rubris vestimentis ei'
de bosra. qd iste est sicut formosus in stola sua. l. Et re
spōdet iustus iste. t. Ego qui loquor iusticiā et pugna
tor ad saluationē. l. Et dicit ei' angeli t. Dñe quare er
go rubrum est indumentu sicut calcantes in torcularē.
l. Respōdet dicēs illis. t. Torcular calcam sol' et non
erat hō mecū. l. Vide dñe qd no pphete loquit isayas et
timeo qd responsio iusti istius ad angelos non tangit
nisi nos maxime cui dicit. t. Calcami eos in ira mea do
nec aspersi sūt sanguines eorum super idumēta mea sed
dies ultionis in corde meo. et annus retributionis mee
venit. l. Qd ergo sperare i isto iusto dñe mi vbi scim'
ipsū de nobis angelis fuisse cōquestu in celum et notifi
cauerat eis qd ipse calcauerat torcular solus. Et quid
aliud ipse calcavit in ira sua nisi nos post bellū qd ha
buit nobiscū in primo aduertu suo pstrati sumus ab eo
et calcati: iam sunt mille anni. et adhuc restat in vltimo
eius aduertu eius dies ultionis et annus retributionis
in corde suo. Utinā dñe qm interfecim' isayā delemis
mus etiam auctoritatem predictam de prophetia sua
qd nunq' legeretur ab aliquo. et etiam qd dauid ppheta
vocat bellū cui dicit. t. Dñs virtutu fort' in bello. l. Hoc
isayas vocat torcular deu nos dñe mi bibim' multum
illis de qd t dicit iacob ppheta et pfiarcha vt habet in li
bro gētiōis creaturaz. c. xliij. d. iuda t. Laus stola suā
i sanguine vne. l. Sic est factu a nobis i pmo aduertu
messie. s. qd erit i aduertu ei' vltio qm hoies stabūt corā
hoie iudicatē in circuitu cui' erit ignis parat' ad deu
radū illos s. qd tulerit suaz. tūc no erit tps belli neciā
i torculari calcabit. qd iā extūc no erit loc' penitēdi nec
refugij s. iusticie. vt sicut ipe iudicat' pctōres dicit aut de'
in prophetia salomons puer. xj. t. Qui iust' recipiet
iudiciu vbi erūt ipius et peccator. **Cap. xij.**

Aldē timeo dñe qd hec dicta sūt testimoniā pphete
tari de illo iusto qd scz fuit reditus pargeto. **Epiloga
tio.**
dicit amos qd calcavit torcular. vt dicit isayas
qd gessit bellū cu patrib' nostris. sicut dicit dauid qd ca
pit' fuit in peccatis nostris. sicut dicit hieremias qd vul
neratus fuit i palmis suis. sicut dicit zacharias super
cuius veste misse sūt sores. vt dicit dauid qd ascendit in
celu. sicut dicit dauid et alij. cu no cōueniat deo in essentia
sua sine natura diuina fm quā nec refurgit nec exalta
tur nec sedet nec defecit et c. qd dicta sūt corporalia qd
iam venerit ille iustus cui' nature corporee hec pñcia

Aser pro
pheta.

Darhu
salem et
enoch. et
helyas
moyses.

et similia poterūt puenire. Et aut tibi videat dñu crede
re mi dñe qd hō corpore' aiecit in celum: audi auctori
tates et exēpla qm mibi occurrūt de scripturis nris. Sup
hoc dicit eni dauid ppheta de illo t. Ascendit de i altu
et saluauit captiuitate dedit dona hominibus. dicit et i
po. lxxvj. l. Iubilare deo et glorificare nomen eius
iter facite qui ascendit de partib' occidentis de' nomen
illi. t. Adhuc etiam dñe mi dicit deus de illo in po. illo
quem tu habes in corde. l. Iubilare dñe qui ascendit
super thronum celi ad ozietē. l. Et de illo dicit amos
ca. ix. t. Dñs est qui edificauit in celo sedem suam. De
ipso etiam dicit dauid po. lxxvj. ascendit deus in iubilo
et dñs in voce bucine. De ipso etia dicit aser ppheta. c. iij.
Vidi hominē descendēte de corde maris et peruenit vs
q ad celu. l. Et qd no habem' istu ppheta obmisi scri
bere m' ita qd allegat sup hoc. Dicit etia de illo moyses i
cātico. t. Leuabo in celu manū meā. deut. xxxij. c. Lon
surge cōsurge brachiū dñi. l. De isto dicit anna mater
samuel pphete. c. j. pmi Reg. t. Dñs dabit iperiū regi
suo et sublimabit cornu xpi sui. dñs. t. Ascendit dñs
sup pennas vētorū. l. Et he auctoritates occurrūt mi
bi ad probandū exaltationē xpi corporale vls qd ad celu.
Et sūt plures alie qd tu dñe bene scis. **¶** Nūc etia exē
pla aliqua adducā de lege nostra qd videt multū ex no
bis inueniētiens credere qd homo in corpore ascendit
in celu. et hoc est propter cōsiderationem. itā in lege et
pphetis inuenim' qd de' ver' et gloriosus assumpsit de
terra et leuauit plures sanctos viros patres nostros.
Et si de istis no dubitam' propter eorū sanctitatē et p
pter testimoniū scripture: quare dubitam' de ascen
sione isti' iusti in corpore et anima cui scriptura perbi
bet mai' qd illis testimoniū sanctitatis. et qd duri' bel
lū fm prophetas sustinuit et plures tentationes mudi
q aliq de predictis. Et pterea dñe mi scis sine exem
pli positione qd mathusalem et enoch iusti et helyas pro
pheta fuerūt assūpti a deo de mudo isto cui corporibus
suis. De moysē etiam non est dubitandū qm sit in celo
in anima et corpore. Nam cum dicit deut. xxxij. c. dicit
deus ad moysen. Ascende ad montem nocte et morere
ibi. Et ascendit moyses montem et mortu' est ibi. et ne
sciuit homo sepulchrum eius vsq in hodiernū diem et
id significat qd sepulchru ei' est ignotū in terra. Et ip
se fuerit propheta maior et sanctior alijs. nisi deus reu
scitauit eu et assūpsit in corpore et anima sicut alios iu
stos predictos assūpsit et leuauit ad locum vbi sūt. nec
nos debem' mirari super hoc si aer iste leuis et subtilis
possit portare corpora grossa et ponderosa. qd nos sci
mus qd aqua que est in raritate similis aeri quando pla
cuit potentie omnipotentis portare corpora filiorum
israel in eorū exitu de egypto. et qm deo fuit acceptum
sacrificium ignis descendit de celo et eleuauit et porta
uit corpora pecorū et boum que offerebantur deo. moy
ses autem et helyas prophetizauerūt de isti' eleuatiōe
et alij prophete. vnde no oportet vt sim' credentes cer
tam eleuationem dictorū sanctorū et sim' incredibiles
circa ascensionem istius iusti et domini in celu. de quo
sūt tot testimonia in scriptura sicut dictū est. plurāq in
duci possent qd satis apparet qd de' assūpsit predictos
sanctos de qd' null' dubitat vt ad fidē disponderet cor
da hoium vt de ascensione sui iusti non dubitanti. Et
etiam est alia causa. quare de ipso dubitant nostri et du
bitauerunt etiam patres nri qd aduent' ei' fuit occult'
et iustus sic dicit isayas. t. Hō est qd cognoscer illū
qui propheta etia dicit. t. Virgo concipiet et pariet fi
liū. l. Vbi aduertendū est qd tacet de pre. et ppter hoc
scdm qd alibi dicit: non reputauim' eu. et c. xxi. dicit si
gnū nouū creauit de' super terram mulier circūdabit
virū dicit et in. v. c. ppter hoc dabit eos vsq ad tps i quo
parturiēs pariet. Et notandū qd no facit ppter inuētiōē

de marito ipsius parturiētis. Et inuētiōē natūritatē isti'
iusti qd sol' nar' est pter solitu modū cursū paturalē qd
est ex mare et femina. sicut de illo pñxit pos isaye pro
phete. ca. ix. cui dicit. t. Audite dom' dauid de' dabit
vobis signū ecce virgo concipiet et. l. Omis aut alij sūt
eti qd dicti sūt nati sūt de femina et viro carnalit' pcepti
i pctō. et oes fuerūt pctōres et ipse moyses factoz oib'
pphetis peccauit. Et pñxit pos suū se peccasse. s. isto
aut iusto dicit de' pñsayā. l. iij. ca. t. Qui nūq' peccauit
nec inuētiū est mēdaciū in ore ei'. l. De alijs aut scis
oib' dicit de' per os iob. xxi. c. t. In oib' scis suis no
est inuēti' sine prauitate. l. Et hieremias ppheta dicit
ca. xviij. t. Corda oium praua. **¶** Capitulu. xiiij.

Imeo dñe mi qd nō completu in nobis qd dicit de'
t. pñsayā ppheta. t. Cecidit cecitas sup i'ri qusq
intrauerit gētiū plenitudo. et iterū dicit. v. cap.

Audietes audiet qd no intelligēt vt cognoscat qd corda
isti' gentis sūt ingrossata. Et in eode. ca. excecā cor ppli
hui' et obscura aures ei' ne forte addiscāt et puerant
ad me et sanē eos. et dñe isayas. vsqquo dñe. et dicit de'.
qusq sūt ciuitates deserte et maneāt dom' sine habita
tore. l. Dicit etia daniel. xij. c. t. Laude sermones et i
uolue ppheta. l. Et hieremias. xviij. c. t. Pctm inde ē
descriptū stillo ferreo i lapide adamatino et est tensū
super altitudinē cordis eorū. l. Et isaye. c. j. t. Logno
uit bos possessore suū et asin' pceptū dñi sui: ppl's aut
me' no intellerūt. l. Et hieremias. viij. c. t. Dilu' et
yrūdo et ciconia sciūt temp' aduēti' sui ppl's aut meus
no cognouit. l. Et hec oia dicta sūt ppter nos dñe mi
qd no cognouim' aduētiū isti' iusti dñi. Et de nob' dicit
de' per os isaye. xliij. ca. t. Elongare foras gentē co
cā et habere oculos cecos et aures surdas ecce oes gētes
cōgregate sūt. l. Et qd voluit dicere ppheta qd b' nba
mni qd de' repulit nos: qd non cognouim' tps isti' iusti
facti ei' et cōgregauit ad se in fide gētes loco nri super
q admirat' dauid dicit in po. lxxvj. t. Hoc est mutatio
dextre excel'si. l. Mos tñ dei sum' dñe mi in casu nostro
et in captiuitate nostra qd no habet finē in q sum' iā sūt
mille anni. Et hoc tñ no accidit ita male patrib' nostris
q adorauerūt ydola et occiderūt prophetas et transgres
si fuerūt legem ex toto. **¶** Capitulum. xv.

Imeo dñe mi ppter hoc qd no credim' in isto iu
sto qd idēcirco accidit nobis et cōplet in nobis qd
dicit de' per isayā. ca. xxiij. t. Erat vobis pphete
tia tanq verba libri clausi qd dabit lector et dicit iste li
ber clausus nescio qd est in eo tūc dabit nescientibus
litteras et dicit non sum lector ego. l. Et clausura li
bri est maior dñe qd clausura qua deus clausit corda no
stra iam sūt mille anni. nec possum' cognoscere prophe
tiam nobis traditam a prophetis super aduentu istius
iusti. propter qd et alibi dicit idem propheta. t. Desola
bit hierusalem et corruet dom' sancta. Dicit et ca. j. Ter
ra nostra deserta et ciuitates nostre succense igni et re
manebit sic tuguriū i vinea dissipata. l. Sicut hodie
est dñe mi et fuit iā sūt mille anni. Dicit etia isayas. ca.
xxx. t. Dñe de' exaltabo nomen tuū qm posuisti ciuitatē
in timulū et domū i pfectionē vt no sit vsq in sempiter
nū. Et eode. ca. dicit. Laueret ppl's contritionis vasis
fictilis in q non remaneat pars ad portādū carbonem
ignis nec ad hauriēdū guttā aque. l. Cōpletū est etia
dñe mi qd dicit daniel. ca. ix. t. Pñstū fuit occis' xps re
manebit desolatio ppetua. l. In q desolatione sumi'
iā mille annis. Dicit etia isayas. ca. xxiij. t. Relicta est
in vrbe solitudo et sibilabit terra eorū sibilu vsq i sem
piternū. l. Dicit etia hieremias. ca. vi. t. Argētū re
probū vocate illos qd de' proleat eos. Et isayas dicit.
l. j. cap. Ambulate in lumine ignis nri et in flammis qd
succendistis nobis. l. In quibus flammis nos sum'
iam sunt mille anni. Dicit etiam amos. l. capi. t. Do

mus israel caderet et non est q̄ erigat eam. **I** Et videt
mibi domine mi q̄ de? induit super nos ruinam istā
post aduētū hui? iusti postq̄ null? propheta surrexit in
nobis nec surget. q̄ sicut prophetizatu est nobis: nos
manem? incredulitate non recipientes fidē illi? sed
negātes. dicit etiam osee primo. **L**ū accubuit mulier
super terrā et peperit dicit de? voca nōmē ei? sine miā
q̄ non miserabor populo huic. **I** Et sicut? proiecit nos et
non miserabitur nostrū vt experti sumus sunt iam mil
le anni. q̄ritas est q̄rere legem et circūcisionem et sab
barum. Dicit etiam isayas. liij. c. **E**duc foras pplm
ecclū. **S**icut eduxit nos de terra nostra verus de? et
gloriosus iam sūt mille anni. Dicit etiam. xviij. cap. **E**
t error abijt. **E**t q̄d ē antiquū nisi lex nostra que
recessit a nobis dñe cū rege cū sacrificio cū incenso cū
altarib? et q̄d peius poterat nobis aduenire. q̄d est q̄d
nos expectam? nōne videm? q̄ nos disperfit p̄ q̄tuoꝝ
partes suis in dispersionē sicut p̄dixit nobis moyses:
hieremias: isayas et alij pphete. **E**t tū nos dei sum? et
ad ipsū recurrim? in omni euentu. **Capitulu. xvj.**
Imeo dñe mi cū nos dicam? iter nos ego et ego
et etiā sū? nos sum? filij iacob et isrl. q̄d iā cōple
tū est illō q̄d dicit de? pos isaye. liij. ca. **I**n
terficiet te de? in isrl et vocabit seruos suos nōie alio.
Imeo q̄ illi serui sum? quib? iponi debet illud nō
men scdm q̄d dicit moyses in deut. xviij. ca. **E**ruunt
gentes in capite et ppls incredulus in cauda. **I**meo
cur nos sum? iam sūt mille anni. De illis dicit etiā hic
remias capitulo. xj. **R**eplebitur terra fide dei et re
dondabit sicut aqua maris. **E**t de illis dicit salomō
propheta in. Reg. vij. ca. in oratione. **D**omine deus
cumi venerit alienigena ad domū scām tuam et inuoca
uerit nōmē sanctū tuū benedictum exaudies eos dñe
de? me? vt dīcat vniuersa terra timere nōmē scām tuā
sicut ppls tu? israel. **I**n quo ergo gloriāmur dñe. et
q̄ contemnim? gētes et quo salomon ppheta fecit eos
in deo p̄cipites et i domo scā. et forte nos tanq̄ indi
gnos eiecit de? de illa domo et dedit eā istis. **E**t de illis
dicit etiā moyses in tertio libro legis. xiiij. c. **D**ec
dit dñs de? replebit terra tota gloria dñi. **E**t de ip
sis dauid i po. xij. **P**rouenient et puerit̄ur ad dñm
vniuersi fines terre et velle et nationes. **D**e ipis etiā
dicit isayas. li. c. **Q** dom? scā venit lignū tuū et glo
ria dñi sup te orta ē et ambulabūt gētes in lumine tuo et
reges i splēdore vult? tui. leua in circuitu oculos tuos
et vide. oēs gentes iste congregare venerūt tibi filij ex
tranei edificabūt muros tuos et p̄ncipes eoz seruēt
tibi. **E**t qui sunt isti filij extranei domine mi qui ve
nerunt ad domū dei. nisi gentes que seruicudo ydolis
erant extranei a deo ipsi et p̄ncipes et reges eoz de q̄
bus deus: q̄ ambulabunt in lumine domus scē et nos
eramus in tenebris extra illā iam sunt mille anni. **D**i
cit adhuc idem propheta. liij. ca. **E**cce gentes quā
nesciebas vocabis et que te non cognouerunt ad te cur
rent et venient. **S**icut de facto videmus hodie sunt
mille anni. q̄ p̄p̄ nobis missus scdm legē nobis datā
venit et gētes q̄ legē nō nouerūt venerūt ad eum et ipse
dedit eis legem nouam purā et scām ad hec. xlv. cap. **E**
t concordauerūt gētes et reges eoz et congregate sūt i
fide dei. nō habet hic translatio nra. **E**t tūmeo de illis
fuisse dictū e. c. **E**gregamini et venite oēs q̄ saluati
estis p̄ deū et gētib?. **E**t de ipis dicit isayas. li. ca. **E**
t q̄rēt de me qui non interrogabāt de me et inuenerūt
me q̄ q̄rēbāt me. **E**t d̄ ipis etiā dicit hieremias. liij. c.
Egregabūt oēs gētes in noie dñi in domo scā et
non ambulabunt vltra in prauitate cordium suozum. **E**
Et de ipis dicit etiā idem. xviij. ca. **D**eus o dñe mi et
deus meus ad te venient oēs gētes ab extremis finib?
terre et dicēt non habitabūt patres nostri nisi mēdaciū

et iniquitatē. **I** De ipis etiā dicit sophonias. liij. ca.
t. **D**atū est gētib? vt loquerēt simul i noie dñi et seruēt
ei humero vno ois hō de loco suo et oēs insule gētib?. **E**
Et de illis dicit zacharias. ij. c. **L**etare dom? q̄d
ego veniā ad te et habitabo i medio tui i die illa appo
piquabūt deo gētes i multitudinē sua. **D**icit em idē.
viij. c. **E**t d̄ dicit dñs de? exercitū veniēt gētes mul
te de locis multis et dicit vīr ad vicinū suū vadā? et q̄
ram? dñm i bono. **E**t ista dñe mi cōpleta sūt et cōple
tur i oculis nris de plano. vides populos et liguas lege
re libros legis et pphetaz oīs et psalteriū dñm i pao
lis suis et null? ex eis credidit p manū moysi nec aarō
nec alium? pphetaz nroz. nec aliq̄d retinet de fide ad
ydola ab illo tpe quo credidit iusto illi de q̄ dīc abacuc
ppheta. liij. capitulo. **E**gressi es dñe ad salutē ppli
tui et ad salutē cum christo tuo. **Capitulu. xvij.**
Imeo dñe mi q̄ de? victor et gloriosus q̄ vniū
t cū istas gētes p fidē q̄ interfecit nos i incre
dulitate nra. sicut ipe dicit per os isaye. lvi. ca. **E**
Pro eo q̄ vocam? et nō respōdistis hec dicit dñs de? ec
ce serui mei comedēt et vos esurietis. ecce serui mei gau
debūt i exultatione cordis et vos cōcūtiemini p̄ amarit
tudine corporis et interficiet te deus israel et vocabit
seruos suos nōie alio in quo benedicer deus illi q̄ bene
dictus est super terrā amen. **E**t nos videmus redē
ptiones istius nois benedictus a deo super faciē terre
et nos disperfit i captiuitatē p̄ q̄tuoꝝ partes mūdū hō
die sūt mille anni. apparēt i nobis expresse vestigia ire
dei. nō ad castigationē s̄ ad destructionē. et ista ē inter
fectio quā de? p̄minat? ē q̄ interficiet isrl. et iste gētes vi
ue velviciue q̄s vocat seruos suos receperūt nōmē q̄d
de? p̄misit s̄ nō āre morte nri nois p̄mi scdm ordinē
verborū dei p̄ isayā et fames et sitis quā nos patimur nō
ē panis s̄ cordis et aīaz sceleritas et ē fames hōi dei et
sitis. sicut ppheta declarat p os amos. pphete. viij. c. **E**
dñe tu scis b pulchra? q̄ ego. veritatem nos dei sumus
in oibus que accidunt nobis. **Capitulu. xvij.**
Imeo dñe mi q̄ gētes q̄ vniūficatē sunt iam sūt
t mille anni postq̄ mortuus fuit israel que nihil
boni habebant anq̄ in deo et in christo eius cre
derent q̄ ipe fecerūt nos illos p̄ces illas bestias de q̄
bus loquitur abacuc propheta. q̄ nō habent dñem et ip
se gētes purificatē per fidē habet teimnia sua et obser
uantias noue legis et habet cuncta illa que ad mūdiciā
pertinent contenta in lege antiqua iudeozum. vides q̄
in omni lingua et in omni angulo et in oī loco in orien
te et occidēte gētes sūt p̄fiteres nōmē dei et nō credide
runt in eū per moysen nec per aliq̄d pphetaz quīs
sunt studiosi in lege et in libris prophetarū. **E**t de? vo
cavit eos per discipulos iusti qui est egressus eoz deo i
salute eozum sicut ipse deus benedictus et glorios? di
xit per os abacuc prophete et ipse eius fuerunt filij nri
de filijs israel quia alio nomine vocantur apostoli. vñ
pauco dñe mi q̄ isti sunt illi de quibus dixit deus p os
dauid prophete psalmo. xviij. **I**n omnem terram
sonuit tonitus eozum: et in extremis finibus terre ex
pansa sunt verba eozum. **E**t tunc expresse prophe
ta demonstrauit q̄ de istis loquitur et nō de nobis cum
dicit. **N**on erit lingua neq̄ sermo que nō audiet vo
ces eozum. **E**t hoc non potest esse de lingua hebrai
ca. Que est gentes obedierunt patribus nostris moy
si et aaron quāmo ipse interfecerunt gētes et fugauerunt
eas a se et gentes sciunt hodie moysen et prophetas co
gnoscunt deum et seruant legem nouam sicut apostoli
docuerunt eos. **Capitulu. xix.**
Imeo dñe mi q̄ illud verbum zacharie. pphete
t xiiij. ca. **P**ercuriam pastorem et dispergentur
oues **I**meo p̄pletum quādo nos percussimus
pastorem istozū puerorum scz apostolor. et erunt nos

oues disperse fuim? per vniuersam orbē: et isti filij nri
scz apostoli surrexerunt loco pphetaz: q̄d apparet ex
hoc q̄ deus post illos nō misit nobis pphetaz neq̄ no
tificauit nobis aliq̄d p visionē. **I**meo dñe q̄ isti apo
stoli sunt illi pueri de quibus dixit deus per os iohelis
pphete. liij. c. cū dixit **B**enes vñ somnia somniabūt
et pueri vestri videbūt visionem. **L**ertissime dñe mi
senes sunt pphete nostri qui somniauerunt fidem gen
tium consecuti sunt et viderūt isti pueri scilicet apo
stoli. **E**t de istis pueris dicit dauid ppheta. po. xviij. **E**
Venite filij mei audite me: timorē domini docebo vos.
Et deus non nominat iudeos filios i plurali: sed so
lum nominat eos israel. p̄mogenitū in oī vsu loquēdi.
et in alijs psalmis vocat istos pueros filios cū dixit
filij tui sicut nouelle plante. **D**e istis autē dñe mi dī
cit dñs per isayā. v. c. **V**ia dei exercitūz fuit domus
israel et expectant vt veniēt euz viri et vrent euz spūs
mibi ppter hoc adducit q̄ destruet illā et ponam illud in
cōculationē. **E**t de istis p̄dictis filijs dei q̄ dicunt
apostoli dicit deus p̄ isayā. xxiij. ca. **N**on erubescet iā
cob vt liquefit facies eius. sed tūc q̄ videbit de filijs
suis illos quos creauerūt manus mee sc̄ificatos ante
oculos suos. **E**t si essent dñe mi isti filij sc̄ificati co
rā nobis sū? viā legis nostre nō diceret de? q̄ essem? in
erubescētia. p̄ hoc et dissoluerent facies nostre: imo
haberem? gloriā et splēdore facies nostre. **C**onfuso fa
cierū iacob et dissolutio est ita q̄ isti filij quos de? crea
uit manu sua scz apostoli sunt sc̄ificati corā nobis: nō
sū? legē nostrā p q̄d de? dat intelligere q̄ lex nra nō erit
lex ipoz. **D**icit etiā de? p os hieremie pphete. xviij. ca.
et in illa die nō dicet patres nri comederūt vñ acerbā
et dentes folioz obstupescūt. **I** dicit infidelitas iudeo
rum nō nocuit fidei apostolor. nec nocebit. et ppter hoc
subdit **V**ino ego dicit dñs si erit vltra puerbū istud
in israel. **Q**uāto aliquis de aplis postq̄ receperūt
fidē redijt ad fidē nostrā: quare nō censuit acerbitatē isti
delitatis nostre: sic dētes nostri obstupescūt de p̄ro pa
trū nostror. ad hec de istis filijs dñe mi q̄ sunt aposto
li. dicit de? p os isaye. pphete. **D**e quo trāsmigro
nisi a populo meo. isti autē qui nō erūt infideles domi
nus erit saluator eoz in oibus angustijs eozum. et vul
tus ei? custodiet eos in caritate eius et in clemētia sua
redimet eos: et p̄p̄tius erit in longitudine dierum. **I**
Dec auctoritas nō inuenit in isaya. verissimū est dñe
mi q̄ isti filij de quibus loquimur semper māserunt fir
mi: vt de? trāsmigrauit ab eis ab illo tpe quo redemit
eos rex ille iustus magister eoz sed trāsmigrauit a no
bis deus et fuit semp cū eis. **E**t de istis etiā filijs q̄ sunt
apostoli dicit sapiēs iesus fili? sirach in libro suo. liij. ca.
Audite me filij carissimi et operabimini ad salutem: q̄si
deus honorat patrē in filijs. **E**t qualiter debeat intelli
gi honor iste declarauit deus per os malachie. pphete
cū dicit. liij. c. **M**ittet deus helyā qui quertat corda
patrū ad filios. **I** dñe mi s̄ de? conuerrere deberet
corda filioz. i. apostolor. ad patres cū hoc debeat intelli
gi de fide: tunc isti filij. i. apostoli fuisset nobiscū i capti
uitate ista que non hyfinem. **S**ic et patres nostri et nos
sum? sed ex quo de? ordinant q̄ debeat corda patrū ad
filios cōuerti. quid est q̄ expectamus dñe mi? et quid p̄
stolamur. **E**t si volum? dicere q̄ alij filij debent esse p̄
ter apostolos de quib? intelligantur p̄dicta. illi erunt
in captiuitate sicut et nos ex quo viā istius iusti nō sunt
secuti et docuerunt sequēdā. et ppter hūc honore patrū
in hoc q̄ patres debēt ad filios quertā. **E**t ergo dñe mi
filij nri venerunt anq̄ patres nostri ad fidē dei sunt cō
uerfi: si corda nostra cōuertātur ad filios illos corda il
lor cōuertentur ad nos. **E**t sic dicit deus altissim? erit
populus vnus et animus vnus in deo glorioso et victo
rioso. nec debemus intelligere istā cōuersionem nisi de

infidelitate ad fidem et doctrinā istius iusti qui est ma
gister salutis eoz qui credit in eo. et sū? q̄d dauid dicit
de eo ipe est ille cuius sacerdotum in eternum erit sū?
ordinē melchisedech q̄ fuit rex et sacerdos dei altissimi
ante aaron. **E**t attende dñe mi q̄ra sit differētia iter sa
cerdotum aaron et dñi iusti istius. **D**ixit dñs dñs meo:
tu es sacerdos in eternum non ad partes. sic aaron qui
mortuus est centū viginti annor. idē sacrificiū aaron
fuerunt carnes et sacrificiū istius iusti dñi fuit panis et
vinū. q̄d sū? ordinē melchisedech. **I**n quib? verbis de?
per ppham manifeste ostendit q̄ sacrificiū finiretur
q̄ inciperet istud sacrificiū in eternū. et ordinatio sacri
ficida sū? aaron ex toto cessaret q̄ inciperet sacrificiū
in pane et vino eternallyter duraturū. **S**ed q̄ de hoc dñe
mi habeo loqui specialiter dicā aliqua que mibi occurr
runt de istis filijs dei de quibus dicit iesus pphā fili?
bethzedi pmo ca. **I**los habem? istā pphetiā. **E**t tū lo
cas in quo dicit vos estis filij dei vni. **E**t iste locus
dñe mi absq̄ dubio est ecclia: q̄ pphetiā denotat locū
scdm in hoc q̄ dicit erit locus: q̄ synagoga q̄ est locus
p̄m? iā erat et synagoga vocat de? p os moysi et aaron
et oim pphetaz israel p̄mogenitū meū. sed in plura
li et quā quēlibet in speciali istos sc̄o genitos vocat
ppheta filios dei vni. **D**e istis etiā filijs dicit deus p
os moysi Deut. xxiij. ca. **S**anguine filioz suoz vici
sect et leuabitur terra populi sui. **E**t nos dñe occidi
mus prophetas et nō fecit deus vindictas de eis nisi p
lex amos. sed occidimus apostolos et iustum magistru
eoz. et fecit vindictā de filijs iam sunt mille anni. et per
mortē eoz lauit deus terrā populi sui. nō dicit terram
filioz israel. de ipis etiā dicit dauid po. xviij. **E**t
cur sagitte in manu poteris: ita filij fideles. **L**ōpa
rat aut ppheta istos fideles sagittis emissis de manu
potentis. quia deus omnipotēs misit eos ad duodecim
partes per quattuor mundi climata. **L**um doctrinā le
gis et psalterij et pphetaz. moysen autē et aaron nō mi
ser extra domū sanctā ad docēdum. nō ad indiā: non ad
romā nec ad loca alia extra terrā sanctā misit eos enū
ciare doctrinā legis et pphetaz. et sic illi p̄ceci vel mis
si per vniuersum mūdū dñe surrexerūt corā deo loco no
stri postq̄ de? occidit israel et nōmē nostrū et p̄stos in
nouata ē lex p̄ma sū? ordinatiōne melchisedech. q̄ sacri
ficiū dei instituit pane et vino de quibus comunicant
abrahā amicus dei pur erat in lege scriptus apud nos.
Quoniam deus per ministerium istozū mutauit sacri
ficiū nostrum sicut mutauit nomen nostrum: sicut mu
tauit legē antiquā carnalem in nouam legem spirita
lem. **E**t si deus dīcisset messie nostro sū? christo tu ma
nes sacerdos in eternum sū? legem moysi et aaron sta
ret lex illa. **S**ed dixit ei: tu es sacerdos in eternum sū?
ordinē melchisedech. et amicus dei scz abrahā comuni
cavit de sacrificio panis nō de sacrificio carniū. nos
tū dei sumus in omnibus que eueniunt nobis.
Capitulu. xx.
Imeo domine mi q̄ deus elongauit nos a fer
sacrificiū nostrum: s̄ et acceptauit sacrificiū
gentium sicut ipse dicit per os malachie. pphete
primo ca. **N**ō est mibi voluntas dicit deus
vsq̄ ad occasum eius magnum est nomen meū in gen
tibus que offerunt nomini meo sacrificiū mūdū et.
Ergo apud deum sacrificiū gentium est mūdū
q̄ sacrificiū nostrū. **E**t insuper q̄ deus p̄uauit nos
omni sacrificio et mūdō sacrificio et alios doceret xpia
nus vt ipi vitaret nos vt cōtaminaretur. **S**ic nos vira
nimus gētes oī tēpore quo sacrificiū nostrum fuit mū
dū apud deū et acceptū. legas etiā tu dñe mi q̄d dicit de
us in po. xlij. de isto sacrificio cum ait per os dauid **E**
nūqd vidistis vos q̄ ego comederā carnes tauroz aut

hyrcor sanguine bibere: p qd manifestat de' qd ipe pre-
nat sacrificiu nrm scilz carniu. Et vñ est nobis hoc ofe-
mi qd nos detestamur in gētib' sacrificiū panis et vini
qd itatit de': et in nullo approbat sacrificiū carniu: cū
salomon ppba describat aaron dicit sic. Iste scz aaron
excedit man' suas sup altare et obtulit sanguine vne iē-
tam de vino: et obtulit sacrificiū nrm de granis terre.
Ac melchisedech obtulit p abrahā de' etias testificat p
ba iēu pphete. it. c. qd nos obtulim' ei sacrificiū de pa-
nib' cū dicit. t. nō offerat sacrificiū panis: qm panes
vñ tristicie sunt: et qm comederit ex eis cōtaminabit.
I. Cū nos aliqñ offerēbam' sacrificiū panū: sz nullū est
acceptū deo sacrificiū de manib' nris. Et de nro sacri-
ficio carnis dicit iēus ppba fili' bethzari. it. c. t. de'
mag' diligit pietatē et miam qd sacrificiū carniu. I. De-
clarat et de' sacrificiū gētiū p moysen leuitici. xxiij. c. t.
Offeretis deo sacrificiū de leuatis de area et de expre-
sione vne et bñdicet vobis et cū opib' manū vray. I.
Scdm' nos etiā dñe mi qd de' mādauit in pncipio poni
an archā federis panes et nō carnes in exodo. xxiij. c. dicit
moysi. t. Offeras hyrcū et cū illo panes azunos. I.
qui panes azuni sūt sacrificiū gētiū in. iij. libro leg'. xxi.
c. cū pcepit aaron p moysen dices. t. hō de semie aarō
sacerdotis qd hz maculā nō offerat deo sacrificiū de pa-
nib' nec aliud sacrificiū qd cūq. I. vide dñe qd pponit
sacrificiū panis: dicit et dñs p moysen. iij. lib. legis. iij. c.
t. Offeretis deo sacrificiū de oib' habitatorib' nris pa-
nes duos de primitijs frugū et cū panib' arietes septe. I.
Et pmo ponit dñe mi panes et postea carnes in alio lo-
co legis quē tu scis dñe mi dicit de' car' et gloriosius fi-
lius israel. t. qñ itraueritis terrā habitatiōis v're quaz
ego datur' sum vobis in hereditatē offeretis deo panes
in sacrificiū et sacrificabitis totū et ad hoc taurū cū fari-
na purissima. I. ergo de' pcepit fieri sacrificiū de pane
et farina purissima et acceptauit illud et tale est hodie sa-
crificiū gētiū scz panis et farina purissima. De sacri-
ficio etiā panis fit mēto pmo regū. xxi. c. cū dauid venit
ad athimoleth pncipē sacerdotū in sylo et petiuit ab
eo panes qd rñdit. t. nō sunt hic panes nisi panis obla-
tus in sacrificiū scdō quō nō puenit comedere puer' tu-
is quia est sanct'. I. hec dicta sūt de sacrificiō panis et
plura alia dicit possent qd tu dñe mi nosti. Sz qd gētes po-
nūt in sacrificiū aquā nō dñs nobis videri inueniētes: qd
etiā in scriptura scdā inuenim' de hoc exēpla: scz qd deo
fidebat sacrificiū de aqua: et fuit deo acceptū. inuenim'
em' scdō regū. iij. ca. qd duo iuuenes hauerūt aquā de ci-
sterna qd erat iuxta portā bethleē: et ppba dauid obtulit
istā in sacrificiū: ergo nō est cōtra scripturā: si gētes ho-
die ponāt aquā in sacrificiū qd faciūt deo nos legimus
etiā vt dictū est qd aarō fecit sacrificiū deo de pane et vi-
no: et dauid fecit sacrificiū de aqua: et ista tria sunt fil' in
vno. vñ sacrificiū mūdū spūale qd natura cor' patitur
magis et qd etiā intellect' n' mēl' excogitare pōt nō
sunt tñ tauror' pinguis. I. delias etiā pater n' vt narra-
tū. r. regū in fudit aquā sup sacrificiū carniu: et de' misit
ignē de celo et acceptauit sacrificiū cū aqua sup fustum
magmū. Angel' etiā mibi figurat cū cōcauit cum pane
subcinericio et aqua cū ābulauit i fortitudine cibi supra
id qd natura pōt cedere. I. dieb' vñ ad mortē dei: b
etiā sacrificiū vini cū aqua mēl' pulchre et apre deseri-
psit de' p os salomonis pphete in libro puerbior. c. it.
cum dicit. t. Sapiētia altissimi cōcauit sacrificiū suū
miserit vinū suū et posuit mēsam: tunc misit p seruos su-
os dices qd est paruulus veniat ad mēz inspiētes come-
dāt panē mēz et bibāt vinū mēz repātū aqua. I. Quid
est dñe mi mēsa parata sapiētie altissimi nisi altare. qd
panis et vinū mēzū nīst sacrificiū de pane et vino et aqua
qd fit in altari qd sunt inspiētes vocati p seruos sapien-
tie nīst gētes qd ignorabāt deum vocare p aplos: et nora

biliter dicit panē suū p qd inuit hō sacrificiū esse gra-
tum. Et ad istud cōmū tā subtile tā spirituale nō vo-
cauit patres nostros qd erat occupati in sacrificio legis
carnalis: qd etiā carnale sacrificiū nō dimisit nobis:
sed prauauit nos illo iaz sunt mille anni cōpleti qd no-
bis accidit ppter illum instum in quē peccauimus.

Capitulum. xxiij.

Alde panco dñe mi ab illo xbo qd de' fortis et
gloriosus dicit p os malachie pphete cap. i. vbi
agit de sacerdotio gētiū. it. Ab ortu solis vñqz
ad occasum gētes offerunt sacrificiū nōi meo. I. vbi
adueto qd sacrificiū nrm nō fuit nisi in vno solo loco
scz in domo sancta pēle: quo etiā loco sacrificiū praua-
uit nos deus in terra pmissionis et vbiqz terrarum iam
sunt mille anni. Unde venit super nos et completus est
illud quod dñs dicit loquēs per similitudinē p os isaye
xxij. ca. vbi ait. t. Completa est vindemia et nō est dece-
tero collectio. I. Venit igitur super nos et cōpletus est
quod dicit dñs per os malachie vbi ait. t. nō est mibi
voluntas in vobis et sacrificiū nō recipias a vobis. I.
venit etiam etiam completum est super nos quod dicit
deus per os isaye. cap. i. cum ait. t. Sabbata vestra et fe-
stinitates vestre et sacrificiū vestrū nō recipiam: quia
vos omnes estis in ira mea. I. venit etiam et cōpletum
est super nos quod dicit isayas codē ca. cū loquitur de-
us per eū et ait. t. Quid mibi et multitudinē victimarū
vestrarū: quia multiplicastis mibi sacrificiū de ariet-
bus et de carnibus arietū et hyrcorū cum presentauerit-
is eas. ego em' contempni sanguinem vitulorū et car-
nes arietū et hyrcorū cum presentaueritis eas corā me
et quis recipiet illas a vobis. ha. nō deturpes lapides
meos sanctos frustra: nō offeratur vltra sacrificiū qm
incensum vestrū et solennitates vestras et sabbata ve-
stra nō recipiam a vobis: qd odiuit illa anima mea. Si
eleuaueritis manus vestras ad mē: auertā vultū meū a
vobis. et si multiplicaueritis orationē nō exaudia: qd ma-
nus vestre sanguine plene sunt: et omnino sacrificiū ve-
strū sicut cadauer fetidū in ingressu atrij porte exterio-
rum. Et ille qd mibi iuglauit i thaurū sicut qd decolla-
uerit hominē. et ille qd obtulerit in sacrificiū hyrcū sicut
qui obtulerit canē. et qd obtulerit in sacrificiū vinū sicut
qui offert sanguinē porci. sed hec oblatio sacrificij apd
deū nihil aliud significat nisi mutationem sacrificij nō
stri carnalis et grossi in sacrificiū istū mēl' spūale et
subtile qd instituit offerri panē loco carniu. et aquā mūdā
loco pinguinis. et purū vinū loco sanguinis. et hoc mō
spūali et acceptabili deo nō sūt aialia decollata p nos qd
p pphētā cōparant cadaueri fetido. Hos tñ sum' dñe
mi et ad ipsum redibimus in oibus qd euēniunt nobis. et
quare nō credim' hoc dñe cū hec qd locut' est deus per
pphētā describit tam euidentē de sacrificijs nostris: di-
cit etiā deus p hieremā pphētā ca. viij. t. Inuitate p-
rimos vestros ad sacrificia et comedite carz eis carnes
sacrificior' vestror' qd in die qua eduri patres vros de
egypto: nō pcepi eis nec vbi de sacrificijs sed dicit eis.
audite vocē meā et ero vobis deus et vos eritis mibi po-
pulus. Si ambulaueritis in oib' qd pcepero vobis bene
erit vobis. et nō audierūt neqz posuerūt aurē suā ad di-
ctū meū. I. Et tu dñe mi es ille qd nouisti hec: nihilomi-
nus dei sumus in omnibus que euēniunt nobis.

Capitulum. xxiij.

Imeo dñe mi qd de synagoga et ecclesia intelli-
git illud xbi qd scribit. c. xxi. primi libri legis
cū ait dñs de' rebecca vxori isaac et due gētes
sunt i vtero tuo et duo ppli diuidētur a ventre
tuo. gens gēte supabit et maior seruiet minori. I. Dñe
mi sola rebecca fuit mater iudeor' et gētiū pplis maior
et primogenitus fuit synagoga qd magna fuit honore et
scia dei. pplis scdō genit' fuit gēs in ifidelitate manēs

et in ignorantia sua. Sz dñe mi de' occidit israel put de-
scriptis isayas ppba: tūc rota subuersa est: synagoga qd
fuerat maior seruiuit eccle' gētiū qd fuit minor. et cōplet
illud xbi qd de' dixerat rebecca. t. ges gēte supabit. I.
Dñe mi de ecclesia dicit de' p os dauid po. xliij. t. Asti-
tit dñā a detritis tuis in vestitu deaurato distinctis colo-
rib' adornata. I. Erponit dñe mi qd in ecclesia gētiū qd
vocat regina diuersitas liguarū oim qd seruiūt ei est or-
dinata color' distinctōe. nā ois lingua pcorat i vna ex-
positōe legis et psalterij et libror' oim ppbar'. Synago-
ga nō habuit nisi vñā liguā ad ornātū suū qñ colorē vñū
scz hebreā. Ppauo et dñe mi a xbis frequenter iduct' su-
per' qd malachiā ppbam dicit de' synagoge cū ait. t. nō
est mibi volūtas i sacrificijs vris: qd ab ortu sol' vsqz
ad occasus ei' magnū est nomē meū iter gētes qd offert
nōi meo sacrificiū mūdū. I. sicut de natura sunt mūdā
aqua et vinū et farina pura de qd' scdm sacrificiū nō idē
ger mūdā de vellotioe. sz de synagoga indiget lauare
carnes sacrificior' suor' et purgare vetres aialū qd i sa-
crificio offerēbant et lauare locū de sanguine et piguedi-
ne sacrificior': alis esset horroz tractare et videre. In sa-
crificio aut panis et vini et aque nihil apparet indecēs:
nihil turpe etiā carnalis sup' tū. Et tūc dñe mi qd de sa-
crificio eccle' dicit de' p salomonē puerbior. xxi. c. t.
Deior est bucella pura panis cū caritate qd vitul' sa-
ginat' cū inimicitia. I. bucella amor' dñe mi est māsue-
tudo sup māsuetudinē et remissio mutua offēsarū. xvij.
lus saginat' est oculū p oculo et interfectio inimicor'. Er-
go dñe sacrificiū synagoge est vitulus pinguis cū ini-
micitia. et sacrificiū eccle' est bucella caritatis. de qd dicit
de'. Deior est pura bucella vt supra. nos tñ dei sum'
dñe mi i oib' qd euēniūt nobis. Pulchre etias describit
de' ecclesiā assimilādo eā cerue p os salomonis. puerb.
v. c. cū ait. t. Cerua deo carissima i hyminulo suo. vbe-
ra ei' inebriet te oī tpe et i amore ei' delectare i eternū.
I. Si synagoga posset dici cerua aliq mō nō eēt nobis
possibile exponere xbi istud de illa: psertim nō habuit
hyminulū vñū solū: sz hyminulos multos. hyminuli eius
fuerūt moyses et aaron dauid et isayas hieremias zacha-
rias daniel et ceteri filies. Ecclesia est deo dilecta cerua i
hyminulo suo vno de qua et de quo scribit. Cerua carissi-
ma i hyminulo suo. si vno nō hñte parē in nobilitate et
grā. tūc addit dñe mi et dicit. inebriet te vbera ei' in omni
tpe et delectare i amore ei' i eternū. In qd' xbis de' de-
scribit sacrificiū eccle' daturū oī tpe i eternū. Assimilat
aut de' illā matri lactāti filios. sz i hoc qd dicit iebriet
te: denorat materiā sacramēti spāl' qd ad vñū: vbe-
ra denorat in reliqz p'ib' sacramēti cū vino delectabile
et nutritiuū sufficiens quo sacrificio iā struit et delectat
ecclesia iā mille annis. A qd tpe prauit de' synagoga suo sa-
crificio. hyminul' aut ille nobil' i qd ecclesia ē tās grā deo:
est tps dñs: et vbera ei' dāt vinū ppetuū: de qd pūit gau-
diū sēpitemū. nō dicit qd dabit carnē et piguedinē et san-
guinē qd fuerūt laboriosus sacrificiū synagoge qd de' prau-
auit eā iā sunt mille anni. nos tñ dei sum' dñe mi i oib'
q euēniūt nobis. Fuit aut synagoga sicut mulier et ha-
buit aliqñ vñū supple deū et pdidit illū et domū scz et
villas oionis. et ecclesia cerua i deserto sine marito. sz de-
us supplet illi. vñ dicit ipse fortis et gloriosus de' p os
isaye pphete. c. lxiij. t. puelle scdstrate meli' sunt qd
hñt maritū. I. Idē et ppba. xliij. c. dicit sic. t. Ego fa-
ciā in deserto viā et summa magna ad dādū potum ppl'o
meo: et tu iacob nō obedies: et tu isrl nō audies. I. Sic
nos dñe māsūm' extra obediētā nec habem' aures nec
oculos. Quapropter et captiuitas nra iā vsqz ad cōple-
mētū mille annor' puenit. et timeo dñe mi qd cerua nra qd
vt fores isrl habebat i p'optu dicere oculū p oculo et.
sz de cerua istā qd hz vñū hyminulū dicit i euāgelio suo
matthēi. v. c. t. qui te pēsserit in vna facie pbe ei alte

ra. I. loquit' dauid ppba po. viij. t. q magna et q mul-
ta dulcedo tua dñe quā abscondisti a timētib' et cōplem-
sti eā speratib' in te. I. Et clarū ē dñe qd ppl's synago-
ge timuit penas leg' oculū p oculo i promptu exēcio.
Sed ppl's eccle' sperātes sūt i dulcedine dei q pēssit i
faciē nō reputāt: qd p'opt parauit illis. sz gētib' deus
magnam multitudinem dulcedinis sue quā abscondit
de iudeis. Sed tñ sumus dñe mi in omnibus casibus.

Capitulum. xxiij.

Aueo domine mi qd loquitur deus de nobis p
isaiam prophetam capitulo. xxiij. cum ait. t. q
erunt pphetic apud nos sicut verba libri signa-
ti que non capit lector: vt ignorans literas. I.
De filijs autem supradictis quos torrens deus descri-
psit vt allegatū est pluries loquitur deus in eodem ca-
pitulo cum dicit. t. Manifestabit sanctū iacob: reuā
gelizabunt deū israel. et accipiet ignorantes prudentiā
et musci sciēt legem. I. Aperte videm' iam sunt mil-
le anni dñe mi qd ignorantes et musci sciūt et docēt le-
gem. Et qui sunt ignorantes nisi gentiles qui etiā sunt
musci cantantes psalteriū nostrū et prophetias in ec-
clesijs suis de quibus muscis et cantoribus dicit deus
per os dauid po. xxiij. t. Cantate dñō canticum nouū
quia mirabilia fecit. I. Et quod est istud cāticū dñe mi
si testamentū nouū antiquū. lex noua et antiqua. Et de
istis muscis dñe mi iterū dicit per os dauid. t. Can-
tate dñō et benedicite nomini eius. et in po. lxxv. Canta-
te dñō omnis terra: psalmū dicit nomini eius. Et i co-
dē psalmo dicitur. cōuertētur ad te dñe oēs fines ter-
re. Et ibidē. tibi cātabūt dicit nōi tuo psalmū vniuer-
se familie gētiū. I. Et notabiliter dicit vniuerse fa-
milie terre et nō israel. Singulariter etiā de istis musi-
cis o dñe mi dicit de' per os dauid po. lxxv. t. Be-
atus populus qui scit cātilenā dñe in lumine vultus tui
ambulabunt. De illis dicit etiā po. Cantabunt tibi gē-
tes canticū. I. In isto loco ponit cātilena anthonomia-
rice. et hodie iā sunt mille anni qd nos iudei nō cantau-
mus canticū in domo scdā. De istis cantoribus dicit da-
uid. Cantabūt psalmos suos in domo dei i eternū. De
nobis dicit in psalmo. cxxvi. t. q cātabimus canticū
dñi in terra aliena. I. Et qd pōt esse dñe mi qd nos
speremus habere terrā nouā cū de' dixerit p os amos
pphete. v. c. t. Cecidit israel nō resurget virgo israel
pstrata est nō eleuabitur. dicit etiā idē ppba. it. ca. t.
Eueniet eis tribulatio et nō saluabit qui fugerit ex eis
et si abscederit se i mōre carmelit: idē pēpabit eos ma-
nu mea: et si descēderit in pfundus maris ad illud inui-
tam serpētes et mordebūt eos: et si abierint ad captiui-
tatē corā inimic' suis: ibi mādabo gladio et occidēt eos
et ponā oculos meos sup eos in malū et nō in bonū. I.
Et cū fecerit nobis deus hec iā mille sunt anni cōposi-
ti: qd canticū quē psalmū cantabimus ex quo sic est.

Capitulum. xxiij.

Domine mi de' dicit de nobis. ponā oculos me-
os sup eos in malū et non in bonū sicut manife-
ste videm' iā sūt mille anni: dicit de istis filijs
musicatorib' per os dauid pphete. t. Dēs gē-
tes plaudite manibus: iubilate deo i voce laudis. et po.
xvi. Cantate oēs familie terre: seruite dñō in leticia in
trate in cōspectu eius in exultatione et scitote quia dñs
ipe est de': ipse creauit nos et nō ipsi nos. qm nos sum'
populus eius et oues pascue ei' introite portas ei' in
cōfessione et domū eius in cātilena ps. lxxv. et magni-
ficite nomē eius qm suauis est: et mīa eius vsqz in eter-
nū. et po. lxx. Cantate deo oīs terra ammiclate de die in
diē salutare eius vsqz in seculū seculor'. I. Ppauo do-
mine mi qd quo deus dicit nobis p os hieremie pphete.
it. ca. t. Docete filios vestros et filias vestras plan-
ctum et fletū qm mors ingressa est per portas vestras.

